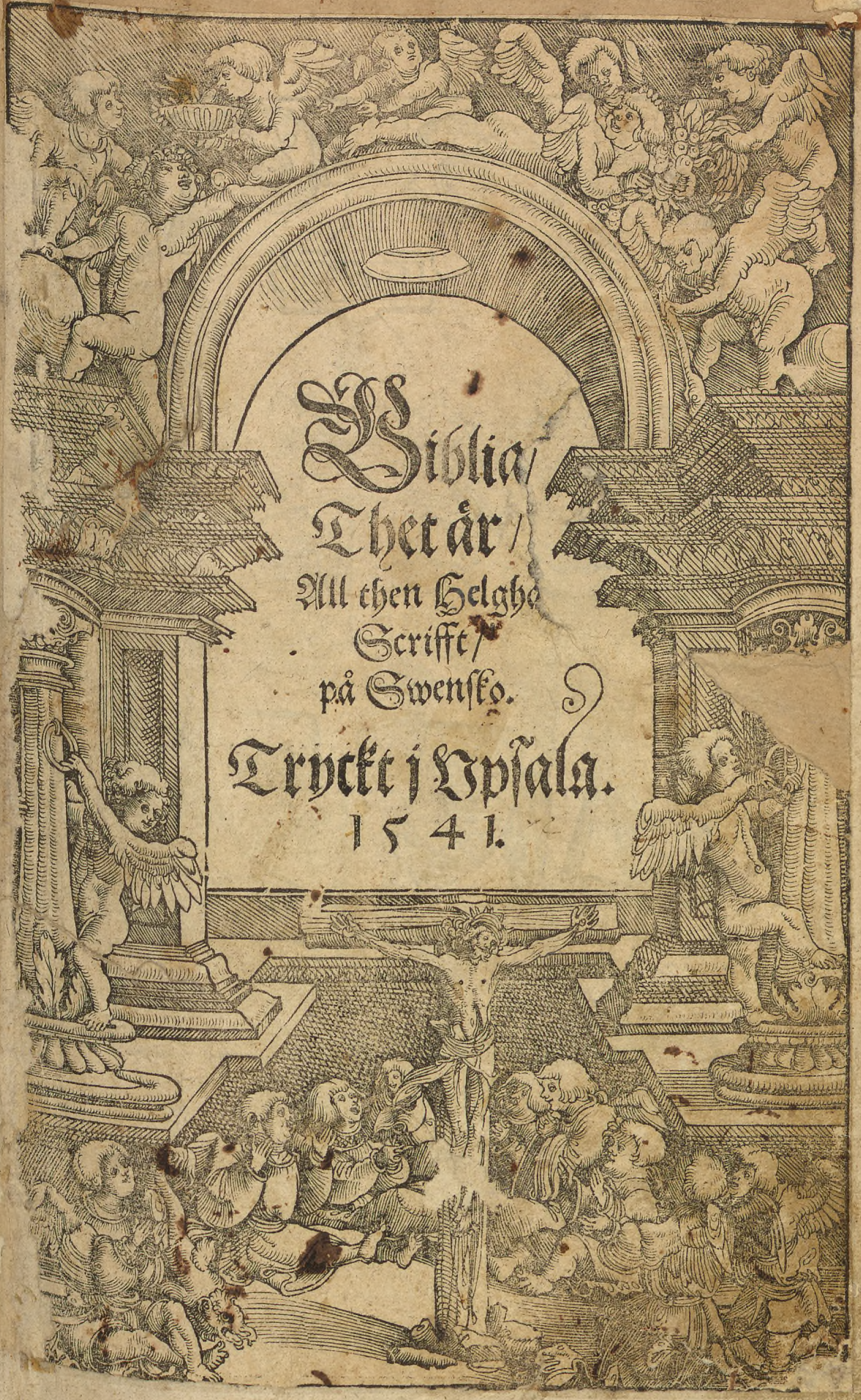

Biblia/ Thet är/ All then Helgha Scrifft/ på Swensko.

Tryckt j Vpsala.

1541.

Förspråk på thet Gamla Testamentet.

SOmlighe achta thet Gamla Testamentet ringa/ Såsom thet ther allenast the Judeska folckena giffuit war/och nu intet meer tienar/och icke annat innehåller/ än någhra gamla Historier/Och mena/ at the haffua noogh aff thz Nyia Testamentet/giffuandes före/at man vthi thet Gamla Testamentet icke haffuer nu annat sökia / än andelighit sinne. Men Christus haffuer een annor mening här om / Ty han sägher Johan. v. Ranszaker Scriffterna / the samma båra witnesbyrd om migh. Biudher ock S. Paulus Timotheo / at han skal hålla på låsa Scrifftena. Och Roma. j. berömer han / at Euangelium är aff Gudhi vthloffuat j Scrifftenne. Item j. Corint. xv. sägher han/at Christus är kommen aff Dauidz sådh/dödher/och jfrå the dödha vpstånden / såsom Scrifften vthwijsar. Sammalunda wijsar oss ock S. Petrus j sijn Epistel tilbaka j Scrifftena.

Här medh lära the oss jw icke förachta Scrifftena och thet Gamla Testamentet / vthan heller at wij thet läsa skole medh största flijt / effter the sielffue så mechteligha grunda och bewijsa sin lärdom j thet Nyia Testamentet/genom thet Gamla / och skiuta sigh alt ther til. Såsom ock S. Lucas Acto. xvij. scriffuar/at the j Thessalonica daghligha ranszakadhe Scrifftena/om thet ock så hadhe sigh/som Paulus lärde. Therföre äro thes Gamla Testamentzens Böker/wisseligha högdt achtande/ medhan thet är en sådana fast grund/ther thet Nyia vppå henger/ och ther aff sijn bewijs haffuer. Och hwadh är thet Nyia Testamentet annat / än een vppenbara predican och förkunning om Christo/ föregiffuen j thet Gamla Testamentet / och genom Christum fulbordat:

Men på thet the eenfallighe mågha haffua någhor rettelse / och såsom en ingång til thessa Böker / at the them medh thes större nytto läsa mågha / är thetta Förspråk giordt/och här insatt. Och skal j förstonne hwar och een godh Christen menniskia här vthi wara förmanat och warnat / at hon icke stöter eller förarghar sigh på thet eenfalleligha taal och Historier / som hon här offta warder förnimmande / Vthan twifflar ther intet vppå / at ehuru slett och eenfalligt thet synes / som här vthi scriffuit är / så är thet doch altsammans thens högsta Gudz Maiestatz/ machtz och wijsheetz ord / werck / domar/och bedreff. Ty thenna är then Scrifft/ som alla wijsa och kloka gör til dårar/och ståår them allena öpen/som eenfallighe och simpel åro/Såsom Christus sägher Matt. xj. Therföre skalt tu låta titt eghit sinne här om fara / och hålla thenna Scrifft för then alrahögsta och ädhlasta Helghedom/Och låt tigh tyckia/at tu här funnet haffuer then skatt/hwilkens werd och dyrbarheet ingen menniskia någhon tijdh kan tilfyllest begripa eller måta. På thet tu må finna then sanskylligha wijsheten/som Gudh så slett och eenfålleligha här föregiffuer/ til at bryta och nedherslå alt hogmodh. Här warder tu finnandes the lindaklädher /och then krubbo ther Christus vthi ligger / Tijt Angelen ock wijsar Heerdanar. Lindaklädhen äro wel ringa och slett/ Men skatten Christus som här vthi ligger/är dyyr.

Så skalt tu nu weta/at thenna Book är een Lagbook/ som lärer hwadh man göra och låta skal. Och giffuer ther bredhowidh Exempel före och

Historier / Huru sådana Lagh haffua hållen eller brutin warit. Såsom thet
Nyia Testamentet är een Nådhabook / och lärer hwadhan man thet få skal /
ther Laghen medh fulbordat warder. Men såsom vthi thet Nyia Testa-
mentet warda ock bredhowidh nådhennes Låro monga andra låror giffna /
som äro Lagh och Bodh / til at späkia köttet eller then gamla menniskion / eff-
ter at anden j thetta lijffuet warder aldrigh fulkommen / eller här j werldenne
någhon tijdh ther til kommer / at Nådhen alt kan regera. Så är ock j Gam-
la Testamentet bredhowidh Laghen någhor löffte om Nådhena / ther medh
the helighe Fädher och Propheter wordo vnder Laghen j Christi troo sa-
lighe och behåldne / såsom wij. Doch såsom j thet Nyia Testamentet thet
retta hoffuudhstycket är / förkunna Nådh och Fridh genom syndernas för-
låtelse j Christo / Så är ock retta hoffuudhstycket j thet Gamla Testamentet /
lära Laghen / förkunna och vthwijsa syndena / och kräffuia på thet godha.
Sådant skalt tu weta / sökia och finna j Gamla Testamentet.

I. OCh at man begynnar på Mose Böker / Lärer han j sinne första Book /
huru all ting äro skapat / och (thet största orsaken war til at scriffua)
hwadhan synden och dödhen äro kompna / nemligha / aff dieffuulens ond-
sko / och Adams fall. Men förr än han kommer til Laghen / lärer han strax
ther medh / hwadhan hielpen til at fördriffua syndena och dödhen / åter kom-
ma skulle. Nemligha / icke aff Lagh eller gerningar / effter ingen Lagh än nu
war på ferde / Vthan aff quinnonnes sädh / Christum / then Adam och Abra-
ham loffuat war. På thet at troon skulle strax aff Scrifftennes begynnelse /
och sedhan alt jgenom / offuer alla gerningar / Lagh och förtienst / prijsat
warda. Altså innehåller then första Mose Book mest altsamman Exempel
aff troonne och otroonne / och hwadh frucht / bådhe troon och otroon båra /
Och är för then skul wel reknandes för een Euangelisk Book.

II. THer näst j then andra Bokenne / tå nu werlden så förwildt och förblin-
dat war / at man skött intet meer wiste hwadh synd war / eller hwadhan
dödhen kommen war / låter Gudh Mosen komma fram medh Laghen / Och
tagher sigh före itt besynnerlighit folck / genom hwilket han wille vplysa
werldena igen / och genom Laghen vppenbara syndena. Thet samma folc-
ket författar han medh allahanda Lagh / och affsyndrar thet jfrå all annor
folck. Biudher them göra itt Tabernakel / och vprettar een Gudztienst / skickar
Förstar och embetzmän / och försörier them altså ganska wel / bådhe j lekam-
ligha måtto / för werldenne / och j andeligha / för Gudhi.

III. JThen tridie Bokenne / stichtas besynnerligha Presterskapet / medh sijn
Lagh och retter / ther effter Presterna sigh regera / och folcket lära skulle.
Ther seer man huru Prestaembetet allenast för synd skul stichtat och insatt
är / at thet förkunna skal folckena syndena / och henne in för Gudh försona.
Så at Presterskapet icke annat gör / än vmgåår medh synder och syndarom.
För hwilka saak skul ock Prestomen inga tijmeligha äghor tilegnadhe wor-
do / Icke heller någhot lekamlighit Regement befalt / Vthan thet war them
embete allenast tilegnat / at the achta skulle på folcket j syndomen.

IIII. JThen fierde / tå nu Laghen giffuen / Prester och Förstar satte / Taberna-
klet och Gudztienst vprettat / och all ting som Gudz folck tilhöra / redho
woro / begynnas brukningen / och warder försökt hwadh gång sådana Ord-
ning haffua / och huru hon sigh skicka wil. Therföre scriffuar ock samma
Book så mykit om ohörsamheet / och the plåghor offuer folcket som ther aff
folgde. Warda ock somligh Lagh förklarat / såsom ock någhor flere warda
tillagd. Ty thet plåghar altijdh så gå / at Lagh äro snart giffuin / Men när
man skal tagha til at bruka them / begiffua sigh strax så mong hinder / at thet
icke gerna wil fram som Laghen kräffuer. Så at thenna Book är itt merke-

lighit Exempel / huru alt är platt förgeffues och om intet / ther man menar
göra menniskiona godha medh Lagh / Och at Laghen icke annat än synd
och wredhe åstadh kommer / såsom S. Paulus sägher.

JThen femte / tå nu folcket för sijn olydigheet straffat är / och Gudh medh V.
sinne nådh och welgerning / ther han them the tw Konungarike gaff /
eendeels lockat haffuer til at hålla sijn Lagh medh lust och kärleek / reppar
Mose Laghen vp igen / medh alt thet som skeedt war (vndantaghet huadh
Presterskapet på geller) och förklarar altså på nytt alt thet som bådhe le-
kamlighit och andelighit Regemente tilhörer. Och ther medh j allo måtto så-
som en sanskyllig och fulkommeligh Lags lärare gör sitt embete fult / Så
at han icke allenast giffuer Laghen / vthan ock är medh / tå man tagher til
at göra ther effter / och hwar någhot fattas / förklarar han / och vprettar thet
igen. Men thenna förklaring j femte Bokenne / innehåller retzligha icke an-
nat än trona til Gudh / och kärleken til wår nästa / Ty tijt lenda all Gudz
Lagh. Therföre förbiudher Mose medh sinne förklaring / alt thet som trona
på Gudh förkrenckia eller förderffua kan / och thet gör han alt in til xx. Cap.
Men hwadh kärleken förhindra kan / förbiudher han alt in til endan på
Bokenne.

SEdhan är här ock nu til merckiande / först / at Mose för then skul så
nogha författar folcket medh allahanda Lagh / at menniskian icke skal
haffua tilfelle eller rwm / til at ellies welia sigh någhon gerning / eller eghen
Gudztienst vpfinna. Ty han lärer icke allenast fruchta / troo och elska Gudh /
vthan giffuer ock så mongahāda sett på vthwertes Gudztienst / medh offer /
löffte / fasto / plicht etc. Så at ingen skal behöffua sielff welia sigh någhot
annat. Ther til lärer han ock plätera / byggia / strijdha / Barn / hws och tiensta-
folck regera / köpa och sälia / borgha och betala / Och snarast sagdt / alt thet
som bådhe lekamlighit och andelighit leffuerne tilhörer / Så at han faar thet
så grant / at somligh aff the Lagh tyckes wara dårligh och fåfeng / Men
hwarföre gör han thet? Therföre.

GVdh hadhe taghet sigh thet folcket / at thet skulle wara hans eghit / och
han theras Gudh / Therföre wille han så regera thm̄ / at hwadh the gior-
de eller för hender hadhe / skulle wara wist / at thet wore för honom rett. Ty
hwar någhot görs / ther vppå Gudz ord och befalning icke är / thet geller for
honom intet / och är förtapat. Ty han biudher ock vthi iiij. och xij. Cap. j
femte Bokenne / at man platt intet skal leggia til hans Lagh. Och j xij. Cap.
biudher han / at man icke göra skal hwadh honom sielffuom rett synes. Kla-
ghar ock David j Psaltaren / såsom ock alle Propheterna / ther offuer / at folc-
ket giorde sådana godha gerningar / som the sigh sielffue vthwaldt hadhe /
och icke woro bodhna aff Gudhi. Ty han icke wil eller kan lijdha / at the som
honom tilhöra / någhon ting tagha sigh före at göra / thet han icke haffuer
befalt / warj så gott som thet kan / Ty lydigheet som håller sigh til Gudz ord /
gör thet / at gerningen godh och behagheligh är för Gudhi.

Effter nu menniskionar j thetta lijffuet icke kunna wara vthan vthwer-
tes Gudztienst och sett / haffuer Gudh satt them före sådana mongahanda
sett / och författat them medh sijn bodh. På thet / om the iw skulle eller ock
wille göra Gudhi een vthwertes tienst / at the tå måtte tagha sigh före itt aff
thesso / och icke vptenckte sigh sielffue någhot eghit / så bleffuo the säker och
wisse / at theras gerningar tecktes Gudhi / tå the så wandradhe j lydigheet
och Gudz befalning. Altså är them alleståådz förbudhit effterfölia sijn eghen
förnufft och frij wilia / ther the någhot gott göra / och wel leffua wilia / och
doch offuert noogh föresatt och bestemdt rwm / tijdh / person / gerning och

sett/at the ther vthoffuer icke skola kunna klagha / eller fremmande Gudztiensts Exempel efterfölia.

Ther näst är merckiande / at thet äro triggiahanda Lagh / Somligh the ther allenast tala om tijmeligh ting / Såsom Keysarelagh / eller annor werldzligh Lagh göra. Thenna Laghen äro aff Gudhi giffuin / allramest för the onda skul / til at hålla them widh agha / at the icke göra werre. Therföre äro sådana Lagh Förbodzlagh meer än Lårolagh. Såsom tå Mose binder låta een hustru jfrå sigh medh itt Skiliobreff. Item / Nijtoffers Laghen emoot hustrwn etc. Sådana äro alt werldzligh Lagh.

Somligh äro Lagh / som lära om vthwertes Gudztienst / såsom tilförenna sagdt är.

Offuer bådhen thenna Laghen / gå nu the Lagh om trona och kärleken / Så at all annor Lagh skola och moste haffua sijn reglo och mått aff troonne och kärlekenom / och så fierran gella / at the medh sijn werck icke gå emoot troonne och kärleken. Men hwar the emoot troonne och kärleken gingo / skola the platt intet gella.

Ther aff kommer thet wij läse / At David icke drap then mordaren Joab / then doch tößwar dödhen förtient hadhe. Och ij. Reg. xiiij. loffuadhe han then quinnonne aff Thekoa / at hennes son icke skulle döö / thet han än sin brodher dräpit hadhe. Item / Absalom drap han icke heller. Och David sielff åät aff the helgha brödhen / som Prestomen allena loffligh woro / j. Regum xxj. Item / Thamar meente / at Konungen wel måtte giffua henne Amnon hennes halffbrodher til echta. Vthaff thenna och annor slijk Exempel seer man wel / huru Konungar / Prester och Öffuerstar offta haffua frij gripit vthi Laghen / ther troon och kärleken thet krafft haffua. Och är ther medh troon och kärleken all Lags Mestare / och haffuer them all vthi sitt wold. Ty effter all Lagh driffua in vppå troon och kärleken / skal ingen Lagh någhot meer gella / eller reknas för Lagh / ther hon gå wil emoot troon och kärleken.

För then skul fara Judanar än nu jdagh så ganska mykit wille / at the så hårdt hålla och strengia sigh in til somligh aff Mose Lagh / och låta mykit snarare tilbaka fridh och kärleek / än at the medh oss åta eller dricka / eller någhot annat sådant göra wilia / Och see icke rett på Lagsens mening / Ty thetta förstånd är aff nödhenne / icke Judomen allenast / vthan allom them som vnder Lagh leffua. Ty så sägher ock Christus Matt. xij. At man bryta må Sabbathsdaghen / och hielpa / ther en oxe wore fallen j gropena / Hwilket doch icke vthan en tijmeligh och föghо skadhe är. Huru mykit meer skal man frij bryta allahanda Lagh / ther någhor lijffznödh thet kräffuer / så fierran troonne eller kärlekenom intet skeer förnär. Såsom Christus sadhe / at David giorde / tå han åät aff the helgha brödhen / Marci ij.

Huru kommer tå thz til / at Mose så oordentligha setter Laghen / och blandar j hoop hwart om annat: Hwj setter han icke heller the werldzligha Laghen serdeles / the andeligha ock serdeles: Sammalunda troonnes och kärlekens ock serdeles: Ther til reppar han vp een och samma Lagh så offta / och driffuer samma ord så monga resor / at en må leedhas widh läsat och hörat. Swar / Mose scriffuar effter som thet plåghar tilgå vthi itt Regemente / och thetta lijffuet / til hwilket hans Book är itt rett belete och Exempel. Ty så plåghar thet tilgå / At man nu moste göra thenna gerningen / nu een annor. Och ingen menniskia kan någhon tijdh så lagha sitt leffuerne / at hon j then ena daghen allenast leffuer effter andeligh Lagh / och j then andra allenast effter werldzligh / Vthan såsom stiernonar j himmelen / och blomstren på

markene / stå om hwart annat / och synas icke haffua någhon wiss Ordning. Altså gåår thet ock til medh Laghen / at menniskian moste altijdh wara redho / bådhe til itt och annat / och göra thet först som först förekommer. Ty äro ock Mosi Lagh så tilhopa blandat.

Men thet han så offta vpreppar / och så fast driffuer thet samma / är icke annat än at man så mykit klarlighare må merckia hans embetes retta art. Ty then som skal regera itt folck medh Lagh / han moste altijdh hålla vppå / och altijdh driffua / lijka som man åßnar driffuer / Ty ingen Lags gerning gåår fram medh kärleek och godwilia / vthan thet moste alt wara nödgat och twingat. Effter nu Mose är en Lagförare / moste han så driffua / och medh samma driffuande låta see / huru Lagsens gerningar / äro afftwingadha gerningar / och vthtrötta menniskiona / til tess hon ther jgenom må kenna sina kranckheet / och then olust som hon haffuer til Gudz Lagh / och sedhan sökia nådh / såsom nu här effter fölier.

Til thet tridie / är thetta retta orsaken / hwarföre Mose är kommen medh Laghen / nemligha / at han ther jgenom skulle kungöra och vppenbara menniskiomen theras synder / och all menniskligh förmågho eller offuerdådigheet göra til skam. Ty ther aff kallar honom S. Paulus / Galat. ij. syndennes tienare eller embetzman / och hans embete / dödzens embete / ij. Cor. iij. Och Roma. iij. och vij. sägher han / at genom Laghen kommer icke annat än syndennes kendzla. Och Roma. iij. Genom Lagsens gerningar / warder ingen from för Gudhi. Ty Mose kommer jgenom Laghen icke meer åstadh / än at han låter see hwadh man göra och låta skal. Men krafft och förmågho til at sådant göra och låta / giffuer han intet / och ther medh låter han oss tå bliffua quarr j syndenne. Men när wij nu så bliffue j syndenne / trenger strax dödhen vppå oss / såsom een hemd och straff offuer syndena. Ther aff kallar S. Paulus syndena / dödzens vdd / Ty at dödhen haffuer all sin rett och macht offuer oss genom syndena. Men hwar icke Laghen wöro / så wore ock ingen synd. Ty kommer ock Mose thet åstadh / at wij kenne syndena / tå han henne genom Laghen vpwecker och vppenbarar / och fölier så dödhen welleligha syndenne effter. At man klarligha må merckia / hwarföre S. Paulus Mose embete kallar syndennes och dödzens embete / Ty genom Laghen kommer han icke annat åstadh offuer oss / än synd och dödh.

Men doch lijkwel är sådana syndaembete och dödzembete / gott och stoorligha aff nödhenne / Ty ther Gudz Lagh icke är / ther är all menniskligh förnufft så blind / at hon icke kan kenna syndena. Ty thet weet menniskian icke / at otroo och förtwifflan vppå Gudh / är synd / Ja / hon weet icke at man på Gudh troo och förtrösta skal / vthan gåår altså j sinne blindheet såker och förstockat / och förnimmer aldrigh / at sådant är synd. Och gör ther förinnan någhra godha gerningar / och förer vthwertes itt ärlighit leffuerne / menandes / at hon tå ståår wel / och at sakenne är noogh fyllest giordt. Såsom wij see medh Hedhninganar och the skrymtare / när the leffua alrabetst. Sammalunda weet hon icke heller / at kötzens onda benegenheet och haat til fiendanar / är synd / Vthan effter hon förnimmer och seer / at alla mēniskior så äro skickadhe / achtar hon thet för een naturligh och godh ting / menandes noogh wara / at man allenast medh vthwertes gerningar haffuer thet fördragh. Ty gåår hon ock så såker / och håller sina kranckheet för starckheet / sina synd för retferdigheet / sitt onda för gott / Och kommer icke lenger ther medh.

Sij / til at fördriffua thenna blindheten och offuerdådigheten / är Mose embete aff nödhenne. Nu kan hon icke fördriffuin warda / medh mindre hon bliffuer först vppenbarat och kend. Hwilket skeer genom Laghen / som lära / at man skal fruchta Gudh / trösta och troo på honom / och elska honom. Ther

til icke haffua ond lusta eller haat til någhra menniskio. När nu menniskian thetta hörer/och retteligha förståår / moste hon förskreckias / Ty hon finner wisseligha når sigh hwarken tröst eller troo / hwarken fruchtan eller kårleek til Gudh. Såsom icke heller någhon kårleek til sin nåsta / Vthan hon finner slett intet annat når sigh/ån otroo/förtwifflan/ förachtelse/haat etc. emoot Gudh. Jtem/emoot sin nåsta ock icke annat ån haat/ och en ond wilia. Men når hon thetta så befinner / år dödhen strax för öghonen / hwilken sådana syndare til ewigh tijdh fördöma och förderffua wil.

Hår aff kommer thet tå / at synden kallas dödzens vdd / Ty genom syndena dråper han oss. J så måtto vpweckes och vppenbaras synden genom Laghen/ther medh menniskionnes hogmodh och offuerdådigheet warder nedherslaghñ/så at hon begynnar båffua och förtwiffla/och nu intet annat göra kan/ån medh Propheten ropa/Jagh år aff Gudhi förkastat/Jagh bliffuer aldrigh saligh etc. Sij/thetta må man retzligha kalla föras vthi heluetet. Thet menar S. Paulus medh the fåå ord / j. Corint. xv. Dödzens vdd år synnden/Men Laghen år syndennes krafft/Såsom han såya wille/Synden som j oss funnen warder / gör thet / at dödhen stinger och dråper oss. Men thet man j sigh synd finner/som dödhenom skyllighan gör / thet kommer Laghen åstadh/som vppenbarar och kungör syndena / aff hwilko wij tilförenna intet wiste/ och therföre wore såkre.

SEe nu/huru welleligha Mose sådana sitt embete driffuer och vthrettar/ Ty på thet han skal göra synderna thes flere/ och föra menniskligh förnufft alztings på skam/giffuer han icke allenast sådana Lagh / som tala om naturligh och sanskylligh synd / Såsom the tiyo Bodh åro / Vthan han gör ock synd/ther ellies ingen synd år. Ty otroo och ond begårelse/år aff naturen synd/och dödhen werd/ Men at man icke skal åta Försyrat brödh om Påscha/ och ingen oreen diwr åta/ intet tekn göra sigh på kroppenom / och annat sådant som thet Leuitiska Presterskapet reknar för synd/thet år icke synd eller ondt aff naturen. Vthan år för then skul synd / at thet genom Laghen förbudhit år/ hwilken Lagh man wel kan wara föruthan. Men medh the tiyo Bodh år thet icke så/Ty ther år synd/ thet the icke ån scriffuen eller kend woro/Såsom Hedhninganars otroo år synd/åndoch the icke weta eller achta at hon år synd.

Altså see wij/at sådana / och så mongahanda Mose Lagh icke åro allenast för then skul giffuen / at ingen skal behöffua sielff vthwelia sigh någhot til at göra gott och leffua wel. Vthan mykit meer ther före/ at synderna skulle förökas och församkas til at beswåra samwetet. På thet then förstockadha menniskionnes blindheet/ moste låra kenna sigh / och förnimma sijn swagheet til thet som gott år/och wordo så nödd och twingat til at sökia någhot annat ån Laghen/eller eghen förmågho/nemligha/ Gudz nådh / then j Christo vthloffuat år. Ty all Gudz Lagh år jw godh och rett/ wore thet icke ån meer som han budhe / ån vptagha itt strå. Så moste thet icke wara itt fromt eller gott hierta / som sådana godh Lagh icke håller / eller nödigt håller. Nu förmå menniskligh natur icke annars ån nödigt hålla henne / Therföre moste menniskian aff samma godha Gudz Lagh kenna och klarligha förnimma sina ondsko/ och sökia effter Gudz nådh och hielp j Christo.

THerföre/ tå nu Christus kommer / wender Laghen igen / besynnerligha then Leuitiska/som synd gör ther ellies aff naturen ingen synd år/såsom sagdt år. Wenda ock så the tiyo Bodh igen/Jcke så/at man them intet hålla eller fulborda skal/Vthan Mose embete hår vthinnan wender igen / så at thet nu icke meer genom the tiyo Bodh/gör syndena mechtigha / och synden icke meer år dödzens vdd. Ty genom Christum år synden förlåten/Gudh försonat/och hiertat gott/och begynnar elska Laghen/så at Mose embete intet meer

tet meer kån straffa eller skylla oss/ såsom thet giorde förr ån Christus kom medh nådhenne.

Thetta lårer S. Paulus ij. Corint. iij. ther han sågher / At then klarheet j Mose ansichte återwender/för then klarheet skul / som år j Jesu Christi ansichte. Thet år/Mose embete/som oss til skam gör/och medh sitt sken vppenbarar wåra synd / gör oss intet ondt meer / eller medh dödhenom förskrecker/ såsom tilförenna. Ty wij haffue nu Chtisti ansichtes klarheet / thet år / nådhennes embete / genom huilket wij kenne Christum / och få hans retferdigheet lijff och styrckelse/ther jgenom wij fulborde Laghen/dödhen och heluetet offuerwinne. Såsom ock the tree Apostlar sågho på berghet Thabor/ Mosen och Eliam / och doch för them intet förskrecktes/ för then liuffligha klarheet skul j Christi ansichte. Men Exodi xxxiiij. lås man / huru Jsraels barn icke kunde lijdha then klarheet och sken/ som war vthi Mose ansichte/ vthan han moste hålla ther itt teckelse före / Ty ther war Christus icke skenbarligha når.

TR Laghen haffuer triggiahanda Låriungar. The förste/åro the som höra Laghen och förachta them/föra itt ondt leffuerne vthan all fruchtan/ Til thessa kommer intet Laghen. Hwilkas Figur woro the Kalff dyrckare j öknenne/ för hwilka skul Mose kastadhe Tafflonar sönder / och låt Laghen intet komma til them.

The andre/åro the som tagha til at fulborda Laghen medh sijn eghen krafft/vthan Gudz nådh. The samme åro betydde genom them som icke kunde see Mose ansichte/tå han annan gången fram kom medh Tafflomen. Til thessa kommer Laghen / men the lijdha henne intet/ Therföre göra the itt teckelse ther offuer / och föra itt skrymteskt leffuerne medh vthwertes Lagsens gerningar/hwilket doch Laghen altsamman gör til synd / når teckelset borttaghet warder. Ty Laghen vthwijsar / at wår förmågha/ Christi nådh föruthan / år intet.

The tridie/åro the som klarligha see Mosen vthan teckelse. Thet åro the som förstå Lagsens mening/huru hon kråffuer omögheligh ting. Ther haffuer tå synden sin fulla gång/ther år dödhen mechtigh/ther år Goliaths spiut så förfårligha stoort / at thes vdd wel sex hundrat Siklar håller / så at all Jsraels barn flyy moste/ Föruthan then ene Dauid / Christus wår HErre/ then oss jfrå alt thetta förlossar. Ty om Christi klarheet icke komme til medh/ ther sådana Mose klarheet år/kunde ingen thetta Lagsens glemmande sken/ thet år/syndennes och dödzens förskreckelse fördragha. Thesse falla jfrå alla sina gerningar och förtröstning på eghen förmågho/och bruka Laghen/allenast til at låra kenna sina synder / och trengta effter Christum / Hwilket ock thet retta Mose embete år/ och Lagsens eghen art.

Thet haffuer Mose ock sielff giffuit til kenna/ nemligha/at hans embete och Låra waara skulle in til Christum / och sedhan återwenda/ Ther han sågher/ Deut. xviij. HERREN tin Gudh skal vthaff tina brödher vpweckia tigh en Prophet/såsom migh/ Honom skalt tu höra etc. Thetta år wisseligha thet betsta och ådhlesta / och rette kernen på alt thet Mose talat och scriffuit haffuer / Thet ock Apostlanar så starckligha fördt och brukat haffua/ til at stadhfesta Euangelium/och affleggia Laghen / Såsom ock Propheterna ganska mykit ther aff vthdraghit haffua. Ty effter Gudh vthloffuar hår en annan Mose/then the höra skulle / moste han jw någhot annat låra/ån Mose lårde/ Vplåter ock Mose honom sina macht/och wijker vndan/ at man nu honom höra skal. Så moste jw tå then samme Propheten icke låra någhor Lagh/Ty thet haffuer Mose fulkomligha noogh vthrettat/ så at för then skul icke behöff des någhon annan Prophet vpweckia. Therföre år thet wisseligha sagdt om nådhennes Låro och Christo.

Förspråk.

För then skul kallar ock S. Paulus Mose Lagh/thet Gamla Testamentet/ Christus ock så/ tå han thet Nyia Testamentet insatte. Och är förty itt Testament/at Gudh ther vthloffuar och beskedher folckena Canaans land / om the ellies höllo hwadh han budhit hadhe. Han gaff them thet ock/såsom han loffuat hadhe/och wardt stadhfest genom fårablodh och bockablodh. Men effter thetta Testamentet icke stoodh grundat på Gudz nådh/ vthan på mēniskiors gerningar / moste thet föråldras och bliffua om intet / Och Landet som loffuat och giffuit war /moste åter mist warda / therföre at gerningar icke kunna fulborda Laghen. Men itt annat Testament moste j stadhen vpkomma igen /thet icke på wåra gerningar grundadhes/ vthan på Gudz ord och werck / at thet icke föråldras skulle/ vthan bliffua warachtigt til ewigh tijdh. Therföre är thet ock genom thens dödh och blodh stadfest som ewigh är/och itt ewigt Land vthloffuat och giffuit. Thetta ware nu sagdt om Mose Böker och embete.

Men nu må wel någor ock så frågha/huadh man tå om Propheterna och the andra Böker j Scrifftenne hålla skal. Ty swaras här/at the platt intet annat wilia eller göra än Mose/Vthan föra och driffua alt samma embete/ hållandes folckena Gudz bodh och Lagh före. Och beflijta sigh ther om/ at folcket icke skal genom falska Propheter och Predicare/jfrå Lagsens retta brwk/in vppå sina eghna gerningar och affgudhiska påfunder fördt warda/ Vthan heller stadigt bliffua widh Lagsens retta sinne och mening / som är/ at man ther aff kenna skal sijn swagheet / och sedhan sökia hielp när Christum. Therföre the ock offta klarlighare vthtryckia hwadh Mose om Christo sagdt haffuer / och giffua Exempel före/ ther man må see hwilke the äro / som Laghen rett förståndet haffua/eller ey / och hwadh begges theras löön eller straff warit haffuer. Ther medh Propheterna tå icke annat äro/än Mose och hans embetes witne / Aff hwilkom the ock allan sin wijsdom / och hwadh the scriffua och lära/vndfått haffua.

Wil nu ock någhor här sökia hemlighit sinne/ och then Leuiteska Laghen och Presterskapet / til andeligh vthtydhelse dragha/ han må thetta korteligha haffua för een rettelse. Först / at han medh then öffuersta Presten platt ingen annan beteknar eller vthtydher/ än Christum allena/ såsom then Epistel til the Ebreer/thet klarligha noogh lärer. Theslikes är ock Christus sielff / bådhe offer och Altare. Therföre / lijka som then Leuitiske öffuerste Presten / medh sitt offer the synder borttoogh / som icke woro aff naturen synder. Så haffuer ock wår öffuerste Prest/Christus/ genom sitt eghet lekamens och blodz offer /borttaghit then retta syndena / som aff naturen synd är. Och är en tijdh ingången genom Förloten til Gudh/ På thet han oss een ewigh försoning göra skulle. Sedhan betydha then öffuersta Prestens söner / som vmgingo medh thet dagligha offret / alla Christna menniskior/ Hwilke ock offra sigh sielffua Gudhi/och genom then helgha Anda och kärleken syndena / och hwadh quart är aff then gamla menniskiona/ förtära och vpbrenna/Hwilket är itt offer/som för Gudhi så wel luchtar/thet är/thet gör för honom itt gott och reent samwet. Altså vthtydher thetta S. Paulus Roma. xij. ther han lärer/at wij skole offra wåra kroppar Gudhi til itt leffuande/heligt och tacknemlighit offer.

På thet sidsta/ skal hwar och en / som thenna vthtolckadha Swenska Biblia låsandes warder / låta sigh wara förmanat / Om här någhot förekommer / thet honom icke synes drabba rett / at han tå icke alt förhastigh är / sådant at straffa/förwandla/eller effter sitt hoffuudh retta / Vthan låter thet bliffua som thet är/så lenge han warder fullwiss ther vppå/at han thet medh rett och skäl göra kan/ Ellies kan then samme wel så snart fela som Tolcken/ thñ til ewentyrs sigh j sakenne någhot meer och yterlighare beflijtat haffuer til at vth-

Förspråk.

til at vthleta hwadh rettest är. Så haffuer man ock här vthinnan icke så mykit efterfolgdt thñ Latinska Biblien/som thñ Tydska D. Mart. Luth. så wel j Förspråk/Gloser/Notuler/Concordantier och Ordning/som j sielffua Texten. Therföre at samma Tydska Biblia icke allenast mykit liusare och förståndelighare är än thñ Latinska/ vthan at hon ock så dragher närmer in til then Ebreiska Texten. Thet hwar och en bekenna moste / som bådha them flijteligha medh någhot förstånd läs. Icke är heller thetta arbete giordt för theras skul/som sigh tyckia låta sådant intet behöffua/ Vthan man haffuer thet giordt Gudhi til äro / och the fattigha eenfäldigha Christna här j Riket til tienst / som lust och kärleek haffua til Gudz ord / och äro doch vthi Latinen eller annor tungomål / ther then helgha Scrifft vthi bescriffuin är /icke så förfarne / at the ther vth någhon wiss grund tagha kunna. Och ändoch ingen kan sigh aff någhon ting beröma / så är likwel thenna vthtolckning på Gudz wegna sådana/ at froma menniskior / som större wilia haffua til at j så måtto någhot lära / än eens annars arbete förtala och straffa / mågha här vthaff haffua een hielp / så lenge medh tijdhen någhor kan komma / then Gudh medh höghre förstånd / större förfarenheet och medh annor leglighare medhel begåffuat / til at görat bätre. Huilket ock thes lettare skee må/at så mykit til sakenne allaredho giordt är. Then Alzmechtighaste Gudh werdighas til at fulborda sitt werck/ som han begynt haffuer/AMEN.

Gamla Testamentzens Böker.

XXIIII.

j.	Första Mose Book.	Genesis.
ij.	Then Andra Mose Book.	Exodus.
iij.	Then Tridie Mose Book.	Leuiticus.
iiij.	Then Fierde Mose Book.	Numeri.
v.	Then Femte Mose Book.	Deuteronomion.
vj.	Josua.	
vij.	Domare Boken.	Judicum.
viij.	Ruth.	
ix.	Samuels Book.	Regum j. ij.
x.	Konunga Boken.	Regum iij. iiij.
xj.	Chrönican.	Paralipomenon j. ij.
xij.	Esra.	
xiij.	Nehemia.	
xiiij.	Esther.	
xv.	Hiob.	
xvj.	Psaltaren.	
xvij.	Salomos Ordspråk.	Prouerbiorum.
xviij.	Salomos Predicare.	Ecclesiastes.
xix.	Salomos Högha wijsa.	Canticum Canticorum
xx.	Jesaia.	
xxj.	Jeremia.	
xxij.	Hesekiel.	
xxiij.	Daniel.	
xxiiij.	Tolff the mindre Propheter.	

j.	Hosea.
ij.	Joel.
iij.	Amos.
iiij.	Obadia.
v.	Jona.
vj.	Micha.
vij.	Nahum.
viij.	Habacuc.
ix.	Zephania.
x.	Haggai.
xj.	Sacharia.
xij.	Maleachi.

Apocrypha.

Judith.

Wijsheten[n]es Book.

Tobia.

Jesus Syrach.

Baruch.

Maccabeorum.

Stycker off Esther och Daniel.

Genesis / Första Boken Mose.

Första Capitel.

Hebre. 11 Collos. 1. Joan. 1.

I Begynnelsenn skapadhe Gudh himmel och iord. Och iorden war ödhe och toom / och mörker war på diwpet / och Gudz ande sweffde offuer watnet.

Och Gudh sadhe / Warde liws / Och thet wardt liws / Och Gudh ságh liwset at thet war gott. Tå skilde Gudh liwset jfrå mörkret / och kalladhe liwset / Dagh / och mörkret / Natt. Och wardt aff affton och morghon förste daghen.

Och Gudh sadhe / Warde itt fäste emellan watnen / och åttskilie watn jfrå watn. Och Gudh giorde fästet / och åttskilde thet watnet som war vnder fästet / jfrå thet watn / som war offuan fästet. Och thet skeedde så. Och Gudh kalladhe fästet / Himmel. Och wardt aff affton och morghon / then andre daghen.

Och Gudh sadhe / Församle sigh watnet som är vnder himmelen / vthi besynderlighit rwm / at thet torra må synas / och thet skeedde så. Och Gudh kalladhe thet torra / Jord / och watnens församlingar kalladhe han / Haaff / och Gudh ságh at thet war gott.

Och Gudh sadhe / Bäre iorden gräås och örter som fröö haffua / och fruchtsam trää / at hwart och itt bäär frucht effter sijn artt / och haffuer sitt eghit fröö j sigh sielffuo på iordenne / och thet skeedde så.

Och iorden baar gräås och örter som fröö hadhe hwart effter sijna artt / och trää som frucht båro / och hadhe sitt eghit fröö j sigh sielffuo / hwart effter sina artt. Och Gudh ságh at thet war gott. Och wardt aff affton och morghon / then tridie daghen.

Och Gudh sadhe / Warde liws vthi himmelens fäste / och åttskilie dagh och natt / och giffue tekn / månadher / daghar och åår / och ware för liws vthi himmelens fäste / och lyse på iordena / Och thet skeedde så. Och Gudh giorde tw stoor liws itt stoort liws / som regeradhe daghen / och itt litit liws som regeradhe nattena / och stiernor. Och Gudh satte them vthi himmelens fäste / at the skina skulle på iordena / och regera daghen och nattena / och åttskilia liwset och mörkret. Och Gudh ságh at thet war gott. Och wardt aff affton och morghon / then fierde daghen.

(Tekn) Såsom Soolhuarff Månahuarff och annor vnder på himmelen / Månadher / Såsom Nymånat / Fulmånat etc. Daghar / såsom Påska Pingesdaghar etc.

Och

Och Gudh sadhe / Göre watnet aff sigh / kråkande och leffuande diwr / och foghlar / som på iordenne flygha vnder himmelens Fåste. Och Gudh skapadhe stora hwalar och allahanda leffuandes och kråkandes diwr som watnet aff sigh gör / hwart effter sijn artt / och allahanda fiädher foghla / hwart effter sijn artt. Och Gudh sågh at thet war gott / och welsignadhe them / och sadhe / Warer fruchtsame och förökens / och vpfyller Haffzens watn / och foghlana föröke sigh på iordēne. Och wardt aff affton och morghon then femte daghen.

Och Gudh sadhe / Göre iorden aff sigh leffuande diwr / hwart effter sijn artt / fänat / kråkande diwr / och wildiwr på iordenne / hwart effter sijn artt. Och thet skeedde så. Och Gudh giorde wildiwr på iordenne / hwart effter sijn artt / fänat effter sijn artt / allahanda kråkande diwr på iordenne effter sijn artt / Och Gudh sågh at thet war gott.

Och Gudh sadhe / Låt oss göra menniskiona til itt belåte / thet oss lijkt år / then rådha skal offuer fiskanar j Haffuet / och offuer foghlana vnder Himmelen / och offuer fänadhen / och offuer hela iordena / och offuer alt thet som kråker på iordenne. Och Gudh skapadhe menniskiona sigh til itt belåte / til Gudz belåte skapadhe han honom / Man och quinno skapadhe han them. Matt. Marc.

Och Gudh welsignadhe them / och sadhe til them / Warer fruchtsame / och förökер idher / och vpfyller iordena / och haffuer henne vnder idher / Och rådher offuer fiskanar j Haffuet / och offuer foghlanar vnder himmelen / och offuer all diwr som kråla på iordenne.

Och Gudh sadhe / Sij / Jagh haffuer giffuit idher allahanda örter / som fröö haffua på hela iordenne / och allahanda fruchtsam trää / och trää som fröö haffua j sigh sielff idher til maat / Och allom diwrom på iordenne / och allom foghlom vnder himmelen / och allo thy / som kråker på iordenne och lijff haffuer / at the skola haffua allahanda gröna örter til at åta / Och thet skeedde så. Och Gudh sågh på alt thet han giordt hadhe / Och sij / thet war alt ganska gott. Och wardt aff affton och morghon then siette daghen.

Så

Annat Capitel.

Hebre.4.

SA wardt nu himmel och iord fulkompnat medh all sin håår / och Gudh fulkompnadhe på siwnde daghenom sijn werck som han giordt hadhe / och hwiladhe på siwnde daghenom aff all sijn werck som han giordt hadhe / och welsignadhe siwnde daghen / och helghadhe honom / therföre at han på honom hwiladhe aff all sijn werck som Gudh skapadhe och giorde.

Alt så år himmel och iord tilkommen / tå the skapadhe wordo / på then tijdh / tå HERREN Gudh giorde himmel och iord / förra än noghor stielck war på markenne / och förra än noghor ört werte på iordenne / För ty / HERREN Gudh hadhe än tå intit låtit regna på iordena / och ingen menniskia war som brukadhe iordena / Men een dimba gick vp aff iordenne / och watnadhe alla markena.

Och HERREN Gudh giorde menniskiona aff iordennes stofft / och inblåste vthi hans nåsa en leffuande anda / och så wardt menniskian een leffuande siäl.

1.Cori.15. Paradijs.

Och HERREN Gudh planteradhe en Lustgård vthi Eden öster vth / och satte ther in menniskiona som han giordt hadhe.

Och HERREN Gudh låt vpwexa aff iordenne allahanda trää / lustugh til at see / och godh til at åta / och lijffzens trää mitt j Lustgårdenom / och kundskapsens trää på gott och ondt.

Och vthaff Eden gick en ström til at watna Lustgården / och han deladhe sigh j fyra hoffuudh flodher / Then första kallas ✠ Pison / then löper om hela Heuila land / och ther finnes Guld / och tess landes Guld år köstelighit / och ther finnes Bedellion / och then ädhla stenen Onix. Then andra flodhen heter Gihon / then löper kring om hela Ethiopiam. Then tridie flodhen kallas Hydekel / then löper fram för Assyriam. Then fierde flodhen år Phrath.

✠ (Pison) år then stora elffuen j Indien / thē man kallar Ganges / Ty Heuila år Indie land / Gihon år then elffuen vthi Egypten / thē Nilus heter. Hidekel år then elffuen vthi Assyrien / som heter Tygris / men Phrath år then nästa elffuen vthi Syrien / hulken som kallas Euphrates.

Och HERREN Gudh toogh menniskiona / och satte honom in vthi Lustgården Eden / at han honom bruka och bewara skulle. Och HERREN Gudh bödh menniskionne och sadhe / Tu skalt åta aff allahanda trää j Lustgårdenom / men aff kundskapens trää på gott och ondt skal tu icke åta / För ty / på hwadh dagh tu ther aff åter / skal tu dödhen döö.

Och HERREN Gudh sadhe / Thet år icke gott / at menniskian år allena / Jagh wil göra honom ena hielp / then sigh til honom halla må. Som nu HERREN Gudh giordt hadhe aff iordenne allahanda diwr på markenne / och allahanda foghlar vnder himmelen / hadhe han them fram för menniskiona / at han skulle se / huru han skulle nempna them / ty / såsom menniskian allahanda leffuande diwr nemde / så skulle the heta. Och menniskian gaff hwart och itt fänat / och foghlomon vnder himmelen / och diwren på markenne sijn nampn. Men til menniskionne wardt icke funnen noghon hielp / then sigh til honom halla motte.

Matt.19. Ephe.6. Marci.10. 1.Corin.11. 1.Corin.6. 1.Timo.2.

Tå låt HERREN Gudh falla en tung sömpn på menniskiona / Och widh han soff / toogh han itt aff hans sidhoreff / och vpfylte kött j samma stadhen. Och HERREN Gudh bygde ena quinno / vthaff reffuet / som han vthtaghet hadhe aff menniskionne / och hadhe henne fram före honom. Tå sadhe menniskian / Thetta år doch been aff minom benom / och kött aff mino köte / hon skal heta Manna / ther före / at hon år taghen vthaff mannenom / For then skul skal en man offuergiffua fadher och modher / och bliffua widh sina hustru / och skola warda til itt kött / Och the wåro bådhen naken / menniskian och hans hustru / och the blyghdes intit.

Tridie

Tridie Capitel.

OCh Ormen war listugharen än all diwr på iordenne / som HERREN Gudh giordt hadhe / och sadhe til qwinnona / Ja / skulle Gudh haffua sagdt / J skolen icke äta aff allahanda trää j Lustgårdenom ? Tå sadhe qwinnan til Ormen / Wij äte aff the trääß frucht som är j Lustgårdenom / men aff fruchten aff thet trädh som är mitt j Lustgårdenom / haffuer Gudh sagdt / äter icke ther aff / och kommer icke heller ther widh / at j icke döön.

Tå sadhe Ormen til qwinnona / Jngalunda skole j dödhen döö / For ty Gudh weet / at på hwadh dagh j äten ther aff / skola idhor öghon öpnas / och j warden såsom Gudh / wetandes hwad gott och ondt är. Och quinnan sågh til at trädh war gott at äta aff / och liufflleghit vppå see / och at thet itt lustugt trää war / effter thet gaff förstånd / och toogh vthaff fruchtenne / och åååt / och gaff teslikes sinom man ther aff / och han åååt. Tå öpnas dhes begges theras öghon / och the worde warse / at the wåro nakne / och the bundo tilhopa fikona lööff / och giorde sigh skiörte.

Och the hörde HERRANS Gudz röst gångandes j Lustgårdenom / tå daghen ‡ swalkadhes / och + Adam vndstack sigh medh sinne hustru / för HERRANS Gudz ansichte / j bland trään j lustgardenom. Och HERREN Gudh kalladhe Adam / och sadhe til honom / Hwar åst tu ? Och han sadhe / Jagh hörde tina röst j Lustgårdenom / och fruchtadhe migh / ty iagh är naken / ther före vndstack iagh migh. Han sadhe / Hoo haffuer låtit tigh förstå / at tu åst naken ? Haffuer tu icke åtit aff thet trää / om hulkit iagh tigh budhit haffuer / at tu ther aff icke äta skulle ? Tå sadhe Adam / Quinnan som tu til migh giffuit haffuer / gaff migh aff trädh / så at iagh åååt. Tå sadhe HERREN Gudh til quinnona / Hwj haffuer tu thet giordt ? Qwinnan sadhe / Ormen besweeck migh så at iagh åååt.

Och HERREN Gudh sadhe til Ormen / Effter tu thetta giordt haffuer / Forbannat ware tu offuer alt thet som lijff haffuer / och offuer all diwr på markenne / Tu skalt gå på tin bwk / och äta iord j alla tina lijffzdaghar. Och iagh skal sättia fiendskap emellan tigh och qwinnona / och emellan tina sädh och hennes säd / Och then samme skal söndertrampa titt hoffuudh / och tu skalt stinga honom j hans hääl.

Och til quinnona sadhe han / Jagh skal få tigh mykin wedhermödho / tå tu afflat haffuer. Tu skalt födha tijn barn medh swedha / och tin wilie skal tinom manne vndergiffuin wara / och han skal wara tin herre.

Och til Adam sadhe han / Effter tu lydde tinne hustrues röst / och åååt aff trädh / om hulkit iagh tigh bödh och sadhe / Tu skalt icke äta ther aff / Forbannat ware marken för tina skul / Medh bekymmer skal tu nära tigh på henne j alla tina lijffzdaghar / Törne och tijstlar skal hon båra tigh / och tu skalt äta örter på markenne / Tu skalt äta tit brödh j tins anletes swett / til tess tu warder åter til iord igen / ther tu aff taghen åst / ty tu åst iord / och til iord skal tu warda.

Och Adam kalladhe sinne hustrues nampn Heua / ther före at hon een modher är ått allom leffuandom. Och HERREN Gudh giorde Adam och hans hustru kiortlar aff skin / och klädde vppå them. Och HERREN Gudh sadhe / Sij / Adam är worden såsom en aff oss / och weet hwadh gott och ondt är. Men nu på thet han icke vthräckia skal sina hand / och tagha teslikes aff lijffzens trää / och äta / och leffua ewinnerligha.

Tå låt HERREN Gudh honom vthu Lustgårdenom Eden / på thet han skulle bruka iordena / ther han aff taghen war / Och dreeff Adam

vth. Och satte för Lustgården Eden / Cherubim / medh itt baart huggande swerd / til at förwara wäghen til lijffzens trää.

Fierde Capitel.

4

OCh Adam kende sina hustru Heua / och hon affladhe och födde Kain / och sadhe / Jagh haffuer fått HERRANS man. Och hon födde framdeles Habel hans brodher. Och wardt Habel en fåra heerde / Men Kain wardt en åkerman.

(HERRANS man) Kain heter / thet man får / Men Heua meente at han skulle wara thz sädhen som effter Gudz löffte förtrampa skulle ormens höffuudh.

Och thet begaff sigh effter noghra daghar / at Kain offradhe HERRANOM gåffuor aff iordennes frucht / Och Habel offradhe teslikes aff förstlingenne aff sijn fåår / och aff theras talgh. Och HERREN sågh teckeligha til Habel och hans offer. Men til Kain och hans offer sågh han icke teckeligha. Tå wardt Kain swårligha wreedh / och hans hyy förwandladhes. Sadhe HERREN til Kain / Hwj åst tu wreed ? heller hwj förwädlas tin hyy ? är thet icke så ? Om tu är from / så åst tu tacknemligh / Men åst tu icke from / så bliffuer icke synden säker eller fördold / Men stådh henne icke hennes wilia / vthan rådh offer henne. Tå taladhe Kain medh sin brodher Habel.

Joh. 3.

Och thet begaff sigh / tå the woro på markenne / gaff Kain sigh vp emoot sin brodher Habel / och slogh honom j hiäl / Tå sadhe HERREN til Kain / Hwar är tin brodher Habel ? Han swaradhe / Jagh weet thet icke / skal iagh tagha wara på min brodher ? Och han sadhe til honom / Hwadh haffuer tu giordt ? Tins brodhers blodz röst ropar til migh vthaff iordenne. Och nu / förbannat ware tu på iordenne / som sin munn öpnat haffuer / och taghet tins brodhers blodh vthu tina hender. Tå tu brukar iordena skal hon icke strax giffua tigh effter sijn förmågho / Ostadugh och flychtugh skalt tu bliffua på iordenne.

Och Kain sadhe til HERRAN / Mijn misgerning är större än at hon må migh förlåten warda / Sij / tu driffuer migh j dagh vthaff landet och iagh moste gömа migh vndan titt ansichte / och moste ostadugh och flychtugh bliffua på iordene. Så warder migh gäende / at huilkin som helst migh finner / han slåår migh j hiäl / Men HERREN sadhe til honom / Ney / vthan then som slåår Kain j hiäl / thet skal siwfalt hempnat warda. Och HERREN satte itt tekn på Kain / at huilkin som helst honom finne / skulle icke slå honom j hiäl / Och så gick Kain jfrå HERRANS ansichte / och boodde j thet landet Nod öster vth / på hijnsidhon Eden.

Och Kain kende sina hustru / och hon affladhe och födde Hanoch / Och han bygde en stadh / huilkin han nemde effter sins sons nampn Hanoch.

Lamech.

Men Hanoch födde Jrad. Jrad födde Mahuiael. Mahuiael födde Methusael. Methusael födde Lamech.

Men Lamech toogh sigh twå hustrur / then ena heet Ada / then andra Zilla / Och Ada födde Jabal / aff honom komo the som boodde vnder tiäll / och hadhe boskap / Och hans brodher heet Jubal / aff honom komo the som brukadhe harpor och pipor. Födde ock teslikes Zilla / nemligha / Tubalkain / som war en mestare j allahanda koppars och ierns werck / Och Tubalkains syster war Naema.

Och Lamech sadhe til sina hustrur Ada och Zilla / J Lamechs hustrur / hörer mina röst / och merker hwadh iagh sägher / Jagh haffuer dräpit en man migh til såår / och en yngling migh til blånat. Kain skal warda hempnat siwfalt / men Lamech siw och siwtijo falt.

Seth.

Adam kende åter sina hustru / och hon födde en son / och kalladhe honom Seth / seyandes / Gudh haffuer sett migh een annor sädh för Habel som Kain j hiäl

in j hiäl slogh. Wardt ock så Seth födde en son / then han kalladhe Enos. Och på then samma tijdhen * begynte man predica om HERRANS nampn.

* (Begynte man) Icke så / at man icke tilförenne skulle haffua predicat om HERrans nampn / vthan sedhan Gudz tienste genom Kains ondsko förfallē war / wart hon nu åter vp rettat / ther må bygde itt Altare / och församladhe sigh / til at höra Gudz ord och bidhia.

Femte Capitel.

Thetta år boken aff menniskionnes slecht / på then tijdhen tå Gudh skapte menniskiona / och giorde henne effter Gudz lijknelse / til man och quinno skapte han them / och welsignadhe them / och kalladhe theras nampn Menniskia / på then tijdhen the wordo skapadhe.

Och Adam war hundradhe och tretiyo åår gammal / och han födde en son som hans beläte lijk war / och kalladhe honom Seth. Och wordo hans daghar sedhan han hadhe födt Seth / ottahundradhe åår / och han födde söner och döttrar / och wardt tijdhen på allan hans ålder / niyohundrat och tretiyo åår / och bleff dödh.

Seth war hundradhe och fem åår gammal / och födde Enos / och leffde ther effter ottahundradhe och six åår / och födde söner och döttrar / och wardt tijdhen på allan hans ålder / niyohundrat och tolff åår / och bleff dödh.

Enos war niyotiyo åår gammal / och födde Kenan / och leffde ther effter ottahundrat och femton åår / och födde söner och döttrar / så at hans hela ålder wardt / niyohundrat och fem åår / och bleff dödh.

Kenan war siwtiyo åår gammal / och födde Mahalaleel / och leffde ther effter / ottahundradhe och fyratiyo åår / och födde söner och döttrar / så at hans hela ålder wardt niyohundrat och tiyo åår / och bleff dödh.

Mahalaleel war sextiyo och fem åår gammal / och födde Jared / och leffde sedhan ottahundradhe och tretiyo åår / och födde söner och döttrar / så at hans hela ålder wardt ottahundrat fem och niyotiyo åår / och bleff dödh.

Jared war hundradhe tw och sextiyo åår gammal / och födde Henoch / och leffde ther effter ottahundradhe åår / och födde söner och döttrar / så at hans hela ålder wardt niyohundrat sextiyo och tw åår / och bleff dödh.

Henoch war sextiyo fem åår gammal / och födde Methusalah / och förde itt gudhelighit leffuerne j tryhundradhe åår ther effter / och födde söner och döttrar / så at hans hela ålder wardt tryhundradhe sextiyo fem åår / Och effter han förde itt gudelighit leffuerne / toogh Gudh honom bort / och han wardt sedhan intit seedder.

Methusalah war hundradhe ottatiyo och siw åår gammal / och födde Lamech / och leffde ther effter j siwhundradhe ottatiyo och tw åår / och födde söner och döttrar / så at hans hela ålder wardt niyohundradhe sextiyo och niyo åår / och bleff dödh.

Lamech war hundradhe ottatiyo och tw åår gammal / och födde en son och kalladhe honom Noah / och sadhe / Thenne her warder oss tröstandes j wåro mödho och arbete på iordenne / then HERREN förbannat haffuer. Ther effter leffde han femhundrat niyotiyo och fem åår / och födde söner och döttrar / så at hans hela ålder wardt siw hundrat siwtiyo och siw åår / och bleff dödh.

Noah war fem hundradhe åår gammal / och födde Sem / Ham / och Japhet.

Siette Capitel.

Tå men-

TA menniskionar begynte förökas på iordenne / och födde sigh döttrar / tå sågho Gudz söner menniskiornes döttrar / at the woro deghelighа / och togho til hustrur / hwilka the helst wille. Tå sadhe HERREN / Menniskionar wilia icke meer låta min anda straffa sigh / ty the äro kött. Jagh wil än nu giffua them hundradhe och tiwghu åårs dagh.

På then tijdhen woro ock Tyranner på iordenne / för ty / sedhan Gudz söner ingingo til menniskiors döttrar / och the födde barn / wordo ther aff weldughe och fast berychtadhe mån j werldenne.

Men tå HERREN sågh / at menniskionnes ondska war stoor på iordenne / och all hennes hiertas vpsått och tancke war altijdh benäghen til thet ondt war / tå ångradhe honom / at han hadhe giordt menniskiona på iordenne / och thet bekymradhe honom j hans hierta / och han sadhe / Menniskiona som iagh skapadhe / skal iagh förgöra vthaff iordenne / jfrå menniskio alt in til fänadhen / och in til matkar / och in til foghlana vnder himmelen / För ty / thet ångrar migh / at iagh them giordt haffuer. Men Noah fan nådhe för HERRANOM.

Thetta är Noahs slecht. Noah war en from man / och fulkommelighē / och förde itt gudhelighit leffuerne j sin tijdh / och födde tree söner / Sem / Ham / Japhet. Men iorden war förderffuat för Gudz åsyyn / och full medh orett. — Noah bördz

Tå sågh Gudh på iordena / och sij / hon war förderffuat / ty alt kött hadhe förderffuat sin wägh på iordenne.

Tå sadhe Gudh til Noah / Alt kötz endalycht är kommen före migh / ty iorden är full medh orett aff them / Och sij / iagh wil förderffua them medh iordenne. Gör tigh en Ark vthaff furoträ / och gör kamerar ther inne / och beka honom vthan och innan / och gör honom alt så. — Noah Arck.

Tryhundradhe alna skal wara lengden / femtiyo alna breedden / och tretiyo alna höghden / Jtt fenster skal tu göra ther offuan vppå / een aln stoort. Dörena skal tu settia mitt på sidhonne / Och skal han haffua tree botnar / en indherst / then andra mitt vthi / then tridie öffuerst.

Ty sij / iagh skal låta kōma een watuflodh offuer iordena / til at förderffua alt kött / ther en leffuande ande vthi är vnder himmelen / och alt thet på iordenne är skal förgåås / men medh tigh wil iagh göra itt Förbund / och tu skalt gå in j Arken medh tina söner / medh tinne hustru / och medh tina söners hustrur. Och tu skalt låta komma in j Arken allahanda diwr aff alt kött / jw itt paar / mankön och quinkön / at the mågha bliffua leffuandes när tigh. Aff foghlana effter theras slagh / aff fänadhenom effter sitt slagh / och aff allahanda kråkande diwr på iordenne / effter theras slagh. Aff allo tesso skal jw itt paar ingå til tigh / på thet at the skola blijffua leffuandes. Och tu skalt til tigh tagha allahanda maat som man tärer / och skalt samka honom til tigh / at han warder tigh och them til födho. Och Noah giorde alt thet Gudh bödh honom.

2. Petri. 2.
Hebre. 11.

Siwnde Capitel.

OCh HERREN sadhe til Noah / Gack in vthi Arken / tu och titt hela hws / ty tigh haffuer iagh seedt retferdughan för migh j thenna tijdh / Aff allahanda reen fänat tagh til tigh / jw siw och siw / mankön och quinkön. Men aff orenom fänat / jw itt paar / mankön och quinkön. Sammalunda aff foghlana vnder himmelen / jw siw och siw / mankön och quinkön / på thet at sådh må bliffua leffuandes på hela iordenne / Ty än nu effter siw da-

ghar skal iagh låta regna på iordena fyratiyo daghar och fyratiyo nätter / och förgöra vthaff iordenne alt thet som warilse haffuer / thet iagh giordt haffuer.

Och Noah giorde alt thet HERREN bödh honom. Och han war sexhundradhe åår gammal / tå flodhennes watn flödhadhe på iordena. Och han gick in j Arken medh sina söner / sinne hustru / och sina söners hustrur för flodhennes watn skull. Aff then rena fänadhen och aff then orena / aff foghlar / och aff alt thet som kråker på iordenne / gingo til honom in j Arken / parom / jw mankön och quinkön / såsom HERREN honom budhit hadhe. Och tå the siw daghar framlidhne woro / kom flodzens watn vppå iordena. Matt

Flodhen. Vthi the siettehundradhe årena j Noah ålder / på siwttonde daghenom / j then andra Månadhenom / thet är then daghen / tå vpbrusto alla stora diwpsens kellor / och himmelens fenster öpnadhe sigh / och itt regn kom på iordena j fyratiyo daghar och fyratiyo nätter.

Rett på samma daghen / gick Noah in j Arken medh Sem / Ham och Japhet sina söner / och medh sinne hustru / och medh tree sina söners hustrur / ther til allahanda diwr effter sitt slagh / allahanda fänat effter sitt slagh / och alt thet på iordenne kråker effter sitt slagh / och allahanda foghlar effter sitt slagh / alt thet flygha kunde / och alt thet wingar hadhe / thet gick alt til Noah in vthi Arken / parom / aff alt kött ther en leffuande ande vthi war / och thet war mankön och quinkön vthaff allahanda kött / och gingo ther in / såsom Gudh honom budhit hadhe / Och HERREN lät igen effter honom.

Tå kom flodhen fyratiyo daghar på iordena / och watnet wexte och lyffte Arken vp / och förde honom höght vp offuer iordena. Så fick tå watnet offuermacht / och wexte swårligha på iordenne / så at Arken dreeff på watnet / och watnet fick offuerhand / och wexte så swåra på iordenne / at all högh bergh vnder hela himmelen wordo offuertäckt. Femton alna höght gick watnet offuer berghen / som offuertäckt wordo.

Tå förgicks alt kött / som på iordenne kråker / foghlar / fänat / wildiwr / och alt thet som sigh rörer på iordenne / och alla menniskior / alt thet en leffuande anda hadhe på thy torra / thet bleff dödt.

Så wardt tå förgiordt alt thet på iordenne war / frå menniskionne alt in til fänadhen / in til kråkande diwr / och in til foghlana vnder himmelen / alt wardt förgiordt vthaff iordenne. Allena Noah bleff behollen / och 1.Petr.
hwadh medh honom war j Arkenom / och watnet stoodh
på iordenne hundradhe och femtiyo daghar.

Ottonde

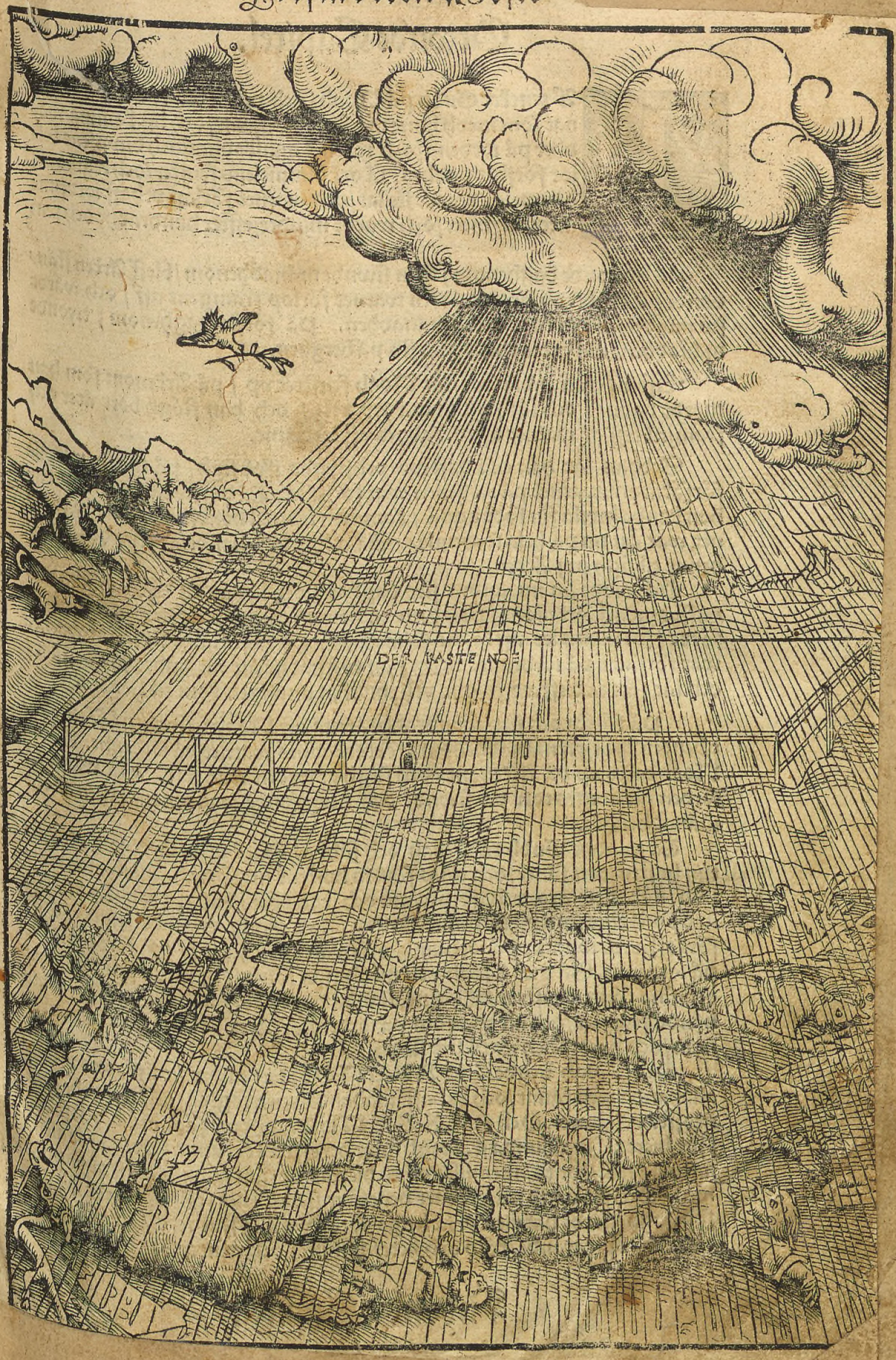

8 Ottonde Capitel.

TA tenckte Gudh på Noah / och på all diwr / och på all fänat som medh honom j Arkenom war / och låt komma wädher på iordena / och watnet minskadhes / och diwpsens kellor förstoppadhes / så ock himmelens fenster / och regnet aff himmelen wardt stillat / och watnet förlop vthaff iordenne meer och meer / och wardt mindre / effter hundradhe och femtiyo daghar.

På siwtonde daghenom j then siwnde månadhenom / bleff Arken stående på the bergh Ararat. Men watnet förlop framgent aff / och wardt jw mindre / alt in til tiyonde månadhen. På förste daghenom j tiyonde månadhenom syntes thet öffuersta på berghen.

Effter fyratiyo daghar / låt Noah fenstret vp / på Arkenom som han giordt hadhe / och låt flygha en korp vth / och han flögh bort åter och fram / til tess at watnet afftorkadhes aff iordenne.

Sedhan låt han ena duffwo vthflygha jfrå sigh / på thet han skulle försökia om watnet på iordenne war förfallet. Tå duffwan fan icke hwar hon kunde hwila sin foot vppå / kom hon igen til honom j Arken / ty watnet war än nu på hela iordenne. Så rechte han handena vth / och toogh henne til sigh in j Arken.

Och bidde än nu andra siw daghar / och låt än en tijdt flygha vth duffuona aff Arkenom / hon kom til honom emoot afftonen / och sij / hon förde j sin munn itt affbrutit Oliue lööff. Så förnam Noah at watnet war förfallit på iordenne. Men han töffuadhe än nu andra siw daghar / och låt så ena duffwo flygha vth / huilken intit igen kom til honom.

På första och siettehundradhe årena aff Noahs ålder / på första daghenom j första månadhenom / förtorkadhes watnet på iordenne. Tå låt Noah taket vp på Arkenom / och sågh at iorden war torr. Så wardt tå iorden altztinges torr på siwnde och tiwghonde daghenom j then andra månadhenom.

Tå taladhe Gudh til Noah och sadhe / Gack vthu Arkenom / tu och tijn hustru / tine söner / och tines söners hustrur medh tigh. Allahanda diwr som när tigh äro vthaff hwario och eno köte / bådhe j foghlar och fänat / och thet som på iordenne kråker / thet gånge vth medh tigh. Och förkoffwren idher vppå iordenne / och warer fruchtsam / och föröken idher på iordenne. Så gick Noah vth medh sina söner / och medh sinne hustru / och sina söners hustrur / Ther til allanda diwr / allahanda krypande / allahanda foghlar / och alt thet som på iordenne kråker / thet gick vthu Arkenom / och hwart och itt til sitt slagh.

Och Noah bygde HERRANOM itt altare / och toogh vthaff allahanda reen fänat / och vthaff allahanda rena foghla / och offradhe brenneoffer på altaret. Och HERREN luchtadhe een sööt lucht / och sadhe j sitt hierta / Ingalunda skal iagh meer her effter förbanna iordena för menniskiona skul / for ty / menniskionnes hiertas vpsååt är ondt alt jfrå vngdomen. Och skal iagh nu icke mer her effter slå alt thet som leffuande är / såsom iagh giordt haffuer. Så lenge iorden ståår skal icke återwenda sående och vpskårande / köld och hete / sommar och winter / dagh och natt.

9 Niyonde Capitel.

OCh Gudh welsignadhe Noah och hans söner / och sadhe / Warer fruchtsame och förökens / och vpfyller iordena / Idhör fruchtan och redzla ware offuer all diwr på iordenne / offuer alla foghlar vnder himmelen / och öffuer alt thet som kråker på iordenne / och alla fiskar j haffuet ware giffne j idhra hand / alt thet som röres och leffuer / thet ware idher til maat / Såsom gröna örter haffuer iagh alt thet giffuit idher.

Allena äter icke kött / thet än nu leffuer j sinom blodh / för ty / Jagh wil ock hempnas offuer idhar krops blodh / och wil hempnat vppå all diwr / och wil hempnas menniskiones liff på huario och ena menniskio / ee hoo hon är.

Then som vthgiuter menniskio blodh / hans blodh skal ock aff menniskiom vthgutit warda / För ty / Gudh haffuer giordt menniskiona effter sitt beläte. Warer fruchtsame och förökens / och förkoffwren idher på iordenne at j vpfyllen henne.

Her är thet werldzliga swerdet insatt / at man dråpare dråpa skal.

Ytermera sadhe Gudh til Noah och hans söner medh honom / Sij / iagh gör medh idher itt förbund / och medh idhra sädh effter idher / och medh allom leffuandom diwrom som medh idher äro / j foghlar / j fänat / och j allom diwrom som på iordenne när idher äro / aff alt thet som vthu Arkenom gångit är / ee hwadh diwr thet är på iordenne / och wil göra mitt förbund medh idher j så måtto / at her effter skal nu icke meer alt kött förderffuat warda medh flodhzens watn / och skal her effter ingen meer flodh komma then iordena förderffua skal.

Gudz förbund medh menniskiomen effter flodhena.

Och Gudh sadhe / Thetta är teknet til mitt förbund / som iagh giordt haffuer emellan migh och idher / och all leffuande diwr medh idher her effter til ewigh tijdh. Min bogha haffuer iagh satt j skynom / then skal wara teknet til mit förbund emellan migh och iordena. Och när så skeer at iagh förer skyyn offuer iordena / så skal man see min bogha j skynom / och så skal iagh tenkia på mitt förbund emellan migh och idher / och all leffuande diwr j hwart och itt kött / at icke meer skal komma flodh her effter then alt kött förderffua skal. Ther före skal min boghe wara j skynom / at iagh skal see vppå honom / och tenkia vppå thet ewigha förbund emellan Gudh och all leffuande diwr j hwario och eno köte som på iordenne är. Thet samma sadhe ock Gudh til Noah / Thetta skal wara teknet til thet förbund som iagh giordt haffuer emellan migh och alt kött på iordenne.

Regnbogen.

Noah söner som vthu Arkenom gingo / äre tesse / Sem / Ham Japhet. Men Ham är fadheren til Canaan / Tesse tree äre Noah söner / aff huilkom all land besätt wordo.

Och Noah begynte til och wardt en åkerman / och plantadhe wyngårda. Och tå han drack aff winet / wardt han drucken / och lågh oskyyld vthi sinne hyddo. Tå nu Ham Canaans fadher sågh sins fadhers blyghd / sadhe han thet bådhom sinom brödhrom som vthe wåro. Tå togho Sem och Japhet itt clädе / och ladhe på begges theras skuldror / och gingo baklenges til / och offuertechte theras fadhers blyghd / och theras ansichte war jfråwendt / så at the theras fadhers blyghd icke ságho.

Som nu Noah vpwakadhe aff sino wine / och fick weta hwadh hans yngste son honom giordt hadhe / sadhe han / Forbannat ware Canaan / och ware en trääl vnder alla träler j bland hans brödhra. Och sadhe ytermera / Loffuat ware HERREN Sems Gudh / och Canaan ware hans trääl. Gudh förwijdhge Japhet och låte honom boo j Sems hyddor / och Canaan ware hans trääl.

Och Noah leffde effter flodhena tryhundradhe och femtiyo åår / så at hans hela ålder wardt niyohundrat och femtiyo åår / och bleff dödh.

Noah ålder …

10 Tiyonde Capitel.

Japhetz ått.

THetta är Noahs söners slecht/Sem/Ham/Japhet/Och the födde barn effter flodhena. Japhetz barn äre tesse/ Gomer Magog/ Madaj/ Jauan / Thubal / Mesech och Thiras. Men Gomers barn äre tesse / Ascenas / Riphath och Thogarma. Jauans barn äre tesse/Elisa/Tharsis/ Chithim och Dodanim. Vthaff tessom äre vthsprÿdda Hedninganars öyar j theras landom/ hwart effter sitt måål / slechte och folk.

Hams ått.

Hams barn äre tesse/Chus/ Mizraim/ Phut och Canaan. Chus barn äre tesse/Seba/Heuila / Sabtha / Raema och Sabthecha. Raemas barn äre tesse/Scheba och Dedan. Men Chus födde Nimrod / han begynte en wellugher herre wara på iordenne/och war en wellugher jäghare för HERRANOM. Ther aff är thet ordspråket/ Thet är en wellugher jäghare för HERRANOM såsom Nimrod. Och hans rikes beginnelse war Babel/ Erech/ Acad och Calne vthi Sinear land. Vthaff thet landet är sedhan kommen Assur/och han bygde Niniue och Rehoboth/och Calah / och ther til Ressen emellan Niniue och Calah / Thetta är en stoor stadh. Mizraim födde Ludim/ Enamim/Leabim/Naphtuhim / Patrusim och Casluhim/ aff hulkom vthkompne äre the Philistim och Caphthorim.

Nimrod. Babel. Assur. Niniue. Philistim. Cananeer.

Men Canaan födde Zidon sin första son / och Heth/ Jebusi/ Emori/ Girgosi/Hiui/Archi/Sini/Aruadi/Zemari och Hamathi/ aff them äre vthsprÿdde the Cananeers slechter/och theras grensor woro jfrå Zidon genom Gerar/alt in til Gasa/til tess man kommer in til Sodoma/ Gomorra/Adama/Zeboim och in til Lasa. Tesse äre nu Hams barn j theras slechter tungomålom/landom och folkom.

Sems ått.

Men Sem Japhetz brodher then äldste födde ock barn / hulkin en fadher är til all Ebers barn/Och tesse äre hans barn. Elam/Assur/Arphachsad/Lud och Aram. Arams barn äre tesse/ Vz/Hul/ Gether och Mas. Arphachsad födde Salah/Salah födde Eber/Eber födde twå söner / en heet Peleg / ther före at j hans tÿdh wardt werlden deelat / Hans brodher heet Jachetan. Och Jachethan födde Almodad/ Saleph/Hazarmaueth/Jarah Hadoram/Vsal/Dikela/Obal/Abimael/ Seba/ Ophir/Heuila och Jobab/ Alle tesse äre Jachetans söner/och theras boning war jfrå Mesa/ in til man kommer til Sephar på berghit öster vth. Thenne äre Sems barn vthi theras slechter tungomålom landom och folkom. Thetta är nu Noahs barnas afföddha/vthi theras slechter och folkom. Aff hulkom vthsprÿdhat är folket på iordenne effter flodhen.

(Peleg) Merker en twesKiffming.

11 Elloffte Capitel.

Babels torn.

OCh all werlden hadhe enahanda tungo och måål. Tå the nu drogho öster vth/funno the en plaan vthi Sinear land/och boodde ther/och sadhe til hwar annan / Kommer/ låter oss slå teghel och brenna. Och togho teghel för steen / och ler för kalk/och sadhe/Kommer låter oss byggia en stadh och itt torn/huess högd skal reckia vp j himmelen / at wy måghe göra oss itt nampn / för ty / wÿ warde til ewentyrs sprÿdde vthi all land.

Tå steegh HERREN nedher at han skulle see stadhen och tornet som menniskionnes barn bygde. Och HERREN sadhe/ Sÿ/ thet är enahanda folk/och enahanda måål j bland them alla / och haffua thetta begynt at göra/ the

göra/the warda icke afflåtädes aff alt thet the haffua sigh företaghit at göra/Kommer/låter oss stÿgha nedher och förbÿstra ther theras tungomåål/ så at ingen skal förstå then annars måål. Och så skingradhe HERREN them tådhan j all land/ så at the återwende byggia stadhen / och ther före kalladhes hans nampn Babel / ty at HERREN ther förbÿstradhe all landz tungomåål/och sprÿdde them tådhan vthi all land.

(Babel) Kallas een blendning eller örredha.

Sems ått.

Thetta är Sems slächt. Sem war hundradhe åår gammal / och födde Arphachsad/tw åår effter flodhen / och leffde ther effter j femhundradhe åår/och födde söner och döttrar.

Arphachsad war fem och tretiyo åår gammal/ och födde Salah/och leffde ther effter fyrahundradhe och try åår/ och födde söner och döttrar.

Salah war tretiyo åår gammal och födde Eber / och leffde ther effter fyrahundradhe och try åår/och födde söner och döttrar.

Eber.

Eber war tretiyo och fyra åår gammal/och födde Peleg/ och leffde ther effter fyrahundrat och tretiyo åår/och födde söner och döttrar.

Peleg war tretiyo åår gammal/och födde Regu / och leffde ther effter j twhundrat och niyo åår/ och födde söner och döttrar.

Regu war tw och tretiyo åår gammal/och födde Serug/och leffde ther effter tw hundrat siw åår/och födde söner och döttrar.

Serug war tretiyo åår gammal/och födde Nahor / och leffde ther effter twhundradhe åår/och födde söner och döttrar.

Nahor war niyo och tiwghu åår gammal/och födde Tharah/ och leffde ther effter hundradhe och nitton åår/ och födde söner och döttrar.

Tharah war siwtiyo åår gāmal/ och födde Abram/Nahor och Haran.

Tharah ått. Abram. Saraj.

TEsse äre Tharahs slechter. Tharah födde Abram/Nahor och Haran. Haran födde Lot. Och dödde Haran når sinom fadher Tharah vthi hans fadhers land j Vr j Caldea. Tå togho Abram och Nahor sigh hustrur. Abrams hustru heet Saraj/och Nahors hustru Milca Harans dotter/then fadher war åt Milca/ och åt Jisca. Men Saraj war ofruchtsam/ och hadhe ingen barn.

Så toogh Tharah sin son Abram/ och Lot sins sons Harans son/och sina sonahustru Saraj sins sons Abrams hustru/ och förde them jfrå Vr vthu Caldea/på thet the skulle fara j Canaans land / Och the komo til Haran/och boodde ther. Och Tharah wardt twhundradhe och fäm åår gammal/och bleff dödh j Haran.

12 Tolffte Capitel.

OCh HERREN taladhe til Abram / Gack vthu titt fädhernes land/ och jfrå tinne slecht / och jfrå tins fadhers hwse/vthi itt land / som iagh tigh wÿsa wil / Och iagh skal göra tigh til itt stoort folk / iagh skal welsigna tigh/och göra tigh itt stoort nampn / och tu skalt wara een welsignelse/ Jagh skal welsigna them som tigh welsigna/och förbanna them som tigh förbanna / OCH J TIGH SKOLA WELSIGNAT warda alla slechter på iordenne.

Tå foor Abram vth/såsom HERREN honom sagdt hadhe / och Lot foor medh honom. Men Abram war siwtiyo och fem åår gammal tå han foor vthaff Haran. Så toogh Abram sina hustru Saraj / och Lot sin brodher son/ medh alla theras häffuor som the förwerffuat hadhe /och the siälar som the födt hadhe j Haran/och foro vth til at resa in j Canaans land. Och som the kompne woro in j Landet / droogh han ther j genom alt in til

thet rwmet Sichem/och in til then Lunden More. På then tijdhen boodde the Cananeer ther j Landet.

Tå syntes HERREN Abram/ och sadhe / Tinne sädh skal iagh giffua thetta Land. Och han bygde ther samma stadz itt altare HERRANOM som honom syntz hadhe. Sedhan droogh han bäter fram tådhan til itt bergh som lågh öster vth jfrå BethEl/ och slogh ther sitt tiäl vp/så at han hadhe BethEl wester vth/och Ay öster vth/ och bygde ther HERRANOM itt altare/ och predicadhe om HERRANS nampn. Och foor Abram tådhan fram bäter/och droogh södher vth.

Hård tijdh.

Så wardt en hård tijdh ther j Landet/ ther före droogh Abram nedher vthi Egypten / at han ther en fremling bliffua motte / för ty / tijdhen war ganska hård j Landena. Och tå han kom hart in moot Egypten/ taladhe han til sina hustru Saraj / Sij / iagh weet at tu äst een deghelig quinna vnder ansichtet / tå nu the Egyptier få see tigh/skola the säya/Thet är hans hustru/och slå migh j hiäl/och beholla tigh. Kära segh för then skul at tu äst mijn syster/at migh motte skee gott för tina skul / och at mijn siäl må leffua för tina skul.

Som han nu kom vthi Egypten / sågho the Egyptier quinnona / at hon war ganska deghelighen/och Pharaos öffuerstar sågho henne/och prisadhe henne för honom. Tå wardt hon taghin in vthi Pharaos hws. Och Abram wedherfoors gott för hennes skul. Och han hadhe fäår/fää/åsnor/ tiänare och tienerinnor/åsninnor och cameler.

Men HERREN plåghadhe Pharao medh stora plåghor/ och hans hws/ för Saraj Abrams hustru skul. Tå kalladhe Pharao Abram til sigh/ och sadhe til honom / Hwj haffuer tu sådant giordt migh? Hwj sadhe tu migh icke at hon war tijn hustru? Hwj sadhe tu at thet war tijn syster? för then skul wille iagh tagha migh henne til hustru. Och sij/ nu haffuer tu her tina hustru/tagh henne och gack. Och han befalte sina men om honom / at the skulle foordra honom/ och hans hustru/ och alt thet han hadhe.

13 Trettonde Capitel.

SA foor tå Abram vp vthu Egypten medh sinne hustru/ och medh alt thet han hadhe/Och Lot ock medh honom södher vth. Och Abram war ganska rijck på booscap/ silffuer och guld/Och han foor bäter fram jfrå sonnan alt in til BethEl / til thet rwmet ther han sitt tiäl tilförenna hafft hadhe emellan BethEl och Ay/rett på samma rwm ther han tilförenne hadhe bygdt altaret. Och ther predicadhe han HERRANS nampn.

Men Lot som medh Abram foor / hadhe ock så fäår och fää och tiäl/ och landet kunde icke fördraghat at the boodde til hopa/för ty / theras häffuor woro stora/och kunde icke boo medh hwar annan / och war jw altijd tretta emellan heerdana/offuer Abrams booscap/ och heerdana offuer Lotz booscap. Och boodde teslikes j then tijdhen the Cananeer och Phereseer ther j Landena.

Tå sadhe Abram til Lot/Käre / Låtom icke wara tretto emellan migh och tigh/och emellan mina och tina heerdar / ty wij äre brödher / Står icke alt Landet tigh öpet? Käre/skil tigh jfrå migh. Wiltu til wenstra handena/ så wil iagh til then höghra/ Eller wiltu til then höghra/så wil iagh til then wenstra. Tå hoff Lot sijn öghon vp/ och beságh then hela engden widh Jordan. För ty/förra än HERREN förderffuadhe Sodoma och Gomorra war hon waturijk alt in til man kommer til Zoar /såsom en HERRANS Lustgård/lika som Egypti land.

Så vthwalde sigh Lot then hela engden widh Jordan /och droogh öster vth. Och så skildes then ena brodheren jfrå thń andra/at Abram boodde j Canaans land/ och Lot j samma engdes städher/ och slogh sitt tiäl vp in moot Sodom. Men thet folk j Sodom war ondt/ och syndadhe swårligha moot HERRAN.

Lot vthkorar Sodoma.

Tå nu Lot hadhe skildt sigh jfrå Abram/sadhe HERREN til Abram/ Hääff vp tijn öghon och see jfrå thet rwmet ther tu nu boor / nör vth/ södher vth/ öster vth och wester vth/för ty/alt thetta landet som tu seer / wil iagh giffua tigh och tinne sädh til ewigh tijdh/och wil göra tina sädh såsom stofftet på iordenne. Kan een menniskia rekna stofftet på iordenne/så må hon ock rekna tina sädh. Therföre vp/ och dragh genom landet/ twärs och endalångs/För ty/tigh wil iagh giffua thet.

Så togh Abram sijn tiäl vp / och kom och boodde widh then lunden Mamre / hulkin j Hebron är/ och bygde ther sammestädz HERRANOM itt altare.

Mamre j Hebron.

14 Fiortonde Capitel.

OCh thet begaff sigh j Amraphels tijdh Konungens aff Sinear/Ariochs Konungens j Ellasar / KedorLaomors Konungens j Elam / och Thideals Hedhninganas Konungs/at the örlighade medh Bera Konungenom j Sodom/och medh Birsa Konungenom j Gomorra/och med Sineab Konungenom j Adama/ och medh Semeber Konungenom j Seboim / och medh Konungenom j Bela/ thet är Zoar. Thenne komo alle til sammans j then dalenom Siddim ther nu är saltaffaet/för ty/the hadhe warit j tolff åår vnder Konung KedorLaomor/och vthi the trettonde årena woro the honom afffaldne.

Ther före kom KedorLaomor / och the Konungar som medh honom woro/vthi the fiortonde årena/och slogho the Resar j Astaroth/Karnaim och the Susim j Ham / och the Emim på then planenom Kiriathaim / och the Horeer på theras bergh Seir / in til then planen Pharan som skiuter in på ödhena/Sedhan wende the om/och komo til then brunnen Mispat thet är Kades/och slogho hela the Amalechiters land/ther til the Amorreer/som j HazezonThamar boodde.

Tå drogho vth Konungen j Sodom/Konungen j Gomorra/Konungen j Adama/Konungen j Seboim / och Konungen aff Bela / thet Zoar heter/och rustadhe sigh til at stridha j then dalenom Siddim medh KedorLaomor Konungen j Elam/ och medh Thideal Hedhninganas Konung/ och medh Amraphel Konungenom j Sinear/och medh Arioch Konungenom j Ellasar/fyra Konungar emoot fem / och then dalen Siddim hadhe monga leer gropar.

Men Konungen j Sodom och Gomorra wordo ther slaghne på flychtena och nedherlaghde/ och the som offuerbliffuo flydde vppå berghit. Så togho the alla åghodelar j Sodom och Gomorra/ och alla fetalia och drogho sina ferde. Och togho teslikes medh sigh Lot Abrams brodhers son/ och hans åghodelar/ty han boodde j Sodom/och drogho sin wägh.

Tå kom en som vndsloppen war / och sadhe thet för Abram then en vthlendning war och boodde j then lundenom Mamre thens Amorreens/ hulkin Escols och Aners brodher war. Tesse wore j förbund medh Abram.

Som nu Abram hörde at hans brodher war fången / wepnadhe han sina eghna heemfödda tiänare tryhundradhe och adherton/och drogh effter them alt in til Dan/deladhe sigh/och föll til them medh sina tiänare om natt

tena / och sloogh them / och fulfölghde them alt in til Hoba / som ligger på wenstra handenne widh then stadhen Damasco / och toogh alla åghodelar igen / och ther til Lot sin brodher och hans åghodelar / och quinnonar och folkit.

Tå han nu igen kom / och hadhe aff slaghet KedorLaomor / och the Konungar medh honom / gick Konungen j Sodom emoot honom på then planen som heet Konungs dalen.

Men Melchizedech Konung j Salem baar fram brödh och wijn / och han war tess höghstes Gudz Prester / och welsignadhe honom och sadhe / Welsignat ware tu Abram them höghsta Gudhi / then himmel och iord tilhörer / Och loffuat ware Gudh then höghste som tina fiendar beslutit haffuer j tinne hand. Och honom gaff Abram tiyonde aff allo byte.

Melchizedech. (baar fram) Icke at han offradhe thet / vthan at han ther medh åra och spijsa wille gesterna / och beteknar her Melchizedech Christū / som genom Euangelium spijsar werldena.

Tå sadhe Konungen aff Sodom til Abram / Giff migh folkit / och åghodelana beholt för tigh. Men Abram sadhe til Konungen aff Sodom / Jagh vphäffuer mina hender til HERRAN then höghsta Gudh som himmel och iord tilhörer / at iagh aff allo thet titt är / icke en trådh eller een skooreem tagha wil / at tu icke skal säya / Jagh haffuer rijchtat Abram / vndantaghno thet the vnga karla förtärdt haffua / och the män som medh migh drogho / Aner / Escol / och Mamre / them låt tagha theras deel.

15 Femtonde Capitel.

SEdhan thetta så skeedt war / begaff sigh at HERRANS ord j een syyn kom til Abram seyandes / Fruchta tigh intit Abram / iagh är titt beskerm / och tijn gäska stoor löön. Men Abram sadhe / HErre HERRE / hwadh wiltu migh giffua ? Jagh gåår barnlöss / och min redheswen thenna Eleasar aff Damasco haffuer en son. Och Abram sadhe yterlighare / Men migh haffuer tu ingen sädh giffuit. Och sij / mins tiänares son skal wara min ärffuinge.

Och sij / HERRANS ord kom til honom / seyandes / Han skal icke wara tin ärffuinge / vthan then som vthaff titt lijff kōma skal / han skal wara tin ärffuinge. Och han hadhe honom vth och sadhe / See vp til himmelen / och rekna stiernonar om tu kant rekna them. Och sadhe til honom / Så skal tijn sädh wara.

Abram troodde HERRANOM / och han reknadhe honom thet til rechtferdugheet. Och han sadhe til honom / Jagh är HERREN som tigh vthfördt haffuer jfrå Vr vthu Caldea / at iagh tigh thetta land giffua skal til besitning.

Abram sadhe / HErre HERRE / hwar vppå skal iagh merkia at iagh skal besittia thet ? Och han sadhe til honom / Tagh migh ena tryåra koo / och ena tryåra geet / och en tryåra wädhur / och ena turtur duffuo / och ena vnga duffuo. Och han toogh alt thetta och deladhe thet mitt j tw jfrå hwart annat / och ladhe hwar delen twert emoot then andra. Men foghlana deladhe han intit. Och ‡ foghlana komo nedher på kroppana / och Abram dreeff bort them. Tå solen nedhergången war / föll en swår sömpn på Abram / Och sij / een forskreckilse och itt stoort mörker kom offuer honom.

‡ (Foghlanar kommo nedher etc.) Foghlanar och then rykande vgnen / och then eeldbranden / betydha the Egyptier som framdeles skulle vndertryckia Abrahams barn / Men Abraham driffuer them bort / thet är / Gudh forlåssar thm för löfftet skul / som han giordt hadhe Abraham / Teslikes thet Abraham förskrechtes effter solennes nedhergång / betydher / at Gudh skulle offuergiffua hans sädh til en tijd / therförinnan skulle hon warda vndertryckt / såsom HERREN sielff thet her vthtydher / Så går thet ock til medh allom troghnō / Gudh offuergiffuer them vnderstundom / och vndsetter han them på sijdstonne.

Tå sadhe han til Abram / Thetta skal tu weta / at tijn sädh skal warda fremmanda vthi itt land / thet them icke tilhörer / och man skal ther göra them til trälar / och fara illa medh them j fyrahundradhe åår. Men offuer thet folk / som the tienāde warda / skal iagh domare wara. Sedhan skola the dragha vth medh stora håffuor / och tu skalt fara til tina fädher medh fridh / och j en godh ålder begraffuen warda. Men the skola j fierde mandz ålder komma

komma hijtt igen / för ty / the Amorreers ondzska är icke än nu all fulkompnat.

Tå nu solen war nedhergången och mörker wordit / Sij / tå röök en vgn / och en eeld foor emellan stycken.

På then daghen giorde HERREN itt förbund medh Abram och sadhe / Tinne sädh skal iagh geffua thetta landet jfrå then elffuenne j Egypten alt in til thī stora elffuen Phrath / the Keneer / the Kiniseer / the Kadmoneer / the Heteer / the Phereseer / the Reser / the Amorreer / the Cananeer / the Gergeseer / the Jebuseer.

16 Sextonde Capitel.

SAraj Abrams hustru födde honom intit / Men hon hadhe ena Egyptiska tiänistaqwinno som heet Hagar / och sadhe til Abram / Sij / HERREN haffuer igenlucht migh at iagh icke kan få barn. Käre / legg tigh när minne tiänistaqwinno / at iagh doch til ewentyrs motte vpbygd warda aff henne. Abram hörde Saraj röst.

(vpbygd) Thet är / få barn.

Och Saraj Abrams hustru toogh sina Egyptiska tiänistaqwinno Hagar / och gaaff henne Abram sinom man til hustru / sedhan the hadhe boodt j tiyo åår j Canaans lande.

Och han ladhe sigh när Hagar / och hon wardt haffuande / Tå hon nu sågh at hon war haffuande / förachtadhe hon sina fru. Tå sadhe Saraj til Abram / Tu gör orett emoot migh / iagh haffuer lagdt mina tiänistaqwinno när tigh / nu effter hon seer at hon är haffuandes worden / moste iagh ringachtat warda för henne / HERREN döme emellan migh och tigh. Men Abram sadhe til Saraj / Sij / tijn tiänistaqwinna är vnder titt wold / gör medh henne som tigh teckes.

Tå nu Saraj wille späkia henne / flydde hon jfrå henne / Men HERRANS ängel fan henne widh en watubrū j öknenne / nemligh widh then brunnen som är på then wäghen til Zur / och sadhe til henne / Hagar Sarai tiänistaqwinna / Hwadhan kommer tu ? eller huart wiltu ? Hon sadhe / Jagh haffuer flydt jfrå minne fru Saraj. Och HERRANS ängel sadhe til henne / Wendt om til tina fru igen / och ödhmiuka tigh vnder hennes hand.

Och HERRANS ängel sadhe til henne / Jagh skal så föröka tina sädh / at för stoor mykinheet skal hon icke kunna reknas. Ytermera sadhe HERRANS ängel til henne / Sij / tu är haffuande worden / och skal födha en son / hans nampn skal tu kalla Jsmael / ther före at HERREN haffuer seedt tina wedhermödho. Han skal wara en grym man / Hans hand emoot hwar man / och hwars manz hand emoot honom / och han skal boo emoot alla sina brödher.

(Jsmael) vthtydhes Gudh böönhörer.

Och hon kalladhe HERRANS nampn som taladhe medh henne / Tu Gudh seer migh. Ty hon sadhe / Wisseligha haffuer iagh her seedt ryggen på honom som migh seer / Ther före kalladhe hon brunnen / En brunn thens leffuandes som migh seer / hulken är emellan Kades och Bared.

Och Hagar födde Abram en son / och Abram kalladhe then sonen som Hagar födde honom Jsmael / och Abram war sex och ottatiyo åår gammal tå Hagar födde honom Jsmael.

17 Siwttonde Capitel.

TA nu Abram niyo och niyotiyo åår gammal war / syntes honom HERREN/och sadhe til honom / Jagh är Gudh alzmechtugh/wandra för migh/och war fulkomplighen/ och iagh skal göra mitt förbund emellan migh och tigh/och iagh skal föröka tigh swårligha/Och Abram föll på sitt ansichte.

(vthan Abraham) Abram vthtydhes store fadher / Men Abraham stora hopens fadher/ ändoch sammehoop warder medh en bookstaff beteknat vthi hans nampn icke vthan saak.

Och Gudh taladhe ytermera medh honom och sadhe/ Sij/Jagh äret/ och haffuer mitt förbund medh tigh/och tu skalt warda en fadher för mykit folk/ ther före skal tu icke meer heta Abram / vthan Abraham skal wara titt nampn/ty iagh haffuer giordt tigh til en fadher för mykit folk/ och skal göra tigh ganska mykit fruchtsamman/och skal göra folk aff tigh/skola ock Konungar komma aff tigh. ebre. 13.

Och iagh wil göra mitt förbund emellan migh och tigh / och tina sädh effter tigh j theras affkommandom /at thet skal wara itt ewight förbund/ så at iagh skal wara tin Gudh/och tinne sädz effter tigh. Och skal giffua tigh och tinne sädh effter tigh thet land ther tu en fremling vthi är / nemligha/thet hela landet Canaan til ewigh besitning / och skal wara theras Gudh. att. 13.

Och Gudh sadhe ytermera til Abraham / Så halt nu mitt förbund tu och tijn sädh effter tigh j theras affkommandom / och thetta är förbundet som j hålla skolen emellan migh och tigh och tina sädh effter tigh / j theras affkommandom. Alt thet mankön j bland idher är skal omskäras / Men j skolen omskära idhars kötz förhudh. Thet samma skal wara itt tekn til förbundet emellan migh och idher. Hwart och itt piltabarn / tå thet är ottadagha gammalt / skolen j omskära j idhra affkommander. Sammalunda huar och en tienare / hemafödder eller köpter / eller ellies fremanda / och icke aff idhro sädh är. Och så skal mitt förbund wara på idhro köte til itt ewight förbund. Och huar noghot piltabarn icke warder omskoret j hans kötz förhudh / hans siäl skal vthrotas vthu hans folk / ther före at han mitt förbund icke hållit haffuer. etri 3.

Omskärelsen.

Och Gudh sadhe åter til Abraham/Tina hustru Saraj skal tu icke meer kalla Saraj/vthan Sara skal wara hennes nampn/ ty iagh skal welsigna henne/ och aff henne skal iagh giffua tigh en son/ hwilkin iagh skal welsigna/och folk skola warda aff honom / och Konungar offuer mykit folk. Tå föll Abraham på sitt ansichte och loogh/och sadhe j sitt hierta/ skulle migh som hundradhe åår gammal är födhas en son/ och Sara som niyotiyo åår gammul är skulle födha? Och Abraham sadhe til Gudh/Ah at doch Jsmael måtte få leffua före tigh. oma. 9.

Sara.

Tå sadhe Gudh/Ja/Sara tijn hustru skal födha tigh en son/hwilken tu skalt kalla Jsaac/ ty medh honom skal iagh vpretta mitt ewigha förbund/ och medh hans sädh effter honom. Ther til haffuer iagh ock bönhört tigh om Jsmael/Sij/iagh haffuer welsignat honō/ och skal göra honom fruchtsamman/och föröka honō ganska swårligha/Tolff Förstar skal han födha/ och iagh skal göra honom til mykit folk. Men mitt förbund skal iagh vpretta medh Jsaac/then Sara tigh födha skal/ på thenne tijdhenom ått ååre.

Och som talet wardt endat/ foor Gudh vp jfrå Abraham/ Och Abraham toogh sin son Jsmael/och alla tienare/ hemafödda och köpta / och alt thet mankön war j hans hwse/och omskar förhudena på theras kött / strax på samma daghenom som Gudh honom sagdt hadhe. Och Abraham war niyo och niyotiyo åår gammal tå han omskar förhudena på sitt kött. Men Jsmael hans son war tretton åår gammal/tå hans kötz förhudh omskoren wardt. Alt på enom dagh wordo the alle omskorne/ Abraham hans son Jsmael / och alt thet mankön war j hans hwse / bådhe heemfödde tiänare och köpte/och ellies fremanda. Alle wordo the omskorne medh honom.

Adhertonde Capitel.

OCh HERREN syntes honom j them Lundenom Mamre/ther han satt widh sins tieldz dör / tå hetast war på daghenom / och som han vplyffte sijn öghon och sågh / tå stodho tree män för honom. Och tå han sågh them lopp han emoot them frå sins tieldz dör/och bughadhe sigh nidh för honom på iordena och sadhe/ HErre/haffuer iagh funnet nadh för tijn öghon / så gack icke fram om tin tienare / man wil hemta idher litit aff watn och twå idhra föter / och hwiler idher vnder trädh / och iagh wil leggia för idher itt stycke brödh / at j wedherqweken idhor hierta/ sedhan gå j tå fram båter / för ty / ther före ären j kompne til idhar tienare. The sadhe/Gör som tu haffuer sagdt.

För enom faller han nidh / talar ock så som medh enom/och doch medh tree/ ther medh beteknas treefalligheten j Gudhi.

Abraham skyndadhe sigh in j tiellet til Sara/och sadhe henne/ Skynda tigh/och blanda try måått semlemiöl/ och baka kakor. Men han lopp bort til booskapen / och toogh en godh spåådh kalff / och fick drengenom / han skyndadhe sigh och tilredde thet. Och han toogh fram smöör och miölk/och aff kalffuenom som han tilreedt hadhe / och satte för them / och gick fram för them vnder trädh/ och the åto.

Tå sadhe the til honom/ Hwar är tijn Hustru Sara? Han swaradhe/ Ther inne j tiellet. Han sadhe/När iagh igen kommer til tigh om man leffuer/Sij/ så skal Sara tijn hustru haffua en son. Thetta hörde Sara ther hon stoodh baack tieldörena / och the woro bådhen Abraham och Sara gammul/ och wel til ålders kommen / så at Sara nu icke meer hadhe som qwinnor plågha haffua/ther före loogh hon widh sigh sielff och sadhe/Nu iagh gammul är/och min herre teslikes ålderstighin / skal iagh än nu giffua migh til lusta.

Tå sadhe HERREN til Abraham/Hwj loogh Sara seyandes/ Menar tu at thet kan wara/at iagh än nu födha skal så gammul som iagh är? Mon HERRANOM naghot wara omögheligt? J sinom tijdh wil iagh komma til tigh igen / om man leffuer / och tå skal Sara haffua en son. Tå nekadhe Sara och sadhe/ Jagh loogh intit/och wardt förfärat. Men han sadhe/Thet är icke så/Tu looghst.

Tå stodho mennena vp tädhan / och wende sigh ått Sodom / och Abraham följhde them/och leedhsaghadhe them. Och HERREN sadhe/ Huru kan iagh döllia för Abraham thet iagh gör? Effter han skal warda til itt stoort och mechtugt folk/och all folk på iordenne skola warda welsignat j honom/Ty iagh weet at han befaler sinom barnom och sino hwse effter sigh/at the skola halla HERRANS wäghar/och göra hwadh rett och gott är/på thet at HERREN skal låta komma offuer Abraham alt thet han honom loffuat haffuer.

Och HERREN sadhe/J Sodom och Gomorra är itt roop thet är stoort/och theras synder åra ganska swåra / ther före skal iagh fara nidh/ och see til om the alt giordt haffua effter ropet som för migh kommet är/eller om thet icke så är/at iagh må wetat. Och mennena wende sitt ansichte och gingo ått Sodom. Men Abraham wardt ståndandes för HERRANOM/och trädde fram til honom och sadhe.

Wilt tu tå förgöra then rechtferdugha medh then ogudhachtugha? Kunde henda at j stadhenom wore femtiyo rettferdughe/wille tu them förgöra/och icke skona the rwmena för femtiyo rettferdugha skull/som ther inne wore? Bortt thet jfrå tigh at tu thet göra skulle / och dödha then rettferdugha medh then ogudhachtugha / och at them rettferdugha skulle gå lika som the ogudhachtugha / Bort thet jfrå tigh som alla werldennes domare

åst/sådana straff låter tu icke gå. HERREN sadhe/Finner iagh femtiyo rettferdugha j Sodom stadh/så wil iagh skona allestådz j all rwm för theras skul.

Abraham swaradhe och sadhe/ Ah sij / iagh haffuer taghet migh före at tala medh HErranom/ ån doch iagh år stufft och aska/ Om ther wore fem mindre ån femtiyo rettferdughe inne / wille tu tå förgöra hela stadhen för the fem skul: Han sadhe/Finner iagh ther inne fem och fyratiyo / så wil iagh icke förgöra them.

Och han taladhe ån tå yterlighare til honom och sadhe / Motte henda at man finner ther fyratiyo inne. Och han sadhe/Jagh wil intit göra them för the fyratiyo skul. Abraham sadhe/HErre / Tagh icke til mistyckie om iagh ån nu talar någhot. Motte henda at man finner ther tretiyo inne. Han swaradhe/Finner iagh ther tretiyo inne/ så wil iagh intit göra them. Och han sadhe/Ah sij iagh haffuer taghet migh före at tala medh min HErra/ Motte henda at man finner tiwghu ther inne. Han swaradhe / Jagh wil icke förgöra them för the tiwghu skull. Och han sadhe/Tagh icke til mistyckie HErre / om iagh talar ån en tijdh/ Motte henda at man finner tiyo ther inne. Han sadhe/Jagh wil icke förgöra them för the tiyo skul.

Och HERREN gick bort sedan han hadhe vthtalat medh Abraham. Och Abraham wende om och gick heem til sitt igen.

Nittonde Capitel.

OCh the twå Englana komo om afftonen til Sodom/och Lot satt j Sodom j portenom/ Och tå han sågh them/ stoodh han vp emoot them / och bughadhe sigh medh sitt ansichte nedher på iordena/och sadhe/Sij HErre/Kommer vthi idhar tiånares hws/ och bliffuer ther offuer nattena/Låter twå idhra föter/ och j morghon stå j bittidha vp/och faren idhar wägh. The sadhe / Ney/ men wij wilie bliffua öffuer nattena på gatonne. Tå nödhgadhe han them fast/och the gingo in medh honom/och the komo vthi hans hws. Och han giorde them een måltijdh/och bakadhe them osyrat brödh/och the åto.

Men förra ån the ladhe sigh/ komo the mån aff stadhenom Sodom/ och omhwerffde hwset vnge och gamle/och alt folkit tilhopa/ och kalladhe Lot vth/och sadhe til honom/ Hwar åro mennenar som til tigh jngongne åre j thenna nattenne: Låt them gå her vth til oss / at wij måghe kenna them.

Lot gick vth til them för dörena/och smelte dörena igen effter sigh och sadhe/Ah kåre brödher görer icke så illa/Sij/iagh haffuer twå döttrar / the haffua ån nu ingen man kendt / them wil iagh få vth til idher / och faren medh them som idher teckes/at j iw intit ondt gören thenna mennenar / ty ther före åre the ingongne vnder mitt taaks skugga. Men the sadhe/ Kom hijt/Tå sadhe the/Äst icke tu allena en fremling her inne/och wilt nu regera: Nu wel / wij willie göra tigh mera ondt ån them.

Och the trengde sigh hardeligha medh wåld in på mannen Lot / och widh the lupo til/och wille slaghit vp dörena / sij/mennena rechte handen vth/och togho Lot in til sigh j hwset/och smelte dörena til. Och mennenar som för dörenne woro aff hwset/slogho the medh blindheet bådhe små och stora/så at the icke kunde finna dörena.

Och mennena sadhe til Lot/ Haffuer tu ock her inne någhra måghar/ eller söner/eller döttrar/alla the som tigh tilhöra j stadhenom / them haff her vthu thetta rwmet/ty wij skole förgöra thetta rwmet/ther före at theras roop år

roop år stoort för HERRANOM/then oss vthsendt haffuer til at förgöra them.

Tå gick Lot vth och taladhe medh sina måghar som skulle haffua hans döttrar/och sadhe/Görer redho/ och gåår vthu thetta rwm/för ty/HERREN skal förgöra thenne stadh. Men them syntes thet wara gabberij.

Når nu morghonrodhen vpgick / skyndadhe ånglana på Lot/ at han skulle låta sigh lidha och sadhe/Gör redho/ Tagh tina hustru och tina twå döttrar som tu haffuer/at tu ock icke förgååß vthi thenna stadzens misgerningom/Som han ån nu fördröghde/ togho mennenar honom widh handena/och hans hustru/och hans twå döttar (effter HERREN wille skona them) och leedde honom vth/och låto honom vth för stadhen.

Och som the hadhe hafft honom vth/sadhe the / Förwara tina siål och see icke til baka/och statt icke j alla thenna engd/men på berghit vnsett tigh at tu icke förgååß. Tå sadhe Lot til them / Ah ney min HErre. Sij effter tin tienare haffuer funnet nådh för tijn öghon / så gör doch tina barmhertigheet stora/som tu på migh bewijst haffuer/at tu skulle beholla mina siål widh lijff/Jagh kan icke förwara migh på berghena/ Migh motte någhot ondt wedherkomma at iagh bliffue dödh. Sij/ther år en stadh icke longt hådhan ther iagh infly må/och han år liten / ther wil iagh förwara migh (år han doch liten) at mijn siål må ther bliffua widh lijff.

Tå sadhe han til honom/Sij/j tesse stycke haffuer iagh ock seedt til tigh/ at iagh icke wil vmstörta then stadhen ther tu om taladhe. Låt lijdha tigh och förwara tigh ther/ty iagh kan intit göra til tess tu kommer ther in. Ther aff år then stadhen nemd Zoar/och solen war vpgången på iordena/tå Lot kom in vthi Zoar.

Tå låt HERREN regna swaffuel och eeld jfrå HERRANOM aff himmelen offuer Sodom och Gomorra/och vmstörte the ståder / alla then engden/och alla the som j stådherna boodde / och alt thet på landena wext war. Och hans hustru sågh til baka/och wardt een salt stodh. Lotz hustru bleff til een salt stodh.

Men Abraham stoodh vp om morghonen bittidha/ på thet rwmet ther han förra hadhe ståndit för HERRANOM / och sågh vth emoot Sodom och Gomorra/och alt landet j then engden / och fick see at ther vpgick itt damb aff landena lijka som en röök aff en vgn. Ty / tå Gudh vmstörte the ståder j then engdenne/tenckte han på Abraham / och frelste Lot vthu the ståder som han vmstörte ther Lot vhi boodde.

Och Lot foor vthu Zoar / och bleff på berghena medh bådha sina döttrar / ty han fruchtadhe at bliffua j Zoar / och lågh vthi eenne berghscriffuo han och bådha hans döttar.

Tå sadhe then åldsta til then yngsta/Wor fadher år gammal och ingen man år meer på iordenne/ som til oss jngå kan effter alla werldennes sidhwånio. Kom låt oss giffua wår fadher dricka wijn / och leggiom oss når honom/at wij måghom behålla sådh aff wor fadher. Och så gåffuo the theras fadher dricka wijn j then nattenne. Och then åldsta gick in/och ladhe sigh når sinom fadher/och han wardt intit warse når hon ladhe sigh/ey heller når hon stoodh vp.

Om morghonen sadhe then åldsta til then yngsta/Sij/iagh lågh j gåår når min fadher/låt oss ock j thenna nattenne giffua honom dricka wijn / at tu ock må gå in til honom/och leggia tigh når honom / at wij behålle sådh aff wor fadher. Och så gåffuo the teslikes j then nattenne sin fadher dricka wijn. Och then yngsta gick ock in/ och ladhe sigh når honom. Och han wardt thet intit warse når hon ladhe sigh nidh/ ey heller når hon stoodh vp.

Och så wordo the bådha Lotz döttrar haffuandes aff sin fadher. Och then åldsta födde en son / then hon kalladhe Moab / aff honom komo the

Moabiter

Moabiter alt in til thenna dagh. Och then yngsta födde ock en son/och hon kalladhe hans nampn Ammi barn. Aff honom komo Ammons barn alt in til thenna dagh.

Tiwghunde Capitel.

SA foor Abraham tådhan in j landet Södher vth/och boodde emellan Kades och Zur/ och wardt en fremling j Gerar/ och sadhe om sina hustru Sara/thet är mijn syster. Tå sende Abimelech Konungen j Gerar effter henne och låt hemta henne.

Men Gudh kom til Abimelech om nattena j drööm/ och sadhe til honom/ Sij/ tu moste döö för then quinnona skul som tu taghit haffuer/ty hon är eens manz echta hustru. Men Abimelech hadhe än nu intit kommet widh henne/och han sadhe/Herre wiltu ock dräpa itt rettferdugt folk? Sadhe han icke til migh/hon är mijn syster/och hon sadhe teslikes/han är min brodher? Haffuer iagh doch thetta giordt medh enfollugt hierta/ och oskyllugha hender.

Och Gudh sadhe til honom j drömen/ Jagh weet ock at tu thet medh enfollugha hierta giordt haffuer/ther före haffuer iagh ock bewarat tigh/ at tu icke skulle synda emoot migh/ och haffuer icke tilstadt at tu skulle komma widh henne. Så få nu mannenom sina hustru jgen/ ty han är en Prophete/ och låt honom bidia för tigh/så behåller tu liffuet. Hwar tu icke offuergiffuer henne/så weet at tu moste dödhen döö/ och alt thet tigh tilhörer.

Tå stoodh Abimelech bittidha vp om morghonen/ och kalladhe alla sina tienare/och sadhe alt thetta j theras åhöro. Och the män alle fruchtadhe sigh swårligha. Och Abimelech kalladhe ock så Abraham och sadhe til honom/Hwj haffuer tu oss thetta giordt? Och hwadh haffuer iagh brutit tigh emoot/at tu wille komma så stoor synd vppå migh och mitt rike? tu haffuer icke så giordt emoot oss som man göra skulle. Och Abimelech sadhe ytterlighare til Abraham/Hwadh haffuer tu anseedt at tu så giorde?

Abraham sadhe/Jagh tenkte/til ewentyrs j tesso rwine är ingen Gudz fruchtan/och the slå migh j hiäl för mina hustru skul. Och är hon sannerligha mijn syster/ty hon är mins fadhers dotter/men icke minne modhers dotter/och iagh toogh migh henne til hustru. Och tå Gudh bödh migh at iagh skulle wandra vthu mins fadhers hwse/ sadhe iagh til henne/ Gör thenna barmhertugheet medh migh/ huart wij kommom at tu sägher at iagh är tin brodher.

Tå toogh Abimelech fåår och fåå/tienare och tienarinnor och gaaff Abraham/och fick honom jgen hans hustru Sara/och sadhe/ Sij/ mitt land ståår tigh öpet/boo hwar tigh teckes. Och sadhe til Sara/Sij/iagh haffuer giffuit tinom brodher tusende silffuer penningar/ Sij/han skal wara tigh til een ögnateckilse för alla the som når tigh åro/ee hwart tu faar/ och en förswarare.

(ögnateckilse) thet är/han skal förswara tina åro och digd.

Och Abraham badh til Gudh/och Gudh botadhe Abimelech/och hans hustru/och hans tienistaquinnor/at the födde barn. Ty HERREN hadhe tilförenne hardeligha tillucht alla qweder j Abimelechs hwse/ för Sara Abrahams hustru skul.

XXI. Capitel.

OCh HERREN sökte Sara såsom han sagdt hadhe/och giorde medh henne såsom han talat hadhe. Och Sara wardt haffuande/och födde Abraham en son j sinom ålderdom/ widh then tijdhen som Gudh honom före sagdt hadhe. Och Abraham nemde sin son som honom födder war Jsaac/then honom Sara födt hadhe/ och omskar honom på ottonde daghen/som Gudh honom budhit hadhe. Hundradhe åår gammal war Abraham tå honom hans son Jsaac födder war.

Och Sara sadhe/ Gudh haffuer giordt migh itt löye/ ty huilkin thet fåår höra han fåår lee åt migh. Och sadhe yterlighare/ Hoo toorde ock säya Abraham sielffuom at Sara degde barn/ och hadhe födt honom en son j sinom ålderdom? Och barnet wexte och wardt affwandt. Och Abraham giorde itt stoort gastabudh then daghen tå Jsaac affwandes.

Och Sara fick see then Egyptiska quinnones Hagars son/then hon Abraham födt hadhe/ at han war en bespottare/ och sadhe til Abraham/ Drijff thenna tienistequinnona vth medh hennes son/ ty thenne tienistequinnones son skal icke ärffua medh min son Jsaac. Thetta ordet behaghadhe Abraham ganska illa för sin son skul. Men Gudh sadhe til honom/Låt tigh icke tyckia hårdt wara om pilten och tienistaquinnona. Alt thet Sara tigh sagdt haffuer/ så lyydh henne/för ty/ j Jsaac skal sådhen tigh nemd warda. Jagh skal ock göra tienistequinnones son til folk/ ther före at han tijn sådh är.

Tå stoodh Bbraham bittijdha vp om morghonen/ och toogh brödh och een flasko medh watn och ladhe på Hagars rygg/och pilten medh/och låt gå henne. Hon gick sin wägh och foor will j öknenne widh BerSaba. Tå nu watnet j flaskonne war förtärdt/ kastadhe hon pilten vnder en buska/ och gick bort och satte sigh twärs offuer longt jfrå widh itt arborsskott/ty hon sadhe/Jagh gitter icke see vppå at pilten döör/Och widh hon satt twärt offuer/ hoff hon vp sina röst och greet.

Tå hörde Gudh piltens röst/ och Gudz ängel kalladhe Hagar aff himmelen/seyandes/Hwadh skadhar tigh Hagar? Fruchta tigh intit/ för ty/ Gudh haffuer hördt piltens röst ther han ligger/Statt vp/tagh pilten/och halt honom medh tina hender/ty iagh skal göra honom til stoort folk. Och Gudh öpnadhe hennes öghon/at hon fick see en watubrunn. Tå gick hon til/och fylte sina flasko medh watn/och gaff piltenom dricka/ Och Gudh war medh piltenom/Han wexte och boodde j öknenne/ och wardt en godh skytta/och boodde j then öknenne Pharan/och hans modher toogh honom hustru vthu Egyptj land.

På samma tijdhen taladhe Abimelech och Phicol hans håårhöffuitzman medh Abraham och sadhe/Gudh är medh tigh vthi alt thet tu gör. Så swår migh nu widh Gudh/at tu är migh icke argh/ eller minom barnom/ eller minom barnabarnom/ vthan then barmhertugheet som iagh haffuer giordt medh tigh/then gör ock medh migh/och landena ther tu en fremling vthi åst. Tå sadhe Abraham/Jagh wil swäria.

Och Abraham straffadhe Abimelech för then watubrunnen skul/ som Abimelechs tienare hadhe taghit medh wåld. Tå swaradhe Abimelech/ Jagh haffuer icke wist hoo thet giorde/ey heller sadhe tu migh thet/ther til haffuer iagh icke hördt thet förra än j dagh.

Tå toogh Abraham fåår och fåå/och gaff Abimelech/ och giorde bådhe itt förbund medh hwar annan. Och Abraham stelte siw lamb aff sijdhes. Sadhe Abimelech til Abraham/ Hwadh skola the siw lamb som tu haffuer stelt ther aff sijdhes? Han swaradhe/ Siw lamb skaltu tagha aff minne hand/ at the skola wara migh til itt witnesbyrd/at iagh thenna brun graffuit haffuer. Ther aff heter thet rwmet + BerSaba/at the bådhe medh hwar annan ther så sworo/och alt så giorde the thet förbund j BerSaba.

BerSa vthtydhes siw brunn/eller thet mott kallas

Tå stodho

Tå stodho Abimelech och hans häärhöffuitzman Phicol vp/och drogho in j the Philisteers land igen. Och Abraham plantadhe trää j BerSaba/och predicadhe ther om HERRANS ewigha Gudz nampn / och war en fremling vthi the Philisteers land j longan tijdh.

XXII. Capitel.

SEdhan thet skeedt war / försökte Gudh Abraham / och sadhe til honom / Abraham. Och han swaradhe / Her är iagh. Och han sadhe / Tagh Jsaac tin eenda son then tu käär haffuer / och gack bort vthi ✠ Moria land / och offra honom ther til itt brenneoffer / på itt bergh thet iagh tigh säyande warder. Tå stoodh Abraham bittijdha vp om morghonen / och sadhladhe sin åsna / och toogh med sigh twå drenger / och sin son Jsaac / och högg synder wedh til brenneoffer / stoodh vp och gick bortt til thet rwm som Gudh honom sagdt hadhe.

✠ (Moria) Heter een skodhning / och är thet berghit ther Salomon sidhan bygde Templet vppå / och kallas skodhobergh ther aff at Gudh skodhar tijtt.

På tridie daghen hooff Abraham sijn ögon vp / och sågh rwmet longt iffrå / och sadhe til sina drenger / Bliffuer j her medh åsnanom / iagh och pilten wiliom gå tijtt bortt / och när wij tilbidhit haffuom / wilie wij komma igen til idher. Och Abraham toogh wedhen til brenneoffret / och ladhe thet på sin son Jsaac. Men han toogh elden och kniffuen j sina hand / och gingo så bådhe til samman.

Tå sadhe Jsaac til sin fadher Abraham / Min fadher. Abraham swaradhe. Her är iagh min son. Och han sadhe / Sij / her är elden och wedhen / hwar är nu fåret til brenneoffret? Abraham swaradhe / Gudh förseer wel fåret min son til brenneoffret / och the gingo bådhe til samman.

Och som the komo til rwmet ther Gudh honom aff sagdt hadhe / byg-

bre. n. de Abraham ther itt altare / och ladhe wedhen ther vppå / och bant sin son Jsaac / ladhe honom på altaret offwan på wedhen / och vthrechte sina hand / och toogh til kniffuen at han skulle slachta sin son.

Tå ropadhe honom HERRANS ängel aff himmelen och sadhe / Abraham Abraham. Han swaradhe / Her är iagh. Han sadhe / Kom intit tina hand widh pilten och gör honom intit / ty nu weet iagh / at tu fruchtar Gudh / och haffuer icke skonat tin eenda son för mina skul. Tå hooff Abraham sijn öghon vp / och sågh en wädhur baak sigh / bekayat medh hornen vthi en törnebuska / och gick tijtt och toogh then wädhuren / och offradhe honom til itt brenneoffer j sins sons stadh. Och Abraham kalladhe thet rwmet HERREN seer. Aff hulko man än nu j dagh sägher / På berghit / ther HERREN seedd warder.

Och HERRANS ängel ropadhe åter til Abraham aff himmelen

re.6. och sadhe / Jagh haffuer sworit widh migh sielff / sägher HERREN / effter tu thetta giorde och icke skonadhe tin eenda son / at iagh skal welsigna / och föröka tina sädh såsom stiernonar på himlenom / och såsom sanden på haffzens strand / Och tijn sädh skal besittia sina fienders portar / OCH

o.3. J TINNE sädh skal alt folk på iordenne welsignat warda / therföre

at.5. at tu minne röst lydt haffuer. Sedhan gick Abraham til drengenar igen / och giorde sigh reedho / och drogho tilsammans til BerSaba / och boodde ther.

Tå thetta så skeedt war begaff sigh at Abraham wardt sagdt / Sij / Milca haffuer ock födt barn tinom brodher Nahor / nemligh Uz then först födda / och Bus hans brodher och Kemuel / aff hulkom the Syrier komne äro / och Kesed och Haso / och Pildas / och Jedlaph / och Bethuel. Men Bethuel födde Rebeka. Tesse otta födde Milca Nahor Abrahams brodher. Och hans frilla benemd Rehuma födde ock / nemligh Tebah / Gaham / Thahas och Maacha.

Sara

XXIII. Capitel.

Sara åldet 127 åår.

✠ Hebron) är Kyriath Arba / sågher Moses/thet är then fyrstiffte stadhen / Ty the stoore hoffwudhstädher wåro j förtijdhen alle Arba/ thet är/j fyra deelar stiffte/Såsom Rom Hierusalem / Babilon ock/Gene.10.

SAra leffde j hundradhe siw och tiwghu åår / och bleff dödh j then hoffuudhstadhen som kallas ✠ Hebron j Canaans lande. Tå kom Abraham til at söria och begråta henne. Sedhan stoodh han vp jfrå hennes lijk / och taladhe til Hetz barn och sadhe/Jagh är en fremling och en gest när idher / giffuer migh en arffrett til begraffning när idher / at iagh må begraffua min dödha som för migh ligger.

Tå swaradhe Hetz barn Abraham och sadhe til honom / Höör oss käre herre/tu är en Gudz förste när oss/begraff tin dödha vthi wora betzsta griffter/ingen menniskia aff oss skal förweghra tigh at tu begraffuer tin dödha j hans graff. Tå stoodh Abraham vp och bughadhe sigh för landzens folke/ nemligh/för Hetz barnom.

Och han taladhe medh them och sadhe/är thet idher j sinnet at iagh begraffuer min dödha som för migh ligger / så hörer migh / och bedher för migh in för Ephron zoars son at han giffuer migh sina dubbelkulo then han haffuer j endanom på sinom åker/för redheligha peninga låte migh henne få när idher til itt grifft arff. Ty Ephron boodde j bland Hetz barn.

Tå swaradhe Ephron then Hetheen Abraham j Hetz barnas åhöro / för allom them/som vth och ingingo genom hans stadz port och sadhe/ Ney min herre/vthan hör til hwadh iagh säya wil/Jagh giffuer tigh åkren/ och then kulon medh som ther inne är / och giffuer tigh honom för mitt folks barnas åsyyn/til at begraffua tin dödha. Tå bughadhe sigh Abraham för landzens folke/och taladhe til Ephron j landzens folks åhöro / och sadhe/ Wiltu höra migh/så tagh peningar aff migh för åkren the iagh tigh giffua wil/och så wil iagh ther begraffua min dödha.

(Sikel) är en wigt j mynt så godh som en ort guld/Ty j fortydhen plåghadhe man wägha peningar / såsom må nu gör med guld.

Ephron swaradhe Abraham och taladhe til honom / Min herre/ hör doch migh/Marken är wärd fyrahundrat Siklar silffuer/ men hwadh kan thet dragha emellan migh och tigh? Begraff man tin dödha. Abraham hörde Ephron och woogh honom peninganar til som han nemdt hadhe/ hulkit Hetz barn åhörde/nemligh/fyrahundrat Siklar siluer/ som tå gäffue och gengse woro.

Ochså wardt Ephrons åker ther then dubbelkulan inne war twärs offuer Mamre tileghnat Abraham til ewerdeligha ägho medh kulonne ther inne/och medh all trää om kring åkren/j Hetz barnas/och alles theras åsyyn som genom hans stadz port vth och ingingo. Sedhan begroff tå Abraham Sara sina hustru vthi kulonne j åkrenom then dubbel war / twärs offuer jfrå Mamre/thet är Hebron j Canaans lande. Och alt så wardt Abraham stadhfest then åkren/och kulan til begraffnings eghendō aff Hetz barnom.

XXIIII. Capitel.

OCh Abraham war gāmal och wel ålderstighin/ och Gudh hadhe welsignat honom j all stycke. Tå sadhe han til sin åldsta hwstienare/then all hans tingist före stoodh/Lägg tina hand vnder mina lend/ och swär migh widh HERRAN himmelens och iordennes Gudh / at tu icke tagher minom sone hustru aff Canaans döttrar / jbland hulka iagh boor/vthan faar in vthi mitt fädhernes land/ och til mina slecht/och tagh minom sone Isaac hustru.

Tienaren sadhe/Om så hende at quinnan icke wille komma medh migh in j thetta

land/skal iagh tå låta tin son komma tijt j landet igen/ tådhan tu kommen är? Abraham sadhe til honom / Wachta tigh ther före/at tu icke förer min son tijt igen / HERREN himmelens Gudh som migh toogh vthu mins fadhers hwse/och vthu mitt födzloland / then medh migh talat/ och migh teslikes sworit och sagdt haffuer/ Thetta landet wil iagh giffua tinne sädh/han skal senda sin ängel fram för tigh / at tu skalt tagha minom sone ther hustru. Hwar nu quinnan tigh icke följa wil/ så åstu qwitt thenna eedh/Allenast låt icke min son komma tijt igen. Tå ladhe tienaren sina hand vnder Abrahams sin herres lend/och swor honom her vppå.

Englanar hielpa ock til echteskap. Tob.7.

Så toogh tienaren tiyo Camelar aff sin herres Camelar / och droogh åstadh/och hadhe medh sigh aff allahanda sins herres håffuor / och war vppe/och foor til Mesopotamien til Nahors stadh / ther lät han Camelanar bliffua vthan för stadhenom widh en watubrunn om afftonen tå quinfolkit plåghadhe ther komma och tagha watn / och sadhe. HERRE min herres Abrahams Gudh/Kom j dagh emoot migh / och gör barmhertugheet medh minom herra Abraham/ Sij / iagh ståår her när watubrunnenom/och theras döttrar som boo j thenna stadh warda her vth kommande til at tagha watn. Hwar nu någhon pigha kommer/och iagh sägher til henne/Halt hijt tina kruko och låt migh dricka/och hon sägher/Drick/iagh wil ock giffua tina Camelar dricka / at hon är then samma som tu haffuer beskäärdt tinom tienare Isaac / och at iagh ther på må förstå at tu haffuer giordt barmhertugheet medh minom herra.

Och förra än han vthtalat hadhe/ Sij / Rebeka Bethuels dotter kom vth/hulkin är Milca son/then Nahors Abrahams brodhers hustru war/ hon baar ena kruko på axlanar / och hon war en ganska degheligen pigha vnder ansichtet/och war än nu iungfru/och ingen man hadhe kendt henne/ Hon kom nidh til brunnen/och fylte krukona / och wille gå heem igen. Tå lopp tienarē emoot henne och sadhe/Låt migh dricka noghot litet watn aff tinne kruko. Och hon sadhe/Drick min herre. Och strax toogh hon krukona nidh på sina hand/och gaff honom dricka. Och tå hon hadhe giffuit honom dricka/sadhe hon/Jagh wil ock ösa watn ått tina Camelar til tess at the få alle dricka. Och hon sloogh strax watnet vthu krukonne j hoonn/ och lopp åter til brunnen til at ösa/och watnadhe alla hans Camelar.

Men mannen vndradhe på henne och war stilla til tess han kunde få weta / om HERREN hadhe giordt hans reesö lyckosamma eller ey. Tå nu alle Camelanar hadhe drucket/ toogh han fram itt gyldene ännespann wäghandes en halff Sikel/och twå armringar til hennes hender/wäghandes tiyo Siklar gull/och sadhe/Mijn dotter/hwem hörer tu til? sägh migh doch thet/Haffue wij ock rwm til at få herberghe j tins fadhers hwse? Hon sadhe til honom/Jagh är Bethuels dotter / Milcas sons som hon haffuer födt Nahor. Och hon sadhe yterlighare til honom/är ock så mykit halm och fodher när oss/ och rwm nogh til herberghe.

Tå böghde mannen sigh nidh/och badh til HERRAN och sadhe/ Loffuat ware HERREN min herres Abrahams Gudh / som icke haffuer taghit sina barmhertigheet och sina sanning jfrå minom herra/ För ty/ HERREN haffuer fördt migh then retta wäghen til mins herras brodhers hws. Och pighan lopp och sadhe alt thetta j hennes modhers hwse. Och Rebeka hadhe en brodher som heet Laban.

Och Laban lopp vth til mannen widh brunnen/och när han sågh ännespannet/och armringanar j sinne systers hender/och hörde Rebekes sinnes systers ord/at hon sadhe/ Så haffuer mannen sagdt migh / Kom han til mannen/ och sij / han stoodh när Camelanar widh brunnen / och sadhe/ Kom her in tu HERRANS welsignadhe/ Hwj ståår tu her vthe? Jagh haffuer rymdt hwset/och giordt rwm för Camelanar. Så hadhe han man-

nen in j hwset/och ladhe aff Camelarna/och gaff them halm och fodher och watn til at twå hans föter/och mennernes som medh honom woro / och satte maat för honom.

Tå sadhe han / Jagh wil icke äta förra än iagh haffuer werffuat mitt ärende. The swaradhe / Sägh / Han sadhe / Jagh är Abrahams tienare / och HERREN haffuer rijkeligha welsignat min herra / och han är stoor worden / och han haffuer giffuit honom fåår och fää / silffuer och gull / tienare och tienerinnor / Camelar och åsnar / ther til haffuer Sara mins herras hustru födt minom herra en son j sinom ålderdom / honom haffuer han giffuit alt thet han haffuer.

Och min herre haffuer taghit en eedh aff migh/och sagdt / Tu skalt icke tagha minom sone någhon hustru aff the Cananeers döttrar / j huilkers land iagh boor / vthan faar bortt til mins fadhers hws / och til mina slecht / tagh ther minom sone hustru. Men iagh sadhe til min herra / Huru: om quinnan icke wil fölia migh: Tå sadhe han til migh / HERREN för huilkom iagh wandrar / warder sendande sin ängel medh tigh / och skal göra tin wägh lyckosam / så at tu skalt tagha minom sone hustru aff minne slecht och mins fadhers hwse / tå skal tu wara min eedh qwitt / när tu kömer til mina slecht / giffua the tigh icke / så åstu min eedh qwitt.

Så kom iagh j dagh til brunnen / och sadhe / HERRE / mins herres Abrahams Gudh / haffuer tu giordt min wägh lyckosam then iagh nu reeser / Sij / så stäår iagh her widh watubrunnen / när nu en iungfru kommer her vth til at tagha watn / och iagh sägher til henne / Giff migh litet watn at dricka aff tinne kruko / och hon warder seyandes / Drick tu / iagh wil ock watna tina Camelar / thet är then quinna som HERREN haffuer beskiärdt mins herres sone.

Förra än iagh nu sådana ord vthsagdt hadhe j mino hierta / Sij / tå kom Rebeka vth medh enne kruko på sinne axl / och gick nidh åt brunnen til at tagha watn. Tå sadhe iagh til henne / Giff migh dricka. Och hon toogh snarligha krukona aff sinne axl / och sadhe / Drick / tina Camelar wil iagh ock watna. Så drack iagh / och hon watnadhe ock så Camelanar / Och iagh frååghadhe henne och sadhe / Hwars dotter åstu: Hon swaradhe / Jagh är Bethuels dotter Nahors sons / som Milca honom födt haffuer.

Tå hengde iagh itt ännespann på hennes andlete / och armringar offuer hennes hender / och böghde migh nedher och baadh til HERRAN / och loffuadhe HERRAN mins herras Abrahams Gudh / som migh hadhe fördt retta wäghen / at iagh skulle tagha til hans son / mins herras brodhers dotter. Om j nu äre the / som bewijsen minom herra barmhertigheet och sanning / så sägher migh thet. Hwar ock icke / så sägher migh ock thet / at iagh wender migh antingen til then höghra sidhona / eller til then wenstra. ne.23.

Tå swaradhe Laban och Bethuel och sadhe / Thet är vthgångit aff HERRANOM / ther före kunne wij intit säya tigh emoot huarken ondt eller godt. Ther är Rebeka för tigh / tagh henne och faar tin wägh at hon bliffuer tins herres sons hustru / som HERREN sagdt haffuer. Tå Abrahams tienare hörde tesse ord / bughadhe han sigh til iordena för HERRANOM / och toogh fram silffuer och gyldene klenodier och klädher / och gaff them Rebeka. Men hënes brodher och modher gaff han örter. Tå åât han och drack samt medh mennerna som medh honom woro / och bliffuo ther offuer nattena.

Om morghonen stödh han vp och sadhe / Låter migh fara til min herra. Men hennes brodher och modher sadhe / Låt doch bliffua pighona widh tiyo daghar när oss / sedhan skal tu fara. Tå sadhe han til thm / Förhåller migh icke / för ty / HERREN haffuer giordt min wägh lyckosam / slepper migh at iagh

at iagh faar til min herra. Tå sadhe the / Låter oss kalla pighona / och frågha hwadh hon sägher ther til. Och the kalladhe Rebeka / och sadhe til henne / Wil tu fara medh thenna mannenom: Hon swaradhe / Ja / iagh wil medh honom.

Så lâto the Rebeka theras syster fara medh hennes ammo / och Abrahams tienare och hans föliare. Och the welsignadhe Rebeka och sadhe til henne. Tu åst wor syster / förkoffwra tigh til tusende tusend / och tijn sädh besittie sina fienders poortar. Så reedde Rebeka sigh til medh sina pighor / och satte sigh på Camelerna / och folgde mannen effter. Och tienaren toogh Rebeka til sigh och foor sin wägh.

Men Isaac kom jfrå then brunnen som kalladhes thens leffuandes och seendes / ty han boodde j thet landet södher vth / och war vthgången til at bidhia j markenne om afftonen / Och hooff vp sijn öghon och sågh at Camelerna komo ther. Och Rebeka hooff vp sijn öghon och sågh Isaac. Tå steegh hon aff Camelen och sadhe til tienaren / Hwadh man är thet som kommer emoot oss på markenne: Tienaren sadhe / Thet är min herre. Tå toogh hon mantelen och holde sigh. Och tienaren fortalde Isaac alt huru han sakena vthrettat hadhe. Tå förde Isaac henne in j sins modhers Saras hyddo / och toogh Rebeka / och hon wardt hans hustru / och han wardt käär åt henne. Och så wardt Isaac hughswalat offuer sina modher.

25 XXV. Capitel.

ABraham toogh åter ena hustru hon heet Ketura / hon födde honom Simran och Jacksan / Medan och Midian / Jesbak och Suah. Men Jacksan födde Seba och Dedan.

Dedans barn woro Assurim / Letusim och Leumim. Midians barn woro Epha / Epher / Hanoch / Abida och Eldaa / Tesse äre alle Ketura barn. Men Abraham gaff alt sitt godz Isaac. Men the barnen som han hadhe aff frillorna gaff han skenker och lät them fara jfrå sin son Isaac mädhan han än leffde / öster vth j österlanden.

Men Abrahams ålder som han leffde / war hundradhe fem och siwtiyo åår / och bleff siwk / och dödde j en roligh ålder / tå han aff ålder och leffuandemätter war / och wardt samlat til sitt folk. Och honom begroffuo hans söner Isaac och Ismael j then dubbelkulonne på Ephrons åker Zohars Hetheers sons / som ligger emoot Mamre j then markenne / som Abraham köpt hadhe aff Hetz barnom. Ther är Abraham begraffuen medh Sara sinne hustru. Och effter Abrahams dödh welsignadhe Gudh hans son Isaac. Och han boodde widh then brunnen som kalladhes thens leffuandes och seendes. — Abrahams ålder / 175. åår.

Thetta är Ismaels Abrahams sons slecht som Hagar Saras tienistequinna aff Egypten födde honom. Och thetta äre Ismaels barnas nampn ther theras slechte haffua nampn aff. Ismaels första son Nebaioth / Kedar / Adbeel / Mibsam / Misma / Duma / Masa / Hadar / Thema / Jetur / Naphis och Kedma. Tesse äre Ismaels barn medh theras nampn / j theras byar och städher / tolff förstar. Och thetta är Ismaels ålder / hundradhe och siw och tretiyo åår / Och han wardt siwk och dödde / och wardt samkat in til sitt folk. Men han boodde jfrå Heuila in til Zur emoot Egypten / när man gåår til Assyrien / och satte sigh emoot alla sina brödher. — Ismaels slechte.

Thetta är Isaacs Abrahams sons slechte. Abraham födde Isaac / Men Isaac war fyratiyo åår gammal tå han toogh Rebeka til hustru / Bethuels Syrers aff Mesopotamien dotter / Labans Syrers syster.

Men Isaac badh HERRAN för sina hustru / ty hon war ofruchtsam / och HERREN hörde honom / och Rebeka hans hustru wardt haffuandes. Och barnen stötte sigh medh hwar annan j hennes lijff. Tå sadhe hon / Effter migh skulle så gå / hwj är iagh tå worden haffuandes? Och gick bortt til at frågha HERRAN. Och HERREN sadhe til henne / Tw folk äro j tino liffue / och tweggehanda folk skola skilias vthaff tino liffue / och thet ena folkit skal offuerwinna thet andra / och then större skal tiena them mindre.

Tå nu tijdhen kom at hon födha skulle / Sij / tå woro twillingar j hennes liffue. Then förste som vthkom war röödh och ludhin som itt skin / och the kalladhe honom Esau. Strax ther effter kom hans brodher vth / han hölt medh sinne hand j Esaus fotabladh / och the kalladhe honom Jacob. Sextiyo åår gammal war Isaac tå the wordo födde. Och tå drengerna wordo store / wardt Esau en jäghare och en åkerman. Men Jacob en froom man / och boodde j tiäl. Och Isaac hadhe Esau kåår / ty han plåghadhe åta aff hans weedhe. Men Rebeka hadhe Jacob kåår.

(Edom) rödhlett.

Och Jacob kokadhe en rett / tå kom Esau aff markenne / och war tröter / och sadhe til Jacob / Giff migh åta aff thenna rödha rettenom / ty iagh är trötter. Ther aff heter han Edom. Men Jacob sadhe / Sääl migh j dagh tin förstfödzlorett. Esau swaradhe / Sij / iagh moste doch döö / hwadh warder migh then förstfödzloretten nyttugh? Jacob sadhe / Så swäär migh j dagh. Och han swoor honom / och sålde så Jacob sin förstfödzlorett. Tå gaff Jacob honom brödh och then grynwellingen / och han åât och drack / och stoodh vp / och gick tådhan. Och så förachtadhe Esau sin förstfödzlorett.

XXVI. Capitel.

Dyyr tijdh.

SA kom en dyyr tijdh j landet / effter then förra som war j Abrahams tijdh / och Isaac foor til Abimelech the Philisteers Konung til Gerar. Tå oppenbaradhe sigh honō HERREN och sadhe / Faar icke nidh j Egypten / vthan blijff j thet land som iagh sägher tigh / Blijff en fremling j tesso landena / och iagh skal wara medh tigh / och welsigna tigh / För ty / tigh och tinne sädh skal iagh giffua all thenna landen / och skal stadhfesta min eedh som iagh tinom fadher Abraham sworit haffuer / och skal föröka tina sädh såsom stiernonar på himmelen / och skal giffua tinne sädh all thenna landen / och j genom tina sädh skola all folk på iordenne welsignat warda / ther före at Abraham haffuer warit minne röst hörugh / och haffuer hållet mina sedher / mijn budh mina stadhgar och mijn lagh.

Löfftet om Christū til Isaac / såsom ock til Abraham.

Så boodde Isaac j Gerar. Och når folkit j then landzendanom frååghadhe honom om hans hustru / sadhe han / Hon är mijn syster / ty han fruchtadhe at seya / Hon är mijn hustru / at the til ewentyrs icke motte slaghit honom j hiäl för Rebeka skul / ty hon war deghelighvnder ansichtet. Tå han nu hadhe warit ther en tijdh long / sågh Abimelech the Philisteers Konung vth genom fenstret / och wardt warse at Isaac skemtadhe medh sinne hustru Rebeka. Tå kalladhe Abimelech Isaac och sadhe / Sij / thet är tijn hustru / Hwj haffuer tu sagdt / hon är mijn syster? Isaac swaradhe honom / Jagh tenkte at iagh motte til ewentyrs warda slaghin j hiäl för hennes skul. Abimelech sadhe / Hwj haffuer tu tå giordt oss thet? Motte sachta haffua skeedt at någhor aff folkit hadhe låghrat sigh medh tinne hustru / och så hadhe tu kommet skul vppå oss. Tå bödh Abimelech allo folkena och sadhe /

Hwilkin som kommer widh thenna mannen eller hans hustru / han skal dödhen döö.

Och Isaac sådde ther j landet / och fick thet året hundradhefält. Ty HERREN welsignadhe honom / och han wardt en mechtugh man / gick och wexte til / til tess han wardt ganska stoor / och hadhe mykit godz j fåår och fåå / och mykit tienistefolk. Ther före affwundadhes the Philisteer widh honom / och kastadhe igen alla the brunnar som hans fadhers tienare graffuet hadhe j hans fadhers Abrahams tijdh / och fylte them vp medh iord / så at ock Abimelech sadhe til honom / Faar jfrå oss / ty tu åst worden oss förmechtugh.

Tå foor Isaac tådhan / och sloogh vp sijn tiäl j Gerars daal / och boodde ther. Och låt vpgraffua igen the watubrunnar / som the j hans fadhers Abrahams tijdh graffuet hadhe / hwilka the Philisteer effter Abrahams dödh igenfylt hadhe / och kalladhe them widh samma nampnet som hans fadher them kallat hadhe. Groffuo ock Isaacs tienare j dalenom / och funno ther en brunn medh leffuandes watn. Men heerdanar aff Gerar trette medh Isaacs heerdar och sadhe / Thetta watnet är wort. Tå kalladhe han then brunnen ‡ Esek / ther före at the hadhe ther giordt honom hoghmodh.

‡ (Esek) vthtydhes förtreet / såsom når man gör noghrom orett.

Tå groffuo the en annan brunn / ther trette the ock offuer / ther före kalladhe han honom ✝ Sitena. Tå skyndadhe han sigh tådhan / och groff en annan brunn / ther trette the intit om / Ther före kalladhe han honom ✠ Rehoboth och sadhe / Nu haffuer HERREN giffuit oss rwm / och låtit oss wexa til j landena. Ther effter foor han tådhan til BerSaba.

✝ (Sitena) vthtydhes mootstand / ther aff kallas dieffwulen Satan / thet är mootstandare / eller widhersakare.

Och HERREN syntes honom j then nattenne och sadhe / Jagh är tins fadhers Abrahams Gudh / fruchta tigh intit / ty iagh är medh tigh / och skal welsigna tigh / och föröka tina sädh för min tienare Abraham skul. Tå bygde han ther sammastadz itt altare / och predicadhe om HERRANS nampn / och vpsloogh ther sitt tiäl / och hans tienare groffuo ther en brunn.

✠ (Rehoboth) vthtydhes rwm eller widd / ther enom icke är förtrångt.

Och Abimelech gick til honom aff Gerar / och Ahusath hans wen / och Phicol hans håårhöffuitzman. Men Isaac sadhe til them / Hwj kommen j til migh? Hate j migh doch / och haffuen driffuit migh jfrå idher. The sadhe / Wij see medh seendes öghon at HERREN är medh tigh / ther före sadhe wij / Thet skal wara en eedh emellan oss och tigh / och wiliom göra itt förbund medh tigh / at tu icke gör oss någhon skadha / lijka som wij icke heller haffue någhot affhendt tigh / och såsom wij ey heller haffue giordt tigh annat än gott / och låtit tigh fara medh fridh. Men nu åstu then som HERREN welsignat haffuer. Tå giorde han them een måltijdh / och the åto och drucko. Och om morghonen bittijdha stodho the vp / och sworo then ene them andra. Och Isaac låt them gå. Och the foro jfrå honom medh fridh.

Samma daghen komo Isaacs tienare och sadhe honom om brunnen som the graffuet hadhe / och sadhe til honom / Wij haffuom funnet watn. Och han kalladhe honom Saba / ther aff heter then stadhen BerSaba än j dagh.

XXVII. Capitel.

TA Esau war fyratiyo åår gammal/toogh han hustrur/ Judith Beri thens Hetheens dotter och Basmath Elons thens Hetheens dotter/ the woro bådha emoot Jsaac och Rebeka ganska bittra.

Och thet begaff sigh / tå Jsaac war worden gammal/ at hans ögon wordo mörk til syyn/kalladhe han Esau sin större son / och sadhe til honom/ Min son. Han swaradhe honom / Her är iagh. Och han sadhe/Sÿ/iagh är worden gammal/och weet ey när iagh skal döö. Så tagh nu tÿn tyygh/kogher och bogha/och gack vthi markena/ och hemta migh willebrådh/ och gör migh en maat såsom iagh gerna wil haffuat/och båår migh honom her in at iagh må åta/ på thet mÿn siäl må welsigna tigh/ förra än iagh döör.

Men Rebeka hörde sådana ord som Jsaac sadhe til sin son Esau. Och Esau gick vthi markena at han skulle tagha willebrådh och haffua henne heem. Tå sadhe Rebeka til sin son Jacob/ Sÿ/ iagh haffuer hördt tin fadher tala medh tinom brodher Esau/och seya/Hemta migh een willebrådh/ och gör migh maat at iagh må åta/och welsigna tigh för HERRANOM förra än iagh döör. Så hör nu min son mina röst hwadh iagh tigh sägher/Gack bort til hiorden/och hemta migh twå godha kedhlingar/ at iagh gör tinom fadher ther aff maat såsom han wil gerna haffuat/ thet skalt tu båra tinom fadher in at han åter/på thet han må welsigna tigh förra än han döör.

Jacob sadhe til sina modher Rebeka/Sÿ/mÿn brodher Esau är ludhin/ och iagh slåter/så kan til ewentyrs min fadher tagha vppå migh/ och måtte tenkia at iagh wil bedragha honom/ och låter så offuer migh gå een forbannelse/och icke welsignelse. Tå sadhe hans modher til honom/ Then forbannelsen ware offuer migh/ min son/ hőőr man tu mina röst/ gack och tagh migh thet hÿt. Tå gick han bort och toogh/ och baar til sina modher.

Tå giorde hans modher en maat/ såsom hans fadher gerna hadhe/ och toogh Esaus hennes störres sons köstligha klådher/ som hon när sigh j hws sett hadhe/och kledde them på Jacob sin mindre son. Men skinnen aff kedhlinganar sweepte hon om hans hender/och ther han war slåter på halsenom/och fick så maten medh brödh såsom hon reedt hadhe vthi Jacobs sins sons hand.

Och han baar thet in til sin fadher/och sadhe/ Min fadher. Han swaradhe/Her är iagh/Hoo åstu min son? Jacob sadhe/ Jagh är Esau tin förstfödde son. Jagh haffuer giordt som tu haffuer sagdt migh/Statt vp/ sätt tigh/ och åät aff minne willebrådh/ på thet tÿn siäl må welsigna migh. Men Jsaac sadhe til sin son/ Min son/ huru haffuer tu så snart funnet? Han swaradhe/HERREN tin Gudh haffuer migh thet bestyrdt. Tå sadhe Jsaac til Jacob/Gack hÿt min son/ at iagh tagher vppå tigh om tu äst min son Esau eller ey. Så gick Jacob til sin fadher Jsaac/ och tå han hadhe taghit vppå honom sadhe han/Rösten är Jacobs röst/men henderna äre Esaus hender. Och kende honom intit/ ty hans hender woro lodhna såsom Esaus hans brodhers hender/ och så welsignadhe han honom.

Och sadhe til honom/ästu min son Esau? Han swaradhe/ Ja/ iagh äret. Tå sadhe han/ Så tagh migh hÿtt min son til at åta aff tÿn willebrådh/at mÿn siäl må welsigna tigh. Tå baar han thet til honom/ och han åät/ock baar honom teslikes wÿn in/ och han drack. Och Jsaac hans fadher sadhe til honom/ Kom hÿt och kyss migh min son. Han gick til och kyste honom. Tå kende han luchten aff hans klådher/ och welsignadhe honom och sadhe.

Sÿ/ mins sons lucht är såsom ens åkers lucht then HERREN welsignat

welsignat haffuer. Gudh giffui tigh aff himmelsens dagg/ och aff iordennes fetma/ och rikeligha korn och wÿn. Folk tiäne tigh/ och slechter falle tigh til fota. War en herre offuer tina brödher/ och tÿn modhers barn falle tigh til fota. Förbannat ware then tigh förbannar. Welsignat ware then tigh welsignar.

När nu Jsaac lychtat hadhe welsignelsen offuer Jacob/ och Jacob som nogast vthgången war jfrå sinom fadher Jsaac/ tå kom Esau hans brodher vthaff sinne iaght/och giorde ock så en maat/och baar in til sin fadher/och sadhe til honom/Stat vp min fadher och åät aff tins sons willebrådh/at tÿn siäl må welsigna migh. Tå swaradhe honom Jsaac hans fadher/Hoo åstu? Han sadhe/Jagh är Esau tin förstfödde son. Tå wardt Jsaac offuermotto håpen och sadhe/Hoo? och huar är tå then jåghare som migh thet burit haffuer/och iagh åät vthaff allo förra än tu kom/ och welsignadhe honom? Han skal ock welsignat bliffua.

När Esau thetta sins fadhers taal hörde/ ropadhe han höght och wardt öffuermotten förbittrat/och sadhe til sin fadher/Welsigna ock migh min fadher. Men han sadhe/ Tin brodher är kommen medh list/ och haffuer tÿn welsignelse bortta. Tå sadhe han/ Retteligha heter han Jacob/ ty han haffuer nu twå resor vndertrampat migh. Min förstfödzlorett haffuer han bortta/ och sÿ/ nu tagher han ock mÿn welsignelse bortt. Och sadhe/ Haffuer tu ingen welsignelse behållet för migh?

(Vndertrampat) Ekeb vthtydhes foot bielle/ther aff kallas Jacob en trampare/ eller then som medh fötter trampar.

Jsaac swaradhe och sadhe til honom/ Jagh haffuer satt honom til en herra offuer tigh/och alla hans brödher haffuer iagh giordt honom til tienare/medh korn och wÿn haffuer iagh förseedt honom. Hwadh skal iagh doch nu göra tigh min son? Esau sadhe til sin fadher/ Haffuer tu tå icke vthan ena welsignelse min fadher? Welsigna migh ock min fadher. Och hooff vp sina röst och greet. Tå swaradhe Jsaac hans fadher och sadhe til honom.

Sÿ/een feet boning skalt tu haffua på iordenne/och aff himmelens dagg offuan effter/Medh titt swerd skalt tu nåra tigh/och skalt tiena tinom brodher. Och thet skal skee at tu skalt ock warda en herre/ och rÿffua hans ook aff tinom halse.

Och Esau wardt wreedh vppå Jacob för welsignelsen skul/ ther hans fadher honom medh welsignat hadhe/och sadhe j sitt hierta/ Then tÿdhen warder snart kommande/ at min fadher moste få sorgh/ ty iagh wil dråpa min brodher Jacob. Tå wardt Rebeka sagdt om tessa hennes störres sons Esaus ord/ och sende bort och låt kalla sin mindre son Jacob/och sadhe til honom/ Sÿ/tin brodher Esau hotar tigh at han wil dråpa tigh. Och hör nu mina röst min son/gör tigh redho och flyy til min brodher Laban j Haran/och blÿff en tÿdh longt när honom/ til tess tins brodhers grymheet återwender/och til tess hans wredhe wendes jfrå tigh/ och förgåter thet tu honom giordt haffuer/ så wil iagh sedhan senda och låta hemta tigh tådhan. Hwj skulle iagh mista idher bådha på en dagh?

Och Rebeka sadhe til Jsaac/ Migh ledhes widh at leffua för Hetz döttrar skul/Om Jacob tagher hustru aff Hetz döttrar huilka äre såsom tesse landzens döttrar/effter hwadh skal iagh leffua?

XXVIII. Capitel.

Tå kal-

TA° kalladhe Jsaac sin son Jacob/ och welsignadhe honō/
och bödh honom/och sadhe til honom / Tagh icke hustru
aff Canaans döttrar / vthan gör tigh redho och faar in j
Mesopotamien til Bethuel / tins modherfadhers hws/
och tagh tigh ther hustru aff Labans tins modherbro-
dhers döttrar. Men alzmechtigh Gudh welsigne tigh/och
göre tigh fruchtsam/och föröke tigh / så at tu warder en
skare medh folk/och giffue tigh Abrahams welsignelse / tigh och tinne sädh
med tigh/ at tu må besittia thet land ther tu en fremling vthi äst/thet Gudh
Abraham giffuit haffuer. Så skilde Jsaac Jacob jfrå sigh / at han foor in j
Mesopotamien til Laban Bethuels son aff Syrien/Rebekes brodher/som
hans och Esaus modher war.
Når nu Esau sågh at Jsaac hadhe welsignat Jacob/och sendt honom
in j Mesopotamien/at han skulle ther tagha sigh hustru / och at sedhan han
honom welsignat hadhe/bödh han honom och sadhe/Tu skalt ingen hustru
tagha aff Canaans döttrar/och at Jacob war sinom fadher och modher ly-
dugh/och foor in j Mesopotamien / sågh ock at Jsaac hans fadher sågh
icke gerna Canaans döttrar/gick han bortt til Jsmael/ och toogh vthoffuer
the hustrur han til forenne hadhe / Mahalath / Jsmaels Abrahams sons
dotter/Nabaioths syster/til hustru.
Men Jacob foor vth jfrå BerSaba/och reeste til Haran / och kom på
n. 1. itt rwm/ther bleff han offuer nattena/ För ty / solen war berghat / och han
toogh en steen ther på rwmena/och ladhe honom vnder sitt hoffuudh och
ladhe sigh j samma rwm til at soffua. Och honom drömde / och sij / en ste-
ghe stoodh på iordenne/och enden på honom toogh vp j himmelen/och sij/
Gudz änglar stigho ther på/vp och nidher/ och HERREN stoodh ther
offuerst vppå/ och sadhe.
Jagh är HERREN/Abrahams tins fadhers Gudh / och Jsaacs
Gudh/thet landet som tu ligger vppå/ skal iagh giffua tigh och tinne sädh/
och tijn sädh skal warda såsom stofftet på iordenne/ och tu skalt warda vth
sprijdder / wester vth/öster vth/norr vth/ och södher vth / OCH GE-
NOM TIGH OCH TINA sädh skola alla slechter på iordenne
warda welsignadhe. Och sij / iagh är medh tigh / och skal förwara tigh
ehwart tu faar/och skal föra tigh åter j thetta landet igen. Och skal icke
offuergiffua tigh til tess iagh gör alt thet iagh tigh sagdt haffuer.
Tå nu Jacob waknadhe vp aff sin sömpn / sadhe han/Wisseligha är
HERREN j thetta rwm/ och iagh wistet icke. Och fruchtadhe han
sigh och sadhe/Thetta moste wara itt heligt rwm/Ty her boor wisseligha
Gudh/och her är himmelens port. Och Jacob stoodh vp om morghonen
bittijdha/och toogh stenen som han hadhe lagdt vnder sitt hoffuudh/och
reeste honom vp/och gööt olio ther offuan vppå / och kalladhe thet rwmet
BethEl/men tilförenna heet then stadhen Lus.
Och Jacob giorde itt löffte och sadhe/Om så är at Gudh bliffuer medh
migh/ och förwarar migh på thenna wäghen som iagh reser/ och giffuer
migh brödh til at åta/och klädher til at klädhas medh/och förer migh medh
fridh åter heem igen til min fadher/så skal HERREN wara min Gudh/
och thenne stenen som iagh vpreest haffuer / skal warda itt Gudz hws / och
alt thet tu migh giffuer/ther wil iagh giffua tigh tiende aff.

Englana på steghanom/ betydha at Euangelium om Christum skulle warda predicat j all land.

Her warder Christus vthloffuat them tridie Patriarchanom.

(BethEl) Gudz hws.

(min Gudh) Jcke så at han tilforenne icke skulle ock haffua warit hans Gudh/ vthan han loffuadhe her at han wille vpretta Gudhi een tienist/ther man om honom predica skulle och bidhia etc.

29 XXIX. Capitel.

Tå hooff

TA hooff Jacob sin foot vp / och gick in j thet land som öster vth ligger / och sågh sigh om. Och sij / ther war en brun på markenne. Och sij / tree hiordar medh fåår ther når / För ty / hiordana moste dricka aff brunnenom / och lågh en stor steen för holet på brunnenom / Och the plåghadhe ther församla alla hiordana / och weltra stenen jfrå brunz holet / och watna fåren / och ladhe så åter stenen för holet j sitt rwm igen.

Och Jacob sadhe til them / Mine brödher / hwadhan åre j? The swaradhe / Wij åre aff Haran. Han sadhe til them / Kenne j ock Laban Nahors son? The swaradhe / Wij kenne honom wel. Han sadhe / Gåår honom ock wel j hand? The swaradhe / Honom gåår wel j hand. Och sij / ther kommer hans dotter Rahel medh fåren. Han sadhe / thet år ån nu bittijdha dags / och år icke ån nu tijdh drijffua booscapen heem / watner fåren / och gåår bortt medh them j beet. The swaradhe / Wij kunne icke / förra ån alla hiordanar komma til samman / och wij weltre stenen jfrå brunz holet / och watne så fåren.

Medhan han ån nu taladhe medh them / kom Rahel medh sins fadhers fåår / för ty / hon wachtadhe fåren. Tå Jacob sågh Rahel Labans sins modherbrodhers dotter / och Labans sins modherbrodhers fåår / gick han til och weltradhe stenen jfrå holet på brunnenom / och watnadhe Labans sins modherbrodhers fåår / och kyste Rahel / hooff vp sina röst och greet / och kungiorde henne at han war hennes fadhers brodher / och Rebekes son. Tå lopp hon och kungiorde thet sinom fadher. ene.16.

Tå nu Laban hörde om Jacob sin systerson / lopp han emoot honom / och toogh honom j fampn och kysten / och hadhe honom in j sitt hws. Tå förtalde han honom alt huru tilgått war. Tå sadhe Laban til honom / Nu wel / tu åst mitt been och mitt kött / Och når han nu en månadh longt hadhe warit når honom / sadhe Laban til Jacob / Aen doch tu åst min brodher skulle tu för then skul tiena migh för intit? Sågh / hwadh skal wara tijn löön? Och Laban hadhe twå döttrar / the åldsta heet Lea / och the yngsta heet Rahel. Men Lea war kleenögd / Rahel war wel skapat / och hadhe itt deghligit ansichte / til henne fick Jacob kerlech och sadhe / Jagh wil tiena tigh j siw åår för Rahel tina yngsta dotter. Laban swaradhe / Thet år båtre iagh giffuer tigh henne / ån enom androm / Blijff når migh.

Så tiente Jacob j siw åår för Rahel / och tychte honom thet wara fåå daghar / så kåår hadhe han henne. Och Jacob sadhe til Laban / Få migh mina hustru / ty nu år tijdh at iagh kommer j säng til henne. Tå bödh Laban alt folkit ther om kring och giorde bröllopp. Men om afftonen toogh han Lea sina dotter / och hadhe henne in til honom / och han lågh når henne. Och Laban fick sinne dotter Lea Silpa til ena tienistepigho.

Om morghonen / sij / tå war thet Lea / och han sadhe til Laban / Hwij haffuer tu thet giordt migh? haffuer iagh icke tient tigh för Rahel? Hwij haffuer tu bedraghit migh? Laban swaradhe / Man gör icke så j wåro lande / at man giffuer vth then yngsta för ån then åldsta / halt tesse wekona vth / så wil iagh ock giffua tigh tessa medh / för then tienst som tu ån nu skal tiena migh j andron siw åår. Jacob giorde så / och hölt the wekona vth. Tå gaff han honom Rahel sina dotter til hustru. Och Laban gaff Rahel sinne dotter Bilha til ena tienistepigho. Så lågh han ock når Rahel / och hadhe Rahel kårare ån Lea. Och tiente honom framdelis j the andra siw åren.

Men tå HERREN sågh / at Lea wardt wanwyrd / giorde han henne fruchtsamma / och Rahel ofruchtsamma. Och Lea wardt haffuandes och födde en son / then kalladhe hon Ruben / och sadhe / HERREN haffuer seedt til mijn förtryckelse / nu warder min man haffuandes migh kåår. Och wardt åter haffuandes och födde en son / och sadhe / HERREN haffuer

haffuer hördt at iagh år wanwyrd / och haffuer teslikes thenna giffuit migh / Och kalladhe honom Symeon. Ater wardt hon haffuandes och födde en son / och sadhe / Nu warder min man åter hållandes sigh til migh / ty / iagh haffuer födt honom tree söner. Therföre kalladhe hon honom Leui. Fierde reeso wardt hon haffuandes / och födde en son och sadhe / Nu wil iagh tacka HERRANOM / ther före kalladhe hon honom Juda / och wende så igen at födha.

(Symeon) en hörare.

(Leui) tilhåldning.

(Juda) en bekennare eller tacksieyare.

30 XXX. Capitel.

TA Rahel sågh at hon födde Jacob intit / affwundadhes hon widh sina syster / och sadhe til Jacob / Skaffa migh ock barn / ellies döör iagh. Jacob wardt ganska wreedh på Rahel / och sadhe / Icke år iagh Gudh som tigh förmenar tijns lijffs frucht? Men hon sadhe / Sij / ther år mijn tienistepigha Bilha / lågg tigh når henne / at hon må födha j mitt sköót / och iagh warder doch vpbygd genom henne / Och gaff honom så Bilha sina tienistepigho til hustru.

Och Jacob ladhe sigh når henne / och så wardt Bilha haffuandes / och födde Jacob en son. Tå sadhe Rahel / Gudh haffuer dömdt mina saak / och hördt mina röst / och giffuit migh en son / ther före kalladhe hon honom Dan. Ater wardt Bilha Rahels tienistequinna haffuandes / och födde Jacob then andra sonen. Tå sadhe Rahel / Gudh haffuer vmwendt thet medh migh och minne syster / och iagh fåår offuerhandena / Och hon kalladhe honom Naphtalj.

(Dan) vthtydhes doom.

(Naphtali) lydher förweslat eller förwend.

Tå nu Lea sågh at hon hadhe wendt igen at födha / toogh hon sina tienistepigho Silpa / och gaff henne Jacob til hustru. Så födde Silpa Leas tienistequinna Jacob en son. Tå sadhe Lea / Rustigh / och kalladhe honom Gad. Ther effter födde Silpa Leas tienistequinna Jacob then andra sonen. Tå sadhe Lea / Wel migh / för ty / döttranar skola seya migh salugha / och hon kalladhe honom Asser.

(Gad) rustigh til strijdh.

(Asser) heter saligh. Somlighe låsa her adhelruner.

Ruben gick vth om hwete andena / och fan lilior på markenne / och hadhe them heem til sina modher Lea. Tå sadhe Rahel til Lea / Giff migh en deel aff tins sons lilior. Hon swaradhe / Haffuer tu icke nogh at tu haffuer taghet min man bortt / och wilt teslikes tagha mins sons lilior? Rahel sadhe / Nu wel / Låt honom thenna nattena soffua når tigh för tins sons lilior. Tå nu Jacob kom om afftonen aff markenne / gick Lea vth emoot honom och sadhe / Når migh skalt tu liggia / för ty / iagh haffuer köpt tigh för mins sons lilior.

Och han lågh når henne the nattena. Och Gudh hörde Lea / och hon wardt haffuandes och födde Jacob then femte sonen och sadhe / Gudh haffuer löönt migh för thet iagh gaff minom manne mina tienistepijgho / Och hon kalladhe honom Isaschar. Ater wardt Lea haffuandes och födde Jacob then siette sonen / och sadhe / Gudh haffuer wel förseedt migh. Nu warder åter min man boendes når migh / ty iagh haffuer födt honom sex söner Och kalladhe honom Sebulon. Ther effter födde hon ena dotter / och kalladhe henne Dina.

(Isaschar) betydher löön.

(Sebulon) nårboning.

(Dina) saak eller doom.

Men Gudh tenkte på Rahel och hörde henne / och giorde henne fruchtsamma. Tå wardt hon haffuandes / och födde en son och sadhe / Gudh haffuer min smäleck jfrå migh taghit / och kalladhe honom Joseph / och sadhe / HERREN giffui migh ån nu en son her til.

(Joseph) föröklse.

TA nu Rahel hadhe födt Joseph / sadhe Jacob til Laban / Låt migh ferdas och reesa heem til mitt / och j mitt land / Giff migh mina hustrur

och mijn

och mijn barn som iagh haffuer tient tigh före / at iagh må ferdas / för ty tu weest / hwadh iagh haffuer giordt tigh för een tienist. Laban sadhe til honom / Kan iagh icke finna nådh för tijn öghon? Jagh förnimmer at HERREN haffuer welsignat migh för tina skul. Sägh / hwadh löön iagh skal giffua tigh.

Men han sadhe til honom / Tu weest huru iagh haffuer tient tigh / och hwadh booscap tu haffuer vnder migh / Tu hadhe litet förra än iagh kom / men nu åstu riker worden / och HERREN haffuer welsignat tigh för mina skul. Och nu när skal iagh ock någhot bestyra til mitt hws? Laban sadhe / Hwadh skal iagh tå giffua tigh? Jacob sadhe / Tu skalt alzintit giffua migh / vthan om tu wilt göra migh thet iagh sägher / så skal iagh än nu beta och wachta tijn fäår.

☿ (Kedhen) Thet Moses her nempner then små boskapen annat stifftet kedh / annat lamb eller bockar / såsom tess tungomåls art är / ligger icke macht vppå / Ty han wil doch seya at Jacob behölt aff hiordenom alt thet som hwitt och så lunda eenleet war / men alt brokot och swart togh Laban til sigh / Hwadh nu brokott aff them hwita och eenleetta hiordenom komme / thet skulle wara Jacobs löön / ther medh gaff Laban sigh til fridz / effter thet han hadhe medh sigh naturen / som är / at brokot eller fleckiot icke gerna födhes aff eenletto / Men Jacob halp naturen medh konst / så at the eenletta mest födde brokot.

Jagh wil j dagh gå j genom alla tina hiordar / och skil tu ther jfrå all fleckiot och brokot fäår / och all swart fäår jbland lamben och kedhen. Hwadh nu sedhan brokot och fleckiot bliffuer / thet skal wara mijn löön / så warder migh mijn rettferdigheet betygandhes j dagh eller morghon / när ther til kommer / at iagh skal tagha mijn löön aff tigh / alt så / at hwadh som icke fleckiot eller brokot eller ock hwadh swart är jbland lamben och ☿ kedhen / thet ware en tiwffnat medh migh.

Tå sadhe Laban / Jagh är til fridz / bliffue som tu sagdt haffuer. Och han skilde j then daghen vth / spreklotta och brokotta bockar / och all fleckiot och brokot kidh ther som iw någhot hwitt war vppå / och alt thet swart war iblandlamben / och fick thet sijn barn j hender / och låt bliffua tree dagsledher longt emellan sigh och Jacob. Så beette Jacob thet offuer war aff Labans hiord.

Men Jacob toogh gröna åspekeppar / hasl och castaneen / och barkadhe hwita render ther vppå / och ladhe keppanar som han barkat hadhe j dryckehoonar för hiordanar som ther komma moste och watnas / at the skulle haffuande warda när the komo til at dricka. Alt så wordo hiordanar haffuandes offuer keppanar / och födde fleckiott språklott och brokott. Tå affskilde Jacob lamben / thet icke brokot / och alt thet swart war / och låt them in til Labans hiord. Och giorde sigh en eghen hiord / then låt han icke til Labans hiord. Men när then tijdhfödde hiorden lopp / ladhe han keppanar j hoonar för hiordens öghon / så at the wordo haffuandes offuer keppanar. Men när the seenfödda lopo / ladhe han them intit ther vthi. Så wordo tå the sijdhfödhlingar Labans / och the tijdhfödhlingar Jacobs / ther aff wardt mannen öffuer motto riker / så at han hadhe mykin fäår tienerinnor och tienare / Cameler tch åsnar.

XXXI. Capitel.

OCh kom för honom Labans barnas taal / at the sadhe / Jacob haffuer kommet alt wårs fadhers godz til sigh / och aff wårs fadhers godz haffuer han sådana rikedomar samman kommet. Och Jacob sågh på Labans ansichte / och sij / thet war icke sådana emoot honom som j gåår och j förgåår.

Och HERREN sadhe til honom / Faar åter in j tina fädhers land / och til tina frender / iagh wil wara medh tigh / Tå sende Jacob och låt kalla Rahel och Lea vth på markena til sin hiord / och sadhe til them / Jagh seer idhars fadhers ansichte / at thet icke är sådana emoot migh såsom j gåår och j förgåår. Men mins fadhers Gudh haffuer warit medh migh. Och j weten at iagh haffuer tient idhar fadher aff alla mina kraffter. Och han haffuer beswikit migh / och nu tiyo resor förwandlat mijn löön / Men

Men Gudh haffuer honom thet icke tilstadt at han skulle göra migh skadha. När han sadhe / The brokotta skola wara tijn löön / så baar hela hiorden brokott / men när han sadhe / The språklotta skola wara tijn löön / så baar hela hiorden språklott. Så haffuer Gudh wendt idhars fadhers godz jfrå honom / och giffuit thet migh / ty när afflotijdhen kom / hooff iagh vp mijn öghon och sågh j dröm / och sij / gumranar sprungo på the språklotta fleckiotta och brokotta hiordanar.

Och Gudz ängel sadhe til migh j drömenom / Jacob. Och iagh swaradhe / Her är iagh. Men han sadhe / Häff vp tijn öghon / och sij / gumranar springa på the språklotta / fleckiotta och brokotta fåren / förty / iagh haffuer alt seedt hwadh Laban gör tigh. Jagh är Gudh j BethEl ther tu haffuer smordt stenen / och giordt migh ther itt löffte. Nu gör tigh redho / och faar vthaff thetta landet / och faar in j titt födzloland igen.

Tå swaradhe Rahel och Lea / och sadhe til honom / Wij haffue huarken deel eller arff j wor fadhers hwse meer / haffuer han doch hållet oss lika som främanda / för ty / han haffuer såldt oss / och förtärdt wort wärd. Ther före haffuer Gudh fråwendt wårom fadher hans rikedomar til oss och wor barn. Alt thet Gudh tigh nu sagdt haffuer / thet gör.

Så giorde Jacob sigh redho / och sette sijn barn och hustrur på Camelar och förde bortt all sin boscap / och alla sina häffuor som han hadhe förwerffuat j Mesopotamien / på thet han skulle komma til sin fadher Isaac j Canaans land. Men Laban war gångin bortt til at klippa sin hiord. Och Rahel staal sins fadhers beläter. Alt så ☿ staal Jacob Laban aff Syrien hiertat / at han honom icke tilsadhe tå han flydde. Så flydde han / och alt thet hans war / giorde sigh redho och foor offuer elffuena / och stemde ått Gileadz Bergh.

☿ Stiela hiertat effter som j thet Hebraiska målet sedher är tala / år göra noghot androm owetande.

På tridie daghen wardt thet Laban sagdt at Jacob flydde / och han toogh til sigh sina brödher / och iäghadhe effter honom siw dagsledher / och hinte honom på thet berghit Gilead. Men Gudh kom til Laban aff Syrien j dröm om nattena / och sadhe til honom / Förwara tigh at tu intit talar til Jacob annat än gott. Och Laban nalkadhes in til Jacob. Men Jacob hadhe vpslaghit sijn tiäl på berghena / och Laban medh sina brödher sloogh teslikes sijn tiäl vp på berghena Gilead.

Tå sadhe Laban til Jacob / Hwadh haffuer tu giordt at tu haffuer stolit mitt hierta / och bortfördt mina döttrar lika som the ther medh swerd griпna wore? Hwarföre haffuer tu thet fördolt at tu skulle flyy / och haffuer stolit tigh jfrå migh / och haffuer icke til sagdt at iagh motte haffua leedhsaghat tigh medh frögd / medh siungande / med bungande och harpande? Och haffuer icke låtit migh kyssa mijn barn och döttrar? Tu haffuer dårligha giordt / och iagh hadhe (Gudh warj loff) wel så mykin macht / at iagh kunde göra idher ondt / Men idhars fadhers Gudh sadhe til migh j gåår / Förwara tigh at tu intit talar til Jacob vthan gott. Och medhan tu iw wille fara / och åstundadhe så mykit effter tins fadhers hws / Hwarföre haffuer tu tå stolit migh mina gudhar?

Jacob swaradhe och sadhe til Laban / Jagh fruchtadhe at tu skulle haffua taghit tina döttrar jfrå migh / Men när hulkom tu finner tina gudhar / han må döö her för wåra brödher. Söök effter titt när migh och tagh thet. Men han wiste icke at Rahel hadhe stolit them. Tå gick Laban in j Jacobs tiäl och Leas / och bådha tienistequinnornas / och fan intit / Och gick vthaff Leas tiäll j Rahels tiäll. Tå toogh Rahel beläten / och ladhe them vnder Camela halmen / och satte sigh ther på. Men Laban ransakadhe offuer hela tiället och fan intit. Tå sadhe hon til sin fadher / Min herre / war icke wreedh / För ty / iagh kan icke stå vp emoot tigh / För ty / thet gåår medh migh effter quinno sätt. Så sökte han / och fan intit beläten.

Och Jacob wardt wreedh och kijffuadhe medh Laban / swaradhe och sadhe til honom / Hwadh haffuer iagh mißhandlat eller syndat / at tu är så heter på migh: Tu haffuer ransakat all mijn booting / hwadh haffuer tu funnit aff tijn booting: Lägg thet ther för mina och tina brödher / at the döma emellan oss bådha / Tiwghu åår haffuer iagh warit när tigh / tijn fåår och geter haffua icke warit ofruchtsama / wädhrana aff tin hiord haffuer iagh icke ätit / thet aff diwren riffuit war hadhe iagh icke til tigh / iagh moste thet betala / tu äskadhe thet aff minne hand / ehwadh thet war dagh eller natt migh jfrå stolit. Om daghen war iagh wanmechtigh för heta skul / om nattena för köld / och min sömpn week jfrå mijn öghon.

Så haffuer iagh j tiwghu åår tient j titt hws / Fiorton för tina döttrar / och sex för tin hiord / Och tu haffuer tiyo resor förwandlat mijn löön / Hwar mins fadhers Abrahams Gudh / och Jsaacs fruchtan icke hadhe warit på mina sidho / tu hadhe lätit migh gå blottan jfrå tigh. Men Gudh haffuer anseedt mijn förtryckelse och arbete / och straffadhe tigh j gåår.

(Jsaacs fruchtan) Jacob kallar her Gudh Jsaacs fruchtan / therföre at Jsaac war Gudhfruchtigh.

Laban swaradhe och sadhe til Jacob / Döttranar äro mina döttrar / och barnen äro mijn barn / och hiordanar äro mine hiordar / och alt thet tu seer är mitt / hwadh kan iagh j dagh göra minom döttrom / eller theras barnom som the födt haffua: Så kom nu och lät oss göra itt förbund / iagh och tu / som skal wara itt witnesbyrd emellan migh och tigh. Tå toogh Jacob en steen och reeste honom vp til en wård / och sadhe til sina brödher / Hempter vp stenar / och the togho stenar / och giorde ena rösio / och åto vppå samma rösio. Och Laban kalladhe henne Jegar Sahaduta / Men Jacob kalladhe henne Gilead.

(Gilead) vthtydhes en witnesbyrdzhoop.

Tå sadhe Laban / Thenna steenrösian ware j dagh witnesbyrd emellan migh och tigh (ther aff kaller man henne Gilead) och ware en wård / ty han sadhe / HERREN see her til emellan migh och tigh / tå wij komme jfrå hwar annan / Hwar tu beswärar mina döttrar / eller tagher andra hustrur ther offuer / Her är ingen menniskia medh oss / Men sij / Gudh är witne emellan migh och tigh. Och Laban sadhe yterlighare til Jacob / Sij / thetta är steenrösian / och thetta är wården som iagh vpreest haffuer emellan migh och tigh / samma rösian ware witne / och wården ware teslikes witne / om iagh faar her offuer til tigh / eller tu faar offuer thenna rösion och wården til migh / til at göra skadha / Abrahams Gudh och Nahors Gudh / och theras fädhers Gudh ware domare emellan oss.

Och Jacob swoor honom widh Jsaacs sins fadhers fruchtan. Och Jacob offradhe offer på berghena / och bödh sina bröder at the skulle åta brödh. Och tå the hadhe ätit bliffuo the på berghena offuer nattena. Men om morghonen stoodh Laban bittijdha vp / kyste sijn barn och döttrar / welsignadhe them och foor sina ferde / och kom heem til sitt igen. Men Jacob foor sin wägh / Och Gudz änglar mötte honom. Och tå han sågh them / sadhe han / Thetta äro Gudz härar / Och kalladhe thet rwmet / Mahanaim.

(Mahanaim) vthtydhes härläghre.

32 XXXII. Capitel.

MEn Jacob sende budh fram för sigh til sin brodher Esau in vthi Seirs land / j Edoms engd / och befalte them och sadhe / Så sägher minom herra Esau / Tin tienare Jacob läter säya tigh / Jagh haffuer warit vthe när Laban och haffuer alt her til warit ibland främanda / och haffuer fää och åßnar / fåår / tienare och tienerinnor / och haffuer vthsendt / och lätit tigh minom herra thet bebodha / på thet iagh motte finna nådh för tijn öghon.

Bodhen komo igen til Jacob och sadhe / Wij komom til tin brodher Esau /

Esau / och han reeser emoot tigh medh fyrahundradhe män. Tå fruchtadhe Jacob stoorligha och war förfärat / och skiffte folkit som war när honom / och fåår / och fää / och Camelar / j twå skarar / och sadhe / Om Esau kommer på then ena skaran / och slåår honom / så må then andre vndkomma.

Yterlighare sadhe Jacob / Gudh mins fadhers Abrahams / Gudh mins fadhers Jsaacs / HERRE / tu som til migh sagdt haffuer / Faar åter j titt land til tina frender / iagh wil göra tigh gott. Jagh är för ringa til all then barmhertigheet och all then troheet som tu medh tinom tienare giordt haffuer / För ty / iagh hadhe icke mera än thenna staffuen / tå iagh gick offuer thenna Jordanen / och nu är iagh til twå skarar worden / Hielp migh vthu mins brodhers hand vthu Esaus hand / ty iagh fruchtar för honom / at han icke kommer / och slåår migh bådhe mödhrar och barn / Tu haffuer sagdt / Jagh wil göra tigh gott / och göra tijn sädh som sanden j haffuet / then så mykin är at han ey kan reknas.

Och han bleff ther then nattena / och toogh aff thy han för handena hadhe / skenker til sin brodher Esau / twhundradhe geter / tiwghu bockar / twhundradhe fåår / tiwghu wädhrar / och tretiyo deggiande Camelar medh theras föl / fyratiyo koor / och tiwghu oxar / tiwghu åßninnor medh tiyo föl / och fick them vnder sina tiänares hender / iw hwar hiorden för sigh / och sadhe til them / Gåår fram för migh / och låter wara rwm emellan then ena hiorden effter then andra / och bödh then första och sadhe.

När min brodher Esau möter tigh / och fråghar tigh / Hwem hörer tu til / och hwart wilt tu / och hwem hörer thet til som tu driffuer för tigh: skalt tu säya / Thet hörer tinom tienare Jacob til / han sende sinom herra Esau skencker / och kommer her effter. Så bödh han ock them andra / och them tridie / och allom them som gingo effter hiorden och sadhe / Som iagh haffuer sagdt idher så segher til Esau när j finne honom / Och segher iw thet medh / Sij Jacob tin tiänare är effter oss. För ty han tenkte / Jagh wil blijdha honom medh then skenken som gåår för migh / sedhan wil iagh see honom / kan henda at han vndfåår migh wel.

Så gingo skenkningana fram före honom / men han bleff then nattena j läghrit / och stoodh vp om nattena / och toogh sina twå hustrur / och the twå tienistequinnonar / och sijn elleffua barn / och foor til wadhet Jabok / toogh them och förde them offuer elffuena / så at thet han hadhe / kom offuer / och han bleff på then sidhonne allena.

Tå brottadhes en man medh honom til tess morghonrodhen vpgick / och tå han sågh at han icke kunde offuerwinna honom / rörde han hans höfftes seno / och strax förtwinadhe hans höfftes sena / Och han sadhe / Låt migh gå / ty morghonrodhen gåår vp / Men han swaradhe / Jagh slepper tigh icke / medh mindre tu welsignar migh. Han sadhe / Huru heter tu: Han swaradhe / Jacob. Han sadhe / Tu skalt icke meer heta Jacob / vthan ✻ JsraEl. För ty / tu haffuer medh Gudh och menniskior kempat / och haffuer fått öffuerhandena.

✻ (Jsrael) Jsrael kommer aff Sara / thet vthtydhes kempa eller offuerwelda / aff hwilko är Sär / så mykit som Herre / och Sara / så mykit som fru eller förstinna / och Jsrael en Förste / eller Gudz kempe / thet är then som medh Gudht brottas och offuerwinner / huilkit skeer genom troona / som sigh så fast håller widh Gudz ord / at hon offuerwinner hans wredhe / och får honõ til sin gunstigha fadher.

Och Jacob fråghadhe honom och sadhe / Huru heter tu: Men han sadhe / Hwj fråghar tu huru iagh heter: Och han welsignadhe honom ther sammastedhes. Och Jacob kalladhe thz rwmet Pniel / Ty iagh haffuer seedt Gudh vnder ansichtet / och mijn siäl är frelst worden. Och som han kom fram om Pnuel / gick honom solen vp / och han haltadhe j sinne höfft. För then skul åta Jsraels barn inga höfft seno än nu j dagh / ther före at Jacobs höfft sena rörd wardt.

(Pniel) Pniel eller Pnuel / vthtydhes Gudz ansichte eller kunskap.

33 XXXIII. Capitel.

IAcob hooff vp syn öghon / och sågh sin brodher Esau kom-
ma medh fyrahundradhe mån / och skiffte syn barn / til Lea /
och til Rahel / och til bådha tienistequinnonar / och skicka-
dhe tienistequinnonar medh theras barn fremst / och Lea
medh hennes barn ther nest / och Rahel medh Joseph eff-
terst / Och han gick fram för them / och bughadhe sigh siw
resor nidh på iordena / til tess han kom fram til sin brodher.

Men Esau lopp emoot honom / och toogh honom j fampn / och fick
honom om halsen / och kyste honom och greet / och hooff vp syn öghon
och sågh quinnonar medh barnen / och sadhe / Hoo äre tesse medh tigh? Han
swaradhe / Thet äre barnen / som Gudh tinom tienare beskiärdt haffuer. Och
tienisteqwinnonar gingo fram medh theras barn / och bughadhe sigh för
honom. Lea gick ock fram medh syn barn / och bughadhe sigh för honom.
Sedhan gick Joseph och Rahel fram / och bughadhe sigh ock för honom.

Och han sadhe / Hwadh wilt tu medh allan then skaran som iagh haff-
uer mött? Han swaradhe / At iagh motte finna nådh för minom herra. E-
sau sadhe / Jagh haffuer nogh min brodher / beholt thet tu haffuer. Jacob
swaradhe / Ah ney / haffuer iagh funnet nådh för tigh / så tagh min skenck
aff minne hand / För ty / iagh sågh titt ansichte / lika som iagh hadhe seedt
Gudz ansichte / Och tagh thet teckeligha aff migh. Tagh then welsignelse
som iagh haffuer fördt til tigh / ty Gudh haffuer migh thz beskiärdt / och iagh
haffuer all ting nogh. Så nödde han honom til tess han anammadhe thet.

Och han sadhe / Låt oss fara fram ått / och resa / iagh wil fara medh
tigh. Men han sadhe til honō / Min herre / tu weest at iagh haffuer spädh
barn når migh / ther til fåår och fää / som än äre vng / når the en dagh för-
hastugt driffuin worde / dödde migh hela hiorden. Min herre fare fram före
ått för sin tienare / iagh wil sachta fölia / effter som booscapen och barnen
gå kunna / til tess iagh kommer til min herra j Seir.

Esau sadhe / Så wil iagh doch låta bliffua når tigh någhot aff folkit
som medh migh år /. Han swaradhe / Hwadh görs thet behoff? Låt migh
man finna nådh för minom herra. Så foor Esau then daghen til baka sin
wägh ått Seyr. Och Jacob foor til Suchoth / och bygdhe sigh itt hws /
och giorde hyddor til sin boscap. Ther aff heter thet rwmet Suchoth.

Ther effter kom Jacob til Salem til then stadhen Sichem som ligger j
Canaans lande / sedhan han war kommen vthaff Mesopotamien / och gior-
de sitt låghre för stadhenom / och köpte itt stycke åker aff Hemors Si-
chems fadhers barnom / för hundradhe peningar / ther slogh han vp syn
tiäll / och vpreeste ther itt altare / och åkalladhe thens starka Jsraels Gudz
nampn.

34 XXXIIII. Capitel.

MEn Dina Leas dotter then hon Jacob födt hadhe / gick vth
til at besee thes landzens döttrar. Tå Sichem Hemors He-
ueers son / som war tess landzens herre / sågh henne / toogh
han henne / och belåghradhe henne / och forkrenkte henne /
och hon lågh honom hårdt på hiertat / och han hadhe pi-
ghona kåra / och taladhe liufligha medh henne / Och Si-
chem sadhe til sin fadher Hemor / Tagh migh the pighona til hustru.

Och Jacob förnam at hans dotter Dina war skemd / Och hans söner
woro medh boscapenom vthe på markenne / och Jacob tijghde til tess the
komo. Tå gick Hemor Sichems fadher vth til Jacob til at tala medh ho-
nom. J thet komo Jacobs söner aff markenne / och tå the thet hörde / för-
tröót thet

tröót thet menennar / och wordo ganska wreedhe / at han hadhe giordt en
dårskap j Jsrael / och belåghrat Jacobs dotter / ty thet war icke rett giordt.

Tå taladhe Hemor medh them och sadhe / Mins sons Sichems hierta
trenktar effter idhra dotter / kåre giffuer honom henne til hustru / befrynder
idher medh oss / giffuer oss idhra döttrar / och tagher j wåra döttrar / och
boor når oss / landet skal stå idher öpet / bygger och bruker och boor ther in-
ne. Och Sichem sadhe til hennes fadher och brödher / Låter migh finna
nådh når idher / hwadh j migh säyen / thet wil iagh giffua / Begärer man-
troligha aff migh morgongåffuor och skencker / iagh wil giffua som j begå-
re / giffuer migh allenest pighona til hustru.

Tå swaradhe Jacobs söner Sichem och hans fadher Hemor / och ta-
ladhe bedrågheligha / ther före at theras syster Dina war skemd / och sadhe
til them / Wij kunne thet icke göra / at wij skola giffua wåra syster enom oom-
skornom manne / ty thet wore oss en skam / Doch likwel wilie wij wara idher
til wilia om j warden oss like / och alt mankön jbland idher warder omsko-
ret / tå wilie wij giffua idher wåra döttrar / och tagha oss idhra döttrar / och
boo når idher / och wara itt folk. Men hwar j icke wilie lydha oss / och om-
skåra idher / så wilie wij tagha wåra dotter och fara wår wägh.

Thet talet behaghadhe Hemor och hans son wel / och then vnge man-
nen fördrögde intit at göra så / För ty / han hadhe lust til Jacobs dotter / och
han war herligh hållen offuer alla j hans fadhers hwse. Så gingo Hemor
och hans son Sichem j stadz porten och taladhe medh borgarena j stadhe-
nom och sadhe / Tesse män äre fridhsamme når oss / och wilia byggia och
boo j landena / Så är nu landet wijdt begripit / wij wilie tagha oss theras
döttrar / och giffua them wåra döttrar. Men tå wilia the wara oss til wilia /
så at the boo når oss / och warda itt folk med oss / om wij omskåre alt thz som
mankön år jbland oss / såsom the omskorne åro / Theras boscap och ägho-
delar / och alt thet the haffua bliffuer wårt / om wij ellies bliffuom them til
wilia / så at the boo når oss.

Och the lydde Hemor och Sichem hans sone alle the som genom hans
stadz port vth och in gingo / och omskåro alt thet som mankön war / thet
som j theras stadh vth och in gick. Och på tridie daghenom tå thet werkte
them / togho the twå Jacobs söner Simeon och Leuj / Dinas brödher / hwar
thera sitt swerd / och gingo dristeligha in j stadhen / och slogho j hiäl alt
thet som war mankön / och slogho ock så j hiäl Hemor och hans son Si-
chem medh swerdz ägg / och togho sina syster Dina vthaff Sichems hwse /
och gingo sin wägh.

Tå komo Jacobs söner offuer the slaghna / och skinnadhe stadhen / ther
före at the skemdt hadhe theras syster / och togho theras fåår / fää / åsnar /
och hwadh j stadhenom och på markenne war / och alla theras håffuor / all
barn / och quinnor togho the til fångar / och skinnadhe alt thet j hwsen
war.

Och Jacob sadhe til Simeon och Leuj / J haffuen åstadh kommet at
iagh bliffuer illa kender för alla tesse landz inbyggiare / the Cananeer och Phe-
reseer / Och iagh är en ringa hoop / når the nu församla sigh offuer migh /
så slå the migh j hiäl / så warder iagh om intit giord medh mina hwse. Men
the swaradhe / Sskulle the tå handla medh wåra syster / såsom medh enne
skökio?

35 XXXV. Capitel.

OCh Gudh sadhe til Jacob / Gör tigh redho och faar til BethEl och boo ther / och bygg ther itt altare Gudhi som tigh syntes/tå tu flydde för tinom brodher Esau. Tå sadhe Jacob til sitt hws /och til alla the som medh honom woro / Legger jfrå idher the fremmande Gudhar som äro jbland idher / och renser idher / och förwandler idhor klädher / och görom oss redho at fara til BethEl / at iagh må göra ther itt altare Gudhi then migh hördt haffuer j mijn bedröffuilses tijdh/och haffuer warit medh migh på wäghenom som iagh reest haffuer.

Tå fingo the honom alla the frēmande Gudhar som wåro vnder theras hender / och theras örnaringar / och han grooff them vnder ena eeck som stoodh widh Sichem / och foor vth. Och een Gudz fruchtan kom offuer the stedher som lågho ther om kring / at the icke foro effter Jacobs söner. Så kom Jacob til Lus j Canaans land / som kallas BethEl / medh alt thet folk som medh honom war / och bygde ther itt altare / och kalladhe thet rwmet ElBethEl / effter thet Gudh wardt honom ther oppenbarat / tå han flydde för sinom brodher.

(ElBethEl) Thet är Gudh j BethEl.

Debora.

Tå dödde Debora Rebekes amma och wardt begraffuen nedhan för BethEl / vnder een eeck / hwilken wardt kallat gråto eeck.

Och Gudh syntes åter Jacob sedhan han war kommen vthaff Mesopotamien / och welsignadhe honom / och sadhe til honom / Tu heter Jacob / men tu skalt icke meer heta Jacob / vthan JsraEl skalt tu heta. Och så kalladhe man honom JsraEl.

Jsrael.

Och Gudh sadhe til honom / Jagh är then alzmechtighe Gudh / war fruchtsam och föröka tigh / folk och folks skarar skola komma vthaff tigh och Konungar skola komma vthaff tina lender / Och thet landet som iagh Abraham och Jsaac giffuit haffuer / skal iagh giffua tigh / och skal thet giffua tinne sädh effter tigh. Och så foor Gudh vp jfrå honom / jfrå thet rwmet ther han medh honom talat hadhe. Men Jacob reeste vp en steenwård / på thet rwmet ther han medh honom talat hadhe / och gióót drickoffer ther vppå / och begióót honom medh olio. Och Jacob kalladhe thet rwmet ther Gudh hadhe talat medh honom BethEl.

(Drickoffer) Thet war wijn så som vthi the efterföliande böker warder befunnet.

Och han foor jfrå BethEl / och som än nu itt litit stycke wägs war til Ephrath / tå födde Rahel / och födzlan war hēne swår. Men tå thet wardt henne så swårt j födzlonne sadhe iordgumman til henne / Fruchta tigh icke / För ty thenna sonen skalt tu ock haffua. Men tå siälen vthgick at hon döö moste / kalladhe hon honom BenOnj / Men hans fadher kalladhe honom BenJamin. Så dödde Rahel / och wardt begraffuen widh wäghen til Ephrath som nu heter BethLehem. Och Jacob reeste vp en wårð offuer hēnes graaff / thersammestadz är Rahels graaffwård än j dagh. Och Jsrael foor vth / och sloogh vp itt tiäll på hijnsidhon widh thet tornet Eder.

(BenOnj) Vthtydhes mijns werks son.

(BenJamin) Vthtydhes höghra handenes son.

Ephrath.

BethLehem.

Och thet begaff sigh tå Jsrael boodde ther j landet / gick Ruben bortt och ladhe sigh när Bilha sins fadhers frillo. Och thet kom för Jsrael. Men Jacob hadhe tolff söner. Leas söner woro tesse / Ruben Jacobs förstfödda son / Simeon / Leui / Juda / Jsaschar / och Sebulon. Rahels söner woro Joseph och BenJamin. Bilhas Rahels tienistequinnes söner Dan och Naphtalj. Silpas / Leas tienistequinnes söner / Gad och Asser. Tesse äre Jacobs söner som honom födde woro j Mesopotamien.

Ruben belåghradhe Bilha.

Tolff Jacobs söner.

Och Jacob kom til sin fadher Jsaac til Mamre j hoffuudhstadhen som heter Hebron / ther Abraham och Jsaac hadhe warit fremlingar vthi. Och Jsaac wardt hundradhe och ottatiyo åår gammal / och wardt siwk / och dödde / och wardt samlat til sitt folk / gammal och mätt aff leffuande / och hans söner Esau och Jacob begroffuo honom.

Jsaacs ålder 180 år.

Thetta

36

XXXVI. Capitel.

Thetta är Esaus slechte som kallas Edom. Esau toogh hustrur aff Canaās döttrar / Ada Elons Hetheers dotter / och Ahalibama Anas dotter / Zibeōs Heueers dotters / och Basmath Jsmaels dotter Nebaioths syster. Och Ada födde Esau Eliphas. Men Basmath födde Reguel. Ahalibama födde Jeus / Jaelam och Korah. Thetta är Esaus barn som honom födde wåro j Canaans lande.

Esaus ätt.

Och Esau toogh sina hustrur / söner och döttrar / och alla sins hwses siälar / sina håffuor och allan booscapen medh alla åghodelar som han förwerffuat hadhe j Canaans lande / och foor vthi itt land jfrå sin brodher Jacob / För ty / theras åghodelar woro så stora / at the kunde icke boo medh huar annan / och landet ther the vthi fremlingar wore / kunde icke fördragha thī för theras stora åghodelar skull. Så boodde tå Esau på Seirs bergh / Och thenne Esau är Edom.

Thetta är Esaus slechte / aff hulkom the Edomeer kompne äre på Seirs bergh. Och så heta Esaus barn / Eliphas Ada son Esaus hustrus. Reguel Basmaths son Esaus hustrus. Men Eliphas söner wåro tesse. Theman / Omar / Zepho / Gaethan och Kenas. Och Thimna war Eliphas Esaus sons frilla / hon födde Amalek. Thetta äre the barn aff Ada Esaus hustru. Men Reguels barn äre tesse / Nahath / Serah / Samma / Misa. Thetta äre the barn aff Basmath Esaus hustru. Men the barn aff Ahalibama Esaus hustru Anas dotter / Zibeons dotters / äre tesse the hon födde Esau / Jeus / Jaelam och Korah.

Edomeer.

Tesse äre the förstar jbland Esaus barn. Eliphas barn / then första Esaus sons / woro tesse / Then förSten Theman / then Förften Omar / then Försten Zepho / then Försten Kenas / then Försten Korah / then Försten Gaetham / then Försten Amalek. Thetta äre the Förstar aff Eliphas j Edoms lande / och äro barn aff Ada.

Och thetta äre Reguels barn Esaus sons / Then Försten Nahath / then Försten Serah / then Försten Samma / then Försten Misa. Tesse äre the Förstar aff Reguel vthi the Edomeers lande / och äre barn aff Basmath Esaus hustru.

Tesse äre barn aff Ahalibama Esaus hustru / Then Försten Jeus / then Försten Jaelam / then Försten Korah. Thetta äre the Förstar aff Ahalibama Anas dotter Esaus hustru. Thetta äre Esaus barn / och theras Förstar. Han är Edom.

Men the barn aff Seir then Horeens som j landena boodde / äro tesse / Lothan / Sobal / Zibeon / Ana / Dison / Ezer och Disan. Thetta äro the Förstar jbland the Horeer / alle Seirs barn j Edoms lande. Men Lothans barn woro tesse / Horj och Heman / och Lothans syster heet Thimna.

The Horeer j Seir.

Sobals barn woro tesse / Aluan / Manahat / Ebal / Sepho och Onam. Zibeons barn wore / Aia och Ana. Thetta är then Ana / som j öknenne påfan mular / tå han wachtadhe sins fadhers Zibeons åßnar. Men Anas barn woro / Dison och Ahalibama / thet är Anas dotter.

Disons barn woro / Hemdan / Esban / Jetran och Charan. Ezers barn woro Bilhan / Seauan / och Akan. Disans barn woro Vz och Aran.

Thetta äre the Förstar jbland the Horeer / Then Försten Lothan / then Försten Sobal / then försten Zibeon / then Försten Ana / then Försten Dison / then Försten Ezer / then Försten Disan. Thetta äre the Förstar jbland the Horeer / the som regeradhe j Seirs lande.

Men the Konungar som j Edoms lande regeradhe / förra än Jsraels barn

barn Konungar hadhe/ åre tesse/ Bela war Konunger j Edom Beors son/ och hans stadh heet Dinhaba. Och tå Bela bleff dödh / wardt Jobab Konung j hans stadh/ Serahs son aff Bazra. Tå Jobab bleff dödh / wardt Husam vthaff the Themaneers lande Konung j hans stadh. Tå Husam bleff dödh/ wardt Konung j hans stadh Hadad Bedad son/ then som slogh the Midianiter/ på the Moabiters mark/ och hans stadh heet Auith. Tå Hadad bleff dödh wardt Samla aff Masrek Konung j hans stadh/ Tå Samla bleff dödh/ wardt Konung j hans stadh Saul aff Rehoboth widh elffuena. Tå Saul bleff dödh/ wardt Baalhanan Achbors son Konung j hans stadh. Tå Baalhanan Achbors son bleff dödh / wardt Hadar Konung j hans stadh/ och hans stadh heet Pagu/ och hans hustru heet Mehetabeel/ Matredz dotter och Mesahabs dotter.

Alt så heta the Förstar aff Esau j theras slechter / rwmom och nampnom/ Then Försten Thimna / Then Försten Alua / then Försten Jetheth/ then Försten Ahalibama/ then Försten Ela/ then Försten Pinon/ then Försten Knas / then Försten Theman / then Försten Mibzar / then Försten Magdiel/ then Försten Jram. Thetta åro the Förstar j Edom / såsom the boodt haffua vthi theras arffue lande. Och Esau är fadhren til the Edomeer.

XXXVII. Capitel.

MEn Jacob boodde j the landena ther hans fadher war en fremling vthi/ nemligh j Canaans lande/ Och thetta är Jacobs slecht. Joseph war siwtton åra gammal/ tå han wardt en heerde offuer hiorden medh sina brödher / och pilten war när Bilhas och Silpas sins fadhers hustrurs barnom / och han sadhe för theras fadher/ huilkit ondt rychte offuer them war. Men Jsrael hadhe Joseph kärare än alla the andra sijn barn/ effter han hadhe födt honom j ålderdomenom/ Och giorde honom en brokott kiortel.

Tå nu hans brödher sågho / at theras fadher hadhe honom kärare än alla hans brödher/ woro the honom håtske / och kunde icke tala honom itt wenlighit ord til. Ther vthoffuer hadhe Joseph ena reso en dröm/ och sadhe sina brödher ther aff. Tå bleffuo the honom än nu håtskare / ty han sadhe til them/ Kere hörer hwadh migh haffuer drömt/ Migh tychte wij bundom kerffuar på markenne/ och min kerffue reeste sigh vp och stoodh / och idhra kerffuar ther om kring bughadhe sigh för min kerffua. Tå sadhe hans brödher til honom / Skulle tu warda wor Konung och rådha offuer oss? Och wordo honom än tå håtskare för hans dröm och hans taal skul.

Josephs drömer.

Och han hadhe än nu en annan dröm/ then förtalde han sina brödher och sadhe/ Sij iagh haffuer än nu hafft en dröm / Migh tychte at solen och månen och elleffua stiernor bughadhe sigh för migh. Och tå thz hans fadher och hans brödher sagdt wardt/ straffadhe honom hans fadher / och sadhe til honom/ Hwadh är thet för en dröm som tigh haffuer drömt? Skal iagh och tijn modher och tine brödher komma / och falla nidh på iordena för tigh? Och hans brödher affwundadhes widh honom. Men hans fadher behölt tesse ord.

Tå nu hans brödher gingo bortt til at beta theras fadhers boscap j Sichem/ sadhe Jsrael til Joseph/ Wachta icke tine brödher boscapen j Sichem? Kom iagh wil senda tigh til them. Han sadhe/ Her är iagh. Och han sadhe/ Gack bortt och see til om thet ståår wel til medh tina brödher och boskapenom/ och sägh migh igen huru thet haffuer sigh. Och han sende honom vthaff then dalenom Hebron at han skulle gå til Sichem.

Tå

Tå fan honom en man ther han foor will på markenne/ han frågadhe honom/ och sadhe/ Hwem söker tu? Han swaradhe/ Jagh söker mina brödher/ Kåre/ sägh migh hwarest the wachta hiorden. Mannen sadhe / The are hädhan farne/ ty iagh hörde at the sadhe / Låt oss gå til Dothan / Tå droogh Joseph effter sina brödher/ och fan them j Dothan.

Som the nu longt jfrå fingo see honom förra än han kom när in til them/ rådhslogho the til at dödha honom/ och sadhe inbyrdes/ Sij/ drömaren kommer her/ så kommer nu och låter oss slå honom j hiäl/ och kasta honom j ena groop / och säya at itt ondt diwr haffuer åtit vp honom/ så fåår man see hwadh hans drömer åre.

När Ruben hörde thet/ wille han frelsa honom aff theras hender / och sadhe/ Låter oss icke slå ena siäl. Och yterlighare sadhe Ruben til them/ Låter oss icke vthgiuta blodh / vthan låt oss kasta honom j then gropena som är j öknenne/ och icke komma hender widh honom. Men han wille haffua frelst honom vthu theras hand/ at han motte haffua hafft honom til sin fadher igen.

Tå nu Joseph kom til sina brödher/ aff kledde the honom hans kiortel/ medh then brokotta kiortelen som han hadhe vppå sigh / och togho honom och kastadhen j ena groop / men groopen war toom och intit watn ther vthi/ och the satte sigh nidh til at äta. J thet hoffuo the sijn öghon vp/ och sågho en hoop Jsmaeliter komma jfrå Gilead medh theras Cameler/ the förde krydder/ Balsam och Mirrham / och foro nidh vthi Egypten. Tå sadhe Juda til sina brödher/ Hwadh hielper thet oss at wij dräpe wår brodher/ och fördölie hans blodh? Kommer och låter oss sälia honom the Jsmaeliter/ at wåra hender icke förtagha sigh på honom / ty han är wor brodher/ wort kött och blodh. Och the lydde honom. Och tå the Midianiterske köpmennena foro ther fram/ drogho the honom vp aff gropenne / och sålde honom the Jsmaeliter för tiwghu silffuerpeningar/ the förde honom in j Egypten. Tå nu Ruben kom åter til gropena och fan icke Joseph ther inne/ reeff han sijn kledher/ och kom åter til sina brödher och sadhe/ Pilten är icke ther/ hwart skal iagh?

Joseph säldes för 20. siluer peningar.

Tå togho the Josephs kiortel/ och slachtadhe en bock och indoppadhe kiortelen j blodhet/ och sende then brokotta kiortelen bortt / och låto bära honom til theras fadher / och sadhe/ Thenna haffuom wij funnet / see om thet år tins sons kiortel eller ey.

Men han kende honom och sadhe/ Thet år mins sons kiortel. Itt ondt diwr haffuer åtit vp honom/ Itt wildiwr haffuer riffuit Joseph. Och Jacob reeff sijn klädher / och sweepte en säck om sina lender / och sörghde sin son longan tijdh. Och alla hans söner och döttrar gingo til at the skulle hughswala honom. Men han wille icke låta hughswala sigh/ och sadhe/ Jagh warder medh sorgh nedherfarandes j graffuena til min son. Och hans fadher greet honom.

Men the Midianiter sålde honom in j Egypten Potiphar Pharaos hoffmestare.

XXXVIII. Capitel.

THet begaff sigh på samma tijdhen at Juda foor nidher jfrå sina brödher/ och gaff sigh til en man j Odollam/ som heet Hira. Och Juda sågh ther en Cananeesk mans dotter / han heet Sua / och toogh henne. Och tå han belågh henne/ wardt hon haffuandes/ och födde en son/ then kalladhe han Jer. Och hon wardt åter haffuandes/ och födde een son/ then

kalladhe

kalladhe hon Onan. Ater födde hon en son / honom kalladhe hon Sela. Och han war j Chesib når hon them födde.

Och Juda gaff sinom första sone JEr ena hustru som heet Thamar. Men JEr Juda förstfödde son / war argh för HERRANOM / therföre dödadhe HERREN honom. Tå sadhe Juda til sin son Onan / Lägg tigh når tins brodhers hustru / och tagh henne til echta / at tu vpwecker tinom brodher sädh. Men tå Onan wiste at sädhen icke skulle wara hans eghen / tå han lågh når sins brodhers hustru / låt han thet falla vppå iordena / och förderffuadhe thet / at han icke skulle giffua sinom brodher sädh. Tå mißhaghadhe HERRANOM thet onda han giorde / och dödadhe honom ock.

Tå sadhe Juda til sina sona hustru Thamar / Bliff een enckia j tins fadhers hwse så lenge Sela min son warder stoor / För ty / han tänckte at han til ewentyrs motte ock så döö såsom hans brodher. Så gick Thamar borte och bleff j sins fadhers hwse. Tå nu monga daghar förledhne woro dödde Suas dotter Judas hustru. Och sedhan Juda vthsörgdt hadhe / gick han nidh til at klippa sijn fåår j Thimnath medh sin heerda Hira aff Odollam.

Tå wardt Thamar sagdt / Sij / tin swår gåår nidh til Thimnath til at klippa sijn fåår. Tå ladhe hon aff sijn enckioklädher som hon drogh / dokadhe sigh och förhölgde sigh / och satte sigh vth för porten på wäghen emoot Thimnath / För ty / hon sågh at Sela war stoor worden / och hon war icke giffuin honom til hustru.

Tå nu Juda sågh henne / meente han thet hadhe warit en skökia / För ty / hon hadhe förhölgdt sitt ansichte / och han weeck aff wäghenom til henne / och sadhe. Kära låt migh liggia når tigh / ty han wiste icke at thet war hans sonahustru. Hon swaradhe / Hwadh wilt tu giffua migh at tu ligger når migh? Han sadhe / Jagh wil senda tigh en bock jfrå hiordenom. Hon swaradhe / Giff migh en pantt så lenge tu sender migh honom. Han sadhe / Hwadh wilt tu iagh skal giffua tigh för en pantt? Hon swaradhe / Tin ring och tin hoffuudhbonat / och tin staaff som tu haffuer j henderna. Thet gaff han henne / och lågh når henne / och hon wardt haffuandes aff honom. Och hon stoodh vp / och gick tådhan / och ladhe doken aff / och toogh sijn enckioklädher vppå igen.

Men Juda sende bocken medh sin heerda aff Odollam / at han skulle tagha igen panten jfrå quinnonne / och han fan henne intit. Tå fråghadhe han folkit som boodde widh thet rwmet och sadhe / Hwarest är then skökian som satt vthe på wäghenom. The swaradhe / Jngen skökia haffuer ther warit. Och tå han kom åter til Juda / och sadhe / Jagh haffuer intit funnet henne / ther til sägher folkit som ther boor / at ther haffuer ingen skökia warit. Juda sadhe / Haffue sigh thet / at wij icke til ewentyrs skulle komma på skam / ty iagh haffuer sendt bocken / men tu haffuer icke funnet henne.

Tree månadhe ther effter wardt thet Juda sagdt / Tijn sonahustru Thamar haffuer bolat / Och sij / j bolerij är hon worden haffuandes. Juda sadhe / Haffuer henne her fram / at hon skal brennas. Och tå hon hadhes fram sende hon til sin swår och sadhe / Aff them manne är iagh haffuandes som thetta tilhörer. Och sadhe / Kenner tu ock hwem thenne ringen och hoffuudhbonadhen och staffuen tilhörer? Juda kende thet / och sadhe / Hon är rettferdughare än iagh / ty iagh haffuer icke giffuit henne min son Sela. Doch belågh han henne intit meer.

Och tå hon skulle födha / funnos tuillingar j hennes lijffue / Och som hon nu födde / gaff sigh een hand vth / Tå toogh iordgumman och bant ther en rödhan trådh om / och sadhe / Thenne skal först vthkomma. Men tå han drogh sina hand åter in / kom hans brodher vth / och hon sadhe / Hwj är hinnan

hinnan för tina skul sönder rempnat? Och man kalladhe honom Perez. Ther effter kom hans brodher vth som hadhe then rödha trådhen om sina hand / Och man kalladhe honom Serah.

(Perez) en söndersli-tare.
Serah) vpgång.

XXXIX. Capitel.

JOseph wardt förd nedher j Egypten / och Potiphar en Egyptisk man Pharaos hoffmestare / köpte honom aff the Jsmaeliter som honom hadhe fördt ther nidh. Och HERREN war medh Joseph så at han wardt en lyckosam man / och war j sins herres then Egyptiens huse. Och hans herre sågh at HERREN war medh honom / ty alt thet han giorde / låt HERREN gå lyckosammeligha til medh honõ / så at han fan nådh för sinom herra / och wardt hans tienare / Han satte honom offuer sitt hws / och alt thet han hadhe låt han vnder hans hender. Och jfrå then tijdhen / tå han hadhe satt honom offuer sitt hws och alla sina äghodelar / welsignadhe HERREN then Egyptiens hws för Josephs skul / och war altsammans HERRANS welsignelse j allo the han hadhe heema och på markenne / Therföre låt han thet alt vnder Josephs hēder hwadh han hadhe / och hadhe intit ther aff / vthan allena brödhet som han åått. Och Joseph war deghelig och fagher vnder ansichtet.

Och thet begaff sigh tå thetta war skeedt / at hans herres hustru kastadhe sijn ögon på Joseph och sadhe / Ligg når migh. Men han weghradhe thet henne / och sadhe til henne / Sij / min herre weet icke hwadh j hans hwse är / och alt thet han haffuer / haffuer han giffuit vnder mina hender / och haffuer intit så gott j hans hwse / thet han j mitt wåld icke giffuit haffuer vthan tigh / ty tu åst hans hustru. Hwj skulle iagh nu så mykit ondt göra / och synda emoot Gudh? Men hon hadhe dagheligha sådana ord til Joseph / men han lydde henne intit / at han skulle liggia når henne / eller wara noghot om henne.

Thet begaff sigh en dagh / at Joseph gick in j hwset til at göra sina syslo / och ingen aff hwßfolkit war ther når. Och hon fick honom j hans mantel / och sadhe / Ligg når migh. Men han låt bliffua mantelen j hennes hand / och rymde vthaff hwset. Tå hon nu sågh / at han låt bliffua mantelen j hennes hand / och rymde vth / kalladhe hon hwßfolkit och sadhe til them / Sij / han haffuer fördt oss her in en Hebreisk man / at han skulle komma oss på skam. Han kom her in til migh på thet han skulle liggia når migh / men iagh ropadhe medh högha röst. Och tå han hörde at iagh skriyadhe och ropadhe / tå leeffde han sin mantel når migh / och flydde / och lopp vth.

Och hon ladhe hans mantel når sigh så lenge hennes herre kom heem / och taladhe til honom samma orden och sadhe / Then Hebreiske tienaren som tu haffuer hafft her in / kom her in til migh / at han skulle komma migh på skam. Men tå iagh skriyadhe och ropadhe / leeffde han sin mantel når migh / och flydde vth. Tå hans herre hörde sådana sinne hustrus ord som hon til honom taladhe och sadhe / Så haffuer migh tin Hebreiske tienare giordt / wardt han ganska wreedh.

pi. 10. Tå toogh hans herre honom / och ladhe honom j fengilse / ther Konungens fångar inne lågho / och ther lågh han tå j fengilset. Men HERREN war medh honom / och war honom gunstigh och låt honom finna nådh för befalninges mannen offuer fångahwset / så at han befelte alla fångar j fengilsena vnder hans hand / at alt thet ther skeedde / moste skee genom honom. För ty befalninges mannen offuer fengilset sågh at HERREN war medh honom j alt thet som vnder hans hender war / och at HERREN låt thet han giorde lyckosammeligha tilgå.

Joseph wardt kastat j fengilse.

40 XL. Capitel.

OCh thet begaff sigh ther effter / at Konungens j Egypten höffuitzman offuer skenckerna / och höffuitzmannen offuer bakarena / bruto theras herra Konungenom j Egypten emoot. Och Pharao wardt wreedh vppå them / och låt settia them j hoffmestarens hws j fengilse / ther Joseph lågh fången. Och hoffmestaren satte Joseph offuer them / at han skulle tiena them / och the såto någhra daghar.

Och bådhe skencken och bakaren drömde om ena natt / huar sin dröm / och huars theras dröm hadhe sijn vthtydhelse. Tå nu Joseph kom om morghonen in til them / och sågh them ångse / frågadhe han them och sadhe / Hwj äre j så ångse j dagh? The swaradhe / Oss haffuer drömt / och wij haffuom ingen som oss thet vthlegger. Joseph sadhe / Vthlegningen hörer Gudhi til / doch förtelier migh thet.

Tå förtalde skencken sin dröm för Joseph / och sadhe til honom / Migh drömde at itt wijnträå war för migh / thet hadhe tree grenar / thet grönskadhes wexte / och blomstradhes / och tess druffuor wordo mooghna. Och iagh hadhe Pharaos skenckekaar j minne hand / och toogh och trysthe them j skenkekaret / och fick Pharao skenckekaret j handena.

Joseph vthtydher drömerna. Joseph sadhe / Thetta är vthtydhningen. Tree grenar äro tree daghar / Effter tree daghar skal Pharao vphäffua titt hoffuudh / och settia tigh åter til titt embete / at tu fåår honom skenckekaret j hans hand såsom til förena / tå tu war hans skenck. Men tenck vppå migh tå tigh gåår wel / och gör barmhertigheet medh migh / at tu Pharao ingiffuer / at han tagher migh vthaff thetta hwset / ty iagh är hemligha bortstolen vthaff the Hebreers lande / Så haffuer iagh ock her intit giordt at the migh insätt haffua.

Tå bakaren sågh at vthtydhningen war godh / sadhe han til Joseph / Migh haffuer ock drömt / at iagh baar tree flätadhe korghar på mitt hoffuudh och j öuersta korghenom allahanda bakat maat til Pharaos behooff / och foghlana åto aff korghenom på mitt hoffuudh.

Joseph swaradhe och sadhe / Thetta är vthtydhningen. Tree korghar äro tree daghar / och effter tree daghar skal Pharao vphäffua titt hoffuudh / och hengia tigh j en galgha / och foghlana skola äta titt kött på tigh.

Och thet hende tridie daghen tå begick Pharao sin åårs dagh / och han giorde alla sina tienare ena måltijdh / och vphooff then öffuerste skenckens hoffuudh / och then öffuerste bakarens jbland sina tienare / Och satte then öffuersta skencken åter til sitt skencke embete / at han skulle fåå Pharao skenkekaret j handena. Men then öffuersta bakaren låt han hengia / som Joseph hadhe vthtydt honom. Men then öffuerste skencken tenkte intit på Joseph / vthan förgaat honom.

41 XLI. Capitel.

Pharaos drömer. OCh twå åår ther effter hadhe Pharao en dröm / såsom han hadhe ståndit widh elffuena / och seedt aff elffuenne vpstigha siw nööt sköön och feet / och the gingo j godha beet. Sedhan sågh han annor siw nööt vpstigha aff elffuenne wanskapelighen och magher / och gingo jempte the andra på strandenne widh elffuena / och the siw wanskapeligha och maghra nöten åto vp the siw sköna och feta nöten. Tå waknadhe Pharao.

Och han sompnadhe åter / och åter drömde honom och sågh at siw ax full och

full och tiock wexte på enom stielk. Ther effter sågh han siw tunn förwisen ax vpgå / och the siw maghra axen vpslukte the siw stora och fulla axen. Tå waknadhe Pharao / och sågh at thet war en dröm. Och tå thet wardt morghon / war hans ande bedröffuat / och stickadhe vth / och låt kalla alla spåmän j Egypten / och alla wisa / och förtalde them sin dröm. Men ther war ingen som honom kunde vthtydha för Pharao.

Tå taladhe then öffuerste skencken medh Pharao och sadhe / Jagh kommer ihogh j dagh mina synder / tå Pharao war förtörnat på sina tienare / och ladhe migh medh then öffuersta bakaren j fengilse j hoffmestarens hws. Tå drömde oss bådhom j enne natt / hwar sin dröm / hwess vthtydhning huariom för sigh pågalt. Tå war när oss en Hebreisk vng man / hoffmestarens tienare / honom förtalde wij thet / och han vthtydde oss wåra drömer / huariom effter sinom dröm. Och som han oss vthtyddet / så är thet gånget / ty iagh är åter satt til mitt embete / och han är hengder.

Tå sende Pharao bortt och låt kalla Joseph / och the hadhe honom vthu fengslet. Och han låt raka sigh / och förwandladhe sijn kledher och kom in til Pharao. Tå sadhe Pharao til honom / Migh haffuer drömt en dröm / och ingen är som honom vthtydher / Men iagh haffuer hördt aff tigh säyas / at när tu hörer en dröm / tå vthtydher tu honom. Joseph swaradhe Pharao och sadhe / Thet står icke migh til / men Gudh skal doch förkunna Pharao thet gott är.

Pharao sadhe til Joseph / Migh drömde iagh stoodh på strandenne widh elffuena / och sågh vpstigha aff elffuenne / siw nööt feet och sköön / och the gingo j godha beet. Och effter them sågh iagh siw annor nööt vpstigha / tunn och fast wanskapelighen och magher / Jagh haffuer icke j hela Egypten seedt så wanskapelighen. Och the siw wanskapeligha och maghra nöten åto vp the siw första feta nöten. Och tå the hadhe ätit them vp / syntes intit på them at the hadhe ätit them / och woro wanskapelighen såsom til förenna. Tå waknadhe iagh.

Och sågh åter j minom dröm / siw ax woxen på enom stielk full och tiock. Ther effter gingo vp siw torr ax tunn och förwisin / och the siw tunna axen vpsluko the siw tiocka axen. Och iagh haffuer sagdt thet mina spåmän / men the kunna icke tydha migh thet vth.

Joseph vthtydher Pharaos drömer. Joseph swaradhe Pharao / Bådha drömerna Pharao / äro eens. Gudh förkunnar Pharao hwadh han göra wil. The siw sköna nöten äre siw åår / och the siw fulla axen äre ock the siw åren / Thet är alt enahanda dröm. The siw maghra nöten och wanskapeligha / som effter the andra vpstigne äro / äre siw åår / och the siw maghra och förwisnadhe axen / skola wara siw hård åår. Thet är nu thet iagh sagdt haffuer til Pharao / at Gudh vnderwijsar Pharao hwadh han göra wil.

Sij / siw åår warda kommandes medh stoor ymnogheet j hela Egypti lande / och effter them / warda siw hård åår kommandes / at man warder förgätandes all sådana ymnogheet j Egypti lande / och then dyra tijdhen warder förtärandes landet / at man intit skal weta aff then ymnoghetenne j landena för then dyra tijdhen skul som effter kommer / För ty / han skal warda ganska swår. Men thet Pharao haffuer andra resona drömt / betydher at Gudh skal sådant wisselighа och snarligha göra.

Nu må Pharao see effter en förstondugh och wijs man / then han settia må offuer Egypti land / och skaffa at han förskickar embetismän j landena / och taghe then femte delen j Egypti lande j the siw rika åren / och församle alla spijsning aff the godha åren som komma skola / At the låta inkomma sädh vthi Pharaos korn hws til förrådh j städherna / och förwara thet / på thet man finner landena spijsning j the siw hårda åren som komma skola offuer Egypti land / at landet icke förderffuas aff hunger.

Thet talet behaghadhe Pharao och alla hans tienare wel. Och Pharao
sadhe til sina tienare / Huru kunne wij finna en sådana man som Gudz ande
är vthi: Och sadhe til Joseph / Effter Gudh haffuer alt sådana kundgiordt
tigh / är ingen så kloock och förstondugh som tu. Tu skalt wara offuer mitt
hws / och effter tino orde skal alt mitt folk lydight wara / allena j mitt Ko-
nugsligha säte wil iagh wara meer än tu. Och sadhe / Sij / iagh haffuer satt
tigh öffuer hela Egypti land. Och toogh sin ring aff sinne hand / och gaff
honom Joseph på sina hand / och kledde honom j hwitt silke / och hengde
een gulkädho på hans hals / och låt honom sittia på then andra wagnen /
och låt vthropa för honom / Thenne är landzens fadher / Och satte honom
offuer hela Egypti land.

Och Pharao sadhe til Joseph / Jagh är Pharao / vthan tin wilia skal
ingen j hela Egypti lande / röra sijn hand eller foot. Och kalladhe honom
thet hemlighasta rådhet / och gaff honom til hustru Asnath Potiphera dot-
ter Prestens j On. Så foor Joseph vth til at besee Egypti land. Och han
war tretiyo åår gammal tå han stoodh för Pharao. Och foor vth jfrå Pha-
rao / och foor om kring hela Egypti land.

Och landet giorde alt så j the siw rika åren / och församladhe j the siw
åren alla spijsning j Egypti land / och låto thet j städherna / ehwadh spijs-
ning som wexte på markenne widh huar och en stadh alt om kring / thet lå-
te the komma ther in. Så ladhe Joseph til hopa sädhena offuer motto mykit
som sandkornen j haffuet / så at han wende igen at rekna / ty man kunde thet
icke rekna.

Och Joseph wordo födde twå söner / förra än then dyra tijdhen kom /
hulka honom födde Asnath Potiphera dotter Prestens j On. Och kalladhe
Manasse / förgäten. then första Manasse / För ty (sadhe han) Gudh haffuer låtit migh förgäta
alla mina olycko / och mins fadhers hws. Then andra kalladhe han Ephra-
Ephraim / woxen. im / För ty (sadhe han) Gudh haffuer låtit migh wexa til j mins elendes
lande.

Tå nu the siw rika åren woro framlidhen j Egypten / så begynte the siw
hårda åren gå vppå som Joseph hadhe vmtalat. Och wardt en dyyr tijdh
j all land. Men j hela Egypti lande war brödh. Tå nu Egypti land ock leedh
hunger / ropadhe folkit til Pharao om brödh. Men Pharao sadhe til alla E-
gyptier / Går bortt til Joseph / hwadh han segher idher / thet görer. När nu
dyyr tijdh war offuer alt landet / slogh Joseph kornhusen vp alle stedz / och
sålde the Egyptier / För ty / then dyre tijdhen wardt iw lenger iw större j lan-
dena / Och all land komo til Egypten til at köpa när Joseph / För ty then
dyre tijdhen fick offuerhandena j all land.

XLII. Capitel.

MEn tå Jacob sågh / at sädh war faal j Egypten / sadhe han
til sina söner / Hwj see j icke til: Sij / iagh hörer at vthi E-
gypten är sädh nogh / farer ther nidh och köper oss sädh / at
wij må leffua och icke döö. Så foro tå tiyo Josephs brödher
nidh at the skulle köpa sädh j Egypten / ty BenJamin Jo-
sephs brodher låt Jacob icke fara medh sina brödher / ty
han sadhe / Honom motte någhot ondt wedherkomma.

Jacobs tiyo söner foro in j Egypten til at köpa sädh. Acto. 7

Så foro Israels barn åstadh til at köpa sädh medh androm som komo
medh them / ty thet war ock dyyr tijdh j Canaans lande. Men Joseph war
rådhandes j landena / och sålde sädh allo folkena j landena. Tå nu hans brö-
dher komo til honom / föllo the nidh på iordena för honom på sitt ansichte /
och han sågh vppå them / och kende them / och lätz wara fremmande emoot
them /

them / och taladhe skarpt medh them och sadhe til them / Hwadhan komme
j: The sadhe / Vthaff Canaans land til at köpa spijsning. Och än tå han
kende them / så kende the doch intit honom.

Och Joseph tenkte på drömen som honom hadhe drömt om them /
och sadhe til them / J ären speyare / och ären kompne til at besee huarest lan-
det är öpet. The swaradhe honom / Ney min herre / tine tienare äro komp-
ne til at köpa spijsning / Wij äre alle ens manz söner / wij äre redhelighe /
och tine tienare haffua aldrigh warit speyare. Han sadhe til them / Ney /
vthan j äre kompne til at besee / huarest landet är öpet. The swaradhe honō /
Wij tine tienare äre tolff brödher ens manz söner j Canaans land / och then
yngste är när wår fadher / men then ene är icke meer til.

Joseph sadhe til them / Thetta är thet iagh haffuer sagdt idher / speyare
äre j. Ther vppå wil iagh pröffua idher. Widh Pharaos lijff / j skolen icke
komma hådhan / medh mindre idhar yngste brodher kommer hijtt. Sender
en aff idher bortt som hemtar hijtt idhar brodher / Men j skolen wara fång-
ne. Så wil iagh pröffua idhart taal / om j faren medh sanningenne eller icke /
ty hwar så icke / så äre j (widh Pharaos lijff) speyare. Och han lät them
allasamman j förwarning j tree daghar.

Om tridie daghen sadhe han til them / Wilien j leffua så görer alt så (ty
iagh fruchtar Gudh) äre j redhelighe / så låter en idhar brodher liggia bun-
den j idhart fengilse / men j fare bortt och förer heem hwadh som j köpt haff-
uen emoot hungeren / och förer idhar yngsta brodher hijtt til migh / så wil
iagh troo idhor ord / på thet j icke skolen döö. Och the giorde så.

Men the taladhe inbyrdes. Thetta haffue wij förskyllat på wår brodher /
at wij sågho hans siäls ångist / tå han badh oss / och wij wille intit höra
honom / ther före kommer nu thenna bedröffuelsen offuer oss. Ruben swa-
radhe them och sadhe / Sadhe iagh icke idher tå iagh taladhe / Synder
icke på pilten / och j willen icke hörat: Nu warder hans blodh vthkraffdt.

Men the wiste icke / at Joseph förstoodh thet / ty han taladhe medh thē
medh en tolk. Och han wende sigh jfrå them och greet. Tå han nu wende
sigh åter til them / och taladhe medh them / toogh han Simeon vthaff them /
och bant honom för theras öghon / och gaff befalning at theras säcker skul-
le fyllas medh målning / och giffuas theras peningar igen / huars j hans
säck / ther til ock huariom sina täring på resonne. Och man giorde them så.

Och the ladhe sina waror på sina åsnar / och foro tädhan. Men tå en
thera låt vp sin säck at han skulle födhra sin åsna j herberghit / wardt han
warse sina penningar som lågho offuan j säckenom / och sadhe til sina brö-
dher / Jagh haffuer fååt mina peningar igen / sij / the äro j minom säck. Tå
förföll them theras hierta / och förskreckte(s) inbyrdes och sadhe / Hwj haffuer
Gudh giordt oss så:

Tå the nu komo heem til theras fadher Jacob j Canaans land / sadhe
the honom alt thet them wedherfarit war / och sadhe / Then mannen som är
herre j landet / taladhe skarpt til oss / och hölt oss för landzens speyare. Och
tå wij swaradhe / wij äre redelighe / och haffue aldrigh warit speyare / vthan
årom tolff brödher wår fadhers söner / en är icke meer til / och then yngste
är än nu j thenna dagh när wår fadher j Canaans lande / sadhe han til oss /
Ther vppå wil iagh merkiat at j äre redhelighe. En idhar brodher låter när
migh qwarr / och tagher nödhtorfft til idhor hws / och farer bortt / och hem-
ter idhar yngsta brodher hijtt til migh / så kan iagh merkia at j icke äre speya-
re / vthan redhelighe mån / så wil iagh ock giffua idher idhar brodher igen /
och så må j bruka jdhart betzsta j landena.

Och tå the slogho vthaff säckerna / fan huar och en sitt peningaknyte
j sinom säck / Och tå the sågho / at thet war theras peningaknyte / wordo
the medh theras fadher förskreckte.

Tå sadhe

Tå sadhe Jacob theras fadher / J haffue giordt migh barnlööß / Joseph är icke mera til / Simeon är ock icke mera til / Ben Jamin wilie j tagha ifrån migh. Thet gåår alt offuer migh. Ruben swaradhe sinom fadher och sadhe / Om iagh icke fører tigh honom heem igen / så drääp bådha mina söner / Allenast giff migh honom j mina hand / iagh wil föra tigh honom heem igen / Han sadhe / Min son skal icke fara nidh medh idher / ty hans brodher är dödh / och han är allena igen bliffuin / Om honom wedherfores någhot ondt j wäghen ther j reeste / worde j driffuãdes mijn grää håår medh sorgh nidher j graffuena.

XLIII. Capitel.

MEn then dyre tijdhen twingadhe landet / och tå thet wardt alt som the hadhe fördt vthaff Egypten / sadhe theras fadher Jacob til them / Farer åter tijtt / och köper oss någhon spijsning. Tå swaradhe honom Juda och sadhe / Then mannen wedherladhe oss thet högheligha / och sadhe / J skolen icke komma för mijn öghon medh mindre idhar brodher är medh idher. Är thet nu så / at tu sender wor brodher medh oss / så wilie wij fara nidh och köpa tigh spijsning. Men är thet så at tu icke sender honom / så fare wij icke nidher / ty mannen haffuer sagdt oss / J skolen icke komma för mijn öghon / vthan idhar brodher är medh idher.

Jsrael sadhe / Hwj haffue j så illa giordt emoot migh / at j haffue thet sagdt mannenom at j hadhen än en brodher? The swaradhe / Then mannen fråghadhe så grant om oss / och wåro slecht / och sadhe / Liffuer idhar fadher än? Haffue j än nu en brodher? Tå sadhe wij honom som han fråghadhe. Huru kunde wij weta at han skulle säya / Haffuer idhar brodher hijt nidh medh idher? Tå sadhe Juda til Jsrael sin fadher / Låt pilten fara medh migh / at wij må göra oss redho och ferdas / och måghom leffua och icke döö / bådhe wij och tu / och wor barn / Jagh wil wara godh för honom / vthaff mina hender skalt tu eska honom / Förer iagh tigh icke honom igen / och setter honom fram för tijn öghon / så wil iagh haffua skull så lenge iagh leffuer / ty huar wij icke hadhe fördrögt / hadhe wij wel allaredho twå resor warit igen kompne.

Tå sadhe Jsrael theras fadher til them / Moste thet iw så wara / så görer thet / och tagher aff landzens betzsta frucht j idhra secker / och förer mannenom skencker tijtt nidher / någhot Balsam och hannogh / och örter / och Mirrham / och Dadel och Mandel. Tagher ock andra peningar medh idher / och the peningar som j haffue fåått igen offuan j idhra secker / förer ock så medh idher / til ewentyrs ther år någhon willa jbland kommen. Ther til tagher idhar brodher / görer idher redho / och farer til mannen. Men Alzmechtigh Gudh giffue idher barmhertigheet för them mannenom / at han motte idher frij låta then andra brodheren / och Ben Jamin. Men iagh moste wara som then ther sijn barn slett mist haffuer.

Nampnen på thenna fruchtena äre än nu owiss / ock wel jbland the Judhar.

Tå togho the tesse skencker / och peninga dubbelt medh sigh / och Ben Jamin giorde sigh redho / och foro in j Egypten / och gingo in för Joseph. Tå sågh Joseph them medh Ben Jamin / och sadhe til honom som war offuer hans hws / Haff tesse männena in j hwset / och slachta och reedh til / för ty / the skola åta medh migh j middagh. Och mannen giorde såsom Joseph honom sagdt hadhe / och hadhe männenar in j Josephs hws.

Men the fruchtadhe sigh at the wordo haffde j Josephs hws / och sadhe / Wij äre her införde för peningana skul som wij tilförenna funnom j wora secker / at han wil komma oss thet vppå / och låta en doom gå offuer oss / ther han oss medh tagher til sina trålar medh wora åßnar. Therföre

gingo the til mannen som war offuer Josephs hws / och taladhe medh honom vthan för dörenne aff hwsena och sadhe. Min herre / wij woro tilförenne her nidhre til at köpa spijsning / och tå wij komo j herberghit / och löste vp wora secker / sij / tå woro huars och ens peninga offuã j hans säck / medh fulla wight / ther före haffue wij åter fördt them medh oss / haffuom ock så fördt andra peninga nidh medh oss til at köpa spijsning medh. Men wij wete icke hoo som haffuer stungit oss wora peningar j wora secker.

Men han sadhe / Warer til fridz / fruchter idher icke / idhar Gudh / och idhars fadhers Gudh haffuer giffuit idher en skatt j idhra secker / idhra peninga haffuer iagh fåått. Och han hadhe Simeon vth til them / och hadhe them j Josephs hws / gaff them watn at the skulle twå sina föter / och gaff theras åßnar fodher. Men the reedde til skenckerna til tess Joseph kom til middaghen / ty the hadhe hördt / at the skulle ther åta brödh. Tå nu Joseph gick in j hwset båro the honom skenckerna j hwset på sina hender / och föllo för honom nidher på iordena. Men han tackadhe them kerligha och sadhe / Gåår thet wel medh idhrom fadher them gamla ther j migh aff sadhen? Leffuer han än nu? The swaradhe / Worom fadher tinom tienare gåår wel / och han leffuer än nu / och bughadhe sigh och föllo nidh för honom.

Och han lyffte vp sijn öghon och sågh sin brodher Ben Jamin sinne modhers son / och sadhe / är thet idhar yngste brodher som j sadhe migh aff? Och sadhe yterlighare / Gudh warj tigh nådhelighen min son. Och Joseph hastadhe / ty hans hierta war brennande offuer sin brodher / och söchte rwm til at gråta / Och gick j sin Camar och greet ther. Och tå han hadhe twaghit sitt ansichte / gick han vth / och hölt sigh fast och sadhe / Legger brödh fram.

Och ther barß fram / besynderligha för honom / och besynderligha för them / och för the Egyptier som medh honom åto ock besynderligha / För ty the Egyptier töras icke åta brödh medh the Hebreer / thet är een wedherstyggelse för them. Och the sattes för honom / then förstfödde effter sinne förstfödzlo / och then yngste effter sin vngdom. Ther förundradhe the sigh vppå inbyrdes / Och man baar them besynderligha retter aff hans bord. Men Ben Jamin fem sinnom meer än the andra. Och the drucko och wordo druckne medh honom.

XLIIII Capitel.

OCh Joseph befalte honom som war offuer hans hws / och sadhe / Fyll tesse männernas secker medh spijsning så mykit the kunna föra / och legg huariom sina peningar offuan j hans seck / och mina silff skåål offuan j then yngstes seck medh peninganar för sädhena / Han giorde som Joseph honom sadhe / Om morghonen tå liust wardt / låto the männena fara medh sina åßnar.

Tå the nu woro vth aff stadhenom / och icke longt kompne / sadhe Joseph til honom som war offuer hans hws / Vp och faar effter mennenar / och når tu får them / så sågh til them / Hwj haffue j lönt gott medh ondo? är icke thet ther min herre dricker vthaff / och ther han spåår medh? J haffue illa giordt.

Och som han beslogh them / sadhe han sådana ord til them. The swaradhe honom / Hwj talar min herre sådana ord? Bortt thet at tine tienare skulle så göra. Sij / peningana som wij funnom offuan vthj wåra secker / haffue wij fördt til tigh igen aff Canaans lande / Och hwj skulle wij tå haffua stolit silffuer eller gull aff tin herres hwse? När hwilken thet warder funnet jbland tina tienare / han må döö / ther til wilie wij ock wara min herres trå-

lar. Han sadhe/Ja/ ware som j haffuen sagdt / När hulkom thet finnes/ han ware min trääl/men j skolen wara löse.

Och the hastadhe sigh/och ladhe huar sin säck aff nidh på iordena/och huar låt vp sin säck / och han sökte / och begynte på then första / in til then yngsta/tå fanz skålen j Ben Jamins säck/Tå riffuo the sijn kledher/och ladde huar vppå sin åsna/och foro åter in j stadhen. Och Juda gick medh sina brödher in j Josephs hws/ty han war än tå ther / och the föllo nidh på iordena för honom. Joseph sadhe til them / Hwj toorde j thet göra? weten j icke at en sådana man som iagh är/kunde spå til?

Juda sadhe/Hwadh skole wij säya minom herra / eller huru skole wij tala? och hwadh skole wij bära före? Gudh haffuer funnet tine tienares misgerningar/Sij/wij och then som skålen är funnen når / äre mins herres trälar. Men han sadhe/Bortt thet at iagh skulle så göra. Then mannen som skålen är funnen når/han skal wara min trääl / men j farer medh fridh vp til idhar fadher.

Tå gick Juda til honom/och sadhe / Min herre / låt tin tienare tala itt ord j tijn öron/ min herre/och tijn wreedhe harmes icke offuer tin tienare/ty tu äst såsom Pharao. Min herre frågadhe sina tienare och sadhe / Haffue j ock någhon fadher eller brödher? Tå swaradhe wij / Wij haffue en fadher och han är gammal/och en vng dreng föddan j hans ålderdoom/och hans brodher är dödh/och han är allena bliffuin igen aff sinne modher/och hans fadher haffuer honom käär.

Tå sadhe tu til tina tienare/Haffuer honom hijtt nidh til migh/och iagh wil göra honom gott. Men wij swaradhe minom herra/Pilten kan icke komma jfrå sinom fadher/huar han komme honom jfrå / dödde han. Tå sadhe tu til tina tienare/Huar idhar yngste brodher icke kommer her medh idher/ skole j icke mera komma för mijn öghon.

Tå forom wij vp til tin tienare min fadher / och sadhom honom mins herres taal. Tå sadhe wår fadher / Farer åter bortt / och köper oss någhon spijsning. Men wij sadhe / wij kunne icke fara ther nidh medh mindre wår yngste brodher är medh oss/ så wilie wij fara ther nidh/ty wij kunne icke komma för then manzens öghon huar wår yngste brodher icke är medh oss. Tå sadhe tin tienare/min fadher/til oss/ J weten at mijn hustru haffuer födt migh twå / then ene gick bortt jfrå migh / och thet sadhes at han skulle wara j hiäl riffuin / och iagh haffuer ey seedt honom alt her til. Skole j ock tagha thenna jfrå migh/och honom wedherfars någhot ondt/så warden j driffuandes mijn grå håår medh sorgh nidh j graffuena.

Om iagh nu kome heem til tin tienare/ min fadher/och pilten wore icke medh oss/effter hans siäl henger in til tesses siäl / så skeer thet tå han seer at pilten icke är til städhes/at han döör/så worde wij tine tienare/ tins tienares wårs fadhers grå håår förandes medh jemmer nidh j graffuena / ty iagh tin tienare haffuer warit minom fadher godh för pilten/och sagdt/Haffuer iagh icke honom til tigh igen/ så wil iagh haffua skul j alla mina lijffzdagha. Ther före låt tin tienare bliffua her qwarr minom herra för en trääl j piltens stadh/och låt pilten fara vp medh sina brödher. För ty/ huru skulle iagh fara vp til min fadher / når pilten är icke medh migh? Jagh finge see then jemmer som min fadher vppåkomme.

XLV. Capitel.

Joseph bekäner sigh för sina brödher. Acto.7.

TA kunde icke Joseph hålla sigh för allom them som omkring stodho / och han ropadhe / Gåår alle vth jfrå migh/ och stoodh ingen når honom / tå Joseph bekende sigh för sina brödher. Och han greet offuerliudt/så at the Egyptier/ och Pharaos tienare thet hörde. Och han sadhe til sina brödher/Jagh

dher/Jagh är Joseph/Leffuer min fadher än nu? Och hans brödher kunde intit swara honom/så förskrechte woro the för hans ansichte.

Men han sadhe / Går doch hijtt til migh. Och the gingo til honom/ och han sadhe/Jagh är Joseph idhar brodher then j haffuen såldt in vthi Egypten/ och nu later thet icke bekymra idher/ och tencker icke at iagh ther före är wreedh at j haffuen såldt migh hijtt / ty för idhra welferd skul haffuer Gudh sendt migh hijtt för idher/ty thet är nu tu åår/at dyyr tijdh haffuer warit j landena/och åro än nu fem åår/ at ingen plögning eller vpskörd skal warda.

Men Gudh haffuer sendt migh hijtt för idher / at han wil låta idher bliffua quarra på iordenne / och halla idher widh lijff genom stoor vnder. Så haffuen icke nu j sendt migh hijt vthan Gudh/han haffuer giordt migh såsom en fadher til Pharao/och til en herra offuer alt hans hws / och til en första j hela Egypti land. Skynder idher nu / och farer vp til min fadher/ och säगher honom/Thet låter tin son Joseph säya tigh / Gudh haffuer satt migh til en herra j hela Egypti land/Kom nidh til migh/försuma tigh icke/ Tu skalt boo j thet landet Gosen/och wara hart när migh/ tu och tijn barn och tijn barnabarn/tijn fäär och fää/och alt thet titt är/ iagh wil ther föria tigh/ ty thet är än nu fem åra dyyr tijdh/at tu icke warder förderffuat medh titt hws/och alt thet titt är.

Sij/idhor öghon see/och mins brodhers Ben Jamins öghon / at iagh talar munneligha medh idher. Förkunner minom fadher alla mina herligheet j Egypten och alt thet j seedt haffuen. Skynder idher/och kommer hijtt nidh medh minom fadher.

Och han fick sin brodher Ben Jamin om halsen och greet / Och Ben Jamin greet ock widh hans hals / och han kyste alla sina brödher / och greet offuer them. Sedhan taladhe hans brödher medh honom. Och när thet rychtet kom j Pharaos hws/at Josephs brödher wore kompne/behagadhe thet Pharao wel och alla hans tienare.

Och Pharao sadhe til Joseph/Sägh tina brödher/Thetta gören/Lasdher idhor diwr/farer bortt/och när j kommen j Canaans land / så tagher idhar fadher och idhart folk/och kommer til migh/ iagh wil giffua idher aff alt thet godha/som j Egypti land är/at j skolen äta merghen j landena. Och biwdh them/Görer alt så/ Tagher idher vthaff Egypti lande wagnar til idhor barn och hustrur/och förer idhar fadher och kommer / och skoner icke idhor bohags ting/För ty/alt thet godha j hela Egypten / skal höra idher til.

Jsraels barn giorde så/ och Joseph fick them wagnar effter Pharaos befalning/och förtäring på wäghen/ och gaff them allom / huariom för sigh höghtijdz klådher/ Men Ben Jamin gaff han tryhundrat silffuerpenningar/och fem höghtijdhes klådhningar. Men fadhrenom sende han tiyo åsnar ladda medh godz vthaff Egypten/och tiyo åsninnor medh målning och brödh och spijsning sinom fadher på wäghen. Och så låt han sina brödher fara/och sadhe til them/Kijffuer icke på wäghenom.

Så foro the vthaff Egypten / och komo vthj Canaans land til theras fadher Jacob/och förkunnadhe honom thet och sadhe / Tin son Joseph leffuer än nu/och är en herre j hela Egypti lande. Men honom föll thet icke j sinnet/ty han troodde them intit. Tå sadhe the honom all Josephs ord som han til them sagdt hadhe. Och tå han sågh wagnarna som Joseph vthsendt hadhe/til at föra honom medh/wardt hans ande leffuandes / och sadhe/Jagh haffuer nogh at min son Joseph leffuer än nu. Jagh wil fara bortt och see honom förra än iagh döör.

XLVI. Capitel.

ISrael foor tijtt medh alt thet honom tilhörde. Och tå han kom til BerSaba / offradhe han itt offer sins fadhers Jsaacs Gudhi / och Gudh sadhe til honom om nattena j enne syyn / Jacob / Jacob. Han sadhe / Her är iagh. Och han sadhe / Jagh är Gudh / tins fadhers Gudh / fruchta tigh icke at fara in j Egypten / För ty / ther wil iagh göra tigh til itt mechtugt folk. Jagh wil fara tijtt medh tigh / och wil åter föra tigh ther vth. Och Joseph skal leggia sina hand vppå tijn öghon.

Tå foor Jacob jfrå BerSaba / och Jsraels barn förde Jacob sin fadher / medh sijn barn och hustrur på wagnomen som Pharao hadhe sendt til at föra them medh. Och togho sin booscap och häffuor som the förwerffuat hadhe j Canaans lande / och komo så in vthi Egypten / Jacob och all

Jacob faar in j Egypten.

hans sädh medh honom / hans barn och hans barnabarn medh honom / hans döttrar och hans barnas döttrar / och all hans sädh.

Jacobs ätt.

Tesse äre Jsraels barnas nampn / the som komo j Egypten / Jacob och hans söner. Jacobs förstfödde son Ruben. Rubens barn / Hanoch / Pallu / Hezron / och Charmj. Simeons barn / Jemuel / Jamin / Ohad / Jachin / Zohar / och Saul then Cananeeske quinnones son. Leuj barn / Gerson / Rahat och Merarj. Juda barn / J'Er / Onan / Sela / Perez och Serah. Men J'Er och Onan döödde j Canaans lande. Men Perez barn Hezron och Hamul. Jsaschars barn. Thola / Phuua / Job och Semron / Sebulons barn / Sered /

Leas barn 33.

Elon / och Jahleel. Tesse äre barnen aff Lea / som hon födde Jacob j Mesopotamien medh sinne dotter Dina / The göra til hopa alle medh söner och döttrar / trec och tretiyo siälar.

Gads barn / Ziphion / Haggi / Sunj / Ezbon / Eri / Arodj och Arelj. Assers barn / Jemna / Jesua / Jesui / Brya och Serah theras syster. Men Bryas barn

Silpas barn 16.

Heber och Malchiel. Tesse äre Silpas barn / som Laban gaff Lea sinne dotter / och födde Jacob tesse sexton siälar.

Rahels Jacobs hustrus barn / Joseph och BenJamin. Och Joseph wordo födde j Egypten / Manasse och Ephraim / som honom födde Asnath Potiphera dotter Prestens j On. BenJamins barn Bela / Becher / Asbel / Gera / Naaman / Ehi / Ros / Mupim / Hupim och Ard. Tesse äre barnen aff Rahel / som Jacob födde äre / alle tilhopa fiorton siälar

Rahels barn 14.
Bilhas barn 7.

Dans barn / Husim. Naphtalj barn / Jahzeel / Gunj / Jezer och Sillem. Tesse äre Bilhas barn / som Laban hadhe giffuit sinne dotter Rahel / och födde Jacob tesse siw siälar. Alle siälar som komo medh Jacob in j Egypten / som vthgångne woro aff hans lend (vndantagandes hans barna hustrur) äre alle tilsamman sex och sextiyo siälar. Och Josephs barn som honom wordo födde j Egypten woro twå siälar. Så at alla Jacobs hwss siälar som komo in j Egypten / woro siwtiyo.

Och han sende Juda för sigh til Joseph at han skulle wisa honom wåghen til Gosen / och the komo in j landet Gosen. Tå spente Joseph före sin wagn / och foor vth emoot Jsrael sin fadher til Gosen. Och tå han fick see honom / föll han om hans hals / och greet swårligha på hans hals. Tå sadhe Jsrael til Joseph / Nu wil iagh gerna döö / effter thet iagh haffuer seedt titt ansichte / at tu än nu leffuer.

Joseph sadhe til sina brödher / och sins fadhers hws / Jagh wil fara vp / och vnderwisa thet Pharao / och säya til honom / Mine brödher / och mins fadhers hws är kommet til migh vthaff Canaans land / och äre heerdar / ty thet är sådana folk / som medh booscap vmgå plåghar / theras fäär och fää / och alt thet the haffua / haffua the fördt medh sigh. Tå nu Pharao warder idher kallandes och sägher / Hwadh är idhar handel? så skole j säya / Tine tienare äro folk som medh booscap vmgå jfrå wår barndom alt her til / bådhe wij och wåra fädher / på thet j må få boo j thet landet Gosen. För ty / alle heerdar äre såsom een styggelse för the Egyptier.

Tå

XLVII. Capitel.

TA kom Joseph och förkunnadhe thet Pharao / och sadhe / Min fadher och mine brödher / theras fäär och fää / och hwadh the haffua / är kommet vthu Canaans lande / och sij / the äre j thet landet Gosen. Och han toogh fem sina brödher / och stelte them för Pharao. Tå sadhe Pharao til hans brödher / Hwadh är idhar handel? The swaradhe / Tine tienare äre heerdar / wij och wåre fädher. Och sadhe ytterlighare til Pharao / Wij äre kompne til at boo medh idher j landena / ty tine tienare haffua ingen beet til theras booscap / så hårdt twingar then hårde tijdhen Canaans land. Så gör wel och låt doch tina tienare boo j thet landet Gosen.

Pharao sadhe til Joseph / Thet är tin fadher / och thet äre tine brödher / the äre kompne til tigh / Egyptj land ståår tigh öpet / låt them boo på betzsta platzen j landena / at the må boo j thet landet Gosen. Och om tu weest någhra män jbland them som doghse äre / så sätt thm̄ offuer min booscap.

Joseph hadhe ock sin fadher Jacob in / och stelte honom för Pharao. Och Jacob welsignadhe Pharao. Men Pharao frågadhe Jacob / Huru gammal äst tu? Jacob sadhe / Mins elendes tijdh är hundradhe och tretiyo åår / liten och onder är mins elendes tijdh / och recker intit til mina fädhers elendes tijdh. Och Jacob welsignadhe Pharao och gick vth jfrå honom. Men Joseph skaffadhe sinom fadher och sina brödher booning / och gaff thm̄ een besitning j Egyptj lande / på betzsta platzen j landena / nemlig j thet landet Raemses / såsom Pharao budhit hadhe / Och han försörgde sin fadher och sina brödher / och hela sins fadhers hws / hwariom och enom sin deel brödh / alt jfrå the gamla in til the vnga barn.

Men j all land war intit brödh / ty at then dyre tijdhen war ganska swår / så at Egypten / och Canaans land swolto för then dyra tijdhen skul. Och Joseph samkadhe alla the peningar tilhopa som funnos j Egypten och Canaan för målning som the köpte. Och han lät alla peningana komma j Pharaos hws.

Tå nu peningana fattadhes j Egyptj land och Canaan / komo alle Egyptier til Joseph / och sadhe / Skaffa oss brödh / Hwj läter tu oss döö för tigh / ther före at wij haffue inga peninga? Joseph sadhe / Skaffer hijt idhar booskap / så wil iagh giffua idher för booscapen mådhan j äre vthan peninga. Tå hadhe the theras booscap til Joseph / och han gaff them brödh för theras hestar / fäär / fää och åsnar / så födde han them thet året medh brödh för all theras booscap.

Tå året war omlidhet komo the til honom på annat året och sadhe til honom / Wij wilie icke döliat för wår herra / at icke allena peningana / vthan ock all wår booscap är bortto når wår herra / och är intit meer quartt för wår herra / vthan allena wår kropp och åker / Hwj läter tu bådhe oss och wår åker döö? Tagh oss til tigh / och wårt land för brödh / at wij och wårt land måghe wara Pharaos eghne / Giff oss sädh at wij må leffua och icke döö / och åkren icke förlegges.

Så toogh Joseph hela Egyptj land in til Pharao / ty the Egyptier sålde huar sin åker / ty then hårde tijdhen war alt förstarck öffuer them. Och wardt så landet Pharaos eghit medh folkit som j hans städher vth och ingick / jfrå then ena endan j Egypten in til then andra / vndantaghnom Presternes åker / then toogh han icke in / ty thet war förskickat aff Pharao til Presterna / at the åta skulle thet them benemdt war / thet han them gaff / therföre behöffde the icke sälia sina åkrar.

Tå sadhe

Tå sadhe Joseph til folkit/Sij/iagh haffuer j dagh intaghit idher/och idhar åker til Pharao/sij/ther haffue j sädh/och såår åkren/och aff wexte-nom skole j giffua Pharao then femte delen/fyre delar skola wara idhre til at såå åkren medh til idhor spijsning/och til idhor hws och barn. The sa-dhe/Allenest låt oss leffua/och finna nådh för tigh wårom herra/wij wilie gerna wara Pharaos eghne. Så giorde Joseph thm een lagh alt in til thena dagh offuer the Egyptiers åker til at giffua Pharao then femte delen/vn-dantaghnom prestaåkrenom/then wardt icke Pharaos eghen.

Lagh om femte de-len.

Så boodde Israel j Egypten j thet landet Gosen/och hadhet inne/och wexte til och förökadhes swårligha. Och Jacob leffde siwtton åår j Egypti land/så at hans hela ålder wardt hundradhe och siw och fyratiyo åår.

Jacobs ålder 147. åår.

Tå nu tijdhen kom at Israel döö skulle/kalladhe han sin son Joseph/och sadhe til honom/Haffuer iagh funnet nådh för tigh/så legg tina hand vnder mina lend/at tu gör barmhertigheet och troheet medh migh/och be-graffuer migh icke vthi Egypten/vthan iagh wil liggia när mina fädher/Och tu skalt föra migh vthaff Egypten/och begraff migh j theras griff-ter. Han sadhe/Jagh wil göra som tu haffuer sagdt. Och han sadhe/Så swäär migh. Och han swoor honom. Tå böghde Israel sigh in til sengenes hoffdagerd.

(böghde) Han lågh siwk på sengenne/doch rette han sigh vp och böghde sigh til hoffdageRden och badh/ther forinnan swoor Joseph ee-dhen.

XLVIII. Capitel.

Ther effter wardt Joseph sagdt/Sij/tin fadher är siwk. Och han toogh bådha sina söner medh sigh/Manasse och Ephraim. Tå wardt Jacob sagdt/Sij/tin son Joseph kommer til tigh. Och Israel toogh styrckio til sigh/och sat-te sigh vp j sengenne och sadhe til Joseph/Then alzmechti-ge Gudh syntes migh j Lus j Canaans land/och welsigna-dhe migh/och sadhe til migh/sij/iagh skal låta tigh wexa/och förökas/och göra tigh til mykit folk/och skal giffua tinne sädh effter tigh thetta landet til eghendom ewinnerligha. Så skola nu tine twå söner Manasse och Ephra-im som tigh j Egypten födde äro förra än iagh kom hijt in til tigh wara mine/lika som Ruben och Simeon. Men the som tu födher effter them skola wara tine/Men tesse skola wara nemde medh theras brödhers nampn j theras arffuodeel.

Och tå iagh kom vthaff Mesopotamien/dödde migh Rahel j Canaans lande på wäghenom/tå än nu itt litit stycke wägs war til Ephrat/och iagh begroff henne på wäghenom til Ephrat/thet nu heter Beth Lehem.

Och Israel sågh Josephs söner och sadhe/Hoo äre tesse? Joseph swa-radhe sinom fadher/Thet äro mine söner som Gudh haffuer migh her giff-uit. Han sadhe/Haff them hijt til migh at iagh welsignar them. Ty Isra-els ögHon wåro mörck worden för ålder skul och kunde icke wel see. Och han hadhe them til honom. Och han kyste them och toogh them j fampn/och sadhe til Joseph/Sij/Jagh haffuer seedt titt ansichte/thet iagh icke förmodhet hadhe. Och sij/Gudh haffuer ock låtit migh see tina sädh. Och Joseph toogh them vthaff hans sköte och han böghde sigh nidh på jor-dena för hans ansichte.

Tå toogh Joseph them bådha/Ephraim j sina höghra hand emoot Israels wenstra hand/och Manasse j sina wenstra hand/emoot Israels höghra hand/och hadhe them til honom. Men Israel reckte vth sina hö-ghra hand/och ladhe henne på Ephraims tess yngstes hoffuudh/och sina wenstra hand på Manasses hoffuudh/och omskiffte henderna medh wilia/Ty Manasse war then förstfödde. Och han welsignadhe Joseph och sadhe/Gudh för huilkom mina fädher Abraham och Isaac wandrat haffua/Gudh

Gudh/som migh födt haffuer vthaff min vngdom alt in til thenna dagh. Ängelen som migh frelst haffuer aff allo ondo/han welsigne tesse piltana/at the må effter mitt/och mine fädhers Abrahams och Isaacs nampn nem-de warda/så at the må wexa och förökas på iordenne.

Jacobs ängel.

Men tå Joseph sågh/at hans fadher ladhe sina höghra hand på E-phraims hoffuudh/behaghadhe thet honom illa/och fattadhe vthi sins fa-dhers hand/at han skulle wenda sina hand aff Ephraims hoffuudh in på Manasses hoffuudh/och sadhe til honom/Icke så min fadher/thenne är then förstfödde/Lägg tina höghra hand på hans hoffuudh. Men hans fadher nekadhe thet och sadhe/Jagh weet wel min son/iagh weet thet wel/thenne skal ock warda til folk/och skal warda stoor/men hans yngre brodher skal warda större än han/och hans sädh skal warda til itt stoort folk. Så welsignadhe han them j then daghen/och sadhe/Warde Israel welsignat effter titt sätt/så at man må säya/Gudh settie tigh såsom Ephraim och Manasse. Och så satte han Ephraim för Manasse.

ohan.4.

Och Israel sadhe til Joseph/Sij/iagh döör/och Gudh skal wara medh idher/och skal föra idher åter j idhra fädhers land. Jagh haffuer giffuit tigh itt stycke land vthan tina brödher/som iagh medh mitt swärd och bogha/vthaff the Amorreers hand taghet haffuer.

(Stycke) Heter på Hebraisko Sichem/och then samma sta-den menar han här.

XLIX. Capitel.

Och Jacob kalladhe sina söner/och sadhe/Forsamler idher/at iagh må förkunna idher/hwadh idher skal henda j then yttersta tijdhen. Kommer til hopa och hörer til j Jacobs barn/Hörer idhar fadher Israel.

Ruben min förste son/Tu äst mijn krafft och mijn första macht/then offuerste j offret/och then öffuerste j rikit/Han vthloper medh hast som watn/Tu skalt icke wara then öffuerste/ty tu haff-uer vpstighit j tins fadhers läghre/och ther haffuer tu medh thet vpstighan-det besmittat mina säng.

(Ruben) Ruben skulle hafft förstfödzlo rettens werdigheet/nemli-gha Presteskapet och rikit/Men nu warder bådhe honõ ifrå taghit/Och Presteskapet giffuit Leuij/och rikit Ju-da/Her medh bety-dhes then Judiska Sinagogan som för sin odygd skull mist haffuer bådhe Pres-teskapet och rikit.

The brödher Simeon och Leuij/the haffua handlat orettferdeligha med theras mordwapn/Mijn siäl komme icke j theras rådh/och mijn herligheet ware icke j theras förbund/För ty/vthi theras wredhe haffua the dödhat mannen/och vthi theras offuerdådigheet haffua the förderffuat oxan. För-bannat ware theras wredhe/at hon så stijff är/och theras grymheet/at hon så hård är/Jagh skal skingra them j Jacob/och förströya them j Israel.

Juda/tu äret/tigh skola tina brödher loffua/Tijn hand skal wara tina fiendar på halsen/för tigh skola tins fadhers barn bugha sigh. Juda är itt vngt Leyon/tu äst höght kommen min son genom stoor segher. Han haff-uer niderbögdt sigh/och låghrat sigh som itt Leyon/och som een Leyinna. Hoo törss settia sigh vp emoot honom? SPIRAN SKAL ICKE warda taghen ifrå Juda/ey heller en mestare ifrå hans föter/til tess Hielten kommer/Och honom skola folken tilfalla. Han warder bindandes sin fola widh wijnträdh/och sinne åsninnes son widh then ädhla wijnquisten. Han skal twå sijn klädhe j wijn/och sin mantel j wijnbärs blodh. Hans ögõ äre rödachtughare än wijn/och hans tender äre hwitare än miölk.

(SPIRAN ifrå Juda) Her begin-nas welsignelsen om Christũ som aff Ju-da födhas skulle/och kallas han her Silo/thet är en hielte/ther-före at han weldeli-gha skulle igenom gå alt thet han sigh företogh/Thñ frem-re deelen aff welsig-nelsen lydher på Ko-nung Dauid/Och är ellies j all thenna welsignelse intit mer som Christo så en-kannerligha tilkom-mer/vthan the ly-dha alt

Sebulon skal boo widh haffs hampnena/och widh skiphampnena/och streckia sigh in til Sidon.

Isaschar skal wara en been åsne/och läghra sigh emellan grensonar. Och han sågh rolighetena at hon är godh/och landet at thet är lustugt/och bögde sina hårdar til at båra/och är worden en skatskyllug tienare.

Dan skal warda en domare jbland sitt folk/såsom itt annat slechte j Is-rael. Dan

rael. Dan skal warda en orm på wäghenom / och en huggorm på stijghenõ / och bijta hesten j foten / at then ther på ridher skal til ryggia falla. HERRE iagh wenter effter tinne helso.

Gad / wäpnat / skal föra hären / och åter igen föran.

Aff Asser kommer hans feta brödh / och hån skal giffua Konungomen kråselighmaat.

Naphtalj är en sitaar hiort / och giffuer kosteligheit taal.

Joseph skal til wexa / han skal tilwexa likawist som widh een kello / dötrana trädha fram vthi Regimentet / Och ändoch skötterna woro honom förbittradhe / trätte medh honom och hatadhe honom / så är doch hans boghe bliffuin fast / och hans henders armar äro förmannadhe / genom tess mechtughes hender j Jacob. Aff honõ äro kompne heerdar / stenar j Israel. Ifrå tins fadhers Gudh är tigh kommen hielp / och aff them alzmechtugha äst tu welsignat medh welsignelse offwan effter aff himlenom / medh welsignelse aff diwpet som vnder ligger / medh welsignelse på bryst och qwidh. Then welsignelse som tinom fadher och minom föräldrom loffuat är / gåår mechteligha effter theras önskan som höghe äro j werldene. Vthaff Joseph skola hoffuudhen warda / och the offuerste Nazareer jbland sina brödher.

Ben Jamin är en glupande vlff / Om morghonen skal han äta rooff / men om affțonen skal han vthskiffta rooffuet.

Tesse alle äre the tolff Israels slechter / och thetta är thet som theras fadher haffuer talat medh them / tå han welsignadhe them / huar medh sijn besynderligha welsignelse.

Och han bödh them / och sadhe til them / Jagh skal samkas til mitt folk / begraffuer migh när mina fädher j then kulonne på Ephrons Hetheers åker / j then dubbel kulonne som ligger emoot Mamre j Canaans lande / huilka Abraham köpte til itt grifftarff medh åkrenom aff Ephron then Hetheen. Ther haffua the begraffuit Abraham och Sara hans hustru. Ther haffua the ock begraffuit Isaac och Rebeka hans hustru / Ther haffuer iagh ock begraffuit Lea / j then åkrenom och the kulonne som aff Hetz barnom köpt år.

Och när Jacob hadhe lycktat bodhen til sijn barn / ladhe han sina föter samman på sengenne / leedh aff / och wardt samkat til sitt folk. Tå föll Joseph in på sins fadhers ansichte / och greet / och kyste honom.

Dha alt vppå the timeligh ting / som Israels barnom skulle giffuin warda / Såsom thet är / at Sebulon skulle boo vth medh haffuet alt in til Sidon / Och Isaschar mitt j landena vp ifrå haffuet / doch skulle warda Konungenom aff Assyrien vndergiffuin och skattskyllig / Dans welsignelse är fulkompnat på Simson Judicũ 12. Gad haffuer fulkompnat sijn welsignelse / tå then slechten droogh fram före Israel / Josue 1. Asser fick itt gott kornland / Naphtali welsignelse / fulkomnadhe Debora och Barach Jud. 5. Josephs welsignelse går vppå Israels Konungarike / och lydher alt om lekamlighit regemente at döttranar / thet år / städhernar j landena skulle bliffua rijmligha wel regeradhe / och at monga Propheter och merkelighe men skulle ther wara / lijka som hörnsteenar / Och än doch at the offta lijdho anfall / bliffuo the lijkauel widh sigh / Och thetta Konunga rikit war vthi Ephraims slechte / men thet andeligha och ewigha rikit bliffuer alt j Juda / Ben Jamins welsignelse haffuer S. Paulus fulkomnat / eller Konung Saul och the inbyggiare j Gaba Jud. 20.

L. Capitel.

Ebre. 11.

Och Joseph befalte sina tienare läkiarena at the skulle smöria hans fadher. Och läkiarena smorde Israel til tess fyratiyo daghar woro förgångne. Ty så lenge waradhe smörie daghanar / och the Egyptier begreto honom j siwtiyo daghar.

Tå nu söriodaghanar vthe woro / taladhe Joseph medh Pharaos gårdzfolk / och sade / Haffuer iagh funnet nådh för idher / så taler medh Pharao och säyer / Min fadher haffuer taghit en eedh aff migh och sagdt / Sij / Jagh döör / begraff migh j minne graff som iagh haffuer graffuit migh j Canaans lande. Så wil iagh nu fara vp och begraffua min fadher / och komma igen. Pharao sadhe / Faar tijtt vp och begraff tin fadher som tu honom sworet haffuer.

Så foor Joseph vp til at begraffua sin fadher / och medh honom foro alle Pharaos tienare the äldste aff hans folk. Och alle the äldste j Egypti lande / ther til alt Josephs folk / och hans brödher / och hans fadhers folk. Allena theras barn / fäär och fää leeffde the j thy landena Gosen / och foro teslikes

teslikes vp medh honom wagnar och resenärer / och war en ganska stoor skare.

Tå the nu komo in på then planen Atad / som ligger på hijnsidhon Jordan / tå höllo the een ganska stoor och bitter dödhklaghan / Och han sörgde öffuer sin fadher j siw daghar. Och tå folkit j landet the Cananeer sågho thet söriandet på then planen Atad / sadhe the / The Egyptier söria ther fast. Ther aff kallar man thet rwmet / The Egyptiers sorgh / huilkit ligger på hijnsidhon Jordan.

Och hans barn giorde som han them befalet hadhe / och förde honom j Canaans land / och begroffuo honom j then dubbel kulonne aff åkren som Abrahã medh åkrenom köpt hadhe til grifftarff aff Ephron Hetheer twert emoot Mamre. Så foor Joseph åter in j Egypten medh sina brödher / och medh allom them som woro farne vp medh honom til at begraffua hans fadher / når the hadhe begraffuit honom.

Men Josephs brödher fruchtadhe sigh tå theras fadher war dödh / och sadhe / Kan skee at Joseph är oss gramse / och motte wedhergella oss thet onda wij honom giordt haffue / ther före låte the säya honom / Tin fadher gaff befalning för sin dödh och sadhe / Så skole j säya til Joseph / Käre förlåt tina brödher theras misgerning och synd / at the så illa haffua giordt emoot tigh. Käre förlåät oss nu som ärom tins fadhers Gudz tienare / thenna misgerning. Men Joseph greet tå the sådana taladhe medh honom.

Och hans brödher gingo til och föllo nidh för honom / och sadhe / Sij / wij äre tine tienare. Joseph sadhe til them / Fruchter idher icke / ty iagh är vnder Gudhi / J tenckten ondt offuer migh / men Gudh haffuer wendt thet til godho / at han giorde som för öghon är / til at frelsa mykit folk. Så fruchter idher nu intit / iagh will försöria idher och idhor barn. Och han störckte them / och taladhe wenligha medh them.

Så boodde Joseph j Egypten medh sins fadhers hwse / och leffde hundradhe och tiyo åår / och sågh Ephraims barn til tridie ledh / Föddes ock så barn på Josephs sköte / vthaff Machirs barnom / huilkin Manasses son war.

Josephs ålder / 110 åår.

Och Joseph sadhe til sina brödher / Jagh döör / och Gudh warder idher sökiandes / och förandes vthaff thetta landet in vthi thet landet som han haffuer sworit Abraham / Isaac och Jacob / Therföre toogh han en eedh aff Israels barnom och sadhe / När Gudh warder idher sökiandes / så förer mijn been hådhan. Så dödde Joseph tå han war hundradhe och tiyo åra gammal. och the smorde honom / och ladhe honom vthi ena kisto j Egypten.

Enden på then Första Boken Mose.

Exodus / Then andra Boken Mose.

Första Capitel.

Desse äre nampnen aff Jsraels barn som komo in vthi Egypten medh Jacob/ huar och en kom ther in medh sitt hws/ Ruben/ Simeon/ Leuj/ Juda/ Jsaschar / zebulon/ Ben Jamin/ Dan / Naphtalj/ Gad/ Asser. Och alla the siälar som vthaff Jacobs lend vthgångne woro / woro siwtiyo. Men Joseph war tilförenna vthi Egypten. Tå nu Joseph dödh war / och alle hans brödher / och alle the som på then tijdhen leffuat hadhe / wexte Jsraels barn och födde barn/ och förökadhes / och wordo ganska monge/ så at the vpfylte landet.

Tå wardt en ny Konung offuer Egypten/ huilken intit wiste aff Joseph/ han sadhe til sitt folk / Sij/ Jsraels barnas folk är mykit/ och mera än wij / nu wel / wij wilie listeligha förleggia thim/ at the icke warda så monge. Ty om någhot örligh påkomme moot oss/ motte the ock giffua sigh til wåra fiender/ och strijdha emoot oss/ och dragha vthu landet.

Och han satte offuer them arbetis foghtar som them betwinga skulle medh träldom / ty man bygde Pharao the städher Pithom och Raemses til skatthws. Men jw meer the betungadhe folkit/ jw meer thet förökadhes/ och förwijdhgadhe sigh. Ther före woro the Jsraels barnom hätzske / och the Egyptier twingadhe Jsraels barn med obarmhertigheet til at träla/ och giorde theras leffuerne bittert med swårt arbete på leer och teghel/ och medh allahanda släpande på markenne / och medh allahanda arbete som the kunde them påleggia medh obarmhertigheet.

Pharao bödh vppå/ at all the Hebreers suenbarn skulle dödhas.

Och Konungen j Egypten sadhe til iordgummonar för the Hebreeska quinnor / then ena heet Siphra / och then andra Pua / När j hielpen the Hebreeska quinnor / och the skola födha/ är thet mankön så dräper thet / är thet quinkön så läter thet leffua. Men iordgummonar fruchtadhe Gudh / och giorde ey som Konungen j Egypten sadhe them / vthan låto barnen leffua.

Tå kalladhe Konungen j Egypten iordgummonar och sadhe til them/ Huar före göre j thet / at j låte leffua barnen? Jordgummonar swaradhe Pharao / The Hebreeska quinnor äre ey som the Egyptiska/ För ty / the äro hårda

hårda quinnor / förra än iordgumman kommer til them haffua the födt. Ther före giorde Gudh wel emoot iordgummonar / och folkit förökadhes/ och wardt ganska mykit. Och effter iordgummonar fruchtadhe Gudh/ byggde han them hws.

Tå bödh Pharao allo sino folke och sadhe / At thet mankön som födt warder / kaster j elffuena / och alt quinkön läter leffua.

Annat Capitel.

Mose. Hebre. 11.

OCh en man gick bortt aff Leuj hwß / och toogh ena Leuj dotter. Och quinnan afflâdhe / och födde en son. Och tå hon sågh at thet war itt deghlighit barn / fördolde hon thet j tree månadher. Och tå hon icke lenger kunde fördölia thet/ toogh hon ena kisto aff röör / och beströök henne medh leer och beck / och ladhe barnet ther vthi / och hooff henne vth j hwassen widh strandena aff elffuenne. Och hans syster stoodh longt jfrå/ på thet hon skulle see huru honom skulle warda gongande.

Acto. 7.

Och Pharaos dotter kom nidh och skulle twå sigh j elffuenne/ och hennes iungfrur gingo vth medh bråddenne aff elffuenne / och tå hon fick see kistona j hwassenom / sende hon sina pigho tijt/ och låt hemta henne. Och tå hon vplychte henne / fick hon see barnet / och sij / barnet greet / Tå ömkadhe hon sigh ther offuer och sadhe / Thetta är itt aff the Hebreeske barnen.

Tå sadhe hans syster til Pharaos dotter/ Wilt tu at iagh gåår och kallar til tigh ena Hebreeska quinno som diya giffuer / at hon ammar tigh barnet vp? Pharaos dotter sadhe til henne / Gack. Pighan gick och kalladhe barnsens modher. Tå sadhe Pharaos dotter til henne / Tagh thetta barnet / och amma migh thet vp / iagh wil löna tigh. Quinnan toogh barnet / och ammadhe thet.

Och tå barnet war stoort wordit/ antwardadhe hon thet Pharaos dotter/ och hon anammadhe honom för sin son/ och kalladhe honom Mose/ ty hon sadhe/ Vthu watnet haffuer iagh taghit honom.

(Masa) Vthtydhes dragha/ theraff kallas Mose draghen / nemligha vthu elffuenne.

På then tijdhen / när Mose wardt stoor worden / gick han vth til sina brödher / och sågh theras tunga / och wardt warse / at en Egyptisk man slogh hans brodher en aff the Hebreeska / och han wende sigh hijt och tijt/ och tå han sågh at ther ingen menniskia war / slogh han then Egyptiska/ och begrooff honom vthi sandenom. J then andra daghen gick han ock vth/ och sågh twå Hebreeska män tretta sijn emellan/ och sadhe til then som orett giorde/ Hwj slåår tu tin nästa? Han swaradhe / Hoo haffuer giordt tigh til höffuitzman eller domare offuer oss? Wilt tu ock slå migh j hiäl såsom tu haffuer slaghit then Egyptiska mannen? Tå fruchtadhe Mose och sadhe/ Huru är thetta vpkommet? Och thet kom för Pharao / och han sökte effter at dräpa Mose. Men Mose flydde för Pharao/ och bleff j Midians lande/ och boodde widh en brunn.

Men Presten j Midian hadhe siw döttrar/ the komo til at winda watn/ och the vpfylte hoonar til at watna sins fadhers fåår. Tå komo någhre heerdar och dreffuo them jfrå. Men Mose gaff sigh vp / och halp them/ och watnadhe theras fåår / Och tå the komo til sin fadher Reguel/ sadhe han / Hwj komme j idagh snarare än j plåghen? The sadhe/ En Egyptisk man halp oss för heerdana och wandt medh oss watn / och watnadhe fåren. Han sadhe til sina döttrar / Hwar är han? Hwj låte j så bliffua mannen/ och icke bådhen honom komma och äta medh oss?

Och Mose beleffuadhe at bliffua när them mannenom / och han gaff Mose sina dotter Zipora/ hon födde honõ en son / och han kalladhe honom Gerson/ …pora.

(Gerson) Kallas en fremmande eller vthlendning. (Elieser) Gudh min hielpare.

Gerson / ty han sadhe / Jagh är en vthlendning worden j fremmande lande. Och hon födde än nu en son / then kalladhe han Elieser / och sadhe / Mins fadhers Gudh är min hielpare / och haffuer frelst migh vthu Pharaos hender.

Naghon tijdh ther effter bleff Konungen j Egypten dödh. Och Israels barn sockadhe offuer theras arbete / och ropadhe / och theras roop kom til Gudh offuer theras slåpan. Och Gudh hörde theras klaghan / och tenckte på sitt förbund medh Abraham Isaac och Jacob / och han ſågh ther til / och låt sigh wårda om them.

Tridie Capitel.

MEn Mose wachtadhe sins swårs Jethro fäår / Prestens j Midian / och han dreeff fåren baak in j öknena / och kom til Gudz bergh Horeb / Och HERRANS ängel syntes honom vthi en brinnande logha vthu buskanom. Och han sågh at busken brann aff eelden / och wardt doch icke förtärd / och sadhe / Jagh wil gå tijt och besee thenna stora synena / Hwj busken icke vpbrinner.

Tå HERREN sågh at han gick åstadh til at see / kalladhe Gudh honom vthu buskanom och sadhe / Mose / Mose / Han swaradhe / Her är iagh. Han sadhe / Trädh icke hijt / dragh tina skoor aff tina föter / ty rwmet ther tu ståår vppå / är itt helight land. Och han sadhe yterlighare / Jagh är tins fadhers Gudh / Abrahams Gudh / Isaacs Gudh / och Jacobs Gudh. Och Mose skyylte sitt ansichte / ty han fruchtadhe see vppå Gudh.

Och HERREN sadhe / Jagh haffuer seedt mins folks jemmer vthi Egypten / och iagh haffuer hördt theras roop offuer them som driffua thm. Jagh haffuer förnommet theras wedhermödho / och är nidherstighin til at frelsa them vthu the Egyptiers wold / och föra them vthu thet landet / in vthi itt gott och wijdt land som flytandes är medh miölk och hannogh / såsom är på then platzen som the Cananeer / Hetheer / Amorreer / Phereseer / Heueer och Jebuseer boo. Så effter nu Israels barnas roop är kommit före migh / och iagh ther til haffuer skodhat theras twång / ther the Egyptier them medh betwinga. Så gack nu / iagh wil senda tigh til Pharao / at tu skalt föra mitt folk Israels barn vthu Egypten.

Mose sadhe til Gudh / Hoo är iagh at iagh gå skulle til Pharao / och föra Israels barn vthu Egypten ? Han sadhe / Jagh wil wara medh tigh / och thetta skal wara tigh för itt tekn at iagh haffuer sendt tigh. Tå tu haffuer fördt mitt folk vthu Egypten / skole j offra Gudhj på tesso berghena.

Mose sadhe til Gudh / Sij / när iagh kommer til Israels barn och såågher til them / Idhra fädhers Gudh haffuer sendt migh til idher / och the såya til migh / Hwadh är hans nampn ? Hwadh skal iagh seya them ? Sadhe Gudh til Mose / Jagh skal wara then iagh wara skal / Och sadhe / Så skalt tu såya til Israels barn / Jagh skal warat / han haffuer sendt migh til idher.

(Jagh skal warat) När j komme tijtt / så wil iagh wara medh idher / och så bewisa migh / at j förnimma skole / at thet är iagh.

Och Gudh sadhe yterlighare til Mose / Så skalt tu såya til Israels barn / HERREN idhra fädhers Gudh / Abrahams Gudh / Isaacs Gudh och Jacobs Gudh / haffuer sendt migh til idher / thetta nampnet är migh ewinnerligha / Thet skal wara mijn åminnelse jfrå barn och til barnabarn. Ther före gack åstadh / och församla the äldsta aff Israel / och sågh til thm. HERREN idhra fädhers Gudh haffuer syntz migh / Abrahams Gudh / Isaacs Gudh / och Jacobs Gudh / och sagdt / Jagh haffuer sökt idher / och seedt hwadh idher wedherfarit är vthi Egypten / och haffuer sagdt / Jagh skal föra idher vthu then Egyptiska jemmeren / in vthi the Cananeers / Hetheers / Amorreers / Phereseers / Heueers / och Jebuseers land / vthi thet land / ther miölk och hannogh vthi flyter.

Och tå the höra tina röst / skalt tu och the äldste aff Israel / gå in til Konungen j Egypten / och såya til honom / HERREN the Hebreers Gudh haffuer kallat oss. Så låt oss nu gå tree dags resor in vthi öknena til at offra HERRANOM wårom Gudh. Men iagh weet at Konungen j Egypten icke skal låta idher fara / vthan genom stark vnder / ty iagh skal vthreckia mina hand / och slå Egypten medh allahanda vnder / som iagh ther inne göra skal / sedhan skal han låta fara idher.

Och iagh wil giffua tesso folkena nådhe för the Egyptier / at når j vthfaren / skolen j icke vthgå medh toma hender / vthan huar och een quinna skal bedhas aff hennes granquinno och werdinno / silffuer och gyldene tyygh och klädher / them skole j leggia på idhra söner och döttrar / och blotta the Egyptier.

Fierde Capitel.

MOse swaradhe och sadhe / Sij / the troo migh intit ey heller höra mina röst / vthan skola såya / HERREN haffuer intit syntz tigh. HERREN sadhe til honom / Hwadh är thet som tu haffuer j tinne hand ? Han sadhe / En staaff. Han sadhe / Kasta honom jfrå tigh på markena. Och han kastadhe honom jfrå sigh / och han wardt wend vthi en orm. Och Mose flydde för honom / Men HERREN sadhe til honom / Räck tina hand vth / och tagh honom om stierten. Tå reckte han sina hand vth / och hölt honom / och han wendes vthi en staaff j hans hand. Ther före skola the troo at HERREN haffuer syntz tigh / theras fädhers Gudh / Abrahams Gudh / Isaacs Gudh / och Jacobs Gudh.

Och HERREN sadhe yterlighare til honom / Stick tina hand in j tin barm. Och han stack henne j sin barm / och tå han drogh henne vth / sij / tå war hon spittelsk som en snjö. Och han sadhe / Stick henne åter in j tin barm. Och han stack henne åter in j barmen / och drogh henne vth igen / sij / så wardt hon åter som thet andra hans kött. Om the icke wilia troo tigh / eller lydha hwadh tu sågher aff thet ena teknet / så warda the doch troende när tu sågher them aff thet andra teknet. Om the icke troo thenna tw teknen / icke heller höra tina röst / så tagh watnet vthu elffuenne / och giwt thet vth på torra landet / så skal thet samma watnet som tu vthu elffuenne tagit haffuer / warda blodh på torra landet.

Tå sadhe Mose til HERRAN / Ah HERRE. Jagh är en sådana man som icke talande är alt frå j gåår och förgåår / och jfrå then tijdh tu medh tin tienare talat haffuer / ty iagh haffuer itt tungt måål / och ena swåra tungo. HERREN sadhe til honom / Hoo haffuer skapat menniskionne munnen ? eller hoo haffuer giordt dumban eller then döffua ? eller then seende / eller then blinda ? Haffuer icke iagh HERREN giordt them ? Så gack nu åstadh / iagh wil wara j tinom munn / och låra tigh / hwadh tu såya skalt.

Mose sadhe / Min HERRE / send hwem tu senda wilt. Tå wardt HERREN mykit wreedh offuer Mose / och sadhe / Weet iagh icke at tin brodher Aaron aff Leuj slechte är talande ? Och sij / han skal vthgå emoot tigh / och tå han fåår see tigh / skal han glädia sigh aff hiertat. Tu skalt tala til honom / och sättia orden j munnen på honom / och iagh skal wara j tinom / och j hans munne / och låra idher / hwadh j göra skolen / och han skal tala för tigh til folkit. Han skal wara tin munn / och tu skalt wara hans Gudh. Och thenna staaff tagh j tina hand / ther medh tu tekn göra skalt.

Så gick tå Mose tådhan / och kom igen til sin swår Jethro / och sadhe til honom. Käre låt migh gå / at iagh åter må komma til mina brödher

 som åro vthi

som åro vthi Egypten / och see om the än nu leffua. Jethro sadhe til honō /
Gack j fridh. Och sadhe HERREN til honom j Midian / Gack och faar
åter in vthi Egypten / för ty the äre alle dödhe / som gingo effter titt lijff.
Och så toogh Mose sina hustru / och sina söner / och satte them på en åsna /
och foor åter in vthi Egypti land / och toogh Gudz staaff j sina hand.
Och HERREN sadhe til Mose / See til når tu åter kommer in vthi
Egypten / at tu gör all the vnder för Pharao som iagh vnder tina hand giff
uit haffuer. Men iagh skal förstocka hans hierta / at han icke skal sleppa fol-
kit. Och tu skalt säya til honom / Så sägher HERREN / Jsrael är min
förstfödde son / iagh biwdher tigh at tu låter min son fara / at han må tiena
migh / förweghrar tu migh thet / så skal iagh dräpa tin förstfödda son.
Och widh han war på resonne vthi itt herberghe / mötte honom HER-
REN / och wille dräpa honom. Tå toogh Zipora en steen / och skaar sinom
son förhudhena aff / och toogh på hans föter och sadhe / Tu äst migh en
blodhbrudhgumme. Och så wende han igen aff honom. Men hon sadhe /
Blodhbrudhgumme för omskärilsen skul.
Och HERREN sadhe til Aaron / Gack vth emoot Mose j öknena.
Och han gick åstadh / och mötte honom på Gudz berghe / och kyste honom.
Och Mose sadhe Aaron all HERRANS ord then honom sendt hadhe /
och all the tekn som han honom befalet hadhe. Och the gingo åstadh / och
församladhe alla the äldsta aff Jsraels barnom. Och Aaron taladhe all the
ord som HERREN medh Mose talat hadhe / och giorde teknen för folke-
na / och folkit troodde. Och tå the hörde at HERREN hadhe sökt Jsra-
els barn / och seedt vppå theras jemmer / föllo the nidher / och tilbådho.

Blodhbrudgumme) Ther är / hon bleff wredh och sadhe / Ther kostar blodh at tu äst min man / och iagh moste omskära mit barn / thet hon icke gerna giorde / såsom thet ock war en skam jbland Hedninganar.

Femte Capitel.

Ther effter gingo Mose och Aaron in / och sadhe til Pharao /
Så sägher HERREN Jsraels Gudh / Slepp mitt folk /
at the må hålla migh höghtijdh vthi öknenne. Pharao swa-
radhe / Hoo är HERREN huilkens röst iagh höra skal /
och sleppa Jsrael? Jagh weet intit aff HERRANOM /
och wil ey heller sleppa Jsrael.
The sadhe / The Hebreers Gudh haffuer kallat oss / så låt nu gå oss tree
dags resor in vthi öknena / och offra HERRANOM wårom Gudh / at
oss icke offuergå skal pestilentia eller swärd. Tå sadhe Konungen j Egyp-
ten til them / Hwj gören j så / tu Mose och Aaron / at thetta folkit offuergiff-
uer sitt arbete? gåår bortt til idhart arbete. Ytterlighare sadhe Pharao / Sy /
folkit är allaredho förmykit j landena / och j wilien än nu låta them hålla
vp aff arbetena.
Ther före bödh Pharao på samma dagh / foghtomen offuer folkit / och
theras embetis mån / och sadhe / J skolen icke her effter hempta strå tilhopa /
och få folkena til at brenna teghlet / såsom til förenna / Låter them sielffua
gå bortt och hemta sigh strå. Och samma talet på teghlet skole j likawel leg-
gia them vppå / såsom til förenna / och intit mindre / för ty / the gå fåfen-
ge. Ther före ropa the och säya / Wij wilie gå och offra wårom Gudh.
Man må wel förtunga them medh arbete / at the någhot haffua til skaffa /
och icke achta lögnachtigt taal.
Tå gingo foghterna offuer folkit och theras embetis mån vth / och sa-
dhe til folkit / Så sägher Pharao / Man skal intit strå få idher / gåår sielffue
bortt och hemter idher strå huar j thet finna kunnen / men aff idhart arbete
skal intit aff slåß. Tå förströdde sigh folkit kring om hela Egypti land / til at
hemta sigh stybbe / at the jw strå hadhe.
Och foghtarna driffuo them och sadhe / Fyller vp idhart dags arbete
lika så

lika såsom j hadhen strå. Och the embetis mån aff Jsraels barn / huilka
Pharaos foghtar offuer them satt hadhe / wordo slaghne / och wardt sagdt
til them / Hwj haffuen j icke hwarken j dagh eller j gåår / fulkompnat idhart
förelaghda dagsarbete såsom tilförenna.
Tå gingo the embetis mån aff Jsraels barn in och ropadhe til Pharao /
Hwj faar tu så medh tina tienare? Tinom tienarom giffues intit strå / och
skole doch göra thet teghel som oss förelagdt är. Och sij / tine tienare war-
da slaghne / och syndas vppå titt folk. Pharao sadhe / J äre fåfenge / få-
fenge äre j / ther före säyen j / Wij wiliom gå och offra HERRANOM /
så gåår nu bortt och görer idhor dagsarbete / strå skal idher intit giffuas /
men talet på teghlet moste j leeffra jfrå idher.
Tå sågho embetis månnerna aff Jsraels barn / at thet wardt intit bä-
tre / effter sagdt wardt / J skolen intit förminska aff dags arbetena på te-
ghlet. Och tå Mose och Aaron gingo jfrå Pharao / stodho the j wäghe-
nom före them / och sadhe til them / HERREN see vppå idher / och döme
thet / at j haffuen giordt wår lucht illa luchtandes för Pharao och hans tie-
narom / och fått them swerdet j henderna til at dräpa oss.
Mose kom igen til HERRAN och sadhe / HERre / Hwj gör tu så
illa emoot thetta folkit? Hwj haffuer tu sendt migh? Ty jfrå then tijdhen
iagh ingick til at tala med Pharao j titt nampn / haffuer han än nu hardare
plåghat folket / och tu haffuer intit frelst titt folk. HERREN sadhe til
Mose / Nu skalt tu see / hwadh iagh skal göra medh Pharao. Ty genom een
wellugh hand moste han sleppa them / han moste än nu genom een starka
hand driffua them frå sigh vthu sitt land.

Siette Capitel.

Och Gudh taladhe til Mose / och sadhe til honō / Jagh är
HERREN / och haffuer syntz Abrahā / Jsaac och Ja-
cob / at iagh wil wara theras alzmechtughe Gudh / men
mitt nampn HERRE / giorde iagh thm̄ icke kunnogt /
och giorde iagh mitt förbund medh them / at iagh skulle
giffua them Canaans land / thet land ther the vthi wan-
drat haffua / ther the fremmande vthi warit haffua. Och
haffuer iagh hördt Jsraels barnas suckan / huilka the Egyptier medh arbete
förtunga / och haffuer j hoghkommet mitt förbund.
Therföre sägh Jsraels barnom / Jagh är HERREN / och wil tagha
idher vthu idhar tunga j Egypten / och förlossa idher jfrå idhar träldom /
och wil frelsa idher medh vthrechtom arme / och storom doom / och wil a-
namma idher för mitt folk / och wil wara idhar Gudh / at j förnimma sko-
len / at iagh är HERREN idhar Gudh / then idher vthfördt haffuer vthu
the Egyptiers tunga / och fördt idher in vthi thet land offuer huilkit iagh
haffuer vphäffuit mina hand / at iagh skulle thet giffua Abraham / Jsaac
och Jacob / thet wil iagh giffua idher til eghit / Jagh HERREN. Så-
dant alt sadhe Mose Jsraels barnom / men the hörde honom intit för an-
dans ångest skul / och för hårdt arbete skul.
Tå taladhe HERREN medh Mose och sadhe / Gack in / och tala
medh Pharao Konungenom j Egypten / at han slepper Jsraels barn vthaff
sitt land. Men Mose taladhe för HERRANOM och sadhe / Sij / Jsra-
els barn höra migh intit / huru skal tå Pharao höra migh? ther til haffuer
iagh oomskorna leppar.
Och så taladhe tå HERREN til Mose och Aaron / och gaff them
befalning til Jsraels barn / och til Pharao Konungen j Egypten / at the
skulle vthföra Jsraels barn vthu Egypten.
Tesse äre hoffuudhen til theras fädhers hws. Rubens thens första Js-
raels sons

(Icke kunnogt) The Patriarcher haffua wel kendt Gudh / Men een sådana vppenbar allmenneligh predican om Gudh / war på then tijdhen än nu icke på gongen / såsom genom Mosen och Christum skeedt är.

(vphäffuit) Thet är / Jagh haffuer sworit / vtsupra Gene. 22.

raels sons barn äro tesse/ Hanoch/ Pallu/ Hezron/ Charmj/ thet är Rubens slechte/ Simeons barn äro tesse. Jemuel/ Jamin/ Ohad/ Jachin/ Zoar/ och Saul then Cananeeske quinnones son/ Thet är Simeons slechte.

Leuj ätt.
Leuj ålder/ 137. åår.

Tesse äre Leuj barnas nampn/ j theras slechter/ Gerson/ Kahath/ Merarj. Men Leuj wardt hundradhe tretiyo och siw åår gammal. Gersons barn äre tesse/ Libnj och Simej j theras slechter. Kahaths barn äre tesse/ Amram/ Jezear/ Hebron/ Vsiel/ Men Kahath wardt hundradhe tretiyo och try åår gammal. Merarj barn äre tesse/ Mahelj och Musi. Thet är nu Leuj slechte j theras ätter.

Amram Aarons och Mose fadher leffde 137. åår.

Och Amram toogh sina fadhers syster Jochebed til hustru/ then födde honom Aaron och Mose. Och wardt Amram hundradhe tretiyo och siw åra gammal. Jezears barn äre tesse/ Korah/ Nepheg/ Sichrj. Vsiels barn äre tesse/ Misael/ Elzaphan/ Sithrj.

Elizeba Aarons hustru.

Aaron toogh sigh hustru/ Elizeba Amminadabs dotter Nahasсons syster/ then födde honom Nadab/ Abihu/ Eleazar/ Jtamar. Korahs barn äre tesse/ Assir/ Elkana/ Abiassaph. Thet äro nu the Koriters slechter/ Men Eleazar Aarons son toogh sigh hustru aff Putiels döttrar/ then födde honom Pinehas. Tesse äre nu hoffuudhen jbland fädherna til the Leuitiska slechtenar.

Tesse äre Aaron och Mose til hwilka HERREN sadhe/ Förer Jsraels barn vthu Egypti land medh theras härar. The samme äre the/ som taladhe medh Pharao Konungenom j Egypten/ at the motte vthföra Jsraels barn vthu Egypten/ nemligha Mose och Aaron. Och på then daghen taladhe HERREN medh Mose vthj Egyptj land och sadhe/ Jagh är HERREN/ tala til Pharao Konungen j Egypten/ alt thet iagh talar medh tigh. Och han swaradhe för HERRANOM/ Sij/ iagh haffuer oomskorna leppar/ huru skal Pharao höra migh?

Siwnde Capitel.

HERREN sadhe til Mose/ Sij/ iagh haffuer satt tigh til en Gudh offuer Pharao/ och Aaron tin brodher skal wara tin Prophete. Tu skalt tala alt thet iagh biudher tigh/ Men Aaron tin brodher skal tala thet för Pharao/ at han slepper Jsraels barn vthu sitt land. Men iagh wil förhärda Pharaos hierta/ på thet iagh skal göra mijn tekn och vnder mång vthi Egypti land. Och Pharao skal intit höra idher/ på thet iagh skal bewijsa mina hand vthi Egypten/ och föra min häår/ mitt folk Jsraels barn vthu Egypti land genom stora domar. Och the Egyptier skola förnimma/ at iagh är HERREN/ när iagh nu vthrecker mijn hand offuer Egypten/ och vthförer Jsraels barn jfrå them.

Mose och Aaron giorde såsom HERREN hadhe budhit them. Och Mose war ottatiyo åår gammal/ och Aaron try och ottatiyo åår gammal tå the taladhe medh Pharao. Och HERREN taladhe til Mose och Aaron/ När Pharao sägher til idher/ Bewijser idhor vnder/ så skalt tu säya til Aaron/ Tagh tin staaff/ och kasta honom för Pharao/ at han warder en orm.

Tå gingo Mose och Aaron in til Pharao/ och giorde såsom HERREN hadhe budhit them. Och Aaron kastadhe sin staaff för Pharao/ och för hans tienare/ och han wardt en orm. Tå lät Pharao kalla wijsa och swartkonstugha. Och the Egyptiske trolkarlar giorde ock sammalunda medh theras beswärningar/ och huar thera kastadhe sin staaff jfrå sigh/ och worden ormar ther aff. Men Aarons staaff vpsluckte theras staffrar. Så wardt Pharaos hierta förstockat/ och hörde them intit/ såsom HERREN sagdt hadhe.

Och

Och HERREN sadhe til Mose/ Pharaos hierta är hårdt/ och wil icke sleppa folkit. Gack til Pharao bittijdha om morghonen/ sij/ han warder vthgångandes til elffuena/ så gack emoot honom på strandena aff elffuenne/ och tagh staffuen j tina hand/ then som en orm wardt/ och sägh til honom/ HERREN the Hebreers Gudh haffuer sendt migh til tigh/ och låter säya tigh/ Slepp mitt folk at the må tiena migh vthi öknenne/ men tu haffuer her til dags intit wiliet höra.

Ther före sägher HERREN altså/ Ther vppå skalt tu förnimma at iagh är HERREN. Sij/ iagh wil medh then staffuen som iagh haffuer j minne hand/ slå watnet som j elffuenne är/ och thet skal wendas j blodh/ så at fiskana j elffuenne skola döö/ och elffuen luchta/ och the Egyptier skola wämia/ när the dricka aff watnet j elffuenne.

Första plåghan offuer Egypti land.

Och HERREN sadhe til Mose/ Sägh til Aaron/ Tagh tin staaff/ och reck vth tina hand offuer watnet j Egypten/ offuer theras elffuer och strömar och siöghar/ och offuer all watukärr/ at the warda blodh/ och ware blodh j hela Egypti land/ bådhe j träkaar och j steenkaar. Mose och Aaron giorde såsom HERREN them budhit hadhe/ och hooff vp staffuen och slogh j watnet som j elffuenne war/ för Pharao och hans tienare/ och alt watnet j elffuenne wardt wendt j blodh/ och fiskana j flodhenne doogho/ och elffuen wardt luchtandhe/ så at the Egyptier icke kunde dricka watnet vthu elffuenne/ och wardt blodh j hela Egypti lande.

Och the Egyptiske trulkarla giorde ock sammalunda medh theras beswärningar. Men Pharaos hierta wardt förstockat/ och han hörde them intit/ såsom HERREN sagdt hadhe. Och Pharao wende om/ och gick heem/ och ladhe thet än nu intit på hiertat. Men alle Egyptier groffuo effter watn vth medh elffuenne/ til at dricka/ ty watnet aff elffuenne kunde the icke dricka. Och thet waradhe j siw daghar longt sedhan HERREN slogh elffuena.

Ottonde Capitel.

HERREN sadhe til Mose/ Gack in til Pharao/ och sägh til honom/ Thetta sägher HERREN/ Slepp mit folk/ at the mågha tiena migh/ huar tu icke wilt/ sij/ så wil iagh plåga alla tina landzendar medh paddor/ så at elffuen skal vpwella paddor/ the skola vpstigha och komma in j tijn hws/ in j tin kamar/ in j titt läghre/ in j tijn säng/ och in j tina tienares hws/ jbland titt folk/ in vthi tina baku vgnar/ och vthi tin deegh/ och paddor skola stiga vppå tigh/ och vppå titt folk/ och vppå alla tina tienare.

Then andra plåghan.

Och HERREN sadhe til Mose/ Sägh til Aaron/ Reck vth tina hand medh tin staaff/ offuer elffuer och strömar och siöghar/ och lät paddor komma offuer Egypti land. Och Aaron reckte sina hand offuer watnen j Egypten/ och paddor komo ther vth/ så at Egypti land wardt offuerteckt. Tå giorde ock trulkarlanar sammalund/ medh theras beswärningar/ och låto komma paddor offuer Egypti land.

Tå kalladhe Pharao Mose och Aaron/ och sadhe/ Bidien HERRAN för migh/ at han tagher paddonar jfrå migh/ och jfrå mitt folk/ så wil iagh sleppa folkit/ at the mågha offra HERRANOM. Mose sadhe/ Haff tu then äronā/ och legg migh före när iagh skal bidia för tigh/ för tina tienare och för titt folk/ at paddonar skola fordreffna warda jfrå tigh/ och jfrå titt hws/ och allenest bliffua j elffuenne. Han sadhe/ J morghon. Han sadhe/ Såsom tu sagdt haffuer/ på thet tu skalt förnimma at ingen är såsom HERREN wår Gudh/ så skola paddonar warda taghna jfrå tigh/ jfrå titt hws/ jfrå tina tienare/ jfrå titt folk/ och allena bliffua j elffuenne.

Så

Så gingo Mose och Aaron jfrå Pharao. Och Mose ropadhe til
HERRAN för paddonar skul / såsom han Pharao tilsagdt hadhe. Och
HERREN giorde som Mose sagdt hadhe / och paddonar bliffuo dödhe
j hwsen / j gårdana / och på markenne / och the kastadhe them til samman /
här en hoop / och ther en hoop / och marken luchtadhe ther vthaff.
Tå Pharao sågh / at han hadhe fått roligheet / wardt hans hierta för-
hårdat / och hörde them intit / såsom HERREN sagdt hadhe. Och HER-
REN sadhe til Mose / Sägh til Aaron / Räck vth tin staaff / och slå j stoff-
tit på iordenne / at löss warda j hela Egypti lande. The giorde ock så. Och
Then tridie plåghan. Aaron reckte vth sina hand medh sin staaff / och slogh j stofftet vppå ior-
denne / och ther wordo löss / på menniskiom / och på booscape. Alt stofft på
markenne wardt löss j hela Egypti lande.
Trulkarlana giorde ock sammalunda medh theras beswärningar / at
the skulle göra löss / men the kunde icke. Och lössenar woro på menniskiom
och på booscape. Tå sadhe trulkarlanar til Pharao / Thetta är Gudz finger.
Men Pharaos hierta wardt förstockat / och han hörde them intit såsom
HERREN sagdt hadhe.
Och HERREN sadhe til Mose / Statt vp bittijdha om morghonen /
och gack för Pharao / Sij / han warder vthgångandes til watnet / och sägh
til honom / Thetta sägher HERREN / Slepp mitt folk at the mågho tie-
na migh / hwar icke. Sij / så wil iagh låta komma allahanda ohyro offuer
tigh / tina tienare / titt folk / och titt hwß / så at all the Egyptiers hwß / och
marken / och hwadh ther vppå är / skola warda full aff ohyro. Och wil iagh
på then daghen göra itt besynderlighit medh then landzendan Gosen / ther
mitt folk vthi är / at ther skal ingen ohyra kōma / på thet tu skalt förnimma /
at iagh är HERREN offuer hela iordena / och wil een förlösning settia
emellan mitt folk och titt. J morghon skal thet teknet skee.
Och HERREN giorde så. Och ther kom mykin ohyra vthi Pharaos
Then fierde plåghan. hwß / j hans tienares hwß / och offuer hela Egypti land / och landet wardt
förderffuat aff then ohyronne. Tå kalladhe Pharao Mose och Aaron och
sadhe / Gåår åstadh och offrer idhrom Gudh här j landena. Mose sadhe /
Thet betemmer sigh icke at wij så göre / För ty / Wij offre HERRANOM
worom Gudh the Egyptiers styggelse / Sij / när wij nu the Egyptiers styg-
gelse offradhe för theras öghon / monde the icke skola stena oss? Tree dags-
resor wilie wij gå in vthi öknena / och offra HERRANOM wårom
Gudh / såsom han oss sagdt haffuer.
Pharao sadhe / Jagh wil sleppa idher at j må offra HERRANOM
idhrom Gudh j öknenne / allenast at j icke fierran faren / och bidien för migh.
Mose sadhe / Sij / när iagh her vth jfrå tigh kommer / så wil iagh bidia
HERRAN at thenna ohyran må bliffua borttaghen jfrå Pharao och
hans tienare / och hans folke j morghon / allenest förhala migh icke lenger /
at tu icke slepper folkit til at offra HERRANOM.
Och Mose gick vth jfrå Pharao / och badh HERRAN. Och HER-
REN giorde såsom Mose sagdt hadhe / och toogh the ohyrona bortt jfrå
Pharao / jfrå hans tienare / och jfrå hans folke / så at icke een bleff qwar.
Men Pharao förhärdadhe sitt hierta än nu j thenna resonne / och wille icke
sleppa folkit.

Niyonde Capitel.

HERREN sadhe til Mose / Gack in til Pharao / och sägh
til honō / Thetta sägher HERREN the Hebreers Gudh /
Slepp mitt folk at the mågha tiena migh / huar tu icke wilt /
vthan förhåller them lenger / sij / så skal HERRANS
hand warda vthöffuer tin booscap på markēne / offuer hes-
tar / offuer

tar / offuer åßnar / offuer Cameler / offuer oxar / offuer fåår / medh een ganska
stoor pestilentia. Och HERREN skal göra itt besynderlighit emellan the
Israeliters booscap / och the Egyptiers / så at intit skal döö vthaff alt thet
som Israels barn haffua. Och HERREN ladhe en tijdh före och sadhe /
J morghon skal HERREN göra thetta på iordenne.
Och HERREN giorde så om morghonen / och allahanda booscap
bleff dödh för the Egyptier / men aff Israels barnas booscap bleff icke itt Then femte plåghan.
dödt. Och Pharao sende ther effter / och sij / ther war icke itt bliffuit dödt
vthaff Israels booscap. Men Pharaos hierta wardt förstockat / och slepte
icke folkit.
Tå sadhe HERREN til Mose och Aaron / Tagher idhra hender fulla
medh soot vthaff skorstenen / och Mose stenkie thet vp ått himmelen för
Pharao / at stofft skal komma offuer hela Egypti land / och bölder och ond
såår warda på menniskior / och på booscap j hela Egypti lande.
Och the togho sotet vthaff skorstenen / och stodho för Pharao / och
Mose stenktet vp ått himmelen. Tå wordo bölder och ond såår på mennis-
kiom och på booscape / Så at trulkarlana icke kunde stå för Mose / för the Then sjette plåghan.
bölder skul / ty på trulkarlana woro ock så wel bölder som på alla Egyptier.
Men HERREN förstockadhe Pharaos hierta / så at han intit hörde them /
såsom HERREN Mose sagdt hadhe.
Tå sadhe HERREN til Mose / Statt bittijdha vp om morghonen /
och gack fram för Pharao och sägh til honom / Thetta sägher HERREN
the Hebreers Gudh / Slepp mit folk at the mågha tiena migh / annars wil
iagh j thenna resonne senda alla mina plåghor offuer tigh / offuer tina tiena-
re / och offuer titt folk / at tu skalt förnimma / at j all land är ingen min like.
För ty / nu wil iagh vthreckia mina hand / och slå tigh och titt folk medh
a. 9. pestilentia / at tu skalt förgåß aff iordenne. Doch för then skul haffuer iagh
vpweckt tigh / at mijn krafft skal synas på tigh / och mitt nampn kunnogt
warda j all land.
Tu förhaller än nu mitt folk / och wilt icke sleppat / Sij / iagh wil j mor-
ghon på thenna tijdhen låta komma itt mechtugt stoort haghel / hulkes like
icke warit haffuer j Egypten / jfrå then tijdh thet funderat wardt in til nu.
Så send nu bortt och förwara tin booscap / och alt thet tu på markenne
haffuer / ty alla menniskior och booscap som på markenne funnen warder /
och icke inhemta är j hwsen / och haghlet faller på them / the bliffua
dödhe. Then som nu jbland Pharaos tienare fruchtadhe HERRANS
ord / han låt sina tienare och booscap fly in j hwsen / men hulkes hierta intit
achtadhe HERRANS ord / the låto theras tienare och booscap bliffua
på markenne.
Tå sadhe HERREN til Mose / Reck tina hand vp ått himmelen / at
thet haghlar offuer hela Egypti land / offuer menniskior / offuer booscap /
och offuer all grödha på markēne j Egypti lande. Så reckte Mose sin staaff Then siwnde plåghan.
vp emoot himmelen / och HERREN låt dundra och haghla / så at eel-
den flögh på iordenne. Alt så låt HERREN komma haghel offuer E-
gypti land / at haghel och eeld foro jbland hwart annat så gruffueligha at
tess like icke warit hadhe j hela Egypti lande / jfrå then tijdh at thet medh
folke besatit wardt.
Och haghlet slogh j hela Egypti lande alt thet på markenne war / bå-
the menniskior och booscap / och slogh allan grödhan på markenne / och
sonderslogh all trää på markenne / vthan allena j thet landet Gosen ther
Israels barn woro / ther haghladhe intit. Tå sende Pharao bortt och låt kal-
la Mose och Aaron / och sadhe til them / Jagh haffuer j thenna resonne syn-
dat / HERREN är rettferdugh / men iagh och mitt folk äre ogudhactu-
ghe / Ther före bedher HERRAN / at Gudz dunder och haghel återwen-

der / så wil iagh sleppa idher / och icke lenger forhålla idher.

Mose sadhe til honom / När iagh kommer vthu stadhenom / wil iagh vthreckia mina hender til HERRAN / så skal dundret återwenda / och intit haghel mera wara / på thet tu skalt förnimma at iorden är HERRANS. Doch weet iagh wel / at tu och tine tienare icke än nu fruchten för HERRAN Gudh. Så wardt tå slaghet linet och biugget / ty biugget war j ax gångit / och linet hadhe knoppat sigh. Men hwetit och roghen wardt icke slaghet / För ty / thet war seensådh.

Så gick tå Mose jfrå Pharao vthaff stadhenom / och reckte sina hender vth til HERRAN / och dundret och haghlet wende igen / och regnet dröop intit meer på iordena. Tå nu Pharao sågh at regnet och dundret och haghlet wende igen / syndadhe han än tå yterlighare / och förhärdadhe sitt hierta / han och hans tienare. Alt så wardt Pharaos hierta förstockat / at han icke slepte Israels barn / såsom HERREN sagdt hadhe genom Mose.

Tiyonde Capitel.

OCh HERREN sadhe til Mose / Gack in til Pharao / ty iagh haffuer förhärdat hans och hans tienares hierta / på thet iagh skal göra tesse mijn tekn jbland them. Och tu skalt förkunna j tijn barnas öron / och tijn barnabarnas / hwadh iagh bedriffuit haffuer j Egypten / och huru iagh haffuer bewijsat mijn tekn jbland them / at j skole weta at iagh är HERREN.

Så gingo Mose och Aaron in til Pharao och sadhe til honom / Thetta sägher HERREN the Hebreers Gudh / Huru lenge wilt tu icke ödhmiuka tigh för migh / at tu slepper mitt folk til at tiena migh? Wilt tu icke sleppa mitt folk / sij / så wil iagh j morghon låta komma gräßhoppor j alla tina landzendar / så at the skola offuerteckia landet / så at man icke skal see landet / och the skola vpåta hwadh idher quartt bliffuit och vndsett är för haghlena / och skola vpåta all idhor grödhande tråå på markenne / och skola vpfylla all tijn hwß / och alla tina tienares hwß / och alla Egyptiers hwß / hulkers like tine fädher / och tine fädhers fädher icke seedt haffua / jfrå then tijdh the på iordena komo / in til thenna dagh. Och han wende sigh / och gick vth jfrå Pharao.

Tå sadhe Pharaos tienare til honom / Huru lenge skole wij lidha thenna plåghor? Låt folkit gå at the mågha tiena HERRANOM sinom Gudh / Wetstu icke än nu at Egypten är förderffuat? Så wordo Mose och Aaron igen kalladhe til Pharao / Och han sadhe til them / Gåår åstadh / och tiener HERRANOM idhrom Gudh / Hulke äre nu the som gå skola? Mose sadhe / Wij wilie gå medh vnga och gamla / medh söner och döttrar / medh fäår och fää / ty wij haffue een HERRANS höghtijdh.

Han sadhe til them / Rett så / HERREN ware medh idher. Skulle iagh sleppa idher / och idhor barn ther til? Seer ther / om j icke haffue något ondt för hender? Icke så / vthan j män gåån åstadh och tienen HERRANOM / ty thet samma haffuen j ock begärat. Och the driffue them vth jfrå Pharao.

Then ottonde plåghan.

Tå sadhe HERREN til Mose / Reck vth tina hand offuer Egypti land om the * gräßhoppor / at the komma offuer Egypti land / och åta alla grödhan vp j landena / medh alt thet som quartt bliffuit är effter haghlet. Mose reckte sin staaff offuer Egypti land / och HERREN dreeff itt östan wädher j landet j then hela daghenom / och j then hela nattenne. Och om morghonen förde thet östan wädhret gräßhopponar fram / och the komo

* Tesse gräßhoppor kallas icke här Hagab på Hebreiskt / såsom somme ställz / vthan Arbe / Men thet är fyrafött flyghande diwr / och reen til at åta / såsom Hagab / Leuit. 11. men oss okendt / annars än at the gräßhoppö lijk åro.

the komo offuer hela Egypti land / och gåffuo sigh nidh alle städz j Egypten / så ganska monga / at tilförenna theras like intit warit hadhe / ey heller her effter warder / för ty / the offuerteckte landet / och giorde thet swart. Och the åto vp allan grödhan j landena / och all frucht på trään / som quarr war bliffuin effter haghlet / och låto intit gröönt bliffua quartt på trään / och vppå grödhan på markenne j hela Egypti lande.

Tå kalladhe Pharao hasteligha Mose och Aaron och sadhe / Jagh haffuer syndat emoot HERRAN idher Gudh / och emoot idher / förlåter migh mina synder än nu j thenna resonne / och bedher HERRAN idhar Gudh / at han doch borttagher thenna dödhen jfrå migh. Och han gick vth jfrå Pharao / och badh HERRAN. Tå wende HERREN itt ganska starkt westan wädher / och vptoogh gräßhopponar / och förde them j rödha haffuet / så at ther icke bleff een quarr näghor städz j hela Egypti land. Men HERREN förstockadhe Pharaos hierta / at han icke slepte Israels barn.

Niyonde plåghan.

HERREN sadhe til Mose / Reck tina hand vp åt himmelen / at thet warder så mörkt j Egypti land / at man må tagha vppå thet. Och Mose reckte sina hand vp ått himmelen / tå wardt itt tiokt mörker j hela Egypti lande j tree daghar / så at ingen sågh then andra / ey heller vpstoodh aff thet rwmet / ther han war j the tree daghar. Men när all Israels barn war liwßt ther the boodde.

Tå kalladhe Pharao Mose och sadhe / Gåår åstadh / och tiener HERRANOM / allenast låter idhor fäår och fää bliffua här / låter ock idhor barn gå medh idher. Mose sadhe / Tu moste ock låta oss haffua offer och brenneoffer / thet wij HERRANOM wårom Gudh göra skolom. Wår booscap skal gå medh oss / och icke een klöff til baka bliffua / För ty / aff wåro skole wij tagha HERRANOM wårom Gudhi til tienist / Ty wij wete icke huar medh wij skole tiena HERRANOM / til tess wij komme tijtt.

Men HERREN förstockadhe Pharaos hierta / at han icke wille sleppa them. Och Pharao sadhe til honom / Gack jfrå migh / och tagh tigh wara at tu icke meer kommer för mijn ögon / ty hulken dagh tu för mijn öghon kommer skalt tu döö. Mose swaradhe / Såsom tu sagdt haffuer / iagh wil ey meer komma för tijn öghon.

Elloffte Capitel.

OCh HERREN sadhe til Mose / Jagh wil än nu låta komma ena plågho offuer Pharao och Egypten / sedhan skal han sleppa idher hädhan / Och skal ey allena sleppa idher / vthan ock driffua idher hädhan. Så sägh nu til folkit / at huar och en man bedhes aff sin nästa / och huar och een quinna aff sinne nästo / silffuer och gyllene tyygh / ty HERREN warder giffuandes folckena nådh för the Egyptier. Och Mose war en ganska myndugh man j Egypti land / för Pharaos tienare / och för folckena.

Och Mose sadhe / Thetta sägher HERREN / Jagh wil på midnatz tijdh vthgå j Egypti land / och alt thet förstfödt är j Egypti land skal bliffua dödt / jfrå Pharaos förstfödda son / then på hans stool sitter / alt in til tienistaquinnones förstfödda son som är widh quernena / och alt thet förstfödt är jbland booscapen / och itt stoort roop skal wara j hela Egypti lande / hulkes like icke warit haffuer / ey heller warder. Men när Israels barnom skal icke en hund kretta medh sinne tungo jfrå menniskiom alt in til booscapen / på thet j skolen förnimma huru HERREN åttskilier Egypten och Israel. Tå skola alle thenne tine tienare gå nidh til migh / och falla migh til

fota / och

fota/och säya / Faar vth tu / och alt folkit som vnder tigh är. Sedhan wil iagh fara vth. Och han gick jfrå Pharao ganska wreedher.

Men HERREN sadhe til Mose/ Pharao hörer idher intit / på thet mykin vnder skola skee j Egyptj lande. Och Mose och Aaron giorde all tesse vnder in för Pharao / men HERREN förstockadhe honom hans hierta/at han icke wille sleppa Jsraels barn vthu sitt land.

Tolffte Capitel.

HERREN sädhe til Mose och Aaron j Egyptj lande/ Thenna månadhen skal wara när idher then förste månadhen/och aff honom skole j begynna månadhena om året. Taler til hela Jsraels menigheet/och sägher/På tiyonde daghen j thenna månadhenom / taghe huar och en itt fåår/ then en hußfadher är/jw itt fåår til hwset.Men ther itt hws är förkleent til itt fåår/så taghe sin nästa granna widh sitt hwß/ effter siälanars taal som nogh kunde wara til at förtära fåret. Och thet skal wara itt fåår som ingen wanck haffuer/ en gumnar / och åårsgamnal. Aff lambom och kidhom skole j taghat.

Judanas Pascalamb.
Hwadh Pascalambet betydher / lärer nogh S. Paulus j. Corint.5. Ther han sägher / Wårt Päscalamb är Christus then offrat är.

Och j skole behallat in til fiortonde daghen j thenna månadhenom. Och huar hopen j hela Jsrael skal slachtat til afftonen. Och skolen tagha aff tess blodh/och stryka på bådhen sidhoträån ått dörenne / och öffwra dörtrådh j hwsen ther the åta thet vthi. Och skolen så åta kötit j then samma nattene steeckt widh eeld/ och osyrat brödh/ och skolen åtat medh bitter salso/ j skolen icke åtat råått eller medh watne sudhit/ vthan allena steeckt widh eeld/tess hoffuudh medh tess föter och inelffuer.Och j skolen intit låta quart bliffua til morghonen / om någhot bliffuer quart til morghonen/skole j thet vpbrenna medh eelde.

Men så skole j åtat/J skole wara giordadhe kring om idhra lender/och haffua idhra skoor på idhra föter/och staffwrar j idhra hender / och j skolen åtat såsom the ther hasta til wågs / ty thet är HERRANS passah. För ty/iagh wil j then samma nattenne gå genom Egyptj land/ och slå alt thet förstfödt är j Egyptj lande/bådhe aff menniskior och booscap/och bewijsa mitt straff på alla the Egyptiers Gudhar. Jagh HERREN. Och blodhet skal wara idher itt tekn på hwsen ther j vthi åren / at når iagh seer blodhet/skal iagh gå fram om idher/och idher icke wedherfara skal then plågha som idher förderffua må / når iagh slår Egyptj land.

Och j skolen haffua thenna daghen til åminnelse/ och j skole halla honō höghtijdheligan HERRANOM til itt fest / j och alle idhre effterkommande j een ewigh brukning. J siw daghar skolen j åta osyrat brödh / nemligha/ På Första daghenom skole j vphålla medh syrat brödh vthi idhor hwß. Then som syrat brödh åter jfrå första daghen alt in til then siwnde / hans siäl skal förgöras aff Jsrael. Then förste daghen skal wara heligh /at j samman komme/och then siwnde skal ock wara heligh / at j samman komme. Jntit arbete skolen j göra på them / vthan thet som til maten hörer för allahanda siälar / thet allena måghe j göra för idher. Och hållet idher widh osyrat brödh.

Söttbrödz daghanar.

För ty / på then samma daghen haffuer iagh vthfördt idhra hårar vthu Egyptj land / ther före skolen j och alle idhre effterkommande hålla thenna daghen j een ewigh brukning. På fiortonde daghen j första månadhenom/om afftonen skolen j åta osyrat brödh / in til en och tiugunde daghen j samma månadhenom om afftonen / så at man j siw daghar intit syrat brödh finner j idhor hwß/ty/then som syrat brödh åter / hans siäl skal förgöras

förgöras vthu Jsraels menigheet/ee hwadh han är vthlendsk eller inlendsk. Therföre åter intit syrat brödh / vthan allenast osyrat brödh vthi alla idhra boningar.

Och Mose kalladhe alla the äldsta j Jsrael/ och sadhe til them / Leeter vth/och tagher fåår/huar och en för sitt hwßfolk/ och slachter HERRANOM passah/och tagher itt knippe Jsop / och dupper j blodhet j bäckenet/ och stryker ther medh på öffwra dörtrådh / och bådhen sidhoträån/ och ingen menniskia gånge vth genom sins hwß dör in til morghonen / För ty/HERREN warder gångandes ther fram om/ och skal plågha the Egyptier.Och når han fåår see blodhet på öffwra dörtrådh och på the tw sidhoträån/gåår han fram om dörena/och icke låter förderffuaren komma vthi idhor hwß til at plågha. Ther före halt thenna sedhen för tigh och tijn barn til ewigh tijdh.

Och når j kommen in vthi landet/thet HERREN idher giffuandes warder/såsom han sagdt haffuer/så håller thenna tienistena.Och når idhor barn säya til idher/Hwadh haffuen j ther för een tienist?skole j säya/Thet är HERRANS passah offer/then ther gick fram om Jsraels barn j Egypten/tå han plåghadhe the Egyptier/och frelste wår hwß. Tå bughadhe sigh folkit och tilbadh. Och Jsraels barn gingo bortt och giorde såsom HERREN Mose och Aaron budhit hadhe.

Och om midnatz tijdh slogh HERREN alt thet förstfödt war j Egyptj lande/jfrå Pharaos förstfödda son then på hans stool satt / alt in til thens förstfödda son som fången satt j fengelset/och alt förstfödt aff booscapenom.

Tiyonde plåghan.

Tå stoodh Pharao vp/och alle hans tienare på then nattenne / och alle Egyptier/och itt stoort roop wardt vthi Egypten / ty ther war intit hwß/ ther icke en dödher inne lågh. Och han kalladhe Mose och Aaron om nattena och sadhe/Görer idher redho/och farer vth jfrå mitt folk/j och Jsraels barn/gåår åstadh och tiener HERRANOM såsom j sagdt haffuen/Tagher ock medh idher / idhor fåår och fåå / såsom j sagdt haffuen / Gåår åstadh/och welsigner migh medh/Och the Egyptier trengde fast vppå folkit/at the moste medh hast driffua them vth aff landet / ty the sadhe / Wij döö hwar och en.

Och folkit baar råån deegh förra än han försyrat wardt/til theras maat/ bundnan j theras klädher/på theras axlar. Och Jsraels barn hadhe giordt såsom Mose sagdt hadhe / och hadhe beedz aff the Egyptier silffuer och gyllene tyygh och klädher/ Och HERREN hadhe giffuit folckena nådh för the Egyptier/så at the lånte them/ och the blottadhe the Egyptier.

Så drogho Jsraels barn vth jfrå Raemses til Suchoth/ sexhundradhe tusend mån til foot/för vthan barn / och mykit gemeene folk drogh ock så medh them/och fåår och fåå/och ganska mykin booscap / och the bakadhe aff then råå deghen som the vthu Egypten förde / osyradha kakur / ty han war icke syrat effter the wordo vthdreffne/ vthu Egypten / och kunde icke förtöffua/och hadhe ellies ingen kost bereedt sigh.

Talet på them/ som vthforo aff Egypten.

Tijdhen j hwilkom Jsraels barn boodde j Egypten är fyrahundradhe och tretiyo åår.Tå the förlidhen woro/gick hela HERRANS håår på en dagh vthu Egyptj land. Therföre warder thenna natten hållen HERRANOM/at han haffuer fördt them vthu Egyptj land.Och Jsraels barn skola halla henne HERRANOM/the/ och theras effterkommande.

Jsraelsbarn boodde vthi Egypten 430. åår/Galat.3.

Och HERREN sadhe til Mose och Aaron / Thetta är settit til at halla ♀ Passah / Jngen fremling skal åta ther aff. Then som en köpter trääl är / then skal man omskära / och sedhan åte han ther aff. En hwßman och en daghakarl / skola intit åta ther aff. Vthi eno hwse skal man åtat. J skolen intit aff tess kött båra vth för hwset / och j skolen

♀ (Passah) Heter en gong / ther före at HERREN gick om nattena genom Egypten / och slogh alla förstfödhingar i hiäl / Men thet betydher

 intit been

tydher Christi dödh och vpstondilse/ med huilko han gången är aff thenna werldenne/ och haffuer slaghit syndena/ dödhen och heluetit/ och vthfördt oss aff then retta Egypten til fadhren/ Thet är wår Passah eller Påsca.

intit been sönderslå aff thy. Hela menigheten j Israel skal så göra.
Om någhon fremling boor när tigh / och wil hålla HERRANOM
Passah/han omskäre alt thet mankön är/sedhan gånge her til/ at han thetta gör/och ware såsom en inlendsker/ ty ingen oomskoren skal åta ther aff.
Samma laghen ware thȳ inlendska och vthlendska som boor jbland idher.
Och all Israels barn giorde såsom HERREN hadhe budhit Mose och Aaron. Och så förde HERREN på en dagh Israels barn vthu Egypti land medh theras hårar.

Trettonde Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose och sadhe/ Helgha migh alt förstfödt thet som allahanda modherlijff öpnar när Israels barnom/ bådhe jbland menniskior och booscap/ ty the äro mijn. Tå sadhe Mose til folkit/ Tencker vppå thenna daghen/ på huilkin j vthgångne äre aff Egypten vthu träldomsens hwse/ at HERREN haffuer idher hädhan vthfördt medh wellogha hand. Ther före skalt tu icke äta surdeegh. J dagh ären j vthgångne j them månadhenom Abib.

(Abib) är then månadhen som wij kalla April.

Når nu HERREN låter komma tigh in vthi the Cananeers/ Hetheers/Amorreers/Heueers och Jebuseers land / huilkit han tina fädher sworit haffuer/ at han wille giffua tigh itt land/ ther miölk och hannogh vthi flyter/ så skalt tu thenna tienistena hålla j thenna månadhenom. J siw daghar skalt tu äta osyrat brödh / och på siwnde daghenom är HERRANS höghtijdh/ ther före skalt tu j siw daghar äta osyrat brödh / så at når tigh ingen surdeegh ey heller syrat brödh skal finnas j alla tina landzendar.

Och tu skalt säya tinom son på then tijdhen / Sådant hålle wij / För then skul/ at HERREN så haffuer giordt medh oss / tå wij drogho vthu Egypten / ther före skal tigh wara itt tekn j tinne hand/ och een åminnelse för tijn öghon / på thet at HERRANS lagh skal wara j tinom munn/ at HERREN haffuer vthfördt tigh aff Egypten medh wellogha hand/ ther före halt thenna sedhen j sinom tijdh årligha.

När nu HERREN haffuer låtit tigh komma in vthi the Cananeers land/ såsom han tigh och tina fädher sworit haffuer / och haffuer tigh thet giffuit/ så skalt tu aff skilia HERRANOM alt thet som öpnar modherlijffuet/ och förstfödt är jbland booscapen/ thet som mankön är. Thet förstfödda aff åsnanom skalt tu lösa medh itt fåår / Om tu icke löser thet / så bryyt halsen sönder på thy. Men alt förstfödt aff menniskio jbland tijn barn skalt tu lösa.

Och når titt barn frághar tigh j dagh eller j morghon / Hwadh är thetta? skalt tu säya thy / HERREN haffuer fört oss medh wellugha hand vthu Egypten jfrå träldomsens hwse/ ty tå Pharao war trögh til at sleppa oss/ slogh HERREN alt thet förstfödt war j Egypti lande / jfrå menniskiönes förstfödda / in til booscapens förstfödda / ther före offrar iagh HERRANOM alt thet som modherlijffuet öpnar thet mankön är / och thet som förstfödt är aff mijn barn löser iagh. Och thet skal wara tigh för itt tekn j tinne hand/ och een åminnelse för tijn öghon / at HERREN haffuer fördt oss medh wellogha hand vthu Egypten.

Tå nu Pharao hadhe slept folckit / förde icke Gudh them på then wäghen genom the Philisteers land/ then genast war / ty han tenkte at folkit mätte ångra sigh/ når the sågho örligh emoot sigh/ och så omwenda igen til Egypten. Ther före förde han folckit omkring på then wäghen genom

Josephs been. Genesis 50.

öknena ått Rödha haffuet. Och Israels barn foro wepnadhe vthu Egypti land. Och Mose toogh medh sigh Josephs been / ty han hadhe taghet en eedh aff Israels barnom / och sagdt/ Gudh warder idher sökiande / så förer mijn been hädhan medh idher.

Isaie 4.

Så drogho the vth jfrå Suchoth / och slogho theras läghre j Etam nemmest widh öknena. Och HERREN gick före them om daghen vthi een molnstodh/ på thet han skulle föra them thȳ rätta wäghen/ och om nattena vthi een eeldstodh/ på thet han skulle lysa thȳ til at wådra bådhe dagh och natt. Then molnstodhen och eeldzstodhen skildes intit jfrå folckit.

(Rödha haffuet) The Greker kallat/ thet rödha haffuet/ aff then rödha sanden eller botnen/ Men the Hebreer kallat hwass haffuet aff hwassenom.

Fiortonde Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose och sadhe / Talã medh Israels barn/ och sägh at the wenda om / och slå theras läghre twärt emoot then dalen Hyroth/ emellan Migdol och haffuet/ emoot Baal zephon / och ther twärt öffuer slå läghret widh haffuet/ För ty / Pharao warder säyande om Israels barn / The fara wille j landena/ öknen haffuer beslutit them. Och iagh wil förstocka hans hierta / at han skal iagha effter them / och wil winna prijs på Pharao och alla hans macht. Och the Egyptier skola förnimma at iagh är HERREN. Och the giorde så.

Och tå thet wardt sagdt för Konungenom j Egypten/ at folckit flydde/ wardt hans/ och hans tienares hierta förwandlat emoot folckit / och sadhe / Hwj haffuom wij så giordt / at wij haffuom slept Israel / at the icke skola tiena oss? Och han giorde redho sin wagn/ och toogh sitt folck medh sigh/ och toogh sexhūdradhe vthwalda wagnar/ och hwadh ther ellies war för wagnar j Egypten/ och höffuitzmän offuer allan sin häär/ Ty HERREN förstockadhe Pharaos hierta Konungens j Egypten/ at han iaghadhe effter Israels barn/ huilke doch woro genom högha hand vthgångne.

Och the Egyptier iaghadhe effter them / och hinte them ther the sigh läghrat hadhe widh haffuet/ medh hestar och wagnar / och resenärer / och medh all Pharaos häär / vthi then dalenom Hyroth/ twärt emoot Baal zephon. Och tå Pharao nalkadhes them / hoffuo Israels barn sijn öghon vp / och sij / the Egyptier komo effter them / och the fruchtadhe sigh stoorligha och ropadhe til HERRAN.

Och sadhe til Mose/ Woro icke graffuer j Egypten / at tu moste bortföra oss/ at wij skulle döö j öknenne? Hwj haffuer tu så giordt oss/ at tu haffuer fördt oss vthu Egypten? är icke nu thetta thet som wij sadhe tigh j Egypten/ Låt bliffua oss at wij må tiena the Egyptier? ty thet wore oss jw bätre tiena the Egyptier än döö j öknenne. Mose sadhe til folckit/ Fruchter idher intit/ ståår och seer til huilken een salugheet HERREN warder görandes j dagh medh idher/ ty thenne Egyptier som j seen j dagh / them skole j aldrigh mera see j ewigh tijdh/ HERREN warder stridhande för idher/ och j skole stå stille ther til.

HERREN sadhe til Mose/ Hwadh ropar tu til migh? sägh Israels barnom at the dragha fram. Men tu häff tin staff vp / och reck tina hand offuer haffuet/ och skil thet ått/ at Israels barn mågha gå ther mitt jgenom på thet torra. Sij/ iagh wil förstocka the Egyptiers hierta/ at the skola fölia effter idher/ så wil iagh winna prijs på Pharao/ och alla hans macht/ vppå hans wagnar och resenärer / och the Egyptier skola förnimma at iagh är HERREN/ når iagh haffuer prijs wunnet på Pharao och hans wagnar och resenärer.

(Hwadh ropar) Merck här itt dråpelight exempel/ huru troon kempar/ och arbetar j nödhenne/ Och huru hon sigh håller in til blotta Gudz ord/ vndfår tröst/ och offuerwinner.

Tå vphoff sigh Gudz ängel / then som för Israels låghre gick / och gaff sigh baak om them / och molnstodhen gaff sigh ock vthu theras ansichte / och gick baak om them / och kom emellan the Egyptiers och Israels låghre / Och thet war itt mörkt moln / och vplyste nattena / så at tesse och hine j then hela nattenne icke kunde komma til samman.

Tå nu Mose reckte sijn hand offuer haffuet / låt HERREN driffua thet bortt / genom itt starkt östan wådher j then hela nattenne / och giorde haffuet tortt / och watnet skildes åtte. Och Israels barn gingo ther in / mitt j haffuet på thet torra / och watnet war them för en mwr på then höghra sidhönne och then wenstra. Och the Egyptier folgde / och gingo in effter them / alla Pharaos hestar och wagnar och resenårer mitt in j haffuet.

Israels barn gå igenom haffuet. Psalm. 106. Hebre. 11

Som nu morghonwechten kom / sågh HERREN vppå the Egyptiers låghre vthu eeldzstodhenne och molnena / och giorde een förskreckilse j theras låghre / och stötte hiulen jfrå theras wagnar / och störte them weldeligha omkull. Tå sadhe the Egyptier / Låt oss fly jfrå Israel / HERREN strijdher för them emoot the Egyptier. Men HERREN sadhe til Mose / Reck vth tina hand offuer haffuet / at watnet igenfaller offuer the Egyptier / offuer theras wagnar och resenårer.

Tå reckte Mose sina hand vth offuer haffuet / och haffuet kom åter för morghonen j sin ström igen / och tå the Egyptier flydde / mötte them watnet / och HERREN inhwerffde them mitt j haffuena / så at watnet kom igen / och gick vthöffuer wagnar och resenårer / och alla Pharaos macht som them efterfölgdt hadhe in j haffuet / så at icke en aff them bleff igen. Men Israels barn gingo torre mitt jgenom haffuet / och watnet war them för en mwr på höghra sidhonne / och then wenstra.

Pharao medh sitt folk bleff fördrenckt j haffuena Psal. 106

Och så halp HERREN Israel på them daghenom jfrå the Egyptiers hand / och the sågho the Egyptier dödha på haffzstrandenne / och then stora hand som HERREN hadhe bewijsat på the Egyptier. Och folcket fruchtadhe HERRAN och troodde honom / och hans tienare Mose.

Femtonde Capitel.

TA sång Mose / och Israels barn HERRANOM thenna wisona / och sadhe.

Jagh wil siunga HERRANOM / ty han haffuer ena herligha gerning giordt / Hest och wagn haffuer han stört j haffuet.

HERREN är mijn starckheet och loffsång / och är mijn saligheet.

Han är min Gudh / iagh wil åra honom / Han är mins fadhers Gudh / och iagh wil vphöya honom.

HERREN är then rette Krigsmannen / HERRE är hans nampn / Pharaos wagnar och hans macht kastadhe han j haffuet.

Hans vthkoradhe höffuitzmän åro fördrenckte j Rödha haffuena / diwpet haffuer offuerteckt them / och the föllo ått botnen såsom stenar.

HERRE tijn höghra hand gör stoor vnder. HERRE tijn höghra hand haffuer slaghit fiendan.

Och medh tinne stora herligheet haffuer tu förstört tina mootståndare. Ty når tu låt vthgå tina grymheet / förtårde hon them såsom strå.

Genom titt blåsande gåffuo sigh watnen vp / flytande watnet stodh j hoop / diwpen sualladhe jfrå huart annat mitt j haffuena.

Fienden sadhe / Jagh wil iagha effter them och grijpa them / och byta rooff / och sleckia mitt moodh på them / Jagh wil dragha vth mitt swerd / och mijn hand skal förgöra them.

Tå blååste titt wådher och haffuet offuerteckte them / och the sunko nidh såsom bly vthi mechtugh watn.

HERRE / hoo är tin like ibland gudharna: Hoo är tigh lijk / som är så herligh och heligh / förfärligh / prijsligh / och vnder görandes:

Tå tu vthreckte tina hand / vpswalgh them iorden.

Tu haffuer j barmhertigheet warit leedhsaghare ått tino folke thet tu förlossat haffuer / och haffuer fördt them vthi tinne starckheet til tijna helgha boning.

Tå folken thet hörde beffuadhe the / På the Philisteer kom ångist.

Tå förfåradhes the Förstar j Edom / båffwan kom offuer the mechtugha j Moab / alle Canaans inbyggiare gåffuo sigh.

Låt falla förskreckilse offuer them och fruchtan genom tin stora arm / at the bliffua orörlighe såsom stenar / til tess / HERRE / titt folk kommer igenom / til tess titt folck igenom kommer / thet tu förwerffuat haffuer.

Leedh them in och plantera them på tins arffuodeels berghe / huilkit tu HERRE til tina boning giordt haffuer / til tin helghedom HERRE / thet tijn hand bereedt haffuer. HERREN warder rådhandes j ewigheet och vthan enda. Ty Pharao foor in j haffuet medh hestar och wagnar / och resenårer / och HERREN låt haffuet igenfalla offuer them.

Men Israels barn gingo torre mitt igenom haffuet.

Och MirJam then Prophetissan / Aarons syster toogh ena trummo vthi sina hand / och alla quinnor folgde henne effter j dantz medh trummor. Och MirJam sång före them / Låt oss siunga HERRANOM / han haffuer giordt ena herligha gerning / man och hest haffuer han störtt j haffuet.

SÅ låt Mose Israels barn dragha jfrå Rödha haffuet / vth ått then öknen Sur / och the wandradhe tree daghar j öknenne / och funno intit watn. Tå komo the til Mara / men the kunde icke dricka thet watnet j Mara / ty thet war mykit bittert. Aff huilko thet rwmet heter / Mara. Ther knorradhe folcket emoot Mose / och sadhe / Hwadh skole wij dricka: Han ropadhe til HERRAN. Och HERREN wijste honom itt trää / thet satte han j watnet / och så wardt thet sött.

(Mara) vthtydhes bitter.

(knorradhe) Här begynnar folkit strax knorra effter så herligha och vnderligha gerningar / genō huilka the wore förlossadhe.

Ther satte han them före lagh och rett / och försöckte them och sadhe / Wilt tu höra HERRANS tins Gudz röst / och göra hwadh som rett är för honom / och fatta hans bodh j tijn öron / och hålla all hans lågh / så skal iagh ingen then kranckheet leggia vppå tigh som iagh på the Egyptier lagdt haffuer / ty iagh är HERREN tin låkiare.

XVI. Capitel.

OCh the komo til Elim / ther woro tolff watubrunnar / och siwtiyo palmträä / ther låghradhe the sigh widh watnet. Jfrå Elim drogho the / och kom hela hopen Israels barn vthi then öknena Sin (huilkin ligger emellan Elim och Sinaj) på femtonde daghen j then andra månadhenom / sedhan the vthu Egyptj land gångne woro. Och hela menigheten aff Israels barn / knorradhe emoot Mose och Aaron vthi öknene / och sadhe til them / Gudh giffuj at wij hadhe dödt vthi Egyptj lande genom HERRANS hand / ther wij såto widh kötgrytonar / och hadhe brödh nogh til at åta / ty j haffuen för then skul fördt oss j thenna öknena / at j skolen låta thenna hela hopen döö aff hunger.

Tå sadhe HERREN til Mose / Sij / iagh wil låta regna idher brödh nidher aff himmelen / och folcket skal gå vth och församla huar daghen så

mykit

mykit som behöffues / på thet at iagh må försökia / om the wilia wandra vthi mijn lagh eller ey. På siette daghenom skola the beredha sigh til at församla dubbelt offuer thet the daghligha plågha.

Mose och Aaron sadhe til Israels barn / Om afftonen skole j förnimma at HERREN haffuer fördt idher vthu Egypti land / och om morghonen skole j få see HERRANS herligheet / ty han haffuer hördt idhor knorran emoot HERRAN. Hwadh äre wij / at j knorren emoot oss? Yterlighare sadhe Mose / HERREN warder idher giffuandes om afftonen kött til at äta / och om morghonen brödh til fyllest / therföre at HERREN haffuer hördt idhor knorran ther j emoot honom knorrat haffuen. Ty / hwadh äre wij? Idhart knorrande är icke emoot oss / vthan emoot HERRAN.

Och Mose sadhe til Aaron / Sägh til hela menighetena aff Israels barn / Gåår hijt fram til HERRAN / ty han haffuer hördt idhor knorran.

Och tå Aaron så sagdt hadhe til hela menighetena aff Israels barn / wende the sigh emoot öknena / och sij / HERRANS herligheet syntes vthi en skyy / Och HERREN sadhe til Mose / Jagh haffuer hördt Israels barnas knorran / sägh them / Om afftonen skolen j haffua kött til at äta / och om morghonen warda mättadhe aff brödh / och skolen förnimma at iagh är HERREN idhar Gudh.

åkerhöns.

Och om afftonen komo åkerhöns vp / och offuerteckte låghrit / och om morghonen lågh dagg omkring låghret / Och som daggen fallen war / sij / tå lågh ther någhot j öknenne tunt och smått / såsom rimfrost bå iordene. Och tå Israels barn sågho thet / sadhe the til huar annan / Thetta är Man / ty the wiste icke hwadh thet war. Men Mose sadhe til them / Thet är thet brödhet som HERREN idher giffuit haffuer til at äta. Thet är thet samma om huilkit HERREN budhit haffuer. Hwar och en församle ther aff / så mykit han äter för sigh / och taghe itt Gomor til hwart och itt hoffwudh efter siälanars taal j theras tiäll.

Man vthtydhes een gåffua / och betydher Euangelium / huilkit oss aff blotta nådh aff himmelen giffuit warder.

Och Israels barn giorde så / och församladhe / then ene mykit / then andre litit. Men tå man måätte thet vth medh Gomor / wardt them som mykit hadhe intit offuerlöpse / och them som litit hadhe intit fattandes / vthan huar och en hadhe församlat så mykit som han åät för sigh. Och Mose sadhe til them / Ingen låte någhot qwart bliffua ther aff til morghonen. Men the hörde Mose intit / vthan somlighe låto någhot qwart bliffua ther aff in til morghonen / Tå wexte ther matkar vthi / och wardt luchtande. Och Mose bleff wreedh vppå them.

Så församladhe the ther aff hwar morghon så mykit som hwar och en förmåtte äta för sigh. Men når solen wardt heet / så försmelte thet. Och på siette daghenom församladhe the dubbelt aff thet brödhet / jw two Gomor för en. Och alle the offuerste för menighetenne komo in och förkunnadhe thet Mose. Och han sadhe til them / Thetta är thet som HERREN sagdt haffuer / J morghon är Sabbath then helgha huijlan HERRANOM / hwadh j baka wilien thet baker / och hwadh j koka wilien thet koker / men hwadh offuer är / thet låter bliffua / at thet warder förwarat in til morghons. Och the låto bliffuat til morghonen / såsom Mose budhit hadhe / tå wardt thet intit luchtande / och ingen matk wardt ther vthinnan. Tå sadhe Mose / Äter thet j dagh / ty j dagh är HERRANS Sabbath / j warden j dagh intit finnandes på markenne. J sex dagha skole j församlat / men siwnde daghen är Sabbath / på honom warder thet intit.

Sabbath.

Men på siwnde daghenom gingo somlighe vth aff folcket / til at församla och funno intit. Tå sadhe HERREN til Mose / Huru lenge wilie j icke hålla mijn budh och lagh? / Sij / HERREN haffuer giffuit idher Sabbath / och therföre haffuer han giffuit idher på siette daghenom twegge dagha brödh / så bliffue nu huar och en heem til sigh / och ingen gånge

vth ifrå

vth ifrå sitt rwm på siwnde daghenom. Så skonadhe tå folcket then siwnde daghen. Och Israels hws kalladhe thet Man / och thet war såsom Coriander fröö och hwitt / och hadhe en smaak såsom semla medh hannogh.

Och Mose sadhe / Thetta är thet som HERREN budhit haffuer / vpfyll itt Gomor ther aff / til at förwara för idhra efterkommande / på thet man må see thet brödh / ther iagh idher medh spijsat haffuer j öknenne / tå iagh förde idher vthu Egypti land. Och Mose sadhe til Aaron / Tagh itt kärill och låt ther in itt Gomor fult medh Man / och förwara thet in för HERRANOM til idhra efterkommande / såsom HERREN hadhe budhit Mose. Så låt Aaron förwara thet ther in för witnesbyrdet.

(Witnesbyrdet) Thet är thet rwm ther man offradhe och badh / och ther predico stolen war för än tabernaklet giordes.

Och Israels barn åto Man j fyratiyo åår / in til tess the komo til thet land ther the boo skulle / alt in til grenßona på Canaans land åto the Man. Och är Gomor tiyonde parten aff itt Epha.

XVII. Capitel.

OCh hela menigheten aff Israels barn drogh vth aff then öknenne Sin theras dagsresor / såsom HERREN befalte them / och låghradhe sigh j Raphidim. Ther hadhe folkit intit watn til at dricka. Och the kijffuadhe medh Mose / och sadhe / Giffuer oss watn / at wij må dricka. Mose sadhe til them / Hwj kijffuen j medh migh? Hwj försöken j HERRAN? Tå nu folcket ther sammastadz törste effter watn / knorradhe the emoot Mose / och sadhe / Hwj haffuer tu låtit oss fara vthu Egypten / på thet at tu oss / wor barn och booscap skulle låta döö j törst?

Raphidim.

Folcket kijffuar och knorrar.

Mose ropadhe til HERRAN och sadhe / Huru skal iagh göra medh thetta folcket? thet fattas icke mykit at the warda migh än nu stenande. HERREN sadhe til honom / Gack för folckit / och tagh någhra the åldsta aff Israel medh tigh / och tagh tin staaff j tina hand / medh hwilkom tu slogh watnet / och gack / sij / iagh wil stå ther före tigh på itt helleberg j Horeb / ther skalt tu slå helleberghit / och ther skal vthlöpa watn / så at folckit fåår dricka. Mose giorde ock så för the åldsta aff Israel. Ther före kallar man thet rwmet Massa Meriba / för thet Israels barnas kijff skul / och för thet at the försökte HERRAN / och sadhe / Är HERREN medh oss eller ey?

Deute.6. Psal.106.

(Massa) Lydher försökning / Meriba / trätta.

Tå kom Amaleck / och strijdde emoot Israel j Raphidim. Och Mose sadhe til Josua / Vthwål oss män / faar vth och strijdh emoot Amaleck / j morghon wil iagh stå offuerst på höghenom / och haffua Gudz staaff j minne hand. Och Josua giorde såsom Mose honom sadhe / at han strijdde emoot Amaleck. Men Mose och Aaron och Hur stigho vp öffuerst på höghen. Och så lenge Mose vphölt sina hender / hadhe Israel offuerhandena / men når han lät henderna nidh / hadhe Amaleck offuerhandena.

Amaleck strydher emoot Israel.

Men Mose hender woro tunga / ther före togho the en steen / och ladhe vnder honom / at han satte sigh ther vppå. Aaron och Hur höllo vnder hans hender huar på sinne sidho / så wordo hans hender stadighe / in til tess solen gick nidher. Och Josua nedherladhe Amaleck och hans folck genom swärdz egg.

Och HERREN sadhe til Mose / Scriff thetta til een åminnelse vthi een bock / och befål thet j Josua öron / ty iagh skal förgöra Amaleck vndan himmelen / at man icke meer skal tenckia vppå honom. Och Mose bygde itt altare / och kalladhe thet HERREN Nissi / ty han sadhe / HERRANS strijdh skal wara emoot Amaleck genom ena hand / vnder Gudz beskerm ifrå barn in til barnabarn.

Nissi heter min segher.

Och tå

XVIII. Capitel.

OCh tå Jethro Presten j Midian Mose swår / hörde alt thet Gudh giordt hadhe medh Mose och hans folck Jsrael / at HERREN hadhe fördt Jsrael vthu Egypten / toogh han Zipora Mose hustru / then han hadhe til baka sendt samt medh hennes twå söner / aff hwilkom en heet Gerson / ty han sadhe / Jagh är worden en vthlendninge j fremande lande / Och then andre Elieser / ty han sadhe / Mins fadhers Gudh haffuer warit mijn hielp / och haffuer frelst migh jfrå Pharaos swerde.

Tå nu Jethro Mose swår / och hans söner och hans hustru komo til honom j öknenne in på Gudz bergh ther han läghret vpslaghet hadhe / lät han säya Mose / Jagh Jethro tin swår är kommen til tigh / och tijn hustru och bådhe hennes söner medh henne. Tå gick Mose vth emoot honom / och bögde sigh för honom / och kyste honom. Och tå the hadhe helsat hwar annan / gingo the in j tiället.

Tå förtalde Mose sinom swår alt thet HERREN hadhe giordt Pharao och the Egyptier för Jsraels skul / och all then mödho som the på wäghenom hafft hadhe / och at HERREN hadhe holpet them. Och Jethro fröghdadhe sigh offuer alt thz godha som HERREN hadhe giordt Jsrael / at han hadhe frelst them jfrå the Egyptiers hand. Och Jethro sadhe / Loffuat ware HERREN then idher frelst haffuer jfrå the Egyptiers och Pharaos hand / then ther kan frelsa sitt folck jfrå Egypti hand. Nu weet iagh at HERREN är större än alla Gudhar / ther före at the hoghmodeligha emoot them handlat haffua. Och Jethro Mose swår toogh brenneoffer och offradhe thet Gudhi. Tå kom Aaron och alle the äldste j Jsrael til at äta brödh för Gudhi medh Mose swår.

Then andra morghonen satte sigh Mose til at döma folckit / och folckit stoodh omkring Mose jfrå morghonen in til afftonen. Tå hans swår sågh alt thet han giorde medh folckena sadhe han / Hwadh är thet tu gör medh folckena? Hwj sitter tu allena / och alt folckit ståår omkring tigh jfrå morghonen alt in til afftonen? Mose swaradhe honom / Folckit kommer til migh / och fråghar Gudh om rådh / ty tå the haffua någhot at skaffa / komma the til migh at iagh skal döma emellan hwar och en och hans nästa / och wijsa them Gudz rett och hans lagh.

Jethro giffuer Mose rådh. Hans swår sadhe til honom / Thet är icke gott som tu gör / tu gör owijsligha / så ock folckit som medh tigh är / thetta ärendet är tigh förswårt / tu kan icke vthretta thet allena / Men hör mina röst / iagh wil giffua tigh rådh / och Gudh skal wara medh tigh. Skööt tu folcket in för Gudh / och framsett ärenden för Gudhi / och försee them medh rett och lagh / at tu wijsar them then wägh ther the vthi wandra skola / och the gerningar som the göra skola.

Men söök tigh vp jbland alt folckit redheligha män / the som fruchta Gudh / sanferdugha / och the som hata girughetena / them sett offuer them / somligha offuer tusende / offuer hundradhe / offuer femtiyo / och offuer tiyo / at the som altijdh mågha döma folckit. Men när någhor swår saak är / at the tå haffua henne in för tigh / och the åtskilia alla the ringa saker / så warder thet tigh lettare / och the draghat medh tigh. Om tu thet gör / kan tu bestå hwadh Gudh tigh biudher / och alt thetta folcket kan gå heem til sitt igen medh fridh.

Mose hörde sins swårs röst / och giorde alt såsom han sadhe honom / och vthwalde redheligha män vthaff hela Jsrael / och giorde them til höffdingar

dingar

dingar offuer folcket / somligha offuer tusende / offuer hundradhe / offuer femtiyo / och offuer tiyo / at the altijdh skulle döma folcket. Men hwadh swåra saker woro / thet skutto the til Mose / och the ringa saker dömde the. Och så lät Mose sin swår fara heem j sitt land igen.

XIX. Capitel.

VThi tridie månadhenom sedhan Jsraels barn vthgångne
Sinaj. woro vthu Egypti land / komo the på thenne daghen in vthi then öknen Sinaj / för ty the woro vthdraghne jfrå Raphidim / och wille in vthi then öknen Sinaj / och läghradhe sigh ther j öknenne twert emoot berghit. Och Mose steegh vp til Gudh.

Och HERREN ropadhe til honom aff berghena / och sadhe / Thetta skalt tu säya til Jacobs hws / och förkunna Jsraels barnom / J haffuen seedt hwadh iagh haffuer giordt the Egyptier / och huru iagh haffuer burit idher på örnawingar / och taghit idher til migh. Om j nu hören mina röst / (Här begynnas laghsens lära.)
och hållen mitt förbund / så skolen j wara min eghendom för alt folck / ty hela
Petri 2. iorden är mijn / och j skolen wara migh itt Presterlighit Konungs rike / och itt helught folck. Thet äre the ord som tu skalt säya Jsraels barnom.

Mose kom och samman kalladhe the äldsta j folcket / och framsette all thenna orden för them / såsom HERREN budhit hadhe. Och alt folcket swaradhe til sammans och sadhe / Alt thet HERREN sagdt haffuer / wilie wij göra. Och Mose sadhe folcksens ord HERRANOM igen. Och HERREN sadhe til Mose / Sij / iagh wil komma til tigh vthi en tiock molnskyy / at folcket skal höra mijn ord / som iagh talar medh tigh / och troo tigh ewerdeligha. Och Mose förkunnadhe HERRANOM folcksens ord.

HERREN sadhe til Mose / Gack bortt til folcket / och helgha them j dagh och j morghon / at the twå sijn klädher / och åro redho på tridie daghen /
Ebre. 12. ty på tridie daghen warder HERREN nedher stijghandes vppå Sinaj bergh för allo folckena. Och vpsett tekn omkring folcket / och sägh til them / Wachter idher at j icke gåån vppå berghit / eller kommen widh endan på thy. Ty then som kommer widh berghit / han skal dödhen döö / Ingen hand skal komma widh honom / vthan han skal warda stenat / eller medh skott genom skuttin / ee hwadh thz är / diwr eller menniskia / skal thet icke leffua. När man hörer itt longsampt liudh / skola the gå in til berghit.

Mose steegh nidh aff berghit til folcket och helghadhe them. Och the twådde sijn klädher. Och han sadhe til them / Warer redho på tridie daghen / och ingen komme widh sina hustru.

SOm nu then tridie daghen kom / och morghonen wardt / tå hoff sigh vp itt dunder och liungeeld / och en tiock molnskyy på berghena / och itt liwdh aff een ganska skarp baswn / och folcket som j läghret war wardt förfärat. Och Mose förde folcket vthu läghret emoot Gudh / och the gingo in vnder berghit.

Och hela Sinaj bergh dambadhe ther aff at HERREN steegh nidher vppå thet j eeld. Och tess röök gick vp såsom röken aff en vgn / så at hela berghit bäffuadhe swårligha. Och basunens liwdh gick och wardt iw starckare. Mose taladhe / och Gudh swaradhe honom offuerliudt. Tå nu HERREN nidher kommen war vppå Sinaj bergh offuan vppå kullan / kalladhe han Mose vp på bergskullan. Och Mose steegh tijt vp.

Tå sadhe HERREN til honom / Gack nidher / och betygha folkena / at the icke trädha fram til HERRAN / at the skola see honom / och monge falla

h ge falla

ge falla aff them. Tesliikes Presterna som nalkas HERRANOM / the skola ock helgha sigh / at HERREN icke förgör them. Mose sadhe til HERRAN / Folcket kan icke stigha vp på berghit Sinaj / ty tu haffuer betyghat oss / och sagdt / Sett tekn vp omkring berghit / och helgha thet.

HERREN sadhe til honom / Gack / stijgh nidh / Tu och Aaron medh tigh skolen vpstigha. Men presterna och folcket skola icke trädha in til / så at the vpstigha til HERRAN / på thet han icke skal förgöra them. Och Mose steegh nidher til folcket / och sadhe them thetta.

XX. Capitel.

Tiyo Gudz bodh.

OCh Gudh taladhe all tesso orden / JAGH är HERREN tin Gudh / then tigh vthfördt haffuer aff Egypti lande vthu träldomsens hws e. TV SKALT inga andra Gudhar haffua jemte migh / Tu skalt icke göra tigh någhot beläte / ey heller ellies någhon lijknelse / antingen effter thet offuantil är j himlenom / eller effter thet nidhre är på iordenne / ey heller effter thet som j watnena är vnder iordenne. Bedh icke til them / och tiena them icke / Ty iagh HERREN tin Gudh är en starck hempnare / then som sökier fädhernas misgerning / in på barnen / alt in til tridie och fierde ledh / the som migh hata. Och gör barmhertigheet vppå mong tusende som migh haffua käär / och hålla mijn bodh.

TV SKALT icke misbruka HERRANS tins Gudz nampn / ty HERREN skal icke låta honom bliffua ostraffat som hans nampn misbrukar.

TENCK VPPA Sabbaths daghen / at tu helghar honom. Sex daghar skalt tu arbeta / och göra alla tina gerning. Men på siwnde daghenom / är HERRANS tins Gudz Sabbath / tå skalt tu intit arbete göra / ey heller tin son / ey heller tijn dotter / ey heller tin tienare / ey heller tijn tienarinna / ey heller tin öök / ey heller tin fremling / som innan tins stadz port är. Ty vthi sex daghar haffuer HERREN giordt himmel och iord och haffuet / och hwad ther inne är / och hwiladhe på siwnde daghenom. Ther före welsignadhe HERREN Sabbaths daghen / och helghadhe honom.

TV SKALT ära tin fadher och tina modher / på thet tu skalt lenge leffua j landena / som HERREN tin Gudh tigh giffua skal.

TV SKALT icke dråpa.

TV SKALT icke göra hoor.

TV SKALT icke stiäla.

TV SKALT icke båra falskt witnesbyrd emoot tin nästa.

TV SKALT icke haffua lusta til tins nästes hws.

TV SKALT icke begära tins nästes hustru / ey heller hans tienare / eller hans tienerinno / ey heller hans oxa / ey heller hans åsna / ey heller någhot thet tin näste haffuer.

Och alt folcket sågh dundret och liungeelden / och basunens liwdh / och berghit rykandes / och fruchtadhe sigh / och flydde trådhandes fierran / och sadhe til Mose / Tala tu medh oss / wij wilie höra ther til / och låt icke Gudh tala medh oss / at wij icke skole döö. Mose taladhe til folcket / Fruchter idher intit / ty Gudh är kommen til at försökia idher / och at hans fruchtan skal wara för idhor ögon / at j icke synden.

Och folcket trädde longt jfrå / men Mose gick in til mörkret ther Gudh vthi war. Och HERREN sadhe til honom / Så skalt tu säya Jsraels barnom / J haffuen seedt at iagh aff himmelen haffuer talat medh idher / ther före skolen j ingen ting hålla lika widh migh. Silffuer Gudhar och gyllene

Gudhar skolen j icke göra idher. Jtt altare aff iord gör migh / ther tu vppå titt brenneoffer och tackoffer / tijn fäär och fää offra skalt / ty på hwadh rwm iagh stichtar mijns nampns åminnelse / ther wil iagh komma til tigh / och welsigna tigh.

Och om tu wilt göra migh itt steen altare / skalt tu icke göra thet aff huggen steen / För ty / om tu faar ther ått medh tin knijff / så gör tu thet oskärdt. Tu skalt ock icke vpstigha på trappor til mitt altare / at tijn skam icke skal ther bliffua vptäckt.

XXI. Capitel.

Deute. 15. Jere. 34. TEsse äre the retter som tu skal titt folck föregiffua / Om tu köper en Hebreisk trääl / han skal tiena när tigh j sex åår / på siwnde årena skal han vthgå frij och ledogh. Är han allena kommen / så skal han ock allena vthgå / Är han kommen giffter / så skal hans hustru vthgå medh honom. Haffuer hans herre giffuit honom hustru / och hon haffuer födt söner eller döttrar / så skal hustrun och barnen höra herranom til / och han skal gå allena vth. Om trälen sägher / Jagh haffuer min herra / och mijn hustru och mijn barn käär / iagh wil icke warda frij / så haffue hans herre honom bortt för Gudhanar / och hälle honom in til dörena eller dörträän / och bore honom igenom örat medh en syyl / och han ware hans trääl ewerdeligha.

Om någhor sälier sina dotter til een trälinna / så skal hon icke vthgå såsom trälar. / Behagher hon icke sinom herra / och han haffuer ingom förloffuat henne / han skal låta henne frij / men til fremmande folck haffuer han ingen macht at sälia henne / effter han haffuer försmäätt henne. Giffuer han henne sinom son / tå skal han låta henne niwta dotters rett. Giffuer han honom ena andra / så skal han icke förweghra tesso hennes kost / klädher och echteskaps plicht. Gör han icke thenna try stycken / så skal hon frij vthgå / och intit betala.

Gene. 9. Leuit. 24. Deute. 19. Then som slåår ena menniskio så at hon döör / han skal dödhen döö. Haffuer han thet icke giordt medh wilia / vthan Gudh haffuer låtit henne oförwarandes falla honom j hender / så skal iagh settia tigh itt rwm före tijt han fly skal. Om någhor gåår sin nästa effter medh argheet / och dräper honom medh försååt / then skalt tu tagha jfrå mitt altare / så at man skal dråpa honom.

Timo. 1. Then som sin fadher eller modher slåår / han skal dödhen döö.

Then som stiäl ena menniskio och sälier henne / så at man finner honom ther medh / han skal dödhen döö.

Leuit. 20. Matt. 15. Then som bannar fadher eller modher / han skal dödhen döö.

Ther som någhre män kijffua til hopa / och then ene slåår then andra medh en steen / eller medh näffuan / så at han icke döör / vthan ligger på sengenne / fååß han widh / så at han vthgåår widh sin staaff / så skal han som slogh honom / wara orsaker / vndantaghno at han skal betala honom hwadh han försumat haffuer / och giffua honom hans läkiare löön.

Then sin trääl eller trälinno slåår medh en staaff / så at han döör vnder hans hender / skal han lijdha ther straff före / Leffuer han offuer twå eller tre daghar / så skal han icke lijdha ther straff före / ty thet är hans peninga.

Leuit. 24. Deute. 19. Matth. 5. Om män kijffua til hopa / och någhon thera stöter någhen quinno som haffuande år / så at henne förgåås barn / och henne doch ellies intit skadhar / så skal man nepsa honom til peninga / så mykit som quinnones man honom pålegger / och skal thet vthgiffua effter måklares kendning / Skadhar henne någhot / tå skal han giffua siäl för siäl / ögha för ögha / tand för tand /

hand för hand / foot för foot / brennande för brennande / såår för såår / blånat för blånat.

Then som slåår sin trääl eller trålinno j öghat / och förderffuar thet / han skal låta them frij lööß för öghat. Sammalunda om han slåår sin trääl eller trålinno een tand vth / skal han them frij lööß låta för tandena.

Om en oxe stångar en man eller quinno / så at han döör / så skal man then oxan stena / och icke åta hans kött / och så år oxans herre orsaker. War oxen til förenna waan at stångas / och hans herre år ther om tilsagd / och han icke bewaradhe honom / och ther offuer dråper en man eller quinno / så skal man stena then oxan / och hans herre skal döö. Warder honom peninga pålagde / så skal han giffua til at lösa sitt lijff / så mykit som honom pålagdt warder. Sammalunda skal man ock medh honom handla / om han en son eller dotter stångar. Stångar han en trääl eller trålinno / så skal han giffua theras herra tretiyo silffuer Siklar / och oxan skal man stena.

Om någhor öpnar ena groop / eller gråffuer ena groop / och täcker henne icke til / och en oxe eller åßne faller så ther vthi / tå skal gropēnes herre lösa thet medh peningar / och giffua them tess herra igen / men kroppen skal wara hans.

Om någhors mans oxe stångar en annars oxa / så at han döör / tå skola the sälia then leffwande oxan / och byta peningana / och teslikes byta kroppen. War thet witterlighit at oxen war til förenne waan at stångas / och hans herre icke bewaradhe honom / tå skal han giffua en oxa för then andra / och behålla kroppen.

XXII. Capitel.

OM någhor stiäl en oxa eller itt fåår / och slachtar thet / eller sälier / han skal igen giffua fem oxar för en oxa / och fyra fåår för itt fåår.

Om en tiuff beslaghen warder / at han bryter sigh in / och fåår hugg til dödz / så skal ingen blodz rett gå offuer dråparen. Men år solen offuer honom vpgången / tå skal man blodz retten gå låta.

En tiuff skal igen betala. Haffuer han intit / så skal man sälia honom för hans tiuffnat. Finner man tiuffnadhen når honom leffuande / thet wari sigh oxe / åßne eller fåår / så skal han giffua dubbelt igen.

Om någhor gör skadha på åker eller wijngård / så at han låter sin booscap skadha göra vthi en annars åker / han skal aff thet betsta j sin åker och wijngård igen betala.

Om en eeld vpkommer / och fenger j törne / så at skylanar eller sädhen som ån nu ståår / eller åkren vpbrend warder / thet skal han betala igen som elden slept haffuer.

Om någhor fåår sinom nästa peninga eller tyygh til at göma / och them samma warder thet stolet vthu hwset / finner man tiuffuen / tå skal han giffua thet twefalt igen / Finner man icke tiuffuen / så skal man haffua hwswerden fram för ✠ Gudhanar / om han icke haffuer kommit sina hand widh sins nästes ting.

✠ (Gudhanar) Gudhar heta domarena therföre at the vthi Gudz stadh / effter Gudz lagh och ord / och icke effter sitt eghit sinne döma och regera skola såsom Christus betyghar Joan. 10.

Och om en then andra skyllar för någhon orett / ware sigh om oxa / eller åßna / eller fåår / eller klådher / eller hwadh som helst bortkommit år / tå skal begges theras saak komma in för Gudhanar / hulken Gudhana fördöma / han skal betala sinom nästa dubbelt igen.

Om någhor setter nidher når sin nästa / åßna / eller oxa / eller fåår / eller hwadh booscap thet kan wara / och thet döör / eller ellies fåår skadha / eller warder honom bortdriffuit / så at ingen seer thet / så skal thet komma til en eedh them

eedh them emellan widh HERRAN / at han icke haffuer låtit komma sina hand widh hans nästes ting. Och åghanden skal then annamma / at hin icke skal giffuat igen. Om en tiuff stiäl honom thet jfrå / skal han tå betala thet åghandenom igen. Warder thet riffuit / skal han haffua fram witne ther vppå / och så intit igen giffua.

Om någhor lånar aff sin nästa / och thet warder förderffuat eller döör / så at tess herre ther icke når år / tå skal han giffua thet igen. Är tess herre ther når / tå skal han icke giffua thet igen / mådhan han thet för sina peninga leegdt haffuer.

Om någhor lockar een jungfru / then ån nu icke förloffuat år / och låghrar henne / han skal giffua henne hennes morghongåffuor / och haffua henne til hustru. Om hennes fadher förßön honom henne / skal han tå vthgiffua peninga så mykit som jungfruers morghongåffuor tilhörer.

Een trolkona skalt tu icke låta leffua. Then som haffuer werdzscap medh någhon booscap / han skal dödhen döö. Then som offrar Gudhom vthan HERRANOM allena / han ware förbannat.

Fremlingar skalt tu icke beröffua eller vndertryckia / för ty j haffuen ock warit fremlingar j Egypti lande.

J skolen ingen enkio och fadherlööß barn bedröffua. Bedröffuar tu them / så warda the ropande til migh / och iagh skal höra theras roop / och mijn wreedhe skal förgrymma sigh / så at iagh dråper idher medh swerd / och idhra hustrur skola warda enkior / och idhor barn fadherlööß.

Når tu lånar mino folcke peninga thet fattigt år når tigh / skalt tu icke haffua tigh så medh honom som en ockrare / och intit ocker på honom bedriffua.

Når tu tagher en klådhnat til pantt aff tin nästa / skalt tu få honom thet igen förra ån solen gåår nidh / för ty / hans klådhnat år hans hwdz eendista offuerteckilse ther han vthi soffuer. Ropar han til migh / så wil iagh höra honom / ty iagh år barmhertugh.

Acto.23.

Gudhanar skalt tu icke banna / och then öffuersta j titt folck skalt tu icke lasta.

Tijn ✠ fyllelse och tårar skalt tu icke fördröya. Tin första son skalt tu giffua migh. Så skalt tu ock göra medh tinom oxa och fåår. J siw dagha låt thet bliffua når sinne modher / på ottonde daghenom skalt tu giffua migh thet.

✠ (Fyllelse) Merker allahanda hardh fruct / såsom år korn / äple / påron / ther man gör maat vthaff.

(Tårar) heter allt blööt frucht ther man gör most och drick vthaff / Såsom wijndruffuor / Oliuor etc.

J skolen wara itt heligt folck för migh. Ther före skolen j intit kött åta / thet som på markenne aff diwrom riffuit år / vthan kasta thet för hundana.

XXIII. Capitel.

TV skalt icke troo lögnachtight taal / så at tu gör enom ogudhactugom bijstånd / och warder itt wrångt witne.

Tu skalt icke fölia hopen effter til thet ondt år / och icke swara för retten / så at tu effter hopen wiker jfrå thet rett år.

Tu skalt icke beprydha then fattigha j hans saak.

Leuit.19. Deute.22.

Når tu finner tins owens oxa eller åßna / at han faar wil / så skalt tu ledhan heem til honom igen.

Når tu finner hans åßna som tigh hatar liggia vnder bördonne / skalt tu icke låta honom liggia / vthan hielpa honom vp.

Tu skalt icke böya tijns fattighes rett j hans saak.

War fierran jfrå falska saker. Then oskyllugha och rettferdugha skalt tu icke dråpa / ty iagh giffuer ingom ogudhactughom rett.

Tu skalt icke tagha mutor/ för ty mutor förblinda the seende/ och förwenda the retferdughas saker.

Tu skalt icke vndertryckia fremlingar / ty j weten huru the fremlingar j hiertat likar/ effter j haffuen ock fremlingar warit j Egypti lande.

J sex åår skalt tu såå titt land/och insamla tess frucht/ på siwnde årena skalt tu låta thet hwijlas och liggia / at the fattighe aff titt folk mågha äta ther aff/ Och hwadh offuer bliffuer / låt wildiwren på markenne äta thet. Så skalt tu ock göra medh tinom wijngård och olioberghe.

J sex daghar skalt tu göra titt arbete/ men then siwnde daghen skalt tu skona/ på thz tin oxe och åsne mågha hwijla sigh/och tinne tienerinnos son/ och fremlingen wedherquekia sigh.

Alt thet iagh idher sagdt haffuer / thet håller. Och andra Gudhars nampn skolen j icke j hoghkomma/och aff idhar munn skola the icke hörde warda.

J tree resor om året skolen j hålla migh höghtijdh/ nemligha/ the osyradhe brödz höghtijdh skalt tu hålla / at tu j siw dagha osyrat brödh äter (såsom iagh tigh budhit haffuer) j then tijdhen j Abibs månat/ för ty vthi honom åstu vthfaren vthu Egypten (Men kom icke medh toma hender fram före migh) Och then höghtijdhen når tu först begynnar bergha thet tu på markenne sådt haffuer. Och insamlingennes höghtijdh j ✠ årsens vthgång/ når tu titt arbete vthaff markenne insamlat haffuer.

(Tree resor) Thet är påsca höghtijdh vthi Aprili/ Pingesdagha j Junio/ och Löffhyddo höghtijdh j Septembri.

✠ årsens vthgang kallar han Septembers månat / ty tå är thet vthe medh wexande och insamlande.

Tree resor om året skal alt thet mankön är / komma fram för HERRAN Gudh.

Tu skalt icke offra mitt ♀ offers blodh medh surdeegh.

♀ (offers blodh) Thet är/ Tu skalt icke offra påscalambet/ förra än alt syrat brödh är vthu tina hwse.

Och mins höghtijdhes feta skal icke bliffua qwartt in til morghonen.

Förstlingen aff första fruchten på tinne mark / skalt tu föra in vthi HERRANS tins Gudz hws. Och skalt icke koka kidhet/ så lenge thet på sinne modhers miölk är.

Sij/ iagh sender en ☧ ångel fram före tigh/ then tigh skal bewara på wåghen/ och föra tigh til thet rwm som iagh bereedt haffuer. Ther före tagh tigh wara för hans ansichte/och hör hans röst / och förbittra honom icke/ ty han skal icke skona idher når j brotzlighe åren/ Och mitt nampn är j honom/ Hörer tu hans röst/ och gör alt thet iagh sägher tigh / så skal iagh wara tina fienders fiende/ och tina mootståndares mootståndare.

☧ ångelen som gick fram före folkena.

När nu min ångel gåår fram före tigh/ och förer tigh til the Amorreer/ Hetheer/ Phereseer/ Cananeer/ Heueer och Jebuseer / och iagh förgör them/ tå skalt tu icke tilbidia theras Gudhar/ ey heller tiena them/ och icke göra så som the göra / vthan skalt theras affgudhar bortkasta och sönderslå them. Men HERRANOM idhrom Gudh skolen j tiena / så skal han welsigna titt brödh och titt watn/ och skal alla kranckheet tagha tigh jfrå.

Jngen eensam eller ofruchtsam skal wara j tino lande/ och iagh skal låta tigh bliffua gamlan.

Jagh skal senda mijn förskreckilse fram före tigh/ och göra all folck förtuifflat tijt tu kommer/ och skal låta alla tina fiender komma på flychtena för tigh. Jagh skal senda getingar fram före tigh / som skola för tigh vthiagha the Heueer/ Cananeer och Hetheer.

Jagh skal icke vthdriffua them på itt åår för tigh/ at landet icke skal ödhe warda/och wildiwr föröka sigh emoot tigh/ toghligha skal iagh driffua them vth för tigh/ in til tess tu må wexa til / och besittia landet / och skal iagh settia titt landamäre thet rödha haffuet/ och the Philisteers haff/ och öknena alt in til elffuena. Ty iagh skal giffua landzens inbyggiare j tina hand/ at tu skalt vthdriffua them före tigh. Tu skalt intit förbund göra medh them eller medh theras Gudhar/ vthan låt icke boo them j tino lande/ at the icke komma tigh til at synda emoot migh. För ty / om tu tienar thera Gudhar/ kommer thet tigh til förargelse.

XXIIII. Capitel.

Och til Mose sadhe han/ Stijgh vp til HERRAN / tu och Aaron/ Nadab och Abihu / och the siwtiyo äldste j Jsrael/ och tilbedien fierran. Och Mose nalke sigh allena in til HERRAN/och låt the andra intit nalkas / och folckit komme ey heller medh honom vp.

Mose kom och förtalde folckena all HERRANS ord/ och alla retter. Tå swaradhe alt folckit medh eenne röst och sadhe/ All the ord som HERREN sagdt haffuer/ wilie wij göra.

(eenne röst) Laghen twinga wel folkit vthuertis til at säya eller vthloffua/ Men hiertat är ther icke medh/ Therföre haffuer wel folkit alt ena röst / men icke itt hierta.

Tå screff Mose all HERRANS ord / och stoodh om morghonen bittijdha vp/ och bygde itt altare nedhan widh berghit / medh tolff stodhar / effter the tolff Jsraels slechter / och sende tijt vnga män aff Jsraels barnom/ at the skulle offra ther vppå brenneoffer/ och tackoffer HERRANOM aff stutar.

Och Mose toogh helfftena aff blodhit/ och lät thet vthi itt becken/ then andra helfftena stenckte han vppå altaret / och toogh förbundzens book/ och laas henne för folckzens öron. Och tå the sadhe/ Alt thet HERREN sagdt haffuer wilie wij göra och efterlydha/ tå toogh Mose blodhit/ och stenckte folckit ther medh och sadhe/ Sij/ thetta är förbundzens blodh/ huilkit HERREN medh idher gör offuer all thenna orden.

Tå stigho Mose/ Aaron/ Nadab och Abihu/ och the siwtiyo äldste aff Jsrael vp/ och sågho Jsraels Gudh. Vnder hans föter war såsom en skiön Saphyr/ och såsom en himmel tå han klaar är. Och han lät icke sina hand. komma offuer the yppersta aff Jsrael. Och tå the hadhe skodhat Gudh/ åto the och drucko.

(sina hand) Han förskreckte thik icke medh dundrande och liungande/ såsom folkit war tilförenna förskreckt Ca. 20.

Och HERREN sadhe til Mose / Kom vp til migh på berghit/ och bliff ther/ at iagh giffuer tigh steentafflor / och lagh och budhord the iagh scriffuit haffuer/ huilka tu them lära skalt. Tå stoodh Mose vp och hans tienare Josua/ och steegh vp på Gudz bergh/ och sadhe til the äldsta/ Bliffuen här til tess wij komme igen til idher / Sij/ Aaron och Hur åro når idher/ kommer någhon saak på ferde/ then må j haffua in för them.

Tå nu Mose kom på berghit/ offuerteckte en molnskyy berghit. Och HERRANS herligheet hoodde vppå berghena Sinaj och offuerteckte thet medh molnskyyn j sex daghar/ och han kalladhe Mose på siwnde daghenom vthu skynom. Och HERRANS herligheetz anseende war såsom en förtärande eeld offuerst på berghena för Jsraels barnom. Och Mose gick mitt in j skyyn/ och steegh på berghit/ och bleff vppå berghena j fyratiyo daghar och fyratiyo nätter.

Mose bleff på berghena 40. dygn.

XXV. Capitel.

Och HERREN taladhe medh Mose och sadhe / Sägh Jsraels barnom at the giffua migh itt heffoffer. Och taghe thet aff huar man then som ther til itt frijwilliogt hierta haffuer. Och thetta är heffoffret som j skolen tagha aff them/ Gull/ silffuer/ koppar / golt silcke / skarlakan/ rosinrödt/ hwitt twinnat silke / getahåår / rödhlett wedhurskin/ tachsskin/ furoträå / olio til lampor/ specerij til smörielse och gott röökwerck/ Onichsteen / och infattadhe stenar til lijff kiortelen och til skiölden.

Och the skola göra migh en helghedom / at iagh må boo jbland them / effter som iagh wil wijsa tigh een efftersyyn til tabernaklit / och til alt thet som ther tilhörer/ så skole j göra thet.

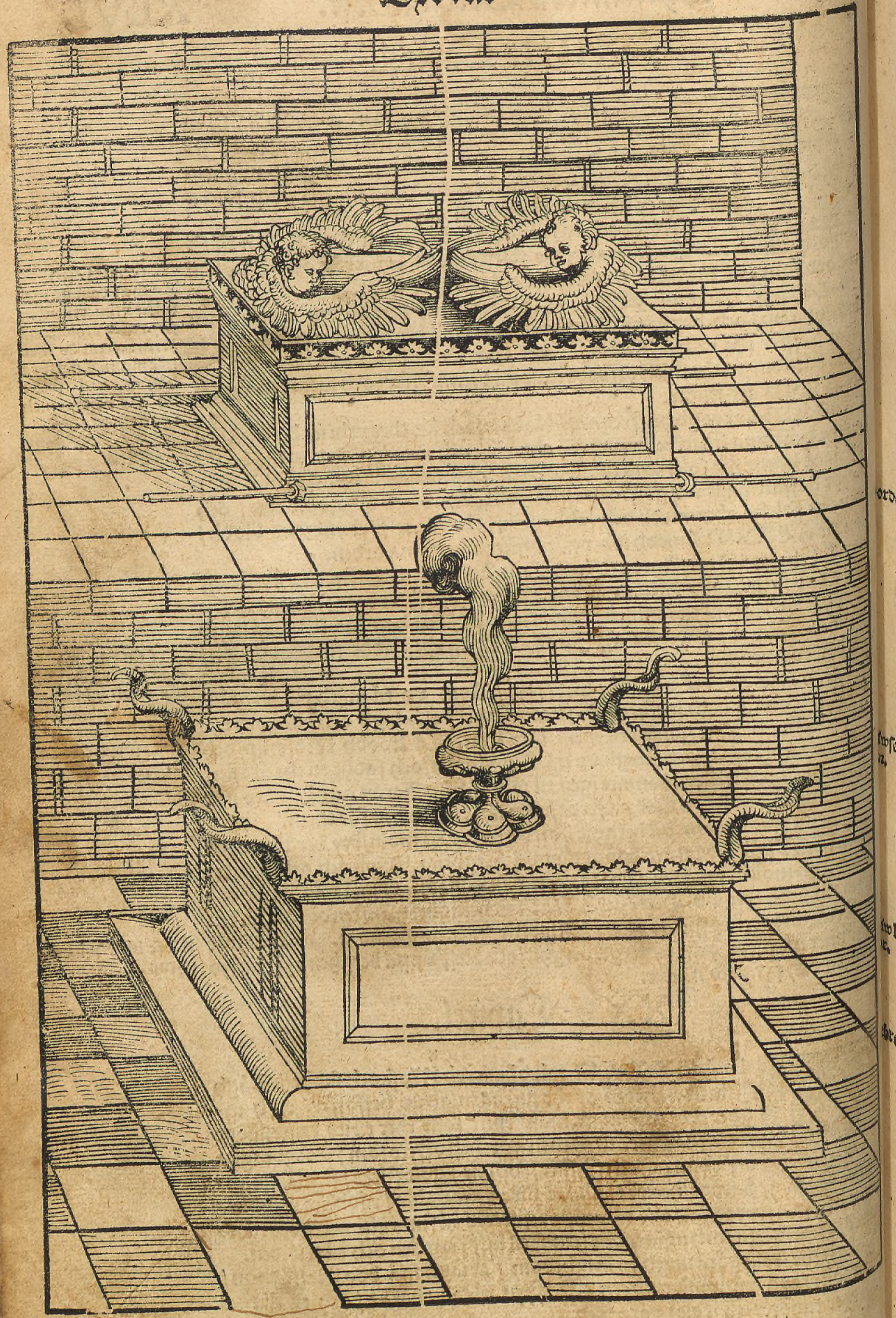

Gören en Arck aff furoträå / halfftridie alen ſkal wara lengden / halff annor alen breedden / och halff annor alen höghden / och tu ſkalt bedragha honom medh gott gull / innan och vthan / och gör en gyllene krantz offuan omkring / och giwt fyra ringar aff gull / them ſkalt tu ſettia j all fyra hörnen / ſå at twå ringar äro på then ena ſidhonne / och twå på then andra ſidhonne. Och gör ſtenger aff furoträå / och bedragh them medh gull / och ſtick them in j ringana på ſidhonne aff Arken / at man må bära honom ther medh / och ſkola the bliffua j ringomen / och icke warda vthdraghna. Och tu ſkalt leggia vthi Arcken thet witneſbyrd ſom iagh ſkal få tigh.

Tu ſkalt ock göra en Nådhaſtool aff klart guld / halfftridie alen ſkal wara lengden på honom / och halff annor alen breedden. Och tu ſkalt göra twå Cherubim aff tett gull på bådha endanar aff Nådhaſtolenom / ſå at en Cherub är på themna endanom / then andre på them andra endanom / och alt ſå äre twå Cherubim på Nådhaſtolens endom. Och the Cherubim ſkola vthreckia ſina wingar offuan öffuer / ſå at the offuerteckia Nådhaſtolē med theras wingar / och hwar annars andlete ſtå emoot huart annat / och theras andlete ſkola ſee vppå Nådhaſtolen. Och tu ſkalt ſettia Nådhaſtolen offuan vppå Arcken / och leggia j Arcken thet witneſ byrd ſom iagh ſkal få tigh.

Och tedhan wil iagh betygha tigh / och tala medh tigh / nemligha vthaff Nådhaſtolenom emellan the twå Cherubim ſom äre vppå witneſ byrdzens Arck / alt thet ſom iagh wil befala tigh til Jſraels barn.

(betygha) Thet är / Ther widh ſåſom widh itt wiſt tekn och witneſ byrd will iagh låta tigh weta at iagh är ti ſtädhes / ſå at iagh ther talar.

Tu ſkalt ock göra itt bord aff furoträå / twå alna ſkal teſſ lengd wara / och een alen breedden / och halff annor alen höghden / och tu ſkalt bedragha thet medh klart guld / och göra en gyllene krantz om kring thet / och ena liſto omkring / een handbreet högh / och en gyllene krantz omkring liſtona. Och ſkalt tu göra ther fyra gyllene ringar til / vppå the fyra hörnen på teſſ fyra fötter hardt vnder liſtonne ſkola ringana wara / at man må ſtinga ſtenger ther in och båra bordet / Och tu ſkalt göra ſtengerna aff furoträå / och bedragha them medh guld / at bordet må ther medh warda burit.

Tu ſkalt ock göra teſſ faat / ſkedhar / kannor / ſkålar / aff klart guld / at man ther medh vth och in ſkencker. Och ſkalt tu altijdh leggia ſkodhobrödh fram för migh på bordet.

Tu ſkalt ock göra en liuſaſtaka aff klart tett guld / leggen ther vppå ſkal wara medh röör / ſkålar / knöpar och blomor. Sex röör ſkola vthgå på ſidhomne aff liuſaſtakan / aff huario ſidhonne tree röör / huar och een röör ſkal haffua tree ſkålar ſåſom mandelnöter / knöpar och blomor. Thetta ſkola wara the ſex röör ſom vthgå aff liuſaſtakanom. Men läggen aff liuſaſtakanom ſkal haffua fyra ſkålar / och ther til knöpar och blomor / och jw en knööp vnder twå röör aff the ſex ſom gå vthaff liuſaſtakanom. Ty bådhe knöpar och röör ſkola gå ther vthaff / och altſamman klart tett guld.

Och tu ſkalt göra ſiw lampor offuan vppå / ſå at the lyſa emoot hwar andra / och liuſanäpor / och ſlecke tyygh alt aff klart guld. Vthaff en centener klart guld ſkalt tu göra honom / medh all teſſe tyygh. Och ſee til at tu alt gör effter then efterſyyn ſom tu på berghena ſeedt haffuer.

(centener) 80. pund guld.

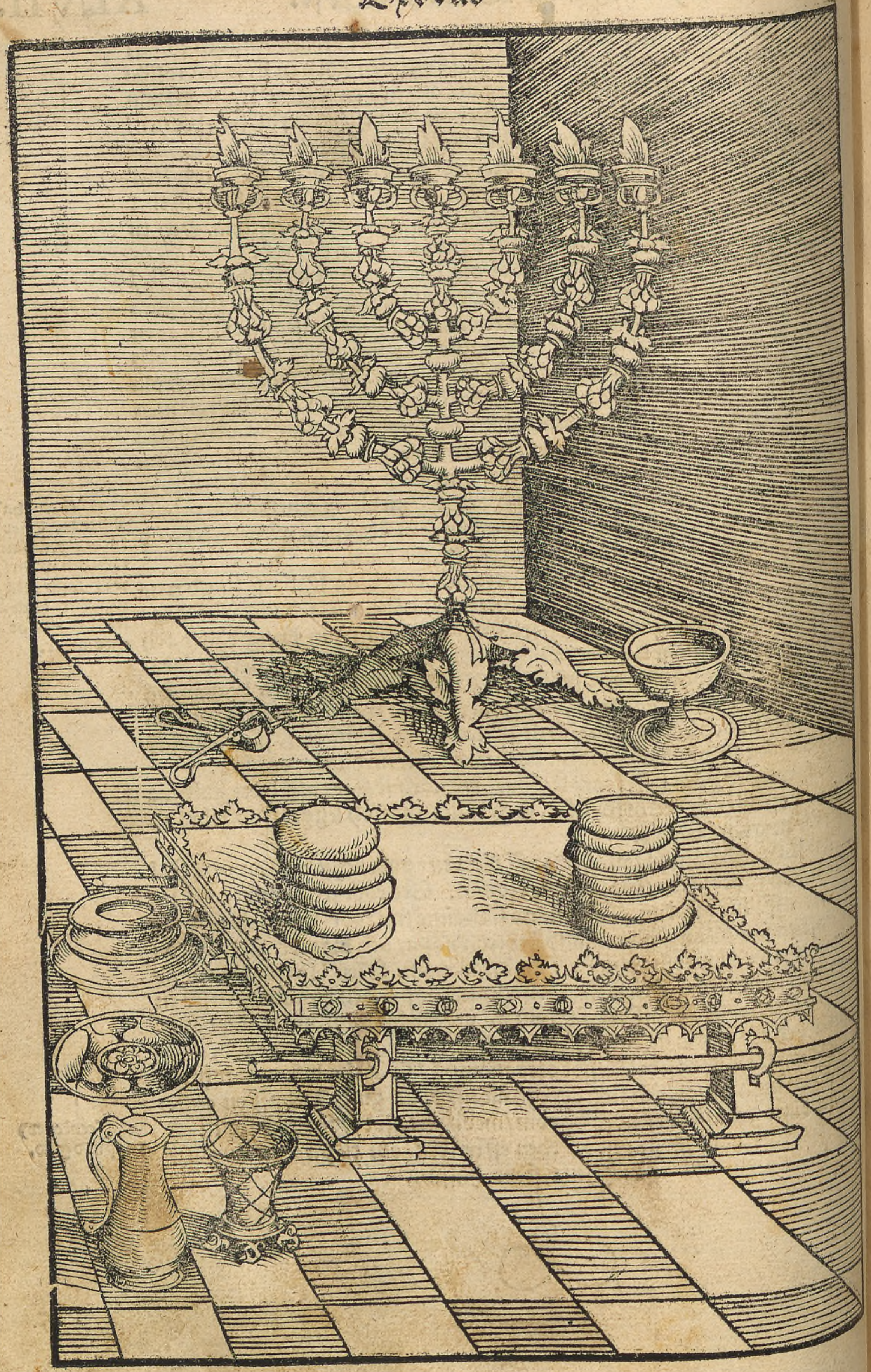

XXVI. Capitel.

Tabernaklet skalt tu göra aff tiyo tapeter aff hwitt twinnat silke / aff golt silke / aff skarlakan och rosinrödt. Cherubim skalt tu göra ther vppå konsteligha. Lengden på hwart tapetet skal wara otta och tiwghu alnar / breedden fyra alna / och skola alla tiyo wara eens / och skola iw wara fem tilhopafögd / thet ena widh thet andra. Och tu skalt göra lyckior aff golt silke allestådhes på stadhet på tapeten / at the mågha tilhopa föghas / at iw tw och tw på sitt stadh kunna tilsamman fästas / femtiyo lyckior på huart tapetet at thz ena må fästas widh thet andra. Och tu skalt göra femtiyo gyllene hechte / ther man the tapeter medh tilsamman knåpper / thet ena widh thet andra / til tess thet bliffuer itt tabernakel. Tabernaklet.

Tu skalt ock göra elloffua tapeter aff geta håår til offuerteckilse offuer tabernaklet / Lengden aff huart tapetet skal wara tretiyo alnar / breedden fyra alnar. Och skola all elloffua wara lika stoor / fem skalt tu medh huart annat tilhopa fögha / och sedhan sex tilhopa medh huart annat / så at tu gör thet siette tapetet dubbelt framman för tabernaklet. Och tu skalt göra femtiyo lyckior på stadhet aff huart tapetet / at the mågha tilhopa knåppas medh huart annat. Och skalt tu göra femtiyo koppar hechte / och knåppa hechten in vthi lyckionar / at tapeten tilsamman föghas / och warda een tåckilse. Men thet offuer är j lengdenne aff tapeten på tabernaklet / skalt tu helfftena låta hēgia vth offuer tabernaklet på bådha sijdhor een alen longt / så at thet offuer är / bliffuer på sidomen aff tabernaklet / och betecker thet på bådha sidhor.

Vthoffuer thenna teckelse skalt tu göra een annor offuerteckilse aff rödhlett wädhurskin. Och ther til een offuerteckilse aff tachsskin.

Tu skalt

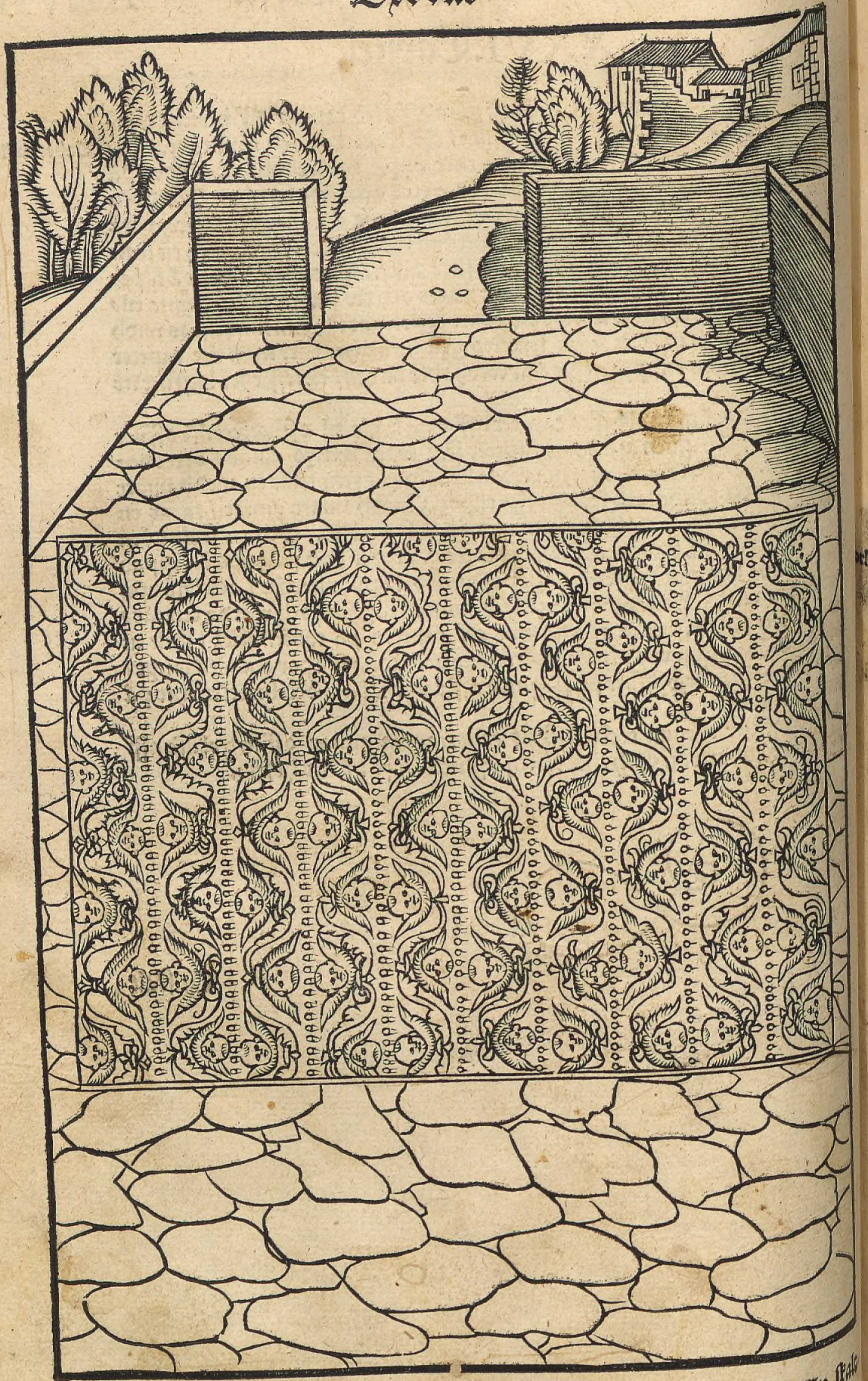

Tu skalt ock göra brådher til tabernaklet aff furoträä/huilken stå skola/ tiyo alna longt skal huart brådhet wara/och halff annor alen breedt. Twå nockor skal huart brådhet haffua/så at thet ena må settias widh thet andra. Alt så skalt tu göra all brådhen til tabernaklet/ Tiwghu aff them skola stå södher/the skola haffua fyretiyo silffuer föter nedhan vnder/ jw twå föter vnder huart brådhet på sina twå nockor. Sammalunda på then andra sidhonne norr vth skola ock stå tiwghu brådher/och fyretiyo silffuer föter/ jw twå föter vnder huart brådhet. Men baak j tabernaklet wester vth/ skalt tu göra sex brådher/ther til tw brådher baak j the tw hörnen aff tabernaklet/så at huart thera aff the tw brådhen laghar sigh medh sitt hörne brådhe jfrå nedhan alt vp ått/och komma offuan til lika tilhopa medh een krampo/så at thet äro otta brådhe medh theras silffuer föter/ huilke skola wara sexton/jw twå vnder itt brådhe.

Och tu skalt göra skottstenger aff furoträä/fem til the brådhen som äro på then ena sidhonne j tabernaklet/och fem til the brådhen på then andra sidhonne j tabernaklet/ och fem til the brådhen baak j tabernaklet wester vth. Och tu skalt skiuta stengerna mitt offuer brådhen vth ått/och fatta them all tilhopa jfrå thet ena hörnet til thet andra. Och skalt tu bedragha brådhen medh guld/och ringanar på them göra aff guld/at man skiuter stengerna ther in. Och stengerna skalt tu bedragha medh guld/ Och så skalt tu nu göra tabernaklet/effter thz settit som tu seedt haffuer på berghena.

Forlott.

Och tu skalt göra en forlott aff golt silke/skarlakan och rosenrödt och twinnat hwitt silke. Och tu skalt göra Cherubim ther vppå konsteligha/ och tu skalt hengia thet på fyra stolpar aff furoträä/the som bedraghne äro medh guld/och haffua gyllene knappar/och fyra silffuer föter. Och skalt tu knäppa forlotten ther in til med hechter/och settia witnesbyrdzes Arck innan för forlotten/at han är idher en åtskilnat emellan thet helgha och thet aldra helghasta.

Och tu skalt settia Nådhastolen på witnesbyrdzens Arck vthi thet aldra helghasta. Men bordet sett vthan för forlotten/och liusastakan twert offuer emoot bordet södher vth j tabernaklet/så at bordet ståår nörr vth.

Och skalt tu göra itt klädhe j tabernaklens döör/wirkat medh golt silke/rosenrödt/skarlakan och hwitt twinnat silke. Och skalt tu göra fem stolpar til thet samma klädhet aff furoträä offuerdraghna medh guld/medh gyllene knappar/och tu skalt giuta them fem koppar föter.

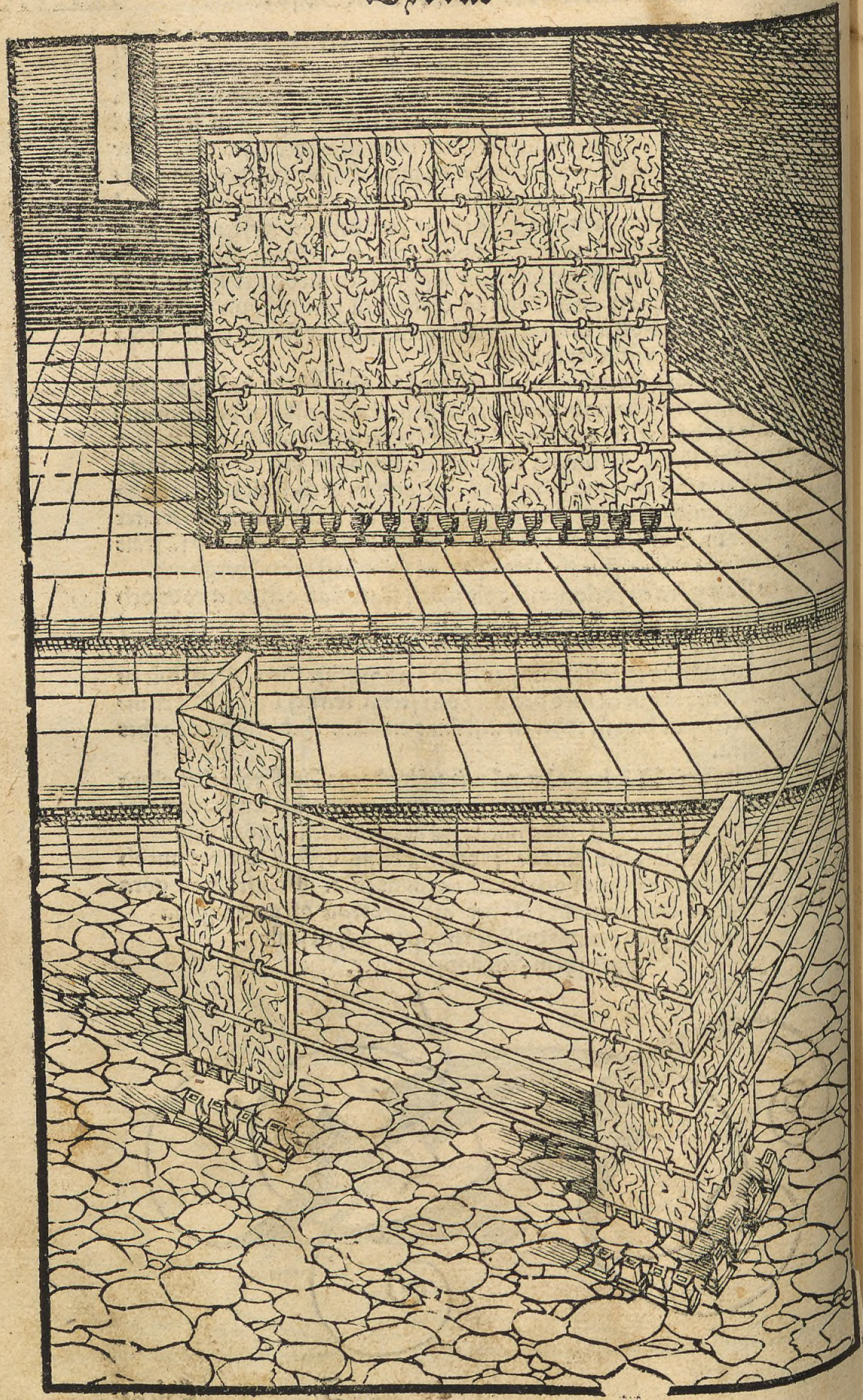

XXVII. Capitel.

OCh tu skalt göra itt altare aff furotråå / fem alna longt och breedt / så at thet warder rett fyrakant / och tree alna högt / Horn skalt tu göra på all fyra hörnen / och tu skalt öffuerdragha thet medh koppar. Gör ock askokåril / skofflar / becken / gafflar / kolpannor / Alt thet ther tilhörer skalt tu göra aff koppar. Tu skalt ock göra en galler såsom

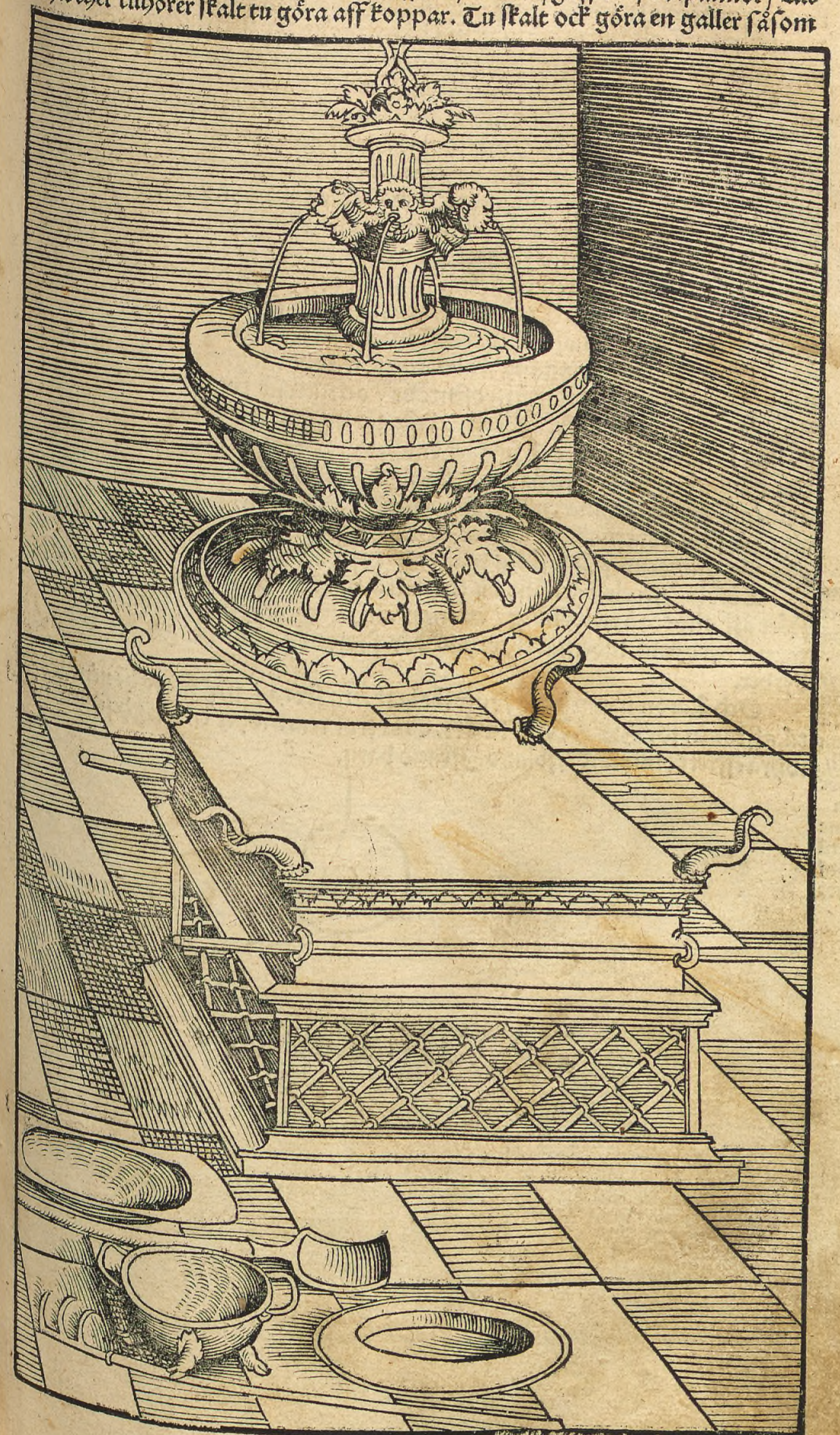

ſtt nååt aff koppar / och fyra koppar ringar på teſſ fyra hörn. Tu ſkalt ock
görat jfrå nedhan vp ått kring om Altaret / ſå at galleren recker mitt vppå
altaret. Och ſkalt tu göra ſtenger til altaret aff furotråå öffuerdragna med
koppar/och ſkalt tu ſtinga ſtengerna in j ringana/ſå at ſtengerna äro på bå-
dha ſidhor aff altaret / ther man må båra thet medh. Och ſkalt tu ſå görat
aff brädher / at thet bliffuer iholt/ſåſom tigh på berghit wijſt är.

Tu ſkalt ock göra en gård til tabernaklet / en boonat aff hwitt twinnat
ſilke/på then ena ſidhon hundradha alna long ſödher vth/och tiwghu ſtol-
par på tiwghu koppar föter/ och theras knappar medh theras giordar aff
ſilffuer. Sammalunda ock nörr vppå en boonat hundradhe alna long/tiw-
ghu ſtolpar på tiwghu koppar föter/och theras knappar medh theras gior
dar aff ſilffuer. Men weſter vth offuer gårdzens breedde ſkal wara en boo-
nat femtiyo alna long/tiyo ſtolpar på tiyo föter. Oeſter vth offuer gård-
zens breedde ſkal wara femtiyo alna / ſå at boonadhen haffuer på enne ſi-
dhonne femton alna / ther til tree ſtolpar på tree fötter. Och femton alna
på then andra ſidhonne/ther til tree ſtolpar på tree fötter.

Men j gårdzens ingång ſkal wara itt klådhe tiwghu alna breedt/ ſtic-
kat medh golt ſilke/ſkarlakan/roſenrödt / och hwitt twinnat ſilke / ther til
fyra ſtolpar på theras fyra fötter. Alle ſtolparna kring om gården ſkola
haffua ſilffuer giordar/och ſilffuer knappar/och koppar fötter/ Och leng-
den på gården ſkal wara hundradhe alnar/breedden femtiyo/ höghden fem
alna/aff hwitt twinnat ſilke/och theras fötter ſkola wara aff koppar. Och
alt thet ſom tabernaklet tilhörer til allahanda embete/ och alla teſſ pålar/
och alla gårdzens pålar ſkola wara aff koppar.

Biudh Iſraels barnom at the båra til tigh then aldra klareſta olio
ſtött aff olio tråå til lyßning / at man altijdh ther aff låter j lamporna vthi
witneſbyrdzens tabernakel vthan för förlotten ſom henger för witneſ-
byrdet.

Och Aaron medh hans söner ſkola thetta ſköta / jfrå morghonen alt in
til afftonen för HERRANOM. Thet ſkal wara idher en ewigh ſedh in til
idhra efftterkommande/jbland Iſraels barn.

(Witneſbyrdzens tabernakel) Thet kalladhes ſå för thē ſkul at Gudh ther witnadhe eller betyghadhe folkena ſin wilia / kunde ock ſå wel kallas ſamquems denes tabernakel/ ther aff at folkit ther förſamladhes lika ſom til een almenne ligh ſocknakyrkio til at halla ther höghtijdher och höra Gudz ord.

XXVIII. Capitel.

Och tu

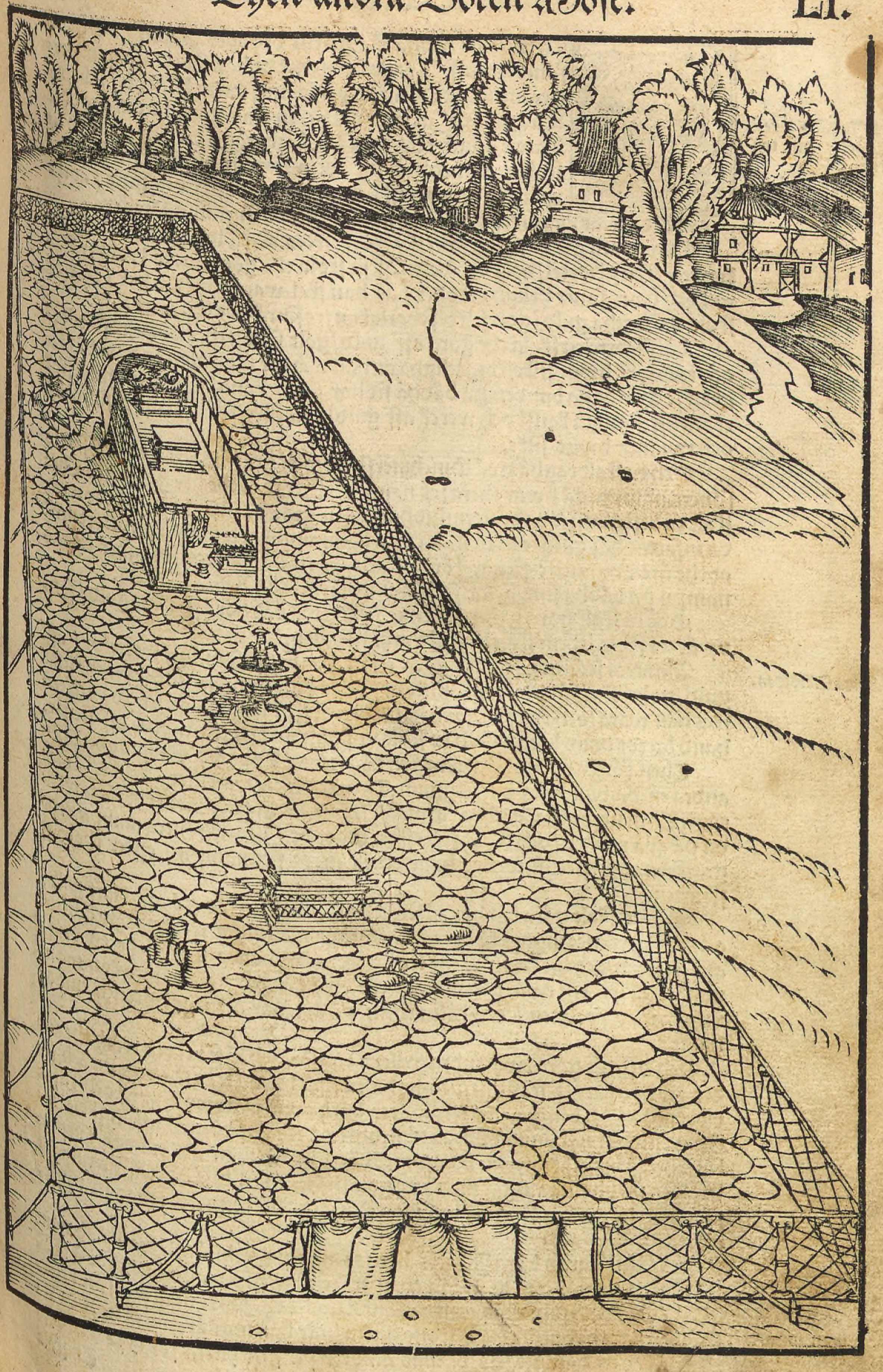

Thet Judiska Presteskapet / och thess klädhnat.

OCh tu skalt tagha til tigh tin brodher Aaron / och hans söner vthaff Israels barnom / at han skal wara min Prester / nemligha / Aaron och hans söner / Nadab / Abihu / Eleazar och Jthamar. Och tu skalt göra tinom brodher Aaron heligh klädher som äre herligh och skiön / Och tu skalt tala medh allom them som itt wijst hierta haffua / the iagh medh wijßhetennes anda vpfylt haffuer / at the göra klädher åt Aaron til hans wiyelse / at han bliffuer min Prester.

Och thetta äre klädhen som the göra skola. Skiöld / lijff kiortel / silkes kiortel / trångkiortel / hatt och belte. Altså skola the göra tinom brodher Aaron och hans söner heligh klädher / at han skal wara min Prester / ther til skola the tagha guld / golt silke / scharlakan / rosinrödt / och hwitt silke.

Lijffkiortelen.

Lijff kiortelen skola the göra aff guld / golt silke / scharlakan / rosinrödt / och twinnat hwitt silke / konsteligha at han warder sammanfögd på bådha axlar / och tilhopa bunden på bådha sidhor / och hans belte ther offuer skal wara aff samma konst och werck aff guld / golt silke / scharlakan / rosinrödt / och twinnat hwitt silke.

Och tu skalt tagha twå Onichinerstena / och graffua ther vppå Israels söners nampn / på hwar thera sex nampn / effter som the äre gamle til. Thes skalt tu bestella medh the steensnidhare / som graffua jnsigler / så at the warda infattadhe j guld / och tu skalt fästa them vppå axlanar på lijff kiortelens / at the äre åminnelse stenar för Israels barn / at Aaron dragher theras nampn på bådha sina axlar / til åminnelse för HERRANOM.

Och tu skalt göra gyllene spenne / och twå kådhor aff klart guld / som vp åt gå skola / them skalt tu fästa vthi spennen.

Ämbetes Skiölden.

Ämbetes skiölden skalt tu göra effter konst / såsom lijff kiortelen / aff guld / golt silke / scharlakan / rosinrödt / och twinnat hwitt silke / fyrahörnat skal han wara / och twefall. Een hand breedt skal wara hans lengd / och een hand breedt hans breed. Och tu skalt vpfyllat medh fyra radher aff stenar.

Then första radhen skal wara en Sardius / Topatz / Smaragd. Then andra en Rubijn / Saphyr / Dimant. Then tridie en Lyncurer / Achat / Amethist. Then fierde en Turchos / Onich / Jaspis / vthi guld skola the satte warda på alla radher / och skola stå effter the tolff Israels söners nampn vthgraffuen aff steensnidhare huar thera medh sitt nampn / effter the tolff slechten.

Och tu skalt göra kådhor til skiölden som nedher åt gå aff klart guld / och twå gyllene ringar / så at tu fäster the twå ringar widh the tw hörnen aff skiölden / och låt komma the twå gyllene kådhonar in vthi the twå ringanar. Men the twå endana aff the twå kådhor skalt tu låta komma in vthi the tw spennen / och fästa them på axlanar aff lijff kiortelen emoot huart annat.

Och tu skalt göra twå andra gyllene ringar / och fästa them widh the andra tw hörnen aff skiölden / nemligha / til sina brädd ther the vthan på lijff kiortelen medh hengia. Och skalt åter göra twå gyllene ringar / och fästa them emoot huar annan vthan til nedhre på the tw hörnen aff lijff kiortelen / ther som lijff kiortelen kommer tilhopa / Och man skal tilhopa kneppa skiölden medh sina ringar medh itt golt snöre / in til lijff kiortelsens ringar / så at han ligger hardt in på lijff kiortelen / och skiölden icke losnar ifrå lijff kiortelen.

Så skal Aaron bära Israels barnas nampn vthi ämbetes skiöldenom på sitt hierta / när han gåår in vthi thet Helgha / til een åminnelse för HERRANOM altijdh. Och tu skalt låta Liws och Fulkomligheet j ämbetis skiölden / at the bliffua på Aarons hierta / när han ingåår för HERRANOM / och bär Israels barnas ämbete på sino hierta för HERRANOM altijdh.

(Liws etc.) Hwadh thetta warit haffuer weet man nu intit / på Hebreisk kallas thet Vrim och Thummim.

Tu skalt

Tu skalt

Silkes kiortelen.

Tu skalt ock göra vnder lijff kiortelen en silkes kiortel alsamman aff golt silke / och offuerst mitt på honom skal wara itt halsmogh / och een boorda omkring halsmoghet tilhopa fällat / at thet icke synder gåår. Och nedhan på hans fåll / skalt tu göra såsom granata åple aff golt silke / skarlakan / rosinrödt / alt om kring / och emellan them gyllene biellor ock alt omkring / så at ther är een gyllene biella / och ther näst itt granata åple / och åter een gyllene biella medh itt granata åple alt omkring på fällen aff samma silkes kiortel. Och Aaron skal haffua honom vppå när han tienar / så at man hörer klanget aff honom / när han vth och ingåår vthi thet Helgha för HERRANOM / på thet at han icke skal döö.

Ennespannet.

Tu skalt ock göra itt ennespan aff klart guld / och gråffua ther vthi effter steensnidhare konst HERRANS helighet / och tu skalt fästa thet på hatten framman j ennet på Aaron medh itt golt snöre / så at Aaron båår tess Helghas brist som Israels barn helgha j allom sinom gåffuom och helghedom. Och thet skal altijdh wara på hans enne / at han skal försona them för HERRANOM.

Trång kiortelen.

Tu skalt ock göra en trång kiortel aff hwitt silke / och en hatt aff hwitt silke / och itt stickat belte.

Och til Aarons söner skalt tu göra kiortlar / belte och huffuor / som äre herligh och skiön / och skalt klädha them vppå tin brodher Aaron medh hans söner / och skalt smöria them / och fylla theras hender / och wiya them at the skola bliffua mine Prester. Och skalt göra them linnen nedherklädher til at skyla blyghdennes köt / jfrå lendenne alt nedh på låren / och Aaron medh hans söner skola haffua them vppå / när the gå in vthi witnesbyrdzens tabernakel / eller fram til altaret til at tiena vthi thy Helgha / på thet at the icke vmgella theras misgerning / och moste döö. Thet skal wara honom och hans sädh effter honom itt ewigt sett.

(Fylla henderna) Effter thet Hebraiska målet är thet så mykit som få them offer j henderna thet the offra skulle / til wiyelse.

XXIX. Capitel.

Prestawiyelse.

Thetta moste tu ock göra them til at the skola warda migh wijghde til Prester. Tagh en vngan stwt / och twå wädhrar vthan wanck / osyrat brödh / och osyradhe kakur blandadhe medh olio / och osyradhe tunkakur smorda medh olio / aff hwete miöl skalt tu alt görat / och skalt leggiat vthi en korgh / och vthi korghenom båra thet fram samt medh stutenom och the twå wädhranar.

Och tu skalt haffua Aaron och hans söner fram för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel / och twå them medh watn / och tagha klädhen och klädha vppå Aaron then trånga kiortelen / och then silkes kiortelen / och lijffkiortelen / och skiölden til lijff kiortelen / och skalt begiorda honom vthan vppå lijff kiortelen / och settia hatten vppå hans hoffuudh / och then helgha kronona vppå hatten / Och skalt tagha smörie olio / och giuta vppå hans hoffuudh och smöria honom. Och hans söner skalt tu ock haffua fram / och klädha vppå them then trånga kiortelen / och begiorda bådhe Aaron och them medh belter / och binda huffuonar på them / at the skola haffua Prersterscapit til itt ewigt sett.

Och tu skalt fylla henderna vppå Aaron och hans söner / och haffua stwten fram för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel. Och Aaron medh hans söner skola leggia sina hender på hoffuudhet aff stwtenom / och tu skalt slachta stwten för HERRANOM in för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel. Och skalt tagha aff hans blodh / och stryka vppå altarens horn medh titt finger / och alt thet andra blodhet kasta nedher på botnen til altaret.

altaret. Och skalt tagha alt thet feta som är på tarmanar / och thet nätet offuer leffwrena och bådha niwranar medh thet feta som ther på är / och skalt brenna thet vp på altarena. Men stwtens köt / hudhena / och goret skalt tu vpbrenna medh eeld vthan för lägret / ty thet är itt syndoffer.

Men then ena wädhuren skalt tu tagha / och Aaron medh hans söner skola leggia theras hender på hans hoffuudh / sedhan skalt tu slachta honom / och tagha hans blodh / och stenckia vppå altaret alt omkring. Men wädhuren skalt tu hugga j stycker / och twå hans inelffuer och föter / och skalt leggia thet på hans stycker och hoffuudh / och brenna vp allan wädhuren på altaret / ty thet är itt brenneoffer HERRANOM / een sööt lwcht HERRANOM.

Then andra wädhuren skalt tu tagha / och Aaron medh hans söner skola leggia sina hender på hans hoffuudh / och skalt slachtan / och tagha aff hans blodh / och stryka på höghra örnatimpen aff Aaron och hans söner / och vppå tumman aff theras höghra hand / och på största tåån aff theras högra foot / och skalt stenckia blodhet på altaret alt omkring / och skalt tagha blodhet på altarena / och smörie olio / och stenckia på Aaron och hans klädher / hans söner och theras klädher / Så warder han och hans klädher / hans söner och theras klädher wijgd. Sedhan skalt tu tagha thet feta aff wädhuren / stierten / och thet feta som är på inelffuen / nätet som är offuer leffwrena / och bådha niwrana medh thet feta som ther offuer är / och then höghra boghen (ty thet är fyllelsens wädhur) och itt brödh / och een olio kako / och een tunkako vthu korghenom ther thet osyradhe brödhet j är / then för HERRANOM ståår. Och legg alt thetta på Aarons och hans söners hender / och weeffta thet HERRANOM. Och så skalt tu tagha thet vthaff theras hender / och brenn thet vp på altarena för itt brenneoffer / til een sööt lwcht för HERRANOM / ty thet är HERRANS offer.

Och tu skalt tagha bröstet aff fyllelsens wädhur Aarons / och skalt weeffta thet för HERRANOM / thet skal wara tin deel. Och skalt alt så helgha weefftebröstet och heffuoboghanar / som weefftadhe och heffne äro aff fyllelsens wädhur Aarons och hans söners / Och thet skal wara Aarons och hans söners / til itt ewigt sett aff Israels barnom / ty thet är itt heffoffer / och heffoffren skola höra HERRANOM til aff Israels barnom j theras tackoffer och heffoffer.

Men Aarons helgha klädher skola hans söner haffua effter honom / at the ther vthinnan skola warda smorde / och theras hender fylta. Huilken aff hans söner warder prest j hans stadh han skal klädha them vppå j siw dagha / at han skal gå in vthi witnesbyrdzens tabernakel til at tiena vthi the helgha.

Tu skalt ock tagha fyllelsens wädhur / och koka hans köt på heligt rwm. Och Aaron medh hans söner skola åta aff samma wädhurs köte medh brödhet som j korghenom är / in för dörenne aff witnesbyrdzens tabernakel / ty een försoning är ther medh skeedd / til at fylla theras hender / at the skola wijgde warda. Ingen annar skal åtat / ty thet är Helight.

Om någhot offuerbliffuer aff fyllelsens köte / och aff brödhena in til morghonen / thet skalt tu vpbrenna på eelde / och icke låta åtat / ty thet är helight. Och alt så skalt tu göra medh Aaron och hans söner / såsom iagh haffuer budhit tigh. J siw dagha skalt tu fylla theras hender / och huar dagh slachta en stwt / til itt syndoffer til försoning. Och skalt skäära altaret / när tu försonar thet / och skalt smöria thet / at thet skal bliffua wijgdt. J siw dagha skalt tu försona och wiya altaret / at thet skal wara tess aldra helghestes altare. Hoo som wil komma widh altaret / han skal wara wijgd.

(skäära) Thet är / afflösa / såsom Psal. 51. Asperges me Isopo / thet är / afflöös eller skäära migh.

Och thetta skalt tu göra medh altaret. Tw lamb årsgammul / skalt tu

huar dagh

Thet dagligha offret.

huar dagh offra ther vppå. Itt lamb om morghonen / thet andra om afftonen. Och til itt lamb en tiyung semblo miöl / blandat medh en fierdung aff itt Hin stött olio / och en fierdung aff itt Hin wijn til drickoffer. Medh thet andra lambet om afftonen skalt tu göra såsom medh morghonens spijßoffer och drickoffer / til een sööt lwcht HERRANOM aff offrena. Thetta är thet dagligha brenneoffret in til idhra efftterkommande / för dörenne aff witnesbyrdzens tabernakel för HERRANOM / ther iagh idher betygha / och medh tigh tala wil. Ther wil iagh Israels barnom betyghat och helghat warda j minne herligheet / och wil helgha witnesbyrdzens tabernakel medh altarena / och wiya Aaron medh hans söner migh til Prester. Och wil boo jbland Israels barn / och wara theras Gudh / at the weta skola / at iagh är HERREN theras Gudh / som them förde vthu Egypti land / at iagh skulle boo jbland them. Jagh HERREN theras Gudh.

XXX. Capitel.

Röök altaret.

TV skalt ock göra itt rööksaltare til röökning aff furoträå / een alen longt och breedt / rett fyrakät / och twå alna högdt / medh sijn horn / och skalt offuerdragha thet medh klart guld / tess taak / och tess weggiar alt omkring / och tess horn. Och skalt göra en krantz aff guld ther omkring / och twå gyllene ringar vnder krantzen på bådha sidhor / at man må settia ther stenger vthi / och bårat ther medh. Stengerna skalt tu ock göra aff furoträå / och medh guld offuerdragha them / Och skalt settia thet in för förlotten som henger för witnesbyrdzens Arck / och för Nådhastolen som är på witnesbyrdet / Tådhan wil iagh betygha tigh.

Och Aaron skal ther på rökia gott röökwerck huar morghon / när han redher lamponar til. Sammalunda när han vptender lamponar om afftonen / skal han ock rökia sådana röök. Thet skal wara then dagligha röken för HERRANOM när idhra efftterkommande. J skolen ingen främande röök göra ther vppå / och intit brenneoffer / ey heller spijßoffer / och intit drickoffer offra ther vppå. Och Aaron skal på tess horn försona en tidh om året / medh syndoffrens blodh til försoning Sådana försöning skal skee en gång årligha när idhra efftterkömande / ty thet är HERRANOM thet aldra helghesta.

Och HERREN taladhe medh Mose och sadhe / När tu räknar hoffuudhen aff Israels barn / tå skal huar och en giffua HERRANOM försoning för sina siäl / på thet them icke skal wedherfaras een plågha / när the reknadhe warda. Och skal huar och en som med är j talet giffua en halff Sikel / effter Helghedomsens Sikel. En Sikel geller tiwghu Gera. Sådana halff Sikel skal wara HERRANS Hefoffer. Thn som j talet är jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer / han skal giffua HERRANOM Hefoffer. Then rijke skal icke meer giffua / och then fattighe icke mindre j them halffua Siklenom / som man giffuer HERRANOM til itt Hefoffer / för theras siälars försoning. Och tu skalt sådana försoninga peninga tagha aff Israels barnom / och leggia them til Gudz tieniste j witnesbyrdzens tabernakel / så at thet är Israels barnom een åminnelse för HERRANOM / at han låter försona sigh offuer theras siälar.

Twettekaret.

Och HERREN taladhe medh Mose och sadhe / Tu skalt ock göra itt twettekaar aff koppar medh en koppar foot til at twå vthaff / och skalt settia thet emellan witnesbyrdzens tabernakel och altaret / och låta ther watn vthi / at Aaron och hans söner twå theras hender och fötter ther vthi / när the gå in vthi witnesbyrdzens tabernakel eller til altaret / til at tina HERRANOM medh röökoffer / på thet at the icke skola döö. Thet skal honom

honom itt ewight sett wara och hans sädh j theras efftterkommandom.

Och HERREN taladhe medh Mose och sadhe / Tagh tigh alrabesta specerij / alra ädlesta Myrrham / femhundrat Siklar / och Caneel halfft så mykit femtiyo och twhundrat / och Calamus teslikes femtiyo och twhundrat / och Casia femhundrat / effter Helghedomsens Sikel / och olio aff olioträä itt Hin / och gör een heligh smörioolio / effter Apothecare konst.

Smörioolio.

Och tu skalt ther medh smöria witnesbyrdzens tabernakel / witnesbyrdzens Arck / bordet medh all sijn tyygh / liusastakan medh sijn tyygh / röökaltaret / brenneoffers altaret medh all sijn tyygh / och twåttekaret medh sin foot / och skalt alt så wiya them / at the bliffua thet alra helghasta / ty then som wil komma ther widh / han moste wara wijgd. Aaron och hans söner skalt tu ock smöria / och wiya them migh til Prester.

Och tu skalt tala medh Israels barn och seya / Thenna olian skal wara migh een heligh smörielse när idhra efftterkommande / På menniskes kropp skal hon icke gutin warda. Och skal ey heller någhon sådana göras / ty hon är heligh / ther före skal hon wara idher heligh. Then som gör een sådana / eller giffuer enom androm ther aff / han skal vthrotat warda vthu sitt folck.

Rökwerck.

Och HERREN sadhe til Mose. Tagh tigh specerij / Balsam / Stacten / Galban / och reent rökilse / så mykit aff thet ena som aff thet andra / och gör ther röökwerck aff / effter Apothecare konst bemengt / så at thet är klart til heligheet / Och stööt thet til puluer / och tu skalt leggia thet in för witnesbyrdet in vthi witnesbyrdzens tabernakel / Tådhan iagh tigh betygha skal. Thet skal wara idher thet allrahelghasta / och itt sådant röökwerck skole j icke göra idher / vthan thet skal wara tigh helight HERRANOM. Then som itt sådant gör til at rökia ther medh / then skal vthrotat warda vthu sitt folck.

XXXI. Capitel.

Bezaleel.

OCh HERREN taladhe medh Mose och sadhe / Sij / iagh haffuer widh nampn kallat Bezaleel Vri son / Hurs sons aff Juda slechte / och haffuer fylt honom medh Gudz anda / medh wijßheet och förstånd och konst / och medh allahanda werck konsteligha til at arbeta / på guld / silffuer / koppar / konsteligha vthskära och insettia stenar / och konsteligha timbra på träå / til at göra allahanda werck. Och sij / Jagh haffuer fååt honom til hielp Ahaliab Ahisamachs son aff Dans slechte. Och haffuer huariom och enom wijsom giffuit wijsdom j hiertat / at the göra skola alt thet iagh tigh budhit haffuer / witnesbyrdzens tabernakel / witnesbyrzens Arck / Nådhastolen ther vppå / och all tabernaklens tyygh / bordet och tess tyygh / then skiöna liusastakan och all hans tyygh / röökaltaret / brenneoffers altaret medh all sijn tyygh / twåttokaret medh sinom foot / embitzklådhen och the helgha klådhen Prestens Aarons / och hans söners klådher / til at tiena j Presterscapena / smöriooliona / och röökwerck aff specerij til Helghedomen. Alt thet iagh haffuer budhit tigh / skola the göra.

Ahaliab.

Och HERREN taladhe medh Mose och sadhe / Tala til Israels barn / och sägh / Håller min Sabbath / ty han är itt tekn emellan migh och idher in til idhra efftterkommande / at j skolen weta / at iagh är HERREN then idher helghar / therföre håller min Sabbath / ty han skal wara idher heligh. Then som ohelghar honom / han skal dödhen döö. Then som gör någhot arbete på honom / hans siäl skal vthrotat warda vthu hans folck.

Sabbath.

Sex dagha skal man arbeta / men på siwnde daghen är Sabbath / HERRANS helgha hwila. Then som någhot arbete gör på Sabbaths daghen / han skal dödhen döö. Ther före skola Israels barn hålla Sabbath

at the

at the medh theras efterkommande hålla honom til itt ewight förbund. Han är itt ewight tekn emellan migh och Jsraels barn. Ty j sex dagha giorde HERREN himmel och iord / men på siwnde daghen hölt han vp och hwylte sigh.

The twå tafflor.

Och tå HERREN hadhe vthtalat medh Mose på Sinaj bergh / gaff han honom twå witnesbyrdzens taff lor / the woro aff steen / och scriffuen medh Gudz finger.

XXXII. Capitel.

TÅ folcket sågh at Mose fördröghde komma nedher aff berghena / församladhe the sigh emoot Aaron / och sadhe til honom / Vp / och gör oss Gudhar the som gå före oss / ty wij wete icke hwadh tessom manne Mose wedherfaret är / then oss fördt haffuer vthu Egyptj land. Aaron sadhe til them / Rijffuer the gyllene örnaringar / vthu idhra hustrurs öron / idhra söners och idhra döttras / och bärer them til migh. Tå reeff alt folcket theras gyllene örnaringar vthu theras öron / och båro them til Aaron / Och han toogh them aff theras hender / och vthkastadhe thet medh en graffstickel / och the giorde en guttin kalff / och sadhe / Thetta äre tina Gudhar Jsrael / som tigh vthu Egyptj land fördt haffua.

(vthkastadhe) Thet är / han screff them före hurudana belete the göra skulle / Så plåghar men nyktos lära settia folcket före / hwadh the skola göra för werk / ther medh the må tiena Gudhi / Ty här kant tu wel see / at folcket satte sigh före tiena then retta Gudhenom / när the vpreeste kalffuen / effter Aaron lät vth ropa / at thet war HERRANS fest / och bygde itt altare.

Tå Aaron sågh thet / bygde han itt altare före them / och lät vthropa / och såya / J morghon är HERRANS högtijdh. Och the stodho om morghonen bittijdha vp / och offradhe brenneoffer / och båro fram tackoffer. Sådhan satte sigh folcket til at äta och dricka / och stodho vp til at leeka.

Tå sadhe HERREN til Mose / Gack / Stijgh nedh / ty titt folck som tu vthu Egyptj land fördt haffuer / haffuer förderffuat thet / the äre snarligha trädde jfrå the wäghar som iagh them budhit haffuer. The haffua giordt sigh en guttin kalff / och haffua bidhit til honom / och offrat honom / och sagdt / Thetta äro tina Gudhar Jsrael / som tigh haffua fördt vthu Egyptj land. Och HERREN sadhe til Mose / Jagh seer at thet är itt hardnackat folck / och nu låt migh / at mijn wredhe förgrymmar sigh offuer them och vpfräter them / så wil iagh göra tigh til itt stoort folck.

Mose förböön för folcket.

Men Mose badh alffwarligha in för HERRAN sin Gudh / och sadhe / Ah HERRE / Hwj wil tijn wredhe förgrymma sigh offuer titt folck / ther tu medh stora macht och weldigha hand / vthu Egyptj land fördt haffuer? Hwj skulle the Egyptier tala och såya / Han haffuer fördt them vth til theras oferd / på thet han skulle dräpa them j berghomen / och vthskrapa them aff iordenne? Wendt tigh jfrå tinne wredhes grymheet / och war nådheligh offuer tins folcks ondsko / Tenck vppå tina tienare Abraham / Jsaac / och Jsrael / hwilkom tu widh tigh sielff sworit haffuer / och sagdt them / Jagh skal föröka idhra sädh / såsom stiernonar j himlenom / och alt thet landet / ther iagh omtalat haffuer / wil iagh giffua idhro sädh / och the skola besittia thet ewinnerligha. Så ångradhe tå HERREN thet onda som han hotadhe at göra sino folcke.

Mose wende sigh och steegh nedh aff berghena / och hadhe twå witnesbyrdzens taff lor j sinne hand / the woro screffne på bådha sidhor / Och Gudh hadhe sielff giordt them / och sielff scriffuit scrifftena ther vthi. Tå nu Josua hörde folckens skrij / at the iubileradhe / sadhe han til Mose / Itt krijgsskriyande är j låghret. Swaradhe han / Thet är icke itt skriyande såsom aff them ther winna eller tappa / vthan iagh hörer itt skriyande aff qwädedanssar.

Som

Som han nu kom in til låghret / och fick see kalffuen och dantzen / förgrymmadhe han sigh j wredhe / och kastadhe taff lonar vthu sina hand / och slogh them sönder nedhan för berghena / och toogh kalffuen som the giordt hadhe / och brende honom vp j eeld / och giorde honom til puluer / och strödde thet j watn / och gaff thz Jsraels barnom til dricka / och sadhe til Aaron / Hwadh haffuer folcket giordt tigh / at tu haffuer kommet them een så stoor synd vppå?

Mose sönderslår tafflonar.

Aaron sadhe / Min herre låte sina wredhe icke förgrymma sigh / tu weest at thetta folcket är ondt. The sadhe til migh / Gör oss Gudhar som oss föregå / ty wij wete icke huru thenna mannenom Mose gåår / then oss fördt haffuer vthu Egyptj land. Jagh sadhe til them / Then som guld haffuer / han rijffue thet aff / och få migh / Och iagh kastadhe thet j eeld / ther aff är thenna kalffuen worden.

Tå nu Mose sågh at folcket war frijt (ty Aaron hadhe giordt them frij / och ther medh han them förhöya wille / kom han them på skam) trädde han in j porten ått låghrena / och sadhe / kommer hijt til migh huar och en som HERRANOM tilhörer. Tå församladhe sigh til honom alle Leuj barn / och han sadhe til them / Thetta sägher HERREN Jsraels Gudh / Binde huar och en sitt swerd på sina lender / och gåår j genom låghret fram och åter / jfrå then ena porten til then andra / och dräpe huar och en sin brodher / frenda / och nästa. Leuj barn giorde såsom Mose them sadhe. Och föll j then daghen aff folckena / try tusend män. Tå sadhe Mose / Fyllen j j dagh idhra hender HERRANOM / huar och en på sin son och brodher / at j dagh må offuer idher welsignelse giffuin warda.

Om morghonen ther effter / sadhe Mose til folcket / J haffuen giordt een stoor synd. Nu iagh wil vpstigha til HERRAN om iagh til ewentyrs kan försona idhra synder.

Som nu Mose åter kom til HERRAN / sadhe han / Ah thetta folcket haffuer giordt een stoor synd / och haffua giordt sigh gyllene Gudhar. Nu förlååt thin theras synd / huar icke / så skrapa migh ock vthu tinne book som tu scriffuit haffuer. HERREN sadhe til Mose / Huru? then wil iagh vthskrapa vthu minne book / som syndar emoot migh. Så gack nu och föör folcket tijt som iagh haffuer sagdt tigh / Sij / min ångel skal gå före tigh. Men på min sökninges dagh skal iagh sökia thera synder offuer them / Altså plåghadhe HERREN folcket / ther före at the hadhe giordt kalffuen / hwilken Aaron giorde.

XXXIII. Capitel.

HERREN sadhe til Mose / Gack / dragh hädhan / tu och folcket som tu vthu Egyptj land fördt haffuer / in vthi thet landet som iagh Abraham / Jsaac och Jacob sworit haffuer / och sagdt / Tinne sädh wil iagh giffua thet / och wil senda min ångel före tigh / och vthdriffua the Cananeer / Amoreer / Hetheer / Phereseer / Heueer / och Jebuseer / in vthi thet land / ther miölk och hannogh vthi flyter / ty iagh wil icke dragha vp medh tigh / för ty tu äst itt hardnackat folck / iagh motte til ewentyrs j wäghenom vpfräta tigh. Tå folcket thetta onda talet hörde / wordo the ångse / och ingen drogh sijn prydhning på sigh.

Och HERREN sadhe til Mose / Sågh til Jsraels barn / J ären itt hardnackat folck. Jagh warder en gång kommande medh hast offuer tigh / och förgör tigh. Och nu legg tina prydhning aff tigh / at iagh må weta hwadh iagh skal göra tigh. Så ladhe Jsraels barn theras prydhning aff sigh in för Horebs bergh.

Så toogh Mose tabernaklet/och slogh thet vp vthe longt jfrå läghret/
och kalladhe thet witnesbyrdzens tabernakel. Och huilkin ther noghot wille
frågha HERRAN / han moste gå til witnesbyrdzens tabernakel vth
för läghret. Och när Mose gick vth til tabernaklet/så stoodh alt folcket vp/
och huar och en trädde j sins tiälz dör/och sågho effter honom/til tess han
kom in vthi tabernaklet. Och när Mose kom in vthi tabernaklet/så kom
molnstodhen nedher/och stoodh j tabernaklens dör/och taladhe medh Mo-
se/och alt folcket sågh molnstodhena stå vthi tabernaklens dör/och stodho
vp/och bughadhe sigh huar och en j sins tiälz dör.

Och HERREN taladhe medh Mose ansichte moot ansichte / så-
som en man talar medh sin wen. Och när han wende om igen til läghret/
gick icke hans tienare then vnge mannen Josua Nun son vthu tabernaklet.
Och Mose sadhe til HERRAN/ Sij / tu sägher til migh. Föör migh
thetta folcket vp / och tu läter migh icke weta hwem tu wilt senda medh
migh/och besynderligha effter tu sagdt haffuer / Jagh kenner tigh widh
nampn/och tu haffuer funnet nådhe för mijn öghon/Haffuer iagh tå fun-
net nådhe för tijn öghon/så låt migh weta tin wägh/ther iagh aff förnim-
ma må/at iagh finner nådhe för tijn öghon/ och see doch ther til / at thetta
folcket är titt folck.

Ansichte kallas här thē molnstodhen och eeldstodhē ther vthi Gudh war til stå-dhes.

Han sadhe/Mitt ansichte warder gåendes /ther medh wil iagh leedha
tigh. Han sadhe til honom/Om titt ansichte icke gäär/ så låt oss intit kom-
ma hådhan aff thetta rwm/ ty huar på skal thet doch förnummet warda/
at iagh och titt folck haffua funnet nådhe för tijn öghon/ vthan tå tu gäär
medh oss/ på thet at iagh och titt folck mågha warda någhot besynderli-
ghit för alt folck som på iordenne är? HERREN sadhe til Mose/ Så-
som tu nu sadhe/så wil iagh ock göra / ty tu haffuer funnet nådhe för mijn
öghon/och iagh kenner tigh widh nampn.

Men han sadhe/låt migh tå see tina herligheet. Och han sadhe/ Jagh
wil låta alt mitt godha gå fram före titt ansichte / och wil låta predica
HERRANS nampn för tigh. Men hwem iagh är gunstugh/ honom är
iagh gūstugh/och offuer hwem iagh migh förbarmar/then förbarmar iagh
migh offuer. Och sadhe yterlighare / Tu kan icke see mitt ansichte / För ty
ingen menniskia som migh seer kan leffua / Och HERREN sadhe yterli-
ghare/Sij/här är itt rwm när migh / ther skalt tu stigha vppå klippona.
När tå mijn herligheet gäär fram om / wil iagh settia tigh in j steenklyff-
tona/och mijn hand skal hålla offuer tigh/til tess iagh kommer fram om/
och när iagh tagher mina hand aff tigh/skalt tu få see migh på baken/men
mitt ansichte kan man icke see.

Gudz ansichte kallas här icke såsom til förenne then molnstodhen och eeldstodhen / vthan han sielffuer/ såsom han sägher/ Then menniskian bliffuer icke widh lijff som migh seer.

XXXIIII. Capitel.

OCh HERREN sadhe til Mose/Vthugg tigh twå steen-
tafflor/sådana som the första woro / at iagh scriffuar the
ord ther vthi/som j första tafflomen woro/som tu sönder-
slogh/Och war redho j morghon/at tu bittijdha stigher vp
på Sinaj bergh/ och trädher ther vp til migh öffuerst på
berghet. Och låt ingen stigha tijt vp medh tigh / at ingen
warder seedder kring om hela berghet/Och låt ingen fäär eller fää beeta in
moot thetta berghet.

Och Mose vthhögg sigh twå steentafflor sådana som the första wo-
ro/och stoodh bittijdha vp om morghonen/ och steegh vppå Sinaj bergh/
såsom HERREN honom budhit hadhe/och toogh the twå steentafflor
j sina hand. Tå kom HERREN nedher vthi itt moln. Och han trädde
tijtt fram

tijtt fram til honom/och åkalladhe HERRANS nampn. Och tå HER-
REN gick fram om för hans ansichte/ ropadhe han/ HERRE/ HER-
RE/Gudh/barmhertigh och nådheligh/och longmodigh / och aff stoor
nådhe / och trofast / tu som bewarar nådhe til tusende ledher / och förlåter
missgerningar/offuerträdhelse och synder / och för hulkom ingen är oskyl-
ligh/tu som sökier fädhernas missgerningar på barn och barnabarn / alt in
til tridie och fierde ledh. Och Mose böghde sigh hasteligha nedher på ior-
dena/och badh til honom /och sadhe/Haffuer iagh (HErre) funnet nådh
för tijn öghon / så gånge HErren medh oss / för ty/thet är itt hardnackat
folck/at tu warder worom missgerningom och syndom nådheligh/och låter
oss wara titt arffgodz.

Mose böön.

Och han sadhe/Sij/iagh wil göra itt förbund för allo tino folcke / och
wil göra vnderteken/ hulkers like icke skapat äre j all land / och jbland all
folck/och alt folck ther tu jbland är/skal see HERRANS werck / ty för-
skreckelighet skal thet wara som iagh göra skal medh tigh. Halt thet som
iagh biudher tigh j dagh/Sij/iagh wil vthdriffua för tigh the Amorreer/Ca-
naneer/Hetheer/Phereseer/Heueer/ och Jebuseer. Tagh tigh wara at tu icke
gör någhot förbund medh landzens inbyggiare / ther tu inkommer / at the
icke warda tigh til förargilse jbland tigh / Vthan theras altare skalt tu om-
störtta/och slå sönder theras beläter / och theras lundar hugga nedh/ ty tu
skalt icke tilbidia en annan Gudh/ty HERREN heter en nijtelskare / ther-
före at han är en nijtelskande Gudh / på thet at om tu gör någhot förbund
medh landzens inbyggiare/ och när the j horerij löpa effter sina Gudhar/
och offra sina Gudhar/at the icke biudha tigh/ och tu äter aff theras offer/
och tagher tinom sönom theras döttrar til hustrur/hulka j horerij löpa eff-
ter theras Gudhar/och komma tina söner ock til at löpa j horerij effter sina
Gudhar.

Tu skalt inga gotna Gudhar göra tigh. O syratbrödz höghtijdh skalt
tu hålla. J siw dagha skalt tu äta osyrat brödh / såsom iagh tigh budhit
haffuer/j Abibs månatz tijdh / ty vthi Abibs månat åstu vthdraghen vthu
Egypten.

Alt thet som först öpnar modherlijffuet/är mitt/Thet mankön är/ j ti-
nom booskap thet sitt modherlijff öpnar / ware sigh oxe eller fäår. Men
åsnans förstfödhing skalt tu lösa medh itt fäår / Om tu icke löser thet / så
bryyt thy halsen sönder. Alt förstfödt aff tijn barn skalt tu lösa.
Och at ingen kommer fram för migh medh toma hender.

Sex dagha skalt tu arbeta/på siwnde daghen skalt tu hålla vp / bådhe
medh plöyande och skärande. Wikohöghtijdh skalt tu hålla medh förstlin-
gen aff hwete skördenne. Och insamlinges höghtijdh när året vthe är.

Tree resor om året skal alt titt mankön komma fram för then alzmech-
tugha HERRAN och Israels Gudh. När iagh vthdriffuer Hedhninga-
na för tigh/och förwijdhgar tina landzendar / skal ingen åstunda effter titt
land / then stund tu vpgäär tree resor om året til at haffua tigh fram för
HERRAN tin Gudh.

Tu skalt icke offra blodhen aff mitt offer på syrat brödh. Och Påscha-
höghtijdhēnes offer skal icke bliffua offuer nattena in til morghonen.

Förstlingen aff then första fruchten aff tinom åker/skalt tu föra in vthi
HERRANS tins Gudz hws. Tu skalt icke koka kidhet then stund thet
än nu på sijns modhers miölk är.

Och HERREN sadhe til Mose/Scriff thenna orden/ty effter then-
na orden haffuer iagh giordt itt förbund medh tigh / och medh Israel. Och
han war ther när HERRANOM fyratiyo daghar och fyratiyo nätter/
och äät intet brödh och drack intet watn. Och han screff på tafflonar thet-
ta förbund/the tiyo ord.

Moses bleff åter 40 dygn på bergena.

Tå nu Mose gick nedh aff berghit Sinai / hadhe han the twå witnesbyrdzens tafflor j sinne hand / och wiste icke at hudhen aff hans ansichte skeen / ther aff at han hadhe talat medh honom. Och tå Aaron och all Israels barn sågho / at hans ansichtes hwdh skeen / fruchtadhe the nalkas honom. Tå kalladhe Mose them / Och til honom wende sigh bådhe Aaron och alle the öffuerste för menighetenne. Och han taladhe medh them. Sedhan nalkadhes all Israels barn in til honom / och han bödh them alt thet HERREN hadhe talat medh honom på Sinai bergh. Och tå han hadhe vthtalat medh them / ladhe han itt teckilse på sitt ansichte. Och när han ingick för HERRAN til at tala medh honom / ladhe han teckilset aff / til tess han gick åter vth igen / Och när han kom vth / och taladhe medh Israels barn thet honom budhit war / så sågho tå Israels barn på hans ansichte / huru hans ansichtes hwdh skeen / så drogh han åter teckilset offuer ansichtet / til tess han gick åter in igen til at tala medh honom.

Twå witnesbyrdzens tafflor.

XXXV. Capitel.

OCh Mose församladhe hela menighetena aff Israels barn / och sadhe til them / Thetta är thet som HERREN budhit haffuer / at j göra skolen. J sex daghar skole j arbeta / men then siwnde daghen skolen j hålla helighan HERRANS hwiles Sabbath. Then som någhot arbete gör på honom / han skal döö. J skolen ingen eeld vptenda på Sabbaths daghenom j alla idhra boningar.

Och Mose sadhe til alla menighetena aff Israels barn / Thetta är thet HERREN budhit haffuer / Giffuer jbland idher heffoffuer HERRANOM / altså at huar och en frambäär heffoffer HERRANOM aff itt friijt hierta / guld / silffuer / koppar / golt silke / scharlakan / rosinrödt / hwit silke / och getahåår / rödhlett wädhurskin / och tachsskin / furoträå / olio til lamponar / och specerij til smörioolio / och til gott röökwerck / Onich / och infattadhe stena til lijff kiortelen / och til skiölden.

Alt thet Gudh befaladhe Mose 25. Cap. in til 33. Om tabernaklet och tess tygh / thet förtelier han folkena j thetta Capitel.

Och then jbland idher förstondigh är / han komme och göre hwadh HERREN budhit haffuer / nemligha / tabernaklet medh tess teckilse och offuerteckilse / ringar / brädher / skotstenger / stolpar och föter / Arcken medh hans stenger / Nådhastolen och förlotten / Bordet medh sina stenger / och all tess tyygh / och skodhobrödhen / Liusastakan til at lysa / och hans reedhscap / och hans lampor / och olio til lysning / röökaltaret medh sina stenger / smörieolion och specerij til röökwerck / klädhet för tabernaklens dör / Brenneoffers altaret medh tess koppar galrar / stenger och all sin reedhscap / twåttekaret medh sin foot / Bonadhen til gården med sina stolpar och föter / och klädhet til dörena ått gårdenom / Pålanar til tabernaklet / och til gården medh theras togh / Embetzklädhen til tienisten j thet Helgha / the helgha klädher til presten Aaron med hans söners klädher / til presterscapet.

Tå gick hela menigheten aff Israels barn vth jfrå Mose / och alle the som gerna och welwilieligha gåffuo / komo och båro thet fram til itt heffoffer HERRANOM / til witnesbyrdzens tabernakels werck / och til all tess tieniste / och til the helgha klädhen / bådhe man och quinna båro fram / hwilken som helst ther til hadhe wilia / spenner / örnaringar / ringar och spann / och allahanda gyllene reedhscap / Baar ock huar man fram guld / til Weefftoffer HERRANOM. Och then som när sigh fan golt silke / scharlakan / rosenrödt / hwitt silke / getahåår / rödhlett wädhurskin / och tachsskin / han baar thet fram. Och then som silffuer eller koppar hooff / han baar thet fram HERRANOM til Heffoffer. Och then som fan furoträå när sigh / han baar thet fram til allahanda Gudz tienistes werk.

Tesse tw ord häffua och weeffta moste wij lära förstå och bruka / Therföre at itt offer eller en gåffua til Gudz-tienist / heter för then skul heffoffer / at man hooff thz vp j högdt. Men weefftoffer kalladhes thet / ty man weefftadhe thet hijt och tijt öster wester södher och norr.

Och the ther forstondigha quinnor woro / the wirkadhe medh sina hender / och båro sitt werck fram aff golt silke / skarlakan rosenrödt / och hwitt silke. Och the quinnor som skickeligha woro / the wirkadhe getahåår. Men förstarna båro fram Onich / och infattadhe stenar til lijff kiortelen och til skiölden / och specerij och olio til lyßning / och til smörio / och til gott röökwerck. Altså båro Israels barn fram frijwillioghe / bådhe män och quinnor / til allahanda werck / som HERREN budhit hadhe genom Mose / at göras skulle.

Och Mose sadhe til Israels barn / Seer / HERREN haffuer kallat Bezaleel widh nampn / Vri son / Hurs sons aff Juda slechte / och haffuer vpfylt honom med Gudz anda / at han är wijß / förstondigh / och skickeligh til allahanda werck / til at konsteligha arbeta på guld / silffuer och koppar / snidha och insettia ådhla stenar / til at timbra aff trää / til at göra alt konstelighit arbete / Och haffuer giffuit honom vnderwijsning j hans hierta / samt medh Ahaliab Ahisamachs son aff Dans slechte. Han haffuer vpfylt theras hierta medh wijßheet til at göra allahanda werck / til at snidha / wircka och sticka / medh golt silke / skarlakan / rosenrödt / och hwitt silke / och medh wäffuande / så at the göra allahanda werck / och konstelighit arbete påfinna.

XXXVI. Capitel.

TA arbetadhe Bezaleel och Ahaliab / och alle wijse män / the som HERREN hadhe giffuit wijßheet och förstånd til at weta / huru the allahanda werck göra skulle til then tieniste som Helghedomen tilhörde / effter alt thet som HERREN budhit hadhe. Och Mose kalladhe Bezaleel och Ahaliab / och alla wijsa män / them HERREN hadhe giffuit wijßheet j theras hierta / nemligha / alla the som welwilieligha tilbudho sigh / och gingo ther til / til at arbeta på wercket. Och the togho til sigh aff Mose alla Heffningar / som Israels barn frambåro / til then tieniste som Helghedomen tilkraffde / at thet skulle bliffua giordt / ty the båro huar morghon theras wiliogha hielp til honom.

Tå komo alle the wijse som arbetadhe på Helghedomens werck / huar och en aff sitt werck som the giorde / och sadhe til Mose / Folcket bäär alt förmykit til / meer än til thenna tienistennes werck behöffues / som HERREN budhit haffuer at göra. Tå bödh Mose at vthropas skulle j läghren / Ingen giffue meer til Helghedomens Heffning. Så wende folcket igen at frambära / ty ther war allaredho nogh til allahanda werck som görande war / och än tå vthoffuer.

Och så giorde alle wijse män jbland arbetarena på wercket / tabernaklet / tiyo tapeter aff hwitt twinnat silke / golt silke / scharlakan / rosenrödt / Cherubim konsteligha. Lengden aff huart tapetet war otta och tiwghu alna / och breedden fyra alna / och the woro all widh ena måtto / Och han hechtadhe tilhopa jw fem tapeter / thet ena widh thet andra. Och giorde gola lyckior på huart tapetens staadh / ther the wordo tilhopa fögd / jw femtiyo lyckior på huart tapetet / ther thet ena thet andra medh fattadhe. Och giorde femtiyo gyllene hechte / och tilhopa fögde thet ena tapetet medh thet andra medh hechten / så at thet wardt itt tabernakel.

Och han giorde ellöffua tapeter aff getahåår til offuerteckilse offuer tabernaklet / tretiyo alna long / och fyra alna breedh / all widh ena måtto / och fögde fem aff them tilhopa på en deel / och sex tilhopa på then andra delen / och giorde jw femtiyo lyckior på huart tapetet widh stadhet / ther medh the wordo tilsamman knepte / Och giorde jw femtiyo koppar hechte / ther sam-

ma tapeter medh tilhopa föghdes. Och giorde itt teckilse offuer thettå tec-
kilset aff rödhlett wädhurskin. Och offuer thet än nu itt teckilse aff tachs
skin.

Och giorde brädher til tabernaklet aff furotråå som stå skulle / hwart
thera tiyo alna longt/och halff annor alen breedt / och vppå hwart thera
twå nockor/ther the medh wordo tilhopa sett/så giorde han all brädhen til
tabernaklet at tiwghu aff them stodho på södhra sidhonne / och giorde
fyretiyo silffuer fötter ther vnder / vnder hwart brädhet twå fötter/ til twå
sina nockor. På then andra sidhonne aff tabernaklet som war nordan til/
giorde han ock tiwghu brädher medh fyretiyo silffuer fötter / vnder huart
brädhet twå fötter. Men baak j tabernaklet på westra sidhonne giorde han
sex brädher och tw annor på the tw hörnen aff tabernaklet baak til / så at
hwart thera aff the bådhen paradhe sigh medh sitt hörne brädhe jfrå ne-
dhan vp ått/och komo tilhopa offuan til medh een krampo/ så at brädhen
wordo otta / och silffuerfötterna sexton / vnder hwart twå fötter.

Och giorde han skottstenger aff furotråå/fem til brädhen på then ena
sidhonne aff tabernaklet/och fem på then andra sidhonne / och fem baak
westan til/ Och giorde skottstongena så at hon offuer brädhen alt bortt
ått skuttin wardt/jfrå then ena endan til then andra/och offuerdrogh brå-
dhen medh guld. Men theras ringar giorde han aff guld til skottstenger-
na/och offuerdrogh stengerna medh guld.

Och giorde Cherubim på forlotten konsteligha aff golt silke/skarlakan/
rosenrödt/och hwitt twinnat silke/ Och giorde til thet samma fyra stolpar
aff furotråå/och offuerdrogh them medh guld / och thera knappar aff
guld/och gööt ther til fyra silffuer fötter. Och giorde itt klådhe vthi taber-
naklens dör stickat aff golt silke/skarlakan /rosenrödt / och hwitt twinnat
silke/och fem stolpar ther til medh theras knappar / och offuerdrogh the-
ras knappar och giordar medh guld/ och fem koppar fötter ther til.

XXXVII. Capitel.

Och Bezaleel giorde Arcken aff furotråå halff tridie alen
long /halffannor alen breedh och högh/och offuerdrogh
honom medh klart guld innan och vthan / och giorde
honom en gyllene krantz om kring / och gööt fyra gyllene
ringar til hans fyra hörner/på hwario sidhöne twå. Och
giorde stenger aff furotråå/och offuerdrogh them medh
guld/och satte them vthi ringana på sidhonne aff Arc-
ken/så at man kunde bära honom.

Och han giorde Nådhastolen aff klart guld / halfftridie alen long och
halffannor alen breedh/och giorde twå Cherubim aff tett guld på bådha
endanar aff Nådhastolenom / en Cherub på thenna endan / en annan på
then andra endan/och the Cherubim vthreckte sina wingar offuan offuer/
och offuerskyylte ther medh Nådhastolen / och theras anlete stodho twert
emoot huar annars/och sågho på Nådhastolen.

Och han giorde bordet aff furotråå/ twå alna longt / een alen breedt/
och halffannor alen högt/och offuerdrogh thet medh klart guld/och giorde
ther en gyllene krantz omkring/och giorde ther ena listo omkring ena hand
breedt högh/och giorde en gyllene krantz omkring listona. Och gööt ther
til fyra gyllene ringar/och satte them på sina fötter j all fyra hörnen / hardt
vnder listonne/så at stengerna woro ther vthi/ther man bordet medh baar/
Och giorde stengerna aff furotråå/och offuerdrogh them medh guld / at
man skulle båra bordet ther medh. Och giorde teslikes aff klart guld reedh-
scapen på

scapen på bordet / faat/skedhar/kannor och skålar/ ther man medh vth och
in skenckte.

Och giorde liusastakan aff klart tett guld/ther på woro/leggen/röör/skå- Liusastaken.
lar/knópar och blomor. Sex röör gingo vth aff sidhonar/på huario sidhö-
ne tree röör/Tree skålar såsom mandelnötter woro på huar röör/medh knö-
par och blomor. Men på liusastakanom woro fyra skålar medh knöpar
och blomor / jw vnder twå röör en knöp / så at sex röör gingo vthaff
honom/och hans knöpar och röör ther vppå / och war alt klart tett guld.
Och giorde the siw lampor medh theras liusanäpor och sleckettyygh / aff
klart guld. Aff en centener guld giorde han honom och all hans tyygh.

Han giorde ock röökaltaret aff furotråå en alen longt och breedt / rett Röökaltaret.
fyrakant/och twå alna högt medh syn horn / och offuerdrogh thet medh
klart guld/tess taak och weggiar alt omkring och tess horn/Och giorde ther
en krantz omkring aff klart guld / och twå gyllene ringar vnder krantzen på
bådha sidhor/ så at man sette stengerna ther vthi/och baar thet ther medh/
Men stengerna giorde han aff furotråå/ och offuerdrogh them med guld.

Och giorde then helgha smörieolion/ och röökwerck aff reent specerij
effter Apothecare konst.

XXXVIII. Capitel.

Och giorde brenneoffers altaret aff furotråå/fem alna longt Brenneoffers altaret.
och breedt/rett fyrakant / och tree alna högdt. Och giorde
fyra horn som vthgingo aff fyra hörner / och offuerdrogh
them medh koppar. Och giorde allahanda reedhscap til al-
taret/trogh/skofflar/ becken/eeldgafflar/kolpannor/alt aff
koppar. Och giorde på altaret en galler/ såsom itt nååt om
kring aff koppar/ jfrå nedhan vp ått in til halffwäghes på altaret / och
gööt fyra ringar på the fyra hörnen aff koppar galleren/til stengerna/thm
giorde han aff furotråå / och offuerdrogh them medh koppar / och satte
them in vthi ringana på sidhonne aff altaret / at man baar thet ther medh.
Och giorde thet iholt.

Och giorde twåttokaret aff koppar/och tess foot ock aff koppar twert
emoot håranar/som för dörenne aff witnesbyrdzens tabernakel lågho.

(Håranar) Tessa hårar woro gudheligha quinnor/ som medh fastande och bidhiande trooligha tiente Gudhi in för tabernaklet/ Såsom man finner 1. Reg 2. och 1. Tim. 5. Och såsom S. Lucas bepryssar thē helgha Prophetissan Hanna/ Luce 2.

Och giorde han en gård/på södhra sidhonne en bonat hundradhe alna
long/aff twinnat hwitt silke/medh hans tiwghu stolpar / och tiwghu föt-
ter aff koppar/men theras knappar och giordar aff silffuer. Sammalunda
ock på nörra sidhonne hundradhe alna medh tiwghu stolpar / och tiwghu
fötter aff koppar/men theras knappar och giordar aff silffuer. På westra
sidhonne femtiyo alna/medh tiyo stolpar och tiyo fötter/ men theras knap-
par och giordar aff silffuer. På östra sidhonne femtiyo alna / femton alna
på huario sidhonne widh porten aff gårdenom / jw medh tree stolpar och
tree fötter /så at aller bonadhen til gården war aff twinnat hwitt silke / och
fötterna til stolpanar aff koppar/och theras knappar och giordar aff silff-
uer/så at theras knappar woro offuerdraghne medh silffuer/ men theras
giordar woro aff silffuer på alla stolparna j gården. Och klådhet til ingån-
gen på gårdenom/giorde han stickat aff golt silke/skarlakan/rosenrödt/och
twinnat hwitt silke / tiwghu alna longt / och fem alna högdt / effter thet
måät som bonadhen war til gården/ther til fyra stolpar och fyra fötter aff
koppar/och theras knappar aff silffuer/och theras knappar offuerdragne/
och theras giordar aff silffuer. Och alla pålanar til tabernaklet och til går-
den alt omkring woro aff koppar.

Thetta år nu summan aff thet som witnesbyrdzens tabernakel tilhör-
de/thet förtaldt år/såsom Mose sagdt hadhe/ til Leuiternes Gudz tienst

vnder Jthamars hand / som war Prestens Aarons son / huilkit Bezaleel Vrj son / Hurs sons aff Juda slechte giorde / alt såsom HERREN hadhe budhit Mose. Och medh honom Ahaliab Ahisamachs son aff Dans slechte / en mestare til snidha / til wircka / och til sticka medh golt silke / skarlakan / rosenrödt / och hwitt silke.

Summan på guld / silffuer och koppar som förarbetat wardt j thetta werck

Alt thet guld / som förarbetat wardt j thetta hela Helghedomens werck / thet til Weefftoffer giffuit wardt / war niyo och tiwghu centener / siwhundrat och tretiyo Siklar / effter Helghedomens Sikel. Men silffwret som kom jfrå menighetenne / war hundradhe centener / tusende siwhundradhe fem och siwtiyo Siklar / effter Helghedomens Sikel. Så mong hoffuudh så monga halffua Siklar / effter Helghedomens Sikel / aff alla them / som reknadhe wordo / jfrå tiwghu åår / och ther offuer / sex hundrat tusend / try tusend / fem hundrat och femtiyo.

Vthaff the hundrat centener silffuer gööt man fötterna til Helghedomen / och fötterna til forlotten hundradhe fötter vthaff hundradhe centener / jw en centener til foten. Men vthaff the tusend / siwhundrat / och fem och siwtiyo Siklar / wordo giorde knappanar til stolpanar / och theras knöpar offuerdraghna / och theras giordar.

Weefftoffret aff koppar war / siwtiyo centener / tw tusend och fyrahundrat Siklar / ther aff wordo giorde fötterna vthi dörenne til witnesbyrdzens tabernakel / och koppar altaret / och koppar galren ther til / och all reedhscapen til altaret / ther til fötterna til gården alt omkring / och fötterna j ingången på gårdenom / alle pålanar til tabernaklet / och alle pålanar til gården alt omkring.

XXXIX. Capitel.

Presternas klådhnat / supra 28.

Lijffkiortelen.

MEn aff thet gola silket / skarlakanet / och rosenrödt / giorde the Aaron embetzklådher til at tiena j Helghedomenom / såsom HERREN hadhe budhit Mose.

Och han giorde lijffkiortelen aff guld / golt silke / skarlakan / rosenrödt / och twinnat hwitt silke / och vthslogh guldet / och skaar thet j trådhar / så at man kunde konsteligha wircka thz in medh thet gola silket / skarlakan / rosenrödt / och hwita silket / och giorde så at man samman föghde honom på bådha axlar / och bant honom tilhopa på bådha sidhor / och beltet war aff samma konst och werck / aff guld / golt silke / skarlakan / rosenrödt / och twinnat hwitt silke / såsom HERREN hadhe budhit Mose.

Och the tilreedde twå Onichiner stenar omfattadhe j guld / vthgraffna aff steensnidhare medh Jsraels barnas nampn / och fäste them på axlanar aff lijffkiortelen / at the skulle wara åminnelse stenar til Jsraels barn / såsom HERREN Mose budhit hadhe.

Skiölden.

Och the giorde skiölden effter then konst och werck som lijffkiortelen war / aff guld / golt silke / skarlakan / rosenrödt / och twinnat hwitt silke / så at han war fyrakant och twefall / een hand long och breedh / och fylte honom medh fyra radhar stenar. Then första radhen war en Sarder / Topatz och Smaragd. Then andra / en Rubijn / Saphyr och Demant. Then tridie / en Lyncurer / Achat och Amethist. Then fierde / en Turkos / Onicher och Jaspis / omfattadhe j guld j alla radhanar. Och stenanar stodho graffne aff steensnidharena / effter the tolff Jsraels barnas nampn / huar thera aff sitt nampn effter the tolff slechten.

Och the giorde til skiölden kådhor vp åt aff klart guld / och tw gyllene spenner / och twå gyllene ringar / och fäste the twå ringar widh tw hörnen aff skiölden / och the twå gyllene kedhonar satte the vthi the twå ringar på hörnen

hörnen aff skiölden. Men the twå endar aff the gyllene kedhor låto the komma in til the tw spennen / och hakadhe them in til hörnen aff lijff kiortelen twert emoot huart annat.

Och giorde twå andra gyllene ringar / och knepte them widh the andra tw hörnen aff skiölden nedhan til / så at han lågh hardt in på lijff kiortelen. Och giorde twå andra gyllene ringar / them giorde the på the tw hörnen nedhan til på lijff kiortelen twert emoot huar annan / ther lijff kiortelen nedhan til samman gåår / och wardt skiölden medh sina ringar knept in til lijff kiortelens ringar medh itt golt snöre / så at thz lågh hardt in til lijff kiortelen / och icke foor lößt jfrå lijff kiortelen / såsom HERREN hadhe budhit Mose.

Silkes kiortelen.

Och han giorde silkes kiortelen vnder lijff kiortelen / thn̄ all wirckat war medh golt silke / och hans hoffuudzsmogh mitt offuan vppå / och een boorda omkring hoffuudzsmoghet fållat / at thet icke skulle gå sönder. Och the giorde på hans fåll granat äple aff golt silke / skarlakā / rosenrödt / och twinnat hwitt silke / Och giorde biellor aff klart guld / them satte the emellan the granat äplen all omkring på fållen aff then silkes kiortelen / jw itt granat äple och een biella alt om kring / til at tiena ther vthi / såsom HERREN hadhe budhit Mose.

Trånga kiortelen.

Och giorde tesslikes then trånga kiortelen wirckat aff hwitt silke til Aaron och hans söner / och hatten aff hwitt silke / och sköna huffuor aff hwitt silke / och nedherklådhet aff twinnat hwitt linnet / och thet stickadha beltet aff twinnat hwitt silke / golt silke / skarlakan / rosenrödt / såsom HERREN hadhe budhit Mose.

Ennespannet.

The giorde ock ennespannet på then helgha kronona aff klart guld / och groffuo scrifft ther vppå. HERRANS helighet / och bundo itt golt snöre ther widh / at thet motte kneppas offuan på hatten / såsom HERREN hadhe budhit Mose.

Nu är hela tabernaklens werk fulbordat.

Alt så war fulbordat hela wercket til witnesbyrdzens tabernakels boning. Och Jsraels barn giorde alt thet HERREN hadhe budhit Mose / och hadhe boningen til Mose / tabernaklet / och all tess reedhscap / spenner / brådher skotstenger / stolpar / fötter / teckilset aff rödhlet wådhurskin / teckilset aff tachsskin / och forlotten / witnesbyrdzens Arck med sina stenger / Nådhastolen / bordet medh all tess reedhscap / och skodhobrödhen / then sköna liusastakan tilreddan medh lamponar / och all sin reedhscap / och olio til lyßning / gyllene altaret och smörielsen och gott rökwerck / klådhet j tabernaklens dör / koppar altaret / och tess koppar galrar / medh sina stenger och all sin reedhscap / twåttokaret medh sin foot / bonadhen til gården med sina stolpar och fötter / klådhet til ingången ått gårdenom medh sijn togh och pålar / och all reedhscap som behöffdes til boningenes tienst witnesbyrdzēs tabernakels / Aarons Prestens embetzklådher til at tiena j Helghedomenom / och hans söners klådher / til at the skulle göra Presta embetet. All ting såsom HERREN hadhe budhit Mose / giorde Jsraels barn til alla thenna tienistena. Och Mose sågh på alt thetta wercket / at the giorde såsom HERREN budhit hadhe / och welsignadhe them.

XL. Capitel.

ebre.9.

Här befalar Gudh Mose vpsettia tabernaklet.

OCh HERREN taladhe medh Mose och sadhe / På första daghen j then första månadhen skalt tu vpsettia witnesbyrdzens tabernakel / och skalt ther vthi settia witnesbyrdzens Arck / och hengia forlotten för Arcken / Och skalt båra bordet tijtt / och redha thet til / och stella ther liusastakan / och lamponar settia ther vppå. Och skalt settia thet gyllene Rökaltaret för witnesbyrdzens Arck / och vphengia klådhet j dörena aff tabernaklet. Och Brenneoffers altaret skalt tu settia in för

dörena aff witnesbyrdzens tabernakel / och twåttokaret emellan witnesbyrdzens tabernakel och altaret / och låta ther watn in. Och göra gården omkring / och vphengia klådhet j ingången på gårdenom.

Och skalt tagha smörieolio / och smöria tabernaklet och alt thet ther inne är / och skalt wiya thet medh all tess reedhskap / at thet skal wara helight. Och skalt smöria brenneoffers altaret medh all sin reedhscap / och wiyat / at thet skal wara alrahelghast. Skalt tu ock så smöria och wiya twåttokaret medh tess foot.

Och tu skalt haffua Aaron och hans söner fram för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel / och twå them medh watn / och klådha på Aaron the helgha klådhen / och smöria och wiya honom / at han skal wara min Prester. Och haffua teslikes hans söner fram / och klådha vppå them the trånga kiortlana / och smöria them såsom tu haffuer smordt theras fadher / at the skola wara mine Prester. Och thenna smörielsen skola the haffua til itt ewigt Presterskap när theras efterkommande. Och Mose giorde alt thet HERREN honom budhit hadhe.

Så wardt tabernaklet vpsatt j the andra årena / på första daghenom j then första månadhen. Och tå Mose vpsatte thet / satte han fötterna och brådhen / och skotstengerna / och reeste vp stolpana / och streckte vth offuerteckilset til itt tabernakel / och ladhe tess teckilse offuan vppå / såsom HERREN honom budhit hadhe.

Och toogh witnesbyrdet och ladhe thet in j Arcken / och satte stengerna på Arcken / och satte Nådhastolen offuan på Arcken / och baar Arcken in j tabernaklet / och hengde forlotten för witnesbyrdzens Arck / såsom HERREN honom budhit hadhe.

Och satte bordet in vthi witnesbyrdzens tabernakel / på then sidhon j tabernaklet Nörr vth vthan för forlotten / och giorde brödh redho ther vppå för HERRANOM / såsom HERREN honom budhit hadhe.

Och satte teslikes liusastakan ther in twert offuer jfrå bordet / på then sidhon j tabernaklet södher vth / och låt komma lamponar ther vppå för HERRANOM / såsom HERREN honom budhit hadhe. Och satte gyllene altaret ther in för forlotten / och rööktte ther vppå medh gott röökwerck / såsom HERREN honom budhit hadhe. Och hengde klådhet in j dörena aff tabernaklet. Men brenneoffers altaret satte han för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel / och offradhe ther vppå brenneoffer och spyßoffer / såsom HERREN honom budhit hadhe.

Och twåttokaret satte han emellan witnesbyrdzens tabernakel och altaret / och låt watn ther in til at twå sigh med. Och Mose / Aaron och hans söner twådde theras hender och fötter ther vth / för ty the moste twå sigh när the gingo in vthi witnesbyrdzens tabernakel / eller trådde fram til altaret / såsom HERREN them budhit hadhe.

Och giorde han gården redho / kring om tabernaklet och omkring altaret / och hengde klådhet j ingången på gårdenom. Och alt så fulkompnadhe Mose thet hela wercket.

Och så offuerteckte en molnskyy witnesbyrdzens tabernakel / och HERRANS herligheet vpfylte tabernaklet. Och Mose kunde icke gå in vthi witnesbyrdzens tabernakel / så lenge som molnskyyn bleff ther offuer / och HERRANS herligheet vpfylte tabernaklet.

Och när molnskyyn gaff sigh vp jfrå tabernaklet / så foro Jsraels barn så offta som the reeste. När molnskyyn icke gaff sigh vp / tå foro the intet / alt in til then daghen han sigh vpgaff / för ty HERRANS molnskyy war om daghen offuer tabernaklet / och om natten war eeld ther inne / för hela Jsraels hwß ögon / så lenge the reeste.

Enden på then andra Boken Mose.

Leuiticus / Then tridie Boken Mose.

Första Capitel.

OCh HERREN kalladhe Mose / och taladhe medh honom vthu witnesbyrdzens tabernakel / och sadhe / Tala medh Jsraels barn och sägh til them / Hwilken jbland idher wil göra HERRANOM itt offer / han göre thet aff booscape / aff fåå och aff fåår.

Wil han göra itt brenneoffer aff oxar / så offre en stwtkalff then ingen brist haffuer / in för dörenne aff witnesbyrdzens tabernakel / at thz skal warda HERRANOM tacknemlighet aff honom / och legge sina hand på brenneoffrens hoffuudh / så warder thet tacknemlighet och försonar honom. Och skal slachta then stwten för HERRANOM / Och Presterna Aarons söner skola båra blodhet fram / och stenkia alt omkring på altaret som är för dörenne aff witnesbyrdzens tabernakel. Och huden skal brenneoffrena afftaghas / och thet skal huggas j stycker. Och Prestens Aarons söner skola göra en eeld på altaret / och leggia ther wedh vppå / och skola leggia stycken / nemligha hoffuudhet och kroppen vppå wedhen som ligger på eeldenom på altaret. Men inelffuenar och fötterna skal man twå medh watn / och Presten skal alt thetta vpbrenna på altaret til itt brenneoffer. Thetta är itt offer som wel luchtar för HERRANOM.

Wil han göra brenneoffer aff fåår eller geter / så offre thet mankön är thet ingen brist haffuer. Och skal slachta thet vth medh sidhonne aff altaret / som Nörr vth är för HERRANOM. Och Presterna Aarons söner skola stenkia tess blodh på altaret alt om kring / och man skal hugga thz j stycke. Och Presten skal leggia hoffuudhet och kroppen på wedhen och eelden som på altaret är. Men inelffuenar och fötterna skal man twå medh watn. Och Presten skal alt thz offra och vpbrenna på altaret til brenneoffer. Thetta är itt offer som wel luchtar för HERRANOM. Brenneoffer

Wil han ock göra HERRANOM itt brenneoffer aff foghlar / så göre thet aff turturduffuor / eller aff vnga duffuor / Och Presten skal haffuat fram til altaret / och först wrijdha thy halsen aff / at thet må vpbrennas på altaret / och låta vthblödha blodhet på altarens wegg / och tess kråffuo med fiedhrana skal man kasta widh altaret öster vth på askohopen / och skal bryta tess wingar sönder / men icke rijffua them jfrå. Och altså skal Presten vpbrenna thet på altaret på wedhenom och eeldenom til itt brenneoffer. Thetta är itt offer som wel luchtar för HERRANOM.

Annat Capitel.

Spijsoffer.

WJl een siäl göra HERRANOM itt spijsoffer/så skal thet wara aff semlo miöl/och skal giuta ther olio vppå/och leggia rökilse ther vppå/och bära thet så til Presterna Aarons söner. Tå skal Presten tagha sina hand fulla aff thet samma semlomiölet och oliöne samt medh alt rökilset/och brenna thet vp på altaret til een åminnelse. Thetta är itt offer som wel luchtar för HERRANOM. Thet offuer är aff spijsoffret skal höra Aaron och hans söner til. Thet skal wara thet alra helghasta aff HERRANS offer.

Men wil han göra itt spijsoffer aff thet j vgn bakas/så taghe kakor aff semlomiöl/osyradhe/beblandadhe medh olio/och osyradhe tunkakor/smorda med olio. Men är titt spijsoffer aff någhot thet som bakat är j panno/så skal thet wara aff osyrat semlomiöl beblandat medh olio/ och tu skalt delat j stycker/och giuta ther olio vppå/så är thet itt spijsoffer. Är ock titt spijsoffer någhot thet på halster bakat är/ så skalt tu göra thet aff semlomiöl medh olio. Och thet spijsoffer som tu aff sådana wilt göra HERRANOM/thet skalt tu bära til Presten/han skal haffua thet fram til altaret/och hefoffra thet samma spijsoffret til een åminnelse/ och brenna thet vp på altaret. Thet är itt offer som wel luchtar för HERRANOM. Thet offuer är/skal höra Aaron och hans söner til. Thet skal wara thet alrahelghasta aff HERRANS offer

Alt spijsoffer som j wilien offra HERRANOM/ skole j göra vthan swrdeegh/Ty ingen swrdeegh/eller hannogh skal ther ibland vpbrend wardha HERRANOM för offer. Men til en förstling skolen j offra them HERRANOM. Men på intet altare skola the komma til een sööt lucht.

Alt titt spijsoffer skalt tu salta. Och tit spijsoffer skal aldrigh wara vthan tins Gudz förbundz salt/ Ty vthi alt titt offer skalt tu offra salt.

Wilt tu göra itt spijsoffer HERRANOM aff första fruchterna/ skalt tu torcka the gröna axen widh eeld/ och stöta them små/ och så offra spijsoffer aff tina första fruchter/ Och skalt låta ther olio vppå/ och leggia rökilse ther vppå/så är thet itt spijsoffer. Och Presten skal tagha aff thet stötta/och aff olionne medh alt rökilset/och vpbrenna thet til een åminnelse. Thet är HERRANOM itt offer.

Tridie Capitel.

Tackoffer.

OM hans offer är itt tackoffer/aff fää/ antingen oxe eller koo/ skal han offra för HERRANOM thet vthan wanck är/och skal leggia sina hand på tess hoffuudh/ och slachta thet för dörenne aff witnesbyrdzens tabernakel. Och Presterna Aarons söner/ skola stenckia blodhet på altaret alt om kring. Och skal offra aff thet tackoffret HERRANOM/ nemligha alt thet feta på inelffuenar/ och bådha niurana/ medh thet feta som ther på är widh lenderna/ och thet nätet offuer leffwrena medh niurana. Och Aarons söner skola thet vpbrenna på altaret för itt brenneoffer på wedhenom som ligger på eeldenom. Thet är itt offer som wel luchtar för HERRANOM.

Men wil han göra HERRANOM itt tackoffer aff små booscap/ antingen gymmer eller gummar/så skal thet wara vthan all wanck. Är thet itt lamb/så skal han haffua thet fram för HERRAN/ och skal leggia sina hand på tess hoffuudh/ och slachta thet in för witnesbyrdzens tabernakel. Och Aarons söner skola stenckia tess blodh på altaret alt om kring/ och alt så offra HERRANOM aff tackoffrena/nemligha/ tess feta/ hela stierten medh

ten/medh ryggenom/thet feta som är offuer inelffuen samt medh alt thet feta som inwärtis är/och bådha niurana medh alt thet feta som ther på är widh lenderna/och thet nätet om leffwrena medh niurana. Och Presten skal vpbrenna thet på altaret/til offrens spijs HERRANOM.

Är hans offer een geet/och bäär henne fram för HERRAN/ skal han leggia sina hand på hennes hoffuudh/ och slachta henne för witnesbyrdzens tabernakel. Och Aarons söner skola stenckia hennes blodh på altaret alt omkring/ och skal ther aff offra itt offer HERRANOM/nemligha/thet feta som är omkring inelffuenar/och alt thet feta som inwärtis är/ bådha niurana medh thet feta som ther på är widh lenderna/ och nätet offuer leffwrena medh niurana. Och Presten skal vpbrennat på altaret til offrens spijs/til een sööt lucht.

(Spijs) Som blifuer vpäten aff eeldenom.

Alt thet feta hörer HERRANOM til/Thet ware en ewigh sedh medh idhra efterkommande vthi alla idhra boningar/ at j intet fett eller blodh äten.

Thet feta och blodhet warder förbudhit äta/infra 7.

Fierde Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose/ och sadhe/ Tala medh Jsraels barn/och sägh/ Om een siäl syndar aff owetenheet emoot någhot HERRANS bodh/ som hon icke göra skulle/ Nemligha/ om en Prester som smord är syndar/så at han förarghar folcket/ han skal för sina synd som han giordt haffuer/ bära fram en vng stwt/ then vthan wanck är/HERRANOM til itt syndoffer. Och skal haffua stwten fram för HERRAN in för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel/och leggia sina hand på hans hoffuudh och slachta honom för HERRANOM. Och Presten som smord är/ skal tagha aff hans blodh/och bära in vthi witnesbyrdzens tabernakel/ och skal doppa sitt finger vthi blodhet/och stenckia ther medh siw resor för HERRANOM/ in för forlotten j the helgha. Och skal aff samma blodh stryka på hornen aff röökaltaret som ståår för HERRANOM in vthi witnesbyrdzens tabernakel/och giwta alt blodhet på botnen aff brenneoffrens altare/ som ståår för dörenne til witnesbyrdzens tabernakel. Och alt thet feta aff syndoffret skal han hefoffra/nemligha thet feta som är offuer inelffuenar/ och alt thz feta som inwärtis är/ bådha niurana medh thet feta som ther på är widh lenderna/och thet nätet offuer leffwrena medh niurana/såsom man hefoffrar j tackoffret aff oxanom/ och skal vpbrennat på brenneoffrens altare. Men hudhena aff stwten medh alt kötet samt medh hoffuudhet och fötterna/och inelffuenar/och goret/thet skal han alt vthföra vthu låghret/på itt reent rwm/tijt man slåår askona/och skal vpbrennat på wedh j eelde.

Syndoffer.

(förarghar) Thet är at han medh läro eller leffwerne råkar giffua orsack til synd.

Om een heel menigheet j Jsrael försághe sigh/och gerningen wore fördold för theras öghon/ så at the giordt hadhe emoot noghot HERRANS bodh/thet the icke göra skulle/och worde så brotzlighe/ och fornumme så sedhan sina synd/ som the giordt hadhe/ så skola the haffua en vng stwt fram til syndoffer/och stella honom för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel/ Och the Eldste aff menighetenne skola leggia theras hender på hans hoffuudh för HERRANOM/ och slachta then stwten för HERRANOM. Och Presten som smord är/ skal bära blodhet aff stwten in vthi witnesbyrdzens tabernakel/och doppa ther in medh sitt finger/och siw resor stenckia för HERRANOM in för forlotten. Och skal stryka aff blodhet på hornen aff altaret/som ståår för HERRANOM vthi witnesbyrdzens tabernakel/och alt thet andra blodhet giwta på botnen aff brenneoffers altaret/som ståår för dörenne aff witnesbyrdzens tabernakel.

Alt hans feta skal han Heffoffra och vpbrenna på altaret/och skal göra medh thenna stwten såsom han giorde medh syndoffers stwtenom/och alt så skal Presten försona them/och thet warder them förlåtet. Och skal han föra stwten vthu låghret och brenna honom vp/såsom han vpbrende then förra stwten. Thet skal wara syndoffret för menigheteme.

Om en Förste syndar och någhot gör emoot HERRANS sins Gudz bodh/thet han icke göra skulle/och warder brotzlighen owetandes/och förnimmer sina synd som han giordt haffuer/han skal frambära til offers en getabock vthan all wanck/och leggia sina hand på bocksens hoffuudh/och slachta honom på thet rwm/ ther man slachtar brenneoffer för HERRANOM. Thet ware hans syndoffer. Sedhan skal tå Presten tagha aff syndoffrens blodh medh sitt finger/och stryka thet på hornen aff brenoffers altaret/och thet andra blodhet giwta på botnen aff brenneoffrens altare. Men alt hans feta skal han vpbrenna på altaret/ lika såsom thet feta aff tackoffrena. Och altså skal Presten försona hans synd/och thet warder honom förlåtet.

Om een siäl aff menigha folcket syndar owetãdes / så at hon owetandes gör emoot nogot HERRANS bodh/thz hon icke göra skulle/ och bliffuer så brotzlighẽ/eller förnimmer sina synd som hon giordt haffuer/hon skal båra fram för itt offer ena geet vthan wanck/för syndena som hon giordt haffuer / och skal leggia sina hand på syndoffrens hoffuudh/ och slachta thet på brenneoffrens rwm. Och Presten skal tagha aff blodhet med sitt finger/och stryka på hornen aff brenneoffrens altare/och alt blodhet giwta på botnen aff altaret/alt hennes feta skal han afftagha / såsom han afftagher thet feta aff tackoffrena/och skal vpbrennat på altaret til een sööt lwcht HERRANOM/Och altså skal Presten försona henne / och thet warder henne förlåtet.

Men båår han fram itt fåår til syndoffer/ så båre een gymmer vthan wanck/och legge sina hand på syndoffrens hoffuudh och slachte thet til itt syndoffer på thet rwmet ther man slachtar brenneoffret. Och Presten skal tagha aff blodhet medh sitt finger/och stryka på hornen aff brenneoffrens altare/och giwta alt blodhet på botnen aff altaret. Men alt tess feta skal man afftagha/såsom han afftagher thet feta aff tackoffrens fåre/ och skal thet vpbrenna på altaret til itt HERRANS offer. Och altså skal Presten försona hans synd/then han giordt haffuer / och honom warder thet förlåtet.

Femte Capitel.

OM een siäl syndar/så at hon hörer någhra bannor/och hon är tess witne/eller thet seedt eller förfaret haffuer / och icke haffuer tilsagdt/hon är brotzlighen til een misgerning. Eller om een siäl kommer widh någhot oreent / antingen itt aas aff itt oreent diwr/eller aff booscap / eller aff matkar / och wiste thet icke/hon är oreen / och är brotzlighen. Eller om hon kommer widh ena orena menniskio / j hwadh som helst oreenheet ther menniskian kan medh oreen warda/och wiste thet icke / och förnimmer thet sedhan/then är brotzligen. Eller om een siäl swäär / så at henne gåår aff munnen at göra illa eller wel (såsom eenne menniskio wel hender at swäria) och wiste thet icke/ och förnimmer thet sedhan/then warder brotzligen på itt aff thetta.

Skuldoffer.

När nu hender at hon brotzligen är på itt thera / och bekenner at hon ther på syndat haffuer/ så skal hon för thetta hennes syndz brott som hon giordt haffuer/båra fram HERRANOM aff hiordenom / itt fåår eller ena geet/som fooster hafft haffuer/til syndoffer. Så skal Presten försona henne hennes synder. Förmå hon icke itt fåår / så båre HERRANOM för sitt brott/som hon brutit haffuer / twå turturduffuor eller twå vnga duffuor/ena til syndoffer/then andra til brenneoffer. Och båre thm̃ til Presten / han skal then första göra til syndoffer / och wrijdha halsen sönder aff henne/och doch icke riffua hoffuudhet jfrå/och stenckia medh syndoffrens blodh på altarens wegg/och låta thet blodhet som offuer är/ vthblödha på altarens botn. Thet är syndoffret. Then andra skal han göra til brenneoffer effter tess rett. Och altså skal Presten försona henne hennes synd som hon giordt haffuer/och thet warder henne förlåtet.

Förmå han icke twå turturduffuor eller twå vnga duffuor / så båre fram sitt offer / för sina synd / en tiende deel aff Ephi semlo miöl til syndoffer. Men ingen olio skal han låta ther vppå / eller rökilse låta komma ther vppå/ty thet är itt syndoffer. Och han skal bårat til Presten / och Presten skal tagha ther aff een hand full til åminnelse/och brenna thet vp på altaret HERRANOM til itt offer/Thetta är itt syndoffer. Och Presten skal så försona honom hans synd som han giordt haffuer / och thet warder honom förlåtet. Och thet skal höra Prestenom til såsom itt spijsoffer.

Och HERREN taladhe medh Mose och sadhe / Om een siäl förtagher sigh/så at hon medh owetenheet syndar på någhot som HERRANOM wijgdt är/skal hon båra HERRANOM skuldoffer / en wädhur aff hiordenom vthan wanck/ then twå Siklar silffuer är werd / effter helghedomens Sikel/til skuldoffer. Ther til hwadh han syndat haffuer på thet wijghda/skal han thet igen giffua / och än tå giffua femte delen ther vthöffuer. Och skal giffuat Prestenom / han skal försona honom medh skuldoffrens wädhur/så warder thet honom förlåtet.

Om een siäl syndar/och gör emoot någhot HERRANS bodh / thet hon icke göra skulle/och wiste thet icke/ hon är brotzligen / och är skyldugh åt then misgerningenne. Och skal båra en wädhur aff hiordenom vthan wanck/then itt skuldoffer werd är / til Presten. Han skal försona honom hans owetenheet/then han giordt haffuer / och wiste thet icke/så warder thz honom förlåtet. Thet är skuldoffret/til huilkit han HERRANOM brotzligh är.

Och HERREN taladhe medh Mose och sadhe/Om een siäl syndar/och förtagher sigh för HERRANOM/så at han nekar sinom nästa/thz han honom befalet haffuer / eller thet han honom j godho troo handfåått haffuer/eller thet han medh wåld taghet/eller medh orett vnder sigh slaghet haffuer/eller thet tapat war/funnet haffuer/och sägher ther ney til medh en falsk eedh/och hwadh thet helst kan wara/thet een menniskia emoot sin nästa bryter. När nu skeer at han så syndar/och sigh förbryter/ så skal han igen giffua/hwadh han så medh wåld taghet haffuer/eller medh orett vnder sigh slaghet/eller thet honom befalet war/eller thet han funnet haffuer/ eller ther han then falska edhen offuer giordt haffuer / thet skal han altsammans igen giffua/och än tå giffua femte delen ther offuer / honom som thet tilhörde/ på then daghen han sitt skuldoffer giffuer. Men för sina skuld skal han båra HERRANOM til Presten en wädhur aff hiorde vthan wanck / then itt skuldoffer werd är. Så skal Presten försona honom för HERRANOM/ så warder honom förlåtet alt thet han giorde/ther han sigh medh förbröot.

Siette Capitel.

Brennoffer.

Och HERREN taladhe medh Mose och sadhe / Biudh
Aaron och hans söner / och sägh. Thetta år brenneoffrens
lagh. Brenneoffret skal brinna på altarens eeldstadh / alla
nattena in til morghonen. Och allena altarens eeld skal ther
på brinna. Och Presten skal klådha på sigh sin linna kior-
tel / och thet linna nedherklådhet på hans krop / Och skal vp-
tagha askona som aff brenneoffrens eeld kommer vppå altaret / och leggia
then jemte widh altaret. Och skal klådha sigh aff / och klådha sigh j annor
klådhe / och båra askona vth om låghret på itt reent rwm.
Eelden på altaret skal brinna / och aldrigh vthsleckias. Presten skal hwar
morghon vptenda wedhen ther vppå / och stella brenneoffret ther vppå / och
brenna ther vppå thet feta aff tackoffret. Altijdh skal eelden brinna på alta-
ret / och aldrigh vthsleckias.

Spijsoffer.

Och thetta år spijsoffrens lagh / thet Aarons söner offra skola för
HERRANOM på altaret. Man skal Heffoffra sijn hand full aff semlo
miöl aff spijsoffret och tess olio / och alt rökilset som ligger på spijsoffret /
och skal vptendat på altarena til een sööt lwcht / HERRANOM til
åminnelse. Thet offuer år / skal Aaron och hans söner förtåra / och skola
åtat osyrat på heligt rwm / j gårdenom til witnes byrdzens tabernakel. The
skola intit baka medh surdeegh / ty thet år theras deel / then iagh them aff
mitt offer giffuit haffuer / Thet skal wara them thet alrahelghasta / lika
såsom syndoffret och skuldoffret. Thet mankön år ibland Aarons barn / sko-
la thet åta. Thet ware idhrom efterkommandom en ewigh rett om HER-
RANS offer. Ingen skal komma ther widh / vthan han år wijghd.
Och HERREN taladhe medh Mose och sadhe / Thetta skal wara
Aarons och hans söners offer / som the skola offra HERRANOM på
theras wiyelse dagh. Tiyonde delen aff itt Ephi semlomiöl til ewigt spijs-
offer / helfftena om morghonen och helfftena om afftonen. Vthi panno
skalt tu göra thet medh olio / och båra thet bakat fram / och j stycker skalt tu
thet offra HERRANOM til een sööt lwcht. Och Presten / som aff hans
söner j hans stadh smord warder / han skal göra thet. Thetta år en ewigh
rett HERRANOM. Thet skal alt vpbrendt warda / ty alt spijsoffer som
för en prest skeer / skal förtåras aff eeld / och icke åtas.

✱ (Syndoffer) Här aff kan man merkia at syndoffret år tueggiahanda / eller tess brwk tweggiahanda / Thet ena hwilkes blodh bleff inburit j thet helgha / thet the ock måtte åta / Men thet andra hwilkes blodh plåghadhe inbåras j thet helgha til försoning / thet måtte man icke åta / vthan thet moste vthan för låghret vpbrennas / Här om j Epistteln til the Ebre. 13. et sup. 4.

Och HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tala til Aaron och
hans söner / och sägh / Thetta år syndoffrens lagh / På then stadhen ther tu
slachtar brenneoffret / ther skalt tu ock slachta syndoffret för HERRA-
NOM / Thet år thet alrahelghasta. Presten som syndoffret offrar / skal thz
åta på helight rwm / vthi gårdenom til witnes byrdzens tabernakel. Ingen
skal komma widh tess köt / vthan han år wijgd. Och then som en klådhnat
stencker aff tess blodh / han skal twå sigh på helight rwm. Och krukan ther
thet vthi kokat år / skal sönderslåås. År thet een koppar gryta / så skal man
skura henne / och skölia medh watn. Thet mankön år ibland Presterna / the
skola åta ther aff / ty thet år thet alrahelghasta. Men alt thet ✱ syndoffer /
hwes blodh burit warder in vthi witnes byrdzens tabernakel til försoning j
thy helgha thet skal man icke åta / vthan vpbrenna thet medh eeld.

Siwnde Capitel.

Skuldoffer.

Och thetta år skuldoffrens lagh / och thet år thet alrahel-
ghasta. På thet rwmet ther man slachtar brenneoffret / skal man
ock slachta skuldoffret / och stenckia tess blodh på altaret alt om-
kring / Och alt tess feta skal man offra / stierten och thet feta som
år på inelffuenar / bådha niurana / medh thet feta som ther på år widh len-
derna / och

derna / och nätet offuer leffwrena medh niurana. Och Presten skal vpbren-
na thet på altaret HERRANOM til itt offer. Thet år itt skuldoffer.
Thet mankön år ibland Presterna / skola thet åta på helight rwm / ty
thet år thet alrahelghasta / såsom syndoffret så skal ock skuldoffret wara /
begges theras skal een lagh wara. Och skal höra Prestenom til som ther
igenom försonar. Then Prester näghot brenneoffer offrar / honom skal til-
höra hudhen aff brenneoffret / som han offrat haffuer. Och alt spijsoffer
som j vgn / eller på halster / eller vthi panno bakat warder / skal höra Preste-
nom til / som thet offrar. Och alt spijsoffer som medh olio blandat eller tortt
år / thet skal allom Aarons barnom tilhöra / så thy eno som thy andro.
Och thetta år tackoffers lagh / thet man HERRANOM offrar.
Wilia the göra itt loffoffer / så skola the offra osyradhe kakor / blandadhe
medh olio / och osyradhe tunkakor bestrokna medh olio / och panno baka-
dhe semlokakor blandadha med olio. Och sådana offer skola the göra på een
kako aff syrat brödh til sitt tackoffers loffoffer / och itt aff thy allo skal off-
ras HERRANOM til Heffoffer / och skal höra Prestenom til som sten-
cker tackoffrens blodh. Och loffoffrens köt j sitt tackoffer / skal åtas på sam-
ma daghen som thet offrat warder / och intet låtas quartt in til morghonen.
Och ee hwadh thet år itt löffte eller frijwilliogt offer / så skal thet på sam-
ma daghen åtit warda som thet offrat år / Om näghot quartt bliffuer til
then andra daghen / skal man ån tå åtat. Men hwadh quartt bliffuer aff
offrat köt in til tridie daghen / thet skal vpbrennas j eelde. Och om näghor
åter på tridie daghen aff thet offradhe kötet aff hans tackoffer / så bliffuer
han icke tacknemlighen som thet offrat haffuer / thet skal icke heller warda
honom tilreknat / vthan thet bliffuer een styggelse. Och hwadh siål som
ther aff åter / hon år brotzligen til een misgerning.

(Loffoffer / Tackoffer) Thêna tw offren åro reknat vthi itt / Tackoffer heter thet tå / når mā slachtar fåår / oxar etc. Loffoffer / når man låter ther til tunkakor och kakor såsom itt spijsoffer / och nempner alt så thet ena thet andra / så at thet heter loffoffrens köt (thet år) bredhowidh loffoffret / Item tackoffr[illegible] loffoffer.

Och thet köt som kommer widh näghot oreent / thet skal icke warda
åtit / vthan vpbrendt j eelde. Then ther reen år til läkamen / han skal åta thet
kötet / och then siål som åter aff tackoffrens köt / thet HERRANOM til-
hörer / hênes oreenheet ware offuer henne / och hon skal warda vthrotat vthu
sitt folck. Och om een siål kommer widh näghot thet oreent år / ware sigh
oreen menniskia / booscap / eller hwadh ellies styggelighit år / eller ock åter aff
tackoffrens köt / thet HERRANOM tilhörer / then skal vthrotat warda
vthu sitt folck.
Och HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tala medh Israels
barn / och sägh / J skolen intet fett åta aff fåå / lambom och getom. Men
thet feta aff itt aaß / och hwadh aff wildiwr riffuit år / bruker idher til alla-
handa nytto / men icke skolen j åtat. Ty then som åter thet feta aff then boo-
scap som HERRANOM til offer giffuin år / then samma siälen skal vth-
rotat warda vthu sitt folck. J skolen ock intet blodh åta / antingen aff boo-
scap eller aff foghlar ther j boo. Hwilken siål som åter näghot blodh / hon
skal vthrotat warda vthu sitt folck.
Och HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tala medh Israels
barn / och sägh / Then som HERRANOM sitt tackoffer göra wil / han
skal ock båra medh hwadh som HERRANOM til itt tackoffer tilhörer.
Han skal medh sinne hand bårat fram til HERRANS offer / nemligha /
thet feta på bröstena skal han frambåra samt medh bröstet / at the skola war-
da itt weefftoffer för HERRANOM. Och Presten skal vpbrenna thet
feta på altaret. Och bröstet skal höra Aaron til och hans söner / och then hö-
ghra boghen skola the giffua Prestenom til Heffoffer aff theras tackoffer.
Och hwilken ibland Aarons söner offrar blodhet aff tackoffret / och thet feta
han skal ock haffua then höghra boghen på sin deel / ty weefftebröstet och
håffueboghen haffuer iagh taghet aff Israels barn / aff theras tackoffer /
och haffuer giffuit thet Prestenom Aaron och hans söner til en ewigh rett.

Thetta är Aarons och hans söners wiyelse aff HERRANS offer/ på thñ daghen tå the offuerantwardadhe wordo til at wara HERRANOM Prester/ tå HERREN bödh på thñ daghen tå han them wijghde/ hwadh them aff Israels barnom giffuas skulle/ til en ewigh rett/ allom theras effterkommandom. Och thetta är brenneoffrens lagh/ spijsoffrens/ syndoffrens/ skuldoffrens/ fylleoffrens och tackoffrens/ thet HERREN på Sinaj bergh Mose bödh/ then daghen tå han bödh honom til Israels barn/ at the skulle offra theras offer HERRANOM vthi then öknenne Sinaj.

Ottonde Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose/ och sadhe/ Tagh Aaron och hans söner medh honom/ samt medh theras klädher/ och smörioolion/ och en stwt til syndoffer/ twå wädhrar/ och en korgh medh osyrat brödh/ och församla alla menighetena in för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel. Mose giorde såsom HERREN honom bödh/ och församladhe menighetena in för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel/ och sadhe til them/ Thetta är thet som HERREN budhit haffuer at göra.

Presta wiyelsen.

Och toogh Aaron och hans söner/ och twådde them medh watn/ och droogh honom then linna kiortelen vppå/ och bant beltet omkring honom/ och klädde på honom then gola silkes kiortelen/ och fick honom lijffkiortelen vppå/ och giordadhe honom offuer lijffkiortelen/ och satte på honom skiölden/ och j skiölden Liws och Fulkomligheet/ och satte honom hatten på hans hoffuudh/ och satte på hatten offuan för hans enne/ itt gyllene spann på then helgha kronona/ såsom HERREN Mose budhit hadhe.

Och Mose toogh smörioolion/ och smorde tabernaklet medh alt thet therthi war/ och wijghde thz/ och stenckte ther med siw resor på altaret/ och smorde altaret medh all sin reedhscap/ twåttokaret medh sinom foot/ at thz skulle warda wijghdt/ Och giööt aff smörioolionne på Aarons hoffuudh/ och smorde honom/ at han skulle warda wijghd. Och hadhe Aarons söner fram/ och droogh them linna kiortlar vppå/ och giordadhe them medh belter/ och bant them huffuor vppå/ såsom HERREN honõ budhit hadhe.

Och låt haffua fram til sigh en stwt til syndoffer. Och Aaron och hans söner ladhe sina hender på hans hoffuudh/ sedhan slachtadhes han. Och Mose toogh aff blodhet/ och ströök medh fingret på hornen aff altaret alt omkring/ och skäärde altaret/ och giööt blodhet på altarens botn/ och wijghde thet/ at han skulle försonat. Och toogh alt thet feta aff inelffuerna/ och nätet offuer leffwrena/ och bådha niurana medh thet feta ther på är/ och vpbrende thet på altaret. Men stwten medh hans hwdh/ köt och treck/ brende han vp j eelde vthan för låghret/ såsom HERREN honom budhit hadhe.

Och hadhe en wådhur fram til brenneoffer/ och Aaron medh hans söner ladhe sina hender på hans hoffuudh/ sedhan slachtadhes han. Och Mose stenckte aff blodhet på altaret alt omkring/ högg wedhuren j stycker/ och brende vp hoffuudhet och stycken. Och twådde inelffuerna och fötterna medh watn/ och brende så hela wådhuren vp på altarena. Thet war itt brenneoffer til een sööt lucht/ itt offer HERRANOM/ såsom HERREN honom budhit hadhe.

Han hadhe ock fram then andra wådhuren/ som är fyllooffrens. Och Aaron med hans söner ladhe sina hender på hans hoffuudh/ sedhan slachtadhes han. Och Mose toogh aff hans blodh/ och ströök på höghra örnatim pen aff

pen aff Aaron/ och vppå tuman aff höghra handenne/ och på then största tåna aff hans höghra foot. Och hadhe fram Aarons söner/ och ströök aff blodhet på theras höghra örnatimp/ och på tuman aff theras höghra hand/ och på största tåna aff theras höghra foot/ och stenckte blodhet på altaret alt omkring.

Och toogh thet feta och stierten/ och alt thet feta på inelffuerna/ och nätet på leffwrenne/ bådha niwrana medh thet feta ther vppå är/ och then höghra boghen. Ther til toogh han vthaff korghenom ther thet osyradhe brödhet vthi war för HERRANOM/ ena osyradhe kako/ och ena kako aff thet oliadhe brödhet/ och ena tũkako/ och ladhe thet på thet feta/ och på höghra boghen/ och fick alt thetta Aaron och hans söner på henderna/ och weefftadhe thet för itt Weefftoffer för HERRANOM. Och toogh thet alt igen aff theras hender/ och brende thet vp på altaret offuan vppå brenneoffret/ ty thet är fyllooffer til een sööt lucht/ itt offer HERRANOM. Och Mose toogh bröstet/ och weefftadhe thet til itt weefftoffer för HERRANOM aff fylloffrens wådhur/ then kom Mose på hans deel/ såsom HERREN honom budhit hadhe

Och Mose toogh aff smörioolionne/ och aff blodhet på altaret/ och stenckte på Aaron och hans klädher/ på hans söner och theras klädher/ och wijghde så Aaron och hans klädher/ hans söner och theras klädher medh honom. Och sadhe til Aaron och hans söner/ Koker kötet för dörenne aff witnesbyrdzens tabernakel/ och äter thet ther/ ther til medh brödhet j fylloffrens korgh/ såsom migh budhit är och sagdt/ at Aaron och hans söner skulle ätat. Hwadh offuer bliffuer aff kötet och brödhet/ thet skolen j vpbrenna på eelde.

Och j skole icke vthgå j siw dagha jfrå dörenne aff witnesbyrdzens tabernakel alt in til then daghen tå idhra fylloffers daghar äro vthe/ ty j siw daghar äro idhra hender fylta/ såsom thet på thenna dagh skeedt är/ HERREN haffuer så budhit at göra/ på thet j skole wara försonadhe. Och j skolen bliffua för dörenne aff witnesbyrdzens tabernakel dagh och natt j siw dagha longt. Och skolen tagha wara på HERRANS wacht/ at j icke döö/ ty så är migh budhit. Och Aaron medh hans söner giorde alt thet HERREN genom Mose budhit hadhe.

Niyonde Capitel.

OCh på ottonde daghen kalladhe Mose Aaron och hans söner/ och the åldsta j Israel/ och sadhe til Aaron/ Tagh til tigh en vng kalff til syndoffer/ och en wådhur til brenneoffer/ bådha vthan wanck/ och haff them fram för HERRANOM/ och tala medh Israels barn och sägh/ Tagher en getabock til syndoffer/ och en kalff och itt fäår/ bådhe årsgammul och vthan wanck til brenneoffer/ och en oxa och en wådhur til tackoffer/ at wij offre för HERRANOM/ och itt spijsoffer blandat medh olio. Förty j dagh skal HERREN låta idher see sigh.

Och the togho thet Mose budhit hadhe in för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel/ och hela menigheten gick fram/ och stoodh för HERRANOM. Tå sadhe Mose/ Thetta är thet HERREN budhit haffuer/ at j göra skolen/ så warder HERRANS herligheet sigh see låtandes. Och Mose sadhe til Aaron/ Gack fram til altaret/ och gör titt syndoffer och titt brenneoffer/ och försona tigh och folcket. Ther effter gör folckens offer/ och försona teslikes them/ såsom HERREN budhit haffuer.

Och Aaron gick fram til altaret/ och slachtadhe kalffuen til sitt syndoffer/ och

Här begynner presten Aaron sitt ämbete.

offer / och hans söner båro blodhet til honom / och han doppadhe medh sitt finger j blodhet / och ströök på hornen aff altaret / och gioot blodhet på botnen aff altaret. Men thet feta och niurana / och thet nätet på leffwrenne aff syndoffrena brende han vp på altaret / såsom HERREN hadhe budhit Mose. Och köttet och skinnet brende han vp på eelde vthan för lägret.

Sedhan slachtadhe han brenneoffret / och Aarons söner båro blodhet til honom / och han stenckte thet på altaret alt omkring. Och the båro brenneoffret til honom styckiat / och hoffuudhet / och han brende thet vp på altaret. Och han twådde inelffuenar och fötterna / och brende thz vp offuan på brenneoffret på altaret.

Ther effter baar han fram folckens offer / och toogh bocken folckens syndoffer / och slachtadhe honom / och giorde itt syndoffer ther aff / såsom thet förra / och baar brenneoffret fram / och giorde såsom thet sigh borde. Och baar fram spijsoffret ther til / och toogh sina hand full / och brende thet vp på altaret / för vthan morghonens brenneoffer.

Sedhan slachtadhe han oxan och wädhuren til folckens tackoffer / och hans söner båro honom blodhet / thet stenckte han på altaret alt omkring. Men thet feta aff oxanom och wädhrenom / stierten och thet feta som war offuer inelffuenar / och niurana och nätet offuer leffwrena / alt thetta feta ladhe the på bröstet / och brende thet feta vp på altaret. Men bröstet och thē högra boghen weefftadhe Aaron til itt weefftoffer för HERRANOM / såsom HERREN Mose budhit hadhe.

Och Aaron hoff sina hand vp til folcket / och welsignadhe them / och gick nedher sedhan han syndoffret / brenneoffret / och tackoffret giordt hadhe. Och Mose och Aaron gingo in vthi witnesbyrdzens tabernakel. Och tå the gingo åter vth igen / welsignadhe the folcket. Tå låt HERRANS herligheet see sigh allo folckena. Ty eeld kom vth jfrå HERRANOM / och förtärde brenneoffret / och thet feta på altaret. Tå alt folcket sågh thetta / fröghdadhe thet sigh / och föllo på theras anlete.

Tiyonde Capitel.

Nadab och Abihu bliffue förtärde aff eeld.

Och Aarons söner Nadab och Abihu / togho huar sitt rökilse kaar / och ladhe eeld ther vthi / och ladhe rööktwerck ther vppå / och båro fremmanda eeld fram för HERRANOM thet han them icke budhit hadhe. Tå kom en eeld vth jfrå HERRANOM / och förtärde them / så at the bliffuo dödhe för HERRANOM. Tå sadhe Mose til Aaron / Thetta är thet HERREN sagdt haffuer / Jagh skal warda helghadher på them som nalkas migh / och för allo folcke skal iagh herligh holen warda. Och Aaron tijghde stilla.

Men Mose kalladhe til sigh Misael och Elzaphan Vsiels söner / Aarons fadherbrodhers / och sadhe til them / Gåår fram och bärer idhra brödher her vth aff Helghedomenom vth för lägret. Och the gingo fram och båro them medh theras linna kiortlar vth för lägret / såsom Mose sagdt hadhe.

Tå sadhe Mose til Aaron och hans söner Eleazar och Jthamar / J skolen icke blotta idhor hoffuudh / icke heller riffua idhor klädher / at j icke döön / och wreedhe kommer offuer hela menighetena / Låter idhra brödher aff hela Jsraels hws gråta offuer thenna branden som HERREN giordt haffuer / men j skolen intet gå vth igenom dörena aff witnesbyrdzens tabernakel / annars kunde j döö / ty HERRANS smörieolia är på idher. Och the giorde såsom Mose sadhe.

Men

1. Timo.3. Tit.1.

Men HERREN taladhe medh Aaron / och sadhe / Tu och tine söner medh tigh skolen icke dricka wijn eller starcka drycker när j gåån in vthi witnesbyrdzens tabernakel / at j icke skolen döö. Thet ware en ewigh rett alsom idhrom efferkommandom / at j måghe åtskilia hwadh helight och oheligt / hwadh reent och oreent är / och at j måghe lära Jsraels barn alla retter som HERREN til idher genom Mose sagdt haffuer.

Och Mose taladhe medh Aaron och medh hans åter leffda söner Eleazar och Jthamar / Tagher thet offuerbliffuit är aff spijsoffret aff HERRANS offer / och äter thet osyrat widh altaret / ty thet är thet alrahelghasta / och j skolen åtat på itt helight rwm / ty thz är tin rett / och tina söners rett aff HERRANS offer / ty så är migh budhit. Weefftebröstet och håffueboghen skalt tu och tine söner / och tina döttrar medh tigh åta på reent rwm / ty thenna retten är tigh och tina söner giffuin til Jsraels barnas tackoffer. Ty Håffuoboghen och Weefftobröstet medh tess fetas offer / skola inbäras / at the skola warda weefftat til weefftoffer för HERRANOM. Ther före är thet titt och tina barnas til en ewigh rett / såsom HERREN budhit haffuer.

Och Mose sökte effter syndoffrens bock / och fan honom wara vpbrendan. Och han wardt wreedh offuer Eleazar och Jthamar Aarons söner / the än nu igenleeffde woro / och sadhe / Hwj haffuen j icke ätit syndoffret på helight rwm / effter thet är thet alrahelghasta / och han haffuer giffuit idher thet / på thet j skolen bära menighetenes misgerningar / och försona them för HERRANOM: Sij / hans blodh är icke kommen in vthi thet Helgha / J skullen haffua ätit thet in j the Helgha / såsom migh budhit är. Men Aaron sadhe til Mose / Sij / j dagh haffua the offrat theras syndoffer och theras brenneoffer för HERRANOM. Och migh är så gångit som tu seer. Skulle iagh j dagh åta aff syndoffer / och wara widh gott moodh för HERRANOM: Tå Mose thet hörde war han til fridz.

(Hans blodh) Effteroffrens blodh icke wardt burit in j thet Helgha / skulle thet icke warda vpbrendt vthan ätit / Men huilkes blodh inburit wardt / thet motte man icke äta / vthan alt vpbrēnat sup. 4. 6. et infra 16.

Elloffte Capitel.

Deute.14.

Och HERREN taladhe medh Mose och Aaron / och sadhe til them / Taler medh Jsraels barn och sägher / Thetta äro the diwr som j äta skolen jbland all diwr på iordenne. Alt thet som jbland diwren twekloffuat är / och idislar / thet skolen j äta. Men thet som idislar / och är klöffuat / doch icke twekloffuat / såsom Camelen / thet är idher oreent / och j skolen icke ätat. Cuniler idisla wel / men the äro icke twekloffuadhe / ther före äro the orene. Haren idislar ock / men han är icke twekloffuat / ther före är han idher oreen. Och swijnet är wel twekroffuat / men thet idislar icke / ther före är thet idher oreent. Aff tesses köt skolen j icke äta / och icke komma widh theras aaß / ty the äro idher oreen.

Reen och oreen diwr

Thetta skolen j äta jbland thet som j watnena är / Alt thet som spool och fiäll haffuer j flodher / j Haffuena / och j beckiom / thet skolen j äta. Men alt thet som icke haffuer spool och fiäll j haffuena och j beckiom / jbland alt thet som röres j watnen / och alt thet som leffuer j watne / thet skal wara idher een wederstyggelse / at j icke äten aff tess köt / och skyyr widh theras aaß. Ty alt thet som icke haffuer spool och fiäll j watnena / ther skolen j skyy wedher.

Rena och orena fiskar.

Deut.14.

Och thetta skolen j skyy wedher jbland foghlana / at j icke äten thē / Örnen / Höken / Falckan / Gamen / Gladhona / och thet aff theras art är / och alla korpar medh theras art / Strutzfoghlen / Vglona / Göken / Sperffhöken medh sinne art / Steenvglona / Swanen / Vffuen / Flädhermwsena / röördromen / Storcken / Heghran / Skrijkona medh sinne art / Wijdhöffden / och swalona.

Orena foghlar.

swalona. Och alt thet sigh rörer ibland foghlana / och gåår på fyra fötter / thet skal wara idher een wedherstyggelse.

Doch thetta skolen j äta aff foghlom / thet sigh rörer och gåår på fyra fötter / huilkes knä stå til baka / ther thet medh hoppar på iordenne / ther aff må j äta / såsom är Arbe medh sijn art / och Selaam medh sijn art / och Hargol medh sijn art / och Hagab medh sijn art. Alt thet ellies haffuer fyra fötter ibland foghlanar / thet skal wara idher een wedherstyggelse / och skolen rekna them oreen. Then som kommer widh theras aaß / han skal wara oreen alt in til afftonen. Och then som någhors theras aaß båår / han skal twå sijn klädher / och skal bliffua oreen alt in til afftonen.

Tesse fyra diwr äre icke j wår land / och reknas ibland fyrafötta foghla / Ty är wissast at man brukar the Hebreiska naampnen / såsom man gör medh Halleluya och annor fremmande måäls ord.

Ther före alt thet diwr som klöffuat är / och icke tweklöffuat / och idißlar icke / thet skal wara idher oreent. Then som kommer ther widh / han bliffuer oreen. Och alt thet som gåår på hender ibland diwren / som gå på fyra fötter / thet skal wara idher oreent. Then som kommer widh theras aaß / han skal wara oreen alt in til afftonen. Och then som theras aaß båår / han skal twå sijn klädher / och wara oreen alt in til afftonen / ty alt sådant är idher oreent.

Thesse skola ock wara idher oreen ibland the diwr som krypa på iordenne / Leekatten / Mwsen / paddan / huart effter sitt slagh / Igelkotten / Molken / ödhlan / Stellion / Mulwadhen / the ära idher oreen ibland alt thet som kryper. Then som kommer widh theras aaß / han skal wara oreen in til afftonen. Och alt thet som itt sådant dödt aaß på faller / thet warder oreent / ware sigh allahanda träkärill / eller klädher / eller skin / eller säck. Och all sådana reedhscap ther man någhot medh gör / skal man lata j watn / och thet bliffuer oreent in til afftonen / så warder thet reent.

Allahanda leerkärill / om itt sådana aaß / ther vthi faller / warder alt oreent som ther vthi är / och skal sönderslåås. All maat som man äter / om thet watnet kommer ther vthi / then är oreen. Och all dryck som man dricker aff allahanda sådana kärille / är oreen. Och alt thet som itt sådant aaß på faller / thet bliffuer oreent / ware sigh vgn / eller ketzlar / thet skal man slå sönder / ty thet är oreent / och skal wara idher oreent / Doch brunnar / kellor och dammar äro rene / then som kommer widh theras aaß / han är oreen.

Och om itt sådant aaß / föllo på sädh som man såådt haffuer / så är hon doch reen. Men giuter man watn vppå sädhena / och sedhan fölle sådant aaß ther vppå / så worde hon idher oreen.

Om itt diwr döör / thet j äta mäghen / thē som kommer widh thet åset / then är oreen in til afftonen. Then som äter aff sådant aaß / han skal twå sijn klädher / och skal bliffua oreen in til afftonen. Så ock then som båår itt sådant aaß / han skal twå sijn klädher / och bliffua oreen in til afftonen.

Thet som kråker på iordenne skal wara idher een wedherstyggelse / och man skal icke ätat. Och alt thet som gåår på bukenom / och alt thet som gåår på fyra eller flere fötter / aff allo thy som kråker på iordenne / thz skolen j icke äta / ty thet skal wara idher een wedherstyggelse. Görer idhra siälar icke til styggelse / och besmitter idher icke ther vppå så at j bliffue orene.

Ty iagh är HERREN idhar Gudh / ther före skolen j helgha idher / at j bliffue helighe / ty iagh är heligh. Och j skolen icke orena idhra siälar på någhot kråkande diwr / som på iordenne kråker / ty iagh är HERREN som haffuer fördt idher vthu Egypti land / at iagh skal wara idhar Gudh / ther före skole j wara helighe / ty iagh är heligh.

Thetta är laghen offuer diwr och foghlar / och allahanda kråkande diwr j watnena / och allahanda diwr som kråka på iordenne / at j skole weta åtskilnat på hwadh oreent och reent är / och hwadh diwr man äta / och hwadh man icke äta skal.

Tolffte

Tolffte Capitel.

Luce 2.

OCh HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tala medh Israels barn / och sägh / När een quinna vndfåår sädh / och födher piltabarn / tå skal hon wara oreen j siw daghar / så lenge hon lidher sina kranckheet / och på ottonde daghen skal man omskära hans förhudhes köt. Och hon skal hema bliffua tree och tretiyo daghar vthi hennes renselse blodh / intet helight skal hon komma widh / och til Helghedomen skal hon icke komma / til teß hennes renselse daghar äro vthe. Födher hon pighobarn / så skal hon wara oreen j twå wekor / så lenge hon lijdher sina kranckheet / och skal sex och sextiyo daghar hema bliffua j hennes renselse blodh.

Och när hennes renselse daghar äre vthe / effter son eller dotter / skal hon båra fram itt åårs gammalt lamb til brenneoffer / och een vng duffuo eller turturduffuo til syndoffer Prestenom för dörena aff witneß byrdzens tabernakel / ther skal han offrat för HERRANOM / och försona henne / så warder hon reen aff sinom blodhgång. Thetta är laghen för then som födher piltabarn eller pighobarn.

Om hennes hand icke förmå itt fäår / så taghe twå turturduffuor eller twå vnga duffuor / then ena til brenneoffer / then andra til syndoffer / så skal Presten försona henne / at hon skal warda reen.

Trettonde Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose och Aaron / och sadhe / Om eenne menniskio någhot kommer på hennes kötz hwdh / eller warder skabbott / eller eterhwijt / såsom ther wille spittelska komma på hans kötz hwdh / skal man haffua honom til Presten Aaron / eller til en aff hans söner ibland Presterna. Och när Presten seer sårnadhen på kötzens hwdh / at håren äre förwandlat til hwijtnat / och rwmet är så påseende som thet diwpare är / än then andra hwdhen aff hans köt / så är thet förwisso spittelska / ty skal Presten besee honom / och döma honom oreen.

Huru man skal kenna spittelsko.

Om någhot etterhwitt är på hans kötz hwdh / och är doch icke rwmet så påseende / at thet diwpare är än then andra hwdhen på kötet / och håren äre icke förwandlat til hwijtnat / så skal Presten lyckia honom inne j siw daghar / och på siwnde daghen besee honom / om sårnadhen synes för hans öghon / såsom tilförenna / och haffuer intet widhare ätit sigh vth på hwdhenne / så skal Presten åter sluta honom inne j siw daghar / och när han beseer honom annan gången på siwnde daghen / och finner tå at sårnadhen är förswūnen / och haffuer intet widhare ätit sigh på hwdhenne / så skal han döma honom renan / ty thet är en skabb / och han skal twå sijn klädher / och så är han reen. Om nu skabben widhare åter sigh på hwdhenne sedhan han aff Prestenom beseedd och reen sagd wardt / och warder nu annan tijdh beseedd aff Prestenom / seer tå Presten at skabben haffuer widhare ätit sigh j hwdhena / skal han döma honom oreen / ty thet är wisseligha spittelska.

Här är klarat Mose kallar allahanda skabb blemor och sårnat spittelsko / som spittelsko är lijk eller ther aff spittelska kan warda.

Om någhon spittelsko sårnat warder på eenne menniskio / then skal man haffua til Presten / när han seer och finner / at en hwitnatir kommen på hwdhena / och håren äre hwijtt worden / och råått köt å j sårena / så är thet wisseligha een gammul spittelska på hans kötz hwdh ther före skal Presten döma honom oreen / och icke sluta honom inne / ty han är allaredho oreen.

Om spittelskan förwijdhgas på hwdhenne / och gåår vthoffuer hela

hwdhena

(hela hudhena) Thenna spittelskan kallas reen / ty thet är en helbreghda krop som så rensar sigh sielff / såsom skeer medh småkoppor / mesling och klådha / ther igenom thz onda vthslåås aff hela kroppen.

hwdhena jfrå hoffuudhet nedh til fötterna / alt thet Prestenom för öghonen wara kan. När nu Presten beseer thet och finner / at spittelskan är gången offuer hela kötet / tå skal han döma honom reen / effter thet alt på honom förwandlat är til hwijtnat / ty han är reen. Men är ther rååt köt then daghen tå han beseedd warder / så är han oreen. Och när Presten seer thet råå kötet / skal han döma honom oreen / ty han är oreen / och är wisseligha spittelsk. Om thet råå kötet förwender sigh igen / och förwandlas til hwijtnat / så skal han komma til Presten / och när Presten seer och finner / at then sårnadhen är förwandlat til hwijtnat / skal han döma honom renan / ty han är reen.

Om någhrom kommer på hans kötz hwdh een byld / och läkies åter igen / och ther effter på samma rwmet vpkommer någhot hwitt / eller rödhlight eterhwitt warder / skal han warda beseedd aff Prestenom. När Presten seer at thet rwmet är låghre än then andra hwdhen / och håret är förwandlat til hwijtnat / så skal han döma honom oreen / ty thet är wisseligha wordet en spittelsko sårnat aff then byldenne. Men seer Presten och finner at håren icke äro hwijt / och är icke låghre än then andra hwdhen / och är förswunnet / så skal han sluta honom inne j siw daghar / åter thet sigh widhare j hwdhena / så skal han döma honom oreen / ty thet är wisseligha en spittelsko sårnat. Men bliffuer then eterhwijtnadhen så ståndandes / och äter sigh icke widhare / så är thet ärret effter byldenne / och Presten skal döma honom reen.

Om någhors mantz köt warder såårt på hwdhende aff eeldbrenning / och brennesårnadhen är rödhlighen eller hwijt / och Presten beseer honom / och finner håret förwandlat til hwijtnat ther brenningen war / och är låghre til anseende än then andra hwdhen / så är wisseligha spittelska worden aff then brenningenne / ther före skal Presten döma honom oreen / ty thz är en spittelsko sårnat. Men seer Presten och finner at håret på brenningenne icke är förwandlat til hwijtnat / och icke låghre än then andra hudhen / och är ther til förswunnet / skal han sluta honom inne j siw daghar / Och på siwnde daghē skal han besee honom / haffuer thet wijdhare ätit sigh vth på hudhenne / så skal han döma honom oreen / ty thet är spittelska. Men är thet bliffuit ståndande på brenningenne / och icke haffuer wijdhare ätit sigh vth på hudhenne / och är ther til förswunnet / så är thet itt såår effter brenningenne / och Presten skal döma honom reen / ty thet är itt ärr effter brenningen.

Om en man eller quinna warder skabbot på hoffuudhet eller på skegget / och Presten beseer sårnadhen / och finner at thet är låghre til anseende än then andra hudhen / och håret ther sammastadz warder golachtugt och tunt / så skal han döma honom oreen / ty thet är en spittelsko skabb på hoffuudena eller skeggena. Men seer Prestē at skabben icke är låghre til anseende än then andra hudhen / och håret icke är blackt / skal han sluta honom inne j siw daghar / Och när han på siwnde daghen seer och finner / at skabben icke haffuer ätit sigh wijdhare / och intet golt håår på ferde är / och skabben är icke låghre til anseende än then andra hudhen / skal han raka sigh / doch at han icke rakar skabben / och Presten skal åter sluta honom inne j siw daghar. Och när han på siwnde daghen beseer honom / och finner at skabben haffuer icke wijdhare ätit sigh j hudhenne / och är icke låghre til anseende än then andra hudhen / så skl Presten säya honom reen / och han skal twå sijn klådher / ty han är reen. Om skabben åter sigh wijdhare j hudhena sedhan han reen sagd war / och Presten seer och finner at skabben haffuer ätit sigh wijdhare på hudhenne / så skal han icke meer frågha effter om hären äre golachtugh / ty han är oreen. Är thet ock för öghonen at skabben haffuer ståndit stilla / och ther ära blak håår vpgången / så är skabben lååkt / och han är reen / ty skal Presten säya hnom renan.

Om enom

Om enom manne eller quinno någhot eterhwitt kommer på hans kötz hwdh / och Presten seer at thet eterhwijta någhot förswinner / så är thet en hwijtt skabb vpkommen på hudhena / och han är reen.

Om enom manne eller quinno hoffuudh håret aff faller / så at han warder skallot / han är reen / faller thet honom framman aff hoffuudhet / så är thz en framskallot / och han är reen. Men warder ther någhor hwijtt eller rödhligh sårnat vppå thet skallotta eller framskallotta / så är ther spittelska vpgången på samma skallotta eller framskallotta / therföre skal Presten besee honom / och när han finner then hwita eller rödhligha sårnadhen vplopen på hans skallotta eller framskallotta / at thet synes såsom ellies spittelska på hwdhenne / så är han spittelsk och oreen / Och Presten skal säya honom oreen för sådana sårnat skul på hans hoffuudh.

Then som spittelsk är / hans klådher skola wara riffuin / och hoffuudhet blott / munnen skyylter / och skal allztinges oreen kallas. Och så lenge then sårnadhen på honom är / skal han wara oreen / boo allena / och hans boning skal wara vthan läghret.

Om på itt klådhe kommer en spittelsko sårnat / ware sigh vllet eller linnet / på warp eller wåfft / ee hwadh thet är / linnet eller vllet / eller på itt skin eller på alt thet aff skin giordt är / Och när then sårnadhen warder bleeck eller rödhlighen / på klådhe eller på skinne / eller på warpe eller wåffte / eller på någhot ting som aff skin giordt är / thet är wist en spittelsko sårnat / ther före skal Presten besee thet / och när han seer sårnadhen / skal han sluta thet inne j siw daghar. Och om han på siwnde daghen seer at sårnadhen haffuer wijdhare ätit sigh / på klådhet / på warpenom eller wåfftena / på skinne eller hwadh aff skinne giordt är / så är thet en inbitin spittelsko sårnat / och thet är oreent / Och klådhet skal brennas vp / eller warpen / eller wåfftet / ee hwadh thet är vllet eller linnet / eller alrahanda skinwerck ther sådana sårnat vppå är / ty thet är en spittelsko sårnat / och skal brennas vp på eelde. Klådhe spittelska.

Om Presten seer / at sårnadhen icke haffuer wijdhare ätit sigh på klådhet eller på warpenom / eller wåfftena / eller alrahanda skinwerck / så skal han biudha at man twår ther sårnadhen är / och skal sluta thet inne j andra siw daghar. Och när Presten seer / sedhan sårnadhen twågin är / at sårnadhen intet förwandlat är för hans öghon / och ey heller haffuer wijdhare ätit sigh / så är thet oreent / och skal vpbrennas på eelde / ty thet är diwpt inätit / och haffuer befrätit thet. Om Presten seer at sårnadhen någhot förswunnen är sedhan han wardt twaghin / så skal han rijffua thet aff klådhena / aff skinnena / aff warpenom eller wåfftena. Synes thet än tå sedhan på klådhena på warpenom / på wåfftena eller allahanda skinwerck / så är thet en fleck / och skal thet vpbrennas medh eelde ther then sårnadhen vthi är. Men klådhet eller warpen / eller wåfftet / eller allahanda skinwerck som twaghit är / och sårnadhen affgången är / skal man på nytt twå / och så är thet reent.

Thetta är laghen om spittelsko sårnat på klådher / ee hwadh the åra vllen eller linnen / på warp eller wåfft / och allahanda skinwerck / til at säya them reen eller oreen.

XIIII. Capitel.

Math. 8.

OCh HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Thetta är laghen om then spittelska / när han skal rensat warda. Han skal komma til Presten. Och Presten skal gå vthu låghret / och besee huru spitelsko sårnadhen är på them spitelska heel worden. Och skal biudha honom som rensas skal / at han tagher twå leffuāde foghlar the som rene äre /

och Cedre trää/och rosenfergho vll och Jsop. Och skal biudha at slachta then ena foghlen vthi itt leerkärille widh rinnande watn. Och skal tagha then leffuandes foghlen medh Cedre trädh/rosenfergho vllen och Jsop/ och doppa vthi then slachtadhe foghlens blodh widh rinnande watn/och stenckia på honom som aff spittelskonne rensas skal/ siw resor/Och rensa honom alt så/och låta then leffuande foghlen flygha j frija marckena.

Men then rensadhe skal twå sijn klädher/och raka alt sitt håår aff/och badha sigh j watne/och så är han reen. Sedhan gånge han in j lägret/ doch skal han bliffua vthan sitt tiäl j siw daghar. Och på siwonde daghen skal han raka alt sitt håår aff hoffuudhet/skegget och ögnabrunen/så at alt håår bliffuer affrakat/och skal twå sijn klädher/och badha sitt köt j watne/och så är han reen.

(Log) är itt litet mått som så kallas på Hebraisko/men thet är än nu owist huru stort thet war eller haffuer.

Och på ottonde daghen skal han tagha tw lamb/the vthan wanck äro/ och itt årsgammalt får vthan wanck/och tree tiyungar semlomiöl til spijsoffer blandat medh olio/och en Log olio. Tå skal Presten stella then rensadha och tesse ting fram för HERRAN för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel/och skal tagha thet ena lambet och offra thet til itt skuldoffer medh then Log olio/och skal sådant Weefftoffra för HERRANOM/ och sedhan slachta lambet ther man slachtar syndoffret och brenneoffret som är på helight rwm/ty såsom syndoffret så hörer ock skuldoffret Presten nom til/ty thet är thet alrahelghasta.

Och Presten skal tagha aff skuldoffrens blodh/och stryka på höghra örnatimpen aff them rensadha/och på twman aff hans höghra hand/och på största tåna aff hans höghra foot. Sedhan skal han tagha aff olionne vthu Loggen/och giuta then j sina (Prestens) wenstra hand/och doppa medh sitt höghra finger j oliona then j hans wenstra hand är/och stenckia oliona medh sitt finger siw resor för HERRANOM. Men thet offuer bliffuer aff olionne j hans hand/skal han giuta på then höghra örnatimpen aff honom som rensat är/och på then höghra twman/och på then stora tåna aff hans höghra foot/offuan vppå skulloffrens blodh. Thet quartt är aff olionne j hans hand skal han slå på hans hoffuudh som rensadher är/och försona honom för HERRANOM. Och skal göra syndoffer och försona then rensadha för hans oreenligheet skul. Och skal sedhan slachta brenneoffret/och skal offra thet på altaret samt medh spijsoffret/ och försona honom/så är han reen.

Är han fattigh/och icke så mykit förwerffuar medh sinne hand/så tagha itt lamb för sitt skuldoffer/til at Weefftoffra/til at försona honom/och en tiyung aff semlomiöl blandat medh olio til spijsoffer/och en Log olio/ och twå turturduffuor/eller twå vnga duffuor/the han medh sinne hand förwerffua kan/then ena ware til itt syndoffer/then andra til itt brenneoffer/och bäre them til Presten på ottonde daghen effter hans rensilse in för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel för HERRANOM.

Tå skal Presten tagha skulloffrens lamb/och then Log olio/och skal thet alt Weefftoffra för HERRANOM/och slachta skulloffrens lamb/och tagha aff samma skulloffers blodh/och stryka then rensadha på hans höghra örnatimp/och på twman aff hans höghra hand/och på then stora tåna aff hans höghra foot/och giuta oliona j sina (Prestens) wenstra hand/och stenckia medh sitt höghra finger oliona som j hans wenstra hand är/siw resor för HERRANOM.

Thet quartt bliffuer j hans hand/skal han låta på höghra örnatimpen aff then rensadha/och på twman aff hans höghra hand/och på stora tåna aff hans höghra foot/offuan vppå skuldoffrens blodh. Thet quartt är j hans hand aff olionne/skal han låta på hoffuudhet aff then rensadha/til at försona honom för HERRANOM. Och sedhan göra itt syndoffer vthaff

vthaff then ena turturduffuonne eller vnga duffuonne såsom hans hand haffuer kunnet förwerffua/vthaff then andra itt brenneoffer samt medh spijsoffret/och alt så skal Presten försona then rensadhe för HERRANOM. Thetta ware laghen för then spittelska som icke kan medh sinne hand förwerffua thet til hans rensilse hörer.

Och HERREN taladhe medh Mose och Aaron/och sadhe/När j kommen in vthi Canaans land thet iagh idher til besitning giffua skal/och iagh ther j någhro idhor besitninges hwse en spitelsko sårnat giffuer/så skal han som hwset tilhörer komma/vnderwijsa thet Prestenom/och säya/ Thet synes såsom en spittelsko sårnat är j mino hwse. Tå skal Presten säya them/at the skola ryma vthu hwset förra än Presten gåår ther in/til at besee sårnadhen/på thet at alt thet j hwset är/icke skal warda oreent. Sedhan skal Presten gå in til at besee huset.

Spittelska på hws.

När han nu seer sårnadhen och finner/at på hwsens weggiar gola eller rödhletta gropar äro/och theras anseende diwpare in är/än weggien ellies är/så skal han gå vthu hwset genom dörena/och igenlyckia hwset j siw daghar. Och när han på siwonde daghen igenkommer/och seer at sårnadhen haffuer ätit sigh wijdhare på weggenne aff hwset/så skal han biudha them vthbryta stenanar ther then sårnadhen vthi är/och kasta thet vth för stadhen på itt oreent rwm/och hwset skal man skrapa innan til alt omkring/ och kasta thet aff skrapadhe stofftet vth för stadhen på itt oreent rwm/och tagha andra stena och settia them j samma stadhen/och tagha annan calk och bestryka hwset medh.

Om tå sårnadhen igenkommer/och brister vth på hwset sedhan man haffuer vthtaghit stenana/skrapat hwset/och bestrukit thet på nytt/så skal Presten gå ther in/och när han seer at sårnadhen haffuer wijdhare ätit sigh på hwsena/så är thet wisseligha een frätande spittelska på hwset/och är oreent/ther före skal man bryta hwset nedh/bådhe steen och trää/och alt stofftet aff hwsena föra vth för stadhen på itt oreent rwm. Och then som gåår in j hwset så lenge thet tilslutit är/han är oreen in til afftonen. Och then ther inne ligger/eller äter ther inne/han skal twå sijn klädher.

Hwar nu Presten seer (tå han gåår ther in) at sårnadhen icke wijdhare haffuer ätit sigh på hwset/sedhan hwset bestrukit är/så skal han säya thet reent/ty sårnadhen är heel worden. Och skal tagha til syndoffer för hwset twå foghla/Cedre trää/och rosenferghat vll/och Jsop/och slachta then ena foghlen vthi itt leerkäril widh rinnande watn/och skal tagha thet Cedre trädh/rosenferghadha vllen/Jsopen/och then leffuande foghlen/ och doppa honom vthi then slachtadhe foghlens blodh widh rinnande watn/och stenckia hwset siw resor/och skal alt så skääre hwset medh foghlens blodh/och medh thet rinnande watnet/medh then leffuande foghlen/ medh Cedre trädh/medh Jsopen/och medh rosenferghadha vllen. Och skal låta then leffuande foghlen flygha vth för stadhen j frija marckena/och försona hwset/så är thet reent.

Thetta är laghen om all spittelkos och skabs sårnat/om klädhers spitelsko och hwses/om blemor/skabb och eterhwitt/på thet man skal weta hwadh reent eller oreent är. Thetta är laghen om spittelsko.

Femtonde Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose och Aaron/och sadhe/Taler medh Jsraels barn och sägher til them/Om enom manne flyter hans köts flödh/han är oreen/Och tå är han oreen aff thenna flödhenne/när hans köt förrötes/ eller bortfrätes aff thet flytandet. All seng ther han på ligger/och alt thet han sitter vppå/skal wara oreent.

Och then som kommer widh hans seng / han skal twå sijn klådher / och
badha sigh medh watn / och wara oreen in til afftonen.
Och then som setter sigh ther han sittit haffuer / han skal twå sijn klå
dher / / och badha sigh medh watn / och wara oreen in til afftonen. Then som
kommer widh hans köt / han skal twå sijn klådher / och badha sigh medh
watn / och wara oreen in til afftonen. Om han spottar på then som reen är /
skal han twå sijn kådher / och badha sigh medh watn / och wara oreen in til
afftonen.
Och sadhelen ther han ridher vppå / skal wara oreen. Och then som
kommer widh någhot som vnder honom warit haffuer / han skal wara
oreen in til afftonen. Och then sådant bäär / han skal twå sijn klådher / och
badha sigh medh watn / och wara oreen in til afftonen. Och then som han
wedherkommer / och haffuer tilförenna icke twaghet sina hender / han skal
twå sijn klådher / och badha sigh medh watn / och wara oreen in til afftonen.
Kommer han widh itt leerkäril / skal man thet sönderslå. Men träkäril skal
man skölia medh watn.
Och när han warder reen aff hans flytande / skal han rekna siw daghar
sedhan han wardt reen / och twå sijn klådher / och badha sitt köt medh rin-
nande watn / så är han reen. Och på ottonde daghen skal han tagha twå tur
turduffuor / eller twå vnga duffuor / och båra fram för HERRAN in för
dörena aff witnesbyrdzens tabernakel / och få Prestenom. Och Presten skal
göra aff then ena itt syndoffer / och aff then andra itt brenneoffer / och för-
söna honom för HERRANOM för hans flytande skull.
Når enom manne hans sädh vthgåår j sömpnen / han skal badha sitt
hela köt medh watn / och wara oreen in til afftonen / och alt klådhe / och alt
skin som medh sådana sädh befleckiat är / skal twås medh watn / och wa-
ra oreent in til afftonen. Een quinna når huilko en sådana ligger / hon skal
badha sigh j watne / och wara oreen in til afftonen.
Når een quinna haffuer sins kötz blodhflödh / hon skal wara affsijdhes
j siw daghar. Och then som kommer widh henne / han skal wara oreen in til
afftonen. Och alt thet hon ligger vppå så lenge hon aff sijdhes år / skal wa-
ra oreent. Och thet hon sitter vppå / skal wara oreent. Och then som kom-
mer widh hennes seng / han skal twå sijn klådher / och badha sigh medh
watn / och wara oreen in til afftonen. Och then som kommer widh någhot
ther hon haffuer sittit vppå / thn̄ skal twå sijn klådher / och badha sigh medh
watn / och wara oreen in til afftonen. Och om en man ligger når henne /
then stund hon affsijdhes satt år / han skal wara oreen j siw daghar / och sen-
gen ther han vppå leghat haffuer / skal wara oreen.
Om een quinna haffuer sina blodhflödh j longan tijdh / icke allenest j så
long tijdh som waant år / vthan ock vthöffuer then tijdhen som waant år /
skal hon wara oreen så lenge hon flyter / såsom hon år j hennes retta flödz-
tijdh / så skal hon ock wara oreen j thenna tijdhen. All then seng ther hon vp-
på ligger / så lenge hon tå flyter / skal wara såsom then seng j hennes retta
flödz tijdh. Och alt thet hon sitter vppå / skal wara oreent / såsom j then
oreenhetenne j hennes retta flödz tydh. Then som kommer widh någhot
ther aff / han skal wara oreen / och skal twå sijn klådher / och badha sigh med
watn / och wara oreen in til afftonen.
Warder hon reen aff hennes flödh / så skal hon rekna siw daghar / sedhan
skal hon wara reen / och på ottonde daghen skal hon tagha twå turturduff-
uor eller twå vnga duffuor / och båra them til Presten in för dörena aff wit-
nesbyrdzens tabernakel. Och Presten skal göra itt syndoffer aff then ena /
aff then andra itt brenneoffer / och försona henne för HERRANOM /
öffuer hennes oreenligheetz flödh.
Så skole j förwara Jsraels barn för theras oreenligheet / at the icke döö
vthi thes

vthi theras oreenligheet / om the göra mitt tabernakel oreent / thet ibland
idher är.
Thetta är laghen om then som haffuer een flödh / och then som j sömp-
nen hans sädh flyter / så at han warder ther aff oreen / och offuer henne som
haffuer sina blodzflödh / och then som een flödh haffuer / ee hwadh thet är
man eller quinna / och när en man ligger när eenne oreno.

Sextonde Capitel.

Supra 10 OCh HERREN taladhe medh Mose (sedhan the twå
Aarons söner dödhe woro / tå the offradhe för HERRA-
NOM) och sadhe / Sägh tinom brodher Aaron / at han
icke j alla tijdher ingåår vthi then innersta Helghedomen / in
om forlotten / in för Nådhastolen som på arkenom är / at
han icke döör / ty iagh wil låta see migh vthi itt moln på
Nådhastolenom.
Vthan her medh skal han gå in / medh en vng stwt til syndoffer / och
medh en wådhur til brenneoffer / och skal klådha then helgha linna kiortelen
vppå / och haffua thet linna nedherklådhet vppå sitt köt / och giorda sigh
medh itt linnet belte / och haffua then linna hatten vppå / För ty thet åra the
helgha klådhen / och skal badha sitt köt medh watn / och leggia them vppå.
Och skal tagha vthaff menighetenne aff Jsraels barnom twå getaboc-
kar til syndoffer / och en wådhur til brenneoffer.
Och Aaron skal haffua fram stwten sitt syndoffer / och försona sigh och
Frybock. sitt hws / och sedhan tagha the twå bockana och stella them fram för HER
RAN in för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel / och skal kasta lott off-
uer the twå bockana / then ena lotten HERRANOM / then andra frij
bockenom. Och skal offra then bocken til itt syndoffer på huilken HER-
RANS lott föll. Men then bocken offuer huilken tess frijas lott föll / skal
han stella leffuandes fram för HERRAN / at han skal försona honom /
och sleppa then frijbocken j öknena. Och så skal han tå haffua fram sins
syndoffers stwt / och försona sigh och sitt hws / och skal slachta honom.
Och skal tagha ena panno full medh glödh aff altaret som ståår för
HERRANOM / och handena fulla medh stött röökwerck / och båra thet
inom forlotten / och leggia röökwercket på eelden in för HERRANOM /
så at dambet aff röökwercket skyler Nådhastolen som är på witnes-
byrdet / at han icke döör. Och skal tagha blodhet aff stwtenom / och
stenckia medh sitt finger vp åt Nådhastolen framman til. Siw resor skal
han så stenckia aff blodhet för Nådhastolenom medh hans finger.
Sedhan skal han slachta bocken folckens syndoffer / och båra aff hans
blodh ther in om forlotten / och skal göra medh hans blodh såsom han gior-
de medh stwtens blodh / och stenckia teslikes ther medh framman til vp åt
Nådhastolen / Och skal alt så försona Helghedomen aff Jsraels barnas
oreenheet / och jfrå theras offuertrådhelse j alla theras synder. Sammalun-
Hebre. 9. da skal han göra witnesbyrdzens tabernakle / Ty the åre orene som om kring
liggia.
Jngen menniskia skal wara in vthi witnesbyrdzens tabernakle når han
gåår ther in til at försona j Helghedomenom til tess han gåår vth igen / och
skal alt så försona sigh och sitt hws / och hela Jsraels menigheet. Och når
han vthgåår til altaret som ståår för HERRANOM / skal han försona
thet / och skal tagha aff stwtens blodh / och aff bockens blodh / och stryka
på altarens horn alt om kring / och skal stenckia aff blodhet medh sitt fin-
ger siw resor ther vppå / och rensa och helgha thet aff Jsraels barnas
oreenheet.

(Orene) Thet år / hela Jsrael år oreen och j synder / Doch boor Gudh ibland syndare / och helghar them / Thet år / the niwta hās heligheet och kallas helighe för hans skul / Ellies år thz alt oreent och synd med thm̄ / Thetta år Christus iblād sitt folck.

Och när han fulkompnat haffuer Helghedomens och witnesbyrdzens tabernakels och altarens försoning / skal han haffua fram then leffuande bocken / och skal tå Aaron leggia bådha sina hender på hans hoffuudh / och bekenna offuer honom alla Jsraels barnas misgerningar / och all theras offuerträdelse j alla theras synder / och skal leggia them på bockens hoffuudh / och låta honom löpa genom någhon manz hielp / som för handen är / j öknena / at bocken skal borttbära alla theras misgerningar på sigh vthi wilmarckena / och låta honom j öknenne.

Och Aaron skal gå in vthi witnesbyrdzens tabernakel / och affklädha sigh the linna klädhen som han på sigh klädt hadhe / tå han gick in vthi Helghedomen / och skal ther låta bliffua them / och skal badha sitt köt medh watn på heligt rwm / och klädha sijn eghen klädher vppå / och gå ther vth / och göra sitt brenneoffer / och folckens brenneoffer / och försona bådhe sigh och folcket / och brenna vp thet feta aff syndoffret på altarena. Men then som förde frijbocken vth / skal twå sijn klädher / och badha sitt köt medh watn / och sedhan komma igen j läghret.

Syndoffrens stwt / och syndoffrens bock / huilkers blodh til försoning burit wardt in j Helghedomen / skal man föra vth om läghret / och vpbrenna j eelde / bådhe theras hwdh / köt och treck. Och then som brenner thet vp / han skal twå sijn kläder / och badha sitt köt medh watn / och sedhan komma j läghret.

Försoninga höghtijdh / Infra 23. Deute. 16.

Och skal thetta wara idher en ewigh rett. På tiyonde daghen j siwnde månadhenom skolen j späkia idhra kroppar / och ingen gerning göra / ware sigh inlendsk eller vthlendsk ibland idher / för ty på then daghen skeer idher försoning / så at j warden reengiorde / jfrå alla idhra synder warden j reengiorde för HERRANOM / Ther före skal thet wara idher then störste Sabbath / och j skolen späkia idhra kroppar. En ewigh rett ware thet.

Men then försoningen skal en Prester göra / then man wijgdt haffuer / och hwilkes hand man fylt haffuer til en Prest j hans fadhers stadh. Och skal klädha på sigh the linna klädher / som ära the Helgha klädhen / och skal alt så försona then helgha Helghedomen / och witnesbyrdzens tabernakel / och altaret / och Presterna / och alt folcket aff menighetenne. Thet skal wara idher en ewigh rett / at j försonen Jsraels barn aff alla theras synder / ena reso om året. Och Mose giorde såsom HERREN honom budhit hadhe.

Siwttonde Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tala med Aaron och hans söner / och all Jsraels barn / och sägh til them / Thetta är thet HERREN budhit haffuer. Hwilken aff Jsraels hws som j läghret eller vthan för läghret slachtar en oxa / eller lamb / eller geet / och intet bäär fram för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel / thet som HERRANOM för itt offer burit warder in för HERRANS boning / han skal för blodh brotzligh wara / såsom then som blodh vthgutit haffuer / och sådana menniskia skal vthrotat warda vthu sitt folck.

Ther före skola Jsraels barn theras offer som the på frija marckenne offra wilia / bära fram för HERRAN / in för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel til Presten / och ther offra theras tackoffer HERRANOM. Och Presten skal stenckia blodhet på HERRANS altare in för dörenne aff witnesbyrdzens tabernakel / och brenna vp thet feta HERRANOM til een söot lwcht / och ingalunda meer offra diefflomen theras offer / medh hwilkom the hoor bedriffua. Thet skal them wara en ewigh rett j theras eff-

terkommandom. Ther föra skalt tu säya them / Hwilken menniskia aff Jsraels hwse / eller ock en fremling / then ibland idher är / som gör itt offer eller brenneoffer / och bäär thet icke in för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel / at han gör thet HERRANOM / then skal vthrotat warda vthu hans folck.

Acto. 15. Supra 3. Deut. 12.

Och hwilken menniskia / ware sigh aff Jsraels hwse eller en fremling ibland idher / äter någhot blodh / emoot honom skal iagh settia mitt andlete / och skal vthrota honom mitt vthu hans folck / ty kroppens lijff är vthi blodhet / och iagh haffuer giffuit idher thet til altaret / at idhra siälar skola ther medh försonadhe warda / för ty blodhet är försoning för lijffuet. Ther före haffuer iagh sagdt Jsraels barnom / Jngen siäl ibland idher skal äta blodh / och ingen fremling som ibland idher boor.

Och huilken menniskia / ware sigh aff Jsraels hwse / eller en fremling ibland idher / som tagher itt diwr eller foghel j jaght / thet man äter / han skal vthgiuta tess blodh / och offuerteckia honom medh iord / ty kropsens lijff är j sinom blodh. Och iagh haffuer sagdt Jsraels barnõ / J skolen ingen krops blodh äta / ty kropsens lijff är j sinom blodh. Then thet äter / han skal vthrotat warda. Och huilken siäl som äter itt aaß eller thet aff wildiwr riffuit är / ware sigh en inlendsk eller vthlendsk / han skal twå sijn klädher / och badha sigh medh watn / och wara oreen in til afftonen / så warder han reen. Om han icke twår sijn klädher / eller sigh icke badhar / skal han bära sina misgerning.

Adhertonde Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tala med Jsraels barn / och sägh til them / Jagh är HERREN idhar Gudh / j skolen icke göra effter som görs j Egypti land ther j boodt haffuen / och icke effter som görs j Canaans land / ther iagh tijt införa skal. J skolen icke heller hålla idher widh theras sätt / vthan effter mina retter skolen j göra / och mina stadhgar skolen j hålla / at j wandren ther vthinnan / ty iagh är HERREN idhar Gudh / ther före skolen j hålla mina stadhgar / och mina retter. Ty huilken menniskia them gör / han skal ther igenom leffua / ty iagh är HERREN.

Roma. 10 Galat. 3.

Jngen skal gå in til sina nästa blodz frencko til at blotta hennes blygd / ty iagh är HERREN. Tu skalt tins fadhers och tinne modhers blygd icke blotta / hon är tijn modher / ther före skalt tu icke blotta hennes blygd.

Förbudhne ledher-

Tu skalt icke blotta tin fadhers hustrus blygd / ty thet är tin fadhers blygd. Tu skalt icke blotta tinne systers blygd / then tins fadhers / eller tinne modhers dotter är / hema eller vthe född. Tu skalt icke blotta tins sona dotters / eller tinne dotter dotters blygd / ty thet är tijn blygd. Tu skalt icke blotta tins fadhers hustrus dotters blygd / thñ tinom fadher född är / och tijn syster är. Tu skalt icke blotta tins fadhers systers blygd / ty thet är tins fadhers nästa blodz frencka. Tu skalt icke blotta tinne modhersysters blygd / ty hon är tinne modhers nästa blodz frencka.

Tu skalt icke blotta tins fadhers brodhers blygd / så at tu tagher hans hustru / ty hon är tijn swågerska. Tu skalt icke blotta tinne sona hustrus blygd / ty hon är tins sons hustru / ther före skalt tu icke blotta hennes blygd. Tu skalt icke blotta tins brodhers hustrus blygd / ty hon är tins brodhers blygd. Tu skalt icke blotta tinne hustrus samt medh hennes dotters blygd / ey heller tagha hennes sons dotter / eller dotter dotter / til at blotta hennes blygd / ty hon är hennes nästa blodz frencka / och thet är een last. Tu skalt ock icke tagha tijns hustrus syster / til at blotta hennes blygd / henne emoot mä-

vhan hon än nu leffuer. Tu skalt icke gå in til quinnona så lenge hon haffuer sina siwko j sinne oreenheet / til at blotta hennes blygd.

Tu skalt ock icke liggia när tins nästas hustru til at beblanda tigh medh henne / ther medh tu orenar tigh på henne. Tu skalt ock icke giffua aff tinne sädh / at thet skal vpbrennas för Molech / at tu icke ohelghar tins Gudz nampn / ty iagh är HERREN.

(Molech) War en affgudh j hulkes tienst the plåghadhe vpbrēna sijn barn / såsom Manasse Juda Konung giorde / Och menadhe at the ther medh skulle tiena Gudhi / såsom Abraham tå han offradhe sin son Jsaac / Men effter thet Gudh slijkt icke hadhe befalat / såsom han hadhe giort Abraham / war thet orett / Ty sågher Gudh här / at hans nampn ther igenom wardt ohelghat.

Tu skalt icke liggia när drenger såsom när een quinno / ty thet är een styggelse. Tu skalt ock icke liggia när någhot diwr / at tu ther medh orenar tigh. Och ingen quinna skal skaffa haffua medh någhot diwr / ty thet är een styggelse.

J skolen vthi intet aff thetta orena idher / För ty vthi alt thetta haffua Hedhningana orenat sigh / huilka iagh skal her vth driffua för idher / och landet är ther igenom orenat. Och iagh skal sökia theras misgerningar på thēm / så at landet skal vthspyy sina inbyggiare. Ther före häller mina stadhgar och retter / och görer intet aff thenna styggelsen / antingen inlendske eller vthlendske ibland idher / ty all sådana styggelse haffua landzens folck giordt som för idher woro / och haffua orenat landet / På thet at landet ock icke vthspyyr idher tå j thet orenen / lijka som thet haffuer vtspyyt Hedhningana som för idher woro. För ty the som göra thenna styggelsen / theras siälar skola vthrotadhe warda vthu theras folck. Ther före häller mina stadhgar / at j icke gören effter the styggeligha sedher som för idher woro / at j icke ther medh orenadhe warden. Ty iagh är HERREN idhar Gudh.

Nittonde Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tala medh hela menighetenne aff Jsraels barn / och sägh til them / J skolen wara helighe / ty iagh är heligh HERREN idhar Gudh. Hwar och en fruchte sina modher och sin fadher. Häller mina helghedaghar / ty iagh är HERREN idhar Gudh. J skolen icke wenda idher til affgudhar / och skolen icke göra idher gotna Gudhar / ty iagh är HERREN idhar Gudh.

Och när j wilien göra HERRANOM tackoffer / så skolen j offra thz / at thet må wara honom teckt / och skolen thet äta på samma daghen tå j offren thet / och på then andra daghen. Hwadh quartt bliffuer til tridie daghen / thet skal man brenna vp j eeld. Äter ther någhor aff på tridie daghē / så är han een styggelse / och warder icke tacknemligh / och then samme ätaren skal båra sijn misgerning / at han HERRANS helghedom haffuer ohelghat / och then siälen skal vthrotat warda vthu sitt folck.

När tu vpskär aff titt land / skalt tu icke skära in til endan alt omkring / och icke nogha alt aff hemta / Sammalunda skalt tu ey heller nogha bergha tin wijngård / eller vphemta the aff falna bären / vthan skalt thet bliffua låta för the fattigha och fremlingar / ty iagh är HERREN idhar Gudh.

J skolen icke stiäla eller liugha / eller handla falskeligha then ene medh then andra. J skolen icke swäria falskt widh mitt nampn / och ohelgha tins Gudz nampn / ty iagh är HERREN.

Tu skalt icke göra tinom nästa orett / eller röffua honom. Tin daghakarls löön skal icke bliffua när tigh in til morghonen.

Tu skalt icke banna them döffua. Tu skalt icke sättia för then blinda någhot ther han kan stöta sigh vppå / vthan tu skalt fruchta tin Gudh / ty iagh är HERREN.

J skolen icke handla orett j dome / och skalt icke skona them ringa / och icke åra

icke åra then mechtugha / vthan skalt döma tinom nästa rett.

Tu skalt icke wara en baakdantare ibland titt folck. Tu skalt ock icke stå emoot tins nästas blodh / ty iagh är HERREN.

Matt. 18. Tu skalt icke hata tin brodher j tino hierta / vthan tu skalt straffa tin nästa / på thet tu icke skal lijdha skull för hans skull.

Tu skalt icke hempnas / och icke behålla någhon owilia emoot tins folcks barn.

Roma. 13. Galat. 5. Tu skalt elska tin nästa såsom tigh sielffuan / ty iagh är HERREN.

Deute. 22. Mina stadhgar skolen j hålla / at tu icke låter tin booscap haffua beblandning medh annor diwr / Och icke såår tin åker medh blandat sädh. Och at ingen klådhnat kommer på tigh som aff vll och lijn tilhopa kommen är.

Om en man ligger när een quinno / och beblandar sigh medh henne / och hon är een trälinna / och är aff enom androm krenckt / doch är icke lööst / eller frijheet fååt haffuer / thet skal straffat warda / men icke skola the döö / ty hon haffuer icke warit frij. Men han skal fram båra HERRANOM för sina skull en wedhur til skulloffer in för dörena aff witnesbyrdzens rabernakel / och Presten skal försona honom medh skulloffret för HERRANOM för the synd som han giordt haffuer / så warder honom Gudh nådheligen offuer hans synd som han giordt haffuer.

När j kommen j landet / och planteren allahanda trää ther man aff äter / skolen j affskära theras förhwdh medh theras frucht / j try åår skolen j hålla them för oomskoren / så at j icke äten them / men j fierde årena skal all theras frucht wara helghat och prisat HERRANOM / j femte årena skolen j äta fruchtena / och samla henne in / Ty iagh är HERREN idhar Gudh.

(Förhudh affskära) är här så mykit som try åår töffua / såsom han sielffuer tydher thet vth / och sågher / Try åår skolen j hålla them för oomskoren.

J skolen intet äta medh blodh. J skolen icke achta på foghlaroop / eller wälia någhra daghar. J skolen icke skära någhon plått på idhart hoffuud / och icke alzinges raka idhart skägg aff.

J skolen icke skära någhot mercke på idhar krop offuer en dödhan / eller scriffua bookstaffuar på idher / ty iagh är HERREN.

Tu skalt icke hålla tijna dotter til bolerij / på thet at landet icke skal bedriffua bolerij / och warda fult medh laster.

Häller mina helghedaghar / och fruchter för min Helghedom / ty iagh är HERREN.

J skolen icke wenda idher til spåmån / och frågher intet aff the teknetydhare / at j icke warden orenadhe på them / Ty iagh är HERREN idhar Gudh.

För itt grått hoffuudh skalt tu vpstå / och åra the gamla / Ty tu skalt fruchta tin Gudh / ty iagh är HERREN.

Om en fremling warder boendes när idher j idhro lande / then skolen j icke offuerfalla. Han skal boo när idher såsom en inlendsk jbland idher / Och tu skalt elskan såsom tigh sielffuan / för ty / j woren ock fremlingar j Egypti lande. Jagh är HERREN idhar Gudh.

J skolen intet olika handla / j doom / medh alen / med wijgt / medh måät. Rett wågh / rett pund / rett Skeppa / rett kanna skal wara när idher. Ty iagh är HERREN idhar Gudh / som haffuer fördt idher vthu Egypti land / at j skolen hålla och göra alla mina stadhgar / och alla mina retter. Ty iagh är HERREN.

XX. Capitel.

Och HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Sägh Israels barnom / Huilken aff Israels barn / eller en fremling som boor j Israel / giffuer aff sinne sädh Molech / han skal dödhen döö / folcket j landena skal stena honom / och iagh skal settia mitt andlete emoot sådana menniskio / och skal vthrota honom vthu hans folck / ther före at han aff hans sädh giffuit haffuer Molech / och orenat min Helghedom / och ohelghat mitt helgha nampn. Och om folcket j landet see genom finger medh the menniskionne / som aff sinne sädh haffuer giffuit Molech / så at the icke dräpa honom / så wil iagh doch settia mitt andlete emoot then menniskion / och emoot hans slecht / och skal vthrota honom och alla the som effter honom medh Molech hoor bedriffuit haffua / vthu theras folck.

Om een siäl wender sigh til spåmän och täknatydhare / så at hon hoor bedriffuer effter them / så wil iagh settia mitt andlete emoot then samma siälen / och wil vthrota henne vthu hennes folck. Ther före helgher idher och waren helighe / ty iagh är HERREN idhar Gudh. Och haller mina stadhgar och görer them / ty iagh är HERREN then idher helghar.

Then som bannar sin fadher eller sina modher / han skal dödhen döö / hans blodh ware offuer honom / at han sin fadher eller modher bannat haffuer.

Then som hoor bedriffuer medh någhors manz hustru / thë skal dödhen döö / bådhe hoorkarlen och hoorkonan / therföre at han medh sins nästas hustru hoor bedriffuit haffuer.

Om någhor ligger när sins fadhers hustru / så at han sins fadhers blygd blottat haffuer / the skola bådhen dödhen döö / theras blodh ware offuer them.

Om någhor ligger när sina sona hustru / så skola the bådhen dödhen döö / för ty the haffua giordt ena skam / theras blodh ware offuer them.

Om någhor ligger när en dreng såsom när eenne quinno / the haffua giordt een styggheet / och skola bådhen dödhen döö / theras blodh ware offuer them.

Om någhor tagher een hustru / och hennes modher ther til / han haffuer giordt een last / man skal brenna honom vp j eelde / och the bådha medh / at ingen last bliffuer ibland idher.

Om någhor haffuer skaffa medh oskäligh diwr / han skal dödhen döö / och diwret skal man dräpa.

Om een quinna låter sigh in til någhot oskäligt diwr / så at hon ther medh haffuer skaffa / then skalt tu dräpa / och diwret teslikes / dödhen skola the döö / theras blodh ware offuer them.

Om någhor tagher sina syster / sins fadhers dotter / eller sinne modhers dotter / och skodhar hennes blygd / och hon åter hans blygd / thz är een skam / the skola förgöras in för theras slechtes folck / ty han haffuer blottat sinne systers blygd / han skal båra sina skuld.

Om en man ligger när een quinno j hennes kranckheetz tijdh / och blottar hennes blygd / och vplåter hënes brunn / och hon blottar sins blodz brunn / the skola bådhen förgiord warda vthu theras folck.

Tinne modhersysters blygd / och tinne fadhersysters blygd skalt tu icke blotta / ty en sådana haffuer sina nästa blodz frencko blottat / och the skola båra theras skuld.

Om någhor ligger när sinne farbrodhers hustru / thë haffuer sin fadhers brodhers blygd blottat / the skola båra theras synd / vthan barn skola the döö.

Om någhor tagher sins brodhers hustru / thet är een skamligh gerning / the skola wara vthan barn / ther före at han haffuer sins brodhers blygd blottat.

Så håller nu alla mina stadhgar och mina retter / och görer them / på thet landet icke vthspyyr idher / ther iagh idher införer / at j ther vthi boo skolen. Och wandren icke vthi Hedhninganars stadhgar / huilka iagh skal vthdriffua för idher / Ty alt sådant haffua the giordt / och iagh haffuer haft een styggelse widh them.

Men idher sägher iagh / j skolen besittia theras land. Ty iagh skal giffua idher itt land j arff / ther miölk och hannogh vthi flyter. Jagh är HERREN idhar Gudh / then idher affskildt haffuer jfrå annat folck / at j ock skilia skolen then rena booscapen jfrå then orena / och orena foghla jfrå the rena / och icke orena idhra siälar på booscap / på foghlar / och på alt thet på iordenne kryper / thet iagh idher affskildt haffuer / at thet skal wara oreent. Ther före skole j wara migh helighe / ty iagh HERREN är heligh / then idher affskildt haffuer jfrå annat folck / at j skolen höra migh til.

Om någhor man eller quinna warder en spåman / eller en teknatydhare / the skola dödhen döö / man skal stena them / theras blodh ware offuer them.

XXI. Capitel.

Och HERREN sadhe til Mose / Tala til Presterna Aarons söner / och sägh til them / En Prester skal icke orena sigh på någhon dödhan aff sitt folck / vthan på sin skyldman / then honom näst tilkommer / såsom på sijn modher / på sin fadher / på sin son / på sijn dotter / på sin brodher / och på sijn syster then än nu een jungfru och ingens manz hustru warit haffuer / then hans nästa skyldman är / på them må han orena sigh / Ellies skal han icke orena sigh på någhon som honom är wedherkomande ibland hans folck / så at han sigh ohelghar.

Han skal ock ingen plätt göra på sitt hoffuudh eller affraka sitt skegg / och på hans krop intet mercke skära / The skola sinom Gudhi helighe wara / och icke ohelgha sins Gudz nampn / för ty the offra HERRANS offer / theras Gudz brödh / ther före skola the wara helighe.

Han skal icke tagha någhon skökio / eller ena förkrenckta / eller then som aff sin man bortdriffuin är / ty han är heligh sinom Gudhi / therföre skalt tu rekna honom heligh / ty han offrar tins Gudz brödh. Han skal wara tigh heligh / ty iagh är heligh / HERREN som idher helghar.

Om ens Prests dotter begynnar til at bola / then skal man vpbrenna j eelde / ty hon haffuer skemdt sin fadher.

Huilken öffuerste Prester är ibland hans brödher / på huilkes hoffuudh smörieolian gutin är / och hans hand fylt är / så at han medh klädhen jklädder warder / then skal icke blotta sitt hoffuudh / och icke skära sijn klädher sönder / och skal til ingen dödhan komma / och skal icke orena sigh / huarken offuer fadher eller modher. Vthu Helghedomenom skal han icke gå / at han icke ohelghar sins Gudz Helghedom. Ty wiyelsen hans Gudz smörieolia är på honom / Jagh är HERREN.

(Wiyelse) På Hebraisko Nezer / Här aff kallas the Nazarei / at the höllo sigh aff besynnerligh maat etc. Nume. 6. Såsom Samson kalladhes Nazareus aff modher liffuet / Jud. 13. Och wår HERRE Christus som är thë rette Nazareus så kalladhes Matt. 2.

Ena jungfru skal han tagha sigh til hustru / men inga enkio / eller bortdreffna / eller förkrenckta / eller skökio / vthan ena jungfru aff sitt folck skal han tagha til hustru / på thz han icke skal ohelgha sina sädh ibland sitt folck / Ty iagh är HERREN / som honom helghar.

Och HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tala medh Aaron / och sägh / Om någhon wanck är på någhrom aff tinne sädh / vthi idhart slechte / then skal icke gå fram / at han offrar sins Gudz brödh. För ty / huar och en then någhon wanck haffuer / skal icke gå fram / ware sigh blind / halt /

medh eenne styggа nääso / medh oskickeligha lemmar / eller then som haffuer en sönderbruttin foot / eller hand / eller kroppogh är / eller hinno på öghana haffuer / eller windögd / eller matzslogh / eller skabbogh / eller förbråken är.

Then som nu aff Prestens Aarons sädh haffuer en wanck vppå sigh / han skal icke gå fram til at offra HERRANS offer / ty han haffuer en wanck / Ther före skal han intet nalkas in til sins Gudz brödh / at han them offrar. Doch skal han äta aff sins Gudz brödhe / bådhe aff the helgho / så ock aff the alrahelghasto / men doch skal han icke komma in til forlotten / ty heller nalkas altarena / så lenge sådana wanck på honom är / at han icke ohelghar min Helghedom / ty iagh är HERREN som helghar them. Och Mose sadhe thetta til Aaron / och til hans söner / och til all Israels barn.

XXII. Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Sägh Aaron och hans söner / at the hålla sigh ifrå Israels barnas Helgho (huilkit the migh helgha) och icke ohelgha mitt helgha nampn / ty iagh är HERREN. Sägh them nu til och theras efterkommandom / Huilken aff idher sädh gäår til thet helgha / som Israels barn helgha HERRANOM / och orenar sigh så på thet / hans siäl skal vthrotat warda för mitt andlete / ty iagh är HERREN.

Huilken aff Aarons sädh är spittelsk / eller haffuer ena flödh / then skal icke äta aff the helgho / til tess han warder reen. Then som kommer widh någhon oreen krop / eller then som hans sädh affgäår j sömpnē / eller then som honō kommer widh en matk then honom oreen är / eller een menniskio som honom oreen är / och alt thet honom orenar / Huilken siäl kommer widh någhot ther aff / then är oreen in til afftonen / och skal icke äta aff the helgho / vthan skal först badha sin krop medh watn. Och när solen är nedhergången / och han reen worden är / tå må han äta ther aff / ty thet är hans spijs. Itt aaß och hwadh aff wildiwr riffuit är / skolen j icke äta / at j icke skolen warda orene ther vppå / ty iagh är HERREN. Ther före skola the hålla mina stadhgar / at the icke skola leggia synd vppå sigh / och döö ther offuer når the ohelgha sigh. Ty iagh är HERREN som them helghar.

Ingen annar skal äta aff the helgho / ey heller Prestens hwßman / ey heller någhon daghakarl. När Presten köper ena siäl för sina peningar / then må äta ther aff. Och thet j hans hwse födt är / thet må ock äta aff hans brödh. Om Prestens dotter warder ens fremmandes hustru / skal hon icke äta aff thes helghas Heffoffer. Warder hon een enckia / eller vthdriffuin / och haffuer ingen sädh / och kommer igen til sins fadhers hwß / så skal hon äta aff sins fadhers brödh / såsom tå hon än nu pigha war. Men ingen fremmande skal äta ther aff.

Huilken som ellies äter aff the helgho owetandes / han skal leggia femte delen ther til / och giffua Prestenom med the helgho / på thet at the icke skola ohelgha Israels barnas helgha / som the heffoffra HERRANOM / at the icke skola leggia misgerning och skul på sigh / när the äta aff theras helgho. Ty iagh är HERREN som them helghar.

OCh HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Sägh Aaron och hans söner / och all Israels barn / Huilken Israelite eller fremling j Israel wil göra sitt offer / ware sigh aff löffte eller aff frij wilia / at the wilia göra HERRANOM itt brenneoffer / thet honom skal wara tacknemlighit aff idher / thet skal wara itt mankön / och vthan wanck / aff fäå / lambom eller getom. Alt thet som någhot feel haffuer skola j icke offra / för ty thet warder icke tacknemlighit för idher.

Och huilken itt tackoffer HERRANOM göra wil / itt besynderlighit löffte / eller aff frij wilia / aff fäå eller fäår / thz skal wara vthan wanck / at thet må warda tacknemlighit. Thet skal haffua ingen wanck / är thet blindt / eller brutit / eller sarghat / eller förtwijnat / eller maslögt / eller skabbogt / så skola the icke sådant offra HERRANOM / och intet offer ther aff giffua på HERRANS altare.

En oxa eller fäår som oskickeligha eller lyytta lemmar haffuer / må tu offra aff en frij wilia / men icke warder thet tacknemlighit för itt löffte. Tu skalt ock icke offra HERRANOM någhot thet förkramat eller förstött / eller förslitit / eller vthskorit är / Och skolen sådant icke göra j idhro lande. Tu skalt ock icke offra någhot sådant aff eens fremlings hand / medh idhars Gudz brödh / ty thet dogher intet / och haffuer en wanck / ther före warder thet icke tacknemlighit för idher.

Och HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / När en kalff / eller lamb / eller geet födt är / så skal thet wara när sinne modher j siw daghar / på ottonde daghen och ther effter må man offra thet HERRANOM / så är thet tacknemlighit. Ware sigh nööt eller fäår / så skal man icke slachta thet medh sin vnga på enom dagh.

När j wilien göra HERRANOM itt loffoffer thet för idher tacknemlighit skal wara / så skole j äta thet på samma daghen / och skolen intet behålla quartt in til morghonen / ty iagh är HERREN / Ther före hållen mijn bodh och görer them / ty iagh är HERREN / at j icke ohelghen mitt helgha nampn / och at iagh må helghat warda ibland Israels barn / ty iagh är HERREN then idher helghar / och vthu Egypti land fördt haffuer / at iagh skulle wara idhar Gudh / Jagh HERREN.

XXIII. Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tala til Israels barn / och sägh til them / Thetta äro HERRANS höghtijdher / som j skolen kalla helgha och mina höghtijdher / tå j samman kommen. Sex dagha skalt tu göra titt arbete / Men then siwnde daghen är then store helghe Sabbathen tå j tilhopa kommen / Intet arbete skolen j göra på honom / för ty / thet är HERRANS Sabbath / ee hwar j boo.

Sabbath.

Thetta äro the HERRANS höghtijdher / the j skolen kalla helgha höghtijdher / tå j samman kommen. På fiortonde daghen j första månadhenom om afftonen är HERRANS passah. Och på then femtonde j samma månadhenom är HERRANS osyradhe brödz höghtijdh / tå skolen j äta osyrat brödh j siw daghar. Thē förste daghen skal kallas heligh ibland idher / tå j samman kommen / tå skolen j intet tieniste arbete göra / och offra HERRANOM j siw daghar. Then siwnde daghen skal ock heligh kallas tå j tilhopa kommen / på honom skolen j ock intet tieniste arbete göra.

Judhanars höghtijdher.

Exodi 23. Deute. 16. Passa. Exodi 12.

Och HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tala til Israels barn / och sägh til them / När j komme j landet som iagh idher giffua skal / och j skolen vpskära / så skolen j föra til Presten en kerffua förstlingen aff idhro sädh / tå skal then kerffuen warda weefftat för HERRANOM / at thet skal bliffua tacknemlighit aff idher. Och thetta skal Presten göra på then andra daghen näst effter Sabbathen. Och skolen på then daghen tå idhar kerffue weefftat warder / göra HERRANOM itt brenneoffer aff itt lamb thet vthan wanck och äårsgammalt är / samt medh spijsoffret twå tiyungar semlomiöl blandat medh olio / til een sööt lwchts offer HERRANOM / Ther til dryckoffer en fierdung aff itt Hin wijn. Och skolen intet äta aff thet nyia / huarken brödh / torkat ax eller korn in til then daghen / tå

bären

båren idhrom Gudh offer. Thet skal wara en ewigh rett til idhra efterkom=
mande ee huar j boo.
Sedhan skolen j rekna jfrå then andra Sabbaths daghen / tå j båren
Pingesdagh. weeffte kerffuan fram / siw hela Sabbather in til then andra daghen effter
then siwnde Sabbathen / thet är / femtiyo daghar skolen j rekna / och offra
HERRANOM nyyt spijsoffer. Och skolen offra thet aff alla idhra bo=
ningar / nemligha / tw weeffte brödh aff twå tyungar femlomiöl syrat och
bakat HERRANOM til en förstling. Och skolen fram båra medh idhor
brödh siw åårsgammul lamb vthan wanck / och en vng stwt / och twå
wädhrar / Thet skal wara HERRANS brenneoffer / spijsoffer och dryck=
offer. Thet är een sööt lwchts offer HERRANOM.
Ther til skolen j göra en getabock til syndoffer / och tw åårsgammul
lamb til tackoffer / och Presten skal weeffta thet medh förstlings brödhena
för HERRANOM til the tw lamben / och skal wara HERRANOM
helight / och höra Presten til. Och j skolen vthropa thenna daghen / ty han
skal kallas heligh ibland idher / tå j samman kommen / Intet tieniste arbete
skolen j göra. En ewigh rett skal thet wara / til idhra efterkommande eehuar
j boo.
När j vpskåren sådhena j idhro lande / skolen j icke alt vpskåra på p[...]
åkren / och icke alt förnogha vphemta / vthan skolen thet låta them fatti=
ghom / och fremlingom. Jagh är HERREN idhar Gudh.
Och HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tala medh Jsraels
barnom / och sägh / På första daghen j siwnde månadhenom skolen j hålla
Blåsandens helgha Sabbath til åminnelse tå j samman kommen / tå skolen
j intet tieniste arbete göra / och skolen göra HERRANOM offer.
Och HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / På tiyonde daghen
Försonelsehöghtijd. j thenna siwnde månadhenom är försonedaghen / then skal ibland idher
kallas heligh at j til hopa kommen. Tå skolen j spåkia idhra kroppar / och
offra HERRANOM / och skolen intet arbete göra på thenna daghen
ty thet är en försonedagh / at j skolen försonadhe warda för HERRA=
NOM idhrom Gudh. Ty huilken icke spåkier sin krop på thenna daghen /
then skal vthrotat warda vthu hans folck / och huilken på thenna daghen
någhot arbete gör / then skal iagh förgöra vthu hans folck. Ther före skolen
j intet arbete göra. Thet skal wara en ewigh rett til idhra efterkommande ee
huar j boo. Thet är idhar store Sabbath / at j skolen spåkia idhra kroppar.
På niyonde daghen j månadhenom om afftonen skolen j hålla thenna Sab=
bath / jfrå afftonen och åter in til afftonen.
Och HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tala medh Jsraels
Löffhyddo höghtijd barn och sägh / På femtonde daghen j thenna siwnde månadhenom är
Löffhyddo höghtijdh j siw daghar HERRANOM. Then förste da=
ghen skal kallas heligh / at j samman kömen / intet tieniste arbete skolen j göra.
J siw daghar skolen j offra HERRANOM. Then ottonde daghē skal och
kallas heligh at j samman kommen / Och j skolen göra idhart offer HER=
RANOM / ty thet är samlinges dagh / Jntet tieniste arbete skolen j göra.
Thetta åro HERRANS helghedaghar / the j skolen heliga hålla at j
samman kommen / och görē HERRANOM offer / brenneoffer / spijsof=
fer / dryckoffer / och annor offer huart effter sin dagh / för vthan thet HER=
RANS Sabbath / och idhra gåffuor och löffte / och frijwillioghа gåffuor
åro som j giffuen HERRANOM.
Så skolen j nu på femtonde daghen j siwnde månadhenom / när j haff=
nē j hws samlat åårswexten aff landena / hålla HERRANS höghtijdh j
siw daghar. På första daghenom är Sabbath / och på ottonde daghenō är
ock Sabbath. Och j skolen på första daghenō tagha frucht aff sköön trää /
palm teelningar / och quistar aff tiockquistat trää / och pijlträå / och wara
gladhe

gladhe j siw daghar för HERRANOM idhrom Gudh / och skolen altså
hålla HERRANOM thn̄ höghtijdhē om året j siw daghar / thz skal wara
en ewigh rett til idhra efterkommande / at the så skola hålla helgh vthi then
siwnde månadhen. Siix daghar skolen j boo j lööffhyddor. Then en inlend=
ning är j Jsrael / han skal boo j lööffhyddor / at idhra efterkommande skola
weta / huru iagh haffuer låtit Jsraels barn boo j hyddor / tå iagh förde them
vthu Egypti land. Jagh är HERREN idhar Gudh. Och Mose sadhe
Jsraels barnom om thenna HERRANS helgh.

XXIIII. Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Biudh
Jsraels barnom / at the båra til tigh klara stötta boomolio
til lysning / huilken daghligha skal slåås vp j lamponar vthā
för witnesbyrdzens forlott j witnesbyrdzēs tabernakel. Och
Aaron skal sköta thet bådhe affton och morghon för HER=
RANOM daghligha. Thet skal wara en ewigh rett medh
idhra efterkommande. Och skal han pynta til lamponar på them sköna
Liusastakanom för HERRANOM daghligha.
Och tu skalt tagha semlomiöl / och baka ther aff tolff kakor / een kaka
skal hålla twå tiyungar / och skalt leggia them jw sex j en hoop på thet sköna
bordet för HERRANOM. Och skalt leggia på them reent rökilse / at thet
skal wara åminnelse brödh til itt offer HERRANOM. På huar Sab=
baths dagh skal han pynta them til HERRANOM altijdh aff Jsraels Skodhobrödh.
barn til itt ewight förbund. Och skola höra Aaron och hans söner til / the
skola äta them på helight rwm / ty thet är hans alrahelghasta aff HER=
RANS offer til en ewigh rett.
Och en man vthgick eennes Jsraelitiske quinnos son / then eens Egyptisk
manz son war ibland Jsraels barn / och trette medh en Jsraelitisk man j lå=
ghret / och nemde nampnet / och bannadhes. Tå hadhe the honom fram för
Mose. (Och hans moder heet Selomith / Dibri dotter aff Dans slechte) och
ladhe honom j fengelse / til tess them worde wiss swar giffuin genom HER=
RANS munn.
Och HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Föör honom vth för
låghret som bannatz haffuer / och låt alla them som thet hörde leggia sina
hender på hans hoffuudh / och låt hela menigheten stena honom. Och sägh
Jsraels barnom / Huilkin som bannar sin Gudh / han skal båra sina synd.
Huilkin som HERRANS nampn nempner / han skal dödhen döö / hela
menigheten skal stena honom. Såsom vthlendningen / så skal ock inlend=
ningen wara. Om han nempner thet nampnet / så skal han döö.
Exod. 21. Om någhor slåår ena menniskio / han skal dödhen döö / Men then som
slåår någhon booscap / han skal betalat krop för krop. Och then som gör
Deut. 19. Matt. 5. sinom nästa skadha / honom skal man göra såsom han giorde / skadha för
skadha / ögha för ögha / tand för tand / såsom han haffuer giordt eenne men=
niskio skadha / så skal man göra honom igen / så at then som slåår någhon
booscap / then skal betalat / men then som slåår ena menniskio han skal döö.
Samma retten skal wara ibland idher / så för vthlendningen som för inlend
ningen / ty iagh är HERREN idhar Gudh.
Och Mose sadhe thetta för Jsraels barnom / och förde honom som
bannatz hadhe vth för låghret / och stenadhe honom. Och alt så giorde Js=
raels barn såsom HERREN Mose budhit hadhe.

XXV. Capitel.

Helghåår.

OCh HERREN taladhe medh Mose på Sinaj bergh/ och sadhe/ Tala medh Israels barn/ och sägh til them/ När j komme in vthi thet land/ som iagh idher giffuandes warder/ skolen j hålla landzens helgh HERRANOM/ så at tu j sex åår såår tin åker/ och j sex åår skäär tin wijngård/ och samlar in fruchtena. Men på siwnde årena skal landet hålla HERRANOM sina stora helgh/ j hulko tu icke skalt såå tin åker/ eller bergha tin wijngård.

Och hwadh aff sigh sielffuo wexer/ effter tijn aff bergning/ skalt tu icke bergha. Och the wijndruffuor som vthan titt arbete wexta äre/ skalt tu icke affhemta/ effter thet är landzens helghåår/ vthan landzens helghåår skalt tu för then skul hålla/ at tu skalt äta ther aff/ tin tienare/ tijn tienarinna/ tin daghakarl/ tin hwßman/ tin fremling när tigh/ tin booscap/ och diwren j titt land/ alt thet ther wexer skal wara til maatz.

Och tu skalt rekna siw sådana helghåår/ så at siw åår skola siw resor tald warda/ och then siw helghåårs tijdhen gör niyo och fyratiyo åår. Tå skalt tu låta blåsa basunen offuer alt idhart land/ på tiyonde daghen j siwnde månadhenom rett på försone daghen. Och j skolen helgha thet femtiyonde året/ och skolen kalla thet itt frij åår j landena allom them som boo ther inne/ ty thet är idhart Clangåår. Så skal huar och en när idher komma til sina äghor igen/ och til sina slecht/ ty thet femtiyonde året är idhart Clangåår. J skolen intet såå/ ey heller vpskära thet aff sigh sielffuo wext är/ ey heller affhemta j wijngårdenom thet vthan arbete wext är/ För ty thet som Clangåret skal wara helight ibland idher. Men j skolen äta alt thet som marckē bäår. Thet är Clangåret/ j hulko huar man skal komma til sitt igen.

Om tu någhot sälier tinom nästa/ eller någhot köper aff honom/ skal ingen besnijkia sin brodher/ men effter Clangårens taal skalt tu köpa thet aff honom/ och hwadh åren sedhan dragha kunna/ ther effter skal han sälia tigh thet. Effter som åren äro mong til/ så skalt tu låta risa köpet/ och effter som the ära fåå til/ skalt tu låta köpet falla/ ty han skal sälia tigh thz effter som thz dragha kan. Så besnijkie nu ingen sin nästa/ vthā fruchta tin Gudh/ ty iagh är HERREN idhar Gudh. Ther före gören effter mina stadhgar/ och håller mina retter/ at j them göre/ på thet j måghe tryggeligha boo j landena/ ty landet skal giffua idher sina frucht/ at j skolen haffua nogh til at äta/ och boo trygghelighaa ther inne.

Och om tu worde säyandes/ Hwadh skole wij äta på siwnde årena/ ty wij såå intet/ och församle ingen åårswexten. Så wil iagh biudha mijn welsignelse j siette årena offuer idher/ så at thz skal göra idher try åras wext/ thet j såån på the ottonde årena/ och aff then gamla åårswexten ther äter aff in til niyonde året/ så at j äten aff thz gamla in til tess äter nyy åårswext kommer. Ther före skolen j icke sälia landet ewinnerligha/ ty landet är mitt/ och j ären fremmande och gester före migh/ och j skolen j alt idhart land låta landet til löösn.

Om tin brodher warder fattigh/ och sälier tigh sina äghor/ och hans näste skyllman kommer til honom/ och wil lösat/ så skal han lösa thet hans brodher såldt haffuer. Om någhor wore som ingen lösare haffuer/ och kan medh sinne hand så mykit åstadh komma/ at han löser en deel/ tå skal man rekna åratalet sedhan han såldet/ och hwadh igen ståår/ giffui honom som köpt haffuer/ at han må komma til sina äghor igen. Om hans hand icke kan finna så mykit/ at han kan få någhon deel igen/ så skal thet som han såldt haffuer wara j köparens hender in til Clangåret/ tå skal thet wara vthe/ och han komme til sina äghor igen.

Hoo som sälier bortt itt boninga hws innan stadzmuren/ han haffuer itt heelt års frist til at lösa thet igen/ Thet skal wara tijdhen innan hulken han thet lösa må. Om han icke löser thz förra än hela året vthe är/ så skal köparen behålla thet ewinnerligha/ och hans efterkommande/ och skal icke lööst vthgå j Clangårena. Men är thet itt hws j sådana byy/ ther ingen mwr om är/ thet skal man rekna lika medh markenne j landena/ och skal warda lööst/ och j Clangårena frijt vthgå.

The Leuiters städher/ och hwsen j städherna ther theras äghor inne äro/ mågha altijdh lööst warda. Then som någhot löser ifrå the Leuiter/ then skal gå ther ifrå j Clangårena/ ware sigh hws eller stadh som han besittit haffuer/ För ty/ hwsen vthi the Leuiters städher/ äro theras äghor ibland Israels barn. Men markena för theras städher/ skal man icke sälia/ för ty/ thet är theras eghendom ewinnerligha.

Om tin brodher warder fattigh/ och aff sigh kommer när tigh/ så skalt tu tagha honom til tigh såsom en fremling eller hwßman/ at han må leffua när tigh/ och tu skalt icke tagha ocker aff honom/ eller winning/ vthan skalt fruchta tin Gudh/ at tin brodher må leffua bredhe widh tigh. Ty tu skalt icke få honom tina peningar på ocker/ och icke vthfå tin spijs på fordeel/ Ty iagh är HERREN idhar Gudh/ then idher vthu Egypti land fördt haffuer/ at iagh skulle giffua idher thet landet Canaan/ och wara idhar Gudh.

Exodi 22.

Om tin brodher warder fattigh när tigh/ och sälier sigh tigh/ så skalt tu icke låta honom göra trälers arbete/ vthan han skal wara när tigh såsom en daghakarl och en hwßman/ och tiena tigh in til Clangåret/ tå skal han gå lööss vth ifrå tigh/ och hans barn medh honom/ och skal komma til sitt slechte igen/ och til sina fädhers äghor/ för ty/ the äre mine tienare the iagh vthu Egypti land fördt haffuer/ ty skal man icke sälia them effter trälare sett/ och skalt tu icke medh strengheet rådha offuer them/ vthan fruchta tin Gudh.

Ocker förbudhit på then fattigha.

Men wilt tu haffua trälar och trälinnor/ så skalt tu köpa them aff Hedhninganar som omkring idher äro/ aff hwßmän som fremlingar ibland idher äro/ och aff theras affkōmandom som the när idher vthi idhro lande födha/ them skolen j haffua til eegna/ och skolen ägha them/ och idhor barn effter idher til een ewigh ägho/ them skolen j låta wara trälar. Men offuer idhra brödher Israels barn/ skal ingen offuer then andra rådha medh strengheet.

Om en fremling eller en hwßman wexer til när tigh/ och tin brodher warder fattigh när honom/ och sälier sigh enom fremling eller hwßmanne när tigh/ eller någhrom aff sinne slecht/ så skal han rett haffua sedhan han såld är/ at warda lööst igen/ och någhon aff hans brödher må lösa honom/ eller hans fadherbrodher/ eller fadherbrodhers son/ eller ellies någhor hans när skylman j hans slechte/ eller om hans eghen hand kan så mykit åstadh kōma/ så skal han lösa sigh/ och skal rekna medh sin köpare ifrå thet året/ tå han sålde sigh/ in til Clangåret. Och peningana skola reknadhe warda effter åratalet sedhan han såldes/ och skola hans löön medh inreknas för hela tijdhen. Om än nu mong åår äro in til Clangåret/ så skal han ther effter teste meer giffua för lösnen/ effter som han köpt är. Ära fåå åår quarr in til Clangåret/ så skal han ock ther effter igen giffua til sijn lösning. Och skal rekna sijn löön medh honom åår frå åår/ och skalt icke låta rådha offuer honom medh strengheet för tijn öghon. Om han icke löser sigh j thenna motto/ så skal han j Clangåret löös vthgå/ och hans barn medh honom/ För ty Israels barn äro mine tienare/ the iagh vthu Egypti land fördt haffuer. Jagh är HERREN idhar Gudh.

J skolen icke göra idher någhra affgudhar/ eller belete/ icke heller vpresa

idher nå-

idher någhra stodhar / icke heller någhon wårdsteen settia vthi idhro lande / til at tilbidia ther före. Ty iagh är HERREN idhar Gudh. Håller mina Sabbather / och fruchter idher för min helghedom. Jagh är HERREN.

XXVI. Capitel.

OM j wandren j minom stadhgom / och hållen mijn bodh / och gören them / så skal iagh giffua idher regn j sinom tijdh / landet skal giffua sin wext / och trään på markenne båra sina frucht / och tryskotijdhen skal reckia in til wijnandena / och wijnanden skal reckia in til sådhes tijdhen. Och j skolen haffua brödh nogh / och skolen tryggeligha boo j idhro lande. Jagh skal giffua fridh j idhro lande / at j skolen soffua / och ingen förfära idher. Jagh skal låta komma the onda diwr vthu idhro lande / och intet swerd skal gå genom idhart land.

J skolen iagha idhra fiendar / och the skola falla för idher genom swerd. Fem aff idher skola iagha hundradhe / och hundradhe aff idher skola iagha tiyo tusende / ty idhra fiendar skola falla för idher genom swerd. Och iagh skal wenda migh til idher / iagh skal föröka idher / och låta idher wexa til / och iagh skal göra mitt förbund fast medh idher. Och j skolen åta aff thet gamla / så at j skolen låta thet gamla fara för thet nyia. Jagh skal haffua mijn boning ibland idher / och mijn siäl skal icke förkasta idher. Och iagh skal wandra ibland idher / och skal wara idhar Gudh / så skolen j wara mitt folck. Ty iagh är HERREN idhar Gudh / then idher vthu Egypti land fördt haffuer / at j icke skulle wara theras trälar. Och haffuer sönderbrutit idhart oock / och haffuer låtit idher gå retta.

Men om j icke hören migh / och icke gören thenna bodhen all / vthan förachten mina stadhgar / och idhra siälar förkasta mina retter / så at j icke göre all mijn bodh / och låten mitt förbund til baka / så skal iagh ock tå göra idher thetta. Jagh skal hemsökia idher medh förskreckilse / swuldnat och skelffuo / at idhor ansichte förfalla / och idhra kroppar försmechta skola / J skolen få fengt såå idhra sådh / och idhre fiendar skola åta henne. Och iagh skal stella mitt andlete emoot idher / och skolen warda slagne för idhra fiendar. Och the som hata idher / skola rådha offuer idher / och skolen flyy tå ingen jaghar idher.

Om j än tå icke hören migh / så skal iagh än nu siw resor meer görat / til at nepsa idher för idhra synder / at iagh idhra höghferd och genstortigheet nedherslå skal. Och iagh skal göra idhar himmel såsom jern / och idhra iord såsom koppar / och idhor mödha och arbete skal förtapat wara / så at idhart land icke skal giffua sin wext / och trään j landet icke båra sina frucht.

Och om j wandre migh emoot / och icke wilien höra migh / så skal iagh än tå görat siw resor meer / til at slå idher för idhra synder skull / och skal sända wildiwr ibland idher / the skola vpäta idhor barn / och förderffua idhar booscap / och förmindska idher / och idhra wäghar skola warda ödhe.

Om j än tå icke ther medh låten retta idher / och wandren migh emoot / så skal iagh ock wandra emoot idher / och skal än nu slå idher siw resor meer för idhra synder skul / och skal låta komma offuer idher itt hemdeswerd / thet mitt förbund hempna skal. Och om j församle idher vthi idhra städher / skal iagh doch senda pestilentzie ibland idher / och skal giffua idher vthi idhra fiendars hender. Så skal iagh ock förderffua idhars brödz tilrådh / så at tiyo quinnor skola baka sitt brödh j enom vghn / och idhart brödh skal man vthwägha medh wigt / och når j åten / skolen j icke warda mätte.

Om j ther medh än icke hören migh / vthan wandren migh emoot / så skal iagh

skal iagh ock j grymheet wandra emoot idher / och skal siwfalt meer nepsa idher för idhra synder skul / så at j skolen äta idhra söners och döttras köt. Och iagh skal borthäffua idhra höghder / och idhor belete vthrota / och skal kasta idhra kroppar vppå idhra affgudhar / och mijn siäl skal wämia widh idher. Och skal göra idhra städher ödhe / och idhra kyrkior förleggia / och skal icke wilia luchta idhra söta lucht.

Alt så skal iagh göra landet ödhe / at idhra fiendar som boo ther vthi skola gruffua sigh ther före. Men idher skal iagh förskingra ibland Hedninganar / och dragha vth swerdet effter idher / at idhart land skal bliffua ödhe / och idhra städher om kull slaghne. Så skal tå landena behagha sijn helgh / så lenge thet ödhe ligger / och j ären j fienda lande. Ja tå skal landet halla helgh / och tess helgh thy behagha / så lenge thet ödhe ligger. Ther före at thet icke kunde helight hålla tå j skullen låtat helight hålla / tå j ther vthi boodden.

Och the som återleeffuas aff idher / them skal iagh göra itt båffuande hierta vthi theras fiendars lande så at itt ruskande löff skal iagha them / och skola flyy ther före / lika som itt swerd iaghadhe them / och falla ther som ingen iaghar them / och thn ene skal falla på then andra / lika såsom för swerd / och doch ingen iaghar them. Och j skolen icke thora duka idher vp för idhra fiendar / och j skolen förfaras ibland Hedhninganar / och idhra fienders land skal fråta idher vp.

The som återleeffuas / skola försmechtas j theras misgerningar vthi fienda lande / och vthi theras fädhers misgerningar skola the försmechtas. Så skola the tå bekenna sina misgerning / och sina fädhers misgerning / j hulkom the sigh förtaghit / och emoot migh wandrat haffua. Ther före wil iagh ock wandra emoot them / och skal driffua them bortt j theras fienda land. Tå warder jw theras oomskorna hierta sigh ödhmiukandes. Och tå skal them behagha theras misgerningars straff.

Och iagh skal j hoghkomma mitt förbund medh Jacob / och mitt förbund medh Jsaac / och mitt förbund medh Abraham / ock skal tenckia vppå landet / som aff them offuergiffuit är / och haffuer hafft itt behagh til sina helgh / mådhan thet ödhe ligger jfrå them / och them behaghar theras misgerningars straff / ther före at the haffua förachtat mina retter / och theras siäl haffuer hafft een wämielse til mina stadhgar / Och om the än j fienda land åro / haffuer iagh lijkawel icke förkastat them / och icke så wämiat widh them / at thet skulle wara vthe medh thm / och mitt förbund medh them skulle intet meer gella / ty iagh är HERREN theras Gudh. Och iagh skal för them j hoghkomma mitt första förbund / tå iagh förde them vthu Egypti land för Hedhninganars öghon / at iagh skulle wara theras Gudh. Jagh HERREN.

(Behagha et.) Thet är / the skola säya / Oss skeer rett.

Thetta åro the stadhgar / och retter och lagh / som HERREN emellan sigh och Jsraels barn satt haffuer / på Sinaj bergh genom Mose hand.

XXVII. Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tala medh Jsraels barn / och sägh til them. Om någhor gör HERRANOM itt besynderlighit löffte / så at han skattar sigh / så skal thetta wara skattningen. En manz person tiwghu åra gammul alt in til sextiyo åår / skalt tu skatta på femtiyo silffuer Siklar / effter Helghedomens Sikel. Een quinnos person på tretiyo Siklar.

Besynderlighit löffte.

Siklar. Men jfrå fem åår in til tiwghu åår / om thet är en manz person / skalt tu skatta honom på tiwghu Siklar. Een quinnes person på tiyo Siklar. Är thet en månat gammalt in til fem åår / om thet är en manz person skalt tu skatta thet på fem silffuer Siklar. Een quinno på tree silffuer Siklar. Men är thet sextiyo åra gammalt/och ther vthöffuer / och är en manz person / skalt tu skatta honom på femton silffuer Siklar. Een quinno på tiyo Siklar. Om han är författigh til sådana skattning / så skal han gå för Presten/och Presten skal skatta honom. Och han skal skatta honom effter som hans hand som löfftet giordt haffuer / förwerffua kan.

Om thet är aff booskap thet man HERRANOM offra må / alt thet man HERRANOM giffuer thet är helight / Man skal icke weßla thet eller förwandlat / itt gott för itt ondt / eller itt ondt för itt gott. Om någhor weßlar thet/itt diwr för thet andra/ så skola the bådhen wara HERRANOM heligh. Är thet diwret oreent / thet man icke böör offra HERRANOM / så skal man haffua thet fram för Presten / och Presten skal skatta thet / om thet är gott eller ondt / och thet skal bliffua widh Prestens skattning. Wil någhor lösa thet / han skal giffua femte delen vthöffuer skattningena.

Om någhor helghar sitt hwß / så at thet skal wara HERRANOM helight / så skal Presten skatta thet / om thet är gott eller ondt. Och effter som Presten skattar thet / så skal thet bliffua. Men om han som thet helghat haffuer / wil thet lösa / skal han giffua then femte delen j silffuer meer än som thet skattat är / och så skal thet warda hans.

Om någhor helghar HERRANOM itt stycke åker aff sitt erffuegodz / så skal then skattat warda effter som han bäär. Bäär han en Homor korn / så skal han gella femtiyo silffuer Siklar. Men helghar han sin åker strax jfrå Clangåret / så skal han gella effter hans werd. Haffuer han helghat honom effter Clangåret / så skal Presten rekna honom effter the åren som til baka stå in til Clangåret / och ther effter skatta honom teste ringare.

Wil han som honom helghat haffuer lösa åkren / så skal han giffua femte delen j silffuer meer än han skattat är / och så skal han warda hås. Wil han icke lösan / vthan sälier honom enom androm / så skal han icke meer lösa honom / vthan then samme åkren (när han j Clangåret löös vthgåår) skal wara heligh HERRANOM / såsom en förspild åker / och skal wara Prestens erffuegodz.

Om någhor helghar HERRANOM en åker / then han köpt haffuer / och icke hans erffuegodz är / så skal Presten rekna honom hwadh han gella kan in til Clangåret / och han skal på samma daghen giffua then skattningen vth / at hon skal wara HERRANOM heligh. Men på Clangåret skal han komma til honom igen / som honom såldt hadhe / at han bliffuer hans erffuegodz j landena.

All skattning skal skee effter Helghedomens Sikel / Men en Sikel gör tiwghu Gera.

Thet förstfödda jbland booskapen / thet HERRANOM ellies tilhörer / skal ingen helgha HERRANOM / ware sigh oxe eller fäår / ty thet är HERRANS. Är någhot oreent på booskapen / så skal man lösa thet effter sitt werd / och ther vthoffuer giffua then femte delen. Wil han icke lösa thet / så må thet sälias effter sitt werd.

Man skal intet spildgiffuit sälia eller lösa / thet någhon HERRANOM til spillo giffuer / aff alt thet hans åghodelar är / ware sigh menniskia / booskap eller arffåker. Ty alt spildgiffuit är thet alrahelghasta HERRANOM. Man skal ock icke lösa någhon spildgiffuin menniskio / vthan hon skal dödhen döö.

All tiyende j landet / bådhe aff landzens sädh / och aff fruchten aff träån

träån höra HERRANOM til / och skola wara heligh HERRANOM. Wil någhor lösa sijn tiyend / han skal giffua femte delen vthöffuer. Och all tiyend aff fää och fäår / och alt thet vnder rijß gåår / thet är een heligh tiyend HERRANOM. Man skal icke frågha om thet är gott eller ondt / man skal icke heller weßlat. Om någhor weßlar thet / så skal bådhe wara helight / och icke lööst warda.

Thetta äro the bodh / som HERREN bödh Mose til Jsraels barn på Sinaj bergh.

Ende på then tridie Boken Mose.

Numeri/ Then Fierde Boken Mose.

OCh HERREN taladhe medh Mose j Sinaj ökn / vthi witnesbyrdzens tabernakel/ på första daghen j then andra månadhenom j the andra årena sedhan the woro gångne vthu Egypti land/och sadhe/ Tagher een summo aff hela Israels barnas menigheet / effter theras slechter och theras fädhers hws och nampn / alt thet som mankön år/ frå hoffuudh til hoffuudh / jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer / alt thet som doogher til at dragha j håår j Israel. Och j skolen tälia them effter theras hårar / tu och Aaron / och skolen tagha til idher aff huario slechtenne en höuitzmen offuer hans fadhers hws.

Thetta äre nampnen aff the höffuitzmän som medh idher stå skola. Aff Ruben Elizur Sedeur son. Aff Simeon Selumiel zuriSadaj son. Aff Juda Nahesson Amminadabs son. Aff Isaschar Nethaneel Zuar son. Aff Sebulon Eliab Helon son. Aff Josephs barn / aff Ephraim Elisama Amihud son. Aff Manasse Gamliel Pedazur son. Aff BenJamin Abidan Gideonj son. Aff Dan Ahieser AmmiSadaj son. Aff Asser Pagiel Ochran son. Aff Gad Eliasaph Reguel son. Aff Naphtalj Ahira Enan son.

Tesse åro the namkunnoghaste j menighetenne/ höuitzmän j theras fädhers slechter/ som woro hoffuudh och Förstar j Israel. Och Mose och Aaron togho them til sigh/ såsom the widh nampn vpreknadhe woro / och församladhe teslikes hela menighetena på första daghen j then andra månadhenom/ och reknadhe them effter theras byrd / effter theras slechter och fädhers hws/ och nampn/ jfrå tiughu åår och ther vthoffuer/ frå hoffuudh til hoffuudh/ såsom HERREN hadhe budhit Mose/ och talde them vthi Sinaj ökn.

Rubens barn som war then förste Israels son/ effter theras byrd/ slechter/ theras fädhers hws/ och nampn/ frå hoffuudh til hoffuudh / alt thet mankön war/ jfrå tiwghu åår och ther vthöffuer / och the som dogde til at dragha j håår / the wordo reknadhe in til Rubens slechte/ sex och fyratiyo tusend och fem hundrat.

Simeons barn effter theras byrd/ slechter / theras fädhers hws / och nampn/ frå hoffuudh til hoffuudh/ alt thet som mankön war jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer/ och j håår dragha dogde/ wordo talde in til Simeons slechte/ niyo och femtiyo tusend och tryhundrat.

Gadz barn effter theras byrd/ slechter/ theras fädhers hws och nampn/ jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer/ alt thet som j håår dragha dogde/ wordo talde in til Gadz slechte/ fem och fyratiyo tusend sexhūdrat och femtiyo.

Juda barn effter theras byrd/ slechter/ theras fädhers hws/ och nampn/ jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer / alt thet j håår dragha dogde / wordo talde in til Juda slechte/ fyra och siwtiyo tusend/ och sexhundrat.

Isaschars barn effter theras byrd/ slechter / theras fädhers hws / och nampn/ jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer / alt thet j håår dragha dogde/ wordo

wordo talde in til Isaschars slechte/ fyra och femtiyo tusend och fyra hundrat.

Sebulons barn effter theras byrd/ slechter / theras fädhers hws och nampn/ jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer / alt thet j håår dragha dogde/ wordo talde in til Sebulons slechte/ siw och femtiyo tusend / och fyrahundrat.

Josephs barn/ Aff Ephraim effter theras byrd/ slechter/ theras fädhers hws och nampn/ jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer/ alt thet j håår dragha dogde/ wordo talde in til Ephraims slechte / fyratiyo tusend/ och femhundrat.

Manasse barn effter theras byrd/ slechter / theras ädhers hws och nampn/ jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer/ alt thet j håår dragha dogde/ wordo talde in til Manasse slechte/ tw och tretiyo tusend/ och tw hundrat.

BenJamins barn effter theras byrd/ slechter/ theras fädhers hws och nampn/ jfrå tiwghu åår och ther vthöffuer/ alt thet j håår dragha dogde/ wordo talde in til BenJamins slechte/ fem och tretiyo tusend/ och fyrahundrat.

Dans barn effter theras byrd/ slechter/ theras fädhers hws och nampn/ jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer/ alt thet j håår dragha dogde/ wordo talde in til Dans slechte/ tw och sextiyo tusend/ och siw hundrat.

Assers barn effter theras byrd/ slechter/ theras fädhers hws och nampn/ jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer / alt thet j håår dragha dogde/ wordo talde in til Assers slechte/ itt och fyratiyo tusend/ och femhundrat.

Naphtalj barn effter theras byrd/ slechter / theras fädhers hws och nampn/ jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer/ alt thet j håår dragha dogde/ wordo talde in til Naphtalj slechte/ try och femtiyo tusend / och fyrahundrat.

Tesse äre the som Mose och Aaron samt medh the tolff Israels Förstar talde/ aff hwilkom jw en war offuer huart aff theras fädhers hws. Och summan aff Israels barn/ effter theras fädhers hws/ jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer/ thet j håår dragha dogde j Israel / war sex resor hundradhe tusend och trytusend/ femhundrat och femtiyo. Men the Leuiter effter theras fädhers slechter/ wordo intet reknadhe jbland medh. *(Infra 2. Exodi 12.)* *(Summan på Israels barn.)*

Och HERREN taladhe medh Mose/ och sadhe/ Leui slechte skalt tu intet rekna/ eller tagha någhon summo aff them ibland Israels barn/ Men tu skalt skicka them til witnesbyrdzens tabernakel/ och til all tess tyygh/ och alt thet ther tilhörer. Och the skola båra tabernaklet och all tess tyygh / och skola thet sköta / och låghra sigh omkring tabernaklet. Och når man resa skal/ tå skola the Leuiter tagha tabernaklet nedher / och når håren skal låghra sigh/ skola the slå tabernaklet vp. Om någhon fremmande nalkas ther til / han skal döö. Israels barn skola låghra sigh huar j sitt låghre / och widh sins håårs baneer. Men Leuiterner skola låghra sigh omkring witnesbyrdzens tabernakel/ på thet icke skal komma een wredhe offuer menighetena aff Israels barn. Ther före skola the Leuiter wacht hålla widh witnesbyrdzens tabernakel. Och Israels barn giorde alt thet HERREN Mose budhit hadhe. *(The Leuiter.)*

Annat Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose och Aaron och sadhe/ Israels barn skola låghra sigh alt omkring för witnesbyrdzens tabernakel / huar vnder sitt baneer och tekn/ effter theras fädhers hws. *(Israels slechters låghre.)*

Öster vth skal sigh låghra Juda medh sitt baneer och håår / theras

höffuitzman

höffuitzman Nahesson Aminadab son/och hans håår the fyra och siwtiyo tusend/och sexhundrat. Bredho widh honom skal sigh låghra Isaschars slechte/theras höuitzman Nethaneel Zuar son/och hans håår the fyra och femtiyo tusend/och fyrahundrat. Ther til Sebulon slechte/theras höuitzman Eliab Helon son/medh sin håår the siw och femtiyo tusend/och fyra hundrat. Så at alle the som höra til Juda låghre/skola wara j allo/hundradhe sex och ottatiyo tusend/och fyra hundrat/the som theras håår tilhöra/Och the skola dragha fremst.

Södher vth skal liggia Rubens låghre och baneer medh theras håår/theras höffuitzman Elizur Sedeur son/och hans håår the sex och fyratiyo tusend/fem hundrat. Bredho widh honom skal sigh låghra Simeons slechte/theras höuitzman Selumiel ZuriSadaj son/och hans håår the niyo och femtiyo tusend/tryhundrat. Ther til Gad slechte/theras höuitzman Eliasaph Reguel son/och hans håår the fem och fyratiyo tusend/sexhundrat och femtiyo. Så at alle the som höra til Rubens låghre/skola wara j allo/hundradhe itt och femtiyo tusend/fyrahundrat och femtiyo/the som theras håår tilhöra. Och skola wara the andre j vthdragningenne.

The Leuiters låghre

Sedhan skal witnesbyrdzens tabernakel dragha fram medh Leuiternes låghre mitt ibland låghren/och såsom the låghra sigh/så skola the ock dragha/huar widh sitt rwm vnder sitt baneer.

Psalm.

Wester vth skal liggia Ephraims låghre och baneer medh theras håår/theras höuitzman skal wara Elisama Amihud son/och hans håår the fyratiyo tusend och femhundrat. Bredho widh honom skal sigh låghra Manasse slechte/theras höffuitzman Gamliel Pedazur son/hans håår the tw och tretiyo tusend och twhundrat. Ther til BenJamins slechte/theras höffuitzman Abidan Gideonj son/hans håår the fem och tretiyo tusend och fyrahundrat. Så at alle the som Ephraims låghre tilhöra/skola wara hundradhe och otta tusend och itt hundrat/the hans håår tilhöra. Och skola wara the tridie j vthdragningenne.

Nörr vth skal liggia Dans låghre och baneer/theras höffuitzman Ahieser AmmjSadaj son/hans håår the tw och sextiyo tusend och siwhundrat. Bredho widh honom skal låghra sigh Assers slechte/theras höuitzman Pagiel Ochran son/hans håår the itt och fyratiyo tusend och femhundrat. Ther til Naphtalj slechte/theras höuitzmam Ahira Enan son/hans håår the try och femtiyo tusend och fyrahundrat. Så at alle the som höra til Dans låghre/skola wara hundradhe siw och femtiyo tusend och sexhundrat. Och skola wara the yterste j vthdragningenne medh theras baneer.

Thetta är summan aff Israels barn/effter theras fådhers hws och låghre medh theras hårar/Sexhundrat tusend och try tusend/femhundrat och femtiyo. Men the Leuiter wordo intet talde j summon medh Israels barnom/såsom HERREN hadhe budhit Mose. Och Israels barn giorde alt thet HERREN hadhe budhit Mose. Och låghradhe sigh vnder theras baneer/och drogho vth/huar j sinne slecht effter theras fådhers hws.

Tridie Capitel.

Aarons ätt

Thetta är Aarons och Mose slecht/j then tijdhen tå HERREN taladhe medh Mose på Sinaj bergh. Och thetta är Aarons söners nampn/Then förstfödde Nadab/ther nest Abihu/Eleazar och Itamar. Thet äre nampn til Aarons söner/som til Prester smorde woro/och theras hender fylte til Presterskap. Men Nadab och Abihu bliffuo dödhe för HERRANOM/tå the offradhe fremmande eeld för HERRANOM vthi Si-

Exodi

Leuit.

-naj ökn/och hadhe inga söner. Men Eleazar och Ithamar skötte Presta embetet vnder theras fadher Aaron.

Leuiternes ämbete

Och HERREN taladhe medh Mose/och sadhe/Haff fram Leuj slechte/och stell them in för Presten Aaron/at the skola tiena honom/och hålla sina och hela menighetennes wacht in för witnesbyrdzens tabernakel/och tiena j tabernaklens tieniste/och wachta all tyygh som witnesbyrdzens tabernakel tilhörer/och Israels barnas wacht/til at tiena j tabernaklens tieniste. Och skalt giffua Aaaron och hans sönom Leuiternar til gåffuo aff Israels barnom. Men Aaron och hans söner skalt tu settia/at the wachta på theras Presterscap. Om någhon fremmande bindher sigh ther til/han skal döö.

Infra 8. Exodi 23.

Och HERREN taladhe medh Mose/och sadhe/Sij iagh haffuer taghit the Leuiter ibland Israels barn/för alt förstfödt/som moderlijff öpnar ibland Israels barn/så at Leuiternar skola wara mine/för ty the förstfödhingar äro mine/jfrå then tijdh iagh slogh all förstfödhning j Egyptj lande/tå helghadhe iagh migh all förstfödhning j Israel/jfrå menniskio alt in til booskapen/at the skola höra migh til. Jagh HERREN.

Exodi 6.

Leuj ätt.

Och HERREN taladhe medh Mose vthi Sinaj ökn/och sadhe/Rekna Leuj söner effter theras fådhers hws och slechter/alt thet mankön är månadhe gammalt/och ther vthoffuer. Och så talde Mose them effter HERRANS ord/såsom han budhit hadhe. Och woro tesse Leuj barn widh nampn/Gerson/Kahath/Merarj. Men Gersons barnas nampn j theras slechter woro/Libnj och Simej. Kahathz barn j theras slechter woro Amram/Jezehar/Hebron och Vsiel. Merarj barn j theras slechter woro Mahelj och Musi. Thet äre Leuj slechter effter theras fådhers hws.

The Gersoniter.

Tesse äre Gersons slechter. The Libniter och Simeiter/Summan aff talet wardt funnen/siw tusend och femhundrat/alt thet som mankön war/och månadhe gammalt och ther vthoffuer. Och the samma Gersoniters slechter skola låghra sigh baak före tabernaklet wester vth/Theras öffuerste skal wara Eliasaph Lael son/och the skola wachta på witnesbyrdzens tabernakel/på boningena och teckilset/och tess offuerteckilse/och på klådhet j dörenne aff witnesbyrdzens tabernakel/på bonadhen åt gårdenom/och på klådhet j gårdzes ingång/huilken gåår om kring boningena och altaret/och på tess togh/och alt thet som til tess tieniste hörer.

Kahathiter.

Thetta äre Kahath slechter/The Amramiter/the Jezehariter/the Hebroniter och Vsieliter/alt thet som mankön war och månadhe gammalt/och ther vthoffuer/widh taal otta tusend och sexhundrat/the som achta skola på Helghedomens wacht/och skola låghra sigh widh sidhona aff tabernaklet södher vth/Theras öffuerste skal wara Elizaphan Vsiel son. Och the skola wachta Arcken/boordet/liusastakan/altaret/och all Helghedomens tyygh/ther the tiena medh/och på forlotten och hwadh til tess tieniste tilhörer. Men then öffuerste offuer alla Leuiternas öffuerstar/skal wara Eleazar Prestens Aarons son/offuer them som skickadhe äro til at tagha wara på Helghedomens wacht.

The Merariter.

Thetta äre Merarj slechter/The Maheliter och Musiter/huilke til talet woro sex tusend och tw hundrat/alt thet mankön war månadhe gammalt och ther vthoffuer. Theras öffuerste skal wara Zuriel Abihail son/och skola låghra sigh widh sidhona aff tabernaklet Nörr vth. Och theras embete skal wara at wachta vppå brådhen/skotstengernar/och stolpanar/och föternar ått tabernaklet/och all tyygh som til then tienisten tilhöra/så ock på stolpanar kring om gården/medh föternar/och pålarnar/och toghen.

Men fram för boningena och witnesbyrdzens tabernakel öster vth/skola sigh låghra Mose och Aaron och hans söner/at the skola wachta på Helghedomen/och på Israels barn. Om någhor fremmande bindher sigh

ther til/han skal döö. Alle Leuiternar vthi een summo/som Mose och Aaron talde effter theras slechter/effter HERRANS ord altsammans mankön/ månadhe gammalt och ther vthoffuer/woro tw och tiwghu tusend.

Talet på Leuiternar

Och HERREN taladhe til Mose/ Rekna all förstfödhning thet mankön är ibland Israels barn/ månadhe gammalt och ther vthoffuer/ och tagh talet på theras nampn. Och skalt vthtaga Leuiternar migh HERRANOM för all Israels barnas förstfödhning/ Och Leuiternes booscap för all förstfödhning aff Israels barnas booscap. Och Mose talde/ såsom HERREN honom budhit hadhe/ all förstfödhning ibland Israels barn/ och wardt funnet nampnens taal aff all förstfödhning thet mankön war/ månadhe gammalt och ther vthoffuer j theras summo/ tw och tiwghu tusend tw hundrat/ och tree och siwtiyo.

Och HERREN taladhe medh Mose/ och sadhe/ Tagh the Leuiter för all förstfödhning ibland Israels barn/ och Leuiternes booscap för theras booscap/ at Leuiternar skola wara mine HERRANS. Men the lösopeningar för the tw hundrat tree och siwtiyo/ som offuer löpa j Israels barnas förstfödhning/ vthoffuer Leuiternes taal/ skalt tu tagha jw fem Siklar jfrå hoffuudh til hoffuudh/ effter Helghedomens Sikel (tiwghu Geragelller en Sikel) och skalt the samma peningar/ som offuerrijsa vthoffuer theras taal/ giffua Aaron och hans sönom. Tå toogh Mose the lösopeningar/ som offuerrijste vthoffuer Leuiternes taal/ aff Israels barnas förstfödhingar/ tusende tryhundrat och fem och sextiyo Siklar/ effter Helghedomens Sikel/ och fick them Aaron och hans söner/ effter HERRANS ord/ såsom HERREN hadhe budhit Mose.

Fierde Capitel.

Och HERREN taladhe medh Mose och Aaron/ och sadhe/ Tagh summon aff Kahaths barn vthaff Leuj söner/ effter theras slechter och fädhers hws/ jfrå tretiyo åår och ther vthoffuer alt in til femtiyonde året/ alla the som dogha til ämbetet at the göra the werck j witnesbyrdzens tabernakel. Och thetta skal wara Kahath söners ämbete vthi witnesbyrdzens tabernakel/ thet alrahelghast är.

När hären dragher aff stadh/ så skola Aaron och hans söner gå in/ och tagha nedh förlotten/ och swepa witnesbyrdzens Arck ther vthi/ och leggia teckilset ther offuer aff tachs skin/ och bredha ther vppå itt klädhe altsammans golt/ och leggia hans stenger ther widh/ och bredha teslikes offuer skodhobordet itt golt klädhe/ och settia ther vppå faat/ skedhar/ skålar och kannor/ ther man medh vth och in skencker/ och thet daghligha brödhet skal liggia ther när/ och skola bredha ther offuer itt rosenrödt klädhe/ och beteckia thet medh itt teckilse aff tachs skin/ och leggia tess stenger ther när.

Och skola tagha itt golt klädhe/ och swepa liusens liusastaka ther vthi/ och hans lampor medh hans liusanäpor och sleckie tyygh/ och all oliokaar som embetet tilhöra/ och skola leggia om alt thetta itt teckilse aff tachs skin/ och skola leggia them på stenger. Sammalunda skola the ock bredha offuer gyllene altaret itt golt klädhe/ och beteckia thet medh teckilset aff tachs skin/ och leggia tess stenger ther widh. All tyygh/ som the skola medh tiena j Helghedomen skola the tagha/ och leggia itt golt klädhe ther offuer/ och teckia thet medh itt teckilse aff tachs skin/ och leggia vppå stenger. The skola ock sopa askona vthaff altaret/ och bredha itt skarlakans klädhe ther offuer/ och all tess tyygh leggia ther til/ ther the medh skaffa haffua ther vppå/ kolpannor/ gafflar/ skofflar/ becken med all redhscap til altaret/ och skola bredha ther offuer itt teckilse aff tachs skin/ och leggia tess stenger ther widh.

När nu Aaron och hans söner sådant giordt haffua/ och beteckt Helghedomen och all tess redhscap/ när hären dragher aff stadh/ tå skola Kahaths barn gå in til at båra thet/ och skola icke komma widh Helghedomen/ at the icke döö. Thetta är Kahaths barnas tunge widh witnesbyrdzens tabernakel. Och Eleazar Prestens Aarons son skal haffua thetta embetet/ at han skickar oliona til lyßning/ och specerij til röökwerk/ och thet daghligha spijsoffret och smörioolion/ så at han beskickar hela tabernaklet/ och alt thet ther vthi är/ vthi Helghedomenom och hans redhscap.

The Kahathiter.

Och HERREN taladhe medh Mose och medh Aaron/ och sadhe/ J skolen icke låta the Kahathiters slechtes ått förderffua sigh ibland the Leuiter/ vthan thet skolen j göra medh them/ at the mågha leffua och icke döö/ om the komma widh thet alrahelghasta. Aaron och hans söner skola gå in och skicka huar och en til sitt embete och tunga/ Men icke skola the gå ther in och skodha Helghedomen oholdan at the icke döö.

The Gersoniter.

Och HERREN taladhe medh Mose och Aaron/ och sadhe/ Tagh teslikes summon aff Gersons barn/ effter theras fädhers hws och slechter/ jfrå tretiyo åår och ther vthoffuer in til femtiyonde året/ och skicka them alla som til embete dogse åro/ at the skola haffua embete j witnesbyrdzens tabernakel. Och thetta skal wara the Gersoniters slechtes embete/ thet the skola sköta och båra. The skola båra boningenes tapeter/ och witnesbyrdzens tabernakel/ och tess teckilse/ och thet teckilset aff tachs skin/ som offuan offuer är/ och klädhet j dörenne aff witnesbyrdzens tabernakel/ och then bonadhen j gårdenom/ och klädhet j ingongen åt gårdenom/ som gåår omkring tabernaklet och altaret/ och theras togh/ och all redhscap til theras embete/ och alt thet som theras embete tilhörer. Effter Aarons och hans söners ord skal alt Gersons barnas embete gå/ alt thet the båra och sköta skola/ Och j skolen see til at the tagha wara på allan theras tunga. Thetta skal wara the Gersoniters barnas slechtes embete vthi witnesbyrdzens tabernakel. Och theras wacht skal wara vnder Jthamars Prestens Aarons sons hand.

The Merariter.

Merarj barn effter theras slechte och fädhers hws skalt tu ock skicka/ jfrå tretiyo åår och ther vthoffuer in til thet femtiyonde året/ alla the som til embete dogha/ at the skola haffua embete vthi witnesbyrdzens tabernakel. På thenna tungan skola the wachta effter alt theras embete vthi witnesbyrdzens tabernakel/ at the båra brädhen til tabernaklet/ och skotstengerna/ och stolparna/ och föterna/ och ther til medh stolparna til gården alt omkring/ och föterna och pålarna/ och toghen medh all theras redhscap effter alt theras embete. Huar och en skolen j tilskicka sin deel aff tunganom til at tagha wara på redhscapen. Thetta ware Merarj barnas slechtes embete aff alt thet the sköta skola vthi witnesbyrdzens tabernakel/ vnder Jthamars Prestens Aarons sons hand.

Och Mose och Aaron/ samt medh höffuitzmennenar offuer menighetena/ talde the Kahathiters barn effter theras slechte och fädhers hws/ jfrå tretiyo åår och ther vthoffuer/ in til femtiyonde året/ alla the som til embete dogde/ til at haffua embete vthi witnesbyrdzens tabernakel. Och summan war tw tusend siwhundrat och femtiyo. Thet är summan aff the Kahathiters slechte/ huilke alle til skaffa hadhe vthi witnesbyrdzens tabernakel/ the Mose och Aaron talde effter HERRANS ord genom Mose.

Gersons barn wordo ock talde j theras slechter och fädhers hws/ jfrå tretiyo åår och ther vthoffuer/ alt in til thet femtiyonde/ alle the som til embete dogde/ til at haffua embete vthi witnesbyrdzens tabernakel. Och summan war

man war twå tusend sexhundrat och tretiyo. Thet är summan aff Gersons barnas slechte/the ther alle hadhe til skaffa vthi witnesbyrdzens tabernakel/ huilka Mose och Aaron talde effter HERRANS ord.

Merarj barn wordo ock talde effter theras slechter och fädhers hws/ jfrå tretiyo åår och ther vthoffuer/alt in til thet femtiyonde/ alle the som til embete dogde/ til at haffua embete vthi witnesbyrdzens tabernakel/ och summan war try tusend och twå hundrat. Thetta är summan aff Merarj barnas slechte/the Mose och Aaron talde effter HERRANS ord genom Mose.

Summan på Leviternar.

Summan aff alla Leuiternar/som Mose och Aaron samt medh Israels höffuitzmen talde effter theras slechter och fädhers hws/jfrå tretiyo åår och ther vthoffuer in til thet femtiyonde/ alle the som ingingo til at skaffa huar j sitt embete/ til at dragha tungan vthi witnesbyrdzens tabernakel/ war/otta tusend femhũdrat och ottatiyo/the ther talde wordo effter HERRANS ord genom Mose/ huar och en til sitt embete och tunga/ såsom HERREN hadhe budhit Mose.

Femte Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose/ och sadhe/ Budh Israels barnom/at the låta alla spittelska komma vthu låghret/och alla the som eterflödh haffua/och the som på någhot dödt orene wordne äro/ bådhe man och quinno skola the driffua vth för låghret/at the icke skola göra theras låghre oreent/ther iagh vthi boor ibland them. Och Israels barn giorde så/och driffuo them vth för låghret/ såsom HERREN hadhe sagdt til Mose.

Och HERREN taladhe medh Mose/ och sadhe/Tala til Israels barn och sägh til them/ Om en man eller quinna gör een synd på een menniskio och förbryter sigh ther medh emoot HERRANOM/ så haffuer then siälen een skull vppå sigh/och the skola bekenna theras synd/ som the giordt haffua/och skola försona theras skull medh lijka werd/ och ther vthoffuer leggia femte delen til/och giffua honõ som the emoot syndat haffua. Om ingen är huilkom man betala skulle/ så skal man giffuat HERRANOM in för Prestenom/ vndantaghen försoningennes wädhur/ ther han med försonat warder. Teslikes skal alt Heffoffer aff allo thy som Israels barn helgha och offra Prestenom/ wara hans/ Och huilken någhot helghar thz skal ock wara hans. Och huadh någhor giffuer Prestenom/thet skal ock wara hans.

Och HERREN taladhe medh Mose/ och sadhe/ Tala til Israels barn/och sägh til them/Om eens manz hustru förlöper honom och förbryter sigh emoot honom/och någhor kötzligha belåghrar henne/ och warder doch mãnenom fördoldt för hans öghon/och warder förskyylt at hon oreen worden är/och han kan icke offuertyghat henne/ ty hon är icke beslaghen ther medh. Och mistenckio anden vptender honom/ at han sina hustru mistencker/ ee hwadh hon är oreen eller ey oreen/ så skal han haffua henne fram för Presten/och bära fram itt offer offuer henne/ tiyonde parten aff itt Epha biugmiöl/och skal ingen olio giuta ther vppå/ ey heller leggia ther rökilse på/ty thet är itt mistancka offer/och itt röyelse offer/ som misgerning röyer.

Mistancka offer.

Tå skal Presten haffua henne fram/ och stella henne för HERRAN/ och tagha aff thet helgha watnet vthi itt leerkaar/ och leggia stofft aff tabernaklens

bernaklens golff j watnet/ och skal stella quinnona in för HERRAN/ och blotta hennes hoffuudh/ och leggia röyelse offret/ thet itt mistancka offer är/ på hennes hand. Och Presten skal haffua j sinne hand bittert förbannat watn/och skal beswäria quinnona/ och säya til henne. Haffuer ingen man belåghrat tigh/ock tu icke haffuer förlopet tin man/ så at tu haffuer orenat tigh/så skal thetta bittra förbannadhe watnet intet skadha tigh.

Men haffuer tu förlopet tin man/ så at tu är oreen/ och någhor haffuer belåghrat tigh för vthan tin man/ så skal Presten beswäria quinnona medh sådana förbannelse/och skal säya til henne/ HERREN settie tigh j förbannelse och til en eedh ibland titt folck/så at HERREN låter förfalla tina lender/och tin bwk swella. Så gånge nu thet förbannadhe watnet j titt lijff/så at tin bwk sweller/ och tina lender förfalla. Och quinnan skal säya. Amen/ Amen.

Och så skal Presten scriffua thenna förbannelsen på een scedel/ och twå thet aff medh watnet/och skal giffua quinnonne dricka aff thet bittra förbannadhe watnet. Och när thet förbannadhe bittra watnet är gånget vthi henne/skal Presten tagha thet mistancka offret aff hennes hand/ och weefftoffra thet för HERRANOM til itt spijsoffer/ och offrat vppå altaret/nemligha/ skal han tagha een hand full aff spijsoffret til hennes åminnelse/och brenna thet vp på altaret/ och ther effter giffua quinnonne dricka watnet. Och när hon haffuer drucket watnet/ om hon är oreen/ och haffuer sigh emoot sin man förbrutit/ så skal thet förbannadhe watnet gå in j henne/och wara henne bittert/så at bwken sweller på henne/och lenderna förfalla/ och then quinna skal wara til een förbannelse jbland hennes folck. Är samma quinna intet orenat/vthan är reen/så skal thet intet skadha henne/så at hon jw må warda haffuandes.

Thetta är mistanckas lagh/när een quinna förlöper sin man/ och warder oreen/eller när en mistenckio ande vptender en man/ at han mistencker sina hustru/at han skal stella henne in för HERRAN/ och Presten göre medh henne alt effter thenna laghen. Och mannen skal wara vthan skuld för then misgerning/men quinnan skal bära sijn skuld.

Siette Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose och sadhe/ Tala til Israels barn/ och sägh til them/ Om en man eller quinna gör HERRANOM itt besynderlighit löffte til återhåld/han skal hålla sigh jfrå wijn och starcka drycker/wijnåtikio och starcka dryckers åtikio skal han ock icke dricka/ ey heller thet aff wijnbäär giordt warder/ han skal huarken fersk eller torr wijnbäär äta/så lenge som hans löffte warar. Och skal han icke äta thz aff wijnträä giordt är/huarkẽ wijnbäärs kernana eller skalena.

Nazarei. Vide Leuit.21.

Så lenge hans löfftes tijdh warar skal icke rakeknijff komma på hans hoffuudh/til tess tijdhen är vthe/then han HERRANOM loffuat haffuer/ty han är heligh/och skal låta frij wexa håret på sitt hoffuudh. J hela tijdhenom then han HERRANOM loffuat haffuer/ skal han til ingen dödhan gå. Han skal ey heller orena sigh på sins fadhers dödh/ sinne modhers/sins brodhers/eller sinne systers/ för ty hans Gudz löffte är offuer hans hoffuudh. Och j hela hans löfftes tijdh skal han wara HERRANOM heligh.

Och om någhor oförwarandes brådhdöör när honom/tå warder hans löfftes hoffuudh oreent. Ther före skal han raka sitt hoffuudh på hans renselsedagh/thet är/på siwnde daghen/Och på ottonde daghen skal han bära

 fram twå

fram twå turturduffuor / eller twå vnga duffuor til Presten in för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel. Och Presten skal göra then ena til itt syndoffer / then andra til itt brenneoffer / och försona honom ther före at han syndadhe offuer en dödhan / och alt så på samma daghenom helgha hans hoffuudh / at han skal vthålla HERRANOM tijdhen til sitt löffte. Och skal båra fram itt årsgammalt lamb til itt skulloffer. Doch skola the förra daghanar wara förgeffues / ther före at hans löffte wardt orenat.

Thetta är hans lagh som sigh forloffuat haffuer / När hans löfftes tijdh vthe är / skal man haffua honom fram för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel / och han skal båra fram sitt offer HERRANOM / itt årsgammalt lamb vthan wanck til brenneoffer / och itt årsgammalt fåår vthan wanck til syndoffer / och en wädhur vthan wanck til tackoffer / och en korg medh osyradhe kakor aff semlomiöl blandat medh olio / och osyradhe tunkakor smorda medh olio / och theras spijsoffer och dryckoffer.

Och Presten skal båra thet in för HERRAN / och skal göra hans syndoffer / och hans brenneoffer / och wädhuren skal han göra til itt tackoffer HERRANOM til then osyradhe brödhkorghen. Och skal teslikes göra hans spijsoffer / och hans drickoffer. Och skal raka thens förloffuadhes löfftes hoffuudh in för dörene aff witnesbyrdzens tabernakel / och skal tagha hans löfftes hoffuudh håår / och kasta thet på eelden som vnder tackoffrena är. Och skal tagha boghen aff wädhuren sodhnan / och een osyrat kako vthu korghenom / och een osyrat tunkako / och skal leggiat them forloffuadhe på hans hender / sedhan han hans löffte affrakat haffuer. Och skal Wefftoffra thet för HERRANOM. Thet är helight Prestenom samt medh Wefftoffers bröstena / och Heffoffers boghenom. Sedhan må then forloffuadhe dricka wijn. Thetta är thens forloffuadhes lagh som sitt offer loffuar HERRANOM för sitt löffte / för vthan thet han ellies förmå. Såsom han loffuat haffuer / så skal han ock göra / effter hans löfftes lagh.

Och HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tala til Aaron och hans söner / och sägh / Så skole j säya til Israels barn / när j welsigne them. HERREN welsigne tigh och beware tigh. HERREN låte sitt ansichte lysa offuer tigh / och ware tigh nådheligh. HERREN vplyffte sitt ansichte offuer tigh / och giffue tigh fridh. Ty j skolen settia mitt nampn vppå Israels barn / at iagh skal welsigna them.

Siwnde Capitel.

OCh tå Mose hadhe vpreest tabernaklet / smordt thet / och helghat thet medh all tess tyygh / ther til ock smordt och helghat altaret medh all tess tyygh / så offradhe höffuitzmennena j Israel / the som ypperst woro j theras fädhers hws. För ty the woro höffuitzmän j slechternar / och stodo öffuerst ibland thm̄ som talde woro. Och the båro sitt offer fram för HERRAN / sex offuerteckta wagnar / och tolff oxar / jw en wagn för twå höffuitzmän / och en oxa för huar thera / och hadhe thm̄ fram för tabernaklet.

Och HERREN sadhe til Mose / Tagh thet aff them / at thet må tiena j witnesbyrdzens tabernakels tieniste / och få thet Leuiternar / huariom effter sitt embete. Tå toogh Mose wagnanar och oxanar / och fick them Leuiternar. Twå wagnar och fyra oxar fick han Gersons barnõ effter theras embete. Och fyra wagnar och otta oxar fick han Merarj barnom effter theras embete / vnder Jthamars Prestens Aarons sons hand. Men Kahaths barnom fick han intet / ther före at the itt helight embete på sigh hadhe / och moste båra på sina axlar.

Och höffuitzmennenar offradhe til altarens wighning på then daghen tå thet wijgdt wardt / och offradhe sina gåffuor in för altaret. Och HERREN sadhe til Mose / Låt huar höffuitzmannen båra sitt offer fram på sin dagh til altarens wijghning.

På första daghen / offradhe Nahesson sina gåffuo / Aminadabs son aff Juda slechte / och hans gåffua war / Jtt silff faat hundradhe och tretiyo Siklar werdt / een silff skåål siwtiyo Siklar werd / effter Helghedomēs Sikel / bådhe full medh semlomiöl blandat medh olio til spijsoffer. Ther til een gyllene skeedh / tiyo Siklar guld werd / full med rööktwerck. En stwt aff booscapen / En wädhur / Jtt årsgammalt lamb til brenneoffer / En getabock til syndoffer / och twå oxar til tackoffer / fem wädhrar / fem bockar / och fem årsgammul lamb. Thetta är Nahessons Aminadabs sons gåffua.

På then andra daghen / offradhe Nethaneel Zuars son / höffuitzmannen för Isaschar / Hans gåffua war / Jtt silff faat / hundradhe och tretiyo Siklar werdt / een silff skåål / siwtiyo Siklar werd / effter Helghedomens Sikel / bådhe full medh semlomiöl blandat med olio til spijsoffer. Ther til een gyllene skeedh / tiyo Siklar guld werd / full medh rööktwerck. En stwt aff booscapen / en wädhur / itt årsgammalt lamb til brenneoffer / En getabock til syndoffer. Och til tackoffer twå oxar / fem wädhrar / fem bockar / och fem årsgammul lamb. Thetta är Nethaneels Zuars sons gåffua.

På tridie daghen / höffuitzmannen för Sebulons barn Eliab Helons son. Hans gåffua war / Jtt silff faat hūdradhe och tretiyo Siklar werdt / een silff skåål / siwtiyo Siklar werd / effter Helghedomens Sikel / bådhe full medh semlomiöl blandat medh olio til spijsoffer. Een gyllene skeedh tiyo Siklar gull werd full medh rööktwerck. En stwt aff booscapen / en wädhur / itt årsgammalt lamb til brenneoffer / En getabock til syndoffer / Och til tackoffer twå oxar / fem wädhrar / fem bockar / och fem årsgammul lamb. Thetta är Eliabs Helons sons gåffua.

På fierde daghen / höffuitzmannē för Rubens barn / Elizur Sedeurs son. Hans gåffua war / Jtt silff faat hundradhe och tretiyo Siklar werdt / een silff skåål siwtiyo Siklar werd / effter Helghedomens Sikel / bådhe full med semlomiöl blandat medh olio til spijsoffer. Een gyllene skeedh tiyo Siklar gull werd / full medh rööktwerck / En stwt aff booscapen / en wädhur / itt årsgammalt lamb til brenneoffer / En getabock til syndoffer / Och til tackoffer twå oxar / fem wädhrar / fem bockar / och fem årsgammul lamb. Thetta är Elizurs Sedeurs sons gåffua.

På femte daghen / höffuitzmannē för Simeōs barn / Selumiel ZuriSadaj son. Hans gåffua war / Jtt silff faat / hūdradhe och tretiyo Siklar werdt / een silff skåål siwtiyo Siklar werd / effter Helghedomens Sikel / bådhe full medh semlomiöl blandat medh olio til spijsoffer. Een gyllene skeedh tiyo Siklar gull werd / full medh rökwerck. En stwt aff booscapen / en wädhur / itt årsgammalt lamb til brenneoffer. En getabock til syndoffer / Och til tackoffer twå oxar / fem wädhrar / fem bockar / och fem årsgammul lamb. Thetta är Selumiels ZuriSadaj sons gåffua.

På siette daghen / höffuitzmannen för Gadz barn Eliasaph Reguels son. Hans gåffua war / Jtt silff faat / hundradhe och tretiyo Siklar werdt / Een silff skåål siwtiyo Siklar werd / effter Helghedomens Sikel / bådhe full med semlomiöl blandat medh olio til spijsoffer. Een gyllene skeedh tiyo Siklar gull werd / full medh rööktwerck. En stwt aff booscapen / en wädhur / itt årsgammalt lamb til brenneoffer / en getabock til syndoffer / Och til tackoffer twå oxar / fem wädhrar / fem bockar / och fem årsgammul lamb. Thetta är Eliasaphs Reguels sons gåffua.

På siwnde daghen / höffuitzmannen för Ephraims barn / Elisama Amihud son. Hans gåffua war / Jtt silff faat hundradhe och tretiyo Siklar

werdt/een silff skåål siwtiyo Siklar werd/effter Helghedomēs Sikel/bådhe full medh semlomiöl blandat medh olio til spÿsoffer. Een gyllene skeedh tiyo Siklar gull werd/full medh rööckwerck. En stwt aff booscapen/en wådhur/itt årsgammalt lamb til brenneoffer/En getabock til syndoffer/Och til tackoffer twå oxar/fem wådhrar/fem bockar/och fem årsgammul lamb. Thetta år Elisama Amihud sons gåffua.

På ottonde daghen/höffuitzmannen för Manasse barn/Gamliel Pedazurs son. Hans gåffua war/Itt silff faat/hundradhe och tretiyo Siklar werdt/een silff skåål siwtiyo Siklar werd/effter Helghedomens Sikel/bådhe full medh semlomiöl blandat medh olio til spÿsoffer. Een gyllene skeedh tiyo Siklar gull werd/full medh rööckwerck. En stwt aff booscapen/en wådhur/itt årsgammalt lamb til brenneoffer/En getabock til syndoffer/och til tackoffer twå oxar/fem wådhrar/fem bockar/och fem årsgammul lamb. Thetta år Gamliels Pedazurs sons gåffua.

På niyonde daghen/höffuitzmannen för BenJamins barn/Abidan Gideonj son. Hans gåffua war/Jtt silff faat hundradhe och tretiyo Siklar werdt. Een silff skåål/siwtiyo Siklar werd/effter Helghedomens Sikel/bådhe full med semlomiöl blandat medh olio til spÿsoffer. Een gyllene skeedh tiyo Siklar gull werd/full medh rööckwerck. En stwt aff booscapen/en wådhur/itt årsgammalt lamb til brenneoffer/en getabock til syndoffer/Och til tackoffer twå oxar/fem wådhrar/fem bockar/och fem årsgammul lamb. Thetta år Abidans Gdeonj sons gåffua.

På tiyonde daghen/höffuitzmannen för Dans barn/AhiEser/AmmiSadaj son. Hans gåffua war/Jtt silff faat/hundradhe och tretiyo Siklar werdt. Een silff skåål siwtiyo Siklar werd/effter Helghedomens Sikel/bådhe full medh semlomiöl/blandat med olio til spÿsoffer. Een gyllene skeedh tiyo Siklar gull werd/full medh rööckwerck. En stwt aff booscapen/en wådhur/itt årsgammalt lamb til brenneoffer/En getabock til syndoffer/Och til tackoffer twå oxar/fem wådhrar/fem bockar/och fem årsgammul lamb. Thetta år AhiEsers/AmmiSadaj sons gåffua.

På elloffte daghen/höffuitzmannen för Assers barn/Pagiel Ochrans son. Hans gåffua war/Jtt silff faat/hundradhe och tretiyo Siklar werdt/Een silff skåål siwtiyo Siklar werd/effter Helghedomens Sikel/bådhe full med semlomiöl blandat medh olio til spÿsoffer. Een gyllene skeedh tiyo Siklar gull werd/full medh rööckwerck. En stwt aff booscapen/en wådhur/itt årsgammalt lamb til brenneoffer/En getabock til syndoffer/Och til tackoffer twå oxar/fem wådhrar/fem bockar/och fem årsgammul lamb. Thetta år Pagiels Ochrans sons gåffua.

På tolffte daghen/höffuitzmannen för Naphtalj barn/Ahira Enans son. Hans gåffua war itt silff faat hundradhe och tretiyo Siklar werdt. Een silff skåål siwtiyo Siklar werd/effter Helghedomens Sikel/bådhe full medh semlomiöl blandat medh olio til spÿsoffer. Een gyllene skeedh tiyo Siklar gull werd/full medh rööckwerck. En stwt aff booscapen/en wådhur/itt årsgammalt lamb til brenneoffer. En getabock til syndoffer. Och til tackoffer twå oxar/fem wådhrar/fem bockar/och fem årsgammul lamb. Thetta år Ahiras Enans sons gåffua.

Thetta år nu altarens wÿghning på then tÿdhen tå thet wÿgdt wardt/til hulket the Jsraels höffuitzmån offradhe thenne tolff silff faat/tolff silff skålar/tolff gyllene skedhar/så at jw itt faat hölt hundradhe och tretiyo Siklar silffuer/och jw een skåål siwtiyo Siklar/så at summan aff alt silffuret j faten rÿste til tw tusend fyrahundrat Siklar/effter Helghedomens Sikel. Och aff the tolff gyllene skedhar fulla medh rööckwerck/hölt jw een tiyo Siklar/effter helghedomens Sikel/så at summan aff guldet i skedhanar rÿste til hundradhe och tiwghu Siklar.

Summan

Summan aff booscapen til brenneoffret war tolff stwtar/tolff wådhrar/tolff årsgammul lamb medh theras spÿsoffer. Och tolff getabockar til syndoffer. Och summan aff booscapen til tackoffret war fyra och tiwghu oxar/sextiyo wådhrar/sextiyo bockar/sextiyo årsgammul lamb. Thetta år nu altarens wÿghning/tå thet wÿght wardt.

Exodi. 25. Och när Mose gick in vthi witnesbyrdzens tabernakel/at medh honom skulle talat warda/så hörde han röstena medh sigh tala aff Nådhastolenom som war på witnesbyrdzens arck/emellan the twå Cherubim/tådhan wardt medh honom talat.

Ottonde Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose/och sadhe/Tala medh Aaron/och sägh til honom/När tu vpsätter lamponar/skalt tu så settia them/at the alla siw lÿsa fram före liusastakan. Och Aaron giorde så/och sette lamponar vp til at lÿsa fram före liusastakan/såsom HERREN hadhe budhit Mose. Men liusastaken war aff tett gull/bådhe hans legg och hans blomor/effter then eftersÿyn som HERREN hadhe wÿst Mose/så giorde han liusastakan.

(framföre) Så at emellan liusastakan och forlotten skulle wara liwst.

Och HERREN taladhe medh Mose/och sadhe/Tagh Leuiternar vthu Jsraels barn/och rena them. Och alt så skalt tu göra medh them/at tu them renar. Tu skalt stenckia skåårwatn på them/och alt slett affraka alt theras håår/och twå theras klådher/så äre the rene. Sedhan skola the tagha en vng stwt/och hans spÿsoffer semlomiöl blandat medh olio/och en annan vng stwt skalt tu tagha til syndoffer.

Och skalt haffua Leuiternar in för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel/och församla hela menigheten aff Jsraels barn/och haffua Leuiternar fram för HERRAN. Och Jsraels barn skola leggia sina hender på Leuiternar. Och Aaron skal weefftoffra Leuiternar för HERRANOM vthaff Jsraels barn/at the tiena skola j HERRANS embete.

Och Leuiternar skola leggia sina hender på stwtanars hoffuudh/och then ene skal HERRANOM til itt syndoffer/och then andre til itt brenneoffer giord warda/til at försona Leuiternar. Och skalt stella Leuiternar in för Aaron och hans söner/och weefftoffra them HERRANOM/och skalt således affskilia them jfrå Jsraels barn/at the skola wara mine. Sedhan skola the ingå til at tiena vthi witnesbyrdzens tabernakel. Alt så skalt tu rena och weefftoffra them/ty the äre mÿn gåffua vthaff Jsraels barn/och iagh haffuer taghit them til migh för alt thet som öpnar modherlÿff/nemligha/för förstfödhningen j all Jsraels barn.

Supra 3. Exodi 13. För ty all förstfödhning j Jsraels barn är mÿn/bådhe aff menniskior och aff fänat jfrå then tÿdh iagh slogh all förstfödhning j Egyptj land/och helghade thim migh/och togh Leuiternar migh til för all förstfödhning ibland Jsraels barn/och gaff them Aaron och hans söner för een gåffuo vthu Jsraels barn/at the tiena skola j Jsraels barnas embete vthi witnesbyrdzens tabernakel/til at försona Jsraels barn/på thet at ibland Jsraels barn icke skal komma een plågha om the wille nalkas Helghedomen.

Och Mose medh Aaron och hela menigheten aff Jsraels barn/giorde medh Leuiternar/alt såsom HERREN Mose budhit hadhe. Och Leuiternar renadhe sigh/och twådde sÿn klådher/och Aarō weefftoffradhe thim för HERRANOM/och försonadhe them/at the wordo rene. Sedhan gingo the in at göra sitt embete vthi witnesbyrdzens tabernakel för Aaron och hans söner. Såsom HERREN hadhe budhit Mose om Leuiternar/så giorde the medh them.

Och

Och HERREN taladhe medh Mose och sadhe/ Thetta är thet Leuiternar böör. Jfrå fem och tiwghu åår och ther vthoffuer/ dogha the til embete och tienist j witnesbyrdzens tabernakel. Men jfrå femtiyonde året skola the wara löse jfrå tienistennes embete/ och skola icke mera tiena/ vthan tagha wara på theras brödhers tienist vthi witnesbyrdzens tabernakel. Men embetet skola the icke sköta. Altså skalt tu göra medh Leuiternar/ at huar och en tagher wara på sina wacht.

Niyonde Capitel.

Och HERREN taladhe medh Mose vthi Sinaj ökn j andra årena sedhan the woro draghne vthu Egypti land j första månadhenom/ och sadhe/ Låt Jsraels barn hålla Passah j sinom tijdh/ på fiortonde daghen j thenna månadhenom om afftonen/ j sinom tijdh skola the hållat/ effter alla tess stadhgar och retter. Och Mose taladhe medh Jsraels barn/ at the skulle hålla Passah. Och the höllo Passah på fiortonde daghen j första månadhenom om afftonen/ vthi Sinaj ökn. Alt såsom HERREN hadhe budhit Mose/ så giorde Jsraels barn.

Tå wore ther näghre män orene offuer ena dödha menniskio/ så at the icke kunde hålla Passah på then daghen/ the gingo på samma daghen til Mose och Aaron/ och sadhe til them/ Wij äre orene offuer ena dödha menniskio/ hwj skulle wij så förachtelighe wara/ at wij icke måghe båra HERRANOM wåra gåffuo j sin tijdh ibland Jsraels barn? Mose sadhe til them/ Bijdher/ iagh wil höra hwadh HERREN bindher idher. Och HERREN taladhe medh Mose/ och sadhe/ Tala til Jsraels barn och sägh/ Om naghor orenas på näghon dödhan/ eller fierran är jfrå idher på markenne/ eller ibland idhra slecht/ han skal än tå hålla Passah/ Doch vthi then andra månadhen/ på fiortonde daghenom om afftonen/ och the skola åtat medh osyrat brödh och salso/ och skola intet låta ther aff bliffua quartt til morghonen/ och intet been sönderbryta ther aff/ och skola hållat effter alt Passah sett.

Men then som reen är/ och icke är på markenne/ och försumar hålla Passah/ hans siäl skal vthrotat warda vthu hans folck/ ther före at han icke haffuer burit HERRANOM sina gåffuo j sinom tijdh/ han skal båra sijn synd. Och om en fremling boor när idher/ han skal ock hålla HERRANOM Passah/ och skal hållat effter the stadhgar och sett som Passah tilkräffuer. Thetta settit skal wara idher allom eens/ så them vthlendska som them inlendska.

Och på then daghen tå tabernaklet vpsatt wardt/ offuerteckte thet en molnskyy på witnesbyrdzens tabernakel. Om afftonen och sedhan in til morghonen war offuer tabernaklet såsom en eeld. Så skeedde thet alstedhes/ at molnskyyn offuerteckte thet om daghen/ och om nattena såsom en eeld. Och effter som molnskyyn hooff sigh vp jfrå tabernaklet/ så foro Jsraels barn/ och vppå hwadh rwm molnskyyn bleff/ ther låghradhe sigh Jsraels barn. Effter HERRANS ord foro Jsraels barn/ och effter hans ord låghradhe the sigh. Så lenge molnskyyn bleff offuer tabernaklet/ så lenge låghο the stilla. Och när molnskyyn j flere daghar dwaldes offuer tabernaklet/ så togho Jsraels barn wara vppå HERRANS wacht/ och foro ingen wägs.

Och när så skeedde at molnskyyn war på tabernaklet til näghra daghas taal/ så låghradhe the sigh effter HERRANS ord/ och foro effter HERRANS ord. När molnskyyn ther war jfrå afftonen alt in til morghonen/ och så

och så hooff sigh vp/ så foro the/ eller när han sigh om daghen eller nattena vphooff/ så foro the ock. Men när han twå daghar/ eller en månat/ eller ellies lenge bleff offuer tabernaklet/ så låghο Jsraels barn och foro intet. Och när han tå gaff sigh vp/ så foro the. Ty effter HERRANS munn låghο the/ och effter HERRANS munn foro the/ så at the togho wara på HERRANS wacht/ effter HERRANS ord genom Mose.

Tiyonde Capitel.

Och HERREN taladhe medh Mose och sadhe/ Gör tigh twå trummeter aff tett silffuer/ at tu brukar them til at kalla tilhopa menighetena/ och när hären aff stadh skal. När man blåås slett medh them bådha/ skal församla sigh til tigh hela menigheten in för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel. När man slett blåås medh enom/ så skola höffuitzmennenar församla sigh til tigh/ the öffuerste offuer tusende j Jsrael. Men när j trummeten/ så skola the låghren draga aff stadh som liggia öster vth. Och när j trummeten annan gång/ tå skola the låghren dragha affstadh som liggia södher vth. För ty när the resa skola/ så skolen j trummeta. Men när menigheten skal församlas/ skolen j slett blåsa och icke trummeta. Och thet blåsandet medh trummeternar/ skola Prestens Aarons söner göra. Och thet skal wara idher itt ewight sett til idhra efterkommande. Trummeter.

När j draghe til näghra strijdh vthi idhro lande emoot idhra fiendar som strijdha på idher/ så skolen j trummeta medh trummeternar/ at vppå idher skal tenckt warda för HERRANOM idhrom Gudh/ och j måghe löösste warda jfrå idhra fiendar. Sammalunda ock när j äre gladhe/ på idhra höghtijdher och idhra nyymånadher skolen j blåsa medh trummeternar offuer idhor brenneoffer och tackoffer/ at thet skal wara idher til åminnelse för idhrom Gudh. Jagh är HERREN idhar Gudh.

På tiwghunde daghen j them andra månadhenom/ j the andra årena/ gaff molnskyyn sigh vp aff witnesbyrdzens tabernakel/ Och Jsraels barn drogho j theras skarar vthu Sinaj ökn/ och molnskyyn bleff vthi then öknenne Paran. Och the förste drogho aff stadh effter HERRANS ord genom Mose/ nemligha/ thet baneret aff Juda barnas låghre/ drogh först åstadh medh theras håår/ och offuer theras håår war Nahesson Aminadabs son/ Och offuer then hären aff Jsaschars barnas slechte war Nethaneel Zuars son. Och offuer then hären aff Sebulons barnas slechte war Eliab Helons son. Tå ladhe man til samman tabernaklet/ och Gersons och Merarj barn drogho åstadh/ och båro tabernaklet.

Ther nest folgde thet baneret aff Rubens låghre medh theras håår/ och offuer theras håår war Elizur Sedeurs son. Och offuer then hären aff Simeons barnas slechte war Selumiel ZuriSadaj son. Och Eliasaph Reguels son offuer Gadz barnas slechtes håår. Så drogho ock the Kahathiter åstadh och båro Helghedomen/ och hijne vpsatte tabernaklet til tess thenne komo effter. (Hijne) Thet är the Gersoniter och Merariter.

Ther näst droogh thet baneret åstadh aff Ephraims barnas låghre medh theras håår/ och offuer them war Elisama Ammhudz son. Och Gamliel Pedazurs son offuer then hären aff Manasse barnas slechte. Och Abidan Gideonj son offuer then hären aff BenJamins barnas slechte.

Ther näst folgde thet baneret aff Dans barnas låghre medh theras håår/ och så woro all låghren vppe/ och Ahieser AmmiSadaj son war offuer theras håår. Och Pagiel Ochran son offuer then hären aff Assers barnas slechte. Och Ahira Enans son offuer then hären aff Naphtalj barnas slechte. Så foro Jsraels barn medh theras hårar.

Och Mose

Och Mose sadhe til sin swåger Hobab Reguels son aff Midian / Wÿ draghe til the rwm / om hwilken HERREN sagdt haffuer / Jagh skal giffua idher them / så kom nu medh oss / wÿ wilie göra thet betsta medh tigh / ty HERREN haffuer Jsrael gott tilsagdt. Han swaradhe / Jagh wil icke medh idher / vthan fara j mitt land til mina slecht. Han sadhe / Käre offuergiff oss icke / för ty tu weest hwar wÿ skole låghra oss j öknenne / och skalt wara wårt ögha. Och om tu faar medh oss / thet godha som HERREN gör medh oss / thet wilie wÿ göra medh tigh.

Så drogho the jfrå HERRANS bergh tree dagsresor / och HERRANS förbundz Arck droogh för them tree dagsresor / til at wÿsa them hwar the hwila skulle. Och HERRANS molnskyy war offuer them om daghen / når the drogho vthu låghret.

Och når Arcken foor / så sadhe Mose / HERRE / statt vp / at tine fiendar mågha förströes / och the som tigh hata mågha flychtughe warda för tigh. Och når han sattes nedh / sadhe han / Kom igen HERRE til the monga Jsraels tusend.

Elloffte Capitel.

Folcket knorrar.

OCh som folcket giordes otolugt / mißhagadhe thz för HERRANS örön. Och tå HERREN hörde thet / förgrymmadhe sigh hans wredhe / och HERRANS eeld fengde jbland them / huilken förtärde the ytersta låghren. Tå ropadhe folcket til Mose. Och Mose badh HERRAN / så förswann eelden. Och thet rwmet kalladhe man Tabera / ther före at HERRANS eeld hadhe sigh vptendt ibland them.

Ty thet menigha folck ibland thm̄ hadhe fått lusta / och såto och greto samt medh Jsraels barn / och sadhe / Hoo kan flyy oss köt til at åta ⁝ Wÿ komme j hogh then fisk som wÿ åto til geffwes vthi Egypten / och the cucumerer / meloner / purlöök / rödlöök / och hwÿtlöök / men nu är wår siäl borttorckat / wår öghon see intet annat än Man.

Och war Man såsom Corianders fröö / och så til seende som Bedellion. Och folcket löpp hÿt och tijtt / och samkadhe til hopa / molo thet på quern / och stötte thet sönder j mörtare / och kokadhe thet j grytor / och giorde sigh ther kakor aff / och thet hadhe en smaak såsom een oliokaka. Och når daggen föll om nattena offuer låghret / så föll ock Man ther medh.

Mose är j ångist.

Tå nu Mose hörde folcket gråta j theras slechter / huar och en j sins tiällz dör / tå förgrymmadhe sigh HERRANS wredhe swårligha. Och Mose wardt ock ångse. Och Mose sadhe til HERRAN. Hwj bekymrar tu tin tienare ⁝ Och hwj finner iagh icke nådh för tijn öghon / at tu så legger på migh all folckens tunga ⁝ Haffuer nu iagh alt thetta folcket afflat eller födt / at tu må såya til migh / Båår them på tinom armom (såsom een amma båår itt barn) in vthi thet landet som tu theras fädher sworit haffuer ⁝ Hwar skulle iagh nu tagha köt thet iagh allo tesso folckena giffua skulle ⁝ The gråta för migh / och såya / Giff oss köt til at åta. Jagh förmå icke alt thetta folcket vppehålla allena / ty thet är migh förswårt. Och wilt tu så göra emoot migh / så slå migh heller j hiäl / om iagh ellies haffuer funnet nådh för tijn öghon / at iagh icke så skal see min jemmer.

70. män.

Och HERREN sadhe til Mose / Församla migh siwtiyo mån vthaff the äldsta j Jsrael / the som tu weest at the äre the äldste och formån j folckena / och haff them fram för witnesbyrdzens tabernakel / och stell thm̄ ther när tigh / så wil iagh komma nedher och ther tala medh tigh / och tagha aff tinom anda / som offuer tigh är / och få them / at the mågha dragha tungan offuer folcket medh tigh / at tu icke dragher honom alleena.

Och til

Och til folcket skalt tu såya. Helgher idher til morghons / at j måghe få åta köt / För ty idhar grååt är kommen in för HERRANS örön / ty j såyen / Hoo giffuer oss köt til at åta / för ty wÿ måtte wel vthi Egypten ⁝ Ther före skal HERREN giffua idher köt at j åten / icke j en dagh / icke j twå / icke j fem / icke j tiyo / icke j tiwghu daghar / vthan en månat longt / til tess at thet skal gå idher vthaff nåsonar / och warda idher een wämielse / ther före at j haffue bortkastat HERRAN / then ibland idher är / och gråtet för honom och sagdt / Hwj äre wÿ gångne vthu Egypten ⁝

Mose begynnar twiffla.

Och Mose sadhe / Sexhundrat tusend mån footfolck är / ther iagh ibland är / och tu sågher / Jagh wil giffua idher köt at j åten en månat longt. Skal man slachta fåår och fåå / at man må måtta them / eller alla fiskar j haffuet församla ther til at the mågha bliffua måttadhe ⁝ Men HERREN sadhe til Mose / Är tå HERRANS hand förkortat ⁝ Men tu skalt nu see om mÿn ord tigh någhot werd åro eller ey.

Och Mose gick vth / och sadhe til folcket HERRANS ord / och församladhe the siwtiyo mån aff the äldsta j folcket / och stelte them omkring tabernaklet. Tå kom HERREN nedher j molnskyyn och taladhe medh honom / och toogh aff andanom som offuer honom war / och gaff the siwtiyo äldsta mennenar. Och når anden huiladhes vthoffuer them / propheteradhe the / och wende sedhan intet igen.

Eldad. Medad.

Och så hadhe än nu twå mån bliffuit quarre j låghrena / then ene heet Eldad / then andre Medad / och anden huiladhes offuer them / ty the woro ock vpscreffne / än doch the icke vthgångne woro til tabernaklet / och the propheteradhe j låghrena. Tå lopp en dreng aff stadh / och bodhadhe thet Mose och sadhe. Eldad och Medad prophetera j låghrena. Tå swaradhe Josua Nun son Mose tienare / then han vthwaldt hadhe / och sadhe / Min herre Mose förbiudh them thet. Men Mose sadhe til honom / Hwj åstu så nitisk för migh ⁝ Gåffue Gudh at alt HERRANS folck propheteradhe / och HERREN låte sin anda komma offuer them. Och så gingo Mose och the äldste aff Jsrael j låghret.

Åkerhöns.

Tå kom itt wådher vth jfrå HERRANOM / och låt komma åkerhöns jfrå haffuet / och förströdde them offuer låghret then ena daghen så som then andra / j twå daghar longt kring om låghret / twå alna höght vp jfrå iordenne. Tå stoodh folcket vp på then samma hela daghen och then hela natten / och på allan then daghen ther effter / och samkadhe åkerhöns / och then som minst samkadhe han samkadhe tiyo Homor / och the torkadhe them kring om låghret.

Lustgriffter.

Som än nu köttet war vnder theras tender / och för än thet åtgångit war / förgrymmadhe sigh HERRANS wredhe offuer folcket / och sloogh them medh een ganska stoor plågo / Ther aff heter thet samma rwmet Lustgriffter / ther före at man ther begrooff thet lustna folcket.

Jfrå Lustgriffternar droogh folcket vth til Hazeroth / och bleffuo j Hazeroth.

Tolffte Capitel.

MirJam och Aarō knorra emoot Mose

OCh MirJam och Aaron taladhe emoot Mose för hans hustru skul then Ethiopissen som han til hustru taghet hadhe / ther före at han een Ethiopisso hadhe til hustru taghet / och sadhe / Talar nu Gudh allena genom Mose ⁝ Talar han ock icke genom oss ⁝ Och HERREN hörde thet. Men Mose war en ganska sachtmodugh man offuer alla menniskior på iordenne. Och strax sadhe HERREN til Mose / och til Aaron och til MirJam / Gåår vth j tryy in til witnesbyrdzens tabernakel. Och the gingo all tryy vth.

Tå kom

Tå kom HERREN nedher j molnstodhenne / och steegh in j dörena aff tabernaklet / och kalladhe Aaron och Mir Jam / och the gingo bådhen vth. Och han sadhe / Hörer mijn ord / Om någhon är ibland idher en HERRANS Prophete / honom wil iagh oppenbara migh vthi een syyn / eller vthi en dröm wil iagh tala medh honom / Men icke så min tienare Mose / hwilken vthi mitt hela hws troghen är / munligha talar iagh medh honom / och han seer HERRAN såsom han är / icke genom mörk ord eller liknelse / Hwj haffuen j tå icke fruchtat at tala emoot min tienare Mose? Hebre.

Och HERRANS wredhe förgrymmadhe sigh offuer them / och han wende sigh bort / ther til gaff ock molnskyyn sigh jfrå tabernaklet. Och sij / tå war Mir Jam spittelsk såsom en snió / Och Aaron wende sigh til Mir Jam / och fick see at hon war spittelsk / sadhe han til Mose / Ah min herre / legg icke thenna syndena på oss / j thet wij haffue owijsligha giordt / och syndat / at thenna icke bliffuer såsom itt dödt ting som kommer vth aff modherliffuet / thet haffuer allaredho bortfrätit helfftena aff hennes kött.

Tå ropadhe Mose til HERRAN / och sadhe / Ah Gudh / gör henne helbregda. HERREN sadhe / Om hennes fadher hadhe spottat henne j ansichtet / skulle hon icke skemma sigh j siw daghar? Låt innelyckia henne j siw daghar vthan låghret / sedhan låt åter tagha henne igen. Så wardt tå Mir Jam innelucht j siw daghar vthan låghret / och folcket foor ingen wägs fram better / in til tess Mir Jam wardt igen annammat. Sedhan droogh folcket jfrå Hazeroth / och låghradhe sigh vthi then öknenne Paran. Paran.

Trettonde Capitel.

Och

Deute. 1.

Och HERREN taladhe medh Mose och sadhe / Sendt vth män the som må bespeya landet Canaan / thet iagh Israels barn giffua wil / aff hwario theras fädhers slecht en myndigh man. Mose sende them vth aff then öknenne Paran effter HERRANS ord / the som alle woro myndighe män ibland Israels barn / och heto alt så.

Sammua Zacur son aff Rubens slechte. Saphat Horj son aff Simeons slechte. Caleb Jephunne son aff Juda slechte. Jgeal Josephs son aff Isaschars slechte. Hosea Nun son aff Ephraims slechte. Paltj Raphu son aff BenJamin slechte. Gadiel Sodj son aff Sebulons slechte. Gaddj Susi son aff Josephs slechte aff Manasse. Ammiel Gemallj son aff Dan slechte. Sethur Michaels son aff Assers slechte. Nahebj Vaphsi son aff Naphtalj slechte. Guel Machj son aff Gadz slechte. Thetta äro nampnē aff männenar som Mose vthsende til at bespeya landet. Och Hosea Nun son kalladhe Mose Josua.

Theras nampn som skulle bespeya landet.

Tå nu Mose vthsende them til at bespeya landet Canaan / sadhe han til them / Farer vp södher vth / och gåår vppå berghen / och beseer landet / huru thet är / och folcket som ther vthi boor / om thet är starckt eller swagt / litet eller mykit / och hurudana land thet är ther the vthi boo / om thet är gott eller ondt / och hurudana städher äro ther the vthi boo / om the äro forwaradhe medh murar eller ey / och hurudana landet är / feet eller maghert / och om trää ther vthi äro eller ey. Warer widh een godh tröst / och tagher aff landzens frucht. Och thet war rett på then tijdhen tå första wijnbären woro moghen.

The gingo vp och bespeyadhe landet jfrå then öknenne Zin alt in til Rehob / ther man gåår til Hamath. The gingo ock så vp södher vth / och komo til Hebron / ther war Ahiman / Sesaj och Thalmaj / Enacks barn. Och Hebron war vpbygdt j siw åår förra än Zoan vthi Egypten. Och the komo in til then becken Escol / och skåro ther en wijnquist aff medh en wijnklasa / och låto twå båra then på een stong / och ther til granat äple och fikon. Thet rwmet kallas Escols beck / för then wijnklasan skul / som Israels barn ther aff skåro.

(Escol) Kallas druffua / ther aff kömer druffuobeck.

Och the wende om när the hadhe bespeyat landet effter fyratiyo daghar / gingo och komo til Mose och Aaron / och til hela menighetena aff Israels barn / vthi then öknenne Paran til Kades / och sadhe honom igen och hela menighetenne huruledes thet stoodh til / och låto them see landzens frucht / och förtalde them och sadhe / Wij woro in vthi thet land tijtt j oss sende / ther miölk och hannogh vthi flyter / och thetta är tess frucht / vthā at ther boor starckt folck vthi / och ther äro ganska faste och store städher. Och wij såghe ther ock Enacks barn. The Amalekiter boo södher vth j landena / The Hetheer och Jebuseer och Amoreer boo vppå berghen / The Cananeer boo widh haffuet och widh Jordan.

Men Caleb stilte folcket för Mose / och sadhe til them / Låt oss dragha tijtt vp / och tagha landet in / för ty wij kunne wel wara them offuermechtughe. Men the män som hadhe warit medh honom vpfarne / sadhe / Wij förmåghe icke dragha tijt vp emoot thet folck / ty the äro oss förstarcke. Och the förtalade landet som the skodhat hadhe för Israels barnom / och sadhe / Landet som wij j genom gånget haffue til at bespeya thet / vpfräter sina inbyggiare / och alt thet folck som wij ther inne sågho är ganska longt folck / Wij sågho ther ock tyranner Enacks barn aff the tyranner / och wij worom för wår ögon såsom gräßhoppor / och så worom wij ock för theras ögon.

Fiortonde Capitel.

p ij Tå

Folcket knorrar.

TA toogh hela menigheten til at skriya. Och folcket greet then nattena / och all Jsraels barn knorradhe emoot Mose och Aaron / och hela menigheten sadhe til them / Ah / at wij doch hadhe mått dödt j Egypti land / eller än nu döö måtte j thenna öknenne / Hwj förer HERREN oss j thetta landet / at wåra hustrur skola falla för swerd / och wår barn warda til rooffs: är icke båtre at wij draghe in vthi Egypten igen: Och then ene sadhe til then andra / Låt oss häffua oss vp en höffuitzman / och fara in vthi Egypten igen.

Men Mose och Aaron föllo vppå sijn ansichte för hela menighetennes församling aff Jsraels barn. Och Josua Nun son / och Caleb Jephunne son / the ock landet bespeyat hadhe / riffuo sijn klädher / och sadhe til alla menighetena aff Jsraels barn. Landet som wij igenom wandrat haffue til at bespeya thet / är ganska gott. Haffuer HERREN wilia til oss / så förer han oss wel vthi thet landet / och giffuer oss thet / hulket itt land är som miölk och hannogh vthi flyter. Faller icke jfrå HERRAN / och fruchter idher intet för thetta landzens folck / ty wij wilie äta them vp såsom brödh. Theras beskerm är gångit jfrå them / och HERREN är medh oss / fruchter idher intet för them.

Tå sadhe hela folcket / at man skulle stena them. Så syntes HERRANS herligheet på witnesbyrdzens tabernakel för all Jsraels barn / Och HERREN sadhe til Mose / Huru lenge skal thetta folcket försmådha migh: Och huru lenge wilia the icke troo på migh genom allahanda tekn / som iagh ibland them giordt haffuer: Jagh skal slå them medh pestilentie och förgöra them / och göra tigh til itt större och mechtughare folck än thetta är.

Men Mose sadhe til HERRAN / Så få the Egyptier thet höra / ty tu haffuer fördt thetta folcket medh tinne krafft mitt vth jfrå them / och man warder säyandes til thetta landz inbyggiare / som hördt haffua / at tu HERRE är ibland thetta folcket / at tu ansichte moot ansichte seedd warder / och tin molnskyy ståår offuer them / och tu HERRE gåår för them j molnstodhenne om daghen / och j eeldstodhenne om nattena / och tu dräpte thetta folcket såsom en man / så skulle Hedhninganar som sådana roop på tigh hörde / tala och säya / HERREN formåtte icke föra thet folcket in vthi thet land / som han them sworit hadhe / therföre haffuer han dräpit them j öknenne.

Mose böön för folket.

Så låt nu HERRANS krafft stora warda / såsom tu talat haffuer och sagdt / HERREN är longmodugh och aff stora barmhertugheet / och förlåter misgerning och offuertredhelse / och låter ingen wara ostraffat / vthan sökier fädhernas misgerningar offuer barnen / in til tridie och fierde ledh. Så war nu nådhelighen offuer thetta folks misgerning / efter tina stora barmhertigheet / såsom tu ock tesso folcke förlåtet haffuer alt jfrå Egypten och här til.

Och HERREN sadhe / Jagh haffuer förlåtet them thet / såsom tu sagdt haffuer. Men så wist som iagh leffuer / så skal all werlden warda full aff HERRANS herligheet. Ty alle the män som haffua seedt mina herligheet och mijn tekn som iagh giordt haffuer vthi Egypten och vthi öknene / och nu tiyo resor försökt migh / och icke haffua lyydt minne röst / ingen aff them skal få see thet landet som iagh theras fädher sworet haffuer. Och ingen skal see thet / then migh försmådhat haffuer. Men min tienare Caleb (ther före at en annar ande medh honom är / och haffuer troligha folgdt migh effter) honom skal iagh föra in j thet landet ther han inkom / och hans sädh skal intagha thet / ther til och the Amalekiter och Cananeer som j dalarnar boo. J morghon wender om och dragher in vthi öknena på then wäghen ått rödha haffuet.

Caleb Josua

Och

Deuter. 1. Psal. 106.

Och HERREN taladhe medh Mose och Aaron / och sadhe / Huru lenge skal thenna onda hopen knorra emoot migh: Ty iagh haffuer hördt Jsraels barnas knorran som the emoot migh knorrat haffua / ther före sägh til them / Så wist som iagh leffuer (sägher HERREN) skal iagh göra idher såsom j för mijn öron sagdt haffuen. Jdhra kroppar skola falla j thenna öknenne. Och alle j som reknadhe åren jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer / j som emoot migh knorrat haffuen / skolen intet komma in vthi thet land / ther iagh mina hand på vphäffuet haffuer / at iagh skulle låta idher ther vthi boo / för vthan Caleb Jephunne son / och Josua Nun son.

Men idhor barn ther j om sadhen / at the skulle warda til itt rooff / them wil iagh föra ther in / at the skola få see thet land som j förkasten. Men j medh idhra kroppar skolen falla j thenna ökn. Och idhor barn skola wara heerdar j öknenne j fyratiyo åår / och vingella idhart horerij / in til tess idhra kroppar warda åttgångne j öknenne effter talet aff the fyratiyo daghanar j hulkom j landet bespeyaden. Jw itt åår för hwar daghen / at the skola vmgella idhor misgerning j fyratiyo åår / på thet j skolen förnimma hwadh thet är / når iagh tagher mina hand jfrå. Jagh HERREN haffuer thet sagdt / thet wil iagh ock så göra allom tessom onda hopenom / som sigh emoot migh vphäffuet haffuer / Vthi thenna ökn skola the åttgå / och ther döö.

Psalm. 95

Alt så döödde aff HERRANS plågho alle the män som Mose sendt hadhe til at bespeya landet och igenkompne woro / och hadhe kommet hela menighetena til at knorra ther emoot / ther medh at the gåffuo landena itt ryckte / at thet war ondt. Men Josua Nun son / och Caleb Jephunne son bleffuo leffuandes aff the män som gångne woro til at bespeya landet. Och Mose taladhe thenna orden til all Jsraels barn / Tå sörgde folcket swårligha.

Deuterö. 1

Och stodho om morghonen bittijdha vp / och drogho vp på berghs höghdena / och sadhe / Här äre wij / och wilie dragha vp til the rwm ther HERREN oss aff sagdt haffuer / ty wij haffue syndat. Men Mose sadhe / Hwj gå j så vthoffuer HERRANS ord: Thet skal icke wel bekomma idher. Dragher icke vp / för ty HERREN är icke medh idher / at j icke bliffuen slagne för idhra fiendar. Ty the Amalekiter och Cananeer åro ther för idher / och j warden fallandes för swerd / ther före at j haffue wendt idher jfrå HERRANOM / och HERREN skal intet wara medh idher.

Men the woro förblindadhe til at dragha vp på berghs höghdena / Men HERRANS förbundz Arck / och Mose komo intet vthu läghret. Så komo the Amalekiter och Cananeer som på berghen boodde / nedher / och slogho them och förfolgde them alt in til Horma.

Femtonde Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tala medh Jsraels barn / och sägh til them / När j komine in vthi thet land ther j vthi boo skolen / thet iagh idher giffua skal / och wilien göra HERRANOM offer / ware sigh brenneoffer / eller itt offer aff itt besynderlighit löffte / eller itt frijwillieoffer / eller idhor höghtijdhes offer / på thet j skolen göra HERRANOM een sööt lwcht / aff fää eller fäår.

Hwilken nu HERRANOM sina gåffuo offra wil / han skal göra til itt spijsoffer en tiyung semlomiöl blandat medh olio / en fierdung aff itt Hin / och wijn til drickoffer sammalunda en fierdung aff itt Hin / til brenneoffer eller ellies til itt offer / ther itt lamb offrat warder. Men ther en wädhur

 warder

wardher offrat / skalt tu göra spijsoffret / twå tiungar semlomiöl blandat medh olio en tridiung aff itt Hin / och wijn til drickoffer ock en tridiung aff itt Hin / thet skalt tu offra HERRANOM til een sööt lwcht.

Men wiltu göra en stwt til brenneoffer / eller til itt besynderlight löffte offer / eller til tackoffer HERRANOM / så skalt tu til stwten göra itt spijsoffer / tree tiyungar semlomiöl blandat medh olio itt halfft Hin / och wijn til drickoffer sammalunda itt halfft Hin. Thetta är itt offer HERRANOM til een sööt lwcht. Alt så skalt tu göra medh en stwt / medh enom wädhur / medh itt fåår aff lambom och getom / Ther effter som talet är aff themma offren / ther effter skal ock talet wara til spijsoffret och drickoffret.

Then som en inlendsker är / han skal thetta göra / på thet han må göra HERRANOM itt offer til een sööt lwcht. Och om en fremling boor när idher / eller ibland idher när idhra frender är / ock wil göra HERRANOM itt offer til een sööt lwcht / han skal göra såsom the göra. Hela menighetenne skal wara en stadhge / bådhe idher och fremlingomen. En ewigh stadhge skal thet wara idhrom efterkommandom / at för HERRANOM skal en fremling wara såsom j. Een lagh / en rett skal wara idher och fremlingenom som boor när idher.

Och HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tala medh Israels barn / och sägh til them / När j kommen in vthi landet tijtt iagh idher införa skal / at j äten aff landzens brödh / skolen j giffua HERRANOM itt heffoffer / nemligha aff idhars deegs förstling skolen j giffua ena kako til heffoffer / såsom j giffuen HERRANOM heffoffer aff ladhonne / så skolen j ock giffua HERRANOM förstling aff idhar deegh til heffoffer medh idhra efterkommande.

Och om j aff owetenheet försumen någhot aff tesse bodh som HERREN til Mose sagdt haffuer / och alt thz HERREN idher genom Mose budhit haffuer / jfrå then daghen han begynte biudha in til idhra efterkommande / Om nu menigheten gör någhot owetandes / så skal hela menigheten göra en vngan stwt aff booscapen til itt brenneoffer / HERRANOM til een sööt lwcht / samt medh sitt spijsoffer och drickoffer / såsom thet sigh bör / och en getabock til syndoffer. Och Presten skal alt så försona hela menighetena aff Israels barn / så warder thet them förlåtit / ty thet är een owetenheet. Och the skola fram bära sådana sina gåffuor HERRANOM til itt offer / och sitt syndoffer för HERRANOM offuer sina owetenheet / så warder thet förlåtit hela menighetenne aff Israels barn / ther til ock fremlingomen som boo ibland idher / effter hela folcket är j sådana owetenheet.

Men när een siäl genom owetenheet syndar / hon skal frambära een årsgammul geet til syndoffer. Och Presten skal försona sådana owetande siäl medh syndoffret för owetenhetena för HERRANOM / så at han henne försonar / så warder thet henne förlåtit. Och thet skal wara alt een lagh som j för owetenheet göra skolen / bådhe them som inlendske äre ibland Israels barn / och så fremlingomen som boo jbland idher.

(offuerdådigheet) Såsom kettare göra / och the som medh wilia Gudz ord emoot stå.

Men om een siäl någhot gör aff offuerdådigheet / ware sigh inlendsk eller vthlendsk / then haffuer HERRAN försmådhat / then siälen skal vthrotat warda vthu hennes folck / ty hon haffuer förachtat HERRANS ord / och giordt hans bodh om intet / hon skal platt vthrotat warda / och vngella sijn skull.

Som nu Israels barn wåro j öknenne / funno the en man hemtandes wedh om Sabbathz daghen. Och the som hadhe funnet honom ther medh tå han hemtadhe wedhen / hadhe honom fram för Mose och Aaron / och för hela menighetena / och the satte honom j fengilse / ty thet war icke clarligha vthtryckt hwadh man skulle göra medh honom. Men HERREN sadhe til

Mose / Then mannen skal dödhen döö. Hela menigheten skal stena honom vthan för läghret. Så förde hela menigheten honom vth för läghret / och stenadhe honom j hiäl / såsom HERREN hadhe budhit Mose.

Deute. 28. Matt. 23. Och HERREN sadhe til Mose / Tala medh Israels barn / och sägh til them / at the skola göra sigh klutar på fållanar aff theras klädher / j alla theras efterkommandom / och gol snöre j klutomen widh fållanar. Och skola the klutar tiena idher ther til / at j skolen see på them / och jhoghkomma all HERRANS bodh / och göra them / at j icke efterfölien idhars hiertas tyckio / eller hoor driffuen effter idhor öghon. Ther före skolen j jhoghkomma och göra all mijn bodh / och helighe wara jdhrom Gudh. Jagh HERREN idhar Gudh / then idher vthu Egypti land fördt haffuer / at iagh skulle wara idhar Gudh. Jagh HERREN idhar Gudh.

Sextonde Capitel.

Eccle. 45. OCh Korah Jezear son / Kahath sons / Leuj sons / samt medh Dathan och Abirā Eliabs söner / Och On Peleth son / aff Ruben söner / hoffuo sigh vp emoot Mose medh någhra män aff Israels barn tw hundradhe och femtiyo myndighe j menighetenne / rådhherrar och ärlighe män. Och the församladhe sigh emoot Mose och Aaron / och sadhe til them / J göret alt för mykit / ty hela menigheten är heligh / och HERREN är ibland thē / Hwj vphäffue j idher offuer HERRANS menigheet?

Korah och hans partij.

Tå Mose thet hörde / föll han vppå sitt ansichte / och sadhe til Korah / och hans hela partij / J morghon warder HERREN kungörandes hulke honom tilhöra / hulken heligh är / och honom offra skal. Then han vthwälier / han skal offra honom. Thetta gören / Tagher för idher rökepannor / Korah och hans hela partij / och legger ther eeld in / och kaster röökwerck ther vppå för HERRANOM j morghon / hulken som HERREN vthwälier / han ware heligh. J göret alt för mykit j Leuj barn.

Och Mose sadhe til Korah / Käre hörer doch j Leuj barn / är thet idher icke nogh at Israels Gudh haffuer affskildt idher jfrå then menigha Israel / at j skolen offra honom / så at j skolen tiena honom j HERRANS tabernakels embete / och trådha fram för menighetena til at tiena henne? Han haffuer taghit tigh och alla tina brödher Leuj barn samt medh tigh til sigh / och j faren nu ock effter Presterscapet / tu och titt hela partij gören vproor emoot HERRAN. Hwadh är Aaron at j knorren emoot honom?

Och Mose sende bortt och låt kalla Dathan och Abiram Heliab söner. Men the sadhe / Wij komme intet tijt vp. Är thet icke nogh at tu haffuer fördt oss vthu landet ther miölk och hannogh vthi flyter / at tu skulle dräpa oss j öknenne / skalt tu än nu ther til wara herre offuer oss? Skönligha haffuer tu fördt oss in vthi thet land ther miölk och hannogh vthi flyter / och haffuer giffuit oss åkrar och wijngårdar til arffuedeel. Wilt tu ock stinga folcke öghonen vth? Wij komme intet tijt vp.

Tå förgrymmadhe sigh Mose ganska swårligha / och sadhe til HERRAN / Wendt tigh icke til theras spijsoffer. Jagh haffuer icke taghit them en åsna jfrå / och ingen aff them någhot giordt emoot. Och han sadhe til Korah. Tu och titt hela partij skolen j morghon wara för HERRANOM / tu / the ock / och Aaron / och hwar taghe sina rökepanno / och legge röökwerck ther vppå / och gåår fram för HERRAN / hwar medh sinne panno / thet åro tw hundradhe och femtiyo pannor. Och hwar thera toogh
3. Reg. 12. sina panno / och ladhe ther eeld in / och kastadhe röökwerck ther vppå / och gingo in för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel. Och Mose och Aaron

teslikes. Och Korah församladhe emoot them hela menigheetena in för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel.

Och HERRANS herligheet syntes för hela menigheetenne. Och HERREN taladhe medh Mose och Aaron / och sadhe / Skilier idher jfrå thenna menigheetenne / at iagh medh hast må förgöra them. Men the föllo på sitt ansichte / och sadhe / Ah Gudh / alt kötz andas Gudh / om en man syndat haffuer / wilt tu tå hempnas offuer hela menigheetena: Och HERREN taladhe medh Mose och sadhe / Tala til menigheetena och sägh / Kommer vp jfrå Korahs och Dathans och Abirams tiäll.

Och Mose stoodh vp och gick til Dathan och Abiram / och the äldste aff Jsrael folgde honom effter / och taladhe til menigheetena / och sadhe / Gåår jfrå thenna ogudachtugha menniskios tiäll / och kommer intet widh någhot thet them tilhörer / at j icke til ewentyrs förgåås vthi någhon theras synd. Och the gingo vp jfrå Korahs / Dathans och Abirams tiäll / Men Dathan och Abiram gingo vth / och trädde j dörena aff theras tiäll medh theras hustrur / söner och barn.

Och Mose sadhe / Ther vppå skolen j merckia at HERREN migh sendt haffuer / at iagh alla tessa gerningar göra skulle / och icke aff mino hierta. Om the döö såsom alla menniskior / eller heemsökte warda såsom alla menniskior hemsökta warda / så haffuer HERREN icke sendt migh. Men om HERREN gör här någhot nyytt / så at iorden öpnar sin munn och vpslukar them medh alt thet the haffua / at the leffuandes fara nedher j heluetet / så skola j förstå / at thenne mennenar haffua försmådhat HERRAN.

Och som han all thenna orden vthtalat hadhe / rempnadhe iorden vnder them / och lät sin munn vp / och vpslukte them medh theras hws / medh alla the menniskior som når Korah woro / och medh alla theras håffuor / och the foro leffuandes nedher j heluete / medh alt thet the hadhe. Och iorden offuerteckte them / och the förgingos vthu menigheetenne. Och hela Jsrael som om kring them war / flydde för theras skrij skul / ty the sadhe / At iorden icke ock vpslukar oss. Ther til foor en eeld vth jfrå HERRANOM / och vptärde the tw hundradhe och femtiyo män / som thet röökwercket offradhe.

Och HERREN taladhe medh Mose och sadhe / Sägh Eleazar prestens Aarons son / at han vptagher rökepannonar vthu brandenom / och förströör eelden hijt och tijt / för ty the syndares pannor äro helghadhe genom theras siälar / at man må slå them j skiffuor / och hengia them på altaret / ty the äre offradhe för HERRANOM / och helghadhe / och skola wara Jsraels barnom itt tekn.

Och Eleazar Presten toogh the koppar pannonar som the vpbrende män vthi offrat hadhe / och sloogh them j skiffuor / til at hengia widh altaret / Jsraels barnom til een åminnelse / at ingen fremmande skulle gå fram som icke är aff Aarons sädh / til at offra röökwerck för HERRANOM / på thet honom icke skal gå / såsom Korah och hans partij / såsom HERREN honom sagdt hadhe genom Mose.

Then andra morghonen knorradhe hela menigheten aff Jsraels barn emoot Mose och Aaron / och sadhe / J haffuen dräpit HERRANS folck. (Folcket knorrar.) Och tå menigheetē församladhe sigh emoot Mose och Aaron / wende the sigh til witnesbyrdzens tabernakel. Och sij molnskyyn offuerteckte thet / och HERRANS herligheet syntes. Och Mose och Aaron gingo in för witnesbyrdzens tabernakel. Och HERREN taladhe medh Mose och sadhe / Gåår vth jfrå thenna menigheetenne / iagh wil medh hast förgöra them. Och the föllo vppå sitt ansichte.

Och Mose sadhe til Aaron / Tagh rökepannona och lät ther eeld in aff altaret /

och kasta röökwerck ther vppå / ock gack snarligha til menigheetena / och försona them / för ty wredhe är vthgången aff HERRANOM / och pläghan haffuer begynt ibland folcket. Och Aaron toogh såsom Mose sadhe honom / och lopp mitt jgenom menigheetena. Och sij / pläghan war vppågången / och han röökte och försonadhe folcket / och stoodh emellan the döödha och the leffuande / tå wardt pläghan förtaghen. Men the som aff pläghonne döödhe woro / woro fiorton tusend och siwhundrat / vndantaghnō them som förgingos vthi Korahs vproor. (14700. komo om halsen.) Och Aaron kom igen til Mose för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel / och pläghan war förtaghen.

Siwttonde Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose och sadhe / Sägh Jsraels barnom / och tagh aff them tolff staffwrar / aff huar och en sins fadhers huß Första en / och scriff huars theras nampn på hans staaff. Men Aarons nampn skalt tu scriffua på Leuj staaff. Ty jw för huar sins fadhers hwß höffuitzman skal wara en staaff / och legg them in j witnesbyrdzens tabernakel / för witnesbyrdet ther iagh betyghar idher. Och then som iagh vthwäliandes warder / hans staaff skal grönskas / på thet at iagh må stilla thet knorrandet / som Jsraels barn knorra emoot idher.

Mose taladhe medh Jsraels barn / och alle theras Förstar fingo honom tolff staffwrar / huar Försten en staaff effter theras fädhers hws. Och Aarons staaff war teslikes ibland theras staffwrar. Och Mose ladhe staffwranar in för HERRAN vthi witnesbyrdzens tabernakel. Om morghonen tå Mose gick in vthi witnesbyrdzens tabernakel / fan han Aarons staaff aff Leuj hws grönskas / och blomstren vthgången / och mandel båra. Och Mose baar vth alla staffwranar jfrå HERRANOM för all Jsraels barn / så at the sågho thet / och hwar och en toogh sin staaff. (Aarons staaff grönskas.)

Tå sadhe HERREN til Mose / bäär Aarons staaff åter in för witnesbyrdet / at han förwarat warder för itt tekn til the olydugha barnen / at theras knorrande vppå migh må återwenda / at the icke döö. Mose giorde såsom HERREN honom budbit hadhe. Och Jsraels barn sadhe til Mose / Sij / wij förgåås och bliffue bortto / Wij förmindskas / och wardom alle. Hoo som kommer in til HERRANS tabernakel han döör / Skola wij tå platt förödhas:

Adhertonde Capitel.

OCh HERREN sadhe til Aaron / Tu och tine söner och tins fadhers hws medh tigh / skolen båra Helghedomens misgerning / och tu och tine söner medh tigh skolen båra idhars Presterscaps misgerning. Men tine brödher aff Leuj tins fadhers slechte / skalt tu tagha til tigh / at the åro når tigh och tiena tigh. (Leuiternars embete) Men tu och tine söner medh tigh skolen tiena in för witnesbyrdzens tabernakel / och the skola tagha wara på tijn tienist / och hela tabernaklens tienist. Doch skola the intet nalkas in til Helghedomens tyygh och til altaret / at bådhe the och j icke skolen döö / vthan the skola wara når tigh / at the tagha wara vppå witnesbyrdzens tabernakels tienist vthi all tabernaklens embete. Och ingen fremmande skal nalkas idher.

Så achter nu vppå Helghedomens tieniste / och vppå altarens tieniste / at icke meer een wredhe kommer offuer Israels barn / Ty sij / iagh haffuer tagit idhra brödher Leuiternar vth jfrå Israels barn och giffuit idher / HERRANOM til en skenck / at the skola tagha wara på embetet widh witnesbyrdzes tabernakel. Men tu och tine söner medh tigh skolen achta på idhart Presterscap / at j tienen vthi all altarens handel / och innan för forlåten / ty idhart Presterscap giffuer iagh idher til itt embete för een gåffuo. Om någhor fremmande gåår här til / han skal döö.

Och HERREN sadhe til Aaron / Sij / iagh haffuer giffuit tigh mitt Heffoffer aff alt thet som Israels barn helgha / för titt Presta embete / och tinom sönom til en ewigh rett. Thetta skalt tu haffua aff thet alrahelghasta som the offra. Alla theras gåffuor medh alt theras spijsoffer / och medh alt theras syndoffer / och medh alt theras skulloffer som the migh giffua / thz skal wara tigh och tinom sönom thet alrahelghasta / På alrahelghasta rwm skalt tu åta thet. Hwadh mankön är skal ther aff åta / ty thet skal wara tigh helight.

Hwadh Presternar och Leuiternar skola haffua för theras tienist.

Jagh haffuer ock giffuit tigh och tinom sönom och tinom döttrom medh tigh theras gåffuors Heffoffer j allo Israels barnas weefftoffre til en ewigh rett. Then som reen är j tino huse / han skal åta ther aff. Alla betsta olio / och all betsta wijnmost / och theras förstlings korn / thet som the giffua HERRANOM haffuer iagh giffuit tigh. Then första fruchten aff alt thet j theras lande är thet som the båra HERRANOM / skal wara titt. Then som reen är j tino huse han skal åta ther aff.

Alt thet spildgiffuit är j Israel skal wara titt / Alt thet som modherlijff öpnar ibland alt köt / thet som the båra HERRANOM / ware sigh menniskia eller fänat / skal wara titt / Doch så at tu then första fruchtena aff menniskio låter lösa / och then första fruchten aff en oreen fänat ock så lösa låter. Och skola the lösa thet når thet är en månat gammalt / och skalt giffuat til lösn för peningar / för fem Siklar effter Helghedomens Sikel / huilkin tiwghu Gera geller. Men then första fruchten aff fåå / eller fåår / eller geet / skalt tu icke til lösn giffua / ty the åro heligh / theras blodh skalt tu stenckia på altaret / och theras feta skalt tu vpbrenna til een söôt luchtz offer HERRANOM / theras köt skal wara titt / såsom ock weefftebröstet och höghre boghen tin är. Alt Heffoffer som Israels barn helgha HERRANOM / haffuer iagh giffuit tigh / och tinom sönom / och tinom döttrom medh tigh til en ewigh rett. Thet skal wara itt oförgengeligit och ewigt förbund for HERRANOM / tigh och tinne sädh medh tigh.

På Hebraisko heter thetta itt salt förbund / at såsom saltet beholler köttit oförgēgeligit / så skal ock thetta förbundet wara oförgengelighit.

Och HERREN sadhe til Aaron / Tu skalt ingen besitning haffua j theras land / och ingen lott haffua medh them / ty iagh är tin lott och titt arffuegodz ibland Israels barn. Men Leuj barn haffuer iagh giffuit all tiyonde j Israel til itt arffuegodz / för theras embete som the göra migh widh witnesbyrdzens tabernakel / så at här effter Israels barn intet skola nalkas in til witnesbyrdzens tabernakel / til at komma sigh j synd och döö / Vthan Leuiternar skola achta på embetet widh witnesbyrdzens tabernakel / och the skola båra theras synder til en ewigh rett til idhra efterkommande. Och the skola intet arffuegodz besittia ibland Israels barn / ty Israels barnas tiyond som the Heffoffra HERRANOM / haffuer iagh giffuit Leuiternar til arffuegodz. Ther före haffuer iagh sagdt til them / at the ibland Israels barn intet arffuegodz besittia skola.

Och HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tala til the Leuiter och sägh til them / När j taghen tiyonden aff Israels barn / then iagh idher aff them giffuit haffuer til idhart arffuegodz / så skole j göra HERRANOM ther aff itt Heffoffer / jw tiyend aff tiyend. Och skolen sådana idhart Heffoffer hålla såsom j gåffue korn aff ladhonne / och ✝ fyllo aff pressen.

✝ Fyllo) Thet är most wijn / olio / och annat sådant.

pressen. Alt så skolen j ock giffua HERRANOM Heffoffer aff allo idhro tiyend / som j taghen aff Israels barnom / så at j sådant HERRANS Heffoffer giffuen Prestenom Aaron. Vthaff alt thet idher giffuit warder / skolen j giffua HERRANOM allahanda Heffoffer / aff alt thet betsta som ther aff helghat warder.

Och sägh til them / När j alt så thet betsta ther aff Heffoffren / så skal thet Leuitomen reknat warda lika som thet aff ladhonne / och såsom thet aff pressen gåffwes. Och j måghe thet åta allestädz / j och idhor barn / ty thz är idhor löön för idhart embete vthi witnesbyrdzens tabernakel / så synde j icke ther offuer når j Heffoffre thet feta ther aff / och icke ohelghen thet Israels barn helghat haffua / at j icke döön.

(Betsta) På Hebraisko segs thet feta / Ther aff ock the rike kallas the fete / thet är the betste ibland folcket. Psal. 17. och 77.

Nittonde Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose och Aaron / och sadhe / Thetta settet skal wara een lagh / then HERREN budhit haffuer / och sagdt / Sägh Israels barnom / at the haffua til tigh een rödlett koo vthan wanck / ther ingen brist på är / ther intet ook än nu påkommet är / och få henne Prestenom Eleazar / han skal föra henne vth för låghret / och låta ther slachta henne för sigh.

Thē rödhletta koon Hebre. 9.

Och Presten Eleazar skal tagha aff hennes blodh medh sitt finger / och stenckia rett emoot witnesbyrdzens tabernakel siw resor / och låta vpbrenna koona för sigh / bådhe hennes hwdh och hennes köt / ther til hennes blodh sampt medh göret. Och Presten skal tagha Cedreträå och Isop och rösenrödh vll / och kasta på then brinnande koona / och skal twå sijn klådher / och badha sin krop medh watn / och sedhan gå j låghret / och wara oreen alt in til afftonen.

Och then som vpbrende henne skal ock twå sijn klådher medh watn / och badha sin krop j watn / och wara oreen alt in til afftonen / och en reen man skal vptagha askona aff koonne / och slå henne vth på itt reent rwm vthan låghret / at hon warder ther förwarat åt menighetenne aff Israels barnom til stenckiewatn / ty thet är itt syndoffer. Och then som askona aff koonne vptoogh skal twå sijn klådher / och wara oreen alt in til afftonen. Thetta skal wara en ewigh rett Israels barnom / och fremlingomen som boo ibland idher.

Then som kommer widh ena dödha menniskio / han skal wara oreen j siw daghar / så skal han här medh rena sigh på tridie daghen och på siwnde daghen / och så warder han reen. Och om han icke på tridie och siwnde daghen renar sigh / så skal han icke reen warda. Men om någhor kommer widh ena dödha menniskio / och icke wil rena sigh / then orenar HERRANS tabernakel / och sådana siäl skal vthrotat warda vthu Israel / ther före at stenckewatnet icke är stenckt offuer honom. Så är han oreen så lenge han sigh icke rena låter.

Thetta är laghen. Om een menniskia döör j tiället / then som gåår in j tiället / och alt thet som j tiället är / skal wara oreent j siw daghar. Och huart och itt bootyygh som öpet är thet intet offuerteckilse eller band haffuer / thet är oreent. Teslikes then som på markenne kommer widh någhon som slaghin är medh swerd / eller ellies en dödhan / eller eenne menniskios been eller graff / then är oreen j siw daghar.

Så skola the nu för then orena tagha aff tessö vpbrenda syndoffres asko / och låta ther vppå rinnandes watn vthi itt kåril / och en reen man skal tagha Isop / och doppa j watnet / och stenckia tiället / och all bootyygh / och

alla the

alla the siälar som ther inne äro. Sammalunda och then som haffuer kom-
met widh eens dödhas been/eller en slaghnan/ [illegible] dödhan/ eller någhon
graff. Och then rene skal stenckia then orena på tridie daghen och på siwn-
de daghen/och rena honom på siwnde daghen. Och skal twå sijn klädher/
och badha sigh j watn/så warder han reen om afftonen.

Men huilken som warder oreen / och icke wil rena sigh / hans siäl skal
vthrotat warda vthu menighetenne / för ty han haffuer orenat HER-
RANS helghedom/och icke är medh stenckewatne stenckt / ther före är
han oreen. Och thetta skal wara them en ewigh rett. Skal ock så then som
medh stenckewatnena stenckte/ twå sijn klädher.

Och then som kommer widh stenckewatnet / han skal wara oreen in til
afftonen. Och alt thet han kommer widh/thet skal wara oreent. Och huil-
ken siäl som han wedherkommer/hon skal wara oreen in til afftonen.

Tiwghunde Capitel.

OCh Israels barn komo medh hela menighetenne in vthi thñ [illegible]
öknena Zin j första månadhen / och folcket bleff j Kades.
Och MirJam bleff ther dödh/ och wardt ther begraffuen. — MirJam bleff dödh
Och menigheten hadhe intet watn / och the församladhe
sigh emoot Mose och Aaron/och folcket trätte medh Mo-
se/och sadhe/Ah thet wij hadhe förgånges ther wåre brö-
dher förgingos för HERRANOM. Hwj haffue j fördt thenna HER-
RANS menigheet vthi thenna öknena/ at wij här döö skola medh wårom
booscap? Och hwj haffue j fördt oss vthu Egypten in til thēna onda platzē/
ther man intet såå kan/ther huarken äro fikon eller wijnträå / ey heller gra-
natäple/och är ther til medh intet watn til at dricka?

Tå gingo Mose och Aaron jfrå menighetenne in til dörena aff witnes-
byrdzens tabernakel/och föllo på sitt ansichte / och HERRANS her-
ligheet syntes them. Och HERREN taladhe medh Mose/ och sadhe/
Tagh staffuen och församla menighetena / tu och tin brodher Aaron / och
taler til helleberghit för theras öghon/ thet skal giffua sitt watn. Alt så skalt
tu skaffa them watn vthu helleberghit/och giffua menighetenne dricka/ och
theras booscap.

Tå toogh Mose staffuen för HERRANOM/såsom han honom bu-
dhit hadhe/och Mose och Aaron församladhe menighetena in för helleber-
ghit/och sadhe til them/Hörer j olydhighe. Mone wij ock skola skaffa idher
watn vthu thetta helleberghit? Och Mose hooff vp sina hand/och sloogh — Mose twiffladhe.
på helleberghit medh sin staaff twå gångor. Tå gick ther vth mykit watn/
så at menigheten fick dricka och theras booscap.

Och HERREN sadhe til Mose och Aaron/Ther före at j icke troo-
den vppå migh/at j motten helghat migh för Israels barnom / skole j icke
föra thenna menighetena in j thet land / som iagh them giffua skal. Thetta
är thet trättowatnet / offuer huilkit Israels barn trätte medh HERRA-
NOM/ och han wardt helghat j them. — Trättowatnet.

Och Mose sende bodhscap vth jfrå Kades til the Edomeers Konung.
Så låter tin brodher Israel säya tigh/Tu weest all then mödho som oss på
kommen är/at wåre fädher woro nedherfarne in vthi Egypten / och wij j
longan tijdh boodde vthi Egypten/och the Egyptier handladhe illa medh
oss och wåra fädher. Och wij ropadhe til HERRAN / och han hörde
wåro röst/och vthsende sin ängel/ och förde oss vthu Egypten. Och sij/
wij äre j Kades/j then stadhen som widh tina grenßor är. Låt oss dragha
igenom titt land/ wij wilie icke fara offuer åker eller wijngårdar / och icke
dricka

dricka watnet vthu brunnanar/ wij wilie dragha retta landz stråtena/huar-
ken wikandes på then höghra sidhona eller på then wenstra / til tess wij
komme jgenom tina landzendar.

The Edomeer sadhe til them/Tu skalt icke dragha här jgenom/eller iagh
skal möta tigh medh swerd. Israels barn sadhe til them / Wij wilie dragha
then menigha stråtena/och om wij dricke aff titt watn / wij och wår boo-
scap/så wilie wij thet betala / wij wilie icke vthan allenest til foot gå ther
jgenom. Men han sadhe/Tu skalt icke dragha här jgenom. Och the Edo-
meer drogho vth emoot them medh mechtught folck/och starcka hand. Alt
så förweghradhe the Edomeer Israel dragha jgenom theras landzendar.
Och Israel week jfrå them.

Hor.

Och Israels barn drogho jfrå Kades / och komo medh hela menighe-
tenne in til thet berghet Hor /Och HERREN taladhe medh Mose och
Aaron på berghena Hor widh grenßon ått the Edomeers land / och sadhe/
Låt Aaron samla sigh til sitt folck/ty han skal icke komma j thet landet som
iagh Israels barnom giffuit haffuer / therföre at j woren minom munn o-
hörsamme widh trättowatnet. Så tagh nu Aaron och hans son Eleazar/
och haff them vp på berghet Hor/och affklädh Aaron hans klädher/ och
klädh them på hans son Eleazar / och Aaron skal ther samlas och döö.

Mose giorde såsom HERREN honom bödh / och the stigho vp på — Aarō bliffuer dödh/ och Eleazar kōmer j hans stadh.
berghet Hor för hela menighetenne.Och Mose affklädde Aaron hans klä-
dher/och klädde them på hans son Eleazar. Och Aaron bleff ther dödh
vppå berghet.Men Mose och Eleazar stigho nedher vthaff berghena.Och
tå hela menigheten sågh/at Aaron war dödh / begreto the honom j tretiyo
daghar hela Israels hws.

XXI. Capitel.

Deut. 34.

OCh tå then Cananeen Konungen j Arad/ som södher vth
boor / hörde at Israel inkom genom speyares wägh/
strijdde han emoot Israel / och förde någhra aff them
fångna. Tå loffuadhe Israel HERRANOM itt löffte
och sadhe/Om tu giffuer thetta folcket vnder mina hand/
så skal iagh giffua theras städher til spillo. Och HER-
REN hörde Israels böön/och gaff them the Cananeer/
och the giorde them til spillo medh theras städher. Och kalladhe thet rw-
met Harma.

Harma.

Sedhan drogho the jfrå berghet Hor på then wäghen ått rödha haff-
uet/at the skulle dragha om kring the Edomeers land. Och folcket wardt — Folcket knorrar.
leedhse på wäghen/och taladhe emoot Gudh och emoot Mose / Hwj haff-
uer tu fördt oss vthu Egypten / at wij skulle döö j öknenne? ty här är huar-
ken brödh eller watn/och wår siäl wämiar offuer thenna lösa maten.

1. Cori. 10. Deuter. 8.

Tå sende HERREN ibland folcket brennande ormar the bito folcket/
så at mykit folck j Israel bleff döödt. Så komo the til Mose / och sadhe/
Wij haffue syndat/ at wij emoot HERRAN och emoot tigh talat haffue.
Bidh HERRAN at han tagher thenna ormanar jfrå oss. Mose badh för
folcket. Tå sadhe HERREN til Mose / Gör tigh en koppar orm / och
reeß honom vp för itt tekn/ huilken som bittin är / och seer vppå honom/
han skal leffua. Så giorde Mose en koppar orm / och reeste honom vp för
itt tekn/och om någhon wardt bittin aff orme / så såågh han på then kop-
par ormen/ och bleff widh lijff.

Johan. 3.

Och Israels barn drogho vth och låghradhe sigh j Oboth. Och jfrå — Huru Israels barn haffua reest. Infra 33.
Oboth drogho the vth / och låghradhe sigh j Jim widh berghet Abarim/

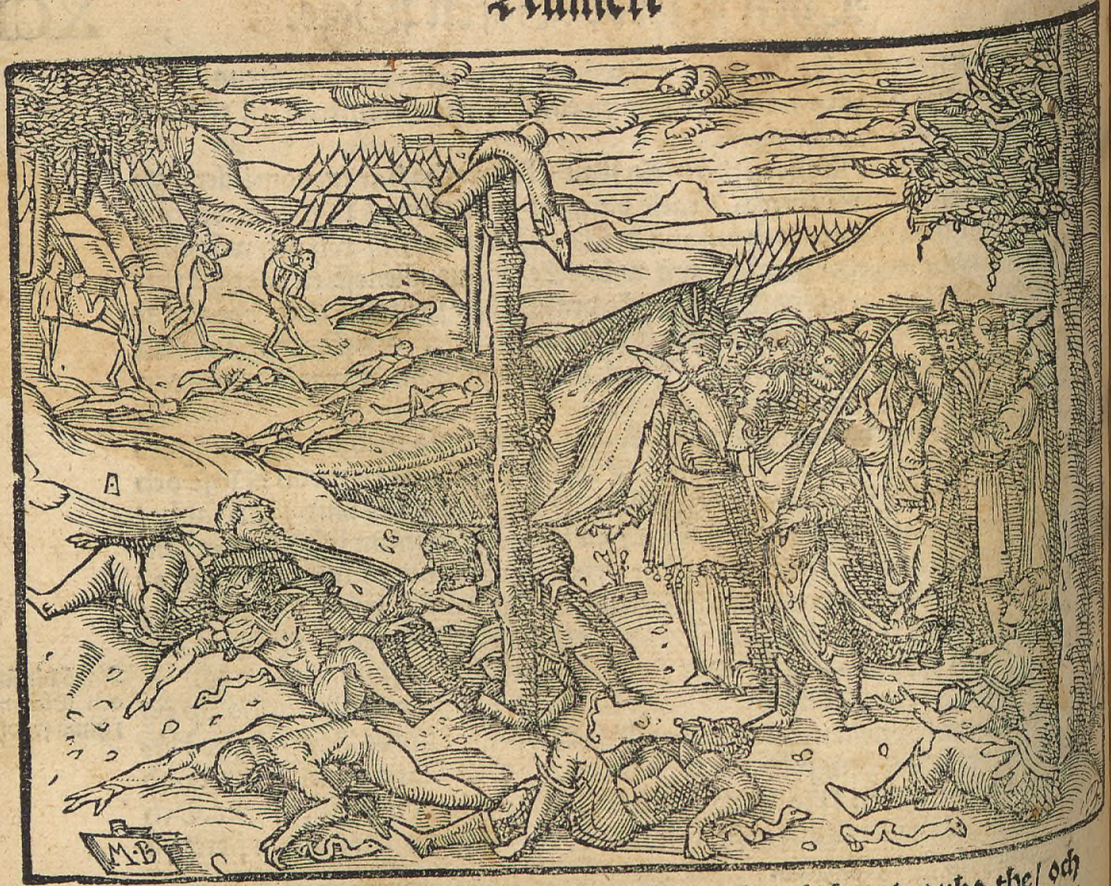

vthi then öknenne twert offuer Moab öster vth. Tådhan drogho the/ och låghradhe sigh widh then becken Sared. Tådhan drogho the/ och låghradhe sigh på tesse sidhonne widh Arnon/huilket j öknenne år/och strecker vth ifrå the Amoreers landzendar. Ty Arnon år Moabs landamåre emellan Moab och the Amoreer. Ther aff sågher man vthi then bokenne om HERRANS strijdher. Then högha berghklippan alt in til skyyn / och in til Arnons beck / och in til beckssens kello / huilken recker alt in til then stadhen Ar / och böyer sigh / och år Moabs grenßa.

(Arnon) år then samma högha klippan som står j Besupha / thet år / j skyyn och vp j wådhrena Nedhan til flyta becker/och thet recker vth medh samma sina becker alt in til Ar.

Och tådhan drogho the til brunnen / thet år then brunnen ther HERREN aff sadhe til Mose / Församla folcket / iagh wil giffua them watn. Tå sång Israel thenna wijsona/och sungo emoot hwan annan offuer brunnen. Thetta år then brunnen som the Förstar graffuit haffua/ the ådhlej folcket haffua graffuit honom / genom låraren och thera staffwrar.

Ifrå thenna öknenne drogho the til Mathana / och ifrå Mathana til Nahaliel/och ifrå Nahaliel til Bamoth / och ifrå Bamoth til then dalen som ligger j Moabs marck / widh thet högha berghet Pisga / som weet åt öknenne.

Och Israel sende bodh til Sihon the Amoreers Konung / och låt såya honom / Låt migh dragha genom titt land/ wij wilie intet wijka in på åkrar eller in på wijngårdar / wij wilie icke heller dricka brunwatnet / landstråtona wilie wij fara/til tess wij komme genom tina landzendar. Men Sihon tilstadde icke Israels barn gå igenom sina landzendar / vthan församladhe alt sitt folck / och droogh emoot Israel j öknena / Och som han kom til Jahza/strijdde han emoot Israel.

Men Israel sloogh honom medh swårdzägg / och toogh hans land in ifrå Arnon / alt in til Jabock / och alt in til Ammons barn. För ty Ammons barnas landzendar woro faste. Altså toogh Israel alla thenna stådherna/och boodde j alla the Amoreers stådher / j Hesbon och alla hans döttrar. Ty stadhen Hesbon hörde Sihon Amoreers Konunge til / och han hadhe til förenna strijdt

Sihon wardt slaghē (döttrar) thet år/ bytar och sinå stådher/ som lågho om kring stadhen.

strijdt medh the Moabiters Konung / och wunnet honom aff all hans land alt in til Arnon.

Ther aff sågher man j ordspråket/Kommer til Hesbon / at man bygger och vprettar then stadhen Sihon. Ty en eeld år vthgången aff Hesbon/ en loghe aff then stadhen Sihon/Han haffuer vpfråtit Ar the Moabiters/ och the ther boo j the höghder Arnon. We tigh Moab / tu Camos folck åst förgångit. Man haffuer hans söner slaghit på flychtena / och fördt hans döttrar fongna til Sihon the Amoreers Konung. Theras herligheet år worden om intet ifrå Hesbon in til Dibon / hon år förstöörd alt in til Nopha/ huilken recker in til Medba. Så boodde Israel vthi the Amoreers lande.

Camos.

Och Mose sende vth speyare til Jaeser/och the wunno tess döttrar / och togho the Amoreer in som ther vthi woro / och wende om och drogho vp åt then wåghen til Basan. Tå droogh Og Konungen j Basan vth emoot them medh alt sitt folck / til at strijdha j Edrej. Och HERREN sadhe til Mose/ Fruchta tigh intet för honō / ty iagh haffuer giffuit honō j tina hand medh land och folck / Och tu skalt göra medh honō/ såsom tu medh Sihon the Amoreers Konung giordt haffuer / huilken j Hesbon boodde. Och the slogho honom och hans söner / och alt hans folck til tess at ingen war igen/ och togho thet landet in. Sedhan foro Israels barn vth / och låghradhe sigh j Moabs marck / hinsidhon Jordan widh Jeriho.

Og. Deute. 3.

Og wardt slaghen.

XXII. Capitel.

OCh tå Balak zipor son sågh alt thet Israel giordt hadhe the Amoreer/och at the Moabiter mykit fruchtadhe för thz folcket / som så mykit war / och at the Moabiter gruffuadhe sigh för Israels barn / och sadhe til the åldsta aff the Midianiter / Nu warder thenna hopen vpgnaghandes alt thet om kring oss år / såsom en oxe vpfråter gråset på markenne. Och war Balak zipor son then tijdhen the Moabiters Konung.

Josue 24.

Och han sende vth bodh til Bileam Beor son (then en spåman war / han boodde widh elffuena j hans folcks barnas lande) at the skulle kalla honom / och låt såya honom / Sij / itt folck år draghit vthu Egypten thet offuertecker iordennes ansichte / och thet ligger emoot migh. Så kom nu och förbanna migh thet folcket / ty thet år migh förmechtugt / om iagh kunde slå them / och fördriffua them vthu landet. För ty iagh weet / hwem tu welsignar / han år welsignat / och then tu förbannar / han år förbannat.

Balak sender effter Bileam.

Och the åldste aff the Moabiter gingo bortt medh the åldsta aff the Midianiter / och hadhe spådoms löön j theras hender / och gingo in til Bileam / och sadhe honom Balaks ord. Och han sadhe til them / Bliffuer här offuer nattena / så wil iagh såya idher igen / hwadh HERREN migh såyande warder. Så bliffuo the Moabiters Förstar når Bileam.

Och Gudh kom til Bileam / och sadhe / Hoo åre the mån som når tigh åro ? Bileam sadhe til Gudh / Balak zipor son the Moabiters Konung haffuer sendt til migh / Sij / itt folck år vthdraghet vthu Egypten / och offuertecker iordennes ansichte / Så kom nu och förbanna them / om iagh kunde strijdha medh them / och fördriffua them. Men Gudh sadhe til Bileam / Gack intet med them / förbanna icke heller folcket / ty thz år welsignat.

Tå stoodh Bileam bittijdha vp om morghonen / och sadhe til Balaks Förstar / Gåår j idhart land / för ty / HERREN wil icke tilstedia at iagh gåår medh idher. Och the Moabiters Förstar stodho vp / komo til Balak / och sadhe / Bileam nekar sigh wilia komma medh oss. Tå sende Balak ån nu yppare och herlighare Förstar ån hine woro. Tå the komo til Bileam / sadhe the til honom / Så låter Balak zipor son såya tigh / Låt tigh icke för-

kryta at komma til migh / ty iagh wil högheligha ära tigh / och hwadh tu sägher migh / thet wil iagh göra. Käre kom och förbāna migh thetta folket.

Bileam swaradhe och sadhe til Balaks tienare / Om Balak gåffue migh sitt hws fult medh silffuer och gull / så kunde iagh doch icke gå offuer HERRANS mins Gudz ord / litet eller mykit til at göra. Så bliffuer ock än nu j här j thenna natten / at iagh må förfara hwadh HERREN yterlighare medh migh talande warder. Tå kom Gudh om nattena til Bileam / och sadhe til honom / Äro thenne männenar kompne til at kalla tigh / så statt vp / och faar medh them. Doch hwadh iagh sägher tigh / thet skalt tu göra.

Tå stoodh Bileam om morghonen vp / och sadhladhe sina åsninnos / och fölgde the Moabiters Förstar. Men Gudz wredhe förgrymmadhe sigh at han foor tijt. Och HERRANS ängel trädde fram j wäghen / at han skulle stå honom emoot. Men han reedh på sinne åsninno / och twå drenger woro medh honom. Och åsninnan sågh HERRANS ängel stå j wäghenom / och itt draghit swerd j hans hand. Och åsninnan week aff wäghenom in på markena. Men Bileam sloogh henne / at hon skulle gå på wäghenom.

Tå trädde HERRANS ängel vthi itt trångt tåå emellā wijngårdar / ther på bådha sidhor gårdar woro / och tå åsninnan sågh HERRANS ängel trengde hon sigh in til gården / och klemde foten aff Bileam in moot gården / och han sloogh hēne än nu meer. Tå gick HERRANS ängel yterlighare in på itt trångt rwm / ther ingen wägh war til at affwika antingen på höghra eller wenstra sijdhona. Och tå åsninnan sågh HERRANS ängel / föll hon på knää vnder Bileam. Tå förgrymmadhe sigh Bileams wredhe / och han sloogh åsninnona medh staffuen.

Tå öpnadhe

Tå öpnadhe HERREN åsninnönes munn / och hon sadhe til Bileam / Hwadh haffuer iagh giordt tigh ? at tu haffuer slaghit migh nu tree

2. Petri 2. gångor ? Bileam sadhe til åsninnon / För ty tu giorde geck aff migh / ah hadhe iagh nu itt swerd j handenne / iagh skulle dräpa tigh. Åsninnan sadhe til Bileam / är iagh icke tijn åsninna / ther tu på ridhit haffuer j tina daghar in til thenna tijdh ? Haffuer iagh någhon tijdh så plåghat göra medh tigh ? Han sadhe / Ney. Bileams åsninna talar.

Tå öpnadhe HERREN Bileams öghon / at han sågh HERRANS ängel stå j wäghenom / och itt draghit swerd vthi hans hand / och han neegh och bughadhe sigh medh hans ansichte. Och HERRANS ängel sadhe til honom. Hwj haffuer tu slaghit tina åsninno nu tree gångor ? Sij / iagh är vthgången / at iagh skal stå tigh emoot / ty thenne wäghen är migh emoot / och åsninnan sågh migh / och week vndan för migh j tree gångor / ellies hwar hon icke vndan wikit hadhe / så hadhe iagh nu slaghit tigh j hiäl / och åsninnan hadhe leffuande bliffuit. Tå sadhe Bileam til HERRANS ängel. Jagh haffuer syndat / ty iagh wiste icke at tu stoodh emoot migh j wäghenom. Och nu om thet är icke tin wilie / wil iagh wenda om igen. HERRANS ängel sadhe til honom / Faar medh thenna männenar / Men intet annat skalt tu tala / vthan thet iagh sägher tigh. Så fölgde Bileam Balaks Förstar.

Tå Balak hörde at Bileam kom / foor han vth emoot honom vthi the Moabiters stadh som ligger j grensonne widh Arnon / hulken är widh then yttersta grenson / och sadhe til honom / Haffuer iagh icke sendt effter tigh och låtit kalla tigh ? Hwj åstu tå icke kommen til migh ? Menar tu iagh kunde icke åra tigh ? Bileam swaradhe honom / Sij / iagh är kommen til tigh / men huru kan iagh någhot annat tala / vthan thet Gudh giffuer migh j munnen / thet moste iagh tala ? Så foor Bileam medh Balak / och komo in j gatu stadhen. Och Balak offradhe fåå och fåår / och sende effter Bileam / och effter the Förstar som när honom woro.

XXIII. Capitel.

OM morghonen toogh Balak Bileam / och hadhe honom vp på Baals höghder / at han tådhan aff motte see in til endan aff folcket. Och Bileam sadhe til Balak / Bygg migh här siw altare / och låt migh få hijt siw stutar / och siw wädhrar. Balak giorde som Bileam honom sadhe. Och bådhe Balak och Bileam offradhe / jw på huart altare en stwt och en wädhur. Och Bileam sadhe til Balak / Gack til titt brenneoffer / och iagh wil gå bort om til ewentyrs HERREN kan komma emoot migh / och vnderwijsa migh hwadh iagh skal såya tigh. Och gick åstadh såsom han sagdt hadhe.

Och Gudh kom emoot Bileam. Men han sadhe til honom / Siw altare haffuer iagh tilreedt / och jw på huart altare en stwt och en wädhur offrat. Och HERREN gaff Bileam ordet j munnen / och sadhe / Gack til Balak igen / och sågh alt så. Och tå han kom igen til honom / sij / tå stoodh han när sitt brenneoffer / medh alla the Moabiters Förstar.

(HERREN) Här lügher Bileam tå han sägher sigh wilia gå til HERRAN / effter honom war allaredho sagdt aff HERRANOM / at han icke skulle förbanna / vthan han gåår til sin trulldom vnder HERRANS nampn.

Tå hooff han sitt taal vp och sadhe / Vthaff Syrien haffuer Balak the Moabiters Konung låtit hemta migh / jfrå berghen öster vth. Kom / och förbanna migh Jacob / kom tala ondt emoot Jsrael. Huru skal iagh förbanna then Gudh icke förbannar ? Huru skal iagh tala ondt emoot then HERREN intet ondt emoot talar ? Ty aff bergs höghden seer iagh honom wel / och aff höghanar skodhar iagh honom. Sij thet folcket warder

 allena

allena boendes / och icke skal reknat warda ibland Hedhningar. Hoo kan rekna Jacobs stofft / och talet på fierde delen aff Israel: Mijn siäl dööo medh the retferdughas dödh / och min ende warde såsom tesses ende.

Tå sadhe Balak til Bileam / Hwadh gör tu migh: Jagh haffuer låtit hemta tigh til at förbanna mina fiendar / och sij / tu welsignar them. Han swaradhe / och sadhe / Skulle iagh icke thet halla och tala som HERREN giffuer migh j munnen: Balak sadhe til honom / Kom tå medh migh på en annan platz tådhan tu hans enda seer / och doch icke allan sammans seer / och förbanna migh honom ther.

Och toogh han honom på en frij plaan vppå kullan aff berghit Pisga / och bygde siw altare / och offradhe jw på hwart altaret en stwt och en wådhur. Och sadhe til Balak / Gack til titt brenneoffer / iagh wil wenta ther bortta. Och HERREN kom emoot Bileam / och gaff honom ordet j hans munn / och sadhe / Gack til Balak igen / och sägh alt så. Och tå han kom igen til honom / sij / tå stoodh han når sitt brenneoffer medh the Moabiters Förstar. Och Balak sadhe til honom / Hwadh haffuer HERREN sagdt:

Och han hooff vp sitt taal / och sadhe / Statt vp Balak och höör / fatta j öronen hwadh iagh sägher tu Zipor son. Gudh år icke een menniskia at han kan liuga / eller menniskio barn / at honom någhot kan ångra. Skulle han säya någhot och icke görat: Skulle han någhot tala och icke hållat: Sij / til at welsigna år iagh hijt haffd / iagh welsignar och kan icke omwendat. Man seer ingen mödho j Jacob / och intet arbete j Israel. HERREN hans Gudh år når honom / och ⁜ Konungens trummetning ibland honom. Gudh haffuer fördt honom vthu Egypten / hans frijmodigheet år såsom eens enhörnings. Ty ingen trolkarl år j Jacob / och ingen spåman j Israel. J sin tijdh warder man säyande om Jacob och om Israel / huilken vnder Gudh gör. Sij / thet folcket warder vpståndandes såsom itt vngt Leyon / och warder sigh vpresandes som itt Leyon. Thet skal icke leggia sigh til tess thet åter rooff / och dricker theras blodh som slaghne åro.

Mödha och arbete / kallar scrifften affgudherij och falska Gudz tienist / och hwadh som skeer vthan een rett troo.

⁜ (Konungens) Thet år Gudz trummetning / som war theras Konung.

Tå sadhe Balak til Bileam / Tu skalt huarken förbanna them eller welsigna them. Bileam swaradhe och sadhe til Balak / Haffuer iagh icke sagdt tigh / at alt thet HERREN talande worde / thet moste iagh göra: Balak sadhe til honom / Kom / iagh wil haffua tigh på en annan platz / om til ewentyrs Gudhj må teckias / at tu förbannar them ther. Och han toogh honom vp på kullan aff thet berghit Peor / huilket weet åt öknenne. Och Bileam sadhe til Balak / Bygg migh här siw altare / och låt migh få siw stwtar och siw wådhrar. Balak giorde såsom Bileam sadhe / och offradhe jw vppå huart altare en stwt och en wådhur.

XXIIII. Capitel.

TÅ nu Bileam sågh / at HERRANOM tecktes at han skulle welsigna Israel / gick han intet såsom til förenne / bortt / til at sökia troldom / vthan wende sitt ansichte rett emoot öknene / hooff sijn öghon vp och sågh Israel såsom the lågho effter theras slechter / och Gudz ande kom offuer honom / och han hooff vp sitt taal / och sadhe / Thetta sägher Bileam Beor son. Thetta sägher then man huilkom öghonen öpnat åro. Thetta sägher then som hörer Gudz taal / then som then alzmechtughas vppenbarilse seer / huilkom öghonen öpnat warda / när han på knå faller.

Hurn

Hurn sköön åro tijn tiäll Jacob / och tijn boning Israel / Såsom becker vthwijdhga sigh / såsom örtagardar widh watn / såsom tiäll the HERREN vpsetter / såsom Cedreträä widh watn. Watn skola flyta vthu hans embor / och hans sädh skal warda til itt stoort watn. Hans Konung skal warda höghre än Agag / och hans rike skal vphäffua sigh. Gudh haffuer honom fördt vthu Egypten / hans frijmodigheet år såsom eens Enhörnings. Han skal vpfräta sina moorståndare Hedhninganar / och theras been sönderkrossa / och medh sina pilar sönderbråka. Han haffuer sigh nedherlagdt såsom itt Leyon / och såsom itt vngt Leyon. Hoo wil settia sigh emoot honom: Welsignat ware then som tigh welsignar / och förbannat / then tigh förbannar.

Tå förgrymmadhe sigh Balak j wredhe emoot Bileam / och sloogh henderna til samman / och sadhe til honom / Jagh haffuer kallat tigh / at tu skulle förbanna mina fiendar. Och sij / tu haffuer nu tree gångor welsignat them. Faar nu heem til titt. Jagh tenckte at iagh skulle årat tigh / men HERREN haffuer then årona förtaghit tigh. Bileam swaradhe honom / Haffuer iagh ock icke talat medh tijn sendningabodh / som tu sende til migh och sagdt / Om Balak gåffue migh sitt hws fult medh silffuer och guld / så kunde iagh doch icke gå vthoffuer HERRANS ord / antingen til at göra ondt eller gott effter mitt sinne / vthan hwadh som HERREN säyande worde / thet skulle iagh ock säya: Och nu sij / når iagh faar til mitt folck / så kom / iagh skal rådha tigh / hwadh thetta folck medh tino folcke göra skal / på ytttersta tijdhen.

Och han hooff sitt taal vp / och sadhe / Thetta sägher Bileam Beor son. Thet sägher then man huilkom öghonen öpnat åro. Thet sägher then som hörer Gudz taal / och then som then höghstas kundscap haffuer / then som seer thens alzmechtughas vppenbarilse / huilkom öghonen öpnat warda / når han på knå faller. Jagh skal få see honom / men icke nu / iagh skal skodha honom / men icke når. EEN STIERNA SKAL VPGÅ vthaff Jacob / och een Spira vpkomma aff Israel / och skal sönderkrossa the Moabiters Förstar / och ödheleggia all Seths barn. Han skal intagha Edom / och Seir skal komma vnder sina fiendars wåld / Men Israel skal winna segher. Vthu Jacob warder kommandes then som rådha skal / och om kull slå hwadh igen år aff städhernar.

Och tå han sågh the Amalekiter / hooff han vp sitt taal / och sadhe / Amalek the Förste jbland Hedhninganar / men på sidzstonne bliffuer tu platt bortta. Och tå han sågh the Keniter / hooff han vp sitt taal / och sadhe / Fast år tijn boning / och tu haffuer lagdt titt neste j helleberghena / Men tu Kain skal warda förbrend når Assur tigh fångnan bortförer.

Amalek war then Förste ibland Hedhninganar som stridde emoot Israel / Exodi 17.

Och han hooff åter vp sitt taal / och sadhe / Ah hoo må leffua når Gudh thetta göra skal: Och skep vthu Chitim skola förderffua Assur och Eber. Men han skal ock förgåås. Och Bileam stoodh vp och droogh sina ferde / och kom igen til sitt rwm / och Balak foor sin wägh.

(Chitim) åro the aff Europa / nemligh thñ store Alexander och the Romare / huilke ock moste på thet sijdsta bliffua om intet etc.

XXV. Capitel.

OCh Israel boodde j Sittim / och folcket begynte bola medh the Moabiters döttrar / huilka budho folcket til theras Gudhars offer. Och folcket åät / och tilbadh theras Gudhar / och Israel höldt sigh in til BaalPeor. Tå förgrymmadhe sigh HERRāns wredhe offuer Israel / och sadhe til Mose.

Sittim. Baalpeor.

Tagh

Tagh alla offuerstanar för folcket/och heng them vp HERRANOM j so=
lenne/på thet then grymma HERRANS wredhe motte warda wend
jfrå Jsrael. Och Mose sadhe til the domare j Jsrael / Hwar och en dräpe
sina mån som sigh til Baal Peor hållet haffua.

Och sij/en man vthaff Jsraels barn kom och hadhe in ibland sina brö=
dher ena Midianitiska quinno /och låt Mose see thet och hela menighetena
aff Jsraels barn som greto in för dörenne aff witnesbyrdzens tabernakel.
Tå Pinehas thet sågh Eleazars son Prestens Arons sons/ stoodh han vp
vthu menighetenne/och toogh en knijff j sina hand/och gick effter then Js=
raelitska mannen in vthi horohuset och stack them / bådhe then Jsraelitska
mannen och quinnona j genom theras bwk. Så wende plåghan igen aff
Jsraels barn/och j the plåghonne wordo dräpne fyra och tiwghu tusend.

Och HERREN taladhe medh Mose/och sadhe / Pinehas Eleazars
son/Prestens Arons sons/ haffuer affwendt mina grymheet jfrå Jsraels
barn/j thet han nijtisk war om migh / at iagh j mitt nijtt icke skulle förgöra
Jsraels barn. Ther före sägher iagh/ Sij / iagh giffuer honom mins fridz
förbund/och han och hans sädh effter honom / skal haffua itt ewigt Pres=
terscaps förbund/ther före at han för sin Gudh haffuer nijtisk warit / och
Jsraels barn försonat.

Men then Jsraeliske mannen som slaghen wardt medh then Mi=
dianitisko quinnonne/heet Simrj Salu son/ en Förste offuer the Simeoni=
ters fädhers hws.Then Midianitiska quinnan som ock slaghen wardt/heet
Casbj zurs dotter/then en Förste war för een slecht ibland the Midianiter.

Och HERREN taladhe medh Mose och sadhe / Gör the Midia=
niter ondt och slå them / för ty the haffua giordt idher ondt medh theras
list/then the idher bestelt haffua medh Peor / och medh theras syster Casbij/
then Midianitiska Förstans dotter / huilken slaghen wardt på plåghonnes
dagh för Peor skul/och plåghan ther effter kom.

XXVI. Capitel.

OCh HERREN taladhe til Mose och Eleazar Prestens
Arons son/Tagh summona aff hela menighetene aff Js=
raels barn / jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer /effter theras
fädhers hws / alla the som förmå dragha j häär j Jsrael.
Och Mose samt medh Eleazar Prestenom taladhe på the
Moabiters marck widh Jordan in moot Jeriho/medh thẽm
som tiwghu åra gamle woro och ther vthoffuer / såsom HERREN
hadhe budhit Mose och Jsraels barnom / som vthu Egyptj land draghne
woro.

Rubens barn. Ruben then förstfödde Jsraels son. Rubens barn woro/ Hanoch / aff
huilkom the Hanochiters slecht kommer. Pallu/aff huilkom the Palluiters
slecht kommer. Hezron/aff huilkom the Hezroniters slecht kommer. Charmj/
aff huilkom the Charmiters slecht kommer. Thetta äro Rubens slechter.
Och theras taal war try och fyratiyo tusend/siwhundrat och tretiyo. Men
Pallu barn woro Eliab/Och Eliabs barn woro / Nemuel och Dathan och
Abiram.

Tesse äro Dathan och Abiram myndighe mån j then menighetenne som
satte sigh vp emoot Mose och Aaron vthi Korahs partij / tå the satte sigh
vp emoot HERRAN/och iorden öpnadhe sin munn och vpswalg them
medh Korah/tå thet partijet bliffuo dödhe/ och eelden förtärde twhundrat
och femtiyo mån/och woro til itt tekn. Men Korahs barn bliffuo icke dödh.

(Tekn) Jtt förskreckelse tekn / ther the skulle tenckia vppå och förwara sigh för sådana synd.

Simeons barn vthi theras slechter woro/Nemuel/aff honom kommer
the Nemuelitens slecht. Jamin/aff honom kommer the Jaminiters slecht.
Jachin/aff honom kõmer the Jachiniters slecht. Serah/aff honom kom=
mer the Serahiters slecht. Saul/ aff honom kommer the Sauliters slecht.
Thetta äro Simeons slechter/ tw och tiwghu tusend och twhundrat.

Gad. Gadz barn vthi theras slechter woro/ Ziphon / aff honom kommer the
Ziphoniters slecht. Haggj / aff honom kommer the Haggiters slecht. Su=
nj/aff honom kommer the Suniters slecht. Osnj / aff honom kommer the
Osniters slecht. Erj/aff honom kõmer the Eriters slecht. Arod/aff honom
kommer the Aroditers slecht. Ariel/aff honom kommer the Arieliters slecht.
Thetta äro Gadz barnas slechter/theras taal fyratiyo tusend och femhũdrat.

Juda. Gene. 38. Juda barn/Er och Onan/huilke bådhe bliffue dödhe j Canaans lande.
Och woro Juda barn j theras slechter. Sela/aff honom kommer the Sela=
iters slecht. Perez/aff honom kommer the Pereziters slecht. Serah/aff ho=
nom kommer the Serahiters slecht. Men Perez barn woro/Hezron/aff ho=
nom kommer the Hezroniters slecht. Hamul / aff honom kommer the Ha=
muliters slecht. Thetta äro Juda slechter/theras taal sex och siwtiyo tusend
och femhundrat.

Jsaschar. Jsaschars barn j theras slechter woro/Thola / aff honom kommer the
Tholaiters slecht. Phuua/ aff honom kommer the Phuuaiters slecht. Ja=
sub/aff honom kommer the Jasubiters slecht. Simron/aff honom kommer
the Simroniters slecht. Thetta äro Jsaschars slechter/theras taal fyra och
sextiyo tusend tryhundrat.

Sebulon. Sebulons barn j theras slechter woro/Sered / aff honom kommer the
Sarditers slecht. Elon/aff honom kommer the Eloniters slecht. Jahelel/
aff honom kommer the Jaheleliters slecht. Thetta äro Sebulons slechter/
theras taal sextiyo tusend och femhundrat.

Manasse. Josephs barn j theras slechter woro/Manasse och Ephraim. Manasse
barn woro/Machir/aff honom kommer the Machiriters slecht. Machir
födde Gilead/aff honom kommer the Gileaditers slecht. Gileadz barn äro/
Hieser/aff honom kommer the Hieseriters slecht. Helek / aff honom kom=
mer the Helekiters slecht. Asriel/ aff honom kommer the Asrieliters slecht.
Sichem/aff honom kommer the Sichemiters slecht. Smida / aff honom
kommer the Smiditers slecht. Hepher/aff honom kommer the Hepheriters
Infra 17. slecht. Men Zelaphehad war Hephers son / och hadhe inga söner / vthan
döttrar/the heto/Mahela/Noa/ Hagla/ Milca / och Thirza. Thetta äro
Manasse slechter/theras taal/tw och femtiyo tusend och siw hundrat.

Ephraim Ephraims barn j theras slechter woro/Suthelah/ aff honom kommer
the Suthelahiters slecht. Becher/aff honom kommer the Becheriters slecht.
Thahan/aff honom kommer the Thahaniters slecht. Men Suthelah barn
woro/ Eran/aff honom kommer the Eraniters slecht. Thetta äro Ephra=
ims barnas slechter / theras taal tw och tretiyo tusend / och femhundrat.
Thetta äro Josephs barn j theras slechter.

BenJamin. Ben Jamins barn j theras slechter woro/Bela/aff honom kommer the
Belaiters slecht. Asbel/aff honom kommer the Asbeliters slecht. Ahiram/
aff honom kommer the Ahiramiters slecht. Supham/aff honom kommer
the Suphamiters slecht. Hupham / aff honom kommer the Huphamiters
slecht. Men Bela barn woro/Ard och Naeman/aff them kommer the Ar=
diters och Naemaniters slecht. Thetta äro Ben Jamins barn j theras slech=
ter/theras taal fem och fyratiyo tusend och sexhundrat.

Dan. Dans barn j theras slechter woro/Suham/ aff honom kommer the Su=
hamiters slecht. Thetta äro Dans slechter j theras slechter / och woro alle til
hopa/fyra och sextiyo tusend och fyrahundrat.

Asser. Assers barn j theras slechter woro/ Jemna / aff honom kommer the
Jemniters slecht. Jeswj / aff honom kommer the Jeswiters slecht. Bria/
aff honom

aff honom kommer the Vrijters slecht. Men Bria barn woro / Heber / aff honom kommer the Hebriters slecht. Melchiel / aff honom kommer the Melchieliters slecht. Och Assers dotter heet Sarah. Thetta äro Assers barnas slechter / theras taal try och femtiyo tusend och fyrahundrat.

Naphthalj. — Naphthalj barn j theras slechter woro / Jaheziel / aff honom kommer the Jahezieliters slecht. Gunj / aff honom kommer the Guniters slecht. Jezer / aff honom kommer the Jezeriters slecht. Sillem / aff honom kommer the Sillemiters slecht. Thetta äro Naphthalj slechter / theras taal fem och fyratiyo tusend och fyra hundrat. Thetta är summan aff Israels barn / sexgångor hundradhe tusend / itt tusend / siwhundrat och tretiyo.

Summan på Israels barn.

Och HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tessom skalt tu vthskipta landet til arffs / effter nampnens taal / Mongom skalt tu giffua mykit til arffs / och fåäm litet / huariom och enom skal man giffua effter theras taal. Doch skal man skipta landet medh lott. Effter theras fädhers slechters nampn skola the arff tagha / ty effter lotten skalt tu vthskipta them arffuet emellan the monga och the fåå.

Och thetta är summan aff the Leuiter vthi theras slechter. Gerson / aff hulkom the Gersoniters slecht. Kahath / aff hulkom the Kahathiters slecht. Merarj / aff hulkom the Merariters slecht. Tesse äro Leuj slechter / the Libniters slecht / the Hebroniters slecht / the Maheliters slecht / the Musiters slecht / the Korahiters slecht.

Kahath födde Amram / Och Amrams hustru heet Jochebed Leuj dotter / then honom född war vthi Egypten / och hon födde Amram sinom man Aaron och Mose / och theras syster Mir Jam. Men aff Aaron wardt född Nadab / Abihu / Eleazar och Jthamar. Men Nadab och Abihu bleffuo dödhe / tå the offradhe frëmande eeld för HERRANOM. Och theras taal war try och tiwghu tusend / alt mankön jfrå en månat och ther vthoffuer. Ty the wordo icke reknadhe jbland Israels barn / för ty man gaff them icke arff ibland Israels barn.

Thetta är summan aff Israels barn / som Mose och Presten Eleazar talde på the Moabiters marck widh Jordan in moot Jeriho. Jbland hulka war ingen vthaff then summo / tå Mose och Presten Aaron talde Israels barn vthi Sinaj ökn. För ty HERREN hadhe sagdt them / at the skulle dödhen döö j öknenne. Och ingen bleff quar / vthan Caleb Jephunne son / och Josua Nun son.

XXVII. Capitel.

OCh zelaphehads döttrar Hephers sons / Gileads sons / Machirs sons / Manasse sons / vthaff Manasse slecht / Josephs sons / benemda Mahela / Noa / Hagla / Milca / och Tirza / komo och trädde fram för Mose / och för Presten Eleazar / och för Förstanar och hela menighetena / in för dörena aff witnesbyrdzens tabernakel / och sadhe / Wår fadher är dödher j öknenne / och han war icke medh j then menighetëne som vpsatte sigh emoot HERRAN j Korahs vplop / vthan är j sinne synd dödh bliffuen / och hadhe inga söner. Hwj skal tå wår fadhers nampn bortta bliffua vthu hans slecht / än doch at han ingen son hadhe? Giffuer off ock arffuegodz ibland wår fadhers brödher.

Mose förde theras saak in för HERRAN. Och HERREN sadhe til honom / zelaphehads döttrar haffua rett sagdt / tu skalt ock giffua them arffuegodz medh theras fadhers brödher / och skalt theras fadhers arff wenda them til. Och sägh Israels barnom / Om näghon döör och haffuer inga söner /

söner / så skole j hans arff giffua hans döttrar. Haffuer han inga döttrar / skole j giffua thet hans brödher. Haffuer han inga brödher / så skole j giffua thet hans fadherbrödher. Haffuer han icke fadherbrödher / skole j giffua thet hans nästa frender / som honom skylle äro j hans slecht / at the tagha thet in. Thet skal wara Israels barnom för een lagh och rett / såsom HERREN büdhit haffuer Mose.

Abarim. Deute. 32. — Och HERREN sadhe til Mose / Stijgh vp på berghet Abarim / och besee landet som iagh Israels barn giffua skal / och när tu thet seedt haffuer / skalt tu samka tigh til titt folck / såsom tin brodher Aaron samkat är / effter thet j mijn ord olydughe woren vthi then öknenne Zin / offuer menighetennes trätto / tå j migh helgha skullen genom watnet för them. Thet är thet trätto watnet j Kades vthi then öknenne Zin. (supra 20.) Och Mose taladhe medh HERRANOM och sadhe / HERREN Gudh offuer alt leffuandes kött / settie en man offuer menighetena som för them vth och in gåår / och förer them vth och in / at HERRANS menigheet icke skal wara såsom fåår vthan heerda.

Josua. Deute. 3. — Och HERREN sadhe til Mose / Tagh Josua til tigh Nun son / hulken en man är / ther anden vthi är / och legg tina hender på honom / och haff honom fram för Presten Eleazar / och för hela menighetena / och biudh honom för theras ögnon / och legg tina herligheet vppå honom / at hela menigheten aff Israels barn är honom lydugh. Och han skal gå fram för Presten Eleazar / han skal rådhfrägha för honom genom ⌘ Liwsens sett in för HERRANOM. Effter hans munn skola vth och in gå / bådhe han och all Israels barn medh honom / och hela menigheten.

Mose giorde såsom HERREN honom bödh / och toogh Josua och stelte honom fram för Presten Eleazar / och för hela menighetena / och ladhe sina hand vppå honom / och bödh honom såsom HERREN medh Mose talat hadhe.

(tina herligheet) Thetta haffuer til ewentyrs warit itt besynderlighit sett / ther Mose ladhe sina hand eller sin staaff på Josua hoffwudh / såsom man än nu brukar smörielse til Konungar.

⌘ (Liwsens sett) Thet är thet liwset på offuersta Prestës bröst Exodi 28. Här aff mena somlighe at när Gudh hadhe giffuit swar på Prestens frägho / så at thet skulle wara Ja / skulle samma liws haffua giffuit jfrå sigh itt glantz / Men thetta brukadhe ock alt sedhan Konunganar / så offta som the frågadhe Gudh om rådh / 1. Reg. 28. och 30.

XXVIII. Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Biudh Israels barnom / och sägh til them / Mitt brödz offer / hulket mitt offer är til een sööt lucht / skole j hålla j sinom tijdh / så at j migh thet offren / och sägh til them / Thetta äro the offer som j offra skolen HERRANOM / Aarsgammul lamb the som vthan wanck äro / daghligha tw til daghlighit brenneoffer / itt lamb om morghonen / thet andra om afftonen. Ther til tiyonde parten aff itt Epha semlomiöl til spijsoffer blandat medh olio then stött är / en fierde part aff itt Hin / Thet är itt daghlighit brenneoffer / thet j vppå Sinaj bergh offradhen / til een sööt lucht aff itt offer HERRANOM. Ther til tess drickoffer / jw til huart lambet en fierde deel aff itt Hin / och thet skal offrat warda j Helghedomenom / obemengt HERRANOM. Thet andra lambet skalt tu göra om afftonen / såsom spijsoffret om morghonen / och tess drickoffer til een sööt luchts offer HERRANOM.

Men om Sabbaths daghen tw åårsgammul lamb vthan wanck / och twå tiyungar aff semlomiöl til spijsoffer blandat medh olio / och tess drickoffer. Thet är huars Sabbathens brenneoffer / vthoffuer thet daghligha brenneoffret medh sitt drickoffer.

Men på första daghen j idhra månadher / skole j offra HERRANOM itt brenneoffer / twå vnga stutar / en wädhur / siw åårsgammul lamb vthan wanck / och jw tree tiyungar semlomiöl til spijsoffer blandat medh olio til en stwt / och twå tiyungar semlomiöl til spijsoffer / blandat medh olio til en wädhur / och jw en tiung sölomiöl til spijsoffer medh olio blandat /

blandat/til itt lamb. Thet är brenneoffret til een sööt lucht itt offer HERRANOM. Och theras drickoffer skal wara/itt halfft Hin wijn til stwten/en tridie deel aff itt Hin til wådhuren/en fierde deel aff itt Hin til lambet. Thet är brenneoffret til hwar månat om året. Ther til skal man göra en getabock til itt syndoffer HERRANOM offuer thet daghligha brenneoffret/och tess drickoffer.

Men på fiortonde daghenom j första månadhen/är Passah HERRANOM/och vppå femtonde daghenom j samma månadhen är höghtijdh. J siw daghar skal man åta osyrat brödh. Then förste daghen skal kallas heligh/at j samman komme/intet tienistarbete skole j göra ther vppå/och skole j göra HERRANOM brenneoffer/twå vnga stwtar/en wådhur/siw årsgammul lamb vthan wanck medh theras spijsoffer/tree tiyungar semlomiöl blandat medh olio til huar stwten/och twå tiyungar til wådhuren/och jw en tiyung til hwart aff the siw lamben. Ther til en bock til syndoffer/på thet at j skolen försonadhe warda. Och thet skolen j göra om morghonen/för vthan thet brenneoffret/som itt daghlighit brenneoffer är. Effter thetta settet skole j hwar dagh j the siw daghar offra brödh til een sööt luchts offer HERRANOM/til thet daghligha brenneoffret/ther til tess drickoffer. Och then siwnde daghen skal kallas heligh ibland idher/at j samman komme/intet tienistarbete skolen j göra ther vppå.

Och förstlingeners dagh/tå j offren thet nyia spijsoffret HERRANOM när idhra wekor åro framledhna/skal heligh kallas at j samman komme/intet tienistarbete skolen j göra ther vppå. Och skolen j göra HERRANOM brenneoffer til een sööt lucht/twå vnga stwtar/en wådhur/siw årsgammul lamb medh theras spijsoffer/tree tiyungar semlomiöl blandat medh olio til hwar stwten/twå tiyungar til wådhuren/och jw en tiyung til hwart och itt aff the siw lamben/Och en getabock til at försona idher. Thetta skolen j göra/för vthan thet daghligha brenneoffret medh sitt spijsoffer/vthan wanck skal thet wara. Ther til theras drickoffer.

XXIX. Capitel.

OCh then förste daghen j siwnde månadhenom skal ibland idher kallas heligh at j samman komme/Jntet tienistarbete skole j göra ther vppå/Thet är idhar trummetandes dagh/Och j skole göra brenneoffer til een sööt lucht HERRANOM/en vngan stwt/en wådhur/siw årsgammul lamb vthan wanck. Ther til theras spijsoffer/tree tiyungar semlomiöl blandat medh olio til stwten/twå tiyungar til wådhuren/en tiyung på hwart och itt aff the siw lamben. och en getabock til syndoffer/til at försona idher/föruthan månadhens brenneoffer och tess spijsoffer/och föruthan thet daghligha brenneoffret medh tess spijsoffer/och medh theras drickoffer effter theras sett til een sööt lucht. Thet är itt offer HERRANOM.

Then tiyonde daghen j thenna siwnde månadhenom skal ock medh idher kallas heligh at j samman komme/och j skolen spåkia idhra kroppar/och intet arbete ther vppå göra/vthan offra brenneoffer HERRANOM til een sööt lucht/en vngan stwt/en wådhur/siw årsgammul lamb vthan wanck/medh theras spijsoffer/tree tiyungar semlomiöl blandat medh olio til stwten/twå tiungar til wådhuren/och en tiung på hwart och itt aff the siw lamben. Ther til en getabock til syndoffer/föruthan försoningennes syndoffer/och thet daghligha brenneoffret medh sitt spijsoffer/och medh theras drickoffer.

Then femtonde daghen j then siwnde månadhen skal kallas heligh medh idher at j samman komme/intet tienist arbete skole j göra ther vppå/och j skolen hålla HERRANOM helgh j siw daghar. Och skolen göra HERRANOM brenneoffer til een sööt luchtz offer HERRANOM/tretton vnga stwtar/twå wådhrar/fiorton årsgammul lamb vthan wanck medh theras spijsoffer/tree tiyungar semlomiöl blandat medh olio til huar och en aff the tretton stwtar/twå tiyungar vppå hwar wådhuren aff the twå/och en tiyung vppå hwart och itt aff the fiorton lamben. Ther til en getabock til syndoffer/föruthan thet daghligha brenneoffret medh sitt spijsoffer/och sitt drickoffer.

På then andra daghen tolff vnga stwtar/twå wådhrar/fiorton årsgammul lamb vthan wanck/medh theras spijsoffer och drickoffer/til stwtanar/til wådhranar/och til lamben j theras taal effter settet. Ther til en getabock til syndoffer/föruthan thet daghligha brenneoffret medh sitt spijsoffer/och medh theras drickoffer.

På tridie daghen elloffua stwtar/twå wådhrar/fiorton årsgammul lamb vthan wanck/medh theras spijsoffer och drickoffer/til stwtanar/til wådhranar/och til lamben/j theras taal effter settet. Ther til en getabock til syndoffer/föruthan thet daghligha brenneoffret medh sitt spijsoffer och sitt drickoffer.

På fierde daghen tiyo stwtar/twå wådhrar/fiorton årsgammul lamb vthan wanck/medh theras spijsoffer och drickoffer/til stwtanar/til wådhranar/och til lamben/j theras taal effter settet. Ther til en getabock til syndoffer/föruthan thet daghligha brenneoffret medh sitt spijsoffer och sitt drickoffer.

På femte daghen/niyo stwtar/twå wådhrar/fiorton årsgammul lamb vthan wanck/medh theras spijsoffer och drickoffer/til stwtanar/til wådhranar/och til lamben/j theras taal effter settet. Ther til en getabock til syndoffer/föruthan thet daghligha brenneoffret medh sitt spijsoffer och sitt drickoffer.

På siette daghen/otta stwtar/twå wådhrar/fiorton årsgammul lamb vthan wanck/medh theras spijsoffer och drickoffer/til stwtanar/til wådhranar/och til lamben/j theras taal effter settet. Ther til en getabock til syndoffer/föruthan thet daghligha brenneoffret/medh sitt spijsoffer och sitt drickoffer.

På siwnde daghen/siw stwtar/twå wådhrar/fiorton årsgammul lamb vthan wanck/medh theras spijsoffer och drickoffer/til stwtanar/til wådhranar/och til lamben/j theras taal effter settet. Ther til en getabock til syndoffer/föruthan thet daghligha brenneoffret medh sitt spijsoffer och sitt drickoffer.

På then ottonde skal wara församlingennes dagh/intet tienist arbete skole j göra ther vppå/och skolen offra brenneoffer til een sööt luchtz offer HERRANOM/en stwt/en wådhur/siw årsgammul lamb vthan wanck medh theras spijsoffer och drickoffer/til stwten/til wådhuren/och til lamben/j theras taal effter settet. Ther til en bock til syndoffer/föruthan thet daghligha brenneoffret medh sitt spijsoffer och sitt drickoffer.

Thetta skolen j göra HERRANOM j idhra höghtijdher/vndantagno thet j loffuen och frijwillioge geffuen til brenneoffer/spijsoffer/drickoffer och tackoffer. Och Mose sadhe Jsraels barnom alt thet HERREN honom budhit hadhe.

XXX. Capitel.

OCh Mose taladhe medh the Förstar j slechternar aff Israels barn / och sadhe / Thetta är thet som HERREN idher budhit haffuer. Om någhor gör HERRANOM itt löffte eller swäär honom en eedh / så at han förplictar sina siäl / han skal icke göra syn ord omyndugh / vthan göra alt thet aff hans munn vthgångit är.

Löffte

Om een quinna gör HERRANOM itt löffte / och förplictar sigh / mädhan hon är j sins fadhers hwse och j sin pighodom / och hennes löffte och förplictelse som hon gör offuer sina siäl / kommer för hennes fadher / och han tyghar ther til / så geller alt hennes löffte och all hennes beplictelse / som hon sigh medh offuer sina siäl förplictat haffuer. Men om hennes fadher sägher ther ney til på then daghen han thet hörer / så geller intet löffte eller beplictelse ther hon sigh medh offuer sina siäl beplictat haffuer. Och HERREN skal wara henne nådhelighen / effter fadhren haffuer thet nekat henne.

(sina siäl) Thet är / om hon sigh beplictar til fasto / eller någhot annat medh sin krop göra Gudhi til tienst / Siäl är så mykit som krop then leffuandes är / såsom scrifften offta brukar thet.

Haffuer hon man / och haffuer itt löffte vppå sigh / eller aff hennes mun vthgåår een beplictelse offuer hennes siäl / och mannen hörer thet / och tygher then daghen stilla / så geller hennes löffte och beplictelse / medh hwilko hon sigh offuer sina siäl förplictat haffuer. Men om hennes man säghar ther ney til / på then daghen han thet hörer / så är hennes löffte lööst / som hon haffuer på sigh / och then beplictelsen som aff hennes munn offuer hennes siäl vthgången är / och HERREN skal wara henne nådhelighen.

Eennes enkios löffte och eennes som bortdriffuin är / alt thet hon förplictar sigh offuer sina siäl / thet geller offuer henne.

Om någhons manz tienistehion loffuar / eller sigh medh en eedh förplictar offuer sina siäl / och husbonden hörer thet och tygher ther til / och säghar ther intet ney til / så geller alt thet löfftet / och alt thet han sigh til förplictat haffuer offuer sina siäl. Om husbonden gör thet lööst then daghen tå han thet hörer / så geller thet intet hwadh vthaff hans munn gångit är / och han loffuat eller sigh förplictat haffuer offuer sina siäl / förty husbonden haffuer giordt thet lööst / och HERREN skal wara honom nådhelighen. Och alt löffte och eedher som beplicta til at spåkia kroppen / må husbonden widh macht hålla eller om intet göra / altså. Om han tygher ther til jfrå then ena daghen til then andra / så giffuer han allo hans löffte och förplictelse macht som han haffuer på sigh / ther före at han haffuer teghat på then daghen tå han hörde thet. Om han effter ått ryggiar thet sedhan han thet hördt haffuer / så skal han båra misgerningena.

Thetta äro the stadhgar som HERREN haffuer budhit Mose emellan man och hustru / emellan fadher och dotter / mädhan hon än nu een pigha är j hennes fadhers hwse.

XXXI. Capitel.

Seghren emoot the Midianiter.

OCh HERREN taladhe medh Mose och sadhe / Hempna Israels barn offuer the Midianiter / at tu sedhan församlas til titt folck. Så taladhe Mose medh folcket och sadhe / Wäpner mån aff idher til håårs emoot the Midianiter / at the hempnas HERRAN offuer the Midianiter / vthu hwart slechte itt tusend / så at j skicke j håren aff alla Israels slechter. Och the togho aff Israels tusender / jw tusende aff hwart slechtet / tolff tusend wäpnadhe til håårs. Och Mose skickadhe them medh Pinehas Prestens Eleazars sonj håår / och the helgha tyghen / och the klangtrummeter j hans hand.

Och the

Och the förde håren emoot the Midianiter / såsom HERREN hadhe budhit Mose / och slogho j hiäl alt thet som mankön war / ther til slogho the the Midianiters Konungar medh theras slaghna / nemligha Euj / Rekem / Zur / Hur och Reba / the fem Midianiters Konungar. Bileam Beor son slogho the ock medh swerd. Och Israels barn togho til fongar the Midianiters quinnor medh theras barn / all theras booscap / alla theras håffuor / och alt theras godz skinnadhe the / och vpbrende medh eeld alla theras städher / theras boningar / och alla borger / och togho alt rooff / och alt thet til taghandes war / bådhe menniskior och booscap och hadhe thet til Mose och til Presten Eleazar / och til menigheetena aff Israels barn / nemligha / the fångar och then tagna booscapen / och thet skinnadhe godzet / vthi låghret på the Moabiters marck / som ligger widh Jordan emoot Jericho.

Bileam wart ock slaghen / Josue 13.

Och Mose och Eleazar Presten / och alle Förstanar för menigheetenne gingo emoot them vth för låghret. Och Mose wardt wreedh på hårens höffuitzmån / som höffuitzmån woro offuer tusende och offuer hūdrade / och komo vthu håren och stridhenne / och sadhe til them / Haffue j låtit alla quinnor leffua / sij / haffua icke the förwendt Israels barn genom Bileams rådh til at synda emoot HERRAN på Peor / och een plågha offuergick HERRANS menigheet: Så slåår nu j hiäl alt thet som mankön är ibland barnen / och alla the quinnor som man kendt och närleghat haffua. Men all pyghobarn / som icke än nu man kendt eller närleghat haffua / thē låter för idher leffua. Och liggen vthan för låghret j siw daghar alle som någhon slaghet / eller then slaghen war wederkommet haffuen / på thet j skole rena idher på tridie och siwnde daghen / samt medh them som j til fängar gripit haffuen. Och all klådher och all tyygh aff skin / och alt skinwerck / och all tråkäril skolen j skåår göra.

Supra 25.

Och Presten Eleazar sadhe til krygsfolcket som j stridhenne warit hadhe / Thetta är laghē som HERREN haffuer budhit Mose / Guld / silffuer / koppar / jern / ten och blyy / och alt thet som eeld lidher / skolen j gå låta genom eeld / och rena thet / at thet medh stenckewatnena skåårt warder. Men alt thet som icke lidher eeld / skole j låta gå genom watn / och skolen twå idhor klådher på siwnde daghen / så warde j rene / Sedhan skolen j komma j låghret.

Och HERREN taladhe medh Mose / och sadhe / Tagh summona aff fånganas rooff / bådhe aff menniskior och aff booscap / tu och Eleazar Presten / och the offuerste fädhernar j menigheetenne / och giff them helfftena som vthgingo j håren och strydt haffua / och andra helfftena menigheetenne. Och tu skalt heffoffra HERRANOM aff stridzmännenars deel som j håren woro / jw aff femhundrat ena siäl / bådhe j menniskior fää / åsnar och fåår / aff theras helffte skalt tu tagha thet / och få thet Prestenom Eleazar til at heffoffra thet HERRANOM. Men aff then helfften som Israels barn tilkommer / skalt tu jw aff femtiyo tagha itt stycke / bådhe aff menniskior / fää / åsnar och fåår / och aff allom fänat / och skalt giffua thet Leuiternar som tagha wara på HERRANS tabernakels wacht.

Bytet.

Och Mose och Eleazar Presten giorde såsom HERREN hadhe budhit Mose. Och bytet som krygsfolcket röffuat hadhe / war sex hundrat tusend fem och siwtiyo tusend fåår / tw och siwtiyo tusend nööt / itt och sextiyo tusend åsnar / och quinfolck som icke hadhe kendt man eller närleghat / tw och tretiyo tusend siälar. Och then helfften som them tilkom som j stridhenne warit hadhe / war j talet tryhundrat tusend siw och tretiyo tusend och femhundrat fåår / ther aff wordo HERRANOM sexhundrat fem och siwtiyo fåår. Item sex och tretiyo tusend nööt / ther aff wordo HERRANOM tw och siwtiyo. Item tretiyo tusend och femhundrat åsnar / ther aff wordo HERRANOM en och sextiyo. Item menniskiors

 siälar /

siälar/sexton tusend siälar/ther aff wordo HERRANOM twå och tretiyo. Och Mose fick thet HERRANS heffoffret Prestenom Eleazar/såsom HERREN honom budhit hadhe.

Men then andra helfften som Mose Israels barnom tilbyyt hadhe ifrå krijgsmennenar / nemligha / then helfften som menigheten̄e tilkom / war ock tryhundradhe tusend siw och tretiyo tusend femhundrat fåår / sex och tretiyo tusend nööt / tretiyo tusend och femhundrat åsnar / och sexton tusend menniskiors siälar. Och Mose toogh aff thenna helfftenne som Israels barnas war / jw itt stycke aff femtiyo / bådhe aff fänadhen och aff menniskior/och fick thet Leuiternar som togho wara på HERRANS tabernakels wacht/såsom HERREN hadhe budhit Mose.

Och the som höffuitzmennenar woro offuer the tusend j krijgsfolcket/nemligha/offuer tusend och offuer hundrat gingo fram til Mose / och sadhe til honom/ Tine tienare haffua taghit summona aff krijgsfolcket som vnder wåra hender warit haffua / och ther fattas icke en / therföre båre wij HERRANOM gåffuor hwadh som hwar och en funnet haffuer aff gyllene tyygh/kådhor/armsmidhe/ringar/örnaringar/och spann/ at wåra siälar mågha warda försonadha för HERRANOM.

Och Mose medh Prestenom Eleazar toogh aff them guldet j allahanda tyygh/och alt guldz heffoffer som the HERRANOM heffoffradhe/ war sexton tusend siwhundrat och femtiyo Siklar aff höffuitzmännenar offuer tusend och offuer hundradhe. För ty krijgsfolcket hadhe röffuat huar och en för sigh. Och Mose medh Prestenom Eleazar toogh gullet aff höffuitzmånnenar offuer tusend och offuer hundrat / och båro thet in vthi witnesbyrdzens tabernakel/ Israels barnom til een åminnelse för HERRANOM.

XXXII. Capitel.

RVbens barn/och Gads barn/hadhe ganska mykin booscap/ och the sågho thet landet Jaeser och Gilead/at thet war bequemdt rwm til at födha theras booscap / så komo the och taladhe til Mose och til Presten Eleazar / och til Förstanar j menighetenne. Thet landet Atroth/Dibon/Jaeser/Nimra/Hesbon / Eleale / Sebam / Nebo och Beon / som HERREN slaghit hadhe för Israels menigheet/är bequemdt til booscap/ och wij tine tienare haffue booscap. Och sadhe yterlighare / Haffue wij funnet nådhe för tigh/så giff tinom tienarom thetta landet til eghit / och så fare wij intet offuer Jordanen.

Mose sadhe til them/Skulle idhra brödher dragha j strijdh / och j skullen bliffua hår? Hwj vmwende j Israels barnas hierta/at the icke skola dragha vthoffuer/vthi thet land som HERREN them giffua skal? Alt så giorde ock idhra fädher tå iagh sende them jfrå Kades Barnea til at skodha landet/Och tå the woro kompne tijt vp alt in til then becken Escol / och sågho landet/vmwende the Israels harnas hierta/så at the icke wille in vthi landet som HERREN them giffua wille.

Och HERRANS wredhe förgrymmadhe sigh på then tijdhen / och han swoor och sadhe / Thetta folcket som vthu Egypten draghit är ifrå tiwghu åår och ther offuer/skola jw icke see thet landet/som iagh Abraham/ Isaac och Jacob sworit haffuer / ther före at the migh icke troligha efterfolgdt haffua/vndantagnom Caleb Jephunne son then Kenisiten och Josua Nun son/ty the haffua HERRAN troligha efterfolgt. Så förgrymmadhe sigh HERRANS wredhe offuer Israel / och låt fara them hijt och tijt j öknenne j fyratiyo åår/in til tess en ende wardt på alt thet slechtet som syndat hadhe emoot HERRAN.

Och sij/j ären inträdde vthi idhra fädhers stadh / at syndarenar skola wara teste flere/och at j ock så HERRANS wredhe och grymheet än nu föröka skullen emoot Israel/För ty om j wenden idher jfrå honom/så warder han ock än nu lenger låtandes idher bliffua j öcknenne / och så förderffue j alt thetta folcket.

Tå gingo the fram och sadhe/ Wij wilie allenest byggia hår fägårdar för wår booscap/och städher för wår barn / men wij wilie wepna oss / och gå fram för Israels barn in til tess wij före them til theras rwm/Wår barn skola bliffua vthi the fasta städher för landzens inbyggiare skul / Wij wilie icke wenda heem åtter/in til tess Israels barn intagha hwar sitt arff / ty wij wilie intet erffua medh them på hinsidhon Jordan / vthan wårt arffuegodz må wara på themna sidhonne Jordan öster vth.

Mose sadhe til them / När j thet göra wilien / at j ruste idher til strijdh för HERRANOM / så dragher offuer Jordan för HERRANOM/ huilken som helst ibland idher wepnadher år/til tess j vthdriffuen hans fiendar jfrå hans ansichte / och landet bliffuer vndergiffuit för HERRANOM / sedhan skole j wenda om/och oskyldughe wara för HERRANOM och för Israel/och skolen så haffua thetta landet til eghit för HERRANOM. Men om j thet icke göra wilie/sij/så warde j syndandes emoot HERRAN/och warden idhra synder förnimmande/ tå the begripa idher. Så bygger nu städher för idhor barn/ och fägårdar för idhor booscap/ och görer som j sagdt haffuen.

Gadz barn och Rubens barn sadhe til Mose / Tine tienare skola göra såsom min Herre budhit haffuer. Wår barn/hustrur / håffuor och all wår booscap/skola bliffua vthi Gileadz städher. Men wij tine tienare wilie alle wepnadhe dragha i strijdhena för HERRANOM / såsom min Herre sagdt haffuer.

Tå bödh Mose för thera skul Prestenom Eleazar / och Josua Nun son/och the öffuersta fädhernar j Israels barnas slechter / och sadhe til them/Om Gadz barn / och Rubens barn / dragha offuer Jordan medh idher/alle wepnadhe til strijdh för HERRANOM / och landet bliffuer idher alt vndergiffuit/så giffuer them thet landet Gilead til eghit. Men dragha the icke medh idher wepnadhe/så skola the erffua medh idher j Canaans lande. Gadz barn/och Rubens barn/swaradhe och sadhe/ Såsom HERREN talat haffuer til tina tienare / så wilie wij göra / wij wilie dragha wepnadhe för HERRANOM in vthi Canaans land / och besittia wårt arffuegodz på tesso sidhonne Jordan.

Så gaff Mose Gadz barnom/och Rubens barnom/ och then halffua slechtenne Manasse Josephs sons Sihons rike the Amoreers Konungs/ och Ogs rike Konungens j Basan/ landet och städhernar j alla grentzor ther om kring. Tå bygde Gadz barn Dibon/Ataroth/Aroer / Atroth / Sophan/Jaeser/ Jegabeha/Bethnimra/och Betharan / bewaradha städher / och fägårdar. Rubens barn bygde Hesbon / Eleale / Kiriathaim / Nebo / BaalMeon/och förwende nampnen/ och Sibama / och gåffuo the städher nampn som the bygde.

Och Machirs barn Manasse sons / drogho til Gilead / och wunno then/och fördriffuo the Amoreer som ther inne woro. Tå gaff Mose Machir Manasse sone Gilead / och han boodde ther vthi. Men Jair Manasse son droogh bort och wan theras byar / och kalladhe them Hauoth Jair / Nobah droogh åstadh och wan Knath medh tess döttrar / och kalladhe them Nobah effter sitt nampn.

XXXIII. Capitel.

Resandet vthaff Egypten in j thet förloffuadhe landet.

THetta är Israels barnas resande/ huilke vthu Egypti land draghne woro j theras härar genom Mose och Aaron. Och Mose bescreff theras vthresande/ såsom the drogho effter HERRANS befalning/ och äre tesse the resande som the reeste. The drogho vth jfrå Raemses på femtonde daghen j them första månadhenom/ på annan dagh påsca/ genom högha hand/ j alla the Egyptiers åsyyn/ och the Egyptier begroffuo theras förstfödhingar som HERREN ibland them slaghit hadhe/ ty HERREN hadhe ock giordt doom offuer theras Gudhar. När the draghne woro jfrå Raemses låghradhe the sigh j Suchoth.

supra 10 och 11. Exo. 12

Och the drogho vth jfrå Suchoth/ och låghradhe sigh j Etham/ huilket ligger widh endan på öknenne. Jfrå Etham drogho the vth/ och bliffuo j thē dalen Hahiroth/ huilken ligger emoot Baalzephon/ och låghradhe sigh in för Migdol. Jfrå Hahiroth drogho the vth/ och gingo mitt jgenom haffuet in vthi öknena/ och reeste tree dagsresor in vthi Ethams ökn/ och låghradhe sigh j Marah. Jfrå Marah drogho the vth/ och komo til Elim/ ther woro tolff watubrunnar/ och siwtiyo palmträå/ och låghradhe sigh ther.

Jfrå Elim drogho the vth/ och låghradhe sigh in widh rödha haffuet. Jfrå rödha haffuet drogho the vth/ och låghradhe sigh j then öknenne Sin. Jfrå then öknenne Sin drogho the vth/ och låghradhe sigh j Daphka. Jfrå Daphka drogho the vth/ och låghradhe sigh j Alus. Jfrå Alus drogho the vth/ och låghradhe sigh j Raphidim/ ther hadhe folcket intet watn til at dricka. Jfrå Raphidim drogho the vth/ och låghradhe sigh vthi then öknenne Sinaj.

Jfrå Sinaj drogho the vth/ och låghrade sigh j the Lustgriffter. Jfrå the Lustgriffter drogho the vth/ och låghradhe sigh j Hazeroth. Jfrå Hazeroth drogho the vth/ och låghradhe sigh j Rithma. Jfrå Rithma drogho the vth/ och låghradhe sigh j Rimon Parez. Jfrå Rimon Parez drogho the vth/ och låghradhe sigh j Libna. Jfrå Libna drogho the vth/ och låghradhe sigh j Rissa. Jfrå Rissa drogho the vth/ och låghradhe sigh j Kehelatha. Jfrå Kehelatha drogho the vth/ och låghradhe sigh på berghet Sapher. Jfrå berghet Sapher drogho the vth/ och låghradhe sigh j Harada. Jfrå Harada drogho the vth/ och låghradhe sigh j Makeheloth.

Jfrå Makeheloth drogho the vth/ och låghradhe sigh j Tahath. Jfrå Tahath drogho the vth/ och låghradhe sigh j Tharah. Jfrå Tharah drogo [illegible] the vth/ och låghradhe sigh j Mitka. Jfrå Mitka drogho the vth/ och låghradhe sigh j Hasmona. Jfrå Hasmona drogho the vth/ och låghradhe sigh j Moseroth. Jfrå Moseroth drogho the vth/ och låghradhe sigh j Bne Jackon. Jfrå Bne Jaekon drogho the vth/ och låghradhe sigh j Hor gidgad. Jfrå Hor gidgad drogho the vth/ och låghradhe sigh j Jathbatha. Jfrå Jathbatha drogho the vth/ och låghradhe sigh j Abrona. Jfrå Abrona drogho the vth/ och låghradhe sigh j Ezeongaber. Jfrå Ezeongaber drogho the vth/ och låghradhe sigh j then öknenne Zin/ thet är Kades.

Jfrå Kades drogho the vth/ och låghradhe sigh på thet berghet Hor/ som är på grensonne widh Edoms land. Ther gick Presten Aaron vp på berghet Hor effter HERRANS befalning/ och bleff ther dödh på fyratiyonde årena sedhan Israels barn woro vthdraghne vthu Egypti land/ på första daghen j femte månadhenom/ tå han war hundradhe try och tiwghu åra gammal. Och Arad the Cananeers Konung/ som boodde södher vth j Canaans lande/ hörde at Israels barn komo.

Aarons ålder / 123. åår.

Jfrå berghet Hor drogho the vth/ och låghradhe sigh j Zalmona. Jfrå Zalmona drogho the vth/ och låghradhe sigh j Phunon. Jfrå Phunon drogho the vth/ och låghradhe the sigh j Oboth. Jfrå Oboth drogho the vth/ och låghradhe sigh j Igim widh Abarim j the Moabiters grensō. Jfrå Igim drogho the vth/ och låghradhe sigh j Dibon Gad. Jfrå Dibon Gad drogho the vth/ och låghradhe sigh j Almon Diblathaim. Jfrå Almon Diblathaim drogho the vth/ och låghradhe sigh på berghet Abarim emoot Nebo. Jfrå berghet Abarim drogho the vth/ och låghradhe sigh på the Moabiters marck widh Jordan emoot Jeriho. Och the låghradhe sigh jfrå Beth Jsimoth alt in til then slettena Sittim på the Moabiters marck.

Och HERREN taladhe medh Mose på the Moabiters marck widh Jordan emoot Jeriho/ och sadhe/ Tala medh Israels barn/ och sägh til them/ När j offuer Jordan kompne äre in vthi Canaans land/ så skolen j fördriffua alla tess inbyggiare för idhart ansichte/ och alla theras stodhar/ och all theras gotna belete förgöra/ och alla theras höghder förderffua/ så at j taghe landet in och boon ther vthi. För ty/ idher haffuer iagh giffuit landet at j skole thet intagha/ och skolen vthskiffta landet genom lott ibland idhra slechter/ Them som monge äro skolen j meer giffua/ och them som fåå äro mindre/ effter som lotten faller til hwar och en/ så skal han haffua thet/ effter idhars fädhers slechter.

Om j landzens inbyggiare icke fördriffuen för idhart ansichte/ så skola the som återleeffde äro/ warda idher som törne j idhor ögon/ och såsom spiwt j idhra sidhor/ och skola trengia idher på landena ther j vthi boo. Så skal tå skee/ at iagh så warder görandes idher/ som iagh emoot them göra achtadhe.

XXXIIII. Capitel.

OCh HERREN taladhe medh Mose och sadhe/ Biudh Israels barnom och sägh til them/ När j vthi Canaans land kommen/ så skal thet landet som idher til arffuedeel faller j Canaans lande/ haffua sijn landamäår. Then sidhan södher vth skal begynna aff thē öknenne Zin widh Edom/ så at idhart lādamäre södher vth/ skal wara jfrå endanom aff salthaffuet thet öster vth ligger/ och at thet landamäret skal streckia sigh jfrå sönnan vp ått in til Akrabim/ och gå jgenom Zinna/ och tess ende jfrå sönnā in til Kades Barnea/ och reckia in til then byyn Adar/ och gå jgenom Azmon/ och streckia sigh jfrå Azmon alt in til Egypti beck/ och tess ende ware j haffuena.

Grensonar på thet förloffuadhe landet. Josue 15.

Men thet landamäret wester vth/ skal wara thetta/ nemligha/ thet stora haffuet thet skal wara idhart landamäre wester vth.

Thet landamäret norr vth skal wara thetta/ j skolen måta jfrå stora haffuet alt in til berghet Hor/ och jfrå berghet Hor måta in til tess man kommer til Hamath/ så at tess vthgång skal wara thet landamäret Zedada/ och samma landamärens ende in ått Ziphron/ och tess ende ware widh then byyn Enan. Thet skal wara idhart landamäre nörr vth.

Och skolen måta idher landamäret öster vth/ jfrå then byyn Enan in til Sepham/ och thet landamäret gånge nedher ått jfrå Sepham in til Ribla til Ain östan effter. Sedhan gånge nedher ått och draghe sigh vp med sidhonne aff haffuet Cinereth öster vth/ och komme nedher ått Jordan/ så at tess ende bliffuer salthaffuet. Thet skal wara idhart land medh sijn landamäre alt om kring.

Och Mose bödh Israels barnom/ och sadhe/ Thetta är landet som j skolen skiffta emellan idher medh lott/ huilket HERREN budhit haffuer at giffua the niyo slechter/ och then halffua slechtenne. Ty Rubens barnas slechte effter theras fadhers hws/ och Gadz barnas slechte effter theras fadhers hws/ och then halffua slechten Manasse haffua allaredho taghit sin deel. Så haffua the twå slechternar/ och then halffua slech-

na slechten sit arffuedeel på tesso sidhonne Jordan in moot Jeriho östervth.

Och HERREN taladhe medh Mose/och sadhe/ Thetta är nampnen aff männenar/som landet skola skiffta emellan idher. Presten Eleazar/ och Josua Nun son. Ther til skole j tagha Förstan aff hwario slechtenne til at vthskiffta landet. Och thetta är männenars nampn / Caleb Jephunne son aff Juda slechte. Semuel Ammihud son aff Simeons slechte. Elidad Chislon son aff BenJamin slechte. Buchj Jaglj son Försten för Dans barnas slechte. Haniel Ephod son Försten för Manasse barnas slechte/ aff Josephs barnom. Kemuel Siphthan son Försten för Ephraims barnas slechte. Elizaphan Parnach son Försten för Sebulons barnas slechte. Palthiel Asan son Försten för Jsaschars barnas slechte. Ahihud Selomj son Försten för Assers barnas slechte. Pedahel Ammihud son Försten för Naphthalj barnas slechte. Tesse åro the som HERREN budhit haffuer/ at the skulle vthskiffta Jsraels barnom arffuet j Canaans land.

XXXV. Capitel.

The städher som gåffuos Leuiternar/ Josue 1.

OCh HERREN taladhe medh Mose på the Moabiters marck widh Jordan in moot Jeriho / och sadhe / Biudh Jsraels barnom at the giffua Leuiternar städher vthaff sitt arffuegodz/ther the mågha vthi boo/ther til förstädher omkring städhernar skole j ock giffua Leuiternar / at the skola boo j städhernar / och haffua sin booscap / godz och allahanda diwr j förstädhernar.

Wijdden til förstädhernar som the skola giffua Leuiternar / skal wara tusende alna vth jfrå stadz muren alt om kring. Så skolen j tå måta vthan för stadhen på then sidhon öster vth two tusend alnar. Och på then sidhonne södher vth two tusend alnar. Och på then sidhonne wester vth two tusend alnar. Och på then sidhonne nörr vth two tusend alnar / at stadhen skal wara mitt vthi. Thet skal wara theras förstädher.

Friyestädher.

Och ibland the städher som j giffuen Leuiternar/skolen j giffua sex friye städher/at then som någhon j hiäl slåår/ må flyy ther in. Ther vthoffuer som j skole j än nu giffua them twå och fyratiyo städher / så at alle städher som j giffue Leuiternar bliffua otta och fyratiyo medh theras förstädher/och skolen giffua them meer aff them som mykit ågha ibland Jsraels barn / och mindre aff them som mindre ågha. Hwar och en effter hans arffuedeel then honom tilskifft warder skal giffua Leuiternar städher.

Och HERREN taladhe medh Mose och sadhe / Tala medh Jsraels barn/och sägh til them / När j kommen offuer Jordan in vthi Canaans land/skolen j vthwälia städher som friyestädher skola wara / ther vthi flymå then som någhon medh wådha j hiäl slåår. Och skola sådana friyeståådher wara ibland idher för blodhempnaren skul / at han icke skal döö som dråpet giorde/in til tess han haffuer ståndet til retta in för menighetenne. Och the städher som j giffua skole/skola wara sex friyestädher / tree skolen j giffua på tesse sidhon Jordan/och tree j Canaans lande. Thet åro the sex friyestädher bådhe för Jsraels barn och fremlingom / och hwsmån ibland idher/at tijt må flyy hoo som helst ena siäl slåår medh wådha.

Mandråpare.

Huilken som slåår en j hiäl medh någhot jern så at han döör/han är en mandråpare/och skal dödhen döö. Kaster han honom medh en steen (ther någhon kan dödh aff warda) så at han bliffuer dödh ther aff/ så är han en mandråpare/och skal dödhen döö. Slåår han honō medh någhot trää (ther någhon kan medh dödh slåghen warda) så at han döör / så är han en man-

Deut. 19.

en mandråpare/och skal dödhen döö. Blodzhempnaren skal slå mandråparen j hiäl/såsom han slaghit haffuer/ så skal man dödha honom igen. Stöter han honom aff haat/eller kastar någhot på honom medh föracht/ så at han döör/eller slåår honom aff owenscap medh sinne hand/så at han döör/så skal han dödhen döö som honom sloogh/ty han är en mandråpare. Blodzhempnaren skal dråpa honom.

Men stöter han honom oförwarandes vthan owenscap / eller kastar någhot på honom/ icke medh föracht/eller kastar en steen på honom oförwarandes/ther man aff döö kan / så at han döör / och han är icke hans owen/och wille honom heller intet ondt / så skal menigheten döma emellan honom som sloogh och blodzhempnaren j thenna sakenne/och menigheten skal friya mandråparen jfrå blodzhempnarens hand/och låta honom komma j friyestadhen jgen/tijt han flydder war/ och ther skal han bliffua til tess offuersta Presten döör/then man medh thē helgha olionne smordt haffuer.

Om mandråparen gåår vthaff sin friyestadz råmercke/tijt han flydd är/ och blodzhempnaren finner honom vthan för hans friyestadz råmercke/och slåår honom j hiäl/han skal för thet blodh intet saker wara / ty han skulle bliffua j sinom friyestadh in til then offuersta Prestens dödh/ och effter offuersta Prestens dödh åter komma til sins arffuegodz land jgen. Thetta skal wara idher en rett medh idhra efterkommande j alla idhra boningar.

Deut. 17. 19.

Mandråparen skal man dråpa effter tweggia witnes munn/ Jtt witne skal icke swara offuer een siäl til dödz. Och j skolen ingen försoning tagha för en mandråpares siäl / ty han är saker til dödhen/vthan han skal dödhen döö. Och skolen ingen försoning tagha offuer then som til friyestadhen flydder war/så at han igen kommer til at boo j landena in til at Presten döör.

Och skemmer icke landet ther j vthi boon / Ty then som blodzsaker är/ han skemmer landet/och landet kan icke försonat warda för thet blodh som ther vthgutit warder/annars vthan genom hans blodh som thet vthgutit haffuer. Orener icke landet som j boon vthi / ther iagh ock vthi boor. Ty iagh är HERREN/som boor ibland Jsraels barn.

XXXVI. Capitel.

Supra 27.

OCh the offuerste fädhernar til Gileads barnas slechte Machirs sons/huilken Manasse son war/aff Josephs barnas slechte/ gingo fram och taladhe för Mose och för Förstarnar öffuersta fädhernar til Jsraels barn / och sadhe/ Kåre herre/ HERREN haffuer budhit at man skal vthskiffta landet Jsraels barnom til arffuedeel genom lott. Och tu min Herre haffuer budhit genom HERRAN / at man wår brodhers Zelaphehadz arffuedeel hans döttrar giffua skal/ om någhor aff Jsraels slechte tagher them til hustru. Så warder wår fadhers arffuedeel mindre / och så mykit som the haffua/kommer then slechtennes arffuedeel til tijt som the komma/ och så warder wår arffuedeels lott förminskat. När nu Jsraels barnas Clågåår kommer / så kommer theras arffuedeel til then slechtēnes arffuedeel ther the åro / så warder wår fadhers arffuedeel förminskat / så mykit som the haffua.

Så bödh Mose Jsraels barnom effter HERRANS befalning / och sadhe / Josephs barnas slecht haffuer talat rett. Thetta är thet som HERREN biudher Zelaphehadz döttrar/och sägher / Giffte sigh hwem the wilia/allenast at the giffta sigh in j sina ått och fadhers slechte / på thet at Jsraels barnas arffuedeel icke skal falla jfrå then ena slechten til then andra. Ty

Slechten skola icke blanda sigh til hopa medh gifftermål.

hwar

hwar och en ibland Jsraels barn skal hengia in til sitt fädherne slechtes arff / och alla döttrar som ägha arffuedeel j Jsraels barnas slechter / skola giffta sigh enom aff sins fadhers slechts ätt / på thet hwar och en ibland Jsraels barn må behålla sins fadhers arff / och en arffuedeel icke skal falla jfrå then ena slechtenne til then andra / vthan hwar och en henge in til sitt arff ibland Jsraels barnas slechter.

Såsom HERREN bödh Mose / så giorde Zelaphehadz döttrar / Mahela / Thirza / Haghla / Milca / och Noa / och giffte sigh widh theras fadherbrodhers barn / aff Manasse barnas slechte Josephs sons. Altså bleff theras arffuedeel widh ättena och theras fadhers slechte. Thetta äro the bodh och retter / som HERREN genom Mose bödh Jsraels barnom / på the Moabiters marck widh Jordan in moot Jeriho.

Enden på then Fierde Boken Mose.

Deuteronomion / Then Femte Boken Mose.

Första Capitel.

Hetta äro the ord som Mose taladhe til hela Jsrael på hijnsidhon Jordan j öknenne / på then marckenne emoot rödha haffuet emellan Paran och Thophel / Laban / Hazeroth och Disahab / elloffua dagsresor jfrå Horeb then wäghen om Seirs bergh / in til Kades Barnea. Och thet skeedde j fyratiyonde årena på första daghen j them elloffte månadhenom / Tå taladhe Mose medh Jsraels barn / alt thet HERREN honom til them budhit hadhe / sedhan at han hadhe slaghit Sihon the Amoreers Konung / som j Hesbon boodde. Ther til Og Konungen j Basan / som j Astaroth och j Edrej boodde.

Sihon. Numer. 21.

På hijnsidhon Jordan j the Moabiters lande begynte Mose vthleggia thenna laghen / och sadhe / HERREN wår Gudh taladhe medh oss på Horebs bergh och sadhe / J haffuen lenge nogh warit widh thetta berghet / wender idher och dragher åstadh / at j må komma til the Amoreers bergh / och til alla theras grannar / til marck / på bergh och j dalar / södher vth / och emoot haffzens hampn j Canaans lande / och til berghet Libanon / alt in til then stora elffuena Phrath. Sij / iagh haffuer giffuit idher landet som för idher ligger / gåår ther in och intagher thet / såsom HERREN idhra fädher / Abraham / Jsaac och Jacob sworit haffuer / at han them och theras sådh effter them thet giffua wille.

Tå sadhe iagh til idher på samma tijdhen / Jagh förmå icke allena beskå idher / för ty HERREN idhar Gudh haffuer förökat idher / så at j på thenna dagh ären såsom stiernonars taal på himmelen (HERREN idhra fäders Gudh göre idher än nu mång tusend meer / och welsigne idher / såsom han idher sagdt haffuer) Huru kan iagh allena sådana mödho och tunga och trättor dragha aff idher: tagher vth aff idher wijsa och förstondugha mån / the som ibland idhra slechter bekende äro / them wil iagh vpsetia idher för höffuitzmän.

Hurudana män skola settias til Regementit.

Tå swaradhe j migh och sadhen / Thet är en godh ting ther tu om talar at tu göra wil. Så toogh iagh the yppersta aff idhra slechter / wijsa och bekenda män / och satte them offuer idher til höffuitzmän / offuer tusende / offuer hundradhe / offuer femtiyo / offuer tiyo / och åmbetes män j idhra slechter.

Exod. 18.

Och bödh idhra domare på samma tijdh / och sadhe / Förhörer idhra brödher / och dömer rett emellan hwar man och hans brodher / och fremlingen. J skolen ingen person ansee j domen / vthan skolen höra then litzla såsom then stora / och icke haffua försyyn för någhons manz person / ty domsämbetit hörer Gudhi til. Om någhor saak warder idher förswår / then låter komma til migh / at iagh må then höra. Alt så bödh iagh idher på then tijdhen alt thet j göra skullen.

[illegible] 19.

Så drogho wij vth jfrå Horeb / och wandradhe genom the hela öknena (then stoor och gruffueligh är / såsom j seedt haffuen) vppå then wäghen til the Amoreers bergh / såsom HERREN wår Gudh oss budhit hadhe / och komo in til Kades Barnea. Tå sadhe iagh til idher / J ären kompne

til the

in til the Amoreers bergh/thet HERREN wår Gudh oss giffua skal. Sij/ landet före tigh/huilket HERREN tin Gudh tigh giffuit haffuer/Dragh tijt vp/och tagh thet in/såsom HERREN tine fädhers Gudh tigh sagdt haffuer/fruchta tigh intet/och gruffua tigh intet.

Så kome j til migh alle/och sadhen / Låt oss senda någhra män fram för oss som bespeya oss landet/och säya oss igen/huilken wäghen wij skole dragha ther in/och the städher ther wij inkomma skole. Thet nöghde migh wel/och toogh vthaff idher tolff män / vthaff hwart slechtet en. Tå the samme gingo åstadh/och drogho vp på berghet / och komo til then bäcken Escol/så skodhadhe the thet/och togho landzens frucht medh sigh/och båro nedher til oss/ och bodhadhe oss igen / och sadhe / Landet är gott som HERREN wår Gudh oss giffuit haffuer.

Men j willen icke dragha tijt vp / och bleffuen HERRANS idhor Gudz orde ohörsamme/och knorradhen j idhor tiäll / och sadhen / HERREN är oss hetsk/ther före haffuer han fördt oss vthu Egypti land / på thet han skal giffua oss j the Amoreers hender til at förgöra oss. Hwadh skulle wij ther vppe? Wåre brödher haffua förfärat wår hierta/ och sagdt/ Thet folcket är större och höghre än wij/ städhernar äro store och bemuradhe vp til himmelen. Ther til haffue wij seedt ther Enakims barn.

Och iagh sadhe til idher/ Gruffuer idher icke / och fruchter idher intet för them/HERREN idhar Gudh dragher för idher/och han skal strijdha för idher/såsom han haffuer giordt medh idher j Egypten för idhor ögon/ och j öknenne/ther tu seedt haffuer huru HERREN tin Gudh tigh burit haffuer/såsom en man bäär sin son / j allom them wägh ther j wandrat haffuen/in til tess j til thetta rwmet kompne ären. Men j skötten ther intet om / at j motten troodt HERRANOM idhrom Gudh then för idher gick til at wijsa idher the rwm ther j idher läghra skullen/ om nattena j eeld/ at han skulle wijsa idher wäghen then j gå skullen / och om daghen j molnskyyn.

Tå nu HERREN hörde idhart roop/ wardt han wreedh och swoor/ och sadhe/Jngen aff thetta onda slechtet skal få see thet godha landet som iagh sworet haffuer at giffua theras fädher/föruthan Caleb Jephunne son han skal see thet. Honom wil iagh giffua thet landet ther han på stighit haffuer/ och hans barnom / ther före at han haffuer troligha efterfolgt HERRAN. Och wardt HERREN wreedh på migh för idhra skul/ och sadhe/Tu skalt icke heller komma ther in. Men Josua Nun son som tin tienare är/han skal komma ther in/styrck honom / ty han skal vthskiffta Israel arffuet. Och idhor barn/om huilkē j sadhē/The skola bliffua til itt rooff/ och idhra söner som på thenna dagh hwarken weta gott eller ondt/ the skola komma ther in/ them skal iagh giffua thet / och the skola tagha thet in. Men wenden j om/och dragher ått öknēne then wäghen ått rödha haffuet.

Tå swaradhe j och sadhen til migh/ Wij haffue syndat emoot HERRAN. Wij wilie tijt vp och strijdha/ såsom HERREN wår Gudh oss budhit haffuer. Som j nu redho woren hwar j sitt harnisk/och skullen dragha vp på berghet/sadhe HERREN til migh/Sägh them / at the icke dragha tijt vp/ey heller strijdha/ty iagh är icke medh idher / at j icke warden slaghne för idhra fiendar. Tå iagh thetta sadhe idher/lydde j intet/och worden HERRANS ord ohörsame/och worden offuerdådhughe / och droghen vp på berghet. Så drogho the Amoreer vth / som på berghet boodde/ emoot idher/och iaghadhe idher/såsom bijn göra / och slogho idher j Seir alt in til Harma. Tå j nu igen komen / och greten för HERRANOM/ wille HERREN icke höra idhra röst/ och böghde sijn öron intet til idher. Så bleffue j vthi Kades en longan tijdh.

Annat

Annat Capitel.

TA wende wij om och drogho vth j öknena/på then wäghen til rödha haffuet/såsom HERREN sadhe til migh / och droghom om kring Seirs bergh en longan tijdh. Och HERREN sadhe til migh / J haffuen nu nogh draghit kring om thetta berghet/wenden idher nörr vth / och biudh folckena/och sägh/ J skolen dragha genom idhra brödhers Esau barnas grensor/som boo j Seir/och the skola fruchta för idher. Men förwarer idher grannueligha / at j icke slå vppå them / ty iagh skal icke giffua idher en foot breedt vthi theras land/ För ty Esau barn haffuer iagh giffuit Seirs bergh til at besittia. Maten skolen j köpa aff them för idhra peningar then j äten / och watnet skolen j köpa aff them för peningar som j dricken. Ty HERREN tin Gudh haffuer welsignat tigh j alla tina henders gerningar. Han haffuer lagdt på hiertat titt resande genom thenna stora öknena/ Och HERREN tin Gudh haffuer j fyratiyo åår warit når tigh/ så at tigh intet haffuer fattas. Esau barn

Tå wij nu genom wåra brödher Esau barn draghne woro / som på Seirs bergh boodde/på then wäghen then markennes jfrå Elath och Ezeongaber/wende wij om och gingom then wäghen genom the Moabiters öken. Tå sadhe HERREN til migh/Tu skalt ingen skadha göra the Moabiter/eller slå vppå them / ty iagh wil intet giffua tigh aff theras land til at besittia. För ty Lotz barn haffuer iagh giffuit Ar til at besittia. The Emim haffua j förtijdhen boodt ther vthi/huilke woro itt stoort/ starckt och höghut folck/ såsom Enakim/Man hölt them ock för Resar såsom Enakim / och the Moabiter kalla them ock Emim. Boodde ock j förtijdhen the Horiter j Seir/ och Esau barn fördriffuo och förladhe them före sigh / och boodde j theras stadh / såsom Jsrael sijns besitninges lande giorde / thet HERREN them gaff. Emim.

Så warer nu redho / och dragher offuer then bäcken Sared. Och wij drogho ther offuer. Men tijdhen mådhan wij drogho jfrå Kades Barnea/ in til tess wij komo offuer then bäcken Sared/war otta och tretiyo åår / til tess alle strijdzmän dödhe woro j läghrena / såsom HERREN them sworit hadhe. Ther til war ock HERRANS hand emoot them / at the förgingos vthu läghret/til tess the woro åtgångne.

Tå alle strijdzmännenar åttgångne woro / at the dödhe woro ibland folcket/taladhe HERREN medh migh/och sadhe / J dagh skalt tu dragha genom the Moabiters landzendar widh Ar / och skalt komma in moot Ammons barn/them skalt tu ingen skadha göra/eller slå på them / Ty iagh wil icke giffua tigh Ammōs barnas land til besittia/för ty iagh haffuer giffuit thet Lotz barnom til at besittia. Thet haffuer ock reknat warit för Resars land/och haffua teslikes j förtijdhen Reser boodt ther inne. Och the Ammoniter kalla them Sammesumim / The woro itt stoort / starckt och höght folck/såsom Enakim. Och HERREN förgiorde them för them/ och låt them besittia them / så at the skulle boo j theras stadh / såsom han giordt hadhe medh Esau barn som på Seirs bergh boo / tå han förgiorde för them the Horiter / och låt them besittia them / så at the haffua boodt j theras stadh/ alt in til thenna dagh. Och the Caphthorim drogho vthu Caphthor/och förgiorde the Auim/som boodde j Hazerim/alt in til Gaza/ och boodde j theras stadh. Sammesumim.

Warer redho / och dragher vth / och gåår offuer then bäcken widh Arnon. Sij/ iagh haffuer giffuit j tina hender Sihon the Amoreers Konung j Hesbon medh hans land/begynna at intagha thet/och strijdh emoot them.

S J dagh

J dagh wil iagh begynna / at all folck vnder himmelen skola fruchta och förskreckias för tigh / så at när the höra om tigh / skola the bäffua och sorgh haffua för tijn tilkommelse.

Tå sende iagh bodh vthaff öknenne östan effter til Sihon Konungen j Hesbon medh fridhsam ord / och lät säya honom / Jagh wil dragha genom titt land / och såsom wäghen löper / så wil iagh dragha. Jagh wil icke wijka antingen på then höghra eller then wenstra sidhona. Maat skalt tu sälia migh för penningar / at iagh äter / och watn skalt tu sälia migh för penningar / at iagh dricker. Jagh wil allenast til foot gå ther jgenom / såsom Esau barn migh giordt haffua / som boo j Seir / och the Moabiter som boo j Ar / til tess iagh må komma offuer iordan / vthi thet landet som HERREN wår Gudh oss giffua skal.

Men Sihon Konungen j Hesbon wille icke at wij skulle dragha ther jgenom / ty HERREN tin Gudh förhärde hans sinne / och förstockadhe hans hierta / på thet han skulle giffua honom j tina hender / såsom tu nu seer. Och HERREN sadhe til migh / Sij / iagh haffuer begynnat at giffua för tigh Sihon och hans land / begynna til at intagha och besittia hans land. Och Sihon droogh vth emoot oss medh alt sitt folck til strijdh til Jahza. Men HERREN wår Gudh gaff honom för oss / at wij slogho honom medh hans barn / och alt hans folck.

Så wunno wij på samma tijdhen alla hans stådher / och til spillo gåffuom alla stådher / bådhe män / quinnor och barn / och låtom ingen igen bliffua / vthan booscapen togho wij för oss. Och thet byte aff stådhernar som wij wunno jfrå Aroer som ligger på strandenne vth medh then becken widh Arnon / och jfrå then stadhen j dalenom alt in til Gilead. Jngen stadh war som sigh kunde beskydda för oss. HERREN wår Gudh gaff alt samman för oss / vthan til Ammons barnas land kom tu icke / eller til någhot thet som war widh then becken Jabok / eller til the stådher på bergena / eller til någhot thet HERREN wår Gudh oss förbudhit hadhe.

Tridie Capitel.

OCh wij wende om / och drogho vp then wäghen til Basan. Och Og Konungen j Basan drogh vth emoot oss medh alt sitt folck til at strijdha widh Edrej. Men HERREN sadhe til migh / Fruchta tigh intet för honom / ty iagh haffuer giffuit honom j tina hender / och alt hans folck medh hans land / och tu skalt göra medh honom / såsom tu giorde medh Sihon the Amoreers Konung / then j Hesbon satt. Altså gaff HERREN wår Gudh ock Konung Og j Basan j wåra hender medh alt hans folck / så at wij slogho honom til tess honom intet igen bleff.

På samma tijdh wunno wij alla hans stådher / och war ingen stadh then wij honom icke afftoghom / sextiyo stådher / hela then engden Argob j Ogs rike som war j Basan. Alle thenne stådher woro faste medh högha murar / portar och bomar / föruthan andra ganska monga småstådher som ingen mwr hadhe / och gåffuom them til spillo / såsom wij medh Sihon Konungenom j Hesbon giordt hadhe / Alla stådher gåffuo wij til spillo bådhe medh män / quinnor och barn. Men allan booscapen och roffuet aff stådhernar togho wij för oss.

Altså togho wij j thén tijdhen landet vthu the twå Amoreers Konungars hender på hijnsidhon Jordan / jfrå then becken widh Arnon / alt in til thet berghet Hermon / huilket the Zidonier Sireon kalla / men the Amoreer kalla thet Senir. Alla the stådher på slettenne / och hela Gilead / och hela Basan

Hermon.

alt in til Salcha och Edrej / som äre stådher j Ogs rike j Basan. Ty allena Konung Og j Basan war än nu igen vthaff the Resar. Sij / hans säng aff jern är här j Rabath som hörer Ammons barnom til / niyo alna long / och fyra alna breedh effter ens manz almbogha.

Ogs säng 9. alna long.

Så togho wij tå landet in på then tijdhen / jfrå Aroer / som ligger när becken widh Arnon. Och halffua landet aff Gileads bergh medh tess stådher / gaff iagh the Rubeniter och Gadditer / men thet offuer war j Gilead / och hela Basan aff Ogs rike / gaff iagh then halffua slechtenne Manasse / then hela engden Argob medh hela Basan / som kallas the Resars land. Jair Manasse son / fick then hela engden Argob alt in til Gessurj och Maachathi landzendar / och kalladhe Basan effter sitt nampn / Hauoth Jair / alt in til thenna dagh. Men Machir gaff iagh Gilead / och the Rubeniter och Gadditer gaff iagh en deel aff Gilead / alt in til becken widh Arnon / mitt j becken ther landamäret är / och alt in til then becken Jabok / ther landamäret är för Ammons barn / ther til then slett markena / och Jordan (then landamäret är) jfrå Cinereth in til haffuet widh slettmarkena / nemligh / salt haffuet nedhan widh berghet Pisga öster vth.

Hauoth Jair.

Och iagh bödh idher på samma tijdhen / och sadhe / HERREN idhar Gudh haffuer giffuit idher thetta landet at intagha thet / så dragher nu wäpnadhe för idhra brödher Jsraels barn / alle j som strijdhsammeären / föruthan idhra hustrur / barn och booscap (ty iagh weet at j haffue myckin booscap) låter them bliffua vthi idhra stådher / som iagh idher giffuit haffuer / til tess HERREN låter ock idhra brödher komma til roligheet såsom idher / at the ock intagha thet land / som HERREN theras Gudh them giffua skal på hijnsidhon Jordan / sedhan skolen j vmwenda til idhor besitning / then iagh idher giffuit haffuer.

Och iagh bödh Josua på samma tijdhen / och sadhe / Tijn öghon haffua seedt alt thet som HERREN idhar Gudh thenna twå Konungar giordt haffuer / så warder han ock görande all Konunga rike tijt tu dragher / fruchter idher intet för them / ty HERREN idhar Gudh strijdher för idher.

Och iagh badh HERRAN på then tijdhen / och sadhe / HERre HERRE / tu haffuer begynt wisa tinom tienare tina herligheet och tina starcka hand / Ty huilkin är then Gudh j himmelen eller på iordenne / som förmå effter tijn werck och tijn macht göra: Låt migh gå och see thet godha landet på hijnsidhon Jordan / the godha bergh / och Libanon. Men HERREN wart wredh på migh för idhra skul / och bönhörde migh intet / vthan sadhe til migh / Låt bliffuat / tala intet meer ther om för migh. Stijgh vp på höghden aff berghet Pisga / och hååff tijn öghon vp wester vth / och nörr vth / och södher vth / och öster vth / och see thet medh öghonen / ty tu skalt intet gå vthoffuer thenna Jordan / Vthan biudh Josua at han är tröst och frijmodigh / För ty han skal gå offuer Jordan för folcket / och skal vthskiffta them landet som tu seendes warder. Så bleffue wij tå j then dalen in moot Peors hws.

(Hws) Kyrkia eller Tempel.

Fierde Capitel.

OCh nu hör Jsrael the bodh och retter / som iagh idher lärer / at j them göra skole / på thet j må leffua / och inkomma och intagha landet / som HERREN idhra fädhers Gudh idher giffuer. J skolen intet leggia ther til / som iagh idher biudher / och skolen ey heller tagha ther någhot jfrå / på thet j mäghen bewara HERRANS idhar Gudz bodh /

som iagh biudher idher. Idhor öghon haffua seedt hwadh HERREN giordt haffuer medh Baalpeor / ty alla the som efterfolgde Baalpeor / them haffuer HERREN tin Gudh förgiordt ibland idher. Men j som hållen idher in til HERRAN idhar Gudh / j leffuen alle på thenna dagh. Sij / iagh haffuer lärdt idher bodh och retter / såsom HERREN min Gudh migh budhit haffuer / at j så göra skolen j landet ther j inkommandes warden til at intagha thet.

Så behåller thet nu / och gören thet. Ty så warder idhor wijsheet och förstånd beröm̄d för all folck / när the hörandes warda all thenna bodh / så at the skola säya / Sij / huilket wijst och förståndugt folck thetta är / och itt herlighit folck. Ty hwadh folck är så herlighit / huilko Gudharnar så nalkas / såsom HERREN wår Gudh / så offta som wij åkalla honom: Och huar är någhot så herlighit folck / som så retferdugha sedher och bodh haffuer / såsom all thenna laghen / som iagh idher på thenna daghen föregiffuer.

Så förwara tigh nu och tina siäl granneligha / at tu icke förgäter hwadh för tijn öghon skeedt är / och at thet icke gånger vthu tino hierta j alla tina lijffs daghar. Och skalt förkunna tinom barnom och tinom barnabarnom then daghen / tå tu stoodh för HERRANOM tinom Gudh widh berghet Horeb / och HERREN til migh sadhe / Församla migh folcket / at iagh skal låta them höra mijn ord / och lära fruchta migh j alla theras lijffs daghar på iordenne / och lära sijn barn.

Och j gingen fram och stodhen nedher vnder berghet / och berghet brann halffwåghes vp til himmelen / och ther war mörker / moln / och tökna. Och HERREN taladhe medh idher mitt vthu eelden / Hans ordz röst hörden j / men ingen lijknelse såghen j vthan röstena. Och han förkunnadhe idher sitt förbund / thet han idher bödh at göra / nemligha / the tiyo ord / och screff them på twå steentafflor. Och HERREN bödh migh på samma tijdhen / at iagh skulle lära idher bodh och retter / at j ther effter göra skullen vthi the lande ther j indraghen til at intagha thet.

Så förwarer nu idhra siälar wel / ty j haffuen ingen lijknelse seedt på then daghen / tå HERREN taladhe medh idher vthu eelden på berghena Horeb / på thet j icke skole förderffua idher / och göra idher någhot beläte / thet en man lijkt är / eller quinno / eller diwre på iordenne / eller foghle vnder himmelen / eller matke som kräker på iordenne / eller fiske j watnena vnder iordenne. Ock at tu icke heller vphäffuer tijn öghon til himmelen / och seer solen / och månan / och stiernonar / hela himmelens håår / och faller aff / och tilbedher them / och tienar them / huilka HERREN tin Gudh förskickat haffuer allom folckom vnder hela himmelen.

Men idher haffuer HERREN vptaghit / och fördt idher vthu jernvgnen / nemligha vthu Egypten / at j skulle wara hans arfffolck / som thet ock är j thenna dagh. Och HERREN wardt wreedh på migh för idhra gerningar skul / så at han swoor / at iagh icke skulle komma offuer Jordanen / eller j thet godha landet / som HERREN tin Gudh tigh til arffuedeel giffua skal / vthan iagh moste döö j thetta land / och skal icke gå offuer Jordanen / men j skolen gå ther offuer / och intagha thet godha landet.

Så tagher idher nu wara / at j HERRANS idhars Gudz förbund icke förgäten / thet han medh idher giordt haffuer / och icke görer beläte til någhrahanda lijknelse / såsom HERREN tin Gudh tigh budhit haffuer. För ty / HERREN tin Gudh är en fråtāde eeld / och en nijtelskande Gudh.

När j nu födhē barn / och barnabarn / och boon på landena / och förderffuen idher / och gören idher beläte / til någhrahanda lijknelse så at j gören illa för HERRANOM idhrom Gudh / och förtörnen honom / så kallar iagh j thenna dagh himmel och iord til witne offuer idher / at j skole snart förgåås

förgåås vthaff landena / vthi huilket j ingåån offuer Jordanen / til at intagha thet. J skolen icke lenge bliffua ther vthi / vthan skolen förgiorde warda / och HERREN skal förströö idher ibland folck / och j warden itt föghofolck quarr bliffuādes ibland Hedhninganar / tijtt HERREN idher driffuande warder. Ther skalt tu tiena affgudhom / som menniskio handawerck äro / stock och steen / huilke huarken see / eller höra / eller äta / eller luchta.

Leuit. 26. Om tu tå ther söker HERRAN tin Gudh / så skalt tu finna honom / om tu söker honom aff allo hierta och aff allo siäl. När tu bedröffuat warder / och tigh all thenna tingen vppåkomma j the yttersta daghar / så skalt tu wenda tigh til HERRAN tin Gudh / och skalt höra hans röst. För ty HERREN tin Gudh är en barmhertigh Gudh / Han warder tigh icke offuergiffuandes eller forderffuandes / och skal han icke förgäta thet förbund medh tina fädher / som han them sworit haffuer.

Befrågha effter förtijdhen / som för tigh warit haffuer / jfrå then daghen tå Gudh skoop menniskiona på iordenne / jfrå then ena himmelens enda til then andra / om någhon tijdh een sådana stoor ting skeedd / eller tesslike någhon tijdh hörd är / at någhot folck hadhe hördt Gudz röst talandes vthu eelden / såsom tu hördt haffuer / och likwel leffuer. Eller om Gudh försökt haffuer at ingå / och tagha sigh itt folck mitt vthu eno folcke / genom frelstilse / genom tekn / genom vnder / genom strijdh / och genom mechtugha hand / och genom vthreckt an arm / och genom stora syyner / såsom

Exod. 19. HERREN idhar Gudh alt thetta medh idher giordt haffuer för tijn öghon vthi Egypten.

Exod. 19. Tu haffuer seedt thet / på thet tu skalt weta / at HERREN är allena Gudh / och ingen annar. Aff himmelen haffuer han låtit tigh höra sina röst / at han skulle lära tigh / och på iordenne haffuer han låtit tigh see sin stora eeld / och vthu eelden haffuer tu hördt hans ord / therföre at han tina fädher elskat / och theras sädh effter them vthwaldt haffuer. Och fördt tigh vthu Egypten medh sitt ansichte genom sina stora macht / på thet han skulle för tigh fördriffua stoor folck och starkare än tu äst / och föra tigh ther in / och giffua tigh theras land til arffuedeel / såsom thet tilstäår j thenna dagh.

Så skalt tu nu weta j dagh / och leggia thet på hiertat / at HERREN är en Gudh offuan j himmelen och nedhre vppå iordēne / och ingen annan / at tu håller hans retter och bodh / som iagh j dagh biudher tigh / så warder tigh och tinom barnom effter tigh / welgåendes / at titt lijff skal lenge wara j landena / som HERREN tin Gudh tigh giffuer ewerdeligha.

Nume. 35. Josue 20. Tå affskilde Mose tree städher hijnsidhon Jordan öster vth / at tijt fly skulle hoo som sin nästa j hiäl sloghe medh wådha / och tilförēna icke hadhe warit hans owen / then skulle fly in vthi en aff the städher / på thet han motte bliffua widh lijff. Bezer j öknenne på then slät markenne ibland the Rubeniter / och Ramoth j Gilead ibland the Gadditer / och Golan j Basan ibland the Manassiter.

Nume. 21. Thetta är then lagh som Mose Israels barnom föregaff / och thetta är witnesbyrdet och bodh / och retter / som Mose sadhe Israels barnom tå the vthu Egypten draghne woro / hijnsidhon Jordan vthi then dalenom in moot Peors hws / vthi Sihons lande the Amoreers Konungs som j Hesbon boodde / huilken Mose och Israels barn slogho / tå the vthu Egypten kompne woro / och togho hans land in / ther til Ogs land Konungens j Basan / the twå Amoreers Konungar / som på hijnsidhon Jordan woro / öster vth / Ifrå Aroer / huilken på then beckens strand widh Arnon ligger / in til berghet Sion / thet är Hermon / Och alt slåta landet hijnsidhon Jordan öster vth / alt in til haffuet / på slettenne / nedhan för berghet Pisga.

Femte Capitel.

Mose medhlare.

Och Mose kalladhe hela Jsrael/och sadhe til them / Höör Jsrael the bodh och retter / som iagh j dagh talar för idhor öron/och låren them/och behåller them / at j gören ther effter. HERREN wår Gudh haffuer giordt itt förbund medh oss j Horeb/och haffuer icke giordt thetta förbundet medh wåra fädher / vthan medh oss / som nu här äre på thenna dagh/och alle leffue. Och haffuer ansichte moot ansichte talat med oss vthu eeldenom på berghet. Jagh stoodh på then tijdhen emellan HERRAN och idher / at iagh skulle föra HERRANS ord til idher. För ty j fruchtadhen idher för eeldenom / och gingen icke vp på berghet/och han sadhe. Galat. Exodi.

The 10. bodh.

JAGH ÄR HERREN tin Gudh / som tigh vthu Egypti land fördt haffuer / vthu träldomens hws. TV SKALT INGA andra Gudhar haffua för migh. Tu skalt intet beläte göra tigh effter någhrahanda lijknelse/antighen thet offuan j himmelen är/eller nedhre på iordenne/eller j watnena vnder iordenne. Tu skalt icke tilbidia them / eller tiena them/ty iagh är HERREN tin Gudh/en nijtelskande Gudh / som heemsöker fädhernars misgerningar offuer barnen / in til tridie och fierde ledh/ theras som migh hata / och bewijsar barmhertugheet på mång tusend/ som migh elska och mijn bodh hålla.

TV SKALT icke misbruka HERRANS tins Gudz nampn/ ty HERREN skal icke låta bliffua honom ostraffat / som hans nampn misbrukar.

SABBATHS DAGHEN skalt tu hålla / at tu honom helghar/ såsom HERREN tin Gudh tigh budhit haffuer. Sex daghar skalt tu arbeta och göra all tijn werck / men på siwnde daghen är HERRANS tins Gudz Sabbath / tå skalt tu intet arbete göra / icke heller tin son eller tijn dotter / eller tin tienare / eller tijn tienerinna / eller tin oxe / eller tin åsne / eller all tin booscap / eller fremlingen som innan tina portar är / på thet at tin tienare och tienerinna mågha haffua roo så wel som tu. För ty tu skalt j hogh komma at tu wast ock en trääl vthi Egypti land / och HERREN tin Gudh förde tigh ther vth medh mechtugha hand och vthrecktom arme. Therföre haffuer HERREN tin Gudh budhit tigh / at tu skalt hålla Sabbathsdaghen.

TV SKALT hedhra tin fadher och tina modher / såsom HERREN tin Gudh tigh budhit haffuer / på thet at tu må lenge leffua / och at tigh må welgå vthi the lande / som HERREN tin Gudh tigh giffua skal. Ephes.

TV SKALT icke dräpa.

TV SKALT icke göra hoor.

TV SKALT icke stiäla.

TV SKALT icke båra falskt witnesbyrd emoot tin nästa.

TV SKALT icke haffua lust til tins nästes hustru.

TV SKALT icke begära tins nästas hws / åker / tienare / tienerinno / oxa / åsna / eller hwadh som helst honom tilhörer.

Thetta äro the ord som HERREN taladhe til alla idhra menigheet vppå berghet / vthu eeldenom och molnena och töknenne medh stora röst / och ladhe ther intet til / och screff them på twå steentafflor / och fick migh them.

När j hörden röstena vthu mörkret och berghet brinna j eelde / ginge j fram til migh alle offuerstar j idhra slechter / och idhre äldste / och sadhen / Sij / HERREN wår Gudh / haffuer låtit oss see sina herligheet och sitt maiestat / och wij haffue hördt hans röst vthu eeldenom. J dagh haffue wij seedt at Gudh taladhe medh menniskiom / och the bleffuo j liffue / Och nu hwij skole wij döö / så at then store eelden förtärer oss? Om wij offtare höre HERRANS wår Gudz röst / så moste wij döö. För ty / hwadh är alt köt / at thet höra må leffuandes Gudz röst tala vthu eeldenom (såsom wij) och kan leffua? Gack tu fram / och hör alt thet HERREN wår Gudh sägher / och sägh oss thet. Alt thet HERREN wår Gudh medh tigh talar / thet wilie wij höra och göra.

Tå HERREN hörde rösten aff idhor ord / som j taladhen medh migh / sadhe han til migh / Jagh haffuer hördt thetta folcks ord som the medh tigh talat haffua. Thet är alt gott som the sagdt haffua. Ah thet the itt sådant hierta hadhe til at fruchta migh / och til at hålla all mijn bodh j theras lijffzdaghar / på thet at them motte gå wel / och theras barn ewinnerligha. Gack och sägh them / Går heem j idhor tiäll. Men tu skalt stå här för migh / at iagh talar medh tigh all lagh / och bodh och retter / som tu them lära skal / at the göra ther effter vthi landena / som iagh them giffua skal til at intagha.

Så behåller thet nu at j må göra / såsom HERREN idhar Gudh idher budhit haffuer / och wijker icke hwarken på höghra sidhon eller wenstra / vthan wandrer j alla the wäghar / som HERREN idhar Gudh idher budhit haffuer / på thet j mäghe leffua / och idher skal wel gå / och j lenge leffuen j landena som j intagha skolen.

Siette Capitel.

Thetta äro nu the lagh och bodh och retter / som HERREN idhar Gudh budhit haffuer / at j them lära och göra skolen j landena tijt j indraghen til at intagha thet. At tu fruchtar HERRAN tin Gudh / och håller alla hans retter och bodh / som iagh biudher tigh / tu och tijn barn / och tijn barnabarn / j alla idhra lijffzdaghar / på thet j skolen lenge leffua. Jsrael tu skalt höra och behållat / så at tu gör ock så / at tigh wel går och warder mykit förökat / såsom HERREN tina fädhers Gudh tigh tilsagdt haffuer itt land ther miölk och hannogh vthi flyter.

Math. 4.

Höör Jsrael / HERREN wår Gudh är EN ENIGH HERRE / och tu skalt elska HERRAN tin Gudh / aff allo hierta / aff allo siäl / aff allo förmågho. Och thenna ord som iagh biudher tigh j dagh / skalt tu leggia på hiertat / och skalt skerpa them tinom barnom / och ther om tala / när tu sitter j titt hws eller går vppå wäghen / när tu nedherlegger tigh eller vpståår / och skalt binda them för itt tekn på tinne hand / och skola wara tigh til itt åminnelse för tijn öghon / och skalt scriffua them på tijns hwss dörträå / och vppå dörena.

(Skerpa) Thet är / skarpeligha föregiffua.

När nu HERREN tin Gudh låter tigh komma vthi landet / som han tina fädher Abraham / Jsaac och Jacob sworit haffuer / tigh at giffua / stora och sköna städher som tu intet bygdt haffuer / och hws full medh alt gott / the tu intet vpfylt haffuer / och vthugna brunnar som tu intet vthuggit haffuer / och wijngårdar / och oliobergh som tu intet planterat haffuer / at tu må äta och mätt warda / så tagh tigh wara / at tu icke förgäter HERRAN som tigh vthu Egypti land vthu träldomens hws fördt haffuer / vthan skalt fruchta HERRAN tin Gudh / och tiena honom. Och swäria widh hans nampn / och skalt icke fölia andra Gudhar effter / thes folks som om kring idher boo / ty HERREN tin Gudh är en nijtelskande Gudh ibland tigh / at HERRANS tins Gudz wredhe icke skal förgrymma sigh offuer tigh / och förgöra tigh aff iordenne.

J skolen icke försökia HERRAN idhar Gudh/ såsom j försökte honom j Massa/ vthan skolen hålla HERRANS idhar Gudz bodh/ och hans witnesbyrder/ och hans retter som han budhit haffuer/ at tu gör thet rett och gott är för HERRANS ögon/ på thet tigh må gå wel/ och tu inkommer och intagher thet godha landet/ som HERREN sworit haffuer tina fädher/ at han skal fördriffua alla tina fiendar för tigh/ såsom HERREN sagdt haffuer. (Numer. 21)

När nu tin son j dagh eller j morghon fråghar tigh och sägher/ Hwadh är thetta för witnesbyrder/ bodh och retter/ som HERREN wår Gudh idher budhit haffuer: Så skalt tu säya tinom son/ Wij worom Pharaos trälar j Egypten/ och HERREN förde oss vthu Egypten medh mechtugha hand. Och HERREN giorde stoor och ond tekn och vnder offuer Egypten och Pharao/ och alt hans hws/ för wår ögon/ och förde oss tådhan/ på thet han skulle införa oss och giffua oss thet land/ som han wåra fädher sworit hadhe. Och bödh HERREN oss at göra effter alla thenna retter/ at wij skole fruchta HERRAN wår Gudh/ at oss wel går j alla wåra lijffzdaghar/ såsom thet tilgår j thenna dagh/ och thet skal wara oss til retferdugheet för HERRANOM wårom Gudh/ om wij hålle och göre all thenna bodhen/ såsom han oss budhit haffuer.

Siwnde Capitel.

NÄr HERREN tin Gudh förer tigh in vthi thet land ther tu inkomma skalt/ til at intagha thet/ och nedherlegger mykit folck för tigh/ the Hetheer/ Girgoseer/ Amoreer/ Cananeer/ Phereseer/ Heueer och Jebuseer siwhanda folck the som större äro och mechtughare än tu. Och när HERREN tin Gudh giffuer them för tigh/ at tu slåår them/ så skalt tu giffua them til spillo/ och intet förbund medh them göra/ eller någhon gunst bewijsa them/ och skalt intet befrynda tigh medh them/ Jdhra döttrar skalt tu icke giffua theras söner/ och theras döttrar skole j icke tagha idhrom sönom. För ty the warda draghandes idhra söner jfrå migh/ så at the tiena andra Gudhar. Så warder tå HERRANS wredhe förgrymmande sigh offuer idher/ och snarligha förgör idher. (Exod. 34. och 23.)

Vthan altså skolen j göra medh them/ theras altare skolen j nedherriffua/ theras stodhar nedherbryta/ theras lundar aff hugga/ och theras affgudhar vpbrenna medh eelde. Ty tu äst itt heligt folck HERRANOM tinom Gudh/ tigh haffuer HERREN tin Gudh vthwaldt til at tu skalt wara hans eghit folck vthaff all the folck som på iordenne äro. Icke haffuer HERREN vptaghit och vthwaldt idher/ ther före at j större på talet ären än annat folck/ ty tu äst minst j all folck/ vthan ther före at han elskadhe idher/ och at han skulle hålla sin eedh som han idhra fädher sworit hadhe/ haffuer han vthfördt idher medh mechtugha hand/ och haffuer frelst tigh vthu träldomens hws/ vthu Pharaos hand Konungens j Egypten.

Så skalt tu nu weta/ at HERREN tin Gudh/ är en Gudh/ en trofast Gudh/ hållandes förbund och barmhertugheet them som elska honom/ och hålla hans bodh/ j tusende ledher/ och wedhergeller them som hata honom för sitt ansichte/ så at han förgör them/ och skal icke fördröyat/ at han them wedhergeller för sitt ansichte/ som hata honom. Så behålt nu the bodh och lagh och retter/ som iagh tigh biudher j thenna dagh/ at tu gör ther effter. (Exod. 20.)

Och när j thenna retter hören/ och hållen them/ och gören ther effter/ så warder HERREN tin Gudh ock hållandes thet förbund och barmhertigheet/ som han tina fädher sworit haffuer/ och skal elska tigh/ welsigna och föröka.

och föröka. Och skal welsigna tijns lijffz frucht/ och tijns landz frucht/ tina sädh/ wijn och olio/ fruchtena aff tinne koo/ och fruchtena aff tijn fäår/ på landet som han tina fädher sworit haffuer at giffua tigh. Welsignat warder tu vthoffuer all folck. Jngen ibland tigh skal wara ofruchtsam/ ey heller ibland tin booscap. HERREN skal tagha jfrå tigh all krankheet/ och skal icke kasta tigh någhon the Egyptiers onda siwkdom vppå/ huilka tu förnummit haffuer/ men han skal kasta them på alla them som tigh hata.

Tu skalt vpfräta alt thet folck/ som HERREN tin Gudh tigh giffuandes warder. Tu skalt icke skona them/ och icke tiena theras Gudhar/ ty thet worde tigh til een snaro. Om tu sägher j titt hierta/ Thetta folck är meer än iagh/ huru kan iagh fördriffua them: Så fruchta tigh intet för them. Tenck vppå hwadh HERREN tin Gudh giorde Pharao och alle Egyptier/ medh stoor försökelse/ som tu medh ögonen seedt haffuer/ och medh tekn och vnder/ och genom mechtugha hand och vthrecktom arm/ medh huilko HERREN tin Gudh tigh vthförde. Altså skal HERREN tin Gudh göra allom folckom som tu fruchtar före.

Ther til skal HERREN tin Gudh senda ibland them getingar/ in til tess förgiordt warder hwadh som quart är/ och sigh för tigh förgömer. Gruffua tigh intet för them/ ty HERREN tin Gudh är ibland tigh/ then store och förfärlighe Gudhen. Han HERREN tin Gudh/ skal vthrota tesse folcken för tigh/ medh tijdhen thet ena effter thet andra. Tu kant icke hastugt förgöra them/ på thet at diwren icke skola förökas emoot tigh på markenne. HERREN tin Gudh skal giffua them för tigh/ och skal slå them medh stoort slagh/ in til tess han förgör them/ och skal giffua theras Konungar j tina hender/ och tu skalt förgöra theras nampn vnder himmelen. Jngen skal kunna tigh emoot stå/ til tess tu förgör them. (Exod. 23. Iosue 24.)

Theras affgudhars beläte skalt tu brenna vp j eelde/ och skalt intet begära vthaff silffwret eller gullet som ther vppå är/ eller tagha thet til tigh/ på thet at tu icke skalt förtagha tigh ther vthinnan. Ty sådant är HERRANOM tinom Gudh een styggelse/ therföre skalt tu icke föra then styggelsen in vthi tit hws/ at tu icke warder til spillo giffuin såsom ock thz är/ vthan tu skalt haffua een wämielse och styggelse ther widh/ ty thet är til spillo giffuit.

Ottonde Capitel.

ALl the bodh/ som iagh biudher tigh j dagh/ skolen j hålla/ at j gören ther effter/ på thet j måghe leffua och förökas/ och komma in och intagha thet land/ som HERREN idhra fädher sworit haffuer/ och skalt tenckia på allan then wägh genom huilken HERREN tin Gudh tigh leedt haffuer/ j thenna fyrotiyo åren j öknenne/ på thet han skulle späkia och försökia tigh/ at künogt skulle warda hwad j tino hierta war/ om tu hölle hans bodh eller ey. Han späkte tigh/ och låt tigh hungra/ och spijsadhe tigh medh Man/ thet tu och tine fädher intet kendt hadhe/ på thet han skulle låta tigh weta/ at menniskian leffuer icke allena aff brödh/ vthan aff alt thet aff HERRANS mun gåår. Tijn klädher äro intet förslitijn på tigh/ och tine föter äro intet swulnadhe j tesse fyratiyo åår. (Exod. 16.) (Matth. 4.)

Så finner tu jw j tino hierta/ at HERREN tin Gudh tigh lärdt haffuer/ såsom en man lärer sin son. Så hålt nu HERRANS tins Gudz bodh/ at tu wandrar j hans wäghar/ och fruchtar honom. Ty HERREN tin Gudh förer tigh vthi itt gott land/ j itt land ther becker och brunnar och diwp vthi äro/ huilke vth medh berghen och in på slättena flyta. Jtt land ther hwete/ korn/ wijnträä/ fikonträå och granatäple vthi äro. Jtt land

ther olio-

ther olioträä och hannogh vthi wexer. Jtt land ther tu skal haffua brödh nogh til äta/ther ock intet fattas. Jtt land huilkes stenar äro jern / ther tu ock koppar vthu berghen hugger. Och när tu ätit haffuer och är mätt / at tu tå loffuar HERRAN tin Gudh/ för thet godha land / som han tigh giffuit haffuer.

Så tagh tigh nu wara / at tu icke förgäter HERRAN tin Gudh/ ther medh / at tu icke håller hans bodh / och hans lagh / och retter / som iagh biudher tigh j dagh / at när tu ätit haffuer / och är mätt / och bygger sköön hws ther tu vthi boor/och titt fää och fäär / och silffuer och gull / och alt thz tu haffuer förökas / at titt hierta tå icke vphäffues / och tu förgäter HERRAN tin Gudh / som tigh vthu Egypti land fördt haffuer / vthu trälsdomens hws / och haffuer leedt tigh igenom thena stora och förskreckeligha öknena / ther brennande ormar / och scorpion och torrheet och platt intet watn war / och lät tigh vthgå watn aff harda helleberghet / och spijsadhe tigh medh Man j öknenne / ther tine fädher intet aff wetat hadhe / på thet han skulle späkia och försökia tigh / och framdeles göra wel emoot tigh. Annars motte tu säya j tino hierta / Mijn krafft och mina henders starckheet haffuer migh thenna förmåghona giordt / Vthan tenck på HERRAN tin Gudh / ty han är then som krafft giffuer til at komma thetta åstadh / på thet han skulle fulkompna sitt förbund / som han tina fädher sworit hadhe / såsom thet tilgår j thenna dagh.

Exodi 17. Nume. 21.

Men om tu förgäter HERRAN tin Gudh / och följer andra Gudhar effter / och tienar them / och tilbedher them / så betyghar iagh j dagh offuer idher / at j skolen slett förgåås. Lika som Hedhningana / huilka HERREN förgör för idhart ansichte / så skole ock j förgåås / therföre at j icke åren HERRANS idhor Gudz röst hörughe.

Niyonde Capitel.

Hör Jsrael / J dagh skalt tu gå offuer Jordan / at tu inkommer til at intagha the folck / som större och starkare äro än tu / stora städher / muradhe vp til himmelen / itt stoort högt folck / Enakims barn som tu kendt haffuer / aff huilkom tu ock hördt haffuer. Hoo kan stå emoot Enacks barn? Så skalt tu weta j dagh / at HERREN tin Gudh går fram för tigh / en förtärande eeld / han warder them förgörandes och nedherleggiandes för tigh / och skal fördriffua them / och om intet göra them snarligha / såsom HERREN tigh sagdt haffuer.

Tå nu HERREN tin Gudh them vthdriffuit haffuer för tigh / så sägh icke j tino hierta / HERREN haffuer migh här infördt / til at intagha thetta landet för mina rettferdigheet skul / ändoch HERREN fördriffuer Hedhningana för tigh / för theras ogudhachtugheet skul. Ty tu kommer icke in j landet til at besittia thet / för tina retferdugheet eller för tijns hiertas fromheet skul / vthan HERREN tin Gudh fördriffuer thenna Hedhninganar för theras ogudhachtugheet skul / på thet han skal fulkompna thet ord / som HERREN tina fädher Abraham / Jsaac och Jacob sworit haffuer.

Så weet nu / at HERREN tin Gudh icke giffuer tigh thetta godha landet til at intagha för tina retferdugheet skul / effter tu är itt halsstyfft folck. Kom j hogh / och förgätt icke / huru tu HERRAN tin Gudh förtörnadhe j öknenne. Jfrå then daghen at tu drogh vthu Egypti land / til tess j kompne åren til thetta rwm / haffue j warit HERRANOM ohörsame. För ty j Horeb förtörnadhe j HERRAN / så at han för wredhe skul wille förgöra

Deut. 9. och 9.

idher / tå iagh gången war på berghet / til at anamma the steentafflor / förbundzens tafflor som HERREN giorde medh idher / Och iagh bleff på berghena fyretiyo daghar och fyretiyo nätter / och äät intet brödh och drack intet watn / och HERREN fick migh the twå steentafflonar / bescreffna medh Gudz finger / och ther vthinnan all ord som HERREN medh idher vthu eelden på berghet talat hadhe på församlingennes dagh.

Exodi 32.

Och effter the fyretiyo daghar och fyretiyo nätter / fick migh HERREN the twå förbundzens steentafflor / och sadhe til migh / Statt vp / gack snart nedh hädhan / ty titt folck som tu vthfördt haffuer aff Egypten / haffuer förderffuat thet / the äro snarligha trädde jfrå then wäghen som iagh haffuer budhit them / The haffua giordt sigh itt gutit beläte. Och HERREN sadhe til migh / Jagh seer at thetta folcket är itt halsstyfft folck. Låt migh betemma at iagh förgör them / och vthskrapar theras nampn vnder himmelen. Jagh wil göra itt starkare och mechtughare folck aff tigh / än thetta är.

Och som iagh vmwende migh / och gick nedh aff berghet / som brann j eeld / och hadhe the twå förbundzens tafflor j bådha mina hender / tå sågh iagh / och sij / tå hadhe j syndat emoot HERRAN idhar Gudh / så at j hadhen giordt idher en gutin kalff / och woren snarligha trädde jfrå then wäghen then HERREN idher budhit hadhe. Så toogh iagh bådha tafflonar / och kastadhe them bort vthu bådha hendernar / och sloogh them sönder för idhor ögon / och föll nedh för HERRAN / såsom til förenna / j fyretiyo daghar och fyretiyo nätter / och äät intet brödh / och drack intet watn / för alla idhra synder skul / som j giordt haden / j thet j sådant ondt giorden för HERRANOM til at förtörna honom. Ty iagh fruchtadhe för then wredhe och grymheet / ther HERREN på idher medh förtörnat war / så at han wille förgöra idher. Och HERREN hörde migh än j then gången.

Exodi 32.

War ock HERREN storligha wreedh på Aaron / så at han wille förgöra honom / men iagh badh ock för Aaron på samma tijdhen. Men idhor synd / kalffuen som j giordt hadhe / toogh iagh och brende vp j eelde / och sloogh sönder honom / och sönderstötte / til tess han wardt stofft / och kastadhe stofftet j becken som flyter vthaff berghena.

Nume. 11 och 21. Exodi 17.

Sammalunda förtörnadhe j ock HERRAN j Thabeera och j Massa / och widh the Lustgriffter / och tå han sende idher jfrå Kades Barnea och sadhe / Går tijt vp / och tagher landet in / som iagh idher giffuit haffuer / woren j HERRANS idhars Gudz munn ohörsamme / och troodden icke på honom / och lydden icke hans röst / ty j haffuen warit HERRANOM ohörsamme / så lenge som iagh idher kendt haffuer.

Exodi 32.

Tå föll iagh nedher för HERRAN fyretiyo daghar och fyretiyo nätter som iagh ther lågh / ty HERREN sadhe / at han wille förgöra idher / men iagh badh HERRAN och sadhe / HERre / HERRE / förderffua icke titt folck och tin arffuedeel / huilket tu genom tina stora macht förlossat / och medh mechtugha hand vthu Egypten fördt haffuer. Kom j hogh tina tienare Abraham / Jsaac och Jacob / See icke på thetta folckens hardheet / och thetta folckens ogudachtugheet och synd / at thet landet ther tu oss vthfördt haffuer icke skal säya / HERREN kunde icke föra them vthi thet land som han them loffuat hadhe / och haffuer för then skul fördt them ther vth / at han war wreedh på them / at han skulle dräpa them j öknenne. För ty the äro titt folck och tin arffuedeel / som tu medh tinne stora macht / och medh tin vthreckta arm vthfördt haffuer.

Mose böön

Tiyonde Capitel.

PA samma tijdhen sadhe HERREN til migh / Vthugg tigh twå steentafflor såsom the första / och kom til migh på berghet / och gör tigh en Arck aff trää / så wil iagh scriffua på tafflonar the ord som på the första woro / huilka tu sönderslaghit haffuer / och skalt leggia them j Arcken. Så giorde iagh tå en Arck aff furoträå / och vthögg twå steentafflor sådana som the första woro / och gick vppå berghet / och hadhe the twå tafflonar j mina hender. Exodi 34.

Tå screff han på tafflonar såsom the första scrifften war / the tiyo ord / som HERREN taladhe til idher vthu eeldenom på berghet på församlingennes dagh. Och HERREN fick migh them / och iagh wende om och gick aff berghet / och ladhe tafflonar j Arken / som iagh giordt hadhe / at the skulle ther bliffua / såsom HERREN migh budhit hadhe.

Och Jsraels barn drogho vth jfrå Beroth Bne Jakan til Moserah / ther bleff Aaron dödh / och wardt ther begraffuen / och hans son Eleazar wardt Prester för honom. Tådhan drogho the vth til Gudegoda / jfrå Gudegoda til Jathbath / itt land ther becker åro. På then tijdhen affskilde HERREN Leuj slechte / til at båra HERRANS förbundz Arck / och til at stå för HERRANOM / til at tiena honom / och loffua hans nampn alt in til thenna dagh. Ther före skulle the Leuiter ingen deel eller arff haffua medh sina brödher / ty HERREN är theras arff / såsom HERREN tin Gudh them sagdt haffuer.

Och iagh stoodh på berghena såsom tilförenna fyratiyo daghar och fyratiyo nätter / och HERREN bönhörde migh än j then gången / och wille icke förgöra tigh. Men han sadhe til migh / Statt vp / och gack åstadh at tu gåår för folcket / at the in komma och intagha landet som iagh theras fädher sworit haffuer them at giffua.

Nu Jsrael / hwadh eskar HERREN tin Gudh aff tigh / vthan at tu skalt fruchta HERRAN tin Gudh / at tu wandrar j alla hans wäghar / och elskar honom / och tienar HERRANOM tinom Gudh aff allo hierta / och aff allo siäl / at tu håller HERRANS bodh och hans retter / the iagh tigh biudher j thenna dagh / på thet at tigh må welgå: Sij himmelen och alla himlas himmel / och iorden och alt thet ther vthi är / är HERRANS tins Gudz / doch likwel haffuer han allena hafft wilia til tina fädher / så at han elskadhe them / och haffuer vthwaldt theras sädh effter them / nemligha / idher vthoffuer alt folck / såsom thet ock tilgår på thenna dagh.

Så omskärer nu idhars hiertas förhudh / och warer icke meer halsstyffue. För ty HERREN idhar Gudh är en Gudh offuer alla Gudhar / och en Herre offuer alla Herrar / en stoor Gudh mechtugh och förfärlighen / then ingen person achtar / och tagher inga mutor / och skaffar them fadherlösom och enkiom rett / och elskar the fremmande / så at han giffuer them födho och klådhe / Ther före skolen j ock elska the fremmande / ty j haffuen ock warit fremmande vthi Egyptj land.

HERRAN tin Gudh skalt tu fruchta / honom skalt tu tiena / til honom skalt tu hålla tigh / och swäria widh hans nampn / han är titt loff och tin Gudh / then medh tigh så stoor och förfärligh ting giordt haffuer / såsom tijn öghon seedt haffua. Tine fädher foro nedher vthi Egypten medh siwtiyo siälar / men nu haffuer HERREN tin Gudh förökat tigh / såsom stiernonar på himmelen.

Elloffte Capitel.

SA° skalt tu nu elska HERRAN tin Gudh / och hålla hans lagh / hans sedher / hans retter / och hans bodh / så lenge tu leffuer / Och förnimmer j dagh thet idhor barn icke weta eller seedt haffua / nemligha HERRANS idhars Gudz tuchtan / hans herligheet /

och hans mechtugha hand / och vthreckta arm / och hans tekn och werck som han giorde ibland the Egyptier / på Pharao Konungen j Egypten / och på alt hans land / och hwadh han giorde på the Egyptiers macht / på theras hestar och wagnar / tå han lät komma watnet aff thet rödha haffuet offuer them / når the foro effter idher / Och HERREN förgiorde them alt in til thēna dagh / och hwadh han idher giorde j öknenne in til tess j nu til thetta rwmet kompne åren / hwadh han giorde Dathan och Abiram / Eliabs sönom Rubens sons / huru iorden öpnadhe sin munn / och vpswalg them medh theras folck och tiåll / och alla theras åghodelar som vnder them woro mitt j hela Jsrael. Nume. 16.

Ty idhor öghon haffua seedt the stora HERRANS gerningar som han giordt haffuer / ther före skolen j hålla all the bodh som iagh biudher idher j dagh / på thet j skolē styrkte warda til at komma in / och intagha landet tijt j faren til at intagha thet / och at tu skalt lenge leffua j landena som HERREN idhra fädher sworit haffuer / at giffua them och theras sä[...] itt land ther miölk och hannogh vthi flyter.

Ty thet landet som tu kommer til at intagha / är icke såsom Egyptj land ther j vthdraghne åren / ther man säår sädh och båår tijt watn til footz såsom til en kålgård / vthan thet haffuer bergh och slåtmarker / huilka regn aff himmelen watna moste / om huilket land HERREN tin Gudh läter sigh wårda / och HERRANS tins Gudz öghon see altijdh ther vppå / jfrå begynnelsen på året in til endan.

Om j nu hören mijn bodh som iagh biudher idher j dagh / at j elsken HERRAN idhar Gudh / och tienen honom aff alt hierta / och aff allo siäl / så skal iagh giffua idhro lande regn j sinom tijdh / arla och seerla / at tu skal inbergha tijn sädh / titt wijn / och tina olio / och skal giffua tinom booscap gräås på tinne marck / at j måghe äta och warda mätte.

Men tagher idher wara / at idhart hierta icke låter dragha sigh ther til / at j afftrådhen / och tienen andra Gudhar / och tilbidien them / och HERRANS wredhe förgrymmar sigh tå offuer idher / och lycker himmelen til / at intet regn kommer / och iorden icke giffuer sin wext / och j snarligha förgåås vthaff thet godha landet som HERREN idher giffuit haffuer.

Så fatter nu thenna orden j hiertat och j idhra siälar / och binden them för itt tekn på idhra hand / at the åro til een åminnelse för idhor öghon / och lärer them idhor barn / så at tu talar ther om när tu sitter j tino hwse / eller gåår på wäghen / när tu legger tigh nedher / och när tu vpståår / och scriff them på dörträån j tino hwse / och på tinne dör / at tu och tijn barn måghen lenge leffua j landena som HERREN tine fädher sworit haffuer at giffua them / så lenge daghanar aff himmelen på iordenne wara.

Ty om j all tesse bodhen hållen / som iagh biudher idher / och ther effter gören / så at j elsken HERRAN idhar Gudh / och wandren j alla hans wäghar / och hållen idher in til honom / så skal HERREN fördriffua alt thetta folcket för idher / så at j skole intagha större och starckare folck än j åren. All rwm som idhar foot på trådher / skola wara idhor / jfrå öknenne och jfrå berghet Libanon / och jfrå elffuenne Phrath / alt in til thet ytersta haffuet skal idhart landamåre wara / Jngen skal kunna stå idher emoot / Jdhar reddhugha och förfärilse skal HERREN låta komma offuer all the land ther j inresen / såsom han idher sagdt haffuer.

Sij / iagh legger idher före j dagh welsignelse och förbannelse / welsignelse / om j lydhen HERRANS idhars Gudz bodh / som iagh biudher idher j dagh / Förbannelse / om j icke lydhen HERRANS idhars Gudz bodh / och afftrådhen jfrå then wäghen som iagh biudher idher j dagh / så at j wandren effter andra Gudhar the j icke kennen.

Når HERREN tin Gudh förer tigh in j thet land ther tu inkom-

mer til at intaghat / så skalt tu låta tala welsignelsen på thet berghet Grisim / Grisim Ebal.
och förbannelsen på thet berghet Ebal / huilken äro på hijnsidhon Jordan
på then wäghen wester vth j the Cananeers lande / som boo på then slät Infra 27
markenne in moot Gilgal / widh then lunden More / Ty tu moste gå offuer
Jordan / at tu inkommer och tagher landet in / som HERREN idhar
Gudh idher giffuit haffuer / at j thet intagha och ther vthi boo skolen. Så
seer nu til / at j gören effter all the bodh och retter som iagh idher j dagh före
legger.

Tolffte Capitel.

THetta äro the bodh och retter som j hålla skolen / så at j gö-
ren ther effter vthi landena / som HERREN tina fädhers
Gudh tigh giffuit haffuer til at intagha / så lenge j på ior-
denne leffuen. Förgörer all the rwm ther Hedhninganar
(som j intaghe) sina Gudhar tient haffua / ware sigh på
högh bergh / på backar / eller vnder gröön träå / och bry-
ter nedher theras altare / och slåår sönder theras stodhar / och theras lundar
vpbrenner medh eeld / och theras affgudhabeläte kaster bortt / och tagher
bortt theras nampn vthu thet rwmet.
J skolen icke så göra HERRANOM idhrom Gudh / vthan på thet
rwm som HERREN idhar Gudh vthwelier aff allom idhrom slechtom /
at han wil låta sitt nampn ther boo / ther skolen j frågha / och tijt komma /
och göra idhart brenneoffer / och idhor annor offer / och idhor tiyend / och
idhra henders Hefoffer / och idhor löffte / och idhor frijwilioghaoffer / och
förstfödhningena aff idhart fåå och fåår / Och ther skolen j åta för
HERRANOM idhrom Gudh / och wara gladhe offuer alt thet j och
idhor hws förwerffuen / ther HERREN tin Gudh tigh vthi welsignat
haffuer.
J skolen intet göra aff thet wij j dagh här görom / huar och en som ho-
nom tycker rett wara / ty j ären än nu här til dags icke kompne til roo eller
til arffuedelen som HERREN tin Gudh tigh giffua skal / men j mosten
gå offuer Jordan / och boo j the landena som HERREN idhar Gudh
idher til arffs vthskifftandes warder / och han skal låta idher få roo för alla
idhra fiendar om kring idher / och j skolen boo trygge.
När nu HERREN tin Gudh vthwälier itt rwm / at hans nampn
ther boo skal / tijt skolen j båra alt thz iagh biudher idher / idhart brenneoffer /
idhor annor offer / idhor tiyend / idhra henders heffoffer / och all idhor frij
löffte / som j HERRANOM loffuen / och skolen wara gladhe för HER-
RANOM idhrom Gudh / j och idhre söner / och idhra döttrar / och idhre
tienare / och idhra tienerinnor / och Leuiternar som j idhra portar äro / för ty
the haffua ingen lott / eller arffuedeel medh idher.
Tagh tigh wara at tu icke offrar titt brenneoffer j all the rwm som tu
seer / vthan j thet rwm som HERREN vthwälier / vthi någhro aff tina
slechter / ther skalt tu offra titt brenneoffer / och göra alt thet iagh biudher
tigh / Doch må tu slachta / och åta köt j alla tina portar / effter all tinne siäls
begärilse / effter HERRANS tins Gudz welsignelse / som han tigh giff-
uit haffuer / bådhe rene och orene mågha thet åta / såsom een råå eller en
hiortt. Men blodhet skalt tu icke åta / vthan giuta thet på iordena såsom
watn.
Men icke må tu åta j tina portar vthaff tiyenden aff tijn sådh / tino wij-
ne / tinne olio / ey heller aff then förstfödhning aff tino fåå / aff tijn fåår / el-
ler aff någhot titt löffte som tu loffuat haffuer / eller aff titt frijwilioghaoffer / vthan för HERRANOM tinom
offer / eller aff tinne handz heffoffer / vthan för HERRANOM tinom
Gudh

Gudh skalt tu sådant åta / på the rwme som HERREN tin Gudh vth-
wälier / tu och tine söner / tina döttrar / tine tienare / tina tienerinnor / och Le-
uiten som j tina portar är / och skalt wara gladh för HERRANOM
tinom Gudh / offuer alt thet tu tigh företagher. Och tagh tigh wara / at tu
Infra 19. icke offuergiffuer Leuiten / så lenge tu leffuer på iordenne.
När nu HERREN tin Gudh warder förwijdhgandes tina landzen-
dar / såsom han tigh sagdt haffuer / Och tu sägher / Jagh wil åta köt / effter
tijn siäl löster åta köt / så äät köt effter all tinne siäls begärelse. Är rwmet
longt jfrå tigh / som HERREN tin Gudh vthwaldt haffuer / at han ther
wil låta boo sitt nampn / så slachta aff titt fåå eller fåår / som HERREN
tigh giffuit haffuer / såsom iagh tigh budhit haffuer / och äät thet j tinom
portom effter all tinne siäls begärelse / såsom man äter een råå eller en hiortt
må tu åtat / bådhe rene och orene mågha lijka wel åtat. Allenast wachta / at
Leuit.17. tu icke åter blodhet / ty blodhet är siälen / ther före skalt tu icke åta siälena
medh kötet / vthan skalt giuta thet på iordena såsom watn / och skalt för
then skul icke åtat / at tigh må welgå / och tinom barnom effter tigh / ther
aff at tu giordt haffuer thet som rett är för HERRANOM.
Men når tu helghar någhot thet titt år / eller loffuar / så skalt tu taghat /
och bårat til thet rwm som HERREN vthwaldt haffuer / och göra
titt brenneoffer medh köt och blodh på HERRANS tins Gudz altare.
Blodhet aff titt offer skalt tu giuta på HERRANS tins Gudz altare /
och åta kötet. See til / och hôör all thenna orden som iagh biudher tigh / på
thet tigh må welgå / och tinom barnom effter tigh til ewigh tijdh / ther aff
at tu giordt haffuer thet rett är / och HERRANOM tinom Gudh beha-
ghelighit.
När HERREN tin Gudh vthrotar Hedhninganar för tigh / ther tu
inkommer til at intagha them / och tu them intaghit haffuer / och boor j the-
ras land / så tagh tigh wara / at tu icke faller j snarona effter them / sedhan
the fördreffne äro för tigh / Och at tu intet söker effter theras Gudhar / och
sägher / Såsom thetta folck haffuer tient theras Gudhar / så wil iagh ock gö-
ra. Tu skalt icke således göra HERRANOM tinom Gudh / För ty the
haffua giordt sinom Gudhom alt thet HERRANOM stygges widh /
Psal.106. och thet han hatar / ty the haffua ock vpbrendt j eelde sina söner och döttrar
til sina Gudhar.
Alt thet iagh biudher idher thet skolen j hålla / så at j gören ther effter.
J skolen intet leggia ther til / och intet tagha ther jfrå.

Trettonde Capitel.

OM en Prophete eller drömare vpkommer ibland idher /
och han giffuer tigh itt tekn eller vnder / och thet tekn el-
ler vnder skeer / ther han tigh aff sadhe / och sägher / Låt
oss wandra effter andra Gudhar / the som j icke kennen /
och tienom them / så skalt tu icke höra then Prophetens
eller drömarens ord / ty HERREN tin Gudh försöker
idher / at han må förfara / om j aff allo hierta / och aff allo
siäl elsken honom. Ty HERRAN idhar Gudh skolen j fölia och fruchta
honom / och hålla hans bodh / och höra hans röst / och honom tiena / och
hålla idher in til honom / Men then Propheten eller drömaren skal döö / ther
före at han lärde affträdelse jfrå HERRANOM idhrom Gudh / som
idher vthu Egypti land fördt / och tigh vthu träldomens hws förlossat
haffuer / på thet han skulle komma tigh vthaff then wäghen som HER-
REN tin Gudh budhit haffuer / til at wandra ther vppå / På thet at tu
skalt skilia then onda jfrå tigh.

(andra Gudhar) Merck at han här sägher andra Gudhar / ther är / han lärer emoot then retta läron / Ty här effter j 18. Capit. warder thn Propheten straffat / som nyia läro föregiffuer / än doch at han icke så vppenbarligha stridher emoot then retta läron.

Om tin brodher tijns modhers son / eller tin son / eller tijn dotter / eller hustrun som är j tinom fampn / eller tin wen / then tigh är såsom titt hierta / rådher tigh heemligha och sägher / Låt oss gå / och tiena andra Gudhar (huilka tu intet kenner ey heller tine fädher) som ibland folcken alt omkring idher äro / ehwadh the äro när eller fierran / jfrå then ena iordennes enda in til then andra / så samtyck thet icke / ey heller lydh honom / och skal titt ögha intet skona honom / och skalt intet förbarma tigh offuer honom / eller fördölia honom / vthan skalt dräpa honom / tijn hand skal wara then första offuer honom / at han dräpes / och ther näst hela folckens hand. Man skal stena honom j hiäl / ty han foor effter at han skulle komma tigh jfrå HERRANOM tinom Gudh / then tigh vthu Egyptj land jfrå träldomens hws fördt haffuer / på thet at hela Jsrael skal thet höra / och befruchta sigh / och icke meer tagha sigh sådana ondt före ibland idher.

(förbarma) Thetta är retzligha elska Gudh offuer all ting.

Om tu fåår höra j någhon stadh som HERREN tin Gudh tigh giffuit haffuer til at boo vthi / at man sägher / Någhre Belials barn äro vthgången ibland tigh / och haffua förfördt theres stadz inbyggiare och sagdt / Låt oss gå / och tiena andra Gudhar / som j intet kennen / så skalt tu granneligha sökia / ransaka och befrågha / om sanningen finnes / at så wist är / at thenna styggelsen ibland idher skeedd är / så skalt tu slå thens stadzens inbyggiare medh swerdz ägg / och them til spillo giffua medh alt thet som ther inne är / Och theras booscap medh swerdz ägg / och alt theras rooff skalt tu tilhopa båra mitt vppå gatona / och brenna vp j eelde bådhe stadhen och alt hans rooff / thet ena medh thet andra HERRANOM tinom Gudh / at han til en högh bliffuer j ewigh tijdh / och aldrigh vpbygd warder / Och låt intet bliffua j tinne hand aff thet som til spillo giffuit är / på thet at HERREN skal wendas jfrå sinne wredhes grymheet / och giffua tigh barmhertigheet / och förbarma sigh offuer tigh / och föröka tigh / såsom han tina fädher sworit haffuer / ther före at tu HERRANS tins Gudz röst lydt haffuer / til at hålla all hans bodh / som iagh tigh biudher på thenna dagh / at tu skalt göra thet som rett är för HERRANS tins Gudz ögon.

XIIII. Capitel.

Leuit.

Jåren HERRANS idhars Gudz barn. Skåren idher icke / och gören idher icke skallotta offuer idhart änne för någhon dödhan / ty tu äst itt helight folck HERRANOM tinom Gudh / och HERREN haffuer vthwaldt tigh / at tu skalt wara hans eghit / vthaff all folck som på iordenne äro.

Leuit.

Tu skalt ingen styggelse åta / men thetta äro the diwr som j åta skolen / fåå / fåår / geet / hiortt / råå / buffel / steenbock / eenhorning / Vrnööt / och älgen / och all diwr som tweklöffuat äro och jdißla / skolen j åta. Men thet skolen j icke åta / som jdißlar och icke tweklöffuat är / Camelen / Haran / Cunilen. The som jdißla och icke tweklöffuat äro / the skola wara idher oreen / Swinet än doch thet tweklöffuat är / så jdißlar thet doch icke / thet skal wara idher oreent / aff tess köt skolen j icke åta / och widh tess aaß skolen j icke komma.

Reen och oreen diwr.

Thetta är thet j åta skolen vthaff alt thet j watnet är / alt thz som spool och fiäll haffuer / thet skolen j åta / Men thet som intet spool eller fiäll haffuer / thet skolen j icke åta / ty thet är idher oreent.

Alla rena foghlar äter. Tesse aff them äro the / som j icke åta skolen / Örnen / Höken / Falcken / Fiskagiusen / Gladhan / Gammen med sinne artt / och alla Korpar med theras artt / Strutzfoghlen / Vgglan / Göken / Sparffhöken medh sinne artt / Steen vgglan / Vffuen / Flådhermusen / Röördromen /

Storken / Swanen / Håghren / Skrijkan medh sinne artt / Wijdhöffden / och Swalan / och alle foghlar som krypa / skola wara idher orene / och j skolē icke åta them. The rena foghlar skolen j åta.

J skolen intet aaß åta / Fremlingenom som j tinom porte är må tu giffua thet / at han thet äter / eller sääl thet enom fremmande / ty tu äst itt helight folck HERRANOM tinom Gudh. Tu skalt icke koka kidhet mädhan thet än nu dijr sina modher.

Exodi 23.

Leuit. 27.

Tu skalt all åår aff skilia tienden aff allo tinne sädz frucht / som vthaff tinom åker kommer / och skalt äta then för HERRANOM tinom Gudh / på thet rwm som han vthwälier / at hans nampn ther boo skal / nemligha aff tiyenden vthaff tijn sädh / tino wijne / tinne olio / och förstfödhningen aff titt fåå och tijn fåår / på thet tu skalt lära fruchta HERRAN tin Gudh j alla tina lijffzdaghar.

Om wåghen är tigh förlong / at tu icke kan komma thet tijtt / therföre at thet rwmet är tigh förlongt jfrå / som HERREN tin Gudh vthwaldt haffuer / at han wil låta sitt nampn boo ther (ty HERREN tin Gudh haffuer welsignat tigh) så sääl thet alt för peningar / och tagh peninganar j tina hand / och gack til thet rwm som HERREN tin Gudh vthwaldt haffuer / och köp för peninganar alt thet tijn siäl löster / ware sigh fåå / fåår / wijn / starck dryck / eller alt thet tijn siäl begärar / och äät thet ther för HERRANOM tinom Gudh / och war gladh / tu och titt hws / och Leuiten som j tina portar är / honom skalt tu icke förlåta / för ty han haffuer ingen lott eller arff medh tigh.

Effter try åår skalt tu aff syndra all tiyend aff tinne sädh j thet året / och skalt leggia henne j tina portar. Så skal Leuiten komma / som ingen lott eller arff haffuer medh tigh / och fremlingen / och then fadherlöse / och enkian / som j tina portar äro / och äta / och mätta sigh / på thet HERREN tin Gudh tigh welsigna skal / j alla tina henders gerningar / som tu gör.

XV. Capitel.

Frijåår. Leuit. 25.

Effter siw åår skalt tu hålla itt frijåår / och så skal thet tilgå medh samma frijåår. Huilken man någhot jfrå sinne hand sinom nästa borghat haffuer / han skal icke kräffia thet in aff sinom nästa / eller aff sinom brodher / För ty thet heter Frijåår HERRANOM / vthaff en fremmāde må tu thet inkräffia / men tinom brodher skalt tu tilgiffuat.

Och skal alzingen fattigh wara ibland idher / ty HERREN warder tigh welsignande vthi landena som HERREN tin Gudh tigh til arffs giffua skal til at intagha / allenast at tu lydher HERRANS tins Gudz röst / och håller all thenna bodhen / som iagh biudher tigh j thenna dagh / at tu gör ther effter. Ty HERREN tin Gudh skal welsigna tigh / såsom han tigh sagdt haffuer. Så skalt tu låna myklo folcke / men aff ingom skalt tu til låns tagha / Tu skalt bliffua rådhandes offuer mykin folck / men offuer tigh skal ingen rådhandhes bliffua.

Leuit. 25.

Om tin brodher j någhon stadh är fattigh j tino lande / som HERREN tin Gudh tigh giffuandes warder / så skalt tu icke förhärda titt hierta / eller tillyckia tina hand för tinom fattigha brodher / vthan skalt vplyckia henne honom / och låna honom / effter som honom fattas. Wachta tigh at j titt hierta icke ligger itt Belials ord / så at tu segher / Thet kommer snart siwnde året som är Frijåret / och seer så illa på tin fattigha brodher / och fåår honom intet / så warder han ropande offuer tigh til HERRAN / och thz warder tigh til synd / vthan tu skalt låtan fååt / och titt hierta skal icke för-

trytat at tu fåår honom thet / ty för then skul skal HERREN tin Gudh welsigna tigh j alla tina gerningar / och j alt thz tu företagher. Fattighe skola wel altijdh wara j landena / therföre biudher iagh tigh / och sägher / at tu skalt vplyckia tina hand tinom brodher som trengder och fattigher är j tino lande.

Matt. 26.

Om tin brodher en Hebreesk eller Hebreeska sålier sigh tigh / så skal han tiena tigh j sex åår / j siwonde årena skalt tu giffua honō frij löös / Och när tu giffuer honom frij löös / skalt tu icke låta honom gå medh toma hender jfrå tigh / vthan tu skalt få honom medh sigh aff tijn fåår / aff tinne ladho / aff tinom preß / så at tu giffuer honom aff thet som HERREN tin Gudh tigh medh welsignat haffuer / Och tenck vppå at tu ock wast en trååi j Egyptj land / och HERREN tin Gudh förlossadhe tigh / Therföre biudher iagh tigh thetta j thenna dagh.

Exodi 21. Jere. 34.

Sägher han til tigh / Jagh wil icke fara vth jfrå tigh / ty iagh vnner tigh och tino hwse gott (effter han må wel när tigh) så tagh en syyl / och bora honom genom hans öra / widh tins hwses dör / och låt honom bliffua tin trååi j ewigh tijdh. Medh tinne trålinno skalt tu ock så göra. Och låt tigh icke tyckia tungt wara / at tu giffuer honom frij lööß / för ty han haffuer tient tigh såsom en dubbel leghodreng j sex åår. Så skal HERREN tin Gudh welsigna tigh j alt thet tu gör.

Alt förstfödt som ibland titt fåå och fåår födt warder / thet mankön är / thet skalt tu helgha HERRANOM tinom Gudh. Tu skalt icke arbeta medh förstfödhningen aff tino fåå / och icke klippa förstfödhningen aff tijn fåår / för HERRANOM tinom Gudh skalt tu äta them årligha / på thet rwm som HERREN vthwaldt haffuer / tu och titt hws.

Exodi 13.

Om thet haffuer näghon brist / så at thet haltar / eller är blindt / eller elliest näghon ond wanck haffuer / så skalt tu icke offra thet HERRANOM tinom Gudh / vthan j tinom port skalt tu ätat (echwadh tu är reen eller oreen) såsom een råå eller hiortt. Allenest at tu icke äter aff tess blodh / vthan giuter thet på iordena såsom watn.

Infra 17. Leuit. 22.

XVI. Capitel.

Judharnas höghtijdher. Passah.

HÅlt then månadhen Abib / at tu gör HERRANOM tinom Gudh Passah. För ty vthi Abibs månat haffuer HERREN tin Gudh fördt tigh vthu Egypten om natten. Och tu skalt slachta HERRANOM tinom Gudh passah fåår och fåå / på thet rwm som HERREN vthwäliande warder / at hans nampn ther boo skal. Tu skalt intet syrat brödh äta j the höghtijdenne. J siw daghar skalt tu äta osyrat bedröffuelsens brödh / För ty medh hast gick tu vthu Egyptj land / på thet at tu skalt j hoghkomma then daghen / som tu droogh vthu Egyptj land / j alla tina lijffzdaghar. J siw daghar skal intet syrat brödh seedt warda j allo tina landzendar. Och skal intet aff kötet som på första daghen om afftonen slachtat wardt bliffua quart offuer nattena in til morghonen.

Exo. 12. och 23. Leuit. 23.

Tu kant icke slachta Passah näghor städhes j tinom portom / som HERREN tin Gudh tigh giffuit haffuer / vthan på thet rwm som HERREN tin Gudh vthwäliande warder / at hans nampn ther boo skal / ther skalt tu slachta Passah om afftonen när solen nedhergången är / widh then tijdhen som tu vthu Egypten droogst / Och tu skalt kokat och ätat på thet rwm / som HERREN tin Gudh vthwäliande warder. Och sedhan om morghonen wenda tigh och gå heem j tina hyddor. J sex daghar skalt tu äta osyrat / och på siwnde daghen är HERRANS tins Gudz församling / tå skalt tu intet arbete göra.

Siw

Pingesdagha.

Siw wekor skalt tu rekna tigh / och begynna rekna jfrå then daghen när mā kastar liyan j sädhena / och skalt hålla wekohöghtijdh HERRANOM tinom Gudh / at tu giffuer tina handz frijwilligha gåffuo / effter som HERREN tin Gudh tigh welsignat haffuer / Och tu skalt wara gladh för HERRANOM tinom Gudh / tu och tin son / tijn dotter / tin tienare / tijn tienerinna / och Leuiten som är j tina portar / fremlingen / then fadherlöse / och enkian / som ibland tigh äro / på thet rwm som HERREN tin Gudh vthwäliande warder / at hans nampn ther boo skal. Och tenck vppå at tu haffuer warit en trååi j Egypten / at tu häller och gör effter thenna bodhen.

Löffhyddohöghtijdh.

Löff hyddohöghtijdh skalt tu hålla j siw daghar / när tu haffuer insamlat aff tinom logha / och aff tinom preß / och skalt wara gladh på tinne höghtijdh / tu och tin son / tijn dotter / tin tienare / tijn tienerinna / Leuiten / fremlingen / then fadherlöse / och enkian som j tina portar äro. J siw daghar skalt tu hålla then höghtijdhen HERRANOM tinom Gudh / på thet rwm som HERREN tin Gudh vthwäliande warder / Ty HERREN tin Gudh skal welsigna tigh j alt thet tu inberghar / och j alla tina henders gerningar / ther före skalt tu wara gladh.

Exodi 23. Leuit. 23.

Tree resor om året skal alt thet mankön är ibland tigh / komma fram för HERRAN tin Gudh / på thet rwm som HERREN vthwäliandes warder / på osyradhe brödz högtijdhenne / på wekohögtijdhenne / och på löff hyddohögtijdhenne. Icke skal han toomhender komma fram för HERRAN. Huar och en effter sinne handz gåffuo / effter then welsignelse som HERREN tin Gudh tigh giffuit haffuer.

XVII. Capitel.

Exodi 23. Leuit. 19.

DOmare och ämbetzmän skalt tu settia tigh j allom tinom portom / som HERREN tin Gudh tigh giffuandes warder ibland tina slechter / at the mågha döma folcket medh rettom doom. Tu skalt icke böya retten / och skalt ock ingen person ansee / eller mutor tagha / För ty mutor förblinda the wijsa / och förwenda the retferdughas saker. Tu skalt fara effter thet rett är / på thet tu må leffua / och besittia thet land / som HERREN tin Gudh tigh giffuandes warder.

Tu skalt icke näghon Lund / aff näghrahanda trää plantera widh HERRANS tins Gudz altare / som tu tigh gör. Tu skalt ingen stodh vpresa / hwilket HERREN tin Gudh hatar.

Supra 16. Leuit. 22.

Tu skalt icke offra HERRANOM tinom Gudh näghot nööt eller fåår thet näghon brist / eller näghot ondt på sigh haffuer / För ty thet är HERRANOM tinom Gudh een styggelse.

Om näghor funnen warder j näghon aff tina portar som HERREN tin Gudh tigh giffuandes warder / man eller quinna / thēn som illa gör för HERRANS tins Gudz öghon / så at han offuerträdher hans förbund / och gåår bortt och tienar andra Gudhar / och tilbedher them / ware sigh sool eller måne / eller näghor himmelens häär / thet iagh icke budhit haffuer / och thet warder tigh sagdt / och tu hörer thet / så skalt tu grannerligha frågha ther effter / Och när tu finner / at thet wisseligha sant är / at sådana styggelse skeedd är j Israel / så skalt tu vthföra then samma mannen / eller then samma quinnona som sådana ondt giordt haffua til tina portar / och skalt stena them j hiäl effter two eller try witnes munn skal then döö / som dödhen wärd är. Men effter itt witnes munn skal han icke döö / witnens hand skal then första wara til at dräpa honom / och sedhan alt folckens hand / på thet at tu låter then onda jfrå tigh.

Infra 19.

Om

Om någhor saak j retta warder tigh förswår/emellan blodh och blodh/emellan handel och handel/emellan skadha och skadha/och huadh twedrechtugha saker äro j tinom portom/så skalt tu stå vp / och gå vp til thet rwm som HERREN tin Gudh vthwäliande warder / och til Presternar Leuiternar/och til domaren som then tijdhen är/och frågha aff them/the skola säya tigh domen aff/ och tu skalt göra effter som the säya tigh före j the rwme som HERREN vthwäliande warder / och skalt hålla thet så at tu gör effter alt thet som the tigh lära. Effter laghen som the lära tigh / och effter retten som the säya tigh före skalt tu hålla tigh/så at tu icke wiker ther jfrå / antingen på then höghra sidhon/ eller på then wenstra.

Och om någhon wore offuerdådugh//så at han icke wille lydha Prestenom/som ther j HERRANS tins Gudz åmbete ståår/eller domarenom/han skal döö. Och tu skalt borttagha then onda aff Jsrael/at alt folcket skal höra thet/och rådhas/och icke meer offuerdådughe wara.

När tu kommer vthi landet / som HERREN tin Gudh tigh giffua skal/ och tagher thet in och boor ther/och warder säyandes/Jagh wil settia en Konung offuer migh/såsom all folck om kring migh haffua/så skalt tu thũ settia för Konũg offuer tigh / som HERREN tin Gudh vthwälier. Tu skalt en aff tina brödher settia offuer tigh för Konung. Tu kant icke settia en fremmande offuer tigh/then icke tin brodher är. Allenast at han icke håller monga hestar / och förer folcket åter in j Egypten / för the monga hestar skul / effter HERREN idher sagdt haffuer/at j icke meer genom thenna wåghen komma skolen. Han skal ock icke tagha sigh monga hustrur/ at hans hierta warder icke affwendt. Och skal ey heller mykit silffuer eller gull församla.

1. Reg. 8

Och när han nu sittiandes warder på sins rikes stool / skal han tagha thenna andra laghen aff Prestomen Leuitomen / och låta then scriffua vthi een book/hon skal wara när honom/och hañ skal ther vthi läsa j alla hans lijffzdaghar/på thet at han skal lära fruchta HERRAN sin Gudh/at han håller all thenna lagsens ord/och tesse retter/at hån gör ther effter. Han skal icke förhäffua sitt hierta vthoffuer sina brödher / och skal icke wika jfrå bodhet huarken på then höghra sidhona eller på then wenstra / på thet han skal förlengia sina daghar j sitt regemente/han och hans barn j Jsrael.

XVIII. Capitel.

Numeri ... supra ... 1. Cor. 9

PResternar Leuiternar/och hela Leuj slecht skola ingen lott eller arff haffua medh Jsrael. HERRANS offer och hans arffuedeel skola the åta/ Ther före skola the intet arff haffua jbland theras brödher/ty HERREN är theras arff/ såsom han them sagdt haffuer. Och thetta skal wara Presternas rettogheet aff folckena/och aff them som offra/ ehwadh thz är fåå eller fåår/at man skal giffua Prestenom boghen och bådhen kindbenen/och wambena/och förstlingen aff titt korn/och tinom most/och tinne olio/och förstlingen aff tijn fåårs klipning. För ty HERREN tin Gudh haffuer vthwaldt honom vthu alla tina slechter/ at han stå skal j tienistenne j HERRANS nampn/han och hans söner ewerdeligha.

Om en Leuite kommer vthaff någhon aff tina städher eller ellies aff hela Jsrael/ ther han en gest år / och kommer aff allo hans siäls begärelse til thet rwm som HERREN vthwaldt haffuer/at han wil tiena j HERRANS sins Gudz nampn/såsom alle hans brödher Leuiternar som ther stå för HERRANOM/the skola få lika deel til at åta/föruthan thet han haffuer aff sine fädhers sålda godze.

När

Leuit. 20.

Når tu kommer vthi landet som HERREN tin Gudh tigh giffuande warder/så skalt tu icke lära göra thens folckens styggelse/at ingen ibland tigh warder funnen/som sin son eller dotter låter gå igenom eeld / eller then som är en spåman/eller en daghwäliare/ eller then som på foghlalååt achtar/eller trolkarl/eller beswäriare/eller en swartköstugh/eller en teknatydhare/eller then ther någhon dödhan fråghar.

Ty then som sådant gör / han är HERRANOM een styggelse/och för sådana styggelse skul fördriffuer them HERREN tin Gudh för tigh/ War vthan wanck in för HERRANOM tinom Gudh/ ty thetta folcket som tu intagha skal/lydha the daghweliare och spåmån. Men tu skalt icke så göra HERRANOM tinom Gudh.

Acto. 3. 7.

En Propheta såsom migh / skal HERREN tin Gudh vpwäckia tigh/vthaff tigh och vthaff tina brödher/honom skolen j lydha / såsom tu beeddes aff HERRANOM tinom Gudh j Horeb på församlingennes dagh/och sadhe/Jagh wil icke meer höra HERRANS mins Gudz röst/och icke meer see then stora eelden/ at iagh icke skal döö. Och HERREN sadhe til migh/The haffua wel sagdt / Jagh skal vpwäckia them en Propheta såsom tu äst vthaff theras brödher/ och giffua mijn ord j hans mun/han skal tala til them/alt thet iagh honom biudha wil. Och then som mijn ord icke hörer/som han j mitt nampn talandes warder/aff honom wil iagh vthkreffia thet.

Thenna Propheten år sielffuer Christus

Doch om någhon Prophete dyrffues tala j mitt nampn / thet iagh honom icke befalet haffuer at tala/ Och then som talar j andra Gudhars nampn/then Propheten skal döö. Om tu nu säya wille j titt hierta / Huru kan iagh merckia huilket ord HERREN icke talat haffuer? När then Propheten talar j HERRANS nampn/och ther warder intet aff/ och skeer intet/så är thet thet ord/som HERREN icke talat haffuer/then Propheten haffuer thet talat aff offuerdådugheet/therföre skalt tu icke fruchta tigh för honom.

(offuerdådugheet) Här talar Mose om the Propheter som nyia läro föregiffua offuer thenläro som förra warit haffuer/Them skal man icke troo vthan tekn. Ty Gudh plåghar altijdh stadhfästa sijn nyia ord medh nyy tekn/Men j thz xiij. Capi. tilförenne talar han om the Propheter/som predica emoot then lärdom som gammal och stadhfest år/ Them skal man icke troo/ om the en tekn giorde.

XIX. Capitel.

Friestäds städher. Numeri 35. Josue 20.

NÅr HERREN tin Gudh haffuer vthrotat folcket/huilkes land HERREN tin Gudh tigh giffua skal/at tu thũ intagher/och boor j theras städher och husom/ så skalt tu affskilia tigh tree städher j landena som HERREN tin Gudh tigh giffua skal til at intagha/Och skalt vthwälia belåghen rwm/och skiffta tins landz grenßor / som HERREN tin Gudh tigh vthdelandes warder j tree delar/ at tijtt må flyy then som itt mandråp giordt haffuer. Och thet skal wara saken / at tijt skal flyy then som itt mandråp giordt haffuer/ at han må leffua.

Om någhor slåår sin nåsta icke medh wilia/och haffuer tilförenna intet haat hafft til honom/vthan såsom någhon ginge medh sin nåsta j skoghen til at hugga wedh / och hoffue medh handenne yxena vp til at hugga wedhen/och jernet fölle aff skafftet/och råkadhe hans nåsta/ så at han bliffue dödh/Then skal vthi en aff thenna städhernar flyy/ och få leffua / på thet blodhempnaren icke skal fara effter dråparen / mådhan hans hierta förbitrat är/och få fatt på honom / om wåghen är long / och slå hans siäl / än doch han til dödz icke brutit haffuer / effter han tilförenna intet haat til honom hafft hadhe. Therföre biudher iagh tigh/at tu aff skilier tree städher.

Dråp medh wådha.

Och om HERREN tin Gudh tina landzendar vthwijdhgandes warder/såsom han tina fädher sworit haffuer/och giffuer tigh alt thet landet som han tina fädher loffuat haffuer/at giffua / om tu annars håller all

thenna

thenna bodhen/at tu gör ther effter/som iagh tigh biudher j thenna dagh/ at tu elskar HERRAN tin Gudh/och wandrar j hans wäghar j tina lijffz daghar/så skalt tu än nu tree städher leggia til tessa tree städher/på thet oskyldugt blodh icke skal vthgutit warda j tino lande/som HERREN tin Gudh tigh til arffs giffua skal/och blodhskuldher komma offuer tigh.

Dräp medh willa.

Men om näghor haffuer haat emoot sin nästa/och wachtar effter honom/och han gåår åstadh och slåår honom hans siäl j hiäl/och flyyr vthi en aff tesse städher/så skola the äldste j hans stadh senda tijt/och låta hemta honom tädhan/och få honom j blodhempnarens hender/at han skal dräpas. Tijn ögon skola intet skona honom/och skalt bortagha oskyldugt blodh aff Israel/på thet at tigh må welgå.

Tu skalt icke tins nästas råmercke flytia/huilka förfädhernar satt haffua j tinom arffuedeel then tu erffuer j landena/som HERREN tin Gudh tigh giffuit haffuer in at tagha.

Supra / Matt. / 2. Corin.

Intet witne skal eensamt framtrådha emoot näghon om näghor misgerning eller synd/eehwadh misgerning thet är som man göra kan/vthan j tweggie eller treggie witnes munn skola alla saker stå.

Om itt wrångt witne gåår fram emoot näghon/til at witna offuer honom näghon offuerträdning/så skola the bådhe männenar som saken på geller för HERRANOM stå fram för Presternar och domarenar/som på then tijdhen äro/och domarenar skola wel ransakat. Och om thet falska witnet haffuer burit falskt witnesbyrd emoot sin brodher/så skole j göra honom såsom han hadhe achtat göra sinom brodher/på thet at tu skalt skilia then onda jfrå tigh/och andre skola thet höra/och rädhas/och icke meer tagha sigh före sådana ondt stycke göra ibland tigh. Titt ögha skal icke skona honom. Siäl för siäl/ögha för ögha/tand för tand/hand för hand/foot för foot.

Falskt witne.

Exod. / Leuit. / Math.

XX. Capitel.

NAr tu dragher til örligh emoot tina fiendar/och fåår see hestar och wagnar/tess folcks som är större än tu/så fruchta tigh intet för them/ty HERREN tin Gudh som tigh vthu Egypti land fördt haffuer/han är medh tigh. När j nu kommen til strijdz/så skal Presten trädha fram/och tala medh folckena/och säya til thim/Israel hö̊r här til/J gåån j dagh j strijdhena emoot idhra fiendar. Idhart hierta ware icke blödhigt/fruchter idher intet/bäffuer intet/och gruffuer idher intet för them/ty HERREN idhar Gudh gåår medh idher/at han skal strijdha för idher moot idhra fiendar/och hielpa idher.

Men ämbetes männenar skola tala medh folcket/och säya/Huilken som itt nyytt hws bygdt haffuer/och haffuer icke än nu wijgt thet/han gånge sina ferde/och bliffue hema/på thet han icke skal bliffua dödh j strijdhenne/och en annan wiyer thet/Huilken som haffuer plantat en wijngård/och haffuer icke än nu giordt honom meenlighan/han gånge sina ferde och bliffue hema/på thet han icke bliffuer dödh j strijdhenne/och en annar gör honom meenlighan. Huilken sigh een hustru troloffuat haffuer/och haffuer icke än nu hemtat henne heem/then gånge sina ferde och bliffue hema/at han icke döör j strijdhenne/och en annar hemtar henne heem.

(meenlighan) Tå är han meenlighen/när huar må nytrian/och thz skeer först j femte året sedhan han planterat wardt/Leuit. 19.

Och ämbetes männenar skola yterlighare tala medh folcket/och säya/Huilken som redder är/och förskreckt hierta haffuer/han gånge sina ferde/och bliffue hema/på thet han ock icke skal göra sina brödhras hierta förskreckt/såsom hans hierta är. Och när ämbetes männenar vthtalat haffua medh folckena/så skola the skicka höffuitzmännenar för folcket fremst j spetzen.

Judic.

Når tu

När tu dragher för en stadh/til at bestrijdha honom/så skalt tu först biudha them frijdh til/Swara the tigh fridhligha/och låta vp för tigh/så skal alt thet folck som ther inne är/wara tigh skattskylluget och vnderdånugt. Men wilia the icke fridhligha handla medh tigh/och wilia örligha medh tigh/så belägg them/Och när HERREN tin Gudh giffuer them tigh j hender/så skalt tu slå alt mankön som ther inne är medh swerdzägg/ Vthan quinfolck/barn och booscap/och alt thet j stadhen är/och alt rooffuet skalt tu byta emellan tigh/och skalt äta aff tina fiendars byte/som HERREN tin Gudh tigh giffuit haffuer. Altså skalt tu göra medh alla städher som fast longt jfrå tigh liggia/och icke äro aff tesso folcks städher.

Men j tesso folcks städher/som HERREN tin Gudh tigh til arff giffua skal/skalt tu intet låta leffua/thet som anda haffuer/vthan skalt giffua thet til spillo/nemligha/the Hetheer/Amoreer/Cananeer/Phereseer/Heueer/och Jebuseer/såsom HERREN tin Gudh tigh budhit haffuer/på thet at the icke skola lära idher göra all the styggelse som the göra theras Gudhar/och j synden emoot HERRAN idhar Gudh.

Om tu moste lenge liggia för en stadh/emoot huilken tu strijdher til at intaghan/så skalt tu icke förderffua trään/så at tu låter yxena komma på them/för ty tu kan äta ther aff/therföre skalt tu icke affhugga them/Är thet doch itt träå på markenne/och icke menniskia/och kan icke komma j bolwerck emoot tigh. Men the träå som tu weest at man icke äter ther aff/them skalt tu förderffua och affhugga/och gör bolwerck emoot stadhen/som medh tigh örlighar/til tess tu honom offuermechtugh warder.

XXI. Capitel.

OM näghon dräpen man finnes j landena som HERREN tin Gudh tigh giffua skal til at intagha/och ligger på markenne/och man icke weet hoo honom dräpet haffuer/så skola tine äldste och domare gå ther vth/och måla jfrå then dräpna in til the städher som ther om kring liggia/huilken stadhen som ther näst är. Hans äldste skola tagha aff booscapenom ena vnga koo/ther man intet medh arbetat haffuer/och then intet oock haffuer draghet/och the skola ledha henne in på en stenoghan daal/then intet haffuer brukat warit/ey heller besådd/och ther j dalen hugga henne halsen aff.

Så skola Presternar gå fram/Leuj söner (ty HERREN tin Gudh haffuer vthwaldt them/at the skola tiena honom/och loffua hans nampn/och effter theras munn skola alla saker och all slagsmåål handlat warda) och alle äldste aff then stadhen skola gå fram til then dräpna/och twå sina hender offuer then vnga koon som j dalenom halshuggen är/och skola swara och säya/Wåra hender haffua thetta blodet icke vthgutit/haffua ey heller wår öghon seedt thet. War nådheligh tino folcke Israel/som tu HERRE förlossat haffuer. Lägg icke thetta oskyllugha blodhet på titt folck Israel. Så skola the wara försonadhe för thet blodhet. Altså skalt tu leggia jfrå tigh oskyllugt blodh/at tu skalt göra thet rett är för HERRANS öghon.

När tu dragher j strijdh emoot tina fiendar/och HERREN tin Gudh giffuer them j tina hender/at tu förer them fångna bortt/och tu seer ibland the fångar een deghelighh quinno/och tigh faller lust til henne/at tu motte tagha henne til hustru/så föör henne j titt hws/och låt raka henne håret aff/och omskåra hennes näghler/och leggia the klädher aff ther hon vthi fången war/och låt henne sittia j tina hwse/och gråta j en månat sin fadher och sina modher/sedhan soff när henne/och tagh henne til echta/

och låt

och låt henne wara tijn hustru. Om tu sedhan haffuer icke lust til henne / så skalt tu låta henne fara huart hon wil / och icke sälia henne för penningar / heller försettia henne / therföre at tu haffuer förnedhrat henne.

Om någhor haffuer twå hustrur / ena som han kär haffuer / och ena som han hatar / och the födha honom barn bådhe then kära och then okära / så at thet förstfödda är the okäres / och tijdhen kommer at han skal sinom barnom vthskiffta arffuet / så kan han icke göra tess käres son til förstfödda son för then okäres förstfödda son / vthan han skal bekenna then okäres son för förstfödda sonen / så at han giffuer honom dubbelt aff alt thet på ferde är / för ty then samme är hans första krafft / och honom hörer förstfödzlo retten til.

Om någhor haffuer en sielffzwyrding och ohörsaman son / som fadhers och modhers röst icke lydher / och när the tuchta honom / lydher han them intet / så skola hans fadher och modher tagha honom fatt / och haffua honom fram för the åldsta j stadhen / och til porten åt samma rwm / och säya til the åldsta j stadhen / Thenne wår son är en sielffzwyrding och ohörsam / och lydher intet wåra röst / och är en fråßare och drinckare. Så skal alt folcket j stadhen stena honom j hiäl. Och alt så skalt tu skilia then onda jfrå tigh / at hela Jsrael skal thet höra och rådhas.

Når någhor haffuer bedriffuit een synd then dödhen werd är / och wardher så dödhat / at man henger honom vp j tråå / så skal hans lekamen icke bliffua på trädh offuer nattena / vthan j skole begraffua honom på then samma daghen. Ty förbannat är then för Gudh som hengder är / på thet at tu icke skalt orena titt land / som HERREN tin Gudh giffuer tigh til arffs.

XXII. Capitel.

NÄr tu tins brodhers oxa eller fåår seer wille fara / så skalt tu icke dragha tigh ther jfrå / vthan skal driffua them til tin brodher igen. Om tin brodher icke boor när / och tu kenner honom icke / så skalt tu tagha them in vthi titt hws / at the bliffua när tigh / til tess tin brodher söker effter them / och tå fåår tu honom them igen. Sammalunda skalt tu göra medh hans åßna / medh hans klädhe / och medh alt thet som tapat är / thet tin brodher mist haffuer / och tu finner thet / dragh tigh icke ther jfrå.

Om tu seer tins brodhers åßna eller oxa falla på wåghenom / så skalt tu icke dragha tigh ther jfrå / vthan skalt hielpa honom vp.

Een quinna skal icke båra manz tyygh / och en man skal icke dragha quinno klädher vppå / ty then som thet gör / är HERRANOM tinom Gudh een styggelse.

Om tu råkar på wåghen itt foghla boo på eno trää eller på iordenne medh vngar eller medh ägg / och modhren sitter på vnganar eller på äggen / så skalt tu icke tagha modhren medh vnganar / vthan skalt låta modhren flygha / och tagha vnganar / at tigh må gå wel / och tu må lenge leffua.

Når tu bygger itt nytt hws / så gör såsom een wärn offuan om kring på taket / at tu icke indragher blodh på titt hws / om någhon faller ther aff.

Tu skalt icke såå tin wijngård medh mongahanda / at tu icke helghar til fyllelse sådana sädh som tu sååt haffuer ibland wijngårdzens frucht. Tu skalt icke plöya tilhopa medh en oxa och medh en åßna. Tu skalt icke vthi klädha tigh een klädhning som aff vll och lijn tilsammans kommen år. Tu skalt göra tigh klutar j fyra hörnen på tin mantel som tu haffuer på tigh.

Om någhor tagher ena hustru / och sedhan han henne belåghrat haffuer fåår ledho til henne / och kastar henne någhot slemt före / och förer henne

itt rychte vppå / och sägher / Thenna quinnona haffuer iagh taghit / och när iagh ingick til henne / fan iagh / at hon icke war jungfru / så skola fadher och modher åt quinnonne tagha henne / och båra fram quinnonnes jungfruscap / in för the åldsta j stadhenom som j porten sittia / och quinnonnes fadher skal säya til the åldsta / Jagh haffuer giffuit thenna mannenom mina dotter til hustru / nu år han henne worden hatsk / och kastar henne skemligh ting före / och sägher / Jagh haffuer icke funnet tina dotter jungfru. Thetta är minne dotters jungfruscap. Och the skola vthbredha klädhet för the åldsta j stadhenom / Så skola the åldste j stadhenom tagha mannen och nepsa honom / och saakfella honom til hundradhe Siklar silffuer / och giffua them quinnonnes fadher / therföre at han haffuer berychtat ena jungfru j Jsrael. Och han skal haffua henne til hustru / så at han icke skal offuergiffua henne j alla sina lijffzdaghar. Aer thet ock sant at quinnan icke år funnen jungfru / så skal man föra henne vth för hennes fadhers hwß dör / och folcket j stadhen skola stena henne til dödz / therföre at hon haffuer bedriffuit en galenscap j Jsrael / och haffuer bolat j hennes fadhers hws / Och skalt borttkasta thet onda jfrå tigh.

Leuit. 20. Om någhon warder befunnen / at han ligger när een hustru / som en echta man haffuer / så skola the bådhen dråpas / mannen och quinnan som han när leghat haffuer / Och skalt tagha bortt thet onda aff Jsrael.

Om een pigha år enom manne troloffuat / och någhor kommer j färd medh henne j stadhenom / och ligger när henne / så skalt tu föra them bådhen vth til stadz porten / och skalt stena them bådhen til dödz / Pighona för then skul / at hon icke ropadhe / effter hon war j stadhenom / Mannen för then skul / at han sins nåstas hustru skemdt haffuer / Och skalt kasta thet onda bortt jfrå tigh.

Om någhor finner een förloffuat pigho på markenne / och tagher henne fatt och ligger när henne / så skal mannen allena dråpas / som lågh när henne / och pighonne skalt tu intet göra / ty hon haffuer ingen synd giordt som dödhen werd år / vthan lika som någhor hoffue sigh vp emoot sin nästa / och slogho hans siäl j hiäl / så år thetta ock / ty han fan henne på märkenne / och then förloffuadha pighan ropadhe / och ingen war som henne halp.

Om någhor kommer til een jungfru som intet troloffuat år / och fåår henne fatt / och ligger när henne / och thet warder funnet / så skal han som när henne lågh / giffua hennes fadher femtiyo Siklar silffuer / och skal haffua henne til hustru / therföre at han haffuer förnedhrat henne. Han må icke Leuit. 18. offuergiffua henne j hans lijffzdaghar. Jngen skal tagha sins fadhers hustru / och icke vpteckia sins fadhers teckilse.

XXIII. Capitel.

Nume. 22. INgen förbråken eller snööpt skal kōma in j HERRANS församling. Skal ock ingen skökio son komma j HERRANS församling / ja ock effter tiyonde ledh / vthan skal platt intet komma j HERRANS församling.

The Ammoniter och Moabiter skola icke komma in j HERRANS församling / ja ock effter tiyonde ledh / vthan skola aldrigh komma ther in / therföre at the icke wille möta tigh med brödh och watn på wåghen tå j droghen vthu Egypten / och ther til leegde Nume. 22. emoot idher Bileam Beors son then spåmannen vthaff Mesopotamien / at han skulle förbanna tigh. Men HERREN tin Gudh wille icke höra Bileam / och förwende tigh then förbannelsen vthi welsignelse / therföre at HERREN tin Gudh hadhe tigh kåår. Tu skalt them huarken gott eller

(komma) Thet år / The skola icke komma til någhot åmbete eller regement / Huilket ther aff worde förachtelighit och wanwyrdt.

(åro bewÿsa) Thetta skalt tu förstå som sagdt år om åmbete och regimen te/til hwilkit the icke komma skulle/ ellies måtte man wel hielpa thẽ medh almoso etc.

åro bewÿsa j alla tina lÿffzdaghar ewinnerligha.

Edomeen skalt tu icke för styggelse hålla/ty han år tin brodher. Egyptien skalt tu ey heller hålla för styggelse / ty tu haffuer warit en fremling j hans land. The barn som aff them födde warda j tridie ledh / the mågha komma in vthi HERRANS församling.

(ondt) At tu sielffuer icke år straffwerd/ Och ther med tappar seghren och warder slaghẽ/Såsom tilgick medh Eli och Saul.

Når tu vthdragher vthu låghret emoot tina fiendar / så tagh tigh wara för alt ondt.

År någhon ibland tigh som icke år reen / at honom om natten någhot wedherfarit år/han skal gå vth för låghret/och icke igen inkomma förra ån han på afftonen twåår sigh j watn / och når solen nedhergången år / skal han åter komma j låghret igen.

Vthan för låghret skalt tu haffua en platz/ ther tu vth vppå gåår til tina tarffuer / och skalt haffua en staka widh beltet/ och når tu tigh ther vthe settia wil/skalt tu graffua ther medh/och når tu sittit haffuer/skalt tu medh mullenne offuerskyla thet aff tigh gångit år/Ty HERREN tin Gudh wandrar j tino låghre/ at han skal frelsa tigh / och giffua tina fiendar för tigh/Therföre skal titt låghre wara heligt / at ingen skam skal seedd warda ibland tigh/och han wender sigh jfrå tigh.

Tu skalt icke igen antwarda husbondanom tienaren som jfrå honom flyyr til tigh/Han skal bliffua når tigh på thet rwm som honom teckis j någhon aff tina portar sigh til godho/och skalt icke bedröffua honom.

Ingen skökia skal wara ibland Jsraels döttrar/och ingen bolare ibland Jsraels söner.

Tu skalt icke båra skökio löön eller hundapenningar vthi HERRANS tins Gudz hws / aff någhrahanda löffte / ty bådhe år HERRANOM tinom Gudh een styggelse.

Exodi 22.

Tu skalt icke ockra på tinom brodher / antingen medh penningar eller fetalia/eller medh någhon ting ther man medh ockra kan / på them fremmande må tu ockra/men icke på tinom brodher / på thet HERREN tin Gudh skal welsigna tigh j alt thet tu företagher j landena tijt tu kommer til at intagha thet.

Når tu gör HERRANOM tinom Gudh itt löffte / så skalt tu icke fördröya at hålla thet/ty HERREN tin Gudh warder thet vthkråffiandes aff tigh/och thet bliffuer tigh reknat til synd/Om tu intet löffte loffuar/ så år thet tigh ingen synd. Hwadh aff tina leppar vthgångit år / thet skalt tu hålla och göra ther effter/ såsom tu HERRANOM tinom Gudh medh frijwilia loffuat haffuer/thet tu medh tinom munn talat haffuer.

Når tu gåår j tins nåstas wijngård / så må tu åta aff wijnbåren så mykit tigh teckis/ til tess tu bliffuer mått / men tu skalt intet tagha medh tigh j tino kårille.

Når tu gåår j tins nåstas sådh/så må tu affplocka ax/men medh liyan skalt tu icke gå ther til.

XXIIII. Capitel.

Skiliobreeff.

Matth. 5. och 19.

OM någhor tagher sigh hustru / och åchtar henne / och hon icke finner ynnest för hans öghon för någhon olust skul / så skal han scriffua itt skiliobreeff / och få henne j handena/och låta henne vthu sitt hws. Når hon vthu hans hws gången år / och gåår til och bliffuer eens annars manz hustru / och then samme andre mannen warder henne ock ogunstugh/ och scriffuer itt skiliobreeff/och fåår henne j handena/ och låter henne vthu sitt hws/Eller om then samme andre mannen döör / som henne til hustru toogh/

toogh / så kan hennes förste man som henne vthdreeff icke tagha henne igen/at hon bliffuer hans hustru/effter thet at hon år oreen / ty thet år een styggelse för HERRANOM/på thet at tu icke skal komma landet j synd/ som HERREN tin Gudh tigh til arffs giffua skal.

Supra 20.

Om någhor haffuer nyligha taghit sigh hustru / han skal icke dragha vth j håårfård/och man skal intet leggia honom vppå / han skal wara frij j sina hwse itt åår igenom / at han må wara gladh medh sinne hustru som han taghit haffuer.

Tu skalt icke til pant tagha vndersteneri och offuerstenen j quernenne/ ty han haffuer satt tigh siålena til pant.

Exodi 21. 1.Timo.1.

Om någhor warder funnen then som stiål ena siål vthaff sina brödher vthaff Jsraels barnom/ och försetter eller sålier henne / then tiuffuen skal dråpas/at tu skilier thet onda jfrå tigh.

Leuit.13. och 14.

Nume.12.

Tagh tigh wara för then plåghon spitelskona / at tu medh flijt håller och gör alt thet som Presternar Leuiternar låra tigh / och som the biudha idher/thet skolen j hålla/och göra ther effter. Kom j högh hwadh HERREN tin Gudh giorde medh MirJam på wåghenom tå j droghen vthu Egypten.

Om tu någhot borghar tinom nåsta / så skalt tu icke gå j hans hws/ och tagha honom en pant aff/ vthan tu skalt stå vthan före / och then som tu borghat haffuer skal båra sin pant vth til tigh. År han nödhstelt/ så skalt tu icke gå och leggia tigh soffua medh hans pant/vthan skalt giffua honom hans pant igen når solen nedher gåår/at han må soffua j sijn klådher och welsigna tigh. Thet warder tigh reknat för HERRANOM tinom Gudh til retferdugheet.

Leuit.19.

Tu skalt icke förhålla lönen för then som torfftigh och fattigh år ibland tina brödher/eller för fremlingenom som j tino lande eller j tina portar år/vthan skalt giffua honom samma daghẽ sijn löön/at solen ther medh icke nedher gåår / effter han nödhstelt år/och ther med vppehåller sina siål/ på thet han icke skal ropa til HERRAN offuer tigh/ och thet warder tigh til synd.

Ezech.18.

Fådhernar skola icke döö för barnen / ey heller barnen för fådhernar/ vthan huar och en skal döö för sina synd. Tu skalt icke böya fremlingens eller thens fadherlöses rett/Och skalt icke tagha enkiöne hennes klådher aff til pant/Ty tu skalt j hoghkomma/at tu haffuer warit en tråål j Egypten/och HERREN tin Gudh haffuer tigh tådhan löst/therföre biudher iagh tigh at tu thetta gör.

Leuit. 19. och 23.

Når tu haffuer berghat aff tinom åker/och tu en kerffua förgåtit haffuer på åkrenom/så skalt tu icke vmwenda och tagha honom / vthan han skal höra fremlingenom /them fadherlösa och enkionne til/på thet at HERREN tin Gudh skal welsigna tigh j all tijn henders werck. Når tu affrist haffuer aff titt oliotråå/så skalt tu icke sedhan på nyyt affrista/thet skal höra fremlingenom / them fadherlösa och enkionne til. Når tu tin wijngård affborghet haffuer / så skalt tu icke sedhan på nyyt hemta/ thet skal höra fremlingenom/them fadherlösa och enkionne til. Och skalt j hoghkomma/ at tu haffuer warit en tråål j Egyptj land / therföre biudher iagh tigh / at tu thetta gör.

XXV. Capitel.

OM een tråtta år emellan mån/så skal man haffua them fram för retten/och döma emellan them / och giffua them retferdigha rett/ och then ogudhachtigha fördöma. Och om then ogudhachtighe haffuer förtient hugg/skal domaren biudha honom falla nedher/

 och the

och the skola in för honom slå honom/effter thet måått och taal som misger-
ningen kråffuer. När man honom fyratiyo slagh giffuit haffuer / skal man [2. Corin. 11]
icke meer slå/på thet (om man meer slåår) han icke skal förmykit slaghen
warda/och tin brodher styggeligh warder för tijn ögon. [1. Corin. 9]
Tu skalt icke binda munnen til på oxanom/ som tröskar. [1. Timo. 5]
När brödher boo til hopa/och en döör vthan barn/så skal thens dödhas
hustru icke tagha någhon fremmanda man vthan til / vthan hennes swå- [Ruth 4]
gher skal ingå til henne och tagha henne til hustru/ och befrynda henne / och [Matth. 22]
then förste sonen som hon födher/skal nempnas effter hans dödha brodher/
at hans nampn icke nedherlegges j Jsrael.
Om mannenom icke teckes at han tagher sina swågersko / så skal hans
swågerska vpgå til porten för the åldsta / och såya / Min swågher nekar
sigh wilia vpweckia sinom brodher nampn j Jsrael / och wil icke haffua
migh til hustru. Så skola the åldste j stadhenom låta kalla honom/ och tala
medh honom. Om han tå ståår och sågher/Migh faller icke j sinnet at ta-
gha henne/Så skal hans swågerska trådha til honom in för the åldsta/och
dragha honom en skoo aff hans föter / och spotta vppå honom / och skal
swara och såya/Så skal man göra huariom och enom som sins brodhers
hws icke vpbyggia wil/ Och hans nampn skal heta j Jsrael/ Thens barföt-
tes hws.
Om twå mån trätta tilhopa/och eens theras hustru löper til/at hon wil
vndsettia sin man jfrå hans hand som honom slåår / och recker sina
hand vth/och fattar honom om hans hemligh ting / så skalt tu hugga hen-
ne handena aff/och titt ögha skal icke skona henne. [Leuit. 19]
Tu skalt icke haffua tweggehanda wight j tinom säck / större och min-
dre/och j tina hwse skal icke wara tweggehanda Skeppa / större och min-
dre. Tu skalt haffua ena fulla och retta wight/och ena fulla och retta Skep-
po/på thz at tu skalt lenge leffua på landena som HERREN tin Gudh
tigh giffua skal/Ty then som thetta gör / han år HERRANOM tinom
Gudh een styggelse/såsom ock alle the som illa göra.
Kom j hogh hwadh the Amalekiter giorde tigh vppå wäghenom / tå [Exodi 17]
j droghen vthu Egypten/huru the komo emoot tigh på wäghenom / och
slogho tina efftersta/alla the swagha som efferst drogho/når tu mödd och
trött wast/och the fruchtadhe icke Gudh. När nu HERREN tin Gudh
låter tigh komma til roo jfrå alla tina fiendar omkring tigh j landena som [1. Reg. 15]
HERREN tin Gudh tigh giffuer til arffs til at intagha/ så skalt tu vth-
skrapa the Amalekiters åminnelse vnder himmelen. Thet förgåt icke.

XXVI. Capitel.

NÄr tu kommer in j landet/som HERREN tin Gudh tigh
til arffs giffua skal/och tu tagher thet in/och boor ther/ så
skalt tu tagha allahanda landzens första fruchter som aff ior-
denne komma/ som HERREN tin Gudh tigh giffuer/
och skalt leggia them vthi en korgh / och gå bortt på thet
rwm som HERREN tin Gudh vthwäliandes warder/
at hans nampn ther boo skal/ Och skalt gå til presten/ som på then tijdhen
år/och såya til honom/ Jagh förkunnar på thenna dagh HERRANOM
tinom Gudh/at iagh år kommen in vthi thet land/ som HERREN wå-
rom fädhrom sworit haffuer til at giffua oss.
Och presten skal tagha korghen vthu tinne hand/och settia honom nedh
för HERRANS tins Gudz altare. Tå skalt tu swara och såya för HER-
RANOM tinom Gudh/The Syrer wille förgöra min fadher/han droogh
nedher

nedher j Egypten / och war ther en fremling medh fögho folck / Och
wardt ther itt stoort / starckt och mykit folck. Men the Egyptier handla-
dhe illa medh oss/och twingadhe oss / och ladhe en hård tråldom på oss. Tå
ropadhe wij til HERRAN wåra fädhers Gudh/och HERREN hörde
wårt roop/ och sågh wårt elende ångest och nödh / och förde oss vthu
Egypten medh wellugha hand och vthrecktom arm / och medh stoor för-
färilse genom tekn och vnder/och förde oss på thetta rwmet / och gaff oss
thetta landet/ther miölk och hånogh vthi flyter. Och therföre bäår iagh nu
här fram landzens första frucht/som tu HERRE migh giffuit haffuer. Och
så skalt tu låta thet ther för HERRANOM tinom Gudh/och tilbidia för
HERRANOM tinom Gudh/och wara gladh offuer alt thet godha som
HERREN tin Gudh haffuer giffuit tigh / och tino huse/tu och Leuiten/
och fremlingen som när tigh år. [Supra 14.]
När tu haffuer til hopa samlat alla tiyenden aff tin åårswext j tridie
årena huilket år itt tiyendaåår / så skalt tu giffua Leuitenom / fremlingenom/
them fadherlösa/och enkionne/at the mågha åta j tinom port / och warda
måtte. Och skalt såya för HERRANOM tinom Gudh / Jagh haffuer
här framburit thet som helghat år aff mino huse / och haffuer giffuit thet
Leuitenom/fremlingenom / them fadherlösa och enkionne / effter alt titt
bodh/som tu migh budhit haffuer. Jagh haffuer icke gåått vthoffuer titt
bodh/eller förgätit thet. Jagh haffuer icke åtit ther aff j minne sorgh. Jagh
haffuer intet taghit ther aff j oreenligheet. Jagh haffuer intet ther aff giff-
uit til the dödha. Jagh haffuer warit HERRANS mins Gudz röst hö-
rugh/Och haffuer giordt alt thet tu migh budhit haffuer. See här nedher
aff tinne helgha boning aff himmelen / och welsigna titt folck Jsrael / och
landet som tu oss giffuit haffuer/såsom tu wåra fädher sworit haffuer itt
land ther miölk och hannogh vthi flyter.

(sorgh) Gudz offer skal wara lustight/ heligt och reent/ ther före skal man ther icke aff åta når han år söriande eller oreen.

J dagh haffuer HERREN tin Gudh budhit tigh / at tu effter all [Supra 7.]
thenna bodh och retter göra skalt/så at tu håller them / och gör ther effter
aff allo hierta/och aff allo siål. HERRANOM haffuer tu thet tilsagdt
j thenna dagh/at han skal wara tin Gudh / och tu skalt wandra j alla hans
wäghar/och hålla hans lagh/bodh och retter/och lydha hans röst. HER-
REN haffuer tigh tilsagdt j dagh/at tu skalt wara hans eghit folck / så-
som han tigh sagdt haffuer/at tu skalt hålla all hans bodh/och han skal gö-
ra tigh thet höghsta/och tu warder prisat/ loffuat och årat offuer alt folck
som han giordt haffuer/på thet tu skalt wara HERRANOM tinom
Gudh itt helight folck/såsom han sagdt haffuer.

XXVII. Capitel.

OCh Mose samt medh the åldsta j Jsrael bödh folckena/
och sadhe/Behåller all the bodh som iagh biudher idher
j dagh/Och på then tijdhen når j offuer Jordan draghen
in j landet som HERREN tin Gudh tigh giffuande
warder/skalt tu vpresa stora stenar / och plåstra them
medh kalk/och ther på scriffua all tesse laghsens ord/når
tu ther offuer kommer / på thet tu skalt komma j landet
som HERREN tin Gudh tigh giffua skal / itt land ther miölk och han-
nogh vthi flyter/såsom HERREN tina fädhers Gudh tigh sagdt haff-
uer.
När j nu gåån offuer Jordan / så skole j sådana stenar vpresa (om [Exodi 20.]
huilka iagh idher j dagh biudher) på thet berghet Ebal / och plåstra them
medh kalk/ Och skalt ther sammastädz vpbyggia HERRANOM ti-

 nom

nom Gudh itt altare aff steen ther intet jern kommer widh / aff helom stenom skalt tu byggia thet altaret HERRANOM tinom Gudh / och offra ther vppå brenneoffer HERRANOM tinom Gudh / och skalt offra tackoffer / och ther sammastädhes äta och wara gladh för HERRANOM tinom Gudh / Och skalt scriffua på stenanar all tesse laghsens ord clarligha och liusligha.

Och Mose samt medh Presternar Leuiternar taladhe medh hela Israel / och sadhe / Merck och hö̊r til Israel / På thenna daghen ästu worden HERRANS tins Gudz folck / at tu skalt lydhugh wara HERRANS tins Gudz rö̊st / och gö̊ra effter hans bodh och retter som iagh biudher tigh j dagh.

Och Mose bö̊dh folckena på samma daghen / och sadhe / Tesse skola stå på thet berghet Grisim / til at welsigna folcket / när j offuer Jordan gångne ären / Symeon / Leuj / Juda / Isaschar / Joseph och Ben Jamin. Och tesse skola stå på thet berghet Ebal / til at förbanna / Ruben / Gad / Asser / Sebulon / Dan och Naphthalj. Och Leuiternar skola begynna / och såya til huar man aff Israel medh clara rö̊st.

Förbannat ware then som gö̊r en affgudh eller gutit beläte / HERRANS styggelse / itt werck som konstenäres hender giordt haffua / och setter thet hemligha. Och alt folcket skal swara och såya / Amen. Leuit. 20. Matth. 15.

Förbannat ware then som bannar sin fadher eller modher / Och alt folcket skal swara och såya / Amen.

Förbannat ware then som flytter sins nästas råå merke / Och alt folcket skal såya / Amen.

Förbannat ware then som låter en blindan fara will på wäghenom / Och alt folcket skal såya / Amen.

Förbannat ware then som bö̊yar fremlingens / tess fadherlö̊sas / och enkionnes rett. Och alt folcket skal såya / Amen.

Förbannat ware then som ligger när sins fadhers hustru / at han vptecker sins fadhers teckilse / Och alt folcket skal såya / Amen.

Förbannat ware then som beligger någhon fänat / Och alt folcket skal såya / Amen.

Förbannat ware then som ligger när sinne syster / then hans fadhers eller modhers dotter är / Och alt folcket skal såya / Amen.

Förbannat ware then som ligger när sinne swåro / Och alt folcket skal såya / Amen.

Förbannat ware then som slår sin nästa hemligha / Och alt folcket skal såya / Amen.

Förbannat ware then som tagher mutor / at han eens oskyllugs blodz siäl slå skal / Och alt folcket skal såya / Amen.

Förbannat ware then som icke fulkompnar all thenna laghsens ord / så at han gö̊r ther effter / Och alt folcket skal såya / Amen. Galat. 3.

XXVIII. Capitel.

OCh om tu HERRANS tins Gudz rö̊st lydhugh är / at tu behåller och gö̊r all hans bodh / som iagh biudher tigh j dagh / så skal HERREN tin Gudh gö̊ra tigh hö̊gst offuer alt folck på iordenne / Och all thenna welsignelsen skola komma offuer tigh / och drabba på tigh / therfö̊re at tu haffuer warit HERRANS tins Gudz rö̊st hö̊rugh. Welsignat skalt tu wara vthi stadhenom / welsignat på åkrenom / welsignat skal wara tins lijffzfrucht / tins landz frucht / och fruchten aff tinom booscap / och fruchten aff titt fää / fruchtē aff tijn fåår. Welsignat warder tin korgh / och tina offuerleeffuor. Welsignat skalt tu wara när tu ingåår / welsignat när tu vthgåår.

Och HERREN skal tina fiendar som sigh emoot tigh resa / låta falla för tigh. På en wägh skola the komma vth emoot tigh / och på siw wäghar flyy för tigh. HERREN skal biudha welsignelsen at hon är medh tigh j titt wisthws / och j alt thet tu fö̊retagher / och skal welsigna tigh j landena som HERREN tin Gudh tigh giffuit haffuer.

HERREN skal vpretta tigh sigh til itt helight folck / såsom han tigh sworit haffuer / therfö̊re at tu HERRANS tins Gudz bodh håller / och wandrar j hans wäghar / at all folck på iordenne skola see at tu nemd är effter HERRANS nampn / och skola fruchta tigh. Och HERREN skal gö̊ra / at tu skalt offuerflö̊dha j alla åghodelar / j tinne lijffzfrucht / j tins booscaps frucht / j tins åkers frucht / på landena som HERREN tina fädher sworit haffuer tigh til at giffua.

Och HERREN skal ö̊pna tigh sina godha håffuor / himmelen / at han skal giffua tino lande regn j sinom tijdh / och at han skal welsigna all tina henders werck / och tu skalt läna myklo folcke / och tu skalt tagha til lååns aff ingom. Och HERREN skal gö̊ra tigh til hoffuudh och icke til stiert / och skalt altijdh sweffua offuan vppå / och icke vnderliggia / therfö̊re at tu är lydhugh HERRANS tins Gudz bodh / som iagh tigh biudher j thenna dagh / til at hålla och gö̊ra / och haffuer icke wikit jfrå någhot thet ord som iagh biudher tigh j dagh / huarken på then hö̊ghra sidhon eller på then wenstra / så at tu effterfolgde andra Gudhar / til at tiena them.

Leuit. 26. Om tu ock icke lydher HERRANS tins Gudz rö̊st / så at tu håller och gö̊r all hans bodh och retter / som iagh biudher tigh j dagh / så skola all tesse förbannelsen komma offuer tigh / och drabba på tigh. Förbannat skalt tu wara j stadhenom / förbannat på åkrenom / förbannat skal wara tin korgh och tina offuerleeffuor / förbannat skal wara tins lijffzfrucht / tins landz frucht / fruchten aff titt fää / fruchten aff tijn fåår / förbannat skalt tu wara när tu ingåår / förbannat när tu vthgåår.

Exodi 9. HERREN skal senda ibland tigh armodh / ofridh och orådh / offuer alt thet tu tagher tigh fö̊re at gö̊ra / til tess han förgö̊r tigh / och förderffuar tigh snarligha / för tina onda gerningar skul / at tu migh offuergiffuit haffuer. HERREN skal låta pestilentie lodha widh tigh / til tess han gö̊r enda medh tigh på landena tijt tu kommer til at intagha thet. HERREN skal slå tigh medh swulnat / skelffuo / heta / brenno / torrheet och bleekheet / och skal förfö̊lia tigh / til tess han förgö̊r tigh.

Himmelen som offuer titt hoffuudh är / skal wara som koppar / och iorden vnder tigh såsom jern. HERREN skal giffua tino lande stofft och asko för regn aff himmelen offuer tigh / til tess han förgö̊r tigh. HERREN skal låta slå tigh för tina fiendar / på en wägh skalt tu dragha vth til thiin / och på siw wäghar skalt tu flyy jfrå them / och skalt warda förströdd kring om all rike på iordenne. Tin lekamen skal til maat wara allom himmelens fo̊ghlom / och allom wildiwrom på iordenne / och ingen skal wara som them aff driffuer. Roma. 1.

HERREN skal slå tigh medh Egyptes bö̊ld / medh fijkbö̊lder / medh skabb och klådha / så at tu icke skal kunna warda heel / HERREN skal slå tigh medh vrsinnogheet / blindheet / och hiertans rasande. Och tu skalt famla om middaghen såsom en blinder famlar j mö̊rkret / och skalt ingen lycko haffua på tina wäghar.

Och skalt lijdha wold och orett så lenge tu leffuer / och ingen skal hielpa tigh. Tu skalt troloffua tigh hustru / men en annan skal soffua när henne. Tu skalt byggia tigh hws / men en annan skal boo ther vthi. Tu skalt plantera wijngård / men tu skalt icke berghan. Tin oxe skal för tijn ö̊ghon slachtat

 warda

warda / men tu skalt intet få åta aff honom. Tin åsne skal för tijn ōghon medh wold taghen warda / och skal tigh intet igengiffuin warda. Tijn fäår skola warda giffuin tinom fiendom / och ingen skal hielpa tigh.

Tine söner och tina döttrar skola andro folcke giffne warda / så at tijn ōghon skola see ther vppå / och vpgiffuas offuer them daghligha. Och ingen starkheet skal wara j tina hender. Fruchten aff tino lande / och alt titt arbete skal itt folck förtära som tu intet kenner. Och tu skalt orett lijdha / och förtryckt warda j alla tina daghar / och skalt vrsinnogh bliffua för sådana syyn som tijn ōghon see skola.

HERREN skal slå tigh medh een ond böld på knään / och vppå beenkalffuana / at tu icke skal kunna helas jfrå footbiellet in til hiessan.

HERREN skal driffua tigh och tin Konung / som tu offuer tigh satt haffuer til itt folck / som tu intet kenner eller tina fädher / och ther skalt tu tiena andra Gudhar / stockar och stenar. Och skalt warda til een gruffuelse och til itt ordspråck och gabberij ibland all folck tijt HERREN tigh driffuit haffuer.

Tu skalt mykin sädh föra vth på markena / och litet införa / ty gräshoppor skola thet vpäta. Tu skalt plantera och bruka wijngård / men intet winet dricka eller hemta / ty matkar skola förtärat. Tu skalt haffua olioträä j allom tinom landzendom / men tu skalt icke smöria tigh medh olionne / ty titt olioträä skal vpryckt warda / Söner och döttrar skalt tu födha / och doch intet haffua them / ty the skola warda bortförde. All tijn trää och tijns landz frucht skal ohyra förtära. Miche. 6. Haggai 1.

Fremlingen som när tigh är skal stigha offuer tigh / och altijdh bliffua öffuerst / Men tu skalt stigha nedher och altijdh liggia vnder. Han skal låna tigh / men tu skalt intet låna honom / Han skal wara hoffuudhet / och tu skalt wara stierten.

Och all thenna förbannelsen skola komma offuer tigh / och förfölia tigh / och drabba vppå tigh til tess tu bliffuer om intet / therföre at tu HERRANS tins Gudz röst icke hördt haffuer / at tu motte hållet hans bodh och retter / som han tigh budhit haffuer. Therföre skola tekn och vnder warda på tigh och tinne sädh til ewigh tijdh / at tu icke haffuer tient HERRANOM tinom Gudh medh gladt och lustigt hierta / tå tu allahanda nogh hadhe. Och tu skalt tiena tinom fienda / som HERREN tigh tilskickandes warder / j hunger och törst / j nakonheet / och allahanda nödh. och han skal leggia på tin hals itt jern oock / til tess han förgör tigh.

HERREN skal låta folck komma på tigh fierran effter jfrå werldennes enda / såsom en örn flygher / hulkes måål tu icke förstå kan / Itt skamlöst folck / thz icke skal haffua försyyn för thens gamlas person / ey heller miskund för then vnga / Och skal förtära fruchtena aff tin booscap / och fruchten aff titt land / til tess han förgör tigh / och skal intet låta tigh quart bliffua / j korn / wijn / olio / j frucht aff fää eller fäår / til tess han gör tigh om intet / Och skal trengia tigh j alla tina portar / til tess han nedherlegger tina högha och fasta murar / ther tu på förlåter tigh j allo tino lande / och tu skalt trengd warda j alla tina portar j hela tina lande / som HERREN tin Gudh tigh giffuit haffuer.

Tu skalt åta fruchten aff titt eghit lijff / tins sons och tinne dotters köt / som HERREN tin Gudh tigh giffuit haffuer / j then ångest och nödh / som tin fiende tigh vthi twinga skal / så at en man som tilförenna kräseligha och j mykin welluust ibland idher leffuat haffuer / skal missunna sinom brodher och hustrunne som j hans fampn är / och sonenom som än nu igenleeffder är aff hans söner / at giffua näghrom thera aff sins sons köt / ther han aff åter / effter han nu intet meer haffuer aff alla sina äghodelar / j then ångest och nödh som tin fiende tigh med twinga skal vthi alla tina portar. Tren. 4. 4. Reg. 6.

Een

Een quinna ibland idher / som tilförenna kräseligha och j welluust leffuat haffuer / så at hon icke haffuer försökt settia sin foot på iordena för kräseligheet och welluust skul / hon skal icke vnna mānenom som j hennes fampn är / och sinom son / och sinne dotter efferbyrdena som emellan hennes been vthgången är / ja ock sina söner som hon födt haffuer / för ty the skola åta them hemligha för allahanda brist skul j then ångest och nödh / medh hulko tin fiende tigh twinga skal j tina portar.

Om tu icke håller och gör all tesse laghsens ord som j thenna bokenne scriffuin äro / så at tu fruchtar thetta herligha och förskreckeligha nampnet / HERRAN tin Gudh / så skal HERREN vnderligha haffua sigh medh tigh / medh plågho på tigh och tina sädh / medh stora och longsama plåghor / medh onda och longsama krankheter / och skal wenda til tigh alla the Egyptiska siwkdomar ther tu rädhes före / och the skola lodha widh tigh. Ther til alla krankheter och alla plåghor som icke screffna äro j tesse laghbook / skal HERREN tin Gudh låta komma offuer tigh / til tess at han förgör tigh / och fögho folck skal offuerbliffua aff idher / som tilförenna woren såsom stiernonar på himmelen för mykinheet skul / therföre at tu icke lyydt haffuer HERRANS tins Gudz röst.

Och såsom HERREN tilförenna fröghdadhe sigh offuer idher / at han giorde idher gott och förökadhe idher / så skal han fröghda sigh offuer idher / at han förderffuar idher och om intet gör / och j warde förstörde jfrå landena ther tu nu indragher til at intagha thet. Ty HERREN skal förstingra idher ibland all folck / jfrå then ena werldennes enda in til then andra / och ther skalt tu tiena andra Gudhar som tu intet kenner / eller tine fädher / stock och steen.

Och ibland the folck skalt tu intet wist heman haffua / och tijn footbielle skola ingen huilo få / ty HERREN skal giffua tigh ther itt bäffuande hierta / och wanmechtugh ōghon / och een förwissnadha siäl / så at titt lijff skal wara hengiandes för tigh Dagh och natt skalt tu rädhas / och skalt icke wara wiss på titt lijff. Om morghonen skalt tu säya / Ah thet iagh måtte leffua til afftonen / och om afftonen skalt tu säya / Ah thet iagh måtte leffua til morghonē för tins hiertas stora reddhugha som tigh förskreckia skal / och för thet som tu medh tijn ōghon see skal.

Och HERREN skal föra tigh skippom full åter in vthi Egypten / på then wäghen om hulken iagh sadhe / Tu skalt icke meer see honom / Och skolen warda sälde idhrom fiendom til trälar och trälinnor / och ther skal ingen wara som köpa wil.

XXIX. Capitel.

TEsse äro förbundzens ord / som HERREN bödh Mose at göra medh Israels barnom vthi the Moabiters land annan gong / sedhan han thet samma medh thim giordt hadhe j Horeb. Och Mose kalladhe hela Israel / och sadhe til them / J haffuen seedt alt thet HERREN för idhor ōghon giordt haffuer j Egypten Pharao medh alla hans tienare / och hela hans land / the stora frelstilse som tijn ōghon seedt haffua / och thz war stoor tekn och vnder. Och HERREN haffuer än nu in til thenna dagh icke giffuit tigh itt hierta som förstondugt wore / ōghon som see kunde / och öron som höra kunde. Esaie 6.

Han haffuer låtit idher wandra j öknenne j fyratiyo åår / idher klädher äro icke förslitin worden på idher / och tina skoor äro icke föråldradhe på tina fötter / J åten intet brödh / och intet wijn drocken eller starcka drycker / Supra 8.

på thet

på thet at tu skulle weta / at iagh är HERREN idhar Gudh.

Och tå j komen på thetta rwmet / droogh vth Sihon Konungen j Hesbon / och Og Konungen j Basan til at strydha medh oss / och wij sloghho them / och togho theras land in / och gåffuom thet the Rubeniter och Gaditer / och then halffua slechtenne aff the Manassiter til arffuedeel / Så hållen nu thetta förbundz ord / och görer ther effter / på thet j skolen wijsligha handla j alt thet j gören. *supra 3. Nume. 21*

J ståån alle j dagh för HERRANOM idhrom Gudh / the öffuerste j idhra slechter / Jdhre åldste / idhre embetzmän / huar och en j Jsrael / idhor barn / idhra quinnor / fremlingen som j titt läghre är / bådhe tin wedhahuggare och tin watudraghare / at tu skalt ingå vthi HERRANS tins Gudz förbund / och j then eedh som HERREN tin Gudh medh tigh gör j dagh / på thet han skal j thenna dagh vpretta tigh sigh til folck / och han skal wara tin Gudh / såsom han tigh sagdt haffuer / och såsom han tina fädher Abraham / Jsaac / och Jacob sworit haffuer.

Ty iagh gör icke thetta förbundet och thenna eedhen medh idher allena / vthan bådhe medh idher som j dagh här ären och ståån här medh oss för HERRANOM wårom Gudh / och medh them som j dagh här icke medh oss äre / För ty j weten huru wij boodde j Egypti land och drogho mitt igenom Hedhninganar / genom huilka j foren / och såghen theras styggelse / och theras affgudhar / stock och steen / silffuer och gull / som när them war.

At til ewentyrs icke någhon är ibland idher man eller quinna / eller een slecht / eller ått / som sitt hierta j dagh wendt haffuer jfrå HERRANOM wårom Gudh / så at han wil borttgå / och tiena tesse folcks Gudhar / och warder til ewentyrs een root ibland idher som galla och malört bäär. Och än doch han än hörer thenna förbannelsens ord / welsignar han sigh likawel j sino hierta / och sågher / Thet warder icke än så ondt / Jagh wil wandra såsom mitt hierta teckis / och warda altså the druckne medh the torstugha förtapadhe. *Ebre. 12. Acto. 8.*

(så ondt) Så såya the ogudhacthighe och otrogne.
(the druckne) Thet är / at bådhe lårare och låriunge skola warda förtapadhe.

Tå skal HERREN icke wara honom nådhelighen / vthan tå skal hans wredhe och nijtt hempnas offuer then mannen / och på honom skola all thenna förbannelsen leggia sigh som j thenna bokenne scriffuen äro. Och HERREN skal vthskrapa hans nampn vnder himmelē / och skal aff skilia honom til thet ondt är / vthu all Jsraels slechter effter all förbundzens förbannelsē / som j tesse laghbock scriffuen äro.

Och så skal tå idhor affködha såya / idhor barn som effter idher vpkomma / och the fremmande som fierran longwegs komma / när the see thetta landzens plågho / och the kranckheter som HERREN them medh beswårat haffuer / at han alt theras land medh swaffuel och salt förbrendt haffuer / så at thet icke kan sådt warda / ey heller wexer / ey heller någhon ört vpgåår / Lika såsom Sodom / Gomorra / Adama / och Zeboim vmstörte äro / huilka HERREN j sinne wredhe och grymheet vmstörte. *Genes. 19.*

Så skola all folck såya / Hwj haffuer HERREN så giordt tesso landena? Hwadh är thenna hans stora grymma wredhe? Tå skal man såya / Therföre at the haffua gååt jfrå HERRANS theras fädhers Gudz förbund / som han medh them giordt hadhe / tå han förde them vthu Egypti land / och the äro borttgångne och haffua tient andra Gudhar / och tilbidhit them / sådana gudhar som the intet kende / och them the intet tilhörde / Therföre haffuer HERRANS wredhe förgrymmat sigh offuer thetta land / så at han haffuer lätit komma offuer them / all the förbannelse / som j tesse book scriffuen stå. Och HERREN haffuer driffuit them vthu theras land medh stora wredhe / grymheet och ogunst / och kastat them vthi itt annat land / såsom thet j thenna dagh befinnes. *3. Reg. 9. Jerem. 22.*

HERRANS wår Gudz * heemligheet är vppenbarat oss och wårom barnom til ewigh tijdh / at wij all tesse laghsens ord göra skole.

** (heemligheet) Som han wille såya / Gud haffuer vppenbarat oss Judomen sin wilia för alt ånat folk / Therföre skola wij ock wara tess flitelighare.*

XXX. Capitel.

NÄr nu alt thetta kommer offuer tigh / antingen welsignelsen eller förbannelsen / som iagh tigh föresatt haffuer / och tu begynnar leggia på hiertat huru tu är jbland Hedhningar tijt HERREN tin Gudh tigh fördriffuit haffuer / och tu vmwender tigh til HERRAN tin Gudh / så at tu lydher hans röst / tu och tijn barn aff allo hierta / och aff allo siäl / j alt thet som iagh biudher tigh j thenna dagh / så skal HERREN tin Gudh wenda titt fengilse / och förbarma sigh offuer tigh / och skal åter församla tigh vthu all folck / tijt HERREN tin Gudh tigh förskingrat haffuer. *Psal. 106.*

Om tu wore borttdriffuin alt in til himmelens enda / så skal doch HERREN tin Gudh församla tigh tådhan / och hemta tigh tådhan / och skal låta tigh komma j thet land som tina fädher besittit haffua / och tu skalt thet intagha / och han skal göra tigh gott / och föröka tigh offuer tina fädher. Och HERREN tin Gud skal omskära titt hierta / och tinne sädz hierta / at tu HERRAN tin Gudh elska skalt aff allo hierta / och aff allo siäl / på thet at tu må leffua. Men thenna förbannelsen skal HERREN tin Gudh alla låta komma vppå tina fiendar / och vppå them som tigh hata och förfölia. *Ro. 2. Jerem. 4.*

Men tu skalt vmwenda tigh / och lydha HERRANS röst / at tu gör all hans bodh / som iagh biudher tigh j dagh / Och HERREN tin Gudh skal giffua tigh lycko j alla tina henders gerningar / j tins lijffz frucht / j tins booscaps frucht / j tins landz frucht / at thet kommer tigh til godho / ty HERREN skal wenda sigh / så at han skal fröghda sigh offuer tigh / tigh til godho / såsom han sigh offuer tina fädher fröghdat haffuer / therföre at tu HERRANS tins Gudz röst lydher / til at hålla hans bodh och retter som screffne äro j tesso laghbook / så framt tu wender tigh til HERRAN tin Gudh aff allo hierta / och aff allo siäl.

(til godho) Ty the ogudhachtighe haffua ock wel gott nogh på werldenne / men thet kommer thm̄ intet til godho.

Ty thet bodhet som iagh biudher tigh j dagh / är tigh icke fördolt / ey heller förfierran / ey heller j himmelen / så at tu måtte såya / Hoo wil fara oss vp j himmelen / och hemta oss thet / at wij måghe hörat och görat? Thet är icke heller på hinsidhon haffuet / så at tu måtte såya / Hoo wil fara oss offuer haffuet och hemta oss thet / at wij måghe hörat och görat? Ty ordet är gäska hardt när tigh / j tinom munn / och j tino hierta / at tu thet göra må. *Roma. 10*

Sij / iagh haffuer j dagh satt tigh före liffuet och thet godha / dödhen och thet onda / thet iagh biudher tigh j dagh / at tu skalt elska HERRAN tin Gudh / och wandra j hans wäghar / och hålla hans bodh / lagh och retter / och få leffua / och warda förökat / och HERREN tin Gudh skal welsigna tigh j landena ther tu indragher til at intagha thet.

Men wender tu titt hierta och lydher icke / vthan låter förföra tigh så at tu tilbedher andra Gudhar / och tienar them / så förkunnar iagh idher j dagh / at j skolen förgåås / och icke lenge bliffua j landena ther tu indragher offuer Jordan / thet at intagha.

Jagh tagher j dagh himmel och iord til witne offuer idher / iagh haffuer satt idher före liffuet och dödhen / welsignelse och förbannelse / at tu skalt vthwälia liffuet / och tu och tijn sädh måghen leffua / at j skolen elska HERRAN idhar Gudh / och lydha hans röst / och hålla idher in til honom. Ty thet är titt lijff och tin longa ålder / at tu må boo j landena / som HERREN tina fädher Abraham / Jsaac / och Jacob sworit haffuer them at giffua.

Och

XXXI. Capitel.

OCh Mose gick bortt/och taladhe thenna orden medh hela Israel/och sadhe til them/ Jagh är j dagh hundradhe och tiwghu åra gammal/iagh kan icke meer vth och ingå. Ther til haffuer HERREN sagdt til migh/ Tu skalt icke gå offuer thenna Jordan / HERREN tin Gudh skal sielffuer gå för tigh / Han skal sielff förgöra tesse folck för tigh/så at tu skalt tagha them in / Josua skal gå för tigh ther offuer/såsom HERREN sagdt haffuer/Och HERREN skal göra them såsom han giordt haffuer Sihon och Og the Amoreers Konungar/och theras lande/huilka han förgiordt haffuer.

Når nu HERREN giffuer them för idher / så skole j göra them effter all the bodh som iagh idher budhit haffuer/Waren tröste / och widh gott moodh/ Fruchter idher intet och gruffuer idher intet för them / ty HERREN tin Gudh skal sielffuer wandra medh tigh/och skal icke dragha handena jfrå/ ey heller förlata tigh.

Och Mose kalladhe Josua/och sadhe til honom för hela Israels öghon/ War tröst och widh gott moodh/ty tu skalt föra thetta folcket j landet/som HERREN thera fädher sworit haffuer them at giffua/och skalt vthskiffta thet emellan them. Men HERREN som sielffuer gåår för idher / han skal wara medh tigh/och icke dragha handena jfrå / icke heller förlåta tigh/ Fruchta tigh intet/ och förskreck tigh intet.

Och Mose screff thenna laghen och fick Presternar Leuj söner / som båro HERRANS förbundz Arck/och allom Israels åldstom/ och bödh them/ och sadhe. Jw effter siw åår tå frijåret är / på löff hyddohöghtijdhenne/tå hela Israel kommer til at betee sigh för HERRANOM tinom Gudh/på thet rwm som han vthwåliandes warder / skalt tu thenna laghen låta vthropa för hela Israel/för theras öron/nemligh/för folckens församling/ bådhe för mån och quinnor / barn / och tinom fremling som j tina portar är / på thet at the skola höra och lära / huru the skola fruchta HERRAN sin Gudh/och achta vppå / at the göra all thenna laghsens ord. Och at theras barn som icke wetat/mågha ock höra och lära/ huru the skola fruchta HERRAN idhar Gudh j alla idhra lijffzdaghar som j på landena leffuen tijtt j offuer Jordan ingåån til at intagha thet.

Och HERREN sadhe til Mose / Sij / tin dödz tijdh är kommen/ kalla Josua och gack in j witnesbyrdzens tabernakel / at iagh må giffua honom befalning. Mose gick åstadh medh Josua/och trådde in j witnesbyrdzens tabernakel. Och HERREN syntes j tabernaklet vthi een molnstodh/ och samma molnstodh stoodh j dörenne på tabernaklet.

Och HERREN sadhe til Mose/ Sij / tu skalt aff sompna medh tina fädher/och thetta folcket skal vpkomma/ och skal löpa j horerij effter landzens fremmande Gudhar/ther the inkomma/ och skola offuergiffua migh/och om intet göra thet förbund som iagh medh them giordt haffuer/ Så skal mijn wredhe förgrymma sigh offuer them på samma tijdhen/och iagh skal offuergiffua them/och fördölia mit ansichte för them / at the skola vptärde warda. Och når them tå mykin olycka och ångest offuerkommer/skola the säya/ Haffuer icke alt thetta onda råkat på migh/ effter Gudh icke är med migh: Men iagh skal på then tijdhen förskyyla mitt ansichte / för alt thet onda skul som the giordt haffua/at the haffua wendt sigh til andra Gudhar.

Så scriffuer idher nu thenna wisona/och lärer henne Israels barn/ och setter henne j theras munn / at then wisan bliffuer migh itt witne ibland Israels barn/Ty iagh wil föra them j landet som iagh thera fädher sworit haffuer/

haffuer/ther miölk och hannogh vthi flyter / Och når the äta och warda mätte och fete/så warda the sigh wendandes til andra Gudhar / och tiena them/och förhädha migh/och låta mitt förbud fara/Och når them tå mykin olycka och ångest på kommer / så skal thenna wisan swara them för itt witnesbyrd/then the icke skola förgäta vthu theras sädz munn. Ty iagh weet theras tanckar som the nu allaredho medh vmgå / förra än iagh förer them j landet/ som iagh sworit haffuer. Så screff Mose tessa wisona på samma tijdhen/och lärde henne Israels barn.

Och befalte Josua Nun sone och sadhe/War tröst och frijmodigh/för ty tu skalt föra Israels barn in j landet som iagh them sworit haffuer / och iagh skal wara medh tigh.

Tå Mose hadhe all tesse laghsens ord vthscriffuit j een book / bödh han Leuiternar/som HERRANS witnesbyrdz Arck båro/och sadhe/Taghet thenna lagsens book / och legger henne widh sidhon på förbundzens Arck/HERRANS idhars Gudz/på thet at hon skal wara ther til itt witne emoot tigh/för ty/ iagh kenner tina olydugheet och halzstijffheet. Sij/ medhan iagh än nu j dagh leffuer medh idher / haffue j olydhughe warit emoot HERRANOM/huru mykit meer effter min dödh:

Så låter nu tilhopa komma för migh alla the åldsta j idhra slechter/ och idhra embetesmän/at iagh må tala thenna ordē för theras öron/och tagha himmel och iord til witne offuer them/ty iagh weet at j effter min dödh skolen förderffuat/och gå vthaff wäghenom then iagh idher budhit haffuer/Så skal idher wedherfaras olycka ther effter/ therföre at j haffuē illa giordt för HERRANS öghon/och förtörnat honom genom idhra henders gerningar. Altså taladhe Mose thenna wisonnes ord all vth för hela Israels församlings öron.

XXXII. Capitel.

AChter vppå j himlar/ iagh wil tala / och iorden höre mins munz ord. — Mose wisa.

Mijn lära drype såsom regn / och mitt taal flyte såsom dagg.

Såsom regn vppå grääs / och såsom dropar vppå örter.

Ty iagh wil prijsa HERRANS nampn/ giffuer wårom Gudh allena ärona.

Han är een ✝klippa/ Hans werck äro ostraffeligh/ty alt thet han gör thz är rett.

(allena) Låt wår Gudh allena wara Gudh / och alla äro behålla och ingen annan.

✝ (klippa) Thet Hebraiska målet kallar Gudhena klippo/ thet är / een tröst eller fastheet/ allom them som sigh ther vppå förlata.

Trofast är Gudh/och vthan alt argt/retwijs/och from är han.

Then affuogha och onda slechten är honom jfrå fallen/skamflecker äro the/och icke hans barn.

Tackar tu så HERRANOM tinom Gudh tu galna och owijsa folck: Är han icke tin fadher och tin HERRE: Haffuer han icke allena giordt och bereedt tigh:

Tenck vppå then förra tijdhen alt här til / och betrachta hwadh han giordt haffuer medh the gamla fädher.

Frågha tin fadher / han skal förkunnat tigh/ tina åldsta/och the skola säyat tigh.

Når then höghste vthskiffte folcken/och vthströdde menniskiors barn/ tå satte han landamäre til folcken/ effter Israels barnas taal.

Ty HERRANS lott är hans folck/ Jacob är snöret til hans arff.

Han fan honom j wildmarckenne / vthi torro öknenne ther stygghelighit är/Han förde honom om kring/och gaff honom lagh/ och bewaradhe honom såsom sin ögna steen.

Såsom en örn vthförer sina vngar/och flygher offuer them/Han reckerr sina wingar vth/altså toogh han them och baar them vppå sina wingar.

HERREN allena leedde honom/ och ingen fremmande Gudh war medh honom.

Han låt honom fara högt vppe på iordenne / och födde honom medh åkrens frucht/Och låt honom sugha hannogh vthu Helleberghet / och olio vthu harda stenen.

Smöör aff koonar/och miölk aff fåren samt medh thz feta aff lamben.

Och fetesta wädhrar /och bockar medh feta niwrar/och hwete/ och låt honom dricka godha wijndruffuos blodh.

Och tå han wardt feet och mätt/wardt han kåter/ Han är feet / tiock/ och starck worden. Och haffuer offuergiffuit Gudh then honom giordt hadhe.

Sinne helses klippo achtadhe han ringa. Och reette honom genom fremmande Gudhar til nijtt.

Genom styggelse förtörnadhe han honom. The offradhe diefflom och icke sinom Gudh.

(kende) Ther om the ingen befalning eller intet Gudz ord hadhe/ vthan vthwalde sigh sielffue ena nyia Gudz tienst.

Them Gudhom som the intet kende / them nyiom som icke tilförenne warit hadhe/huilka theras fädher intet dyrkat hadhe.

Tina klippo then tigh födt haffuer/then offuergaff tu/och förgatt then Gudh som tigh skapat haffuer.

Och tå HERREN thet sågh / wardt han wredher offuer sina söner och döttrar:

Och han sadhe/Jagh skal förskyla mitt ansichte för them / och wil see hwadh them på sidzstonne widherfaras kan/ ty thet är itt affuogt slechte/ och sådana barn ther ingen troo vthi är.

The haffua reet migh på thet som icke är Gudh / medh theras affgudherij haffua the förtörnat migh. Roma. 10

Och iagh skal reeta them igen/på thet som icke är folck / medh itt galet folck skal iagh förtörna them.

Elden är vptend j minne wredhe/ och skal brinna in til thet nedherstå helvetet/Och skal förtåra landet medh sin wext/ och skal vpbrenna berghs grunden.

Jagh skal samka olycko offuer them/Jagh skal förskiuta alla mina pilar på them.

För hunger skola the försmechta/ och förtärde warda aff skelffuo och ond såår.

Jagh skal låta komma til them wildiwrs tender och grymma ormar.

(Vthwertis/inwertis) Thet är / vthe skola the warda änkior och fadherlöse genö swerd och fengilse/ Men hwadh som än tå inne bliffuer skal genom förskreckilse/ thet är/ genom hunger/ pestilentie och vproor iämerligha förgåås.

Vthwertis skal swerdet förödha them/och inwertis förskreckilse/bådhe drenger och pighor/then som dijr medh them gråhårotta.

Jagh skal säya/Huar äro the: Jagh skal borttagha theras åminnelse jfrå menniskiomen.

Om iagh icke skydde för fiendernas wredhe/ at theras fiendar icke skola warda stälte/och måtte säya/ Wår högha hand haffuer thetta alt giordt och icke HERREN.

Ty thet är itt folck ther intet ✠ rådh vthi är/och intet förstond är j them.

✠ (rådh) The achta intet Gudz ord än doch the bätter weta.

O at the wijse wore/och the måtte besinna hwadh them framdeles offuergå skal.

Huru kommer thet til/at en skal iagha tusende aff them / och twå skola komma tiyo tusend på flychtena:

Mon icke theras klippa haffua såldt them/och HERREN haffuer offuergiffuit them:

För ty wår klippa är icke såsom theras klippa / wåre fiendar äro ther sielffue domare om.

Theras wijnträå är Sodoms wijnträå / och aff Gomorres åker.

Theras druffuor äro galle/ the haffua bitter bäär.

Theras wijn är draka eter/ och grymma huggormas galle.

Är icke sådant fördolt när migh: och försiglt j minom håffuom:

(försiglt) The tro icke för än the haffuat j hender ty thet är fördolt för theras öghon.

Roma. 10 Ebre. 10. Hemden är mijn/ iagh skal wedhergellat / på sin tijdh skal theras foot slenta.

Theras oferdz tijdh är når/och thet them tilstundar skyndar sigh.

Ty HERREN warder dömandes sitt folck / och offuer sina tienare skal han förbarma sigh.

Ty han warder anseende at the äro slett förgångne / Och huarken the beslutne/eller noghon man är offuer bliffuin.

(beslutne) äre the som bliffua moste hema widh hwset/ thet är / hustru och barn när männenar dragha til strijdz.

Och man warder säyandes/Huar äro thera Gudhar: theras klippa ther the förtröste sigh vppå:

Aff huilkas offer the åto thz feta/och drucko wijn aff theras drickoffer.

Låt them vpstå och hielpa idher och beskerma idher.

1.Reg.6. See j nu/at iagh allena äret/och ingen Gudh är för vthan migh.

Jagh kan dödha och leffuande göra/iagh kan slå och kan hela / och ingen är som vthu minne hand kan friya.

Ty iagh wil lyffta mina hand vp j himmelen/och wil säya / iagh leffuer ewinnerligha.

När iagh mins swerdz liungande hwetter / och mijn hand tagher til straffa.

Så skal iagh hempnas igen på mina fiendar/och wedhergella them som migh hata.

Jagh skal göra mina pilar druckna aff blodh / och mitt swerd skal åta kött.

Offuer the slaghnas blodh och offuer fengilset och offuer fiendans blottadhe hoffuudh.

(slaghnas blodh) Thet äro the try straff medh swerdet/ Thet första at monge skulle warda slaghne. Thet andra at the skulle warda för fångar förde/ Thet tridie / at Konungarikit och presterskapet skulle komma them jfrå/ Huilken betydhes medh hoffuudh som skulle warda blottat.

Fröghdens alle j som äre hans folck / ty han warder hempnandes sina tienares blodh.

Och warder hempnandes offuer sina fiendar / och skal nådheligh wara sins folcks lande.

Och Mose kom/och taladhe all thenna wisonnes ord för folckens öron/ han och Josua Nun son. Tå nu Mose alt thetta vthtalat hadhe til hela Israel/sadhe han til them / Legger på hiertat all the ord som iagh betyghar idher j dagh/at j befale idhor barn / at the hålla och göra all tesse laghsens ord. För ty thet är intet fåfengt ord til idher/vthan thet är idhart lijff/ och thet ord skal förlengia idhart lijff på landena/tijtt j gåån offuer Jordan til at intagha thet.

Numeri. 20 Numeri. 27. Och HERREN taladhe til Mose på samma daghen / och sadhe/ Gack vp på berghet Abarim vppå Nebo bergh som ligger j the Moabiters land/twert offuer jfrå Jeriho / och besee landet Canaan som iagh Israels barnom til eghit giffua skal/och bliff dödh på berghena tå tu tijtt vpkommen äst/och församla tigh til titt folck / lika som tin brodher Aaron bleff dödh på the berghena Hor/och församladhe sigh til sitt folck / therföre at j haffue brutit emoot migh ibland Israels barn widh trettowatnet j Kades j then öknenne Zin/at j icke helghaden migh ibland Israels barn. Ty tu skalt få see landet twert jfrå tigh/thet iagh Israels barn giffuer/ men tu skalt intet komma ther in.

XXXIII.Capitel.

Mose welsignelse.

Thetta är welsignelsen ther Mose Gudz man medh welsignadhe Israels barn för hans dödh/och sadhe/HERREN är kommen aff Sinaj/och är them vpgången aff Seir/han är framkömen jfrå thet berghet Paran/ och är kömen medh mong tusend heligha/på hans höghra hand är een brinnãde lagh för them/Oh huru käär haffuer han folcken. Alle hans helighe äro j tinne hand/the skola settia sigh til tina fötter/ och skola lära aff tinom ordom. Mose haffuer budit oss laghen/Jacobs menigheets arff. Och han war j Konunga welle/och förstarnar för folcket hölt han til hopa samt medh Israels slechter.

Gene. 49

Ruben leffue och döö icke/och hans folck ware fögho.

Thetta är Juda welsignelse/och han sadhe/HERRE hör Juda röst/ och gör honom til en regent j sitt folck/ och lät hans macht warda stora/ och honom warde holpit jfrå hans fiendar.

Och til Leuj sadhe han/ Tin Rett och titt Liws ware när tinom helgha man/then tu försökte j Massa/ ther j tretten widh trettowatnet. Then som til sin fadher och til sina modher sägher/Jagh seer them intet/ och til sina brödher/Jagh kenner them intet/ och til sin son/ Jagh weet intet aff honom/the samma hålla tijn ord/och bewara titt förbund/ the skola lära Jacob tina retter/och Israel tijn lagh/ the skola båra röökwerck fram för tina näso/ och alt offer på titt altare. HERRE welsigna hans förmågho/och låt hans henders gerningar behagha tigh. Slå theras rygg sönder som settia sigh vp emoot honom/och theras som hata honom/ at the icke skola kunna retta sigh vp.

Gene. 12. och 15.

(kärkompna) Thet är/ Templet och Hierusalem och Konungs sätit war j BenJamin.

Och til BenJamin sadhe han/HERRANS kärkompne skal boo säkert/alltijdh skal han achta vppå honom/ och skal boo emellan hans axlar.

(ädhla fruchter) Thetta är om Israels Konunga rike sagdt.

Och til Joseph sadhe han/ Hans land ligger j HERRANS welsignelse/ther äro ädhla fruchter aff himmelē/aff daggenne/och aff diupet som vnder ligger/Ther äro ädhla fruchter aff solēne/och ädhla mooghna fruchter aff månanom/och aff the högha berghen aff begynnelsen/ och aff höghomen j ewigh tijdh/och ädhla fruchter aff iordenne och hwadh ther på är. Hans nådh som boodde j buskanom köme offuer Josephs hoffuudh och vppå Nazirs hiessa ibland hans brödher. Hans herligheet är såsom en förstfödd oxe/och hans horn äro såsom eenhörnings horn/medh them skal han stånga folken j hoop in til landzens enda. Thetta är Ephraims tusende och Manasses tusende.

vthgong) Thet haffuer Debora giordt och Barach/ Jud. 5.

Och til Sebulon sadhe han/ Sebulon fröghda tigh aff tin vthgong. Men Isaschar fröghda tigh aff tina hyddor/ the skola kalla folck vppå berghit/ och offra ther rettferdughetennes offer/ty the skola sugha haffsens ympnogheet/ och the fördolda häffuor j sandenom.

Thenna welsignelsen lydher på Konung Jehu/ 4. Reg. 10. och Heliam Propheten 3. Reg. 18.

Och til Gad sadhe han/Welsignat ware then vthrymaren Gad/ han boor som itt leyon/och röffuar arm och hiessa/Och han sågh at honom itt hoffuudh giffuit war/ en lärare som är fördold/ och kom medh folckens offuerstar/och skaffadhe HERRANS retwiso/ och hans retter medh Israel.

Och til Dan sadhe han/Dan itt vngt leyon/han skal flyta aff Basan.

Och til Naphthalj sadhe han/Naphthalj skal haffua nogh/ eehwadh honom lyster/och skal wara full medh HERRANS welsignelse/ Wester vth och södher vth skal hans besitning wara.

Och til Asser sadhe han/ Asser ware welsignat medh söner/ han ware sina brödher teck/och doppe sin foot j olio. Jern och koppar ware på hans skoor. Tin ålder ware såsom tin vngdom.

Jngen Gudh är såsom thens starckas Gudh/ then som sitter j himmelen han ware tijn hielp/Hans herligheet är j skyyn/Thet är Gudz boning aff begynnelsen/

begynnelsen/och hans armar äro här nedhre ewinnerligh. Och han skal vthdriffua tin fienda för tigh/ och såya/ War förderffuat/ Israel skal allena trygger boo/Jacobs brunn skal wara vppå thz land som korn och wijn vthi är/och tess himmel skal drypa dagg. Wel är tigh Israel/ Hoo är tin like? O tu folck som igenom HERRAN salugh warder/ huilken tins hielps sköld är/ och tins seghers swerd. Tina fiendar skola feela/ och tu skalt trädha in på theras höghder.

XXXIIII. Capitel.

Och Mose gick vthaff the Moabiters mark/ vp på berghet Nebo/ vppå klinten aff berghet Pisga twert emoot Jeriho. Och HERREN wijste honom thet hela landet Gilead/ alt in til Dan/och hela Naphthalj och Ephraims land och Manasse/ och hela Juda land alt in til thet ytersta haffuet/ och södher vth/och then bredha engden widh Jeriho Palmastadhzens alt in til Zoar. Och HERREN sadhe til honom/Thetta är thet landet som iagh Abraham/ Isaac och Jacob sworit haffuer/ och sagdt/ Jagh skal giffua thet tinne sädh/Tu haffuer nu seedt thet medh tijn öghon/ Men tu skalt icke komma tijt offuer.

Och så bleff Mose HERRANS tienare ther dödh j the Moabiters lande effter HERRANS ord/ Och han begrooff honom j dalenom vthi the Moabiters lande emoot Peors hws/ och ingen haffuer fått weta hans graaff alt in til thenna dagh. Och Mose war hundradhe och tiwghu åra gammal/ tå han bleff dödh. Hans öghon woro intet mörk worden/ och hans kinder woro intet förfalna. Och Israels barn begråto Mose på the Moabiters mark j tretiyo daghar. Och the gråto och klaghodaghar offuer Mose wordo fulkompnadhe. Mose ålder 120 år.

Men Josua Nun son wardt vpfylt medh wijsheetz anda/ ty Mose hadhe lagdt sina hender på honom. Och Israels barn lydde honom/ och giorde såsom HERREN budhit hadhe Mose. Och sedhan stoodh ingen Prophete vp j Israel/ såsom Mose/ then HERREN kende ansichte emoot ansichte/til allahanda tekn och vnder/ til huilken HERREN honom sende/ at han them göra skulle j Egyptj lande på Pharao och alla hans tienare/ och på alt hans land/och til all then mechtugha hand/och stora syner som Mose giorde för hela Israels öghon.

Enden på the fem Mose Böker.

Tryckt j Vpsala M. D. XL.

på vj bladh

Correctura.

På vj bladh. ij sidhon. xl radhen / står ler / låås. leer.
På xj bladh. j sidhon. xxxv rad / vhi / låås vthi.
På xxxvij bladh. j sidhon. xxxv rad / låås / inhemtat.
På xix bladh. ij sidhon. xxxviij rad tch / låås och.
På xxx bladh. ij sidhon. xxvij rad / sadh / låås sådh.
På xlj bladh. ij sidhon. xxij rad / bå / låås på.
På xlvij bladh. j sidhon. xxxv rad / står sidhonne twå gonger / låås thet första sidhonar.
På liij bladh. ij sidhon. l rad. tina / låås tiena.
På liiij bladh. ij sidhon. xlv rad. finnes j somligha böker så / ndeh / låås nedh.
På lxvij bladh. j sidhon xxxviij rad. finnes j somligha böker Synse / låås Synes.
På lxx bladh. j sidhon. xxvij rad / tijt / låås tigh.
På xcvj bladh. j sidhon. nedhersta rad / låås tiyung semlomiöl.
På xcviij bladh. ij sidhon. xlij rad / harnas / låås barnas.

❧ Thenna Figuren hörer til thet xlj. Capitel / j then Första Mose book / Om Konung Pharaos dröm.

Then andre delen aff thet Gamla Testamentet.

i Josua.
ij Domare boken.
iij Ruth.
iiij Samuel.
v Konunga boken.
vj Chrönikan.
vij Esra och Nehemia.
viij Esther.

M. D. XL.

Josua Book.

Första Capitel.

EFter Mose HERRANS tienares
dödh/ sadhe HERREN til Josua
Nun son / Mose tienare / Min tienare
Mose är dödh / Så gör tigh nu redho
och dragh offuer thenna Jordan/tu och
alt thetta folcket / in vthi thet land som
iagh them / nemligha / Israels barnom
giffuit haffuer/Alt rwm ther idhart foot
bielle på trädhandes warder / haffuer
iagh giffuit idher såsom iagh Mose
Deut. 11. sagdt haffuer / jfrå öknenne och thenna
Libanon in til thē stora elffuena Phrath
hela Hetheers land/ in til thet stora haff-
uet Wester vth skola idhor landamäre
wara/ Ingen skal stå emoot tigh j tina lijffzdaghar / Såsom iagh haffuer
Ebre. 13. warit medh Mose/så skal iagh ock wara medh tigh / Jagh skal icke offuer-
giffua eller förgäta tigh / War tröst och frijmodigh / ty tu skalt vthskiffta
tesso folkena landet som iagh thera fädher sworit haffuer/ at iagh them thz
giffua skulle.
War nu tröst och ganska frijmodhigh at tu håller och gör all ting eff-
ter laghen som Mose min tienare tigh budhit haffuer / wijk icke ther jfrå/
antingen på höghro sidhon eller then wenstro / på thet at tu må handla
wijsligha j alt thet tu göra skalt. Och låt thenna laghbokena icke komma
vthu tinom munn/vthan haff tina tanckar ther vthi dagh och natt/på thet
at tu skal hålla och göra all ting ther effter som ther vthi scriffuit ståår/ Så
skal tigh lyckas j alt thet tu gör/ och tu skalt kunna handla wijsligha / Sij/
iagh haffuer budhit tigh/at tu skalt wara tröst och widh gott moodh/gruff-
ua tigh för ingen ting/och fruchta intet/Ty HERREN tin Gudh är med
tigh j alt thet tu företagher.
Tå bödh Josua höffuitzmännenar offuer folket och sadhe Gåår igenō
låghret och biudher folckena och sägher/Beredher idher spijsning/ty effter
tree daghar skolen j gå offuer thenna Jordanen / at j mäghen inkomma til
Numer. 32. at intagha landet/som HERREN idhar Gudh idher giffua skal.
Och sadhe Josua til the Rubeniter/Gadditer/och til then halffua slech-
tena Manasse/ Tencker vppå thet ord som Mose HERRANS tienare
idher bödh/och sadhe/HERREN idhar Gudh haffuer låtit idher komma
til roo/och giffuit idher thetta landet/Jdhra hustrur barn och booscap låter
bliffua j landena/som Mose idher giffuit haffuer på thenna sidhonne Jor-
dan/Men j skolen gå för idhra brödher wäpnadhe alle the som wärachtu-
ghe män äro / och hielpa them in til tess HERREN låter ock idhra brö-
dher komma til roo så wel som idher / at the ock mågha intagha thet land
som HERREN idhar Gudh them giffua skal/sedhan skolen j wenda om
igen til idhart land/at j thet besittien som Mose HERRANS tienare
idher giffuit haffuer på thenna sidhonne Jordan öster vth.
Och the swaradhe Josua och sadhe / Alt thet tu oss budhit haffuer/thz
wilie wij göra/och huart tu sender oss tijt wilie wij gå / Såsom wij haffue
warit Mose lydhughe/så wilie wij ock wara tigh lydhughe / Allenast ware
HERREN tin Gudh medh tigh/ såsom han war medh Mose / Hwilken
som tin munn emoot ståår/och icke lydher tijn ord j alt thet tu biudher oss/
han skal döö/Allenast war tu tröst och widh gott moodh.

Annat Capitel.

JOsua Nun son sende hemligha vth twå speyare ifrå Sit- Rahab
tim / och sadhe thim / Gåår och beseer landet och Jericho / The Jacob.
gingo åstadh / och komo in vthi eenne skökios hws som heet
Rahab / och ther lågho the / Tå wardt Konungenom j Je-
richo sagdt / Sij / j thena nattenne åro någhre män inkomp-
ne ifrå Israels barn til at bespeya landet / Tå sende Konun-
gen j Jericho til Rahab / och låt såya henne / Få oss vth the män som til
tigh j titt hws kompne åro / ty the åro kompne til at bespeya alt landet.

Men quinnan fördolde the twå männenar och sadhe / Här åro wel twå
män inkompne til migh / men iagh wiste icke hwadhan the woro / Och tå
iagh wille låta dörena igen tå mörkt wardt / gingo the vth / så at iagh icke
weet huart the gingo / Söker medh hast effter them / j få them wel fatt. Men
hon låt them stigha vppå taket / och offuerteckte them medh lijnstielkar
som hon ther på taket vthbreedt hadhe / Men männenar sökte effter them
på then wäghen til Jordan alt in til fårtostadhen / och porten wardt til låst
ter strax the vthkompne woro som effter them iaghadhe.

Och förra än männenar ladhe sigh til soffua / steegh hon vppå taket Hebre.
och sadhe til them / Jagh weet at HERREN haffuer giffuit idher
thetta landet / ty een förskräckilse för idher år fallen offuer oss / och alle lands-
zens inbyggiare åro bäffuande wordne för idhor tilkommelse / ty wij haffue Exod. 14
hördt / huru HERREN vthtorkadhe watnet j rödha haffuet för idher tå
j droghen vthu Egypten / Och hwadh j giordt haffuen the twå Amoreers Num. 21
Konungar Sihon och Og / på hinsidhon Jordan / huru j gåffuen them til
spillo / Och sedhan wij thet hörde / wardt wårt hierta förtwiff lat / och intet
moodh år meer j någhon man för idhor tilkommelse / Ty HERREN
idhar Gudh / han år Gudh bådhe vppe j himmelen och nedhre på iordenne.

Så swårier migh nu widh HERRAN / effter iagh haffuer giordt
barmhertigheet medh idher / at j ock gören barmhertigheet medh mins fa-
dhers hws / och giffuer migh itt wårtekn / at j låten leffua min fadher / mina
modher / mina brödher och mina systrar / Och alt thet the haffua / och frelser
wåra siälar ifrå dödhen. Männenar sadhe til henne / Om wij icke göre
barmhertigheet och troheet medh tigh tå HERREN giffuer oss landet /
så skal wår siäl wara dödhen skyllugh för idher / så framt tu icke förrådher
wårt årende.

Så slepte hon them nedher medh itt togh genom itt fenster / ty hennes
hws war j stadzmurenom / och hon bodde tesslikes på murenom / och hon sa-
dhe til them / Gåår vp ått berghet / at the som sökia effter idher / icke möta
idher / och gömer idher ther j tree daghar / så lenge the komma igen som eff-
ter idher fara / sedhan gåår idhar wägh.

Männenar sadhe til henne / Wij wilie wara thenna eedhen quitte som
tu aff oss taghit haffuer / når wij komme j landet och tu icke binder thetta
rosenrödha toghet j fenstret / medh huilko tu oss nedherslept haffuer / och
haffuer församlat til tigh j hwset tin fadher / tina modher / tina brödher /
och hela tins faders hws / Och huilkē som gåår vth om dörena aff titt hws /
hans blodh ware offuer hans hoffuudh / och wij oskylluge / Men alle the som
j tino hwse åro / om een hand kommer widh them så skal theras blodh wara
offuer wårt hoffuudh / Och om tu någhot aff thenna wår årende vthröyer /
så wilie wij wara then eedhen quitte som tu aff oss taghit haffuer / Hon sa-
dhe / Ware som j säyen / och låt gå them / och the gingo sin wägh / Och hon
bandt thet rosenrödha toghet j fenstret.

Och the gingo sin wägh och komo vppå berghet och bliffue ther j tree
daghar /

daghar / til tess the komo igen som effter them foro / ty the hadhe sökt them
på alla wäghar och doch intet funnet them / Så wende the twå männenar
til baka / gingo nedh aff berghet och foro vthöffuer / och komo til Josua
Nun son / och förtalde honom alt såsom the thet funnet hadhe / och sadhe
til Josua / HERREN haffuer giffuit oss alt landet j wåra hender / och
alle landzens inbyggiare åro förskreckte för oss.

Tridie Capitel.

OCh Josua stoodh bittijdha vp / och the drogho vth ifrå Sit-
tim och komo til Jordan / han och all Israels barn / och
bliffuo ther offuer nattena förra än the drogho vthöffuer /
Effter tree daghar gingo befalnings männenar genom lå-
ghret och budho folckena och sadhe / När j seen HER-
RANS idhars Gudz förbundz Arck / och Presternar Le-
uiternar båra honom / så dragher vth ifrå idhor rwm och fölier honom
effter / doch så at emellan idher och honom år rwm widh tw tusende alnar
longt / J skolen ock icke komma hardt in til honom / på thet j måghe weta på
huilken wäghen j gå skolen / för ty j haffuen then wäghen tilförenna icke
gånget.

Och Josua sadhe til folcket / Helgher idher / ty j morghō warder HER-
REN görandes itt vnderlighit ting ibland idher / Och til Presternar sadhe
han / Tagher förbundzens Arck / och gåår fram för folcket / Och the togho
förbundzens Arck / och gingo för folcket / Och HERREN sadhe til Jo-
sua / J dagh skal iagh begynna göra tigh stoor för hela Israel / at the skola
weta / at såsom iagh haffuer warit medh Mose / så år iagh ock medh tigh /
Och tu biudh Presternar / som förbundzens Arck båra / och sägh / Som j
kommen först j watnet aff Jordan så stäår stilla.

Och Josua sadhe til Israels barn / Gåår fram och hören HERRANS
idhars Gudz ord / och sadhe / Ther vppå skolen j merkia at en leffuandes
Gudh år ibland idher / och han för idher vthdriffua skal the Cananeer / He-
theer / Heueer / Phereseer / Gergoseer / Amoreer / och Jebuseer / sij / hans för-
bundz Arck som en HERRE år offuer alla werldena / skal gå för idher in
vthi Jordanen / Så tagher nu tolff män vthaff Israels slechter / vthaff
huart slechtet en / När tå Presternas footbielle som båra HERRANS
Arck / then en HERRE år offuer alla werldena / komma in vthi Jordans
watn / så skal watnet som offuan effter flyter j Jordan aff skilia sigh / så at
thet skal stå j enom hoop.

Tå nu folcket drogh vth aff sijn tiäll at the skulle gå vthöffuer Jor-
dan / Och Presternar båro förbundzens Arck fram för folcket och komo in
til Jordanen / och theras föter först trädde j watnet (och Jordan war full
til alla sina brädder aff allohanda andennes watn) tå stoodh thet watnet
som offuan effter flööt vpreest j en hoop ganska longt ifrå thens stadzens
folck som ligger vth medh Zarthan / Men thet watnet som nedher lop åt
haffuet / som år salthaffuet / thet förminskadhes och förlop / Så gick tå folc-
ket ther offuer in åt Jericho / Och Presterna som båro HERRANS för-
bundz Arck stodho stilla / torre mitt j Jordan / och hela Israel gick torr ige-
nom / til tess alt folcket kom offuer Jordan.

Fierde Capitel.

OCh HERREN sadhe til Josua / Tagher idher tolff män / vthaff
huart slechtet en / och biudher them och sägher / Löffter vp vthu
Jordan tolff stenar aff thet rwmet ther Presternas föter stilla

stå / och haffuer them offuer medh idher / at j leeffue them j låghrena ther j idher j thenna nattenne låghren / Tå kalladhe Josua tolff män som tilskickadhe woro aff Israels barn / vthaff huart slechtet en / och sadhe til them / Gåår fram för HERRANS idhars Gudz Arck mitt j Jordan / och huar löffte en steen på sina axlar effter talet aff Israels barnas slechter / at the skola wara itt tekn ibland idher / När idhor barn j framtijdhen frågha sina fådher och såya / Hwadh göra thenna stenanar här? at j tå mäghe såya them / huru Jordans watn sigh åtskilde för HERRANS förbundz Arck tå han gick genom Jordan / så at thenne stenanar skola wara Israels barnom til itt ewight åminnelse.

Tå giorde Israels barn såsom Josua bödh them / och båro tolff stenar mitt vthu Jordan såsom HERREN hadhe sagdt Josua / effter talet aff Israels barnas slechte / och båro them medh sigh til thet rwmet ther the låghradhe sigh / Och ther ladhe the them / Och Josua reeste vp tolff stenar mitt j Jordan / ther Presternas fötter ståndit hadhe som förbundzens Arck båro / Och the åro ther än nu in til thenna dagh. Ty Presternar som Arcken båro stodho mitt j Jordan til tess alt bestelt wardt som HERREN bödh Josua såya folkena / och Mose Josua budhit hadhe / Och folcket skyndadhe sigh och gick offuer.

Tå nu folcket alt offuergångit war / så gick ock HERRANS Arck offuer och Presternar för folcket / Och the Rubeniter och the Gadditer / och then halffua Manasse slecht / gingo wåpnadhe för Israels barnom / såsom Mose them sagdt hadhe / widh fyratiyo tusend wåpnadhe til håårs gingo för HERRANOM til strijdz på Jeriho marck / På then daghen giorde HERREN Josua stoor för hela Israel / Och the fruchtadhe honom / såsom the fruchtadhe Mose mådhan han leffde.

Numer.

Och HERREN sadhe til Josua / Biudh Presternar som båra witnesbyrdzens Arck / at the trådha vp vthu Jordan / Altså bödh Josua Prestomen och sadhe / Stigher vp vthu Jordan / Och tå Presternar som HERRANS förbundz Arck båro stigho vp vthu Jordan / och trådde medh theras footbielle på torra landet / kom Jordans watn åter igen j sin stadh / och flööt såsom tilförena til alla sina brädder / Och thet war then tiyonde daghen j then första månadhenom tå folcket vpsteegh vthu Jordan / och låghradhe sigh j Gilgal östan för Jeriho.

Och the tolff stenar som the vthu Jordan taghit hadhe / reeste Josua vp j Gilgal och sadhe til Israels barn / När nu j framtijdhen idhor barn frågha sina fädher och såya / Hwadh skola thesse stenar? så skole j vnderwijsa them och såya / Israel gick torr igenom Jordan tå HERREN idhar Gudh förtorkadhe Jordans watn för idher / så lenge j gingo ther offuer / lika som HERREN idhar Gudh giorde j rödha haffuet / huilket han tort giorde för oss så at wij gingo ther igenom / På thet all folck på iordenne skola kenna HERRANS hand huru mechtugh hon är / och at j skolen fruchta HERRAN idhar Gudh altijdh.

Exodi 14

Femte Capitel.

TÅ nu alle the Amoreers Konungar som på hinsidhon Jordan wester vth boodde / och alle the Cananeers Konungar widh haffuet / hörde huru HERREN hadhe förtorkat Jordans watn för Israels barn så lenge the gingo ther offuer / wardt theras hierta båffuande och intet moodh war meer j them för Israels barn skull.

På then tijdhen sadhe HERREN til Josua / Gör tigh steenkniffuar och om-

och omskär Israels barn annan gång. Tå giorde Josua sigh steenkniffuar / och omskar Israels barn på then höghen Araloth / Och thetta är saken hwarföre Josua omskar alt folcket som vthu Egypten draghit war / mankön / ty alt krijgsfolcket war dödt bliffuit j öknenne på wäghenom tå the drogho vthu Egypten / Ty alt thet folck som vthdrogh war omskorit / Men alt thet folck som j öknenne föddes på wäghenom tå the drogho vthu Egypten / thet war icke omskorit / för ty Israels barn wandradhe j fyratiyo åår j öknenne / til tess alt folcket aff krijgsmännenar som vthu Egypten draghne woro / förgingos therföre at the icke lydde HERRANS röst / såsom HERREN them sworit hadhe / at the icke skulle få see thet landet som HERREN theras fädher sworit hadhe at giffua oss itt land ther miölk och hannogh vthi flyter / Theras barn som j theras stadh vpkompne woro / them omskar Josua / För ty the hadhe förhudh och woro intet omskorne på wäghenom.

(Araloth) Thet är förhudh.

Och tå hela folcket omskorit war bliffuo the på sitt rwm j låghrena / til tess the woro lääkte / Och HERREN sadhe til Josua / J thenna dagh haffuer iagh wendt jfrå idher Egypti skam / Och thet rwmet wardt kallat Gilgal in til thenna dagh / Och som Israels barn så hadhe theras låghre j Gilgal / höllo the Passah på fiortonde daghē j then månadhenom om afftonen vppå Jeriho mark / Och åto aff landzens sådh på annan daghen j Passah / nemligha / osyrat brödh och torkat ax rett vppå samma daghen / Och Man wende åter på then andra daghen sedhan the hadhe åtit aff landzens sådh / så at Israels barn intet Man mera hadhe / vthan åto aff landzens Canaans sådh vthaff thet samma året.

Gilgal.

Man thet himmelske brödhet wender åter.

Och thet begaff sigh tå Josua war widh Jeriho / at han vplöffte sijn öghon och wardt warse at en man stoodh ther för honom / och hadhe itt draghit swerd j sinne hand / Och Josua gick til honom och sadhe til honom / Hörer tu oss eller wåra fiendar til? Han sadhe ney / vthan iagh är en Förste offuer HERRANS håår och är rett nu kommen / Tå föll Josua nedher på iordena på sitt ansichte och badh til honom / och sadhe til honō / Hwadh sågher min Herre til sin tienare? Och Förstēn offuer HERRANS håår sadhe til Josua / Dragh tina skoor aff tina fötter / ty rwmet som tu ståår vppå är helight / Och Josua giorde så.

Siette Capitel.

OCh Jeriho war tilstengdt och förwarat för Israels barn skul / så at ingen kunde komma vth eller in / Men HERREN sadhe til Josua / Sij / iagh haffuer giffuit Jeriho medh thes Konung och krijgsfolck j tina hand / Låt alla krigsmännenar gå en gång kring om stadhen / och gör så j sex daghar / På siwnde daghen låt Presternar tagha siw Clangårens basuner / och gå ther medh för Arcken / Och gåår på then samma siwnde daghenom siw resor kring om stadhen / och låt Presternar blåsa j basunenar / Och tå man blåås j Clangåårs hornet longsamt så at j hören basunenar tå skal folcket göra itt stoort skrij / och så skola stadz muranar falla / och folcket skal falla ther in huar och en rett fram för sigh.

Tå kalladhe Josua Nun son Presternar och sadhe til them / Båren förbundzens Arck / och låter siw Prester båra siw Clangårens basuner / för HERRANS Arck / Men til folcket sadhe han / Dragher åstadh och gåår om kring stadhen / och huilken som wåpnadher är / han gånge fram för HERRANS Arck / Tå Josua thetta folckena sagdt hadhe / togho the siw Prester siw Clangårens basuner / och gingo för HERRANS Arck och

blåste j basunenar/och HERRANS förbundz Arck folgde effter thm/och huilkē som wåpnadher war han gick för Presternar som j basunenar blåste/ och hopen folgde effter Arcken och blåste j basuner/Men Josua bödh folckena och sadhe/J skolen intet håårskrij göra eller låta höra idhra röst/ eller någhot ord låta gå vth aff idhar munn in til then daghen iagh sågher til idher/Giffuer vp itt håårskrij/tå giffuer itt håårskrij vp.

Så gick HERRANS Arck kring om stadhen en gång/ och komo j låghret och bliffuo ther/för ty Josua plåghadhe wara bittijdha vppe om morghonen/Och Presternar båro HERRANS Arck/så båro the siw Presternar the siw Clangårens basuner för HERRANS Arck/och gingo och blåste j basunenar. Och huilken som wåpnat war han gick för them/ och hopen folgde HERRANS Arck och blåste j basuner/ På then andra daghen gingo the ock en gång om stadhen och komo j låghret igen/ Så giorde the j sex daghar.

Men på siwnde daghen tå morghonrodhen vpgick woro the bittijdha vppe/och gingo widh samma settet siw resor kring om stadhen/ så at the på then samma ena daghen komo siw resor kring om stadhen/ Och på siwnde resonne tå Presternar blåste j basunenar/ sadhe Josua til folcket. Giffuer vp itt håårskrij/ ty HERREN haffuer giffuit idher stadhen/ Men stadhen och alt thet ther vthi år skal til spillo giffuas HERRANOM/allenast then skökian Rahab skal bliffua leffuandes/ och alle the som medh henne åro j hwse/ Ty hon fördolde the bodhscap som wij vthsende/Allenest tagher idher wara för thet som til spillo giffuit år/ at j icke giffuen idher sielff til spillo/om j någhot taghen aff thet som til spillo giffnit år/och gören så Jsraels låghre til spillo/ och låten oss komma j olycko/ Men alt

Men ât silffuer och gull/ och koppars och jerns tyygh/ skal wara helghat HERRANOM/och bewaras til HERRANS skatt.

Tå gaff folcket vp itt håårskrij och blåste j basunenar/ ty alt folcket som hörde basunernas liwdh gaff vp itt stoort håårskrij/och muranar föllo om kull/och folcket besteegh stadhen huar och en rett för sigh/Så wunno the stadhen och til spillo giorde alt thet j stadhenom war medh swerdz ägg/ bådhe man och quinno/vng och gammal/fåå/fåår och åsnar.

Och Josua sadhe til the twå mån som hadhe bespeyat landet/ Gåår vthi then skiökionnes hws och haffuer quinnona tådhan hijt vth medh alt thet hon haffuer/såsom j haffuen sworit henne/Tå gingo the vnga mån speyarenar tijt in/ och hadhe Rahab vth medh hennes fadher och modher och brödher/ alt thet hon hadhe och alla hennes slecht/ och låto them bliffua vthan för Jsraels låghre.

Men stadhen brende the vp medh eeld/och alt thz ther vthi war/Allenest silffuer och gull/ och koppars och jerns tyygh ladhe the för en skatt in vthi HERRANS hws/ Men then skiökian Rahab medh hēnes fadhers hws och allo thy hon hadhe/ låt Josua leffua/ Och hon boodde j Jsrael in til thenna dagh/therföre at hon hadhe fördolt the bodhscap som Josua til at förspeya vthsendt hadhe til Jeriho.

På then tijdhen swoor Josua och sadhe/ Förbannat wåre then man för HERRANOM som vpretter och bygger thenna stadhen Jeriho/ När
3.Reg.16. han legger hans grund thet koste honom hans första son/Och når han vpsetter hans port/thet koste honom hans yngsta son/Och war HERREN medh Josua så at han wardt nampkunnogh j all land.

Siwnde Capitel.

MEn Jsraels barn förtogho sigh på thet som til spillo giffuit war/ ty Achan Charmj son Sabdj sons Serah sons aff Juda slechte/toogh någhot aff thet som til spillo giffuit war/ Tå förgrymmadhe sigh HERRANS wredhe offuer Jsraels barn.

Och Josua vthsende aff Jeriho någhra mån in moot Aj som ligger widh BethAuen öster vth jfrå BethEl/och sadhe til them/ Gåår vp och bespeyer landet/ Och tå the hadhe vpgångit och bespeyat Aj/komo the igen til Josua/och sadhe til honom/ Låt icke alt folcket dragha tijt vp/ vthan widh tw eller try tusend mån/ at the dragha tijt vp/och slå Aj/at icke alt folcket gör sigh ther mödho om/ för ty the åro fåå.

Så drogho tijt vp aff folckena widh try tusend mån/ och the flydde för the mån aff Aj/ Och the aff Aj slogho aff them widh sex och tretiyo mån/ Och iaghadhe them alt jfrå porten in til Sabarim/ och slogho them then wåghen nedher åt/Tå wardt folckens hierta förtwifflat/ och wardt såsom watn/Och Josua reeff sijn klådher sönder/och föll vppå sitt ansichte til iordena för HERRANS Arck alt in til afftonen samt medh the åldsta aff Jsrael/och the strödde stofft på sijn hoffuudh.

Och Josua sadhe/ Ah HErre HERRE/ hwj haffuer tu fördt thetta folcket offuer Jordan at tu skulle giffua oss vthi the Amoreers hender til at förgöra oss: Ah thet wij doch hadhe bliffuit på hinsidhon Jordan såsom wij begynt hadhe/Ah min HERRE/hwadh skal iagh såya/mådhan Jsrael wender ryggen til sina fiendar: När the Cananeer och alle landzens inbyggiare thet höra/så warda the oss om kringhwerffuande/ och vthrota wårt nampn aff iordenne/hwadh wilt tu tå göra tino storo nampne:

Tå sadhe

Tå sadhe HERREN til Josua/ Statt vp/ Hwj ligger tu så på titt ansichte? Jsrael haffuer syndat/ och the haffua gångit offuer mitt förbund som iagh them budhit haffuer/ och haffua taghit aff thet som til spillo giffuit war/ och stolit och lughit och lagdt ibland siin tyygh/ Jsraels barn kunna icke bliffua ståndandes för sina fiendar/ vthan moste wenda ryggen til sina fiendar/ för ty the äro til spillo wordne/ Jagh skal icke wara mera medh idher/ om j icke låte komma then spilning jfrå idher.

Statt vp och helgha folcket och sägh/ Helgher idher til morghons/ ty så sägher HERREN Jsraels Gudh. Een spilning är ibland tigh Jsrael/ therföre kan tu icke bliffua ståndandes för tina fiendar/ til tess j låten thē spilningen komma jfrå idher/ Och j skolen bittijdha gå fram then ena slechten effter then andra/ och på huilken slechten HERREN drabbar/ ther skal gå fram thē ena åtten effter then andra/ och på huilken åtten HERREN drabbar/ ther skal gå fram thet ena hwset effter thet andra/ Och på huilket hws HERREN drabbar/ ther skal gå fram then ene husbonden effter thē andra/ och huilken som befunnen warder medh någhon spilgiffuin ting/ honom skal man vpbrenna j eeld medh alt thet han haffuer/ therföre at han haffuer gångit emoot HERRANS förbund/ och bedriffuit en galenscap j Jsrael.

Så stoodh Josua bittijdha vp om morghonen och hadhe fram Jsrael/ then ena slechten effter then andra/ och thet drabbadhe in på Juda slechte/ Och tå han hadhe Juda slechte fram/ drabbadhe thet in på the Serahiters ätt/ Och tå han hadhe the Serahiters ätt fram/ then ena husbonden effter then andra/ drabbadhe thet på Sabdj/ Och tå han hadhe hans hws fram/ then ena husbonden effter then andra/ drabbadhe thet på Achan Charmj son/ Sabdj sons/ Serah sons/ vthaff Juda slechte. Achan.

Och Josua sadhe til Achan/ Min son giff HERRANOM Jsraels Gudhi ärona och giff honom prisen/ och sägh migh hwadh tu giordt haffuer och liug intet för migh. Tå swaradhe Achan Josua och sadhe/ Sanneligha iagh haffuer syndat emoot HERRAN Jsraels Gudh/ så och så haffuer iagh giordt/ Jagh sågh ibland rooffuet en kosteligh Babilonisk mantel/ och tw hundradhe Siklar silffuer/ och een gyllene tungo femtiyo Siklar werd til wigt/ ther fick iagh lust til/ och toogh thet/ Och sij/ thet är nedhergraffuit j Jordena j mitt tiäl/ och silffwret ther vnder.

Tå sende Josua tijt bodh/ The lupo til tiället/ och sij/ ther war thet nedhergraffuit j hans tiäl/ och silffwret ther vnder/ Och the togho thet vthu tiället och båro til Josua och til all Jsraels barn/ och kastadhe thet ther nedh för HERRAN. Tå toogh Josua och hela Jsrael medh honom Achan Serah son/ medh silffwret/ mantelen och gyllene tungōne/ hans söner och döttrar/ hans oxar och åsnar och fäår/ hans tiäl och alt thet han hadhe/ och förde vth j Achors daal.

Och Josua sadhe/ Effter tu haffuer plåghat oss/ så plåghe tigh HERREN på thenna dagh/ och hela Jsrael steente them/ och brende them vp j eeld/ och tå the hadhe stenat them/ giorde the ena stora steenrösio offuer them/ huilken än nu warar alt in til thenna dagh. Så wende tå HERREN sigh jfrå sinne wredhes grymheet/ ther aff heter thet rwmet Achors daal in til thenna dagh. Achors daal.

Ottonde Capitel.

OCh HERREN sadhe til Josua/ Fruchta tigh intet och war icke förfärat/ Tagh medh tigh alt krijgsfolcket/ och gör redho och dragh vp til Aj/ Sij/ iagh haffuer giffuit Konungen j Aj/ medh hans folck hans stadh och land/ j tina hender/ och tu skalt göra medh Aj och tess Konung såsom tu medh

Jericho och tess Konung giordt haffuer/ vndantaghno at tess rooff och tess booscap skolen j byta idher emellan/ Bestell itt bakhåll affsidhes widh stadhen. supra 6.

Tå giorde Josua redho och alt krijgsfolcket til at dragha vp til Aj/ Och Josua vthwalde tretiyo tusend strijdzmän/ och sende vth om nattena/ och bödh them och sadhe/ Seer til/ j skolen wara j bakhåll affsidhes widh stadhen/ och warer icke förlongt jfrå stadhen/ och warer alle redho/ Men iagh och alt folcket som medh migh är wiliom dragha til stadhen/ Och når the dragha vth emoot oss såsom tilförenna/ så wilie wij flyy för them/ at the dragha vth effter oss/ så lenge wij komme them vth jfrå stadhen/ ty the skola tenkia at wij flyy för them såsom tilförenne/ Och mädhan wij flyy för them/ skolen j redho wara j bakhållena och tagha stadhen in/ För ty HERREN idhar Gudh skal giffua idher honom j hender/ När j haffue intaghit stadhen/ så tender eelden på honom/ Effter HERRANS ord görer/ Sij/ iagh haffuer thet budhit idher.

Så sende Josua them åstadh/ och the gingo tijt vp j bakhåll/ och höllo emellan BethEl och Aj wester vth jfrå Aj/ Men Josua bleff j then nattenne när folckena/ Och om morghonen war han bittijdha vppe och skickadhe folcket/ och droogh vp medh the äldsta aff Jsrael för folckena til Aj/ Och alt krijgsfolcket som när honom war drogho vp/ och trädde fram/ och komo in moot stadhen/ och läghradhe sigh Nörr vth jfrå Aj/ så at en daal war emellan them och Aj/ Men han hadhe taghit widh fem tusend män/ och stelt them til bakhåll emellan BethEl och Aj wester vth jfrå stadhen. Och folcket aff hela läghret som Nörr vth jfrå stadhenom war/ steltes så at tess yttersta reckte wester om stadhen/ Så droogh tå Josua j then nattenne mitt in vppå dalen.

Som nu Konungen j Aj sågh thet/ skyndadhe the sigh och giorde bittijdha redho/ och männenar aff stadhenom drogho vth til at möta Jsrael j strijdh medh alt sitt folck på itt förelagt rwm emoot slett markenne/ ty han wiste icke/ at itt bakhåll war på honom baak om stadhen/ Men Josua och hela Jsrael stelte sigh såsom the hadhe warit slaghne för them/ och flydde på thē wäghen åt öknenne/ Tå skriyadhe alt folcket aff stadhenom/ at man skulle fulfölia them/ Och the iaghadhe teslikes effter Josua och föllo vthu stadhenom/ så at icke en man bleff quarr j Aj och BethEl/ then icke vthdrogh och förfolgde Jsrael/ och läto stadhen stå öpen/ på thet the skulle iagha effter Jsrael.

Tå sadhe HERREN til Josua/ Reck vth spetzen som tu haffuer j tinne hand emoot Aj/ ty iagh wil giffua thet j tina hand/ Och tå Josua reckte vth spetzen som j hans hand war/ emoot stadhen/ tå gaff sigh bakhållet vp medh hast vthaff sitt rwm/ och lupo sedhan han reckte vth sina hand/ och komo j stadhen och wunno honom/ och hastadhe sigh och tende eelden på honom/ Och the män aff Aj wende sigh och sågho til baka/ och fingo see röken aff stadhen gå vp j himmelen/ och hadhe intet rwm til at flyy huarken hijt eller tijt/ Och thet folcket som flydde åt öknenne/ wende sigh om til at iagha effter them.

Tå nu Josua och hela Jsrael sågho/ at bakhållet hadhe wunnet stadhen effter röken gick vp aff stadhenom/ wende the om och slogho the män aff Aj/ och the j stadhen drogho ock så vth emoot them/ så at the komo mitt ibland Jsrael på bådha sijdhor/ Och the slogho thē til tess ingen aff them offuerbleff leffuandes eller vndslap/ Och gripo Konungen aff Aj leffuandes/ och förde honom til Josua/ Och tå Jsrael hadhe j hiäl slaghit alla Aj inbyggiare på markenne och j öknenne som hadhe iaghat effter them/ och the föllo alle genom swerdz ägg til tess the woro endadhe/ tå wende sigh hela Jsrael åt Aj och slogho thet medh swerdz ägg/ Och alle the som föllo

på then

på then daghen bådhe män och quinnor the woro tolff tusend/alt folck j Aj.
Och Josua drogh icke handena igen medh hulko han vthreckte spezen
til tess han til spillo giorde alla Aj inbyggiare/vthan booscapen och roffuet
aff stadhenom vthbytte Israel emellan sigh effter HERRANS ord/så-
som han Josua budhit hadhe/Och Josua brende vp Aj/och giorde en högh
ther aff til ewigh tijdh / then än nu ther är på thenna dagh/ och lät vp- Deute. 21.
hengia Konungen aff Aj j itt trää in til afftonen/Tå solen war nedhergån-
gen befalte han at man skulle tagha hans kropp vthu trädh / och the kasta-
dhen j stadz porten / och hoffuo en stoor steenhoop ther vppå/hulken än
nu ther är in til thenna dagh.
Tå bygde Josua HERRANOM Israels Gudh itt altare på thet Deut.27. Exodi.20.
berghet Ebal/såsom Mose HERRANS tienare Israels barnom budhit
hadhe/såsom scriffuit ståår j Mose laghbook/itt altare aff hela stenar ther
intet jern på kommet war/och offradhe ther vppå HERRANOM bräne-
offer och tackoffer/och screff ther på stenanar then andra laghen/som Mo-
se Israels barnom förescriffuit hadhe.
Och hela Israel medh theras äldsta och embetzmän och domare / sto-
dho på bådha sidhor widh Arcken in för Presternar aff Leuj / som båro
HERRANS förbundz Arck / the fremlingar så wel som the infödde/
helfften aff them in widh thet berghet Grisim/och then andra helfften in
widh thet berghet Ebal/såsom Mose HERRANS tienare tilförenna bu- Deute. 27.
dhit hadhe/til at welsigna Israels folck/Sedhan lät han vthropa all lagh-
sens ord om welsignelsen och förbannelsen/som scriffuin stå j laghbokenne/
Thet war icke itt ord som Mose budhit hadhe / thet Josua icke lät vthropa
för hela Israels menigheet/för quinnor och barn och fremlingom som iblād
them woro.

Niyonde Capitel.

TÅ nu thetta hördes in til alla the Konungar som woro på
hinsidhon Jordan/på berghom och j dalom/och j alla sto-
ra haffzens hampner/och när them som woro in widh Li-
banons bergh/nemligha/the Hetheer/Amoreer/Cananeer/
Phereseer/Heueer och Jebuseer/samkadhe the sigh til hopa
endrechteligha / at the skulle strijdha emoot Josua och
emoot Israel.
Men Gibeons inbyggiare / tå the hörde hwadh Josua giordt hadhe
The Gibeonitersliſt medh Jericho och Aj / vptenckte the een list / gingo til och sende bodhscap
åstadh/och togho gamla säckier på sina åsnar/och gamla slitna wijnlägh-
lar/och gamla lappadhe skoor på sina föter/och drogho gammul och riff-
uin klädher vppå/och alt thet brödh som the togho medh sigh / war hårdt
och möghlat/och gingo til Josua j läghret widh Gilgal och sadhe til honō/
och til hela Israel/Wij äre kompne fierran aff annor land/ så görer nu itt
förbund medh oss/Tå sadhe hela Israel til the Heueer / Kan henda at tu
boor här ibland oss / huru kunne wij tå göra förbund medh tigh?
The sadhe til Josua/Wij äre tine tienare / Josua sadhe til them / Hoo
äre j eller huadhan komme j? The sadhe / Tine tienare äre ganska fierran
kompne aff annor land för HERRANS tins Gudz nampn skull/ ty wij
haffue hördt hans rychte/ och alt thet han j Egypten giordt haffuer/och alt Numeri. 21.
thz han the twå Amoreers Konungar på hinsidhon Jordan giordt haffuer
Sihō Konungenom j Hesbon/och Og Konungenom j Basan som bodde
j Astaroth/Ther före sadhe wåre äldste och alle wårt landz inbyggiare/ Ta-
gher spijsning medh idher på resona/och gåår åstadh emoot them/och sä-
gher til them/Wij äre idhre tienare/så görer nu itt förbund medh oss/ Thet-
ta wårt

ta wårt brödh som wij togho medh oss til spijsning vthu wår hws/war än
nu ferskt tå wij åstadh forom til idher/Men nu sij / thet är hårdt och mö-
ghlat/och thenna wijnläghlanar fylte wij nyia/ Och sij / the äro slitne/ och
thenna wår klädher och skoor äro gammul worden för thenna ganska lon-
ga resona skul.
Tå togho höffuitzmännenar aff theras spijsning och fråghadhe intet
HERRANS munn/ Och Josua giorde fridh medh them/och gick vppå
itt förbund medh them/at the skulle bliffua leffuandes/Och the öffuerste för
menighetenne sworo them/ Men effter tree daghar sedhan the hadhe giordt
förbundet medh them/kom för them at the woro hardt när them/ och skulle
boo ibland them/ty tå Israels barn drogho fram åt komo the tridie daghen
til theras städher/hulka så woro nempde/Gibeon/Caphira/ Beeroth / och
Kiriath Jearim/Och the slogho them intet/ty the öffuerste för menigheten-
ne hadhe sworit widh HERRAN Israels Gudh.
Och tå hela menigheten knorradhe emoot the öffuersta / sadhe alle the
öffuerste för hela menighetenne / Wij haffue sworit them widh HER-
RAN Israels Gudh/therföre kunne wij intet komma widh them/Men thz
wilie wij göra them/Låtom them leffua / at een wredhe icke kommer offuer
oss för eedhen skul then wij them giordt haffuom / Och the öffuerste sadhe
til them/Låtom them leffua/ at the mågha wara wedhahuggare och wa-
tudraghare för hela menighetenne/ såsom öffuerstanar them sagdt haffua.
Tå kalladhe them Josua och taladhe medh them och sadhe/ Hwj haff-
ue j bedraghit oss och sagdt / J äre ganska longt jfrå oss/ än doch j boo
ibland oss? Therföre skole j wara förbannadhe/så at aff idher icke skal åter-
wenda trälar som wedh hugga/och watn dragha til mins Gudz hws.
The swaradhe Josua och sadhe / Thet haffuer warit sagdt tina tienare
at HERREN tin Gudh haffuer budhit sinom tienare Mose / at han skal
giffua idher thetta hela landet/och förgöra för idher alla landzens inbyggia-
re/Tå fruchtadhe wij om wåra siälar för idher stoorligha / och giorde thet-
ta/Men nu sij/wij äre j tina hender / hwadh tigh tycker gott och rett wara
at göra medh oss / thet gör.
Och han giorde them så/och friyadhe them jfrå Israels barnas hand/
at the icke slogho them j hiäl/ Så giorde Josua them på samma daghen til
wedhahuggare och watudraghare för menighetēne/ och til HERRANS
altare/alt in til thenna dagh/på thet rwm som han vthwäliandes worde.

Tyionde Capitel.

TÅ nu Adonizedech Konungen j Jerusalem hörde/at Jo-
sua hadhe wunnit Aj och giffuit thet til spillo / och hadhe
giordt Aj och thes Konung lika såsom han hadhe giordt
Jericho och thes Konung / Och at the Gibeoniter hadhe
giordt fridh medh Israel / och woro kompne ibland them:
fruchtadhe han swårligha / För ty Gibeon war en stoor
stadh såsom en aff Konunga städhernar / och större än Aj / och alle hans
borghare godhe strijdzmän / sende han til Hoham Konungen j Hebron/ Gibeon.
och til Piream Konungen j Jarmuth/och til Japhia Konungen j Lachis/
Och til Debir Konungen j Eglon / och lät säya them /Kommer hijt vp til
migh och hielper migh/at wij må slå Gibeon/för ty the haffua giordt fridh
medh Josua och Israels barnom.
Tå komo til hopa och drogho vp åt the fem Amoreers Konungar / Ko-
nungen j Jerusalem/Konungen j Hebron/Konungen j Jarmuth/Konun-
gen j Lachis/Konungen j Eglon medh all theras håårläghre / och beladhe
Gibeon/och strijdde ther emoot/Men the aff Gibeon sende til Josua j lå-

ghret j Gilgal/och låto såya honom/Dragh icke tina hand ifrå tina tienare/Kom hijt vp til oss snarligha vndsett och hielp oss/ty alle the Amoreers Konungar som boo vppå berghen/haffua samkat sigh til hopa emoot oss.

Josua drogh tijt vp jfrå Gilgal och alt krijgsfolcket medh honom och alle godhe strijdzmän/Och HERREN sadhe til Josua/Fruchta tigh intet för them/ty iagh haffuer giffuit them j tina hender/Jngen aff them skal kunna bliffua ståndandes för tigh. Altså kom Josua hasteligha på them/ty han drogh j hela nattenne vp jfrå Gilgal/Men HERREN förskreckte them för Jsrael/så at the slogho them een stoor slachting aff j Gibeon/och iaghadhe effter them på then wäghen til BethHoron/och slogho them in til Aseka och Makeda/Och tå the flydde för Jsrael then wäghen nedher åt til BethHoron/låt HERREN falla aff himmelen stora hagelstenar på thm in til Aseka/så at the bliffuo dödhe/Och mykit flere aff them bliffuo dödhe aff haghelstenanar/än Jsraels barn slogho medh swerd.

Stoort haghel.

Tå taladhe Josua medh HERRANOM på then daghen när HERREN gaff the Amoreers Konungar för Jsraels barn/och sadhe j Jsraels närwaru. Sool statt stilla j Gibeon/och måne j Aialons daal/Tå stoodh solen stilla/och månen teslikes/til tess at folcket hempde sigh på sina fiendar/Är icke thetta scriffuit j thens fromas book? Så stoodh solen mitt på himmelen/och fördröghde gå nedher så när en helan dagh/och haffuer ingen dagh warit lijk widh thenna/huarken för eller sedhan/tå HERREN lyde eens mans röst/ty HERREN strijdde för Jsrael.

Solen står stilla.

Eccle. Esaie

Och Josua drogh åter j lågh:et igen til Gilgal/och hela Jsrael medh honom/Men the fem Konungar woro flydde/och vndstungo sigh vthi een kulo j Makeda/Tå wardt Josua sagdt/Wij haffue funnet the fem Konungar fördolda j eenne kulo j Makeda/Josua sadhe/Så welter stora stenar för gapet aff kulonne/och befaler näghra män som tagha ther wara på them/Men j ståår icke stilla/vthan iagher effter idhra fiendar/och slåår theras effersta/och låter icke komma them j theras städher/ty HERREN idhar Gudh haffuer giffuit them j idhra hender. Och tå Josua och Jsraels barn hadhe lychtat then mechtigha stora slachtingen på them/och platt förslaghit them/hwadh sedhan quartt bleff aff them/thet kom in j the fasta städher.

Så kom alt folcket åter j låghret igen til Josua j Makeda medh fridh/och ingen toorde röra sijn tungo för Jsraels barn/Men Josua sadhe. Låter vp gapet för kulonne/och dragher fram the fem Konungar til migh/The giorde ock så/och hadhe the fem Konungar til honom vthu kulonne/Konungen j Jerusalem/Konungen j Hebron/Konungen j Jarmuth/Konungen j Lachis/Konungen j Eglon.

Tå nu thenne fem Konungar woro fram leedde til honom/kalladhe Josua hela Jsrael/och sadhe til the öffuersta aff krijgsfolcket som medh honom drogho/Kommer hijt och trådher thenna Konungarna på halsen medh fötternar/Och the komo fram/och trådde på theras halsar medh fötternar/Och Josua sadhe til them/Fruchter idher intet/och gruffuer idher intet/Warer tröste och widh itt frijtt moodh/ty altså skal HERREN göra alla idhra fiendar som j emoot strijdhen.

Och Josua slogh them sedhan och drap them/och hengde them j fem trää/Och the hengde j träån alt in til afftonen. Tå solen war nedhergången/bödh han at man skulle tagha them nedh aff träån/och kasta them in j kulona ther the sigh vthi fördolt hadhe/och ladhe stora stenar för gapet aff kulonne/huilke ther än nu äro på thenna dagh.

På then samma daghen wann ock Josua Makeda/och slogh thz medh swerdz ägg medh thes Konnung/och gaff thet til spillo/och alla the siälar som ther inne woro/och låt ingen bliffua igen/Och giorde them Konungenom j Makeda/såsom han hadhe giordt Konungenom j Jeriho.

Så drogh Josua och hela Jsrael medh honom jfrå Makeda til Libna/och strijdde ther emoot/och HERREN gaff thet ock så j Jsraels hand medh thes Konung/och han slogh thet medh swerdz ägg/och alla the siälar som ther inne woro/och låt ingen bliffua igen ther inne/och giorde thes Konung såsom han hadhe giordt Konungenom j Jeriho.

Sedhan drogh Josua och hela Jsrael medh honom jfrå Libna til Lachis/beladhe och bestrijdde thet/Och HERREN gaff teslikes Lachis j Jsraels hender/så at the wunno thet på annan daghen/och slogho thet medh swerdz ägg och alla the siälar som ther inne woro/aldeles som han hadhe giordt j Libna/På samma tijdhen drogh Horam Konungen j Geser vp til at hielpa Lachis/Men Josua slogh honom medh alt hans folck/til tess ingen igen bleff.

Och Josua drogh jfrå Lachis medh hela Jsrael in til Eglon/och beladhe och bestrijdde thet/och wan thet på samma dagh/och slogh thet medh swerdz ägg/och gaff til spillo alla the siälar som ther inne woro på samma daghen/aldeles såsom han hadhe giordt Lachis.

Sedhan drogh Josua medh hela Jsrael jfrå Eglon vp til Hebron/och bestrijdde thet och wan thet/och slogh thet medh swerdz ägg/och thes Konung medh alla thes städher och alla the siälar som ther inne woro/och låt icke en igen bliffua/aldeles såsom han hadhe giordt Eglon/och gaff thet til spillo/och alla the siälar som ther inne woro.

Tå wende Josua igen medh hela Jsrael in åt Debir/och bestrijdde thet/och wan thet medh thes Konung och alla thes städher/och slogho thm med swerdz ägg/och gåffuo til spillo alla the siälar som ther inne woro/och låt icke en igen bliffua/Såsom han hadhe giordt Hebron/så giorde han ock Debir och thes Konung/och såsom han hadhe giordt Libna och thes Konũg.

Altså slogh Josua alt landet på berghen och södher vth/och j dalanar och widh beckenar medh alla theras Konungar/och låt icke en igen bliffua/och gaff til spillo alt thet som anda hadhe/såsom HERREN Jsraels Gudh budhit hadhe/Och slogh them alt jfrå Kades Barnea in til Gasa/och hela landet Gosen in til Gibeon/och wan alla thenna Konungar medh theras land alt medh en ryck/ty HERREN Jsraels Gudh strijdde för Jsrael/Och Josua drogh åter j låghret til Gilgal medh hela Jsrael.

Elloffte Capitel.

TÅ Jabin Konungen j Hazor thetta hörde/sende han til Jobab Konungen j Madon/och til Konungen j Somron/och til Konungen j Achsaph/och til the Konungar som boodde Nörr vth vppå berghen/och vppå slettmarkenne södher vth Cinnereth/och j dalarna/och j Naphoth/Dor vth medh haffuet/Til the Cananeer öster vth och wester vth/til the Amoreer/Hetheer/Phereseer/och Jebuseer vppå berghen/så ock til the Heueer nedhan för Hermons bergh j Mizpa land. Tesse drogho vth medh alla theras hårar/dråpeligha mykit folck/såsom sanden j haffzstrandenne/och ganska monga hestar och wagnar/Alle tesse Konungar församladhe sigh/och komo och låghradhe sigh j hoop widh thet watnet Merom/til at strijdha medh Jsrael.

Judic. 5.

Och HERREN sadhe til Josua/Fruchta tigh intet för them/ty j morghon på thenna tijdhen skal iagh giffua them alla slaghna för Jsraels barn/Theras hestar skalt tu hasa/och brenna theras wagnar j eeld/Och Josua kom hasteligha på them/och alt krijgsfolcket medh honom widh watnet Merom/

net Merom/och offuerföll them/Och HERREN gaff them j Israels hender/och the slogho them och iaghade them alt in til thet stora Zidon/och in til thet warma watnet/och in til then sletten j Mizpe öster vth/och slogho them til tess icke en igen bleff.

Tå giorde Josua them såsom HERREN honom budhit hadhe/och hasadhe theras hestar/och brende vp theras wagnar/och wende om på samma tijdhen/och wan Hazor och slogh thes Konung medh swerd (ty Hazor war tilförenna hoffuudstadhen för alla thenna Konungariken) och slogh alla the siälar som ther inne woro medh swerdz ägg/och gaff them til spillo/och låt intet igen bliffua som anda hadhe/Och brende vp Hazor medh eeld/Ther til alla thenna Konunganars städher wan Josua medh theras Konungar/och slogh them medh swerdz ägg/och gaff them til spillo/såsom Mose HERRANS tienare budhit hadhe. Hasor.

Doch vpbrende Israels barn inga städher medh eeld som högt vppe lågho föruthan Hazor allena/thet vpbrende Josua/Och alt roffuet aff thenna städhernar och booscapen bytte Israels barn emellan sigh/Men alla menniskior slogho the medh swerdz ägg til tess the förgiorde them/och låto intet igen bliffua som anda hadhe/såsom HERREN sinom tienare Mose/och Mose Josua budhit hadhe/så giorde Josua/at intet bleff til baka aff alt thet HERREN hadhe budhit Mose. Deute.

Altså toogh Josua all thenna landen på berghen/och alt thet södher vth ligger/och alt landet Gosen/och dalanar och slettmarkena/och Israels bergh medh thes dalar/alt ifrå berghet som åtskilier landet vp åt emoot Seir in til BaalGad/på bergzens Libanons slett nedhan widh Hermons bergh/Alla theras Konungar wan han/och slogh them och drap them/Men han förde örligh medh thenna Konunganar j longan tijdh. Supra

Och war ingen stadh som sigh gaff medh fridh vnder Israels barn/vndantaghna the Heueer som boodde j Gibeon/vthan the wunno them alla medh strijdh/Och thet skeedde så aff HERRANOM at theras hierta wardt förstockat til at möta Israels barn medh strijdh på thet the skulle til spillo komma/och them ingen nådh wedherfaras/vthan förgöras/såsom HERREN hadhe budhit Mose.

På then tijdhen kom Josua och vthrotadhe the Enakim vthaff berghen aff Hebron/aff Debir/aff Anab/aff all Juda bergh/och aff all Israels bergh/och gaff them til spillo medh theras städher/och låt ingen Enakim igenbliffua j Israels barnas land/för vthan j Gasa/j Gath och j Asdod ther bleffuo the igen.

Altså toogh Josua alt landet in/aldeles såsom HERREN hadhe sagdt til Mose/och gaff thet Israels barnom til arffs/huario slechtenne sin deel/och landet wende åter at strijdha.

Tolffte Capitel.

TEsse äro the Konungar j landena som Israels barn slogho och togho theras land in/På hinsidhon Jordan öster vth ifrå Arnons beck/in til Hermons bergh/och hela marken öster vth/Sihon the Amorcers Konung som boodde j Hesbon/och war rådhandes ifrå Aroer som på strandenne ligger widh then becken widh Arnon/och mitt j becken/och offuer halfft Gilead in til then becken Jabot/ther Ammons barnas landamäre är/och offuer then slettmarkena alt in til haffuet Cinnereth öster vth/och in til haffuet j slettmarkenne som är salt haffuet öster vth/then wäghen åt Beth Jesimoth/Och ifrå sönnan nedher vth medh becken widh berghet Pisga. Nume. Gene.

Ther til Konung Ogs grenßo j Basan/then än nu aff the Reser quarr bliffuin war/och boodde j Astaroth och Edrej/och war rådhandes offuer berghet Hermon/offuer Salcha/och offuer hela Basan alt in til Gesurj och Maachathj grenßor/och j halffuo Gilead/huilket war Sihons grenßa Konungens j Hesbon/Mose HERRANS tienare och Israels barn slogho them/Och Mose HERRANS tienare gaff them the Rubeniter/Gadditer/och then halffua slechtenne Manasse til at intagha.

Men tesse äro the Konungar j landena som Josua slogh och Israels barn på thenna sidhonne Jordan wester vth/ifrå BaalGad på Libanons berghs slett in til thz berghet som åtskilier landet vp åt emoot Seir/Och thz Josua Israels slechter gaff til at intagha/huariom och enom sin deel/thet som vppå berghen/dalomen/slettmarkenne/widh becker j öknenne/och södher vth war/the Hetheer/Amoreer/Cananeer/Phereseer/Heueer och Jebuseer.

Konungen j Jeriho/Konungen j Aj/som widh sidhona ligger aff BethEl/Konungen j Jerusalem/Konungen j Hebron/Konungen j Jarmuth/Konungen j Lachis/Konungen j Eglon/Konungen j Geser/Konungen j Debir/Konungen j Geder/Konungen j Harma/Konungen j Arad/Konungen j Libna/Konungen j Adullam/Konungen j Makeda/Konungen j BethEl/Konungen j Thapuah/Konungen j Hepher/Konungen j Aphek/Konungen j Lazaron/Konungen j Madon/Konungen j Hazor/Konungen j SimronMeron/Konnngen j Achsaph/Konungen j Thaenach/Konungen j Megiddo/Konungen j Kedes/Konungen j Jakneam på Charmel/Konungen j NaphothDor/Konungen för the Hedhningar j Gilgal/Konungen j Tirza/thet äro en och tretiyo Konungar. 31. Konungar slaghna aff Josua.

Trettonde Capitel.

TA nu Josua wardt gāmal och wel til ålders/sadhe HERREN til honom/Tu äst gammal worden och wel til ålders/och landet är än nu mykit quart som intaghas skal/nemligha/hela Galilea the Philisteers/och hela Gessurj ifrå Sihor som löper fram om Egyptē/alt in til Ekrons landzendar Nör vth/huilka the Cananeer til reknas/fem the Philisteers Herrar/nemligha/the Gasiter/the Asdoditer/the Askloniter/the Gethiter/the Ekroniter/och the Auither/Men ifrå södher är hela the Cananeers land/och Maara the Zidoniers alt in til Aphek och til the Amoreers landzendar/Ther til the Gibliters land/och hela Libanon öster vth ifrå BaalGad nedhan för berghet Hermon/til tess man kommer til Hamath/Alle the som på berghen boo ifrå Libanon in til thet warma watnet/och alle Zidonier/Jagh skal fördriffua them för Israels barn/kasta lott ther om til at vthskiffta them emellan Israel/såsom iagh haffuer budhit tigh.

Så skifft nu thenna landen emellan the niyo slechter til arffs/och emellan then halffua slechten Manasse/ty the Rubeniter och Gadditer haffua medh then andra halffua Manasse vndfåt theras arffuedeel som Mose thim̄ gaff på hinsidhon Jordan öster vth/såsom HERRANS tienare Mose them thet giffuit haffuer ifrå Aroer som ligger på beckens strand widh Arnon/och ifrå then stadhen mitt j becken/och all then engden Medba alt in til Dibon/och alla Sihons the Amoreers Konungs städher som satt j Hesbon/alt in til Ammons barnas landzendar/Ther til Gilead och the landzendar widh Gessurj och Maachathi/och hela berghet Hermon/och hela Basan/alt in til Salcha/hela Ogs rike j Basan then j Astaroth och Edrej satt/huilken än nu igen war aff the Reser/Men Mose slogh them och fördreff them. Nume. 32. Deute. 3. Josue. 1. 2.

Men Israels barn fördriffuo icke them j Gessur och j Maachath / vthan
the boodde bådhe Gessur och Maachath ibland Israels barn alt in til then-
na dagh / Men the Leuiters slechte gaff han ingen arffuedeel / ty HER- Numeri 18
RANS Israels Gudz offer är theras arffuedeel / såsom han them sagdt
hadhe. Ruben.
Så gaff Mose Rubens barnas slechte effter theras ätter / så at theras
landzendar woro ifrå Aroer som ligger på beckens strand widh Arnon /
och then stadhen mitt j becken medh alla slettmarkenne in til Medba / Hes-
bon och alla thes städher som liggia på slettmarkenne / Dibon / Bamoth /
Baal / och Beth Baal Meon Jahza / Kedemoth / Mephaath / Kiriathaim /
Sibma / Zereth / Sahar vppå berghet Emek / Beth Peor / the becker widh
Pisga / och Beth Jesimoth / och alla the städher på slettmarkenne / och hela
Sihons the Amoreers Konungs rike som satt j Hesbon / then Mose slogh
medh the Förstar j Midian / Euj / Reken / Zur / Hur / och Reba / huilke Ko-
nung Sihons höffuitzmän woro / som j landena boodde / Ther til Bi- Numeri 31
leam Beor son then spåmannen slogho Israels barn medh swerd / samt
medh the andra dräpna. Och landamäret til Rubens barn war Jordan /
Thetta är nu Rubens barnas arffuedeel j theras ätter / städher och byiar. Gad.
Gadz barnas slechte effter theras ätter gaff Mose / så at theras landz-
endar woro Jacser / och alla the städher j Gilead / och halfft Ammons bar-
nas land / alt in til Aroer som ligger för Rabbath / och ifrå Hesbon in til Ra-
math Mizpe och Betonim / och ifrå Maanaim alt in til Debirs landzendar /
Men j dalenom Beth Haran / Beth Nimra / Sucoth och Zaphon / som quart
war aff Sihons Rike Konungens j Hesbon / huilkes grensa war Jordan /
alt in til endan aff haffuet Cinnereth / på thenna sidhonne Jordan öster
vth / Thetta är nu Gadz barnas arffuedeel j theras ätter / städher och byiar. Manasse.
Then halffua Manasse barnas slecht effter theras ätter gaff Mose så
at theras landzendar woro ifrå Mahanaim / hela Basan / hela Ogs rike Ko-
nungens j Basan / och alla Jairs byiar som j Basan liggia / nemligha / sex-
tiyo städher / Och halffua Gilead / Astaroth / Edrej / Ogs rikes städher j Ba-
san / gaff han Machirs Manasse sons barnom / thet är / helfftenne aff Ma-
chirs barnom effter theras ätter.
Thetta är thet som Mose vthskiffte vppå Moabs marck hinsidhon
Jordan in moot Jeriho öster vth / Men Leuj slechte gaff Mose ingen arff-
uedeel / ty HERREN Israels Gudh är theras arffuedeel / såsom han
them sagdt hadhe.

XIIII. Capitel.

THetta är nu thet som Israels barn intogho j Canaans lan-
de / huilket them emellan vthskiffte Presten Eleazar och Jo-
sua Nun son / och the offuerste fädher j Israels barnas
slechter / Och the skiffte thet emellan sigh medh lott / såsom
HERREN budhit hadhe genom Mose at geffua the
halfftiyonde slechter / ty the twå slechternar och then halff-
ua hadhe Mose giffuit arffuedeel hinsidhon Jordan / Men
Leuiternar hadhe han ingen arffuedeel giffuit jbland them / ty Josephs barn
wordo twå slechter Manasse och Ephraim / therföre gåffuo the Leuiternar
ingen deel j landena / vthan städher ther the skulle boo vthi / och förstädher
för theras booscap och håffuor / såsom HERREN hadhe budhit Mose /
så giorde Israels barn / och skiffte landet.
Tå gingo Juda barn fram til Josua j Gilgal / Och Chaleb Jephunne
son then Kenisiten / sadhe til honom / Tu weest hwadh HERREN sadhe
til then

til then Gudz mannen Mose på mina och tina wegna j Kades Barnea /
Jagh war fyratiyo åra gammal / tå Mose HERRANS tienare migh
vthsende ifrå Kades Barnea til at bespeya landet / och iagh sadhe honom
igen effter mitt samwett / Men mine brödher som medh migh vpgångne
woro / giorde folckena itt förskreckt hierta / Men iagh folgde HERRAN
min Gudh trolighа effter.
Tå swoor Mose på then samma daghen / och sadhe / Thet landet som
tu på trädt haffuer medh tin foot / skal wara tin och tina barnas arffuedeel
Caleb. til ewigh tijdh / therföre at tu HERRAN min Gudh troligha efterfolgt
haffuer / Och nu sij HERREN haffuer låtit migh leffua såsom han sagdt
hadhe. Thet är nu fem och fyratiyo åår sidhan HERREN thetta sadhe til
Eccle. 46. Mose / tå Israel wandradhe j öknenne / Och sij / Jagh är nu på thenna
dagh fem och ottatiyo åra gammal / och är än nu j dagh så starck som
iagh war på thẽ daghen tå Mose sende migh vth / Såsom mijn macht war
på then tijdhen / så är hon än nu til at strijdha och til at gå vth och in.
Så giff migh nu thetta berghet om huilket HERREN sadhe på
then daghen / ty tu hörde thet på then tijdhen / Och the Enakim boo ther
vppå / och åro store och faste städher / om HERREN wille wara medh
migh / at iagh kunde fördriffua them / såsom HERREN sagdt haffuer.
Infra 21. Tå welsignadhe Josua honom / och gaff så Caleb Jephunne son Hebron
til arffuedeel / Ther aff wardt Hebron Calebs Jephunne sons then Kenisi-
tens arffuedeel alt in til thenna dagh / therföre at han hadhe troligha effter-
folgt HERRAN Israels Gudh / Men Hebron kalladhes j förtijdhen
Kiriath Arba / och ther war stoort folck jbland the Anakim / Och landet ha-
dhe återwendt örligha.

XV. Capitel.

Juda. Nume. 34. IVda barnas slechtes lott effter theras ätter / war in emoot
Edoms landzendar widh then öknen Zin som södher vth
stöter in på södher landen / så at theras södhergrenßor wo-
ro ifrå endanom aff salt haffuet / thet är / ifrå then tungon-
ne som dragher södher åt / och gåår tådhan vp ått Akrab-
bim / och gåår igenom Zinna / och gåår vp ått ifrå sönnan
in til Kades Barnea / och gåår igenom Hezron / och gåår vp ått Adar / och
böyer sigh omkring Karkaa / och gåår igenom Azmon / och kommer vth
widh Egypti beck / så at enden aff then grenßon warder haffuet. Thetta åro
nu theras grenßor södher vth.
Men östergrenßan är salt haffuet in til Jordans enda.
Then Nörra grenßan är ifrå haffzens tungo som är widh Jordan /
och gåår vp åt in til Beth Hagla / och dragher sigh ifrå Nordan in til Beth
Araba / och gåår vp åt til Bohens steen Rubens sons / och gåår vp åt til
Debir ifrå Achors daal / och ifrå Nörra sidhonne som weet åt Gilgal / thet
twert offuer ligger widh Adumim vp åt / huilket sönnan til ligger widh
becken / Sedhan gåår hon vp åt til thet watnet Ensemes / och gåår vth
widh then brunnen Rogel / Sedhan gåår hon vp åt til Hinnams sons daal
widh then Jebuseens sidho som boor södher vth / thet är Jerusalem / och
gåår vp åt offuer bergs klinten som ligger för then dalen Hinnam wester
vth / huilken stöter in på sidhona aff Raphaims daal Nörr vth / Se-
dhan gåår hon ifrå then samma bergs klinten / in til then watubrunnen
Nephtoah / och gåår vth til the städher widh Ephrons bergh / och böyer
sigh åt Baala / thet är Kiriath Jearim / och gåår omkring ifrå Baala wester
vth in til berghet Seir / och gåår vth medh sidhonne aff thet berghet Jea-

rim ifrå

rim jfrå Nordan / thz är Chessalon / och kommer nedher til BethSemes / och gåår igenom Thimna / och kommer vth widh sidhona aff Ekron Nörr vth / och dragher sigh in åt Sichron / och gåår offuer thet berghet Baala / och kommer vth widh Jabneel / så at hennes yttersta är haffuet.

Then grenßan wester vth är thet stora haffuet / Thetta är nu Juda barnas grenßor alt om kring j theras åtter.

Caleb. Men Caleb Jephunne son wardt giffuit hans deel jbland Juda barn / effter som HERREN hadhe befalt Josua / nemligha / Kiriath Arba Enaks fadhers / thet är Hebron / Och Caleb fördreff tådhan the tree Enaks söner / Cesaj / Ahiman / och Thalmaj Enaks affödha / och drogh tådhan vp åt til Debirs inbyggiare / och Debir heet tilförena KiriathSepher / Och Caleb sadhe / Then som slåår KiriathSepher och winner thet / honom wil iagh giffua mina dotter Achsa til hustru / Tå wan thet Athniel Kenas son Calebs brodhers / och han gaff honom sina dotter Achsa til hustru. Achsa. Judi.1.

Och thet begaff sigh tå hon indrogh wardt henne rådhet at bedhas en åker aff sinom fadher / och hon gaff sigh jfrå åßnan / Tå sadhe Caleb til henne / Hwad är tigh? Hon sadhe / Giff migh een welsignelse / ty tu haffuer giffuit migh itt södher land / giff migh ock watu kellor / Så gaff han henne kellor offuan och nedhan. Thetta är nu Juda slechtes arffuedeel j theras åtter.

Och Juda barnas slechtes städher jfrå then ena sidhonne til then andra vth medh the Edomeers grenßor södher vth / woro tesse / Kabzeel / Eder Jagur / Kina / Dimona / AdAda / Kedes / Hazor / Jethnan / Siph / Telem / Bealoth / HazorHadatha / KiriothHezron / thet är Hazor / Amam / Sema / Molada / Hazar Gadda / Hesmon / BethPalet / HazarSual / BeerSeba / Bisiothia / Baala / Jijm / Azem / Eltholad / Chesil / Harma / Ziklag / Madmana / Sansanna / Lebaoth / Silhim / Ain / Rimon / thet äro niyo och tiughu städher och theras byiar.

Men j dalanar war / Estaol / Zarea / Asna / Sanoah / EnGanim / Thapuah / Enam / Jarmuth / Adullam / Socho / Aseka / Saaraim / Adithaim / Gedera / Giderothaim / thet äro fiorton städher och theras byiar.

Zenan / Hadasa / MigdalGad / Dilean / Mizpe / Jakthiel / Lachis / Bazekath / Eglon / Chabon / Lahmam / Cithlis / Gederoth / BethDagon / Naama / Makeda / thet äro sexton städher och theras byiar.

Libna / Ether / Asen / Jephthah / Asna / Nesib / Regila / Achsib / Maresa / thet äro niyo städher och theras byiar. Ekron medh tess döttrar och byiar / Jfrå Ekron och in til haffuet alt thet som recker in til Asdod och thes byiar / Asdod medh thes döttrar och byiar / Gasa medh thes döttrar och byiar in til Egypti beck / och thet stora haffuet är grenßan / Men vppå berghet war Samir / Jathir / Socho / Danna / KiriathSanna / thz är Debir / Anab / Estemo / Anim / Gosen / Holon / Gilo / thet äro elloffua städher och theras byiar.

Arab / Duma / Esean / Janum / BethThapuah / Apheka / Humta / Kiriath Arba / thet är Hebron / Zior / thet äro niyo städher / och theras byiar / Maon / Carmel / Siph / Juta / Jesreel / Jakdeam / Sanoah / Kain / Gibea / Thimna / thet äro tiyo städher och theras byiar / Halhul / Bethzur / Gedor / Maarath / BethAuoth / Elthekon / thet äro sex städher och theras byiar / KiriathBaal / thet är KiriathJearim / Harabba twå städher och theras byiar.

Men j öknenne woro / BethAraba / Middin / Sechacha / Nibsan / och then salt stadhen / och Engeddj / thet äro sex städher och theras byiar.

Men the Jebuseer boodde j Jerusalem / och Juda barn kunde icke fördriffua them / Altså bliffuo the Jebuseer medh Juda barnom j Jerusalem / alt in til thenna dagh.

Dauid fördreff them sedhan / 2.Reg.5.

XVI. Capitel.

Manasse. Ephraim

OCh Josephs barnom föll lotten til jfrå Jordan in moot Jeriho / alt in til watnet widh Jeriho jfrå östan / och öknen som gåår vp jfrå Jeriho genom thet berghet BethEl / och gåår vth jfrå BethEl til Lus / och gåår jgenom then grenßon ArchiAtaroth och dragher sigh nedher åt wester vth til then grenßon Japhletj alt in til then nedhra Bethhorons grenßo / och alt in til Gaser / och thes ende är widh haffuet / Thetta fingo nu Josephs barn til arffuedeel. Manasse och Ephraim.

Ephraims barnas grenßa j theras åtter til theras arffuedeel jfrå östan / war Ataroth Adar alt in til thet öffwra Bethhoron / och gåår vth wester åt widh Michmethath som Nörr vth ligger / ther böyer thet sigh omkring öster om then stadhen Thaenath Silo / och gåår jfrå östan in åt Janoha / och kommer nedher jfrå Janoha til Ataroth / och Naaratha / och stöter in på Jeriho / och gåår vth widh Jordan / Jfrå Thapuah gåår hon wester vth til NahalKana / och hennes vthgång är j haffuet.

Thetta är nu Ephraims barnas slechtes arffuedeel / til theras åtter / och alle Ephraims barnas grenße städher medh theras byiar lågho förströdde jbland Manasse barnas arffuedeel / Och the fördriffuo icke the Cananeer som boodde j Gaser / Så bliffuo tå the Cananeer jbland Ephraim alt in til thenna dagh / och wordo skattskyllughe.

XVII. Capitel.

Manasse.

OCh lotten föll til Manasse slechte / then Josephs första son war / och föll til Machir Manasse första son Gileads fadher (ty han war en godh strijdzman) therföre fick han Gilead och Basan / Them androm Manasse barnom vthi theras åtter föll ock så til / nemligha / Abiesers barnom / Heleks barnom / Asriels barnom / Sechems barnom / Hephers barnom och Semidas barnom. Thetta äro Manasse barn Josephs sons som mankön woro j theras åtter. Nume.26

Men Zelaphehad Hephers son / Gilead sons / Machir sons Manasse sons hadhe inga söner / vthan döttrar / och theras nampn äre thesse / Mahala / Noa / Hagla / Milca / Tirza / och the gingo fram för Presten Eleazar och för Josua Nun son / och för the offuersta och sadhe / HERREN bödh Mose at han skulle giffua oss arffuedeel ibland wåro brödher / Så gaff han them ock arffuedeel ibland theras fadhers brödher effter HERRANS befalning. Nume.27 & 36.

Men Manasse föllo tiyo snöre til föruthan thet landet Gilead och Basan som på hinsidhon Jordan ligger / ty Manasse döttrar togho arffuedeel medh hans söner / Och thet landet Gilead kom the andra Manasse barn til.

Och Manasse grenßa war jfrå Asser til Michmethath som ligger för Sechem / och gåår vth på höghra handena in til them aff EnThapuah / ty thet landet Thapuah kom Manasse til / och är Manasse grenßa in widh Ephraims barn / Sedhan gåår hon nedher til NahalKana södher vth til beckstädhernar / huilka Ephraim tilhöra jbland Manasse städher / Men jfrå Nordan är Manasse grenßa in på becken / och gåår vth j haffuet / Ephraims södher vth / och Manasse Nörr vth / och haffuet är hans landamäre / och stöter in på Asser jfrå Nordan / och in på Jsaschar jfrå östan.

Så hadhe nu Manasse ibland Jsaschar och Asser / BethSean och thes döttrar / Jeblaam och thes döttrar / och them j Dor och thes döttrar / och them j Endor och thes döttrar / och them j Thaanach och thes döttrar / och

them j Megiddo och thes döttrar/och tredie delen Naphet / och Manasse barn kunde icke intagha the städher / vthan the Cananeer begynte til at boo j tessa landena / Men tå Israels barn wordo mechtughe / giorde the the Cananeer skattskyllugha / och fördriffuo them icke.

Tå taladhe Josephs barn til Josua och sadhe / Hwj haffuer tu icke giffuit migh meer än en lott och itt snöre aff arffuedelenom / och iagh är doch itt mykit folk / såsom HERREN haffuer welsignat migh: Tå sadhe Josua til honom / Effter tu är itt mykit folck / så gack vp j skoghen och rödh tigh ther rwm / vthi the Phereseers och Resers land / effter Ephraims bergh är tigh förtrångt.

Tå sadhe Josephs barn / Berghet kunne wij icke få / ty the Cananeer bruka alle jern wagnar / som j the landena Emek boo / när hwilko ligger BethSean och thes döttrar / och Jesreel j Emek / Josua sadhe til Josephs hws / Ephraim och Manasse / Tu äst itt mykit folk / Och effter tu så mykit äst / moste tu icke haffua en lott vthan berghet skal höra tigh til ther skoghen är / ther rödh om tigh / så bliffuer thet tins lotz ende när tu fördriffuer the Cananeer som jern wagnar haffua och mechtighe äro.

XVIII. Capitel.

Witnesbyrdzens tabernakel j Silo.

Och hela menigheten aff Israels barn församladhe sigh j Silo / och ther vpsatte the witnesbyrdzens tabernakel / och landet war them vndergiffuit / och woro än nu siw slechter aff Israels barn / hwilkom theras deel icke vthskifft war / Och Josua sadhe til Israels barn / Huru lenge wilie j wara så late at j icke gåån åstadh och taghen landet in / som HERREN idhra fädhers Gudh idher giffuit haffuer: Tagher idher aff hwario slechtenne tree män / at iagh må senda them / och the stå vp och gå igenom landet och bescriffua thet effter theras arffuedelar / och köma til migh igen.

Skiffter landet j siw delar / Juda skal bliffua widh sina grenssor sönnan effter / Och Josephs hws skal bliffua widh sina grenssor Nordan effter / Men j bescriffuen the siw delars land / och bärer thet hijt til migh / så wil iagh kasta idher lott för HERRANOM wårom Gudh / ty Leuiternar haffua ingen deel ibland idher / vthan HERRANS presterscap är theras arffuedeel / Men Gad och Ruben och then halffua slechten Manasse haffua taghit sin deel på hinsidhon Jordan öster vth / then Mose HERRANS tienare them gaff.

Nume. Deute.

Tå stodho the män vp / och foro åstadh / Och Josua bödh them tå the gå wille til at bescriffua landet / och sadhe / Wandrer igenom landet och bescriffuer thet / och kommer igen til migh / at iagh må kasta idher lott för HERRANOM j Silo / Så gingo männenar åstadh / och drogho landet igenom / och bescriffuo thet på een scrifft effter städhernar j siw delar / och komo til Josua j läghret igen j Silo. Tå kastadhe Josua lotten offuer them j Silo för HERRANOM och skiffte ther landet vth ibland Israels barn / hwariom och enom sin deel.

Ben Jamin.

Och föll Ben Jamins barnas slechtes lott effter theras åtter / och wardt theras lotz grenssa emellan Juda barn och Josephs barn / Och theras grenssa war på sidhonne Nörr vth jfrå Jordan / och gåår vp åt vth medh Jeriho på Norra sidhonne / och kommer vppå berghet wester vth / Och vthgången är widh then öknen BethAuen / och gåår tådhan in til Lus / vth medh sidhonne på Lus södher vth / thet är BethEl / och gåår nedher åt in til Ataroth Adar / widh berghet som ligger sönnan widh thet nedhra BethHoron /

Horon / och gåår nedher / och böyer sigh om kring til westra sidhona södher vth jfrå berghet som ligger för BethHoron södher vth / och gåår vth widh KiriathBaal / thet är KiriathJearim Juda barnas stadh / Thetta är nu then sidhan wester vth.

Men then sidhan södher vth är jfrå KiriathJearim / och gåår vth emoot wester / och kommer vth til watubrunnen Nephthoah / och gåår nedher widh endan på berghet som ligger för Hinnams sons daal / then ther ligger j Raphaims daal Nörr vth / och gåår nedher genom Hinnams daal på the Jebuseers sidho sönnan til / och kommer nedher widh thin brunnen Rogel / och dragher sigh jfrå Nordan / och kommer vth til EnSemes / och kommer vth til the höghar som liggia vppe emoot Adumim / och kommer nedh til Bohens steen Rubens sons / och gåår vth medh sidhonne widh slettmarkena som ligger Nörr vth / och kommer nedher på slettmarkena och dragher vth medh then sidhonne widh BethHagla som ligger Nörr vth / och enden ther aff widh salt haffzens tungo Nörr vth / in på Jordans södhra enda / Thetta är nu then södhra grenssan.

Men til then östra sidhon skal Jordan wara enden / Thetta är nu BenJamins arffuedeel j theras grenssor alt om kring j theras åtter.

Men städhernar Ben Jamins barnas slechters ibland theras åtter äro tesse / Jeriho / BethHagla / EmekKeziz / BethAraba / Zemaraim / BethEl / Awim / Hapara / Aphra / CapharAmonaj / Aphnj / Gaba / thet äro tolff städher och theras byiar / Gibeon / Rama / Beeroth / Mizpe / Caphira / Moza / Rekem / Jerpeel / Thareala / Zela / Eleph / och the Jebuseer / thet är Jerusalem / Gibeath / Kiriath / fiorton städher och theras byiar / Thetta är nu BenJamins barnas arffuedeel j theras åtter.

XIX. Capitel.

Simeon.

Sedhan föll then andre lotten Simeons barnas slechtes effter theras åtter / Och theras arffuedeel war ibland Juda barnas arffuedeel / och kom på theras arffuedeel BeerSeba / Seba / Molada / HazarSual / Bala / Azem / ElTholad / Bethul / Harma / Ziklag / BethMarkaboth / HazarSussa / BethLebaoth / Saruhen / thet är tretton städher och theras byiar / Ain / Rimon / Ether / Asan / thet äro fyra städher och theras byiar / Ther til alla byiar som liggia om kring thenna städhernar alt in til Baalath / BeerRamath södher vth / Thetta är Simeons barnas arffuedeel j theras åtter / Ty Simeons barnas arffuedeel / är ibland Juda barnas snöre / Effter Juda barnom war theras arffuerdeel för stoor / therföre fingo Simeons barn deel jbland theras arffuedeel.

Sebulon.

Tridie lotten föll på Sebulons barn effter theras åtter / Och theras arffuedeels grenssa war alt in til Sarid / och gåår vp åt wester vth til Mareala / och stöter in på Dabaseth / och stöter in på becken som löper fram om Jakneam / och wender sigh jfrå Sarid öster vth alt in til then grenssan CislothThabor / och gåår vth til Dabrath och recker vp til Japia / och löper tådhan öster åt igenom Githa / Hepher / Jtha / Kazin / och kommer vth til Rimon / Hamthoar / Ha Nea / och böyer sigh om kring jfrå Nordan in åt Nathon / och vthgången är j then dalen JephthaEl / Katath / Nahalal / Simron / Jedeala / och BethLehem / thet äro tolff städher och theras byiar / Thetta är nu Sebulons barnas arffuedeel til theras åtter / och thetta är theras städher och byiar.

Isaschar.

Fierde lotten föll på Isaschars barn effter theras åtter / Och theras grenssa war Jesreel / Chesulloth / Sunem / Hapharaim / Sion / Anaharath / Raabith /

Raabith/Riseon/Abez/Remeth/Engannem/Enhada/ Beth pazez/ och stöter in på Thabor Sahazima/BethSemes/ och vthgången ther aff war in vppå Jordan/sexton städher och theras byiar/ Thetta är nu Isaschars barnas slechters arffuedeel til theras åtter/städher och byiar.

Femte lotten föll på Assers barnas slechte j theras åtter/ Och theras grensa war Helkath/Halj/Beten/Achsaph/ AlaMelech/ Amead/ Miseal/ och stöter in på Carmel widh haffuet/ och til SihorLibnath/ och wender sigh öster vth til BethDagon/och stöter in på Sebulon/ och til then dalen JephthahEl norr vth/ BethEmek/ Negiel/och kommer vth widh Cabul/ på wenstro sidhonne/Ebron/Rehob/Hamon/Kana alt in til thet stora Zidon och wender sigh in åt Rama/alt in til then fasta stadhen Zor/ och wender sigh åt Hossa/och gåår vth widh haffuet effter snöret åt Achsib/ Vma/ Aphek/ Rehob/ twå och tiwghu städher och theras byiar/ Thetta är nu Assers barnas slechters arffuedeel til theras åtter/städher och byiar. Asser.

Siette lotten föll på Naphthalj barn j theras åtter/ och theras grensa war ifrå Heleph/Elon/igenom Zaananim/AdamjNekeb/JabneEl/ alt in til Lakum/och gåår vth in på Jordan/ och wender sigh wester vth åt Asnoth Thabor/och kommer tådhan vth och til Hukok/ och stöter in på Sebulon södher vth/och til Asser wester vth/ Och til Juda in widh Jordan öster vth/och haffuer fasta städher/ZidimSer/ HamathRakath/ Chinnareth/Adama/Rama/Hazor/Kedes/Edrej/EnHazor/Jereon/MigdalEl/ Harem/BethAnath/BethSames/nitton städher och theras byiar. Thetta är nu Naphthalj barnas slechters arffuedeel til theras åtter/ städher och byiar. Naphthali.

Siwnde lotten föll på Dans barnas slechte j theras åtter/Och grensan aff theras arffuedeel war Zarea/Estaol/IrSames/Saalabin/Aialon/ Jethla/Elon/Thimnatha/EkronEltheke/ Gibethon/ Baalath Jehud/ Bne Barak/GathRimon/MeJarkon/ Rakon medh then grensona widh Japho/och ther gåår Dans barnas grensa vth/ Och Dans barn drogho vp och strijdde emoot Lesem/ och wunno thet/ och slogho thet medh swerdz ägg/och togho thet in/och boodde ther vthi/och kalladhe thet Dan/ effter theras fadhers nampn/Thetta är nu Dans barnas slechtes arffuedeel j theras åtter/städher och byiar. Dan.

Josua arffuodeel.

Och tå the hadhe lychtat vthskiffta landet medh thes grensor/ gåffuo Israels barn Josua Nun son en arffuedeel jbland them/och gåffuo honom effter HERRANS befalning then stadh som han begäradhe/ som war Thimnath Serah vppå Ephraims bergh/ then stadhen bygde han och boodde ther vthi.

Thetta äro nu the arffuedelar/som Eleazar Presten/ och Josua Nun son och the öffuerste aff fädhernar ibland slechtenar genom lott vthskiffte Israels barnom j Silo för HERRANOM in för dörenne aff witnesbyrdzens tabernakel/och lychtadhe så landzens vthskifftning.

XX. Capitel.

Frijstädher.

OCh HERREN taladhe medh Josua och sadhe/ Sägh Israels barnom/ Skicker ibland idher någhra frijstädher/ om huilka iagh idher genom Mose sagdt haffuer/at tijt må flyy en mandråpare som slåår een siäl oförwarandes och owetandes/ at the må ibland idher frij wara för blodhempnaren/Och then som flyyr til noghon aff the städher/ han skal stå vthan för stadz porten/och för the åldsta j stadhen förtälia sijn saak/Så skola the tagha honom in j stadhen til sigh/ och få honom rwm/ at han må boo när them.

Och om blodhempnaren kommer effter honom/ skola the icke öffuerantwarda dråparen j hans hender/effter han oförwarandes slogh sin nästa och war icke tilförenne hans owen/ Så skal han boo j stadhenom/ til tess han ståår in för menighetenne til retta/Alt in til tess öffuerste Presten döör som på then tijdhen är/Tå skal dråparen komma til sin stadh igen/och j sitt hws j stadhenom ther han vthflydder war.

Tå helghadhe the Kedes j Galilea på Naphthalj bergh/ och Sechem på Ephraims bergh/och Kiriath Arba/thet är Hebron på Juda bergh/och på hinsidhon Jordan ther Jeriho ligger öster vth/skickadhe the Beser j öknenne på slettmarkenne/aff Rubens slechte/Och Ramoth j Gilead aff Gadz slechte/och Golan j Basan aff Manasse slechte.

Thet woro tå the städher som Israels barnō förelagde woro/och fremlingomen som ibland them boodde/at tijt skulle flyy then som een siäl oförwarandes sloghe/ at han icke skulle j hiäl slåås aff blodhempnaren/ in til tess han hadhe ståndit för menighetenne.

XXI. Capitel.

Nume. 35.

TA tredde the öffuerste fädher ibland Leuiternar fram för Presten Eleazar och för Josua Nun son/ och för the öffuersta fädher ibland Israels barnas slechte/och taladhe med them j Silo j Canaans land och sadhe/HERREN haffuer budhit genom Mose/ at man skulle giffua oss städher til at boo vthi/och theras förstädher til wår booscap/ Så gåffuo tå Israels barn Leuiternar vthaff theras arffuedelar/effter HERRANS befalning thenna städher och theras förstädher. Leuiternas städher.

Och lotten föll vppå the Kahathiters ätt/och komo Aarons barnom Prestens aff Leuiternar tretton städher til igenom lotten/ Aff Juda slechte/aff Simeons slechte/och aff BenJamins slechte/ Men the andra Kahatz barnom aff samma ätt komo tiyo städher til igenom lotten/aff Ephraims slechte/aff Dans slechte/ och aff then halffua slechtenne Manasse.

Men Gersons barnom aff samma ätt komo tretton städher til igenom lotten/Aff Isaschars slechte/aff Assers slechte/ och aff Naphthalj slechte/ och aff then halffua slechtenne Manasse j Basan/ Merari barnom til theras åtter komo tolff städher til/ aff Rubens slechte/aff Gadz slechte/ och aff Sebulons slechte/Altså gåffuo Israels barn Leuiternar igenom lotten thenna städher och theras förstädher/ såsom HERREN genom Mose budhit hadhe.

Aff Juda barnas slechte/och aff Simeons barnas slechte gåffuo the thenna städhernar/huilka the nempde effter theras nampn/Aarons barnom aff the Kahathiters ått/Aff Leuj barnom/ty förste lotten war thera/ Så gåffuo the them nu Kiriath Arba then Enaks fadher war/ thet är Hebron på Juda bergh/och thes förstädher alt om kring/ Men stadzens åker och hans byiar gåffuo the Caleb Jephunne son til hans arff. supra 14. och 15.

Så gåffuo the Prestens Aarons barnom then mandråparas frijstadh Hebron/och hans förstädher/ Libna och thes förstädher/ Jathir och thes förstädher/Estmoa och thes förstädher/Holon och thes förstädher/ Debir och thes förstädher/ Ain och thes förstädher/ Juta och thes förstädher/ BethSemes och thes förstädher/ niyo städher aff thesse twå slechternar/ Aff BenJamins slechte gåffuo the fyra städher/ Gibeon och thes förstädher/Geba och thes förstädher/Anathoth och thes förstädher/ Almon och thes förstädher/ så at alle Aarons Prestens barnas städher woro tretton medh theras förstädher.

Men the andra Kahatz Leuitens barnas ätter komo fyra städher til igenom theras lott aff Ephraims slechte / och the gåffuo them then mandråparas frijstadhen Sechem och hans förstådher på Ephraims bergh / Geser och thes förstådher / Kibzaim och thes förstådher / BethHoron och thes förstådher / Aff Dans slechte fyra städher / Eltheke och thes förstådher / Gibton och thes förstådher / Aialon och thes förstådher / GathRimon och thes förstådher / Aff then halffua slechtenne Manasse twå städher / Thaenach och thes förstådher / GathRimon och thes förstådher / så at alla the andra Kahatz ätts barnas städher woro tiyo medh theras förstådher.

Men Gersons barnom aff the Leuiters ätter wordo giffne / aff then halffua slechtenne Manasse / twå städher / then mandråparas frijstadhen Golan j Basan medh thes förstådher / Beesthra och thes förstådher / Aff Isaschars slechte fyra städher / Kision och thes förstådher / Dabrath och thes förstådher / Jarmuth och thes förstådher / Engannim och thes förstådher / Aff Assers slechte fyra städher / Miseal / Abdon / Helkath / Rehob medh theras förstådher / Aff Naphthalj slechte tree städher / then mandråparas frijstadhen Kedes j Galilea / Hamoth Dor / Karthan medh theras förstådher / Så at alle Gersoniters ätts städher woro tretton medh theras förstådher.

Men Merari barnom the andra Leuiternar wardt giffuit / Aff then slechten Sebulon fyra städher / Jakneam / Kartha / Dimna / Nahalal medh theras förstådher / Aff Rubens slechte / fyra städher / Bezer / Jahza / Kedemoth / Mephaath medh theras förstådher / Aff Gadz slechte fyra städher then mandråparas frijstadhen Ramoth j Gilead / Mahanaim / Hesbon Jaeser medh theras förstådher / så at alle Merari barnas the andra Leuiternas städher ibland theras ätter / effter theras lott woro tolff. Alla Leuiternas städher ibland Israels barnas arff woro otta och fyratiyo medh theras förstådher / Och huar och en aff tesse hadhe sin förstadh om sigh / then

Leuiternas städher / 48.
ene som then andre.

Altså gaff HERREN Israels barnom alt landet som han sworit hadhe theras fädher at giffua / Och the togho thet in och boodde ther vthi /

Och HERREN låt them haffua roo för allom om kring them / såsom han theras fädher sworit hadhe / Och ingen aff theras fiendar stoodh emoot Gene. 15. 25.
them / vthan alle theras fiendar gaff han j theras hender / Och feladhe intet aff thet godha som HERREN Israels hws tilsagdt hadhe / vthan thet skeedde så alt.

XXII. Capitel.

TÅ kalladhe Josua til sigh the Rubeniter och Gadditer och then halffua slechtena Manasse / och sadhe til them / J haffue hållet alt thet Mose HERRANS tienare idher budhit haffuer / och lydt minne röst j alt thet iagh haffuer budhit idher / J haffue icke offuergiffuit idhra brödher nu j en long tijdh alt in til thenna dagh / och haffuen bliffuit widh

HERRANS idhars Gudz bodh / Effter nu HERREN idhar Gudh Nume.
haffuer låtit idhra brödher komma til roo såsom han them sagdt hadhe / så wender nu om igen / och dragher til idhra hyddor j idhars arffs land / som Mose HERRANS tienare idher giffuit haffuer på hinsidhon Jordan.

Allenast tagher ther wara vppå granneligha / at j gören effter the bodh och lagh som Mose HERRANS tienare idher budhit haffuer / at j elsken HERRAN idhar Gudh / och wandren vppå alla hans wäghar / och hållen hans bodh / och håller idher in til honom / och tienen honom aff allo hierta / och aff allo siäl / Så welsignadhe Josua them / och låt gå them / och the gingo til theras hyddor.

Nume.32. Then halffuo slechtenne Manasse hadhe Mose giffuit j Basan / then
supra 17. andro helfftenne gaff Josua ibland theras brödher på tesso sidhon Jordan westan til / Och tå han låt them gå til theras hyddor / och hadhe welsignat them / sadhe han til them / J kommen heem igen medh stora äghodelar til idhra hyddor / medh ganska mykin booscap / silffwer / gull / koppar /
1.Reg.30. jern och klädher / Så skiffter nu idhra fiendars rooff medh idhra brödher / Och så wende the Rubeniter och Gadditer / och then halffua slechten Manasse om igen / och gingo jfrå Israels barn aff Silo / som j Canaans land ligger / at the skulle dragha in j Gileadz land til theras arffs land / thet the til arffs fått hadhe aff HERRANS befalning genom Mose.

Och tå the komo til the höghar widh Jordan som j Canaans land liggia / bygde the samme Rubeniter Gadditer / och halffua Manasse slecht ther widh Jordan itt stoort skönt altare / Tå Israels barn hörde säyas / Sij Rubens barn Gadz barn och then halffua slechten Manasse haffua bygdt itt altare emoot Canaans land widh Jordans höghar / på tessa sidhonne widh Israels barn / församladhe the sigh hela menigheten j Silo / at the skulle dragha vp til them och strijdha medh them / Och sende til them in vthi Gileadz land Pinehas Eleazars Prestens son / och medh honom tiyo offuersta Förstar ibland theras fädhers hws aff huario Israels slecht en / Och när the komo til them j landet Gilead / taladhe the medh them och sadhe.

Så låter hela HERRANS menigheet säya idher / Hwj synden j så
Nume.25. emoot Israels Gudh: och wenden idher j dagh jfrå HERRANOM / ther medh at j bygge idher itt altare / och fallen jfrå HERRANOM / Är oss icke nogh medh Peors misgerning: aff hulko wij än nu på thenna dagh icke renadhe äro / och een plågha kom j HERRANS menigheet / Och j wenden idher j dagh bortt jfrå HERRANOM / och ären j dagh affellughe wordne jfrå HERRANOM / på thet han j dagh eller morghon skal wreedhgas offuer hela Israels menigheet / Tycker idher at idhart arffsland är oreent / så kommer hijt offuer j thet land som HERREN haffuer / ther HERRANS tabernakel är / och tagher arff ibland oss / och trädher icke
supra 7. jfrå HERRANOM / och jfrå oss / at j byggie idher itt altare föruthan HERRANS wårs Gudz altare / förbröt icke Achan Serah son / sigh på thet spillgiffna / och wredhen kom offuer hela Israels menigheet / och han vmgalt icke sina synd allena:

Tå swaradhe Rubens barn / och Gadz barn och then halffua slechten Manasse / och sadhe til the Höffuitzmän och Förstar aff Israel / HERREN then starcke Gudh / HERREN then starcke Gudh weet thet / och Israel teslikes / är thetta affträdning eller synd emoot HERRAN / så hielpe han oss intet j dagh / Och om wij altaret för then skul bygdt haffue at wij wilie wenda oss jfrå HERRANOM / offra ther vppå brenneoffer och spijsoffer / eller göra ther HERRANOM tackoffer vppå / så hempnes thz HERREN / Och om wij icke thet mykit heller för thenna saken skul giorde och sadhe / J dagh eller morghon måtte idhor barn säya til wår barn / Hwad haffue j göra medh HERRANOM Israels Gudh: HERREN haffuer satt Jordan til itt landamäre emellan oss och idher j Rubens och Gadz barn / J haffuen ingen deel medh HERRANOM / Och så måtte idhor barn komma wår barn jfrå HERRANS fruchtan.

Therföre sadhe wij / Låt oss byggia itt altare / icke til någhot offer eller brenneoffer / vthan på thet at thet må wara itt witnesbyrd emellan oss och idher / och wåra efterkomande / at wij måghe tiena HERRANOM för honom medh wårt brenneoffer / tackoffer och annar offer / Och idhor barn icke behöffua j dagh eller morghon säya til wår barn / J haffuen ingen deel medh HERRANOM. När the nu worde säyande til oss eller wåra efterkomande j dagh eller morghon / så kunna the säya / Seer lyknelsen til

HERRANS altare / huilkit wåre fådher giordt haffua / icke til offer eller brenneoffer / vthan til itt witnesbyrd emellan oss och idher. Bortt thet jfrå oss / at wij skulle trådha jfrå HERRANOM / så at wij j dagh skulle wenda oss jfrå honom / och byggia itt altare til brenneoffer och til spijsoffer och andnor offer / föruthan HERRANS wår Gudz altare som ståår för hans tabernakel.

Tå nu Pinehas Presten och the öffuerste för menighetene / Jsraels Försttar som medh honom woro / thetta hörde / teckttes them wel / Rubens barnas / Gadz och then halffua Manasse slechts ord / och Pinehas Prestens Eleazars son / sadhe til Rubens / Gadz och Manasse barn / J dagh förstå wij at HERREN är medh oss / at j icke haffue syndat emoot HERRAN medh thenna gerning / Nu haffue j frelst Jsraels barn vthu HERRANS hand.

Så drogh Pinehas Prestens Eleazars son och the öffuerste / vthu Gileadz land jfrå Rubens och Gadz barn åter in vthi Canaans land til Jsraels barn / och sadhe them thet igen / Tå behaghadhe thet Jsraels barnom wel / och loffuadhe Jsraels barnas Gudh / och sadhe intet meer / at the wille dragha vp emoot them til slags / til at förderffua landet som Rubens och Gadz barn vthi boodde / Och Rubens och Gadz barn kalladhe thet altaret at thet skal wara itt witne emellan oss / och at HERREN är Gudh.

XXIII. Capitel.

Efter long tijdh sedhan HERREN hadhe låtit Jsrael komma til roo för alla theras fiendar om kring sigh / Och Josua nu gammal och wel til ålders kommen war / kalladhe han til sigh hela Jsrael och theras äldsta Höffuitzmän / Domare och embetzmän / och sadhe til them / Jagh är gammal och wel til ålders / och j haffuen seedt alt thet HERREN idhar Gudh giordt haffuer på all thenna folcken här för idher / Ty HERREN idhar Gudh haffuer sielff strijdt för idher / Seer / iagh haffuer vthskifft idher the folck som än nu quarre äro genom lott huario slechtenne sin arffuedeel / alt jfrå Jordan / och all the folck som iagh vthrotat haffuer / och jfrå stora haffuet wester vth / Och HERREN idher Gudh skal vthdriffua them för idher / och vthrota them jfrå idher / så at j skolen intagha theras land / såsom HERREN idhar Gudh idher sagdt haffuer.

Josua förmaning til Jsrael.

Infra 24.

Så warer nu fast frijmodighe / at j hållen alt thet som scriffuit står j Mose laghbook / at j icke wike ther jfrå antingen på then höghra sidhon eller på then wenstra / at j icke kommen ibland tesse återleeffda folcken som medh idher än nu äro / och icke j hoghkommen / eller swärien widh theras Gudhars nampn eller tienen them / eller tilbidien them / vthan håller idher in til HERRAN idhar Gudh / såsom j in til thenna dagh giordt haffuen / Så skal HERREN fördriffua för idher stoor och mechtugh folck / och ingen haffuer kunnet stå idher emoot alt in til thenna dagh / En aff idher skal iagha tusende / ty HERREN idhar Gudh strijdher för idher / såsom han idher sagdt haffuer / Therföre bewarer idhra siälar granneligha / at j haffue HERRAN idhar Gudh käär.

Exodi 23. Deute. 7.

Men om j wenden idher här jfrå / och hållen idher in til tesse återleeffda folcken / och befrynden idher medh them j giffermål / så at j kommen ibland them och the ibland idher / så weter at HERREN idhar Gudh skal icke meer fördriffua all tesse folcken för idher / vthan the skola idher warda til snaro och nåått / och til en staka j idhra sidho / och til en törnagadd j idhor öghon / til tess han förgör idher vthu thet godha landet som HERREN idhar Gudh idher giffuit haffuer.

Sij / iagh gåår j dagh alla werldennes wägh / och j skolen weta aff alt hierta och aff allo siäl / at icke itt ord felat haffuer på alt thet godha som HERREN idhar Gudh idher sagdt haffuer / Alt är skeedt och intet til baka bliffuit / Lika som nu alt thet godha kommet är som HERREN idhar Gudh idher sagdt haffuer / så skal ock HERREN låta komma offuer idher alt ondt / til thes han förgör idher vthu thetta godha landet som HERREN idhar Gudh idher giffuit haffuer / om j HERRANS idhars Gudz förbund offuerträdhen som han idher budhit haffuer / och gången bortt och tienen andra Gudhar / och tilbidien them / så at HERRANS wredhe förgrymmar sigh offuer idher / och snarligha förgör idher vthu thet godha landet / som han idher giffuit haffuer.

XXIIII. Capitel.

OCh Josua församladhe alla Jsraels slechter til Sichem / och kalladhe fram the äldsta j Jsrael / Höffuitzmän / Domare / och embetzmän / Tå the woro framtrådde för Gudh / sadhe han til hela folcket. Så sägher HERREN Jsraels Gudh / Jdhra fädher boodde j förtijdhen på hinsidhon elffuen / Thara / Abrahams och Nahors fadher / och tiente andra Gudhar / Tå toogh iagh idhar fadher Abraham på hinsidhon elffuen / och låt honom wandra j hela Canaans land / och förökadhe honom hans sädh / och gaff honom Jsaac / och Jsaac gaff iagh Jacob och Esau / Och gaff Esau thet berghet Seir til besittia / Men Jacob och hans barn drogho nedher vthi Egypten.

Nume. 21

Nume. 22.

Tå sende iagh Mose och Aaron och plåghadhe Egypten såsom iagh ibland them giordt haffuer / Sedhan förde iagh idher och idhra fädher vthu Egypten / och när j kommen til haffuet / och the Egyptier iaghadhe effter idhra fädher medh wagnar och resenärar in til rödha haffuet / Så ropadhe the til HERRAN / och han satte itt mörker emellan idher och the Egyptier / och förde haffuet offuer them / och öffuerteckte them / Och idhor öghon sågho / hwadh iagh j Egypten giorde / och j boodden j öknenne j en long tijdh / Och iagh förde idher vthi the Amoreers land som boodde på hinsidhon Jordan / och tå the strijdde emoot idher gaff iagh them j idhra hender / så at j besåten theras land / och förgiorden them för idher.

Tå reeste sigh vp Balak zipor son / the Moabiters Konung och strijdde emoot Jsrael / och han sende bortt och låt kalla Bileam Beor son / at han skulle förbanna idher / Men iagh wille intet höra honom / och han welsignadhe idher / Och iagh frelste idher vthu hans hender / Och tå j gingen offuer Jordan / och komen til Jeriho / strijdde Jeriho inbyggiare emoot idher / the Amoreer / Phereseer / Cananeer / Hetheer / Girgoseer / Heueer och Jebuseer / Men iagh gaff them j idhra hender / och sende getingar fram för idher / the driffuo them vth för idher / the twå Amoreers Konungar / icke genom swerd eller genom tin bogha / Och gaff idher itt land / ther j intet på arbetat hadhen / och städher som j intet vpbygdt hadhen / at j skullen boo ther vthi / och skullen åta aff wijngårdar / och oliobergh som j intet planterat hadhen.

Supra 11.3. och 6.

Deute. 7. Exodi 23.

Så fruchter nu HERRAN och tiener honom trooligha och rettsinneligha / Och låter fara the gudhar som idhra fädher tient haffua på hinsidhon elffuen / och j Egypten / och tiener HERRANOM / Tycker idher icke gott wara at j tienen HERRANOM / så vthwälier idher j dagh hwem j tiena wilien / antingen then Gudh som idhre fädher tient haffua på hinsidhon elffuena / eller the Amoreers gudhar j huilkes land j boo / Men iagh och mitt hws wilie tiena HERRANOM.

Tå swaradhe folcket och sadhe / Bortt thet at wij skulle offuergiffua HERRAN och tiena andra gudhar / ty HERREN wår Gudh haffuer fördt oss och wåra fädher vthu Egypti land vthu träldomens hws / och haffuer för wår ögon giordt så stoor tekn / och bewarat oss på hela wåghenom som wij draghit haffua / Och ibland all the folck genom hwilken wij gångne åro / och haffuer vthdriffuit för oss all the Amoreers folck som boodde j landena / therföre wilie wij ock tiena HERRANOM / ty han är wår Gudh.

Josua sadhe til folcket / J kunnen icke tiena HERRANOM / ty han är en heligh Gudh / och en nijtelskande Gudh then idher icke förlåter idhor offuerträdhilse och synder / När j nu offuergiffuen HERRAN och tienen en fremmande Gudh / så skal han wenda sigh / och göra idher ondt / och förgöra idher sedhan han idher gott giordt haffuer / Men folcket sadhe til Josua / Icke så / vthan wij wilie tiena HERRANOM.

Tå sadhe Josua til folcket / J åren witne offuer idher at j haffue idher vthwaldt HERRAN at j skole tiena honom / Och the sadhe / Ja / Så legger nu jfrå idher the fremmande gudhar som ibland idher åro / och böyer idhor hierta til HERRAN Jsraels Gudh / Och folcket sadhe til Josua / Wij wilie tiena HERRANOM wårom Gudh / och lydha hans röst / Så giorde Josua på then samma daghen itt förbund medh folcket / och satte them lagh och rett före j Sichem. — *Sichem.*

Och Josua screff alt thetta j Gudz laghbook / och toogh en stoor steen / och reeste honom ther vp vnder ena Eek som war widh HERRANS helghedom / och sadhe til alt folcket / Sij / thenna stenen skal wara witne emellan oss / ty han haffuer hördt alt HERRANS taal som han medh oss talat haffuer / och skal wara itt witne offuer idher / at j idhar Gudh icke försaka skolen / Altså lät Josua folcket gå huar och en j sin arffuedeel.

Josua ålder 110. åår. — Och thet begaff sigh når thetta skeedt war / at Josua Nun son HERRANS tienare bleff dödh / tå han hundradhe och tiyo åår gammal war / och the begroffuo honom j hans arffuedeels grenßo j Thimnath Serah / som ligger på Ephraims bergh / på Norra sidhöne widh thz berghet Gaas / Och Jsrael tiente HERRANOM så lenge Josua leffde och the åldste / huilke j longan tijdh leffde effter Josua / och wiste alla HERRANS gerningar / som han medh Jsrael giordt hadhe.

Josephs been. Gene. 33. — Och Josephs been som Jsraels barn hadhe fördt vthu Egypten / begroffuo the j Sichem / j thet åkra stycket som Jacob köpte aff Hemors barnom. Sichems fadhers / för hundradhe pēningar / och wardt Josephs barnas arffuedeel.

Eleazar döör. — Bleff ock Eleazar Aarons son dödh / och the begroffuo honom j Gibeath Pinehas hans sons / thet honom på Ephraims bergh giffuit war.

Enden på Josua Book.

Första Capitel.

Efter Josua dödh fråghade Jsraels barn HERRAN / och sadhe / Hoo skal ibland oss föra örlighet emoot the Cananeer? HERREN sadhe / Juda skal föra thz / Sij / iagh haffuer giffuit landet j hans hand / Tå sadhe Juda til sin brodher Simeon / Dragh medh migh vp j min lott / och låt oss strijdha emoot the Cananeer / så wil iagh åter dragha medh tigh j tin lott. Så drogh Simeon medh honom.

Tå nu Juda drogh tijt vp / gaff HERREN honom the Cananeer och Phereseer j theras hender / Och the slogho j Besek tiyo tusend män / Och the funno Adonj Besek j Besek / och strijdde emoot honom / och slogho the Cananeer och Phereseer / Men Adonj Besek flydde / och the iaghadhe effter honom / fingo honom och huggo aff honom tummanar bådhe aff hans hender och fötter. Tå sadhe Adonj Besek / Siwtiyo Konungar medh affhuggna tummar aff theras hender och fötter heintadhe vp vnder mitt bord / Såsom iagh nu giordt haffuer / så haffuer Gudh wedhergullit migh / och the förde honom til Jerusalem / ther bleff han dödh.

Men Juda barn strijdde emoot Jerusalem / och wunno thet / och slogho thet medh swerdz ägg / och brende stadhen vp / Sedhan drogho Juda barn nedher til at strijdha emoot the Cananeer som boodde på berghē och södher vth / och j dalarna / Och Juda drogh emoot the Cananeer som boodde j Hebron (men Hebron heet j förtijdhen Kiriath Arba) och slogh Sesaj och Ahiman och Thalmaj / och drogh tådhan emoot Debirs inbyggiare (men Debir heet j förtijdhen Kiriath Sepher.) — *Jerusalem wunnit.*

Josue 15. — Och Caleb sadhe / Then som Kiriath Sepher slåår och winner / honom wil iagh giffua mina dotter Achsa til hustru / Tå wan thet Athniel Kenas son / Calebs yngsta brodhers / Och han gaff honom sina dotter Achsa til hustru. Och thet begaff sigh tå hon indrogh wardt henne rådhet / at hon skulle bedhas en åker aff sin fadher / och hon gaff sigh jfrå åßnanom / Tå sadhe Caleb til henne / Hwadh år tigh? Hon sadhe / Giff migh een welsignelse / ty tu haffuer giffuit migh itt södher land / giff migh ock itt som watn haffuer / Tå gaff han henne itt som watn hadhe offuan och nedhan.

Nume. 10 Exodi 18. — Och the Keniters barn / Mose swåghers drogho vp vthu Palma stadhen medh Juda barn vthi Juda ökn / som ligger sönnan för then stadhen Arad / och gingo til och boodde ibland folcket / Och Juda drogh åstadh medh hans brodher Simeon och slogho the Cananeer j Zephat / och gåffuo honom til spillo / och kalladhe stadhen Harma / Ther til wan Juda Gaza medh thes tilhöring / och Asklon med thes tilhöring / och Ekrom medh thes tilhöring / Och HERREN war medh Juda / så at han intogh berghet / förty han kunde icke intagha thiñ som j dalanar boodde / therföre at the hadhe jern vagnar / Och the gåffuo Caleb Hebron / såsom Mose sagdt hadhe / Och han fördreff ther vth the tree Enaks söner. — *Josue 15.*

Men Ben Jamins barn fördriffuo icke the Jebuseer som boodde j Jerusalem / vthan the Jebuseer boodde når Ben Jamins barn j Jerusalem alt in til thenna dagh.

Sammalunda drogho ock Josephs barn vp til BethEl/ och HERREN war medh them/ Och Josephs hws bespeyadhe BethEl(thet tilförenne heet Lus) och hällarena fingo see en man gå vthu stadhen/ och sadhe til honom/ Wijsa oss huru wij skole komma in j stadhen/ så wilie wij göra barmhertigheet medh tigh/ Och når han hadhe wijst them huar the skulle komma in/ slogho the stadhen medh swerdz ägg/ Men then mannen och all hans slecht låto the gå/ Tå drogh then samme mannen in vthi the Hetheers land/ och bygde en stadh/ och kalladhe honom Lus/ then heter än nu j dagh så.

Och Manasse fördreff icke BethSean medh thes döttrar/ icke heller Thaenach medh thes döttrar/ och icke heller the inbyggiare j Dor/ medh thes döttrar/ ey heller the inbyggiare j Jebleam medh thes döttrar/ ey heller the inbyggiare j Megiddo medh thes döttrar/ Och the Cananeer begynte til at boo j the samma landena/ Men tå Jsrael kom til makt/ giorde han the Cananeer skattplictugha/ och fördreff them icke.

Sammalunda fördreff icke heller Ephraim the Cananeer som boodde j Gaser/ vthan the Cananeer boodde ibland them j Gaser.

Sebulon fördreff icke heller them som boodde j Kitron och Nahalol/ vthan the Cananeer boodde jbland them/ och woro skattplictughe.

Asser fördreff icke them som boodde j Acô/ icke heller them som boodde j Zidon/ j Ahelab/ j Achsib/ j Helba/ j Aphik och j Rehob/ vthan the Asseriter boodde ibland the Cananeer som j landena boodde/ ty the fördriffuo them icke.

Naphthalj fördreff icke them som boodde j BethSemes/ ey heller j Bethanath/ vthan boodde ibland the Cananeer som j landena boodde/ Men the j BethSemes och j Bethanath wordo skattplictughe.

Men the Amoreer trengde Dans barn in på berghena/ och stadde them icke til/ at the kommo nedher j dalanar/ Och the Amoreer begynte boo på the berghena Heres j Aialon och Saalbim/ Doch wardt Josephs hwss hand hem förswår/ så at the wordo skattplictughe/ Och the Amoreers grenssa war ther man vp gåår til Akrabbim/ och jfrå klipponne och jfrå högdenne.

Annat Capitel.

Bochim/ vthtydhes gråtande. (ängel) presten Pinehas.

Deute. 7. Nume. 33

OCh kom en HERRANS Ängel vp jfrå Gilgal til Bochim och sadhe/ Jagh förde idher vthu Egypten/ och låt idher komma in vthi thet land som iagh idhra fädher sworit hadhe/ och sadhe/ Jagh skal icke göra mitt förbund medh idher ogilt j ewigh tijdh/ at j icke skullen göra någhot förbund medh thetta landz inbyggiare/ vthan skullen bryta theras altare om kull/ Men j haffuen intet lyydt mine röst/ Hwj haffue j thet giordt? Sadhe iagh ock medh/ Jagh wil icke fördriffua them för idher/ at the skola wara idher til snaro/ och theras Gudhar idher til nååt. Och tå HERRANS Ängel thenna orden sagdt hadhe til all Jsraels barn/ hooff folcket sina röst vp och greet/ och kalladhe thet rwmet Bochim/ och offradhe ther HERRANOM.

Nume. 33 Deut. 7.

Ty tå Josua hadhe slept folcket jfrå sigh/ och Jsrael war dragen huar til sin arffuedeel til at intagha landet/ tiente folcket HERRANOM så lenge Josua leffde/ och the åldste som lenge leffde effter Josua/ och seedt hadhe alla HERRANS stora gerningar som han Jsrael giordt hadhe/ Men tå Josua Nun son HERRANS tienare dödh war/ hundradhe och tiyo åår gammal/ begroffuo the honom j hans arffuedeels grensso j Thimnath Heres

Josue. 24.

nath Heres på Ephraims bergh/ på Nörra sidhonne widh Gaas bergh/ tå ock alle the som på then tijdhen leffde/ woro samkadhe til sina fädher/ kom itt annat slechte vp effter them/ som intet kende HERRAN/ eller the gerningar som han medh Jsrael giordt hadhe.

Så giorde Jsraels barn thet ondt war för HERRANOM och tiente Baalim/ och offuergåffuo HERRAN theras fädhers Gudh/ som them vthu Egypti land fördt hadhe/ och folgde andra Gudhar effter/ och the folcks gudhar som om kring thm boodde/ och bådho til thm/ och förtörnadhe HERRAN/ ty the offuergåffuo ju meer och meer HERRAN/ och tiente Baal och Astharoth/ Så förgrymmadhe tå HERRANS wredhe sigh offuer Jsrael/ och gaff them j theras hand som them röffuadhe/ at the them beröffua skulle/ och sålde them j theras fiendars hender alt om kring/ Och the kunde icke meer stå theras fiendar emoot/ vthan ehuart the wende sigh war HERRANS hand emoot them til theras ofärd/ såsom HERREN them sagdt och sworet hadhe/ Och the wordo hårdeligha plåghade.

Baal Astharoth.

Leuit. 25. Deute. 25.

När nu HERREN vpweckte Domare som them hulpo vthu röffnarenas hand/ så lydde the icke heller Domarenar/ vthan bedriffuo hoor medh andra gudhar/ och bådho til them/ Och wiko snarligha aff then wåghen ther theras fädher på gångit hadhe/ til at lydha HERRANS bodh/ och giorde intet såsom the.

Tå nu HERREN vpweckte them Domare/ så war HERREN medh Domarenom/ och halp them vthu theras fienders hand så lenge Domaren leffde/ ty HERREN förbarmadhe sigh offuer theras suckan/ offuer them som them twingadhe och trengde/ Men når Domaren bleff dödh/ så wende the sigh/ och förderffuadhe thet meer än theras fädher/ så at the folgde andra gudhar/ til at tiena them och tilbidia them/ The gingo icke jfrå sina påfunder/ eller jfrå sina halstijffua wåsende.

Therföre förgrymmadhe sigh så HERRANS wredhe offuer Jsrael/ at han sadhe/ Effter thetta folcket haffuer gåått jfrå mitt förbund som iagh theras fädher budhit haffuer/ och icke wiliet höra mina röst/ så skal iagh nu här effter ingen fördriffua aff the Hedhningar som Josua återleeffde tå han bleff dödh/ at iagh på them må försökia Jsrael/ om the wilia bliffua på HERRANS wäghar och wandra på them/ såsom theras fädher wandrat haffua/ eller ey Så låt tå HERREN bliffua tessa Hedhningar/ at han icke medh hast fördreff thm/ huilka han j Josua hand icke giffuit hadhe

Tridie Capitel.

Hedhningar som bliffuo ibland Jsrael.

TEsse äre the Hedhningar som HERREN låt bliffua/ på thet han skulle medh them försökia Jsrael/ som intet wiste vthaff Canaans örligh/ och at Jsraels barnas afffödha måtte weta och lära strijdha/ the som tilförenna intet wiste ther aff/ nemligha the Philisteers Förstar/ och alla Cananeer/ och Zidonier/ och the Hetheer som boodde på Libanons bergh/ alt jfrå thet berghet BaalHermon/ til tess man kommer til Hemath/ The samme bliffuo til at försökia Jsrael medh them/ at man måtte förfara om the lydde HERRANS bodh som han theras fädher budhit hadhe genom Mose.

Nume. 33 Deut. 7.

Tå nu Jsraels barn boodde i bland the Cananeer/ Hetheer/ Amoreer/ Phereseer/ Heueer/ och Jebuseer/ togho the theras döttrar til hustrur/ och gåffuo sina döttrar theras söner/ och tiente theras gudhar/ och giorde illa för HERRANOM/ och förgåto HERRAN theras Gudh/ och tiente Baalim och Lundom/ Tå förgrymmadhe sigh HERRANS wredhe offuer Jsrael/

Cusan Risathaim. ner Israel/och sålde them j Cusan Risathaims hand Konungens j Mesopotamien/och så tiente Israels barn Cusan Risathaim j otta åår.

Tå ropadhe Israels barn til HERRAN/och HERREN vpweckte them en frelsare som them frelste Athniel Kenas son/ Calebs yngste brodhers/Och HERRANS ande war j honom / och han wardt Domare j Israel/och drogh vth til strijdh/Och HERREN gaff Cusan Risathaim Konungen j Sirien j hans hand/så at hans hand wardt honom offuermechtugh/Så bleff landet stilla j fyratiyo åår / Och Athniel Kenas son bleff dödh. (Athniel.)

Men Israels barn giorde än nu meer ondt för HERRANOM / Tå sterckte HERREN Eglon the Moabiters Konung emoot Israel / therföre at the giorde thet ondt war för HERRANOM / och församladhe til sigh Ammons barn/och the Amalekiter/Och han droogh åstadh och slogh Israel/och toogh in Palma stadhen / Och Israels barn tiente Eglon the Moabiters Konung j adherton åår / Så ropadhe the til HERRAN/Och HERREN vpweckte them en frelsare Ehud Gera son / Gemini sons/ han war oferdugh j hans höghra hand. (Eglon.)

Och tå Israels barn medh honom sende skencker til Eglon the Moabiters Konung/giorde Ehud sigh itt tweäggiat swerd een alen longt/och bandt thet vnder sijn klädher på höghra låret/ och baar fram skencken til Eglon the Moabiters Konung / och Eglon war en ganska feet man / Och när han hadhe fått jfrå sigh skencken / offuergaff han folcket som hadhe burit skencken / och wende til baka igen jfrå the affgudhar j Gilgal / Och lät bodha Jagh haffuer o Konung någhot hemlighit tala widh tigh / Han badh giffua liudh/ Och the gingo alle vth som stodho om kring honom.

Ehud. Och Ehud kom til honom in/ och han satt vthi en sommorsaal allena/ Och Ehud sadhe/Jagh haffuer Gudz ord til tigh / Tå stoodh han vp aff sinom stool/Men Ehud reckte vth sina wenstra hand / och toogh swerdet aff sit höghra låår/och stötte thet in vthi hans bwck så at ock skafftet folgde in medh bladhet / och fettmen innelyckte skafftet/ty han droogh intet swerdet vth aff hans bwck/och trecken gick aff honom/Men Ehud gick vth genom baakdörena/och lät igen dörena effter sigh och slogh henne j låås.

Tå han nu vthkommen war / gingo hans tienare in / och som the sågho at dören på sommorsalen igen lyckt war/ sadhe the/Han är til ewentyrs gången på stool j kamaren til sommorsalen.

När the nu så lenge bijdt hadhe at the skemdes / ty ingen lät them dörena vp aff salen/togho the nykelen och låßte vp / Sij/ tå lågh theras herre ther dödh på iordenne/Och Ehud vndflydde mädhan the fördrögde / och gick fram om affgudhanar/och vndkom alt in til Seirath.

Och tå han kom ther in / blåste han j basuner på Ephraims bergh/och Israels barn drogho medh honom aff berghena / och han fram för them/ och sadhe til them / Fölier migh effter/Ty HERREN haffuer giffuit idhra fiendar the Moabiter j idhra hender/och the folgde honom effter/och wunno Jordans färiostadh then som dragher åt Moab / och låto ingen komma ther offuer/och slogho the Moabiter aff på then tijdhen widh tiyo tusend mån/alt sammans ädhla och strijdzsama mån/ så at icke en vndslap/ Altså worde the Moabiter på then tijdhen nedherlagde vnder Israels barnas hand/och landet war stilla j ottatiyo åår.

Samgar. Effter honom war Samgar Anath son / Han slogh sex hundrat Philisteer medh en heerdastaff och frelste ock han Israel.

Fierde Capitel.

Men Is-

MEn Israels barn giorde yterlighare illa för HERRANOM/tå Ehud war dödh / Och HERREN sålde them vthi Jabins the Cananeers Konungs hender som satt j Hazor / och hans häärhöffuitzman war Sissera/ och han boodde j Haroseth Hedhninganas / Och Israels barn ropadhe til HERRAN / ty han hadhe niyo hundrat jern wagnar / och twingadhe Israels barn medh wold j tiwghu åår. (Jabin.)

På then samma tijdhen war Domarinna j Israel then Prophetissan Debora Lapidoths hustru / och hon boodde vnder Debora Palmträå emellan Rama och BethEl på Ephraims bergh/Och Israels barn komo tijt vp til henne för retta/Hon sende åstadh och kalladhe Barak AbiNoam son/ aff Kedes Naphthalj/och lät säya honom. (Debora. Barak.)

Haffuer icke HERREN Israels Gudh budhit tigh / Gack åstadh och dragh vp på berghet Thabor / och tagh tiyo tusend mån medh tigh vthaff Naphthalj och Sebulons barn : ty iagh wil föra til tigh Sissera Jabins häärhöffuitzman widh then becken Kison medh hans wagnar och medh all hans hoop/Och wil giffua honom j tina hender / Barak sadhe til hëne/Om tu faar med migh/så dragher iagh åstadh/Men faar tu icke med/ så dragher icke heller iagh/Hon sadhe/ Jagh wil dragha medh tigh / men seghren bliffuer icke tin j thenna resonne som tu gör / vthan HERREN skal giffua Sissera vthi een quinnos hand/Så giorde Debora redho/ och foor medh Barak til Kedes / Tå kalladhe Barak Sebulon och Naphthalj til Kedes/och droogh til foot medh tiyo tusend mån/ Debora folgde ock medh honom.

Men Heber then Keniten war draghen jfrå the Keniter jfrå Hobabs barn Mose swåghers/och hadhe vpslaghit sijn tiäll widh then Eken Zaanaim in widh Kedes.

Tå wardt Sissera bodhat at Barak AbiNoam son war draghen vp på thet berghet Thabor/Så samkadhe han alla sina wagnar til hopa/niyo hundrat jern wagnar/Och alt thet folck som medh honom war / jfrå Haroseth Hedhninganas/alt in til then becken Kison/Men Debora sadhe til Barak/ Vp/Thetta är then daghen j hwilkom HERREN haffuer giffuit Sissera j tina hand/ty HERREN skal dragha vth för tigh/Så drogh Barak nedher aff berghet Thabor/och the tiyo tusend mån medh honom. (Sissera.)

Psalm. 83. Och HERREN förskreckte Sissera medh alla hans wagnar / och all hans häär / för Baraks swerdz ägg/ så at Sissera språng jfrå sin wagn/ och flydde til foot / Men Barak iaghadhe effter wagnanar och hären alt in til Haroseth Hedhninganas/ Och all Sisseras häär föll för swerdz ägg/ så at icke en bleff offuer/Men Sissera flydde til foot in vthi Jaels tiäll / Hebers then Kenitens hustrus/för ty Konung Jabin j Hazor/och Hebers then Kenitens hws stodho j fridh medh huar annan.

Och Jael gick vth emoot Sissera och sadhe til honom / Kom min herre/kom in til migh och fruchta tigh intet / Och han gaff sigh in til henne vthi hennes tiäll/och hon holde offuer honom en mantel / Och han sadhe til henne/Kära giff migh litet watn til at dricka / ty migh törster / Tå toogh hon en bytto miölk/och gaff honom dricka/och holde på honom/Och han sadhe til henne/Gack fram j dörena på tiället/ och om någhor kommer och fråghar om någhor är här/så sägh/ Jngen. (Jael.)

Så toogh Jael Hebers hustru en naghla aff tiället / och en hammar j sina hand/och gick sakta in til honom / och slogh honom naghlan genom tinningen/ så at han sack nedh til iordena/ ty han war sömnigh och wanmectigh / och bleff dödh.

Tå Barak iaghadhe effter Sissera/gick Jael vth emoot honom och sadhe til

dhe til honom / Kom hijt / iagh wil wijsa tigh then man som tu söker effter / Och tå han kom in til henne / lågh Sissera dödh / och naghlen fast j hans tinning / Altså nedherladhe Gudh Jabin the Cananeers Konung för Jsraels barn / Och Jsraels barnas hand fulfolgde och wardt starck emoot Jabin the Cananeers Konung til tess the vthrotadhe honom. Tå sungo Debora och Barak AbiNoam son / på then samma tijdhen och sadhe.

Femte Capitel.

Themna wisan will så mykit seya / at gud hadhe slaghit Sissera igenom thet aldra ringesta folket j Jsrael / så at the aldra ringeste ock en gong herlige och store wordne åro / tå the högha och stora slecten j Jsrael stilla såto och förlåto thm j nödhenne / Thet är thet nyia som HERREN vthwalt haffuer / Tå åro the bönder j Jsrael ock herlige och Herrar wordne.

(krokota) Thet är / ther war intet regimente eller skickilse j landena.

(Loffuer) Thet är / J Herrar / Domare / och menige man.

(Watn hemta) Thet är / Tå Sisseras skyttor för stora nödh skull ropade wid thn becken Kison / ther man plåghar watn hemta / tå halp Gud sina bönder / och låt wel tilgå.

Theras root) Thet är Josua war then förste Försten vth aff Manasse slechte Hän slogh Amalek. Exod. 18. och effter honom the andre til tess at Sebulon fick ock nu en Josua emoot Sissera.

LOffuer HERRAN / at Jsrael är åter frij worden / och folcket haffuer warit ther wiliogt til.

Hörer til j Konungar / och achter vppå j Förstar / Jagh wil / HERRANOM wil iagh siunga / HERRANOM Jsraels Gudhi wil iagh spela.

HERRE / tå tu vthdrogst jfrå Seir och gick fram jfrå Edoms marck. Deute. 33. Psal. 68. och 114. supra 4.

Tå skalff iorden / Himmelen dröp / och skyynar dropo watn.

Berghen smulto för HERRANOM / Sinaj för HERRANOM Jsraels Gudh.

J Samgars Anath sons tijdh / j Jaels tijdh woro wäghanar förgångne och the som på stighanar gå skulle / the wandradhe krokota wäghar.

Thet fattadhes / bönder fattadhes j Jsrael / til tess iagh Debora vpkom / til tess iagh vpkom een modher j Jsrael.

Jtt nyyt haffuer Gudh vthwaldt / portanar haffuer han bestrijdt / Jngen sköll eller speß wardt seedd jbland fyratiyo tusend j Jsrael. 1. Reg.

Mitt hierta faller til Jsraels regenter / huilke frijwillioghe åro ibland folcket.

Loffuer HERRAN j som ridhe på sköna åßninnor / j som sittien för retta / och siunger j som gåån på wäghomen.

Ther skyttonar ropa ibland them som watn hempta / ther säye man om HERRANS rettferdugheet / om hans bönders rettferdugheet j Jsrael / tå drogh HERRANS folck nedher til portanar.

Vp / vp Debora / vp / vp och siung ena wijso / vp Barak / och fånga tina fångare tu AbiNoams son.

Tå wordo the förlåtne rådhande offuer the mechtigha / HERREN wardt rådhande genom migh offuer the hieltar. Exod.

Vthaff Ephraim war theras root emoot Amalek / och effter tigh BenJamin j titt folck.

Aff Machir åro kompne regenter / och aff Sebulon åro regerare wordne igenom scriffpennan.

Jsaschars Förstar woro medh Debora / och Jsaschar war såsom Barak j dalenom / vthsender medh sitt footfolck. Ruben hölt mykit aff sigh / och skilde sigh jfrå oss.

Hwj bleffstu j tinom fårahyddom / til at höra hiordanas bråkiande? och hölt mykit aff tigh / och skilde tigh jfrå oss.

Gilead bleff hinsidhon Jordan / Och hwj boor Dan ibland skepen? Asser satt j haffzens hampn / och bleff j sina förfaldna byiar.

Men Sebulons folck wäghadhe sina siäl j dödhen / Naphthalj teslikes på höghdenne aff then markenne Merom.

Konunganar komo och strijdde / tå strijdde the Cananeers Konungar j Thaanach widh thet watnet Megiddo / men the hadhe inga winning ther aff.

Aff himmelen wardt strijdt emoot thm / stiernonar j theras lopp strijdde emoot Sissera. Then

Then becken Kison weltradhe them / then becken Kedumim / then becken Kison.

Trädh mijn siäl på the starka / tå darradhe hesternas fötter för theras starka åsittiares förfärilse skul.

Förbanner then stadhen Meros / sadhe HERRANS ängel / förbanner hans borghare / at the icke komo HERRANOM til hielp / til hielp HERRANOM til the hieltar.

Welsignat ware ibland quinnor Jael Hebers then Kenitens hustru / welsignat ware hon j hyddomen ibland quinnor.

Miölk gaff hon / tå han watn beeddes / och baar smör in vthi een herligh skåål.

Hon toogh naghlan medh sijn hand / och smedzhammaren j sina höghra hand.

Och slogh Sissera genom hans hoffuudh / sönderkrossadhe och genomstack hans tinningar.

Til hennes fötter krökte han sigh / föll nedher och ladhe sigh / Han krökte sigh / och föll nedher til hennes fötter / såsom han krökte sigh / så lågh han förderffuat.

Sissera modher sågh genom fenstret vth / och greet igenom galdren / Hwj förtöffuar hans wagn så lenge / at han icke kommer? Hwj fördröya hans wagns hiwl?

Then wijsesta ibland hans hustrur swaradhe / och sadhe til henne / Skulle the icke finna och byta rooff / huariom manne een vng pigho eller twå til byte / och Sissera brokot stickat klådher til byte / stickat brokot klådher om halsen til byte.

Altså HERRE förgånge alle tine fiendar / men the som honom kåår haffua / the ware såsom vpgångande solen j sinne macht / Och landet hadhe fridh j fyratiyo åår.

Siette Capitel.

OCh tå Jsraels barn giorde thet ondt war för HERRANOM / gaff HERREN them vnder the Midianiters hand j siw åår / och tå the Midianiters hand wardt förstarck offuer Jsrael / giorde Jsraels barn sigh klyffter j berghen och kulor och fäste / Och när Jsrael naghot sådde så komo the Midianiter vp och the Amalekiter / och the aff öster landen / och låghradhe sigh emoot them / och förderffuadhe wexten på landet alt in til Gasa / och låt ingen booscap bliffua quar j Jsrael / huarken fåår / fåå eller åßnar / för ty the komo tijt vp medh sinom booscap och tiäll / såsom itt stoort taal gräßhoppor / så at huarken the / eller theras Camelar stodho til at rekna / Och the föllo in j landet på thz the skulle förderffua thz / Så wardt Jsrael mykit försuagat för the Midianiter / Tå ropadhe Jsraels barn til HERRAN. The Midianiter.

Som the nu ropadhe til HERRAN för the Midianiter skul / sende HERREN til them en Propheta / han sadhe til them / Thetta sägher HERREN Jsraels Gudh / Jagh haffuer fördt idher vthu Egypten / och vthu träldomens hws / Och haffuer frelst idher vthu the Egyptiers hand / och vthu alla theras hand som idher twingadhe / och haffuer driffuit them vth för idher / och giffuit idher theras land / Och sadhe til idher / Jagh är HERREN idhar Gudh / Fruchter intet the Amoreers gudhar j huilkes land j boon / Och j lydden minne röst intet.

Och en HERRANS ängel kom / och satte sigh vnder ena Ek j Aphra / huilken Joas tilhörde the Esriters fadher / och hans son Gideon tröskadhe hwete j pressen / på thet han skulle flyy för the Midianiter / Tå syntes honom HERRANS ängel / och sadhe til honom / HERREN Om Gideon.

 ware

ware medh tigh tu strijdsamme hielte/ Gideon sadhe til honom/ Min Herre/
Är HERREN medh oss/ hwj wedherfars oss tå alt thetta: Och huar äro
all hans vnder som wåre fädher haffua förtaldt oss/ och sagdt/ HE-
REN haffuer fördt oss vthu Egypten: HERREN haffuer nu offuer-
giffuit oss/ och giffuit oss j the Midianiters hender.

Tå wende HERREN sigh til honom och sadhe/ Gack åstadh j then-
na tinne krafft/ tu skalt friya Jsrael vthu the Midianiters hender/ Sij/ Jagh
haffuer sendt tigh/ Han sadhe til honom/ Min HERRE/ Huar medh skal
iagh friya Jsrael: Sij/ mijn slecht är then minsta j Manasse/ och iagh är
then swageste j mins fadhers hws/ HERREN sadhe til honom/ Jagh wil
wara medh tigh så at tu skalt slå the Midianiter såsom en man. Men han
sadhe til honom/ Käre haffuer iagh funnet nådh för tigh så giff migh itt
tekn/ at thet är tu som talar medh migh/ Gack icke hädhan til tess iagh kom-
mer til tigh/ och bär mitt spijsoffer/ och legger thet för tigh/ Han sadhe/
Jagh wil bliffua til tess tu kommer igen.

Och Gideon gick och slachtadhe itt kidh/ och itt Epha osyrat miöl/ och
ladhe köt vthi en korgh/ och låt sodhet vthi ena kruko/ och baar vth til ho-
nom vnder ekena/ och gick fram/ Men Gudz ängel sadhe til honom/ Tagh
kötet/ och thet osyradha/ och legg thet på helleberghet som här är/ och giut
sodhet vth/ Och han giorde så/ Tå reckte HERRANS ängel keppen vth
som han hadhe j handenne/ och kom widh kötet och thet osyradha miölet
medh keps endanom/ och eelden kom vthu helleberghena/ och förtärde kötet
och thet osyradha miölet/ Och HERRANS ängel förswan vthu hans
öghon.

Tå nu Gideon sågh at thet war en HERRANS ängel/ sadhe han/
O HErre HERRE/ haffuer iagh nu seedt en HERRANS ängel an-
sichte moot ansichte: Men HERREN sadhe til honom/ Fridh ware
medh tigh/ Fruchta tigh intet/ tu skalt icke döö. Tå bygde Gideon ther sam-
mastadz HERRANOM itt altare/ och kalladhe thet fridzens HERRE/
Thet ståår ther än nu på thenna dagh j Aphra the Esriters fadhers.

Och j then samma nattenne sadhe HERREN til honom. Tagh en
stwt ibland oxanar som tinom fadher tilhöra/ och en annan stwt som siw
åra gammal är/ Och slå sönder Baals altare som är tins fadhers/ och hugg
bortt then Lunden som ther när ståår/ och bygg HERRANOM tinom
Gudh itt altare offuerst på thesso helleberghena/ och reedh thet til/ Och
tagh then andra stwten/ och offra itt brenneoffer/ medh wedhen aff Lunde-
nom som tu borthugget haffuer/ Tå toogh Gideon tiyo män vthaff sina
tienare/ och giorde såsom HERREN honom sagdt hadhe/ Men han
fruchtadhe sigh göra thet om daghen för sins fadhers hws skul/ och för
folckens skul j stadhenom/ vthan om nattena giorde han thet.

Tå nu folcket j stadhen stodho vp bittijdha om morghonen/ sij/ tå war
Baals altare sönderslaghit/ och Lunden ther när affhuggen/ Och then an-
dre stwten för itt brenneoffer lagd på thz altaret som vpbygdt war/ Och thē
ene sadhe til thē andra/ Hoo haffuer thetta giordt: Och tå the sökte och frå-
ghadhe ther effter/ wardt sagdt/ Gideon Joas son haffuer thet giordt/ Tå
taladhe folcket j stadhen til Joas/ Få oss hijt vth tin son/ han moste döö/
therföre at han haffuer om kull slaghit Baals altare/ och affhugget Lun-
den ther när/ Men Joas sadhe til alla them som när honom stodho/ wilien j
leggia idher vth för Baal/ wilien j friya honom: then som legger sigh vth
för honom/ han skal döö j thenna morghon/ Är han Gudh/ så hempne sigh
sielff/ at hans altare om kull slaghit är/ Jfrå then daghen kalladhe man ho-
nom JerubBaal/ och sadhe/ Baal hempne sigh sielff/ at hans altare om kull (JerubBaal.)
slaghit är.

Tå församladhe sigh tilhopa the Midianiter och Amalekiter/ och the
österlenningar/ och drogho offuer/ och låghradhe sigh j then dalen Jesreel/

Så jkläddde HERRANS ande Gideon/ och han låt blåsa j basuner/ och
kalladhe AbiEser at the skulle fölia honom/ Och sende bodhscap j hela Ma-
nasse och kalladhe them/ at the skulle ock fölia honom/ Han sende ock bodh-
scap til Asser och Sebulon och Naphthalj/ the komo vp emoot honom.

Och Gideon sadhe til Gudh/ wilt tu frelsa Jsrael igenom mina hand
såsom tu sagdt haffuer/ så wil iagh leggia itt skin medh vllonne vth på lo- (Gideons tekn.)
ghan/ Om daggen legger sigh allenast på skinnet/ och all marken är torr/ så
kan iagh merkia at tu wilt frelsa Jsrael igenom mina hand/ såsom tu sagdt
haffuer/ Och thet skeedde så. Och tå han then andra morghonen bittijdha
vpstoodh/ trykte han daggena vthu skinnet/ och vpfylte ena skåål medh thz
watnet. Och Gideon sadhe til Gudh/ Tijn wredhe förgrymme sigh icke off-
uer migh/ om iagh än en tijdh talar/ Jagh wil än en tijdh försökiat medh
skinnet/ Ware nu allena tortt på skinnena/ och daggen på allo markenne/
Gudh giorde ock så j samma natt/ at allena war tortt på skinnet/ och dagg
vppå allo markenne.

Siwnde Capitel.

TÅ stoodh JerubBaal (thet är Gideon) bittijdha vp/ och
alt folcket som medh honom war/ och låghradhe sigh widh
then brunnen Harod/ så at han hadhe the Midianiters håår
Nörr vth/ baak för thet berghet More j dalenom/ Och
HERREN sadhe til Gideon/ Folcket som medh tigh är/
är alt förmykit. Om iagh gåffue Midian j theras hender/
måtte Jsraels barn beröma sigh emoot migh och säya/ Mijn hand haffuer
frelst migh/ Så låt nu vthropa för folckens öron och säya/ Then som redder
är och förfärat han wende om/ och skynde sigh aff berghet Gilead/ Tå
(Deute. 20.) wende folcket til baka/ tw och tiwghu tusend/ så at icke vthan tiyo tusend
bliffuo quarr.

Och HERREN sadhe til Gideon/ Thetta folcket är än nu för mykit/
Haff them nedher til watnet/ ther wil iagh pröffua tigh them/ Och om huil-
kē iagh sägher tigh/ at han skal dragha med tigh/ han skal dragha med tigh/
Och om huilken iagh sägher/ at han icke skal dragha medh tigh/ han skal icke
dragha/ Och hā hadhe folcket nedher til watnet. Och HERREN sadhe til
Gideon/ Hwilkē som läppiar watnet medh sijn tungo såsom en hund läp-
piar/ honom stell aff sidhes/ teslikes them som på sijn knää nedherfalla til at
dricka/ Tå war theras taal som medh munnen läppiat hadhe vthu handēne/
tryhundradhe män/ Alt thet andra folcket hadhe fallet på knää och drucket.

Och HERREN sadhe til Gideon/ Medh the tryhundradhe män som
läppiat haffua wil iagh frelsa idher/ och giffua the Midianiter j tina hen-
der/ Men thet andra folcket låt alt sammans gå heem til sitt.

Och the togho spijsning för folcket medh sigh/ och sina basuner/ Men
the andra Jsraeliter låt han alla gå/ Hwar och en j sina hyddo/ Men han
stercke sigh medh the tryhundradhe män/ Och the Midianiters håår lågh
nedhan för honom j dalenom/ Och HERREN sadhe til honom j samma
natt/ Statt vp och gack nedher til låghret/ ty iagh haffuer giffuit them j tina
hender/ Om tu fruchtar tigh at gå tijt nedher/ så låt tin dreng Pura gå nedh
medh tigh til låghret/ at tu må få höra hwad the tala/ sedhan skalt tu medh
macht dragha nedher til låghret.

Så gick Gideon medh sin dreng Pura nedher til thet rwmet på låghret
ther wachten war/ Men the Midianiter och the Amalekiter/ och alle öster-
lenningānar hadhe låghrat sigh j dalenom/ såsom en hoop gråßhoppor/
och theras Cameler stodho icke til at rekna/ så monge woro the/ såsom san-

den på haffzens strand. Tå nu Gideon kom / Sij / tå förtalde en för them andra en dröm / och sadhe / Migh tyckte at itt biugbrödh på glödh bakat welte sigh in til the Midianiters låghre / och tå thet kom til tiället / slogh thz thet / och kastadhe thet nedher / och wende vp nedh vppå thy / så at tiället lågh. Tå swaradhe then andre / Thet är icke annat än Gideons swerd Joas sons then Jsraelitens / Gudh haffuer giffuit the Midianiter j hans hender medh hela hären.

Tå Gidion nu hörde förtälia sådana dröm / och hans vthlegning / tilbadh han / och kom igen j Jsraels häär / och sadhe / Vp / ty HERREN haffuer giffuit the Midianiters häär vthi idhra hender / Och han skiffte the tryhundradhe män j tree delar / och fick huariom och enom en basun j sina hand / och toma krukor och lampor ther vthi / och sadhe til them / Seer på migh / och görer ock så / Sij / när iagh kommer in til hären / såsom iagh gör så görer ock medh / Såsom iagh blåß j basunen och alle the som medh migh äro / så skolen ock j blåsa j basunen omkring hela hären / och säya / HERREN och Gideon.

Så kom Gideon och hundradhe män medh honom til thet yttersta på hären til första wechtarenar som ther skickadhe woro / och weckte them vp / och blåste medh basunenar / och slogho sönder krukonar j sina hender / och så blåste tå alle tree hopanar medh basunenar / och slogho sönder krukonar / Men lamponar höllo the j theras wenstra hand / och basunen j theras höghra hand och blåste / och ropadhe / HERRANS och Gideons swerd / och huar och en stoodh på sitt rwm om kring hären. Tå begynte hela hären at löpa / ropa och flyy / Och som the tryhundradhe män blåste j basunenar / giorde HERREN så / at huars och eens swerd j hela härenom war emoot then andra / Och hären flydde alt in til BetSita zereratha / alt in til grenßona åt then slettenne Mehola widh Tabath. Och the Jsraels män aff Naphthalj / aff Asser / och aff hela Manasse / skriyadhe och iaghadhe effter the Midianiter. Psalm.83. Esaie 9.

Och Gideon sende bodhscap på hela berghet Ephraim / och låt säya them / Kommer nedher emoot the Midianiter / och kommer för än the til watnet in til BethBara och Jordan. Så ropadhe alle the som aff Ephraim woro / och komo för än the til watnet in til BethBara och Jordan. Och the fingo fatt på twå the Midianiters Förstar / Oreb och Seb / Och dråpo Oreb på thet helleberghet Oreb / Och Seb j Sebs press / Och iaghadhe the Midianiter / Och båro Orebs och Sebs hoffuudh til Gideō offuer Jordan. Oreb Seb. Psalm.83. Esaie 10.

VIII. Capitel.

OCh the män aff Ephraim sadhe til honom / Hwj giorde tu oss thetta / at tu icke kalladhe oss / tå tu drogh til strijdz emoot the Midianiter: och kiffuadhe swårligha på honom / Men han sadhe til them / Hwadh haffuer iagh nu giordt thet idhro gerning liknas kan: Är icke en wijnquist Ephraims bätre / än hela AbiEsers wijnbörgning: Gudh haffuer giffuit j idhra hender the Midianiters Förstar Oreb och Seb / huru skulle iagh kunnet thz giordt som j giordt haffuen: Tå han thetta sadhe / stilladhes theras wredhe emoot honom.

Tå nu Gideon kom til Jordan gick han ther offuer medh the tryhundradhe män som medh honom woro / och the woro trötte och iaghadhe effter. Och han sadhe til thet folcket j Sucoth / Käre giffuer thetta folcket som vnder migh är / någhot brödh / för ty the äro trötte / at iagh måtte iagha effter the Midianiters Konungar Sebah / och Zalmuna / Men the öffuerste j Sucoth

sadhe / Äro Sebah och Salmuna hender allaredho j tina hender / at wij jw skole giffua tinom häär brödh: Gideon sadhe / Nu wel / När HERREN giffuer Sebah och Salmuna j mina hand / skal iagh söndertryska idhart kött medh törne vthu öknenne och medh tijstlar / Och han drogh tådhan vp til Pnuel / och taladhe sammalunda til thē / Och thet folcket j Pnuel swaradhe honom lika som the j Sucoth / Och han sadhe ock til thet folcket j Pnuel / Kommer iagh igen j fridh / så skal iagh bryta thetta tornet nedher.

Men Sebah och Salmuna woro j Karkar / och theras häär når them widh femton tusend / huilke alle woro vndslopne aff hela the österlenningas häär / ty tiwghu och hundradhe tusend woro fallne som swerd vthdragha kunde.

Och Gideon drogh vp åt på then wäghen ther man j tiäll boor öster vth in moot Nobah och Jagbeha / och slogh hären / ty hären war trygg / Och Sebah och Salmuna flydde / men han iaghadhe effter them / och greep the twå Midianiters Konungar Sebah och Salmuna / och förskreckte hela hären.

Tå nu Gideon Joas son kom igen aff strijdhenne för än solen vpgången war / fick han fatt på en dreng vthaff thet folcket j Sucoth / och fråghadhe honom / Han screff honom vp the öffuersta j Sucoth och theras äldsta / siw och siwtiyo män / Och han kom til thet folcket j Sucoth / och sadhe / Sij / här äro Sebah och Salmuna / om huilka j bespottadhen migh / och sadhen / Är tå allaredho Sebah och Salmuna hand vthi tina hender / at wij jw skole giffua tino folcke som trött är brödh: Och han toogh the äldsta aff stadhen / och törne vthaff öknenne och tijstlar / och låt ther medh sönder slita thet folcket j Sucoth / Och tornet j Pnuel brööt han nedher / och slogh j hiäl folcket j stadhenom.

Och til Sebah och Salmuna sadhe han / Hurudana woro the män som j sloghen j hiäl j Thabor: The sadhe / The woro sådana som tu / och deghelighe såsom eens Konungs barn / Han sadhe / Thet woro mine brödher mine modhers söner / Så sant som HERREN leffuer / om j hadhen låtit them leffua skulle iagh icke afflijffuat idher / Och sadhe til sin förstfödda son Jether / Statt vp och dräp them / Men drengen drogh sitt swerd icke vth / Ty han fruchtadhe sigh / effter han war än nu en dreng / Tå sadhe Sebah och Salmuna / Statt tu vp och slå oss / ty effter som mannen är så är ock hans macht. Så stoodh Gideon vp och slogh j hiäl Sebah och Salmuna / och toogh the spenger som woro på theras Camelers halsar. Psalm.83. Sebah. Salmuna

Tå sadhe til Gideon någhre aff Jsrael / War herre offuer oss tu och tin son / och tins sons son / effter tu haffuer frelst oss jfrå the Midianiters hand / Men Gideon sadhe til them / Jagh wil ingen herre wara offuer idher / Och min son skal icke heller wara Herre offuer idher / vthan HERREN skal wara herre offuer idher.

Och Gideon sadhe til them / Jtt begärar iagh aff idher / Hwar och en giffue migh the örnaringar som han röffuat haffuer / För ty / effter the woro Jsmaeliter / hadhe the gyllene örnaringar / The sadhe / Them wilie wij giffua / Och breedde itt klädhe vth / och huar och en kastadhe örnaringanar ther vppå som han röffuat hadhe / Och the gyllene örnaringanar som han hadhe begärat / giorde til wight tusende siw hundrat Siklar gull / föruthan the spenger / kädhor och skarlakans klädher som the Midianiters Konungar plåghadhe båra / Och föruthan theras Camelers halsband / Och Gidion giorde ther en lijff kiortel aff / och satte honom j sin stadh Aphra / Och hela Jsrael bedreeff ther hoor vppå / Och thet wardt Gideon och hans hwse til förargilse. Gideons lijffkiortel j Aphra.

Altså wordo the Midianiter förnedhrade för Jsraels barn / och hoffuo sitt hoffuudh icke meer vp / och landet war stilla j fyratiyo åår / så lenge Gideon leffde.

Jerub Baal. 70. Gideons söner.

Och Jerub Baal Joas son gick bortt/och boodde j sitt hws / Och Gideon hadhe siwtiyo söner som vthaff hans lender kompne woro / ty han hadhe monga hustrur/Och hans frilla then han hadhe j Sichem/födde honom ock en son/hans nampn kalladhe han AbiMelech/ Och Gideon Joas son bleff dödh j godhom ålder/Och wardt begraffuen j hans fadhers Joas graff /j Aphra the Esriters fadhers.

Gideon bleff dödh.

Tå Gideon war dödh/wende Jsraels barn om/och bedriffuo hoor effter Baalim/och giorde itt förbund medh Baal / at han skulle wara theras gudh/Och Jsraels barn komo intet HERRAN theras Gudh j hogh/then them frelsat hadhe jfrå allas theras fiendars hand alt om kring / Och the giorde ingen barmhertugheet medh Jerub Baals Gideons hwse / effter alt thet godha som han emoot Jsrael giordt hadhe.

IX. Capitel.

MEn AbiMelech Jerub Baals son gick bortt til Sichem til sina modhers brödher/och taladhe medh them/och medh hela slechtenne aff hans modherfadhers hws/och sadhe/Båre taler för alla månz öron j Sichem/ Hwilket är idher bätre at siwtiyo mån/alle Jerub Baals barn bliffua Herrar offuer idher/ eller en man bliffuer Herre offuer idher? Kommer ock ther til medh j hogh at iagh är idhart been och kött.

Tå taladhe hans modhers brödher all thenna orden om honom för alla månz öron j Sichem/Och theras hierta beweecktes effter AbiMelech / ty the tenckte/Han är wår brodher / Och gåffuo honom siwtiyo silffpenningar

Baal Berith.

vthu Baal Beriths hwse/Och AbiMelech leegde sigh ther medh löösachtugha och lettferdugha mån som honom folgde effter / Och han kom j sins fadhers hws j Aphra / och slogh sina brödher Jerub Baals söner siwtiyo mån j hiäl på enom steen / Men Jotham then yngste sonen Jerub Baals bleff igen/ty han wardt vndstungen.

AbiMelech drap sina 70. brödher.

Och sigh församladhe alle mån aff Sichem/och hela Millo hws / och gingo til och giorde AbiMelech til Konung widh then högha Ekena som stoodh j Sichem.

Jotham.

Tå thetta war sagdt Jotham / gick han bortt och stoodh öffuerst på Grisims bergh/och hoff sijn röst vp / ropadhe och sadhe til them / Hörer migh j mån aff Sichem/ at Gudh ock hörer idher. Trään gingo til och skulle smöria offuer sigh en Konung/och sadhe til oliotrådh/War wår Konung/Men oliotrådh swaradhe them/ Skulle iagh offuergiffua min fettma/huilken bådhe Gudh och menniskior prisa j migh/ och gå bortt och vpsätias offuer trään? Tå sadhe trään til fikonaträdh / Kom tu och war Konung offuer oss / Men fikonaträdh sadhe til them / Skulle iagh offuergiffua min sötma och mina godha frucht/ och gå bortt och vpsätias offuer trään? Tå sadhe trään til wijnträdh / Kom tu och war wår Konung/ Men wijnträdh sadhe til them / Skulle iagh offuergiffua min must then Gudh och menniskior gladha gör/och gå bortt och vpsättias offuer trään? Tå sadhe all trään til törnebuskan/ Kom tu och war Konung offuer oss/ Och törnebusken sadhe til trään / Är thet sant at j wilien smöria migh til Konung offuer idher/så kommer och betroor idher vnder min skugga/Hwar j icke wilien / så gånge en eeld vthu törnebuskan / och förtäre Cedreträän j Libanon.

Haffue j nu giordt rett och redheligha/at j haffue giordt AbiMelech til Konung/Och haffue j giordt wel emoot Jerub Baal och hans hws / Och haffuen så giordt emoot honom som han förtient haffuer / at min fadher för idhra skull strijdde/och wåghadhe sijn siäl therföre at han skulle frelsa idher jfrå the Midianiters hand / och haffuen vpsatt idher j thenna dagh emoot mins fadhers hws/och slaghit hans söner jhiäl / siwtiyo mån på en steen/och giordt idher til Konnung AbiMelech hans tieniste quinnos son offuer the mån j Sichem/effter han idhar brodher är.

Haffue j nu giordt rett och redheligha emoot Jerub Baal och hans hws på thenna dagh/så warer gladhe offuer AbiMelech / och han ware gladh offuer idher/Huar ock icke/så gånge en eeld vthaff AbiMelech och förtäre the mån aff Sichem/och aff Millo hws. Och gånge teslikes vth en eeld aff the mån j Sichem/och aff Millo hws/och förtäre AbiMelech / Och Jotham flydde och vndweek / och gick til Ber och boodde ther / för hans brodher AbiMelech skull.

Tå nu AbiMelech hadhe rådhet offuer Jsrael j try åår/sende Gudh en ondan wilia emellan AbiMelech och the mån aff Sichem / För ty the mån aff Sichem förtaladhe AbiMelech/och kastadhe honom före then ogerning som han bedreff på the siwtiyo Jerub Baals söner/ och ladhe theras blodh in på AbiMelech theras brodher/then them j hiäl slogh / och på the mån j Sichem som honom hans hand ther til styrkt hadhe/at han sina brödher drap/ Och the mån j Sichem bestelte itt bakhåld offuerst på berghen / och röffuadhe på wäghenom alla the som foro ther fram / Och thet wardt bodhat AbiMelech.

Så kom Gaal Ebed son och hans brödher/och gingo in j Sichem/och the mån j Sichem förlåto sigh vppå honom/och drogho vth på markena/ och byrgde sina wijngårdar/och trampadhe ther och giorde en danß / och gingo vthi theras Gudz hws/ och åto och drucko / och bannadhe AbiMelech/Och Gaal Ebed son sadhe/ Hwadh är AbiMelech? och hwadh är Sichem/at wij honom tiena skole? Är icke han Jerub Baals son / och haffuer satt sin tienare Sebul hijt offuer Hemors folck Sichems fadhers? Hwj skulle wij tiena honom? Gudh giffue at thetta folcket wore vnder minne hand/ at iagh måtte föriagha AbiMelech.

Och thet wardt sagdt AbiMelech/ Föröka tin håår och dragh vth/ förty/Sebul öffuersten j stadhenom/tå han hörde Gaals Ebed sons ord/wardt han illa wreedh/och sende bodhscap til AbiMelech hemligha / och låt såya honom/Sij/Gaal Ebed son och hans brödher åro kompne til Sichem/ och göra tigh stadhen genstörtighan. Så statt nu vp om natten tu och titt folck som når tigh är/och war j håld för them j markenne. Och j morghonstundene når solen vpgåår/så war bittijdha vppe/ och fall til stadhen. Och når han och thet folck som med honom är/dragha vth til tigh/ så gör medh them såsom tijn hand finna kan.

AbiMelech stoodh vp om nattena / och alt folcket som medh honom war/och satte håld in för Sichem medh fyra skarar. Och Gaal Ebed son drogh vth för stadz porten / Men AbiMelech reeste vp vthaff bakhållet medh thet folck som medh honom war. Tå nu Gaal sågh folcket/ sadhe han til Sebul/Sij/ther kommer en hoop folck nedher vthaff bergs hőghdenne. Sebul sadhe / Tu seer skuggan aff berghen lika som thet wore menniskior/Gaal taladhe än en tijdh/och sadhe/Sij/ther kommer en hoop folck nedher mitt vthaff landet/Och en håår kommer på then wäghen til trollare Ekena/Tå sadhe Sebul til honom/Huar är nu tin munn som sadhe/Hoo är AbiMelech at wij honom tiena skole? Är icke nu thetta thet folck som tu förachtat haffuer? dragh nu vth och strijdh medh honom.

Gaal drogh vth medh Sichems folck och strijdde medh AbiMelech/ Men AbiMelech iaghadhe honom/så at han flydde för honom/Och monge fölle slaghne alt in til stadz porten/Och AbiMelech bleff j Aruma/Men Sebul dreff Gaal och hans brödher vth / så at the icke måtte bliffua j Sichem/

chem/Om morghonen gick folcket vth på markena/ Tå thet wårdt sagdt AbiMelech/toogh han folcket och skiffte thet j tree delar/ och bestelte håld på them j markenne/Som han nu sågh at folcket gick vthu stadhenom/föll han til them och slogh them.

Men AbiMelech medh then hopen som medh honom war föllo til och trådde in til stadz porten/the andre twå hopanar föllo til alla them som på markenne woro/och slogho them. Tå strijdde AbiMelech emoot stadhen then hela daghen/och wan honom/ och drap thet folck som ther inne war/ och slogh stadhen nedher/och sådde salt ther vppå/När the mån som j Sichems torn boodde thetta hörde/ gingo the in vthi itt fäste j then gudhens

Berith.

Beriths hws. Tå AbiMelech thet hörde at alle the mån aff Sichems torn woro församladhe/ gick han på thet berghet Zelmon medh alt sitt folck som medh honom war/Och toogh ena yxe j sijn hand/ och högg een green aff itt trää/och ladhe på sijn axl/och sadhe til alt folcket som medh honom war/Hwadh j sågen at iagh giorde/ thet görer ock j medh hast såsom iagh/Tå högg alt folcket huar j sin stadh een green aff och folgde AbiMelech effter/och kastadhe them in til fästet/och tende ther eeld vppå/så at alla the mån aff Sichems torn bliffuo dödhe widh tusend mån och quinnor.

Och AbiMelech drogh til Thebetz/och beladhe thet och wan thet/Men ther war itt starkt torn mitt j stadhenom/ på huilket flydde alle bådhe mån och quinnor/och alle stadzens inbyggiare/och låste igen effter sigh/ och stijgho vp på taket aff tornet. Tå kom AbiMelech in til tornet/ och strijdde ther emoot/och kom sigh in til porten aff tornet/ på thet han skulle tenda ther eeld vppå/Men een quinna kastadhe itt stycke aff en quernesteen nedh på AbiMelechs hoffuudh/och slogh honom hoffuudh skålena sönder. Tå kalladhe AbiMelech drengen som hans wårio drogh/ hasteligha och sadhe

AbiMelech fick een skendeligh endalycht

til honom/Dragh vth titt swerd och dråp migh/at man icke skal såya/En quinna slogh honom j hiäl/Så stack hans dreng honom igenom/ och han bleff dödh.

Tå nu the Israeliter som medh honom woro/ sågho at AbiMelech war dödh/ gick huar och en heem til sijn. Altså betaladhe Gudh AbiMelech thz onda som han emoot sin fadher giordt hadhe/ tå han drap sina siwtiyo brödher/ teslikes alt thet onda som the mån aff Sichem giorde/betaladhe thm Gudh på theras hoffuudh/ Och offuer them kom Jothams förbannelse JerubBaals sons.

X. Capitel.

Thola.

EFter AbiMelech kom vp en annar Frelsare j Jsrael. Thola en man aff Jsaschar/Pua son Dodo sons/och han boodde j Samir på Ephraims bergh/Och han dömde Jsrael j try och tiwghu åår/och bleff dödh och wardt begraffuen j Samir.

Jair.

Effter honom kom vp Jair en Gileaditer/och han dömde Jsrael j tw och tiwghu åår/ Och han hadhe tretiyo söner/ ridhandes på tretiyo åsna folar/och hadhe tretiyo städher/the kalladhes Hanoth Jair alt in til thenna dagh/och liggia j Gilead/ Och Jair bleff dödh/ och wardt begraffuen j Kamon.

Men Jsraels barn giorde åter thet ondt war för HERRANOM/Och tiente Baalim och Astaroth/och the gudhar j Syria/ och the gudhar j Zidon/ och Moabs gudhar/och Ammons barnas gudhar/ och the Philisteers gudhar/och offuergåffuo HERRAN/och tiente honom intet/Tå förgrymmadhe sigh HERRANS wredhe offuer Jsrael/ och sålde them

Philisteer.
Ammons barn.

vnder the Philisteers och Ammons barnas hand/ Och the twinghadhe och förtryckte Jsraels barn j adherton åår på hinsidhon Jordan vthi the Amoreers lande som j Gilead ligger. Ther til drogho Ammons barn offuer Jordan/och strijdde emoot Juda/ BenJamin/ och emoot Ephraims hws/så at Jsrael wardt ganska swårligha förtryckt.

Tå ropadhe Jsraels barn til HERRAN och sadhe/Wij haffue syndat emoot tigh/ty wij haffue offuergiffuit wår Gudh/och tient Baalim/Men HERREN sadhe til Jsraels barn/Betwinghadhe ock icke idher the Egyptier/the Amoreer/Ammons barn/the Philisteer/the Zidonier/the Amalekiter och Maoniter: och iagh halp idher vthu theras hender/ tå j ropadhen til migh/Så haffue j dogh likawel offuergiffuit migh/och tient andra gudhar/ Therföre wil iagh intet meer hielpa idher/ Gåår och åkallen the gudhar/som j vthwaldt haffuen/låter them hielpa idher vthi idhor bedröffuelses tijdh.

Men Jsraels barn sadhe til HERRAN/ Wij haffue syndat/ Gör tu medh oss hwadh tigh teckis/allenast hielp oss j thenna tijdhen/Och the kastadhe ifrå sigh the fremmande gudhar/ och tiente HERRANOM/ och honom önkadhe ther offuer/ at Jsrael så twingat wardt.

Och Ammons barn slogho sigh ihoop/ och låghradhe sigh j Gilead/ Men Jsraels barn församladhe sigh/ och låghradhe sigh j Mizpa/ Och folcket the öffuerste j Gilead sadhe emellan sigh/ Huilken som först begynnar til at strijdha emoot Ammons barn/ han skal wara Höffuitzman offuer alla the som boo j Gilead.

XI. Capitel.

JEphthah en Gileaditer war en strijdzsam Hielte/ doch likwel eennes sköktios son/Och Gilead hadhe födt Jephthah/ Men tå Gileadz hustru födde honom barn/ och the samma barn wordo stoor/ driffuo the Jephthah vth/ och sadhe til honom/Tu skalt intet arff tagha j wårs fadhers hwse/ ty tu äst eens annors quinnos son. Tå flydde han för sina brödher/och boodde j thet landet Tob/ Och til honom församladhe sigh löösactughe mån/ och drogho vth medh honom. Och någhon tijdh ther effter strijdde Ammons barn medh Jsrael.

Jephthah.

Tå nu Ammons barn så strijdde medh Jsrael/gingo the åldste aff Gilead bortt/til at hemta Jephthah vthu Tobs lande/ och sadhe til honom. Kom och war wår Höffuitzman/ at wij måghe strijdha emoot Ammons barn/ Men Jephthah sadhe til the åldste aff Gilead/ Äre icke j the som migh haten och haffuen driffuit migh vthu mins fadhers hws/och nu kommen j til migh mådhan j ären j bedröffuilse: The åldste j Gilead sadhe til Jephthah/Therföre komme wij nu igen til tigh/ at tu skalt gå medh oss och hielpa oss strijdha emoot Ammons barn/ och wara wår Höffuitzman offuer alla the som boo j Gilead.

Jephthah sadhe til the åldsta j Gilead/ Om j hemte migh igen til at strijdha emoot Ammons barn/ och HERREN giffuer them för migh/ skal iagh tå wara idhar Höffuitzman: The åldste aff Gilead sadhe til Jeph-

Nume. 21.

thah/ HERREN ware tilhörare emellan oss/ om wij icke göre som wij sagdt haffue. Altså gick tå Jephthah medh the åldsta aff Gilead/och folcket satte honom för Höffuitzman och öffuersta öffuer sigh. Och Jephthah taladhe alt thetta in för HERRANOM j Mizpa.

Tå sende Jephthah bodhscap til Konungen offuer Ammons barn/ och låt såya honom/Hwadh haffuer tu medh migh skaffa at tu kommer emoot migh til at strijdha emoot mitt land: Konungen offuer Ammons barn swaradhe Jephthahs bodhscap/ Therföre at Jsrael haffuer taghit bortt mitt land/

mitt land/ tå the drogho vthu Egypten/ alt jfrå Arnon in til Jabok/ och alt in til Jordan/ så få migh nu thet igen medh fridh.

Jephthah sende åter bodhscap til Ammons barnas Konung/ och lät såya honom/ Så sägher Jephthah/ Israel haffuer intet land borttaghit/ antingen jfrå the Moabiter eller jfrå Ammons barn/ För ty när the drogho vthu Egypten/ wandradhe Israel genom öknena alt in til rödha haffuet/ och kom til Kades/ Och sende bodhscap til the Edomeers Konung/ och sadhe/ Låt migh dragha igenom titt land/ Men the Edomeers Konung tilstadde them intet. Och sende han bodh til Konungen offuer the Moabiter/ han wille icke heller tilstådiat/ Så bleff Israel j Kades/ och wandradhe j öknenne/ och drogho om kring the Edomeers och Moabiters land/ och kom östan på the Moabiters land/ och låghradhe sigh på hinsidhon Arnon/ och kom intet in vthi the Moabiters landzendar/ ty Arnon är the Moabiters landamäre. Nume. 20

Och Israel sende bodh til Sihon the Amoreers Konung j Hesbon/ och sadhe/ Låt oss dragha igenom titt land in til mitt rwm/ Men Sihon betrodde icke Israel at han skulle dragha igenom hans landzendar/ vthan församladhe alt sitt folck/ och låghradhe sigh j Jahza/ och strijdde medh Israel. Men HERREN Israels Gudh gaff Sihon medh alt hans folck j Israels hender/ så at the slogho them/ Altså toogh Israel in alt the Amoreers land/ som tå j samma land boodde/ Och togho alle the Amoreers landzendar in jfrå Arnon alt in til Jabok/ och jfrå öknenne in til Jordan. Nume. 21

Så haffuer nu HERREN Israels Gudh fördriffuit the Amoreer för sino folcke Israel/ och tu wilt nu tagha them in/ Haffuer tin Gudh Camos någhra fördriffuit/ them må tu intagha/ och låta oss intagha alla them som HERREN wår Gudh för oss fördriffuit haffuer/ Menar tu at tu bätre rett haffuer än Balak zipor son the Moabiters Konung? trette icke han och strijdde emoot Israel/ Så än dogh Israel nu j tryhundrat åår boodt haffuer j Hesbon/ och thes döttrar/ j Aroer och thes döttrar/ och j alla städher som liggia widh Arnon? Hwj friyadhe j thet icke på then tijdhen? Jagh haffuer intet brutit emoot tigh/ och tu gör så illa emoot migh at tu strijdher emoot migh/ HERREN döme j dagh emellan Israel och Ammons barn/ Men Ammons barnas Konũg skötte intet effter the Jephthahs ord/ som han bödh honom til. Nume. 2?

Tå kom HERRANS ande offuer Jephthah/ Och han drogh igenom Gilead och Manasse/ och igenom Mizpe som j Gilead ligger/ och jfrå Mizpe som j Gilead ligger in på Ammons barn. Och Jephthah loffuadhe HERRANOM itt löffte och sadhe/ Giffuer tw Ammons barn j mina hand/ hwadh som helst vthu mins hws dör kommer emoot migh/ när iagh medh fridh igen kommer jfrå Ammons barn/ thet skal höra HERRANOM til/ och iagh skal offra thet til brenneoffer.

Jephthah löffte.

Så drogh Jephthah in på Ammons barn til at strijdha på them/ Och HERREN gaff them j hans hender/ och han slogh them alt jfrå Aroer in til tess man kommer til Minnith/ tiwghu städher/ och in til wijngårdaplatzen/ een mechtugh stoor slachting/ Och wordo så Ammons barn nedhertryckte för Israels barn.

Tå nu Jephthah kom til Mizpa til sitt hws/ sij/ tå gick hans dotter vth emoot honom medh pipande och danßande/ och hon war eenda barn/ och han hadhe ellies ingen son eller dotter. Och som han fick see henne/ reeff han sijn klädher och sadhe/ Ay min dotter/ tu gör migh een hiertans sorgh/ och bedröffuar migh/ ty iagh haffuer öpnat min munn in för HERRANOM/ och kan icke kalla thet til baka/ Men hon sadhe/ Min fadher/ haffuer tu öpnat tin munn in för HERRANOM/ så gör medh migh så som vthaff tin mun̄ gångit är/ effter HERREN haffuer hempnas på tina fiendar Ammons barn.

Och

Och hon sadhe til sin fadher/ Allenest bedher iagh tigh om itt/ at tu vnner migh twå månadhe at iagh gåår nedher på berghen och begräter min jungfrudom medh mina leeksystrar/ Han sadhe/ Gack/ och låt henne gå j twå månadhe/ Så gick hon bortt medh hennes leeksystrar/ och begreet sin jungfrudom på berghen/ Och effter twå månadhe kom hon igen til sin fadher/ Och han giorde henne såsom han loffuat hadhe/ Och hon hadhe intet skaffa hafft medh någhrom man. Och een sidhwänia kom vp j Israel/ at Israels döttrar gingo årligha til och begreto Jephthahs then Gileaditens dotter/ fyra daghar om året.

XII. Capitel.

OCh the aff Ephraim skriyadhe och gingo Nörr vth och sadhe til Jephthah/ Hwj drogh tu j strijdh emoot Ammons barn/ och kalladhe icke oss/ at wij hadhe mått draghet medh tigh? Wij wilie vpbrenna titt hws medh tigh j eelde/ Jephthah sadhe til them/ Jagh och mitt folck hadhe en stoor saak med Ammõs barn/ och iagh kalladhe på idher/ men j holpen migh intet vthu theras hender. Tå iagh nu sågh/ at ingen frelsare på ferde war/ satte iagh mina siäl j mina hand/ och droogh åstadh emoot Ammons barn/ och HERREN gaff them j mina hand/ Hwj komme j nu hijt vp til migh til at strijdha emoot migh?

Och Jephthah församladhe alla män j Gilead/ och strijdde emoot Ephraim/ Och the män j Gilead slogho Ephraim/ therföre at the sadhe/ Äre j doch j Gileaditer ibland Ephraim och Manasse/ såsom the ther aff Ephraim beskyddas moste. Och the Gileaditer togho in Jordans färiostadh för Ephraim. När the nu sadhe/ Wij äre ock the beskyddadhe aff Ephraim/ Låt migh fara offuer/ så sadhe the män aff Gilead til honom/ Ästu en Ephraite? När han nu swaradhe/ Ney/ så bådho the honom säya Schiboleth/ så sadhe han Siboleth/ och kunde icke rett säya thet vth/ Så togho the honom fatt och dråpo honom widh färiostadhen ått Jordan/ så at på thn̄ tijdhen föllo aff Ephraim/ tw och fyratiyo tusend/ Och Jephthah dömde Israel j sex åår/ Och Jephthah then Gileaditen bleff dödh/ och wardt begraffuen j the städher j Gilead. Jephthah bleff dödh

Ebzan. Effter tessom dömde Ebzan aff Bethlehem Israel/ han hadhe tretiyo söner/ och tretiyo döttrar giffte han vth/ och tretiyo döttrar toogh han vthan effter til sina söner/ och dömde Israel j siw åår/ och bleff dödh/ och bleff begraffuen j Bethlehem.

Elon. Effter tessom dömde Israel Elon en Sebulonite/ och dömde Israel j tiyo åår/ ach bleff dödh/ och wardt begraffuẽ j Aialon vthi Sebulons land.

Abdon. Effter tessom dömde Israel Abdon/ Hillel son en Pirgathonite/ han hadhe fyratiyo söner/ och tretiyo sonasöner/ som på siwtiyo åßnafolar ridho/ Han dömde Israel j otta åår/ och bleff dödh/ och wardt begraffuen j Pirgathon vthi Ephraims lande/ på the Amalekiters bergh.

XIII. Capitel.

OCh Israels barn giorde åter thet ondt war för HERRANOM/ Och HERREN gaff them vthi the Philisteers hèder j fyratiyo åår/ Men en man war j zarga vthaff Dans slecht/ benempd Manoah/ och hans hustru war ofruchtsam och födde intet. Och HERRANS ängel syntes hustrunne/ och Om Simson

ne/och sadhe til henne/Sij/tu är ofruchtsam och födher intet/men tu skalt warda haffuandes/och födha en son/Så wachta tigh nu at tu icke dricker wijn eller starcka drycker/och at tu intet oreent äter/ty tu skalt warda haffuandes och födha en son/huilkom ingen rakoknijff skal komma på hoffuudhet/Förty then pilten skal wara en Gudz Nazir vthaff modherliffuet. Och han skal begynna til at frelsa Jsrael vthu the Philisteers hand.

(Nazir) Gudhi förloffuat eller förplictat.

Tå kom quinnan och taladhe medh sin man/och sadhe/En Gudz man kom til migh/och han war til seende såsom en Gudz ängel/ganska förskreckeligh/så at iagh intet fråghadhe honom huadhan han war eller huart han wille/Och han sadhe migh intet huru han heet/Men han sadhe til migh/Sij/tu skalt warda haffuandes och födha en son/Så drick nu intet wijn eller starcka drycker/och äät intet oreent/för ty/pilten skal wara en Gudz Nazir jfrå modherlijffuet alt in til hans dödh.

Tå badh Manoah HERRAN och sadhe/Ah HErre/Låt then Gudz mannen åter komma til oss/then tu vthsendt haffuer/at han må lära oss hwadh wij skole göra medh piltenom som födhas skal/Och Gudh hörde Manoah röst/och Gudz ängel kom igen til quinnona/Och hon satt på markenne/och hennes man Manoah war icke när henne. Tå lopp hon hasteligha och vnderwijste thet sinom man och sadhe til honom/Sij/then mannen haffuer syntz migh/som j dagh kom til migh.

Manoah stoodh vp och folgde quinnona effter/och kom til mannen/och sadhe til honom/Är tu then mannen som taladhe medh quinnonne: Han sadhe/Ja/Och Manoah sadhe/När nu skeer såsom tu sagdt haffuer/huru dåna skola piltens sedher och gerning wara: HERRANS ängel sadhe til Manoah/Han skal wachta sigh för alt thet som iagh quinnonne sagdt haffuer/Han skal icke äta hwadh vthaff wijnträä kommet är/och skal intet wijn dricka eller starcka drycker/och äta intet oreent/alt thet iagh henne budhit haffuer/skal han hålla.

Manoah sadhe til HERRANS ängel/Låt oss behålla tigh här/wij wilie tilredha tigh itt kidh aff geternar/Men HERRANS ängel swaradhe Manoah/Om tu än behåller migh/så äter iagh doch intet vthaff titt brödh/Men wilt tu göra HERRANOM itt brenneoffer/så må tu thet offra/ty Manoah wiste icke at thet war en HERRANS ängel/Och Manoah sadhe til HERRANS ängel/Huru heter tu at wij tigh prisa måghe/når nu kommer såsom tu sagdt haffuer: HERRANS ängel sadhe til honom/Hwj fråghar tu effter mitt nampn thet doch vnderlighit är.

Tå toogh Manoah itt kidh aff geterna/och spijsoffer/och ladhe thz på en steen HERRANOM/och han giorde thet vnderligha/Och Manoah medh hans hustru sågho ther vppå/Och tå loghen vpgick aff altaret åt himmelen/foor HERRANS ängel ock vp j altarens logha. Tå Manoah och hans hustru thet sågho/föllo the nedher til iordena på sitt ansichte/och Så HERRANS ängel syntes intet meer Manoah och hans hustru/Så förnam Manoah at thet war en HERRANS ängel/Och sadhe til sina hustru/Wij moste dödhen döö at wij haffue seedt Gudh/Men hans hustru swaradhe honom/Om HERREN hadhe wiliet dräpa oss/så hadhe han icke annammat brenneoffret och spijsoffret aff wåra hender/och hadhe icke teedt oss alt thetta/ey heller låtit oss thetta höra såsom nu skeedt är.

Och quinnan födde en son/och kalladhe honom Simson/och pilten wexte/och HERREN welsignadhe honom/och HERRANS ande begynte til at wara medh honom/vthi Dans läghre/emellan Zarga och Esthaol.

Simson födhes.

XIIII. Capitel.

Simson

SImson gick nedh til Thimnath/och sågh ena quinno j Thimnath vthaff the Philisteers döttrar/och tå han vpkom vnderwijste han thet sinom fadher och sinne modher/och sadhe/Jagh haffuer seedt ena quinno j Thimnath vthaff the Philisteers döttrar/Käre giffuer migh henne til hustru/Hans fadher och modher sadhe til honō/Är nu ingen quinna ibland tina brödhers döttrar/och j alt titt folck/at tu gåår bortt och tagher tigh hustru når the Philisteer som oomskorne äro. Simson sadhe til sin fadher/Giff migh thenna/ty hon behagher mijn öghon/Men hans fadher och modher wiste icke at thet war aff HERRANOM/ty han sökte tilfelle emoot the Philisteer/Och the Philisteer rådde på then tijdhen offuer Jsrael.

Så gick Simson nedher medh sinom fadher och sinne modher til Thimnath/och som the komo til wijngårdanar widh Thimnath/sij/tå kom itt vngt Leyon rytande emoot honom/och HERRANS ande föll offuer honom/och han reeff thet sönder j stycker/såsom man hadhe sönderriffuit itt kidh/och hadhe doch platt intet j handenne/och sadhe icke sinom fadher eller sinne modher/hwadh han giordt hadhe.

Tå han nu kom tijt nedher/taladhe han medh quinnonne/och hon behaghadhe Simson j hans öghon. Och någhra daghar ther effter kom han igen til at tagha henne/Och gick aff wäghenom til at besee aßet aff Leyonet/sij/tå war en bijswerm j aßet aff Leyonet och hannogh/och han toogh thet j sina hand och äät ther aff j wäghenom/och gick til sin fadher och til sina modher/och gaff them/så at the ock åto/men han sadhe them intet ther aff/at han hadhe taghet hannoghen vthaff Leyonens aaß.

Och tå hans fadher kom tijt nedher til quinnona / giorde Simson ther bryllop såsom vnga män plågha göra / Och tå the sågho honom / fingo the honom tretiyo stalbrödher som skulle wara när honom / Men Simson sadhe til them / Jagh wil settia idher ena gåto före / om j thet vthgåte och råkte rett j thenna siw bryllops daghar / så wil iagh giffua idher tretiyo skiortor / och tretiyo höghtijdhes klådher / men kunne j icke vthrådha henne / så skolen j giffua migh tretiyo skiortor och tretiyo höghtijdhes klådher / Och the sadhe til honom / Sett fram tina gåto / låt oss höra henne / Han sadhe til them / Aff fråtzsarenom vthgick maat / och sötme vthaff thē starka / Och the kunde j tre daghar icke råka vppå gåtona.

På siwnde daghen taladhe the til Simsons hustru / Locka för tinom man at han vthsägher oss gåtona / eller wij skole brenna tigh och tins fadhers hws vp j eeld / Haffue j budhit oss hijt til at göra oss fattigha: Tå greet Simsons hustru för honom och sadhe / Tu år migh wredh och haffuer migh icke käär / Tu haffuer giffuit mins folcks barnom ena gåto före / och haffuer icke vthsagdt migh henne / Han sadhe til henne / Sij / iagh haffuer icke vthsagdt henne minom fadher eller minne modher / skulle iagh nu såyat för tigh:

Och hon greet j the siw daghar för honom mådhan bryllopet stoodh. På siwnde daghen sadhe han henne thet / ty hon lågh honom så hardt vppå / Och hon sadhe gåtona för sins folcks barnom. Tå sadhe the män aff stadhenom til honom på siwnde daghen förra än solen gick nedher / Hwadh år sötare än hannoghen / Hwadh år starkare än Leyonet: Han sadhe til them / Om j icke hadhen plögt medh minom kalff / j hadhen intet råkat på mina gåto / Och HERRANS ande föll vppå honom / Och han gick nedher til Asklon / och slogh tretiyo män aff them / och toogh theras klådher / och gaff höghtijdhes klådher / them som gåtona på råkat hadhe / Och wardt ganska wreedh och gick vp j sins fadhers hws / Men Simsons hustru wardt giffuen enom hans stalbrodher then honom tillydde.

XV. Capitel.

OCh thet begaff sigh effter någhra daghar om hwete andena / at Simson sökte sina hustru medh itt kidh aff geternar / Och som han tenckte / Jagh wil gå til mina hustru j kamaren / wille hennas fadher icke låta honom in / Och sadhe / Jagh meente at tu hadhe warit henne wreedh worden / ty haffuer iagh giffuit henne tinom stalbrodher / Men hon haffue ena yngre syster / hon år degheligharen än hon / tagh henne för tesso / Så sadhe Simson til honom / Jagh haffuer en gång een rettferdigh saak emoot the Philisteer / Jagh skal göra idher skadha.

Och Simson gick bortt / och fick tryhundradhe råffuar / och toogh brandar / och wende jw en stiert emoot then andra / och satte jw en brandes melłan twå stiertar / och tende eeld på them / och slepte them vthi the Philisters sådh / och brende vp kerffuanar medh then ståndande sådhenne / och wijngårdanar och olioträän. Tå sadhe the Philisteer / Hoo haffuer thetta giordt: Tå sadhes / Simson then Thimnitens mågher / therföre at han haffuer taghit honom hans hustru jfrå / och giffuit henne hans stalbrodher. Tå foro the Philisteer vp och brende vp / bådhe henne och hennes fadher j eeld.

Men Simson sadhe til them / Jagh låter idher thet göra / Jagh wil än tå hemna migh på idher / och sedhan wara til fridz / Och han slogh them hårdelicha / bådhe på ✠ skulror och på lender / Och gick nedher / och boodde vthi een bergh klyffto j Etham.

✠ Thet år / han slogh them effter som the förekomo / eehwadh the woro höghe eller läghe.

Tå drogho the Philisteer vp och beladhe Juda / Och gåffuo sigh nedher til Lehi / The aff Juda sadhe / Hwj haffue j draghit hijt vp emoot oss: The swaradhe / Wij åre kompne hijt vp til at binda Simson / at wij måge göra honom / såsom han oss giordt haffuer / Så drogho try tusend män aff Juda nedher j berghklyfftena j Etham / och sadhe til Simson / Weest tu icke at the Philisteer åro rådhande offuer oss: Hwj haffuer tu så giordt emoot oss: Han sadhe til them / Såsom the haffua giordt emoot migh / så haffuer iagh giordt emoot them igen. The sadhe til honom / Wij åre kompne hijt nedher til at binda tigh / och få tigh the Philisteer j hender. Simson sadhe til them / Så swårier at j wilien intet hinder göra migh / The swaradhe honom / Wij wilie intet hinder göra tigh / vthan wij wilie allenest binda tigh / och antwarda tigh them j hender / och wilie intet dråpa tigh / Och the bundo honom medh tw nyy togh / och förde honom vp jfrå klipponne.

Och tå han kom in til Lehi / skriyadhe the Philisteer och komo emoot honom / Men HERRANS ande föll på honom / och toghen på hans armar wordo såsom blåår / the aff eeld förbrenda åro / så at bånden på hans hender försmulto / Och han råkadhe en ruttin åsnakindbogha / han reckte vth sina hand och toogh honom / och slogh ther medh tusende män.

Och Simson sadhe / Ther liggia the ihoop / Medh en åsnakindbogha haffuer iagh slaghit tusende män / Och tå han thet vthsagdt hadhe / kastadhe han kindboghan vthu sijn hand / och kalladhe thet rwmet Ramath Lehi.

(Ramath Leht) Lydher kynboghas vphåffning.

Och som han begynte swårligha törsta / åkalladhe han HERRAN och sadhe / Tu haffuer een så stoor salugheet giffuit igenom tins tienares hand / och nu moste iagh döö j törst / och falla vthi the oomskornas hender. Tå öpnadhe Gudh ena oxlatand j kindboghanom / och ther gick vth watn / Och som han drack / kom hans ande igen / och wedherquecktes / Therföre heter ock thz rwmet / åkallarens kindbogha brun alt in til thenna dagh. Och han dömde Israel vthi the Philisteers daghar j tiwghu åår.

XVI. Capitel.

OCh Simson gick til Gasa / och fick ther see ena skökio / och ladhe sigh når henne. Tå wardt sagdt the Gasiter / Simson år kommen hår in / Och the vmhuerffde honom / och låto tagha wara på honom j stadz portenom j hela nattenne / och woro stilla j hela nattenne / och sadhe / J morghon tå liust warder / wilie wij slå honom j hiål / Men Simson lågh in til midhnatt / Tå stoodh han vp om midhnatt och fattadhe bådha döranar j stadz porten medh bådhen dörträän och skottbomen / och ladhe them på sina axlar / och baar them vp på bergs höghdena för Hebron.

Ther effter fick han kerleek til ena quinno widh then bäcken Sorek / huilken heet Delila / Vp til henne komo the Philisteers Förstar / och sadhe til henne / Tala så widh honom at tu kan få see huar vthinnan han sådana stoor krafft haffuer / och huar medh wij kunne warda honom offuerhendughe / så at wij finge bindan och twingan / så wilie wij giffua tigh huar wåra tusende och hundradhe silffpenningar.

Delila.

Och Delila sadhe til Simson / Kåre sågh migh / huar vthi står tijn stora starkheet / och huar medh man kunde binda tigh och twinga tigh. Simson sadhe til henne / Om man bunde migh medh siw nyy togh som än nu intet förtorkat woro / så worde iagh swagh och såsom een annor menniskia. Tå förde the Philisteers Förstar vp til hēne siw nyy togh som än nu

 intet för-

intet förtorkat woro / och hon bandt honom ther medh (och the hadhe håld på honom når henne j kamaren) Och hon sadhe til honom / The Philisteer offuer tigh Simson / och han sleet sönder toghen såsom itt wridhit snöre söndergåår / når thet aff eeld förbrändt är / Och wardt icke kunnogt huar vthinnan hans starckheet war.

Tå sadhe Delila til Simson / Sij / tu haffuer geckat migh och lughit för migh. Sägh migh doch nu huar medh man tigh binda kan / Han swarade / Om iagh worde bunden medh nyy togh ther än nu intet arbete medh giordt är / så worde iagh swagh och såsom een annor menniskia / Så toogh Delila nyy togh / och bandt honom ther medh och sadhe / The Philisteer offuer tigh Simson (och the hadhe håld på honom j kamaren) och han sleet sönder them vthaff sina armar såsom itt snöre.

Delila sadhe til honom / Tu haffuer än nu geckat migh och lughit för migh / Käre / sägh migh doch huar medh man kan tigh binda: Han swarade henne / Om tu flätadhe siw lockar aff mitt hoffuudh vthi itt flätaband / Och hon feste thm̄ in med en naghla / Och hon sadhe til honō. The Philisteer offuer tigh Simson / Och han waknadhe vp aff sinom sömpn och droogh the flätadhe lockar medh naghla och flätebande vth. Tå sadhe hon til honom / Huru kan tu säya at tu haffuer migh käär / effter titt hierta är doch icke när migh: J tree gånger haffuer tu geckat migh / och icke sagdt migh huar vthinnan tijn stora starckheet är.

Och som hon alla dagha lågh honom vppå medh sådana ordom / och lät honom ingen roo få / wardt hans siäl vpgiffuin alt in til dödhen / och sadhe henne alt sitt hierta / och sadhe til henne / På mitt hoffuudh haffuer aldrigh ingen rakoknijff kommet / ty iagh är en Gudz Nazir aff modhers liffuet / Om tu rakar häret aff migh / så gåår mijn starckheet jfrå migh / så at iagh warder swagh lika som alla andra menniskior. Tå nu Delila sågh at han hadhe oppenbarat henne alt sitt hierta / sende hon bortt och lät kalla the Philisteers Förstar / och sadhe / Kommer än en gång hijt vp / ty han haffuer oppenbarat migh alt sitt hierta.

Tå komo the Philisteers Förstar vp til henne / och hadhe penninganar medh sigh j sinne hand / Och hon lät honom soffua på sitt knää och kallade en som rakadhe honom bort the siw lockar aff hans hoffuudh / och hon begynte til at twinga honom / och hans macht war gången jfrå honom / Och hon sadhe til honom / The Philisteer offuer tigh Simson / Som han nu waknadhe aff sinom sömpn / tenckte han / Jagh wil gå vth såsom iagh j flere resor giordt haffuer / Jagh wil slita migh löös / och wiste icke at HERREN war wikin jfrå honom / Men the Philisteer gripo honom / och stungo honom ögonen vth / och förde honom nedher til Gasa / och bundo honom medh koppar fiettrar / och han moste mala j fengelset / Och hans hoffuudh hår begynte åter wexa ther han rakat war.

Dagon.

Tå församladhe sigh the Philisteers Förstar / til at göra sinom gudh Dagon itt stoort offer / och göra sigh gladh och sadhe / Wår gudh haffuer giffuit oss wår fienda Simson j wåra hender. Sammalunda när folcket sågh honom / prisadhe the theras gudh / ty the sadhe / Wår gudh haffuer giffuit wår fienda j wåra hender / then wårt land förderffuadhe / och slogh monga aff oss j hiäl. Tå nu theras hierta wel gladt war / sadhe the / Låt hemta Simson / at han må spela för oss / Så hemtadhe the Simson vthu fengelset / och han speladhe för them / och the stelte honom emellan twå pelare.

Men Simson sadhe til drengen som leedde honom widh handena / Låt migh tagha på pelarenar på huilka hwset henger / at iagh må stödia migh ther in til / Och hwset war fult medh män och quinnor / Och the Philisteers Förstar woro ther ock alle / och på taket widh try tusende män och quinnor the som sågho til huru Simson speladhe / Men Simson åkalladhe HERRAN och

sadhe / HERre HERRE tenck vppå migh / och styrck migh Gudh j thenna gången / at iagh för bådhen mijn öghon må ena reso hempnas på the Philisteer.

Och han fattadhe the twå medhelpelare på huilka hwset hengde / och toogh then ena j then höghra / och then andra j then wenstra handena / Och sadhe / Mijn siäl döö medh the Philisteer / Och han bögde them kraffteligha / Så föll hwset vppå Förstarnar och vppå alt folcket som ther inne war / så at the dödhe som han drap j sin dödh / woro flere än the som han drap mädhan han leffde. Tå komo hans brödher tijt nedher / och hela hans fadhers hws / och togho honom vp / och båro honom vp / och begroffuo honom j hans fadhers Manoah graff / emellan Zarga och Esthaol. Men han dömde Jsrael j tiwghu åår.

Simsom bleff dödh.

XVII. Capitel.

Micha.

EN man war på Ephraims bergh benemd Micha / han sadhe til sina modher / The tusende och hundrahe silffpenningar som tu haffuer taghit til tigh / och sworet och sagdt för mijn öron / sij / the samma penningar äro när migh / Jagh haffuer taghit them til migh. Tå sadhe hans modher / Welsignat ware min son HERRANOM / Så fick han sinne modher the tusende och hundradhe silffpenningar igen / Och hans modher sadhe / Jagh haffuer helghat the penninganar HERRANOM jfrå minne hand för min son / til at man må göra itt guttit belete / Therföre så fåår

(sworet) Thēna quinnan skal haffua loffuat giffua sådana penningar til belete / Thet skal nu j förstonne icke haffua behagat hennes son / therföre staal han henne thm̄ bortt / Men sedhan låt han hennes klaghan beweka sigh / och fick henne penninganar igen / och låt henne göra thee aff hwad hon wille / Tå thet nu toogh så lagh som sådana plegar / så gilladhe han thet ock.

 jagh

iagh tigh them nu igen / Men han fick sinne modher penninganar igen.

Tå toogh hans modher tw hundrat silffpenningar och fick them til gulsmedhen / Han giorde henne itt guttit belete / Thet war sedhan j Micha hwse / Och then mannen Micha hadhe så itt Gudz hws / och han giorde en lijff kiortel och affgudhar / och fylte enom sinom son handena / at han wardt hans Prester.

Affgudhar. j Michas hws.

Fylte Thet är / Han wijgde honom / såsom Exodi 29. står.

På then tijdhen war ingen Konung j Jsrael / Och hwar och en giorde såsom honom tyckte gott wara.

Men en vng man war på then tijdhen aff Bethlehem Juda ibland Juda slechte / och han war en Leuite / och war ther sammastädz fremande / Men han droogh vthu Bethlehem Juda stadh til at wandra hwart han kunde / Och tå han kom på Ephraims bergh til Micha hws / på thet han skulle hålla sin wågh fram / frååghadhe honom Micha / Hwadhan kommer tu? Han swaradhe honom / Jagh är en Leuite aff Bethlehem Juda / och wandrar hwart iagh kan / Micha sadhe til honom / Bliff när migh / tu skalt wara min fadher och min Prester / Jagh wil giffua tigh årligha tiyo silffpenningar / och någhor förenempd klädher / och tijn födho / Och Leuiten gick medh honom.

Och Leuiten toogh til at bliffua när mannenom / Och han hölt then vnga mannen såsom en son / Och Micha fylte Leuitenom handena / så at han wardt hans Prester / och bleff så j Micha hwse / Och Micha sadhe / Nu weet iagh / at HERREN warder migh gott görande / effter iagh haffuer en Leuit til Prest.

XVIII. Capitel.

PA then tijdhē war ingen Konūg j Jsrael / Och Dans slechte sökte sigh en arffuedeel ther the måtte boo / ty in til thē daghen war än nu ingen arfflott fallen för them jbland Jsraels slechter / Och Dans barn sende vthaff sitt slechte / fem höffuitzmän strijdhsamma män jfrå Zarga och Esthaol / til at bespeya landet och ransaka om thet Och sadhe til them / Gåår åstadh och bespeyer landet / Och the komo vppå Ephraims bergh til Micha hws / och bleffuo ther offuer nattena. Och som the nu woro medh Micha hwsfolck / kende the röstena aff them vnga mannenom Leuitenom / och gingo bortt til honom / och sadhe til honom / Hoo haffuer kommet tigh hijt? Hwadh gör tu här? och hwadh haffuer tu här? Han swaradhe them / Så och så haffuer Micha giordt emoot migh: och haffuer leegdt migh / at iagh skal wara hans Prester / The sadhe til honom / Käre frågha Gudh til / at wij måghe få weta / om wår wågh som wij wandrom skal oss lyckosam warda / Presten swaradhe them / Gåår åstadh medh fridh / idhar wågh är för HERRANOM then j wandren.

Tå gingo the fem män åstadh och komo til Lais / och sågho at thet folck som ther inne war / boodde säkert / effter the Zidoniers sedh stilla och säkre / och ingen war som them någhot bekymmer giorde j landena eller hadhe thet vnder sigh / Och woro longt jfrå the Zidonier / Och hadhe intet bestella medh noghot folck / Och the komo til sina brödher j Zarga och Esthaol / Och theras brödher sadhe til them / Huru gåår thet til medh idher?

The hadhe huarken fiendar eller herra.

The sadhe / Vp / låt oss dragha vp til them / ty wij haffue beseedt landet / thet är ganska gott. Therföre skynder idher och warer icke seene til at dragha / at j måghe komma och tagha landet in. När j kommen warden j finnandes itt säkert folck / och landet är wijdt och breedt / ty Gudh haffuer thet giffuit j idhra hender / en sådana platz ther intet fattas som på iordenne år.

Så dro-

Så drogho vth aff Dans slechte jfrå Zarga och Esthaol / sex hundrat män wel wäpnadhe til strijdz / Och drogho tijt vp / och läghradhe sigh j Kiriath Jearim j Juda / Ther aff kallas thet rwmet Dans läghre alt in til thenna dagh / Och thet är baak för Kiriath Jearim / Och tådhan gingo the vppå Ephraims bergh / och komo til Micha hws / Tå swaradhe the fem män som hadhe warit vthgångne til at bespeya Lais land / och sadhe til sina brödher / Weten j ock at j tessom hwsom är en lijff kiortel / affgudhar / och guttit belete? j måghe tilsee hwadh idher til görandes är.

The drogho tijt / och kommo j then vnga manzens Leuitens hws / vthi Micha hws / och helsadhe honom wenligha / Men the sex hundrat wäpnadhe medh theras harnesk som woro vthaff Dans barnom / stodho för dörenne. Och the fem män som hadhe vthdragne warit til at bespeya landet / gingo vp och komo tijt / och togho beletet / lijff kiortelen / och the gotna affgudhanar / emådhan stoodh Presten för portenom när the sex hundrat wäpnadhe j theras harnesk.

Dans läghre.

Som nu hine woro kompne in vthi Micha hws / och togho beletet / lijff kiortelen / och the gotna affgudhanar / sadhe Presten til them / Hwadh gören j? The swaradhe honom / Tijgh och halt munnen på tigh / och kom medh oss / at tu må bliffua wår fadher och Prester / Är thet tigh bätre at tu är Prester vthi eens manz hwse än vthi een heel slecht och ätt j Jsrael? Thz behaghadhe Prestenom wel / och toogh bådhe lijff kiortelen / affgudhanar och beletet / och gaff sigh mitt ibland folcket / Och tå the wende om och drogho sin wägh / skickadhe the barnen / och booscapen / och alt thet betsta som the hadhe / fram för sigh.

Som the nu woro fierran kompne jfrå Micha hws / ropadhe the män som j hwsen wåro widh Micha hws / Och folgde effter Dans barn / och ropadhe til Dans barn / Och the wende sitt ansichte om och sadhe til Micha / Hwadh skadhar tigh at tu så ropar? Han swaradhe / J haffuen taghit bortt mina gudhar som iagh giordt haffuer / och Presten / och draghen idhra ferde / och hwadh haffuer iagh nu meer? och j säyen än tå til migh / Hwadh skadhar tigh? Men Dans barn sadhe til honom / Låt tina röst intet höras når oss / at icke offuerfalla tigh wredhe män / Och tu låter tina siäl til / och tins hwß siäl. Så gingo Dans barn sin wägh. Och Micha tå han sågh at the woro honom förstarke / wende om / och kom igen til sitt hws.

Men the togho thet Micha giordt hadhe / och then Presten som han hadhe / och komo til Lais til itt stilla och säkert folck / och slogho them medh swerdz ägg / och vpbrende stadhen medh eeld / Och ingen war som them vndsatte / ty han lågh longt jfrå Zidon / och hadhe medh ingom bestella / Och han lågh j then dalen som ligger widh Beth Rehob / Så bygde the stadhen och boodde ther vthi / och kalladhe honom Dan / effter sins fadhers Dans nampn / hwilken aff Jsrael född war och stadhen heet tilförenna Lais.

Dan / tilförenne Lais / som Josue 19 kallas Lesem.

3. Reg. 12.

Och Dans barn vpsatte sigh beletet / Och Jonathan Gersons son Manasse sons och hans söner woro Prester vthi the Daniters slechte / Alt in til then tijdhen som the wordo förde fångne vthu landena / Och satte altså ibland sigh thet Micha belete / som han giordt hadhe / så lenge som Gudz hws war j Silo.

4. Reg. 17

XIX. Capitel.

VThi then tijdhen war ingen Konung j Israel / och en Leuitesk man war en fremling widh sidhona aff Ephraims bergh/och hadhe taghit sigh ena frillo til hustru vthaff Bethlehem Juda/Och som hon bedreeff hoor när honom / lopp hon jfrå honō til sins fadhers hws til Bethlehem Juda/och bleff ther j fyra månadhe. Och hennes man stoodh vp och foor effter henne på thet han skulle tala wenligha medh henne / och hemta henne igen til sigh/Och han hadhe en dreng och itt paar åsnar medh sigh/ Och hon hadhe honom in vthi sins fadhers hws / Och tå quinnonnes fadher sågh honom/wardt han gladh och vndfick honom. Och hans swär quinnonnes fadher hölt honom så at han bleff ther j tree daghar när honō/ åto och drucko/och bleffuo ther om nattena.

På fierde daghen woro the bittijdha vppe/och han stoodh vp / och wille ferdas/Tå sadhe quinnonnes fadher til sin mågh/Styrck titt hierta medh en beta brödh/ sedhan må j fara/ Och the satte sigh och åto huar medh annan och drucko. Så sadhe quinnonnes fadher til mannen/Käre bliff offuer nattena/och titt hierta ware lustugt. Men mannen stoodh vp och wille ferdas/Men hans swär nödde honom så at han bleff then nattena ther. Om morghonen på femte daghen war han vppe och wille ferdas / Tå sadhe quinnonnes fadher/ Käre wederquek titt hierta och låt oss töffua så lenge någhot lidher vppå daghen/och the åto medh huar annan.

Och mannen stoodh vp och wille fara medh sinne frillo / och medh sinom dreng/Men hans swär quinnonnes fadher/ sadhe til honom/Sij/daghen är framlidhin och afftonen är för handenne/bliff quarr j natt / sij här är herberge än nu j thenne daghen/bliff här offuer natten/at titt hierta må wara lustugt/J morghon stå j bittijdha vp/och draghen idhra ferde til tina hyddor/Men mannen wille icke bliffua offuer nattena / vthan stoodh vp och foor sin wägh/och kom in för Jebus/thet är Jerusalem/och hans paar åsnar kleffiadhe/och hans frilla medh honom.

Jebusi

Som the nu komo in til Jebus förleedh fast daghen / Och drengen sadhe til sin herra/ Käre kom och låt oss dragha in vthi the Jebuseers stadh/ och bliffua ther offuer nattena/Men hans herre sadhe til honom/ Jagh wil icke dragha in vthi the fremmandes stadh som icke äro aff Israels barn/ vthan wilie fram båter til Gibea/Och sadhe til sin dreng/Gack vppå/at wij måghe komma någherstädz til nattena antingen j Gibea eller j Ramah / Och the drogho fram åt och reeste / Och solen gick them nedher hardt in widh Gibea som ligger j Ben Jamin/Och ther drogho the in / til at bliffua ther j Gibea offuer nattena. Tå han kom ther in/ satte han sigh på gatona j stadhenom/ty ther war ingen som them wille herbergha j sino hwse offuer nattena.

Och sij/ther kom en gammal man vthaff markenne/jfrå sitt arbete om afftonen / och han war ock så vthaff Ephraims bergh och en fremling j Gibea/ Men folcket j thet rwmet / woro Jeminj barn / Och tå han vplöffte sijn öghon/sågh han then fremmande mannen på gatonne / och sadhe til honom/ Huart wilt tu? och huadhan kommer tu? Han swaradhe honom/Wij äre kompne jfra Bethlehem Juda/och farom in til sidhona aff Ephraims bergh/tådhan iagh är/ och war faren til Bethlehem Juda / och nu far iagh til HERRANS hws/och ingen wil herbergha migh/ Wij haffue halm och fodher til wåra åsnar/och brödh och wijn för migh/och tinne tienarinno/och för drengen som medh tinō tienare är/så at oss fattas intet.

Then gamle mannen sadhe/ War til fridz/ alt thet tigh fattas finner tu när migh/allenest bliff icke offuer nattena på gatonne/Och han hadhe honom j sitt hws/och gaff åsnomen fodher/Och the twådde sina fötter / och åto och drucko/ Och som theras hierta begynte wara gladt / sij / tå komo mån aff

mån aff stadhenom Belials barn / och beladhe hwset / och klappadhe på dörena/och sadhe til then gamla mannen werden j hwset / Låt oss få then mannen hijt vth/som j titt hws kommen är/ at wij måghe kenna honom.

Men mannen hwswerden gick vth til them/och sadhe til them / Icke så mine brödher / görer icke thetta onda / effter thenna mannen är kommen j mitt hws/Görer icke en sådana galenscap/Sij/iagh haffuer ena dotter then än nu een jungfru är/ och thēne haffuer een frillo/thē wil iagh låta komma vth til idher/at j förnedhre them/och görer medh them hwadh idher teckes/ Men på thenna mannen görer icke en sådana galenskap/ Men månnenar wille intet lydha honom. Så toogh mannen sina frillo/och hadhe henne vth til them/ Then kende the / och hadhe sigh skendeligha medh henne j then hela nattenne/alt in til morghonen/Och som morghon rodhen vpgick låto the gå henne.

Een gruffueligh gerning.

Tå kom quinnan litet för daghningen in för dörena aff manzens hws/ ther hennes herre inne war / och föll ther om kull och lågh ther in til liust war/Tå nu hennes herre vpstoodh om morghonen / och låt vp dörena aff hwset/och gick vth til at fara sin wägh/ sij / tå lågh hans frilla för dörenne aff hwset/och hennes hender på tröskelen. Och han sadhe til henne/ Stat vp låt oss gå/Men hon swaradhe honom intet / Så toogh han henne på sin åsna/reedde sigh til/ och foor heem til sitt.

Som han heem kom toogh han en knijff/och toogh sina frillo och styckiadhe henne medh been och medh allo j tolff stycker/och sende til alla Israels landzendar. Alle the som thet ságho/sadhe/ Sådant är aldrigh skeedt eller seedt/sedhan Israels barn komo vthu Egyptj land / in til thenna dagh/ Nu betencker idher här offuer/och rådhens widh och sägher til.

XX. Capitel.

Osee 10.

SÅ drogho Israels barn vth och församladhe sigh ihoop såsom en man/jfrå Dan alt in til BerSeba/och jfrå Gileadz land in til HERRAN j Mizpa/och gingo tilhopa vthaff alla wråår/all folck aff all Israels slechte j Gudz menigheet/ fyrahundrat tusend mån til foot som swerd vthdrogho/Men Ben Jamins barn fingo höra at Israels barn woro dragne vp til Mizpa/och Israels barn sadhe/ Sägher huru thet onda tilgångit är.

Tå swaradhe Leuiten quinnonnes man som dråpen war / och sadhe/ Jagh kom til Gibea j Ben Jamin medh minne frillo til at bliffua ther offuer nattena/Tå hoffuo sigh vp borgharenar j Gibea emoot migh / och beladhe migh j hwset om nattena/ och wille slå migh j hiäl / och skemde mijn frillo/så at hon bleff dödh/Så toogh iagh mijn frillo och styckiadhe henne/och sende thet j alla Israels arffs mark/ för ty the hadhe giordt een sleem ting och galenscap j Israel/ Sij/ nu ären j här alle Israels barn / rådhens widh hwadh j skolen göra ther til.

Tå reeste sigh alt folcket vp såsom en man / och sadhe / Ingen gånge heem j sina hyddo eller j sitt hws/vthan thet wilie wij nu göra emoot Gibea/ Låt oss kasta lott och tagha tiyo mån aff hundradhe / och hundradhe aff tusende/och tusende aff tiyotusend aff alla Israels slechter/at the besöria spijsning för folcket/at the mågha komma och göra medh Gibea BenJamins / effter all theras galenscap som the j Israel bedriffuit haffua / Så församladhe sigh til stadhen alle Israels mån såsom en man/och förbundo sigh/Och Israels slechter sende någhra mån til alla Ben Jamins slecht/och låto såya them/Hwadh är thet för een ond ting som när idher skeed är? Så får oss

får oss nu vth the män Belials barn j Gibea / at wij måghe dräpa them / och låta thet onda komma jfrå Jsrael.

Men Ben Jamins barn wille icke lydha sina brödhers Jsraels barnas röst / vthan förs amladhe sigh vthu städhernar in til Gibea til at dragha vth til strijdz emoot Jsraels barn / Och wordo på then daghen talde Ben Jamins barn vthu städhernar / sex och tiwghu tusend män som swerd vthdrogho / föruthan the borghare j Gibea / the wordo talde siw hundrat vthwalde män / Och ibland alt thetta folcket woro siw hundradhe vthwalde män som wenster hendte woro / och kunde medh slungor drabba på itt håår så at the intet feladhe / Men the män aff Jsrael föruthan the aff Ben Jamin / wordo talde fyrahundrat tusend män som swerd förde / och strijdhsamme män woro.

Och Jsraels barn stodho vp / och drogho vp til Gudz hws / och frååghade Gudh och sadhe / Hoo skal dragha tijt vp för oss til at begynna strijdhen emoot Ben Jamins barn / HERREN sadhe / Juda skal begynna / Altså stodho Jsraels barn om morghonen vp / och läghradhe sigh för Gibea / Och huar och en aff Jsrael gick vth til at strijdha emoot Ben Jamin / och skickadhe sigh til at strijdha emoot Gibea. Tå slogho Ben Jamins barn vth aff Gibea / och slogho på then daghen aff Jsrael tw och tiwghu tusend män til markena.

Men folcket Jsraels män förmannadhe sigh / och reedde sigh til at ytterlighare strijdha på samma platzen ther the sigh j then förra daghen reedt hadhe / Och Jsraels barn drogho vp och greto för HERRANOM alt in til afftonen / och fråghadhe HERRAN / och sadhe / Skole wij meer falla til och strijdha medh Ben Jamins bårn wåra brödher: HERREN sadhe / Dragher vp til them / Och tå Jsraels barn trädde then andra daghen til at strijdha emoot Ben Jamins barn / föllo the Ben Jamiter vthu Gibea emoot them på samma daghen / och slogho än nu til markena adherton tusend män aff Jsraels barn som alle swerd förde.

Tå drogho all Jsraels barn vp och alt folcket / och komo til Gudz hws / och greto och bleffuo ther för HERRANOM / och fastadhe then daghen in til afftonen / och offradhe brenneoffer ock tackoffer för HERRANOM / Och Jsraels barn fråghadhe HERRAN (och ther sammestadz war HERRANS förbundz Arck på then tijdhen / Och Pinehas Eleazars son Aarons sons stoodh för honom på then tijdhen) och sadhe / Skole wij meer dragha vth til at strijdha emoot Ben Jamins barn wåra brödher / eller skal iagh wenda igen: HERREN sadhe / Dragher tijt vp / J morghon skal iagh giffua them j idhra hender.

Och Jsraels barn bestelte itt baakhåld om kring stadhen Gibea / och drogho så Jsraels barn vp / på tridie daghen til Ben Jamins barn / Och skickadhe sigh emoot Gibea såsom j the twå gångor tilförenne. Tå drogho Ben Jamins barn vth emoot folcket / och gåffuo sigh jfrå stadhen / och begynte til at slå och sargha någhra aff folcket såsom förr j the twå gångor / j markenne på twå wäghar / Then ene gåår til BethEl / och then andre til Gibea / widh tretiyo män j Jsrael / Tå tenckte Ben Jamins barn / the äro slagne för oss såsom tilförenne / Men Jsraels barn sadhe / Låt oss flyy at wij måghe komma them jfrå stadhen vth vppå wäghanar.

Så reeste vp alle män aff Jsrael huar aff sitt rwm / och skickadhe sigh j Baal Thamar / och thet bakhållet aff Jsrael gaff sigh vp vthu sitt rwm / jfrå Gaba kulo / och komo in moot Gibea tiyo tusend män vthwalde aff hela Jsrael / så at strijdhen wardt skarp / Men the wiste icke at them ondt tilstundadhe / Altså slogh HERREN Ben Jamin för Jsraels barn / så at Jsraels barn på then daghen förderffuadhe fem och tiwghu tusend och hundradhe män j Ben Jamin / som alle swerd förde.

Ty / tå Ben Jamins barn sågho at the slagne woro / gåffuo Jsraels män them rwm / ty the förlåto sigh på bakhållet som the hadhe bestelt in widh Gibea / Och bakhållet skyndadhe sigh ock / och drogho fram til Gibea / och stormadhe til / och slogho then hela stadhen medh swerdz ägg.

Och the hadhe een lösn sigh emellan the män aff Jsrael och bakhållet / til at offuerfalla them medh swerd / när röken aff stadhenom vpslogh. Tå nu the män aff Jsrael wende sigh j strijdhenne / och Ben Jamin begynte til at slå och förs argha j Jsrael widh tretiyo män / och tenckte / The äro slagne för oss såsom j then förra strijdhenne / Så begynte slå en rök aff stadhen rett vp / Och Ben Jamin wende sigh til baka / sij / tå gick röken aff hela stadhenom vp j himmelen.

Och the män aff Jsrael wende ock om / och förskreckte the män aff Ben Jamin / för ty the sågho at them tilstundadhe ondt / Och the wende sigh för the män aff Jsrael på then wäghen til öknena / Men strijdhen fulfolgde them / ther til the som aff städhernar inkompne woro / the förderffuadhe them ther inne / och the kringhuerffde Ben Jamin / och fulfolgde them alt in til Menuah / och förtrampadhe them in för Gibea öster vth / och föllo aff Ben Jamin adherton tusend män / som alle strijdzsamme män woro.

Tå wende the sigh och flydde åt öknenne til then berghklippon Rimmon / Men på then samma wäghen slogho the fem tusend män / och folgde them effter alt in til Gideom / och slogho them aff tw tusend / och så föllo på then daghen aff Ben Jamin fem och tiwghu tusend män som swerd förde / och alle strijdhsamme män woro / Allenast sex hundrat män wende sigh och flydde åt öknenne til then berghklippon Rimmon / och bleffuo j Rimmons bergsklippo j fyra månadhe. Och the män aff Jsrael komo igen til Ben Jamins barn / och slogho medh swerdz ägg them j stadhenom / både folck och fåå / och alt thet man fan / och alla the städher som the funno / vpbrende the j eeld.

XXI. Capitel.

OCh the män aff Jsrael hadhe sworet j Mizpa / och sagdt / Jngen aff oss skal giffua sina dotter the Ben Jamiter til hustru. Och folcket kom til Gudz hws / och bleff ther för Gudhi alt in til afftonen / och the vphoffuo sina röst och greto swårligha / och sadhe / O HERRE Jsraels Gudh / Hwj är thetta skeedt j Jsrael: at een slecht är j dagh nedherlagd j Jsrael: Then andra daghen war folcket bittijdha vppe / och bygde ther itt altare och offradhe brenneoffer och tackoffer.

Och Jsraels barn sadhe / Hwilken är then aff Jsraels slechter som icke hijt vpkommen är medh menighetenne in för HERRAN: ty en stoor eedh war gången / at then som icke vpkomme til HERRAN j Mizpa / han skulle dödhen döö. Och Jsrael ångradhe sigh offuer sin brodher Ben Jamin / och sadhe / J dagh är een slecht j Jsrael nedherlagd / Huru wilie wij göra at the som quarre äro mågha få hustrur: ty wij haffue sworet widh HERRAN / at wij icke skole giffua them hustrur vthaff wåra döttrar / och sadhe / Hwilken är aff Jsraels slechter som icke är kommen hijt vp til HERRAN j Mizpa: Och sij / ther hadhe ingen warit j menighetenes läghre vthaff Jabes j Gilead / ty the talde folcket / Och sij / ther war ingen borghare aff Jabes j Gilead.

Tå sende menigheten tolff tusend män aff strijdhsamma män / och budho them / och sadhe / Gåår bortt och slåår medh swerdz ägg the borghare j Jabes j Gilead medh hustrur och barn / doch skolen j så göra / alt thet mankön är /

kön är/och alla the quinnor som när manne leghat haffuä / skolen j til spillo giffua. Och the funno när the borghare j Jabes j Gilead fyrahundradhe pighor som Jungfrur woro och när ingen man leghat hadhe/them förde the j läghret til Silo som ligger j Canaans land.

Tå sende hela menigheten bortt och lät tala medh Ben Jamins barn som lågho j berghklipponne Rimmon/ och kalladhe them wenligha/ Altså komo Ben Jamins barn igen på then tijdhen/ Och the gåffuo them til hustrur the som the widh lijff behållit hadhe vthaff Jabes quinfolck j Gilead/ och funno så inga flere. Tå ånghradhe sigh folcket offuer Ben Jamin/ at HERREN hadhe giordt itt splitter j Jsraels slechter/ Och the äldste j menighetene sadhe/Hwadh wilie wij göra at the som offuer äro mågha ock få hustrur: ty the quinnor j Ben Jamin äre förgiorda/och sadhe/The moste jw behålla sitt arff som igen bleffne äro aff Ben Jamin / at icke een slecht nedherlegges j Jsrael/Och wij kunne icke giffua them wåra döttrar til hustrur/ty Jsraels barn haffua sworet och sagdt / Förbannat ware then som the Ben Jamiter giffuer hustru:

Och the sadhe/Sij/thet är een årligh HERRANS höghtijdh j Silo Nör vth jfrå Gudz hws/öster vth/på thǖ wäghen som dragher jfrå Beth-El in til Sichem / och södher jfrå Libona. Och the budho Ben Jamins barnom och sadhe. Gåår bortt och sitter j försååt j wijngårdanar/ när j tå seen/at Silo döttrar gå vth j dantz/ så giffuer idher hasteligha vthu wijngårdanar/och taghe huar och en sigh een hustru aff Silo döttrar/och gåår vthi Ben Jamins land. När nu theras fädher eller brödher komma til at beklagha sigh/wilie wij säya til them / Warer them barmhertughe/ För ty the haffua icke taghit them medh strijdh / vthan j wille icke giffua them them/ Thet är idhor skul.

Ben Jamins barn giorde ock så/och togho quinnor effter sitt taal/huilka the röffuadhe vthaff dantzen / och foro bortt och boodde j sin arffuedeel / och bygde städher och boodde ther vthi / Jsraels barn foro ock tådhan på then tijdhen/huar och en til sina slecht och til sina ått/ Och drogho vth tådhan huar och en til sin arffuedeel. På then tijdhen war ingen Konung j Jsrael / vthan huar och en giorde hwadh honom tycktes rett wara.

Enden på Domare Boken.

Ruths Book.

Första Capitel.

PÅ then tijdhen tå Domare regeradhe/ wardt en hård tijdh j landena/ Och en man aff Bethlehem Juda foor bortt och war fremmande vthi the Moabiters land / medh sinne hustru och twå söner/ han heet EliMelech / och hans hustru Naemj / och hans twå söner Mahelon och Chilion / the woro Ephrateer aff Bethlehem Juda. Och tå the komo in j the Moabiters land / bliffuo the ther/ Och EliMelech Naemj man bleff dödh/ och hon bleff quarr medh sina twå söner/ The togho Moabitiska hustrur/ then ena heet Arpa / then andra Ruth. Och som the hadhe boodt ther j tiyo åår / bleffuo the bådhe dödhe/Mahelon och Chilion/ så at quinnan war quarr/effter bådha sina söner/och sin man.

Dyrt tijdh.

Så giorde hon redho medh sina twå sonahustrur / och foor vth igen aff the Moabiters land / ty hon hadhe förnommet j Moabiters land / at HERREN hadhe sökt sitt folck / och giffuit them brödh / Och gick vth jfrå thet rwm ther hon warit hadhe / och bådha hennes sonahustrur medh henne/Och tå hon j wäghen war heem åt Juda land igen/sadhe hon til bådha sina sonahustrur/Gåår idhra ferde och wender om igen/ huar idhra til sins modhers hws/HERREN göre barmhertugheet medh idher/ såsom j medh the dödha och medh migh giordt haffuen / HERREN giffue idher at j måghe finna roo huar j sins manz hws /Och hon kyste them.

Tå hoffuo the sina röst vp / och greto/och sadhe til henne / Wij wilie gå medh tigh til titt folck/Men Naemj sadhe/Wender om mina döttrar/ Hwj wilien j gå medh migh: Huru kan iagh nu här effter haffua barn j mitt lijff/ som idhra män bliffua måtte: wender om mina döttrar och gåår idhra ferde/ty iagh är nu förgammul til at giffua migh manne j wold / Och om iagh än sadhe/Thet är förhoppandes at iagh j thenna nattene må tagha migh en man/och födha barn/så kunne j dogh icke bijdha in til tess the warda stoor/ ty j föråldradhens/så at j kunde inga män haffua/ Jngalund mina döttrar/ ty thet gör migh ångest för idhra skul/ty HERRANS hand är vthgången offuer migh.

Tå hoffuo the sina röst vp /och greto än nu meer / Och Arpa kyste sina swäro/Men Ruth bleff när henne/Men hon sadhe / Sij/ tijn swågherska haffuer wendt til baka til sitt folck/och til sin Gudh/wendt ock tu om effter tina swåghersko/Ruth swaradhe/Tala migh icke j thet sinnet / at iagh skal offuergiffua tigh/och wenda til baka igen jfrå tigh/tijt tu gåår tijt wil iagh ock gå/ther tu bliffuer ther bliffuer iagh ock/titt folck är mitt folck/ och tin Gudh är min Gudh/ther tu döör ther döör iagh ock / ther wil iagh ock begraffuen warda/HERREN göre migh thet och thet / om dödhen icke skal skilia oss åt.

Ruth.

Som hon nu sågh / at hon stoodh fast j thet sinnet / at hon wille fölia henne/wende hon åter at tala meer ther om medh henne / Så gingo the bådha medh huar andra in til tess the komo til Bethlehem / Och tå the komo til Bethlehem / rörde sigh hela stadhen offuer them / och sadhe / Är thetta Naemj: Men hon sadhe til them/Kaller migh icke Naemj / vthan Mara/

(Naemj) vthtydhes mijn lust.
(Mara) vthtydhes bitter eller bedröffuat.

ty then alzmechtughe haffuer swårligha bedröffuat migh/ Full droogh iagh hår vth/ och toma haffuer HERREN låtit migh komma igen/ Hwi kalle j migh tå Naemj: effter HERREN haffuer så förtryckt migh/ och thē alzmechtughe haffuer bedröffuat migh:

Och thet war på then tijdhen tå biugganden war begynt/ tå Naemj och hennes sonahustru Ruth then Moabiteskan igen komo aff the Moabiters land til Bethlehem. Och ther war en man Naemj manz frende aff EliMelechs slecht/ benempd Boas/ och war en årligh man. Boas.

Annat Capitel.

OCh Ruth then Moabiteskan sadhe til Naemj/ Låt migh gå vth på åkren/ och hemta ax effter then som iagh nådhe för finner/ Hon sadhe til henne/ Gack mijn dotter/ Hon gick åstadh/ kom och hemtadhe vp effter them som skåro på åkrenom/ Och thet hende/ at then åkren war Boas arffuedeel som aff EliMelechs slecht war/ Och sij/ Boas kom jfrå Bethlehem och sadhe til skördemännenar/ HERREN ware medh idher/ the swaradhe/ HERREN welsigne tigh.

Och Boas sadhe til sin tienare som satter war offuer skördemännenar/ Hwem hörer then vnga quinnan til: Drengen som offuer skördemännenar satter war/ swaradhe och sadhe/ Thet är then Moabitiska quinnan som medh Naemj igen kommen är jfrå the Moabiters land/ ty hon sadhe/ Käre låt migh vphemta/ och församla emellan kerffuanar effter skördemännenar/ Och är så kommen och haffuer ståndet sedhan j morghons in til nu/ och haffuer icke en tijdh gångit heem.

Tå sadhe Boas til Ruth/ Hör mijn dotter/ tu skalt icke gå bortt på någhon annan åker til at hemta/ och skalt icke heller gå hådhan/ vthan halt tigh in til mina pighor/ och tagh wara vppå huar the skära på åkren och gack effter them/ Jagh haffuer sagdt mina drenger/ at ingen skal komma widh tigh/ Och om tigh törster/ gack til karen och drick ther mina drenger hemta. Tå föll hon på sitt ansichte och tilbadh nedh på iordenne/ och sadhe til honom/ Huar medh haffuer iagh then nådhen funnet för tijn öghon/ at tu kenner migh som doch fremmande är:

Boas swaradhe och sadhe til henne/ Migh är sagdt alt thet tu giordt haffuer medh tinne swåro effter tins manz dödh/ at tu haffuer offuergiffuit tin fadher och tina modher/ och titt fådhernes land/ och faret til thet folck som tu tilförenne intet kende/ HERREN wedhergelle tigh thet tu giordt haffuer/ Och tijn löön ware fulkommen når HERRANOM Jsraels Gudh/ til huilken tu kommen åst til at haffua tröst vnder hans wingar/ Hon sadhe/ Låt migh finna nådh för tijn öghon min herre/ ty tu haffuer hughswalat migh/ och talat tinne tienarinno wenligha til/ ändoch iagh icke är såsom någhon aff tina pighor.

Boas sadhe til hēne/ När måltijdh är/ så kom hijt til medh/ och åt brödh och doppa tin beta vthi ätikiona/ Så satte hon sigh når skördemännenar/ Och han ladhe hēne torkat ax före/ och hon åt och wardt mått/ och låt bliffua någhot quart. Och tå hon stoodh vp til at hemta/ bödh Boas sina drenger och sadhe/ Låter henne ock hemta emellan kerffuanar/ och snubber henne intet/ Och låter teslikes falla vthaff hendernar henne til/ och låter liggiat/ at hon må vphemta thet/ och ingen tale therföre illa til henne.

Så hemtadhe hon på åkrenom alt in til afftonen/ och thet hon vphemtat hadhe/ tröskadhe hon/ och thet war widh itt Epha biwg/ Och ladhe på sigh/ och

sigh och kom j stadhen/ och wijste sinne swåro hwadh hon hemtat hadhe/ Ther til baar hon fram/ och gaff henne thet henne quart bliffuit war/ ther hon aff måttat wardt/ Tå sadhe hennes swåra til henne/ Huar haffuer tu hemtat j dagh/ och huar haffuer tu arbetat: Welsignat ware then som widh tigh kendz haffuer/ Och hon sadhe thet sinne swåro när hwem hon arbetat hadhe/ och sadhe/ Then man som iagh j dagh när arbetat haffuer/ heter Boas.

Naemj sadhe til sina sonahustru/ Welsignat ware han HERRANOM/ ty han haffuer icke til baka låtit sina barmhertugheet/ ey heller på the leffuande än på the dödha. Och Naemj sadhe til henne/ Then mannen är oss åkommen/ och är wår arffuinge. Ruth then Moabitiskan sadhe/ Han sadhe ock til migh/ Halt tigh in til mina drenger/ til tess the haffua alt inborghit. Naemj sadhe til Ruth sina sonahustru/ Thet är båtre mijn dotter/ at tu gåår vth medh hans pighor/ at på en annan åker icke någhor affwisar tigh/ Altså hölt hon sigh in til Boas pighor/ och hemtadhe ther så lenge biwgganden och hwetεanden offuer faren war/ Och kom igen til sina swåro.

Tridie Capitel.

OCh Naemj hennes swåra sadhe til henne/ Mijn dotter/ Jagh wil komma tigh til roo/ så at tu skalt må wel/ Then samme Boas wår skylman/ när huilkens pighor tu warit haffuer/ kastar j thenna nattenne korn på sin logha/ så twå tigh och skyl tigh/ och dragh tijn klådher vppå/ och gack nedher til loghan så at ingen kenner tigh/ til tess man haffuer ätit och drucket/ När han tå legger sigh/ så merk til huar han legger sigh/ och kom och löfft vp klådhen widh hans fötter/ och lägg tigh/ så warder han tigh wel säyande huadh tu göra skalt/ Hon sadhe til henne/ Alt thet tu sägher migh/ wil iagh göra.

Hon gick nedher til loghan/ och giorde alt såsom hennes swåra henne budhit hadhe. Och tå Boas hadhe ätit och drucket/ wardt hans hierta gladt/ och kom och ladhe sigh baak för en korn skyyl/ Och hon kom sachta och löffte klådhen vp widh hans fötter/ och ladhe sigh. Widh midnatz tijdh/ wardt mannen förfärat/ och toogh om sigh/ Och sij/ een quinna lågh widh hans fötter/ Och han sadhe/ Hoo åstu: Hon swaradhe/ Jagh är Ruth tijn tienarinna/ Streck vth tin winga offuer tina tienarinno/ ty tu åst arffuingen/ Han sadhe/ Welsignat ware tu HERRANOM mijn dotter/ tu haffuer sedhermeer giordt een båtre barmhertuheet än tilförenne/ at tu icke haffuer gångit effter ynglingar rika eller fattigha. Nu mijn dotter fruchta tigh intet/ alt thet tu sägher/ wil iagh göra tigh/ För ty hela stadhen aff mitt folck weet/ at tu åst een dygdesam quinna/ thet är sant at iagh är arffuingen/ men en annar är närmer än iagh/ Bliff j natt/ J morghon om han tagher tigh/ är så gott/ Löster honom ock icke tagha tigh/ så wil iagh tagha tigh/ så wist som HERREN leffuer/ soff in til morghonen/ Och hon soff in til morghonen widh hans fötter.

Och hon stoodh vp förra än någhor then andra kenna kunde/ och han sadhe/ Låt icke openbart warda at någhon quinna är kommen til loghan/ och sadhe/ Reck hijt tin mantel som tu haffuer vppå och halt honom fram/ och hon hölt honom fram/ Och han målte sex måât korn/ och ladhe på henne/ Och han kom j stadhen/ Men hon kom til sina swåro/ then sadhe/ Huru gåår thet medh tigh mijn dotter: Och hon sadhe henne alt thet mannen hadhe giordt henne/ och sadhe/ Thenna sex måât korn gaff han migh/ ty han sadhe/ Tu skalt icke komma medh toma hender til tina swåro. Hon

sadhe/Låt oss bijdha mijn dotter/ til tess tu fåår see huart vth thet wil/ ty
mannen wender icke igen medh mindre han gör ther j dagh en enda medh.

Fierde Capitel.

BOas gick vp j porten/och satte sigh ther/ Och sij/ når arff-
uingen gick ther fram/taladhe Boas til honom/ och sadhe/
Kom och sett tigh hår ehwru titt nampn år/ Och han kom
och satte sigh. Och han toogh tiyo mån aff the åldsta j sta-
dhen och sadhe/Setter idher hår/Och the satte sigh. Tå sa-
dhe han til arffuingã/Naemj som jfrå the Moabiters land
igen kommẽ år/biudher itt stycke åker faalt som hörde wår brodher EliMe-
lech til/ therföre tenckte iagh at iagh skulle thet kungöra tigh/ och såya/
Wilt tu komma thet j titt arff/ så kööp thet in för borgharenar/ och in för
the åldsta aff mitt folck. Wilt tu ock icke kommat j titt arff/ så sägh migh
thet/ at iagh må weta thet/ty hår år ingen arffuinge til annar ån tu/ och
iagh nåst tigh/ Han sadhe/ Jagh wil komman j mitt arff.

Boas sadhe/ När tu köper åkren aff Naemj hand/ så moste tu ock ta-
gha Ruth then Moabitiskon thẽs dödhas hustru/ at tu må vpweckia them
dödha nampn til hans arffuedeel. Tå sadhe han/ Jagh kan icke bliffua widh
arffuet/at iagh til ewentyrs icke förderffuar min arffuedeel/ Löös tu hwad — Deute.
iagh lösa skulle/ty iagh kan icke lösan/Och thet war een gammul sedhwenia
j Israel/når en någhon ting icke erffua eller köpa wille/ Til at all ting skulle
fast bliffua/så droogh han sin skoo vthaff/ och fick them andra/ thet war
tå til itt witnesbyrd j Israel.

Och arffuingen sadhe til Boas/ Kööp tu thet/och droogh sin skoo aff/
Och Boas sadhe til the åldsta/och til alt folcket/ J åren j thenna dagh wit-
ne/at iagh haffuer köpt alt thet EliMelech och alt thet Chilion och Mahe-
lon tilhörde/vthaff Naemj hand/Ther til tagher iagh ock Ruth then Mo-
abitiskon Mahelons hustru migh til hustru/at iagh må vpweckia them dö-
dha nampn j hans arffuedeel/ och hans nampn icke skal vthrotat warda
ibland hans bröder/och vthu hans rwms portar/ thes åre j witne j thenna
dagh.

Och alt folcket som j portenom war samt medh the åldsta sadhe/ Wij
åro witne/ HERREN göre then quinnona som kommer j titt hws/så- — Gene.
som Rahel och Lea/ huilka bådha haffua vpbygdt Israels hws/ och bliff
ärligh hållen j Ephrata/och war nampnkũnog j Bethlehem/ Och titt hws
ware såsom Perez hws/huilken Thamar födde Juda/vthaff then sådh som
HERREN tigh giffuandes warder aff thenna quinnonne.

Så toogh Boas Ruth/at hon wardt hans hustru/Och når han lågh når
henne/gaff HERREN henne at hon wardt haffuandes/ och födde en
son. Tå sadhe quinnonar til Naemj/ Loffuat ware HERREN/som haff-
uer låtit tigh icke fattas arffuinga j thẽna tijdhen/at hans nampn må bliff-
ua j Israel/Han warder tigh kõmandes til lijff igen/och försöriandes tigh j
tinom ålder/ ty tijn sonahustru som tigh elskat haffuer/ haffuer födt then
tigh båtre år ån siw söner.

Och Naemj toogh barnet/ och ladhe thet j sitt skööt/ och wardt thes
Amma/ Och hennes granhustrur gåffuo honõ itt nampn/ och sadhe/ Nae- — Obed
mj år födt itt barn. Och the kalladhe honom Obed/han år Isaj fadher/som
år Dauidz fadher.

Perez ätt. Matth. 1. — Thetta år Perez byrd/Perez födde Hezron/ Hezron födde Ram/ Ram
födde AmmiNadab/ AmmiNadab födde Nahesson/ Nahesson födde
Salma/Salma födde Boas/ Boas födde Obed/ Obed födde Isaj/ Isaj
födde Dauid.

❧ Enden på Ruths Book. ❧

Första Capitel.

ElKana. — THet war en man aff Ramathaim zophim aff E-
phraims bergh/ han heet ElKana Jeroham son/
Hanna. — Elihu sons Thohu sons/ zuph sons/ huilken en
Ephrateer war/Och han hadhe twå hustrur/ thẽ
ena heet Hanna/ then andra Peninna/ Men Pe-
ninna hadhe barn/ och Hanna hadhe ingen barn/
Then samme mannen gick vp jfrå sin stadh j si-
nom tijdh/at han skulle tilbidia/och offra HER-
RANOM zebaoth j Silo/ Och ther samme-
stadz woro HERRANS prester Hophnj och
Pinehas/bådhe Elj söner.

Tå nu en dagh kom at ElKana offradhe/
gaff han sinne hustru Peninna/ och alla hennes
söner och döttrar stycker/ Men Hanna gaff han itt stycke söriande/ ty
han hadhe Hanna kåår/Men HERREN hadhe igenlyckt hẽnes lijff/och
hennes haterska giorde henne harmt/och kastadhe henne före hennes ofrucht
samheet/at HERREN hadhe igenlyckt hennes lijff/Så giorde hon huart
åår/når the gingo vp til HERRANS hws/och giorde henne altså harmt/
Men hon greet och ååt intet/ Och ElKana hennes man sadhe til henne/
Hanna hwj gråter tu? och hwj åter tu icke? och för hwadh saka år titt hier-
ta så illa til fridz? Är iagh tigh icke båtre ån tiyo söner?

Thesse twå Samuels Böker plåghadhe tilförene kallas/then första och thẽ andra Konunga böker/ och the ãdra twå som efterfölia kalladhes/ then tridie och fierde/ Och ther effter åro allegationes giorda/ Men j the Hebraiska Bibleer kallas the så som hår ståår.

Tå stoodh Hanna vp sedhan hon åtit och drucket hadhe j Silo/ Och
presten Elj satt på en stool vthan för dörenne aff HERRANS tempel/
och hon war full medh hiertans bedröffuilse/Och hon badh til HERRAN — Hannas böön och löffte.
och greet/och loffuadhe itt löffte/och sadhe/ HERRE zebaoth/om tu wil-
le see til tinne tienarinnos jemmer/och tenckia på migh/och icke förgåta tina
tienarinno/ vthan giffua tinne tienarinno en son/så wil iagh giffua honom
HERRANOM så lenge han leffuer/ och ingen rakoknijff skal komma
på hans hoffuudh.

Och som hon lenge badh för HERRANOM/ gaff Elj acht på hen-
nes munn/ty Hanna taladhe j sitt hierta/Allenast hennes leppar rörde sigh/
men hennes röst hördes intet. Tå meente Elj at hon war drucken/och sadhe
til henne/Huru lenge wilt tu wara drucken? Låt wijnet gå aff tigh/ Men
Hanna swaradhe och sadhe/Ney min herre/ Jagh år een bedröffuat quin-
na/wijn och starcka drycker haffuer iagh icke drucket/ vthan haffuer vthgu-
tit mitt hierta för HERRANOM. Rekna doch icke tina tienarinno såsom
Eli. — een Belials dotter/ty iagh haffuer vthaff mitt swåra bekymmer/ och sorgh
talat alt hår til.

Elj swaradhe och sadhe/ Gack j fridh/ Israels Gudh giffue tigh tina
böön then tu aff honom bidhit haffuer/Hon sadhe/Låt tina tienarinno fin-
na nådh för tijn öghon/Så gick quinnan sin wågh och ååt/ och sågh icke
meer så sorgheligha vth/Och om morghonen woro the bittijdha vppe/och
tå the tilbidhit hadhe för HERRANOM/wende the om och gingo heem
igen til Ramath.

Och ElKana kende sina hustru Hanna/Och HERREN tenckte på
henne/Och tå någhre daghar woro framlidne/wardt hon haffuande/ och
födde en son/och kalladhe honom Samuel (såyande) ty iagh haffuer bidhit — Om Samuel.
honom aff HERRANOM/Och tå mannen ElKana foor vp medh he-
la sitt hws/til at offra HERRANOM offer effter sidhwenion och sitt
löffte/foor Hanna intet medh vp/vthan sadhe til sin man/ Jagh wil icke

fara vp / til tess barnet är affwandt / tå wil iagh haffua honom medh / at han må haffuas fram för HERRAN / och bliffua ther sedhan ewigligha. ElKana hennes man sadhe til henne / Gör såsom tigh teckes / bliff til tess tu haffuer affwandt honom / HERREN stadhfeste thet han sagdt haffuer.

Så bleff tå quinnan och degde sin son in til tess hon wande honom aff / Och så hadhe hon honom vp / sedhan hon honom affwandt hadhe / medh tree stwtar / medh itt Epha miöl / och medh een flasko wijn / Och hadhe honō in j HERRANS hws j Silo / Och pilten war än nu vng / och the slachtadhe stwten / och hadhe pilten fram för Elj / och hon sadhe / Ah min herre / så wist som tijn siäl leffuer min herre / Jagh är then quinnan som här när tigh stoodh / och badh HERRAN / tå iagh badh om thenna pilten / Nu haffuer HERREN giffuit migh then bönena som iagh badh aff honom / therföre giffuer iagh honom HERRANOM igen ewigligha / effter han aff HERRANOM bidhin är / Och the tilbådho ther HERRAN.

Annat Capitel.

Hanna wijsa.

Och Hanna badh / och sadhe.

Mitt hierta frögdar sigh j HERRANOM / mitt horn är vphögt j HERRANOM / Min munn haffuer wijdt öpnat sigh offuer mina fiendar / ty iagh frögdar migh aff tinne salugheet.

Jngen är heligh såsom HERREN / vthan tigh är ingen / Och ingen tröst är såsom wår Gudh är.

Låter aff at beröma idher och tala stoor ord / Låter thet gamla vthu idhar munn / ty HERREN är en Gudh som weet thet / och låter icke sådana anslagh haffua framgång.

The starckas boghe är sönderbrutin / och the swaghe äro vmgiordadhe medh starckheet.

The som mätte woro / the wordo sålde för brödh / och the som hunger lidho / hungra intet meer.

Til tess then ofruchtsamma födde siw / och then som mong barn hadhe wardt förswaghat. Deute.

HERREN dödhar och giffuer lijff / förer til heluite / och ther vth igen.

HERREN gör fattighan / han gör ock rikan / han förnedhrar och vphögher. Psalm.

Han vpreser then torfftugha vthu stofftet / och vphäffuer then fattigha vthu trecken / at han skal settia honom ibland Förstar / och låta erffua äronnes stool / ty werldennes endar äro HERRANS / och Jordennes kreetz haffuer han satt ther vppå.

Han warder bewarandes sina helighas fötter / men the ogudhachtughe skola wara tyste j mörkrena / ty ingen förmå någhot aff sijn eghen krafft.

För HERRANOM skola förskreckias hans fiendar / offuer them skal han dundra j himmelen / HERREN skal döma werldennes endar / och skal giffua sinom Konung macht / och vphöya sins smordas horn.

Och ElKana gick heem igen til Ramath vthi sitt hws / Och pilten war HERRANS tienare in för Presten Elj.

Elj söners synd.

Men Elj söner woro Belials barn / och wiste intet aff HERRANOM / ey heller hwadh theras Presta ämbete war til folcket / Tå någhor wille någhot offra / så kom Prestens dreng mädhan kötet kokadhes / och hadhe en treeuddat gaffel j sijn hand / och stack j grytona / eller kätelen / eller pannona / eller krukona / och hwadh han droogh vth medh gaffelen / thet toogh Presten til sigh / Så giorde the allom Jsrael som tijt komo til Silo.

Sammalunda förra än the vpbrende thet feta / kom Prestens dreng / och sadhe til honom som offret frambaar / Få migh köt at iagh må stekia thet åt Presteṅom / ty iagh wil icke tagha kokat köt aff tigh / vthan rååtf / När tå någhor sadhe til honom / Låt vptenda thet feta såsom thet bör sigh j dagh / och tagh sedhan hwadh titt hierta begärar / så sadhe han til honom / Tu skalt nu giffua migh thet / ellies skal iagh tagha thet medh wold / Therföre war piltarnas synd ganska stoor för HERRANOM / för ty folcket förhädde HERRANS spijsoffer.

Men Samuel war en tienare för HERRANOM / en dreng j en linnen lijffkiortel / ther til giorde hans modher honom en liten kiortel / och förde thē vp til honom j sinom tijdh / tå hon vpgick medh hennes man til at offra offer j sinom tijdh / Och Elj welsignadhe ElKana och hans hustru / och sadhe / HERREN giffue tigh sädh vthaff thenna quinnonne för then böön som tu haffuer bidhit aff HERRANOM / Och the gingo heem til sitt igen. Och HERREN sökte Hanna at hon bleff haffuande / och födde tree söner / och twå döttrar / Men piltē Samuel wexte til för HERRANOM.

(Lijffkiortel) Thet woro Presta klädher / thet aff Exodi 28.

Men Elj war ganska gāmal / och han förnam hwadh hans söner giorde allom Jsrael / Och at the soffuo när the quinnor som tiente in för dörenne aff witnesbyrdzens tabernakel / Och han sadhe til them / Hwj gören j sådant? ty iagh hörer idhart onda wäsende aff alt thetta folcket / Icke så mijn barn / thet är icke gott rychte som iagh hörer / J kömen HERRANS folck til at synda / Om någhor syndar emoot een menniskio / så kunna domarenar förlika thet / Men om någhor syndar emoot Gudh / hoo kan förlikat? Och the hörde intet sins fadhers röst / ty HERREN wille dödha them / Men pilten Samuel wexte til / och war bådhe Gudhi och menniskiom tecker.

Och en Gudz man kom til Elj och sadhe til honom / Så sägher HERREN / Jagh haffuer oppenbarat migh tins fadhers hwse / tå the än nu woro vthi Egypten j Pharaos hws / och vthwalde honom ther migh för all Jsraels slechter til Presterscap / at han skulle offra på mitt altare / och vptenda rökwerk / och bära lijffkiortel för migh / och gaff tins fadhers hwse / all Jsraels barnas offer / Hwj spierner tu tå emoot mitt offer och spijsoffer som iagh budhit haffuer j tabernaklet / och tu ärar tina söner meer än migh / så at j gödhen idher vthaff alt mitt folcks Jsraels spijsoffers förstling.

(spierner) såsom Paulus Act. 9. spierner emoot stingen / Thet är oförweghē och offuerdådhigh.

3. Reg. 2.

Therföre sägher HERREN Jsraels Gudh / Jagh haffuer sagdt / at titt hws och tins fadhers hws skulle wandra för migh ewinnerligha / Men nu sägher HERREN / Thet ware longt jfrå migh / vthan then migh ärar / honom wil iagh ock ära / men then migh förachtar han skal komma på skam. Sij / then tijdh skal komma / at iagh skal bryta tin arm sönder / och tins fadhers hwss arm / så at ingen gammal skal wara j tino hwse. Och tu skalt see tin mootståndare vthi tabernaklet j allo Jsraels godho / Och ingen gammal skal wara j tins fadhers hws ewinnerligha. Doch wil iagh icke vthrota aff tigh allan man jfrå mitt altare / På thet tijn ögon skola försmechta / och tijn siäl gremma sigh / Och hele hopen j tino hwse skola döö / tå the til mannakompne äro.

Och thetta skal wara tigh itt tekn / som bådha tina söner Hophni och Pinehas offuergå skal / På en dagh skola the bådhe döö / Och iagh skal vpwäckia migh en troghen Prest / och han skal göra såsom thet j mino hierta och j minne siäl är / honom skal iagh byggia itt sekert hws / så at han skal wandra jn för minom smorda j alla daghar / Och then quarr bliffuer aff titt hws / han skal komma och falla nedher för honom / om en silffpenning och itt stycke brödh / och skal saya / Käre låt migh komma til en Presta deel / at iagh må äta en beta brödh.

Tridie Capitel.

OCh tå pilten Samuel tiente HERRANOM vnder Elj / war HERRANS ord sielsynt på then tijdhen / och war fögho prophetia. Och thet begaff sigh på samma tijdh / at Elj lågh j sino rwme / och hans öghon begynte mörkias / så at han icke see kunde / Och Samuel hadhe lagdt sigh vthi HERRANS tempel / ther Gudz Arck war förra än Gudz lampa vthsleckts / Och HERREN kalladhe Samuel / Han swaradhe / Sij / här är iagh / Och han lop til Elj och sadhe / Sij / här är iagh / tu kalladhe migh / Han sadhe / Jagh haffuer intet kallat tigh / Gack bortt igen och lägg tigh soffua. Och han gick bortt och ladhe sigh soffua. Och HERREN kalladhe åter Samuel / och Samuel stoodh vp och gick til Elj och sadhe / Sij / här är iagh / tu haffuer kallat migh / Han sadhe / Jagh haffuer intet kallat tigh min son / Gack bortt igen och lägg tigh soffua. Men Samuel kende icke än nu HERRAN / och HERRANS ord war honom icke än nu oppenbarat / Och HERREN kalladhe Samuel än nu tridie gången / och han stoodh vp och gick til Elj / och sadhe / Sij / här är iagh / tu haffuer kallat migh / Så förmerckte Elj at HERREN kalladhe pilten / och sadhe til honom / Gack bortt igen och lägg tigh soffua / och om han meer kallar tigh / så sägh / Tala HERRE / ty tin tienare hörer til. Samuel gick bortt och ladhe sigh j sitt rwm.

Så kom HERREN och gick fram / och kalladhe såsom tilförenna / Samuel / Samuel. Och Samuel sadhe / Tala / ty tin tienare hörer til. Och HERREN sadhe til Samuel / Sij / iagh skal göra een ting j Israel / så at then thet fåår höra / honom skal gella j bådhen hans öron. På then daghen skal iagh vpwäckia offuer Elj alt thet iagh offuer hans hws sagdt haffuer / Jagh skal begynnat och fulkompnat / ty iagh haffuer sagdt honō til / at iagh wil wara Domare offuer hans hws til ewigh tijdh / för then misgerning skul / at han wiste huru hans söner bedriffuo sleem ting / och haffuer icke en gång seedt illa på thm̄ therföre. För then skul haffuer iagh sworit Elj hwse / at thenna Elj hwß misgerning skal icke försonat warda antingen med offer eller spijsoffer til ewigh tijdh. Och Samuel lågh in til morghonen / och låt vp dörena aff HERRANS hws.

Och Samuel toorde icke säya Elj synena. Tå kalladhe Elj honom och sadhe / Samuel min son / Han swaradhe / Sij / här är iagh / Han sadhe / Hwadh är thet för ord som tigh sagdt är? döll thet icke för migh / Gudh göre tigh thet och thet / om tu någhot dölier för migh / aff thet som tigh sagdt är. Tå sadhe Samuel honom alt samman / och dolde intet för honom / Men han sadhe / Han är HERREN / Han göre såsom honom gott tyckes.

Och Samuel wexte til / och HERREN war medh honom / och intet aff all hans ord föll på iordena / Och hela Israel alt jfrå Dan in til Berseba wiste at Samuel war en troghen HERRANS prophete / Och HERREN syntes åter j Silo / ty HERREN war Samuel oppenbarat worden j Silo genom HERRANS ord.

Fierde Capitel.

OCh Samuel begynte predica för hela Israel / Och Israel droogh vth emoot the Philisteer j strijdh / och låghradhe sigh widh Hielpostenen / Men the Philisteer hadhe låghrat sigh j Aphek / och giorde redho emoot Israel. Och hären wardt förskingrat / så at Israel wardt slaghen för the Philisteer / och the slogho j speeßen på markenne widh fyra tusend mån.

Och tå

Och tå folcket kom j låghret / sadhe the äldste j Israel / Hwj haffuer HERREN låtit slå oss j dagh för the Philisteer? Låt oss tagha til oss HERRANS förbundz Arck jfrå Silo / och låt honom komma ibland oss / at han må frelsa oss jfrå wåra fiendars hand / Och folcket sende til Silo och låto hemta tådhan HERRANS zebaoth förbundz Arck / huilken ther sitter på Cherubim / Och woro the twå Elj söner medh Gudz förbundz Arck Hophnj och Pinehas / Och tå HERRANS förbundz Arck kom j låghret / skriyadhe hela Israel medh stoort skriyande / så at thet skall j markēne.

Tå the Philisteer hörde thet skriyandet / sadhe the / Hwadh är thet för itt skrij och glädhe vthi the Ebreers låghre? Och tå the förnummo at HERRANS Arck war kōmen j låghret / fruchtadhe the sigh / och sadhe / Gudh är kommen j låghret / och sadhe yterlighare / Wee oss / ty thet haffuer icke så warit tilförenne / Wee oss / hoo kan hielpa oss jfrå thessa mechtugha Gudhars hand? Thet äro the Gudhar som slogho Egypten medh allahanda plågho j öknenne. Så warer nu tröste / och warer mån j Philisteer / at j icke skolen tiena the Ebreer såsom the haffua tient idher / warer mån / och strijdher.

Tå strijdde the Philisteer / och Israel wardt slaghen / och hwar och en flydde vthi sina hyddo / och thet war en ganska stoor slachting / så at vthaff Israel föllo tretiyo tusend mån footfolck / och Gudz Arck wardt taghen / och the twå Elj söner Hophnj och Pinehas bliffuo dödhe. Gudz Arck bortaghen.

Tå lopp en aff Ben Jamin vthaff hären / och kom then samma daghē til Silo / Och hadhe riffuit sijn klädher / och hadhe strödt iord vppå hoffuudhet / Och som han kom ther in / satt Elj på en stool til at see vth på wäghen / ty hans hierta war bekymrat om Gudz Arck / Och tå mannen kom j stadhen / sadhe han thet / och hele stadhen greet och ropadhe.

Och som Elj fick höra thet ropet / sadhe han / Hwadh är thetta för itt roop och buller? Så kom mannen hasteligha och sadhe thet Elj (och Elj war otta och niyotiyo åår gammal och hans öghon woro mörck så at han icke kunde see) Och mannen sadhe til Elj / Jagh är kommen och är flydd j dagh vthu hären / Men han sadhe / Huru gåår thet min son? Tå swaradhe bodhet och sadhe / Israel är flydd för the Philisteer / och een stoor slachting är skeedd på folcket / och tine twå söner Hophnj och Pinehas äro dödhe / ther til är Gudz Arck borttaghen. Och som han rörde om Arcken / föll han til ryggia aff stolenom widh dörena / och slogh sigh halsen sönder / och bleff dödh / ty han war gammal och en tung man / Men han hadhe dömdt Israel j fyratiyo åår. Elj dödh.

Och hans sonahustru Pinehas hustru / war haffuandes och skulle snart leggias nedh / tå hon hörde thet rychtet / at Gudz Arck war taghen / och hennes swår och man woro dödhe / bögde hon sigh och födde / ty hennes nödh kom henne vppå / Och som hon nu döö skulle / sadhe quinnonar som når henne stodho / war icke förfärat / tu haffuer födt en son / Men hon swaradhe intet / och ladhe thet heller intet på hiertat / och hon kalladhe thet barnet Icabod / och sadhe / Israels herligheet är borta / effter Gudz Arck taghen war / och hennes swår och hennes man / och sadhe åter / Israels herligheet är borto / ty Gudz Arck är taghen. Icabod.

Femte Capitel.

OCh the Philisteer togho Gudz Arck / och förde honom jfrå Hielpestenen in til Asdod vthi Dagons hws / och satte honom bredho widh Dagon. Och som the aff Asdod then andra morghonen bittijdha vpstodho / funno the Dagon liggiandes fram stupo på iordenne in för HERRANS Arck / Men the togho Dagon och satte honom vp igen j sitt rwm. Dagon.

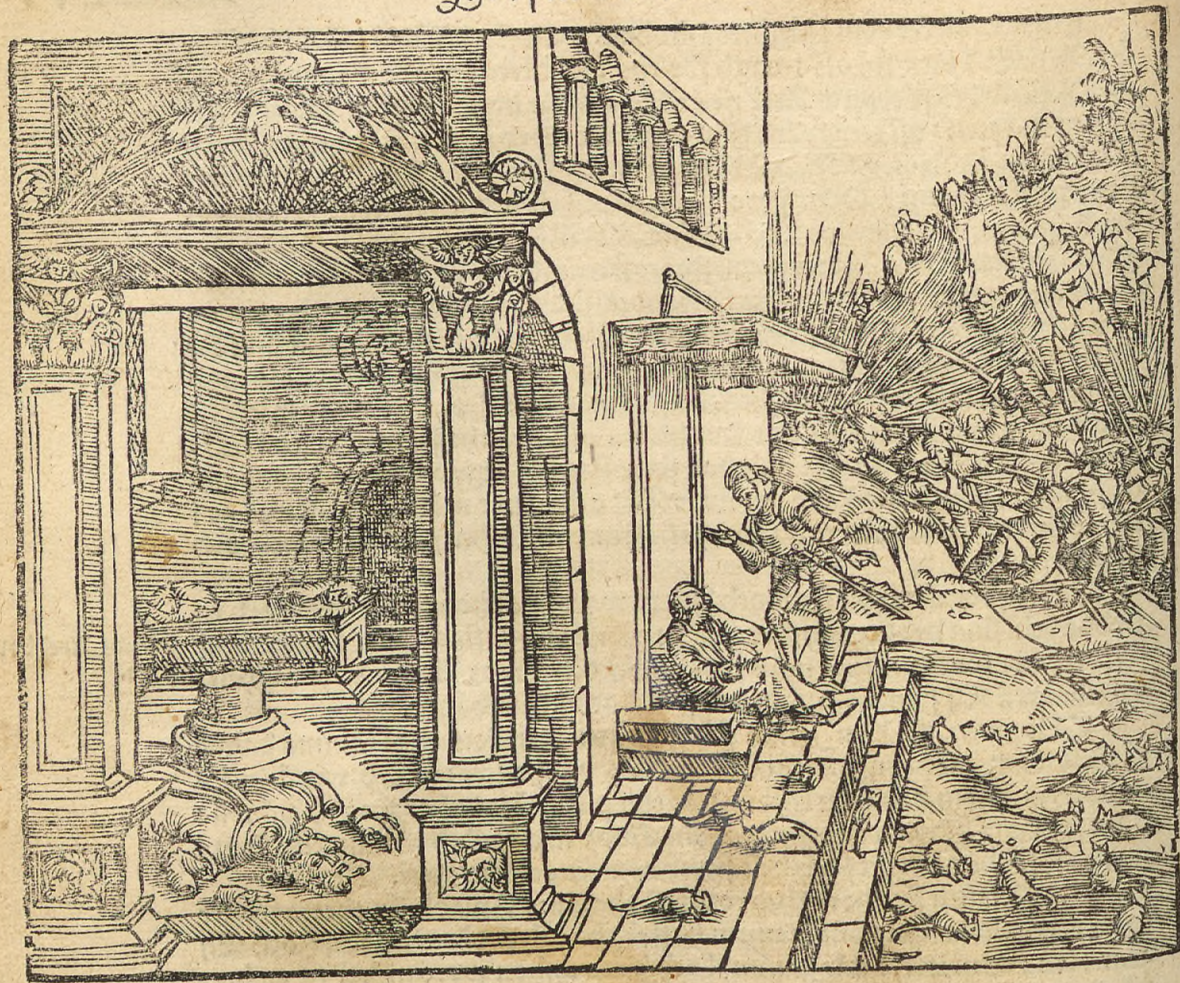

Tå the then andra morghonen igen vpstodho / funno the Dagon åter liggiandes fram stupo på iordenne in för HERRANS Arck / och hans hoffuudh och bådha hans hender aff hugna widh tröskelen / så at stumpen lågh allena för sigh / therföre trådha icke Dagons Prester / och alle the som j Dagons hws gå / på Dagons tröskel j Asdod alt in til thenna dagh.

Men HERRANS hand wardt swår offuer them j Asdod / och förderffuadhe them / och slogh Asdod och alla thes grenßor j theras hemeligh rwm baak til. Tå nu thet folck j Asdod ságho at så til gick / sadhe the / Låt icke Israels Gudz Arck bliffua når oss / för ty hans hand är förswår offuer oss / och offuer wår gudh Dagon. Och the sende bortt och församladhe alla the Philisteers Förstar til sigh / och sadhe / Hwadh skole wij göra aff Israels Gudz Arck: Tå swaradhe the aff Gath / Låter båra Israels Gudz Arck om kring / Och the båro Israels Gudz Arck om kring.

Tå the nu båro honom om kring / wardt itt stoort buller j stadhenom genom HERRANS hand / och han slogh folcket j stadhenom bådhe små och stora / och förderffuadhe them j theras hemeligh rwm / Så sende the HERRANS Arck til Ekron / Tå nu Gudz Arck kom til Ekron / ropadhe the aff Ekron och sadhe / The haffua om kring draghit Gudz Arck til migh / på thet the skola dråpa migh och mitt folck.

Tå sende the bortt och församladhe alla the Philisteers Förstar / och sadhe / Sender Israels Gudz Arck åter til sitt rwm igen / at han icke dråper migh och mitt folck / För ty HERRANS hand giorde itt ganska stoort rumoor medh dråpande j hela stadhenom / och thet folck som icke bliffuo dödhe / the wordo slagne j theras hemeligh rwm / så at skrijet aff stadhenom gick vp j himmelen.

Siette Capitel.

SA war HERRANS Arck j siw månadher vthi the Philisteers land / Och the Philisteer kalladhe sina Prester och spåmän och sadhe / Hwadh skole wij göra medh HERRANS Arck: Sägher oss före hwar medh wij skole senda honom til sitt rwm: The sadhe / wilien j senda Israels Gudz Arck / så sender honom icke alztingest blottan / vthan betaler honom itt skuldoffer / så warde j helbregda / och idher skal warda kunnogt / hwarföre hans hand icke återwender aff idher.

Men the sadhe / Hwilket är thet skuldoffret thet wij honom giffua skole: The swaradhe / Fem gyllene ardzar och fem gyllene möss / effter the fem Philisteers Förstars taal / För ty / thet haffuer warit alt enahanda plågha offuer idher alla och offuer idhra Förstar / Så må j nu göra liknelse effter idhra ardzar / och effter idhra möss som idhart land förderffuat haffua / så at j hedhren Israels Gudh / til ewentyrs hans hand warder lettare offuer idher / och offuer idhar Gudh / och offuer idhart land / Hwj förhården j idhor hierta såsom
Exodi 12. the Egyptier och Pharao förhärde syn hierta: Skeedde thet icke så / at tå han bewijste sigh på them / låto the fara them / at the gingo sin wägh:

Så tagher nu til och görer en nyy wagn / och tagher twå vnga deggiande koor / på hwilka intet oock kommet är / och spenner them för wagnen / och later theras kalffuar bliffua quarra hema effter them / och tagher HERRANS Arck och setter honom på wagnen / Och the gyllene klenodier som j honom til skuldoffer geffuen / legger j itt skrijn vth medh hans sidho / och sender honom åstadh / och låter gåån / och seer j til / Gåår han vp then wäghen åt sina grenßor emoot BethSemes / så haffuer han giordt oss alt thetta stora onda / Hwar och icke / så må j weta at hans hand icke haffuer rördt oss / vthan thet år oss ellies aff een olycko på kommet.

Folcket giorde ock så / och togho twå vnga deggiande koor / och spente them för en wagn / och behöllo theras kalffuar hema / och satte HERRANS Arck på wagnen / och thz skrijnet medh the gyllene möss och medh theras Ardzars liknelse / Och koonar gingo rett fram then wäghen som droogh til BethSemes / på enom wägh / och gingo och råmadhe / och wiko huarken på then höghra sidhona eller på then wenstra / Och the Philisteers Förstar gingo effter them alt in til BethSemes grenßo.

Men the BethSemiter gingo och skåro j hweteandenne j dalenom / och BethSemiter.
the hoffuo sijn ögon vp och fingo see Arcken / och wordo gladhe at the fingo see honom / Men wagnen kom vppå Josua then BethSemitens åker / och stadhnadhe ther. Och ther war en stoor steen / och the huggo sönder trädh aff wagnenom / och offradhe the koor HERRANOM til brenneoffer. Och Leuiternar löffte HERRANS Arck nedher / och thet skrijnet som ther bredho widh lågh / ther the gyllene klenodier vthi woro / och satte på then stora stenen. Och thet folcket j BethSemes offradhe på then daghen HERRANOM brenneoffer och annor offer / När nu the fem Philisteers Förstar hadhe thetta seedt / foro the til baka igen på samma daghen til Ekron.

Och thetta åro the gyllene ardzar som the Philisteer offradhe HERRANOM til skuldoffuer / Asdod en / Gasa en / Asklon en / Gath en / och Ekron en / och gyllene möss effter talet aff alla the Philisteers städher vnder the fem Förstar / bådhe muradhe städher och byiar / och in til thet stora forgarwmet / ther the låto HERRANS Arck vppå in til thenna dagh / på Josua then BethSemitens åker.

Och somlige aff the BethSemiter wordo slagne / therföre at the hadhe

seedt HERRANS Arck/och han slogh aff folcket femtiyo tusend och siwtiyo män. Tå jemradhe sigh folcket/ at HERREN hadhe medh så stoor plågho slaghit folcket/Och thet folck j BethSemes sadhe/ Hoo kan bliffua ståndandes för HERRANOM en sådana heligh Gudh? och til hwem skal han fara jfrå oss? Och the sende bodhscap til the borghare aff Kiriath Jearim/ och låto säya them/ The Philisteer haffua fördt igen HERRANS Arck/kommer hijt nedher och henter honom vp til idher.

Siwnde Capitel.

SÅ komo thet folcket aff Kiriat Jearim och hemtadhe HERRANS Arck tijt vp/ och förde honom j AbiNadabs hws j Gibea/ och hans son Eleazar wijgde the/ at han skulle tagha wara på HERRANS Arck. Och jfrå then daghen/tå HERRANS Arck kom til Kiriath Jearim/fördröghde sigh tijdhē til tess tiwghu åår woro förlopen/Och alt Jsraels hws greto för HERRANOM.

(greto) Thet är the sörgde och klaghade för HERRANOM sina wedhermödho för the Philisteer.

Men Samuel sadhe til hela Jsraels hws/ Om j omwende idher medh alt hierta til HERRAN/ så läter jfrå idher the fremmande Gudhar och Astharoth/ och beredher idhart hierta til HERRAN/och tiener honom allena/så warder han idher frelsande vthu the Philisteers hand. Så bortkastadhe Jsraels barn jfrå sigh Baalim och Astharoth/och tiente HERRANOM allena. Och Samuel sadhe/ Församler hela Jsrael til Mizpa at iagh må ther bidia HERRAN för idher. Och the komo til hopa j Mizpa/ och öste watn och gutu vth för HERRANOM/ och fastadhe then daghen/ och sadhe ther/ Wij haffue syndat för HERRANOM. Och så dömde Samuel Jsraels barn j Mizpa.

Tå nu the Philisteer hörde at Jsraels barn woro tilhopa kommen j Mizpa/droghe the Philisteers Förstar vp emoot Jsrael. När Jsraels barn thet hörde/fruchtadhe the sigh för the Philisteer/och sadhe til Samuel/ Wende icke igen at ropa för oss til HERRAN wår Gudh/at han hielper oss vthu the Philisteers hand. Samuel toogh itt fett lamb/ och offradhe HERRANOM itt heelt brenneoffer/ och ropadhe til HERRAN för Jsrael/ och HERREN bönhörde honom.

Och som Samuel offradhe HERRANOM brenneoffret/ komo the Philisteer fram til at strijdha emoot Jsrael. Men HERREN lät dundra en stoor toordön offuer the Philisteer på then daghen/och förfäradhe thiñ/ så at the wordo slagne för Jsrael. Så drogho Jsraels män vth jfrå Mizpa/och iaghadhe the Philisteer/och slogho them alt in vnder BethCar. Tå toogh Samuel en steen och satte honom emellan Mizpa och Sen/ och kalladhe honom Hielpesteen/ och sadhe/ Alt här in til haffuer HERREN holpet oss. Så wordo tå the Philisteer förtryckte/och komo intet meer j Jsraels grentzo. Och HERRANS hand war emoot the Philisteer/ så lenge Samuel leffde. supra 4.

Så wordo ock the städher Jsrael igen geffne/ som the Philisteer them jfrå taghit hadhe/ jfrå Ekron in til Gath medh theras grentzor/them friyadhe Jsrael vthu the Philisteers hand/ty Jsrael hadhe fridh medh the Amoreer. Och Samuel dömde Jsrael/så lenge han leffde/ och foor hwart åår om kring til BethEl/ och Gilgal och Mizpa/ Och när han hadhe på all thenna rwmen dömdt Jsrael/kom han igen til Ramath/ ty ther war hans hws/och dömde ther Jsrael/och bygde ther HERRANOM itt altare.

Ottonde Capitel.

Tå nu

TÅ nu Samuel wardt gammal/ satte han sina söner til Domare offuer Jsrael. Hans förstfödde son heet Joel/och then andre Abia/ och the woro Domare j Bersaba. Men hans söner wandradhe icke vthi hans wäghar/vthan bögde sigh effter girugheet/ och togho gåffuor/ och förwende retten. Så församladhe sigh alle äldste j Jsrael/ och komo til Ramath til Samuel/och sadhe til honom/Sij/tu är worden gammal/och tine söner gå icke vthi tina wäghar/ så sett nu en Konung offuer oss/ then oss döma må/ såsom alla Hedhningar haffua.

Samuels söner.

1. Para. 7.

Thet behaghadhe Samuel illa/när the sadhe/ få oss en Konung then oss döma må. Och Samuel badh in för HERRANOM/ Och HERREN sadhe til Samuel/ Höör folckens röst j alt thet the haffua talat tigh til/ För ty/the haffua icke förkastat tigh/vthan migh/at iagh icke skal wara Konung offuer them/The göra tigh såsom the altijdh giordt haffua/ jfrå then dagh tå iagh förde them vthu Egypten alt in til thenna dagh/ och haffua offuergiffuit migh och tient andra Gudhar. Så höör nu theras röst/ doch betygha them och vnderwisa them Konungs rett/ then offuer them rådha skal.

Acto. 13. Deute. 17.

Och Samuel sadhe all HERRANS ord folckena som aff honom Konung begärat hadhe/Thetta skal wara Konungs rett then offuer idher rådha skal. Jdhra söner skal han tagha til sin wagn/och resenarar som ridha för hans wagn/och til Höffuitzmän offuer tusende och offuer femtiyo/ och til åkermän som hans åker bruka skola/ och til vpskärare j hans sädh/ och the som göra hans harnesk/och thet hans wagnar tilhörer/ Jdhra döttrar skal han tagha sigh til Apotekerskor/kokerskor och bakerskor/ Jdhar betsta åker/och wijngårdar/och oliogårdar skal han tagha och giffua sina tienare/ ther til skal han tagha aff idhra sädh och wijngårdar tiyend/ och giffua sina Camererare och tienare/Och idhra tienare och tienerinnor/ och idhra deghelighaste ynglingar/ och idhra åsznar skal han tagha och vthretta sijn ärende medh/ Aff idhra hiordar skal han tagha tiyend/och j mosten wara hans trälar. När j tå ropen på then tijdhen offuer idhar Konung som j idher vthwaldt haffuen/så skal HERREN på then tijdhen intet höra idher.

Konungs rett.

Men folcket wille intet höra Samuels röst/ och sadhe/ Jngalunda/ vthan en Konung moste wara offuer oss/ at wij ock äre såsom alle andre Hedhningar/at wår Konung må döma oss/ och dragha vth för oss när wij före wårdt örligh. Så hörde Samuel alt thetta som folcket sadhe/Och sadhe thet för HERRANS öron. Och HERREN sadhe til Samuel/ Höör theras röst och gör them en Konung/ Och Samuel sadhe til Jsraels män/ Gåår idhra ferde huar och en j sin stadh.

Niyonde Capitel.

OCh en man aff BenJamin benemd Kis/ AbiEl son/ Zeror sons/Bechorath sons/Apiah sons eens manz Jemini sons/ en ärligh man/Han hadhe en son benemd Saul/ han war en deghelighe vng man/så at ingen deghelighare war ibland Jsraels barn/hoffuudhet höghre än alt folcket. Så hadhe Sauls fadher Kis borttapat sina åsninnor/ Och han taladhe til sin son Saul/Tagh en aff drengenar medh tigh/och statt vp/ gack bortt och söök vp åsninnonar. Och han gick offuer Ephraims bergh/ och genom thet landet Salisa/ och funno them intet. The gingo igenom thet landet Saalim/och ther woro the intet/The gingo genom Jeminj land/och funno them intet.

Kis Sauls fadher.

När

När the komo vthi thet landet Zuph/sadhe Saul til drengen som medh honom war/Kom/låt oss gå heem igen / Min fadher måtte offuergiffua åßninnonar/och haffua sorgh om oss / Men han sadhe/Sij/ här är en merkeligh Gudz man j thenna stadhen/Alt thet han sägher / thet skeer. Låt oss nu gå tijt/til ewentyrs sägher han oss wår wägh then wij gå. Saul sadhe til sin dreng/Om wij än gå tijt/hwadh båre wij mannenom/För ty brödhet är allaredho vptärdt vthu wår maatsäck. Wij haffue ingen gåffuo som wij kunne båra them Gudz mannenom / Hwadh haffue wij? Drengen swaradhe igen och sadhe/Sij/iagh haffuer fierde deelen aff en Sikel silffuer när migh/ thñ wilie wij giffua them Gudz mannenom/at han må säya oss wår wägh.

Fordom tijdh j Israel när man gick bortt til at frågha Gudh/sadhe man/Kom låt oss gå til Siyaren/ty the som man nu kallar Propheter/them kalladhe man j förtijdhen Siyare. Siyare.

Saul sadhe til sin dreng / Tu haffuer wel sagdt/Kom låt oss gå. Och när the gingo åstadh til stadhen ther Gudz mannen war/ och kompne woro vp til stadhē/ funno the pighor som vthgångna woro til at hemta watn/ til them sadhe the/Är Siyaren här? The swaradhe them och sadhe/Ja/ sij/ här är han / skynda tigh/ty j dagh är han kommen j stadhen / effter folcket j dagh offrar vppå höghdenne/När j kommen j stadhen så finnen j honom förra än han vpgåår på höghdena til at äta / För ty folcket äter icke förra än han kommer/effter han skal welsigna offret/sedhan äta the som bodhne äro / therföre gåår tijt vp /rett nu finne j honom.

Och tå the komo vp j stadhen /och woro mitt j stadhenom / sij/ tå gick Samuel vth emoot them/och wille gå vp til höghdena/Men HERREN hadhe oppenbarat för Samuels öron en dagh förra än Saul kom/ och sagdt/J morghon på thenna tijdhen skal iagh senda til tigh en man vthu BenJamins land /then skalt tu smöria til en Första offuer mitt folck Israel/ at han skal frelsa mitt folck jfrå the Philisteers hand / Ty iagh haffuer seedt til mitt folck/och theras roop är kommet til migh. Tå nu Samuel fick see Saul/swaradhe HERREN honom och sadhe/Sij/ther är mannen som iagh tigh aff sagdt haffuer/at han skal rådha offuer mitt folck.

Tå gick Saul fram til Samuel j porten/och sadhe/Sägh migh/Hwar är här Siyarens hws? Samuel swaradhe Saul och sadhe/Jagh är Siyaren/gack för migh vp på höghdena / ty tu most j dagh äta medh migh/ j morghon wil iagh låta tigh gå/ och alt thet j tino hierta är wil iagh säya tigh /Och om åßninnonar som tu för tree daghar sedhan borttapadhe/war nu intet bekymrat/ty the äro fundna/Och hwem hörer alt thet godha til j Israel? bliffuer thet icke titt/ och hela tijns fadhers hwß? Saul sadhe/ Är iagh icke en son aff Jeminj /och aff thet ringesta slechtet j Israel/ och mijn ätt ringest ibland alla ätter j BenJamin? hwj sägher tu tå migh sådant?

Men Samuel toogh Saul och hans dreng/och hadhe them vp j salen/ och satte them öffuerst ibland them som bodhna woro / hulke woro widh tretiyo män. Och Samuel sadhe til kocken/Få hijt thet stycket som iagh fick tigh och befalte at tu skulle behålla thet när tigh. Tå baar kocken en boogh vp /och hwadh ther widh hengde/och han satte then för Saul / och sadhe/ Sij/thetta bleff offuer/Lägg för tigh och äät/ För ty thet är på thenna tijdh til tigh förwarat. tå iagh bödh folcket / Så äät Saul medh Samuel på then daghen.

Och tå the gingo nedher aff höghdenne in j stadhen/ taladhe han medh Saul på taket / Och the stodho bittijdha vp / Och som morghonrodhen gick vp/kalladhe Samuel Saul vppå taket/ och sadhe / Statt vp / at iagh må låta tigh gå. Och Saul stoodh vp /och the gingo bådhe tilsamans vth/ han och Samuel. Och tå the komo nedher til endan på stadhen / sadhe Samuel til Saul / Sägh drengenom at han gåår fram för oss / och han gick fram

fram före / Men tu statt här quarr at iagh må vnderwisa tigh / hwadh Gudh sagdt haffuer.

Tiyonde Capitel.

Acto,13

TÅ toogh Samuel itt olio glaß / och gööt vppå hans hoffuudh och kyste honom och sadhe / Seer tu at HERREN haffuer smordt tigh til en Första offuer hans arffuedeel? När tu nu gåår jfrå migh/så finner tu twå män widh Rachels graff j BenJamins grenßo j Zelzah / the skola säya til tigh/ Åßninnonar äro fundna ther tu effter gången är thm̄ at söKia. Och sij / tin fadher haffuer offuergiffuit tenckia på åßnanar / och sörgher om idher/och sägher / Hwadh skal iagh göra om min son?

Saul förste Konung j Israel.

Och när tu gåår tådhan fram båter / så kommer tu til then Eken Thabor/ther skola tree män råka tigh som gå vp til Gudh j BethEl / Then ene bår try kidh/then andre try brödh/then tridie een flasko medh wijn/Och the skola helsa tigh wenligha/och giffua tigh two brödh / thet skalt tu tagha aff theras hender. Sedhan kommer tu på Gudz högh / ther the Philisteers läghre är / Och när tu kommer ther in j stadhen / möta tigh en hoop medh Propheter / som kompne äro aff höghdenne / och för them en Psaltare och trumma och pipa och harpa / och the prophetera / Och HERRANS ande skal komma offuer tigh at tu propheterar medh them / och tå skalt tu warda en annar man.

När nu thenna teknen komma tigh/så gör alt thet tigh för handen kommer /ty Gudh är medh tigh / Men tu skalt gå nedher för migh til Gilgal/ sij / ther wil iagh komma nedher til tigh/ til at offra brenneoffer och tackoffer. J siw daghar skalt tu bijdha til tess iagh kommer til tigh/ och vnderwisar tigh hwadh tu göra skalt. Och som han wende ryggen åt Samuel och gick jfrå honom / gaff honom Gudh itt annat hierta / och all thenna teknen komo på then daghen.

Och tå the komo til höghen/sij/ tå mötte honom en hoop Propheter / och Gudz ande kom offuer honom / så at han propheteradhe medh them. Tå the nu alle sågho honom som tilförene hadhe kendt honom/ at han propheteradhe medh Propheternar / sadhe the til hwar annan / Hwadh är Kis son tilkommet? Är och Saul ibland Propheternar? Och en swaradhe ther och sadhe / Hoo är theras fadher? Tådhan är thet ordspråket kommet / Är ock Saul ibland Propheternar? Och tå han vth propheterat hadhe / kom han vp til höghdena.

(Hoo är theras fadher) Thet är/ Låt them prophetera / är thet doch thm̄ icke medhfödt aff fadhrenom/vthan aff Gudhi/han är retta fadhren.

Men Sauls fadherbrodher sadhe til honom och til hans dreng/ Huart wore j gångne? The swaradhe/ Til at vpsökia åßnar. Och tå wij sågho at wij funno them icke/komo wij til Samuel. Tå sadhe Sauls fadherbrodher/ Sägh migh / Hwadh sadhe idher Samuel? Saul swaradhe sinom fadherbrodher / Han sadhe oss at åßninnonar fundna woro / Men om Konungsriket sadhe han honom intet/hwadh Samuel sagdt hadhe.

Samuel kalladhe folcket in til HERRAN j Mizpa/ och sadhe til Israels barn / Så sägher HERREN Israels Gudh. Jagh förde idher vthu Egypten /och frelste idher vthu the Egyptiers hand /och vthu all Konungarikes hand som idher twingadhe / Och j haffuen j dagh förkastat idhar Gudh som idher vthu all idhor olycko och bedröffuilse holpit haffuer / och säyen til honom / Sett en Konung offuer oss / Nu wel / så gåår nu fram för HERRAN effter idhor slechter och hws.

Som nu Samuel fram hadhe alla Israels slechter / wardt råkat in på BenJamins slecht. Och som han hadhe BenJamins slecht fram medh hennes ätter/wardt råkat in på Matrj ätt / och råkadhe in på Saul Kis

 son/och

son/ Och the sökte effter honom/ men the funno honom intet. Tå frååghade the åter HERRAN/ om han än nu skulle tijt komma/ HERREN swaradhe/ Sij/ han haffuer vndstunget sigh vnder itt faat. Tå lupo the tijt och hemtadhe honom. Och tå han gick fram ibland folcket/ war han hoffuudhet höghre än alt folcket. Och Samuel sadhe til alt folcket/ Här see j/ hwem HERREN vthwaldt haffuer/ ty hans lijke är icke jbland alt folcket. Tå gladdes alt folcket/ och sadhe/ Lycka skee Konungenom.

(vndstungit) Man skal flyy äro/ och låta driffua sigh ther til.

Och Samuel sadhe folckena all rikesens rett/ och screffuet vthi ena book/ och ladhe in för HERRAN. Och Samuel låt alt folcket gå hwar och en j sitt hws/ Och Saul gick ock heem til Gibea/ och en deel aff hären gick medh honom/ hwilkes hierta Gudh rörde. Men somlighe Belials barn sadhe/ Hwadh skulle thenna hielpa oss? och förachtadhe honom/ och bååro honom inga gåffuor/ Men han låt som han intet hörde thet.

XI. Capitel.

SÅ foor Nahas then Ammoniten vp/ och beladhe Jabes j Gilead/ Och alle män j Jabes sadhe til Nahas/ Gör itt förbund medh oss/ så wilie wij tiena tigh/ Men Nahas then Ammoniten swaradhe them/ J så motto wil iagh göra itt förbund medh idher at iagh stinger vth höghra öghat på idher alla/ och setter idher til een försmädhelse j hela Israel. Tå sadhe til honom alle äldste j Jabes/ Giff oss siw daghar at wij mäghe senda bodhscap j alla Israels grenssor/ är tå ingen hielp/ så wilie wij gå vth til tigh.

Nahas.

Så komo bodhscapen til Gibea Sauls/ och sadhe thetta för folckens öron. Tå hooff alt folcket sina röst vp och greet. Och sij/ tå kom Saul vthaff markenne gångandes baak effter sitt fää och sadhe/ Hwadh skadhar folckena at thet gråter? Tå förtalde the män aff Jabes honom sakena. Tå kom Gudz ande offuer honom/ när han thenna orden hörde/ och hans wredhe förgrymmadhe sigh swårliga/ Och han toogh itt paar oxar/ och styckiadhe them/ och sende j alla Israels grenssor medh sijn bodhscap och låt såya.

Then som icke vthdragher effter Saul och Samuel/ hans oxar skal man så göra.

Så föll HERRANS fruchtan offuer folcket/ at the vthdrogho såsom en man. Och man reknadhe them j Basek/ och Israels barn woro tree resor hundradhe tusend män/ och Juda barn tretiyo tusend/ Och the sadhe til bodhscapen som kompne woro/ Sägher the män j Jabes j Gilead/ J morghon skolen j få hielp när solen är som hetast. Tå thenna bodhscapen komo och förkunnadhe thet the män j Jabes/ wordo the gladhe. Och the män j Jabes sadhe/ J morghon wilie wij gå vth til idher/ at j mäghe göra oss alt thet idher teckes.

Then andra morghonen skickadhe Saul folcket j tree hopar/ och kom j läghret j morghonwektenne/ och slogh the Ammoniter alt in til daghen wardt som hetast. Och the som offuerbleffuo/ wordo så förskingradhe at icke twå bleffuo til hopa. Tå sadhe folcket til Samuel/ Hwar äro the som sadhe/ Skal Saul rådha offuer oss? Låt the män komma här fram/ at wij mäghe dråpa them/ Saul sadhe/ På thenna daghen skal ingen döö/ ty HERREN haffuer j dagh giordt salugheet j Israel.

Supra 10.

Samuel sadhe til folcket/ Kommer/ låter oss gå til Gilgal/ och ther förnyia Konungs riket. Så droogh alt folcket til Gilgal/ och giorde ther Saul til Konung för HERRANOM j Gilgal/ och offradhe tackoffer in för HERRANOM. Och Saul medh alla Israels män fröghdadhe sigh ther ganska stoorligha.

Tå sa

Tolffte Capitel.

TÅ sadhe Samuel til hela Israel/ Sij/ iagh haffuer hördt idhra röst vthi alt thet j migh sagdt haffuen/ och haffuer giordt en Konung offuer idher/ och sij/ ther gåår nu idhar Konung för idher/ Men iagh är gammal och gråå worden/ och mine söner äro när idher/ och iagh haffuer gångit för idher jfrå min vngdom alt in til thenna dagh/ Sij/ här är iagh/ swarer migh in för HERRANOM och hans smoorda/ om iagh någhons manz oxa eller åsna taghit haffuer/ Om iagh haffuer någhrom giordt offuerwold och orett/ Om iagh någhon vndertryckt haffuer/ Om iagh aff någhons manz hand haffuer taghit gåffuor/ och hållet thet hemligha/ så wil iagh giffua idher thet igen.

Eccle. 46.

The sadhe/ Tu haffuer intet offuerwold eller orett giordt oss/ ey heller någhon vndertryckt/ ey heller aff någhons manz hand någhot taghet. Han sadhe til them/ HERREN och hans smoorde ware witne emoot idher j dagh/ at j intet haffue funnet j minne hand. The sadhe/ Ja/ ware witne/ Och Samuel sadhe til folcket. Ja/ HERREN som Mose och Aaron giordt haffuer/ och förde idhra fädher vthu Egypti land. Så gåår nu fram at iagh må döma idher för HERRANOM/ offuer all HERRANS rettferdugheet/ som han medh idher och idhra fädher giordt haffuer.

Tå Jacob war kommen in vthi Egypten/ ropadhe idhra fädher til HERRAN/ Och han sende Mose och Aaron/ at the skulle föra idhra fädher vthu Egypten/ och lått boo them på thetta rwm. Men när the förgåto HERRAN sin Gudh/ sålde han them vnder Sisseras wold/ höffuitzmanzens j Hazor/ och vthi the Philisteers wold/ och vthi the Moabiters Konungs wold. The strijdde emoot them/ och the ropadhe til HERRAN/ och sadhe/ Wij haffue syndat at wij haffue offuergiffuit HERRAN/ och tient Baalim och Astharoth/ Men frelsa oss nu jfrå wåra fiendars hand/ så wilie wij tiena tigh. Tå sende HERREN JerubBaal/ Bedan/ Jephthah och Samuel/ och frelste idher vthu idhra fiendars hender/ alt om kring/ och låt idher boo trygge ligha.

Judi. 4. 17.

Judi. 6, 11.

När j tå sååghen at Nahas Ammons barnas Konung kom emoot idher sadhe j til migh/ Icke tu/ vthan en Konung skal rådha offuer oss/ ändoch idhar Gudh war idhar Konung/ Nu här haffue j idhar Konung then j vthwaldt och begärat haffuen/ ty sij/ HERREN haffuer satt en Konung offuer idher. Om j nu fruchte HERRAN och tienen honom/ och hören hans röst/ och icke ären HERRANS munn ohörughe/ så skole bådhe j och idhar Konung som offuer idher rådher/ efterfölia HERRAN idhar Gudh. Om j icke hören HERRANS röst/ vthan ären hans munn ohörughe/ så skal HERRANS hand wara emoot idher och idhra fädher.

(offuer idher) Gudh stadfester Konungen/ och är doch wreedh at the hadhe begärat honom/ thz är så mykit sagdt/ The giorde illa at the sette sijn tröst jfrå Gudhi in vppå een meniskio och vppå sigh sielff/ ändoch the så lenge och så offta vthan Konung genom Gudh holpne woro/ Ther til/ effter them tilsagdt war/ at the skulle få Konung/ låt icke Gudh til at the skulle kesa honom/ men han keeste honom sielffuer/ på thet at beståå skulle/ at alt thet Gudh icke begynnar och gör/ thz geller intet för Gudhi.

Gåår ock så nu fram/ och seer thet stora ärende som HERREN göra skal för idhor öghon/ Är icke nu hweteanden? doch wil iagh åkalla HERRAN/ at han skal låta dundra och regna/ at j skole förnimma och see thet stora onda som j för HERRANS öghon giordt haffuen/ at j haffue beedz idher Konung. Och tå Samuel åkalladhe HERRAN/ låt HERREN then samma daghen dundra och regna. Tå fruchtadhe alt folcket HERRAN och Samuel ganska stoorligha/ Och sadhe alle til Samuel/ Bidh för tina tienare HERRAN tin Gudh/ at wij icke döö/ ty offuer alla wåra synder haffue wij ock giordt thetta onda/ at wij beeddes oss Konung.

Och Samuel sadhe til folcket/ Fruchter idher intet/ j haffuen sannerligha giordt alt thetta onda/ Doch trädher icke aff jfrå HERRANOM/

 vthan

vthan tiener HERRANOM aff allo hierta/och wiker icke effter fåfengeligh ting/ty thet gagnar idher intet/och kan intet hielpa idher/effter thet een fåfengeligh ting år/Förty HERREN offuergiffuer icke sitt folck/för sitt stora nampn skul/ty HERREN haffuer begynnat til at göra idher sigh sielffuom til itt folck.

Ware och fierran jfrå migh/at iagh så skulle synda emoot HERRAN/at iagh skulle afflata bidia för idher/och låra idher then godha och retta wåghen/Allenest fruchter HERRAN/och tienen honom troligha aff allo hierta/Förty j haffue seedt huru stoor ting han gör medh idher. Men om j gören thet ondt år/så skole bådhe j och idhar Konung förgååß.

XIII. Capitel.

SAul hadhe warit Konung itt åår/och som han tw åår hadhe rådhet offuer Jsrael/vthwalde han sigh try tusend mån vthu Jsrael/tw tusend woro medh Saul j Michmas och vppå berghet BethEl/och itt tusend medh Jonathan j Gibea BenJamins. Men thet andra folcket låt han gå hwar och en j sina hyddo. Och Jonathan slogh the Philisteer j theras låghre som j Gibea war. Thet kom för the Philisteer/Och Saul låt blåsa j basunen offuer hela landet och såya/J Ebreer hörer til/Och hela Jsrael hörde såyas/Saul haffuer slaghet the Philisteers låghre/ty Jsrael luchtadhe illa för the Philisteer/Och alt folcket ropadhe effter Saul j Gilgal.

Tå församladhe sigh the Philisteer til at strijdha medh Jsrael/tretiyo tusend wagnar/sex tusend resenårer och ellies folck så mykit som sanden j haffzstrandenne/och the drogho vp och låghradhe sigh j Michmas östan för BethAuen. Tå the mån aff Jsrael sågho at the j nödh woro (ty folcket war förskreckt) krupo the vthi kulor/och klyffter/och j klippor/och j hol/och j gropar. Och the Ebreer drogho offuer Jordan/in vthi Gadz land och Gileadz/Men Saul war ån nu j Gilgal/och alt folcket som folgde honom wardt förtwifflat. Tå förbijdde han j siw daghar then tijdhen som Samuel förelagdt hadhe/Och effter Samuel icke kom til Gilgal/skingradhe sigh folcket jfrå honom.

Tå sadhe Saul/Bårer migh hijt brenneoffer och tackoffer/Och han offradhe brenneoffer. Och som han hadhe fulkompnat brenneoffret/Sij/tå kom Samuel/Tå gick Saul vth emoot honom til at helsa honom. Men Samuel sadhe/Hwadh haffuer tu giordt? Saul swaradhe/Jagh sågh at folcket förskingradhe sigh jfrå migh/och tu kom icke j rettom tijdh/och the Philisteer woro församladhe j Michmas. Tå sadhe iagh/Nu komma the Philisteer hijt nedher til migh j Gilgal/Och iagh haffuer icke bidhit HERRANS ansichte/tå wåghadhe iagh thet/och offradhe brenneoffer.

Men Samuel sadhe til Saul/Tu haffuer giordt dårligha/och icke hållet HERRANS tins Gudz bodh som han tigh budhit haffuer/ty han hadhe stadhfest titt rike offuer Jsrael til ewigh tijdh/Men nu skal titt rike icke bliffua ståndandes/HERREN haffuer söökt sigh en man effter sitt hierta/honō haffuer HERREN budhit at wara en Förste offuer hans folck/ty tu haffuer icke hållet HERRANS bodh. Och Samuel stoodh vp/och gick jfrå Gilgal vp til Gibea BenJamins.

Men Saul talde thet folck som når honom war widh sex hundrat mån/Och Saul medh hans son Jonathan/och thet folck som når honom war/bliffuo vppå BenJamins högh/Men the Philisteer hadhe låghrat sigh j Michmas/Och vthu the Philisteers låghre drogho tree hopar til at för-

håria landet/then ene wende sigh in på then wåghen til Ephra vthi Suals land/Then andre wende sigh in på then wåghen til BethHoron/Then tri-
supra 4. die wende sigh på then wåghen som dragher åt then dalen Seboim widh öknena.

Och ingen smedh wardt funnen j hela Jsraels land/för ty the Philisteer tenckte/The Ebreer måtte göra swerd och spiwt/Ty moste hela Jsrael fara nedher til the Philisteer/om någhor wille låta hwessa sin ploogh bill/hacko/yxe eller liya/och når åggan på liyanar/hackonar/gafflanar/och yxanar wardt slio/och vddanar wordo stubbotte. Tå nu strijdz daghen kom/wardt intet swerd eller spiwt funnet j hela folckens hand som war medh Saul och Jonathan/vthan Saul och hans son hadhe wårior/Och the Philisteers låghre droogh fram j Michmas.

XIIII. Capitel.

THet begaff sigh j then tijdhen/at Jonathan Sauls son sadhe til sin dreng/som hans wårio baar/Kom/låt oss gå vthoffuer til the Philisteers låghre som ther vppe år. Och han sadhe sinom fadher intet til/Men Saul bleff yterst j Gibea/vnder itt granatträå som j förstadhenom war/Och thet folck som når honom war/war widh sex hundrat mån. Och Ahia/Ahitobs son/Jcabodz brodhers Pinehas sons Elj sons war HERRANS Prester j Silo/och droogh lijffkiortelen vppå/Folcket wiste icke heller at Jonathan war bortgången.

Och j wåghenom ther Jonathan sökte effter at gå offuer til the Philisteers låghre/woro twå bratta klippor/then ena på thenna sidhonne/och then andra på hinsidhonne/Then ena heet Bozez/then andra Senne/Och then ena war Nörr vth jfrå Michmas/och then andra war södher vth jfrå Gaba. Och Jonathan sadhe til sin wapndraghare/Kom/låt oss gå vthoffuer til tesse oomskornas låghre/til ewentyrs warder HERREN någhot vthrettandes genom oss/för ty/thet år icke HERRANOM tungt hielpa genom monga eller genom fåå. Tå swaradhe honom hans wapndraghare/Gör alt thet j tino hierta år/gack åstadh/sij/iagh år medh tigh såsom titt hierta wil.

Jonathan sadhe/Nu wel/Når wij komme tijt offuer til thet folcket och the få see oss/Om the tå såya/Stååår quarre til tess wij komme til idher/så wilie wij bliffua ståndandes j wårt rwm/och icke stijgha vp til them/Men om the såya/Kommer hijt vp til oss/så wilie wij stijgha vp til them/så haffuer HERREN giffuit them oss j wåra hender/Och thet skal oss wara för itt tekn.

Tå nu the Philisteers låghre fingo see them bådha/sadhe the Philisteer/Sij/the Ebreer åro vthkropne vthu holen ther the sigh gömdt haffua. Och månnenar j låghret swaradhe Jonathan och hans wapndraghare/och sadhe/Kommer hijt vp til oss/wij wilie wel låra idher. Tå sadhe Jonathan til sin wapndraghare/Trådh effter migh/HERREN haffuer giffuit them j Jsraels hender/Och Jonathan kleeff medh hender och fötter vpföre/och hans wapndraghare effter honom.

Tå föllo the nedher för Jonathan/och hans wapndraghare slogh alt j hiål effter/så at första slachtingen som Jonathan och hans wapndraghare giorde/war widh tiwghu mån/på en halffuan åker widh pass som itt paar oxars dagsplöghning år. Och een rådzl kom på markenne j låghret/och på hela folcket j låghrena/och the som vthsende woro til at förhåria/them kom ock rådzl vppå/och landet skalff ther widh/ty thet war een

förskreckilse aff Gudhi. Och Sauls wechtare j Gibea BenJamins fingo see at hopen skingradhes / och lupo hijt och tijt.

Saul sadhe til folcket som när honom war / Rekner och seer til / hwilken aff oss är bortgången / Och tå the reknadhe / sij / så war Jonathan och hans wapndraghare icke ther. Tå sadhe Saul til Ahia / Bär fram Gudz Arck (ty Gudz Arck war på then tijdhen när Israels barn) Och som Saul än nu taladhe medh Prestenom / förökadhe sigh sorlet och löpandet vthi the Philisteers läghre. Och Saul sadhe til Presten / Tagh tina hand aff. Och Saul ropadhe och alt folcket som medh honom war / och komo j strijdhena / Och sij / tå gick hwars och eens swerd emoot then andra / och war itt mechta sorll.

Och the Ebreer som tilförenne hadhe warit när the Philisteer / och hadhe warit vpdragne medh them j läghret alt om kring / gåffuo sigh in til Israel som woro medh Saul och Jonathan / Och alle män aff Israel som sigh förgömt hadhe på Ephraims bergh / tå the hörde at the Philisteer flydde / folgde the effter med the andra til strijdhena. Altså halp tå HERREN Israel på then tijdhen / och slaghet stoodh alt in til BethAuen.

Och tå Israels män försmächtadhe på then dagen / beswoor Saul alt folcket och sadhe / Förbannat ware hwar och en som brödh äter in til afftonen / at iagh må hempnas på mina fiendar. Så smakadhe ock alt folcket intet brödh / Och hela landet kom j skoghen / och ther lågh hannogh på marckenne. Tå folcket kom in j skoghen / sij / tå flööt ther hannogh / Men ingen lät honom medh handenne komma til sin munn / ty folcket fruchtadhe sigh för eedhen.

Men Jonathan hadhe icke hördt / at hans fadher hadhe besworet folcket / och reckte sin staaff vth som han hadhe j sinne hand / och doppadhe medh endanom j hannogs kakona / och wende sina hand til sin munn / så wordo hans öghon frisk. Tå swaradhe en aff folckena och sadhe / Tin fadher haffuer besworet folcket och sagdt / Förbannat ware hwar och en som någhot äter j dagh / Och folcket war förtröttat. Tå sadhe Jonathan / Min fadher haffuer bedröffuat landet / seer huru mijn öghon äro frisk wordne ther aff / at iagh aff thenna hannoghen någhot litet smakat haffuer / Hadhe folcket j dagh ätit aff sina fiendars rooff som the funnet haffua / så hadhe ock slachtingen wordet större emoot the Philisteer. Och the slogho på then daghen the Philisteer jfrå Michmas alt in til Ajalon / och folcket wardt ganska trött.

Emoot Laghen. Deute. 12. Och folcket wende sigh til bytet och togho fåår fää och kalffuar / och slachtadhe på iordenne / och åto thet medh blodhet. Så wardt Saul förkunnat / sij / folcket haffuer syndat emoot HERRAN / och ätit blodh / Han sadhe / J haffuen illa giordt / Welter hijt til migh en stoor steen / Och Saul sadhe yterlighare / Gåår vth ibland folcket och sägher them / at hwar och en haffue sin oxa och sitt fåår til migh / och slachten thet här / at j måghe äta och icke synda emoot HERRANOM medh thet blodhätandet. Så droogh alt folcket fram / hwar och en sin oxa j sinne hand om nattena / och slachtadhe thet ther. Och Saul bygde HERRANOM itt altare / thet är thet första altaret som han bygde HERRANOM.

Och Saul sadhe / Låt oss dragha nedh effter the Philisteer j natt / och beröffua them / til tess j morghon liwst warder / at wij ingen aff them läte offuerbliffua / The swaradhe / Gör alt thet tigh teckes / Men Presten sadhe / Låt oss gå hijt til HERRAN. Och Saul fråghadhe Gudh och sadhe / Skal iagh dragha nedh effter the Philisteer / Och wilt tu giffua them vthi Israels hender ? Men han swaradhe honom på then tijdhen intet. Tå sadhe Saul / Låt gå hijt fram all hörn aff folcket / och förfaren och tiil seen / när hwilkom thenna synden är på thenna tijdh / ty så wist som Gudh Israels hielpa-

els hielpare leffuer / om thet än wore min son Jonathan / så skal han döö / och ingen swaradhe honom vthaff hela folckena.

Och han sadhe til hela Israel / Warer j på then sidhon / iagh och min son Jonathan wilie wara på thesso sidhonne / Folcket sadhe til Saul / Gör hwadh tigh teckes. Och Saul sadhe til HERRAN Israels Gudh / Gör thet rett är. Tå råkadhe thet på Jonathan och Saul / och folcket gick quitt vth. Saul sadhe / Kaster offuer migh och min son Jonathan / Tå råkadhe thet på Jonathan / och Saul sadhe til Jonathan / Sägh migh / hwadh haffuer tu giordt ? Jonathan låt honom förstå och sadhe / Jagh smakadhe litet hannogh medh staffuen / som iagh j minne hand hadhe / och sij / therföre moste iagh döö ?

Tå sadhe Saul / Gudh göre migh thet och thet / Jonathan tu moste dödhen döö / Men folcket sadhe til Saul / Skulle Jonathan döö then een så stoor salugheet giordt haffuer j Israel ? Bort thet / så wist som HERREN leffuer / icke itt håår aff hans hoffuudh skal falla på iordena / förty Gudh haffuer giordt thet igenom honom. Altså friyadhe folcket Jonathan at han icke döö moste. Så drogh Saul vp jfrå the Philisteer / och the Philisteer drogho til sitt rwm.

Men tå Saul hadhe taghit rijket in offuer Israel / strijdde han emoot alla hans fiendar alt om kring / emoot the Moabiter / emoot Ammons barn / emoot the Edomeer / emoot Zoba Konungar / emoot the Philisteer / och hwart han wende sigh ther straffadhe han. Och han församladhe en håår / och slogh the Amalekiter / och friyadhe Israel jfrå alles theras hand som them förtryckte.

Och Saul hadhe söner / Jonathan / Jswj / Malchisua / och hans twå döttrar heto altså / Then förstfödda Merob / och then yngsta Michal / Och Sauls hustru heet Ahinoam Ahimaaz dotter / Och hans håårhöffuitzman heet Abner Ner son Sauls fadherbrodhers / Men Kis war Sauls fadher / Och Ner Abners fadher / war Abiels son. Sauls söner.

Och itt mechtught örligh war emoot the Philisteer så lenge Saul leffde / Och huar Saul sågh en doghligh och strijdsam man / then toogh han til sigh.

XV. Capitel.

Men Samuel sadhe til Saul / HERREN sende migh at iagh skulle smöria tigh til Konung offuer hans folck Israel / så hör nu röstena aff HERRANS ord / Så sägher HERREN zebaoth / Jagh haffuer tenckt vppå hwadh Amalek giorde Israel / och huru han lågh j wäghen för honom tå han drogh vthu Egypten / Så dragh nu åstadh / och slå the Amalekiter / och giff them til spillo medh alt thet the haffua / skona them intet / vthan dråp bådhe man och quinno / barn och them som diya / fää och fåår / Camel och åsna.

Exodi 17.

Saul lät thetta komma för folcket / och talde them j Telaim / tw hundrat tusend footfolck / och tiyo tusend män aff Juda. Och tå Saul kom til the Amalekiters stadh / satte han itt bakhåld widh becken / och lät säya the Keniter / Gåår idhra ferde / och giffuer idher jfrå the Amalekiter / at iagh icke vthrotar idher medh thim / för ty j giorden barmhertugheet medh all Israels barn tå the drogho vthu Egypten. Altså gåffuo the Keniter sigh jfrå the Amalekiter.

Agag. Tå slogh Saul the Amalekiter alt jfrå Hevila in til Sur som ligger för Egypten / och greep Agag the Amalekiters Konung leffuande / Och alt folcket gaff han til spillo medh swerdz ägg / Men Saul och folcket skonadhe Agag /

Agag/och hwadh godh fåår och fåå war/och wel fett/och lamb/ och alt thet gott war/och wille icke låtat til spillo/Men thet som sleemt war och intet dogde/thet låto the til spillo.

Tå skeedde HERRANS ord til Samuel och sadhe/ Migh ångrar at iagh haffuer giordt Saul til Konung/ ty han haffuer wendt sigh jfrå migh och icke fulkompnat mijn ord. Thes wardt Samuel wreedh och ropadhe til HERRAN then hela nattena/Och Samuel stoodh bittijdha vp/ at han skulle om morghonen möta Saul/ Och honom wardt sagdt at Saul war kommen til Carmel/och reeste sigh vp itt segher tekn/och war om kring draghen och kommen nedher til Gilgal.

Som nu Samuel kom til Saul/sadhe Saul til honom/Welsignat ware tu HERRANOM/ Jagh haffuer fulkompnat HERRANS ord/ Samuel swaradhe/Hwadh är tå thet roop aff fåår j mijn öron/ och thet roop aff fåå som iagh hörer? Saul sadhe/ Vthaff the Amalekiter haffua the taghit thet/ för ty/folcket skonadhe thet betsta fåår och fåå för HERRANS tins Gudz offer skull/thet andra haffua wij låtit til spillo. Acto. 13.

Men Samuel swaradhe Saul/ Stådh til at iagh sägher tigh hwadh HERREN haffuer talat medh migh j thenna natt/ Han sadhe/ Sägh/ supra 15.
Samuel sadhe/ Är thet icke så? Tå tu liten wast för tijn öghon/ wardt tu itt hoffuudh j Jsraels slechter/ och HERREN smorde tigh til Konung offuer Jsrael/ Och HERREN sende tigh på wåghen/och sadhe/ Faar bort och förgör the syndare the Amalekiter/ och strijdh emoot them til tess tu gör en enda på them/Hwj haffuer tu icke lydt HERRANS röst? vthan wendt tigh til rooff/ och illa handlat in för HERRANS öghon.

Tå sadhe Saul til Samuel/ Haffuer iagh doch lydt HERRANS röst/och haffuer draghet then wåghen som HERREN migh sendt haffuer/Jagh haffuer fördt hijt Agag the Amalekiters Konung/ och förgiordt the Amalekiter/ Men folcket haffuer taghit aff roffuet fåår och fåå thet betsta aff the spillgiffno til at offra thet HERRANOM tinom Gudh j Gilgal. Men Samuel sadhe/ Menar tu at HERREN haffuer lust til offer och brenneoffer/ såsom ther til at man lydher hans röst? Sij/ lydhna Osee 6. Matth. 9.
är bätre än offer/ och höra til är bätre än thet feta aff wädhrar/ För ty olydhna är een troldoms synd/och genstreffuogheet är itt affgudherij/och affgudha dyrkan. Så effter tu haffuer förkastat HERRANS ord/ haffuer han ock förkastat tigh/at tu icke skalt wara Konung.

Tå sadhe Saul til Samuel/Jagh haffuer syndat at iagh haffuer offuergångit HERRANS befalning och tijn ord/ ty iagh fruchtadhe folcket och hörde theras röst/Och nu förlåt migh then synden/ och wendt til baka medh migh/ at iagh må tilbidia HERRAN. Samuel sadhe til Saul/ Jagh wender intet om medh tigh/ ty tu haffuer förkastat HERRANS ord/Och HERREN haffuer ock förkastat tigh/ at tu icke skal wara Konung offuer Jsrael/ Och som Samuel wende sigh om til at gå sina ferde/fattadhe han honom j hans kiortels flijk/och hon reeffs sönder. Tå sadhe Samuel til homom/HERREN haffuer j thenna dagh riffuit Jsraels Konungarike jfrå tigh/och giffuit tinom nästa then bätre är än tu/ Liwgher icke heller Hielten j Jsrael eller låter sigh ångra/ ty han är ingen menniskia at han sigh någhot ångra låter. Acto. 13.

Men han sadhe/Jagh haffuer syndat/Så gör migh doch nu then årona in för the äldsta aff mitt folck/ och för Jsrael/ och wendt om medh migh/ at iagh må tilbidia HERRAN tin Gudh. Så wende tå Samuel om och folgde Saul/så at Saul tilbadh HERRAN. Och Samuel sadhe/ Låt komma fram för migh Agag the Amalekiters Konung/ Och Agag gick dristeligha fram til honom/Och Agag sadhe/ Altså moste man fördriffua dödzens bitterheet. Samuel sadhe/Såsom titt swerd haffuer giordt quinnor

quinnor barnlöös/ så skal ock tijn modher bliffua barnlöös ibland quinnor. Så högg Samuel Agag j stycker in för HERRANOM j Gilgal.

Och Samuel gick bort til Ramath/ Men Saul droogh vp til sitt hws j Gibea Sauls. Och Samuel sågh Saul intet meer in til tess han bleff dödh/ Doch likwel sörgde Samuel för Saul skul/ at HERREN hadhe ångrat sigh at han hadhe giordt honom til Konung offuer Jsrael.

XVI. Capitel.

Och HERREN sadhe til Samuel/Huru lenge wilt tu söria för Saul skul then iagh förkastat haffuer/så at han icke skal wara Konung offuer Jsrael? vpfyll titt horn medh olio/och gack åstadh/ Jagh wil senda tigh til then Bethlehemiten Jsaj/för ty aff hans söner haffuer iagh förseedt Acto. 13.
migh en Konung. Samuel sadhe/Huru skulle iagh gå tijt? Saul fåår thet weta och slåår migh j hiäl. HERREN sadhe/Tagh en kalff aff fäät til tigh/ och sägh/ Jagh är kommen til at offra HERRANOM/ och skalt kalla Jsaj til offret/ Tå wil iagh wisa tigh hwadh tu göra skalt/at tu ther smörier then iagh tigh sägher.

Samuel giorde såsom HERREN honom sagdt hadhe/och kom til Bethlehem/ tå förskrecktes the äldste j stadhenom/ och gingo emoot honom/och sadhe/Är thet fridh mådhan tu kommer? Han sadhe/Ja/ Jagh är kommen til at offra HERRANOM/Helgher idher och kommer medh migh til offret/Och han helghadhe Jsaj och hans söner/ och bödh them til offret.

Tå the nu komo in/ sågh han på Eliab/ och tenckte/ Mon HERRANS smorde wara här för HERRANOM? Men HERREN sadhe til Samuel/ See intet på hans skapnat eller hans stora person/ Jagh haffuer förkastat honom/ för ty/ thet gåår icke effter som een menniskia seer. Een menniskia seer thet för öghonen är/men HERREN seer til hiertat. Tå kalladhe Jsaj AbiNadab och låt honom gå fram för Samuel/ Och han sadhe/Thenna haffuer HERREN ock intet vthwaldt. Tå låt Jsaj gå fram Samma/Men han sadhe/ Thenna haffuer HERREN ock intet vthwaldt. Tå låt Jsaj gå sina siw söner fram för Samuel/ Men Samuel sadhe til Jsaj/HERREN haffuer ingen aff them vthwaldt.

Och Samuel sadhe til Jsaj/Äro nu här piltanar alle? Han sadhe/Thet är än nu en then minste igen/och sij/ han wachtar fåår. Tå sadhe Samuel til Jsaj/Sendt bortt och låt hemta honom/ty wij skole icke settia oss förra än han kommer. Tå sende han åstadh och låt hemta honom/ och han war brwnachtigh medh fagher öghon/och degeligh skapnat. Och HERREN sadhe/Vp och smör honom/then är thet. Tå toogh Samuel sitt oliohorn/ Acto. 13.
och smorde honom mitt ibland hans brödher. Och HERRANS ande kom offuer Dauid jfrå then daghen och alt sedhan/Och Samuel stoodh vp och gick til Ramath. Dauid warder smorder til Konung.

Och HERRANS ande week jfrå Saul/och en ond ande aff HERRANOM qualde honom. Tå sadhe Sauls tienare til honom/ sij/ en ond ande aff Gudhi quål tigh/ Wår herre säye sina tienare som för honom stå/ at the sökia en man som kan på harpo och strengia spel/på thet at när then onde Gudz anden kommer offuer tigh/ må han spela medh sinne hand/ at thet må warda bätre medh tigh. Tå sadhe Saul til sina tienare/ Seer effter en man som är godh på strengia spel/och haffuer honom hijt til migh.

Tå swaradhe en aff tienarenar och sadhe/ Sij/ iagh haffuer seedt en Jsaj son then Bethlehemitens/Han kan på strengia spel/en doghelighman och strijdh-

och strijdhsam/och förståndigh j saker/och deghelig/ och HERREN år medh honom. Tå sende Saul bodh til Isaj och låt såya honom/ Send tin son Dauid til migh/ som år medh fåren. Så toogh Isaj en åsna medh brödh/och en låghel wijn/och itt kidh aff geternar/ och sende Saul medh sinom son Dauid/ Så kom Dauid til Saul/ och gick fram för honom/ och han wardt honom ganska kåår/och bleff hans wapndraghare.

Dauid Sauls wapndraghare.

Och Saul sende til Isaj och låt såya honom/ Låt Dauid bliffua in för migh/ ty han haffuer funnet ynnest för mijn ögon. När nu then Gudz anden kom offuer Saul/ så toogh Dauid harpona och speladhe medh sinne hand/ Så kom Saul til sigh igen/ och thet wardt båtre medh honom/ och then onde anden week jfrå honom.

XVII. Capitel.

The Philisteer församladhe sina hårar til strijdh/ och komo til hopa j Socho j Juda/ Och låghradhe sigh emellan Socho och Aseka widh endan aff Damim. Men Saul och Israels mån komo til hopa/och låghradhe sigh j Ekdalenom/och skickadhe sigh til strijdh emoot the Philisteer. Och the Philisteer stodho på itt bergh på hinsidhon/ Och the Israeliter på itt bergh på thenna sidhonne/ så at en daal war emellan them.

Goliath.

Tå kom fram trådhandes vthu the Philisteers låghre en man en kempe/ benemd Goliath aff Gath/ sex alna och en twåår hand long/ och hadhe en koppar hielm på sitt hoffuudh/ och itt fiållpantzer vppå/ och wighten på pantzaret war fem tusend Siklar koppar och hadhe kopparbeenwapn vppå sijn been/och en koppar skiöld på sina axlar/och skafftet på hans spiwt war såsom itt wåffträå/och jernet på hans spiwt hölt sex hundrat Siklar jern/ Och hans wapndraghare gick fram för honom.

Och han stoodh och ropadhe til Israels slaghorden/och sadhe til them/ Hwj åren j vthdragne til at skicka idher til strijdh: År icke iagh en Philisteer/ och j åren Sauls tienare: Wålier en vth aff idher/ som gåår hijt nedher til migh/ kan han strijdha emoot migh/och slåår migh/ så wilie wij wara idhra tienare/warder ock iagh hans offuerman och slåår honom/ så skolen j wara wåro tienare/och skolen tiena oss. Och Philisteen sadhe/ Jagh haffuer j thenna dagh giordt Israels håår een skam/ Låter migh få en/och låter oss strijdha medh huar annan. Tå Saul och hela Israel hörde tesse Philisteens ord/ förskreckte the sigh/och fruchtadhe sigh stoorligha.

Isai.

Men Dauid war en Ephratisk manz son aff Bethlehem Juda/ som heet Isaj/han hadhe otta söner/ och war en gammal man j Sauls tijdh/ och war ålderstighen jbland mån/ Och the tree åldste Isaj söner woro dragne medh Saul til strijdhena/och war thetta theras nampn/ Eliab then förstfödde/ AbiNadab then andre/ och Samma then tridie/ Men Dauid war then yngste. Tå nu the tree åldste woro vthdragne medh Saul til strijdhena/ gick Dauid åter heem jfrå Saul til at wachta sins fadhers fåår j Bethlehem. Men then Philisteen trådde fram bådhe morghon och affton/ och stoodh ther j fyratiyo daghar.

Och Isaj sadhe til sin son Dauid/ Tagh åt tina brödher thetta Epha aff torkat ax/och thenna tiyo brödh/och lööp bort j håren til tina brödher/ och thenna tiyo blöta oostar/ och få Höffuitzmannenom/ och besöök tina brödher/ om them wel gåår/ och tagh wara vppå hwadh the såya tigh/ Men Saul/och the/och alle Israels mån woro j Ekdalenom/och strijdde emoot the Philisteer. Tå stoodh Dauid bittijdha vp om morghonen/och be-

falte fåren heerdanom/ladhe vppå sigh och gick åstadh/såsom Isaj honom budhit hadhe/och kom til wagnborghena/och håren war vthdraghen/och hadhe skickat sigh/och the skriyadhe j strijdhenne/ Ty Israel hadhe skickat sigh/ Så woro ock the Philisteer redho emoot theras håår.

Tå låt Dauid thet han bar j tyghwachtarens hender/ och lopp bortt j spetzen/och gick bortt och helsadhe sina brödher/ Och widh han nu taladhe medh them/sij/ tå trådde then kempen fram som heet Goliath/ then Philisteen aff Gath vthu the Philisteers håår/ och taladhe såsom tilförenne/ Och Dauid hörde thet/ Men hwar man j Israel tå han then mannen sågh/ flydde för honom/ och fruchtadhe sigh stoorligha. Och huar man j Israel sadhe/ Haffue j icke seedt thenna mannen som vp gången år: ty han år vpgången til at tala försmådhelse emoot Israel/ Och then honom slåår/ honom wil Konungen göra mykit rijk/och giffua honom sina dotter/ och wil göra hans fadhers hws frijtt j Israel.

Tå sadhe Dauid til månnena som når honom stodho/ Hwadh skal man giffua honom som slåår thenna Philisteen/ och wender thenna skammen jfrå Israel: ty hwadh år thenne oomskorne Philisteen som försmådher leffuandhes Gudz håår: Tå sadhe folcket honom såsom tilförenne/ Thet skal man giffua honom som honom slåår. Och Eliab hans åldste brodher hörde at han taladhe medh månnenar/och wardt wreedh på Dauid och sadhe/ Hwj åstu hijt nedher kommen: och hwj haffuer tu offuergiffuit the fåå fåren j öknene: Jagh kåner wel tina offuerdådugheet/och tins hiertas ondsko/ ty tu åst hijt nedh kommen til at see strijdhena. Dauid sadhe/ Hwadh haffuer iagh tå nu giordt: År thet migh icke befalt: Och wende sigh om til en annan och sadhe såsom han hadhe sagdt tilförenne. Tå swaradhe honom folcket såsom tilförenne.

Och tå the hörde the ord som Dauid sadhe/ förkunnadhe the thet Saul/ och han låt heimta honom/ Och Dauid sadhe til Saul/ Jngens mans hierta giffue sigh för then saken skul/ tin tienare skal gå bortt och strijdha medh then Philisteen. Saul sadhe til Dauid/ Tu kant icke gå bortt emoot thenna Philisteen och strijdha medh honom/ ty tu åst en yngling/ Och han år en strijdzman jfrå hans vngdom.

Men Dauid sadhe til Saul/ Tin tienare wachtadhe sins fadhers fåår/ och tå ther kom itt leyon och en biörn/och toogh bortt itt fåår aff hiorden/ tå folgde iagh effter/och slögh honom/ och toogh thet vthu hans munn/ och tå han reeste sigh vp emoot migh/ toogh iagh honom j skegget/ och slögh honom och drap honom/ så haffuer tin tienare slaghit bådhe leyon och biörn. Så må nu thenna oomskorne Philisteen wara såsom en thera/ ty han haffuer försmådhat leffuandes Gudz håår. Och Dauid sadhe/ HERREN som migh frelste jfrå leyonet och jfrå biörnen/ han frelsar migh ock jfrå thenna Philisteen.

Och Saul sadhe til Dauid/ Gack åstadh/ HERREN ware medh tigh/ Och Saul droogh sijn klådher vppå Dauid/ och satte honom en kopparhielm på hans hoffuudh/ och ladhe itt pantzer vppå honom/ och Dauid bandt sitt swerd offuer sijn klådher och begynte til at gå/ ty han hadhe icke försökt thet. Tå sadhe Dauid til Saul/ Jagh kan icke så gå/ ty iagh år thet icke waan/ Och han ladhe thet jfrå sigh/ och toogh sin staaff j sina hand/ och vthwalde fem slåta stenar vthu becken/ och ladhe them vthi heerdaskråppona som han hadhe och j secken/och tooghsliungona j sina hand/och gick fram emoot Philisteen/ Och Philisteen gick ock fram åt/ och nalkadhes in til Dauid/ och hans wapndraghare för honom.

Tå nu Philisteen sågh och skodhadhe Dauid/ förachtadhe han honom/ ty han war en yngling brwnachtigh och deghelig. Philisteen sadhe til Dauid/ År iagh tå en hund at tu kommer emoot migh medh keppar: Och ban-

nadhe Dauid widh sin Gudh/och sadhe til Dauid/Kom hijt til migh/Jagh skal giffua titt köt foghlom vnder himmelen/och diwrom på markenne. Dauid sadhe til Philisteen/Tu kommer til migh medh swerd spiwt och sköld/ Men iagh kömer til tigh j HERRANS zebaoth nampn Israels häärs Gudz/then tu försmådhat haffuer/Och HERREN skal j thenna dagh giffua tigh vthi mina hand / at iagh skal slå tigh / och tagha titt hoffuudh aff tigh/och giffua the Philisteers häärs kropp j thenne dagh foghlom vnder himmelen/och diwrom på markenne / at all land skola förnimma at Israel haffuer en Gudh / Och all thenna menigheten skal förnimma / at HERREN icke hielper genom swerd eller spiwt / ty strijdhen är HERRANS/och han skal giffua idher j wåra hender.

Psalm. 43.

Tå nu Philisteen reeste åstadh / gick och nalkadhes in moot Dauid/ skyndadhe sigh Dauid/ och lopp jfrå hären emoot Philisteen / Och Dauid toogh sina hand j skråppona/och fattadhe ther vth en steen / och slungadhe och råkadhe Philisteen j hans panno / så at stenen gick in j pannona/och han föll på iordena på sitt ansichte. Altså offuerwan Dauid Philisteen med slüngonne och stenenom / och slogh honom och drap honom. Och effter Dauid intet swerd hadhe j sinne hand / lopp han fram til Philisteen/och toogh hans swerd och drogh thet vthu skijdhonne och drap honom / och högg honom ther medh hoffuudhet aff.

Psalm. 78
Eccle. 47.

Tå the Philisteer sågho at theras starckeste war dödh/flydde the/ Och Israels mån och Juda reeste vp/ ropadhe och iaghadhe effter the Philisteer/in til tess man kommer j dalen / och alt in til Ekrons portar. Och the Philisteer föllo slagne på wäghenō til portanar/alt in til Gath och in til Ekron. Och Israels barn wende om aff thet iaghandet effter the Philisteer/ och skinnadhe theras låghre/Men Dauid toogh Philisteens hoffuudh / och förde thet til Jerusalem/Men hans wapn ladhe han j sina hyddo.

Men tå Saul sågh Dauid vthgå emoot Philisteen/ sadhe han til Abner sin häärhöffuitzman / Hwars son är then ynglingen? Abner sadhe / Så wist som tijn siäl leffuer Konung / Jagh weet thet icke. Konungen sadhe/ så frågha ther effter /hwars son then ynglingen är. Tå nu Dauid kom igen sedhan Philisteen slaghen war/toogh Abner honom / och hadhe honom in för Saul / Och han hadhe then Philisteens hoffuudh j sinne hand. Och Saul sadhe til honom / Hwars son åstu yngling? Dauid sadhe / Jagh är tins tienares Isaj then Bethlehemitens son.

XVIII. Capitel.

TA han hadhe vthtalat medh Saul / förbandt sigh Jonathans hierta medh Dauidz hierta/och Jonathan wardt kåär ått honom såsom sitt eghit hierta. Och Saul toogh honom j then daghen / och lät honom icke meer komma j sins fadhers hws. Och Jonathan och Dauid giorde itt förbund til hopa / ty han hadhe honom kåär såsom sitt eghit hierta/ Och Jonathan drogh aff sin kiortel som han hadhe vppå / och gaff honō Dauid / ther til sin mantel / sitt swerd / sin bogha / och sitt belte. Och Dauid gick vth tijt Saul sende honom / och skickadhe sigh wijsligha / Och Saul satte honom offuer krijgs folcket / och han war allo folckena och tesslikes Sauls tienarom tecker.

Infra 20
23.

Men thet begaff sigh tå han igen kommen war sedhan han hadhe slaghit Philisteen / at quinnonar aff alla Israels städher gingo emoot Konung Saul medh sång och harpor / medh trummor / medh glädhe/och medh gighor. Och quinnonar sungo til hwar andra och speladhe och sadhe/Saul haffuer

Eccle. 47.

haffuer slaghit tusende/men Dauid tiyo tusend. Tå förgrymmadhe sigh Saul stoorligha/ och thet talet behaghadhe honom ganska illa/och sadhe/ The haffua giffuit Dauid tiyo tusend/och migh tusende/Han warder wel än nu Konung? Och Saul sågh illa vppå Dauid jfrå then daghen och alt sedhan.

Här begynnas Sauls haat til Dauid.

På then andra daghen föll then onde anden aff Gudhi offuer Saul/ och han Propheteradhe hema j hwset/Men Dauid speladhe på strengenar medh sinne hand / såsom han dagligha pleghade / Och Saul hadhe itt spiwt j handenne/och sköt thet åstadh och tenckte/Jagh wil skiwta Dauid igenom j wäggena. Men Dauid gaff sigh vndan för honom j twå gångor/ Och Saul fruchtadhe för Dauid / ty HERREN war medh honom och war gången jfrå Saul. Så satte Saul honom jfrå sigh/och giorde honom til Höffuitzman offuer tusende mån / och han gick vth och in för folckena/ Och Dauid hadhe sigh förnumsteligha j alla sina gerningar / och HERREN war medh honom.

(propheteradhe) Thet är/han wardt rasande.

Tå nu Saul sågh at han war så ganska förnumstugh/ fruchtadhe han för honom/Men hela Israel och Juda hadhe Dauid kåär / ty han gick vth och in för them. Och Saul sadhe til Dauid/ Sij/ mijn äldsta dotter Merob wil iagh giffua tigh til hustru / war manligh / och föör HERRANS krijgh/Ty Saul tenckte/Mijn hand skal icke komma widh honom / vthan the Philisteers hand. Men Dauid swaradhe Saul/ Hoo är iagh? eller hwad är mitt leffuerne? och mins fadhers hwss slecht j Israel/at iagh skulle warda Konungens mågh?

Merob.

Tå nu tijdhen kom at Merob Sauls dotter skulle wordit giffuin Dauid/wardt hon giffuin Adriel then Meholathiten til hustru / Men Michal Sauls dotter hadhe Dauid kåär. Tå thet wardt sagdt Saul / sadhe han/ Thet är rett/ Jagh wil giffua honō henne at hon må komma honō på fall/ Och the Philisteers hender mågha komma offuer honom. Och han sadhe til Dauid/Tu skalt j dagh warda min mågh medh then andra. Och Saul bödh sina tienare/Taler medh Dauid hemligha och sägher/Sij/Konungen haffuer wilia til tigh/och alla hans tienare elska tigh / så bliff nu Konungens mågh.

Och Sauls tienare taladhe thenna orden för Dauidz öron/Men Dauid sadhe/Tycker idher thz wara een ringa ting at wara Konungēs mågh? Och iagh är en fattigh och ringa man. Och Sauls tienare gåffuo honom swar igen och sadhe/Sådana ord haffuer Dauid sagdt. Saul sadhe / Sägher så til Dauid/Konungen begärar ingen morghongåffuo/annan än hundradhe förhudhar aff the Philisteer/at man må hempnas på Konungens fiendar/ ty Saul foor effter at fella Dauid igenom the Philisteers hand. Tå sadhe hans tienare Dauid thenna orden / Och Dauid tyckte så gott wara at han måtte bliffua Konungens mågh.

Och tijdhen war än nu icke vthe / och Dauid stoodh vp och droogh åstadh medh sina mån/och slogh aff the Philisteer tw hundrat mån/ Och Dauid hadhe theras forhudhar / och fornögde Konungen medh talet / på thet han skulle warda Konungens mågh. Tå gaff Saul honom sina dotter Michal til hustru. Och Saul sågh och merckte at HERREN war medh honom / Och Michal Sauls dotter hadhe honom kåär. Tå fruchtadhe Saul än nu meer för Dauid / och wardt hans fiende j alla sina lijffzdaghar. Och tå the Philisteers Förstar drogho vth / handladhe Dauid förnumsteligare än alle Sauls tienare når the vthdrogho/ så at hans nampn wardt mykit achtat.

Michal Dauidz hustru.

XIX. Capitel.

MEn Saul taladhe medh sin son Jonathan och medh alla sina tienare/at the skulle slå Dauid j hiäl. Men Jonathan Sauls son hadhe stoor wilia til Dauid / och vnderwijste honom thet och sadhe / Min fadher Saul faar effter och wil dråpa tigh / Så förwara tigh nu til morghons / och bliff offuer een sidho och göm tigh / Men iagh wil gå vth medh min fadher / och wil stå bredhe widh min fadher på markenne ther tu äst / och tala om tigh medh min fadher / Och hwadh iagh seer thet wil iagh kungöra tigh.

Och Jonathan taladhe thet betsta om Dauid medh sinom fadher Saul/ och sadhe til honom/Konungen synde icke på sin tienare Dauid / ty han haffuer intet brutit tigh emoot/och hans gerningar äro tigh ganska nyttugha/och han haffuer satt sitt lijff j sina hand och slogh then Philisteen/och HERREN giorde een stoor salugheet helo Israel / thet haffuer tu seedt/ och gladt tigh ther aff / Hwj wilt tu tå synda på itt oskyllugt blodh / så at tu dråper Dauid vthan saak? Tå lydde Saul Jonathans röst / och swoor/ Så wist som HERREN leffuer/skal han icke döö. Tå kalladhe Jonathan Dauid/och sadhe honom all thenna orden / och hadhe honom in för Saul/ at han war för honom såsom tilförenne.

Så kom åter itt örligh/ och Dauid droogh vth och strijdde emoot the Philisteer / och slogh een stoor slachting så at the flydde för honom. Men then onde HERRANS ande kom offuer Saul / och han satt j sitt hws/ och hadhe itt spiwt j sinne hand / Så speladhe Dauid på strengena medh handenne/Men Saul foor effter at skiwta Dauid igenom medh spiwtet j wäggena/Men han week vndan jfrå Saul/och spiwtet foor in j wäggena/ Och Dauid flydde och vndslap j then nattenne.

Och Saul sende bodh j Dauidz hws/at the skulle tagha wara vppå honom/och om morghonen slå honom j hiäl. Men Michal Dauidz hustru vnderwijste thet honom/och sadhe/Om tu j natt icke vndsetter tina siäl/ så moste tu j morghon döö. Så lät Michal honom nedher genom itt fenster at han gick sina ferde/flydde och vndslap/Och Michal toogh itt belete och ladhe thet j sengena/och ladhe itt geetskin om thes hoffuudh/ och offuerteckte thet medh klädher. Tå sende Saul bodh at the skulle hemta Dauid / Men hon sadhe/Han är kranck. Tå sende Saul bodh til at besee Dauid / och sadhe/ Bärer honom hijt vp til migh medh sengenne/at han må dråpas. *Psalm. 59*

Tå nu bodhen komo / sij/tå lågh beletet j sengenne/och geetskin om thes hoffuudh. Tå sadhe Saul til Michal / Hwj haffuer tu bedraghit migh / och slept min fiende. at han skulle vndkomma? Michal sadhe / Han sadhe til migh/ Låt migh gå/eller iagh slåår tigh j hiäl/Och Dauid flydde och vndkom/och kom til Samuel j Ramath/och sadhe honom alt thet Saul honom giordt hadhe/ Och han gick bortt medh Samuel och bliffuo j Naioth.

Och thet wardt vnderwijst Saul/Sij / Dauid är j Naioth j Ramath. Tå sende Saul bodh at the skulle hemta Dauid / Och the sågho twå Chorar medh Propheter prophetera/ och Samuel war theras tilsiyare. Tå kom Gudz ande vppå Sauls bodh/så at the ock propheteradhe. Tå thet wardt Saul sagdt/sende han annor bodh / the propheteradhe ock. Så sende han tridie bodhen/the Propheteradhe ock.

Så gick han ock sielff til Ramath/Och tå han kom til then stora brunnen som är j Secu/fråghadhe han och sadhe/Hwar är Samuel och Dauid? Tå wardt honom sagdt/Sij/ j Naioth j Rama. Och han gick tijt til Naioth j Rama/och Gudz ande kom ock så offuer honom / Och han gick och propheteradhe til tess han kom til Naioth j Rama. Och han droogh ock så sijn klädher aff/och propheteradhe ock så för Samuel / och föll naken nedher then hela daghen och then hela nattena/Ther aff sägher man / Är ock Saul ibland Prophetar? *supra 10*

XX. Capitel.

OCh Dauid flydde jfrå Naioth j Rama/och kom och taladhe för Jonathan/Hwadh haffuer iagh giordt? Hwadh haffuer iagh mishandlat? Hwadh haffuer iagh syndat för tinom fadher at han ståår effter mitt lijff? Han sadhe til honom/Bortt thet/ tu skalt icke döö/sij / min fadher gör intet huarken stoort eller litet / thet han icke oppenbarar för mijn öron/Hwj skulle tå min fadher dölia thetta för migh? thet skal icke gå så til/ Tå swoor Dauid yterlighare och sadhe/ Tin fadher weet wel at iagh haffuer funnet nådhe för tijn ögon/therföre må han tenckia / Jonathan skal intet weta här aff/på thet han icke skal bedröffuas ther aff/Sannerligha så wist som HERREN leffuer / och så wist som tijn siäl leffuer/ thet är icke meer än itt stegh emellan migh och dödhen.

Jonathan sadhe til Dauid/Jagh wil göra tigh alt thet titt hierta begärar. Dauid sadhe til honom/Sij/j morghon är Nymånat at iagh skal sittia til boordz medh Konungen/så låt migh betemma at iagh gömer migh på markenne alt in til afftonen på tridie daghen/ Om tin fadher fråghar effter migh/så sägh / Dauid badh migh at han måtte löpa til sin stadh Bethlehem/För ty ther är itt årlighit offer allo slechtenne/Är thz så at han sägher/ Thet är gott/så ståår thet wel medh tinom tienare/Warder han ock wreedh/ så warder tu wel merkiandes at han haffuer ondt j sinnet / Så gör nu barmhertugheet medh tinom tienare/ ty tu haffuer medh migh tinom tienare giordt itt förbund j HERRANOM / Är ock näghor misgerning j migh/ så dråp tu migh / och låt migh icke komma in för tin fadher. Jonathan sadhe/ Bortt thet jfrå tigh/at iagh skulle merkia at min fadher hadhe j sinnet göra tigh ondt / och iagh icke skulle thet säya tigh.

Dauid sadhe / Hoo skal säya migh thet om tin fadher swarar tigh någhot hårdt? Jonathan sadhe til Dauid/Kom/låt oss gå vth på markena/ Och the gingo bådhe vth på markena / och Jonathan sadhe til Dauid.

HERRE Israels Gudh/Om iagh vthfråghar j morghon och offuermorghon/at thet ståår wel til medh Dauid/ och iagh icke sender til tigh/ och oppenbarar thet för tijn öron/så göre HERREN thet och thet medh Jonathan/Men om minom fadher teckes thet ondt är emoot tigh / så wil iagh ock oppenbara thet för tijn öron och sleppa tigh/at tu gåår tina ferde medh fridh/och HERREN ware medh tigh/såsom han medh minom fadher warit haffuer/Gör iagh thet icke / så gör tu inga HERRANS barmhertugheet medh migh/så lenge iagh leffuer / ey heller när iagh döör. Och när HERREN vthrotar Dauidz fiendar / hwar och en vthaff landet/så tagh icke tu tina barmhertugheet bortt jfrå mitt hws til ewigh tijdh. Altså giorde Jonathan itt förbund medh Dauidz hws och sadhe / HERREN kräffie thet vthaff Dauidz fiendars hender. *Itt förbund emellan Jonathan och Dauid.*

Och Jonathan sadhe yterlighare och swoor Dauid/ så kåår hadhe han honom/ty han hadhe honom så kåår/ som sina siäl. Och Jonathan sadhe til honom/J morghon är Nymånat/så warder wel fråghat effter tigh / ty man warder tigh saknandes ther tu plåghar sittia. På tridie daghen kom medh hast nedher och gack vthi någhot rwm ther tu kan göma tigh på söknedaghenom/och sett tigh widh then stenen Asel / så wil iagh skiwta tree pilar vth medh honom/såsom iagh skutte til itt måål/Och sij/ iagh wil senda drengen/Gack och tagh igen pilen/Om iagh sägher til drengen/sij/pilanar liggia hijt vth back tigh/tagh vp them/så kom/ ty thet är fridh / och är ingen fare/så wisseligha som HERREN leffuer. Men om iagh sägher til drengen/sij/pilanar liggia bortt bätter fram för tigh/så gack tina ferde/ ty

HERREN haffuer låtit tigh gå / Och hwadh tu och iagh medh hwar annan talat haffue/ HERREN ware emellan migh och tigh j ewigh tijdh.

Så gömde Dauid sigh j markenne / Och tå Nymånadhen kom / satte Konungen sigh til boordz til at åta. Tå nu Konungen hadhe satt sigh j sitt rwm/ såsom han tilförenne war waan vth medh wäggenne / stoodh Jonathan vp/ och Abner satte sigh widh Sauls sidho/ och man saknadhe Dauid j hans rwm. Och Saul taladhe then daghen intet / ty han tenckte / Honom är någhot widherkommet at han icke är reen. På then andra Nymånatz daghenom tå man saknadhe Dauid j hans rwm/ sadhe Saul til sin son Jonathan / Hwj är icke Jsaj son kommen til boordz / huarken j gåår eller j dagh:

Jonathan swaradhe Saul/ Han badh migh at han skulle gå til Bethlehem/ och sadhe/ Låt migh gå / för ty wår slecht skal offra j stadhenom / och min brodher haffuer sielff budhit migh / Haffuer iagh nu funnet nådh för tijn ögon/ så wil iagh tijt och see mina brödher / therföre är han icke kommen til Konungens boord. Tå wardt Saul wreedh på Jonathan och sadhe/ Tu skalk och bowe / Jagh weet wel at tu haffuer vthwaldt Jsaj son/ tigh och tinne slemma modher til skam / Ty så lenge Jsaj son leffuer på iordenne/ warder huarken tu eller titt rike beståndandes / Så sendt nu och låt hemta honom hijt til migh/ ty han moste döö.

Jonathan swaradhe sinom fadher Saul / och sadhe til honom / Hwj skal han döö: Hwadh haffuer han giordt: Tå skööt Saul spiwtet effter honom / at han måtte skutit honom igenom. Tå merckte Jonathan at aldeles war beslutit medh hans fadher / at han wille dråpa Dauid / Och stoodh vp jfrå bordet ganska wreedh / och åås på then samma andra Nymånatz daghenom intet brödh/ ty han wardt bedröffuat om Dauid/ effter hans fadher hadhe så beskemdt honom.

Om morghonen gick Jonathan vth j markena/ såsom han hadhe offuer eens warit medh Dauid / och en liten dreng medh honom / Och han sadhe til drengen/ Lööp och hemta migh pilanar vp igen som iagh skiwter. Tå drengen lopp/ skööt han en pijl offuer honom. Och tå drengen kom på thet rwmet tijt Jonathan hadhe skutit pilanar / ropadhe Jonathan effter honom och sadhe/ Pilen ligger bätter fram för tigh / och ropadhe än en tijdh effter honom / Skynda tigh full snart / statt icke stilla. Tå hemtadhe drengen Jonathan pilanar vp och baar them til sin herra/ Och drengen wiste intet hwadh på ferde war/ Allenest Jonathan och Dauid wiste thet.

Tå fick Jonathan sinom dreng sijn wapn / och sadhe til honom / Gack och båår in j stadhen. Tå drengen war ingången / stoodh Dauid vp aff rwmet på södhra sidhonne/ och föll på sitt ansichte til iordena / och tilbadh tree resor / och the kyste hwar annan och greto til hopa / ju Dauid alramest/ Och Jonathan sadhe til Dauid / Gack medh fridh / Hwadh wij bådhe sworit haffue j HERRANS nampn och sagdt / HERREN ware emellan migh och tigh / emellan mijn sädh och tijn sädh til ewigh tijdh. Och han stoodh vp och gick sin wägh/ Men Jonathan gick j stadhen igen.

XXI. Capitel.

Ahimelech. OCh Dauid kom til Nobe til Presten Ahimelech / och Ahimelech wardt håpen widh han gick emoot Dauid / och sadhe til honom / Hwj kommer tu så allena och ingen man medh tigh: Dauid sadhe til Presten Ahimelech. Konungen haffuer befalt migh itt ärende / och sadhe til migh / Låt ingen weta hwar effter iagh haffuer sendt tigh / och hwadh iagh haffuer

haffuer befalt tigh / så haffuer iagh sagdt mina tienare före ther och ther. Om tu nu haffuer någhot vnder tina hender fyra eller fem brödh / få migh thet j mina hand/ eller hwadh tu finner.

Presten swaradhe Dauid och sadhe/ Jagh haffuer ingen meenligh brödh vnder minne hand / vthan heligh brödh / om ellies tienarenar haffua hållit sigh jfrå quinnor. Dauid swaradhe Prestenom och sadhe til honom / Quinnonar haffua warit oss jfråstengda j tree daghar tå iagh foor åstadh / och tienarenas tygh woro heligh/ Men thenna wäghen är oheligh / men j dagh
Matt. 12. Luce 6. skal han helghat warda genom tyghen. Så gaff Presten honom aff thet helgha effter ther war intet annat brödh/ vthan skodhobrödhen / them man vptoogh för HERRANOM/ på thet man skulle leggia fram annor ferskt brödh för HERRAN / på then daghen tå han them borttoogh.

Psalm. 52. Men ther war en man inne besluten för HERRANOM/ vthaff Sauls tienare benemd Doeg en Edomeer / then mechtigeste ibland Sauls heerdar. Och Dauid sadhe til Ahimelech / Är icke här vnder tina hand itt spiwt eller swerd: Jagh haffuer icke taghit mitt swerd eller wapn medh migh/ för ty Konungens ärende war hastigt. Presten sadhe/ Then Philistens swerd Goliath then tu slogst j Ekdalen/ thz är här sweept vthi en mantel baak lijff kiortelen/ wilt tu thet/ så tagh thet / ty här är intet annat än thz/ Dauid sadhe/ Thes like är icke/ få migh thet hijt.

Och Dauid stoodh vp och flydde för Saul / och kom til Achis Konungen j Gath / Men Achis tienare sadhe til honom / Thenne är Dauid landzens Konung / om huilken the sungo j dantzen och sadhe/ Saul slogh tusende / men Dauid tiyo tusend. Och Dauid ladhe thenna orden på hiertat / och fruchtadhe sigh storligha för Achis Konungenom j Gath/ och han förwand-
Psalm. 34 56. ladhe sina åthäffuor för honom / och föll nedher j theras hender / och stötte sigh emoot dörenne j portenom / och hans spott flööt honom vth på skegget. Tå sadhe Achis til sina tienare/ Sij / j seen at mannen är vrsinnigh / Hwj haffue j hafft honom til migh: Haffuer iagh icke nogh vrsinnigha / at j skulle haffua thenna in til migh/ til at han skulle rasa för migh: Skulle han komma j mitt hws:

XXII. Capitel.

Psalm. 57 DAuid gick tådhan / och flydde bortt vthi then kulon Adullam. Tå hans brödher thet hörde och hela hans fadhers hws / komo the tijt nedh til honom/ Och til honom församladhe sigh allahanda mån som j nödh / j geld / och bedröffuat hierta woro / och han wardt theras Höffuitzman / så at när honom woro widh fyra hundradhe mån.

Och Dauid gick tådhan til Mizpe vthi the Moabiters land/ och sadhe til the Moabiters Konūg/ Låt min fadher och mijn modher gå vth och in med idher / til tess iagh fåår see hwadh Gudh wil göra medh migh/ och han låt them in för the Moabiters Konung / at the woro när honom så lenge som
Gad. Dauid war på borgenne. Men then Propheten Gad sadhe til Dauid / Bliff icke på borgenne / vthan gack bortt j Juda land / Så gick Dauid åstadh / och kom vthi then skoghen Hareth/ Och thet kom för Saul / at Dauid och the mån som när honom woro / woro seedde.

Som nu Saul boodde j Gibea j en Lund j Rama / hadhe han sitt spiwt j handēne / och alle hans tienare stodho bredhe widh honom. Tå sadhe Saul til sina tienare som stodho bredhe widh honō/ Hörer j. Jeminj barn/ Mon ock Jsaj son skola giffua idher allom åkrar och wijngårdar / och göra idher alla til öffuerstar offuer tusende och offuer hundradhe: at j alle haff

ne förbundet idher emoot migh/om ingen är som thz för mijn öron oppebarar/ effter min son haffuer ock giordt itt förbund medh Isaj son/Är ingen ibland idher hulkom thet gör ondt för mina skul / och oppenbarar thet för mijn öron/ ty min son haffuer vpweckt min tienare emoot migh/at han skal gå migh effter såsom för ögon är.

Så swaradhe Doeg then Edomeen som stoodh ibland Sauls tienare/ och sadhe / Jagh sågh Isaj son at han kom til Nobe til Ahimelech Ahitobs son/han fråghadhe om honom HERRAN / och gaff honom spijsning/och Goliaths then Philisteens swerd. Tå sende Konungen åstadh och lät kalla Presten Ahimelech Ahitobs son och hela hans fadhers hws/ Presternar som woro j Nobe/Och the komo alle til Konungen/Och Saul sadhe Hör tu Ahitobs son/Han sadhe/Här är iagh min herre/Och Saul sadhe til honom/Hwj haffuen j giordt itt förbund emoot migh/tu och Isaj son / så at tu haffuer giffuit honom brödh och swerd/och fråghat Gudh för honom/ på thet tu skulle vpweckia honom til at han skulle gå migh effter/såsom för öghon är: Psalm. 52.

Ahimelech swaradhe Konungenom och sadhe/ Och hoo är ibland alla tina tienare sådana som Dauid/troghen och Konungens mågh / och gåår j tinne lydhno/och är mykit aff hållen j titt hws: Haffuer iagh nu först j dagh begynt frågha Gudh för honom: thet ware longt jfrå migh/Konungen legge sin tienare icke sådant til j allo mins fadhers hwse/för ty tin tienare haffuer intet wetat aff alt thetta huarken litet eller stoort.

Men Konungen sadhe/Ahimelech tu moste dödhen döö / tu och hela tins fadhers hws/Och Konungen sadhe til sina draffwantar som när honom stodho/Wender idher och dräper HERRANS prester / för ty theras hand är ock medh Dauid. Och tå the wiste at han flydde / vnderwijste the migh thet icke/Men Konungens tienare wille icke komma theras hender widh HERRANS prester / och slå them. Tå sadhe Konungen til Doeg/Wendt tu tigh och slå Presternar/Doeg then Edomeen wende sigh/ och slogh Presternar/så at then daghen bliffuo dödhe fem och ottatiyo mån som drogho linnan lijffkiortel. Och Presternas stadh Nobe slogh han medh swerdz ägg/bådhe mån och quinnor/barn/och them som dijdde/fåå och åsnar och fåår.

Doeg dräper Presternar.

Men en Ahimelechs son Ahitobs sons/benemd AbJathar slap vndan/ och flydde bortt til Dauid/ och sadhe honom at Saul hadhe dräpit HERRANS Prester. Men Dauid sadhe til AbJathar/ Jagh wiste wel / then daghen tå then Edomeen Doeg ther war / at han skulle säya thet Saul/ Jagh är skyllugh för alla tins fadhers hwß siälar / Bliff när migh och fruchta tigh intet. Then som ståår effter mitt lijff/han skal ock stå effter titt lijff / och tu skalt medh migh bliffua förwarat.

AbJathar.

XXIII. Capitel.

Och Dauid wardt bodhat / Sij/ the Philisteer strijdha emoot Regila/och röffua ladhonar. Tå fråghadhe Dauid HERRAN och sadhe/Skal iagh gå bortt och slå tessa Philisteer: Och HERREN sadhe til Dauid/Gack åstadh/ tu skalt slå the Philisteer/och vndsettia Regila. Men the mån när Dauid sadhe til honom / Sij / wij haffue fruchtan här j Juda/ och wilie ån nu gå bort til Regila til the Philsteers håår: Tå fråghadhe åter Dauid HERRAN/ Och HERREN swaradhe honom och sadhe/ Vp/dragh nedh til Regila/ty iagh wil giffua the Philisteer j tina hender. Regila.

Så drogh Dauid medh sina mån til Regila / och strijdde emoot the

Philisteer/och dreeff thm theras bodscap bort/och slogh thm een stoor slachting aff / Altså vndsatte Dauid them j Regila/ty tå AbJathar Ahimelechs son flydde til Dauid til Regila / baar han lijffkiortelen tijt nedh medh sigh.

Tå wardt Saul sagdt/ at Dauid war kommen til Regila / och han sadhe/Gudh haffuer giffuit honom j mina hender/så at han är innelyckt/ och är kommen j en stadh/som är förwarat medh portar och bomar. Och Saul lät kalla alt folcket til strijdh/tijt nedher til Regila/ och skulle beleggia Dauid och hans mån. Tå Dauid förmerckte at Saul hadhe ondt j sinnet om honom/sadhe han til Presten AbJathar/Tagh hijt lijffkiortelen/och Dauid sadhe/HERRE Israels Gudh/tin tienare haffuer hördt at Saul haffuer j sinnet/at han skal komma til Regila til at förderffua stadhen för mina skul/ Mon borgharenar j Regila offuerantwarda migh j hans hender: och mon Saul komma hijt nedher såsom tin tienare hördt haffuer: thet lät tin tienare få weta HERRE Israels Gudh. Och HERREN sadhe / Han kommer hijt nedher/Dauid sadhe / Mon borgharenar j Regila offuerantwarda migh och mina mån i Sauls hender: HERREN sadhe/Ja.

Tå stoodh Dauid vp medh sina mån som woro widh sex hundrat och drogho vth aff Regila/och wandradhe huart the kunde. Tå nu Saul wardt sagdt/at Dauid war vthflydder aff Regila/ lät han sitt vthtogh beståå/ och Dauid bleff j öknen på borghenne / och bleff på berghet j then öknenne Siph / Men Saul sökte honom så lenge han leffde / men Gudh gaff honom icke j hans hender. Och Dauid sågh at Saul vthdraghen war at sökia effter hans lijff/Men Dauid bleff vthi then öknen Siph j hedhenne.

Tå stoodh Jonathan vp Sauls son/ och gick bortt til Dauid vth j hedhena / och styrckte hans hand j Gudhi / och sadhe til honom / Fruchta tigh intet/mins fadhers Sauls hand finner tigh intet / och tu warder Konung offuer Israel/så wil iagh wara tigh nämmest. Och thetta weet min fadher wel/Och the giorde bådhe itt förbund til hopa för HERRANOM/ Och Dauid bleff j hedhenne/men Jonathan droogh heem igen. Supra 18. 20. Infra 26.

Men the Siphiter foro vp til Saul j Gibea och sadhe / Är icke Dauid gömder när oss på borghenne j hedhenne på then hnatt Hachila / som ligger på höghra handenne widh öknen: Så kom nu nedher Konung effter alt tins hiertans begär/så wilie wij offuerantwarda honom j Konungens hender. Tå sadhe Saul / Welsignadhe ware j HERRANOM at j haffue förbarmat idher offuer migh. Så gåår nu bortt och warden thes än nu wissare/at j måghe få weta och see på hwadh rwm hans fötter warit haffua/Och hoo honom ther seedt haffuer/ty migh är sagdt at han är listigh/Beseer och bespeyer all rwm ther han gömer sigh / och kommer igen til migh/när j åren wisse wordne/så wil iagh fara medh idher/Är han j landena/så skal iagh sökia vp honom j all tusend j Juda. Psalm. 54

Tå stodho the vp/och gingo til Siph fram för Saul/Men Dauid och hans mån woro j then öknenne Maon/på then sletmarkenne på höghrosidhonne widh öknena. Tå nu Saul droogh tijt medh sina mån til at sökia/ wardt Dauid förwarat / och droogh nedh vthi een berghklippo j öknenne Maon. Tå Saul thet hörde / iaghadhe han effter Dauid j then öknenne Maon. Och Saul medh sina mån gick på eenne sidhon om berghet / och Dauid medh sina mån på then andra sidhon om berghet. Tå nu Dauid skyndade sigh at vndkomma för Saul/tå kringhwerffde Saul medh sina mån Dauid och hans mån/at the mätte få them fatt.

Men itt bodhscap kom til Saul och sadhe/ Skynda tigh och kom / för ty the Philisteer äre infallne j landet. Tå wende Saul om aff thet sökiandet effter Dauid/Och drogh bortt emoot the Philisteer/Ther aff kaller man thet rwmet Sela Mahelkoth. Och Dauid droogh medh tådhan/ och bleff på borghenne j EnGedj. (Sela Mahelkoth) Ballas skilliosteen.

Tå nu

XXIIII. Capitel.

TA nu Saul igen kom jfrå the Philisteer / wardt honom sagdt/Sij/ Dauid är j then öknenne EnGedj / Och Saul toogh try tusend vnga män vthu hela Jsrael/och droogh åstadh til at sökia Dauid med hans män på the Steengeters klippor / Och tå han kom til the fåra hyddor widh wåghen / war ther een kula/och Saul gick ther in til at beteckia sina fötter/Men Dauid och hans män såto inne j kulonne.

(beteckia) Så tuchtigh är then helghascrifft/at hon kallar thet/ beteckia fötternar/tå man på hemligh maak gåår.

Tå sadhe Dauidz män til honom/Sij/ thetta är then daghen om hulken HERREN tin Gudh tigh sagdt haffuer / Sij / iagh skal giffua tin fienda j tina hender/at tu gör medh honom såsom tigh teckes. Och Dauid stoodh vp/och skaar sakta bortt ena flijk aff Sauls kiortel / Men sedhan slogh honom hans hierta/ at hän hadhe skoret then Sauls flijk bortt / och sadhe til sina män/ Thet låte HERREN wara longt jfrå migh / at iagh thet göra skulle / och komma mina hand widh min herra HERRANS smorda/ty han är HERRANS smorde.Och Dauid stilte sina män medh ordom/och låt them icke offuerfalla Saul.

Tå Saul kom vp vthu kulonne och gick vth på wäghen/stoodh ock Dauid sedhan vp och gick vthu kulonne / och ropadhe effter Saul och sadhe/Min herre Konung/Saul sågh til baka effter sigh/Och Dauid böghde sitt ansichte nedh til iordena och tilbadh / och sadhe til Saul/Hwj hörer tu the menniskiors ord som såya/ Dauid söker effter titt argesta? Sij/j dagh see tijn ögon/at HERREN haffuer j thenna dagh giffuit tigh j mina hand j kulonne/och thet wardt sagdt at iagh skulle dräpit tigh / Men tigh wardt skonat/ty iagh sadhe/ Jagh wil icke komma mina hand widh min herra/ty han är HERRANS smorde/Min fadher / see doch flijken aff tin kiortel j minne hand/at iagh icke wille dräpa tigh / tå iagh bortskaar een flijk aff tin kiortel.Kenn och see at intet ondt är j minne hand/eller någhor offuerträdhelse/Jagh haffuer och intet syndat emoot tigh/och tu går effter mina siäl/at tu må tagha henne bortt / HERREN skal wara Domare emellan migh och tigh/och hempna migh på tigh/Men mijn hand skal icke wara offuer tigh/såsom man sägher aff itt gammalt ordspråk.Aff ogudhachtighom kommer odygd/men mijn hand skal icke wara offuer tigh.Huem förfölier tu Jsraels Konung? Hwem iaghar tu effter? En dödhan hund/ena loppo/HERREN ware Domare och döme emellan migh och tigh/och see ther til/och rette mijn saak vth/och friye migh jfrå tinne hand.

Som nu Dauid hadhe thenna orden vthtalat/sadhe Saul/ Ar thet icke tijn röst min son Dauid? Och Saul vphoff sina röst och greet / och sadhe til Dauid/Tu är rettferdighare än iagh/Tu haffuer bewijst migh gott / men iagh haffuer bewijst tigh ondt/Och tu haffuer j thenna dagh giffuit migh til kenna/huru tu haffuer giordt wel emoot migh / at HERREN hadhe beslutit migh j tina hender/och tu haffuer doch icke dräpit migh/Huru skulle någhor finna sin fienda/ och låta honom sedhan gå en godh wägh? HERREN wedhergelle tigh thz godha som tu j thēna dagh medh migh giordt haffuer.Nu sij/Jagh weet at tu warder Konung / och Jsraels Konungsrike ståår j tinne hand.Så swär migh nu widh HERRAN/at tu icke vthrotar mijn sädh effter migh/och icke vthskrapar mitt nampn vthu mins fadhers hws. Och Dauid swor Saul/ Och så droogh Saul heem/Men Dauid och hans män drogho vp på borghena.

Infra 26.

XXV. Capitel.

Infra 28.

OCh Samuel bleff dödh / Och hele Jsrael församladhe sigh/begreto honom / och begroffuo honom j hans hws j Rama.

Samuel döör.

Men Dauid stoodh vp / och droogh nedh j then öknena Paran/ Och en man war j Maon/och hans wåsende war j Carmel/ och then mannen war ganska mechtigh och hadhe try tusend fåår / och tusende geter. Och thet begaff sigh/at han klipte sijn fåår j Carmel/och han heet Nabal/ och hans hustru heet Abigail/och war een förnufftigh quinna / och deghelig vnder ansichtet/Men mannen war hård och arg j hans gerningar/och war en aff Caleb.

Nabal.

Tå nu Dauid fick höra j öknenne at Nabal klipte sijn fåår/sende han vth tiyo vnga män och sadhe til them/Gåår vp til Carmel / och tå j kömen til Nabal/så helser honom på mina wegna wenligha / och vnsker honom lycko/och sägher/Fridh ware medh tigh och medh titt hws / och medh alt thet tu haffuer/Jagh haffuer hördt at tu haffuer fåra klippare/sij/tina heerdar som tu haffuer/ haffua warit när oss/ Wij haffue aldrigh talat them illa til/ Och them haffuer intet fattas på talet så lenge the haffua warit j Carmel/Frågha tina drenger ther om/the skola såya tigh thet/ Så låt nu thessa vnga män finna nådh för tijn öghon/ty wij äre kompne på en godh dagh/Giff tina tienare och tinom son Dauid/hwadh tijn hand finner.

Tå the Dauidz vnga män komo tijt/och hadhe på Dauidz wegna talat all thenna orden medh Nabal/höllo the vp/ Men Nabal swaradhe Dauidz tienare och sadhe/Hoo är then Dauid? och hoo är then Jsaj son / thet äro nu monge the tienare som giffua sigh jfrå sina herrar/skulle iagh tagha mitt brödh/watn och kött som iagh för mina klippare slachtat haffuer/och giffua the folcke som iagh intet weet /hwadhan the äre?

Tå wende the Dauidz vnga män om igen på theras wägh/ och när the komo til Dauid sadhe the honom alt thetta. Tå sadhe Dauid til sina män/Hwar och en binde sitt swerd widh sigh/ Och hwar och en aff them bandt sitt swerd widh sigh/ Och Dauid bandt ock teslikes sitt swerd widh sigh/och drogho medh honom nedh widh fyrahundrat män / Men tw hundrat bliffuo quarr när theras tyygh.

Men en aff drengernar gaff Abigail Nabals hustru tilkenna och sadhe/Sij/Dauid haffuer sendt bodh vthu öknenne til at helsa wår herra/ och han snubbadhe them/Och the män haffua doch warit oss ganska nyttighe/ och intet talat oss illa til/och oss haffuer intet fattas på talet/så lenge wij haffue wistas när them/mädhan wij j markenne worom/ vthan the haffua warit wåra murar dagh och natt/så lenge wij wachtadhe fåren när them. Så merck nu och see hwadh tu göra wil / ty för wisso är itt ondt för handenne offuer wår herra/ och offuer hela hans hws / och han är en Belials man/hulkom ingen någhot såya dyrffues.

Tå hastadhe sigh Abigail och toogh tw hundrat brödh och twå låghlar wijn/och fem kokat fåår/och fem skeppor miöl/och hundrat stycke russin/och tw hundrat stycke fikon/och ladhe på åsnar/ och sadhe til sina drenger/Gåår för migh/Jagh wil komma effter/Och hon sadhe sinom man Nabal här intet aff. Och som hon reedh på åsnanom / och kom nedher j berghskygdena/sij/tå kom Dauid och hans män nedher draghandes emoot henne/så at hon mötte them.

Och Dauid hadhe sagdt/Jagh haffuer vmsuss förwarat alt thet thenne hadhe j öknenne/så at ther haffuer intet fattas aff alt thet han hadhe/och han betalar migh gott medh ondt/ Gudh göre thetta och än meer Dauidz fiendar/om iagh låter honom bliffua quarr in til j morghon liwst warder en som på wäggen pissar/vthaff alt thet han haffuer.

Abigaill.

Tå nu Abigail sågh Dauid / steegh hon hastigt aff åßnanom / och föll för Dauid på sitt ansichte / och tilbadh honom på iordenne / och föll til hans fötter / och sadhe / Ah min herre / mijn ware thenna misgerning / och låt tina tienarinno tala för tijn öron / och hö̊ör tina tienarinnos ord / Min herre settie icke sitt hierta emoot thenna Nabal then Belials mannen / ty han är en galen man såsom hans nampn är / och galenscap är medh honom / Men iagh tijn tienarinna haffuer icke seedt mins herras vnga mån som tu vthsende.

Men nu min herre / så wist som HERREN leffuer / och så wist som tijn siäl leffuer / HERREN haffuer förtaghit tigh at tu icke kom j blodh / och haffuer friyat tigh tina hand / Men nu ware tine fiendar såsom Nabal / och the som wilia minom herra ondt / Här är welsignelsen som tijn tienarinna minom herra fördt haffuer / giff henne the vnga mån som medh min herra wandra / Förlåt tinne tienarinno then offuerträdhelsen / ty HERREN skal göra minom herra itt trygdt hws / ty tu förer HERRANS krijgh / och intet ondt skal när tigh funnet warda j alla tina lijffzdaghar.

Och om någhor menniskia häffuer sigh vp til at förfölia tigh / och ståår effter tinne siäl / så skal mins herras siäl wara inbunden vthi the leffuandes knippe när HERRANOM tinom Gudh / Men tina fienders siäl skal warda bortslungat medh sliungo. När nu HERREN minom herra alt thetta godha görandes warder / som han tigh sagdt haffuer / och budhit tigh at tu skalt wara en Höffuitzman offuer Jsrael / så warder thetta icke görandes mins herras hierta någhon ångest eller nyck / at tu haffuer blodh vthguttit vthan orsaak och hempnat tigh sielffuan / så skal HERREN göra minom herra gott / och tu warder tenckiande på tina tienarinno.

Tå sadhe Dauid til Abigail / Loffuat ware HERREN Jsraels Gudh som tigh j dagh haffuer emoot migh sendt / och loffuat ware tina åthäffuor / och loffuat ware tu som j dagh haffuer förtaghit migh / at iagh icke är kommen j blodh / och hempnat migh medh egna hand. Sannerligha så wist som HERREN Jsraels Gudh leffuer / then migh förtaghit haffuer / at iagh icke giorde tigh ondt / hadhe tu icke snarligha kommet emoot migh / så hadhe Nabal in til morghon liwst warder / icke quarr bliffuit en som på weggena pissar. Altså toogh tå Dauid aff hennes hand thet hon honom fördt hadhe / och sadhe til henne / Faar medh fridh vp til titt hws / sij / iagh haffuer hördt tina röst / och teckeligha taghit tijn person.

Tå Abigail kom til Nabal / sij / tå hadhe han tilreedt ena måltijdh j sitt hws såsom een Konungs måltijdh / och hans hierta war gladt j honom / ty han war mykit drucken / men hon sadhe honom intet huarkẽ litet eller stoort in til morghonen liwst wardt. Tå dagher wardt / når wijnet war gångit aff Nabal / sadhe hans hustru honõ thetta / Tå wardt hans hierta dödt j honõ / så at han wardt såsom en steen. Och effter tiyo daghar slogh HERREN honom så at han bleff dödh. Tå Dauid hörde at Nabal war dödh / sadhe han / Loffuat ware HERREN som haffuer hempnat mijn försmådhelse på Nabal / Och haffuer förwarat sin tienare för thet ondt war / och HERREN haffuer Nabals ondsko wedhergullet in på hans hoffuudh.

Nabal döör.

Och Dauid sende bortt och låt tala medh Abigail / at han måtte tagha henne til hustru. Och tå Dauidz tienare komo til Abigail j Carmel / taladhe the til henne och sadhe / Dauid haffuer sendt oss til tigh / på thet han må få tigh til hustru. Hon stoodh vp och tilbadh på sitt ansichte til iordena / och sadhe / Sij / här är tijn tienarinna / at hon må tiena mins herras tienare / och twå theras fötter. Och Abigail hastadhe sigh och giorde redho / och reedh på en åßna / och fem tienistepighör som vnder henne woro / och folgde Dauidz bodhscap / och wardt hans hustru.

Abigail Ahinoam Dauidz hustrur.

Teslikes toogh Dauid Ahinoam aff Jesreel / och woro bådha hans hustrur / Men Saul gaff sina dotter Michal Dauidz hustru Phaltj Lais sone aff Gallim.

XXVI. Capitel.

Supra 23.

OCh the aff Siph komo til Saul j Gibeath / och sadhe / Är icke Dauid fördold på berghet Hakila in för öknenne? Tå stoodh Saul vp / och droogh nedh til then öknen Siph / och medh honom try tusend vnge mån aff Jsrael / på thz han skulle vpsökia Dauid j öknenne Siph / och låghradhe sigh på thet berghet Hakila / som ligger in för öknẽne widh wäghen / Men Dauid bleff j öknenne / Och tå han sågh at Saul kom effter honom j öknena / sende han speyare vth / och förfoor at Saul wisseligha kommen war.

Och Dauid stoodh vp och kom til thet rwmet ther Saul hölt sitt låghre / och han sågh rwmet ther Saul lågh medh sin håårhöffuitzman Abner Ner son / ty Saul lågh j wagnborghenne / och håårfolcket om kring honom. Tå swaradhe Dauid och sadhe til Ahimelech then Hetheen / och til Abisaj Zeru Ja son Joabs brodher / Hoo wil medh migh nedher til Saul j låghret? Abisaj sadhe / Jagh wil nedh medh tigh.

Så kom Dauid och Abisaj til folcket om nattena / och sij / Saul lågh och soff j wagnborghẽne / och hans spiwt stött j iordena widh hans hoffuudh / Men Abner och folcket lågh om kring honom. Tå sadhe Abisaj til Dauid / Gudh haffuer j thenna dagh beslutit tin fienda j tina hand / så wil iagh nu en gång medh spiwtena stinga honom igenom j iordena / så at han skal icke meer behöffua.

Men Dauid sadhe til Abisaj / Förderffua honom intet / ty hoo wil komma sina hand widh HERRANS smorda / och bliffua oskyldigh? Yterligare sadhe Dauid / Så wist som HERREN leffuer / Om HERREN icke slåår honom / eller hans tijdh kommer at han döör / eller han dragher j een strijdh och så bliffuer bortto / så låte HERREN thet wara longt jfrå migh / at iagh skal komma mina hand widh HERRANS smorda. Så tagh nu spiwtet widh hans hoffuudh / och watubegharen och låt oss gå / Så toogh Dauid spiwtet och watubegharen widh Sauls hoffuudh och gingo sina ferde / och ingen war som thet sågh eller merckte / eller waknadhe / vthan the soffuo alle / ty en tung sömpn war fallen på them aff HERRANOM.

Tå nu Dauid war kommen offuer / på hinsidhon / gick han vppå bergskullan longt jfrå / så at ther war stoort rwm emellan them / och ropadhe til folcket och til Abner Ner son / och sadhe / Hörer tu icke Abner? Och Abner swaradhe och sadhe / Hoo åstu at tu så ropar til Konungen? Och Dauid sadhe til Abner / Ärstu icke en man? Och hoo är tin like j Jsrael. Hwj haffuer tu tå icke bewarat tin herra Konungen / ty en aff folcket är ther ingången til at slå tin herra Konungen j hiäl / thz är icke redhelighit som tu giordt haffuer / Så wist som HERREN leffuer / jären dödzens barn / at j idhar herra HERRANS smorda icke bewarat haffuen / Nu see / här är Konungens spiwt och watubegharen / som stodho widh hans hoffuudh.

Tå kende Saul Dauidz röst / och sadhe / Är thet icke tijn röst min son Dauid? Dauid sadhe / Thet är mijn röst min herre Konung / Och sadhe yterlighare / Hwj förfölier min herre så sin tienare? Hwadh haffuer iagh giordt? och hwadh ondt är j minne hand? Så höre doch nu min herre Konungen sin tienares ord / Om HERREN vpreeter tigh emoot migh / så låte man itt spijsoffer luchta / Men om menniskiors barn göra thet / så ware the förbannadhe för HERRANOM / at the på thẽna dagh haffua fördriffuit migh / at iagh icke må bliffua j HERRANS arffuedeel / och såya / Gack bort och tiena andra Gudhar / Så förfalle nu icke mitt blodh på iordena för

HERRANS ansichte / ty Israels Konung är vthdraghen til at sökia ena loppo / såsom man iaghar itt rapphöns på berghen.

Och Saul sadhe / Jagh haffuer syndat / Kom igen min son Dauid / Jagh wil intet ondt meer göra tigh / therföre at mijn siäl haffuer j thenna dagh dyyr warit för tijn ögho / Sij / iagh haffuer giordt dårligha och ganska owijsligha. Dauid swaradhe och sadhe / Sij / här är Konungens spiwt / En aff the vnga män gånge hijt vp / och taghe thet / HERREN warder wel huariom och enom wedhergellandes effter hans rettferdigheet och troo / ty HERREN hadhe j dagh giffuit tigh j mina hand / Men iagh wille icke komma mina hand widh HERRANS smorda / Och såsom tijn siäl haffuer j thenna daghen för mijn ögon mykit achtat warit / så warde ock mijn siäl mykit achtat för HERRANS ögon / och hielpe migh vthu all bedröffuelse.

Saul sadhe til Dauid / Welsignat ware tu min son Dauid / tu skal görat / och gå åt igenom. Så gick Dauid sin wägh / och Saul wende om heem igen.

XXVII. Capitel.

SÅ tenckte Dauid j sitt hierta / Jagh faller doch en dagh Saul j hender / Thet är migh bättre at iagh rymer vndan in vthi the Philisteers land / på thet Saul må wenda igen at yterlighare sökia effter migh j alla Israels grenßor / så må iagh tå komma jfrå hans hender / Och stoodh vp / och gick åstadh medh the sex hundrat män som medh honom woro / til Achis Maochs son Konungen j Gath / Så bleff Dauid när Achis j Gath medh sina män / huar medh sitt hws / Dauid teslikes medh sina twå hustrur Ahinoam then Jesreelitiskon och Abigail Nabals hustru then Carmelitiskon. Tå Saul wardt sagdt at Dauid war flydd til Gath / sökte han intet mera effter honom.

Och Dauid sadhe til Achis / Haffuer iagh funnet nådh för tijn ögon / så låt giffua migh itt rwm vthi en aff städhernar på landena / at iagh må boo ther inne / Hwj skulle tin tienare boo vthi Konungs stadhenom när tigh? Tå gaff honom Achis på then daghen Ziklag / Ther aff är Ziklag Juda Konungars alt in til thenna dagh / Tijdhen som Dauid boodde vthi the Philisteers land / war fyra månadher.

supra 24.

Ziklag.

Och Dauid medh sina män droogh vp / och föll in vthi the Gessuriters och the Girsiters / och the Amalekiters land / ty thesse boodde j landena aff ålder / ther man kommer til Zur alt in til Egypti land / Och tå han slogh landet / låt han huarken man eller quinno leffua / Och toogh fäår / fää / åsnar / Camelar / och klädher / och wende om och kom til Achis. När nu Achis sadhe / Haffue j ock j dagh någhor stadz infallet? Tå sadhe Dauid / Södher vth j Juda / och södher vth til the Jerahmeeliter / och södher vth til the Keniter.

Men Dauid låt huarken man eller quinno leffuandes komma til Gath / och tenckte / The mågha säya på oss / och squalra. Så giorde Dauid / och thz war hans sidhwänia så lenge han boodde vthi the Philisteers land. Therföre troodde Achis Dauid och tenckte / Han haffuer giordt sigh illa luchtandes för sitt folck Israel / ty bliffuer han wel min tienare til ewigh tijdh.

XXVIII. Capitel.

Och thet

OCh thet begaff sigh på then tijdhen / at the Philisteer församladhe sin häär til at dragha vth j strijdh emoot Israel / Och Achis sadhe til Dauid / Tu skalt weta / at tu och tine män skolen dragha vth medh migh j hären / Dauid sadhe til Achis / Nu wel / tu skalt see hwadh tin tienare göra skal / Achis sadhe til Dauid / Therföre skal iagh settia tigh til mins hoffuudz wachtare j mina lijffzdaghar.

supra 25.

Så war nu Samuel döödh / och hela Israel hadhe begråtit honom / och begraffuet honom j hans stadh Rama. Så hadhe Saul borttdriffuit vthu landet spåmän och teknatydhare. Som nu the Philisteer församladhe sigh / och komo och läghradhe sigh j Sunem / församladhe ock Saul hela Israel / och läghradhe sigh j Gilboa. Tå Saul sågh the Philisteers häär / fruchtadhe han sigh / och hans hierta wardt mykit förfoffat / Och han frååghadhe HERRAN / och HERREN swaradhe honom intet / huarken j drömer eller genom Liws / eller genom Propheter.

(liws) Liws är thet som på prestensens beteskiöld war / Exodi 28.

Tå sadhe Saul til sina tienare / Söker migh ena quinno som en spådoms anda haffuer / at iagh må gå til henne och frågha henne. Hans tienare sadhe til honom / Sij / j Endor är een quinna som haffuer en spådoms anda / Och Saul vmskiffte sijn klädher och toogh annor vppå / och gick tijt / och twå män medh honom / och komo om nattena til quinnona / och sadhe / Kåra spå migh genom spådoms anda / och rees migh vp then iagh sägher tigh. Quinnan sadhe til honom / Sij / tu weest wel hwadh Saul giordt haffuer / huru han haffuer föröödt the spåmän och teknatydhare vthu landet / Hwj wiltu tå komma mijn siäl j nätet / at iagh skulle bliffua dödhat? Tå swoor Saul henne widh HERRAN och sadhe / Så wist som HERREN leffuer / skal thetta icke warda tigh reknat til misgerning. Tå sadhe quinnan / Hwem skal iagh vpresa tigh? Han sadhe / Rees migh Samuel vp.

Tå nu quinnan sågh Samuel / ropadhe hon höght och sadhe til Saul / Hwj haffuer tu bedraghit migh? tu är Saul / Och Konungen sadhe til henne / Fruchta tigh intet / Hwadh seer tu? Quinnan sadhe til Saul / Jagh seer Gudhar stigha vp aff iordenne / Han sadhe / Huru är han skapat? Hon sadhe / En gammal man kommer vp / och är klädd vthi en silkes kiortel. Så förnam Saul at thet war Samuel / och bögde sitt ansichte nedh på iordena / och tilbadh.

supra 24.

(Gudhar) Thet är domare / Exodi 22. Och silkes kiortelen är Prestakiortelen.

Och Samuel sadhe til Saul / Hwj haffuer tu giordt migh omak / at tu haffuer låtit migh vpresas? Saul sadhe / Jagh är j stora nödh / The Philisteer strijdha emoot migh / och Gudh är wiken jfrå migh / och swarar migh intet / huarken genom Prophetar eller genom drömer / therföre haffuer iagh låtit kalla tigh / at tu skalt vnderwisa migh hwadh iagh göra skal.

Samuel sadhe / Hwadh wilt tu frågha migh / effter HERREN är jfrå tigh wiken / och är tin owen worden? HERREN warder tigh görandes / såsom han genom migh talat haffuer / och skal rijffua riket vthu tinne hand / och giffua thet Dauid tinom nästa / therföre at tu HERRANS röst icke lydt haffuer / icke heller fulfölgdt hans wredhes grymheet emoot Amalek. Therföre haffuer nu HERREN thetta giordt tigh / ther til skal HERREN ock giffua Israel medh tigh vthi the Philisteers hender / J morghon skalt tu och tine söner wara när migh / Och HERREN skal giffua Israels häär vthi the Philisteers hender.

supra 15.

Tå föll Saul hasteligha til iordena / ty han kunde icke stå / och wardt swårligha förfärat för Samuels ord / så at ingen macht war meer j honom / ty han intet brödh åtit hadhe j then hela daghen och then hela nattenne. Och quinnan gick in til Saul / och sågh at han war mykit förfärat / och sadhe til honom / Sij / tijn tienarinna haffuer lydt tinne röst / och iagh haffuer satt mina siäl j mina hand / så at iagh lydde tijn ord som tu taladhe til migh /

Ji ij Så höör

Så hŏŏr ock nu tu tina tienarinnos rőst / Jagh wil settia főr tigh en beta brődh / at tu åter / och kommer til macht igen / och gåår tina ferde. Han nekadhe och sadhe / Jagh wil intet åta. Tå nődhgadhe honom hans tienare och quinnan / så at han lydde theras rőst.

Och han stoodh vp aff iordenne / och satte sigh på sengena / Och quinnan hadhe en gőddan kalff j hwset / Tå hastadhe hon sigh / och slachtadhe honom / och toogh miől och blandadhe / och bakadhe thet osyrat / och baar fram főr Saul och főr hans tienare / Och tå the hadhe åtit / stodho the vp och gingo alla then nattena.

XXIX. Capitel.

MEn the Philisteer samladhe alla sina hårar j Aphek / och Israel låghradhe sigh j Ain j Jesreel / Och the Philisteers Főrstar gingo medh hundrat och medh tusend / Men Dauid gick efftersť medh sina mån når Achis. Tå sadhe the Pilisters Főrstar / Hwadh skola thenne Ebreer? Achis sadhe til them / År icke thet Dauid Sauls tienare Israels Konungs? then nu når migh warit haffuer åår och dagh / och iagh haffuer intet funnet medh honom jfrå then tijdhen han főll in til migh.

Men the Philisteers Főrstar wordo wredhe på honom / och sadhe til honom / Låt then mannen wenda om och bliffua j sitt rwm ther tu haffuer satt honom / at han icke dragher nedher medh oss j strijdhena / och warder wår fiende j strijdhenne / ty j hwadh kunde han båtter blidhka sin herra / ån medh thenna månnernas hoffuudh? År icke han then Dauid om hwilken the sungo j dantzen / Saul slogh tusende / Men Dauid slogh tiyo tusend?

Tå kalladhe Achis Dauid och sadhe til honom / Så wist som HERREN leffuer / Jagh håller tigh főr en redheligh man / Och tin vthgång och ingång medh migh j hårenom behaghar migh wel / och haffuer intet argt spoordt aff tigh jfrå thẽ tijdhen tu kom til migh in til nu / Men tu behaghar icke Főrstomen. Så wendt nu om / och gack medh fridh på thet tu icke skal főrtőrna the Philisteers Főrstar / Dauid sadhe / Hwadh haffuer iagh giordt / och hwad haffuer tu spoordt aff tin tienare jfrå then tijdh iagh haffuer warit når tigh / in til nu / at iagh icke skal komma och strijdha emoot mins herras Konungens fiendar?

Achis swaradhe och sadhe til Dauid / Jagh weet wel at tu år tåck főr mijn őghon såsom en Gudz ångel / Men the Philisteers Főrstar haffua sagdt / Låt honom icke dragha vp medh oss j strijdhena / Så war nu j morghon bittijdha vppe / och tins herras tienare som medh tigh kompne åro / Och når j åren j morghon bittijdha vpståndne och liwst år / så gåår idhar wågh. Så war tå Dauid och hans mån bittijdha vppe / at the skulle om morghonen ferdas / och komma vthi the Philisteers land igen / Men the Philisteer drogho vp til Jesreel.

XXX. Capitel.

ziklag vpbrend.

TA nu Dauid på tridie daghẽ kom til ziklag medh sina mån / woro the Amalekiter ther infallne sődher vth / och til ziklag / och hadhe slaghet ziklag / och vpbrendt medh eeld / och hadhe bortfőrdt quinnonar tådhan bådhe små och stora / Men the hadhe ingen slaghit j hiål / vthan driffuit them bort / och woro sin wågh. Tå nu Dauid medh sina mån kom til stadhen / och

såg at han war vpbrend medh eeld / och theras hustrur / sőner och dőttrar fångne / hooff Dauid och folcket som medh honom war / theras rőst vp / och greto til tess the icke meer gråta kunde / ty Dauidz twå hustrur woro ock fångna / Ahinoam then Jesreelitiskan / och Abigail Nabals hustru then Carmelitens / Och Dauid war storligha bedrőffuat / ty folcket wille stena honom / ty hela folckens siål war bedrőffuat / huar och en offuer sina sőner och dőttrar.

Men Dauid stercktе sigh j HERRANOM sinom Gudh / och sadhe til Preste AbJathar Ahimelechs son / Båår migh fram lijffkiortelẽ / Och tå AbJathar hadhe burit fram lijff kiortelen / fråghadhe Dauid HERRAN och sadhe / Skal iagh iagha effter krijgsfolcket / och skal iagh få them fatt? Han sadhe / Jagha effter them / tu skalt få them fatt / och vndsettia roffuet. Så droogh Dauid åstadh och the sex hundrat mån som når honom woro. Och tå the komo til then becken Besor / bliffuo någhre ståndande / Men Dauid och fyra hundrat mån iaghadhe effter / Och the tw hundradhe mån som ståndandes bliffuo / hadhe főrsumat sigh fara offuer becken Besor. Och the funno en Egyptisk man på markẽne / then főrde the til Dauid / och gåffuo honom brődh at han åât / och gåffuo honõ watn dricka / och gåffuo honom itt stycke fikon / och tw stycke russin / Och tå han åtit hadhe / kom hans ande åter til honom / ty han hadhe j tree daghar och tree nåtter intet brődh åtit / och intet watn druckit.

Dauid sadhe til honom / Hwem hőrer tu til? och hwadhan åstu? Han sadhe / Jagh år en Egyptisk dreng en Amalekiters tienare / och min herre haffuer offuergiffuit migh / ty iagh wardt kranck főr tre daghar sedhan / Wij worom hår infalne sődher på Cretj och vppå Juda / och sődher på Caleb / och haffue brendt vp ziklag medh eeld.

Dauid sadhe til honom / Wiltu főra migh nedh til thet krijgsfolcket? Han sadhe / Swår migh widh Gudh / at tu icke slåår migh j hiål / eller antwardar migh j mins herras hand / så wil iagh főra tigh nedh til thet krijgsfolcket / Och han főrde them nedh / Och the hadhe főrstrőődt sigh offuer hela iordena / åto och drucko och frőghdadhe sigh / főr thet stora bytet skul / som the taghit hadhe vthu the Philisteers land och vthu Juda land.

Och Dauid slogh them jfrå morghonen alt in til afftonen emoot then andra daghen / så at ingen aff them vndslap / főr vthan fyrahundradhe ynglingar / the satte sigh vppå Cameler och flydde. Så vndsatte tå Dauid alt thet the Amalekiter taghit hadhe / och sina twå hustrur / och fattadhes ingen huarken liten eller stoor / huarken sőner eller dőttrar / eller aff roffuet / eller hwadh som helst the taghit hadhe / Dauid hempte thet alt igen. Och Dauid toogh fåår och fåå / och dreff booscapen főr sigh / och the sadhe / Thetta år Dauidz rooff.

Och tå Dauid kom til the tw hundrat mån som sigh főrsumat hadhe efterfőlia Dauid / och woro bliffne widh becken Besor / gingo the vth emoot Dauid och folcket som medh honom war / Och Dauid gick til folcket och helsadhe them wenligha. Tå swaradhe the som onde och Belials mån woro ibland them som medh Dauid dragne woro / och sadhe / Effter the icke foro medh oss / skal man intet giffua them aff roffuet som wij vndsatt haffue / vthan huar och en taghe sina hustru och sijn barn / och gånge sin wågh.

Tå sadhe Dauid / J skole icke så gőra mine brődher medh thet som HERREN oss giffuit haffuer / och haffuer főrwarat oss / och giffuit thet krijgsfolcket j wåra hender som emoot oss kompne woro / Hoo skulle hőra idher ther vthinnan? Sådana som theras deel år som woro nedh dragne j strijdhena / sådana skal ock theras deel wara som når tyghen bliffuit haffua / och skal lika bytt warda. Thetta år ock så ifrå then tijdhen och alt sedhan wordet főr en sedh och rett j Israel in til thenna dagh. Numer. 31.

Och tå Dauid kom til Ziklag/sende han aff roffuet til the åldsta j Juda sina nästa/och sadhe/Sij/ther haffue j welsignelsen aff HERRANS fiendars rooff/nemligh/them j BethEl/them j Ramoth södher vth/them j Jathir/them j Aroer/them j Siphamoth/them j Esthemoa/them j Rachal/them j the Jerahmeliters städher/them j the Keniters städher/ them j Harma/them j BorAsan/them j Atach/them j Hebron/och alle städz ther Dauid wandrat hadhe medh sina män.

XXXI. Capitel.

SA strijdde nu the Philisteer emoot Jsrael / och Jsraels män flydde för the Philisteer / och föllo slagne på thet berghet Gilboa / Och the Philisteer föllo hardt in på Saul och hans söner/och slogho Jonathan och Abinadab/och Malkisua Sauls söner / Och strijdhen wardt hard emoot Saul / och skyttonar drabbadhe på honom medh boghanar/och han wardt illa såår aff skyttonar. 1. Paral.

Saul och hans tree söner slagne.

Tå sadhe Saul til sin wapndraghare / Dragh titt swerd vth och sting migh igenom ther medh/ at thenne oomskorne icke komma och stinga migh igenom/och driffua gabberij medh migh/ Men hans wapndraghare wille icke/ty han fruchtadhe sigh storligha. Så toogh Saul swerdet och föll ther vppå. Tå nu hans wapndraghare sågh at Saul war dödh/ föll han ock på sitt swerd och bleff dödh medh honom. Så bleff Saul dödh och tree hans söner/och hans wapndraghare/och alle hans män til hopa på then daghen.

Tå nu the Jsraels män som woro på hinsidhon widh dalen/och på hinsidhon Jordan/sågho at Jsraels män woro flydde/ och at Saul och hans söner woro dödhe / offuergåffuo the städhernar och flydde sammaledhes/ Så komo the Philisteer och boodde ther vthi.

Then andra daghen komo the Philisteer til at affklädha the slagna/och funno Saul och hans tree söner liggiandes på berghet Gilboa / och huggo honom hans hoffuudh aff /och drogho aff honom hans wapn / och sende j the Philisteers land alt om kring /til at förkunna thet j theras gudhars hwsom/ och ibland folcket/och ladhe hans harnesk j Astharoths hws / Men hans krop hengde the vp på muren j Bethsan

Tå the j Jabes och Gilead hörde hwadh the Philisteer hadhe giordt Saul/reeste vp alle the som strijdhdogse män woro/och gingo then hela nattena/och togho Sauls och hans söners kroppar nedh aff muren j Bethsan/och förde them til Jabes/och brende them ther vp/och togho theras been / och begroffuo them vnder trädh j Jabes / och fastadhe j siw daghar. 2. Reg.

Enden på Första Samuels Book.

Then Andra Boken Samuels.

Första Capitel.

EFter Sauls dödh / tå Dauid igenkommen war jfrå the Amalekiters slachting / och hadhe bliffuit twå daghar j Ziklag / Sij / på tridie daghen kom en man jfrå Sauls häår medh sönderriffuin klädher/och iord på hans hoffuudh / Och som han kom til Dauid / föll han nedh på iordena och tilbadh / Men Dauid sadhe til honom / Hwadhan kommer tu? Han sadhe til honom / Jfrå Jsraels häår haffuer iagh flydt. Dauid sadhe til honom / Sägh migh huru tilgångit är / Han sadhe/ Folcket är flydt aff strijdhene / Och mykit folck är fallet/ ther til är ock Saul dödh och hans son Jonathan.

Dauid sadhe til then ynglingen som thetta bodhadhe / Huar aff weest tu/at Saul och hans son Jonathan åro dödhe? Ynglingen som thetta bodhadhe / sadhe / Jagh kom oförwarandes vp på Gilboa bergh / Och sij / Saul bögde sigh nedher på sitt spiwt / och wagnar och resenärar iaghadhe effter honom / Och han wēde sigh om och fick see migh / och kalladhe migh / och iagh sadhe / Här är iagh / Och han taladhe til migh / Hoo åstu? Jagh sadhe til honom / Jagh är en Amalekit / Och han sadhe til migh / Kom hijt til migh och dräp migh / ty ångest haffuer begripit migh / ty mitt lijff är än nu alt heelt j migh / Så gick iagh til honom och drap honom / För ty iagh wiste wel at han icke skulle kunna leffua effter hans fall / Och iagh toogh Cronona aff hans hoffuudh / och armsmidhet aff hans arm / och haffuer burit thet hijt til tigh min herra.

Tå fattadhe Dauid sijn klädher och reeff them sönder/och alle the män som när honom woro/och jemradhe sigh / och greto / och fastadhe alt in til afftonen offuer Saul och Jonathan hans son / och offuer HERRANS folck / och offuer Jsraels hws / at the genom swerd falne woro.

Och Dauid sadhe til ynglingen som honom thet bodhat hadhe / Huadhan åstu? Han sadhe/ Jagh är en fremlings en Amalekiters son / Dauid sadhe til honom / Hwj haffuer tu icke fruchtat tigh komma tina hand widh HERRANS smorda til at dräpa honom? Och Dauid sadhe til en aff sina vnga män / Fram och slå honom / Och han slogh honom at han bleff dödh. Tå sadhe Dauid til honom / Titt blodh ware offuer titt hoffuudh / ty tin munn haffuer talat emoot tigh sielff och sagdt / Jagh haffuer dräpit HERRANS smorda.

OCh Dauid klaghadhe thenna klaghan offuer Saul och Jonathan hans son / Och befalte at man skulle lära Juda barn boghan / sij / thet är scriffuit vthi the redhelighas book.

The ädhleste j Jsrael åro slagne på tijn bergh / huru åro the Hieltar falne?

Bebodher thet icke j Gath / förkunner thet icke på gatomen j Asklon / på thet at the Philisteers döttrar sigh icke fröghda skola / at the oomskornas döttrar icke glädhias skola.

J Gilboa bergh komme på idher huarken dagg eller regn / icke heller ware åkrar ther håffoffuer aff kommer / för ty ther är the hieltars sköld affslaghen / Sauls sköld lika som han icke hadhe warit smord medh olio.

Jonathans boghe feladhe icke / och Sauls swerd kom aldrigh fåfengt igen jfrå the slagnas blodh / och jfrå the Hieltars fettma.

Saul och Jonathan liuff lighe och tecke mådhan the leffde / åro ock så icke åtskilde j dödhen / raskare än örnar / och starkare än Leyon.

J Jsraels döttrar gråter offuer Saul / then idher klådde medh rosenferghο j kråseligheet / Och prydde idher medh gyllene klenodier på idhor klådher.

Huru åro the Hieltar så falne j strijdhenne: Jonathan är slaghen på tina höghar.

Jagh sörgher om tigh min brodher Jonathan / tu haffuer warit migh mykit kåår / tin kerlech war migh nårmare än quinno kerlech.

Huru åro the Hieltar falne / och wapnen bortto bliffuen:

Annat Capitel.

SEdhan thetta skeedt war / fråghadhe Dauid HERRAN och sadhe / Skal iagh dragha vp vthi någhon aff Juda städher: Och HERREN sadhe til honom / Dragh tijt vp / Dauid sadhe / Hwart: Han sadhe / Til Hebron. Så droogh tå Dauid tijt medh sina twå hustrur / Ahinoam then Jesreelitiskon / och Abigail Nabals then Carmelitens hustru. Ther til hadhe han ock the mån vp medh sigh som når honom woro / hwar och en medh sitt hws / och boodde j Hebrons städher / Och the mån aff Juda komo och smorde ther Dauid til Konung offuer Juda hws.

Dauid Konung offuer Juda.

Och tå Dauid wardt bodhat / at the aff Jabes j Gilead hadhe begraffuet Saul / sende han bodh til them / och låt såya them / Welsignadhe ware j HERRANOM / at j thenna barmhertugheet haffuen giordt på idhar herra Saul / och begraffuet honom / Så göre nu HERREN medh idher barmhertugheet och troheet / Och iagh skal ock teslikes göra idher gott / at j thetta giorden. Så ware nu idhra hender trösta / och ståår faste / Effter idhar herre Saul år dödh / så haffuer nu Juda hws smordt migh til Konung offuer sigh.

1. Reg. 31.

Men Abner Ner son / som Sauls håårhöffuitzman war / toogh Jsboseth Sauls son / och förde honom genom håren / och giorde honom til Konung offuer Gilead / Assurj / Jesreel / Ephraim / Ben Jamin och offuer hela Jsrael / Och Jsboseth Sauls son war fyratiyo åår gammal / tå han bleff Konung offuer Jsrael / och regeradhe j tw åår / Men Juda hws hölt medh Dauid / Och then tijdhen som Dauid war Konung j Hebron offuer Juda hws war siw åår och sex månadher.

Jsboseth Konung offuer Jsrael 2. åår.

Och Abner Ner son droogh vth medh Jsbosetz Sauls sons tienare vthu håren til Gibeon / och Joab Zeru Ja son droogh vth medh Dauidz tienare / och mötte hwar annan widh dammen j Gibeon / och ladhe sigh / thesse på thenna sidhon widh dammen / och the andre på then andra sidhonne. Och Abner sadhe til Joab / Låt the vnga mån stå vp och spela för oss / Joab sadhe / Thet må wel wara. Så stodho the vp och gingo fram tolff j talet vthaff Ben Jamin på Jsbosetz Sauls sons sidho / Och tolff aff Dauidz tienare / och hwar thera toogh then andra widh halsen / och stötte honom swerdet j hans sidho / och föllo then ene medh then andra / ther aff thet rwmet kallas Helkath Hazurim / huilket j Gibeon år / och begyntes een ganska hård

Abner och Joab mötas.

(Helkath Hazurim) Vthtydhes the Hieltas åker.

hård strijdh på then daghen / Men Abner och the mån aff Jsrael wordo slagne för Dauidz tienare.

Och tree Zeru Ja söner woro ther / Joab / Abisaj och Asahel / Men Asahel war snar til fötter såsom een råå på markenne / Han iaghadhe effter Abner / och week icke / huarken på then höghra sidhon eller then wenstro jfrå Abner. Tå wende Abner sigh om och sadhe / Ästu Asahel: Han sadhe / Ja. Abner sadhe til honom / Giff tigh jfrå migh / antingen på höghro sidhon eller then wenstro / och tagh tigh före någhon aff the vnga karla / och tagh honom harnesket aff / Men Asahel wille icke wika jfrå honom. Tå sadhe Abner yterlighare til Asahel / Giff tigh jfrå migh / Hwj wilt tu at iagh skal slå tigh til markena: och huru skulle iagh thora håffua mitt ansichte vp för tinom brodher Joab: Men han wille ingalunda wika.

Infra 3.

Tå stack Abner honom baak om sigh medh itt spiwt j hans bwck / så at spiwtet gick baak vth / och han föll och bleff ther dödh för honom / Och huilken som kom til thet rwmet ther Asahel lågh dödh / han stoodh ther stilla / Men Joab och Abisaj iaghadhe effter Abner in til solen gick nedh / Och tå the komo på thet berghet Amma som ligger för Giah på then wåghen til Gibeons ökn / församladhe sigh Ben Jamins barn baak för Abner / och wordo til en hoop / och gingo öffuerst på en högh.

Abner stack Asahel j hiål.

Och Abner ropadhe til Joab och sadhe / Skal tå swerdet fråta vthan enda: weest tu icke at thet wil på sijdhstonne skarpt warda: Huru lenge wilt tu icke såya folckena at the låta aff förfölia sina brödher: Joab sadhe / Så sant som Gudh leffuer / Hadhe tu bittijdha j dagh sagdt thetta til migh / folcket hadhe wel aff latit at förfölia huar och en sin brodher. Och Joab blåste j basunen / och alt folcket bleff stilla ståndandes / och iaghadhe intet meer effter Jsrael / och strijdde ey heller meer. Men Abner och hans mån gingo then hela nattena offuer slåttmarkena / och drogho offuer Jordan / och wandradhe genom hela Bithron / och komo j låghret.

Men Joab wende sigh jfrå Abner / och församladhe hela folcket / Och ther saknadhes aff Dauidz tienare nitton mån och Asahel / Och Dauidz tienare hadhe slaghit aff Ben Jamin och Abners mån / så at try hundrat och sextiyo mån woro dödhe bleffne / Och the togho Asahel vp / och begroffuo honom j hans fadhers graff j Bethlehem / och Joab medh sina mån gingo then hela nattena / och komo j morghonlysningenne til Hebron.

Tridie Capitel.

OCh thet war itt longt örligh emellan Sauls hws och Dauidz hws / Men Dauid gick och förkoffradhes / och Sauls hws gick tilbaka och förminskadhes.

Och Dauid wordo födde barn j Hebron / Hans förstfödde son Amnon vthaff Ahinoam then Jesreelitiskon / then andre Chileab vthaff Abigail Nabals hustru then Carmelites / then tridie Absalom Maacha son Thalmaj dotters Konungens j Gesur / then fierde Adonia Hagith son / then femte Saphat Ja Abital son / then siette Jethream vthaff Egla Dauidz hustru / Thesse åro födde Dauid j Hebron.

1. Para. 3.

Dauidz barn.

Som nu örligh war emellan Sauls hws och Dauidz hws / förstercktе Abner Sauls hws / och Saul hadhe ena frillo benemd Rizpa Aia dotter / och Jsboseth sadhe til Abner / Hwj soffuer tu når mins fadhers frillo: Tå wardt Abner ganska wreedh aff thenna Jsboseths ord / och sadhe / Är iagh tå itt hunda hoffuud (iagh som emoot Juda) gör barmhertigheet på tins fadhers Sauls hws / och på hans brödher och wener: Och haffuer icke giffuit tigh j Dauidz hender / Och tu reknar migh j dagh een ogerning til för een quinno skull:

Rizpa.

skal: Gudh göre medh Abner thet och thet/om iagh icke gör såsom HERREN Dauid sworet haffuer / at riket skal taghas jfrå Sauls hws / Och Dauidz stool skal vpsetter warda offuer Jsrael och Juda / jfrå Dan alt in til BerSeba/Och han kunde icke meer swara honom itt ord/ty han fruchtadhe honom.

Och Abner sende bodh för sigh til Dauid/ och låt säya honom / Hwem hörer landet til: och sadhe / Gör titt förbund medh migh / sij / mijn hand skal wara medh tigh/så at iagh wil wenda til tigh hela Jsrael / Han sadhe/ Ja wel/Jagh wil göra förbund medh tigh / Men itt bedher iagh aff tigh/ at tu icke seer mitt ansichte/förra än tu förer til migh Michal Sauls dotter/ når tu kommer til at see mitt ansichte.

Michal. 1. Reg. 18.

Sende ock Dauid bodh til Js boseth Sauls son och låt säya honom/ Få migh mina hustru Michal then iagh migh fest haffuer medh hundradhe Philisteers förhudhar. Js boseth sende åstadh och låt tagha henne jfrå sinom man Paltiel Lais son / Och hennes man gick medh henne / och greet effter henne alt in til Bahurim. Tå sadhe Abner til honom / Wendt om och gack tina ferde/Och han wende om igen.

Och Abner hadhe itt taal medh the åldsta j Jsrael och sadhe / J haffue lenge tilförenne åstundat Dauid/at han måtte wara Konung offuer idher/ så görer ock så nu/ För ty HERREN haffuer sagdt om Dauid/ Jagh skal frelsa mitt folck Jsrael genom min tienares Dauidz hand vthu the Philisters hand/och vthu alla theras fiendars hand. Taladhe ock Abner för BenJamins öron/ Och gick teslikes bortt til at tala för Dauidz öron j Hebron alt thet Jsrael/och hela BenJamins hws teckțes.

Tå nu Abner kom til Dauid j Hebron / och tiwghu mån medh honom/ giorde Dauid them itt gestabodh/Och Abner sadhe til Dauid / Jagh wil stå vp/och gå bortt til at församla hela Jsrael til min herra Konungen / och at the skola göra itt förbund medh tigh på thet tu må wara en Konung såsom tijn siål thet begårar. Så låt tå Dauid Abner gå j frå sigh medh fridh.

Och sij/Dauidz tienare och Joab komo jfrå krijgsfolcket/ och hadhe itt stoort rooff medh sigh/Men Abner war icke nu quarr når Dauid j Hebron/ vthan han hadhe låtit honō jfrå sigh/ så at han mz fridh bortgången war.

Tå nu Joab och hela hären medh honom war kommen/wardt honom sagdt/at Abner Ner son war kommen til Konungen / och han hadhe låtit honom jfrå sigh/så at han war medh fridh bortgången. Så gick Joab in til Konungen och sadhe/Hwadh haffuer tu giordt / sij / Abner år kommen til tigh/Hwj haffuer tu slept honom jfrå tigh / så at han år bortgången: Kenner tu icke Abner Ner son: ty han år kommen til at bedragha tigh / at han må bespeya tin vthgång och ingång/och få weta alt thet tu gör.

Och som Joab vthgick jfrå Dauid/sende han bodh effter Abner/ at the skulle hemta honom igen jfrå Borahsira / och Dauid wiste ther intet aff/ Som nu Abner igen kom til Hebron/hadhe Joab honom mitt vthi porten/ at han skulle tala medh honom eenskylt / och stack honom ther j bwken/så at han bleff dödh/för hans brodhers Asahels blodh skul. När nu Dauid thetta hörde/sadhe han/Jagh år oskyldugh och mitt rike för HERRANOM ewinnerligha / för Abners Ner sons blodh/ Men thet komme offuer Joabs hoffuudh/och offuer hela hans fadhers hws / och wende icke åter j Joabs hws then som een eeterflödh och spitelsko haffuer/ och then som slendo håller/och then genom swerd faller/och then som brödh fattas / Altså dråpo Joab och hans brodher Abisaj Abner / Therföre at han slogh theras brodher Asahel j hiål j strijdhenne widh Gibeon.

Joab stack Abner j hiål.

3. Reg. 2.

Supra 2.

Men Dauid sadhe til Joab och alt folcket som medh honom war/Riffuer idhor klådher sönder/och dragher secker vppå idher / och jemren idher för Abner skul. Och Konungen gick effter bårenne / Och tå the begroffuo

Abner

Abner j Hebron / vphoff Konungen sina röst / och greet widh Abners graff / greet och teslikes alt folcket/Och Konungen beklaghadhe sigh offuer Abner/och sadhe / Abner år icke dödh såsom en dåre döör / tina hender woro intet bundna/tina fötter woro intet satte j fiettor/Tu äst fallen såsom man faller för argha skalkar/Tå begreet folcket honom än meer.

Tå nu alt folcket kom in medh Dauid til at åta / och än nu bittijdha daghs war/swoor Dauid och sadhe/Gudh göre migh thet och thet om iagh brödh eller någhot annat smakar för än solen nedhergåår / Och alt folcket wiste thet / och thet behaghadhe them wel alt thet godha som Konungen giorde för hela folcksens öghon / Och alt folcket och hela Jsrael merckte på then daghen/at thet war icke aff Konungenom / at Abner Ner son wardt dråpen. Och Konungen sadhe til sina tienare / Weten j icke at på thenna dagh år en Förste och stoor man fallen j Jsrael: Och iagh år än nu spådh och en smord Konung. Men the mån ZeruJa söner åro migh alt för hårde/ HERREN wedhergelle honom som illa gör effter hans ondsko.

Fierde Capitel.

Baena. Rechob.

TA nu Sauls son hörde at Abner war dödh j Hebron/ föll honom hender nedh / och hela Jsrael wardt bedröffuat.

Så woro twå mån Höffuitzmån offuer krijgsfolcket vnder Sauls son/then ene heet Baena/ then andre Rechob Rimons then Berothitens söner / vthaff BenJamins barn/Ty Beroth wardt ock reknat vnder BenJamin/ Och the Berothiter woro flydde til Gethaim / och ther fremlingar wordne alt in til thenna dagh. Hadhe ock Jonathan Sauls son en son/han war oferdigh j fötternar/och war fem åra gammal / tå tijdhenden komo om Saul och Jonathan vthaff Jesreel/Och hans amma toogh honom vp och flydde/ Och j thet hon hastadhe och flydde/föll han och wardt halt / och han heet MephiBoseth.

Så gingo nu Rimons then Berothitens söner Rechob och Baena bortt/och komo til Js boseths hws/ tå daghen war hetast/ och han lågh på sinne seng om middaghen och soff / och the komo j hwset til at hemta hwete/och stungo honom j bwken och rymde sin wägh/ty tå the komo j hwset/ lågh han på sinne seng j sin sengakamar/och the stungo honom j hiål / och huggo honom hoffuudhet aff/och togho hans hoffuudh och gingo bortt then wäghen på slettmarkenne j then hela nattenne/ och båro Js boseths hoffuudh til Dauid j Hebron/Och sadhe til Konungen/ Sij/ther år Js boseths hoffuudh Sauls sons/tin fiendes som stoodh effter tinne siål/ HERREN haffuer j dagh hempnat min herra Konungen på Saul och hans sådh.

Mephiboseth Jonathans son.

Tå swaradhe Dauid och sadhe til them/Så wist som HERRAN leffuer som mina siål vthu all bedröffuelse frelst haffuer/then som migh bodhadhe och sadhe/Saul år dödh / och meente at han war itt gott bodhscap/ then toogh iagh fatt och drap honom j Ziklag/then iagh skulle tijdhendeslön giffuit/Och thenne ogudhachtighe månnenar haffua j hiål slaghit en oskyldigh man vthi hans hws på hans seng/Ja/skulle iagh icke vthkreffuia hans blodh vthu idhra hender / och tagha idher vthaff iordenne: Och Dauid bödh sina vnga mån/och the slogho them j hiål / och höggo them hender och fötter aff / och hengde them widh dammen j Hebron/Men Js boseths hoffuudh togho the/och begroffuo thet j Abners graff j Hebron.

Js boseth dråpin.

Femte

Femte Capitel

Och alla Israels slechter komo til Dauid j Hebron/ och sadhe/ Sij/ wij äre aff titt been och titt kött/ ther til ock tilförenne när Saul war Konung offuer oss/ förde tu Israel vth och in/ Så haffuer nu HERREN sagdt tigh/ Tu skalt wachta mitt folck Israel/ och skalt wara en höffuitzman offuer Israel. Och alle äldste j Israel komo til Konungen j Hebron/ Och Konung Dauid giorde medh them itt förbund j Hebron för HERRANOM/ och the smorde Dauid til Konung offuer Israel. Tretiyo åra gammal war Dauid tå han Konung wardt/ och regeradhe j fyratiyo åår. J Hebron regeradhe han j siw åår och sex månadher offuer Juda/ Men j Jerusalem regeradhe han try och tretiyo åår offuer hela Israel och Juda.

Och Konungen droogh bortt medh sina män til Jerusalem emoot the Jebuseer som boodde ther j landena/ Men the sadhe til Dauid/ Tu skalt icke komma här in/ vthan blinde och halte skola driffua tigh aff. Och theras mening war/ at Dauid skulle icke komma ther in/ Men Dauid wan borghena Zion/ thet är Dauidz stadh. Tå sadhe Dauid på then daghen/ Then som slåår the Jebuseer/ och kommer vp til taakrennonar/ the halta och blinda hwilka Dauidz siäl hatar. Ther aff sägher man/ Låt ingen blindan eller haltan komma j hwset/ Så boodde tå Dauid på borghenne/ och kalladhe henne Dauidz stadh/ Och Dauid bygde om kring ifrå Millo och innanföre/ Och Dauid gick och förkoffradhe sigh/ Och HERREN Gudh zebaoth war medh honom.

Och Hiram Konungen j Tyro/ sende bodh til Dauid/ och Cedreträå til weggiar/ och timbermän/ och steenhuggare/ at the skulle byggia Dauid itt hws/ och Dauid förmerckte/ at HERREN hadhe stadhfest honom för en Konung offuer Israel/ och vphögdt hans rike för sitt folck Israel skul. Och Dauid toogh än nu flere hustrur och frillor j Jerusalem/ sedhan han war kommen ifrå Hebron/ Och honom wordo än nu flere söner och döttrar födde/ Och thetta är theras nampn som honom födde woro j Jerusalem/ Samua/ Sobab/ Nathan/ Salomo/ Jebehar/ Elisua/ Nepheg/ Japhia/ Elisama/ Eliada/ Eliphalet.

Dauidz söner.

Och tå the Philisteer hörde/ at man hadhe smordt Dauid til Konung offuer Israel/ drogho the alle vp til at sökia Dauid. Tå Dauid thet förnam/ droogh han nedher til een borgh/ Men the Philisteer komo/ och ladhe sigh nedher j them dalenom Rephaim. Och Dauid fråghadhe HERRAN och sadhe/ Skal iagh dragha vp emoot the Philisteer/ och wilt tu giffua them j mina hand? HERREN sadhe til Dauid/ Dragh tijt vp/ Jagh wil giffua the Philisteer j tina hand. Och Dauid kom til BaalPrazim och slogh them ther/ och sadhe/ HERREN haffuer förskingrat mina fiendar för migh ifrå hwar annan/ såsom watnen förskingras/ Ther aff kallar man thet samma rwmet BaalPrazim/ och the låto ther theras affgudhar. Men Dauid och hans män togho them bortt.

(BaalPrazim) Perez vthtydhes een reffua/ ther aff kallas thetta rwmet/ BaalPrazim een reffman/ at the Philisteer ther sönderriffnos eller skingrades

1.Para.14. Infra 23.

Men the Philisteer drogho åter vp/ och ladhe sigh nedher j Rephaims daal/ Och Dauid fråghade HERRAN. Han sadhe/ Tu skalt icke dragha tijt vp/ vthan kom baak vppå them/ så at tu kommer vppå them in moot Päronaträån/ Och när tu fåår höra/ at thet ruskar offuerst vppe j skatanar aff Päronaträån/ så war widh itt friskt moodh/ ty HERREN är tå vthgången för tigh til at slå the Philisteers häär. Dauid giorde som HERREN honom budhit hadhe/ och slogh the Philisteer ifrå Geba alt in til tess man kommer til Gaser.

Siette Capitel.

Och Dauid samladhe åter alla the vnga män j Israel/ tretiyo tusend/ och stoodh vp och gick bortt medh alt thet folck som när honom war aff Juda män/ at han skulle heemta tådhan Gudz Arck/ hwilkens nampn heter/ HERRANS zebaoth nampn boor ther vppå offuer Cherubim/ Och the satte Gudz Arck vppå en nyy wagn/ och hemtadhe honom vthu AbiNadabs hws som boodde j Gibea/ Men Vsa och Ahio AbiNadabs söner driffuo then nyia wagnen. Och tå the förde honom medh Gudz Arck vthu AbiNadabs hws som j Gibea boodde. Och Ahio gick fram för Arkenom/ speladhe Dauid och hela Israels hws för HERRANOM medh allahanda strengia spel aff Granträå/ medh harpor/ och psaltare/ och trummor/ och bielror/ och cimbaler.

Gudz Arck.

1.Par.14.

1.Reg.7.

Och tå the komo til Nakons ladho/ toogh Vsa til och hölt Gudz Arck/ ty oxanar gingo affsidhes vthaff wäghenom. Tå förgrymmadhe sigh HERRANS wredhe offuer Vsa/ Och Gudh slogh honom ther för hans offuerdådigheet skull/ så at han bleff ther dödh widh Gudz Arck. Tå war Dauid bedröffd at HERREN så sönderreeff Vsa/ Och wardt thet samma rwmet kallat Perez Vsa alt in til thenna dagh. Och Dauid fruchtadhe sigh för HERRANOM på then daghen och sadhe/ Huru skal HERRANS Arck komma til migh? och wille icke låta båra honom til sigh in j Dauidz stadh/ vthan låt båra honom vthi ObedEdoms then Gathitens hws. Och tå HERRANS Arck bleff j tree månadhe vthi ObedEdoms then Gathitens hws/ welsignadhe HERREN honom och alt hans hws.

Perez Vsa.

ObedEdom.

Och thet wardt sagdt Konung Dauid at HERREN hadhe welsignat ObedEdoms hws/ och alt thet han hadhe för Gudz Arck skull. Tå gick han bortt och hemtadhe Gudz Arck vthu ObedEdoms hws vp vthi Dauidz stadh medh frögd. Och som the woro fram gångne widh sex treen medh Arkenom/ offradhe man en oxa och itt fett fåår. Och Dauid dantzadhe med allo macht för HERRANOM/ Och hadhe klädt vppå sigh en linnan lijffkiortel/ Och Dauid samt medh hela Israel förde HERRANS Arck vp medh trummeter och basuner.

Dauid hemtadhe Gudz Arck.

Och tå HERRANS Arck kom in vthi Dauidz stadh/ sågh Michal Sauls dotter vth genom fenstret/ och sågh Konung Dauid springa och dantza för HERRANOM/ och förachtadhe honom j sitt hierta/ När the nu båro HERRANS Arck in/ satte the honom på sitt rwm mitt j tabernaklet som Dauid för honom vpslaghit hadhe. Och Dauid offradhe brenneoffer och tackoffer för HERRANOM/ och tå Dauid hadhe vthoffrat brenneoffer och tackoffer/ welsignadhe han folcket j HERRANS zebaoth nampn/ Och vthskiffte allo folkena och Israels menigheet/ bådhe man och quinno/ hwariom och enom itt brödh och itt stycke kött/ och itt mooß/ sedhan gick alt folcket sin wägh/ hwar och en j sitt hws.

Michal förachtadhe Dauid.

Men tå Dauid igen kom til at welsigna sitt hws/ gick Michal Sauls dotter vth emoot honom/ och sadhe/ Huru herligh haffuer Israels Konung warit j dagh/ som sigh blottat haffuer för sina tienares tienistequinnor/ såsom lösachtugha menniskior sigh blotta/ Men Dauid sadhe til Michal/ Jagh skal spela för HERRANOM/ then migh vthwaldt haffuer heller än tin fadher/ och heller än alt hans hws/ så at han haffuer migh befalet wara en Första offuer HERRANS folck offuer Israel/ Och wil spela för HERRANOM/ Och än nu ringare warda än så/ och wil nedrigh wara j mijn öghon/ och medh the tienistequinnor som tu aff sagdt haffuer til åro komma/ Och Michal Sauls dotter hadhe intet barn in til hennes dödz dagh.

Siwnde Capitel.

1. Para. 18

TAr nu Konungen satt j sitt hws / och HERREN hadhe honom roo giffuit för alla hans fiendar alt om kring / sadhe han til then Propheten Nathan / Sij / iagh boor vthi Cedrehws / och Gudz Arck. boor vnder tapeter / Nathan sadhe til Konungen / Gack / Alt thet tu haffuer j titt hierta thet gör / ty HERREN är medh tigh.

Nathan

Men om natten kom HERRANS ord til Nathan och sadhe / Gack och sägh til min tienare Dauid / Thetta sägher HERREN / Skulle tu byggia migh itt hws at iagh ther vthi boo skulle? Haffuer iagh doch intet boodt j någhot hws jfrå then dagh iagh förde Jsraels barn vthu Egypten / alt in til thenna dagh / vthan iagh haffuer wandrat j tabernakel och hyddor / ehwart iagh medh Jsraels barn wandradhe / Haffuer iagh ock någhon tijdh talat medh någhro Jsraels slecht / thē iagh befalt haffuer at födha mitt folck / och sagdt / Hwj haffuen j icke bygdt migh itt Cedrehws?

Psal. 78

Så skalt tu nu säya minom tienare Dauid / Thetta sägher HERREN Zebaoth / Jagh haffuer taghit tigh vthaff markenne ther tu gick effter fåren / at tu skulle wara en Förste offuer mitt folck Jsrael / Och haffuer warit medh tigh ehwart tu gånget haffuer / och haffuer vthrotat alla tina fiendar för tigh / och haffuer giordt tigh itt stoort nampn / såsom the storas nampn på iordenne / Och iagh wil settia mino folcke Jsrael itt rwm / och plantera thet så at thet skal ther bliffua / och icke ytermera rördt warda / Och orätferdughetennes barn skola icke meer trengia thet såsom tilförenne / och jfrå then tijdh iagh skickadhe Domare offuer mitt folck Jsrael / Och iagh skal giffua tigh roo för alla tina fiendar. Och HERREN förkunnar tigh / at HERREN wil göra tigh itt hws.

Christus förloffnat Dauid.

Når NU TIN TIDH förlijdhen är / at tu aff sompnat är medh tina fädher / skal iagh vpweckia tina sädh effter tigh / som aff titt lijff komma skal / honom skal iagh stadhfesta hans rike / han skal byggia mino nampne itt hws / Och iagh skal stadhfesta hans rikes stool til ewigh tigh / Jagh skal wara hans fadher / och han skal wara min son / Om han gör någhot illa / skal iagh straffa honom medh menniskio rijß / och medh menniskiors barnas hugg / Men mijn barmhertigheet skal icke jfrå honom wend warda / såsom iagh wende henne jfrå Saul / then iagh för tigh borttaghet haffuer / Men titt hws och titt rike / skal bliffua ståndandes för tigh ewinnerligha / Och tin stool skal stadhugh bliffua til ewigh tijdh.

Hebre. 1. Psalm. 89

Tå nu Nathan hadhe sagdt Dauid all thenna orden / och allä thenna synena / kom Konungen Dauid och satte sigh för HERRANOM / och sadhe / Hoo är iagh Herre HERRE? Och hwadh är mitt hws / at tu haffuer lätit migh komma här til? ther til haffuer thet icke tyckt tigh wara noogh Herre HERRE / vthan tu haffuer ock talat til tins tienares hws om tilkommande ting j lengdenne / Är thet menniskio rett Herre HERRE? Och hwadh skulle Dauid meer tala medh tigh? tu kenner tin tienare Herre HERRE / För titt ord skul och effter titt hierta haffuer tu all thenna stora tingen giordt / at tu thet tinom tienare förkunna wille.

Dauidz böön.

Therföre åstu ock mykit achtat HERRE Gudh / ty thet är ingen såsom tu / och är ingen Gudh vthan tu / effter alt thet wij medh wår öron hördt haffua / För ty hwar är itt folck på iordenne / såsom titt folck Jsrael? för huilkes skul Gudh är gången til at förlossa sigh itt folck / och göra sigh itt nampn / och göra sådana stoor och förskreckeligh ting på titt land för tino folcke som tu tigh förlossadhe vthu Egypten / jfrå folckena och theras Gudh. Och tu haffuer tilreedt tigh titt folck Jsrael tigh til folck j ewigh tijdh / och tu HERRE är theras Gudh worden.

Så stadh

Så stadhfest nu HERRE Gudh ordet j ewigheet / thet tu offuer tin tienare och offuer hans hws sagdt haffuer / och gör såsom tu sagdt haffuer / så bliffuer titt nampn stoort j ewigheet / så at man skal säya / HERREN Zebaoth är Gudh offuer Jsrael / och tins tienares Dauidz hws warder fast för titt ansichte / Ty tu HERRE Zebaoth / tu Jsraels Gudh haffuer öpnat tins tienares öra och sagdt / Jagh skal byggia tigh itt hws / Therföre haffuer tin tienare funnet sitt hierta / at han thenna bönena til tigh bidia skulle. Nu Herre HERRE / tu är Gudh / och tijn ord skola wara sanning / tu haffuer thetta godha talat offuer tin tienare / så tagh nu til och welsigna tins tienares hws / at thet bliffuer ewigt för tigh / Ty tu Herre HERRE haffuer thet talat / och medh tijn welsignelse skal tins tienares hws welsignat warda til ewigh tijdh.

Ottonde Capitel.

1. Para. 9.

OCh thet begaff sigh ther effter / at Dauid slogh the Philisteer och förnedhradhe them / och toogh träldoms betzlet vthu the Philisteers hand / Han slogh ock the Moabiter så til iordena / at han twå delar drap / och en deel låt leffuandes bliffua. Altså wordo the Moabiter Dauid vnderdånighe / så at the förde skencker til honom.

Dauid slåår the Philisteer.

Dauid slogh och HadadEser Rehobs son Konungen j Zoba / tå han droogh vth til at hemta sijn macht igen widh then elffuen Phrath / Och Dauid fångadhe aff thēm tusende och siw hūdrat resenårar och tiwghu tusend footfolck / och hasadhe alla wagnhestar / och behölt quart hundradhe wagnar. Så komo the Syrer aff Damascon til at hielpa HadadEser Konungē j Zoba / och Dauid slogh the Syrer / tw och tiwghu tusend män / och ladhe folck til Damascō j Syria. Altså wardt Syria Dauid vnderdånigh / så at the förde skencker til honom / ty HERREN halp Dauid ehwart han droogh / Och Dauid toogh the gyllene sköldar som HadadEsers tienare tilhördt hadhe / och förde them til Jerusalem / Men jfrå Betah / och Berothaj HadadEsers städher toogh Konung Dauid ganska mykin koppar.

HadadEser.

Tå Thoj Konungen j Hemath hörde / at Dauid hadhe slaghit alla HadadEsers macht / sende han Joram sin son til Dauid til at helsa honom wenligha / och welsigna honom at han hadhe strijdt medh HadadEser och slaghit honom (ty Thoj hadhe örligh med HadadEser) och han hadhe medh sigh silffuer och gyllene och koppar tyygh / huilken Konung Dauid ock helghadhe HERRANOM samt medh thz silffuer och guld som han HERRANOM helghadhe aff allom Hedhningom / the han vnder sigh twingadhe / aff Syria / aff Moab / aff Ammons barn aff the Philisteer / aff Amalek / aff HadadEsers rooff Rehobs sons Konungens j Zoba.

Thoj.

Psalm. 60

Och giorde Dauid sigh itt nampn tå han igen kom och slogh the Syrer j Saltdalenom / adherton tusend / Och han ladhe folck j hela Edomea / och hela Edom war Dauid vndergiffuen / ty HERREN halp Dauid ehwart han droogh. Altså wardt Dauid Konung offuer hela Jsrael / och han skaffadhe rett och rettwiso allo folckena.

Infra 20.

Joab ZeruJa son war offuer hären / Men Josaphat Ahilud son war Canceler / Zadok Ahitob son och Ahimelech AbJathar son woro Prester / Seraia war scriffuare / Banaia Joiada son war offuer Crethj och Plethj / och Dauidz söner woro Prester.

(Prester) Icke effter thet Leuitiska settet / vthan kalladhes så effter the woro myndighe och högt achtadhe.

IX. Capitel.

Rk ij Och Da-

OCh David sadhe / Mon ock någhon wara quar aff Sauls hws / at iagh måtte göra barmhertigheet medh honom för Jonathan skul: Så war en tienare aff Sauls hws / benemd Ziba / then kalladhe the til David / Och Konungen sadhe til honom / Ästu Ziba: Han sadhe / Ja / tin tienare. Konungen sadhe / Är ån nu någhor til aff Sauls hws / at iagh måtte

Ziba.

göra Gudz barmhertigheet medh honom: Ziba sadhe til Konungen / Thet är ån nu en til Jonathans son oferdigh j fötternar. Konungen sadhe til honom / Hwar är han: Ziba sadhe til Konungen / Sij / han är j Lodabar j Machirs hws Ammiels sons. Tå sende Konung David bortt / och låt hemta honom jfrå Lodabar vthu Machirs hws Ammiels sons.

Tå nu MephiBoseth Jonathans son Sauls sons kom til David / föll han på sitt ansichte och tilbadh. Och David sadhe / MephiBoseth. Han sadhe / Här är iagh tin tenare. David sadhe til honom / Fruchta tigh intet / ty iagh wil göra barmhertigheet på tigh för Jonathan tin fadher skul / och wil giffua tigh alla tins fadhers Sauls åkrar igen / men tu skalt daghligha åta brödh widh mitt boord. Han tilbadh och sadhe / Hoo är iagh tin tienare at tu wende tigh til en dödh hund såsom iagh är:

MephiBoseth. — 1. Reg. 18.

Tå kalladhe Konungen Ziba Sauls tienare och sadhe til honom / Alt thet Saul haffuer tilhördt och hans hela hws / haffuer iagh giffuit tins herras son / Så bruka nu honom hans åker / tu och tijn barn och tienare / och låt thet komma in / at thet skal wara tins herras sons brödh / at han må födha sigh / Men MephiBoseth tins herras son skal daghligha åta brödh widh mitt boord. Och Ziba hadhe femton söner / och tiwghu tienare / Och Ziba sadhe til Konungen / Alt thet min herre Konungen haffuer budhit sinom tienare / thet skal hans tienare göra. Och MephiBoseth åte widh mitt bord såsom itt aff Konungs barnen. Och MephiBoseth hadhe en liten son som heet Micha / Men alt thet j Ziba hws boodde / thet tiente MephiBoseth / Och MephiBoseth boodde j Jerusalem / ty han åat daghligha widh Konungens boord / och haltadhe på båda sina fötter.

X. Capitel.

OCh thet begaff sigh ther effter / at Ammons barnas Konung bleff dödh / och hans son Hanon wardt Konung j hans stadh. Tå sadhe David / Jagh wil göra barmhertigheet på Hanon Nahas son / såsom hans fadher haffuer giordt barmhertigheet medh migh / Och sende bortt och låt genom sina tienare hwghswala honom offuer hans fadher. Tå nu Davidz tienare komo j Ammons barnas land / sadhe the offuerste offuer Ammons barn til sin herra Hanon / Menar tu at David hedhrar tin fadher för tijn öghon / at han haffuer sendt hwghswalare til tigh: Menar tu icke at han för then skul haffuer sendt sina tienare til tigh / at han skal vthspana och bespeya stadhen och förstöra honom:

1. Par. 20. — Hanon.

Tå toogh Hanon Davidz tienare / och låt raka them halfft skegget aff / och skaar halff klådhen aff på thm̄ alt in til beltet / och låt så gå them. Tå thz war bodhat David / sende han emoot them / för ty männenar woro ganska mykit skemde / Och Konungen låt såya thm̄ / Bliffuer j Jericho til tess idhart skegg werer / och kommer så igen.

Tå nu Ammons barn sågho / at the woro illa luchtandes wordne för David / sende the bortt och leegde sigh the Syrer aff Rehobs hws / och the Syrer j Zoba tiwghu tusend mån footfolck / och aff Konung Maacha tusend mån / och aff Istob tolff tusend mån. Tå David thet hörde / sende han

Joab

Joab medh hela hären aff krijgsfolcket / Och Ammons barn drogho vth och skickadhe sigh til strijdh vth för stadz porten / Men the Syrer aff Zoba / aff Rehob / aff Istob och aff Maacha woro allena j markenne.

Tå nu Joab sågh at strijdhen war stelt på honom bådhe baak och före / vthwalde han vthaff alla the vnga mån j Israel / och skickadhe sigh emoot the Syrer / och thet andra folcket låt han vnder sins brodhers hand Abisaj / och han skickadhe sigh emoot Ammons barn / Och sadhe / Om the Syrer warda migh förmechtughe / så kom migh til hielp / Om Ammōs barn warda tigh offuermechtughe / så wil iagh kōma tigh til hielp / War widh godh tröst / och låt oss stå fasta för wårdt folck / och för wår Gudz stådher / Men HERREN göre hwadh honom teckes.

1. Para. 20

Och Joab droogh åstadh medh thet folck som når honom war til at strijdha emoot the Syrer / och the flydde för honom. Och tå Ammons barn sågho at the Syrer flydde / flydde the ock för Abisaj / och drogho in j stadhen / Så wende Joab om jfrå Ammons barn / och kom til Jerusalem / Och tå the Syrer sågho at the woro slagne för Israel / församladhe the sigh til hopa. Och HadadEser sende bort / och låt vthkomma the Syrer på hinsidhon elffuen / och låt theras macht inkomma / Och Sobach HadadEsers häårhöffuitzman droogh för them.

Tå thet wardt bodhat David / församladhe han til hopa hela Israel / och droogh öffuer Jordan / och kom til Helam / Och the Syrer skickadhe sigh emoot David til at strijdha medh honom / Men the Syrer flydde för Israel / Och David slogh j hiäl the Syrer / siw hundrat wagnar / och fyratiyo tusend resenärer / ther til slogh han Sobach häårhöffuitzmannen / så at han bleff ther dödh. Tå nu the Konungar som woro vnder HadadEser sågho at the slagne woro för Israel / giorde the fridh medh Israel / och wordo them vnderdånughe / och the Syrer fruchtadhe sigh meer hielpa Ammons barn.

The Syrer slagne aff David.

XI. Capitel.

OCh tå året så leedh at Konungar plågha vthdragha / sende David Joab och sina tienare medh honom och hela Israel / at the skulle förderffua Ammons barn / och the beladhe Rabba / Men David bleff j Jerusalem.

Rabba. 1. Para. 21.

Och thet begaff sigh at David om afftons tijdh stoodh vp aff sinne seng / och gick vppå taket aff Konungs hwset / och sågh aff taket ena quinno twå sigh / och quinnan war ganska deghelig / Och David sende bortt och låt frågha effter quinnonne / och sadhe / Är icke thetta BathSeba Eliams dotter Vria then Hetheens hustru: Och David sende bortt bodh och låt hemta henne / Och tå hon kom in til honom soff han når henne / men hon renadhe sigh jfrå sinne oreenligheet / och gick heem igen til sitt hws.

BathSeba Vria hustru.

Och quinnan wardt haffuande / och sende bortt och låt förkunna thet David och såya / Jagh är haffuandes worden. Så sende David til Joab och sadhe / Sendt til migh Vria then Hetheen / Och Joab sende Vria til David / Och tå Vria kom til honom / fråghadhe David om thet stoodh wel til medh Joab / och medh folcket / och medh strijdhenne. Och David sadhe til Vria / Gack aff j titt hws och twå tina fötter / Och tå Vria gick vthu Konungens hws / folgde honom strax effter Konungens gåffua / Och Vria ladhe sigh til soffua för dörenne aff Konungens hws / ther alle hans herras tienare lågho / och gick intet nedher j sitt hws.

Tå nu David sagdt wardt / Vria är icke affgången j sitt hws / sadhe David til honom / Ästu icke kommen aff markenne: Hwi åstu icke affgången

 j titt hws:

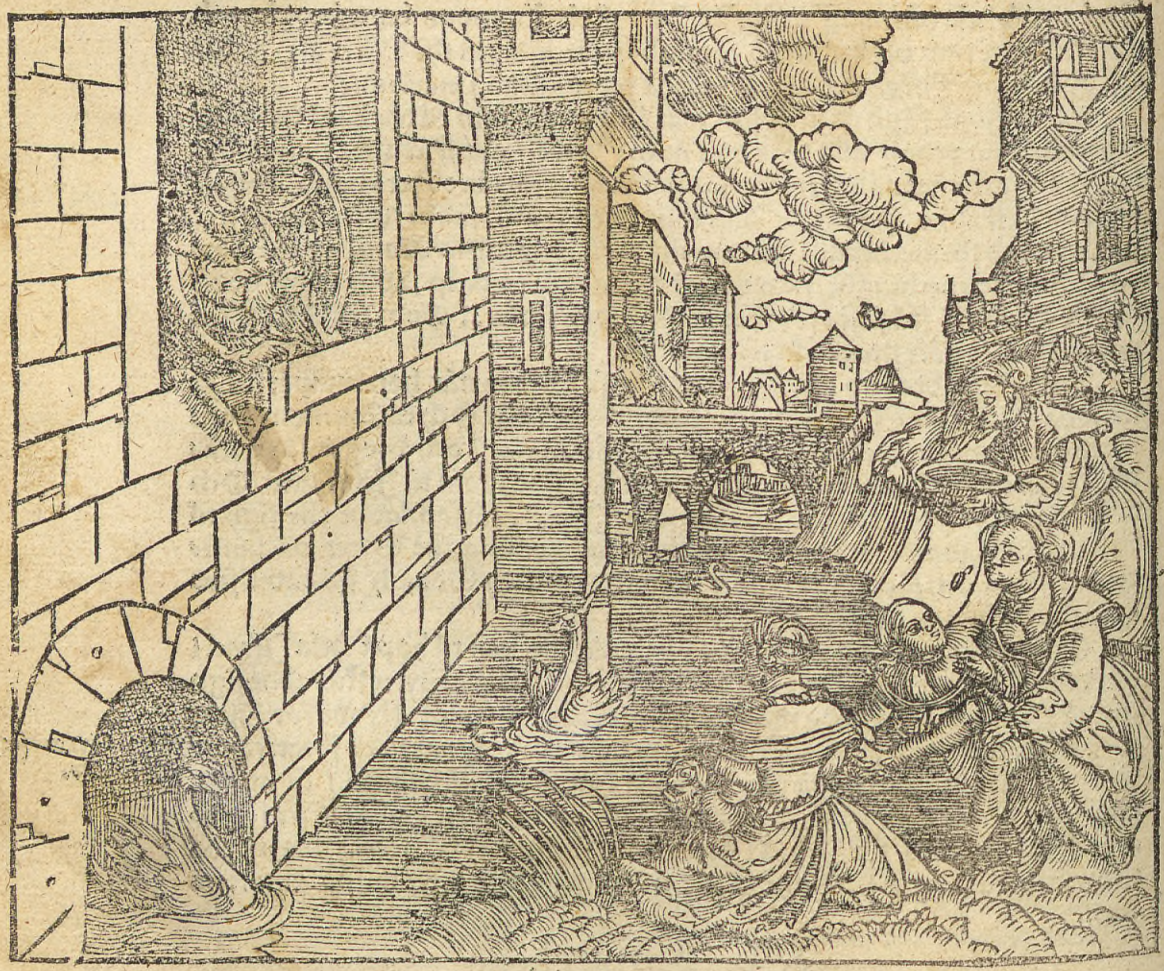

j titt hws ? Men Vria sadhe til Dauid / Arcken och Jsrael / och Juda bliffua j tiäll / Och Joab min herre och mins herras tienare liggia j markenne / och iagh skulle gå j mitt hws / til at äta och dricka och liggia när minne hustru ? Så sant som tu leffuer och tijn siäl leffuer / iagh gör thet icke. Dauid sadhe til Vria / Så bliff än nu j dagh här / j morghon wil iagh låta tigh gå / Så bleff Vria j Jerusalem j then daghen / och then andra ther til / och Dauid bödh honom / at han skulle medh honom äta och dricka / och giorde honom drucken. Och om afftonen gick han vth / och ladhe sigh til soffua j sijn seng medh sins herras tienare / och gick icke aff j sitt hws.

Vria breff.

Om morghonen screff Dauid itt breff til Joab / och sende thet medh Vria / Och j breffuet screff han altså / Sticka Vria j strijdhenne ther hon alra hardast är / och wender idher til baka jfrå honom / at han mätte warda slaghen och bliffua dödh. Som nu Joab lågh för stadhen / skickadhe han Vria på thet rwm / ther han wiste at strijdsamme män woro. Och tå männenar slogho vthu stadhenom och strijdde emoot Joab / föllo somlighe aff folcket Dauidz tienare / och Vria then Hetheen bleff ock dödh.

Så sende Joab bortt och lät säya Dauid all strijdzens handel / och befalte bodhet / och sadhe / När tu haffuer vthtalat all strijdzens handel medh Konungenom / och tu fåår see at han är wreedh / och Konungen sägher til tigh / Hwj haffuen j så när trädt in til stadhen medh strijdhenne ? weten j icke huru man plägar skiwta aff muren ? Hoo sloogh Abimelech JeruBeseths son ? kastadhe icke een quinna itt stycke aff en quernsteen vppå honom aff muren / så at han bleff dödh j Thebez ? Hwj haffue j trädt så när muren / Så skalt tu säya / Tin tienare Vria then Hetheen är ock dödh. Judic. 9.

Bodhet gick åstadh och kom och sadhe Dauid alt thetta / ther Joab

honom om sendt hadhe / Och bodhet sadhe til Dauid / The män fingo offuerhanden medh oss / och föllo til oss vth på markena / men wij slogho them til baka alt in til stadz porten / och the skyttor skutto aff muren på tina tienare / och dräpo somligha aff Konnungens tienare / Ther til är ock tin tienare Vria then Hetheen dödh.

Dauid sadhe til bodhet / Så skalt tu säya til Joab / Låt thetta icke bekymra tigh / ty swerdet vpfräter nu then ena nu then andra / halt vppå at strijdha emoot stadhen / at tu må nedherslå honom / och war tröst. Och tå Vria hustru hörde / at hennes man war dödh / jemradhe hon sigh för sin husbonda skul. Tå hon vthgrätit hadhe / sende Dauid bortt och lät hemta henne j sitt hws / och hon wardt hans hustru / och födde honom en son / Men HERRANOM misshaghadhe thetta ärendet som Dauid bedreff. BathSeba Dauidz hustru.

XII. Capitel.

Nathan.

Och HERREN sende Nathan til Dauid. När han kom til honom / sadhe han til honom / Thet woro twå män vthi en stadh / then ene rijk then andre fattigh / Then rike hadhe ganska mykin fåår och fää / men then fattighe icke vthan itt litit fåår / hans eendesta / hwilket han köpt hadhe / och vpfödde thet at thet vpwexte när honom och brödho widh hans barn / thet åät aff hans beta / och drack aff hans drickekaar / och soff j hans famn / och han hölt thet såsom ena dotter / Men tå til then rika mannen kom en gäst / nentes han icke tagha aff sijn fåår och fää / til at tilredha någhot åt then gästen som til honom kommen war / och toogh then fattigha mannens fåår / och reedde thet til för then mannen som til honom kommen war.

Tå förgrymmadhe sigh Dauid medh stora wredhe emoot then mannen / och sadhe til Nathan / Så sant som HERREN leffuer / then mannen är dödzens barn som thetta giordt haffuer / ther til skal han betala fåret fyradobbelt igen / effter han sådant giordt haffuer och icke hadhe thet fördragh.

Tå sadhe Nathan til Dauid / Tu äst then mannen / Så sägher HERREN Jsraels Gudh / Jagh haffuer smordt tigh til en Konung offuer Jsrael / och haffuer frelst tigh vthu Sauls hand / och haffuer giffuit tigh tins herras hws / ther til hans hustrur j tin famn / och haffuer giffuit tigh Jsraels hws och Juda / Och är thet icke noogh / wil iagh än nu thet och thet göra tigh ther til / Hwj haffuer tu tå förachtat HERRANS ord / at tu sådant ondt för HERRANS öghon göra skulle ? Vria then Hetheen haffuer tu slaghet medh swerd / hans hustru haffuer tu taghit tigh til hustru / men honom haffuer tu dräpit medh Ammons barnas swerd.

Nu / så skal icke swerd återwenda aff titt hws til ewigh tijdh / effter tu haffuer förachtat migh / och Vria then Hetheens hustru taghit / at hon skal wara tijn hustru / Thetta sägher HERREN / Sij / iagh skal vpweckia ondt offuer tigh vthaff titt eghit hws / och skal tagha tina hustrur för tijn öghon / Infra 13. 16.

och skal giffua tinom nästa / at han skal liggia när tina hustrur om liwsa daghen / Ty tu haffuer giordt thet hemligha / men iagh wil thetta göra för hela Jsrael / och på liwsa daghen. Eccle. 47.

Tå sadhe Dauid til Nathan / Jagh haffuer syndat emoot HERRANOM / Nathan sadhe til Dauid / Så haffuer ock HERREN taghit tijn synd bortt / tu skalt icke döö / Men effter tu haffuer medh thetta ärendet kommit HERRANS fiendar til at förhädha / skal then sonen som tigh födder är / dödhen döö. Och Nathan gick heem j sitt hws.

Men HERREN slogh barnet som Vria hustru Dauid födt hadhe / så

at thet wardt dödh siwkt/Och Dauid badh Gudh om barnet/och fastadhe och gick in och lågh offuer nattena på iordenne. Tå stodho vp the äldste j hans hws/och wille retta honom vp aff iordenne/men han wille icke/och ååt icke heller medh them.

På siwnde daghenom bleff barnet dödt/och Dauidz tienare toorde icke säya honom at barnet war dödt/ty the tenckte/Sij/tå barnet än nu war leffuandes/taladhe wij medh honom/och han hörde wår röst intet/Huru mykit meer skal thet göra honom ondt/om wij säye/barnet är dödt: Och Dauid fick see at hans tienare taladhe j miugg/och förmerckte at barnet war dödt/Och sadhe til sina tienare/Är barnet dödt: The sadhe/Ja. Tå stoodh Dauid vp aff iordenne/och twådde sigh och smorde sigh/och ladhe annor klädher vppå/och gick in vthi HERRANS hws och tilbadh/Och tå han kom heem igen j sitt hws/låt han komma maat vp för sigh och ååt.

Tå sadhe hans tienare til honom/Hwadh är thet för itt ting som tu gör: Tå barnet leffde/fastadhe tu och greet/Men nu sedhan thet dödt är/ståår tu vp och åter: Han sadhe/För barnet skul fastadhe iagh och greet tå thet leffde/ty iagh tenckte/Hoo weet om HERREN warder migh nådhelighen/så at barnet må bliffua widh lijff/Men nu sedhan thet dödt är/hwadh skulle iagh fasta: Kan iagh och hemta honom igen: Jagh gåår wel til honom/men han kommer intet til migh igen.

Salomo föddis.

Och tå Dauid hadhe hughswalat sina hustru BathSeba/gick han in til henne/och soff när henne/och hon födde en son/then kalladhe han Salomo/och HERREN elskadhe honom/och han fick honom vnder Nathans hand Prophetes/Han kalladhe honom JedidJa/för HERRANS skul.

(JedidJa) Vthtydhes kärkommen HERRANOM.

Så strijdde nu Joab emoot Rabba Ammons barnas/och wan then Konungsligha stadhen/och sende bodh til Dauid och låt säya honom/Jagh haffuer strijdt emoot Rabba/och haffuer ock wunnit Watustadhen/Så tagh nu til hopa thet folck som quart är/och belägg stadhen och win honom/på thet at iagh icke winner honom/och fåår ther nampnet aff. Altså toogh Dauid alt folcket til hopa/och droogh åstadh och strijdde emoot Rabba/och wan honom/och toogh theras Konungs Crono vthaff hans hoffuudh/huilken hadhe j wight en centener guld och ädhla stenar/och then wardt satt Dauid på hans hoffuudh/och förde ganska mykit rooff vthu stadhen/och folcket ther inne förde han vth/och ladhe them vnder jernsäghar och taggar/och jernkilar/och brende them vp vthi teghel vgnar. Så giorde han alla Ammons barnas städher/Så wende tå Dauid och alt folcket om igen til Jerusalem.

1. Para. 20.

Rabba wunnet.

XIII. Capitel.

Här begynnas nu thet onda som Nathan om taladhe/supra 12.

OCh thet begaff sigh ther effter/at Absalom Dauidz son hadhe een deghelig syster then heet Thamar/Och Amnon Dauidz son fick henne kåår/Och Amnon stelte sigh såsom han war siwk för Thamar sijn syster skul/ty hon war en jungfru/och Amnon syntes icke lett wara at göra henne någhot/Men Amnon hadhe en wen han heet Jonadab/Simea son Dauidz brodhers/Och then samme Jonadab war en ganska snell man/Han sadhe til honom/Hwj warder tu så magher tu Konungens son dagh frå dagh: Må tu icke säya migh thet: Tå sadhe Amnon til honom/Jagh haffuer Thamar mins brodhers Absaloms syster kåår/Jonadab sadhe til honom/Lägg tigh på tina seng och gör tigh kranck/När tå tin fadher kommer til at besökia tigh/så sägh til honom/Käre låt mina syster Thamar komma/at hon giffuer migh äta/

och redher

och redher maat för migh/så at iagh seer thet/och äter vthu hennes hand.

Så ladhe Amnon sigh och giorde sigh kranck. Tå nu Konungen kom til at see honom/sadhe Amnon til Konungen/Käre låt mina syster Thamar komma/at hon redher för migh itt mooß eller tw/och iagh må äta aff hennes hand. Tå sende Dauid effter Thamar j hwset/och låt säya henne/Gack j tins brodhers Amnons hws/och reedh honom någhon maat. Thamar gick åstadh til sins brodhers Amnons hws/och han lågh på sengenne/och hon toogh en deegh och knodhadhe och södh thet för hans öghon/och kokadhe honom itt mooß/och hon toogh then retten och gaff vp för honom/men han wille icke åtat.

Och Amnon sadhe/Låt alla gå vth jfrå migh/och alle gingo vth. Tå sadhe Amnon til Thamar/Bär maten in j Kamaren/at iagh må äta aff tinne hand. Så toogh Thamar moßet som hon giordt hadhe/och baar thet til Amnon sin brodher j Kamaren/Och som hon hadhe burit honom moßet in at han skulle äta/fick han henne fatt/och sadhe til henne/Hijt mijn syster och ligg när migh/Men hon sadhe til honom/Icke så min brodher/förkrenck migh icke/ty så plåghar man icke göra j Jsrael/gör icke en sådana galenscap/Hwar skulle iagh bliffua för mina blygd skul: och tu worde såsom en dåre j Jsrael/Tala heller medh Konungenom/han nekar migh tigh icke.

Amnon förkrenckte Thamar.

Men han wille icke höra henne/vthan wardt henne offuermechtigh och förnedhradhe henne och lågh när henne/Och han fick itt stoort haat til henne/så at hatet wardt större än tilförenna kerleken war. Och Amnon sadhe til henne/Statt vp och gack/Men hon sadhe/Thetta onda är större än thet andra som tu haffuer giordt på migh/at tu driffuer migh vth/Men han hörde hennes röst intet/vthan kalladhe sin dreng som hans tienare war/och sadhe/Drijff tesso vth jfrå migh/och steng igen dörena effter henne/Och hon hadhe en brokot kiortel vppå/ty sådana kiortlar drogho Konungs döttrar så lenge the woro jungfrur.

Och tå hans tienare hadhe driffuit henne vth/och stengt dörena igen effter henne/Kastadhe Thamar asko på sitt hoffuudh/och reeff then brokotta kiortelen sönder som hon vppå hadhe/och ladhe sina hand på hoffuudhet/och gick och ropadhe. Och hennes brodher Absalom sadhe til henne/Haffuer tin brodher Amnon warit när tigh: Nu mijn syster/tijgh quar/thet är tin brodher/och lägg thet ärendet icke så på hiertat. Så bleff Thamar eensam j Absoloms sins brodhers hws. Och tå Konung Dauid alt thetta hörde/toogh han thet ganska illa widh sigh/Men Absalom taladhe intet medh Amnon huarken ondt eller gott/doch hatadhe Absalom Amnon/therföre at han hans syster Thamar förkrenckt hadhe.

Effter tw åår låt Absalom klippa sijn fåår j BaalHazor som ligger vnder Ephraim/Och Absalom bödh all Konungens barn/och kom til Konungen och sadhe/Sij/tin tienare haffuer fåraklippare/Jagh bedher at Konungen samt medh sina tienare wille gå medh sinom tienare/Men Konungen sadhe til Absalom/Icke så min son/Låt oss icke alla gå at wij icke göre tigh tunga/Och tå han föll hårdt effter honom/wille han doch icke gå/vthan welsignadhe honom/Absalom sadhe/Skal icke tå min brodher Amnon gå medh oss: Konungen sadhe til honom/Hwj skulle han gå medh tigh: Tå nödde Absalom honom så at han låt Amnon och all Konungens barn gå medh honom.

Och Absalom bödh sina tienare och sadhe/Tagher wara vppå när Amnon warder gladh aff winet/och iagh sägher til idher/Slåår Amnon och dräper honom/at j intet fruchten idher/ty iagh haffuer thet befalt idher/Warer tröste och frimodighe ther til. Altså giorde Absaloms tienare Amnon/såsom Absalom them budhit hadhe. Tå stodho all Konungens barn vp/och huar och en satte sigh på sin mula och flydde. Och mädhan the än

Amnon dräpin.

nu woro

nu woro på wäghenom/kom rychte för Dauid / at Absalom hadhe slaghit all Konungens barn/så at icke en war offuer bliffuen aff them.

Tå stoodh Konungen vp och reeff sijn klädher sönder / och ladhe sigh nedher på iordena/och alle hans tienare som stodho om kring honom/ reffuo sijn klädher sönder. Tå swaradhe Jonadab Simea son / Dauidz brodhers/och sadhe/Min herre tencke icke at alle drengerne Konungens barn/ äro dödhe/vthan Amnon är allena dödh / ty Absalom haffuer thetta hafft inne medh sigh/jfrå then daghen han förkrenckte hans syster Thamar. Så taghe icke nu min herre Konungen sådant til hiertat / at all Konungens barn äro dödh/vthan Amnon är allena dödh/Men Absalom flydde.

Absalom flydde.

Och drengen på wachtenne löffte vp sijn ögthon och sågh vth / och sij/ en stoor hoop folck kom på wäghenom hwar effter then andra vth medh berghs sidhon.Tå sadhe Jonadab til Konungen/sij/Konūgens barn komma/såsom tin tienare sagdt haffuer så är thet tilgånget. Och tå han vthtalat hadhe/sij/tå komo Konungens barn / och vphoffuo sina röst och greto/ Konungen och alle hans tienare greto ock ganska fast/Men Absalom flydde och droogh til Thalmaj Ammihud son Konūgen j Gesur/Men han jemradhe sigh offuer sin son alla daghar/ Men tå Absalom flydd war och droogh til Gesur/war han ther j try åår/Och Konung Dauid offuergaff at dragha vth emoot Absalom/ ty han war hugswalat offuer Amnon at han dödh war.

XIIII. Capitel.

Een klook quinna aff Thekoa.

MEN Joab zeru Ja son förmerckte at Konungens hiertå war wendt til Absalom / och han sende bortt til Thekoa och låt hemta tådhan ena kloka quinno/och sadhe til henne/Jemra tigh/och dragh sorghaklädher vppå/och smör tigh icke medh olio/vthan stell tigh såsom een quinna ther en long tijdh haffuer hafft sorgh offuer någhon dödhan/ och skalt gå in til Konungen/och tala så och så medh honom/Och Joab gaff henne in hwadh hon såya skulle.

Och tå quinnan aff Thekoa wille tala medh Konungenom/föll hon på sitt andlete nedher på iordena/och tilbadh/och sadhe/Hielp migh Konung. Konungen sadhe til henne/Hwadh är tigh ? Hon sadhe/Jagh är een enkia/ een quinna som sorgh haffuer/och min man är dödh/och tijn tienarinna hadhe twå söner/the kiffuadhe tilhopa på markenne/och effter ther war ingen som them förtaghat kunde/slogh then ene then andra och drap honom.Och sij/nu reser sigh vp hela slechten emoot tina tienarinno och såya / Få hijt then som slogh sin brodher j hiäl/at wij måghe dräpa honom för hans brodhers siäl then han dräpit haffuer/och göra tigh arffuingalösa/ och the wilia vthsleckia mina gnisto som än nu quar är / at minom man intet nampn och ingen återleeffua bliffua skal på iordenne.

Konungen sadhe til quinnona/Gack heem/iagh wil biudha för tigh/Och quinnan aff Thekoa sadhe til Konungen/Min herre Konung/Misgerningē ware vppå migh och vppå mins fadhers hws/Men Konūgen och hans stool ware oskyllugh.Konungen sadhe/Then som emoot tigh talar/honom haff til migh/så skal han intet meer röra tigh.Hon sadhe/Konungen tencke på HERRAN tin Gudh / at the blodhempnare icke warda förmonge til at förderffua/ och at min son icke förgörs.Han sadhe/ Så sant som HERREN leffuer/skal icke itt håår falla på iordena aff tinom son.

Och quinnan sadhe / Låt tina tienarinno någhot såya minom herra Konungenom/Han sadhe/Sågh/Quinnan sadhe / Hwj haffuer tu itt sådant tencke

dant tencke

dant tenckt emoot Gudz folck/at Konungen thetta sagdt haffuer / at han skal komma sigh j skull/och icke låta igen tagha sin fördreffna ? ty wij döö dödhen / och förlöpe såsom watn j iordena thet man icke vppehåller / Och Gudh wil icke tagha liffuet bortt / vthan betencker sigh at thet fördreffna icke ock så skal fördriffuit warda aff honom. Så är iagh nu kommen til at tala medh min herra Konungen thesse ord j folckens närwaro/ty tijn tienarinna tenckte/Jagh skal tala medh Konungenom / Kan henda at han gör thet hans tienarinna sägher / ty han skal wel höra sina tienarinno / at han hielper migh jfrå alles theras hand/som migh samt medh minom son jfrå Gudz arff förgöra wilia. Och tijn tienarinna tenckte/Min herräs Konungens ord skal wara såsom itt spijsoffer/ty min herre Konungen är såsom en Gudz ängel/så at han kan höra gott och ondt/therföre warder ock HERREN tin Gudh medh tigh bliffuandes.

Konungen swaradhe och sadhe til quinnona/Liugh icke för migh j thet iagh fråghar tigh/Quinnan sadhe/Min herre Konungen tale / Konungen sadhe/Är icke Joabs hand medh tigh j allo thesso ? Quinnan swaradhe och sadhe/Så sant som tijn siäl leffuer min herre Konung/ thet är ingen annan antingen på höghro handen eller then wenstro/vthan såsom min herre Konungen sagdt haffuer / ty tin tienare Joab haffuer thetta så budhit migh/ Och han haffuer alt thetta tinne tienarinno ingiffuit / at iagh skulle så wenda thenna sakena/thet haffuer tin tienare Joab giordt / Men min herre är wijs såsom en Gudz ängels wijsheet/så at han alt weet på iordenne.

Tå sadhe Konungen til Joab/Sij/iagh haffuer thetta giordt/Så gack nu bortt och haff pilten Absalom heem igen.Tå föll Joab på sitt ansichte til iordena och tilbadh / och tackadhe Konungenom och sadhe / J dagh förmercker tin tienare at iagh haffuer funnet nådh för tijn öghon min herre Konung/at Konungen gör hwadh hans tienare sägher. Så stoodh tå Joab vp och foor til Gesur/och hadhe Absalom til Jerusalem/ Men Konungen sadhe/Låt honom gå j sitt hws igen/och icke see mitt ansichte/ Och så kom tå Absalom igen j sitt hws/ och sågh intet Konungens ansichte.

Absalom deghelighe.

Och j hela Jsrael war icke en man så deghelighe och så prijsligh som Absalom / jfrå hans footbielle vp til hans hiessa/ war ingen brist på honom/Och när han skaar sitt håår aff (thet skeedde meenligha hwart åår/ty thet war honom förtungt/ så at man moste thet aff skåra) så wogh hans hoffuudh håår tw hundrat Siklar effter Konungs wight. Och Absalom wordo födde tree söner och een dotter/hon heet Thamar/och war een deghelighe quinna/Altså bleff Absalom j tw åår j Jerusalem/at han Konungens ansichte intet sågh.

Och Absalom sende effter Joab/at han skulle senda honom til Konungen/Och han wille icke komma til honom. Han sende annan gången/ Likwel wille han icke komma.Tå sadhe han til sina tienare/Seer thet stycket aff Joabs åker bredhe widh min/och han haffuer ther biugg vppå / så gåår bortt och sticker eeld ther vppå. Så stickadhe Absaloms tienare eeld på thet stycket.

Tå stoodh Joab vp/och kom til Absalom j hwset/och sadhe til honom/ Hwj haffua tina tienare stickat eeld på mitt stycke ? Absalom sadhe til Joab / Sij/iagh sende effter tigh/och låt såya tigh/ Kom til migh/ at iagh må senda tigh til Konungen/och låta såya/Hwj kom iagh jfrå Gesur ? thet wore migh bättre at iagh än nu wore ther / Så låt migh nu få see Konungens ansichte/Är ock någhon misgerning j migh/så dräp migh.Och Joab gick in til Konungen och sadhe thet honom/ Och han kalladhe Absalom at han kom in til Konungen/Och han tilbadh på sitt ansichte nedher til iordena för Konungenom/ och Konungen kyste Absalom.

Och

XV. Capitel.

Absalom vprorist moot sin fadher.

Och thet begaff sigh ther effter / at Absalom bestelte sigh wagnar och resenärar / och femtiyo män som hans drawantar woro. Och Absalom stoodh bittijdha vp om morghonen / och gick in på then wäghen widh porten / Och hwar näghor hadhe itt ärende / så at han skulle komma til retta för Konungen / then kalladhe Absalom til sigh och sadhe / Vthaff hwadh stadh äästu? Tå nu näghor sadhe / Tin tienare är vthaff eenne aff Jsraëls slechter / så sadhe Absalom til honom / Sij / tijn saak är godh och rett / men tu haffuer ingen som tigh förhörer aff Konungenom.

Och Absalom sadhe / Ah / Hoo setter migh til domare j landena / at hwar man måtte komma til migh / then näghon saak och klaghan haffuer / at iagh måtte hielpa honom til retta / och när näghor gick fram til honom til at tala medh honom / Så reckte han sina hand vth och fick honom fatt / och kyste honom / widh thet settet giorde Absalom allō Jsrael / när the komo medh näghra saker til Konungen / Och staal altså bortt männernars hierta aff Jsrael.

Effter fyratiyo åår sadhe Absalom til Konungen / Jagh wil gå bortt och fulkompna mitt löffte j Hebron som iagh HERRANOM loffuat haffuer / för ty tin tienare giorde itt löffte tå iagh boodde j Gesur j Syrien och sadhe / När HERREN låter migh åter komma til Jerusalem / så wil iagh göra HERRANOM een Gudz tienist. Konungen sadhe til honō / Gack j fridh / Och han stoodh vp och gick til Hebron.

Men Absalom hadhe vthsendt speyare vthi alla Jsraels slechter och låt såya / När j få höra liudhet aff basunen / så säghen / Absalom är Konung worden j Hebron. Och medh Absalom gingo tw hundrat män aff Jerusalem kalladhe / men the gingo j eenfallugheet och wiste intet aff sakenne /

Ahitophel.

Sende ock teslikes Absalom effter Ahitophel then Giloniten / Dauidz rådhgiffuare / vthaff hans stadh Gilo / Och som han nu hadhe offrat / wardt förbundet starckt / och folcket lop til och förökadhes medh Absalom.

Så kom en och bodhadhe Dauid / och sadhe. Hwars manz hierta j Jsrael fölier Absalom effter / Men Dauid sadhe til alla sina tienare som när honom woro j Jerusalem / Vp / låt oss fly / ty här bliffuer ingen vndflycht

Dauid flyyr för Absalom. Ps. 3.

för Absalom / skynder idher / låt oss gå at han icke är snarare än wij / och fåår oss fatt / och driffuer in vppå oss thet ondt är / och slåår stadhen medh swerdz ägg. Tå sadhe Konungens tienare til honom / Hwadh min herre Konungen teckes / sij / här äro tine tienare.

Och Konungen gick vth til foot medh alt sitt hws / Men han låt bliffua quarra tiyo frillor til at bewara hwset. Och tå Konungen och alt folcket til foot vthkomo / gingo the bortt åt longt jfrå hwset / och alle hans tienare gingo när honom / ther til alle Crethj och Plethj och alle the Gethiter / sex hundrat män / som aff Gath til foot kompne woro / gingo fram för Konungenom.

Jthaj.

Och Konungen sadhe til Jthaj then Gethiten / Hwj gäär tu ock medh oss? Wendt om och bliff när Konungenom / ty tu äst fremmande / faar ock igen til titt rwm / j gäär komstu / och j dagh wåghar tu tigh til at gå medh oss / Jagh gäär hwart iagh gåå kan / wendt om / och tina brödher medh tigh wedherfare barmhertigheet och troheet / Jthaj swaradhe och sadhe / Så sant som HERREN leffuer / och så sant som min herre Konungen leffuer / hwar som helst min herre Konungen bliffuer / antingen j liffuet eller j dödhen / ther skal tin tienare ock bliffua. Dauid sadhe til Jthaj / Så kom och gack medh /

gack medh / Altså gick Jthaj then Gethiten och alle hans män / och hela barnahopen som medh honom war / Och hela landet greto medh högha röst / och alt folcket gick medh / Och Konungen gick offuer then becken Kidron / och alt folcket gick före / på then wäghen som löper åt öknenne.

Zadoch. AbJathar.

Och sij / Zadoch war ock ther / och alle Leuiterna som medh honom woro / och båro Gudz förbundz Arck / och ther satte the honom. Och AbJathar steegh vp / til tess alt folcket kom vthu stadhenom. Men Konūgen sadhe til Zadoch / Bär Gudz Arck åter in j stadhen / Om iagh finner nådh för HERRANOM / så låter han migh wel komma igen / och låter migh få see honom och sitt hws / Men om han säghar / Jagh haffuer intet behagh til tigh / sij / här är iagh / Han göre medh migh såsom honom teckes. Och Konungen sadhe til Presten Zadoch / O Siyare wendt om igen j stadhen medh fridh / Och medh idher Ahimaaz tin son / Och Jonathan AbJathars son / Sij / iagh wil dragha fram på slettmarkena j öknenne til tess bodhscap kommer jfrå idher / och giffuer migh all ting til kenna. Så båro tå Zadoch och AbJathar Gudz Arck in j Jerusalem igen / och bliffuo ther.

Men Dauid gick vp för olioberghet och greet / och hans hoffuudh war skyyldt / och han gick barfött / Ther til alt folcket som medh honom war / hadhe hwar och en förskyyldt sitt hoffuudh / och gingo vp åt gråtandes / Och tå Dauid wardt sagdt / at Ahithophel war j förbundet medh Absalom / sadhe han / HERRE / gör Ahithophels rådhslagh til galenscap.

Husaj.

Och tå Dauid kom offuerst på berghet ther man plåghar tilbidia Gudh / sij / ther mötte honom Husaj then Arachiten medh sönderriffuin kiortel och iord på hans hoffuudh. Och Dauid sadhe til honom / Om tu gäår medh migh / äästu migh til tunga / Men gäår tu åter j stadhen / och säghar til Absalom / Jagh är tin tienare / Jagh wil höra Konungenom til / Jagh som tilförenne war tins fadhers tienare / wil nu wara tin tienare / så kan tu göra Ahithophels rådhslagh om intet / Och äro ther Zadoch och AbJathar Presternar medh tigh. Alt thet tu hörer vthu Konungens hws / må tu vnderwisa Presternar Zadoch och AbJathar / Och sij / när them äro twå theras söner / Ahimaaz Zadochs och Jonathan AbJathars son / genom them kan tu biudha migh til hwadh tu förnimmer. Så kom tå Husaj Dauidz wen j stadhen / och Absalom kom til Jerusalem.

XVI. Capitel.

Ziba.

Och som Dauid någhot litet war nedhergången aff berghet / sij / tå mötte honom Ziba MephiBoseths tienare medh itt paar sadhladhe åßnar / ther vppå woro tw hundrat brödh / och hundradhe stycke russin / och hundradhe stycke fikon / och en låghel wijn. Tå sadhe Konungen til Ziba / Hwadh wilt tu göra här medh? Ziba sadhe / Aßnanar skola wara för Konungens hwßfolck at the ther på ridha / och brödhen och fikonen för tienarenar / at the mågha åta / och winet til at dricka när the warda trötte j öknenne /

Jnfra 19.

Konungen sadhe / Hwar är tins herras son? Ziba sadhe til Konungen / Sij / han bleff j Jerusalem / ty han sadhe / J dagh warder Jsraels hws migh igen giffuandes mins fadhers rike. Konungen sadhe til Ziba / Sij / alt thet MephiBoseth haffuer / skal wara titt / Ziba sadhe medh tilbidiandhe / Låt migh finna nådh för tigh min herre Konung.

Simej bannar Dauid.

Tå nu Konung Dauid kom til Bahurim / sij / tå gick ther en man vthaff Sauls hwß slecht han heet Simej Gera son / Han gick vth och bannadhes / och kastadhe stenar åt Dauid / och åt alla Konung Dauidz tienare / ty alt folck och alle the weldughe woro widh hans höghro och widh hans wenstro sidho /

tro sidho / Och sadhe Simej tå han bannadhes / Här vth / här vth tu blodhhund / tu Belials man / HERREN haffuer wedhergullit tigh alt Sauls hwß blodh / at tu är worden Konung j hans stadh / Nu haffuer HERREN giffuit Riket j tins sons Absaloms hand / Och sij / nu trenger tigh tijn olycka / ty tu äst en blodhund.

Abisaj.

Men Abisaj zeru Ja son sadhe til Konungen / Skal thenne dödhe hunden banna min herra Konungen? Jagh wil gå bortt och hugga hoffuudhet aff honom. Konungen sadhe / J zeru Ja barn / Hwadh haffuer iagh skaffa medh idher? Låt honom banna / ty HERREN haffuer budhit honom banna Dauid / Hoo kan nu säya / Hwj gör tu så? Och Dauid sadhe til Abisaj och til alla sina tienare / Sij / min son som aff mitt lijff kommen är / gåår migh effter mitt lijff / Hwj ock icke nu Jeminj son? Låt honom betemma at han bannar / ty HERREN haffuer så budhit honom / Må henda at HERREN seer til mijn bedröffuelse / och löner migh medh godho thēna bannor som iagh lidher j dagh. Altså gick Dauid medh sitt folck fram åt wäghen / Men Simej gick vth medh berghs sidhonne jemte widh honom / och bannadhes och kastadhe stenar til honom och hoff iord.

Och Konungen kom ther in och alt folcket som medh honom war / trötte / och wedherqueckte sigh ther / Men Absalom och alt folcket Jsraels män komo til Jerusalem / och Ahithophel med honō. Tå nu Husaj then Arachiten Dauidz wen kom in til Absalom / sadhe han til Absalom / Til lycko herre Konung / til lycko herre Konung. Absalom sadhe til Husaj / Är thetta tijn barmhertigheet emoot tin wen? Hwj haffuer tu icke faret vth medh tinom wen? Husaj sadhe til Absalom / Jcke så / vthan then som HERREN vthwälier och thetta folck / och huar man j Jsrael / honom wil iagh tilhöra / och när honom bliffua / Och hwem skulle iagh tiena? skulle iagh icke tiena hans son? såsom iagh haffuer tient tinom fadher / så wil iagh ock tiena tigh.

Och Absalom sadhe til Ahithophel / Giffuer rådh / hwadh skole wij göra? Ahithophel sadhe til Absalom / Lägg tigh när tins fadhers frillor som han haffuer låtit quarra bliffua til at bewara hwset / så får hele Jsrael höra / at tu haffuer giordt tin fadher illa luchtande / och alles theras hand som när tigh äro / bliffuer styrckt. Tå giorde the til Absalom itt tiäll vppå taket / Och Absalom belågh sins fadhers frillor för all Jsraels öghon. Supra

Ahithophels rådhslagh.

På then tijdhen / tå Ahithophel gaff itt rådh / war thet såsom man hadhe fråghat Gudh om någhon ting / Altså war all Ahithophels rådhslagh bådhe når Dauid / och så når Absalom.

XVII. Capitel.

OCh Ahithophel sadhe til Absalom / Jagh wil vthwälia migh tolff tusend män / och stå vp til at fara effter Dauid j thenna nattenne / och wil offuerfalla honom mädhan han trött och mödd är. När iagh nu förskrecker honom så at alt folcket som när honom är flyyr / wil iagh slå Konungen allena / och dragha alt folcket til tigh igen / När tå huar man til tigh draghen är / såsom tu begärar / så bliffuer alt folcket j fridh / Thetta tyckte Absalom wara gott / och allom åldstom j Jsrael.

Men Absalom sadhe / Käre / låt oss ock kalla Husaj then Arachiten / och höra hwadh han sägher ther om. Och tå Husaj kom in til Absalom / sadhe Absalom til honom / Sådant haffuer Ahithophel sagdt / Sägh tu / skole wij göra så eller ey? Tå sadhe Husaj til Absalom / Thet är intet gott rådh som Ahithophel j thenna gången giffuit haffuer.

Och Hu-

Och Husaj sadhe yterlighare / Tu kenner wel tin fadher / och hans män at the äro starcke och illsinnadhe såsom en biörn / huilkom vnganar äro ifrå taghne j markenne / Ther til är tin fadher en strijdzman / och warder sigh intet försumandes medh folckena / Sij / han haffuer til ewentyrs nu förwarat sigh någhor stadz j een kulo eller annor stadz. Om thet nu skeedde / at thz ginge icke wel j första gången / och vpkomme itt rychte och sadhes / thz är skeedt een slachting på thet folck som Absalom effterfölier / så warder hwar och en förtwifflat / then doch ellies dugheligh är / och haffuer itt hierta såsom itt Leyon / Ty hele Jsrael weet / at tin fadher är starck / och dughelighe män the som när honom äro.

Husaj rådh.

Men thet rådher iagh / at tu församlar tigh hela Jsrael ifrå Dan in til Berseba / monga såsom sanden j haffuet / och tijn person draghe ibland them / så wilie wij offuerfalla honom på huadh rum wij finne honom / och wilie komma offuer honom såsom daggen faller på iordena / at wij icke låte bliffua en quarr aff honom och alla hans män. Om han församlar sigh in vthi någhon stadh / så skal hela Jsrael kasta lijnor kring om samma stadh / och ryckia honom j strömen at ther skal icke finnas en steen igen aff.

Tå sadhe Absalom och huar och en j Jsrael / Husaj then Arachitens rådh är bättre än Ahithophels rådh. Men HERREN skickadhe thet så / at thz godha Ahithophels rådh skulle warda förhindrat / på thet at HERREN skulle låta komma een olycko på Absalom.

Och Husaj sadhe til Zadoch och Ab Jathar Presternar / Så och så haffuer Ahithophel rådt Absalom och them åldstom j Jsrael / Men iagh haffuer så och så rådt. Så sender nu medh hast åstadh och bodher Dauid och säyen / Bliff icke offuer nattena på slettmarkenne j öknenne / vthan dragh ther offuer snarligha / at Konungen icke warder vpsluken och alt folcket som medh honom är / Men Jonathan och Ahimaaz stodho widh then brunnen Rogel / och een tienistepigha gick bortt och sadhe them thet / Och the gingo åstadh och sadhe thet Konung Dauid / för ty the toorde icke låta sigh see / så at the komo in j stadhen.

Men en dreng fick see them / och sadhe thet för Absalom. Tå gingo the bådhe medh hast sin wägh / och komo vthi eens manz hws j Bahurim / han hadhe en brunn j sinom gård / ther stigho the in / och quinnan toogh och breedde itt offuerteckelse offuer brunz holet / och slogh ther gryyn vppå / så at man kunde thet intet merkia. Tå nu Absaloms tienare komo til quinnona j hwset / sadhe the / Hwar är Ahimaaz och Jonathan? Quinnan sadhe til them / The gingo offuer watubecken / Och tå the sökte och funno intet / gingo the til baka igen til Jerusalem.

Och tå the woro bort gångne / stigho the vp vthu brunnen och gingo sina ferde / och vnderwijste thz Konung Dauid / och sadhe til Dauid / Ståår vp / och gåår medh hast offuer elffuena / ty så och så haffuer Ahithophel giffuit rådh emoot idher. Tå stoodh Dauid vp och alt folcket som när honom war / och gingo offuer Jordan til tess morghon liwst wardt / och icke en fattadhes som icke war kommen offuer Jordan.

Ahithophel hengde sigh.

Tå Ahithophel sågh / at hans rådh icke hadhe framgång / sadhladhe han sin åßna / och stoodh vp och foor heem j sin stadh / och skickadhe om sitt hws / och hengde sigh / och bleff dödh / och wardt begraffuen j sins fadhers graff.

Amasa.

Infra 19.

Och Dauid kom til Mahanaim / och Absalom droogh offuer Jordan / och alle Jsraels män medh honom / Och Absalom hadhe sett Amasa j Joabs stadh offuer hären / och Amasa war eens manz son som heet Jethra en Jsraelite / huilken lågh när Abigail Nahas dotter zeru Ja syster Joabs modher / Men Jsrael och Absalom låghradhe sigh j Gilead.

Tå Da-

Tå Dauid war kommen til Mahanaim / komo ther Sobi Nahas son aff Rabbath Ammons barnas / och Machir Amniel son aff Lodabar / och Barsillaj en Gileadite aff Roglim / och förde sengklådher / becken / leerkåril / hwete / biugg / miöl / torkat ax / bönor / linze / gryyn / hannogh / smör / fåår / och nötaostar til Dauid / och til folcket som medh honom war til spijsning / ty the tenckte / folcket warder hungrogt / trött / och torstogt j öknenne.

XVIII. Capitel.

OCh Dauid skickadhe folcket som når honom war / och satte höffuitzmån offuer them / offuer tusend och offuer hundrat / och sende vth folcket en tridie part vnder Joab / och en tridie part vnder Abisaj Zeru Ja son Joabs brodher / och en tridie part vnder Jthaj then Gethiten. Och Konungen sadhe til folcket / Jagh wil ock dragha vth medh idher / Men folcket sadhe / Tu skalt icke dragha vth / för ty om wij än flydde / eller helfften aff oss bliffue dödhe / ther skola the intet om sköta / Men tu åst så mykit som tiyo tusend aff oss. Så år thet nu båttre at tu må wara oss til hielp vthu stadhenom. Konungen sadhe til them / Såsom idher teckes så wil iagh göra. Och Konungen bleff ståndandes j portenom / och alt folcket droogh vth / widh hundrat och widh tusend.

Och Konungen bödh Joab och Abisaj och Jthaj och sadhe / Farer migh sachta medh pilten Absalom / Och alt folcket hörde / at Konungen bödh alla höffuitzmånnenar om Absalom

Och tå folcket kom vth j markena emoot Jsrael / wardt strijdt j Ephraims skoogh / Och Jsraels folck wardt ther slaghit för Dauidz tienare / så at j then daghen skeedde een stoor slachting til tiwghu tusend mån / Och strijdhen wardt ther förströdd vppå alt landet / och skoghen vpfråtte flere på then daghen ån swerdet. The vproriske wårda slaghne.

Och Absalom mötte Dauidz tienare / och reedh på en mula / och tå mulen kom vnder een stoor tiock Eek / fastnadhe hans hoffuudh widh Eekena och han bleff hengiande emellan himmel och iord / Men mulen lop sin wågh vndan honom.

Tå en man fick thet see / bodhadhe han thet Joab och sadhe / Sij / iagh sågh Absalom hengia widh een Eek. Och Joab sadhe til mannen som honom thet bodhadhe / Sij / sågstu thet / hwj slogh tu honom icke ther til iordena ? så wille iagh giffuit tigh på mina wegna tiyo silffpenningar / och itt belte. Mannen sadhe til Joab / Om tu hadhe wåghit migh tusende silffpenningar j mina hand / så wille iagh ån tå icke låtit komma mijn hand på Konungens son / Ty Konungen bödh tigh och Abisaj och Jthaj j wåro åhöro och sadhe / Förwarer migh pilten Absalom / eller om iagh ån någhot ondt giordt hadhe på mijns siåls fara (effter för Konungenom intet fördolt warder) skulle tu wel sielffuer fallit migh emoot. Huru Absalom kom om halsen.

Joab sadhe / Icke så / Jagh wil til honom för tijn öghon. Tå toogh Joab tree spetzer j sijn hand / och stötte them Absalom j hiertat mådhan han ån nu leffde j Eekenne / och tiyo vnge karla Joabs wapndraghare / gåffuo sigh om kring honom och slogho honom j hiål. Tå blåste Joab j basunen / och kalladhe folcket igen / at the icke meer skulle iagha effter Jsrael / ty Joab wille skona folcket.

Och the togho Absalom och kastadhe honom j skoghen vthi een stoor groop / och ladhe en stoor hoop medh stenar på honom / och hele Jsrael flydde huar och en j sina hyddo / Men Absalom hadhe sigh vpreest een stodh mådhan han ån nu leffde / then ståår j Konungs dalenom / ty han sadhe / Jagh haffuer ingen son / therföre skal thetta wara mins namps åminnelse / och kalladhe then stodhena effter sitt nampn / och heter ån nu på thenna dagh Absaloms rwm. Absaloms stodh.

Ahimaaz Zadochs son sadhe / Kåre / låt migh löpa / och förkunna Konungenom / at HERREN haffuer skaffat honom rett aff hans fiendars hender / Joab sadhe til honom / Tu bår ingen godh tijdhende j thenna daghen / på en annan dagh må tu båra tijdhende / och icke j dagh / ty Konungens son år dödh / Men til Cusi sadhe Joab / Gack åstadh och bodha Konungenom hwadh tu seedt haffuer / Och Cusi tilbadh Joab / och lop / Men Ahimaaz Zadochs son / sadhe åter til Joab / Huru / om iagh ock löper effter Cusi ? Joab sadhe / Hwadh wiltu löpa min son ? kom hijt / tu bår ingen godh tijdhende / Han swaradhe / Huru / om iagh lope ? Han sadhe til honom / Så lööp. Så lop tå Ahimaaz på then genista wåghen / och kom förr ån Cusi.

Men Dauid satt emellan twå portar / och wektaren gick vppå taket åt portenom på muren / och löffte sijn öghon vp / och fick see en man löpandes allena / och han ropadhe och sadhe thet Konungenom. Konungen sadhe / År han allena / så år ther godh tijdhende j hans munn. Som han ån nu lop / och kom nårmer / fick wektaren see en annan man löpandes / och han ropadhe aff murenom / och sadhe / Sij / en man löper allena. Åter sadhe Konungen / Then år ock itt gott bodhscap. Wektaren sadhe / Migh synes then förstas löpande / såsom thet wore Ahimaaz löpande Zadochs sons / Och Konungen sadhe / Thet år en godh man / och han bår godh tijdhende.

Ahimaaz ropadhe och sadhe til Konungen / Fridh / och tilbadh för Konungen på sitt andlete nedh til iordena / och sadhe / Loffuat ware HERREN tin Gudh som the menniskior beslutit haffuer / som vphoffuo sina hand emoot min herra Konungen. Ahimaaz

Konungen sadhe/ Må ock pilten Absalom wel: Ahimaaz sadhe/ Jagh sågh itt stoort sorl tå Konungens tienare Joab sende migh tin tienare/ och iagh weet icke hwadh thet war/ Konungen sadhe/ Gack aff sidhes och statt ther/ och han gick aff sidhes och stoodh ther.

Cusi.

Sÿ/ tå kom Cusi och sadhe/ Jagh bår godh tÿdhende min herre Konung/ HERREN haffuer j dagh skaffat tigh rett aff allas theras hand som sigh haffua vpsatt emoot tigh.

Konungen sadhe til Cusi/ Må ock pilten Absalom wel: Cusi sadhe/ Gånge så medh alla mins herras Konungens fiendar/ såsom medh piltenom gåår/ och medh alla them som settia sigh vp emoot tigh/ til at göra tigh ondt.

David sörgher Absalom.

Tå wardt Konungen sorghse/ och gick vp j salen j portenom och greet/ och widh han gick sadhe han/ Min son Absalom/ min son/ Min son Absalom/ giffue Gudh at iagh måtte döö för tigh/ O Absalom min son/ min son.

XIX. Capitel.

OCh thet wardt bodhat Joab/ Sÿ/ Konungen gråter och beklaghar sigh om Absalom/ Och wardt j then daghen een sorgh aff seghren j hela folckena/ för ty folcket hadhe j then daghen hördt/ at Konungen war bedröffuat om sin son/ Och folcket droogh sigh bortt j then daghen/ så at thet icke kom j stadhen/ lika som itt folck dragher sigh bortt som til blygd kommet år/ når thet j strÿdh flyydt haffuer/ Men Konungen förskyylte sitt ansichte/ och ropadhe högt/ Ah min son Absalom/ Absalom min son/ min son.

Så gick Joab in vthi huset til Konungen och sadhe/ Tu haffuer j dagh til blygd giordt alla tina tienare som j dagh vndsatt haffua tina/ tina söners/ tina döttrars/ tina hustrurs/ och tina frillors siålar/ så at tu haffuer them kåår som tigh hata/ och hatar them som tigh kåår haffua/ Ty tu låter tigh merkia j dagh/ at tigh ligger ingen macht vppå Höffuitzmånnenar och tienarenar/ vthan iagh merker j dagh wel/ at om allenast Absalom leffde tigh/ och wÿ alle j dagh dödhe woro/ thet skulle tigh tyckia så gott wara. Så statt nu vp och gack vth/ och tala wenligha medh tina tienare/ Ty iagh swår tigh widh HERRAN/ Om tu icke gåår vth/ bliffuer icke en man quarr når tigh offuer thenna nattena/ thet skal wara tigh werre ån alt thet onda som offuer tigh kommet år jfrå tin vngdom alt in til nu.

Tå stoodh Konungen vp och satte sigh j porten/ Och allo folckena wardt sagdt/ Sÿ/ Konungen sitter j portenom. Så kom alt folcket för Konungen/ Men Israel war flydd hwar och en j sÿn hyddo. Och alt folcket kiffuadhe til hopa j alla Israels slechter/ och sadhe/ Konungen haffuer holpet oss vthu wåra fiendars hand/ och förlossat oss vthu the Philisteers hand/ och haffuer most flyy vthaff landena för Absalom/ Så år Absalom dödh bliffuin j strÿdhenne/ then wÿ offuer oss smordt hadhe/ Hwj åre j nu så stilla/ at j icke hemte Konungen igen:

Och Konungen sende til Zadoch och AbJathar Presterna/ och låt såya them. Taler medh the åldsta j Juda och sågher/ Hwj wilie j wara the sidste til at hemta Konungen heem j sitt hws igen: (Ty hela Israels taal war kommet för Konungen j hans hws) J åren mine brödher/ mitt been och mitt köt/ Hwj wilie j tå wara the sidste til at hemta Konungen igen: Och til Amasa sågher/ Ästu icke mitt been och mitt köt: Gudh göre migh thet och thet/ om tu icke skalt bliffua Håårhöffuitzman för migh/ så lenge tu leffuer j Joabs stadh. Och han beweekte alla Juda månz hierta/ såsom eens manz/

Och the

Och the sende til Konungen/ Kom igen/ tu/ och alle tine tienare. Så kom tå Konungen igen.

Och som han kom til Jordan/ woro Juda mån kompne til Gilgal til at dragha nedher emoot Konungen/ at the skulle föra Konungen offuer Jordan/ Och Simej Gera son Jeminj sons som j Bahurim boodde/ hastadhe sigh och droogh nedher medh Juda mån emoot Konung David/ och medh honom woro tusende mån aff BenJamin/ teslikes ock Ziba then tienaren aff Sauls hws medh hans femton söner/ och tiwghu tienare/ och the skyndadhe sigh offuer Jordan/ och bereedde fåriona för Konungenom/ at the skulle föra Konungens tienare offuer/ och göra thet honom til wilia war.

Ziba.

Och Simej Gera son föll nedher för Konungen/ tå han foor offuer Jordan/ och sadhe til Konungen/ Min herre/ tilrekna migh icke then misgerning/ och kom icke j hogh at tin tienare förtörnadhe tigh then daghen tå min herre Konungen gick vthu Jerusalem/ och Konungen legge thet icke på hiertat/ ty tin tienare kenner at iagh syndat haffuer. Och sÿ/ iagh år j dagh then förste kommen vthaff Josephs hws/ at iagh skulle dragha nedher emoot min herra Konungen.

Simej.

Supra 16.

Men Abisaj ZeruJa son swaradhe och sadhe/ Och skulle icke Simej therföre döö/ som bannadhe HERRANS smorda: David sadhe/ Hwadh haffuer iagh bestella medh idher j ZeruJa barn/ at j wilien j dagh warda migh til Satan: skulle j dagh någhon döö j Israel: Menar tu at iagh icke weet/ at iagh j dagh år worden Konung offuer Israel: Och Konungen sadhe til Simej/ Tu skalt icke döö/ Och Konungen swoor honom.

Kom ock så MephiBoseth Sauls son nedher emoot Konungen/ och hadhe intet rychtat sina fötter eller sitt skegg/ eller twaghit sÿn klådher jfrå then dagh Konungen borttgången war in til then daghen tå han kom igen medh fridh. Tå han nu til Jerusalem kom til at möta Konungenom/ sadhe Konungen til honom/ Hwj foor tu icke medh migh MephiBoseth: Och han sadhe/ Min herre Konung/ Min tienare giorde orett emoot migh/ ty tin tienare tenckte/ Jagh wil sadhla en åsna/ och stigha ther vppå/ och ridha til min herra Konungen/ för ty tin tienare år oferdigh/ ther til haffuer han ock beklaghat tin tienare för min herra Konungenom/ Men min herre Konungen år såsom en Gudz ångel/ och må göra hwadh honom teckes/ ty alt mins fadhers hws haffuer icke warit vthan til dödhen skyllugt för minom herra Konungenom. Så haffuer tu doch satt tin tienare ibland them som åta offuer titt boord/ Hwadh rett haffuer iagh meer/ eller hwadh kan iagh meer ropa til Konungen: Konungen sadhe til honom/ Hwadh talar tu meer här om: Jagh haffuer sagdt thet/ tu och Ziba skiffter åkren medh huar annan. MephiBoseth sadhe til Konungen/ Han må taghan allsamman/ effter min herre Konungen medh fridh heem kommen år.

MephiBoseth.

Och Barsillaj then Gileaditen kom nedher jfrå Roglim och foor offuer Jordan för Konungen/ på thet han skulle leedhsagha honom offuer Jordan/ Och Barsillaj war fast gammal/ wel ottatiyo åår/ han hadhe beförgt Konungen/ mådhan han war j Mahanaim/ ty han war en ganska weldigh man/ Och Konungen sadhe til Barsillaj/ Tu skalt dragha fram med migh/ Jagh wil försöria tigh medh migh j Jerusalem. Men Barsillaj sadhe til Konungen/ Hwadh år thet iagh ån nu haffuer til at leffua/ at iagh ån nu skulle dragha vp medh Konungenom til Jerusalem: Jagh år j dagh ottatiyo åår gammal/ Huru skulle iagh kenna hwadh gott eller ondt år/ eller smaka hwadh iagh åter eller dricker/ eller höra hwadh the sångare eller sångerskor siunga: Hwj skulle tin tienare yterlighare beswåra min herra Konungen: tin tienare skal någhot litet fara medh Konungenom offuer Jordan/ Hwj skulle Konungen göra migh een sådana wedhergelning: Låt tin tienare wenda

Barsillaj.

Supra 17.

om igen/

om igen / at iagh må döö j minom stadh / och warda begraffuen j mins fa-
dhers och minne modhers grifft / sij / ther är tin tienare Chimeham / then låt
dragha offuer medh min herra Konungen / och gör honom hwadh tigh
teckes.

Chimeham.

Konungen sadhe / Chimeham skal dragha offuer medh migh / och iagh
wil göra honom hwadh tigh är til wilia / och alt thet tu bedhes aff migh thz
wil iagh göra tigh. Och tå alt folcket war kommet offuer Jordan / och
Konungen teslikes / kyste Konungen Barsillaj och welsignadhe honom /
Och han wende om igen til sitt rwm. Och Konungen droogh offuer til
Gilgal / Och Chimeham foor medh honom / Och alt Juda folck hadhe fördt
Konungen offuer / Men Jsraels folck war icke vthan helfften ther.

Och sij / tå komo alle Jsraels män til Konungen / och sadhe til honom /
Hwj haffua wåre brödher Juda män stolit tigh / och haffua fördt Konun-
gen och hans hws offuer Jordan / och alle Dauidz män medh honom : Tå
swaradhe the aff Juda them aff Jsrael / Konungen är oss när åkommen /
Hwj äre j ther wredhe före / mene j at wij aff Konungenom kost eller sken-
ker fått haffue : Så swaradhe tå the aff Jsrael them aff Juda och sadhe /
Wij haffue tiyo sinnom meer medh Konungenom / med Dauid ock så / Hwj
haffuer tu tå så ringa achtat migh / at wij icke måtte haffua warit the förste
til at hemta wår Konung : Men the aff Juda taladhe hardare / än the
män aff Jsrael.

XX. Capitel.

Seba en vprorisk.

OCh tijt war kallat en Belials man som heet Seba Bichrj
son / eens manz aff Jeminj / Han blåste j basunen och sa-
dhe / Wij haffue ingen deel j Dauid / eller någhot arff j
Jsaj son / Huar och en fare j sina hyddo O Jsrael. Tå föll
jfrå Dauid huar man j Jsrael / och folgde Seba Bichrj
son / men Juda män bliffuo widh sin Konung jfrå Jor-
dan in til Jerusalem.

Tå Konung Dauid kom heem til Jerusalem / toogh han the tiyo frillor
som han återleeffdt hadhe til at bewara hwset / och satte them j förwaring
och försörgde them / men han belågh them intet meer / Och the woro så in-
nelychta in til theras dödh / och leffde j enkiodom.

Amasa.

Och Konungen sadhe til Amasa / Kalla migh til hopa alla Juda män /
på tridie daghen / och tu skalt ock så wara widh handena / Och Amasa gick
bortt til at kalla til hopa Juda / Och han fördrögde offuer then tijdhen som
han honom förelagdt hadhe. Och Dauid sadhe til Abisaj / Nu warder oss
Seba Bichrj son meer wedhermödho görandes än Absalom / Tagh tu tins
herras tienare / och iagha effter honom / at han til ewentyrs icke finner fasta
städher för sigh / och vndslipper vthu wår öghon. Tå drogho vth medh ho-
nom Joabs män / ther til Crethj och Plethj / och alle starcke / Men the drogho
vth aff Jerusalem / til at iagha effter Seba Bichrj son.

Som the nu kompne woro til then stora stenen j Gibeon / kom Amasa
ther emoot them / Och Joab war begiordat offuer sijn klädher som han vp-
på hadhe / och hadhe bundit ther vthan offuer itt swerd / thet hengde widh
hans lend j skidhonne / Och thet gick wel vth och in. Och Joab sadhe til A-
masa / Fridh ware medh tigh min brodher / Och Joab fattadhe Amasa j
skegget medh höghra handenne / såsom han wille kyssa honom / Och Ama-
sa gaff icke acht på swerdet j Joabs hand / och han stack honom ther medh
j buken / så at hans inelffuer vthgingo på iordena / och gaff honom intet
styng meer / och han bleff dödh.

Joab stinger Amasa j hiäl.

Men Joab och hans brodher Abisaj iaghadhe effter Seba Bichrj son /
och en

Hic item, abest folium integrum.

och en aff Joabs tienare bleff ståndandes när honom / och sadhe / Hwilken
drijstar sigh emoot Joab / och hwilken gåår effter Joab när Dauid : Men
Amasa lågh söölat j blodhet mitt vppå wäghenom. Tå nu en sågh at alt
folcket bleff ther ståndandes / droogh han Amasa aff wäghen / bortt på
markena / och kastadhe klädher på honom / effter han sågh at huilken til ho-
nom kom / han bleff ther ståndandes. Tå han nu war vthaff wäghenom
taghin / folgde hwar man effter Joab til at iagha effter Seba Bichrj son.

Och han droogh genom alla Jsraels slechter til Abel och Beth Maa-
ka och hela Haberim / och the församladhe sigh och folgde honom effter / och
komo och beladhe honom j Abel och Beth Maaka / och the giorde en skantz
om stadhen / och trädde in til muren / och alt folcket som medh Joab war
stormadhe / och wille kasta muren om kull.

Een wijs quinna j Abel.

Tå ropadhe een wijs quinna vthu stadhenom / Hörer / hörer / sägher til
Joab / at han kommer hijt / iagh wil tala medh honom / Och tå han kom til
henne / sadhe quinnan / Ästu Joab : Han sadhe / Ja / Hon sadhe til honom /
hör tinne tienarinnos taal / Han sadhe / Jagh hörer / Hon sadhe / J förtij-
dhen sadhe man / Then som frågha wil / han fråghe j Abel / och så gick thet
wel til. Thetta är then redheligha och troogne stadhen j Jsrael / och tu wilt
dräpa stadhen och modhrena j Jsrael : Hwj wiltu vpsluka HERRANS
arffuedeel :

Joab suaradhe / och sadhe / Bortt thet / bortt thet jfrå migh / at iagh vp-
sluka eller förderffua skulle / Thet haffuer sigh icke så / vthan en man aff E-
phraims bergh / benemd Seba Bichrj son / haffuer vphäffuit sigh emoot
Konung Dauid / fåår honom hijt vth allena / så wil iagh dragha aff jfrå
stadhenom. Quinnan sadhe til Joab / Sij / hans hoffuudh skal warda kastat
vth til tigh offuer muren / Och quinnan kom in til alt folcket medh sinne
wijsheet / och the huggo Seba Bichrj son hoffuudhet aff / och kastadhe
thet vth til Joab. Tå blåste han j basunen / och the åtskilde sigh jfrå stadhe-
nom / hwar och en vthi sijn hyddo / Och Joab kom igen til Konungen j Je-
rusalem.

Supra 8.

Och Joab war offuer all Jsraels häår / Benaia Joiada son war offuer
Crethj och Plethj / Adoram war rentemestare / Josaphat Ahilud son war
Canceler / Seia war scriffuare / Zadok och AbJathar woro Prester / Ther til
war Jra then Jairiten Dauidz Prester.

Supra 19.

XXI. Capitel.

Dyyr tijdh.

SA wardt en hård tijdh j Dauidz daghar j try åår effter
hwart annat / Och Dauid sökte HERRANS ansichte /
Och HERREN sadhe / För Sauls skul och för thet
blodhws skul / ther före at han drap the Gibeoniter. Tå
lät Konungen kalla the Gibeoniter / och taladhe medh
them (Men the Gibeoniter woro icke vthaff Jsraels
barn / vthan woro igenbliffne vthaff the Amoreer / Men
Jsraels barn hadhe sworit them / och Saul sökte effter at slå them j sitt
nijt / för Jsraels barn och Juda) Så sadhe nu Dauid til the Gibeoniter /
Hwadh skal iagh göra idher : och hwar medh skal iagh försonat / at j måghe
welsigna HERRANS arffuedeel.

Josua 9.

The Gibeoniter swaradhe honom / Oss är intet om gull eller silffuer aff
Saul eller hans hws / och är oss intet om at någhon skal dräpas aff Jsrael /
Han sadhe / Hwadh säye j tå thet iagh idher göra skal : The sadhe til Konun-
gen / Then mannen som oss förderffuat och til intet giordt haffuer / honom
skole wij förderffua / så at intet bliffuer quart aff honom j alla Jsraels gren-
sor / Giff-

for/Giff oss siw mån vthaff hans hws/ at wij vphengie them HERRANOM j Gibea Sauls HERRANS vthwaldas. Konungen sadhe/Jagh wil få idher them.

Men Konungen skonadhe MephiBoseth Jonathans son Sauls sons för HERRANS eedh skul som emellan them war/nemligha/emellan Dauid och Jonathan Sauls son. Men the twå Rizpa söner Aia dotters/hwilka hon Saul födt hadhe/Armonj och MephiBoseth/ther til the fem Michals söner Sauls dotters / hwilka hon Adriel Barsillaj then Mahalothitens son födt hadhe / toogh Konungen och fick them vthi the Gibeoniters hand/ them vphengde the på berghena för HERRANOM. Och så föllo thenne siw på eenne reso/ Och bliffuo döödhe j första andenne när biuggganden vppå gick. supra

Tå toogh Rizpa Aia dotter en säck / och breedde honom på ena håll j andennes begynnelse in til tess watnet aff himmelen dröóp vppå them / Och låt j then daghen inga himmelens foghlar settia sigh på them / ey heller markennes diwr om nattena / Och thet wardt sagdt Dauid / Hwadh Rizpa Aia dotter Sauls frilla giordt hadhe.

Och Dauid gick bortt och toogh Sauls been/och Jonathans hans sons been jfrå the borghare j Jabes j Gilead/hwilken the vthaff Bethsans gatu stolet hadhe / ther the Philisteer them hengt hadhe/på then tijdhen tå the Philisteer slogho Saul på Gilboa bergh/och förde them tådhan tijt vp/och samkadhe them til hopa medh the hengdas been/Och begroffuo Sauls och hans sons Jonathans been j BenJamins land/widh sidhona j hans fadhers Kis graff/ Och giorde alt såsom Konungen budhit hadhe / altså wardt tå Gudh sedhan landena försonat. 1. Regu

Dauid strijdher emoot the Philisteer.

Så hoff sigh åter itt örligh vp vthaff the Philisteer emoot Jsrael/Och Dauid droogh nedher och hans tienare medh honom/ och strijdde emoot the Philisteer. Och Dauid wardt trött / Och Jesbj aff Nob (hwilken en aff Rapha barn war/och hans glaffuens wigt war tryhundrat koppars wigter/och han hadhe itt nyytt harnesk vppå)han foor effter at slå Dauid/Men Abisaj ZeruJa son halp honom och slogh then Philisteen j hiäl. Tå sworo honom Dauidz män och sadhe / Tu skalt icke meer dragha vth medh oss j strijdh/at icke vthsleckes lychtan j Jsrael.

Sedhan hoff sigh åter itt örligh vp j Nob medh the Philisteer/tå slogh Sibechaj then Husathiten Saph/ then ock en war vthaff the Rapha barn.

Och sigh hoff än nu vp itt örligh j Gob medh the Philisteer/ Tå slogh Elhanan Jaere Orgim son en Bethlehemite Galiath then Gethiten/hwilken hadhe en spetz hwilkes stång war såsom itt wäffträå.

Och sigh vphoff än nu itt örligh j Gath/ther war en försmådhare/han hadhe sex finger på sina hender / och sex tåår på sina fötter/ så at the woro fyra och tiwghu på talet / och han war ock så födder aff Rapha. Och tå han taladhe hådhelse til Jsrael / slogh honom Jonathan Simea son Dauidz brodhers. Thenna fyra woro Rapha födde j Gath / och föllo igenom Dauidz och hans tienares hand.

XXII. Capitel.

OCh Dauid taladhe för HERRANOM thenne wisonnes ord / then tijdh tå HERREN hadhe holpet honom jfrå alla hans fiendars hand/och jfrå Sauls hand / och sadhe. Psalm.

HERREN är mijn klippa och mijn borgh / och min Frelsare.

Gudh är mijn tröst / på honom wil iagh trösta / min sköld och minne helsos horn / mitt beskerm /och mijn tilflycht / min Frelsare/tu som migh hielper jfrå orett

Jagh

Jagh wil loffua och åkalla HERRAN/ så bliffuer iagh jfrå mina fiendar förlossat.

Ty döödzens förderff hadhe vmhwerfft migh/ och Belials becker hadhe förskreckt migh.

Heluetes band vmhwerffde migh/och döödzens snaror offuerföllo migh.

När iagh bedröffuat är wil iagh åkalla HERRAN/ och ropa til min Gudh/så hörer han mina röst vthaff sitt Tempel / och mitt roop kommer för honom j hans öron.

Jorden båffuadhe och skalff/himmelens grundwalar haffua sigh rördt och giffuit sigh/tå han war wreedh.

Röök gick vp vthaff hans nåso/och förtärande eeld vthaff hans munn/ så at thet liungadhe ther aff.

Himmelen böghde han och steegh nedher/och mörker war vnder hans fötter.

Och han steegh på Cherub och flögh/och syntes på wädhrens wingar.

Hans tiäll kring om honom war mörker / och swart tiockt moln.

Aff skenet för honom bran thet medh liungande.

HERREN dundradhe aff himmelen/och then höghste låt vthgå sitt dunder.

Han skióót sina pilar och förströdde them /han låt liunga och förskreckte them.

Tå sågh man watnet vpwella/ och iordennes grund wardt blottat genom HERRANS straff / och genom hans nåsos anda och blåst.

Han sende vth aff höghdenne och hemtadhe migh / och droogh migh vthu stoor watn.

Han frelste migh jfrå mina starka fiendar/ jfrå mina hatare som migh förmechtighe woro.

The migh offuerföllo j minne olyckos tijdh / och HERREN är mijn tröst worden.

Han haffuer vthfördt migh på rymdena / han toogh migh vth / för ty han hadhe lust til migh.

HERREN gör wel widh migh effter mina rettferdigheet/han betalar migh effter mina henders reenheet.

Ty iagh håller HERRANS wäghar / och är icke ogudhactigh worden emoot min Gudh.

För ty alla hans retter haffuer iagh för öghon / och hans bodh kastar iagh icke jfrå migh.

Men iagh är vthan wanck för honom och bewarar migh för synd.

Therföre wedhergeller migh HERREN effter mijn rettferdigheet / effter mijn reenheet för hans öghon.

Medh the heligha åstu heligh/medh the froma åstu from.

Medh the rena åstu reen/ och medh the åffwogha åstu åffwogh.

Ty tu hielper thet ålenda folck/och medh tijn öghon förnedhrar tu the högha.

Ty tu HERRE äst mijn Lychta/HERREN vplyser mitt mörker.

För ty medh tigh kan iagh nedherslå krijgsfolck/ och genom min Gudh springa offuer muren.

Gudz wäghar äro vthan brist/ HERRANS taal är genom luttrat / han är en sköld allom them som hoppas til honom.

Ty hwilken är en Gudh vthan HERREN? och hwilken är een tröst vthan wår Gudh?

Gudh styrcker migh medh krafft/och vthspanar migh en wägh vthan brist.

Han gör mina fötter lika som hiortars / och sätter migh vppå mina höghder.

Han

Han lärer mina hëder strÿdha / och driffuer mina armars koppar bogha.

Och tu giffuer migh tinne helses sköld / och när tu förnedhrar migh gör tu migh storan.

Tu gör rwm för migh til at gå / at mina fötter icke slinta.

Jagh wil iagha effter mina fiendar / och förgöra them / och wil icke vmwenda til tess iagh gör en enda medh them.

Jagh wil förgöra them och nedherslå them / och the skola icke stå migh emoot / the moste falla vnder mina fötter.

Tu kant vmgiorda migh medh krafft til strÿdh / tu kant kasta them vnder migh som settia sigh vp emoot migh.

Tu giffuer migh mina fiendar på flychtena at iagh må förstöra them som migh hata.

The ropa / Men ther är ingen hielpare / til HERRAN / men han swarar them intet.

Jagh skal sönderstöta them såsom stofft på iordenne / såsom treck vppå gatonne skal iagh göra them til mull och förströö them.

Tu hielper migh jfrå thz trettosamma folck / och bewarar migh til itt hoffuudh offuer Hedhninganar / thet folck som iagh intet kende / skal tiena migh.

The fremmande barn försaka migh / men tesse lydha migh medh hörsam öron.

The fremmande barn äro försmechtadhe / och brytas j sina boyor.

HERREN leffuer / och loffuat ware mijn tröst / och warde vphögd Gudh minne helses tröst.

Gudh som giffuer migh hemden och kastar folck vnder migh.

Han förer migh vth jfrå mina fiendar / och jfrå them som settia sigh emoot migh vphöyer tu migh / och jfrå wrångwisa män frelsar tu migh.

Therföre wil iagh tacka tigh HERRE jbland Hedhningana / och tino nampne loff siunga. Roma…

Then ther stoor salugheet bewisar sinom Konung / och gör wel medh Dauid sinom smorda / och medh hans sädh j ewigh tÿdh.

XXIII. Capitel.

Gudz ande haffuer talat genom Dauid.

‡ (Vthan moln) Moses vprettadhe laghsens rike på Sinaj bergh förskreckelighit medh dunder / moln / liungeld / Men thetta Riket skal warda liuffleli ghit såsom thet är om wärena / när thz haffuer regnat och solen bitthdha skÿn.

Thetta äre the sidsta Dauidz ord / Dauid Isaj son sadhe / Then mannen sadhet / som för en Jacobs Gudz smoord vpsatter är / och en lustugh Israels dictare.

HERRANS ande haffuer talat genom migh / och hans ord är skeedt genom mina tungo. Israels Gudh haffuer talat til migh / Israels tröst haffuer migh tilsagdt / then ther rådher offuer menniskionar / then rettwise rådhanden j Gudz fruchtan / såsom liwset är om morghonen tå solen vpgåår bittijdha / ‡ vthan moln / och aff skenet effter regn wexer grääs vp aff iordenne / Ty ingen ting är för Gudhi såsom mitt hws / ty han haffuer giordt itt ewigt förbund medh migh j alla motto. wist och fast / ty thet är all mijn salugheet och all lust / at intet så ✠ wexa skal.

✠ (wexa) Intet Konungarike är så höght reknat för Gudh / warder icke heller så wexande / vthan förgåås / Allena thetta Riket består til ewig tÿdh.

Men then ogudhachtighe Belial skal warda aldeles vthrotat såsom törne / så at man intet behåller ther aff / Och om någhor antastar them / skola the medh jern och spetz platt förderffua them / Och man skal vpbrenna them medh eeld j theras rwm.

The Hieltar j Dauidz gård. 1.Par. 12.

Thesse äro nampnen aff Daudz Hieltar / Jasabeam Hachmonj son then ypperste ibland tree / hulken vphoff sin spetz och slogh j hiäl ottahundrat j enne reso.

Näst honom war Eleazar Dodj son Ahohj sons ibland the tree Hieltar medh Dauid / tå the förhädde the Philisteer / och woro ther församladhe til strÿdh / och Israels män drogho vp. Tå stoodh han och slogh the Philisteer / til tess hans hand doffnadhe trött aff swerdena. Och HERREN gaff een stoor

een stoor salugheet på then tÿdhen / så at folcket wende om igen effter honō til at röffua.

Effter honom war Samma Age son then Hararitens. Tå the Philisteer församladhe sigh j en rota / och ther war en åker full medh linze / och folket flydde för the Philisteer / tå trädde han mitt vppå thñ åkren och vndsatte honō / och slogh the Philisteer / och HERREN gaff een stoor salugheet.

Och thenne tree ypperste ibland tretiyo komo nedher j andenne til Dauid vthi kulona Adullam / och the Philisteers rote lågh j Rephaims daal / Men Dauid war på then tÿdhen på borghenne / Och the Philisteers folck lågh j Bethlehem. Och Dauid wardt lösten och sadhe / Hoo wil hemta migh dricka aff thet watn j Bethlehems brunn vnder portenom ? tå föllo the tree Hieltar in vthi the Philisteers låghre / och hemtadhe watn vthu brunnenom j Bethlehem vnder porten och båro til Dauid / Men han wille intet dricka thet / vthan vthgööt thet HERRANOM / och sadhe / Thet låte HERREN wara longt jfrå migh / at iagh thetta göra skulle / Är thet icke the mänz blodh som sitt lijff wåghadhe och gingo tijt ? och han wille icke drickat. Thet giorde nu the tree Hieltar.

Abisaj Joabs brodher Zeru Ja son war ock en ypparst jbland tree / Han hoff sin spetz vp och slogh try hundrat / och war ock så prisat ibland tree / och then herlighaste ibland tree / Och war theras offuerste / Men han kom icke in til the tree.

Och Benaia Joiada son Js hails sons aff storom gerningom aff Kabzeel / Han slogh tw the Moabiters leyon / och gick nedh / och slogh itt Leyon j brunnenom j snio tÿdhen / Och slogh teslikes en gruffueligh Egyptisk man / then hadhe en spetz j sinne hand / men han gick nedher til honom medh en staaff / och toogh then Egyptien spetzen vthu handenne / och slogh honom j hiäl medh sin eghen spetz. Thetta giorde Benaia Joiada son / och war beprisat ibland the tree Hieltar / och herlighare än the tretiyo / men han kom icke til the tree / och Dauid giorde honom til sitt hemligh rådh.

Asahel Joabs brodher är ibland the tretiyo / Elhanan hans fadherbrodhers son j Bethlehem / Samma then Haraditen / Elika then Haraditen / Helez then Palthiten / Jra Jkes son then Thekoitens / Abieser then Anthothiten / Mebunaj then Husathiten / Zalmon then Ahohiten / Maheraj then Netophathiten / Heleb Baena son then Netophathiten / Jthaj Ribaj son aff Gibea Ben Jamins barnas / Benaia then Pirgathoniten / Hidaj aff the becker Gaas / Abialbon then Arbathiten / Asmaueth then Barhumiten / Eliaheba then Saalboniten Jasens och Jonathans barn / Samma then Harariten / Ahiam Sarars son then Hararitens / Eliphelet Ahasbaj son Maechathj sons / Eliam Ahithophels son thens Gilonitens / Hezraj then Carmeliten / Paeraj then Arbiten / Jegeal Nathans son aff Zoba / Banj then Gaditen / Zeleg then Ammoniten / Naharaj then Beerothiten Joabs wapndraghare Zeru Ja sons / Jra then Jethriten / Gareb then Jethriten / Vria then Hetheen / the äro alle til hopa siw och tretiyo.

XXIIII. Capitel.

Dauid lät rekna folket.

Och HERRANS wredhe förgrymmadhe sigh åter emoot Israel / och gaff Dauid ibland them in / at han sadhe / Gack bortt / rekna Israel och Juda. Och Konūgen sadhe til Joab sin Häärhöffuitzman / Faar om kring j alla Israels slechter jfrå Dan in til Ber Seba / och rekna folcket / at iagh må weta huru mykit thet är. Joab sadhe til Konungen / HERREN tin Gudh föröke til thetta folcket såsom thet nu är / än nu hundradha resor så mykit / at min herre Konungen må see lost ther vppå / Men hwadh haffuer min herre Konungen lost til thetta ärendet ?

Men Konungens ord moste gå före emoot Joab och Höffuitzmännenar offuer hären.

Altså drogh Joab vth och Höffuitzmännenar offuer hären jfrå Konungenom / at the skulle tälia Jsraels folck / och foro offuer Jordan och låghradhe sigh j Aroer / på höghro sidhonne widh then stadhen som ligger j Gadz beck / och j Jaeser / och komo til Gilead / och j nedherlandet Hadsi / och komo til Dan Jaan och om kring Zidon / Och komo til then fasta stadhen Tyro / och til alla the Heueers och Cananeers städher / och komo vth Södher på Juda til BerSeba / och drogho kring om hela landet. Och effter niyo månadher och tiwghu daghar / komo the til Jerusalem igen / Och Joab fick Konungenom summon aff folcket som taldt war / och thet war j Jsrael / ottahundradhe sinnom tusende starcke män / som swerd vthdrogho / och j Juda fem hundradhe sinnom tusend män.

Och Dauidz hierta slogh honom sedhan folcket taldt war / Och Dauid sadhe til HERRAN / Jagh haffuer swårligha syndat at iagh thetta giordt haffuer / Och nu HERRE tagh bortt tins tienares misgerning / ty iagh haffuer giordt mykit dårligha. Och tå Dauid stoodh vp om morghonen / kom HERRANS ord til Propheten Gad Dauidz Siyare / och sadhe / Gack bortt och tala til Dauid / Så sägher HERREN / Triggehanda ting setter iagh tigh före / vthwäl ther itt aff / thet iagh tigh göra skal.

Gad kom til Dauid / och bodhadhe honom och sadhe til honom / Wiltu at hård tijdh kommer j try åår j titt land / eller at tu j tree månadher moste flyy för tina fiendar / och the förfölia tigh: eller at pestilentie bliffuer j tree daghar j titt land: Så merck nu och see til hwadh iagh skal säya honom igen som migh sendt haffuer / Dauid sadhe til Gad / Migh är stoor ångest / men låt migh falla j HERRANS hand (ty hans barmhertigheet är stoor) Jagh wil icke falla j menniskio hand. Gad.

(try åår) Så läs man i Para. 22. ändoch then Hebreiske texten / och någhre andre hålla siw åår.

Altså lät HERREN komma pestilentie j Jsrael / jfrå morghonen in til bestemdan tijdh / så at folcket bleff dödt jfrå Dan in til BerSeba siwtiyo tusend män / Och tå ängelen vthstreckte sina hand offuer Jerusalem at han thet förderffua skulle / ångradhe HERRANOM thet onda / och sadhe til ängelen som folcket förderffuadhe / Thet är noogh / Halt nu tijn hand til baka. Och HERRANS ängel war widh Arauna ladho then Jebuseens. Tå Dauid sågh ängelen som folcket slogh / sadhe han til HERRAN / Sij / iagh haffuer syndat / Jagh haffuer giordt then misgerningena / Hwadh haffua thenna fåren giordt: Låt tina hand wara emoot migh och mins fadhers hws.

70000 : män dödhe aff pistilentie.

Och Gad kom til Dauid j samma tijdhen och sadhe til honom / Gack vp och reeß vp HERRANOM itt altare vthi Arauna ladho then Jebuseens. Altså gick Dauid vp såsom Gad sagdt och HERREN budhit hadhe / Och tå Arauna wende sigh om / sågh han Konungen medh sina tienare gå til sigh / och tilbadh på sitt ansichte nedh til iordena / och sadhe / Hwj kömer min herre Konungen til sin tienare: Dauid sadhe / Til at köpa ladhona aff tigh / och byggia HERRANOM itt Altare / at plåghan må återwenda j folkena.

Arauna sadhe til Dauid / Min herre Konungen taghe och offre såsom honom teckes / Sij / ther åre oxanar til brenneoffer / och slädhar / och reedscapen ått oxanar til wedh / Alt gaff ‡ Arauna Konungenom / Och Arauna sadhe til Konungen / HERREN tin Gudh låte tigh wara sigh behagheligh / Men Konungen sadhe til Arauna / Icke så / vthan iagh wil köpa tigh thet aff för penningar / ty iagh wil icke göra HERRANOM minom Gudh brenneoffer thet iagh til giffuins haffuer. Altså köpte Dauid ladhona och oxanar för femtiyo Siklar silffuer och bygde ther sammastadz HERRANOM itt Altare / och offradhe brenneoffer och tackoffer / Och HERREN wardt landena försonat / och plåghan wende åter på Jsrael. ‡ Konung.

Enden på then andra Samuels Book.

Första Capitel.

Och tå Konung Dauid war gammal / och wel til ålders kommen / kunde han icke warda warm / än tå man holde honom medh klädher. Tå sadhe hans tienare til honom / Låt them sökia minom herra Konungenom een pigho een jungfru som ståår för Konungenom / och sköter honom / och soffuer j hans famn / och wermer min herra Konungen. Och the sökte vp een deghelig pigho j alla Jsraels grenßor / och funno Abisag aff Sunem / och hadhe henne til Konungen / och hon war een ganska deghelig pigha / och hon skötte Konungenom / och tiente honom / Men Konungen kende henne intet. Abisag.

Men Adonia Hagith son / hoff sigh vp och sadhe / Jagh wil wara Konung / och giorde sigh wagnar och resenärar / och femtiyo män til drawantar för sigh / Och hans fadher bekymradhe sigh än nu intet ther om / så at han sadhe / Hwj gör tu så: Och han war ock en deghelig man / och han hadhe födt honom näst effter Absalom / och han hadhe sitt rådh medh Joab ZeruJa son / och medh AbJathar Presten / the holpo Adonia / Men Presten Zadok och Benaia Joiada son / och Nathan Propheten / och Simej och Rej / och the Dauidz Hieltar woro icke medh Adonia. Och tå Adonia offradhe fåår och oxar och gödd booscap widh then stenen Soheleth som lågh widh then brunnen Rogel / bödh han alla sina brödher Konungens söner / och alla Juda män Konungens tienare / Men then Propheten Nathan och Benaia och the Hieltar / och Salomo sin brodher bödh han intet. Adonia står effter Riket.

Tå sadhe Nathan til BathSeba Salomos modher / Haffuer tu icke hördt at Adonia Hagith son är Konung worden / och wår herre Dauid weet intet ther aff: så kom nu / iagh wil giffua tigh itt rådh / at tu må vndsettia tina och tins sons Salomo siäl / Bortt och gack in til Konungen Dauid / och sägh til honom / Haffuer tu icke min herre Konung sworet och sagdt tinne tienarinno / Tin son Salomo skal wara Konung effter migh / och han skal sittia på minom stool: Hwj är tå Adonia Konung worden: Sij / mädhan tu än nu ther är / och talar medh Konungenom / wil iagh komma in effter tigh / och fulkompna titt taal.

Och BathSeba gick in til Konungen j kamaren / och Konungen war ganska gammal / och Abisag aff Sunem tiente Konungenom / Och BathSeba böghde sigh och tilbadh Konungen / Konungen sadhe / Hwadh wilt tu: Hon sadhe til honom / Min herre / tu haffuer sworet tinne tienarinno widh HERRAN tin Gudh / Tin son Salomo skal wara Konung effter migh / och sittia på minom stool / Men nu sij / Adonia är Konung worden / och min herre Konungen weet intet ther aff / Han haffuer offrat oxar och gödd booscap och mong fåår / och haffuer budhit alla Konungens söner / ther til AbJathar Presten / Och Joab Häärhöffuitzmannen / Men tin tienare Sa-

lomo haffuer han intet budhit. Men tu äst min herre Konung/hela Israels öghon see på tigh/at tu skalt giffua them före/Hoo som skal sittia på min herra Konungens stool effter honom. När nu min herre Konungen medh sina fädher aff sompnat är/så moste iagh och min son Salomo syndare wara.

Mädhan hon än nu taladhe medh Konungenom/kom Propheten Nathan/och the sadhe Konungenom til/Sij/Propheten Nathan är ther/och som han kom in för Konungen/tilbadh han Konungen på sitt ansichte nedher til iordena och sadhe/Min herre Konung/haffuer tu sagdt/Adonia skal wara Konung effter migh/och sittia på minom stool: Ty han är j dagh nedhergången/och haffuer offrat oxar och gödd booscap/och mong fåår/och haffuer budhit alla Konungens söner/och Höuitzmännenar/ther til Presten AbJathar/Och sij/the äta och dricka för honom/och säya/Lycka skee Konungenom Adonia/Men migh tin tienare och Zadok Presten/och Benaia Ioiada son/och tin tienare Salomo/haffuer han intet budhit/Är thet så aff minom herra Konungenom befalt/och tu haffuer thet tin tienare icke weta låtit/hwilken vppå mins herras Konungens stool effter honom sittia skal:

Konung Dauid swaradhe och sadhe/Kaller migh BathSeba/och hon kom in för Konungen/Och tå hon stoodh för Konungenom/swoor Konungen och sadhe/Så sant som HERREN leffuer som mijn siäl förlossat haffuer vthu alla nödh/Jagh wil j dagh göra såsom iagh tigh widh HERRAN Israels Gudh sworet haffuer/och sagdt/Salomo tin son skal wara Konung effter migh/och han skal sittia på minom stool för migh. Tå bögde sigh BathSeba medh sitt andlete nedher til iordena/och tilbadh Konungen/och sadhe/Lycka minom herra Konung Dauid j ewigh tijdh.

Och Konung Dauid sadhe/Kaller migh Presten Zadok och Propheten Nathan/och Benaia Ioiada son/Och tå the komo in för Konungen/sadhe Konungen til them/Tagher medh idher idhars herras tienare/och setter min son Salomo vppå mina mulo/och förer honom nedh til Gihon/Och Presten Zadok samt medh Propheten Nathan smörie honom ther til Konung offuer Israel/och blåser medh basuner och sägher/Lycka skee Konung Salomo/och dragher medh honom vp och kommer/så skal han sittia på minom stool och wara Konung för migh/Och iagh wil biudha honom/at han skal wara en Förste offuer Israel och Juda. Tå swaradhe Benaia Ioiada son Konungenom och sadhe/Amen/Thet säye ock så HERREN min herras Konungens Gudh/Såsom HERREN haffuer warit medh min herra Konungenom/så ware han ock medh Salomo/at hans stool må storre warda/än min herras Konung Dauidz stool.

Tå gingo Presten Zadok och Propheten Nathan och Benaia Ioiada son/och Crethi och Plethi nedher/och satte Salomo på Konung Dauidz mulo/och förde honom til Gihon/Och Presten Zadok toogh oliohornet

Salomo smord til Konung.

vthu Tabernaklet och smorde Salomo/och the blåste medh basuner/och alt folcket sadhe/Lycka skee Konung Salomo/Och alt folcket droogh vp effter honom/och folcket pipadhe medh pipor/och war ganska gladt/så at thet skall j markenne vthaff theras skrij.

1. Paral.

Och Adonia hörde thet/och alle the bodhne som medh honom woro/och the hadhe allaredho ätit/Och tå Joab hörde basunens liudh/sadhe han/Hwart wil thet skrijet och bulret j stadhenom: Som han än nu taladhe/sij/tå kom Jonathan/AbJathars Prestens son/Och Adonia sadhe/Kom här in/ty tu äst en dughelig man/och båår godh tijdhende/Jonathan swaradhe och sadhe til Adonia/Ja/wår herre Konung Dauid haffuer giordt Salomo til Konung/och haffuer sendt medh honom Presten Zodok/och Propheten Nathan/och Benaia Ioiada son/och Crethi och Plethi/och the

haffua

haffua satt honom på Konungens Mulo/Och Presten Zadok medh Propheten Nathan haffuer smordt honõ til Konung j Gihon/Och the äro vpdragne tädhan medh frögd/så at stadhen sorlar/thet är thet skrij som j hördt haffuen/Ther til sitter Salomo på Konũgs stolen/Och Konungens tienare haffua ingånget til at welsigna wår herra Konung Dauid/Och haffua sagdt/Tin Gudh göre Salomo itt bättre nampn än titt nampn är/och göre hans stool större än tin stool/Och Konungen haffuer tilbidhit ther han lågh på sengenne/Och Konungen haffuer så sagdt/Loffuat ware HERREN Israels Gudh/som j dagh haffuer låtit en sittia på minom stool/så at mijn öghon thet seedt haffua.

Tå wordo förskreckte och stodho vp alle the som när Adonia bodhne woro/och gingo bortt hwar och en sin wägh/Men Adonia fruchtadhe sigh för Salomo/och stoodh vp/gick bortt och fattadhe hornen aff Altaret/Och Salomo wardt sagdt/Sij/Adonia fruchtar för Konung Salomo/Och sij/han fattar Altarens horn/och sägher/Konung Salomo swärie migh j dagh/at han icke dråper sin tienare medh swerd. Salomo sadhe/Wil han wara redheligh/så skal icke itt håår aff honom falla på iordena/Men warder någhot ondt befunnet medh honom/så skal han döö/Och Konung Salomo sende bort och låt hemta honom nedher jfrå Altaret. Och tå han kom/tilbadh han Konung Salomo/Men Salomo sadhe til honom/Gack j titt hws.

Annat Capitel.

Dauidz befalning til Salomo.

Deute. 17.

SOm nu tijdhen leedh at Dauid skulle döö/bödh han sinom son Salomo och sadhe/Jagh gåår alla werldẽnes wägh/så war nu tröst och war en man/och achta på HERRANS tins Gudz wacht/så at tu wandrar j hans wäghar och håller hans sedher/bodh/retter/witnesbyrd/såsom scriffuit är j Mose lagh/på thet tu skalt wara klook j alt thet tu gör/och ehwart tu tigh wender/På thet HERREN skal vpweckia sitt ord som han offuer migh talat haffuer och sagdt/Om tijn barn bewara sina wäghar/så at the wandra trolighα och aff alt hierta/och aff allo siäl för migh/så skal aldrigh fattas aff tigh en man på Israels stool.

2. Regu. 3. 20.

Joab.

Och weestu wel hwadh Joab Zeru Ja son haffuer giordt migh/Hwadh han giorde the twå Häärhöffuitzmän j Israel/Abner Ner son/Och Amasa Jether son/hwilka han drap/och vthgiöt krijgsblodh j fridhenom/och låt komma krijgsblodh vppå sitt belte thet om kring hans lender war/Och vppå sina skoor som på hans fötter woro/Gör effter tina wijsheet/så at tu icke förer hans gråå håår medh fridh nedh til heluete.

2. Reg. 17. 19.

Barsillaj.

Och Barsillaj barnom then Gileaditens skalt tu bewisa barmhertigheet/så at the äta widh titt boord/för ty the gåffuo sigh til migh/tå iagh flydde för tinom brodher Absalom.

2. Re. 16. 19

Simej.

Och sij/tu haffuer Simej när tigh/Jera son Jeminj sons aff Bahurim/then migh skemligha bannadhe/på then tijdh iagh gick til Mahanaim/Men han kom nedher emoot migh widh Jordan/Tå swoor iagh honom widh HERRAN och sadhe/Jagh wil icke dråpa tigh medh swerd/Men låt icke tu bliffua honom oskyllugh/ty tu äst en wijs man/och weest wel hwadh tu honom göra skalt/at tu låter hans gråå håår medh blodh komma nedher til heluete.

Dauidz ålder/70. åår/2. Reg. 5.

Så affsomnadhe tå Dauid medh hans fädher/och wardt begraffuen vthi Dauidz stadh/Men tijdhen som Dauid hadhe warit Konung offuer

Israel/war fyratiyo åår/J siw åår war han Konung j Hebron/och try och
tretiyo åår j Jerusalem/Och Salomo satt på sins fadhers Dauidz stool/och
hans rike wardt stoorligha befest.

Men Adonia Hagith son kom in til BathSeba Salomo modher/Och 1.Para.
hon sadhe/Kommer tu ock medh fridh/Han sadhe/Ja/Och sadhe/Jagh
haffuer någhot tala medh tigh/Hon sadhe/Sägh/Han sadhe/Tu weest at
riket war mitt/Och hele Jsraël hadhe wendt sitt ansichte til migh/at iagh
skulle wordet Konung/Men nu är riket förwendt/och wordet mins bro-
dhers/Aff HERRANOM är thet hans wordet/Nu bidher iagh een
böön aff tigh/Låt icke mitt ansichte komma til blygd. Hon sadhe til honõ/
Sägh/Han sadhe/Tala medh Konungen Salomo (ty han låter icke titt
ansichte komma til blygd) at han giffuer migh Abisag aff Sunem til hus-
tru/BathSeba sadhe/Wel/Jagh wil på tina wegna tala til Konungen.

Och BathSeba kom in til Konung Salomo til at tala medh honom
på Adonia wegna/Och Konungen stoodh vp och gick emoot henne/och
tilbadh henne/och satte sigh på sin stool/och för Konũgens modher wardt
ock satt en stool/så at hon satte sigh på hans höghro sidho. Och hon sadhe/
Jagh bedher een liten böön aff tigh/Låt icke mitt ansichte komma til blygd/
Konungen sadhe til henne/Bedh mijn modher/Jagh wil icke låta titt an-
sichte komma til blygd/Hon sadhe/Låt giffua Abisag aff Sunem tinom
brodher Adonia til hustru.

Tå swaradhe Konung Salomo och sadhe til sina modher/Hwj bidher
tu om Abisag aff Sunem til Adonia? Bedh honom ock riket medh/för ty
han är min äldste brodher/Och han haffuer Presten AbJathar och Joab
Zeru Ja son/Och Konung Salomo swoor widh HERRAN och sadhe/
Gudh göre migh thet och thet/Adonia skal thetta haffua talat emoot sitt
Adonia. lijff/Och nu så wist som HERREN leffuer then migh stadhfest haffuer
och låtit sittia på mins fadhers Dauidz stool/och then migh itt hws giordt
haffuer/såsom han sagdt haffuer/J dagh skal Adonia döö. Och Konung
Salomo sende bortt Benaia Joiada son/han slogh honom/så at han bleff
AbJathar. dödh.

Och til Presten AbJathar sadhe Konungen/Gack bortt til Anathoth
til tin åker/ty tu hörer dödhen til/men iagh wil icke dråpa tigh j dagh för ty
tu haffuer buret HERrans HERRANS Arck för minom fadher Dauid/
och haffuer medhlidhit hwar som helst min fadher lidhit haffuer. Altså för- 1.Reg.2.
dreff Salomo AbJathar/at han icke måtte bliffua HERRANS prest/
på thet HERRANS ord fulbordas skulle/som han offuer Elj hws talat
Joab. hadhe j Silo.

Och thetta rychtet kom för Joab (ty Joab hölt sigh in til Adonia och icke
til Salomo) tå flydde Joab in vthi HERRANS Tabernakel/och fatta-
dhe hornen aff Altaret. Och thet wardt bodhat Konung Salomo/at Joab
war flydd vthi HERRANS Tabernakel/och sij/han ståår widh Altaret.
Tå sende Salomo Benaia Joiada son/och sadhe/Gack och slå honom/Och
tå Benaia kom til HERRANS Tabernakel/sadhe han til honom/Så
sägher Konungen/Gack här vth/Han sadhe/Ney/här wil iagh döö. Och
Benaia sadhe thetta Konũgenom igen/och sadhe/Så haffuer Joab sagdt/
och så haffuer han swarat migh.

Konungen sadhe til honom/Gör såsom han sagdt haffuer/och slå ho- 2.Reg.3.
nom och begraff honom/at tu jfrå migh och mins fadhers hws tagher thz
blodh/som Joab oförskyldt vthgutit haffuer/Och HERREN betale ho-
nom hans blodh vppå hans hoffuudh/at han haffuer slaghit twå män/
the ther redhelighare och bättre woro än han/och haffuer dråpit them medh
swerd/så at min fadher Dauid ther aff intet wiste/nemligha/Abner Ner
son then Häärhöffuitzmannen offuer Jsraël/och Amasa Jether son Häär-

höffuitzman offuer Juda/så at theras blodh må betalat warda på Joabs
hoffuudh och hans sädz j ewigh tijdh. Men Dauid och hans sädh/hans hws
Infra 4. och hans stool/haffue fridh aff HERRANOM j ewigh tijdh.

Och Benaia Joiada son gick vp och slogh honom/och drap honom/
och han wardt begraffuen j sitt hws j öknenne. Och Konungen satte Be-
naia Joiada son j hans stadh offuer hären/Och Zadok Presten satte Ko-
Simej. nungen j AbJathar stadh.

Och Konungen sende bortt och låt kalla Simej/och sadhe til honom/
Bygg tigh itt hws j Jerusalem/och boo ther/och gack intet vth tådhan an-
tingen hijt eller tijt. På hwilken dagh tu ther vth gåår/och gåår offuer thẽ
becken Kidron/så weet at tu skal dödhen döö/titt blodh ware på titt hoff-
uudh. Simej sadhe til Konungen/Thet är een godh mening/Såsom min
herre Konungen sagdt haffuer/så skal tin tienare göra. Så boodde Simej
j Jerusalem j longan tijdh.

Men thet begaff sigh effter try åår/at twå tienare lopo jfrå Simej til
Achis Maecha son Konungen j Gath. Och Simej wardt sagdt/Sij/tine
tienare äro j Gath. Tå stoodh Simej vp/och sadhladhe sin åsna/och
droogh åstadh til Gath til Achis/at han skulle sökia sina tienare/Och tå
han tijt kom/förde han sina tienare jfrå Gath. Och thet wardt sagdt Sa-
lomo/at Simej war faren aff Jerusalem til Gath/och igen kommen. Tå
sende Konungen bortt och låt kalla Simej och sadhe til honom/Haffuer
iagh icke sworet tigh widh HERRAN/och betyghat tigh och sagdt/På
hwilken dagh tu fore vth/antingen hijt eller tijt/at tu tå weta skulle at tu
skulle dödhen döö? Och tu sadhe til migh/Jagh haffuer hördt een godh me-
ning/Hwj haffuer tu tå icke hallet tigh effter HERRANS eedh och bodh
som iagh tigh budhit haffuer?

Och Konungen sadhe til Simej/Tu weest alt thet onda som titt hierta
1.Reg.16. medh sigh weet/som tu minom fadher Dauid giordt haffuer/HERREN
haffuer betalat tina ondsko på titt hoffuudh/Och Konung Salomo är wel-
signat/och Dauidz stool warder befest för HERRANOM j ewigh
tijdh. Och Konungen bödh Benaia Joiada son/Han gick vth och slogh
honom/at han bleff dödh/Och riket wardt befest j Salomo hand.

Tridie Capitel.

OCh Salomo befryndadhe sigh medh Pharao Konunge-
nom j Egypten/och toogh Pharaos dotter/och förde
henne vthi Dauidz stadh/til tess han skulle fulbyggia sitt
hws/och HERRANS hws/och muren om kring Je-
rusalem/Men folcket offradhe än nu vppå högdomen/
ty thet war än tå intet hws bygdt HERRANS namp-
ne in til then tijdhen. Men Salomo hadhe HERRAN
2.Para.1. käär/och wandradhe effter sins fadhers Dauidz sedher/vndantagno at han
offradhe och rökte vppå högdomen.

Och Konungen gick bortt til Gibeon til at offra ther/ty ther war een
herligh högd/Och Salomo offradhe tusende brenneoffer/på thet sam-
ma Altaret. Och HERREN syntes Salomo j Gibeon vthi en dröm
om nattena. Och Gudh sadhe/Bedh hwadh iagh skal giffua tigh.

Salomo sadhe/Tu haffuer giordt medh min fadher Dauid tin tienare
stora barmhertigheet såsom han wãdradhe för tigh j sanning och rettferdig
heet/och medh itt rettsinnigt hierta når tigh/och tu haffuer hållet honom
thenna stora barmhertigheten/och giffuit honom en son som på hans stool
sittia skulle/såsom nu tilgåår. Nu HERRE min Gudh/tu haffuer

Hwadh Salomo bidher / aff Gudhi.

giordt tin tienare til Konung j mins fadhers Dauidz stadh / så är iagh en vng dreng / och weet icke min vthgång eller ingång / och tin tienare är ibland titt folck som tu vthwaldt haffuer / thet så mykit är at thet ingen rekna eller bescriffua kan för mykinheet skul. Så giff nu tinom tienare itt lydhachtight hierta / at han må döma titt folck / och förstå hwadh gott och ondt är / ty hoo förmå döma thetta titt mechtugha folck?

Tå teckte thz HERRANOM wel / at Salomo badh om sådant / Och Gudh sadhe til honom / Effter tu thetta beeddes / och badh icke om longt lijff eller rikedomar / eller om tina fiendars siälar / vthan om förstånd til at döma / Sij / så haffuer iagh giordt effter tijn ord / Sij / iagh haffuer giffuit tigh itt wijst och förståndigt hierta / så at tin like haffuer icke warit för tigh / och icke heller effter tigh vpkomma skal. Ther til thet tu icke bidhit haffuer / thet haffuer iagh ock så giffuit tigh / nemligha / rikedomar och heerligheet / så at ingen skal wara tin like ibland Konunganar j tina daghar. Och om tu wandrar j mina wäghar / så at tu håller mina sedher och bodh / såsom tin fadher Dauid wandrat haffuer / så wil iagh giffua tigh longt lijff.

Och tå Salomo waknadhe / sij / tå war thet en dröm / Och han kom til Jerusalem / och gick fram för HERRANS förbundz Arck / och offradhe brenneoffer och tackoffer / Och giorde itt stoort gestabodh allom sinom tienarom.

På then tijdhen komo twå skökior för Konungen / och gingo fram för honom. Och then ena quinnan sadhe / Ah min herre / iagh och thenna quinnan boodde vthi itt hws / och iagh lågh när henne j hwset / Och effter tree daghar sedhan iagh födt hadhe / födde hon ock / och wij woro til hopa / så at ingen fremmande war medh oss j hwset / vthan wij bådha / och thenna quinnonnes son bleff dödh om nattena / ty hon förkrammadhe honom j sömpnen / Och hon stoodh vp om nattena / och toogh min son jfrå minne sidho widh tijn tienarinna soff / och ladhe honom på sin arm / och sin dödha son ladhe hon på min arm / Och tå iagh om morghonen vpstoodh til at giffua minom son diya / sij / tå war han dödh / Men om morghonen sågh iagh grannelighа på honom / Och sij / thet war icke min son then iagh födt hadhe.

Then andra quinnan sadhe / Thet är icke så / Min son leffuer och tin son är dödh / Men thenna sadhe / Thet är icke så / Tin son är dödh / och min son leffuer / och taladhe altså för Konungenom. Och Konungen sadhe / Thenna sägher / Min son leffuer och tin son är dödh / Then andra sägher / Icke så / Tin son är dödh och min son leffuer. Och Konungen sadhe / Tagher migh hijt itt swerd / Och tå swerdet war boret fram til Konungen / Sadhe Konũgen / Hugger thet leffuande barnet j two stycke / och giffuer thesso helfftena / Och then andro ock helfftena.

Tå sadhe quinnan hwilkes barn leffde / til Konungen (ty hennes modherligha hierta gaff sigh offuer sin son) Ah min herre / giffuer henne barnet leffuande / och dräper thet icke / Men then andra sadhe / Thet ware huarken mitt eller titt / låt oss skifftat. Tå swaradhe Konungen och sadhe / Giffuer thesso barnet leffuande / och dräper thet icke / hon är thes modher.

Och then domen som Konungen aff sagdt hadhe / spordes för hela Israel / Och the fruchtadhe Konungen / för ty the sågho at Gudz wijsheet war j honom til at döma.

Fierde Capitel.

Salomos Förstar.

Altså wardt Salomo Konung offuer hela Israel / Och thesse woro hans Förstar / Asar Ja Zadoks son Prestens / Elihoreph och AhiJa Sisa söner woro scriffuare. Josaphath Ahilud son war Canceler / Benaia Joiada son war Häärhöffuitzman / Zadok och AbJathar woro Prester / Asar Ja Nathan son war offuer embetzmännenar / Sabud Nathans son Prestens war Konungens wen / Ahisar war Hoffmestare / Adoniram Abda son war Rentomestare.

Tolff Salomos befalningesmän.

Och Salomo hade tolff befalningesmän offuer hela Israel som försörgde Konũgen och hans hws / huar hadhe en månat om året til försöria / och the heto altså / Hurs son på Ephraims bergh / Dekers son j Makaaz / och j Saalbim och j BethSemes / Och j Elon och BethHanan / Heseds son j Aruboth / Och hadhe ther til Socho och hela landet Hepher / AbiNadabs son hela landet Dor / och hadhe Taphath Salomos dotter til hustru / Baena Ahilud son j Thaenach och j Megiddo / och offuer hela BethSean hwilket ligger widh Zarthana vnder Jesreel jfrå BethSean in til then planen Mehola / in til hinsidhon Jakmeam / Gebers son j Ramoth j Gilead / och hadhe the städher Jairs Manasse sons j Gilead / och hadhe then engden Argob som j Basan ligger / sextiyo stora städher muradhe / och medh koppar bomar.

AhiNadab Iddo son j Mahanaim / Ahimaaz j Naphthalj / Och han toogh ock så Basmath Salomos dotter til hustru / Baena Husaj son j Asser och j Aloth / Josaphat Paruha son j Isaschar / Simej Ela son j BenJamin / Geber Vrj son j Gileadz land / j Sihons the Amoreers Konungs land / Och Og Konũgens j Basan / En befalninges man war j the samma landena / Men Juda och Israel woro monge såsom sanden j haffuet / och the åto och drucko / och woro gladhe. Altså war Salomo en herre offuer all Rike jfrå elffuenne j the Philisteers land alt in til the Egyptiers grenßo / hwilke honom förde skenker / och tiente honom j hans lijffz tijdh.

Daghligh spijsning för Salomos hoff.

Och Salomo moste daglighа haffua til spijsning / tretiyo Corer semlomiöl / sextiyo Corer annat miöl / tiyo gödda oxar / och tiwghu oxar aff beetenne / och hundradhe fåår / för vthan hiort och råå / steengeter / och hwadh man på stall hölt. Ty han war rådhande j hela landena på thenna sidhon elffuen jfrå Tiphsah alt in til Gasa / offuer alla the Konungar på thenna sidhon elffuen / och hadhe fridh medh alla sina vnderdånar alt om kring / så at Juda och Israel boodde trygge / hwar och en vnder sitt wijnträ / och vnder sitt fikonträ / jfrå Dan alt in til BerSeba / så lenge Salomo leffde.

Eccle. 47.

Och Salomo hadhe fyratiyo tusend wagnhestar / och tolff tusend resenärar / Och befalninges männenar försörgde Konung Salomo / och alt thz som til Konungens boord hörde / hwar och en j sin månat / och låto intet fattas / Sammalunda och korn och halm för hestar och Mular / förde the tijt som han war / hwar och en effter som honom befalt war.

Salomos wijsheet.

Och Gudh gaff Salomo ganska stoor wijsdom och förstånd / och itt frijt moodh / såsom sanden som ligger på haffzens strand / så at Salomos wijsdom war större än alle österlendninga barnas / och alla Egyptiers wijsdom / och war wisare än alla menniskior / ock wisare än Ethan then Esrahiten / Heman / Chalchal och Darda / och war nampkunnug jbland alla Hedhningar alt om kring.

Och han taladhe try tusend ordspråk / och hans wisor woro tusende och fem. Och han taladhe om trää jfrå Ceder som är j Libanon alt in til Isop som wexer vthu weggenne / Teslikes taladhe han om diwr / om foghlar / om matkar / om fiskar / Och vthaff all folck komo til at höra Salomos wijsdom jfrå alla Konungar på iordenne / som aff hans wijsdom hördt hadhe.

Femte Capitel.

Hiram.

OCh Hiram Konungen j Tyro sende sina tienare til Salomo / ty han hadhe hördt / at the hadhe smordt honom til Konung j hans fadhers stadh / ty Hiram elskadhe Dauid så lenge han leffde.

Och Salomo sende til Hiram / och lät säya honom. Tu weest at min fadher Dauid icke kunde byggia HERRANS sins Gudz nampne itt hws / för örligh skul som alt om kring honom war / in til tess HERREN gaff them vnder hans footbielle / Men nu haffuer HERREN min Gudh giffuit migh roligheet alt om kring / så at ingen mootståndare / eller ondt hinder meer på ferde är / Sÿ / så haffuer iagh tenckt byggia itt hws / HERRANS mins Gudz nampne / såsom HERREN talat haffuer til min fadher Dauid / och sagdt / Tin son som iagh j tin stadh settia skal på tin stool / han skal byggia mino nampne hws / Så befala nu / at man hugger migh Ceder vthu Libanon / och at tine tienare äro medh mina tienare / och tina tienares lön wil iagh giffua tigh / alt såsom tu sägher / ty tu weest at når oss är ingen som kan hugga trää / såsom the Zidonier.

Tå Hiram hörde Salomos ord / fröghdadhe han sigh stoorligha och sadhe / Loffuat ware HERREN j thenna dagh / som haffuer giffuit Dauid en wisan son offuer thetta mykla folcket. Och Hiram sende til Salomo och lät säya honom / Jagh haffuer hördt thet tu til migh sendt haffuer / Jagh wil göra effter alt titt begär medh Ceder och furoträ / Mina tienare skola föra them nedher aff Libanon vth til haffuet / Och iagh wil låta leggia them j flottar på haffuet in til thet rwm som tu migh föresäyandes warder / och wil tilhugga them ther / och tu skalt låta hemta them / Men tu skalt ock göra mitt begär / och giffua mino folcke kost. Altså gaff Hiram Salomo Ceder och furoträ effter alt hans begär / Och Salomo gaff Hiram tiwghu tusend Corer hwete til kost för hans folck / och tiwghu Corer stött olio / Thetta gaff Salomo Hiram årligha.

Och HERREN gaff Salomo wÿsdom / såsom han honom sagdt hadhe / Och war fridh emellan Hiram och Salomo / och the giorde bådhe itt förbund medh hwar annan.

Och Salomo bödh vppå een vthgård offuer hela Jsrael / och j vthgårdenne woro tretiyo tusend mån / och sende vppå Libanon / jw j hwaria twå månadher tiyo tusend / så at the woro en månat på Libanon / och twå månadher hema / Och Adoniram war offuer then vthgården.

Och Salomo hadhe siwtiyo tusend the som båro byrdor / och ottatiyo tusend the som huggo på berghena / för vthan the offuersta Salomos befalnings mån som offuer wercket satte woro / nemligha / try tusend och try hundrat / hwilke rådde offuer folcket som arbetadhe på werket / Och Konungen bödh / at the skulle bryta vth stora och kosteligha stenar / nemligha / huggna stenar til hußens grũdwal. Och Salomos bygninges mån / och Hirams bygninges mån / och the som widh grenßona woro höggo vth och tilreedde trää och stenar til hußens bygning.

Siette Capitel.

Salomos Tempel.

VThi fierde hundradhe och ottatiyonde årena sedhan Jsraels 2. Para. 3.
barn drogho vthu Egyptj land / j fierde årena / sedhan Salomo wardt rådhandes offuer Jsrael / vthi then månadhen Sif / thet år then andre månadhen / wardt hwset bygdt HERRANOM. Och hwset som Konung Salomo bygde HERRANOM / war sextiyo alna longt / tiwghu alna breedt /

breedt / och tretiyo alna högdt / Och bygde itt Förhws för Templet / tiwghu alna longt effter Hußens breedd / och tiyo alna breedt framan för Huset / Och giorde fenster på Huset / the man vp och åter låta kunde.

(tretiyo alna högdt) Vthi andra delen aff Chroniken Capit. 3. sägher texten / at huset haffuer warit hundradhe och tiwghu alna högdt / hwilket är talat om hela hwßens högd / Men här talar han om thetta nedhersta maket allena / hwilket tretiyo alna högt war.

Och han bygde en vmgång på weggenne aff Huset alt om kring / så at han gick bådhe om kring Templet och Choren / och giorde hans yttra wegg om kring. Then nedherste gången war fem alna breedh / och then medleste sex alna breedh / och then tridie siw alna breedh / ty han ladhe bielkar vthan om kring Huset / så at the icke skulle gå in j weggena på Huset.

Och tå Huset bygdes / wardt thet bygdt aff helom stenom såsom the framförde woro / så at man intet hörde någhon hammar eller yxe eller någhon jernredhscap.

Och een dör war på höghro sidhonne mitt på Husena / så at man vpgick genom en windsteen vp j then medhelgången / och jfrå medhelgången vp til then tridie. Altså bygde han Huset / och fulkomnadhe thet / och bedrogh Huset medh Ceder / bådhe offuan och på weggianar / Han bygde ock en gång offuan på hela Huset om kring / fem alna högh / och teckte Huset medh Cedre trää.

Och HERRANS ord kom til Salomo och sadhe / Thet ware thet
hws som tu bygger / Om tu wandrar j mÿn bodh / och gör effter mina rätter / och håller all mÿn bodh / til at wandra ther vthi / så wil iagh stadhfesta 2. Reg. 7.
mÿn ord medh tigh / såsom iagh tinom fadher Dauid sagdt haffuer / och wil Acto. 7.
boo ibland Jsraels barn / och skal icke offuergiffua mitt folck Jsrael.

Altså bygde Salomo Huset och fulkomnadhe thet / och bygde weggianar aff Huset innan til på sidhomen aff Ceder / jfrå Hußens golff alt vp til taket / och bedrogh medh trää innan til / och teelde golffuet på Huset medh furobrådher.

Och han bygde baak j Husena een Ceder wegg tiwghu alna long / jfrå golffuet alt in vnder taket / och bygde ther inne Choren och thet Alrahelghasta / Men Templens hws vthan för Chorenom war fyratiyo alna longt / innan til war hela Huset altsamman aff Ceder / medh swarffuadhe knappar och blomwerck / så at man ingen steen sågh / Men Choren giorde han innan til j Husena / at man skulle ther inne settia HERRANS förbundz Arck / Och för Chorenom / then tiwghu alna long / tiwghu alna breedh och tiwghu alna högh / och med klart gull bedraghẽ war / bedrogh han altaret med Ceder.

Och Salomo bedrogh Huset innan til medh klart gull / och satte gyllene bomar för Choren / som han medh gull bedraghit hadhe / Så at hela Huset altsammans medh gull bedraghit war. Ther til bedrogh han ock hela Altaret för Chorenom alt offuer medh gull.

Han giorde ock j Chorenom twå Cherubim tiyo alna högha / vthaff oli-
uoträä / fem alna hölt hwar wingen aff hwar Cherub / så at tiyo alna woro
jfrå endanom aff then ena wingan in til endan på hans andra winga. Alt- Exodi 25. 29.
så hölt then andre Cherub ock tiyo alna / och war lika mått och lika rwm åt bådha Cherubim / så at hwar Cherub war tiyo alna högh / Och han satte the Cherubim innan j Huset / Och Cherubim reckte vth wingana / så at eens theras winge kom in til thenna weggena / Och thes andras Cherubs winge kom in til then andra weggena / Men mitt j Huset kom then enes winge in til then andras / Och han bedrogh the Cherubim medh gull.

Och på alla Hußens weggiar alt om kring låt han göra snidwerck medh vthskorna Cherubim / palmar och blomwerck / och bedrogh han golffuet aff Huset medh gyllene skiffuor / Och j Chorens ingång giorde han twå dörar aff oliuoträ medh fem hörnat dörträ / och låt göra snidwerck ther vppå aff Cherubim / palmar och blomwerck / och bedrogh them medh gyllene skiffuor. Altså giorde han ock j Templens ingång fyrahörnat dörträ aff oliuoträ / och twå dörar aff furoträ / så at hwar dören war j twå delar som til hopa

til hopa hengde på theras hengsler/ Och han giorde ther vppå snidwerk aff Cherubim palmar och blomwerck / och offuerdroogh them medh gull alt såsom thet befalt war. Och han bygde teslikes en gård ther inne aff tree radhar huggen steen/och aff een radh höff lat Ceder. Vthi fierde årena j then månadhen Sif wardt grūdwalen lagd til HERRANS hws/och j elloffte årena j then månadhen Bull (thet är then ottonde månadhen) wardt Hwset redho som thet wara skulle/så at the bygde ther j siw åår vppå.

Siwnde Capitel.

Salomos Hws. MEn vppå sitt hws bygde Salomo j tretton åår för än thet alt fulbygdt war /nemligh/ Han bygde itt hws aff Libanōs skoogh /hundradhe alna longt/femtiyo alna breedt / och tretiyo alna högdt. På thet samma fyrhörnadha ladhe han botnen aff Cedre brädhe / på Cedre stodhar åt radh . Och ther offuan vppå en saal aff Ceder på samma stodhar/ hwilka woro fem och fyratiyo / jw femton j hwar radh.

Konungs salen.

Och woro fenster effter the tree radhanar / twert emoot hwart annat/ tryy emoot tryy / och woro j theras boghar fyrahörnat.

Gårdsalen. Han bygde ock itt Förhws medh stodhar/femtiyo alna longt/och tretiyo alna breedt/Och än tå itt Förhws för thesso/med stodhar och tiocka bielkar.

Cancelerij. Retthws. Och bygde teslikes itt Förhws til Domstolen/ ther man rettgång vthi halla skulle/ och teelde bådha botnana medh Cedreträ.

Ther til sitt hws ther han vthi boodde j bakgårdenom baak widh Förhwset giordt såsom the andra. Och giorde han ock så itt hws såsom Förhwset til Pharaos dotter/ then Salomo til hustru taghet hadhe.

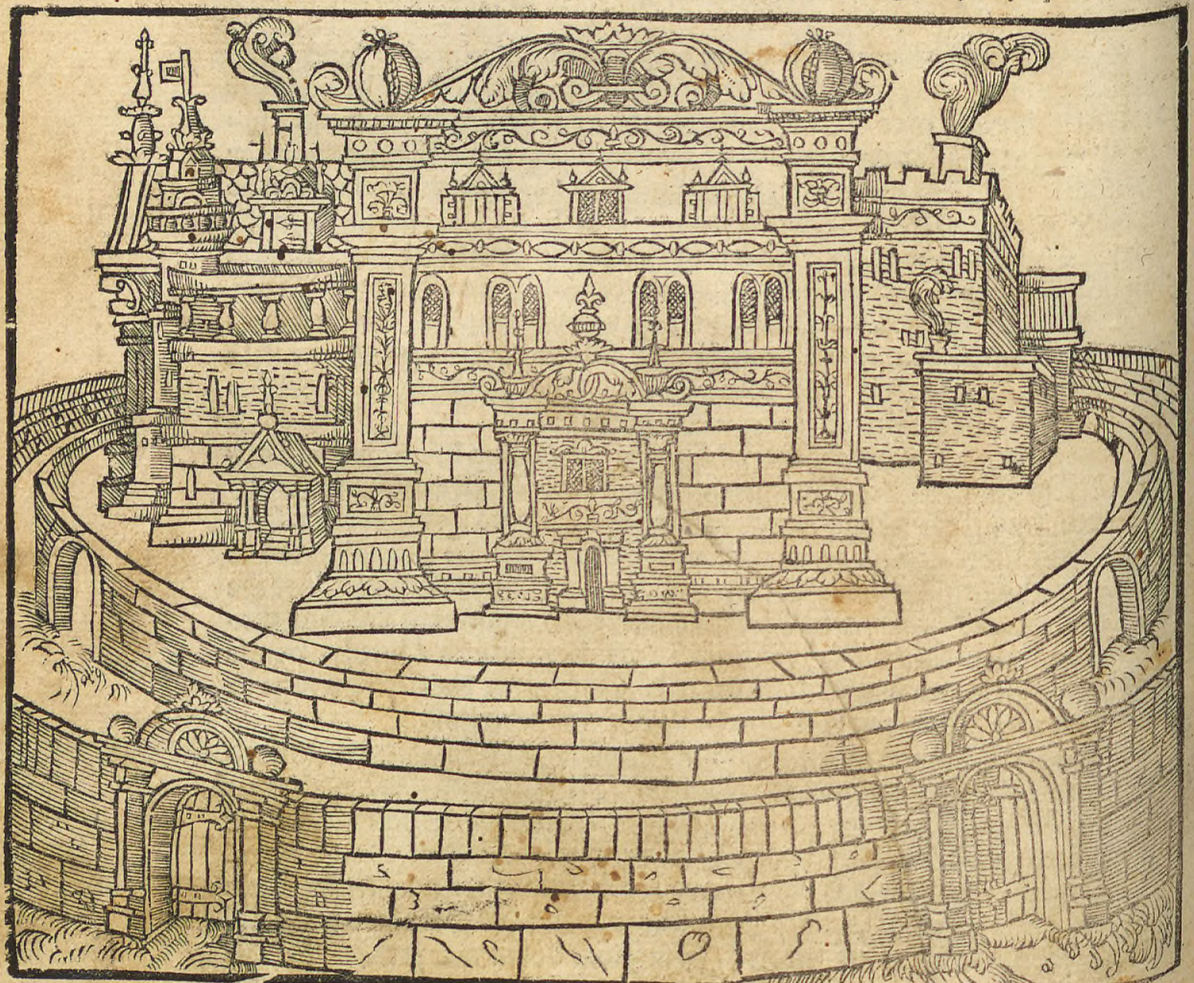

Alt thetta

Alt thetta woro kosteligha stenar huggne effter måått / och medh sågh skorne på alla sidhor/ifrå grundwalen alt vp til taket / ther til ock vthan til then store gården /Grundwalana woro ock kostelighe och store stenar / tiyo och otta alna store / och ther vppå kostelighe huggne stenar effter måått/ och Ceder. Men then store gården om kring / hadhe tree radhar huggen steen/och een radh aff Ceder brädhe. Sammalunda ock gården til HERRANS hws innan til / och Förhwset til Hwset.

Och Konung Salomo sende bortt och låt hemta Hiram aff Tyro/eenne enkios son aff Naphthalj slechte/och hans fadher hadhe warit en man aff Tyro /han war en mester på koppar/full medh wijsdom/förstånd/och konst til at arbeta allahanda kopparwerck. Tå han kom til Konung Salomo giorde han alt hans werck.

Och giorde twå koppar stodhar/ huar thera adherton alna högh / Och en trådh tolff alna long / war måtet om kring huaria stodhena / och giorde twå knappar gottna aff koppar til at settia offuan på stodhernar / Och huar knappen war fem alna högh /och på huar knappen offuan på stodhernar siw flätadhe giordar såsom kädhor / Och giorde til huar knappen twå radhar granatäple om kring / til ena giord ther knappen medh offuerteckt wardt/och knappanar woro såsom roser för Förhusena fyra alna store/och the granatäplen j radhanar om kring woro tw hundrat / offuan och vnder på giorden/som gick mitt om knappen om huar knap på bådha stodhernar.

Och han vpreeste the stodhernar in för Förhwsena aff Templet/Och then som han satte på höghro sidhon/kalladhe han Jachin / Och then som han satte på wenstro sidhon / kalladhe han Boas / Och thet stoodh offuan på stodherna såsom roser. Altså wardt fulkompnat the stodhers werck.

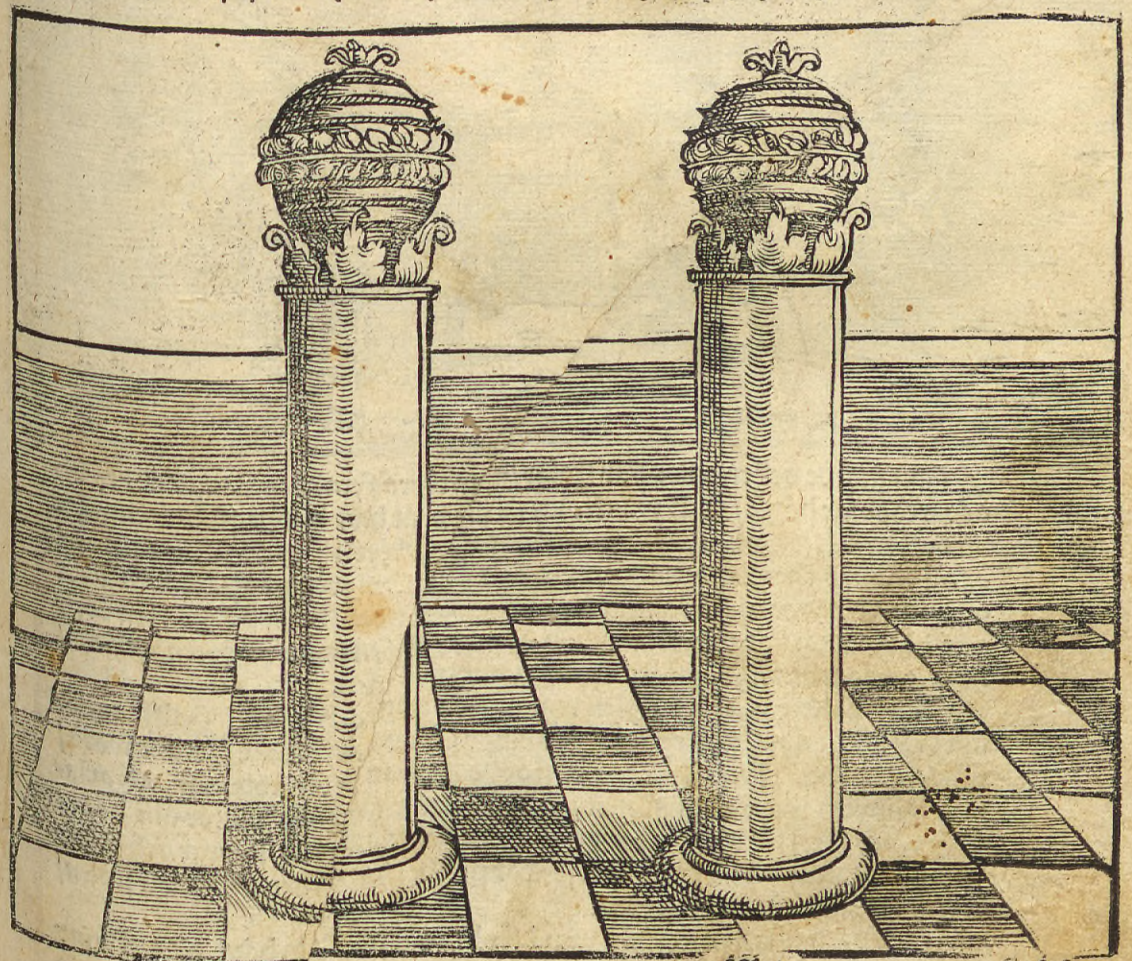

 Och han

Och han giorde itt Haff guttit / tiyo alnar breedt jfrå then ena bräddenne til then andra / rundt om kring / och fem alna högt / och måtet rett om kring / war tretiyo alnar / Och om thet samma Haffuet thet tiyo alnar breedt war / gick een krusering vth medh thes brädd / alt om kring Haffuet / then kruseringen war gutten j twå radhar / och thet stoodh på tolff oxar / tree aff them wende sigh Nörr vth / tree Wester vth / tree Södher vth / tree öster vth / och Haffuet ther offuan vppå / så at all bakdelen aff them war in vnder / Tiockheten aff thy war een twåår hand / och brädden ther vppå war såsom brädden på en beghare / såsom een vthsprungen roos / och tw tusende Bath gick ther vthi.

Han giorde ock tiyo koppar stolar / huar thera fyra alnar long ock breedh och tree alnar högh / Och war stolen så giord at han hadhe sidhor emellan listor / och på sidhomen emellan listonar woro Leyon / oxar och Cherubim / och sidhonar ther Leyonen / oxanar och Cherubim woro vppå / hadhe listor offuan och nedhan / och fötter ther vppå / Och huar stolen hadhe fyra koppar hiwl medh koppar axlar / Och vppå fyra hörnen woro gottna styltor / huar emoot then andra stödhiandhes vnder ketelen.

Men halsen mitt på stolen war een aln högh och trind / Halff annor aln breedh / och på halsenom woro bulor j plannar / hwilke fyrkant woro / och icke runde / Men the fyra hiwl stodho nedhan vnder sidhonar / och axlanar åt hiwlen woro widh stolen / hwart hiwlet war halff annor aln högt / Och woro hiwl såsom wagns hiwl / Och theras axlar / naff / ekrar och lööter woro alt gottne / Och the fyra styltor på the fyra hörnen aff hwar stolen / woro ock alla festa widh stolen.

Och på halsenom offuan vppå stolen een halff aln högt alt om kring woro

woro listor och sidhor på stolenom / Och han låt graffua på thet slått war på samma sidhor och listor Cherubim Leyon och palmträå thet ena effter thet andra alt om kring / Widh thet settet giorde han the tiyo gottna stolar / Enahanda mååt och rwm war på them allom.

Och han giorde tiyo koppar kätzlar / så at fyratiyo Bath gingo vthi huar kätelen / och then war fyra alna stoor / och på hwar stool war en kätel / och han satte fem stolar på höghro sidhonne j Huset / och the andra fem på wenstro / Men Haffuet satte han rett fram före på höghro sidhöne Södher vth.

Och Hiram giorde teslikes grytor / skofflar / becken / och fulkompnadhe så all werck som Konung Salomo göra låt j HERRANS hws / nemligha / the twå stodhar / och the twå runda knappar offuan vppå the twå stodhar / och the twå wrednå giordar til at beteckia the twå runda knappar på stodherna / och the fyra hundrat granatäple på the twå wredna giordar / jw twå radhar granatäple på een giord til at beteckia the twå runda knapparna på stodherna / ther til the tiyo stolar / och the tiyo kätzlar ther offuan vppå. Och Haffuet och the tolff oxar vnder Haffuet / och the grytor / skofflar och becken / och all thenna kärillen som Hiram giorde åt Konung Salomo til HERRANS hws / woro vthaff klaar koppar / J then engden widh Jordan låt Konungen giwta them / j then leermarkenne emellan Suchoth och Zarthan / Och Salomo låt all thenna kärillen owåghen bliffua / therföre at kopparen war så mykin.

Och giorde Salomo all tyygh som HERRANS hws til hörde / nemligha / itt gyllene altar / itt gyllene boord / ther skodhobrödh på liggia skulle / fem liusastakar på höghro och fem liusastakar på then wenstro sidhonne fram för Choren aff klart gull / medh gyllene blomor / lampor / och

liusanåpor / ther til skålar / faat / becken / skedhar och pannor aff klart gull / Och woro dörahengslonar på döranar ått innersta Huset som war thet Alraheligasta / och ått Templens Hwß dör aff gull.

2.Pat.5.
Altså wardt fulkompnat alt werck som Konung Salomo giorde til HERRANS hws / Och Salomo baar tijt in thet som hans fadher Dauid helghat hadhe / aff silffuer och gull / och kärill / och ladhe thet in vthi HERRANS hwß skatt.

Ottonde Capitel.

Förbundzens Arck bleff ⁊ förd til sitt rwm.

TA församladhe Konung Salomo til sigh the åldsta aff Jsrael / alla offuersta j slechternar / och Förstar för fädhernar ibland Jsraels barn / til Jerusalem / til at föra HERRANS förbundz Arck vp / vthu Daudz stadh / thet är Zion / Och sigh församladhe til Konung Salomo alle mån j Jsrael vthi then månadhen Ethanim på höghtijdhenne / thet är siwnde månadhen / Och tå alle åldste j Jsrael komo / 2.Pat.5.
löffte Presternar HERRANS Arck vp / och båro honō tijt vp / ther til witnesbyrdzens Tabernakel / och all Helghedomens tygh som j Tabernaklet war. Thet giorde Presternar och Leuiternar / Och Konung Salomo och hela Jsraels menigheet som sigh til honom församlat hadhe / gingo med honom fram för Arcken / och offradhe fäår och fää / så mykit at man them hwarken tälia eller rekna kunde.

Altså båro Presternar HERRANS förbundz Arck vthi sitt rwm j Hußens Choor / j thet Alrahelghasta / vnder Cherubims wingar / Ty Cherubim reckte winganar vth til thet rwm ther Arcken stoodh / och offuerskyylte Arcken och hans stenger / och så longa woro stengernar / at theras endar syntes j Helghedomenom för Choren / Men vthan til wordo the intet seedde / och the bleffuo ther in til thenna dagh / och j Arckenom war intet vthan allenast the twå Mose steentafflor / som han låt ther vthi j Horeb / tå HERREN giorde itt förbund medh Jsraels barnom / tå the vthu Egypti land dragne woro.

Tå nu Presternar gingo vthu Helghedomenom / vpfylte en molnskyy HERRANS hws / så at Presternar icke kunde stå och sköta embetet för molnskyyn / ty HERRANS herligheet vpfylte HERRANS hws.

2.Para.6.
TA sadhe Salomo / HERREN haffuer sagdt at han wille boo j mörkrena / Jagh haffuer bygdt itt hws tigh til Boning / itt säte at tu skalt boo ther til ewigh tijdh. Och Konungen wende sitt ansichte / och welsignadhe hela menighetena Jsrael / Och hela menigheten Jsrael stoodh / och han sadhe.

Loffuat ware HERREN Jsraels Gudh som medh sin munn medh minom fadher Dauid talat / och medh sinne hand fulbordat haffuer / och sagdt / Jfrå then dagh tå iagh förde mitt folck Jsrael vthu Egypten / haffuer iagh ingen stadh vthwaldt j någhra aff Jsraels slechter / at migh skulle warda itt Hws bygdt / så at mitt nampn skulle wara ther / Men Dauid haff- 2.Reg.7.
uer iagh vthwaldt / at han skal wara offuer mitt folck Jsrael / Och min fadher Dauid hadhe wel j sinnet / at han skulle byggia HERRANS Jsraels Gudz nampne itt Hws / Men HERREN sadhe til min fadher Dauid / At tu haffuer j sinnet byggia mino nampne itt Hws / haffuer tu giordt wel / at tu hadhe thet j sinnet / doch skalt icke tu byggia thet Hwset / Vthan tin son som vthaff tina lender komma skal / han skal byggia mino nampne itt Hws / Och HERREN haffuer giordt sitt ord fast som han talat haffuer / ty iagh är vpkommen j mins fadhers Daudz stadh / och sitter på Jsraels stool / såsom HERREN

HERREN sagdt haffuer / och haffuer bygdt HERRANS Jsraels Gudz nampne itt Hws / och haffuer ther vthinnan tilpyntat itt rwm til Arcken som HERRANS förbund vthi är / thz han giordt haffuer medh wåra fådher tå han them vthu Egypti land förde.

Salomos böön.

Och Salomo stoodh för HERRANS Altare emoot hela Jsraels menigheet / och reckte vth sina hender vp til himmelen / och sadhe / HERRE Jsraels Gudh / thet är ingen Gudh / antingen offuan til j himmelen eller nedhre på iordenne tin like / Tu som håller förbund och barmhertigheet tinom tienarom som wandra för tigh aff allo hierta / tu som haffuer hållet tinom tienare Dauid minom fadher / alt thet tu honom sagdt haffuer / Medh tinom munn haffuer tu talat thet / och medh tinne hand haffuer tu fulkompnat thet / såsom thet nu j thenna dagh tilgåår. Nu HERRE Jsraels Gudh / hålt tinom tienare Dauid minom fadher thet tu medh honom talat haffuer och sagdt / Tigh skal icke fattas en man för migh som sittia skal på Js- 2.Reg.7.
raels stool / så framt tijn barn förwara sina wåghar / at the wandra såsom tu för migh wandrat haffuer. Nu Jsraels Gudh / låt tijn ord bliffua san / som tu til tin tienare Dauid min fadher talat haffuer.

Ty menar tu ock at Gudh boor på iordenne? Sij / himmelen och allas himlars himlar kunna icke begripa tigh / Huru skulle tå thetta Hwset göra thet som iagh nu bygdt haffuer? Så wendt tigh til tins tienares böön och til hans begär HERRE min Gudh / så at tu hörer thet loff och then böön / som tin tienare gör för tigh j dagh / at tijn öghon mågha stå öppen offuer thetta Hws / natt och dagh / offuer thet rwm ther tu om sagdt haffuer. Mitt nampn skal wara ther / at tu wille höra then böön som tin tienare gör på Deute.6.
thetta rwm / och wille höra tin tienares och tins folcks Jsraels böön / then the här görandes warda j thetta rwm / och höra thet ther tu boor j himmelen / Och när tu thet hörer / wara nådhelighen.

NAr nu någhor syndar emoot sin nästa / och tagher thes en eedh vppå sigh / ther han sigh medh förplichtar / och edhen kommer in för titt Altare j thesso Hwse / at tu wille tå höra j himmelen / och skaffa tina tienare rett / at tu fördömer then ogudhachtigha / och låter hans wägh komma offuer hans hoffuudh / och rettferdighar then retta / at tu honom gör effter hans rettferdigheet.

Om titt folck Jsrael worde slaghet för sina fiendar / effter the emoot tigh syndat haffua / och wenda sigh til tigh / och bekenna titt nampn och bidhia och begära aff tigh j thesso Hwse / at tu wille tå hörat j himmelen / och tins folcks Jsraels syndom nådhelighen wara / och föra them åter j thet land / som tu theras fädher giffuit haffuer.

Om himmelen igenlycht warder / så at intet regnar / effter the emoot tigh syndat haffua / och warda bidhiandes på thetta rwm / och bekenna titt nampn / och wenda sigh jfrå sina synder effter tu plåghar them / at tu wille j himmelen höra them / och wara tina tienares / och tins folcks Jsraels synder nådhelighen / at tu wisar them then godha wäghen ther the vthi wandra skola / och låter regna på landet som tu tino folcke til arffs giffuit haffuer.

Om en hård tijdh / eller pestilentie / eller torka / eller brand / eller gräßhoppor / eller matkar på landet kommandes warda / eller theras fiende belegger theras portar j landena / eller någhor plågha eller kranckheet. Then tå bedher eller begärar / ehwadh thet äro andra menniskior eller titt folck Jsrael som förnimma sina plågho hwar och en j sitt hierta / och reckia sina hender vth til thetta Hwset / at tu wille tå höra j himmelen / j thet säte ther tu boor / och wara nådhelighen / Och flyy thet så at tu giffuer hwariom och enom såsom han wandrat haffuer / såsom tu hans hierta kenner / ty tu allena kenner alla menniskiors barnas hierta / på thet at the skola fruchta tigh all tijdh / så lenge the leffua j landena / thet tu wåra fädher giffuit haffuer.

Esaie 56.

Om ock en fremmande som icke är aff titt folck Israel / kommer aff fierran land för titt nampn skul (ty the warda hörandes om titt stora nampn / och om tina mechtigha hand / och om tin vthreckta arm) och kommer til at bidhia j thesso Hwse / at tu tå wille höra j himmelen / j thet säte ther tu boor / och göra alt thet then fremmande tigh om åkallar / på thet all folck på iordenne mågha kenna titt nampn / at the ock fruchta tigh lika som titt folck Israel / och förnimma / at thetta Hwset effter titt nampn nemdt är / thet iagh bygdt haffuer.

Om titt folck vthdragher j strijdh emoot sina fiendar / then wäghen som tu them sendandes warder / och the warda bidhiandes til HERRAN emoot wäghen til then stadhen som tu vthwaldt haffuer / och emoot Hwset som iagh tino nampne bygdt haffuer / At tu tå wille höra theras böön och begär j himmelen / och skaffa them rett.

Supra 3.

Om the warda syndandes emoot tigh (ty thet är ingen menniskia som icke syndar) och tu warder wreedh / och giffuer them för theras fiendar / så at the föra them fångna j fienda land / fierran eller när / Och the besinna sigh j sitt hierta vthi landena ther the fångne äro / och vmwenda sigh och bidhia tigh vthi theras fängelses land / och säya / Wij haffue syndat / och giordt illa / och warit ogudhachtighe / och wenda sigh så til tigh aff alt hierta och aff allo siäl vthi theras fiendars land som them borttfördt haffua / och bidhia til tigh emoot wäghen til theras land / som tu theras fädher giffuit haffuer / emoot then stadhen som tu vthwaldt haffuer / och emoot thet Hwset som iagh tino nampne bygdt haffuer.

2. Para. 7.

At tu tå wille höra theras böön och begär j himmelen aff thet säte ther tu boor / och skaffa them rett / och wara tino folcke nådhelighen som emoot tigh syndat haffuer / och all theras offuerträdhelse / ther the medh haffua förbrutit sigh emoot tigh / och giffua them barmhertigheet för them som them fångna hålla / Och förbarma tigh offuer them / för ty the äro titt folck och titt arff som tu vthu Egypten vthu iernvgnenom fördt haffuer / at tijn öghon mågha öppen wara på tin tienares och tins folcks Israels böön / at tu wille höra them j alt thet ther the om åkalla tigh / ty tu haffuer them tigh affskildt til itt arff vthu all folck på iordenne / såsom tu sagdt haffuer genom tin tienare Mose / tå tu våra fädher vthu Egypten förde / HERre HERRE.

Och tå Salomo hadhe alla thenna böön och begäran vthbidhit för HERRANOM / stoodh han vp jfrå HERRANS Altare / och hölt vp at böya sijn knä / och vthreckia sina hender til himmelen / och stoodh och welsignadhe alla menighetena Israel / medh högha röst och sadhe / Loffuat ware HERREN som sino folcke Israel roo giffuit haffuer / såsom han sagdt haffuer / Icke itt är förfallet aff hans godha ord som han genom sin tienare Mose talat haffuer / HERREN wår Gudh ware medh oss såsom han warit haffuer medh wåra fädher / han offuergiffue oss icke / och taghe icke handena bortt jfrå oss til at böya wår hierta til sigh / at wij måghe wandra j alla hans wäghar / och hålla hans bodh / sedher och retter / som han wåra fädher budhit haffuer.

Och at thenna orden som iagh för HERRANOM bidhit haffuer / måtte nalkas HERRANOM wårom Gudh dagh och natt / at han må skaffa sinom tienare rett / och sino folcke Israel / hwariom och enom j sinom tijdh / på thet at all folck på iordenne mågha kenna / at HERREN är Gudh / och ingen annar / Och idhor hierta ware rettsinnigh medh HERRANOM wårom Gudh til at wandra j hans sedher / och til at halla hans bodh / såsom thet tilgåår j thenna dagh.

Och Konungen samt medh hela Israel / offradhe offer för HERRANOM / Och Salomo offradhe tackoffer (som han HERRANOM offradhe) tw och tiwghu tusend oxar / och hundradhe tusend och tiwghu tusend fäår. Altså wijghde the HERRANS hws / Konungen och all Israels barn / På samma daghen wijghde Konungen medhelgården som war för HERRANS hws / ther medh at han ther vthrettadhe brenneoffer / spijsoffer / och thet feta aff tackoffret / För ty koppar Altaret som för HERRANOM stoodh / war förlitet til brenneoffer / spijsoffer / och til thet feta aff tackoffer. Templens wijghning.

Och Salomo giorde på then tijdhen een höghtijdh / och all Israel medh honom een stoor församling jfrå then grenßon Hemath / alt in til Egypti beck / för HERRANOM wårom Gudh j siw daghar / och åter j siw daghar / thet woro fiorton daghar. Och på ottonde daghen låt han folcket gå Och the welsignadhe Konungen / och gingo sina ferde j sina hyddor glädhiandes sigh och fröghdandes offuer alt thet godha som HERREN medh sinom tienare Dauid / och medh sitt folck Israel giordt hadhe.

Niyonde Capitel.

Supra 3.

2. Para. 7

OCh tå Salomo hadhe fulbygdt HERRANS hws / och Konungs hwset / och alt thet hans hierta begäradhe och lost hadhe til at göra / syntes honom HERREN annan gång / såsom han honom syntz hadhe j Gibeon / Och HERREN sadhe til honom / Jagh haffuer hördt tina böön och begär som tu för migh bidhit haffuer / och helghat thetta Hwset som tu bygdt haffuer / så at iagh skal settia ther mitt nampn til ewigh tijdh / Och skola mijn öghon och mitt hierta wara ther altijdh / Och tu om tu wandrar för migh / såsom tin fadher Dauid wandrat haffuer / medh rettsinnogt hierta och rettferdigheet / så at tu gör alt thet som iagh tigh budhit haffuer och håller mijn bodh och mina retter / så wil iagh befesta tins Rikes stool offuer Israel j ewigh tijdh / såsom iagh medh tin fadher Dauid talat haffuer och sagdt / Tigh skal icke fattas en man aff tinne sädh på Israels stool.

Hwar j ock wenden idher til baka jfrå migh / j och idhor barn och icke hållen mijn bodh och retter / som iagh idher föresatt haffuer / och gången bortt och tienen andra gudhar och tilbidhien them / så skal iagh vthrota Is-
Deute. 29. Jerem. 22. rael vthaff thet land som iagh them giffuit haffuer / Och thet Hwset som iagh mino nampne helghat haffuer / skal iagh bortkasta jfrå mitt ansichte / och Israel skal wara til itt ordspråk och fabel ibland all folck / och thetta Hwset skal förfalla / så at alle the som gå ther fram om skola förundra sigh / och hwißla och säya / Hwj haffuer HERREN thesso lande och thesso Hwse så giordt : Tå skal bliffua swarat / Ther före at the HERRAN sin Gudh offuergiffuit hadhe som theras fädher vthu Egypti land förde / och taghit sigh andra gudhar / och tilbidhit them och tient them / therföre haffuer HERREN alt thetta onda låtit komma offuer them.

Tå nu the tiwghu åår framlijdhen woro / j hwilko Salomo the tw Hwsen bygde / som war HERRANS hws och Konungs hwset / til hwil-
2. Para. 8. ket Hiram Konungen j Tyro Salomo Cedreträå och furoträå och gull effter alt hans begär skickadhe / tå gaff Konung Salomo Hiram tiwghu städher j Galilea land / Och Hiram drogh vthaff Tyro til at besee the städher som Salomo honom giffuit hadhe / och the behaghadhe honom intet / och sadhe / Hwadh är thetta för städher min brodher / som tu migh giffuit haffuer : Och han kalladhe them Cabuls land alt in til thenna dagh. Och Hiram hadhe sendt Konungenom hundradhe och tiwghu Centener gull / och thz är summan aff skattenom som Konung Salomo vpbaar til at byggia HERRANS hws / och sitt hws / och Millo / och Jerusalems murar / och Hazor / och Megiddo / och Gaser.

Ty Pharao Konungen j Egypten war vpkommen / och hadhe wunnet Gaser / och vpbrendt thet medh eeld / och slaghet j hiäl the Cananeer som j stadhen boodde / och hadhe giffuit honō sinne dotter Salomos hustru til en skenck. Altså bygde Salomo Gaser och thet nedhra Beth Horon och Baelath och Thamar vthi öknenne j landet / och alla kornhwß städher som Salomo hadhe / och alla wagnsstådher / och resenårsstådher / och hwadh som helst han lost hadhe til at byggia / j Jerusalem / j Libanon / och j hela landet som vnder hans welle war.

Och alt thet folcket som igen bleff aff the Amoreer / Hetheer / Phereseer / Heueer och Jebuseer / som icke woro aff Israels barnom / theras barn som the låto igen bliffua effter sigh j landena / hwilken Israels barn icke kunde til spillo giffua / them giorde Salomo skattskyllugha alt in til thenna dagh. Men aff Israels barnom giorde han ingen til trääl / vthan låt them wara krijgsmän och sina tienare / och Förstar och Riddare / och offuer hans wagnar och resenårar / Och the embetzmän som woro offuer Salomos syzlor woro fem hundrat och femtiyo / som offuer folcket rådde / och alla syzlor vthrettadhe.

Och Pharaos dotter drogh vp jfrå Dauidz stadh vthi sitt hws / som Salomo för henne bygdt hadhe / Tå bygde han ock Millo. Och Salomo offradhe tree resor om året brenneoffer och tackoffer på Altaret som han HERRANOM bygdt hadhe / och röckte ther på för HERRANOM / och altså wardt Hwset redho.

Och Salomo giorde teslikes skep j EzeonGeber som widh Eloth ligger på strandenne widh thet Rödha haffuet vthi the Edomeers land / Och Hiram sende sina tienare til skeps som förstodho sigh på skep / och til siös förfarne woro / medh Salomos tienare / och the komo til Ophir / och hemte ther fyrahundrat och tiwghu Centener gull / och förde til Konung Salomo. Gull vthaff Ophir.

Tiyonde Capitel.

Drotningen aff rika Arabien.

OCh tå Salomos rychte aff HERRANS nampn kom för Drotningen aff rika Arabien / kom hon til at försökia honom medh gåtor / Och hon kom til Jerusalem medh en ganska stoor skara / medh Cameler som specerij båro / och medh mykit gull och ådhla stenar. Och tå hon kom in til Konung Salomo / taladhe hon medh honom alt thet hon sigh föresatt hadhe / Och Salomo sadhe henne thet alt / och Konungenom war intet fördolt / thet han henne icke såya kunde. 2.Paral.9.

Tå nu Drotningen aff rika Arabien sågh all Salomos wijsdom / och thet Hws som han bygdt hadhe / och rettenar på hans bord / och hans tienares boningar / och hans tienares embeter / och theras klådher / och hans skenkeswener / och hans brenneoffer som han j HERRANS hws offradhe / kunde hon icke lenger hålla sigh / och sadhe til Konungen / Alt thet iagh j mitt land vthaff titt wesende och aff tin wijsdom hördt haffuer / thet är sant / Och iagh haffuer icke welet troodt thet / til tess iagh är kommen / och haffuer thet medh mijn ögon seedt / Och sij / migh är icke helfftena sagdt / tu haffuer meer wijsdom och rikedomar än ryctet är som iagh hördt haffuer / Salughe åro tine mån / och tine tienare som altijdh för tigh stå och höra tin wijsdom / Loffuat ware HERREN tin Gudh som til tigh lost hafft haffuer / så at han tigh på Israels stool satt haffuer / therföre at HERREN elskar Israel j ewigh tijdh / och haffuer satt tigh til Konung / at tu rett och redhelighet göra skal. Matth.12.

Och hon gaff Konungenom / hundradhe och tiwghu Centener gull / och ganska mykit specerij / och ådhla stenar / Ther kom icke sedhan så mykit specerij / såsom Drotningen aff rika Arabien Konung Salomo gaff / ther til the Hiram skep som gull förde aff Ophir / förde ock så ganska mykit Hebenträä och ådhla stenar / Och Konungen låt göra aff Hebenträä pelare j HERRANS hws / och j Konungs hwset / och harpor och Psaltare för sångare / ther kom icke sedhan så mykit Hebenträä / wardt ey heller seedt / alt in til thenna dagh. Och Konung Salomo gaff Drotningenne aff rika Arabien alt thet hon begäradhe och beeddes / för vthan thet han gaff henne aff sigh sielff / Och hon wende om / och drogh medh sina tienare j sitt land igen.

(Heben) är enahanda trää j Indie land

Men thet gull som Salomo inkom åårligha / war til wight sex hundrat sex och sextiyo Centener / för vthan thet aff krämare och köpmän / och aff Apothecare och jfrå the nästa Konungar / och jfrå the ypperста j landet / kom. Och Konung Salomo låt göra twå hundrat spetzer aff betsta gull / sex hundrat stycke gull låt han til hwar spetz / Och try hundrat sköllar / aff betsta gull / jwo try pund gull til hwar sköld. Och Konungen ladhe them vthi thet hwset aff Libanons skoogh.

Infra 14.

Och Konungen giorde en stoor stool aff Elpenbeen / och bedrogh honom medh ådhlesta gull / och stolen hadhe sex trappor / och hoffuudhet aff stolen war rundt baak til / och woro stolpar på bådha sidhor widh sätet / och twå Leyon stodho widh stolpanar / och tolff Leyon stodho på the sex trappor på bådha sidhor / Sådant är icke giordt j någhot Konungarike / All Konung Salomos dryckekar woro aff gull / och all käril vthi hwset aff Libanons skoogh woro ock så aff klart gull / för ty silffuer achtadhe man intet j Salomos tijdh / ty Konungens skep som til haffz foro medh Hirams

2.Para.9. Salomos stool.

skep / kom

skep / komo en gång j hwar try åår / och förde gull / silffuer / Elpenbeen / Apor och Påfoghlar.

Altså wardt Konung Salomo större medh rikedomar och wijßdom än alla Konungar på iordenne / Och all werlden begäradhe at see Salomo / at the måtte höra then wijßheet som Gudh honom j hans hierta giffuit hadhe / och alle båro honom skencker / silffuer och gyllene tyygh / klädher och harnesk / örter / hestar / mular hwart åår. Och Salomo drogh til hopa wagnar och resenärar / så at han hadhe tusende och fyrahundrat wagnar / och tolff tusend resenärar. Och han låt them vthi wagnsstädhernar / Och när Konungenom j Jerusalem.

Silffuer så mykit som stenar.

Och Konungen giorde at silffuer j Jerusalem war så mykit som stenar / och Cederträå så mykit som Mulbärträå j dalanar / Och man förde hestar vthu Egypten til Salomo och allahanda waror / Och Konungens köpmän köpte samma waror / och förde them vthu Egypten / hwar wagn för sex hundrat silff penningar / och hwar hest för hundradhe och femtiyo. Altså förde man them ock til alla the Hetheers Konungar / och til the Konungar j Syrien genom theras hand.

XI. Capitel.

Men Konung Salomo elskadhe monga vthlendska quinnor / Pharaos dotter / och Moabitiskor / Ammonitiskor / Edomitiskor / Zidonitiskor / och Hetheerskor / aff sådana folck ther HERREN Israels barnom om sagdt hadhe / Gåår icke til them / och låter them icke komma til idher / the warda för wisso bewekandes idhor hierta effter sina Gudhar. Til thessa gaff sigh Salomo til at elska them / Och han hadhe siw hundrat hustrur Förstinnor / och try hundrat frillor / och hans hustrur beweekte hans hierta. Och tå han nu gammal war / beweekte hans hustur hans hierta effter fremmande gudhar / så at hans hierta icke war fulleligha med HERRANOM hans Gudh / såsom hans fadhers Dauidz hierta.

Exod. 34. [partly cut off]
Deute. 7. [partly cut off]

Salomos hustrur och frillor.

Altså wandradhe Salomo effter Astoreth theras Gudh aff Zidon / och Milcom the Ammoniters styggelse. Och Salomo giorde thet ondt war för HERRANOM / och folgde icke HERRAN aldeles / såsom hans fadher Dauid. Tå bygde Salomo een högd til Chamos the Moabiters styggelse / på berghet som för Jerusalem ligger / Och til Molech the Ammoniters styggelse. Altså giorde Salomo allom sinom vthlendskom hustrum the ther för sina Gudhar rökte och offradhe.

Salomo giorde thet Gudhi icke teckte.

Och HERREN wardt wreedh på Salomo / at hans hierta jfrå HERRANOM Israels Gudh affwendt war / then honom twå gångor syntz hadhe / och honom här om budhit hadhe / at han icke skulle wandra effter andra gudhar / och hadhe doch icke hållet thet honom HERREN budhit hadhe / Therföre sadhe HERREN til Salomo / Effter sådant är skeedt medh tigh / och tu haffuer mitt förbund och mijn bodh icke hållet som iagh tigh budhit haffuer / så wil iagh ock rijffua Riket jfrå tigh / och giffua thet tinom tienare / Doch j tin tijdh wil iagh icke göra thet / för tin fadher Dauidz skul / vthan aff tins sons hand wil iagh rijffua thet / Doch wil iagh icke alt Riket affrijffua / ena slecht wil iagh giffua tinom son / för min tienares Dauidz skul / och för Jerusalem skul thet iagh vthwaldt haffuer.

Supra. 3. 9. [partly cut off]

Hadad.

Och HERREN vpweckte Salomo en fienda Hadad then Edomeen aff Konungsligho sädh / hwilken war j Edom / ty tå Dauid war j Edom / och Joab then Häärhöffuitzmannen drogh vp til at begraffua the slagna / slogh han alt thet mankön war j Edom / för ty Joab bleff ther sex månadher och

2. Reg. 8. [partly cut off]

dher och

dher / och hela Israel / in til tess han vthrotadhe alt thet mankön war j Edom. Tå flydde Hadad / och medh honom någhre män Edomeer aff hans fadhers tienare / så at the komo vthi Egypten / Men Hadad war en vng dreng. Och the stodho vp jfrå Midian och komo til Paran / och togho män medh sigh vthaff Paran / och komo vthi Egypten til Pharao Konungen j Egypten / Han gaff honom itt hws och förenemd spijs / och fick honom itt land in.

Och Hadad fan stora nådh för Pharao / så at han ock gaff honom sina hustrus Drotningennes Thahpenes syster til hustru. Och Thahpenes syster födde honom Genubath sin son / Och Thahpenes födde honom vp j Pharaos hws / så at Genubath war j Pharaos hwse ibland Pharaos barn. Tå nu Hadad hörde vthi Egypten / at Dauid affsompnat war medh sina fädher / Och at Joab Häärhöffuitzmannen war dödh / sadhe han til Pharao / Låt migh dragha j mitt land / Pharao sadhe til honom / Hwadh fattas tigh når migh / at tu wilt dragha til titt land? Han sadhe / Intet / Vthan låt migh fara.

Och vpweckte honom Gudh en fienda / Reson El Jada son / hwilken jfrå sin herra HadadEser Konungenom j Zoba flydd war / och församladhe emoot honom män / och wardt en Höffuitzman för krijgsknechtar / then tijdh Dauid slogh them j hiäl / och drogho til Damascon och boodde ther / och woro rådhandes j Damascon / Och han war Israels fiende så lenge Salomo leffde. Thet är then skadhen som Hadad leedh / therföre hadhe han een wåmielse emoot Israel / och bleff rådhandes j Syrien.

Reson.

Ther til Jerobeam Nebat son en Ephrateer aff Zareda Salomos tienare / och hans modher heet Zeruga een enkia / hooff ock så handena vp emoot Konungen / Och thetta är saken hwar före han vphooff handena emoot Konungen. Tå Salomo bygde Millo / slutte han igen itt gaap på sins fadhers Dauidz stadh / Och Jerobeam war en strijdsam man / Och tå Salomo sågh / at mannen war snäll / satte han honom offuer alla Josephs hwß vthskyllder.

Jerobeam.

Men thet begaff sigh på then tijdhen at Jerobeam gick vthaff Jerusalem / Och Propheten Ahia aff Silo fan honom på wäghenom / och han hadhe en nyy mantel vppå / Och the woro bådhe allena på markenne. Och Ahia fattadhe then nyia mantelen som han på hadhe / och reeff honom sönder j tolff stycker / och sadhe til Jerobeam / Tagh tiyo stycker til tigh / För ty så sägher HERREN Israels Gudh / Sij / iagh skal riffua riket vthu Salomos hand / ock giffua tigh tiyo slechter / een slecht skal han haffua för min tienare Dauidz skul / och för stadhen Jerusalem skul / then iagh vthwaldt haffuer vthu alla Israels slechter / ther före at the haffua offuergiffuit migh / och tilbidhit Asthoreth the Zidoniers Gudh / Chamos the Moabiters Gudh och Milcom Ammons barnas Gudh / och icke wandrat j mina wäghar / så at the måtte giordt hwadh migh behaghade / mijn bodh och retter / såsom Dauid hans fadher.

Ahia.

Asthoreth. Chamos. Milcom.

Jagh wil ock icke tagha hela riket vthu hans hand / vthan iagh wil göra honom til en Första j hans lijffz tijdh för Dauid min tienare skul / then iagh vthwaldt haffuer / then mijn bodh och retter hållet haffuer / vthu hans sons hand wil iagh tagha riket / och wil giffua tigh tiyo slechter / och hans son ena slecht / på thet min tienare Dauid jw alstädhes haffuer ena lyckto för migh / vthi then stadhen Jerusalem / then iagh migh vthwaldt haffuer / at iagh mitt nampn ther settia skulle.

Så wil iagh nu tagha tigh / at tu skalt rådha offuer alt thet titt hierta begärar / Och skalt wara Konung offuer Israel / Om tu nu wil höra alt thz iagh tigh biudhandes warder / och wandra j mina wäghar / och göra hwadh migh behagher / så at tu håller mina retter och bodh / såsom min tienare Dauid giordt

uid giordt

nid giordt haffuer/så wil iagh wara medh tigh / och byggia tigh itt beståndigt hws/såsom iagh Dauid bygdt haffuer/och wil giffua tigh Israel / och wil ther medh förnedhra Dauidz sädh/doch icke til ewigh tijdh.

Men Salomo foor effter at dräpa Jerobeam. Tå stoodh Jerobeam vp/och flydde vthi Egypten til Sisak Konungen j Egypten/och bleff j Egypten til tess Salomo bleff dödh.

Hwadh meer aff Salomo säyande är / och alt thet han giordt haffuer och hans wijsdom/ thet är scriffuit j Chrönikon om Salomo / Men tijdhen som Salomo war Konung j Jerusalem offuer hela Israel / war fyratiyo åår. Och Salomo aff sompnadhe medh sina fädher/ och wardt begraffuen vthi sins fadhers Dauidz stadh/ Och hans son Rehabeam wardt Konung j hans stadh.

Salomo regeradhe 40. åår.

2. Para.

XII. Capitel.

Rehabeam Konung offuer Juda.

2. Para.

OCh Rehabeam drogh til Sichem / För ty hele Israel war kommen til Sichem / til at göra honom til Konung. Och tå Jerobeam Nebat son thet hörde/ther han än nu j Egypten war (tijt han för Konung Salomo flydd war) kom han igen vthu Egypten / och the sende bortt och låto kalla honom. Och Jerobeam samt medh hela Israels menigheet komo och taladhe medh Rehabeam och sadhe / Tin fadher haffuer giordt wårt ook förswårt / så gör nu tu then hårda tienisten och thet swåra oket lettare/thet han oss på lagdt haffuer/ så wilie wij wara tigh vnderdånighe/ Men han sadhe til them / Gåår idhra ferde in til tridie daghen / och kommer så til migh igen/och folcket gick sina ferde.

Och Konung Rehabeam hölt rådh medh the äldsta som för hans fadher Salomo stodho tå han leffde/och sadhe/ Huru rådhen j / at wij måghe giffua thesso folckena swar: The sadhe til honom / Om tu j thenna dagh gör thesso folckena een tienst och är them til wilia/och hörer them/och giffuer them godh ord/så bliffua the tigh vnderdånighe så lenge tu leffuer/

Men han offuergaff the äldstes rådh som the honom giffuit hadhe/ Och hölt itt rådh medh the vnga som medh honom vpwexte woro/och för honom stodho.

Och han sadhe til them/ Hwadh rådhen j/thet wij thesso folckena swara skole som til migh sagdt haffua/ Gör thet ooket lettare som tin fadher vp på oss lagdt haffuer: Och the vnge som medh honom vpwexte woro/ sadhe til honom/Til folcket som til tigh sägher / Tin fadher haffuer giordt wårt ook förswårt / gör tu oss thet lettare/Skalt tu säya/Mitt minsta finger skal tiockare wara än mins fadhers lender/Min fadher haffuer lagdt på idher itt swårt ook / men iagh skal än nu föröka thet offuer idher/ Min fadher haffuer tuchtat idher medh gißlar/iagh skal tuchta idher medh Scorpioner.

Altså kom Jerobeam medh allo folckena til Rehabeam på tridie daghen/såsom Konungen talat hadhe och sagdt / Kommer igen til migh på tridie daghen. Och Konungen gaff folckena itt hårdt swar / och offuergaff thet rådh som the äldste honom giffuit hadhe/Och taladhe medh thim effter the vnges rådh / och sadhe/ Min fadher haffuer giordt idhart ook swårt / men iagh wil än nu meer föröka thet offuer idher/Min fadher haffuer tuchtat idher medh gißlar/ men iagh skal tuchta idher medh Scorpioner. Altså hörde Konungen intet folcket/ty HERREN wende thet så/på thet han skulle stadhfesta sitt ord / som han genom Ahia aff Silo sagdt hadhe til Jerobeam Nebat son.

Eccle. 47.

Tå nu hele Israel sågh/at Konungen intet wille höra them/gaff folcket Konungenom itt swar och sadhe / Hwadh deel haffue wij j Dauid eller arff j Isaj son: Israel gack j tina hyddor / så see nu tu til titt hws Dauid. Altså gick Israel j sina hyddor/så at Rehabeam rådde allenast offuer the Israels barn som boodde j Judastädher. Och tå Konung Rehabeam sende åstadh Adoram rentomestaren / kastadhe hele Israel honom j hiäl medh stenar. Men Konungen Rehabeam steegh medh hast på en wagn/och flydde til Jerusalem. Altså föll Israel jfrå Dauidz hws alt in til thenna dagh.

Israel faller jfrå Juda.

Tå nu hele Israel hörde / at Jerobeam war igen kommen / sende the bortt och låto kalla honom til alla menighetena / och giorde honom til Konung offuer hela Israel / och ingen folgde Dauidz hws / vthan Juda slecht allena. Och tå Rehabeam kom til Jerusalem / församladhe han hela Juda hws / och Ben Jamins slecht/ hundradhe och ottatiyo tusend vnga strijdsamma män til at strijdha emoot Israels hws / och dragha Riket igen til Rehabeam Salomos son.

Jerobeam Konung offuer Israel.

2. Para. 11

Men Gudz ord kom til then Gudz mannen Semaia och sadhe/ Tala til Rehabeam Salomos son Juda Konung / och til hela Juda hws/ och Ben Jamin/och til thet andra folcket/och sägh/ Thetta sägher HERREN / J skolen icke dragha vp / och strijdha emoot idhra brödher Israels barn/ hwar och en gånge åter heem/ty thetta är skeedt aff migh/Och the lyydde HERRANS ord/och wende om och gingo sin wägh / såsom HERREN sagdt hadhe / Men Jerobeam bygde Sichem på Ephraims bergh/ och boodde ther vthi/och drogh tådhan vth och bygde Pnuel.

Semaia.

Men Jerobeam tenckte j sitt hierta/Nu warder Riket fallandes til Dauidz hws igen/ Om thetta folck skal gå tijt vp til at offra j HERRANS hws j Jerusalem/Och thetta folckens hierta warder sigh wendandes til theras herra Rehabeam Juda Konung/och slå migh j hiäl / och falla igen til Rehabeam Juda Konung/Och Konungen hölt itt rådh / och giorde twå gyllene kalffuar/och sadhe til them / Thet är idher förtungt gå vp til Jerusalem/ sij ther är tin Gudh Israel / som tigh vthu Egypti land fördt haffuer/ Och satte en thera j BethEl/och then andra j Dan/Och thet wardt til synd/ty folcket gick bortt för them ena alt til Dan.

Jerobeam gör twå gyllene kalffuar.

Han giorde ock så itt Höghdars hws / och giorde Prester vthaff the ringesta j folcket/the icke aff Leuj barnom woro/Och han giorde een höghtijdh på femtonde daghen j ottonde månadhenom / såsom then höghtijdhen j Juda/och offradhe på Altarena / Så giorde han j BethEl/ at man offradhe kalffuomen som han giordt hadhe/och skickadhe j BethEl Prester til Höghdenar som han giordt hadhe/och offradhe på Altaret (som han giordt hadhe) j BethEl på femtonde daghen j ottonde månadhenom/hwilken han vthu sitt hierta vptenckt hadhe/Och giorde Israels barnom höghtijdher/och offradhe på Altaret thet man rökia skulle.

XIII. Capitel.

4. Reg. 23

OCh sij/en Gudz man kom aff Juda genom HERRANS ord til BethEl. och Jerobeam stoodh widh Altaret til at rökia/ Och han ropadhe emoot Altaret genom HERRANS ord och sadhe/Altare/Altare/Så sägher HERREN/ Sij/ Dauidz Huse skal warda född en son/benemd Josia/han skal på tigh offra Höghdernes Prester som på tigh rökia / och skal vpbrenna menniskio been på tigh/ Och han gaff på then daghen itt tekn/och sadhe/Thetta är teknet at HERREN thetta talat haffuer/ sij/ Altaret skal reffna/och askan som ther på är/skal förspillas.

En prophete propheterar emoot Altaret j BethEl.

Tå nu Konung Jerobeam hörde ordet aff thē Gudz mannen som emoot Altaret j BethEl ropadhe/reckte han vth syn hand widh Altaret/och sadhe/ Tagher fatt på honom/Och hans hand förtorkadhes som han emoot honom vthreckt hadhe/ Och han kunde icke dragha henne igen til sigh / och Altaret reffnadhe /och askan wardt förspildt aff Altaret / effter teknet som Gudz mannen genom HERRANS ord giffuit hadhe. Och Konungen swaradhe och sadhe til then Gudz mannen / Bedh HERRANS tins Gudz ansichte/och bedh för migh /at myn hand kommer til migh igen. Tå badh Gudz mannen HERRANS ansichte / och Konungens hand kom til honom igen/och wardt såsom hon tilförenne war.

Och Konungen taladhe medh Gudz mannenom / Kom heem medh migh /och wedherqueck tigh /Jagh wil giffua tigh en skenck / Men Gudz mannen sadhe til Konungen / Om tu än gåffue migh halfft titt hws / så ginge iagh doch icke medh tigh /ty iagh wil j thetta rwm intet brödh åta eller watn dricka.Ty så är migh genom HERRANS ord budhit och sagdt. Tu skalt intet brödh åta /och intet watn dricka/och icke komma then samma wäghen til baka igen som tu gånget haffuer /Och han gick sina ferde en annan wägh /och kom icke then wäghen til baka igen / som han til BethEl kommen war.

Men j BethEl boodde en gammal Prophete / til honom komo hans söner och förtalde honom all werk som Gudz mannen på then daghen giordt hadhe j BethEl / och the ord som han til Konungen sagdt hadhe/ Och theras fadher sadhe til them / Hwilken wäghen haffuer han faret? Och hans söner wijste honom wäghen som Gudz mannen faret hadhe then aff Juda kommen war/Men han sadhe til sina söner / Sadhler migh åsnan/ Och tå the hadhe sadhlat honom åsnan /reedh han ther vppå / och drogh effter Gudz mannen /och fan honom sittiandes vnder een Ek /och sadhe til honom / Ä tu then Gudz mannen som aff Juda kommen äst? Han sadhe/ Ja.

Han sadhe til honom/Kom medh migh heem och äät brödh/Han sadhe/ Jagh kan icke wenda om medh tigh och komma medh tigh / Jagh wil ey heller brödh åta eller watn dricka medh tigh på thetta rwm / ty medh migh är talat wordet genom HERRANS ord / Tu skalt ther hwarken brödh åta eller watn dricka / tu skalt icke gå then wäghen til baka igen som tu tijt gången äst. Han sadhe til honom / Jagh är ock en Prophete såsom tu / Och en ängel haffuer talat medh migh genom HERRANS ord och sagdt/ Haff honom heem medh tigh igen/at han må brödh åta och watn dricka/ Men han löögh för honom /och förde honom til baka igen / så at han äät brödh/och drack watn j hans hws.

Galata

Och widh the såto til bordz / kom HERRANS ord til Propheten som honom hadhe til baka hafft/Och han ropadhe til then Gudz mannen som aff Juda kommen war /och sadhe/Thetta sägher HERREN/ Ther före at tu haffuer HERRANS munn ohörigh warit/och haffuer icke hållet thet bodh som HERREN tin Gudh tigh budhit haffuer/ och haffuer omwendt/åtit brödh/och watn drucket på thet rwm ther HERREN tigh om sadhe/Tu skalt ther hwarken brödh åta eller watn dricka/skal tin lekamen icke komma vthi tina fädhers graff.

Och sedhan han brödh åtit/och drucket hadhe / sadhladhe man åsnan åt then Propheten som han igen hafft hadhe/ Och tå han bortt drogh/ fan honom itt Leyon på wäghenom/och drap honom / och hans kropp lågh kastat på wäghen/och åsnen stoodh jemte honom / Och Leyonet stoodh när kroppenom/ Och tå ther gick folck fram om / sågho the kroppen på wäghen kastat/och Leyonet ståndandes när kroppen/ och the komo och sadhe thz j stadhenom/ther thē gamle Prophetē vthi boodde. Tå Prophetē thz

hörde/som honom igen hafft hadhe / sadhe han / Thet är then Gudz mannen som HERRANS munn ohörigh war/therföre haffuer HERREN giffuit honom Leyonena/thet haffuer sönderkrossat honom och dräpet/effter thet ord som HERREN honom sagdt hadhe/Och sadhe til sina söner/ Sadhler migh åsnan / Och tå the hadhe sadhlat honom / drogh han tijt och fan hans kropp kastat på wäghen/och åsnan och Leyonet ståndandes ther jemte kroppen/Leyonet hadhe intet åtit aff kroppen /och ey heller riffuit åsnan. Tå toogh Propheten then Gudz manzens kropp vp /och ladhe honom på åsnan /och förde honom til baka igen / och kom vthi then gamla Prophetens stadh /at the måtte begråta honom /och begraffuan. Och han ladhe kroppen vthi sina graff /och begråto honom / Ah min brodher. Och tå the hadhe begraffuet honom/sadhe han til sina söner / När iagh döör / så begraffuen migh j the graffuenne som then Gudz mannen vthi begraffuen är/ och legger myn been jemte widh hans been / För ty thet warder skeende som han emoot Altaret och BethEl genom HERRANS ord ropat haffuer / och emoot all höghders hws / som j Samarie städher äro.

Men sedhan thetta skeedt war/wende Jerobeam sigh intet jfrå sin onda wägh / vthan förwende sigh och giorde Prester til höghdernar vthaff the ringesta j folcket/Hwilkē honom teckte s/honom fylte han handena /och han wardt Prester til höghdernar / Och thetta wardt Jerobeams huse til synd / at han skulle förderffuas och förgöras aff iordenne.

XIIII. Capitel.

Abia. supra n.

PA then tijdhen war Abia Jerobeams son kranck/Och Jerobeam sadhe til sina hustru / Statt vp och förklädh tigh/så at ingen kan merkia at tu äst Jerobeams hustru/och gack bortt til Silo/Sij / ther är then Propheten Abia then migh sadhe/ at iagh skulle warda Konung offuer thetta folck / och tagh medh tigh tiyo brödh och kakor /och itt kärill med hannogh/ och gack til honom/at han må säya tigh /huru medh piltenom gå skal. Och Jerobeams hustru giorde så/och stoodh vp /och gick bortt til Silo/och kom j Abia hws/Men Abia kunde intet see / ty hans öghon woro mörk worden för ålder skul.

Men HERREN sadhe til Abia / Sij / Jerobeams hustru kommer at hon skal frågha itt ärende aff tigh om sin son / ty han är kranck / så tala nu tu medh henne så och så. Tå hon nu inkom/hölt hon sigh fremmande/Som nu Abia hörde dönen aff hennes fötter widh hon ingick / sadhe han / Kom hijt in tu Jerobeams hustru / Hwj haller tu tigh så fremmande? Jagh är sender til tigh itt hårdt bodhscap.

Prophetia emoot Jerobeams hws.

Gack bortt och sägh Jerobeam / Så sägher HERREN Jsraels Gudh / Jagh haffuer vphögt tigh vthu folckena / och satt tigh til en Första offuer mitt folck Jsrael / och haffuer riffuet Riket jfrå Dauidz hws / och giffuit thet tigh / Men tu haffuer intet warit såsom min tienare Dauid / then myn bodh hölt/och wandradhe effter migh medh allo hierta/så at han giorde hwadh migh liufft war/Och tu haffuer illa giordt offuer alla the som för tigh warit haffua /Tu haffuer gånget bortt och giordt tigh andra Gudhar / och gutten belete/at tu skulle reeta migh til wredhe /och haffuer kastat migh baak om tin rygg.

Och sij /iagh skal låta komma olycko offuer Jerobeams hws / och förgöra aff Jerobeam/ock then vppå wäggena pissar/then innelychta och thē igenleeff da j Jsrael / och skal vthsopa Jerobeams hwß efftercommande / såsom man träck vthsopar / til tess thet bliffuer alt vthe medh honom. Then

som aff Jerobeam döör j stadhenom / honom skola hundana äta / men then som döör på markenne / honom skola himmelens foghlar äta / ty HERREN haffuer thet sagdt / Så statt nu vp och gack heem / Och tå tin foot trådher in j stadhen / skal pilten bliffua dödh / och hele Jsrael skal begråta honom / och skola begraffuan / ty thenne allena aff Jerobeam skal til graffua komma / för ty någhot gott är funnet j honom för HERRANOM Jsraels Gudh j Jerobeams hws.

Och HERREN skal vpweckia en Konung offuer Jsrael / han skal vthrota Jerobeams hws på then daghen / Och hwadh är thet nu allaredho skeer? Och HERREN skal slå Jsrael / såsom rören böyes j watnena / och skal vthryckia Jsrael vthu thesso godha landena / som han theras fädher giffuit haffuer / och skal förströö them bortt offuer elffuena / therföre at the haffua giordt sigh Lundar til at förtörna HERRAN / Och skal offuergiffua Jsrael för Jerobeams synd skul / hwilken syndat haffuer / och kommet Jsrael til at synda. 4. Reg.

Och Jerobeams hustru stoodh vp / gick / och kom til Thirza / Och tå hon kom til tryskelen åt huset / bleff pilten dödh / och the begroffuo honom / och hele Jsrael begreto honom / effter HERRANS ord som han genom sin tienare Propheten Ahia talat hadhe. Hwadh meer om Jerobeam säyande är / huru han strijdde och regeradhe / sij / thet är scriffuit j Jsraels Konūgars Chrönico. Tijdhen som Jerobeam regeradhe / war tw och tiwghu åår / och han affsompnadhe medh sina fädher / Och hans son Nadab wardt Konung j hans stadh.

Jerobeam regeradhe 22. åår.

Så war nu Rehabeam Salomos son / Konung j Juda / Jtt och fyratiyo åår gammal war Rehabeam tå han wardt Konung / och regeradhe j siwtton åår j Jerusalem j them stadhenom som HERREN vthwaldt hadhe vthu alla Jsraels slechter / at han skulle settia ther sitt nampn vthi / Hans modher heet Naema een Ammonitiska. Och Juda giorde thet ondt war för HERRANOM / och reette honom mera än alt thet thera fädher giordt hadhe medh theras synder som the giorde / ty the bygde sigh ock så höghder / stodhar och Lundar på alla högha backar / och vnder all gröön trää / Och woro teslikes roffare j landena / och the giorde all Hedhninganas styggelse / som HERREN för Jsraels barn fördriffuit hadhe.

Rehabeam regeradhe 17. åår.

MEn j femte Konung Rehabeams åre / drogh Sisak Konungen j Egypten vp emoot Jerusalem / och toogh vth the håffuor vthu HERRANS hws / och vthu Konungs hwset / och alt thet som ther taghas kunde / och toogh alla gyllene sköllar som Salomo hadhe göra låtit / j hwilkas stadh Konung Rehabeam låt göra koppar sköllar / och befalte them vnder the offuersta drawanternas hand som dörena wachtadhe för Konungs huset / Och så offta Konūgen gick in vthi HERRANS hws / båro drawanterna them / Och hadhe them åter vthi drawantakamaren igen.

Hwadh nu meer aff Rehabeam säyande är / och alt thet han giordt haffuer / sij / thet är scriffuit j Juda Konungas Chrönico / Men emellan Rehabeam och Jerobeam war örligh så lenge the leffde / Och Rehabeam affsompnadhe medh sina fädher / och wardt begraffuen medh sina fädher vthi Dauidz stadh / Och hans modher heet Naema een Ammonitiska / Och hans son Abiam wardt Konung j hans stadh. 2. Para.

XV. Capitel.

NA adhertonde årena Konung Jerobeams Nebat sons / wardt Abiam Konung j Juda / och regeradhe tryy åår j Jerusalem / hans modher heet Maecha Abisaloms dotter / och han wandradhe j alla sins fadhers synder som han för honom giordt hadhe / och hans hierta war icke rettsinnogt til HERRAN hans Gudh / såsom hans fadhers Dauidz hierta / Men för Dauidz skul gaff HERREN hans Gudh honom ena lychto j Jerusalem / så at han vpwechte hans son effter honom / och behölt honom j Jerusalem / ther före at Dauid giordt hadhe thet HERRANOM liufft war / och war icke wikin jfrå alt thet han honom bödh / så lenge han leffde / för vthan j then handelen medh Vria then Hetheen / Men emellan Rehabeam och Jerobeam war örligh så lenge han leffde. 2. Para.

Abiam regeradhe 3. åår.

Hwadh nu meer aff Abiam säyande är / och alt thet han giordt haffuer / sij / thet är scriffuit vthi Juda Konungas Chrönico / Och thet war örligh emellan Abiam och Jerobeam. Och Abiam affsompnadhe medh sina fädher / Och the begroffuo honom vthi Dauidz stadh / Och Assa hans son wardt Konung vthi hans stadh.

2. Para. 14

VThi tiwghunde årena Konungs Jerobeams offuer Jsrael / wardt Assa Konung j Juda / och regeradhe itt och fyratiyo åår j Jerusalem / hans modher heet Maecha Abisaloms dotter / Och Assa giorde thet HERRANOM behagheligthit war / såsom hans fadher Dauid / och dreeff the roffare vthu landet / och borttoogh alla the affgudhar som hans fädher giordt hadhe / ther til satte han sina modher Maecha aff embetet / thet hon Miplezeth giordt hadhe j Lundenom / och Assa vthrotadhe hennes Miplezeth / och vpbrende honom widh then becken Kidron / Men the höghder ladhe the icke bortt / Doch war Assa hierta rettsinnugt til HERRAN så lenge han leffde / Och thet silffuer och gull / och tyygh / som hans fadher helghat hadhe / och hwadh som helghat war til HERRANS hws / låt han komma ther in / Och emellan Assa och Baesa Jsraels Konung war örligh så lenge the leffde.

Assa regeradhe 41. åår.

(Miplezeth) Hwilken thenne Miplezeth haffuer warit / är owist / Somlighe säya / at thet skal haffua warit then affgudhen Priapus.

Men Baesa Jsraels Konung drogh vp emoot Juda / och bygde Rama / at ingen skulle dragha vth och in aff Assa part. Konungens j Juda. Tå toogh Assa alt silffuer och gull som quart war j HERRANS hwß skatt / och j Konungs hwsens skatt / och fick thet j sina tienares hender / och sende them til Benhadad Tabrimon son / Hesion sons / Konungen j Syrien som boodde j Damascon / och låt säya honom / Jtt förbund är emellan migh och tigh / och emellan min fadher och tin fadher / ther före skickar iagh tigh en skenck silffuer och gull / at tu wille låta thet förbundet fara som tu haffuer medh Baesa Jsraels Konung / at han må dragha jfrå migh.

2. Para. 15

Benhadad hörde Konung Assa / och sende sina Höffuitzmän emoot Jsraels städher / och slogh Jion och Dan och Abel BethMaecha / hela Cineroth medh hela Naphthalj land. Tå Baesa thet hörde / wende han igen byggia Rama / och drogh til Thirza igen / Men Konung Assa låt bodha offuer hela Juda. Jngen orsake sigh / Och the togho bortt steen och trää aff Rama / ther Baesa medh bygdt hadhe / Och Konung Assa bygde ther medh Geba BenJamin och Mizpa.

Hwadh nu meer aff Assa säyande är / och all hans macht / och alt thet han giorde / och the städher som han bygde / sij / thet är scriffuit vthi Juda Konungas Chrönico / vndantagno at han på sinom ålder war kranck j sina fötter. Och Assa affsompnadhe medh sina fädher / och wardt begraffuen medh sina fädher vthi Dauidz sins fadhers stadh. Och Josaphat hans son wardt Konung j hans stadh.

Men Nadab Jerobeams son wardt Konung offuer Jsrael vthi the andra årena Assa Juda Konungs / och rådde offuer Jsrael j tw åår / och giorde thet för HERRANOM ondt war / och wandradhe j sins fadhers wäghar och j hans synder / ther han medh kom Jsrael til at synda.

Nadab regeradhe tw åår.

Men Baesa Ahia son vthaff Jsaschars hws / giorde itt förbund emoot honom / och slogh honom j Gibethon som war the Philisteers / Ty Nadab och hele Jsrael beladhe Gibethon. Så drap Baesa honom vthi tridie årena

Jerobeams hwsvth rotat. Assa Juda Konungs / och wardt Konung j hans stadh. Som han nu Konung war / slogh han hela Jerobeams hws / och låt intet quart bliffua thet anda hadhe aff Jerobeam / til tess han vthrotadhe honom effter HERRANS ord som han talat hadhe genom sin tienare Ahia aff Silo / för Jerobeams synd skul som han giorde / och ther medh han kom Israel til at synda / och med thet reetandet / ther medh han reette HERRAN Israels Gudh til wredhe. *supra 15*

Hwadh nu meer aff Nadab säyande är / och alt thet han giordt haffuer / sij / thet är scriffuit vthi Israels Konungars Chrónico. Och emellan Assa och Baesa Israels Konung war örligh så lenge the leffde.

Baesa regeradhe 24. åår. Vthi tridie årena Assa Juda Konungs / wardt Baesa Ahia son Konung offuer hela Israel j Thirza fyra och tiwghu åår / och giorde thet onde war för HERRANOM / och wandradhe j Jerobeams wägh / och j hans synd / ther medh han hadhe kommet Israel til at synda.

Jehu Propheteradhe emoot Baesa. Så kom HERRANS ord til Jehu Hananj son emoot Baesa och sadhe / Therföre at iagh tigh vthu stofftet vphäffuet haffuer / och giordt tigh til en Första offuer mitt folck Israel / och tu wandrar j Jerobeams wägh / och kommer mit folck Israel til at synda / så at tu migh förtörnar genom theras synder. Sij / så wil iagh borttagha Baesa efftterkommande / och hans hwß efftterkommande / och wil settia titt hws såsom Jerobeams hws Nebat sons / Then aff Baesa döör j stadhen / honom skola hundar vpäta / och then aff honom döör på markenne / honom skola himmelens foghlar vpäta. *supra 14*

Hwadh nu meer om Baesa säyande är / och hwadh han giordt haffuer / och hans macht / sij / thet är scriffuit vthi Israels Konungars Chrónico. Och Baesa affsompnadhe medh sina fädher och wardt begraffuen j Thirza / och hans son Ella wardt Konung j hans stadh.

Och HERRANS ord kom genom Propheten Jehu Hananj son offuer Baesa och offuer hans hws / och emoot alt thet onda som han för HERRANOM giordt hadhe / til at förtörna honom genom sina hëders werck / at thet skulle warda såsom Jerobeams hws / och therföre at han thenna slaghet hadhe.

XVI. Capitel.

Ella regeradhe j tw åår. Vthi siette och tiwghunde årena Assa Juda Konungs wardt Ella Baesa son Konung offuer Israel j Thirza j tw åår / Men hans tienare Simrj en offuerste offuer helfften aff wagnanar giorde itt förbund emoot honom / Men han war j Thirza / drack / och war drucken j Arza hws Foghtans j Thirza / Och Simrj kom ther in och slogh honom j hiäl / vthi siwnde och tiwghunde årena Assa Juda Konungs / och bleff Konung j hans stadh.

Simrj slogh Ella j hiäl. Och tå han war Konung / och satt på sin stool / slogh han hela Baesa hws / och låt intet quart bliffua icke then som på weggena pissar / ther til hans frender och wener. Altså förgiorde Simrj hela Baesa hws effter HERRANS ord som han om Baesa talat hadhe genom then Propheten Jehu / för alla Baesa och hans sons Ella synder skul / som the giordt hadhe / och komo Israel til at synda / och förtörna HERRAN Israels Gudh j theras affgudherij. Hwadh nu meer aff Ella säyande är / och alt thet han giorde / sij / thet är scriffuit vthi Israels Konungars Chrónico. *supra 15*

Simri Konung j siw daghar. Tthi siwnde och tiwghunde årena Assa Juda Konungs wardt Simrj Konung j siw daghar j Thirza / Ty folcket lågh för Gibbethon the Philisteers. Tå

ers. Tå nu folcket j låghret hörde säyas / at Simrj hadhe giordt itt förbund och slaghet Konungen j hiäl / giorde hele Israel på samma daghen Amrj håårhöffuitzmannen til Konung offuer Israel j låghrena.

Och Amrj drogh vp / och hele Israel medh honom jfrå Gibbethon / och beladhe Thirza. Tå nu Simrj sågh / at stadhen skulle warda wunnen / gick han vthi Pallatzet j Konungs hwsena / och brende sigh vp medh Konungs hwsena / och bleff dödh för sina synder skul som han giordt hadhe / så at han hadhe giordt thet ondt war för HERRANOM / och wandradhe vthi Jerobeams wägh / och j hans synd som han giorde / och kom Israel til at synda.

Thibnj. Hwadh nu meer aff Simrj säyande är / och huru han giorde itt förbund / sij / thet är scriffuit j Israels Konungars Chrónico. På then tijdhen syndradhe sigh folcket Israel j twå delar / een helfften hölt sigh in til Thibni Ginath son / och giorde honom til Konung / then andra helfften hölt sigh in til Amrj / Men thet folck som hölt sigh in til Amrj / wardt starckare än thz folck som hölt sigh in til Thibnj Ginath son / Och Thibnj bleff dödh / och så bleff Amrj Konung.

Amrj regeradhe 12 åår. Vthi första och tretiyonde årena Assa Juda Konungs / wardt Amrj Konung offuer Israel j tolff åår / och regeradhe j Thirza j sex åår / Han köpte Samarie bergh aff Semer / för twå Centener silffuer / och bygde vppå berghena / och kalladhe stadhen som han bygde effter Semers nampn / som herre war på Samarie bergh. *Samaria bygdes.* Och Amrj giorde thet ondt war för HERRANOM / och war arghare än alle the för honom warit hadhe / och wandradhe j alla Jerobeams wäghar Nebat sons / och j hans synder / ther medh han kom Israel til at synda / så at the förtörnadhe HERRAN Israels Gudh vthi theras affgudherij.

Hwadh nu meer aff Amrj säyande är / och alt thet han giordt haffuer / och om hans macht som han bedreff / sij / thet är scriffuit vthi Israels Konungars Chrónico. Och Amrj affsompnadhe medh sina fädher / och wardt begraffuen j Samarien / Och Ahab hans son wardt Konung j hans stadh.

Ahab regeradhe 22 åår. Vthi ottonde och tretiyonde årena Assa Juda Konungs / wardt Ahab Amrj son Konung offuer Israel / och regeradhe offuer Israel j Samarien tw och tiwghu åår / och giorde thet ondt war för HERRANOM / offuer alla them som för honom warit hadhe / Och war honom icke nogh at han wandradhe j Jerobeams Nebat sons synder / vthan toogh ther til Isebel EthBaals dotter / Konungens j Zidon til hustru / och gick bortt och tiente Baal och tilbadh honom / och vpsatte Baal itt Altare vthi Baals hws / thet han honom bygde j Samarien / och giorde en Lund / så at Ahab meer giorde til at förtörna HERRAN Israels Gudh än alle Israels Konungar som för honom warit hadhe.

Josue 6. På samma tijdh bygde Hiel aff BethEl Jericho / Thet kostadhe honom hans första son Abiram / tå han grundwalen ladhe / och hans yngsta son Segub / tå han satte portanar ther före / effter HERRANS ord som han sagdt hadhe genom Josua Nun son.

XVII. Capitel.

Eccle. 48. *Om Elia.* Och Elia then Thisbiten vthaff the Gileadz inbyggiare sadhe til Ahab / Så sant som HERREN Israels Gudh leffuer för hwilkom iagh ståår / thet skal j thesse åår hwarken dagg eller regn komma / vthan iagh sägher thet.

Dyyr tijdh. Och HERRANS ord kom til honom och sadhe / Gack bortt hädhan / och wendt tigh öster vth / och fördöl

tigh widh then becken Crith som löper för Jordan / och tu skalt dricka aff beckenom / och iagh haffuer budhit korpom / at the skola ther födha tigh / Han gick tijt / och giorde effter HERRANS ord / och gick bortt / och satte sigh widh becken Crith / som löper för Jordan / Och korpar förde honom brödh och köt / om morghon och om affton / Och han drack vthaff becken.

Enkian j Zarpath.

Luce 4.

Och thet skeedde effter någhra daghar / at becken förtorkadhes / Ty intet regn wardt j landet. Tå kom HERRANS ord til honom och sadhe / Statt vp och gack til Zarpath som widh Zidon ligger / och bliff ther / ty iagh haffuer ther befalt eenne enkio at hon skal födha tigh / Och han stoodh vp / och gick til Zarpath / Och tå han kom til stadz porten / sij / tå war enkian ther och hemtadhe wedh / och han taladhe til henne / och sadhe / Hemta migh litet watn j kärillet at iagh må dricka. Tå hon nu åstadh gick til at hemtat / ropadhe han effter henne / och sadhe / Bär migh ock en beta brödh medh / Hon sadhe / Så sant som HERREN tin Gudh leffuer / Jagh haffuer intet brödh / vthan een hand full aff miöl vthi skepponne / och litet olio j krukonne / Och sij / iagh haffuer hemtat itt trää eller tw / och gäär bortt at redha thet til migh och min son / at wij måghe äta / och döö.

Elia sadhe til henne / Fruchta tigh intet / gack åstadh / och gör såsom tu sagdt haffuer / Doch gör migh först itt litet brödh ther aff / och bär migh thet hijt vth / Men tigh och tinom son / skalt tu ock så sedhan göra. Ty så sägher HERREN Jsraels Gudh / at miölet j skepponne skal icke warda vthtärdt / och olian j krukonne skal icke förminskas in til then dagh HERREN låter regna på iordena. Hon gick åstadh och giorde såsom Elia sagdt hadhe / och han åät / och hon teslikes / och hennes hws en tijdh long / Och wardt miölet icke vthtärdt j skepponne / och icke heller förminskadhes olian j krukonne effter HERRANS ord / som han genom Elia sagdt hadhe.

SEdhan thetta skeedt war / wardt quinnonnes hans werdinnos son kranck / och hans kranckheet wardt så starck / at ingen ande war meer vthi honom / Och hon sadhe til Elia / Hwadh haffuer iagh medh tigh göra tu Gudz man ? tu är ingången til migh / at mina misgerningar skulle j hogh kommas och min son dräpas / Han sadhe til henne / Få migh tin son hijt / och han toogh honom vthu hennes sköte / och gick vp j salen ther han wistadhes / och ladhe honom på sina säng / och ropadhe til HERRAN / och sadhe / HERRE min Gudh / haffuer tu ock så illa giordt emoot thenna enkionne som iagh gester när / at tu dräper hennes son ?

Och han reckte sigh vth offuer pilten j tree gångor / och ropadhe til HERRAN och sadhe / HERRE min Gudh / lät thenna piltens siäl åter komma j honom. Och HERREN hörde Elia röst / och piltens siäl kom igen til honom / och han fick lijff. Och Elia toogh pilten och baar honom nedher vthaff salen j hwset / och fick honom hans modher / och sadhe / Sij ther / tin son leffuer. Och quinnan sadhe til Elia / Nu förnimmer iagh at tu är en Gudz man / och HERRANS ord j tinom munn är wist.

Elia giorde sijn werdinnos son leffuande

XVIII. Capitel.

EFter en long tijdh kom HERRANS ord til Elia j tridie årena / och sadhe / Gack bortt och tee tigh för Ahab / at iagh må låta regna på iordena. Och Elia gick åstadh och teedde sigh för Ahab / Men en ganska hård tijdh war j Samaria. Och Ahab kalladhe Abdia sin Hoffmestare (Och Abdia fruchtadhe HERRAN storligha / för ty tå Jsebel vthrotadhe HERRANS Prophetar / toogh Abdia hundradhe Prophetar / och gömde

Abdias

Jsebel dräper Prophetanar.

gömde them vthi kulor / femtiyo här / och femtiyo ther / och försörgde them medh brödh och watn. Så sadhe nu Ahab til Abdia / Dragh igenom landet til alla watubrunnar och becker / at wij måtte finna gräås / och behålla Hestar och Mular / så at booscapen icke all förgåås. Och the deladhe sigh j landet / så at the drogho thet igenom / Ahab drogh allena på en wägh / och Abdia teslikes allena på then andra wäghen.

Tå nu Abdia war på wäghenom / sij / tå mötte honom Elia / Och som han kende honom / föll han vppå sitt anlete och sadhe / Ästu icke min herre Elia ? Han sadhe / Ja / Gack och sägh tinom herra / Sij / Elia är här / Han sadhe / Hwadh haffuer iagh syndat / at tu wilt giffua tin tienare j Ahabs hender / at han skal dräpa migh ? Så sant som HERREN tin Gudh leffuer / thet är intet folck eller Konunga rike tijt min herre icke sendt haffuer til at sökia tigh. Och när the haffua sagdt / Han är icke här / Haffuer han taghet en eedh aff thet Riket och folcket / at man icke hadhe funnet tigh.

Och tu sägher nu / Gack och sägh tinom herra / Sij / Elia är här / När iagh nu ginge jfrå tigh / så toghe HERRANS ande tigh bort / iagh weet icke hwart. Och iagh kome tå och vnderwijste thet Ahab / och funne tigh icke / så sloghe han migh j hiäl / Men iagh tin tienare fruchtar HERRAN aff minom vngdom / Är minom herra icke vnderwijst hwadh iagh giordt haffuer / tå Jsebel drap HERRANS propheter / at iagh gömde hundradhe HERRANS propheter / femtiyo här / och femtiyo ther vthi kulor / och försörgde them medh brödh och watn ? Och nu sägher tu / Gack bortt och sägh tinom herra / Elia är här / at han må dräpa migh.

Elia sadhe / Så sant som HERREN Zebaoth leffuer / för hwilkom iagh ståår / J dagh skal iagh tee migh för honom. Tå gick Abdia emoot Ahab och sadhe honom thetta / Och Ahab gick emoot Elia. Och tå Ahab sågh Elia / sadhe Ahab til honom / Ästu then som förwiller Jsrael ? Han sadhe / Jagh förwiller icke Jsrael / vthan tu och tins fadhers hws / ther medh at j HERRANS bodh offuergiffuit haffuen / och wandren effter Baalim / Nu wel / så sendt nu bortt och församla migh hela Jsrael på Carmels bergh / Och the fyra hundrat och femtiyo Baals Propheter / och the fyra hundrat Lundanars Propheter som åta widh Jsebels bord. Altså sende Ahab bortt ibland all Jsraels barn / och församladhe Propheternar på Carmels bergh.

Tå gick Elia fram för alt folcket och sadhe / Huru lenge halte j på bådha sidhor ? Är HERREN Gudh / så wandrer effter honom / Men är Baal thet / så wandrer effter honom / Och folcket swaradhe honom intet. Tå sadhe Elia til folcket / Jagh allena är quarr bliffuen en HERRANS Prophete / Men Baals Propheter äro fyra hundradhe och femtiyo män / så fåår oss nu twå stwtar / och låter them vthwälia en stwten och styckia honom och leggia honom på wedh / men låte ingen eeld komma ther til / så wil iagh tagha then andra stwten / och leggia honom på wedh / och ey heller låta ther någhon eeld til / så åkaller j idhars Gudz nampn / och iagh wil åkalla HERRANS nampn / hwilken Gudh som nu swarar medh eelden / han ware Gudh.

Baals och Lundarnas Propheter.

Och hela folcket swaradhe / och sadhe / Thet är rett. Och Elia sadhe til Baals Propheter / Vthwälier idher en stwten / och görer j först / för ty j ären monge / och åkaller idhars Gudz nampn / och låter ingen eeld ther til. Och the togho stwten som han fick them / och reedde til / och åkalladhe Baals nampn jfrå morghonen alt in til middagh / och sadhe / Baal / höör oss / Men ther war ingen röst eller swar. Och the sprungo om Altaret / såsom theras sedher war. Tå nu middagh war / bespottadhe them Elia / och sadhe / Roper höght / Ty han är en gudh /

han be-

han begrundar / eller haffuer någhot bestella / eller är vthe på markenne/eller soffuer til ewentyrs / at han måtte waka vp/Och the ropadhe högdt/ och riste sigh medh kniffuar och med prener effter theras sedh/så at blodhet gick ther vth effter. Tå nu middaghen förgången war / propheteradhe the in til tess man skulle göra spijsoffer/och ther war doch ingen röst/eller swar eller tilhörare.

Tå sadhe Elia til alt folcket/Kommer hijt alt folcket til migh / Och tå alt folcket gick fram til honom/botadhe han HERRANS Altare som nedherslaghet war / och toogh tolff stenar effter talet på Jacobs barnas slechter (til hwilken HERRANS ord taladhe och sadhe / Tu skalt heta Israel) och bygde aff the stenar itt Altare j HERRANS nampn / och giorde ena graff kring om Altaret two kornmååt wijdha / och reedde til wedhen/och styckiadhe skwten/och ladhe honom på wedhen/och sadhe/Hemter fyra Såår fulla medh watn / och giwter thet på brenneoffret och vppå wedhen/och sadhe/Görer thet än en tijdh / Och the giorde thet än en tijdh/ Och han sadhe / Görer thet än tridie reson / Och the giorde thet j tridie reson/och watnet lopp om Altaret / och graffuen wardt ock så full medh watn.

Gene.

Och som tijdh war til at offra spijsoffer / gick Propheten Elia fram/ och sadhe/HERRE Abrahams Gudh/Isaacs och Israels / låt j thenna dagh kunnugt warda/at tu är Gudh j Israel/ och iagh tin tienare / och at iagh alt thetta effter titt ord giordt haffuer. Höör migh HERRE/Höör migh/at thetta folcket må weta/at tu HERRE är Gudh/ at tu sedhan må vmwenda theras hierta. Tå föll HERRANS eeld nedher / och vpbrende brenneoffret/wedhen/stenar/och iord / och vpsleckte watnet j graffuenne.

Tå alt folcket sågh thet / föll thet på sitt ansichte / och sadhe / HERREN är Gudh/HERREN är Gudh. Men Elia sadhe til them/Tagher fatt på Baals Propheter/at icke en aff them vndslipper/ och the togho fatt på them/ Och Elia förde them nedher til then becken Kison/ och drap them ther.

Elia drap Baals Propheter.

Och Elia sadhe til Ahab/Dragh vp / åät och drick / för ty thet donar såsom thet wille komma itt stoort regn. Och tå Ahab drogh vp til at åta och dricka/gick Elia vp på kullan aff Carmel / och bögde sigh nedh til iordena/ och satte sitt hoffuudh emellan sijn knåå/och taladhe til sin dreng/Gack tijt vp och see vth til haffuet. Han gick vp och sågh vth och sadhe/Ther är intet/ Han sadhe/Gack åter tijt vp siw resor / Och j siwnde resonne sadhe han/ Sij/ther gåår itt litet moln vp vthu haffuet såsom eens manz hand. Han sadhe/Gack vp och sågh Ahab/Spenn före tin wagn och faar nedh/at regnet icke hinner tigh. Och förr än man sågh til / wardt himmelen swart aff moln och wådher/och itt stoort regn kom/Men Ahab foor och kom til Jesreel. Och HERRANS hand kom offuer Elia / och han giordadhe sina lender/och lopp för Ahab til tess han kom til Jesreel.

XIX. Capitel.

OCh Ahab sadhe Isebel alt thet Elia giordt hadhe/ och huru han hadhe dråpet alla Baals Propheter medh swerd. Tå sende Isebel itt bodh til Elia / och låt såya honom/ Gudhanar göre migh thet och thet / om iagh icke j morghon widh thenna tijdhen gör tinne siäl såsom eenne aff thesses siälar.

Tå fruchtadhe han sigh / och stoodh vp / och gick huart han wille/och kom til BerSeba j Juda / och låt ther sin dreng / Men han gick

han gick bortt vthi öknena ena dagsreso / och kom ther in och satte sigh vnder itt Enebäraträå / och badh at hans siäl måtte döö / och sadhe / Thet är nogh/så tagh nu HERRE mina siäl/ Jagh är icke bättre än mine fädher/ Och han ladhe sigh och soff vnder Enebäraträdh.

Och sij/ ängelen toogh vppå honom och sadhe til honom / Statt vp och ååt/Och han sågh sigh om/och sij/widh hans hoffuudh lågh itt glödhebakat brödh/och een kanna medh watn. Och tå han åtit och drucket hadhe/ ladhe han sigh åter til at soffua. Och HERRANS ängel kom til honom annan gången igen/och toogh på honom och sadhe/ Statt vp och ååt / ty tu haffuer en stoor wägh för tigh/och han stoodh vp och ååt och drack/och gick aff then matens krafft fyratiyo daghar och fyratiyo nätter/in til Gudz bergh Horeb/och kom ther vthi ena kulo / och bleff ther offer nattena.

Och sij/HERRANS ord kom til honom/och sadhe til honö/Hwadh gör tu här Elia? Han sadhe / Jagh haffuer hafft nijt om HERRAN Gudh Zebaoth/för ty Israels barn haffua offuergiffuit titt förbund / och nedherbrutit tijn Altare/och dråpit tina Propheter medh swerd/och iagh är allena igen bliffuin/och the fara effter at the mågha tagha migh lijffuet aff/ Han sadhe/Gack här vth/och stijgh vppå berghet in för HERRAN/Och sij/HERREN gick ther fram om/och itt stoort starckt wådher som brööt bergh/och sönderbråkadhe hellar in för HERRANOM/ Men icke war HERREN j wådhrena/Effter wådhret kom en iordbäffuing / men icke war HERREN j iordbäffuingen/Och effter iordbäffuingen kom en eeld/ men icke war HERREN j eeldenom / Och effter eelden kom itt liwdh aff itt sachta wådher. Tå Elia thet hörde / skyyldte han sitt ansichte medh sin mantel/och gick vth och steegh j dörena aff kulonne/och sij/tå kom een röst til honom/och sadhe/ Hwadh haffuer tu här göra Elia?

Roma. 11.

Han sadhe/Jagh haffuer haffт nijt om HERRAN Gudh Zebaoth/ för ty Israels barn haffua offuergiffuit titt förbund/nedherbrutit tijn Altare/dråpit tina Propheter medh swerd/ och iagh är allena igen bliffuin / och the stå ther effter at the mågha tagha migh lijffuet aff. Men HERREN sadhe til honom/Gack tin wägh igen genom öknena in åt Damascon / och gack ther in och smör Hasael til Konung offuer Syrien / och Jehu Nimsi son til Konung offuer Israel/ Och Elisa Saphat son aff AbelMehola til en Propheta j tin stadh. Och skal skee/at then som vndslipper Hasaels swerd honom skal Jehu dråpa/ Och then som vndslipper Jehu swerd/honom skal Elisa dråpa/Och iagh skal låta igen bliffua siw tusend j Israel/ nemligha/ all knåå som sigh icke haffua bögdt för Baal / och hwar och en munn som honom icke kyst haffuer.

4. Reg. 9. Eccle. 48.

Roma. 11.

Elisa.

Och han gick tådhan/och fan Elisa Saphat son ther han plögde medh tolff paar oxar/och han war sielff ibland the tolff/ Och Elia gick til honom/och kastadhe sin mantel offuer honom / Men han offuergaff oxanar och lopp effter Elia och sadhe / Låt migh kyssa min fadher och mina modher/så wil iagh fölia tigh effter. Han sadhe til honom/Gack och kom igen/ ty iagh haffuer någhot bestella medh tigh. Och han lopp åter jfrå honom/ och toogh itt paar oxar och offradhe them / och kokadhe kötet medh tråäredhscapen til oxanar/och gaff folcket at the åto/och stoodh vp och folgde Elia effter/och tiente honom.

XX. Capitel.

Och Ben/

Benhadad.

OCh Benhadad Konungen j Syrien/församladhe alla sina macht/och woro twå och tretiyo Konungar medh honom/ och hestar och wagnar/Och drogh vp och beladhe Samarien/och strÿdde ther emoot/och sende bodh til Ahab Jsraels Konung in vthi stadhen/och låt såya honom / Så sågher Benhadad/Titt silffuer och titt gull är mitt/ och tina hustrur / och tÿn betsta barn äro ock så mÿn. Jsraels Konung swaradhe och sadhe/ Min herre Konung / såsom tu sagdt haffuer/ Jagh är tin/och alt thet iagh haffuer.

Och bodhen komo igen och sadhe/ Så sågher Benhadad/ Effter iagh haffuer sendt til tigh/och låtet såya / Titt silffuer och titt gull / tina hustrur och tÿn barn skalt tu få migh/så wil iagh j morghon på thenna tÿdhen senda mina tienare til tigh / at the ranzsaka titt hws / och tina vnderdånars hws/och hwadh tigh kärt är skola the tagha j theras hender och båra bortt. Tå kalladhe Jsraels Konung alla landzens åldsta och sadhe / Mercker och seer/hwilket ondt han företagher/ Han sende til migh om mina hustrur och barn/silffuer och gull/och iagh haffuer thet intet nekat honom. Tå sadhe til honom alle the gamle och alt folcket/Tu skalt intet höra honom eller samtyckiat.

Och han sadhe til Benhadadz bodh/Sågher minom herra Konungenom/ Alt thet tu bödh tinom tienare j förstonne wil iagh göra / inen thetta kan iagh icke göra/Och bodhen gingo sina ferde/ och sadhe sådant igen. Tå sende Benhadad til honom /och låt såya honom/Gudhanar göre migh thz och thet/om stofftet j Samaria skal reckia til/ at alt folcket vnder migh / må tagha ther een hand full aff. Men Konungen j Jsrael swaradhe och sadhe/ Sågher/Then som legger harnesket vppå/ skal icke så beröma sigh / såsom then thet aff lagdt haffuer. Tå Benhadad thet hörde(och drack medh Konunganar j tiällen)sadhe han til sina tienare/Görer redho/Och the giorde redho emoot stadhen.

Och sÿ/en Prophete gick fram til Ahab Jsraels Konung och sadhe/ Så sågher HERREN/Tu haffuer jw seedt allan then stora hopen? sÿ/ iagh wil j dagh giffua honom j tina hand/at tu weta skalt at iagh är HERREN. Ahab sadhe/Genom hwem? Han sadhe/Så sågher HERREN/ Genom Landzfoghtarnas tienare. Han sadhe/Hoo skal begynna strÿdhen? Han sadhe/Tu. Tå reknadhe han Landzfoghtarnas tienare / och the woro tw hundrat och twå och tretiyo / Och reknadhe effter them hela folcket aff all Jsraels barn siw tusend mån/Och drogho vth om middagh/Men Benhadad drack och war drucken j tiällen medh the twå och tretiyo Konungar / som honom til hielp kompne woro / Och Landzfoghtarnas tienare drogho förstt vth.

Tå sende Benhadad vth/ och the bodhadhe honom och sadhe / Thet dragha mån vthu Samaria/ Han sadhe / Griper them leffuande / ehwadh the äro vthdragne til fridh eller strÿdh. Tå Landzfoghtarnas tienare woro vthdragne/och hären effter them/slogh hwar och en then han offuer kom/ Och the Syrer flydde/och Jsrael iaghadhe effter thm̄/ och Benhadad Konungen j Syrien vndslap medh hestar och resenärar/Och Jsraels Konung drogh vth och slogh hestar och wagnar / så at han giorde een stoor slachting på the Syrer.

The Syrer slaghne.

Tå gick en Prophete til Jsraels Konung / och sadhe til honom / Gack bortt och förstercK tigh/och merck och see/hwadh tu göra skalt/Ty Konungen j Syrien warder igen kommandes emoot tigh/ när året är vthe/ för ty Konungens tienare j Syrien sadhe til honom/Theras gudhar äro berghs gudhar/ therföre haffua the wunnet oss / O at wÿ måtte strÿdha medh them på slettenne/Hwadh geller/wÿ skulle winna them? Gör altså / Tagh bortt Konunganar hwar aff sitt rwm / och sett offuerstar j theras stadh/ och skicka tigh en häär / sådana som hären war som tu mist haffuer/och hestar och wagnar såsom hine woro / och låt oss strÿdha emoot them på slettenne/ Hwadh geller/wÿ offuerwinne them? Han hörde theras röst och giorde så.

Som nu året vmgånget war / skickadhe Benhadad the Syrer / och drogh vp til Aphek til at strÿdha emoot Jsrael/Och Jsraels barn skickadhe sigh ock/och bespÿsadhe sigh / och drogho tÿt emoot them / och lågradhe sigh emoot them/såsom twå sinå getahiordar / Men landet war fult medh Syrer. Och en Gudz man gick fram/och sadhe til Jsraels Konung/Så sågher HERREN/Therföre at the Syrer haffua sagdt/HERREN är en Gudh på berghom / och icke en Gudh j dalar / Så haffuer iagh giffuit allan thenna stora hopen vthi tina hand / at j skolen weta / at iagh är HERREN. Och the låghradhe sigh twert emoot hiña j siw daghar / På siwnde daghen drogho the til hopa j strÿdh. Och Jsraels barn slogho the Syrer hundradhe tusend footfolck aff på en dagh / och the som offuer bliffuo / flydde til Aphek in j stadhen / och murana föllo vppå the siw och tiwghu tusend mån som quarre bliffuo / Och Benhadad flydde ock så in j stadhen vthi en liten kamar.

The Syrer åter slagne.

Tå sadhe hans tienare til honom/Sÿ/ wÿ haffue hördt at Jsraels hwß Konungar äro barmhertighe Konungar/så låt oss tagha säcker kring om wåra lender/och reep kring om wår hoffuudh / och gå vth til Jsraels Konung/til ewentyrs han låter tina siäl leffua. Och the bundo säcker offuer sina lender/och reep om sÿn hoffuudh/och komo til Jsraels Konung/och sadhe/ Benhadad tin tienare låter tigh såya / Käre låt mina siäl leffua / Han sadhe/Leffuer han än nu / så är han min brodher. Och männenar togho medh hast ordet aff honom/och tydde thet vth för sigh / och sadhe / Ja tin brodher Benhadad/ Han sadhe/Kommer och haffuer honom hijt. Tå gick Benhadad vth til honom/Och han låt honom sittia på sinom wagn/Och han sadhe til honom / The städher som min fadher tinom fadher afftaghet haffuer/wil iagh få tigh igen/och gör tigh gator j Damascon/såsom min fadher giordt haffuer j Samaria/så wil iagh fara jfrå tigh medh itt förbund/ och han giorde itt förbund medh honom/och låt honom fara.

Tå sadhe en man vthaff the Propheters söner til sin nästa igenom HERRANS ord/Käre slå migh/Mē han nekadhe sigh wilia slå honom. Tå sadhe han til honom. Therföre at tu icke haffuer hördt HERRANS röst/Sÿ/ så skal itt Leyon slå tigh när tu gåår jfrå migh. Och tå han gick jfrå honom/fan honom itt Leyon och slogh honom̄. Och han fan en annan man/och sadhe/Käre slå migh/Och mannen slogh honom/och giorde honom såår. Tå gick then Propheten bortt och trädde fram för Konungen på wåghenom/och förwandladhe sitt ansichte medh asko. Och när Konungen foor ther fram om/ropadhe han til Konungen och sadhe/ Tin tienare war vthdraghen mitt j strÿdhen/Och sÿ/en man war affwiken / och hadhe en man til migh och sadhe/ Förwara thenna mannen/om han kommer bort så skal tÿn siäl wara j hans siäls stadh/ eller tu skalt giffua en Centener silffuer/Och tå tin tienare ther och ther bestella hadhe/kom han sin wägh/ Konungen sadhe til honō/Thet är tin dom som tu sielffuer aff sagdt haffuer.

Så ströök han medh hast askona aff ansichtet /Och Jsraels Konung kende honom/at han war en aff Propheterner. Och han sadhe til honō. Så sågher HERREN/Therföre at tu haffuer slept then man vthu tina hender/som til spillo giffuin war/skal tÿn siäl wara för hans siäl/ och titt folck för hans folck. Men Jsraels Konūg foor sina ferde/illa til fridz och wreedh j sitt hws/och kom til Samarien.

Infra. 22.

XXI. Capitel.

Naboth.

SEdhan thetta skeedt war/begaff sigh/at Naboth en Jesreeliте hadhe en wijngård j Jesreel widh Ahabs Palatz Konungens j Samaria. Och Ahab taladhe medh Naboth och sadhe/Låt migh få tin wijngård / iagh wil göra migh ther en kålgård aff/effter han ligger så när mitt hws/iagh wil giffua tigh en bättre wijngård igen / Eller om tigh så teckes/ wil iagh giffua tigh ther silffuer före / så mykit han är werd. Men Naboth sadhe til Ahab/Thet låte HERREN wara longt jfrå migh/at iagh skulle låta tigh få mina fädhers arff.

Tå kom Ahab heem illa til fridz och wreedh för thz ordet skul som Naboth then Jesreeliten til honom talat hadhe / och sagdt / Jagh wil icke låta tigh få mina fädhers arff/ Och han ladhe sigh vppå sijn säng / och wende sitt anlete och åår intet brödh. Tå kom Isebel hans hustru in til honom/ och sadhe til honom/Hwadh är thet at tin ande är så illa til fridz / och tu intet brödh äter: Han sadhe til henne/Jagh haffuer talat medh Naboth then Jesreeliten och sagdt/Låt migh få tin wijngård för penninga / eller om tu haffuer ther lust til / wil iagh giffua tigh en annan igen / Men han sadhe/ Jagh wil icke låta tigh få min wijngård.

Tå sadhe Isebel hans hustru til honom / Hwadh wore för itt Rike j Israel om tu giordet: Statt vp och åát brödh/och war widh got modh/Jagh wil skaffa tigh Naboths then Jesreelitens wijngård / Och hon screff breff vnder Ahabs nampn / och besiglde thet medh hans signet / och sende til the äldsta och öffuersta j hans stadh / the som boodde medh Naboth/ och screff j breffuet altså. Låter vthropa een fasto / och setter Naboth fremst ibland folcket / och låter komma twå Belials män fram för honō som wittna och säya/Tu haffuer ※ welsignat Gudh och Konungen / och förer honom vth och stener honom til dödz.

※ Welsignat/ Thet är han haffuer försmådhat/ Ty scrifftē kaller här j thetta rum then gruffueliga försmädilsen ther Gud medh försmådhat warder / som aldra tuctigast / Så som ock Job ij. står/Mē Gudz försmädilse hadhe Moses widh dödz plict förbudhit Och war Israels rike för Gudhi så insatt / at försmådha Konnungen / thet kom ock Gudhi widh

The äldste och hans stadz öffuerster som j hans stadh boodde / giorde såsom Isebel them budhit hadhe/såsom j breffuet scriffuit war thet hon til thē sendt hadhe/och lăto vthropa een fasto/och lăto Naboth sittia öffuerst ibland folcket. Tå komo the twå Belials män / och stelte sigh fram för honom/och witnadhe emoot Naboth in för folcket och sadhe / Naboth haffuer welsignat Gudh och Konungen. Tå förde the honom vth för stadhen och steente honom j hiäl. Och the bodadhe Isebel och sadhe / Naboth är stenat och dödh. Tå nu Isebel hörde at Naboth war stenat och dödh/sadhe hon til Ahab / Statt vp och tagh in Naboths wijngård then Jesreelitens/ then han tigh nekat haffuer för penningar/för ty Naboth leffuer icke/ vthan är dödh. Tå Ahab hörde at Naboth war dödh/ stoodh han vp at han skulle gå nedh til Naboths then Jesreelitens wijngård/ och tagha honom in.

Naboth stenat.

MEn HERRANS ord kom til Elia then Thisbiten och sadhe / Statt vp och gack nedh emoot Israels Konung som är j Samarien/sij/han är j Naboths wijngård / tijt han nedhergången är til at tagha honom in/ Och tala medh honom/och sägh/ Så sägher HERREN/Tu haffuer dråpit/ther til ock intaghet/Och tu skalt tala medh honom/och säya/Thetta sägher HERREN. På then stadhen ther hundar haffua sleekt Naboths blodh/skola och hundar slekia titt blodh. Och Ahab sadhe til Elia/ Haffuer tu jw funnet migh för tin fienda: Han sadhe/Ja haffuer iagh så funnet tigh / therföre at tu såld är til at intet annat göra än thet ondt är för HERRANOM/Sij/iagh skal låta komma ondt offuer tigh/och borttagha tina efterkommande/ och skal vthrota vthaff Ahab ock then som på weggena pissar / och then som innelycht och igenleeffd är j Israel / och skal

Elia Propheterat emoot Ahab,

supra 15. 16. göra titt hws såsom Jerobeams hws Nebat sons / och såsom Baesa hws Ahia sons/för thet reetande skul/ther tu migh medh förtörnat haffuer/ och kommet Israel til at synda.

Och om Isebel taladhe HERREN teslikes / och sadhe / Hundar skola vpåta Isebel widh muranar j Jesreel / Hwilken aff Ahab döör j stadhenom then skola hundar äta / och hwilken som döör på markenne/then skola foghlar vnder himmelen äta. Altså war ingen / then så aldeles såld war til at göra thet ondt war för HERRANOM såsom Ahab/ty hans hustru Isebel äggiadhe honom ther til / Och han giorde sigh til een stoor styggelse/så at han wandradhe effter affgudhar såsom the Amoreer giordt hadhe/hwilka HERREN för Israels barn fördriffuit hadhe.

4. Reg. 9.

Tå Ahab thenna orden hörde/reeff han sönder sijn klädher / och drogh en säck på sin krop/och fastadhe/och soff j säckenom/och gick lwto./ Och HERRANS ord kom til Elia then Thisbiten/och sadhe/ Haffuer tu icke seedt huru Ahab bughar sigh för migh: Effter han nu bughar sigh för migh/wil iagh icke låta komma thet onda j hans daghar / Men j hans sons tijdh/skal iagh låta komma thet onda offuer hans hws.

XXII. Capitel.

OCh gingo try åår om / at intet örligh war emellan the Syrer och Israel/J tridie årena drogh Josaphat Juda Konung nedh til Israels Konung / Och Israels Konung sadhe til sina tienare/Weten j icke at Ramoth j Gilead är wårdt / och wij sittie stilla och taghe thet icke igen vthu Konungens hand j Syrien: Och sadhe til Josaphat/ Wilt tu dragha medh migh j strijdh emoot Ramoth j Gilead: Josaphat sadhe til Israels Konung / Jagh wil wara såsom tu/ och mitt folck såsom titt folck/och mina hestar såsom tina hestar.

Josaphat.

2. Para. 18

Och Josaphat sadhe til Israels Konung / Frågha doch j dagh om HERRANS ord. Tå församladhe Israels Konung propheter widh fyra hundrat män/och sadhe til them/Skal iagh dragha til Ramoth j Gilead til strijdh/eller skal iagh låta bestå thet: The sadhe / Dragh tijt vp/HERREN warder thet giffuandes j Konungens hand / Men Josaphat sadhe/ Är här nu ingen HERRANS prophete meer / at wij måghe frågha aff honom: Israels Konung sadhe til Josaphat/Ther är än nu en man / Micha Jemla son/aff hwilkom wij måghe frågha HERRAN/Men iagh är wreedh på honom/ty han spåår migh intet gott/vthan alt ondt. Josaphat sadhe/Konungen tale icke så. Tå kalladhe Israels Konung en Kamererer/ och sadhe/Haff medh hast Micha Jemla son hijt.

Micha.

Och Israels Konung och Josaphat Juda Konung såto hwar thera på sinom stool/klädde j Konungsligh klädher på platzen för portenom aff Samarien/Och alle Propheternar spådde för them / Och Zedekia Cnaena son hadhe giordt sigh jernhorn/och sadhe / Thetta sägher HERREN/ Här medh skalt tu stöta the Syrer / til tess tu gör enda på them / Och alle Propheternar spådde sammalunda/och sadhe / Dragh vp til Ramoth j Gilead/och faar lyckosamligha/ HERREN warder thet giffuandes j Konungens hand.

Zedekia.

Och bodhet som borttgånget war til at kalla Micha / sadhe til honom/ Sij/Propheternas taal är endrechteligha gott för Konungenom / så låt nu titt taal ock wara såsom theras taal / och tala thet gott är. Micha sadhe/Så sant som HERREN leffuer/Jagh skal tala thet som HERREN migh säyandes warder. Och tå han kom til Konungen / sadhe Konungen til ho-

nom/Micha/skole wij dragha til Ramoth j Gilead til at strijdha/ eller skole wij läta thet bestå: Han sadhe til honom/Ja/Dragh tijt vp och faar lyckosamligha/HERREN warder thet giffuandes j Konungens hand/ Konungen sadhe åter til honom/ Jagh beswär tigh at tu icke annat sägher migh än sanningen j HERRANS nampn. Han sadhe/ Jagh sågh hela Israel förströdd på berghen såsom fåår the ingen härdan haffua/ Och HERREN sadhe/ Haffua thesse ingen herra: Hwar och en wende om heem igen medh fridh. Tå sadhe Israels Konung til Josaphat/ Haffuer iagh icke sagdt tigh/at han intet gott spåår migh/ vthan alt ondt:

Han sadhe/Therföre höör nu HERRANS ord/ Jagh sågh HERRAN sittia på sinom stool/och allan himmelska hären stå ther när honom på hans höghro sidho och hans wenstro/Och HERREN sadhe/Hoo wil komma Ahab j thet sinnet/at han dragher vp/och faller j Ramoth j Gilead: Och en sadhe thet/och then andre thet. Tå gick en ande vth och steegh fram för HERRAN och sadhe/Jagh wil komma honom j thet sinnet/ HERREN sadhe til honom/Hwar medh: Han sadhe/Jagh wil vthgå/och wil wara en falsk ande vthi alla hans Propheters munn/ Han sadhe/ Tu skalt komma honom j thet sinnet/och få framgång/ Gack åstadh och gör altså. Nu see/HERREN haffuer giffuit en falsk anda vthi alla thesse tine Propheters munn/Och HERREN haffuer talat ondt offuer tigh.

Zedechia slår Micha

Tå gick Zedechia fram Cnaena son/ och slogh Micha widh kindbenet/ och sadhe/ Huru/ Haffuer tå HERRANS ande offuergiffuit migh och talat medh tigh: Micha sadhe/ Tu skalt få seet på then daghen/ tå tu gåår vthu then ena kamaren vthi then andra/ at tu må förgöma tigh. Israels Konung sadhe/Tagh Micha och låt honom bliffua när Amon Borghamestaren/och när Joas Konungens son/och sägh/Thetta sägher Konungen/ Setter thenna j fengsle/ och spiser honom medh bedröffuelses brödh och watn/til tess iagh kommer igen medh fridh/Micha sadhe/Kömer tu medh fridh igen/så haffuer icke HERREN talat genom migh/ Och sadhe/ Hörer här vppå alt folck.

Altså drogh Israels Konung och Josaphat Juda Konung vp til Ramoth j Gilead/ Och Israels Konung sadhe til Josaphat/ Förklädh tigh och kom j strijdhena klädd j tijn klädher. Israels Konung förklädde sigh ock/och drogh j strijdhena/Men Konungen j Syrien bödh sina öffuersta offuer hans wagnar som woro twå och tretiyo/ och sadhe/ J skolen icke strijdha antingen emoot små eller stora/vthan emoot Israels Konung allena. Och tå the offuerste sågho Josaphats wagnar/ meente the at thet haffdhe warit Israels Konung/och föllo til honom medh strijdhene/ Men Josaphat ropadhe. Tå nu the offuerste för wagnanar sågho/ at thet icke war Israels Konung/wende the til baka igen jfrå honom.

Och en man bende sin bogha hårdt/ och sköt Israels Konung emellan maghan och lungonar/Och han sadhe til sin foroman/ Wendt tina hand/ och föör migh vthu hären/ ty iagh är såår. Och strijdhen wardt swår j then daghen/Och Konungen stoodh vppå wagnenom emoot the Syrer/ och om afftonen bleff han dödh/och blodhet flööt vthaff såret mitt j wagnen/ Och man låt vthropa j hären tå solen gick nedher/ och säya/ Hwar och en gånge j sin stadh och j sitt land. Altså bleff Konungen dödh/ och wardt förd til Samarien/ och the begroffuo honom j Samarien. Och tå the twådde wagnen widh dammen för Samarien/ sleekte hundar hans blodh/ Och skökior twådde honom/effter HERRANS ord thet han talat hadhe. (supra 20.)

Hwadh meer aff Ahab säyande är/och hwadh alt han giordt haffuer/ och om thet Elpenbeens hws som han bygde/ och om alla the städher som han bygde/ sij/ thet är scriffuit j Israels Konungars Chrönico. Altså affsompnadhe Ahab medh sina fädher/ och hans son Ahasia wardt Konung j hans stadh.

Och

Och Josaphat Assa son wardt Konung offuer Juda j fierde årena Ahabs Israels Konungs/och war fem och tretiyo åår gammal tå han wardt Konung/ och regeradhe fem och tiwghu åår j Jerusalem/ hans modher heet Asuba Silhj dotter/ och wandradhe vthi allom hans fadhers Assa wägh/och gick icke ther jfrå/ och giorde thet HERRANOM behaghadhe/Doch kastadhe han icke bortt the Höghder/ och folcket offradhe och rööckte än nu på Höghdernar/och han hadhe fridh medh Israels Konung.

Josaphat regeradhe 25. åår.

2. Para. 15

Hwadh nu meer aff Josaphat säyande är/ och hans macht/ hwadh han giordt/ och huru han strijdt haffuer/sij/ thet är scriffuit j Juda Konungars Chrönico/och fördreff han teslikes vthu landena/ hwadh än nu quart war aff the roffare/som j hans fadhers Assa tijdh igenbleffne woro/Och ingen Konung war j Edom/ Och Josaphat hadhe låtit göra skep j haffuet som skulle til Ophir at hemta gull/ men the foro intet åstadh/för ty the wordo sönderslaghen j EzeonGeber. På then tijdhen sadhe Ahasia Ahabs son til Josaphat/ Låt mina tienare fara medh tina tienare j skeppen/ Men Josaphat wille icke. Och Josaphat affsompnadhe medh sina fädher/Och wardt begraffuen medh sina fädher vthi Dauidz hans fadhers stadh/Och Joram hans son wardt Konung j hans stadh.

Enden på Första Konunga Boken.

Then Andra Konunga Boken.

Första Capitel.

Ahasia regeradhe tw åår.

AHasia Ahabs son wardt Konung offuer Jsrael j Samaria j siwttonde årena Josaphats Juda Konungs / och regeradhe offuer Jsrael j tw åår / och giorde thet ondt war för HERRANOM / och wandradhe j sins fadhers och sinne modhers wägh / och j Jerobeams Nebats sons wägh / hwilken Jsrael kom til at synda / och han tiente Baal / och tilbadh honom / och förtörnadhe HERRAN Jsraels Gudh / såsom hans fadher giorde. Och the Moabiter föllo aff jfrå Jsrael / tå Ahab dödh war.

BaalSebub.

Matth.

Och Ahasia föll genom gallren j sinom saal j Samaria och wardt kranck / och sende vth bodhscap / och sadhe til them / Gåår bortt och frågher BaalSebub thñ gudhen j Ekron / om iagh skal wedherfåås aff thenna kranckheten / Men HERRANS ängel sadhe til Elia then Thisbiten / Statt vp och gack emoot Konungens bodhscap j Samaria / och sågh til them / Är nu ingen Gudh j Jsrael / at j behöffue gå bortt och frågha Ekrons gudh: Therföre / så sägher HERREN / Tu skalt icke komma vthaff sängenne ther tu tigh på lagdt haffuer / vthan skalt dödhen döö. Och Elia gick sin wägh.

Och tå bodhen igen komo til honom / sadhe han til them / Hwj komme j igen: The sadhe til honom / En man kom vp emoot oss / och sadhe til oss / Gåår til baka igen til Konungen som idher vthsendt haffuer / och sägher til honom / Thetta sägher HERREN / Är nu ingen Gudh j Jsrael at tu skalt senda bortt och frågha BaalSebub Ekrons gudh: Therföre skalt tu icke komma aff sängenne ther tu haffuer lagdt tigh vppå / vthan skalt dödhen döö / Han sadhe til them / Hurudana war then mannen som idher mötte / och sadhe thetta til idher: The sadhe til honom / Mannen war ludhin / och en lådhergiord om hans lender / Han sadhe / Thet är Elia then Thisbiten.

Och han sende bortt til honom en Höffuitzman offuer femtiyo medh the samma femtiyo. Och tå han kom vp til honom / sÿ / tå satt han vppe på berghena / Och han sadhe til honom / Tu Gudz man / Konungen sägher / Tu skalt komma nedh / Elia swaradhe Höffuitzmannenom offuer femtiyo / och sadhe til honom / Är iagh en Gudz man / så falle eeld aff himmelen och vptäre tigh och tina femtiyo. Tå föll eeld aff himmelen / och vptärde honom

Elia låt falla eeld aff himmelen.

Luce 9.

och hans femtiyo / Och han sende åter en annan Höffuitzman offuer femtiyo til honom medh hans femtiyo / Han sadhe til honom / Tu Gudz man / Thetta sägher Konungen / Kom snarligha nedh. Elia swaradhe och sadhe / Är iagh en Gudz man / så falle eeld aff himmelen / och vptäre tigh och tina femtiyo. Tå föll Gudz eeld aff himmelen / och vptärde honom och hans femtiyo.

Tå sende han än nu then tridie Höffuitzmannen offuer femtiyo medh hans femtiyo. Tå han kom vp til honom / bögde han siÿn knää för Elia / och badh honom / och sadhe til honom / Tu Gudz man / Låt mina siäl och tina tienares thesse femtiyos siälar någhot achtadha warda för tigh / Sÿ / eelden är fallen aff himmelen / och haffuer vptärdt the första twå Höffuitzmän offuer femtiyo medh theras femtiyo / Men nu låt mina siäl någhot achtadhe warda för tigh. Tå sadhe HERRANS ängel til Elia / Gack nedh medh honom / och fruchta tigh intet för honom / Han stoodh vp och gick nedh medh honom til Konungen.

Och han sadhe til honom / Så sägher HERREN / Therföre at tu sende bodhscap bortt och lät frågha BaalSebub Ekrons gudh / lika som ingen Gudh wore j Jsrael / hwilkens ord man frågha kunde / så skalt tu icke komma aff sängenne / ther tu haffuer lagdt tigh vppå / vthan skalt dödhen döö. Altså bleff han dödh effter HERRANS ord / thet Elia talat hadhe / Och Joram wardt Konung j hans stadh j androårena Jorams Josaphats sons Juda Konungs / ty han hadhe ingen son. Hwadh nu meer aff Ahasia säyande är / hwadh han giordt haffuer / sÿ / thet är scriffuit j Jsraels Konungars Chronico.

Annat Capitel.

TA nu HERREN wille vptagha Elia j wädhret til himmelen / gick Elia och Elisa jfrå Gilgal / och Elia sadhe til Elisa / Käre bliff här / ty HERREN haffuer sendt migh til BethEl / Men Elisa sadhe / Så sant som HERREN leffuer och tijn siäl / Jagh offuergiffuer tigh icke. Och tå the komo nedh til BethEl / gingo the Propheters söner som j BethEel woro / vth til Elisa och sadhe til honom / Weest tu ock at HERREN warder j thenna dagh taghandes tin herra jfrå titt ♀ hoffuudh: Han sadhe / Jagh weet thz ock wel / tiyer man stilla.

♀ (titt hoffuudh) Til hoffuudh wara / kallas en mestare och lärare wara / Til fötter wara / kallas en lärunge eller vnderdåne wara / Ty tå läraren lärer / sitter han höghre än läriungana / så at han haffuer them til fötterna / och tha honom til hoffuudhen. Altså sägher S. Paulus Acto. 22. at han hadhe lärdt Laghen til Gamaliels fötter / Och thet är fast itt menigt sett j scrifftenne så til at tala på Hebraisko / Så sitter ock Maria Luce 10.

Och Elia sadhe til honom / Elisa / Käre bliff här / ty HERREN haffuer sendt migh til Jeriho / Han sadhe / Så sant som HERREN leffuer och tijn siäl / iagh offuergiffuer tigh icke / Och tå the komo til Jeriho / gingo the Propheters söner som j Jeriho woro til Elisa / och sadhe til honom / Weest tu ock at HERREN warder j thenna dagh taghandes tin herra jfrå titt hoffuudh: Han sadhe / Jagh weet thet ock wel / tiyer man stilla. Och Elia sadhe til honom / Käre bliff här / för ty HERREN haffuer sendt migh til Jordan / Han sadhe / Så sant som HERREN leffuer och tijn siäl iagh offuergiffuer tigh icke. Och the gingo bådhe til samman / Men femtiyo män aff Propheternes söner gingo bortt och bliffuo ståndandes twert offuer longt jfrå them / men the bådhe stodho widh Jordan.

Tå toogh Elia sin mantel / och sweepte honom j hoop och slogh j watnet / och thet deladhe sigh på bådha sidhor / så at the bådhe gingo torre ther igenom. Och tå the offuer komo / sadhe Elia til Elisa / Bedh hwadh iagh tigh göra skal / förr än iagh warder jfrå tigh taghen. Elisa sadhe / at tin ande warder offuer migh / til at tala dubbelt ℞ så mykit / Han sadhe / Tu haffuer bidhit een swår ting / doch om tu seer migh när iagh warder jfrå tigh taghen / så skeer thet / Hwar och icke / så skeer thet intet. Och widh the gingo til samman och taladhe / sÿ / tå kom en brinnande wagn medh brinnande hestar / och skilde them bådha jfrå hwar annan. Och Elia foor så vp j wädhret til himmelen.

℞ (dubbelt så mykit) Elisa wille icke haffua Elia anda dubbelt / effter thet är doch en ande som j allom helighom är / 1. Corin. 12. vthan en dubbel mun sammas andas / at han starkare och meer predica kunde än Elia / såsom han ock giorde.

Gudh tagher Elia bortt. Gene. 5.

Om Elisa.

MEn Elisa sågh thet och ropadhe / Min fadher / Min fadher Jsraels wagn och hans resenärar / Och sågh honom intet meer. Och han fattadhe siÿn klädher och reeff thĩ j tw stycker / och toogh vp Elia mãtel som jfrå honõ fallen war / och wende om / och gick til Jordans strand / och toogh thñ samma Elia mãtel som jfrå honom fallen war / och slog j watnet och sadhe / Huar är nu HERREN Elia Gudh: Och slogh j watnet / Så deladhe thz sigh på båda sidor / och Elisa gick ther igenõ. Och tå propheternes söner som j Jeriho twers offuer woro / sågho honom / sadhe the / Elia ande bliffuer på

Elisa/och gingo emoot honom / och tilbådho på iordena / och sadhe til honom/Sijj/ibland tina tienare åro femtiyo starke män/Låt them gå och sökia tin herra/til ewentyrs HERRANS ande haffuer taghet honō/och kastat honom någhor ſtådz vppå itt bergh/ eller någhor ſtådz vthi en daal / Han sadhe/Låter intet gå/Men the nödde honom til tess han skemdes / och sadhe/Låter gå them.Och the sende åſtadh femtiyo män / och the sökte honom j tree daghar/och funno honom intet/ Och komo åter til honom / och han bleff j Jeriho/och sadhe til them/Sadhe iagh icke idher/at j icke skullen gå?

OCh männenar j stadhenom sadhe til Elisa / Sijj / thet är gott at boo j thenna stadhen/såsom min herre seer/Men här är ondt watn/ och landet ofruchtsamt/Han sadhe/Tagher migh hijt itt nytt kårille/och legger salt ther vthi/Och the giorde så.Tå gick han vth til watukellona / och kastadhe saltet ther vthi och sadhe/Så säger HERREN / Jagh haffuer giordt thetta watnet helbreghda/ingen dödh eller ofruchtsamheet skal här effter komma ther aff. Altså wardt watnet helbreghda alt in til thenna dagh/effter Elisa ord som han taladhe.

OCh han gick vp til BethEl/och widh han war på wåghen tijt åt/komo små piltar vthaff stadhen och begabbadhe honom/ och sadhe til honō/ Tu skallotte kom vp/tu skallotte kom vp. Och han wende sigh om / och tå han sågh them/bannadhe han them j HERRANS nampn. Tå komo twå biörnar vthu skoghenom/och riffuo twå och fyratiyo piltar j hiäl. Tådhan gick han vp på Carmels bergh/och wende sedhan om tådhan til Samaria igen.

Tridie Capitel.

Joram 12. åår Konung.

IOram Ahas son wardt Konung offuer Jsrael j Samaria vthi adhertonde årena Josaphats Juda Konungs/Och regeradhe j tolff åår/och giorde thet ondt war för HERRANOM/doch icke såsom hans fadher och hans modher / ty han kastadhe bortt Baals stodher som hans fadher hadhe göra låtit/ Men han bleff widh Jerobeams Nebat sons synder/hwilken kom Jsrael til at synda/och trädde intet ther jfrå.

Mesa.

Men Mesa the Moabiters Konung hadhe mong fäår/och han skattadhe Jsraels Konunge vll aff hundradhe tusend lamb / och aff hundradhe tusend wädhrar. Tå nu Ahab war dödh / föll the Moabiters Konung aff jfrå Jsraels Konung. Tå drogh vth på then tijdhen Konung Joram aff Samarien och skickadhe hela Jsrael/ Och sende bortt til Josaphat Juda Konung och lät säya honom. The Moabiters Konung är affallen jfrå migh/Kom medh migh til at strijdha emoot the Moabiter / Han sadhe/ Jagh wil vpkomma/Jagh är så som tu / och mitt folck såsom titt folck/ och mine hestar såsom tine hestar/ Och sadhe / hwilken wäghen wilie wij dragha tijt vp? Han sadhe/Then wäghen igenom Edoms ökn.

Altså drogho åstadh Jsraels Konung / Juda Konung och Edoms Konung.Och som the om kring draghet hadhe siw dags resor / hadhe hären och the ööker som medh them woro intet watn. Tå sadhe Jsraels Konung/Ah wee/HERREN haffuer thenna tree Konungar församlat / på thet han skal giffua them vthi the Moabiters hender / Men Josaphat sadhe/Är här ingen HERRANS prophete / at wij måghe genom honom frågha HERRAN/ Tå swaradhe en ibland Jsraels Konungs tienare/och sadhe/Här är Elisa Saphat son/hwilken gööt watn på Elia hender. Josaphat sadhe/HERRANS ord är när honom. Altså drogho nedher til honom Jsraels Konung/och Josaphat/och Edoms Konung.

Tå sadhe

Elisa.

TA sadhe Elisa til Jsraels Konung / Hwadh haffuer tu medh migh skaffa? Gack bortt til tins fadhers Propheter / och til tinne modhers Propheter. Jsraels Konung sadhe til honom/Ney/ Ty HERREN haffuer församlat thenna tree Konungar / på thet han skal giffua them vthi the Moabiters hender.Elisa sadhe/ Så sant som HERREN zebaoth leffuer för hwilkom iagh ståår / Om iagh icke ansåghe Josaphat Juda Konung/ Jagh wille icke ansee tigh eller achta tigh. Så låter nu en spelman komma hijt/Och tå spelmannen speladhe på strengenar/kom HERRANS hand offuer honom/och han sadhe/Thetta sägher HERREN/ Görer graffuer widh thenna becken/ För ty/så sägher HERREN/ J skolen intet wädher eller regn see/likawel skal becken warda full medh watn / så at j/och idhart folck/och idhra ööker skola få dricka/ Ther til är thetta een ringa ting för HERRANOM/Han skal ock giffua the Moabiter j idhra hender / så at j skole slå alla fasta städher / och alla vthwalda städher / och skolen vmkullhugga all godh trää/och skolen förstoppa alla watubrunnar/och skolen fördersffua alla godha åkrar medh stenar.

Om morghonen tå man spijsoffer offradhe/sij/ tå kom itt watn på thē wåghen jfrå Edom/och fylte landet medh watn.

Tå nu the Moabiter hörde /at Konunganar drogho vp til at strijdha emoot them/kalladhe the til hopa alla wepnadhe och theras offuersta / och drogho in til grenſon.Och som the om morghonen bittijdha vpstodho /och solen vpgick offuer watnet/tyckte the Moabiter at watnet emoot them war rödt såsom blodh/ och sadhe/ Thet är blodh / Konunganar haffua slaghes inbyrdes medh swerd /och then ene haffuer slaghet then andra/ Nu Moab/ statt vp och tagh byte/Men tå the komo til Jsraels läghre/ reeste Jsrael vp och slogh the Moabiter / Och the flydde för them / Men the komo in och slogho Moab/bruto städhernar nedher/och hwar och en kastadhe sin steen på alla godha åkrar/och vpfylte them / och förstoppadhe alla watubrūnar/ och felte all godh trää/til tess at allenest stenanar j teghelmuren quarre bleffuo/Och the kring hwerffde stadhen medh sliungor och slogho honom.

Moabiter slaghne

Tå the Moabiters Konung sågh/at strijdhen wardt honom förstarck/ toogh han siw hundradhe män til sigh som swerd vthdrogho /til at slå vth emoot Edoms Konung/Men the kunde icke. Tå toogh han sin första son som j hans stadh skulle Konung wordet/och offradhe honom til itt brenneoffer på muren. Tå kom een stoor wredhe offuer Jsrael / så at the drogho jfrå honom/och wende til landet igen.

The Moabiters Konung offradhe sin son.

Fierde Capitel.

OCh een quinna vthaff the Propheters söners hustrur ropadhe til Elisa/ och sadhe / Tin tienare min man är dödh bliffuin/Så weest tu at han tin tienare fruchtadhe HERRAN/Nu kommer then han skyllugh war/ och wil tagha bådha mina söner til trälar.Elisa sadhe til henne / Hwadh skal iagh göra tigh? Sägh migh / Hwadh haffuer tu j hwset? Hon sadhe/Tijn tienarinna haffuer intet j hwset/vthan ena kruko medh olio/Han sadhe/Gack bortt och beedz aff alla tina granhustrur toom kårill wel mong/och gack in och sluut dörena igen effter tigh medh tina söner / och giwt j all kårillen/och när tu haffuer fylt them/ så tagh bortt them.

Hon gick bortt och slutte dörena igen effter sigh samt medh sina söner/ the båro kårillen fram til henne / och hon gióót vthi/Och tå kårillen woro full/sadhe hon til sin son/Hemta migh än nu itt kårille/Han sadhe til henne/ Här är intet kårille meer/Så stadhnadhe olian / och hon gick bortt och sadhe thet

dhe thet Gudz mannenom / Han sadhe / Gack bortt / säl oliona / och betala them tu skyllogh äst / Men tu och tine söner leffuer vthaff thet andra som offuer är.

OCh thet begaff sigh på en tijdh / at Elisa gick til Sunem / ther war een rijk quinna / och hon hölt honom vppe / så at han fick sigh ther maat / och som han offta ferdadhes ther igenom / gick han jw in til henne / och åat när henne. Och hon sadhe til sin man / Sij / iagh förmercker at thenne Gudz mannen är heligh / som altijdh gåår här fram / låt oss göra en liten brädhe saal / och settia ther in een säng / bord / stool / och liusastaka / på thet at när han til oss kommer / må han ther bliffua.

Så hende thet sigh på en tijdh / at han kom tijt in och ladhe sigh j salen och soff ther inne / och sadhe til sin tienare Gehasi / Kalla then Sunamitiskona / Och tå han hadhe kallat henne / gick hon fram för honom. Han sadhe til honom / Sägh henne / Sij / tu haffuer giordt oss alla thenna tienistena / Hwadh skal iagh göra tigh? Haffuer tu någhot werff til Konungen / eller til Häärhöffuitzmannen? Hon sadhe / Jagh boor ibland mitt folck / Han sadhe / Hwadh skal man tå göra henne? Gehasi sadhe / Ah / hon haffuer ingen son / och hennes man är gammal / Han sadhe / Kalla henne / Och tå han hadhe kallat henne / kom hon j dörena / och han sadhe / På thenna tijdhen när fruchten kan leffua / skalt tu haffua en son j famnen. Hon sadhe / Ah ney min herre / tu Gudz man / liugh icke för tinne tienarinno. Och quinnan wardt haffuandes / och födde en son på samma tijdhen tå fruchten leffua kunde / såsom Elisa hadhe sagdt henne.

Gene.

(när fruchten) Thenna ord som ock stå Gene. 18. äre en deles mörk / och war da för thy skul Marghaledhes vthtolkat

Tå pilten wardt stoor / hende sigh at han gick vth til sin fadher til skördemän / och sadhe til sin fadher / Ah mitt hoffuudh / mitt hoffuudh / Han sadhe til sin tienare / Haff honom bortt til sina modher / Och han toogh honom och hadhe honom til hans modher / Och hon satte honom j sitt sköte alt in til middaghen / tå bleff han dödh. Och hon gick vp / och ladhe honom på Gudz manzens säng / slutte til och gick vth / och kalladhe sin man och sadhe / Sendt migh en aff tienarenar / och ena åsninno / Jagh wil til Gudz mannen / och köma igen / Han sadhe / Hwj wilt tu til honom? Är doch j dagh icke nymånat eller Sabbath / Hon sadhe / Wel / Och hon sadhladhe åsninnona och sadhe til tienaren / Drijff vppå / och låt oss icke töffua medh ridhandet såsom iagh sägher tigh.

Luce

Altså drogh hon åstadh och kom til Gudz mannen på Carmels bergh / Som nu Gudz mannen sågh henne komma / sadhe han til sin tienare Gehasi / Sij / then Sunamitiskan är ther / så lööp nu emoot henne och frågha henne / om henne och hennes man och son wel gåår / Hon sadhe / Wel. Men tå hon vpkom til Gudz mannen på berghet / fick hon honom om hans fötter / Och Gehasi gick fram och wille driffua henne bortt / Men Gudz mannen sadhe / Låt bliffua henne / för ty hennes siäl är bedröffuat / och HERREN haffuer migh thet fördolt / och icke låtit migh thet förstå. Hon sadhe / När haffuer iagh beedz en son aff min herra? sadhe iagh icke at tu icke skulle bespotta migh?

Han sadhe til Gehasi / Begiorda tina lender och tagh min staff j tina hand / och gack åstadh / Om någhor möter tigh / så helsa honom intet / och om någhor helsar tigh så swara honom intet / och lägg min staff på piltens anlete / Men piltens modher sadhe / Så sant som HERREN leffuer och tijn siäl / iagh slepper tigh icke. Tå stoodh han vp och folgde henne / Men Gehasi war allaredho gången fram för them / och ladhe staffuen på piltens anlete / Men ther war hwarken röst eller sinne / Och han gick til baka igen emoot honom / och bodhadhe honom och sadhe / Pilten är icke vpweckt.

Luc. 10.

Och tå Elisa kom j hwset / sij / tå lågh pilten dödh på hans säng / Och han gick in / och slutte igen dörena om sigh bådha / och badh til HERRAN

och steegh

och steegh vp / och ladhe sigh offuer pilten / och ladhe sin munn på piltens munn / och sijn öghon på hans öghon / och sina hender på hans hender / och reckte sigh så vth offuer honom / så at piltens krop wardt warm / Men han stoodh åter vp / och gick en gång hijt och tijt j hwset / och steegh vp och reckte sigh vth offuer honom. Tå prustadhe pilten siw resor / sedhan låt pilten öghonen vp / Och han kalladhe Gehasi / och sadhe / Kalla Sunamitiskona / Och tå han hadhe kallat henne / / kom hon in til honom / Han sadhe / Tagh här tin son / Tå kom hon och föll til hans fötter / och tilbadh på iordena / och toogh sin son och gick vth.

Elisa vpreeste en dödhan.

TÅ Elisa kom igen til Gilgal / wardt dyyr tijdh j landena / och the Propheters söner boodde för honom. Och han sadhe til sin tienare / Sett fram een stoor gryto / och koka itt mooß för Propheternes söner. Så gick en vth på markena til at hemta krydde / och han fan en kurbisstielk / och hemte ther aff willekurbis sitt klädhe fult. Och tå han kom / skaar han thet j grytona til moßet / för ty the kende thet icke / Och tå the gåffuo thet vp för männenar til at åta / och the åto aff moßet / ropadhe the och sadhe / O Gudz man / Dödhen j grytonne / ty the kunde icke åtat / Han sadhe / Haffuer hijt miöl / och han kastadhe thet j grytona / och sadhe / Giff vp för folcket at the mågha åta / Så war thet intet bittert j grytonne.

OCh en man kom jfrå Baal Salisa / och baar Gudz mannenom förstlings brödh / nemligha / tiwghu biuggbrödh / och nyy sädh j hans kiortel / Men han sadhe / Giff thet folckena at the åta. Hans tienare sadhe / Hwadh kan thet slå fram för hundradhe män? Han sadhe / Giff thet folckena / at the mågha åta / för ty så sägher HERREN / The skola åta / och skal än tå offuerbliffua / Och han ladhe thet fram för them / så at the åto / och bleff än tå offuer effter HERRANS ord.

Femte Capitel.

Luce 4.

NAeman Konungens Häärhöffuitzman aff Syrien / war en herligh man för sin herra och mykit achtat / för ty genom honom hadhe HERREN giffuit saligheet j Syrien / och han war en mechtigh man / doch spittelsk / Och krijgsmännenar j Syrien woro vthfalne / och hadhe bortfördt een liten pigho vthu Jsraels land / och hon war j tienist medh Naemans hustru. Hon sadhe til sina frw / Ah at min herre wore när then Propheten j Samaria / then skulle wel göra honom frij jfrå hans spittelsko. Tå gick han in til sin herra / och gaff honom thet til kenna och sadhe / Så och så haffuer then pighan aff Jsraels land sagdt. Konungen j Syrien sadhe / Så faar tijt / Jagh wil scriffua Jsraels Konung itt breff til.

Naeman.

Och han drogh tijt och toogh medh sigh tiyo Centener silffuer och sex tusend gyllene / och tiyo höghtijdhes klädher / och förde breffuet til Jsraels Konung / och thet lydde altså. När thetta breff kommer til tigh / sij / så weet at iagh haffuer sendt min tienare Naeman til tigh / at tu gör honom frij jfrå hans spittelsko. När Jsraels Konung laß breffuet / reeff han sijn klädher sönder / och sadhe / Är iagh tå Gudh / at iagh skulle kunna dödha och lijff giffua / effter han sender til migh / at iagh skal göra then mannen frij jfrå hans spittelsko? Merker och seer huru han söker tilfelle emoot migh. Tå Elisa then Gudz mannen thet hörde / at Jsraels Konũg hadhe riffuit sijn klädher sönder / sende han til honom / och låt säya honom / Hwj haffuer tu riffuit tijn klädher? Låt honom komma til migh / at han må förnimma / at en Prophete är j Jsrael.

Altså kom Naeman medh hestar och wagnar / och hölt för Elisa hwß

dör. Tå

dör. Tå sende Elisa itt bodh til honom/och låt säya honom/ Gack bort och twå tigh siw resor j Jordan/och titt kött skal komma sigh til igen och warda reent. Tå wardt Naeman wreedh/och drogh sina ferde och sadhe/ Jagh meente han skulle komma hijt vth til migh/och gå fram/ och åkalla HERRANS sins Gudz nampn/och medh sinne hand tagha på rwmet/ och så bota spittelskona/Äro icke Amana och Pharphars watn j Damascon bätre än all watn j Israel/ at iagh må twå migh ther vthi och warda reen? Och wende sigh och foor sin wägh medh wredhe. Tå gingo hans tienare til honom/och taladhe til honom/och sadhe/Min fadher/ Om Propheten hadhe sagdt tigh näghot dråplighit före/skulle tu icke haffua giordt thet? Huru mykit meer mådhan han säghar til tigh/ Twå tigh så warder tu reen. Tå steegh han aff och doppadhe sigh siw resor såsom Gudz mannen sagdt hadhe/Och hans kött kom til sigh igen/ såsom en vng drengs kött/ och wardt reent.

Och han wende om igen til Gudz mannen medh all sin skara/ Och tå han kom in/gick han fram för honom/och sadhe/Sij/ iagh weet at ingen Gudh är j all land vthan j Israel/ så tagh nu welsignelse aff tinom tienare/ Men han sadhe/Så sant som HERREN leffuer för huilkom iagh ståår/ Jagh tagher thet icke/Och han nödde honom/ at han skulle taghat/ Men han wille icke. Tå sadhe Naeman/ Må tå icke tinom tienare warda giffuit een byrda aff thenna iordenne så mykit som twå Mular orka båra? Ty tin tienare wil icke meer androm gudhom offra och brenneoffer göra/ vthan HERRANOM/at HERREN wille ther vthinnan wara tinom tienare nådhelighen/ når iagh tilbidher j Rimmons hws/ når min herre gåår

Rimmon.

vthi Rimmons hws til at tilbidia ther/ och han stödher sigh widh mina hand. Han sadhe til honom/Faar j fridh.

SOm han war faren ifrå honom itt litet stycke wägs på markenne/ tenckte Gehasi Gudz mannens Elisa tienare/ Sij/ min herre haffuer spardt thēna Syren Naeman/så at han intet haffuer taghet aff honom/thz han hijt hadhe/Så sant som HERREN leffuer/ iagh wil löpa effter honom/och tagha näghot aff honom. Altså iaghadhe Gehasi effter Naemā/ Och tå Naeman sågh at han lopp effter honom/ steegh han aff wagnen emoot honom och sadhe/Gåår thet wel til? Han sadhe/Ja/Men min herre haffuer sendt migh och låter tigh säya/ Sij/ nu på stadhen äro til migh kompne jfrå Ephraims bergh twå vnga män vthaff the Propheters söner/ Giff them en Centener silffuer/ och tw höghtijdhes klädher. Naeman sadhe/Gerna/Tagh twå Centener/Och han nödde honom/ och bandt twå Centener silffuer j twå säcker/och tw höghtijdhes klädher/ och fick thet twå sina tienare/och the båro thet medh honom/Och tå han kom til mörkt rwm/ toogh han thet vthaff theras hender/ och ladhe thet offuer een sidho j hwset/och låt männenna gå. Tå the bortto woro/gick han fram för sin herra.

Och Elisa sadhe til honom/Hwadhan kommer tu Gehasi? Han sadhe/ Tin tienare haffuer hwarken hijt eller tijt gånget. Han sadhe til honom/ Monde icke mitt hierta wandra medh tigh/ tå mannen wende om igen jfrå sin wagn emoot tigh? Nu/ Tu haffuer taghet silffuer och klädher/ oliogårdar/wijngårdar/fäår/ oxar/ tienare/ och tienarinnor. Men Naemans spittelska skal lodha widh tigh och tina sädh til ewigh tijdh. Så gick han vth jfrå honom spittelsker såsom en snió.

Siette Capitel.

THe Propheters söner sadhe til Elisa/ Sij/ rwmet ther wij för tigh boo/är oss förtrångt/ Låt oss gå til Jordan/ och hwar och en hemte ther timber/at wij måghe byggia oss ther itt rwm til at boo vthi/Han sadhe/Gåår åstadh/ Och en sadhe/Kom ock tu/ och gack medh tina tienare/ Han sadhe/ Jagh wil gå medh/Och han gick medh them/ Och tå the komo til Jordan/huggo the träå nedher/Och som en aff them felte itt träå/ föll yxen j watnet/och han ropadhe/och sadhe/Ah wee min herre/ och hon är migh låånt/Men Gudz mannen sadhe/Hwar är hon fallen? Och tå han wijste honom rwmet/skaar han itt träå aff/och kastadhe thet tijt/ och yxen flööt vppe/Och han sadhe/Tagh henne vp/Han reckte vth sina hand/ och toogh henne.

OCh Konungē j Syrien förde örligh emoot Israel/Och han rådhfråghadhe medh sina tienare/och sadhe/ Wij wilie låghra oss ther och ther/ Men Gudz mannen sende til Israels Konung/och låt säya honom/ Tagh tigh til wara at tu icke dragher til thet rwmet/ för ty the Syrer liggia ther/ Så sende tå Israels Konung bortt til thet rwmet som Gudz mannen om sadhe/förwaradhe thet och hölt ther wacht/och giorde thet icke en gång eller twå gånger allena.

Tå wardt Konungens hierta j Syrien illa til fridz ther offuer/och kalladhe sina tienare och sadhe til them/ Wilien j tå icke säya migh/ Hwilken aff wåra är flydd til Israels Konung? Tå sadhe en aff hans tienare/ Icke så min herre Konung/vthan Elisa then Propheten j Israel sägher Konungenom j Israel alt thet tu talar j kamaren ther tijn säng är/ Han sadhe/ Så gåår bortt/och seer til hwar han är/at iagh må senda bortt och låta hemta honom/ Och the vnderwijste honom och sadhe/ Sij/ j Dothan är han. Tå sende han tijt hestar och wagnar och een stoor macht/ Och som the tijt komo om nattena/beladhe the stadhen.

Och Gudz manzens tienare stoodh bittijdha vp/ at han skulle gå vth/ och sij/tå lågh en hāär om stadhen medh hestar och wagnar. Tå sadhe hans

1.Joan.4.

tienare til honom/Ah wee min herre/hwadh wilie wij nu göra? Han sadhe/ Fruchta tigh intet/ för ty the äro flere som medh oss äro/än the som medh them äro. Och Elisa badh och sadhe/ HERRE/ öpna honom ögonen at han må see. Tå öpnadhe HERREN tienarenom hans öghon/ at han fick see/ Och sij/ tå war berghet fult medh brinnande hestar och wagnar om kring Elisa. Och tå the komo tijt nedher til honom/ badh Elisa och sadhe/HERRE/slå thetta folcket medh blindheet/Och han slogh thē medh blindheet effter Elisa ord. Och Elisa sadhe til them/ Thetta är icke then wäghen eller then stadhen/ Fölier migh effter/ Jagh wil föra idher til then man som j söken/och förde them til Samarien.

Som the komo til Samarien/sadhe Elisa/HERRE/ öpna thessom ögonen at the mågha see/Och HERREN öpnadhe them ögonen at the sågho/Och sij/tå woro the mitt j Samarien/ Och Israels Konung tå han sågh them/sadhe han til Elisa/ Min fadher/ skal iagh slå them? Han sadhe. Tu skalt icke slå them/ The som tu fäår medh titt swerd och bogha/ them slå/Sätt them watn och brödh före/at the mågha äta och dricka/och låt them fara til sin herra. Så wardt them tilreed een stoor måltijdh/ Och når the hadhe ätit och drucket/ låt han them gå/ så at the drogho til sin herra/ och sedhan kom icke meer krijgsfolck aff Syrien j Israels land.

THer effter begaff sigh/ at Benhadad Konungen j Syrien församladhe all sin häär/och drogh vp och beladhe Samarien/ Och en hård tijdh Dyyr tijdh.
war j Samaria/ Men the beladhe stadhen in til tess itt åsna hoffuudh galt ottatiyo silffpenningar/Och en fierde deel aff itt Rab duffuotreck fem silffpenningar. Och tå Israels Konung gick på murenom/ropadhe een quinna

til honom/och sadhe/Hielp migh min herre Konung / Han sadhe / Hielper icke HERREN tigh/hwadhan skulle iagh hielpa tigh/ aff loghanom eller aff Pressenom? Och Konungen sadhe til henne / Hwadh är tigh? Hon sadhe/Thenna quinnan sadhe til migh/Få hijt tin son at wij mäghe äta honom j dagh/j morghon wilie wij äta min son / så haffue wij kokat min son och ätit. Och iagh sadhe til henne then andra daghen / Få hijt tin son och låt oss äta/men hon vndstack sin son.

Tå Konungen hörde quinnonnes ord / reeff han sijn klädher sönder widh han gick på murenom. Tå sågh alt folcket at han hadhe en säck på kroppenom innan vnder. Och han sadhe /Gudh göre migh thet och thet om Elisa Saphat sons hoffuudh skal j dagh bliffua ståndandes på honom. Och Elisa satt j sitt hws/Och the äldste såto när honom. Och han sende en man fram för sigh / Men för än bodhet kom til honom / sadhe han til the äldsta/ Haffue j seedt/huru han haffuer thenna moordaren hijt sendt/at tagha mitt hoffuudh aff? Seer til när bodhet kommer/at j lycken dörena igen och klemmer honom medh dörenne/Sij / dönen aff hans herras fötter földer effter honom. Widh han än nu medh them taladhe / sij / tå kom bodhet nedh til honom och sadhe/Sij/thetta onda kommer aff HERRANOM/Hwadh skal iagh meer wenta aff HERRANOM?

Siwnde Capitel.

MEn Elisa sadhe/Hörer HERRANS ord / Så sägher HERREN/J morghon på thenna tijdhen / skal een skeppa semlomiöl gella en Sikel/och twå skeppor biugg en Sikel j Samarie port. Tå swaradhe en riddare/widh hwilkens hand Konungen sigh stödde/Gudz mannenom/och sadhe/ Om HERREN än giorde fenster på himmelen / huru kunde thetta skee? Han sadhe/Sij/tu skalt få see thet medh tijn öghon / men intet skalt tu äta ther aff. Och fyre spittelske män woro vthan porten / Och then ene sadhe til then andra/ Hwadh wilie wij bliffua här til tess wij döö? thet wij än wille gå in j stadhen/ så är hård tijdh j stadhenom /at wij moste doch ther döö/bliffue wij ock här / så moste wij ock döö/Så låt oss nu gå bortt och giffua oss til the Syrers håår / Låta the oss leffua/så leffue wij/ dråpa the oss så äre wij dödhe. Och the woro bittijdha vppe om morghonen/på thet the skulle gå til the Syrers håår / Och som the komo til thet fremsta på låghret/sij/tå war ther ingen.

Ty HERREN hadhe låtit the Syrer höra en gnyy aff hestar och wagnar/och aff en mechtigh håår / så at the sadhe til hwar annan. Sij/ Jsraels Konung haffuer solderat emoot oss the Hetheers Konungar och the Egyptiers Konungar/at the skola komma offuer oss/ Och stodho vp och flydde bittijdha om morghonen/och låto bliffua sina hyddor/hestar/och låghret såsom thet stoodh/och flydde medh theras lijff ther jfrå.

Som nu the spittelske komo til thet fremsta aff låghret/gingo the in vthi ena hyddo/åto och drucko och togho silffuer och gull och klädher / och gingo bortt och förgömde thet/Och komo igen och gingo in vthi een annor hyddo /och togho ther vth/och gingo bortt och förgömde thet / Men the sadhe til hwar annan/Låt oss icke så göra /thenna daghen är itt gott bodhscaps dagh/Om wij thetta förtiye och bijdhe in til liws morghon/så warder wår misgerning funnen. Så låt oss nu gå bortt och bebodha thet j Konungs hwset. Och tå the komo ropadhe the widh stadz porten / och vnderwijste them /och sadhe/Wij komo vthi the Syrers låghre/och sij/ther är ingen ey heller någhor menniskios röst / vthan hestar och åsnar bundne/ och hyddonar såsom the stå.

Tå ropadhe man til porthallarena/at the skulle thet ther inne såya j Konungs hwset/Och Konungen stoodh vp om nattena/och sadhe til sina tienare/Jagh wil såya idher huru the Syrer båra sigh åt medh oss/ the weta at wij lidhe hunger/och äro vthu låghret gångne/ och haffua fördolt sigh j markenne/och tenkia/När the gå vthu stadhen / wilie wij gripa them leffuande/och komma så j stadhen. Tå swaradhe en aff hans tienare och sadhe/ Man må tagha the fem hestar som än nu igenbliffne äro här inne/ sij / the äro här inne igenbliffne aff hela hopen j Jsrael / the andre äro åtgångne/ Låt oss them senda och beseet. Tå togho the twå wagnhestar / och Konungen sende them til the Syrers låghre och sadhe / Farer och seer til / och the drogho effter them alt in til Jordan/ sij /tå lågh wäghen full medh klädher och tyygh/som the Syrer hadhe jfrå sigh kastat tå the hastadhe sigh.

Tå bodhen igen komo och vnderwijste thet Konungenom / gick folcket vth /och skinnadhe the Syrers låghre. Och så galt een skeppa semlomiöl en Sikel/och teslikes twå skeppor biugg ock en Sikel effter HERRANS ord / Men Konungen skickadhe then riddaren /widh hwilkens hand han stödde sigh/ j porten /Och folcket förtrampadhe honom j portenom/ så at han bleff dödh/såsom Gudz mannen sagdt hadhe/tå Konungen hadhe gånget nedh til honom /Och skeedde såsom Gudz mannen medh Konungenom talat hadhe/tå han sadhe/J morghon på thenna tijdhen skola twå skeppor biugg gella en Sikel / och een skeppa semlomiöl en Sikel j Samarie port. Och riddaren swaradhe Gudz mannenom och sadhe / Sij / om HERREN än giorde fenster på himmelen/ huru kunde thetta skee? Men han sadhe/Sij/medh tijn öghon skalt tu see thet/och intet äta ther aff. Och thet gick honom ock så/ty folcket förtrampadhe honom j portenom / så at han bleff dödh.

Ottonde Capitel.

supra 4.

ELisa taladhe medh then quinnonne / hwilkes son han hadhe leffuande giordt / och sadhe / Statt vp och gack tina ferde medh titt hws/och war fremmanda hwar tu kan/ty HERREN warder kallandes en hunger / och han skal komma offuer landet j siw åår. Quinnan stoodh vp / och giorde såsom Gudz mannen sadhe/och drogh åstadh medh sitt hws/ och war fremmande vthi the Philisteers land j siw åår. Tå the siw åren förlijdhen woro/ kom quinnan åter vthu the Philisteers land / Och hon gick vth til at ropa til Konungen om sitt hws och åker. Tå taladhe Konungen medh Gehasi then Gudz manzens tienare / och sadhe / Förtål migh all the stora ting som Elisa giordt haffuer/Och som han förtalde Konungenom huru han hadhe giordt en dödhan leffuande/ sij/ j thet samma kom quinnan ther til /hwilkes son han hadhe leffuande giordt /och ropadhe til Konungen om sitt hws och åker. Tå sadhe Gehasi/Min herre Kouung/Thetta är quinnan /och thetta är hennes son som Elisa haffuer leffuande giordt. Och Konungen fråghadhe quinnona/ och hon förtalde honom thet. Tå fick Konungen henne en kamarerare/och sadhe/ Flyy henne igen alt thet hennes är/ ther til alt affgellet aff åkrenom / jfrå then tijdh hon offuergaff landet in til nu.

Dyyr tijdh j 7. åår.

OCh Elisa kom til Damascon / tå lågh Benhadad Konungen j Syrien kranck/och honom wardt bodhat och sagdt / Then Gudz mannen är kommen här. Tå sadhe Konungen til Hasael / Tagh skencker medh tigh/ och gack emoot then Gudz mannen / och frågha genom honom HERRAN och sågh/Mon iagh wedherfåås aff thenna krankhete? Hasael gick emoot honom / och toogh skencker medh sigh / och allahanda åghodelar j

Damascon/fyratiyo Camelers byrdor/Och tå han kom/ gick han fram för honom/ och sadhe/ Tin son Benhadad Konungen j Syrien haffuer sendt migh til tigh/ och låter såya tigh/ Kan iagh ock wedherfåås aff thenna krankheten?

Hasael Konung j Syrien.

Elisa sadhe til honom/Gack bortt och sågh honom/ Tu skalt wedherfåås/Men HERREN haffuer vnderwijst migh at han skal dödhen döö/ Och Gudz mannen begynte see skarpt vth/ och hadhe sigh ömkeligha och greet. Tå sadhe Hasael/ Hwj gråter min herre? Han sadhe/ Jagh weet hwadh ondt tu skalt göra Jsraels barnom/ Tu skalt vpbrenna theras fasta städher medh eeld/ och theras vnga män dråpa medh swerd/ och dödha theras vnga barn/ och theras haffuandes quinnor sönderriffua.

Hasael sadhe/ Hwadh är tin tienare then hunden/ at han sådana stoor ting göra skal? Elisa sadhe/ HERREN haffuer teedt migh/ at tu skalt warda Konung j Syrien/ Och han gick sin wägh jfrå Elisa/ och kom til sin herra/ Han sadhe til honom/ Hwadh sadhe tigh Elisa? Han swaradhe/ Han sadhe migh/ Tu skalt wedherfåås/ Men på then andra daghen toogh han täkenet och stack thet j watn/ och breedde offuer sigh/ tå bleff han dödh/ Och Hasael wardt Konung j hans stadh.

Joram Konung j 8. åår.

2. Par. 21.

VThi femte årena Jorams Ahabs sons Jsraels Konungs wardt Joram Josaphats son Konung j Juda/ Tw och tretiyo åår gammal war han tå han wardt Konung/och regeradhe otta åår j Jerusalem/och wandradhe på Jsraels Konungars wägh/ såsom Ahabs hws giorde/ ty Ahabs dotter war hans hustru/ och han giorde thet ondt war för HERRANOM/ men HERREN wille icke förderffua Juda för sin tienare Davidz skul/ såsom han honom sagdt hadhe/ at giffua honom een lychto ibland hans barn j ewigh tijdh.

Edomeer.

Vthi hans tijdh föllo the Edomeer aff jfrå Juda/ och giorde en Konung offuer sigh/ för ty Joram war draghen genom Zaira och alla wagnanar medh honom/ och hadhe ståndet vp om nattena/ och slaghet the Edomeer som om kring honom woro/ ther til ock the offuersta offuer wagnanar/ så at folcket flydde j sina hyddor. Therföre föllo the Edomeer aff jfrå Juda alt in til thenne dagh/ Föll ock teslikes Libna aff på samma tijdh.

Hwadh nu meer aff Joram säyande är/ och alt thet han giordt haffuer/ sij/ thet är scriffuit j Juda Konungars Chrönico. Och Joram affsompnadhe medh sina fädher/ och wardt begraffuen medh sina fädher vthi Davidz stadh/ Och Ahasia hans son wardt Konung j hans stadh.

Ahasia itt åår Konung.

2. Par. 22.

Vthi tolffte årena Jorams Ahabs sons Jsraels Konungs/ wardt Ahasia Jorams son Konung j Juda/ Tw och tiwghu åår gammal war Ahasia tå han Konung wardt/ och regeradhe itt åår j Jerusalem/ Hans modher heet Athalia Amrj dotter Jsraels Konungs/ Och han wådradhe på Ahabs hwss wägh/ och giorde thet ondt war för HERRANOM/ såsom Ahabs hws/ ty han war Ahabs hwss swågher. Och han drogh medh Joram Ahabs son j strijdh emoot Hasael Konungen j Syrien til Ramoth j Gilead/ Men the Syrer slogho Joram. Tå wende Konung Joram til baka at låta låkia sigh j Jesreel/ för the såår skul som the Syrer honom slaghet hadhe j Rama/ tå han strijdde medh Hasael Konungenom j Syrien/ Och Ahasia Jorams son Juda Konung kom nedher til at besee Joram/ Ahabs son j Jesreel/ ty han lågh kranck.

Niyonde Capitel.

Elisa

ELisa kalladhe en aff the Propheters söner/ och sadhe til honom/ Giorda tina lender och tagh thenna oliokrukona medh tigh/ och gack til Ramoth j Gilead/ Och tå tu kommer tijt/ fåår tu ther see Jehu Josaphat son Nimsi sons/ och gack in och bedh honom stå vp ibland sina brödher/ och haff honom in vthi then innersta Kamaren/ och tagh oliokrukona och giut then vth på hans hoffuudh och sågh/ Thetta sägher HERREN/ Jagh haffuer smordt tigh til Konung offuer Jsrael/ och tu skalt låta vp dörena och flyy och icke förtöffua/ Och Prophetens tienare then vnge mannen gick åstadh til Ramoth j Gilead/ Och tå han inkom/ sij/ tå såto ther Höffuitzmännenar för hären/ Och han sadhe/ Höffuitzman/ Jagh haffuer någhot såya tigh. Jehu sadhe/ Hwilkom aff oss alla? Han sadhe/ Tigh Höffuitzman.

3. Reg 19.

Jehu smord til Konung offuer Jsrael.

Tå stoodh han vp och gick in/ men han giöt oliona på hans hoffuudh/ och sadhe til honom/ Thetta sägher HERREN Jsraels Gudh/ Jagh haffuer smordt tigh til Konung offuer HERRANS folk Jsrael/ och tu skalt slå tins herras Ahabs hws/ at iagh skal hempnas mina tienares Propheternes blodh/ och alla HERRANS tienares blodh vthu Jsebels hand/ så at hela Ahabs hws skal förgåås/ Och iagh skal aff Ahab vthrota then som på weggena pissar/ och then innelychta och then igenleeffda j Jsrael/

3. Reg. 15. 16.

Och skal göra Ahabs hws såsom Jerobeams hws Nebat sons/ och såsom Baesa hws Ahia sons/ Och hundar skola vpäta Jsebel på åkren j Jesreel/ och ingen skal begraffua henne/ Och han låt vp dörena och flydde.

Och tå Jehu gick vth til sin herras tienare/ sadhe the til honom/ Gåår thet alt wel til? Hwar effter är thenna rasaren kommen til tigh? Han sadhe til them/ J kennen doch mannen wel/ och hwadh han sägher. The sadhe/ Thet är icke sant/ sägh tu oss thet/ Han sadhe/ Så och så haffuer han talat medh migh/ och sagdt/ Thetta sägher HERREN/ Jagh haffuer smordt tigh til Konung offuer Jsrael. Tå hastadhe the sigh/ och hwar och en toogh sijn klädher och ladhe vnder honom in widh Såyaren/ och blåste med basuner och sadhe/ Jehu är Konung worden. Altså giorde Jehu Josaphat son Nimsi sons itt förbund emoot Joram/ Men Joram lågh för Ramoth j Gilead medh hela Jsrael emoot Hasael Konungen j Syrien/ Men Konung Joram war igen kommen til at låta sigh låkia j Jesreel/ aff the såår som the Syrer honom slaghet hadhe/ tå han strijdde medh Hasael Konungenom j Syrien.

sup. 8.

Och Jehu sadhe/ Är thet så idher j sinnet/ så skal ingen slippa vthaff stadhen/ at han gåår bortt och bodhar thet j Jesreel. Och han foor vp och drogh til Jesreel/ för ty Joram lågh ther. Så war Ahasia Juda Konung nedher draghen til at besee Joram/ Men wåktaren som på tornet j Jesreel stoodh/ fick see Jehu hoop komma/ och sadhe/ Jagh seer en hoop. Tå sadhe Joram/ Tagh en wagn/ och sendt emoot them och sägh/ Är alt fridhsamt? Och foromannen foor emoot honom/ och sadhe/ Thetta sägher Konungen/ Är alt fridhsamt? Jehu sadhe/ Hwadh kommer fridhen tigh widh? faar här baak effter migh/ Wåktaren förkunnadhe och sadhe/ Bodhet är kommet til them/ och kommer intet igen.

Tå sende han en annan foroman/ Tå han kom til them/ sadhe han/ Thetta sägher Konungen/ Är alt fridhsamt? Jehu sadhe/ Hwadh kommer fridhen tigh widh? faar här baak effter migh. Thet förkunnadhe wåktaren/ och sadhe/ Han är kommen til them/ och kommer intet igen/ Och thet är itt körande såsom Jehu körande Nimsi sons/ ty han körer lika som han wore rasande. Tå sadhe Joram/ Setter före/ Och the satte före hans wagn/ Och the drogho vth/ Joram Jsraels Konung/ Och Ahasia Juda Konung/ hwar thera på sin wagn/ at the skulle komma emoot honom/ Och the råkadhe ho-

dhe ho-

dhe honom på Naboths åker then Jesreelitens / Och tå Joram sågh Jehu / sadhe han / Jehu / är alt fridhsamt? Han sadhe / Hwadh / Fridh? Tinne modhers Isebels horerij och troldom haffuer icke än nu enda.

Tå wende Joram sina hand om och flydde / och sadhe til Ahasia / Thet är förrådherij Ahasia / Men Jehu fattadhe boghan och skööt Joram emellan hårdanar / så at pilen gick vth igenom hiertat / och han föll vthi sin wagn. Och Jehu sadhe til Höffuitzmannen Bidekar / Tagh och kasta honom vppå åkra stycket Naboths thẽ Jesreelitens / för ty iagh kommer j hogh / at tu medh migh forom effter hans fadher på enom wagn / at HERREN ladhe thenna tungan vppå honom / Hwadh geller (sadhe HERREN) iagh skal wedhergella tigh på thenna åkren Naboths blodh och hans söners blodh / thet iagh j gåår sågh. Så tagh honom nu och kasta honom på åkren effter HERRANS ord. 3. Reg. 21.

Tå Ahasia Juda Konung thet sågh / flydde han på then wåghen til örtagårdz hwset / Men Jehu iaghadhe effter honom / och bödh teslikes slå honom på wagnenom in moot Gur / som ligger widh Jeblaam / Och han flydde til Megiddo / och bleff ther dödh / Och hans tienare låto föra honom til Jerusalem / och begroffuo honom j hans graff medh sina fädher vthi Dauidz stadh / Men Ahasia regeradhe offuer Juda j elloffte årena Jorams Ahabs sons.

Och tå Jehu kom til Jesreel / och Isebel thet fick weta / ferghadhe hon sitt ansichte / och beprydde sitt hoffuudh / och sågh vth genom fenstret. Och tå Jehu kom in igenom porten / sadhe hon / Är thet Simrj wel affgångit som drap sin herra? Och han hoff sitt ansichte vp til fenstret / och sadhe / Hoo är här när migh? Tå wende sigh twå eller tre Kamererare til honom / Han sadhe / Störter henne vth före / Och the störte henne vth före / så at weggen och hestanar wordo stenckte medh hennes blodh / och hon wardt förtrampat. 3. Reg. 16.

Isebel.

Och tå han war inkommen / och hadhe ätit och druckit / sadhe han / Beseer doch then förbannadha / och begraffuer henne / ty hon är een Konungs dotter. Tå the nu gingo bortt til at begraffua henne / funno the intet aff hẽne / vthan hoffuudhskallan och fötternar / och flata hendernar / Och komo igen och sadhe honom thet / Han sadhe / Thetta är nu thet som HERREN genom sin tienare Elia then Thisbiten taladhe och sadhe / På Jesreels åker skola hundar äta Isebels kött. Altså wardt Isebels aaß såsom en treck på markenne vppå Jesreels åker / så at man intet såya kunde / Thetta är Isebel. 3. Reg. 21.

Tiyonde Capitel.

Och Ahab hadhe siwtiyo söner j Samaria / Och Jehu screff breff / och sende til Samarien til the offuersta j Jesreels stadh / til the äldsta och Ahabs förmyndare / hwilket så lydde / När thetta breff kommer til idher / när hwilkom idhars herras söner äro / hans wagnar / hestar / fasta städher / och rusting / så seer til hwilken best och likast är ibland idhar herras söner / och setter honom på hans fadhers stool / och strijdher för idhars herras hws / Men the fruchtadhe sigh ganska fast och sadhe / Sij / twå Konungar haffua icke bliffuit ståndandes för honom / hurw skulle wij tå stå? Och the som woro offuer hwset och offuer stadhen / och the äldste / och förmyndarenar sende bortt til Jehu / och låto såya honom / Wij äro tine tienare / wij wilie göra alt thet tu sägher oss / wij wilie ingen göra til Konung / gör hwadh tigh teckes.

Tå screff han itt annat breff til them / thet lydde altså / Äre j mine och lydhen minne röst / så tagher hoffuudhen aff the män idhars herras söner / och förer them j morghon bittijdha til migh j Jesreel / Och Konungs sönenar woro siwtiyo män / Och the ypperste j stadhen vpfödde them. Tå nu breffuet kom til them / togho the Konũgs sönenar / och dråpo siwtiyo män / och ladhe theras hoffuudh j korghar / och sende them til honom j Jesreel. Och tå bodhet kom och bodadhe honom thet och sadhe / The haffua fördt hijt Konũgs sönenars hoffuudh / sadhe han / Legger them j twå hopar för stadzporten in til morghons. 70. Ahabs söner dråpne.

Och om morghonen när han vthgick / trådde han tijt / och sadhe til alt folcket / Äre j rettwise? Sij / haffuer iagh giord itt forbundt emoot min herra och dråpet honom / Hoo haffuer tå slaghet alla thessa? Så må j jw see / at intet HERRANS ord är på iordena fallet som HERREN talat haffuer emoot Ahabs hws / Och HERREN haffuer giordt såsom han talat haffuer genom sin tienare Elia. Altså slogh Jehu alla them som quarre woro aff Ahabs hws j Jesreel / Alla hans ypperstа / hans wener / och hans Prester / til tess icke en war quarr. Och stoodh vp och drogh bortt til Samarien / Men j wåghen war itt heerdahws / ther råkadhe Jehu widh Ahasia Juda Konungs brödher / och sadhe / Hoo äre j? The sadhe / Wij äre Ahasia brödher / och draghe nedh til at helsa Konungens barn och Drotningẽnes barn. Han sadhe / Griper them leffuande / Och the gripo thẽ leffuande / och dråpo them widh brunnen när heerdahwset / twå och fyratiyo män / och låt icke en aff them slippa. 3. Regu. 21. 42. Ahasia brödher slagne.

Och tå han drogh tådhan / fan han Jonadab Rechab son then honom mötte / och helsadhe honom och sadhe til honom / Är titt hierta rett såsom mitt hierta medh tino hierta? Jonadab sadhe / Ja / Är thet så (sadhe han) så reck migh tina hand / Och han reckte honom sina hand / och han låt honom sittia vppe när sigh på wagnen / och sadhe / Kom medh migh och see mitt nijt om HERRAN / och the förde honom medh honom på hans wagn / Och tå han kom til Samarien / slogh han alt thet som quart war aff Ahab j Samaria / til tess han förgiorde honom effter HERRANS ord som han til Elia talat hadhe. Jere. 35. Jonadab. 3. Reg. 16.

Och Jehu församladhe alt folcket och låt såya til them / Ahab haffuer föghо tient Baal / Jehu wil bätter tiena honom. Så låt nu kalla alla Baals Propheter / alla hans tienare och alla hans Prester til migh / så at ingen är borto / för ty iagh haffuer itt stoort offer til at göra Baal / hwilken borto är / then skal icke leffua / Men Jehu giorde thetta medh listugheet / at han måtte förgöra Baals tienare. Och Jehu sadhe / Helgher Baal ena höghtijdh och låter then vthropa / Och sende Jehu j hela Israel / och låt komma alla Baals tienare / så at ingen quarr war som icke kom / Och the komo j Baals hws / så at Baals hws wardt fult j all rwm.

Tå sadhe han til them som woro offuer klådhe hwset / Bärer vth klådher för alla Baals tienare / Och the båro klådher vth / Och Jehu gick in vthi Baals hws med Jonadab Rechab son / Och sadhe til Baals tienare / Ranzsaker och seer til / at ingen HERRANS tienare är ibland idher / vthan Baals tienare allena. Och som the komo in til at göra offer och brenneoffer / bestelte Jehu sigh ottatiyo män vthan före / och sadhe / Hoo som slepper någhon aff männenar som iagh fåår vnder idhra hender / hans siäl skal wara för hans siäl.

När nu brenneoffret fulkompnat war / sadhe Jehu til drawantanar och Höffuitzmännenar / Gåår in och slåår them alla samman / låter ingen komma ther vth / och the slogho them medh swerdz ägg / Och drawantanar och Höffuitzmännenar hoffuo them bortt / Och the gingo til Baals hwß stadh / och togho vth the stodhar j Baals hws / och brende them vp / Baals Propheter dråpne.

och slogho sönder Baals stodhar samt medh Baals hws / och giorde thet itt hemlight hws aff / alt in til thenna dagh. Altså förgiorde Jehu Baal vthu Israel / Men jfrå Jerobeams Nebat söns synder then Israel kom til at synda / gick Jehu icke / och offuergaff icke the guldkalffuar j BethEl och j Dan.

Och HERREN sadhe til Jehu / Therföre at tu haffuer wiliogh warit til at göra min wilia / och haffuer giordt på Ahabs hws alt thet j mino hierta war / skola tina söner sittia tigh på Israels stool in til fierde ledh / Doch hölt icke Jehu at han j HERRANS Israels Gudz lagh wandradhe aff allo hierta / ty han trädde icke ifrå Jerobeams synder / som kom Israel til at synda.

Hasael. På then tijdhen begynte HERREN leedhas widh Israel / Ty Hasael 3.Reg.19
slogh them j alla Israels grenßor jfrå iordan öster vth / och hela Gilead the Gadditers / Rubeniters / och Manassiters land / jfrå Aroer som ligger när then becken widh Arnon / och Gilead och Basan.

Hwadh nu meer aff Jehu säyande är / och alt thet han giordt haffuer och all hans macht / sij / thet är scriffuit vthi Israels Konungars Chrónico / Och Jehu affsompnadhe medh sina fädher / och the begroffuo honom j Samaria / Och Joahas hans son wardt Konung j hans stadh / Men tijdhen som Jehu offuer Israel regeradhe j Samaria / år otta och tiwghu åår.

Jehu 28. åår. Konung.

XI. Capitel.

Athalia. MEn Athalia Ahasia modher / tå hon sågh at hennes son 2.Par.22
war dödh / stoodh hon vp / och förgiorde all Konūgsligh sädh / Men Joseba Konung Jorams dotter Ahasia syster toogh Joas Ahasia son / och staal honom jfrå Konungs barnen som dräpen wordo / medh hans Ammo j

Joas. sängakamarenom / Och hon förgömde honom för Athalia / så at han icke wardt dräpen / Och han wardt vndstungen medh henne j HERRANS hws j sex åår / Och Athalia war rådhandes j landena.

Joiada. Vthi siwnde årena sende Presten Joiada bortt / och toogh til sigh the 2.Par.23
öffuersta offuer hundradhe medh Höffuitzmännenar och drawantanar / och låt komma them til sigh j HERRANS hws / och giorde itt förbund medh them / och toogh en eedh aff them j HERRANS Hws / och wijste them Konungens son / och bödh them och sadhe / Thetta är thet j göra skolen. Tridie parten aff idher / hwilkens skiffte om Sabbaths daghen vppå gåår / skolen hålla wackt j Konungs hwsena / Och en tridie part skal wara widh then porten Sur / Och en tridie part skal wara widh then porten som är baak drawantanar / och skolen hålla wackt för Massa hws / Men twå parter aff idher allom / j som om Sabbaths daghen aff gåån / skolen wackta j HERRANS Hws när Konungen / och skolen stella idher rundt om kring Konungen / och hwar och en medh sinne wärio j handenne / Och hoo som kommer in emellan weggianar han skal döö / så at j ären när Konungen tå han vth och in gåår.

Och the öffuerste offuer hundradhe / giorde alt thet Presten Joiada thē budhit hadhe / och togho sina mån til sigh som på Sabbaths daghen vppå gingo medh the som på Sabbaths daghen aff gingo / och komo til Presten Joiada / Och Presten fick Höffuitzmännenar spetzer och sköllar som hadhe warit Konung Dauidz / och woro j HERRANS Hws / Och drawantanar stodho om kring Konungen hwar och en medh sinne wärio j handenne ifrå Hwßens hörn på höghro sidhonne / alt in til thet hörnet på then wenstro / in

Deut.17 tro in til Altaret / och til Hwset. Och han låt Konungens son komma fram / och satte ena Krono på honom / och toogh witnesbyrdet och giorde honom til Konung / och woro gladhe / och klappadhe henderna til hopa / och sadhe / Lycka skee Konungenom.

(witnesbyrdet) Thet war then femte Mose book then Konungomen befalt war.

Och tå Athalia fick höra ropet aff folcket som lopp ther til / kom hon vth til folcket j HERRANS hws / och sågh til / sij / tå stoodh Konungen in widh stodhena såsom sidhwänia war / och sångare och trummetare når Konungenom / och alt folcket j landena war gladt / och blåste medh trummeter. Tå reeff Athalia sijn klädher och sadhe / Vproor / vproor / Men Presten Joiada bödh the öffuersta offuer hundradhe som woro satte offuer hären / och sadhe til them / Haffuer henne vthu Hwset j Gården / och om näghor fölier henne / han dräpes medh swerd / Ty Presten hadhe sagdt / at hon icke skulle döö j HERRANS Hws. Och the båro hender på henne / och hon gick in på then wäghen som hestana til Konungs hwset gå / och wardt ther dräpen.

Athalia drepen.

Så giorde Joiada itt förbund emellan HERRAN och Konungen och folcket / at the skulle wara HERRANS folck / Teslikes ock emellan Konungen och folcket. Tå gick alt folcket j landena in vthi Baals hws / och bruto hans Altare nedh / och sönderslogho hans belete alt grant / Och Mathan Baals Prest slogho the jhiäl in för Altaret. Och Presten bestelte embeten vthi HERRANS Hws / och toogh the öffuersta offuer hundradhe / och the Höffuitzmån / och the drawanter / och alt folcket j landena / och förde Konungen nedh jfrå HERRANS Hws / och komo then wäghen jfrå drawantaporten in til Konungs hwset / Och han satte sigh på Konungs stolen. Och alt folcket j landena war gladt / och stadhen wardt stilla / Men Athalia dråpo the medh swerd j Konungs hwset / Och Joas war siw åår gammal tå han wardt Konung.

XII. Capitel.

VThi siwnde årena Jehu wardt Joas Konung / och regeradhe j fyratiyo åår j Jerusalem / Hans modher heet Zibea aff BerSeba / Och Joas giorde thet rett war / och thet HERRANOM wel behaghadhe / så lenge Presten Joiada lärde honom / vndantagno at han icke bortladhe Höghdenar / ty folcket offradhe och rööktе än nu på Höghdenar.

Joas 40. åår Konung.

2.Par.24 Och Joas sadhe til Presternar / Alla the penningar som ther til helghadhe warda / at the skola leggias til HERRANS Hws / nemligha / the penningar som hwar och en giffuer j skatt / Och the penningar som hwar och en löser sina siäl medh / och alla the penningar som hwar och en offrar aff frijtt hierta / ther til / at thet skal leggias til HERRANS Hws / thet låter Presterna tagha til sigh hwar thera sin deel / ther medh skola the bota hwadh som förfaller på HERRANS Hws / ehwar the finna at thet förfallet år.

Tå nu Presterna alt in til tridie och tiwghunde året Konungs Joas icke botadhe hwadh som förfallet war j Hwsena / kalladhe Konung Joas Presten Joiada samt medh Presterna / och sadhe til thē / Hwj boten j icke huadh som förfaller j Hwsena? Så skole j nu icke tagha the penningar til idher huar och en sin deel / vthan skolen låta kommat til thet som förfallet är j Hwsena / Och Presterna samtyckte inga penninga wilia tagha aff folckena til at bota thet förfallet war aff Hwset.

Tå toogh Presten Joiada ena kisto / och giorde ther itt holl offuan vppå / och satte henne på höghro sidhon widh Altaret / ther man ingåår j HERRANS Hws. Och Presterna som wacht höllo för dörenne / låto komma

komma alla penningar ther vthi som til HERRANS hws fördes. Når the nu sågho at monga penninga woro j kistonne / så kom Konungens scriffuare vp och öffuersta Presten / och bundo penningana til hopa / och reknadhe hwadh til HERRANS hws funnet wardt.

Och man gaff penningana redho j handena them som arbetadhe / och skickadhe woro til HERRANS hws / och the gåffuo them vth timbermannom som bygde och arbetadhe på HERRANS hwse / nemligha / muremestarom och steenhuggarom / och them som trää och huggna stenar köpte / på thet at thet förfallna på HERRANS hws måtte botat warda / och hwadh som helst the funno aff nödhenne wara at botas skulle på hwset / Doch låt man icke göra silffskålar / beghare / becken / trummeter / eller någhot gyllene eller silffuer tyygh j HERRANS hws / aff the penninga som til HERRANS hws förde woro / Vthan man gaff them arbetarena / at the ther medh botadhe thet förfallna på HERRANS hws / Och behöffde the mån ingen rekenscap göra som man fick penninganar til at vthgiffua them arbetarena / vthan the handladhe på sina troo / Men the penningar aff skuldoffer och syndoffer wordo icke förde vthi HERRANS hws / för ty the woro Presternas.

På then tijdhen drogh Hasael Konungen j Syrien vp / och strijdde emoot Gath och wan thet. Och tå Hasael stelte sitt ansichte til at dragha vp til Jerusalem / toogh Joas Juda Konung alt thet helgadha / som hans fädher Josaphat / Joram / och Ahasia Juda Konungar helghat hadhe / och thet han helghat hadhe / ther til alt thet gull som man fan j HERRANS hwß skatt / och j Konungs hwsena / och sende thet til Hasael Konungen j Syrien. Sedhan drogh han sina ferde ifrå Jerusalem.

Hwadh nu meer aff Joas säyande år / och alt thet han giordt haffuer / sij / thet år scriffuit j Juda Konungars Chrónico. Och hans tienare hoffuo sigh vp / och giorde itt förbund / och slogho honom j Millo hws / ther man nedher gåår til Silla / Ty Josabar Simeath son / och Josabad Somer son hans tienare slogho honom j hiäl / och man begroff honom medh hans fädher vthi Dauidz stadh / Och Amazja hans son wardt Konung j hans stadh. 2.Paral.

XIII. Capitel.

Joahas 17. åår Konung.

VThi tridie och tiwghunde årena Joas Ahasia sons Juda Konungs wardt Joahas Jehu son Konung offuer Israel j Samarien siwtton åår / Och han giorde thet ondt war för HERRANOM / och wandradhe effter Jerobeams synder Nebat sons / hwilken Israel kom til at synda / och offuergaff thet icke. Och HERRANS wredhe förgrymmadhe sigh offuer Israel / och gaff them vnder Hasaels hand / Konungens j Syrien / och j Benhadads Hasaels sons hand j theras liffzdaghar. 3.Reg.

Men Joahas badh HERRANS ansichte / och HERREN hörde honom: ty han sågh på Israels jemmer / som Konugen j Syrien thim giorde. Och HERREN gaff Israel en Frelsare som them förde vthu the Syrers wold / så at Israels barn boodde vthi sina hyddor / såsom tilförenna / Doch offuergåffuo the icke Jerobeams hwß synder / hwilken Israel kom til at synda / vthan wandradhe ther vthinnan / Och then Lunden j Samaria bleff ståndandes / för ty aff Joahas folck war icke meer quartt bliffuit än femtiyo resenårer / tiyo wagnar / och tiyo tusend footfolck / Ty Konungen j Syrien hadhe slaghet them j hiäl / och giordt them såsom tröskestofft.

Hwadh nu meer aff Joahas säyande år / och alt thet han giordt haffuer / och hans macht / sij / thz år scriffuit j Israels Konungars Chrónico / Och

Joahas

Joahas affsompnadhe medh sina fädher / och man begroff honom j Samaria / och hans son Joas wardt Konung j hans stadh.

2.Par. 23.

Vthi siwnde och tretiyonde årena Joas Juda Konungs / wardt Joas Joahas son Konung offuer Israel i Samaria j sexton åår / och giorde thet ondt war för HERRANOM / och offuergaff icke alla Jerobeams Nebat sons synder / then Israel kom til at synda / vthan wandradhe ther vthinnan. Joas 16. åår Konung

Hwadh nu meer aff Joas säyande år / och hwadh han giordt haffuer / och hans macht / huru han medh Amazia Juda Konung strijdt haffuer / sij / thet år scriffuit vthi Israels Konungars Chrónico. Och Joas affsompnadhe medh sina fädher / Och Jerobeam satt på hans stool / Men Joas wardt begraffuen j Samaria når the Israels Konungar.

TÅ wardt Elisa kranck ther han ock aff dödh bleff / och Joas Israels Konung kom nedh til honom och greet för honom / och sadhe / Min fadher / min fadher / Israels wagn och hans resenårer. Elisa sadhe til honom / Tagh boghan och pilen / Och tå han toogh boghan och pilen / sadhe han til Israels Konung / Bendt boghan medh tinne hand / Och han bende medh sinne hand / Och Elisa ladhe sina hand på Konungens hand / och sadhe / Låt vp fenstret öster vth / och han låt thet vp / Och Elisa sadhe / Skiwt / Och han sköót. Han sadhe / En salugheetz pijl aff HERRANOM / en salugheetz pijl emoot the Syrer / och tu skalt slå the Syrer j Aphek til tess the bliffua endadhe.

Och han sadhe / Tagh pilanar / Och tå han toogh them / sadhe han til Israels Konung / Slå på iordena / Och han slogh tree gångor och hölt vp. Tå wardt Gudz mannen wreedh på honom / och sadhe / Hadhe tu slaghet fem eller sex gångor / så skulle tu haffua slaghet the Syrer / til tess tu hadhe giordt en enda på them / Men nu skalt tu slå them tree gångor. Eccle. 48.

Tå nu Elisa war dödh / och man hadhe begraffuet honom / föllo the Moabiters krijgsfolck in vthi landet på samma året. Och thet begaff sigh / at the begroffuo en man / och som the fingo see krijgsfolcket / kastadhe the mannen vthi Elisa graff / Och tå han kom widh Elisa been / wardt han leffuande / och stoodh vp på sina fötter. Elisa dödh.

Altså twingadhe nu Hasael Konungen j Syrien Israel / så lenge Joahas leffde / men HERREN giorde nådh medh them / och förbarmadhe sigh offuer them / och wende sigh til them för sitt förbund skul medh Abraham / Isaac och Jacob / och wille icke förderffua them / och förkastadhe thim icke heller jfrå sitt ansichte alt här til.

Och Hasael Konungen j Syrien bleff dödh / Och hans son Benhadad wardt Konung j hans stadh / Men Joas wende om / och toogh the städher igen vthu Benhadadz Hasaels sons hand / som han vthu hans fadhers Joahas hand medh strijdh taghit hadhe. Tree gångor slogh Joas honom / och fick Israels städher igen.

XIIII. Capitel.

2.Para. 25

VThi andro årena Joas Joahas sons Israels Konungs / wardt Amazia Konung / Joas Juda Konungs son. Fem och tiwghu åår gammal war han tå han wardt Konung / och regeradhe niyo och tiwghu åår j Jerusalem / Hans modher heet Joadan aff Jerusalem / Och han giorde thz HERRANOM wel behaghadhe / Doch icke såsom hans fadher Dauid / vthan såsom hans fadher Joas giordt hadhe / så giorde han ock / ty höghdernar wordo icke afflaghda vthan folcket offradhe och röökte än nu på höghdernar. Tå han nu war mechtigh worden j Riket / slogh han Amazia 29. åår Konung.

sina ties

sina tienare som Konungen hans fadher dråpet hadhe / Men dråparenars barn drap han icke / såsom ock scriffuit år j Mose laghbook / ther HERREN budhit hadhe/och sagdt/ Fådhernar skola icke döö för barnens skul/ och barnen skola icke döö för fådhernas skul/vthan hwar och en skal döö för sina synd.

Deute. Ezech.

Han slogh teslikes the Edomeer j Saltdalenom tiyo tusend / och wan then stadhen Sela medh strijdh / och kalladhe honom Jaktheel / alt in til thenna dagh.

TÅ sende Amazia bodh til Joas Joahas son Jehu sons Jsraels Konũg/ och låt såya honom/Kom hijt och låt oss see hwar annan / Men Joas Jsraels Konung sende til Amazia Juda Konung / och låt såya honom/ Törnebusken som j Libanon år / sende til Cedretrådh j Libanon/och sadhe/ Giff tina dotter minom son til hustru/Men wildiwret på markenne j Libanon lop offuer Törnebuskan och förtrampadhe honom. Tu haffuer slaghet the Edomeer/ther aff förhåffuer sigh titt hierta / behalt then prijsen / och bliff hema/ Hwj söker tu effter olycko/at tu må falla/ och Juda medh tigh?

Men Amazia hörde honom intet. Så drogh Joas Jsraels Konung vp/ och the besågho hwar annan / han och Amazia Juda Konung j BethSemes som j Juda ligger / Men Juda wardt slaghen för Jsrael / så at hwar och en flydde j sina hyddo. Och Joas Jsraels Konung greep Amazia Juda Konung / Joas son Ahasia sons j BethSemes / Och kom til Jerusalem/ och reeff om kull muranar j Jerusalem/jfrå Ephraims port alt in til hörnporten/fyra hundrat alna longt / Och toogh alt thet guld och silffuer och tyygh som funnet wardt j HERRANS hws / Och j Konungs hwsens fatebwr / ther til barnen til pantt/och drogh åter til Samarien.

Hwadh nu meer aff Joas såyande år / thet han giordt haffuer och hans macht / Och huru han medh Amazia Juda Konung strijdde/ sij/ thet år scriffuit vthi Jsraels Konungars Chrönico. Och Joas affsompnadhe med sina fådher / och wardt begraffuen j Samaria jbland Jsraels Konungar/ Och hans son Jerobeam wardt Konung j hans stadh.

Men Amazia Joas son Juda Konungs leffde effter Joas dödh Joahas sons Jsraels Konungs j femton åår. Hwadh nu meer aff Amazia såyande år / thet år scriffuit vthi Juda Konungars Chrönico / Och the giorde itt förbund emoot honom j Jerusalem / Men han flydde til Lachis / Och the sende effter honom til Lachis/ och dråpo honom ther / och the förde honom tådhan på hestar / och han wardt begraffuen j Jerusalem når sina fådher vthi Dauidz stadh. Och hela Juda folck togho Azaria vthi hans sextonde åre/och giorde honom til Konung j hans fadhers Amazia stadh. Han byg-de Elot/och fick thet igen vnder Juda / sedhan Konungen medh hans fådher affsompnat war.

Azaria dråpen.

2. Para.

Vthi femtonde årena Amazia Joas sons Juda Konungs wardt Jerobeam Joas son Konung offuer Jsrael j Samaria / itt och fyratiyo åår/ och giorde thet ondt war för HERRANOM / och offuergaff icke alla Jerobeams Nebat sons synder / then Jsrael kom til at synda. Men han toogh igen Jsraels grenßor jfrå Hemath alt in til Haffuet som ligger j heedmarkenne effter HERRANS Jsraels Gudz ord / som han sagdt hadhe genom sin tienare Propheten Jona Amithaj son som war aff GathHepher/ Ty HERREN sågh til Jsraels jemmer / så at ock the innelychte och igenleeffde förgingos/ Och ingen Hielpare war j Jsrael.

Jerobeam 41. åår Konung.

Jona.

Och HERREN hadhe icke sagdt / at han wille vthskrapa Jsraels nampn vnder himmelen / vthan halp them genom Jerobeam Joas son.

Hwadh nu meer aff Jerobeam såyande år/och alt thet han giordt haffuer / och hans macht / huru han strijdt haffuer / och huru han igen fick Damascon / och Hemath til Juda j Jsrael / sij / thet år scriffuit j Jsraels Ko-

nungars Chrönico. Och Jerobeam affsompnadhe medh sina fådher Jsraels Konungar/och hans son Sacharia wardt Konung j hans stadh.

XV. Capitel.

VThi siwnde och tiwghunde årena Jerobeams Jsraels Konungs / wardt Asaria Konung Amazia son Juda Konungs/och war sexton åra gammal tå han Konung wardt/ och regeradhe tw och femtiyo åår j Jerusalem / Hans moder heet Jechalia aff Jerusalem / Och han giorde thet HERRANOM wel behaghadhe / aldeles såsom hans fadher Amazia/vndantagno at the icke bortladhe Höghdernar / ty folcket offradhe och röökte ån nu på Höghdernar / Men HERREN plåghadhe Konungen/så at han war spittelsk alt in til dödhen / och boodde vthi itt frijtt hws/ Men Jotham Konungens son regeradhe hwset / och dömde folcket j landena.

Asaria 52. åår Konung.

2. Par 25.

Hwadh nu meer aff Asaria såyande år/och alt thet han giordt haffuer/ sij/thet år scriffuit j Juda Konungars Chrönico. Och Asaria affsompnadhe medh sina fådher/och man begroff honom når sina fådher vthi Dauidz stadh. Och hans son Jotham wardt Konung j hans stadh.

Vthi ottonde och tretiyonde årena Asaria Juda Konungs / wardt Sacharia Jerobeams son Konung offuer Jsrael j Samaria j sex månadher / och giorde thet ondt war för HERRANOM / såsom hans fådher giordt hadhe / Han wende icke igen jfrå Jerobeams synder Nebat sons/then Jsrael kom til at synda. Och Sallum Jabes son giorde itt förbund emoot honom / och slogh honom för folckena / och drap honom / och wardt Konung j hans stadh. Hwadh meer aff Sacharia såyande år / sij / thet år scriffuit vthi Jsraels Konungars Chrönico. Och thet år thet som HERREN til Jehu talat hadhe/ såyandes / Tijn barn skola sittia på Jsraels stool alt in til fierde ledh/ Och thet skeedde så.

Sacharia 6. månadher Konung.

Sup. 10.

Sallum Jabes son wardt Konung vthi niyonde och tretiyonde årena Vsia Juda Konungs / och regeradhe en månat j Samaria / Ty Menahem Gadj son drogh vp jfrå Thirza och kom til Samarien / och slogh Sallum Jabes son j Samaria/och drap honom / och wardt Konung j hans stadh.

Sallum en månat Konung.

Hwadh nu meer aff Sallum såyande år / och om hans förbund som han giorde / sij / thet år scriffuit vthi Jsraels Konungars Chrönico. På then tijdhen slogh Menahem Tiphsah med alla the som ther inne woro / och thes grenßor alt jfrå Thirza / therföre at the icke wille låta honom in / och slogh alla theras haffuande quinnor / och sönderreeff them.

Vthi niyonde och tretiyonde årena Asaria Juda Konungs/wardt Menahem Gadj son Konung offuer Jsrael / j tiyo åår j Samaria / och giorde thz ondt war för HERRANOM/och offuergaff icke j sin liffz tijdh Jerobeams synder Nebat sons then Jsrael kom til at synda.

Menahem 10. åår Konung.

Och Phul Konungen aff Assyrien kom j landet / och Menahem gaff Phul tusende Centener silffuer/på thet han skulle hålla medh honom/och befesta honom j Rikena/ Och Menahem ladhe en skatt j Jsrael vppå the rikesta/femtiyo Siklar silffuer på hwar man / at han skulle giffua thet Konungenom j Assyrien. Altså drogh Konungen aff Assyrien heem igen/och bleff icke j landena.

Phul.

Hwadh nu meer aff Menahem såyande år / och alt thet han giordt haffuer / sij / thet år scriffuit j Jsraels Konungars Chrönico. Och Menahem affsompnadhe medh sina fådher / och Pekahia hans son wardt Konung j hans stadh.

Pekahia twå åår Konung.

Vthi femtiyonde årena Asaria Juda Konungs/wardt Pekahia Menahem son Konung offuer Jsrael j Samarien j twå åår / och giorde thet ondt war för HERRANOM / ty han wende icke åter aff Jerobeams Nebat sons synder / then Jsrael kom til at synda / Och Pekah Remalia son hans Riddare/giorde itt förbund emoot honom och slogh honom j Samaria vthi Konungs hwsens palatz medh Argob och Arie / och femtiyo män medh honom aff Gileadz barn / och drap honom / och wardt Konung j hans stadh. Hwadh meer aff Pekahia säyande är / och alt thet han giordt haffuer/sij/ thet är scriffuit vthi Jsraels Konungars Chrönico.

Pekah 20 åår. Konung.

Vthi andro och femtiyonde årena Asaria Juda Konungs/wardt Pekah Remalia son Konung offuer Jsrael j Samaria j tiwghu åår / och giorde thet ondt war för HERRANOM/ty han wende icke åter aff Jerobeams synder Nebat sons/then Jsrael kom til at synda.

Thiglath Pillesser.

Vthi Pekah Jsraels Konungs tijdh kom ThiglathPillesser / Konungen j Assyrien/Och toogh Eion/Abel/BethMaecha/Janoha/Kedes/Hasor/Gilead/Galilea/och hela Naphthalj land/ och förde them bortt j Assyrien.

Och Hosea Ela son giorde itt förbund emoot Pekah Remalia son/ och slogh honom j hiäl/och wardt Konung j hans stadh vthi tiwghunde årena Jotham Vsia sons. Hwadh nu meer aff Pekah säyande är/och alt thz han giordt haffuer/sij/thet är scriffuit vthi Jsraels Konungars Chrönico.

Jotham 16. åår Konung.

Vthi andro årena Pekah Remalia sons Jsraels Konungs/ wardt Jotham Konung/Vsia son Juda Konungs/ Och war fem och tiwghu åår gammal tå han Konung wardt/och regeradhe j sexton åår j Jerusalem/Hans modher heet Jerusa/Zadoks dotter/och giorde thet HERRANOM wel behaghadhe/aldeles såsom hans fadher Vsia giordt hadhe/vndantagno at han icke bortladhe Höghdernar/ty folcket offradhe och röökte än nu på Höghdernar/Han bygde then högha porten på HERRANS Hws. *2 Par. 27* Hwadh nu meer aff Jotham säyande är / och alt thet han giordt haffuer/sij/thet är scriffuit j Juda Konungars Chrönico.

Rezin.

J then tijdhen begynte HERREN senda til Juda Rezin Konungen j Syrien. Och Pekah Remalia son/Och Jotham affsompnadhe medh sina fädher/och wardt begraffuen när sina fädher vthi sins fadhers Dauidz stadh. Och Ahas hans son wardt Konung j hans stadh.

XVI. Capitel.

Ahas 16. åår Konung.

Vthi siwttonde årena Pekah Remalia sons / wardt Ahas Konung / Jothams Juda Konungs son. Tiwghu åra gammal war Ahas tå han wardt Konung/ och regeradhe sexton åår j Jerusalem / och giorde intet thet HERRANOM hans Gudh behaghadhe/ såsom hans fadher Dauid/ty han wandradhe på Jsraels Konungars wägh/Ther til låt han sin son gå igenom eeld effter the Hedhningars styggelse/ hwilka *Deut. 18* HERREN för Jsraels barn fördriffuit hadhe/ Och han giorde offer och röökte på Höghdernar/och på alla backar/ och vnder all gröön trää.

Esaie 7.

På then tijdhen drogh Rezin Konungen j Syrien/och Pekah Remalia son Jsraels Konung vp til Jerusalem til at strijdha / och beladhe Ahas/ Men the kunde icke winna thet. På samma tijdhen fick Rezin Konungen j Syrien Eloth igen til Syrien/och dreff Judanar vthu Eloth.Och the Syrer komo och boodde ther vthi alt in til thenna dagh.

Men Ahas sende bodh til ThiglathPillesser Konungen j Assyrien/ och låt säya honom/Jagh är tin tienare och tin son/kom hijt vp och hielp migh vthu

vthu Konungens hand j Syrien/och Jsraels Konungs/ hwilke sigh emoot migh vpreest haffua. Och Ahas toogh thet silffuer och gull som j HERRANS Hwse och vthi Konungs hwsens fatebwr funnet wardt/ och sende Konungenom j Assyrien skencker/och Konungen j Assyrien hörde honō/ och drogh vp til Damascon och wan thet/Och förde them bortt til Kir/och drap Rezim.

Och Konung Ahas drogh emoot Thiglath Pillesser/ Konungen j Assyrien til Damascon / Och tå han sågh itt Altare som j Damascon war/sende Konung Ahas itt efterliknelse til Presten Vria såsom thet giordt war. Och Vria Presten bygde itt Altare/och giorde thet effter thet som Konung Ahas honom sendt hadhe jfrå Damascon/til tess Konung Ahas kom jfrå Damascon.Och tå Konungen kom jfrå Damascon/och sågh Altaret/offradhe han ther vppå/och vptende ther vppå sitt brenneoffer/och spijsoffer/ Och giööt ther vppå sitt drickoffer / och blodhet aff tackoffrena som han offradhe/låt han stenkia på Altaret/ Men thet Kopparaltaret som för HERRANOM stoodh/toogh han bortt/så at thet icke skulle stå emellan Altaret och HERRANS Hws/ vthan satte thet vth medh sidhona widh Altaret Nörr vth.

Och Konung Ahas bödh Prestenom Vria och sadhe/På thet stora Altaret skalt tu vptenda brenneoffer om morghonen/och spijsoffer om afftonen/Och Konungēs brenneoffer och hans spijsoffer/och alt folckens brenneoffer j landena samt medh theras spijsoffer och drickoffer / och alt blodhet aff brenneoffret/och aff allo andro offre skalt tu stenckia ther vppå / Men om Kopparaltaret/wil iagh wara förtenckt hwadh iagh göra skal/Presten Vria giorde alt thet Konung Ahas befalte honom.

Och Konung Ahas brööt bortt sidhonar aff stolanar / och hoff bortt ketzlanar ther aff / Och Haffuet hoff han vthaff the koppar oxar som woro ther vnder/och satte thz vppå steengolffuet / ther til Sabbaths Predicostolen then the j Hwsena bygdt hadhe / Och Konungs gången vthan til/ *2.Para.28* wende han j HERRANS Hws för Konungens skul j Assyrien.

Hwadh nu meer aff Ahas säyande är/hwadh han giordt haffuer / sij / thet är scriffuit j Juda Konungars Chrönico. Och Ahas affsompnadhe medh sina fädher/och wardt begraffuen när sina fädher vthi Dauidz stadh/ Och Hiskia hans son wardt Konung j hans stadh.

XVII. Capitel.

Hosea 9. åår Konung.

Vthi tolffte årena Ahas Juda Konungs / wardt Hosea Ela son Konung offuer Jsrael j Samaria j niyo åår/ och giorde thet ondt war för HERRANOM / doch icke såsom the Jsraels Konungar som för honom woro. Emoot honom drogh vp Salmanesser Konungen j Assyrien / Och Hosea wardt honom vndergiffuin/så at han gaff honom skencker.

Salmanesser.

Tå Konungen j Assyrien fick weta at Hosea hadhe itt förbund för hender/och hadhe sendt bodh til So/Konungen j Egypten/och icke vthgiffua wille årligha skenckernar Konungenom j Assyrien / beladhe han honom/och kastadhe honom j fängelse. Och Konungen j Assyrien drogh in j hela landet/och til Samarien / och beladhe thet j tryy åår. Och vthi niyonde årena Hosea/wan Konungen j Assyrien Samarien/ och förde Jsrael bortt j Assyrien/och satte them j Halah/och j Habor widh then elffuen Gosan/och vthi the Meders städher. *Infra 18.*

För hwadh synd skul Gudh förkastadhe Jsrael.

Ty tå Jsraels barn syndadhe emoot HERRAN theras Gudh/then thē vthu Egyptj land fördt hadhe/ vthu Pharaos hand Konungens j Egypten/och fruchtadhe andra gudhar / och wandradhe effter Hedhninganars sedher/

nars sedher/hwilka HERREN för Israels barn fördriffuit hadhe/och såsom Israels Konungar giordt hadhe/och skickadhe sigh icke tilbörligha för HERRANOM sinom Gudh/och bygde sigh Höghder j alla städher/bådhe på slott och j fasta städher/ och vpreeste stodhar och Lundar på alla backar/och vnder all gröön trää/ och röökte ther på alla Höghder lika såsom Hedhninganar/hwilka HERREN för them fördriffuit hadhe/ och bedriffuo slem stycke ther medh the förtörnadhe HERRAN/ och tiente affgudhar/om hwilka HERREN them sagdt hadhe/ Thetta skolen j icke göra.

Och tå HERREN betyghadhe j Israel och Juda genom alla Propheter och Siyare/ och låt säya them/ Wender om vthaff idhra onda wäghar/och håller mijn bodh och retter/ effter all the lagh som iagh idhra fädher budhit haffuer/och iagh genō mina tienare propheternar til idher sendt haffuer/Men the lydde intet/ vthan giorde sigh hårdnackadhe såsom ock theras fädher giordt hadhe/ hwilke icke troodde på HERRAN theras Gudh/Ther til förachtadhe the hans bodh/ och hans förbund som han med theras fädher giordt hadhe/ och hans witnesbyrd som han ibland them giordt hadhe/och wandradhe effter theras fåfengeligheet/ och wordo fåfengelighe såsom Hedhninganar som om kring them woro/ om hwilka HERREN them budhit hadhe/at the icke skulle göra såsom the/Men the offuergåffuo all HERRANS theras Gudz bodh/ och giorde sigh twå gottna kalffuar och Lundar/och tilbådho allan himmelens häär/och tiente Baal/och låto sina söner och döttrar gå igenom eeld/ och foro medh spådom och troldom/och gåffuo sigh til at göra thet ondt war för HERRANOM/ til at förtörna honom. — *Jere.35.* — *3. Reg.12.*

Israel borttförd j Assyrien.

Så wardt HERREN ganska wredh på Israel/ och kastadhe them bortt jfrå sitt ansichte/så at intet bleff quart vthan Juda slecht allena/ Ther til hölt icke heller Juda HERRANS sins Gudz bodh/vthan wandradhe effter Israels sedher som the giordt hadhe/ Ther före förkastadhe HERREN all Israels sädh/och plåghadhe them/och gaff them j röffuare hender/til tess han kastadhe them jfrå sitt ansichte/ För ty Israel wardt syndrat jfrå Dauidz Hws/och hadhe giordt sigh Jerobeam Nebat son til Konung/ Han wende Israel jfrå HERRANOM/ och giorde thet så at the swårligha syndadhe. Altså wandradhe Israels barn vthi alla Jerobeams synder/ som han hadhe åstadh kommet/och icke återwende ther aff in til tess HERREN kastadhe Israel jfrå sitt ansichte/såsom han igenom alla sina tienare Propheternar sagdt hadhe. — *3. Reg.12.*

Så wardt tå Israel borttförd vthu sitt land in vthi Assyrien alt in til thenna dagh.

OCh Konungen aff Assyrien låt komma folck aff Babel/aff Cutha/aff Aua/aff Hemath/ och Sepharuaim/ och besatte the städher j Samaria/vthi Israels barnas stadh/ Och the togho Samarien in/ och boodde vthi thes städher/Men som the tå begynte at boo ther/ och fruchtadhe intet HERRAN/ sende HERREN Leyon ibland them som slogho them j hiäl/Och the låto säya Konungenom j Assyrien/ The Hedhningar som tu haffuer låtit komma hijt och besatt medh them the städher j Samaria/ weta intet aff landzens Gudz sedher/ therföre haffuer han sendt Leyon ibland them/ och sij/ the dräpa them/ effter the icke weta vthaff landzens Gudz sedher.

Konungen j Assyrien bödh och sadhe/ Förer tijt en aff Presternar som tådhan borttförde äro/ Han fare tijt och boo ther/ och han läre them landzens Gudz sedher/ Så kom en aff Presternar som aff Samaria borttförde woro/och satte sigh j BethEl/ och lärde them huru the skulle fruchta HERRAN/

HERRAN/Men hwart och itt folck giorde sigh sin gudh/ och satte them vthi the Höghders hws/som the Samariter giorde/hwart och itt folck vthi sina städher ther the boodde. The aff Babel giorde SochotBenoth. The aff Cuth giorde Nergel/The aff Hemath giorde Asima/ The aff Aua giorde Nibehas/och Tharthak/The aff Sepharuaim brēde vp sina söner/Adramelech och Anamelech Sepharuaims gudhom. — *The Samariters gudhar.*

Och effter the ock fruchtadhe HERRAN/ giorde the honom Prester på Höghdernar vthaff the ringesta ibland them/ och satte them j Höghdernas hws. Altså fruchtadhe the HERRAN/ och tiente likwel affgudhomen effter hwars folckens sedh/tådhan the förde woro/Och in til thenna dagh göra the effter thet gamla settet/ at the hwarken fruchta HERRAN eller göra hans sedher och retter/effter the lagh och bodh som HERREN Jacobs barn budhit haffuer/ hwilkom han thet nampnet Israel gaff/ Och giorde itt förbund medh them/ och bödh them och sadhe/ Fruchter inga andra gudhar/ och tilbidien them icke och tiener them icke/ och offrer them icke/ vthan HERRANOM som idher vthu Egypti land fördt haffuer medh stora macht och vthrecktom arm/Honom fruchter/ honom tilbidien/och offrer honom/och håller the sedher/retter/lagh och bodh/ som han idher haffuer scriffua låtit/at j alstädhes gören ther effter/ och icke fruchten andra gudhar/och förgåter icke thet förbund som han medh idher giordt haffuer/ At j icke fruchten andra gudhar/ vthan fruchten HERRAN idhar Gudh/Han warder idher hielpāde jfrå alla idhra fiendar/Men thesse lydde icke/vthan giorde effter sin förra sedh. Altså fruchtadhe thenne Hedhninganar HERRAN/ och tiente likwel sina gudhar/ Sammalunda giorde ock theras barn/och barnabarn/ såsom theras fädher giordt hadhe/ alt in til thenna dagh. — *Gene.32.*

XVIII. Capitel.

VThi tridie årena Hosea Ela sons Israels Konungs/ wardt Hiskia Konung/ Ahas son Juda Konungs/ och war fem och tiwghu åra gammal tå han wardt Konung/ och regeradhe niyo och tiwghu åår j Jerusalem/ hans modher heet Abj Sacharia dotter/och han giorde thz gott war för HERRANOM/såsom hans fadher Dauid/ Han ladhe bortt the Höghder/ och brööt om kull stodhernar/ och vthrotadhe Lundanar/och slogh sönder then Kopparormen som Mose giordt hadhe/ Ty alt in til then tijdhen hadhe Israels barn röökt för honom/ och han kalladhe honom Nehusthan/ Han förtröste på HERRAN Israels Gudh/ så at ingen hans like war effter honom/ey heller för honom jbland alla Juda Konungar/Han hölt sigh in til HERRAN/ och trädde icke jfrå honō/ och hölt hans bodh som HERREN hadhe budhit Mose/ och HERREN war medh honom/Och hwart han vthdrogh handladhe han wijsligha. Ther til föll han aff jfrå Konungen j Assyrien/ och war honom icke vnderdånigh. Han slogh ock the Philisteer alt in til Gasa/ och theras grenßor/ bådhe slott och fasta städher. — *2. Par.29.* — *Hiskia 29. åår. Konung.* — *Num.21.*

VThi fierde årena Hiskia Juda Konungs/ thet war siwnde året Hosea Ela sons Israels Konungs/ tå drogh Salmanesser Konungen j Assyrien vp emoot Samarien och beladhe thet/ och wan thet effter try åår vthi siette Hiskia åre/ thet år/vthi niyonde årena Hosea Israels Konungs. Så wardt Samaria wunnet/Och Konungen aff Assyrien förde Israel bortt til Assyrien/och satte them j Halah och Habor/ widh then elffuen Gosan och vthi the Meders städher/ Therföre at the icke lydt hadhe HERRANS — *supra 17.* — *Salmanesser bortförer Israel til Assyrien.*

sins Gudz röst / och hadhe offuertrådt hans förbund / och alt thet Mose HERRANS tienare budhit hadhe / thet hadhe the intet lydt eller giordt.

Sanherib Men vthi fiortonde årena Konungs Hiskia / drogh vp Sanherib Konungen j Assyrien emoot alla fasta städher j Juda / och toogh them in. 2.Par.32. Esa.36. Eccle.48. Tå sende Hiskia Juda Konung til Konungen aff Assyrien j Lachis / och låt såya honom / Jagh haffuer syndat / Wendt om jfrå migh / Hwadh tu legger migh vppå / thet wil iagh dragha. Så ladhe Konungen aff Assyrien på Hiskia Juda Konung / try hundrat Centener silffuer / och tretiyo Centener gull. Altså gaff Hiskia vth alt thet silffuer som j HERRANS hws och j Konūgs hwsens Tråsel funnet wardt. På thē samma tijdhen slogh Hiskia Juda Konung sönder döranar aff HERRANS Tempel och the skiffuor som han sielff hadhe låtit bedragha them medh / och fick them Konungenom aff Assyrien.

Och Konungen aff Assyrien / sende Tharthan och offuersta Kamereraren och RabSake jfrå Lachis til Konung Hiskia medh stora macht til Jerusalem / och the drogho vp / Och tå the komo / höllo the widh watugraffuena aff offuersta dammen som ligger widh then wåghen på walkare åkrenom / och kalladhe Konungen. Tå kom vth til them Eliakim Hilkia son / Hoffmestaren / och Sebena Scriffuaren / och Joah / Assaph son Canceleren / och RabSake sadhe til them.

Rabsake Kåre såyer Konung Hiskia / Så sägher then store Konungen / Konungen aff Assyrien / Hwadh är thetta för een tröst ther tu förlåter tigh vppå: Menar tu at tu haffuer än nu rådh och macht til at strijdha: Hwar vppå förlåter tå tu tigh nu at tu är aff fallen jfrå migh: Sij / förlåter tu tigh vppå then sönderbråkadhe röörstaffuen Egypten: hwilken som stödher sigh widh honom / honom warder han gångandes vp j handena / och genomstinger henne. Altså är Pharao Konungen j Egypten allom them som förlåta sigh på honom. Om j ock wille såya til migh / Wij förlåte oss på HERRAN wår Gudh. Är icke han then / hwilkens Höghder och Altare Hiskia haffuer afflagdt / och sagdt til Jerusalem / För thetta Altaret som j Jerusalem är / skolen j tilbidia.

Så gör nu samman en hoop minom herra Konungenom aff Assyrien / så wil iagh få tigh twå tusend hestar / låt see om tu kan åstadh komma them som ther vppå ridha mågha / Huru wilt tu tå bliffua ståndandes för en then minsta Höffdingan mins herras vnderdåna: Om tu förlåter tigh vppå Egpyten för wagnars och resenårars skul / Menar tu at iagh vthan HERRANS wilia är hijt vpdraghen til at förderffua thenna stadhen: HERREN haffuer migh thet befalt / Dragh vp j thetta lådet och förderffua thz.

Tå sadhe Eliakim Hilkia son / och Sebena och Joah til RabSake / Tala medh tina tienare på Syrisko / ty wij förstå thet / och tala icke medh oss på Judisko / för folckens öron som på muren är / Men RabSake sadhe til thē / Haffuer nu min herre sendt migh til tin herra eller til tigh / at iagh thenna orden såya skulle: Ja / til the mån som sittia på murē at the skulle åta sin eghen treck medh idher / och dricka sitt piss.

Altså stoodh RabSake och ropadhe medh högha röst på Judisko / taladhe och sadhe / Hörer then stora Konungens röst Konungens aff Assyrien. Thetta sägher Konungen / Låter icke Hiskia bedragha idher / ty han förmå icke friya idher vthu mina hand / och låter icke Hiskia förtrösta idher på HERRAN / så at han sägher / HERREN skal friya oss / och thenna stadh skal icke giffuin warda j Konungens hender aff Assyrien / Hören icke Hiskia / Ty så sägher Kounngen aff Assyrien.

Görer migh til wilia och kommer vth til migh / så skal hwar och en åta aff sitt wijnträå och aff sitt fikonaträå / och dricka aff sin brunn / in til tess iagh kommer och hemtar idher vthi itt land thet idhro lande lijkt är / ther korn /

ther korn / most / brödh / wijngårda / öliotråå / olia och hannogh vthi år / så få j leffua och icke döö / Hörer intet Hiskia / ty han förförer idher / tå han sägher / HERREN warder oss hielpande / Haffua ock Hedhninganars gudhar hwar och en holpet sitt land jfrå Kounngens hand j Assyrien: Hwar Esa.10. åro the gudhar j Hemath och Arphad: Hwar åro the gudhar j Sepharuaim / Hena och Jua: Haffua the ock holpet Samariē vthu mina hand: Hwar år en gudh ibland alla landz gudhar / som sitt land friyat haffuer vthu mina hand / at HERREN nu skal friya Jerusalem vthu mina hand:

Tå tijgde folcket och swaradhe honom intet / Ty Konungen hadhe budhit och sagdt / Swarer honom intet. Så kom tå Eliakim Hilkia son / Hoffmestaren / Och Sebena Scriffuaren / och Joah Assaph son Canceleren til Hiskia medh riffuijn klådher / och gåffuo honom til kenna RabSake ord.

XIX. Capitel.

Esa.37. TA Konung Hiskia thet hörde / reeff han sijn klådher och drogh en säck vppå sigh / och gick in vthi HERRANS Hws / och sende Eliakim Hoffmestarē och Sebena Scriffuaren samt medh the äldsta Presterna klädda j säcker til Propheten Jesaia Amoz son / Och the sadhe til honom / Så sägher Hiskia / Thetta daghen är en bedröffuelses / bannors och förhådhelses dagh / Barnen åro kommen til födzlon / men ingen macht är til födha / Om til ewentyrs HERREN tin Gudh wille höra all RabSake ord / hwilken hans herre Konungen j Assyrien vthsendt haffuer til at tala förhådhelse emoot leffuandes Gudh / och til at bannas medh the ord som HERREN tin Gudh hördt haffuer / Så vphäff nu tijn böön för them som än nu igenleeffde åro.

Tå Konungens Hiskia tienare komo til Jesaia / sadhe Jesaia til them / Så såyen idhrom herra / Thetta sägher HERREN / Fruchta tigh intet för the ord som tu hördt haffuer / ther Konungens tienare aff Assyrien migh medh förhådt haffua / Sij / iagh wil giffua honom en anda / at han skal få höra itt rychte / och dragha til baka igen j sitt land / och iagh wil fella honom medh swerd j hans land.

Och tå RabSake kom igen / fan han Konungen aff Assyrien strijdhandes emoot Libna / för ty han hadhe hördt at han war draghen jfrå Lachis / Och han fick höra om Thirhaka Konungen j Ethiopien / sij / han är vthdraghen til at strijdha emoot tigh. Thirhaka Tå wende han om / och sende bodh til Hiskia och låt såya honom. Thetta såyen Hiskia Juda Konunge / Låt icke tin Gudh bedragha tigh / på hwilken tu tigh förlåter och sägher / Jerusalē warder icke giffuit vthi Konungens hand j Assyrien / Sij / tu haffuer hördt / hwadh Konungar j Assyrien giordt haffua allom landom / och giffuit thē til spillo / och tu skulle nu friyat warda: Haffua ock Hedhninganars gudar friyat thē / hwilka mine fädher förderffuat haffua / Gosan / Haran / Reseph / och Edens barn som j Thelassar woro: Hwar är Konungen j Hemath / Konungen j Arphad / Konungen j then stadhen Sepharuaim / Hena och Jua:

Tå Hiskia hadhe anammat breffuet aff bodhen och låset thet / gick han vp j HERRANS Hws / och vplåt thet för HERRANOM / och badh in för HERRANOM / och sadhe / HERRE Israels Gudh som sitter offuer Cherubim / tu är allena Gudh j all Rike på iordenne / tu haffuer giordt himmel och iordt / HERRE bögh tijn öron och höör / vplåt tijn ögon och see / Och hör Sanheribs ord then hijt sendt haffuer til at tala hådhelse emoot leffuandes Gudh / Thet är sant HERRE / Konungar j Assyrien haffua medh swerd förlagdt Hedhninganar och theras land / och Hiskia bööne

haffua kastat theras gudhar j eelden / ty the woro icke gudhar / vthan menniskiors handa werk / stock och steen / therföre haffua the förlagdt them / Men nu HERRE wår Gudh hielp oss vthu hans hand / på thet at all Rike på iordenne skola förstå / at tu HERRE allena äst Gudh.

Så sende Jesaia Amoz son til Hiskia och låt säya honom / Thetta sägher HERREN Israels Gudh / Hwadh tu aff migh bidhit haffuer om Sanherib Konungen j Assyrien / thet haffuer iagh hördt. Thetta är thet HERREN emoot honom talat haffuer / Jungfrun dottren zion föraachtar tigh / och bespottar tigh / Dottren Jerusalem rister hoffuudhet effter tigh / Hwem haffuer tu försmådhat och förhådt ? Offuer hwem haffuer tu vphögt tina röst ? Tu haffuer vphäffuet tijn öghon emoot then Helogha j Israel / Tu haffuer genom tijn sendningabodh försmådhat HERRAN och sagdt / Jagh haffuer genom mina monga wagnar stighit vp på bergs höghdenar / vppå Libanons sidho / Jagh haffuer aff hugget thes högha Ceder / och vthwalda Furor / och är kommen in til yttersta herberghet j hans Carmels skoogh / Jagh haffuer graffuit och vthdrucket the fremmande watn / och haffuer medh mitt footbielle vthtorkat siöghar.

Men haffuer tu icke hördt / at iagh thetta longt tilförenna giordt haffuer / och aff begynnelsen haffuer iagh bereedt thet ? Men nu haffuer iagh thet komma låtit / at faste städher skulle förfalla til en ödhe steenhoop / och the som ther vthi boodde / skulle warda wanmechtighe / och rädhas och skämmas / och warda såsom örter på markenne / och som gröna gräset til höö på taken / hwilket förtorkas för än thet moghet warder / Jagh weet tijn boning / tin vthgång och ingång / och at tu rasar emoot migh / Så effter tu rasar emoot migh och titt hogmodh är vpkommet för mijn öron / så skal iagh settia en ring j tina näso / och itt bett j tin munn / och skal föra tigh then wäghen heem igen / som tu hijt kommen äst.

Och thetta skal wara tigh itt tekn / Vthi thetta åår äät hwadh som förtrampat är / Vthi the andra årena hwadh sielfft wexer / Vthi tridie årena såår och vpskärer / och planterer wijngårdar och äter thera frucht / Och dottren Juda som frelst och igenbliffuin är / skal än nu rota sigh nedhan til / och bära frucht offuan til / Ty vthaff Jerusalem warda vthgångandes the som igenbleffne äro / Och vthaff zions bergh / the som vndslopne äro / HERRANS zebaoth nijt warder thetta görandes.

Esa. 37. Eccle. 48. 1. Ma. 7.

Ther före sägher HERREN om Konungen j Assyrien altså / Han skal icke komma j thenna stadh / och ingen pijl skiwta ther in / och ingen skiöll föra ther före / och ingen wald vpkasta ther om kring / Vthan han skal dragha then wäghen til baka igen som han kommen är / och skal intet komma j thenna stadh / HERREN haffuer thet sagdt / Och iagh skal beskerma thenna stadhen / så at iagh honom hielpa wil för mina skul / och för Dauidz min tienares skul.

På then samma nattena foor HERRANS ängel vth och slogh j the Assyriers läghre / hundradhe tusend och fem och ottatiyo tusend män. Och tå the om morghonen bittijdha vpstodho / sij / tå lågh alt fult medh dödha kroppar. Altså drogh Sanherib Konungen aff Assyrien sina ferde / och wende om och bleff j Nineue / Och tå han tilbadh j Nisrochs sins gudz hws / slogho honom hans söner medh swerd / AdraMelech och SarEzer / och vndflydde in vthi thz landet Ararat / Och hans son Assarhaddon wardt Konung j hans stadh.

XX. Capitel.

2. Par. 32. Esa. 38.

På then tijdhen wardt Hiskia dödhsiwk / och Propheten Jesaia Amoz son kom til honom / och sadhe til honom / Så sägher HERREN / Skicka om titt hws / ty tu moste döö och icke bliffua leffuandes / Men han wende sitt ansichte til weggena / och badh til HERRAN och sadhe / Ah HERRE / Kom doch j hogh / at iagh haffuer troligha wandrat för tigh / och medh rettsinnugt hierta / och giordt thet tigh haffuer liufft warit / Och Hiskia greet swårligha.

Men som Jesaia icke än nu halff wäghes igenom stadhen vthkommen war / kom HERRANS ord til honom / och sadhe / Wendt om och sägh Hiskia mins folcks Första / Thetta sägher HERREN tins fadhers Dauidz Gudh / Jagh haffuer hördt tina böön / och seedt tina tårar / sij / iagh wil göra tigh helbregda / Tridie daghen här effter skalt tu vpgå j HERRANS hws / och iagh skal förlegia titt lijff til femton åår / och friya tigh och thenna stadhen vthu Konungens hand j Assyrien / och beskerma thenna stadhen för mina skul / och för min tienare Dauidz skul / Och Jesaia sadhe / Fåår migh hijt itt stycke fikon / och när the hadhe thet fäät honom / ladhe han thet på böldena / och han wardt helbregda. Hiskia sadhe til Jesaia / Hwadh tekn är ther til / at HERREN wil göra migh helbregda / och iagh vpgå skal j HERRANS hws tridie daghen här effter ? Jesaia sadhe / Thetta teknet skalt tu haffua aff HERRANOM / at HERREN skal så göra medh tigh som han sagdt haffuer / Wilt tu at skuggen skal gå tiyo streck fram ått / eller tiyo streck til baka ? Hiskia sadhe / Thet är lätt at skuggen gåår fram ått tiyo streck / thet wil iagh icke / vthan at han gåår tiyo streck til baka. Tå åkalladhe Jesaia HERRAN / och skuggen gick til baka tiyo streck / som han fram ått gånget hadhe på Ahas Säyare.

Esa. 39.

På then tijdhen sende Brodach Baledan son / Baledan sons / Konungen j Babel breff och gåffuor til Hiskia / för ty han hadhe hördt at Hiskia hadhe warit krank / Och Hiskia giorde sigh gladh medh them / och wijste them hela örtahwset / silffuer / gull / specerj / och then betsta olion / och harneskhwset / och alt thet j hans fatebwr för handenne war / Och war intet j hans hws / och j alt hans wold thet Hiskia them icke wijste.

Så kom Propheten Jesaia til Konung Hiskia / och sadhe til honom / Hwadh haffua thenna männenar sagdt / och hwadhan äre the kompne til tigh ? Hiskia sadhe / The äro vthaff fierran land kompne til migh / jfrå Babel / Han sadhe / Hwadh haffua the seedt j tina hwse ? Hiskia sadhe / The haffua seedt alt thet j mino hwse är / Och j mina håffuor är intet som iagh them icke wijst haffuer. Tå sadhe Jesaia til Hiskia / Hör HERRANS ord / sij / then tijdh skal komma / at alt skal borttfördt warda vthu titt hws til Babel / och alt thet tine fädher församlat haffua in til thenna dagh / och skal intet igeleefft warda / sägher HERREN. Ther til the barn som aff tigh komma / som tu födhandes warder / skola warda taghen til at wara Kamererare j Konungens pallatz j Babel / Hiskia sadhe til Jesaia / Thet är så gott som HERREN sagdt haffuer / Och sadhe yterlighare / Ware doch fridh och sanning j min tijdh.

2. Par. 29

Hwadh nu meer aff Hiskia säyande är / och all hans macht / och hwadh han giordt haffuer / och om Dammen och waturennonar ther medh han leedde watn in j stadhen / sij / thet är scriffuit vthi Juda Konungars Chrönico. Och Hiskia affsompnadhe medh sina fädher / och Manasse hans son wardt Konung j hans stadh.

XXI. Capitel.

Manasse 55. åår Konung

MAnasse war tolff åra gammal tå han wardt Konung / och regeradhe fem och femtiyo åår j Jerusalem / Hans modher heet Hephziba / och han giorde thet ondt war för HERRANOM effter Hedhninganars styggelse som HERREN för Israels barn fördriffuit hadhe. Och han affwende sigh och vpbygde the Höghder som hans fadher Hiskia nedherbrutit hadhe / Och vpsatte Baals Altare / och giorde Lůdar såsom Ahab Israels Konůg giordt hadhe / och tilbadh all himmelens håår / och tiente thm̄ / och bygde Altare j HERRANS hws ther HERREN om sagdt hadhe / Jagh skal settia mitt nampn j Jerusalem / Och han bygde allom himmelens håår Altare vthi bådha gårdanar til HERRANS hws / och lät sin son gå igenom eeld / och achtadhe på foghlaroop och tekn / och hölt spåmän och teknetydhare / och giorde mykit thet ondt war för HERRANOM / ther han honom medh förtörnadhe.

2. Reg

Han satte ock en Lundagudh / then han giordt hadhe j Hwset / om hwilket HERREN til Dauid och hans son Salomo sagdt hadhe / Vthi thetta Hws och j Jerusalem thet iagh vthwaldt haffuer vthu alla Israels slechter / wil iagh settia mitt nampn j ewigh tijdh / och skal icke låta Israels foot meer röra sigh jfrå thet land / som iagh theras fädher giffuit haffuer / Doch så / om the hålla och göra effter alt thet iagh budhit haffuer / och effter all the lagh som min tienare Mose them budhit haffuer / Men the lydde intet / vthan Manasse förförde them / så at the giorde werre än Hedhninganar / som HERREN för Israels barn fördriffuit hadhe.

Prophetia emoot Jerusalem och Juda

Jere. 15.

TÅ taladhe HERREN genom sina tienare Propheternar och sadhe / Therföre at Manasse Juda Konung haffuer thenna styggelsen giordt som werre åro än all the styggelse som the Amoreer giordt haffua / som för honom woro / Och haffuer teslikes kommet Juda til at synda medh sina affgudhar. Therföre sägher HERREN Israels Gudh altså / Sij / iagh skal låta komma olycko offuer Jerusalem och Juda / så at hwilken som helst thet fåår höra / honom skal thet gella j bådhen hans öron / och iagh skal vthstreckia offuer Jerusalem Samarie snöre / och Ahabs Hwß wigt / och skal vthskölia Jerusalem såsom man vthsköl diskar / och skal vmstörta thet / Och iagh skal låta någhra aff minom arffuedeel bliffua quarra / och giffua thm̄ vthi theras fiendars hender / at the skola warda til itt rooff och sköffuel allom theras fiendom / therföre at the giordt haffua thet migh illa behaghar / och haffda förtörnat migh jfrå then dagh tå iagh förde theras fädher vthu Egypten / alt in til thenna dagh.

Och vthgiööt Manasse ganska mykit oskyllugt blodh / in til teß Jerusalem på alla sidhor fult wardt / för vthan the synder ther han medh kom Juda til at synda / at the giorde thet ondt war för HERRANOM.

Hwadh nu meer aff Manasse säyande är / och alt thet han giordt haffuer / och om hans synder som han bedreff / sij / thet är scriffuit vthi Juda Konungars Chrönico. Och Manasse affsompnadhe medh sina fädher / och wardt begraffuen j trägårdenom widh hans hws / nemligha j Vsa trägård / och hans son Amon wardt Konung j hans stadh.

2. Par.

Amon 2. åår Konüg

TWo och tiwghu åra gammal war Amon tå han wardt Konung / och han regeradhe j tw åår j Jerusalem / Hans modher heet Mesulemeth Haruz dotter aff Jatba / och han giorde thet HERRANOM illa behaghadhe / såsom hans fadher Manasse giordt hadhe / och wandradhe j allan then wägh som hans fadher wandrat hadhe / och tiente the affgudhar som hans fadher tient hadhe / och tilbadh them / och offuergaff HERRAN sina fädhers Gudh / och wandradhe icke på HERRANS wägh.

Och hans tienare giorde itt förbund emoot Amon / och dräpo Konungen j hans hws / Men folcket j landena slogh alla them som förbůdet emoot

Konung

Konung Amon giordt hadhe / Och folcket j landena giorde Josia hans son til Konung j hans stadh. Hwadh nu Amon meer giordt haffuer / sij / thet är scriffuit j Juda Konůgars Chrönico / och man begroff honom j hans graff j Vsa trägård / Och hans son Josia wardt Konung j hans stadh.

2. Par. 33.

XXII. Capitel.

Josia 31. år Konung

JOsia war otta åra gammal tå han wardt Konung / och regeradhe itt och tretiyo åår j Jerusalem / Hans modher heet Jedida Adaia dotter aff Bazkath / han giorde thet gott war för HERRANOM och wandradhe j allom sins fadhers Dauidz wägh / och bögde hwarken på höghro sidhona eller på then wenstro.

Vthi adhertonde årena Konungs Josia sende Konungen Saphan Azalia son Mesulam sons Scriffuaren / bort vthi HERRANS Hws / och sadhe / Gack vp til offuersta Presten Hilkia / at man må få honom the penningar som til HERRANS Hws införde åro / och dörawachtarena församlat haffua aff folckena / at the mågha giffua them arbetarena som bestelte åro j HERRANS Hws / och giffua them som arbeta på HERRANS Hws / och bota thet som förfallet är j Hwsena / nemligha / timbermannom / bygningesmannom / murmestarom / och them som trää och huggen steen köpa skola til Hwsens förbätring / Doch så at man ingen rekenscap skulle tagha aff them för the penningar som vnder theras hand antwardadhe wordo / vthan the skulle handla ther medh på sina troo.

Och offuerste Presten Hilkia sadhe til Scriffuaren Saphan / Jagh haffuer funnet laghbokena vthi HERRANS Hws / Och Hilkia fick Saphan bokena at han skulle then läsa / Och Scriffuaren Saphan baar henne til Konungen / och bodhadhe honom igen och sadhe / Tine tienare haffua til hopa hemtat the penningar som j HERRANS Hws fundne woro / och haffua vthgiffuit them arbetarenar som bestelte åro j HERRANS Hws / Och förtalde Scriffuaren Saphan Konungenom och sadhe / Hilkia Presten fick migh ena book / och Saphan laß henne för Konungenom.

Laghboken vpfunnen.

Tå Konungen hörde orden j Laghbokenne / reeff han sijn klädher sönder / Och Konungen bödh Hilkia Prestenom och Ahikam Saphan sone och Achbor Michaia sone och Saphan Scriffuarenom / och Asaia Konungens tienare / och sadhe / Gåår bortt och frågher HERRAN för migh / för folcket och för hela Juda om thenna bokennes ord som funnen är / ty thet är een stoor HERRANS wredhe som är vptend offuer oß / therföre at wåre fädher icke lyydt haffua thenna bokennes ord / at the måtte giordt alt thet ther vthinnan scriffuit är.

Tå gingo åstadh Hilkia Presten / Ahikam / Achbor / Saphan och Asaia til then Prophetissan Hulda Sallums hustru Thikua sons / Harham sons / klädhawachtarens / och hon boodde j Jerusalem j them andra delenom / och the taladhe medh henne / Men hon sadhe til them / Thetta sägher HERREN Israels Gudh / Sägher them manne som idher til migh sendt haffuer / Så sägher HERREN / Sij / iagh skal låta komma olycko offuer thetta rwm och thes inbyggiare / effter all laghsens ord som Juda Konung haffuer läsa lätit / Therföre at the haffua offuergiffuit migh / och röökt andra gudhar / förtörnandes migh medh alt theras handa werk / therföre skal mijn wredhe vptendas emoot thetta rwm / och skal icke vthslecht warda.

Hulda prophetissa

Men Juda Konunge som idher vthsendt haffuer til at frågha HERRAN / skolen j så säya / Så sägher HERREN Israels Gudh / Therföre at titt hierta haffuer beweekt sigh aff HERRANS ord som tu hördt haff

uer / och

ner/och haffuer ödmiukat tigh för HERRANOM/ tå tu hörde hwadh iagh sagdt hadhe emoot thetta rwm/och thes inbyggiare/ at the skulle warda til een förödhelse och förbannelse/och haffuer riffuit tijn klådher sönder/ och haffuer grätet för migh/så haffuer iagh ock hördt thet/ sägher HERREN/ Therföre wil iagh samka tigh til tina fädher/ at tu skal samkas j graffuena medh fridh/och tijn öghon icke see skola alla thenna olyckon som iagh offuer thetta rwm föra skal/ Och the sadhe Konungenom thet igen.

XXIII. Capitel.

Och Konungen sende bortt/ och til honom församladhes alle the äldste j Juda och Jerusalem. Och Konungen gick vp j HERRANS hws/och hwar man aff Juda/ och alle Jerusalems inbyggiare medh honom/Prester och Propheter/och alt folcket bådhe små och store/ Och man lasz för theras öron all förbundzens books ord/ hwilken j HERRANS hws funnen war/Och Konungen gick in til een stodh och giorde itt förbund för HERRANOM/ at the skulle wandra effter HERRANOM/och hålla hans bodh/witnesbyrd och retter aff alt hierta och aff allo siäl/ at the skulle vpretta thetta förbundz ord som scriffuin stodho vthi thesso book/ Och alt folcket trädde vthi förbundet.

2.Paral. / Eccle.49.

Och Konungen bödh offuersta Prestenom Hilkia/ och Prestomen aff thet andra skiffcet och dörawachtaromen/ at the skulle vthkasta aff HERRANS Tempel allahanda tyygh som til Baal och Lunden och all himmelens häär giordt war/ och the brende thet vp vthan för Jerusalem j Kidrons daal/och stofftet ther aff wardt buret til BethEl/ Och han affsatte the ※ Camarim/hwilka Juda Konungar stichtat hadhe til at rökia på höghdernar vthi Juda städher och om kring Jerusalem. Teslikes Baals/solennes/månans/planeternas/ och all himmelens häärs rökiare/ och lät föra Lunden vthu HERRANS hws vth för Jerusalem j Kidrons beck/ och brende honom vp j Kidrons beck/och giorde honom til stofft/och kastadhe stofftet vppå thz menigha folcks griffter/Och han bröt bort the roffarehws/ som woro widh HERRANS hws/ ther quinnor vthi wosffuo tapeter til Lunden.

※ Camarim woro andelighe män såsom nu j thenna tijdhen the aldra Gudheligiste och strengeste munkanar wara wilia/ Therföre haffua the ock thet nampnet Camarim/thet lydher såsom aff stora brinnande gudheligheet/ Och rökiande eller röökwerck galt när them så mykit som när oss munka säng och bidiåde vthi kyrkiomen/ Ty röökwerck betydher alle stadz bidiåde j scriffterne/Men lika som thesses böön är/så war ock the andres rökiande/ bådhen menniskio dicht vthā Gudz anda och ord.

Och han lät församla alla Presternar vthu Juda städher/och orenadhe the Höghder ther Presternar röökte jfrå Geba alt in til BerSeba/Och han bröt bortt Portaltaren/ som woro vthi ingångenom j Josua Stadzfogtans port/hwilken woro på wenstro sidhonne ther man gåår til stadzporten/ Doch offradhe icke Höghdernas Prester näghon tijdh på HERRANS Altare j Jerusalem/ vthan åto aff the osyradha brödhena ibland sina brödher.

Han orenadhe ock Tophet vthi Hinnoms barnas daal/ at ingen skulle låta gå sin son eller sina dotter genom eeld för Molech/ och toogh bort the hestar/ hwilka Juda Konungar solenne vpsatt hadhe j ingångenom åt HERRANS hws til NethanMelechs åminnelse/ Kamererarens som j Paruarim war/och solennes wagnar brende han vp j eeld/ så ock Altaren på taken j Ahas saal/then Juda Konungar giordt hadhe/ Och the Altare som Manasse giordt hadhe vthi the twå gårdar åt HERRANS hws/ bröt Konungen bortt/ och lopp tådhan och kastadhe theras stofft j Kidrons beck.

Och the Höghder som för Jerusalem woro på höghro sidhonne widh berghet ✠ Mashith som Salomo Israels Konūg bygdt hadhe til Asthoreth Zidons styggelse/och Chamos Moabs styggelse/ och Milcom Ammons barnas

✠ (Mashith) Kallas förderff, och man häller at ther haffuer warit Olioberghet ther man plegadhe retta the ogerningsmän.

barnas styggelse orenadhe Konungen/och slogh sönder stodhernar/och vthrotadhe Lundanar/ och vpfylte theras rwm medh menniskio been.

Sammalunda ock thet Altaret j BethEl/Höghden som Jerobeam Nebat son giordt hadhe/then Israel hadhe kommet til at synda/ thet samma Altaret bröt han nedher och Höghdena/ och brende vp Höghdena/ och giorde henne til stofft/ och brende vp Lunden. Och Josia wende sigh om/ och fick see the griffter som woro på berghena/ och sende bortt och lät hemta benen vthu griffternar/och vpbrende them på Altarena/och orenadhe thz effter HERRANS ord/som Gudz mannen vthropat hadhe/ then thetta så föresagdt hadhe.

3.Reg.13.

Och han sadhe/ Hwadh är thetta för en wård som iagh här seer? Och folcket j stadhenom sadhe til honom/Thz är then Gudz manzens grifft som aff Juda kom/och thetta vthropadhe som tu giordt haffuer medh Altarena j BethEl. Och han sadhe/ Låt honom liggia/ ingen röre hans been. Altså wordo hans been friyat medh then Prophetens been som vthaff Samaria kommen war.

Han kastadhe ock bortt all Höghders hws vthi Samarie städher/ som Israels Konungar giordt hadhe til at förtörna (HERRAN) och giorde medh them aldeles såsom han j BethEl giordt hadhe/ Och han offradhe alla Höghdernas Prester som ther woro/ på Altaren/ och brende så menniskio been ther vppå/ och kom igen til Jerusalem.

Och Konungen bödh folckena och sadhe/ Häller HERRANOM idhrom Gudh Passah/ såsom scriffuit är j thetta Förbundz book/ ty intet Passah war så hållet som thetta/ jfrå the Domares tijdh som Israel dömde/ och j alla Israels Konungars och Juda Konungars tijdh/ vthan j adhertonde årena Konungs Josia/ wardt thetta Passah hållet HERRANOM j Jerusalem.

2.Par.35. — Passah hållet.

Teslikes reensadhe Josia vth alla spåmän/teknatydhare/belete/ och affgudhar/och all styggelse/som j Juda land och j Jerusalem seed wordo/ på thet han skulle vpretta laghsens ord som scriffuen stodho j bokenne/som Presten Hilkia fan j HERRANS hws/ Hans like hadhe ingen Konung warit för honom/then så aff alt hierta/ aff allo siäl/aff alla kraffter sigh til HERRAN wende effter all Mose lagh/Och effter honom kom ey heller hans like vp.

Doch wende icke HERREN sigh jfrå sinne stora wredhes grymheet/ ther han medh offuer Juda förtörnat war/för all the reetilse skul ther medh Manasse honom reett hadhe/Och HERREN sadhe/ Jagh wil ock kasta Juda jfrå mitt ansichte/såsom iagh Israel bortkastat haffuer/ och skal förkasta thenna stadhen som iagh vthwaldt haffuer/ nemligha/ Jerusalem/ och thz hws ther iagh om sagdt haffuer/Mitt nampn skal wara ther. Hwad nu meer aff Josia säyande är/ och alt thet han giordt haffuer/ sij/ thet är scriffuit vthi Juda Konungars Chrōnico.

Vthi hans tijdh drogh PharaoNecho Konungen j Egypten vp emoot Konungen aff Assyrien widh then elffuena Phrath/ Men Konung Josia drogh emoot honom/ och bleff dödh j Megiddo/ tå han hadhe seedt honom/Och hans tienare förde honom dödhan jfrå Megiddo/ och hadhe honom til Jerusalem/och begroffuo honom j hans graff/Och folcket j landena togho Joahas Josia son/och smorde honom/ och giorde honom til Konung j hans fadhers stadh.

2.Para 35

Try och tiwghu åra gammal war Joahas tå han wardt Konung/ och regeradhe tree månadher j Jerusalem/Hans modher heet Hamutal Jeremia dotter aff Libna/ och han giorde thet ondt war för HERRANOM såsom hans fädher giordt hadhe/ Men PharaoNecho greep honom j Riblath j Hemaths land/at han icke regera skulle j Jerusalem/ och ladhe een beskatning

Joahas tree månadher Konung.

skatning på landet/hundradhe Centener silffuer och en Centener guld. Och Pharao Necho giorde Eliakim Josia son til Konung vthi hans fadhers Josia stadh/ och wende hans nampn Joiakim/ Men Joahas toogh han och förde in vthi Egypten/ ther bleff han dödh.

Och Joiakim gaff Pharao silffwret och gullet/ Doch beskattadhe han landet/at han sådant silffuer giffua kunde effter Pharaos befalning/ hwar och en effter sina förmågho beskattadhe han til silffuer och gull ibland folcket j landena/at han thet Pharao Necho giffua skulle.

Joiakim n. åår Konung.

Fem och tiwghu åra gammal war Joiakim tå han wardt Konung/ och regeradhe elloffua åår j Jerusalem/ Hans modher heet Zebuda Pedaia dotter aff Ruma/ Och han giorde thet ondt war för HERRANOM/ såsom hans fädher giordt hadhe. 2. Par. 36.

XXIIII. Capitel.

VThi hans tijdh drogh Nebucad Nezar vp Konungen j Babel/ och Joiakim wardt honom vnderdånigh j try åår/ Och han wende sigh om och föll jfrå honom/ Och HERREN låt komma offuer honom krigsfolck/ vthu Caldea/ vthu Syrien/ vthu Moab/ och jfrå Ammons barn/ och låt komma them j Juda/ at the skulle förderffua honom effter HERRANS ord/ thet han talat hadhe genom sina tienare Propheternar/ Men thet skeedde Juda altså effter HERRANS ord/ på thet han skulle kasta them jfrå sitt ansichte för Manasse synd skul som han giordt hadhe/ och för thet oskyllegha blodh skul som han vthgiöt/ och giorde Jerusalem fult medh oskylligt blodh/ och therföre wille HERREN icke förlåtat. sup. 21.

Hwadh nu meer aff Joiakim säyande är/ och alt thet han giordt haffuer/ sij/ thet är scriffuit vthi Juda Konungars Chrônico/ Och Joiakim affsompnadhe medh sina fädher/ och hans son Joiachin wardt Konung j hans stadh/ Och Konungen j Egypten drogh icke meer vthu sitt land/ för ty Konungen j Babel hadhe honom borttaghit alt thet som Konungens j Egypten war/ jfrå Egyptj beck alt in til then elffuen Phrath.

Joiachin tree månadher Konung.

Adherton åra gammal war Joiachin tå han Konung wardt/ och regeradhe tree månadher j Jerusalem/ Hans modher heet Nehustha Elnathans dotter aff Jerusalem/ och han giorde thet ondt war för HERRANOM/ såsom hans fadher giordt hadhe.

PÅ then tijdhen drogho Nebucad Nezars Konungens tienare i Babel vp til Jerusalem/ och kringladhe stadhen medh bollwerck. Och tå Nebucad Nezar kom til stadhen medh sina tienare/ beladhe han honom/ Men Joiachin Juda Konung/ gick vth til Konungen aff Babel medh sinne modher/ medh sina tienare/ medh sina offuerstar och Kamererare. Och Konungen aff Babel annammadhe honom j sins Rikes ottonde åre.

Och toogh vth tådhan alla håffuor vthi HERRANS hws/ och j Konungs hwset/ och slogh sönder all gyllene kärille som Salomo Jsraels Konung giordt hadhe vthi HERRANS Tempel/ såsom HERREN sagdt hadhe/ och förde bortt hela Jerusalem/ alla offuerstar/ alla weldigha/ tiyo tusend fångar/ och alla timbermän/ och alla smedher/ och låt intet quart bliffua/ vthan thet ringesta folcket j landena.

Joiachin wardt förd til Babel.

Och förde bortt Joiachin til Babel/ Konungens modher/ Konungens hustrur/ och hans Kamererare/ Teslikes the myndigha j landena förde han ock fångna bortt jfrå Jerusalem til Babel/ och hwadh besta folcket war/ siw tusend/ och the timbermän och smedher/ tusende/ alle starcke krijgsmän. Och Konungen aff Babel förde them til Babel/ Och Konungen aff Babel

giorde

giorde Mathania hans fadherbrodher til Konung j hans stadh/ och förwende hans nampn Zidekia.

Zidekia n. åår Konung

Itt och tiwghu åår gammal war Zidekia tå han wardt Konung/ och regerade elloffua åår j Jerusalem/ Hans modher heet Hamital Jeremia dotter aff Libna. Och han giorde thet ondt war för HERRANOM/ såsom Joiakim giordt hadhe/ ty thet skeedde altså medh Jerusalem och Juda vthaff HERRANS wredhe/ til tess han kastadhe them bortt jfrå sitt ansichte. Och Zidekia wardt afffelligh jfrå Konungenom j Babel. Jere. 52. 52.

XXV. Capitel.

2. Par. 36. Jer. 39. 52.

OCh thet begaff sigh j niyonde årena aff hans Rike på tiyonde daghen j tiyonde månadhenom/ kom Nebucad Nezar Konungen j Babel medh all sijn macht för Jerusalem/ och the läghradhe sigh ther före/ och bygde skantzar alt om kring. Altså wardt stadhen belagd alt in til elloffte året aff Konung Zidekia Rike/ Men j niyonde månadhenom wardt hungren starck j stadhenom/ så at folcket j landena hadhe intet åta.

Jerusalem förstördt

Tå föll man in j stadhen/ och alle krijgsmän flydde om nattena then wäghen jfrå porten som gåår emellan the twå murar åt Konungs trägården/ Och the Caldeer låghο omkring stadhen.

Och han flydde then wäghen åt Heedhmarkenne/ Men the Caldeers macht iagadhe effter Konügen/ och gripo honom på Heedhmarkenne widh Jeriho/ Och alle krijgsmännenar som når honom woro/ wordo förskingradhe jfrå honom/ Men Konungen gripo the/ och förde honom vp til Konungen aff Babel til Riblath. Och the sadhe en doom offuer honom/ och the slogho Zidekia barn j hiäl för hans öghon/ och stungo Zidekia hans öghon vth/ och bundo honom medh kädhior/ och förde honom til Babel.

Templet affbrendt.

På siwnde daghen j femte månadhenom/ thet är nittonde året Nebucad Nezars Konungens j Babel/ kom Nebuzar Adan Hoffmestaren Konungens tienare j Babel/ til Jerusalem/ och vpbrende HERRANS hws/ och Konungs hwset/ och all hws j Jerusalem/ och all stoor hws brende han vp medh eeld/ Och hela the Caldeers macht som medh hoffmestarenom war brööt om kull muranar som om kring Jerusalem woro/ Men thet andra folcket som quart war j stadhenom/ och the som til Konungen aff Babel fallne woro och thet andra menigha folcket förde Nebuzar Adan Hoffmestaren bortt/ och aff the ringasta j landena låt Hoffmestaren bliffua til wijngårdz män och åkermän.

3. Reg. 7.

Men the Kopparstodhar j HERRANS hws/ och stolanar och Kopparhaffuet som j HERRANS hws war/ slogho the Caldeer sönder/ och förde kopparen til Babel/ Och grytor/ skofflar/ kniffuar/ skedhar/ och all koppar kärille ther man medh tiente/ togho the bortt/ ther til toogh Hoffmestaren pannor och becken hwadh aff gull och silffuer war/ twå stodhar/ itt Haff/ och the stolar som Salomo hadhe göra låtit til HERRANS hws/ Kopparen aff all thenna tyghen stoodh icke til wäghande. Adherton alna högh war een stodhen/ och knappen ther på war ock aff koppar/ och tree alna högh/ och giordanar/ och granatäplen alt om kring knappen war ock alt aff koppar/ widh samma settit war ock then andra stodhen medh giordar.

Och Hoffmestaren toogh Presten Seraia aff första skifftet/ och Presten Zephania aff thet andra skifftet och tree dörawachtare/ och en Kamererer vthu stadhenom/ som offuer krijgsmännenar satt war/ och

fem män

fem män som allstädhes hadhe ståndet för Konungenom och j stadhenom fundne woro. Och Sopher Häärhöffuitzmannen som folcket j landena strijdha lärde/och sextiyo män aff landz folckena som j stadhenom fundne woro. Thesse toogh Nebuzar Adan Hoffmestaren / och förde them til Konungen aff Babel til Riblath / och Konungen j Babel slogh them j hiäl j Riblath j the landena Hemath.

Altså wardt Juda borttförd vthu sitt land.

Juda bortförd til Babel
Gedalia
Men offuer thet folck som quart bleff j Juda land som Nebucad Nezar Konungen aff Babel quart bliffua lät / satte han Gedalia Ahikams son Saphans sons. Tå nu alt krijgs folcket / Höffuitzmännenar och männenar hörde / at Konungen aff Babel hadhe vpsatt Gedalia / komo the til Gedalia j Mizpa / nemligha / Jsmael Nethania son / och Johanan Kareah son / och Seraia Thanhumeth son then Nethophatiten / och Jaesania Maechathi son samt medh theras män / Och Gedalia swoor them och theras män / och sadhe til them. Fruchter idher intet at wara the Caldeers vnderdånar. Bliffuer j landena och warer Konungenom aff Babel vnderdånighe / så gåår idher wel. Jere.40.

Men j siwnde månadhenom kom Jsmael Nethania son Elisama sons vthaff Konungsligha slecht / och tiyo män medh honom / och slogho Gedalia j hiäl / ther til the Judar och Caldeer som medh honom woro j Mizpa. Tå reeste sigh vp alt folcket bådhe små och store / och Krijgsöffuerstanar / och komo in vthi Egypten / För ty the fruchtadhe sigh för the Caldeer.

Vthi siwnde och tretiyonde årena sedhan Joiachin Juda Konung borttförd war / på siwnde och tiwghunde daghen j tolffte månadhenom / Hooff EuilMerodach Konungen j Babel vthi första årena aff sitt Rike

Joiachin wardt åter vpsatt
Joiachins Juda Konungs hoffuudh vp vthu fängslehwset / och taladhe wenligha medh honom / och satte hans stool vthoffuer the Konungars stolar som när honom woro j Babel / Och förwandladhe hans fängelse klädher / Och han åät allstädhes in för honom j alla sina lijffz daghar / och satte honom före hans deel / then man honom altijdh giffua skulle aff Konungenom hwar dagh / så lenge han leffde.

Enden på then Andra Konunga Boken.

Första

Första Boken aff Chronicon.

Första Capitel.

Gene.5.
ADam / Seth / Enos / Kenan / Mahalaleel / Jared / Henoch / Methusalah / Lamech / Noah / Sem / Ham / Japheth. Japheth

Gene.10.
Japheths barn äro thesse / Gomer / Magog / Madaj / Jauan / Thubal / Mesech / Thiras. Men Gomers barn äro / Ascenas / Riphath / Thogarma. Jauans barn äro / Elisa / Tharsisa / Chithim / Dodanim.

Hams barn äro / Chus / Mizraim / Put / Canaan. Men Chus barn äro thesse / Seba / Heuila / Sabtha / Ragema / Sabthecha. Ragema barn äro / Scheba och Dedan. Men Chus födde Nimrod / han begynte wara weldigh på iordenne. Mizraim födde Ludim / Anamim / Lehabim / Naphthuhim / Patrussim / Casluhim / aff hwilkom vthkompne äro the Philistim och Caphthorim. Men Canaan födde Zidon sin första son / Heth / Jebusi / Amorj / Girgosi / Heuj / Arkj / Sinj / Aruadj / Zemarj och Hemathj. Ham

Sems barn äro thesse / Elam / Assur / Arphachsad / Lud / Aram / Vz / Hul / Gether och Masech. Men Arphachsad födde Salah. Salah födde Eber. Men Eber wordo födde twå söner / then ene heet Peleg / ther före at j hans tijdh wardt landet delat / Och hans brodher heet Jaktan. Jaktan födde Almodad / Saleph / Hazarmaueth / Jarah / Hadoram / Vsal / Dikla / Ebal / Abimael / Scheba / Ophir / Heuila och Jobab. Thesse äro alle Jaktans barn. Sem

Sem / Arphachsad / Salah / Eber / Peleg / Regu / Serug / Nahor / Thara / Abram / thet är Abraham. Men Abrahams barn äro / Jsaac och Jsmael. Thetta är theras ätter. Then förste Jsmaels son / Nebaioth / Kedar / Adbeel / Mibsam / Misma / Duma / Masa / Hadad / Thema / Jethur / Naphis / Kedma. Thesse äro Jsmaels barn. Abrams ätt Gen.25.

Men Ketura barn Abrahams frillos / Hon födde Simran / Jaksan / Medan / Midian / Jesbach / Suah. Och Jaksans barn äro / Scheba och Dedan. Och Midians barn äro / Epha / Epher / Henoch / Abida / Eldaa. Thesse äro alle Ketura barn.

Gen.25.36
Abraham födde Jsaac. Jsaacs barn äro / Esau och Jsrael. Esau barn äro / Eliphas / Reguel / Jehus / Jaelam / Korah. Eliphas barn äro / Theman / Omar / Zephj / Gaetham / Kenas / Thimna / Amalek. Reguels barn äro / Nahath / Serah / Samma och Misa.

Gene.36.
Seirs barn äro / Lothan / Sobal / Zibeon / Ana / Dison / Ezer / Disan. Lothans barn äro Horj / Homam. Och Thimna war Lothans syster. Sobals barn äro / Alian / Manahath / Ebal / Sephj / Onam. Zibeons arbn / Aia och Ana. Ana barn äro / Dison. Disons barn äro / Hamram / Esban / Jethran / Chran. Ezers barn äro / Bilhan / Saeuan / Jaechan. Disans barn äro / Vz och Aran.

Gene.36.
Thesse äro the Konungar som regeradhe vthi Edoms land / förra än någhor Konung regeradhe ibland Jsraels barn / Bela Beor son / och hans stadh heet Dinhaba. Och tå Bela bleff dödh / wardt Konung j hans stadh

Jobab Serah son aff Bazra. Tå Jobab bleff dödh/wardt Konung j hans stadh Husam vthaff the Themaniters land. Tå Husam bleff dödh / wardt Konung j hans stadh Hadad Bedad son / hwilken slogh the Midianiter på the Moabiters mark / och hans stadh heet Auith. Tå Hadad bleff dödh / wardt Konung j hans stadh Samla aff Masrek. Tå Samla bleff dödh / wardt Konung j hans stadh Saul aff Rehoboth widh elffuena. Tå Saul bleff dödh / wardt Konung j hans stadh Baalhanan Achbors son. Tå Baalhanan bleff dödh/wardt Konung j hans stadh Hadad / och hans stadh heet Pagi / och hans hustru heet Mehetabeel / Matreds dotter / och Mesahabs dotter.

Tå Hadad bleff dödh/wordo Förstar j Edom / Then Förften Thimna / then Förften Alia / then Förften Jetheth / then Förften Ahalibama / then Förften Ela / then Förften Pinon / then Förften Kenas / then Förften Theman / then Förften Mibzar / then Förften Magdiel / then Förften Iram. Thetta åro the Förstar j Edom.

Annat Capitel.

Juda barn

THetta åro Jsraels barn / Ruben / Simeon / Leuj / Juda / Jsaschar / Sebulon / Dan / Joseph / Ben Jamin / Naphthalj / Gad / Asser. Juda barn åro / Er / Onan / Sela / the tre wordo honom födde aff Sua dotter then Cananeeskon. Men Er then förste Juda son war argh för HERRANOM / therföre drap han honom. Men Thamar hans sonahustru födde honom Perez och Serah / så at all Juda barn woro fem. Gene.38. 46.

Perez barn åro / Hezron och Hamul. Men Serah barn åro / Simrj / Ethan / Heman / Chalcol / Dara / thesse til hopa åro fem. Matt.1.

Charmj barn åro / Achar / hwilken bedröffuadhe Jsrael / tå han förtoogh sigh på thet til spillo giffuit war. Ethans barn åro / Asaria. Josu.7.

Hezrons barn som honom födde åro / Jarahmeel / Ram / Kalubaj. Ram födde AmmiNadab. AmmiNadab födde Nahesson then Förstan för Juda barn. Nahesson födde Salma. Salma födde Boas. Boas födde Obed. Obed födde Jsaj. Jsaj födde sin förstа son Eliab / AbiNadab then andra / Simea then tridie / Nethaneel then fierde / Raddaj then femte / Ozem then siette / Dauid then siwnde. Och theras systrar woro / Zeru Ja och Abigail. Zeru Ja barn åro / Abisaj / Joab / Asahel the tree. Men Abigail födde Amasa. Och Amasa fadher war Jether en Jsmaelite. Ruth.4. 1.Reg.16.

Caleb Hezrons son födde medh then quinnonne Asuba och medh Jerigoth. Och thesse åro hennes barn / Jeser / Sobab och Ardon. Tå Asuba bleff dödh / toogh Caleb Ephrath / Hon födde honom Hur. Hur födde Vrj. Vrj födde Besaleel.

Ther effter besoff Hezron Machirs dotter Gileadz fadhers / Och han toogh henne tå han war sextiyo åra gammal / Och hon födde honō Segub. Segub födde Jair / han hadhe tre och tiwghu städher j Gileadz land. Och han toogh vthaff the samma Gesur och Aram / Jairs byiar / ther til Kenath med thes döttrar / sextiyo städher. Thesse åro alle Machirs barn Gileadz fadhers. Effter Hezrons dödh j Caleb Ephrata / leeffde Hezron sina hustru Abia / hon födde honom Ashur Thekoa fadher.

Jerahmeel Hezrons förste son hadhe barn / then förste / Ram / Buna / Oren och Ozem / och Ahia. Och Jerahmeel hadhe än nu ena andra hustru som heet Athara / hon år Onams modher. Rams barn Jerahmeels förstа sons åro / Maaz / Jamin och Eker.

Men Onan hadhe barn / Samaj och Jada. Samaj barn åro Nadab och Abisur. Men Abisurs hustru heet Abihail / hon födde honom Ahban och Molid. Nadabs barn åro / Seled och Appaim. Och Seled bleff dödh barnlöös. Appaims barn åro / Jesej. Jesej barn åro / Sesan. Sesans barn åro / Ahelaj. Jada barn Samaj brodhers åro / Jether och Jonathan. Men Jether bleff dödh barnlöös. Men Jonathans barn åro / Peleth och Sasa. Thz åro Jerahmeels barn. Men Sesan hadhe inga söner vthan döttrar. Och Sesan hadhe en Egyptisk tienare / han heet Jarha. Och Sesan gaff Jarha sinom tienare sina dotter til hustru / Hon födde honom Athaj. Athaj födde Nathan. Nathan födde Sabad. Sabad födde Ephlal. Ephlal födde Obed. Obed födde Jehu. Jehu födde Asaria. Asaria födde Halez. Halez födde Elleasa. Elleasa födde Sissemaj. Sissemaj födde Sallum. Sallum födde Jekamia. Jekamia födde Elisama.

Calebs barn Jerahmeels brodhers åro / Mesa hans förste son / han år Siphs fadher / och Maresa barn Hebrons fadhers. Hebrons barn åro / Korah / Thapuah / Rekem och Sama. Men Sama födde Raham Jarkaams fadher. Rekem födde Samaj. Samaj son heet Maon / och Maon war Bethzurs fadher.

Men Epha Calebs frilla födde Haran / Moza och Gases. Haran födde Gases. Men Jahdaj barn åro / Rekem / Jotham / Gesan / Peleth / Epha / och Saaph. Men Maecha Calebs frilla födde Seber och Thirhena / och födde teslikes Saaph Madmanna fadher / och Seua Machbena fadher och Gibea fadher. Achsa war Calebs dotter.

Thetta woro Calebs barn / Hur then förste sonen aff Ephrata / Sobal Kiriath Jearims fadher / Salma Bethlehems fadher / Hareph Bethgaders fadher. Och Sobal Kiriath Jearims fadher hadhe söner / nemligha / then halffua slechten Manuhoth.

Men the slechter j Kiriath Jearim / woro the Jethriter / Puthiter / Sumathiter / och Misraiter. Vthaff thessom åro vthkompne the Zaregathiter och Esthaoliter. Salma barn åro / Bethlehem och the Nethophatiter / Krononar til Joabs hws / och helfften aff the Manahthiter aff then Zaraiten. Och the Scriffuares slechter som j Jaebez boodde / åro / the Thireathiter / Simeathiter / Suchathiter / thet åro the Kiniter som kompne åro aff Hamath Bethrechabs fadher.

Tridie Capitel.

2.Reg.3.

THetta åro Dauidz barn / som honom födde åro j Hebron / Thē förste / Amnon aff Ahinoam then Jesreelitiskonne / Then andre / Daniel aff Abigail then Carmelitiskonne / Then tridie / Absalom Maecha son Talmaj dotters Konungens j Gesur / Then fierde / Adonia Hagith son / Then femte / Saphat Ja aff Abital / Then siette / Jethream aff hans hustru Egla. Thesse sex åro honom födde j Hebron / För ty han regeradhe ther j siw åår och sex månadher. Men j Jerusalem regeradhe han j try och tretiyo åår. Dauidz barn

2.Reg.11. Och thesse åro honom födde j Jerusalem / Simea / Sobab / Nathan / Salomo / the fyre aff BathSua Ammiels dotter. Ther til Jebehar / Elisama / Eliphaleth / Noga / Nepheg / Japia / Elisama / Eliada / Eliphaleth / the niyo. Thesse åro alle Dauidz barn / föruthā the som frillo barn woro. Och Thamar war theras syster. Salomo son war Rehabeam / hans son war Abia / hans son war Assa / hans son war Josaphat / hans son war Joram / hans son war Ahasia / hans son war Joas / hans son war Amazia / hans son war Asaria / hans son war Jotham / hans son war Ahas / hans son war Hiskia / hans son war Manasse / hans son war Amon / hans son war Josia. Men Josia söner woro / then förste / Johannan / thē andre / Joiakim / then tridie / Zidekia / then fierde / Sallum. Men Joiakims barn woro / Jechania / hans son war Zidekia. Matt.1. Salomo barn

Jechania barn then fången wardt/woro Sealthiel/Malkiram/ Phadaia/Senneazar/Jenkamia/Hosama/Nedabia. Phadaia barn woro/Zerubabel och Simej. zerubabels barn woro/Mesullam och Hanania/ och theras syster Selomith/ ther til Hasuba/Ohel/Berechia/ Hasadia / Jusabheses/the fem. Hanania barn woro/Plat Ja och Jesaia / Hans son war Rephaia/hans son war Arnan/hans son war Obadia/ hans son war Sachania. Men Sachania barn woro/Semaia. Semaia barn woro/Hatus / Jegeal/Bariah/Nearia/Saphath/the sex. Nearia barn woro/Elioenaj/ Hiskia/Asrikam/the tree. Elioenaj barn woro Hodaia / Eliasib / Plaia / Akub/ Johannan/Delaia/Ananj/the siw.

Fierde Capitel.

Juda barn.

Juda barn woro/ Perez/Hezron/ Charmj / Hur och Sobal. Men Reaia Sobals son födde Jahath. Jahath födde Ahumaj/och Lahad/thet äro the zaregathiters slechter. Och Elle Ethams fadher/Jesreel/Jesma / Jedbas / och theras syster heet Hazlelponj. Och Pnuel Gedors fadher/och Eser Husa fadher. Thet äro Hurs barn then första Ephrata sons Bethlehems fadhers. Men As hur Thekoa fadher hadhe twå hustrur/Hellea och Naera. Och Naera födde honom Ahusam/Hepher/Themnj/Ahastarj/Thet äro Naera barn. Men Hellea barn woro/zereth Jesohar/ och Ethnan. Men Coz födde Anub och Hazobeba och the Aharhels slechter/Harum sons. Men Jaebez war herlighare än hans brödher / och hans modher kalladhe honom Jaebez/Ty hon sadhe/ Jagh haffuer födt honom medh bekymmer. Och Jaebez åkalladhe Israels Gudh och sadhe / Om tu welsignar migh och förwijdgar mina grenßor/och tijn hand bliffuer medh migh/och så skaffar medh thet onda / at thet migh intet bekymrar. Och Gudh lät skee som han badh. Men Chalub Suah brodher / födde Mehir/ thet är Esthons fadher. Men Esthon födde Betrhapha/Passeah/och Thehinna/fadhren til then stadhen Nahas/thet äro the män/aff Recha. Kenas barn woro/Athniel/och Saraia. Athniels barn woro/Hathath.

Jaebez.

Och Meonathaj födde Aphra/Och Saraia födde Joab / Geharasims fadher/ty the woro timbermän. Calebs barn Jephunne sons woro/Iru/ Ela och Naam. Ela barn woro/Kenas. Jehaleleels barn woro/Siph/ Sipha/Thiria och Asareel. Esra barn woro/Jether/ Mered/ Epher/ och Jalon/och Thahar medh Mir Jam / Samaj / Jes ba Esthemoa fadher. Och hans hustru Judi Ja födde Jered Gedors fadher/Heber Socho fadher/Jekuthiel Sanoah fadher. Thesse äro Bithia barn Pharaos dotters / hwilka Mared toogh. Then hustrunes Hodi Ja barn Nahams systers. Kegila fadhers/woro Hagarmj och Esthemoa then Maechathiten. Simons barn woro/Amnon/Rinnan och Benhana/Thilon. Jesej barn woro/ Soheth och Ben Soheth.

Sela barn Juda sons woro/Er Lecha fadher/Laeda Maresa fadher/ och the lijnwäffuares slechter j As bea hws. Ther til Jokim och the män aff Cosebo/Joas/Saraph/hwilke hwßherrar woro j Moab och boodde j Lahem och Hadebarim/Athikim/the woro pottomakare/och boodde ibland planteringar och gårdar / när Konungenom j hans arbete / och komo och bliffuo ther.

Femte Capitel.

Simeons

Gene.46.

Simeons barn woro/ Nemuel / Jamin / Jarib / Serah/ Saul/hans son war Sallum / hans son war Mibsam/ hans son war Misma. Misma barn woro/Hamuel/hans son war zachur/hans son war Simej. Simej hadhe sexton söner/ och sex döttrar. Och hans brödher hadhe icke mong barn. Och all theras slecht förökadhe sigh icke så mykit som Juda barn. Men the boodde j Ber Seba/Molada/Hazar Sual/Bilha/Ezem/Tholad/Bethuel/Harma/Ziklag / Beth Marchaboth/Hazar Sussim/Beth Birej/Saaraim / thet woro theras städher alt in til Konung David. Ther til theras byiar widh Etham/Ain/Rimmon / Thochen/ Asan/ the fem städhernar och alle the byiar som woro omkring thesse städhernar alt in til Baal/ thet är theras boning och theras ätt ibland them.

Simeons barn

Och Mesobab/Jamlech/Josa Amazia son / Joel / Jehu Josibia son Seraia sons/Asiels sons/Elioenaj/ Jaecoba/Jesohaia/ Asaia/ Adiel / Ismeel och Benaia. Sisa Siphej son Alon sons / Jedaia sons / Simrj sons/ Semaia sons. Thesse woro nampnkunnighe Förstar vthi theras ätter och j theras fädhers hws/och deladhe sigh vth effter thet the woro monge.

Och the drogho bortt til at fara til Gedor in til öster på dalen / på thet the skulle sökia beet för theras fåår. Och the funno feta och godha beet/och itt wijdt land stilla och rijkt. Ty j förtijdhen boodde ther the aff Ham. Och the som nu widh nampn bescreffne äro/komo j Hiskia tijdh Juda Konungs/ och slogho theras hyddor och boningar som ther fundne wordo/ och giorde them til spillo alt in til thenna dagh/ och boodde j theras stadh / ty ther war beet för fåår.

Och gingo vth aff them aff Simeons barnom/fem hundrat män / in til Seirs bergh medh theras öffuerstar/Platia/Nearia/ Rephaia/ och Vsiel Jesej barn / och slogho the återleeff da aff the Amalekiter som vndslopne woro / och boodde ther alt in til thenna dagh.

Siette Capitel.

Gen.35. 49.

Rubens barn första Israels sons/ ty han war förste sonen/ Men ther före at han sins fadhers säng besmittadhe/wardt hans förstfödzlorett giffuin Josephs barnom Israels sons/ och han wardt icke reknat til förstfödzlona. Ty Juda som mechtigh war ibland sina brödher / honom wardt Förstadömet för honom giffuit/och Joseph förstfödzloretten. Så äro nu Rubens första Israels sons barn / Hanoch / Pallu / Hezron och Charmj.

Rubens barn.

Nu.26.

Joels barn woro / Semaia/Hans son war Gog/hans son war Simej/ hans son war Micha/hans son war Reaia/hans son war Baal / hans son war Beera/hwilken Tiglath Pilnesser Konungen j Assyrien bortförde fången. Han war en Förste ibland the Rubeniter. Men hans brödher j theras ätter/tå the j theras byrd reknadhe wordo / hadhe Jeiel och Sacharia för höffuitzmän.

Och Bela Asan son/Sema sons/Joel sons/Han boodde j Aroer/och in til Nebo och Baal Meon / och boodde emoot öster in til man kommer til öknena widh then elffuena Phrath/ För ty theras booscap war mykin j Gileadz land.

Och j Sauls tijdh förde the örligh emoot the Hagariter / så at the föllo genom thesses hand / och boodde j theras hyddor / in moot alla then östra engden Gilead.

Gadz

Gadz barn.

Gadz barn boodde twert offuer jfrå thim̃ vthi the landena Basan alt in til Salcha. Joel then fremste/Sapham then andre/Jaenaj och Saphat j Basan. Och theras brödher j theras fädhers hws/woro/Michael/Mesullam/Seba/Joraj/Jaecan/ Sia och Eber/the siw. Thetta äro Abihails barn Hurj sons/Jaroah sons/Gilead sons/Michael sons/Jesisaj sons/Jahdo sons/Bus sons. Ahj Abdiel son/Gunj sons/war en öffuerste vthi theras fädhers hws/och boodde j Gilead j Basan och j thes döttrar/ och j alla Sarons förstädher/alt in til thes endar. Thesse wordo alle reknadhe j Jothans Juda Konungs/och Jerobeams Jsraels Konungs tijdh.

Rubens barn/ the Gadditers och the halffua slechtennes Manasse woro strijdsamme män/som sköld och swerd föra och bogha spenna kunde/ och förfarne til at strijdha/ the woro fyra och fyratiyo tusend och siw hundrat och sextiyo som j häär drogho. Och tå the strijdde medh the Hagariter/ holpo them/Jethur/Naphes och Nodab/ och gåffuo the Hagariter j theras hender/och alt thet som medh them war/ För ty the ropadhe til Gudh j strijdhenne/och han böönhörde them/ ty the troodde til honom. Och the förde bortt theras booscap/ fem tusend Cameler/ tw hundrat och femtiyo tusend fäär/tw twsend åsnar/ och hundrat twsend menniskiors siälar/ Och ther föllo monge säre/ Ty strijdhen war aff Gudhi. Och the boodde j theras stadh alt in til then tijdhen the fångne wordo.

Then halffua slechten Manasse.

The halffua slechtennes Manasse barn/boodde j the landena jfrå Basan alt in til BaalHermon och Senir/och thet berghet Hermon/och the woro monge. Och thesse woro Höffuitzmän til theras fädhers hws/ Epher/ Jesej/Eliel/Asriel/Jeremia/Hodauia/Jahdiel/ weldighe mechtighe män/ och nampkunnighe Höffuitzmän vthi theras fädhers hwsom.

Och tå the förtogho sigh emoot theras fädhers Gudh/och j horerij gingo effter the folcks Gudhar ther j landena/ som Gudh för them förgiordt hadhe/ vpweckte Jsraels Gudh Phuls anda Konungens j Assyrien/ och TiglathPilnessers anda Konungens j Assyrien/och förde bortt the Rubeniter/Gadditer/och then halffua slechtena Manasse/och lät komma thim̃ til Halah och Habor och Hara/ och til then elffuena Gosan alt in til thenne dagh. 4. Reg.

Siwnde Capitel.

Leui barn. Gen. 46. Infra 23.

LEuj barn woro/ Gerson/ Kahath och Merarj. Kahaths barn woro/Amram/Jezehar/ Hebron och Vsiel. Amrams barn woro/Aaron/Mose/och MirJam. Aarons barn woro/Nadab/Abihu/ Eleazar och Jthamar.

Eleazar födde Pinehas. Pinehas födde Abisua. Abisua födde Buki. Buki födde Vsi. Vsi födde Serahia. Serahia födde Meraioth. Meraioth födde Amaria. Amaria födde Ahitob. Ahitob födde zadok. zadok födde Ahimaaz. Ahimaaz födde Asaria. Asaria födde Johanan. Johanan födde Asaria/hwilken Prester war j Hwsena som Salomo bygde j Jerusalem.

Asaria födde Amaria. Amaria födde Ahitob. Ahitob födde zadok. zadok födde Sallum. Sallum födde Hilkia. Hilkia födde Asaria. Asaria födde Seraia. Seraia födde Jozadak. Men Jozadak wardt medh borttförd/ tå HERREN lät borttföra Juda och Jerusalem fångna aff Nebucad Nezar. Ezo. 6.

Så äro nu Leuj barn thesse/Gerson/Kahath/Merarj. Gersons barn heta altså/Libnj och Simej. Kahaths barn heta/ Amram/ Jezehar/ Hebron och Vsiel. Merarj barn heta/Mahelj och Musi. Thet äro the Leuiters ätter effter theras fädher.

Gersons

Gersoms son war Libnj/Hans son war Jahath/ hans son war Sima/ hans son war Joah/ hans son war Jddo/hans son war Serah/ hans son war Jeathraj. Men Kahaths son war AmmiNadab/ Hans son war Korah/hans son war Assir/ hans son war Elkana/hans son war AbiAssaph/ hans son war Assir/ hans son war Thahath/hans son war Vriel/hans son war Vsija/hans son war Saul.

Elkana barn woro/ Amasaj och Ahimoth/Elkana/ Elkana barn/hans son war Zophaj/hans son war Nahath/ hans son war Elijab/ hans son war Jeroham/hans son war Elkana/hans son war Samuel/hans förstfödde war/ Senj och Abija.

Merarj son war Mahelj/Hans son war Libnj/ hans son war Simej/ Hans son war Vsa/hans son war Simea/ hans son war Haggija/ hans son war Asaia.

Thesse äro the som Dauid satte til at siunga j HERRANS hws/ tå Arcken hwiladhe/ och tiente för boningenne och witnes byrdzens Tabernakel medh siungande/alt in til Salomo bygde HERRANS hws j Jerusalem/och stodho effter theras sett j theras embete. Och thesse äro the som stodho och theras barn. Vthaff Kahaths barnom war Heman sångaren/Joels son/Samuels sons/ Elkana sons/Jeroham sons/ Eliel sons/ Thoah sons/Zuph sons/Elkana sons/Mahath sons/Amasaj sons/ Elkana sons/ Joels sons/Asaria sons/Zephania sons/ Thahath sons/ Assir sons/ Abiasaph sons/Korah sons/Jezehar sons/Kahath sons/Leuj sons/Jsrael sons.

Och hans brodher Assaph stoodh på hans höghro sidho/ och Assaph war Berechia son/Simea sons/Michael sons/Baeseia sons/Malchija sons/ Athnj sons/ Serah sons/Adaia sons/Ethan sons/Sima sons/Simej sons/ Jahath sons/ Gersom sons/Leuj sons.

Men theras brödher Merarj barn stodho på wenstro sidhonne/ nemligha/ Ethan Kusi son/ Abdj sons/Malluch sons/ Hasabia sons/ Amazia sons/Hilkia sons/Amzj sons/Banj sons/Samer sons/Mahelj sons/ Musi sons/Merarj sons/Leuj sons.

Men theras brödher Leuiternar/ woro skickadhe til allahanda embete vthi HERRANS Hwß boning. Men Aaron och hans söner woro j thet embetet som war vptenda på brenneoffrens altare/ och på röökaltarena/ och til alla syßlor vthi the Alrahelgasto/ och til at försona Jsrael/ såsom Mose Gudz tienare budhit hadhe.

Aarons barn äro thesse/ Eleazar hans son/ hans son war Pinehas/ hans son war Abisua/hans son war Bukj/hans son war Vsi/hans son war Serahia/hans son war Meraioth/ hans son war Amaria/ hans son war Ahitob/hans son war zadok/ hans son war Ahimaaz.

Nu. 35. Jos. 2.

Och thetta är theras boning och säte vthi theras grenßor/ nemligha/ Aarons barnas aff the Kahathiters ätt/ ty lotten föll til them. Och the gåffuo them Hebron j Juda land/ och thes förstädher alt om kring. Men stadzens marck och thes byiar gåffuo the Caleb Jephunne son. Så gåffuo the nu Aarons barnom the Frijstädher/Hebron och Libna/ medh thes förstädher Jather och Esthemoa medh theras förstädher/ Hilen/Debir/Asan/ och BethSemes medh theras förstädher. Och aff BenJamins slechte/ Geba/ Alemeth och Anathoth medh theras förstädher/ så at alle städher j theras ätter woro tretton.

Men them androm Kahaths barnom j theras ätter/ wordo aff then halffua Manasse slecht genom lott giffne tiyo städher. Gersoms barnom j theras ätter/ wordo aff Jsaschars slechte/ och aff Assers slechte/ och aff Naphthalj slechte/och aff Manasse j Basan/ tretton städher giffne. Merarj barnom j theras ätter/wordo genom lott giffne aff Rubens slechte och aff Gadz slechte/och aff Sebulons slechte tolff städher.

Och Js-

Och Israels barn gåffuo ock så Leuiternar städher medh theras förstädher/ nemligha/ genom lott/ aff Juda barna slechte/ och aff Simeons barna slechte/ och aff BenJamins barna slechte/ the städher som the widh nampn före sadhe. Men Kahaths barnas ätt komo städher til/ aff Ephraims slechtes grenßor.

Så gåffuo the nu the andra Kahaths barnas ätt the Frijstädher/ Sichem på Ephraims bergh/ Geser/ Jakmeam/ BethHoron/ Aialon/ och Gath Rimon medh theras förstädher/ Ther til aff then halffua slechtenne Manasse/ Aner och Bileam medh theras förstädher. Men Gersoms barnom gåffuo the aff then halffua Manasse slechts ätt/ Golan j Basan/ och Astharoth medh theras förstädher. Aff Isaschars slechte/ Kedes/ Dabrath/ Ramoth och Anem medh theras förstädher. Aff Assers slechte/ Masal/ Abdon Hukok och Rehob medh theras förstädher. Aff Naphthali slechte/ Kedes j Galilea/ Hammon/ och Kiriathaim medh theras förstädher.

Them androm Merarj barnom gåffuo the aff Sebulons slechte/ Rimmono och Thabor med theras förstädher/ Och på hinsidhon Jordan twers offuer Jeriho öster vth widh Jordan/ aff Rubens slechte/ Bezer j öknenne/ Jahzah/ Kedemoth och Mepaath medh theras förstädher. Aff Gadz slechte Ramoth j Gilead/ Mahanaim/ Hesbon och Jaeser medh theras förstädher.

Ottonde Capitel.

Isaschar. — Gen.46.

ISaschars barn woro/ Thola/ Pua/ Jasub/ och Simron/ the fyre. Thola barn woro/ Vsi/ Rephaia/ Jariel/ Jahemaj/ Jebsam och Samuel/ hoffuudh vthi theras fädhers hws aff Thola/ och weldighe män j theras ätter/ widh thet talet j Dauidz tijdh tw och tiwghu tusend och sex hundrat. Vsi barn woro/ Jesraia. Jesraia barn woro/ Michael/ Obadia/ Joel och Jesia/ the fem/ Och woro alle Höffuitzmän/ Och medh them j theras ätter vthi theras fädhers hws woro wäpnadhe häärfolck til strijdh/ sex och tretiyo tusend/ ty the hadhe mouga hustrur och barn/ Och theras brödher j alla Isaschars ätter weldighe män/ woro siw och ottatiyo tusend och wordo alle reknadhe.

BenJamin. — BenJamins barn woro/ Bela/ Becher och Jedieel/ the tree. Bela barn woro/ Ezbon/ Vsi/ Vsiel/ Jeremoth och Irj/ the fem/ Höffuitzmän j fädhernas hws/ weldighe män/ och wordo reknadhe tw och tiwghu tusend och fyre och tretiyo.

Bechers barn woro/ Semira/ Joas/ Eliesér/ Elioenaj/ Amrj/ Jeremoth/ Abia/ Anathoth och Alameth/ the woro alle Bechers barn/ och wordo reknadhe j theras ätter effter Höffuitzmännenar j theras fädhers hws/ weldighe män/ tiwghu tusend och tw hundrat. Jedieels barn woro/ Bilhan. Bilhans barn woro/ Jeus/ BenJamin/ Ehud/ Cnaena/ Sethan/ Tharsis och Ahisahar/ the woro alle Jedieels barn/ fädhernas Höffuitzmän/ weldighe män/ siwtton tusend tw hundrat som j häär vthdrogho til at strijdha. Och Supim och Hupim woro Irs barn. Men Husim woro Ahers barn.

Naphthali. — Naphthalj barn woro/ Jahziel/ Gunj/ Jezer och Sallum aff Bilha barn.

Manasse. — Manasse barn äro thesse/ Esriel/ hwilken hans frilla Aramia födde. Men han födde Machir Gileadz fadher/ Och Machir gaff Hupim och Supim hustrur/ och hans syster heet Maecha/ hans andre son heet Zelaphehad. Och Zelaphehad hadhe döttrar. Och Maecha Machirs hustru födde en son then kalladhe hon Peres/ och hans brodher heet Sares/ och hans söner woro/ Vlam och Rachem. Men Vlams son war Bedan. Thetta är

Gileadz

Gileadz barn/ Machir sons/ Manasse sons. Och hans syster Molecheth födde Ishud/ Abieser och Mahela. Och Semida hadhe thenna barnen Ahean/ Sichem/ Likhi och Aniam.

Ephraim. — Ephraims barn woro thesse/ Suthelah/ hans son war Bered/ hans son war Thahath/ hans son war Eleada/ hans son war Thahath/ hans son war Sabad/ hans son war Suthelah/ hans son war Eser och Elead. Och the män j Gath infödde j landena/ dråpo them/ therföre at the nedherdragne woro til at tagha bortt theras booscap. Och theras fadher Ephraim sörgde j longan tijdh/ och hans brödher komo til at hughswala honom.

Och han besoff sina hustru/ Hon wardt haffuande/ och födde en son/ och han kalladhe hans nampn Bria/ therföre at illa tilgick j hans hws/ hans dotter war Seera/ hon bygde nedhra och offwra BethHoron/ och VsenSeera/ Hans son war Repha och Reseph/ hans son war Thelah/ hans son war Thahan/ hans son war Laedan/ hans son war Ammihud/ hans son war Elisama/ hans son war Nun/ hans son war Josua. Och theras äghor och boningx war/ BethEl/ och thes döttrar/ och öster vth aff Naeran/ och wester vth jfrå Geser och thes döttrar/ Sechem och thes döttrar/ alt in til Aia och thes döttrar/ och in til Manasse barn. BethSean och thes döttrar/ Thaenach och thes döttrar. Megiddo och thes döttrar. Dor och thes döttrar. Ther vthi boodde Josephs barn Israels sons. — Gen.46.

Asser. — Assers barn woro thesse/ Jemna/ Jesua/ Jesuj/ Bria och Serah theras syster. Bria barn woro/ Heber och Malchiel/ thet är Birsauiths fadher. Heber födde Japhlet/ Somer/ Hotham och Suah theras syster. Japhlets barn woro/ Passach/ Bimehal och Asuath/ thetta woro Japhlets barn. Somers barn woro/ Ahj/ Rahga/ Jehuba och Aram. Och hans brodhers Helems barn woro/ Zopha/ Jemna/ Seles och Amal. Sopha barn woro/ Suah/ Harnepher/ Sual/ Berj/ Jemra/ Bezer/ Hod/ Sama/ Silsa/ Jethran/ och Beera. Jethers barn woro/ Jephunne/ Phispa och Ara. Vlla barn woro/ Arah/ Haniel och Rizia. Thetta woro alle Assers barn Höffuitzmän j theras fädhers hws/ vthwalde weldighe män/ och hoffuudh offuer Förstar/ och wordo reknadhe j häår til strijdz widh theras taal/ sex och tiwghu tusend män.

IX. Capitel.

Sup.8.

BEnJamin födde Bela sin första son/ Asbal then andra/ Arah then tridie/ Noha then fierde/ Rapha then femte. Och Bela hadhe barn/ Addar/ Gera/ Abihud/ Abisua/ Naeman/ Ahoah/ Gera/ Sphuphan och Huram.

Thetta äro Ehudz barn som hoffuudht woro för the fädher/ som boodde j Geba/ och drogho bortt til Manahath/ nemligha/ Naeman/ Ahia och Gera/ then samme förde them bortt/ Och han födde Vsa och Ahihud. Och Seharaim födde j Moabs land (tå han hadhe låtit them jfrå sigh) aff Husim och Baera sinom hustrum. Och han födde aff Hodes sinne hustru/ Jobab/ Zibia/ Mesa/ Malcham/ Jeuz/ Sachia och Mirma. Thetta äro hans barn/ hoffuudh för fädhernar.

Aff Husim födde han Ahitob och Elpaal. Elpaals barn woro/ Eber/ Miseam och Samed/ Then samme bygde Ono och Lod/ och thes döttrar. Och Bria och Sama woro hoffuudh för fädhernar ibland them som boodde j Aialon/ the föriagadhe them som boodde j Gath. Men hans brodher/ Sasak/ Jeremoth/ Sebadia/ Arad/ Ader/ Michael/ Jespa och Joha. Thesse äro Bria barn/ Sebadia/ Mesullam/ Hiskj/ Heber/ Jesmeraj/ Jeslia/ Jobab. Thesse äro Elpaals barn/ Jakim/ Sichrj/ Sabdj/ Eloenaj/ Zilthaj/ Eliel/ Adaia/ Braia och Simrath. Thetta äro Simej barn/ Jespan/ Eber/ Eliel/

Abdon/

Abdon/Sichrj/Hanan/Hanania/Elam/Anthothia/Jephdeia och Pnuel. Thesse äro Sasaks barn/Samseraj/Seharia/Athalia/Jaeresia/Elia och Sichrj. Thetta äro Jerohams barn. Thesse äro hoffuudh för fädhernar j theras ätter/the boodde j Jerusalem.

Men j Gibeon boodde fadhren Gibeon/och hans hustru heet Maecha/och hans förste son war Abdon/zur/Kis/Baal/Nadab/Gedor/Ahio och Secher. Men Mikloth födde Simea/och the boodde twers emoot theras brödher j Jerusalem medh sinom. Ner födde Kis. Kis födde Saul. Saul (Saul) födde Jonathan/Melchisua/AbiNadab och Esbaal. Jonathans son war MeriBaal. (Inf. 10. 1. Reg. 14.) MeriBaal födde Micha. Micha barn woro/Pithon/Melech/Thaerea och Ahas. Ahas födde Joadda. Joadda födde Alemeth/Asinaueth och Simrj. Simrj födde Moza. Moza födde Binea/hans son war Rapha/hans son war Eleasa/hans son war Azel. Men Azel hadhe sex söner the heto/Esrikam/Bochru/Jesmael/Searia/Abadia/Hanan/The woro alle Azels söner. Eseks barn häs brodhers woro/Vlam hans förste son/Jeus then ädre/Elipheleth then tridie. Men Vlams barn woro weldighe män och wel behendighe medh boghar/och hadhe monga söner och sonasöner/hundradhe och femtiyo. The äro alle aff BenJamins barnom.

Tiyonde Capitel.

Och hele Israel wardt reknat/och sij/the äro vpscreffne j Israels och Juda Konungars book/och nu borttförde til Babel för sina misgerningar skul the som til förenna boodde på sina äghor och städher/nemligha/Israel/Prester/Leuiter och the Nethinim. Men j Jerusalem boodde näghre aff Juda barn/näghre aff BenJamins barn/näghre aff Ephraims och Manasse barn/nemligha/vthaff Perez barn Juda sons/war Vthaj Amihud son/Amrj sons/Jmrj sons/Banj sons. Men aff Silonj Asaia förste sonen och hans andre son. Aff Serah barn/Jeguel och theras brödher sex hundradhe och niyotiyo.

(Nethinim kallas/the giffne eller skenckte/och woro the Leuiter/hwilke sigh til gudz tieniste besunderliga giffuit hadhe/ther gudz tabernakel eller arken war j bland Presternar.)

Aff BenJamins barn/Sallu Mesullam son/Hodauia sons/Hassnua sons/och Jebneia Jeroham son.

Och Ela Vsi son Michrj sons/och Mesullam Sephatia son Reguels sons/Jebneia sons/ther til theras brödher vthi theras ätter niyo hundrat och sex och femtiyo. Alle thenne männenar woro Höffuitzmän för fädhernar vthi theras fädhers hws.

Aff Presternar/Jedaia/Joiarib/Jachin och Asaria/Hilkia son/Mesullam sons/zadok sons/Meraioth sons/Ahitob sons/en Förste j Gudz hws/och Adaia/Jeroham son Pashur sons/Malchia sons. Och Maesaj Adiel son/Jahsera sons/Mesullam sons/Messimeleth sons/Jmmer sons/ther til theras brödher Höffuitzmän j theras fädhers hwse/tusende siw hundrat och sextiyo starcke män til at bestella hwadh embetet tilhörde j Gudz hws.

Men aff Leuiternar/Aff Merarj barnom/Semaia Hasub son/Asrikam sons/Hasabia sons. Och Bakbakar thn timbermannen och Galal. Och Mathania Micha son Sichrj sons/Assaph sons. Och Obadia Semaia son Galal sons/Jedithun sons. Och Berechia Assa son Elkana sons then som vthi the Nethophathiters byiar boodde.

Dörawachtarena woro/Sallum/Akub/Talmon/Ahiman medh theras brödher/och Sallum öffuersten/ty här til hadhe wachtat för Konungs porten östan til Leuj barn j läghre. Sallum Kore son/Abiasaph sons/Korah sons/och hans brödher vthu hans fadhers hws. The Korhiter widh embetens syßlo/at the wachtadhe widh Tabernaklens dörar och theras fädher j

dher j HERRANS läghre/at the skulle wachta på ingången. Men Pinehas Eleazars son war Försten offuer them/ther före at HERREN hadhe tilförenna warit medh honom. Sacharia Meselemia son war wachtare widh witnesbyrdzens tabernakels dör. Alle thesse woro vthwalde til wachtare widh döranar/tw hundrat och tolff. The woro reknadhe j theras byiar. Och Dauid och Samuel Siyaren stichtadhe them genom theras troo/at the ock theras barn skulle tagha wara på HERRANS hws/nemligha/på tabernaklens hws/at the thet wachta skulle.

The samme dörawachtare woro stelte på fyra sidhor/östan/westan/nörr/södher. Men theras brödher woro j sina byiar/så at the jw inkomo på siwnde daghen til at altijdh wara när them/För ty Leuiternar woro thessom fyra öffuerste dörawachtaromen betroodde/Och the woro offuer kistonar och skatten j Gudz hws.

Och bleffuo the offuer nattena om kring Gudz hws/ty them hörde wachten til/at the skulle vpläta hwar morghon. Och somlighe aff them woro offuer embetz tyghen/för ty the båro them tald vth och in. Och somlighe aff them woro bestelte offuer kärillen och offuer all heligh redhskap/offuer semlomiöl/offuer wijn/offuer olio/offuer rökelse/offuer rööktwerk. Men Presternars barn giorde somlighe rööktwerk.

(theras troo) Thet är så mykit sagt/Sådant stichtadhe the icke vthaff mennisklighe Gudeligheet och godha mening/vthan genom gudz befalning och theras troo/Ty vthi Gudz saker skal ingen mennisklig stictan eller werck någhot gella.

Mathithia vthaff Leuiternar/them första Sallums sone then Korhitens woro betroodde pannonar. Vthaff the Kahathiter theras brödher woro/til at beredha skodhobrödhen/så at the tilreedde them på hwar Sabbaths dagh.

Thetta äro the sångare/Höffuitzmän ibland Leuiternas fädher offuer kistonar skickadhe/för ty dagh och natt woro the ther offuer j syßlomen. Thetta äro Höffuitzmän för fädhernar jbland Leuiternar vthi theras ätter/och boodde j Jerusalem.

J Gibeon boodde Jeiel Gibeons fadher/Hans hustru heet Maecha/och hans förste son/Abdon/zur/Kis/Baal/Ner/Nadab/Gedor/Ahaio/Sacharia/Mikloth. (1. Reg. 14. supra 9.) Men Mikloth födde Simeam/the boodde ock så om kring theras brödher j Jerusalem ibland sina. Ner födde Kis. Kis födde Saul. Saul födde Jonathan/Malchisua/AbiNadab/Esbaal. Jonathans son war Meribaal. Meribaal födde Micha. Micha barn woro/Pithon/Melech och Thaherea.

Ahas födde Jaera. Jaera födde Alemeth/Asmaueth och Simrj. Simrj födde Moza. Moza födde Binea/hans son war Raphaia/hans son war Eleasa/hans son war Azel. Azel hadhe sex söner/the heto/Asrikam/Bochru/Jesmael/Searia/Obadia/Hanan. Thesse äro Azels barn.

XI. Capitel.

(1. Reg. 31.)

The Philisteer strijdde emoot Israel/och the aff Israel flydde för the Philisteer/och the slagne föllo på Gilboa bergh. Och the Philisteer gåffuo sigh hardt in på Saul och hans söner/och sloghо Jonathan/AbiNadab och Malchisua Sauls söner/och strijdhen wardt skarp emoot Saul/Och the bogha skyttor komo in på honom/så at han bleff såår aff skyttonar. Tå sade Saul til sin wapndraghare/Dragh titt swerd vth/och stick migh igenom ther medh/at thesse oomskorne icke komma och fara skemligha medh migh. Men hans wapndraghare wille icke/ty han fruchtadhe sigh swårligha. Tå toogh Saul sitt swerdt och föll ther vppå. Som nu hans wapndraghare sågh/at Saul war döödh/föll han ock på swerdet och bleff döödh.

Altså bleff Saul dödh och hans tree söner / och hans hela hws til lika. Tå nu the mån aff Jsrael som j dalenom woro / sågho at the woro flydde/ och at Saul och hans söner woro dödhe / offuergåffuo the sina stådher och flydde/och the Philisteer komo och boodde ther vthi.

Then andra morghonen komo the Philisteer til at aff klådha the slagna/och funno Saul och hans söner liggiandes på Gilboa bergh/och klådde honom aff /och togho hans hoffuudh och hans wapn / och sende vthi the Philisteers land alt om kring/ och låto förkunnat för theras affgudhar och folckena/och ladhe hans wapn j theras gudz hws / och hans hoffuudh slogho the på Dagons hws.

Tå nu alle the j Jabes j Gilead hörde alt thet the Philisteer Saul giordt 1.Reg.3
hadhe/reeste the vp alle strijdhsamme mån / och togho Sauls lekomen och hans söners / och förde them til Jabes / och begroffuo theras been vnder then Eeken j Jabes/och fastadhe j siw daghar.

Altså bleff Saul dödh j sinne misgerning/som han emoot HERRAN 1.Reg.
giordt hadhe / emoot HERRANS ord thet han icke hölt/och så ther före at han fråghadhe spåquinnona/och icke fråghadhe HERRAN/ ther före drap han honom/och wende Riket til Dauid Jsaj son.

XII. Capitel.

OCh hele Jsrael samladhe sigh til Dauid j Hebron och sa- 2.Reg.5.
dhe/Sij/wij äre titt been och titt kött / Och tilförenna mådhan Saul war Konung / förde tu Jsrael vth och in. Så haffuer ock HERREN tin Gudh sagdt til tigh/Tu skalt födha mitt folck Jsrael / och tu skalt wara en Förste offuer mitt folck Jsrael. Komo ock så alle Jsraels äldste til Ko-
nungen j Hebron. Och Dauid giorde itt förbund medh 1.Reg.16.
them j Hebron för HERRANOM / Och the smorde Dauid til Konung
offuer Jsrael/effter HERRANS ord genom Samuel. 2.Reg.5.

Och Dauid drogh åstadh och hele Jsrael til Jerusalem (thet är Jebus) ty the Jebuseer boodde j landena. Och the borghare j Jebus sadhe til Dauid/Tu skalt icke komma här in. Men Dauid wan then borghen zion / thet är/Dauidz stadh. Och Dauid sadhe/Then som the Jebuseer först slåår/han skal wara hoffuudh och offuerste. Tå steegh Joab zeruJa son först vp och wardt Höffuitzman. Och Dauid boodde på borghenne / ther aff kallar man henne Dauidz stadh . Och han bygde stadhen om kring jfrå Millo/ och sedhan alt om kring. Och Joab låt leffua them som quarre woro j stådhenom . Och Dauid hadhe framgång och kom sigh före / Och HER-
REN zebaoth war medh honom. 2.Reg.23.

Thesse äre the öffuerste ibland Dauidz weldigha / the ther manligha hållo medh honom j hans Rike når hela Jsrael / så at man giorde honom til Konung effter HERRANS ord offuer Jsrael. Och thetta är talet på Dauidz weldigha mån / Jasabeam Hachmonj son then ypperste ibland tretiyo. Han hoff sin spetz vp/och slogh try hundrat j en gång.

Nåst honom war Eleazar Dodo son then Ahohiten/och han war ibland the tree weldigha / Thenna war medh Dauid tå the taladhe hådhelse / och the Philisteer sigh ther församlat hadhe til strijdh. Och war itt stycke åker fult medh biugg/och folcket flydde för the Philisteer / Och the trådde mitt vppå åkerstycket och vndsatte thet/ och slogho the Philisteer. Och HERREN gaff een stoor saligheet.

Och the tree vthaff the yppersta tretiyo / drogho nedher til berghs hellen til Dauid j then kulona Adullam. Men the Philisteers låghre war j Rephaims

phaims daal. Och Dauid war j borghenne. Och the Philisteers folck war på then tijdh j Bethlehem. Och Dauid fick lusta och sadhe. Hoo wil giffua migh dricka aff thet watnet j then brunnen j Bethlehem vnder portenom? Tå slogho thesse tree genom the Philisteers låghre och heintadhe watn vthu brunnen j Bethlehem vnder portenom och båro til Dauid. Men han wille icke drickat/vthan vthgiöt thz HERRANOM och sadhe. Thet låte Gudh wara longt jfrå migh / at iagh thetta göra skulle / och dricka thesse månz blodh j theras lijffs fara/för ty the haffua thet hemtat medh sins lijffs fara/ ther före wille han icke drickat. Thet giorde the tree Hieltar.

Abisaj Joabs brodher / han war then ypperste ibland tree och han hoff sin spetz vp och slogh tryhundrat/och han war beprisat ibland tree / och han then tridie herlighare än the twå/ och war theras offuerste. Men til the tree kom han icke.

Benaia Joiada son Jshail sons then mykit bedriffuit hadhe aff Kabzeel/Han slogh tw the Moabiters Leyon/ och gick nedher och slogh itt Leyon mitt j brunnenom j sniötijdhen. Han slogh ock en Egyptisk man/han war fem alna long / och hadhe en spetz j handenne såsom itt wäffträä. Men han gick nedh til honom medh en staaff / och toogh honom spetzen vthu handenne/och drap honom medh hans eghen spetz. Thet giorde Benaia Joiada son / och wardt beprisat ibland tree Hieltar/och war then herlighaste ibland tretiyo. Men til the tree kom han icke. Honom giorde Dauid til sitt hemlighit rådh.

The strijdhsame Hieltar åro thesse / Asahel Joabs brodher. Elhanan hans fadherbrodhers son aff Bethlehem. Samoth then Haroriten / Helez then Peloniten/Jra Ekes son then Thekoiten/Abieser then Anthothiten/Sibechaj then Husathiten/Jlaj then Ahohiten/Maheraj then Netophathiten/ Heled Baena son then Netophathiten / Jthaj Ribaj son aff Gibea BenJamins barnas. Benaia then Pirgathoniten / Huraj aff the becker Gaas/ Abiel thē Arbathiten/Asmaueth then Baherumiten/Eliahba then Saalboniten. Hasems barn then Gesonitens/Jonathan Sage son then Hararitens. Ahiam Sachar son then Hararitens/Eliphal Vr son / Hepher then Machérathiten / Ahia then Peloniten / Hezro then Carmeliten / Naeraj Asbaj son/ Joel Nathans brodher / Mibehar Hagrj son / zeleg then Ammoniten / Naharaj then Berothiten Joabs wapndraghare zeruJa sons / Jra then Jethriten / Gareb then Jethriten / Vria then Hetheen / Sabath Ahelaj son / Adina Sisa son then Rubeniten / en Höffuitzman för the Rubeniter / och tretiyo woro vnder honom. Hanan Maecha son / Josaphat then Mathoniten / Vsia then Asthrathiten / Sama och Jaiel Hotham söner then Aroeritens / Jediael Simrj son / Joha hans brodher then Thiziten / Eliel then Maheuiten / Jeribaj och Josauia Elnaam söner / Jethma then Moabiten / Eliel / Obed / Jaesiel / aff Mezobaia.

XIII. Capitel.

OCh komo thesse til Dauid j ziklag / tå han än nu flychtigh war för Saul Kis son. Och the woro ock så ibland the Hieltar som holpo til strijdh / och woro skickelighe medh boghar på bådha hender / til stenar / pilar och boghar.

Aff Sauls brödher the aff BenJamin woro / then ypperste Ahieser och Joas / Samaa barn / then Gibeathitens. Jesiel och Peleth Asmaueths barn / Baracha och Jehu then Anthothiten / Jesmaia then Gibeoniten weldigh ibland tretiyo och offuer tretiyo. Jeremia Jahesiel / Johanan / Josabad then Gederathiten / Eleusaj / Jerimoth / Bealia / Samaria / Saphatia then Harophiten / Elkana /

Jesija/Asareel/Joeser/Jasabeam then Korhiten/Joela och Sabadia Jeroams barn aff Gedor.

Aff the Gadditer syndradhe sigh vth til David på borghenne j öknenne starke Hieltar och krijgsmän som sköll och spiwt förde / och theras ansichte såsom Leyons/och raske såsom Råår vppå berghen. Then förste/ Eser/Thē andre/Obadia/Then tridie/Eliab/Then fierde/Masmanna/Thē femte/Jeremia/Then siette/Athaj/Then siwonde/Eliel/Then ottonde/Johanan/Thē niyonde/Elsabad/Then tiyonde/Jeremia/Then elloffte/Machbanaj.Thesse woro aff Gadz barnom Höffuitzmän j härenom/then ringaste offuer hundradhe/och then ypperste offuer tusende. Thesse äro the som offuer Jordan gingo j första månadhenom/tå han full war til bådha brädder/så at alle dalar iempne woro bådhe östan och westan.

Komo ock teslikes aff Ben Jamins barn och Juda til Davidz borgh/ Och David gick vth til them/och swaradhe och sadhe til them/Om j komme medh fridh til migh och til at hielpa migh / så skal mitt hierta wara medh idher/Komme j ock på argha list at wara migh emoot/ther doch ingen missgerning j migh är/så siye wåra fädhers Gudh ther til och straffe thet. Så jklädde Gudz ande Amasaj Höffuitzmannen offuer tretiyo / och han sadhe. Tine äre wij David/och medh tigh hålle wij tu Isaj son/ Fridh/ fridh ware medh tigh/Fridh ware medh tina hielpare/För ty tin Gudh hielper tigh. Tå toogh David them til sigh / och satte them til Höffuitzmän offuer krijgsfolcket.

1. Reg. 29. Och aff Manasse föllo til David tå han kom medh the Philisteer emoot Saul til strijdh/och halp them doch intet / ty the Philisteers Förstar gingo til rådz/och wijste honom bortt jfrå sigh / och sadhe / Om han fölle til sin herra Saul/så måtte thet gella wår hals. Tå han nu igen drogh til Ziklag/ föllo til honom aff Manasse/Adna/Josabad/Jediael/Michael/Josabad/ Elihu/Zilthaj Höffuitzmän offuer tusende j Manasse / och the holpo David emoot krijgsfolcket/ty the woro alle mechtighe Hieltar/och wordo Höffuitzmän offuer hären/och komo hwar dagh någhre til David honom til hielp/ til thes thet wardt en stoor håår såsom en Gudz håår.

2. Reg. 5. Och thetta är talet på the Höffuitzmän som komo til David j Hebron til at wenda Sauls Rike til honom effter HERRANS ord.

Juda barn som sköll och spiwt båro / woro sex tusend och otta hundrat wel vthreedde til strijdh / Simeons barn mechtighe Hieltar til strijdh siw tusend och hundradhe/Levij barn fyra tusend/och sex hundrat. Och Joiada then Försten ibland them aff Aaron medh try tusend och siw hundrat. Zadok then vnge mannen en mechtigh Hielte medh sins fadhers hws/ twå och tiwghu öffuerste. Ben Jamins barn Sauls brödher/try tusend / ty alt in til then tijdhen höllo än nu monge medh Sauls hws.

Ephraims barn/tiwghu tusend och otta hundrat mechtighe Hieltar och nampnkunnighe män vthi theras fädhers hws. Vthaff then halffua slechtenne Manasse/adherton tusend som widh nampn nemde wordo / at the skulle komma och göra David til Konung. Vthaff Isaschars barn the förståndighe woro / tå tijdhen så kraffde / at man wiste hwadh Israel göra skulle/tw hundrat Höffuitzmän och alle theras brödher folgde theras ord. Vthaff Sebulon the som j håår drogho til strijdh wåpnadhe medh allahanda wapn til strijdh/femtiyo tusend/endrechtige til at skicka sigh j ordan. Vthaff Naphthalj tusend Höffuitzmän / och medh them the som sköll och spiwt förde/siw och tretiyo twsend. Vthaff Dan wepnadhe til strijdh otta och tiwghu tusend sexhundrat. Vthaff Asser the som j håår drogho wåpnadhe til strijdh/fyratiyo tusend. Jfrå hinsidhon Jordan vthaff the Rubeniter/Gadditer/ och then halffua Manasse slechten medh allahanda wapn til strijdh / hundradhe och tiwghu tusend.

Alle thesse krijgsmän welskickadhe til strijdh / komo aff allo hierta til Hebron/at göra David til Konung offuer hela Israel / och war alla the andres aff Israel itt hierta/at man skulle göra David til Konung / och woro ther när David j tree daghar / åto och drucko / för ty theras brödher hadhe tilreedt för them. Och the som näst om kring them woro alt in til Isaschar/Sebulon och Naphthalj/the förde brödh på åsnar / Cameler / Mular och oxar til at åta/miöl/fikon/russin/wijn/ olio / oxar och fåår alt fult/ ty een frögd war j Israel.

XIIII. Capitel.

2. Reg. 6. OCh David hölt itt rådh medh the Höffuitzmän offuer tusende och offuer hundradhe/ och medh alla Förstar/ och sadhe til hela Israels menigheet/Teckes idher/och är thz aff HERRANOM wårom Gudh/så låt oss alle städz vthsenda til the andra wåra brödher j all Israels land/ och til Presternar och Leviternar j städherna ther the förstådher haffua/at the warda til oss församladhe/Och låt oss hemta til oss igen wår Gudz Arck/ ty j Sauls tijdh fråghadhe wij intet effter honom. Tå sadhe hela menigheten at man skulle så göra/ty thetta tecktes allo folckena wel.

Altså församladhe David hela Israel alt jfrå Sihor Egyptj/in til tess man kommer til Hemath/til at hemta Gudz Arck jfrå Kiriath Jearim. Och David drogh vp medh hela Israel til Kiriath Jearim som j Juda ligger / at han skulle tådhan vp föra HERRANS Gudz Arck then på Cherubim sitter/ ther Nampnet nemdt warder. Och the låto föra Gudz Arck vppå en nyy wagn vthu AbiNadabs hws. Men Vsa och hans brodher driffuo wagnen / Och David medh hela Israel speladhe fram för Gudhi vthaff all macht/medh sånger/ medh harpor/medh psaltare / medh trummor / medh cymbaler och medh basuner.

Infra 16. Som the nu komo vppå then platzen Chidon/reckte Vsa vth sina hand til at hålla Arcken/för ty oxanar gingo aff sidhes. Tå förgrymmadhe sigh HERRANS wredhe offuer Vsa och slogh honom ther före at han hadhe reckt sina hand vth på Arcken / så at han ther dödh bleff för Gudhi. Tå wardt David bedröffuat / at HERREN hadhe sönderriffuit Vsa / och kalladhe thz rwmet Perez Vsa alt in til thenna dagh. Och David fruchtadhe sigh för Gudh then daghen/och sadhe. Huru skal iagh haffua Gudz Arck in til migh? Ther före låt han icke föra in til sigh Gudz Arck vthi Davidz stadh/vthan förde honom in vthi ObedEdoms hws then Gathitens. Altså bleff Gudz Arck når ObedEdom j hans hwse j tree månadher. Och HERREN welsignadhe ObedEdoms hws / och alt thet han hadhe. Perez Vsa. 2 Reg. 6.

XV. Capitel.

2. Reg. 5. OCh Hiram Konungen j Tyro sende bodh til David/ och Cedreträå/muremestare och timbermän / at the skulle byggia honom itt hws. Och David förmerckte/ at HERREN hadhe stadfest honom til Konung offuer Israel/ ty hans Rike steegh vp för hans folck Israel skul. Och David toogh än nu flere hustrur j Jerusalem/ och födde än nu flere söner och döttrar. Och the honom födde wordo j Jerusalem/heto altså. Sammua Sobab/Nathan/Salomo/Jebehar/Elisua/Elipaleth/Noga / Nepheg/ Japhia/Elisama/Bael Jada/ Eliphalet.

Och tå the Philisteer hörde / at Dauid war smord til Konung offuer hela Israel / drogho the alle vp til at sökia Dauid. Tå Dauid thet hörde drogh han vth emoot them. Och the Philisteer komo och ladhe sigh nedher j Rephaims daal. Men Dauid fråghadhe Gudh och sadhe. Skal iagh dragha vp emoot the Philisteer / och wilt tu giffua them j mina hand? HERREN sadhe til honom. Dragh vp / iagh haffuer giffuit them j tina hender. Och tå the drogho vp til BaalPrazim / slogh Dauid them ther. Och Dauid sadhe / Gudh haffuer förskingrat mina fiendar genom mina hand såsom watnet förskingras. Ther aff kalladhe the thet rwmet BaalPrazim. Och the låto ther theras gudhar / hwilka Dauid bödh vpbrenna j eeld. Esaie

(BaalPrazim) Baal heter en husbonde eller man. Perez heter een reffua eller skilnat. Therföre mätte thetta rwmet BaalPrazim männenars skilnat kallas / effter the Philisteer ther förströdde och jfrå hwar annan skilde woro.

Men the Philisteer giorde åter redho / och ladhe sigh nedher j dalenom. Och Dauid frågadhe åter Gudh. Och Gudh sadhe til honom. Tu skalt icke dragha vp effter them / vthan bögh jfrå them / at tu må komma emoot them in moot Peronaträän. När tu tå hörer itt ruskande offuan j Peronaträän gångandes / så faar vth til strijdhena / ty Gudh är ther för tigh vthdrâghen til at slå the Philisteers häär. Och Dauid giorde såsom Gudh honom budhit hadhe. Och the slogho the Philisteers häär alt jfrå Gibeon in til Gaser / Och Dauidz nampn gick vth j all land. Och HERREN låt hans redhogha komma offuer alla Hedhningar.

XVI. Capitel.

OCh han bygde sigh hws vthi Dauidz stadh / och tilreedde itt rwm til Gudz Arck / och giorde itt Tabernakel offuer honom. På then tijdhen sadhe Dauid. Gudz Arck bör icke båras vthan aff the Leuiter / ty thm haffuer HERREN vthwaldt / at the skola båra HERRANS Arck / och tiena honom ewinnerligha. Therföre församladhe Dauid hela Israel til Jerusalem / at the skulle båra HERRANS Arck vp j thet rwm som han ther til bereedt hadhe.

Och Dauid låt komma til hopa Aarons barn och Leuiternar. Vthaff Kahaths barn / Vriel then öffuersten medh hans brödher tiwghu och hundradhe. Vthaff Merarj barn / Asaia then öffuersten medh hans brödher tiwghu och tw hundradhe. Vthaff Gersons barn / Joel then öffuersten medh hans brödher / tretiyo och hundradhe.

Vthaff Elizaphans barn / Semaia then öffuersten medh hans brödher / tw hundradhe. Vthaff Hebrons barn / Eliel then öffuersten medh hans brödher ottatiyo. Vthaff Vsiels barn / Amminadab then offuersten medh hans brödher / tolff och hundradhe.

Och Dauid kalladhe Zadok och AbJathar Presternar och Leuiternar / nemligha / Vriel / Asaia / Joel / Semaia / Eliel / Amminadab / och sadhe til them / J åren hoffuudhen för fädhernar ibland the Leuiter / så helgher idher nu och idhra brödher / at j måghe vpbära HERRANS Israels Gudz Arck / tijt ther iagh honom tilreedt haffuer / ty til förenna när j icke woren til städhes / giorde HERREN wår Gudh een reffuo ibland oss / ther före at wij icke sökte honom såsom thet boorde sigh. Altså helghadhe Presternar sigh och Leuiternar / at the skulle vpbära HERRANS Israels Gudz Arck. Och Leuj barn båro HERRANS Israels Gudz Arck på sina axlar medh stengernar ther vppå / såsom Mose budhit hadhe effter HERRANS ord. supra 14

Och Dauid sadhe til the öffuerstar för the Leuiter / at the skulle settia sina brödher til sångare / medh strengia spel / medh Psaltare / harpor och klingande cymbaler / så at the högdt sungo och medh frögd. Tå bestelte the Leuiter Heman Joel son / och vthaff hans brödher / Assaph Berechia son / och vthaff Merarj barn theras brödher / Ethan Kusaia son / och medh them theras brödher aff thz andra skifftet / nemligha / Sacharia / Ben / Jaesiel / Semiramoth / Jehiel / Vnnj / Eliab / Benaia / Maeseia / Mathithia / Elipheleia / Mikneia / ObedEdom / Jeiel / dörawachtarenar. Ty Heman / Assaph och Ethan woro sångare medh koppar cymbaler at klinga högdt. Men Sacharia / Asiel / Semiramoth / Jehiel / Vnnj / Eliab / Maeseia / och Benaia medh Psaltare til at siunga effter. Men Mathithia / Elipheleia / Mikneia / ObedEdom / Jeiel och Asasia medh harpor til at siunga för them. Men Chenan Ja Leuiternas öffuerste / sångmestare / at han skulle vnderwisa them om sången / ty han war förståndigh.

2.Reg.6. Och Berechia och Elkana woro dörawachtare om Arken. Men Sachania / Josaphat / Nethaneel / Amasaj / Sacharia / Benaia / Eliezer Presternar blåste medh trummeter för Gudz Arck / Och ObedEdom och Jehia woro dörawachtare om Arcken. Altså gingo Dauid och the åldste j Israel / och the öffuerste offuer tusende vp / til at hemta HERRANS förbundz Arck vthu ObedEdoms hws medh frögd. Och mädhan Gudh halp Leuiternar som båro HERRANS förbundz Arck / offradhe man siw stwtar och siw wädhrar. Och Dauid hadhe en linnan kiortel vppå / så ock alle Leuiter som Arcken båro / och sångarenar och Chenan Ja sångmestaren medh sångarenar / Hadhe ock så Dauid en linnan lijff kiortel vppå. Altså båro hele Israel HERRANS förbundz Arck vp medh frögd / basuner / trummeter / och klingande cymbaler medh Psaltare och harpor.

Tå nu HERRANS förbundz Arck kom vthi Dauidz stadh / sågh Michal Sauls dotter vth genom fenstret / Och tå hon fick see Konung Dauid springa och spela / förachtadhe hon honom j sitt hierta.

XVII. Capitel.

TA the båro Gudz Arck in / satte the honom vthi tabernaklet / som Dauid honom bereedt hadhe / och offradhe brenneoffer och tackoffer för Gudhi. Och tå Dauid hadhe fulkompnat brenneoffren och tackoffren / welsignadhe han folcket j HERRANS nampn / och vthskiffte hwariom och enom j Israel bådhe man och qninno itt stycke brödh / och kött och een soppo.

Och han satte in för HERRANS Arck naghra Leuiter til tienare / at the skulle prisa / tacka och loffua HERRAN Israels Gudh / nemligha / Assaph then första / Sacharia then andra / Jeiel / Semiramoth / Jehiel / Mathithia / Eliab / Benaia / ObedEdom / och Jeiel medh Psaltare och harpor / Men Assaph medh klingande cymbaler / Och Benaia och Jehasiel Presternar medh trummeter / altijdh för Gudz förbundz Arck.

På then tijdhen bestelte Dauid j förstonne at tacka HERRANOM genom Assaph och hans brödher.

Psal. 105. TAcker HERRANOM / prediker hans nampn / Förkunner ibland folken hans werck.

Siunger honom / speler / och taler om all hans vnder.

Loffuer hans helgha nampn / Theras hierta frögde sigh som sökia HERRAN.

Söker effter HERRAN och effter hans macht. Söker hans ansichte altijdh. Tencker på hans vnder som han giordt haffuer / På hans vnder och hans ord.

J Israels hans tienares sädh / J Jacobs hans vthkoradhes barn.

Han är

Han är HERREN wår Gudh/Han dömer j alla werldenne.

Kommer j hogh hans förbund ewinnerligha/hwadh han vthloffuat haffuer j tusende slechter.

Hwilket han giordt haffuer medh Abraham / och hans eedh medh Isaac.

Och han satte thet Jacob til en rett / och Israel til itt ewigt förbund.

Och sadhe / Jagh skal giffua tigh Canaans land / idhar arffuedeels lott.

Tå the fåå och ringa woro / och fremlingar ther inne.

Och the drogho jfrå thet ena folcket til thet andra / och vthu itt Rike bortt til annat folck.

Han låt ingen göra them skadha / och för theras skul straffadhe han Konungar.

Kommer icke widh mina smorda / och görer intet ondt mina Propheter.

Siunger HERRANOM all land / Förkunner daghligha hans saligheet. Förtelier ibland Hedhninganar hans herligheet / och hans vnder ibland folcken. Psal.

Ty HERREN är stoor och fast loffligh / och vnderligh offuer alla gudhar.

För ty alle Hedhningars gudhar äro affgudhar / Men HERREN haffuer giordt himmelen.

Thet ståår herligha och kosteligha til för honom / och går kraffteligha och gladheligha til j hans rwm.

Bärer fram HERRANOM j folck / Bärer fram HERRANOM äro och macht.

Bärer fram HERRANS nampne äro/Bärer fram skencker / och kommer för honom / och tilbidien HERRAN j heligho prydhelse.

All werlden fruchte för honom / han haffuer befest iordena / så at hon intet röres.

Frögde sigh himmelen/och iorden ware gladh / och man må säya ibland Hedhninganar / at HERREN är rådhandes.

Haffuet done och hwadh ther vthi är / och marken ware gladh och hwadh ther vppå är.

Frögde sigh all trää j skoghen för HERRANOM / ty han kommer til at döma iordena.

Tacker HERRANOM / ty han är godh/ och hans barmhertigheet warar ewinnerligha.

Och säyer / Hielp oss Gudh wår Frelsare/ och församla oss/ och hielp oss jfrå Hedhninganar / at wij måghe tacka tino helgho nampne /och loffsäya tigh.

Loffuat ware HERREN Israels Gudh jfrå ewigheet til ewigheet/ och alt folcket säye Amen/och loffue HERRAN.

Altså lät han ther för HERRANS förbundz Arck Assaph och hans brödher/til at tiena in för Arcken altijdh/och hwar dagh j sitt daghs werck. Men ObedEdom och hans brödher otta och sextiyo/och ObedEdom Jedithun son och Hossa til dörawachtare.

Och Zadok Presten och hans brödher Presternar/lät han in för HERRANS Tabernakel/på Höghdenne j Gibeon / at the daghligha skulle göra HERRANOM brenneoffer vppå brenneoffrens altare/ om morghon och affton / såsom scriffuit ståår vthi HERRANS lagh / som han Israel budhit hadhe. Och medh them Heman och Jedithun / och the andra vthwalda som widh nampn benemde woro til at tacka HERRANOM at hans barmhertigheet warar ewinnerligha. Och medh them Heman och Jedithun medh trummeter och cymbaler til at klinga / och medh Gudz strengia spel.

gia spel. Men Jedithuns söner giorde han til dörawachtare. Altså drogh alt folcket sin wägh/hwar och en j sitt hws/Drogh ock så Dauid bortt til at welsigna sitt hws.

XVIII. Capitel.

2 Reg. 7

THet begaff sigh tå Dauid boodde j sitt hws / sadhe han til Propheten Nathan / Sij / iagh boor vthi Cedrehws/ och HERRANS förbundz Arck vnder tapeter. Nathan sadhe til Dauid / Alt thet j titt hierta är thet gör / ty Gudh är medh tigh. Nathan

Men j samma nattenne kom Gudz ord til Nathan och sadhe/Gack och sägh minom tienare Dauid. Thetta sägher HERREN/ Tu skalt icke byggia migh itt hws til boning / För ty iagh haffuer icke boot vthi någhot hws / jfrå then dagh tå iagh Israels barn vthförde alt in til thenna daghen/ vthan iagh haffuer warit ther Tabernaklet warit haffuer och boningē ehwar iagh wādradhe j hela Israel/ Haffuer iagh någhon tijdh talat til någhon Domare j Israel / then iagh budhit haffuer at födha mitt folck / och sagdt/ Hwj bygge j icke migh itt Cedrehws? Så sägh nu altså til min tienare Dauid. Thetta sägher HERREN Zebaoth / Jagh haffuer taghet tigh vthaff markenne / ther tu folgde fååren / at tu skulle wara en Förste offuer mitt folck Israel / och haffuer warit medh tigh ehwart tu foor/ och haffuer vthrotat tina fiendar för tigh / Och haffuer giordt tigh itt nāpn såsom the stora på iordenne nampn haffua.

Men iagh skal settia mino folcke Israel itt rwm / och skal plantera thet / så at thet skal ther boo / och icke meer rördt warda / Och arghetennes barn skola icke meer quälia thet / såsom tilförenna / och på then tijdhen tå iagh bödh Domarenar offuer mitt folck Israel/Och iagh skal vndertryckia alla tina fiendar. Och förkunnar tigh at HERREN wil byggia tigh itt hws. Lekamlighit löffte

När nu tina daghar vthe äro/at tu gåår til tina fädher / så skal iagh vpweckia tina sädh effter tigh / then en aff tina söner wara skal / honom wil iagh beredha itt Rike/han skal byggia migh itt Hws/och iagh wil stadhfesta hans stool til ewigh tijdh. Jagh skal wara hans fadher / och han skal wara min son/Och iagh skal icke wenda mina barmhertigheet jfrå honom såsom iagh wende henne jfrå honom som för tigh war / vthan iagh skal settia honom j mitt Hws/och vthi mitt Rike ewinnerligha / så at hans stool skal bliffua beståndigh j ewigh tijdh. Christus vthloffuas Dauid.

OCh tå Nathan effter all thesso ord och syyn talat hadhe medh Dauid/ Kom Konung Dauid och bleff in för HERRANOM / och sadhe/ Hoo är iagh HERRE Gudh? och hwadh är mitt hws/ at tu haffuer låtit migh komma här til/Och tigh haffuer än tå icke tyckt thz nogh wara Gudh/ vthan tu haffuer ock offuer tins tienares hws än nu talat om tilkommande ting j framtijdhen/och haffuer seedt til migh HERRE Gudh offuan effter såsom een menniskia then andra. Hwadh skal Dauid meer säya til tigh/ at tu skulle āra tin tienare? tu kenner tin tienare / HERRE för tin tienare skul/ effter titt hierta haffuer tu all sådana stoor ting giordt/ at tu skulle all stoorheet kunnogha göra/HERRE ingen är tin like / och ingen Gudh är vthan tu / aff hwilkom wij medh wår öron hördt haffue / Och hwar är någhot folck på iordenne såsom titt folck Israel / tijt en Gudh gången är til at förlossa sigh itt folck/och göra sigh sielffuom itt nampn aff stoor och förskreckeligh ting / til at vthdriffua Hedhningar för tino folcke / som tu vthu Egypten förlossat haffuer? Och haffuer giordt titt folck Israel tigh til folck ewinnerligha / Och tu HERRE är theras Gudh worden.

Nu HERRE thet ord som tu talat haffuer offuer tin tienare och offuer hans

ner hans hws / warde sant j ewigh tijdh / och gör såsom tu sagdt haffuet / Och titt nampn warde sant och stoort j ewigh tijdh/at man såya må/HERREN zebaoth Israels Gudh är Gudh j Israel / och tins tienares Davidz hws ware beståndigt för tigh. Ty tu min Gudh haffuer öpnat tin tienares öra/at tu wilt byggia honom itt hws / ther före haffuer tin tienare funnet/ at han in för tigh bedher. Nu HERRE tu äst Gudh / och tu haffuer så dana godh ting sagdt til tin tienare. Tagh nu til at welsigna tins tienares hws/at thet bliffuer ewinnerligha för tigh. Ty hwadh tu HERRE welsignar / thet är welsignat ewinnerligha.

XIX. Capitel.

2.Reg.8. Ther effter slogh David the Philisteer och undertryckte them / och toogh Gath och thes döttrar vthu the Philisteers hand/ Slogh han ock the Moabiter/så at the Moabiter wordo David underdånighe/och förde honom skencker. Han slogh ock HadadEser Konungen j Zoba vthi Hemath tå han tijt drogh til at vpresa sitt tekn widh then elffuena Phrath. Och David wan honom aff tusende wagnar/siw tusend resenärer/och tiwghu tusend män til footz. Och David hasadhe alla wagnhestanar / och behölt hundradhe wagnar quarra. Och the Syrer aff Damasco komo HadadEser Konungenom j Zoba til hielp. Men David slogh the samma Syrer tw och tiwghu tusend män / och ladhe folck til Damascon j Syrien / så at the Syrer wordo David underdånighe/ och förde honom skencker. Ty HERREN halp David ehwart han foor.

Och David toogh the gyllene sköllar som HadadEsers tienare hadhe/och förde them til Jerusalem. Toogh ock så David vthu HadadEsers städher / Tibehath och Chun ganska mykin koppar / aff hwilkom Salomo Kopparhaffuet och stodherna / och kopparkärillen giorde.

Och tå Thogu Konungen j Hemath hörde / at David hadhe slaghit alla HadadEsers macht/Konungens j Zoba / sende han sin son Hadoram til Konung David/och låt helsa och welsigna honom/at han medh HadadEser strijdt och honom slaghit hadhe. Ty Thogu hadhe örligh medh HadadEser.

Och all gyllene / silffuer och kopparkärille helghadhe Konung David HERRANOM medh thet silffuer och gull som han taghet hadhe jfrå Hedhninganar/nemligha/jfrå the Edomeer/ Moabiter/ Ammoniter/ Philisteer och Amalekiter. Och Abisaj zeruJa son slogh the Edomeer j Saltdalenom adherton tusend/och ladhe folck j Edomea / så at alle Edomeer woro David underdånighe/Ty HERREN halp David ehwart han drogh.

Altså regeradhe David offuer hela Israel/och hölt rett och rettwiso allo sino folcke.

Joab zeruJa son war offuer hären. Josaphat Ahilud son war Cantzeler/Zadok Ahitob son och AbiMelech AbJathar son woro Prester/ Sausa war Scriffuare/Benaia Joiada son war offuer Chrethj och Plethj. Och the förste Davidz söner woro Konungenom widh handen.

XX. Capitel.

2.Reg.10. SA begaff sigh ther effter / at Nahas Ammons barnas Konung bleff dödh/och hans son wardt Konung j hans stadh. Tå tenckte David/Jagh wil göra barmhertigheet på Hanon Nahas son / ty hans fadher haffuer giordt barmhertigheet med migh. Och han sende tijt bodh til at hughswala honom effter hans fadher. Och tå Davidz tienare komo vthi Ammons barnas land til Hanon at hughswala honom/ sadhe the Förstar för Ammons barn til Hanon. Menar tu at David ärar tin fadher för tijn ôghô/ at han sender hughswalare til tigh? Ja hans tienare äro kompne til tigh/til at vthfrågha/ bespana och bespeya landet.

Tå toogh Hanon Davidz tienare och rakadhe them/och skaar theras klädher halff bortt alt in til lendernar / och låt gå them / och the gingo sin wägh/ och bodhadhe thet David medh någhro män / Han sende emoot them (för ty männenar woro swårligha beskemde) och Konungen sadhe/ Bliffuer j Jeriho til tess idhart skägg wexer/sedhan kommer tå igen.

Tå Ammons barn sågho / at the illa luchtadhe för David/sende the bort bådhe Hanon och Ammôs barn tusende Centener silffuer / til at soldera sigh wagnar och resenärar vthu Mesopotamien/ vthu Maecha och vthu Zoba/ Och solderadhe tw och tretiyo tusend wagnar / och Konungen j Maecha medh hans folck. The komo och låghradhe sigh för Medba/Och Ammons barn församladhe sigh teslikes vthu sina städher och komo til strijdz. Tå David thet hörde/sende han Joab tijt medh hela the Hieltars häär /och Ammons barn woro vthdragne och skickadhe sigh til strijdh för stadz porten. Men Konunganar som kompne woro/ höllo besynnerligha j markenne. Tå nu Joab sågh/at bådhe för honom och baak honom war strijdh emoot honom/vthwalde han aff alla vnga män j Israel och skickadhe sigh emoot the Syrer. Thet andra folcket fick han under Abisaj sins brodhers hand / at the skulle dragha emoot Ammons barn/ och sadhe / Om the Syrer warda migh förstarke/så kom migh til hielp / Om Ammons barn warda tigh förstarke/ så wil iagh komma tigh til hielp / War tröst/ och låt oss tröstelighahandla för wårdt folck och för wår Gudz städher / HERREN göre hwadh honom teckes. Och Joab drogh fram medh thet folck som medh honom war til at strijdha emoot the Syrer / och the flydde för honom. Tå nu Ammons barn sågho at the Syrer flydde/ flydde the ock för Abisaj hans brodher / och drogho in j stadhen. Men Joab drogh til Jerusalem.

Som the Syrer sågho at the för Israel slagne woro/sende the vth bodh/ och låto vthkomma the Syrer på hinsidhon elffuen / Och Sophach HadadEsers Häärhöffuitzman drogh för them. Tå thet bleff sagdt David/ församladhe han hela Israel/ och drogh offuer Jordan. Och tå han kom til them / skickadhe han sigh emoot them / Och David skickadhe sigh emoot the Syrer til strijdh / och the strijdde medh honom. Men the Syrer flydde för Israel. Och David slogh j hiäl aff the Syrer siw tusend wagnar/och fyratiyo tusend män til foot / ther til drap han Sophach Häärhöffuitzmannen. Tå HadadEsers tienare sågho / at the woro slagne för Israel / giorde the fridh medh David och hans tienare/Och the Syrer wille icke meer hielpa Ammons barn.

XXI. Capitel.

2.Reg.11. 12. OCh tå året vmgånget war/på then tijdh som Konungar vth dragha / vthförde Joab hären / och förderffuadhe Ammons barnas land / kom och beladhe Rabba. Men David bleff j Jerusalem. Och Joab slogh Rabba och bröôt thet nedher. Och David toogh theras Konungs Crono aff hans hoff-

nudh/och fan ther vthi en Centener guldz wigt / och ådhla stenar / och hon wardt satt på Dauidz hoffuudh. Förde han ock ganska mykit rooff vthu stadhen. Men folcket ther inne förde han vth / och låt sönder dela them med såghar och iernhackor och kijlar. Altså giorde Dauid alla Ammons barnas städher/och Dauid drogh medh folckena til Jerusalem igen.

Ther effter hoff sigh een strijdh vp j Gaser medh the Philisteer. På then tijdhen slogh Sibechaj then Husathiten/Sibaj then vthaff Rephaims bar- 2. Reg. 21
nom war / och vndertryckte honom. Och thet hoff sigh än nu een strijdh vp medh the Philisteer. Tå slogh Elhanan Jair son / Lahemj Goliaths broder then Gathiten / hwilkens spiwtskafft war såsom itt wåffträä. Ater wardt een strijdh j Gath/ther war en stoor man/han hadhe jw sex finger och sex tåår/thet gör fyra och tiwghu / Han war ock så födder aff Rapha / och bespottadhe Jsrael. Men Jonathan Simea son Dauidz brodhers slogh honom. Thesse woro födde aff Rapha j Gath / och föllo genom Dauidz och hans tienares hand.

XXII. Capitel.

Dauid reknadhe folcket.

OCh Sathan hoff sigh vp emoot Jsrael/ och gaff Dauid in at han låt rekna Jsrael. Och Dauid sadhe til Joab och til folckens öffuerstar / Gåår bortt och rekner Jsrael alt jfrå Berseba in til Dan/och bårer til migh at iagh må weta talet. Joab sadhe/ HERREN föröke til sitt folck hůdradhe sinnom så mykit som thz nu är/ Min herre Konung / äro the icke alle min herras tienare? Hwj fråghar tå min herre ther effter? Hwj skulle een skull komma på Jsrael?

Men Konungens ord gick fram emoot Joab / Och Joab drogh vth och foor om kring all Jsrael/och kom til Jerusalem / och fick Dauid talet på thet reknadha folcket / Och thet war aff hela Jsrael elloffua sinnom hundradhe tusend män som swerd vthdrogho / Och Juda fyrahundradhe sinnom tusend och siwtiyo tusend män som swerd vthdrogho. Men Leuj och Ben Jamin reknade han intet ibland thesse/ För ty Konungens ord war Joab een styggelse/ Men Gudhi misshaghadhe thetta/ Och han slogh Jsrael.

Och Dauid sadhe til Gudh / Jagh haffuer swårligha syndat / at iagh thetta giordt haffuer/ Men nu tagh tins tienares misgerning bortt / för ty iagh haffuer fast dårligha giordt.

Och HERREN taladhe medh Gad Dauidz Siyare och sadhe/ Gack/ Gad
tala med Dauid och sägh/ Thetta sägher HERREN. Triggiahanda setter iagh tigh före/ Vthwäl tigh ther itt aff thet iagh tigh göra skal. Tå Gad kom til Dauid/ sadhe han til honom. Thetta sägher HERREN/ Vthwäl tigh antingen try hård åår/eller tree månadhe flycht för tina owener och för tina fienders swerd/thet tu icke vndkomma kan / eller j tree daghar HERRANS swerd och pestilentie j landena / så at HERRANS ängel förderffuar j alla Jsraels grenßor. Så see nu til hwadh iagh skal swara honom som migh vthsendt haffuer. Dauid sadhe til Gad / Migh är fast ångest/ Doch wil iagh falla j HERRANS hand/ty hans barmhertigheet är ganska stoor / och icke falla j menniskio hender.

Tå låt HERREN komma pestilentie j Jsrael / så at siwtiyo tusend män föllo aff Jsrael. Och Gudh sende ängelen til Jerusalem til at slå thet. Och när han förderffuadhe sågh HERREN ther til / och ångradhe thet onda/och sadhe til ängelen som förderffuadhe/ Thet är noogh/ halt tina hand til baka. Men HERRANS ängel stoodh widh Arnans then Jebuseens ladho / Och Dauid hoff vp sijn öghon/och fick see HERRANS ängel stå

gel stå emellan himmelen och iordena/och itt draghit swerd j hans hand vthreckt offuer Jerusalem. Tå föll Dauid och the äldste på sijn ansichte/ klädde j säcker. Och Dauid sadhe til Gudh/ Är icke iagh then som låt rekna folcket? Jagh är then som syndadhe och thet onda giordt haffuer / Thesse fåår hwadh haffua the giordt? HERRE min Gudh låt tina hand wara emoot migh och mins fadhers hws / och icke emoot titt folck til plågho.

Och HERRANS ängel sadhe til Gad / at han skulle säya Dauid / at Dauid skulle gå vp/och resa HERRANOM itt Altare j Arnans then Jebuseens ladho. Altså gick Dauid vp effter Gadz ord som han j HERRANS nampn talat hadhe. Men tå Arnan wende sigh och sågh ängelen/han och hans fyra söner medh honom / gömde the sigh bortt / ty Arnan tröskadhe hwete. Som nu Dauid gick til Arnan/ sågh Arnan och wardt warse Dauid/och gick vthaff ladhonne och tilbadh Dauid på sitt ansichte til iordena.

Och Dauid sadhe til Arnan / Giff migh ladhonnes rwm / at iagh må byggia HERRANOM itt Altare ther vppå / för fulla penningar skalt tu få migh thet/at plåghan på folcket må återwenda. Arnan sadhe til Dauid / Tagh tigh thet / och gör min herre Konung såsom tigh teckes/ Sij / iagh giffuer ock så oxanar til brenneoffret / och reedskapen til wedh / och hwete til spijsoffer/altsamman giffuer iagh thet. Men Konung Dauid sadhe til Arnan / Jcke så/ vthan för fulla penningar wil iagh köpat / ty iagh wil icke tagha thet titt är för HERRANOM/och göra brenneoffer til giffuins.

Altså gaff Dauid Arnan för rwmet/ gyllene Siklar til wigt sex hundrat. Och Dauid bygde ther sammestadz HERRANOM itt Altare och offradhe brenneoffer och tackoffer. Och tå han åkalladhe HERRAN/ hörde han honom genom eeld aff himmelen vppå brenneoffrens Altare. Och HERREN sadhe til ängelen/at han skulle sticka sitt swerd j skidhona.

På samma tijdhen tå Dauid sågh at HERREN hadhe hördt honom vppå Arnans then Jebuseens platz / offradhe han ther / ty HERRANS Tabernakel som Mose j öknenne giordt hadhe / och brenneoffrens Altare war j then tijdhen på Höghdenne j Gibeon/ Men Dauid kunde icke gå tijt in för thet/ til at sökia Gudh / så war han förskreckt för HERRANS ängels swerd. Och Dauid sadhe/ Här skal HERRANS Gudz Hws wara/ och thetta Altaret til Jsraels brenneoffer.

XXIII. Capitel.

OCh Dauid låt församla the fremlingar som j Jsraels land woro / och bestelte steenhuggare til at hugga steen til Gudz Hwß bygning / Och Dauid tilreedde mykit iern til naghlar åt döranar j portomen/och hwadh til hopa näghlas skulle. Och så mykin koppar at han icke stoodh til wåghande/ och Cedreträå vthan taal / För ty the aff Zidon och Tyro förde mykit Cedreträå til Dauid/ty Dauid tenckte. Min son Salomo är en vng pilt och spåådh. Men Huset som HERRANOM byggias skal moste wara stoort / at thes nampn och loff vthgå må j all land ther före wil iagh skaffa honom wirke. Altså skaffadhe Dauid mykit wirke förr än han doo.

Infra 29.
Och han kalladhe sin son Salomo / och bödh honom byggia HERRANS Jsraels Gudz Hws / och sadhe til honom / Min son. Jagh hadhe j sinnet at byggia HERRANS mins Gudz nampne itt Hws. Men HERRANS ord kom til migh och sadhe / Tu haffuer mykit blodh vthgutit / och fördt stoort örligh / ther före skalt tu icke byggia mino nampne

Hws/effter tu så mykit blodh vthgutit haffuer för migh på iordena/ Sij/tin son som tigh skal födt warda/ han skal wara en roligh man / För ty iagh wil låta honom få roo för alla hans fiendar alt om kring/han skal heta Salomo /ty iagh skal giffua fridh och roligheet offuer Jsrael vthi hans lijffzdaghar. Han skal byggia mino nampne itt Hws/ Han skal wara min son/ och iagh skal wara hans fadher / och iagh skal stadhfesta hans Konungsligha stool offuer Jsrael til ewigh tijdh.

(fridh) Salomo vthtydhes fridsam.

Så warder nu (min son) HERREN medh tigh bliffuandes/ och tu skalt bliffua lyckosam /at tu må byggia HERRANOM tinom Gudh itt Hws/såsom hā om tigh sagdt haffuer. Och HERREN warder tigh giffuandes klokheet och förstånd/och skal befala tigh Jsrael / at tu skalt hålla HERRANS tins Gudz lagh. Men tå warder tu lyckosam / når tu håller tigh /at tu gör effter the sedher och retter / som HERREN Mose budhit haffuer til Jsrael/War tröst och widh gott modh / fruchta tigh intet / och giff tigh intet/Sij/iagh haffuer j minom fatighdom förskaffat til HERRANS Hws /hundradhe tusend Centener gull / och tusende resor tusende Centener silffuer /ther til koppar och iern vthan taal / ty thet är fast mykit/ Haffuer iagh ock så bestelt timber och stenar thet kan tu än nu föröka. Så haffuer tu monga arbetare/steenhuggare och timbermän til steen och trää/ och allahanda kloka på allahanda werck/på gull / silffuer / koppar och iern vthan taal. Så statt nu vp och bestell thz/HERREN skal wara med tigh.

Och Dauid bödh allom öffuerstom j Jsrael/at the skulle hielpa hans son Salomo/Är icke HERREN idhar Gudh medh idher : och haffuer giffuit idher roligheet alt om kring : Ty han haffuer giffuit landzens inbyggiare vthi idhra hender / och landet war vndergiffuit wordet för HERRANOM och för hans folck. Så giffuer nu idhor hierta och idhra siälar til at sökia HERRAN idhar Gudh/ Och stäår vp / och bygger HERRANOM Gudhi en Helghedom/ at man må båra HERRANS förbundz Arck /och the helgha Gudz kärillen in vthi Hwset som HERRANS nampne skal bygdt warda. Altså giorde Dauid Salomo sin son til Konung offuer Jsrael/tå han gammal och aff leffuande mätt war.

XXIIII. Capitel.

OCh Dauid församladhe alla öffuerstar j Jsrael/och Presternar och Leuiternar/at man skulle rekna Leuiternar jfrå tretiyo åår och ther vthoffuer/ Och theras taal war jfrå hoffuudh til hoffuudh thet starke män woro/otta och tretiyo tusend / Aff hwilkom wordo fyra och tiwghu tusend som driffuo arbetet på HERRANS Hws /och sex tusend ambetzman och Domare/och fyratusend dörawachtare / och fyra tusend loffsångare HERRANOM medh strengia spel /som iagh til loffsång giordt hadhe.

Och Dauid giorde een Ordinantia ibland Leuj barn/ nemligha / ibland Supra 6.
Gerson/Kahath och Merarj. The Gersoniter woro Laedan och Simej. Laedans barn then förste / Jehiel / Sethan och Joel / the tree. Men Simej barn woro / Salomith / Hasiel och Haran / the tree. Thesse woro the ypperste jbland fädhernar aff Laedan. Woro ock så thesse Simej barn/ Jahath/Sina/Jeus och Bria. Thesse fyre woro ock Simej barn. Jahath war then förste/Sina then andre. Men Jeus och Bria hadhe icke mong barn/ ther före wordo the reknadhe för ens fadhers hws. Kahaths barn woro/Amram / Jezehar / Hebron och Vsiel/the fyre. Amrams barn woro / Aaron och Mose. Men Aaron wardt aff skild/så at han wardt helghat til thet Alrahelghasta/

hā och hans söner til ewigh tijdh/til at rökia för HERRANOM/ och til at tiena och welsigna j HERRANS nampn j ewigh tijdh. Och Mose then Gudz manzens barn wordo nemde ibland the Leuiters slechte. Mose barn woro/Gersom och Elieser. Gersoms barn / then förste war Sebuel. Eliesers barn / then förste war Rehabia / Och Elieser hadhe ingen annor barn/Men Rehabia barn woro mykit flere. Jezehars barn woro/ Salomith then förste. Hebrons barn woro/Jeria then förste/Amaria then andre/ Jehasiel then tridie/och Jakmeam then fierde. Vsiels barn woro / Micha then förste och Jesia then andre.

Merarj barn woro/Mahelj och Musi. Mahelj barn woro / Eleazar och Kis / Men Eleazar bleff dödh och hadhe inga söner vthan döttrar / och Kis barn thera brödher togho them. Musi barn woro/Mahelj / Eder och Jeremoth /the tree. Thetta äro Leuj barn j theras fädhers hws / och the ypperste aff fädhernar som reknadhe wordo/effter nampnēs taal effter hoffuudhen/ hwilke giorde the sysslor j embeten j HERRANS Hws / jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer/ Ty Dauid sadhe / HERREN Jsraels Gudh haffuer giffuit sina folcke roo / och skal boo j Jerusalem til ewigh tijdh.

Wordo ock så ibland Leuiternar reknadhe Leuj barn jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer / så at the icke behöffde båra Tabernaklet medh all thes reedhskap effter thes embete/vthā effter Dauidz yttersta ord/at the skulle stå vnder Aarons barnas hender til at tiena j HERRANS Hws j gårdenom/ och til kistonar / och til reeningen/ och til allahanda Helghedom/ och til alla embetens sysslor j Gudz Hws/och til skodhobrödh / til semlomiöl/ til spijsoffer / til osyradhe kakor/til pannor /til halster/ och til all wigt och måät/och til at stå om morghonen och tacka och loffua HERRAN/om afftonen teslikes/ och til at offra HERRANOM all brenoffer på Sabbathernar/nymånadhom och Högtijdhom effter talet och settet / altijdh för HERRANOM / at the skulle tagha wara på wachtena widh witnesbyrdzens Tabernakel och Helghedomsens. Och Aarōs barnas thera brödhers til at tiena j HERRANS Hws.

XXV. Capitel.

MEn Aarons barnas Ordning war thesse. Aarons barn woro/ Nadab / Abihu/Eleazar och Jthamar. Men Nadab och Abihu bliffuo dödhe in för thera fädher/och hadhe ingen barn. Och Eleazar och Jthamar wordo Prester. Och Dauid skickadhe them altså. Zadok aff Eleazars barn / och Ahimelech aff Jthamars barn effter theras taal och embete/och wordo Eleazars barn flere fundne til ypperste starka män / än Jthamars barn/och han skickadhe them altså /nemligha/sexton vthaff Eleazars barn til öffuerstar ibland theras fädhers hws / Och otta aff Jthamars barn ibland theras fädhers hws / och han skiffte them effter lott/therföre at bådhe aff Eleazars och Jthamars barn woro öffuerstar j Helghedomenom/och öffuerstar för Gudh. Och Scriffuaren Semaia Nethaneels son vthaff Leuiternar beskreff thē för Konūgenom och för öffuerstanar/ och för Zadok Prestenom/ och för Ahimelech Ab Jathars son/och för öffuersta fädhernar ibland Presternar och Leuiternar/nemligha/itt fadhers hws för Eleazar/och thet andra för Jthamar.

Och förste lotten föll vppå Joiarib/then andre vppå Jedaia / then tridie
Luce 1. på Harim/ thē fierde på Seorim/thē femte på Malchia/then siette på Mejamin/then siwnde på Hakoz / then ottonde på Abia / then niyonde på Jesua / then tiyonde på Sechania/then elloffte på Eliassib / then tolffte på Jakim / then trettonde på Hupa/ then fiortonde på Jesebeab / then femtonde

på Bilga / then sextonde på Immer / then siwttonde på Hesir / then adhertonde på Hapizez / then nittonde på Pethahia / then tiwghunde på Jeheskel / then förste och tiwghunde på Jachin / then andre och tiwghunde på Gamul / then tridie och tiwghunde på Delaia / then fierde och tiwghunde på Mahasia. Thetta är Ordningen effter theras embeter til at gå j HERRANS hws / effter theras sett vnder theras fadher Aaron / såsom HERREN Israels Gudh them budhit hadhe.

Men vthaff the andra Leuj barn / Aff Amrams barn war Subael. Aff Subaels barn war Jehdea / Aff Rehabia barn war then förste Jesia. Men aff the Jezehariter war Slomoth. Aff Slomoths barn war Jahath. Hebrons barn woro / Jeria then förste / Amaria then andre / Jahesiel then tridie / Jakmeam then fierde. Vsiels barn woro / Micha. Vthaff Micha barn war Samir / Micha brodher war Jesia. Vthaff Jesia barn war Sacharia. Merarj barn woro / Mahelj och Musi / Hans son war Jaesia. Merarj barn aff Jaesia hans son woro / Soham / Sacur och Ibrj.

Men Mahelj hadhe Eleazar / Och Eleazar hadhe inga söner. Aff Kis. Kis barn woro / Jerahmeel. Musi barn woro / Mahelj / Eder och Jerimoth. Thetta äro the Leuiters barn j theras fädhers hws.

Och man kastadhe ock så för them lott bredho widh theras brödher Aarons barn in för Konung Dauid / och zadok och Ahimelech och in för the offuersta fädhernar aff Prestomen och Leuitomē / them minsta brodhrenom så wel som them öffuersta aff fädhernar.

XXVI. Capitel.

OCh Dauid samt medh Häärhöffuitzmännenar affskilde til embete aff Assaphs barn / Heman och Jedithun the Propheterna med harpor / Psaltare och cymbaler / och the wordo talde til werket effter sitt embete. Vthaff Assaphs barn war / Sacur / Joseph / Nethania / Asarela. Assaphs barn vnder Assaph the som Propheteradhe när Konungen. Aff Jedithun. Jedithuns barn woro / Gedalia / Zorj / Jesaia / Hasabia / Mathithia / the sex vnder theras fadher Jedithun medh harpor / hwilke Propheteradhe til at tacka och loffua HERRAN. Aff Heman. Hemans barn woro / Buchia / Mathania / Vsiel / Sebuel / Jerimoth / Hanania / Hananj / Eliatha / Gidalthj / Romamthi'Eser / Jasbekasa / Mallothj / Hothir och Mahesioth. Thesse woro alle Hemans barn Konungens Siyares j Gudz ordom / til at vphöya ✱ Hornet / ty Gudh hadhe giffuit Heman fiorton söner och tree döttrar.

✱ (vphöya hornet) Man menar / at thenne Heman haffuer Dauidz Prophete warit / vthi konungslighom sakom som riket haffua tilkommit / huru han haffuer skolet strijdha och regera / ty Horn betydher jw Regimente och Rike.

Thesse woro alle vnder theras fädher / Assaph / Jedithun och Heman / til at siunga j HERRANS Hws med cymbaler / Psaltare och harpor / effter embetet j Gudz Hws när Konungen. Och talet på them medh theras brödher som j HERRANS sång lärde woro / allesammans mestare tw hundrat otta och ottatiyo / Och the kastadhe lott offuer theras embete / them minsta såsom them största / mestarenom såsom läriunganom.

Och then förste lotten föll på Joseph vnder Assaph. Then andre på Gedalia medh hans brödher och söner / the woro tolff. Then tridie på Sacur medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then fierde på Jezrj medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then femte på Nethania medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then siette på Buchia medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then siwnde på Isreela medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then ottonde på Jesaia medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then niyonde på Nathania medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then tiyonde på Simej medh hans söner och brödher /

the woro tolff. Then elloffte på Asareel medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then tolffte på Hasabia medh hans söner och brödher / the woro tolff.

Then trettonde på Subael medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then fiortonde på Mathithia medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then femtonde på Jeremoth medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then sextonde på Anania medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then siwttonde på Jasbekasa medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then adhertonde på Hananj medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then nittonde på Mallothi medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then tiwghunde på Eliatha medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then första och tiwghunde på Hothir medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then andre och tiwghunde på Gidalthi medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then tridie och tiwghunde på Mahesioth medh hans söner och brödher / the woro tolff. Then fierde och tiwghunde på Romamthi'Eser medh hans söner och brödher / the woro tolff.

XXVII. Capitel.

OM dörawachtarenars Ordning / Vthaff the Korhiter war Meselemia Kore son aff Assaphs barnom. Meselemia barn woro thesse / Then förstfödde Sacharia / then andre Jediael / then tridie Sebadia / then fierde Jathniel / then femte Elam / then siette Johanan / thē siwnde Elioenaj. Men ObedEdoms barn woro thesse. Then förstfödde Semaia / then andre Josabad / then tridie Joah / then fierde Sacur / then femte Nethaneel / then siette Ammiel / then siwnde Isaschar / then ottonde Pegulthaj / ty Gudh hadhe welsignat honom. Och hans sone Semaia wordo ock söner födde som j theras fädhers hws regeradhe / ty the woro starke Hieltar. Så woro nu Semaia barn / Athni / Rephael / Obed och Elsabad / hwilkens brödher mechtighe män woro / Elihu och Samachia. Thesse woro alle vthaff Obed'Edoms barn / the medh theras barn och brödher mechtige män skickelighe til embete / twå och sextiyo aff Obed'Edom.

Meselemia hadhe barn och brödher mechtige män adherton. Men Hossa vthaff Merarj barnom hadhe barn / then ypperste Simrj / ty then förstfödde war icke til / therföre satte hans fadher honom fremst / then andre Hilkia / then tridie Tebalia / then fierde Sacharia / all Hossa barn och brödher woro tretton.

Thetta är dörawachtarenars Ordning ibland höffdinganar j embetet medh theras brödher til at tiena j HERRANS hws. Och lotten wardt kastat them litzla så wel som them stora j theras fädhers hws til hwario dörena. Then lotten öster vth / föll på Meselemia. Men hans sone Sacharia / hwilken en klook och rådhugh man war kastadhe man lotten / och honō föll nörr vth. Men Obed'Edom södher vth / och hans sönom widh hwset Esupim. Och Supim och Hossa wester vth widh dörena / Salecheth på brenneoffers wäghenom / ther wachternar widh hwar andra stå.

Oester vth woro sex aff Leuiternar / Nörr vth fyre om daghen / Södher vth fyre om daghen. Men widh Esupim jw twå och twå / widh Parbar wester vth fyre på wäghenom / och twå widh Parbar.

Thetta är dörawachtarenars Ordning ibland the Korhiters barn och Merarj barn. Vthaff Leuiternar war Ahia offuer håffuonar j Gudz hws. Och offuer the håffuor som helghadha wordo.

Aff Laedans barn the Gersoniters barn. Aff Laedan woro höffdingar ibland fädhernar / nemligha / the Jehieliter. The Jehieliters barn

woro / Setham och hans brodher Joel offuer HERRANS Hwß håffuor. Vthaff the Amramiter / Jezehariter / Hebroniter och Vsieliter / war Sebuel Gersons son Mose sons en Förste offuer håffuonar. Men hans brodher Eliefer hadhe en son Rehabia / Hans son war Jesaia / hans son war Joram / hans son war Sichrj / hans son war Selomith. Then samme Selomith och hans brödher woro offuer alla the helghadha tings håffuor / hwilka Konung Dauid helghadhe. Och the öffuerste fädhernar ibland the öffuersta offuer tusende och offuer hundradhe / och the öffuerste j härenom. Vthaff strijdh och rooff hadhe the helghat thet / til at förbätra HERRANS Hws / Teslikes alt thet Samuel Siyaren / och Saul Kis son / och Abner Ner son / och Joab ZeruJa son helghat hadhe / Alt thet helghadha war vnder Selomiths hand och hans brödhers.

Vthaff the Jezehariter war / Chenania medh sina söner til the werck vthã til offuer Israel / befalningesmän och Domare. Vthaff the Hebroniter war / Hasabia och hans brödher mechtige män / tusende och siwhundradhe offuer Israels embete på thesse sidhona Jordan wester vth / til allahanda HERRANS syßlo / och til at tiena Konungenom. War ock ibland the Hebroniter Jeria / then ypperste ibland the Hebroniter / aff fädhernar j hans ätt. Thet wordo ock aff them sökte och fundne vthi fyratiyonde årena aff Dauidz Rike / mechtighe män j Jaeser j Gilead / och theras brödher mechtighe män / tw tusend och siw hundrat öffuerste fädher. Och Dauid satte them offuer the Rubeniter / Gadditer / och offuer then halffua slechtena Manasse til all Gudz och Konungens ärende.

XXVIII. Capitel.

MEn Israels barn effter sitt taal woro Höffdingar offuer fädhernar / och offuer tusende och offuer hundradhe. Och embetzmän som på Konungen wachtadhe / effter theras Ordning til at dragha til och frå / huar j sin månat j huar månat om året / hwart skifftet hadhe fyra och tiwghu tusend.

Offuer första skifftet j första månadhenom / war Jasebeam Sabdiel son / Och j hans skiffte woro fyra och tiwghu tusend. Men aff Perez barnom war then öffuerste offuer alla Höffuitzmännenar j häranar / j första månadhenom.

Offuer thet skifftet j then andra månadhen / war Dodaj then Ahohiten / Och Mikloth war Förste offuer hans skiffte / och j hans skiffte woro fyra och tiwghu tusend. Then tridie Häärhöffuitzmannen j tridie månadhenom / then öffuerste war Benaia Joiada Prestens son / och j hans skiffte woro fyra och tiwghu tusend. Thẽ är Benaia then Hielten ibland tretiyo och offuer tretiyo / Och hans skiffte war vnder hans son AmmiSabad.

Then fierde j fierde månadhenom war / Asahel Joabs brodher / och effter honom Sabadia hans son / och j hans skiffte woro fyra och tiwghu tusend.

Then femte j femte månadhenom war / Samehuth then Jesrahiten / och j hans skiffte woro fyra och tiwghu tusend.

Then siette j siette månadhenom war / Jra Jckes then Thekoitens son / och j hans skiffte woro fyra och tiwghu tusend.

Then siwnde j siwnde månadhenom war / Helez then Peloniten aff Ephraims barn / och j hans skiffte woro fyra och tiwghu tusend.

Then ottonde j ottonde månadhenom war / Sibechaj then Husathiten / aff the Sarehiter / och j hans skiffte woro fyra och tiwghu tusend.

Then niyonde j niyonde månadhenom war / Abiefer then Anthothiten aff Jeminj

aff Jeminj barn / och j hans skiffte woro fyra och tiwghu tusend.

Then tiyonde j tiyonde månadhenom war Maheraj then Netophathiten aff the Serahiter / Och j hans skiffte woro fyra och tiwghu tusend.

Then elloffte j elloffte månadhenom war / Benaia then Pirgathoniten aff Ephraims barn / och j hans skiffte woro fyra och tiwghu tusend.

Then tolffte j tolffte månadhenom war Heldaj then Netophathiten aff Athniel / och j hans skiffte woro fyra och tiwghu tusend.

Offuer Israels slechter woro thesse. För the Rubeniter war Förste Eliefer Sichrj son. För the Symeoniter war Sephatia Maecha son. För the Leuiter war Hasabia Kemuel son. För the Aaroniter war Zadok. För Juda war Elihu aff Dauidz brödher. För Jsaschar war Amrj Michael son. För Sebulon war Jesmata Obadia son. För Naphthalj war Jeremoth Asriel son. För Ephraims barn war Hosea Asaia son. För then halffua slechtenne Manasse war Joel Pedaia son. För then halffua slechtenne Manasse j Gilead war Jeddo Sacharia son. För BenJamin war Jaesiel Abner son. För Dan war Asareel Jeroham son. Thetta äro the Förstar för Israels slechter.

Men Dauid toogh intet taal aff them som woro tiwghu åra och ther förnedhan / Ty HERREN hadhe sagdt / at han skulle föröka Israel såsom stiernonar på himmelẽ. Men Joab ZeruJa son hadhe begynt rekna och lyktadhe thet icke / ty een wredhe kom för then skul offuer Israel / ther före kom thet talet icke vthi Konung Dauidz Chrônico.

Offuer Konungens håffuor war Asmaueth Adiel son / och offuer the håffuor på landena / j städher / byiar och slott war Jonathan Vsia son / Offuer åkermännenar j landena war Esrj Chelub son. Offuer wijngårdanar war Simej then Ramathiten. Offuer wijnkellarenar och wijnet war / Sabdj then Siphimiten. Offuer oliogårdana och mwlbärträå j markene war BaalHanan then Gaderiten. Offuer oliona war Joas. Offuer then booscap som j beett war j Saron / war Sitharj then Saroniten. Men offuer then booscap j dalomen / war Saphat Adlaj son. Offuer Camelenar war Obil then Jsmaeliten. Offuer åsnanar war Jehedia then Meronothiten. Offuer fåren war Jasis then Hagariten. Thesse woro alle öffuerstar offuer Konung Dauidz äghodelar.

Men Jonathan Dauidz fadherbrodher war Rådhgiffuare och mestare och Scriffuare. Jehiel Hachmonj son war när Konungens barnom. Ahithophel war ock Konũgens Rådhgiffuare. Husaj then Arachiten war Konungens wen. Effter Ahithophel war Joiada Benaia son / och AbJathar / Men Joab war Konungens Häärhöffuitzman.

XXIX. Capitel.

OCh Dauid församladhe til Jerusalem alla Israels offuerstar / nemligha / Förstanar för slechternar / Förstanar för skifften / som på Konungen wachtadhe. Förstanar offuer tusende och offuer hundradhe / Förstanar offuer Konungẽs och hans söners äghodelar och booscap / medh Kamererare / krijgsmän och alla mechtigha män. Och Konung Dauid

2.Reg.7. supra 23. stoodh vp på sina fötter och sadhe.

Hörer här til mine brödher och mitt folck / Jagh hadhe taghit migh före at byggia itt hws ther HERRANS förbundz Arck vthi hwilas skulle / och en fotapall til wår Gudz fötter / och hadhe reedt migh til at byggia. Men Gudh lät säya migh / Tu skalt icke byggia mino nampne hws / för ty tu äst en krijgsman / och haffuer blodh vthgutit. Nu haffuer HERREN

Israels

Israels Gudh vthwaldt migh vthu hela mins fadhers hws / at iagh skulle wara Konung offuer Israel til ewigh tijdh / ty han haffuer vthwaldt Juda til itt Förstadöme / och j Juda hwse mins fadhers hws / och ibland mins fadhers barn haffuer han hafft ynnest til migh / så at han giorde migh til Konung offuer hela Israel. Och ibland alla mina söner (ty HERREN haffuer giffuit migh monga söner) haffuer han vthwaldt min son Salomo / at han sittia skal på HERRANS Rikes stool offuer Israel. Och haffuer sagdt til migh. Tin son Salomo skal byggia mitt hws och Gårdar / ty iagh haffuer vthwaldt migh honom til son / Och iagh skal wara hans fadher / och skal stadhfesta hans Rike j ewigh tijdh / om han håller vppå at göra effter mijn bodh och retter / såsom j thenna dagh tilgåår.

Nu in för hela Israel HERRANS menigheet / och för wår Gudz öron / Så håller och söker all HERRANS idhars Gudz bodh / på thet j måghe besittia thetta godha landet / och erffua thet til idhor barn effter idher til ewigh tijdh. Och tu min son Salomo / kenn tins fadhers Gudh / och tiena honom aff alt hierta / och aff een welwiliogh siäl / ty HERREN ransakar all hierta / och förståår alla tanckars vpsåät. Om tu söker honom / så finner tu honom / om tu offuergiffuer honom / så förkastar han tigh til ewigh tijdh. Så see nu til / ty HERREN haffuer vthwaldt tigh / at tu skalt byggia honom itt hws til Helghedom / War tröst och gör så.

3. Reg.

Psalm. 7

Och David gaff sinō son Salomo een efftersyyn til Förhwset / och til sitt hws / och til maken / och til salen / och til kamerar innan til / och til Nådhastolens hws / ther til een effterssyyn til alt thz j hans sinne war / nēligha / til Gården åt HERRANS hws / och til all maken om kring / til håffuonar j Gudz Hws / och the helghadha tings håffuor / til Presternas och Leuiternas skiffte / och til alla syßlor j embeten vthi HERRANS hws / guld effter guldz wigt til allahanda tyygh j hwart embetet / och allahanda silfftyygh effter wigt til allahanda reedskap j hwart embetet.

Och wigt til gyllene Liusastakar och gyllene lampor hwariom Liusastaka och hans lampor sina wigt / Sammalunda ock til silff liusastakar gaff han wigt til Liusastaka och hans lampor / effter hwars Liusastakans embete. Gaff han teslikes guld til Skodhobrödz boorden / til hwart boordet sina wigt. Sammalunda ock silffuer til silff boorden / och klart guld til gaffelar / becken och kannor / och til gyllene skålar / hwar skåål sina wigt / och til silffskålar / hwar skåål sina wigt / och til rööksaltaret sina wigt / thet allra klaresta guld / Och een effterssyyn til wagnen för the gyllene Cherubim / så at the vthreckte sigh och offuerteckte HERRANS förbundz Arck. Altsammans (sadhe han) är migh giffuit bescriffuit aff HERRANS hand / som migh vnderwijste all efftersynennes werk.

Och David sadhe til sin son Salomo. War tröst och frijmodhigh och gör så / Fruchta tigh intet / och war icke förskreckt / HERREN Gudh / min Gudh / skal wara medh tigh / och skal icke dragha sina hand jfrå tigh / eller förlåta tigh / alt in til tu all werk til embetē j HERRANS hws fulkompnat haffuer / Sij / Presternas och Leuiternas Ordning til all embeten j Gudz hws åro medh tigh j all ärende / och åro willioghe och förståndighe til all embeten / ther til Förstanar och alt folcket j alla tina handlingar.

XXX. Capitel.

Och Konung

OCh Konung David sadhe til hela menigheten / Gudh haffuer vthwaldt Salomo en aff mina söner then än nu vng och spåädh är / Men werket är stoort / ty thet är icke eens menniskios boning / vthan HERRANS Gudz. Men iagh haffuer vthaff alla mina kraffter bereedt til Gudz Hws / guld til gyllene / silffuer til silffuers / koppar til koppars / iern til ierns / trää til trääs redhscap / Onichstenar infattadhe Rubiner och språklotta stenar / och allahanda ädhla stenar / och Marmor steen ganska mykit. Ther vthoffuer / aff ynnest til min Gudz Hws / haffuer iagh thet mitt eghit är guld och silffuer / try tusend Centener guld aff Ophir / och siw tusend Centener klart silffuer / thet giffuer iagh til Gudz helgha Hws / vthoffuer alt thet iagh förskickat haffuer til at offuerdragha weggianar j Husen / så at aff guld bliffuer thet aff guld wara skal / och aff silffuer thet aff silffuer wara skal / och til allahanda werk igenom mestarenas hand / Och hoo är nu j dagh frijwilliogh til at fylla sina hand HERRANOM.

Tå woro Förstanar för fädhernar / Förstanar för Israels slechter / Förstanar offuer tusend och offuer hundrat / och Förstanar offuer Konungs ärenden frijwillioghe / och gåffuo til embeten j Gudz Hws / fem tusend Centener guld / och tiyo tusend gyllene / och tiyo tusend Centener silffuer / adherton tusend Centener koppar / och hundradhe tusend Centener iern / Och när hwilkom stenar fundne wordo / them gåffuo the til håffuor vthi HERRANS hws / vnder Jeiels hand then Gersonitens.

Och folcket war gladt så at the frijwillioghe woro / ty the gåffuo HERRANOM aff allo hierta frijwillioghe. Och Konung David fröghdadhe sigh teslikes högligha / och loffuadhe Gudh och sadhe in för hela menighetenne. Loffuat ware tu HERREN Israels wår fadhers Gudh / frå ewigheet til ewigheet / tigh tilhörer Maiestat och macht / herligheet / segher och tack / Ty alt thet j himmelen och på iordenne är / thet är titt / titt HERRE är Riket / och tu är vphögd offuer all ting til en öffuersta / Tine åro rikedomar och herligheet för tigh / tu rådher offuer all ting / J tinne hand ståår krafft och macht / J tinne hand ståår thet at göra hwar och en stoor och stark.

Nu wår Gudh / wij tacke tigh / och prise tinnes herlighetz nampn / ty hwadh är iagh ∶ hwadh är mitt folck ∶ at wij skulle åstadh komma krafft til at giffua frijwillieligha såsom nu tilgåår ∶ Ty aff tigh är thet alt kommet / och aff tinne hand haffue wij thet giffuit tigh / För ty wij äre fremlingar och vthlendingar för tigh / såsom alle wåre fädher. Wårt leffuande på iordenne är såsom en skugge / och dwäls intet. HERRE wår Gudh / all thenna hopen som wij tilskickat haffue til at byggia tino helgho nampne itt Hws / är kommen jfrå tinne hand / och titt är thet.

Psalm. 39.

Jagh weet min Gudh / at tu pröffuar hiertat / och enfälligheet är tigh täck / therföre haffuer iagh alt thetta vthaff enfälligho hierta frijwillieligha giffuit / och haffuer nu seedt medh glädhe titt folck som här för handenne är / at thet haffuer frijwillieligha och medh glädhe giffuit tigh / HERRE wåra fädhers Abrahams / Isaacs och Israels Gudh bewara ewinnerligha sådana hogh och sinne j tins folcks hierta / och skicka theras hierta til tigh. Och minom son Salomo giff itt rettsinnigt hierta / at han håller tijn bodh / witnesbyrd och retter / at han thet alt gör / och bygger thenna boning som iagh skickat haffuer.

Och David sadhe til hela menighetena / Loffuen HERRAN idhar Gudh / Och hela menigheten loffuadhe HERRAN theras fädhers Gudh / och bughadhe sigh och tilbådho HERRAN och Konungen / och offradhe HERRANOM offer. Och then andra morghonen offradhe the HERRANOM

RANOM

NOM brenneoffer / tusende stwtar / tusende wädhrar / tusende lamb medh theras drickoffer / och offradhe all hopen j hela Jsrael / Och åto och drucko then samma daghen för HERRANOM medh stora glädhi / och giorde annan gången Salomo Dauidz son til Konung / och smorde honom HERRANOM til en Första / och Zadok til Prest.

Salomo Konung. Altså satt Salomo på HERRANS stool en Konung j hans fadhers Dauidz stadh / och wardt lyckosam / och all Jsrael war honom hörsam / och alle öffuerstar och weldighe / teslikes all Konung Dauidz barn gåffuo sigh vnder Konung Salomo / Och HERREN giorde Salomo jw större och större för hela Jsrael / och gaff honom itt herlighit Rike / at ingen för honom sådant offuer Jsrael hafft hadhe. 3.Reg.

David 40. åår Konung. Så war nu Dauid Jsaj son Konung offuer hela Jsrael. Men tijdhen som han offuer Jsrael Konung war / war fyratiyo åår / J Hebron regeradhe han siw åår / och j Jerusalem try och tretiyo åår / och bleff dödh j godhom ålder full medh leffuande / rikedomar och åro. Och hans son Salomo wardt Konung j hans stadh. Men Konung Dauidz gerningar bådhe the första och the sijdzsta / sij / the åro screffna jbland Samuels then Siyarens gerningar / och iband then Prophetens Nathans gerningar / och ibland Gadz then Siyarens gerningar / medh alt hans Rike / welle och tijdh / som vnder honom förlopen år / bådhe offuer Jsrael och all Rike j landen. 3.Reg.

Enden på Första Boken aff Chrônicon.

Then Andra Boken aff Chrônicon.

Första Capitel.

3.Reg.3. OCh Salomo Dauidz son wardt j sitt Rike förstercht / och HERREN hans Gudh war medh honom / och giorde honom jw större och större. Och Salomo taladhe medh hela Jsrael / medh the öffuerstar offuer tusend / och hundradhe / medh Domare och alla Förstar j Jsrael / medh the öffuerste fädher / at the skulle gå / Salomo och hela menigheten medh honom bortt til thẽ Höghden som j Gibeõ war / ty ther war Gudz witnesbyrdz Tabernakel / som Mose HERRANS tienare giordt hadhe j öknenne / ty Gudz Arck hadhe Dauid vpfördt jfrå Kiriath-Jearim tijt han för honom tilreedt hadhe / förty han hadhe honom vpslaghit itt Tabernakel j Jerusalem. Men thet Kopparaltaret som Bezaleel Vrj son Hur sons giordt hadhe / war ther för HERRANS Tabernakel. Och Salomo och menigheten plåghadhe sökia thet. Och Salomo offradhe för HERRANOM på Kopparaltaret / som ther för dörenne aff witnesbyrdzens Tabernakel stoodh / tusende brenneoffer. Tabernaklet j Gibeon. Exo.38.

J samma nattenne syntes Gudh Salomo / och sadhe til honom / Bedh / hwadh skal iagh giffua tigh? Och Salomo sadhe til Gudh / Tu haffuer giordt stora barmhertigheet medh minom fadher Dauid / och haffuer giordt migh til Konung j hans stadh / Så låt nu HERRE Gudh / tijn ord warda san til min fadher Dauid. Ty tu haffuer giordt migh til Konung offuer itt folck thet så mykit år som stofftet på iordenne. Så giff migh nu wijsheet och förstånd / at iagh för thetta folcket må gå vth och in / ty hoo förmå döma thetta titt mykla folck? Salomo bedher om wijsdom.

Tå sadhe Gudh til Salomo. Effter tu haffuer thetta j sinnet / och haffuer icke bidhit om rikedomar eller åghodelar / eller om herligheet / eller om tina fiendars siälar / eller om longt lijff / vthan haffuer bidhit om wijsdom och förstånd / at tu må döma mitt folck ther iagh tigh en Konung offuer giordt haffuer / så ware tigh wijsdom och förstånd giffuit / ther til wil iagh ock giffua tigh rikedomar / åghodelar och herligheet / så at tin like ibland Konungar för tigh icke warit haffuer / ey heller warda skal effter tigh. Altså kom Salomo jfrå Höghdenne som j Gibeon war til Jerusalem jfrå witnesbyrdzens Tabernakel / och regeradhe offuer Jsrael.

3.Reg.10. OCh Salomo församladhe sigh wagnar och resenårer / så at han åstadhkom tusende och fyrahundradha wagnar och tolff tusend resenårer / och låt them vthi wagnsstådhernar och når Konungenom j Jerusalem. Och Konungen giorde at silffuer och gull war j Jerusalem så mykit som stenar / och Cedreträå så mykit som mwlbärträå j dalanar. Och man förde Salomo hestar vthu Egypten och allahanda waror / och Konungens köpmån köpte samma waror / och förde them vthu Egypten / hwar wagn för sex hundrat silffpenningar / och hwar hest för hundradhe och femtiyo. Altså förde man them ock til alla the Hetheers Konungar / och til the Konungar j Syrien genom theras hand.

Annat Capitel.

3. Reg. 5.

OCh Salomo satte sigh före at byggia HERRANS nampne itt Hws/och itt sins Rikes Hws / och affreknadhe siwtiyo tusend män til byrdor / och ottatiyo tusend timbermän vppå berghet / och try tusend och sex hundrat befalningesmän offuer them.

Och Salomo sende til Hyram Konungen j Tyro och lät säya honom / Såsom tu medh minom fadher Dauid giorde/och sende honom Cedreträä/at han skulle byggia sigh itt Hws / ther han vthi boo skulle/Sij/ iagh wil byggia HERRANS mins Gudz nampne itt Hws/at honom må helghat warda til at rökia godh röökwerk för honom/och til altijdh beredha skodhobrödh/och brenneoffer om morghon och affton/ på Sabbather och Nymånadher / och på HERRANS wår Gudz Höghtijdher til ewigh tijdh för Jsrael. Och thet Hws som iagh byggia wil skal wara stoort/för ty wår Gudh är större än alla Gudhar / Men

3. Reg. 8.

hoo är thes mechtigh/at han bygger honom Hws: Ty himmelen och alla himlars himlar kunna icke begripa honom. Hoo skulle tå iagh wara / at iagh skulle byggia honom Hws: vthan at man må rökia för honom.

Så sendt migh nu en wijs man til at arbeta på guld / silffuer/ koppar/ iern/skarlakan/rosenrödt/goltsilke / och then som kan vthgraffua medh the wijsa som när migh äro j Juda och Jerusalem / hwilka min fadher Dauid bestelt haffuer. Och sendt migh Cedreträä/furoträä och Hebenträä aff Libanon/för ty iagh weet at tine tienare kunna hugga träå på Libanon. Och sij/ mine tienare skole wara medh tina tienare/ at man tilredher migh mykit träå/ty Hwset som iagh byggia wil/skal wara stoort och herlighit/och sij/ iagh wil giffua tina tienare timbermannomen som träå hugga/tiwghu tusend Corar stött hwete/och tiwghu tusend Corar biugg/och tiwghu tusend Bath wijn/ och tiwghu tusend Bath olio.

Tå sadhe Hyram Konungen j Tyro genom scriffuelse/och sende til Salomo. Therföre at HERREN haffuer sitt folck käårt/haffuer han giordt tigh til Konung offuer them. Och Hyram sadhe yterlighare / Loffuat ware HERREN Jsraels Gudh som himmel och iord giordt haffuer / at han giffuit haffuer Konũg Dauid en wijsan/ klokan och förståndighan son som HERRANOM itt Hws/och itt sins Rikes hws byggia må. Så sender iagh nu en wijsan man som förstånd haffuer/nemligha/Huram Abif eenne quinnos son vthaff Dans döttrar/och hans fadher hadhe warit en Tyrer/ Han kan arbeta på gull/silffuer/koppar/iern/steen/träå/skarlakan/ goltsilke/linnet/rosenrödt/och allahanda vthgraffua och göra allahanda konsteligha thet man honom föregiffuer medh tina wijsa/ och medh min herras Konung Dauidz tins fadhers wijsa. Så sende nu min herre/hwete/ biugg/ olio och wijn/til sina tienare såsom han sagdt haffuer / så wilie wij hugga träåt på Libanon så mykit som behöffues / och wilie låta thet leggia j flottar j Haffuet / in åt Japho/ tådhan må tu låta föra thet vp til Jerusalem.

Och reknadhe Salomo alla fremlingar j Jsraels land effter thet taal tå Dauid hans fadher them reknadhe/och wordo fundne hundradhe och femtiyo tusend/ try tusend och sex hundrat / Och han giorde aff them siwtiyo tusend draghare/ach ottatiyo tusend huggare på berghena / och try tusend och sex hundrat befalningesmän som folcket widh arbetet höllo.

Tridie Capitel.

Och Sa-

3. Reg. 6.

OCh Salomo begynte til at byggia HERRANS Hws j Jerusalem på Moria bergh / thet Dauid hans fadher vthwijst war/hwilket Dauid tilreedt hadhe för rwm på Arnans platz then Jebuseens / Och toogh til at byggia j thent andra månadhenom then andra daghen j fierde årena aff sitt Rike. Och altså ladhe Salomo grundwalen til at byggia Gudz Hws. J förstonne lengden / sextiyo alnar / breedden tiwghu alnar / och Förhwset för breeddenne aff Hwset / war tiwghu alnar longt / högden war hundradhe och tiwghu alnar / och bedrogh thet innan til medh klart gull.

Men thet stora hwset bedrogh han medh furoträå och bedrogh thet medh besta gull / och giorde ther vppå palmar och kedhowerck / och bedrogh hwset medh ådhla stenar til prydhelse/ Och gullet war Parwaims gull / och han bedrogh bielkanar offuan til / och weggianar och dörenar medh gull/ och låt skåra Cherubim på weggianar.

Han giorde teslikes Hwset til thz Alrahelghasta/thes lengd war tiwghu alnar effter Hwßens breedd/ och thes breedd war ock tiwghu alnar/och bedrogh thet medh betsta gull widh sex hundradhe Centener. Gaff han ock så til naghlar / femtiyo Siklar gull j wigt/ och bedrogh salen medh gull.

Han giorde ock vthi thes Alrahelghastes Hwse twå Cherubim effter snickare konst/och bedrogh them medh gull/ och lengden aff Cherubims wingar war tiwghu alnar/så at en wingen hadhe fem alnar / och kom in til weggena aff Hwset / then andre wingen hadhe ock fem alnar och kom in til wingan aff then andra Cherub. Altså hadhe ock en wingen aff then andra Cherub fem alnar / och kom in til weggena aff Hwset/ och hans andra winge ock fem alnar/och kom in til wingan aff then andra Cherub / så at thesse Cherubims wingar woro vthstreckte tiwghu alnar / och the stodho på sina fötter / och theras ansichte woro wend ått Hwset.

3. Reg. 7.

Han giorde ock en förlott aff golwerck/skarlakan/rosenrödt och lijnwerk / och giorde Cherubim ther vppå. Och han giorde fram för Hwset twå stodhar fem och tretiyo alnar högha / och knappen ther offuan vppå fem alnar / och giorde kedhowerk til Choren och satte offuan vppå stodhanar/och giorde hundradhe granatäple och satte them j thet kedhowerket/ och reeste the stodhernar vp för Templet/ena på thñ höghro/och then andra på then wenstro sidhonne / Och kalladhe then på höghro sidhonne Jachin/ och then på wenstro Boas.

Fierde Capitel.

3. Reg. 7.

HAn giorde ock itt Kopparaltare tiwghu alnar longt och breedt / och tiyo alnar högt. Och han giorde itt gutit Haff tiyo alnar breedt / jfrå then ena bråddenne til then andra/ rundt om kring/och fem alnar högt / och måtet om kring war tretiyo alnar/och oxa belete woro ther nedhan vnder alt om kring / Och woro twå radhar krusering om kring Haffuet (thet tiyo alnar breedt war) hwilke medh gottne woro/Och thz stoodh så på the tolff oxar/at tree wendes nörr vth/tree wester vth / tree södher vth/ och tree öster vth / och Haffuet ther offuan vppå/Och bakdelen aff them allom war in vnder/tiockheten ther aff war een twår hand / och thes brådd war såsom eens beghars brådd/ och een vthsprungen roos/ Och thet hölt try tusend Bath/Och han giorde tiyo ketzlar / aff them satte han fem på höghro sidhona/och fem på then wenstro til at twå ther vthinnan hwadh som til brenneoffer til hörde / at the skulle kasta thet ther vthi. Men Haffuet war til at Presternar skulle twå sigh ther vthi.

Han giorde ock tiyo gyllene liusastakar såsom the wara skulle / och satte thiñ j Templet / fem på then höghro och fem på then wenstro sidhonne / och giorde han tiyo boord / och satte them j Templet / fem på höghro och fem på wenstro sidhonne / Och han giorde hundradhe gyllene becken. Han giorde ock en gård för Presternar och en stoor gård / och dörar j gårdenom / Och offuerdrogh döranar medh koppar / Och satte Haffuet på höghro sidhonne öster vth sönnan til. Och Huram giorde grytor / skofflar och becken.

Altså lychtadhe Huram arbetet som Konung Salomo hadhe fått honom på Gudz Hws / nemligha / the twå stodhar medh bukar och knappar offuan på bådha stodhernar / och the bådha wredhna giordar til at beteckia bådha bukanar ått knappanar offuan på stodhernar / och the fyrahundradhe granatåplen på the bådha wredhnagiordar / twå radhar granatåple på hwario giordenne / til at beteckia bådha knappanars bukar / som offuan på stodhernar woro. Och giorde han stolar / och ketzlar vppå stolanar / och itt Haff och tolff oxar ther vnder / Ther til grytor / skofflar / gaffelar / och all theras tyygh giorde Huram Abif ått Konung Salomo / til HERRANS Hws vthaff klar koppar / J then engden widh Jordan lät Konungen gifta them j leeriord emellan Succoth och Saredatha. Och Salomo giorde all thenna tyghen ganska mong / så at wighten aff then koppar icke vthfråghas kunde.

Och Salomo giorde all tyygh til Gudz Hws / nemligha / gyllene Altaret / boord til skodhobrödh / Liusastakanar medh theras lampor aff klart guld / at the skulle brinna för Chorenom såsom thet borde / och the blomor widh lamponar / och the nåpor woro aff guld. Alt war aff reent guld. Ther til kniffuar / becken / sleeffuar och slecketyygh woro aff klart gull / Och ingången och hans dör innan til / ått thet Alrahelghasta / och döranar til Tempels Hwset woro aff gull. Altså wardt alt arbetet fulkompnat som Salomo giorde på HERRANS Hws.

Femte Capitel.

3. Reg. 7.

OCh Salomo lät komma ther in alt thet hans fadher Dauid helghat hadhe / nemligha / silffuer och gull / och allahanda tyygh / Och ladhe thet in vthi fataburen j Gudz Hws.

3. Reg. 8.

Tå församladhe Salomo alla åldsta j Jsrael / alla Höffdingar j slechternar / Förstar för fädhernar j Jsraels barn til Jerusalem / at the skulle låta vpkomma HERRANS förbundz Arck vthu Dauidz stadh / thet är / Zion. Och församladhe sigh til Konungen alle Jsraels män på Höghtijdhenne / thet är j siwnde månadhenom / och komo alle åldste j Jsrael. Och the Leuiter togho Arcken / och båro honom vp samt medh witnesbyrdzens Tabernakel / och all heligh tyygh som j Tabernaklet woro / och Presternar Leuiternar / båro thet alt medh vp. Men Konung Salomo och hela Jsraels menigheet medh honom församlat in för Arcken / offradhe fåår och fåå / så mykit at thet ingen tälia eller rekna kunde.

Altså båro Presternar HERRANS förbundz Arck vthi sitt rwm j Hwsens Chor / vthi thet Alrahelghasta vnder Cherubims wingar / så at Cherubim vthstreckte sina wingar offuer Arckens rwm. Och Cherubim offuerteckte Arcken och hans stenger offuan til / men stengernar woro så longa at man sågh endanar på them för Choren jfrå Arckenom. Men vthan til sågh man them icke / och bleff han ther alt in til thenna dagh / Och j Arcken war intet / vthan the twå tafflor som Mose hadhe lagdt ther vthi j Horeb / tå HERREN itt förbund giorde medh Jsraels barn / then tijdh the vthu Egypten drogho.

Och tå

Och tå Presternar gingo vthu thet Helgha (ty alle the Prester som förhandenne woro / helghadhe sigh / så at ock skifften icke hållen wordo) och the Leuiter medh alla them som vnder Assaph / Heman / Jedithun och theras barn och brödher woro / woro klädde medh linnen klädher / sungo medh cymbaler / psaltare och harpor / och stodho öster vth jfrå Altaret / och när thiñ tiwghu och hundradhe Prester som blåste medh trummeter. Och thet war / såsom thet hadhe warit alt en som trummetadhe och sång / såsom man hörde ena röst / til at loffua och tacka HERRANOM. Och tå rösten vphoff sigh aff trummeternar / cymbaler och annor strẽgiaspell / och aff HERRANS loff / at han mild är / och hans barmhertigheet warar til ewigh tijdh. Tå wardt HERRANS Hws vpfylt medh itt moln / så at Presternar icke stå kunde til at tiena för molnet skul / ty HERRANS herligheet vpfylte Gudz Hws.

Siette Capitel.

3. Reg. 8.

TA sadhe Salomo / HERREN haffuer sagdt / at han wil boo j mörkrena / Och iagh haffuer bygdt itt Hws tigh til boning / och itt säte ther tu boo skal til ewigh tijdh. Och Konungen wende sitt ansichte / och welsignadhe hela Jsraels menigheet / ty hela Jsraels menigheet stoodh / och han sadhe / Loffuat ware HERREN Jsraels Gudh som igenom sin munn til min fadher Dauid talat / och medh sinne hand fulkompnat haffuer / tå han sadhe / Effter then tijdhen at iagh mitt folck vthu Egypti land förde / haffuer iagh ingen stadh vthwaldt j alla Jsraels slechter ther itt Hws at byggia / så at mitt nampn ther wara skulle / Haffuer ey heller någhon man vthwaldt / at han skulle wara en Förste offuer mitt folck Jsrael. Men Jerusalem haffuer iagh vthwaldt / at mitt nampn ther wara skal. Och Dauid haffuer iagh vthwaldt / at han skal wara offuer mitt folck Jsrael.

(vthwaldt) Merck här huru alt moste skee vthaff Gudz befalning / vp på thet at ingen skal aff eghen Gudheligheet vpretta någhor Gudz tienst. Ty Salomo berömer här bådhe Jerusalems stadh och Dauidz person / at the bådhe äre vthwaldt aff Gudhi.

3. Reg. 8.

Och tå min fadher Dauid j sinnet hadhe at byggia HERRANS Jsraels Gudz nampne itt Hws / sadhe HERREN til min fadher Dauid. Tu haffuer giordt wel / at tu haffuer j sinnet at byggia mino nampne itt Hws / Doch skalt tu icke byggia thet Hwset / vthan tin son som vthaff tina lender komma skal / han skal byggia mino nampne Hws. Så haffuer nu HERREN stadhfest sitt ord som han talat haffuer / ty iagh är vpkommen vthi min fadhers Dauidz stadh / och sitter på Jsraels stool / såsom HERREN sagdt haffuer / Och haffuer bygdt itt Hws HERRANS nampne Jsraels Gudz / och haffuer satt ther vthi Arcken ther HERRANS förbund vthi är / thet han medh Jsraels barn giordt haffuer.

Och han gick fram för HERRANS Altare j hela Jsraels menigheetz närwaro / och vthreckte sina hender / ty Salomo hadhe giordt en koppar kåtil / och satt honom mitt j gården fem alnar long och breedh / och tree alnar högh. Til then samma gick han och föll nedher på sijn knåå in för hela Jsraels menigheet / och vthreckte sina hender vp åt himmelen / och sadhe / HERRE Jsraels Gudh. Thet är ingen Gudh tigh liker antingen j himmelen eller på iordenne / tu som håller förbund och barmhertigheet tinom tienarom som wandra för tigh aff alt hierta / tu haffuer hållet tinom tienare Dauid minom fadher / hwadh tu honom sagdt haffuer / medh tinom munn haffuer tu sagdt thet / och medh tinne hand haffuer tu fulkompnat thet / såsom thet nu j thenna dagh tilgåår.

Salomos böön:

Nu HERRE Jsraels Gudh / halt tinom tienare Dauid minom fadher hwadh tu til honom talat haffuer / och sagdt / Tigh skal icke fattas en man för migh / som sittia skal på Jsraels stool / doch så framt tijn barn förwara

sina wä=

sina wåghar/at the wandra j mijn lagh/såsom tu för migh wandrat haffuer. Nu HERRE Israels Gudh/låt tijn ord sann warda/som tu tinom tienare Dauid sagdt haffuer.

Ty/menar tu ock/at Gudh boor när menniskiomen på iordenne? Sij/ Himmelen och alla himlars himlar kunna icke begripa tigh/ Huru skulle tå thetta Hwset göra thet/som iagh bygdt haffuer? Men wendt tigh HERRE min Gudh til tin tienares böön och til hans begiär/at tu wille höra then böön och bidiande/som tin tienare för tigh gör/at tijn öghon mågha bliffua öppen offuer thetta Hws dagh och natt/offuer thet rwm som tu loffuat haffuer/at titt nampn ther wara skal/at tu wille höra then böön som tin tienare på thetta rwm görandes warder. Så hör nu tins tienares och tins folcks Israels böön som the bidiandes warda j thetta rwm. Och hör ther til jfrå thet rwm/ther tu boor j himmelen/och när tu hörer/at tu wille ock nådheligh wara.

OM någhor syndar emoot sin nästa/och honom warder en eedh på lagd som han swäria skal/och then edhen kommer för titt Altare j thesso Huse/at tu wille tå höra aff himmelen/och skaffa tinom tienare rett/at tu wille wedhergella them ogudhachtigha och giffua honom hans wägh på hans hoffuudh/och giffua them rettferdigha rett/och at tu giffuer honom effter hans rettferdigheet.

Om titt folck Israel för sina fiendar slaghet warder/effter the emoot tigh syndat haffua/Och the vmwenda sigh/och bekenna titt nampn/bidia och begiära för tigh j thesso Hwse/at tu wille tå höra ther til aff himmelen/och wara tins folcks Israels synder nådheligh/och låta them komma vthi thet land/som tu them och theras fådher giffuit haffuer.

Om himmelen tillyckt warder/så at intet regner/effter the emoot tigh syndat haffua/och the bidia j thetta rwm/och bekenna titt nampn/och vmwenda sigh jfrå sina synder sedhan tu them ödmyukat haffuer/at tu tå wille höra them j himmelen/och wara tina tienares och tins folcks Israels synder nådheligh/at tu lärer them en godh wägh ther the vthi wandra mågha/och låter regna på titt land som tu tino folcke giffuit haffuer til besitning.

Om en hunger warder j landena/eller pestilentia eller torka/brand/gråshoppor/gråsmatkar/eller om theras fiendar j landet beleggia theras portar/eller ellies någhon plågha eller krankheet/Then tå bedher eller begiärar ibland allahanda menniskior/och ibland alt titt folck Israel/tå någhor sina plågho och wedhermödho kenner/och vthrecker sina hender til thetta Hwset/at tu tå wille höra ther til aff himmelen/aff tins bonings säte/och wara nådheligh/och giffua hwariom och enom effter alla hans wåghar/effter som tu kenner hans hierta (ty tu allena kenner menniskiors barnas hierta) på thet at the skola fruchta tigh/och wandra på tina wåghar alla daghar/så lenge som the leffua j landet/som tu wåra fådher giffuit haffuer.

Om ock en fremmande som icke är vthaff titt folck Israel/kommer aff
Templet i Jerusalem itt bönahws för all folck/Esaie 56. fierran land/för titt stora nampn/och mechtigha hand och vthreckta arm skul/och bedher j thesso Hwse/at tu wille höra ther til aff himmelen aff tins bonings säte/och göra alt thet ther han tigh om åkallar/på thet at all folck på iordenne mågha kenna titt nampn/och fruchta tigh såsom titt folck Israel/och förnimma/at thetta Hws som iagh bygdt haffuer/effter titt nampn nemdt är.

Om titt folck vthdragher j strijdh emoot sina fiendar/then wåghen som tu them sendandes warder/Och the bidia til tigh på then wåghen emoot thenna stadhen som tu vthwaldt haffuer/och til thet Hws som iagh tino nampne bygdt haffuer/at tu tå wille höra theras böön och begiär aff himmelen/och hielpa them til theras rett.

Om the warda syndandes emoot tigh (effter ingen menniskia är som icke syndar) och tu warder wreedh på them/och giffuer them för theras fiendar/at the föra them bortt fångna vthi någhot land/fierran eller när/och the vmwenda sigh j sino hierta/vthi the lande ther the vthi fångne åro/och vmwenda sigh och bidia tigh vthi sins fångelses land/och säya/Wij haffue syndat/illa giordt/och warit ogudhachtighe/och wenda sigh så til tigh aff alt hierta/och aff allo siäl vthi sins fångelses land ther man them fångna håller/och the bidia på then wägh emoot sitt land som tu theras fådher giffuit haffuer/Och emoot then stadh som tu vthwaldt haffuer/och emoot Hwset som iagh tino nampne bygdt haffuer/at tu tå wille höra theras böön och begiär aff himmelen/aff tins bonings säte/och hielpa them til theras rett/och wara tino folcke nådheligh/som emoot tigh syndat haffuer.

Så låt nu min Gudh tijn öghon öppen wara/och tijn öron giffua acht på bönen j thetta rwm/Så statt nu vp HERRE Gudh til tina roo/tu och tijns machtz Arck/Låt tina Prester HERRE Gudh warda jklädda medh
Psalm.132 salighеet/och tina heligha glädia sigh offuer thet godha/HERRE Gudh wendt icke bortt tin smordas ansichte/tenck vppå tin tienares Dauidz lijdhande.

Siwnde Capitel.

3.Reg. 8. OCh tå Salomo vthbidhit hadhe/föll en eeld aff himmelen och förtärde brenneoffret och annat offer/Och HERRANS herligheet vpfylte Hwset/så at Presternar icke kunde ingå vthi HERRANS hws/så lenge HERRANS herligheet vpfylte HERRANS hws. Och sågho all Israels barn eeldē falla nedher/Och HERRANS herligheet offuer Hwset/och föllo nedh medh ansichtet til iordena på golffuet/och tilbådho och tackadhe HERRANOM/at han är godh/och hans barmhertigheet warar til ewigh tijdh.

Men Konungen och alt folcket offradhe för HERRANOM/Ty Konung Salomo offradhe tw och tiwghu tusend nööt/och hundradhe och tiwghu tusend fåår/och wijgde så Gudz Hws/bådhe Konungen och alt folcket. Men Presternar stodho j sinne wacht/Och Leuiternar medh HERRANS strengia spell/som Konung Dauid hadhe låtit göra til at tacka HERRANOM/at hans barmhertigheet warar til ewigh tijdh/med Dauidz Psalmar genom theras hand. Och Presternar blåste j trummeternar emoot them/och hele Israel stoodh.

Och Salomo helghadhe Medhelgården som för HERRANS Hws war/ty han hadhe ther offrat brenneoffer/och thet feta aff tackoffrena/För ty Kopparaltaret som Salomo hadhe göra låtit/kunde icke reckia til alt brenneoffret/spijsoffret/och til thet feta.

Och Salomo hölt på then samma tijdhen ena Hößghtijdh j siw daghar/Och hele Israel medh honom een ganska stoor menigheet/alt jfrå Hemath in til Egyptj beck/Och hölt på ottonde daghenom ena församling/Ty Altarens wijgning höllo the j siw daghar/och Höghtijdhen sammalunda j siw daghar. Men på tridie och tiwghunde daghen j siwnde månadhenom/låt han gå folcket j theras hyddor glädhiandes och frögdandes sigh offuer alt thet godha som HERREN medh Dauid/Salomo och sino folcke Israel giordt hadhe. Altså lychtadhe Salomo HERRANS Hws/och Konungs hwset/och alt thet j hans hierta kommet war til at göra j HERRANS Hwse/och j sino hwse/j godho måtto.

OCh HERREN syntes Salomo om nattena / och sadhe til honom / Jagh haffuer hördt tina böön / och vthwaldt migh thetta rwmet til itt Offerhws / Sij / om iagh igenlycker himmelen / så at intet regnar / eller iagh biudher gräßhoppor vpfräta landet / eller låter een pestilentie komma ibland mitt folck / at the mitt folck ödmyuka / thet effter mitt nampn nemdt är. Och the bidia och sökia mitt ansichte / och omwenda sigh jfrå sina onda wäghar / så wil iagh aff himmelen höra ther til / och förlåta them theras synder / och bota theras land. Så skola nu mijn öghon öppen wara / och mijn öron giffua acht på bönenar j thesso rwme. Och haffuer iagh nu vthwaldt och helghat thetta Hws / at mitt nampn skal wara ther til ewigh tijdh / och mijn öghon och mitt hierta skal wara ther allstädhes. 3.Reg.4.

Och om tu warder wandrandes för migh / såsom tin fadher Dauid wandrat haffuer / så at tu gör alt thet iagh befaler tigh / och håller mijn bodh och retter / så skal iagh befesta tins Rikes stool / såsom iagh migh förbundet haffuer medh tinom fadher Dauid / säyandes. Tigh skal icke fattas en man som offuer Jsrael en herre wara skal. Men om j affwenden idher / och offuergiffuen mina retter och bodh som iagh idher förelagdt haffuer / och gången bortt och tienen andra gudhar / och tilbidien them / så skal iagh vthrota thin vthu mitt land / som iagh them giffuit haffuer. Och thetta Hws som iagh mino nampne helghat haffuer / skal iagh borttkasta jfrå mitt ansichte / och skal giffua thet til itt ordspråk och een fabel ibland all folck. Och för thesso Hwse thet allra högst wordet är / skola sigh förskreckia alle the som ther framom gå / och säya / Hwj haffuer HERREN så faret medh thesso lande och medh thesso Hwse? Tå skal man säya. Therföre at the offuergåffuo HERRAN theras fädhers gudh / then them vthu Egyptj land fördt hadhe / och togho sigh andra gudhar / och tilbådho thm / och tiente them / therföre haffuer han låtit alt thetta onda komma offuer them. Deute. 29. Jerem. 22.

Ottonde Capitel.

OCh effter tiwghu åår j hwilkom Salomo HERRANS Hws och sitt hws bygde / bygde han ock the städher som Hyram gaff Salomo / och låt Jsraels barn boo ther vthi. Och Salomo drogh til Hemath Zoba och giorde thet fast / och bygde Thadmor j öknenne / och alla kornstädher som han bygde j Hemath. Han bygde ock öffwra och nedhra Bethhoron / hwilka faste städher woro medh murar / portar och bomar. Teslikes Baelath och alla kornstädher som Salomo hadhe / och alla wagnastädher / och resenäres städher / och alt thet Salomo löste at byggia / bådhe j Jerusalem och på Libanon / och j allo hans weldes lande. 3.Reg.9.

Alt thet folck som quartbliffuit war / aff the Hetheer / Amoreer / Phereseer / Heueer och Jebuseer / som icke woro aff Jsraels barn / och theras barn som the effter sigh leeffdt hadhe j landena / hwilka Jsraels barn icke förlagdt hadhe / giorde Salomo skattplichtigha alt in til thenna dagh. Men aff Jsraels barn giorde Salomo inga trålar til sitt arbete / vthan the woro krijgsmän / och offuer hans Riddare och offuer hans wagnar och resenärer. Och the öffuerste Konung Salomos befalningesmän woro tw hundrat och femtiyo / som offuer folcket rådde.

Salomos befalningesmän.

Och Pharaos dotter låt Salomo hemta aff Dauidz stadh vthi thet hws som han för henne bygdt hadhe / ty han sadhe / Mijn hustru skal icke boo vthi Dauidz Jsraels Konungs hwse / för ty thet är helghat / effter HERRANS Arck ther inkommen är.

Sedhan offradhe Salomo HERRANOM brenneoffer på HERRANS

Altare som han bygdt hadhe för Förhuset til at offra hwart på sin dagh effter Mose bodh. På Sabbather / Nymånadher och på bestemda tijdher tree resor om året / nemligha / på Osyradhe brödz högtijdhenne / på Wikuhögtijdhenne / och på Löff hyddohögtijdhenne.

Och han satte Presternar j theras skiffte til theras embete / såsom Dauid hans fadher thet laghat hadhe / Och Leuiternar på theras wacht til at loffua och tiena för Presternar hwar sin dagh. Och the dörawachtare j theras skiffte hwar widh sina dör / ty så hadhe Dauid then Gudz mannen befalt / Och man week icke jfrå Konungens bodh / om Presternar och Leuiternar j någhrahanda ärende och håffuor. Altså wardt redho hwadh Salomo förhender hafft hadhe / jfrå then dagh tå HERRANS Hws grundat wardt / in til tess han fulkompnadhe thet / så at HERRANS Hws alt redho wardt.

Så drogh Salomo til EzeonGeber och til Eloth widh Haffzstrandena j Edoms land. Och Hyram sende honom skep medh sina tienare / som siöfarne woro / Och the foro medh Salomos tienare til Ophir / och hemtadhe tådhan fyrahundrat och femtiyo Centener gull / och förde til Konung Salomo.

Niyonde Capitel.

3.Reg.10. OCh tå Drotningen aff Rika Arabien hörde Salomos rychte / kom hon medh ganska stoor skara til Jerusalem / medh Cameler / som örter och gull båro wel mykit / och ådhla stenar / til at försökia Salomo medh gåtor. Och tå hon kom til Salomo / taladhe hon med honō alt thet hon sigh j sitt hierta föresatt hadhe / Och Salomo sadhe hēne alt thet hon fråghadhe / Och Salomo war ingen ting fördold / thet han icke sadhe henne.

Drotningen aff Rika Arabien.

Och tå Drotningen aff Rika Arabien sågh Salomos wysheet / och hwset som han bygdt hadhe / maten på hans boord / boninganar för hans tienare / Hans tienares embete och theras klådher / Hans skenckeswänar medh theras klådher / och hans saal ther man vpgick vthi HERRANS hws / kunde hon icke lenger hålla sigh.

Och hon sadhe til Konungen / Thet är sant hwadh iagh hördt haffuer vthi mitt land aff titt wesende / och aff tinom wijsdom / Men iagh wille icke troo theras ord / til tess iagh kommen är och haffuer thet seedt medh mijn öghon / Och sij / migh är icke helfftena sagdt aff tinom stora wijsdom / thet
Matth. 12 är meer medh tigh än rychtet som iagh hördt haffuer / Salighe äro tine män / och salighe thesse tine tienare / som altijdh stå för tigh och höra tin wijsdom / HERREN tin Gudh ware loffuat som tigh kåår haffuer / at han tigh til en Konung på sin stool satt haffuer / HERRANOM tinom Gudh / Thet gör / at tin Gudh haffuer Jsrael kåår / så at han wil them widh macht hålla til ewigh tijdh / therföre haffuer han satt tigh offuer them til en Konung / at tu skalt hålla rett och redheligheet.

Och hon gaff Konungenom hundradhe och tiwghu Centener gull och ganska mykit örter och ådhla stenar / Jnga örter woro sådana som thesse / som Drotningen aff Rika Arabien Konung Salomo gaff. Ther til Hyrams tienare och Salomo tienare / som gull förde jfrå Ophir / the förde ock Hebentråå och ådhla stenar. Och Salomo låt göra trappor vthaff Hebentråå j HERRANS Hws och j Konungs hwsena / och harpor och Psaltare för sångare / Jngen sådana tråå woro tilförenne seedd j Juda land. Men Konung Salomo gaff Drotningenne aff Rika Arabien / alt thet hon begäradhe och beeddes / vthan thet hon hadhe fördt til Konungen. Och hon wende om och drogh j sitt land igen medh sina tienare.

Men thet gull som Salomo årligha tilfördt wardt / war sex hundrat sex och sextiyo Centener / föruthan thet som kråmare och köpmån förde. Och alle Arabies Konungar / och herranar j landen förde gull och silffuer til Salomo. Och giorde Konung Salomo tw hundrat spetzer aff besta gull / så at sex hundrat stycke gull komo til hwar spetz / och tryhundrat sköldar aff besta gull / så at tryhundrat stycke gull komo til hwar sköld / Och Konungen låt them j Hwset aff Libanons skoogh. 3.Reg.10

Stool aff Elpenbeen. Och Konungen giorde en stoor Elpenbeen stool / och offuerdrogh honō medh klart gull / och stolen hadhe sex trappor / och en gyllene fotapal til stolen / och twå stolpar på bådha sidhor om sätet / Och tw Leyon stodho widh stolpanar / och tolff Leyon stodho på the sex trappor / på bådha sidhor / En sådana år icke giord j all Konungarike.

Och all Konung Salomos drickekar woro aff gull / och all käril j Libanons skooghs hwse / woro aff klart gull / För ty silffuer wardt intet achtat j Salomos tijdh. Ty Konungēs skep foro til siöös medh Hyrams tienare / och komo en gång j hwar try åår / och förde gull / silffuer / Elpenbeen / Apor och Påfoghlar.

Altså wardt Konung Salomo större ån alle Konungar på iordenne medh rikedomar och wijsheet / Och alle Konungar på iordenne begäradhe Salomos ansichte / at höra hans wijsdom som Gudh honom j hiertat giffuit hadhe. Och the förde honom årligha hwar och en sina skenckningar / silffkaar / och gullkaar / klädher / harnesk / örter / hestar och Mular.

Och Salomo hadhe fyratusend wagnhestar / och tolff tusend resenårar / och man låt them vthi wagnstädhernar / och når Konungenom j Jerusalem. Och han war en herre offuer alla Konungar alt jfrå elffuenne in til the Philisteers land / och alt in til Egyptj grenßo. Och Konungen låt silffuer j Jerusalem warda så mykit som stenar / och Cedretrăå så mykit som Mwlbärtrăå j dalanar / Och man förde honom hestar vthu Egypten och vthu all land.

Hwadh nu meer aff Salomo säyande år bådhe om hans första och om hans sijdsta / sij / thet år scriffuit vthi then Prophetens Nathans Chrõnico / 3.Reg.11 och vthi Ahias Prophetia aff Silo / Och vthi the syner Jeddj then Siyarens emoot Jerobeam Nebat son. Och Salomo regeradhe j Jerusalem offuer Salomo 40. åår Konung. hela Jsrael j fyratiyo åår. Och Salomo affsompnadhe medh sina fädher / och man begroff honom vthi Dauidz hans fadhers stadh / Och Rehabeam hans son wardt Konung j hans stadh.

Tiyonde Capitel.

Rehabeam. REhabeam drogh til Sichem / ty hele Jsrael war kommen til Sichem at göra honom til Konung. Och tå Jerobeam Nebat son som j Egypten war (tijt han för Konung Salomo flydd war) thet hörde / kom han igen vthu Egypten / och the sende bortt och låto kalla honom. Och Jerobeam kom medh hela Jsrael / och the taladhe medh Rehabeam och sadhe. Tin fadher haffuer giordt wårt ook alt förhårdt / Så lätta tu nu tins fadhers hårda tienst och thet swåra ook som han på oss lagdt haffuer / så wilie wij wara tigh vnderdånighe. Han sadhe til them / Effter tree daghar kommer igen til migh / Och folcket gick sin wägh. 3.Reg.12

Och Konūg Rehabeam rådhfråghadhe medh the åldsta som för hans fadher Salomo ståndit hadhe / mådhan han leffde / och sadhe / Hwadh rådhe j / thet iagh skal swara thesso folckena? The taladhe medh honom och sadhe / Om tu steller tigh wenligha til thetta folck / och faar wel åt them / och

giffuer

giffuer them godh ord / så bliffua the tigh vnderdånighe j alla sina daghar. Men han låt bliffua the åldstas rådh som the honom giffuit hadhe. Och rådhfrågadhe medh the vnga som medh honom vpwexte woro och för honom stodho / och sadhe til them / Hwadh rådhen j thet wij thesso folckena swara skole som medh migh talat haffua / och sagdt / Lätta oss thet ook som tin fadher på oss lagdt haffuer?

Men the vnge som medh honom vpwexte woro / taladhe medh honom och sadhe / Så skalt tu säya til folcket som til tigh talat haffuer / och sägher / Tin fadher haffuer giordt wårt ook alt förtungt / gör tu wårt ook lättare / och sägh til them / Mitt minsta finger skal wara tiockare ån mins fadhers lender / Haffuer nu min fadher förtungt ook lagdt vppå idher / så skal iagh ån nu göra idhart ook tyngre / Min fadher haffuer tuchtat idher medh gißlar / men iagh medh Scorpioner.

Som nu Jerobeam och alt folcket kom til Rehabeam på tridie daghen / såsom Konungen sagdt hadhe / Kommer igen til migh på tridie daghen / swaradhe Konungen them hårdeligha. Och Konung Rehabeam offuergaff the åldstas rådh / och taladhe medh them effter the vngas rådh / och sadhe / Haffuer min fadher giordt idhart ook förswårt / så skal iagh ån nu göra thet swårare / Min fadher haffuer tuchtat idher medh gißlar / men iagh medh Scorpioner. Altså hörde Konungen folcket intet / ty thet wardt altså Ahia. 3.Reg.11 wendt aff Gudhi / på thet HERREN skulle göra sitt ord fast som han talat hadhe genom Ahia aff Silo / til Jerobeam Nebat son.

Tå nu hele Jsrael sågh / at Konungen intet hörde them / swaradhe folcket Konungenom och sadhe / Hwadh deel haffue wij medh Dauid / eller arff medh Jsaj son? Hwar och en aff Jsrael draghe til sina hyddor / så see tu nu til titt hws Dauid. Och hele Jsrael gick j sina hyddor / så at Rehabeam regeradhe allenest offuer the Jsraels barn som boodde j Juda städher. Tå sende Konung Rehabeam Hadoram Rentomestaren / Men Jsraels barn steente honom j hiäl. Och Konung Rehabeam steegh medh hast på sin Jsrael faller jfrå Juda. 3.Reg.12. wagn och flydde til Jerusalem. Altså föll Jsrael aff jfrå Dauidz hws alt in til thenna dagh.

XI. Capitel.

TA Rehabeam kom til Jerusalem / församladhe han Juda hws och Ben Jamin / hundradhe tusend och ottatiyo tusend vnga mån som strijdhsamme woro / til at strijdha emoot Jsrael / at the måtte komma Riket åter vnder Rehabeam. Men HERRANS ord kom til Semaia then Semaia. 3.Reg.12. Gudz mannen / och sadhe / Tala til Rehabeam Salomo son Juda Konung / och til hela Jsrael som vnder Juda och Ben Jamin år / och sägh / Thetta sägher HERREN / J skolen icke dragha vp / ey heller strijdha emoot idhra brödher / hwar och en gånge åter heem / För ty thet år skeedt aff migh. The lydde HERRANS ord och wende igen at dragha emoot Jerobeam.

Men Rehabeam boodde j Jerusalem / och bygde the städher fasta j Juda / neimligha / Bethlehem / Etham / Tekoa / Bethzur / Socho / Adullam / Gath / Maresa / Siph / Adoraim / Lachis / Aseka / Zarega / Aialon och Hebron / hwilke woro the fastaste städher j Juda och Ben Jamin / och han giorde them fasta / och satte ther öffuerstar in / och besörgde them medh spijsning / olio och wijn. Och j alla städher skaffadhe han sköldar och spiwt / och giorde them ganska fasta / Och Juda och Ben Jamin woro vnder honō.

Och gåffuo sigh til honom Presternar och Leuiternar vthaff hela Jsrael / och alla theras grenßor / Och the offuergåffuo alla theras förstädher

och håff-

Jerobeam. och håffuor/och komo til Juda j Jerusalem/ För ty Jerobeam och hans söner fördriffuo them/ at the icke kunde bruka HERRANOM presterscapet. Men han stichtadhe sigh Prester til Höghdernar/och til dieff lar och kalffuar/som han göra låt. Och effter them komo vthaff all Israels slechter/the som sitt hierta gåffuo til at frågha effter HERRAN Israels Gudh/til Jerusalem/at the måtte offra HERRANOM sina fädhers Gudh/och förstercke altså Juda Rike/och styrckte Rehabeam Salomos son j try åår/ty the wandradhe på Dauidz och Salomos wägh j try åår. *3. Reg. 12.*

Och Rehabeam toogh Mahelath Jerimoths dotter Dauidz sons til hustru/och Abihail Eliabs dotter Isaj sons. Hon födde honom thesso söner/ Jehus/ Semaria och Saham. Ther effter toogh han Maecha Absaloms dotter/Hon födde honom Abia/Athaj/Sisa och Selomith. Men Rehabeam hadhe Maecha Absaloms dotter kärare än alla sina hustrur och frillor/ ty han hadhe adherton hustrur och sextiyo frillor/och födde otta och tiwghu söner och sextiyo döttrar. Och Rehabeam satte Abia Maecha son til itt hoffuudh och Första offuer hans brödher/ty han hadhe j sinnet göra honom til Konung. Och han wexte til och yppadhe sigh för alla hans söner j Juda och BenJamins land j alla fasta städher/ och han gaff them spijsning en stoor hoop/och han toogh monga hustrur.

XII. Capitel.

TA Rehabeams Rike wardt stadhfest och försterckt/ offuergaff han HERRANS lagh/och hele Israel medh honom. *Sisak.* Men j femte årena Konungs Rehabeams/ drogh vp Sisak Konungen j Egypten emoot Jerusalem (för ty the hadhe syndat emoot HERRAN) medh tusende och tw hundrat wagnar/och medh sextiyo tusend resenärer/ och thet folck war icke til reknande som medh honom kom vthu Egypten/Libia/Suchim/ och Ethiopien. Och han wann the fasta städher som j Juda woro/ och kom in til Jerusalem.

Semaia. Så kom Semaia then Propheten til Rehabeam och til the öffuersta j Juda som sigh til Jerusalem församlat hadhe för Sisak/ och sadhe til them. Thetta sägher HERREN/ J haffuen offuergiffuit migh/ therföre haffuer iagh offuergiffuit idher j Sisaks hand. Tå ödmyukadhe sigh the öffuerste j Israel medh Konungenom/ och sadhe/ HERREN är rettwijs. Tå HERREN nu sågh/at the ödmyukadhe sigh/kom HERRANS ord til Semaia och sadhe/The haffua ödmyukat sigh/ therföre wil iagh icke förderffua them/vthan iagh wil giffua them een liten vndsetning/ så at min wredhe icke skal drypa på Jerusalem genom Sisak/ Doch skola the warda honom vnderdånighe at the mågha lära hwadh thet är/at tiena migh/ och tiena Konungariken j landomen. *3. Reg. 14.* Altså drogh Sisak Konungen j Egypten vp til Jerusalem/och toogh vth the håffuor j HERRANS hws/Och the håffuor j Konungs hwsena/ och förde altsammans bortt/ teslikes toogh han ock the gyllene sköldar som Salomo göra låt/ j hwilkas stadh Konung Rehabeam låt göra kopparsköldar/ och befalte them the öffuersta för drawanternar som wacht höllo för portenom aff Konungs hwsena/ Och så offta som Konungen gick vthi HERRANS hws/ komo drawanternar och båro them/och ladhe them åter j drawantakamaren. Och effter han ödmyukadhe sigh/wende sigh HERRANS wredhe jfrå honom/ så at icke alt förderffuat wardt/ty thet war än nu någhot gott j Juda.

Rehabeam 17. åår Konung. Altså kom Konung Rehabeam sigh före j Jerusalem/och regeradhe/Itt och fyratiyo åår gammal war Rehabeam tå han wardt Konung/och regeradhe j

radhe j siwtton åår j Jerusalem/ vthi then stadh som Gudh vthwaldt hadhe vthu alla Israels slechter/at han ther sitt nampn settia skulle/Hans modher heet Naema een Ammonitiska/ och han handladhe illa/ och stickadhe icke sitt hierta til at sökia HERRAN.

Men Rehabeams gerningar/bådhe the första och the sidsta äro bescreffna vthi then Prophetens Semaia och j Iddo then Siyarens gerningar och vpteknadha/ Och örlighadhe Rehabeam och Jerobeam så lenge the leffde. Och Rehabeam affsompnadhe medh sina fädher/ och wardt begraffuen vthi Dauidz stadh/ Och hans son Abia wardt Konung j hans stadh.

XIII. Capitel.

Abia. 3. Reg. 15. VThi adhertonde årena Konungs Jerobeams/ wardt Abia Konung j Juda/ och regeradhe try åår j Jerusalem/ Hans modher heet Michaia Vriels dotter aff Gibea. Och een strijdh hooff sigh vp emellan Abia och Jerobeam. Och Abia giorde redho til strijdh medh fyrahūdrat tusend vnga män starka til strijdh. Men Jerobeam giorde redho til at strijdha emoot them medh ottahundrat tusend starka vnga män.

Och Abia steegh vp på Semaraims bergh som ligger på Ephraims bergh och sadhe/Hörer här til Jerobeā och hele Israel/Weten j icke at HERREN Israels Gudh haffuer giffuit Dauid Israels Konunga rike til ewigh tijdh/honom och hans söner itt Saltförbund: Men Jerobeam Nebat son Salomos tienare Dauidz sons/ kastadhe sigh vp och satte sigh emoot sin herra/Och til honom haffua giffuit sigh lößachtighe män och Belials barn/ och haffua förstercht sigh emoot Rehabeam Salomos son/ För ty Rehabeam war vng och aff blödhigt hierta/så at han icke warde sigh för honom.

Nu mene j wilia settia idher emoot HERRANS Rike ibland Dauidz söner/effter j åren en stoor hoop/ och haffuen gyllene kalffuar som Jerobeam idher för gudhar giordt haffuer/Haffue j icke fördriffuit HERRANS *3. Reg. 12.* Prester Aarons söner och Leuiternar: och haffuen giordt idher eghna Prester/såsom folcken j landen. Then som kommer til at fylla sina hand medh en vng stwt och siw wädhrar/then warder Prester til them som icke äro gudhar.

Men medh oss är HERREN wår Gudh/then wij icke offuergiffue/ och Presternar som HERRANOM tiena Aarons barn och Leuiternar j theras sysslor/ och vptenda HERRANOM brenneoffer hwar morghon och hwar affton. Ther til thet godha röökwerket/ och tilreedha brödhen på thet rena boordet/och then gyllene stakan medh sina lampor/så at the warda vptenda hwar affton/ ty wij behålle HERRANS wår Gudz wacht. Men j haffuen offuergiffuit honom/ Sij/medh oss är Gudh j spetzen/ och hans Prester/och trummeternar til at trummeta/så at man skal trummeta emoot idher, J Israels barn/ strijdher icke emoot HERRAN idhra fädhers Gudh/ty thet warder idher icke wel bekommandes.

Men Jerobeam giorde en baakhåår/ at han måtte komma baak vppå them/ så at thesse woro framman för Juda/ och baakhåren effter them. Tå nu Juda wende sigh om/sij/tå war strijdh bådhe för och effter. Tå ropadhe the til HERRAN/ och Presternar trummetadhe medh trummeter/ och hwar man j Juda skriyadhe. Och tå hwar man j Juda skriyadhe/ plåghadhe Gudh Jerobeam och hela Israel för Abia och Juda/ Och Israels barn flydde för Juda/ Och Gudh gaff them j theras hender/ så at Abia medh hans folck giorde een stoor slachting på them. *Stoor slachting.* Och föllo aff Israel slagne femhundrat tusend vnga män. Altså wordo Israels barn nedhertryckte j

tryckte j

tryckte j then tijdhen. Och Juda barn wordo tröste / för ty the förlåto sigh på HERRAN theras fädhers Gudh. Och Abia iaghadhe effter Jerobeam / och wann honom städher aff / BethEl med thes döttrar / Jesana medh thes döttrar / och Ephron medh thes döttrar / så at Jerobeam kom intet meer til macht så lenge Abia leffde / Och HERREN plåghadhe honom så at han bleff dödh.

Tå nu Abia wardt förster[c]kt / toogh han fiorton hustrur / och födde twå och tiwghu söner och sexton döttrar. Hwadh nu meer aff Abia säyande är / och om hans wäghar och hans gerningar / thet är scriffuit vthi then Prophetens Jddo Historia. Och Abia affsompnadhe medh sina fädher / och the begroffuo honom vthi Dauidz stadh. Och Assa hans son wardt Konung j hans stadh / vthi then tijdhen war landet stilla j tiyo åår. 3. Reg. 15

XIIII. Capitel.

OCh Assa giorde thet rett war / och thet HERRANOM hans Gudh wel behaghadhe / och kastadhe bortt the fremmande Altare / och Höghdernar / och slogh sönder stodhernar / och högg aff Lundanar / Och låt säya Juda / at the skulle sökia HERRAN theras fädhers Gudh / och göra effter laghen och bodhorden. Och han kastadhe bortt vthu alla Juda städher Höghdernar och affgudhanar / ty Riket war stilla för honom. Och han bygde fasta städher j Juda mädhan landet stilla och intet örligh emoot honom war vthi the åren / ty HERREN gaff honom roo. Assa / 3. Reg. 15

Och han sadhe til Juda / Låt oss byggia thenne städhernar / och låta gå murar ther om kring och torn / portar och bomar / effter wij haffue rolighеet j landena / ty wij haffue sököt HERRAN wår Gudh / och han haffuer giffuit oss roo alt om kring. Altså bygde the / och thet gick wel fram. Och Assa hadhe en häär som spiwt och sköld båro / Vthaff Juda tryhundrat tusend / och vthaff BenJamin the som sköld båro och medh bogha kunde / twhundrat tusend och ottatiyo tusend / Och thesse woro al'e starke hieltar.

Serah. Så drogh emoot them Serah then Ethiopen medh ein mechtigh häär / tusende resor tusende / ther til tryhundrat wagnar / och komo in til Maresa. Och Assa drogh vth emoot honom / Och the reedde sigh til strijdh vthi then dalen Zephata widh Maresa / Och Assa åkalladhe HERRAN sin

Assa bön. Gudh / och sadhe / HERRE / när tigh är ingen skilfång hielpa ibland monga eller ther ingen macht är / Hielp oss HERRE wår Gudh / ty wij förlåte oss på tigh / och j titt nampn äre wij kompne emoot thenna hopen / HERRE wår Gudh / för tigh förmå ingen menniskia någhot.

Och HERREN plåghadhe the Ethioper för Assa och för Juda / så

Vnderligh segher at the flydde. Och Assa medh folckena som medh honom war / iaghadhe effter thm̄ alt in til Gerar / Och the Ethioper föllo / så at ingen aff them bleff leffuandes / vthan the wordo nedherlagde för HERRANOM och för hans häär. Och the togho ganska mykit rooff ther aff / och han slogh alla städher om kring Gerar / ty HERRANS fruchan kom offuer them / Och the skinnadhe alla städher / ty ther war mykit rooff inne. Slogho the ock så booscapens hyddor / och togho fäär ganska mykin / och Cameler / och komo igen til Jerusalem.

XV. Capitel.

OCh vppå Asaria Oded son kom Gudz ande / Han gick vth emoot Assa / och sadhe til honom / Hörer här til Assa och hele Juda och BenJamin / HERREN är medh idher / effter j äre medh honom / och när j söken honom / läter han sigh aff idher finna. Om j ock offuergiffuen honom / så offuergiffuer han ock idher. Men thet skal wara monga daghar j Jsrael / at ther skal ingen retter Gudh wara / ingen Prest som lärer / ingen lagh / Och när the vmwenda sigh j sinne nödh til HERRAN Jsraels Gudh och sökia honom / så skal han låta sigh finna. På then tijdhen warder icke welgångandes them som vth och in gå / För ty thet warder itt stoort buller offuer alla the som boo på iordenne / ty thet ena folcket skal slå thet andra / och en stadh then andra / förty Gudh skal förskreckia them medh allahanda ångest. Men j warer tröste / och dragher icke idhra hender jfrå / ty idhart werk haffuer sijn löön. Asaria.

Tå Assa hörde thenna orden / och Odedz then Prophetens Prophetia / wardt han tröst / och kastadhe bortt the styggelse vthu hela Juda land och BenJamin / och vthu städhernar som han wunnet hadhe på Ephraims bergh / och förnyiade HERRANS altare som för HERRANS Förhws stoodh. Och församladhe hela Juda och BenJamin och fremlinganar när them vthaff Ephraim / Manasse och Simeon / för ty til honom föllo monge aff Jsrael / som the ságho / at HERREN hans Gudh medh honom war. Och the församladhe sigh til Jerusalem j tridie månadhenō j femtonde årena Assa Rikes / och offradhe på thm̄ daghen HERRANOM vthaff roffuet som the hemtat hadhe siw hundrat nööt och siw tusend fäär.

Och the trädde vthi förbundet / at the skulle sökia HERRAN theras fädhers Gudh aff alt hierta och aff allo siäl / Och hwilken som icke sökte HERRAN Jsraels Gudh / han skulle döö / bådhe liten och stoor / bådhe man och quinna / och the sworo HERRANOM medh högha röst / medh roop / medh trummeter och basuner. Och hele Juda fröghdadhe sigh offuer eedhen / ty the hadhe sworet aff alt hierta / och the sökte honom aff allom wilia / och han låt sigh aff them finna / och HERREN gaff them roo alt om kring.

Och satte Konung Assa sina modher Maecha aff embetet som hon stichtat hadhe vthi Miplezeths Lund. Och Assa vthrotadhe hennes Miplezeth / och sönderslogh honom / och vpbrende honom widh Kidrons beck. Men Höghdernar wordo icke borttlagda vthu Jsrael / Doch war Assa hierta rettsinnigt så lenge han leffde. Och han låt komma in vthi Gudz Hws / hwadh hans fadher helghat hadhe / Och hwadh han helghat hadhe / silffuer / gull och käril / och intet örligh war alt in til femte och tretiyonde året Assa Rikes. 3. Reg. 15

XVI. Capitel.

VThi siette och tretiyonde årena Assa Rikes / drogh Baesa vp Jsraels Konung emoot Juda / och bygde Rama / på thet han skulle förmena Assa Juda Konunge vth och in fara. Men Assa toogh aff häffuonar vthi HERRANS Hws / och j Konungs hwsena / silffuer och gull / och sende til Benhadad Konungen j Syrien som boodde j Damascon / och låt säya honom. Emellan tigh och migh är itt förbund / emellan min och tin fadher. Therföre haffuer iagh sendt tigh silffuer och gull / at tu thet förbund medh Baesa Konungenom j Jsrael offuergiffua skalt / at han må dragha bortt jfrå migh. Baesa. 3. Reg. 15

Benhadad lydde Konung Assa / och sende sina Häärförstar emoot Jsraels strä-

raels städher / the slogho Eion / Dan och AbelMaim / och alla Naphthali kornstädher. Tå Baesa thet hörde / wende han igen at byggia Rama / och hölt vp aff sitt werk. Men Konung Assa toogh til sigh hela Juda / och the togho bortt steen och trää jfrå Rama / ther Baesa medh bygde / och han bygde ther medh Geba och Mizpa.

Hanani.

På then tijdhen kom Hananj Siyaren til Assa Juda Konung / och sadhe til honom / Effter tu förlåst tigh på Konungen j Syrien / och haffuer icke förlåtit tigh på HERRAN tin Gudh / therföre är Konungens macht aff Syrien vndsloppen tina hand. Woro icke the Ethioper och Libier en mechta stoor hoop medh ganska monga wagnar och resenårer: Likwel gaff HERREN them j tina hand / tå tu förlåst tigh på honom / För ty HERRANS öghon skodha all land / at han skal styrckia them som aff alt hierta hålla sigh in til honom. Tu haffuer giordt dårligha / therföre skalt tu ock här effter få örligh. Men Assa wardt wreedh på Siyaren / och ladhe honom j fängelse / ty han knorradhe emoot honom om thetta stycket / Och Assa vndertryckte någhra aff folcket j then tijdhen.

Men Assa gerningar / bådhe the första och the sidsta / sij / the äro screffna vthi Juda och Jsraels Konungars book. Och Assa wardt krank j sina fötter / vthi niyonde och tretiyonde årena sins Rikes / Och hans krankheet fick offuermachten / och han sökte intet HERRAN j sinne krankheet / vthan läkiare. Altså affsompnadhe Assa medh sina fädher / och bleff dödh j första och fyratiyonde årena sins Rikes. Och man begroff honom vthi hans graff som han sigh hadhe graffua låtit vthi Dauidz stadh. Och the ladhe honom på sijn säng / hwilka man vpfylt hadhe medh gott röökwerk och allahanda specerij effter Apothecares konst giordt / Och giorde itt ganska stoort brennande.

XVII. Capitel.

Josaphat. 3. Reg. 22.

(O)Ch hans son Josaphat wardt Konung j hans stadh / och wardt mechtigh emoot Jsrael / och ladhe krijgsfolck vthi alla Juda fasta städher / och satte befalningesmän j Juda land / och j Ephraims städher som hans fadher Assa wunnet hadhe. Och HERREN war medh Josaphat / ty han wandradhe j the förra Dauidz sins fadhers wäghar / och sökte icke Baalim / vthan sins fadhers Gudh / och wådradhe j hans bodh och icke effter Jsraels gerningar / therföre stadhfeste HERREN honom Riket / och hele Juda gaff Josaphat skenker / och han hadhe rikedomar och herligheet ganska mykit. Och tå hans hierta dristigt wardt j HERRANS wäghar / hooff han ock så bortt Höghdernar och Lundarnar vthu Juda.

Vthi tridie årena sins Rikes / sende han sina Förstar Benhail / Obadia / Sacharia / Nethaneel och Michaia / at the skulle lära j Juda städher / och medh them the Leuiter / Semaia / Nethania / Sebadia / Asahel / Semiramoth / Jonathan / Adonia / Tobia och TobAdonia och medh them Presternar / Elisama och Joram / och the lärde j Juda / och hadhe HERRANS laghbook medh sigh / och foro om kring j alla Juda städher och lärde folcket.

Och HERRANS fruchtan kom offuer all Rike j the land som lågho om kring Juda / så at the intet strijdde emoot Josaphat. Och the Philisteer förde Josaphat skenker / en hoop silffuer. Och the Araber förde honom siw tusend och siw hundrat wådhrar / och siw tusend och siw hundrat bockar. Altså werte Josaphat til / och wardt jw större och större. Och han bygde j Juda slott och kornstädher / och hadhe mykit til skaffa j Juda städher / och woro strijdhsame och weldighe män j Jerusalem.

Och

Och thetta war Ordningen ibland theras fädhers hws som j Juda öffuerstar woro offuer tusende / Adna then öffuersten / och medh honom woro tryhundradhe tusend weldighe män. Näst honom war Johanan then öffuersten / och medh honom woro twhundradhe och ottatiyo tusend. Ther näst Amasia Sichri son then HERRANS frijwillioghe / och medh honom woro twhundradhe tusend weldighe män. Aff BenJamins barn war Eliada en weldigh man / och medh honom woro twhundradhe tusend som medh boghar och sköld ferdighe woro. Effter honom war Josabad / och medh honom woro hundradhe och ottatiyo tusend ferdighe män til strijdh. Thesse wachtadhe alle på Konungen / för vthan the som Konungen lagdt hadhe vthi the fasta städher j hela Juda.

XVIII. Capitel.

Ahab. 3. Reg. 22.

(O)Ch Josaphat hadhe stora rikedomar och herligheet / och befryndadhe sigh medh Ahab / Och effter tw åår drogh han nedh til Ahab til Samaria / och Ahab låt slachta för honom / och för thet folck som når honom war / mykin fåår och fää / Och han kom honom ther til / at han skulle dragha medh honom vp til Ramoth j Gilead. Och Ahab Jsraels Konung sadhe til Josaphat Juda Konung / Dragh medh migh til Ramoth j Gilead. Han sadhe til honom / Jagh är såsom tu / och mitt folck såsom titt folck / wij wilie medh tigh j strijdhena.

Men Josaphat sadhe til Jsraels Konung / Kåre frågha j thenna dagh HERRANS ord. Och Jsraels Konung församladhe aff Propheternar fyrahundradhe män / och sadhe til them / Skole wij dragha til Ramoth j Gilead j strijdh / eller skal iagh låta thet bestå: The sadhe / Dragh vp / Gudh warder thet giffuandes j Konungens hand. Men Josaphat sadhe / Är här icke än nu någhor HERRANS prophete / at wij måghe frågha aff honom: Jsraels Konung sadhe til Josaphat / Här är än nu en man / at wij måghe frågha HERRAN aff honom / Men iagh är wreedh på honom / för ty han spåår intet gott offuer migh / vthan altijdh ondt / nemligha / Micha Jemla son. Josaphat sadhe / Konungen säye icke så.

Och Jsraels Konung kalladhe en sin Kamererare och sadhe / Hemta medh hast hijt Micha Jemla son / Och Jsraels Konung och Josaphat Juda Konung såto hwar thera på sin stool beklädde. Och the såto på platzen för ingångenom til porten j Samaria / Och alle Propheternar spådde för them. Och zidekia Cnaena son giorde sigh iernhorn / och sadhe / Thetta sägher HERREN / Här medh skalt tu stöta the Syrer / til tess tu gör enda medh them. Och alle Propheternar spådde thet samma / och sadhe / Dragh vp til Ramoth j Gilead / och war lyckosam / HERREN skal giffua thet j Konungens hand.

Micha.

Och bodhet som åstadh gånget war til at kalla Micha / taladhe medh honom och sadhe / Sij / Propheternars taal är endrechteligha gott för Konungenom / Kåre låt ock tijn ord wara såsom ens theras / och tala thet gott är. Micha sadhe / Så sant som HERREN leffuer / hwadh min Gudh säyandes warder / thet wil iagh tala. Och tå han kom til Konungen / sadhe Konungen til honom. Micha skole wij dragha til Ramoth j Gilead til strijdh / eller skal iagh låta thet bliffua: Han sadhe / Dragher vp / och idher skee lycka / Thet skal idher j idhra hender giffuit warda. Men Konungen sadhe til honom / Jagh beswär tigh än nu en gång / at tu sägher migh icke annat än sanningen j HERRANS nampn.

Tå sadhe han / Jagh sågh hela Jsrael förströödd på berghen såsom fåår

 ther in-

ther ingen heerdan haffua. Och HERREN sadhe / Haffua thesse ingen herran: Fare hwar och en heem igen medh fridh. Tå sadhe Jsraels Konung til Josaphat / Sadhe icke iagh tigh / Han spåår intet gott offuer migh / vthan ondt.

Men han sadhe / Therföre hörer HERRANS ord / Jagh sågh HERRAN sittia på sinom stool / och all then himmelske hären stoodh widh hans höghro sidho / och widh hans wenstro. Och HERREN sadhe / Hoo wil tälia Ahab Jsraels Konung j thet sinnet / at han dragher vp och faller j Ramoth j Gilead: Och tå then ene sadhe så och then andre så / kom fram en ande / och stoodh för HERRANOM och sadhe / Jagh wil tälia honō j thet sinnet. HERREN sadhe til honom / Hwar medh: Han sadhe / Jagh wil fara vth och wara en falsk ande vthi alla hans Propheters munn / Och han sadhe / Tu skalt tälia honom j thet sinnet och vthrettat / faar åstadh och gör alt så. Nu sij / HERREN haffuer giffuit en falsk anda vthi thesse tina Propheters munn / och HERREN haffuer talat ondt offuer tigh.

Tå trådde fram Zidekia Cnaena son / och slogh Micha widh kindbenet och sadhe / Hwilken wäghen är Gudz ande gången jfrå migh / til at tala medh tigh: Micha sadhe / Sij / tu skalt få seet / tå tu kömer vthi innersta kamaren til at vndstinga tigh. Men Jsraels Konung sadhe / Tagher Micha och låter honom bliffua når Amon Stadzfogtanom och når Joas Konungens son / och säyer / Så sägher Konungen / Legger thenna j fängelse / och spijser honom medh bedröffuelsens brödh och watn / til tess iagh kommer igen medh fridh. Micha sadhe / Om tu kommer igen medh fridh / så haffuer icke HERREN talat genom migh. Och han sadhe / Hörer här til alt folck.

Altså drogh Jsraels Konung vp / och Josaphat Juda Konung til Ramoth j Gilead. Och Jsraels Konung sadhe til Josaphat / Förklädh tigh och kom j strijdhena / at tu tijn klädher vppå haffuer. Och Jsraels Konung förklädde sigh och kom j strijdhena. Men Konungen j Syrien hadhe budhit sina öffuersta resenärer / at the skulle strijdha emoot ingen antingen liten eller stoor / vthan emoot Jsraels Konung allena.

Tå nu the öffuerste resenårenar finge see Josaphat / tenkte the / thet år Jsraels Konung / och drogho om kring til at strijdha vppå honom. Men Josaphat ropadhe / och HERREN halp honom / och Gudh wende them jfrå honom. Ty tå the öffuerste resenårenar sågho at thet icke war Jsraels Konung / wende the sigh bortt jfrå honom / Men en man bende sin bogha hårdt / och skiöt Jsraels Konung emellan maghan och lungonar. Tå sadhe han til sin foroman / Wendt tina hand och föör migh vthu hären / för ty iagh är sååर / och strijdhen wexte til j then daghen. Och Jsraels Konung stoodh på sinom wagn emoot the Syrer alt in til afftonen / och bleff dödh når solen nedher gick.

XIX. Capitel.

MEn Josaphat Juda Konung kom heem igen medh fridh til Jerusalem / och gick vth emoot honom Jehu Hanani son Siyaren / och sadhe til Konung Josaphat / Skulle tu så hielpa then ogudhachtigha / och elska them som HERRAN hata: Och för then skull är offuer tigh HERRANS wredhe. Så är doch likwel någhot gott funnet j tigh / at tu haffuer bortthåffuet the Lundar vthu landena / och haffuer stickat titt hierta til at sökia Gudh. Altså bleff Josaphat j Jerusalem. Jehu

Och han drogh åter vth ibland folcket alt jfrå BerSeba och in vppå Ephraims bergh / och igenkalladhe them til HERRAN theras fädhers Gudh. Och han bestelte Domare j landena / vthi alla Juda fasta städher / Jwnåghra vthi hwar stadh / och sadhe til Domarenar. Seer til hwadh j gören / för ty j hållen icke menniskio Dom / vthan HERRANS / och han är medh idher j Domen / therföre låter HERRANS fruchtan wara når idher. Tagher idher wara och görer så / ty når HERRANOM wårom Gudh är ingen orett / eller anseende til personer / ey heller tagher han gåffuor. Josaphats förmaning til Domarenar.

Och satte Josaphat j Jerusalem vthaff Leuiternar och Presternar och vthaff the öffuersta fädhernar j Jsrael / offuer HERRANS Dom och saker / och låt them boo j Jerusalem / och bödh them och sadhe / Görer altså vthi HERRANS fruchtan medh troo och retto hierta / vthi alla the saker som komma til idher jfrå idhra brödher som boo j sina städher / emellan blodh och blodh / emellan lagh och bodh / emellan sedher och retter skolen j vnderwisa them / at the icke förbryta sigh emoot HERRAN / och een wredhe må komma offuer idher och idhra brödher / Görer altså / så warden j icke brotzlighe.

Sij / Amaria Presten är öffuerste offuer idher j alla HERRANS saker. Så är Sabadia Jsmael son Förste j Juda hws j alla Konungs saker. Så haffue j embetzmån Leuiternar för idher. Warer tröste och görer så / och HERREN warder bliffuandes medh them godha.

XX. Capitel.

THer effter komo Moabs barn / Ammons barn / och medh them the aff Amunim til at strijdha emoot Josaphat / Och man kom och bodhadhe thet Josaphat / och sadhe / Emoot tigh kommer itt mechta stoort taal jfrå hinsidhon haffuet / och aff Syrien / och sij / the åro j Hazezon Thamar / thet är Engeddi. Men Josaphat fruchtadhe sigh / och stelte sitt ansichte til at sökia HERRAN / och låt vthropa een fasto j hela Juda. Och Juda kom til hopa til at sökia HERRAN / komo ock vthaff alla Juda städher til at sökia HERRAN. Och Josaphat trådde in j menighetena aff Juda och Jerusalem vthi HERRANS Hws in för then niya gården och sadhe.

HERRE wåra fädhers Gudh / åst icke tu Gudh j himmelen / och rådher offuer all Hedhninganars Rike: Och j tinne hand är krafft och macht / och ingen är som emoot tigh stå kan / Haffuer tu wår Gudh icke fördriffuit thetta landz inbyggiare för tino folcke Jsrael / och haffuer giffuit thet Abrahams tins wens sädh til ewigh tijdh / så at the haffua boodt ther vthi / och Josaphats böön
supra 6. bygdt ther inne til titt nampn en Helghedom och sagdt / Om någhot ondt / swerd / straff / pestilentia / eller hård tijdh offuer oss komme / skulle wij stå för thetta Hws in för tigh (för ty titt nampn är j thesso Hwse) och ropa til tigh j wåro nödh / så wille tu höra ther til och hielpa:

Deute.2. Nu sij / Ammons barn / Moab / och the aff Seirs bergh offuer hwilka tu icke låt Jsraels barn dragha tå the foro vthu Egyptj land / vthan the moste wika aff jfrå them / och icke förderffua them. Och sij / the låta oss thet vngella / och komma til at vthdriffua oss vthu titt arff som tu oss giffuit haffuer. Wår Gudh / wilt tu icke döma them: Ty j oss är ingen macht emoot thenna stora hopen som emoot oss kommer / wij wete icke hwadh wij göra skole / vthan wår öghon see til tigh / Och hele Juda stoodh för HERRANOM medh sijn barn / hustrur och söner.

Jehaseel. Men offuer Jehaseel Sacharia son Benaia sons / Jehiel sons / Mathania sons then Leuiten vthaff Assaphs barn / kom HERRANS ande mitt j menighetenne / och sadhe / Achter här til hele Juda och j Jerusalems inbyggiare och Konung Josaphat. Så sägher HERREN til idher / J skolen

icke fruchta idher / eller giffua idher för thenna stora hopenom / ty thet strijdhen icke j / vthan Gudh / J morghon skolen j dragha nedh til them. Och sij / the dragha vp til Ziz / och j skolen råka them widh becken för öknenne Jeruel / För ty j skolen intet strijdha j thenna sakenne / Allenest trådher fram och ståår / och seer HERRANS salighheet then medh idher är. Juda och Jerusalem fruchter idher intet / och giffuer idher icke / J morghon dragher vth emoot them / HERREN är medh idher.

Tå bögde sigh Josaphat medh sitt ansichte til iordena / och hele Juda och Jerusalems inbyggiare föllo nedher för HERRANOM och tilbådho HERRAN. Och Leuiternar vthaff the Kahathiters barn och vthaff the Korhiters barn / stodho vp til at loffua HERRAN Jsraels Gudh medh högha röst j himmelen. Och the woro bittijdha vppe om morghonen / och drogho vth til then öknen Thekoa. Och tå the vthdrogho / stoodh Josaphat och sadhe / Hörer här til Juda och j Jerusalems inbyggiare / Troor vppå HERRAN idhar Gudh / så warde j trygge / och troor hans propheter / så skeer idher lycka.

Och han vnderwijste folcket / och satte sångare för HERRANOM / och them som loffua skulle j helighom skrwdh / och gå för hären wåpnadhe och såya / Tacker HERRANOM / ty hans barmhertigheet warar ewinnerligha. Och tå the begynte til at tacka och loffua / låt HERREN

Segher vthā swerd

baakhåren som emoot Juda kommen war / komma in på Ammons barn / Moab och them aff Seirs bergh / och the slogho them. Tå stodho Ammons barn och Moab / emoot them aff Seirs bergh / til at förspilla och nedherleggia them. Och tå the hadhe giordt enda på them aff Seirs bergh / halp then ene them andra / at the ock förderffuadhe sigh.

Men tå Juda kom til Mizpe widh öknen / wende the sigh emoot hopen. Och sij / tå lågho the dödhe kroppar på iordenne / så at ingen vndsloppen war. Och Josaphat kom medh sitt folck til at byta theras rooff / och funno ibland them mykla åghodelar och klädher och kosteligh tyygh och skinnadhe them / så at the icke meer kunde föra / och vthbytte roffuet j tree daghar / ty thet war ganska mykit. På fierde daghenom komo the til hopa vthi Loffsdalenom / för ty ther loffuadhe the HERRAN / Ther aff heter thet rwmet Loffsdaal / alt in til thenna dagh.

Altså wende hwar och en aff Juda och Jerusalem tilbaka igen och Josaphat för them / så at the drogho til Jerusalem medh frögd / ty HERREN hadhe giffuit them een glädhe offuer theras fiendar / och drogho in vthi Jerusalem medh Psaltare / harpor och trummeter til HERRANS hws. Och Gudz fruchtan kom offuer all Rike j landen / tå the hörde at HERREN hadhe strijdt emoot Jsraels fiendar. Altså wardt Josaphats Rike stilla / och Gudh gaff honom roo alt om kring.

Josaphat 25. åår Konung.

Och Josaphat regeradhe offuer Juda / och war fem och tretiyo åra gammal tå han Konung wardt / och regeradhe fem och tiwghu åår j Jerusalem / Hans modher heet Asuba Silhi dotter / Och han wandradhe vthi sins fadhers Assa wägh / och gick intet ther jfrå / at han jw giorde thet HERRANOM wel tecktes / vndantagno at the Höghder icke borttagne wordo / för ty folcket hadhe än nu icke stickat sitt hierta til theras fädhers Gudh. Hwadh nu meer aff Josaphat säyande är / bådhe thet första och thet sidsta / sij / thet är scriffuit j Jehu gerningar Hananj sons / hwilka han vpteknat haffuer vthi Jsraels Konungars book.

Ther effter förenadhe sigh Josaphat Juda Konung medh Ahasia Jsraels Konung / hwilken ogudhachtigh war medh sitt wäsende / och han samfelte sigh medh honom til at göra skep / at the skulle fara til siös / Och skepen giorde the j EzeonGeber. Men Elieser Dodaua son aff Maresa spådde emoot Josaphat och sadhe / Therföre at tu haffuer förenat tigh med

Elieser

Ahasia /

Ahasia / haffuer HERREN om intet giordt tijn werck / och skepen wordo sönderslaghen / och kunde intet til siöös fara.

XXI. Capitel.

4. Reg. 8.

OCh Josaphat affsompnadhe medh sina fädher / och wardt begraffuen när sina fädher vthi Dauidz stadh. Och hans son Joram wardt Konung j hans stadh. Och han hadhe brödher Josaphats söner / Asaria / Jehiel / Sacharia / Azaria / Michael och Sephatia. Thesse woro alle Josaphats Juda Konungs barn / och theras fadher gaff them mykla gåffuor j silffuer / gull och klenodier medh fasta städher j Juda. Men Riket gaff han Joram / ty han war then förstfödde.

Joram drap sina brödher.

Tå nu Joram vpkom offuer sins fadhers Rike / och wardt thes mechtigh / drap han alla sina brödher medh swerd / ther til ock somligha aff the öffuerstar j Jsrael. Tw och tretiyo åra gammal war Joram tå han wardt Konung / och regeradhe otta åår j Jerusalem / Och han wandradhe vthi Jsraels Konungars wägh / såsom Ahabs hws giordt hadhe (för ty Ahabs dotter war hans hustru) Och han giorde hwadh HERRANOM illa behagadhe / Men HERREN wille icke förderffua Dauidz hws / för thet förbund skul som han medh Dauid giordt hadhe / såsom han sagdt hadhe / at giffua honom ena lychto och hans barnom j alla daghar.

Joram 8. åår Konung.

J hans tijdh föllo the Edomeer aff jfrå Juda / och giorde offuer sigh en Konung / för ty Joram war tijt offuerdraghen medh sina öffuerstar och alla wagnanar medh honō / och hadhe warit vppe om nattena / och slaghet the Edomeer alt om kring sigh / och öffuerstarnar för wagnanar. Therföre föllo the Edomeer aff jfrå Juda alt in til thenna dagh. På samma tijdhen föll ock Libna jfrå honom / Ty han offuergaff HERRAN sina fädhers Gudh. Giorde han ock Höghder på berghen j Juda / och kom them j Jerusalem til horerij / och förförde Juda.

Elia scriffuelse til Joram.

Men een scriffuelse kom til honom jfrå then Propheten Elia så lydhandes. Thetta sägher HERREN tins fadhers Dauidz Gudh / Therföre at tu icke wandrat haffuer vthi tins fadhers Josaphats wäghar / icke heller j Assa Juda Konungs wäghar / vthan tu wandrar vthi Jsraels Konungars wägh / och kommer Juda och them j Jerusalem til horerij / effter Ahabs hws horerij / och haffuer ther til dräpet tina brödher aff tins fadhers hws / som bättre woro än tu. Sij / HERREN skal slå tigh medh een stoor plågho på titt folck / på tijn barn / på tina hustrur / och vppå alla tina åghodelar / och tu skalt få mykin siwkdom vthi tina inelffuer / til tess at tina inelffuer skola för siwkdom skul vthgå dagh frå dagh.

Altså vpweckte HERREN emoot Joram the Philisteers anda / och the Arabers som liggia widh Ethiopien. Och the drogho vp til Juda / och förstörde thet / och förde bortt alla håffuor som för handenne woro j Konungs hwsena / ther til hans söner och hans hustrur / så at honom bleff ingen son quarr / föruthan Joahas hans yngste son / och effter alt thetta plåghade HERREN honom j hans inelffuer medh en sådana siwkdom / som icke stoodh til botandes. Och som thet nu waradhe dagh frå dagh / och tå tw åårs tijdh förgången war / gingo hans inelffuer vth aff honom medh hans siwkdom / och han bleff dödh aff ondom siwkdom. Och the giorde intet brennande offuer honom / såsom the hans fädher giordt hadhe. Tw och tretiyo åår gammal war han tå han wardt Konung / och regeradhe j otta åår j Jerusalem / och wandradhe så at thet icke mykit doghde / och the begroffuo honom j Dauidz stadh / doch icke ibland Konungs griffternar.

Och

XXII. Capitel.

Ahasia wardt Konung. 4. Reg. 8.

OCh the j Jerusalem giorde til Konung Ahasia hans yngsta son j hans stadh/ För ty krijgsfolcket som vthaff the Araber medh häär komo / hadhe the första alla j hiälslaghet/ Therföre wardt Ahasia Konung/ Jorams son Juda Konungs. Tw och fyratiyo åra gammal war Ahasia tå han Konung wardt / och regeradhe itt åår j Jerusalem / Hans modher heet Athalia Amrj dotter. Han wandradhe ock vthi Ahabs hwss wäghar/ty hans modher hölt honom ther til at han skulle göra thet ondt war/ Therföre giorde han thet HERRANOM icke behaghade / såsom Ahabs hws/ty the woro hans rådhgiffuare effter hans fadhers dödh/så at the förderffuadhe honom/och han wandradhe effter theras rådh.

Och han drogh bortt medh Joram Ahabs son Jsraels Konung j strijdh til Ramoth j Gilead emoot Asael Konungen j Syrien. Men the j Rama slogho Joram/så at han vmwende til at låta låkia sigh j Jesreel/ för ty han hadhe såår som han fått hadhe j Rama/ tå han strijdde medh Hasael Konungen j Syrien. Och Ahasia Joram son Juda Konungs foor nedh til at besee Joram Ahabs son j Jesreel som krank lågh / Ty then oferden war så aff Gudhi Ahasia tilföghat / at han skulle komma til Joram / och så medh Joram vthdragha emoot Jehu Nimsi son hwilken HERREN smordt hadhe til at vthrota Ahabs hws.

Jehu. 4. Reg. 9.

Tå nu Jehu hölt vppå at straffa Ahabs hws / fan han någhra öffuerstar aff Juda / och Ahasia brödhers barn som Ahasia tiente/och drap them. Och han sökte Ahasia/och fick honom fatt ther han sigh vndstunget hadhe j Samaria / och han wardt haff der fram för Jehu/han drap honom / och man begroff honom. Ty the sadhe/Han är Josaphats son / hwilken effter HERRAN sökte aff alt hierta. Och war sedhan ingen quar vthaff Ahasia hwse som Konung kunde warda.

Joas. 4. Reg. 11.

Tå nu Athalia Ahasia modher sågh at hennes son dödh war / stoodh hon vp och förgiorde all Konungsligh sådh j Juda Hws. Men Josabeath Konungens syster toogh Joas Ahasia son / och staal honom vndan ibland Konungs barnen som dråpen wordo / och låt honom medh hans ammo vthi en sängakamar. Altså fördolde honom för Athalia Josabeath Konung Jorams dotter/ Prestens Joiada hustru (ty hon war Ahasia syster) at han icke dråpen wardt / Och han war medh them j Gudz Hws fördold j sex åår / mådhan Athalia regeradhe j landena.

XXIII. Capitel.

4. Reg. 11.

VThi siwnde årena toogh Joiada dristigheet til sigh / och toogh medh sigh j förbund the öffuersta offuer hundradhe/ nemligha/Asaria Jeroham son. Jsmael Johanan son. Asaria Obed son. Maeseia Adaia son / och Elisaphat Sichrj son. The foro om kring Juda/och hadhe the Leuiter til hopa vthu alla Juda stådher / och the öffuersta fadhernar j Jsrael / och the komo til Jerusalem. Och hela menigheten giorde itt förbund j Gudz Hws medh Konungenom. Och han sadhe til them/Sij/Konungens son skal Konung wara / såsom HERREN sagdt haffuer offuer Dauidz barn. Så skole j nu altså göra.

Tridie delen aff idher som på Sabbaths daghenom vppå gå/skola wara ibland the Prester och Leuiter som dörawachtare åro widh döranar / och

tridie de-

tridie delen widh Grundwals dörena. Men alt folcket skal wara j Gårdenom til HERRANS Hws / Och at ingen gåår vthi HERRANS Hws / vthan Presternar och Leuiternar som tiena / the skola gå ther in/ för ty the åro helighe / och alt folcket wachte HERRANS wacht. Och Leuiternar skola giffua sigh om kring Konungen / hwar och en medh sinne wårio j handenne. Och hwilken som gåår in j Hwset / han dråpes. Och the skola wara når Konungenom / tå han gåår vth och in.

Och Leuiternar medh hela Juda giorde såsom Presten Joiada budhit hadhe. Och hwar och en toogh sina män som på Sabbathen vppå gingo / medh them som på Sabbathen aff gingo / ty Presten Joiada låt icke komma the twå hopanar jfrå hwar annan. Och Presten Joiada fick öffuerstanar offuer hundradhe spetzer och sköldar / och Konung Dauidz wapn / som j Gudz Hws woro / och stelte alt folcket hwar och en medh sinne wårio j handenne jfrå thet höghra hörnet j Hwsena alt in til thet wenstra hörnet / til Altaret och til Hwset om kring Konungen. Och the hadhe fram Konungens son / och satte krono vppå honom och witnesbyrdet / och giorde honom til Konung / Och Joiada medh hans söner smorde honom och sadhe / Lycka skee Konungenom.

Athalia.

Tå Athalia hörde ropet aff folcket som tillopp / och loffuadhe Konungen / gick hon til folcket j HERRANS Hws. Och hon fick see / och sij / Konungen stoodh j sitt rwm j ingångenom / och öffuerstanar och trummeternar om kring Konungen / Och alt landzfolcket war gladt och blåste medh trummeter / och sångarenar medh allahanda strengia spell skickadhe til at loffua. Tå reeff hon sijn klädher / och sadhe / Vproor / vproor. Men Presten Joiada drogh sigh vth medh the öffuersta offuer hundradhe som offuer hären woro / och sadhe til them / Haffuer henne vth emellan muranar / och hwilken henne effter fölier / honom skal man dråpa medh swerd / för ty Presten hadhe befalt / at man icke skulle dråpa henne j HERRANS Hws. Och the togho fatt på henne. Och tå hon kom til hestaportens ingång widh Konungs hwset dråpo the henne ther.

Baals hws.

Och Joiada giorde itt förbund emellan sigh och alt folcket och Konungen / at the skulle wara HERRANS folck. Tå gick alt folcket vthi Baals hws / och bruto thet nedher / och slogho sönder hans Altare och belete / och slogho j hiäl Mathan Baals prest in för Altaret. Och Joiada bestelte embeten j HERRANS Hws / vnder Presternar Leuiternar som Dauid förskickat hadhe til HERRANS Hws / til at göra brenneoffer HERRANOM / såsom scriffuit ståår j Mose lagh / medh frögd och sånger som Dauid dichtat hadhe / och stelte dörawachtare widh döranar åt HERRANS Hws / at ther skulle intet oreent inkomma j någhon måtto.

Och han toogh the öffuersta offuer hundradhe och the mechtigha och herranar j folckena / och alt landzfolcket / och hadhe Konungen nedher jfrå HERRANS Hws / och förde honom in genom then högha porten aff Konungs hwset / och låto Konungen settia sigh på Konungs stolen / och alt landzfolcket war gladt / och stadhen war stilla. Men Athalia wardt dråpen medh swerd.

XXIIII. Capitel.

4. Reg. 12.

Joas 40. åår Konung.

IOas war siw åår gammal tå han Konung wardt / och regeradhe fyratiyo åår j Jerusalem / Hans modher heet Zibia / aff BerSeba. Och Joas giorde thet HERRANOM wel behaghade så lenge Presten Joiada leffde. Och Joiada toogh honom twå hustrur / och han födde söner och döttrar.

Ther effter toogh Joas til at förnyia HERRANS

Hws /

Hws / och församladhe Prester och Leuiter / och sadhe til them / Farer vth til alla Juda städher / och församler penningar vthaff hela Jsrael / til at förbättra idhars Gudz Hws årligha / och skynder idher til at göra så. Men Leuiternar fördrögde ther medh. Tå kalladhe Konungen Joiada then ypperstа / och sadhe til honom / Hwj haffuer tu icke acht på Leuiternar at the låta införa aff Juda och Jerusalem then hielpeskatten / som Mose HERRANS tienare på budhit hadhe / at samkas skulle j Jsrael til witnesbyrdzens Tabernakel: För ty then ogudhachtigha Athalia och hennes söner haffua förderffuat Gudz Hws / och alt thet som til Gudz Hws helghat war / haffua the lagdt til Baalim.

Så befalte Konungen at man skulle göra ena kisto / och the satte henne vthan til widh dörena aff HERRANS Hws / och lät vthropa j Juda och Jerusalem / at man skulle införa HERRANOM then hielpeskatten som Gudz tienare Mose på Jsrael lag[h]t hadhe j öknenne. Tå frögdadhe sigh alle öffuerstar och alt folcket / och g[i]orde til hopa / och ladhe j kistona / in til tess hon full wardt. Och tå tijdh war at kistan skulle haffuas fram aff Leuiternar effter Konungens befalning (tå the sågho at ther monga penningar vthi woro) så kom Konungens Scriffuare / och then som aff öffuersta Prestenom befalning hadhe / och tömde kistona / och båro henne j sitt rwm igen. Så giorde the hwar dagh til tess the samkadhe en ganska stoor hoop penningar.

Och Konungen och Joiada fingo thet arbetarenar som skaffare woro på HERRANS Hws / the samme legde steenhuggare och timbermän til at förnyia HERRANS Hws / teslikes the mestare på iern och koppar til at bättra HERRANS Hws. Och arbetesmännenar arbetadhe så at förbätringen på wercket gick fram genom theras hand / och låto Gudz Hws komma sigh til igen / och giorde thet fast. Och tå the hadhe thet lychtat / båro the penninganar som offuer woro in för Konungen och Joiada / ther aff giordes käril til HERRANS Hws / käril til tiensten och til brenneoffer / skedhar / och gyllene och silffuer tyygh. Och the offradhe brēneoffer widh HERRANS Hws / allstädhes så lenge Joiada leffde.

Joiada 130 åår gammal.

Och Joiada wardt gammal och mätt aff ålder och bleff dödh / och war hundradhe och tretiyo åra gammal tå han bleff dödh / och the begroffuo honom vthi Dauidz stadh ibland Konunganar / ther före at han hadhe giordt wel medh Jsrael / och medh Gudh och hans Hws. Effter Joiada dödh komo the öffuerste j Juda och tilbådho Konungen. Tå hörde Konungen them / Och the offuergåffuo HERRANS theras fädhers Gudz Hws / och tiente Lundom och affgudhom. Så kom wredhe offuer Juda och Jerusalem för thesse theras brott skul. Och HERREN sende Propheter til them / at the skulle vmwenda sigh til HERRAN / och the betyghadhe them / Men the hörde them intet.

Och Gudz ande vthiklädde Sacharia Joiada Prestens son / han steegh fram för folcket och sadhe til them. Thetta sägher Gudh / Hwj offuerträdhen j HERRANS bodh / thet idher icke wel bekommande warder: Effter j haffuen offuergiffuit HERRAN / så warder han ock offuergiffuandes idher. Men the giorde itt förbund emoot honom / och stenadhe honom effter Konungens bodh j gårdenom för HERRANS Hws. Och Konung Joas tenckte intet på then barmhertigheet som Joiada hans fadher medh honom giordt hadhe / vthan drap hans son. Men tå han bleff dödh sadhe han / HERREN warder thetta seende och sökiande.

Sacharia wardt stenat.

Matth. 23.

Och tå året war vmgånget / drogh vp the Syrers häär / och komo j Juda och Jerusalem / och förgiorde alla öffuerstar j folckena / och alt theras rooff sende the til Konungen j Damascon / Ty the Syrers macht kom medh fögho folck / likwel gaff HERREN j theras hand een ganska stoor

macht / therföre at the HERRAN theras fädhers Gudh offuergiffuit hadhe. Teslikes ladhe the ock straff på Joas. Och tå the drogho jfrå honom / låto the honom quarr j stora krankheet.

Och hans tienare giorde itt förbund emoot honom för Prestens Joiada söners blodz skul / och dråpo honom på hans säng / och han bleff dödh / Och man begroff honom vthi Dauidz stadh / Doch icke ibland Konunga griffterna. The som förbundet giorde emoot honom woro thesse / Sabad / Simeath son then Ammonitiskonnes / och Josabad Simrith son then Moabitiskonnes. Men hans söner och summan som vnder honom församlat war / och Gudz Hwss bygning / sij / the äro bescreffuen vthi Historien j Konunga bokenne / Och hans son Amazia wardt Konung j hans stadh.

XXV. Capitel.

Amazia 4. Reg. 14.

FEm och tiwghu åra gammal war Amazia tå han Konung wardt / och regeradhe niyo och tiwghu åår j Jerusalem. Hans modher heet Joadan aff Jerusalem. Och han giorde thet HERRANOM wel behaghade / doch icke aff alt hierta. Tå nu hans Rike stadhfest war / drap han sina tienare som hans fadher Konungen slaghet hadhe / Men theras barn drap han intet / för ty thet ståår så scriffuit j laghen j Mose book / ther HERREN biudher och sägher / Fädhernar skola icke döö för barnen / och icke barnen för fädherna / vthan hwar och en skal för sina synd döö.

Deute. 24. Ezech. 18.

Och Amazia församladhe Juda / och satte them effter fädhers hwsen / effter öffuersternar offuer tusende och offuer hundradhe j hela Juda och Ben Jamin / och talde them alt jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer / och fan them try hundrat tusend vthwalda som j häär dragha kunde / som sköld och spiwt föra kunde. Ther til solderadhe han vthaff Jsrael hundrat tusend starka krijgsmän / för hundradhe Centener silffuer.

Men en Gudz man kom til honom och sadhe / Konung / låt icke Jsraels häär komma medh tigh / för ty HERREN är icke medh Jsrael eller medh all Ephraims barn / Ty om tu kom ner til at bewijsa tina driftigheet j strijdhenne / så låter Gudh tigh falla för tina fiendar / för ty när Gudhi ståår machten til at hielpa och til at stielpa. Amazia sadhe til Gudz mannen / Hwadh skal man tå göra medh the hundradhe Centener / som iagh haffuer giffuit the krijgsmän aff Jsrael: Gudz mannen sadhe / HERREN haffuer wel meer än thet är / som han tigh giffua kan.

Tå skilde Amazia the krijgsmän jfrå som til honom aff Ephraim kompne woro / så at the gingo til theras rwm igen. Tå förgrymmadhe theras wredhe sigh swårligha emoot Juda / och drogho heem igen illa til fridz.

Men Amazia war tröst / och förde sitt folck vth / och drogh vth j Saltdalen / och slogh aff Seirs barn tiyo tusend. Och Juda barn fångadhe aff thim tiyo tusend leffuandes / them förde the vppå en bergs klint / och störtte them vth för bergs klinten / at the alle sönderkrossadhes. Men the krijgsmän som Amazia hadhe jfrå sigh sendt / så at the icke drogho medh hans folck til strijdhena / ladhe sigh nedher j Juda städher alt jfrå Samaria in til Beth Horon / och slogho aff them try tusend / och togho mykit rooff.

The Edomeer slagne.

Och tå Amazia igen kom aff the Edomeers slachting / hadhe han medh sigh Seirs barnas affgudhar / och satte them sigh til gudhar / och tilbadh them / och röökte för them. Tå förgrymmadhe sigh HERRANS wredhe offuer Amazia / och sende en Propheta til honom / han sadhe til honom / Hwj söker tu thes folcks gudhar som sitt folck intet vndsettia kunde

tia kunde jfrå tinne hand: Och tå han taladhe medh honom / sadhe han til honom / Haffuer man giordt tigh til Konungens rådh: Wendt igen / Hwj wilt tu warda slaghen: Tå wende Propheten igen och sadhe / Jagh förmerker wel / at Gudh haffuer j sinnet förderffua tigh / effter tu thetta giordt haffuer och hörer intet mitt rådh.

OCh Amazia Juda Konung war til rådz / och sende bortt til Joas Joahas son / Jehu sons / Jsraels Konung / och låt såya honom / Kom / låt oss besee hwar annan. Men Joas Jsraels Konung sende til Amazia Juda Konung / och låt såya honom / Törnebusken j Libanon sende til Cedreträäat j Libanon / och låt såya honom / Giff tina dotter minom son til hustru. Men wildiwren j Libanon lupo offuer törnebuskan / och trampadhe honom nedher. Tu menar / Sÿ / iagh haffuer slaghet the Edomeer / ther förhäffuer sigh titt hierta vthaff / och berömer sigh. Nu sitt hema / Hwj söker tu effter olycko / at tu må falla och Juda medh tigh:

Men Amazia hörde thet intet / för ty thet skeedde aff Gudhi / på thet at the skulle warda giffne j fienda hand / therföre at the / the Edomeers gudhar sökt hadhe. Tå drogh Joas Jsraels Konung vp / och the beságho hwar annan / han och Amazia Juda Konung j BethSemes som j Juda ligger / Men Juda wardt slaghen för Jsrael / och flydde / hwar och en j sina hyddor. Och Joas Jsraels Konung greep Amazia Joas son Joahas sons / Juda Konung j BethSemes / och förde honom til Jerusalem / och bröót muren nedher j Jerusalem alt jfrå Ephraims port in til hörnporten / fyrahundradhe alnar longt / och alt thet gull och silffuer och all käril som för handenne woro j Gudz Hws når ObedEdom / och j fattaburenom j Konungs hwsena / Och barnen toogh han til pant medh sigh til Samarien.

Och Amazia Joas son Juda Konung leffde effter Joas Joahas sons Jsraels Konungs dödh j femton åår. Hwadh nu meer aff Amazia såyande år / bådhe thet första och thet sidsta / sÿ / thet år scriffuit vthi Juda och Jsraels Konungars book. Och jfrå then tÿdhen at Amazia trådde jfrå HERRANOM / giorde the itt förbund emoot honom j Jerusalem. Men han flydde til Lachis. Tå sende the effter honom til Lachis / och dråpo honom ther / och förde honom medh hestar / och begroffuo honom når sina fädher vthi Dauidz stadh.

XXVI. Capitel.

4. Reg. 15

TA toogh hela Juda folck Vsia (som war sexton åra gammal) och giorde honom til Konung j hans fadhers Amazia stadh. Han bygde Eloth / och låt thet igen komma til Juda / sedhan Konungen affsompnat war medh sina fädher. Sexton åra gammal war Vsia tå han Konung wardt / och regeradhe two och femtiyo åår j Jerusalem / Hans modher heet Jechalia aff Jerusalem. Och han giorde thet HERRANOM wel behaghadhe / såsom hans fadher Amazia giordt hadhe / Och han sökte Gudh så lenge Sacharia leffde then låraren j Gudz syner / Och så lenge han sökte HERRAN / låt honom Gudh wel gå.

Vsia 52. åår konung.

Ty han drogh vth och strÿdde emoot the Philisteer / och bröót nedher muranar j Gath / och muranar j Jabne / och muranar j Asdod / och bygde städher om Asdod och ibland the Philisteer / ty Gudh halp honom emoot the Philisteer / emoot the Araber / emoot them j Gur Baal / och emoot the Meuniter. Och the Ammoniter gåffuo Vsia skenker / och han wardt nampkunnigh alt in til ther man kommer in j Egypten / ty han wardt jw starkare och starkare. Och Vsia bygde torn j Jerusalem på hörnportenom / och på Daalportenom / och på annor hörn / och befeste them. Han bygde ock slott j öknenne / och groff monga brunnar / ty han hadhe mykin booscap bådhe j dalar och slettmark. Teslikes åkermän och wÿngårdzmän på berghen och på Carmel / För ty han hadhe lust til åkerwerck.

Och Vsia hadhe een macht til strÿdh aff krÿgsmän som j häär drogho / j taal reknadhe vnder Jeiels Scriffuarens hand / och Maeseia befalningesmanzens / vnder Hanania hand / then aff Konungens öffuerstar war / Och talet på the yppersta fädher aff the starka örligsmän war twtusend och sexhundrat / och vnder theras hand häärsmachten tryhundrat tusend och siw tusend och femhundrat / skickelighe til strÿdh j häärs krafft / til at hielpa Konungenom emoot fiendan. Och Vsia fick them til hela hären sköldar / spiwt / hielmer / pantzar / bogh... och sliungor til at kasta steen medh / och giorde j Jerusalem brystwern konsteligha / som skulle wara på tornen och hörnen / til at ther vthskiwta medh pÿl och stora stenar / Och hans rychte kom wÿdt vth / therföre at honom besynnerligha holpet wardt / til tess han mechtigh bleff.

Och tå han war mechtigh worden / hooff hans hierta sigh vp til hans förderff / ty han förtoogh sigh på HERRANOM sinom Gudh / och gick in j HERRANS Tempel til at rökia på röökaltaret. Men Asaria Presten gick effter honom / och ottatiyo HERRANS Prester medh honom / starke män / Och stodho emoot Konung Vsia och sadhe til honom / Thet hörer icke tigh til Vsia at rökia för HERRANOM / vthan Prestomen Aarons barnom som til at rökia helghadhe åro / gack här vthu Helghedomenom / ty tu förtagher tigh / och thet kommer tigh til ingen åro för HERRANOM Gudh.

4. Reg. 15. Men Vsia wardt wreedh / och hadhe itt rökelse kaar j handenne / och som han trätte medh Presternar / gick spittelska vth j hans änne för Presternar j HERRANS Hws in för röökaltaret. Och Asaria öffuerste Presten wende hoffuudhet til honom / och alle Presternar. Och sÿ / tå war han spittelsk j hans änne. Och the driffuo honom tådhan / Skyndadhe han sigh ock sielff vth / Ty hans plågha war aff HERRANOM. Altså war Konung Vsia spittelsk alt in til sin dödh / och boodde vthi itt frÿt hws spittelsk / ty han wardt vthdriffuin aff HERRANS Hws. Men Jotham hans son stoodh Konungs hwset före / och dömde folcket j landena.

Hwadh nu meer aff Vsia såyande år / bådhe thet första och thet sidsta / haffuer then Propheten Jesaia Amoz son scriffuit. Och Vsia affsompnadhe medh sina fädher / och the begroffuo honom medh sina fädher j åkrenom når Konunga graffuanar / ty the sadhe / Han år spittelsk. Och Jotham hans son wardt Konung j hans stadh.

XXVII. Capitel.

4. Reg. 15.

IOtham war fem och tiwghu åra gammal tå han Konung wardt / och regeradhe j sexton åår j Jerusalem / Hans modher heet Jerusa Zadoks dotter / och han giorde thet HERRANOM wel behaghadhe / såsom hans fadher Vsia giordt hadhe / vndantagno at han icke gick j HERRANS Tempel / och folcket baar sigh ån nu illa åt. Han bygde then högha porten j HERRANS Hws / och vppå mwren Ophel bygde han mykit / Och bygde städher på Juda bergh / och j skoghomen bygde han slott och torn.

Jotham 16. åår Konung.

Och han strÿdde medh Ammons barnas Konung / och han wardt them öffuermechtigh / så at Ammons barn gåffuo honom j the samma årena hundra-

hundradhe Centener silffuer / tiyo tusend Corar hwete / och tiyo tusend Corar biugg. Så mykit gåffuo ock Ammons barn honom j the andra och tridie årena. Altså wardt Jotham mechtigh / ty han skickadhe sina wäghar för HERRANOM sinom Gudh.

Hwadh nu meer aff Jotham säyande är / och alla hans strijdher / och hans wäghar / sij / thet är scriffuit j Israels och Juda Konungars book. Fem och tiwghu åra gammal war han tå han Konũg wardt / och regeradhe j sexton åår j Jerusalem. Och Jotham affsompnadhe medh sina fädher / och the begroffuo honom j Dauidz stadh. Och hans son Ahas wardt Konung j hans stadh.

XXVIII. Capitel.

Ahas 16. åår Konung.

4. Regum 16.

AHas war tiwghu åra gammal tå han Konũg wardt / och regeradhe j sexton åår j Jerusalem / och giorde icke thet HERRANOM wel behaghadhe såsom hans fadher Dauid / vthan han wandradhe j Israels Konungars wäghar. Ther til giorde han gutten belete til Baalim / och rökte j Hinnoms barnas daal / och brende sin son vp medh eeld / effter Hedhninganars styggelse / hwilka HERREN för Israels barn fördriffuit hadhe. Och offradhe och rökte på Höghder / på Backar / och vnder all gröön träå.

Therföre gaff HERREN hans Gudh honom j Konungens hand aff Syrien / så at the slogho honom / och förde bortt en stoor hoop aff hans fångna / och låto komma til Damascon. Wardt han ock giffuin vnder Israels Konungs hand / så at han giorde een stoor slachting på honom. Ty Pekah Remalia son slogh aff Juda hundradhe och tiwghu tusend på en dagh / som alle dugheliga män woro / ther före at the offuergåffuo HERRAN theras fädhers Gudh. Och Sichri en weldigh aff Ephraim drap Maeseia Konungens son / och Asrikam hwß Förstan / och Elkana then ypperst näst Konungenom. Och Israels barn förde bortt fångna aff theras brödher tw hundrat tusend / quinnor / söner och döttrar / och togho ther til stoort rooff aff them / och förde roffuet til Samarien.

Oded.

Och war sammestadz en HERRANS Prophete som heet Oded / han gick vth emoot hären som til Samarien kom / och sadhe til them / Sij / effter HERREN idhra fädhers Gudh är wredh på Juda / haffuer han giffuit them j idhra hender / Men j haffuen så gruffueligha slaghit them j hiäl / at thet recker vp til himmelen. Nu menen j vndertryckia idher Juda barn och Jerusalem til trälar och trälinnor. Är thet nu icke skull när idher emoot HERRAN idhar Gudh: Så hörer migh nu / och förer fånganar tijt igen / the j borttfördt haffuen aff idhra brödher / ty HERRANS wredhe förgrymmar sigh offuer idher.

Tå hoffuo sigh vp näghre the myndighaste aff Ephraims barn / Asaria Johanan son / Berechia Mesillemoth son / Jehiskia Sallum son / och Amasa Hadlaj son / emoot them som vthu hären komo / och sadhe til them / J skolen icke haffua thesse fångar hijt in / ty j kommen intet annat än skull på oss för HERRANOM / på thet j skolen teste flere göra wåra synder och skuller / Här är skull noogh til förenna / och wredhe förgrymmar sigh offuer Israel. Tå låto the wepnadhe / fånganar och roffuet in för öffuerstanar / och in för hela menigheten.

Tå stodho the män vp som nu widh nampn nemde woro / och togho fånganar / och alla the som jbland thẽ nakne woro / klädde the aff thet roffuat war. Och tå the hadhe klädt them / drogho the skoor vppå them / och gåffuo them maat och dryck / och smorde them / och förde på åsnar alla

them som swaghe woro / och låto komma them til Jeriho Palmstadhen til theras brödher / och komo igen til Samarien.

På samma tijdhen sende Konung Ahas til Konunganar aff Assur / at the skulle hielpa honom. Och the Edomeer komo åter på nyytt och slogho Juda och förde somligha bortt / Och the Philisteer ladhe sigh nedher j the städher på heedhenne och sönnan på Juda / och wunno BethSemes / Aialon / Gederoth och Socho medh thes döttrar / Timna medh thes döttrar / och Gimso medh thes döttrar / och boodde ther vthi. Ty HERREN plåghadhe Juda för Ahas skul Juda Konungs / therföre at han hadhe blottat Juda / och förtoogh sigh emoot HERRAN. Och emoot honom kom Tiglath Pilneser Konungen aff Assur / han beladhe honom / men han kunde icke winna honom.

(blottat) Thetta blottandet war / at folcket icke leffde vnder Gudh effter hãs ord / vthã frij effter sijn eghen godhtyckio j Gudz tienst. Therföre är ock Exodi 32. vthsatt Aaron hadhe giordt folcket frijtt / thz här kallas blottat.

Och Ahas toogh en deel j HERRANS Hws och j Konungs hwsena / och j the öffuerstes / thet han gaff Konungenom j Assur / Men thet halp honom intet. Ytermera / j hans nödh förtoogh Konung Ahas sigh än nu meer emoot HERRAN / och offradhe gudhomen j Damasco som honom slaghet hadhe / och sadhe / Konungens gudhar aff Syrien hielpa honom / therföre wil iagh offra them / at the mägha ock hielpa migh / ändoch the woro honom och helo Israel til fall.

Och Ahas ladhe til hopa the tyygh j Gudz Hws / och slogh them sönder och lychte igen dörenar aff HERRANS Hws / och giorde sigh Altare j hwario wrää j Jerusalem och j Juda städher / bädhe här och ther giorde han Höghder til at rökia androm gudhom / och reette HERRAN sina fädhers Gudh.

Hwadh nu meer aff honom säyande är / och alla hans wäghar / bädhe första och sidsta / sij / thet är scriffuit j Juda och Israels Konungars book. Och Ahas affsompnadhe medh sina fädher / och the begroffuo honom j stadhenom j Jerusalem / ty the ladhe honom icke jbland Israels Konungars griffter / Och hans son Jehiskia wardt Konung j hans stadh.

XXIX. Capitel.

Jehiskia 29. åår Konung.

4. Reg. 18.

JEhiskia war fem och tiwghu åra gammal tå han Konung wardt / och regeradhe niyo och tiwghu åår j Jerusalem / Hans modher heet Abia Sacharia dotter / Och han giorde thet HERRANOM wel behaghade / såsom hans fadher Dauid. Han låt vp dörenar på HERRANS Hws j första månadhenom aff första årena sins Rikes / och giorde them ferdigha / och låt komma ther in Presternar och Leuiternar / och församladhe them på bredho gatonne östan til / och sadhe til them.

Hörer här til j Leuiter / Helgher idher nu / på thet j mäghe helgha HERRANS idhra fädhers Gudz Hws / och haffuer vth oreenligheten aff Helghedomenom / ty wåre fädher haffua förtaghet sigh och giordt thet ondt war för HERRANOM wårom Gudh / och haffua offuergiffuit honom / för ty the haffua wendt sitt ansichte jfrå HERRANS boning / och wendt ryggen til / Och haffua igenlyckt dörenar til Förhuset / och vthsleckt lamponar / och intet rököwerk rökia låtit / och intet brenneoffer giordt Israels Gudhi j Helghedomenom.

Ther aff är HERRANS wredhe kommen offuer Juda och Jerusalem / och han haffuer giffuit them til at förskingras och förödhas / så at man hwißlar åt them / såsom j medh idhor öghon seen. Ty sij / för thẽ skul äro wåre fädher fallne genom swerd / wåre söner / döttrar och hustrur äro borttförde. Nu haffuer iagh j sinnet at göra mz HERRANOM Israels Gudh itt

förbund/at hans wredhe och grymheet må wenda sigh jfrå oss. Nu mine söner/ warer icke försumelighe/ ty idher haffuer HERREN vthkorat/ at j skolen stå för honom/och at j skolen wara hans tienare och rökiare.

Tå stodho Leuiternar vp/ Mahath Amasaj son/ och Joel Asaria son/ aff the Kahathiters barn/ Men aff Merari barn Kis Abdj son och Asaria Jehaleleel son. Aff the Gersoniters barn Joah Simma son/ och Eden Joah son. Och aff Elizaphans barn/ Simrj och Jeiel. Aff Assaphs barn Sacharia och Mathania. Aff Hemans barn Jehiel och Semei. Aff Jedithuns barn Semaea och Vsiel. Och the församladhe sina brödher och helghadhe sigh/ och gingo in effter Konungens bodh aff HERRANS ord/ til at reena HERRANS hws.

Och Presternar gingo in vthi HERRANS hws til at reena thet och ladhe all then oreenheet (som j HERRANS Tempel funnen wardt) vp på Gården åt HERRANS hws. Och Leuiternar togho henne vp/ och båro vth j Kidrons beck. På första daghen aff första månadhenom begynte the til at helgha sigh/och på ottonde daghen j then månadhen/ gingo the vthi HERRANS Förhws/och helghadhe HERRANS hws otta daghar/och fulkompnadhe thet på sextonde daghen j första månadhenom.

Och the gingo in til Konung Hiskia och sadhe/ Wij haffue reenat hela HERRANS hws/brenneoffrens Altare/ och all thes tyygh/ skodhobrödhens boord/och all thes tyygh/och all the kärille som Konung Ahas tå han Konung war/ borttkastat hadhe/tå han syndadhe/them haffue wij tilreedt och helghat/ sij/the äro för HERRANS Altare. Tå war Konung Hiskia bittijdha vppe/och församladhe the öffuersta j stadhenom/ och gick vp til HERRANS hws/och hadhe fram siw stwtar/ siw wädhrar/ siw lamb och siw getabockar til syndoffer/ för Riket/ för Helghedomen och för Juda. Och han sadhe til Presternar Aarons barn/ at the skulle offra på HERRANS Altare.

Tå slachtadhe the stwtanar/och Presternar togho blodhet och stenckte thet på Altaret/och slachtadhe wädhranar/och stenckte blodhet på Altaret/ och slachtadhe lamben och stenckte blodhet på Altaret. Och hadhe bockanar fram til syndoffer in för Konungen och menighetena/och ladhe sina hender på them/och Presternar slachtadhe them/ och stenckte theras blodh på Altaret til at försona hela Jsrael. Ty Konungen hadhe befalt offra brenneoffer och syndoffer för hela Jsrael.

Och han satte Leuiternar j HERRANS hws medh cymbaler/Psaltare och harpor/ såsom Dauid thz befalt hadhe/och Gad Konungens Siyare/och then Propheten Nathan/Ty thet war HERRANS bodh jgenom hans Propheter. Och Leuiternar stodho medh Dauidz strengiaspell/ och Presternar medh trummeter. Och Hiskia badh them göra brenneoffer på Altarena. Och som man begynte brenneoffret/ begyntes ock på HERRANS sång och trummeternar/ och medh mångahanda Dauidz Jsraels Konungs strengiaspell/och hela menigheten tilbadh. Och sångarenars sång och trummeternars trummeting waradhe alt in til tess brenneoffret offuerfaret war.

Tå nu brenneoffret giordt war/ bughadhe sigh Konungen och alle the som når honom widh handen woro och tilbådho. Och Konung Hiskia med öffuerstanar badh Leuiternar loffua HERRAN medh Dauidz och then Siyarens Assaphs dicht. Och the loffuadhe honom medh glädhi/ och the bögde sigh och tilbådho.

Och Hiskia swaradhe och sadhe/ Nu haffue j fylt idhra hender HERRANOM/ Gåår fram och bårer fram offer och loffoffer til HERRANS hws. Och menigheten baar fram offer och loffoffer/ och hwar och en aff frijwilliogt hierta brenneoffer. Och talet på brenneoffret som menigheten fram baar/war siwtiyo oxar/ hundradhe wädhrar och tw hundrat lamb/

CXXXVI

drat lamb/och alt thetta til brenneoffer HERRANOM. Och the helghadhe sex hundrat oxar och try tusend fåår.

Men Presternar woro förfåå och förmåtte icke dragha hudhena aff allo brenneoffrena/ therföre togho the sina brödher Leuiternar til tess thet werk offuerståndet wardt/ och så lenge Presternar helghadhe sigh/ För ty the Leuiter stå letteligare til at helgha än Presternar. War ock så brenneoffret mykit medh thet feta aff tackoffren/och drickoffret til brenneoffret. Altså wardt embetet j HERRANS hws redho. Och Hiskia frögdadhe sigh medh allo folckena/ at man war så redho worden medh Gudhi/ Ty thet skeedde medh hastigheet.

XXX. Capitel.

Och Hiskia sende vth til hela Jsrael och Juda/ och screff breff til Ephraim och Manasse/ at the skulle komma til HERRANS hws j Jerusalem/och hålla Passah HERRANOM Jsraels Gudh/ Och Konungen hölt itt rådh medh sina öffuersta och medh hela menighetenne j Jerusalem til at hålla Passah j them andra månadhenom/ För ty the kunde icke hålla thet på then samma tijdhen/ therföre at Presternar icke noogh helghadhe woro/ och folcket icke än nu til hopa kommet war til Jerusalem. Och thet tecktes Konungenom wel och hela menighetenne/och the bestelte at thet så vthropat wardt j hela Jsrael jfrå BerSeba alt in til Dan/ at the skulle komma och hålla Passah HERRANOM Jsraels Gudh j Jerusalem/ Ty the woro icke månge som höllo thet såsom thet scriffuit ståår.

Och bodhen gingo åstadh medh breffuen jfrå Konungens och hans öffuerstars hand igenom hela Jsrael och Juda effter Konungens befalning/ och sadhe/ J Jsraels barn wender idher om til HERRAN Abrahams/ Jsaacs och Jsraels Gudh/ så warder han sigh wendande til the vndslopna som än nu återleffde äro jfrå Konungens hand j Assur/ och warer icke såsom idhre fädher och brödher/som sigh emoot HERRAN theras fädhers Gudh förtaghet haffua/och han gaff them til een förödhelse såsom j sielffue seen. Så warer nu icke halsstiffue såsom idhre fädher/ vthan recker HERRANOM idhra hand/ och kommer til hans Helghedom then han helghat haffuer til ewigh tijdh/ och tiener HERRANOM idhrom Gudh/ så wender sigh hans wredhes grymheet jfrå idher/ För ty om j vmwenden idher til HERRAN/så skola idhra brödher och barn få barmhertigheet för them som them fångna hålla/så at the skola komma åter j thetta land igen/ Ty HERREN idher Gudh är nådheligh och barmhertigh/ och warder icke wendandes sitt ansichte jfrå idher/ om j vmwenden idher til honom.

Och bodhen gingo jfrå then ena stadhen til then andra j Ephraims och Manasse land/och alt in til Sebulon. Men the giorde gabb vthaff them/ och bespottadhe them/ Doch någhre aff Asser och Manasse och Sebulon ödmyukadhe sigh och komo til Jerusalem. Kom ock så Gudz hand j Juda så at han gaff them endrechtigt hierta til at göra effter Konungens och the öffuerstars bodh effter HERRANS ord. Och kom samman j Jerusalem en stoor hoop folck/til at hålla osyradhe brödz höghtijdhena j them andra månadhenom/een mechtigh stoor menigheet.

Och the stodho vp/ och kastadhe bortt the Altare som j Jerusalem woro/och alt rökwerk hoffuo the bortt/och kastadhe vthi then becken Kidron/ och slachtadhe Passah på fiortonde daghen aff then andra månadhen. Och Presternar och Leuiternar blygdes och helghadhe sigh/och båro brenneoffer til HERRANS hws/och stodho j theras Ordning såsom thz sigh boorde

Passah hållet,

Mose then Gudz manzens lagh. Och Presternar stenckte blodhet aff Leuiternars hand/ Ty ther woro månge j menighetenne / som sigh icke helghat hadhe. Therföre slachtadhe Leuiternar Passah för alla them som icke reene woro / så at the HERRANOM helghadhe wordo.

War ock tesliktes mykit folck aff Ephraim/Manasse/Jsaschar och Sebulon som icke reene woro / vthan åto Passahlambet icke såsom scriffuit ståår. Ty Hiskia badh för them och sadhe/ HERREN som miller är warder them allom nådheligh / som stella sitt hierta til at sökia HERRAN Gudh theras fädhers Gudh / och icke för then helgha renselsen skul. Och HERREN hörde Hiskia / och heladhe folcket. Altså höllo Jsraels barn som j Jerusalem fundne wordo osyradbe brödz höghtijdhena j siw daghar medh stora frögd. Och Leuiternar och Presternar loffuadhe HERRAN hwar dagh medh HERRANS mechtigha strengiaspell.

(renselsen) Thet är/ Gudh seer til hiertat/ När thet är rettsinnigt til Gud/ så achtar han intet vthwertes renselse som skeer efter laghen.

Och Hiskia taladhe hierteligha medh alla Leuiternar som itt gott förstånd hadhe om HERRAN / och the åto offuer hela Höghtijdhena j siw daghar och offradhe tackoffer / och tackadhe HERRANOM theras fädhers Gudh. Och hela menigheten wardt til rådz at hålla thet än nu j andra siw daghar/och höllo ock så the siw daghanar medh glådhi. Ty Hiskia Juda Konung gaff til håffoffer för menighetena tusende stwtar och siw tusend fåår / Men the öffuerste gåffuo til håffoffer för menigheten / tusende stwtar och tiyo tusend fåår. Altså helghadhe sigh tå månge aff Presternar.

Och glåddes hela menigheten Juda / Presternar och Leuiternar/och hela menigheten som aff Jsrael kommen war / och fremlinganar som aff Jsraels land kompne woro/och the som j Juda boodde/och war een stoor glådhi j Jerusalem. Ty jfrå Solomos Dauidz sons Jsraels Konungs tijdh hadhe sådana icke warit j Jerusalem. Och Presternar och Leuiternar stodho vp och welsignadhe folcket. Och theras röst wardt hörd / och theras böön kom in för hans helgha boning j himmelen.

XXXI. Capitel.

TA thetta altså vthrettat war / drogho vth alla the Jsraeliter som j Juda stådher fundne woro/och bruto nedh stodhernar och huggo bortt Lundarnar / och bruto nedh Höghdernar och Altaren j hela Juda / Ben Jamin/Ephraim och Manasse/til tess the giorde en enda på them. Och Jsraels barn drogho alle til sina eghor j sina stådher igen.

Men Hiskia stelte Presternar och Leuiternar vthi theras Ordning/hwar och en effter sitt embete bådhe Prester och Leuiter / til brenneoffer och tackoffer / at the skulle tiena / tacka och loffua j portanar ått HERRANS låghre. Och Konungen gaff sin deel aff sina håffuor til brëneoffer om morghon och om affton / och til brenneoffer om Sabbathernar och Nymånadher och Höghtijdher effter som scriffuit ståår j HERRANS lagh.

Och han sadhe til folcket som j Jerusalem boodde / at the skulle giffua Presternar och Leuiternar delar / at the måtte teste båtter achta på HERRANS lagh. Och tå thet talet kom vth / gåffuo Jsraels barn mykin förstling aff sädh / wijn / olio/hannogh / och allahanda åårswext på markenne / och allahanda tiyend förde the in ganska mykit / Förde ock så Jsraels barn och Juda/som j Juda stådher boodde tiyend fram aff fåå och fåår / och tiyend aff thet Helghadha som the HERRANOM sinom Gudh helghat hadhe/och ladhe en hoop här / och en hoop ther. Vthi tridie månadhenom begynte the at leggia hopana/och j siwnde månadhenom lychtadhe the thet.

Och tå Hiskia medh the öffuersta ingingo och sågho hopanar / loffua-

dhe the

dhe the HERRAN och hans folck Jsrael. Och Hiskia fråghadhe Presternar och Leuiternar om hopanar. Och Asaria Presten then ypperste j Zadoks hws sadhe til honom / Jfrå then tijdh man begynte införa håffoffret j HERRANS Hws / haffue wij ätet och äre måtte wordne / och här är än nu mykit quart / För ty HERREN haffuer welsignat sitt folck / therföre är thenna hopen offuerbliffuin. Tå befalte Konungen at the skulle redha til kistor j HERRANS Hws / Och the tilreedde them / och ladhe ther in håffofferet / tiyenden och thet helghadha / på sina troo.

Och offuer thet samma war skickat Chanania then Leuiten / och Simej hans brodher thñ andre / och Jehiel / Asasia / Nagath / Asahel / Jerimoth / Josabad / Eliel / Jesmachia / Mahath och Benaia / förskickadhe aff Chanania och Simej hans brodhers hand effter Konungens Hiskia befalning. Men Asaria war öffuerste j Gudz Hws / och Kore Jemna son then Leuiten then dörawachtarë östan til / war offuer the frijwilliogha Gudz gåffuor som HERRANOM til håffoffer giffna wordo / och offuer thz Alrahelghasta. Och vnder hans hand woro Eden / Miniamin / Jesua / Semaia / Amaria / och Sachania vthi Presternars stådher / på sina troo / at the skulle giffua sina brödher effter theras ordning / them minsta såsom them största.

Tesliktes them som för manz personer reknadhe wordo try åra gamle och ther vthoffuer / ibland alla them som vthi HERRANS Hws gingo / hwar på sin dagh til sitt embete / och j sinne wacht effter sitt skiffte. Sammalunda them som för Prester reknadhe wordo j theras fädhers Hws. Och Leuiternar jfrå tiwghu åår och ther vthoffuer j theras wacht effter theras skiffte / ther til them som reknadhe wordo ibland theras barn / hustrur / söner och döttrar j hela menighetenne / för ty the helghadhe på sina troo thet helghadha. Woro ock så män widh nampn nemde ibland Aarons barn Presternar vppå förstädherners mark j alla stådher / at the skulle deel giffua alla manz personer ibland Presternar / och allom them som ibland Leuiternar reknadhe wordo.

Altså giorde Hiskia j hela Juda / och giorde thet gott / rett och sant war för HERRANOM sinõ Gudh / och j all handel som han toogh sigh före medh Gudz Hwß tieniste effter laghen och bodhen til at sökia sin Gudh / thet giorde han aff alt hierta / therföre gick han thet ock wel igenom.

XXXII. Capitel.

Sanherib 4. Reg. 18.

EFter thenna handel och troheet / kom Sanherib Konungen j Assur / och drogh in j Juda / och låghradhe sigh för the fasta stådher / och hadhe j sinnet at han wille tagha them in. Tå Hiskia ságh at Sanherib kom / och hans ansichte stoodh til at strijdha emoot Jerusalem / wardt han til rådz medh sina öffuersta och weldigha / at the skulle offuerteckia watnen aff kellonar som vthan för stadhen woro / Och the holpo honom. Och sigh församladhe mykit folck / och offuerteckte alla kellor och becker mitt j landena / och sadhe / at the Konungar aff Assur icke skola mykit watn finna när the komma / och han toogh styrkio til sigh / och bygde igen alla murar som förfallne woro / och giorde torn ther vppå / och bygde än tå ther vthan före en annan mwr / Och Millo giorde han fast j Dauidz stadh / och låt göra mongа wårior och sköldar / och skickadhe Höffuitzmän til strijdz medh folket.

Och han församladhe them til sigh på then bredha gatona widh stadzporten / och taladhe hierteligha til them / och sadhe / Warer tröste och widh gott moodh / Fruchter idher intet / och giffuer idher intet för Konungenom aff Assur / eller för all then hoop som när honom är / ty medh oss är en störe än medh

re än medh

re än medh honom. Medh honom är en kötzligh arm / men medh oss är HERREN wår Gudh / at han skal hielpa oss / och föra wåra stridh. Och folcket förlät sigh på Hiskia Juda Konungs ord.

Ther effter sende Sanherib Konungen j Assur sina tienare til Jerusalem (ty han lågh för Lachis / och all hans macht medh honom) til Hiskia Juda Konung / och til hela Juda som j Jerusalem war / och låt säya honom / Thetta sägher Sanherib Konungen j Assur / Hwar förtröste j idher vppå / j som boon vthi thet belagda Jerusalem: Hiskia förförer idher / at han må komma idher j dödhen / hunger och törst / och sägher / HERREN wår Gudh skal vndsettia oss vthu Konungens hand aff Assyrien / Är icke han then Hiskia som hans Höghder och altare borttkastat haffuer / och sagdt til Juda och Jerusalem / För itt Altare skolen j tilbidhia och ther vppå rökia:

Weten j icke hwadh iagh och mine fädher giordt haffua allom folkom j landen: Haffua ock Hedhninganars gudhar j landen kunnet hielpa theras land jfrå minne hand: Hwilken är then aff alla thesse Hedhningars gudhar som mina fädher nedherlagdt haffua / som haffuer kunnet hielpa sitt folck vthu minne hand: at idhar Gudh skulle förmå hielpa idher vthu minne hand. Så låter icke nu Hiskia bedragha idher / och låter icke tälia idher j sådant sinne / och troon honom intet. För ty mådhan ingen alla Hedhningars och Konungarikers gudh haffuer kunnet hielpa sitt folck jfrå minne och mina fädhers hand / så warda icke heller idhre gudhar idher hielpandes jfrå minne hand.

Ther til taladhe hans tienare än nu meer emoot HERRAN Gudh / och emoot hans tienare Hiskia / screff han ock breff vth / ther han vthi hädde HERRAN Jsraels Gudh / och taladhe om honō och sadhe / Såsom Hedhninganars gudhar j landen icke haffua holpet theras folck jfrå minne hand / så warder ock icke Hiskia Gudh hielpandes hans folck jfrå minne hand. Och the ropadhe medh högha röst på Judiskt mål til folcket j Jerusalem som på muren woro / til at göra them redda och förskreckta / at the så måtte få stadhen / och taladhe the så emoot Jerusalems Gudh såsom emoot folckens gudhar på iordenne / hwilke menniskios handa werk woro. 4.Reg.19.

Men Konung Hiskia medh Prophetenom Jesaia Amoz son bådho ther emoot och ropadhe til himmelen. Och HERREN sende en ängel som förgiorde alla the weldigha j hären / och Förstanar och öffuerstanar j Konungens låghre aff Assyrien / så at han medh skam drogh åter j sitt land igen. Och tå han gick vthi sins gudz hws / dråpo honom ther medh swerd the som aff hans eghit lijff kompne woro. Altså halp HERREN Hiskia och them j Jerusalem vthu Sanheribs hand Konungens j Assyrien / och allas andras / och bewaradhe them för allom om kring / så at monge båro skenker HERRANOM til Jerusalem / och klenodier Hiskia Juda Konunge / och han wardt sedhan högt reknat för alla Hedhningar.

På then tijdhen wardt Hiskia dödhsiwk / och han badh HERRAN / han hörde honom / och gaff honom itt tekn / Doch wedhergalt icke Hiskia effter som honom giffuit war / ty hans hierta vphooff sigh / therföre kom wredhe offuer honom och offuer Juda och Jerusalem. Men Hiskia ödmiukadhe sigh / at hans hierta hadhe vphäffuet sigh samt medh them j Jerusalem / therföre kom HERRANS wredhe icke offuer them / så lenge Hiskia leffde. 4.Reg.20 Esaie 38.

Och Hiskia hadhe ganska stora rikedomar och herligheet / och han giorde sigh en skatt aff silffuer / gull / ådhla stenar / örter / sköldar och allahanda kosteligh tyygh / och hws til inkommandes åårswext wijn och olio / och stall för allahanda booscap / och hws för fåår / Och han bygde sigh städher / och hadhe booscap / fåår och fåå til en stoor hoop / Förty Gudh gaff honom ganska monga åghodelar. Han är then Hiskia som igentäpte then öffwra watu

kellona

kellona j Gihon / och leedde henne nedh åt wester om Dauidz stadh. Och war Hiskia lyckosam j alla sina gerningar. Men tå the öffuersters sendningabodh aff Babel til honom sende woro at frågha effter thet vnderteckn som j landena skeedt war / offuergaff Gudh honom / så at han försökte honom / på thet at kunnogt skulle warda alt thet j hans hierta war. Hwadh nu meer aff Hiskia säyande är / och om hans barmhertigheet / sij / thet är scriffuit j then Prophetens Jesaia Amoz sons syyn vthi Juda och Jsraels Konungars book. Och Hiskia affsompnadhe medh sina fädher / och the begroffuo honom offuer Dauidz barnas griffter. Och hele Juda och the j Jerusalem giorde honom åro j hans dödh / och hans son Manasse wardt Konung j hans stadh.

XXXIII. Capitel.

4.Reg.21.

MAnasse war tolff åra gammal tå han Konung wardt / och regeradhe fem och femtiyo åår j Jerusalem / och giorde thet ondt war för HERRANOM effter Hedhninganars styggelse / som HERREN för Jsraels barn fördriffuit hadhe. Och han wende sigh om och vpbygde the Höghder som hans fadher Hiskia nedherslaghet hadhe / och stichtadhe Altare til Baalim / och giorde Lundar / och tilbadh allan himmelens häär och tiente them. Han bygde ock Altare j HERRANS hws om hwilket HERREN sagdt hadhe / J Jerusalem skal mitt nampn wara j ewigh tijdh. Och han bygde Altare til allan himmelens häär j bådha Gårdanar åt HERRANS hws / och han låt sin son gå genom eeld vthi Hinnoms sons daal / och vthwalde daghar / och achtadhe på foghla roop / och trylte och stichtadhe spåmän och teknatydhare / och giorde mykit thet HERRANOM illa behaghadhe / til at reeta honom. Manasse 55. åår Konung.

Han satte teslikes belete och affgudhar som han j Gudz hws göra lät / ther Gudh om sagdt hadhe til Dauid och hans son Salomo. Vthi thetta hws j Jerusalem som iagh vthwaldt haffuer för alla Jsraels slechter / wil iagh settia mitt nampn j ewigh tijdh / och skal icke meer låta Jsraels foot wika jfrå landena / som iagh theras fädher beskelt haffuer / så framt the hålla sigh / så at the göra alt thet iagh them budhit haffuer j all lagh / bodh och retter igenom Mose. Men Manasse förförde Juda och them j Jerusalem / så at the giorde werre än Hedhninganar / som HERREN för Jsraels barn förgiordt hadhe. Och när HERREN låt tala til Manasse och hans folck achtadhe the thet intet. 2.Reg.7. 3.Reg.8.

Therföre låt HERREN komma offuer them the öffuerstar offuer Konungens häär j Assur / the togho Manasse fången j fiettrar / och bundo honom medh kädhior / och förde honom til Babel. Och som han war j ångest / badh han HERRAN sin Gudh / och ödhmyukadhe sigh stoorligha för sina fädhers Gudh / och badh honom innerligha. Tå hörde han hans böön / och låt honom komma til Jerusalem igen til sitt Rike / och besinnadhe tå Manasse / at HERREN är Gudh. Manasse wart förder bundë til Babel.

Ther effter bygde han the ytersta murwanar til Dauidz stadh / westan til widh Gihon j beckenom / och ther man ingåår genom Fiskaporten och alt om kring in til Ophel / och giorde them ganska högha. Och satte Höffuitzmän vthi Juda fasta städher / och kastadhe bortt the fremmande gudhar och affgudhar vthu HERRANS hws / och all Altare som han bygdt hadhe på HERRANS hwß bergh / och j Jerusalem / och kastadhe them vth för stadhen / och vpferdadhe HERRANS Altare / och offradhe ther vppå tackoffer och loffoffer / och befalte Juda at the skulle tiena HERRANOM Jsraels Gudh / likwel offradhe folcket än nu på Höghdernar / doch HERRANOM theras Gudh.

Hwadh

Hwadh nu meer aff Manasse säyande är / och om hans bööñ til sin Gudh / och om the ord som Siyarenar medh honõ taladhe j HERRANS Israels Gudz nampn / sij / thet är ibland Israels Konungars gerningar / och om hans bööñ / och huru han bönhörd wardt / och alla hans synder och misgerningar / och rwmet ther han Höghder vppå bygde / och Lundar och affgudhar stichtadhe / förr än han ödmyukat wardt / sij / thz är alt scriffuit iblãd Siyarenars gerningar. Och Manasse affsompnadhe medh sina fädher / och the begroffuo honom j hans hws / och hans son Amon wardt Konung j hans stadh.

Amon tw åår Konung.

Tw och tiwghu åår gammal war Amon tå han Konung wardt / och regeradhe tw åår j Jerusalem / och giorde thet ondt war för HERRANOM / såsom hans fadher Manasse giordt hadhe. Och Amon offradhe allom affgudhom som hans fadher Manasse giordt hadhe och tiente them. Men han ödmyukadhe sigh intet för HERRANOM / såsom hans fadher Manasse sigh ödmyukat hadhe. Ty thenne Amon förökadhe skullena. Och hans tienare giorde itt förbund emoot honom / och dräpo honom j hans hws. Tå slogh folcket j landena alla them / som förbundet emoot Konung Amon giordt hadhe. Och folcket j landena giorde hans son Josia til Konung j hans stadh. 4. Reg. 21.

XXXIIII. Capitel.

Josia 31. åår Konung.

Otta åra gammal war Josia tå han Konung wardt / och regeradhe itt och tretiyo åår j Jerusalem / och giorde thet gott war för HERRANOM / och wandradhe vthi sins fadhers Dauidz wäghom / och week hwarken på then höghro eller wenstro sidhona / ty j ottonde årena aff sitt Rike / mädhan han än nu en dreng war / begynte han at sökia sins fadhers Dauidz Gudh / och j tolffte årena begynte han til at rensa Juda och Jerusalem aff Höghder och Lundar / och affgudhar och guttin belete. Och lät aff bryta för sigh Baalims altare / och beleten ther vppå högg han nedher / Och the Lundar och affgudhar och belete slogh han sönder / och giorde them til stofft / och strödde them på theras griffter som för thm̃ offrat hadhe / och brende vp Presternars been på altaren / och rensadhe altså Juda och Jerusalem. Sammalunda j Manasse städher / Ephraim / Symeon / och alt in til Naphthalj vthi theras öker alt om kring. Och tå han hadhe aff brutit altaren och Lundanar och affgudhanar sönderkrosat / och all belete sönderslaghet j hela Israels land / drogh han åter til Jerusalem. 4. Reg. 22.

Vthi adhertonde årena sins Rikes / tå han landet och Hwset reenat hadhe / sende han Saphan Azalia son / och Maeseia Stadzfogtan / och Joah Joahas son Canceleren til at förbätra HERRANS sins Gudz Hws. Och the komo til then öffuersta Presten Hilkia / och man fick them the penningar som til Gudz Hws införde woro / hwilka Leuiternar som dörana wachtadhe / församlat hadhe / aff Manasse / Ephraim / och aff allom igenleeffdom j Israel / och aff hela Juda och BenJamin / och aff them som j Jerusalem boodde / och the gåffuo them vthi arbetarenars hender som bestelte woro til HERRANS hws / Och the gåffuo them som arbetadhe på HERRANS hws / ther thet förfallet war / at the skulle förbätra Hwset / the samma gåffuo them sedhan timbermannom och bygningesmannom / til at köpa huggen steen och höff lat trää til bielkar på the hws som Juda Konungar förderffuat hadhe. Och männenar arbetadhe på wercket på sina troo.

Och offuer them woro skickadhe Jahath och Obadia Leuiter / vthaff Merarj barn / Sacharia och Mesullam vthaff the Kahathiters barn / til at driffua

til at driffua arbetet / och woro alle Leuiter som på strengiaspell kunde. Men offuer draghare och them som dreffuo til allahanda arbete j all embeten / woro vthaff Leuiternar / Scriffuare / embetzmän och dörawachtare.

Laghboken funnen.

Och tå the togho vth penninganar som j HERRANS Hws inlagde woro / fan Hilkia Presten laghbokena som HERREN genom Mose giffuit hadhe. Och Hilkia swaradhe och sadhe til Saphan Scriffuaren / Jagh haffuer funnet laghbokena j HERRANS Hws. Och Hilkia fick Saphan bokena / och Saphan baar henne til Konungen / och gaff Konungenom swar igen och sadhe / Alt thet j tina tienares hender befalt är / thet göra the / och the penningar som j HERRANS Hws fundne äro / haffua the lagdt j hoop / och fått them förstondaromen och arbetaromen. Och Saphan Scriffuaren vnderwijste Konungen och sadhe / Hilkia Presten haffuer fått migh ena book.

Och Saphan laß ther vthi för Konungenom / Och tå Konungen hörde laghsens ord / reeff han sijn klädher sönder. Och Konungen bödh Hilkia och Ahikam Saphan son / och Abdon Micha son / och Saphan Scriffuarenom och Asaia Konungens tienare och sadhe / Gåår bortt och frågher HERRAN för migh / och för them som quarre äro j Israel / och för Juda / om bokennes ord som funnen är / För ty HERRANS grymheet är stoor som offuer oss vptend är / at wåre fädher icke hället haffua HERRANS ord / at the mätte giordt såsom j thesso book scriffuit stäår.

Hulda Prophetissa.

Tå gick Hilkia samt medh the andra som aff Konungenom sende woro / bortt til then Prophetissan Hulda / Sallums hustru / Thakehaths sons / Hasra sons / klädhewachtarens som j Jerusalem boodde vthi them andra delenom / och taladhe thetta medh henne. Och hon sadhe til them / Thetta sägher HERREN Israels Gudh / Sägher them mannenom som idher til migh sendt haffuer / Thetta sägher HERREN / Sij / iagh skal läta komma olycko offuer thetta rwm och thes inbyggiare / nemligha / all the förbannelse som j bokenne scriffuen stå / som för Juda Konung låsen är / therföre at the haffua offuergiffuit migh / och röökt androm Gudhom / så at the haffua reet migh medh alt theras henders werck / Och mijn grymheet skal vptend warda offuer thetta rwm / och icke vthslecht warda.

Och Juda Konunge som idher vthsendt haffuer til at frågha HERRAN / skole j så säya / Thetta sägher HERREN Israels Gudh / om the ord som tu hörde / therföre at titt hierta haffuer beweekt sigh / och tu haffuer ödmyukat tigh för Gudhi / tå tu hans ord hörde emoot thetta rwm och emoot thes inbyggiare / och haffuer ödmyukat tigh för migh / och rijffuit tijn klädher och gråtit för migh / så haffuer iagh ock hördt tigh / sägher HERREN. Sij / iagh wil samka tigh til tina fädher / at tu vthi tina graff medh fridh samkat warder / at tijn öghon icke skola see all thẽna olyckon / som iagh offuer thetta rwm och thes inbyggiare skal komma låta. Och the sadhe Konungenom thetta igen.

4. Reg. 23.

Tå sende Konungen bortt och lät til hopa komma alla the äldsta j Juda och Jerusalem. Och Konungen gick vp j HERRANS Hws / och hwar man j Juda och inbyggiarenar j Jerusalem / Presternar / Leuiternar / och alt folcket bådhe små och store / Och wordo för theras öron låsen all ord j förbundzens book / som j HERRANS Hws funnen war. Och Konungen gick j sitt rwm / och giorde itt förbund för HERRANOM / at man skulle wandra effter HERRANOM til at hålla hans bodh / witnesbyrd och retter / aff alt hierta och aff allo siäl til at göra effter all förbundzens ord / som scriffuin stodho j thesso book.

Och stodho ther alle the som j Jerusalem och j BenJamin för handenne woro. Och Jerusalems inbyggiare giorde effter Gudz förbund theras fädhers Gudz. Och Josia hooff bort all styggelse vthu all land / som Israels

barnas

barnas woro / och skaffadhe / at alle the som j Jsrael fundne wordo / tiente HERRANOM theras Gudh. Så lenge Josia leffde / weko the intet jfrå HERRANOM theras fädhers Gudh.

XXXV. Capitel.

Passah hållet.

4. Reg.

OCh Josia hölt HERRANOM Passah j Jerusalem / och slachtadhe Passah på fiortonde daghenom j första månadhen / och han stelte Presternar vthi theras wacht / och styrckte them til theras embete j HERRANS hws / och sadhe til Leuiternar / som hela Jsrael lärde och HERRANOM helghadhe woro / Låter then helgha Arcken vthi hwset / som Salomo Dauidz son Jsraels Konung bygdt haffuer. J skole icke båra honom på axlanar. Så tiener nu HERRANOM idhrom Gudh / och hans folcke Jsrael / och skicker idhra fädhers hws j idhor skiffte / såsom the bescriffuen äro aff Dauid Jsraels Konung / och hans son Salomo / och ståår j Helghedomenom effter fädhernars hwß skiffte ibland idhra brödher / Och tesslikes fädhernars hwß skiffte ibland Leuiternar / och slachter Passah / och skicker idhra brödher / at the göra effter HERRANS ord genom Mose.

Och Josia gaff til håffoffer för then menigha man / lamb och kidh (altsammans til Passah / för alla thim som widh handena woro) på talet tretiyo tusend och try tusend nööt / altsammans aff Konungens ägodelar. Hans Förstar gåffuo til håffoffer frijwillioghe för folcket och för Pesternar och Leuiternar (nemligha / Hilkia / Sacharia och Jehiel Förstanar j Gudz Hws ibland Presternar) til Passah / tw tusend och sex hundrat / ther til try hundrat nööt. Men Chanania / Semaia / Nethaneel och hans brödher Hasabia / Jeiel och Josabad / öffuerstar för Leuiternar / gåffuo Leuitomen håffoffer til Passah / fem tusend / och ther til fem hundrat nööt.

supra 29.

Altså wardt Gudz tienst beskickat / och Presternar stodho j sitt rwm / och Leuiternar j siin ordning effter Konungens bodh / Och the slachtadhe Passah / och Presternar togho aff theras hender och stenckte / och Leuiternar drogho thy hudhena aff / och giorde brenneoffer ther aff / at the skulle dela thet vth ibland fädhers hwsen vthi theras menigha hoop / til at offrat HERRANOM såsom scriffuit ståår j Mose book. Sammaledhes giorde the ock medh oxanar / och the kokadhe Passah widh eeld såsom thet sigh borde. Men hwadh som helghat war / kokadhe the j grytor / ketzlar och pannor / och the giorde thet medh hast för menigha hopen. Ther effter reedde the ock för sigh / och för Presternar / för ty Presternar Aarons söner hadhe til skaffa medh brenneoffret / och medh thet feta alt in til nattena / therföre moste Leuiternar tilredha för sigh och för Presternar Aarons söner.

Och sångarenar Assaphs barn / stodho j sitt rwm effter Dauidz bodh / och Assaphs / och Hemans / och Jedithuns Konungens Siyares / och dörawachtarenar widh alla döranar / och the weko intet jfrå sitt embete / ty Leuiternar theras brödher reedde til för them / Altså wardt beskickat all HERRANS tienst på then daghen / så at man hölt Passah och brenneoffer giorde på HERRANS Altare / effter Konung Josia bodh.

Altså höllo Jsraels barn som widh handen woro / Passah j then tijdhen / och osyradhe brödz höghtijdh j siw daghar. Jntet Passah war j Jsrael hållet / såsom thetta alt jfrå then Prophetens Samuels tijdh / Och ingen Jsraels Konung hadhe sådant Passah hållet / såsom Josia Passah hölt / och Presternar / Leuiternar / hela Juda / och thet aff Jsrael förhanden war / och Jerusalems inbyggiare. Vthi adhertonde årena aff Josia Rike wardt thetta Passah hållet.

Necho.
4. Reg. 23

THer effter når Josia Hwset tilreedt hadhe / drogh Necho Konungen j Egypten vp / til at strijdha emoot Charchemis widh Phrath / och Josia drogh vth emoot honom. Men han sende bodh til honom / och låt säya honom / Hwadh haffuer iagh medh tigh göra Juda Konung? Jagh kommer icke nu emoot tigh / vthan iagh strijdher emoot itt (annat) hws. Och Gudh haffuer sagdt / at iagh skulle skynda migh / Hält vp at göra emoot Gudh som medh migh är / at han icke förderffuar tigh. Men Josia wende icke sitt ansichte jfrå honom / vthan stelte sigh til at strijdha emoot honom. Och lydde intet Necho ord vthaff Gudz munn / och kom til at strijdha medh honom på then slettenne widh Megiddo / Och skyttonar skuto Konung Josia. Och Konungen sadhe til sina tienare / Förer migh hädhan / ty iagh är illa såår. Och hans tienare togho honom aff wagnen / och ladhe honom på hans andra wagn / och förde honom til Jerusalem. Och han bleff dödh / och wardt begraffuen ibland sina fädhers griffter.

Jeremia.

Och hele Juda och Jerusalem sörgde för Josia skul / Och Jeremia jemradhe sigh offuer Josia / och alle sångare och sångerskor höllo theras klaghowijsor offuer Josia alt in til thenna dagh / och giorde een sidhwänio ther aff j Jsrael / Sij / thet är scriffuit vthi the klaghowijsor. Hwadh nu meer aff Josia säyande är / och om hans barmhertigheet effter scrifftenne j HERRANS lagh / och hans gerningar / bådhe the första och the sidsta / sij / thet är scriffuit vthi Jsraels och Juda Konungars book.

XXXVI. Capitel.

Joahas tree månadher Konung.

4. Reg. 23.

OCh folcket j landena toogh Joahas Josia son / och giorde honom til Konung j hans fadhers stadh j Jerusalem. Try och tiwghu åra gammal war Joahas tå han Konung wardt / och regeradhe j tree månadher j Jerusalem / ty Konungen j Egypten satte honom aff j Jerusalem / och beskattadhe landet til hundradhe Centener silffuer och en Centener gull. Och Konungen j Egypten giorde Eliakim hans brodher til Konung offuer Juda och Jerusalem / och förwende hans nampn Joiakim. Men Necho toogh hans brodher Joahas / och förde honom vthi Egypten.

Matth. 1.

Joiakim 11. åår Konung.

Fem och tiwghu åra gammal war Joiakim tå han Konung wardt / och regeradhe elloffua åår j Jerusalem / och giorde thet ondt war för HERRANOM sinom Gudh. Och NebucadNezar Konungen j Babel drogh vp emoot honom / och bandt honom medh kådhior / at han skulle föra honom til Babel / och förde NebucadNezar någhor HERRANS hwß kärille til Babel / och satte them vthi sitt Tempel j Babel. Hwadh nu meer aff Joiakim säyande är / och hans styggelse som han giorde och medh honom funnen wordo / sij / the äro scriffuen vthi Jsraels och Juda Konungars book. Och hans son Joiachin wardt Konung j hans stadh.

Joiachin tree månadher och tiyo daghar Konung.

Otta åra gammal war Joiachin tå han Konung wardt / och regeradhe j tree månadher och tiyo daghar j Jerusalem / och giorde thet HERRANOM illa behaghade. Tå nu året vmgick / sende NebucadNezar och låt hemta honom til Babel medh the kosteligha tyghen j HERRANS hws. Och man giorde Zidekia hans brodher til Konung offuer Juda och Jerusalem.

4. Reg. 24
Jere. 27.

Zidekia 11. åår Konung.

Jtt och tiwghu åra gammal war Zidekia tå han Konung wardt / och regeradhe elloffua åår j Jerusalem / och giorde thet ondt war för HERRANOM sinom Gudh / och ödmyukadhe sigh intet för then Propheten Jeremia som taladhe vthaff HERRANS munn. Ther til wardt han afffelligh jfrå NebucadNezar Konungenom j Babel / hwilken aff honom en

en eedh widh Gudh taghet hadhe / och wardt halsstijff / och förstockadhe sitt hierta / så at han intet vmwende sigh til HERRAN Jsraels Gudh. Sammalunda alle öffuerstanar ibland Presternar samt medh folcket syndadhe swårligha / och förtogho sigh medh allahanda Hedhninga styggelse / och oreenadhe HERRANS Hws / thet han helghat hadhe j Jerusalem.

Och HERREN theras fädhers Gudh sende til thm medh sijn bodhscap bittijdha / ty han skonadhe sitt folck och sina boning. Men the begabbadhe Gudz bodhscap / och förachtadhe hans ord / och bespottadhe hans Propheter / in til tess HERRANS grymheet wexte offuer hans folck / at them nu intet meer stoodh til botande. Ty han förde offuer them the Calders Konung / och låt dråpa theras vnga mån medh swerd vthi theras Helghedoms Hwse / och skonadhe hwarken piltar eller pighor / hwarken åldroghom eller vthgamlom / alla gaff han them j hans hand.

(bittijdha) Thet är / Han sadhe them thet bittijdha tilförenne / så at the tijdh nogh hadhe til at båtra sigh förr än straffet kom.

4.Reg.25. Och all tyygh j Gudz Hws stoor och små / håffuonar j HERRANS Hws / och Konūgens och hans Förstars håffuor / alt låt han föra til Babel / och the brende vp Gudz Hws / och bruto nedh muranar j Jerusalem / och all theras palatz brende the vp medh eeld / så at all theras kosteligha ting bleffuo förfaren. Och the som för swerdet vndsloppo fördes til Babel / och wordo hans och hans söners trålar / til tess Riket kom til the Perser / på thet at fulkompnas skulle HERRANS ord genom Jeremia munn / til tess at landet hadhe fyllest j sina Sabbather / För ty hele tijdhen aff förderffuelsen war Sabbath in til tess siwtiyo åår fulkompnat wordo.

Jere.25. 29.

Cores. Esrei.

Men j första årena Cores Konungens j Persen (på thet fulkompnat skulle warda HERRANS ord / talat genom Jeremia munn) vpweckte HERREN Cores anda Konungens j Persen / at han låt vthropa offuer alt sitt Rike / ja ock medh breff / och såya / Thetta sågher Cores Konungen j Persen / HERREN Gudh aff himmelen haffuer giffuit migh all Rike j landen / och haffuer befalt migh byggia sigh itt Hws j Jerusalem j Juda / hwilken som nu ibland idher är aff hans folck / medh honom ware HERREN hans Gudh / och draghe tijt vp.

Enden på then andra Boken aff Chrōnicon.

Första

Första Capitel.

Jere.25. 29. 2.Para.36

Thi Första årena Cores Konungens j Persen (på thet fulkompnas skulle HERRANS ord / talat igenō Jeremia munn) vpweckte HERREN Cores anda Konungens j Persen / at han låt vthropa j alt sitt Rike / ock igenom scriffuelse / och såya / Thetta sågher Cores Konungen j Persen / HERREN Gudh j himmelen haffuer giffuit migh all Rike j landen / och haffuer befalt migh byggia sigh itt Hws j Jerusalem j Juda / hwilken som nu ibland idher är aff hans folck / medh honom ware hans Gudh / och han draghe vp til Jerusalem j Juda / och vpbygge HERRANS Jsraels Gudz Hws. Han är thn Gudh som j Jerusalem är / Och hwilken som än nu igenleeffd är / ehwar som helst han en fremling är / honom hielpe folcket j thet rwm medh silffuer och gull / medh godz och booscap aff en frij wilia til Gudz Hws j Jerusalem.

Tå stodho vp the öffuerste fädher aff Juda och Ben Jamin / och Presternar och Leuiternar / alle huilkas anda Gudh vpueckte til at dragha vp / och byggia HERRANS Hws j Jerusalem / och alle the som woro om kring them / styrckte theras hand medh silffuer och gyllene tyygh / medh godz och booscap och klenodier / föruthan thet the frijwillioghe gåffuo.

Och Konung Cores fick vth HERRANS Hwss kårille som Nebucad Nezar vthu Jerusalem taghit hadhe / och låtit leggia vthi sins Gudz Hws. Och Konung Cores j Persen fick them vth igenom Mitherdath Rentomestaren / och vthreknadhe them Sesbazar Förstanom j Juda / och thetta är talet. Tretiyo gyllene becken / och tusende silffuer becken / niyo och tiwghu kniffuar / tretiyo gyllene skålar / och the andra silff skålar fyrahundrat och tiyo / och annor kårille tusende / så at all kårillen bådhe aff gull och silffuer woro fem tusend och fyra hundrat. All thm förde Sesbazar vp / medh them som vthu fångilset vpdrogho jfrå Babel til Jerusalem.

Infra 5.

Sesbazar.

Annat Capitel.

Thesse äro the barn vthu landen / som vpdrogho vthu fångelset / hwilka Nebucad Nezar Konungen j Babel hadhe fördt til Babel / och igen komo til Jerusalem och Juda / hwar och en vthi sin stadh / och komo medh Serubabel / Jesua / Nehemia / Seraia / Reelia / Mardochaj / Bilsan / Mispar / Bigeuaj / Rehum och Baena.

Nehe.7. Thetta är nu talet aff männenar j Jsraels folck / Parees barn tw tusend hundradhe twå och siwtiyo. Sephatia barn / try hundrat twå och siwtiyo. Arah barn / siw hundrat fem och siwtiyo. Pahath Moabs barn vth aff Jesua Joabs barnom tw tusend otta hundrat och tolff. Elams barn tusende tw hundrat fyra och femtiyo. Sathu barn niyo hundrat fem och fyratiyo. Sacaj barn siw hundrat och sextiyo. Banj barn sex hundrat twå och

 fyratiyo.

fyratiyo. Bebaj barn / sex hundrat tree och tiwghu. Asgadz barn / tusende tw hundrat twå och tiwghu. Adonikams barn / sex hundrat sex och sextiyo. Bigenaj barn / tw tusend sex och femtiyo. Adins barn / fyrahūdrat fyra och femtiyo. Aters barn aff Hiskia / otta och niyotiyo. Bezaj barn / try hundrat tree och tiwghu. Jorah barn / hundradhe och tolff. Hasums barn / tw hundrat tree och tiwghu. Gibbars barn / fem och niyotiyo.

Bethlehems barn / hundradhe tree och tiwghu. Netopha mån / sex och femtiyo. The mån aff Anathoth / hundradhe otta och tiwghu. Asmaueths barn / twå och fyratiyo. The barn aff KiriathArim Caphira och Beeroth / siw hundrat tree och fyratiyo. The barn aff Rama och Gaba / sex hundrat en och tiwghu. The mån aff Michmas / hundradhe twå och tiwghu. The mån aff Beth'El och Aj / tw hundrat tree och tiwghu. Nebo barn / twå och femtiyo. The mån aff Magbis / hundradhe sex och femtiyo. The andra Elams barn / tusende twhundrat fyra och femtiyo. Harims barn / try hundrat och tiwghu. Lod Hadid och Ono barn / siw hundrat fem och tiwghu. Jereho barn / try hundrat fem och fyratiyo. Senaa barn / try tusend sex hundrat och tretiyo.

Presternar. Jedaia barn aff Jesua hwse / niyo hundrat tree och siwtiyo. Jmmers barn / tusende twå och femtiyo. Pashurs barn / tusende tw hundrat siw och fyratiyo. Harims barn / tusende och siwtton.

Leuiternar. Jesua barn och Kadmiel aff Hodauia barnom / fyra och siwtiyo.

Sångarenar. Assaphs barn / hundradhe otta och tiwghu. Dörawachtarenars barn / Sallums barn / Aters barn / Talmons barn / Akubs barn / Hatita barn / och Sobaj barn / alle til hopa hundradhe niyo och tretiyo.

The Nethinim. Ziha barn / Hasupha barn / Tabaoth barn / Keros barn / Sieha barn / Padons barn / Lebana barn / Hagaba barn / Akubs barn / Hagabs barn / Sālaj barn / Hanans barn / Giddels barn / Gahars barn / Reaia barn / Rezins barn / Nekoda barn / Gasās barn / Vsa barn / Passeah barn / Bessaj barn / Asna barn / Meunims barn / Nephussims barn / Bakbuks barn / Hakupha barn / Harhurs barn / Bazeluths barn / Mehira barn / Harsa barn / Barkoms barn / Sisserah barn / Thamah barn / Nezia barn / Hathipha barn.

Salomos tienares barn. Sotaj barn / Sophereths barn / Pruda barn / Jaela barn / Darkons barn / Giddels barn / Sephatia barn / Hattils barn / Pochereths barn aff Zebaim / Amj barn. Alle Nethinim och Salomos tienares barn / woro til hopa try hundrat twå och niyotiyo.

Och thesse drogho ock så medh vp / Mithel / Mela / Thel / Harsa / Cherub / Addon och Jmmer. Men the kunde icke vthwijsa sina fädhers Hws / eller ock sina sädh / om the woro aff Jsrael. Delaia barn / Tobia barn / Nekoda barn / sex hundrat twå och femtiyo. Och aff Presta barnen. Habaia barn / Hakoz barn / Barsillaj barn / then een hustru toogh vthaff Barsillaj then Gileaditens döttrar / och wardt nemd vnder theras nampn / the samme sökte effter theras byrdz scriffter och funno them intet / therföre wordo the Presterskapet quitte. Och Hathirsatha sadhe til them / at the icke skulle äta vthaff thet Alrahelghasta / til tess en Prest vpstodhe medh Liws och Fulkomligheet.

Exodi

Talet på them som aff Babel vthu fängelset igen komo.

Hela menigheten såsom en man / war tw och fyratiyo tusend try hundrat och sextiyo / förvthan theras tienare och tienarinnor / the woro siw tusend try hundrat siw och tretiyo. Och hadhe tw hundrat sångare och sångerskor / siw hundrat sex och tretiyo hestar / tw hundrat fem och fyratiyo Mular / fyra hundrat fem och tretiyo Cameler / och sex tusend siw hundrat och tiwghu åsnar.

Och somlighe vthaff öffuersta fädhernar när the komo til HERRANS Hws j Jerusalem / wordo the frijwillioghe til Gudz Hws / at man skulle thet

skulle thet settia vppå sitt rwm / och gåffuo effter sinne förmågho til tråßelen åt werket / itt och sextiyo tusend gyllene / och fem tusend pund silffuer / och hundradhe Prestakiortlar. Altså satte sigh Presternar och Leuiternar / och somlighe aff folcket / och sångarenar och dörawachtarenar / och the Nethinim vthi sina städher / och hele Jsrael j sina städher.

Tridie Capitel.

Och tå siwnde månadhen kom / och Jsraels barn nu woro j sina städher / kom folcket til hopa såsom en man til Jerusalem. Och Jesua Jozadak son / och hans brödher Presternar / och Serubabel Sealthiel son / och hans brödher stodho vp / och bygde Jsraels Gudz Altare til at offra brenneoffer ther vppå / såsom scriffuit ståår j Mose thens Gudz manzens lagh. Och the satte Altaret vppå sin foot (ty een förskreckelse war ibland them för folcken j landen) och offradhe HERRANOM brenneoffer ther vppå om morghon och om affton.

Matt. 1.

Leuit. 23.

Och the höllo Löffhyddohöghtijdh såsom thet scriffuit ståår / och giorde brenneoffer hwar dagh effter thet taal som thet sigh borde / hwar daghen sitt offer / ther effter ock the daghligha brenneoffer / och Nymånadhas och alla höghtijdhes daghars som helghadhe woro / och all frijwilliogh offer / som the HERRANOM frijwilieligha giorde. På första daghen j siwnde månadhenom / begynte the at göra HERRANOM brenneoffer. Men grundwalen til HERRANS Tempel war än nu icke lagd. Men the gåffuo steenhuggarom och timbermannom penningar / och spijs och dryck och olio them j Zidon och Tyro / at the skulle låta komma Cedreträå aff Libanon til siöös in til Japho / effter Cores Konungens aff Persen befalning til them.

Vthi andro årena sedhan the komo til Gudz Hws j Jerusalem vthi thē andra månadhenom / begynte Serubabel Sealthiel son / och Jesua Jozadak son / och the andre aff theras brödher / Prester och Leuiter / och alle the som aff fängelset kompne woro til Jerusalem. Och skickadhe Leuiternar alt ifrå tiwghu åår och ther vthoffuer / at the skulle driffua werket på HERRANS Hws. Och Jesua stoodh medh sina söner och brödher / och Kadmiel medh sina söner / och Juda barn / såsom en man til at driffua arbetarenar på Gudz Hws / nemligha / Henadadz barn medh theras barn och theras brödher Leuiternar.

Och tå bygninges månnenar ladhe grundwalen på HERRANS Tempel / stodho Presternar klädde / medh trūmeter. Och Leuiternar Assaphs barn medh cymbaler / til at loffua HERRAN medh Dauidz dicht Jsraels Konungs / och sungo emoot hwar annan medh loff och tacksäyelse HERRANOM / at hā godh är / och hans barmhertigheet warar j ewigheet offuer Jsrael. Och alt folcket vphoff sijn röst til HERRANS loff / at grunden på HERRANS Hws lagd war. Men monge aff the gamla Prester och Leuiter / och öffuerste fädher som thet förra Hwset seedt hadhe j thes grundwal / och thetta Hws war för theras öghon / greto medh högha röst / Doch vphögde monge sina röst til glädhe / så at folcket icke kunde kenna thet glädheroop för gråtropet j folckena / ty folcket ropadhe högt / så at man hörde ropet longt jfrå.

Grūdwalen påtemplet lagd.

Fierde Capitel.

Tå nu

TÅ nu Juda och BenJamins mootståndare hörde / at fångelsens barn bygde HERRANOM Jsraels Gudh Templet / komo the til Serubabel och til öffuersta fädhernar / och sadhe til them / Wij wilie byggia medh idher / för ty wij sökie idhar Gudh lika som j / och wij haffue offrat alt jfrå then tijdh 4. Reg. 17 Assarhaddon Konungen j Assur förde oss hijt vp / Men Serubabel och Jesua / och the andre öffuerste fädher j Jsrael swaradhe them / Thet betemmer sigh icke / at wij och j bygge wår Gudz hws / vthan wij wilie allene byggia HERRANOM Jsraels Gudh / såsom Cores Konungen j Persen budhit haffuer.

Templens bygning förhindrat.

Tå hindradhe folcket j landet Juda folcks hand / och affskreckte them aff bygningenne / och leegde rådhgiffuare emoot them / och förhindradhe theras rådh / så lenge Cores Konungen j Persen leffde / in til Darios Regimente Konungens j Persen. Men tå Ahasueros wardt Konung / vthi hans Rikes begynnelse / scriffuo the een klaghomål emoot them aff Juda ock Jerusalem.

Och vthi Arthahsastha tijdh screff Bislam / Mitherdath / Tabeel / och the andre aff theras rådh til Arthahsastha Konungen j Persen / och scrifften j breffuet war på Syrisk scriffuin / och wardt på Syrisk vthtydd. Rehum Canceleren / och Simsaj Scriffuaren screffuo thetta breeff emoot Jerusalem til Konung Arthahsastha. Wij Rehum Canceler / och Simsaj Scriffuare / och andre j thet rådhet aff Dina aff Apharsach / aff Tharplath / aff Persen / aff Arach / aff Babel / aff Susan / aff Deha / och aff Elam / och the andra folck / hwilken thn store och höghprisadhe Asnaphar försendt hadhe / och satt vthi Samarie städher / och andre på thesso sidhon elffuen / och j Canaan. Och thetta är breffuens lydhelse / som the til Konung Arthahsastha sende.

TJne tienare the mån på thesso sidhona elffuen / och j Canaan / Kunnigt ware Konungenom / at the Judar som jfrå tigh hijt vp til oss kompne åro til Jerusalem / j then vprorisƙa och onda stadhen / byggia honom vp / och göra hans murar och låta vpgå them aff grunden. Så må nu Konungen weta / Om thenne stadh vpbygd warder och muranar igen vpsatte / så warda the icke giffuandes skatt / toll och årligha vthskylder / och theras anslagh warder kommandes Konunganar til skadha. Så effter wij alle haffua warit medh / och nedherlagdt Templet / haffue wij icke lenger kunnet see på Konungens förachtelse. Therföre sende wij nu / och låtom thet kungöra Konungenom / at man låte sökia j tina fädhers Chrönicor / så skalt tu finna j samma Chrönicor och förfara / at thēne stadhen är vprorisk / och Konūgom och landom skadheligh / och kömer teslikes andra til aff fall aff ålder / therföre stadhen ock förstörd är. Ty giffue wij Konungenom til förstå / at om thenne stadh vpbygd warder / och thes murar vpsatte / så behåller tu intet för them på thesso sidhon elffuen.

Tå sende Konungen itt swar til Rehum Canceleren / och Simsaj Scriffuaren / och the andra j theras rådh som j Samaria boodde / och the andra på hinsidhon elffuena / Fridh och helso / Breffuet som j til oss sendt haffuen är vppenbarligha låsit för migh / och är aff migh befalt / at man sökia skulle / och är funnet / at thenne stadh aff ålder haffuer kastat sigh vp emoot Konungar / och vproor och aff fall skeer ther vthi. Haffua ock så mechtigha Konungar warit j Jerusalem / som rådhet haffua offuer alt thet som hinsidhon elffuen är / så at them haffuer toll / skatt / och årligha vthskylder giffna wordet. Så görer nu effter thenna befalning / förtagher the samma mån / at stadhen icke bygd warder / in til tess befalning aff migh giffuin warder. Så seer nu til / at j hår vthinnan icke försumelighe åren / at Konungenom ingen skadhe hår aff skeer.

Tå nu

Tå nu Konungens Arthahsastha breff låset wardt för Rehum och Simsaj Scriffuarenom och theras rådh / drogho the strax vp til Jerusalem til Judanar / och förhindradhe them medh arm och welde. Tå hölt vp arbetet på Gudz hws j Jerusalem / och bleff tilbaka alt in til thet andra året Darios Konungens j Persen.

Femte Capitel.

OCh the Propheter Haggaj och Sacharia Jddo son / propheteradhe til Judanar som j Juda och Jerusalem boodde / j Jsraels Gudz nampn. Tå stodho Serubabel vp Sealthiel son / och Jesua Jozadak son / och begynte til at byggia Gudz hws j Jerusalem / och medh them Gudz Propheter som them styrckte.

Haggai. Sacharia.

På then tijdhen kom til them Thathnaj Landzhöffdingen på thenna sidhon elffuen / och Sthar aff Bosen och theras rådh och sadhe altså til them / Hoo haffuer befalt idher at byggia thetta Huset och vpsettia thes murar? Tå sadhe wij them huru månnenar heto som thesso bygning förhender hadhe. Men theras Gudz ögha kom vppå Judanars åldsta / så at them icke förtaghet wardt til tess man måtte låta komma sakena til Darios / och een scriffuelse ther om igen komme.

Och thetta år breffuens innehållelse som Thathnaj Landzhöffdingen på thesso sidhon elffuen / och Sthar aff Bosen och theras rådh aff Apharsach som på thesso sidhona elffuen woro / sende til Konung Darios / och the ord som the til honom sende / lydde altså. Konungenom Darios allan fridh / Konungenom ware witterlighet at wij komo vthi Judiska landet til then stora Gudhens hws / hwilket man bygger medh allahanda stenar / och bielkar legger man j wåggianar / och arbetet gåår fast frā j theras hender. Men wij haffue fråghat the åldsta / och sagdt til them altså / Hoo haffuer befalt idher byggia thetta hws och vpsettia thes murar? Och fråghadhe wij huru the heto / på thet wij skulle thet låta tigh förstå / och wij haffue the månz nampn bescriffuin som theras öffuerstar åro.

Men the gåffuo oss thesse ord för swar och sadhe / Wij åre himmelens och iordennes Gudz tienare / och bygge thet hws vp som för mong åår bygdt war / hwilket en stoor Jsraels Konūg bygt och vpsatt hadhe. Men tå wåre fädher förtörnadhe Gudh aff himmelen / gaff han them vthi Nebucad Nezars hand Konungens j Babel then Caldeens / Han slogh thetta hws nedh / och förde bortt folcket til Babel. Men j första årena Cores Konungens j Babel / befalte samme Konung Cores at byggia thetta Gudz hws / ty ock the gyllene och silffuer kårille j Gudz hws som Nebucad Nezar vthu
Supra 1. Templet j Jerusalem taghet hadhe / och fördt vthi thet Templet j Babel / them toogh Konung Cores vthu Templet j Babel / och fick them Sesbazar widh nampn / then han för en Landzhöffdinga satte / och sadhe til honom / Tagh thenna kårillen / faar bortt och föör them vthi Templet j Jerusalem / och låt vpbyggia Gudz hws j sitt rwm. Tå kom samme Sesbazar / och ladhe grundwalen til Gudz hws j Jerusalem. Jfrå then tijdhen haffuer man bygdt / och är ån nu icke fulkompnat.

Om nu Konungenom teckes / så låte sökia j Konungens skatthuse som j Babel år / Om thet så befalt år aff Konung Cores at byggia Gudz hws j Jerusalem / och sende til oss Konungens mening hår om.

Siette Capitel.

Tå be-

TA befalte Konung Darios at man sökia skulle j Cancelerijt vthi Konungens skatthws som j Babel lågh. Tå fan man j Ahmeta på thet slottet som j Meden ligger ena book / och ther vthinnan war itt sådana ärende bescriffuit. Vthi första årena Konungs Cores / befalte Konung Cores vpbyggia Gudz Hws j Jerusalem på thet rwm ther man offrar / och grundwal leggia til sextiyo alna högd / til breedden ock sextiyo alnar / och tree wäggiar aff allahanda stenar / och een wägg aff trää / och kosten skal giffuin warda vthaff Konungs hwset. Ther til the Gudz Hwß gyllene och silffuer tyygh som Nebucadnezar vthu Templet j Jerusalem taghet och til Babel fördt hadhe / skal man igen giffua / så at the skola igen förd warda vthi Templet j Jerusalem j sitt rwm j Gudz Hws.

Darios befalning om Templet til byggiande.

Så farer nu longt jfrå them tu Thathnaj Landzhöffdinge hinsidhon widh elffuen / och Sthar aff Bosen och theras rådh aff Apharsach som hinsidhon elffuen åren. Låter them arbeta på Gudz Hws / så at Judhanars höffuitzman och theras äldsta mågha byggia Gudz Hws på sitt rwm. Är ock så aff migh befalt hwadh man the äldsta j Juda vthfå skal til at byggia Gudz Hws / nemligha / at man skal fliteligha tagha vthaff Konungens träßel / thet är aff then rento hinsidhon elffuen / och giffua männenar / och at man icke förhindrar them.

Och om the behöffua kalffuar / lamb eller bockar til brenneoffer til himmelens Gudh / hwete / salt / wijn och olio effter Presternars sedh j Jerusalem / skal man them giffua daghligha hwadh the behöffua. Och at thetta skeer oförsumeligha / at the mågha offra til een sööt lucht Gudhi j himmelen / och bidia för Konungens lijff och hans barnas. Aff migh är thenna befalning giffuin / och hwilken menniskia thenna orden förwender / vthaff hans hws skal man tagha en bielka och resa honom vp och hengian ther vthi / och hans hws skal säldt warda för thz̄ gerning skul / Och Gudh som j himmelen boor / förstöre alla Konungar och folck som sina hand vthreckia til at förstöra och nedherslå Gudz Hws j Jerusalem. Jagh Darios haffuer thetta befalt / at thetta skal ock så aldeles fulfolgt warda.

Tå giorde thet Thathnaj Landzhöffdingen hinsidhon elffuen / och Sthar aff Bosen medh theras rådh til hwilka Konung Darios sendt hadhe / flijteligha / och Judhanars äldsta bygde / och thet gick för handena effter then Prophetens Haggaj och Sacharia Jddo sons Prophetia. Och the bygde och vpsatte effter Jsraels Gudz befalning / och effter Cores Darios och Arthahsastha Konūganars j Persen befalning / och fulkompnadhe Hwset / in til tridie daghen j thz̄ månadhenom Adar / Thet war siette året aff Konung Darios Rike.

Templet fulkompnat.

Och Jsraels barn / Presternar / Leuiternar / och the andre fångelsens barnen höllo Gudz Hwß wijgning medh glädhi / och offradhe j Gudz Hwß wijgning hundradhe kalffuar / tu hundrat lamb / fyra hundrat bockar / och til syndoffer för hela Jsrael tolff getabockar effter slechternas taal j Jsrael / Och the satte Presternar j theras ordning / och Leuiternar j theras wacht / til at tiena Gudhi som j Jerusalem är / såsom scriffuit ståår j Mose book.

Passah hållet.

Och fångelsens barn höllo Passah på fiorttonde daghen j them första månadhenom / ty Presternar och Leuiternar hadhe reenat sigh / så at the alle reene woro såsom en man / och the slachtadhe Passah förall fångelsens barn och för theras brödher Presternar / och för sigh. Och Jsraels barn som aff fångelsen woro igenkompne / och alle the som sigh til them affskildt hadhe jfrå Hedhninganars oreenheet j landena til at sökia HERRAN Jsraels Gudh / åto och höllo osyradhe brödz höghtijdh j siw daghar medh glädhi / för ty HERREN hadhe giordt them gladha / och wendt Konungens hierta aff Assur til them / så at theras hender styrckta wordo j werket på Gudz Hws / then Jsraels Gudh är.

Siwnde

Siwnde Capitel.

Esra.

SEdhan thetta skeedt war j Arthahsastha Rike Konungens j Persen / kom nedh aff Babel Esra Seraia son / Asaria sons / Hilkia sons / Sallum sons / Zadok sons / Abitob sons / Amaria sons / Asaria sons / Meraioth sons / Serahia sons / Vsi sons / Bukj sons / Abisua sons / Pinehas sons / Eleazar sons / Aarons then öffuerste Prestens sons / hwilken en skickeligh Scrifftlärder war j Mose lagh som HERREN Jsraels Gudh giffuit hadhe. Och Konungen gaff honom alt thet han begäradhe / effter HERRANS hans Gudz hand offuer honom.

Och drogho någhre vp aff Jsraels barn / Prester / Leuiter / Sångare / Dörawachtare / och Nethinim til Jerusalem j siwnde årena Konungens Arthahsastha / och the komo til Jerusalem j femte månadhenom / thet är siwnde året Konungens (för ty på första daghen j första månadhenom / wardt han til rådz at vpdragha jfrå Babel) och på första daghen j femte månadhenom kom han til Jerusalem effter Gudz godha hand offuer honō. Ty Esra skickadhe sitt hierta til at sökia HERRANS lagh / och til at göra och lära j Jsrael bodh och retter.

Och thetta är breffuens innehällelse som Konung Arthahsastha gaff Esra Prestenom thz̄ Scrifftlärda / hwilken en lärare war j HERRANS ord och hans bodh offuer Jsrael. Arthahsastha Konung offuer alla Konungar / Esra Prestenom / them Scrifftlärda j Gudz lagh aff himmelen / Fridh och helso. Aff migh är befalt / at alle the aff Jsraels folck som frijwillioghe äro j mitt Rike / och Presternar och Leuiternar til at fara til Jerusalem / at the mågha fara medh tigh vthsende aff Konungenom / och aff the siw Rådhherrar / til at besökia Juda och Jerusalem effter Gudz lagh / hwilken j tinne hand är / Och at tu medh tagher silffuer och gull som Konungen och hans Rådhherrar frijwillioghe giffua Jsraels Gudhi / hwilkens boning j Jerusalem är / och allahanda silffuer och gull som tu finna kant j hela Babels landscap / medh th et / som folcket och Presternar frijwillioghe giffua til Gudz Hws j Jerusalem.

Alt thetta tagh / och kööp flijteligha för the samma penningar kalffuar / lamb / bockar och spijsoffer / och drickoffer / at man må offra vppå Altaret widh idhars Gudz Hws j Jerusalem. Ther til hwadh tigh och tina brödher teckes at göra aff the penningar som offuerbliffua / thet görer effter idhars Gudz wilia. Och the tyygh som tigh antwardas til embetet j tins Gudz Hws / offuerantwarda them in för Gudh j Jerusalem. Hwadh sedhan meer aff nödhenne är til tins Gudz Hws / thet tu behöffuer vthgiffua / thet låt vthgiffua vthu Konungens kamar. Jagh Konung Arthahsastha haffuer thetta befalt Rentomestaromen på hinsidhon elffuen / så at hwadh Esra Presten then Scrifftlärde j Gudz lagh aff himmelen / aff idher eskar / at j thz flijteligha gören / alt in til hundradhe Centener silffuer / och in til hundradhe Corar hwete / och til hundradhe Bath wijn / och til hundradhe Bath olio / och salt vthan måät. Alt thet ther hörer til Gudz lagh aff himmelen / at man thz flijteligha låter komma til Gudz Hws aff himmelen / at een wredhe icke må komma offuer Konungens Rike och hans barn.

Och idher skal wetterlighit wara / at j icke macht haffuen at leggia någhon vthskuld / toll / eller årligha rento på någhon Prest / Leuit / Sångare / Dörawachtare / Nethinim och tienare j thenna Gudz Hwse. Men tu Esra effter tins Gudz wijsdom som j tinne hand är / vpsett Domare och Laghmän / som alt folcket döma mågha som på hinsidhon elffuen är / alla the som weta tins Gudz lagh / och alla the som icke weta them / them låår / och alle

the som

the som icke medh flijtt göra tins Gudz lagh/och Konungens lagh/the skola haffua sin dom för sina gerning skul / antingen til dödz / eller til landzflycht/eller til penninga plicht/eller til fängelse.

Loffuat ware HERREN wåra fädhers Gudh / som sådant Konungenom ingiffuit haffuer/at han skulle beprydha Gudz Hws j Jerusalem/ och tilbögt sina barmhertigheet til migh för Konungenom och hans rådhherrar/och alla Konungens weldigha. Och iagh wardt styrckt effter HERRANS mins Gudz hand offuer migh/och församladhe the yppersta j Israels Hws/at the medh migh tijt vpdrogho.

Ottonde Capitel.

Desse äro hoffuudhen för theras fädher/som reknadhe wordo och medh migh vpdrogho jfrå Babel/ j then tijdhen tå Konung Arthahsastha regeradhe. Aff Pinehas barn / Gersom. Aff Jthamars barn/Daniel. Aff Dauidz barn / Hattus. Aff Sechania barn/Pareos/Sacharia / och medh honom reknadhe hundradhe och femtiyo män. Aff Pahath Moabs barn/ Elioenaj Seraia son /och medh honom tw hundradhe män. Aff Sechania barn / Jehasiel son /och medh honom try hundradhe män. Aff Adins barn/ Ebed Jonathans son /och medh honom femtiyo män.

Aff Elams barn/Jesaia Athalia son / och medh honom siwtiyo män. Aff Sephatia barn/Sebadia Michael son/och medh honom ottatiyo män. Aff Joabs barn/Obadia Jehiel son/och medh honom tw hundrat och adherton män. Aff Selomiths barn / Josiphia son /och medh honom hundradhe och sextiyo män. Aff Bebaj barn/ Sacharia Bebaj son / och medh honom otta och tiwghu män. Aff Asgadz barn / Johanan Katans son / och medh honom hundradhe och tiyo män. Aff the sidsta Adonikams barn/och heto altså. Elipheleth / Jehiel och Semaia / och medh them sextiyo män. Aff Bigenaj barn / Vthaj och Sabud/och medh honom siwtiyo män. Och iagh församladhe them til elffuena som kommer til Aheua / och bliffuom ther j tree daghar.

Och tå iagh gaff acht vppå folcket och Presternar / fan iagh ther inga Leuiter. Tå sende iagh åstadh Elieser/Ariel/Semaia/ Elnathan/ Jarib/ Elnathan / Nathan/ Sacharia och Mesullam öffuerstar /och Joiarib/och Elnathan lärare/och sende thm̄ vth til Jddo öffuerstan til Casphia/at the skulle hemta oss tienare vthi wår Gudz Hws. Och iagh gaff them in hwadh the tala skulle medh Jddo och hans brödher the Nethinim j Casphia. Och the hadhe til oss effter Gudz godha hand offuer oss / en klook man vthaff Mahelj barn/Leuj sons Jsraels sons. Serebia medh hans söner och brödher adherton/och Hasabia/och medh honom Jesaia aff Merarj barn/med hans brödher och theras söner tiwghu. Och aff the Nethinim hwilka Dauid och Förstanar gåffuo til at tiena Leuiternar / tw hundrat och tiwghu/ alle nemde widh nampn.

Och iagh låt ther widh elffuena widh Aheua vthropa ena fasto / at wij skulle ödmyuka oss för wårom Gudh til at sökia aff honom en rettan wägh för oss och wår barn och alla wåra håffuor/ty iagh skemdes bedhas ledhsagare och resenärar aff Konungenom/ at the skulle hielpa oss för fiendanar på wäghenom / för ty wij hadhe sagdt Konungenom / Wår Gudz hand är til thet betsta offuer alla the honom sökia/Och hans starkheet och wredhe offuer alla them som honom offuergiffua. Altså fastadhe wij / och sökte thetta aff wårom Gudh / och han hörde oss.

Och iagh affskilde tolff aff the öffuersta Presternar / Serebia och Hasabia/och

medh thm̄ tiyo theras brödher/och woogh thm̄ til silffuer och gull och tyygh til håffoffer j wår Gudz Hws/hwilka Konungen och hans rådhherrar och Förstar och hele Jsrael som för handēne war/til håffoffer giffuit hadhe / Och woogh them til j thera hand sex hundrat och femtiyo Centener silffuer/och j silffuer tyygh hundradhe Centener / och j guld hundradhe Centener / tiwghu gyllene skålar/the höllo tusende gyllene/och tw godh kosteligh koppar kärill klaar såsom gull/och sadhe til them/ J ären helighe HERRANOM/så äro ock kärillen heligh / ther til thet frijgiffna silffuer och gull HERRANOM idhra fädhers Gudh / så waker och bewarer thet til tess j wåghe thet in för öffuerstanar/Presternar och Leuiternar / och öffuerste fädhernar j Jsrael j Jerusalem vthi HERRANS Hwss kistor. Tå togho Presternar och Leuiternar thet wåghna silffwret och gullet och kärillen / at the skulle föra thet til Jerusalem til wår Gudz Hws.

Altså foro wij jfrå elffuenne Aheua på tolffte daghen j första månadhenom / at wij skulle dragha til Jerusalem. Och wår Gudz hand war offuer oss och bewaradhe oss jfrå fiendernars hand och försåät på wäghenom. Och wij komo til Jerusalem/och bleffuom ther j tree daghar. På fierde daghenom wardt wåghet silffwret och guldet / och kärillen vthi wår Gudz Hws / vnder Meremoths hand Vria sons Prestens / och medh honom war Eleazar Pinehas son / och medh them Josabad Jesua son / och Noadia Benuj son then Leuiten/effter hwars taal och wight/och wighten wardt på then tijdhen all bescriffuin.

Och fängelsens barn som vthu fängelset kompne woro / offradhe brenneoffer Jsraels Gudhi tolff stwtar för hela Jsrael / sex och niyotiyo wädhrar/siw och siwtiyo lamb / tolff bockar til syndoffer/altsammans til brenneoffer HERRANOM. Och the antwardadhe Konungens befalning / Konungens åmbetzmän och Landzhöffdingom på thenne sidhon elffuen/ och the vphöghde folcket och Gudz Hws.

IX. Capitel.

Då nu alt thetta bestelt war / gingo til migh the öffuerste och sadhe / Jsraels folck och Presternar och Leuiternar / äro icke affskilde jfrå folcken j landē effter theras styggelse/som är/the Cananeers / Hetheers / Phereseers / Jebuseers / Ammoniters/ Moabiters/Egyptiers och Amoreers / för ty the haffua taghet theras döttrar och theras söner / och giordt then helgha sädhena meenligha medh folcken j landen. Och öffuerstanars och Rådhherranars hand war then första j thenna misgerning.

Tå iagh thetta hörde / reff iagh mijn klädher och min kiortel sönder / och vthryckte mitt hoffuudhhåår och skegg/och satt eensam. Och sigh församladhe til migh alle the som HERRANS Jsraels Gudz ord fruchtadhe/ för then stora offuerträdhelsen skul / Och iagh satt eensam alt in til afftonoffret. Och widh afftonoffret stoodh iagh vp aff min iemmer/och reff mijn klädher och min kiortel sönder/och föll vppå mijn knäå / och vthreckte mina hender til HERRAN min Gudh och sadhe.

Min Gudh/ Jagh skemmes och blyes at vphäffua mijn öghon til tigh min Gudh / ty wår misgerning är woxen offuer wårdt hoffuudh/och wår skull är stoor vp til himmelen. Alt jfrå wåra fädhers tijdh haffue wij warit j stora skull / alt in til thenna dagh. Och för wåra misgerningar skul äre wij och wåre Konungar och Prester giffne j Konungarnas hand j landen vthi swerd / j fängelse / j rooff / och j ansichtes blygd / såsom thet gåår j thenna dagh. Esra böön.

Så är oss doch nu någhon liten nådhe aff HERRANOM wårom Gudh widherfaren / at än nu någhot aff oss är quart bliffuit / at han skulle giffua oss en naghla til sitt helgha rwm / och at wår Gudh skulle vplysa wår ögon / och giffua oss än nu itt litet lijff j wår träldom / för ty wij äro trälar / och wår Gudh haffuer icke förlåtit oss / ändoch wij trälar äro / och haffuer bögt til oss barmhertigheet för Konunganar j Persen / at the lâte oss leffua och vphöya wår Gudz hws / och vpretta tess förstöring / och giffua oss en gård j Juda och Jerusalem.

(naghla och gård.) Thetta är sagt på ordspråks wijs / at all annor land och folk äro förderffuat och the än nu äro quarbleffne såsom en naghle aff huset / och itt stycke gård om en åker.

Nu hwadh skole wij såya wår Gudh / effter thetta ⁝ at wij tijn bodh offuergiffuit haffue som tu genom tina tienare Propheternar budhit haffuer och sagdt / Thet land som j vthi komme til at besittia thet / är itt oreent land igenom folckens oreenheet j landen vthi theras styggilse / medh hwilken the haffua vpfylt thet medh oreenheet alt om kring / så skolen j nu icke giffua idhra döttrar theras söner / och theras döttrar skolen j icke tagha idhrom sönom / och söker icke theras fridh eller welferd j ewigh tijdh / på thet j skolen bliffua mechtighe / och äta thet godha j landena / och leeffua thet idhrom barnom til arffs j ewigh tijdh.

Och effter alt thet som offuer oss kommet är för wåra onda gerningar och stora synder skul / haffuer tu wår Gudh offuerseedt medh oss thet wij illa giordt haffue / och haffuer giffuit oss een lösn / såsom thet nu är för öghonen. Men wij haffue wendt oss om / och lâtit tijn bodh fara / så at wij haffue befryndat oss medh thesso styggelsens folcke. Wilt tu tå wreedh wara offuer oss til tess thet alt vthe är / så at intet quart bliffuer eller ingen lösn meer är ⁝ HERRE Jsraels Gudh / tu äst retferdigh / ty wij äre igenbleffne och behåldne / såsom thet j thenna dagh för öghon är / Sij / wij äre för tigh vthi wår skull / ty för then skul kan man intet bliffua ståndandes för tigh.

X. Capitel.

TÅ Esra så badh / bekende och greet / och lågh in för Gudz hws / församladhe sigh til honom vthaff Jsrael een ganska stoor menigheet aff män / quinnor och barn / för ty folcket greet swårligha. Och Sachania Jehiel son aff Elams barn swaradhe och sadhe til Esra / Sij / wij haffue förtaghet oss emoot wår Gudh / at wij haffue taghit oss fremmande hustrur vthaff landzens folck. Men här är än nu hopp ther om j Jsrael. Så lât oss nu göra itt förbund medh wårom Gudh / så at wij vthdriffue alla hustrur / och thīn som aff them födde äro / effter HERRANS rådh och theras som fruchta wår Gudz bodh / at man må göra effter laghen. Så statt nu vp / ty thet hörer tigh til / wij wilie wara medh tigh / war widh een godh tröst och gör så.

Tå stoodh Esra vp / och toogh en eedh aff the öffuersta Presternar och Leuiternar och hela Jsrael / at the skulle göra effter thetta talet / och the sworo thet. Och Esra stoodh vp in för Gudz hws / och gick in vthi Johanans Eliasib sons kamar / Och tå han tijt kom / åât han intet brödh / och drack intet watn / för ty han sörgde offuer theras offuerträdhilse som j fängelset warit hadhe. Och the lâto vthropa j Juda och Jerusalem til all fängelsens barn / at the skulle församla sigh til Jerusalem. Och hwilken som icke komme innan tree daghar effter öffuerstanars och the åldstas rådh / hans ägodelar skulle alla til spillo giffuas / och han affskilias jfrå fånganars menigheet.

Tå församladhe sigh alle Juda män och BenJamin til Jerusalem innan tree daghar / thet är / på tiwghunde daghen j then niyonde månadhenom / och alt folcket satt vppå gatonne in för Gudz hws / och båffuadhe för

thetta ärendet skul och för regnet. Och Esra Presten stoodh vp och sadhe til them / J haffuen förtaghit idher / j thet / at j haffuen taghit fremmande hustrur / på thet j skulle än nu föröka Jsraels skull / så bekenner nu HERRAN idhra fädhers Gudh och görer thet honom liufft är / och skilier idher jfrå landzens folck och jfrå the fremmande hustrur.

Tå swaradhe hela menigheten och sadhe medh högha röst / Skee såsom tu oss sagdt haffuer. Men folcket är mykit / och regnwädher / och kan icke stå vthe / så är thet icke heller eens eller twå daghars gerning. Ty wij haffue sådana offuerträdhelse mykin giordt / lât oss bestella wåra öffuerstar j hela menighetenne / at alle the j wåra städher som fremmande hustrur taghit haffua / komma på bestemd tijdh / Och the åldste j hwar stadhen / och theras Domare medh / til tess wår Gudz wredhe må jfrå oss wend warda j thenna sakenne.

Tå wordo bestelte Jonathan Asahel son / och Jehasia Tickwa son / offuer thenna saken. Och Mesullam och Sabthaj Leuiternar holpo them / och fångelsens barn giorde altså. Och Presten Esra och the ypperste fädhernar j theras fädhers hws / och alle the nu nemde äro / affskilde sigh / och satte sigh på första daghen j tiyonde månadhenom til at ransaka om thetta ärendet. Och the vthrettadhe thet på alla the män som fremmande hustrur hadhe / på första daghen j första månadhenom.

Och wordo fundne ibland Presternars barn som fremmande hustur taghit hadhe / nemligha / ibland Jesua barn Jozadaks son och hans brödher / Maeseia / Elieser / Jarib och Gedalia / och the gåffuo theras hand ther vppå / at the wille vthdriffua hustrunar / och til theras skuldoffer offra en wädhur för sina skull. Jbland Jmmers barn / Hananj och Sabadia. Jbland Harims barn / Maeseia / Elia / Semaia / Jehiel och Vsia. Jbland Pashurs barn / Elioenaj / Maeseia / Jsmael / Nethaneel / Josabad och Eleasa. Jbland Leuiternar / Josabad / Simej och Kelaia / then är Klita / Pethahia / Juda och Elieser. Jbland sångarenar / Eliasib. Jbland dörawachtarenar / Sallum / Telem och Vrj.

Vthaff Jsrael. Jbland Pareos barn / Ramia / Jesia / Malchia / Meiamin / Eleazar / Malchia och Benaia. Jbland Elams barn / Mathania / Sacharia / Jehiel / Abdj / Jeremoth och Elia. Jbland Sathu barn / Elioenaj / Eliasib / Mathania / Jeremoth / Sabad och Asisa. Jbland Bebaj barn / Johanan / Hanania / Sabaj och Athlaj. Jbland Banj barn / Mesullam / Malluch / Adaia / Jasub / Seal och Jeramoth. Jbland Pahath Moabs barn / Adna / Chelal / Benaia / Maeseia / Mathania / Bezaleel / Benuj och Manasse. Jbland Harims barn / Elieser / Jesia / Malchia / Semaia / Simeon / BenJamin / Malluch och Semaria. Jbland Hasums barn / Mathnaj / Mathatha / Sabad / Elipheleth / Jeremaj / Manasse och Simej. Jbland Banj barn / Maedaj / Amram / Huel / Benaia / Bedia / Cheluj / Naia / Meremoth / Eliasib / Mathania / Mathnaj / Jaesau / Banj / Benuj / Simej / Selemia / Nathan / Adaia / Machnadbaj / Sasai / Saraj / Asareel / Selemia / Samaria / Sallum / Amaria och Joseph. Jbland Nebo barn / Jeiel / Mathithia / Sabad / Sebina / Jaddaj / Joel och Benaia. Thesse hadhe alle taghet fremmande hustrur. Och woro somlighe ibland the samma hustrur som barn födt hadhe.

Enden på Esra Book.

Nehemia Book.

Första Capitel.

Thesse äro Nehemia Hakalia sons ord. Thz begaff sigh vthi them månadhenom Chislef j tiwghunde årena/at iagh war j Susan på slottet/ tå kom Hananj en aff mina brödher medh någhra män vthaff Juda. Och iagh fråghadhe them huru thz gick medh Judanar/ som behåldne och igenleeffde woro aff fängelset / och huru thet tilgick j Jerusalem. Och the sadhe til migh/ The igenleeff de aff fängelset äro ther j landena vthi stora wedher mödho och försmådhelse. Muranar j Jerusalem äro nedherbrotne / och thes portar vpbrēde medh eeld. Tå iagh nu sådana ord hörde / satt iagh och greet/och jemradhe migh j tree daghar/och fastadhe/och badh in för Gudh aff himmelen/ och sadhe.

Nehemia böön.

Ah HERRE Gudh aff himmelen/tu store och förskreckelighe Gudh/ som håller förbund och barmhertigheet them som tigh elska och hålla tijn bodh/Låt doch tijn öron höra här til / och tijn ögon öpen wara / så at tu hörer tins tienares böön/som iagh nu bedher in för tigh/bådhe dagh och natt för tina tienare Jsraels barn / och bekenner Jsraels barnas synd som wij emoot tigh giordt haffua/ Och iagh medh mins fadhers hws haffuom ock så syndat. Wij äro wordne förderffuadhe/at wij icke haffue hållet tijn bodh/befalningar och retter/som tu tinom tienare Mose budhit haffuer.

Men tenck doch vppå thet ord / som tu tinom tienare Mose bödh och sadhe/Om j förtaghe idher/så wil iagh förströö idher ibland folck. Men om j vmwenden idher til migh och hållen mijn bodh/och gören them/ Och om j än borttdreffne woren alt in til himmelens enda / så wil iagh doch tådhan församla idher/och skal låta idher komma til thet rwm som iagh vthwaldt haffuer/til at mitt nampn ther boo skal. The äro doch tine tienare / och titt folck som tu förlossat haffuer igenom tina stora krafft och mechtigha hand. Ah HErre låt tijn öron höra til tin tienares böön / och til tina tienares böön som begära fruchta titt nampn / och låt lyckosamligha tilgå j dagh medh tinom tienare / och giff honom barmhertigheet för thenna mannenom/Ty iagh war Konungens skenck.

Annat Capitel.

VThi then månadhen Nissan j tiwghunde årena Konungs Arthahsastha tå wijn stoodh för honom / toogh iagh winet vp/och fick Konungenom/och iagh war icke lustigh för honom. Tå sadhe Konungen til migh/ Hwj seer tu så illa vth? Tu är jw icke kranck? thet äret icke/vthan tu är bedröffuat. Men iagh fruchtadhe migh swårligha / och sadhe til Konungen/Konungen leffue ewinnerligha/ Skulle iagh icke see illa vth? Then stadhen/ther mina fädhers begraffnings hws är/ligger ödhe/och thes portar äro medh eeld vpbrende. Tå sadhe Konungen til migh / Hwadh är tå titt begär? Tå badh iagh Gudh aff himmelen / och sadhe til Konungen/ Om Konungenom så gott tyckte / och tin tienare funne nådh för tigh / at tu wille senda migh til Juda/til then stadhen ther mina fädher begraffne äro/at iagh måtte vpbyggia honom.

Och Konungen sadhe til migh/och Drotningen som jemte honom satt/ Huru long kan tijn resa warda/och när kant tu komma igen? Och Konungenom föll j sinnet/at han skulle senda migh åstadh / och iagh satte honom en bestemd tijdh före/och sadhe til Konungen / Om Konungenom så gott tycker/så giffue han migh breff til Landzhöffdinganar på hinsidhon elffuena/at the ledhsagha migh ther igenom / til tess iagh kommer in j Juda/ och breff til Assaph Konungens Skooghshöffuitzman / at han låter migh få trää til bielkar åt portanar j Palatzetj Hwsena/och til stadzmuranar/och til hwset ther iagh infara skal. Och Konungen gaff migh thet / effter mijns Gudz godha hand offuer migh. Och tå iagh kom til Landzhöffdinganar på hinsidhon elffuena / fick iagh them Konungens breff / Och Konungen sende medh migh höffuitzmän och resenärer.

Tå nu Saneballat then Horoniten / och Tobia tienaren then Ammoniten thet hörde/förtrööt thet them swårligha/at någhor menniskia kommen war/som någhot gott sökte för Jsraels barn. Och tå iagh kom til Jerusalem/och hadhe warit ther j tree daghar/stoodh iagh om nattena vp/och någhre fåå män medh migh/ty iagh sadhe thet ingen menniskio/ hwadh migh min Gudh ingiffuit hadhe til at göra medh Jerusalem / och intet diwr war medh migh/vthan thet iagh reedh vppå/Och iagh reedh vth genom Daalporten om nattena / och fram om Drakabrunnen och åt Dyngioportenom/ och beságh Jerusalems murar som sönder woro / och portanar som medh eeld vpbrende woro/och gick offuer til Brunporten och til Konungs dammen/och war intet rwm ther diwret/ som vnder migh war / vppå gå kunde.

Så drogh iagh om nattena bortt åt becken och besågh muranar/ och wende om/och kom igenom Daalporten heem igen.

Och öffuerstanar wiste icke hwart iagh gick / eller hwadh iagh giorde/ för ty iagh hadhe än tå intet sagdt Judanar och Presternar / Rådhherranar och öffuerstanar / och them androm som vppå werket arbetade. Så sadhe iagh them nu/J seen then vselheet som wij vthi äro/at Jerusalem ligger ödhe/och thes portar äro medh eeld vpbrende. Kommer/ låter oss byggia muranar til Jerusalem/at wij icke lenger skole wara til een försmådhelse/och iagh låt them förstå min Gudz hand then offuer migh godh war / ther til Konungens ord som han medh migh talat hadhe. Och the sadhe/Så låt oss nu wara vppe. Och wij bygde/och theras hender wordo tröste til gott.

Tå nu Saneballat then Horoniten/ och Tobia tienaren then Ammoniten/och Gosem thn̄ Araben/hörde thet/begabbadhe the oss och förachtadhe oss/ och sadhe/ Hwadh är thet j göre? wilien j åter falla aff jfrå Konungenom? Tå swaradhe iagh them och sadhe/Gudh aff himmelen giffuer oss lycko/ty wij hans tienare haffue vppe warit / och byggiom / Men j haffuen ingen deel eller rett/ eller åminnelse j Jerusalem.

Tridie Capitel.

OCh Eliasib öffuerste Presten stoodh vp medh sina brödher Presternar/och bygde Fåraporten/ honom helghadhe the/och satte in hans dörar/Men the helghadhe honō alt in til thet tornet Mea / nemligha / alt in til thet tornet Hananeel. Bredho widh thm̄ bygde the män aff Jeriho/ Och näst them bygde Sachur Jmrj son. Men Fiskaporten bygde Senaa barn/honom teckte the och satte in hans dörar /lååß och bomar. Näst them bygde Meremoth Vria son / Hakoz sons. När them bygde Mesullam Berechia son Mesesabeel sons. Näst them bygde zadok Baena son. Näst them bygde the aff Thekoa. Men

theras weldighe bögde icke sin halß til sins herras tienist.

Then gamla porten bygde Joiada Passeah son/och Mesullam Besodia son/honom täckte the och satte in hans dörar och låß och bomar. Näst them bygde Melatia aff Gibeon/och Jadon aff Merono/män aff Gibeon och Mizpa/på Landzhöffdingans säte/på thenna sidhon elffuen. Näst honom bygde Vsiel Harhaia son gulsmedhen. Näst honom bygde Hanania Apothecarens son/och the förstercke Jerusalem alt in til the bredha murar. Näst honom bygde Rephaia Hur son / öffuersten offuer en halff fierding aff Jerusalem. Näst honom bygde Jedaia Harumaph son twert offuer sitt hws. Näst honom bygde Hattus Hasabenia son. Men Malchia Harim son/och Hasub PahathMoab son bygde tw stycke / och tornet widh vgnanar. Näst honom bygde Sallum Halohes son öffuersten för en halff fierding j Jerusalem/han och hans döttrar.

Daalporten bygde Hanun och borgharenar aff Sanoah/the bygde honom/och satte in hans dörar och låß och bomar / och tusende alnar på murenom alt in til Dyngioporten. Men Dyngioporten bygde Malchia Rechab son/öffuersten j wijngårdz männenars fierding/Han bygde honom och satte in hans dörar/låß och bomar. Brunporten bygde Sallum Chalhose son/en öffuerste för en fierding j Mizpa/han bygde honom och täckten/och satte in hans dörar/låß och bomar/ther til ock muranar widh dammen Seloah/widh Konungs örtagården / alt in til trapponar som gå nedher åt jfrå Dauidz stadh. Näst honom bygde Nehemia Asbuk son/ öffuersten för then halffua fierdingen j Bethzur alt in til genmoot Dauidz graffuar / och alt in til then dammen Asuia/och alt in til the weldighas hws.

Effter honom bygde the Leuiter/Rehum Banj son. Bredho widh honom bygde Hasabia öffuersten för halffua fierdingen j Regila j hans fierding. Effter honom bygde theras brödher Bauaj Henadad son / öffuersten för en halff fierding j Regila. Effter honom bygde Eser Jesua son / öffuersten j Mizpa/tw stycke in åt harnisk hörnet. Effter honom vppå berghet bygde Baruch Sabaj son tw stycke jfrå hörnet alt in til Eliasibs öffuersta Prestens hwß dör. Effter honom bygde Meremoth Vria son Hakoz sons/tw stycke jfrå Eliasibs hwß dör alt in til endan aff Eliasibs hws.

Effter honom bygde Presternar / the män aff landzbygdenne. Effter them bygde Ben Jamin och Hasub twers öffuer theras hws. Effter them bygde Asaria Maesia son Anania sons iemte sitt hws. Effter honom bygde Benuj Henadad son tw stycke jfrå Asaria hws in til boghet och alt in til hörnet. Palal Vsaj son/ emoot boghet och thet högha tornet / som synes vth aff Konungs hwset/widh fångahwsens gård. Effter honom Pedaia Pareos son. Men the Nethinim boodde vthi Ophel alt in til watuporten öster vth ther tornet vth synes. Effter them bygde the aff Thekoa tw stycke twert emoot thet stora tornet som vth synes alt in til muranar Ophel.

Men jfrå Hestaporten bygde Presternar hwar thera emoot sitt hws. Effter them bygde Zadok Immer son emoot sitt hws. Effter honom bygde Semaia Sachania son then dörawachtaren/östan til. Effter honom bygde Hanania Selemia son/och Hanun Zalaph son then siette/tw stycke. Effter honom bygde Mesullam Berechia son emoot sin fatabur. Effter honom bygde Malchia gulsmedz sonen/alt in til the Nethinims och krämares hws emoot Rådzporten / och in til hörnsalen. Och emellan hörnsalen alt in til Fåraporten/ bygde gulsmedhernar och krämarenar.

Fierde Capitel.

TA nu Saneballat hörde/at wij bygde muranar/wardt han wreedh/och förgrymmadhe sigh swårligha / Och han bespottadhe Judanar/och sadhe för sina brödher/och för the weldigha j Samaria. Hwadh göra the amechtighe Judar? Mon man så skola låta betemma them/mona the skola offra? Mona the skola en dagh fulkompna thet? Mona the göra stenanar leffuande som stoffthopar och förbrede äro? Men Tobia then Ammoniten som når honom war/sadhe/Låt byggia thm/når råffuanar löpa tijt vp/ skola the wel sönderriffua theras steenmurar.

Hör wår Gudh/huru förachtadhe äre wij / wendt theras försmådhelse in vppå theras hoffuudh/så at tu giffuer them vthi förachtelse j theras fångelses lande. Offuerskyyl icke theras misgerning/och borttskrapa icke theras synd för tigh/ för ty the haffua reett bygningesmännenar. Men wij bygde muranar och föghde them alla til hopa in til halffua högd. Och folcket fick hierta til at arbeta.

Tå nu Saneballat och Tobia/och the Araber / och Ammoniter och Asdoditer hörde/at muranar j Jerusalem woro igen bygde / och the hadhe begynt igen täppa thet öppet war/wordo the ganska wredhe / och giorde alle itt förbund til hopa/at the skulle komma och strijdha emoot Jerusalem/och göra een willo ther inne. Men wij bådhom wår Gudh/ och satte wacht vppå them dagh och natt emoot them. Och Juda sadhe/Dragharenas macht är alt förswagh/och gruset är förmykit/ Wij kunne icke byggia vppå murenom.

Men wåre fiendar tenckte/The skola icke få wetat eller seet förr än wij komme mitt j hopen vppå them / och slå them j hiäl/och förhindra arbetet. Tå nu Judanar som når them boodde / komo och sadhe oss thet wel tiyo gångor/aff all rwm ther the om kring oss boodde. Tå satte iagh nedhre vth medh muren j graffuenne folcket effter theras slechter medh theras swerd/spetz och boghar/Och besågh thet/och stoodh vp och sadhe til Rådherranar och öffuerstanar / och til thet andra folcket/ Fruchter idher intet för them / Tencker vppå then stora förskreckeligha HERran / och strijdher för idhra brödher/söner/döttrar/hustrur och hws.

Tå nu wåre fiendar hörde/at wij hadhe fått wetat/giorde Gudh theras rådh om intet. Och wij wende oss åter alle til muren / hwar och en til sitt arbete. Och thet skeedde sedhan/at helfften aff the vnga män giorde arbetet/the andra helfften höllo spetz/sköldar/ boghar och pantzar. Och öffuerstanar stodho baak för hela Juda hws/som bygde på muren / och båro byrdor jfrå them som vppå ladde/Medh then ena handenne giorde the arbetet/ och medh then andra höllo the wåriona. Och hwar och en aff them som bygde/hadhe sitt swerd bundet widh sidhona / och bygde så. Och then som blåste medh basunen war når migh.

Och iagh sadhe til Rådhherranar/och öffuerstanar / och til thet andra folcket. Arbetet är stoort och wijdt / och wij äro förströdde på murenom longt jfrå hwar annan. På hwilket rwm j nu hören blåsa j basunen / tijt kommer til oss / Wår Gudh warder för oss strijdhande / och wij wilie arbeta på werket. Och helfften aff them hölt spetzer alt jfrå morghonrodhnan in til stiernonar vpgingo.

Och sadhe iagh på then tijdhen til folcket / Hwar och en bliffue medh sinom dreng offuer natten j Jerusalem/ at wij om nattena taghe wara på wachtena/och om daghen på arbetet. Men iagh och mine brödher och mine tienare/ och the män j wachtenne effter migh / drogho intet wår klädher aff / når någhor j watnet gick.

Femte Capitel.

OCh sigh vphooff itt stoort roop aff folcket och theras hustrur emoot sina brödher Judanar. Och woro somlighe som sadhe/ Wåre söner och döttrar äre alt förmonge/ låt oss tagha sådh och äta/ at wij måghe leffua. Och somlighe sadhe/ Låt oss vthsettia wåra åkrar/ wijngårdar och hws/ och tagha sådh j thenna hårda tijdhen. Somlighe sadhe/ Låt oss låna penningar på rento til Konungen/ på wåra åkrar och wijngårdar/ ty wåra brödhers krop är såsom wår krop/ och theras barn såsom wår barn/ ellies giffue wij wåra söner och döttrar j träldom/ och äre allredho wåra döttrar somligha vndergiffna/ och ingen macht är j wåra hender/ komma ock så wåra åkrar och wijngårdar androm til handa.

Tå iagh nu theras roop och thenna orden hörde/ wardt iagh ganska wreedh/ och mitt hierta fick til rådz/ at iagh straffadhe Rådhherranar och öffuerstanar och sadhe til them/ Wilie j driffua ocker then ene på then andra? Och iagh hadhe til hopa emoot them een stoor församling/ och sadhe til them/ Wij haffue igen köpt wåra brödher Judanar/ som Hedhningomen sålde woro/ effter wåra förmågho/ Och j wilien ock så sälia idhra brödher the wij til oss köpt haffue? Tå tijghde the/ och funno intet til at swara.

Och iagh sadhe/ Thet är icke gott som j gören/ skulle j icke wandra j Gudz fruchtan/ för Hedhninganars försmådhelse skul wåra fiendars? Jagh och mine brödher och mine tienare haffuom ock fått them penningar och sådh/ men ockret wilie wij låta bliffua til baka. Så fåår them nu j thenna dagh igen sina åkrar/ wijngårdar/ oliogårdar och hws/ och aff penningomen för sådh/ wijn och olio/ som j på them ockrat haffuen. Tå sadhe the/ Wij wilie få them thet igen/ och wilie intet eska aff them/ och wilie göra så/ som tu sagdt haffuer. Och iagh kalladhe Presternar/ och toogh en eedh aff them/ at the så göra skulle. Och iagh skuddadhe mitt sköte vth och sadhe/ Så skudde Gudh hwar och en aff sitt hws/ och jfrå hans arbete/ then icke bliffuer widh thetta ord/ så at han bliffue vthskuddat och blottat. Och hela församlingen sadhe/ Amen. Och loffuadhe HERRAN/ och folcket giorde så.

Teslikes jfrå then tijdhen tå migh wardt befalt at wara Landzhöffding j Juda land/ nemligha/ jfrå tiwghunde årena alt in til annat och tretiyonde året Konungs Arthahsastha/ thet är/ j tolff åår hölt iagh migh och mina brödher intet aff Höffdinga koste/ för ty the förra Landzhöffdingar som för migh warit hadhe/ hadhe beswårat folcket/ och hadhe taghet aff them brödh och wijn/ och ther til fyratiyo Siklar silffuer. Och theras tienare hadhe hafft sigh welleligha medh folcket. Men iagh giorde icke så för Gudz fruchtan skul.

Arbetadhe iagh ock på mwrarbetet/ och köpte ingen åker/ och alle mine tienare moste ther komma samman til arbetes. Ther til woro ock aff Judanar och Förstanar/ hundradhe och femtiyo widh mitt boord/ som til migh kompne woro jfrå Hedhninganar som kring om oss åro. Och man moste bestella migh om daghen en oxa och sex vthwald fåår/ och foghlar/ och jw j tiyo daghar allahanda wijn til fyllest/ likwel eskadhe iagh intet Höffdinga kosten/ För ty tungen war swår på folckena. Min Gudh betenck migh til godho/ alt thet iagh thesso folckena giorde.

Siette Capitel.

Tå nu

TÅ Saneballat/ Tobia/ och Gosem then Araben och andre wåre fiendar förnummo/ at iagh muranar bygdt hadhe/ och intet gap war meer ther vppå (ändoch iagh än tå på then tijdhen icke vphengt hadhe döranar j portomen) sende Saneballat och Gosem til migh/ och låto säya migh/ Kom/ och låt oss komma til sammans på bygdenne/ på slettenne widh then stadhen Ono/ och the achtadhe göra migh ondt. Men iagh sende bodh til them/ och låt säya them/ Jagh haffuer itt stoort werk til at vthretta/ iagh kan icke komma nedher/ thet måtte försumat bliffua/ om iagh tagher handena aff/ och faar nedher til idher/ The sende wel fyra gånger til migh widh samma sinnet/ och iagh swaradhe them alt widh samma sett.

Tå sende Saneballat femte gången sin tienare til migh medh itt öpet breff j hans hand/ ther vthinnan war scriffuit. Thet är kommet för Hedhninganar/ och Gosem haffuer thet sagdt/ at tu och Judanar wilien affalla/ therföre vpbygger tu muranar/ och tu wilt wara theras Konung j thenna sakenne. Och tu haffuer bestelt tigh Propheter som om tigh skola vthropa j Jerusalem/ och säya/ Han är Juda Konung. Sådant kommer för Konungen/ Så kom nu/ låt oss rådhslå medh hwar annan. Men iagh sende til honom och låt säya honom/ Thetta är icke skeedt som tu sägher/ tu haffuer dichtat thet aff titt hierta/ Ty the wille alle redda oss/ och meente/ The warda afflåtandes aff arbetet och warda stille/ Men iagh försterckte mina hand teste meer.

Och iagh kom vthi Semaia hws/ Delaia sons/ Mehetabeel sons/ och han hadhe innelyckt sigh/ och sadhe/ Låt oss komma til hopa j Gudz Hws mitt j Templet/ och sluta dörena til aff Templet/ För ty the warda kommande til at dräpa tigh/ och komma om nattena/ at the skola slå tigh j hiäl. Men iagh sadhe/ Skulle en sådana man flyy? skulle en sådana man som iagh är gå vthi Templet/ på thet han skal bliffua leffuande? Jagh wil icke gå ther in. Ty iagh förmerckte at Gudh hadhe intet sendt honom/ Han spådde wel sådant om migh/ Men Tobia och Saneballat hadhe giffuit honom penningar. Therföre toogh han penningar/ på thet iagh skulle tagha een fruchtan til migh/ och göra så/ och synda/ och the skulle haffua itt ondt roop vppå migh/ ther the medh måtte förlasta migh. Tenck min Gudh på Tobia och Saneballat/ effter thessa theras gerningar/ och på Propheten Noadia och the andra Propheternar som migh aff skreckia wille.

Och muren wardt redho på femte och tiwghunde daghen aff then månadhen Eelul j twå och femtiyo daghar. Och tå alle wåre fiendar thet hörde/ fruchtadhe sigh alle Hedhningar som om kring oss woro/ och theras modh förföll them/ för ty the merckte at thetta werck war aff Gudhi. Woro ock på then tijdhen monge aff Juda öffuerstar/ hwilkes breff gingo til Tobia/ och jfrå Tobia til them/ Ty the woro monge j Juda som honom besworne woro/ För ty han war Sachania swågher Arah sons/ Och hans son Johanan hadhe Mesullams dotter Berechia sons/ och the taladhe gott om honom för migh/ och förde mitt taal vth för honom. Så sende nu Tobia breff til at affskreckia migh.

Siwnde Capitel.

TÅ wij nu hadhe bygdt muranar/ hengde iagh portanar före/ och wordo bestelte Porthållare/ Sångare och Leuiter/ Och iagh bödh mina brödher Hananj och Hanania/ Palatzfoghtanom j Jerusalem (ty han war en trofast man och Gudhfruchtigh för monga andra) och sadhe til them/ Man skal icke vplåta portanar j Jerusalem til tess solen warder warm/

warm / Och mådhan man ån nu arbetar / skal man slå portanar til och bomen före / och wachtare wordo bestelte vtaff borgharenar j Jerusalem / huar och en på sina wacht och om sitt hws. Och stadhen war wijdh til rwm och stoor / men folcket litet ther inne / och hwsen woro icke vpbygd.

Och min Gudh gaff migh j hiertat / at iagh församladhe Rådhherranar och öffuerstanar / och folcket / til at rekna them. Och iagh fann itt register på mantalet / theras som tilförenne vpkompne woro vthaff fängelset som NebucadNezar Konungen j Babel hadhe bortfördt och j Jerusalem boodde och j Juda / hwar och en j sin stadh / och woro kompne medh Serubabel / Jesua / Nehemia / Asaria / Raamia / Nahemanj / Mardachaj / Bilsan / Mispereth / Bigeuaj / Nehum och Baena.

Esra. Thetta år talet aff månnenar aff Israels folck. Pareos barn woro / twtusend hundradhe twå och siwtiyo. Sephatia barn / tryhűdrat twå och siwtiyo. Arah barn / sex hundrat twå och femtiyo. Pahath Moabs barn / ibland Jesua och Joabs barn / tw tusend otta hundrat och adherton. Elams barn / tusend tw hundrat fyra och femtiyo. Sathu barn / otta hundrat fem och fyratiyo. Sachaj barn / siw hundrat och sextiyo. Benuj barn / sex hundrat otta och fyratiyo. Bebaj barn / sex hundrat otta och tiwghu. Asgadz barn / tw tusend try hundrat twå och tiwghu. Adonikams barn / sex hundrat siw och sextiyo. Bigenaj barn / tw tusend siw och sextiyo. Adins barn / sex hundrat fem och femtiyo. Aters barn aff Hiskia / otta och niyotiyo. Hasums barn / try hundrat otta och tiwghu. Bezaj barn / try hundrat fyra och tiwghu. Hariphs barn / hundradhe och tolff.

Gibeons barn / fem och niyotiyo. The mån aff Bethlehem och Nethopha / hundradhe otta och ottatiyo. The mån aff Anathoth / hundradhe otta och tiwghu. The mån aff BethAsmaueth / twå och fyratiyo. The mån aff Kiriath Jearim / Caphira och Beeroth / siw hundrat tree och fyratiyo. The mån aff Rama och Gaba / sex hundrat en och tiwghu. The mån aff Michmas / hundradhe twå och tiwghu. The mån aff BethEl och Aj / hundradhe tree och tiwghu. The mån aff Nebo thes andras / twå och femtiyo. Thens andras Elams barn / twsende tw hundrat fyra och femtiyo. Harims barn / try hundrat och tiwghu. Jereho barn / try hundrat fem och fyratiyo. Lodhadid och Ono barn / siw hundrat en och tiwghu. Senaa barn / try tusend niyo hundrat och tretiyo.

Presternar. Jedia barn aff Jesua hws / niyo hundrat tree och siwtiyo. Jmmers barn / tusende twå och femtiyo. Pashurs barn / tusende tw hundrat siw och fyratiyo. Harims barn / tusende och siwtton.

Leuiternar. Jesua barn aff Kadmiel ibland Hodua barn / fyra och siwtiyo. Sångarenar. Assaphs barn / hundradhe otta och fyratiyo. Dörawachtarenar woro / Sallums barn / Aters barn / Talmons barn / Akubs barn / Hatita barn / Sobaj barn alle til hopa hundradhe otta och tretiyo.

The Nethinim. Ziha barn / Hasupha barn / Tabaoths barn / Keros barn / Sia barn / Padons barn / Libana barn / Hagaba barn / Salmaj barn / Hanans barn / Giddels barn / Gahars barn / Reaia barn / Rezins barn / Nekoda barn / Gasams barn / Vsa barn / Passeah barn / Bessaj barn / Megunims barn / Nephussims barn / Bakbuks barn / Hakupha barn / Harhurs barn / Bazliths barn / Mehida barn / Harsa barn / Barkos barn / Sissera barn / Thamah barn / Neziah barn / Hathipha barn. Salomos tienares barn woro / Sotaj barn / Sophereths barn / Prida barn / Jaela barn / Darkons barn / Giddels barn / Sephatia barn / Hatils barn / Pochereths barn aff Zebaim / Amons barn / Alle the Nethinim och Salomos tienares barn / woro try hundrat twå och niyotiyo.

Thesse drogho ock så medh vp / Mithel / Mela / Thel / Harsa / Cherub / Addon och Jmmer. Men the kunde icke bewisa theras fädhers hws / eller theras

theras sådh / om the woro aff Israel. Delaia barn / Tobia barn / Nekoda barn / woro sex hundrat twå och fyratiyo. Och aff Presternar woro / Habaia barn / Hakoz barn / Barsillaj barn hwilken hustru toogh aff Barsillaj then Gileaditens döttrar / och wardt effter theras nampn neind. Thesse sökte theras byrdz register / Och tå the icke funno thet / wordo the quitte widh Presterscapet. Och Hathirsatha sadhe til them / at the icke skulle åta vthaff thet Exodi 28. Alrahelghasta / in til tess en Prest vpkomme medh Liws och Fulkomeligheet.

Hela menigheten såsom en man / war tw och fyratiyo tusend try hundrat och sextiyo / vndantagne theras tienare och tienarinnor / the woro siw tusend try hundrat siw och tretiyo. Och the hadhe twhundrat fem och fyratiyo sångare och sångerskor / siw hundrat sex och tretiyo hestar / tw hundrat fem och fyratiyo Mular / fyra hundrat fem och tretiyo Cameler / sex tusend siw hundrat och tiwghu åsnar. Esra.

Och somlighe aff öffuersta fädhernar gåffuo til wercket. Hathirsatha gaff til tråselen tusende gyllene och femtiyo becken / fem hundrat och tretiyo Prestakiortlar. Och Somlighe aff the öffuersta fädher gåffuo j tråselen til wercket tiwghu tusend gyllene / tw tusend och tw hundrat pund silffuer. Och thet andra folcket gaff tiwghu tusend gyllene / och tw tusend pund silffuer / och siw och sextiyo Prestakiortlar. Och Presternar och Leuiternar / Dörawachtarenar / sångare och somlighe aff folcket / och the Nethinim och hele Israel / satte sigh vthi sina städher.

Ottonde Capitel.

TA nu siwnde månadhen kom / och Israels barn woro j sina städher / församladhe sigh alt folcket såsom en man på bredha gatonne in för Watuporten / och sadhe til Esra then Scrifftlärda / at han skulle hemta fram Mose Laghbook som HERREN Israel budhit hadhe. Och Esra Presten hemtadhe fram laghen in för menigheten a bådhe mån och quinnor / och för alla them som thet förstå kunde / på första daghen j siwndemånadhenom / och laß ther vthi på bredha gatonne som för Watuporten år / alt jfrå morghonlyßningen in til middagh för mån och quinnor / och för them som thz förstå kunde / Och hela folckens öron woro wend til Laghbokena.

Och Esra then Scrifftlärde stoodh vppå en högh tråstool / then the til predican giordt hadhe. Och når honom stodho Mathithia / Sema / Anaia / Vria / Hilkia och Maeseia / på hans höghro sidho. Och på hans wenstro / Pedaia / Misael / Malchia / Hasum / Hasbadana / Sacharia och Mesullam. Och Esra låt vp bokena för hela folcket / för ty han stoodh högt offuer alt folcket. Och tå han vplåt henne stoodh alt folcket. Och Esra loffuadhe HERRAN then stora Gudhen / och alt folcket swaradhe / Amen Amen / medh vpreckta hender / och bughadhe sigh / och tilbådho HERRAN medh ansichtet nedh på iordena. Och Jesua / Banj / Serebia / Jamin / Akub / Sabthaj / Hodaia / Maeseia / Klita / Asaria / Josabad / Hanan / Plaia. Och Leuiternar bestelte / at folcket gaff acht vppå Laghen / Och folcket stoodh vppå sitt rwm / och the låso vthi Gudz Laghbook klarligha och förståndeligha / så at man förstoodh / tå låsit wardt.

Och Nehemia hwilken år Hathirsatha / och Esra Presten then Scrifftlärde / och Leuiternar som folcket höllo til at achta på / sadhe til alt folcket. Thenne daghen år heligh HERRANOM idhrom Gudh / Therföre sörier intet och gråter icke / Ty alt folcket greet tå the hörde Laghsens ord / therföre sadhe han til them / Gåår bortt och åter thet feta / och dricker thet söta / och sender

sender them ock delar/som intet för sigh tilreedt haffua/ För ty thenne daghen är heligh wårom HERra/therföre bekymren idher icke/ ty frögd j HERRANOM är idhor starkheet. Och Leuiternar stilladhe alt folcket och sadhe/Warer tyste/ty daghen är heligh/ bekymrens intet. Och alt folcket gick bort til at äta/dricka och deel senda/ Och giorde sigh een stoor glädhi/ för ty the hadhe förståndet orden som man them förkunnat hadhe.

På annan daghen församladhe sigh öffuerste fädhernar ibland alt folcket/ och Presternar och Leuiternar til Esra then Scrifftlärda/at han skulle vnderwisa them j Laghsens ordom. Och the funno bescriffuit j Laghen/ at HERREN genom Mose budhet hadhe/ at Israels barn skulle boo j löffhyddor på thñ högtijdhenne j siwnde månadhenom. Och the låto thet warda kunnogt/och vthropat j alla theras städher och j Jerusalem/och sadhe/ Gåår vth vppå berghet/ och hemter Olioquistar/Balsamquistar/Mirthenquistar/ Palmquistar/och quistar aff tiockquistat trää/ at man må göra löffhyddor såsom scriffuit ståår. Leuit.23.

Och folcket gick vth och hemtadhe/ och giorde sigh löffhyddor hwar vppå sitt taak och j sina gårdar och j Gudz Hwß gårdar/ och vppå then bredha gatonne widh Watuporten/ och vppå then bredha gatonne widh Ephraims port. Och hela menigheten aff them som aff fängelset igen kompne woro/ giorde löffhyddor/ och boodde ther vthi. Ty Israels barn hadhe jfrå Jesua Nun sons tijdh alt in til thenna dagh intet så giordt/ Och war een ganska stoor glädhi/ och wardt hwar dagh läsit j Gudz Laghbook jfrå första daghen alt in til then ytersta. Och the höllo then höghtijdhen j siw daghar/och på ottonde daghen Församlingena såsom thet borde sigh.

Niyonde Capitel.

PÅ fierde och tiwghunde daghen j thenna månadhenom komo Israels barn til samman medh fasto och säcker och mull vppå them/ och affskilde Israels sädh jfrå all fremmande barn/och gingo fram och bekende sina synder/ och sina fädhers misgerning/ och stodho vp j sijn rwm. Och man laß j HERRANS theras Gudz Laghbook/ fyra gånger om daghen. Och the bekende och tilbådho HERRAN sin Gudh fyra gånger om daghen. Och Leuiternar stodho vp j höghdenne/nemligha/Jesua/ Banj/Kadmiel/Sebania/Bunj/Serebia/Banj och Chenanj/och ropadhe högt til HERRAN theras Gudh. Och Leuiternar/Jesua/Kadmiel/Banj/Hasabenia/Serebia/Hodia/Sebania/Pethahia/sadhe/ Stäår vp och loffuer HERRAN idhar Gudh jfrå ewigheet til ewigheet/ och man loffue tijns herligheetz nampn/hwilken vphögd är medh all welsignelse och loff.

HERRE/tu äret allena/ tu haffuer giordt himmelen och alla himlars himlar/medh all theras häär/Jordena och alt thet ther vppå är/ Haffuet och alt thet ther inne är/ tu gör alt leffuande/ och then himmelske hären tilbedher tigh/tu är HERREN Gudh som Abram vthwalde/och förde honom vth jfrå Vr j Caldea/ och nemde honom Abraham/ och tu fan hans hierta trofast för tigh/och giorde itt förbund medh honom/til at giffua hans sädh the Cananeers/Hetheers/Amoreers/Phereseers/Jebuseers/och Girgoseers land. Och tu haffuer hållet tijn ord/ty tu är rettferdigh. Gene.12. 17.

Och tu haffuer seedt til wåra fädhers jemmer j Egypten/och hördt theras roop widh rödha haffuet/och giordt tekn och vnder på Pharao och alla hans tienare/och på alt folcket j hans land. Ty tu förnam at the woro stolte emoot them/och haffuer giordt them itt nampn/ såsom thet j thenna dagh för öghon är/och haffuer åtskildt haffuet för them/ så at the gingo torre

mitt igenom haffuet/ och kastat theras förföliare j diwpet såsom stenar j mechtigh watn/och fördt them om daghen vthi een molnstodh/och om nattena vthi een eeldstodh til at lysa them på wäghen then the drogho.

Och haffuer nedherstighit vppå berghet Sinaj/ och talat medh them aff himmelen/och giffuit them rettwisa retter och trofast Lagh/ godh bodh och sedher/och kungiordt them tin helighа Sabbath/Och budhit thñ bodh/ sedher och Lagh genom tin tienare Mose/Och giffuit them brödh aff himmelen tå the hungradhe/ och låtit gå watn vthaff berghklipponne tå them törste/och sagdt them/ at the skulle gå in/ och tagha in landet/ ther tu tina hand offuer vplöfft hadhe/at tu skulle thet giffua them.

Men wåre fädher wordo stolte och halsstijffue/så at the icke lyydde tijn bodh/och wille icke höra them/ Och tenckte intet vppå tijn vnder som tu medh them giordt hadhe/ vthan wordo halsstijffue/ och vpkastadhe en Höffuitzman/at the skulle wenda sigh til sin träldom j sinne olydhno. Men tu min Gudh gaff them til och wast them nådheligh/ barmhertigh/ tolighoch aff een stoor barmhertigheet/och offuergaff them icke/Och ändoch the giorde en guttin kalff och sadhe/ Thet är tin Gudh som tigh vthu Egypti land fördt haffuer/ och giorde stoor försmådhelse/ Likwel öffuergaff tu them icke j öknenne effter tina stora barmhertigheet/ och molnstodhen week icke jfrå them om daghen/ at ledhsagha them på wäghen/ ey heller eeldstodhen om nattena til at lysa them på wäghen then the drogho.

Och tu gaff tin godha anda til at vnderwisa them/ och titt Man wende tu icke jfrå theras munn/ och gaff them watn när them törste. J fyratiyo åår besörghde tu them j öknenne/så at them intet fattadhes/theras klädher föråldradhes intet/ och theras fötter swulnadhe intet/ och gaff them Rike och folck/och dreeff them bortt/ så at the intogho Sihons land Konungens j Hesbon/och Ogs land Konungens j Basan. Och förökadhe tu theras barn såsom stiernonar på himmelen/ och låt komma them j landet thet tu theras fädher tilsagdt hadhe/at the skulle dragha ther in och intagha thet. Och barnen komo ther in och togho landet in/och tu vndertryckte för them landzens inbyggiare the Cananeer/ och gaff them vthi theras hender/ och theras Konungar och folcken j landena/ så at the giorde medh them effter sin wilia.

Och the wunno fasta städher och itt feett land/ och intogho hws full medh allahanda åghodelar/vthhuggna brunnar/wijngårdar/oliogårdar/och trää ther man aff äter wel mong/ och the åto och wordo mätte och fete/och leffde j wellust aff tinne stora godheet/ Men the wordo olydighe och wordo tigh genstortighe/och kastadhe tijn Lagh til ryggia baak om sigh/ och slogho j hiäl tina Propheter som them betyghade/ at the skulle vmwenda sigh til tigh/och giorde stoor försmådhelse/ Therföre gaff tu them vthi theras fiendars hand/hwilke them betwingadhe/ och vthi theras ångestz tijdh ropadhe the til tigh/och tu hörde them aff himmelen/ och genom tina stora barmhertigheet gaff tu them Frelsare/som them holpo vthu theras fiendars hand.

När the nu til roligheet komo/ wende the om igen til at göra thet ondt war för tigh. Så offuergaff tu them vthi theras fiendars hand/ at the skulle rådha offuer them. Så vmwende the sigh tå/ och ropadhe til tigh/ och tu hörde them aff himmelen/och halp them effter tina stora barmhertigheet j flere resor. Och tu låt betygha them/ at the skulle vmwenda sigh til tijn Lagh/Men the wore stolte/och lyydde intet tijn bodh/och syndadhe emoot tina retter (hwilka om een menniskia gör leffuer hon ther vthinnan) Och wende sina skuldror bortt/och wordo halsstijffue/ och lyydde intet. Och tu fördrögde j mong åår medh them/ och låt betygha them genom tin anda j tina Propheter/ men the skötte ther intet om. Therföre haffuer tu giffuit them j folcks hand j landen/Doch aff tinne stora barmhertigheet haffuer tu

icke platt giordt enda på them/eller offuergiffuit them / för ty tu äst en nådeligh och barmhertigh Gudh.

Nu wår Gudh/tu store Gudh / mechtighe och förskreckelighe / tu som håller förbund och barmhertigheet/achta icke ringa all then wedhermödho som på oss drabbat haffuer/och på wåra Konungar/Förstar/Prester/Propheter/fädher och alt titt folck / jfrå Konungens tijdh j Assur alt in til thenna dagh. Tu äst rettwijs j alt thet tu haffuer lätit komma offuer oss / ty tu haffuer giordt rett / Men wij haffue warit ogudhachtighe / och wåre Konungar / Förstar / Prester och fädher haffua icke giordt effter tijn Lagh / och intet achtat på tijn bodh och witnesbyrd/som tu haffuer lätit betygha them/ Och the haffua icke tient tigh j sitt Rike / och j tina stora äghodelar / som tu them giffuit haffuer/och vthi thet wijdha och feta landet som tu them infått haffuer / och haffua icke vmwendt sigh jfrå sitt onda wesende.

Sij / wij äro j thenna dagh trälar / och j the lande som tu wåra fädher gaff til at äta thes frucht och godha / sij / ther äro wij trälar vthi / och thes åårswext förökar sigh Konungomen / som tu offuer oss satt haffuer för wåra synder skul / och the rådha offuer wåra kroppar och wår booscap effter sin wilia. Och wij äro j stoor nödh/och j alt thetta göre wij nu itt fast förbund/och scriffuom/och låte wåra Förstar/Leuiter och Prester beseghla thet.

Tiyonde Capitel.

MEn the som beségladhe thet / woro thesse / Nehemia Hathirsatha Hachalia son/och Zidekia / Seraia / Asaria / Jeremia/ Pashur / Amaria/Malchia/Hattus/Sebania/Malluch/Harim / Meremoth/ Obadia/Daniel/Ginthun / Baruch / Mesullam/ Abia/Meiamin/Maasga/ Bilgaj och Semaia / the woro Presternar.

Men Leuiternar woro / Jesua Asania son / Binuj aff Henadadz barnom / Kadmiel. Och theras brödher Sechania / Hodia/Klita/Plaia / Hanan/ Micha / Rehob / Hasabia / Sachur/Serebia / Sebania / Hodia / Banj och Beninu.

Hoffuudhen j folcken woro/Pareos / PahathMoab / Elam / Sathu/ Banj / Bunj / Asgad/Bebaj / Adonia/Biguaj/Adin / Ater/Hiskia/Asur / Hodia/Hasum/ Bezaj/ Hariph/Anathoth / Neubaj / Magpias / Mesullam/ Hesir/Mesesabeel / Sadok / Jaddua/Platia / Hanan/Anaia/Hosea/Hanania/ Hasub/Halohes / Pilha / Sobech/Rehum/Hasabna/Maeseia/Ahia/Hanan/ Anan/Malluch/Harim och Baena. Och thet andra folcket / Presternar/ Leuiternar/ Dörawachtarenar/ Sångarenar/ Nethinim och alle the som hadhe söndrat sigh jfrå folcken j landen/ in til Gudz Lagh / medh sina hustrur/söner och döttrar/alle the som thet kunde förstå/ Och theras mechtighe togho sigh thet til för sina brödher.

Och the komo til at swäria och förplichta sigh medh eedh/til at wandra j Gudz Lagh / som igenom Gudz tienare Mose giffuin är / at the hålla och göra wille effter all HERRANS wår Gudz bodh / retter och sedher / Och at wij icke skulle giffua folcken j landena wåra döttrar/ey heller wårom sönom tagha theras döttrar. Teslikes når folcket j landet förer om Sabbathsdaghen någhon waro och allahanda spijsning til at sälia / at wij icke wille tagha thet aff them om Sabbathen och helgha daghar/Och at wij j siwnde årena wille göra förlosning på allahanda tunga / och leggia itt bodh vppå oss / at wij årligha giffua skulle en tridiung aff en Sikel siffuer til tienisten j wår Gudz Hws / nemligha / til skodhobrödh / til daghlighit spijsoffer / til daghlighit brenneoffer/på Sabbaths/Nymånatz och höghtijdhes daghom och til thet helgadha / och til syndoffer / ther Israel skulle medh försonat warda/ och til all werck j wår Gudz Hws.

Och wij kastadhe lott emellan Presternar / Leuiternar / och folcket / om wedhoffer / thet man til wår Gudz Hws årligha fram föra skulle/effter wåra fädhers hws / på bestemd tijdh at brenna på HERRANS wårs Gudz Altare/såsom thet j Laghen scriffuit är / Och til at årligha frambära förstlingen aff wårt land/och förstlingen aff allo frucht/ aff all trää til HERRANS Hws / och förstlingen aff wåra söner / och aff wår booscap / såsom thet j Laghen scriffuit stäär / och förstlingen aff wårt fää / och aff wår fäär/at wij alt thetta skulle haffua in vthi wår Gudz Hws / til Presternar som j wår Gudz Hws tiena / Och at wij wille frambära förstlingen aff wår deegh / och wårt håffoffer / och frucht aff allahanda trää / wijn och olio/til Presternar j kistonar widh wår Gudz Hws / Och wårt landz tiend til Leuiternar / så at Leuiternar skulle haffua tiyenden j alla städher ther wårt åkerwerck är.

Och Presten Aarons son skal ock deel haffua aff Leuiternas tiyend medh Leuiternar / så at Leuiternar skola bära tiyenden aff sinne tiyend vp til wår Gudz Hws j kistonar vthi skatthwset. Ty Israels barn och Leuj barn skola bära håffoffret aff sädh / wijn och olio vp j kistonar / Ther sammastadz äro Helghedomens kärille / och Presternar som ther tiena / och Dörawachtare / och Sångare/at wij wår Gudz Hws icke offuergiffue.

XI. Capitel.

OCh öffuerstanar för folcket boodde j Jerusalem / Men thet andra folcket kastadhe lott ther om / at aff tiyo skulle en deel dragha til Jerusalem then helgha stadhen til at boo ther / och niyo delar j städhernar. Och folcket welsignadhe alla the män som frijwillioghe woro til at boo j Jerusalem.

Thesse äro hoffuudhen j landscapen / the som j Jerusalem boodde / Men j Juda städher boodde hwar och en på sina äghor som j theras städher woro / nemligha / Israel / Presternar / Leuiternar / Nethinim och Salomos tienarers barn / Och j Jerusalem boodde någhre aff Juda barn och BenJamin. Aff Juda barn / Athaia Vsia son/ Sacharia sons/Amaria sons / Sephatia sons / Mahelaleel sons / aff Parez barn. Och Maeseia Baruch son / Chalhose sons / Hasaia sons / Adaia sons / Joiarib sons / Sacharia sons / Silonj sons. All Parez barn som j Jerusalem boodde / woro fyra hundrat otta och sextiyo dugheliighe män.

Thesse äro BenJamins barn. Sallu Mesullam son / Joed sons/Pedaia sons/Kolaia sons / Maeseia sons/Jthiel sons/Jesaia sons. Och effter honom Gabaj/Sallaj/niyohundrat otta och tiwghu. Och Joel Sichrj son war theras förståndare. Och Juda Hasnua son offuer then andra delen j stadhenom.

Aff Presternar boodde/Jedaia Joiarib son/ Jachin. Seraia Hilkia son Mesullam sons/Zadok sons / Meraioth sons / Ahitob sons / war Förste j Gudz Hws/och hans brödher som j Hwsena skaffa hadhe / woro otto hundrat twå och tiwghu. Och Adaia Jeroham son / Plalia sons / Amzj sons/ Sacharia sons / Pashur sons/Malchia sons. Och hans brödher öffuerstar ibland fädhernar / woro tw hundrat twå och fyratiyo. Och Amassaj Asareel son/Ahusaj sons/Mesillemoth sons / Jmmer sons/ och hans brödher weldighe män / woro hundradhe otta och tiwghu. Och theras förståndare war Sabdiel Gedolim son

Aff Leuiternar / Semaia Hasub son / Asrikam sons / Hasabia sons / Bunnj sons / och Sabthaj och Josabad aff Leuiternas öffuerstar/vthi the ärende som vthan til woro widh Gudz Hws. Och Mathania Micha son / Sabdj sons/Assaph sons/ then hoffuudhet war til at begynna tacksäyelse j

bönenne. Och Bakbukia then andre ibland sina brödher / Och Abda Sammua son / Galal sons / Jedithun sons. Alle Leuiternar j them helgha stadhenom / woro tw hundrat fyra och ottatiyo. Och Dörawachtarenar / Akub och Talmon och theras brödher som widh döranar wachtadhe / woro hundradhe twå och siwtiyo. Men the andre Israel / Prester och Leuiter / woro vthi alla Juda städher / hwar och en j sinom arffuedeel.

Och the Nethinim boodde j Ophel / och Ziha och Gispa hörde til the Nethinim / Förståndaren offuer the Leuiter j Jerusalem / war Vsi Banj son / Hasabia sons / Mathania sons / Micha sons. Vthaff Assaphs barn / woro Sångare widh tienisten j Gudz hws / för ty Konungens bodh war offuer them / at Sångarenar skulle handla troligha / hwar och en på then dagh som honom borde.

Och Pethaia Mesesabeel son aff Serah barn Juda sons / war j Konungens stadh j all ärende til folcket. Och Juda barn som vthe woro på bygdenne j sijn land / boodde somlighe j KiriathArba och j thes döttrom / och j Dibon och j thes döttrom / och j Kabzeel och thes döttrom / och j Jesua / Molada / Bethpalet / Hazarsual / Berseba och thes döttrom / och j Ziklag och Mochona och thes döttrom / och j Enrimmon / Sarega / Jeremuth / Sanoah / Adullam och thes döttrom / J Lachis och på thes marck / J Aseka och j thes döttrom. Och the läghrade sigh alt jfrå Berseba in til Hinnoms daal.

Men Ben Jamins barn aff Gaba boodde j Michmas / Aia / BethEl och thes döttrar. Och j Anathoth / Nob / Anania / Hazor / Rama / Githaim / Hadid / Ziboim / Neballat / Lod / Ono / och j Timberdalenom. Och somlighe Leuiternar som deel hadhe j Juda / boodde ibland Ben Jamin.

Tolffte Capitel.

Thesse äro the Prester och Leuiter / som vpdrogho medh Serubabel Sealthiel son och Jesua / Seraia / Jeremia / Esra / Amaria / Malluch / Hattus / Sechania / Rehum / Meremoth / Iddo / Ginthoj / Abia / Meiamin / Maadia / Bilga / Semaia / Joiarib / Jedaia / Sallu / Amok / Hilkia och Jedaia. Thesse woro hoffuudhen ibland Presternar och theras brödher j Jesua tijdh. Men Leuiternar woro thesse / Jesua / Benuj / Kadmiel / Serebia / Juda / och Mathania offuer tackembetet / han och hans brödher. Bakbukia och Vnnj theras brödher woro om kring them j wacht.

Jesua födde Joiakim. Joiakim födde Eliasib. Eliasib födde Joiada. Joiada födde Jonathan. Jonathan födde Jaddua. Och j Joiakims tijdh woro thesse öffuerste fädher ibland Presternar / nemligha / Aff Seraia war Meraia. Aff Jeremia war Hanania. Aff Esra war Mesullam. Aff Amaria war Johanan. Aff Malluch war Jonathan. Aff Sebania war Joseph. Aff Harim war Adna. Aff Meraioth war Helkaj. Aff Iddo war Sacharia. Aff Ginthon war Mesullam. Aff Abia war Sichrj. Aff Meiamin Moadia war Pilthaj. Aff Bilga war Sammua. Aff Semaia war Jonathan. Aff Joiarib war Mathnaj. Aff Jedaia war Vsi. Aff Sallaj war Kallaj. Aff Amok war Eber. Aff Hilkia war Hasabia. Aff Jedaia war Nathaneel.

Och j Eliasibs tijdh / Joiada / Johanan och Jaddua wordo öffuerste fädherna ibland Leuiternar / och Presternar bescreffne vnder Darios then Persens Rike. Men Leuj barn öffuerste fädhernar / wordo bescreffne j Chrönicon alt in til Johanans tijdh Eliasib sons. Och thesse woro öffuerstanar j Leuiternar / Hasabia / Serebia och Jesua Kadmiel son / och theras brödher jemte them / til at loffua och tacka / såsom then Gudz mannen Dauid thet budhit hadhe / then ena wachten widh then andra. Mathania / Bakbukia / Obadia / Mesullam / Talmon och Akub / woro Dörawachtare j wachtenne widh

widh dörenar j portomen. Thesse woro j Joiakims tijdh Jesua sons / Jozadak sons. Och j Nehemia then Landzhöff dingans / och Prestens Esra then Scrifftlärdas tijdh. Och vthi murens wijgning j Jerusalem sökte man Leuiternar vthu all theras rwm / at man skulle haffua them til Jerusalem / til at hålla wijgning medh glädhi / medh tacksäyelse / medh sång / medh cymbaler / Psaltare och harpor. Och sigh församladhe Sångarenas barn / och aff then engden om kring Jerusalem. Och aff Nethophatj byiar / och aff Gilgals hws / och aff then marck j Gibea och Asmaueth. För ty Sångarenar hadhe bygdt sigh byiar om kring Jerusalem. Och Presternar och Leuiternar reenadhe sigh / och reenadhe folcket / portanar och muren.

Och iagh låt Juda Förstar stigha vp på muren / och bestelte twå stora Tackchorar / The gingo åstadh på höghro sidhonne offuan vppå murenom åt Dyngioporten. Och effter them gick Hosaia / och helfften aff Juda Förstar / och Asaria / Esra / Mesullam / Juda / Ben Jamin / Semaia och Jeremia / och näghre aff Presta barnen medh trummeter / nemligha / Sacharia Jonathans son / Semaia sons / Mathania sons / Machaia sons / Sachur sons / Assaphs sons / och hans brödher Semaia / Asareel / Milalaj / Gylalaj / Maaj / Nethaneel och Juda. Hananj medh then Gudz manzens Dauidz strengiaspell / Men Esra then Scrifftlärde för them in åt Brunporten / och gingo alt jemte them på trappomen åt Dauidz stadh / vp åt muren om Dauidz hws alt in til Watuporten östan til.

(Tackchorar) Thet är / såsom pleghar tilgå med procesß.

Then andre Tackchoren gick twers jfrå them / och iagh effter honom och helfften aff folcket vth åt murenom vp åt Vgnatornet alt in til then bredha muren / och vp åt Ephraims port / och til gamla porten / och til Fiskaporten / och til Hananeels torn / och til Mea torn alt in til Fåraporten / och bliffuo ståndandes j Fängelseportenom. Och stodho altså the twå Tackchorar j Gudz hwse. Och iagh och helfften aff öffuerstanar medh migh / och Presternar / nemligha / ElJachin / Maeseia / MinJamin / Michaia / Elioenaj / Sacharia / Hanania medh trummeter / och Maeseia / Semaia / Eleasar / Vsi / Johanan / Malchia / Elam och Asar / och Sångarena sungo högt. Och Jesrahia war förståndaren. Och stoor offer wordo offrat på then samma daghen / och the woro gladhe. Ty Gudh hadhe giordt them een stoor glädhi / så at bådhe barn och quinnor frögdadhe sigh / Och Jerusalems glädhi hördes longan wägh.

På then tijdhen wordo mån förskickadhe offuer skattkistona / ther håffoffer / förstling och tiyend vthi war / at the skulle samka til hopa aff åkromen om kring städhernar / til at vthdela effter Laghen för Prester och Leuiter. Ty Juda hadhe een glädhi aff Presternar och Leuiternar / at the stodho och höllo sins Gudz wacht / och reeningennes wacht. Och Sångarenar och Dörawachtarenar stodho effter Dauidz och hans sons Salomos bodh / För ty j Dauidz och Assaphs tijdh wordo stichtadhe öffuerste Sångare och Loffsånger / och tacksägningar til Gudh. Men hele Israel gaff Sångarenar och Dörawachtarenar delar vthi Serubabels och Nehemia tijdh / hwar daghen sin deel. Och the gåffuo aff thet helgadha Leuitomen / och Leuiternar gåffuo Aarons barnom aff thet helgadha.

XIII. Capitel.

Deute. 29.

Numе. 22.

Och på then tijdh wardt Mose Book läsin för folckens öron / och wardt funnet ther vthi scriffuit / at the Ammoniter och the Moabiter skulle allrigh komma vthi Gudz församling / therföre at the icke mötte Israels barnom medh brödh och watn / vthan leegde Bileam emoot them / at han skulle förbanna them / åndoch wår Gudh wende then förbannelsen vthi welsignelse. Tå the nu hörde thenna Laghen / affskilde the alt blendnings folck jfrå Israel / Och tilförenne hadhe Presten Eliasib lagdt Tobia

håffuor vthi offer kamaren j wår Gudz Hws / För ty han hadhe giordt sigh en stoor kamar / ther the hadhe tilförenna lagdt spijsoffer / rökelse / redhscap / och tiyend aff sädh / wijn och olio / effter Leuiternars / Sångarenas och Dörawachtarenas bodh / ther til Presternas håffoffer.

Men j alt thetta war iagh icke j Jerusalem / ty vthi andro och tretiyonde årena Arthasastha Konungens j Babel / kom iagh til Konungen. Och effter någhra daghar förwerffde iagh aff Konungenom / at iagh måtte dragha til Jerusalem. Och iagh förmerckte at thet icke gott war / som Eliasib medh Tobia giordt hadhe / j thet han giorde honom en kamar j gårdenom til Gudz Hws / och migh förtrött thet swårligha / Och iagh kastadhe all Tobia hwß tyygh vth för kamaren / och badh at the skulle reena kamaren. Och iagh låt köma tijt j samma stadhen Gudz Hwß tyygh / spijsoffer och rökelse.

Och iagh förnam / at Leuiternas delar wordo them icke giffne / för hwilka saak Leuiternar och Sångarenar woro bortt flydde / hwar til sin åker til at arbeta. Tå straffadhe iagh öffuerstanar och sadhe / Hwj öffuergiffue wij Gudz Hws? Men iagh församladhe them / och satte them j sitt rwm. Och hele Juda låt komma fram tiyend aff sädh / wijn och olio j tråselen. Och iagh satte öffuer tråselen Selemia Presten / och Zadok then Scrifftlärda / och aff Leuiterna Pedaia / och vnder theras hand Hanan Sachur son Mathania sons / För ty the woro holdne för troghna män. Och them wardt befalt vthskiffta sinom brödhrom. Tenck vppå migh min Gudh therföre / och borttkasta icke mina barmhertigheet / som iagh medh mins Gudz Hwse / och j hans wacht giorde.

På samma tijhen sågh iagh j Juda trampa j pressenar om Sabbathen / och införa kerffuar / och åßnar ladda medh wijn / druffuor / fikon och allahanda bördor til Jerusalem på Sabbaths daghen. Och iagh betyghade them på then daghen tå the sålde spijsningen. Boodde teslikes Tyrer ther inne / the förde fisk och allahanda waror / och sålde thet på Sabbathernar Juda barnom och Jerusalem. Tå straffadhe iagh the öffuersta j Juda / och sadhe til them / Hwadh är thet för een ond ting som j gören / och bryten Sabbaths daghen? Giorde icke wåre fädher så / och wår Gudh låt komma alla thenna olyckon öffuer oß och öffuer thenna stadhen? Och J gören än nu wredhena öffuer Jsrael större / brytande Sabbathen.

Och tå portanar j Jerusalem vpdraghne woro för Sabbathen / bödh iagh tilsluta portanar / och befalte at man icke skulle vplåta them in til effter Sabbathen / Och iagh satte någhra aff mina tienare widh porten / at ingen börda skulle föras ther in om Sabbaths daghen. Så bleffuo the krämare och köpmän medh allahanda waror om nattena vthan för porten aff Jerusalem / en gång och annan. Tå betyghadhe iagh them / och sadhe til them / Hwj bliffue j om nattena vthan för muren? Om j gören så meer / skal mijn hand komma vppå idher. Jfrå then tijdhen komo the intet om Sabbathen. Och iagh sadhe til Leuiternar som reene woro / at the skulle komma och wachta porten / til at helgha Sabbaths daghen. Min Gudh / tenck ock på migh för thetta här / och skona migh effter tina stora barmhertigheet.

Jagh sågh ock på then tijdhen / at Judanar togho sigh hustrur aff Asdod / Ammon och Moab / Och theras barn taladhe halff Asdodisko / och kunde icke tala Judisko / vthan effter hwars folckens måål. Och iagh straffadhe them och bannadhe them / och slogh någhra män / och håårdrogh thm / och toogh en eedh aff them widh Gudh / J skolen icke giffua idhra döttrar theras söner / icke heller tagha theras döttrar til idhra söner / eller til idher sielff / Haffuer icke Salomo Jsraels Konung syndat ther medh? Och war 3. Reg. 11
doch ibland monga Hedhningar ingen Konung honom lijk / och han war sinom Gudh kåår / och Gudh satte honom til Konung öffuer hela Jsrael / Likwel komo the vthlendska quinnor honom til synda. Haffue j thet icke hördt / mådhan j sådant stoort ondt gören / och förtaghen idher emoot wår Gudh / medh fremmande quinnors giffte rmåål?

Och

Och en aff Joiada barn Eliasib sons öffuersta Prestens / hadhe befryndat sigh medh Saneballat then Horoniten / men iagh dreeff honom jfrå migh. Tenck vppå thm min Gudh / som besmitta Presterscapet / och Presterscapens förbund och Leuiternas. Altså reenadhe iagh them jfrå alla vthlendska / och bestelte Presternas och Leuiternas wacht hwar och en til sitt embete / och til at offra wedh / på bestemd tijdh / och förstling. Tenck vppå migh Gudh til thet betsta.

Enden på Nehemia Book.

Esthers Book.

Första Capitel.

NThi Ahasueros tijdh / hwilken rådhande war alt jfrå Indien in til Ethiopien / öffuer hundradhe siw och tiwghu land Tå han satt på sinom Konungsligha stool j then stadhen Susan j tridie årena hans Rikes / giorde han itt gestabodh når sigh ått alla sina Förstar och tienare / nemligha / them weldighom j Persen och Meden / Landzhöffdingom och öffuerstom j sijn land / på thet han skulle låta see sijns Rikes herligha rikedomar / och thet kosteligha prååll aff sitt Maiestet / j monga daghar / nemligha / j hundradhe och ottatiyo daghar.

Tå the daghar vthe woro / giorde Konungen itt gestabodh allo folckena som j stadhenom Susan war / bådhe stora och små j siw daghar vthi en saal j trägårdenom in widh Konungs hwset / ther woro vphengd hwijt / rödh och goll tapeter / fattat medh linnen och skarlakans togh vthi silffringar på Marmor stodhar / Benkenar woro aff gull och silffuer / på golffuena som lagdt war medh gröön / hwijt / goll och swart Marmorsteen / Och dryckenar baar man in vthi gyllene kaar / och jw annor och annor kaar / och Konungslighit wijn til fyllest / såsom Konungen thet wel förmåtte / Och man ladhe ingom före hwadh han dricka skulle / ty Konungen hadhe befalt alla förståndarena j sitt hws / at hwar och en skulle göra såsom honom löste.

Och Drotningen Vasthi giorde ock så itt gestabodh för quinnonar vthi Konungs hwsena / ther Konung Ahasueros plåghadhe wistas. Och på siwnde daghen tå Konungen wardt lustigh aff winet / sadhe han til Mehuman / Bistha / Harbona / Bigtha / Abagtha / Sethar och Charcas the siw Camererare som för Konung Ahasueros tiente / at the skulle haffua Drotning Vasthi in för Konūgē medh Drotninga crono / på thz han skulle låta folcket och Förstanar see hennes deghelighet / ty hon war deghelig. Men Drotning Vasthi wille icke komma effter Konungens ord genom hans Kamarerare. Tå wardt Konungen ganska wredh och vptend j grymheet.

Och Konungen sadhe til the wisa som j landz sedher förfarne woro (ty Konungens ärende moste haffuas in för alla förståndigha j Lagh och rett) Men the näste som når honom woro / woro Charsena / Sethar / Admatha / Tharsis / Meres / Marsena och Memukan / the siw Förstar aff Persen och Meden / som sågho på Konungens ansichte / och såto fremst j Rikena / hwadh man göra skulle Drotning Vasthi för en rett / therföre at hon icke giordt hadhe effter Konūgens ord genom hans Kamererare. Tå sadhe Memukan in för Konungenom och Förstanar.

Drotning Vasthi haffuer icke allena illa giordt emoot Konungen / vthan ock emoot alla Förstar / och alt folck vthi Konung Ahasueros landom / För

ty / thetta

ty/thetta stycket aff Drotning Vasthi/kommer wel vth til alla quinnor/så at the skola förachta sina män för syn öghon/och skola säya/Konung Ahasueros bödh Drotningenne Vasthi komma in för sigh/men hon wille icke. Så warda nu the Förstinnor j Persen och Meden sammalunda säyande til alla Konungens Förstar/när the få thetta Drotningennes stycke höra/så skal förachtelse och wredhe noogh vphäffua sigh. Om Konungenō så teckes/så låte han itt Konungslighit bodh aff sigh vthgå/och scriffua effter the Persers och Meders Lagh/hwilken man icke offuerträdha thor/at Vasthi icke meer skal komma in för Konung Ahasueros/och Konungen geffue hennes Rike hennes nästo then bättre är än hon/Och at thetta Konungens breff som göras skal/må förkunnat warda j hela Rikena/thet wel stoort är/at alla quinnor mågha hålla sina män för öghon ibland bådhe små och stora.

Thetta teck tes Konungenom och Förstanar/och Konungen giorde effter Memuchans ord. Tå wordo breff vthsend j all Konungens land/j huart landet effter thes scrifft/och til huart folk effter thes tūgomål/at huar och en man skulle wara husbonde j sitt hws/och låt tala effter sins folcks tūgomål.

Annat Capitel.

SEdhan thetta skeedt war/när Konungens Ahasueros wredhe hadhe sachtat sigh/kom han Vasthi j hogh hwadh hon giordt hadhe/och hwadh om henne beslutit war. Tå sadhe Konungens swänar som honom tiente. Man söke Konungenom vp deghelighа vnga jungfrur. Och Konungen beställe skodhare j all land j sitt Rike/at the skulle låta komma til hopa alla deghelighа vnga jungfrur/in til then stadhen Susan j frwhuset/vnder Hege hand Konūgens Kamererares/hwilken quinnonar wachtadhe/och få them theras skrwdh/och hwilken pighan Konungenom teckes/then bliffue Drotning j Vasthi stadh. Thet behaghadhe Konungenom/och han giorde så.

Mardachaj

Tå war en Judisk man j Susan stadh/han heet Mardachaj/Jair son/Simej sons/Kis sons/Jeminj sons/then medh borttförd war jfrå Jerusalem/tå Jechania Juda Konung borttförd war/hwilken NebucadNezar Konungen j Babel borttförde. Och han war förmyndare til Hadassa/thenna är Esther/sins fadherbrodhers dotter/För ty hon hadhe hwarken fadher eller modher/och hon war een fagher och deghelighpigha. Och tå hennes fadher och modher bleffuo dödhe/toogh Mardachaj henne för syn dotter.

Tå nu Konungens bodh och beslut wardt kunnigt/och monga pighor woro til hopa hemtadhe til stadhen Susan vnder Hegaj hand/wardt Esther ock taghen vthi Konungs hwset vnder Hegaj hand quinnowachtarés/och pighan teck tes honom/och hon fan barmhertigheet för honom. Och han skyndadhe sigh medh hennes skrwdh/at han skulle få henne hennes deel/och siw deghelighа pighor vthaff Konungs Hwset ther til. Och han satte henne medh hennes pighor/vthi betsta rwmet j frwhuset/Och Esther sadhe honom intet vthaff sitt fölck/eller sitt slechte/För ty Mardachaj hadhe budhit henne/at hon skulle icke säyat. Och Mardachaj spatzeredhe hwar dagh j gårdenom åt frwhuset/at han måtte förnimma om wel ginge medh Esther/och hwadh medh henne skee kunde.

Tå nu hwario pighonnes bestemde tydh kom/at hon skulle komma til Konūgen Ahasueros/sedhan hon hadhe warit j tolff månadher j frwprydhning (för ty theras prydhelse moste så mykin tydh haffua/nemligha/sex månadher medh Balsam och Mirram/och sex månadher medh gott specerij/så woro tå quinnonar tilprydda) och så gick tå een pigha in til Konungen/och hwilka hon wille/moste man få henne/som medh henne gå skulle jfrå frwhwset til Konūgs hwset. Och när een om afftonen inkom/gick hon

om mor-

om morghonen jfrå honom in vthi thet andra frwhwset/vnder Saasgas hand/Konungens Kamererares frillo wachtarens/och hon moste icke komma igen til Konungen/vthan Konungenom teck tes/och han låte kalla hēne widh nampn.

Tå nu Esthers tydh kom Abihails dotters/Mardachaj fadherbrodhers/then henne för dotter taghet hadhe/at hon skulle komma til Konungen/begäradhe hon intet annat/än thet Hegaj Konungens Kamererare quinnowachtaren sadhe henne före. Och Esther fan nådh för alla them som sågho vppå henne/Men Esther wardt taghen til Konungen Ahasueros vthi Konungs hwset j tiyonde månadhenom thū Tebeth kallas/j siwnde årena hans Rikes. Och Konungen fick Esther käär offuer alla quinnor/och hon fan nådh och barmhertigheet för honom för alla jungfrur/Och han satte Drotninga crono vppå hennes hoffuudh/och giorde henne til Drotning j Vasthi stadh. Och Konungen giorde itt stoort gestabodh til alla sina Förstar och tienare/Thet gestabodhet war för Esther skul/och låt landen haffua roligheet/och gaff vth Konungsligha skencker.

Esther Drotning j Vasthi stadh.

Och tå man annan gång församladhe jungfrur/satt Mardachaj widh Konungens dör/Och Esther hadhe än nu icke sagdt sitt slechte eller folck/såsom Mardachaj henne budhit hadhe/Ty Esther giorde effter Mardachaj ord/lika som tå han hennes förmyndare war.

På samma tydhen tå Mardachaj widh Konungens dör satt/wordo twå Konungens Kamererare wredhe/Bigtan och Theres som dörena wachtadhe/och hadhe j sinnet/at the wille slå vppå Konungen Ahasueros. Thet förnam Mardachaj/och låt Drotningena Esther få weta thet/och Esther sadhe thet för Konungenom på Mardachaj wegna. Och tå man ransakadhe ther effter/wardt thet så funnet/Och the wordo bådhe hengde j trää. Och thet wardt bescriffuit j Chrönicon för Konungenom.

Tridie Capitel.

Haman.

SEdhan thetta skeedt war/vpsatte Konungen Haman Medatha son then Agagiten och vphögde honom/och satte hans stool offuer alla Förstar som när honom woro/Och alle Konungens tienare som för Konungens dör wistadhes bögde knään/och tilbådho Haman/ty Konungen hadhe så budhit. Men Mardachaj bögde icke knään/och tilbadh honom intet. Tå sadhe Konungens tienare som för Konungens dör woro til Mardachaj/Hwj offuerträdher tu Konungens bodh? Och som the hwar dagh sadhe honom sådant/och han skötte intet ther om/sadhe the thet för Haman/at the skulle få see om Mardachaj wille bliffua ståndandes widh syn ord/ty han hadhe sagdt them/at han war en Jude.

Och tå Haman sågh/at Mardachaj icke bögde honom knään/ey heller tilbadh honom/wardt han full medh grymheet/och reknadhe för litet/at han skulle båra sina hand på Mardachaj allena (Ty the hadhe sagdt honō om Mardachaj folck) vthan han foor effter at förgöra Mardachaj folck/alla the Judar som j hela Ahasueros Rike woro. Vthi första månadhenom/thz är j then månadhen Nissan/j tolffte årena Konungs Ahasueros/wardt lotten kastat för Haman/jfrå then ena daghen til then andra/och jfrå månat alt in til then tolffte månadhen/thet är then månadhen Adar.

Hamās rådh emoot Judanar.

Och Haman sadhe til Konung Ahasueros/Itt folck är förströödt och haffuer delat sigh jbland all folck j all tyns Rikes land/och theras Lagh äro annor än all folcks/och the göra icke effter Konungens Lagh/och Konungenom står icke til görande at låta them så bliffua. Om Konungenom så teckes/så scriffue/at man förgör them/så wil iagh vpwågha tiyo tusend

Centener

Centener silffuer j arbetares hand til at låta inkomma vthi Konungens kamar. Tå toogh Konungen sin ring aff handenne / och fick Haman Medatha son them Agagitenom Judanars fienda. Och Konungen sadhe til Haman / Silffwret ware tigh skenckt / och folcket ther til / at tu må ther medh göra hwadh tigh teckes.

Tå kalladhe man Konungens Scriffuare på trettonde daghen j första månadhenom / och wardt scriffuit (såsom Haman befalte) til Konungens Förstar / och til Landzhöffdinganar bådhe här och ther j landen / och til Höffuitzmännenar för hwart folcket j landen här och ther / effter hwars och eens folcks scrifft / och effter theras måål / vnder Konung Ahasueros nampn / och medh Konungens insigel försiglt / Och breffuen wordo försend medh bodh vthi all Konungens land / til at förgöra / dråpa och förleggia alla Judar / bådhe vnga och gamla / barn och quinnor / alt på en dagh / nemligha / på trettonde daghen j tolffte månadhenom / thet är then månadhen Adar / och til at sköffla theras godz / Altså hölt breffuet inne / at itt bodh vthgånget war j all land til at förkũna all folck / at the på then samma daghen skulle redho wara. Och bodhen gingo vth med hast effter Konungens befalning. Och j stadhen Susan wardt vpslaghet itt påbodh / Och Konungen och Haman såto och drucko / och stadhen Susan wardt bekymrat.

Påbodh at alla Judar skulle förgöras.

Fierde Capitel.

DÅ Mardachaj förnam hwadh skeedt war / reeff han sijn klådher sönder / och drogh en säck vppå / och strödde asko vppå sigh / och gick vth mitt j stadhen ropandes högheligha och klagheligha / och kom in för Konungens dör / Ty ingen måtte komma in genom Konungens dör / som en säck hadhe på sigh / Och j all land tijt som Konungens ord och bodh reckte / war en stoor jemmer ibland Judanar / och monge fastadhe och greto / förgde / och lågho j säcker och j asko. Tå komo Esthers tieniste pighor / och hennes Kamererare / och sadhe henne thet. Tå wardt Drotningen swårligha förfärat / Och hon sende klådher til Mardachaj / at han skulle dragha thiͫ vppå / och leggia säcken aff sigh / men han toogh them intet.

Tå kalladhe Esther Hathach en aff Konungens Kamererare som för henne stoodh / och gaff honom befalning til Mardachaj / at hon måtte få weta hwadh thet wore / och hwi han giorde så. Tå gick Hathach vth til Mardachaj ther han stoodh på gatonne j stadhenom / vthan för Konungens port. Och Mardachaj sadhe honom alt thet honom hendt war / och summon aff silffwret som Haman tilreedt hadhe til at wåghat in vthi Konungens kamar för Judanar skul / at han måtte förgöra them / Och fick honom vthscrifftena aff bodhet som j Susan vpslaghet war på theras förderff / at han skulle thet låta see Esther / Och bödh henne / at hon skulle ingå til Konungen / och bedhas een böön aff honom / och få weta aff honom om sitt folck.

När Hathach kom in och sadhe Esther Mardachaj ord / sadhe Esther til Hathach / och låt såya Mardachaj. Thet weta alle Konungens tienare / och folcken j Konungens land / at hwilken som ingåår til Konungen j then indra gården / ware sigh man eller quinna / then icke kallat är / then skal strax döö / vthan så är / at Konungen recker vth emoot honom then gyllene spiron / at han ther medh må leffuande bliffua. Men iagh är nu intet kallat j tretiyo daghar til at komma in til Konungen.

Tå thenna Esthers ord wordo sagd Mardachaj / badh Mardachaj såya henne igen. Tenck icke thet / at tu vndsetter titt lijff / effter tu är j Konũgens hws / för alla Judar / För ty om tu j thenna gången tijgher stilla / så kommer Judomen een hielp och vndsettning aff en annan wägh / och tu och

tins fa-

tins fadhers hws warden förgåendes. Och hoo weet om tu icke för thenna tijdhen skul åst kommen til Riket? Esther låt swara Mardachaj. Så gack nu bortt och församla alla Judar / som j Susan för handenne äro / och faster för migh / så at j icke äten eller dricken j try dygn hwarkẽ dagh eller natt. Jagh och mina tienarinnor wilie ock så fasta / Och så wil iagh gå in för Konungen emoot bodhet / bliffuer iagh bortto / så är iagh bortto. Mardachai gick bortt och giorde altså / som Esther honom budhit hadhe.

Femte Capitel.

PÅ tridie daghen klådde Esther sigh j Drotninga klådhning / och gick in j gården för Konungs hwset innerst emoot Konungs maket. Och Konungen satt på sinom Konungsligha stool j Konungs hwsena twert emoot dörenne j hwset. Och tå Konungen sågh Esther Drötningena stå j gårdenom / fan hon nådhe för hans ögon / Och Konungen reckte vth then gyllene spiron j sinne hand emoot Esther. Så gick Esther fram och toogh på endan aff spironne. Tå sadhe Konungen til henne / Hwadh wilt tu Drotning Esther / och hwadh begärar tu? Ja ock helfften aff Riket skal tigh giffuit warda. Esther sadhe / Om Konungenom teckes / så komme Konungen och Haman j dagh til een måltijdh som iagh tilreedt haffuer. Konungen sadhe / Skynder idher / at Haman må göra såsom Esther sagdt haffuer.

Tå nu Konungen och Haman komo til måltijdhen som Esther tilreedt hadhe / sadhe Konungen til Esther när han wijn drucket hadhe / Hwadh bedhes tu Esther / thet skal tigh giffuit warda / och hwadh begärar tu? Ja ock helfften aff mitt Rike / thet skal tigh skee. Esther swaradhe och sadhe / Mijn böön och begär är / Haffuer iagh funnet nådh för Konungenom / och Konungenom teckes giffua migh mijn böön / och göra mitt begär / så komme Konungen och Haman til måltijdh som iagh för them tilredha wil / så wil iagh j morghon göra som Konungen sagdt haffuer.

Så gick Haman then daghen gladh ther vth och lustigh. Och tå han sågh Mardachaj widh Konungens dör / at han icke vpstoodh / och icke en tijdh rörde sigh för honom / wardt han full medh wredhe offuer Mardachaj / Men han låt thet intet bekomma sigh. Och tå han heem kom / sende han och låt kalla sina wener och sina hustru Seres / och förtalde för thiͫ sina Rikedomas herligheet / och sina barnas mykinheet / och huru Konungen hadhe giordt honom weldighan / och at han vphögd war offuer Konungens Förstar och tienare / Och sadhe Haman yterlighare / Och haffuer Drotningen Esther ingen låtit komma medh Konungenom til then måltijdh som hon tilreedt hadhe / vthan migh / och är iagh teslikes j morghon budhin til henne medh Konungenom / Men medh thetta alt kan iagh intet wara til fridz / så lenge iagh seer then Judan Mardachaj sittia för Konungens dör.

Tå sadhe til honom hans hustru Seres och alle hans wener / Låt vpresa en galgha femtiyo alnar högh / och sägh j morghon Konungenom / at man låter hengia ther Mardachaj vthi / så kommer tu medh Konungenom gladh til måltijdh. Thet teckte Haman wel / och han låt vpresa en galgha.

Siette Capitel.

VThi then samma nattenne kunde Konungen intet soffua / och låt hemta Chrönicor och Historier / Tå the wordo låsna för Konungenom / råkadhe man ther vppå / ther scriffuit war / huru Mardachaj hadhe giordt förwaring / at the twå Konungens Kamererare Bigthana och Theres som wachtadhe widh dörena / hadhe j sinnet slå

vppå

vppå Konungen Ahasueros. Och Konungen sadhe / Hwadh haffue wÿ giordt Mardachaj til åro och lôôn ther före: Tå sadhe Konungens swånar som honom tiente / Honom år intet skeedt. Och Konungen sadhe / Hoo år ther j gårdenom: (ty Haman war kommen j gården vthan för Konungs huset / at han skulle såya Konungenom om Mardachaj / at han måtte hengia j galghanom som han honom tilreedt hadhe) Och Konungens swånar sadhe til honom / Sÿ / Haman ståår vthe på gårdenom. Konungen sadhe / Låt honom komma in.

Tå Haman kom in / sadhe Konungen til honom / Hwadh skal man göra them manne som Konungen gerna åra wil: Men Haman tenckte j sitt hierta / Hwem skulle Konungen gerna wilia göra åro vthan migh: Och Haman sadhe til Konungen / Then man som Konungen gerna wil åra / honom skal man haffua fram / och klådha vppå honom Konungsligh klådher / the Konungen plåghar dragha / och then hest som Konungen plåghar vppå ridha / och at man setter een Konungsligh crono på hans hoffuudh / Och man må få then klådhningen och hesten vthi eens Konungens Förstas hand / at han iklådhet then man som Konungen gerna åra wil / och förer honom på hestenom offuer stadz gatonar / och låter ropa fram för honom. Så skal man göra them som Konungen gerna åra wil.

Konungen sadhe til Haman / Skynda tigh / och tagh klådhningen och hesten såsom tu sagdt haffuer / och gör altså medh them Judanom Mardachaj som för Konungens dör sitter / och låt intet fattas aff alt thet tu sagdt haffuer. Så toogh Haman klådhningen och hesten och klådde på Mardachaj / och förde honom på stadz gatonne / och ropadhe fram för honom / Så skal man göra them manne som Konungen gerna åra wil. Och Mardachaj kom igen in för Konungens dör / Men Haman skyndadhe sigh heem / sörgde medh skyyldt hoffuudh / och förtalde sinne hustru Seres och allom sinom wenom / alt thz honom hendt hadhe. Tå sadhe til honom hans wise och hans hustru Seres / År Mardachaj aff Juda sådh / för hwilkom tu haffuer begynt at falla / så haffuer tu ingen macht medh honom / vthan tu moste falla för honom. Widh the ån nu medh honom taladhe / komo Konungens Kamererare ther til / och hastadhe på Haman til at komma til måltÿdhena som Esther tilreedt hadhe.

Siwnde Capitel.

TÅ Konungen kom medh Haman til måltÿdhen som Drotningen Esther tilreedt hadhe / sadhe Konungen til Esther på then andra daghen / tå han wÿn drucket hadhe / Hwadh bedhes tu Drotning Esther / thet man tigh giffua må: och hwadh begårar tu: Ja ock halffua Riket / thet skal skee tigh. Drotningen Esther swaradhe och sadhe / Haffuer iagh funnet nådh för tigh o Konung / Och om Konungenō så teckes / så giff migh mitt lÿff för mina bôôn skul / och mitt folck för mitt begår skul / ty wÿ åro sålde til at wÿ skole förgöras / slåß j hiål och förleggias / Gudh giffue at wÿ doch hadhe til trålar och trålinnor sålde warit / så wille iagh haffua teghat / och hadhe tå fienden icke giordt Konungenom skadha.

Konungen Ahasueros taladhe och sadhe til Drotningena Esther / Hwilken år then: eller hoo år then som sådant thor settia sigh j sinnet at göra: Esther sadhe / Then fienden och Hataren år thenne onde Haman. Men Haman wardt förskreckt för Konungenom och Drotningenne. Och Konungen stoodh vp jfrå måltÿdhenne / och jfrå winet j sinne grymheet / och gick in vthi trågården widh hwset. Och Haman stoodh vp och badh Drotningena Esther om sitt lÿff / ty han ságh at honom war ondt bereedt aff Konungenom.

Och tå

Och tå Konungen kom åter igen aff trågårdenom widh hwset in vthi salen ther man åtit hadhe / lutadhe Haman in på bencken ther Esther påsatt. Tå sadhe Konungen / Wil han ock offuerfalla Drotningena hår j hwsena når migh: Tå thet ordet gick vthu Konungens munn / förskyyldte the Hamans ansichte. Och Harbona en aff Kamererarenar för Konungenom sadhe / Sÿ / vthi Hamans hws ståår en galghe femtiyo alnar högh / som han til Mardachaj giordt haffuer / hwilken för Konungenom gott talat haffuer. Konungen sadhe / Låt hengia honom ther vthi. Altså hengde man Haman j galghan som han til Mardachaj giordt hadhe. Sedhan sachtadhe sigh Konungens wredhe.

Haman wart hengd

Ottonde Capitel.

PÅ then daghen gaff Konungen Ahasueros Drotningenne Esther Hamans Judanars fiendas hws. Och Mardachaj kom för Konungen / för ty Esther låt förstå huru han war henne åkommen. Och Konungen toogh sin ring aff som han aff Haman taghet hadhe / och fick Mardachaj. Och Esther satte Mardachaj offuer Hamans hws. Och Esther taladhe yterligare för Konungenom / och föll honom til fota / greet / och badh honom / at han skulle til intet göra Hamans then Agagitens ondsko / och hans vpsåt som han emoot Judanar för hender hadhe. Och Konungen reckte then gyllene spiron til Esther. Tå stoodh Esther vp och trådde fram för Konungen och sadhe / Om Konungenom teckes / och iagh haffuer funnet nådh för honom / och thet så wore Konungenom beläyet / och om iagh teckes hônom / så scriffue man / at Hamans vpsåtz breff Medatha sons then Agagitens mågha warda igenkallat / the han vthscriffuit haffuer til at förgöra Judanar j all Konungens land / ty huru kan iagh lidha thet onda som mitt folck vppå geller: Och huru kan iagh see vppå mÿn slechts förderff:

Tå sadhe Konungen Ahasueros til Drotningen Esther / och til Mardachaj then Judan / Sÿ / iagh haffuer giffuit Esther Hamans hws / och honom haffuer man hengt j en galgha / ther före at han baar sina hand på Judanar / Så scriffuer j nu vth för Judanar såsom idher teckes vnder Konungens nampn / och besigler medh Konungens ring / För ty the scriffuelse som vnder Konungens nampn scriffuas / och medh Konungēs ring besiglt warda / thē måtte ingen igen kalla. Så wordo Konungens Scriffuare kalladhe på then tÿdhen j tridie månadhenom / thet år then månadhen Siuan / på tridie och tiwghunde daghen / Och wardt scriffuit såsom Mardachaj bödh / til Judanar / och til Förstanar / Landzhöffdinganar och Höffuitzmånnenar j landen alt jfrå Indien in til Ethiopien / nemligha / j hundradhe siw och tiwghu land / hwario lande effter sina scrifft / hwario folcke effter sitt måål / och Judomen effter theras scrifft och måål.

Och thet screffs vnder Konung Ahasueros nampn / och medh Konungens ring besigldes. Och han sende breffuen medh ridhandes bodh på vnga Mular / och befalte Judomen ther som the woro j stådhernar / at the skulle församla sigh / och stå för theras lÿff / och förgöra / dråpa / och förleggia all landz och folcks macht / som them bedröffuadhe med theras barn och qninnor / Och tagha theras godz på en dagh / j all Konungens Ahasueros land / nemligha / på trettonde daghen j tolffte månadhenom / thet år then månadhen Adar. Och breffuens innehållelse war / at itt bodh vthgiffuit war j all land til at kundgöra all folck / at Judanar skulle på then daghen redho wara til at hempnas offuer theras fiendar. Och the ridhande bodhen på Mular / ridho vth snarligha och medh hast effter Konungens ord / och påbodhet wardt vpslaghet j Susan stadh.

Men Mardachaj gick vth jfrå Konungenom j Konungslighom klå-

dhom /

dhom / golt och hwitt / och medh een stoor gullcrono / klädd vthi en linnen och purpur mantel. Och stadhen Susan frögdadhe sigh och war gladh. Men Judomen war vpgånget liws och frögd / glädhi och åra / Och j all land och städher tijt Konungens ord och bodh reckte / ther wardt ibland Judanar frögd / glädhi / lust och godha daghar / så at monge aff folcken j landen wordo Judar / Ty Judanars fruchtan kom offuer them.

Niyonde Capitel.

VThi tolffte månadhenom / thet år then månadhen Adar / på trettonde daghen / hwilken Konungens ord och bodh förelagdt hadhe / at man thet göra skulle / rett vppå samma daghen / tå fiendanar skulle offuerfallet Judanar / wende thz sigh så / at Judanar skulle offuerfalla sina fiendar. Så församladhe Judanar sigh j theras städher j allom Konūgs Ahasueros landom / at the skulle göra anfall på them som them ondt empnadhe / och ingen kunde stå emoot them / för ty theras fruchtan war kommen offuer all folck / och alle öffuerstanar j landen / och Förstanar / och Landzhöffdinganar / och Konungēs embetzmān höllo medh Judomen / ty Mardachaj fruchtan kom offuer them / För ty Mardachaj war myndigh j Konungens hws / och hans rychte hördes j all land / huru han wexte til och wardt weldigh.

Altså slogho Judanar alla sina fiendar medh swerd / dråpo och nedherladhe them / och giorde effter sin wilia på them / som them fiendar woro. Och j Susan stadh slogho Judanar och dråpo fem hundrat mān / Ther til slogho the Parsandatha / Dalphon / Aspatha / Poratha / Adalia / Aridatha / Parmastha / Arissaj / Aridaj / Vaiesatha / the tiyo Hamans söner / Medatha sons / Judanars fiendas / Men widh theras åghodelar komo the intet. På samma tijdhen kom talet på the slagna til Susan stadh in för Konungen / Och Konungen sadhe til Drotningen Esther / Judanar haffua j Susan stadh slaghit och nedherlagdt fem hundrat mān / och the tiyo Hamans söner / Hwadh skola the göra j the andra Konungens land ? Hwadh bedhes tu at man tigh giffua skal / och hwadh begärar tu meer at man göra skal ?

Esther sadhe / Om Konungenom teckes / så låte han ock j morghon Judanar göra j Susan effter thet bodh som j dagh warit haffuer / at the mågha hengia the tiyo Hamans söner j galgha. Och Konungen befalte at göra så / och bodhet wardt j Susan vpslaghet / och the tiyo Hamans söner wordo hengde. Och Judanar församladhe sigh j Susan på fiortonde daghen j thē månadhē Adar / och slogho j hiál j Susan try hundrat mān / men widh theras åghodelar komo the intet. Men the andre Judar j Konungens landom komo til samman / och stodho för sitt lijff / at the måtte göra sigh roligheet för sina fiendar / och slogho sina fiendar fem och siwtiyo tusend / Men widh theras åghodelar komo the intet.

Thetta skeedde på trettonde daghen j then månadhen Adar / och på fiortonde daghen j samma månadhenom höllo the hwijlo / then giorde the sigh til en wellusts och frögds dagh / Men the Judar j Susan woro til samman kompne / bådhe på trettonde och fiortonde daghen / och höllo hwijlo på femtonde daghē / och then daghen giorde man til en wellusts och glädhes dagh. Therföre giorde the Judar som på bygdenne och j simå städhernar boodde / then fiortonde daghen j then månadhen Adar til en wellusts och glädhes dagh / och sende then ene them andra skencker.

Och Mardachaj screff alt thetta som skeedt war / och sende breffuen til alla Judar som woro vthi all Konung Ahasueros land / bådhe når och fierran / at the skulle hålla then fiortonde och femtonde daghen j then månadhenom Adar hwart åår / effter the daghar j hwilka Judanar til roo kompne woro för sina fiendar / och effter then månadhen j hwilkom thera sorgh j glädhi / och theras grååt j wellust wendt wardt / at the skulle them hålla för wellusts och glädhes daghar / och senda then ene them andra skencker / och dela medh the fatigha.

Och Judanar togho ther widh / och giorde som the begynt hadhe / och thet Mardachaj til them screff / Huruledes Haman Medatha son / then Agagiten alla Judars fiende / hadhe j sinnet at förgöra alla Judar / och låta kasta lott til at förskreckia och förgöra thē / Och huru Esther hadhe ingånget til Konungen och bestelt / at hans onda vpsåt som han emoot Judanar tenckte / måtte genom breff wendas in på hans hoffuudh / Och huru man honom och hans söner hadhe hengt j galgha / aff hwilko thesse daghar kal- The dagar Purim
ladhes Purim effter lotz nampnet / effter all thetta breffs ord / och hwadh the sielffue seedt hadhe / och hwadh til them räckt hadhe.

Och Judanar togho thet vppå sigh och sina sädh / och vppå alla them som gåffuo sigh til them / at the icke wille gå hår jfrå / at the jw wille hålla thenna twå daghanar hwart åår / såsom the förscreffne och förelagde woro / så at thesse daghar icke skulle förgätne / vthan hållne warda / barn effter barn j alla slechter j all land och städher. Thet åro the daghar Purim / hwilka icke skola brottne warda jbland Judanar / och theras åminnelse icke förgåås når theras sädh.

Och Drotningen Esther Abihails dotter / och Mardachaj then Juden scriffuo medh alla macht til at fast göra thetta andra breffuet om Purim / Och sende breffuen til alla Judar vthi the hundradhe siw och tiwghu land j Konungs Ahasueros Rike / medh wenligh och trofast ord / at the skulle hålla thesso daghar Purim på theras bestemda tijdh / såsom Mardachaj then Juden / och Drotningen Esther them förelagdt hadhe / såsom the vppå sina siälar / och vppå sina sädh anammat hadhe thet årendet om fastona och ropet. Och Esther befalte stadhfesta thetta årendet om Purim / och scriffua vthi een book.

Tiyonde Capitel.

OCh Konung Ahasueros ladhe en skatt vppå landet / och vppå öyanar j haffuet / Men alt thet vnder hans wold och macht skeedde och om then stora herligheet som Konungen gaff Mardachaj / sij / thet år scriffuit vthi the Konungars Chrōnico j Meden och Persen. Ty Mardachaj then Juden war then andre nåst Konungenom Ahasueros / och stoor ibland Judanar / och täck för alla sina brödher / then ther sökte thet gott war för sitt folck / och taladhe thet betsta för allo sinne sädh.

❧ Enden på Esthers Book. ❧

Enden på then andra delen aff thet gamla Testamentet.

Tryckt j Vpsala M. D. XL.

Then Tridie

delen aff thet Gamla Testamentet.

I. Hiob.

II. Psaltaren.

III. Salomos Ordspråck.

IIII. Salomos Predicare.

V. Salomos Högha wijsa.

M. D. X L.

Försprâck på Hiobs Book.

HJobs book handlar thetta spörsmålet / Om ock them som frome äro / wedherfars motegång och plågha aff Gudhi. Här ståår Hiob fast vppå / och håller / at Gudh ock plåghar the froma oförskylt / allena sigh til loff och prijs / såsom Christus Johannis ix. ock witnar om then som blind född war.

Ther emoot settia sigh hans wener / och leggia ther mong ord vppå / och wilia behålla Gudh rettferdighan / så at han icke plåghar någhon froman / Men plåghar han honõ / så moste han haffua syndat / Och haffua så en werldzligh och menniskligh tancka om Gudh och hans rettferdigheet / likawist som han wore såsom menniskionar äro / och hans rett såsom werldennes rett är.

Ändoch ock Hiob såsom then ther j dödz nödh kommer / aff menniskligh swagheet alt för mykit emoot Gudh talar / och j sinne wedhermödho syndar / Och doch ther vppå bliffuer ståndandes / at han sådana wedhermödho icke förskullat hadhe meer än andre / såsom thet ock sant war.

Men på sijdstonne dömer Gudh / at hwadh Hiob emoot Gudh talat hadhe j sinne wedhermödho / thet hadhe han talat orett. Doch hwadh han emoot sina wener talat hadhe om sina oskyldigheet förr än han bleff plåghat / thet hadhe han rett talat. Altså förer thenna book thenna Historien på endalychtenne til thz beslut / at Gudh är allena rett / och doch likwel een menniskia emoot then andra kan haffua rett / så at ock Gudh gillar thet.

Men thet är oss til tröst scriffuit / at Gudh låter sijn stora helghon så stappla / besynderligha j motegången. Ty förr än Hiob kommer j dödzens ångest / loffuer han Gudh / tå han miste sina åghodelar / och hans barn bliffuo dödh. Men tå dödhen gåår honom vppå / och Gudh dragher sigh yndan / giffua hans ord wel tilkenna / hwadh een menniskia haffuer för tanckar (hon ware så heligh som hon kan) emoot Gudh / nemligha / at hẽne tycker / at Gudh icke är Gudh / vthan heller en streng Domare och wreedh Tyran / thñ ther offuerwold brukar / och intet achtar någhons manz godha leffuerne. Thetta är thet höghsta stycket j thenna book / Thet förstå the allena som ock förfara och kenna hwadh thz är / lijdha Gudz wreedhe och Doom / ther hans nådh fördold är.

Hiobs Book.

Första Capitel.

EN man war vthi thet landet Vz / som heet Hiob / Han war from och rettferdigh / Gudhfruchtigh / och flydde thz onda. Och honom wordo födde siw söner och tree döttrar. Och han åtte siw tusend fåår / try tusend Cameler / femhundradhe paar oxar / och femhundradhe åsninnor / och ganska mykit tienist folck / Och han war mechtighare än alle the j österlanden boodde.

Och hans söner gingo bortt och giorde gestabodh / hwar sin dagh j sitt hws / och sende bortt och läto biwdha sina tree systrar / til at åta och dricka medh

sigh. Och når en gestabodz daghen vthe war / sende Hiob bortt och helgha-
dhe them / och stoodh bittijdha vp om morghonen / och offradhe brenneof-
fer effter allas theras taal. För ty Hiob tenckte / Mine söner kunna haffua
syndat / Och welsignat Gudh j sijn hierta. Så giorde Hiob hwar dagh.

Men thet hende på en dagh / tå Gudz barn komo och trädde fram för HERRAN / kom Satan ock medh them / Men HERREN sadhe til Satan / Hwadhan kommer tu? Satan swaradhe HERRANOM och sadhe / Jagh haffuer farit genom landet alt om kring. Tå sadhe HERREN til Satan / Haffuer tu icke giffuit acht vppå min tienare Hiob? Ty hans like är icke j landena / from och rettferdigh / Gudhfruchtigh / och flyyr thet onda. — 1. Petri.

Satan swaradhe HERRANOM / och sadhe / Menar tu at Hiob fruchtar Gudh förgeffues? haffuer tu doch förwarat honom / hans hws / och alt thet han haffuer alt om kring. Tu haffuer welsignat hans handawerck / och hans godz haffuer vthspriijdt sigh j landena / Men räck vth tina hand / och kom widh alt thet han ågher / thet geller / han skal welsigna tigh j ansichtet. HERREN sadhe til Satan / Sij / alt thet han ågher / ware j tinne hand / vthan widh honom sielffuan kom icke tina hand. Tå gick Satan vth jfrå HERRANOM.

(welsigna) Thet är / banna och försmådha.

Men then daghen tå hans söner och döttrar åto och drucko wijn j theras äldsta brodhers hws / kom itt bodh til Hiob / och sadhe / Man plöghde medh oxanar / och åsninnonar gingo ther når j beet / tå föllo the aff rika Arabien til / och togho them / och slogho drengenar medh swerdz ägg / och iagh vndslap allena / at iagh skulle säya tigh thet. Mådhan han än nu taladhe / kom en annar och sadhe / Gudz eeld föll aff himmelen och brende vp fåren och drengenar / och förtärde them / och iagh slap allena vndan / at iagh skulle säya tigh thet. Mådhan han än nu taladhe / kom en och sadhe / The Chaldeer giorde tree spetzer / föllo til Camelanar och togho them / och slogho drengenar medh swerdz ägg / och iagh slap allena vndan / at iagh skulle säya tigh thet.

Mådhan han än nu taladhe / kom en och sadhe / Tine söner och döttrar åto och drucko j theras äldsta brodhers hws / och sij / ther kom itt stoort wädher vthaff öknenne / och stötte på hwsens fyra hörn / och kastadhe thet på piltana at the bliffuo dödhe / och iagh slap allena vndan / at iagh skulle säya tigh thet.

Tå stoodh Hiob vp och reeff sönder sijn klädher och reeff sigh j hoffuudhet / och föll nedh på iordena / och tilbadh och sadhe / Jagh är naken kommen aff minne modhers lijff / naken skal iagh åter fara tijtt / HERREN gaff / och HERREN toogh / Welsignat ware HERRANS nampn. J alt thetta syndadhe Hiob intet / och giorde intet dårlighit emoot Gudh. — Eccle. 5. 1. Timo. 6

Annat Capitel.

THet begaff sigh på en dagh / tå Gudz barn komo och trädde fram för HERRAN / at Satan ock kom medh them / och trädde fram för HERRAN. Tå sadhe HERREN til Satan / Hwadhan kommer tu? Satan swaradhe HERRANOM och sadhe / Jagh haffuer farit genom landet alt om kring. HERREN sadhe til Satan / Haffuer tu icke giffuit acht på min tienare Hiob? ty hans like är icke j landena / from och rettferdigh / Gudhfruchtigh / och flyyr thet onda / och ståår än nu j sinne fromheet / och tu äggiadhe migh / at iagh vthan saak haffuer förderffuat honom.

☙ (Hwdh etc.) Thet är / för sina hwdh / thet är / för sina helso / låter man fara barn / booscap / hws och alt thet han ågher.

Satan swaradhe HERRANOM och sadhe / ☙ Hwdh för hwdh / och alt thet

alt thet en man haffuer / låter han för sitt lijff / Men räck vth tina hand / och kom widh hans been och kött / thet geller han skal welsigna tigh j ansichtet? HERREN sadhe til Sathan / Sij / han ware j tinne hand / doch skona hans lijff.

Tå foor Sathan vth jfrå HERRANOM / och sloogh Hiob medh ond såår / jfrå hans footbladh vp til hans hiessa / Och han toogh itt stycke aff een potto / och skrapadhe aff sigh ther medh / och satt j asko. Och hans hustru sadhe til honom / Ståår tu än nu j tinne fromheet? Welsigna Gudh och döö. Men han sadhe til henne / Tu talar såsom the dårachtigha quinnor tala / Haffue wij fått gott aff Gudhi / skole wij ock icke anamma thet onda? Vthi alt thetta syndadhe Hiob icke medh sina leppar. — Hiobs hustru.

Tå nu tree Hiobs wener hörde all then olycko som offuer honom kommen war / komo the hwar aff sin stadh / Eliphas aff Theman / Bildad aff Suah / och Zophar aff Naema / ty the wordo offuer eens at the skulle komma och ömka sigh offuer honom och trösta honom. Och tå the vphoffuo sijn ögon longt jfrå / kende the honom intet / och vphoffuo sina röst och greto / och hwar thera reeff sijn klädher sönder / och kastadhe iord på sijn hoffuudh vp åt himmelen / och såto medh honom på iordenne j siw daghar och siw nätter / och taladhe intet medh honom / ty the sågho at hans swedhe war ganska stoor.

Tridie Capitel.

THer effter vplät Hiob sin munn / och förbannadhe sin dagh och sadhe / Then daghen ware förtapat på hwilkom iagh född är / Och then natten / tå man sadhe / En man är afflat / Then samme daghen ware mörk / och Gudh frååghe intet effter honom offuan effter / ingen klarheet skijne offuer honom / mörkret behålle honom / och tökna bliffue offuer honom medh tiockt moln / och dimba om daghen göre honom gråselighe / Then samma nattena begripe mörker / och glädhie sigh icke ibland åårsens daghar / och komme icke j månadhe talet. Sij / ware then natten eensam / och ingen glädhe komme ther vthi. The ther daghen förbanna / the förbanne henne / och the som redho äre til at vpweckia Leuiathan. Hënes stiernor warde mörka. Förwente liws och thet komme intet / och see intet morghonrodhans ögnabrun / at hon icke igenlyckte mijns lijffs dör / och icke borttgömde olyckona för mijn ögon. — Jerem. 20 — Hiob förbannar sin födzlo dagh.

(mins lijffs) Vthaff hwilko iagh född war / thet är modherliffuet.

Hwj bleff iagh icke strax dödh j modherliffuet? Hwj wardt iagh icke förgiord tå iagh vthu modherliffuet kommen war? Hwj haffua the taghit migh vp j skötet? Hwj haffuer iagh dijtt spenar? Så låghe iagh nu och wore stilla / soffue och hadhe roo medh Konungar och Rådherrar på iordenne / som byggia thet ödhe år / Eller medh Förstar som gull haffua och sijn hws full med silffuer / Eller som then ther otijdha född är fördold / och wore icke til / såsom the vnga barn som alrigh haffua seedt liwset / Ther moste iw the ogudhachtighe låta aff sitt offuerwold / Ther hwilas doch the som mykit omack hafft haffua / ther haffua fångar fridh medh androm / och höra icke trugharens röst / Ther åro bådhe små och store / tienaren och then som jfrå sin herra frij är.

(ödhe) The som medh byggiande vmgå thet til förenne intet bygdt war.

Hwj är liws giffuit them arma / och lijff the bedröffuadhe hierta? (the ther wenta effter dödhen och han kommer icke / och vpgroffuo honom wel vthu fördold rwm / the ther fröghda sigh mykit och åro gladhe / at the kunna få graffuena) och them manne hwes wägh fördold är / och för honom aff Gudhi skyyld warder? För ty mijn suckan är min daghligha spijs / mina tårar åro min dryck / ty thet iagh fruchtadhe / thet är kommit offuer migh /

(fördold) Thet är / vthu iordenne.

(skyyld) Thet är / at han icke weet hwart vth han skal för ångest.

migh/och thet iagh reddes haffuer råkat på migh. War iagh icke lyckosam?
War iagh icke stilla? Hadhe iagh icke godha roo? Och sådana vroo kommer.

Fierde Capitel.

Eliphas.

TA swaradhe Eliphas aff Theman/och sadhe/ Tu lidher til
ewentyrs icke gerna/ om man försökier at tala medh tigh/
Men hoo kan förlåtat? Sij/ tu haffuer vnderwisat monga/
och styrkt trötta hender. Titt taal haffuer vpreest them som
falne woro/ och bäffuande knää haffuer tu försterckt. Men
nu mådhan thet kommer på tigh/warder tu förtwifflat/och
nu mådhan thet drabbar på tigh/förskreckes tu/ Ja thet är nu tijn (Gudz)
fruchtan/tijn tröst/titt hopp/och tijn fromheet. Käre tenck vppå/ hwar är
någhor oskyllogher förgången? eller hwar äro the rettferdighe någhon
tijdh vthrotadhe? såsom iagh wel seedt haffuer/ the som wedhermödho
plögde och olycko sådde/the skåro thet ock vp/at the äro genom Gudz anda
förgångne/och aff hans wredhes anda förgiorde. Leyonens rytande/ och
Leyinnones röst/ och the vnga Leyons tänder äro sönderbrotna/ Leyonet
är förgånget/at thz icke mera röffuar/ och the vnga Leyon äro förskyngrat.

(Ja thet är) Ther seer man huru from tu äst/ mådhā Gudh så straffar tigh.

Thenna Leyon och Leyinnor äro the rike och wellighe på iordenne/ som the fattigha vndertryckia.

Och til migh är kommet itt hemlighit ord/ och mitt öra haffuer ther aff
fått någhot merkelighet/ tå iagh begrundadhe nattennes syner/ tå sömp-
nen faller på menniskionar/tå kom fruchtan och bäffuande migh vppå/ och
all mijn been förskrecktes/Och tå anden gick fram om migh/reeste migh hå-
ret på minom krop/Tå stoodh en för mijn öghon/och thens skapnat kende
iagh intet/Han war stilla/och iagh hörde ena röst. Huru kan een menniskia
wara rettferdighare än Gudh? eller en man wara renare än han som honom 2. Petri
giordt haffuer? Sij/ibland sina tienare finner han icke trooheet/ och j sinom
änglom finner han dårheet/ Huru mykit meer the som boo j leerhws/ och the
ther grundadhe äro på iordenne/ skola förtäras aff matk/ Thet warar jfrå
morghonen in til afftonen/så warda the vphugne/ och förr än the warda
thet warse/ äre the platt borto/och theras käriste förgåås och döö ock oför-
warandes.

Femte Capitel.

NEmpn migh en/hwadh geller/om tu någhon finner/ och see
tigh om någhor städz effter en heligh/ Men en dåra dräper
wel wredhen/ och en owijsan dödhar nijtet. Jagh sågh en
dåra wel rotat/ och iagh bannadhe strax hans huse/ Hans
barn skola wara fierran jfrå helsonne/ och skola warda sön-
derkrossat j porten/ ther ingen hielpare är. Hans sädh skal
then hungroghe vpäta/och the wåpnadhe skola tagha henne/och hans godz
skola the torstighe vthsupa. För ty wedhermödhan gåår icke vp aff iorden-
ne/och olyckan wexer icke vp aff åkrenom/vthan menniskian warder född
til olycko/ såsom foghlanar til at flygha.

(heligh) Thet är/ wisa migh någhon heligh som oskyllligh är plåghat såsom tu menar.

(gåår icke vp) Thet är/menniskian förtienar sådana mz syndenne/ ellies woore thet intet.

Doch wil iagh nu tala om Gudh/och handla om honom som gör mech-
tigh ting/the ther icke ranßakas kūna/och vnder/som icke råknas kūna/ Thē
ther regn giffuer på iordena/och låter watn komma på markena/Then ther
vphögher the nidrigha och vphielper the förtryckta. Han gör theras anslagh
som listoghe äro til intet/at theras hand intet kan vthretta. Han begrijper the
wijsa j theras listogheet/och gör the klokas rådh til galenskap/at the om da- 1. Corin. 3
ghen löpa j mörkrena/och famla om middaghen såsom om nattena. Och
han hielper then fattigha jfrå swerdet och jfrå theras munn/ och vthu thens
weldighas

weldighas hand/och är thens fattighas tröst/at orettferdigheten moste hål-
la sin munn til.

Sij/saligh är then menniskia/then Gudh straffar/therföre förkasta icke
1. Reg. 2. thens alzmechtighas tuchtan/ty han sarghar och läkier/han slåår och hans
hand helar. Vthaff sex bedröffuelse frelsar han tigh/och j then siwnde kom-
mer intet ondt widh tigh. J dyyr tijdh frelsar han tigh jfrå dödhen/ och j
strijdhenne jfrå swerdzens hand. Han skal skyla tigh för tungonnes gißl/ at
tu icke skal fruchta för förderff/ tå thet kommer. Vthi förderff och hunger
skalt tu lee/och icke fruchta för wildiwren j landena/ vthan titt förbund skal
wara medh stenom på markenne/ och wildiwren j landena skola hålla fridh
medh tigh/Och tu skalt förnimma at tijn hydda haffuer fridh/och skalt för-
söria tina boning och icke synda/Och skalt förnimma at tijn sädh skal war-
da mykin/och tine efterkommande såsom gräås på iordenne/och skalt j ål-
derdomen komma til graffua/ såsom en hwete kerffue införd warder j ret-
tom tijdh. Sij/thet haffue wij ranßakat/och thz är så/Höör ther til och retta
tigh ther effter.

(förbund) Thet är/ stenanar skola förwara tina sädh/ så at man gör ther murar aff omkring sädhena.

Siette Capitel.

Hiob.

HJob swaradhe och sadhe/När man woghe min iemmer/och
ladhe alt mitt lijdhande på ena wågh/ så skulle thet wara
swårare än sanden j haffuet/therföre är förgeffues hwadh
iagh sägher/ För ty thens Alzmechtighes pijlar stå j migh/
hwilkens grymheet vthsuper allan min anda/ och Gudz för-
skreckilse äro stelt vppå migh. Jcke ropar willåßnen når
han haffuer gräås/ey heller oxen tå han haffuer fodher/Kan man ock äta
thet som osaltat är? Eller mon någhor wilia smaka thet hwijta om eggia-
bloman? Ther mijn siäl tilförenna wämiadhe widh/ thet är nu min maat
för werck skul. O at mijn böön måtte skee/och Gudh gåffue migh thet iagh
förhoppas/at Gudh toghe til at sönderslå migh/och låte sina hand sönder-
krossa migh/så hadhe iagh än tå tröst/och wille bidia j minom siwkdom/at
han icke skonadhe migh/ Jagh haffuer doch icke nekat thens Helghas taal.

Hwadh är mijn krafft at iagh skulle kunna hårdat vth? Och hwadh är
mijn endalykt/at mijn siäl skulle wara tolugh? Mijn krafft är doch icke aff
steen/ey är heller mitt kött aff koppar/Haffuer iagh doch ingen städz hielp/
och ingen ting wil gå fram medh migh. Then ther icke bewijsar sinom nästa
barmhertigheet/ han offuergiffuer thens Alzmechtighas fruchtan. Mine
brödher gå förachteligha fram om migh/ såsom en beck/ såsom en ström
fram om flyter/Doch the som rådhas för rijmfrostet/ offuer them warder
fallandes snöö/ Then tijdh heten twingar them/skola the forsmechtas/och
når thet hett bliffuer/skola the förgåås vthaff sitt rwm/Theras wågh gåår
affsidhes bortt/the wandra ther intet wåghat är/ och förgåås.

The see vppå Thema wåghar/ på rika Arabiens stijghar achta the/
Men the skola komma på skam/ tå thet är alrasäkerst/ och skola skem-
ma sigh/ tå the ther vppå kompne äro/ Ty j ären nu kompne til migh/
och mådhan j seen iemmer fruchten j idher. Haffuer iagh ock sagdt/ Bärer
hijt/och skencker migh aff idhro förmågho/och hielper migh vthu fiendens
hand/och förlosser migh vthu Tyranners hender? Lärer migh/ iagh wil
tiya/och thet iagh icke weet thet vnderwijser migh. Hwj straffe j rettferdigt
taal? Hwilken är ibland idher som thet straffa kan? J settien samman ord
allenast til at straffa/ och gören medh ordom itt förtwifflat moodh. J
offuerfallen en fattighan fadherlösan/ och ryckien idhar nästa vp medh rö-
ter/Doch mådhan j haffuen begynnat/seer vppå migh om iagh warder be-
slaghen medh någhon lögn för idher/ Swarer hwadh som rett är/ mijn

(Thema wåghar) Thet är/ the hålla med them som migh bedröffuat haffua/ giffua them rett/och migh orett.

swar sko-

swar skola wel bliffua rett/ Hwadh geller mijn tunga haffuer icke orett / och min munn föregiffuer icke ondt.

Siwnde Capitel.

(fåfengt) Thet år/ Jagh haffuer sökt roo och enda på mitt arbete/ men thet år fåfengt/ thet bliffuer ån nu altijdh oroo.

MOste icke menniskian altijdh wara j strijdh på iordenne / och hennes daghar åro / såsom en daghakarls: Såsom en dreng åstundar skuggan / och en daghakarl at hans arbete må wara vthe. Så haffuer iagh wel arbetat hela månadhen fåfengt / och bedröffuadha nätter åro migh monga wordna. När iagh legger migh / sågher iagh / När mon iagh skola vpstå: Och sedhan reknar iagh når affton skal warda / ty iagh war hwariom manne een styggelse in til mörkret. Mitt kött år fult medh matk och mull alt om kring. Mijn hwdh år samman skrynckt och til intet worden. Mina daghar åro snarare bortfloghne ån en wäff spole / och åro förledhne vthan all förtöffuan.

Thetta Hebreiska ordet Scheol merker heluete / graff eller dödh / Therföre år thet sommestädz vthtolkat för graff sommestädz för Heluete / så at fara nedher j heluetet / år icke annat ån döö bortt.

Tenck vppå / at mitt lijff år itt wädher / och mijn ögon komma icke igē til at see thz godha / och intet leffuādes ögha warder migh mera seendes / Tijn ögon see på migh / ther offuer förgåås iagh / Molnet warder alt och gåår bortt / så ock then som faar nedher j heluetet / han kommer icke vp igen / och besitter icke sitt hws igen / och hans rwm bliffuer ödhe. Therföre wil iagh ock icke förmena minom munn / iagh wil tala j mijns hiertas ångest / och wil vthsäya mijns siäls bedröffuelse / Icke år iagh itt haff eller en hwalfisk / at tu så förwarar migh / Ty iagh tenckte / mijn säng skal trösta migh / mitt låghre skal lijsa migh. När iagh talar medh migh sielff / så förskrecker tu migh medh drömer / och gör migh förfärilse / at mijn siäl vnskar sigh wara hengd / och mijn been dödhen / Jagh begiärar intet meer leffua.

Halt vp aff migh / ty mine daghar åro fåfengelighe. Hwadh år een menniskia / at tu achtar henne högt / och bekymrar tigh medh henne: Tu hemsöker hēne dagligha / och försöker henne altijdh / Hwj gåår tu icke jfrå migh / och slepper migh så lenge iagh vpswelgher min spott: Haffuer iagh syndat hwadh skal iagh göra tigh / o tu menniskiors gömare: Hwj giorde tu migh / at iagh vppå tigh stöta skulle / och år migh sielffuom til tunga: Och hwj förlåter tu migh icke mina misgerning / och tagher icke bortt mina synd: Ty nu skal iagh leggia migh j mull / och når man om morghonen söker migh / år iagh tå intet til.

VIII. Capitel.

Bildad.

TA swaradhe Bildad aff Suah och sadhe / Huru lenge wilt tu sådana tala / och låta tins munz taal haffua itt sådant hoghmoodh: Menar tu at Gudh dömer orett / eller then Alzmechtighe skal wrijdha retten: Om tina söner haffua syndat för honom / så haffuer han förkastat them för theras misgerning skul. Men om tu j tijdh giffuer tigh in til Gudh / och bedher then Alzmechtigha / och om tu åst reen och from / så warder han vpwakandes til tigh / och warder åter vprettandes boningen för tina rettferdigheet skul / Och ther tu tilförenna haffuer hafft litet / skal thet här effter ganska mykit förökas / Ty frågha the slechter som j förtijdhen warit haffua / och tagh tigh före at frågha theras fädher (ty wij åre såsom j gåår kompne / och wete intet / Wårt lijff år en skugge på iordenne) The skola låra tigh och säya tigh thet / och giffua sitt taal före vthaff sitt hierta.

Jcke

Icke kan säffuet wexa / vthan thet ståår j wätsko / eller gräås wexa vthan watn. Elles mädhan thet ån ståår j blomster förr ån thz aff hugget warder / förtorkas thet / förr ån man höbergher. Så gåår allom them som förgäta Gudh / och the skrymtares hopp warder förtapat / ty hans tröst bliffuer om intet / och hans hopp såsom itt dwergsnäät. Han förlåter sigh på sitt hws / och skal doch icke bestå / Han skal hålla sigh ther in til / och doch icke beståndigh bliffua / Thet grönskas wel förr ån solen kommer / och quistar wexa vth j thes örtagård / Thes rädh ståår tiock widh kellor / och thes hws på stenar. Men når han vpsluker thet aff sitt rwm / steller han sigh emoot thy / såsom han kende thet intet. Sij / thetta år frögden j thes wesende / och annor wexa vp igen aff stofftet. Ther före sij / at Gudh icke förkastar the godha / och icke vppehåller the ondas hand / til tess tin munn warder full medh löye / och tine leppar fulle medh frögd. Men the som tigh hata / skola komma på skam / och the ogudhachtighas boning skal icke bliffua beståndandes.

Niyonde Capitel.

Hiob.

HJob swaradhe och sadhe / Ja / iagh weet thet fullwel at så år / at een menniskia icke kan bestå rettferdigh för Gudh / täckes honom trätta medh honom / så kan han icke swara honom itt emoot tusende. Han år wijs och mechtigh / Hwem haffuer thz doch gått wel aff / som sigh haffuer satt emoot honom: Han försetter berghen förr ån the thet förnimma / hwilken han j sinne wredhe vmkastar. Han rörer iordena aff sitt rwm / så at hennes pelare bäffua. Han talar til solena så gåår hon intet vp / och han försighlar stiernonar. Han allena vthstrecker himmelen / och gåår på haffzens wåghar. Han gör Karlawagnen på himmelen och Orion / Siwstiernonar och the stiernor södher vth. Han gör mechtigh ting som man icke vthransaka kan / och vnder ther vppå intet taal år.

(Orion) år then klara stiernan södher vth / som somlighe kalla Jacobs staff.

Sij / Han gåår fram om migh / förr ån iagh warder thet warse / och han förwandlar sigh / förr ån iagh thet merker. Sij / om han gåår hasteligha bortt / hoo wil hemta honom igen: Hoo wil säya til honom / Hwadh gör tu: Han år Gudh / hans wredhe kan ingen stilla / Vnder honom moste bugha sigh the stolta herrar / Huru skulle iagh tå swara honom / och finna någhor ord emoot honom: Om iagh ån rett haffuer / så kan iagh doch likwel intet swara honom / vthan moste j rettenom bidhias före. Och om iagh ån åkalladhe honom / och han hörde migh / så troor iagh doch icke at han hörer mina röst / ty han faar offuer migh medh storm / och gör migh såren mong vthan saak. Han låter icke min anda wedherquekias / vthan gör migh full medh bedröffuelse. Wil man macht / så år han förmechtigh / Wil man retten / hoo wil witna medh migh: Om iagh sägher at iagh år rettferdigh / så fördömer han migh doch. Ar iagh from / så gör han migh doch til ondan. Ar iagh ån from / så thor mijn siäl doch intet hålla sigh ther widh. Jagh begårar intet meer leffua. Thet år thet som iagh sagdt haffuer / Han förgör bådhe then godha och then ogudhachtigha. När han begynnar til at slå / så dräper han strax / och begabbar the oskyldighas frestelse / Men landet warder giffuit vnder thens ogudhachtighas hand / at han vndertrycker thes domare / år thet icke så / huru skulle thet annars wara:

(stolta) Som sigh förlåta på theras macht.

Mina daghar haffua warit snarare ån en löpare / the haffua flyydt och haffua intet gott seedt / the åro förgångne såsom starck skep / såsom en örn flygher til maten. När iagh tencker / Jagh wil glöma bortt mijn klaghan / Jagh wil förwandla mitt ansichte och wedherquekia migh / så fruchtar iagh migh offuer alla mina gerningar / wetandes at tu icke låter migh wara oskyldigh.

Är iagh nu ogudhachtigh/ Hwj haffuer iagh tå sådana onyttigha wedhermödho? Om iagh än twådde migh j snöö/ och giorde mina hender reena j kello/ så doppar tu migh doch j träck/ och mijn klädher warda migh illa ståndandes. Ty han är icke min like them iagh swara kunde/ at wij måtte bådhe komma för retten. Thet är ingen som oss åtskilier/ som setter sina hand emellan oss bådha. Han taghe sitt rijs jfrå migh/ och låte sijn förskreckelse komma jfrå migh/ at iagh må tala/ och icke meer torff fruchta för honom. Ty iagh weet migh oskyllighn.

(mijn klädher.) Thet är mina dygder.

Tiyonde Capitel.

Mijn siäl gruffuar sigh för mitt lijff/ Mijn klaghan wil iagh låta fara/ och tala j minne siäls bedröffuelse/ och säya til Gudh/ Fördöm migh icke/ låt migh få weta hwar före tu tretter medh migh. Haffuer tu ther lust til/ at tu brukar offuerwold/ och förkastar migh hwilken tina hender giordt haffua/ och låter the ogudhachtighas anslagh kőma til åro? Haffuer tu ock tå kötzligh ōghon/ eller seer tu såsom een menniskia seer? eller är tin tijdh såsom eens menniskios tijdh? eller tijn åår såsom eens manz åår? at tu fråghar effter mina orettferdigheet/ och vpsöker mina synd/ än tå tu weest at iagh icke är ogudhachtigh/ än tå thet är ingen som kan friya jfrå tinne hand.

Tina hender haffua flijteligha giordt migh/ och allansamman bereedt migh/ och j modherliffuet senckt migh. Tenck doch vppå/ at tu haffuer giordt migh aff leer/ och skal åter låta migh komma til iord igen. Haffuer tu icke molkat migh såsom miölk/ och låtit migh ystas såsom oost? Tu haffuer klädt migh vthi hwdh och kött/ medh been och senor haffuer tu samman foghat migh/ lijff och welgerning haffuer tu giordt migh/ och titt vpseende bewarar min anda. Och än tå at tu fördölier sådana j titt hierta/ så weet iagh doch likwel/ at tu kommer thet j hogh. Om iagh syndar/ så merker tu thet strax/ och låter mina misgerning icke wara ostraffat. Är iagh ogudhachtigh/ så är migh wee/ Är iagh rettferdigh/ så thor iagh likwel icke vplöffta mitt hoffuudh/ som then ther full är medh förachtelse och seer mina elendheet/ Och såsom itt vpreest Leyon iaghar tu migh/ och handlar åter gruffueligha medh migh. Tu förnyiar tijn wittne emoot migh/ och gör tina wredhe mykin offuer migh. Migh plåghar thet ena offuer thet andra.

Hwj haffuer tu låtit migh komma vthaff modherliffuet? Ah at iagh doch hadhe warit förgiord/ at intet ögha hadhe seedt migh/ så wore iagh såsom the ther intet haffua warit til/ burin jfrå modherliffuet til graffuena. Wil tå icke mitt korta lijff haffua en enda? och låta aff migh/ at iagh någhot litet måtte wedherquekias? förr än iagh gåår bortt/ och kommer intet igen/ nemligha/ j mörkrens och töknonnes land/ thet itt land är/ hwilkes liws är tiocka mörkret/ och ther som ingen skickeligheet är/ ther skenet är såsom een tökna.

XI. Capitel.

Zophar.

Tå swaradhe Zophar aff Naema och sadhe/ När en haffuer lenge talat/ moste han ock icke höra? eller skal en squalrare altijdh haffua rett? Moste man tiya för tigh allena at tu försmådher/ och ingen skal genhöffta tigh? Tu säghar/ Min lärdom är reen/ och klaar är iagh för tijn öghon/ Ah at Gudh taladhe medh tigh/ och vplåte sina leppar/ och teedde tigh

hwadh

hwadh han än nu hemligha weet. Ty han hadhe än nu wel meer medh tigh/ på thet at tu måtte weta/ at han icke tencker på alla tina synder. Menar tu at tu weest så mykit som Gudh weet/ och wil altså fulkomligha råkat/ såsom then Alzmechtighe? Han är högre än himmelen/ hwadh wilt tu göra? Diwpare än heluetet/ huru kant tu kennan? Lengre än iorden och bredhare än haffuet. Om han all ting vmwende eller fördolde/ eller kastadhe them j en hoop/ hoo wil förmena honom thet? Han kenner the fåfengeligha män/ och seer odygdena/ och skulle han icke förståát? En fåfengeligh man hoghmodhas/ och een född menniskia wil wara såsom en vng wildåsne.

(wildåsne) Thz är/ frij och sielff rådhande.

Hadhe tu stelt titt hierta til Gudh/ och vpreckt tina hender til honom/ Hadhe tu longt jfrå tigh borttkastat misgerningena som är j tijn hand/ at ingen orett hadhe boodt j tinne hyddo/ så måtte tu vplyfft titt ansichte vthan last/ och worde fast ståndande/ och intet fruchtande. Så worde tu ock förgåtandes vselhetena/ och såsom thet watnet som framlopet är/ komme tu thet icke j hogh/ Och tin lijffs tijdh worde vpgångandes såsom en middagh/ och worde skijnande såsom en morghon/ och måtte förtrösta tigh/ at hopp wore på ferde/ och worde medh roligheet kommandes j graffuena/ Och tu skulle leggia tigh och ingen skulle rådda tigh/ och monge skulle knechta för tigh. Men the ogudhachtighes öghon skola försmechta/ och skola icke vndkomma kunna/ ty theras hopp skal feela theras siäl.

XII. Capitel.

Hiob.

Tå swaradhe Hiob och sadhe/ Ja/ j ären retta männenar/ medh idher bliffuer wijsheten dödh/ Jagh haffuer så wel itt hierta som j/ och är icke ringare än j/ och hoo är then som sådana icke weet? Then som aff sin nästa begabbat warder/ han må åkalla Gudh/ han warder honom hörandes/ Then rettferdighe och frome moste warda begabbat/ och är them rijkom såsom een lampa/ förachtat j theras hierta/ doch tilreed/ at the skola ther vppå stöta föternar. Röffuarenars hyddor haffua noogh/ och the rasa dristeligha emoot Gudh/ än tå at Gudh haffuer giffuit them thet j theras hender.

Frågha doch diwren/ the skola lärat tigh/ och foghlanar vnder himmelen the skola säyat tigh/ Eller tala medh iordenne och hon skal lärat tigh/ och fiskanar j haffuet skola förkunnat tigh/ Hoo är then som alt sådant icke weet/ at HERRANS hand haffuer thet giordt? At j hans hand är alles thes siäl som leffuandes är/ och alla menniskiors kötz ande? Pröffuar icke örat talet/ och munnen smakar maten? Ja/ när fädhernar är wijsheet/ och förstånd när the gamla. När honom är wijsheet och macht/ rådh och förstånd/ Sij/ när han bryter nedher/ så hielper intet byggia. När han någhon innelycker/ så kan ingen vthsleppa. Sij/ när han förhåller watnet/ så torkas alt/ och när han slepper thet löőst/ så vmstörter thet landet/ Han är starck/ och gåår thet igenom. Hans är then som will faar/ så ock then som förförer.

Thet är/ j säye at wijsheet är när fädhernar/ Men iagh sägher at wijsheten är när Gudh/ hwilken allena om intet gör Konungar/ prester/ domare/ macht/ konst/ heligheet etc.

Han förer the kloka såsom itt rooff och gör domarenar galna. Han förlossar vthu Konungars twång/ och binder medh itt belte theras lender. Presternar förer han såsom itt rooff/ och the fasta låter han feela. Han bortwender the sanferdighas leppar/ och the gamlas sedher tagher han bortt. Han vthgiwter förachtelse på Förstanar/ och gör the mechtighas förbund löőst. Han öpnar the mörka grund/ och förer mörkret vth j liwset. Han gör somligha til stoort folck/ och gör them åter til intet. Han vthsprijdher itt folck/ och fördrijffuer thz åter. Han förwender hiertat j öffuerstanar för folcket j landena/ och låter them fara wille j willmarkenne ther ingen wägh

år/at

år/at the famla j mörkret vthan liws/ och förwiller them såsom the druckna.

XIII. Capitel.

SJ/alt thetta haffuer mitt ögha seedt/och mitt öra hördt/ och haffuer thet förstått. Thet j wete/ thet weet iagh ock/ och år intet ringare ån j/doch wil iagh tala om then Alzmechtigha/och haffuer wilia til at trätta medh Gudh/Ty j vthtydhen thet falskeligha/och åren alle onyttighe låkiare/ Ah at j kunden tiya/så worde j wijse/Hörer doch mitt straff/ och achter på sakena ther iagh talar om. Wilie j för j wara Gudh medh orett/och för honom bruka swek: Wilie j ansee hans Person: Wilie j giffua idher j förswar för Gudh: Skal thet ock bliffua idher welgångandes tå han skal döma idher: Mene j at j skolen gäcka honom/såsom man gäckar ena menniskio: Han warder idher straffandes om j hemligha anseen personen. Mon han icke förskreckia idher når han kommer fram: och hans fruchtan warder fallande offuer idher. Idhor åminnelse warder lijknat widh asko / och idhra rygger skola wara såsom en leerhoop.

(bijta) Thet år / Hwj skal iagh mykit plågha migh och göra migh ondt / mådhan iagh doch moste döö/ och thet hielper migh intet. Item settia mijn siål j mina hender/ thz år/mykit wågha och giffua migh j fara.

Tiyer för migh at iagh må tala/ thet skal icke feela för migh / Hwj skal iagh bijta mitt kött medh mina tender / och settia mina siäl j mina hender: Sij/han warder migh doch dråpande/och iagh kan icke bijdha / Doch wil iagh straffa mina wäghar för honom / han bliffuer jw mijn helsa/ Ty ingen skrymtare kömer för honom. Hörer mitt taal och mijn vthtydhelse för idhor öron / Sij/iagh haffuer allaredho sagdt domen aff / Jagh weet at iagh warder rettferdigh/Hoo år then som wil gå til retta medh migh: Men nu moste iagh tiya och förgåås.

Tweggiahanda gör migh icke / så wil iagh icke göma migh bortt för tigh/ Låt tina hand wara longt jfrå migh / och tijn förskreckelse förskrecke migh icke. Kalla migh / och iagh wil swara tigh / eller iagh wil tala / och swara tu migh. Huru monga åro mina misgerningar och synder: Låt migh få weta mijn offuerträdhelse och synder. Hwj fördölier tu titt ansichte / och håller migh för tin fienda: Wilt tu så hård wara emoot itt flyghande löff/ och förfölia itt tort halmstrå: Ty tu tilscriffuar migh bedröffuilse/ och wilt förderffua migh för mins vngdoms synder skul. Tu haffuer satt min foot j en stock/ och giffuer acht på alla mina stijghar / och seer på all mijn footspor/ Jagh som doch förgåås som itt rutit aaß/ och som itt klädhe thet åtit warder aff maal.

XIIII. Capitel.

MEnniskian aff quinno född/leffuer en liten tijdh/och år full medh oroligheet/ Wexer vp som itt blomster/ och faller aff/ Flyyr bortt som en skugge / och bliffuer icke/ Och offuer en sådana vplåter tu tijn öghon / och dragher migh för tigh j retten. Hoo wil finna en reenan når them ther ingen reen år: Han haffuer sin förelagda tijdh / Hans månadhes taal år når tigh/ Tu haffuer satt honom itt måål före / ther vthöffuer warder han icke gångandes / Gack jfrå honom at han må hwijlas/ så lenge hans tijdh kommer / then han såsom en daghakarl bijdhar effter.

Itt tråå haffuer hopp/ om thet ån år aff hugget / at thet skal åter förwandla sigh/ och thes teelningar wenda icke igen / ändoch thes root föråldras j iordenne/och stubben döör j mullenne/så grönskas han doch åter aff watnzens lucht/och wexer lijka som han plantat wore / Men hwar år een menniskia tå hon dödh/förgången och borto år: Såsom itt watn löper vthu en siöö/ och såsom en beck wthlöper och förtorkas / så år een menniskia tå hon leggs nedh/och warder intet vpståndandes / och warder intet vpwakande/så lenge himmelen warar/och warder icke vpweckt aff sinom sömpn.

Ah at tu förholde migh j heluete / och fördolde migh så lenge tijn wredhe aff gåår / och satte migh itt måål / at tu wille tenkia vppå migh: Menar tu at een dödh menniskia skal åter leffua igen: Jagh förbijdhar daghligha mådhan iagh strijdher / til tess mijn förwandling kommer / At tu wille kalla migh/ och iagh måtte swara tigh/ och tu wille icke förkasta titt handawerck/ Ty tu haffuer allaredho taldt mijn treen. Men achta doch icke vppå mina synd. Mijn offuerträdhelse haffuer tu förfiglt vthi itt knippe/och samman fattat mina misgerning. Förfaller doch itt bergh och förgåås / och een klippa gåår aff sitt rwm. Watnet sköl stenanar bortt / och flodhen förer iordena bortt/ Men menniskionnes hopp år förlorat/ Ty tu stöter henne platt om kull/ så at hon förgåås. Tu förwandlar hennes wesende och låter henne fara. Äre hennes barn j åro / thet weet hon icke / eller om the åre förachtelighe/ thet förnimmer hon intet. Mådhan hon år j kötena/ moste hon haffua swedha/och mådhan hennes siål år ån når henne/moste hon lijdha wedhermödho.

XV. Capitel

Eliphas:

TÅ swaradhe Eliphas aff Theman och sadhe / Skal en wijs man tala så j wådhret/och vpfylla sin bwk medh wådher: Tu straffar medh onyttighom ordom/och titt taal kommer intet til gagns. Tu haffuer borttkastat reddhoghan och talar förachteligha för Gudhi/ Ty så lårer tijn ondska tin mun/och tu haffuer vthwaldt ena skalka tungo. Tin munn skal fördöma tigh och icke iagh/ tina leppar skola swara tigh. Ästu then första menniskia som född år: Ästu för all bergh aff ladher: Haffuer tu hördt Gudz hemligha rådh: Och år sielffue wijs domen ringare ån tu: Hwadh weest tu thet wij icke wete: Hwadh förståår tu thet som icke år når oss: Gråhårotte och gamle åro når oss / som lenger haffua leffuat ån tine fådher.

(Wådher) Thet år/ Full medh löös ord.

Skulle Gudz hugswalese så ringa achtas för tigh: Men tu haffuer någhot hemlighit stycke når tigh. Hwadh tagher titt hierta före: Hwj seer tu så stolt vth: Hwj setter titt sinne sigh emoot Gudh / at tu låter sådana ord gå aff tinom munn: Hwadh år een menniskia at hon skulle wara reen / och at han skulle wara rettferdigh som aff quinno född år: Sij / ibland hans helgha år ingē ostraffeligh /och himlanar åro icke rene för honom / Huru mykit meer menniskian som år stygg och ond / then ther orettferdighetena dricker såsom watn. Jagh wil wijsa tigh thet/ Hör migh / Jagh wil förtålia tigh hwadh iagh seedt haffuer/hwadh the wijse sagdt haffua / och för theras fådher icke haffuer fördolt warit/ hwilkom allena landet giffuit år/ så at ingen fremmande må gå ibland them.

(ringa) Thet år / Menar tu at gudh så skal hugsuala syndare och så letteligha vthkasta sijn hughsualan/ Tu moste alt tilforēne warda from.

En ogudhachtigh båffuar j alla sina lijffzdaghar/ och enom Tyrann år hans årataal fördolt. Hwadh han hörer thet förskrecker honom / och ån tå at fridh år/ så haffuer han doch then sorgh / at han skal förderffuas. Han troor icke at han skal kunna vndflyy olyckona / och förmodhar sigh altijdh swerdet. När han faar vth hijtt och tijtt effter sijn nåring/ så tycker honom at hans olyckos tijdh år för handenne. Ångest och nödh förskreckia honom/ och slå honom nedh såsom en Konung medh enom håår / Ty han haffuer vthstreckt sina hand emoot Gudh/ och emoot then Alzmechtigha förstereckt sigh. Han löper medh hoffuudhet emoot honom/ och ståår halsstijff emoot honom. Han haffuer vphåffuet sigh emoot honom / och satt sigh hårdt emoot honom.

Men han skal boo j nedherslaghna städher/ ther ingen hws äro / vthan liggia j enom hoop. Han skal icke warda rijk/och hans godz skal icke förökas/ och skal icke vthsprijdhas j landena/han skal icke vnflyy olycko. Eeldzloghen skal förtorka hans grenar / och skal warda borttaghen aff hans munz anda. Han är så bedraghē/at han icke troor/at thz skal warda werre medh honom. Han fäär en enda/när honom obequemdt är / och hans green skal icke grönskas. Han warder affhemtat såsom een omoghen druffua aff wijnträdh/ och såsom itt olioträä borttfeller sitt blomster. Ty the skrymtares församling skal bliffua eensam / och eelden skal förtära hans hws som gåffuor tagher. Han afflar olycko och födher wedhermödho/och theras bwk bär list fram.

XVI. Capitel.

Hiob.

HJob swarade och sadhe/ Jagh haffuer sådana offta hördt/ j äre alle arme hughswalare. När wilia doch thesse lösa ord haffua en enda: eller hwadh fattas tigh at tu så swarar: Jagh kunde ock wel tala såsom j. Jagh wille at idhor siäl wore j minne siäls stadh. Jagh wille ock finna ord emoot idher/och så rista mitt hoffuud offuer idher. Jagh wille styrkia idher medh munnen/och tala aff sinnet medh mina läppar. Men om iagh än talar/så skonar min swedhe migh doch intet/läter iagh ock bliffuat/ så gäär han doch intet jfrå migh.

Men nu gör han migh wedhermödho / och förstörar all mijn ledhamoot. Han haffuer migh giordt skrynkiottan/och witnar emoot migh / och min mootståndare häffuer sigh vp emoot migh / och swarar emoot migh. Hans wredhe slijter migh / och then som är migh wreedh / bijter samman tenderna offuer migh. Min mootståndare seer hwast medh sijn ögon på migh. The gapa medh sin munn emoot migh / och haffua hänligha slaghit migh widh mitt kinbeen. The haffua til hopa släckt sin harm på migh. Gudh haffuer offuergiffuit migh them orettferdigha / och lätit migh komma j the ogudhachtighas hender. Jagh war rijk/men han haffuer migh giordt til intet. Han haffuer taghet migh widh halsen/ och sönderslitit migh/och vpsatt migh sigh til itt määl. Han haffuer kringhwerfft migh medh sina skyttor/ Han haffuer sargat mina niwrar och intet skonat. Han haffuer vthgutit min galla på iordena/ Han haffuer giordt migh itt säär offuer thet andra. Han haffuer offuerfallet migh såsom en kempe. Jagh haffuer sömat en säck på mina hwdh/och haffuer lagdt mitt horn j mull. Mitt ansichte är swollet aff grååt/och mijn öghnalock äro worden mörck. Ändoch at ingen orettferdigheet är j minne hand/och mijn böön är reen. Ah iord offuerteck icke mitt blodh/och mitt roop haffue intet rwm. Och sij nu/mitt witne är j himmelen/ och then migh kenner är j höghdenne. Mine wener äro mine begabbare/ Men mitt ögha feller tårar til Gudh. När en man kunde gå til retta medh Gudh/såsom menniskiors barn medh sin nästa/Men the förelaghda åår äro kommen/och iagh gäär then wäghen bortt/then iagh allrigh igen kommer.

(horn) Thet är/mitt welle/ macht och herredöme/ och hwadh som helst iagh förläter migh vppå.

XVII. Capitel.

MJn ande är swagh/ och mine daghar äro affkortadhe/och graffuen är för handenne. Jngen är bedraghen aff migh/ likwel moste mitt ögha therföre bliffua j bedröffuelse. Om tu än wille haffua borghan aff migh / hoo wille loffua för migh: Förstånd haffuer tu för theras hierta fördolt/ therföre skalt tu icke vphöya them. Han rosar fast bytet för sinom

wenom. Men hans barnas ögon skola försmechta. Han haffuer satt migh til itt ordspråk ibland folck/och iagh moste wara itt vnder ibland thm̄. Mitt ansichte är mörkt wordet för sorgh skul/och all mijn ledhamoot äro såsom en skugge/ Offuer thetta warda the rettferdighe häpne / och the oskyldighe warda settiandes sigh emoot skrymtarenar. Then rettferdighe warder behållandes sin wägh/och then som rena hender haffuer / warder stark bliffuandes. Nu wel/wender idher alle hijtt och kommer/Jagh warder doch icke finnandes någhon wijsan ibland idher.

Mine daghar äro förgångne / mijn anslagh äro förskingrat som mitt hierta besatt haffua/och haffua giordt dagh aff nattēne/och aff daghenom natt. Om än iagh fast lenge bijdde/ så är doch heluetet mitt hws / och mijn säng är j mörkrena vpgiord. Förgengilsen kalladhe iagh min fadher / och matkanar mina modher och mina syster. Effter hwad skal iagh bijdha: Och hoo achtar mitt hopp. Nedher j heluete warder thet farandes / och warder medh migh liggiandes j mullenne.

XVIII. Capitel.

Bildad.

TA swaradhe Bildad aff Suah och sadhe/ När wilie j göra en enda på at tala: Achter doch til / sedhan wilie wij tala/ Hwj warde wij achtadhe (för tigh) såsom oskäligh diwr/ och äro så orene för idhor ögon: Wilt tu brista för hätskheet skul: Menar tu at för tina skul skal iorden offuergiffuin warda/och helleberghet vthaff sitt rwm försatt warda: Ock skal thens ogudhachtighas liws vthslokna / och gnistan aff hans eeld skal intet lysa. Liwset j hans hyddo skal warda til mörker/och hans lychta offuer honom skal vthsleckt warda. Hans häffuors tilgångar skola warda trånga/ och hans anslagh skal feela honom/Ty han är medh sina fötter förd j snarona/och wandrar j nätet. Een snara skal hålla hans hääl / och the torstighe skola få fatt på honom. Hans snara är lagd på iordena / och hans gillre på hans stijgh. På alla sidhor skola hastigh förfärilse förskreckia honom / så at han icke skal weta hwart vth han skal.

Hunger skal bliffua hans häffuor / och vselheet skal bliffua honom tilreed och hengia widh honom. Hans hwdz starkheet skal förtärd warda /och hans starkheet skal dödzens Förste förtära. Hans tröst skal vthrotas vthu hans hyddo / och the skola driffua honom til förskreckilsens Konung. Vthi hans hyddo skal intet bliffua/Offuer hās palatz skal swaffuel ströödt warda. Nedhan til skola hans röter förtorkas / och offuan vppå affskäras hans sädh. Hans åminnelse skal förgåås j landena/och skal intet nampn haffua på gatonne. Han skal fördriffuin warda jfrå liwsena j mörkret / och aff iordenne borttkastat warda. Han skal ingen barn haffua/ och ingen barnabarn j sitt folck / Honom skal ingen quarr bliffua j hans slecht /the som effter honom komma/skola giffua sigh offuer hans dagh. Och them som för honom äro /skal fruchtan vppå komma. Thetta är thens orettferdighas boning/och thetta är rwmet til honom / som intet weet aff Gudhi.

(Förste) Thet är/ dödzens machtoch wold/teskes ock förskreckilsens Konung / Thet är / förskreckilsens wold och macht / så at han icke kan vndslippa.

XIX. Capitel.

Hiob.

HJob swaradhe och sadhe/ Hwj plåghe j doch mina siäl/ och döffuen migh nedher medh ordom: J haffuē nu j tiyo gångor hädhat migh/och j skämen idher intet / at j så vmdriffuen migh. Faar iagh will / så faar iagh migh will / Men j vphäffuen idher sannerligha emoot migh / och förstraffen migh til min småleek. Merker doch en gång / at Gudh gör

migh orett / och haffuer inweffuat migh vthi sijn garn / Sij / om iagh än ropar öffuer öffuerwold / så warder iagh doch intet hörd. Jagh ropar och här är ingen rett. Han haffuer igentäpt min wägh / at iagh icke kan gå ther fram / och haffuer satt mörker vppå min stijgh. Han haffuer vthuklädt migh mina äro / och taghit cronona vthaff mitt hoffuudh. Han haffuer sönderbråkat migh alt om kring / och läter migh gå / och haffuer vpryckt mitt hopp såsom itt träå.

(äro / crono / hopp) Thet är alt talat om thet timeligha leffuernet j godha daghar.

Hans wredhe haffuer förgrymmat sigh offuer migh / och han håller migh för sin fienda. Hans krijgsmän äro til lijka kompne / och haffua lagdt sin wägh offuer migh / och haffua läghrat sigh alt om kring mina hyddo. Han haffuer lätit komma mina brödher longt jfrå migh / och mine kende wener äro migh fremmande wordne. Mine näste haffua vndraghit sigh / och mine wener haffua förgätit migh. Mitt hwsfolck och mina tienistaquinnor hålla migh för fremmande. Jagh är worden okend för theras öghon. Jagh ropadhe min tienare / och han swaradhe migh intet. Jagh moste bidhia honom medh min eghen munn. Mijn hustru stygges widh min anda. Jagh moste knechta mijns lijffs barn / Förachta ock så migh the vnga barn / om iagh vpreser migh / så tala the om migh. Alle mine troghne wener haffua styggelse widh migh / och the iagh kär hadhe / haffua wendt sigh emoot migh.

Mijn been lodha widh mina hwdh och kött. Jagh kan medh hwdhenne icke skyla mina tender. Förbarmer idher offuer migh / förbarmer idher offuer migh / jw j mine wener / ty Gudz hand haffuer kommet widh migh / Hwj förfölie j migh så wel som Gudh / och kunnen aff mitt kött icke mätte warda ⁖ Ah at mitt taal mätte scriffuit warda / Ah at thet måtte vthi een book satt warda / medh en jern stijl ingraffuit vthi blyy / och til een ewigh åminnelse hugget j steen. JAGH WEET AT MIN FORLOSSARE LEFFVER / och han skal på sidstonne vpweckia migh aff iordenne / Och iagh skal sedhan medh thesso minne hwdh vmklädd warda / och skal j mitt kött få see Gudh. Honom skal iagh migh see / och mijn öghon skola skodha honom / och ingen annan. Mina niwrar äro vptärde vthi mino sköte / Ty j säyen / Huru skole wij förfölia honom / och finna een saak emoot honom. Fruchter idher för swerdet / för ty swerdet är een hemd offuer missgerningar / på thet j weta måghe / at nepst är til.

(mätte) Thet är / j kunne icke ärerwenda at bijta och straffa migh.

XX. Capitel.

DA swaradhe Zophar aff Naema / och sadhe / Ther vppå moste iagh swara / och kan icke bijdha / och wil gerna höra hoo migh thet straffa och lasta skal / Ty mins förståndz ande skal swara för migh. Weest tu icke at altijdh så tilgånget är jfrå then tijdhen menniskionar på iordenne warit haffua / at the ogudhachtighas berömelse ståår icke lenge / och skrymtares glädhi warar itt öghnableck ⁖ Om hans högd än räckte vp j himmelen / och hans hoffuudh komme in til skyyn / så moste han doch på sidstonne förgåås såsom träck / så at the som see vppå honom / skola säya / Hwar är han ⁖ Såsom en dröm förgåår / så skal han ey heller funnen warda / och såsom een syyn then om nattena förswinner. Thet ögha som honom seedt haffuer / thet seer honom intet meer / och hans rwm skal icke meer see honom. Hans barn skola tiggia gå / och hans hand skal giffua honom wedhermödho til löna. Hans been skola vmgella hans vngdom / och skola leggia sigh j iordena med honom.

Zophar

Om än ondskan smakar honom wel vthi hans munn / skal hon doch ☙ fela honom på hans tungo / Hon skal warda förhållen och icke tillåten / och skal

☙ fela) Om han än företagher thet ondt är / och haffuer lust ther aff / så skal doch thet icke wara warachtigt / vthan skal snart warda honom bittert.

och skal warda honom förtaghen j hans hals. Hans maat skal förwenda sigh j hans bwck vthi orma galla. The åghodelar som han vpswolghet haffuer / moste han åter vthspyy / och Gudh skal drijffua them vthu hans bwck. Han skal sugha huggorma galla / och orma tunga skal dräpa honom. Han skal icke få see the strömar eller watubecker / som medh hannogh och smör flyta. Han skal arbeta och intet nytiat / och hans åghodelar skola warda annars manz / så at han icke skal haffua hughnat vthaff them / För ty han haffuer vndertryckt och förlätet then fattigha. Han haffuer riffuit til sigh hws / the han intet bygdt haffuer / Ty hans bwk kunde icke full warda / och skal icke igenom sina kosteligha åghodelar vndkomma. Aff hans maat skal intet quart wara / therföre skola hans godha daghar intet warachtighe bliffua. Om han än offuerflödhar och haffuer noogh / skal honom doch likwel ångest skee. Alla henders mödha skal offuer honom komma.

(sugha) Thet är / han skal lijdha temmer och hiertas wee och warda skild jfrå alt gott.

Hans bwk skal honom en gång full warda / och han skal senda sina wredhes grymheet offuer honom. Han skal offuer honom regna låta sina strijdh. Han skal flyy för iernharnesk / och kopparboghen skal föriagha honom. Itt draghet swerd skal gå igenom honom / och swerdz blenkiande / som honom skal bittert warda / skal medh förskreckelse gå offuer honom. Intet mörker är som honom skyla må. En eeld skal förtära honom then intet vpbläst är. Och thn som quarr bliffuer j hans hyddo / honom skal illa gå. Himmelen skal vppenbara hans ondsko. Och iorden skal settia sigh vp emoot honom. Hans sädh j hans hwse skal borttförd warda / förspild vthi hans wredhes dagh. Thetta är een ogudhachtigs menniskios löön när Gudhi / och hans ordz arff när Gudhi.

(vpbläst) Thet är / En eeld aff Gudhi vptend / och icke vpbläst aff menniskiors.

XXI. Capitel.

Hiob.

HJob swaradhe och sadhe / Hörer doch til mijn ord / och läter säya idher / Haffuer tolamodh medh migh / at iagh ock må tala / och görer sedhan spott aff migh. Mon iagh handla medh een menniskio / at min ande icke skulle här vthinnan ångse warda ⁖ Wender idher hijtt til migh / j skolen förundra idher / och mosten leggia handena på munnen. När iagh tencker ther vppå / så förskreckes iagh / och itt bäffuande kommer vppå mitt kött. Hwj leffua tå the ogudhachtighe / warda gamle och wera til j åghodelar ⁖ Theras sädh är seker om kring them / och theras afföddha är när thm / theras hws haffuer fridh för reddhogha / och Gudz rijs är icke offuer them. Theras oxa slepper man til / och misgåår icke / theras koo kalffuar / och är icke ofruchtsam. Theras vnga barn gå vth såsom en hiord / och theras barn springa / the frögda sigh medh trummor och harpor / och äro gladhe medh pipande / the warda gamle medh godha daghar / och förskreckias som noghast itt öghnableck för heluetet / the doch säya til Gudh / Gack bortt jfrå oss / wij wilie intet weta aff tina wäghar. Hoo är then Alzmechtighe at wij honom tiena skole ⁖ eller hwadh kan thet båta oss om wij löpa emoot honō ⁖

Jere. 12. Abac. 1.

(öghnableck) Thet är / the haffua godha daghar in til döödhen / och så är thet giordt med thiss j itt öghnableck / at the någhot lijdha.

Men sij / theras åghodelar stå icke vthi theras hender / therföre skal the ogudhachtighas sinne wara longt jfrå migh. Huru warder the ogudhachtighas lychta vthsleckt / och theras förderff kommer offuer them ⁖ Han skal vthskiffta iemmer j sinne wredhe / the skola warda såsom strå för wädhret / och såsom agnar hwilka stormen bortt förer. Gudh förwarar hans barnom bedröffuelse. När han skal löna honom / tå skal man förnimmat. Hans öghon skola see hans förderff / och aff thens Alzmechtighas wredhe skal han dricka. Ty hoo skal haffua behagh til hans hws effter honom ⁖ och hans månadhers taal skal neplighа halfft bliffua. Hoo wil lära Gudh then ock dömer the hö‑

 gha ⁖

gha: Themne döör frisk och helbregda/ rijk och säll. Hans miölkekaar äro full medh miölk/ och hans been warda full medh mergh. Men en annan döör medh bedröffuadhe siäl/och haffuer allrigh ätit j glädhe. Och the liggia til hopa medh hwar annan j iordenne/ och matkar offuerteckia them.

Sijj/iagh kenner wel idhra tankar / och idhor wrånga anslagh emoot migh/ Ty j säyen/ Hwar är Förstans hws / och hwar äro hyddonar ther the ogudhachtighe boodde : Tale j doch ther om såsom menigha folcket / och weten icke hwadh the andras wesende betydher / ty then onde warder behållen in til förderffuelsens dagh/ och in til wredhennes dagh bliffuer han. Hoo wil säya hwadh han förtienar / når man thet vthwertes anseer : Hoo wil ✱ wedhergella honom hwadh han gör: Men han warder bortdraghen til graffuena/och man wachtar effter honom j ‡ höghomen/ Beckiasleem behaghar honom wel / och alla menniskior warda draghne effter honom / och vppå them som för honom warit haffua är intet taal. Huru tröste j migh så fåfengt/och idhor swar finnas doch orett.

✱ (wedhergella) Thet är / Hoo kan ther om döma hwad honom skal wedhergellas/ vthan Gudh allena.

‡ (höghomen) Thet är / honom är een graff beredd ibland andra graffuar.

(Beckiasleem) Thz är kötzligh wellust och godha daghar.

XXII. Capitel.

Eliphas.

TA swaradhe Eliphas aff Thema och sadhe/ Menar tu at en man kan liknas widh Gudh : eller någhor är så klook/ at han kan likna sigh widh honom: Menar tu at them Alzmechtigha behaghar/at tu reknar tigh så from: eller hwadh hielper thet honom / om än tine wåghar vthan brist wore : Menar tu han fruchtar at straffa tigh/och gå til retta med tigh : Ja / tijn ondska är fast stoor / och vppå tijn orettferdigheet är ingen ende. Tu haffuer taghet aff tinom brodher pant vthan saak. Tu haffuer draghet klådhen aff them nakna. Tu haffuer icke giffuit them trötta watn dricka. Tu haffuer nekat them hungrogha titt brödh. Tu haffuer brukat wold j landena/och boodt ther vthi medh stoort prååål. Enkior haffuer tu låtit gå oholpna/och sönderbrutit the fadherlösas armar. Therföre åstu vmweffuat medh snaro/och fruchtan haffuer tigh hasteligha förskreckt. Skulle tu tå icke see mörkret/och watuflodhen icke offuertäckia tigh:

Mörker kallas bedröffuelse och olycka. Twert om/ liws kallas lycka och salugheet.

Sijj / Gudh är högh j himmelen / och seer stiernonar vppe j höghdenne/ och tu sägher / Hwadh weet Gudh : skulle han kunna döma thet j mörkret är : Skyyn skyler för honom/och han seer intet. Han wandrar j himmelens vmgång/ wilt tu achta på weldennes lopp ther the orettferdighe vthi gångne äro : Hwilke förgångne äro förr än tijdh war/ och watnet haffuer borttskolt theras grund. The som til Gudh sadhe / Faar jfrå oss / Hwadh gott skulle then Alzmechtighe kunna göra them : ändoch han vpfylte theras hws medh åghodelar. Men the ogudhachtighas rådh ware longt jfrå migh. The rettferdighe skola få thz see och glädhia sigh/och thñ oskyldighe skal bespotta them. Theras wesende skal förswinna/och thet quart är aff them / skal eelden förtära.

Så förlijka tigh nu medh honom och haff fridh / ther vthaff skalt tu haffua mykit gott. Hôör Laghen vthaff hans munn / och fatta hans taal vthi titt hierta. Om tu vmwender tigh til then Alzmechtigha / så skalt tu vpbygd warda / och kasta thet orett är longt jfrå tinne hyddo/ så skal han giffua guld igen för stofft / och för steen/ gyllene becker. Och tu skalt haffua guld noogh/och silffuer skal tigh medh hopom tilfalla. Tå skalt tu haffua tijn lust j them Alzmechtigha/och vplöffta titt anlete til Gudh. Tu skalt bidia honom och han skal höra tigh/och titt löffte skalt tu betala. Ehwadh tu tagher tigh före/ thet skal han låta tigh wel affgå / och liws skal skijna på tina wåghar/ För ty the som sigh ödhmywka / them vphögher han / och then som sijn öghon

öghon nedherslåår / han skal bliffua frelst / och then oskyldighe skal holpen warda / för sina henders reenheet skul skal han holpen warda.

XXIII. Capitel.

Hiob.

HJob swaradhe och sadhe / Mitt taal bliffuer än nu bedröffuat. Mijn macht är swagh för mitt suckande skul. Ah thet iagh wiste huru iagh skulle finna honom / och komma til hans stool/och settia min rett fram för honom / och vpfylla min munn medh straff / och förfara hwadh ord han migh swara wille / och förnimma hwadh han migh säyande worde. Wil han medh stora macht tretta mz migh : Han stelle sigh icke så emoot migh/ vthan legge migh före hwadh lijkt är/ så wil iagh wel winna min rett. Men gåår iagh rett fram åt / så är han ther intet. Gåår iagh til baka / så warder iagh honom intet warse. Är han på wenstro sidhonne / så fattar iagh honom intet. Förgömer han sigh på höghro sidhonne / så seer iagh honom intet.

Men han kenner wel min wågh/ han försöke migh / så skal iagh funnen warda såsom guld / Ty iagh setter min foot vppå hans fiät och håller hans wågh/och wiker intet ther aff / och trådher intet jfrå hans läppars bodh/ och bewarar hans munz ord meer än iagh skyldigh är. Han är enigh / hoo wil swara honom/och han gör alt som han wil. Och om han migh än wedhergeller hwadh iagh förtient haffuer / så ståår än tå för honom mykit til baka/ Therföre är iagh förskreckt för honom. Och når iagh thet mercker / så fruchtar iagh migh för honom. Gudh haffuer giordt mitt hierta blödight / och then Alzmechtighe haffuer migh förskreckt / ty mörkret wender icke åter medh migh/och mörker wil för migh intet bortgömdt warda.

(enigh) Såsom Gal. 3. Gud är enigh/ men thens enighas är ingen medlare.

XXIIII. Capitel.

HWj skulle tijdherna them Alzmechtigha icke fördolda wara: Och the honom kenna / see intet hans daghar. The flyttia råmerken / the röffua bortt hiorden och födha honom. The driffua bortt the fadherlösas åsna / och tagha enkionnes oxa til pant. The fattighe moste wika för them/ och the torfftighe j landena moste förgöma sigh. Sijj / wildiwrē j öknenne gå vth såsom the plågha / bittijdha til roofs / at the skola beredha maat för vnganar. The vpskära aff then åker som them intet tilhörer / och bergha then wijngård som the medh orett haffua. The nakna låta the liggia / och låta them intet offuerteckelse j frostena / hwilkom the theras klådher borttaghet haffua / så at the måtte hålla sigh j berghscriffuom / når een regnskwr aff berghen faller nedher vppå them / effter the elles ingen rådh haffua.

(wildiwren) Thet äro the offuerdådighe woldzuerkare och Tyranner.

The slita barnet jfrå bryst et / och göra thz fadherlöst / och göra menniskionar fattigha medh pantande. Then nakna låta the gå vthan klådher / och them hungrogha borttagha the axen. The twinga them til at göra olio vppå theras quern / och trampa theras pressar / och låta them likwel törsta. The göra folcket j stadhen suckande / och thes slaghnas siälar ropande / och Gudh straffar them intet. Therföre äro the afffalne jfrå liwsena / och kenna icke thes wågh / och wenda icke om til thes stijghar igen. J lysningenne ståår mordaren vp / och dråper then fattigha och torfftigha / och om nattena är han som en tiwff. Hoorkarlens ögha haffuer acht på skymningena / och sägher / Migh seer intet ögha / och han förtäcker sitt anlete. J mörkrena bryter han sigh in j hwsen / om daghen göma the sigh medh hwar annan / och wilia intet weta aff liwsena / Ty om än morghonen kommer thĩ / är thet

(brukar) Thet är / the som horeriij idka / förslösa sitt godz / och låta bliffua obrukat.

them såsom itt mörker / För ty han förnimmer mörkrens förskreckelse. Han faar letteligha åstadh såsom vppå itt watn. Hans håffuor warda icke stora j landena / och han brukar intet sin wijngård. Heluetet tagher bortt them som synda / såsom hete och torka förtårer sniöwatnet bortt.

The barmhertighe skola förgåta honom. Hans lust warder full medh matk. Man skal icke meer tenkia vppå honom / Han skal sönderbrutin warda / såsom itt rutit trää. Han haffuer bedröffuat then eensama som intet födher / och enkionne haffuer han intet gott giordt / och haffuer draghet the mechtigha vnder sigh medh sinne krafft / När han ståår / skal han icke wiss wara vppå sitt lijff. Han gör sigh sielff een trygghet / ther han sigh vppå förlåter / och hans öghon see vppå theras handel. The äro en liten tijdh vphäffne / men the warda om intet och vndertryckte / och tagha en enda såsom all ting / och såsom agnar på axen skola the aff slaghen warda. Är thet icke så? Nu wel / hoo wil straffa migh för lögn / och göra mijn ord om intet?

(handel) Thet är / at the icke skola göra någhot vproor emoot honom / håller han them alstådhes vnder / och moste alt så sökia säkerheet medh list / Men thet warar icke lenge och är icke beståndelighit.

XXV. Capitel.

Bildad.

DA swaradhe Bildad aff Suah och sadhe / Är icke herskap och fruchtan när honom / hwilken fridh gör ibland sina högsta? Hoo kan rekna hans krijgsmän? och offuer hwem vpgåår icke hans liws / och huru kan een menniskia rettferdigh wara för Gudhi? eller huru kan eenne quinnos barn reent wara? Sij / månen skijn icke än nu / och stiernonar äro än nu icke reena för hans öghon / Huru mykit mindre een menniskia / then malen / och eens menniskios barn / then matken?

XXVI. Capitel.

Hiob.

HJob swaradhe och sadhe / Hwem åstu biståndigh? thim som ingen macht haffuer? Hielper tu honom som ingen starckheet haffuer j armenom? Hwem giffuer tu rådh / them som intet weet? och tu bår fram tina stora gerningar? För hwem talar tu / och in för hwem gåår anden jfrå tigh? The reser engslas vnder watnen / och the som när them boo. Heluetet är baart för honom / och förderffuet haffuer intet offuerteckelse. Han strecker vth Noordet på ingo / och henger iordena vppå intet. Watnet samkar han j sina skyiar / och skyiarnar reffna icke ther vnder. Han håller sin stool och vthbredher sin skyy ther före. Han haffuer sett itt måål om watnet / in til tess liws och mörker bliffuer endat. Himmelens stodhar skelffua och giffua sigh för hans nepst. För hans krafft warder haffuet hasteligha stormande / och för hans klookheet stillar sigh haffzens högheet. På himmelen warder thet klart igenom hans wädher / och hans hand driffuer bortt Hwalfisken. Sij / altså gåår thet til medh hans gerningar. Men hwadh besynnerlighit haffue wij ther vthinnan hördt? Men hoo kan förstå hans machts dunder?

(reser) Thet äro the stora Hwalfiskar / hwilka betydha the stora Tyranner j werldenne.

(Noordet) Annat wiste man icke kalla then delen aff himmelen / som Norr vth är.

XXVII. Capitel.

OCh Hiob hölt talet fram / Hooff vp sitt ordspråk och sadhe / Så sant som Gudh leffuer / then migh min rett förweghrar / och then Alzmechtighe som mina siäl bedröffuar. Så lenge min ande j migh är / och andadråghten aff Gudhi j minne näso är. Mina leppar skola intet orett tala / och mijn tunga skal intet bedrägheriij för hender haffua. Bortt thz jfrå migh /

at iagh

at iagh skulle giffua idher rett / In til tess min ende kommer / skal iagh icke wika jfrå minne fromheet / Jfrå minne rettferdigheet som iagh håller / wil iagh icke gå. Mitt samwet gnagher migh intet för alla mina liffzdaghar / Men min fiende warder funnen ogudhachtigh / och min mootståndare orettwijs. Ty hwadh är eens skrymtares hopp / at han så girugh är / och Gudh rycker doch hans siäl bortt? Menar tu / at Gudh skal höra hans röst / när ångest kommer honom vppå? Huru kan han haffua lust til then Alzmechtigha / och någhot åkalla honom?

Skrymtare / kallas j thenna book allestädz een falsk menniskia / såsom alle äre för Gudh the som ingen troo haffua.

Jagh wil lära idher om Gudz hand / och hwadh för them Alzmechtigha geller / wil iagh icke dölia. Sij / j hållen idher alle at j ären wijse / Hwj giffue j tå sådana onyttigh ting före? Thetta är een ogudhachtigh menniskios löön när Gudhi / och the Tyranners arff som the aff them Alzmechtigha få skola. Om han fåår mong barn / så skola the höra swerdet til / och häs afffödha skal icke aff brödh mätt warda. Hans återleeffde skola j dödhenom begraffne warda / och hans enkior skola intet gråta. Om han samkar penningar til hopa såsom stofft / och tilrådher sigh klädher såsom leer / Så skal han wel tilrådhat / men then rettferdighe skal klädha sigh ther vthi / och then oskyldighe skal vthskiffta penninganar. Han bygger sitt hws såsom en spinnel / såsom en wachtare gör sigh itt skiwl.

(gråta) Thet är / the skola warda gladhe / at han är dödh.

När then rike nedherlegs / skal han intet få medh sigh / Han skal vplåta sijn öghon och finna intet. Honom skal offuerfalla förskreckilse såsom watn / om nattena skal stormwädher tagha honom bortt / Östan wädher skal föra honom bortt / at han skal förgåås / och owädher skal driffua honom aff hans rwm. Thetta skal han låta komma offuer honom / och skal intet skona honom. Alt skal thet gå honom jfrå handa. Man skal klappa hender til hopa offuer honom / och hwißla offuer honom ther han warit haffuer.

XXVIII. Capitel.

SIlffwret haffuer sin gång / och gullet sitt rwm ther thz werckas. Jern tagher man vthaff iordenne / och vthaff stenar smelter man koppar / På mörkret warder iw en tijdh ende / och finner iw någhor på sidstonne thet fördolda. Thet springer vth en sådana beck / at the som boo ther om kring / icke kunna gå ther offuer til footz. Han warder menniskiomen alt fördiwp / och flyter sin koos. Man fåår ock eeld nedhan vthu iordenne / ther doch offuantil brödh wexer. Man finner Saphir på somligh rwm / och iordklimppar ther guld är vthi. Then stijghen haffuer ingen foghel kunnet / och intet Gams ögha seet / The stolta barn haffua icke trampat honom och intet Leyon gånget ther vppå. Bär man ock så handena på stenen / och graffuer berghen om kull. Man graffuer becker vthu helleberghen / och alt thet kosteliighit är / seer öghat. Man förtagher strömom watnet / och haffuer fram j liwset thet ther vthinnan fördolt är.

(mörkret) Thet är / man graffuer om sijder så diupt / at man finner thet som ligger fördolt j iordennes mörker.

(stolta barn) äro the vnga Leyonen.

Huru wil man nu wijsheet finna / och hwar är rwmet til förståndigheet? Jngen weet hwar hon ligger / och warder icke funnen vthi the leffuandes lande. Affgrundet sägher / Hon är icke j migh / och haffuet sägher / När migh år hon icke. Man kan icke giffua ther peningar före / ey heller silffuer vpwägha til at betala henne medh. Hon reknas icke widh Ophirisk guld / eller widh kosteligen Onich och Saphir. Guld och Demant kan icke liknas ther widh / ey heller kan hon tilbytas för gyllene klenodier. Ramoth och Gabis achtar man intet / hon är höghre achtat än perlor. Topatz aff Ethiopien warder icke lika skattat emoot henne / och thet renista guld geller icke ther emoot.

Gudz wijsheet.

Sapien. 7

Hwadhan kommer tå wijsheten / och hwar är rwmet til förståndigheten? Hon

ten? Hon

ten: hon är förhold för alles leffuandes öghon/och offuerskyyld för foghlanar vnder himmelen. Fördömelsen och dödhen säya/Wÿ haffue medh wår öron hördt hennes rychte/Gudh weet wäghen ther til / och kenner hennes rwm/ För ty han seer iordennes enda/och skodhar alt thet vnder himmelen är/så at han giffuer wädhrena sina wigt/och watnena sitt mätt. Tå han satte regnena itt måål före/och tordönenom och liwngeeldenom sin wägh/Tå såågh han henne/och reknadhe henne/tilreedde henne/och fan henne / och sadhe til menniskiona/Sÿ/HERRANS fruchtan/är wÿsheet/och flyy thet onda/ är förståndigheet.

XXIX. Capitel.

OCh Hiob hooff åter vp sitt ordspråck/och sadhe/ Ah at iagh wore såsom vthi the förra månadher / vthi the daghar tå Gudh bewaradhe migh. Tå hans lychta skeen offuer mitt hoffuudh/och iagh j mörkrena gick widh hans liws/Såsom iagh war j min vngdoms tÿdh /Tå Gudz heemligheet war offuer mina hyddo. Tå then Alzmechtighe än nu medh migh war/ och mine tienare alt om kring migh. Tå iagh twådde min wägh vthi smör/och helleberghet vthgööt migh olioflodhar. Tå iagh vthgick til stadzporten/och låt beredha migh mitt säte på gatonne. Tå migh ynglingar sågho och vndstungo sigh/och the gamle vpstodho för migh. Tå the öffuerste igenwende at tala / och ladhe sina hand på sin munn. Tå Förstanars röst gömde sigh vndan/och theras tunga lodde widh theras goom/Ty hwilkens öra migh hörde/then prisadhe migh salighan/och hwilkens ögha migh sågh/ then witnadhe om migh.

(vthi smör) Thet är/ når iagh allahanda noogh hadhe.

För ty iagh halp then fattigha som ropadhe / och then fadherlösa som ingen hielpare hadhe. Thens förtapadhes welsignelse kom offuer migh / och iagh tröstadhe änkionnes hierta. Rettferdigheet war min klädhebonat/then iklädde iagh såsom en kiortel/och min doom war min skrwd. Jagh war thes blindas ögha/och thens haltas foot. Jagh war the fattighas fadher / Och hwilken saak iagh icke wiste / then vthfrågadhe iagh. Jagh sönderslogh thens orettferdighas oxlatender/ och toogh roffuet vthu hans hender. Jagh tenckte/Jagh wil döö vthi mitt neste/ och göra mina daghar monga såsom sand. Mÿn sädh gick vp aff wätzsko/och dagg bleff offuer min åårswext. Mÿn herligheet förnyiadhe sigh för migh / och min boghe förwandladhe sigh j minne hand. The hörde migh/och tÿghde/ och wachtadhe vppå mitt rådh. Effter mÿn ord taladhe ingen meer /och mitt taal drööp på them. The wachtadhe på migh såsom på regn / och vpgapadhe medh munnen såsom effter affton regn. Om iagh loogh til them / förlåto the sigh intet ther vppå/ och toorde intet bedröffua migh. När iagh wille komma til theras handlingar/så moste iagh sittia fremst / Och boodde såsom en Konung ibland krÿgsfolck/ tå iagh hughswaladhe them som sorghfulle woro.

(boghe) Thet är/ mÿn macht förökadhes altÿdh.

XXX. Capitel.

NV lee the åt migh som yngre åro än iagh/Hwilkers fädher iagh icke wille wyrdt settia ibland mÿns hiordz hundar/ Hwilkers förmågho iagh för intet hölt/ the icke til ålders kööma kunde. The som för hunger skull och bekymmer eensamme flydde in j öknena / nyligha förderffuadhe och elende wordne/The som neslo vpryckte omkring buskanar/och ene röter war theras maat. Och tå the thÿm vpryckte/fröghdadhes the ther offuer såsom

såsom en tiwff. Widh the styggа becker bodde the/vthi iordkulor och bergsskreffuor. Emellan buskar ropadhe the / och ibland tistlar församladhe the sigh/the lösa och förachtadha menniskiors barn/the som ringast woro j landena. Nu är iagh theras strengia spell worden / och moste wara theras nymäre/The styggias widh migh och dragha sigh longt jfrå migh/ och spara icke at spotta för mitt ansichte.

Ty/han haffuer spent sina seno/och haffuer ödhmyukat migh/och lagdt itt besl j munnen vppå migh. På höghro sidhonne ther iagh grönskadhes/ satte the sigh vp emoot migh / och stötte mina fötter bortt / och giorde en wägh offuer migh/til at förderffua migh. The haffua förspildt mina stÿghar/thet war them så lätt at göra migh skadha/at the ingen hielp behöffde ther til. The åro inkompne såsom genom stora reffuor /och åro vthan ordan infallne. Förskreckelse haffuer wendt sigh emoot migh / och såsom itt wädher förfolgt mina frÿheet /och såsom en löpande skyy mina helso. Men nu vthgiwter sigh mÿn siäl offuer migh/och mina sorghadaghar haffua fattat migh. Om nattena warda mÿn been allestädz igenom borat / och the som migh iagha / leggia sigh intet til soffua. Genom stora krafft warder iagh marghalunda klädd / och the begiorda migh ther medh såsom igenom min kiortels hoffuudhsmogh. Man haffuer trampat migh j träck / och achtat migh lika emoot stofft och asko.

(klädd) Thz är/marghanda olycko kömer migh welleliga vppå/så at iagh icke förmå thet förhindra / Och giordar migh/ så at iagh icke kan ther vthkomma och moste haffuat vppå såsom en kiortel.

Ropar iagh til tigh / så swarar tu migh intet. Gåår iagh fram / så achtar tu migh intet. Tu äst migh förwend til en gruffuelighan/och dragher titt haat til migh medh tinne handz starckheet. Tu löffter migh vp / och låter migh fara vppå wädhrena/och försmelter migh kraffteligha/Ty iagh weet/ tu offuerantwardar migh dödhenom / ther är thet hws som allom leffuandom förelagdt är. Doch recker han icke sina hand vth in j beenhwset / och warda ey ropande offuer sitt förderff. Jagh greet iw vthi then hårda tÿdhen och mÿn siäl warkunnadhe sigh offuer then fattigha. Jagh wente thet godha/och thet onda kom. Jagh wente liwset/ och mörkret kom. Mina inelffuer siwdha och hålla intet vp / Migh är vppåkommen sorghatÿdh / Jagh gåår bedröffuat / ändoch iagh på ingen wredhgas. Jagh ståår vp j menighetenne och ropar. Jagh är Drakars brodher/ och Strutzfoghlars stalbrodher. Mÿn hwdh offuer migh är swart worden / och mÿn been åro förtorkat. Mÿn harpa är worden een klaghan /och mÿn pipa en grååt.

(beenhwset) Thz är/ J beenhwset fåår iagh iw roo.

XXXI. Capitel.

JAgh haffuer giordt itt förbund medh mÿn öghon / at iagh intet skal sköta effter någhon jungfru. Men hwadh giffuer migh Gudh til löna offuan effter: och hwadh arffuedeel then Alzmechtighe aff höghdenne: Skulle icke heller then orettferdighe haffua then wedhermödhona/och en ogerningesman sådana jemmer lÿdha: Seer han icke mina wäghar/och reknar alla mina gånger: Haffuer iagh wandrat j fåfengeligheet/ eller min foot skyndat sigh til bedrägherÿ: Man wäghe migh på een rett wågh/ så skal Gudh förnimma mÿn fromheet. Haffuer min gång wikit vthaff wäghen/och mitt hierta efterfolgt mÿn öghon / och någhot lodhet widh mina hender / Så låt migh såå / och en annar äte thet/och mÿn ått warde vthrotat.

Haffuer mitt hierta låtit sigh dragha til quinno / och haffuer wachtat widh mins nästas dör. Så warde mÿn hustru aff enom androm skemd/och andre besoffue henne/ Ty thet är een last och een misgerning för domarenar. Ty thet wore en eeld som förtärer in til förderff / och all mÿn tildrägt vthrotadhe. Haff-

Haffuer iagh förachtat mins tienares eller minne tienarinnos rett/tå the medh migh trätte: Hwadh wille iagh göra/når Gudh reser sigh vp: Och hwadh wille iagh swara/når han hemsöker: Haffuer ock icke han giordt honom thē migh j modherliffuet giorde: Och haffuer iw så wel tilreedt honom j liffuena. Haffuer iagh thē torfftighom förnekat hwadh the begåradhe/ och låtit enkionnes öghon försmechta: Haffuer iagh åtit min beta allena/ at then fadherlöse icke ock så haffuer åtit ther aff: Ty jfrå minom vngdom haffuer iagh hållet migh såsom en fadher/ och alt jfrå mitt modherlijff haffuer iagh gerna hughswalat.

Haffuer iagh någhon seedt förgåås/therföre at han icke hadhe klådher/ och låtit then fattigha gå oskyyldan: Haffua icke hans sijdhor welsignat migh/tå han aff mijn lambs skin wermat wardt: Haffuer iagh låtit komma mina hand widh then fadherlösa/ åndoch iagh sågh migh j portenom macht haffua/Så falle mina skullror jfrå mina axlar/ och min arm gånge sönder jfrå leggenom. Ty iagh fruchtadhe Gudh såsom een olycko offuer migh/och kunde hans tunga icke båra. Haffuer iagh satt guld til mijn tröst/ och sagt til guldklimpē/ Tu åst mitt hopp: Haffuer iagh gladt migh/at iagh mykla åghodelar hadhe/och mijn hand allahanda förwerffuat hadhe: Haffuer iagh seedt på liwset tå thet klarligha skeen/ och på månan tå han j fyllo gick: Haffuer mitt hierta hemligha låtit sigh tålia j thet sinnet/at min munn skulle kyssa mina hand: Hwilket ock een misgerning år för domarenar. Förty ther medh hadhe iagh nekat Gudh j höghdenne.

(liwset)
Thet år/ når migh lyckosamligha ithand gick/ haffuer iagh icke hafft lust ther vthi.
Kyssa handena/ år prijsa sijn eghen werck/ thet Gudhi allena tilhörer.

Haffuer iagh gladt migh når minom fienda gick illa/och vphåffuet migh at olycka råkadhe vppå honom/Ty iagh låt min munn icke synda/så at han vnskadhe hans siål ena banno: Haffua icke the mån j minne ‡ hyddo moste såya/Ah at wij icke måtte aff hans kött måttadhe warda. Vthe moste then fremmāde icke bliffua/vthan thiī wåghfarande låt iagh mina dör vp. Haffuer iagh såsom een menniskia skyyldt mina skalckheet/at iagh skulle hemligha fördölia mijn misgerning: Haffuer iagh gruffuat migh för stora hopen/ eller haffuer frendernas förachtelse migh förskreckt: Jagh bleff stilla och gick icke vth genom dörena.

‡ (hyddo)
Thet år/ mitt hwsfolck meste ock intet ondt vnska mina fiendar.

Hoo giffuer migh en förhörare/ at then Alzmechtighe må höra mitt begår: at någhor måtte scriffua een book om mina saak/Så wille iagh tagha henne vppå mina axlar/ och vmbinda migh henne såsom een krono. Jagh wille förkunna talet på mina gånger/och såsom en Förste wil iagh thz frambåra. Om mijn iord ropar emoot migh/ och thes fohrar alla til lijka gråta. Haffuer iagh thes frucht obetalat åtet/ och giordt åkermånnenars leffuerne tungt/Så wexe migh tistel för hwete/ och törne för biugg. En enda haffua Hiobs ord.

(Förste)
Thet år/ frijmodigh och oförfårat.

XXXII. Capitel.

TA wende the tree mån åter at swara Hiob/effter han hölt sigh rettferdighan. Men Elihu Baracheel son aff Bus aff Ram slechte/wardt wredher vppå Hiob/ at han hölt sina siål rettferdighare ån Gudh. Och wardt han wreedh vppå the tree hans wener/ at the intet swar funno/ och doch fördömde Hiob. Ty Elihu hadhe bijdt så lenge the hadhe talat medh Hiob/effter the woro åldre ån han/Therföre tå han sågh/at intet swar war j the tree mänz munn/ wardt han wreedh. Och så swaradhe Elihu Baracheel son aff Bus/ och sadhe.

Elihu.

Jagh år vng/och j åre gamle/therföre haffuer iagh skyydt och fruchtat bewisa mijn konst. Jagh tenckte/Låt åren tala/och åldren bewisa wijsheet.

Men anden år j menniskionne/ och thens Alzmechtighas ande gör henne förståndigha/ Mestarenar åro icke the wijsaste/ och the gamle förstå icke hwadh rett år. Therföre wil iagh ock tala/ Hör hår til/ iagh wil ock bewisa mina konst. Sij/iagh haffuer bijdt mådhan j talat haffuen/ Jagh haffuer giffuit acht på idhart förstånd/til tess j haffuen giordt en enda på idhart taal/ och iagh haffuer hafft acht vppå idher/ Och sij/ ingen år ibland idher som Hiob straffa/eller til hans ord swara kan.

J måghe til ewentyrs såya/Wij haffue drabbat på wijsheetena/at Gudh haffuer bortkastat honom/och ingen annar. Thet talet gör migh icke fyllest/ Jagh wil intet swara honom effter som j taladhe. Ah the vpgiffuas/ och kunna intet meer swara/the kunna intet meer tala. Effter iagh nu bijdt haffuer/och the kunna intet tala (för ty the stå tyste och swara intet meer) wil iagh doch swara min part/och bewisa mina konst/Ty iagh år så full medh ordom/at min ande ångslas j minom bwk. Sij/ min bwk år såsom must then tilåpt år/hwilken nyy faat sönderslåår/Jagh moste tala at iagh må få andas. Jagh moste vplyckia mina leppar och swara/ Jagh wil på ingens person see/och ingo menniskio til wilia tala/ För ty iagh weet icke (om iagh så giorde) om min skapare innan en kortt tijdh migh borttaghandes worde.

XXXIII. Capitel.

HÖr doch Hiob mitt taal/och giff acht på all mijn ord/ Sij/ iagh låter min munn vp/ och mijn tunga skal tala j minom munn/Mitt hierta skal tala rett/och mina leppar skola såya itt reent förstånd. Gudz ande haffuer giordt migh/ och thens Alzmechtighas ande haffuer giffuit migh lijff. Kant tu/ så swara migh/ Kom fram iemte migh. Sij/ iagh hörer Gudhi til såsom tu sågher/och vthaff iord år iagh ock så giord/ Doch tu torff icke förfåras för migh/och mijn hand skal icke wara tigh förswår.

Tu haffuer talat för mijn öron/tijns ordz röst moste iagh höra. Jagh år reen och vthan all last/oskyllgh och haffuer ingen synd/ Sij/ han haffuer funnet een saak emoot migh/therföre håller han migh för sin fienda. Han haffuer satt min foot j stocken/och förwarat alla mina wåghar. Sij/rett ther vthaff besluter iagh emoot tigh/at tu icke år rettferdigh/ Ty Gudh år meer ån een menniskia. Hwj wilt tu tråtta medh honom/at han icke gör tigh rekenskap på alt thet han gör: Om Gudh en gång någhot befaler/ skal man icke tå först see ther effter om thet rett år.

Vthi synennes dröm om nattena/når sompnen faller vppå menniskionar/når the soffua på sångenne/Tå öpnar han menniskiors öra/ och förskrecker them och nepser them/På thet han skal wenda menniskiona jfrå olycko/ och förwara henne för offuerfall/Han skonar hennes siål för förderff/ och hans lijff at thet icke skal falla j swerdet/och nepser honom medh swedha vppå hans sång/ och all hans been mechteligha. Och faar så medh honom/at honom stygges widh maten/och hans siål icke haffuer lust til at åta. Hans kött förswinner/så at man intet seer thet/ och hans been förkrossas/så at man icke gerna seer thiī/ At hans siål nalkas til förderff/och hans lijff til the dödha.

Om nu en Angel/en aff tusende trådde fram för honom/ til at förkunna menniskionne Gudz rettferdigheet/ Tå skal han förbarma sigh offuer honom och såya/Han skal förlossat warda/at han icke skal fara nedher j förderffuet/Ty iagh haffuer funnet een försoning. Hans kött komme sigh til igen effter straffet/och låt honom åter warda vng igen. Han skal bidia Gudh/ then skal bewijsa honom nådher. Han skal låta see sitt ansichte medh glådhi/

och ſkal wedhergella menniſkionne hennes rettferdigheet. Han ſkal för menniſkiomen bekenna och ſäya/ Jagh haffuer ſyndat och illa giordt / och migh är än nu för litet ſkeedt. Han haffuer förloſſat mina ſiäl / at hon icke ſkulle komma j förderff / vthan mitt lijff ſkulle få ſee liwſet.

Twå eller tree gångor/ thet är offta.

Sij/ alt thetta gör Gudh twå eller tree gångor medh hwariom och enom/ på thet han ſkal hemta hans ſiäl igen vthu förderffuet / och vplyſer honom medh the leffuandes liwſe. Giff acht här vppå Hiob / och hör här til / och tijgh at iagh må tala. Men haffuer tu någhot at tala ſå ſwara migh. Sägh/ åſtu rettferdigh / iagh wil gerna hörat / Haffuer tu ock intet / ſå hör migh och tijgh / iagh wil lära tigh wijſdom.

XXXIIII. Capitel.

OCh Elihu ſwaradhe och ſadhe/ Hörer j wijſe mitt taal / och j förſtåndighe achter vppå migh/ Ty örat pröffuar talet/ och munnen ſmakar maten. Låt oſſ vthwelia en doom / at wij måghe emellan oſſ kenna hwadh gott är. Ty Hiob haffuer ſagdt/ Jagh är rettferdigh/ och Gudh haffuer förwäghrat migh min rett/ Jagh moſte liwgha om iagh än rett hadhe/ iagh warder plåghat aff mijn ſkott/ om iagh än thet intet förſkyllat hadhe. Hoo är en ſådana ſom Hiob: ſom gabberij dricker ſåſom watn/ och gåår på wäghenom medh illgerningeſmän/ ſå at han wandrar medh ogudhachtigha män: Ty han haffuer ſagdt/ Om än någhor rettferdigh wore/ ſå geller han doch intet när Gudhi/ Hörer migh j wijſe män.

(mijn ſkott) Thet äro Gudz ſkott ſom ſittia j migh.

Bortt thet/ at Gudh ſkulle wara ogudhachtigh/ och then Alzmechtighe orettwijs/ Vthan han lönar menniſkionne effter ſom hon haffuer förtient/ och drabbar vppå huar och en effter hans gerningar/ Vthan tuiffuel/ Gudh fördömer ingen medh orett / och then Alzmechtighe böyer icke retten. Hoo haffuer ſkickat thet vppå iordenne är / och hoo haffuer ſett hela iordennes kreetz: Om han thet toghe ſigh före/ kunde han alles anda och lijff til ſigh ſamla/ alt kött worde til hopa förgåendes / och menniſkian worde åter til aſko igen.

Haffuer tu förſtånd/ ſå hör thetta / och giff acht på mijns taals röſt/ Skulle någhor för then ſkul twinga retten/ at han hatar honom: och therföre at tu ſtolt är/ ſkulle tu för then ſkul fördöma then rettferdigha: Skulle någhor ſäya til Konungen/ Tu Belial/ och til Förſtanar/ J ogudhachtighe: Then doch icke ſeer på Förſtarnas perſon/ och kenner icke meer then herligha än then fattigha/ För ty the äro alle hans handa werck. Medh haſt moſte menniſkionar döö / och om midnatz tijdh förſkreckias och förgåås/ The mechtighe warda krafftlöſe borttaghne. Ty hans öghon ſee vppå huars och eens wäghar/ och han ſkodhar alla theras gånger. Jntet mörker eller ſkygd är / at ogerningeſmän mågha ſigh ther fördölia / Ty thet warder ingom ſtadt/ at han kommer medh Gudh til retta.

Han förgör monga ſtolta ſom icke ſtå til at rekna / och ſetter andra j theras ſtadh/ Therföre at han kenner theras gerningar / och omſtörter them om nattena/ at the ſkola ſönderkroſſadhe warda. Han kaſtar the ogudhachtigha vthi en hoop / ther mã gerna ſeer thz/ Therföre at the icke haffua folgde honom effter/ och förſtodho ingen aff hans wäghar/ At the fattighas roop ſkulle komma in för honom/ och han thens elendes roop höra måtte / Om han fridh giffuer/ hoo wil fördöma: Och om han förſkyler anletet/ hoo wil ſee vppå honom ibland folcken och menniſkionar: Så låter han nu en ſkrymtare regera/ til at ✠ plågha folcket.

✠ (plågha) Thet är/ han låter en Tyran regera/ ſom medh ålaghor och tunga quälier folcket.

För Gudz ſkul wil iagh lijdha talet/ och icke förmenat/ Haffuer iagh icke

drabbat rett/ ſå läår tu migh bätter. Haffuer iagh orett handlat/ wil iagh icke göra ſå meer. Man wenter nu ſwar aff tigh / Ty tu förkaſtar all ting/ och tu haffuer begynnat thz/ och icke iagh. Weeſt tu nu någhot / ſå tala/ Wijſa män låter iagh wel tala / och en wijs man hörer migh. Men Hiob talar owijſligha/ och hans ord äro icke wijs. Min fadher / låt Hiob förſökt warda alt in til endan/ therföre at han wender ſigh til orettferdigha menniſkior. Han haffuer vthoffuer ſina ſynd än nu ther til hädhat / therföre låt honom in för oſſ ſlaghen warda/ och trätte ſedhan medh ſinom ordom in för Gudh.

XXXV. Capitel.

OCh Elihu ſwaradhe och ſadhe / Häller tu thet för rett / at tu ſägher / Jagh är rettwijſare än Gudh: Ty tu ſägher / Hoo bliffuer någhot reknat för tigh: Hwadh hielper thet / om iagh håller migh jfrå ſynd: Jagh wil ſwara tigh medh ordom/ och tinom wenom medh tigh. See vp til himmelen och ſkodha/ och ſee vppå ſkyiarna/ at the äro tigh förhöghe. Om tu ſyndar/ hwadh kan tu ſkaffa emoot honom: Och om tijn ondſka är ſtoor/ hwadh kan tu göra honom: Och om tu är rettferdigh/ hwadh kan tu giffua honom/ eller hwadh kan han tagha aff tina hender: Eenne menniſkio ſåſom tu äſt / må tijn ondſka någhot göra / och eenne menniſkios barne tijn rettferdigheet.

The ſamme mågha ropa/ när them mykit offuerwold ſkeer / och ropa offuer the weldighas arm / the ther intet ſäya/ Hwar är Gudh min ſkapare/ ſom ſonger gör om nattena / then oſſ gör lärdare än diuren på iordenne/ och wiſare än foghlana vnder himmelen. Men the ſkola ther ock ropa offuer the ondas hoghmoodh / och han ſkal intet höra them / Ty Gudh hörer icke fåfengelighetena/ och then Alzmechtighe ſeer ther intet til. Nu ſägher tu/ Tu ſeer honom intet / men en doom är för honom / allenaſt förbijdha honom/ Om hans wredhe icke ſå haſtigt hemſöker/ och intet ſköter / at ther ſå monga laſter äro / Therföre haffuer Hiob fåfengt öpnat ſin munn / och giffuer onyttigh ord före medh oförnufft.

(ſonger) Thet är foghla ſottger/ eller andeligha/ at man loffuar Gudh j bedröffuelſen.

Hiob.

XXXVI. Capitel.

ELihu taladhe yterlighare och ſadhe / Töffua än nu litet / Jagh wil wiſa tigh thet/ Ty iagh haffuer än nu på Gudz wegna någhot ſäya. Jagh wil hemta mitt förſtånd fierran effter/ och bewiſa at min ſkapare är rettwijs. Mitt taal ſkal vthan twiffuel intet falſkt wara. Mitt förſtånd ſkal vthan feel wara för tigh. Sij/ Gudh förkaſtar icke the mechtigha / ty han är ock mechtigh aff hiertans krafft. Then ogudhachtigha bewarar han icke/ vthan hielper then arma til retta. Han wender icke ſijn öghon jfrå then rettferdigha/ och Konungana låter han ſittia på ſtolenom j ewigh tijdh / at the höghe bliffua. Och om fångar liggia j boyor/ och bundne medh togh iemmerligha/ ſå giffuer han them til kenna hwadh the giordt haffua / och theras odygd at the haffua brukat wold/ och öpnar them örat til tuchtan och ſägher them/ at the ſkola vmwenda ſigh jfrå thet orett är. Om the höra och tiena honom/ ſå ſkola the j godhom daghom gamle warda / och leffua medh luſt. Höra the icke/ ſå ſkola the falla för ſwerd/ och förgåås förr än the warda thet warſe. The ſkrymtare/ när wredhen kommer vppå them / ropa the intet / när the fångne liggia/ ſå ſkal theras ſiäl döö medh qwaal / och theras lijff ibland bolare. Men then arma ſkal han hielpa vthu hans armoodh/ och öpnar them

arma örat j bedröffuelsen. Han skal tagha tigh vthu ångestens widha munn / then ingen botn haffuer / och titt boord skal haffua roo / vpfylt medh alt gott. Men tu gör the ogudhachtighas saak godha / så at theras saak och rett bliffuer behållen. See til / om icke otoligheet haffuer rördt tigh j qwalena / eller stora gåffuor icke haffua bögdt tigh. Menar tu at tijn weldigheet skal bestå kunna vthan bedröffuelse / eller ellies någhon starkheet eller förmågha? Tu torfft icke begåra nattena til at offuerfalla menniskionar j theras rwm. Wachta tigh / och wendt tigh icke til thet orett år / såsom tu för iemmer skul tigh företaghet haffuer.

Sij / Gudh år förhögh j sinne krafft / hoo år en laghförare såsom han år? Hoo wil heemsökia offuer honom hans wägh? och hoo wil såya til honom / Tu gör orett? Tänck vppå at tu intet weest hans werck / såsom menniskionar siunga / Ty alla menniskior see thet / menniskionar see thet fierran. Sij / Gudh år stoor och okend / hans årataal kan ingen vthfrågha. Han gör watnet til sinå droppar / och driffuer sina skyyr samman til regn / så at skyiarna flyta och drypa fast vppå męniskionar. Tå han tagher sigh före at stingra sina skyyr / och tagher sitt teckelse bortt / Sij / så vthbredher han sitt liws offuer them / och offuertecker haffuet tådhan the komma. Ty ther dömer han folcket / och giffuer maat til fyllest. Han hålder hęderna före och betecker liwset / och biwdher thy at thet skal igenkomma. Om thet samma förkunnar hans heerde / och hans booskap om skyyn.

(sitt liws) Thet år / Han gör ther lustight på himmelen och på haffuet tådhan skyiarna komma.

XXXVII. Capitel.

THer aff förskrecker sigh mitt hierta och båffuar / Hörer hans rösts skall / och thet liwdh som vthaff hans munn gåår. Han seer vnder alla himlar / och hans liws skijn vppå iordennes endar. Effter honom buldrar dundret / och han dundrar medh itt stoort skall / och når hans dundrande hördt warder / kan man intet förhålla thet. Gudh dundrar medh sitt dunder gruffueligha / och gör stoor ting / och warder doch intet kend. Han talar til sniön / så år han strax hår på iordenne / och til regnskuren / så år regnskuren ther medh macht. Man förgömer sigh ibland alla menniskior / at folcket skal kenna hans werck. Wildiwret kryper vthi skiwl / och bliffuer j sitt rwm. Sönnan effter kommer wådher / och Noordan effter köld. Aff Gudz anda kommer frost / och stoort watn / tå han vthgiwter. The tiocke skyyr skilia sigh / at klart skal warda / och igenom molnet vthbrister hans liws / Han wender skyiarna hwart han wil / at the skola göra alt thet han biwdher them på iordennes kreetz. Ehwadh thet år offuer een slecht eller offuer itt land / tå man finner honom barmhertighan.

(förgömer) Thet år / När thet dũdrar så flyyr man för fruchtan skul.

Achta ther vppå Hiob / statt och förnim Gudz vnder / Weest tu / når Gudh låter thetta komma offuer them? och når han låter sina skyyrs liws vthgå? Weest tu huru skyiarna vthsprijdha sigh? hwilken vnder the fulkomlighe weta / At tijn klådher warm åro / tå landet år stilla aff Sönnan wådher? Ja / tu vthbredher icke skyiarna medh honõ / hwilke starcke åro / och anseende såsom en grund. Låt oss höra hwadh wij skole såya honom / för ty wij recke icke in til honom för mörker. Hoo skal förtelia honom hwadh iagh talar? om någhor talar / han warder vpsluken. man seer iw icke liwset / han gör wel skyyn liws / och wådhret blåås och gör klart. Jfrå Noordan kommer guld thũ förskreckelighe Gudh til loff / men then Alzmechtigha kunna the intet finna / then så stoor år j machtenne. Ty han moste ingen rekenskap göra aff sinom rett och rettferdighom sakom / therföre moste menniskionar fruchta honom / och han fruchtar inga wijsa.

(guld) Thz år klart wådher såsom guld.

Och

XXXVIII. Capitel.

OCh HERREN swaradhe Hiob vthi itt wådher / och sadhe / Hwilken år then som sina tanckar fördölia wil / och talar så medh oförnufft? Giorda tina lender såsom en man / Jagh wil frågha tigh? Sägh / Arstu så klook / Hwar wast tu tå iagh grundadhe iordena? Sägh migh / weest tu hoo henne haffuer satt sitt måååt / eller hoo haffuer draghit någhot snöre offuer henne / eller hwar vppå ståår hennes fotafeste / eller hoo haffuer henne en hörnsteen lagdt? Tå morghonstiernonar tilsammãs loffuadhe migh / och all Gudz barn frögdadhe sigh. Hoo haffuer tilslutit haffuet medh sina dörar / Tå thet vthbrast såsom vthu modherliffue / Tå iagh klådde thet medh skyyr / och inweffuadhe thet j tökno såsom j lindaklådhe / tå iagh förtoogh thy thes flodh medh minom dam / och satte thy boom och dörar före och sadhe / Alt hår in til skalt tu komma och icke widhare / hår skola tina stolta bölior settia sigh.

Gudh.

Haffuer tu j tinom tijdh budhit morghonen / och wijst morghonrodhnanom sitt rwm? at iordennes endar mågha fattadhe warda / och the ogudhachtighe ther vthskuddadhe bliffua? Insiglet skal sigh förwandla såsom leer / så at the skola bliffua såsom itt klådhe / Och them ogudhachtighom skal theras liws förtaghet warda / och the höghferdighas arm skal sönderbrutin warda. Haffuer tu kommit vthi haffzens grund / och wandrat vthi diwpsens fiåt? Haffua dödzens dörar någhon tijdh vplåtit sigh för tigh / eller haffuer tu seedt döranar åt mörkret? Haffuer tu förnummet huru bredh iorden år? Låt höra / weestu alt thetta? Hwilken år wåghen tijtt ther liwset boor / och hwilket år mörkrens rwm? At tu måtte afftagha thes grenßo / och merkia stijghen til thes hws? Wiste tu / at tu skulle på then tijdhen född warda / och huru monga tina daghar bliffua skulle?

(Insiglet) Thz år theras stand och wesende på hwilket the låtas så wisse wara som thz wore besiglat.

Haffuer tu ther warit tådhan sniön kommer? eller haffuer tu seedt hwadhan haghlet kommer? Hwilka iagh bewarat haffuer in til bedröffuelsens dagh / in til strijdhennes och örlighens dagh / Genom hwilken wåghen delar sigh liwset? och östan wådher vpkommer på iordena? Hoo haffuer vthskifft regnskwrenne sitt lopp / och liwngeeldenom och dundrenom wåghen / så at thet regnar vppå iordena ther ingen år / j öknenne ther ingen menniskia år / at thet skal vpfylla ödhemarken och öknen / och kõmer gråset til at wexa? Hoo år regnens fadher? Hoo haffuer födt daggennes dropar? Vthu hwars lijff år ijsen vthgången? Och hoo haffuer födt rijmfrostet vnder himmelen? At watnet skulle fördolt warda såsom vnder stenar / och diwpet bliffuer offuan vppå ståndandes? Kant tu binda tilsammans siwstiernonars band / eller vplösa Orions band? Kant tu hemta morghonstiernonar fram j sin tijdh / eller föra wagnen på himmelen offuer sijn barn? Weest tu huru himmelen skal regeras / eller kant tu settia itt embete vppå honom på iordenne?

Kant tu föra tin dunder högt vppe j skyynom / eller warder watnens mykinheet tigh offuerteckiandes? Kant tu vthsleppa liwngeeldar / at the fara åstadh / och såya / Hår åro wij? Hoo haffuer satt wijsdomen vthi thet fördolda? Hoo haffuer giffuit tankomen förstånd? Hoo år så wijs at han skyiarna rekna kan? Hoo kan förstoppa watulåglanar j himmelen? När stofftet år wått wordet så at thet til hopa löper / och klimpanar lodha tilsammans.

(fördolda) Thet år j hiertat.

XXXIX. Capitel.

Psal. 147. KAnt tu giffua Leyinnonne hennes rooff j iaghtenne? och måtta the vnga Leyonen medh wildiwr / så at the leggia sigh vthi sitt rwm / och stilla liggia j kulonne på wacht? Hoo redher korpenom maat / når hans vngar ropa til Gudh / och weta icke hwar theras

maat är: Kant tu settia tijdhen när steengeternar skola kidla på berghen: eller haffuer tu merkt när Hindernar gå haffuandes: Haffuer tu reknat theras månadher/när the fulle warda/eller weest tu tijdhen när the skola födha: The böya sigh när the födha och riffua sigh/och låta vth sina vngar/Theras vngar warda fete och wexa vthe / the gå vth och komma intet til them igen. Hoo haffuer låtit wildåsnan så frij gå: Hoo haffuer wildåsnans band vplööst: Hwilkom iagh markena til hws giffuit haffuer/och öknena til boning. Han gör leek aff stadz buldret/Plågharenas trwgh hörer han intet. Han seer effter berghen ther hans beet är / och söker hwar grönt är. Menar tu at Enhörningen skal tiena tigh / och skal bliffua widh tina krubbo: Kant tu binda honom oket vppå j tina fohrar/ så at han effter tigh ploogh dragher j dalomen: Kant tu förlåta tigh på honom/ther aff at han mykit förmå/och låta honom för tigh arbeta: Kant tu betroo honom / at han dragher tigh tina sädh heem igen/och församlar henne j tina ladho:

Påfoghlens wingar äro skönare än Storkens eller Strutzfoghlens wingar/som sijn ägg legger j iordena / och låter heta iordena vthkleckia them. Han förgäter at the mågha warda träpat/och någhot wildiwr sönderslåår them. Han är så hård emoot sina vngar/ lika som the icke wore hans. Han achtar icke at han arbetar fåfengt / ty Gudh haffuer förtaghit honom wijsdom/och haffuer intet förstånd giffuit honom / På then tijdhen han reser sigh/vphögher han sigh/och bespottar bådhe hest och man.

Kant tu giffua hestenom krafft / eller kant tu prydha hans hals medh hans gneggiande: Kant tu förfära honom såsom gräshoppor. Hwadh förfärlighit är/thet är hans nooß prijs. Han riffuer iorden och är frijmodigh/ och dragher vth emoot then wåpnadha. Han bespottar reddhoghan och förfäras intet/och flyyr icke för swerd / thet än nu koghret emoot honom skalradhe/och glimmadhe bådhe glaffuen och sköld. Han skälffuer och rasar och trampar iordena/och ✻ troor intet at trummeten lydher. När trummeten fast klingar/ sägher han huy / och kenner luchten aff strijdhenne long wägh/ Förstanars roop och frögd.

(prijs) Thet är/Han är icke vthan tess dristoghare och frijmodighare/ och fråås som han wille beröma sigh / hwar någhot skreckelighit såsom strijdh och krijg för handenne är.

✻ (troor intet) Ther är/ Han haffuer sigh såsom han intet passadhe ther vppå / thet doch så skreckelighit är.

Flygher Höken genom titt förstånd medh sina wingar Södher vth: Flygher örnen så högt aff tijn befalning / at han gör sitt näste j höghdenne: J bergklippon boor han / och bliffuer j bergscreffuom och j fast rwm. Tådhan aff skodhar han effter maat / och hans ögon see longt bortt / Hans vngar supa blodh/och hwar en åtel är/ther är han.

Och HERREN swaradhe Hiob och sadhe/Then som wil trätta medh then Alzmechtigha/skulle han dragha sigh vndan: Och then som wil straffa Gudh/moste han icke swara: Hiob swaradhe HERRANOM och sadhe/Sij/iagh haffuer bannas/Hwadh skal iagh swara: Jagh wil leggia mina hand vppå min munn. Jagh haffuer en gång talat/therföre wil iagh icke meer swara/på en annan tijdh wil iagh icke göra thet meer. Hiob

XL. Capitel.

OCh HERREN swaradhe Hiob vthu itt wädher/och sadhe/ Giorda tina lender som en man/ Jagh wil frågha tigh / och sägh tu migh/Skulle tu göra min doom om intet/och fördöma migh / på thet tu skalt wara rettferdigh: Och om tu haffuer en arm såsom Gudh / och medh lijka röst dundrar såsom han gör. Bepryydh tigh medh herligheet/och vphäff tigh/klädh tigh medh loff och äro. Ströö vth tins grymheetz wredhe. See vppå alla hoghmodigha och bögh them / och förtryck the ogudhachtigha ther the äro. Begraff them tilsammans j iordenne/ och försenk theras prååł vthi thet fördolda. Så wil iagh ock bekenna tigh / at tijn höghra hand tigh hielpa kan. Gudh

Sij/✠ Behemoth then iagh bredho widh tigh giordt haffuer/han skal äta höö så-

✠ (Behemoth) Kallas all stoor ofandeligh diwr / såsom Leuiathan alla stora och ofandeligha fiskar. Men här vnder bescriffuar han diäffwulens och hans partijs macht och wold j werldenne.

-söm en oxe/Sij/hans krafft är vthi hans lender/och hans förmågha j hans bwks naffla. Hans stiert strecker sigh vth såsom itt Ceder. Hans hemligh tings senor äro förwickladha. Hans been äro såsom koppar röör. Hans beenlegger såsom iernstaffwrar. Han är begynnelsen aff Gudz wäghar. Thē honom giordt haffuer/ han offuerfaller honom medh sitt swerd. Berghen båra honom grääs/och all wildiwr spela ther. Han ligger j skuggan fördold/ j röör och j treck / Busken offuertecker honom medh sin skugga/och Pijlträä widh becker offuerteckia honom. Sij/han vpsluker strömē och gruffuar sigh intet. Han låter sigh tyckia at han wil vthtöma Jordanen medh sin munn/ Likwel griper man honom med sijn eghen öghon/och medh snöre igenomborar man honom hans näso.

XLI. Capitel.

KAnt tu dragha Leuiathan medh en krook / och fatta hans tungo medh itt snöre: Kant tu settia honom en ring j näsona / och bora honom hans kindbeen igenom medh en syyl: Menar tu / at han skal mykit bidhias före/eller smekia tigh: Menar tu / at tu kant göra itt förbund medh honom / at tu må haffua honom til en trål ewinnerligha: Kant tu spela medh honom såsom medh en foghel / eller binda honom tinom pighom: Menar tu/at selskapet skola skära honom sönder / at han bliffuer vthdelat ibland köpmännenar: Kant tu fylla ena noot medh hans hwdh / och någhon fiskaryßio medh hans hoffuudh: När tu kommer tina hand widh honom / så kom jhogh at thet een strijdh är/then tu icke vthålla kant. Sij/hans hopp skal fela honom/och han skal vppenbarligha fördriffuin warda.

Jngen är så dristigh/at han honom vpweckia thor. Hoo är tå then som för migh beståå kan: Hoo haffuer någhot giffuit migh tilförenna / at iagh må honom thet wedhergella: Mitt är alt thz vnder hela himmelen är. Jagh wil icke förtiya hans krafft/ey heller hans macht/ eller hans bidhiande: Hoo kan vpteckia honom hans klädhe / eller hoo thor wåghat at fatta honom j tendernar: Hoo kan öpna hans anletes kindbeen: Förskreckeligha stå hans tender alt om kring. Hans kropp är lika som sköldar sammanfäste hwar j annan /thet ena henger in j thet andra / så at wädhret icke gåår ther emellan/ Thet henger hwar j annan / och hålla sigh tilsammans / så at the icke kunna skilias åt. Hans niwsande är såsom itt glimmande liws/hans öghon äro såsom morghonrodhnans öghnahwarff. Vthaff hans munn fara bloss och eldbrandar. Vthaff hans näso gåår röök / såsom vthaff heta grytor och ketzlar. Hans ande är glödhande koll / och vthu hans munn gåår loghe. Han haffuer en starkan hals/och thz är honom lust/tå han någhot förderffuar. Hans kötz ledhamoot hengia widh hwart annat / the äro faste j honom / at han icke rörd warder. Hans hierta är hardt såsom steen / och så fast som itt stycke aff vnderstenen j quernenne. När han reser sigh förfära sigh the starke/och bölionar warda bedröffuadhe. Om man wil til honom medh swerd/så rörer han sigh intet/eller medh speetz/skott och harnisk. Han achtar iern såsom strå/ och koppar såsom rutit trää. Jngen skytta föriaghar honom. Sliungostenar äro honom såsom agnar. Hamaren achtar han såsom strå. Han bespottar the bäffuande spetzer. Han kan liggia på skarpt grws. Han legger sigh vppå thet skarpt är såsom på dyngio. Han gör / at diwpa haffuet siwdher såsom een gryta / och rörer thet j hoop såsom man blandar ena saluo. Effter honō är wäghen liws. Diwpet achtar han såsom en gamlan gråhårotan. På iordenne kan ingen liknas honom. Han är giord til at wara vthan fruchtan. Han förachtar alt thet högdt är. Han är Konung offuer alla hoghmodigha.

(starke) Thet är / The stora fiskar flyy för honō.

(gråhårotan) Thet är han simmer och leffuer j haffuet som honom lyster/ så at man see kan wäghen effter honō fierrā/ och han achtar haffuet såsom en gamlan/ thet är / at thet är honom förswagt.

XLII. Capitel.

Hiob

Och Hiob swaradhe HERRANOM och sadhe/ Jagh weet at tu all ting förmå / och ingen tancke är för tigh fördold/ Thet är en fåwitsk man som menar fördölia sitt rådh/ Therföre haffuer iagh owijsligha talat/ thet migh förhögt är och thet iagh icke förståår. Så hör nu / låt migh tala / iagh wil frågha tigh/ lär migh. Jagh haffuer hördt tigh medh öronen/ och mijn ögon see tigh ock nu / Therföre giffuer iagh migh skuld/ och gör boot j stofft och j asko.

Tå nu HERREN thenna orden medh Hiob talat hadhe / sadhe han til Eliphas aff Theman/ Mijn wredhe är förgrymmat offuer tigh och offuer tina twå wener / För ty j haffuen icke retteligha talat om migh / såsom min tienare Hiob / Så tagher nu siw stwtar och siw wådhrar / och gåår bortt til min tienare Hiob / och offrer brenneoffer för idher/ och låter min tienare Hiob bidhia för idher/ För ty honom wil iagh ansee/ så at iagh icke skal låta idher see huru j haffue bedriffuit ena dåårheet / för ty j haffue icke rett talat såsom min tienare Hiob.

Gudh

Tå gingo bortt Eliphas aff Theman / Bildad aff Suah och Zophar aff Naema/ och giorde såsom HERREN them sagdt hadhe/ Och HERREN sågh til Hiobs person/ och HERREN wende Hiobs fängelse / tå han badh för sina wener.

Hiob fick dobbelt igen.

Och HERREN gaff Hiob dobbelt så mykit som han tilförenna haffde hadhe/ Och til honom komo alle hans brödher / och alla hans systrar/ och alle the honom tilförenna kende/ och åto medh honom j hans hws / och wende sigh til honom / och hughswaladhe honom offuer alt thet onda som HERREN hadhe låtit komma offuer honom / Och hwar thera gaff honom itt stycke penningar/ och itt gyllene klenodium. Och HERREN welsignadhe Hiob meer än tilförenna / så at han fick fiorton tusend fåår / och sex tusend Cameler / och tusend paar oxar / och tusende åsnar / och fick siw söner och tree döttrar / och kalladhe then första Jemima/ then andra Kezia / och then tridie Kerenhapuch / och wordo icke fundna så degheligha quinnor j all land/ såsom Hiobs döttrar / Och theras fadher gaff them arffuedeel medh theras brödher.

Och Hiob leffde ther effter hundradhe och fyratiyo åår / så at han fick see sijn barn och barnabarn / alt in til fierde ledh. Och Hiob bleff dödh gammal och mätt aff leffuande.

Enden på Hiobs Book.

Förspråck på Psaltaren

Thet haffua någhre warit widh then mening / at Propheten Konung Dauid skal allena haffua giordt hela Psaltaren. Men thet andre mena/ at flere skola haffua warit här om / synes lijkare / Såsom ock monga Psalmars Titler tyckias klarligha lydha. Doch feelar icke/ at största delen aff Psaltaren iw är Daudz dicht. Men här vppå ligger ock icke så stoor macht / först man intet twifflar / at then helighe ande wisseligha är rette mestaren til hela Psaltaren / Effter som werket sielfft thz noogh betyghar / och sin mestare prijsar.

När the Hebreer kallas thenna book / Sepher tehillim / Thet vthtydhes Loffsbook / eller Tacksäyelsebook. Så är ock Psalm icke annat än Loff sång. Ther aff man strax wel merkia kan / hwadh Prophetens acht och retta vpsåät här vthi warit haffuer / Nemligha / tacka och loffua Gudh för hans welgerningar / såsom Psalmarna allestädz wel giffua til kenna. Ändoch/ at likawist som Dauid medh en ganska rijk anda/ och högt förstånd haffuer warit aff Gudhi serdeles begåffuat / så äro ock hans Psalmar medh allahanda kosteligh och nyttigh stycker / såsom medh sköna och welluchtande blomor beprydde.

Jbland annat haffuer man här monga herligha och klara Prophetier om Christum / hans helgha pino och dödh / vpståndelse/ himmelsferd etc. Sammalunda om then Christeligha församlingen och hennes wesende/ hwadh/ och huru mykit the godhe och gudhfruchtighe aff the ogudhachtigha här på werldenne lijdha moste. Ther til så marghahanda bodh och lärdom / huru man skal leffua gudheligha / from wara/ och sigh rett och redheligha skicka/ bådhe emoot Gudh och menniskior/ j motegång och medhgång. Sedhan så marghfalleligh tröst och hughswalelse för allom them som j nödh och dröffuelse stadde äro. Så marghahanda sett til at fruchtsamligha bidia och åkalla Gudh/ at ock ingen Bönebook kan någhon tijdh funnen warda / then j så måtto må lijknas widh Psaltaren.

Summa/ man finner ingen deel / then godh och nyttigh är / j någhor Historia / Exempelbook eller Helghona Legenda / Ja / j hela then helgha Scrifft / hwilken Psaltaren icke korteligha/ doch medh klart förstånd / innehåller. Ty är ey heller vnder/ at alle helghe fädher haffua så mykit elskat/ och så fliteligha brukat Psaltaren. Ja/ hwar wij någhor sanskyldigh kerlek haffue til Gudh/ och låte oss någhot wårda om hans saak/ wij göre ock wel thet samma. Gudh förlåne oss ther nådhen til/ Amen.

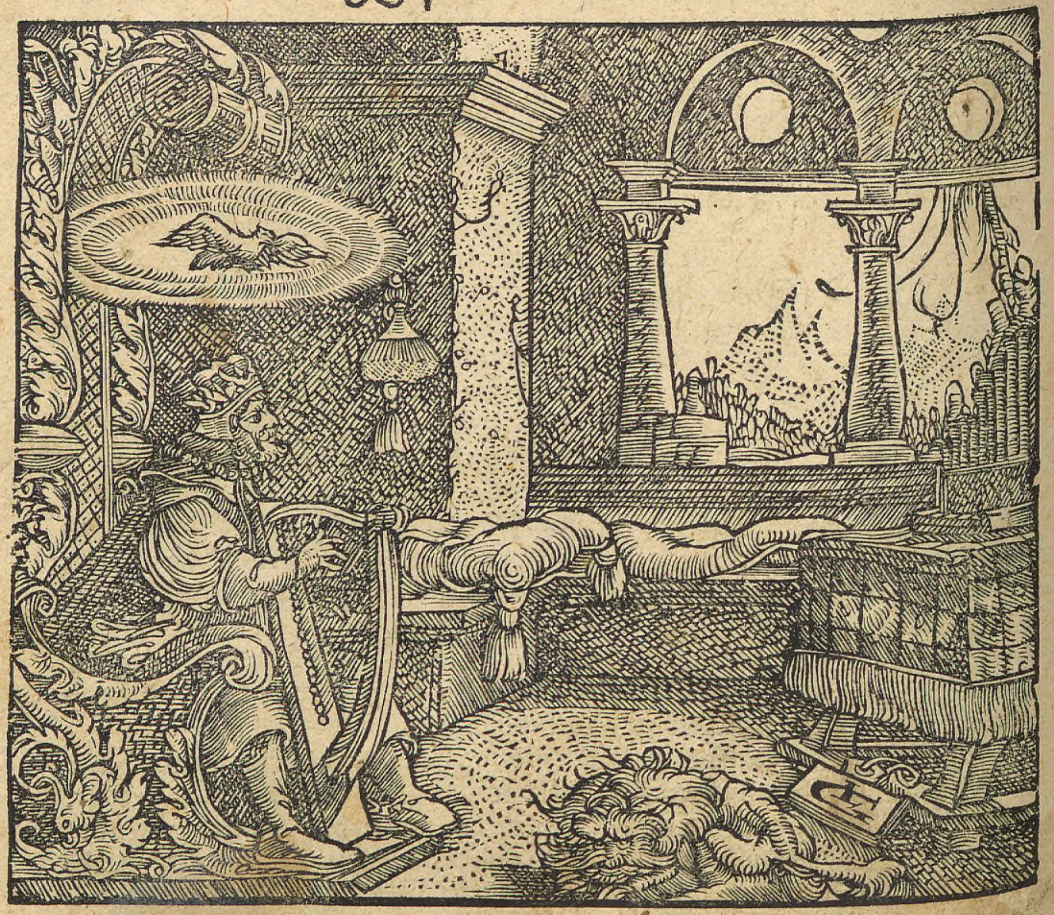

I.

Såll är then som icke wådrar vthi the ogudhachtighas rådh/ och icke trådher in vppå the syndares wågh / ey heller sitter ther the bespottare sittia.

Vthã haffuer lust til HERRANS Lagh / och talar om hans Lagh/ bådhe dagh och natt.

(bespottare) Hwilke alt hälla för galenskap / hwadh Gudh talar och gör.

Han är såsom itt trää plãterat widh watubecker/huilket sina frucht bäår j sinom tijdh / och thes lööff förfaalna intet. Och hwadh han gör thet lyckas wel.

Men the ogudhachtighe äro icke så/ vthan såsom agnar som wädhret bortförer.

Therföre bliffua icke the ogudhachtighe j ✠ domenom/eller syndarenar j the rettferdighas församling.

✠ (domenom) Thet är/ The skola hwarken haffua embete/ eller ellies bliffua j then Christeligha församling. Ja the förskingra sigh sielff ue såsom agnar jfrå korn.

Ty HERREN kenner the rettferdighas wågh/men the ogudhachtighas wågh förgåås.

II.

Hwarföre wredhgas Hedhninganar/och folcken tala så fåfengt? Acto. 4.

Konunganar på iordenne resa sigh vp/och herranar rådhslå medh hwar annan/emoot HERRAN och hans Smoorda.

Låt oss sönderslijta theras boyor/ och kasta theras band bort jfrå oss

Men then j himmelen boor begabbar them/och HERREN bespottar them.

Han skal en gång tala medh them j sinne wredhe/och med sinne grymheet skal han förskreckia them.

Men iagh haffuer insatt min Konung på mitt helgha bergh Zion.

Jagh wil om itt sådant ‡ sett predica/ som HERREN til migh sagdt haffuer/ TU ÄST MIN SON / jdagh haffuer iagh födt tigh.

‡ (sett) Thet är/ Then nya läran E[…] uangelium om Christo Guds son.

Eska aff migh / så wil iagh giffua tigh Hedhninganar til arffs/ och werldennes endar til eghendom.

Tu skalt sönderslå them medh iernspiro/såsom leerpottor skalt tu sönderkrossa them.

Så låter nu vnderwijsa idher j Konungar / och låter tuchta idher j Domare på iordenne.

Tiener HERRANOM med fruchtan/och frögden idher medh bäffuande.

Hyller sonen / at han icke förtörnas/ och j förgåås på wäghenom. Ty hãs wredhe skal snart begynna at brenna/ Men salighe äro alle the/ som trösta på honom.

III.

En psalm Dauidz/tå han flydde för sin son Absalom.

Ah HERRE/huru monge äro mine fiendar / och så möge settia sigh vp emoot migh.

Monge säya om mina siäl/hon haffuer ingen hielp när Gudhi/Sela.

Men tu HERRE är skölden för migh/och then migh til äro setter/ och mitt hoffuudh vpretter.

Jagh ropar til HERRAN medh minne röst/ så hörer han migh aff sitt helgha bergh/Sela.

Jagh ligger och soffuer och waknar vp / Ty HERREN vppehåller migh.

Jagh fruchtar migh intet för mong hũdrat tusend/the som leggia sigh emoot migh alt omkring.

Vp HERRE/ och hielp migh min Gudh / ty tu slåår alla mina fiendar på kindbenet/och sönderbryter the ogudhachtighas tender.

När HERRANOM finner man hielp / och tijn welsignelse offuer titt folck/Sela.

IIII.

En psalm Dauidz/ til at föresiunga på strengespel.

(Föresiunga) Såsom Cantor eller presten siunger en werß.eller Epistel före/ Och Choren siunger sedhan itt Responsorium Halleluia eller Amen.

Hör migh när iagh ropar/ minne retferdighetz Gud / tu som tröster migh j ångest / war migh nådheligh/ och hör mina böön.

J Herrar / huru lenge skal mijn åra skemd warda? hwj haffue j fåfengeligheten så käär / och elsken lögnen? Sela.

(mijn åra) Thet är min psalm eller låra / ther iagh Gudh medh ärar / Ephe. 4.

Besinner doch/ at HERREN förer sina heligha vnderligha/HERREN hörer/när iagh åkallar honom.

Warde j wredhe/så synder icke/ taler medh idhor hierta på idhra sänger/och bijdher/Sela.

(wredhe) Thet är/ om noghot ting rörer idher til owilia/

Offrer rettferdigheet/och tröster vppå HERRAN.

Monge säya / Huru skulle then wisa oss hwadh gott är? men vplyfft HERRE offuer oss tins ansichtes liws.

Liws/ är itt liufflighit och mildt anseende.

Tu fröghdar mi[…] hierta/ åndoch the andre mykit wijn och korn haffua.

Jagh ligger och soffuer alztinges j fridh/ty allena tu HERRE hielper migh/ at iagh må säker boo.

V.

En Psalm Dauidz / til at föresiunga för arffuet.

HERRE hör mijn ord/ giff acht vppå mitt taal/ Giff acht vppå mitt roop min Konung och min Gudh / ty iagh wil bidia in för tigh.

HERRE/ bittijdha hör mina röst/ bittijdha wil iagh skicka migh til tigh/och tagha ther wara vppå.

Ty tu äst icke thñ Gudh/ hwilkom itt ogudhachtigt wäsende behaghar/ then ther ond är / han bliffuer icke för tigh.

The stoorordighe bestå intet för tijn öghon / alla ogerningesmän hatar tu.

Tu förgör the lögnachtigha/HERREN haffuer een styggelse widh the blodh-

the blodhgirugha och falska.
Men iagh wil gå in j titt Hws på tina stora barmhertigheet/ och tilbidia emoot titt helgha Tempel j tinne fruchtan.
HERRE leedh migh j tinne rettferdigheet för mina fiendar skul / gör tin wägh rettan för migh.
(wist) Thz är/Theras lära gör icke vthan orolighet och vsäll samwett.
Ty vthi theras munn är intet wist/ theras innersta är wedhermödha/ Theras strwpe är een öppe graff/ medh theras tungor skrymta the.
Fördöm them Gudh / at the mågha falla aff sitt vpsått. Drijff them vth för theras stora offuerträdhelse skul / ty the åro tigh genstråffnoghe.
Låt glädia sigh alla them som tröst vppå tigh/ ewinnerligha låt them frögda sigh/ ty tu beskermar them. Låt them j tigh gladha wara/som titt nampn kärt haffua.
Ty tu HERRE welsignar the rettferdigha/tu kröner them medh nådhe/ såsom medh en sköld.

VI.

En Psalm Dauidz / til at föresiunga på otta strenger.

Ah HERRE straffa migh icke j tinne wredhe / och neps migh icke j tinne grymheet.
HERRE war migh nådheligh / ty iagh är swagh/ Hela migh HERRE/ty mijn been åro förskreckt.
Och mijn siäl är swårligha förskreckt/ ah HERRE huru lenge?
Wendt tigh HERRE / och vnsett mina siäl/ hielp migh för tina mildheet skul.
Ty j dödhen tencker man intet på tigh/ hoo wil tacka tigh j heluete?
(flytande) Thet är/ Jagh haffuer leghat swettigh.
Jagh är så trött aff suckande / iagh gör mina säng flytande j hela nattenne/och wäter mitt läghre medh mina tårar.
Mitt ansichte är förfallet aff sorgh/ och är gammalt wordet / ty iagh warder trengd på alla sijdhor.
Matt. 7. Wijker jfrå migh alle ogerninges mån / ty HERREN hörer min grååt.
HERREN hörer mina böön/mina böön anammar HERREN.
Alle mine fiendar komma på skam/ och förskreckes swårligha / wende sigh tilbaka / och komme på skam hasteligha.

VII.

Dauidz oskyldigheet / ther han om sång HERRANOM för Chus ord skul / then Jeminitens.

2 Reg: 16

Vppå tigh HERRE tröster iagh min Gudh / hielp migh jfrå alla mina förföliare/ och vndsett migh.
At the icke få mina siäl fatt såsom Leyon / och sönderslijta henne/effter ingen hielpare är.
HERRE min Gudh/haffuer iagh sådant giordt / och är orett j mina hender.
Haffuer iagh wedhergullet thm ondt som migh medh fridh låto / eller giordt thm skadha som mina fiendar woro vthan saak.
Så förfölie min fiende mina siäl/och få henne fatt / och nedhertrampe mitt lijff på markena / och leggie mina åro vthi stofft/Sela.
Statt vp HERRE j tinne wredhe/ vphäff tigh offuer mina fiendars grymheet / och hielp migh åter in j thet embete / som tu migh befalt haffuer.
At folcket må åter församla sigh til tigh / och för theras skul kom vp igen.
HERREN är Domare offuer folket. Döm migh HERRE effter mina rettferdigheet och fromheet.
(Domare) Thet är/ Hwar ... tigh ... noghot ... vthi ... sielffuer regerar allena ... ner oss.
Låt på the ogudhachtighas ondsko en enda warda/och fordra the rettferdigha / ty tu rettferdighe Gudh pröffuar hierta och niwrar.
Min sköld är när Gudhi/hwilken the retthiertadha hielper.
Gudh är en rett Domare / och en Gudh som daghligha hotas.
Wil man icke vmwenda sigh / så haffuer han hwest sitt swerd / och spent sin bogha / och mottar til.
Och haffuer lagdt ther dödheligh skott vppå / sina pilar haffuer han tilreedt til at förderffua.
...a. 59. ...ob. 15. Sij / thenne haffuer ondt j sinnet/ medh olycko är han haffuande/ men itt feel skal han födha.
Han haffuer graffuet ena groop och kastat ther grant vth / och är j then gropena fallen som han giordt hadhe.
Hans olycka skal vppå hans hoffuudh komma / och hans argheet vppå hans hiessa falla.
Jagh tackar HERRANOM för hans rettferdigheet skul / och wil loffua HERRANS nampn thens Alrahöghstas.

VIII.

En Psalm Dauidz/ til at föresiunga på Githith.

HERRE wår Herre / huru herlighit är titt nampn j all land/ ther man tackar tigh j himmelen.
Matt. 21. Vthaff vnga barnas och spena barnas munn / haffuer tu ena macht vprettat / för tina owener skul / at tu skalt nedherleggia owenen och then hemdgirugha.
Ty iagh skal see himlanar tins fingers werck / månan och stiernonar som tu bereedt haffuer.
Ebre. 2. Hwadh är menniskian at tu tencker på henne/ eller menniskionnes son/ at tu låter tigh wårda om honom?
Tu skalt låta honom en liten tijdh aff Gudhi offuergiffuin warda/ men medh åro och herligheet skalt tu kröna honom.
Tu skalt göra honom til en Herra offuer tina henders werk / all ting haffuer tu vnder hans fötter lagdt
Fåår och fää altsamman/wildiwren ock så ther til.
Foghlanar vnder himmelē/och fiskanar j haffuet/ och hwadh j haffuena gåår.
HERRE wår Herre/huru herlighit är titt nampn j all land.

IX.

En Psalm Dauidz / om then sköna vngdomen til at föresiunga.

Jagh tackar HERRANOM aff alt hierta/och förtelier all tijn vnder.
Jagh fröghdar migh och är gladh j tigh / och loffuar titt nampn tu Alrahögste.
At tu mina owener tilbaka driffuit haffuer / the åro fallne och förgångne för tigh.
Ty tu driffuer min rett och mijn saak/ tu sitter på stolen en rett Domare.
Tu straffar Hedhningānar / och förgör the ogudhachtigha / theras nampn vthskrapar tu til ewigh tijdh.
Fiendernas swerd haffua en enda/ städhernar haffuer tu vmstördt/ theras åminnelse är förgången medh them.
Men HERREN bliffuer ewinnerligha / sin stool haffuer han bereedt til dooms.
Och han skal döma iordennes kreetz rett / och regera folcket rettsinneligha.
Och HERREN är thens fattighas beskerm / itt beskerm j nödhenne.
Therföre hoppas til tigh the som titt nampn kenna / ty tu förlåter icke them som sökia tigh HERRE.
Loffuer HERRAN then j Zion boor / förkunner ibland folcken hans werck.
Ty han kommer ihogh / och frāghar effter theras blödh / han förgäter icke the fattighas roop.
HERRE war migh nådheligh / see til mitt elende ibland owener/tu som vphäffuer migh vthu dödzens portom.
På thet iagh skal förtelia all tin prijs vthi dottrennes Zions portom/ at iagh offuer tina hielp gladh wara må.
Hedhningānar åro försenckte vthi then groop som the tilreedt hadhe/theras foot är fången j nätet

 som the

som the vpstelt hådhe.

Så förnimmer man at HERREN skaffar rett / then ogudhachtighe är besnärd vthi sina henders werk genom ordet / Sela.

Ah at the ogudhachtighe til heluetet wende worde / och alle Hedhningar som Gudh förgåta.

Ty han skal icke så alztinges förgåta thē fattigha / och the elendes hopp skal icke förtapat warda ewinnerligha.

HERRE statt vp / at menniskionar icke få offuerhandena / låt alla Hedhningar för tigh dömda warda.

Giff them HERRE en mestare / at Hedhninganar mågha förnimma at the menniskior äro / Sela.

X.

HERRE hwj trådher tu så longt jfrå / fördölier tigh j nödhennes tijdh?

Så lenge then ogudhachtighe offuerhandena haffuer / moste then elende lijdha / The hålla medh hwar annan / och vptenckia argha list.

Ty then ogudhachtighe berömer sigh aff sitt sielffswold / och then girughe welsignar sigh / och lastar HERRAN.

Then ogudhachtighe är så stolt och wreedh / at han frågar effter ingē / vthi alla sina tanckar / håller han Gudh för intet.

Han håller fram medh thz han förehaffuer / Tine domar äro fierran jfrå honom / han handlar hoghmodheligha medh alla sina fiendar

Han sägher j sitt hierta / Jagh warder aldrigh vmstött / thz skal ingen nödh haffua j ewigh tijdh.

Hans munn är full medh bannor / falskheet och bedregerij / hans tunga kommer mödho och arbete åstadh.

Han sitter j försååt j gårdomen / han dråper the oskyldigha hemligha / hans öghon wachta effter the fattigha.

Han wachtar j hemligh rwm såsom itt Leyon j kulonne / han wachtar effter at han må grijpa then elenda / och han griper honom / tå han dragher honom j sitt nätt.

Han förkrossar och nedhertrycker / och til iordena slåår then fattigha medh wold.

Han sägher j sitt hierta / Gudh haffuer förgåtet thet / han haffuer bort dolt sitt ansichte / han seer thet aldrigh.

Statt vp HERRE Gudh / vphäff tina hand / förgåt icke then elenda.

Hwj skal then ogudhachtighe försmådha Gudh / och j sitt hierta säya / Tu sköter ther intet om?

Tu seer thet iw / för ty tu skodhar wedhermödho och iemmer / thet ståår j tina hender / The fattighe befala thet tigh / tu äst the fadherlösas hielpare.

Bryyt sönder thens ogudhachtighas arm / och besöök thet onda / så skal man hans ogudhachtigha wesende intet meer finna.

HERREN är Konung altijdh och ewinnerligha. Hedhninganar moste förgåås vthu hans land.

The fattighas trengtan hörer tu HERRE / theras hierta är wist / at titt öra achtar ther vppå.

At tu skaffar them fadherlösa och fattigha rett / at menniskian icke meer skal hoghmodhas på iordenne.

XI.

En Psalm Dauidz / til at föresiunga.

JAgh förtröster på HERRAN / huru säye j tå til mina siäl / at hon skal flygha såsom en foghel på idhro berghe?

Ty sij / the ogudhachtighe spenna boghan / och leggia sina pijlar på strengen / til at ther medh hemligha skiwta the froma.

Ty the sönderriffua grunden / hwadh skulle then rettferdighe vthretta?

HERREN är j sitt helgha Tempel / HERRANS stool är j himmelen / Hans öghon see ther vppå / hans öghnahwarff pröffua menniskiors barn.

HERREN pröffuar then rettferdigha / hans siäl hatar thē ogudhachtigha / och them ther gerna orett bruka.

Han skal låta regna offuer the ogudhachtigha liungande / eeld och suaffuel / och skal giffua them owädher til löna.

(theras) Thet är / the fromas.

HERREN är rettferdigh / och haffuer retthetena käär / therföre at theras ansichte skodhar vppå thet rett är.

XII.

En Psalm Dauidz / til at föresiunga på otta strenger.

HJelp HERRE / the helighe äro förminskadhe / och the trogne äro fåå ibland menniskiors barn.

Then ene talar medh them andra onyttigh ting och skrymta / och låra vthaff oeens hierta.

HERREN vthrote alt skrymterij / och the tungo som stoor ord talar.

The ther säya / Wår tunga skal haffua offuerhandena / oss bör tala / Hoo är wår Herre?

Effter nu the elende förtryckte warda / och the fattighe sucka / wil iagh vp (sägher HERREN) Jagh wil skaffa een hielp / at man frijmodheligha låra skal.

HERRANS taal är klart såsom genomluttrat silffuer j enom leerdåghel / bepröffuat siw resor.

Tu HERRE bewara thin / och förwara oss för thetta slechtet til ewigh tijdh.

Ty thet warder allestädz fult medh ogudhachtigha / ther sådana lööst folck ibland menniskionar rådhande är.

XIII.

En Psalm Dauidz / til at föresiunga.

HERRE / huru lenge wilt tu så platt förgåta migh? huru lenge fördölier tu titt ansichte för migh?

Huru lenge skal iagh sörya j minne siäl / och ängslas j mitt hierta daghligha? Huru lenge skal min owen förhäffua sigh offuer migh?

Skodha doch och hör migh HERRE min Gudh / vplyys mijn öghon / at iagh icke borttsompnar j dödhenom.

(öghon) Gör mitt ansichte gladt.

At min owen icke skal beröma sigh / at han är migh offuermechtigh worden / och mine mootståndare glädhia sigh / at iagh nedhre ligger.

Men iagh tröster ther vppå / at tu så nådheligh äst / mitt hierta glädher sigh / at tu så gerna hielper.

Jagh wil siunga HERRANOM / at han så wel emoot migh gör.

XIIII.

En Psalm Dauidz / til at föresiunga.

Infra 53.

(dårar) Thet är / the lösa menniskior som intet spöria effter Gudh.

THe dårar säya j sitt hierta / thet är ingen Gud til / The dogha intet / och äro een styggelse medh sitt wåsende / thet är ingen som wel gör.

HERREN sågh aff himmelen vppå menniskiors barn / at han see skulle om ther någhor förståndigh wore / och effter Gudh fråghadhe.

Men the äro alle affwekne / och allesammans odoghse / thet är ingen som wel gör / ja icke en.

Wil tå ingen aff the ogerningesmän thet merkia? the som mitt folck vpfråta / på thet the mågha födha sigh / men HERREN åkalla the intet.

Ther fruchta the sigh / men Gudh är när the rettferdighas slechte.

(fruchta) Gudh fruchta the intet / men alt annat fruchta the / såsom / om siin födho / godz / äro för farligheet / dödhen etc.

J skemmen thens fattighas rådh / men Gudh är hans tröst.

Ah at hielpen åff Zion offuer Jsrael komme / och HERREN sitt fångna folck förlossadhe / Så skulle Jacob gladh wara / och Jsrael fröghda sigh.

XV.

En Psalm Dauidz.

HERRE hoo skal boo j tinne hyddo: hoo skal bliffua på titt helgha bergh:

Then som wandrar vthan wanck / och gör rett/och talar sanningen aff hiertat.

Then medh sinne tungo icke förtalar/och icke gör sin nästa ondt/och sin nästa icke skemmer.

Then som the ogudhachtigha för intet achtar / men the Gudhfruchtigha ärar han/thz som sinom nästa swår och håller thet.

Then som icke giffuer sina penningar på ocker/och tagher icke skenckker offuer then oskyldigha / Then thet gör / han skal bliffua widh sigh.

XVI.

Itt gyllene klenodium Dauidz.

BEwara migh Gudh/för ty iagh tröster vppå tigh.

Jagh haffuer sagdt til HERRAN/Tu äst iw HErren/iagh moste för tina skul lijdha.

För the helighа som på iordēne äro/ och för the herligha/ til them haffuer iagh alt mitt behagh.

Men the som effter en annan löpa/ skola stoor bedröffuelse haffua/ Jagh wil icke offra theras drickoffer medh blodh/ eller föra theras * nampn j minom munn.

(medh blodh) Thet är / the som wilia medh bockablodh förfona Gud/ men iagh medh mitt eghit blodh.

* (nampn) Thet är/Jagh wil icke lära eller predica theras läro som medh gerninganar vmgå/ vthan om trona/thz Gudh giffuer.

Men HERREN är mitt godz och min deel / tu vppehåller min arffuedeel.

Lotten är migh fallen j thet lustigha/ migh är en skön arffuedeel tilfallē.

Jagh loffuar HERRAN then migh rådh giffuit haffuer / tuchtar migh ock så mina niwrar om nattena.

Acto. 2, 15. Jagh haffuer HERRAN för ōghō altijdh/ty han är migh på höghro handenne / therföre skal iagh wel bliffua widh migh.

Therföre glädher sigh mitt hierta/ och mijn ära är gladh / och mitt kött skal säkert liggia.

(ära) Thet är mijn tunga ther medh iagh ärar och prijsar Gudh

Ty tu skalt icke låta mina siäl vthi heluete/och icke tilstädia at tin Helighe förrotnar

Tu kungör migh wäghen til lijffuet/ för tigh är glädhi til fyllest/och lustigt wäsende på tinne höghro hand ewinnerligha.

XVII.

Een böön Dauidz.

HERRE hör rettheтena/ giff acht vppå mitt roop förnim mina böön / then icke vthaff en falsk munn gåår.

Tala tu j minne saak/och see tu vppå hwadh rett är.

Tu pröffuar mitt hierta/ och besöker thet om nattena / och ransakar migh och finner intet / Jagh haffuer satt migh före / at min munn icke offuerträdha skal.

Jagh förwarar migh j tina leppars orde för menniskiors gerningar/ på mordarens wägh.

Behålt min gång på tinom stijghom/ at mijn stegh icke slinta.

Jagh ropar til tigh/at tu Gudh wille höra migh / bögh tijn öron til migh/hör mitt taal.

Bewijsa tina vnderligha godheet/ tu theras frelsare som tröста vppå tigh / emoot them som sigh emoot tina höghra hand settia.

Bewara migh såsom en öghnasteen/ beskerma migh vnder tina wingars skugga.

För the ogudhachtigha som migh förhäria / för mina owener som effter mina siäl stå alt om kring.

Theras fete hålla tilsamman/the tala medh sin munn stoor ord.

Hwar wij gå/så äre the kring om oss/ sijn öghon stella the ther effter / at the mågha slå oss til iordena.

Såsom itt Leyon som rooff begierar / såsom itt vngt Leyon som i kulonne sitter.

HERRE statt vp / offuerfall honom och nedherslå honom/ vndsett mina siäl jfrå the ogudhachtigha medh titt swerd.

Ifrå tinne handz menniskiom / ifrå thenne werldennes menniskiom / Hwilke sin deel haffua mädhan the leffua / them tu bwken fyller medh tina håffuor / The ther barn noogh haffua / och låta sina äterleffuor sinom barnom.

(handz) Ther är/ the som j tina hand komma til straff.

Men iagh wil skodha titt ansichte j rettferdigheet / iagh wil mätt warda / när iagh vpwakar effter tit belete.

(vpwakar) Thet är / j ordet och j troonne.

XVIII.

En Psalm til at föresiunga Dauidz HERRANS tienares / hwilken thenna wijsos ord taladhe / på then tijdh HERREN honom holpet hadhe jfrå hans fiendars hand/ och jfrå Sauls hand/ och sadhe.

2. Reg. 22. HJerteligha kåår haffuer iagh tigh/HERRE mijn starckheet/HERRE mijn klippa / mijn borgh/ min förlösare. Min Gudh/mijn tröst/ then iagh migh widh håller.

Min sköld och mijns saligheetz horn/ och mitt beskydd.

Jagh wil loffua och åkalla HERRAN/så bliffuer iagh jfrå mina owener förlööst.

Ty dödzens band haffua vmfattat migh / och Belials becker förskreckt migh.

Heluetes band haffua vmfattat migh / och dödzens snaror offuerfallet migh.

När iagh är j ångest/så åkallar iagh HERRAN/ och ropar til min Gudh / så hörer han mina röst aff sitt Tempel/ och mitt roop kommer för honom til hans öron.

Jorden båffuadhe och gaff sigh/och berghens grundwalar rördes och båffuadhe/tå han wreedh war.

Damb gick vp aff hans näso/och förtärande eeld aff hans munn/ så at thet liungadhe ther aff.

Han böghde himmelen och foor nedher / och mörker war vnder hans fötter.

Och han foor vp på Cherub och flögh/ han sweffde på wädhrens wingar.

Hans tiäl om kring honō / war mörker och swart tiockt moln / ther han inne fördold war.

Aff skenet för honom deelde sigh skyyn/medh haghel och liungande.

Och HERREN dundradhe j himmelen / och then Höghste låt sitt dunder vth medh haghel och liungande.

Han skööt sijn skott och förströdde them / han låt fast liunga och förskreckte them.

Ther sågh man watuådhronar / och iordennes grund wardt blottat/ HERRE aff titt straff / aff tinne näsos anda och bläst.

Han sende vthaff höghdenne och hemtadhe migh/och droogh migh vthu stoor watn.

Han halp migh jfrå mina starcka fiendar / jfrå mina hatare som migh förmechtighe wore.

The migh offuerföllo j mins motegångs tijdh / och HERREN wardt mijn tröst.

Och han förde migh vth på rymdena / han toogh migh ther vth / ty han hadhe lust til migh.

HERREN gör wel emoot migh effter mina rettferdigheet / han wedhergeller migh effter mina henders reenheet.

Ty iagh håller HERRANS wäghar / och är icke ogudhachtigh emoot min Gudh.

Ty alla hans retter haffuer iagh för öghon/ och hans bodh kastar iagh icke jfrå migh.

Men iagh är vthan wanck för honom / och bewarar migh för synd.

Therföre wedhergeller migh HERREN effter mina rettferdigheet / effter mina henders reenheet för hans öghon.

Medh the heligha ästu heligh / och medh the froma ästu from / Och medh the rena ästu reen/ och medh the affuogha ästu affuogh.

Ty tu hielper thet elenda folcket/ och the högha öghon förnedhrar tu.

Ty tu vplyser mina lychto / HERREN min Gudh gör mitt mörker liwst.

Ty medh tigh kan iagh nedherleggia krijgsfolck / och medh minom Gudh offuer mwren springa.

Gudz wäghar äro vthan wanck / HERRANS taal äro genomluttrat / han är en sköld allom them som trösta vppå honom.

Ty hoo är en Gudh vthan HERREN / eller en starker vthan wår Gudh?

Gudh omgiordar migh medh krafft / och gör mina wäghar vthan wanck.

Han gör mina fötter lika som hiortars / och setter migh på mina höghder.

Han lärer mina hand strijdha / och min arm spenna kopparboghan.

Och tu giffuer migh tins saligheetz sköld / och tijn höghra hand sterker migh / och när tu förnedhrar migh / gör tu migh storan.

Tu gör vnder migh rwm til at gå / at mina fötter icke skola slinta.

Jagh wil iagha effter mina fiendar och grijpa them / och intet omwenda til tess iagh haffuer nedherlagdt them.

Jagh skal slå them / och the skola icke kunna migh emoot stå / the moste falla vnder mina fötter.

Tu kant rusta migh medh starkheet til strijdh / tu kant kasta them vnder migh / som sigh emoot migh settia.

Tu giffuer migh mina fiendar på flychtena / at iagh må förstöra mina hatare.

The ropa / men ther är ingen hielpare / til HERRAN / men han swarar them intet.

Jagh skal sönderstöta them som stofft för wädhre / iagh skal bortkasta them såsom treck på gatomen.

Tu hielper migh jfrå thet trettosamma folcket / och gör migh til itt hoffuudh ibland Hedhninganar / Jtt folck som iagh intet kende / tienar migh.

Thet hörer migh medh hörsam öron / men the fremmande barn förneka migh.

The fremmande barn försmechta / och brytas j sina boyor.

HERREN leffuer / och loffuat ware mijn tröst / och mins saligheetz Gudh warde vphögd.

Gudh som migh hemd giffuer / och twingar folcken vnder migh.

Then migh hielper jfrå mina fiendar / och vphöyer migh jfrå them som settia sigh emoot migh / Tu hielper migh jfrå the wrånga.

Therföre wil iagh tacka tigh HERRE ibland Hedhninganar / och loff siunga tino nampne. Roma.

Then sinom Konung stoor saligheet bewijsar / och gör sinom Smoorda gott / Dauid och hans sädh ewinnerligha.

XIX.

En Psalm Dauidz / til at föresiunga.

HJmlanar förtelia Gudz äro / och fästet förkunnar hans henders werck.

En dagh sägher thet them andra / och een natt kungör thet the andro.

Jntet måål eller taal är / ther man theras röst icke hörer.

Theras snöre gåår vth j all land / och theras taal in til werldennes endar / han haffuer giordt solenne ena hyddo j them. Roma.

Och hon gåår vth såsom en brudhgomme vthu sinom kamar / och fröghdar sigh såsom en Hielte til at löpa wäghen.

Hon gåår vp widh himmelens enda / och löper om kring åter til samma endan / och intet bliffuer för hennes heta förskyldt.

HERRANS Lagh är vthan wanck / och wedherqueker siälanar.

HERRANS witnesbyrd är wist / och gör the eenfaldigha wijsa.

HERRANS befalningar äro retta och fröghda hiertat / HERRANS bodh äro klaar och vplysa öghonen.

HERRANS fruchtan är reen och bliffuer ewinnerligha / HERRANS retter äro sanne / allesamman rettferdighe.

The äro kosteligare än guld och mykit fijnt guld / the äro sötare än hannogh och hannogs kaka.

Ock warder tin tienare igenom them förmanat / och then them håller / han haffuer stoor löön.

Hoo kan merkia huru offta han bryter / förlåt migh mina hemligha brister.

Bewara ock tin tienare för the stolta / at the icke få rådha offuer migh Så bliffuer iagh vthā wanck / och oskyldigh för stoor misgerning.

Låt tigh teckias mins munz taal / och mins hiertas tanckar för tigh.

HERRE mijn tröst och min förlossare.

XX.

En Psalm Dauidz til at föresiunga.

HERREN höre tigh j nödhenne / Jacobs Gudz nampn beskydde tigh.

Han sende tigh hielp aff Helghedomenom / och styrke tigh vthaff Zion.

Han tencke vppå all tijn spijsoffer / och tijn brēneoffer ware feet / Sela.

Han giffue tigh hwadh titt hierta begärar / och fulboorde all tijn anslagh.

Wij fröghde oss / at tu oss hielper och j HERRANS wår Gudz nampn rese wij baneret vp / HERREN fulboorde alla tina böner.

Nu merker iagh / at HERREN hielper sin Smoorda / och hörer honom j sinom helgha himmel / hans höghra hand hielper weldeligha.

Thet är / Gudh moste hielpa och rådha elljes äro wår anslagh fåfeng.

The andra förlåta sigh på wagnar och hestar / men wij tencke på HERRANS wår Gudz nampn.

The äro nedherstörte och fallne / men wij stå vprette.

Hielp HERRE / Konungen höre oss / när wij rope.

XXI.

En Psalm Dauidz / til at föresiunga.

HERRE / Konungen frögdar sigh j tinne krafft / och huru ganska gladh är han aff tinne hielp.

Tu giffuer honom hans hiertas vnsko / och förweghrar intet hwadh hans munn bedher / Sela.

Ty tu offuerskuddar honom medh godh welsignelse / tu setter ena gyllene krono vppå hans hoffuudh.

Han bedher tigh om lijff / så giffuer tu honom itt longt lijff / altijdh och ewinnerligha.

Han haffuer stora äro aff tinne hielp / tu legger loff och prydhelse vppå honom.

Ty tu setter honom til een welsignelse ewinnerligha / tu fröghdar honom medh tins anletes frögd.

Ty Konungen hoppas vppå HERRAN / och skal igenom thens höghstas godheet fast bliffua.

Tijn hand skal finna alla tina fiendar / tijn höghra hand skal finna them som tigh hata.

Tu skalt göra them såsom en glödhande vgn / när tu ther til seer. HERREN skal vpsluka them j sinne wredhe / eelden skal vpfräta them.

Theras frucht skalt tu förgöra vthaff iordēne / och theras sädh jfrå menniskiors barn.

Ty the tenckte at göra tigh ondt / och togho the rådh före / som the icke fulboorda kunde.

Ty tu skalt göra them til skullror / medh tina strenger skalt tu emoot theras anlete skiwta. (skullror) Så at the altijdh skola dragha och lijdha ondt.

HERRE vphögh tigh j tinne krafft / så wilie wij siunga och loffua tina macht.

XXII.

En Psalm Dauidz / til at föresiunga om Hindena som bittijdha iaghat warder.

MJn Gudh / min Gudh / hwj haffuer tu offuergiffuit migh? Jagh ryter / men mijn hielp är fierran. Matt. 27. Marci 15.

Min Gudh/ om daghen ropar iagh/ så swarar tu intet/ och om nattena tyygher iagh ock intet.

Men tu äst heligh/ tu som boor iblãd Israels loff.

(loff) Thet är/ J heligho folcke/ ther mã loffuar tigh/ j Israel

Wåre fädher hoppadhes vppå tigh/ och tå the hoppadhes/ halp tu them vth.

Til tigh ropadhe the/ och wordo holpne/ the hoppadhes på tigh/ och wordo icke til skam.

Men iagh är en mask och icke menniskia/ menniskiors gabberij och folcks förachtelse.

Alle the som migh see bespotta migh/ gapa vp medh munnen/ och rista hoffuudhet.

Han klaghe thet HERRANOM/ han hielpe honom vth/ och vndsettie honom/ om han haffuer lust til honom.

Ty tu haffuer draghit migh vthu mitt modherlijff/ och wast mijn tröst tå iagh än på minne modhers bryst lågh.

På tigh är iagh kastat vthaff modherlijffuet/ tu äst min Gudh alt jfrå minne modhers lijff.

War icke longt jfrå migh/ ty ångest är hardt när/ ty här är ingen hielpare.

Store stutar haffua belagdt migh/ fete oxar haffua omhwerfft migh.

The vpgapa medh sin munn emoot migh/ såsom itt glupande och rytande Leyon.

Jagh är vthgutin såsom watn/ all mijn been haffua skildz åt/ mitt hierta j mitt lijff är såsom itt smelt wax

Mina krafter äro borttorkadhe såsom itt stycke aff een potto/ och mijn tunga lodher widh min goom/ och tu legger migh vthi dödzens stofft.

Ty hundar haffua kringhwerfft migh/ och the ondas rote haffuer stelt sigh om kring migh/ mina hender och fötter haffua the genomborat.

The steckia sin harm på migh.

Jagh mätte telia all mijn been/ men the skodha och see sijn lust på migh

Joan, 19.

The byta mijn klädher emellan sigh/ och kasta lott om min klädhnat.

Men tu HERRE war icke fierran/ mijn starckheet skynda tigh/ til at hielpa migh.

Friya mina siäl jfrå swerdet/ mina eensama jfrå hundanar.

Hielp migh vthu Leyonens munn/ och friya migh ifrå Enhörningar.

Joan. 20.

Jagh wil predica titt nampn minom brödhrom/ iagh wil prijsa tigh j församlingenne.

Loffuer HERRAN j som fruchten honom/ honom äre all Jacobs sädh/ och honom wyrde all Israels sädh.

Ty han haffuer icke förachtat eller försmådt thens fattighas elendheet/ och icke förskyyldt sitt ansichte för honõ/ Och tå han ropadhe til honom/ hörde han thet.

Tigh wil iagh prijsa vthi then stora församlingenne/ iagh wil betala mitt löffte in för them som fruchta honom.

The elenda skola äta at the mätte warda/ och the som effter HERRAN frågha skola prijsa honom. Jdhart hierta skal leffua ewinnerligha.

Warde tenckt på alla werldennes endar/ at the mågha vmwenda sigh til HERRAN/ och alla Hedhningars slechter/ tilbidie för honom.

Ty HERREN haffuer itt Rike/ och han rådher ibland Hedhningar.

Alle fete på iordenne skola äta och tilbidia/ för honom skola knä böya alle the som j stofft liggia/ och the ther medh bekymmer leffua.

(fete) Ther är the ... och mecht... tighe The som ligg... j stofft ... ro the fa... tighe och ringe.

Han skal få ena sädh then honom tienar/ om HERRAN skal man förkunna in til barnabarn.

The skola komma och predica hans rettferdigheet/ the folcke som födhas skal/ at han thet gör.

XXIII.

En Psalm Dauidz.

Esaie 40. Jere 23. Ezech 34. Johan 10. 1. Petri 2.

HERREN är min heerde/ migh skal intet fattas.

Han födher migh på een gröön äng/ och förer migh til ferskt watn.

Han wedherqueker mina siäl/ han förer migh in på retta wäghen för sitt nampn skul.

Och om iagh än wandradhe j enom mörkom daal/ fruchtadhe iagh intet ondt/ Ty tu äst när migh/ tin kepp och staff trösta migh.

Tu beredher til migh itt boord emoot mina fiendar/ tu smörier mitt hoffuudh medh olio/ och inskenker fult för migh.

Godheet och barmhertigheet skola följa migh j mina lijffzdaghar/ och iagh skal bliffua j HERRANS hws ewinnerligha.

XXIIII.

1. Cor. 10.

En Psalm Dauidz.

JOrden är HERRANS och hwadh ther på är/ iordẽnes kreetz och hwadh ther på boor.

Ty han haffuer grundat henne på haffuena/ och på flodhernar beredt henne.

Hoo skal gå vp på HERRANS bergh/ och hoo kan stå j hans helgha rwm?

Then oskyldigha hender haffuer/ och reenhiertat är/ then ey lust haffuer til lösachtigha läro/ och swär icke falskeligha.

Han skal vndfå welsignelse aff HERRANOM/ och rettferdigheet aff hans helses Gudh.

(ansichte) Thet är/ Gudz ansichte och närwarilse som i Israels folke war/ och ingen annorstädz.

Thetta är then slecht som effter honom frågar/ then titt ansichte Jacob söker/ Sela.

Görer portanar wijdha/ och döranar j werldẽne högha/ at äronnes Konung må dragha ther in.

Hwilken är then samme äronnes Konung? Thet är HERREN/ stark och mechtigh/ HERREN mechtigh j strijdh.

Görer portanar wijdha/ och döranar j werldenne högha/ at äronnes Konung må dragha ther in.

Hwilken är then samme äronnes Konung? Thet är HERREN Zebaoth/ han är äronnes Konung/ Sela.

XXV.

(En Psalm) Dauidz.

EFter tigh HERRE lengtar iagh.

Min Gudh iagh hoppas vppå tigh/ låt migh icke komma på skam/ at mina owener icke skola glädhia sigh offuer migh

Ty ingen kommer på skam then tigh förbijdhar/ men the löse förachtare komma på skam.

(löse) The som haffua stora och doch fåfenga orsaker til at förachta/ Såsom wold/ konst/ j wijsheet/ rikedom etc.

HERRE wijsa migh tina wäghar/ och lär migh tina stijghar.

Leedh migh j tinne sanning och lär migh/ ty tu äst then Gudh som migh hielper/ daghligha förbijdar iagh tigh.

Tenck HERRE på tina barmhertigheet/ och vppå tina godheet/ then aff werldennes begynnelse warit haffuer.

Tenck icke vppå mins vngdoms synder och mijn offuerträdhelse/ men tenck vppå migh effter tina barmhertigheet/ för tina godheet skul HERRE.

HERREN är godh och from/ therföre vnderwijsar han syndarenar på wäghenom.

Han ledher the elenda rett/ och lärer the elenda sin wägh.

Alle HERRANS wäghar äro godheet och sanning/ them som hans Förbund och witnesbyrd hålla.

För titt nampn skull HERRE/ war minne misgerning nådheligh then stoor är.

Hwilken är then ther fruchtar HERRAN/ han skal lära honom then betsta wäghen.

Hans siäl skal boo j thet godha/ och hans sädh skal besittia landet.

HERRANS hemligheet är ibland them som fruchta honom/ och sitt förbund låter han them få weta.

Mijn ögon see alstädhes til HERRAN/ ty han skal tagha min foot vthu nätet.

Wendt tigh til migh / och war migh nådheligh / ty iagh är censam och elende.

Mins hiertas ångest är stoor / föör migh vthu minne nödh.

See vppå min jemmer och elendheet/ och förlåt migh alla mina synder.

See ther vppå at mina fiendar så monge äro / och hata migh medh orett.

Bewara mina siäl och frels migh/låt migh icke komma på skam/ty iagh förtröster vppå tigh.

Fromheet och rettheet bewara migh/ ty iagh förbijdhar tigh.

Gudh löse Jsrael / vthaff allo sinne nödh.

XXVI.

(En psalm) Dauidz.

HERRE skaffa migh rett/ ty iagh är oskyldigh. Jagh hoppas på HERRAN / therföre skal iagh icke falla.

Pröffua migh HERRE och försöök migh / ransaka mina niwrar och mitt hierta.

Ty tijn godheet är för mijn öghon / och iagh wandrar j tinne sanning.

Jagh sitter icke när the fåfenga menniskior / och haffuer icke vmgengelse medh the falska.

Jagh hatar the ondas församling / och sitter icke när the ogudhachtigha.

Jagh twåår mina hender medh oskyldigheet / och håller migh HERRE in til titt Altare.

Ther man hörer tacksäyelses röst/och ther man predicar all tijn vnder.

Gudz Hws och församling är / ther Gudz ord wanckar/ och ingen änorstadz

HERRE / iagh haffuer tins hwß boning käär/och thz rwm ther tijn åra boor.

Ryck icke mina siäl bortt medh syndarenar / eller mitt lijff medh the blodhgirugha.

Hwilke vmgå medh argha list / och tezha gerna gåffuor.

Men iagh wandrar oskyldeligha / förlöös migh och war migh nådheligh.

Min foot gåår rett / j församlingenne wil iagh loffua tigh HERRE.

XXVII.

(En psalm) Dauidz.

HERREN är mitt liws och mijn helsa / för hwem skal iagh fruchta migh: HERREN är mins lijffs krafft / för hwem skulle iagh gruffua migh:

Therföre om the onde mine mootståndare och fiendar til migh wilia til at fråta mitt kött / moste the stöta sigh och falla.

Om än en häär ladhe sigh emoot migh/ så fruchtade sigh än tå mitt hierta intet. Om een strijdh hoffue sigh vp emoot migh / så förlåter iagh migh vppå honom.

Jtt bedher iagh aff HERRANOM thet hadhe iagh gerna/at iagh j HERRANS hws bliffua må j alla mina lijffzdaghar / Til at skodha then sköna HERRANS Gudz tienst / och besökia hans Tempel.

Ty han offuertecker migh j sinne hyddo j ondom tijdh / han förgömer migh hemligha j sitt tiäll / och vphöyer migh på eenne klippo.

Och skal nu vphöya mitt hoffuudh offuer mina fiendar som om kring migh äro/så wil iagh j hans hyddo loff offra / iagh wil siunga och loff säya HERRANOM.

HERRE hör mina röst när iagh ropar / war migh nådheligh och hör migh.

Mitt hierta håller tigh titt ord före/ J skolen sökia mitt ansichte/ therföre söker iagh ock HERRE titt ansichte.

Fördöl icke titt ansichte för migh/ och bortdrijff icke tin tienare j wredhenne/ ty tu äst mijn hielp/ Offuergiff migh icke/ och dragh icke handena jfrå migh / Gudh mijn saligheet.

Ty min fadher och mijn modher offuergiffua migh / men HERREN vptagher migh.

HERRE

HERRE wijsa migh tin wägh/ och leedh migh på then retta stijghen/för mina fiendar skul.

Giff migh icke vthi mina fiendars wilia / ty falsk witne stå emoot migh / och göra migh orett skamlööst.

Men iagh troor doch / at iagh see skal HERRANS godha / vthi the leffuandes lande.

Förbijdha HERRAN/war tröst och oförfärat / och förbijdha HERRAN.

XXVIII.

(En psalm) Dauidz.

NAr iagh ropar til tigh HERRE mijn tröst / så tijgh migh icke (på thet/ när tu tijgher) iagh icke warder them lijk som j heluetet fara.

Hör minne böns röst när iagh ropar til tigh/när iagh vplyffter mina hender til tin helgha Chor.

Dragh migh icke bortt ibland the ogudhachtigha / och ibland the ogerningesmän/som wenligha tala medh sin nästa / och haffua ondt j hiertat.

Giff them effter sina gerningar/och effter sitt onda wesende/Giff thm̃ effter sina henders werck / betala them thet the förtient haffua.

Ty the wilia icke achta vppå HERRANS gerningar / eller vppå hans henders werck/ Therföre skal han nedherslå / och icke vpbyggia them.

Loffuat ware HERREN / ty han haffuer hördt minne bööns röst.

HERREN är mijn starkheet och min sköld / vppå honom hoppadhes mitt hierta / och migh är holpet / Och mitt hierta är gladt / och iagh wil tacka honom medh minne wijso.

HERREN är theras starkheet/ han är then starke/som sin Smorda hielper.

Hielp titt folck och welsigna titt arff/ och födh them / och vphögh them til ewigh tijdh.

XXIX.

En psalm Dauidz.

BAerer fram HERRANOM j weldighe /bärer fram HERRANOM äro och starckheet.

Bärer fram HERRANOM hans nampns äro / tilbidien HERRAN j helighо prydhning.

(leffuandes) Thz är/ them ther welgåår.

HERRANS röst gåår på watnen / äronnes Gudh dundrar/ HERREN på stoor watn.

HERRANS röst gåår medh macht / HERRANS röst gåår herligha.

HERRANS röst sönderbryter Cedrer/HERREN sönderbryter Cedrer j Libanon.

Och låter them springa såsom en kalff/ Libanon och Sirion/såsom en vng Eenhörning.

HERRANS röst affhugger såsom en eeldzloghe.

HERRANS röst berörer öknena/ HERRANS röst berörer öknena Kades.

HERRANS röst berörer Hindernar och blottar skoghanar / och j hans Tempel skal huar och en säya honom äro.

HERREN sitter til at göra ena flodh / och HERREN bliffuer en Konung j ewigheet.

HERREN skal giffua sino folcks krafft / HERREN skal welsigna sitt folck medh fridh.

XXX.

En psalm / til at siunga om Dauidz hwß wijghning.

JAgh prijsar tigh HERRE/ty tu haffuer vphögt migh / och låter icke mina fiendar glädia sigh offuer migh.

HERRE min Gudh / tå iagh ropadhe til tigh / giorde tu migh helbregda.

HERRE / tu haffuer fördt mina siäl vthu

siål vthu helvetet / Tu haffuer behållet migh leffuande / ther the j heluetet foro.

J helighe loff siunger HERRANOM / och tacker j hans helgha höghtijdh.

Ty hans wredhe warar itt ögnableck / och han haffuer lust til lijff.

(lust) Thet är icke hans alffuar medh then wredhen / Han menar thz besta ther medh / och icke dödhen såsom thet sy-nes.

Om afftonen warar gråten / men om morghonen glädhen.

Men iagh sadhe / tå migh welgick / iagh skal allrigh vmkul liggia.

Ty tu HERRE haffuer igenom tin godha wilia giordt mitt bergh starcke / men tå tu bortdolde titt ansichte / förskreckt es iagh.

Jagh wil HERRE ropa til tigh / HERRAN wil iagh bidhia.

Hwadh nytta är j mitt blodh / när iagh dödh är ? mon ock stofftet tacka tigh / och förkunna tina troheet ?

Hör HERRE och war migh nådhelighen / HERRE war min hielpare.

Tu haffuer förwandlat migh mijn klaghan vthi frögd / tu haffuer affklädt migh min säck / och omgiordat migh medh glädhe.

(åra) Mijn tunga och strengiaspel ther medh iagh tigh årar

På thet mijn åra skal loff siunga tigh och icke tyst warda / HERRE min Gudh iagh wil tigh tacka j ewigheet.

XXXI.

En psalm Dauidz / til at föresiunga.

HERRE vppå tigh förtröster iagh / låt migh aldrigh på skam komma / frels migh genom tina rettferdigheet.

Bögh tijn öron til migh / hasteligha hielp migh / war migh een starck klippa och een borgh / at tu hielper migh.

Ty tu äst mijn klippa och mijn borgh / at tu doch för titt nampn skul migh ledha och föra wille.

At tu wille dragha migh vthu nätet som the för migh stelt haffua / ty tu äst mijn starckheet.

Luce 23.

Vthi tina hender befaler iagh mitt anda / tu haffuer migh förlööst HERRE tu trofaste Gudh.

Jagh hatar them som hålla vppå lösachtigha låro / men iagh hoppas til HERRAN.

Jagh frögdar migh / och är gladh offuer tina godheet / at tu anseer mitt elende / och kenner mina siäl j nödhenne.

Och tu offuergiffuer migh icke vthi fiendans hender / tu setter mina fötter vppå wijdt rwm.

HERRE war migh nådheligh / ty migh är ångest / mitt ansichte är förfallet för sorgh skul / ther til mijn siäl och min bwck.

Ty mitt leffuande är förtärdt wordet aff bedröffuelse / och mijn åår aff suckande / Mijn krafft är igenom mina misgerning förfallen / och mijn been åro försmechtat.

Thet gåår migh så illa / at iagh är een stoor försmådhelse wordē minom grannom / och een styggelse minom kendom. The som migh see på gatonne / the flyy för migh.

Jagh är förgätin aff hiertat såsom en dödher / iagh är worden såsom itt sönderslaghet kärille.

Ty monge försmådha migh illa / så at hwar man skyyr widh migh / The rådhslå medh hwar annan om migh / och achta tagha migh liffuet bortt.

Men iagh HERRE hoppas vppå tigh / och sägher / Tu äst min Gudh.

Min tijdh ståår j tina hender / hielp migh vthu mina fiendars hand / och jfrå them som migh förfölia.

Låt titt ansichte lysa offuer tin tienare / hielp migh genom tina godheet.

HERRE / låt migh icke til skam warda / ty iagh åkallar tigh / The ogudhachtighe warde til skam / och tystadhe j heluete.

Tystne the falske munnar / som tala emoot then rettferdigha hårdeligha / hoghmodheligha och hånligha.

Huru stoor är tijn godheet then tu them som tigh fruchta bewarat haffuer / och bewijsar them som

trösta

trösta vppå tigh in för menniskiors barn ?

Tu förgömer them hemligha när tigh för hwars manz trwgh / tu förskyler them j hyddonne för the tråttosamma tungor.

Loffuat ware HERREN / at han migh een vnderligh godheet bewijsat haffuer / j enom fastom stadh.

Faststadh är allahända seker-heet.

Ty iagh sadhe j mino förtwifflande / Jagh är borttdriffuin jfrå tijn ōghon / likwel hörde tu minne bööns röst / tå iagh til tigh ropadhe.

Elsker HERRAN alle hans helighe / HERREN bewarar the troogna / och wedhergeller them rijkeligha som hoghmodh öffua.

Warer tröste och oförfäradhe alle j som HERRAN förbijdhen.

XXXII.

Een vnderwijsning Dauidz.

Roma. 4.

SAll är then hwilkom offuerträdhelsen förlåtē äre / them synden offuerskyyld är.

Såll är then menniskia som HERREN icke tilrecknar misgerning / j hwilkes anda ingen falskheet är.

(förtiyat) Thet är / tå iagh icke wille bekenna / at medh migh intet annat är än synd / hadhe mitt samwett ingenroo / så lenge iagh moste bekenna och migh allena på Gudh förlåta.

Ty tå iagh wille förtiyat / försmechtadhe mijn been genom min daghligha grååt.

Ty tijn hand war dagh och natt swår på migh / så at mijn wätska borttorkadhes / såsom thz om sommaren tort warder / Sela.

Therföre bekenner iagh mina synd / och förskyler intet mina misgerning / Jagh sadhe / Jagh wil bekenna för HERRANOM mijn offuerträdhelse / tå förlätst tu migh minne syndz misgerning / Sela.

För thetta skola alle helighe bidhia tigh j rettom tijdh / therföre när stora watuflodhar komma skola the intet reckia in til them.

Tu äst mitt beskerm / bewara migh doch för ångest / at iagh förlossat / må ganska gladheligha fröghdas / Sela.

Jagh wil vnderwijsa tigh / och lära tigh wäghen thn̄ tu wandra skalt / Jagh skal ledha tigh medh mijn ōghon.

Warer icke såsom hestar och mular som intet förstånd haffua / huilkom man moste leggia bett och betzl j munnen / om the icke til tigh wilia.

Then ogudhachtighe haffuer monga plåghor / men then som hoppas vppå HERRAN / honom skal barmhertigheet omfatta.

Fröghder idher aff HERRANOM / och warer gladhe j rettferdighe / och berömer idher alle j frome.

XXXIII.

FRöghder idher aff HERRANOM j rettferdighe / the frome skola prijsa honom herligha.

Tacker HERRANOM medh harpor / och loff siunger honom på psaltare aff tiyo strenger.

Siunger honom een nyy wijso / siunger wel på strengespell medh klingande liwdh.

Ty HERRANS ord är sanferdigt / och hwadh han loffuar thet håller han wisseligha.

Han elskar rettferdigheet och Doom / iorden är full aff HERRANS godheet.

Himmelen är giord genom HERRANS ord / och all hans häär igenom hans munz anda. Gene. 1. 2.

Han håller watnet j haffuet tilsammans såsom vthi en leghel / och legger diwpen j thet fördolda.

All werlden fruchte HERRAN / honom rådhes alt thet som på iordenne boor.

Ty om han sägher / så skeer thet / om han biwdher / så är thet giordt.

HERREN gör Hedhninganars rådh om intet / och wender folcks tanckar.

Men HERRANS rådh bliffuer ewinnerligha / hans hiertastanckar j ewigheet.

Saligt är thet folck huilkes Gudh HERREN är / thet folck som han til itt arff vthkorat haffuer.

HERREN skodhar nedher aff himmelen / och seer all menniskiors barn.

Vthaff sinom fasta stool / seer han vppå alla the som på iordēne boo.

(böyer) Thet är / hwadh the tenckia / thet böyer och wender han så / som han wil.

Han böyer allas theras hierta / han achtar vppå alla theras gerningar.

Enom Konung hielper intet hans stora macht / enom kempa warder icke holpet genom hans stora krafft.

Hestar hielpa ock intet / och theras stora starckheet frelsar intet.

Sij / HERRANS ögha seer vppå them som fruchta honom / the som vppå hans godheet trösta.

Psalm. 34. 37.

At han skal friya theras siäl jfrå dödhenom / och födha them j hårdom tijdh.

Wår siäl wenter effter HERRANOM / han är wår hielp och sköld.

Ty wårt hierta glädher sigh aff honom / och wij hoppes på hans helgha nampn.

Tijn godheet HERRE ware offuer oss / såsom wij på tigh förtröste.

XXXIIII.

1. Reg. 21.

En Psalm Dauidz / tå han förwandladhe sitt ansichte för Abimelech / then honom jfrå sigh dreff / och han gick sin wägh.

Jagh wil loffua HERRAN j allom tijdh / hans loff skal alstädhes wara j minom munn.

Mijn siäl skal beröma sigh aff HERRANOM / at the elende skola höra thet och glädhia sigh.

Prijser medh migh HERRAN / och låter oss medh hwar annan vphöya hans nampn.

Tå iagh sökte HERRAN / swaradhe han migh / och frelste migh vthu all mijn fruchtan.

The som vppå honom see the warda vplyyste / och theras ansichte warder icke til skam.

(vplyyste) Thet är / the skola warda tröste och gladhe.

Tå thenne elende ropadhe / hörde honom HERREN / och halp honom vthu all hans nödh.

Gene. 32.

HERRANS ängel låghrar sigh om kring them som fruchta honõ / och hielper them vth.

Smaker och seer huru liwffligh HERREN är / säll är then som tröster vppå honom.

Psalm. 34. 37.

Fruchter HERRAN j hans helighe / ty the som fruchta honom the haffua ingen brist.

The rike skola torfftighe wara och hungra / men the som HERRAN sökia haffua ingen brist på någhon ting.

Kommer hijt barn / hörer migh / iagh wil lära idher HERRANS fruchtan.

1. Petri 3.

Hwilken är thn̄ som itt gott leffuande begärar / och gerna godha daghar hadhe?

Thet är / flyy falska läro / och gör thet gott är / och lijdh.

Bewara tina tungo för thet ondt är / och tina leppar at the intet bedragherij tala.

Låt aff thet onda och gör thet godha / söök fridhen och faar effter honom.

HERRANS ögon see vppå the rettferdigha / och hans öron på theras ropande.

Så at man intet meer håller aff them.

Men HERRANS ansichte ståår offuer them som ondt göra / så at han vthskrapar theras åminnelse aff iordenne.

Tå the rettferdighe ropa / så hörer HERREN / och hielper them vthu alla theras nödh.

HERREN är hardt när thn̄ som itt förbråkat hierta haffua / och hielper them som itt bedröffuat moodh haffua.

Thn̄ rettferdighe moste mykit lijdha / men HERREN hielper honom vthu thy allo.

Han bewarar honom all hans been / at icke itt sönderbrutit warder.

Then ogudhachtigha skal thet onda dräpa / och the som hata thn̄ rettferdigha / the skola brotzligha warda.

HERREN förlöser sina tienares siälar /

siälar / och alle the som trösta på honom / skola icke warda brotzlighe.

XXXV.

En Psalm Dauidz.

HERRE trätt med thm̄ som medh migh trätta / strijdh emoot them som på migh strijdha.

Tagh sköld och spiwt / och statt vp til at hielpa migh.

Dragh fram glaffuen / och beskydda migh emoot mina förföliare / sägh til mina siäl / Jagh är tijn hielp.

Skämme sigh och warde bespottadhe alle the som effter minne siäl stå / wende til ryggia och warde til skam the som migh ondt wilia.

Warde såsom agnar för wädher / och HERRANS ängel bortdriffue them.

Theras wägh warde mörk och slipper / och HERRANS ängel förfölie them.

Ty the haffua vthan saak stelt migh sijn nååt til förderff / och haffua vthan skuld graffuit minne siäl een groop.

Han warde oförseedt offuerfallē / och hans nååt som han stelt haffuer fånge honom / och han warde ther vthi offuerfallen.

Men mijn siäl fröghde sigh aff HERRANOM / och ware gladh aff hans hielp.

All mijn been säye / HERRE hoo är tin lijke? tu som hielper then elenda jfrå then honom förstarck är / och thn̄ elenda och fattigha jfrå sina röffuare.

Ther trädha wrång witne fram / och the witna offuer migh / thes iagh intet skyldigh är.

The göra migh ondt för gott / så at mijn siäl moste wara såsom hon intet gott giordt hadhe.

Men iagh / när the krancke woro / droogh en säck vppå / plåghadhe migh medh fastande och badh aff hiertat.

Jagh hölt migh såsom thet hadhe warit min wen och brodher / iagh gick sorghse / såsom thn̄ ther söryer om sina modher.

(halte) Thet är / the som dragha kåpona på badha axlar / the tiena Gudh / och tiena doch diäffuulen medh / 3. Reg. 18.

Men the glädhia sigh offuer mitt skadha / och församla sigh / The halte församla sigh emoot migh oförseedt / the riffua och hålla intet vp.

Medh them som skrymta och begabba för brökens skuld / bijta the sina tēder tilsamman offuer migh.

HERRE huru lenge wilt tu see här vppå / frels doch mina siäl jfrå theras buller / och mina eensama jfrå the vnga Leyon.

Jagh wil tacka tigh vthi then stora församlingenne / och ibland mykit folck wil iagh prijsa tigh.

Låt them icke glädhia sigh offuer migh som migh vthan skääl fiendar äro / eller begabba medh öghonen som vthan skuld hata migh.

(stilla) Thet är / the fridhsamme.

Ty the achta göra skadha / och sökia falska saker emoot the stilla j landena.

Och gapa medh sin munn wijdt vp emoot migh och säya / Så så / thet see wij gerna.

HERRE tu seer thet / tijgh icke / HERRE war icke longt borto jfrå migh.

Vpweck tigh / och waka vp til mitt rett / och til mina saak min Gudh och HERRE.

HERRE min Gudh döm migh effter tina rettferdigheet / at the icke skola glädhia sigh offuer migh.

Låt them icke säya j sijn hierta / Så så / thet wille wij. Låt them icke säya / Wij haffue vpswolghet honom.

Skämme sigh och til blygd warde alle the som glädhia sigh offuer mijn ofärd / warde medh blygd och skam jklädde / the som beröma sigh emoot migh.

Beröme och glädhie sigh the som migh vnna at iagh behåller rett / och altijdh säya / Loffuat ware HERREN höghelighā / then sinom tienare gott wil.

Och mijn tunga skal tala om tina rettferdigheet / och prijsa tigh daghligha.

XXXVI.

En Psalm Davidz HERRANS tienares / til at föresiunga.

IAgh säger j sanningenne / at the ogudhachtighe argha skalkar äro / ty när them är ingen Gudz fruchtan.

The rosa hwar annan inbyrdes / at the mågha fremia sina onda saker / och skämma andra.

All theras låra är skadheligh och lughen / the låta ock intet vnderwijsa sigh / at the måtte någhot gott göra.

Vthan the tenckia til skadha på theras säng / och stå faste på then onda wäghen / och skyy för intet ondt.

(säng) Thet är / vthan återwendo / och hälle intet vp.

HERRE tijn godheet recker så wijdt som himmelen är / och tijn sanning så wijdt som skyynar gå.

Tijn rettferdigheet ståår såsom Gudz bergh / och tina retter såsom stoor diwp. HERRE tu hielper bådhe menniskiom och fänat.

Thet är / fast och owinnerligh.

Huru dyyr är tijn godheet Gudh / at menniskiors barn tröst haffua vnder tina wingars skugga.

The warda drukne vthaff tins hws rijka håffuor / och tu skencker them medh wellust såsom medh enom ström.

Ty när tigh är een leffuandes kella / och j tino liwse see wij liws.

(liws) Thet är / tröst och glädhi.

Vthbreedh tina godheet offuer them som kenna tigh / och tina rettferdigheet offuer the froma.

Låt migh icke vndertrampat warda aff the stolta / och the ogudhachtighas hand omstörte migh icke.

Vthan låt the ogerningesmän ther falla / at the mågha borttdreffne warda / och icke bestå kunna.

XXXVII.

(En Psalm) Davidz.

HArmas icke offuer the onda / war icke nitisk offuer the ogerningesmän.

Ty såsom grääs warda the snart affhuggne / och såsom gröna örter skola the förwisna.

Haff hopp til HERRAN / och gör thet gott är / bliff j landet och födh tigh redheligha.

Haff tina lust j HERRANOM / han skal giffua tigh hwadh titt hierta vnskar.

(redhe… gha) Medh Gudh… medh… attu fru… tar Gud… och gör… gom or…

Befala HERRANOM tin wägh och hoppas vppå honom / han skal wel görat.

Och skal frambära tina rettferdigheet såsom itt liws / och tin rett såsom en middagh.

Förbijdha HERRAN / och went effter honom / harmas icke offuer then / hwilkom all ting effter hans wilia lyckosamligha framgå.

Halt til baka aff wredhe och offuergiff grymheet / blijff icke wreedh så at tu ock illa gör.

Ty the onda skola vthrotadhe warda / men the som wenta effter HERRAN / skola erffua landet.

Thet är än nu en lijten tijdh / så är then ogudhachtighe intet meer / och när tu effter hans rwm seer / skal han borto wara.

Men the elende skola erffua landet / och lust haffua j storom fridh.

Then ogudhachtighe trughar then rettferdigha / och bijter sina tender tilsamman offuer honom.

Men HERREN leer åt honom / ty han seer at hans dagh kommer.

The ogudhachtighe dragha vth swerdet och benda sin bogha / at the skola fella then elenda och fattigha / och slachta the froma.

Men theras swerd skal gå in j theras hierta / och theras boghe skal sönderbrista.

Thet litzla som en rettferdigh haffuer är båttre / än monga ogudhachtighas stora håffuor.

Ty the ogudhachtighas arm skal sönderbrytas / men HERREN håller the rettferdigha widh macht.

HERREN kenner the fromas daghar / och theras godz skal bliffua ewinnerligha.

The skola icke på skam komma j then onda tijdhen / och j hårdom årom skola the noogh haffua.

Ty the ogudhachtighe skola förgåås och HERRANS fiendar / om the än wore såsom een kosteligh äng / skola the likwel förswinna / såsom en röök förswinner.

Then ogudhachtighe borghar och betalar intet / men then rettferdighe är barmhertigh och mild.

Ty hans welsignadhe erffua landet / men hans förbannadhe warda vthrotadhe.

Aff HERRANOM warder sådana manz gång främiat / och han haffuer lust til hans wägh.

Om han faller / warder han ey borttkastat / ty HERREN håller honom widh handen.

Jagh haffuer vng warit och är gammal worden / och haffuer än nu alrigh seedt then rettferdigha förlåten / eller hans sädh effter brödh gå.

Han är altijdh barmhertigh och länar gerna / och hans sädh skal welsignat warda.

Låt aff thet onda / och gör thet godha / och blijff j ewigh tijdh.

Ty HERREN elskar retten / och offuergiffuer icke sina heligha / ewinnerligha warda the bewaradhe / men the ogudhachtighas sädh skal vthrotat warda.

The rettferdighe erffua landet / och bliffua ther inne ewinnerligha.

Thens rettferdighas munn talar wijsheet / och hans tunga lårer rettet.

Hans Gudz Lagh är j hans hierta / hans stegh slinta icke.

Then ogudhachtighe wachtar vppå then rettferdigha / och achtar dråpa honom.

Men HERREN låter honom icke vthi hans hender / och fördömer honom icke tå han dömd warder.

Förbijdha HERRAN och halt hans wägh / så skal han vphöya tigh / så at tu skalt erffua landet / Tu skalt see at the ogudhgachtighe vthrotadhe warda.

Jagh haffuer seedt en ogudhachtigh then war fast wellugh / och vthbreedde sigh och grönskadhes såsom itt Laurbär trää.

Tå man gick ther fram om / sij / så war han bortto. iagh frå[g]hadhe effter honom / tå wardt han ingenstädz funnen.

Blijff from och halt tigh rett / ty slijkom skal thet på sijdstonne welgå.

Men the öffuerträdhare skola tilsammans förgåås / och the ogudhachtighe på sijdstonne vthrotadhe warda.

Men HERREN hielper the rettferdigha / han är theras starckheet j nödh.

Och HERREN skal wara them bijstondigh och hielpa them / han skal vndsettia them jfrå the ogudhachtigha och frelsa them / Ty the trösta vppå honom.

XXXVIII.

En Psalm Davidz / til åminnelse.

(åminnelse) Löffua Gudh / och giffua sigh sielffuom skuld / thet är retta åminnelsen på Gud och sigh sielff.

HERRE straffa migh icke j tinne wredhe / och neps migh icke j tinne grymheet.

Ty tijn skott äro fastnat j migh / och tijn hand trycker migh.

Thz är intet helbregda på min kropp för titt hoot skul / och ingen fridh är j minom benom för mina synder skul.

Ty mina synder gå offuer mitt höffuudh / såsom en tung byrda äro the migh förswåra wordna.

Mijn såår luchta och rotna / för min galenskap skul.

Jagh gåår krokot och luto / hela dåghen gåår iagh sorgse.

Ty mina lender bortorkas medh allo / och intet helbregda är på minom kropp.

Jagh är alt förmykit förkrossat och sönderslaghen / iagh ryter för mins hiertas oroo skul.

HERRE för tigh är alt mitt begär / och mijn suckan är tigh intet fördold.

Mitt hierta båffuar / mijn krafft haffuer migh förlåtit / och mins öghons liws är icke när migh.

(liws) Thet är / mitt ansichte är icke liwst eller gladlynt / vthan bedröffuat och mörkt.

Mine wener och frender ſtå gen-
moot migh/och ſee mina plågho/
och mine näſte trädha faſt fierran.
Och the ther effter mina ſiäl ſtå / the
gildhra för migh / och the ſom
migh ondt wilia/ rådhſlå huru the
ſkadha göra mågha / och gå om
medh all liſt.
Men iagh moſte wara ſåſom en
döffuer och höra intet / och ſåſom
en dumbe then ſin munn intet vp-
låter.
Och moſte wara ſåſom en then ther
intet hörer / och then ther ingen
genſwar j ſinom munn haffuer.
Men iagh bÿdhar HERRE effter
tigh / tu HERRE min Gudh
warder migh hörandes.
Ty iagh tencker at the iw icke ſkola
glädhias offuer migh. Om min
foot ſtappladhe / ſkulle the höghe-
ligha beröma ſigh offuer migh.
Ty iagh är giord til at lÿdha / och
min werck är allſtädhes för
migh.
Ty iagh gör mina miſgerning kun-
nogha/och ſörier för mina ſynd.
Men mine fiendar leffua och åro
mechtighe / the migh vthan ſkul
hata/åro ſtore.
Och the migh ondt göra för gott/
ſettia ſigh emoot migh / therföre
at iagh faar effter thet gott är.
Förlåt migh icke HERRE min
Gudh/war icke longt jfrå migh.
Skynda tigh til at göra migh bÿ-
ſtånd/HERRE mÿn hielp.

XXXIX.

En Pſalm Davidz / til at föreſiunga
för Jeduthun.

IAgh haffuer ſatt migh fö-
re / iagh wil tagha migh
wara / at iagh icke ſyndar
medh minne tungo.

(tilbaka) At iagh icke knorrar tå migh miſgår/ och the onda gåår wel.

Jagh wil hålla min munn tilbaka
ſåſom medh bett / effter iagh ſå
moſte ſee then ogudhachtigha för
migh.

(glädhena) Thet är migh intet löye.

Jagh är tyſtnat och ſtilla worden/
och tÿgher om glädhena/och moſ-
te fråta mina ſorgh j migh.
Mitt hierta är brinnande j migh/och
när iagh tencker ther vppå / war-
der iagh vptend/Jagh talar medh
minne tungo.

Pſalm. 90.

Men HERRE låår migh doch/ at
thet moſte få en enda medh migh/
och mitt lÿff itt måål haffua / och
iagh hådhan moſte.

(låår) At iagh icke ſå ſeker leffuer/ ſom the ogudhachtighe the ther intet annat lÿff wenta.

Sÿ / mine daghar åro een twår-
hand för tigh / och mitt lÿff är
ſåſom intet för tigh. Huru platt
intet åro alla menniſkior / the doch
ſå ſeker leffua/Sela.
The gå bortt ſåſom en ſkugge/ och
göra ſigh mykin onyttigh oroo/
The ſamka til hopa/ och weta icke
hoo thet få ſkal.
Nu HERRE / widh hwadh ſkal
iagh tröſta migh ? vppå tigh hop-
pas iagh.
Frelſa migh jfrå alla mina ſynder/
och låt migh icke them galnom til
ſpott warda.
Jagh wil tiya och icke vplåta mit
munn/tu ſkalt wel görat.

(tiya) Jagh wil låta fara them och icke knorra emoot tigh.

Wendt tina plågho jfrå migh / ty
iagh är förſmechtat för tinne
handz ſtraff.
När tu en tuchtar för ſyndena ſkul/
ſå warder hans fäghrind förtärd
ſåſom aff maal / Och huru platt
intet åro doch alla menniſkior/
Sela.

Pſalm. 6.

Hör mina böön HERRE/ och
förnim mitt ropande/och tÿgh icke
offuer mina tårar / ty iagh är en
främlingh för tigh/och en gäſt ſå-
ſom alle mina fädher.

Hebre. 11. Leuit. 25.

Halt vp aff migh / at iagh wedher-
qweker migh / förr än iagh bortt-
faar/och är icke meer här.

XL.

En Pſalm Davidz/ til at föreſiunga.

IAgh förbÿdde HER-
RAN / och han böghde
ſigh til migh / och hörde
mitt roop.
Och droogh migh vthu then gruff-
ueligha kulonne och vthu trecken/
och ſatte mina fötter vppå itt hel-
lebergh/

lebergh / ſå at iagh wiſt gå kan.
Och haffuer giffuit migh een nyy
wÿſo j munnen / til at loffua wår
Gudh / thet ſkola monge ſee och
fruchta HERRAN/ och hoppas
vppå honom.
Säll är then ſom ſitt hopp ſetter til
HERRAN/och icke wender ſigh
til the höghferdigha / och the ther
medh lögn vmgå.
HERRE min Gudh ſtoor åro tÿn
vnder / och tina tanckar ſom tu på
oſſ bewÿſar / tigh är ingen ting
lÿk. Jagh wil förkunna them och
ther aff ſäya / ändoch the ſtå icke
til at rekna.

Hebre. 10.

Offer och ſpÿſoffer behagha tigh in-
tet / men öronen haffuer tu öpnat
migh/ tu wilt hwarken brenneof-
fer eller ſyndoffer.
Tå ſadhe iagh/ Sÿ / iagh kommer/
J Bokenne är ſcriffuit om migh.
Tin wilia min Gudh/gör iagh gerna/
och tÿn Lagh haffuer iagh j mitt
hierta.
Jagh wil predica rettferdighetē vthi
then ſtora förſamlingen/Sÿ/iagh
wil icke låta ſtoppa migh munnen
til/HERRE tu weeſt thet.
Tina rettferdigheet fördöl iagh icke
j mitt hierta / om tina ſanning och
om tina ſaligheet talar iagh/Jagh
fördöl icke tina godheet och
troheet vthi then ſtora förſam-
lingen.
Men HERRE/wendt doch icke ti-
na barmhertigheet jfrå migh / låt
tina godheet och troheet bewara-
migh altÿdh.
Ty migh är ondt vppå kommet ther
intet taal på är/ mina ſynder haff-
ua taghet migh fatt/ſå at iagh icke
ſee kan/The äro flere än håren på
mitt hoffuudh / och mitt hierta
haffuer offuergiffuit migh.

(ſee) At migh förgåås ſynē för ſtora ſorgh ſkul

Låt thet teckias tigh HERRE/at
tu vndſetter migh / ſkynda tigh
HERRE til at hielpa migh.
Skemme ſigh / och på ſkam komme
alle the ſom effter mina ſiäl ſtå / at
the ſkola förgöra henne / falle til
ryggia och komme på ſkam the
migh ondt vnna.
Förſkrecke ſigh vthi ſinne ſkam / the
ſom offuer migh ropa/Så ſå.
Fröghde ſigh och ware gladhe allē
the ſom frägha effter tigh /och the
ſom tina ſaligheet elſka / ſäye all-
tÿdh/HERREN ware högheli-
gha loffuat.
Ty iagh är fattigh och elende / men
HERREN ſörgher för migh/
Tu äſt min hielpare och förlöſare/
min Gudh förtöffua icke.

XLI.

En Pſalm Davidz / til at föreſiunga.

SÄll är then ſom låter ſigh
wårda om then fattigha/
honom ſkal HERREN
hielpa j then onda tÿdhen.
HERREN ſkal bewara honom/
och hålla honom j liffue / och låta
honom gå wel på iordenne / och
icke giffua honom vthi hans fien-
dars wilia.
HERREN ſkal wedherqwekia ho-
nom på hans ſotteſäng/tu hielper
honom jfrå alla hans kranckheet.
Jagh ſadhe / HERRE war migh
nådheligh / hela mina ſiäl/ ty iagh
haffuer ſyndat emoot tigh.
Mine owener taladhe ondt emoot
migh/när kan han döö / och hans
nampn förgåås ?
The komma til at ſkodha/och menat
doch intet aff hiertat/ vthan ſökia
någhot thet the laſta mågha / gå
bortt och förat vth.
Alle the ſom migh hata / taſla til ho-
pa emoot migh / och tenckia ondt
offuer migh.
The haffua beſlutet itt ſkalkaſtycke
offuer migh / når han ligger ſkal
han intet vpſtå igen.
Och min wen them iagh migh be-
troodde / then mitt brödh åått /
trampadhe migh vnder fötternar.
Men tu HERRE war migh nå-
dheligh och hielp migh vp / ſå wil
iagh wedhergellat them.
Ther på merker iagh/at tu itt behagh
til migh haffuer / at min fiende icke
ſkal glädhia ſigh offuer migh.
Men migh vppehåller tu för mina
fromheet ſkul / och ſteller migh in

för titt ansichte ewinnerligha.
Loffuat ware HERREN Israels Gudh / jfrå nu alt in til ewigheet. Amen/Amen.

XLII.

Een vnderwijsning Korah barnas/ til at föresiunga.

SA som hiorten ropar effter ferskt watn / så ropar mijn siäl Gudh til tigh.
Mijn siäl törster effter Gudh/effter thž leffuande Gudh/ När skal iagh ther til kõma / at iagh måtte see Gudz ansichte:

(Gudz ansichte) Ther Gudhboor/så som j Templet/ och hwar hans ord är.

Mine tårar äro min spijs dagh och natt / tå man daghligha til migh säghex/Hwar är nu tin Gudh:
När iagh nu ther på tencker/så vthgiuter iagh mitt hierta widh migh sielffuan/ Ty iagh wille gerna gå medh hopenom och medh them wandra til Gudz Hws/medh glädhi och tacksäyelse ibland then hopen som höghtijdh hålla.
Hwadh bedröffuar tu tigh mijn siäl/ och är så orolight j migh: hoppas vppå Gudh / Ty iagh skal än nu tacka honom / at han hielper migh medh sitt ansichte.

(ansichte) är hans kundskap och närwarelse genom ordet och trona.

Min Gudh bedröffuat är mijn siäl j migh/therföre tencker iagh på tigh j ther land widh Jordan och Hermonim på the litzla berghena.

(widh Jordan) Thet är/ j Judiska landena / hwilket han så kallar / effter Jordan flyter thet igenom. Och Hermonim the stora bergh ther om kring åro/ emoot hwilken thet berghet zion litit är.

Tina ⁂ flodher fråsa fast / så at itt diwp brusar här och itt diwp ther/ alla tina watuwåghar och bölior gå vthoffuer migh.

⁂ (flodher) Såsom j Rödhahaffuet the Egyptier skeedde.

Om daghen haffuer HERREN vthloffuat sina godheet / och om nattena siunger iagh honom/och bedher til mins lijffs Gudh.
Jagh säghex til Gudh mijn klippa/ Hwj haffuer tu förgätit migh: Hwj moste iagh gå så sorgse / när min fiende migh trenger:
Thet är såsom itt mord j mijn been/ at mine fiendar skemma migh / tå the daghligha til migh säya/ Hwar är nu tin Gudh:
Hwadh bedröffuar tu tigh mijn siäl/ och är så orolight j migh: hoppas vppå Gudh / Ty iagh skal än nu tacka honom / at han hielper migh medh sitt ansichte/ och at han min Gudh är.

XLIII.

DOem migh Gudh / och vthretta mijn saak emoot thet oheligha folck / och frels migh jfrå the falska och onda menniskior.
Ty tu äst Gudh mijn starckheet/Hwj bortdriffuer tu migh: Hwj läter tu migh gå så sorgse / tå min fiende trenger migh:
Sendt titt liws och tina sanning/ at the ledha migh / och föra migh til titt helgha bergh och til tina boning.
At iagh ingåår til Gudz Altare / til Gudh som mijn glädhi och frögd är/ och tackar tigh Gudh på harpo/min Gudh.
Hwadh bedröffuar tu tigh mijn siäl/ och är så orolight j migh: hoppas vppå Gudh / Ty iagh skal än nu tacka honom / at han hielper migh medh sitt ansichte/ och at han min Gudh är. Roma. 10

XLIIII.

Een vnderwijsning Korah barnas/ til at föresiunga.

GVdh wij haffue medh wår öron hördt / Wåre fädher haffua thet förtaldt oss/ hwadh tu j theras daghar giordt haffuer foordom.
Tu haffuer med tinne hand fördriffuit Hedhninganar/men thž haffuer tu insatt. Tu haffuer förderffuat folcken / men them haffuer tu vthwijdhgat.
Ty the haffua icke intaghet landet genom sitt swerd / och theras arm halp them intet / Vthan tijn höghra hand / tin arm och tijns ansichtes liws / Ty tu hadhe itt behagh til them.
Gudh tu äst min Konung / som Jacob hielp tilsäghex.

Igenom

Igenom tigh skole wij nedherslå wåra fiendar / j titt nampn wilie wij vndertrampa them som sigh emoot oss settia.
Ty iagh förlåter migh icke vppå min bogha / och mitt swerd kan intet hielpa migh.
Vthan tu hielper oss jfrå wåra fiendar/och gör them til skam som hata oss.
Wij wilie daghligha beröma oss aff Gudhi/ och tacka tino nampne ewinnerligha/Sela.
Hwj bortdriffuer tu tå nu oss /och läter oss til skam warda/och dragher icke vth j wårom häär:
Tu läter oss flyy för wåra fiendar /at the som oss hata / skola beröffua oss.
Tu läter vpäta oss såsom fäår / och förströör oss ibland Hedhningaanar.
Tu sälier titt folck förgeffues/och tagher ther intet före.
Tu gör oss til smäleck wårom grannom / til spott och hån them som om kring oss åro.
Tu gör oss til itt ordspråck ibland Hedhninganar/ock at folcken rista hoffuudhet offuer oss.
Daghliga är min smäleck för migh/ och mitt ansichte är fult medh skam.
At iagh moste the försmädhare och lastare höra/ och fiendanar och the hemdgirugha see.
Alt thetta är offuer oss kommit / och wij haffue doch intet förgätit tigh / eller otroligha j titt förbund handlat.
Wårt hierta är icke affallit/ eller wår gång wikin jfrå tin wägh.
At tu så sönderslåår oss ibland Drakar / och offuertecker oss medh mörker.

(Drakar) Thet är/ the förgifftighe Tyranner. Och mörker kallas här olycka

Om wij wår Gudz nampn förgätit hadhe/och wåra hender vplyfft til en fremmande Gudh.
Thet kunde Gudh wel finna/nu kenner han iw wår hiertas grund.
Ty wij warde iw daghligha för tina skul dräpne / och äre reknadhe såsom slachtefäår.

(för tina) Icke för wåra skul vthan för titt ord skul förfölia the oss. Roma. 8.

Vpweck tigh HERRE / hwj soffner tu: waka vp och bortdriff oss icke medh allo.
Hwj fördölier tu titt ansichte: och förgäter wårt elende och twång:
Ty wår siäl är nedherbögd til iordena / wår bwk ledher widh iordena.
Statt vp hielp oss/ och förlöös oss för tina godheet skul.

XLV.

Een brudhwijsa och vnderwijsning Korah barnas/om rosena til at föresiunga.

MJtt hierta dichtar een sköön wijso /iagh wil siunga om en Konung / mijn tunga är en godh Scriffuares penne.
Tu är thž deghelighеste ibland menniskiors barn / teckelighe äro tina leppar / therföre welsignar tigh Gudh ewinnerligha.
Bint titt swerd widh tijn sidho tu Hielte/ och prydh tigh herligha.
Lyckamligha gånge tigh j tinom skrwdh / dragh fram för sanningenne skul /och til at behålla the elenda widh rett / Så skal tijn höghra hand bewijsa vnder.
Skarp äro tijn skott/ så at folken för tigh skola nedherfalla / mitt ibland Konungens fiendar.
Gudh tin stool bliffuer altijdh och j ewigheet/tins Rikes spijra är een rettwijs spijra. Ebre. 1.
Tu elskar rettferdigheten / och hatar ogudhachtigt wäsende/. therföre haffuer Gudh/tin Gudh/ smoordt tigh medh glädhennes olio meer än tina medhbrödher.
Tijn klädher äro klart Mirrham / Aloe och Kezia / när tu j tinne sköna herligheet vthu the Elpenbeens pallatz vthgäär.
Vthi tinom skrwdh gå Konunga döttrar / brudhen ståår på tinne höghra hand/vthi klart kosteligh guld.
Hör dotter / see vppå / och bögh tijn öron / förgätt titt folck och tins fadhers hws.
Så skal Konungen få lust til tina deghelighet /

gheligheet / ty han är tin HErre / och tu skalt tilbidhia honom.

Dottren Tyrus skal wara ther medh skencker / the rike j folckena skola bidhia in för tigh.

(Aff then mechtigha stadhen Tyro / förstäår man / at the rikeste j werldena skola ock tilbidhia och ära Christum.)

Konungens dotter är ganska herligh inwertes / hon är klädd j gyllene stycke.

(inwertes) Lika som vthi een frustughu / altsammans guld och silke är.

Man förer henne vthi stickat klädher in til Konungen / och hennes leeksystrar Jungfrwonar som effter henne gå / förer man til tigh.

(til tigh) Såsom til dantz eller glädhi.

Man förer them medh glädhi och gamman / och gå in j Konungens palatz.

Vthi tina fädhers stadh skalt tu söner få / them skalt tu settia til Förstar j hela werldenne.

Jagh skal tenckia vppå titt nampn barn effter barn / therföre skola folcken tacka tigh alltijdh och j ewigheet.

XLVI.

Een wijsa Korah barnas / om vngdomen / til at föresiunga.

GVdh är wår tilflycht och starckheet / een hielp vthi the stora bedröffuilse som oss vppå kommen äro.

Therföre fruchte wij oss intet / om än werlden förginges / och berghen mitt j haffuet sunko.

Om än haffuet rasadhe och swalladhe / så at för thes buller skul berghen om kull följe / Sela.

Likwel skal Gudz stadh lustigh bliffua medh sina brunnar / ther thens Höghstas helgha boningar äro.

Gudh är når them ther inne / therföre skal han wel bliffua / Gudh hielper honom bittijdha.

Hedhninganar moste förtwiffla och Konungariken falla / iorden moste förgåås / tå han sigh höra låter.

(höra låter) Thet är når han dundrar.

HERREN zebaoth är medh oss / Jacobs Gudh är wårt beskydd / Sela.

Kommer och seer HERRANS werck / then på iordena sådana förstöring gör.

Then örligh stillar j hela werldenne / sönderbryter boghan / sönderbråkar spetzen / och vpbrenner wagnanar medh eeld.

Warer stilla och besinner at iagh är Gudh / iagh skal winna prijs iblåd Hedhninganar / iagh skal winna prijs på iordenne.

HERREN zebaoth är medh oss / Jacobs Gudh är wårt beskydd / Sela.

XLVII.

En Psalm til at föresiunga Korah barnas.

KLapper medh hendernar all folck / och fröghdens Gudhi medh glädhsamma röst.

Ty HERREN then Alrahöghste är förskreckeligh / en stoor Konung på hela iordenne.

Han skal twinga folck vnder oss / och Hedhningar vnder wåra fötter.

Han vthwelier oss til en arffuedeel / Jacobs herligheet then han elskar / Sela.

Gudh är vpfaren medh frögd / och HERREN medh klar baswn.

Loff siunger / loff siunger Gudhi / loff siunger / loff siunger wårom Konung.

Ty Gudh är Konung på hela iordenne / loff siunger honom förnuffteligha.

Gudh är Konung offuer Hedhninganar / Gudh sitter på sinom helgha stool.

Förstanar ibland folcken äro församladhe til itt folck Abrahams Gudhi / ty Gudh är fast vphögd når herranar på iordenne.

(herranar) Herranar moste ... Christ... warda.

XLVIII.

Een Psalmwijsa Korah barnas.

STоor är HERREN och höght berömd / vthi wår Gudz stadh på hans helgha bergh.

Thz berghet zion är såsom en sköön teelning / på hwilko hela landet tröster / På then sijdhonne Nörr vth ligger then stora Konungens stadh.

Gudh är kend j hans palatz / at han beskermaren är.

Ty sij / Konungar äro församladhe / och medh hwar annan framdragne.

(Konungar) Thet är / För thenna stadhen haffua Konungar most förskreckias / och offta draghat ifrå medh skam.

The haffua förundrat sigh tå the thetta sågho / wordo häpne och vmstörte.

Bäffwande är them ther påkommet / ångest såsom eenne födhande qwinno.

Tu sönderbråkar skepen j haffuet / igenom östan wedher.

Såsom wij hördt haffue / så see wij thet på HERRANS zebaoth stadh / wår Gudz stadh / Gudh håller honom widh macht ewinnerligha / Sela.

Gudh wij förbijdhe tina godheet j titt Tempel.

Gudh såsom titt nampn så är ock titt loff / alt in til werldennes endar / tijn höghra hand är full medh rettferdigheet.

Berghet zion fröghde sigh / och Juda döttrar ware gladha för tina retter skul.

Gåår om kring zion och beskodher thet / telier thes torn.

Giffuer granna acht vppå thes mwrar / och vphögher thes palatz / på thet man ther om må förkunna för efterkommandenar.

Ty thenne Gudhen är wår Gudh altijdh och ewinnerligha / han förer oss såsom vngdomen.

(vngdomen) Thz är nådheligha och sachtmodheligha genom nådenes ord.

XLIX.

En Psalm til at föresiunga Korah barnas.

HÖrer til all folck / achter här vppå alle j som på thenna tijdh leffuen.

Bådhe thē menighe man och Herrar / bådhe rijke och fattighe then ene medh then andra.

Min munn skal tala wijsheet / och mitt hierta förstånd.

Wij wilie itt gott ordspråck höra / och een skööн dicht på harpo spela.

Hwj skulle iagh fruchta migh j the onda daghar / når mina förtryckiares ondska omfattar migh?

Hwilke sigh förlåta vppå sitt godz / och trotza vppå sina stora rijkedomar.

Kan doch en brodher ingen förlösa / eller Gudhi någhon försona.

Ty thet kostar för mykit at förlösa theras siäl / så at han moste låta thet bestå ewinnerligha.

Om han ock än lenge leffuer / och graffuena icke seer.

(lenge leffuer) Haffuer itt gott moodh / tencker aldrigh på dödhen.

Ty man skal see at sådana wijse doch döö / så wel som the dårar och galne förgåås / och moste låta sitt godz androm.

Medh them ståår thet altså / theras hws wara föruthan enda / theras boningar bliffua ifrå slechte til slechte / och the haffua stora äro på iordenne.

(theras hws) Thet är theras slechte / barn och tienistefolck.

Likwel kunna the icke bliffua j sådana werdigheet / vthan moste hådhan såsom fåå.

Thenna theras handel är allsamman galenskap / likwel loffua thet theras efterkommande medh sin munn / Sela.

The liggia j heluete såsom fåår / dödhen gnagher them / men the frome skola hasteligha få rådha offuer them / och theras trotzan moste förgåås / vthi heluetet moste the bliffua.

Men Gudh skal förlösa mina siäl vthu heluetes wold / ty han haffuer vptaghet migh / Sela.

Skööt ther intet om når en rijk warder / om hans hwß herligheet stoor warder.

Ty han skal j sin dödz tijdh intet medh sigh tagha / och hans herligheet faar intet effter honom.

Vthan han tröster på thetta godha leffuandet / och prijsar thet når en gör sigh godha daghar.

Så fara the effter sina fädher / och få aldrigh see liwset.

Korteligha / När een menniskia är j werdigheet / och haffuer icke förstånd / så faar han hådhan såsom fåå.

En

L.

En Psalm Assaph.

HErren Gudh then mechtighe talar och kallar werldena / jfrå solennes vpgång alt in til nedhergången.
Aff zion gåår vp Gudz herligha sken.
Wår Gudh kommer och tijgher intet. Förtårande eeld gåår för honom / och om kring honom en mechtigh storm.
Han kallar himmel och iord / at han skal döma sitt folck.

(döma) Regera/hielpa/förlösa jfrå dieffuulen / menniskiom / dödh/ synd etc.

Församler migh mina heligha / som förbundet meer achta än offer.
Och himlanar skola förkunna hans rettferdigheet/ty Gudh är Domaren/Sela.
Hör mitt folck / låt migh tala / Jsrael låt migh ibland tigh betygha/ Jagh Gudh är tin Gudh.
För titt offer skul straffar iagh tigh intet/åro doch tijn brenneoffer allstädhes för migh.
Jagh wil icke tagha oxar vthu titt hws/eller bockar vthu tijn stall.
Ty all diwr j skoghenom åro mijn/ och booskapen på berghen/ther the widh tusende taal gå.
Jagh kenner alla foghlar på berghē/ och allahanda diwr på markenne är för migh.
Om migh hūgradhe/wille iagh intet säya tigh ther aff/ty iordēnes kreetz är min/och alt thet ther vthi är.
Menar tu at iagh oxaköt äta wil/ eller bockablodh dricka ⁝
Offra Gudhi tackoffer / och betala them höghsta titt löffte.

(löffte) Thet tu honom loffuat haffuer / at han skulle wara tin Gudh.

Och åkalla migh j nödhenne / så wil iagh hielpa tigh / så skalt tu prijsa migh.
Men til then ogudhachtigha säghet Gudh / Hwj förkunnar tu mina retter / och tagher mitt förbund j tin munn.
Effter tu doch hatar tuchtan / och kastar mijn ord baak om tigh.
När tu seer en tiwff/ så löper tu med honom / och haffuer tin deel medh hoorkarlar.
Tin munn låter tu tala thet ondt är/ och tijn tunga bedriffuer falskheet.
Tu sitter och talar emoot tin brodher / tinne modhers son förtalar tu.
Thetta gör tu / och iagh tijgher / ther menar tu at iagh skulle wara lijka som tu/Men iagh skal straffa tigh och settia tigh thz vnder öghonen.
Merker doch thz j som Gudh förgäten/at iagh icke en gång bortrycker/och är så ingen förlösare meer.
Then ther tack offrar / han prijsar migh/och ther är wäghen/at iagh wijsar honom Gudz saligheet.

LI.

En Psalm Dauidz/til at föresiunga/ tå then Propheten Nathan til honom kom / när han til BathSaba ingången war.

GVdh war migh nådhelig effrer tina godheet/ och affplana mina synd effter tina stora barmhertigheet.
Twå migh wel aff minne misgerning / och rensa migh jfrå minne synd.
För ty iagh kenner mina misgerning/ och mijn synd är allstädhes för migh.
Moot tigh allena haffuer iagh syndat/och illa giordt för tigh/på thz tu må rett bliffua j tijn ord / och icke straffat bliffua tå tu dömd warder.

Roma.

Sij/iagh är aff syndeligh sädh född/ och mijn modher haffuer migh j synd afflat.
Sij/tu haffuer lust til sanningen thē j thet fördolda ligger / tu låter migh weta then hemligha wijsheten.
Skåära migh medh Jsop / at iagh må reen warda/twå migh/at iagh må snióhwijt warda.

(Skåra) Ther ... afflösa migh ... som ... dom ... ghen ... stenct ... det ... Jsop ... tyyde warde

Låt migh höra glädhi och frögd / at the been som tu förkrossat haffuer/ mågha fröghda sigh.
Wendt bortt titt ansichte jfrå mina synder / och affplana alla mina misgerning.
Skapa j migh Gudh itt reent hierta/ och giff j migh en nyy wiss anda.

(wiss anda) Thet ... stenanda ... som j tro ... onne och ... på saken ... wiss år.

Förkasta migh icke jfrå titt ansichte/ och tagh icke tin helgha anda jfrå migh.
Tröst migh igen medh tinne hielp/ och then frijmodhighe anden vppehålle migh.
Ty iagh wil lära offuerträdharenar tina wäghar / at syndarenar mågha wenda sigh til tigh.
Frels migh jfrå blodhskylder / Gudh som min Gudh och frelsare är / at mijn tunga må loffua tina rettferdigheet.

(blodskylder) Thet är / jfrå the skulder medh hwilka iagh dödhen förtient haffwer / såsom wij alle åro för Gudhi

HErre vplåt mina leppar/at min munn må förkunna tin prijs.
Ty tu haffuer icke lust til offer / ellies wille iagh wel giffua tigh thet/ och brenneoffer behagha tigh intet.
The offer som Gudhi behagha / åro en bedröffuat ande / itt bedröffuat och förkrossat hierta warder Gudh icke förachtandes.
Gör wel widh zion effter tina nådhe / vpbygg muranar j Jerusalem.
Tå skola tigh behagha rettferdighetennes offer / brenneoffer och heeloffer / tå skal man oxar vppå titt Altare offra.

LII.

1.Reg.22.

Een vnderwijsning Dauidz / til at föresiunga/ Tå Doeg then Edomeen kom/och bebodhadhe Saul/och sadhe/Dauid är vthi Ahimelechs hws kommen.

HWadh hoghmodhas tu Tyrann/at tu kant skadha göra ⁝ effter doch Gudz godheet än nu daghligha warar.
Tijn tunga faar effter skadha/och skär medh lögn såsom en skarp rakoknijff.
Tu talar heller ondt än gott/och heller falskt än rett/Sela.
Tu talar gerna alt thet som til förderff tienar medh falska tungo.
Therföre skal ock Gudh medh allo förderffua tigh / och sönderkrossa tigh / och vthu hyddonne ryckia tigh/ och vthu the leffuandes lande vthrota tigh/Sela.

(Medh allo) Fyra pläghor vprekňar han/ At han skal intet hws haffua/intet godz behålla/ther til j ingen stadh/ j intet land bliffua.

Och the rettferdighe skola thz see och fruchta sigh / och skola lee ått honom.
Sij/thet är then man som icke hölt Gudh för sina tröst / vthan förlät sigh vppå sin stora rijkedom / och war mechtigh til at göra skadha.
Men iagh skal bliffua såsom itt grönt Oliuetrå j Gudz Hws/ iagh förlåter migh på Gudz godheet alltijdh och föruthan enda.
Jagh tackar tigh ewinnerligha/ty tu kant wel görat / och wil förbijdha titt nampn / ty tine helighe haffua ther frögd vthinnan.

LIII.

Een vnderwijsning Dauidz / j Chorenom ymsom til at föresiunga.

THe galne säya j sitt hierta ther är ingen Gudh til/ The dogha intet / och åro een styggelse wordne vthi theras onda wäsende / ingen är som gott gör.

Psalm.14.

Gudh sågh aff himmelen vppå menniskiors barn / at han måtte see / om ther någhor förståndigh wore / then effter Gudh fråghadhe.
Men the åro alle afffallne / och allesammans odughelighe / ther är ingen som gott gör / ja icke en.
Wilia tå the ogerningesmän icke låta säya sigh / the ther mitt folck fråta/på thet the skola födha sigh⁝ Gudh åkalla the intet.
Men ther fruchta the sigh ther intet fruchtande är / ty Gudh förskingrar the plåghares been/Tu gör them til skam / ty Gudh försmåår them.
Ah at them hielp vthaff zion offuer Jsrael komma måtte / och Gudh sitt fångna folck förlöste/Så skulle Jacob frögda sigh / och Jsrael gladh wara.

LIIII.

1. Reg. 23. Een vnderwijsning Dauidz / til at föresiunga på strengia spel / tå the aff Siph komo och sadhe til Saul/Dauid haffuer fördolt sigh när oss.

HJelp migh Gudh genom titt nampn / och skaffa migh rett genom tina macht.

Gudh hör mijn böön / förnim mins munz taal.

Ty stålte settia sigh vp emoot migh/ och woldzwerkare stå effter minne siäl / och haffua intet Gudh för öghon/Sela.

Sij / Gudh ståår medh migh/ HErren vppehåller mina siäl.

Han skal betala minom fiendom thet onda / förstöör them genom tina troheet.

Så wil iagh göra tigh itt glädheoffer / och tacka HERRE tino nampne/ at thet så tröstelighit är.

Ty tu hielper migh vthu all mijn nödh / at mijn öghon mågha på mina fiendar lust see.

LV.

Een vnderwijsning Dauidz / til at föresiunga på strengia spel.

GVdh hör mina böön / och fördöl tigh icke för mitt bidhiande.

Achta vppå migh och hör migh/ huru iemmerligha iagh klaghar och gråter.

At fienden så ropar/och then ogudhachtighe trenger/Ty the wilia komma migh på skadha/och äro migh swårligha wredhe.

Mitt hierta ångslas j mitt lijff/ och dödhzens fruchtan är fallen vppå migh.

Fruchtan och bäffuande är migh vppå kommet / och gruffwelse haffuer offuerfallet migh.

Jagh sadhe / O hadhe iagh winger såsom dwffuor / at iagh måtte flygha/ och någhorstädz bliffua.

Sij/så wille iagh dragha migh longt bortt/och bliffua j öknenne/Sela.

Jagh wille skynda migh / at iagh måtte vndkomma / för storm och owädher.

Gör HERRE theras tungor oeens / och låt them förgåås / Ty iagh seer orett och trättor j stadhenom.

Sådant gåår dagh och natt alt om kring innan hans mwrar / mödha och arbete är ther inne.

Oretten regerar ther inne/ lögn och bedragherij wender intet igen vppå hans gator.

Om min fiende skemde migh / wille iagh thet lijdha/och om min hatare trwghadhe migh / wille iagh göma migh bortt för honom.

Men tu äst min stalbrodher / min skaffare och min kende wenn.

Wij som wenligha vmginges inbyrdes medh hwar annan / wij wandradhe j Gudz Hws til hopa.

Dödhen offuerfalle them / och fare sigh leffuande vthi heluetet/Ty all skalkheet är vthi theras hoop.

Men iagh wil ropa til Gudh/ och HERREN skal hielpa migh.

Om affton/ morgon och middagh / wil iagh klagha och gråta / så skal HERREN höra mina röst.

Han förlöser mina siäl jfrå them som wilia til werka medh migh / och skaffar henne roo/Ty the äro monge emoot migh.

Gudh skal hörat och späkia them/ then allstädhes bliffuer/ Sela. Ty the wenda sigh icke / och fruchta Gudh intet.

Ty the leggia sina hender vppå hans fridhsama/ och ohelgha hans förbund.

Theras munn är halare än smör/och haffua doch örligh j sinnet/Theras ord äro lenare än olia / och äro doch baar swerd.

Kasta tina vmsorgh vppå HERRAN/han skal försöria tigh / och skal icke låta the rettferdigha j oroo bliffua til ewigh tijdh.

Men Gudh tu skalt nedherstörta them vthi then diwpa kulona / the blodhgirughe och falske skola icke komma til sin halffua ålder / men iagh hoppas vppå tigh.

LVI.

1. Reg. 21. Jtt gyllene Klenodium Dauidz / om then dumba duffuona ibland the fremmanda/tå the Philisteer grepo honom j Gath.

GVdh war migh nådheligh/ ty menniskior wilia nedhersenckia migh/daghligha strijdha the och trengia migh.

Mine fiendar nedhersenckia migh daghligha / ty monge strijdha emoot migh hoghmodheligha.

När iagh fruchtar migh / så hoppas iagh vppå tigh.

Jagh wil prijsa Gudz ord / på Gudh wil iagh hoppas/ och intet fruchta migh / Hwadh skulle någhot kött göra migh?

Daghligha strijdha the emoot mijn ord / alle theras tanckar äro at the må göra migh ondt.

The hålla tilhopa och wachta / och tagha wara vppå mina hälar / huru the mina siäl gripa mågha.

Hwadh the ondt göra thet är allaredho tilgiffuit/ Gudh störte sådana menniskior nedher vthan alla nådhe.

Rekna mijn flycht/ fatta mina tårar vthi tin låghel/vthan twiffuel reknar tu them.

Tå moste mine fiendar til baka wenda / när iagh ropar förmerker iagh at tu min Gudh äst.

Jagh wil prijsa Gudz ord / HERRANS ord wil iagh prijsa.

Psalm. 118. Vppå Gudh hoppas iagh/ och fruchtar migh intet / hwadh kunna menniskior göra migh?

Jagh haffuer giordt tigh löffte Gudh / at iagh tigh tacka wil.

Ty tu haffuer frelst mina siäl jfrå dödhen / mina fötter jfrå fall/ at iagh må wandra för Gudhi vthi the leffuandes liwse.

LVII.

1. Reg. 22. 24. Jtt gyllene Klenodium Dauidz / til at föresiunga/at han icke bortto bleff tå han för Saul flydde in j kulona.

GVdh war migh nådheligh/war migh nådheligh/ ty vppå tigh tröster mijn siäl/ Och vnder tina wingars skugga haffuer iagh tilflycht/ til tess at thet onda gåår offuer.

(onda) Skadhe och wedhert mödho som the göra migh.

Jagh ropar til Gudh then Allrahögsta/ til Gudh then på min iemmer en enda gör.

Han sender aff himmelen och hielper migh jfrå mina förtryckiares försmädhelse/Sela/Gudh sender sina godheet och troheet.

Jagh ligger medh minne siäl ibland Leyon / menniskiors barn äro loghar / theras tender äro spiwt och pijlar / och theras tungor skarp swerd.

Vphögh tigh Gudh offuer himmelen/och tijn åra offuer alla werldena.

The stella för min gång nååt/och nedhertryckia mina siäl / the graffua för migh ena groop / och falla sielffue ther vthi / Sela.

Mitt hierta är redho Gudh / mitt hierta är redho / at iagh skal siunga och loffua.

Waka vp mijn åra / waka vp psaltare och harpa / bittijdha wil iagh vpwaka.

(åra) Thz är min psaltare och wijsa/ ther iagh Gudh medh ärar/

HErre iagh wil tacka tigh ibland folcken / iagh wil loff siunga tigh ibland Hedhningarnar.

Ty tijn godheet är så wijdt som himmelen är / och tijn sanferdigheet så wijdt som skyiarna gå.

Vphögh tigh Gudh offuer himmelen / och tijn åra offuer alla werldena.

LVIII.

Jtt gyllene Klenodium Dauidz / til at föresiunga / at han icke förgicks.

AEren j tå dumbar / at j icke tala wilien hwadh rett är / och döma hwadh lijkt är / j menniskiors barn ⁝
Ja / aff blotta ondsko gören j orett j landena / och fölien effter medh idhra hëder och gören offuerwold.

Theras art är icke godh / och the låta icke aff artenne.

The ogudhachtighe äro affuoghe aff modherliffuet / the lughare fara wille alt jfrå modherliffuet.
The rasa såsom en orm rasar / såsom en döff huggorm then sitt öra tilstoppar.
At han icke skal höra kiwsarens röst / beswäriarens then wel beswäria kan.
Gudh sönderbryyt theras tender j theras munn / sönderslå HERRE oxlatenderna aff the vnga Leyon.
The skola förgåås såsom watn thet bortflyter / the skiwta medh sina pijlar / men the gå sönder.
The förgåås såsom en snijghel försmechtas / såsom eenne quinnos otijdhigh bördh see the intet solena.

(Förr än) Thet är / förr än the kunna kommat halff wäghes tijt the wilia haffuat / skal Gudz wredhe förstöre them och hielpa tha rettferdigha.
‡ (blodh) Thet är / Hemden skal större wara än någhor begärar / så at hwar han en dropa blodh til hemd begärar / ther skal thet warda så mykit / at han motte ther twå sigh vthi

Förr än idhor törne på buskanom moghen warda / skal wredhen j wextenom bortryckia them.
Then rettferdighe skal glädhia sigh när han een sådana hemd seer / och skal twå sina fötter vthi thens ogudhachtighas ‡ blodh.
At the rettferdighe skola säya / Then rettferdighe moste thet iw niwta. Gudh är iw än nu Domare på iordenne.

LIX.

1. Reg. 19.

Jtt gyllene Klenodium Dauidz / at han icke bortto bleff tå Saul sende bortt / och låt bewara hans hws / på thet han måtte dråpa honom.

FRels migh Gudh jfrå mina fiendar / och beskydda migh för them som sigh emoot migh settia.
Frels migh jfrå the ogerningesmän / och hielp migh jfrå the blodhgirugha.
Ty sij HERRE / the wachta effter minne siäl / the starke församla sigh emoot migh / vthan mijn skul och misgerning.
The löpa vthan mijn skul och beredha sigh / waka vp och mööt migh och see ther til.
Tu HERRE Gudh zebaoth Jsraels Gudh waka vp / och heemsööt alla Hedhningar / war ingom nådheligh aff them som sådana förstockadhe ogerningesmän äro / Sela.

(war ingom) Låt tigh icke behagha theras ondha vpsåt och hielp icke at theras ondska må haffua framgång.

Om afftonen låt thim ock tiwta igen såsom hundar / och löpa om kring j stadhenom.
Sij the tala medh hwar annan / swerd äro j theras leppar / hoo skulle ⁂ thet höra ⁝

⁂ thet höra) Thet är / the göra såsom ingen Gud wore til som thet hörde / och tenckia ...ter at the moste doch en gång komma j ...set.

Men HERRE tu skal lee åt them / och bespotta alla Hedhningar.
För ♁ theras macht håller iagh migh in til tigh / ty Gudh är mitt beskerm.
Gudh bewijsar migh rijkeligha sina godheet / Gudh låter migh lust see på mina fiendar.
Dråp them icke at mitt folck icke förgäter thet / men förströö them medh tinne macht / HErre wår sköld / och nedherslå them.

♁ (theras macht) Thet är / når the migh för mechtighe äro / så ... er iagh vppå tigh.
✠ (höghferd) Thet är / the bliffua j theras trotz och höghferd.

Theras lära är allsamman synd / och bliffua fast j sinne ✠ höghferd och predica intet annat än bannor / och mootsäyelse.
Förgör them vthan alla nådh / förgör them / så at the intet meer äro / och besinna mågha / at Gudh är rådhandes j Jacob offuer alla werldena / Sela.
Om afftonen låt them ock tiwta igen såsom hundar / och löpa om kring j stadhenom.
Låt them löpa hijt och tijt effter maat / och tiwta om the icke mätte warda.
Men iagh wil siunga om tina macht och loffua om morghonen tina godheet / Ty tu äst mitt beskerm och tilflycht j minne nödh.
Jagh wil loffsiunga tigh mijn tröst / ty tu Gudh äst mitt beskerm / och min gunstighe Gudh.

LX.

2. Re. 8. 10
1. Para. 18

Jtt gyllene Klenodium Dauidz / til at föresiunga om itt gyllene rosenspan til at lära / tå han strijdt hadhe medh the Syrer j Mesopotamien / och medh the Syrer aff Zoba / tå Joab omwende och slogh the Edomeer j Saltdalenom / tolff tusend.

rosenspå) Thz är itt kosteligh Klenodiũ giordt såsom een roos / så kallar han här sitt Rike.

GVdh tu som oss bortdriffuit och förströödt haffuer och wast wredh / trösta oss igen.
Tu som iordena haffuer berördt och rempna låtet / hela hennes reffuor then så förfallen är.
Ty tu haffuer bewijst tino folcke itt hårdt ting / tu haffuer giffuit oss en dryck wijn / at wij om kull falla moste.
Men tu haffuer doch giffuit itt tekn them som tigh fruchta / hwilket the vpreeste at the skulle säkre wara / Sela.
På thz tina wener skola förlöste warda / så hielp nu medh tinne höghra hand och hör oss.
Gudh talar j sinom Helghedom / thes glädher iagh migh / och wil dela Sichem / och affmåta Suchots daal.

(dela) Thz är / iagh reknar hwadh iagh för folck haffuer.
(Förste) Ty j Juda war then Konungsliga slechten.
✠ (twettekaar) Thz är / Mine vnderdåner.

Gilead är min / min är Manasse / Ephraim är mins hoffuudz macht Juda är min Förste.
Moab är mitt ✠ twettekaar / mina skoor strecker iagh vthoffuer Edom / Philistea fäghnar migh.
Hoo wil föra migh vthi en ⁂ fast stadh / hoo ledher migh in til Edom ⁝

⁂ fast stadh) kallas alt thet som gör en säker.
‡ wår håår) Thet är icke vppå wåra macht / vthan på tina macht / gör tu hwadh tu oss gör.

Skal icke tu göra thet Gudh som oss borttdriffuer / och icke vthdragher Gudh medh ‡ wår håår ⁝
Skaffa oss bijstånd j nödhenne / ty menniskiors hielp är fåfeng.
Medh Gudhi wilie wij mechtigh ting göra / han skal vndertrådha wåra fiendar.

LXI.

En Psalm Dauidz / til at föresiunga på strengia spell.

HÖr Gudh mitt roop / och achta vppå mina böön.
Här nedhre på iordenne ropar iagh til tigh / når mitt hierta j ångest är / Föör migh doch vppå een högh klippo.
Ty tu äst mijn tilflycht / itt starkt torn för mina fiendar.
Jagh will boo vthi tinne hyddo til ewigh tijdh / och mijn tröst haffua vnder tina wingar / Sela.
Ty tu Gudh hörer mijn löffte / tu lönar them wel som titt nampn fruchta.

(löffte) At iagh tigh loffuar och åkallar / såsom Gudh / hwilket wij vthi första budhordena Gudhi loffuat haffue.

Tu giffuer Konungenom longt lijff / at hans åår waara jfrå slechte til slechte.
At han må ewighligha för Gudhi sittiande bliffua / bewijsa honom godheet och troheet / at the bewara honom.
Så wil iagh loffsiunga tino nampne ewinnerligha / at iagh må betala mijn löffte daghligha.

LXII.

En Psalm Dauidz / för Jeduthun til at föresiunga.

MJn siäl wenter allenest effter Gudh / then migh hielper.
Ty han är mijn tröst / mijn hielp / mitt beskerm / at intet ondt skal omstörta migh / ee huru stoort thet ock är.
Huru lenge gå j så alle enom effter / at j måghe dråpa honom / såsom een lutande wegg och en rempnat mwr.
The tenckia allenest huru the mågha förtryckia honom / winleggia sigh om lögn / giffua godh ord / men j hiertana banna the / Sela.
Men mijn siäl wenter allenest effter Gudh / ty han är mitt hopp.
Han är mijn tröst / mijn hielp och mitt beskerm / at iagh icke faller.
När Gudhi är mijn saligheet / mijn åra / mijns starckheetz klippa / mitt hopp är til Gudh.
Hoppens vppå honõ alltijdh j folck / vthgiwter idhor hierta för honom /

Gudh är wårt hopp/Sela.

Men menniskionar äro doch iw intet/the myndighe fela ock/the wågha mindre än intet/så monge som the äro.

(fela) Hoo sigh förlåter vppå menniskior/han moste fela/ee huru mechtighe the äro.

Förlåter idher icke vppå orett och offuerwold/håller idher icke til sådant thet intet werdt är/Faller idher rikedom til/så legger icke hiertat ther på.

Gudh haffuer itt ord talat/thet haffuer iagh offta hördt/at Gudh allena mechtigh är.

Matt. 16. Roma. 2.

Och tu HERRE är nådheligh/och löner hwariom och enom såsom han förtienar.

LXIII.

1. Reg. 22, 23, 24.

En Psalm Dauidz/tå han war j Juda öken.

GVdh tu äst min Gudh/bittijdha wakar iagh vp til tigh/Mijn siäl törster effter tigh/mitt kött lengtar effter tigh/vthi itt tort och torstigt land ther intet watn är.

Ther seer iagh effter tigh j tinom Helghedom/at iagh måtte skodha tina macht och äro.

(macht) Jagh wille gerna wara ther tijn Gudz tienst är/ther tu äst mechtigh och warder ärat/Men nu moste iagh wara här j öknenne.

Ty tijn godheet är båttre än lijff/mina leppar prijsa tigh.

Ther wille iagh gerna loffua tigh j mina lijffs daghar/och vplyffta mina hender j titt nampn.

Thet wore mins hiertas frögd och lust/tå iagh tigh medh gladhom munn loffua skulle.

När iagh migh j säng legger/så tencker iagh vppå tigh/när iagh vpwaknar/så talar iagh om tigh.

Ty tu äst min hielpare/och vnder tina wingars skugga wil iagh fröghda migh.

Mijn siäl håller sigh in til tigh/tijn höghra hand vppehåller migh.

Men the stå effter minne siäl til at offuerfalla migh/the moste vnder iordena nedherfara.

The moste falla j swerd/och råffuomen til lott bliffua.

Men Konungen fröghdar sigh j Gudhi/then widh honom swär han skal prijsat warda/Ty the lögnmunnar skola tilstoppadhe warda.

LXIIII.

En Psalm Dauidz/til at föresiunga

HOr Gudh mina röst j minne klaghan/bewara mitt lijff för thē gruffueligha fiendan.

Förskyyl migh för the ondas församling/för theras hoop som illa göra.

The ther skerpa sina tungor såsom itt swerd/och skiwta medh sijn förgifftigha ord såsom medh pijlar.

At the mågha lönligha skiwta then froma/medh hast skiwta the vppå honom vthan all fruchtan.

The äro dierffue medh sijn onda anslagh/och talas widh huru the snaror leggia wilia/och säya/Hoo kan see them?

The dichta skalckheet och hållat hemligha/the äro ilfundighe och haffua listugh skalkastycke före.

Men Gudh skal hasteligha skiwta them/så at them skal swijdha effter.

Theras eghen tunga skal fella them/så at them bespotta skal hwar och en som them seer.

Och alla menniskior som thet see/skola säya/Thz haffuer Gudh giordt/och förmerkia/at thet är hans gerning.

The rettferdighe skola fröghda sigh aff HERRANOM/och förtrösta vppå honom/och all from hierta skola ther aff beröma sigh.

LXV.

En Psalm Dauidz/för een wijso til at föresiunga.

Thenna Psalmen loffuar Gudh för stilheet och fri

GVdh man loffuar tigh j stillheet j zion/och tigh betalar man löffte.

Tu hörer böön/therföre kommer alt kött til tigh.

Wår misgerning trycker oss hårdeligha/förlåt oss wåra synder.

Säll är thē tu vthwelier och haffuer honom til tigh/at han skal boo j tina gårdar/han haffuer een rijk tröst aff titt hws thz helgha Templet.

Hör oss effter then vnderligha rettferdigheten Gudh wår saligheet/tu som äst allas hopp på iordenne/och fierran på haffuet.

Tu som berghen stadigh gör j sinne krafft/och begiordat äst medh macht.

(begiordat) Til at göra meer och meer gort.

Tu som stillar haffzens fråsande/thes böliors fråsande/och folcks buller.

At the som widh the landzēdar boo/skola förskreckia sigh för tijn tekn/Tu glädher alt thet som röres/bådhe om morghon och om affton.

Tu besöker landet och watnar thet/och gör thet mykit rijkt/Gudz kella haffuer watn til fyllest/tu läter thes korn wel trijffuas/ty alt så brukar tu landet.

(Kella) är hans land och folck. Psalm. 46

Tu watnar thes fohrar och fuchtar thet vpplögt är/medh regn gör tu thz blött/och welsignar thes wext.

Tu kröner året medh titt godha/och tijn footspor drypa aff fetma.

(footspor) Hwar han gåår/ther wexer wel

The boningar j öknēne äro ock feta/så at the drypa/och höghanar äro alt om kring lustighe.

Hiordmarken är full medh fåår/och dalanar stå tiockt medh sädh/så at man glädhes ther widh och siunger.

LXVI.

Een Psalmwijsa til at föresiunga.

FRöghdēs Gudhi all land/loffsiunger til at åra hans nāpn/prijser honom herligha.

Sägher til Gudh/Huru vnderligha äro tina gerningar/tinom fiendom skal fela för tinne stora macht.

(fela) Thz är/eehuad the företaghaemoot tigh.

All land tilbidie tigh och loffsiunge tigh/loffsiunge tino nampne/Sela.

Kömer och seer vppå Gudz werck/then så vnderligh är j sina gerningar ibland menniskiors barn.

Han förwandlar haffuet vthi thet torra/så at man til foot offuer watnet gåår/thes fröghde wij oss j honom.

Han är rådhandes medh sinne krafft ewinnerligha/hans öghon skodha på folcken/the affellighe skola icke kunna vphäffua sigh/Sela.

Loffuer j folck wår Gudh/läter hans loff wijdt hördt warda.

Then wåra siäl widh lijff behåller/och läter wåra fötter icke slinta.

Ty Gudh tu haffuer försökt oss/och pröffuat oss såsom silffuer pröffuat warder.

Tu haffuer fördt oss vthi hechtelse/tu haffuer lagdt en tunga på wåra länder.

Tu haffuer låtit komma menniskior offuer wårt hoffuudh/wij äre kompne j eeld och j watn/men tu haffuer vthfördt oss och wedherqueckt oss.

Therföre wil iagh medh brenneoffer gå in vthi titt Hws/och betala tigh mitt löffte.

Såsom iagh mina leppar vplåtit haffuer/och min munn talat haffuer j minne nödh.

Jagh wil göra tigh feet brenneoffer aff brendom wädhrom/iagh will offra oxar och bockar/Sela.

Kömer hijt hörer til alle j som Gudh fruchten/iagh wil förtälia hwadh han minne siäl giordt haffuer.

Til honom ropadhe iagh medh min munn/och prijsadhe honom medh minne tungo.

Om iagh någhot orett före hadhe j mitt hierta/så worde HERREN migh ey hörandes.

Therföre hörer migh Gudh/och achtar vppå mijn böön.

Loffuat ware Gudh then mina böön icke förkastar/eller wender sina godheet jfrå migh.

LXVII.

Een Psalmwijsa / til at föresiunga på strengia spell.

GUdh ware oss nådheligh / och welsigne oss / han låte sitt ansichte lysa oss / Sela.
At wij på iordenne måghe kenna hans wägh / ibland alla Hedhningar hans saligheet.
Gudh tigh tacke folck / all folck tacke tigh.
Folcken fröghde sigh och glädhies at tu dömer folcken rett / och regerar folcken på iordenne / Sela.
Gudh tigh tacke folck / all folck tacke tigh.
Landet giffuer sina frucht / Gudh wår Gudh welsigne oss.
Gudh welsigne oss / och all werlden fruchte honom.

LXVIII.

Thēne Psalmen talar alt igenom om Christo / Therföre moste mā achta ther på / ty han förer selsyyn taal och ord effter bookstauen.

Een Psalmwijsa Dauidz / til at föresiunga.

GUdh stånde vp / at hans fiendar mågha förströdde warda / och the honom hata / flyy för honom.
Fördrijff them såsom en rööök fördriffuin warder / såsom wax försmelter för eeld / så förgånge the ogudhachtighe för Gudhi.
Men the rettferdighe fröghde sigh / och ware gladhe för Gudhi / och fröghde sigh aff hiertat.
Siunger Gudhi / loffsiunger hans nampne / görer honom wägh som sachta fram faar / han heter HErren / och glädhiens för honom.
Then en fadher är åt fadherlösa / och en Domare för ånkiom / han är Gudh j sijn helgha boning.
En Gudh som them eensamon giffuer hwset fult medh barn / thē ther fångar vthförer j rettom tijdh / och låter the affelligha bliffua j thet torra.
Gudh tå tu vthdrogh för titt folck / tå tu gick j öknenne / Sela.
Tå bäffuadhe iorden / och himlanar drupo för thenna Gudhen j Sinaj / för Gudhi som Jsraels Gudh är.
Men nu giffuer tu Gudh itt nådheligt regn / och titt arff thet tortt är / wedherqweker tu.
At tijn diwr mågha boo ther vthi / Gudh tu wedherqwecker the elenda medh tinne godheet.
HERREN giffuer ordet medh en stoor Euangelistars skara.
✠ Konūganar för håranar åro med hwar annan wener / och ☿ hwsåran vthskiffter roffuet.
När j ligge j markenne / så glimmar thet såsom duffuo wingar / hwilke såsom ♀ silffuer och guld glittra.
När then Alzmechtighe allestådz ibland them Konungar setter / så warder klart ther mörkt är.
Gudz bergh är itt ※ fruchtsamt bergh / itt stoort och fruchtsamt bergh.
Hwj ⚹ springen j stoor bergh? Gudh haffuer lust til at boo på thetta berghet / och HERREN bliffuer ther ock ewinnerligha.
Gudz wagn är mong tusende tusend / HERREN är ibland thē på thet helgha Sinaj.
Tu haffuer farit vp j höghdena / och haffuer fångat fångelset Tu haffuer vndfått gåffuor för menniskionar / the affelligha ock / at HERREN Gudh skal än tå likwel bliffua ther.
Loffuat ware HErren daghligha / Gudh legger oss ena byrdo vppå men han hielper oss ock / Sela.
Wij haffue en Gudh then ther hielper / och HERRAN HErran then jfrå dödhen frelsar.
Men Gudh skal söndersla hoffuudhet på sina fiendar sampt medh theras hiessa / som bliffua j theras synder.
Doch sägher HErren / Jagh wil hemta somligha ibland the feta / vthu haffzens diwp wil iagh somligha hemta.
Therföre skal tin foot vthi fiendernas blodh färghat warda / och tine hundar skola thet slicka.
Man seer Gudh huru tu gåår / huru tu min Gudh och Konung j Helghedomenom gåår.
The sångare gå framföre / ther näst the spelmän ibland piighor som slå på trummor.
Loffuer HErran Gudh j församlingomen / för Jsraels brunn.
Ther är rådhandes ibland them then litzle BenJamin / Juda Förstar medh theras hopar / Sebulons Förstar / Naphthali Förstar.
Tin Gudh haffuer vprettat titt Rike / thet sterk Gudh j oss / ty thet är titt werck.
För titt Tempel skul j Jerusalem / skola Konungar föra tigh skencker.
Straffa diwret j röönne / oxa hoparnar ibland theras kalffuar / the ther driffua för penningar skul. Han förströör the folck som gerna örligha.
The Förstar vthu Egypten skola komma / Ethiopien skal vthstreckia sina hender til Gudh.
J Konungarike på iordenne siunger Gudhi / loff siunger HERRANOM / Sela.
Them ther wistas j himmelen allståndhes aff begynnelsen / sij / han skal giffua sinom dunder krafft.
Giffuer Gudhi machten / hans herligheet är j Jsrael och hans macht j skyyn.
Gudh är vnderlighē j sinom helghedom / han är Jsraels Gudh / Han skal giffua folckena macht och krafft / loffuat ware Gudh.

✠ (Konūganar) The åro Apostlanar som endrechteligha låra.
☿ (hwsåran) Så kallas på Hebreisko een hustru / Och talar han här om församlingen som är Christi brudh.
♀ (silffuer och guld) Rödt och hwijtt såsom en håår aff harnest och bannerr.
※ (fruchtsamt) På Hebreisko står / Thet är / gott land / icke skallot bergh.
Ephe.4.
⚹ (springen) Berömen ithert / trotzen på ithra herligheet.
(hiessa) Judanars Rike och presterskaper / therföre at the bliffua j theras otroo.
(feta) Thet är / aff Judanar / hwilke rike och herlige worone worö aff Gudhi.
(brunn) Thet är / för Christi rike som begynnat är / flyter och tilwexer.
(diwret) Falska lårare medh theras hoop.
(kalffuar) Thet är / ibland theras folck.
(dunder) Thet är / sinne predican.
(machten) Thet är / Riket / Låter honom wara herran.

LXIX.

En Psalm Dauidz om Rosenar / til at föresiunga.

GUdh hielp migh / ty watn gåår alt in til mina siäl.
Jagh siunker nedh j diwp dyy / ther ingen botn vthi är / Jagh är kōmen vthi diwp watn / och flodhen wil fördrenckia migh.
Jagh haffuer ropat migh tröttan / min hals är hees / synen förgåås migh / at iagh så lenge moste bijdha effter min Gudh.
The som migh vthan skuld hata / åro flere än iagh håren på hoffuudhet haffuer.
The som migh medh oskääl förfölia och förderffua / åro mechtighe / Jagh moste betala thet iagh intet röffuat hadhe.
Gudh tu weest min galenskap / och mina skulder åro tigh intet förskyyldta.
Låt them icke på migh til skam komma som tigh förbijdha HErre HERRE zebaoth / låt them icke til blygd komma som tigh sökia Jsraels Gudh.
Ty för tina skuld lijdher iagh försmådhelse / mitt ansichte är fult medh blygd.
Jagh är minom brödhrom fremmande worden / och okend mijns modhers barnom.
Ty tins hwss nijtelskan vpfräter migh / och theras försmådhelse som tigh hådha / falla vppå migh. Johan.2. Roma.15.
Och iagh greet och fastadhe bitterligha / och man begabbadhe migh ther til.
Jagh droogh en säck vppå / men the giorde ther leek aff.
Thesom j porten sittia tala om migh / och j dryckenskap qwädher man om migh.
Men iagh bedher HERRE til tigh / effter tu åst nådheligh / Gudh effter tina stora godheet / hör migh medh tinne trofasta hielp.
Vptagh migh vthu trecken / at iagh icke nedhersiunker / at iagh må frelst warda jfrå mina hatare / och vthu the diwpa watn.
At watuflodhen icke fördrencker migh / och diwpet icke vpsluker migh / och gapet på gropenne icke igen tåppes offuer migh.
Hör migh HERRE / ty tijn godheet är tröstеligh / wendt tigh til migh effter tina stora barmhertigheet.
Och bortgöm icke titt ansichte för tinom tienare / ty migh är ångest / hör migh snarligha.
Nalka tigh til mina siäl och förlossa henne / förlossa migh för mina fiendar skul.
Tu weest mijn försmådelse / skam och blygd /

blygd / alle mine fiendar åro för tigh.

Försmådhelse bråkar migh hiertat sönder / och krencker migh / Jagh wenter at någhor wille warkunna sigh / men ther år ingen / och effter hughswalare / mē iagh finner ingen

Johan. 19. Och the gåffuo migh galla åta / och åtikio dricka vthi minom stora torst.

Roma. 11. Theras boord ware för them een snara / til een wedhergeldning och til fall.

(boord) Thet år / Theras predican och låra / ther medh the mena spisa sigh.

Theras öghon warde mörk / så at the intet see / och theras lender låt allstådhes ostadigha wara.

Vthgiwt tina ogunst vppå them / och tijn grymma wredhe gripe them.

Acto. 1. Theras boning warde ödhe / och ingen ware som vthi theras hyddom boor.

Ty the förfölia then tu slaghet haffuer / och beröma at tu slåår tina illa.

Låt them falla vthi then ena synden effter then andra / at the icke komma til tina rettferdigheet.

Vthskrapa them vthu the leffuandes book / at the medh the rettferdigha icke vpscreffne warda.

Men iagh år elende och haffuer ondt / Gudh tijn hielp beskydde migh.

Jagh wil loffua Gudz nampn medh een wiso / och wil högheligha åra honom medh tacksåyelse.

Thet skal båttre teckias HERRANOM ån en stwt / then horn och klöffuar haffuer.

The elende see thet och glådhia sigh / och the som Gudh sökia / them skal hiertat leffua.

Ty HERREN hörer the fattigha / och förachtar icke sina fångna.

Honom loffue himmelen / iorden och haffuet / och alt thet ther vthi röres.

Ty Gudh skal hielpa Zion / och byggia Juda stådher / at man ther boo skal / och besittia them.

Och hans tienares sådh skal erffua them / och the som hans nampn elska / skola bliffua ther inne.

LXX.

En Psalm Dauidz / til at föresiunga til åminnelse.

SKynda tigh Gudh til at frelsa migh / HERRE til at hielpa migh.

Skemme sigh och komme på skam / the som effter minne siål stå.

Wende til ryggia och komme på skam / the migh ondt ynska.

At the måtte på skam komma igen / som offuer migh ropa / Så så.

Fröghde och glådhie sigh j tigh / the som effter tigh frågha / och the som tina saligheet elska såye alltijdh / Gudh ware högheligha loffuat.

Men iagh år elende och fattigh / Gudh war snaar til migh / ty tu åst min hielpare och förlossare / min HERRE fördrögh icke.

LXXI.

HERRE iagh förtröster vppå tigh / låt migh aldrigh på skam komma.

Frels migh genom rettferdigheet / och hielp migh vth / bögh tijn öron til migh och hielp migh.

War migh een starck tröst tijtt iagh alltijdh flyy må / tu som loffuat haffuer at hielpa migh / Ty tu åst mijn klippa och mijn borgh.

Min Gudh hielp migh vthu thens ogudhachtighas hand / vthu thens orettferdighas och Tyrannens hand.

Ty tu åst mijn tilflycht HErre HERRE / mitt hopp alt jfrå minom vngdom.

Vppå tigh haffuer iagh förlåtet migh alt jfrå modherliffuet / tu haffuer draghet migh vthu minne modhers lijff / mijn berömelse år alltijdh aff tigh.

Jagh år för mongom itt wijdhunder / men tu åst mijn starcka tröst.

Låt min munn full wara aff titt loff och prijs dagligha dags.

Förkasta migh icke vthi min ålderdom / offuergiff migh icke når iagh swagh warder.

Ty mine fiendar tala emoot migh / och the som effter minne siål wachta / the rådhslå tilhopa.

Och såya / Gudh haffuer offuergiffuit honom / iagher effter och griper honom / ty ther år ingen hielpare.

Gudh war icke longt bortto jfrå migh / min Gudh skynda tigh til at hielpa migh.

Skämme sigh och förgåås the som emoot minne siål åro / warde medh skam och håån offuerteckte the som mitt wersta sökia.

Men iagh wil alltijdh bijdha / och wil alltijdh föröka titt loff.

Min munn skal förkunna tina rettferdigheet / dagligha dags tina saligheet / then iagh icke alla rekna kan.

Jagh gåår j HErrans HERRANS krafft / iagh prijsar allena rettferdigheet.

Gudh tu haffuer lårdt migh aff vngdom / therföre förkunnar iagh tijn vnder.

Ock förlåt migh icke Gudh j ålderdomen / når iagh gråå warder / Til tess iagh förkūnar tin arm barnabarnom / och tina macht allom them som ån nu komma skola.

Gudh tijn rettferdigheet år höögh / tu som stoor ting gör / Gudh hoo år tigh lijk?

Ty tu låter migh förfara mykin och stoor ångest / och gör migh åter leffuande / och hemtar migh åter vp vthu iordennes diwp.

Tu gör migh ganska storan / och styrcker migh igen.

Så tackar iagh ock tigh medh psaltarespel för tina trofastheet min Gudh / iagh loffsiunger tigh på harpor / tu Helighe j Jsrael.

Mine leppar och mijn siål som tu förlöst haffuer / åro gladhe och loff siunga tigh.

Ock talar mijn tunga dagligha dags om tina rettferdigheet / Ty skämma mågha sigh och på skam komma the som mitt wersta sökia.

LXXII.

Salomos.

GVdh giff Konungenom tin doom / och tina rettferdigheet Konungens son.

At han må föra titt folck til rettferdigheet / och hielpa tina elenda.

Låt berghen frambåra fridh ibland folcket / och höghanar rettferdigheet.

Han skal behålla thet elenda folck widh rett / och hielpa the fattigha / och förtryckia the försmådhare.

Man skal fruchta tigh så lenge sool och måne warar / jfrå barn och in til barnabarn.

Han skal nedherkomma såsom regn vppå vllskin / såsom dropar the ther markena fuchta.

vllskin) Såsom medh Gideon skeedde / Judi. 6.

J hans tijdh skal rettferdigheet blomstras / och stoor fridh / til tess at månen intet meer år.

Han skal warda rådhandes jfrå thet ena haffuet til thet andra / och jfrå elffuenne alt in til werldennes endar.

För honom skola bugha the som j öknenne åro / och hans fiendar skola slekia stofftet.

The Konungar widh haffuet och på öyanar skola båra fram skencker / the Konungar vthaff rijka Arabien och Seba skola tilföra gåffuor.

Alle Konungar skola tilbidhia honom / alle Hedhningar skola tiena honom.

Ty han skal frelsa then fattigha som ropar / och then elenda som ingen hielpare haffuer.

Han skal wara them vsla och fattigha nådheligh / och the fattighas siålar skal han hielpa.

Han skal förlösa theras siålar vthu bedragherij och offuerwold / och theras blodh skal dyyrt achtat warda för honom.

Han skal leffua och man skal giffua honom aff guld vthu rijka Arabien / och

bien / och man skal allstädhes bidhia in för honom / daghligha skal man loffua honom.

På iordenne offuan på berghen skal korn stå tiockt / hans frucht skal båffua såsom Libanon / och skal grönskas j städernar såsom grääs på iordenne.

(båffua) Thet är / Berghet Libanon stäår fult medh trää och båffuar för wedhret / så fulle skola ock städhernar wara aff Euangelij läro eller predican.

Hans nampn skal bliffua ewinnerligha / så lenge solen warar skal hans nampn reckia in til efterkommandanar / Och genom honom skola the welsignadhe warda / alla Hedhningar skola prijsa honom.

recKia) Thz är / man skal predica hans nampn ewinnerligha.

Loffuat ware HERREN Gudh Israels Gudh / then allena vnder gör.

Och loffuat ware hans herligha nampn ewinnerligha / och all land warde full medh hans äro / Amen / Amen.

☙ En enda haffua Dauidz böner Isaj sons.

LXXIII.

En Psalm Assaph.

Wisseligha haffuer Israel Gudh til tröst / ther man reent hierta haffuer.

(reent hierta) Thet är / at han häller sigh widh rena och klara Gudz ord.

Men iagh hadhe så när stapplat medh mina fötter / mijn stegh hadhe fult när slonttet.

Ty migh förtrött om the stoortalugha / tå iagh sågh at them ogudhachtigom welgick.

Ty the äro j ingen dödz fara / vthan stå faste såsom itt palatz.

The äro icke j olycko såsom andra menniskior / och warda icke såsom andra menniskior plåghadhe.

Therföre moste theras stoltheet wara en kosteligh ting / och theras offuerwold moste heta alt welgiordt.

The swälla j änsichtet som en feet bwk / the göra hwadh them lyster.

(swella) Thet är / the äro fete / thet är / rike och mechtighe.

The förachta all ting och tala illa ther om / och tala och lasta hoghmodheligha.

Hwadh the tala thet moste wara talat nedher aff himmelen / hwadh the säya thet moste gella på iordenne.

Therföre faller them then menigha man til / för ty the nyttia theras watn til fyllest.

Och säya / Hwadh skulle Gudh frågha effter them / hwadh skulle then höghste sköta om them?

Sij / thet äro the ogudhachtighe / the äro lyckosamme j werldenne / och warda rijke.

Skal thet tå fåfengt wara / at mitt hierta ostraffeligha leffuer / och iagh mina hender j oskyldigheet twäär?

Och warder plåghat daghligha / och mijn nepst är hwar morghon för handenne?

Jagh hadhe fult när så sagdt som the / men sij / ther medh hadhe iagh fördömdt all tijn barn som näghon tijdh warit haffua.

Jagh tenckte til at iagh thet begripa måtte / men thet war migh förswårt.

Til tess iagh gick in vthi Gudz Helghedom / och merckte vppå theras enda.

(Helghedom) Th[illegible] är / ther man hö[illegible] ret Gu[illegible] ord / o[illegible] lärer så[illegible] na saa[illegible] rett förs[illegible]

Men tu satte them på thet hala / och förstörte them j grund.

Huru snart warda the til intet / the förgåås och få en enda medh förskreckelse.

Såsom en dröm när en vpwaknar / så gör tu HERRE theras beläte j stadhenom försmådt.

(beläte) Thet är / Theras timligha wesende / hwilket icke annat är än [illegible] ste[illegible] och belet[illegible]

Men thet gör migh ondt j hiertat / och stinger migh j mina niwrar.

At iagh moste wara en dåre och intet weta / och moste wara som itt wildiwr för tigh.

Likwel bliffuer iagh altstädes widh tigh / ty tu häller migh widh mina höghra hand.

Tu ledher migh effter titt rådh / och vptagher migh på endalychtenne medh äro.

När iagh haffuer tigh / så frågar iagh effter himmel och iord intet.

Om migh än kropp och siäl försmechtadhe / så äst tu doch Gudh altijdh mijns hiertas tröst och min deel.

Ty sij / the som jfrå tigh wijka the skola förgåås / tu förgör alla the som emoot tigh hoor bedriffua.

Men

Men thet är mijn glädhe / at iagh häller migh in til Gudh / och setter mitt hopp til HErran HERRAN / at iagh må förkunna huru tu thet gör.

(huru tu) Annars än the froma befruchta / och the ogudhachtighe förhoppas.

LXXIIII

En vnderwijsning Assaph.

Gudh hwj förkastar tu oss så aldeles / och äst så grymmeligha wreedh offuer tijn foosterfåår?

Tenck vppå tina menigheet then tu aff ålder förwerffuat / och tigh til arffuedeel förlöst haffuer / vppå Zions bergh ther tu på boor.

Trampa them medh fötternar / och stööt them platt nedher j grund / fienden haffuer all ting förderffuat j Helghedomenom.

Tine owener ryta vthi tinom husom / och settia sina affgudhar ther in.

(husom) Thet är / j theras Scholar och Sinagogor / ther Gudz ord lärdes. 4. Reg. 25.

Man seer yxenar offuan til blenckia / såsom man j en skoogh hugge.

Och sönderhugga all thes taffuelwerck medh yxer och bijlor.

The vpbrenna tin Helghedom / the oskäära tins nampns boning j grund.

The tala j sitt hierta / låter oss skinna them / the vpbrenna all Gudz Hws j landena.

Wår tekn see wij intet / och ingen Prophete predicar meer / och ingen lårare lärer oss meer.

Ah Gudh / huru lenge skal owenen försmådha / och fienden så aldeles förlasta titt nampn.

Hwj wender tu tina hand jfrå / och tina höghre hand så platt jfrå titt skööt.

(skööt) Thz är / Templet ther Gudh församladhe och lärde sitt folck / såsom een modher bäär sitt barn / och giffuer thy dij.

Men Gudh är min Konung aff ålder / then all hielp gör som på iordenne skeer.

Tu sönderdeelar haffuet genom tina krafft / och sönderslåår ‡ drakanars hoffuudh j watnet.

Tu sönderkrossar hoffuudhen aff Hwalfiskanar / och giffuer them folckena j öknena til spijs.

Tu låter ☙ vpwella kellor och becker / tu låter borttorkas starcka strömer.

Dagh och natt äro tine / tu gör at bådhe sool och stiernor sitt wissa lopp haffua.

Tu setter hwario lande sina grenszor / sommor och winter gör tu.

Så betenck doch thet / at fienden försmådher HERRAN / och itt galet folck lastar titt nampn.

Giff doch icke tijns turturduffuos siäl wildiwrena / och förgät icke så platt tijn fattigha creatur.

Tenck vppå förbundet / ty landet är alt om kring iemmerligha förhäriat / och hwsen äro nedherriffuin.

Låt icke the ringa affgå medh skam / ty the fattighe och elende loffua titt nampn.

Vp HERRE och vthretta tina saak / tenck vppå then försmådhelse som tigh daghligha aff the galna wedherfars.

Förgät icke tina fiendars skrij / tina oweners rasande warder iw lenger iw större.

‡ (drakanars) Thet är / The Tyranners / såsom Pharao och hans Förstar / så ock Hwalfiskanar.

☙ (Tu låter vpwella) Thet är / Gudh bygger land och städher / han förstörer them ock igen.

LXXV.

En Psalm och wijsa Assaph / at han icke förgicks / til at föresiunga.

Wij tacke tigh Gudh / wij tacke tigh / och förkunne tijn vnder at titt nampn så när är.

(när är) Then oss snarligha och tröstelighta hielper och bewarar.

Ty j sinom tijdh skal iagh rett döma.

Jorden båffuar och alle the ther på boo / men iagh häller hennes pelare stadhigha / Sela.

(pelare) The frome förskreckia sigh för Gudh / men han styrker them likwel / the ogudhachtighe bliffua j sinne stoltheet / och förgåås.

Jagh sadhe til the stoortalugha / beromer idher icke så / och til the ogudhachtigha / trughens icke vppå welle.

Trughens icke så fast vppå idhart welle / taler icke så halsstijfft.

Thet haffuer ingen nödh hwarken aff östan eller westan / eller aff the bergh j öknenne.

Ty Gudh är Domare / thenna förnedhrar han / och then andra vphöyer han.

Ty HERREN haffuer een skääl j handenne / och medh starckt wijn fult inskenckt och skencker ther

vthaff. Men the ogudhachtighe moste alle dricka / och vthsupa dreggena.
Men iagh wil förkunna ewinnerligha och loffsiunga Jacobs Gudhi.
Och wil sönderbryta alt the ogudhachtighas wold / at the rettferdighas wold skal vphögdt warda.

76.

LXXVI.

Een Psalmwijsa Assaph på strengia spell / til at föresiunga.

GVdh är kend j Juda / j Jsrael är hans nampn herlighet.
J Salem är hans tiäll / och hans boning j Zion.
Ther sönderbryter han boghans pilar / sköld / swerd och strijdh / Sela.
Tu äst herlighare och mechtighare än the röffuare bergh.
The stålte moste beröffuadhe warda / och affsompna / och alle krijghare moste låta hendernar falla.
För titt nepsande Jacobs Gudh / faller j sömpn bådhe hest och wagn.
Tu äst förskreckeligh / hoo kan för tigh stå tå tu wreedh äst?
När tu låter höra Domen aff himmelen / så förskreckes iorden och warder stilla.
När Gudh vpståår til at döma / på thet han skal hielpa alla elenda på iordenne / Sela.
När tu een menniskio straffar / så moste man bekenna tigh / at tu redho äst til at straffa andra flere.
Loffuer och håller thet HERRANOM idhrom Gudh / alle j som om kring honom ären / bären fram skencker them förskreckeligha.
Then ther Förstomen borttagher modhet / och förskreckelighen är ibland Konunganar på iordenne.

(röffuare bergh) Thet äro the stora Konungariken och Förstadöme / såsom Assyrien / Babylon och Egypten / the ther landen vnder sigh slogho medh wold / och sålunda til sigh röffuadhe.

(bekenna) Thet är / Menniskionar stöta sigh på titt straff. (Loffuer) At han skal wara idhar Gudh / såsom thet första bodhet lärer / och loffuer icke them helighom eller annor löffte.

77.

LXXVII.

En Psalm Assaph för Jeduthun / til at föresiunga.

JAgh ropar medh minne röst til Gudh / til Gudh ropar iagh och han hörer migh.
Vthi minne nödz tijdh söker iagh HErran / mijn hand är om nattena vthreckt / och håller intet vp / ty mijn siäl wil sigh icke tröstа låta.
När iagh bedröffuat är / så tencker iagh vppå Gudh / när mitt hierta j ångest är / så talar iagh / Sela.
Mijn öghon haller tu at the waka / iagh är så wanmechtigh / at iagh icke tala kan.
Jagh tenker vppå then gamla tijdhen / på the förra åår.
Jagh tencker om nattena på mitt strengiaspell / och talar medh mino hierta / min ande ransakar.
Mon tå HErren förkasta ewinnerligha / och ingen nådh meer bewijsa?
Är thet så alldeles vthe medh hans godheet / och haffuer tilsäyelsen en enda?
Haffuer tå Gudh förgätet at wara nådheligh / och tillyckt sina barmhertigheet för wredhe skul? Sela.
Men doch sadhe iagh / ther medh quål iagh migh sielff / then Höghstas höghra hand / kan all ting förwandla.
Therföre tencker iagh vppå HERRANS gerningar / Ja / iagh tencker vppå tijn förra vnder.
Och talar om all tijn werck / och sågher om tijn anslagh.
Gudh tin wägh är heligh / hwar är en så mechtigh Gudh såsom tu äst?
Tu är then Gudh som vnder gör / tu haffuer bewijsat tina macht iblãd folcken.
Tu haffuer förlossat titt folck weldeligha / Jacobs barn och Josephs / Sela.
Watnen sågho tigh Gudh / watnen sågho tigh och ångsladhes / och diwpen stormadhe.
The tiocke skyyr vthguto watn / skyiarna dundradhe / och skotten foro ther ibland.
Thz dundradhe j himmelen / titt liwngande lyyste på iordenne / Jorden rördes

rördes och båffuadhe ther aff.
Tin wägh war j haffuet / och tin stijgh j stoort watn / och man fan doch intet tijn footspor.
Tu förde titt folck såsom en fårahiord / genom Mose och Aaron.

78

LXXVIII.

Een vnderwijsning Assaph.

HÖr mitt folck mijn Lagh / böyer idhor öron til mins munz taal. Matt.13.
Jagh wil öpna min mun til ordspråck / och förtelia gammul ärende.
The wij hördt haffue och wetom / och wåra fädher oss förtaldt haffua.
At wij thet icke fördölia skulle theras barnom som effter komma skulle / vthan förkunna HERRANS loff / och hans macht och vnder / som han giordt haffuer.
Han vprettadhe itt witnesbyrd j Jacob / och gaff een Lagh j Jsrael / then han wåra fädher bödh til at lära theras barn.
På thet at efterkommãdenar måtte thet lära / och the barn som än nu skulle född warda.
Tå the vpkomme / at the ock förkunnadhe thet sinom barnom.
At the skulle setia sitt hopp til Gudh / och icke förgäta Gudz werck / och hålla hans bodh.
Och icke warda såsom theras fäder / een afffelligh och ohörsam artt / Hwilkom theras hierta icke fast war / och theras ande hölt sigh icke troligha til Gudh.
Såsom Ephraims barn som wäpnadhe woro och förde boghan / föllo aff j strijdz tijdhenom.
The hóllo icke Gudz förbund / och wille icke wandra j hans Lagh.
Och förgåto hans werck och hans vnder / som han them bewijst hadhe.
För theras fädher giorde han vnder j Egypti land / på then markenne Zoan.

Strijdh kallas här anfechtning / fare och nödh.

Han åtskilde haffuet och låt them gå ther igenom / och satte watnet såsom en mwr. Exodi.14.
Han leedde them om daghen medh en molnskyy / och om nattena med en klaar eeld. Exodi 13. Psal.105.
Han låt berghklippona rempna j öknenne / och gaff them dricka watn til fyllest. Exodi 17. Nume.20
Och låt becker flyta vthu berghklipponne / at the floto ther vth såsom strömar.
Likwel syndadhe the än nu emoot honom / och förtörnadhe then Högsta j öknenne.
Och försökte Gudh j theras hierta / at the spijs beddes til theras siälar. Nume.11
Och taladhe emoot Gudh och sadhe / Ja Gudh skulle wel kunna beredha itt boord j öknenne.
Sij / han haffuer wel slaghet berghklippona at watn vthflööt / och becker sigh vthgåffuo.
Men huru kan han giffua brödh / och skaffa sino folcke kött?
Tå nu HERREN thet hörde / wardt han vptend / och eeld gick vp j Jacob / och wredhe kom offuer Jsrael.
At the icke troodde vppå Gudh / och hoppadhes icke vppå hans hielp.
Och han bödh skynar offuan til / och vplåt himmelens dörar. Exodi 16. Johan. 6. Sapien.16
Och låt regna Man til them til maatz / och gaff them himmels brödh.
The åto Ängla brödh / han sende them maat til fyllest.
Han låt blåsa östan wädher vnder himmelen / och genom sina starckheet vprörde sönnan wädher.
Och låt kött regna vppå them såsom stofft / och foghlar såsom sanden j haffuet.
Och låt them falla j theras läghre / allestädz ther the boodde.
Tå åto the och wordo förmåtte / han låt them sleckia sin lusta.
Tå the nu sin lusta sleckt hadhe / och the än nu åto ther aff. Numeri.11
Så kom Gudz wredhe offuer them / och drap the ypperstа ibland thẽ / och nedherslogh the betsta j Jsrael.
Men offuer alt thetta syndadhe the

än nu meer / och troodde intet vp-
på hans vnder.

Therföre låt han them döö bortt / så
at the intet fingo / och moste j the-
ras lijffs daghar plåghadhe war-
da.

(fingo) At the icke fingo thet förloffuadhe landet/och woro förgeffues vthfarne aff Egypten.

När han drap them / sökte the ho-
nom / och wende sigh bittijdha til
Gudh.

Och tenckte at Gudh är theras tröst/
och Gudh then Höghste theras
förlösare.

Och skrymtadhe för honom medh
theras munn / och lughu för honō
medh theras tungo / Men theras
hierta war icke fast in til honom /
och hwritten sigh icke troligha in til
hans förbund.

MEn han war barmhertigh och
förlåt misgerninganar / och
förgiorde them icke / Och aff-
wende offta sina wredhe / och låt
icke alla sina wredhe gå.

Ty han tenckte at the äro kött / itt
wädher som borttfaar och kom-
mer intet igen.

The förtörnadhe honom ganska off-
ta j öknenne / och bekymradhe ho-
nom j ödhemarkenne.

The försökte Gudh allstädhes igen/
och reette then Helgha j Jsrael.

The tenckte intet vppå hans hand/
then daghen tå han förlöste them
jfrå fiendanar.

Såsom han sijn tekn giordt hadhe
vthi Egypten / och sijn vnder j thz
landet Zoan.

The Egyptiers plåghor / Exo 7. 8. 9. 10

Tå han theras watn j blodh wende/
så at the aff theras becker icke dric-
ka kunde.

Tå han ohyro ibland them sende som
them åto / och paddor som them
förderffuadhe.

Och gaff theras frucht grääsmat-
kom / och theras sädh grääshop-
pom.

Tå han theras wijnträå medh ha-
ghel förderffuadhe / och theras
Mwlbärträå medh frost.

Tå han theras booskap sloogh medh
haghel / och theras hiordar medh
liungande.

Tå han j sinne grymma wredhe sen-
de ibland them onda änglar / och
låt them häria och förderffua / och
skadha göra.

Tå han låt sina wredhe gå och icke
skonadhe theras siälom för dödhe-
nom / och låt theras booskap döö
aff Pestilentie.

Tå han vthi Egypten alt förstfödt
sloogh / the första arffwingar j
Hams hyddom.

Exo. 12

Och låt sitt folck vthdragha såsom
fäår / och förde them såsom en
hiord j öknenne.

Och han leedde them säkra / så at the
intet fruchtadhe sigh / men theras
fiendar offuerteckte haffuet.

Och låt them komma j sina helgha
grenßor / til thetta bergh / hwilket
hans höghra hand förwerffuat
haffuer.

Och fördreeff för them folck / och
låt them vthskiffta arffuet / och låt
Jsraels slechter boo j theras hyd-
dom.

Men the försökte och förtörnadhe
Gudh then Höghsta / och höllo in-
tet hans witnesbyrd.

Och föllo tilbaka och förachtadhe all
ting såsom theras fädher / och höl-
lo intet / såsom en löös boghe.

Och förtörnadhe honom medh si-
na Höghder / och reette honom
medh sina affgudhar.

Och tå Gudh thet hörde / wardt han
vptend / och förkastadhe Jsrael
swårligha.

Så at han låt fara sina boning j Si-
lo / then hyddo ther han ibland
menniskior boodde.

1. Reg. 4.

Och gaff theras macht vthi fängel-
se / och theras herligheet vthi fien-
dans hender.

(macht) Thet är/ Förbund[z]/ zens ark/ ther the förlåto sigh vppå

Och offuergaff sitt folck för swerd/
och war vptend emoot sitt arff.

Theras vnga män förtärde eelden/
och theras jungfrwr moste ogiff-
ta bliffua.

Theras Prester föllo genom swerd/
och inga enkior woro the ther grå-
ta skulle.

Och HERREN waknadhe vp
såsom en soffuande / och såsom en
starck gladh är thn̄ jfrå wijn kom-
mer.

Och

1. Reg. 5.

Och slogh sina fiendar baak til / och
hengde een ewigh skam vppå thm̄.

Och förkastadhe Josephs hyddo / och
vthwalde icke Ephraims slechte.

Vthan vthwalde Juda slechte / thet
berghet Zion som han elskadhe

Och bygde sin Helghedom högdt / så-
som itt land thet ewinnerligha fast
stå skal.

1. Reg. 16.

Och vthwalde sin tienare Dauid / och
toogh honom vthu fårahwsen.

Jfrå the deggiande fäår hemtadhe
han honom / at han hans folck Ja-
cob födha skulle / och hans arff Js-
rael.

Och han födde them ock så medh all
troheet / och regeradhe them medh
all flijt.

Hwj låter tu Hedhninganar säya /
Hwar är nu theras Gudh ? låt
hemden offuer tina tienares blodh
som vthgutit är kunnogha war-
da / ibland Hedhninganar för wår
ögon.

Låt för tigh komma the fångars
suckande / effter tin stora arm be-
halt dödzens barn.

(dödzens barn) The man daghligha dräpa och vthrota wil.

Och wedhergell wårom grannom
siwfalt vthi theras sköte / theras
försmådhelse ther the tigh HER-
RE medh försmådt haffua.

Men wij titt folck och tijn fooster-
fäår tackom tigh ewinnerligha /
och förkunnom titt loff för vthan
enda.

LXXIX.

En psalm Assaph.

HERRE Hedhninganar
äro in j titt arff falne /
the haffua orenat titt hel-
gha Tempel / och aff Je-
rusalem steenhopar giordt.

The haffua giffuit tina tienares leka-
men foghlomen vnder himmelen
til at äta / och tina helighas kött
diwromen på markenne.

The haffua vthgutit blodh om kring
Jerusalem såsom watn / och ther
war ingen som begrooff.

Wij äre wårom grannom til een för-
smådhelse wordne / til spott och
håån them som om kring oss äro.

HERRE huru lenge wilt tu så alz-
tings wreedh wara / och titt nijtt
såsom en eeld brinna låta ?

Jere. 10.

Vthgiwt tina grymheet offuer Hedh
ninganar the tigh intet kenna / och
vppå the Konungarike som titt
nampn intet åkalla.

Ty the haffua vpätet Jacob / och
hans hws förödt.

Esaie 64.

Tenck icke vppå wåra förra misger-
ningar / förbarma tigh offuer oss
snarligha / ty wij äre fast fattighe
wordne.

Hielp tu oss Gudh wår hielpare / för
tins nampns äro skul / frels oss och
förlåt oss wåra synder / för titt
nampn skul.

LXXX.

En psalm Assaph om gyllene rose-
na / til at föresiunga.

(gyllene rosena) Itt Klenodium så som een roos / och kallas här så Jsraels Konungarike.

HOr Jsraels heerde / tu som
ledher Joseph såsom
fäår / Betee tigh / tu som
sitter på Cherubim.

(Joseph) Thet är Jsraels Konungarike.

Vpweck tina macht / tu som för E-
phraim / Ben Jamin och Manasse
äst / och kom oss til hielp.

(Ephraim) Thet är/ på Nådha stolenom/ baak hwilkom thenne Jsraels slechte lågho. Nu. 2.

Gudh tröst oss / och låt titt ansichte
lysa / så warde wij holpne.

HERRE Gudh Zebaoth / huru
lenge wilt tu wreedh wara offuer
tins folcks böön ?

Tu spijsar them medh tårars brödh /
och skencker them itt stoort mått
fult medh tårar.

Tu låtst alla wåra grannar banna
oss / och wåra fiendar bespotta
oss.

Gudh Zebaoth tröst oss / låt titt an-
sichte lysa oss / så warde wij holpne

Tu haffuer hemtat titt wijnträå v-
thu Egypten / och haffuer för-
driffuit Hedhninganar / och plan-
terat thet.

Esaie 5. Matth. 21

Tu haffuer rydt wäghen för thy / och
låtit thet wel rota sigh / så at thet
haffuer vpfyldt landet.

Berghen äro medh thes skugga off-
uerteckt / och medh thes qwistar
Gudz Cedreträå.

(Cedreträå) Thet är / Riket är vthwijdgat alt in til Libanon.

Tu haffuer vthstreckt thes qwistar in

 til haff-

(elffuena) Thet är/ in til elffuena Phrath.

til haffuet / och thes teelningar alt in til elffuena.

Hwj haffuer tu tå sönderbrutit thes gård/ at ther aff rijffuer alt thet som ther fram om gåår:

The wildswijn haffua vpgråffuit thet/ och the wildiwr haffua affbitit thet.

Gudh zebaoth / wendt tigh doch/ skodha nedher aff himmelen och see här til / och besöök thetta wijnträdh.

Och hålt thet widh macht som tijn höghra hand planterat haffuer/ och thet tu tigh stadheligha vthwaldt haffuer.

See ther til och straffat / at på thet brennande och rijffuande må en ende warda.

Tijn hand beskydde tijns höghra handz folck / och the menniskior som tu tigh stadheligha vthwäldt haffuer.

Så wilie wij intet jfrå tigh wijka/låt oss leffua / så wilie wij åkalla titt nampn.

HERRE Gudh zebaoth tröst oss/ låt titt ansichte lysa / så warde wij holpne.

81.

LXXXI.

På Githith til at föresiunga Assaph.

SJunger Gudhi gladheligha / then wår starckheet är / fröghdens Jacobs Gudhi.

Tagher psalmar och fåår hijt trummor/lusteligha harpor medh psaltare.

Blåser medh basuner vthi Nymådhen / j wåra Löffhyddo höghtijdh.

Ty thetta är en sedh j Israel / och en Jacobs Gudz rett.

Thet haffuer han til itt witnesbyrd satt j Joseph/tå the vthu Egypti land drogho / och fremmande tungomål hördt hadhe.

Och han theras axlar jfrå byrdonne friyat hadhe / och theras hender widh krukonar qwitta wordo.

Tå tu åkalladhe migh j nödhenne/ halp iagh tigh vth/ och böönhörde tigh tå wådhret offuerföll tigh / och försökte tigh widh trättowatnet/Sela.

Exodi 17.

Hör mitt folck / iagh wil betygha ibland tigh / Israel tu skalt höra migh.

At ibland tigh ingen annar Gudh är/ och tu ingen fremmande Gudh tilbedher.

Exodi 20.

Jagh är HERREN tin Gudh som tigh vthu Egypti land fördt haffuer / låt tin munn wijdt vp/ låt migh vpfylla honom.

Men mitt folck hörde intet mina röst/ och Israel är intet om migh.

Så haffuer iagh låtit them vthi theras hiertas sinne / at the mågha wandra effter sitt rådh.

Om mitt folck wille migh hörsamt wara / och Israel på minom wåghom gå.

Så wille iagh snart nedherleggia theras fiendar / och wenda mina hand emoot theras mootståndare.

Och the som HERRAN hata skulle fela vppå honom / men theras tijdh skulle ewinnerligha waara.

Och iagh skulle spijsa them medh betsta hwete/och mätta thim medh hannogh vthu helleberghet.

82.

LXXXII.

En psalm Assaph.

GVdh ståår vthi Gudz församling / och är Domare ibland Gudhanar.

Huru lenge wilien j döma orett / och föresettia the ogudhachtighas person: Sela.

Skaffer them fattigha och fadherlösa rett / och hielper them elenda och torfftigha til retta.

Hielper then förachtadha och fattigha / och förlöser honom vthu the ogudhachtighas wold.

Men the låta intet säya sigh och achtat intet/the gå alt j mörkret / therföre moste alla landzens grundwalar falla.

Jagh

Joan. 10

Jagh haffuer wel sagdt/J åren Gudhar / och allesammans thens höghstas barn.

Men j mosten döö såsom menniskior / och såsom en Tyrann förgåås.

Statt vp Gudh/och döm iordena/ty tu äst en Herre offuer alla Hedhningar.

83.

LXXXIII.

Een psalmwijsa Assaph.

GVdh tijgh doch icke så / och war doch icke så stilla/ Gudh lijdh thet doch icke så.

Ty sij / tine fiendar rasa/ och the som tigh hata/ settia vp hoffuudhet.

The haffua listugh anslagh emoot titt folck / och rådhslå emoot tina fördolda.

fördolda) Thet äro the som j troonne för werldenne fördolde leffua/så at man håller them för kettare.

Kommer (säya the) låter oss vthrota them/så at the intet folck äro/ at på Israels nampn icke skal meer tenckt warda.

Ty the haffua föreenat sigh medh hwar annan / och itt förbund emoot tigh giordt.

The Edomeers hyddor / och the Ismaeliters / the Moabiters och Hagariters.

The Gebaliters / Amoniters och Amalekiters / the Philisteer samt medh them j Tyro.

Assur haffuer ock giffuit sigh til thim och hielpa Lotz barnom/Sela.

Judi. 7. Jud. 4.

Gör them såsom the Midianiter/såsom Sissera / såsom Jabin widh then becken Kison.

Hwilke förderffuadhe wordo widh Endor / och wordo til treck på iordenne.

Judi. 7. 8

Gör theras Förstar såsom Oreb och Seeb/alla theras öffuerstar såsom Sebah och Salmuna.

The ther säya / Wij wilie intagha Gudz Hws.

Gudh gör them såsom en huerffuel / och såsom stråå för wådher.

Såsom en eeld then en skoogh förbrenner / och såsom en loghe then bergh vptender.

Altså förfölgh them medh titt wådher / och förskreck them medh titt owådher.

Gör theras ansichte full medh blygd/ at the effter titt nanmpn sökia moste.

Skemme sigh och förskreckes alltijdh iw meer och meer / och til skam komme och förgåås.

Så skola the förnimma / at tu medh titt nampn heter HERRE allena / och thin Höghste j allo werldenne.

84.

LXXXIIII.

En psalm Korah barnas på Githith/til at föresiunga.

HVru lustigha äre tina boningar HERRE zebaoth.

Minne siäl lengtar och trengtar effter HERRANS Gårdar/min kropp och siäl fröghda sigh vthi leffuandes Gudhi.

(Gårdar) är förstån dandes här om the gårdar til Templet/ såsom ock mong annorstädz.

Ty foghlen haffuer funnet itt hws/ och swalan sitt boo / ther the sina vngar leggia/nemligha/titt Altare HERRE zebaoth/min Konung och min Gudh.

Salighe äro the / som j tino hwse boo/the loffua tigh til ewigh tijdh/ Sela.

Salighe äro the menniskior som tigh för sijn starckheet hålla / och aff hiertat effter tigh wandra.

The ther gå genom iemmerdalen/och göra ther kellor / och lårarenar warda medh mykin welsignelse prydde.

(iemmerdalen) Fara hijt och tijt och lära folcket.

The winna then ena seghren effter then andra / at man see må at then rette Gudhen är j Zion.

HERRE Gudh zebaoth hör mijn böön/achta här til Jacobs Gudh/ Sela.

Gudh wår sköld / skodha doch / see vppå tins Smoordas Rike.

Ty en dagh vthi tina Gårdar är båttre än ellies tusende / Jagh wil heller wachta dörena vthi mins Gudz Hwse / än lenge boo vthi the ogudhachtighas hyddom.

(Sool och sköld.) Han lärer och beskermar / tröster och hielper.
(nådh) För werldennes haat och småleek.

Ty HERREN är sool och sköld / HERREN giffuer nådh och åro / them fromom skal intet gott fattas.
HERRE zebaoth / säll är thn̄ menniskia som sigh förlåter vppå tigh.

85.

LXXXV.

En psalm Korah barnas / til at föresiunga.

HERRE tu som foordom wast tino lande nådhelighen / och förlossadhe the fångar aff Jacob.
Tu som tilförenna tino folcke misgerning förlåtet haffuer / och alla theras synder offuerteckt. Sela.
Tu som tilförenna alla tina wredhe bortaghet haffuer / och wendt tigh ifrå tinne wredhes grymheet.
Tröst oss Gudh wår frelsare / och låt aff tinne ogunst til oss.
Wil tu tå til euigh tijdh vppå oss wreedh wara: och låta tina wredhe gå ewinnerligha.
Wil tu tå icke åter wederqwekia oss: at titt folck må glädia sigh offuer tigh.
HERRE betee oss tina nådhe / och hielp oss.
Ah at iagh höra måtte thet HERREN Gudh talar / at han sino folcke och sinom helighom fridh tilsadhe / på thet the icke skola på någhon galenskap komma.

Psal. 125.
(galenskap) At the på sijdstonne icke förtwiffla och otolighe warda / och förlasta Gudh.
(åra) At thet ärligha tilgåår.

Doch är iw hans hielp når them som fruchta honom / at j wårt land skal åra boo.
At godheet och troheet mötas tilsamman / rettferdigheet och fridh kyssas.
At troheet må wexa på iordenne / och rettferdigheet skodhe nedher aff himmelen.
At ock HERREN oss gott gör / på thet wårt land må sina frucht giffua.
At rettferdigheet må än tå för honō bliffua / och sin retta gång haffua.

86.

LXXXVI.

Een böön Dauidz.

HERRE bögh nedher tijn öron / och hör migh / ty iagh är elende och fattigh.
Bewara mina siäl ty iagh är heligh / hielp tu min Gudh tinom tienare som sigh vppå tigh förlåter.
HERRE war migh nådeligh / ty iagh ropar daghligha til tigh.
Fröghda tins tienares siäl / för ty effter tigh HErre trengtar iagh.
Ty tu HErre äst godh och nådheligh aff stoor godheet allom them som åkalla tigh.
Förnim HERRE mina böön / och achta vppå mina bööns röst.
Vthi nödhenne åkallar iagh tigh / at tu doch wille höra migh.
HErre tigh är ingen lijk ibland Gudhanar / och ingen är som så göra kan som tu.
Alle Hedhningar the tu giordt haffuer skola komma / och tilbidia för tigh HErre / och åra titt nampn.
At tu så stoor äst och gör vnder / och allena Gudh äst.
Wijsa migh HERRE tin wägh at iagh må wandra j tinne sanning / behålt mitt hierta widh thet ena / at iagh titt nampn fruchtar.

(ena) Thet är / Gudz ord thet bliffuer och gör itt enighet / Annor lära gör oenigheet och partij.

Jagh tackar tigh HErre min Gudh aff alt hierta / och årar titt nampn ewinnerligha.
Ty tijn godheet är stoor offuer mig / och tu haffuer frelst mina siäl vthu thet diwpa heluetet.
Gudh the stålte settia sigh emoot migh / och the tyranners hoop ståår migh effter minne siäl / och haffua tigh intet för öghon.
Men tu HErre Gudh äst barmhertigh / och nådheligh / toligh och aff stora mildheet och troheet.
Wendt tigh til migh / war migh nådheligh / sterck tin tienare medh tinne macht / och hielp tinne tienarinnos son.
Gör itt tekn medh migh / at migh welgåår / at the seet som migh hata och skemma sigh / at tu medh migh ståår HERRE / och tröster migh.

E

87.

LXXXVII.

Een Psalmwijsa Korah barnas.

HAn är fast grundat på the helgha berghen / HERREN elskar zions portar offuer alla Jacobs boningar.
Herligh ting warda j tigh predicat / tu Gudz stadh / Sela.

(Rahab) Rahab är Egipten / Esa. 30.

Jagh wil predica låta för Rahab och Babel / at the migh kenna skola / Sij the Philisteer och Tyrer samt medh the Ethioper warda ther födde.
Man skal j zion säya / at allahanda folck ther inne fött warder / och at han then Högste bygger honom.
HERREN skal predica låta j allahanda tungomål / at ock någhre aff them skola ther födde warda / Sela.

(ther) J zion.

Och the Sångare skola alle j tigh siunga til skifftes / såsom j en Dantz.

88.

LXXXVIII.

Een Psalmwijsa Korah barnas til at föresiunga om the elendas swagheet.

Een vnderwijsning Heman thens Esrahitens.

HERRE Gudh min frelsare / iagh ropar dagh och natt in för tigh.
Låt mina böön kōma in för tigh / bögh tijn öron til mitt ropande.
Ty mijn siäl är full medh iemmer / och mitt lijff är hart når heluetet.
Jagh är achtat lijk widh them som til heluetet fara / Jagh är såsom en man then inga hielp haffuer.
Jagh ligger ibland the dödha offuergiffuen / såsom the slaghne the j graffuenne liggia / på hwilka tu intet meer tencker / och the ifrå tinne hand affskilde äro.
Tu haffuer lagdt migh j gropena nedher / vthi mörkret och j diwpet.
Tijn grymheet trycker migh / och trenger migh medh allom tinom böliom / Sela.
Mina wener haffuer tu låtit komma longt ifrå migh / tu haffuer giordt them til een styggelse / Jagh ligger fången / och kan icke vth komma.
Mitt ansichte är iemmerlighit för wedhermödho skul / HERRE iagh åkallar tigh daghligha. Jagh vthrecker mina hender til tigh. Psal. 6.
Mon tu tå göra vnder ibland the dödha: eller mon the dödha vpstå och tacka tigh: Sela.
Mon man vthi graffuenne förtelia tina godheet: och tina troheet vthi förderffuet:
Kunna tå tijn vnder vthi mörkret kend warda: eller tijn rettferdigheet j the lande ther all ting förgätas:
Men iagh ropar til tigh HERRE / och mijn böön kommer bittijdha för tigh.
Hwj förkastar tu HERRE mina siäl / och förskyler titt ansichte för migh.
Jagh är elende och wanmechtigh / at iagh så bortkastat är / Jagh lidher titt förskreckiande / så at iagh fullnär förtwifflar.
Tijn grymheet gåår offuer migh / titt förskreckiande trycker migh.
The vmleggia migh daghligha såsom watn / och vmhuerffua migh tilsammans.
Tu gör at mine wener och neste / och mine kende dragha sigh longt ifrå migh / för sådana iemmer skul.

89.

LXXXIX

Een vnderwijsning Ethan thens Esrahitens.

IAgh will siunga om HERRANS nådhe ewinnerligha / och hans sanning förkūna medh minom munn ifrå slechte til slechte.
Och sägher alt så / at een ewigh nådh skal

Johā. 1. Genom Jesum är nådh och sanning kommen.

skal vpgå / och tu warder tina sanning j himmelen troligha hallandes.

2. Reg. 7. Jagh haffuer giordt itt förbund medh minom vthkoradhe / minom tienare Dauid haffuer iagh sworit.

Jagh skal förskaffa tigh een ewigh sädh / och byggia tin stool jfrå slechte til slechte / Sela.

Och himlanar HERRE skola prijsa tijn vnder och tina sanning / vthi the helghas församling.

Ty hoo kan j skyyn lijknas widh HERRAN / och ibland Gudharnas barn HERRANOM lijk wara.

Gudh är fast mechtigh vthi the helghas församling / och vnderligh offuer alla the som om kring honom äro.

HERRE Gudh zebaoth hoo är såsom tu en mechtigh Gudh : och tijn sanning är alt om kring tigh.

Tu rådher offuer thet stormande haffuet / tu styrer thes bölior när the vphäffua sigh.

(Rahab) Egypten vtsupra / och kallas stält.

Tu slåår Rahab til dödz / tu förströör tina fiendar medh tinom starka arm.

Himmel och iord äro tijn / tu haffuer grundat iordennes kreetz och hwadh ther vthi är.

Nörr och södher haffuer tu skapat / Thabor och Hermon fröghdar sigh j titt nampn.

(Frögdar) Hela landet grönskas och står lustigt.

Tu haffuer en weldigh arm / stark är tijn hand / och högh är tijn höghra hand.

Rettferdigheet och doom är tins stools stadhfestelse / nådh och sanning äro för titt ansichte.

(Fröghdas) Thet är thet som haffuer thz glädhsamma Gudz ord.

Wäl är the folke som fröghdas kan / HERRE the skola wandra j tins ansichtes liws.

The skola daghligha offuer titt nampn gladhe wara / och j tinne rettferdigheet herlighe wara.

Ty tu äst theras starckheetz berömelse / och genom tina nådhe skalt tu vphöya wårt horn.

Ty HERREN är wår sköld / och then Helighe j Israel är wår Konung.

På then tijdhen taladhe tu j een syyn til tina helgha / och sadhe / Jagh haffuer vpweckt en hielta thē hielpa skal / Jagh haffuer vphögt en vthkoradhan vthu folcket.

1. Reg. 16. Acto. 13. Jagh haffuer funnet min tienare Dauid / iagh haffuer smordt honom medh minne helgha olio.

Mijn hand vppehåller honom / och min arm skal styrckia honom.

Fiendanar skola icke wara honom offuermechtighe / och the orettferdighe skola icke förtryckia honom.

Vthan iagh skal slå hans owener för honom / och the honom hata wil iagh plågha.

Men mijn sāning och nådh skal när honom wara / och hans horn skal j mitt nampn vphögt warda.

Jagh skal settia hans hand vthi haffuet / och hans höghra hand vthi elffuernar.

Han skal kalla migh altså / Tu äst min fadher / min Gudh och tröst / then migh helper.

Och iagh skal göra honom til förstasonen / then alrahögsta ibland Konunganar på iordenne.

Jagh wil behålla honom mina nådh ewinnerligha / och mitt förbund skal honom fast bliffua.

Jagh skal giffua honom een ewigh sädh / och hans stool vppehålla så lenge himmelen warar.

Men om hans barn mijn lagh offuergiffua / och j minom rettom icke wandra.

Om the mine stadhgar ohelgha / och mijn bodh icke hålla.

Så wil iagh hemsökia theras synd medh rijs / och theras misgerningar medh plåghor.

Men mina nådh wil iagh icke wenda ifrå honom / och icke låta mina sanning fela.

Jagh will icke ohelgha mitt förbund och icke ogilt göra hwadh aff minom munn vthgångit är.

1. Reg. 7. Jagh haffuer en gång sworit widh mina heligheet / Jagh wil icke liwgha för Dauid.

Hans sädh skal ewigh wara / och hās stool för migh såsom solen.

Såsom månen skal han ewinnerligha widh macht hållen warda / och såsom

(wittne) Thz är regnbogen / hulken Gudh för wittne sat haffuer til thet ewigha förbundet medh Noah. Gen. 9.

the wittne j skyyn wiss wara / Sela.

MEn nu bortdriffuer tu och förkastar / och wredhgas medh tinom Smoorda :

Tu bryter tins tienares förbund / och trampar hans krono nedher på iordena.

Tu nedherriffuer alla hans mwrar / och låter hans feste aff brytas.

Honom beröffua alle the ther fram om gå / han är sinom grannom itt gabberij worden.

Tu vphöyer hans oweners höghra hand / och glädher alla hans fiendar.

Ock haffuer tu hans swerdz krafft borttaghet / och låter honom ingen segher winna j strijdhenne.

(reenheet) Thet är / all hans prydhning och strwdh j Gudz tienst.

Tu förstörer hans reenheet / och kastar hans stool til iordena.

Tu förkortar hans vngdoms tijdh / och betecker honom medh blygd / Sela.

HERRE huru lenge wilt tu tigh så alztinges fördölia / och låta tina grymheet brinna såsom en eeld :

Tenck huru stackot mitt lijff är / hwi wilt tu alla menniskior fåfengt skapat haffua :

Hwilken är then ther leffuer / och intet seer dödhen : then sina siäl friyar vthu heluetes hand : Sela.

1. Regu. 7. HErre hwar är then förra tijn nådh / then tu Dauid j tinne sanning sworet haffuer :

Tenck HErre på tina tienares försmådhelse / then iagh bär j mitt sköot / aff allom så mongom folckom.

Ther medh HERRE tine fiendar tigh försmådha / ther the medh försmådha / och medh fötternar trampa på tin Smoorda.

Loffuat ware HERREN ewinnerligha / Amen. Amen.

XC.

Een böön Mose thens Gudz manzens.

HERRE Gudh tu äst wår tilflycht / ifrå slechte til slechte.

Förr än berghen wordo / och iorden och werlden skapat bliffuo / äst tu Gudh aff ewigheet til ewigheet.

Tu som låter menniskionar döö / och sägher / Kommer igen j menniskiors barn.

Ty tusende åår äro för tigh såsom then dagh j gåår fram gick / och såsom een nattwekt.

Tu låter them gå sin koos såsom en ström / och äro såsom en sömpn / lika som gräås thet doch snarligha förwisnar.

Thet ther bittijdha blomstras / och snart wisnar / och på afftonen affhugget warder / och förtorkas.

Thet gör tijn wredhe at wij så förgåås / och tijn grymheet at wij så hasteligha hädhan moste.

(okenda) Thet är Adams synder / Ro. 5. ther dödhen medh förtient är / och werlden weet doch sådant intet.

Ty wåra misgerningar setter tu för tigh / wåra okenda synder j liwset för titt ansichte.

Therföre gå alle wåre daghar sin koos genom tina wredhe / wij lychte wår åår såsom itt taal.

Eccle. 18. 2. Pet. 3. Wårt lijff warar siwtiyo åår / åt högsta ottatiyo åår / och tå thet betst warit haffuer / så haffuer thet mödha och arbete warit / Ty thet gåår snart sin koos / lika som wij flughe bortt.

(wredhgas) Thet är / at sådant är för tijn wredhe skul / och at wåra synder sådant förtiena.

Men hoo troor thet at tu så swårligha wredhgas : och hoo fruchtar sigh för sådana tinne grymheet :

Lår oss betenckia at wij döö moste / på thet wij måghe förståndighe warda.

HERRE wendt tigh doch til oss igen / och war tinom tienarom nådhelighen.

Vpfyll oss bittijdha med tinne nådh / så wilie wij fröghdas och gladhe wara j wåra lijffsdaghar.

Glädh oss igen / effter thet tu oss så lenge plåghat haffuer / effter thet wij så lenge olycko lijdhit haffue.

(tina gerningar) Thet är / Lijff och hielp och alt gott.

Betee tinom tienarom tina gerningar / och tina äro theras barnom.

Och HErren wår Gudh ware oss blijdh / och fremie wåra henders werck medh oss / Ja / wåra henders werck fremie han.

(werck) Thet är / andelighit och werldslighit regemente.

XCI.

Then ther vnder thȳ höghstas beskerm sitter/och vnder thens Alzmechtighas skugga bliffuer.
Han sägher til HERRAN/Mitt hopp och mijn Borgh. Min Gudh then iagh hoppas vppå.
Ty han frelsar migh jfrå iägharens snaro / och jfrå then skadheligha pestilentie.
Han skal beteckia tigh medh sina fiedhrar / och titt hopp skal wara vnder hans wingar/hans sanning är spiwt och sköld.
At tu icke torff förskreckias för nattennes styggheet/ för the skott som om daghen flygha.
För pestilentie som j mörkrena wankar / för then siwko som om middaghen förderffuar.

Allahanda ondt beteer han migh/ware sigh offuerwold / orett/list etc.

Om tusende falla widh tina sidho/ och tiyo tusende widh tina höghre sidho / så skal thet doch intet drabba vppå tigh.
Ja/tu skalt medh tijn öghon see lust/ och skodha huru them ogudhachtighom wedhergullet warder.
Ty HERREN är titt hopp / then Höghste är tijn tilflycht.
Tigh warder intet ondt wedherfarandes/och ingen plågho skal nalkas tinne hyddo.
Ty han haffuer befalt sinom änglom om tigh / at the skola bewara tigh på allom tinom wäghom.

Matt.4.

At the skola bära tigh på hendernar/ och tu icke stöter tin foot på stenen.
På Leyon och Huggorma skalt tu gå / och trampa vppå thet vnga Leyonet och Drakan.
Han begärar migh / ty wil iagh vthhielpa honom / han kenner mitt nampn/therföre wil iagh beskydda honom.
Han åkallar migh / ty wil iagh höra honom / iagh är när honom j nödhenne / Jagh skal tagha honom ther vth / och låta honom til äro komma.
Jagh skal mätta honom medh longt lijff / och skal betee honom mina saligheet.

XCII.

En Psalm til at siunga på Sabbaths daghen.

Thet är en kostligh ting at tacka HERRANOM / och loff siunga tino nampne tu Alrahöghste.
Om morghonen förkunna tina nådhe / och om afftonen tina sanning.
På tiyo strenger och Psaltare / medh spelande på harpo.
Ty HERRE tu låter migh gladheligha siunga om tijn werck / och iagh berömer tina henders werck.
HERRE huru äro tijn werck så stoor / tine tanckar äro så swåra diwpe.
En galen troor thet intet/ och en dåre achtar sådant intet.
The ogudhachtighe grönskas såsom grääs / och the ogerningesmän blomstras alle / til tess the förderffuadhe warda til ewigh tijdh.
Men tu HERRE äst then Höghste/och bliffuer ewinnerligha.
Ty sij/tine fiendar HERRE / sij/ tine fiendar skola förgåås/ och alle ogerningesmän moste förströdde warda.
Men mitt Horn skal vphögdt warda såsom eens Eenhörnings / och iagh warda smoord medh ferska olio.
Och mitt ögha skal lust see på mina fiendar / och mitt öra skal lust höra på the argha som sigh emoot migh settia.
Then rettferdighe skal grönskas såsom itt Palmträä / han skal wexa såsom itt Cedreträä på Libanon.
The ther planteradhe äro vthi HERRANS Hws / the skola j wår Gudz Gårdom grönskas.
Och om the än gamle warda / skola the likwel blomstras / fruchtsame och ferske wara.
At the förkunna skola / at HERREN

så from är / mijn tröst / och intet orett är j honom.

XCIII.

HERREN är Konung och herligha beprydd / HERREN är beprydd / och haffuer begynnat itt Rike så wijdt som werlden är / och tilreedt thet / at thet bliffua skal.
Jfrå thȳ tijdhen ståår tin stool fast/ tu äst ewigh.
HERRE watuströmanar vphäffua sigh / watuströmanar vphäffua sitt fråsande / watuströmanar vphäffua sina bölior.
The wägher j haffuet äro stora och fråsa gruffueligha / men HERREN är än nu större j höghdenne.
Tijn ord är een rett lära / heligheet är tins hwß prydning ewinnerligha.

XCIIII.

HERRE Gudh hwilkom hemden tilhörer / Gudh hwilkom hemden tilhörer betee tigh.
Vphögh tigh tu werldennes domare / wedhergell them höghferdighom thet the förtiena.
HRERE huru lënge skola the ogudachtighe / huru lenge skola the ogudhachtighe pråla:
Och så hoghmodheligha tala / och alle ogerningesmän så beröma sigh:

(pråla) Thet är / tala stoor ord / såsom en herre eller Tyrann / then man moste fruchta / ee hwad han sägher eller wil.

HERRE the förtryckia titt folck / och plågha titt arff.
Änkior och fremlingar dräpa the/ och fadherlösa dödha the.
Och säya / HERREN seer thet intet / och Jacobs Gudh achtar thet intet.
Merker doch j galne ibland folcket/ och j dårar / när wilie j wijse warda:
Then ther örat planterat haffuer / skulle han icke höra: then ther öghat giordt haffuer / skulle han icke see:
Then ther Hedhningana nepser / skulle han icke straffa: then ther menniskionar lärer hwadh the weta.
Men HERREN weet menniskionars tanckar / at the fåfengelighe äro.
Säll är then som tu HErre tuchtar / och lärer honom genom tijn lagh.
At han tolamoodh haffua må tå illa gäår / til tess them ogudhachtigha graffuen bereedd warder.
Ty HERREN skal icke förkasta sitt folck / eller offuergiffua sitt arff.
Ty rett moste doch bliffua rett / och thy moste all from hierta tilfalla.
Hoo ståår medh migh emoot the onda: hoo trädher til migh emoot the ogerningesmän:
Om HERREN icke holpe migh / så låghe mijn siäl fultnär vthi thz stilla.

(stilla) Thet är j dödhenom ther alt är stilla och endt.

Jagh sadhe/Min foot haffuer staplat / men tijn nådh HERRE vppehölt migh.
Jagh hadhe mykit bekymmer j mitt hierta / men tijn tröst gladde mina siäl.
Tu kommer iw aldrigh offuer eens medh them skadheligha stolenom / som Laghen illa vthtydher.

(skadheligha) Thet är / ther man skadhelig ting och siälars förderff lärer.

The rusta sigh emoot thens rettferdighas siäl / och fördöma oskyldigt blodh.
Men HERREN är mitt beskerm / min Gudh är mitt hops tröst.
Och han skal wedhergella them theras orett / och skal förgöra them för theras ondsko skul / HERREN wår Gudh skal förgöra them.

XCV.

KOmmer låter oss glädhias HERRANOM / och fröghdas för wår saligheetz tröst.
Låt oss medh tack komma in för hans ansichte / och fröghdas för honom medh Psalmar.
Ty HERREN är en stoor Gudh / och en stoor Konung offuer alla Gudhar.

Ty j hans hand är hwadh som iorden bäär/och bergj höghdenar äro ock så hans.

(Thet torra) Thet är iorden

Ty hans är haffuet / och han haffuer thet giordt / och hans hender haffua thet torra bereedt.

Kommer låt oss tilbidhia och knääböya / och nedherfalla för HERRANOM then oss giordt haffuer / Ty han är wår Gudh / och wij hans foosterfolck / och hans henders fäär.

Ebre. 3. 4. Exo. 17.

J dagh om j hans röst hören / så förstocker icke idhor hierta såsom j Meriba skeedde / såsom j Massa j öknenne.

Ther idhre fädher försökte migh / förnummo och sågho mijn werck.

At iagh j fyratiyo åår mödho hadhe medh thetta folck / och sadhe / Thet är sådant folck / at theras hierta alltijdh wil then oretta wäghen / och the mina wäghar icke lära wilia.

Så at iagh swoor j minne wredhe / the skola icke komma til mina roligheet.

XCVI.

Sjunger HERRANOM een nyy wijso / siunger HERRANOM all werlden.

Siunger HERRANOM och loffuer hans nampn / prediker thn ena daghen effter then andra hans salighet.

1. Par. 17.

Förtelier ibland Hedhninganar hans äro / ibland all folck hans vnder.

Ty HERREN är stoor och höght prijsande / vnderligh offuer alla gudhar.

Ty alle folckens gudhar äro affgudhar / men HERREN haffuer giordt himmelen.

Thet ståår herligha och kosteligha til för honom / och gåår welleligha och loffligha til j hans Helghedom.

J folck bårer fram HERRANOM / bårer fram HERRANOM äro och macht.

Bårer fram HERRANOM hans nampns äro / bårer skencker och kommer j hans Gårdar.

Tilbidhier HERRAN j heligho prydning / hela werlden fruchte honom.

Sägher ibland Hedhninganar / at HERREN är Konung / och haffuer sitt Rike så wijdt som werlden är bereedt / at thet bliffua skal / och dömer folcken rett.

Himmelen fröghde sigh och iorden ware gladh / haffuet fräse och hwadh ther vthi är.

Marken ware gladh och alt thet ther på är / och later all trää j skoghen fröghda sigh.

För HERRANOM / ty han kommer / ty han kommer til at döma iordena.

Han skal döma iordennes kreetz med rettferdigheet / och folcken medh sinne sanning.

XCVII.

HErren är Konung / thes fröghde sigh iorden / och öyanar fröghde sigh så monga som the äro.

Moln och mörker är om kring honom / rettferdigheet och doom är hans stools stadhfestelse.

Eeld gåår fram för honom / och vpbrenner hans owener alt om kring.

Hans liungande lyser på iordennes kreetz / iorden seer thet och förskreckes.

Berghen försmelta såsom war för HERRANOM / för hela iorderikes Herra.

Himlanar förkunna hans rettferdigheet / och all folck see hans äro.

Exo. 20.

Skemme sigh alle the som beletom tiena / och beröma sigh aff affgudhar / tilbidhier honom alle Gudhar.

Zion hörer thet och är gladh / och Juda döttrar fröghda sigh / HERRE offuer titt Regimente.

Ty tu HERRE är then högste j all land / tu är fast vphögd offuer alla Gudhar.

J som

J som elsken HERRAN häter thet onda / HERREN bewarar sina helighas siälar / ifrå the ogudhachtighas hand skal han frelsa them.

(Liws) Thet är lycka och salighet.

Them rettferdigha skal alltijdh liws vpgå igen / och fromom hiertom glädhe.

J rettferdighe fröghder idher aff HERRANOM / och tacker honom och prijser hans heligheet.

XCVIII.

En psalm.

Sjunger HERRANOM een nyy wijso / ty han gör vnderligh ting.

Han winner segher medh sinne höghra hand / och medh sinom helgha arm.

HERREN later förkunna sina saligheet / för folcken later han vppenbara sina rettferdigheet.

Han tencker vppå sina nådhe och sanning Jsraels hwse / alla werldennes endar see wår Gudz saligheet.

Glädhiens HERRANOM all werlden / siunger / prijser och loffuer.

Loffuer HERRAN medh harpor / medh harpor och psalmer.

Medh trumeter och basuner / fröghdens för HERRANOM Konungenom.

Haffuet fräse och hwadh ther vthi är / iordennes kreetz och the ther vppå boo.

Watuströmanar fröghde sigh / och all bergh ware gladh.

För HERRANOM / ty han kommer til at döma iordena / han skal döma iordennes kreetz medh rettferdigheet / och folcken medh rett.

XCIX.

HErren är Konung / therföre wredhgas folcken / han sitter på Cherubim / therföre vprörer sigh werlden.

HERREN är stoor j Zion / och högh offuer all folck.

Man tacke titt stora och vnderligha nampn / thet heligt är.

Vthi thenna Konungens Rike elskar man thet rett är / tu giffuer fromheet / tu skaffar doom och rettferdigheet j Jacob.

Vphöyer HERRAN wår Gudh / tilbidhien widh hans fotapall / Ty han är heligh.

Mose och Aaron ibland hans Prester / och Samuel ibland them som hans nampn åkalla / The åkalladhe HERRAN / och han böönhörde them.

Han talådhe medh them genom een molnstodh / the höllo hans witnesbyrd och bodh / som han thm gaff.

HERRE tu äst wår Gudh / tu böönhörde them / Tu Gudh gaff them til / och straffadhe theras werck.

Vphöy er HERRAN wår Gudh / och tilbidhien på hans helgha bergh / Ty HERREN wår Gud är heligh.

C.

En Tackpsalm.

FRöghdens HERRANOM all werlden / tiener HERRANOM medh frögd / kommer för hans ansichte medh glädhskap.

Förnimmer at HERREN är Gudh / han haffuer giordt oss och icke wij sielffue / til sitt folck och til sijn foosterfäär.

Gäär in j hans portar medh tackande / vthi hans Gårdar medh loffuande / tacker honom / loffuer hans nampn.

Ty HERREN är godh / och hans nådh warar ewinnerligha / och hans sanning jfrå slechte til slechte

CI.

En psalm Dauidz.

H H ij Om

OM nådh och rett wil iagh siunga / och tigh HERRE loffsåya.

Jagh handlar försichteligha och redheligha medh thm som migh tilhöra / och wandrar troligha j mitt hws.

Jagh tagher migh ingen ond saak före / iagh hatar offuertrådharen/ och låter honom icke når migh bliffua.

Jtt wrongt hierta moste wijka jfrå migh/ then onda lijdher iagh icke.

Then sin nästa hemligha baaktalar honom förgör iagh / then ther stoorlåtigh år och högt sinne haffuer /honom lijdher iagh icke.

Mijn ögon see effter the troghna j landena / at the mågha når migh boo / och haffuer gerna froma tienare.

Falskt folck håller iagh icke j mitt hws / liwghare trijffuas icke når migh.

Bittijdha förgör iagh alla ogudhachtigha j landena / at iagh må vthrota alla ogerningesmån vthu HERRANS stadh.

102.

CII.

Een böön thens elendas / når han bedröffuat år / och sijn klaghan för HERRANOM vthgiuter.

HERRE hör mina böön / och låt mitt ropande til tigh komma.

Fördöl icke titt ansichte för migh / j nödhenne bögh tijn öron til migh / når iagh åkallar så böönhör migh snarligha.

Ty mine daghar åro bortgångne såsom en röök / och mijn been åro förbrend såsom en brand.

Mitt hierta år slaghet och förtorkat såsom höö / så at iagh ock förgåter åta mitt brödh.

Mijn been lodha widh mitt kött / aff gråtande och suckande.

Jagh år lijka som en Pellican j öknenne / iagh år lijka som een Steenvgla vthi the förstörda ståder.

Jagh wakar och år såsom en ensam foghel på taket.

Daghligha försmådha migh mine fiendar / och the som migh bespotta swåria widh migh.

Ty iagh åter asko såsom brödh / och blandar min dryck medh grååt.

För titt hoot och wredhe skul / at tu haffuer taghet migh / och j grund nedherslaghet migh.

Mine daghar åro framgångne såsom en skugge / och iagh borttorkas såsom grääs.

Men tu HERRE bliffuer ewinnerligha / och tijn åminnelse jfrå slechte til slechte.

Statt vp och förbarma tigh offuer zion / ty thet år tijdh at tu år nådheligh / och stunden år kommen.

Ty tine tienare wille gerna at thet skulle bygdt warda / och ságho gerna at thes steen och kalk tilreedt worde.

At Hedhningarna måtte fruchta titt nampn HERRE / och alle Konungar på iordenne tina åro.

At HERREN bygger zion / och låter see sigh j sijn åro.

Han wender sigh til the offuergiffnas böön / och försmåår icke theras böön.

Thet warde bescriffuit för the efterkommande / och thet folck som skal skapat warda skal loffua HErran.

(bescriffuit) på thet at må skal thet predica. Psalm. 57

Ty han skodhar aff sinne helgha högd / och HERREN seer aff himmelen på iordena.

At han skal höra thens fångnas suckande / och förlossa dödzens barn.

På thz the skola j zion predica HERRANS nampn / och hans loff j Jerusalem.

När folcken samman komma / och Konungariken til at tiena HERRANOM.

Han twingar på wåghenom mina krafft / han förkortar mina daghar.

Jagh sågher / Min Gudh tagh migh icke bortt j mina halffua daghar.

(halffua daghar) Fört ån iagh migh thes förlect.

Tijn åår waara ewinnerligha / tu haffuer tilförenna grundat iordena / och himlanar åro tina henders werck.

Ebre. 1.

The

The moste förgåås / men tu bliffuer / the skola alle föråldras såsom itt klådhe / The skola förwandlat warda såsom en klådhnat / når tu förwandlar them.

Men tu bliffuer såsom tu åst / och tijn åår tagha ingen enda.

Tina tienares barn warda bliffuande / och theras sådh skal trijffuas för tigh.

103.

CIII.

En Psalm Dauidz.

LOffua HERRAN mijn siål / och alt thz vthi migh år / hans helgha nampn

Loffua HERRAN mijn siål / och förgått icke hwadh gott han migh giordt haffuer.

Then tigh alla tina synder förlåter / och heler alla tina brister.

Then titt lijff förlöser jfrå förderff / och kröner tigh medh nådh och barmhertigheet.

Then tigh vpfyller medh tröst at tu deyeligh warder / och gör tigh vng och frisk såsom en örn.

HERREN skaffar rettferdigheet och doom / allom them som orett lijdha.

Han haffuer låtit Mose weta sina wåghar / Jsraels barn sijn werck.

Exodi 34. Psal. 145.

Barmhertigh och nådheligh år HERREN / toligh och aff stora mildheet.

(tråtter) Thet år / Han år icke ogunstigh.

Han tråtter icke til ewigh tijdh / och wredhgas icke ewinnerligha.

Han handlar icke medh oss effter wåra synder / och wedhergeller oss icke effter wåra misgerningar.

Ty så högh som himmelen offuer iordena år / låter han sina nådh weldigha wara offuer them som fruchta honom.

Så longt som öster år jfrå wester / låter han wår offuertrådhelse wara jfrå oss.

Såsom en fadher förbarmar sigh offuer barnen / så förbarmar sigh HERREN offuer them som fruchta honom.

Ty han weet hwadh wij för itt werck åre / han tencker ther på at wij stofft åre.

(werck) Hwilken een swagh och löös bygning wij åre / och haffuom itt stackot och vsalt leffuande.

Een menniskia år j sitt leffuande såsom grääs / hon blomstras såsom itt blomster på markenne.

När wådhret ther offuergåår / så år thet intet meer ther / och thes rwm kenner thet intet meer.

Men HERRANS nådh warar jfrå ewigheet til ewigheet / offuer them som fruchta honom / och hans rettferdigheet in til barnabarn.

När them som hans Förbund hålla / och tenckia vppå hans bodh / at the ther effter göra.

HERREN haffuer bereedt sin stool j himmelen / och hans Rike skal rådha offuer alt.

Ebre. 1.

Loffuer HERRAN j hans ånglar / j starcke Hieltar som hans befalning vthretten / at man hans ordz röst höra skal.

Loffuer HERRAN alle hans håår / j hans tienare som hans wilia gören.

Loffuer HERRAN all hans werk / vthi all hans Herradömes rwm / mijn siål loffue HERRAN.

CIIII. 104.

LOffua HERRAN mijn siål / HERRE min Gudh tu åst ganska herligh / tu åst deyeligh och alz tinges wel beprydd.

Liws år tin klådhnat som tu vppå haffuer / tu vthstrecker himmelen såsom itt Tapeet.

Tu hwelffuer honom offuan medh watn / tu faar j skyyn såsom j en wagn / och gåår på wådhrens wingar.

Tu som gör tina ånglar til wådher / och tina tienare til eedzlogha.

Hebre. 1.

Tu som grundar iordena på hennes botn / så at hon bliffuer j ewigh tijdh.

Medh diwpet betecker tu henne såsom medh itt klådhe / och watn stå offuer berghen.

 Men

Men för titt nepsande flyy the / för titt dundrande fara the bortt.
Berghen resa högt vp / och dalanar settia sigh nedh / j thet rwm som tu them skickat haffuer.
Tu haffuer satt itt måål / ther komma the intet offuer / och mågha icke åter beteckia iordena.
Tu låter kellor vpbrista j dalomen / så at watn emellan berghē flyta.
At all diwr på markenne mågha dricka / och wildåsnanar sin torst sleckia.
När them sittia himmelens foghlar / och siunga på quistanar.
Tu fuchtar berghen offuan effter / tu gör landet fult medh frucht then tu förskaffar.
Tu låter gräås wera för booskapen / och sådh menniskiomen til nytto / at tu skalt låta komma brödh vthaff iordenne.
Och at wijn skal frögda menniskionnes hierta / och hennes ansichte deghelighit warda aff olio / och brödh styrckia menniskiōnes hierta.
At HERRANS träå skola full medh must stå / the Cedreträå på Libanon som han planterat haffuer.

(HERRANS träå) Kallar han the som stå j skoghenom och icke aff menniskiom planterat äro.

Ther haffua foghlanar sitt näste / och Häghrar boo vppe j furoträån.
The högha bergh äro the Steengeters tilflycht / och steenklyffternar the Cunilers.
Tu gör månan til at ther effter skiffta året / solen weet sin nedhergång.
Tu gör mörker at natt warder / tå dragha sigh all willdiwr vth.
The vnga Leyon som ryta effter rooff / och sin maat sökia aff Gudhi.
Men när solen vpgåår / dragha the bortt / och leggia sigh vthi sina kulor.
Så gåår tå menniskian vth til sitt arbete / och til sitt åkerwerck in til afftonen.
HERRE huru äro tijn werck så stoor och mong / tu haffuer wijsligha skickat them all / och iorden är full aff tina åghodelar.
Haffuet thet så stoort och wijdt är / ther krälar vthi vthan taal / bådhe stoor och liten diwr.
Ther gå skep / ther äro hwalfiskar som tu giordt haffuer / at the ther vthi leka skola.
At wenter effter tigh / at tu skal giffua them maat j sin tijdh. Psal. 145.
Tå tu giffuer them så samla the / når tu vplåter tina hand / så warda the medh godh ting mättat.
Om tu fördölier titt ansichte / så warda the förskreckt / tu tagher theras anda bortt så förgåås the / och warda åter til stofft igen.
Tu låter vth tin anda så warda the skapat / och tu förnyiar iordennes ansichte.
HERRANS åra är ewigh / HERREN haffuer behagh til sijn werck.
Han seer vppå iordena så båffuar hon / han kommer widh berghen så ryka the.
Jagh wil siunga HERRANOM j mina lijffsdaghar / och loffua min Gudh så lenge iagh är til.
Mitt taal behaghe honom wel / iagh glådher migh aff HERRANOM.
Syndarenar haffue en enda på iordenne / och the ogudhachtighe ware icke meer til / Loffua mijn siäl HERRAN / Haleluia.

CV.

Tacker HERRANOM och prediker hans nampn / förkunner hans werck ibland folcken.
Siunger om honom och loffuer honom / taler om all hans vnder.
Loffuer hans helgha nampn / theras hierta som HERRAN sökia glådhie sigh.
Frågher effter HERRANOM och effter hans macht / sökier hans ansichte alltijdh.
Tencker vppå hans vnderligha werck som han giordt haffuer / vppå hans vnder och vppå hans ord.
J Abrahams hans tienares sädh / j Jacobs hans vthkoradhes barn.

Han

Han är HERREN wår Gudh / han dömer j hela werldenne.
Han tencker ewinnerligha vppå sitt förbund / på thet ord han loffuat haffuer til mong tusend slechte jfrå slechte.
Gen. 12. 26. 28. Thet han giordt haffuer medh Abraham / och på eedhen medh Jsaac.
Och satte thet Jacob til en rett / och Jsrael til itt ewigt förbund.
Och sadhe / Tigh wil iagh giffua thet landet Canaan / idhars arffs lott.
Tå the fåå och ringa woro / och fremlingar ther inne:
Och the foro jfrå folck til folck / jfrå thet ena Riket til annat folck.
Han låt ingen menniskia göra them skadha / och nepste Konungar för theras skul.
Kommer intet widh mina smorda / och görer intet ondt minom Prophetom.
Gen. 41. Och han låt en dyyr tijdh komma j landet / och förtoogh thē alt brödz vppehelle.
Gen. 37. Han sende en man fram för them /
Gen. 39. Joseph wardt såld til en trääl.
The twingadhe hans fötter j fiätrar / hans kropp moste j jern liggia.
Til tess hans ord kom / och HERRANS taal pröffuadhe honom.
Gen. 41. Tå sende Konungen bortt / och låt giffua honom löös / Herren offuer folcken bödh låta honom vth.
Han satte honom til en herra offuer sitt hws / til en förståndare offuer alla sina åghodelar.
At han skulle vnderwijsa hans Förstar effter sitt sett / och låra hans åldsta wijsheet.
Gen. 46. Och Jsrael foor in vthi Egypten / och Jacob wardt en fremling j Hams land.
Exo. 1. Och han låt sitt folck swårligha wexa / och giorde them mechtighare än thera fiendar.
Han förwende theras hierta / så at the hans folck hatske wordo / och tenckte til förtryckia hans tienare medh list.
Exo. 3. Han sende sin tienare Mose / Aaron then han vthwaldt hadhe.
The samme giorde hans tekn ibland them / och hans vnder j Hams land.
Han låt mörker komma / och giordet mörkt / och the woro icke hans ordom ohörsamme. (the woro) Nemligha / Mose och Aaron.
Han förwende theras watn j blodh / och drap theras fiskar. Exo. 7. 8. 9. 10.
Theras land gaff paddor jfrå sigh / vthi theras Konungars kamerar. Psal. 78.
Han sadhe / Tå kom ohyra / löss vthi alla theras landzendar.
Han gaff them haghel til regn / eeldzlogha vthi theras land.
Och sloogh theras wijnträå och fikonaträå / och förderffuadhe träån j theras landzendar.
Han sadhe / Tå komo grååßhoppor och grååßmatkar otalighe.
Och the vpåto alt gräset j theras land / och vpfrätte fruchten på theras marck.
Och sloogh alt förstfödt vthi theras land / alla theras första arffuingar. Exo. 12.
Och han förde them vth medh silffuer och guld / och ibland theras slechter war ingen kranck.
Egypten war gladh at the vthdrogho / ty theras fruchtan war vppå them fallen.
Han vthstreckte en molnskyy til skiwl och eeld om nattena til at lysa. Exo. 13. Psal. 78.
The bådho / och han låt komma åkerhöns / och han mättadhe them medh himmels brödh. Exo. 16.
Han öpnadhe berghklippona / och watn flööt ther vth / så at becker fluto j torra öknenne. Nume. 20.
Ty han tenckte på sitt helgha ord / thet han til Abraham sin tienare talat hadhe. Gene. 22.
Altså förde han sitt folck vth medh frögd / och sina vthkoradhe medh glådhe.
Och gaff thē Hedhninganars land / så at the folcks godz intogho. Jose. 3.
På thet the skulle hålla hans retter / och bewara hans Lagh / Haleluia.

CVI.

Haleluia.

Tacker HERRANOM / ty han är mild / och hans godheet warar j ewigheet.

Hoo kan vthtala HERRANS dråpeligha gerningar: och prijsa all hans loffligha werck:
Salighe åro the som bodhet hålla/ och göra altijdh rett.
HERRE tenck på migh effter then nådh som tu tino folcke loffuat haffuer/bewijsa oss tina hielp.
At wij måghe see tina vthkoradhas welferd / och glädhia oss at tino folcke welgåår / och beröma oss medh tinom arffuedeel.
Wij haffue syndat medh wåra fädher/wij haffue mishandlat / och haffue ogudhachtighe warit.
Wåre fädher vthi Egypten wille icke förstå tijn vnder / the tenckte icke på tina stora godheet / Och woro ohörighe widh haffuet/nemligha/ Rödha haffuet.
Men han halp them för sitt nampn skul/så at han sina macht bewijste.
Exodi 14. Och han nepste Rödha haffuet / och thet wardt tort / och förde them genom diwpen såsom genom ena ökn.
Och halp them jfrå theras hand som them hatadhe / och förlossadhe them jfrå fiendans hand.
Och watnet fördrenckte theras fiendar/ så at icke en quar bleff.
Tå troodde the vppå hans ord/ och sungo hans loff.
Men the förgåto snarligha hans gerningar / och bijdde intet effter hans rådh.
Och the fingo lusta j öknenne / och försökte Gudh vthi ödhe markenne.
Nume.11 Men han gaff them theras böön/ och sende them noogh/til tess them wämiadhe ther widh.
Och the satte sigh vp emoot Mose j
Nume.16. läghrena/ emoot Aaron HERRANS heligha.
Jorden öpnadhe sigh och vpswalgh Dathan/och offuerteckte Abirams rota.
Och eeld wardt ibland theras rota vptend / loghen vpbrende the ogudhachtigha.
Exodi 32 The giorde en kalff j Horeb / och tilbådho thet gotna beletet.
(Åro) Thz är Gudh. Roma.1. Och förwandladhe sina åro / vthi ens oxas lijknelse then gräås äter.
The förgåto Gudh sin Frelsare/ som så stoor ting vthi Egypten giordt hadhe.
Wijdhunder j Hams land / och förskreckeligha gerningar j Rödha haffuet.
Och han sadhe at han wille förgöra them / om Mose hans vthkoradhe then plåghon icke förtaghet hadhe/och affwendt hans grymheet/ at han icke platt skulle förderffua them. Exodi 32
Och the förachtadhe thet lustigha landet / the troodde icke hans ordom. Nume.14
Och knorradhe j theras hyddom/ the lyydde intet HERRANS röst.
Och han hooff vp sina hand emoot them /at han skulle nedherslå them j öknenne.
Och kasta theras sädh ibland Hedhninganar/och förströö them j landen.
Och the gåffuo sigh til Baal Peor/ och åto aff the dödha affgudhar offer.
Och förtörnadhe honom medh sijn werck / tå kom ock een plågha ibland them.
Tå trädde Pinehas fram / och förlijkte sakena / och plåghan wende åter.
Och thz wardt honom reknat til rettferdigheet / jfrå slechte til slechte j ewigh tijdh.
Och the förtörnadhe honom widh Trättowatnet/och the plåghadhe Mose illa.
Ty the bedröffuadhe honom hans hierta/ så at någhor ord vndföllo honom.
The förgiorde ock icke the folck / som doch HERREN them budhit hadhe.
Vthan the blandadhe sigh ibland Hedhninganar / och lärde theras werck.
Och tiente theras affgudhom / the komo them på förarghelse.
Och the offradhe sina söner/ och sina döttrar diefflom.
Och vthguto oskyldigt blodh / sina söners och döttrars blodh/som the offradhe

offradhe Canaans affgudhom/ så at landet medh blodhskylder besmittat wardt.
Och orenadhe sigh medh sinom gerningom/och hoor bedreffuo medh sijn werck.
Tå förgrymmadhe sigh HERRANS wredhe offuer sitt folck/ och han fick een styggelse til sitt arff.
Och gaff them vthi Hedhningars hender / så at offuer them rådde the som them håtske woro.
Och theras fiendar plåghadhe them/ och the wordo kuffwadhe vnder theras hender.
Han förlossadhe them offta/men the förtörnadhe honom medh sijn werck / och wordo fåå för theras misgerningar skul.
Och han sågh til theras nödh/tå han theras klaghan hörde.
Och tenckte på sitt förbund som han medh them giordt hadhe/ och thet ångradhe honom effter hans stora godheet.
Och låt them komma til barmhertigheet för allom them/ som them fångat hadhe.
Hielp oss HERRE wår Gudh/och föör oss tilhopa vth jfrå Hedhninganar / at wij måghe tacka titt helgha nampn/ och begå titt loff.
Loffuat ware HERREN Israels Gudh jfrå ewigheet j ewigheet/ och alt folck säye/Amen/ Haleluia.

Thenne Psalm är een almenneligh tacksäyelse/ huru Gud allahanda menniskior vthu allahanda nödh hielper/ såsō Paulus sägher 1.Timo.2. Han är alla menniskiors Frelsare.

CVII.

TAcker HERRANOM/ ty han är mild / och hans godheet warar j ewigheet.
Säyer j som aff HERRANOM förlöste ären / the han vthu nödh förlöst haffuer.
Och the han vthu landen tilsamman hemtat haffuer / jfrå östan / jfrå westan / jfrå noordan / och jfrå haffuet.

I. The förste äro the/ som fattighe äro och elende / som haffua huarken hws eller heman och intet weta hwad the skola sigh företagha.

THe ther wilde gingo j öknenne / ther ingen wägh war / och funno ingen stadh ther the boo kunde/ hungroghe och torstughe/och theras siäl försmechtadhe.
Och the ropadhe til HERRAN j theras nödh / och han frelste them vthu theras ångest.
Och förde them en rettan wägh / at the gingo til then stadh ther the boo kunde.
The skola tacka HERRANOM för hans godheet/och för hans vnder som han medh menniskiors barn gör.
At han mättar then torstigha siälen/ och fyller then hungrogha siälen medh godh ting.

II. The andre äro the/ som för sina misgerningar skul med fängelse plåghadhe/ och genom Gudz hielp förlossadhe warda.

THe ther sittia moste j mörker och dödz skugga/ fångne j twång och j iern.
Therföre at the Gudz bodh ohörsamme warit hadhe / och thens Högstas Lagh försmådhat hadhe.
Therföre moste theras hierta medh olycko plåghat warda / så at the om kul lågho / och ingen halp them.
Och the ropadhe til HERRAN j theras nödh / och han halp them vthu theras ångest.
Och förde them vthu mörkret och dödz skugga/och sleet theras band sönder.
The skola tacka HERRANOM för hans godheet / och för hans vnder som han medh menniskiors barn gör.
At han sönderbryter kopparportar/ och sönderslåår iern bomar.

III. The tridie äro the dårar / thet är / the som intet fruchta Gudh/och j synd leffua / warda medh kranckheet plåghadhe/och warda doch somlighe helbregda/ så at the icke döö.

THe galne wordo plåghadhe för theras offuertrådhelse skul / och för theras synder skul·
The wämiadhe widh all maat / och wordo dödhsiwke.
Och the ropadhe til HERRAN j theras nödh/och han halp them vthu theras ångest.
Han sende sitt ord och giorde them helbreghda / och frelste them at the icke bliffuo dödhe.
The skola tacka HERRANOM för hans godheet / och för hans vnder som han medh menniskiors barn gör.
Och offra tacksäyelse / och förtelia hans werck medh glädhe.

IIII. The fierde äro the/ som på haffuena nödh lijdha/och warda doch holpne.

THe som medh skep på haffuet fara/och driffua sin handel til siöös
The

The haffua förnummet HERRANS werck / och hans vnder j haffuet.
När han sadhe / och itt stormwådher vpkastadhe sigh som bölionar vplöffte.
Och the foro vp åt himmelen / och foro nedher j affgrunden / at theras siäl förtwiffladhe för ångest.
Så at the raghadhe och stapladhe såsom en drucken / och wiste ingen rådh meer.
Och the ropadhe til HERRAN j sinne nödh / och han förde them vthu theras ångest.
Och stilte stormen / at bölionar sachtadhe sigh.
Och the wordo gladhe / at thet stilla wardt / och han förde thĳm til landz effter theras vnskan.
The skola tacka HERRANOM för hans godheet / och för hans vnder / som han menniskiors barn gör.
Och prĳsa honom j församlingenne / och in för the äldsta loffua honom

V.
The femte äro the som medh ofruchtsamt wädher plåghadhe warda / och åter få regn och frucht igen.

The / hwilkers becker förtorkadhes / och watukellor wende igen flyta.
Så at itt fruchtsamt land intet baar / för theras ondsko skul som ther vthi boodde.
Och thet som tort war / giorde han waturĳkt / och på torro landena watukellor.
Och satte tĳt the hungrogha / at the bereedde en stadh ther the boo kunde.
Och såå åkrar / och wĳngårdar plantera måtte / och årligha frucht få.
Och han them welsignadhe / så at the sigh swårligha förökadhe / och them mykin booskap gaff.

VI.
The siette äro the / som medh Tyranner eller vproor plågha dhe warda / och åter få fridh och endrecht igen.

The ther nedhertryckte / och förswaghadhe woro aff the onda som thĳm twingat och trĕgt hadhe.
Tå förachtelse vppå Förstanar vthgutten war / så at j hela landena stoodh bĳstert och ödheligha til.
Och han then fattigha beskyddadhe för vselheet / och hans slechte förmeradhe såsom en fåra hiord.
Thetta skola the frome see och glädhia sigh / och allo ondsko skal munnen tilstoppat warda.
Hwilken är wĳs och behåller thetta: så skola the merkia huru monga welgerningar HERREN bewĳsar.

(behåller) Ther vp på tencker och ther medh vm gåår.

CVIII.

Een Psalmwĳsa Dauidz.

GVdh / thz är mitt retta alffuar / iagh wil siunga och loffua / mĳn åra ock så.
Waka vp Psaltare och harpa / iagh wil bittĳdha vppe wara.

åra) Thet är mitt strengia spel / ther medh iagh tigh [illegible]

Jagh wil tacka tigh HERRE ibland folcken / iagh wil loff siunga tigh ibland menniskionar.
Ty tĳn nådh recker så wĳdt som himmelen är / och tĳn sanning så wĳdt som skyianar gå.
Vphögh tigh Gudh offuer himmelen / och tĳn åra offuer all land.
På thet tine elskelighe wener mågha förlossadhe warda / hielp medh tinne höghra hand / och böönhör migh.
Gudh talar j sinom Helghedom / thes glädher iagh migh / och wil skiffta Sichem / och affmåta then dalen Suchoth. Psalm. 60
Gilead är min / Manasse är ock min / och Ephraim är mins hoffuudz macht / Juda är min Förste.
Moab är mitt twåttekaar / Jagh wil streckia mina skoor offuer Edom / offuer the Philisteer wil iagh fröghdas.
Hoo wil föra migh vthi en fast stadh: hoo wil ledha migh in til Edom:
Skal icke tu göra thet Gudh / som oss förkastat haffuer / och dragher icke vth Gudh medh wårom häär:
Skaffa oss bĳstånd j nödhenne / ty menniskios hielp är fåfengeligh.
J Gudhi wilie wĳ bewĳsa manligh werck / han skal vndertrådha wåra fiendar.

CIX.

En Psalm Dauidz / til at föresiunga.

GVdh mitt loff / tĳgh icke.
Ty the haffua vplätit sin ogudhachtigha och falska munn emoot migh / och tala emoot migh medh falska tungor.
Och the tala håtskeligha emoot migh allestädz / och strĳdha emoot migh vthan saak.
Therföre at iagh elskar them / äro the emoot migh / men iagh bedher.
The bewĳsa migh ondt för gott / och haat för kerleek.
Sett ogudhachtigha offuer honom / och Satan stånde på hās höghra hand.

The ogudhachtigha lära leffuerne / böön etc. ware fördömdt.

Then som sigh aff honom lära låter / hās leffuerne ware ogudhachtigt / och hans böön ware synd.
Acto. 1. Warde hans daghar fåå / och hans embete taghe en annar.
Warde hans barn fadherlöös / och hans hustru änkia.
Hans barn gånge hwswild och tiggie / och sökie såsom the ther förderffuadhe äro.
The ockrare vthsughe alt thet han haffuer / och the fremmande bortröffue hans godz.
Och ingen bewĳse honom gott / och ingen förbarme sigh offuer hans fadherlösa.
Hans efterkommande warde vthrotadhe / theras nampn warde j androm ledh vthplånat.
På hans fädhers misgerning warde tenckt för HERRANOM / och hans modhers synd warde intet vthplånat.
HERREN låte thĳm aldrigh komma vthu sĳn öghsyyn / och theras åminnelse warde vthrotat på iordenne.
Therföre at han så platt ingen barmhertigheet hadhe / vthan förfölgde then elenda och fattigha / och then bedröffuadhe til at dråpa honom.
Och han wille haffua förbannelse / then skal ock komma honom / han wille icke welsignelse / så skal hon ock wara longt jfrå honom.
Och han drogh förbannelse vppå sigh såsom sina skiorto / och hon är ingången j hans inelffuer såsom watn / och såsom olia vthi hans been.
Hon warde honom såsom en kledhnat / then han vppå sigh haffuer / och såsom itt belte ther han allstådhes omgiordar sigh medh.
Altså skee thĳm aff HERRANOM som migh emoot äro / och tala ondt emoot mina siäl.
Men tu HERRE HErre / war tu medh migh för titt nampn skul / ty tĳn nådh är mĳn tröst / frels migh.
Ty iagh är fattigh och elende / mitt hierta är bedröffuat j migh.
Jagh gåår bortt såsom en skugge then fördriffuin warder / och warder föriaghat såsom gräåßhoppor.
Mĳn knää äro swagh aff fasto / och mitt kött är maghert och haffuer ingen fetma.
Och iagh moste wara theras begabberĳ / när the see migh rista the sitt hoffuudh.
Gör migh bĳstånd HERRE min Gudh / hielp migh effter tina nådh
At the mågha förnimma / at thet är tĳn hand / at tu HERRE thetta gör.
Förbanna the / så welsigna tu / settia the sigh emoot migh / så warde the til skam / men tin tienare glädhie sigh.
Mine mootståndare warde medh försmådhelse beklädde / och warde medh sinne skam offuerteckte / såsom medh en kiortel.
Jagh wil mykit tacka HERRANOM medh min munn / och loffua honom ibland monga.
Ty han ståår them fattigha på höghra handenne / at han skal hielpa honom jfrå them som hans lĳff fördöma.

CX.

En Psalm Dauidz.

Matt. 22. Acto. 2. 1. Corin. 15.

HERREN sadhe til min Herra / Sett tigh på mina höghra hand / til tess iagh legger tina fiendar til tin fotapall.
HERREN skal senda tins Rikes Spiro vthaff Zion / war rådhande ibland tina fiendar.
Effter tin segher skal titt folck welwilieligha offra tigh j heligho prydhning / tijn barn warda tigh födde såsom daggen aff morghonrodhnan.
Ebre. 5. 7. HERREN haffuer sworit / och honom skal thet intet ångra / Tu äst en Prest ewinnerligha / effter Melkizedeks sett.
HErren på tinne höghra hand / skal slå Konungar j sinne wredhes tijdh.
Han skal döma ibland Hedhningarnar / han skal göra stora slachtingar / han skal sönderkrossa hoffuudhet offuer stoor land.
(becken) Han skal lijdha dödhen / och åter stå vp igen. Han skal dricka aff becken på wäghenom / therföre skal han vphäffua hoffuudhet.

CXI.

Haleluia.

IAgh tackar HERRANOM aff allo hierta / vthi the fromas rådh och j församlingenne.
Stoor äro HERRANS werck / then som vppå them achtar / han haffuer lust ther aff.
Hwadh han skickar thet är loff lighit och herlighit / och hans rettferdigheet bliffuer ewinnerligha.
Han haffuer giordt een åminnelse til sijn vnder / then nådhelighe och barmhertighe HERREN.
Han giffuer maat them som fruchta honom / han tencker ewinnerligha vppå sitt förbund.
Han låter förkunna sina weldigha gerningar sino folcke / at han skal giffua them Hedhninganars arff.
Hans henders werck äro sanning och rett / all hans bodh äro rettsinnigh.
The bliffua widh macht allTijdh och ewinnerligha / och skee troligha och redheligha.
Han sender sino folcke förlösning / han loffuar at hans förbund skal ewinnerligha bliffua / heligt och förskreckelighit är hans nampn.
Pro. 1. 9. Eccle. 1. HERRANS fruchtan är wijsheetennes begynnelse / thet är itt gott förstånd then ther effter gör / hans loff bliffuer ewinnerligha.

CXII.

Haleluia.

SAll är then som HERRAN fruchtar / then som stoor lust haffuer til hans bodh.
Hans sädh skal weldigh wara på iordenne / the fromas slechte skal welsignat warda.
Rijkedom och ymnogheet skal wara j hans hws / och hans rettferdigheet bliffuer ewinnerligha.
(liws) Th[…] är / lyck[…] och salig[…] heet m[…] j nödhe[…] ne. Them froma gåår liws vp j mörkret / aff them nådhigha barmhertigha och rettferdigha.
Säll är then som barmhertigh är och gerna lånar / och laghar så sina saker at han ingom orett gör.
Ty han skal bliffua ewinnerligha / then rettferdighe skal aldrigh förgätin warda.
När een plågha kommer / fruchtar han sigh intet / hans hierta hoppas stadheligha vppå HERRAN.
Hans hierta är tröst och fruchtar sigh intet / til tess han på sina fiendar lust seer.
2. Cor. 9. Han vthströör och giffuer them fattighom / hans rettferdigheet bliffuer ewinnerligha / hans horn skal vphögdt warda medh äro.
Then ogudhachtighe skal thet see / och honom skal förtrytat / sina tender skal han bijta tilsamman / och förgåås. Ty hwadh the ogudhachtighe gerna wilia / thet bliffuer om intet.

CXIII.

Haleluia.

LOffuer j HERRANS tienare / loffuer HERRANS nampn.
Loffuat ware HERRANS nampn / jfrå nu och j ewigheet.
Jfrå solennes vpgång alt in til nedhergången / ware HERRANS nampn loffuat.
HERREN är högh offuer alla Hedhningar / hans ära gåår så wijdt som himmelen är.
Hwilken är såsom HERREN wår Gudh: then sigh så högt satt haffuer.
Och seer vppå thet nedhrigha / j himmelen och på iordenne.
Then som then ringa vpretter vthu stoffret / och vplöffter then fattigha vthu trecken.
At han skal settia honom bredho widh Förstar / widh hans folcks Förstar.
Then ther låter the ofruchtsamma boo j hwset / at hon een gladh barnamodher warder / Haleluia.

CXIIII.

Exodi 13. TA Jsrael vthu Egypten droogh / Jacobs hws jfrå fremmande folck.
Tå wardt Juda hans Helghedom / Jsrael hans welde.
Haffuet sågh thet och flydde / Jordanen wende til baka.
Berghen sprungo såsom lamb / höghanar såsom vng fåår.
Hwadh war tigh tu haaff at tu flydde: och tu Jordan at tu til baka wende:
J Bergh at j sprungen såsom lamb: j höghar såsom vng fåår:
För HERRANOM båffuadhe iorden / för Jacobs Gudh.
Then berghklipponar förwandlar vthi watusiöghar / och stenen vthi watukellor.

CXV.

JCke oss HERRE icke oss / vthan tino nampne giff ärona för tina nådhe och sanning skul.
Hwj skulle Hedhninganar säya / Hwar är nu theras Gudh:
Men wår Gudh är j himmelen / han kan göra hwadh han wil. Psal. 135.
Men theras affgudhar äro silffuer och guld / med menniskiors hender giorde.
The haffua munn och tala intet / the haffua öghon och see intet.
The haffua öron och höra intet / the haffua näso och luchta intet.
The haffua hender och tagha intet / fötter haffua the och gå intet / och tala intet genom theras hals.
The som sådana göra äro lijka så / och alla the som hoppas vppå them.
Men Jsrael hoppes vppå HERRAN / han är theras hielp och sköld.
Aarons hws hoppes vppå HERRAN / han är theras hielp och sköld.
The ther HERRAN fruchta hoppes ock vppå HERRAN / han är theras hielp och sköld.
HERREN tencker vppå oss och welsignar oss / han welsignar Jsraels hws / han welsignar Aarons hws.
Han welsignar them som fruchta HERRAN / bådhe små och stora.
HERREN welsigne idher / iw meer och meer / idher och idhor barn.
J ären HERRANS welsignadhe / then himmel och iord giordt haffuer.
Himmelen alt om kring är HERRANS / men iordena haffuer han giffuit menniskiors barnom.
The dödha kunna tigh HERRE intet loffua / ey heller the som nedherfara j thet stilla.
Vthan wij loffue HErran / jfrå nu och j ewigheet / Haleluia.

CXVI.

THet är migh liwfft / at HERREN hörer mina röst och mina böön.
At han böyer sijn öron til migh/ therföre wil iagh åkalla honom j mina lijffsdaghar.
Dödzens snaror hadhe vmfattat migh / och heluetes ångest hadhe råkat vppå migh / Jagh kom j jemmer och nödh.
Men iagh åkalladhe HERRANS nampn / o HERRE frels mina siäl.
HERREN är nådheligh och rettferdigh/ och wår Gudh är barmhertigh.
HERREN bewarar the eenfaldigha/ når iagh nedhre ligger så hielper han migh.
War nu åter til fridz mijn siäl / ty HERREN gör tigh gott.
Ty tu haffuer vthtaghet mina siäl vthu dödhenom / mijn öghon jfrå tårar/ min foot jfrå fall.
Jagh wil wandra för HERRANOM / vthi the leffuandes lande.
2.Cor.4. JAgh troor / therföre talar iagh/ men iagh warder swårligha plåghat.
Jagh sadhe j mijn håpenheet / alla menniskior äro lögnachtighe.

(lögnachtighe) Thet är / på ingen menniskio är byggiande/ Hon kan doch på sidstonne intet hielpa/ och moste fela. Roma.3.

Huru skal iagh wedhergella HERRANOM/ alla hans welgerningar som han migh gör.
Jagh wil tagha then helsosamma kalken/ och predica HERRANS nampn.
Jagh wil betala mijn löffte HERRANOM/ för alt hans folck.
Hans helghons dödh är dyyr hållen / för HERRANOM.
O HERRE iagh är tin tienare / iagh är tin tienare / tinne tienarinnos son/ tu haffuer sönderslitit mijn band.
Tigh wil iagh offra tacksäyelse/ och predica HERRANS nampn.
Jagh wil betala mijn löffte HERRANOM / för alt hans folck.
Vthi Gårdanar åt HERRANS hws / vthi tigh Jerusalem / Halelwia.

CXVII.

LOffuer HERRAN alle Hedhningar / prijser honom all folck. Roma.15
Ty hans nådh och sanning/ är weldigh offuer oss j ewigheet / Halelwia.

CXVIII.

TAcker HERRANOM ty han är mild / och hans godheet warar ewinnerligha.
Nu säye Jsrael / hans godheet warar ewinnerligha.
Nu säye Aarons hws/ hans godheet warar ewinnerligha.
Nu säye the som HERRAN fruchta / hans godheet warar ewinnerligha.
Vthi ångest åkalladhe iagh HERRAN / och HERren böönhörde migh och tröste migh.
HERREN är medh migh/ therföre fruchtar iagh migh intet/ hwadh kunna menniskior göra migh? Psalm.56. Ebre.13.
HERREN är medh migh / til at hielpa migh / och iagh wil lust see på mina fiendar.
Thet är gott at förtrösta på HERRAN / och icke förlåta sigh på menniskior.
Thet är gott at förtrösta vppå HERRAN/ och icke förlåta sigh på Förstar.
Alle Hedhningar beleggia migh / men j HERRANS nampn wil iagh förgöra them.
The vmleggia migh såsom bij / the fleckia såsom eeld j törne / men j HERRANS nampn wil iagh förgöra them.

(fleckia) The löpe alle til och fleckia/ li[…] kauist som all werld[…] skulle för[…] gåås för mijn läro skul.

Man stöter migh at iagh falla skal/ men HERREN hielper migh.
HERren är mijn macht / och min psalm / och är mijn salighheet.
Man siunger medh glädhi om segher vthi the rettferdighas hydom / HERRANS höghra hand behåller seghren.
HERRANS höghra hand är vphögd / HERRANS höghra hand behåller seghren.
Jagh skal icke döö vthan leffua / och förkunna HERrans gerningar.
HErren nepser migh wel / men han giffuer migh icke dödhenom.
Vpläter migh rettferdighetennes portar / at iagh må ther ingå / och tacka HErranom.
Thet är HERRANS port / the rettferdighe skola ther ingå.
Jagh tackar tigh at tu nepste migh/ och halp migh.
Esaie.28. Matth.21. Acto.4. Roma.9. 1.Petri.2. Then stenen som bygningesmännenar förkastadhe / är til en hörnsteen worden.
Thz är skeedt aff HERRANOM/ och är itt vnder för wår öghon.
Thetta är then daghen then HERREN gör / låt oss på honom fröghdas och glädhias.
O HERRE hielp / o HERRE låt welgå.
Matth.21. Marci 11. Loffuat ware then som kommer j HERRANS nampn / wij welsigne idher som aff HERRANS hws ären.
HERREN är Gudh / then oss vplyser / prydher höghtijdhena medh löff / alt in til hornen på Altaret.
Tu äst min Gudh / och iagh tackar tigh / min Gudh iagh wil prijsa tigh.
Tacker HERRANOM / ty han är mild / och hans godheet warar ewinnerligha.

CXIX.

I SAlighe äro the som vthan wanck leffua / the som j HERRANS Lagh wandra.
Salighe äro the som hans witnesbyrd hålla / the som aff allo hierta sökia honom.
Ty the som på hans wäghom wandra / the göra intet ondt.
Tu haffuer budhit / at hålla tina befalningar flijteligha.
O at mitt lijff hölle tina retter / medh fult alffuar.
Når iagh skodhar vppå al tijn bodh/ så kommer iagh icke på skam.
Jagh tackar tigh aff rett hierta / at tu lårer migh tina rettferdigheetz retter.
Tina retter wil iagh hålla/ offuergiff migh doch aldrigh.

HVru skal en yngling sin wägh ostraffeligha gå? Når han håller sigh effter tijn ord. II.
Jagh söker tigh aff allo hierta / låt migh icke fela om tijn bodh.
Jagh behåller tijn ord j mitt hierta/ på thet iagh icke skal synda emoot tigh.
Loffuat ware tu HERRE / lär migh tina retter.
Jagh wil medh mina leppar/ förtelia alla tins munz retter.
Jagh fröghdar migh aff tins witnesbyrdz wägh / såsom aff allahanda rikedomar.
Jagh talar thet tu befalt haffuer / och seer på tina wäghar.
Jagh haffuer lust til tina retter / och förgäter icke tijn ord.

GÖr wel widh tin tienare / at iagh må leffua och hålla tijn ord. III.
Öpna migh öghonen / at iagh må see vnder j tijn Lagh.
Jagh är en gäst på iordenne / fördöl icke tijn bodh för migh.
Mijn siäl är all sönderkrossat för trengtan skul / effter tina retter alltijdh.
Tu nepser the stålta / förbannadhe äro the som wika jfrå tijn bodh.
Wendt jfrå migh försmådhelse och förachtelse / ty iagh håller tijn witnesbyrd.
Sittia ock Förstanar och tala emoot migh / men tin tienare talar om tina retter.
Jagh haffuer lust til tijn witnesbyrd / the äro mine rådhgiffuare.

MIjn siäl ligger j stofft / wedherqweck migh effter titt ord. IIII
Jagh förtelier mina wäghar och tu bönhörer migh / lär migh tina retter.
Vnderwijsa migh tina befalningars wägh / så wil iagh tala om tijn vnder.
Jagh grämmer migh så at hiertat migh försmächtas / styrck migh effter titt ord.

Wendt jfrå migh then falska wåghen/och vnn migh tijn Lagh.
Jagh haffuer vthwaldt sanningennes wågh/ tina retter haffuer iagh migh föresatt.
Jagh håller migh in til tijn witnesbyrd/ HERRE låt migh icke på skam komma.
När tu mitt hierta tröster / så löper iagh tins bodz wågh.

V. LÄr migh HERRE tina retters wågh/at iagh må bewara them in til endan.
Vnderwijsa migh/at iagh må bewara tijn Lagh / och hålla them aff allo hierta.
Föör migh in på tijn bodz stijgh/ ty iagh haffuer ther lust til.
Bögh mitt hierta til tijn witnesbyrd/ och icke til girugheet.
Wendt bort mijn ögon / at the icke see effter onyttigh låro / vthan wedherqwek migh på tinom wågh.
Låt tin tienare hålla tijn bodh stadheligha för tijn ord / at iagh må fruchta tigh.
Wendt jfrå migh then försmådhelse som iagh fruchtar / ty tine retter åro lustighe.
Sij/iagh begårar tina befalningar/ wedherqwek migh medh tinne rettferdigheet.

VI. HERRE låt migh wedherfaras tina nådh / tina hielp effter titt ord.
At iagh mina lastare swara må / ty iagh förlåter migh på titt ord.
Och tagh iw icke jfrå minom munn sanningennes ord/ty iagh hoppas vppå tina retter.
Jagh wil hålla tijn Lagh alstådhes / alltijdh och ewinnerligha.
Och iagh wandrar j glådhe / ty iagh söker tina befalningar.
Jagh talar om tijn witnesbyrd in för Konungar / och blyies intet.
Och haffuer lust til tijn bodh/och the åro migh kåår.
Och löffter mina hender vp til tijn bodh/the migh kåår åro/och talar om tina retter.

VII. TEnck tinom tienare vppå titt ord / på hwilket tu låter migh hoppas.
Thet år mijn tröst j mitt elende / ty titt ord wedherqweker migh.
The stålte haffua theras gabberij aff migh / likwel wijker iagh icke jfrå tijn Lagh.
HERRE når iagh tencker huru tu aff werldennes begynnelse dömt haffuer / så warder iagh tröstet.
Jagh brinner innan för the ogudhachtigha skul / som tijn Lagh offuergiffua.
Tine retter åro mijn wijsa / j mino hwse.
HERRE iagh tencker om nattena på titt nampn / och håller tijn Lagh.
Thet år min skatt/at iagh tina befalningar håller.

VIII. JAgh haffuer sagdt HERRE/ thet skal mitt arff wara/ at iagh tina wåghar håller.
Jagh bedher in för titt ansichte aff allo hierta / war migh nådheligh effter titt ord.
Jagh betrachtar mina wåghar / och wender mina fötter til tijn witnesbyrd.
Jagh skyndar migh och dröyer intet/ til at hålla tijn bodh.
The ogudhachtighas rote beröffuar migh/men iagh förgåter intet tijn Lagh. Collo. 2 Låter ingen beröffua ether.
Om midhnatt ståår iagh vp til at tacka tigh / för tina rettferdigheetz retter.
Jagh håller migh til thom som fruchta tigh/och tina befalningar hålla.
HERRE iorden år full aff tinne godheet/ lår migh tina retter.

IX. TV gör tinom tienare gott / HERRE effter titt ord.
Lår migh godha sedher och förståndigheet / ty iagh troor tinom bodhom.
Förr ån iagh spåkt wardt foor iagh wild/ men nu håller iagh titt ord. 2. Petri 1.
Tu åst mild och godh/ lår migh tina retter.
The stålte dichta lögn offuer migh/ men iagh håller tina befalningar aff alt hierta.
Theras hierta år feet wordet såsom flott/men iagh haffuer lust til tijn Lagh.

Thet år migh liwfft at tu haffuer spåkt migh / at iagh må låra tina retter.
Tins munz Lagh år migh tåckare ån mong tusend stycke guld och silffuer.

X. TIjn hand haffuer giordt och bereedt migh / vnderwijsa migh at iagh må låra tijn bodh.
The som tigh fruchta / the see migh och glådhia sigh / ty iagh hoppas vppå tijn ord.
HERRE iagh weet at tina domar åro rette / och tu haffuer troligha spåkt migh.
Tijn nådh ware mijn tröst/såsom tu tinom tienare loffuat haffuer.
Låt migh wedherfaras tina barmhertigheet / at iagh må leffua/ ty iagh haffuer lust til tijn Lagh.
Ah at the stålte måtte komma på skam / som migh medh lögn nedhertryckia / men iagh talar om tina befalningar.
Ah at the måtte hålla sigh til migh som tigh fruchta / och kenna tijn witnesbyrd.
Mitt hierta bliffue rettsinnigt j tinom rettom / at iagh icke på skam kommer.

XI. MIjn siål trengtar effter tinne saligheet / iagh hoppas vppå titt ord.
Mijn ögon trengta effter titt ord / och såya / når wilt tu trösta migh?
Ty iagh år såsom en låghel j röök / tina retter förgåter iagh icke.
Huru lenge skal tin tienare bijdha/ når wilt tu doom hålla offuer mina förföliare?
The stålte gråffua migh gropar / hwilka intet åro effter tijn Lagh.
Tijn bodh åro altsamman sanning/ the förfölia migh medh lögn / hielp migh.
The hadhe fultnår förgiordt migh på iordenne/ men iagh offuergiffuer icke tina befalningar.
Wedherqweck migh igenom tina nådh / at iagh må hålla tins munz witnesbyrd.

XII. HERRE titt ord bliffuer ewinnerligha/ så wijdt som himmelen år.
Tijn sanning warar j ewigheet / tu haffuer tilreedt iordena / och hon bliffuer ståndande.
Thet bliffuer daghligha effter titt ord / ty all ting moste tiena tigh.
Om tijn Lagh icke hadhe mijn tröst warit / så wöre iagh förgången j mitt elende.
Jagh wil aldrigh förgåta tina befalningar / ty tu wedherqweker migh medh them.
Jagh år tin / hielp migh / ty iagh söker tina befalningar.
The ogudhachtighe wachta vppå migh at the mågha förgöra migh/ men iagh achtar vppå tijn witnesbyrd.
Jagh haffuer på all ting en enda seedt / men titt bodh år warachtigt.

XIII. HVru haffuer iagh tijn Lagh så kåår / daghligha talar iagh ther om.
Tu gör migh medh titt bodh wijsare ån mine fiendar åro / ty thet år ewinnerligha min skatt.
Jagh år lårdare ån alle mine lårare / ty tijn witnesbyrd åro mitt taal.
Jagh år förståndighare ån the gåble / ty iagh håller tina befalningar.
Jagh förtagher minom fotom alla onda wåghar / at iagh må hålla tijn ord.
Jagh wijker icke jfrå tina retter / ty tu lårer migh.
Tijn ord åro minom munn sötare/ån hannogh.
Titt ord gör migh förståndighan / therföre hatar iagh alla falska wåghar.

XIIII. TIjtt ord år mina fötters lychta / och itt liws på minom wåghom.
Jagh swår och wil hållat / at iagh tina rettferdigheetz retter hålla wil.
Jagh år swårligha plåghat / HERRE wedherqwek migh effter titt ord.
Låt tigh behagha HERRE mins munz welwilligha offer / och lår migh tina retter.
Jagh bår mina siål j mina hender

alltijdh/och iagh förgäter icke tijn Lagh.
The ogudhachtighe settia migh snaror/men iagh faar icke wild jfrå tina befalningar.
Tijn witnesbyrd äro mitt ewigha arff / ty the äro mins hiertas frögd.
Jagh böyer mitt hierta / til at göra effter tina retter alltijdh och ewinnerligha.

XV. Jagh hatar the ostadigha andar / och elskar tijn Lagh.
Tu äst mitt beskerm och sköld / iagh hoppas vppå titt ord.
Wijker jfrå migh j onde / iagh wil hålla mins Gudz bodh.
Vppehålt migh igenom titt ord / at iagh må leffua / och låt migh icke på skam komma medh mitt hopp.
Sterck migh / at iagh må bliffua saligh / så wil iagh allstädhes lust haffua til tina retter.
Tu förtrampar alla them som willo gå om tina retter / ty theras bedrägherij är altsammans lögn.
Tu bortkastar alla ogudhachtigha på iordenne såsom slagg / therföre elskar iagh tijn witnesbyrd.
Jagh fruchtar migh för tigh / så at mitt kött skelffuer / och förskrecker migh för tina retter.

XVI. Jagh achtar vppå rett och rettferdigheet / offuergiff migh icke them som migh offuerwold göra wilia.
Beskerma tu tin tienare och tröst honom / at the stålte icke göra migh offuerwold.
Mijn öghon trengta effter tinne saligheet / och effter tinne rettferdigheetz ord.
Handla medh tinom tienare effter tinne nådh / och lär migh tina retter.
Jagh är tin tienare / vnderwijsa migh / at iagh må kenna tijn witnesbyrd.
Thet är tijdh / at HERREN gör ther någhot til / the haffua om intet giordt tijn Lagh.
Therföre elskar iagh tijn bodh / offuer guld och offuer fijnt guld.
Therföre håller iagh rett fram j alla tina befalningar / iagh hatar allan falskan wägh.

XVII. VNderlighen äro tijn witnesbyrd / therföre håller them mijn siäl.
När titt ord vppenbarat warder så fröghdar thet / och gör the enfaldigha wijsa.
Jagh öpnar min munn / och begärar tijn bodh / ty migh lengtar effter them.
Wendt tigh til migh och war migh nådheligh / såsom tu plåghar göra them som titt nampn elska.
Låt min gång wiss wara j tino orde / och låt ingen orett offuer migh rådha.
Förlöös migh jfrå menniskiors orett / så wil iagh hålla tina befalningar.
Låt titt ansichte lysa offuer tin tienare / och lär migh tina retter.
Mijn ögon flyta medh watn / at man icke håller tijn Lagh.

XVIII. HERRE tu äst rettferdigh / och rett är titt ord.
Tu haffuer tina rettferdigheetz witnesbyrd / och sanningena hårdeligha budhet.
Jagh haffuer när harmas til dödz / at mine owener haffua tijn ord förgätet.
Titt ord är wel beپröffuat / och tin tienare haffuer thet käårt.
Jagh är ringa och förachtat / men iagh förgäter icke tina befalningar.
Tijn rettferdigheet är een ewigh rettferdigheet / och tijn Lagh är sanning.
Ångest och nödh haffua drabbat vppå migh / men iagh haffuer lust til tijn bodh.
Tins witnesbyrdz rettferdigheet är ewigh / vnderwijsa migh så leffuer iagh.

XIX. Jagh ropar aff allo hierta / bönhör migh HERRE / at iagh må hålla tina retter.
Jagh ropar til tigh / hielp migh at iagh må hålla tijn witnesbyrd.
Jagh kommer bittijdha och ropar / vppå titt ord hoppas iagh.
Jagh wakar bittijdha vp / at iagh må handla om tijn ord.
Hör mina röst effter tina nådhe / HERRE wedherqwek migh effter tina retter.
Mine arghe förföliare wilia til migh / och äro longt jfrå tijn Lagh.
HERRE tu äst hardt när / och tijn bodh äro altsamman sanning.
Men ther emoot weet iagh / at tu tijn witnesbyrd ewinnerligha grundat haffuer.

XX. SEe vppå mitt elende och frels migh / hielp migh vth / för ty iagh förgäter icke tijn Lagh.
Vthretta mijn saak och förlossa migh / wedherqwek migh igenom titt ord.
Saligheten är longt jfrå the ogudhachtigha / ty the achta intet tina retter.
HERRE tijn barmhertigheet är stoor / wedherqwek migh effter tina retter.
Mine förföliare och owener äro monge / men iagh wijker icke jfrå tijn witnesbyrd.
Jagh seer the förachtare och thet gör migh ondt / at the icke hålla tijn ord.
Sij / iagh elskar tina befalningar / HERRE wedherqwek migh effter tijn nådh.
Titt ord haffuer aff begynnelsen warit sanning / alle tine rettferdigheetz retter waara ewinnerligha.

XXI. Förstanar förfölia migh vthan saak / och mitt hierta fruchtar sigh för tijn ord.
Jagh glädher migh offuer tijn ord / såsom en ther stoort byte fåår.
(Lögnenne) Thet är / skrymtarom och falskom menniskiom. Lögnenne är iagh hätsk / och stygges ther widh / men tijn Lagh haffuer iagh käår.
Jagh loffuar tigh siw resor om daghen / för tinne rettferdigheetz retter skuld.
Stoor fridh haffua the som tijn Lagh elska / och the skola icke stapla.
HERRE iagh wenter effter tijn saligheet / och gör effter tijn bodh.
Mijn siäl håller tijn witnesbyrd / och haffuer them mykit käår.
Jagh håller tina befalningar / och tina witnesbyrder / ty alle mine wäghar äro för tigh.

XXII. HERRE låt mijn klaghan för tigh komma / vnderwijsa migh effter titt ord.
Låt mina böön komma för tigh / frels migh effter titt ord.
Mine leppar skola loffua / när tu lärer migh tina retter.
Mijn tunga skal tala om titt ord / ty all tijn bodh äro rett.
Låt tina hand wara migh bijståndigha / ty iagh haffuer vthkorat tina befalningar.
HERRE iagh lengtar effter tinne saligheet / och haffuer lust til tijn Lagh.
Låt mina siäl leffua / at hon må loffua tigh och tine retter hielpa migh.
Jagh är såsom itt wilfarande och borttapat fåår / sööк tin tienare / ty iagh förgäter icke tijn bodh.

CXX. 120.

Een wijsa j höghre Choren.

JAgh ropar til HERRAN j minne nödh / och han böönhörer migh.
HERRE frels mina siäl jfrå lögnachtigha munnar / och jfrå falska tungo.
Hwadh kan then falska tungan göra tigh: och hwadh kan hon vthretta:
Hon är såsom eens weldigs skarpe pijlar / såsom eeld j Enebärträå.
Wee migh at iagh en fremling är ibland Mesech / iagh moste boo ibland Kedars hyddor.
Thet warder minne siäl longt / at boo når them som fredhen hata.
Jagh håller fridh / men när iagh talar så tagha the til at örligha.

CXXI. 121.

Een wijsa j höghre Choren.

JAgh löffter mijn öghon vp til berghen / ifrå hwilkom migh hielp kommer.
Mijn hielp kommer jfrå HERRANOM / then himmel och iord giordt haffuer.
Han skal icke låta tin foot slinta / och then tigh bewarar han soffuer icke.
Sij / then som Israel bewarar / han är icke sömpnogh eller soffuer.
HERREN bewarar tigh / HERREN är tijn skygd offuer tina höghra hand.
At solen icke skal skadha tigh om daghen / eller månen om nattena.
HERREN beware tigh för alt ondt / han beware tina siäl.
HERREN beware tin vthgång och ingång / jfrå nu och j ewigheet.

122

CXXII.

Een wijsa Dauidz j höghre Choren.

JAgh glädhes j thet migh sagdt är / at wij skole gå in vthi HERRANS hws.
Och at wåre fötter skola stå / j tinom portom Jerusalem.
Jerusalem är bygdt / at thet skal wara en stadh / ther man tilsamman komma skal.
Tijt slechternar vpgå skola / nemligha / HERRANS slechter / til at predica Israels folcke / til at tacka HERRANS nampne.
Ty ther äro satte stolar til Dooms / Dauidz hwß stolar.
Vnsker Jerusalem lycko / them gånge wel som tigh elska.
Fridh ware innan tina mwrar / och lycka j tijn palatz.
(fridh) Thet är / at tigh må wel gå.
För mina brödher och frender skul / wil iagh tigh fridh vnska.
För HERRANS wår Gudz hwß skul / wil iagh titt besta sökia.

123

CXXIII.

Een wijsa j höghre Choren.

JAgh löffter mijn öghon vp til tigh / tu som j himmelen sitter.
Sij / såsom tienarenars öghon / vppå theras HERRAS hender see.
Såsom tienarinnonnes öghon / vppå sinne frwes hender.
Altså see wår öghon vppå HERRAN wår Gudh / til tess han oss nådheligh warder.
War oss nådhelighen. HERRE / war oss nådhelighen / ty wij äro fast fulle medh förachtelse.
Fast full är wår siäl aff the ståltas begabberij / och the höghferdighas förachtelse.

124

CXXIIII.

Een wijsa Dauidz j höghre Choren.

OM HERREN icke medh oss wore / så säye Israel.
Om HERREN icke medh oss wore / når menniskionar sigh emoot oss settia.
Så vpswolghe the oss leffuandes / tå theras wredhe sigh offuer oss förgrymmar.
Så fördrenkte oss watn / strömar ginge offuer wåra siälar.
Watn ginge alt förhögt / offuer wåra siälar.
Loffuat ware HERREN / at han icke giffuer oss til rooffs vthi theras tender.
Wår siäl är vndkommen såsom en foghel eens foghlafångiares snaro / snaran är söndergången / och wij äro löse.
Wår hielp ståår j HERRANS nampn / then himmel och iord giordt haffuer.

CXXV.

125

Een wijsa j höghre Choren.

The som

THe som hoppas vppå HERRAN / the skola icke falla / vthan ewinnerligha bliffua / såsom thet berghet Zion.
Om kring Jerusalem äro bergh / och HERREN är om kring sitt folck / jfrå nu och j ewigheet.
Psal. 55. Ty the ogudhachtighas spijra skal icke bliffua offuer the rettferdighas hoop / på thet the rettferdighe icke skola vthreckia sina hand til orettferdigheet.
HERRE gör wel widh them / som godhe och fromhiertadhe äro.
Men the som affwijka vppå theras wronga wäghar / them skal HERREN bortdriffua medh the ogerningesmän / men fridh ware offuer Israel.

126

CXXVI.

Een wijsa j höghre Choren.

NÄr HERREN Zions fångar lösande warder / så skole wij warda såsom drömande.
(drömande) Thet är / glädhe skal så stoor warda at wij som noghast skola kunna troo thet / och skal wara oss lijka som wij thz drömde / och wore icke sant. (Södher vth) Ther han Röda haffuer tort giorde.
Tå skal wår munn full medh löye warda / och wår tunga full medh frögd / Tå skal man säya ibland Hedhninganar / HERREN haffuer giordt stoor ting medh them.
HERREN haffuer giordt stoor ting medh oss / thes äro wij gladhe.
HERRE wendt wårt fångelse / såsom tu the strömar Södher vth vthtorkat haffuer.
The som medh tårar såå / skola medh glädhe vpskära.
The gå åstadh och gråta och båra vth ådhla sädh / och komma medh glädhe och båra sina kerffuar.

127

CXXVII.

Een wijsa Salomos j höghre Choren.

OM HERREN icke bygger hwset / så arbeta the fåfengt som ther på byggia.
Om HERREN icke förwarar stadhen / så waka wechtarenar fåfengt.
Thet är fåfengt at j bittijda vpståån / och seent gåån til hwijlo / och äten idhart brödh medh sorgh / Ty han giffuer thet sina wener widh the soffua.
Sij / barn äro een HERRANS gåffua / och lijffs frucht är en skenck.
Lijka som skott vthi eens starcks manz hand / så äro ock the vnga drenger.
Säll är then som sitt kogher aff them fult haffuer / the komma icke på skam tå the medh sina fiendar handla j portenom.

CXXVIII.

128

Een wijsa j höghre Choren.

SÄll är then som fruchtar HERRAN / och på hans wäghar gåår.
Tu skalt födha tigh aff tina henders arbete / säll åstu och wel är tigh.
Tijn hustru skal wara såsom itt fruchtsamt wijnträä / alt om kring j titt hws / tijn barn såsom oliuequistar kring om titt boord.
Sij / altså warder welsignat then man / som HERRAN fruchtar.
HERREN skal welsigna tigh aff Zion / at tu skal få see Jerusalems welferd / j alla tina lijffsdaghar.
Och skal få see tijn barnabarn / fridh offuer Israel.

CXXIX.

129

Een wijsa j höghre Choren.

THe haffua offta trengt migh alt jfrå min vngdom / så säye Israel.
The haffua offta trengt migh alt

alt jfrå min vngdom / men the wordo migh icke offuermechtighe.
The plöyare haffua plögt på min rygg / och draghet sina fohrar longa.
HERREN som rettferdigh är / haffuer the ogudhachtighas reep aff hugget.
Ah at på skam komma måtte / och tilbaka wenda / alle the som zion hätske äro.
Ah at the måtte wara såsom grääs på taken / hwilket förtorkas förr än thet vpskärs.
Aff hwilkom skördemannen icke vpfyller sina hand / ey heller han som binder kerffuanar sin fampn.
Och the som fram om gå icke säya / HERRANS welsignelse ware offuer idher / Wij welsigne idher j HERRANS nampn.

CXXX.

Een wijsa j höghre Choren.

VThu diupen / ropar iagh til tigh HERRE.
HErre hör mina röst / låt tijn öron achta vppå mins böns röst.
Om tu HErre wilt tilrekna syndernar / HErre hoo kan bliffua beståndandes?
Ty när tigh är förlåtelse / at man skal fruchta tigh.
Jagh wenter effter HERRAN / mijn siäl wenter / och iagh hoppas vppå hans ord.
Mijn siäl wenter effter HErran / jfrå then ena morghonwechten til then andra.
Jsrael hoppas vppå HERRAN / ty när HERRANOM är nådh / och mykin förlösning när honom.
Och han skal förlossa Jsrael / jfrå alla hans synder.

CXXXI.

Een Dauidz wijsa j höghre Choren.

HERRE mitt hierta är icke höghferdigt / och mijn öghon äro icke stålt / Och iagh wandrar icke j stoor ting / the migh förhögh äro.
När iagh icke satte och stilte mina siäl / så wardt mijn siäl affwand / såsom en jfrå sinne modher affwand warder.
Jsrael hoppes vppå HERRAN / jfrå nu och j ewigheet.

CXXXII.

Een wijsa j höghre Choren.

TEnck HERRE vppå Dauid / och vppå alt hans lijdhande. — 2.Reg.7.
Hwilken HERRANOM swoor / och loffuadhe thē mechtigha Jacobs (Gudh)
Jagh wil icke gå in j mins hwß hyddo / eller leggia migh på minne sängs läghre.
Jagh wil icke låta mijn öghon soffua / eller mijn öghnalock sompnogh wara.
Til tess iagh må finna itt rum för HERRANOM / til een boning them mechtigha Jacobs (Gudh)
Sij / wij höre ther om j Ephrata / wij haffue funnet thet på skogs marckenne. — (ther om) Thet är / om samma rwm.
Wij wilie gå in vthi hans boningar / och tilbidia in för hans fotapall.
HERRE statt vp til tina roo / tu och tins machts Arck. — 1.Para.6. (machts) Thet är / tins herradömes.
Låt tina Prester klädha sigh medh rettferdigheet / och tina heligha glädhia sigh.
Tagh icke bortt tins Smoordas regimente / för tin tienare Dauid skull.
HERREN haffuer sworit Dauid en sannan eedh / ther skal han intet jfrå trådha / Jagh skal settia tigh tins lijffs frucht vppå tin stool. — Psalm. 89
Om tijn barn hålla mitt förbund / och mijn witnesbyrd som iagh them lärandes warder / så skola ock theras barn sittia på tinom stool ewinnerligha.

Ty HER-

Ty HERREN haffuer vthwaldt zion / och haffuer lust til at boo ther.
Thetta är mijn hwijla ewinnerligha / här wil iagh boo / Ty här behaghar migh wel.
Jagh wil welsigna thes spijs / och giffua thes fattighom brödh noogh.
Thes Prester wil iagh beklädha med saligheet / och thes helighe skola glädhia sigh.
Luce 1. Ther sammastädz skal vpgå Dauidz Horn / iagh haffuer tilreedt minom Smoorda een lychto.
Hans fiendar wil iagh beklädha med skam / men offuer honom skal hans krona blomstras. — (krona) Thet är / Riket.

CXXXIII.

Een wijsa Dauidz j höghre Choren.

SIj / huru gott och lustigt är thet / at brödher boo endrechteligha tilsammans. — Thet är / När the starke icke förachta the swagha etc. Roma.14
Såsom kostelighet Balsam är / thet aff Aarons hoffuudh flyter nedher j alt hans skegg / thet nedherflyter vppå hans klädher.
Såsom daggen then aff Hermon nedherfaller vppå berghen zion / ty ther sammastädz loffuar HERREN welsignelse och lijff til ewigh tijdh.

CXXXIIII.

Een wijsa j höghre Choren.

SIj / loffuer HERRAN alle HERRANS tienare / j som ståån om nattena j HERRANS hws.
Lyffter idhra hender vp j Helghedomenom / och loffuer HERRAN.
HERREN welsigne tigh aff Zion / then himmel och iord giordt haffuer.

CXXXV.

Halelnia.

LOffuer HERRANS nampn / loffuer j HERRANS tienare.
J som ståån j HERRANS hws / vthi wår Gudz Hwß Gårdar.
Loffuer HERran ty HERREN är godh / lofsiunger hans nampne / ty thz är lustlighet.
Ty HERren haffuer vthwaldt sigh Jacob / Jsrael til sin eghendom.
Ty iagh weet at HERREN är stoor / och wår HErre för alla gudhar.
Alt thet HERREN wil thet gör han / j himmelen / på iordenne / j haffuet och j all diwp.
Then ther låter skyiarna vpgå aff iordennes enda / then ther liungeelden gör samt medh regnet / then ther wädhret vthu hemligh rwm kommaläter. — Jeremie 10.
Then ther förstfödhningen slogh vthi Egypten / bådhe aff menniskior och aff booscap.
Och låt sijn tekn och vnder komma offuer tigh Egypti land / offuer Pharao och alla hans tienare. — Exodi 12.
Then mong folck slogh / och drap mechtigha Konungar. — Nume. 21.
Sihon the Amoreers Konung / och Og Konungen j Basan / och all Konungarike j Canaan.
Och gaff theras land til arffs / til arffs sino folcke Jsrael.
HERRE titt nampn warar j ewigheet / tijn åminnelse HERRE warar föruthan enda.
Ty HERREN skal döma sitt folck / och wara sina tienare nådheligh.
The Hedhningars gudhar äro silffuer och guld / medh menniskiors hender giorde. — Psalmo 115.
The haffua munn och tala intet / the haffua öghon och see intet.
The haffua öron och höra intet / och ingen ande är j theras munn.
The som sådant göra / äro ock sådana / alle the som på sådant hoppas.
Jsraels hws loffue HERRAN / loffuer HERRAN j aff Aarons hws.
J aff Leuj hws loffuen HERRAN /

RAN / j som fruchten HERRAN loffuer HERRAN.

Loffuat ware HERREN aff zion / then j Jerusalem boor / Halelu ia.

CXXXVI.

TAcker HERRANOM ty han är godh / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Tacker alla gudhars Gudhi / ty hans godheet warar ewinnerligha

Tacker alla Herrars Herra / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Then stoor vnder gör allena / ty hans godheet warar ewinnerligha.

(skickeligha) At himmelen och alla stiernor haffua sin wissa gång och icke fela.

Then himlanar skickeligha giordt haffuer / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Gene. i.

Then iordena på watn vthstreckt haffuer / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Then stoor liws giordt haffuer / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Solena til at förestå daghenom / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Månan och stiernonar til at förestå nattenne / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Exodi 12

Then Egypten slogh på theras förstfödhingar / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Exodi 13.

Och vthförde Jsrael / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Medh weldigha hand och vthreckt tom arm / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Exodi 14.

Then Rödha haffuet skiffte j twå deelar / ty hans godheet warar ewinnerligha

Och låt Jsrael ther igenom gå / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Then Pharao och hans häär j Rödha haffuet störte / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Then sitt folck förde genom öknena / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Then stora Konungar slogh / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Numeri 21.

Och drap mechtigha Konungar / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Sihon the Amoreers Konung / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Och Og Konügen j Basan / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Och gaff theras land til arffs / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Til arffs sinom tienare Jsrael / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Ty han tenckte på oss tå wij vndertryckte wore / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Och förlossadhe oss jfrå wåra fiendar / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Then allo köte maat giffuer / ty hans godheet warar ewinnerligha.

Tacker Gudhi aff himmelen / ty hans godheet warar ewinnerligha.

CXXXVII.

WJdh the elffuer j Babel såte wij och grete / tå wij på zion tenckte.

Wåra harpor hengde wij på pylträå / som ther äro.

Ty ther bådho the oss siunga som oss fångna höllo / och j wår gräåt gladha wara / Siunger oss ena aff Zions wijsor.

Huru skulle wij siunga HERRANS wijso / j fremmande lād:

Om iagh förgäter tigh Jerusalem / så warde mijn höghra hand förgätin.

Mijn tunga lodhe widh min goom / om iagh icke tencker vppå tigh / om iagh icke låter Jerusalem mijn högsta glädhi wara.

HERRE mintz vppå Edoms barn / på Jerusalems dagh / The ther säya / Slåår nedh / slåår nedh j grund.

Esaie 13.

Tu förstörda dotter Babel / säll är then tigh wedhergeller / såsom tu oss giordt haffuer.

Säll är then som tijn vnga barn tagher / och slåår them emoot stenen.

Jagh

CXXXVIII.

Dauidz.

(Gudhanar) För änglanar och Gudz barn.

JAgh tackar tigh aff allo hierta / in för gudhanar wil iagh loffsiunga tigh Jagh wil tilbidhia emoot titt helgha Tempel / och tacka tino nampne för tina godheet och troheet / Ty tu haffuer giordt titt nampn herlighit offuer all ting / genom titt ord.

När iagh åkallar tigh / så böönhör migh / och giff minne siäl stora krafft.

HERREN alle Konungar på iordenne tacka tigh / at the höra tins munz ord.

Och siunga på HERRANS wäghom / at HERRANS ära stoor är.

Ty HERREN är högh och seer vppå thet nedhrigha / och kenner the höghmodigha fierran.

Om iagh mitt j ångest wandrar / så wedherqueker tu migh / och recker tina hand offuer mina fiendars wredhe / och hielper migh medh tinne höghra hand.

HERREN skal göra ther en enda vppå för mina skuld / HERRE tijn godheet är ewigh / förlåt doch icke tina henders werck.

CXXXIX.

En Psalm Dauidz til at föresiunga.

HERRE tu vthransakar migh / och kenner migh.

Ehwadh iagh sitter eller vpståår weest tu thet / tu förståår mina tanckar fierran.

Ehwadh iagh gåår eller ligger / så åstu om kring migh / och seer alla mina wåghar.

Ty sij / thet är intet ord på minne tungo / thet tu HERRE icke alt weest.

Tu skaffar hwadh iagh bådhe förr och effter gör / och håller tina hand offuer migh.

Sådana kundskap är migh förunderligh och förhögh / iagh kan icke begripat.

Hwart skal iagh gå för tinom anda / och hwart skal iagh flyy för titt ansichte?

Amos 9.

Fore iagh vp j himmelen / så åstu ther / beddadhe iagh åt migh j heluete / sij / så åstu ock ther.

Toghe iagh morghonrodhans wingar / och bliffue ytterst j haffuet.

Så skulle doch tijn hand ther föra migh / och tijn höghra hand hålla migh.

Om iagh sadhe / mörker må beteckia migh / så moste natten ock wara liws om kring migh.

Jacobi 1.

Ty ock mörkret är icke mörkt när tigh / och natten lyser såsom daghen / mörkret är såsom liwset.

Tu haffuer mina niwrar j tinne macht / tu wast offuer migh j modherliffuet.

Jagh tackar tigh therföre at iagh vnderligha giord är / vnderligh äro tijn werck / och thet besinnar mijn siäl wel.

Mijn been woro tigh intet fördold / tå iagh vthi thet hemligha giord war / tå iagh skapat wardt nedhre j iordenne.

(iordenne) Thet är / j modher liffuena.

Tijn öghon sågho migh / tå iagh än nu oberedd war / och alla daghar woro vthi tinne book screffne / the än nu warda skulle / och ingen aff them kommen war.

Huru lenge / iagh leffua skulle wiste tu för än iagh begynte leffua.

Men huru kosteli ghe äro för migh Gudh tine tanckar / O huru stoort är theras taal.

Skulle iagh rekna them / så worde the flere än sanden / når iagh vpwaknar / är iagh än tå når tigh.

Ah Gudh at tu dräpe the ogudhachtigha / och the blodhgirughe jfrå migh wika moste.

Ty the tala om tigh försmädheligha / och tine owener vphäffua sigh vthan saak.

Jagh hatar iw HERRE the som tigh hata / och migh förtryter om them / at the sigh emoot tigh settia.

Jagh hatar them medh rett alffuar / therföre äro the migh hätske.

Vthransaka migh Gudh / och få we-

 ta mitt

ta mitt hierta / bepröffua migh och
förnim huru iagh menar thet.
Och see til om iagh på enom ondom
wägh är / och leedh migh på then
ewigha wäghen.

CXL.

En Psalm Davidz til at föresiunga.

HErels migh HERRE
jfrå onda menniskior / be-
wara migh för wrong-
wijsa män.
The ther ondt tenckia j sijn hierta /
och daghligha komma örligh å-
stadh.
The hwessa sina tungo såsom en
orm / huggorma förgifft är vnder
theras leppar / Sela.
Bewara migh HERRE för the o-
gudhachtighas hand / bewara
migh för wrongwijsa menniskior /
the ther tenckia til at vmstöta min
gång.
The höghferdighe settia migh sna-
ror / och vthstreckia migh reep til
nååt / och gildra för migh widh
wäghen / Sela.
Men iagh sägher til HERRAN / tu
äst min Gudh / HERRE förnim
minne bööns röst.
HERRE HErre mijn starka hielp /
tu beskermar mitt hoffuudh j
strijdz tijdhenom.
HERRE låt icke them ogudhach-
tigha sitt begär / styrck icke hans
onda wilia / The måtte hoghmo-
dhas ther aff / Sela.
Thet onda ther mine fiendar om
rådhslå / falle vppå theras hoff-
uudh.
Han skal vthskudda offuer thm liūg-
eeld / han skal medh eeld slå them
diwpt nedher j iordena / så at the
aldrigh meer vpstå skola.
En ond munn skal ingen lycko haff-
ua på iordenne / een wrongwijs
ond menniskia skal föriaghat och
omstördt warda.
Ty iagh weet at HERREN skal
vthretta thens elendes saak / och
thens fattighas rett.

Ock skola the rettferdighe tacka tino
nampne / och the frome skola för
titt ansichte bliffua.

CXLI.

En Psalm Davidz.

HERRE iagh ropar til
tigh / skynda tigh til migh /
förnim mina röst när iagh
åkallar tigh.
Mijn böön gelle in för tigh såsom itt
röökoffer / mina henders vphäff-
nande / såsom itt afftonoffer.
HERRE bewara min munn / och
bewara mina leppar.
Bögh icke mitt hierta til någhot thet
ondt är / til at föra itt ogudhach-
tigt wesende medh the ogernin-
gesmän / at iagh icke äter aff thet
som them löster.
Then rettferdighe slå migh wenli-
gha / och straffe migh / Thet skal
göra migh så gott / som Balsam
på mitt hoffuudh / Ty iagh bedher
altstädhes / at the icke skola göra
migh skadha.
Theras lårare störte offuer en steen /
så skal man tå sedhan höra mina
låro / at hon lustigh är.
Wår been åro förströöd alt in til hel-
uetet / såsom tå en vpriffuer och
vpkastar iordena.
Ty vppå tigh HERRE HErre see
mijn öghon / iagh tröster vppå
tigh / borttkasta icke mina siäl.
Bewara migh för then snaro som
the migh satt haffua / och för the
ogerningesmåns gildre.
The ogudhachtighe falle medh hwar
annan vthi sijn eghen nååt / men
iagh gånge allstädhes fram om.

CXLII.

Een vnderwijsning Davidz til at
bidhia / tå han vthi kulonne war.

IAgh ropar til HER-
RAN medh mijn röst /
och bedher HERRAN
medh mijn röst.

Jagh

Jagh vthgiuter mitt taal för ho-
nom / och giffuer honom mina
nödh före.
När min ande j ångest är / så låter
tu tigh wårda om migh / The set-
ia för migh snaror / på wäghen
ther iagh gåår.
Skodha på höghra handena och
see / ther wil ingen kenna migh /
Jagh kan icke vndfly / ingen låter
sigh wårda om mina siäl.
HERRE til tigh ropar iagh och
sägher / Tu äst mitt hopp / min deel
vthi the leffuandes land.
Achta vppå mijn klaghan / ty iagh
warder swårligha plåghat / Hielp
migh jfrå mina förföliare / ty the
åro migh förmechtighe.
(fångahuset) Thet är / vthu nödh och ångest / ther iagh vthi fången är.
Föör mina siäl vthu fångahuset / at
iagh må tacka titt nampn / The
rettferdighe skola församla sigh til
migh / når tu wel emoot migh gör.

CXLIII.

En Psalm Davidz.

HERRE hör mina böön /
förnim mina böön för tina
sanning skuld / Böönhör
migh / för tina rettferdig-
heet skuld.
Och gack icke til dooms medh tin
tienare / ty för tigh är ingen leff-
uande rettferdigh.
Ty fienden förföliер mina siäl / och
sönderslåår mitt lijff til iordena /
Han legger migh j mörkret / såsom
the dödha j werldenne.
Och min ande är j migh bedröffuat /
mitt hierta är migh j mitt lijff för-
tårdt.
Jagh tencker vppå the förra tijdher /
iagh talar om alla tina gerningar /
och sägher aff tina henders werck.
Jagh vthrecker mina hender til tigh /
mijn siäl torster effter tigh såsom
een torr iord / Sela.
HERRE böönhör migh snarligha /
min ande förgåås / Göm icke titt
anſichte bortt jfrå migh / at iagh
them icke lijk warder som j kulona
fara.
(bittijdha) Thet är / snarligha och j tijdh
Låt migh bittijdha höra tina nådh /
ty iagh hoppas på tigh / Kungör
migh then wägh ther iagh vppå
gå skal / ty migh trengtar effter
tigh.
Hielp migh HERRE jfrå mina
fiendar / til tigh haffuer iagh tilflycht.
Lår migh göra effter titt behagh /
ty tu äst min Gudh / tin godhe an-
de före migh på en iempn wägh.
HERRE wedherqwek migh för
titt nampn skul / föör mina siäl
vthu nödhenne / för tina rettferdig-
heet skul.
Och förgör mina fiendar för tina
godheet skul / och förgör alla the
som mina siäl bedröffua / ty iagh
är tin tienare.

CXLIIII.

En Psalm Davidz.

LOffuat ware HER-
REN mijn tröst / then
mina hender lårer strijdha /
och mijn finger örligha.
Mijn barmhertigheet och mijn
borgh / mitt beskerm och min hiel-
pare / min sköld på then iagh trös-
ter / then mitt folck vnder migh
twingar.
HERRE hwadh är menniskian / at
tu så låter tigh wårda om henne /
och menniskionnes son / at tu så
achtar vppå honom?
Är doch menniskian lijka som intet /
hennes tijdh gåår bort såsom en
skugge.
HERRE bögh himmelen och
stijgh här nedh / tagh vppå ber-
ghen at the ryka.
Låt liunga och förströö them / skiwt
tijn skott / och förskreck them.
Sendt tina hand aff höghdenne och
förlossa migh / och frels migh jfrå
stoor watn / jfrå the fremmande
barnas hender.
(fremmande barnas) The ther icke rett Gudz barn åro j troonne / vthan haffua allena nampnet och skenet.
Hwilkers låra är onyttigh / och the-
ras gerningar falska.
Gudh iagh wil siunga tigh een nyy
wyso / iagh wil spela tigh på Psal-
tare aff tiyo strenger.
Tu som giffuer Konungomen se-
gher / och förlöser tin tienare Da-

KK ij uid jfrå

uid ifrå thens ondas moordswerd.
Förlöös migh ock / och hielp migh ifrå the fremmande barnas hand / Hwilkers låra är onyttigh / och theras gerningar falska.
At wåre söner mågha vpwera j theras vngdom såsom plantor / och wåra döttrar såsom beprydde swalar / såsom palatz.
Så tala och vnska the ogudhachtighe / som sigh icke förlåta på Gudh / såsom thē rike mannen j Euangelio / Luce 12. Och wår wisthws full wara / the ther spijsning vthgiffua kunna thē ena effter then andra / At wår fåår mågha båra tusend och hundradhe tusend / j wåra affwelsgårdar.
At wåre oxar mågha mykit arbete göra / at ingen skadhe / ingen olycka eller klaghan på wåra gator är.
(klaghan) At oss intet ofall / siwkdom och plågha wedherfars / vthan haffuom allahanda nogh. Saligt är thet folck hwilko altså gåår / men saligt är thet folck HWILKES GVDH HERREN är.

CXLV.

Itt loff Dauidz.

Jagh wil vphöya tigh min Gudh tu Konung / och titt nampn loffua altijdh och föruthan enda.
Jagh wil daghligha loffua tigh / och titt nampn prijsa / alltijdh och föruthan enda.
HERREN är stoor och mykit loffligh / och hans stoorheet är osäyeligh.
Barnabarn skola prijsa tijn werk / och tala om titt welle.
Jagh wil tala om tina herligha stora åro / och om tijn vnder.
At man skal tala om tina herligha gerningar / och at man förtelier tina herligheet.
At man skal prijsa tina stora godheet / och loffua tina rettferdigheet.
Exodi 34. Nådheligh och barmhertigh är HERREN / toligh och aff stoor godheet.
HERREN är allom godh / och förbarmar sigh offuer all sijn werck.
All tijn werck HERRE skola tacka tigh / och tine helighe loffua tigh.
Och prijsa tins Rikes åro / och tala om titt welle.
At titt welle må menniskiors barnom kunnogt warda / och tins Rikes ärligha Maiestet.
Titt Rike är itt ewigt Rike / och titt Herradöme warar föruthan enda.
HERREN vppehåller alla the som falla / och vpreser alla the som nedherslagne åro.
Allas öghon wenta effter tigh / och tu giffuer them sin spijs j sinom tijdh. Psal. 104
Tu vplåter tina hand / och vpfyller alt thet som leffuer medh behagh. (behagh) Thet är / nogh och fyllest / så at thē the må behagha / än doch them girughe annat [illegible]ker.
HERREN är rettferdigh j alla sina wäghar / och heligh j alla sina gerningar.
HERREN är når allom them som åkalla honom / allom them som medh alffuar åkalla honom.
Han gör huadh the Gudhfruchtighe begåra / och hörer theras roop och hielper them.
HERREN bewarar alla the honom elska / och skal förgöra alla ogudhachtigha.
Min munn skal säya HERRANS loff / alt kött loffue hans helgha nampn altijdh och föruthan enda.

CXLVI.

Haleluia.

Loffua HERRAN mijn siäl / iagh wil loffua HERRAN så lenge iagh leffuer / och loffsiunga minom Gudh så lenge iagh här är.
Förlåter idher icke vppå Förstar / the åro menniskior / the kunna intet hielpa.
Ty menniskionnes ande moste sin wägh / och hon moste åter til iord warda / tå åro förtapat all hennes anslagh.
Säll är then hwilkes hielp Jacobs Gudh är / hwilkes hopp på HERRAN hans Gudh ståår.
Then himmelen / iordena / haffuet och alt thet ther inne är giordt haffuer / then troo håller ewinnerligha.
Then rett skaffar them som wold lijdha / thē the hungrogha spijsar.
HERREN löser the fångna / HERREN gör the blinda seende / HERREN vprettar the som nedherslagne åro / HERREN elskar the rettferdigha.
HERREN bewarar the fremlingar och fadherlösa / och vppehåller änkionar / och tilbaka wender the ogudhachtighas wägh.
HERREN är Konung ewinnerligha / tin Gudh Zion föruthan enda / Haleluia.

CXLVII.

Loffuer HErran / ty at loffua wår Gudh / är een kosteligh ting / thet loffuet är liuffighit och deghelighit.
HERREN bygger Jerusalem / och sammanhemtar the fördreffna j Israel.
Han helar them som itt förkrossat hierta haffua / och förbinder theras swedha.
Han reknar stiernonar / och nempner them alla widh nampn.
Wår HErre är stoor och stoor är hans macht / och thz är obegripelighit huru han regerar.
HERREN vprettar the elenda / och slåår the ogudhachtigha til iordena.
Siunger til skifftes HERRANOM medh tacksäyelse / och loffuer wår Gudh medh harpo.
Then himmelen medh skyyr betecker / och giffuer regn på iordena / then gräås på berghen wexa låter.
Then booskapenom sitt fodher giffuer / them vnga korpomen som ropa til honom.
Han haffuer inga lust til hestars starkheet / icke heller behagh til någhors manz been.
HERREN haffuer behagh til them som fruchta honom / them som vppå hans godheet hoppas.
Prijsa Jerusalem HERRAN / loffua Zion tin Gudh.
Ty han gör bomanar fasta för tina portar / och welsignar tijn barn j tigh.
Han skaffar tinom grenßom fridh / och måttar tigh medh betsta hwete.
Han sender sitt taal vppå iordena / hans ord löper snarligha.
Han giffuer sniö såsom vll / han ströör rijmfrost såsom asko.
Han kastar sitt haghel såsom betar / Hoo kan bliffua för hans frost? (frost) Han gör sådana winter och frost / at man moste haffua eeld / ellies kunde ingen behielpa sigh.
Han sägher / så försmelter thet / han låter sitt wådher blåsa / så töyar thet vp.
Han kungör Jacob sitt ord / Israel sina sedher och retter.
Så gör han ingom Hedhningom / ey heller låter them weta sina retter / Haleluia.

CXLVIII.

Haleluia.

Loffuer j himlar HERRAN / loffuer honom j höghdenne.
Loffuer honom alle hans änglar / loffuer honom all hans håår.
Loffuer honom sool och måne / loffuer honom alla skijnande stiernor.
Loffuer honō j himlar alt om kring / och the watn som offuan himmelen åro.
The skola loffua HERRANS nampn / ty han biwdher / så warder thet skapat.
Han håller them alltijdh och ewinnerligha / han skickar them / at the icke annorlunda gå moste.
Loffuer HERRAN på iordenne / j Hwalfiskar och all diwp.
Eeld / haghel / snio och dimba / stormwedher the hans ord vthretta. (hans ord) Hwadh han wil.
Bergh och alle höghar / fruchtsam trää och alle Cedrer.
Diwr och all fänat / krypande diwr och foghlar.
J Konungar på iordenne och all folck / Förstar och alle Domare på iordenne.
Ynglingar och Jungfrur / the gamb-

le medh the vnga.

Skolen loffua HERRANS nampn / ty hans nampn allena är högdt / hans loff gåår så wijdt som himmel och iord är.

Och han vphöyer sins folcks Horn / Alle hans helighe skola loffua / Israels barn / thet folck som honom tienar / Haleluia.

CXLIX.

Haleluia.

SJunger HERRANOM een nyy wijso / the helighas församling skal loffua honom.

Jsrael glädhie sigh aff then honom giordt haffuer / Zions barn ware gladh offuer sin Konung.

The skola loffua hans nampn j dätz / medh trummor och harpor skola the spela honom.

Ty HERREN haffuer itt behagh til sitt folck / han hielper then elenda herligha.

The helighe skola gladhe wara och prijsa / och loffua j theras sång.

Theras munn skal vphöya Gudh / och skola haffua skarp swerd j sina hender.

At the skola hempnas ibland Hedhninganar / och straffa ibland folcken.

Til at binda theras Konungar medh kädhior / och theras ädhlingar medh iernfiettrar.

At the skola göra them then rett ther om scriffuit ståår / thenna ärona skola alle hans helighe haffua / Haleluia.

CL.

Haleluia.

LOffuer Gudh j hans Helghedom / loffuer honom vthi hans machts fäste.

Loffuer honom j hans dråpligha gerningar / loffuer honom j hans stora herligheet.

Loffuer honom medh basuner / loffuer honom medh Psaltare och harpor.

Loffuer honom medh trummor och dantzer / loffuer honō medh strenger och pijpor.

Loffuer honom medh klara cymbaler / loffuer honom medh welklingande cymbaler.

Alt thet anda haffuer / loffue HErran / Haleluia.

Enden på Psaltaren.

Förspråck på Salomos Böker.

TRee Böker haffua Salomos nampn. Then första är Prouerbia / thet är / Ordspråken / Hwilken wel må kallas een book om godha gerningar / För ty at han ther vthi lärer föra itt gott leffuerne / bådhe för Gudh och menniskior. Och besynnerligha tagher han här för sigh vngfolck / hwilket han så fadherligha dragher til Gudz bodh / lockar annat stifftet och annat trwghar / giffuandes före / huru wel them fromom gå skal / och twert emoot / huru hårdeligha the onde skola straffadhe warda.

Ty vngfolck är aff sigh sielfft beneghet til alt ondt / Ther til är thet oförsökt / så at thet diffuulsens list och ondsko icke förstå kan / Är ock alt förswagt til at emoot stå ond exempel och allahanda förarghelse / och förmå icke regera sigh sielfft / Vthan hwar thet icke wel vpfödt och lärdt warder / bliffuer thet förderffuat förr än man sigh vmseer. Therföre behöffua the wel och moste haffua lärare och regerare / som them förmana / warna / straffa / tuchta / och til Gudz fruchtan och bodh alltijdh hålla / emoot dieffuulens / werldennes och köttens onda äggelse / Såsom Salomo vthi thesso book medh all flijt och rikeligha gör / och fattar sin lärdom j Ordspråk / På thet man må honom thes snarare begripa och bätter behålla. Så at hwar och een menniskia som tencker til at from warda / wel må hålla thenna book för sijn daghligha handbook eller bönebook / Ther vthi alltijdh läsa och sitt leffuerne beskodha.

Ty thet moste en then wäghen vth / antingen at man låter fadhren tuchta sigh / eller bödhelen straffa sigh / Och wore gott at man vngfolcke alltijdh sådant förehölle / at the måtte warda ther wisse vppå / at the antingen lijdha moste fadhrens rijs eller bödhelens swerd. Effter som Salomo vthi thesso book iw alltijdh trwghar the olydhigha medh dödhen. Ty ther warder doch icke annat vthaff / Gudh låter thet icke bliffua onepst / Som man ock wel alltijdh haffuer för ögonen / huru vnderligha the olydhighe och arghe skalkar förgåås / och på sijdstonne bödhlenom j hender komma / när the som minst troo ther vppå och allrasäkerst leffua. Til thetta alt äro vppenbarligh witne och wiss tekn / steghel och galghe widh wäghen för alla städher / hwilken Gudh genom thet werldzligha Regimentet tijt haffuer settia låtet / til at förskreckia alla them som sigh medh Gudz ord icke wilia tuchta låta / och föräldromen lydhighe wara.

Therföre kallar Salomo j thesso book dårar alla them som Gudz bodh förachta. Men them kallar han wijsa som sigh ther widh hålla / Och menar han ther medh icke allena the vnga / hwilka han för alla andra sigh företaghet haffuer at lära / Vthan allahanda stand / then höghsta så wel som then ringesta. Ty såsom vngfolck haffua sina laster emoot Gudz bodh / så haffua ock all annor stand sina laster / ock wel arghare än the vnge / Såsom man säya plåghar / Jw äldre iw werre. Item / Ålder hielper för ingen dårskap. Och om än intet annat ondt wore j the andra och högha stand / såsom girugheet / höghferd / haat / nijt etc. Så är doch thenna ena lasten ond noogh / at the wilia wara wijse och kloke ther the icke skulle / Och hwar och en är beneghen til at göra annat än honom är befalt / och til at låta thet honom befalt är. Then ther är vthi thet andeligha embetet / han lätz wara wijs vthi

thet werldzligha/Och twert om/then som är vthi werldzligho embete/ låt icke litet weta huru thet andeligha embetet regeras skal. Medh sådana dårar äro all land/ alla städher och all hws full. Hwilke j thesso book ganska mykit straffas/Ther ock hwar och en flijteligha förmanat warder/at han achtar vppå sitt/och thet honom befalt är troligha sköter och vthrettar. Så är och ingen dygd yppare än lydhachtigheet/ thet är/at man achtar vppå hwadh honom befalt är at göra. Sådana kallas wijse/ Men the olydhighe kallas dårar/ändoch the thet icke gerna höra eller så heta wilia.

Then andra boken heter Koheleth/ then man nu kallar Predicare/ och är een tröstbook/ Ty när een menniskia effter then första bokennes låro hörsamligha leffua wil/och achta vppå sina befalning eller embete/ setter sigh ther emoot dieffuulen/ werlden/ och hennes eghit köttzligha sinne så hårdt/at menniskian warder trött och ledhes widh sitt stånd/och ångrar alt thet hon sigh vppå taghet och begynt haffuer. Ty thet kan ingen wägs komma effter som hon gerna wille. Tå vphäffuer sigh mödha och arbete/ olust och otoligheet/så at man wil sleppa hender och fötter och intet meer göra. För ty när dieffuulen icke kan på höghro sidhonne medh förwetenheet och lust förhindra hörsamheten/ så biwdher han til at görat på then wenstro medh mödho och mootgång/Som Salomo tå lärer j första bokenne hörsamheet/emoot sådana kåti och förwetenheet. Så lärer han ock nu j thenna book wara toligh och stadhigh j samma hörsamheet/ emoot olust och anfechtningar/och iw alltijdh wenta effter dödzens stund medh fridh och glädhi. Och hwadh han icke förhindra elltr annorlund lagha kan/thet låte fara/Thet finner sigh wel etc.

Thñ tridie boken är en loff sång/ther vthi Salomo loffuar Gudh för hörsamheet/såsom för ena Gudz gåffuo. Ty hwar Gudh icke rådher j hwset och sielffuer regerar/ tå är vthi intet stånd/hwarken fridh eller hörsamheet. Men hwar hörsamheet eller gott Regimente är/ther boor Gudh/ och kysser och famptagher sina elskeligha brwdh medh sitt ord. Thet är hans munz kyssande. Altså när thet gåår j itt land eller hws effter the twå böker (så mykit som möghelighit är) ther må man thenna tridie bokena ock wel siunga/tacka och loffua Gudh/then oss sådant icke allena lärdt/vthan ock sielffuer giordt haffuer/

AMEN.

Första Capitel.

Hetta är Salomos Ordspråk Jsraels Konungs Dauidz sons/til at ther aff lära wijsheet och tucht/ förstånd/ klokheet/rettferdigheet/ doom och fromheet/ At the fåkunnoghe mågha warda wijse/ och the ynglingar förnufftighe och försichtighe.

Thñ ther wijs är han hörer til och förbättrar sigh/ och then ther förståndigh är han tagher widh rådh/ At han skal förstå Ordspråk och theras vthtydhelse/ the wijsas låro och theras gåtor/
Psalm.cxi. Syr.i. HERRANS fruchtan är begynnelsen til at lära/ The galne förachta wijsheet och tuchtan.

Min son/ hör tins fadhers tuchtan/ och förlåt icke tinne modhers bodh/ Ty thetta är tino hoffuudhe een skön prydhning/och een kådha om tin hals. Min son/ om skalckar locka tigh/så följgh icke/Om the säya/Gack medh oss/ wij wilie wachta effter blodh och gildra för then oskyldigha vthan saak/ Wij wilie them vpsluka leffuande såsom heluetet/och the froma såsom them ther nedher j graffuena fara/ Wij wilie finna stora åghodelar/wij wilie fylla wår hws medh rooff/ Wåghat medh oss/ en pung skal wara allas wåras. Min son/ wandra intet then wåghen
Jesaie.59. medh them/Wachta tin foot för theras stijgh/ Ty theras föter löpa til thet ondt är/och skynda sigh til at vthgiwta blodh/ Ty thet är fåfengt vthkasta nåät för foghlanars ögon/ Ock wachta the sielffue effter hwar annars blodh/ och then ene stäår effter then andras lijff. Altså göra alle girughe/ at thñ ene tagher them andra lijffuet bortt. (fåfengt) Ty the kunna tå see faran och tagha sigh wara.

Wijsheten klaghar vthe/och låter höra sigh på gatomen/Hon ropar j portomen vth för folcket/Hon talar sijn ord j stadhenom/ Huru lenge wilie j fåkunnoghe/fåkunnoghe wara/och the bespottare lust haffua til gabberij/ och the galne hata lärdom: Wender idher til mitt straff/ sij/ iagh wil vthsäya idher min anda/och göra idher mijn ord kunnogh.

Effter iagh nu kallar/och j neken thet/Jagh recker mina hand vth/ och ingen achtar ther til/och j låten fara all mijn rådh/och wilien icke mitt straff. Så wil iagh ock lee åt idhro oferd/ och begabba idher når thet kommer som j fruchten/När offuer idher kommer såsom en storm thet j fruchten/ och idhor oferd såsom itt wädher/ når offuer idher kommer ångest och nödh. Tå skola the åkalla migh/men iagh skal intet swara/ the skola bittijdha sökia migh/och intet finna/Therföre at the hatadhe lärdom/ och wille icke haffua HERRANS fruchtan/wille icke mitt rådh/ och lastadhe all mijn straff. Så skola the äta aff sins wesendes frucht/ och aff sijn rådh mätte warda/ At the fåkunnoghas luste dräper them/ och the galnas lycka förgör them/ Men then migh hörer/han skal säker bliffua och noogh haffua/och för intet ondt fruchta.

Min son

Annat Capitel.

MIn son wilt tu anāma mitt taal/och mijn bodh når tigh behålla/Så låt tijn øron giffua acht på wijſheet/och bøgh titt hierta ther til medh flijt/Ty om tu faar ther effter medh flijt/och bedher ther om/Om tu ſøker effter henne såſom effter ſilffuer/och letar effter henne såſom effter en ſkatt/Så ſkalt tu førſtå HERRANS fruchtan/och Gudz kūdſkap finna.

Ty HERREN giffuer wijſheet/och vthaff hans munn kommer wett och førſtånd/Han låter them redhelighom welgå och beſkermar the froma/och bewarar them ſom rett gøra/och bewarar ſina helighas wågh/Tå ſkalt tu førſtå rettferdigheet och doom/och fromheet och allan godhan wågh.

Om wijſheet faller tigh på hiertat ſå at tu gerna lårer/ſå ſkal gott rådh bewara tigh/och førſtånd ſkal gøma tigh/at tu icke råkar in vppå the ondas wågh/eller ibland them ſom tala thet wrongt år/Och offuergiffua thē̄ retta wåghen/och gå mørka ſtijghar. The ther glådhias at gøra illa/och åro gladhe vthi ſitt onda och wrongwijſa weſende/Hwilke ſin wågh førwenda/och følia wildſtijghar.

At tu icke råkar in til eens annars hustru och then icke tijn år/then ſlåt ord giffuer/Och offuergiffuer ſins vngdoms herra/och førgåter ſins Gudz førbund/Ty hennes hws bøyer ſigh til dødhen/och hēnes gånger til the førtapadhe/Alle the ſom ingå til henne/the komma intet igen/och fatta icke lijff ſens wågh.

(herra) Hennes echta man/ ſom hon toogh mådhan hon war vng.

At tu må wandra på en godh wågh/och bliffua på retta ſtråtenne/Ty the rettferdighe ſkola boo j landena/och the frome ſkola ther inne bliffua. Men the ogudhachtighe ſkola vthu landena vthrotadhe warda/och the førachtare ſkola ther vth førgiorde warda. Pſalm. 37.

Tridie Capitel.

MIn son førgåt icke mijn Lagh/och titt hierta behålle mijn bodh/Ty the ſkola ſkaffa tigh longt lijff och godh åår och fridh/nådh och troheet ſkola icke førlåta tigh/Heng them på tin hals/och ſcriff them vthi tins hiertas taffio/Så ſkalt tu finna ynneſt och klokheet/thē̄ Gudhi och menniſkiom tåck år/Førlåt tigh på HERRAN aff alt hierta/och førlåt tigh icke vppå titt førſtånd. Vthan tenck vppå honom j allom tinom wåghom/ſå ſkal han føra tigh rett. Låt tigh icke tyckia at tu år wijs/vthan fruchta HERRAN och wijk jfrå thet ondt år/Thet ſkal wara tinom naffla helſoſamt/och wedherquekia tijn been.

Hedhra HERRAN aff tina åghodelar/och aff all tins åårſwexts førſtling/Så ſkola tina ladhor fulla warda/och tine preſſer med moſt offuerflyta.

Min ſon førkaſta icke HERRANS tuchtan/och war icke otoligh tå han ſtraffar/Ty hwilken HERREN elſkar honom ſtraffar han/och haffuer itt behagh til honom/ſåſom en fadher til ſonen. Hebre. 12. Apoca. 3.

Såll år then menniſkia ſom wijſheet finner/och then menniſkia hwilko førſtånd tilflyter. Ty thet år båttre haffua henne ån ſilffuer/och hennes frucht båttre ån guld/Hon år ådhlare ån perlor/och alt thet tu vnſka må år henne icke lijkt/Longt lijff år på hennes høghra hand/på hennes wenſtra år rijkedom och åra. Hennes wåghar åro luſtughe wåghar/och alle hennes ſtijghar åro fridh. Hon år lijffzens tråå allom them ſom fatta henne/och ſalughe åro the ſom hålla henne/Ty HERREN haffuer grundat iordena genom

genom wijſheet/och genom ſitt rådh tilreedt himmelen/Genom hans ord åro diupen åtſkild/och ſkynar medh dagg drypande wordne.

Min ſon/låt henne icke jfrå tijn øghon wijka/ſå ſkalt tu lyckoſam och klook warda/Thz ſkal wara tinne ſiåls lijff/och tin muñ ſkal tåck wara/Tå ſkalt tu på tinom wågh ſåker wandra/at tin foot icke ſtøter ſigh/Legger tu tigh ſå ſkalt tu intet fruchta tigh/vthan ſoffua ſøttliga/At tu icke betorff fruchta tigh før haſtigh forſkreckelſe/eller før the ogudhachtighas ſtorm tå han kommer/Ty HERREN år tijn trøſt/han bewarar tin foott/at han icke fången warder.

Neka tigh icke at gøra thē̄ torfftiga gott/om tijn hand aff gudhi haffuer macht ſådant gøra/Ṡågh icke til tin wen/Gack bort och kom igen/j morgon will iagh giffua tigh/om tu thet haffuer/Faar icke effer at gøra tinom wen ondt/then vppå godh troo når tigh boor.

Kijffua medh ingom vthan ſaak/om han tigh intet ond giordt haffuer/Følg icke en wrong man effter/och vthwål ingen aff hans wåghar/Ty HERREN ſtygges widh then affelligha/och hans hemligheet år når the froma/Vthi thens ogudhachtighas hws år HERRANS førbannelſe/men thens retferdighas hws warder welſignat/Han ſkal beſpotta the beſpottare/men them elendom ſkal han nådh giffua/The wijſe ſkola årffua åro/men om the galne ån høgt vp komma/warda the likwel til ſkam.

(Beſpottare) Galna Thet åro the løſachtighe mēniſkior ſom intet achta Gudh eller hans ord/

Fierde Capitel.

HOrer mijn barn idhars fadhers tuchtan/och achter vppå at j mághē låra och kloke warda/Ty iagh giffuer idher en godh lårdom/offuergiffuer icke mijn lagh. Ty iagh war mins fadhers ſon/ſpådh och then endeſte før minne modher/Och han lårde migh och ſadhe. Låt titt hierta anamma mijn ord/Halt mijn bodh ſå fåår tu leffua/Anamma wijſheet/anamma førſtånd/førgåt icke/och wijk icke jfrå mins munz taal/Offuergiff henne icke/ſå ſkal hon behålla tigh/elſka henne ſå ſkal hon bewara tigh/Ty wijſhetennes beggynnelſe år/når man gerna hører henne/och haffuer klookhetena kårare ån alla åghodelar/Achta henne høgt/ſå ſkal hon vphøya tigh/och ſkal komma tigh til åro/om tu haffuer henne kåår/Hon ſkal titt hoffuudh herligha prydha/och hedhra tigh medh een degheligh krono.

Så hør min ſon/och tagh widh mitt taal/ſå ſkola tijn godha åår mong warda/Jagh wil føra tigh på wijſhetennes wågh/iagh wil ledha tigh på retta ſtijghen/Så at/når tu gåår ſkal tin gång icke warda tigh tung/och når tu løper ſkalt tu icke ſtøta tigh/Anāma tuchtan/offuergiff henne icke/beuara henne/ty hon år titt lijff.

Kom icke vppå the ogudhachtighas ſtijgh/och trådh icke vppå the ondas wågh/Låt fara honom och gack icke på honom/wijk jfrå honom och gack fram om/Ty the ſoffua icke/vthan the haffua giordt illa/och giffua ſigh icke roo/vthan the haffua giordt ſkadha/Ty the fødha ſigh aff ogudhachtighetz brødh/och dricka aff wronghetennes wijn/Men the retferdighas ſtijgh ſkijn ſåſom itt liws/huilket fram gåår och lyſer alt in til fullan dagh/Men the ogudhachtighas wågh år ſåſom mørker/och the weta icke hwar the fallande warda.

Min ſon/achta vppå mijn ord och bøgh tijn øron til mitt taal/Låt them icke komma jfrå tijn øghon/behalt them j titt hierta/Ty the åro lijff them ſom finna them/och helſoſam theras hela kroppe/Bewara titt hierta medh all flijt/ty ther vthaff gåår liffuet/Låt bortt jfrå tigh en ond munn/och wronga leppar låt longt wara jfrå tigh/Låt tijn øghon ſee rett fram før ſigh

sigh / och tijn ögnalock see rett fram för tigh / Låt tin foot gå lika / så gåår tu wist / wijk hwarken på höghro eller på wenstro sidhona / Wendt tin foot jfrå thet ondt år.

Femte Capitel.

Min son / giff acht vppå mina wijsheet / bögh tijn öron til mina låro / At tu må behålla godh rådh / och tin munn weta beskedheligheet / Ty enne skökios leppar åro een hannogskaka / och hennes hals år halare ån olia / Men framdeles best som malört / och skarp såsom itt tweåggiat swerd / Hennes föter löpa nedher til dödhen / hennes gånger få heluetet / Hon gåår icke rett fram på lijffsens wågh / ostadugh åro hennes stegh / så at hon icke weet hwart hon gåår.

Så hörer migh nu mijn barn / och wijker icke jfrå mins munz taal / Låt tina wåghar wara fierran jfrå henne / och nalkas intet in til hennes hwß dör / At tu icke skal giffua tina åro them fremmandom / och tijn åår them grymma. At fremmande icke skola måtta sigh aff tinne förmågho / och titt arbete icke wara vthi eens annars hws / Och tu måtte framdeles sucka / når tu titt lijff och godz förtårdt haffuer / och såya / Ah huru haffuer iagh hatat tuchtan / och mitt hierta straff försmått? Och haffuer icke lyydt mina lårares röst / och icke bögdt mijn öron til them som migh lårde? Jagh år fultnår j all olycko kömen / at iagh then menigha hopen och selskapet folgdt haffuer. Drick watn vthaff tina gropar / och hwadh aff tinom brunn vthflyter. Låt tina kellor vthflyta / och watubeckenar vppå gatonar / Men haff tu them allena / och ingen fremmande medh tigh. Tin brunn ware welsignat / och glådh tigh aff tins vngdoms hustru / Hon år liuff ligh såsom een Hind / och tåck såsom een Råå. Låt hennes kårleek alltijdh måtta tigh / och förlosta tigh alltijdh vthi hennes kårleek. Min son / hwj wilt tu förlosta tigh medh een fremmanda / och fampntagher eens annars. Ty hwars och eens manz wåghar åro för HERRANOM / och hā måter alla theras gånger. Thes ogudhachtighas mißhandel skal grijpa honom / och medh sina synders snaro skal han hållen warda. Han skal döö / therföre at han icke wil låta låra sigh / och för sin stora dårskap skull will fara.

VI. Capitel.

Min son / warder tu loffuetzman för tin nåsta / så haffuer tu hechtat tina hand in til en fremmanda. Tu år inweffuat medh tins munz taal / och grijpin vthi tins munz ord. Så gör doch min son altså / och vndsett tigh / Ty tu år kommen tinom nåsta j hender. Löp / skynda tigh och drijff tin nåsta. Låt icke tijn ögon soffua eller tijn ögnahwarff sömpnigh wara / Vthhielp tigh såsom een Råå vthu handenne / och såsom en foghel vthu foghlafångarens hand.

Gack bortt til Myrona tu later / see vppå hennes sedher och lår / Ändoch hon ingen Första eller Höffuitzman eller Herra haffuer / tilreedher hon doch likwel sitt brödh om sommaren / och samkar sin maat j andenne / Huru lenge ligger tu later? När wilt tu vpstå aff tinom sömpn? Ja / soff ån nu liter / tagh ther ån nu en sömpn före / lågg ån nu litet hendernar til hopa / at tu må soffua. Så skal fattigdomen medh hast komma offuer tigh såsom en wandrare / och armoodh såsom en wåpnat man. Infra 24

Een

Een löösachtigh menniskia / en skadheligh man gåår medh wrongom munn / winkar medh öghonen / teknar medh foten / wijsar medh fingren / tencker alltijdh någhot ondt och argt j sitt hierta / och kommer trettor åstadh. Therföre skal honom hans oferd hasteligha komma / och skal medh snarheet sönderbråkat warda / så at ther ingen hielp wara skal. (gåår) Haffuer inket stadhugt taal / och seer på ingen rett.

Sij / sex stycke hatar HERREN / och widh thet siwnde haffuer han een styggelse. Höghferdigh ögon / falsk tungo / hender som vthgiwta oskyldigt blodh. Hierta som medh argha list vmgår / fötter som snare åro til at göra skadha / itt falskt witne som icke skemmes at tala lögn / och then ther trätto emellan brödher åstadh kommer.

Min son / bewara tins fadhers bodh / och låt icke fara tinne modhers lagh. Bindt them til hopa på titt hierta allstådhes / och heng them på tin hals. När tu gåår / at the ledha tigh / når tu ligger / at the bewara tigh / når tu vpwaknar / at the åro titt taal. Ty bodhet år een lychta / och laghen år itt liws / och tuchtans straff år liffzens wågh / På thet tu må bewarat bliffua för een ond quinno / för eennes fremmandes slåta tungo.

Låt hennes deghelighheet icke göra tigh lusta j titt hierta / och förtagh tigh icke på hennes ögnahwarff / Ty een skökia tagher itt stycke brödh / men een gifft quinna fångar ådhla lijffuet. Kan ock någhor behålla eeld j barmen / så at hans klådher icke brinna? Huru skulle någhor gå på glödh / så at hans fötter icke brende warda? Altså gåår thet honom som til sins nåstas hustru gåår / Ther bliffuer ingen ostraffat then widh henne kommer.

Thet år enom tiuff icke så stoor skam om han stiål til at måtta sina siål tå honom hungrar / Och om han gripin warder / giffuer han thet siwfalt igen / och legger ther til alla åghodelanar j sitt hws / Men then som medh eenne quinno hoor bedriffuer / han år en dåre. Han förer sitt lijff vthi förderff / Ther til skal plågha och skam komma vppå honom / och hans skam skal intet vthskrapat warda / Ty manzens harm haffuer nijt / och skonar intet på hemdennes tijdh / och seer icke til någhon person then försona måtte / och tagher intet widh om tu ån mykit skenkia wille.

VII. Capitel.

Min son / behålt mijn ord / och göm mijn bodh når tigh / Behålt mijn bodh / så fåår tu leffua / och mijn Lagh såsom tin öghnasteen / Bindt them på tijn finger / scriff them på tins hiertas taff lo. Sågh til wijsheetena / Tu åst mijn syster / och kalla klokhetena tina frenko / At tu bewarat warder för een fremmande quinno / för eens annars som slååt ord giffuer.

Ty j fenstret på mitt hws / sågh iagh vth genom galdren / och sågh ibland the fåkunnogha / och wardt warse ibland barn en galen yngling / then gick på gatonne vth medh itt hörn / och trådde in vppå wåghen åt hennes hws / j skymningenne om afftonen aff daghenom / tå thet natt wardt och mörkt war. Och sij / ther mötte honom een quinna j skökioklådhnat / listugh / wildsinnat och ostyrugh / så at hēnes fötter icke kunde bliffua j sitt hws / Nu år hon vthe / nu på gatonne / och wachtar widh all hörn / Hon togh honom fatt och kyste honom vthan skam / och sadhe til honom / Jagh haffuer j dagh betalat tackoffer för migh för mitt löffte / Therföre år iagh vthgången til at möta tigh / til at sökia titt ansichte bittijdha / och haffuer funnet tigh. Jagh haffuer skönligha tilpyntat mijn sång / medh brokot tåken vthu Egypten. Jagh haffuer bestenckt min sångakamar med Mirram / Aloes / Caneel. Kom låt oss bola alt in til morghonen / och låt oss elskogh sköta / Ty mannen år icke hema / Han år borttfaren longwågha / Han haffuer tagher penningasåcken

L L medh

medh sigh/han skal förest heem komma til höghtijdhes daghen. Hon talde för honom medh mong ord / och fick honom in medh sin slåta munn/ Han gåår strax in medh henne/ såsom en oxe til at slachtas leedd warder/ och såsom til en fiettor ther man the dårar medh nepser / til tess hon medh enom pijl skiwter honom igenom leffurena/ Och såsom en foghel skyndar sigh til snarona / och weet icke at thet geller honom om lijffuet.

Så hörer migh nu mijn barn / och merker vppå mins munz taal. Låt titt hierta icke wijka in vppå hennes wägh / och låt icke förföra tigh in vppå hennes stijghar. Ty hon haffuer monga sarghat och fält / och allahanda mechtighe åro dråpne aff henne. Hennes hws är heluetes wäghar/ther man nedherfaar vthi dödzens kamar.

VIII. Capitel.

ROpar icke wijsheten/och klookheten låter sigh höra? Vppenbara på wäghen och på stråtene stäår hon/Widh stadz portanar ther man ingäår / ropar hon / O j mån iagh ropar til idher/och ropar til folcket. Achter j oförnufftighe vppå wijsheet / och j dårar legger thet på hiertat. Hörer / ty iagh wil tala thet merkelighit är / och låra thet rett år. Ty min munn skal tala sanningen / och mine leppar skola hata thet ogudhachtigt år. All mins munz taal åro rett / Ther år intet wrongt eller falskt inne / The åro all klaar them som förstå them / och rett/them som wilia anamma them.

Tagher widh mijn tuchtan /heller ån silffuer / och achter lårdom höghre ån kosteligh it guld. Ty wijsheet år båtre ån perlor / och alt thet man vnska må kan intet lijknas henne. Jagh wijsheet boor når klookhetenne / och iagh kan giffua godh rådh / HERRANS fruchtan hatar thet argha / höghferd / hoghmodh och ondan wägh / och kan icke lijdha en wrongan munn/ Mitt år bådhe rådh och dådh / Jagh haffuer förstånd och macht / Genom migh regera Konunganar/och rådherranar stadhga rettheet / Genom migh rådha Förstanar och alle Regenter på iordenne. Jagh elskar them som migh elska / Och the som migh bittijdha sökia / the finna migh. Rikedom och åra år når migh / warachtigt godz och rettferdigheet. Mijn frucht år båtre ån guld och fijnt guld / och mijn tildreght båtre ån vthkorat silffuer. Jagh wandrar på retta wäghen på domsens stijghar / at iagh skal wel beföria them som migh elska / och vpfylla theras håffuor.

HERREN haffuer hafft migh j sina wäghars begynnelse/förr hans gerningar på then tijdhen war iagh / Jagh år insatt aff ewigheet / aff begynnelsen förr iordena. Tå diwpen ån nu intet woro / tå war iagh allaredho bereedd. Tå kellonar ån nu icke runno medh watn / förr ån berghen grundat woro / Förr ån Höghanar war iagh bereedd. Han hadhe icke ån nu giordt iordena och hwadh ther på år / eller iordennes bergh. Tå han bereedde himmelen / war iagh ther / tå han fattadhe diwpen med sitt mål / Tå han befeste skyianar offuan til / Tå han befeste diwpsens kellor. Tå han satte haffuena sitt mål / och watnena / at the icke skulle gå offuer sina befalning. Tå han ladhe iordennes grund / tå war iagh werkandes medh honom / och hadhe mina lust dagligha / och speladhe för honom alltijdh / och speladhe på hans iordz kreetz / och mijn lust war medh menniskiors barn. Sapien.9

Så hörer migh nu mijn barn / Salighe åro the som min wägh behålla / Hören tuchtan och warden wijse / och låter icke fara henne. Såll år then menniskia som migh hörer / så at han wakar widh mina dör daghligha / at han wachtar widh mijn dörtråå. Then migh finner han finner lijffuet / och skal få behagh aff HERRANOM / Men then som syndar emoot migh / han skadhar sinne siål / Alle the migh hata / the elska dödhen.

Wijsheten

Niyonde Capitel.

WIjsheten bygde sitt hws / och högg siw pelare / och skenkte sitt wijn / slachtadhe och tilreedde sitt bord / och sende sina tienarinnor vth til at biudha vp på stadzens palatz / Then fåkunnogh år / han komme hijtt. Och til the dårar sadhe hon / Kommer / åter aff mitt brödh / och dricker aff wijnet som iagh skencker. Offuergiffuer thet galna wesendet / så få j leffua / och gåår på förståndzens wägh.

Hwilken som tuchtar bespottaren / han fåår skam igen / och then som straffar en ogudhachtighan / han warder försmådhat. Straffa bespottaren intet / at han icke hatar tigh / straffa then wijsa / han skal elska tigh / Giff them wijsa / så skal han ån nu wijsare warda / lår then rettferdigha / så wexer han til.

supra 1. Psalm. 111. Wijshetennes begynnelse år HERRANS fruchtan / och förstånd lårer hwadh heligt år / Ty igenom migh skola tine daghar monge warda / och tins lijffs åår tigh flere warda. Årstu wijs / så åstu tigh wijs / Årstu en bespottare / så moste tu vmgella thet allena.

Men een galen ostadhigh quinna / full medh squaller / och fåwitsk sitter j sins hwß dör på en stool högt vppe j stadhenom / til at biudha alla the ther fram om gå / och retteligha wandra på sinom wäghom. Then ther fåkunnogh år / han komme hijtt / och til the dårar sågher hon / Stulit watn år sött / och fördolt brödh år lustigt / Men han weet icke at ther åro the dödhe / och hennes gåster vthi diupa heluetet.

X. Capitel.

Thesse åro Salomos Ordspråk.

EN wijs son år sins fadhers glådhe / men en galen son år sinne modhers gremmelse.

Orett godz hielper intet / men rettferdigheet friyar jfrå dödhen.

(argheet) Thet år / theras skinnåde / beskattande / plågande etc. HERREN låter icke the rettferdighas siålar hunger lijdha / men han vmstörter the ogudhachtighas argheet.

Een laat hand gör fattighan / men een ijdhogh hand gör rijkan.

(påskam) Skam och åra kallar Salomo offta fattigdom och rikedom / Therföre at thẽ som riker år / bliffuer ärat. Then som församlar om sommaren han år klook / men then som j andenne soffuer han kommer på skam.

Welsignelse år offuer then rettferdighas hoffuudh / men the ogudhachtighas munn skal theras wrongheet offuerfalla.

The rettferdighas åminnelse bliffuer vthi welsignelse / men the ogudhachtighas nampn skal förgåås.

Then aff hiertat wijs år han anammar bodhen / men then en galen munn haffuer han warder slaghẽ.

Then ther ostraffeligha leffuer han leffuer såkert / men then ther wrong år på sina wäghar han skal vppenbar warda.

Then ther winkar medh ögonen han kommer wedhermödho åstadh / och then en galen munn haffuer han warder slaghen.

Thens rettferdighas munn år een leffuande kella / men the ogudhachtighas munn skal theras wrongheet offuerfalla.

Haat vpwecker tråtto / men kerlek offuerskyler all offuertrådhelse. 1. Corin. 13. Kerleken wredhgas icke. 1. Petri 4.

Vthi the förståndighas leppar finner man wijsheet / men til ens dåras rygg hörer rijs.

The wijse bewara lärdom / men the dåras munn är hardt när förskreckelse.

Thens rijkas godz är hans faste stadh / men fattigdom gör the fattigha blödigha.

(til lijffuet) Thet är / at han skal bergha sigh /

Then rettferdighe arbetar til lijffuet / men then ogudhachtighe brukar sina tildregt til synd.

Hålla tuchtan är wäghen til lijffuet / men then som bortkastar straff han faar will.

Falske munnar skyla haat / och then ther baaktalar han är en dåre.

Ther mong ord äro ther är icke synden bortto / men then sina leppar häller han är klook.

Thens rettferdighas tunga är kosteligheet silffuer / men the ogudhachtighas hierta är intet.

Thens rettferdighas leppar födha monga / men the galne skola döö vthi theras galenskap.

HERRANS welsignelse gör rijkan / vthan mödho.

En dåre bedriffuer thet ondt är / och gör sigh ther itt löye aff / men then man är wijs som tagher ther wara vppå.

Hwadh then ogudhachtighe fruchtar thet wedherfars honom / och hwad the rettferdighe begära thet warder them giffuit.

Then ogudhachtighe är såsom itt wädher thet fram om gåår och är icke meer til / men then rettferdighe beståår ewigligha.

Såsom äticia gör ondt tandomen / och röök ögonomen / så gör en försumeligh them ondt som senda honom.

Här straffas the som försuma theras ämbete.

HERRANS fruchtan förmeerar daghanar / men the ogudhachtighas åår warda förkortat.

Thens rettferdighas wenta skal frögd warda / men the ogudhachtighas hopp skal förtapat warda.

HERRANS wägh är thens fromas tröst / men the ogerningesmän äro blödighe.

Then rettferdighe warder aldrigh nedherslaghen / men the ogudachtighe skola icke bliffua j landena.

Thens rettferdighas munn bär fram wijsheet / men the wrongas munn skal vthrotat bliffua.

Thens rettferdighas leppar lära helsosam ting / men the ogudhachtighas munn är wrong.

XI. Capitel.

FAlsk wägh är HERRANOM een styggelse / men een full wight är honom behagheligh. Infr.16,20

Ther stältheet är ther är ock förachtelse / men wijsheet är när the ödmyuka.

Oskyldigheet skal ledha the froma / men ondskan skal förstöra the förachtare.

Godz hielper intet på wredhennes dagh / men rettferdigheet frelsar jfrå dödhen. Sup.10.

Thens fromas rettferdigheet gör hans wägh rettan / men then ogudhachtighe skal falla genom sitt ogudhachtigha wesende.

The fromas rettferdigheet skal friya them / men the förachtare warda fångne vthi sinne skalckheet.

När then ogudhachtigha menniskian döör så är hoppet bortto / och thet the oretferdighe wenta bliffuer om intet.

Then rettferdighe warder förlossat vthu nödh / och then ogudhachtighe kommer j hans stadh.

Genom skrymtarens munn warder hans nåste förderffuat / men the rettferdighe merkia thet och warda förlossadhe.

En stadh glädher sigh när them rettferdighom welgåår / och ther the ogudhachtighe fårgöras warder man gladh.

Genom the fromas welsignelse warder en stadh vphögd / men genom thens ogudhachtighas munn warder han nedherbrutin.

(skemmer) Oppenbarar eens annars brister / Men en wijs man skyler och orsakar ther-

Then som sin nåsta skemmer han är en dåre / men en förståndigh man stillar thet.

En baaktalare röyer hwadh han hemligha weet / men then som itt trofast hierta haffuer han dölier thet.

Ther intet rådh är / ther faar folcket illa / men ther monge rådhgiffuare äro / ther gåår thet wel til.

Then som för en annan j borghan gåår / han fåår skadha / men then sigh för borghan wachtar / han är säker.

Then quinna haffuer ynnest som årona bewarar / men thet äro the starcke som rijkedomar bewara.

En barmhertigh man gör sinom kropp gott / men en obarmhertigh bedröffuar ock sitt kött och blodh.

The ogudhachtighas werck skal fela / men then som rettferdigheet såår / thet är icke fåfengt.

Ty rettferdigheet fordrar til lijffs / men fara effter ondt / thet fordrar til dödhen.

HERREN haffuer een styggelse til wrong hierta / och itt behagh til the froma.

Them ondom hielper intet / om the än alle ladhe hender til samman / men the rettferdighas sädh skal holpen warda.

Een deghelígh quinna vthan tucht / är lijka som een soo medh itt gyllene span på näsonne.

The rettferdighas vnska moste doch welgå / och thet the ogudhachtighe wenta är olycka.

Then ene skiffter vth / och fåår alltijdh meer / men then andre är nijtsk ther han icke skal / och warder doch fattighare.

Then siäl som rijkeligha welsignar / warder feet / och then som drucknan gör / han skal ock drucken warda.

(drucknan) Thet är / then ther rundeliga giffuer / honom warder rundeligha igen giffuit.

Then som korn innehåller / honom banna menniskionar / men welsignelse kommer offuer honom som thet sälier.

Then som någhot gott söker / honom wedherfars gott / men then som effter ondt faar / thet skal henda honom.

Then sigh vppå sina rijkedomar förlåter han skal förgåås / men the rettferdighe skola grönskas såsom löff.

Then som sitt eghet hws bedröffuar / han skal få wädher til arffuedeel / och en dåre moste thens wijsas tienare wara.

(wädher) Fridh närer / Ofridh förtärer.

Thens rettferdighas frucht är lijffzens trää / och en wijs man låter sigh om menniskionar hierteligha wårda.

Effter then rettferdighe på iordenne lijdha moste / huru mykit meer then ogudhachtighe och syndaren? 1.Petri 4.

XII. Capitel.

THen sigh gerna straffa låter han warder klook / men then ther ostraffat wara wil / han bliffuer en dåre.

Then ther from är / honom wedherfars tröst aff HERRANOM / men en ond man warder förkastat.

Itt ogudhachtigt wesende fremier menniskiona intet / men thens rettferdighas root skal bliffua.

Een ijdogh quinna är sins manz krona / men een oijdogh är såsom waar j hans been.

The rettferdighas tanckar äro redhelighe / men the ogudhachtighas anslagh äro bedragherij.

The ogudhachtighas anslagh wachta effter blodh / men the fromas munn friyar them.

The ogudhachtighe skola warda vmstörte / och icke meer wara til / men thens rettferdighas hws bliffuer beståndandes.

Itt gott rådh warder doch på endalychtenne loffuat / men argh list kommer på skam.

Then som ringa är / och tagher wara vppå sitt / han är bättre än then ther stoor wil wara / och honom fattas brödh.

Then rettferdighe förbarmar sigh offuer sin ööк / men the ogudhachtighas hierta är obarmhertigt.

Then som sin åker brukar / han skal få brödh til fyllest / men then som gåår effter the ting som intet aff

(sin åker) Then som sköter sitt i sijn kallelse / ellies gåår thet såsom man plåghar såya / Fiorton embete femton olyckor.

nödhenne äro / han är en dåre.

Thens ogudhachtighas lust är til at göra skadha / men thens rettferdighas root skal båra frucht.

Then onde warder gripin j sijn eghen falska ord / men then rettferdighe vndkommer ångest.

Mykit gott kommer enom genom munzens frucht / och menniskionne warder wedhergollet effter som hennes hender förtient haffua.

Enom dåra behaghar hans sedh wel / men then ther rådhe lydher / han är wijs.

En dåre bewijsar sina wredhe snarligha / men then ther smålek fördöslier / han är wijs.

Then som sanferdigh är / han sägher hwadh rett är / men itt falskt witne bedragher.

(owarligha) The ther icke acht haffua på sijn ord / når the skola drabba en ting / hwilket skeer j predican / j domom och elles mongastädz j församlingene.

Then ther owarligha talar / han stinger såsom itt swerd / men the wijsas tunga är helsosam.

En sanferdigh munn beståår ewigligha / men een falsk tunga beståår icke lenge.

The som någhot ondt rådha / bedragha sigh sielffua / men the som til fridh rådha / the skola glädhia sigh ther aff.

Them rettferdigha warder intet ondt wedherfarandes / men the ogudhachtighe skola medh olycko fulle warda.

Falske munnar äro HERRANOM een styggelse / men the som troligha handla / the behagha honom wel.

En wijs man gör icke mykit aff sijn klookheet / men the dårars hierta vthropar sin dårskap.

Een triffuin hand skal warda weldigh / men then som laat är / hon moste skatt giffua.

Sorgh j hiertana krencker / men itt wenlighit ord fröghdar.

(båttre) Om han än mykit lijdher / och them ogudhachtiga gåår wel.

Then rettferdighe haffuer båttre än hans nåste / men the ogudhachtighas wågh förförer them.

Enom latom lyckas icke hans handel / men een triffuin mēniskia warder rijk.

Gamla wåghar suikacke / Gudz ord förer til lijffs / men eghen tyckia til dödhē

På rettom wågh är lijff / och på faarnom stijgh är ingen dödh.

XIII. Capitel.

EN wijs son låter fadhren tuchta sigh / men en bespottare lydher icke straffe.

Munzens frucht nytiar man / men the förachtare tenckia icke annat än wrongheet.

Then sin muñ bewarar / han bewarar sitt lijff / men then som sin munn orådheligha vplåter / han kommer j förskreckelse.

(förskreckelse) Thz är / fara och straff.

Then late begårar och fåår doch intet / men the treffne få noogh.

Then rettferdighe är lögnenes fiende / men then ogudhachtighe skemmer och försmådher.

Rettferdigheet bewarar then oskyldigha / men thet ogudhachtigha wesendet förer en til synd.

Monger är fattigh j stoor rijkedom / och monger är rijk j sinom fattigdom.

Medh rijkedom kan en hielpa sitt lijff / men en fattigh man hörer icke straff.

The rettferdighas liws gör gladhsamma / men the ogudhachtighas lychta skal vthslokna.

Jbland the hoghmodigha är altijdh tråtta / men wijsheet gör förnufftigt folck.

Rijkedom warder lijten når man förslösar honom / men thet man tilsamman håller / thz warder stoort.

Thz hopp som fördröyes / gör ångslo j hiertat / men når thz kommer som man begårar / thet är itt lijffzträå.

Then som förachtar ordet / han förderffuar sigh sielff / men then som fruchtar bodhet / han skal få fridh.

Thens wijsas lära är een leffuande kella / til at vndwijka dödzens snaro.

Jtt gott rådh bekommer wel / men the förachtares wågh gör ondt.

En kloker gör all ting med förnufft / men en dåre vthsprijdher dårskap.

Jtt ogudhachtigt bodhskap bär ondt fram / men itt troghet bodh är helsosamt.

Thē

Then som tuchtan låter fara / han haffuer fattigdom och skam / Then sigh gerna straffa låter / han skal til åro komma.

Når thz kommer som man begårar / thet gör hiertana gott / men then som flyyr thet onda / han är them galnom een styggelse.

Then som medh wijsom vmgår / han warder wijs / men then som the dåras stalbrodher är / han fåår olycko

Thet onda föler syndarena effter / men them rettferdighom warder gott wedhergollet.

Then godhe skal haffua arffuingar in til barnabarn / men syndarens godz skal warda spaart til thē rettferdigha.

Mykin spijs är vthi the fattighas åker / men somlighe församla medh orett.

Infra 22.

Then sitt rijs spaar / han hatar sitt barn / men thē som thz kåårt haffuer / han nepser thet j tijdh.

(mått) Låter sigh nöya.

Then rettferdighe äter / at hans siål må mått warda / men the ogudhachtighas bwk haffuer aldrigh noogh.

XIIII. Capitel

GEnom wijsa qwinnor warder hwset bygt / men een galen bryter thet nedher med sina åthäffuor

(bryter) Thē man warder förderffuat som een oskötzligh quinno haffuer.

Then som HERRAN fruchtar / han gåår på retta wåghen / men then honom förachtar / han wijker aff hans wågh.

Dårar tala Tyranniskt / men the wijse bewara sin munn·

Ther icke oxar äro / ther är krubban reen / men ther oxen haffuer noogh skaffa / ther är noogh inkōmande.

Jtt troghet witne liugher icke / men itt falskt witne talar drijsteligha lögn.

Bespottaren söker wijsheet och finner henne intet / men them förståndigha är wijsheet lätt.

Kommer tu til en dåra / ther finner tu icke itt fornumstugt ord.

Thet är thens klokas wijsheet / at han achtar vppå sin wågh / men thet är eens dåras galenskap / at thet är altsamman bedragherij medh honom.

The dårar drijffua theras gabberij medh syndenne / men the frome haffua lust til the froma.

Når hiertat söriande är / så hielper ingen vthwertes glädhe.

The ogudhachtighas hws warder förgiordt / men the fromas hydda skal grönskas.

Mongom behaghar en wågh wel / men på endalychtenne leedher han honom til dödhen.

Effter löye kommer sorgh / och enden på glädhenne är ångest.

Eenne lösachtigho menniskio warder gående såsom han handlar / men en from man skal wara offuer honom.

En fåkunnogh man troor hwart ord / men en förståndigh man achtar på sin gång.

En wijs man haffuer fruchtan och flyyr thet argha / men en dåre söker fram drijsteligha.

Een otoligh menniskia gör galen ting / men en förfichtigh man hatar thet.

The flåkotte handla owarligha / men thet är the förståndighas krona at the warligha handla.

The onde moste bugha för the godha / och the ogudhachtighe vthi thens rettferdighas portom.

En fattighan hatar ock hans nåste / men the rijke haffua monga wener.

Syndaren förachtar sin nåsta / men säll är then som förbarmar sigh offuer then elenda.

The som medh illfundigheet vmgå / them skal thet fela / men the som gott tenkia / them skal troheet och godheet wedherfaras.

Ther man arbetar ther är noogh / men ther man vmgåår medh ordom / ther är fattigdom.

Them wijsom är theras rijkedom een krona / men the dåras galenskap bliffuer galenskap.

Jtt

Itt troghet witne friyar lijffuet / men itt falskt witne bedragher.
Then som HERRAN fruchtar / han haffuer itt trygt feste / och hans barn warda ock så beskermat
HERRANS fruchtan år lijffzens kella / at man må vndfly dödzens snaro.
Ther en Konung mykit folck haffuer thet år hans herligheet / men ther litit folck år / thet gör en Herra blödigh.
Then som toligh år / han år wijs / men then som otoligh år / han vppenbarar sin galenskap.
Itt blijdt hierta år kropsens lijff / men affuund år waar j benen.
Then som försmådher thĕ fattigha /
Infra 17. han lastar hans skapare / men then som förbarmar sigh offuer then fattigha / han årar Gudh.
Thĕ ogudhachtighe beståår icke vthi sinne olycko / men then rettferdighe år ock j dödhenom frijmodigh.
Vthi thens förståndighas hierta hwijlar wijsheten / och warder vppenbar jbland dårar.
Rettferdigheet vphöyer itt folck / men synd år folcks förderff.
En klook tienare behaghar Konungenom wel / men en skamligh tienare lijdher han icke.

XV. Capitel.

ITt miukt swar stillar wredhe / men itt hårdt ord kommer harm åstadh.
The wijsas tŭga gör lårdomen liuffligh / the dåras munn vthsputar alltijdh galenskap.
HERRANS ögon skodha j all rwm / bådhe onda och godha.
Een helsosam tunga år lijffzens trää / men een lögnachtigh gör hiertans sorgh.
En dåre lastar sins fadhers tuchtan / men then som tagher widh straff / han warder klook.
Vthi thens rettferdighas hws åro åghodelar noogh / men vthi thens ogudhachtighas tildråght år förderff.
The wijsas munn vthströör godh rådh / men the dårars hierta år icke så.
Thens ogudhachtighas offer år HERRANOM een styggelse / men the fromas böön år honom behagheligh.
Thens ogudhachtighas wågh år HERRANOM een styggelse / men then ther faar effter retferdigheet / han warder elskat.
Thet år een ond tuchtan / offuergiffua wåghen / och then ther straff hatar / han moste döö.
Heluete och förderff år för HERRANOM / huru mykit meer menniskionars hierta.
En bespottare elskar icke thĕ honom straffar / och gåår icke til then wijsa
Itt gladt hierta gör itt blijdt ansichte / men når hiertat bekymrat år / så faller ock modhet.
Itt klookt hierta handlar wijsligha / men the offuerdådighe dårar regera dårligha. Infra 17.
Een bedröffuat menniskia haffuer aldrigh en godh dagh / men itt gott moodh år itt dagheligh gestabodh.
Båtre år någhot litit medh HERRANS fruchtan / ån en stoor skatt medh oroo.
Båttre år en rett kåål medh kerlek / ån en gödd oxe medh haat.
En sticken man kommer trätto åstadh / men en toligh man stillar kijff.
Thens latas wågh år full medh törne / men the fromas wågh år wel slåät.
En wijs son frögdar fadhren / och een galen menniskia skemmer sina modher.
Enom dåra år galenskapen een glådhe / men en förståndigh man bliffuer på retta wåghenom.
The anslagh warda til intet / ther icke rådh år medh / men ther monge rådhgiffuare åro / bliffua the be- supra 10.
ståndandes.
Thet år enom glådhe / at man honom skäligha swarar / och itt ord j sinom tijdh år ganska täckelighet.
Lijffzens wågh ledher then wijsa vp åt / på thet han skal vndwika heluetet som nedhån til år.
HERREN skal nedherslå the högferdighas hws / och stadhfesta ånkionnes grenßo.
The arghas anslagh åro HERRANOM een styggelse / men itt skäligh taal år täckt.
Then girughe förstörar sitt eghet hws / men then som mutor hatar han skal leffua.
Thens rettferdighas hierta betenker hwadh swaras skal / men the ogudhachtighas munn vthööser ondt.
HERREN år longt jfrå the ogudhachtigha / men the rettferdighas böön hörer han.
Itt blijdt ansichte glådher hiertat / itt gott rychte gör benen feet.
Thet öra som hörer lijffzens straff / thet skal boo ibland the wijsa.
Then som icke låter sigh agha han gör sigh sielff til intet / men then som straff hörer han warder klook.
HERRANS fruchtan år een tuchtan til wijsheet / och förr ån man til åro kommer moste han lijdha.

XVI. Capitel.

EEn menniskia setter sigh wel före j hiertat / men aff HERRANOM kommer hwadh tungan tala skal.
Hwariom och enom tyckes hans wåghar rena wara / men HERREN allena gör hiertat wist.
Befala HERRANOM tijn werk / så gå tijn anslagh fram.
(försonat) Bådhe när Gudh och menniskior / Ty Gudh affwender straffet / och menniskionar warda ther igenõ wener.
HERREN gör all ting för sijn eghen skul / tesslikes ock then ogudhachtigha til en ondan dagh.
All hoghmodhig hierta åro HERRANOM een styggelse / och skola icke ostraffat bliffua om the ån alle til hopa hållo.
Genom godheet och trohect warder een misgerning försonat / och genom HERRANS fruchtan vndflyyr man thet onda.
Om någhors mans wåghar behagha HERRANOM / så gör han ock hans owener til fridz medh honom.
Båtre år litet medh rettferdigheet / ån mykin tildreght medh orett.
Menniskionnes hierta setter sigh sina wåghar före / mĕ HERREN allena giffuer at thet fram gåår.
Prophetia j Konungens munn / hans munn felar intet j domen.
(Konungens) Ty han dömer effter Lagh och rett / then Gudh stadfester och biudher / såsom itt yppenbara embete.
Rett wågh och wigt år aff HERRANOM / och all pund j säckenom åro hans werck.
Om Konunganar orett göra / så åro the een styggelse / ty genom rettferdigheet warder Konungs sätet fast.
Rett rådh behaghar Konungenom / och then som rett rådher han warder elskat.
Konŭgens wredhe år dödzens bodhskap / och en wijs man försonar honom.
När Konungens ansichte år liufflighit thet år lijffuet / och hans ynnest år såsom itt affton regn.
Tagh wijsheet til tigh / ty hon år båtre ån guld / och haffua förstånd år ådhlare ån silffuer.
The fromas wågh flyyr thet argha / och then sin wågh bewarar han behåller sitt lijff.
Then som itt nedherfall skal få han warder tilförenna hoghmodigh / och stoort sinne gåår för fallet.
Båtre år ödhmiuk wara medh the elenda / ån vthskiffta rooff medh the högferdigha.
Then ena saak wijsligha företagher han finner lycko / och såll år then som sigh förlåter på HERRAN
En förståndigh warder berömd för en wijs man / och liufft taal lårer wel.
Klokheet år een leffuandes kella honom som haffuer henne / men the dåras tuchtan år galenskap.
(tuchtan) Theras lårdom / wijsheet etc.
Itt wijst hierta talar klokligha / och lårer wel.
Liuffligh ord åro een hannogs kaka / the trösta siälena och vpfriska beenen.

Mongom

Mongom behaghar en wägh wel/ men hans yttersta dragher til dödhen.

Möger man kommer j stoor olycko/ genom sin eghen munn.

Een lööſachtig menniskia gräffuer effter olycko/ och j hennes munn brinner eeld.

Een wrong menniskia kommer trätto åstadh/och en lackare gör Förstar oeens.

Een argh menniskia lockar sin nästa/ och förer honom in på en ondan wägh.

Then som blinkar medh öghonen han tencker intet gott/ och then som bijter leppanar han fulkompnar ondt.

Gråå håår äro een hedhers krona/ then på rettferdighetennes wägh funnen warder.

En toligh man är bätre än en starck/ och then som rådher sitt sinne är bätre än en som städher winner.

Lotten warder kastat j skötet/ men han faller hwart HERREN wil.

XVII. Capitel.

EN torr bete ther man låter sigh med nöya/ är bätre än itt fult wisthws medh trätto.

En klook tienare skal rådha offuer snöpligh barn/ och skal vthskiffta arffuet emellan brödher.

Såsom eelden pröffuar silffuret och vgnen guld/altså pröffuar HERREN hiertan.

Een ond menniskia achtar vppå onda munnar/och een falsk menniskia hörer gerna een skadheligh tungo.

Then som then fattigha bespottar han försmådhar hans skapare/och then som glädher sigh aff annars oferd han skal icke ostraffat bliffua.

The gålas krona äro barnabarn/och barnas ära äro theras fädher.

Thet ståår icke en dåra wel at tala om högh ting/ mykit mindre en Första at han gerna liugher.

Gåffua är en ädhle steen/hwart man henne bär så fremier hon wel.

Then som synd skyler han förskaffar wenskap/men then som sakena röyer han gör Förstar oeens.

Ord förskreckia meer en förståndighan/ än hūdradhe hugg en dåra.

Jtt bittert hierta söker effter at göra skadha/ men en gruffueligh ängel skal komma offuer honom.

Bätre är möta en Biörn then vnganar borttagne äro/ än enom dåra j hans galenskap.

Then som wedhergeller gott medh ondo/aff hans hws skal thet onda icke återwenda.

Begynnelse til trätto är såsom itt watn thet sigh vthskär/och genom kijff vthwijdhgar thet sigh.

Then som then ogudhachtigha dömer godhan/och then som fördömer then rettferdigha/ the äro bådhe HERRANOM een styggelse.

Hwadh skal en dåre medh penningar j handenne/ effter han icke haffuer hierta til at köpa wijsheet?

En wen elskar alltijdh/ och en brodher warder rööndt j nödhenne.

Thet är en dåre som handena recker/ och gåår j borghan för sin nästa.

Then som kijff elskar han elskar synd/ och then sina dör högha gör han faar effter olycko.

Jtt wrongt hierta finner intet gott/ och then som een ond tungo haffuer han faller j olycko.

En dåre gör sigh sielff sorgh/och en dåras fadher haffuer ingen glädhe.

Jtt gladt hierta gör lijffuet lustigt/ men itt bedröffuat sinne vthtorkar benen. supra 15.

Then ogudhachtighe tagher gerna gåffuor/ til at böya retzens wägh.

En förståndigh man bär sigh wijsligha åt/ en dåre kastar öghonen hijt och tijtt.

En galen son är sins fadhers gremmelse/och sinne modhers bedröffuelse then honom födt haffuer. supra 15. infra 19.

Thet är icke gott at man oförrettar then rettferdigha/ eller at man slår Förstan som rett regerar.

En förnumstig man haffuer hooff medh sitt taal/ och en förståndig man håller sin anda.

Om en dåre tijgde/ worde han ock wijs reknat/ och förståndig om han munnen tilhölle.

XVIII. Capitel.

THen som lust haffuer til at kōma twedreght åstadh/ han söker effter trätto ehwar han kan.

En dåre haffuer icke lust til förstånd/vthan til hwadh han haffuer j hiertat.

(rådher) Ty han wil alt göra effter sitt ogudhachtigha hoffuudh.

Ther then ogudhachtighe rådher/ ther kommer förachtelse och försmådhelse medh håån.

Orden vthi eens munn äro såsom diwp watn/och wijsheetennes kella är en full ström.

Thet är icke gott at see til thens ogudhachtighas person/ til at nedhertryckia then rettferdigha j domen.

Eens dåras leppar komma medh kijff/ och hans munn faar effter hugg.

Eens dåras muñ skemmer sigh sielff/ och hans leppar fånga hans eghen siäl.

Eens lackares ord äro hugg/och the gå enom genom hiertat.

Then som laat är j sitt arbete/ han är hans brodher som skadha gör.

HERRANS nampn är itt fast slott/ then rettferdighe löper tijt och warder beskermat.

Thens rijkas godz är honom en fast stadh/ och såsom en högh mwr alt om kring.

1.Petri 1. Tå en skal itt nedherfall fåå/ så warder hans hierta tilförenna stålt/ och förr än man til äro kommer/ moste han lijdha.

Then som swarar förr än han hörer/ honom är thet en galenskap och skam.

Then som itt gladt hierta haffuer/ han weet hålla sigh vthi sitt lijdhande/ men när anden är bedröffuat/ hwadh kan en lijdha?

Jtt förståndigt hierta weet hålla sigh förnuffteligha/ och the wijse höra gerna at man förnuffteligha handlar.

Menniskionnes skencker göra honō rwm/ och haffua honom fram för the stora Herrar.

Hwar och en är j förstonne j sinne saak rett/ men kommer hans näste ther til så finner thet sigh.

Lotten stillar trätto/ och skilier emellan the mechtigha.

En brodher som fasta ståår/ han är såsom en fast stadh/ och the som för hwar annan strijdha/såsom en boom för itt slott.

Enom man warder löönt effter som hans munn talat haffuer/ och han warder mättat aff sina leppars frucht.

Dödhen och lijffuet ståår j tungonnes wold/ then henne elskar han fåår äta aff hennes frucht.

Then som ena echta hustru finner han finner gott/ och fåår welsignelse aff HERRANOM.

En fattigh man talar medh ödhmyukt/ en rijk man swarar stålteligha.

En trofast wen elskar meer/och ståår fastare än en brodher.

XIX. Capitel.

EN fattigh man then j sinne fromheet wandrar/ är bätre än en wrong man medh sina leppar then doch en dåre är. infra 28.

Ther man icke medh förnufft handlar/ ther gåår thet intet wel til/ och then som snar är på fötternar/han stöter sigh.

(intet wel) Ty then ene moste haffua tolamodh medh them andra.

Eens menniskios galenskap förförer hans wägh/ at hans hierta emoot HERRAN wredhgas.

Godz gör monga wener/ men then fattighe warder aff sinom wenom förlåten.

Jtt falskt witne bliffuer icke ostraffat

och then

och then ther lögn dristeligha talar / han skal icke vndslippa.

Monge wachta vppå Förstans person / och alle äro thens wener som skencker giffuer.

Then fattigha hata alle hans brödher / ja / ock hans wener dragha sigh longt jfrå honom / och then som sigh vppå ord förlåter han fåår intet.

(elskar) Han tagher sigh wara för farligheet / troor menniskiomen inter j theras slåta ordom

Then ther klook är han elskar sitt lijff / och then förståndighe finner gott.

Itt falskt witne bliffuer icke ostraffat / och then ther lögn dristeligha talar / han skal förgåås.

Them galna höffues icke wel godha daghar / mykit mindre enom tienare at rådha offuer Förstar.

Then ther toligh är han är een klook menniskia / och thet är honom ärlighet at han odygd offuersee kan.

(Konungens) Ro. 13. Han bäår icke swerdit förgeffues.

Konungens ogunst är såsom eens vngs Leyons rytande / men hans gunst är såsom dagg på gräås.

En galen son är sins fadhers sorgh / och een trättosam quinna itt stådigt drypande.

Hws och åghodelar erffuas aff föräldrom / men een förnufftigh hustru kommer aff HERRANOM.

Laatheet haffuer sömpn medh sigh / och een fåfeng siäl skal hunger lijdha.

Then som bodhet bewarar han bewarar sitt lijff / men then sin wägh förachtar / han skal döö.

Then som förbarmar sigh offuer thē fattigha / han lånar HERRANOM / han skal wedhergella honom gott igen.

Tuchta tin son mådhan någhot hopp är / men låt icke tina siäl draghas til at dödha honom.

Ty stoor harm kommer skadha åstadh / therföre låt honom löös / så kant tu meer tuchta honom.

Hör rådh och tagh widh tuchtan / at tu sedhan må wijs warda.

Mong anslagh äro vthi eens manz hierta / men HERRANS rådh bliffuer beståndande.

Menniskiona prydher hennes welgerning / och en fattigh man är bätre än en lioghare.

HERRANS fruchtan fordrar til lijffs / och skal mätt warda / at intet ondt skal heemsökia henne.

Then late gömer sina hand j barmen / och förer henne icke til munnen igen.

Slåår man bespottaren så bliffuer then fåkunnoghe wijs / straffar man en förståndighan / så warder han förnufftigh.

Then som fadhren förlegger och modhrena fördriffuer / han är itt skemligheet och förbannat barn.

Låt aff min son at höra then tuchtan / som förer jfrå förnufftigh läro.

Itt wrongt witne bespottar domen / och the ogudhachtighas munn vpslukar orettheten.

Bespottarom är straff beredt / och slagh på the dårars rygg.

XX. Capitel.

Win gör löösachtige folck / och starka drycker göra buller / Then som ther til lust haffuer han warder aldrig wijs.

Konungens förskreckelse är såsom eens vngs Leyons rytande / thē honom förtörnar han syndar emoot sitt lijff.

Thet är enom man een åra at han är vthan trätto / men the som gerna trätta the äro allesamman dårar.

För köld skul wil then late icke plöya / så moste han j andenne tiggia och intet få.

Rådhet vthi eens manz hierta är såsom diwp watn / men en förståndigh kan merkia hwadh han menar.

Monge menniskior warda frome kalladhe / men hoo skal finna en then retzligha from är?

En rettferdigh then j sinne fromheet wandrar / hans barnom warder welgångandes effter honom.

En Konung then på stolenom sitter til

ter til at döma / han förskingrar alt argt medh sijn ögon.

Hoo kan säya Jagh är reen j mitt hierta / och klaar jfrå mina synder?

Mongahanda wigt och määt / bådhe är HERRANOM een styggelse.

Man kenner ock en dreng på hans wesende / om han from och redhelighwarda wil.

Itt hörande öra och seende ögha / HERREN gör them bådhen.

Elska icke sömpn at tu icke skal fattigh warda / låt tijn ögon waken wara så fåår tu brödh noogh.

Ondt ondt säger man tå man haffuer thet / men tå thet bortto är så rosar man thet.

Man finner guld och monga perlor / men en förnufftigh munn är itt ådhla klenodium.

Tagh honom sijn klädhe bortt som förr en annan j borghan gäår / och panta honō för then okenda skul.

Stolet brödh smakar hwariom och enom wel / men ther effter skal honom munnen full warda medh hwassa stenar.

Anslagh bestå tå man förer them medh rådh / och krijgh skal man medh förnufft föra.

War vnbewarat medh then som hemligheet vppenbarar / och medh baaktalare / och medh falskom munn.

Then sinom fadher och sinne modher bannar / hans lychta skal vthslokna mitt j mörkret.

(hastar) Såsom barn the ther gerna see theras föräldra och wener döda. Item the ther annars godz medh någhot sken köma vnder sigh / emoot thz tionde Gudz bodh Exempel / Absalom.

Thet arff ther man alt förmykit ☿ hastar til / thet warder på sijdstonne icke welsignat.

Sägh icke Jagh wil wedhergella thet onda / förbijdha HERRAN han skal hielpa tigh.

Mongahanda wigt är HERRANOM een styggelse / och een falsk wägh är icke godh.

Hwars och ens gånger komma aff HERRANOM / hwilken menniskia förstäår sin wägh?

(helgha) Gudz nampn / ord / tienist etc. och giffua bodh almoso / bidia / fasta.

Thet är menniskionne een snara lasta thet ✠ helgha / och sedhan sökia löffte.

En wijs Konung förskingrar the ogudhachtigha / och låter gå hiulet offuer them.

(lychta) Thet är / Gudz tröst och wenskap.

HERRANS lychta är menniskionnes ande / han gäår igenom hela hiertat.

Fromheet och sanferdigheet bewara Konungen / och hans säte beståår genom fromheet.

Vnga mänz starckheet är theras prijs / och the gamlas grää håår är theras prydhning.

(Såår) Thet är / riset / som gör såra och blodigha hudh.

Såår fördriffuer thet onda / och hela hiertans skadha.

XXI. Capitel.

Konungens hierta är vthi HERRANS hand såsom watubecker / och han böyer thet hwart han wil.

(HERREN) Thet är Gudz ord äro wiss / menniskios tankar äro owisse.

Hwar och en tycker sin wägh rettan wara / men HERREN allena gör hiertan wiss.

Göra wel och rett / är HERRANOM kärare än offer.

(lychta) Thet är / werldennes gunst.

Höghferdigh ögon och itt stålt sinne / och the ogudachtighas lychta / är synd.

Ens idooghs manz anslagh dragha in ympnogheet / men then som alt förhastigh är han warder fattigh.

Then som en skatt samkar medh lögn honom skal fela / och han skal falla iblandt them som dödhen sökia.

The ogudhachtighas röffuande skal förskreckia them / ty the wille icke göra hwadh rett war.

(fremmande) Thet är / then som effterföljer sijn godtyckio.

Then en fremmande wägh gäår han är wrongwijs / men then som gäår j sinne befalning hans werck är rett.

Båtre är boo vthi een wrå på taket / än medh een trättosam quinno vthi itt stoort hws.

Thens ogudhachtighas siäl vnskar ondt / och vnner sinom nästa intet gott.

supra 19.

När bespottaren straffat warder warda the fåkunnoghe wijse / och när man vnderwijsar en wijsan så warder han förnufftigh.

För Exempel / är Saul emoot Dauid.

En rettferdigh håller sigh wijsligha emoot thens ogudhachtighas hws / men the ogudhachtighe tenkia til at göra skadha.

Then som tilstoppar sijn öron för thens fattighas roop / han skal ock ropa och intet hörd warda.

(hemligh) Ther man sigh icke aff berömer

Een hemligh gåffua stillar wredhe / och en skenck j skötet alraskörsta ogunst.

Thet är them rettferdigha een glådhe at göra thet rett är / men fruchtan bliffuer them som illa göra.

Een menniskia som gåår jfrå klookhetennes wägh / hon skal bliffua vthi the dödhas hoop.

Then som gerna leffuer j wellust han skal bliffua fattigh / och then ther wijn och olio elskar han warder icke rijk.

Then ogudhachtighe moste j thens rettferdighas stadh vthgiffuin warda / och förachtaren för the froma.

Båtre är at boo vthi itt ödhe land / än när een tråttosama och eensinnadha quinno.

Vthi thens wijsas hws är en lustigh skatt och olia / men en dåre förtårer thet.

Matt. 5.

Then som faar effter barmhertigheet och godheet / han finner lijff / barmhertigheet och åro.

(starkas) Som sigh vppå sijn macht förlåta.

En wijs man winner the starkas stadh / och vmstörter hans macht genom hans såkerheet.

Then sin munn och tungo bewarar / han bewarar sina siäl för ångest.

Then som stålt och offuerdådigh är / han kallas een lösachtigh menniskia / then j wredhenne ståltheet bewijsar.

(döör) Förr än han någhot gott göra kan.

Then late döör offuer sinne vnsko / ty hans hender wilia intet göra.

Han vnskar daghligha / men then rettferdighe giffuer och nekar intet.

The ogudhachtighas offer är een styggelse / ty thet warder j synd offrat.

Jtt lögnachtigt witne skal förgåås / men then som höra gitter / honom låter man ock alltijdh tala igen.

Then ogudhachtighe löper igenom medh hoffuudhet / men then ther from är / hans wägh bliffuer beståndande.

Jngen wijsheet / intet förstånd / ingen konst hielper emoot HERRAN.

Hestar warda tilreedde til strijdzdaghen / men seghren kommer aff HERRANOM.

XXII. Capitel.

RYchte är kostelighare än stoor rikedom / och ynnest båtre än silffuer och guld.

Rijke och fattighe moste wara jbland hwar annan / HERREN haffuer giordt them alla.

Then kloke seer thet onda / och tagher sigh wara / the oförnufftighe löpa igenom och få skadha.

Ther man lijdher j HERRANS fruchtan / ther är rijkedom åra och lijff.

Spiwt och snaror äro på thens wrongas wägh / men then som dragher sigh ther longt jfrå han bewarar sitt lijff.

Såsom man wäån itt barn / så låter thet ther icke aff tå thet gammalt warder.

Then rijke rådher offuer the fattigha / och thñ som borghar han är hans trääl som lånar.

Then som orett säår han skal vpskära wedhermödho / och skal igenom sins ondskos rijs förgåås.

Jtt mildt ögha warder welsignat / ty han giffuer aff sitt brödh them fattigha.

Drijff vth bespottaren så kommer kijffuet bort / så wender igen tråtta och småleek.

(gott rådh) Hwadh gott är / låra och rådha thz bewarar Gud / ellies äre the falska lårare så monge at alt bliffua förderffuat.

Then som itt trofast hierta haffuer och täckeligha talar / hans wen är Konungen.

HERRANS öghon bewara gott rådh / men förachtarens ord vmstörter han.

Then late sägher Jtt Leyon är vthe / iagh måtte warda dräpen på gatonne.

Eens skökios munn är een diwp groop / them HERREN ogunstigh är / han faller ther vthi.

Galenskap är j piltens hierta / men tuchtans rijs driffuer then longt jfrå honom.

Then som then fattigha orett gör på thet hans godz må mykit warda / han skal ock giffua enom rijkom och fattigh warda.

Bögh tijn öron och hör the wijsas ord / och legg vppå hiertat mina låro.

Ty thet skal wel bekomma tigh / om tu them når tigh behåller / och the skola tilsammans genom tin muñ wel lyckas.

At titt hopp skal wara in til HERRAN / moste iagh tigh om sådant daghligha förmana.

Haffuer iagh icke margfalleligha scriffuit tigh före / medh rådh och låro:

(swara) Såsom medh gott samwet / Herre thet tu migh befalat haffuer / thz är skeedt.

På thet iagh skulle wijsa tigh en wissan grund til sanningena / at tu måtte kunna retteligha swara thm̃ som tigh senda.

Beröffua icke then fattigha ändoch han fattigh är / och vndertryck icke then elenda j portenom.

Ty HERREN skal handla theras saak / och skal förtryckia theras förtryckiare.

Giff tigh icke j selskap med en wredhsam man / och halt tigh icke in til en grym man.

At tu til ewentyrs icke lårer hans wägh / och fåår tinne siäls förarghelse.

War icke när them som sina hand förplichta / och för skuld j borghan gå.

Ty om tu icke haffuer til at betala / så tagher man tina säng bort vnder tigh.

Fäör icke til baka the förra rååmerke / som tine fädher giordt haffua.

Seer tu en man endighan j sijn ärende / han skal stå för Konungenom / och skal icke stå för the oädhla.

XXIII. Capitel.

NÄr tu sitter och äter medh enom Herra / så giff acht vppå huad för tigh hädlat warder.

(knijff) Thet är / tagh tigh wara hurw tu talar eller handlar medh herranom.

Och sett en knijff på tin hals / om tu wilt behålla lijffuet.

Vnska tigh icke aff hans maat / ty thet är falskt brödh.

Mödh tigh icke til at warda rijk / och wendt igen aff tina funder.

(öghon) Jw meer man begärar sådant / iw meer flyyr thet vndan.

Låt icke tijn öghon flygha effter thz som tu icke få kan / ty thet samma gör sigh wingar såsom en Örn / och flygher vp åt himmelen.

Äät icke brödh medh en affwundzfull / och vnska tigh icke hans maat.

(spökelse) Thet een owiss ting är.

Ty såsom itt spökelse är han innan til / Han sägher / äät och drick / och hans hierta är doch icke til tigh.

Tina betar som tu ätet haffuer moste tu vthspyy / och moste tijn wenligha ord förtapat haffua.

Tala icke för en dåras öron / ty han förachtar tins taals klookheet.

Föör icke til baka the förra rååmerke / och gack icke in vppå the fadherlösas åker.

Ty theras förlösare är mechtigh / han skal vthretta theras saak emoot tigh.

Giff titt hierta til tuchtan / och tijn öron til förnufftigt taal.

Låt icke aff at tuchta pilten / ty om tu slåår honom medh rijs / så betorff man icke dräpa honom.

(dräpa) Så torff icke bödhelen agha honom.

Tu slåår honom medh rijs / men tu friyar hans siäl jfrå heluetet.

Min son om tu wijs är / så glådher sigh ock mitt hierta.

Och mine niwrar äro gladhe / når tine leppar tala thet rett är.

Titt hierta fölie icke syndarom / vthan war dagligha vthi HERRANS fruchtan.

Ty thet skal wara tigh framdeles gott / och titt wentande skal icke fela.

Hör min son och war wijs / och styyr titt hierta in på wäghen.

War icke jbland drinkare och slösare /

Ty the drinkare och slösare warda fattighe / och en soffuare moste

riffuijn klådher båra.

Hőr tin fadher then tigh fődt haffuer / och főrachta icke tina modher tå hon gammul warder.

Kőp sanningena och sål icke bortt henne / wijsheet / tuchtan och főrstånd.

Thens rettferdighas fadher glådher sigh / och then som en wijsan fődt haffuer / han år gladh ther offuer.

Låt tin fadher och tina modher glådhia sigh / och glådhie sigh then tigh fődt haffuer.

Giff migh min son titt hierta / och låt tinom őghom mina wåghar behagha.

Ty een skőkia år een diwp groop / och hoorkonan år een trång groop.

Ock wachtar hon såsom en rőffuare / och the oachtsamma ibland menniskionar samkar hon til sigh.

Hwar år wee? Hwar år sorgh? Hwar år kijff? Hwar år klaghan? Hwar åro såår vthan saak? Hwar åro rődh őghon?

Nemligha / ther man dryckenskap őffuar / och kommer til at vthdricka hwadh inskenckt år.

See icke til wijnet at thet så rődt år / och ståår så degheligh(it) j glasena / och gåår letteligha in.

Men på sidstonne bijter thet såsom en orm / och stinger såsom en huggorm.

Så see tijn őghon effter andra quinnor / och titt hierta talar oskåligh ting.

Och tu bliffuer såsom en then ther soffuer mitt j haffuet / och såsom then ther soffuer offuan på een mast.

The slå migh och thet gőr migh intet ondt / the stőta migh / men iagh kenner thet intet.

Når skal iagh vpwaka / at iagh måtte komma til drycks igen.

XXIIII. Capitel.

Főlgh icke onda mēniskior / och begåra icke at wara når them.

Ty theras hierta ståår effter skadha / och theras leppar rådha til ondt.

Genom wijsheet warder itt hws bygdt / och genom főrstånd widh macht hållet.

Genō skickeligh hwshåldning warder hwsen full / medh allahanda kosteligha och herligha rijkedomar.

En wijs mā år stark / och en főrnuffttigh man år mechtigh aff krafftter.

Ty medh rådh moste man őrligh főra / och ther monge rådhgiffuare åro / ther år seghren.

Wijsheet år them galna alt főrhőgh / han thor icke vplåta sin munn j portenom.

Then sigh sielffuom skadha gőr / honom kallar man wel en hoffuudh skalck.

(sielffuom) på thet han må göra androm skadha.

Ens dåras tancke år synd / och en bespottare år een styggelse főr menniskiomen.

Then år icke starck / som j nődhenne icke fast år.

Hielp them som man dődha wil / och dragh tigh icke vndan főr them som man dråpa wil.

(dődha) vthan saak.

Sågher tu / Sij / wij főrståår intet / menar tu at thā ther hiertan weet / merker thet icke? och then ther på siålena acht haffuer kenner thet icke? och lőnar menniskionne effter hennes gerningar.

Äät min son / ☙ hannogh / ty thet år gott / och hannogs kaka år sőőt j tinom hals.

☙ hannogh) Thet år / Bruka ℯ ghodelar som Gudh tigh giffuit haffuer / och spaar thē icke tigh til főrfång.

Altså lår wijsheetena főr tina siål / När tu finner henne / så warder thet framdeles welgående / och titt hopp skal icke fåfengt wara.

Wachta icke såsom en ogudhachtigh vppå thens rettferdighas hws / főrspill icke hans ☙ hwijlo.

☙ (hwijlo) Såsom the ther slå vnder sigh the fattighas hws och eghodelar.

Ty en rettferdigh faller siw resor och ståår åter vp / men the ogudhachtighe falla vthi olycko.

(faller) Gudh hielper honō åter vp igen / ehuru offta han kommer på skadha och warder főrdriffuin.

Glådh tigh icke offuer tins owens fall / och titt hierta frőgde sigh icke offuer hans olycko.

HERREN måtte thet see / och honom thet illa behagha / och wenda sina wredhe ifrå honom.

Wredhgas icke offuer then onda / och haff icke nijt offuer the ogudhachtigha.

Psalm. 37.

Ty

Ty then onde haffuer intet til hoppande / och the ogudhachtighas lychta skal vthslockna.

Min son fruchta HERRAN och Konungen / och blanda tigh icke ibland the vproreska.

Ty theras főrderff skal medh hast vpstijgha / och hoo weet når begges olycka kommer?

Deute. 1. Eccle. 42.

Thetta kommer ock jfrå the wijsa / Ansee personen j domenom år icke gott.

Then som til then ogudhachtigha sågher Tu åst from / honom banna menniskionar / och folket hatar honom.

Men the som straffa honom the behagha wel / och een rijk welsignelse kommer offuer them.

Itt redheligh(it) swar / år såsom itt liwfft kyssande.

Bestell tijn årende vthe och bruka tin åker / sedhan bygg titt hws.

War icke witne vthan saak emoot tin nåsta / och bedragh icke medh tinom munn.

Sågh icke / Såsom man gőr migh så wil iagh gőra igen / och wedhergella hwariom och enom hans gerning.

Jagh gick fram om thens latas åker / och om thens galnas wijngård.

Och sij / ther war icke annat ån netzlor på / och stoodh full medh tijstel / och muren war om kull fallen.

Tå iagh thet sågh ladhe iagh thet på hiertat / och skodde och lårde ther aff.

Tu wilt ån nu någhot litet soffua och ån nu någhot litet sőmpnigh wara / och ån nu litet samman leggia hendernar til at hwijla / Men tijn armodh skal komma tigh såsom en wandrare / och tin fattighdom såsom en wåpnat man.

XXV. Capitel.

Thetta åro ock Salomos Ordspråk / hwilken hår tilsatt haffua Hiskia mån Juda Konungs.

Thet år Gudz åra ena saak fördőlia / men Konungars åra år ena saak vthranßaka.

(fördőlia) J Gudz Regement skole wij icke fråga huarfőre / vthan alt strax troo. Men j thet werldzligha Regemētet skal en herre thet gőra / och ingom vthā saak betroo,

Himmelen år hőgh och iorden diwp / men Konungars hierta år oranszakeligh(it).

Man kastar bortt slagget jfrå silffwret / så warder ther itt reent kårill vthaff.

Man kastar itt ogudhachtigt wesende bortt jfrå Konungenom / så warder hans såte medh rettferdigheet befest.

Pråla icke főr Konungenom / och trådh icke fram ther the store stå.

Ty thet år tigh båtre når man til tigh sågher Gack hijt vp / ån at tu skulle főr Főrstanom főrnedhrat warda / thet tijn őghon see moste.

Luc. 14.

War icke hastigh til at tråtta / ty hwadh wilt tu sedhan gőra når tu tin nåsta skemdt haffuer?

Handla tina saak medh tin nåsta / och vppenbara icke ens annars hemligheet / På thet at then thet hőrer icke skal tala tigh illa til / och titt onda rychte icke återwender.

Itt ord j sinom tijdh talat / år såsom itt gyllene åple vthi silff skålom.

Then som en wijsan straffar och han lydher honom / thet år såsom en gyllene őrnaring och itt gyllene halsband.

Lijka som sniőkőld j andz tijdhen / så år itt troghet bodhskap honō som thet sendt haffuer och wedherqueker sins Herras siål.

Then ther mykit talar och håller intet / år såsom itt moln och wådher vthan regn.

Genom tolamodh warder en Főrste blijdhkat / och een len tunga stillar hårdhetena.

Finner tu hannogh / så ååt så mykit som behőffues aff honom / at tu icke főrmått warder och spyyr thet vth.

Dragh tin foot tilbaka jfrå tins nåstas hws / han måtte leedhas widh tigh och warda tigh wreedh.

Then som emoot sin nåsta falskt witnesbyrd talar / han år itt spiwt / swerd och skarp pijl.

Főrachtarens hopp j nődhēnes tijdh / år såsom een ruttin tand och en owiss foot.

Then för itt bedröffuat hierta wijsor quädher / thet är såsom en sönderriffuin klädhnat om wintren och äticķia på krijto.

Hungrar tin owen så spijsa honom medh brödh / törster han så giff honom watn dricka.

Ty tu samkar kohl til hopa vppå hans hoffuudh / och HERREN wedhergeller tigh thet.

Noordan wädher gör storm / och een hemligh tunga gör itt oblijdt ansichte.

Thet är bätre at sittia vthi een wrå på taket / än när een trättosamma quinno j itt stoort hws.

Jtt gott rychte vthaff fierran land / är lika som kalt watn eenne torstigho siäl.

En rettferdigh som för enom ogudhachtighom faller / är såsom en rörd brunn och een förderffuat kella.

Then som förmykin hannogh äter / thet är icke gott / och then swår ting vthranßakar thet warder honom förswårt.

En man som sin anda icke hålla kan / han är såsom en öppen stadh vthan mwrar.

XXVI. Capitel.

Lika som snioö om sommaren och regn j andenne / så höffues icke enom dåra åra.

(åra) är godz / rijkedom / och allahanda ther aff man åro haffuer.

Lika som en foghel bortt faar och een swala flygher / altså bijter intet een oförtient banna.

Hestenom een gißl och åßnanom itt betsl / och dåranom itt rijs på ryggen.

Swara icke dåranom effter hans dårskap / at tu honom icke lijk warder.

Men swara dåranom effter hans dårskap / at han icke skal låta sigh tyckia at han är wijs.

Then ena saak genom itt galet bodhskap besteller / han är såsom en halter på fötternar och tagher skadha.

Såsom enom krympling ståår at dantza / altså ståår enom dåra tala om wijsheet.

Then enom dåra åro tillegger / thz är lika som man kastadhe en ädhla steen vppå een steenrösio.

Jtt ordspråk vthi ens dåras munn / är såsom en törnequist then vthi ens drockens manz hand stinger.

En godh mestare gör itt ting rett / men then som en klåpare leyer honom warder thet förderffuat.

2. Petri 2.

Såsom en hund vpäter sina spyior igen / altså är en dåre som sin galenskap på nyytt bedrijffuer.

När tu en seer som sigh tycker wijs wara / thet är mera hopp vppå en dåra än på honom.

Then late sägher Ther är itt vngt Leyon på wäghenom / och itt Leyon på gatonne.

En later wender sigh j sängenne / lika som een dör på döraiernen.

Then late gömer sina hand j barmen / och thet warder honom tungt at han skal bära henne åt munnen.

En later tycker sigh wijsare wara / än siw som sedher lära.

Then som fram gåår och blandar sigh vthi annars kijff / han är lika som en then ther dragher en hund medh öronen.

Lika som en hemligha medh skott och pijlar skiwter och dräper / altså gör een falsk menniskia medh sin nästa / och sägher sedhan Thet war mitt skemt.

Tå intet meer wedh är sloknar eelden / och när klaffaren är bortto wender trättan åter.

Såsom kohlen glödh och wedhen eeld / altså kommer en trättosam man kijff åstadh.

Klaffarens ord åro såsom hugg / och the gå igenom hiertat.

En förgifftigh munn och ondt hierta / är såsom een leerpotta medh silff slagg offuerdraghen.

Fienden warder kend widh sitt taal / och när han nalkas faar han medh falskheet.

Tå han smeeker medh sitt miwka taal troo honom intet / ty siw styggelse åro vthi hans hierta.

Then som haat hemligha håller til at göra skadha / hans ondska skal thē menigha man vppenbaar warda.

Then ena groop gör han skal falla ther vthi / och then en steen welter vppå honom skal han komma.

Een falsk tunga hatar then henne straffar / och en smeeken munn kommer förderff åstadh.

XXVII. Capitel.

Berömm tigh icke aff morghondaghen / ty tu weest icke hwadh j dagh henda kan.

Låt en annan loffua tigh och icke tin munn / en fremmande och icke tina eghna leppar.

Stenen är swåår och sanden är tung / men ens dåras wredhe är swårare än the bådhen.

Wredhe är een grym ting / och harm är en storm / och hoo kan bestå för affwund?

Vppenbara straff är bätre / än heemligh kerleek.

Elskarens slagh åro trofast / men hatarens kyssande bedrägheligheit.

Een mätt siäl trampar wel på hannogskakona / men eenne hungrogho siäl är alt bittert sött.

Job 6.

Såsom en foghel then jfrå sitt neste wijker / altså är then som jfrå sitt rwm wijker.

(foghel) Låt ingen frelstilse driffua tigh jfrå tina befalning / vthā stat fast / Gudh skal wel lagat j besta motena.

Hiertat fröghdar sigh aff salwo och rökwerk / men en wen är behagheligh för siälennes rådh skul.

Tin wen och tins fadhers wen förlåt icke / och gack icke vthi tins brodhers hws när tigh illa gåår / Ty en granne widh handena / är bätre än en brodher longt borto.

War wijs min son så glädher sigh mitt hierta / så wil iagh swara honom som migh försmådher.

En wijs man seer thet onda och gömer sigh vndan / men the fåkunnoghe gå ther igenom och få skadha.

Tagh honom sin klädhnat bort som för en annan j borghan gåår / och panta honom för thens fremmandes skul.

Then sin nästa medh högha röst welsignar och ståår bittijdha vp / thet warder honom för en banno reknat.

Man skal icke alt för mykit loffua näghot.

Een trättosam quinna och itt stadigt drypande tå fast regnar / warda wel widh hwart annat lijknat.

Then henne vppehåller han håller wädher / och wil fatta oliona medh handenne.

En knijff hwetter then andra / och en man then andra.

Then sitt fikonaträä bewarar han äter fruchten ther aff / och then sin Herra bewarar han warder ärat.

Lika som skuggē j watnet är emoot ansichtet / altså är eens menniskios hierta emoot then andra.

Heluetet och förderffuet warda aldrigh full / och menniskionars öghon warda ock aldrigh mätt.

En man warder igenom rosarens munn bepröffuat / såsom silff woret j dåghelen och gullet j vgnen.

Eccle. 14.

Om tu stötte en dåra j mortare medh stötare såsom gryyn / så gåår doch hans galenskap icke jfrå honom.

Tagh wara vppå titt fäär / och låt wårda tigh om tin hiord.

Ty godz warar icke ewinnerligha / och kronan warar icke til ewigh tijdh.

(kronan) Thet är / wellet j hwset / Såsom man wille säya / Låt tigh nöya medh thet som för handen är / ty här är intet warachtigt.

Gräset är vpgånget och höö är för handenne / och på berghen warda örter församladha.

Lamben klädha tigh / och bockanar giffua tigh åkerhyrona.

Tu haffuer getamiölk til tins hwß spijs / och til tina tienarinnors födho.

XXVIII. Capitel.

Then ogudhachtighe flyyr och ingen iaghar honom / men then rettferdighe är frijmodhigh såsom itt vngt Leyon.

(flyyr) Eghit samwett gör meer än tusende wittne.

För landzens synder skul warda monga förwandlingar j Förstadömen / men för theras skul som förståndighe och förnufftighe åro bliffua the lenge.

En armling som the fattigha oför-

rettar / är såsom wäta then fruchtena förderffuar.

The som Laghen offuergiffua loffua then ogudhachtigha/men the som bewara Laghen äro them ogunstighe.

Onde menniskior achta intet vppå rett / men the som effter HERRAN frågha the achta vppå all ting.

sup. 19. Båtre är en fattig then j sinne fromheet wandrar/än en rijk man then j wrongom wäghom gåår.

Then ther Laghen bewarar han är itt förståndigt barn / men then som slösare vppehåller han skemmer sin fadher.

Then sitt godz förmeerar medh ocker och winning / han församlar thet them fattighom til nytto.

Then sitt öra affwender til at höra Laghen / hans böön är een styggelse.

Then som the froma förförer in vppå en ond wägh/han warder j sina groop fallandes / men the frome skola thet godha erffua.

En rijk man tycker at han är wijs/ men en fattigh förståndigh merker honom.

När the rettferdighe haffua offuerhandena så gåår thet ganska wel til / men når ogudhachtighe vpkomma så warder een vmwendning j folckena.

Then sina misgerning nekar honom warder icke welgångandes / men thñ henne bekenner och offuergiffuer han skal få barmhertigheet.

Såll är then som allstådhes fruchtar / men then som halsstijff är han faller j olycko.

En ogudhachtigh Förste som offuer itt fattigt folck regerar / han är itt rytãde Leyõ och en girugh Biörn.

När en Förste vthan förstånd är så skeer mykin orett / men then ther girugheet hatar han skal lenge leffua.

Een menniskia som vppå eens siåls blodh orett gör / han warder icke behållen thet han än j heluetet fore.

Then ther j fromheet wandrar han bliffuer widh sigh / men then en ond wägh gåår han moste en gång falla.

Then sin åker brukar han skal få brödh noogh / men then ther faar effter at gå fåfeng han skal få fattigdom noogh.

En trofast man warder mykit welsignat / men then ther fijker effter at warda rijk han skal icke oskyldigh bliffua.

Ansee personen är icke gott / ty han giorde wel illa för itt stycke brödh.

Then som hastar effter rijkedom och är nijtsk / han weet icke at honom skal nödh vppå komma.

Then ena menniskio straffar/han skal sedhan ynnest finna meer än then ther smekrar.

Then som tagher jfrå fadher eller modher och sägher Thet är icke synd / han är förderffuarens stalbrodher.

En hoghmodigh man vpwecker tråtto / men then som förlåter sigh vppå HERRAN han warder feet.

Then sigh vppå sitt hierta förlåter han är en dåre/men then som gåår medh wijsheet han skal friyat warda.

Then som them fattigha giffuer honom skal intet fattas / men then sijn öghon affwender medh honom skal thet fast tilbaka gå.

När the ogudhachtighe vpkomma så förgömer sigh folcket / men når the förgåås så warda the rettferdighe monge.

XXIX. Capit.

HUilken som emoot straff genstortigh är / han skal medh hast förderffuat warda vthan all hielp.

När the retferdighe monge äro så glädhes folcket / men når then ogudhachtighe regerar så suckar folcket.

Then som wijsheet elskar han glädher sin fadher/men then som skökior vppehåller han mister sina eghodelar. Luce 15.

En

En Konung vpretter landet genom rett/men en girigh förderffuar thz.

Then som smeckrar medh sin nästa / han vthbredher itt nååt för hans fötter.

När en ond syndar / beståriet han sigh sielff / men en rettferdigh fröghdar sigh och haffuer glädhe.

Then rettferdighe kẽner the fattighas saak / then ogudhachtighe achtar ingen förnufft.

The bespottare föra en stadh j olycko/men the wijse stilla wredhe.

När en wijs medh en dåra til handel kommer / han ware wreedh eller gladh / så haffuer han doch ingen roo.

The blodhgirighe hata the froma / men the rettferdighe wårda sigh om hans siäl.

En dåre giuter sin anda allan vth/ men en wijs man håller tilbaka.

En Herre som til lögn lust haffuer / hans tienare äro alle ogudhachtighe.

Ockrare kallar han en rikan / effter thet the plega gemeenligha ockra.

Fattighe och ockrare boo ibland huar annan/begges theras öghon ‡vplyser HERREN.

‡ (vplyser) Tröster och giffuer noogh

En Konung som the fattigha troligha dömer / hans säte bliffuer ewigligha beståndandes.

Rijs och straff giffuer wijsheet/men itt barn som haffuer sielffswold skemmer sina modher.

Ther monge ogudhachtighe äro ther äro monga synder / men the rettferdighe skola see theras fall.

Tuchta tin son så skal han wedherquekia tigh / och göra tinne siäl welllust.

(prophetia) Vthã Gudz ord kan menniskian intet göra annat än affgudherij / och driffua sin eghen wilia.

När Prophetia vthe är så förskringras folcket / men wel är honom som Laghen widh macht håller.

En tienare låter icke nepsa sigh medh ordom / För ty om han än förståår thet/ så tagher han sigh doch intet ther aff.

Seer tu en som snar är til at tala/thz är mera hopp vppå en dåra än vppå honom.

Om en tienare warder aff vngdom kråseligha hållen / så wil han sedhan wara en Herre.

En wreedhsam man kommer tråtto åstadh / och en harmse man gör monga synder.

Job. 2 Menniskionnes höghferd skal vinstörta henne / men åra skal vphöya then ödhmyuka.

Then som medh tiuffuar deel haffuer hörer bannas och sägher icke til / han hatar sitt lijff.

Then som rådhes för menniskiom han kommer på fall / men then som sigh förlåter vppå HERRAN / han warder beskyddat.

Monge sökia ens Förstas ansichte / men hwars och ens doom kommer aff HERRANOM.

(Förstas) Herrahyllest vthan Gudz nådh är förgeffues.

En orettferdigh man är them rettferdighom een styggelse / och then som på en rett wägh är / han är thens ogudhachtighas styggelse.

XXX. Capitel.

Thetta synes såsom ens wijs manz tilsetning ibland Salomos ordspråk.

THetta är Agurs Jakesons ord / lära och taal thens manzens Leithiel / Leithiel och Vchal.

Ty iagh är thñ allragalnaste / och mẽniskiors förstånd är icke når migh / Jagh haffuer icke lärdt wijsheet/och hwadh heligt är weet iagh icke. Hwilken faar vp til himmelen och nedher? Hoo fattar wädhret j sina hender? Hoo binder watnet vthi itt klädhe? Hoo haffuer stadhfest alla werldennes endar? Huru heter han? och huru heter hans son? Weest tu thet?

(galnaste) Wijse mãn förnimma at theras wijsdom intet är / men dårar weta alt och kunna icke fara wille.

All Gudz ord äro igenomluttrat/och äro en sköld them som troo vppå honom / Legg intet til hans ord / at han icke skal straffa tigh / och tu warder lögnachtigh funnen. Psalmo. 18. Deute. 4. 12.

Tw ting bedhes iagh aff tigh / at tu doch icke wille neka migh them förr än iagh döör. Affgudherij och lögn låt wara longt jfrå migh. Fattigdom och rijkedom giff migh icke / men låt migh min affskilda deel aff spijs få. Jagh måtte ellies (om iagh alt förmätt worde) neka och säya/Hoo är HERREN? Eller om iagh alt författigh worde måt-

(affgudherij) Thetta är en deghelig böön / Han begärar Gudz ord / och sitt daghligha brödh/at han bådhe här och ther må leffua.

de måtte stiela/och förtagha migh på mins Gudz nampn.

Förrådh icke tienaren för hans Herra/ at han icke bannar tigh och tu kommer j skull.

Thet är itt slechte som banna sin fadher / och icke welsigna sina modher.

Jtt slechte som sigh tycker reent wara / och äro doch icke jfrå sinom treck rene twagne.

Jtt slechte som sijn ögon högt vphäffua/och sijn ögnahwarff högt vphålla.

Jtt slechte som haffuer swerd för tender / hwilke medh sina oxlatender vpfråta och förtära the elenda j landena / och. the fattigha ibland menniskionar.

Jighlen haffuer twå döttrar / Bär hijt/Bär hijt.

Try ting stå icke til at mätta/och thet fierde sägher icke. Thet är noogh / Heluetet / quinnors bwk / iorden warder icke aff watne mätt / och eelden sägher icke /Thet är noogh.

Jtt ögha som bespottar fadhren/och försmåår at lydha modhrenne / thet moste korpanar widh becken vthhugga och the vnga Ørnar vpfråta.

Try ting äro migh förunderlighen/ och thet fierde weet iagh icke/Ørnens wägh j wädhret / Ormens wägh på halleberghet / Skepens wägh mitt j haffuet/och ens manz wägh til een pigho. Altså är ock hoorkononnes wägh / Hon vpsluker och stryker sigh om munnen och sägher / Jagh haffuer intet illa giordt.

(pigho) Thet är / älskogh ståår icke til at vthtencka eller vthtala.

Jtt land warder igenom try ting oroligthet / och thet fierde kan thet icke fördragha/En tienare tå han Konung warder/ En dåre tå han alt förmätt är/ Een wanartigh tå hon gifft warder/och een tienarinna tå hon sina frwes erffuing warder.

Fyra äro små ting på iordenne/ och klokare än the wijse/ Myronar itt swagt folck/lijkwel skaffa the om sommaren sin spijs. Kuniler itt swagt folck / lijkwel göra the sitt hws j bergklippomen. Gråshoppor haffua ingen Konung/lijkwel dragha the vth medh hela hopar. Spinnelen wirkar medh sina hender/ och är j Konunga palatz.

Try ting haffua en skön gång / och thz fierde gåår wel/Leyonet mechtigt ibland diwren / och wender icke tilbaka för någhrom/En weedhehund medh starcka lender / och en wädhur/Och en Konung them ingen sigh emoot settia thor.

Haffuer tu warit fåwitsk / och vphäffuit tigh / och hafft ondt för hender/ så legg handena på munnen.

(fåwitsk) Skem tigh icke hwat tu än haffuer råkat fela / och förswara thet icke/ Tyther är menniskligit fara/ wilo/ men försware sina willo hörer dieffulen til.

Tå man miölk keernar gör man ther smör vthaff/och then ther nåsona trycker han twingar ther blodh vth/ och then ther wredhe vpwecker /han twingar ther trätto vth.

XXXI. Cap.

Hetta äro Konung Lamuels ord / then lära som honom hans modher lärde/ Ah min vthkorade/ Ah tu mins lijffs son/Ah min vnskadhe son.

(Men thetta är eens Konungs tilsetning til Salomos Ordspråk.)

Låt icke quinnor få tina förmågho/ och gack icke the wäghar ther Konungar förderffua sigh på. O icke Konungom / Lamuel giff icke Konungom wijn dricka/eller Förstom starcka drycker / at the icke dricka och förgäta retthetena / och förwenda the elenda menniskiors saak.

(förderffua) Så som skeet medh them som wordo fördreffne/ dråpne/eller elliest skendeliga vmkomna.

Giff starcka drycker them som förgöras skola / och wijn bedröffuadhom siälom/ at the mågha dricka och förgäta sina wedhermödho/ och icke meer j hoghkomma sin jemmer.

Låt tin munn vp för the dumbar/ och för allas theras saak som förlåtne äro.

Låt tin munn vp och döm rett / och hempnas thm elenda och fattigha/

Hwilkom

Hwilkom een dygdeligh quinna beskärd är / hon är mykit ädhlare än allrakosteligthasta perlor. Hennes manz hierta thor förlåta sigh vppå henne / och bergning skal honom icke fattas / Hon gör honom liwfft och icke leedt/ j alla sina lijffzdaghar.

Hon brukar sigh på vll och lijn / och arbetar gerna medh sina hender.

Hon är såsom itt köpmanz skep/som sina bergning fierran effter hemtar.

Hon ståår om nattenne vp och giffuer sitt hwsfolck maat / och sina tienarinnor theras deel.

Hon tenker på en åker och köper honom / och planterar en wijngård aff sina henders frucht.

(Hon är flijtigh j hwset.)

Hon giordar sina länder fast / och stercker sina armar.

Hon merker hwar hennes handel kan haffua förkoffring / hennes lychta vthsleckes icke om nattena.

(om nattena) J nödhenne haffuer hon nödhtorfft.

Hon recker vth sina hand til rocken / och hennes finger fatta teenen.

Hon vthstrecker sina hender til then fattigha/och recker sina hand thm torfftigha.

Hon fruchtar icke sino hwse för snöö / ty hela hennes hws haffuer dobbel klädher.

Hon gör sigh täken / hwitt silke och purpur är hennes klädhe.

Hennes man är prijsat j portomen / när han sitter när landzens äldsta.

Hon gör en kiortel och sälier honom / itt belte fåår hon krämarenom.

Hennes prydhning är at hon reenlighen och flijtigh är / och framdeles skal hon lee.

Hon vpläter sin munn medh wijsheet / och på hennes tungo är täckeligh lära.

(munn) Hon vpfödher sijn barn och tienistafolck j Gudz fruchtan.

Hon seer til hurn thet j hennes hws tilståår / och äter icke sitt brödh j läti.

Hennes söner komma vp och prijsa henne saligha/hennes man loffuar henne.

Monga döttrar samka rijkedom / men tu offuergåår them alla.

Täckeligh och degheligh wara är intet/ een quinna som HERRAN fruchtar then skal man loffua.

Hon skal rosat warda aff sina henders frucht/ och hennes gerningar skola loffua henne j portomen.

Enden på Salomos Ordspråk.

Salomos Predicare.

Första Capitel.

Hetta är Predicarens ord / Dauidz sons / Konungs j Jerusalem. Alt är fåfengeligheet/ sadhe Prdicaren / Alt är icke annat än fåfengeligheet / Hwadh haffuer menniskian meer aff alla sinne mödho som hon haffuer vnder solenne: Een slecht förgåås then andra kommer til / men iorden bliffuer ewinnerligha. Solen gåår vp och gåår nedher / och löper til sitt rwm / at hon ther igen vpgå skal. Wädhret gåår södher vth och kömer Nörr igen / och åter på thet rwm igen ther thet begynte. Alla flodher löpa j haffuet / doch warder icke haffuet thes fullare. Til thet rwm ther the vthflyta / tijtt flyta the igen.

All ting äro mödhosam så at ingen kan vthtalat. Øghat seer sigh aldrigh mätt / och örat hörer sigh aldrigh mätt / Hwadh är thet som skeedt är: Thet

sanma

samma som här effter skee skal. Hwadh är thet man giordt haffuer? Thet samma som man här effter än nu göra skal / och skeer intet nyytt vnder solenne. Skeer ock någhot ther man aff såya kan/Sijj / thet är nyytt? Ty thet är ock förr skeedt j the förra tijdher som för oss warit haffua. Man kommer intet ihogh/huru thet tilförenne gånget är/cy heller kommer man ihogh hwadh här effter kommer/ når them som tilkommande äro.

Jagh Predicare war Konung offuer Jsrael j Jerusalem/Och gaff mitt hierta til at wijsligha sökia och ranßaka alt thet man gör vnder himmelen. Sådana vsla mödho haffuer Gudh giffuit menniskiors barn / at the sigh ther vthi quälia skola. Jagh ságh på alt thet vnder solenne skeer/och sijj/thet war alt fåfengeligheet och jemmer. Krokot kan icke warda rett / icke heller kunna bristernar warda reknadha.

Jagh sadhe j mitt hierta/Sijj/iagh är herligh worden / och haffuer meer wijsheet än alle the som för migh warit haffua j Jerusalem / Och mitt hierta haffuer mykit lärdt och försökt / Och gaff ock så mitt hierta ther til/ at iagh måtte lära wijsheet och dårskap och klookheet / Men iagh förnam at thet är ock mödha / Ty ther mykin wijsheet är / ther är mykin grämmelse/Och then mykit försöker/han moste mykit lijdha.

Annat Capitel.

JAgh sadhe j mitt hierta/ Nu wel / Jagh wil leffua wel och göra migh godha daghar/Men sij/thet war ock fåfengeligheet. Jagh sadhe til löyet/ Tu äst galet / och til glädhena / Hwadh gör tu?

Tå tenckte iagh j mitt hierta/at hålla mitt kött jfrå wijn/ och hålla mitt hierta til wijsheet/at iagh måtte klook warda/ Til tess iagh måtte lära hwadh menniskiomen nyttigt wore til at göra / så lenge the leffua vnder himmelen. Jagh giorde stoor ting / Jagh bygde hws/ plantadhe wijngårdar/Jagh giorde migh örtagårdar och trägårdar / och planteradhe ther vthi allahanda fruchtsam trää / Jagh giorde migh dammar til at watna skoghen aff the gröna trää. Jagh hadhe tienare och tienarinnor och tienistefolck/Jagh hadhe större åghodelar j fää och fäår än alle the som för migh woro j Jerusalem. Jagh församladhe migh ock silffuer och guld/och en skatt aff Konungom och landom. Jagh bestelte migh songare och songerskor och menniskiors wellust/allahanda strengiaspel/Och förkoffradhe migh offuer alla the som för migh warit hadhe j Jerusalem. Bleff ock wijsheet när migh/ och alt thet mijn öghon vnskadhe lät iagh them få/och förtoogh mino hierta ingen glädhe/ så at thet gläddes aff alt mitt arbete. Och thet hölt iagh för min deel aff alt mitt arbete / Men tå iagh ságh på all mijn werck som mijn hand giordt hadhe / och then mödho som iagh hafft hadhe/Sij/tå war thet alt fåfengeligheet och jemmer / och intet annat vnder solenne.

Prouer. 17. (Konungenom) Gudh allena kan alt göra thet han företagher / vthan alt hinder / Men menniskionar warda antingen aff andra förhindradhe eller bliffua sielffue trötte och leedhse / Doch kan en wijs må sigh ther vthi wel skicka.

Tå wende iagh migh til at see wijsheet och klookheet och dårskap / Ty hwilken är then menniskia som thet göra kan effter Konungenom then henne giordt haffuer. Tå ságh iagh at wijsheten offuergick dårskapen såsom liwset mörkret/Så at then wijse haffuer sijn öghon j hoffuudhet / men the dårar gå j mörkret/ Och merkte doch/at them ena gäår som them andra.

Tå tenckte iagh j mitt hierta/Mädhan them galnom gäår såsom migh/ Hwarföre haffuer iagh tå farit effter wijsheet? Tå tenckte iagh j mitt hierta/ at sådant är ock fåfengeligheet/ Ty man tencker icke på then wijsa ewinnerligha/såsom icke heller på then galna/ och the tilkommande daghar förgåta alt/Och såsom then wijse döör / så ock then galne / Therföre leeddes migh leffua/Ty

thet behaghadhe migh illa alt thet vnder solenne skeer / at thet så alztings fåfengelighit och mödhosamt är.

Och migh leeddes widh alt mitt arbete / som iagh vnder solenne hadhe/ at iagh moste leeffua thet eenne menniskio som effter migh komma skulle. Ty hoo weet / om han skal warda wijs eller galen? Och skal doch rådha offuer alt mitt arbete / thet iagh haffuer wijsligha giordt vnder solenne/Thet är ock fåfengeligheet/Therföre wende iagh migh / at mitt hierta skulle afflåta aff allo arbete som iagh giorde vnder solenne.

Ty een menniskia som sitt arbete medh wijsheet / förnufft och skickeligheet giordt haffuer/thet moste hon låta enom androm til arffs / then ther vppå intet arbetat haffuer / Thet är ock fåfengeligheet och een stoor olycka. Ty hwadh fäår menniskian aff alt sitt arbete och hiertans bekymmer som hon haffuer vnder solenne? vthan swedha / grämelse och sorgh j alla sina lijffzdaghar / Så at ock hans hierta icke kan haffua roo om nattena/Thet är ock fåfengeligheet.

Är tå nu menniskionne icke båtre åta och dricka och göra sinne siäl godha daghar j sitt arbete? Men thet ságh iagh ock/at thet kommer aff Gudz hand / Ty hoo haffuer gladhare ätet och kräseligare leffuat än iagh? Ty then menniskia som honom täck är / giffuer han wijsheet/ förnufft och glädhe/Men syndarenom giffuer han olycko / at han församlar och legger tilhopa/och thet warder doch them giffuit som Gudhi täck är/Ty är thz ock icke annat än iemmer.

Tridie Capitel.

ALl ting haffua sin tijdh / och alt thet man företagher vnder himmelen haffuer sina stund. Födhas haffuer sin tijdh. Döö haffuer sin tijdh. Plantera haffuer sin tijdh. Vpryckia thet som planterat är haffuer sin tijdh. Dråpa haffuer sin tijdh. Läkia haffuer sin tijdh. Nedherbryta haffuer sin tijdh. Byggia haffuer sin tijdh.

Gråta
Lee
Klagha
Dantza
Förkasta steen
Församla steen
Fampn tagha
Haffua fampntagh fördragh
Vpsökia
Borttapa
haffuer sin tijdh.

Behålla
Bortkasta
Sönderrijffua
Samman söma
Tiya
Tala
Elska
Hata
Strijdh
Fridh
haffuer sin tijdh.

Man arbete huru han wil / så kan man intet meer vthretta.

är icke rette tijdhen kommē/så kan man intet vthretta ehuru han gör / Skal thet icke skee / så warder ther intet aff.

Ther aff ságh iagh then mödho som Gudh menniskiomen giffuit haffuer / at the ther vthi skola plåghadhe warda / Men han gör all ting wel j sinom tijdh / och låter theras hierta ångslas ther om huru thet gå skal j werldenne / Ty menniskian kan doch icke finna vppå thet werck som Gudh gör/ hwarken begynnelse eller enda/ Therföre merckte iagh at intet är båtre ther vthi än at wara gladh / och fara wel medh sigh j sina daghar. Ty hwar och een menniskia som åter och dricker / och är widh itt gott modh j alt sitt arbete/ Thet är een Gudz gåffua.

Jagh merker at alt thet som Gudh gör / thet beståår altijdh / Man kan intet leggia ther til eller tagha ther jfrå / Och sådant gör Gudh på thet at man skal fruchta honom. Hwadh Gudh gör / thet bliffuer så / och hwadh han göra wil / thet moste skee / Ty han tencker ther til/och fulfölier thet.

Thz är/Han hwekar icke/och warder icke heller leedze såsom een menniskia / Han gäår thet igenom.

Yterlighare sågh iagh vnder solenne Domare säte / ther war itt ogudhachtigt wesende/och rettwisonnes säte/ther woro ogudhachtighe. Tå tenckte iagh j mitt hierta/ Gudh moste döma then rettferdigha och then ogudhachtigha. Ty alt thet man företagher haffuer sin tijdh/och all werck.

Jagh sadhe j mitt hierta/om menniskiors wesende/ Skulle Gudh vthwelia them/och låter thet doch så synas som the woro fää: Ty menniskionne gåår såsom fää/Såsom thet döör/så döör ock hon/ och haffua alle enahanda anda. Och menniskian haffuer intet meer än fää / Ty alt är fåfengeligheet. Alt faar til itt rwm/Alt är giordt aff stofft / och warder til stofft igen. Hoo weet om menniskionnes ande faar vp åt / och fänadhens ande nedher åt vnder iordena: Therföre sägher iagh/ at intet är båtre / än at een menniskia är gladh j sitt arbete/Ty thet är hennes deel. Ty hoo wil ther til komma henne/at hon seer hwadh effter henne skee skal.

Thet är/Sörgh icke för morghon daghen/ Ty tu weest icke hwadh henda kan / Låt tigh nöya wagh/kommer dagh så kommer rådh.

Fierde Capitel.

Jagh wende migh / och sågh på alla them som orett lijdha vnder solenne/Och sij / ther woro theras tårar som orett lijdha och hadhe ingen tröstare/och the som orett giorde / woro alt förmechtighe/så at the ingen tröstare få kunde. Tå prijsadhe iagh the dödha / som allaredho affledhne woro meer än the leffuande som än nu lijff hadhe/Och then som än nu icke är til/meer än them bådha/och icke försöker thet onda som vnder solenne skeer.

Jagh sågh på arbete och skickeligheet j alla saker/ Ther hatar hwar annan. Thet är ock intet annat än fåfengeligheet och bekymmer / Ty en dåre knepper samman hendernar och fräter sitt kött. Båtre är een hand full j roligheet/än bådha hendernar fulla j mödho och jemmer.

Kan en någhot så haffuer man haat til honom / och är doch then hataren sielffuer en dåre then intet kan annat än plågha sigh medh haat/ therföre är thet itt elende wesende j werldenne.

Jagh wende migh och sågh fåfengeligheet vnder solenne/ En är ensam och icke sielff annar / och haffuer hwarken barn eller sydhskon / likwel är ingen ende på hans arbete/och hans öghon warda aldrigh mätt aff rikedomar. För hwem arbetar iagh doch / och gör icke minne siäl gott: Thet är iw ock fåfengeligheet och ondt bekymmer. Så är nu båtre twå än en / Ty the haffua doch gagn aff theras arbete. Faller en aff them / så hielper hans stalbrodher honom vp igen. Wee honom som är allena / Faller han så är ingen annar för handenne som honom vphielper / Ock när twå liggia tilhopa werma the sigh / Huru kan en ensamer bliffua warm: En kan warda offuerwunnen / men twå kunna stå emoot / Ty itt treefalt reep gåår icke letteligha sönder.

Jtt fattigt barn och wijst / är båtre än en gammal Konung som en dåre är / och kan icke tagha sigh wara.

En kommer vthaff fängelse til Konungawelle och en som j Konungawelle född är / warder fattig / Och iagh sågh at alle leffuande vnder solenne wandradhe medh itt annat barn / som j thes andra stadh vpkomma skulle. Och på folcket som för honom gick war ingen ende / och på them som effter honom gingo / och glåddes doch intet widh honom / Thet är iw ock intet annat än fåfengeligheet och jemmer.

(leffnande) Kallar Salomo them som herligha leffua på jordenne / Lika som liffuet och werlden wore theras eghen.

Femte Capitel.

Bewara tin foot när tu gåår til Gudz hws / och kom til at höra / Thet är båtre än the dårars offer / Ty the weta icke hwadh ondt the göra.

War icke förhastigh medh tinom munn / och låt titt hierta icke hasta til at någhot tala in för Gudh / Ty Gudh är j himmelen och tu på jordenne / Therföre låt tijn ord wara fåå / Ty ther monga vmsorgher äro / ther komma drömer / och ther mong ord äro / ther hörer man en dåra.

När tu

Deute. 23.

När tu gör Gudhi itt löffte så fördrögh icke fulkompnat / Ty han haffuer intet behagh til dårar. Hwadh tu loffuar thet hålt / thet är båtre at tu intet loffuar / än at tu icke håller thet tu loffuar.

Städh icke tinom munn / at han förförer titt kött / och sägh icke för Ängelen / Jagh är oskyldigh / Gudh måtte wredhgas offuer tina röst / och fördöma all tina henders werck.

(ängel / kallas här Presternar och Lärarenar.

(oskyldigh) Thet är / försuara icke tijn wil farilse såsom the falske andar och drömare göra.

Ther monge drömer äro / ther är fåfengeligheet och mong ord / Men fruchta tu Gudh.

Seer tu enom fattighom skee orett / och rett och rettwiso j landena borttaghas / förundra tigh icke ther offuer / Ty thet är än nu en höghre wachtare offuer the högha / och äro än nu höghre offuer the bådha / Ther offuer är Konungen j hela landet at marken må warda brukat.

(brukat) Thet är / han rådher offuer alt / och håller landet widh macht / at thet icke förfaller och warder ödhe / hwilket eens Konungs embete och nampn är.

Then som elskar penningen / han warder aldrigh mätt aff penningar / och then ther rikedom kåår haffuer / han skal ingen nytto få ther aff / Thet är ock fåfengeligheet / Ty ther mykit godz är / ther äro monge som ätat / och hwadh nytto haffuer han ther aff som thet haffuer / annat än at han seer ther vppå medh öghonen.

Then ther arbetar / honom är sömpnen sööt / ehwadh han haffuer litet eller mykit ätet / Men thens rikas offuerflödhigheet städher honom icke soffua.

Thet är een ond plågha som iagh sågh vnder solenne / nemligha / at rikedomar warda förwaradhe honom til skadha som them ägher / Ty then rike förgåås medh stoor jemmer. Och om han haffuer födt en son / honom bliffuer intet j hendernar / Såsom han är naken kommen aff sitt modherslijff / så faar han bortt igen / som han kommen är / och tagher intet medh sigh aff alt sitt arbete j sinne hand / när han bortfaar. Thet är een ond plågha at han så hådhan faar som han kommen är / Hwadh hielper thet honom tå at han j wädhret arbetat haffuer: Alla sina lijffzdaghar haffuer han ätet j mörkret / och j stoor grämmelse och kranckheet och bedröffuelse.

Så håller iagh thet nu för thet betsta / när man äter och dricker och är widh itt gott moodh / j alt arbete som en gör vnder solenne alla sina lijffzdaghar / som Gudh honom giffuer / Ty thet är hans deel / Ty hwilko menniskio Gudh giffuer rikedom och åghodelar och welle / at hon ther aff äter och dricker på sin deel / och är gladh j sitt arbete / thet är een Gudz gåffua / Ty han tencker icke mykit på thetta elenda lijffuet / effter Gudh fröghdar hans hierta.

VI. Capitel.

Thet är itt ondt ting som iagh sågh vnder solenne / och är allmenneligh it medh menniskionar. En hwilkom Gudh haffuer giffuit rikedom / åghodelar och äro / och honom fattas intet thet hans hierta begärar / och Gudh giffuer honom doch icke macht til at nyttiat / Vthan en annar förtärer thet / Thet är fåfengeligheet och een ond plågha. Födde han än hundradhe barn / och hadhe så longt lijff / at han j mong åår leffde / och hans siäl kunde icke mätta sigh aff åghodelar / och bliffue ‡ vthan graff / om honom sägher iagh / at en otijdha född är båtre än han / Ty han kommer j fåfengeligheet / och j mörker faar han bortt / och hans nampn bliffuer beteckt j mörker / Han haffuer ingen glädhe aff solenne / och haffuer ingen roo / hwarken här eller ther. Om han än leffde j tw tusend åår / så är han aldrigh wel til fridz / Kommer thet icke alt vthi itt rwm:

‡ (vthan graff) Ty man är gerna quitter honom / och årar hans begraffning intet.

Hwario och eenne menniskio är arbete på lagdt effter hennes mååt / Men hiertat kan icke bliffua ther widh / Ty hwadh vthrettar en ♉ wijs meer än en dåre: Hwadh tagher sigh then fattighe före / at han wil wara ibland the ⁂ leffuande: Thet är båtre at bruka the åghodelar som för handenne äro / än fara effter andra / Thet är ock fåfengeligheet och jemmer.

♉ (wijs) The äro bådhe dårar / then wijse och then fattighe / Then wijse wil vthrettat medh sijn vmsorgh Then fattighe tencker / O at iagh wore j thet eller thet stand / huru wel skulle thet tilgå.

⁂ (leffuande) The som rundeligha leffua och tära.

När

När thet så är / at någhor kallas een menniskia / kan han icke trätta medh thet som honom förmechtigt är / Ty fåfengeligheten är alt förmykin / Hwadh haffuer een menniskia meer ther aff?

VII. Capitel.

TY hoo weet hwadh menniskionne nyttigt är j sin lijffztijdh / mådhan hon leffuer j sinne fåfengeligheet / hwilken är som en skugge? Eller hoo wil såya menniskionne / hwadh effter henne komma skal vnder solenne?

(effter henne) Huru hênes gerningar skola lyckas / och hwadh enda the skola tagha.

Itt gott rychte är båtre ån godh salua / och dödzens dagh båtre ån födhelsedaghen. Båtre är gå j sorghahws ån j gåstebods hws. Vthi thet ena är alla menniskiors endalycht / och then leffuande legger thet vppå hiertat / Sörgia är båtre ån lee / Ty genom sorgh warder hiertat förbåtrat. The wijsas hierta är j sorghahuset / och dåras hierta j glådhehwset. Båtre är höra thens wijsas straff / ån at höra dåras song / Ty dåras löye är såsom sprakande aff törne vnder grytonne / Och thet är ock fåfengeligheet.

När enden är godh / så är alt gott / Ty thz är snart begynt.

En genwerdigh gör en wijsan owiliogh / och förderffuar itt mildt hierta / Enden på itt ting är båtre ån thes begynnelse / En toligh ande är båtre ån en högh ande / War icke hastig til wredhe / Ty wredhen hwijlar vthi eens dåras hierta. Sågh icke / Hwadh är thet / at the förra daghar woro båtre ån thenne? Ty tu fråghar sådant icke wijsligha. Wijsheet är godh medh arffuedelen / och hielper at en kan glådhia sigh aff solenne / Ty wijsheet beskermar / Penningar beskerma ock / Men wijsheten giffuer lijff honom som henne haffuer.

See på Gudz werck / ty hoo kan retta thet han gör krokot? J godha daghar war gladh / och then onda daghen tagh ock til godho / Ty thenna skapadhe Gudh jemte them andra / at menniskian icke skal weta hwadh tilkommande är.

Jagh haffuer allahanda seedt j minne fåfengeligheetz tijdh / Thet är en rettferdigh / och förgåås j sinne rettferdigheet. Och thet är en ogudhachtigh / som lenge leffuer j sinne ondsko / War icke alt förmykit rettferdigh / ey heller förmykit wijs / at tu icke förderffuar tigh / War icke alt förmykit ogudhachtigh och galnas icke / at tu icke döör j otijdh. Thz är gott at tu thetta fattar / och at tu ock icke slepper thet andra vthu tinne hand / Ty then ther Gudh fruchtar / han vndkommer thet alt.

Wijsheet stercker then wijsa meer ån tiyo weldighe som j stadhenom åro / Ty thet är ingen menniskia på iordenne som gott gör och icke syndar. Lägg ock icke på hiertat alt thet man sågher / på thet tu icke skal höra tin tienare banna tigh / Ty titt hierta weet / at tu ock offta androm bannat haffuer.

Hoo gerna mykit hörer / han hörer mykit thet han icke gerna hörer.

Sådant alt haffuer iagh försökt wijsligha / Jagh tenckte / Jagh wil wara wijs / men wijsheten kom longt jfrå migh / Thet är fierran / hwadh skal thet warda? Och thet är fast diwpt / hoo kan finnat?

Jagh wende mitt hierta til at förfara och vpspöria och vpsökia wijsheet och konst / til at förfara the ogudhachtighas dårheet / och the galnas wildfarelse / Och fan at een sådana quinna / hwilkes hierta är nåát och snara / och hennes hender boyor åro / är bittrare ån dödhen. Thñ Gudhi tåck är / han vndkommer henne / Men syndaren warder genom henne fången.

Ty hoor förskyllar dödhen.

(ingen quinno) Ther til hörer intet quinnohierta / eller blödigt / vthan itt manz hierta / som sådant alt thor wågha / lijdha och vmgella / thet gå huru thet kan.

See thet haffuer iagh funnet sågher Predicaren / hwart effter thet andra / at iagh måtte finna konst / Och mijn siål söker ån nu / och haffuer intet funnet / Jbland tusende haffuer iagh funnet en man / men ingen quinno haffuer iagh funnet ibland alla / Allena skodha här til / Jagh haffuer funnet / at Gudh haffuer giordt menniskiona retta / men the sökia monga konster / Hoo är så wijs / och hoo kan thet vthtydha?

(konster) The willa drabbat / och mena thet skal haffua gång.

VIII. Capitel.

MEnniskionnes wijsheet vplyser hennes ansichte / men then ther oförwåghen är honom hatar man / Jagh hålller Konungens ord / och Gudz eedh / War icke förhastigh til at gå jfrå hans ansichte / och bliff icke j een ond saak / Ty han gör hwadh honom lyster / J Konungens ord är macht / och hoo kan såya til honom Hwadh gör tu? Then ther bodhet håller / han skal intet ondt försökia / men eens wijs manz hierta weet tijdh och sett / Ty hwart och itt anslagh haffuer sin tijdh och sett / Ty menniskionnes olycka är mykin medh henne / Ty hon weet icke hwadh warit haffuer / och hoo kan såya henne hwadh warda skal? Een menniskia haffuer icke macht offuer andan / til at förmena andan / och haffuer icke macht j dödzens tijdh / och warder icke löös giffuin j strijdhenne / Och itt ogudhachtigt wesende hielper then ogudhachtigha intet.

(vplyser) Thet är / hon gör honõ blijdh och gladhlynt / såsom ock the ogudhachtighe see stygot vth.

Alt thet haffuer iagh seedt / och gaff mitt hierta til all werck som skee vnder solenne. Een menniskia rådher vnderstundom offuer then andra sigh til skadha / Och ther sågh iagh ogudhachtigha som begraffne woro / Som gånget och wandrat hadhe j heligt rwm / och woro förgåtne j stadhen / at the så giordt hadhe / Thet är ock fåfengeligheet.

Effter thet icke strax gåår domen offuer onda gerningar / warder menniskionnes hierta fult til at göra ondt / Om en syndare hundradhe resor illa gör / och doch lenge leffuer / så weet iagh likwel at them warder welgångande som Gudh fruchta / the som hans ansichte fruchta / Ty them ogudhachtigha warder icke welgångande / och såsom en skugge skola the icke lenge leffua / som Gudh icke fruchta.

Thet är een fåfengeligheet som skeer vppå iordenne / Någhre åro rettferdighe / och them gåår såsom the hadhe the ogudhachtigas gerningar giordt / Och någhre åro ogudhachtighe / och them gåår såsom the hadhe the rettferdighas gerningar giordt / Jagh sadhe / Thet är ock fåfengeligheet / Therföre prijsadhe iagh glådhena / at menniskian intet båtre haffuer vnder solenne / ån åta och dricka och wara gladh / och sådant fåår hon aff sitt arbete j sina lijffzdaghar / som Gudh henne giffuer vnder solenne.

Jagh gaff mitt hierta til at weta wijsheet / och til at skodha then wedhermödho som på iordenne skeer / at ock en hwarken dagh eller natt fåår sömpn j sijn öghon. Och iagh sågh all Gudz werck / Ty een menniskia kan icke finna thet werck som vnder solenne skeer / Och iw meer menniskian arbetar til at sökia / iw mindre finner hon / Om hon ån sågher / Jagh är wijs och weet thet / så kan hon doch icke finnat.

Han menar wel han skal drabbat / men thet ståår alt på lyckonne.

IX. Capitel.

TY iagh haffuer alt sådant lagdt på hiertat / til at ranßaka alt thetta / at någhre rettferdighe och wijse åro / hwilkes vnderdåner j Gudz hand åro / Doch weet ingen menniskia någhors kerleek eller haat som han haffuer för sigh.

Thet wedherfaars så them ena som them andra / Them rettferdigha / såsom them oretferdigha / Them godha och rena / såsom thñ orena. Thñ som offrar / såsom honom som intet offrar. Såsom thz gåår them godha / så gåår thet ock syndarenom. Såsom meenedharenom gåår / så gåår ock honom som eedhen fruchtar / Thet är een ond ting ibland alt thet som vnder solenne skeer / at them ena så gåår som them andra / Ther aff warder ock menniskionnes hierta fult medh argheet / Och galenskap är j theras hierta så lenge the leffua / sedhan moste the döö.

Hwadh skal man tå aff the bådhen vthwelia? Så lenge som man leffuer skal man hoppas (Ty en leffuande hund är båtre ån itt dödt Leyon) Ty

(weta) Thet är / the magha bätra sigh och rådhas för dödhen / Men the dödhe kenna intet.

the leffuande weta at the skola döö / men the dödhe weta intet / the förtiena ock intet meer / Ty theras åminnelse är förgåten / så at man icke meer elskar them / hatar eller affwundas widh them / och haffua ingen deel meer på werldenne j allo the som vnder solenne skeer.

Så gack bortt och äät titt brödh medh frögd / drick titt wijn medh gott moodh / Ty tijn werck täckias Gudhi. Låt tijn klädher alltijdh wara hwijt / och låt icke fattas saluo på titt hoffuudh. Bruka tin tijdh medh tinne hustru then tu elskar / så lenge tu behåller thetta fåfengeligha lijffuet / thz Gudh tigh vnder solenne giffuit haffuer / så lenge titt fåfengeligha lijff warar / Ty thet är tin deel j lijffuena / och j titt arbete som Gudh tigh vnder solenne giffuit haffuer / Alt thet tigh förekommer at göra thet gör frijligha / Ty j heluete tijt tu faar / är hwarken gerning / konst / förnufft eller wijsheet.

(hielper) Men thet ståår alt på lyckonne som man såya pleghar / likwel skal man icke ör then skul låta aff / vthan bruka sitt betsta / och giffuat Gudh j hender.

Jagh wende migh och sågh huru thet tilgåår vnder solenne / at thz icke hielper til at löpa at man är snaar / Til strijdh hielper icke at man är starck / Til berghning hielper icke at en är snäll / Til rikedom hielper icke wara klook. At en haffuer ynnest hielper icke at han sijn tingest wel kan / Vthan thet ståår alt til tijdhen och lyckona. Ock weet męniskian icke sin tijdh / Vthan såsom fiskanar warda fångne med en skadheligh krook / och såsom foghlanar warda fångne medh snaronne / så warda ock menniskionar bortryckte j ondom tijdh / når han hasteligha kommer offuer them.

Jagh haffuer ock seedt thenna wijsheetena vnder solenne / then migh stoor syntes / At en liten stadh war / och fögho folck ther inne / Och kom en mechtigh Konung och beladhe honom / och bygde stoor bolwerke ther om kring. Och ther inne wardt funnen en fattigh wijs man / then medh sinne wijsheet kunde hielpa stadhen. Och ingen menniskia tenckte på then samma fattigha mannen. Tå sadhe iagh / Wijsheet är iw bätre än starckheet / Likwel wardt thens fattighas wijsheet förachtat / och hans ord wordo intet hörd / Thetta woller / The wijsas ord gella meer när the stilla / än Herranars roop när the dårar / Ty wijsheet är bätre än harnesk / mę en skalk förderffuar mykit gott. Altså förderffua onda flughor godha saluo / Therföre är dårskap stundom bätre än wijsheet och åra / Ty thens wijsas hierta är på hans höghra hand / Men thens galnas hierta är på hans wenstra. Och än tå at then galne sielff galen är j sijn anslagh / håller han likwel alla för galna / Therföre om eens weldigs manz trwgh haffuer framgång emoot tin wilia / så giff tigh icke offuer / Ty vndragha stillar mykit ondt.

(en skalk) En skalk förderffuar vnderstundom itt heelt land medh sitt onda rådh.

Thet är konst hörat och låta gå thet.

X. Capitel.

Thet är än nu een vsel ting som iagh sågh vnder solęne / nemligha / Oförstånd thz ibland the weldigha allmennelighet är / At en dåre sitter j stora werdigheet / och the rike sittia nedhre. Jagh sågh tienare på hestar / och Förstar gå til footz såsom tienare / Men then ena groop graffuer han skal sielff falla ther vthi. Och then en gård rijffuer / honom skal stinga en Orm / Then ther stenar borttwelter / han skal haffua ther mödho medh. Then som wedh klyffuer / han warder sarghat ther aff. Tå itt iern slöött warder och mister skarpheetena / så moste man medh mödho hwessat igen / Altså följer ock wijsdom effter flijt.

(welter) Thet är / mödho samt göra itt nyytt Regemęt / therföre at folcket är genwerdight

En lackare är icke bätre än en Orm / som obeswooren stinger / The ord som gå aff eens wijs manz munn äro täckeligh / men eens dåras leppar vpsuelgha honom. Begynnelse på hans ord är dårskap / och enden är skadheligh galenskap. En dåre haffuer mong ord / Ty męniskian weet icke hwadh warit haffuer / och hoo wil såya henne hwadh effter henne komma skal? The dårars arbete warder them swårt / effter man icke weet gå in j stadhen.

(weet) Han kommer icke thogh huru androm tilförene gånget är / han låter gå / och weet icke hwadh enda thet tagher.

Wee tigh land hwilkes Konung barn är / och hwilkes Förstar bittijdha åta / Wel

åta. Wel är tigh land hwilkes Konung ädhla är / och hwilkes Förstar åta j rettom tijdh / til styrkio och icke til wellust / Ty för läti skul förfalla bielkanar / och för försumeligha hender skul / warder hwset drypande / Thet woller / at the beredha brödh til wellust / och winet moste glädhia the leffuande / och peningen moste them alt vthretta.

(leffuande) Thet äro the som leffua j wellust och tära frijtt.

Banna icke Konungenom j titt hierta / och banna icke them rika j tinom sångakamar / Ty foghlanar vnder himmelen föra tina röst / och the ther wingar haffua / såya thet effter.

XI. Capitel.

Låt titt brödh fara offuer watn / så warder tu thet finnande j lengdenne. Skifft vth emellan siw och emellan otta / ty tu weest icke hwadh olycka på iordęne komma kan. När molnskyianar fulle äro / så giffua the regn på iordena. Och når trääd faller / thet falle södher vth eller nörr vth / på hwilket rwm thet faller / ther bliffuer thet liggiandes. Then som achtar på wädhret / han sååar intet / och then som vppå skyianar skodhar / han skäär intet vp.

(offuer watn) Thet är / giff rundeligha allom hwad tu förmå / Ty then tijdh kan wel komma / at tu giordet gerna / och skalt icke kunna.

Såsom tu icke weest wädhrens wägh / och huru benen j modherliffuet tilreedd warda / så kant tu ock icke weta Gudz werk som han alt gör.

(weta) Thz som komma skal är oss allom fördolt / ther före moste alt skee på een wäghan j thetta lekamligha lijffuet.

Såå tina sädh om morghonen / och halt icke vp medh tinne hand om afftonen / Ty tu weest icke hwilket thera bätre lyckas kan. Och om bådhe lyckadhes så wore thet thes bätter.

Liwset är sött / och öghomen är liufft at see solena. Om een menniskia j long tijdh leffuer / och är gladh j all ting / så tencker han doch allenast på the onda daghar / at the så monge äro / Ty alt thet honom wedherfaars / är fåfengeligheet.

XII. Capitel.

Så gläd tigh nu tu yngling j tinom vngdom / och låt titt hierta wara gladt j tinom vngdom. Gör hwadh tino hierta lyster och tinom öghom behaghar / och weet / at Gudh skal för alt thetta haffua tigh fram för domen. Lägg bortt sorgh vthaff titt hierta / och kasta bort thet onda jfrå tinom kropp / Ty barndom och vngdom är fåfengeligheet. Tenck vppå tin skapare j tinom vngdom / förr än the onda daghar komma / och åren nalkas / Tå tu warder såyandes / The behagha migh intet. Förr än solen och liwset / månen och stiernonar mörke warda / och molnen igen komma effter regn. På then tijdh tå wachtarenar j hwset darra / och the starke krökia sigh / och mölnarenar stå fåfenge / therföre at the så fåå wordne äro / och synen warder mörk genom fenstren / och döranar på gatonne tilslutna warda / så at rösten aff quernenne tystnar / och vpwaknar när foghlen siunger. Och söngsens döttrar warda nedhertryckta / så at ock höghdernar fruchta och rädhas på wäghen / När mandelträäd blöstras / och gräshoppan förtynges / och all lust förgåås (Ty menniskian faar tijt hon ewinnerligha bliffua skal / och the som gråta gå om kring på gatonne) Förr än silffstoghet bortkommer och guldkelian vthlöper / och emboret gisnar widh brunnen / och hiulet söndergåår widh brunnen / Ty stofftet moste åter komma til iord igen såsom thet warit haffuer / Och anden til gudh igen then honom giffuit haffuer.

Medh thenna förteckta ord bescriffuer han menniskionnes ålderdom / När hendernar skelffua / benen krokna / öghonen warda mörk / tendernar mala icke wel / hären warda gråå / härdanar luta / öronen hengia och döff warda etc.

Alt är fåfengeligheet / sadhe Predicaren / alt är fåfengeligheet. Then samme Predicaren war icke allena wijs / vthan han lärde ock folcket godh lärdom / Och merckte och vthransakadhe och samman satte mong Ordspråk. Han sökte at han måtte finna tacknemligh ord / och screff rett sanningennes ord / Thęna the wijsas ord äro spiwt och naghlar / screffuen genom försam

kingennes mestarer / och giffuin aff enom heerda / Tagh tigh wara min son för andra flere / Ty ingen ende är vppå at dichta böker / och mykin predican gör kroppen trött.

Låt oss höra hoffuudhsummona til all lärdom / Fruchta Gudh och halt hans bodh / ty thet hörer allom menniskiom til / Ty Gudh skal haffua fram alla gerningar för Domen / the ther fördolda åro / ehuadh the åro godha eller onda.

Enden på Salomos Predicare.

Salomos Högha wijsa.

Första Capitel.

HAn kysse migh medh sins munz kyssande / ty tijn bryst åro liufflighare än wijn / at man må luchta tijn godha saluo. Titt nampn är een vthgutin salua / therföre haffua pighonar tigh käår.

Dragh migh effter tigh / så löpe wij / Konungen förde migh in vthi sin kamar / Wij fröghde oss / och äre gladhe offuer tigh. Wij tencke vppå tijn bryst meer än vppå wijn / The frome elska tigh.

Jagh är swart men ganska täck / J Jerusalems döttrar / såsom Kedars hyddor / såsom Salomos tapeter. Seer icke ther effter at iagh så swart är / ty solen haffuer brendt migh. Mins modhers barn wredhgas emoot migh / Man haffuer satt migh til wijngårdz wachtersko / men min wijngård then iagh hadhe / bewaradhe iagh icke.

Sägh migh tu then mijn siäl elskar hwar tu beeter / hwar tu hwilar om middaghen / at iagh icke skal gå hijt och tijt til tina stalbrödhers hiordar.

Kenner tu tigh icke tu deghelighasta ibland quinnor / så gack vppå fårens footspor / och beet tijn kedh widh heerda hwsen.

Jagh lijknar tigh mijn kära widh mitt resighttyygh widh Pharaos wagnar / Tina kinder stå liuffligha j span / och tin hals j kädho / Wij wilie göra tigh gyllene span medh silff doppor.

Tå Konungen wende sigh hijt / gaff min Nardus sina lucht / Min wen är migh itt knippe aff Mirram / thet emellan mijn bryst henger. Min wen är migh een druffua Copher / vthi the wijngårdar j Engeddj.

Sij mijn kära tu åst deghaligh / deghaligh åstu / tijn öghon åro såsom duffuo öghon / Sij min wen tu åst degeligh och liuffligh / Wår säng grönskas / Wår huß bielkar åro Cedreträå / Wåra sparrar åro Cypress.

Annat Capitel.

JAgh är itt blomster j Saron / och een Lilia j dalenom / Såsom een Roos ibland törne / så är mijn kära ibland döttranar / Såsom itt åpleträå ibland skoghsträå / så är min wen ibland sönenar / Jagh sitter vnder thens skugga som iagh begärar / och hans frucht är minom hals sööt.

Han haffuer migh in vthi wijnkellaren / och kerleken är hans banneer offuer migh / Han wedherquecker migh medh blomster / och vpfriskar migh medh åple / ty iagh är kranck aff elskogh / Hans wenstra hand ligger vnder mitt hoffuudh / och hans höghra hand omfampnar migh.

Jagh beswår idher Jerusalems döttrar widh Råår eller widh Hinder j markenne /

markenne / at j icke vpwecken eller omaken mina käristo / til thes henne sielff löster.

Thetta är mins wens röst / Sij / han kommer och springer på berghen / och springer på höghanar. Min wen är lijk enom Råbock eller vngom hiort / Sij / han ståår baak wår wegg / och seer genom fenstret / och gluggar genom galren.

Min wen swarar och sågher til migh / Statt vp mijn kära mijn deghe ligha / och kom hijt / Ty sij / wintren är förgången / regnet är offuerstånder / och är sin wägh / blomstren åro vthgången på markenne / wåårtijdhen är kommen / och turturduffuan låter sigh höra j wårt land / Fikona trääödh är knoppat / Wijnträån blomstras och giffua sina lucht / Statt vp mijn kära och kom / mijn deghehigha kom hijt / mijn duffua vthi steenklyfftor / vthi bergsreffuor. Låt migh see titt ansichte / Låt migh höra tina röst / ty tijn röst är sööt / och titt ansichte liuffllighit.

Tagher oss råffuar / the små råffuar som förderffua wijngårdar / ty wåra wijngårdar blomstras / Min wen är min / och iagh är hans / then ther beeter ibland roser / in til tess at daghen swaal warder / och skugganar affwijka / Wendt om / blijff såsom en Råå min wen / eller såsom en vng Hiort på Skiliebergher.

Tridie Capitel.

JAgh sökte om nattena j minne säng / then mijn siäl kåår hadhe / Jagh sökte / men iagh fan honom intet / Jagh wil stå vp / och gå omkring stadhen / på gator och grender / och sökia thn̄ mijn siäl kåår haffuer / Jagh sökte / men iagh fan honom intet / Migh funno wechtarenar som kring om stadhen gå / Haffue j icke seedt then mijn siäl kåår haffuer ; Tå iagh kom litet fram om them / så fan iagh thn̄ mijn siäl kåår haffuer / Jagh håller honom och wil icke offuergiffua honom / til tess iagh haffuer honom in vthi mins modhers hws / vthi mins modhers kamar.

Jagh beswår idher j Jerusalems döttrar widh Råår och Hinder på markēne / at j icke vpuecken mina käro eller omaken henne / til tess hēne sielff löster.

Hoo är thenna som vpgåår vthu öknenne såsom en röök aff Mirram / rökelse och allahanda Apothecares puluer.

Sij / om kring Salomos säng stå sextiyo starke vthaff the starka j Israel / Alle hålla the swerd / och åro behendighe til strijdz / Hwar thera haffuer sitt swerd widh sina sidho för fruchtan skul om nattena.

Konung Salomo låt göra sigh itt sängarwm aff Libanj trää / thes stodhar woro aff silffuer / teckelsen aff gull / sätet aff purpur / botnen ther vthi war lusteligha lagd för Jerusalems döttrar skul.

Gåår vth j zions döttrar och skodhen Konung Salomo j then krono / ther hans modher honom medh krönt haffuer / på hans bryllops dagh / och på hans hiertas frögdz dagh.

Fierde Capitel.

Sij / mijn kåra tu åst degheligh / sij / degheligh åstu / tijn öghon åro såsom duffuo öghon / föruthan thet tine lockar åro / Titt håår är såsom getahiordar som klipte åro på thet berghet Gilead / Tina tender åro såsom hiordar medh aff klipta vll / som twagne komma vthu watnet / hwilke alle samman åro haffuande medh twillingar / och ingen aff them är ofruchtsam. Tina leppar åro såsom itt rosenferghat snöre / och titt taal liuffllighit. Tine kinder såsom skörden på Granatåplet emellan tina lockar.

Tin hals är såsom Dauidz torn giordt medh bryst wern / ther tusende sköldar vppå hengia / och allahanda the starkas wapn. Tijn tw bryst åro såsom twå

som twå vnga Råå twillingar/hwilke ibland roser j beet gå til tess daghen swaal warder/och skugganar aff wika / Jagh wil gå til Mirrās bergher/ och til rökelse höghen.

Tu äst medh allonne deghelighh mijn kära / och ingen fleck är på tigh/ Kom mijn brudh jfrå Libanon/ kom jfrå Libanon/ gack in / trädh hijt jfrå Amana kulla/jfrå Senir och Hermons kulla/jfrå Leyonens boning/jfrå the Leoparders bergh. Tu haffuer taghit migh hiertat bortt mijn syster kära brudh/medh itt titt ögha / och medh eenne tinne halskladho.

Huru deghelighh äro tijn bryst mijn syster kära brudh / Tijn bryst äro lustighare än wijn/och tijn saluos lucht offuergåår alla örter. Tine leppar mijn brudh/äro såsom drypande hannogs kaka/Hannogh och miölk är vnder tinne tungo/och tijn klädhers lucht är såsom rökelse lucht.

Mijn syster kära brudh/tu äst en tilsluten örtegård/een tilsluten kella/en försiglat brunn/tijn frucht är såsom en Lustgård aff Granatäple medh ädhla fruchter/Cyper medh Nardus/Nardus medh Saffran / Calmus och Caneel medh allahanda Libanj träå/ Mirram och Aloes medh alla betsta örter/såsom en örtegårdz brunn såsom en brunn aff leffuande watn/thet aff Libano flyter/ Statt vp Noordan wädher/och kom Sönnan wädher och blås igenom min örtegård/at hans örter mågha drypa.

Femte Capitel.

MIn wen kōme vthi sin örtegård/och äte sina ädhla fruchter/Jagh kom/mijn syster kära brudh/vthi min örtegård. Jagh haffuer mitt Mirram samt medh mina örter vpskoret. Jagh haffuer ätit mina hannogs kako samt medh minom hannogh/ Jagh haffuer drucket mitt wijn medh minne miölk / Äter mine käre / och dricker mine wener/ och warder drokne.

Jagh soffuer/och mitt hierta wakar/ther är mins wens röst som klappar. Låt migh vp mijn kära/mijn syster/mijn duffua/mijn froma / Ty mitt hoffuudh är fult medh dagg/och mina lockar fulle medh nattennes dropar. Jagh haffuer affklädt min kiortel/huru skulle iagh åter klädha honom vppå igen? Jagh haffuer twaghet mina fötter/huru skulle iagh besmitta them igen?

Men min wen stack sina hand in genom itt holl/ och mitt lijff darradhe ther widh. Tå stoodh iagh vp/at iagh skulle låta minom wen vp/Mina hender drupo aff Mirram/och Mirram lop offuer mijn finger på stengelen åt låset. Och tå iagh minom wen vplätet hadhe/war han bortto och sin wägh gången.

Tå gick mijn siäl vth effter hans ord/Jagh sökte honom/men iagh fan honom intet/Jagh ropadhe/men han swaradhe migh intet / Wechtarenar som om kring gå j stadhenom funno migh/the slogho migh til såårs/wechtarenar på murenom togho migh bortt mitt hoffuudhklädhe / Jagh beswär idher Jerusalems döttrar/ Finne j min wen/ så sägher honom/ at iagh för älskogh kranck ligger.

Hwadh är tin wen för andra wener o tu allaradeghelighasta ibland quinnor? Hwadh är tin wen för andra wener / at tu så haffuer besworit oss? Min wen är hwijt och rödh/vthkorat ibland mong tusend/Hans hoffuud är thet betsta guld/Hans håår är krusat/swart såsom en korp/Hans ōghon äro såsom duffuo öghon widh watubecker twagne medh miölk/och stå full. Hans kinder äro såsom wexande Apothecares örtesengar / Hans leppar äro såsom Roser/the ther drypa aff flytande Mirram/Hans hender äro såsom gullringar fulle medh Turkoser/Hans lijff är såsom reent Elpenbeen besatt medh Saphirer/Hans been äro såsom Marmors pelare grundadhe vppå gyllene fötter/Hans skapnat är såsom Libanon vthkorat såsom Cedreträå/ Hans hals är sööt och ganska lustigh/En sådana är min wen / min wen är sådana j Jerusalems döttrar.

(full(Full öghon och ansichte / icke förfallet eller skrynkiot.

Siette

Siette Capitel.

HWart är tå tin wen gången o tu deghelighasta ibland quinnor? Hwart haffuer tin wen wendt sigh / så wilie wij honō sökia medh tigh. Min wen är nedhergången vthi sin örtagård til örtasänganar / at han sigh ther förlusta skal j örtagårdanar och henta Roser/ Min wen är min och iagh är hans/ then sigh ibland Roser förlustar.

Tu äst deghelighh mijn kära såsom Thirza / Lustigh såsom Jerusalem / Förskreckeligh såsom en häärordan/Wendt tijn öghon jfrå migh/för ty the göra migh brinnande. Titt håår är såsom en getahiord/the som på berghet Gilead klipte äro/Tina tender äro såsom en fårahiord/the ther tuaghen komma vthu watn/hwilken allsammans äro medh twillingar haffuandes/och ingen ibland them är ofruchtsam. Tine kinder äro såsom skörden på Granatäplet emellan tina lockar.

Sextiyo äro Drottninganar/och ottatiyo frillonar / och på jungfrunar är intet taal/ men een är mijn duffua / mijn froma. Een är sinne modher kärast/och sinne modhers vthkoradha/Tå döttranar sågho henne/prijsadhe the henne saligha/Drottninganar och frillonar loffuadhe hēne. Hoo är thenna som vp gåår/såsom en morghonrodhe / deghelighh såsom månen/ vthkorat såsom solen/förskreckeligh såsom en häärordan?

Jagh är nedhergången j nottagården til at skodha teelninganar widh becken/til at skodha om wijnträdh blomstradhes/om Granatäplen grönskadhes/Mijn siäl wiste icke at han migh in til AmiNadibs wagnar satt hadhe.

Wendt om/wendt om o Sulamith/ wendt om / wendt om at wij måghe skodha tigh / Hwadh see j på Sulamith/vthan dantz j Mahanaim.

VII. Capitel.

HVru deghelighh är tin gång j skoomen tu Förstas dotter/ tina lender stå lijka widh hwar andra/ såsom tw span the eens mestares hand giordt haffuer /Tin naffle är såsom een rund skåål/then aldrigh dryck fattas/Tin bwk är såsom en hwete hoop vmsatt med Roser/Tijn tw bryst äro såsom twå vnga Råätwillingar/tin hals är såsom itt Elpenbeens torn/tijn öghon äro såsom the dammar j Hesbon/widh thē porten Bathrabbim. Tijn nåsa är såsom tornet aff Libanon/ hwilket sigh wender emoot Damascon/Titt hoffuudh ståår på tigh såsom Carmel/ Håret på titt hoffuudh är såsom Konungens purpur j fåller bunden/ Huru deghelighh och huru liuffligh ästu kära/j wellust / Tijn lengd är lijk widh itt Palmträå/och tijn bryst widh wijndruffuor. Jagh sadhe/Jagh moste stijgha vp j Palmträdh och fatta thes quistar/Låt tijn bryst wara såsom druffuor på wijnträå/och luchten aff tinne nåso såsom äple / och tin hals såsom gott wijn thet minom wen letteligha ingåår / och tala om gammul ärende/ Min wen är min/och han håller sigh ock til migh.

Kom min wen låt oss gå vth på markena/och wistas j landzbyianar/at wij måghe bittijdha vpstå til wijngårdanar/och få see om wijnträdh blomstras/och haffuer fått knoppar / om the Granatäple vthgången äro / ther wil iagh giffua tigh mijn bryst/Lilionar giffua sijn lucht / och för wåra dör allahanda ädhla fruchter/Min wen / iagh haffuer bewarat åt tigh bådhe nyytt och gammalt.

VIII. Capitel.

OAt iagh måtte finna tigh vthe min brodher/tu som mijns moders bryst sügher/och måtte få kyssa tigh/ at ock ingen röffuadhe tigh bort jfrå migh/Jagh wille tagha tigh och haffua tigh vthi mijns modhers hws / ther tu migh lära skulle / ther wille iagh skenckia

tigh kryd-

tigh kryddat wijn/och most aff mijn Granatäple / hans wenstra hand ligger vnder mitt hoffuudh/och hans höghra hand vmfampnar migh.

Jagh beswär idher Jerusalems döttrar / at j icke vpwecken mina käro / eller omaken henne/til tess henne sielff löster. Hoo är thenna som vpkommer jfrå öknenne/och stödher sigh in vppå sin wen: Vnder åpleträådh wecker iagh tigh ther tijn modher tigh född haffuer/ther hon som tigh födde / medh tigh leghat haffuer.

Sätt migh såsom itt insighel på titt hierta/och såsom itt insighel vppå tin arm / ty kerleken är starck såsom dödhen / och nijtelskan är fast såsom heluetet/thes glödh är brinnande och en HERRANS loghe / Så at ock mykit watn icke förmå vthsleckia kerleken/ eller strömar fördrenckia honom. Om en wille giffua alla åghodelar j sino hwse för kerleken / så gulde thet altsammans intet.

(HERRANS loghe) Här seer man wel at Salomo siunger j thenna wijso om andeligh elskogh eller kerleek/ then Gudh giffuer/ och oss bewijsar j alla sina welgerningar.

Wår syster är liten och haffuer ingen bryst / Hwadh skole wij göra til wår syster/når man nu skal tala henne til: Är hon en mwr / så wilie wij göra silffuer bolwerck ther vppå / Är hon een dör / så wilie wij befesta henne medh Cedrebrädhe. Jagh är en mwr/och mijn bryst äro såsom torn/ther aff är iagh worden för hans öghon / såsom then ther fridh finner.

Salomo haffuer en wijngård j BaalHamon/then wijngården fick han wachtarom/at hwar thera skulle giffua för hans frucht tusende silff penningar. Mijn wijngård är för migh / Tigh Salomo bör tusende/men wachtaromen tw hundrat samt medh hans fruchter.

Tu som boor j örtagardanar/selskapen achta ther vppå/Låt migh höra tina röst / Flyy min wen/och war lijk enne Råå / eller enom vngom Hiort in på örtaberghen.

❧ Enden på Salomos Högha wijso. ❧

Enden på then Tridie delen aff thet Gamla Testamentet.

1540.

15 4 9

1 5 4 0

Propheterna.

Jesaia. Jeremia.

Hesekiel. Daniel.

Tolff the mindre Propheter.

Hosea.	Joel.
Amos.	Obadia.
Jona.	Micha.
Nahum.	Habacuc.
Zephania.	Haggai.
SacharJa.	Maleachi.

1540.

Förspråk på Propheten Jesaja.

HWilken som wil medh nytto låsa och wel förstå then helgha Propheten Jesaiam/ honom är rådhelighet/ Förſt/ at han ganſka wel ſeer och achtar vppå Titelen eller begynnelſen j thenna book / Ty then ther ſamma Titel grundeligha och wel tilförenna förſtåår / han haffuer ther aff een ſtoor rettelſe / och lijka ſom itt klart liws offuer hela bokena/ Men Titelen förſtåår man icke ſtrax/ at han weet hwadh theſſe ord Vſia/ Jotham/ Ahas/ Ezechias Juda Konungar etc. merkia/ Vthan man moſte weta hwadh vnder theſſa Konungar ſkeedde/ och hurudana landzens leghligheet war / hwadh ther war för folk / och huru til ſinnes / hwadh the hadhe för anſlagh / och huru ther på then tijdh tilgick / huru the ſigh medh grannar och någrannar/ wener och fiendar höllo / Och enkannerligha huru the ſigh ſkickadhe emoot Gudh och Propheternar j retta eller falſka Gudz tienſt/ Effter ſom thetta beſcriffuit är j then yterſta Konunga bokenne / och j then andra bokenne aff Chrônicon.

Så wore ock wel gott at man någhot wiſte huru the land ther om kring/ beleghen äro / at the fremmande och okenda ord thes mindre oluſt giorde til at låſa eller hinder til at förſtå / Och mågha nu för then ſkul the enfallighe så mykit här om weta. Oͤſter vth näſt Jeruſalem eller Juda/ ther Propheten leffde och predicadhe/ ligger Dödhahaffuet/ ther foordom Sodom och Gomorra ſtoodh. På hinſidhon Dödhahaffuet ligger Moab och Ammons barnas land / Ther näſt bortt båter ligger Babylon eller Chaldea / och ån båter bortt ligger Perſen / om hwilket Jeſaia mykit talar. Men Nörr vth ligger Libanons bergh/ Ther vth om ligger Damaſcus och Syria/ Men båter vth/ på Oͤſter ligger Aſſyria/ Ther med haffuer Jeſaia ock nogh beſtella. Weſter vth widh Storahaffuet liggia the Philiſteer Judarnas håtſkeſta fiendar. Så ligger ock Tyrus och Zidon vth widh ſamma Haaff/ på Nörr/ och grenſſa in vppå Galileam. Södher vth liggia mong land/ ſåſom Egypten/ Ethiopia/ Arabia och thet Rödhahaffuet/ Edom och Midian / Egypten ligger på Sudhweſt. Om theſſe land/ hwilken kring om Juda och Jeruſalem ſåſom vlffuar kring om itt fårahws liggiandes äro / medh hwilken Judarna ſigh ock offta/ åndoch fåfengt / förbundo/ propheterar Jeſaia.

Sedhan må man ſkiffta thenna book j tree delar/ J then förſta handlar Jeſaia ſåſom the andre Propheterna tw ſtycke. Jtt at han ſtraffar marghahanda ſynd/ ſerdeles thet marghfalleligha affgudherij ſom ibland thet folket offuerhanden fått hadhe/ Hwilket godhe Predicare än nu göra och göra moſte/ Och håller them så til tucht bådhe medh trughande och lockande/ Annat är thet at han them ſkickar och beredher til at förbijdha thet tilkommande Chriſti Rike/ Om hwilket han så marghfalleligha och klarligha propheterar/ at han j then måtton öffuergåår alla the andra Propheterna / Så at han ock Chriſti modher Jungfrw Maria beſcriffuar/ huru hon medh oförkrenckt jungfrwdom ſkulle honom vndfå och födha/ vij. Cap. Teſlikes om hans pino liij. Capit. hans vpſtåndelſe och Rike talar han så klarligha

som thet hadhe tå allaredho warit skeedt. Ty moste han ock haffua warit en fast dråpeligh och högheligha vplyyst Prophete.

J thet andra stycket haffuer han besynnerligha til at skaffa medh thet Keysaredömet vthi Assyrien / och medh Keysar Sanherib / Ther om han ock meer propheterar än någhor annar Prophete / Nemligha / huru samme Keysare winna skulle all omliggiande land samt medh Jsraels Rike / Ther til skulle han ock göra Juda Rike mykit ondt / Men ther ståår han doch fast vppå / och vthloffuar / at Jerusalem skulle för honom aff Gudhi beskyddat och frelst warda / Hwilket vnder är itt medh the största som j hela Scrifftenne befunnen warda / Icke allenest för then skul / at en så mechtigh Keysare skulle för Jerusalem slaghen bliffua / Vthan ock at man itt slijkt omögheligt ting ther inne troo kunde / Han moste vthan twiffuel offta haffua hördt mongt ondt ord aff the otrogna. Likwel hölt han fast och gick thet igenom / så at Keysaren bleff effter hans ord slaghen för Jerusalem / och stadhen frelst / Therföre moste han iw haffua warit för Gudhi en dyrbar man och högt achtat.

J thet tridie stycket haffuer han skaffa medh Keysaredömet j Babel / Och propheterar om thet Babiloniska fängelset / ther medh folcket skulle straffat och Jerusalems stadh förstöörd warda. Men ther vppå arbetar han allramest / at han må kunna trösta och behålla sitt tilkommande folck / at the j sådana fängelse och förstöring iw icke förtwiffladhe / lijka som thet nu skulle medh them vthe wara / och Christi Rike / ther om han sigh doch allramest wårda lät / intet komma skulle / och ther medh alla Prophetier falska och fåfenga wara. Ty propheterar han ock så rijkeligha / huru Babel skulle ther emoot igen förstöörd och Judanar förlossadhe warda / och komma til Jerusalem igen / Så at han ock widh nampn nempner the Konungar som Babel skulle förstöra / Besynnerligha then som Judanar skulle lösa giffua / nemligh / Konung Chores aff Persen / hwilken han ock kallar Gudz Smoorda / så longt förr än någhot Konungarike war j Persen. Thetta äro nu the try stycke / ther medh Jesaia skaffa haffuer.

Men thenna ordning håller han icke medh thesse stycker / Vthan menger hwart stycket in medh thet andra / Så när som thet första / hwilket han alt stådigt offuer hela bokena flijteligha driffuer. Om thet nu så skeedt är aff androm som thenna Prophetier haffua samman hemtat och bescriffuit / eller om Propheten sielff effter leghligheternar thet så giordt haffuer / kan man icke säya.

Men om then nytto som man haffua må aff thenna Propheten / görs icke behooff här mykit tala. Then honom medh flijt läås warder wel sielff förnimmande / at han full är medh allahanda thet itt Gudhfruchtigt och bedröffuat hierta kan sigh til tröst och hughsualelse någhon tijdh begära / Så är här ock wel ibland noogh talat emoot the hårdnackadhe och halsstijffua syndare / Besynnerligha the som sigh på falska Gudz tienst och affgudherij / på Konungar och förbund förlåto / hadhe thet ellies någhot kunnet holpet.

Icke skal heller någhor tenkia / at Jesaia så haffuer warit hållen och reknat j sin tijdh ibland thet Judiska folcket som han nu reknas / vthan för en ganska förachtat man / som han sielff betygher j lviij. Capit. nemligh / at the reckte vth tungona och pekadhe finger åt honom / och hwritten alla hans predican för galenskap / Vndantagna någhra fåå froma / sådana som Konung Ezechias / Ty thet war gammalt när thet folcket bespotta och begabba Gudz Propheter / iiij. Reg. ix. Såsom ock alltijdh medh alla Predicare och Gudz tienare skee plåghar. Ja / ibland the Judar sägher man ock / at Jesaia skulle på sidhstonne wordit dråpen aff Konung Manasse / medh een sågh söndersåghat.

Then

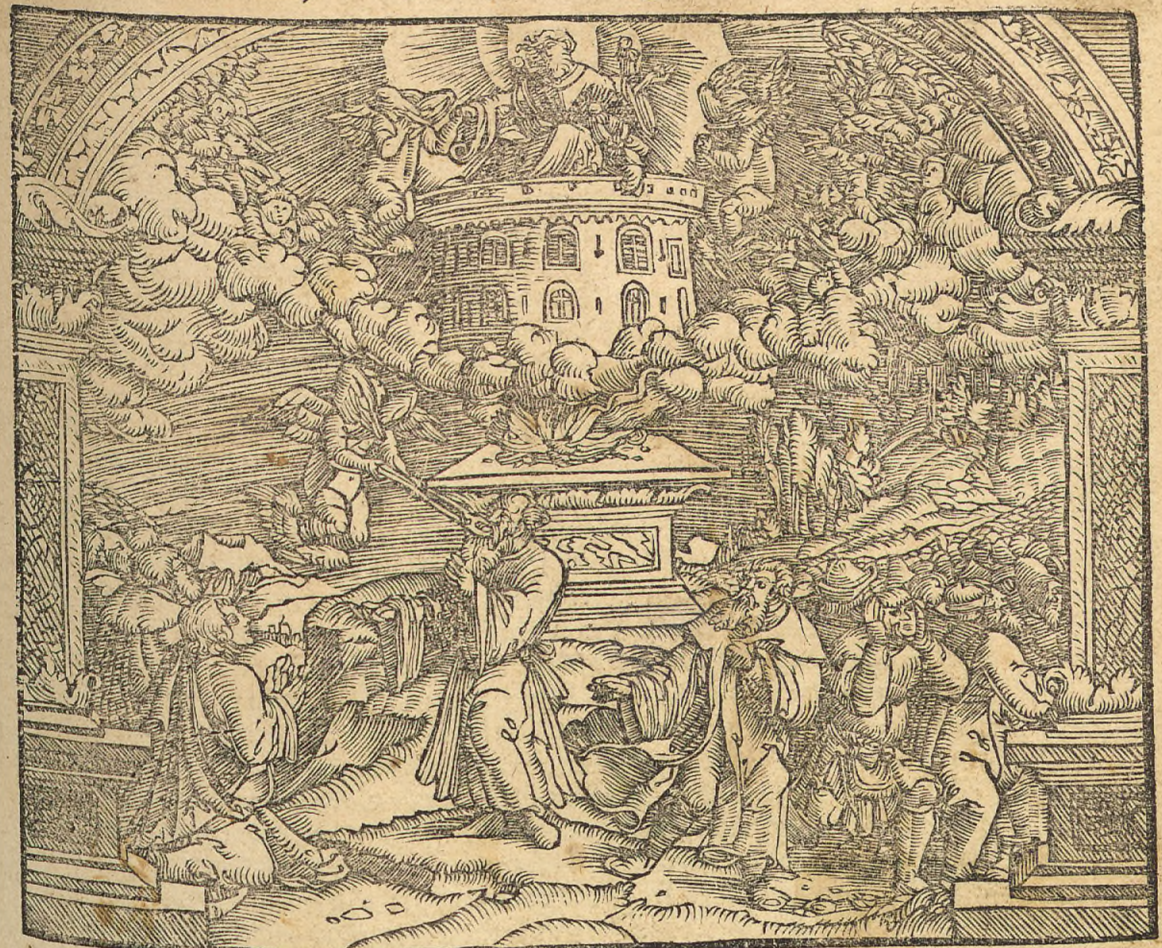

Första Capitel.

Hetta är Jesaia syyn Amoz sons / then han sågh om Juda och Jerusalem / Vthi Vsia / Jotham / Ahas och Jehiskia Juda Konungars tijdh.

Hörer j himlar och tu iord fattat medh öronen / ty HERREN talar. Jagh haffuer vpfödt barn och vphögdt / och the äro migh affelligh worden. En oxe kenner sin Herra / och en åsne sins Herras krubbo / Men Jsrael kenner thet intet / och mitt folck förstår thet intet. Ah wee thet syndigha folcket / thet folcket aff stoor mishandel / then argha sådhen / the skadheligha barnen / som offuergiffua HERRAN / försmådha then Heligha j Jsrael / och wenda tilbaka.

(skadheligha) The ther bådhe med falsk läro och affgudhisk Exempel förförde och förderffuadhe folcket.

Hwadh skal man meer slå idher / mådhan j affwiken iw testemeer: Hela hoffuudhet är kranckt / hela hiertat är försmechtat. Jfrå footbiellet alt vp til hoffuudhet / är ther intet heelt vppå / Vthan såår / swulnat och eterböld / the ther intet plåstrat / eller förbunden / eller medh olio möökt äro. Jdhart land är ödhe / idhra städher äro vpbrende medh eeld / Fremmande förtära idhar åker för idhor ögHon / och han är ödhe / såsom thet the fremmande förhäriat haffua / Men hwadh än nu quart är aff dottrenne Zion / thet är lijka som een hydda vthi enom wijngård / och såsom een wachteboodh vthi stubåkren / såsom en förhäriat stadh. Om HERREN Zebaoth icke låte oss någhot litet

Infra 5.

igen bliffua

igen bliffua/ så wore wij lijka som Sodom och lijka som Gomorra. Gene. 19. Roma. 9.

Hörer HERRANS ord j Sodomitiske Förstar / Fatta medh öronen wår Gudz Lagh tu Gomorriska folck / Hwadh skal iagh medh idhart mykla offer: sägher HERREN / Jagh är mätt aff wädhrars brenneoffer / och aff the göddas talgh / och haffuer ingen lust til oxars / lambars och bockars blodh. Tå j kömen in til at tee idher för migh / Hoo eskar sådant aff idhra hender / at j skullen trädha in vppå mina Gårdar: Haffuer icke meer spijsoffer fram fåfengt / rököwerck är migh styggelighit / Nyymånadher och Sabbather / tå j samman kommen / må iagh icke lijdha / ty j bedriffuen affgudherij och wold j them / Mijn siäl hatar idhra Nyymånadher och Aårstijdher / Jagh är leedze ther widh / Jagh orkar icke lijdha them / Och om j än vthrecke idhra hender / så bortgömer iagh doch mijn ögon jfrå idher. Och om j än mykit bidhien / så hörer iagh idher doch intet / ty idhra hender äro fulla medh blodh. Jerem. 6. Amos 10. Infra 59.

Twår idher / görer idher rena / legger bortt idhart onda wesende jfrå mijn öghon. Wender igen aff thet onda / lärer göra thet gott är / farer effter thet som rett är / Hielper them förtryckta / skaffer them fadherlösa rett / och hielper änkionnes saak / så kommer tå sedhan och låter oss gå medh hwar annan til retta / sägher HERREN. Om idhra synder än woro blodhrödha / så skola the doch warda snöhuita / och om the än woro såsom rosenfergha / så skola the doch warda såsom een vll. Wilien j höra migh / så skola j nyttia landzens godha. Wilien j ock icke / vthan ären ohörsamme / så skolen j aff swerd förtärde warda / Ty HERRANS munn sägher thet.

Huru kommer thet til at then frome stadhen är worden een sköökia: Han war full medh rettheet / rettwijsan boodde ther inne / men nu moordare. Titt silffuer är wordet slagg / och titt wijn förmengt medh watn / Tine Förstar äro afffellighe och tiuffuars stalbrödher / the tagha alla gerna gåffuor och fara effter skencker / Them fadherlösa skaffa the icke rett / och änkionnes saak kommer intet in för them. Jerem. 5.

Therföre sägher HErren HERREN zebaoth / then mechtighe j Israel / Ah wee / Jagh moste trösta migh igenom mina fiendar / och hempna migh igenom mina owener. Och moste wenda mina hand emoot tigh / och vthrensa titt slagg som allrarenast / och borttagha alt titt ten / och giffua tigh åter Domare igen såsom the woro tilförenne / och Rådherrar såsom j begynnelsen / Tå skalt tu heta rettwisonnes stadh / och en from stadh / Zion moste igenom rett förlossat warda / och hans fångar igenom retferdigheet / at the offuerträdhare och syndare skola tilsamman sönderkrossadhe warda / och the som offuergiffua HERRAN förgåås / Ty the moste komma på skam offuer the Eekar ther j lust til haffuen / och blyias offuer the Lustgårdar som j vthwelien. När j warden såsom een Eek medh torr löff / och såsom en Lustgård vthan watn. När beskermet warder såsom blåår / och thes werck såsom een gnista / och bådhen tilhopa brinnen / så at ingen vthslecker thet.

(igenom) Thet är / Mine fiendar the Chaldeer och andre Konungar moste hempnas på mina wegna offuer mitt folck.

(beskermet) Thet är theras affgudh. (werck) Thz är / theras affgudha tienst.

Annat Capitel.

Thetta är thet Jesaia Amoz son sågh om Juda och Jerusalem. Vthi ytersta tijdhen skal thet berghet ther HERRANS Hws är / tilreedt warda / höghre än all bergh / och offuer all bergh vphögdt warda. Och alle Hedhningar skola löpa ther til / och mykit folck gå tijt och säya / Kommer och låter oss gå vppå HERRANS bergh / til Jacobs Gudz Hws / at han lärer oss sina wäghar / och wij wandrom på hans stijghar / Ty aff Zion skal Laghen vthgå / och HERRANS Miche 4.

ord aff Jerusalem / och han skal döma ibland Hedhningananar / och straffa mong folck. Tå skola the göra sijn swerd til ploghbillar / och sijn spiwt til liyar / Ty intet folck skal vplyffta swerd emoot thet andra / och skola nu intet meer örligha. Kommer j aff Jacobs hws / låt oss wandra vthi HERRANS Liws.

Men tu haffuer låtit fara titt folck Jacobs hws / ty the bedriffuat meer än the österländningar / och äro daghaweliare såsom the Philisteer / och låta the fremmande barn warda mong. Theras land är fult medh silffuer och guld / och på theras rikedom är ingen ende. Theras land är fult medh hestar / och på theras wagnar är ingen ende. Theras land är ock så fult medh affgudhar / och the tilbidhia sitt handawerck / thet theras finger giordt haffua. Ther bughar then menighe man / ther ödhmynka sigh the myndighe / thet warder tu icke förlåtandes them.

(barn) Thet äro the som föregiffua falska läro / affgudherij hwilke större wantroo haffua än the Hedhningar j österlanden.

Gack in vthi berghen / och bortgöm tigh vthi iordenne för HERRANS fruchtan / och för hans herligha Maiestet / För ty all högh öghon skola förnedhrat warda / och hwadh högdt är ibland menniskior / thet moste bucka sigh / Men HERREN skal på then tijdh allena högh wara / Ty HERRANS zebaoth dagh skal gå offuer alt höghferdigt och högdt / och offuer alt vphäffuet / at thet skal förnedhrat warda. Och offuer all högh och vphäffuen Cedreträå j Libanon / och offuer alla Eekar j Basan / offuer all högh bergh / och offuer alla vphögda backar / offuer all högh torn / och offuer alla fasta mwrar / offuer all skep j haffuet / och offuer all kostelighen skeps bancer. At sigh böya moste all högheet / och sigh ödhmyuka hwadh högdt är ibland menniskionar / och HERREN allena högh wara på then tijdhen / och affgudhanar skola platt förgåås.

Luce 23. Osee 10. Apoca. 9.

Så skal man gå in vthi bergskreffuor / och vthi iordkulor för HERRANS fruchtan / och för hans herligha Maiestet / tå han tagher til at förskreckia iordena. På then tijdhen skal hwar och en bortkasta sina silffuer affgudhar och gyllene affgudhar / som han sigh haffuer göra låtit til at tilbidhia / och til at åra Mulwerplar och Flädhermöss. På thet han må krypa in vthi steenklyfftor och j bergskreffuor för HERRANS fruchtan / och för hans herligha Maiestet / tå han tagher til at förskreckia iordena. Så befatter idher intet medh menniskionne som anda haffuer j näsonne / ty j wete icke huru högdt han är achtat.

Tridie Capitel.

TY sij / HErren HERREN zebaoth skal borttagha aff Jerusalem och Juda alt vppehelle / brödz vppehelle / watns vppehelle / starka och krijgsmän / Domare / Propheter / Spåmän och Aldersmän / Höffuitzmän offuer femtiyo / och ärligha män / Rådhmän och wijsa ämbetzmän / och weltalande män / Och skal giffua them ynglingar til Förstar / och barnslighe skola rådha offuer them. Och plåghare skola wara j folckena / then ene offuer then andra / och hwar offuer sin nästa. Och then som yngre är / skal wara stålt offuer then gamla / och en lösachtigh emoot then ärligha. Tå skal en fatta sin brodher vthu sins fadhers hws. Tu haffuer klädhe / war wår Förste / hielp tu thetta ofallet / Men han skal på then tijdhen swäria och säya / Jagh är ingen läkiare. J mino hwse är hwarken brödh eller klädher / setter migh icke til en Första offuer folcket / Ty Jerusalem faller / och Juda ligger omkull / effter theras tunga och anslagh är emoot HERRANOM / så at the hans Maiestetz öghon emoot streffua. The skyla intet sitt wesende / och beröma sigh aff sina synder lijka som the j Sodom / och dölia them intet. Wee theras siälar / ty ther medh föra the sigh sielffua på alt ondt.

Prediker om the rettferdigha at the stå wel/ty the skola äta sina gerningars frucht/Men wee them ogudhachtighom/ty the äro onde/och thet skal warda them betalat/lijka som the thet förtiena. Barn äro mins folcks plåghare/och quinnor rådha offuer them. Mitt folck/tine ledhare förföra tigh/och förderffua wäghen then tu gå skalt. Men HERREN ståår ther/til at gå til retta/och är framgången til at döma folcken. Och HERREN kommer til domen medh sins folcks åldsta/och medh sina Förstar/ Ty j haffuen förderffuat wijngården/ och roffuet jfrå the fattigha är j idhart hws / Hwj förtrampe j mitt folck/och förkrossen thens fattighas person / sägher HErren HERREN zebaoth.

(wijngården) Thet är/Gudz folck.

Och HERREN sägher/Therföre at zions döttrar äro stålta / och gå medh rakom hals/medh ferghat ansichte/gå och swantza/och haffua kosteligha skoor på sina fötter. Så skal HErren göra zions döttrars hoffuudh skallott/och HERREN skal bortryckia theras sköna håår. På then tijdhen skal HErren borttagha prydhningen aff the kosteligha skoor/och hechter/ spenne/ kådhor/ armspenne/ huffuor/ flitter/ bremm/ snöre/ desmoknappar/ öronspan / ringar / ånnespan / höghtijdhes klädher / kåpor / hujffuar / pungar / speghlar / snöretröyor / boordor och sommorklädhet/ Och ther skal wara stanck för godha lucht / och itt lööst band för belte / och itt skallot hoffuudh för krusat håår/och för en wijdh mantel en träng säck. Alt thetta j stadhen för tijn degheligheet/ Titt menigha folck skal falla genom swerd/och tine krijgsmän j strijdh/och hans portar skola sörya och grämma sigh/ Och han skal sittia iemmerligha på iordenne/ så at på then tijdhen skola siw quinnor fatta en man och säya/ Wij wilie sielffua födha och klädha oss / allenast låt oss nämpnas effter titt nampn / at wår försmädhelse må jfrå oss taghen warda.

Fierde Capitel.

VThi then tijdhen skal HERRANS Teelning wara kåår och kosteligh en / och iordenes frucht herligh och sköön medh them som behåldne bliffua j Jsrael/Och hwilken j zion återleeffues/och igen bliffuer j Jerusalem/Han skal kallas heligh/ hwar och en som scriffuin är ibland the leffuande j Jerusalem / Tå warder HErren afftwåendes zions döttrars smitto/och fördriffuandes Jerusalems blodhskylder ther vth/genom andan som döma och en eeld som vptenda skal.

Och HERREN skal skapa offuer alla zions bergs boningar/och huar som helst thet församlat är/moln och rööк om daghen/och sken aff eeld som brinner om nattena/Ty en skerm skal wara offuer alt thet herlighit är/och itt skiwl skal warda til een skygd om daghen för hetanom / och een tilflycht til at göma sigh för storm och regn.

(herlighit) Thet som för Gudhi är herlighit/såsom the trogne.

Femte Capitel.

Jerem. 2. Matth. 2

NV wel/Jagh wil siunga minom wen/eens mins wens wijso om hans wijngård. Min wen haffuer en wijngård / på itt feett rwm / och han gerde om kring honom/ och medh steenhopar bewaradhe/och satte ädhla wijnrrää ther vthi / Han bygde ock itt torn ther vthi / och grooff ther en press/ och wente effter at han skulle bära wijndruffuor / men han baar willdruffuor. Nu dömer j Jerusalems inbyggiare och j Juda män emellan migh och min wijngård / Hwadh skulle man doch meer göra minom wijngård/ thet

gård/thet iagh honom icke giordt haffuer: Hwj haffuer han burit willdruffuor/ tå iagh wente effter at han skulle burit druffuor: Nu wel / iagh wil kungöra idher hwadh iagh minom wijngård göra wil / Hans gård skal borttaghen warda / på thet han skal ödhelagd bliffua / och hans mwr skal sönderriffuin warda/på thet han skal förtrampat warda / Jagh skal låta honom liggia ödhe / at ingen skal skäran eller graffuan / Vthan tistel och törne ther inne wexa / och skal birrdha skynar at the icke regna ther vppå. Så är nu HERRANS zebaoth wijngård Jsraels hws/och Juda män hans lustigha plantering / Han wenter effter rett / sij / så är här icke annat än offuerwold/effter rettwijso / sij/ så är här altsammans klaghomål.

Wee them som dragha thet ena huset in til thet andra / och komma then ena åkren in til then andra / til tess at intet rwm meer är / at the skola besittia landet allena. Thet är för HERRANS zebaoth öron / hwadh geller om the monga hws icke skola ödhe warda/ och the stora och sköna/vthan inbyggiare: Ty tiyo wijngårds fiellar skola icke giffua meer än itt ååm / och en tönna sådh skal icke giffua vthan ena skeppo.

Wee them som om morghonen bittijdha vppe äro / til at beslijta sigh om dryck/och sittia in til nattena/at the aff wijn hete warda skola/och haffua harpor/psaltare/trummor/pipor och wijn j theras collatz / och see intet vppå HERRANS werck / och achta intet vppå hans henders gerningar/ Therföre moste mitt folck warda borttfördt oförwarandes / och theras herlighe hunger lijdha / och theras menigha folck torst lijdha/ Therföre haffuer heluetet vthwijdhgat sina siäl/och vpgapat medh sina käfftar vthan måtto. At nedherfara skola bådhe theras herlighe och then menighe man/bådhe theras rike och gladhe / at hwar och en skal bucka sigh / och hwar och en ödhmiwkat warda / och the höghferdighas öghon ödhmiukat bliffua / Men HERREN zebaoth vphögd warda j domenom/ och Gudh then Helighe helghat warda j rettferdigheet. Så skola tå lamb j beet gå j theras stadh/och fremlingar skola sigh nära vthi the fetas ödhe.

(fetas) Thet är/ The mechtighas och rikas huilke skulle fördreffne warda / och sina äghor låta effter sigh ödhe bliffua.

Wee them som kobbla sigh tilhopa medh fåfengeligh band til at göra orett/och lijka som medh wagnsreep til at synda och säya / Låt hans werck skynda sigh och snart komma/at wij måghe seet/ Låt thens Helighas j Jsrael anslagh nalkas och komma/at wij måghe wetat.

Wee them som kalla thet onda gott / och thet godha ondt/ The ther aff mörkret liws göra/och aff liwset mörker/ The ther göra sött aff swro / och swrt aff söto.

Roma. 10.

Wee thm̃ som för sigh sielffua wise äro/och hålla sigh sielffua för kloka.

Wee them som Hieltar äro til at dricka wijn / och kempar til at dricka. The ther giffua then ogudhachtigha rett för gåffuor skull / och wenda the rettferdighas rett jfrå them.

Therföre lijka som eeldzloghe förtärer halm/och borttagher agnar. Altså skal theras root förrotna/och theras teelningar borttflygha såsom stofft. För ty the förachta HERRANS zebaoth Lagh / och försmädha thens Helighas ord j Jsrael/Therföre förgrymmar sigh HERRANS wredhe offuer hans folck / och vthrecker sina hand offuer them / och slåår them / så at berghen båffua / och theras kroppar äro lijka som träck på gatonne/ och vthi alt thetta wender icke hans wredhe åter / vthan hans hand är än nu vthreckt.

Ty han skal vpresa itt baneer fierran ibland Hedhninganar/ och locka them jfrå iordennes enda / Och sij / hastigt och snarligha komma the/och ingen ibland them är trött eller swagh/ Jngen är sömpnigh eller soffuer / Jngom lossas beltet aff hans lender / och ingen slijter een skoreem sönder. Theras pijlar äro skarpe / och alle theras boghar spente. Theras hestahoffuar äro såsom stenar / och theras hiwl såsom itt stormwädher. The ryta som

Leyon/och ryta som vng Leyon/ The skola fråsa och tagha rooff/ och behållat så at ingen vndsetter thet. Och skal på then tijdhen fråsa offuer them lijka som itt haaff/ När man tå seer vppå landet så är thet mörkt aff ångest/ och liwset skijn intet meer för mörkret skul.

VI. Capitel.

VThi thet året tå Konung Vsia bleff dödh/ sågh iagh HErran sittia på en högh och herligh stool/ och hans klädhafåll vpfylte Templet/ Seraphim stodho offuer honom/ hwar thera hadhe sex wingar/ Medh twå beteckte the sitt anlete/ medh twå beteckte the sina fötter/ och medh twå flugho the/ Och then ene ropadhe til then andra och sadhe/ Heligh/ heligh/ heligh/ är HERREN zebaoth/ Hela iorden är full medh hans äro/ så at öffwre dörstocken båffuadhe aff theras roops röst/ och Hwset wardt fult medh röök.

Tå sadhe iagh/ Wee migh/ Jagh förgåås/ Ty iagh haffuer orena leppar/ och boor ibland itt folck som orena leppar haffuer/ Ty iagh haffuer seedt Konungen HERRAN zebaoth medh mijn öghon. Tå flögh en aff Seraphim til migh/ och hadhe itt glödhande kohl vthi handenne/ thet han medh een tång toogh aff Altaret/ och kom widh min munn och sadhe/ Sij/ här medh haffuer iagh kommet widh tina leppar/ at tijn misgerning skal warda jfrå tigh taghen/ och tijn synd försonat wara.

Och iagh hörde HErrans röst/ at han sadhe/ Hwem skal iagh senda? Hwilken wil wara wårt bodhskap? Men iagh sadhe/ Här är iagh/ sendt migh. Och han sadhe/ Gack åstadh och sägh til thetta folcket. Hörer/ och förståår thet icke/ seer/ och merker thet intet/ Förstocka thetta folcks hierta/ och låt theras öron lomhörd warda/ och förblinda theras öghon/ at the intet see medh sijn öghon/ eller höra medh sijn öron/ eller förstå medh sitt hierta/ och vmwenda sigh/ och warda salighe/ Men iagh sadhe/ HErre huru lenge? Han sadhe/ Til tess at städhernar ödhe warda/ vthan inbyggiare/ och hwsen vthan folck/ och marken ligger platt ödhe/ Ty HERREN skal låta folcket komma longt bortt/ så at landet skal swårligha offuergiffuit warda/ Doch skal än nu tiyende delen bliffua ther inne/ Ty thet skal warda borttfördt/ och förhäriat såsom een Ek och Lind/ som än nu haffua bolen/ åndoch theras löff aff slaghen warda/ Een heligh sädh skal sådana bol wara.

Matt. 13. Johan. 12. Acto. 28. Roma. 11.

VII. Capitel.

THet begaff sigh vthi Ahas Jothams sons/ Vsia sons Juda Konungs tijdh/ drogh Rezin Konungen j Syrien/ och Pekah Remalia son Jsraels Konung vp til Jerusalem/ til at örligha ther emoot/ Men the kunde intet offuerwinna thet. Tå wardt Dauidz hwse sagdt/ The Syrer förlåta sigh vppå Ephraim. Tå båffuadhe honom hiertat/ och hans folcks hierta/ lijka som trään j skoghenom båffua för wädhret.

Rezin. Pekah. 4. Reg. 16.

Men HERREN taladhe til Jesaia/ Gack vth emoot Ahas/ tu och tin son Sear Jasub til endan aff waturennonne widh öffwra dammen/ på then wäghen widh färgharens åker/ och sägh til honom/ Wara tigh och blijff stilla/ fruchta tigh intet/ och titt hierta ware oförskreckt för thenna twå rykande sleckebrandar/ nëligha/ för Rezins och the Syrers/ och Remalia sons wredhe/

wredhe/ at the Syrer haffua giordt itt ondt rådhslagh emoot tigh samt medh Ephraim och Remalia son/ och säya/ Wij wilie vp til Juda och förskreckia honom/ och slå ther in/ och göra then oss teckes til Konung ther inne. Ty så sägher HErren HERREN/ Thet skal intet så bestå eller så skee/ Vthan lijka som Damascus är hoffuudhet j Syrien/ så skal Rezin wara hoffuudhet j Damasco. Och effter fem och sextiyo åår/ skal thet wara vthe medh Ephraim/ at the icke meer skola wara någhot folck. Och lijka som Samaria är hoffuudhet j Ephraim/ så skal Remalia son wara hoffuudhet j Samarien. Troo j icke så felar thet medh idher.

(felar) Thet är/ Hwadh j ellies företagen/ thet skal fela/ och icke bliffua beståndande/ eller haffua lycko.

Och HERREN taladhe åter til Ahas/ och sadhe/ Eska tigh itt tekn aff HERRANOM tinom Gudh/ antingen nedhre j heluetet/ eller offuan til j höghdenne/ Men Ahas sadhe/ Jagh eskar intet/ at iagh icke skal försökia HERRAN. Tå sadhe han/ Nu wel/ så hörer j aff Dauidz hws/ Är thet idher litet at j gören menniskiom emoot/ vthan at j ock gören min Gudh emoot? Therföre skal HErren sielff giffua idher itt tekn/ Sij/ EEN JVNGFRV ÄR HAFFVANDE/ och skal födha en son/ then skal hon kalla JmmanuEl/ Smör och hannogh skal han äta/ at han skal weta förkasta thet onda/ och vthwelia thet godha/ Ty förr än pilten lärer förkasta thet ondt är/ och vthwelia thet gott är/ skal thet land ther tu gruffuar tigh före/ offuergiffuit warda aff sina twå Konungar/ Men offuer tigh/ offuer titt folck/ och offuer tins fadhers hws/ skal HERREN genom Konungen aff Assyrien komma låta daghar/ the icke kompne äro sedhan Ephraim jfrå Juda skildes.

Matt. 1. Luce 1.

Ty på then tijdhen skal HERREN hwitzla til flughonar widh endan på Egyptj elffuer/ och til bijn j Assurs land/ at the skola komma och allesammans leggia sigh widh becker/ och steenklyfftor/ och all holl tråå/ och vthi all holl. På then samma tijdhen skal HErren raka hoffuudhet och håret aff fötternar/ och tagha bortt skegget genom en leegd rakoknijff/ nemligha/ genom them som på hinsidhon elffuena äro/ thet är/ genom Konungen aff Assyrien.

(leegd) Konungen j Assyrien kallas en leego eller besoldat rakoknijff/ Ty Gud brukar honō en tijdh long til at straffa sitt folck.

På then samma tijdhen skal en man födha en hoop köör/ och twå hiordar/ och skal haffua så mykit til at molka/ at han smör äta skal/ Ty then som j landena igenleeffues han skal äta smör och hannogh/ Ty thet skal skee på thā tijdhen/ at ther nu tusende wijntråå stå/ tusende silffpëningar werd/ ther skal wara törne och tistel/ så at man moste gå tijt med pijl och bogha/ Ty vthi hela landena skal törne och tistel wara/ så at man icke komma kan til all the bergh som man plåghar vpgraffua medh hacko/ för tistlars och törnes styggelse skul/ Vthan man skal låta oxar gå ther vppå/ och fåår ther offuer trampa.

Och HERREN sadhe til migh/ Tagh tigh itt stoort breff och scriff ther vthi medh een menniskios stijl/ Röffua snart/ Hasta til byte/ Och iagh toogh til migh tw troghen witne/ Presten Vria/ och Zacharia Jeberechia son/ och gick til ena Prophetisso/ hon wardt haffuande och födde en son. Och HERREN sadhe til migh/ Kalla honom Röffua snart/ Hasta til byte/ Ty förr än pilten skal kunna säya/ Käre fadher/ Kära modher/ skal Damascos macht och Samarie byte borttaghet warda/ genom Konungen aff Assyrien.

Och HERREN taladhe yterlighare medh migh/ och sadhe/ Effter thetta folcket förachtar thet watnet j Siloa/ hwilket så stilla löper/ och tröster vppå Rezin och Remalia son/ Sij/ så skal HErren låta komma offuer them starckt och mykit strömwatn/ nemligha/ Konungen aff Assyrien/ och all hans herligheet/ at the skola fara offuer alla theras becker/ och gå offuer alla theras strander/ Och skola infalla vthi Juda och flödha och gå offuer/ til tess at the reckia vp til halsen/ Och skola vthstreckia sina wingar så at the vpfylla titt land o JmmanuEl/ så wijdt som thet är.

(strömwatn) Thet är/ elffuen Phrath hwilko på hinsidhon ligger Assyrien.

JmmanuEl/ vthtydhes Gud medh oss.

VIII. Capitel.

Han bespottar the Assyrier.

WArer wredhe j folck/och giffuer likwel flychtena/Hörer j alle som ären j fierran land/ruster idher och giffuer doch flychtena/ Ruster idher och giffuer doch flychtena/ Besluter itt rådh/och ther warde intet aff/ talens widh/ och thet bestå intet/ ty här är ImmanuEl.

Ty så sägher HERREN til migh / Lijka som han fattadhe migh widh handena och vnderwijste migh at iagh icke skulle wandra på thetta folcks wägh/och sägher / J skolen icke säya/ Förbund. Thetta folck talar om intet annat/vthan om Förbund / Fruchter idher icke såsom the göra/och gruffuer idher icke/ Vthan helgher HERRAN zebaoth/ honom låter wara idhor fruchtan och förskreckelse/ så skal han warda een Helghelse / Men en stötesteen / och een förarghelse klippa them twem Israels hwsom/ Jerusalems inbyggiarom til snaro och fall/så at monge aff them skola ther på stöta sigh/falla/sönderkrossas/besnårias och fångne warda. Luce. 2. 1. Petri 2. Roma. 9.

(Förbund) Thet Judiska folcket troodde icke Gudhi / vthan giorde förbund med Hedhningana.

Bindt samman Witnesbyrdet/förseghla Laghen in til mina läriungar Ty iagh hoppas vppå HERRAN/then sitt anlete för Jacobs hws borttgömt haffuer / Men iagh wenter effter honom / Sij här är iagh/och barnen som HERREN migh giffuit haffuer til itt tekn och vnder j Israel / aff HERRANOM zebaoth/then ther boor på berghena zion. Ebre. 2.

(Bindt) Laghen warda icke förstånden eller hållen/ ther icke är troon then oss gör til Christi lärüngar.

Men tå the säya til idher / J mosten frågha aff spåmän och teknatydhare/the ther mykit tala och disputera (så skolen j säya) Skal icke itt folck frågha sin Gudh ? Är thet likare frågha the dödha än the leffuande ? Ja/ effter Lagh och witnesbyrd / Om the thet icke säya/så skola the icke få morghonrodhnan / vthan skola gå omkring j landena slaghne och hungroghe/ Men når the hunger lijdha / så skola the wredhe warda och banna sinom Konung och sinom Gudh/och skola see vp och nedher på iordena/och intet finna annat än bedröffuelse och mörker / Ty the äro förmörkradhe j ångest och gå wille j mörkret / Ty thet warder wel itt annat mörker thet them bekymrar än j förtijdhen war / tå thet letteligha tilgick j Sebulons land och j Naphthalims land / och ther effter swårare wardt widh haffswäghen på thenna sidhonne Jordanen widh Hedhninganars grenßo. Psalm. 8?

(disputera) The ther kloke wilia wara / och mestra scrifftena medh theras förnufft.

IX. Capitel.

THet folcket som j mörkret wandrar seer itt stoort liws/ och offuer them som boo j mörko lande skijn thet klarligha. Tu gör folcket mykit / ther medh gör tu icke glädhena mykla/ Men för tigh warder man sigh glädhiandes / såsom man glädhes j skördandenne/ såsom man gladh är när man vthskyffter byte. Ty tu haffuer sönderbrutit theras bördos ook/ och theras skullrors rijs / och theras plåghares staff /lijka som j Midians tijdh/ Ty alt krijgh medh storm och blodigh klådhnat skal vpbrennas / och aff eeld förtärdt warda / TY OSS ÄR FÖDT ITT BARN/ EN SON ÄR OSS GIFFVIN/ hwilkens Herradöme är vppå hans axlar / och han heeter / Vnderlighen/ Rådh/Gudh/Hielte/Ewigh fadher/Fridhförste/ På thet hans Herradöme skal stoort warda/och på fredhen ingen ende. På Dauidz säte och hans Rike/ at han thet beredha och sterkia skal medh doom och rettferdigheet jfrå nu alt in til ewigheet. Thetta skal HERRANS zebaoth nijtelskan göra. Judic. 7. Luce. 1.

HErren haffuer sendt itt ord j Jacob / och thet är fallet j Israel / at alt Ephraims folck och Samarie inbyggiare skola thz få weta/ Hwilke j hoghmodh och stolt sinne säya / Teghelstenar äro faldne / men wij wilie byggia thet vp igen medh huggen steen/Man haffuer affhugget Mulbärs trää / så wilie wij settia j samma stadhen Cedreträä / Ty HERREN skal vpresa Rezins krijgsfolck emoot them/och gadda theras fiendar tilhopa / the Syrer före / och the Philisteer effter / at the skola vpfräta Israel medh fullom munn. Vthi alt thetta stillas icke än nu hans wredhe / hans hand är än nu vthreckt/ Så wender sigh ey heller folcket til honom som them slåår / och frågha intet effter HERRAN zebaoth.

Therföre skal HERREN affhugga aff Israel bådhe hoffuudh och stiert / bådhe quist och stubba på en dagh / The gamle och ärlighe äro hoffuudhet/ men Propheternar som falskt lära/äro stierten / Ty thetta folcks ledhare äro förförare / och the som sigh ledha låta / äro förtapadhe. Therföre kan HErren intet glädhia sigh offuer theras vnga män/eller förbarma sigh offuer theras fadherlösa och änkiör / Ty the äro allesammans skrymtare/ och onde / och hwar och en munn talar galenskap. Vthi alt thetta stillas icke än nu hans wredhe/hans hand är än nu vthreckt.

Ty thet ogudhachtigha wesendet är vptendt såsom en eeld / och förtärer törne och tistlar/ och brinner såsom vthi en tiock skoogh/och giffuer höghan röök/ För ty vthi HERRANS zebaoth wredhe är landet förmörkrat / så at folcket är lijka som en eeldzmaat/ Ingen skonar then andra / Röffua the på höghro sidhonne/ så lijdha the hunger/ Äta the på wenstro sidhonne / så warda the icke mätte/ Hwar och en äter sins arms kött/ Manasse Ephraim/ Ephraim Manasse / och the bådhe tilsammans emoot Juda. Vthi alt thetta stillas icke än nu hans wredhe/hans hand är än nu vthreckt.

X. Capitel.

VEe them Scrifftlärdom som orett Lagh göra/och wrongan doom scriffua / på thet the skola wrengia thens fattighas saak / och bruka wold vthi the elendas rett j mitt folck/ så at änkior moste wara theras rooff / och the fadherlöse theras byte/ Hwadh wilien j göra på heemsökningennes och olyckonnes dagh/then fierran effter kommer ? Til hwem wilien j flyy om hielp / och huar wilie j låta idhra äro / at hon icke vnder the fångna bögd warder / och ibland slagna faller ? Vthi alt thetta är hans wredhe icke stillat / hans hand är än nu vthreckt.

Ah wee Assur then minne wredhes rijs / och theras hand minne grymheetz staff är / Jagh wil senda honom emoot itt skrymteskt folck / och giffua honom befalning emoot mins wredhes folck / at han thet skinna och vthbyta skal/och förtrampa thet såsom treck på gatonne / ändoch han thet så icke menar/och hans hierta så icke tencker / Vthan hans hierta ståår til at förderffua och vthrota mong folck / Ty han sägher / Äro icke mine Förstar allesammans Konungar ? Är icke Calno såsom Charchemis ? Är icke Hamath såsom Arpad ? Är icke Samarien såsom Damascus ? såsom mijn hand funnet haffuer affgudhanars Konungarike / Ändoch theras affgudhar starkare woro än the j Jerusalem och Samarien äro / Skulle iagh icke göra Jerusalem och thes affgudhom / såsom iagh Samarien och thes affgudhom giordt haffuer ?

Men när HErren haffuer all sijn werck vthrettat på zions bergh och j Jerusalem / så wil iagh heemsökia then hoghmodhigha Konungens frucht

aff Assyrien/och hans höghferdigha ögHons pråål/therföre at han sägher/ Jagh haffuer vthrettat thet medh mina henders krafft / och igenom mina wijsheet/ty iagh är klook/Jagh haffuer annorlunda delat landen/ och theras åghodelar röffuat/och såsom en weldigh slaghet theras inbyggiare til iordena. Och mijn hand haffuer funnet folcken/lijka som itt hönoneste/så at iagh haffuer all land til hopa samlat / lijka som man församlar ägg som öffuergiffuin äro/ther ingen ena fieder rörer / eller vpläter sitt nååff / eller korrar.

Kan ock een yxe beröma sigh emoot honom som hugger medh henne? eller een sågh trughas emoot honom som dragher henne? såsom then beröma kan then en kåp bäär och vplyffter och bäär honom så letteligha som han intet trää wore/Therföre skal Herren HERREN zebaoth senda een magherheet ibland hans feta/och skal vptenda hans herligheet / at hon skal brinna såsom en eeld/Och Israels liws skal warda en eeld/och hans Helighe skal warda en loghe/ och skal vptenda hans törne och tistlar på en dagh/ och hans skoghs och marks herligheet skal til intet bliffua bådhe siäl och kropp/och skal förgåås och förswinna/ så at hans skoghs återleeffda trää mågha reknat warda/at itt barn må vpscriffua them.

(kåp) Gudhi är lettare at borttagha en Tyran/ än oss lyffta itt halmstrå.

På then tijdhen skola the igenleeffde j Israel och the som aff Jacobs hws behåldne bliffua/icke meer förlåta sigh vppå honom som them slåår/ vthan skola förlåta sigh vppå HERRAN then Heligha j Israel vthi sanning/ The igenleeffde skola vmwenda sigh / Ja the igenleeffde j Jacob / til Gudh then starka/ Ty om titt folck o Israel är lijka som sanden j haffuet/ så skola doch the igenleeffde aff them vmwende warda. Ty tå förderffuet stillat warder så skal offuerswinnande stoor rettferdigheet komma/Ty HErren HERREN zebaoth skal låta gå itt förderff / men han stillar thet doch j hela landena.

Roma. 9. Infra 28.

Therföre sägher HErren HERREN zebaoth / Fruchta tigh icke mitt folck som j zion boor för Assur/han skal slå tigh medh rijs / och vplyffta sin staff emoot tigh/såsom vthi Egypten/Ty effter en ganska liten tijdh skal ogunsten och mijn wredhe offuer theras odygd få en enda. Tå skal HERREN zebaoth vpweckia ena gijsl offuer them / lijka som vthi Midians slachting på thet helleberghet Oreb/ Och skal vphäffua sin staff then han på haffuet brukadhe / lijka som vthi Egypten. På then tijdhen skal hans byrda borttwijka jfrå tina skuldror/och hans ook jfrå tinom hals / ty oket skal förrotna aff fetma.

Judi. 7.

(förrotna) Lijka som en ore wexer vndan oket när han feet och stark warder / så at han thet sönderslijter/lijka som itt ruttit togh.

Han kommer til Aiath/Han dragher igenom Migron/han monstrar sitt håår j Michmas/ the dragha fram om wårt låghre Geba/Rama förskreckes/Gibeath Sauls flyyr/Tu dotter Gallim ropa högt / see til tu Laisa / tu elende Anathoth/Madmena wijker vndan/ the borghare j Gebim löpa sijnkoos/Man bliffuer til ewentyrs en dagh j Nob/så skal han wenda sina hand til dottrennes zions bergh / och emoot then höghen Jerusalem / Men sij/ HErren HERREN zebaoth skal affhugga quistanar medh macht / och affsteckia thet högt ståår/så at the höghe skola förnedhradhe warda / och then tiocke skoghen skal medh iern omkull huggen warda / Och Libanon skal falla genom then mechtigha.

Här bescriffuar han Konungens aff Assyrien resande til Jerusalem/såsom then ther sådana städher skinnadhe etc. Men han skulle warda omkull huggen såsom en skogh etc.

XI. Capitel.

Roma. 15.

OCh itt Rijs skal vpgå vthaff Isaj slechte/och en Teelning vthaff hans root frucht bära/ På hwilkom skal hwijlas HERRANS ande / wijsheetz och förståndz ande / rådz och starckheetz ande. / kundskaps och HERRANS fruchtans ande / Han skal inblåsa honom HERRANS fruchtan/at han icke skal döma effter som ögHonen see/eller straffa effter som

öronen höra / Vthan skal medh rettwiso döma the fattigha / och medh doom straffa the elenda på iordenne / Och skal slå iordena medh sins munz staff / och medh sina leppars anda dräpa the ogudhachtigha / Rettwijsa skal wara hans lenders belte/och troheet hans niwrars belte.

(medh doom) Thet är/icke medh wredhe eller grymheet/vthan medh beskedheligheet til theras nytto.

Vlffuar skola boo tilsammans medh lamb / och Parder liggia ibland kedh/En liten dreng skal tilhopa drijffua kalffuar och vng Leyon och gödhe booskap/Köör och Biörnar skola gå j beet/och theras vngar tilhopa liggia/ Och Leyonen skola äta halm såsom oxar / och itt spenabarn skal lust haffua widh en Huggorms höll/ och itt affwandt barn skal stinga sina hand vthi ena Basiliskes kulo. Man skal ingen sargha eller förderffua på mitt helgha bergh/Ty landet är fult aff HERRANS kundskap/lijka som medh haffzens watn beteckt.

Roma. 15.

Och thet skal skee på then tijdhen/ at Isaj root som ståår til folcks baneer/ther skola Hedhninganar frågha effter / och hans hwijla skal wara ära/ Och HErren skal på then tijdhen än en gång vthreckia sina hand / at han skal få thet återleeffda aff sitt folck / thet quartbliffuit är för the Assyrier/ Egyptier/Pathros/Ethioper/Elamiter/Sinear/Hamath/och för haffzens öyar. Och skal vpresa itt baneer ibland Hedhninganar / och samman hemta the fördreffna aff Israel/och församla the förskingradha aff Juda/aff fyra iordennes endar / Och thet nijt emoot Ephraim skal återwenda. Och Juda fiendar skola vthrotadhe warda/så at Ephraim icke hatar Juda / och Juda icke skal wara emoot Ephraim.

Men the skola wara the Philisteer på halsen wester vth/och beröffua alla the som öster vth boo. Edom och Moab skola gå them til handa / Ammons barn skola hörsam wara/Och HERREN skal til spillo giffua haffzens ström vthi Egypten/och skal låta gå sina hand offuer elffuena medh starkt wädher/ och slå the siw strömar/så at man må gå torrskodd ther offuer/Och skal wara them quarleeffdom aff sitt folck som igenbliffuit är/ för

Exodi 14.

the Assyrier en wägh/ såsom Israel skeedde på then tijdhen the vthu Egypti land drogho.

XII. Capitel.

PA then tijdhen skalt tu säya.

Jagh tackar tigh HERRE at tu haffuer warit wredh på migh/och tijn wredhe haffuer sigh wendt/och tu tröster migh.

Exodi 15. Psalm. 118

Sij/Gudh är mijn helsa / iagh är säker / och fruchtar migh intet / Ty HERREN Gudh är mijn starkheet och min Psalm / och är mijn helsa.

Johan. 7.

J skolen ösa watn medh glädhi vthu helsobrunnomen.

Och skolen säya på then tijdhen / Tacker HERRANOM / Prediker hans nampn / görer hans anslagh kunnogh ibland folcken / förkunner at hans nampn högt är.

Loffsiunger HERRANOM/ ty han haffuer herligha bewijst sigh/ thetta ware kunnogt j all land.

Fröghda tigh och war gladh/tu inbyggerska j zion / ty Israels Helighe är stoor när tigh.

XIII. Capitel.

Babel. Jerem. 50 51.

THetta är tungen offuer Babel/ som Jesaia Amoz son sågh / Reser vp baneer på högho berghe/ roper fast emoot them / slåår vp handena/Läter indragha genom Förstanars portar/Jagh haffuer budhit minom Helghedom / och kallat mina starka til mina

wredhe/

wredhe / hwilke gladhe äro vthi minne herligheet. Ther är itt roop aff en stoor hoop på berghomen / såsom aff itt stoort folck / itt roop lijka som en gnyy aff församlat Hedhningars Rike / HERREN zebaoth rustar en häär til strijdz / hwilke vthaff fierran land komma jfrå himmelens enda / Ja HERREN sielffuer samt medh sins wredhes häär / til at förderffua hela landet.

Jemren idher / ty HERRANS dagh är hart når / Han kommer såsom een förödhelse aff them Alzmechtigha / Therföre skola alla hender nedherfalla / och all menniskiors hierta giffua sigh / Förskreckelse / ångest och werck skal komma them vppå / the skola haffua wedhermödho såsom een then ther barn födher / Then ena skal gruffua sigh widh then andra / röödh som eeld skola theras ansichte wara / Ty sij / HERRANS dagh kommer gruffuelighen / wreedh / grym / til at förderffua landet / och til at förgöra syndarenar ther aff / Ty stiernonar på himmelen och hans Orion skijna icke klart / solen gäär mörk vp / och månen skijn mörkt / Jagh skal heemsökia iordennes kreetz för hennes ondsko skul / och the ogudhachtigha för theras odygd skul / Och skal göra en enda vppå the ståltas hoghmodh / och ödhmyuka the weldighas höghferd / så at en man skal dyrare warda än fijnt guld / och een menniskia meer wyrd än itt stycke guld aff Ophir.

Hiob 9. Amos 5.

(wyrd) Thet är / folcket skal warda så litet i landena såsom guld.

Therföre skal iagh röra himmelen / så at iorden skal bäffua vthaff sitt rwm / igenom HERRANS zebaoth wredhe / och igenom hans wredhes dagh / och han skal wara såsom een föriaghat Rää / och såsom en Hiord vthan heerda / så at hwar och en skal wenda til sitt folck igen / och hwar och en flyy vthi sitt land / Therföre / at hwilken sigh ther inne finna låter / han skal igenomstungen warda / och then ther när är / skal igenom swerd falla / Skola ock theras barn för theras ögon dräpen warda / theras hws skinnat / och theras hustrur skemda / Ty sij / iagh skal vpweckia the Meder offuer them / hwilke intet silffuer sökia / eller effter näghot guld frågha / vthan at skinta the vnga män jhiäl medh boghar / och icke förbarma sigh offuer fruchten j modherlijffuet / eller barn skona.

(han) Thz är Babel.

Altså skal Babel thet alraskönesta ibland Riken / the Caldeers herligha prål vmstört warda aff Gudhi / lijka som Sodom och Gomorra / så at man sedhan ther intet boo skal / eller någhor ther bliffua j ewigh tijdh. At ock the Araber ther ingen hyddo göra skola / och the heerdar ther inga bodhar vpsettia / Vthan stygge foghlar skola ther leggia sigh / och theras hws full medh odiwr wara / och Strutzer skola ther boo / och Gastar skola ther springa / och Vgglor siunga vthi hans palatz / och Drakar vthi the lustigha borgher / Och hans tijdh warder snart kommandes / och hans daghar skola intet dröyas.

För stygga foghlar stäär j Hebraiskon zihim / och skal merkia allahanda wild foghlar / och för odiwr stäär ther Ohim / och skal merkia allahanda fyraföt wildiwr.

Ty HERREN skal förbarma sigh offuer Jacob / och än nu vthkora Israel / och settia them vthi sitt land / och fremlingar skola giffua sigh til them / och hålla sigh in til Jacobs hws / Och folck skola the til sigh tagha och haffua them in til sitt rwm / så at Israels hws skal ägha them vthi HERRANS land til tienare och tienarinnor / Och skola hålla them fångna / aff hwilkom the fångne woro / och skola rådha offuer sina plåghare.

XIIII. Capitel.

OCh på then tijdhen tå HERREN warder tigh roo giffuandes jfrå tin iemmer och wedhermödho / och jfrå then hårda träldom / ther tu vthi warit haffuer / så skalt tu föra itt sådant ordspråk emoot Konungen aff Babel / och säya / Huru är thet nu vthe medh plågharenom / och beskatningen haffuer en enda / HERREN haffuer sönderbrutit the o-

gudhachtighas rijs / thens weldighas rijs / then som folck slogh j grymheet vthan återwendo / och medh strengheet rådhandes war offuer Hedhninganar / / och förfölgde them vthan barmhertigheet / Nu haffuer doch hela werlden roo / och är stilla / och fröghdar sigh j glädhe / ock fröghda sigh furoträän offuer tigh / och the Cedreträä j Libanon (och säya) Effter tu ligger / så kommer ingen vp som oss aff hugger / Heluetet ther nedhre bäffuadhe för tigh / emoot tijn tilkommelse. Thet vpwecker tigh the dödha / alla werldennes bockar / och badh alla Hedhninganars Konungar vpstå vthaff sina stolar / at the skulle en effter then andra tala och säya til tigh / Tu är ock slaghen lijka som wij / och tigh gäär lijka som oss / Titt prääl är nedher til heluete farit samt medh tina harpors klingande. Maal skal wara tijn säng / och matkar titt offuertäckelse.

(bockar) Thz är / stora Herrar.

harpors klingande) Thet är / bådhe welde och glädhe är endat.

Huru åstu aff himmelen fallen tu sköna morghonstierna? Huru åstu til iordena fallen / tu som förswaghadhe Hedhninganar? Tenckte tu doch vthi titt hierta / Jagh wil stijgha vp j himmelen / och förhöya min stool vp offuer Gudz stiernor / Jagh wil settia migh på witnesbyrdzens bergh på then sidhon Nörr vth / Jagh wil fara offuer the högha skyyr / och wara them Alrahöghsta lijk / Ja / til heluetes faar tu widh kulonnes sidho / Then tigh seer / han skal skodha tigh och see vppå tigh (och säya) Är thet then man som werldena skelffuande giorde / och Konungariken bäffuande / Then ther iordennes kreetz ödhe ladhe / och städherna ther inne nedherslogh / och gaff icke sina fångar lösa?

Alle samman Hedhninganars Konungar liggia doch medh äro / huar och en j sitt hws / Men tu äst förkastat vthu tinne graff såsom een förderffuat green / såsom the slaghnas klädhnat / som med swerd j hiäl stungne äro / hwilke nedherfara til heluetes stenar såsom itt förtrampat aaß / Tu skalt icke såsom the begraffuen warda / ty tu haffuer förderffuat titt land / och slaghet titt folck / Ty man skal aldrigh tenckia på then ondskofulla sädhena / Redher til at man må slachta hans barn / för theras fädhers misgerningar skul / At the icke vpkomma eller erffua landet / eller göra iordennes kreetz fullan medh fiendar.

(stenar) Thet är / i then stenogha graffuen.

Och iagh skal offuer them komma sägher HERREN zebaoth / och j Babel vthrota hans åminnelse / hans igenleeffda / aff födho och efterkommande / sägher HERREN / Och skal göra honom Jighelkottom til arffs / och til en watusiö / Och skal sopa honom medh förderffuelsens quast sägher HERREN zebaoth / HERREN zebaoth haffuer sworet och sagdt / Hwadh geller at thet skal så skee som iagh tencker / och skal så bliffua som iagh j sinnet haffuer / At Assur nedherlagd warder j mitt land / och iagh förtrampar honom på mijn bergh / På thet hans ook skal aff them taghet warda / och hans byrda aff theras hals komma / Thetta äro the anslagh som han haffuer offuer all land / och thet är then vthreckta hand offuer alla Hedhningar / Ty HERREN zebaoth haffuer thet beslutit / Hoo wil förmenat? Och hans hand är vthreckt / Hoo kan affwenda henne?

XV. Capitel.

Philistea. Jere. 48. Ezech. 25.

IThet året tå Konung Ahas bleff dödh / wardt thenne tungen seedd / Fröghda tigh icke så fast tu Philistea / at thet rijs som tigh slogh sönderbrutit är / Ty vthaff ormsens root skal komma en Basilisk / och hans frucht skal wara en brinnande flyghande Drake / Ty the torfftighas förstfödhingar skola bergha sigh / och the fattighe trygge ligha hwyla sigh / Men tina root wil iagh dräpa medh hunger / och förgöra tina igen-

leeffda/Jemra tigh tu port/ropa tu stadh/helå Philistea år förtwifflat/Ty Noordan effter kommer en röök/ och ingen ensam år vthi hans tiäll / Och hwadh warda Hedhninganars bodh såyandes ? nemligha/At HERREN haffuer grundat Zion/och ther skola hans folcks elende haffua tilflycht.

(röök) Thet år / en stoor hååр/och dragher icke eensam/ vthan medh storom hopom.

XVI Capitel.

Moab. Jerem. 28. Ezech. 25.

THetta år tungen offuer Moab/Om nattena kommer förstöring offuer Ar j Moab/thet år siin koos / Om nattena kommer förstöring offuer Kir j Moab/thet år siin koos / The gå vp til Baith och Dibon til Altaren / at the skola gråta och jemra sigh offuer Nebo och Medba j Moab / All hoffuudh åro rakat/alt skegg år affskorit/ På theras gator gå the vmswepte j säcker/ På theras taak och gatom iemra the sigh alle / och gå nedher gråtande / Hesbon och Eleale ropa så at man hörer thet in til Jahaz/ Therföre iemra sigh the wåpnade j Moab/ty theras siäl gåår illa/Mitt hierta ropar til Moab/theras flychtighe flyy jfrå then triggiaåra koon alt in til Zoar/ Ty the gå vp til Luhith och gråta/Och på then wåghenom til Horonaim vphäffuer sigh itt iemmer roop/ Ty the watn j Nimrim torkas bortt/ så at hööt förtorkas ther/och gråset förwisnar/och wexer ingen gröönört/ ty the åghodelar som the församlat/ och thet folck som the tilrustat haffua/ förer man offuer piilträå becken/ Ropet gåår om kring vthi Moabs grenßor/the gråta alt in til Eglaim/och gråta widh then brunnen Elim/ Ty the watn j Dimon åro full medh blodh. Ther til wil iagh än nu låta meer komma offuer Dimon/ bådhe offuer them som beholdne åro j Moab Leyonens/ och offuer them igenleeffda j landena.

(triggiaåra koon) Moab kallas hår een triggiaåra koo/ therföre at thet war itt skönt land och rijkt folk/ såsom een vng koo år fruchtsam / och giffuer miölk noogh.

(Leyonens) Moabs Leyon kallas hår the myndighe/och wil såya/ at bådhe Herrar och vnderdånar som igenbliffua / skola än nu meer olycko haffua.

Sender vth j Landzherrar lamb jfrå Sela vthu öknenne til dottrenne Zions bergh / Men såsom en foghel borttflygher / then vthaff sitt neste driffuin år/ Så skal thet skee medh dottrenne Moab / tå hon dragher fram om Arnon/Haffuer rådh til hopa/håller Doom / Gör tigh middags skuggan såsom een natt/fördöl the fördreffna/ och vthrögh icke the flychtigha/ Låt mina fördreffna haffua herberghe når tigh/Moab war tu theras skerm för förderffuarenom/så fåår plågharen en enda / Förstöraren wender åter/ och förtramparen låter aff j landena.

(Sela) Thet år/ sender offer til Jerusalem/ och seer til hwadh thz hielper.

Men en stool warder tilreedd aff nådhe/at en skal ther vppå sittia j sanning vthi Dauidz hyddo och döma/och sökia effter rett / och fremia rettwisona/Men wij höre aff Moabs hoghmoodh/ at han fast hoghmodigh år/ så at ock hans hoghmoodh/ståltheet och wredhe år större än hans macht/ Therföre skal en Moabite gråta offuer then andra / Offuer then stadzens Kir Hareseth grundwalar skola the halte sucka / Ty Hesbon år worden een ödhe mark/Wijntrååđh j Sibma år förderffuat/Herranar ibland Hedhninganar haffua förtrampat hans ådhla wijnträå / och åro kompne alt in til Jaeser/och dragha om kring vthi öknenne / Hans wijnquistar åro förskingradhe/och offuer haffuet förde.

Therföre gråter iagh för Jaeser skul/och för wijntrååđh j Sibma/och vthgiuter monga tårar för Hesbon och Eleale/Ty en sång år fallen vthi tin sommar och vthi tina and/så at frögd och glådhe återwender på markenne/ och j wijngårdomen fröghdas eller ropar man intet / man trampar intet wijn j pressomen/Jagh haffuer giordt en enda på sången.Therföre lommar mitt hierta offuer Moab såsom een harpa / och mina inelffuer offuer Kir Hares/ Tå skal vppenbart warda huru Moab år leedze widh Altaren/ och huru han til sina kyrkio gången år til at bidhia / och haffuer doch intet kunnet skaffa. Thetta år thet HERREN på then tijdhen emoot Moab talade/Men

dhe/Men nu talar HERREN och ságher/ Vthi tryy åår såsom en leghodrengs åår åro/skal Moabs herligheet som stoor och mykin år / kleen warda/så at ther skal ganska litet quart bliffua/och icke mykit.

XVII.Capitel.

Damscus. Jerem. 49

THetta år tungen offuer Damascon/ Sij/Damascus skal ingen stadh nu meer wara/vthan en förfallen steenhoop/Aroer städher skola offuergiffne warda/så at hiordar skola ther j beet gå/och ingen skal driffua them vth / Och thet skal vthe wara medh Ephraims feste / och Konungariket j Damasco/och thet offuerbleffna j Syrien skal wara såsom Israels herligheet/sägher HERREN zebaoth.

På then tijdhen skal Jacobs herligheet tun warda/och hans feta kropp skal magher bliffua/Ty han skal warda såsom når en insamladhe sädh j andenne/och såsom når en inbergde ax medh sin arm / och såsom en vphemte ax j Rephaims daal/och en efftterhemtning bliffue/Såsom når man rister itt olioträå/ och ther tw eller tryy båår quarr sittia vppe j skatanom / eller såsom fyra eller fem båår hengia quarr på quistanar / Sägher HERREN Israels Gudh.

På then tijdhen skal menniskian hålla sigh in til honom som henne giordt haffuer/och hennes ögon skola see på then Heligha j Israel/Och skal icke hålla sigh til Altaren som hennes hender giordt haffua / och icke see til thet hennes finger giordt haffua/antingen til Lundar eller belete.

På then tijdhen skola hans starkheetz städher warda såsom en offuergiffuin teelning och quist/som offuergiffuin war för Israels barn / och skola ödhe warda/Ty tu haffuer förgätit Gudh then tijn helsa år / och icke tenckt vppå tina starckheetz klippo /Therföre skalt tu settia lustogha plantor/ men tu skalt ther medh satt haffua wijnquisten åt fremmandom / J planterningennes tijdh skalt tu wel tagha wara vppå / at tijn sädh må tijdheligha wexa/Men åt höstenom når tu skalt inbergha kerffuanar / skalt tu få eens bedröffuadhas sorgh therföre.

(starkheetz) Thz åro the städher j hwilkom theras affgudhars och Gudz tienist war / ther the förlåto sigh vppå.

Ah wee thet offuermåtto mykla folcket / såsom haffuet skal thet brusa / Och folckens rumoor warder stormande såsom stoor watn storma. Ja / såsom stoor watn storma/så skola folcken storma/ Men han skal nepsa them / och the skola flyy long wågh bortt / och skal förfölia them såsom stofftena på berghen skeer aff wådhret / och såsom enom wådherhuirffuel skeer aff stormenom/Om afftonen/sij/så år förskreckelse på ferde / och förr än morghonen warder/så åro the intet til / Thetta år theras löön som oss röffua/ och theras arffuedeel som tagha oss wårt jfrå.

Thet åro the Assyrier.

Läs thet 37. Capitel Jesaia.

XVIII. Capitel.

WEe thy landena som faar j skugganom vnder seghel på thesso sidhonne Ethiopies flodher / hwilket bodhskap sender til haffs/och j röörskep faar på watnen/ Gåår åstadh j snare bodhskap til thet folck som riffuit och skinnat år / til thet folck som gruffueligare år än någhot annat / til thet folck som hår och ther vthmätit och förtrampat år / hwilkes land watuströmar intagha. Alle j som boon på iordenne/och j som j landena sittien/skolen see huru man skal vpresa baneret på berghen / och höra huru man medh trummeternar blåsa skal.

Thetta landet ligger emellan Egypte och Rödhahaffuet/ thm man kallar Trogloditer/ Egyptier/ Araber och Jsmaeliter.

Ty så sägher HERREN til migh / Jagh wil wara stilla / och tilsee j minne hyddo / Såsom en hete then ther vthtorkar regn / och såsom een dagg j skördandennes heta / Ty för skördandena skal wexten förminskas / och then omooghna fruchten förtorkas mådhan hon än nu ståår j bloma / så at man moste aff skåra quistanar medh skåro / och affhugga wijnträån och kasta them bort / At man moste låta liggia them tilsammans foghlomen på berghen och diwromen j landena / at foghlanar byggia om sommaren ther sitt neste vthi / och allahanda diwr j landena liggia ther vthi om wintren.

På then tijdhen skal thet reffna och skinnadhe folcket / thet gruffuelighare är än någhot annat / thet här och ther affmätit och nedhertrampat är / hwilkes land watuströmenar intagha / föra HERRANOM zebaoth skencker / på thet rwm ther HERRANS zebaoth nampn är / til zions bergh.

XIX. Capitel.

Egypten. Jerem 46. Ezech. 29. 30.

THetta är tungen offuer Egyptj land / Sij / HERREN skal fara vthi enom snarom skyy / och komma in vthi Egypten / Tå skola the affgudhar vthi Egypten båffua för honom / och the Egyptiers hierta skal giffua sigh j them / Och iagh skal hitza the Egyptier på hwar annan / at en brodher skal strijdha emoot then andra / en wen emoot then andra / en stadh emoot then andra / itt Rike emoot thet andra / Och the Egyptiers moodh skal förgåås j them / och iagh skal göra theras anslagh om intet / Så skola the tå frågha theras affgudhar och Prester / och spåmån och teknatydhare. Men iagh skal giffua the Egyptier vthi gruffueligha Herrars hender / och en hård Konung skal rådha offuer them / sägher Herren HERREN zebaoth.

(Prester) Thesse woro theras andelighe / Propheter och lärare.

Konung j Assyrien.

Och watnet j haffuet skal vthtorkas / ther til skola ock strömenar bortsiucka och förswinna / Elffuanar skola vthlöpa / så at damsiöghanar skola förminskas och torre warda / röör och säff förwisna / Och gräset widh beckenar / och all sädh widh watnet skal förfaalna och til intet warda / Och fiskarenar skola sörya / och alle the som fiskakrook kasta j watnet skola beklagha sigh / och the som nååt vthkasta j watnet skola bedröffuadhe warda / The skola affgå medh skam som godh garn göra / och nååt binda / och the som fiskakistor haffua / medh alla thm̃ som dammar för löön göra / skola ångse warda.

The Förstar j zoan äro dårar / Pharaos wijse rådhgiffuare äro j theras rådh galne wordne / Hwj säye j doch om Pharao / Jagh är wijsa manna barn / och är aff gamla Konungar kommen ? Hwar äro tå nu tine wijse ? Låt them förkunna och vnderwijsa tigh / hwadh HERREN zebaoth offuer Egypten beslutit haffuer / Men the Förstar j zoan äro wordne til dårar / the Förstar j Noph äro bedraghne / the förföra samt medh Egypten hörnstenen för slechten / Ty HERREN haffuer vthgutit en willoanda ibland them / at the skola förföra Egypten vthi alt thet the göra / såsom en drucken raghar tå han spyyr / Och Egypten skal ingen haffua then ther för hoffuudh eller stiert / bohl eller green är.

(hörnstenen) Thet är / Konungen

På then tijdhen skal Egypten wara såsom quinnor / och fruchta sigh och förskreckias / tå HERREN zebaoth weefftar handena offuer them / Och Egypten skal fruchta sigh för Juda lande / så at then ther tencker vppå / han skal förskreckias offuer HERRANS zebaoth rådh / som han offuer thet beslutit haffuer.

Vthi then tijdhen skola fem städher vthi Egyptj land tala effter Canaans måål / och swäria widh HERRAN zebaoth / En aff them skal heta Jrheres / På then samma tijdhen skal HERRANS zebaoth Altare wara mitt vthi Egyptj land / och en HERRANS wårdsteen j grenßonne / thet itt tekn

(Jrheres) Thet är / soolstadh / och mena monge at thet skal wara Heliopolis.

itt tekn och witne wara skal HERRANOM zebaoth vthi Egyptj land / Ty the skola ropa til HERRAN för sina plåghare skul / och han skal senda them en Frelsare och mestare som them hielpa skal / Ty HERREN skal aff the Egyptier kend warda / Och the Egyptier skola kenna HERRAN på then tijdhen / och skola tiena honom medh offer och spijsoffer / och skola göra HERRANOM löffte och hålla thet / Och HERREN skal slå the Egyptier och hela them / ty the skola vmwenda sigh til HERRAN / och han skal låta bidhia sigh / och hela them.

På then tijdhen skal en wägh wara jfrå Egypten in vthi Assyrien / så at the Assyrier skola komma in vthi Egypten / och the Egyptier in vthi Assyrien / och bådhe Egyptier och Assyrier Gudhi tiena. På samma tijdhen skal Jsrael wara sielff tridie / medh the Egyptier och Assyrier / genom then welsignelse som på iordenne wara skal / Ty HERREN zebaoth skal welsigna them och säya / Welsignat äst tu Egypten mitt folck / och tu Assur mina henders werck / och tu Jsrael mitt arff.

XX. Capitel.

VThi thet året tå Tharthan kom til Asdod / hwilken Sargon Konungen j Assyrien vthsendt hadhe / och stridde emoot Asdod och wan thz. På samma tijdh taladhe HERREN genom Jesaia Amoz son / och sadhe / Gack bortt och dragh säcken aff tina lender / och dragh tina skoor aff tina fötter / Och han giorde så / gick nakot och baarfött. Tå sadhe HERREN / Lijka som min tienare Jesaia gåår nakot och baarfött til tryy åra tekn och vnder offuer Egypten och Ethiopien. Altså skal Konungen j Assyrien driffua thet fångna Egypten / och förderffua Ethiopien bådhe vnga och gamla / nakotta och baarfötta medh blottat skam Egypten til blygd / Och the skola förskreckias och medh skam bestå offuer Ethiopien / ther the förlåto sigh vppå / och twert om / Ethiopien offuer the Egyptier / aff hwilkom the sigh berömde / Och thesse öyars inbyggiare skola säya på then tijdhen. Är thet wår tilflycht tijt wij flyyt haffue effter hielp / at wij skulle holpne warda jfrå Konungenom j Assyrien ? Ja skönligha äro wij vndslopne.

Ethiopien.

XXI. Capitel.

Babel. Haba. 1.

THetta är tungen offuer öknena widh haffuet / Såsom itt wådher kommer jfrå sönnan / thet all ting vmwender / så kommer thet vthu öknenne / vthu itt gruffuelighit land / Ty migh är beteedt een hård syyn / En föractare kommer emoot then andra / Dragh vp Elam / belegg them Madaj / Jagh skal göra en enda vppå alt hans suckande / Therföre äro mina lender fulla medh werck / och ångest haffuer begripit migh såsom ena barnafödherska / Jagh kröker migh när iagh hörer thet / och förskreckes när iagh seer ther vppå / Mitt hierta båffuar / gruffuelse haffuer migh förskreckt / Jagh haffuer therföre vthi then liwffua nattenne ingen roo hafft / Ja tilreedh itt bord / låt waka på wachtenne / äter / dricker / ståår vp j Förstar / smörier skölden.

(suckande) Thet han åstadh kommer ther medh at han plåghadhe folcket / serdeles Gudz almogha.

Ty HErren sägher til migh alt så / Gack bortt och bestel en wechtare / then som tilseer och tilsägher / Men han seer resenärer ridha och fara medh hestar / åßnar och Cameler / och haffuer granneligh acht ther vppå / Och itt Leyon ropadhe / HErre / iagh ståår på wachtenne alt iempt om daghen / och

ghen/och ståår j minne wacht alla nätter / Och sij/ther kommer en på enom wagn/han swarar och sägher / Babel är fallet/Thet är fallet / och all thes gudhars belete äro slaghen nedh til markena/O min loghe ther iagh på trösꝭkar/Hwadh iagh aff HERRANOM zebaoth Jsraels Gudhi hördt haffuer/thet förkunnar iagh idher.

Apoca. 18

(loghe) Babel är Gudz loghe/ Ty han wil söndertröska honom.

Thetta är tungen offuer Duma / Man ropar til migh vthaff Seir / Wechtare / Hwadh lijdher nattenne? Wechtare / hwadh lijdher nattenne? Wechtaren sadhe/Tå morghonen än kommer/ så skal thet än tå wara natt/ Om j än fråghe / så skole j likwel igenkomma och åter frågha.

Duma.

(natt) Thet är mörk och bedröffuat tijdh.

Thetta är tungen offuer Arabien / J skolen boo vthi skoghenom j Arabien på then wäghen åt Dedanim/Bärer watn emoot them torstigha/ j som boon vthi Thema land. Biudher them flychtighom brödh/för ty the flyy för swerd/ia för draghit swerd/för spentom bogha / för storo strijdh. Ty altså sägher HErren til migh / Än nu innan itt åår såsom leghodrengers åår äro/skal all Kedars herligheet förgåås / och the quarbleffne sköttor j Kedar skola mindre warda/Ty HERREN Jsraels Gudh haffuer thet så sagdt.

Arabien.

XXII. Capitel.

(Synedalen) Jerusalem kallar han Synedal / therföre at ther hadhe monga Siyare/thz är/ propheter och lärare j Gudz ord.

Thetta är tungen öffuer Synedalen/Hwadh är idher/ at j så alle löpen på taken/ Tu war full medh gnyy / en stadh full medh folck / en gladh stadh / Tine slaghne äro icke medh swerd slaghne/och icke dödhe bleffne j strijdh / Vthan alle tine Höffuitzmän äro bortt wekne för bogha och fångne/ Alle the som man vthi tigh funnet haffuer / äro fångne och longt bortt flydde/Therföre sägher iagh/ Gåår jfrå migh/ låter migh bitterliga gråta/ Farer icke effter at hughswala migh öffuer mins folcks dotters förstöring /Ty thet är en bullers / förtryckelses och bekymmers dagh aff HErranom HERRANOM zebaoth j Synedalenom för muranars vndergraffning skul/och för ropet skul på berghet. Ty Elam dragher medh kogher/wagnar/folck och resenärar/och Kir glemmar aff sköldar.

(Elam) Thz äro the Perser medh the Caldeer

Och skal skee at tina vthkoradhe dalar skola medh wagnar fulle warda/ och resenärar skola leggia sigh för portanar / Tå skal Juda förlot öpnat warda/at man skal kunna see på then tijdhen tyghen vthi skogshuset / Och j skolen see reffuonar monga wara på Dauidz stadh / och skolen församla watnen vthi them nedhra dammenom / J skolen ock rekna husen j Jerusalem/Ja j skolen affbryta husen til at befesta muranar / Och j skolen göra ena watugraff emellan bådha muranar aff then gamla Dammens watn / Likwel see j icke vppå then som thetta gör / och skodhen icke på then som sådant bestelt haffuer fierran effter.

(förlot) Thet är/ fateburen och theras rustnings hws skal alt wara öpet fiendomen.

Therföre skal HErrren HERREN zebaoth på then tijdhen låta vthropa/at man skal gråta och iemra sigh/och kulla sigh / och dragha säck vppå/Ändoch nu/sij/intet annat är än glädhe/slachta oxar/ dräpa fåår / äta kött/dricka wijn och såya/Låt oss äta och dricka/wij moste doch j morghon döö/Thetta är för HERRANS zebaoth öron vppenbart / Hwadh geller om iagh thenna misgerningen förlåta skal/ til tess j döön / sägher HErren HERREN zebaoth.

(Låt oss) Altså bespottadhe the propheternar/ som them förkunnadhe dödhe.

1. Corin. 15

Så sägher HErren HERREN zebaoth / Gack in til Rentomestaren Sebna Hoffmestaren/och sägh til honō/ Hwadh haffuer tu här/ hwem hörer tu til? at tu låter tigh hugga een graff / såsom then ther låter sigh hugga een graff j höghdenne/och såsom then ther låter sigh göra een boning j berghklipponne/Sij/ HERREN skal förkasta tigh såsom en stark man noghon borttkastar/och nedherkraffsa tigh / Och skal vmdriffua tigh såsom itt

Sebna.

(förkasta) At han icke skulle warda j sino hwse/eller graff/ vthan annorstädz skal nedherkraffsat och begraffuin warda.

som itt kloot på widha mark / Ther skalt tu döö/ ther skola tina kosteligha wagnar bliffua medh tins Herras hwß försmådhelse / och iagh skal störta tigh jfrå titt stand/och settia tigh aff titt embete.

Eliakim.

Och på then tijdhen wil iagh kalla min tienare Eliakim Hilkia son / och dragha tin kiortel vppå honom / och vmgiorda honom medh titt belte / och giffua titt welle vthi hans hand / At han skal wara theras fadher som j Jerusalem och Juda hws boo / och skal leggia Dauidz hwß nykel vppå hans axlar / At han skal vplåta och ingen skal tilsluta / at han skal tilsluta och ingen vplåta / Och iagh wil inslå honom för en naghla på itt fast rwm / Och han skal haffua äronnes stool vthi sins fadhers hws / at man skal hengia vppå honom all hans fadhers hwß herligheet / barn och barnabarn/all små tyygh/ bådhe dryckekar och allahanda strengiaspel. På then tijdhen (sägher HERREN zebaoth) skal naghlen borttaghen warda / then på thet fasta rwmet ståår / så at han skal sönderga och falla/och hans byrda förgåås/Ty HERREN sägher thet.

(nykel) At han skal wara Rentomestare j hans stadh.

XXIII. Capitel.

Tyrus. Zidon. Eze. 26. 27 28.

Thetta är tungen offuer Tyro / Jemren idher j skep på haffuena / ty thet är förstörat / så at ther är intet hws / ey heller faa någor tijt / Vthu thet land Chitim skola the warda thes waar / Öyanars inbyggiare äro stilla wordne / The köpmän aff Zidon som til siöös foro vpfylte tigh / och allahanda frucht som wexer widh zihor / och sädh widh elffuena / thet förde man ther in offuer stoor watn / Och tu wast Hedhninganars stapol worden / Tu må wel förskreckias Zidon / Ty haffuet / ia then fastasta widh haffuet sägher / Jagh är intet haffuande / iagh födher intet / så vpfödher iagh ock inga ynglingar / och vpfostrar inga iungfrur / Såsom man förskrecktes tå man hörde om Egypten / så skal man ock förskreckias / tå man fåår höra om Tyro / Farer til siöös / jemren idher j som boon på öyanar.

(Chitim) Thet giorde then store Alexander / Så longt tilförenne haffuer Jesaia sådant seedt.

(haffuet) Thet är Tyrus.

Är icke thetta idhar glädhestadh / then sigh berömer aff sinom stora ålder? Hans fötter skola föra honom longan wägh bortt til at wandra / Hoo hadhe thet tenckt? at thy krönta Tyro skulle så gå? effter thes köpmän äro Förstar / och thes kremare the herlighaste j landena? HERREN zebaoth haffuer thz så betenckt / på thet han skal förswagha alt prååi j then lustogha stadhen / och förachteligha göra alla the herligha j landena / Faar igenom titt land / såsom en ström tu haffzens dotter / ther är intet belte meer / Han vthrecker sina hand offuer haffuet / och förskrecker Konungarike / HERREN biudher offuer Canaan til at förgöra hans mechtigha / och sägher / Tu skalt icke meer gladh wara tu beskemda dötter Zion / O Chitim statt vp och faar tin wägh / ty tu skalt icke bliffua ther / vthan j the Chaldeers land / thet intet folck war / vthan Assur haffuer thet vpbygdt för skep / och vpreest ther fast torn / och vpbygdt palatz / och är likwel förstördt / Jemrer idher j skep på haffuena / ty idhor macht är om intet.

(belte) Thet är intet Regement eller offuerheet.

(Chitim) Alexander moste ock förstöra Babylon effter Tyrum.

På then tijdhen skal Tyrus förgäten warda j siwtiyo åår så lenge en Konung leffua må / Men effter siwtiyo åår skal man siunga een skökio wijso om Tyro / Tagh harpona / gack om kring j stadhen tu förglömda skökia / spela fast på strengiaspel / och siung trösteligha / at man må åter tenckia vppå tigh / Ty effter siwtiyo åår skal HERREN besökia Tyrum / at han skal åter komma til sijn skökio löön / och bedriffua bolerij medh all Konungarike på iordenne. Men hans köpmanz handel och skökio löön skal warda heligh HERRANOM / Man warder thet icke församlande för en skatt / ey heller fördöliande / Vthan the som för HERRANOM boo / skola haffua hans köpmanz godz / at the skola ther aff äta och mätte warda / och wel klädde wara.

(skökio löön) Thet är / theras näring och handel som the med affgudherij bedriffuo.

Sij /

XXIIII. Capitel.

Sÿ / HERREN gör landet toomt och ödhe / och vmstörter hwadh ther vthi är / och förströör thes inbyggiare / och Prestenom gåår såsom folckena / Herranom såsom tienarenom / frwnne såsom ternonne / så honom som sälier som honom som köper / honom som lånar såsom honom som borghar / Kreffiarenom såsom geldenärenom / Ty landet skal warda toomt och skinnat / Ty HERREN haffuer thetta sagdt. Landet ståår iemmerligha och förderffuas / Jordennes kreetz förwanskas och förderffuas / the höghste aff folcket j landena förminskas / Landet är oskärdt wordet aff sina inbyggiare / för ty at the offuertrådha Laghen / och förwandla bodhen / och låta thet ewigha Förbundet fara. Ose. 4.

Therfore vpfräter förbannelse landet / ty the som ther vthi boo förskylla thet / Therföre borttorkas landzens inbyggiare / så at fögho folck quart bliffuer / Winet förswinner / wÿntråådh förwisnar / och alle the som aff hiertat gladhe woro sucka / Frögd aff trummor håller vp / the gladhas lust är vthe / Harpors frögd haffuer en enda / Man siunger intet ther man wÿn dricker / och godh dryck är bitter them som dricka honom / Then tome stadhen är nedherbrutin / all hws äro tilsluten / så at ingen gåår ther in. Man klaghar effter wÿn på gatonne / all glädhe är bortto / all landzens frögd är sin wägh / Icke annat än förödhelse är bliffuit j stadhenom / och portanar stå ödhe.

Supra 17. Ty thet gåår j landena och medh folckena / lÿka som när itt olioträä affplockat är / såsom när man efferhemtar tå wÿnanden vthe är / The samme vphäffua theras röst / och loffua och glädhias offuer HERRANS herligheet jfrå haffuet / Så prÿser nu HERRAN j dalomen / på haffzens öyar HERRANS Israels Gudz nampn.

Hedninganar loffua Gudh medh stoorom hopom / och ibland wårt folck äro så fåå som thet göra.

Wÿ höre loff sång jfrå iordennes enda / them rettferdigha til äro / Och iagh moste säya / Hwj är iagh doch så magher ⁝ Hwj är iagh doch så magher ⁝ Wee migh / Ty förachtarenar förachta / ia förachtarenar förachta / Therföre kommer offuer idher inbyggiare / förskreckelse / groop och snara / Och om en vnflydde för förskreckelsens roop / så faller han doch likwel vthi gropena / Kommer han vthu gropenne / så warder han doch fången j snaronne / Ty fenstren j höghdenne äro vpläten / och iordennes grundwalar bäffua / Landena warder illa gångandes / thet skal icke triffuas / vthan moste förfalla. Landet skal ragha hÿt och tÿt såsom en drucken / och borttfördt warda lÿka som een hydda / Ty thes misgerningar tryckia thet / så at thet falla moste / och kan icke bliffua.

På then tÿdhen skal HERREN besökia thet högha herskapet som j högdenne är / och iorderikes Konungar som på iordenne äro / At the skola tilhopa samkas såsom itt knippe til gropena / och skola förslutne warda vthi fångahuse / och effter long tÿdh åter besökte warda / Och månen skal skemma sigh och solen blyias / tå HERREN zebaoth skal Konung warda på berghet zion och j Jerusalem / och för sina äldsta j herligheet.

XXV. Capitel.

HERRE tu äst min Gudh / tigh prÿsar iagh / Jagh loffuar titt nampn / ty tu gör vnder / tÿn gamla anslagh äro trofast och sanferdigh / Ty tu gör stadhen til en steenhoop / then fasta stadhen / at han vthi en hoop ligger / the fremmandas palatz / så at thet icke meer en stadh är / och aldrigh meer vpbygd warder / Therföre ärar tigh itt mechtighe folck / the weldigha

digha Hedningars städher fruchta tigh / Ty tu äst thens fattighas starkheet / thens armas starkheet j bedröffuelsen / een tilflycht för owädher / een skygd för heta / tå the Tyranner rasa såsom en storm emoot een wegg / Tu ödhmyukar the fremmandes storm / såsom en hete j tortt rwm / så at heten skal förderffua the Tyrãners wÿnquistar / och skynar giffua ändoch skugga.

Och HERREN zebaoth skal göra til all folck itt feett gestabodh på thesso bergena / itt gestabodh aff klart wÿn / aff feto / aff mergh / aff wÿn ther ingen dregg vthi är / och han skal på thesso berghena borttleggia swepekläådhet ther all folck medh beswept äro / och täckeklädhet ther alle Hedningar medh beteckte äro / ty dödhen skal platt vpsluken warda / Och HErren HERREN skal afftwå tåranar aff all ansichte / och skal borttagha sins folcks försmådhelse j all land / Ty HERREN haffuer thet sagdt. Apoca. 21.

På then tÿdhen skal man säya / Sÿ / thet är wår Gudh / then wÿ förbÿdhe / och han skal hielpa oss / thet är HERREN / wÿ förbÿdhe honom / at wÿ skole fröghda oss och gladhe wara j hans saligheet / Ty HERRANS hand hwÿlas på thesso berghena / Och Moab skal ther vnder förkrossat warda / såsom strå söndertröskat warder / och såsom treck / Och han skal vthreckia sina hender mitt ibland them / såsom en simmande them vthrecker til at simma / och skal förnedhra theras pråål medh sina henders arm / och nedherböya idhra mwrars högha feste / förnedhra och kasta them j stofft på iordena.

XXVI. Capitel.

På then tÿdhen skal man siunga een sådana wÿso j Juda land.

Wÿ haffue en fast stadh / mwrar och wern äro helsa. (helsa) Thet är / The äro faste och owinnelighe.

Låter vp portanar / at thet rettferdigha folcket som troo bewarar / må gå här in.

Tu håller allstädhes fridh widh macht effter wist löffte / ty man förlåter sigh vppå tigh.

Therföre förlåter idher vppå HERRAN ewinnerligha / ty HERREN Gudh är een klippa ewinnerligha.

Och han nedherböyer them som j höghdenne boo / then högha stadhen förnedhrar han / Ja han stöter honom nedher til iordena / så at han ligger j stofftet.

At han medh fötter trampat warder / Ja medh the fattighas fötter / the arme skola trampa ther vppå.

Men the rettferdighas wägh är slååt / the rettferdighas stÿgh gör tu rettan.

Ty wÿ wente effter tigh HERRE vthi tins retz wägh / hiertans lust ståår til titt nampn och ord.

Aff hiertat begiärar iagh tigh om nattena / medh minom anda j migh wakar iagh bittÿdha vp til tigh.

Ty ther tin rett är på iordenne / lära iorderikes inbyggiare rettferdigheet.

Men om än them ogudhachtighom nådhe tilbudhin warder / så lära the doch icke rettferdigheet.

Vthan på iordenne ther rett skee skulle göra the thet ondt är / Ty the see intet HERRANS herligheet.

HERRE tÿn hand är vphögd / thet see the intet / men når the få see thet / så skola the på skam komma vthi nÿt offuer Hedninganar / Ther til skalt tu förtära them medh eeld ther tu tina fiendar medh förtårer.

Men oss HERRE warder tu fridh skaffande / ty alt thet wÿ vthrette / thet haffuer tu giffuit oss.

HERRE wår Gudh / thet rådha wel andre Herrar offuer oss vthan tigh / Men wij tencke doch allena vppå tigh och titt nampn.

The dödhe få icke lijff / the aff leedhne stå icke vp.

Ty tu haffuer sökt them och förgiordt them / och all theras åminnelse til intet giordt.

Men HERRE tu håller thet fram ibland Hedhninganar / tu håller thz altså fram ibland Hedhninganar / tu bewijsar tina herligheet / och kommer longt bortt / alt in til werldennes enda.

HERRE når bedröffuelse på ferde är / så söker man tigh / När tu tuchtar them / så ropa the medh engslan.

Lijka som een haffuandes quinna / tå thet lijdher til födzlo stundena / så är henne ångest / ropar j hennes werck / Altså gåår ock oss HERRE för titt ansichte.

Wij äre ock så haffuande och haffuom ångest / at wij som noghast kunne andas.

Doch kunne wij intet hielpa iordenne / och inbyggiarenar på iordennes kreetz wilia icke falla.

Men tine dödhe skola leffua / och medh lekamenen vpstå igen.

Waker vp och berömer idher j som liggen vnder iordenne / Ty tijn dagg är een gröön marks dagg / och iorden skal giffua jfrå sigh the dödha.

Gack bortt mitt folck vthi en kamar / och slwt dörena igen effter tigh / fördöl tigh itt litet öghnableck / så lenge wredhen gåår offuer. Michee 4

Ty sij / HERREN warder vthgångandes aff sitt rwm / til at besökia iordennes inbyggiares ondsko offuer them / så at iorden skal vppenbara theras blodh / och icke meer offuerskyla them som på henne slaghne äro.

XXVII. Capitel.

PA° then tijdhen skal HERREN medh sitt hårda stora och starka swerd heemsökia Leuiatan som en raker orm är / och Leuiatan som en krokot orm är / och skal dråpa drakan j haffuena.

På then tijdhen skal man siunga om betska wijnsens wijngård / Jagh HERREN bewarar honom / och watnar honom j tijdh / at man icke skal mista hans lööff / Jagh skal bewara honom dagh och natt.

Gudh är icke wreedh på migh / Ah at iagh strijdha måtte medh tistel och törne / så wille iagh til them och vpbrenna them alla tilsammans. Han skal hålla migh widh macht och skaffa migh fridh / fridh skal han än tå skaffa migh.

Thet warder än nu likwel ther til kommandes / at Jacob skal rota sigh / och Jsrael skal grönskas och blomstras / så at the skola vpfylla iordennes kreetz medh frucht / Warder han doch icke slaghen / såsom hans fiendar slå honom / och warder icke dråpen såsom hans fiendar honom dråpa / Vthan medh mååt dömer tu them / och låter them löös / sedhan tu them bedröffuat haffuer medh titt hårda wädher / som är medh östan wädher / Therföre skal ther igenom Jacobs synd återwenda / Och thet är nyttan ther aff / at hans synd borttaghen warder / tå han gör alla Altarens stenar såsom sönderstötta stenar til asko / at inge Lundar eller belete nu meer bliffua..

(Altare) Thet är / Alt theras affgudhery.

Ty then faste stadhen moste ensam warda / the sköna hws bortkastat och offuergiffuin bliffua / såsom een ökn / Så at kalffuar skola ther gå j beet och wistas ther / och aff bijta ther quistanar. Hans quistar skola brista sönder för torrheet / så at quinnor skola komma och göra ther eeld medh / Ty thet är itt oförs

itt oförståndigt folck / Therföre warder ey heller förbarmande sigh offuer them then them giordt haffuer / och then them skapat haffuer skal icke wara them nådhelighen.

På then tijdhen skal HERREN kasta ifrå stranden aff elffuenne / alt in til Egyptj elff / Och j Jsraels barn skolen församladhe warda then ene effter then andra.

(kasta) Såsom man kastar korn på loghanom.

På then tijdhen skal man blåsa medh en stoor basun / så skola komma the förtapadhe vthi Assurs land / och the fördreffne vthi Egyptj land / och skola tilbidhia HERRAN på thet helgha berghet j Jerusalem.

XXVIII. Capitel.

WEe then stålta kronanne the droknas aff Ephraim / thet faalnadhe blomstret hans lustigha herligheetz / hwilket offuer then feta dalen ståår / theras som aff wijn ragha / Sij / en starker och mechtigher aff HERRANOM / såsom en haghelstorm / såsom itt skadhelighit wädher / såsom en watustorm then starkeligha infaller / skal vthi landet medh wold inslept warda / at then stålta kronan och droknas aff Ephraim skal medh fötter trampat warda / och thet faalnadhe blomstret hans lustigha herligheetz / hwilket offuer then feta dalen ståår / skal warda såsom thet bittijdha på sommaren moghnas / hwilket förgåås mådhan man än nu seer thet hengia på sina quistar.

På then tijdhen skal HERREN zebaoth wara them igenleeff dom aff sitt folck een lustigh krona / och en herligh krantz / och en dooms ande / honom som för retta sitter / och een starckheet them som igenkomma aff strijdhenne til porten.

Ther til äro ock thesse galne wordne aff wijn och ragha aff starkom dryck / Ty bådhe Prester och Propheter äro galne aff starkom dryck / The äro drunckenadhe vthi wijn / och ragha aff starkom dryck / The äro galne j Prophetien och drabba icke rett j domen / Ty all bord äro full medh spyior och slemheet alstådhes.

Hwem skal han tå lära wijsheet? Hwem skal han låta predican förstå? them affwandom aff miölkenne / them afftaghnom jfrå brystet / Ty the

1 Corin. 14. säya / Biudh biudh / Biudh biudh / Bijdha bijdha / Bijdha bijdha / Här litet ther litet / Nu wel / han skal en gång medh spotzligha leppar / och medh itt annat tungomåål tala til thetta folcket / hwilko nu thetta predicat warder / Så haffuer man roo / så wedherqueker man the trötta / så warder man stilla / Och wilia doch icke höra thenna predicanen / Therföre skal them ock HERRANS ord altså warda / Biudh biudh / Bijdha bijdha / Här litet ther litet / At the skola gå bortt och falla til baka / förkrossas / besnerde och fångne warda.

(the säya) Förnim / the bespottare.

Så hörer nu HERRANS ord j bespottare som rådhandes ären offuer thetta folck som j Jerusalem är / Ty j säyen / Wij haffue giordt itt Förbund medh dödhen / och förwete oss medh heluetet / När een floodh kommer / skal hon intet drabba på oss / ty wij haffue giordt oss een falsk tilflycht / och giordt oss en bedrägheligh skerm.

Psalm. 118 1 Pet. 2. Roma. 10 Therföre sägher HErren HERREN / SJJ / JAGH LEGGER J ZJON en grundsteen / en pröffuosteen / en kostelighhörnsteen / then wel grundat är / Then ther troor han skal icke förskreckias / Och iagh skal göra domen til itt rettesnöre / och retferdigheten a til een wijgt / Så skal haghlet driffua then falska tilflychten bortt / och watn skola föra skermen bortt / At idhart Förbund medh dödhen skal lööst warda / och idhart

 förwetande

förwetande medh heluetet skal icke bestå / Och når een flodh gåår fram / skal hon förtrampa idher / Så snart hon framgåår / skal hon tagha idher bortt / Kommer hon om morghonen / så skeer thet om morghonen / Sammalunda chwadh hon kommer dagh eller natt / Ty straffet allena lårer giffua acht vppå orden / Ty sången är förtrång så at intet offuer år / och täkenet så stackot / at man moste krympa sigh ther vnder / Ty HERREN skal vpstå lijka som på the berghena Prazim / och wredhgas såsom vthi Gibeons daal. På thet han skal göra sitt werck widh itt annat sett / och at han sitt arbete göra skal widh itt annat sett. Så legger nu bortt idhart begabberij / på thet idhor band icke skola hårdare warda / Ty iagh haffuer hördt een förderffuelse och affkortelse / thŭ aff HErranom HERRANOM zebaoth skee skal j allo werldĕne.

2. Reg. 5. 1. Para. 14. Josue. 10.

supra 10.

Fatter medh öronen och hörer mina röst / merker åt och hören mitt taal / Plögher eller trädher eller arbetar ock en åkerman sin åker alltijdh til sådh? År icke så? När han haffuer giordt honom iempn / så såår han ther vthi årter / och kastar kummin och såår hwete och biugg / hwart och itt tijt som han thet haffua wil / och haffra på sitt rwm. Altså tuchtar ock them theras Gudh medh straff / och lärer them / Ty man tröskar icke årter medh slagho / och låter man ey heller wagnshiulet gå offuer kummin / vthan årter slåår man vth medh en staff / och kummin medh itt spöödh / Man maal thet til brödz / och man tröskar thet icke alldeles til intet / når man medh wagnshiul och hestar vthtröskar thet / Thetta skeer ock aff HERRANOM zebaoth / Ty hans rådh är vnderlighit och gåår thet herligha igenom.

Gudh straffar sina / men han fördömer them icke.

XXIX. Capitel.

(Ariel) Vthtydhes Gudz Leyon / så kalladhe the Jerusalems stadh / therföre at han aff Gudhi mechtigh war / Men nu skal han heta Gudz Leyon / moot hwilkom Gudh strijdha wil.

WEe Ariel Ariel / tu Dauidz låghres stadh / J begåån åårstijdher och hållen helgha daghar / Men iagh skal trengia Ariel / så at han skal sörya och iemra sigh / och wara migh en sanskyllighl Ariel / Ty iagh skal beleggia tigh alt om kring / och skal trengia tigh medh bolwerck / och skal låta vpsettia wallar om kring tigh / tå skalt tu förnedhrat warda / och tala vthu iordenne / och mumla medh titt taal vthu stofftet / at tijn röst skal wara såsom en spåkarls vthu iordenne / och titt taal skal huiskande wara vthu stofftet / Och the som tigh förskringra / skola wara så monge som itt grant stofft / och the Tyranner så monge såsom fiukande agnar / Och thet skal ganska hastigt skee / Ty tu skalt aff HERRANOM zebaoth hemsökt warda / medh wädher och medh iordbäffuing och stoor dunder / medh wädherhwirffuel och storm / och medh förtärande eeldzlogha.

Men såsom een nattz syyn j dröm / så skola alla the monga Hedhninganar wara the ther strijdha emoot Ariel / samt med all theras häår och bolwercke / och them som trengia honom / Ty såsom enom hungroghom drömer at han äter / men tå han vpwakar / så är hans siäl än nu toom / Och såsom enom torstighom drömer at han dricker / men når han vpwakar är han machtlös och torstigh. Altså skola ock the monga Hedhningar wara / som emoot Zions bergh strijdha.

Warden häpne och försoffadhe / förblindens och warden druckne / doch icke aff wijn / Ragher / doch icke aff starckom dryck / Ty HERREN haffuer idher inskenckt en swår sömpns anda / och tillyckt idhor öghon / Idhra Propheter och Förstar samt medh the Siyare haffuer han förblindat / så at alle (Propheters) syner skola wara idher såsom eens beseghlat books ord / Hwilka som man fåår enom som låsa kan / och sägher / Kåre låås här vthi / Och han sägher / Jagh kan icke / ty hon är beseghlat / Eller lijka som man finge enom som intet låsa kunde / och sadhe / Kåre låås här vthi / Och han sadhe / Jagh kan intet låsa.

Och

Matt. 15.

Och HErren sägher / Therföre at thetta folcket nalkas migh medh sinom munn / och hedrar migh medh sina leppar / men theras hierta är lönge iffrå migh / och fruchta migh effter menniskiors bodh som the lära / Så wil iagh ock vnderligha handla medh thetta folck / alt som vnderlighast och selsynlighast / Så at theras wijsas wijsheet skal förgåås / och theras klokas förstånd skal förblindat warda.

1. Cor. 1.

Wee them som fördolde wilia wara för HERRANOM / til at förskyla theras vpsååt / och hålla theras gerningar j mörkret / och säya / Hoo seer oss? Och hoo kenner oss? Hwj ären j så wronge / lijka som en krukomakares leer tenckte / och itt werck sadhe om sin mestare / Han haffuer icke giordt migh Och een potta sadhe til sin makare / Han kenner migh intet / Nu wel / Innan en ganska liten tijdh skal Libanon warda een åkermarck / och åkermarcken skal en skoogh reknat warda.

Libanon är Jerusalem som bygdt war aff Libanon.

Ty på then samma tijdhen skola the döffua höra bokennes ord / och the blindas öghon skola see vthu mörkret och skumet / och the elende skola åter haffua glädhe j HERRANOM / och the fattighe ibland menniskionar skola glädhia sigh vthi Israels Heligha / När the Tyranner en enda haffua / och thet medh the begabbare vthe bliffuer / och förgiorde warda alle the som waka effter at komma wedhermödho åstadh / Hwilke komma menniskionar til at synda genom predican / och gå them effter som straffa them j portenom / och wika iffrå retthetenne genom lögn.

(wedhermödho) Thet är falst lärdom och werck.

Therföre sägher HERREN som Abraham förlossat haffuer til Jacobs hws altså / Jacob skal icke på skam komma / och hans anlete skal icke meer skemmas / Ty når the få see theras barn mina henders werck ibland them / skola the helgha mitt nampn / och skola helgha then Heligha j Jacob / och fruchta Israels Gudh / Ty the som en willo anda haffua skola tagha widh förstånd / och the bladhrare skola sigh lära låta.

XXX. Capitel.

WEe the afffelligha barnen / sägher HERREN / the som rådhslå vthan migh / och vthan min anda beskydd sökia / samla synd offuer synd / the som dragha nedher vthi Egypten och frågha intet min munn / at the skola sterkia sigh medh Pharaos macht / och beskerma sigh vnder Egyptj skugga / Ty Pharaos starckheet skal idher på skam komma / och thet beskydd vnder Egyptj skugga til försmädhelse / Theras Förstar haffua warit j Zoan / och theras bodhskap åro til Hanes kompne / Men the moste likwel allesamman på skam komma / offuer thet folck som them til intet bestånd wara kan / antingen medh hielp eller ellies til nytto / vthan allenast til skam och häån.

Thetta är tungen offuer the diwr som dragha södher ått / ther Leyon och Leyinnor åro / Ja huggormar och brinnande flyghande Drakar / vthi bedröffuelses och iemmers lande / The föra theras godz på folar / och theras skatt på Camelers rygg / til thet folck som them intet til nytto wara kan / Ty Egypten är intet / och thes hielp är fåfeng / Therföre predicar iagh idher ther aff altså / Rahab skal sittia stilla ther til.

(Rahab) är Egypten / och vthtydhes stålt.

Så gack nu och scriff thetta för them på een tafflo / och tekna thet vthi een book / at thet må bliffua ewinnerligha och vthan enda / Ty thet är itt ohörsamt folck och lögnachtigh barn / som HERRANS Lagh icke höra wilia / vthan säya til Siyarenar / J skolen intet see / och til skodharenar / J skolen intet skodha oss then retta låron / Men prediker oss liuffligha / skodher oss bedragherij / wiker aff wäghen / offuergiffuer thenna stijghen / Låter Israels Heligha återwenda når oss.

Ther

Therföre sägher Israels Helighe altså / Effter ty j förkasten thetta ordet / och förtrösten vppå försmådhare och förförare / och förlåten idher ther vppå / Så skal thenna misgerningen wara idher såsom een reffua på en högh mwr tå han begynnar rempna / hwilken hastigt omkull faller och förkrossas / såsom itt leerkärille sönderkrossat worde / thet man sönderkrossar och skonar thy intet / til tess man ther aff icke finner itt stycke så stoort / at man ther medh kan eeld tagha aff en eeldstadh / eller watn ösa vthu en brunn.

(stilla) Thet är / när j lijdhen / haffuen tolamodh och bijdhen.

Ty så sägher HErren HERREN then Helighe j Israel / Om j stilla bliffuē så worde idher holpet / Genom stilheet och hopp worde j starke / Men j willen icke / och sadhen / Ney / vthan wij wilie flyy til hestar (therföre skole j flychtoghe warda) och vppå löpare wilie wij rijdha (therföre skola idhra förföliare warda idher försnare) Ty tusende aff idher skola flyy för eens manz roop allena / Ja för fem skole j flyy allesammans / til tess aff idher skola igenbliffua / såsom itt mast trää offuan vppå itt bergh / och såsom itt baneer offuan vppå en högh.

(doom) Icke medh grymheet / vthan straffar mätteligha.

Therföre bijdhar HERREN at han skal wara idher nådhelighen / och är vpstånden at han skal förbarma sigh offuer idher / Ty HERREN är en Gudh som handlar medh doom / Wel är allom them som förbijdha honom / Ty Zions folck skal boo j Jerusalem / Tu skalt icke gråta / Han skal warda tigh nådhelighen när tu ropar / Han warder tigh swarandes / så snart han thet hörer / Och HErren skal vthi idhor bedröffuelse giffua idher brödh / och watn vthi idhor ångest / Ty han låter icke tin lärare meer bortflygha / Vthan tijn öghon skola see tin lärare / och tijn öron skola höra ordet effter tigh så säyandes / Thetta är wäghen / gäär honom / och ellies hwarken på höghra handena eller på then wenstra.

Och j skolen ohelgha idhra besilffwradha affgudhar / och idhor beletes gyllene klädher / och skolen bortkasta them såsom treck / och säya til them / Här vth / Så skal han giffua tinne sädh som tu på åkrenom såått haffuer / regn / och brödh aff åkrens åårswext / och thet öffuert noogh / Och tin boskap skal på then tijdhen gå j beet på een wijdh grääsmarck / Oxar och folar ther åkren medh brukas / skola blandat korn äta / thet kastat är medh kastoskoffuel och wanno / Och på all stoor bergh / och på alla stora höghar / skola åtskilde watuströmar gå / på then stora slachtingennes tijdh när tornen falla / Och månans sken skal warda såsom solennes sken / och solennes sken skal warda siw resor klarare än thet nu är / på then tijd tå HERREN förbinda skal sins folcks skadha och hela theras såår.

(tornen) åro the store Tyranner och the weldighe.

Sij / HERRANS nampn kommer fierran effter / hans wredhe brenner och är ganska swår / Hans leppar åro fulle medh grymheet / och hans tunga såsom en förtärande eeld / och hans ande såsom een watuflodh / then vp til halsen recker / til at förströö Hedhningana / til tess the om intet warda / och driffua folcken hijt och tijt medh itt betzl vthi theras munn / Tå skolen j siunga såsom på en helghedags natt / och fröghda idher aff hiertat lijka som tå man gäår med een pipo til HERRANS bergh / til Israels Tröst.

Och HERREN skal låta höra sina herligha röst / at man må see hans vthreckta arm / medh wredhsamt trwgh / och medh en förtärande eeldzlogha / medh starckt regn och medh haghel / Ty Assur skal förskreckt warda för HERRANS röst / then honom medh rijs slåår / Ty rijset skal wel drabba och bijta igenom / tå HERREN thet offuer them förer medh trummor och harpor / och allestädz emoot them strijdher / Ty gropen är tilreedd sedhan j gåår / Ja / hon är ock Konungenom tilreedd / diwp och wijdh noogh / Så är boningen ther inne / eeld och mykin wedh / HERRANS ande skal vptenda henne såsom en swaffuel ström.

Thetta lydher om heluetet och ewinnerligh eeld.

XXXI. Capitel.

WEe them som dragha nedher til Egypten effter hielp / och förlåta sigh vppå hestar / och trösta vppå wagnar at the monge äro / och vppå resenärar therföre at the fast starcke äro / Och hålla sigh icke in til then Heligha j Israel / och frågha intet effter HERRANOM / Men han är wijs och låter komma olycko och wender icke sijn ord / vthan warder sigh vpresandes emoot the ondas hws / och emoot the ogerningesmänz hielp / Ty Egypten är menniskia och icke Gudh / och theras hestar äro kött och icke ande / Och HERREN skal vthreckia sina hand / så at hielparē skal ragha / och then som holpen warder han skal falla / och tilhopa förgåås then ene medh then andra.

(ogerningesmän) Thet är / Judanar som sådana hielp sökte.

Ty så sägher HERREN til migh / Lijka som itt Leyon och itt vnge Leyon ryter offuer sitt rooff / tå en hoop medh heerdar ropa vppå thet / så förskreckes thet intet för theras roop / och är intet redt för thz the äro monge / Altså skal HERREN zebaoth fara nedh til at strijdha på Zions bergh och vppå thes högh / Och HERREN zebaoth skal beskerma Jerusalem (såsom foghlar göra medh winganar) beskydda / hielpa / ther inne xristas / och vndsettia honom.

Wender om j Israels barn / j som fast affwijkit haffuen / Ty på then tijdhen skal hwar och en förkasta sina silffuers och gyllene affgudhar / hwilka idher idhra hender giordt haffua til synd / Och Assur skal falla / icke genom manz swerd / och skal förtärd warda / icke genom menniskio swerd / och skal doch för swerd flyy / Och hans vnge män skola skattskylloghe warda / Och theras klippa skal för fruchtan skul borttdragha / och hans Förstar skola för baneret flychten giffua / Sägher HERREN zebaoth / then j Zion en eeld haffuer / och en vgn j Jerusalem.

(klippa) Thet är / Theras Konung.

(vgn) Thet är / then j Jerusalem boor.

XXXII. Capitel.

SIj / en Konung warder regerandes medh rettwiso / och Förstanar warda rådhandes til at hålla retten widh macht / At hwar man skal wara såsom en then ther för wädher bewarat är / och såsom en then ther för skwrregn förskyyld är / såsom watubecker på en torr platz / såsom skuggen aff itt stoort bergh vthi torro lande / Och the seende öghon skola icke låta förblinda sigh / och the tilhörares öron skola grant på merkia / och the galne skola lära klookheet / och then stamma tungan skal ferdigh warda och reenligha tala. En dåre skal icke meer warda kallat en Förste / ey heller en gyrugher en Herre / Ty en dåre talar om dårheet / och hans hierta vmgåår medh thet ondt är / at han skal åstadh komma skrymterij / och predica om HERRAN willfarelse / at han ther medh the hungrogha siälar vthswelta skal / och förmena them torstigha drycken / Ty thens gyrughas regerande är icke vthan skadhe / ty han finner listugheet til at förderffua the elenda medh falskom ordom / tå han then fattighas rett tala skal / Men Förstar skola haffua Förstelighа tanckar / och bliffua ther widh.

STåår vp j stålta quinnor / hörer mina röst j som så säkra ären / fatter med öronen mitt taal / Thet är på åår och dagh til görandes / så skolen j som säkra ären bäffua / Ty thet warder ingen wijnand / så bliffuer ock ingen vphemptning / Förskrecker idher j stålta quinnor / bäffuen j säkra / Thet skal skee at j skolen warda affklädda / blottadha / giordadha om lendernar / Man skal beklagha om åkrar / Ja om the lustigha åkrar / och om the fruchtsamma

wijnträä/ ty på mins folcks åker skal wexa torn och tistel/ Ja ock offuer all glädhe hws vthi then gladha stadhen/ Ty palatzen skola offuergiffuin warda/ och thet stora mantalet j stadhenom skal förminskas/ så at torn och fäste skola bliffua til ewigha kulor/ och wildiwrom til glädhe/ hiordom til beet.

Til tess at offuer oss vthgutin warder anden aff höghdenne/ Så skal tå öknen warda til een åkermark/ och åkermarken skal för en skoogh reknat bliffua/ Och retten skal boo j öknenne/ och rettferdigheten bliffua på åkermarkenne/ Och rettferdighetennes frucht skal wara fridh/ och rettferdighetennes nytta skal wara ewigh stillheet och säkerheet/ så at mitt folck skal boo vthi fridz husom/ vthi trygga boningar/ och j skön roligheet/ Men haghel skal wara nedhre j skoghenom/ och stadhē skal liggia lågt nedhre/ Wel idher som sään allestådz widh watnet/ ty ther mååghen j låta oxars och åsnars fötter gå vppå. Joel

XXXIII. Capitel.

Men wee tigh tu förstörare/ menar tu at tu icke skalt förstörd warda/ och tu förachtare/ menar tu at man icke skal förachta tigh: När tu haffuer fulbordat tijn förstöring skalt tu ock förstörd warda/ När tu haffuer fulkompnat tijn förachtelse så skal man förachta tigh igen/ HERRE war oss nådhelig/ ty effter tigh bijdhe wij/ war theras arm bittijdha/ och wår helsa vthi bedröffuelsens tijdh/ Låt folcken flyy för thet stora buldret/ och Hedhninganar förströdda warda när tu vpreser tigh. Tå skal man tagha idher vp såsom itt rooff/ såsom man vptagher gräshoppor/ och såsom man bortt reddar floghmatkar/ tå man offuerfaller them/ HERREN är vphögd/ ty han boor j höghdenne/ Han haffuer giordt Zion full medh doom och rettferdigheet/ Och j tin tijdh skal wara troheet och macht/ helsa/ wijsheet/ klookheet och HERRANS fruchtan/ skola wara hans håffuor.

(bodhskap) Som til them sendne woro/ och wille doch intet höra thē.

Sij/ theras bodhskap ropa vthe/ fridzens änglar gråta bitterligha (och såya) Stijghanar äro ödhe/ Jngen gåår på wäghomen meer/ Han håller intet förbund/ Han förkastar städhernar och achtar folcket intet/ Landet stäår iemmerligha och ömkeligha/ Libanon stäår skemligha förhuggen/ Zaron är såsom een slätt mark/ och Basan och Carmel äro förlagde.

Mz Libanon/ Zaron/ Basan/ Carmel/ merkes Jerusalem/ therföre at thet aff sådana bergh och åkrar bygdes och närdes.

Nu wil iagh vpstå (sägher HERREN) Nu wil iagh vphöya migh/ Nu wil iagh högt vpkomma/ Medh halm gå j haffuande/ och strää födhe j/ Eeld skal vpäta idher medh idhart moodh/ Ty folcken skola til kalk vpbrende warda/ såsom man aff hugget törne vptender medh eeld.

Så hören nu j som fierran ären hwadh iagh giordt haffuer/ och j som når ären merker mina starkheet/ The syndare j Zion äro förskreckte/ båffuan är kommen the skrymtare vppå (och såya) Hoo är ibland oss som widh en förtärande eeld boo kan: Hoo är ibland oss som widh een ewigh glödh boo kan: Then som wandrar vthi rettferdigheet/ och talar thet rett är/ then som orett hatar och gyrugheet/ och dragher sina hender jfrå/ at han icke tagher mutor/ Then som stoppar sijn öron til/ at han icke hörer blodhskulder/ och håller sijn ögon til at han intet argt seer. Han kan boo j höghdenne/ och klipponar skola wara hans fäste och beskydd/ Hans brödh skal warda honom giffuit/ På sitt watn skal han wara wiss. Tijn ögon skola fåå see Konungen j hans herligheet/ Tu skalt see landet förwijdghat/ så at titt hierta skal fast förundra sigh och såya/ Hwar äro nu the Scrifftlärde: Hwar äro rådhgiffuarenar: Hwar äro Cancelerenar: Ther til skalt tu intet see thet starcka folcket/ Thet folck aff diwpt måål them man intet förnimma kan/ och aff outhtydheligha tungo then man icke förstå kan. Psalm.

See

See Zion wår höghtijdhes stadh/ tijn ögon skola fåå see Jerusalem een herligh boning/ itt Tabernakel thet icke borttfördt warder/ hwilkes pålar skola aldrigh vptaghne warda/ och hwilkes togh aldrigh skola sönderslitin warda/ Ty HERREN skal wara ther mechtigh när oss/ och skola ther wara wijdha watugraffuar/ så at intet rodherskep kan fara ther offuer/ ey heller någhra galleyer tijt skepa/ Ty HERREN är wår Domare/ HERREN är wår Mestare/ HERREN är wår Konung/ han hielper oss.

Låt them settia på toghen/ the skola likwel intet hålla/ Altså skola the ey heller vthslå theras fäneko på mastenne/ ty mykit kosteligit byte skal vthdelat warda/ så at the halte ock röffua skola/ och ingen inbyggiare skal såya/ Jagh är swagh/ Ty folcket som ther vthi boor skal haffua syndernes förlåtelse.

XXXIIII. Capitel.

Kommer j Hedhningar och hören/ j folck achter vppå/ Jorden höre til/ och hwadh ther inne är/ werldennes kreetz medh sin wext/ Ty HERREN är wreedh vppå alla Hedhningar/ och förtörnat vppå alla theras hårar/ Han skal giffua them til spillo/ och offuerantwarda them til slachtning/ theras slaghne skola borttkastadhe warda/ at stanket aff theras kroppar skal vpgå/ och berghen flyta j theras blodh/ Och all himmelens håår skal förrotna/ och himmelen skal warda sammanlagd såsom itt breff/ och all hans håår skal förfaalna såsom itt lööff förfaalnar på wijnträå/ och såsom itt tortt lööff på fikona trää/ Ty mitt swerd är drucket j himmelen/ Och sij/ thet skal fara nedher på Edom/ och offuer thet spilgiffna folcket til straff.

(håår) Himmelēs håår kallar han här thet Judiska folcket medh theras Gudz tienst/ medh hwilko the sigh hållo såsom itt himmelskt folck emoot andra Hedhningar.

HERRANS swerd är fult medh blodh/ och är feett aff fetma/ aff lamba blodh och bockablodh/ aff wädhrars niwratalgh/ Ty HERREN håller itt offer j Bazra/ och een stoor slachtning j Edoms land. The Enhörningar moste ock fara nedher medh them/ och stwtanar medh the gödda oxar/ Ty theras land moste drucket warda aff blodh/ och theras iord feet warda aff fetma/ Ty thet är HERRANS heimdadagher/ och itt wedhergello åår til at hempnas Zion. Tå skola thes becker warda til tiäro/ och thes iord til swaffuel/ Ja thes land skal warda til brinnande tiäro/ then hwarken dagh eller natt vthslokna skal/ vthan ewinnerligha skal röker vpgå ther aff/ och skal ödhe bliffua vthan enda/ så at ingen skal gå ther igenom j ewigh tijdh/ vthan Röördromar och Wffuar skola haffua thet inne/ Nattvgglor och Korpar skola ther boo.

Ty han skal dragha itt snöre ther offuer at thet skal ödhe warda/ och itt mwrloodh/ at thet skal toomt bliffua/ så at thes Herrar skola heta Herrar vthan land/ och alle thes Förstar få en enda/ Och skola törne wexa vthi thes palatz/ neslor och tistlar vthi thes borgher/ och skola warda een draka boning/ och beet för Strutzar/ Tå skola ther trull och spökelse löpa hwar om annan/ Och en gast skal möta then andra/ Elffuor skola ock haffua ther herberghe och finna ther roo/ Wffuen skal ock haffua ther sitt neste och werpa ther/ liggia ther/ och vthkleckia ther vnder thes skugga/ Och Gladhor skola komma ther tilsammans.

Supra 13.

Söker nu vthi HERRANS book och låsen/ Jcke itt aff thesse stycken skal fela/ man skal ey sakna ther aff antingen itt eller annat/ Ty han är then ther igenom min munn biwdher/ och hans ande är then thet tilhopa hemtar/ Han kastar lott offuer them och delar vth måtet ibland them/ at the skola haffua ther arffuedeel inne ewinnerligha/ och bliffua ther vthi vthan enda.

Men

XXXV. Capitel.

MEn öknen och ödhemarken skal lustigh warda / och wildmarken skal glädhias och blomstras såsom een Lilia / hon skal blomstras och fröghdas j all lust och glädhe / Ty Libanons herligheet är henne giffuin / Carmels och Sarons skönheet / The see HERRANS herligheet wår Gudz maiestet.

Sterker the trötta hender / och wedherqueker the machtlösa knää / Sägher til the förtwiffladha hierta / Warer widh gott moodh / fruchter idher intet / sij / idhar Gudh kommer til at hempnas / Gudh som wedhergeller han kommer och skal hielpa idher / Tå skola the blindas öghon vpläten warda / och the döffuas öron skola öpnat warda / Tå skola the halte springa såsom en Hiort / och the dumbas tunga skal loff siunga / Ty watn skola flyta j öknenne hijt och tijt / och strömar j wildmarkenne / och ther tilförenne haffuer tortt warit / ther skola dammar wara / och ther watulööst haffuer warit / ther skola rinnande kellor wara / Ther tilförenne Ormar leghat haffua / ther skal gräås / röö och säff stå / Och ther skal wara en stijgh och wägh / hwilken then helighe wäghen heta skal / så at ingen oreen skal gå ther vppå / Och then samma skal wara för them at man ther vppå gå skal / så at ock the fåwitske icke behöffua ther wille fara / Ther skal intet Leyon wara / och intet riffuande diwr trådha ther vppå / eller ther funnet warda / vthan man skal gå ther frij och säker / Och HERRANS förlöste skola igenkomma / och komma til Zion medh glädhe / Ewigh frögd skal wara offuer theras hoffuudh / lust och glädhe skola the få / och werk och suckan moste borttgå.

Matth. 11.

XXXVI. Capitel.

OCh thet begaff sigh vthi fiortonde årena Konungs Hiskia / drogh Konungen aff Assyrien Sanherib vp emoot alla Juda fasta städher och wan them. Och Konungen aff Assyrien sende Rabsake jfrå Lachis til Jerusalem til Konung Hiskia medh stora macht / Och han trädde fram til waturennellen aff öffwra dammen / på then wäghen widh klädhefergharens åker / Och gingo vth til honom Eliakim Hilkia son / Hoffmestaren / och Sebna Canceleren / och Joah Assaph son Scriffuaren.

Sanherib 4. Reg. 18. 2. Para. 32.

Och Rabsake sadhe til them / Sägher doch Hiskia / Så sägher then store Konungen / Konungen j Assyrien / Hwadh är thet för een tröst / ther tu förlåter tigh vppå? Jagh gissar wel at tu låter tigh tyckia / at tu än nu rådh och krafft haffuer til at strijdha? Vppå hwem förlåter tu tigh tå / at tu är migh affelligh worden? Förlåter tu tigh vppå then sönderbrotna röörstaffuen Egypten / hwilken tå man stödher sigh widh honom / gåår han honom vp j handena / och genomstinger henne. Altså gör Pharao Konungen vthi Egypten / allom them som förlåta sigh vppå honom / Om tu wil säya / Wij förlåte oss vppå HERRAN wår Gudh / Är nu icke han then / hwilkens Höghder och Altare Hiskia borttkastat haffuer / och sagdt til Juda och Jerusalem / För thetta Altaret skolen j tilbidhia?

Rabsake

Nu wel / Tagh thet före medh minom Herra Konungenom j Assyrien / Jagh wil få tigh tw tusend hestar / låt see om tu kan når tigh åstadh komma the som rijdha ther vppå / Huru wilt tu tå bliffua för enom Höffuitzman then en aff min Herras ringesta tienare är? Och tu förlåter tigh vppå Egypten för wagnar och resenårar skul / Ther til menar tu at iagh vthan HERRAN

HERRAN hijtt vpdraghen är vthi landet til at förderffua thet? Ja HERREN sadhe til migh / Dragh vp j thetta land och förderffua thet.

Men Eliakim och Sebna och Joah sadhe til Rabsake / Käre tala medh tina tienare på Syrisko / ty wij förstå thet wel / och tala icke på Judisko medh oss för folckens öron som på muren är. Tå sadhe Rabsake / Menar tu at min Herre haffuer sendt migh til tin Herra eller til tigh til at tala thenna orden / och icke mykit meer til the män som på muren sittia / at the med idher skola äta sin eghen treck / och dricka sitt eghit watn? Och Rabsake stoodh och ropadhe högt på Judisko och sadhe / Hörer then stora Konungens ord / Konungens j Assyrien / Så sägher Konungen / Läter icke Hiskia bedragha idher / Ty han kan intet frelsa idher / Och läter icke Hiskia förtrösta idher vppå HERRAN / at han sägher / HERREN skal hielpa oss / och thenna stadhen skal icke giffuin warda vthi Konungens hand aff Assyrien / Hörer Hiskia intet / Ty så sägher Konungen aff Assyrien.

Görer migh til wilia / och gåår til migh vth / så skole j hwar och en äta aff sitt wijnträä och aff sitt fikonaträä / och dricka aff sin brunn / til tess iagh kommer och hemtar idher vthi itt land sådana som idhart land är / itt land ther korn och wijn vthi är / itt land ther brödh och wijngårdar vthi är / Läter icke Hiskia bedragha idher / at han sägher / HERREN skal förlossa oss / Haffua ock Hedhninganars Gudhar hwar friyat sitt land jfrå Konungens hand aff Assyrien? Hwar äro the gudhar j Hamath och Arpad? Hwar äro the gudhar j Sepharuaim? Haffua the ock friyat Samarien vthu minne hand? Hwilken aff alla thesse landz gudhar haffuer holpet sitt land vthu minne hand? At HERREN skulle frelsa Jerusalem för minne hand?

Supra 10.

Men the tijgde stilla och swaradhe honom intet / ty Konungen hadhe budhit och sagdt / Swarer honom intet. Tå komo Eliakim Hilkia son Hoffmestaren / och Sebna Canceleren / och Joah Assaph son Scriffuaren medh sönderriffuin klädher / och gåffuo honom tilkenna Rabsake ord.

XXXVII. Capitel.

4. Reg. 19.

TÅ nu Konung Hiskia thetta hörde / reeff han sijn klädher sönder / och swepte en säck om kring sigh och gick in vthi HERRANS hws / och sende Eliakim Hoffmestaren / och Sebna Canceleren med the äldsta Presternar vmswepta medh säcker til Propheten Jesaia Amoz son / at the skulle säya til honom / Så sägher Hiskia / Thetta är en bedröffuelses / straffs och försmådhelses dagh / och gåår såsom når barnen äro kommen til födhelsen och ingen macht är til at födha / O at doch HERREN tin Gudh wille höra Rabsake ord / hwilken hans Herre Konungen j Assyrien vthsende til at försmådha leffuandes Gudh / och til at förlasta medh sådana ordom / som HERREN tin Gudh hördt haffuer / Och at tu wille vphäffia ena böön för the igenleeffda som än nu förhandenne äro.

Och Konungens Hiskia tienare komo til Jesaia / Men Jesaia sadhe til them / Så sägher idhrom Herra / HERREN sägher altså / Fruchta tigh intet för the ord som tu hördt haffuer / medh hwilkom Konungens tienare aff Assyrien migh försmådhat haffua / Sij / iagh skal göra honom itt annat moodh / och han skal någhot få höra / ther aff han skal igen heemfara j sitt land / och iagh skal fella honom medh swerd vthi hans land.

Men tå Rabsake igenkom / fan han Konungen aff Assyrien strijdhandes emoot Libna / Ty han hadhe hördt at han war jfrå Lachis draghen / För ty itt rychte kom jfrå Tirhaka the Ethiopers Konung / säyande / Han är vthdraghen

vthdraghen emoot tigh til at strijdha. Tå han nu thetta hörde / sende han bodh til Hiskia och låt säya honom / Sägher Hiskia Juda Konunge altså / Låt icke tin Gudh bedragha tigh / then tu förlåter tigh vppå och sägher / Jerusalem skal icke giffuit warda vthi Konungens hand aff Assyrien / Sij / tu haffuer hördt hwadh the Konungar aff Assyrien allom landom giordt haffua och förderffuat them / och tu skulle friyat warda ? Haffua ock Hedhninganars gudhar vndsatt the land som mine fädher förderffuat haffua ? såsom är Gosan / Haran / Rezeph / och Edens barn j Thelassar ? Hwar är Konungen j Hamath / och Konungen j Arpad / och Konungen j them stadhenom Sepharuaim / Heua och Jua ?

Hiskia böön. Och tå Hiskia hadhe vndfått breffuet aff bodhen och låset thet / gick han vp vthi HERRANS hws / och hölt thet vth för HERRANOM / Och Hiskia badh til HERRAN och sadhe / HERRE zebaoth tu Israels Gudh som offuer Cherubim sitter / tu äst allena Gudh offuer all Konungarike på iordenne / tu haffuer giordt himmel och iord / HERRE nedherbögh tijn öron och hör / HERRE låt vp tijn ōghon och see / Hör doch all Sanheribs ord som han vthsendt haffuer til at försmådha leffuandes Gudh / Sant är thet HERRE / Konunganar j Assyrien haffua ödhe giordt all Konungarike medh theras land / och haffua kastat theras gudhar vthi eeld / ty the woro icke Gudhar / vthan menniskio henders werck / trää och steen / the äro förgiorde. Men nu HERRE wår Gudh hielp oss ifrå hans hand / på thet at all Konungarike på iordenne mågha förnimma / at tu äst HERRE allena.

Tå sende Jesaia Amoz son til Hiskia och låt säya honom / Så sägher HERREN Israels Gudh / Om thet tu migh bidhit haffuer om Konung Sanherib aff Assyrien / Så är thetta thet HERREN om honom sägher / Jungfrwn dottren Zion förachtar tigh och bespottar tigh / och dottren Jerusalem rister hoffuudhet effter tigh / Hwem haffuer tu förhådt och försmådt ? offuer hwem haffuer tu vphäffuet röstena ? och haffuer vphäffuet tijn ōghon emoot then Heligha j Israel / genom tina tienare haffuer tu försmådhat HErran / och sägher / Genom mina monga wagnar är iagh vpdraghen vppå bergs höghdenar widh Libanons sidho / och haffuer affhugget hans högha Cedreträå / medh the vthkoradhe Furoträå / och är kommen offuer höghdena in til endan på thenna skoghen på landena / Jagh haffuer graffuet och drucket watnet / och mitt footbielle haffuer vthtorkat all förwarat watn.

Men haffuer tu icke hördt / at iagh j förtijdhen altså giordt / och aff ålder så handlat haffuer / och gör teslikes så än nu / At faste städher förstöras vthi steenhopar ? och theras inbyggiare förswaghadhe och förtwifladhe warda / och på skam komma / och warda til gräås på markenne / och til gröön ört / såsom höö på taken / hwilket borttorkas förr än thet moghet Psal.129 warder / Men iagh kenner tina boning wel / titt vthtogh och intogh / och titt rasande emoot migh / Effter tu nu rasar emoot migh / och titt hoghmodh är kommet vp för mijn öron / skal iagh settia tigh en ring j tina näso / och itt bett j tin munn / och skal föra tigh then wäghen heem igen then tu kommen äst.

Ock thetta skal wara tigh för itt tekn / Aeät j thetta året hwadh förtrampat är / vthi the andra årena hwadh sielfft wexer / vthi tridie årena sääår och vpskårer / planterer wijngårdar och äter theras frucht / Ty the frelste aff Juda hws och the offuerbleffne skola åter rota sigh nedhan til / och offuan til båra frucht / Ty vthaff Jerusalem skola än nu vthgå the som quarbleffne äro / och the frelste vthaff Zions bergh / Thetta skal HERRANS zebaoth nijttelskan göra / Therföre sägher HERREN om Konungen aff Assyrien altså / Han skal icke komma in vthi thenna stadhen / och skal ey heller skiuta

ther en

ther en pijl in / och icke en sköld komma ther före / och skal han ingen skantz göra ther omkring / vthan skal wenda then wäghen om igen som han kommen är / så at han vthi thenna stadhen intet kommer / sägher HERREN / Ty iagh wil beskydda thenna stadhen / så at iagh skal vthielpa honom för mina skul / och för min tienare Dauidz skul.

Tå foor vth en HERRANS ängel / och slogh vthi thet Assyriska lägret / hundradhe fem och ottatiyo tusend mån / Och tå the om morghonen bittijdha vpstodhe / sij / tå lågh ther alt fult medh dödha kroppar / Och Konungen aff Assyrien Sanherib / drogh sina ferde / och wende om heem igen / och bleff j Nineue. Och thet begaff sigh / at tå han tilbadh vthi sins gudz Nisrochs hwse / slogho honom hans söner Adramelek och SarEzer medh swerd / och flydde in vthi thet landet Ararat / Och hans son AssarHaddon wardt Konung j hans stadh.

XXXVIII. Capitel.

4.Reg.20 2.Para.32 PÅ then tijdhen wardt Hiskia dödhsiwk / Och Propheten Jesaia Amoz son kom til honom / och sadhe til honom / Så sägher HERREN / Bestell om titt hwss / ty tu moste döö och icke widh lijff bliffua. Tå wende Hiskia sitt ansichte til weggena / och badh til HERRAN och sadhe / Tenck doch HERRE huru iagh för tigh wādrat haffuer vthi sanning medh fulkompneligho hierta / och haffuer giordt hwadh tigh haffuer täckt warit / och Hiskia greet swårligha.

Tå kom HERRANS ord til Jesaia och sadhe / Gack bortt och sägh Hiskia / Så sägher HERREN tins fadhers Dauidz Gudh / Jagh haffuer hördt tina böön / och seedt tina tårar / Sij / iagh wil än nu föröka tina daghar femton åår / och skal friya tigh medh thenna stadhen vthu Konungens hand aff Assyrien / Ty iagh wil wel beskerma thenna stadhen / Och haff thetta för itt tekn aff HERRANOM / at HERREN thetta göra skal som han sagdt haffuer / Sij / iagh wil tilbaka dragha skuggan på Ahas Såyare / tiyo streck the han offuerlopit haffuer / så at solen skal gå tilbaka tiyo streck / the hon på Såyaren offuerlopit haffuer.

Thetta är Hiskia scrifft Juda Konungs / tå han hadhe kranck warit / och war helbregda worden aff sinne kranckheet.

JAgh sadhe / Nu moste iagh fara til heluetes portar förr än iagh thet migh förmoodde / och tenckte än nu lenger leffua.

Jagh sadhe / Nu moste iagh icke meer see HErran / Ja HErran vthi the leffuandes lande ? Nu moste iagh icke meer see menniskior / når them som theras tijdh vthleffua.

Min tijdh är bortto / och ifrå migh taghen / såsom eens heerdas hydda / och iagh skäår mitt lijff twert aff såsom en wäffuare.

Han slijter migh sönder såsom en kleen trådh / tu lychtar daghen för migh förr än afftonen kommer.

Jagh tenckte / Måtte iagh doch leffua til morghons / Men han sönderbröt migh all mijn been såsom itt Leyon / Ty tu lychtar daghen för migh förr än afftonen kommer.

Jagh låt såsom een Trana och een Swala / och knulladhe såsom een Duffua / Mijn ōghon wille migh brista / HErre iagh lijdher nödh / lijsa migh. (brista) The som hårdeligha äro siwke / see äter offuer sigh lijka som ōghonen wille gå vth.

O huru wil iagh (gladheligha) tala / effter han migh tilsagdt haffuer / och gör thet ock / therföre wil iagh j alla mina lijffzdaghar tacka för thenna minne siäls bedröffuelse.

Ddd HErre

(ther aff) Thz är aff sådana tÿn ord thet tu vthloffuat at må skal leffua och icke aff wåra krafft och macht.

HErre ther aff leffuer man/och mins andas lÿff ståår altsammans ther vthinnan/ty tu låst migh sompna/och giorde migh leffuande.

Sÿ/om tröst war migh stoor ångslan/ men tu låst tigh wårda om mina siäl ganska hierteligha/at hon icke förderffuas skulle / ty tu kastadhe alla mina synder baak om tigh.

Ty heluetet loffuar tigh intet/så prÿsar tigh icke heller dödhen / och the som vthi gropena fara/ wenta intet effter tina sanning.

(sanning) Löffte om nådh och lÿff.

Vthan allena the som leffua loffua tigh/ såsom ock iagh nu gör. Fadhren skal lära barnen tina sanning.

HErre hielp migh så wilie wÿ siunga mina wÿsor så lenge wÿ leffue vthi HERRANS hws.

Och Jesaia badh at man skulle tagha itt plåster aff fikon och leggia vppå hans böld/at han måtte helbreghda warda/Men Hiskia sadhe/ Hwilket itt tekn är thetta/at iagh vp til HERRANS hws gå skal?

XXXIX. Capitel.

4. Reg. 20

PÅ then tÿdhen sende Merodach BalAdan/BalAdans son Konungen j Babel breff och skencker til Hiskia / Ty han hadhe hördt at han hadhe warit siwk och war helbreghda worden igen. Tå frögdadhe sigh Hiskia / och wÿste them fataburen / silffuer och guld/ specerÿ / kosteligh saluo och all sÿn bohags hws / och all then skatt som han hadhe / Ingen ting war som Hiskia them icke wÿste j sino hwse och j sitt wold.

Tå kom Propheten Jesaia til Konungen Hiskia och sadhe til honom/ Hwadh såya thenne männenar/och hwadhan komma the til tigh? Hiskia sadhe/The komma fierran effter til migh / nemligha jfrå Babel / Men han sadhe/Hwadh haffua the seedt vthi tino hwse? Hiskia sadhe/ Alt thet j mino hwse är / haffua the seedt/ och intet är j mina håffuor thet iagh them icke wÿst haffuer.

Och Jesaia sadhe til Hiskia/Hör HERRANS zebaoth ord/Sÿ/then tÿdh kommer/at alt thet vthi tino hwse är/och hwadh tine fädher församlat haffua in til thenna dagh / skal til Babel borttfördt warda / så at intet skal quart bliffua sägher HERREN/ Ther til skola the tagha tÿn barn som aff tigh komma skola/ och tu födhande warder / och the moste wara Camererer j Konungens gård j Babel/Och Hiskia sadhe til Jesaia/ HERRANS ord är gott thet tu talar/Och sadhe/ Ware doch fridh och troheet j mina daghar.

XL. Capitel.

TRöster/tröster mitt folck/sägher idhar Gudh / Taler liuffligha medh Jerusalem/och prediker för thy/at thes tÿdh är fulbordat/ty thes misgerning är förlåten / Ty thet haffuer fångit dubbelt aff HERRANS hand för alla sina synder.

(dubbelt) Nemligha/ syndernes förlåtelse/ frÿheet för Laghen.

Eens Predicares röst är j öknenne / Beredher HERRANOM wågh / görer en iempnan stÿgh på markenne wårom Gudhi/Alle dalar skola vphögde warda / och all bergh och höghar skola förnedradhe warda/ och thet oiempnt är skal iempnas / och thet oslett är skal slett warda / Ty HERRANS herligheet skal oppenbarat warda/ och alt kött skal tilsammans see/at HERRANS munn talar.

Matt. 3. Marci 1. Johan. 1.

Een röst sägher / Predica/och han sadhe/Hwadh skal iagh predica? Alt kött är

1. Petri 1. Jacobi 1.

höö / och all thes godheet är såsom itt blomster j markenne / Hööt torkas bortt/blomstret förwisnar/ty HERRANS ande blås ther in / Ja folcket är hööt/Hööt torkas bortt/blomstret förwisnar/MEN WÅRS GVDZ ORD BLIFFVER EWINNERLIGHA.

(godheet) är alla godha gerningar som man äff sigh sielff förmå.

Zion tu som predicar/stÿgh vp på itt högt bergh / Jerusalem tu som predicar häff vp tina röst medh macht/häff vp och fruchta tigh intet/Sägh Juda städher / Sÿ / ther är idhar Gudh / Ty sÿ / HErren HERREN kommer weldeligha/och hans arm skal warda rådhande/ Sÿ/ hans arbete och hans gerning skal icke wara vthan frucht / Han skal födha sin Hiord såsom en heerde/ han skal församla lamben j sin fampn / och båra them j sitt skööt/och fordra the lambdÿghra.

Hoo måler watnet medh handenne / och fattar himmelen medh sÿn span / och begriper iordena medh tryfingers mååt? och wägher berghen medh een wigt / och höghanar medh een wågh? Hoo vnderwisar HERRANS anda / och hwadh rådhgiffuare lärer honom? Hwem frååghar han om rådh then honom förstånd giffuer/och lärer honom rettzens wågh/ och lärer honom klookheet och wÿsar honom förståndzens wågh? Sÿ/ Hedhningenar äro achtadhe såsom en drope/ then vthi emboret bliffuer/ och såsom itt grand/thet j wåghskålenne bliffuer/ Sÿ/öyanar äro såsom itt litet stofft/Libanon wore alt förlitet til eeld / och thes diwr alt förfåå til brenneoffer/Alle Hedhningar äro intet för honom / och såsom platt intet achtadhe.

Roma. 11. 1. Corin. 2.

Infra 44. 45.

Widh hwem wilie j tå lÿkna Gudh /eller hwadh wilie j göra honom för een lÿknelse? En mestare güter wel itt belete / och gulsmedhen förgyller thz/ och gör silff kädhor ther vppå/Sammalunda then itt armt häffoffer förmå han vthwäl itt trää som icke förrotnar/och söker en klook mestare ther til/ then itt belete beredher som bliffuer ståndande. Weten j intet? Hören j intet? Är thetta icke kungiordt idher tilförenna? haffuen j icke förstått thet aff iordennes begynnelse? Han sitter offuer iordennes kreetz/ och the som boo ther vppå äro såsom grääshoppor / Then ther himmelen vthtänier såsom itt tunt skin/och vthstrecker thet såsom itt tiäll ther man boor vthi/ Then ther Förstanar om intet gör/och Domarenar på iordenne förlegger / lÿka som theras slechte hwarken hadhe plantering eller sädh eller root j iordenne / Så at the borttorkas när itt wädher blås på them / och een wädherflagha förer them bortt såsom agnar/ Widh hwem wilie j tå lÿkna migh then iagh lÿk är? sägher then Helighe.

(gråshoppor) Them man snart borttreda och förtagha kan.

Psal. 147.

Vplyffter idhor ögon j höghdena och seer / Hoo haffuer the ting skapat / och förer theras häär fram effter taal? then som kallar them alla widh nampn/Hans förmågha och starka krafft är så stoor/at honom icke itt fela kan.

Hwj sägher tu tå Jacob/och tu Jsrael talar/Min wägh är HERRANOM fördold / och min rett gåår fram om min Gudh? Weest tu icke? haffuer tu icke hördt? HERREN then ewighe Gudh som iordennes endar skapat haffuer/warder hwarken trött eller moodh / Hans förstånd är oranszakelighit/Han giffuer them trötta krafft/och them machtlösom starkheet noogh/ The ynglingar warda trötte och vpgiffuas/ och the karske män falla/Men the som wenta effter HERRAN the få een nyy krafft/så at the skola vpfara medh wingar såsom örnar/ the skola löpa och icke vpgeffuas/ the skola wandra/och icke trötte warda.

(ynglingar) Thet äro the vnga män som förlåta sigh vppå sÿn starkheet och vngdom.

XLI. Capitel.

(rettferdigha) Thet är/Abraham. Gene. 12. 14.

Tiye öyanar för migh/och folcken sterkie sigh/trädhe fram och tale/ Låt oss gå til retta medh hwar annan/ Hoo haffuer vpweckt then rettferdigha östan effter: Hoo kalladhe honom at han gå skulle: Hoo gaff Hedhninganar för honom/ at han them offuermechtigh wardt/ och gaff them för hans swerd såsom stofft/ och för hans bogha såsom förströdda agnar: Och han iaghadhe effter them och gick thet igenom medh fridh/ och wardt intet trött aff wäghen. Hoo werkar thet och gör thet/ och kallar alla menniskior then ena effter then andra alt jfrå begynnelsen: Jagh HERREN är bådhe then förste och then sydste.

Tå öyanar ságho thet fruchtadhe the sigh/ och iordennes endar förskreckte sigh/The nalkadhes och komo fram/ then ene halp then andra/ och sadhe til sin nästa/War tröst/Timbermannen toogh guldsmedhen til sigh/ och giorde bleckskiffuonar släta medh hammaren på städhet och sadhe/ Thet wil wel stå/och the fäste thet medh naghlar/at thet icke skulle stå ostadhigt.

(wellogha) Thet är/ Egypti Förstar.

Men tu Jsrael min tienare/ Jacob then iagh vthwaldt haffuer/ tu Abrahams mins wens sädh/then iagh styrckt haffuer alt jfrå werldennes enda/och haffuer kallat tigh jfrå hennes wellogha/och sadhe til tigh/ Tu skalt wara min tienare/ty iagh vthkorar tigh/och borttkastar tigh icke/ Fruchta tigh intet/iagh är medh tigh/wijk icke aff/ ty iagh är tin Gudh/ iagh styrcker tigh/iagh hielper tigh ock/iagh håller tigh widh macht genom mina rettferdigheetz höghra hand/Sÿ/alle the som tigh hätske äro/ skola til spott och skam warda/och bliffua såsom intet/ och the män som medh tigh träta skola förgåås/så at tu skalt frågha effter them och icke finna them/ The män som medh tigh kijffua skola warda såsom intet/ och the män som emoot tigh strijdha skola få en enda/ Ty iagh är HERREN tin Gudh/ then tina höghra hand stercker/och sägher til tigh/ Fruchta tigh intet/Jagh hielper tigh.

Så fruchta tigh nu intet tu matker Jacob/j fattighe hoop Jsrael/Jagh hielper tigh sägher HERREN och tin förlossare then Helighe j Jsrael/ Sÿ/iagh haffuer giordt tigh til en nyy skarp tröskowagn then taggar haffuer/at tu skalt tröska bergh och sönderstöta them/och göra höghanar såsom stofft/Tu skalt förströö them/at wädhret skal föra them bortt/och wädherflaghor förskingra them/Men tu skalt wara gladh j HERRANOM och beröma tigh aff Jsraels Heligha.

The elende och fattighe sökia watn/ och ther är intet. Theras tunga borttorkas för torst/men iagh HERREN wil höra them/ Jagh Jsraels Gudh wil icke offuergiffua them/ vthan iagh wil öpna watuflodher på höghdernar/och kellor mitt på markenne/ Jagh wil göra öknena til watusiöghar/och torra landet til watukellor/ Jagh wil giffua j öknenne Cedren/ Fohr/ Mirten och Olioträä/ Jagh wil giffua på markenne Grään/ Böök och Buxboom tilhopa/ på thet man må see och kenna/ och förmerkia och förstå tilsammans/ at HERRANS hand haffuer thetta giordt/och then Helighe j Jsrael haffuer thetta skapat.

Så låter idhra saak komma fram/ sägher HERREN/ bärer fram ther j vppå ståån sägher Konungen j Jacob/ Låt them trädha fram och förkunna oss hwadh tilkommande är/ Förkunner oss/ och Propheterer någhot framföre åt/ Låt oss achta ther vppå medh wår hierta/ och merkia huru thet här effter gå skal/ eller låter oss doch höra hwadh tilkommande är/ Förkunner oss hwadh här effter komma skal/ så wilie wij merkia at j ären Gudhar/Görer antingen gott eller ondt/ så wilie wij ther om tala och skodha tilsammans/ Sÿ/ j ären aff intet/ och idhart ✠ wåliande är een styggelse.

✠ (wåliande) Hoo som håller aff idher och anammar idhart wesende/ han är een styggelse.

Men iagh vpwecker en aff Noordan/ och han kommer östan effter/ Han skal predica thz j mitt nampn/och han skal gå offuer the weldigha/såsom offuer leer/och skal trampa leer såsom en krukomakare/Hoo kan någhot förkunna aff begynnelsen/ at wij måghe begripat: eller Prophetera framföre åt/ at wij måghe säya/Tu talar rett. Men här är ingen förkunnare/ingen som någhot höra låter/ ingen som aff idher itt ord höra må/ Jagh är then förste som til zion sägher/Sÿ/ther är thet/ och giffuer Jerusalem Predicare/Men hitze skodhar iagh/men ther är ingen/och seer ibland them/men ther är ingen rådhgiffuare/Jagh fråghar them/men tå swara the intet/Sÿ/thet är altsammans wedhermödha och intet medh theras wesende/ theras affgudhar äro icke vthan itt wädher och fåfengeligheet.

(weldigha) Weldigha kallar han här Saganim/Thet äro the öffuerste j thz andeliga stadhganom/ såsom the öffuerste Presternar/Leuiter/Biskopar/ prester etc.

XLII. Capitel.

Matth. 12

Sÿ/min tienare/Jagh vppehåller honom/och min vthkoradhe/j hwilkom mijn siäl wel behaghar/ Jagh haffuer giffuit honom min anda/Han skal låta komma rett ibland Hedhninganar/ Han skal icke skriya eller ropa/ och hans röst skal man icke höra på gatomen/ Een förbråkat röö skal han icke sönderbryta/ och en rykande weka skal han icke vthsleckia/Han skal lära hålla retten j sanning/ Han skal icke wara knorrisk eller gruffueligh/ på thet han skal settia rett på iordenne/och öyanar skola wenta effter hans Lagh.

(gruffueligh) Thet är/ Han skal icke wara hård eller hatsk/ vthan liuffligh/ wenligh och mild.

Så sägher HERREN Gudh som himmelen skapar och vthstrecker/ then som iordena gör medh thz ther vppå wexer/then som folckena som ther vppå är giffuer lijff/och anda them som gå ther vppå/Jagh HERREN haffuer kallat tigh j rettferdigheet/och fattat tigh widh handena/och bewarat tigh/och haffuer giffuit tigh til itt Förbund j folckena/ Hedhningomen
Infra 49. til itt liws/ At tu skalt öpna the blindas öghon/ och föra fånganar vthu fen-
Infra 48. gelse/och the som sittia j mörkret vthu fångahuset/ Jagh HERREN/ thet är mitt nampn/ och iagh skal icke giffua mina äro enom androm/ ey heller mitt loff affgudhomen/Sÿ/hwadh komma skal förkunnar iagh framföre åt/ Och förkunnar nyy ting/ Förr än thet skeer låter iagh idher thet höra.

Siunger HERRANOM een nyy wijso/Hans loff är in til werldennes endar. The som j haffuet fara och huad ther vthi är/öyanar och the som ther boo. Roper högt j ökn och städher ther vthi/ samt medh the byiar ther Kedar boor. Sigh fröghde the som boo på klippomen/ och rope vthaff bergshögdenne/ Låter them giffua HERRANOM ärona/ och förkunna hans loff på öyanar/HERREN warder vthdraghandes såsom en Rese/Han skal vpweckia nijt såsom en krijgsman/Han skal fröghda sigh och en gnyy göra/ Han skal sinom fiendom offuerhändigh bliffua/ Jagh tijgher wel til en tijdh/och är stilla/och håller migh/Nu wil iagh ropa såsom een barnfödherska/Jagh skal förödha och vpswelgha them alla/ Jagh skal förödha bergh och hoghar/ och borttorka all theras gräås/ och skal göra watuströmanar til öyar/ och vthtorka siöghanar/ Men the blinda wil iagh ledha på then wäghen som the icke weta/ Jagh wil föra them på the stijghar som the icke kenna/Jagh wil settia mörkret för them til itt liws/och thz oslett är/ til iempnheet/ Thetta wil iagh göra thz/och icke offuergiffua thz. Men the som förlåta sigh på affgudhar/ och säya til gutin belete/ J ären wåra Gudhar/the skola tilbaka wenda/ och til skam warda.

Hören j döffue/och seer här til j blinde/at j måghe see/Hoo är så blind som min tienare/och hoo är så döff som mitt ‡ bodhskap then iagh sender/ Hoo är så blind som then fulkomlighe/och så blind såsom HERRANS tiena-

‡ (bodhskap) Thet äro the öffuerste presternar/ the som thet embetet haffua j folckena/ at lära.

re: Man predikar wel mykit/men the hållat intet/Man sägher them noogh/ men the wilia icke hörat/ Likwel wil HERREN them gott för sina rettferdigheet skul/och at han skal göra sijn Lagh herligh och stoor. Thet är itt beröffuat och skinnat folck / the äro allesammans besnerde vthi kulor / och bortgömde j fångahws/The äro wordne til rooff / och ingen hielpare är / beskinnadhe/och ingen är som sägher / Få them igen.

Hwilken är ibland idher som achtar här til/ mercker och hörer hwadh här effter kommer: Hoo haffuer offuergiffuit Jacob til sköffuels och Jsrael röffuarom: Haffuer icke HERREN giordt thet: emoot hwilkom wij syndat haffue/Och the wille icke wandra på hans wäghar / och lydde icke hans Lagh / Therföre haffuer han vthskuddat offuer them sina wredhes grymheet/och een krijgsmacht / och haffuer vptendt them alt om kring/ Men the achtadhe thet intet/han fengde vppå them/ men the ladhe thet intet vppå hiertat.

XLIII. Capitel.

OCh nu sägher HERREN/ then tigh skapat haffuer Jacob/och then tigh giordt haffuer Jsrael/Fruchta tigh intet/ Ty iagh haffuer förlossat tigh / Jagh haffuer kallat tigh widh titt nampn / Tu äst min / Ty om tu gäår igenom watn / wil iagh wara när tigh / at strömanar icke skola drenckia tigh/ Och om tu gäår vthi eelden / skalt tu intet brenna tigh / och loghen skal intet bijta vppå tigh / Ty iagh är HERREN tin Gudh then Helighe j Jsrael / tin Frelsare / Jagh haffuer giffuit Egypten/Ethiopien och Seba til försoning j tin stadh/Effter tu så dyyr för mijn öghon achtat äst/moste tu ock herligh wara/och iagh haffuer tigh käär/therföre giffuer iagh menniskior vthi tin stadh / och folck för tina siäl.

Seba är en hoffuud stadh j Ethiopien.

(tina siäl) Thet är/Jagh låter annor land bliffua förstörat aff Konungen j Assyrien / på thet tu skalt warda behållen.

Så fruchta tigh nu intet/ty iagh är när tigh / Jagh wil låta komma tina sädh östan effter/ och wil församla tigh westan effter / Och skal säya til Nörr/Giff/ Och til södher/Förhåll icke/ Haff mina söner hijt jfrå fierran/ och mina döttrar jfrå werldennes enda / alle the som medh mino nampne nemde äro/ nemligha/ the iagh skapat haffuer til mina herligheet / tilreedt them och giordt them.

Låt framträdha thet blinda folcket/som doch öghon haffuer / och the döffua som doch öron haffua / Låt alla Hedhningar tilhopa komma / och folcken församla sigh/ Hwilken är ibland them som thetta förkunna kan/ och låta oss höra framföre åt hwadh som skee skal: Låt them haffua theras witne fram och bewisat/ så fäår man hörat/och säya/ Thet är sanningen Men j ären mijn witne/sägher HERREN / och min tienare then iagh vthwaldt haffuer/på thet j skolen wetat och troo migh/och förstäät at iagh äret/ Förr migh är ingen Gud giord/så warder ock ingen effter migh/Jagh/ Jagh är HERREN/och vthan migh är ingen Frelsare / Jagh haffuer förkunnat thet/och haffuer teslikes holpet/och haffuer idher thet säya låtet/ och ingen fremmande (Gudh) är ibland idher/ J ären mijn witne / sägher HERREN/så är iagh Gudh / Och är iagh förr än någhor dagh war/ Och ingen är then som vthu minne hand frelsa kan /Jagh werkar / hoo wil affwenda thet:

Så sägher HERREN idhar förlossare / then Helighe j Jsrael / För idhra skul haffuer iagh til Babel sendt/och haffuer nedherslaghet alla bomar och iaghat the föryande Chaldeer til skeps/Jagh är HERREN idhar Helighe/som Jsrael skapat haffuer/idhar Konung. Så sägher HERREN som en wägh gör j haffuet/och en stijgh j starck watn/Then ther vthförer wagn och hest/

(bomar) Thet är / Förstanar och the weldighe j Babel aff Konung Cores förstörde.

och hest/häär och macht/så at the j enom hoop liggia/och intet vpstå / at the vthslokna såsom en weke vthsloknar. Tencker icke vppå thet gamla/ och achter icke vppå thet förra warit haffuer / Ty sij / Jagh wil göra een nyy ting / Rett nu skal thet vpgå / at j skolen förnimma at iagh gör en wägh j öknenne/ och watuströmar vthi ödhmarkenne / at diwret på markenne skal prijsa migh/Drakar och Strutzer / Ty iagh wil giffua watn vthi öknenne/och strömar vthi ödhmarkenne / til at giffua mino folcke / minom vthkoradhom dricka.

Thetta folcket haffuer iagh tilreedt migh / thet skal förtelia min prijs/ Icke at tu Jacob haffuer kallat migh/eller at tu Jsrael haffuer arbetat om migh/ Icke haffuer tu framburit migh tins brenneoffers fäär / eller hedhrat migh medh titt offer/Jagh haffuer icke hafft lust til tina tienst j spijsoffer/ iagh haffuer ey heller lust aff titt arbete vthi rökelse / Migh haffuer tu icke köpt Calmos för penningar/Migh haffuer tu icke fylt medh tins offers fetma/Ja migh haffuer tu arbete giordt vthi tinom syndom / och giordt migh mödho vthi tinom misgerningom / Jagh / Jagh vthstryker tijn offuerträdhelse för mina skul/och kommer tina synder intet j hogh / Dragh migh til minnes / Låt oss gå medh hwar annan til retta/ Sägh huru tu wilt rettferdigh warda/Tine födher haffua syndat/och tine lärare haffua mishandlat emoot migh/Therföre haffuer iagh ohelghat Helghedomens Förstar / och giffuit Jacob til spillo/och Jsrael til försmädhelse.

Thetta alt är så mykit sagdt / at wåra gerningar icke vthskrapa syndena för Gudhi/vthan allena hans nädh / såsom han här sägher / Migh/Migh sägher han/ thet är / til at försona migh.

XLIIII. Capitel.

SAe hör nu tu min tienare Jacob/och Jsrael then iagh vthkorat haffuer/Så sägher HERREN then tigh giordt och tilreedt haffuer/och then tigh bijståndigh är alt jfrå modherlijffuet/ Fruchta tigh intet min tienare Jacob / och tu frome then iagh vthkorat haffuer/Ty iagh wil vthgiuta watn vppå then torstigha/och strömar vppå then torra. Jagh wil vthgiuta min anda vppå tina sädh/och mijn welsignelse vppå tina efterkommande/At the wexa skola såsom grääs/ såsom pijlträä widh watubecker. Thenne skal säya / Jagh är HERRANS / och then andre warder nemd

Johan. 7. medh Jacobs nampn/ Och thenne skal tilscriffua sigh HERRANOM medh sinne hand/och skal medh Jsraels nampn nemd warda.

(Thenne) Thet är / Här och ther och allestädz skola Christne wara ock ibland Hedhninganar.

Så sägher HERREN Jsraels Konung / och hans förlossare HERREN zebaoth/Jagh är then förste / och iagh är then sijdste / och vthan migh är ingen Gudh/Och hoo är migh lijk/then ther kallar och förkunnar/ och beredher migh thet: iagh som folcken setter jfrå werldennes begynnelse/Låt them forkunna tekn och hwadh komma skal: Fruchter idher intet och warer icke förskreckte/ Haffuer iagh icke på then tijdhen låtit thet höra och förkunnat tigh thet: Ty j ären mitt witne / Är någhon Gudh vthan migh: Ingen tröst är/Jagh weet iw ingen: The affgudhamakare äro allesammans fåfengelighe/och ther the mykit affhålla är intet nyttigt / The äro theras witne/och see intet/merkia ock intet / therföre moste the på skam komma.

Supra 40 41. Infra 48.

Hoo äro the som en gudh göra/och giuta en affgudh/ then intet nyttigh är/Sij/ alle theras stalbrödher komma på skam/ Ty thet äro mestare vthaff menniskiom / Om the alle tilsamman trädde / så moste the likwel fruchta sigh/och på skam komma. Then ene smidher iernet medh täng / arbetar thet j glödhenne/och beredher thet medh hammaren/och arbetar ther vppå medh alla sins arms macht/ lijdher ock hunger til tess han icke meer förmå/ dricker ock icke watn til tess han wanmechtas.

Then andre timbrar på trää/och mäter thet medh snöre/ och vthmerker thet medh krijto/och tilhugger thet/ och affcirklar thet/ och gör thet til itt manz belete/såsom een degheligh menniskia then j huse boo skulle/Han gåår ibland tråån j skoghenom/ at han skal hugga Cedreträå och tagha Book och Ek/Ja itt Cedreträå thet planterat/och aff regne wext är/och dogher menniskiomen til at brenna/ther man afftagher til at werma sigh medh/och thet man vptender til at baka ther brödh medh/ Aff thet samma gör han en gudh/och tilbedher thet/ Han gör en affgudh ther aff/ och faller ther på knåå före/Helfftena vpbrenner han j eeldenom/och widh then andra helfftena åter han kött/Han steker ena steek och måttar sigh/wermer sigh/och sågher/Huy/iagh är warm worden/ Jagh haffuer mijn lust aff eeldenom/ Men thet quart är gör han til en gudh/at thet skal wara hans affgudh/ ther knåfaller han före/och böyer sigh före/och bedher och sägher/ Frelsa migh/ ty tu äst min Gudh.

The weta intet och förstå intet/ty the äro förblindadhe/ så at theras öghon see intet/och theras hierta kunna intet merkia/ och the gå icke til sitt hierta/ther är ingen förnufft eller förstånd/at the doch tenckia måtte/Jagh haffuer helfftena vpbrendt j eeldenom/ och haffuer på kolen brödh bakat/ och steekt kött och åtit/och skulle iagh nu thet som quart är göra til een styggelse/ och skulle iagh knåfalla för enom stock? Thet giffuer asko/ och kiwser hiertat som sigh ther til böyer/och kan icke friya sina siäl/Likwel tencker han icke/Mon icke någhot bedrägherij wara j minne höghra hand?

Tenck ther vppå Jacob och Israel/ty tu äst min tienare/ Jagh haffuer bereedt tigh at tu skalt wara min tienare/Israel förgät migh icke/Jagh vthstryker tina misgerningar såsom itt moln/och tina synder såsom ena dymbo/ wendt tigh til migh/ ty iagh förlossar tigh/ Fröghder idher j himlar/ ty HERREN haffuer thet giordt/Jubilera tu iord här nedhre/ J bergh glädhiens medh frögd/skoghen och all trään ther vthi/ Ty HERREN haffuer förlossat Jacob/och är herligh j Israel.

(giordt) Han är thē som gör och icke talar allena/ såsom the fåfenge affgudhar.

Så sägher HERREN tin förlossare/ then tigh aff modherliffuet bereedt haffuer/Jagh är HERREN som alt gör/then ther vthstrecker himmelen allena/och vthwijdhgar iordena vthan hielp/Then the spåmänz tekn om intet gör/och gör the teknatydhare galna/then the wijsa tilbaka driffuer/ och gör theras konst til dårskap/Men han stadhfester sins tienares ord/ och sins bodhskaps rådh fulkompnar/Then til Jerusalem sägher/War besittin/ Och til Juda städher/Warer bygde/och iagh vpretter theras ödhe/ Jagh som talar til diwpet/Försiwin/och til strömanar/Förtorkens/ Jagh som sägher til Cores/Han är min heerde/ och skal fulkompna all min wilia/ så at man skal säya til Jerusalem/War bygd/och til Templet/ War grundat.

(rådh) Thet är theras predican/ medh hwilka the giffua menniskiomen rådh.

XLV. Capitel.

SA sägher HERREN til Cores sin Smoorda/ then iagh widh hans höghra hand fattar/ at iagh skal vnderkuffua Hedhninganar för honom/ och lösa Konungomen swerdet ifrå/på thet at portanar skola öpnadhe warda för honom/ och döranar icke igenlåsta bliffua/ Jagh wil gå för tigh och göra backanar til iempna mark/Jagh wil sönderslå the koppar dörar/och sönderbryta the iernbomar/ och skal giffua tigh the fördolda rikedomar/och the bortgömda klenodier/ på thet at tu skalt förnimma at iagh HERREN Israels Gudh tigh widh titt nampn nemdt haffuer/ för Jacob min tienare skul/och för Israel min vthkoradhe skul/ Ja iagh kalladhe tigh widh titt nampn/ och nemde tigh tå tu än nu intet kende migh/

Jagh

Jagh är HERREN och ellies ingen meer/ Ingen Gudh är vthan iagh/ Jagh tilrustadhe tigh tå tu än nu intet kende migh/ på thz man skal förnimma bådhe jfrå östan och westan/at vthan migh är intet/ Jagh är HERREN och ingen meer/Jagh som gör liuset och skapar mörkret/ Jagh som fridh giffuer och skapar thet onda/ Jagh är HERREN som alt thetta gör.

Dryper j himlar offuan effter/ och skyyn regne rettferdigheet/ Jorden öpne sigh och bäre saligheet/och rettferdigheet wexe til medh/Jagh HERREN skapar honom.

(Dryper) Om Konung Cores talar han/ at han komma skulle och hielpa Israels folke.

Wee honom som träätter medh sinom skapare/nemligha/ krukan medh krukomakaren/Mon lecret säya til krukomakaren/Hwadh gör tu? tu bewijsar icke tina hender på titt werk/Wee honom som til fadhren sägher/ Hwj haffuer tu födt migh? Och til quinnona/ Hwj födde tu?

Jerem. 19. Roma. 9.

Så sägher HERREN then Helighe j Israel/och hans mestare/Efter tekn aff migh/ wijser mijn barn och mina henders werk til migh/ Jagh haffuer giordt iordena/ och skapat menniskiona ther vppå/ Jagh är then hwilkens hender himmelen vthstreckt haffuer/ och budhit allom hans häär/ Jagh haffuer vpweckt honom vthi rettferdigheet/ och iagh skal göra alla hans wäghar släta/Han skal byggia min stadh och låta mina fångar lösa/ Icke för penningar eller gåffuor/sägher HERREN zebaoth.

(til migh) At the icke äro otroolige/och sökia andra Gudhar/ Ty iagh wil wel låta säya them/ när theras elende skal haffua en enda.

Så sägher HERREN/The Egyptiers handel/och the Ethiopers förwerffning/ och thet stora folcket j Seba/ skola giffua sigh vnder tigh/och wara tine eghne/ the skola fölia tigh/ vthi fiätrar skola the gå/ och skola nedherfalla för tigh och bidhia tigh/Ty när tigh är Gudh/och är ellies ingen Gudh meer.

Sannerligha äst tu en fördold Gudh/ tu Israels Gudh/ Frelsaren/Men the affgudhamakare moste allesammans medh skam och håån bestå/ och medh hwar annan medh blygd affgå/ Men Israel warder förlossat genom HERRAN ewinnerligha/ och skal icke til skam och spott warda någhon tijdh j ewigheet.

Ty så sägher HERREN som himmelen skapat haffuer/ Gudh som iordena bereedt haffuer/och haffuer giordt henne och tilreedt/och icke så giordt henne at hon skulle toom wara/ vthan haffuer tilreedt henne at man skal boo ther vppå/Jagh är HERREN och ingen meer/Jagh haffuer icke hemligha talat vthi någhot mörkt rwm på iordenne/ Jagh haffuer icke fåfengt sagdt til Jacobs sädh/Söker migh/Ty iagh är HERREN som om rettferdigheet talar/ och förkunnar thet rett är.

(hemligha) Thet är/ J wrådhret eller ther intet folck är som hörer.

Låt församla sigh och tilhopa fram komma Hedhninganars hieltar/ the ther intet weta/och bära theras affgudhars stockar/och bidhia thē Gudh som them intet hielpa kan. Förkunner och kommer hijt/ rådhslåår tilsamman/Hoo haffuer thetta låtit säya aff ålder/och på then tijdhen förkunnat thet? Haffuer icke iagh HERREN giordt thet? och är ellies ingen Gudh vthan iagh/En rett Gudh och Frelsare/och ingen är vthan iagh.

Wender idher til migh så warde j salighe alla werldennes endar/Ty iagh är Gudh och ingen meer/Jagh swär widh migh sielff/och itt rettferdigheetz ord gåår vthaff min munn/ther skal thet bliffua widh/nemligha/Migh skola all knåå böyas/och alla tungor swäria och säya/Vthi HERRANOM haffuer iagh rettferdigheet och starckheet/ Thesse skola ock komma til honom/men alle the som honom emoot stå/ moste til skam warda/ Ty vthi HERRANOM warder all Israels sädh rettferdighat/ och skal beröma sigh aff honom.

Roma. 14. Philip. 2.

Bel lutar fast/Nebo är fallen/ theras affgudhar äro wordne diwrom och ökiom til tunga/ at the skola bära sigh trötta aff idhra byrdo/ Ja the falla och luta allesamman/och kunna icke bortbära byrdona/ vthan theras siäl moste gå j fängelse.

Hörer

XLVI. Capitel.

HÖrer migh j aff Jacobs hws/och alle återleeffde aff Jsraels hws/j som j liffue bårens/och j qwedhe liggen/ Ja/iagh skal båra idher in til åldren/och in til tess j grå warden/ Jagh skal görat/ Jagh skal vplyffta och båra och hielpa/ Widh hwem wilie j lijkna migh/ och widh hwem göre j migh lijk⁝ Widh hwem måte j migh/ then iagh lijk skulle wara⁝ The slå guld vthu säcken/ och wågha vth silffuer medh wigt/ och leya gulsmedhen at han gör ther en gudh aff/ för hwilkom the knäfalla och tilbidhia/ The tagha honom vppå axlanar och båra honom/ och settia honom på sitt rwm/ ther ståår han och kommer intet vthaff sitt rwm/ Ropar någor til honom/ tå swarar han intet/ och hielper honom intet aff hans nödh.

Baruch. 6

På sådant tencker doch och warer faste/ J offuertrådhare gåår til idhart hierta/tencker vppå thet j förtijdhen aff ålder warit haffuer/ Ty iagh år Gudh och ingen meer/en Gudh hwilkens lijke ingenstädz år/ Jagh som förkunnar tilförenna/ hwadh här effter komma skal/ och tilförenna förr än thet skeer/och sägher/Mitt rådh bliffuer ståndandes/ och iagh gör alt thet migh teckes/ Jagh kallar en foghel östan effter/ och en man som mijn anslagh fulkompnar aff fierran land/ Hwadh iagh sägher thet låter iagh skee/ Hwadh iagh tencker thet gör iagh ock.

(foghel) Konung Cores then så snart kömer som han flughe.

XLVII. Capitel.

(stålthiertadhe) Thet åro the Babyloner.

HÖrer migh j stålthiertadhe/j som longt åren jfrå rettferdighetenne/ Jagh haffuer låtit mina rettferdigheet når komma/ hon år icke longt bortto/ och mijn saligheet dröyer icke/ Ty iagh wil giffua saligheet j zion/ och mina herligheet j Jsrael.

Stijgh nedher Jungfrw tu dotter Babel/ sätt tigh j stofftet/sätt tigh vppå iordena/Ty the Chaldeers dotter haffuer ingen stool meer/ Man skal icke meer kalla tigh then sköna och lustigha/ Tagh qwernena och maal miöl/ Löös vp tina lockar/ dragh aff skonar/ blotta benen/waadh offuer flodhena/at tijn skam skal vpteckt och tijn blygd seedd warda/ Jagh skal hempnas/och ingen menniskia skal bidhia migh thet aff/ Thetta gör wår förlossare then ther heter HERREN zebaoth then Helighe j Jsrael.

(stilla) Thet år/vthi dödhe.

Sätt tigh vthi thet stilla/gack in vthi mörkret tu Chaldeers dotter/ Ty tu skalt icke meer heta frw offuer Konungarike/ Ty tå iagh på mitt folck wreedh war/ och ohelghadhe min arffuedeel/ offuergaff iagh them vthi tina händ/ Men tu bewijste them ingen barmhertigheet/och offuer the gamla giorde tu oket alt förswårt/och tenckte/ Jagh år een Drotning ewinnerligha. Tu haffuer här til dags än nu icke fattat thet j hiertat/ eller tenckt ther vppå huru thet skulle gå medh them j framtijdhen. Så hör nu thetta tu som j wellust leffuer och så säker sitter/och sägher j titt hierta/ Jagh år et och ingen meer/ Jagh bliffuer icke änkia eller ofruchtsam/ Bådhe thesse styckena skola tigh hasteligha offuergå på en dagh/ at tu een änkia och ofruchtsam bliffua skalt/ Ja/fulkompneligha skola the offuer tigh komma/för tina monga trolkarla skul/och för tina beswerare skul/aff hwilkom en stoor hoop när tigh år/Ty tu haffuer förlåtit tigh vppå tina ondsko/tå tu tenckte/Man seer migh intet/Tijn wijsheet och konst haffuer förstört tigh/ at tu sägher j titt hierta/Jagh år et och ingen meer/ Therföre skal een olycka komma offuer tigh/så

tigh/så at tu icke skalt weta när hon kommer/ och itt ofall skal falla vppå tigh/thet tu icke skalt försona kunna/ Ty medh hast skal itt skörl komma offuer tigh/ thet tu icke förseer.

Så gack nu fram medh tina beswåriare/och medh tina monga trolkarlar ibland hwilka tu tigh jfrå tin vngdom bemöödt haffuer/om tu kunde behielpa tigh/om tu kunde sterckia tigh/ Ty tu äst trött för tijn monga anslagh skul/ Gånge fram och hielpe tigh the mestare j himmelens lopp/ och the stiernokikare som effter månadhe rekna hwadh offuer tigh komma skal/ Sij/ the åro såsom strå hwilket eelden vpbrenner/ the kunna icke friya theras lijff för loghanom/ Ty ingen glödh skal bliffua ther man må werma sigh widh/eller eeld ther man widh sittia kan/Altså åro the/wnder hwilka tu tigh bemöödt haffuer/tine köpmän aff tin vngdom/ hwar och en warder gångandes sin gång hijt och tijt/och tu haffuer ingen hielpare.

(trött) Thet år/ the monga anslagh göra tigh willa och vsla/ än doch intet aff them någhot dogher.

XLVIII. Capitel.

HÖrer thetta j aff Jacobs hws/ j som nämpnens aff Jsraels nampn/och aff Juda watn flotne åren/J som swårien widh HERRANS nampn/ och thogh kommen Jsraels Gudh/ doch icke j sanningenne eller rettferdighetenne/ Ty the nämpna sigh aff them heligha stadhenom/ och trösta vppå Jsraels Gudh/ som kallas HERREN zebaoth/ Jagh haffuer tilförenne förkunnat thetta tilkommande/ vthaff minom munn år thet gånget/och iagh haffuer låtit säya thet/ och gör thet ock så medh hast at thet kommer/ Ty iagh weet at tu äst hård/ och titt halsbast år een iernsena/och titt änne år aff koppar/ Jagh haffuer förkunnat tigh thet tilförenna/och haffuer låtit säya tigh thet förr än thz kom/På thet at tu icke säya skulle/Min affgudh gör thet/och mitt belete och affgudh haffuer thet befalt. Alt thetta hörde och sågh tu/och haffuer doch icke förkunnat thet/Ty iagh haffuer tilförenne låtit säya tigh nyy och fördold ting/ the tu icke wiste/ Men nu år thet skapat och icke på then tijdhen/och tu haffuer icke hördt ther aff en dagh tilförenne/ på thet tu icke säya skulle/Sij/ thet wiste iagh wel/ Ty tu hörde thet intet/och wiste thet ock intet/ och titt öra war på then tijdhen icke öpnat/Men iagh wiste wel at tu skulle förachtat/ och äst en offuertrådhare kallat alt jfrå modherliffuet.

Therföre år iagh för mitt nampn skul longmodigh/ och för min prijs skul wil iagh hålla tilbaka/at tu icke skalt vthrotat warda/ Sij/iagh wil bepröffua tigh/men icke såsom silffuer/vthan iagh wil göra tigh vthkoradhan vthi bedröffuelsens vgn/ För mina skul/Ja för mina skul wil iagh görat/ på thet iagh icke skal försmädhat warda/ Ty iagh wil icke giffua mina åro enom androm.

Supra 24.

(försmädhat) Merck här at thz är försmädha Gudh/ tå mä berömer sigh aff eghnom gerningom och förtienst.

Hör migh Jacob/och tu Jsrael min kalladhe/ Jagh året/Jagh år then förste/Jagh år then sijdste/Mijn hand haffuer grundat iordena/ och mijn höghra hand haffuer vmspannat himmelen/ Hwadh iagh kallar thet ståår strax redho/ Församler idher alle och hörer/ hwilken år ibland thessa som thetta förkunna kan⁝ HERREN elskar honom/therföre skal han bewijsa sin wilia på Babel/och sin arm på the Chaldeer. Jagh/Ja iagh haffuer sagt thet/Jagh haffuer kallat honom/ iagh wil ock låta honom komma/ och hans wägh skal honom lyckas/ Gåår hijt til migh och hören thetta/ Jagh haffuer tilförenne icke hemligha talat/ jfrå then tijdhen tå thet talat wardt år iagh ther/Och nu sender migh HErren HERREN och hans ande. Så sägher HERREN tin förlossare/then Helighe j Jsrael/Jagh år HERREN tin Gudh thñ tigh lärer hwad nyttigt år/och leedher tigh på thñ wäghen som

ghen som tu gåår/O at tu wille achta vppå mijn bodh/ så skulle tin fridh
wara såsom en watuström/ och tijn rettferdigheet såsom haffzens wågh/
Och tijn sädh skulle warda såsom sand/ och tins lijffs frucht såsom hans
sinå stenar/Hwilkes nampn icke skulle vthrotat warda/ eller vthstruket för
migh.

Gåår vth aff Babel/flyyr jfrå the Chaldeer medh gladha röst/ För-
kunner och låter thet höra/förer thet vth alt in til werldennes enda/ Säyer/
HERREN haffuer förlossat sin tienare Jacob/ The hadhe ingen torst tå Exodi 17.
han leedde them j öknenne/Han låt them flyta watn vth aff berghklippon- Infra 57.
ne/Han klöff berghklippona/och ther ran vth watn/ Men the ogudhach-
tighe (sägher HERREN) haffua ingen fridh.

XLIX. Capitel.

HØrer migh j öyar/ och j folck som fierran åren giffuer
acht här vppå/HERREN haffuer kallat migh aff mo-
dherliffuet/ Han haffuer tenckt vppå mitt nampn/ må-
dhan iagh än nu j modherliffuet war/ och haffuer giordt
min munn såsom itt skarpt swerd/ Han haffuer offuer-
skyyldt migh medh sinne handz skugga/Han haffuer giordt
migh til en blankan pijl/ och stunget migh vthi sitt kogher/ och sägher til
migh/ Tu äst min tienare Israel/ genom hwilken iagh wil prijsat warda/
Men iagh tenckte/Jagh arbetadhe fåfengt/iagh haffuer fåfengt och onyt-
teligha förtärdt mina krafft här vppå/ Ändoch mijn saak är HER-
RANS/och mitt embete hörer minom Gudh til.

Och nu sägher HERREN som migh aff modherliffuet til sin tienare
bereedt haffuer/at iagh skulle vmwenda Jacob til honom/på thet Israel icke
skulle bliffua bortto/Therföre är iagh herligh för HERRANOM/och
min Gudh är mijn starckheet/Och sägher/ Thet är een ringa ting at tu äst
min tienare/til at vpretta Jacobs slechter/ och igenföra thet förskingradha Supra 42.
Christus Hedhninganars liws och salligheet. j Israel/Vthan iagh haffuer ock giordt tigh til Hedhninganars Liws/ at tu Acto. 13.
skalt wara mijn saligheet in til werldennes enda.

Så sägher HERREN Israels förlossare/ hans Helighe/ til the för-
achtadha siälar/til thet folck ther man styggelse widh haffuer/til then tiena-
ren som vnder Tyranner är/Konungar skola see och vpstå/och Förstar skola
tilbidhia för HERRANS skul som trofast är/ för then Heligha skul j Is-
rael/then tigh vthkorat haffuer.

Thetta sägher HERREN/Jagh haffuer bönhördt tigh j behaghe- 2. Cor. 6.
ligh tijdh/och haffuer holpet tigh på salighetennes dagh/ och haffuer be-
warat tigh/och satt tigh til itt Förbund j folckena/ At tu skalt vpretta lan-
det/och intagha the förderffuat arff/ til at säya til the fångar/ Gåår vth/
och til them j mörkret/Kommer fram/ At the skola födha sigh på wågha-
nar/och haffua theras födho på alla höghar/The skola hwarken hungra el-
ler torsta/Them skal ingen hete eller solen stinga/ Ty theras förbarmare skal
föra them/och ledha them til watukellor/ Jagh skal göra all mijn bergh til
wåghar/och mine stijghar skola trampadhe wara/Sij/ thesse skola komma
fierran effter/Och sij/the andre jfrå Noordan/ och thesse jfrå haffuet/och
the andre jfrå Sinims land. Fröghder idher j himlar/ Glädh tigh tu iord/
Loff säyen j bergh medh frögd/Ty HERREN haffuer hughswalat sitt
folck/och förbarmat sigh offuer sina elenda.

Men zion sägher/HERREN haffuer offuergiffuit migh/ HErren
haffuer förgätit tigh/MON ock een quinna kunna förgäta sitt barn/ så at
hon icke förbarmar sigh offuer sins lijffs son: Och om hon än förgäten/ så
wil iagh

wil iagh doch icke förgäta tigh/ Sij/vppå hendernar haffuer iagh vpteknat
tigh/tina murar äro alltijdh för migh/ Tine vpbyggiare skola skynda sigh/
men tine nedherbrytare och förstörare skola dragha sigh ther jfrå/ Lyfft tijn
Infra 60. öghon vp alt om kring och see/Alle thesse komma församladhe til tigh/ Så
sant som iagh leffuer/sägher HERREN/Tu skalt medh allo thesso såsom
medh en skrwdh vthiklädd warda/ och skalt ther medh omswepa tigh som
een brwdh/Ty titt förödda/förstöradha och förderffuadha land/skal tå war-
da tigh alt förtrångt til at boo vthi/ når tine förderffuare longt jfrå tigh
komma/Så at tines ofruchtsamheetz barn skola än nu säya för tijn öron/
Rumet är migh förtrångt/sitt ått tigh/ at iagh må boo när tigh/ Men tu
skalt säya j titt hierta/Hoo haffuer migh thessa föödt: Jagh är ofruchtsam/
eensam/ fördriffuin och vthskutin/ Hoo haffuer migh thessa vpföödt: Sij/
iagh war eensam och offuergiffuin/Hwar woro tå thesse:

(ofruchtsamheetz) Ofruchtsamheetz barn som hon haffuer/ ändoch hon är ofruchtsam/Thet är itt offuergiffuit folck och doch mykit föröökat/ såsom the Christne äro.

Så sägher HErren HERREN/ Sij/ iagh wil vplyffta mina hand
til Hedhninganar/ och vpresa mitt baneer til folcken/ så skola the bära tina
söner fram på armanar/och dragha tina döttrar på axlanar/ Och Konungar
skola wara tine skaffare/ och theras Förstinnor tina ammor/ The skola för
tigh nedherfalla til iordena på ansichtet/ och slekia tina fötters stofft/ Tå
skalt tu förnimma at iagh är HERREN på hwilkom ingen til skam war-
der som hoppas vppå migh.

Kan man ock tagha enom Kempa hans rooff bortt/eller kan man lööß
göra eens rettferdigs fångar: Ty så sägher HERREN/Nu skola the fån-
gar Kempanom borttagne warda/och thes starkas rooff lööst warda/ Och
iagh skal trätta medh tina trättare/och hielpa tijn barn/Och iagh skal spijsa
tina plåghare medh theras eghit kött/ och the skola drockne warda aff sitt
eghit blodh såsom aff sött wijn/ Och alt kött skal förnimma/ at iagh är
HERREN tin Frelsare/och tin förlossare then mechtighe j Jacob.

L. Capitel.

SÅ sägher HERREN/ Hwar är idhres modhers skilio-
breff/ medh hwilko iagh idher offuergiffuit haffuer: el-
ler hoo är min ockrare them iagh idher såldt haffuer: Sij/
j åren för idhra synder skul sålde/ och idhor modher är
Infra 59. för idhor offuerträdhelse skul offuergiffuin/ Hwj kom
iagh/ och ther war ingen: Jagh ropadhe/ och ingen
swaradhe: Är mijn hand nu så kort worden/ at hon in-
tet förlossa kan/eller är medh migh ingen krafft til at frelsa: Sij/medh mitt
straff gör iagh haffuet tort/ och gör watuströmanar såsom een ökn/ så at
theras fiskar illa luchta för watunödh skul/och bliffua dödhe aff torst/Jagh
klädher himmelen medh mörker/och gör hans offuerteckelse såsom en säck.

HErren HERREN haffuer giffuit migh een lärd tungo/at iagh weet
tala medh them trötta j rettom tijdh/Han wecker migh hwar morghon/han
wecker migh örat at iagh hörer såsom en läriunge/HErren HERREN
haffuer öpnat migh örat/ och iagh är icke ohörsam/ och gåår icke tilbaka/
Matt. 26. Jagh hölt min rygg til them som migh slogho/ och mijn kindbeen them
som migh ryckte. Mitt ansichte wende iagh icke bortt för försmådhelse och
spott/Ty HErren HERREN hielper migh/ therföre kommer iagh icke
på skam/Therföre haffuer iagh hållet mitt ansichte fram såsom en flinto-
steen/Ty iagh weet at iagh icke på skam kommer/Thz är när som migh rett-
ferdighar/ Hoo wil trätta medh migh: Låt oss tilhopa gå/ Hoo är then
som rett haffuer emoot migh: han komme hijt til migh/ Sij/ HErren
Psal. 102. HERREN hielper migh/Hoo är then migh fördöma wil: Sij/ the sko-
la allesammans föråldras såsom itt klädhe/maal skal vpåta them.

(lärd) Then intet dichtar aff sigh sielffua/vthan lärer hwad hon lärdt haffuer aff Gudhi.

Hoo är then ibland idher som fruchtar HERRAN/then hans tienares
röst lydher/then j mörkret wandrar / och honom skijn intet/Han hoppes vp⸗
på HERRANS nampn/och förlåte sigh vppå sin Gudh/Sij/ j alle som
(wandrer) Förderffuens j thet onda/ som j haffuen migh bereedt. vptenden en eeld wåpnadhe medh logha / wandrer vthi idhars eeldz liws/
och j loghanom som j vptendt haffuen/ Thetta wedherfars idher aff minne
hand/ vthi werck skolen j liggia.

LI. Capitel.

HÖrer migh j som effter rettferdigheet faren / j som HER⸗
RAN söken / Seer vppå klippona tådhan j affhugne
åren / och vppå brunzgropena tådhan j vthgraffne åren/
Seer vppå Abraham idhar fadher / och Sara then idher
födt haffuer/Ty iagh kalladhe honom / tå han än nu een⸗
sam war/och welsignadhe honom/ och förmeradhe honō/
Ty HERREN hughswalar zion/ han tröster all thes ödhe / och gör thes
ödhe såsom Lustgårdar/och thes hedhmark såsom en HERRANS örte⸗
gård/Glädhe och frögd skal man finna ther inne/tack och loff sång.
Giffuer acht vppå migh mitt folck / och hörer migh min almoghe / Ty
aff migh skal vthgå een Lagh/ och min rett wil iagh settia folckom til liws/
Ty mijn rettferdigheet är når / mijn saligheet dragher vth/ och mina armar
skola döma folcken / öyanar förbijdha migh / och wachta vppå min arm/
Lyffter idhor ögon vp til himmelen / och skodher nedher vppå iordena/ Ty
himmelen skal förgåås såsom en rööck / och iorden föråldras såsom itt klå⸗
dhe/och the som boo ther vppå / skola döö borts såsom thetta / Men mijn
saligheet bliffuer ewinnerligha/ och mijn rettferdigheet skal icke återwenda.
Hörer migh j som kennen rettferdighetena/tu folck j huilkes hierta mijn Lagh
är/ Fruchter idher intet/når menniskionar försmådha idher/och giffuer idher
icke når the förhådha idher/Ty maal skal vpåta them såsom itt klådhe / och
matkar skola åta them såsom vll/ Men mijn rettferdigheet bliffuer ewinner⸗
ligha/och mijn saligheet föruthan enda.
Vp / vp / klådh tigh j starckheet tu HERRANS arm/Vp/såsom j för⸗
tijdhen aff ålder/ Äst icke tu then som the hoghmodhigha slaghet och dra⸗
(hoghmodigha) Thet äro the Egyptier/Drakan/thet är Konung Pharao. kan sarghat haffuer: Äst icke tu then som vthtorkadhe haffuet thet diwpa
watnet:Then som giorde haffzbotnen til en wägh / så at the förlossadhe gin⸗
go ther igenom: Altså skola HERRANS förlossadhe wenda om / och
komma til zion medh frögd / och ewigh glådhe skal wara på theras hoff⸗
uudh / glådhe och frögd skal fatta them / sorgh och suckan skal jfrå them
flyy.
Jagh/iagh är idhar tröstare/Hoo äst tu tå at tu fruchtar tigh för men⸗
niskior the doch döö / och för menniskio barn / hwilke såsom höö förtärde
warda: och förgäter HERRAN then tigh giordt haffuer/then ther him⸗
melen vthstrecker och iordena grundar: Men tu fruchtar tigh altijdh hela
(plågharens) Pharaos/ Exodi 12. daghen för plågharens grymheet / tå han tagher til at förderffua / Hwar
bleff plågharens grymheet: tå han moste hasta sigh och löpa om kring /at
(the) Israels barn. han skulle löös giffua / och the icke dödhe bliffuo j förderffuelsen / ey heller
någhon brist på brödh hadhe/Ty iagh är HERREN tin Gudh /then ther
haffuet rörer / så at thes bölior fråsa / Hans nampn heter HERREN ze⸗
baoth/Jagh setter mijn ord vthi tin munn/och offuertecker tigh vnder mina
henders skugga / På thet iagh skal plantera himmelen och grunda iordena/
och såya til zion / Tu äst mitt folck.
Waka vp / waka vp/statt vp Jerusalem /tu som aff HERRANS
hand hans grymheetz kalk drucket haffuer/ dreggen aff dwala kalken haff⸗
uer tu vthdrucket och vpsleekt droppanar / Thet war ingen aff all the barn
som hon

Supra 47. som hon föödt hadhe som henne leedde/ Jngen aff all the barn the hon vp⸗
föödt hadhe som henne widh handena toogh/ Thesse two stycke äro tigh på⸗
kommen /Hoo ömkadhe sigh offuer tigh: Förstöring / skadhe / hunger och
swerd war ther / hoo skulle hugswala tigh: Tijn barn woro försmechtadhe/
the lågho på alla gator såsom en besnerd skogs oxe / full medh wredhe aff
HERRANOM/ och medh straff aff tinom Gudh.
Therföre hör thetta tu elenda och drockna vthan wijn / så sägher then
som rådher offuer tigh HERREN / och tin Gudh then sitt folck hemp⸗
nas/Sij/iagh tagher then dwalakalcken vthu tinne hand samt medh dreg⸗
genne aff minne wredhes kalck/tu skalt icke meer dricka honom/vthan iagh
skal få honom tina plåghare j handena / the som til tina siäl sadhe / Bucka
tigh / at wij måghe gå offuer tigh/och legg tin rygg på iordena/och som ena
gato / at man må löpa ther offuer.

LII. Capitel.

STatt vp / statt vp zion / iklådh tigh tina starckheet / Pryydh Här talar Christus emoot the Phariseer och förförare.
tigh herligha tu helighe stadh Jerusalem / Ty här effter skal
ingen oumskoren eller oreen regera j tigh/ Statt vp vthu
stofftet/Statt vp tu fångna Jerusalem / gör tigh löös aff
Gene. 46. tijn halßband/tu fångna dotter zion/Ty altså sägher HER
REN/ J ären sålde för intet / j skolen ock vthan pennin⸗
gar lööste warda/ Ty så sägher HErren HERREN/ Mitt folck drogh j
förstonne nedher vthi Egypten/på thet the skulle wara ther gester/ Och As⸗
sur haffuer giordt them offuerwold vthan saak / Men huru skal man här
båra sigh åt medh / sägher HERREN: Mitt folck warder förgeffues
förfördt / The som rådha offuer them komma them til at gråta / sägher
Roma. 2. HERREN/och mitt nampn warder alltijdh dagh frå dagh försmådhat/
Therföre skal mitt folck kenna mitt nampn på then tijdhen/ Ty sij / Jagh
Nahum 1. wil sielff tala.
Roma. 10 O huru liufflighe äro på berghomen bodhbårarenars fötter / the som
fridh förkunna/Predica gott/förkunna saligheetena / the som säya til zion/
Tin Gudh är Konung/ Tine wachtare ropa högdt medh theras röst / och
fröghdas tilhopa / Ty man skal see medh öghonen/når HERREN vm⸗
wender zion / Fröghde och glädhe sigh tilsammans Jerusalems ödhe / ty
HERREN haffuer tröstat sitt folck / och förlossat Jerusalem / HER⸗
REN haffuer vppenbarat sin helgha arm för alla Hedhningars öghon / så
at alle werldennes endar skola see wår Gudz saligheet/ Wijker / wijker / dra⸗
2. Corin. 6 gher vth tådhan och kommer widh intet oreent / Gäär vth jfrå them / Re⸗
ner idher j som HERRANS tyygh bären/Ty j skolen icke dragha vth medh
hast / eller wandra medh flycht/ Ty HERREN skal dragha för idher / och (hast) Såsom the vthdrogho aff Egypten medh fruchtan/Exodi 12.
Israels Gudh skal församla idher.

LIII. Capitel.

SIj / min tienare skal wijsligha regera / och skal vphögd och
ganska högt vpsatt warda/ så at monge skola förargha
sigh offuer tigh / effter hans skapnat är ledhare än andra
menniskiors/och hans anseende än menniskiors barnas/
Men altså skal han bestenckia monga Hedhningar/at ock
Roma. 15. Konungar skola hålla sin munn för honom / Ty them
som intet ther aff förkunnat är / the skola see thet medh

 lust / och

lust/och the som intet ther aff hördt haffua/the skola besinnat/Men hoo Johan.12
troor wår predican/och hwem warder HERRANS arm vppenbarat?
Ty han rinner vp för honom såsom een widia/och såsom een root vthu
torro iord/Han haffuer ingen skapnat eller deghelighet/wij sågho honom/
men ther war ingen then skapnat som oss kunde behagha/Han war then al-
ra förachtadhaste och wanwyrdeste/full medh werck och kranckheet/Han
war så förachtat/at man gömde bortt ansichtet för honom/therföre achta-
dhe wij honom intet.
Sannerligha han baar wåra kranckheet/och ladhe vppå sigh wår swe- Matt. 8
dha/Men wij höllo honom för thē som plåghat och aff Gudhi slaghen och
pijnter war/Men han är sarghat för wåra misgerningar skul/och slaghen 1.Petri 2
för wåra synder skul/Nepsten ligger vppå honom/på thet at wij skulle fridh
haffua/och genom hans såår äro wij heladhe/Wij gingo alle vthi wilfarelse
såsom fåår/hwar och en sågh vppå sin wägh/Men HERREN kasta- Acto. 8
dhe alles wåra synder vppå honom.
Tå han nepst och plåghat wardt/låt han icke vp sin munn/Såsom itt
lamb thet til slachtning ledhes/och såsom itt fåår/thet stilla tijgher för si-
nom klippare/och låter icke vp sin munn/Men han är taghen vthu ångest
och doom/Hoo kan vthtala hans lijffz lengd? Ty han är bortryckt vthaff
the leffuandes land/tå han för mins folcks misgerningar plåghat war/Och
han är begraffuen såsom the ogudhachtighe/och dödher såsom en rijk/än-
doch han ingom orett giordt hadhe/ey heller någhot swick vthi hans munn 1.Petri 2
war/Men HERREN wille altså slå honom medh kranckheet.

(rijk) Then sigh förlåter vppå rikedomar thz är en ogudhachtigh.

Når han sitt lijff til skuldoffer giffuit haffuer/så skal han få sädh/och
lenge leffua/och HERRANS vpsåât skal vthi hans hand framgång haff-
ua/Therföre at hans siäl arbetat haffuer/skal han få see sina lust/och noogh
haffua/Och genom sin kundskap skal han/min tienare/then rettferdighe/
monga rettferdigha göra/ty han bäår theras synder/Therföre wil iagh giff-
ua honom ganska mykit til byte/och han skal haffua the starcka til rooff/
Therföre at han gaff sitt lijff j dödhen/och wardt ogerningesmannom lijk Marci 15 Luce 22
reknat/och mongas synder baar/och badh för offuerträdharenar.

(vpsåât) Thet är/hans wilie och werk som han haffuer j sinnet/nemligha/menniskionars förlosning.

LIIII. Capitel.

FRöghda tigh tu ofruchtsamma tu som intet födher/Glädh
tigh medh frögd och berömelse tu som intet haffuandes är/ Galat. 4
Ty then eensamma haffuer flere barn än then som man
haffuer/sägher HERREN/Förwijdhga tijn paueluns
rwm/och vthstreck tapeten åt tijn tiäll/spaar icke/Förleng
tijn togh och befest tina pålar/Ty tu skalt brista vth på hö-
ghro sidhon och then wenstro/och tijn sädh skal ärffua Hedhninganar/och
boo vthi the förödda städher/Fruchta tigh intet/ty tu skalt icke til skam war-
da/War icke blödhigh/ty tu skalt icke warda til blygd/vthan tu skalt förgäta
tins iungfrudoms blygd/och tins enkedoms neso icke meer ihoghkomma/
Ty then tigh giordt haffuer/han är tin man/HERREN zebaoth är hans
nampn/och tin förlossare then Helighe j Israel/then alla werldennes Gudh
kallat warder/Ty HERREN haffuer låtit tigh wara vthi thet rychtet/at
tu äst såsom een offuergiffuin och aff hiertat bedröffuat quinna och såsom
een vng hustru/then bortdriffuin är/sägher tin Gudh/Jagh haffuer vthi
itt litet ögnableck offuergiffuit tigh/men medh stoor barmhertigheet wil
iagh församla tigh/Jagh haffuer vthi wredhennes ögnableck som snarast
gömt bortt mitt ansichte för tigh/men medh ewigha nådh wil iagh för-
barma migh offuer tigh/sägher HERREN tin förlossare.

(Jungfrudoms) At tu vthā barn och man j elendheet och bedröffuelse warit haffuer.

Ty thetta

Ty thetta skal wara migh såsom Noah flodh/tå iagh swoor at Noah
Gene. 9. flodh icke meer skulle gå offuer iordena. Altså haffuer iagh sworit/at iagh
icke skal wredhgas offuer tigh/eller nepsa tigh/Ty berghen skola wel wijka/
och höghanar falla/Men mijn nådh skal icke wijka jfrå tigh/och mins fridz
förbund skal icke förfalla/sägher HERREN tin förbarmare.
Tu elenda offuer hwilka all wådher gå/och tu tröstlösa/Sij/iagh wil leg-
gia tina stenar såsom een prydhning/och leggia tin grundwal medh Saphi-
Johan. 6. rer/och tijn fenster göra aff Christal/och tina portar aff Rubiner/och alla
tina grenßor aff vthkoradha stenar/och all tijn barn lärd aff HERRA-
NOM/och stoor fridh tinom barnom. Tu skalt genom rettferdigheet be-
reedd warda/Tu skalt wara longt jfrå offuerwold och orett/så at tu icke skalt
torffua fruchta tigh ther före/och jfrå förskreckelse/ty thet skal icke nalkas
tigh/Sij/hoo wil församla sigh emoot tigh och offuerfalla tigh/tå the för-
samla sigh vthan migh/Sij/iagh gör thet/at smedhen som vpblås kolen j
eelden/han gör ther itt tyygh aff til sitt werk/Ty iagh gör ock at förderff-
uaren förgåås/Ty hwart och itt tyygh som emoot tigh tilreedt warder/thy
skal icke welgå/Och hwar och een tunga som sigh vpsetter emoot tigh/then
skalt tu fördöma j dome. Thetta är HERRANS tienares arff och the-
ras rettferdigheet aff migh/sägher HERREN.

(werck) Thet är/at han skal förderffua sigh sielff/och sina/och icke tigh.

LV. Capitel.

ALle j som torstighe ären/Kommer hijt til watn/Och j som
icke penningar haffuen/Kommer hijt köper och äter/Kom-
mer hijt och köper vthan penningar och för intet/bådhe
wijn och miölk/Hwj leggie j vth penningar ther intet brödh
är/och idhart arbete ther aff j intet mätte warden? Hörer
migh och äter thet gott är/så skal idhor siäl feet warda j
Acto. 13. wellust/Böyer idhor öron hijt och kommer til migh/hörer/så fåår idhor
siäl leffua/Ty iagh wil göra medh idher itt ewigt förbund/nemligha/Da-
uidz wissa nådher/Sij/iagh haffuer satt honom til itt witne j folckena/til en
Första och lärare för folcken/Sij/tu skalt kalla Hedhningar the tu intet ken-
ner/och Hedhningar som intet kenna tigh skola löpa til tigh/för HER-
RANS tins Gudz skul/thens Helighas j Israel/then tigh prijsar.

(Dauidz) Then Dauid loffuat är.

Söker HERRAN mådhan man kan finna honom/åkaller honom
mådhan han når är/Then ogudhachtighe offuergiffue sin wägh/och syn-
daren sina tanckar/och vmwende sigh til HERRAN/så förbarmar han
sigh offuer honom/och til wår Gudh/ty når honom är mykin förlåtelse/
Ty mine tanckar äro icke idhre tanckar/och idhre wäghar äro icke mine
wäghar/sägher HERREN/Vthan så mykit himmelen är höghre än ior-
den/så äro ock mine wäghar höghre än idhre wäghar/och mine tanckar
än idhre tanckar.
Ty lijka som regnet och sniön faller aff himmelen/och kommer icke åter
tijt igen/vthan fuchtar iordena och gör henne fruchtsamma och bärande/
så at hon giffuer sädh til at såå/och brödh til at äta. Alså skal ock ordet wa-
ra som vthaff minom munn gåår/Thet skal icke åter komma til migh få-
fengt/vthan göra thet migh teckes/och thet skal framgång haffua vthi thy
iagh vthsende thet/Ty j skolen vthgå j glädhi/och j fridh leedsaghadhe war-
da/Bergh och höghar skola fröghdas för idher medh glädhi/och all trää
på markene klappa medh hendernar/Fohr skal vpwexa för törne/och Mir-
ten för törnebuskar/Och HERRANOM skal wara itt nampn och itt
ewigt tekn/thet icke skal vthrotat warda.

 Så

LVI. Capitel.

Så sägher HERREN/ Håller rett och görer rettferdigheet/ Ty mijn saligheet är når/ at hon kommer/ och mijn rettferdigheet/ at hon vppenbar warder/ Wel är the menniskio som thetta gör/ och menniskios barne som thet fast håller/ så at hon håller Sabbathen/ och icke ohelghar honom/ och håller sina hand at han intet argt gör.

Och then fremmande som sigh til HERRAN giffuit haffuer skal icke säya/ HERREN warder migh affskiliandes jfrå sitt folck/ Och then snöpte skal icke säya/ Sij/ iagh är itt tort trää/ Ty så sägher HERREN til the snöpta som hålla mina Sabbather/ och vthwälia thet migh behaghar/ och fatta mitt förbund fast/ them skal iagh giffua itt rwm j mitt hws och j mina murar/ och itt bättre nampn än sonom och döttrom/ Itt ewigt nampn skal iagh giffua them/ thet icke förgåås skal.

Och the fremmandes barn som sigh til HERRAN giffuit haffua/ at the skola honom tiena och elska hans nampn/ på thet the skola wara hans tienare/ hwar och en som Sabbathen håller/ så at han icke ohelghar honom/ och håller mitt förbund fast/ the samma skal iagh haffua til mitt helgha bergh/ och skal glädhia them vthi mitt Bönehws/ och theras offer och brenneoffer skola wara migh tacknemlighen på mitt Altare/ Ty mitt Hws kallas itt Bönehws allom folckom/ HErren HERREN som the fördreffna aff Israel församlar/ sägher/ Jagh wil än nu meer församla til then hopen som församlat är.

3. Reg. 8. Matth. 21.

All diwr på markenne kommer och äter/ Ja/ all diwr j skoghenom/ Alle theras wachtare äro blinde/ the weta alle samman intet/ Tyste hundar äro the och kunna intet straffa/ äro late/ liggia och soffua gerna/ Men the äro starcke hundar til kroppen/ så at the aldrigh kunna mätte warda/ Sij/ Heerdanar weta intet förstånd/ hwar och en seer vppå sin wägh/ hwar och en gyrughas för sigh j sitt stånd/ Kommer/ låter oss hemta wijn och dricka oss drockna/ och ware så j morghon som idagh/ och än tå mykit meer.

Thet äro falske lärare.

(förstånd) Thet är/ Gudz ord.

Jere. 6.

Men then rettferdighe förgåås/ och ingen är som legger thet vppå hiertat/ och helghe män warda bortryckte/ och ingen achtar ther vppå/ Ty the rettferdighe warda borttaghne för olyckonne/ och the som redheligha för sigh wandrat haffua/ komma til fridh och hwilas vthi theras Camerar.

LVII. Capitel.

Thetta äro the falske rotar emoot Gudz ord.

Matth.

Kommer här fram j trulkonobarn/ j hoorkarlas och hors sädh/ Medh hwem wilien j nu haffua idhra lust? Offuer hwem wilien j nu gapa medh munnenom/ och reckia vth tungona? Ären j icke offuerträdhelsens barn och een falsk sädh? J som så hete ären til affgudhar vnder all gröön trää/ och slachten barn widh beckenar vnder berghen. Titt wesende är medh the släta stenar j beckenom/ the äro tin deel/ them vthgiuter tu titt dryckoffer/ tå tu spijsoffer offrar/ Skulle iagh ther til lust haffua?

(säng) Kallar han här Altare och stichtningar/ ther the bolade med affgudhom såsom een slem stiena med en hoorkarl. Och fara til Konung Pharao medh skenckker/ är förlåta sigh på menniskior.

Tu gör tina säng på itt högt resigt bergh/ och gåår teslikes sielff tijt vp til at offra/ och baak dörena och dörträän setter tu tijn åminnelse/ Ty tu welter tigh jfrå migh/ och gåår vp och vthwijdgar tina säng/ och förbinder tigh medh them/ tu elskar theras säng ehwar tu seer them/ Tu faar til Konungen medh olio/ och haffuer mongahanda saluo/ och sender tijn bodhskap longwägha/ och äst förnedhrat alt in til heluetet. Tu mödde tigh vthi tina monga wäghar/ och sadhe icke/ Hwila tigh någhot litet/ Vthan effter tu finner

tu finner tinne handz leffuerne/ warder tu intet trött/ För hwem äst tu så bekymrat och fruchtar tigh? effter tu doch faar medh lögn och kommer intet migh ihogh/ och legger thet intet på hiertat/ Menar tu/ at iagh skal allstädhes tiya/ at tu så platt intet fruchtar migh?

(bekymrat) The ogudhachtighe äro bekymradhe om theras wesende/ än doch thet icke annat är än lögn och falskheet.

Men iagh skal vppenbara tina rettferdigheet och tijn werck/ at the intet nyttigh wara skola. Tå tu ropande warder/ så låt titt selskap hielpa tigh/ Men wädhret skal alla föra them bortt/ och fåfengeligheet skal tagha them bortt/ Men then som tröster vppå migh han skal ärffua landet/ och besittia mitt helgha bergh/ och skal säya/ ❧ Görer wägh/ görer wägh/ rydhier wäghen/ Haffuer bortt thet som hindrar aff mins folcks wägh/ Ty altså sägher then höghe och högtbesetne/ then ewinnerligha boor/ hwilkens nampn är heligt/ Jagh som boor j höghdenne och j Helghedomenom/ och när them som en förkrossat och ödhmyuk anda haffua/ på thet iagh skal wedherqueckia the ödhmyukadhas anda/ och hela the förkrossadhas hierta. Jagh wil icke trätta ewinnerligha/ och icke wreedh wara j ewigh tijdh/ vthan en ande skal blåsa jfrå mitt ansichte/ och iagh skal göra lijff.

(selskap) Thet äro tine lärare stalbrödher och affgudha tienst etc.

❧ (Görer wägh) Thet är/ J nödhenne skola the haffua rwm och tröst.

Psalm. 34 Infra 66.

Jagh war wreedh vppå theras girugheetz odygd/ och slogh them/ fördolde migh/ och war wreedh. Tå gingo the hijt och tijt vthi theras hiertas wägh/ Men tå iagh sågh vppå theras wägh/ heladhe iagh them/ och leedde them/ och gaff them tröst/ och them som sörgde offuer them/ Jagh skal skapa vthwijdgadha leppar/ the som predica skola/ Fridh/ fridh/ bådhe them som fierran och them som widh handen äro/ sägher HERREN/ och wil hela them/ Men the ogudhachtighe äro såsom itt stormande haff/ thet icke stilla wara kan/ och thes wäghar haffua vp treck och orenligheet/ The ogudhachtighe haffua icke fridh/ sägher min Gudh.

(treck) Treck är theras helligheet therthe at beta på medh stota mödho Philip. 3.

The frome sörja offuer the ogudhachtighas ondsko/ såsom Lot j Sodom.

(leppar) Som skola reckia medh predican offuer hela werldena.

LVIII. Capitel.

Ropa trösteligha/ spaar icke/ vphäff tina röst såsom en basun/ och förkunna mino folcke theras offuerträdhelse/ och Jacobs hws theras synder/ The sökia migh daghligha/ och wilia weta mina wäghar/ såsom itt folck thet allaredho rettferdigheet giordt hadhe/ och sins Gudz rett icke offuergiffuit hadhe. The eska migh j retten/ och wilia medh sinom Gudh til retta gå. Hwar före faste wij/ och tu seer ther intet vppå? Hwj twinge wij wår krop/ och tu wilt intet weta ther aff? Sij/ när j fasten så bruke j idhar wilia/ och trughen alla idhra gellenärer/ Sij/ j fasten til at trätta och kijffua/ och slåån medh näffuanom oskäligha.

Matth. 6.

Faster icke såsom j nu gören/ at itt roop skal aff idher j höghdenne hördt warda/ Skulle thz wara een fasta then iagh vthwälia skulle/ at een menniskia twingar om daghen sin krop/ eller henger sitt hoffuudh såsom itt säff/ eller ligger j säck och asko? Wilie j thet kalla fasto/ och then dagh som HERRANOM tacknemligh är? Men thetta är then fasta som iagh vthwälier/ Giff lösa them som tu medh orett bundet haffuer/ släp them som tu betungar/ Giff them frij som tu twingar/ Haff bort allahanda tunga/ Bryyt them hungrogha titt brödh/ och the som elende äro haff vthi hws/ Om tu seer en nakot så klädh honom/ och dragh tigh icke vndan för titt kött.

Zachar. 7. Ezech. 18. Matt. 25.

Alt tå skal titt liws vthbrista såsom en morghonrodhne/ och tijn förbätring skal snarligha wexa til/ och tijn rettferdigheet warder för tigh gångandes/ och HERRANS herligheet skal tagha tigh til sigh/ Tå skalt tu åkalla/ och HERREN skal swara tigh/ och tu skalt ropa/ och han skal säya Sij/ här är iagh.

(förbätring) At tu rijk wardes och wexer til j godze och saligheet.

Om tu ingen beswärar när tigh/ eller finger recker/ eller illa talar/ Och vthskuddar tina siäl them hungrogha/ och mättar the elenda siälar/ Så

 skal titt

skal titt liws vpgå vthi mörkret/ och tijn skymning skal wara såsom middaghen/Och HERREN skal föra tigh altijdh/ och mätta tina siäl vthi torkonne/och styrkia tijn been / Och tu skalt wara såsom en watnat örtagård/ och såsom een watukella/hwilko aldrigh watn fattas/Och genom tigh skal vpbygdt warda thet lenge ödhe leghat haffuer/och tu skalt leggia en grund/ then j ewigh tijdh bliffua skal/Och skalt kallas then ther reffna gårdar bygger/och wäghar båtrar at man ther boo kan.

Thet är/ Tu skalt bliffua en förbätrare och beskyddare j landena.

Om tu wender tin foot jfrå Sabbathen/så at tu icke gör på minom helghedagh hwadh som tigh tyckes/så skal thet kallas en lustigh Sabbath/ til at helgha och prijsa HERRAN/Ty så warder tu honom prijsande/ när tu icke gör tina wäghar / eller warder funnen vthi thet som tigh teckes / eller hwadh tu talar / Alt tå skalt tu haffua lust j HERRANOM/och iagh skal föra tigh offuer höghdernar på iordenne / och skal spisa tigh medh tins fadhers Jacobs arff / Ty HERRANS munn sägher thet.

Här läter han thet retta förståndet på Sabbathen/at man tå sigh öffua skal j Gudz ord och werk.

LIX. Capitel.

Sij / HERRANS hand är icke förkort/så at han icke hielpa kan/och hans öron äro icke lomhörd worden / at han intet hörer/Vthan idhor ondska åtskilier idher och idhar Gudh jfrå hwar annan/och idhra synder göma bortt hans ansichte jfrå idher/at j icke hörde warden / Ty idhra hender äro medh blodh besmittadhe/ och idhor finger medh odygd / idhre leppar tala lögn/idhor tunga dichtar orett / Thet är ingen som om rettferdigheet predicar/ eller troligha dömer. Man tröster vppå fåfengeligheet / och talar intet thet någhot dogher / Medh olycko äro the haffuande / och födha wedhermödho/The liggia på Basiliskes äggiom / och wäffua dwergs näät/ Äter man aff theras ägg så moste man döö/trodher man ock ther vppå så fäår man en huggorm ther vth. Theras dwergs näät dogha intet til klädher / och theras werck dogher intet til offuertäckelse/Ty theras werck är mödha/och vthi theras hender är orett/Theras fötter löpa til ondt / och äro snare til at vthgiuta oskyldigt blodh / Theras tanckar äro wedhermödha/ theras wägh är skadhe och förderff /The kenna icke fridzens wägh / och ingen rett är vthi theras gånger / The äro wronge på theras wäghom / then som ther gäär vppå han haffuer aldrigh fridh.

Supra 1.

(dömer) Thet är / lärer / Ty han talar här om falska lärare.

Psalm. 7.

Prouer. 1. Roma. 3.

Therföre är retten longt jfrå oss / och wij få icke rettwisona/Wij bijdhe effter liws/sij / så warder thet mörker / effter sken / och sij/wij wandre j törno/ Wij famle effter wäggenne såsom the blinde / och treffue såsom the ther ingen öghon haffua / Wij stöte oss om middaghen såsom j skymningene/Wij äre j mörkret såsom the dödhe/ Wij wråle alle såsom Biörnar/ och knulle såsom duffuor/Ty wij bijdhe effter retten/och sij/ ther är ingen / effter salligheet/och sij/hon är fierran jfrå oss.

Deute. 19.

Ty wår offuerträdhelse för tigh är alt förmykin/ och wåra synder swara emoot oss / Ty wår offuerträdhelse är når oss / och wij synde wetande / med offuerträdhelse och lögn emoot HERRAN / medh fråwendning jfrå wår Gudh/til at tala orett och olydhigheet/tenckia och dichta falsk ord vthu hiertana/Therföre är ock retten tilbaka wikin / och rettwisan fierran gången/ Ty sanningen faller vppå gatonne / och redheligheet kan icke komma fram/ Sanningen är bortto/och then som wiker jfrå thet onda / han moste hwars manz rooff wara.

Sådant seer HERREN/och thet behaghar honom illa / at ingen rett är / Och han seer at ther är ingen / och förundrar sigh / at ingen legger sigh ther vth före / Therföre hielper han honom sielff medh sinom arm / och hans rettferdigheet vppehåller honom/Ty han dragher rettferdigheet vppå såsom itt pantzar/och setter salighetennes hielm vppå sitt hoffuudh / och iklädher sigh til at hempnas/och dragher vppå sigh nijt såsom en kiortel/såsom then ther sinom mootståndarom wedhergella / och sina fiendar medh grymheet betala wil/ Ja / öyomen wil han betala/ At HERRANS nampn må fruchtat warda jfrå westan / och hans herligheet jfrå östan / när han kommande warder såsom en förhållen ström / then HERRANS wädher åstadh driffuer/Ty them j zion skal komma en förlossare / och them som sigh vmwenda jfrå syndernar j Jacob/sägher HERREN / Och iagh gör thetta förbund medh tigh/sägher HERREN/ Min ande som når tigh är / och mijn ord the iagh vthi tin munn satt haffuer / skola icke wika jfrå tinom munn / ey heller jfrå tinne sädz och barnabarnas munn/sägher HERREN jfrå nu och j ewigheet.

Ephe. 6. 1. Thessa. 5.

Roma. 11.

LX. Capitel.

Statt vp / war liws / ty titt liws kommer / och HERRANS herligheet gåår vp offuer tigh / Ty sij/ mörker offuertecker iordena / och mörkheet folcken / Men offuer tigh vpgåår HERREN/och hans herligheet skal synas offuer tigh/Och Hedhninganar skola wandra j tino liuse/ och Konungar vthi skenet som vpgåår offuer tigh/Lyfft vp tijn öghon och see om kring tigh/ thesse alle församladhe komma til tigh/Tine söner skola komma fierran effter / och tina döttrar widh sidhona vpfödda warda/ Tå skalt tu see tina lust / och vthbrista / och titt hierta skal förundra och vthwijdhga sigh / när then stora hopen widh haffuet wender sigh til tigh / och Hedhninganars macht kommer til tigh/ Ty the monga Camelar skola offuerteckia tigh / The löpare aff Midian och Epha/Aff Saba skola the alle komma / guld och rökelse föra / och HERRANS loff förkunna.Alla hiordar j Kedar skola til tigh församladhe warda/och Nebaioths bockar skola tiena tigh/The skola vppå mitt tacknemligha Altare offradhe warda/ty iagh wil prydha mijns herligheetz Hws.

Supra 49.

Hwilke äro the som flygha såsom skyiar och såsom duffuor til theras fenster? Öyanar förbijdha migh/och skepen j haffuet för longan tijdh / at the skola haffua tijn barn fram jfrå fierran / samt medh theras silffuer och guld/HERRANS tins Gudz nampne / och then Heligha j Israel / then tigh herlighan giordt haffuer/Fremmande skola byggia tina murar/och theras Konungar skola tiena tigh/Ty vthi minne wredhe haffuer iagh slaghit tigh/och j minne nådh förbarmar iagh migh offuer tigh/Och tine portar skola allstädhes öpne stå/hwarken dagh eller natt tilslutne warda/ at Hedhninganars macht skal til tigh haffd warda/och theras Konungar tilförde warda/Ty hwilke Hedhningar eller Konungarike icke wilia tiena tigh/ the skola förgåås/ och Hedhninganar förödde bliffua / Libanons herligheet skal til tigh komma/ Fohr / Böök och Buxboom til sammans til at beprydha mins Helghedoms rwm/ Ty iagh wil mina fötters rwm herlighit göra.

Apoca. 21.

Supra. 35.

Skola ock the som tigh vndertryckt haffua/ bughande komma til tigh/ och alle the som tigh försmådhat haffua/skola nedherfalla til tina fötter/och skola kalla tigh en HERRANS stadh / itt zion thens Helighas j Israel / Ty therföre at tu haffuer warit offuergiffuen och förhatat ther ingen gick / wil iagh göra tigh til herligheet ewinnerligha/och til glädhi vthan enda/Så at tu skalt sugha miölck aff Hedhningomen/ och Konunga bryst skola tigh sugha geffua/på thet tu skalt förnimma/at iagh HERREN är tin Frelsare/och iagh then mechtighe j Jacob är tin förlossare.

Jagh

Jagh wil låta komma guld för koppar / och silffuer för iern / och koppar för trää / och iern för steen / Och wil så görat / at tine förståndare skola fridh lära / och tine skaffare predica rettferdigheet / Man skal ingen orett meer höra vthi titt land / skadha eller förderff vthi tina grenßor / Vthan tina murar skola heta saligheet / och tina portar loff / Solen skal icke meer skina tigh om daghen / och månans sken skal icke meer lysa tigh / Vthan HERREN warder titt ewigha Liws / och tin Gudh skal tin prijs wara / Tijn sool skal icke meer nedhergå / eller tin måne tappa sitt sken / Ty HERREN skal wara titt ewigha Liws / och tine sorghadaghar skola en enda haffua / Och titt folck skola allesamman wara rettferdighe / och skola besittia iordena ewinnerligha / Såsom the ther minne planterings quist / och mina henders werck äro / til prijs / Vthaff them minsta skola warda tusende / och vthaff them ringesta itt mechtigt folck / Jagh HERREN wil thetta j sinom tijdh snarligha vthretta.

Apoca. 21.

LXI. Capitel.

Luce 4.

HErrans HERRANS ande är medh migh / therföre haffuer HERREN smoordt migh / Han haffuer sendt migh til at predica them elendom / til at förbinda the förkrossadha hierta / til at predica the fångar förlosning / och them bundnom öpning / Til at predica itt nådhelighet HERRANS åår / och en wår Gudz hempdadagh / til at hugswala alla söryande / til at skaffa them söryandom j Zion / at them skal prydhning för asko / glädheolia för sorgh / och skön klädher för en bedröffuat anda giffuin warda / at the skola kallas rettferdighetennes trää / HERRANS plantering / til prijs.

The skola vpbyggia the gamla ödhen / och låta vpkomma thet j förtijdhen förstörat är / The skola förnyia the ödhe städher / som jfrå slechte til slechte haffua förstöradhe leghat / Fremmande skola stå och födha idhra hiordar / och vthländningar skola wara idhra åkermän och wijngårdzmän / Men j skolen heta HERRANS Prester / och man skal kalla idher wår Gudz tienare / Och skolen äta Hedhninganars åghodelar / och beröma idher aff theras herligheet / För idhor försmädhelse skal dubbelt komma / och för skammena skola the på theras åker gladhe wara / Ty the skola dubbelt ågha j theras land / ewigha glädhe skola the haffua / Ty iagh är HERREN som retten elskar / och hatar rooffs brenneoffer / Och iagh wil skaffa at theras arbete icke skal förtapat wara / och itt ewigt Förbund wil iagh göra medh them / Och man skal kenna theras sädh ibland Hedhninganar / och theras efterkommande ibland folcken / Så at then ther seer them / skal kenna them / at the een sädh äro som welsignat är aff HERRANOM.

(rooffs) Thet är / all Gudz tienist ther man Gudz äro icke söker / vthan eghen nytto / prijs och lust.

Jagh fröghdar migh j HERRANOM / och mijn siäl är gladh j minom Gudh / Ty han haffuer migh vthiklädt medh salighetennes klädher / och draghet vppå migh rettferdighetennes kiortel / såsom en brudhgumme j sitt prääl / såsom en Prest j sijn prydhning / och såsom een brudh hoffuerar vthi sin skrwdh / Ty såsom fruchten wexer vthu iordenne / och frödh vpgåår j örtagårdenom / Altså skal rettferdigheet och loff vpgå för alla Hedhningar aff HErranom HERRANOM.

Presternar woro herligha och doch ärligha prydde / Så är ock brudhgummas prydhelse / Men han wil här säya / at Christus är bådhe Prest och brudhgumme.

LXII. Capitel.

FOr zion skul wil iagh icke tiya / och för Jerusalem skul wil iagh icke hållat inne / Til tess / thes rettferdigheet vpgåår såsom itt sken / och thes saligheet brinner såsom itt bloss / At Hedhninganar mågha see tina rettferdigheet / och alle Konungar tina herligheet / Och tu skalt medh itt nyytt nampn nemd warda / Hwilket HERRANS munn nempna skal / Och tu skalt wara een sköön krona vthi HERRANS hand / och en Konungsligh hatt vthi tins Gudz hand / Man skal icke meer kalla tigh then offuergiffna / ey heller titt land itt ödhe / Vthan tu skalt kallas (Mijn lust j henne) och titt land (Thet haffuer en Herra) Ty HERREN haffuer lust til tigh / och titt land haffuer en Herra / Ty såsom en vng man haffuer ena jungfru / så skola tijn barn haffua tigh / och såsom en brudhgumme glädher sigh offuer brudhena / så skal ock tin Gudh fröghda sigh offuer tigh.

O Jerusalem / iagh wil bestella wechtare vppå tina murar / the som icke tiya skola hwarken dagh eller natt / och the som på HERRAN tenckia skola / På thet at når idher intet tyst wara skal / och j icke skolen tiya om honom / Til tess Jerusalem warder bereedt och satt til itt loff vppå iordenne.

HERREN haffuer sworit widh sina höghra hand / och widh sins machtz arm / Jagh wil icke meer giffua tina sädh tinom fiendom til at äta / ey heller tin most ther tu vppå arbetat haffuer the fremmande dricka låta / Vthan the som insamla thet / the skola ock ätat / och loffua HERRAN / och the som införat skola dricka thet vthi mins Helghedoms gårdar.

Zacha. 9. Matt. 21.

Gåår / gåår genom porten / beredher folckena wägh / görer wägh / görer wägh / rydhier bortt stenanar / reser itt baneer vp emoot folcken / Sij / HERREN låter höra sigh alt in til werldennes enda / Säghér dottrenne Zion / Sij / tijn saligheet kommer / sij hans arbete och hans werck skal icke wara vthan frucht / Man skal kalla them thet heligha folket / HERRANS förlossadha / Och tigh skal man kalla / Then besökta / och icke offuergiffna stadhen.

LXIII. Capitel.

HWo är then som jfrå Edom kommer medh ferghat klädher jfrå Bazra / then så bepryddh är j sijn klädher / och gåår j sinne stora krafft: Jagh är then som rettferdigheet lärer / och är en mestare til at hielpa / Hwj är tå tin klädhnat så rödh / och tijn klädher såsom en wijntrampares: Jagh trampar wijnpressen allena / och ingen aff folcken är medh migh / Jagh haffuer trampat them j minne wredhe / och nedhertrodhit them j minne grymheet / Ther aff haffuer theras blodh stenckt mijn klädher / Och iagh haffuer besmittat all mijn klädher / ty iagh haffuer taghet migh en hemdadagh före / Året til at förlossa är kommet / ty iagh sågh migh om / och ther war ingen hielpare / och iagh war j förskreckelse / och ingen vppehölt migh / Vthan min arm moste hielpa migh / och mijn wredhe vppehölt migh / Therföre haffuer iagh förtrampat folcken vthi minne wredhe / och giordt them drockna vthi minne grymheet / och stött theras segher til markena.

LXIIII. Capitel.

HERRANS barmhertigheet wil iagh ihogh komma / och HERRANS loff j alt thet HERREN oss giordt haffuer / och thet mykla godha medh Israels hws / som han them giordt haffuer / genom sina barmhertigheet och stora mildheet.

Ty han sadhe / The äro iw mitt folck / barn som icke falsk äro / therföre war han theras Frelsare.

Then som them bedröffuadhe / han bedröffuadhe ock honom / och ängelen som för honom är / halp them.

Han förlossadhe them / therföre at han elskadhe them / och skonadhe them.

Han toogh them vp / och baar them altijdh aff ålder.

Men the förbittradhe och bedröffuadhe hans helgha anda / therföre bleff han theras fiende / och strijdde emoot them.

Och han tenckte åter på the förledhna tijdher / på Mose som j hans folck war.

Hwar är tå nu then som förde them vthu haffuet / samt medh sins hiordz heerda ?

Hwar är then som sin helgha anda j them gaff ? Then Mose leedde widh höghra handena genom sin herligha arm ?

Then ther watnet skilde för them / på thet han skulle göra sigh itt ewigt nampn.

Then ther förde them igenom diwpen / såsom hestar j öknenne the ther intet snaffua / såsom fää thet ther nedhergåår på markena / thet HERRANS ande driffuer.

Altså haffuer tu ock fördt titt folck / vppå thet tu skulle göra tigh itt herlighit nampn.

Så see nu aff himmelen / och skodha nedher aff tinne helgha och herligha boning.

Hwar är nu titt nijt / tijn macht ? tijn stora hierteligha barmhertigheet håller sigh hårdeligha emoot migh.

Ästu doch wår fadher / Ty Abraham weet intet aff oss / och Israel kenner oss intet.

Men tu HERRE äst wår fadher och wår förlossare / aff ålder är thet titt nampn.

Hwj låter tu oss HERRE wille fara jfrå tina wäghar / och wårt hierta förstockas / så at wij icke fruchte tigh ?

Wendt om för tina tienare skul / för titt arffs slecht skul.

The besittia titt helgha folck snart altsamman / tine mootståndare nedhertrampa tin Helghedom. Psalm.79

Wij äre såsom tilförenne tå tu icke rådde offuer oss / och tå wij effter titt nampn icke nemde worom.

O at tu wille låta himmelen rempna / och tu fore hijt nedher / at berghen för tigh flyta måtte / såsom itt heett watn för krafftighom eeld försiwdher.

At titt nampn måtte kunnogt warda ibland tina fiendar / och Hedhningar moste darra för tigh.

Genom the vnder som tu gör / the man sigh intet förseer / tå tu nedherfoor / och berghen försmulto för tigh.

Såsom aff werldennes begynnelse icke hördt är / thet ock intet öra förnummet / och intet ögha seedt haffuer / vthan tu Gudh / hwadh them skeer som förbijdha honom. 1.Corin.

Tu mötte the gladha / och them som rettferdigheet brukadhe / och på tinom wäghom tenckte vppå tigh.

Sij / tu

Sij / tu wast wel wreedh tå wij syndadhe och lenge bleffuo ther vthi / men oss wardt än tå holpet.

Men nu äre wij allesamman såsom the orene / och alla wåra rettferdigheter äro såsom itt oreent klädhe.

Wij äro alle bortfaalnadhe såsom löff / och wåra synder föra oss bortt såsom itt wädher.

Ingen åkallar titt nampn / eller vpståår til at hålla sigh in til tigh.

Ty tu gömer bortt titt ansichte för oss / och låter oss försmechta vthi wåra synder.

Men nu HERRE tu äst wår fadher / wij äro leer / tu äst wår mestare / och wij äro alle tina henders werck.

HERRE war icke förfast wreedh / och tenck icke vppå syndena ewinnerligha / See doch ther vppå at wij alle äro titt folck.

Tins Helghedoms städher äro ödhe wordne / Zion är ödhe wordet / Jerusalem ligger förstördt.

Wår Heligheetz och herligheetz hws / ther wåra fädher tigh vthinnan loffuat haffua / är vpbrendt medh eeld / och alt thet kosteligha som wij hadhom är til skam giordt.

Wilt tu HERRE wara så hård här vthinnan / och stilla sittia / och så swårligha nedherslå oss ?

LXV. Capitel.

Roma.10.

IAgh warder söökt aff them som intet effter migh fråghadhe / Jagh warder funnen aff them som intet söökte migh / Och til Hedhninganar som mitt nampn intet åkalladhe / sägher iagh / Här är iagh / här är iagh / Ty iagh vthrecker mina hender hela daghen til itt ohörsamt folck / som effter sina tankar wandrar / på then wägh som intet godh är / Itt folck som migh förtörnar är alltijdh för mitt ansichte / Offrar j örtagårdom / och röker på teghelstenar / boor ibland griffter / och håller sigh vthi kulor / äta swijnaköt / och haffua förbudhit sodh vthi theras grytor / och säya / Blijff hema och kom intet widh migh / ty iagh skal helgha tigh / Thesse skola warda en röök j minne wredhe / en eeld som brinner hela daghen / Sij / thet ståår scriffuit för migh / Jagh wil icke tiya / vthan betala / Ja / Jagh wil betala them j theras sköte / bådhe theras misgerningar / och theras fädhers misgerningar tilsammans / sägher HERREN / the som på berghen röökt / och migh på höghanar försmådhat haffua / Jagh skal måta them theras förra wesende vthi theras sköot.

(teghelstenar) På the Altare som the sielffue giorde.

(helgha) Thet är / Tu Prophete behöffuer icke lära migh warda helig / Låt migh heller helgha tigh / eller lära hurú tu skalt warda heligh.

Så sägher HERREN / Lijka som man most finner vthi wijndruffuonne / och sägher / Förderffua thet icke / ty ther är een welsignelse vthi. Altså wil iagh för mina tienare skul göra / at iagh icke förderffuar thet alt / vthan wil låta wexa vthaff Jacobs sädh / och aff Juda then som mitt bergh besittia skal / Ty mine vthkoradhe skola besittia thet / och mine tienare skola ther boo / Och Saron skal wara itt hws för hiordar / Och Achors daal skal itt fäälåghre warda / mino folcke som migh sökia / Men j som HERRAN förlåten / och mitt helgha bergh förgäten / och vpresen til ☙ Gad itt boord / och skencken fult in aff drickoffer för Menj. Nu wel / Jagh wil vthrekna idher til swerd / så at j alle mosten bucka idher til slachtning / Therföre at iagh kalladhe / och j swaradhen intet / Jagh taladhe / och j hörden intet / vthan giorden thet migh mistyckte / och vthwalden thet migh intet teckt war.

☙ (Gad. Menj.) Gad skal haffua warit en affgudh för Krijg såsom Mars / Ty Gadad vthtydes wäpna. Menj vthtydhes taal / Han skal haffua warit köpmanna Gudh såsom Mercurius then mz penninga rekning skaffa haffuer / ther störer han vppå när han sägher / Jagh wil vthrekna idher til swerd.

Therföre sägher HErren HERREN altså / Sij / mine tienare skola äta / men j

men j skolen hungra/Sÿ/mine tienare skola dricka/men j skolen törsta/Sÿ/ mine tienare skola gladhe wara/men j skolen til skam warda/ Sÿ / mine tienare skola fröghda sigh för gott moodh skul/ men j skolen för hiertans sorgh skul ropa/och för jemmer gråta / och skolen låta idhor nampn minom vthkoradhom til itt swåriande/Och HErren HERREN skal södha tigh/och nempna sina tienare medh itt annat nampn/ så at then som sigh welsignar på iordenne/han skal welsigna sigh vthi then retta Gudhen / Och then som swår på iordenne/han skal swåria widh then retta Gudhen/Ty the förra bedröffuelse åro förgåten/och åro förskyyld för mijn öghon.

(swåriande) Thet år/til itt sett til at banna.

Ty sÿ/iagh wil skapa en nyy himmel och ena nyia iord / så at man intet meer skal komma then förra ihogh/eller leggia them på hiertat / Vthan the skola fröghda sigh ewinnerligha/och gladhe wara offuer thet som iagh skapar/Ty sÿ/Jagh wil skapa Jerusalem til frögd / och thes folck til glädhe/ Och iagh wil gladh wara offuer Jerusalem / och fröghda migh offuer mitt folck/ Och gråtoröst eller klaghoröst skal icke meer ther inne hörd warda/ Ther skola icke meer wara barn som icke reckia til theras daghar / eller gamle som theras åår icke vpfylla/vthan hundradhe åra barn skola döö / och the hundradhe åra syndare skola förbannadhe warda / The skola byggia hws och boo ther vthi/the skola plantera wijngårdar/och åta fruchtena aff thm. The skola icke byggia at en annar boor ther vthi/ och icke plantera at en annar åter/Ty mins folcks daghar skola wara såsom eens trääs daghar / och theras henders werck skal föråldras når mina vthkoradhe/The skola icke arbeta fåfengt/eller födha otijdhogha födzlo / Ty the åro HERRANS welsignadhars sädh/och theras efftterkommande medh them / Och skal skee at förr än the ropa/wil iagh swara/mådhan the än nu tala / wil iagh höra. Vlffuen och lambet skola gå j beet til samman/ Leyonet skal åta strå såsom itt nööt/och Ormen skal åta iord/ the skola ingen skadha eller förderff göra på hela mitt helgha bergh/sägher HERREN. 2. Petri. 3. supra 11.

LXVI. Capitel.

SÅ sägher HERREN/Himmelen år min stool/och iorden min fotapal/Hwadh år thet tå för itt hws / som j migh byggia wilien ? eller hwar år thet rwmet / ther iagh hwila skal ? Mijn hand haffuer giordt alt thet som år/ sägher HERREN/Men iagh seer til thñ elenda/ och til then som en förkrossat anda haffuer / och til then som fruchtar för mitt ord/ Ty thñ en oxa slachtar / år lijka som han en man sloghe/Then itt fåår offrar/ år såsom thñ ther halsen sönderbrute aff en hund/Thñ spijsoffer frambäår/ år såsom then ther swijnablodh offrar/thñ som vppå rökelse tencker/han år såsom then thet orett år/prisar/Sådant vthwelia the vthi theras wåghar/ och theras siål haffuer lust j theras styggelse/Therföre wil iagh ock vthwelia thz the tenckia förwara sigh före/Thet the fruchta wil iagh låta komma offuer them/ Therföre at iagh kalladhe/och ingen swaradhe/ At iagh taladhe/ och the hörde intet / och giorde thet migh misshagadhe / och vthwalde thet migh icke teckt war. Acto. 7. Marci. 9. prouer. 1.

(orett) Thet år/affgudha tienst.

Hörer HERRANS ord j som fruchten för hans ord / Idhre brödher som idher hata/och affskilia idher för mitt nampn skul/såya/(Låt see huru herligh HERREN år/ Låter see honom til idhra glädhe) The skola til skam warda/Ty man skal få höra een rwmoors röst j stadhenom/een röst aff Templet/een HERRANS röst som sinom fiendom wedhergeller.

(Låt see) The ogudhachtighe biudha Christo trotz så wisse åro the på theras helighet.

Hon födher förr än hon fåår någhon werck / förr än hennes nödh kommer födher hon en pilt / Hoo haffuer någhon tijdh nu sådant hördt ? Hoo haffuer

haffuer någhon tijdh sådant seedt ? Kan ock förr än itt land werck fåår/ itt folck til lijka födt warda ? Nu haffuer iw Zion födt sijn barn vthan werck/ Skulle iagh andra låta öpna modherliffuet/och sielff ock icke födha/sägher HERREN ? Skulle iagh låta andra födha/och sielff tillucht wara/sägher tin Gudh ?

Fröghder idher medh Jerusalem/ och warer gladhe offuer thy alle j som thet kåårt haffuen / Fröghden idher medh thy alle j som ther offuer sörgt haffuen/Ty therföre skole j sugha och måtte warda aff thes hughswalelses bryst/ J skolen therföre sugha och lust haffua aff thes herligheetz fulheet/Ty altså sägher HERREN/ Sÿ / iagh vthbredher fridh ther widh såsom en ström/och Hedhninganars herligheet såsom en vthslept beck. Tå skolen j sugha/j skolen j fampne borne warda / och på knäån skal man liuffligha hålla idher/Jagh wil hughswala idher såsom modhren hughswalar någhon/Ja/ J skolen aff Jerusalem lust haffua/j skolen få seet/och idhart hierta skal glädhia sigh/och idhor been skola grönskas såsom grääs / Tå skal man kenna HERRANS hand på hans tienare/och hans wredhe på hans fiendar.

Ty sÿ/HERREN skal komma medh eeld/ och hans wagnar såsom itt stormwådher/At han skal wedhergella vthi sinne wredhes grymheet/ och hans straff vthi en eeldz logha/Ty HERREN skal döma igenom eeld/ och genom sitt swerd alt kött / och the dråpne aff HERRANOM skola wara monge/The som helgha och rena sigh j örtegårdar / then ene hår/then andre ther/och åta swynakött/ styggelse och möss/ skola tilsammans bortagne warda/sägher HERREN.

Ty iagh wil komma och församla theras gerningar och tanckar / samt medh alla Hedhningar och tungomåål / at the skola komma och see mina herligheet/Och iagh wil giffua itt tekn ibland them/ och senda någhra aff them som frelste åro til Hedhninganar widh haffuet / til Phul och Lud til the boghaskyttor/til Tubal och Jauan/Och fierran bortt til the öyar / ther man intet aff hördt haffuer/och the mina herligheet intet seedt haffua/ Och skola förkunna mina herligheet ibland Hedhninganar/och skola dragha ther til alla idhra brödher vthaff allom Hedhningom HERRANOM til itt spijsoffer/på hestar och på wagnar/på bårar/på mular/på kerror til Jerusalem.

Och iagh wil vthaff the samma tagha Prester och Leuiter / sägher HERREN/ Ty lijka som then nyie himmelen och then nyia iorden the iagh skapar/ stå för migh/sägher HERREN/ Altså skal ock idhor sädh och nampn stå/Och alt kött skal komma then ena månadhen effter then andra/och then ena Sabbathen effter thñ andra/til at tilbidhia för migh / sägher HERREN/Och the skola gå vth och see the menniskiors kroppar/som emoot migh misshandlat haffua/
Ty theras matk skal icke döö / och theras eeld skal icke vthslokna/och skola wara een styggelse för alt kött.

Enden på then Propheten Jesaia.

Förspråk på then Propheten Jeremia.

THen Propheten Jeremia til förstå behöffuer man icke mykin glosering / tå man allenast seer til hwadh som hendt och skeedt är vnder the Konungar j hwilkas tijdh han predicat haffuer / Förty såsom thet j then tijdhen tilstoodh j landet / så gåår ock hans predican.

Först war landet fult med laster och affgudherij / Propheternar dråpo the / och wille wara medh sina laster och affgudherij ostraffadhe / Therföre är ock som mest then förste delen straff och klaghan offuer Judarnas ondsko / alt in til xx. Capi.

Ther näst Propheterar han ock om thz straff som för handenne war / nemligha / Jerusalems och hela landzens förstöring / och thet Babyloniska fängelset / Ja ock Hedhninganars straff / och tröster doch ther bredho widh / och vthloffuar på en wiss och bestemd tijdh effter sådana offuerfarit straff / förlösning / och heemloff igen j landet och til Jerusalem etc. och thetta stycket är thet yppersta j Jeremia / Ty för thet samma stycket skul wardt Jeremia vpweckt / såsom then synen j första Capit. vthwijsar om then wakande staffuen och siwdhande grytona som noordan effter komo.

Och thet war ock högheligha aff nödhenne / Ty effter een sådana gruffueligh plågha skulle gå offuer folcket / så at thet platt skulle förskingrat och vthu sitt land bortfördt warda / hadhe the from hierta / såsom Daniel och monge andre mått förtwijffla på Gudh och all hans tilsäyelse / såsom the ther icke annat kunde tenckia / än at thet war nu platt vthe medh thĩ / och the aff Gudhi aldeles förkastadhe / så at ingen Christus någhon tijdh meer skulle komma / Vthan Gudh hadhe för folckens synder skul j stoor harm sitt löffte och tilsäyelse tilbaka taghit / Therföre moste Jeremia fram / och förkunna straffet och wredhena / altså / at thet icke ewighligha / vthan allena j en bestemd tijdh / nemligha / j lxx. åår waara skulle / och the sedhan åter komma til nådhe igen / Aff hwilken tilsäyelse han ock sigh sielffuan haffuer most tröstat / och sigh ther medh vppehållet. Han haffuer ellies icke mykin tröst eller godha daghar hafft.

Ty han war en ganska elende och bedröffuat Prophete / och leffde vthi en jemmerligh och ond tijdh / Ther til förde han itt dråplighit swårt Predico embete / såsom then ther offuer fyratiyo åår longt alt in til fängelset haffuer most medh ondt och argt folck trätta och doch liten frucht skaffa / vthan see ther på at the iw lenger iw arghare wordo / och alltijdh wille dråpa honom / och ladhe honom mykin plågho vppå / Ther til haffuer han most vthleffua och medh öghonen see landzens förstöring och folckens fängelse / och mykin jemmer och blodz vthgiutelse / föruthan hwadh han än tå sedhan vthi Egypten haffuer most predica och lijdha / För ty man håller thet ther före / at han aff Judomen wardt stenat j hiäl vthi Egypten.

Yterlighare gör han ock såsom andre Propheter / och propheterar om Christo och hans Rike / Besynnerligha vthi xxiij. och xxxj. Capitel. ther han clarligha Propheterar / om Christi person / om hans Rike / om thet Nyia Testamentet / och om thes gamla Testamentzens enda / Men thesse try stycke fölia icke ordentligha hwart effter annat / och äro icke delat jfrå hwart annat j bokenne / såsom the effter hwart annat skeedd äro / Och synas för then skul såsom Jeremia hadhe thenna book icke sielff

giordt / vthan är så j styckiom fattat någhot vthaff hans taal / och j een book vpteknat / Therföre moste man intet sköta om ordningen.

Men wij läre vthaff Jeremia ibland annor stycke / at gemeenligha iw närmer straffet är / iw arghare warder folcket / Och iw meer man predicar för them / iw meer the förachtat / Så at man må tagha ther på / när Gudh wil straffa / at han tå låter folcket förstockas / på thet at the iw vthan all barmhertigheet skola förgåås / och medh ingen båtring försona Gudz wredhe. Altså moste the j Sodom icke allena förachta thĩ froma Lot / vthan ock (tå han lärde them) plågha honom / Och theras straff och plågha war doch för dörenne. Pharao tå han nu skulle fördrenckias j Rödhahaffuet / moste han dubbelt meer än tilförenna plågha och martera Jsraels barn / och Jerusalem moste ock korßfesta Gudz son / tå thet nu platt förstöras skulle.

Altså gåår thet ock nu allstädhes til / Nu mådhan werldennes ende nalkas / rasa menniskionar och äro som alragalnast emoot Gudh / lästa och fördöma Gudz ord / thet the vppenbarligha och witterligha förnimma / at thet Gudz ord och sanningen är / Ther bredhowidh synas så mong gruffueligh tekn och vnder / bådhe på himmelen och än fast på all Creatur som them förskreckeligha hota / Och thet är ock wel en sådana argh jemmerligh tijdh och än arghare / än Jeremia tijdh.

Men thet wil så wara och moste så wara / at the skola säkre warda och säya / Frid frid / Thet haffuer ingen nödh / och at man alt thet förfölia skal som Gudh haffua wil / och slå alt j wädhret / hwadh the tekn hota in til tess (som Paulus sägher) itt hastigt förderff kommer them offuer / och förgör them förr än the thet warse warda / Doch skal Christus wel weta bewara sina / för hwilkas skul han sitt ord lysa låter j thenna onda tijdhẽ / Såsom han j Babel bewaradhe Daniel och hans lijkar för hwilkas skul Jeremia Prophetia lysa moste / Them samma HERRANOM Christo ware loff och tack samẽ medh fadhrenom och them heligha anda j ewigheet Amen.

Then Propheten Jeremia.

Första Capitel.

THetta är Jeremia ord Hilkia sons aff the Prester j Anathoth j Ben Jamins land / til hwilken skeedde HERRANS ord j Josia tijdh Amons sons Juda Konungs / vthi trettonde årena aff hans Rike / Och sedhan in til Joakims tijdh Josia sons Juda Konungs / alt in til endan på elloffte årena Zedekia Josia sons Juda Konungs / in til Jerusalems fängelse j femte månadhenom.

Och HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Jagh kende tigh förr än iagh tilreedde tigh j modherlijffuet / och vthkoradhe tigh förr än tu aff modhrenne född wardt / til en Propheta ibland mong folck.

Men iagh sadhe / Ah HErre HERRE / Jagh dogher intet til predica / ty iagh är för vng. Tå sadhe HERREN til migh / Sägh icke / Jagh är för vng / vthan tu skalt gå tijt iagh sender tigh / och predica hwadh iagh befaler tigh / Fruchta tigh intet för them / ty iagh är när tigh och wil freija tigh / så-

tigh/ sägher HERREN. Och HERREN reckte vth sina hand/och toogh vppå min munn / och sadhe til migh / Sij / iagh setter mijn ord j tin munn/ sij/ iagh setter tigh j dagh offuer folck och Rike/ at tu skalt vpryckia/ nedherbryta/förstöra och förderffua/ och byggia och plantera.

(förstöra) Icke medh krijgh/ vthan medh predican och Prophetia.

Och HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Jeremia hwadh seer tu? Jagh sadhe/ Jagh seer en wakande staff / och HERREN sadhe til migh / Rett haffuer tu seedt/ ty iagh wil waka offuer mitt ord / at iagh thet göra skal.

Och HERRANS ord skeedde annan gången til migh/ och sadhe/ Hwadh seer tu? Jagh sadhe/ Jagh seer een heet siwdhande gryto noordan effter/ Och HERREN sadhe til migh / Noordan effter skal ondt komma offuer alla the som j landena boo/ Ty sij/ Jagh wil kalla alla Förstar vthi the Rike nörr vth/ sägher HERREN/ at the skola komma och settia sijn säte in för portanar j Jerusalem/och alt om kring muranar/och för alla Juda städher/ och iagh skal låta retten gå offuer them för alla theras ondsko skul/ at the offuergiffua migh / och rökia androm Gudhom / och tilbidhia sina henders werck. Så begiorda nu tina länder/ och statt vp och predica them/ alt thet iagh biudher tigh/ Fruchta tigh intet för them / lijka som iagh skulle affskreckia tigh/ Ty iagh wil j thenna dagh göra tigh til en fast stadh / til en iernpelare/ och til en kopparmwr j hela landena / emoot Juda Konungar/ emoot hans Förstar/ emoot hans Prester/ emoot folcket j landena / så at om the än strijdha emoot tigh/ skola the lijkwel intet offuerwinna tigh/ Ty iagh är när tigh/ sägher HERREN/ at iagh skal frelsa tigh.

(affskreckia) Man plägher förskreckia the rettapredicare vnder Guds nampn säyandes/ Tu äst en kettare / tu predicar emoot Gud och then helga Kyrkio etc. Tå behöffues wel thenna tröst at man weet/ Gudh gör thet icke.

Och HERRANS ord skeedde til migh/ och sadhe/ Gack bortt och predica vppenbarligha j Jerusalem / och sägh / Så sägher HERREN/ Jagh tencker vppå then welgerning som tigh skeedde j tinom vngdom / och then kerleek som iagh tigh bewijste/ tå tu war deghe ligh/ tå tu följde migh j öknenne/ vthi thet land ther man intet säär / Tå Jsrael HERRANS eghen war / och hans första frucht / then honom fråta wille/ han moste få skull/ och olycka offuer honom komma/ sägher HERREN.

Annat Capitel.

HÖren HERRANS ord j aff Jacobs hws/ och all slechte aff Jsraels hws. Thetta sägher HERREN / Hwadh haffuer idhra fädher fattas vppå migh / at the trädde jfrå migh/ och föllo in til the onyttogha affgudhar / ther the doch intet förwerffde / Och tenckte icke eens / Hwar är HERREN then oss vthu Egypti land förde/ och leedde oss j öknenne/ vthi een ödhe wilmarck / vthi een torro och mörko marck / vthi the marck ther ingen wistadhes / eller någhor menniskia boodde? Och iagh hadhe idher in vthi itt gott land / at j thes frucht och thes godha åta skullen/ Och tå j ther in kommen/ orenadhe j mitt land / och giorden mitt arff til een styggelse/ Presternar tenckte intet/ Hwar är HERREN/ och the Lärde achtadhe migh intet/ och heerdanar förde folcket jfrå migh / och Propheternar propheteradhe om Baal och föllo in til the onyttogha affgudhar.

Jagh moste iw alltijdh trätta medh idher och idhrom barnabarnom/ sägher HERREN/ Gåår bortt til Chitims öyar / och seer til / och sender til Kedar/ och merker granneligha/ och skodher til / om thet gåår så ther til/ om Hedhninganar omskiffta sina gudhar/ ändoch the inga gudhar åro/ Och mitt folck haffuer likwel omskifft sina herligheet vthi en onyttogh affgudh/ Måtte doch himmelen giffua sigh ther widh / förskreckias och bäffua / sägher HERREN/ Ty mitt folck gör een dubbel synd/ Migh som är een leffuande kella

Infra 30.

(Herligheet) Thet är/ sin Gudh.

uande kella offuergiffua the/ och göra sigh brunnar/ Ja/ vsla brunnar / ty the giffua intet watn.

Är tå Jsrael en trääl eller lijffeghen / at han hwars manz rooff wara moste? Ty Leyonen ryta offuer honom och ropa/ och förödha hans land/ och förbrēna hans städher / så at ther boor ingen vthi/ The aff Noph och Thahpanhes förkrossa tigh hoffuudhet. Thetta gör tu tigh sielff / j thet at tu offuergiffuer HERRAN tin Gudh / så offta han tigh then retta wäghen ledha wil.

Hwadh hielper tigh thet at tu faar in vthi Egypten / och wilt dricka aff thet watnet Sihor? Och hwadh hielper tigh thet at tu faar til Assyrien och wilt dricka aff then elffuenne Phrath? Thet är tinne ondskos skul/ at tu så plåghat warder/ och tinne olydhnos at tu så nepst warder. Altså moste tu få weta och förfara hwadh jemmer och sorgh thet medh sigh haffuer/ at tu offuergiffuer HERRAN tin Gudh / och icke fruchtar honom / sägher HErren HERREN zebaoth.

(dricka) Thet är sökia hielp vthan Gudh / när Konūg Pharao och Konungen j Assur.

Infra 3. Esaie 5.

Ty tu haffuer aff ålder sönderbrutit titt ook/ och sönderslitit tijn band/ och sagdt/ Jagh wil icke så vndertryckt wara/ Vthan vppå all högh bergh/ och vnder all gröön trää lop tu effter horerij / Men iagh hadhe planterat tigh til itt sött wijnträä/ och til een ganska rettsinnogh sädh/ huru äst tu tå nu migh worden til itt bittert wildt wijnträä.

Och om tu än twådde tigh medh lwt och toghe ther mykin såpo til/ så synes doch tijn ondska thes meer för migh / sägher HErren HERREN/ Huru thor tu tå säya? Jagh är intet oreen / Jagh häller migh icke in til Baalim/ See til huru tu haffuer bedriffuit thet j dalenom / och betenck huru tu giordt haffuer/ Tu lop om kring såsom een Camelinna vthi sinō heta/ och såsom wildåsnen plåghar j öknenne/ tå han aff stoor heta så oförwäghen löper/ at ingen kan stilla honom/ Then som thet weta wil han torff icke wijdha löpa/ på werledaghomen seer man thet wel.

Kåre hålt doch stilla / och löp icke så oförwäghen/ Men tu sadhe/ Ther warder intet aff / Jagh moste bola medh the fremmande / och löpa effter them/ Lijka som en tiuff kommer til skam tå han gripin warder / altså skal Jsraels hws på skam komma / samt medh theras Konungar/ Förstar / Prester och Propheter/ Hwilke til träädh säya/ Tu äst min fadher/ och til stenen/ Tu haffuer födt migh / Ty the wenda ryggen til migh och icke ansichtet/ Men när nödh är på / så säya the/ Vp och hielp oss / Hwar äro tå tine gudhar som tu tigh giordt haffuer? Bedh them stå vp / låt see om the kunna hielpa tigh j tinne nödh/ Ty så monga städher/ så monga gudhar haffuer tu Juda.

Hwadh wilien j än nu gå til retta medh migh/ J ären alle jfrå migh falne/ sägher HERREN / All hugg äro förgeffues på idhor barn / the låta doch intet tuchta sigh / Ty idhart swerd vpfräter likwel idhra Prophetar såsom itt grymt Leyon. Tu onda art giff acht vppå HERRANS ord / Är iagh nu worden Jsrael til een ökn eller ödhemarck? Hwj sägher tå mitt folck/ Wij äre Herrar / och wilie intet löpa effter tigh / Een iungfru förgåter doch icke sin krantz/ eller een brwdh sina hedhersgåffuo/ Men mitt folck förgåter migh ewinnerligha.

Hwadh beprydher tu mykit titt wesende / at iagh skal wara tigh nådhelig? Vnder sådana sken bedriffuer tu iw meer och meer ondt / Ther til finner man the fattighas och oskyldighas siälars blodh när tigh j all rwm / och thet är icke heemlighit vthan vppenbart vthi the samma rwm.

Och tu sägher än nu / Jagh är oskyldigh / Han wende sina wredhe jfrå migh/ Sij/ iagh wil gå til retta medh tigh / om thet tu sägher / Jagh haffuer icke syndat / Hwj hwekar tu tå så mykit / och faller nu hijt och nu tijt/ men tu skalt til skam warda medh Egypten / lijka som tu medh Assyrien til

skam worden äst/Ty tu moste ock tådhan dragha/och slå tina hender til hopa vppå hoffuudhet/ty HERREN skal låta titt hopp fela/och intet skal lyckas tigh når thĳm/Och sägher/När en man skilier sina hustru jfrå sigh/och hon faar jfrå honom och tagher en annan man/thor han ock tagha henne til sigh igen? Worde icke tå landet orenat? men tu haffuer bolat medh monga bolar/doch kom igen til migh/sägher HERREN.

Lyfft tĳn ögon vp j höghdena/och see til huru tu allestådz horerĳ bedriffuer/På wäghomen sitter tu/och wachtar vppå them/lĳka som en röffuare j öknenne/och orenar landet medh titt horerĳ och ondsko/Therföre moste ock arlaregn borttobliffua och intet seerlaregn komma. Tu haffuer itt skökio ansichte/tu wilt icke meer skemmas/och ropar lĳkwel til migh/Kåre fadher/tu mins vngdoms mestare/wilt tu doch wreedh wara ewinnerligha/och icke afflåta aff tinne grymheet? Sĳ/tu lårer och gör thet ondt år/och låter intet styra tigh.

Tridie Capitel.

Och HERREN sadhe til migh j Konung Josia tĳdh/Haffuer tu ock seedt hwadh Jsrael then afffelligha giorde? hon gick bortt vppå all högh bergh och vnder all gröön trää/och bedreff ther horerĳ/Och iagh sadhe tå hon thetta altsammans giordt hadhe/Wendt tigh om til migh/Men hon wende sigh intet/Och åndoch hennes syster Juda then förhårda sågh huruledhes iagh then afffelligha Jsraels horerĳ straffadhe/och offuergaff henne/och gaff henne itt skiliobreff/lĳkwel fruchtar sigh hennes syster then förhårda Juda intet/vthan gåår bortt och bedriffuer ock så horerĳ/Och aff hennes horerĳs rychte år landet orenat/för ty hon bedriffuer horerĳ medh stock och steen/och j alt thetta vmwender sigh then förhårda Juda hennes syster intet til migh aff alt hierta/vthan skrymtar/sägher HERREN. Supra 2.

Och HERREN sadhe til migh/Then afffelligha Jsrael år from reknandes emoot then förhårda Juda/Gack bortt och predica nörr vth altså/och sägh/Wendt om tu afffelligha Jsrael/sägher HERREN/så wil iagh intet wenda mitt ansichte jfrå idher/Ty iagh år barmhertigh/sägher HERREN/och wil icke wredhgas ewinnerligha/Allenast ken tina misgerning at tu emoot HERRAN syndat haffuer/och hĳt och tĳt lopet til fremmande gudhar/vnder all gröön trää/och haffuer icke lydt minne röst/sägher HERREN.

Vmwender idher j afffelligha barn/sägher HERREN/Ty iagh wil troloffua idher migh/och wil hemta idher/så at en skal föra en heel stadh/och twå itt heelt land/och iagh skal låta idher komma til Zion/Och skal giffua idher heerdar effter mitt hierta/the idher födha skola medh lårdom och wĳsheet/Och thet skal skee/När j wexen til och åren monge wordne j landena/så skal man (sägher HERREN) på then tĳdhen intet meer tala om HERRANS Förbundz Arck/och intet meer komma honom ihogh/eller ther aff predica/eller besökia honom/eller någhot meer offra ther/Vthan på then tĳdhen skal man kalla Jerusalem HERRANS såte/och alle Hedhningar skola församla sigh tĳt för HERRANS nampn skul j Jerusalem/och skola icke meer wandra effter sĳns onda hiertas tanckar.

På then tĳdhen skal Juda hws gå til Jsraels hws/och skola tilsammans komma noordan effter in vthi thet land som iagh idhra fådher til arffs giffuit haffuer/Och iagh sägher tigh til/O huru mong barn wil iagh giffua tigh/och thet godha landet/thet sköna arffuet/Nemligha/Hedhninganars kerna/

kerna/Och iagh sägher tigh til/tu skalt på then tĳdhen kalla migh/Kåre fadher/och intet wĳka jfrå migh.

Men Jsraels hws achtar migh intet/lĳka som een quinna nu icke meer achtar sin bola/sägher HERREN/Therföre skal man få höra en klagheligh gråât och jemmer aff Jsraels barn på höghanar/therföre at the illa giordt och HERRAN sin Gudh förgåtit haffua/Så wender nu om j afffelligh barn/så wil iagh hela idher aff idhro olydhno.

Sĳ/wĳ komme til tigh/ty tu åst HERREN wår Gudh/Sannerligha/thet år icke vthan bedregherĳ medh the höghar och medh all bergh/Sannerligha Jsrael haffuer ingen hielp/vthan allena aff HERRANOM wårom Gudh/Och wåra fådhers stichtningar/the wĳ aff vngdom hållet haffua/moste affgå medh skam/samt medh theras fåår/fåå/söner och döttrar/Ty ther wĳ förlåto oss vppå/thet år oss nu altsammans til skam/och ther wĳ tröste vppå/ther moste wĳ nu skemmas widh/Ty wĳ syndadhom ther medh emoot HERRAN wår Gudh/bådhe wĳ och wåre fådher alt jfrå wår vngdom och in til thenna dagh/och lyddom icke HERRANS wår Gudz röst.

Fierde Capitel.

Osee 1. Wilt tu vmwenda tigh Jsrael/sägher HERREN/så wendt tigh til migh/Och om tu borttlegger tĳn styggelse jfrå mitt ansichte/så skalt tu icke borttdriffuin warda/Tå skalt tu swåria vthan skrymterĳ rett och heligt (Så wist som HERREN leffuer) Och Hedhninganar skola j honom welsignadhe warda/och beröma sigh aff honom/Ty så sägher HERREN til them j Juda och j Jerusalem/Plöyer på nyytt och såån icke ibland törne/Omskåren idher HERRANOM/och legger bortt idhars hiertas förhwdh/j Juda mån och Jerusalems inbyggiare/på thet mĳn grymheet icke skal vthfara såsom en eeld/och brinna så at henne ingen vthsleckia kan för idhra ondsko skul.

Ja/förkunner tå j Juda/och roper högt j Jerusalem/och sägher/Blåser vp trummeter j landena/roper medh högha röst och sägher/Församler idher/och låter oss dragha in vthi fasta ställher/Vpreser itt baneer j Zion/flicker idher j rotar och töffuer icke/Ty iagh låter komma hĳt een olycko jfrå noordan/och en stoor jemmer/Leyonet kommer vthdraghandes vthu sinne kulo/och Hedhninganars förderffuare dragher vth jfrå sitt rwm/På thet han skal förödha titt land/och vpbrenna tina ståder/så at ther skal ingen boo vthi/Therföre dragher såcker vppå/gråter och jemren idher/Ty HERRANS grymma wredhe wil icke återwenda. (Ja) När eelden vppå gåår/och haffuen intet bettrat idher/så skal intet hielpa at j rusten idher.

På then tĳdhen sägher HERREN/skal Konungens och Förstarnas hierta förfalla/Presternar skola warda förfåradhe/och Propheternar förskreckte/Men iagh sadhe/Ah HErre HERRE/tu haffuer thz thesso folcke och Jerusalem fast mykit fela låtit/tå the sadhe/Thet skal wara fridh når idher/åndoch swerdet recker alt in til siålena. På then tĳdhen skal man såya til thetta folcket och til Jerusalem/Itt tortt wådher kommer vthoffuer berghen/såsom vthu öknenne/på then wäghen til mins folcks dotter/icke til at kasta eller rensa/Ja itt wådher som them alt förstarckt wara skal/Så wil iagh tå ock gå til retta medh them/Sĳ/han faar bortt åt såsom en skyy/och hans wagnar åro såsom itt stormwådher/hans hestar åro snarare ån örnar/wee oss wĳ moste förderffuadhe warda. (wådher) Konungen j Babel.

Så twå nu Jerusalem titt hierta jfrå ondskonne/på thet at tigh må holpet warda/Huru lenge skola the skadheligha låror når tigh bliffua? Ty aff Dan kommer itt roop/och itt ondt bodhskap jfrå Ephraims bergh hu-

ru Hedh-

tu Hedhningana beröma sigh / och rychtet är kommet in til Jerusalem / at wachtare komma aff fierran landom / och skola skriya emoot Juda städher / The skola beleggia them alt om kring / såsom wachtare på markenne / Ty the haffua förtörnat migh / sägher HERREN / Thet haffuer tu til löön för titt wesende och tina gerningar. Tå skal titt hierta kenna huru stoor tÿn ondska är.

(wachtare) Wachtare sägher han / och menar doch förstörare.

O huru är migh så ondt j hiertat / mitt hierta bultar j kroppen / och haffuer ingen roo / Ty mÿn siäl hörer basuna liwdh / och een slachting / och itt moordskrÿ offuer thet andra / Ty hela landet warder förhäriat / Medh hast warda mina hyddor och mÿn tiäll förstörd / huru lenge skal iagh nu see baneren och höra basuna liwdhet: Men mitt folck är galet / och troor migh intet / galne äro the / och achtat intet / Wÿse noogh äro the til at göra thet ondt är / Men at göra thet gott är / wilia the icke lära.

Jagh sågh vppå iordena / Sÿ / hon war toom och ödhe / och vppå himmelen / och han war mörk / Jagh sågh vppå berghen / och sÿ / the bäffuadhe / och alla höghar darradhe / Jagh sågh / och sÿ / ther war ingen menniskia / och alle foghlar vnder himmelen woro borttflogne / Jagh sågh / och sÿ / åkermarken war ödhe / och alle städher ther inne woro nedherbrotne / aff HERRANOM och aff hans grymma wredhe.

Ty / så sägher HERREN / Hela landet skal ödhe warda / och iagh skal platt intet skona / Therföre skal iorden wara bedröffuat / och himmelen offuan til söriande / ty iagh haffuer thet sagdt / Jagh haffuer beslutit thet / och thet skal intet ångra migh / Jagh wil ock intet offuergiffuat / Alle städher skola flyy för resenärars och skyttors roop / och löpa vthi tiocka skoghar / och krypa in vthi steenklyfftor / Alle städher skola stå ödhe / så at ther boor ingen vthi.

Hwadh wilt tu göra tu förstörda: Om tu än prydde tigh medh purpur klädhe och medh gyllene klenodier / och fergadhe titt ansichte / så prydher tu tigh doch fåfengt / Ty the som nu hoffuera för tigh / the skola förachta tigh / the skola gå effter titt lÿff / För ty iagh hörer itt roop såsom eennes then ther födher / een ångest såsom eennes thn ther j första barns nödh är / itt dottrenes Zions roop then ther klaghar och vthslår hendernar / Ah wee migh / iagh moste här näst förgåås för dråp skul.

Femte Capitel.

GAår om kring gatonar j Jerusalem / och seer til och förfaren / och söker på thes gator / om j någhon finnen som rett gör / och frågher effter troonne / så wil iagh wara honom nådheligher / Och om the än sadhe / Så sant som HERREN leffuer / så swäria the doch falskeligha.

HERRE / tÿn ögon see effter troonne / tu slåår them / och the kennat intet / tu plåghar them / men the bätra sigh intet / The haffua itt ansichte hårdare än steen / och wilia icke vmwenda sigh.

Men iagh tenckte / Må skee at then arma hopen är oförståndigh / weet intet aff HERRANS wägh / och aff sins Gudz rett / Jagh wil gå til the welligha och tala medh them / the moste iw weta aff HERRANS wägh och sins Gudz rett / Men the samme hadhe alle sönderbrutit ooket / och sönderslitit bånden.

(Leyonet) Thet är / Konungen aff Babel.

Therföre skal ock Leyonet som aff skoghen kommer / sönderriffua them / och vlffuen aff öknenne skal förderffua them / och Parden skal wachta på theras städher / alla the som ther vthgå / skal han vpäta / Ty theras synder äro alt förmonga / och the äro wordne förhärde vthi sinne olydhno / Huru skal iagh

skal iagh tå wara tigh nådheligh: effter tÿn barn offuergiffua migh / och swäria widh then som ingen Gudh är / Och nu mådhan iagh them mättat haffuer / bedriffua the hoor / och löpa vthi horohws. Hwar och en wrenskas effter sin nästas hustru såsom welfodradhe stoodhestar / Och skulle iagh icke för sådant heemsökia them / sägher HERREN / och skulle mÿn siäl icke hempnas offuer sådant folck som thetta är: Bestormer hans murar / och kaster them om kull / och skoner intet / förer bortt hans wÿnquistar / Ty the äro icke HERRANS / vthan the förachta migh / bådhe Israels hws och Juda hws / sägher HERREN / The förneka HERRAN och säya / Thet är icke han / och oss warder icke så illa gåendes / swerd och hunger kommer intet offuer oss / Propheterna tala mykit j wädhret / och haffua intet Gudz ord / Thet gånge them så sielffuom / Therföre sägher HERREN Gudh Zebaoth / Effter j sådana taal haffuen / sÿ / så wil iagh göra mÿn ord j tinom munn til en eeld / och thetta folck til träå / och han skal förtära them.

Ezech. 22.

(wÿnquistar) Thet är / folcket j landena.

(förneka) Säyandes / thet kan icke wara Gudz ord som Jeremia talar.

Sÿ / iagh skal låta komma offuer idher aff Israels hws (sägher HERREN) itt folck fierran effter / itt mechtigt folck hwilket thet första folck warit haffuer / itt folck hwilkes tungomåål tu intet förstår / och intet förnimma kan hwadh the säya / Theras kogher äro öpna griffter / Ja the äro allesamman Hieltar / The skola förtära tÿn sädh och titt brödh / the skola vpäta tina söner och döttrar / the skola vpsluka tÿn fäär och titt fää / the skola förtära tÿn wÿnträå och fikonaträå / Tina fasta städher ther tu förlåter tigh vppå / skola the förderffua medh swerd / Och iagh skal på then tÿdh / sägher HERREN / intet skona idher. Och om the warda säyandes / Hwi gör HERREN wår Gudh oss alt thetta: Så skalt tu swara them / Lÿka som j haffuen offuergiffuit migh / och tienen fremmande gudhar vthi idhart eghit land / Altså skolen j ock tiena fremmandom vthi itt land thet icke idhart är.

Thetta skole j förkunna j Jacobs hws / och predica j Juda och säya / Hörer til j galna folck som intet förstånd haffuen / j som öghon haffuen och seen intet / öron haffuen och hören intet / Wilien j icke fruchta migh / sägher HERREN / och intet förskreckias för migh som setter haffuena sina strand ther innan thet alltÿdh bliffua moste och ther intet offuergå: Och om thet än swallar så förmå thet doch intet / och om thes bölior än fast bulra / så moste the doch icke ther offuergå / Men thetta folcket haffuer itt affelligt och ohörsamt hierta / bliffua affellighe och hållat så alt fram åt / och säya icke en tÿdh j sitt hierta / Låt oss doch fruchta HERRAN wår Gudh then oss arlaregn och seerlaregn giffuer j rettom tÿdh / och bewarar oss åårswexten troligha och årligha.

Men idhra misgerningar förhindra thetta / och idhra synder wenda thetta godha jfrå idher / ty man finner ibland mitt folck ogudhachtigha / the ther stella snaror och gildre för menniskionar / at the mågha fånga them / lÿka som foghlafängiare göra medh kloffuar / Och theras hws äro full medh bedrägherÿ lÿka som en foghlabwr är full medh lockofoghlar / Ther aff warda the weldighe / rike och fete / the vmgå medh ond stycker / the hålla ingen rett / then fadherlösa fremia the icke j hans saak / och hielpa icke then fattigha til retta / Skulle iagh thet icke heemsökia / sägher HERREN / och skulle mÿn siäl icke hempnas vppå sådant folck som thetta är: Thet ståår gruffueligha och styggeligha til j landena / Propheterna lära falskt och Presterna äro Herrar j theras embete / och mitt folck wil gerna så haffuat / huru wil idher gå för sådant på sÿdstonne:

VI. Capitel.

Församles

FÖrsamler idher j BenJamins barn vthu Jerusalem / och blåser j trummeter på Thekoa wacht / och reser vp itt baneer på BethCherems wacht / Ty een olycka är på ferde jfrå noordan / och en stoor jemmer / Dottren zion är såsom een deghelig och lustigh äng / Men ther skola heerdar komma offuer henne medh theras hiord / the skola vpslå sijn tiäll alt om kring henne / och j beet liggia hwar på sitt rwm / och säya / Rusten idher til strijdh emoot henne. Vp / låter oss dragha vp / mådhan thet än nu bittijdha dags är / Ty thet kommer afftonen / och skuggen warder stoor / Nu wel / så låt oss nu wara vppe / thet wij än skulle dragha tijt vp om nattena och förderffua hennes palatz.

Ty så sägher HERREN zebaoth / Feller trää och görer bolwerck emoot Jerusalem / ty thet är en stadh som hemsökt skal warda / Är ther doch altsammans orett inne / Och lijka som een kella vpweller sitt watn / så vpweller ock hans ondska / Hans orett och offuerwold ropar vp j himmelen / sitt moord och slagh bedriffua the daghligha för migh / Bätra tigh Jerusalem förr än mitt hierta wender sigh jfrå tigh / och iagh gör tigh til itt ödhe land ther ingen vthi boor.

Thetta sägher HERREN zebaoth / Hwadh quart bliffuit är aff Jsrael / thet moste ock effter åt affhemtat warda / lijka som aff itt wijnträä / Wijnhemptaren skal affhemta vthi korghen thet ena effter thet andra.

Ah medh hwem skal iagh doch tala och betygha / at doch någhor wille hörat ? Men theras öron äro oumskoren / the kunna icke hörat / Sij / the hålla HERRANS ord för geckerij / och wilia thet intet.

(trughande) Ther är / iagh moste vthgiuta Gudz trughande och hans wredhes ord såsom itt faat vthslåår botnen.

Therföre är iagh så full aff HERRANS trughande / at iagh icke kan låtat / Giwt vth bådhe offuer barnen på gatonne och offuer the män j rådet alt til sammans / Ty bådhe man och quinna / bådhe åldrigh och vthgammal skola fångne warda / Theras hws skola komma fremmandom til handa / samt medh åkrar och hustrur / Ty iagh wil vthreckia mina hand (sägher HERREN) offuer landzens inbyggiare / ty the fara allesammans effter girugheet / bådhe små och store / och bådhe Propheter och Prester lära allesamman falska Gudz tienst / och trösta mitt folck j theras olycko / at the skola thet ringa achta / och säya / Thet ståår wel til / thz ståår wel til / och thet ståår doch intet wel til / Therföre skola the komma på skam / at the sådana styggelse bedriffua / Ändoch the wilia oskemde wara / och wilia intet skemma sigh Therföre moste the falla hwar offuer annan / och når iagh warder thinn heemsökiande / skola the falla / sägher HERREN.

Esaie 56. Infra 8.

(oskemde) The wilia icke heta onde / och skemma sigh.

Thetta sägher HERREN / Gåår vppå wäghanar / och seer til / och frågher effter the förra wäghar / hwilken then godhe wäghen är / och wandrer ther vppå / så skole j finna roo för idhra siälar / Men the sadhe / Wij göre thet intet / Jagh haffuer sett wechtare offuer idher / achter vppå trummeternars liwdh / Men the sadhe / Wij göret intet / Therföre hörē j Hedhningar / och achter här vppå samt medh idhart folck / Tu iord hör til / Sij / iagh wil låta komma een olycko offuer thetta folck / nemligha / theras förtienta löön / at the icke achta mijn ord / och förkasta mijn Lagh.

Isaie

Hwadh frågher iagh effter rökelse som kommer aff rika Arabien / och effter godh Caneel som kommer vthaff fierran land ? Idhor brenneoffer äro migh intet tacknemligh / och idhor offer behagha migh intet / Therföre sägher HERREN altså / Sij / iagh wil settia thesso folckena een förargelse / ther bådhe fädher och barn skola sigh tilsammans vppå stöta / och skola förgåås then ene grannen medh them andra.

Thetta sägher HERREN / Sij / itt folck warder kommandes noordan effter / och itt stoort folck skal vpresa sigh hardt widh wårt land / the ther bogha

bogha och speß föra / thet är gruffuelighit och vthan barmhertigheet / The fråsa såsom itt stormande Haff / och ridha på hestar / rustadhe såsom krigs folck emoot tigh tu dotter zion / När wij få höra aff them / så skola oss wåra hender nedhfalla / Oss warder ångest och wee / lijka som j barns nödh / Jngen gånge vth på markena / och ingen vth vppå wäghanar / ty thet är allestädz osäkert för fiendans swerd.

O tu mins folcks dotter / dragh en säck vppå / och legg tigh j asko / haff sorgh lijka som för eenda sonen / och beklagha tigh lijka som the ther högheligha bedröffuadhe äro / Ty förderffuaren kommer offuer oss hasteligha.

Jagh haffuer satt tigh til en smeltare j mitt folck thet så hårdt är / at tu theras wesende förfara och bepröffua skalt / The äro allesamman afffellighe / wandrandes förrädheligha / the äro allesamman förderffuat koppar och iern / Blååsbelghen är förbrend / blyydh förswinner / smeltningen är förgeffues / ty thet onda är icke jfråskildt / Therföre heta the ock itt förkastat silffuer / ty HERREN haffuer förkastat them.

(smeltare) Genom ordet skalt tu smelta och straffa them / Men thet är ond malm / alt smeltande är förgeffues / Belghenar äro Presterna genom hwilka lärā skal driffuin warda.

VII. Capitel.

THetta är thet ord som skeedde til Jeremia aff HERRANOM / Gack och statt j portenom åt HERRANS Hws / och predica ther thetta ordet / och sägh / Hören HERRANS ord j alle aff Juda / j som gåån genom thenna porten / til at tilbidhia HERRAN.

Så sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh / Bätrer idhart leffuerne och wesende / så wil iagh boo når idher j thesso rwme / Förlåter idher icke vppå lögn / nemligha / Här är HERRANS Tempel / här är HERRANS Tempel / här är HERRANS Tempel / Vthan bätren idhart leffuerne och wesende / at j gören hwar annan rett / och gören fremlingenom / them fadherlösa och änkionne intet offuerwold / och vthgiuter intet oskyldigt blodh j thesso rwme / och fölier icke andra gudhar effter til idhar eghen skadha / så wil iagh ewinnerligha boo når idher j thesso rwme / j landena som iagh idhra fädher giffuit haffuer.

Men nu förlåte j idher på lögn then intet nyttogh är / Ther til ären j tiuffuar / moordare / hoorkarlar och meenedhare / och röken in för Baal / och fölien fremmande gudhar effter / the j intet kennen / Sedhan komme j tå / och gåån fram för migh j thesso Hwse / thet effter mitt nampn nemdt är / och säyen / Thet haffuer ingen nödh medh oss / mådhan wij sådana styggelse görom. Hållen j tå thetta Hws / som effter mitt nampn nemdt är / för ena moordarekulo ? Sij / iagh seer thet wel / sägher HERREN.

Matth. 21. 1. Reg. 4.

Gåår bortt til mitt rwm j Silo / ther mitt nampn tilförenna boodt haffuer / och seer til hwadh iagh ther giordt haffuer för mins folcks Jsraels ondsko skul / Effter j nu alle sådana stycke bedriffuen / sägher HERREN / och iagh idher allstädhes predica låter / och j wilien icke hörat / Jagh ropar / och j wilien intet swara / Så wil iagh sammalunda göra medh thz Hws / som effter mitt nampn nemdt är / ther j idher vppå förlåten / och medh thet rwm som iagh idhra fädher giffuit haffuer / lijka som iagh medh Silo giordt haffuer / Och skal kasta idher bortt jfrå mitt ansichte / lijka som iagh borttkastat haffuer alla idhra brödher / alla Ephraims sädh.

Infra 11. 14.

Och skalt tu intet bidhia för thetta folck / ey heller någhon klaghan eller bööön förebära / eller leggia tigh vth för them in för migh / ty iagh wil intet höra tigh / Ty seer tu icke hwadh the göra j Juda städher och på gatomen j Jerusalem ? Barnen hemta wedhen och fädhernar göra vp eelden / Och quinnonar göra deghen / at the skola baka himmelens Drotning kakor / och

Infra 44.

giffua

giffua fremmande gudhar drickoffer/på thz the skola förtörna migh/ mē the
skola icke göra migh ther ondt medh vthan sigh sielffuom/och skola til skam
warda/Therföre sägher HErren HERREN/ Sij/ mijn wredhe och mijn
grymheet är vthguten offuer thetta rwm/bådhe offuer folck och fää/ offuer
trään på markenne/och offuer fruchtena på iordenne/och skal brinna/ så at
ingen skal kunna sleckiat.

Thetta sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh/Görer idhor bren=
neoffer och annor offer tilhopa/och åter kött/Ty på then daghen tå iagh
förde idhra fädher vthu Egypti land/ haffuer iagh intet sagdt eller budhit
them om brenneoffer och annat offer/vthan thetta bödh iagh them/ och sa=
dhe/Lydher mijn ord/så wil iagh wara idhar Gudh/ och j skolen wara mitt
folck/och wandren på alla the wäghar som iagh biudher idher/ på thz idher
skal welgå/Men the wille intet höra/eller böya sijn öron här til/vthan wan=
dradhe effter sitt eghit rådh/och effter sijn onda hiertas tyckio/ och gingo til
baka och icke fram åt.

Ja/jfrå then daghen at iagh idhra fädher vthu Egypti land förde/ och
in til thenna dagh/ haffuer iagh daglighа sendt til idher alla mina tienare
Propheterna/Men the wille intet höra/eller böya sijn öron/vthan äro hals=
stijffue och görat än werre än theras fädher/ Och om tu än alt thetta sä=
gher them/så höra the doch intet/ropar tu/så swara the doch intet/Therföre
sägh til them/Thetta är thet folck som HERRAN sin Gudh icke hörer/
eller sigh båtra wil/ Then retta läran är platt bortto/ och the predica ther nu
intet meer aff.

Skär titt häår aff och kasta thet jfrå tigh/och jemra tigh klaghligha på
höghomen/Ty HERREN haffuer förkastat och bortdriffuit thetta slech=
tet/ther han offuer förtörnat är/ För ty Juda barn göra thet ondt är för
mijn ögon/sägher HERREN/ The settia een styggelse vthi thet Hws
som effter mitt nampn nemdt är/ på thet the skola orena thet/ och byggia
Hinnoms daal. the Altare Tophet vthi Hinnoms daal/ at the skola vpbrenna theras söner
och döttrar j eeld/ hwilket iagh aldrigh budhit/ eller någhon tijdh j sinnet
fäät haffuer.

Therföre sij/then tijdhen kommer/sägher HERREN/ at man intet
meer skal kalla thet Tophet och Hinnoms daal/ vthan Dråpodaal/ och To= Infra 19.
phet skal warda fult medh dödhas gryffter/therföre at ther intet annat rwm
på ferde är/Och thetta folcks kroppar skola himmelens foghlom och diw=
romen på iordenne til spijs warda/ och ingen skal driffua them ther jfrå/
Och iagh skal vthi Juda stâdher och på gatonar j Jerusalem borttagha Ezech. 26.
glädhes och frögds roop/och brudhgummas och brudz röst/ Ty landet skal
ödhe wara.

(brudhgummas) Thet är/ pipor och allahanda glädhes liwdh/ som j bröllop brudh och brudh=gumma til äro klin=ga plågha.

På then samma tijdhen/sägher HERREN/skal man kasta Juda Ko=
nungars been/ Förstarnars been/ Presternars been/ Propheternars been/
Borgharenars been j Jerusalem/vthu theras gryffter/ och man skal förskin=
gra them vnder solenne/månan/och allan himmelens häär/ hwilka the el=
skat/och them tient och them effterfolgt/ och sökt och tilbidhit haffua/The
skola intet meer vphemtat och begraffuen warda/ vthan wara treck på ior=
denne/Och alle the quarleeffde aff thesso ondo folcke ee på hwadh rwm the
äro/tijt iagh them bortdriffuit haffuer/skola heller wilia wara dödhe än leff=
uandes/sägher HERREN zebaoth.

VIII. Capitel.

Therföre

Therföre sägh til them/Thetta sägher HERREN/ Hwar
är någhor/om han faller/ then icke gerna ståår vp igen?
Hwar är någhor som willo gåår/ then icke gerna kommer
vppå retta wäghen igen? Likwel wil iw thetta folcket j
Jerusalem gå willo vthan återwendo/The stå så hårdt på
thē falska Gudz tienistenne/ at the intet wilia låta sigh ther
affwenda/Jagh seer och hörer at the lära icke rett/ingen är
then som ångrar sina ondsko/och sägher/Hwadh gör iagh doch? The löpa
alle sitt lop/ lijka som en grym hest j strijdhenne. En Stork vnder himme=
len weet sin tijdh/ Een Turturduffua/ Trana och Swala merkia sin tijdh/
når the igen komma skola/ men mitt folck wil icke weta HERRANS rett.

Huru kunne j doch säya/Wij wete hwadh rett är/ och haffuom then hel=
gha Scrifft för oss? Är thet doch icke vthan lögn hwadh the Scrifftlärde
giffua oss före/ Therföre moste sådana lärare komma på skam förskreckte
och fångne/Ty hwadh gott kunna the lära/ tå the HERRANS ord för=
kasta?

Supi 6. Therföre skal iagh giffua theras hustrur fremmandom/ och theras åker
Esa. 56. them som them föriagha skola/ ty the fara effter girugheet then ene medh
them andra bådhe små och store/och bådhe Prester och Propheter lära fal=
ska Gudz tienst/och trösta mitt folck vthi theras olycko/at the skola thet rin=
ga achta/och säya/Thet ståår wel til/thet ståår wel til/ Och thet ståår doch
intet wel til/Therföre skola the komma på skam at the sådana styggelse be=
driffua/ åndoch the wilia oskemde wara/och wilia intet skemma sigh/ Ther=
före moste the falla hwar offuer annan/ Och når iagh warder them heem=
sökiande/skola the falla/sägher HERREN.

Jagh wil så affhemta thē/sägher HERREN/at inga druffuor skola
bliffua quarra på wijntråådh/och ingen fikon på fikonatråådh/Ja/löffuen
skola ock afffalla/och thet iagh them giffuit haffuer/ thet skal them jfrå ta=
ghet warda/Hwar skole wij tå boo? Ja/församler idher tå/ och låt oss dra=
gha in vthi the fasta städher och wenta ther effter hielp/ty HERREN wår
Gudh warder oss hielpande medh en bitter dryck/ at wij så synde emoot
Infr. 14. HERRAN/Ja/förlåter idher ther vppå/ at thet skal ingen nödh haffua/
åndoch intet gott för handenne är/ och at j skolen heladhe warda/ åndoch
icke annat än ond såår för handenne är.

(dryck) Thet är/ han skal hielpa oss til olycko och jemmer/och icke som j menen til lyc=ko.

Man hörer allaredho jfrå Dan gnyyn aff theras hestar/och theras hing=
star skriya/så at hela landet bäffuar ther före/ Och the komma och skola vp=
fråta landet medh alt thet ther vthi är/stadhen samt medh alla the som ther
vthi boo/Ty sij/iagh skal senda Ormar och Basilisker ibland idher/ the intet
besworne äro/the skola stinga idher/sägher HERREN/så skal iagh hugh=
swala migh aff minne ångest och hiertans sorgh.

Sij/mins folcks dotter skal ropa jfrå fierran land/Wil nu HERREN
icke meer wara Gudh j Zion? eller skal thet ingen Konung meer haffua? Ja/
hwj haffua the så förtörnat migh medh sijn belete och fremmande fåfenga
Gudz tienst/Skördetijdhen är framlidhen/sommaren är sin wägh/ och oss
är ingen hielp kommen/Migh ömkar swårligha at mitt folck så förderff=
uat är/iagh grämmer migh/och haffuer ganska ondt/ Är tå nu ingen salua
j Gilead/eller är ther ingen läkiare? Hwarföre är tå mins folcks dotter icke
helat?

IX. Capitel.

Ah thet iagh watn noogh hadhe j mitt hoffuudh/ och mijn öghon
wore een tårakella/at iagh natt och dagh begråta måtte the slagh=
na j mitt folck/Ah thet iagh itt herberghe hadhe j öknenne/ så wille
iagh offuergiffua mitt folck/och dragha jfrå them/ Ty the äro al=

kesammans hoorkarlar och en argh hoop / the skiuta medh sina tungor altsammans lögn och ingen sanning / och fara alt medh wold j landena / och gå jfrå then ena ondskonne til then andra / och achta migh intet / sägher HERREN.

Hwar och en taghe sigh wara för sinom nästa / och troo icke heller sinom brodher / Ty en brodher vndertrycker then andra / och en wen förrådher then andra / En wen geckar then andra / och tala icke itt sant ord / The winleggia sigh ther om huru then ene skal bedragha then andra / och them tycker illa wara at the än nu icke kunna görat werre / ther är allestådz bedrägherij ibland them / och för bedrägherij skul wilia the icke kenna migh / sägher HERREN.

Therföre sägher HERREN zebaoth altså / Sij / iagh wil smelta och probera them / ty hwadh skal iagh annars göra / mådhan mitt folck så steller sigh : Theras falska tungor äro moordskott / medh sin munn tala the wenligha medh sinom nästa / Men j hiertat wachta the effter honom / Skulle iagh nu icke sådant heemsökia vppå them / sägher HERREN / och skulle mijn siäl icke hempnas offuer sådant folck som thetta är :

Jagh moste gråta och jemra migh på berghen / och beklagha migh widh the fääboodhar j öknenne / Ty the äro så platt förhäriat / at ther boor ingen meer / och man hörer ther nu intet fääroop meer / Bådhe himmelens foghlar och diwren äro all bortto / Och iagh skal göra Jerusalem til en steenhoop och til een drakaboning / och skal ödheleggia Juda ^[Psalm 25.]

städher / at ther ingen inne boo skal / Ah at nu någhor wijs wore och ladhe thet vppå hiertat / och förkunnadhe hwadh HERRANS munn til honom sägher / Hwarföre doch landet så förderffuat och förhäriat warder / lijka som een ödhemark ther ingen wistas.

Och HERREN sadhe / Therföre at the offuergiffua mijn Lagh som iagh them föregiffuit haffuer / och lydha intet mijn ord / och leffua ther ey heller effter / vthan fölia sins hiertas tyckio och Baalim / såsom theras fädher them lärdt haffua / Therföre sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh / Sij / iagh skal spijsa thetta folcket medh malört / och giffua them galla dricka / Jagh skal förskingra them ibland Hedhninganar / hwilka hwarken the eller theras fädher kenna / och skal senda swerd effter them / til tess thet bliffuer vthe medh them.

Så sägher HERREN zebaoth / Beskaffer och besteller gråterskor / at the komma / och sender effter the som thz wel kunna / och begråta oss medh hast / at wår öghon mågha rinna medh tårar / och wår ögnahwarff flyta medh watn / at man må höra en klaghogrååt j zion / nemligha altså / Ah huru äro wij så platt förstörde och til skam wordne : Wij moste ryma landet / ty wåra boningar äro nedherslaghna.

Så hören nu j quinnor HERRANS ord / och idhor öron fatte hans munz taal / Lärer idhra döttrar gråta / och then ena läre then andra klaghogrååt / nemligha altså / Dödhen är igenom wår fenster infallen / och vthi wår palatz kommen / til at dräpa barnen på gatonne / och ynglinganar j grenderna / Så sägher HERREN / Sägh / Menniskiors kroppar skola liggia såsom treck på markenne / och såsom kerffuar effter skördomannen / the ingen vptagher.

Thetta sägher HERREN / En wijs beröme sigh intet aff sinne wijsheet / en starck beröme sigh intet aff sijn starckheet / en rijk beröme sigh intet aff sin rijkedom / Vthan then som sigh beröma wil / han beröme sigh ther aff at han weet och kenner migh / at iagh är HERREN som gör barmhertigheet / rett och rettferdigheet på iordenne / ty sådant behaghar migh / sägher HERREN.

1. Corin. 1.
2. Cor. 10.

Sij / then tijdh kommer / at iagh heemsökia skal ☙ alla / the vmskorna medh the oumskorna nemligha / Egypten / Juda / Edom / Ammons barn / Moab / och alle the som boo vthi therwm j öknenne / Ty alle Hedhningar haffua oumskoren förhwdh / Men hela Jsraels Hws haffuer oumskoret hierta.

☙ (alla) Then ena mz then andra / bådhe Judar och Hedhningar / then ene är så from som then andre / Judanar äro wel så onde som Hedhninganar j hiertana / ändoch the äro omskorne på kroppen.

X. Capitel.

HOerer hwadh HERREN sägher til idher j aff Jsraels hws / Thetta sägher HERREN / J skolen icke lära Hedhninganars sett / och skolen intet fruchta idher för himmelens tekn / såsom Hedhninganar fruchta / Ty Hedhninganars gudhar äro icke vthan fåfengeligheet / The hugga itt trää j skoghenom / och mestaren gör thet til medh een yxe / och prydher thet medh silff och guld / och fester thet widh medh naghlar och hamrar / at thet icke om kull falla skal. Sådant är nu intet annat än offuerdragna stodhar / the kunna intet tala / Så moste man ock bära them / ty the kunna intet gå / therföre skolen j intet fruchta idher för thim / För ty the kunna hwarken hielpa eller stielpa.

Hedhninganars affgudhar.

Apoca. 15.

Men tigh HERRE är ingen lijk / tu äst stoor / och titt nampn är stoort / och tu kant thz bewisa med gerninganar. Hoo skulle icke fruchta tigh / tu Hedhninganars Konung : Tigh skal man iw lydha / Ty ibland alla Hedhninganars wijsa / och j all Konungarike är ingen tin lijke / the äro allesamman dårar och galne / Ty itt trää moste iw wara een platt fåfeng Gudz tienst / Silffskijffuor förer man til på haffuet / gull jfrå Vphas / aff mestarer och gulsmedher bereedt / golt silke och purpur klädher man vppå them / och äro altsammans slögha mänz werck.

Men HERREN är en rett Gudh / en leffuande Gudh / en ewigh Konung / för hans wredhe bäffuar iorden / och Hedhninganar kunna icke fördragha hans trwgh. Så sägher nu altså til them / The gudhar som himmel och iord icke giordt haffua förgånge aff iordenne och vnder himmelen / Men han haffuer giordt iordena genom sina krafft / och werldennes kreetz bereedt genom sina wijsheet / och vthstreckt himmelen genom sitt förstånd. Tå han dundrar så är mykit watn vnder himmelen / och dragher vp dimbona jfrå iordennes enda / Han gör liungeelden j regnet / och låter wädhret komma jfrå heemligh rwm.

Alla menniskior äro dårar medh sinne konst / och alle gulsmedher stå medh skam medh sijn belete / ty theras belete äro bedragherij / och haffua intet lijff.

Thet är altsammans itt fåfengt och bedragheligt werck / the moste förgåås tå the heemsökte warda.

Men sådana är icke han som Jacobs lott är / Vthan han är then som all ting skapat haffuer / och Jsrael är hans arffuedeel / han heter HERREN Zebaoth.

Tagh tin handel bortt vthu landena / tu som boor j thin fasta (stadhen) Ty så sägher HERREN / Sij / iagh skal j thenna resonne bortsliunga landzens inbyggiare / och så plågha them at the thet kenna skola.

Ah min jemmer och hiertans sorgh / Men iagh tencker at thet är mijn plågha / iagh moste lijdha henne / Mitt tiäll är förstördt / och all mijn togh äro sönder / Mijn barn äro bortto och icke meer för handenne / ingen vpretter mijn hyddo igen / och mitt tiäll slåår ingen vp igen / Ty Heerdanar äro til dårar wordne / och frågha intet effter HERRAN / Therföre kunna the ock intet rett lära / vthan förskingra hiorden.

Sij / itt rychte kommer och itt stoort bäffuande aff thet landet nörr vth / at Juda städher skola ödhe leggias och til Drakaboningar warda.

Jagh weet HERRE/at menniskionnes wägh ståår icke til henne / och thet ståår j ingens manz macht / huru han wandra eller sin gång styra skal/ Neps migh HERRE/ doch medh mätteligheet/ och icke vthi tinne grymheet/på thet tu icke skalt platt göra migh til intet / Men giwt tina wredhe vth offuer Hedhninganar som intet kenna tigh / och offuer the slechte som intet åkalla titt nampn / Ty the haffua vpfrätit och vpswolget Jacob / the haffua giordt en enda medh honom / och hans boning förödt. Psalm. 79

XI. Capitel.

Hetta är thet ord som til Jeremia skeedde aff HERRANOM / Hören thetta Förbundz ord/at j måghe säya them til Juda och Jerusalems inbyggiare/och sägh til them/Så sägher HERREN Israels Gudh/ Förbannat ware then som icke lydher thetta Förbundz ord / som iagh idhra fädher bödh på then dagh iagh them vthu Egypti land förde/vthu iern vgnen/och sadhe / Hörer mina röst / och görer som iagh idher budhit haffuer/så skolen j wara mitt folck / och iagh wil wara idhar Gudh/ på thet iagh må hålla then eedh som iagh idhra fädher sworit haffuer/til at giffua them itt land/ther miölk och hannogh vthi flyter/ såsom thet j thenna dagh för öghon är. Jagh swaradhe och sadhe/Ja/ HERRE / iagh wil görat.

Och HERREN sadhe til migh / Predica all thenna orden vthi Juda städher/och vppå gatonar j Jerusalem / och sägh / Hörer thetta Förbundz ord/och görer ther effter / ty iagh haffuer betyghat idhra fädher / jfrå then daghen iagh them vthu Egypti land förde in til thenna dagh / och betyghade allstädhes / och sadhe/Hörer mina röst/Men the hörde intet / och bögde ey heller siin öron här til / vthan hwar och en gick effter sins ondas hiertas tyckio / Therföre wil iagh ock offuer them gå låta all thetta Förbundz ord thet iagh them bödh at the göra skulle / och the doch ther effter icke giordt haffua.

HERREN sadhe til migh/ Jagh weet wel huru the j Juda och Jerusalem gadda sigh tilhopa/The wenda sigh til sina förfädhers synder / hwilke miin ord ey heller höra wille / vthan folgde ock så andra gudhar effter/och tiente them. Altså haffuer Israels hws och Juda hws nu allstädhes brutit mitt Förbund/ thet iagh medh theras fädher giordt haffuer / Therföre sij / sägher HERREN / Jagh wil låta een olycko gå offuer them/then the icke vndkomma skola/Och när the ropa til migh / så wil iagh intet höra them/ Så låt tå Juda städher och Jerusalems inbyggiare gå bortt / och ropa til the gudhar hwilkom the rökt haffua/Men the skola intet hielpa them j theras nödh.

Ty så monga städher så monga gudhar haffuer tu Juda / och så monga gator som j Jerusalem äro/så mong Blygdealtare haffue j vpsatt / til at röka för Baal / Så bedh nu tu intet för thetta folck / och haff ingen åkallan eller böön för them / Ty iagh wil intet höra them / när the ropa til migh j sinne nödh / Hwadh haffua mine wener til at skaffa j mitt Hws : The bedriffua alla skalckheet/och mena thet heligha kötit skal tagha thet bortt aff them/Och när the illa göra / så äro the gladhe ther offuer. supra 7.

(wener) Såsom modhren kallar sin son Junkar när hon wreedh är / Så kallar han ock them wener / the froma barn / hwilke all skalkheet och affgudherij bedriffua.

HERREN kalladhe tigh itt grönt / skönt / fruchtsamt oliotrråå / men nu haffuer han medh itt stoort moordskrij vptendt en eeld ther om kring / så at thes quistar moste förderffuadhe warda. Ty HERREN zebaoth som tigh planterat haffuer/haffuer loffuat tigh ondt / för Israels hwß och Juda hwß ondsko skul then the bedriffua/så at the förtörna migh / j thet the rökta för Baal.

(eeld) Konungen j Babel.

HERREN haffuer migh thet vppenbarat / så at iagh thet weet / och wijste migh hwadh the haffua för hender / nemligha / At the wilia slachta migh / lijka som itt armt fåår / Ty iagh wiste icke at the emoot migh rådhslaghet hadhe / och sagdt / Låt oss förderffua trädh medh sinne frucht / och vthrota honom vthu the leffuandes land / at på hans nampn skal aldrigh meer tenckt warda. Men tu HERRE zebaoth / tu rettwise Domare / tu som beprööffuar niwrar och hierta / låt migh see tina hemd offuer them / ty iagh haffuer befalt tigh mina saak.

Therföre sägher HERREN altså emoot them j Anathoth / hwilke effter titt lijff stå / och säya / Spå oss intet j HERRANS nampn / om tu annars icke döö wilt aff wåra hender / Therföre sägher HERREN zebaoth altså / Sij / iagh wil heemsökia them / Theras vnge män skola medh swerd dräpne warda / och theras söner och döttrar aff hunger döö / så at intet aff them skal quart bliffua / Ty iagh skal låta een olycko gå offuer the j Anathoth / på thet året tå the skola heemsökte warda.

XII. Capitel.

Job. 21. Habac. 1.

HERRE / om iagh än medh tigh wille til retta gå / så behåller tu doch retten / likwel moste iagh tala medh tigh om retten / Hwj gåår them ogudhachtighom så wel / och the föraachtare haffua allahanda noogh : Tu planterar them at the rota sigh och wexa / och båra frucht / tu låter them mykit tala om tigh / och tu nepser them intet / Men migh HERRE kenner tu / och seer migh / och pröffuar mitt hierta för tigh / Men them låter tu gå frij lijka som fåår / at the skola slachtadhe warda / och skonar them på thet the skola dräpne warda.

Huru lenge skal doch landet stå så iemmerligha / och gräset på markenne allestädz borttorkas för inbyggiarenas ondsko skul / at bådhe diwr och foghlar ther intet meer äro : Ty the säya / Ja / han weet mykit huru oss gå skal.

Om the göra tigh platz som til foot gå / huru wil tigh gå / tå tu medh resenärar löpa skalt : Och om tu söker effter säkerheet vthi the lande ther frid är / Hwadh wil tå medh tigh warda widh then hoghmodigha Jordanen : Ty tine brödher och tins fadhers hws förachta tigh ock / och ropa Jadwt offuer tigh / Therföre troo tu them intet / om the än tala wenligha medh tigh.

(platz) Fruchtar tu tigh Jeremia j Anathoth / hwadh skalt tu tå göra j Jerusalem ther the höghferdige Tyranner falla tigh emoot : så fruchtar tigh tå icke etc.

Therföre haffuer iagh most offuergiffua mitt hws / och flyy mitt arff / och giffua mina elskeligha siäl vthi fienda hand / Mitt arff är migh wordet såsom itt Leyon j skoghenom / och ryter emoot migh / therföre är iagh thy harmse worden / Mitt arff är såsom en språklot foghel / om hwilken foghlanar församla sigh / Vp / och församlen idher all diwr på markenne / kommer och äter.

Monge heerdar / haffua förderffuat min wijngård och förtrampat min åker / the haffua giordt min sköna åker til een ökn / the haffua giordt honom ödhe. Jagh seer allaredho huru jemmerligha han förödd är / Ja / hela landet är ödhe / men ingen wil leggiat vppå hiertat / Ty the förderffuare komma offuer alla höghar j öknenne / och HERRANS fråtande swerd jfrå then ena landzens enda in til then andra / och intet kött skal fridh haffua / The såå hwete / men tistel skola the vpskåra / The göra sigh omack noogh / men the skola intet nyttiat / the skola icke glädhias aff sinom åårswext / för HERRANS grymma wredhe skul.

Thetta sägher HERREN emoot alla mina onda grannar som antasta then arffuedeel som iagh mino folcke Israel vthskifft haffuer / Sij

iagh skal ryckia them vthu theras land / och tagha Juda hws mitt vth jfrå them / Och när iagh haffuer vthtaghet them / skal iagh åter förbarma migh offuer them / och skal låta hwar och en komma til sin arffuedeel och til sitt land igen / Och thet skal skee / om the lära aff mitt folck at the swäria widh mitt nampn (Så wist som HERREN leffuer) lijka som the tilförenna haffua lärdt mitt folck swäria widh Baal / så skola the vpbyggias ibland mitt folck / Men om the icke höra wilia / så skal iagh thet folcket vthryckia och förgöra thet / sägher HERREN.

XIII. Capitel.

Thetta sägher HERREN til migh / Gack bortt och köp tigh en linnen giording / och giorda tina länder ther medh / och gör honom icke wåtan / Och iagh köpte en giording effter HERRANS befalning / och bandt honom kring om mina länder. Så skeedde HERRANS ord annan gången til migh / och sadhe / Tagh then giordingen som tu köpt och om tina länder bundit haffuer / och statt vp och gack bortt til Phrath / och göm honom ther vthi ena steenklyffto. Jagh gick åstadh och gömde honom in widh Phrath / såsom HERREN migh budhit hadhe / Men en long tijdh ther effter sadhe HERREN til migh / Statt vp och gack bortt til Phrath och tagh then giordingen igen / som iagh badh tigh ther bortgöma. Jagh gick bortt til Phrath / och grooff honom vp / och toogh giordingen aff thet rwm ther iagh honom lagdt hadhe. Och sij / giordingen war förderffuat så at han intet meer dogde.

Tå skeedde HERRANS ord til migh och sadhe / Thetta sägher HERREN / Lijka så skal iagh förderffua then stora höghferden j Juda och Jerusalem / thet onda folcket som mijn ord icke höra wilia / vthan gå effter sijn hiertas tyckio / och fölia andra gudhar / til at tiena och tilbidhia them / the skola warda lijka som giordingen then intet meer dogher / Ty lijka som en man binder giordingen om sina länder / Altså haffuer iagh / sägher HERREN / vmgiordat migh hela Jsraels hws och hela Juda hws / at the skulle wara mitt folck / til itt nampn / loff och åro / men the wille icke höra.

Så sägh them nu thetta ordet / Thetta sägher HERREN Jsraels Gudh / Alle leghlar skola medh wijn fylte warda / Så skola the säya / Hoo weet thet icke / at man skal fylla leghlanar medh wijn? Så sägh til them / Thetta sägher HERREN / Sij / iagh skal fylla alla the som j thetta land boo / Konunganar som på Davidz stool sittia / Presternar och Propheternar och alla Jerusalems inbyggiare / så at the drockne warda / och skal förströö them then ena medh thn andra / fädhernar samt med barnen / sägher HERREN / och skal hwarken skona eller offuersee / eller barmhertigh wara offuer theras förderff.

Så hörer nu och mercker til / och trotzer icke / ty HERREN haffuer thz sagdt / Giffuer HERRANOM idhrom Gudh i årona / förr än thet mörkt warder / och förr än idhre fötter stöta sigh på the mörka bergh / Så at j wenten effter liwset / och han skal doch görat alt til mörker / Men wilien j thetta icke höra / så moste doch mijn siäl hemligha gråta offuer sådana stältheet / Mijn öghon moste medh tårar flyta / at HERRANS hiord fången warder.

(mörka bergh) Thet är / J förlåten idher på Egypten / och förhoppens liws och lycko på sådana bergh / Men the skola offuergiffua idher j mörker och olycko / och idhor förtröstning skal fela idher.

Sägh Konungenom och Drotningenne / Setter idher nedher / ty herligheetennes krona är idher aff hoffuudhet fallen / The städher södher vth äro tilslutne / och ingen är som them vpläter / hela Juda är allsamman bortförd / Vplyffter idhor öghon / och seer huru the noordan effter komma / Hwar är nu hiorden

Infra 22.

nu hiorden som tigh befalen war / tin herlighe hiord? Hwadh wilt tu säya / tå han tigh så heemsökiande warder / ty tu haffuer så waant them emoot tigh / at the Förstar och Höffdingar wara wilia / Hwadh geller / tigh warder ångest vppå kommande lijka som eenne quinno j barns nödh? Och om tu j tino hierta säya wille / Hwarföre wedherfars migh doch sådant? För tina monga misgerningar skul är tijn blygd vpteckt / och tijn been blottat.

Kan ock en Ethioper förwandla sina hwdh / eller en Parde sina flecker? så kunnen j ock någhot gott göra / effter j ondt wane ären. Therföre wil iagh förskingra them lijka som strå / thet för wädhrena vthi öknenne driffuit warder / Thet skal wara tijn löön och tin deel som iagh tigh tilmätit haffuer / sägher HERREN / Therföre at tu migh förgätit haffuer / och förtröste vppå lögn / så wil iagh ock höght vpteckia tina blygd / at man tina skam wel see skal / För ty iagh haffuer seedt titt horerij / tina käti / titt oförskemda bolerij / Ja / tijn styggelse bådhe på höghom och på åkrom. Wee tigh Jerusalem / när wilt tu doch någhon tijdh renat warda?

(Ethioper) Thet äro the som man kallar Blåmän

XIIII. Capitel.

Thetta är thet ord som HERREN til Jeremia sadhe / om thn dyra tijdhen / Juda ligger jemmerligha / hans portar stå j een ömkeligh måtto / thet ståår klagheligha til j landena / och j Jerusalem är itt stoort roop / The store senda the småå effter watn / men tå the köma til brunnen / så finna the intet watn / och båra sijn kärill toom heem igen / The gå sorghse och bedröffuadhe / och vmswepa sijn hoffuudh / therföre at iorden reffnar / effter intet regner på iordena. Åkermännenar gå sorghse och vmswepa sijn hoffuudh / Ty ock Hindernar som på markenne kalffua / offuergiffua sina kalffuar / effter intet grääs wexer. Wildåsnana stå på berghen / och luchta effter wädhret lijka som Drakar / och försmechta / effter ingen ört wexer.

Ah HERRE / wåra misgerningar haffua thet iw förtient / Men hielp doch för titt nampn skul / ty wår ohörugheet är stoor / ther wij emoot tigh medh syndat haffue / Tu äst Jsraels tröst och hans nödhielpare / hwj stickar tu tigh lijka som tu wore fremmande j landena / och såsom en gäst then icke meer än ena natt ther inne ligger? Hwj haffuer tu tigh såsom en Hielte som förtwifflat är / och som en Kempe then intet hielpa kan? Tu äst doch iw jbland oss HERRE / och wij nämpnes effter titt nampn / Offuergiff oss icke.

(gäst) Tu haffuer tigh såsom en gäst / fremmande och blödigh / Ty tu läter tigh intet wärda om oss / och bewisar icke tina macht til at hielpa oss.

Så sägher HERREN om thetta folcket / The löpa gerna hijt och tijt / och bliffua icke gerna hema / therföre haffuer HERREN ingen wilia til them / vthan han tencker iw vppå theras misgerningar / och wil heemsökia
Supra 7. theras synder / Och HERREN sadhe til migh / Tu skalt intet bidhia för thetta folck om nådhe / Ty om the än fastadhe / så wil iagh doch intet höra theras böön / Och om the än hadhe brenneoffer och spijsoffer fram / så behagha the migh doch intet / vthan iagh wil göra en enda vppå them medh swerd / hunger och pestilentia.

Tå sadhe iagh / Ah Herre HERRE / Sij / Propheternar säya them / J skolen intet swerd see / och ingen dyyr tijdh få när idher / men iagh skal giffua
Infra 23. 27. 29. idher en godh fridh j thetta rwmet / Och HERREN sadhe til migh / Propheterna spå lögn j mitt nampn / Jagh haffuer intet sendt them / och intet befalt them / och intet talat medh them / The predica idher falska syner / spådom / affgudherij / och sins hiertans bedrägherij.

Therföre sägher HERREN om the Propheter som j mitt nampn propheterar /

propheterа / ändoch iagh them intet sendt haffuer / och the likwel predica / at ingen dyyr tijdh skal komma j thetta land / Sådana Propheter skola döö genom swerd och hunger / Och folcket hwilko the prophetera / skola aff swerd och hunger liggia här och ther på gatomen j Jerusalem / at ingen skal begraffua them / Sammalunda ock theras hustrur / söner och döttrar / och iagh skal giuta theras ondsko vppå them.

Och tu skalt säya til them thetta ordet / Mijn öghon flyta medh tårar dagh och natt / och wenda intet åter / Ty jungfrwn mins folcks dotter är gruffueligha plåghat och jemmerligha slaghen / Gåår iagh vth på markena / sij / så liggia ther the slaghne medh swerd / Kommer iagh in vthi stadhen / så liggia ther the försmechtadhe aff hunger / Ty ock Propheternar och Presternar moste bortdragha vthi itt land thet the intet kenna.

Haffuer tu tå förkastat Juda / eller haffuer tijn siäl een wåmielse til Zion ? Hwj haffuer tu tå så slaghet oss at oss ingen hela kan ? Wij hoppadhes at thet skulle fridh warda / men här kommer intet gott / Wij hoppadhes at wij skulle heladhe warda / och sij / här är nu mera wedhermödha / HERRE wij kennom wårt ogudhachtigha wesende / och wåra fädhers missgerningar / ty wij haffue syndat emoot tigh / men för titt nampn skul låt oss icke skemda warda / Låt tinne herligheetz säte icke begabbat warda / Kom doch jhogh / och låt icke titt Förbund medh oss återwenda / ther är doch ingen jbland Hedhninganars affgudhar som regn giffua kan / Himmelen kan ock icke regna. Tu äst iw HERREN wår Gudh vppå hwilken wij hoppes / ty tu kan altsammans thetta göra.

XV. Capitel.

OCh HERREN sadhe til migh / Thet än Mose och Samuel före migh stodhe / så haffuer iagh doch intet hierta til thetta folcket. Drijff them bortt jfrå migh / och låt them fara / Och om the säya / Hwart skole wij ? Så sägh tu til them / Thetta sägher HERREN / Hwem dödhen drabbar / vppå honom drabbe han / Hwem swerdet drabbar / vppå honom drabbe thet / Hwem hungren drabbar / vppå honom drabbe han / Hwem fängelse drabbar / vppå honom drabbe thet / Ty iagh wil heemsökia them medh fyrahanda plåghor / sägher HERREN / medh swerd at the skola slagne warda / medh hundar som them bortsläpa skola / medh himmelens foghlar / och medh diwren på iordenne / at the skola vpätne warda och förgåås. Och iagh skal låta driffua them hijt och tijt j all Rike på iordenne för Manasse skul / Jehiskia sons Juda Konungs / för thet han j Jerusalem bedriffuit haffuer. 4. Reg. 21. 2. Par. 33.

Hoo wil tå förbarma sigh offuer tigh Jerusalem ? Hoo wil tå medhlidhande medh tigh haffua ? Hoo skal tå gå bortt och förwerffua tigh fridh ? tu haffuer offuergiffuit migh / sägher HERREN / och äst afffelligh worden jfrå migh / Therföre haffuer iagh vthreckt mina hand emoot tigh / at iagh skal förderffua tigh / Migh leedhes widh at förbarma migh. Jagh skal kasta thim medh een kastoskoffuel bortt vthu landet. Och mitt folck som sigh icke jfrå sitt wesende vmwenda wilia / them skal iagh allasamman fadherlösa göra och förderffua / Migh skola jbland them flere enkior warda än sanden j haffuet är / Jagh skal låta komma offuer the vnga mänz modher en vppenbara förderffuare / och ther medh låta offuerfalla stadhen hasteligha och oförseendes / så at then som siw barn haffuer / hon skal elenda warda och aff hiertat sucka / ty theras sool skal bittijdha på daghenom nedhergå / at theras berömelse och glädhe skal en enda haffua / och the som quarre bliffua / skal iagh giffua vthi swerd för theras fiendar / sägher HERREN / Ah mijn mo-

mijn modher at tu migh födt haffuer / offuer hwilken hwar man Jadwt röpar j hela landena. Haffuer iagh doch vppå ocker hwarken lånt eller taghet / likwel bannar migh hwar man.

HERREN sadhe / Nu wel / iagh skal somligha aff idher igen behålla / Ty thet skal åter wel gå / och iagh skal komma idher til hielp j nödh och ångest jbland fiendanar. Menar tu at icke någhorstädz någhot iern är / som kan sönderslå thet iern och koppar noordan effter ? Men iagh skal tilförenna giffua idhart godz och äghodelar til sköffuels / så at j skolen få ther intet före / och thet för alla idhra synder skul som j vthi alla idhra grenßor bedriffuit haffuen / och skal låta idher komma bortt til idhra fiendar / vthi itt land thet j intet kennen / ty eelden j minne wredhe är offuer idher vppå gången.

(Iern) Hårdt emoot hårdt / The Perser emoot the Chaldeer.

Ah HERRE tu weest thet / kom oss jhogh / och låt tigh om oss wårda / och hempnas oss vppå wåra förföliare / Anamma oss / och fördrögh icke tina wredhe offuer them / Ty tu weest at wij för tina skul försmådde warde / Emådhan håller oss titt ord vppe tå wij thet få / och thet samma titt ord är wår hiertas frögd och tröst / Ty wij äre iw nemde effter titt nampn HERRE Gudh zebaoth / Wij giffue oss icke j selskap til the begabbare eller fröghdom oss medh them / vthan bliffue eensamme för tinne handz fruchtan skul / ty tu wredgas swårligha offuer oss / Hwj warar tå wår wedhermödha så lenge / och wår såår äro så ganska ond / at them ingen hela kan ? Tu är oss worden lijka som een kella / then intet meer rinna wil.

Therföre sägher HERREN altså / Om tu håller tigh in til migh / så wil iagh hålla migh til tigh / och tu skalt bliffua min Predicare. Och om tu lårer the froma skilia sigh jfrå the onda / så skalt tu wara min Lärare / och förr än tu skulle falla in til them / skola the falla til tigh / Ty iagh haffuer giordt tigh til en fast koppar mwr emoot thetta folcket / Om the emoot tigh strijdha / så skola the doch intet förmå emoot tigh / ty iagh är när tigh til at hielpa tigh och frelsa tigh / sägher HERREN / Och skal frelsa tigh vthu the hoghmodighas hand / och förlossa tigh vthu the Tyranners hand. Supra 1.

XVI. Capitel.

OCh HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Tu skalt ingen hustru tagha tigh / eller födha någhra söner eller döttrar j thesso rwme / Ty så sägher HERREN om the söner och döttrar som j thetta rwmet födde warda / och om mödhranar som them födha / och om theras fädher som thim födha j thesso lande / The skola döö aff krankheter / och hwarken begråtne eller begraffne warda / vthan skola til treck warda på markenne / Ther til skola the ock genom swerd och hunger förgåås / och theras kroppar skola foghlom vnder himmelen / och diwrom på markenne til spijs warda.

Ty så sägher HERREN / Tu skalt icke gå til begångelse / och skalt ey heller någhorstädz gå til begråtning eller medhlidhande offuer them haffua / Ty iagh haffuer taghet min fridh jfrå thesso folcke / sägher HERREN / samt medh minne nådh och barmhertigheet / At bådhe store och små skola döö j thesso lande / och intet begraffne eller begråtne warda / och ingen rijffua sitt håår offuer them / Och man skal ey heller vthskiffta brödh j then begråtning / til at hughswala them offuer lijket / och ey heller giffua them dricka aff tröstbegharenom offuer fadher och modher / Therföre skalt tu intet gå in vthi någhot dryckiohws / til at sittia när them / eller til at äta / eller til at dricka.

Ty så sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh / Sij / iagh skal bort-

tagha

tagha aff thesso riwinena för idhor ögon/och mådhan j än leffuen/frögdz och glädhes röst/brudhgummas och brwdz röst. supra 7.

Och när tu ält thetta thesso folckena sagdt haffuer/och the såya til tigh/ Hwj talar HERREN offuer oss alla thenna stora olyckona. Hwilken är then misgerning eller synd ther wij medh emoot HERRAN wår Gudh syndat haffue: Så skalt tu såya thim/Therföre at idhre fädher/sägher HERREN/haffua offuergiffuit migh och folgt andra gudhar/tient them och tilbidhit them/men migh haffua the förlåtit/och intet hället mijn Lagh/ och j än nu werre gören än idhre fädher/Ty sij/hwar och en leffuer effter sins ondas hiertas tyckio/på thet han icke skal lydha migh/Therföre skal iagh driffua idher vthu thetta landet in vthi itt land ther hwarken j eller idhre fädher aff weten/Ther skolen j tiena andra gudhar/dagh och natt/och ther skal iagh ingen nådhe bewisa idher. supra 5.

Therföre sij/then tijdhen kommer/sägher HERREN/at man intet meer skal såya/Så sant som HERREN leffuer/som Jsraels barn vthu Egypti land fördt haffuer/vthan så sant som HERREN leffuer/som Jsraels barn fördt haffuer vthu noordlanden/och vthu all land tijt han thim vthdriffuit haffuer/Ty iagh skal låta them igen komma vthi thet land som iagh theras fädher giffuit haffuer.

Sij/iagh skal vthsenda monga fiskare/sägher HERREN/the skola fiskia them/och ther effter skal iagh vthsenda monga jäghare/the skola fånga them på all bergh/på alla höghar och j alla steenklyfftor/Ty mijn ögon see vppå alla theras wäghar/at the icke skola kunna göma sigh för migh/och theras misgerning är för mijn ögon ofördold/Men tilförenna skal iagh dubbelt betala theras misgerning och synd/therföre at the haffua orenat mitt land medh theras affgudherijs lijk/och giordt mitt land fult medh sijn styggelse.

(lijk) At the mong barn offradhe och vpbrende för them affgudhenom Moloch.

HERRE tu äst mijn starckheet och krafft och mijn tilflycht vthi nödhenne/Hedhningana skola komma til tigh aff werldennes endar/och såya/ Wåre fädher haffua hafft falska och fåfenga gudhar som intet hielpa kunna/Huru kan een menniskia göra them til gudhar som inge gudhar äro: Therföre sij/nu wil iagh låra them/och göra them mina hand och mitt welle kunnogt/at the skola förnimma at iagh heter HERREN.

XVII. Capitel.

IVda synd är medh iernstijl/och medh skarp Demant scriffuen/och vthi theras hiertas tafflor graffuen och vppå hornen aff theras Altare/At theras barn skola jhogh komma the samma Altare och Lundar/widh the gröna trää/på the högha bergh/Men iagh skal giffua tina högder til roffuels bådhe på bergh och slätter/samt medh tina håffuor och alla tina äghodelar/för syndernar skul j alla tina grenßor bedreffna. Och tu skalt warda vthdriffuin vthu titt arff som iagh tigh giffuit haffuer/och iagh skal göra tigh til tina fiendars trääl/vthi itt land thet tu intet kenner/ty j haffuen vptendt mins wredhes eeld/then ewinnerligha brinna skal.

(synd) Thet är/theras affgudherij driffua the hårdt/och stichtat fast/at thet bliffua skal når theras efterkommandom.

Thetta sägher HERREN/Förbannat är then man som förlåter sigh vppå menniskio/och setter kött sigh til arm/och wijker medh sitt hierta jfrå HERRANOM/Han skal warda såsom liung j öknenne/och skal intet få see then tilkommande tröstena/Vthan skal bliffua vthi thet torra/j öknenne/vthi een ofruchtsam och ödhe mark/Men welsignat är then man som förlåter sigh vppå HERRAN/och HERREN hans tröst är/ Psalm. 1. Han är lijka som itt trää thet widh watn planterat och widh en beck berotat är/

(torra) Thet är/han skal bliffua vsål.

Ty om än en hete kommer/så fruchtar thet sigh doch intet/vthan thes löff bliffua gröön/och söryer intet när itt tort åår kommer/men thet bär frucht vthan vphåll.

Jtt argt ildfundigt ting offuer all ting är hiertat/Hoo kan vthransakat: Jagh HERREN kan vthransaka hiertat och pröffua niwranar/och giffuer hwariom och enom effter hans wäghar och effter hans gerningars frucht. Ty lijka som en foghel som legger sigh vppå ägg/och vthklecker them icke/Altså är then som orett godz församlar/ty han moste ther jfrå/ tå han thet alleminst tencker/och moste doch på sidhstonne haffua spott ther til.

(argt) När illa tilgåår/så är ther inter annat än wantröst/När welgåår/så kan ingen styrat eller hålat tilbaka j sinne offuerdådigheet och såter inter straff etc.

Men wår Helghedoms rwm/nemligha/Gudz herligheetz säte/är alltijdh fast bliffuit. Ty HERRE tu äst Jsraels hopp/Alle the som tigh förlåta moste til skam warda/och the aff fellighe moste på iordenne screffne warda/Ty the offuergiffua HERRAN/som är een leffuandes watns kella/Hela tu migh HERRE/så warder iagh heel/hielp tu migh/så är migh hulpet/ty tu äst mijn berömelse. supra 2.

1. Corin. 4. Sij/the såya til migh/Hwar är tå HERRANS ord: Kåre låt kommat/Men iagh haffuer för thij skul icke flydt jfrå tigh min heerde/Så haffuer iagh ock intet begärat menniskiors roos/thet weest tu/Hwadh iagh predicat haffuer/thet är rett in för tigh/War icke tu migh förskreckelighen/mijn tröst j nödhenne/Låt them til skam komma som migh förfölia/och icke migh/Låt them förskreckias/och icke migh/Låt olyckonnes dagh offuer them gå/och söndersla them dubbelt.

Så sägher HERREN til migh/Gack och statt j folckens port/ther Juda konungar vth och in gå/och j alla portar j Jerusalem/och sägh til them/Hören HERRANS ord j Juda Konungar/och hele Juda och alle Jerusalems inbyggiare/som jgenom thenna porten ingåån/Thetta sägher HERREN/Wachter idher och bärer ingen byrdo om Sabbaths daghen genom portanar in j Jerusalem/och förer ingen kleff på Sabbaths daghen vthu idhor hws/och gören intet arbete/vthan helghen Sabbaths daghen såsom iagh idhra fädher budhit haffuer/Men the höra intet/och böya intet sijn öron/vthan bliffua halsstijffue/på thet the iw icke skola höra eller ock låta såya sigh.

Om j hören migh/sägher HERREN/så at j ingen byrdo bären om Sabbaths daghen igenom thenna stadzporten/vthan helghen honom/och gören intet arbete på them daghenom/så skola ock jgenom thenna stadzporten vth och ingå Konungar och Förstar som på Davidz stool sittia/och ridha och fara bådhe medh wagn och hestar/the och theras Förstar/samt medh alla the som j Juda och j Jerusalem boo/och thena stadhen skal ewinnerligha besittin warda/Och skola komma vthaff Juda städher och the omkring Jerusalem liggia/och vthaff Ben Jamins land/aff dalom och berghom/och sönnan effter/the ther framföra skola brenneoffer/offer/spijsoffer/och tackoffer til HERRANS hws.

Men om j icke hören migh/så at j helghen Sabbaths daghen/och ingen byrdo bären in genom the portar j Jerusalem på Sabbaths daghenom/skal iagh vptenda en eeld j thes portar/then hwsen j Jerusalem förtära skal/och intet vthsleckt warda.

XVIII. Capitel.

THetta är thz ord som skeedde aff HERRANOM til Jeremia / Statt vp och gack nedh vthi krukomakarens hws / ther wil iagh låta tigh höra mijn ord / Och iagh gick nedh j krukomakarens hws / och sÿ / han arbetadhe på skiffuonne / och krukan som han vthaff leerena giorde / gick honom sönder j henderna. Tå giorde han åter ena andra kruko / såsom honom tecktes. Tå skeedde HERRANS ord til migh / och sadhe / Kan iagh ock icke skicka migh / såsom thenna krukomakaren / medh idher aff Israels huse / sägher HERREN : Sÿ / såsom leeret är j krukomakarens hand / så ären ock j aff Israels hws j minne hand. Roma. 9.

Hasteligha talar iagh emoot itt folck och Rike / at iagh thet vthrota / förhäria och förderffua wil / Men om thet vmwender sigh jfrå sinne ondsko then iagh emoot talar / så skal iagh ock låta migh ångra thet onda som iagh tenckte göra them / Och hasteligha talar iagh om itt folck och Rike / at iagh thet vpbyggia och plantera wil / Men gör thet illa för mijn öghon / så at thet icke hörer mina röst / så skal iagh ock låta migh ångra thet godha som iagh them loffuat haffuer / at iagh them göra skulle. Så sägh nu til them j Juda / och til Jerusalems inbyggiare / Thetta sägher HERREN / Sÿ / iagh beredher idher ena olycko / och tencker näghot emoot idher / Therföre wende sigh hwar och en jfrå sitt onda wesende / och bätrer idhart wesende och anslagh / Men the sadhe / Ther warder intet vthaff / wÿ wilie wandra effter wåra tanckar / och göra hwar och en effter sins onda hiertas tyckio.

Therföre sägher HERREN / Frägher doch ibland Hedhninganar / Hoo haffuer näghon tijdh sådant hördt / at Jungfrwn Israel så ganska gruffueligh ting gör : bliffuer doch snión lengre på stenomen j markenne / tå thet snöghar nedh aff Libanon / och regnwatnet förlöper icke så snart / såsom mitt folck migh förgåter / The rökia gudhom / och komma förarghelse åstadh vthan återwendo / och gånga på otrampadhom wäghom / på thz theras land skal til ödhe warda / them til ewigh skam / så at then ther fram om gåår / skal sigh förundra / och rista hoffuudhet / Ty iagh skal genom itt östan wädher förskingra them för theras fiendar / iagh skal wijsa them ryggen och icke anletet tå the förderffuas.

(otrampadhom) Thet är / The tiena fremmande gudhar hwilka theras fädher intet kendt haffua / och voro owan ting såsom en otrampat wägh.

Men the sadhe / Kommer och låter oss gå til rådz emoot Jeremia / ty Presternar kunna icke fara wille j Laghen / och the gamlas rådh icke fela / och Propheternar kunna icke lära orett / Kommer och låter oss slå honom jhiäl medh tungonne / och passa intet vppå hwadh han sägher.

(icke fela) Thet är thet man plägher säya / The haffua theras embete aff gudh. Item then helgha kyrkia kan icke fara vilo.

HERRE achta vppå migh / och hör mina mootståndares röst / Är thz rett at man wedhergeller ondt för gott : ty the haffua graffuit minne siäl ena groop / Kom doch jhogh huru iagh före tigh stått haffuer / så at iagh taladhe theras besta / och wende tina grymheet jfrå them. Så straffa nu theras barn medh hunger / och låt them j swerd falla / at theras hustrur och änkior vthan barn bliffua / och theras män jhiäl slaghne / och theras vnga män j strijdh genom swerd dräpne warda / at itt roop vthaff theras hwsom må hördt warda / huru tu medh hast haffuer låtit krijgsfolck komma offuer them / Ty the haffua graffuit ena groop til at fånga migh / och lagdt ena snaro för mina föter. Och effter tu HERRE weest all theras anslagh emoot migh / at the wilia dräpa migh / så förlåt them icke theras misgerning / och låt theras synder icke vthstrokna warda för tigh / Låt them störta in för tigh / och handla medh them effter tinne wredhe.

XIX. Capitel.

SA sadhe HERREN / Gack bortt och köp tigh ena leerkruko aff krukomakarenom / samt medh näghra aff the äldsta j folcket / och the äldsta för Presternar / och gack bortt vthi Hinnoms daal som ligger för Teghelportenom / och predica ther the ord som iagh sägher tigh / och sägh / Hörer HERRANS ord j Juda Konungar och Jerusalems inbyggiare / Så sägher HERREN zebaoth Israels Gudh / Sÿ / iagh wil låta een sådana olycko komma offuer thetta rwmet / at then thet hörer / honom skal gella j öronen / Therföre at the haffua offuergiffuit migh / och giffuit thetta rwmet enom fremmande gudh / och rökt ther vthi androm gudhom / hwilka huarken the / eller theras fädher / eller Juda Konungar kendt haffua / och haffua giordt thetta rwmet fult medh oskylligt blodh / Ty the haffua bygdt höghder til Baal / til at vpbrenna sijn barn Baal til brenneoffer / hwilket iagh them hwarken budhit eller ther om talat haffuer / och ey heller näghon tijdh vthi mitt hierta kommet är.

Therföre sÿ / Then tijdh warder kommande / sägher HERREN / at man thetta rwmet intet meer kalla skal Topheth eller Hinnoms daal / vthan Dråpodaal / Ty iagh skal förstöra Juda och Jerusalems Gudz tienst j thesso rwmena / och skal låta them falla genom swerd för theras fiendar / och theras hand som effter theras lijff stå / och skal giffua theras kroppar foghlanar vnder himmelen / och diwren på markenne til maat / Och skal göra thenna stadhen ödhe och til spott / så at alle the som gå ther fram / skola förundra vppå alla hans plåghor / och bespotta honom. Jagh skal låta them äta sina söners och döttrars kött / och en skal äta thens andras kött / vthi then nödh och ångest ther medh theras fiendar och the som effter theras lijff stå / them trengia skola. Och tu skalt sönderslå krukona för the män som medh tigh gångne äro / och sägh til them / Thetta sägher HERREN zebaoth / Rett såsom man sönderslåår en krukomakares käril / så at thet icke kan igen heelt warda / så skal iagh ock sönderkrossa thetta folck och thenna stadh / och skola j Topheth begraffne warda / therföre at ther skal ellies intet rwm wara til begraffning / Så wil iagh göra medh thesso rwmena och thes inbyggiare / sägher HERREN / at thenne stadhen skal warda lijka som Topheth / Ther til skola the hws j Jerusalem och Juda Konungars hws / iw så oreen warda som thet rwmet Topheth / Ja / all hws ther the på taken allom himmelens håår rökt haffua / och androm gudhom drickoffer offrat haffua. Supra 7.

Och tå Jeremia igen kom jfrå Topheth tijt HERREN honom sendt hadhe til at prophetera / gick han in j gården åt HERRANS hws / och sadhe til folcket / Thetta sägher HERREN zebaoth Israels Gudh / Sÿ / iagh skal låta komma offuer thenna stadhen och offuer alla hans städher all then olycko / som iagh emoot them talat haffuer / therföre at the äro halsstijffue / och mijn ord intet höra wilia.

XX. Capitel.

(Pashur) Kommer aff Pas / thet vthtydes bredh och hwijt.

MEn tå Pashur Jmmer son Prestens / then för en öffuersta j HERRANS hws satt war / hörde Jeremia prophetera thenna orden / slogh han Propheten Jeremia / och kastadhe honom j fängelse j then öffwra portenom BenJamins / hwilken på HERRANS hwse är / Och tå morghonen kom / toogh Pashur Jeremia åter vthu fängelset. Tå sadhe Jeremia til honom / HERREN kallar tigh icke Pashur / vthan * Magur alt omkring.

* Magur vthtydhes fruchtan / Så förwender nu Jeremia honom nampnet / såsom han säya wille / Tu skalt icke bliffua så stoor / breedh och hwijt / som titt nampn lydher / Vthan om kring tigh skal wara fruchtan och förskreckelse / och skal wara om kring tigh suart och trängt noogh.

Ty så sägher HERREN / Sÿ / iagh skal giffua tigh samt medh alla ti-

na wener vthi een fruchtan / och the skola falla genom sina fiendars swerd / thet skalt tu see medh tijn öghon / Och iagh skal offuergiffua hela Juda vthi Konungens hand aff Babel/han skal föra them bortt til Babel / och dråpa them medh swerd / Och iagh skal giffua alt godzet j thenna stadhen / samt medh alt hans arbete / och all Klenodier / och alla Juda Konungars håffuor/vthi theras fiendars hand/så at the skola them skinna/borttagha / och til Babel föra/Och tu Paschur skalt medh alt titt hwszfolck gå fången och til Babel komma/ther skalt tu döö och begraffuen warda/ samt medh alla tina wener hwilkom tu lögn predicar.

(bedragha) I thet at iagh haffuet migh thetta predica åmbetet vppå ...ghet och icke weta at folcket war så ondt/och at med predican skulle wara så stoor fare.

HERRE tu haffuer bedraghit migh / och iagh haffuer migh bedragha låtet / tu haffuer warit migh förstarck / och haffuer wunnet/Men iagh är ther offuer kommen til spott daghligha / och hwar man gör gäck aff migh/Ty sedhan iagh talat / ropat och predicat haffuer om then plåghon och förderffuet/är migh HERRANS ord wordet til håån och spott daghligha. Tå föll migh j sinnet/Jagh wil intet meer tenckia vppå honom / och intet meer predica j hans nampn/Men j mino hierta och j minom benom wardt lijka som en brinnande eeld/så at iagh icke förmåtte thet lijdha / och war hardt når förgången.

Ty iagh hörer huru monge banna migh / och iagh moste allestädz wara redder / Beklagher / Wij wilie beklagha honom (säya alle mine wener och stalbrödher) om wij kunne bliffua honom offuermechtighe / och komma åt honom / och hempnas offuer honom. Men HERREN är medh migh såsom en starck Hielte/therföre skola mine förföliare falla och icke winna/vthan skola på stoor skam komma/therföre at the så dårligha handla/Ewigh skal then skammen wara/ och skal icke förgåten warda.

Och nu HERRE zebaoth tu som pröffuar the rettferdigha / och seer niwrar och hierta/Låt migh see tina hemd offuer them/ty iagh haffuer befalt tigh mijn saak/Siunger HERRANOM/loffuer HERRAN/som hielper thens fattighas lijff vthu the ondas hender.

Hiob 3.

Förbannat ware then dagh/ther iagh vthi född war/ then daghen ware osignat/på hwilkom mijn modher migh födt haffuer / Förbannat ware then som minom fadher godh tijdhende baar och sadhe/ Tu haffuer fått en vngan son/på thet han skulle glädhia honom / Then mannen ware såsom the städher som HERREN omwende / och honom thet intet ångradhe / han höre itt skriyande om morghonen / och om middaghen itt jemrande / At tu doch icke haffuer dråpit migh j modherlijffuena/at mijn modher måtte warit mijn graff /och hennes lijff måtte ewinnerligha haffuande warit. Hwj är iagh doch vthu modherlijffuena framkommen/ at iagh sådana jemmer och hiertans sorgh see moste/ och slijta mina daghar medh skam:

XXI. Capitel.

Thetta är thet ord som aff HERRANOM skeedde til Jeremia / tå Konung zedekia sende til honom Paschur Malchia son och zephania Maeseia Prestens son/ och låt säya honom/Frågha doch HERRAN för oss/Ty Nebucadnezar Konungen j Babel örlighar emoot oss/at HERREN doch wille göra medh oss effter all sijn vnder / på thet han må dragha jfrå oss.

Jeremia sadhe til them / Thetta säyen til zedekia / Så sägher HERREN Jsraels Gudh / Sij / iagh skal wenda the wapn tilbaka / som j vthi idhra hender haffuen / ther j medh strijdhen emoot Konungen j Babel och emoot the Chaldeer som idher om kring muranar belagdt haffua/och skal förs-

samla them j en hoop mitt j stadhenom / Och iagh skal strijdha emoot idher medh vthreckto hand/medh starckom arm / medh stoor wredhe / grymheet och obarmhertigheet/och skal slå inbyggiarena j thenna stadhenom / bådhe folck och fää/så at the skola döö j een stoor Pestilentia/ Och ther effter / sägher HERREN / skal iagh giffua zedekia Juda Konung samt medh hans tienare och folckena som j thenna stadhenom aff Pestilentia/swerd och hunger quarrleeffde äro / vthi Nebucadnezars hender Konungens j Babel/ och vthi theras fiendars hender/och vthi theras hēder som effter theras lijff stå/at han så skal slå them medh swerdz ägg / at ther ingen skonan eller nådhe eller barmhertigheet medh skal wara.

Infra 38.

Och sägh thesso folckena/Så sägher HERREN/Sij/iagh setter idher före/wäghen til lijffuet och wäghen til dödhen/Hwilken som bliffuer j thenna stadhenom/han moste döö igenom swerd / hunger och pestilentia / Men thē som giffuer sigh vth til the Chaldeer som idher beleggia/han skal bliffua leffuandes / och skal behålla sitt lijff lijka som itt byte / Ty iagh haffuer stelt mitt ansichte offuer thenna stadhen / til olycko och til intet gott / sägher HERREN / Han skal Konungenom j Babel offuergiffuin warda/ at han skal vpbrenna honom medh eeld.

Och hörer HERRANS ord j aff Juda Konūgs huse/Tu Dauidz hws / Thetta sägher HERREN / Håller domen om morghonē/och hielper then beröffuada vthu woldzwerkarens hand/på thz mijn grymheet icke skal vthfara lijka som en eeld / och brinna så at thet ingen vthsleckia kan / för idhart onda wesende skul/Sij/sägher HERREN / Jagh sägher tigh tu som boor j dalenom/på berghen och på iempna markenne/och sägher / Hoo wil offuerfalla oss eller komma in vthi wår feste: Jagh wil heemsökia idher / sägher HERREN/effter idhra gerningars frucht / Jagh skal vptenda en eeld vthi idhar skoogh/han skal förtära alt thet ther om kring är.

XXII. Capitel.

Thetta sägher HERREN / Gack nedh j Juda Konungs hws / och tala ther thetta ordet / och sägh / Hör HERRANS ord tu Juda Konung/som på Dauidz stool sitter / bådhe tu och tine tienare / och titt folck som igenom thenna portanar ingåån/Så sägher HERREN / Håller rett och rettwijso/och hielper then beröffuada vthu woldzwerkarens hand/Och oförretter icke fremlingen / then fadherlösa och änkiona / och gören ingom offuerwold / och vthgiuter icke oskyldigt blodh j thetta rwmet / Om j thetta gören / så skola Konunganar som på Dauidz stool sittia / infara genom thesses Hwsz portar bådhe til wagn och til hest / samt medh theras tienare och folck / Men om j thetta icke hören / så haffuer iagh sworit widh migh sielff / sägher HERREN / Thetta hws skal förstördt warda. NB.

Ty så sägher HERREN om Juda Konungs hws/Gilead tu äst migh hoffuudhet j Libanō/hwad geller iagh skal göra tigh til ödhe / och städherna vthan inbyggiare/Ty iagh haffuer bestelt förderffuare offuer tigh/hwar och en medh sijn wapn the skola om kull hugga tijn vthwalda Cedreträå / och kasta them j eelden/Så skola monga Hedhningar gå fram om thenna stadhen/och säya emellan sigh/Hwj haffuer HERREN altså handlat medh thenna stora stadhenom: Och man skal swara / Therföre at the HERRANS sins Gudz Förbund offuergiffuit haffua / och tilbidhit andra gudhar och tient them.

Deute. 29. 3. Regū 9.

Gråter icke offuer the dödha/och gråmer idher icke offuer them / Men

gråter offuer then ther bortfaar/och skal aldrigh igen komma/at han sitt fädhernes land meer see må/Ty så sägher HERREN om Sallum Josia son Juda Konungs/som Konung är vthi sins fadhers Josia stadh/som vthfaren är aff thetta rwm/Han skal intet komma här igen/vthan moste döö vthi thet rwm tijt han för en fånga förd är/och skal thetta land intet meer see.

Wee honom som vpbygger sitt hws medh synd/och sijn maak med orett/then sin nästa för intet arbeta låter/och icke giffuer honom sijn löön/och tencker/Nu wel/jagh wil byggia migh itt stoort hws/och itt wijdt palatz/och låter hugga sigh fenster ther vppå/och panelar thet med Cedreträå/och målar thet rödt/Menar tu at tu wil wara Konung/effter tu prålar medh Cedreträå? Haffuer tin fadher ock icke ätit och drucket/och bleff ändoch likwel widh rett och rettferdigheet/och honom gick wel? Han halp thm elenda och fattigha til rett/och thet gick honom wel aff/är icke thetta retzligha kenna migh? sägher HERREN/Men tijn ögon och titt hierta stå intet altså/vthan på girugheet/på at vthgiuta oskyldigt blodh/til at göra offuerwold och orett. Therföre sägher HERREN om Joiakim Josia son Juda Konung/Man skal intet begråta honom (säyandes) Ah brodher/ah syster/Man skal intet begråta honom (säyandes) Ah Herre/ah ädheling/Han skal lijka som en åsne begraffuen warda/förslåpat och vthkastat för porten j Jerusalem/Ja/gack ock nu vppå Libanon och ropa/och låt tigh höra j Basan/och ropa aff Abarim/Ty alle tine elskare äro ömkelighe/Jagh haffuer tilförenna sagdt tigh thet/tå thet än nu wel stoodh medh tigh/Men tu sadhe/Jagh wil intet hörat. Altså haffuer tu giordt alla tina lijffzdaghar/at tu intet haffuer hördt mina röst/Wädhret driffuer alla tina heerdar/och tine elskare fara bortt fångne/Ther moste tu tå til spott och skam warda för alla tina ondsko skul. Tu som nu j Libano boor/och haffuer tijn neste j Cedreträå/huru skönligha skalt tu see vth/när tigh werck och swedhe vppåkommer så som eenne j barns nödh.

Så sant som iagh leffuer/sägher HERREN/Om Jechania Joiakims son Juda Konung/wore en signetz ring på minne höghra hand/så skulle iagh än tå riffua tigh ther aff/och giffua tigh them j hender som effter titt lijff stå/och för hwilkom tu tigh fruchtar/nemligha/vthi NebucadNezars hender Konungens j Babel och the Chaldeers/Och skal driffua tigh och tina modher som tigh födt haffuer vthi itt annat land/thz idhart fädhernes land icke är/och ther skole j döö/Och vthi thet land ther the aff hiertat gerna igen wore/skola the icke igen komma/Hwilken en elende förachtat och fördriffuin man är doch Jechania/itt wanwyrdt och vselt faat. Ah huru är han doch samt medh sinne sädh fördriffuin/och vthi itt obekendt land kastat? O land/land/land/hör HERRANS ord/Thetta sägher HERREN/Scriffuer thenna mannen vp/för en förderffuat/för en man thm j sina lijffzdaghar intet lyckas skal/Ty han skal icke haffua then lyckona/at naghor aff hans sädh skal sittia på Dauidz stool/och lenger offuer Juda rådha.

XXIII. Capitel.

Ezech. 34.

WEe idher heerdar j som förderffuen och förskingren min fooster hiord/sägher HERREN/Therföre sägher HERREN Israels Gudh om the heerdar som mitt folck regera/J haffuen förskingrat min hiord och bortdriffuit och icke besökt honom/Sij/iagh skal heemsökia idher för idhart onda wesende skul/sägher HERREN/Och iagh skal församla thet quart är aff minom hiord vthu all land tijt iagh them vthdriffuit haffuer/och skal haffua them heem igen til theras hws/at the skola wexa och förökas/Och iagh skal settia heerdar offuer them/som them sköta skola/at the icke meer skola fruchta sigh eller förskreckias/eller heemsökte warda/sägher HERREN.

Infra 33.

Sij/then tijdhen kommer/sägher HERREN/at iagh skal vpweckia Dauid rettferdighetennes frucht/och thet skal wara en Konung then wel regera skal/och skal vpretta rett och rettferdigheet på iordenne/På then tijdhen skal Juda hulpen warda/och Israel seker boo/och thetta skal wara hans nampn thz man honom kalla skal/HERREN som oss rettferdighar.

Therföre sij/then tijdh skal komma/sägher HERREN/tå man nu intet meer skal säya/Så sant som HERREN leffuer/som Israels barn vthu Egypti land fördt haffuer/vthan/så sant som HERREN leffuer som Israels hwss sädh vthförde/och hadhe aff Noordlanden/och vthu all land tijt iagh them fördriffuit haffuer/så at the skola nu boo j sitt land.

Emoot Propheternar.

MJtt hierta wil migh brista j mino lijffue/all mijn been darra/Migh är lijka som enom drucknom manne/och lijka som enom then aff wijn raghar/för HERRANOM och för hans heligha ordom/At landet så fult medh hoorkarlar är/at landet så jemmerligha stäår/at thet så förbannat är/och ängianar j öknenne förtorkas/Och theras leffuerne är ondt/och theras regemente dogher intet/Ty bådhe Propheter och Prester äro skalckar/Och iagh finner ock så theras ondsko j mino Huse/sägher HERREN/Therföre är theras wägh lijka som en slipper wägh j mörkrena ther the vppå slinta och falla/Ty iagh skal låta komma olycko offuer them/theras heemsöknings åår/sägher HERREN.

Medh the Propheter j Samaria haffuer iagh seedt galenskap/at the

Supra 9.

propheteradhe j Baal/och förförde mitt folck Israel/men medh the Propheter j Jerusalem seer iagh een styggelse huru the bedriffua hoor/och fara medh lögn/och styrkia the onda/på thet at iw ingen skal vmwenda sigh aff sinne ondsko/The äro alle för migh lijka som Sodoma och thes inbyggiare/lijka som Gomorra. Therföre sägher HERREN zebaoth om Propheternar altså/Sij/iagh skal spijsa them medh malört/och giffua them galla dricka/Ty jfrå Propheternar j Jerusalem kommer vth skrymterij offuer hela landet.

(Skrymterij) Falsk heligheet och otroo.

Thetta sägher HERREN zebaoth/Hörer intet Propheternars ord the idher prophetera/the bedragha idher/ty the predica sins hiertas syner/och icke vthaff HERRANS munn/the säya them som migh försmådha/HERREN haffuer thet sagdt/Idher warder welgångandes/Och allom them som wandra effter sins hiertas tyckio säya the/Thet kommer ingen olycka offuer idher/Ty hoo haffuer warit j HERRANS rådh/then hans ord seedt och hördt haffuer? Hoo haffuer förmerckt och hördt hans ord?

Sij/itt HERRANS wädher skal komma medh grymheet och itt förskreckelighit owädher falla the ogudhachtigha offuer hoffuudhet/Och HERRANS wredhe skal icke vphålla/til tess han gör och vthrettar thz han j sinnet haffuer/Här effter skole j wel förfarat/Jagh sende intet Propheternar/likwel lupo the/iagh taladhe intet medh them/likwel propheteradhe the/Ty om the hadhe bliffuit widh mitt rådh/och hadhe predicat mino folcke mijn ord/så hadhe the omwendt them jfrå theras onda wesende/och jfrå theras onda leffuerne.

omwendt) Gudz ord omwänder ochrettar/ All annor låra förförer.

Är iagh icke en Gudh then hardt när är/sägher HERREN/och icke en Gudh then fierran är? Menar tu at naghor kan så heemligha fördölia sigh at iagh icke kan see honom? sägher HERREN/Är icke iagh then som vpfyller himmel och iord? sägher HERREN/Jagh hörer wel at Propheternar predica och prophetera lögn j mitt nampn/och säya/Migh haffuer drömt/migh haffuer drömt/När wilia nu Propheternar igenwenda? the ther lögn prophetera/och prophetera sins hiertas bedrägherij/

(hardt når) The äro så sekre och offuerdådighe lijka som iagh icke sågho theras falska låro.

och wilia at mitt folck skal förgäta mitt nampn för theras drömer skul som then ene för them andra predicar/ såsom theras fädher förgåto mitt nampn för Baal skul.

(Predike drömer) Thå läte bliffua mitt nampn/och säye icke at hwadh honō drömer/är mitt ord.

En Prophete som drömer haffuer/han predike drömer / men then som mitt ord haffuer/ han predike mitt ord rett / Huru när kommer agnar och hwete tilhopa? säger HERREN/ Är icke mitt ord lijka som en eeld / säger HERREN/och såsom en hammar then bergh sönderslåår?

(stiela) Thet är/ falskeligha vthtydha / ther med the bortstiela folckena thet retta ordet.

Therföre sij/Jagh wil til the Propheter/säger HERREN/som mijn ord stiela/then ene them andra/Sij/iagh wil til the Propheter/ säger HERREN/som sitt eghet ord föra/och säya/Han haffuer thet sagdt/Sij / iagh wil til the som falska drömer prophetera / säger HERREN/och predica them/och förföra mitt folck medh sinne lögn och lößachtigh ting / effter iagh doch intet haffuer sendt them och intet befalt them / och the ey heller thesso folckena nyttighe äro/säger HERREN.

(tunge) The kalladhe Prophetens ord en tunga på spee/ och höllo Jeremia för intet annat än en geck.

Om thetta folck/eller en Prophete/eller en Prester warder tigh fråghandes/och säger / Hwilket är HERRANS tunge? Så skalt tu säya til them hwadh then tungen är / Jagh skal bortkasta idher/ säger HERREN/Och om en Prophete/eller Prester/eller folck warder säyandes/Thet är HERRANS tunge / then samma skal iagh heemsökia/ och hans hws ther til/Men så skal then ene tala medh them andra / och säya sigh emellan/ Hwadh swarar HERREN/ och hwadh säger HERREN/Och kaller thz icke meer/HERRANS tunga/Ty hwariom och enom skal hans eghen ord wara til en tunga / effter j altså leffuandes Gudz / HERRANS zebaoth wårs Gudz ord förwendē / Therföre skolen j säya til Propheten altså. Hwadh swarar HERREN/och hwadh säger HERREN/Nu mådhan j säyen HERRANS tunge/therföre säger HERREN altså/Effter j kallen ordet HERRANS tunga/och iagh til idher sendt haffuer / och haffuer säya låtit/at j icke skullen kallat HERRANS tunga/ sij/så skal iagh tagha idher bortt/och bortkasta idher samt medh stadhenom som iagh idher och idhra fädher giffuit haffuer / jfrå mitt ansichte/och skal fögha idher een ewigh skam til och een ewigh försmädhelse/ then aldrigh förgäten skal warda.

XXIIII. Capitel.

Sij/HERREN wijste migh twå fikonakorghar sattå in för HERRANS Tempel (sedhan NebucadNezar Konungen j Babel hadhe bortfördt Jechania Joiakims son Juda Konung sampt medh Juda Förstar / timbermän och smedher jfrå Jerusalem / och låtit them komma til Babel) vthi them ena korghenom woro ganska godh fikon / såsom the först moghna fikonen äro / vthi them andra korghenom woro ganska ond fikon / så at man intet kunde äta them / så ond woro the. Och HERREN sadhe til migh / Jeremia hwadh seer tu? Jagh sadhe/ Fikon / The godha fikonen äro ganska godh / och the onda äro fast ond/så at man intet kan äta them / så ond äro the.

Tå skeedde HERRANS ord til migh / och sadhe / Thetta säger HERREN Israels Gudh / Lijka som thenna fikonen äro godh / altså skal iagh nådheligha vptagha the fångar aff Juda / hwilka iagh haffuer låtit hådhan fara in vthi the Chaldeers land / och skal nådheligha see til thē / och skal låta them komma hijt j landet igen/och skal vpbyggia them och icke nedherslå / Jagh skal plantera them och icke vpryckia / Och skal giffua them hierta til at kenna migh/at iagh är HERREN / och the skola wara mitt folck / och iagh wil wara theras Gudh/ Ty the skola aff alt hierta wenda sigh til migh.

Men

Men lijka som the onda fikon så ond äro/at man them icke äta kan / säger HERREN/ Altså wil iagh bortgiffua Zedekia Juda Konung/ sampt medh hans Förstar / och hwadh quart bliffuit är j Jerusalem / och the som vthi Egypti land boo. Jagh skal fögha them olycko til / och icke låta them bliffua vthi någhot Rike på iordenne/ så at the skola komma til skam / til itt ordspråk / til een fabel / och til bannor / j all rwm tijt iagh them bortdriffuande warder/Och skal senda swerd / hunger och pestilentia ibland them/ til tess the skola förgåås aff landena / som iagh them och theras fädher giffuit haffuer.

XXV. Capitel.

Thetta är thet ord som til Jeremia skeedde offuer alt Juda folck/vthi fierde årena Joiakims Josia sons Juda Konūgs / (Hwilket thet första året är NebucadNezars Konungens j Babel) hwilket ock Propheten Jeremia taladhe til alt Juda folck / och til alla Jerusalems inbyggiare/ och sadhe / HERRANS ord är skeedt til migh jfrå trettonde årena Josia Amons sons Juda Konungs/alt in til thenna dagh / och iagh haffuer thet nu j try och tiwghu åår medh flijt predicat idher / men j haffuen icke wiliet hörat.

4.Reg.17. supra 15. infra 35.

Så haffuer ock HERREN sendt til idher alla sina tienare Propheterna ganska flijteligha / Men j haffuen intet wiliet höra them/eller böya idhor öron ther til/at j måtten hördt tå han sadhe / Omwender idher hwar och en aff sinom onda wägh/och jfrå idhart onda wesende/så skolen j bliffua j landena som HERREN idher och idhra fädher giffuit haffuer j ewigh tijdh/ Efterfölier icke andra gudhar/så at j tienen och tilbidhien them / på thet j icke skolen förtörna migh/genom idhra henders werck/och iagh idher olycko tilfögha må / Men j willen intet höra migh / säger HERREN / på thet j iw skullen förtörna migh/genom idhra henders werck/til idhor eghen olycko.

Therföre så säger HERREN zebaoth/Effter j icke willen höra mijn ord/Sij/så skal iagh vthsenda och komma låta all folck aff noordan/säger HERREN/och min tienare NebucadNezar Konungen j Babel/och skal låta them komma offuer thetta land/och offuer them som ther vthi boo/och offuer alt thetta folck som här om kring ligger / och skal giffua them til spillo och förderffuelse / och göra them til håån och ewigt ödhe/ Och skal tagha jfrå them all glädhesång/ brudhgummas och brudhz röst / querns röst / och lychtos liws / så at alt thetta landet skal ödhe och förstöördt liggia / Och skola thenna folcken tiena Konungenom j Babel j siwtiyo åår.

Når the siwtiyo åår vthe äro / så skal iagh heemsökia Konungen j Babel / och alt thet folcket / säger HERREN / för theras misgerningar skul/Ther til ock the Chaldeers land/och skal görat til itt ewigt ödhe/ Altså skal iagh låta komma offuer thetta land all mijn ord som iagh emoot thet talat haffuer / nemligha / alt thet j thenna book scriffuit ståår / thet Jeremia offuer all folck spådt haffuer / Och the skola ock så tiena/ ändoch the mechtigh folck och welloghe Konungar äro / Altså skal iagh wedhergella them effter theras förtienst/och effter theras henders werck.

The 70. fångelse åår.

infra 19. 2 Para.36 1.Esre.1,

Ty så säger HERREN Israels Gudh til migh/Tagh thenna wijnbegharen fullan medh wredhe vthaff minne hand / och skenck ther vthaff allom folckom them iagh sender tigh til / at the mågha dricka / ragha och bliffua galne/ för swerdena som iagh jbland thē senda skal. Och iagh toogh begharen aff HERRANS hand/och skenckte allom folckom ther HERREN sende migh til / nemligha / Jerusalē / Juda städher / hans Konungar och Förstar / at the skola ödhe och förstöörde liggia / och skola wara til

håån

haan och bannor / såsom thet nu j thenna dagh tilståår.

Teslikes Pharaoni Konungenom j Egypten / samt medh hans tienarom / hans Förstar och alt hans folck / All land wester vth / Allom Konungom j Vz land / Allom Konungom j the Palestiners land / samt medh Ascalon / Gasa / Acharon / Och thin igenleeff dom j Asdod / Thin aff Edom / Them aff Moab / Ammons barnom / Allom Konungom j Tyro / Allom Konungom j Zidon / Konungomen j the öyar på hinsidhonne haffuet / Them aff Dedan / Them aff Thema / Them aff Bus / Och allom Förstom j the landzendar / Allom Konungom j Arabien / Allom Konungom wester vth / The j öknene boo / Allom Konungom j Simrj / Allom Konungom j Elam / Allom Konungom j Meden / Allom Konungom nörr vth / bådhe när och fierran / then ena medh then andra / Och allom Konungom på iordenne som på iordennes kreetz åro / Och Konung Sesach skal dricka effter thessa.

(landzendar) Thet äro the Troglodijter them man kallar Arabes Egyptios j then wrään emellan Rödhahaffuet och Egypten.

(Sesach) Thet skal wara Konungen j Babel.

Och sägh til them / Thetta sägher HERREN zebaoth Israels Gudh / Dricker / at j drokne warden / spyyn och fallen / och icke kunnen vpstå för swerdet som iagh jbland idher senda skal / Och om the icke wilie tagha begharen aff tinne hand och dricka / så sägh til them / Altså sägher HERREN zebaoth / J skolen dricka / Ty / sij / vthi them stadhenom som aff mitt nampn nemd är / begynnar iagh til at plågha / Menen j at j skolen ostraffadhe bliffua? J skolen intet ostraffadhe bliffua / Ty iagh kallar swerdet offuer alla the som boo på iordenne / sägher HERREN zebaoth.

1.Petri 4.

Och tu skalt prophetera them all thenna orden / och sägh til them / HERREN skal ryta vthu höghdenne / och låta höra sin dunder vthaff sinne heligha boning / Han skal ryta offuer sina boning / han skal siunga ena wijso lijka som en wijntrampare / offuer alla landzens inbyggiare / hwilkes kiwdh skal höras in til werldennes enda / Ty HERREN haffuer til at skaffa j retta medh Hedhningomen / och skal hålla en doom medh alt kött / The ogudhachtigha skal han giffua vnder swerd / sägher HERREN.

Joel 3. Amos 1.

(Wijso) Sidenar skola fröghda sigh at the så winna.

Thetta sägher HERREN zebaoth / Sij / een plågha skal komma jfrå thet ena folcket til thet andra / och itt stoort wädher skal vpweckt warda jfrå landzens sijdho / Så skola the slagne aff HERRANOM på samma tijdh liggia / jfrå then ena iordennes enda til then andra endan / The skola intet warda begråtne eller vptaghne eller begraffne / vthan moste liggia på markenne och til treck bliffua.

Jemren idher nu j heerdar och roper / och welter idher j asko j wellogh offuer hiorden / Ty tijdhen är kommen at j skolen slachtadhe och förströdde warda / och skolen sönderfalla / såsom itt kosteligit faat / Och heerdanar skola icke kunna flyy / och the wellogh offuer hiorden skola icke vndkomma kunna / Så skola heerdanar ropa / och the wellogh offuer hiorden skola iemra sigh / at HERREN så haffuer ödhe lagdt theras beet / och theras ängiar ther så wel tilstoodh / åro förderffuadha aff HERRANS grymma wredhe / Han haffuer offuergiffuit sina hyddo lijka som itt vngt Leyon / och theras land är så förstöördt aff Tyrannens wredhe / och aff hans grymma wredhe.

(Heerdar) Förstar och hertar / Theras beet är theras welle / hwilket thm Tyrannen j Babel skulle förleggia.

XXVI. Capitel.

VThi Joiakims Rikes begynnelse / Josia sons Juda Konungs / skeedde thetta ord aff HERRANOM och sadhe / Thetta sägher HERREN / Gack in vthi Gården åt HERRANS hws / och predica för alla Juda städher / som ther ingå til at tilbidhia j HERRANS hws / all the ord som iagh tigh befalt haffuer at säya thim / och legg ther intet bortt aff / Om the til ewentyrs höra kunna och vmwenda sigh / hwar och en jfrå sitt onda

sitt onda

sitt onda wesende / på thet iagh ock mätte ångra migh thet onda som iagh tencker at göra them / för theras onda wesende skul.

Och sägh til them / Thetta sägher HERREN / Om j icke hören migh / så at j wandren vthi mijn Lagh som iagh idher föresatt haffuer / at j hören mina tienares Propheternars ord the iagh allstädz til idher sendt haffuer / och j doch intet höra willen / så skal iagh göra medh thesso hwse lijka som medh Silo / och göra thenna stadhen allom Hedhningom på iordenne til bannor.

1.Reg.4. Supra 7.

Tå nu Presternar / Propheternar och alt folcket hörde Jeremia / at han sådana ord taladhe j HERRANS hws / och Jeremia nu vthtalat hadhe / alt thet HERREN honom befalt hadhe at säya allo folckena / gripo honom Presterna / Propheterna och alt folcket / och sadhe / Tu moste döö / Hwi dyrffues tu prophetera j HERRANS nampn / och säya: Thet skal så gå medh thesso hwsena lijka som medh Silo / och thenne stadhen skal så ödhe warda / at ther ingen meer inne boor / och alt folcket församladhe sigh j HERRANS hws emoot Jeremia.

Tå nu Juda Förstar thet hörde / gingo the vthu Konungs hwset vp j HERRANS hws / och satte sigh för HERRANS nyia port. Och Presternar och Propheternar taladhe in för Förstanar och allo folckena / och sadhe / Thenne är dödhen werd / ty han haffuer predicat emoot thenna stadhen / såsom j medh idhor öron hördt haffuen.

Men Jeremia sadhe til alla Förstanar och til alt folcket / HERREN haffuer sendt migh / at iagh thetta alt som j hördt haffuen / predica skulle / emoot thetta hwset och emoot thenna stadhen / Så bätrer nu idhart wesende och hädel / och hören HERRANS idhars Gudz röst / så skal ock HERREN låta sigh ångra thet onda som han emoot idher talat haffuer / Sij / iagh är j idhra hender / j mäghen göra medh migh såsom idher teckes / doch skole j weta / at om j dräpen migh / så legge j oskyldigt blodh vppå idher sielffua / vppå thenna stadhen och hans inbyggiare / Ty j sanningenne haffuer HERREN sendt migh til idher / at iagh alt thetta för idhor öron tala skulle.

Tå sadhe Förstanar och alt folcket til Presternar och Propheternar / Thenne är icke saker til dödz / Ty han haffuer talat til oss j HERRANS wår Gudz nampn / Och näghre aff the åldsta j landena stodho vp och taladhe til hela hopen aff folcket / och sadhe / Vthi Hiskia Juda Konungs tijdh / war en Prophete benemd Micha aff Maresa / han taladhe til alt Juda folck och sadhe / Thetta sägher HERREN zebaoth / Zion skal vpplögdt warda såsom en åker / och Jerusalem skal bliffua til en steenhoop / och (HERRANS) hwss bergh til en willan skoogh / Likwel låt Hiskia Juda Konung och hele Juda icke för then skul dödha honom / Ja / the fruchtadhe hellier HERRAN / och bådhe in för HERRANOM. Tå ångradhe ock HERREN thet onda som han emoot them talat hadhe / Therföre göre wij ganska illa emoot wåra siälar.

Micha.

War ock så en then ther propheteradhe j HERRANS nampn / Vria Semaia son / aff Kiriath Jearim / then samme propheteradhe emoot thenna stadhen och emoot thetta landet / lijka som Jeremia. Men tå Konung Joiakim och alle hans wellogh och Förstar / hans ord hörde / wille Konungen låta dödha honom / Och Vria förnam thet / fruchtadhe sigh och flydde / och foor in vthi Egypten / Men Konung Joiakim sende näghra män in vthi Egypten / ElNathan Achbors son / och andra medh honom / the förde honom vthu Egypten / och hadhe honom in til Konung Joiakim / han lät tå dräpa honom medh swerd / och lät begraffua hans kropp snyppligha.

Vria.

Altså war Ahikams Saphans sons hand medh Jeremia / at han icke kom j folckens hender / at the hadhe mått dräpit honom.

Vthi

XXVII. Capitel.

VThi Joiakims Rikes begynnelse Josia sons Juda Konūgs / skeedde thetta ordet aff HERRANOM til Jeremia / och sadhe / Thetta sägher HERREN til migh / Gör tigh itt ook / och heng thet på tin hals / och sendt thet til Konungen j Edom / til Konungen j Moab / til Konungen offuer Ammons barn / til Konungen j Tyro / och til Konungen j Zidon / medh the sendningabodh som til Zedekia Juda Konung til Jerusalem kompne äro / och befall them at the säya sina Herrar / Thetta sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh / Så skolen j säya idhra Herrar / Jagh haffuer giordt iordena / och menniskiona och diwren som på iordenne äro / genom mina stora krafft och vthrecktom arm / och giffuer henne hwem iagh wil.

Men nu haffuer iagh giffuit all thenna landen vthi mins tienares hand NebucadNezars Konungens j Babel / och haffuer teslikes giffuit honom the wildiwr på markenne / at the honom tiena skola / och all folck skola tiena honom / hans sone / och hans sona sone / til tess hans landz tijdh ock kommer / Ty mong folck och stora Konungar skola tiena honom / Men hwilket folck och Rike icke wil tiena Konungenom aff Babel NebucadNezar / och hwilken som icke giffuer sin hals vnder Konungens ook aff Babel / thet folcket skal iagh heemsökia medh swerd / hunger och pestilentia / sägher HERREN / til tess iagh förgör them genom hans hand.

Therföre hörer intet idhra Propheter / spåmän / drömtydhare / daghweliare och trolkarlar / som säya idher / J warden intet tienandes Konungenom aff Babel / förty the spå idher lögn / på thet the skola dragha idher longt bortt vthu idhart land / och iagh tå vthdriffuer idher / och j förgåäns / Ty hwilket folck som böyer sin hals vnder Konungens ook j Babel och tienar honom / them skal iagh låta bliffua vthi sitt land / at the mågha ther byggia och boo / sägher HERREN. supra 14. infra 29.

Och iagh taladhe alt thetta til Zedekia Juda Konūg / och sadhe / Böyer idhar hals vnder Konungens ook j Babel / och tiener honom och hans folcke / så skole j bliffua leffuande / Hwj wilie j döö tu och titt folck genom swerd / hunger och pestilentia : såsom HERREN sagdt haffuer offuer thet folck som Konungenom j Babel icke tiena wil / Therföre hörer the Propheters ord intet / som säya idher / J warden intet tienandes Konungenom aff Babel / ty the prophetera idher lögn / Och iagh haffuer intet sendt them / vthan the prophetera lögn j mitt nampn / på thet iagh skal vthdriffua idher / och j förgåäns / samt medh Propheterna som idher prophetera. 4. Reg. 25.

Och til Presterna / och til alt thetta folcket taladhe iagh och sadhe / Thetta sägher HERREN / Hörer idhra Propheters ord intet / som idher prophetera / och säya / Sij / the kärille aff HERRANS hws komma nu snart jfrå Babel heem igen / För ty the prophetera idher lögn / Hörer them intet / vthan tiener Konungenom aff Babel / så bliffue j leffuande / Hwj skulle doch thenna stadhen warda til itt ödhe : Äro the Propheter / och haffua HERRANS ord / så låt them thet HERRANOM zebaoth affbidhia / at the quarrbleffna kärillen j HERRANS hws och Juda Konungs hws / och j Jerusalem / icke ock så til Babel förd warda.

(affbidia)
Merck thz / Hoo som haffuer Gudz ord / han kan ock bidhia / Hoo thz icke haffuer han kan icke heller bidhia / vthan såsom hans predican är falsk så är ock hans böön intet.

Ty så sägher HERREN zebaoth om stodhanar / och om haffuet / och om stolanar / och om the tyygh som än nu quarrbliffuen äro j thēna stadhen / the NebucadNezar Konūgen j Babel icke borttoogh / tå han borttförde Jechania Joiakims son Juda Konung jfrå Jerusalem til Babel / samt medh alla Förstanar j Juda och Jerusalem / Ty så sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh om the tyygh än nu quarrbliffuen äro j HERRANS hws / och j Konungs Hwset och j Jerusalem / The skola til Babel förd warda / och ther bliffua in til then daghen iagh söker them / sägher HERREN / och iagh låter them åter här vp komma til thetta rwmet igen.

XXVIII. Capitel.

OCh j thet samma året vthi Zedekia Juda Konungs Rikes begynnelse / j femte månadhenom aff fierde årena taladhe Hanania Azurs son en Prophete aff Gibeon til migh vthi HERRANS hws / j Presternars och alt folckens närwaro och sadhe / Thetta sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh / Jagh haffuer sönderbrutit Konungens ook j Babel / och förr än twå åår förlidhen äro / skal iagh låta åter igen komma til thetta rwmet HERRANS hwß kärille / hwilken NebucadNezar Konungen j Babel hädhan taghet och til Babel fördt haffuer / Ther til skal iagh ock låta Jechania Joiakims son Juda Konung samt medh alla fångar aff Juda som til Babel förde äro / komma til thetta rwmet igen / sägher HERREN / Ty iagh skal sönderbryta Konungens ook j Babel. Hanania.

Tå swaradhe Propheten Jeremia til then Propheten Hanania vthi Presternars och alt folckens närwaro som j HERRANS hws stodho / och sadhe / Amen / HERREN göre altså / HERREN stadhfeste tijn ord som tu spådt haffuer / at han låter HERRANS hwß kärille samt medh alla / fångna komma til thetta rwmet igen / Men hör doch likwel thetta ordet som iagh för tijn öron / och alt folckens öron talar / The Propheter som för migh och för tigh warit haffua aff ålder / the haffua propheterat emoot mong land och stoor Rike / om örligh / om olycko / och om pestilentia / Men när en Prophete propheterar om fridh så warder man kennande / om HERREN honom j sanningenne sendt haffuer / tå hans ord fulkompnat warda.

(om fridh)
Thet äro wisseligha falske Propheter som lekamliga tröst giffua / ändoch at menniskionar äro onde.

Tå toogh Hanania ooket aff Prophetens Jeremia hals / och sönderbröot thet / Och Hanania sadhe j alt folckens närwaro / Thetta sägher HERREN / Lijka så skal iagh sönderbryta NebucadNezars ook Konungens j Babel aff all folcks hals / förr än twå åår förlidhen äro / och Propheten Jeremia gick sin wägh.

Men HERRANS ord skeedde til Jeremia / sedhan then Propheten Hanania hadhe sönderbrutit ooket aff Jeremia Prophetens hals / och sadhe / Gack bortt och sägh Hanania / Thetta sägher HERREN / Tu haffuer sönderbrutit tråoket / så gör nu itt iern ook j samma stadhen / Ty thetta sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh / Jtt iern ook haffuer iagh hengt allo thesso folckena på halsen / ther the medh tiena skola NebucadNezar Konungenom j Babel / och the moste tiena honom / Ty iagh haffuer ock giffuit honom wildiwren på markenne.

Och Propheten Jeremia sadhe til then Propheten Hanania / Hör doch Hanania / HERREN haffuer intet sendt tigh / och tu haffuer åstadh kommet / at thetta folcket förlåter sigh vppå lögn / Therföre sägher HERREN altså / Sij / iagh skal tagha tigh bortt vthaff iordenne / j thetta året skalt tu döö / Ty tu haffuer medh titt taal affwendt them jfrå HERRANOM. Och så bleff then Propheten Hanania dödh på thet samma året j siwnde månadhenom.

XXIX. Capitel

Thetta äro the ord j the breffuena som Propheten Jeremia sende aff Jerusalem til the igenleeff da äldsta som borttförde woro/och til Presternar och Propheternar/och til alt folcket som NebucadNezar jfrå Jerusalem til Babel bortfördt hadhe (sedhan Konung Jechania och Drotningen medh Kamererarenar och Förstanar j Juda och Jerusalem/samt medh Timbermän och Smedher j Jerusalem bortto woro) genom Elcasa Saphan son/Och Gemaria Hilkia son/huilka Zedekia Juda Konung sende til Babel/til NebucadNezar Konungen j Babel.

Och sadhe/Thetta sägher HERREN zebaoth Israels Gudh/til alla fångar som iagh haffuer låtit bortföra jfrå Jerusalem til Babel/Bygger hws/ther j vthi boo kunnen/planterer trägårdar/ther j frucht aff äta måghen/tagher idher hustrur och födher söner och döttrar/giffuer idhra söner hustrur/och giffuer idhra döttrar män/at the mågha födha söner och döttrar/förököen idher ther/så at j icke ären fåå/söker stadzens betsta tijt iagh haffuer låtit bortföra idher/och bidhier för honom til HERRAN/Ty tå honom welgåår/så gåår idher ock wel/Ty thetta sägher HERREN Israels Gudh/Låter icke the Propheter som när idher äro/och the spåmän bedragha idher/och sköter intet idhra drömer som j drömen/Ty the spå idher lögn j mitt nampn/Jagh haffuer intet sendt them/sägher HERREN.

Widh thetta löfftet hölt folcket sigh som på then tijdhen j Babel fånget war/huilkit ock prisat warder Daniel. 9.

Ty så sägher HERREN/När j Babel siwtiyo åår vthe äro/så skal iagh besökia idher/och skal vpweckia mitt nådheligha ord offuer idher/at iagh skal låta idher komma til thetta rwm igen/Ty iagh weet wel hwadh tanckar iagh haffuer om idher/sägher HERREN/nemligha/fridzens tanckar och icke bedröffuelsens/at iagh skal giffua idher then enda som j wenten effter/Och j skolen åkalla migh/och gå och bidhia migh/och iagh skal höra idher/J skolen sökia migh och finna migh/Ty om j migh aff alt hierta söken/så skal iagh låta migh finna aff idher/sägher HERREN/Och skal wenda idhart fängelse/och församla idher vthu all folck/och vth aff all rwm tijt iagh idher vthdriffuit haffuer/sägher HERREN/och skal låta idher åter komma til thetta rwm igen/tädhan iagh idher haffuer bortföra låtit/Ty j menen/at HERREN haffuer vpweckt idher Propheter j Babel. supra 25

(j Babel) Thet är/J skole icke troo idhra propheter j Babel/Jagh haffuer icke vpweckt them såsom j mene.

Ty thetta sägher HERREN om Konungen som på Dauidz stool sitter/och om alt folcket som j thenna stadhenom boor/nemligha/om idhra brödher som medh idher vthi fängelset icke vthdragne äro/Ja/så sägher HERREN zebaoth/Sij/iagh skal senda ibland them swerd/hunger och pestilentia/och skal så stella migh medh thim lijka som medh the onda fikon/the man wämiar widh at äta/Och skal förfölia them medh swerd/hunger och pestilentia/och skal icke låta them bliffua vthi någhot Rike på iordenne/ supra 24 Så at the skola warda til bannor/til vnder/til håån och spott ibland all folck tijt iagh them vthdriffuande warder/Therföre at the icke haffua hördt mijn ord/sägher HERREN/the iagh allstädhes medh mina tienare Propheternar til idher sendt haffuer/men j willen intet höra sägher HERREN.

Men j alle som fångne bortförde ären/the iagh haffuer jfrå Jerusalem til Babel dragha låtit/hören HERRANS ord/Thetta sägher HERREN zebaoth Israels Gudh/emoot Ahab Kolaia son/och emoot Zedekia Maseia son/hwilke idher lögn spå j mitt nampn/Sij/iagh skal giffua them vthi NebucadNezars hender Konungens j Babel/han skal låta slå them för idhor ögon/så at man skal göra bannor aff them ibland alla fångar aff Juda som j Babel äro/och säya/HERREN göre tigh lijka som Zedekia och Ahab huilka Konungen aff Babel på eeld stekia låt/Therföre at the bedriffuo en galenskap j Israel/och bedriffuo hoor medh annars manz hustrur/och predicadhe lögn j mitt nampn/thet iagh them intet befalt hadhe/

Thetta weet iagh/och betyghar thet/sägher HERREN.

Och emoot Semaia aff Nehalam skalt tu säya/Thetta sägher HERREN zebaoth Israels Gudh/Therföre at tu vnder titt nampn haffuer breff sendt til alt folcket som j Jerusalem är/och til Presten Zephania Maseia son/och til alla Presterna/och sagdt/HERREN haffuer satt tigh til en Prest vthi Prestens Jehoiada stadh/at j skolen Tilsiyare wara vthi HERRANS hws offuer alla vrsinnigha och spåmän/at tu skalt settia them j fångahws och j stock/Hwj straffer tu tå icke Jeremia aff Anathoth then idher propheterar: therföre at han til oss j Babel sendt haffuer/och låtit säya/Thz skal än nu lenge waara/Bygger hws ther j vthi boon/och planterer trägårdar/at j äte ther frucht aff/Ty Zephania Presten hadhe läsit thet samma breffuet/och låtit Jeremia Propheten höra thet.

Therföre skeedde HERRANS ord til Jeremia/och sadhe/Sendt bortt til alla fånganar/och låt säya them/Thetta sägher HERREN emoot Semaia aff Nehalam/Therföre at Semaia propheterar idher/och iagh haffuer doch intet sendt honom/och haffuer giordt at j förlåte idher vppå lögn/Therföre sägher HERREN altså/Sij/iagh skal heemsökia Semaia aff Nehalam samt medh hans sädh/så at ingen aff hans skal bliffua ibland thetta folcket/och skal icke see thet godha som iagh thesso folckena göra wil/sägher HERREN/Ty han haffuer medh sitt taal affwendt them jfrå HERRANOM.

XXX. Capitel.

Thetta är thet ord som aff HERRANOM skeedde til Jeremia/Thetta sägher HERREN Israels Gudh/Scrijff tigh all the orden vthi ena book/the iagh talar til tigh/Ty then tijdhen kommer/sägher HERREN/at iagh mins folcks fängelse bådhe Israels och Juda wenda skal/sägher HERREN/och skal låta them igen komma vthi thet land som iagh theras fädher giffuit haffuer/at the thet besittia skola.

Här må man begynna then andra helfftena aff Propheten Jeremia/Ty här äro stoor löffte emoot thet trughande som tilförenna haffuer warit/Och lydher thetta lijka som thet hadhe warit talat effter fängelsen.

Och thesse äro the ord som HERREN taladhe om Israel och Juda/Ty så sägher HERREN/Sant äret/thet gåår jw ömkeligha til medh idher/thet är intet annat än fruchtan på ferde och ingen fridh/Men frågher doch ther effter och seer til/om en manz person födha kan: Huru gåår thet tå til/at iagh seer alla män hålla sina hender vppå sina länder/såsom quinnor j barns nödh/och at all ansichte så bleek äro: Thet är iw en stoor dagh/och hans lijke haffuer icke warit/och en bedröffuelse tijdh är j Jacob/lijkwel skal them ther vth holpet warda.

Men thet skal skee på then tijdhen/sägher HERREN zebaoth/at iagh hans ook sönderbryta skal aff tinom hals/och slijta tijn band sönder/at tu ther vthi them fremmandom intet meer tiena skalt/vthan the skola tiena HERRANOM sinom Gudh och sinom Konung Dauid/then iagh them vpweckia skal/Therföre fruchta tu tigh intet min tienare Jacob/sägher HERREN/och giff tigh icke Israel/Ty sij/iagh wil hielpa tigh vthu fierran land/och tina sädh vthu sins fängelses land/så at Jacob skal igen komma/leffua j fridh och noogh haffua/och ingen skal förskreckia honom/Ty iagh är när tigh/sägher HERREN/at iagh skal hielpa tigh/Ty iagh skal göra en enda medh alla the Hedhningar/tijt iagh tigh förskingrat haffuer/Men medh tigh wil iagh icke enda göra/Men iagh wil nepsa tigh medh måttelighet/på thet tu icke skalt hålla tigh oskyllígh.

Esaie 44.

Ty thetta sägher HERREN/Tin skadhe är alt förstoor/och tijn såår äro alt för ond/tina saak handlar ingen/at han måtte förbinda them/tigh

kan ingen läkia / alle tine elskare förgäta tigh och frågha ther intet effter / Jagh haffuer slaghet tigh lijka som iagh sloghe en fienda / och såsom en obarmhertigh stupat tigh för tina stora misgerningar skul / och för tina starka synder skul / Hwadh ropar tu offuer tin skadha och offuer tin stora werck? Haffuer iagh doch thetta giordt tigh för tina stora misgerningar och för tina starcka synder skul.

Therföre alle the som tigh frätit haffua / the skola vpfrätne warda / och alle the som tigh ångest giordt haffua / skola fångne warda / och the som tigh beröffuat haffua / skola beröffuadhe warda / och alle the som tigh skinnat haffua / skola skinnadhe warda / Men tigh wil iagh åter helbregda göra / och hela tijn såår / sägher HERREN / Therföre at man kallar tigh then fördreffna / och zion / then ther ingen effter fråghar.

Thetta sägher HERREN / Sij / iagh skal wenda Jacobs hyddors fångelse och förbarma migh offuer hans boning / och stadhen skal åter vthu askonne vpbygd warda / och Templet skal stå som thet stå skal / och loff och frögd skal gå ther vth / Ty iagh skal föröka them och icke förminska / iagh skal göra them stora och icke mindre / Hans söner skola wara såsom tilförenna / och hans menigheet skal trijffuas för migh / Ty iagh wil alla them heemsökia som honom plågha / Och hans welloghe skola vthaff honom sielffuom födde warda / och hans Herrar komma vthaff honom sielffuom / Och iagh skal låta honom för migh komma / at han migh offra skal / Ty hwilken är then ellies som migh så hiertans gerna offrar / sägher HERREN: Och j skolen wara mitt folck / och iagh skal wara idhar Gudh.

(aff honō sielffuom) The skola inga fremmande herrar haffua / vthā skola sielffue regera vthaff theras eghit slechte.

Sij / itt HERRANS wådher skal komma medh grymheet / itt förskreckelighit owädher skal falla the ogudhachtigha offuer hoffuudhet / Ty HERRANS grymma wredhe skal icke vphålla / til tess han gör och vthrettar hwadh han j sinnet haffuer / på sidstonne skole j wel förnimma thz.

XXXI. Capitel.

NÅ then samma tijdhen / sägher HERREN / skal iagh wara alla Jsraels slechters Gudh / och the skola wara mitt folck / Så sägher HERREN / Thet folck som quartbliffuit är för swerdet / haffuer funnet nådhe j öknenne / Jsrael dragher bortt til sina roo / HERREN haffuer migh syntz j fierran land / Jagh haffuer jw alltijdh och allstädhes hafft tigh käär / therföre haffuer iagh draghit tigh til migh aff blotta barmhertigheet / Nu wel / Jagh skal åter vpbyggia tigh / så at tu skalt vpbygd heta tu Jungfru Jsrael / Tu skalt ännu medh frögd slå j trummo / och vthgå j dantz / tu skalt åter plantera wijngårdar på Samarie berghom / planteta skal man / och pipa ther til / Ty then tijdhen skal ännu komma / at wachtare på Ephraims bergh ropa skola / Vp / och låter oss gå vp til zion / til HERRAN wår Gudh.

Ty så sägher HERREN / Roper offuer Jacob medh glädhe / och fröghder idher offuer hoffuudhet ibland Hedhninganar / Roper högt / prijser och säyer / HERRE hielp tino folcke / them igenbliffnom j Jsrael / Sij / iagh skal låta them komma vthu noordlandet / och wil församla them jfrå iordennes endar / bådhe blinda / halta / haffuande quinnor / och them som nyfödt haffua / så at the skola j en stoor hoop hijt igen komma / The skola komma gråtande och bidhiande / så skal iagh ledha them / Jagh skal ledha them vth medh watubecker en slettan wägh / at the icke skola stöta sigh / ty iagh är Jsraels fadher / så är Ephraim min förstfödde son.

Hörer j Hedhningar HERRANS ord / och förkunner thet fierran på öyomen / och säyer / Then som Jsrael förskingrat haffuer / han warder honom ock igen församlande / och skal tagha wara vppå honom / såsom en heerde

heerde på sin hiord / Ty HERREN skal förlossa Jacob / och hielpa honom vthu thens mechtighas hand / Och the skola komma och glädhias på zions högd / och skola medh hopom sökia in til HERRANS gåffuor / nemligha / til korn / must / olio och vng fåår och oxar / så at theras siäl skal warda lijka som en waturijk örtagård / och skola intet meer bekymradhe wara / Altså skola Jungfrunar lustogha wara j dantz / ther til vnge mån och gamle / then ene medh then andra / Ty iagh skal förwandla theras ångest j glädhe / och trösta them / och fröghda them effter theras bedröffuelse / Och iagh skal göra Presternars hierta fult medh glädhe / och mitt folck skal mina gåffuor haffua til fyllest / sägher HERREN.

Matt. 2.

Thetta sägher HERREN / Man hörer een klagheligh röst och bitterligh grååt j högdēne. Rachel begråter sijn barn / och wil intet låta sigh trösta offuer sijn barn / ty thet är vthe medh them / Men HERREN sägher altså / Låt aff titt ropande och gråtande / och tina öghons tårar / Ty titt arbete är icke förgeffues / sägher HERREN / The skola igenkōma vthu fienda land / och tine efterkommande haffua mykit gott wenta / sägher HERREN / Ty tijn barn skola komma vthi sitt land igen.

Jagh haffuer wel hördt huru Ephraim klaghar / Tu haffuer späkt migh / och iagh är ock späkt lijka som en kååt kalff / Hemta tu migh igen / at iagh må heemkomma igen / Ty tu HERRE äst min Gudh / Kommer iagh heem igen / så wil iagh bätra migh. Ty sedhan iagh lärde weta / slåår iagh migh vppå länderna / Ty iagh är på skam kommen och blyies / ty iagh måste lidha thet håån som iagh tilförenna förtient haffuer / Är icke Ephraim min elskelighe son och mitt kära barn? Ty iagh kommer nu wel jhogh hwadh iagh medh honom talat haffuer / therföre brister migh mitt hierta för hans skul / at iagh moste förbarma migh offuer honom / sägher HERREN.

(länderna) Slå sigh på länderna / är itt tekn til swedha och werck / såsom quinnorna göra j barns fänge.

Vpsett tigh åminnelse tekn / sett tigh förioteckn / och styyr titt hierta in vppå then retta wäghen ther tu på wandra skalt / Wendt om tu jungfrw Jsrael / wendt om igen til thessa tina städher / Huru lenge wilt tu wenda tigh bortt / tu dotter / thñ iagh igen hemta wil: Ty HERREN skal någhot nyytt skapa j landena / så at the som tilförenna skickadhe sigh som quinnor / the skola nu mån wara.

(förioteckn) Mintz vppå thet onda som fram farit är / Som han wille säya / War tacksam och förgäät thz icke.

(som quinnor.) Tå the quälias med barn / Mån / thet är / the skola wara vthā werck / starcke och lustoghe.

Thetta sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh / Man skal ännu säya thetta ordet j Juda land / och j thes städher / tå iagh theras fångelse wendande warder / HERREN welsigne tigh tu rettwijsonnes boning / tu helgha bergh / Och Juda samt medh alla sina städher skola boo ther inne / ther til åkermån / och the som medh hiord om kring fara / Ty iagh skal wedherquekia the trötta siälar / och mätta the bekymradha siälar / Therföre wakadhe iagh vp och sågh migh om / och hadhe så sött soffuet.

Sij / then tijdh kommer / sägher HERREN / at iagh skal besåå Jsraels hws och Juda hws / bådhe medh folck och fää / och som iagh offuer them wakat haffuer til at vpryckia / sönderriffua / om kull slå / förderffua / och til at plågha / så skal iagh ock waka offuer them til at vpbyggia och plantera / sägher HERREN. På then samma tijdhen skal man intet meer säya / Fädherna haffua ätit swra wijndruffuor / och barnanas tender äro öma wordna / Vthan hwar och en skal döö för sina misgerning / och hwilkē menniskia som swra wijndruffuor äter / honom skola hans tender öma warda.

Hebre. 8. 10.

SIj / then tijdh kommer / sägher HERREN / tå skal iagh göra itt nyytt Förbund med Jsraels hws och med Juda hws / icke sådant som thz förra Förbundet war / thet iagh medh theras fädher giorde / tå iagh toogh them widh handena / at iagh skulle föra them vthu Egypti land / hwilket Förbund the intet hållet haffua / och iagh moste twinga them / sägher HERREN / Vthan thetta skal wara Förbundet som iagh skal göra medh Jsraels barn

effter

effter thenna tijdhen/sägher HERREN / Jagh skal giffua mijn Lagh vthi theras hierta/och scriffua them vthi theras sinne/ Och the skola wara mitt folck/ så wil iagh wara theras Gudh / Och ingen skal lära then andra/ icke en brodher then andra / och säya/Ken HERRAN / vthan the skola alle kenna migh / bådhe små och store/ sägher HERREN/ Ty iagh wil förlåta them theras misgerningar / och aldrigh komma theras synder meer jhogh.

Thetta sägher HERREN/som giffuer solena daghenom til itt liws/ och månan och stiernonar effter theras lopp nattenne til liws/Then som rörer haffuet/at thes bölior fråsa/ HERREN zebaoth år hans nampn/ När thenna ordningen aff kommer för migh/sägher HERREN/så skal ock Jsraels sädh återwenda/ så at thz icke meer skal wara itt folck för migh. Thetta sägher HERREN / Om man kan måla himmelen offuan til / och vthransaka iordennes grund / så skal iagh ock förkasta hela Jsraels sädh/ för alt thet som the göra/sägher HERREN.

Sij/then tijdh kommer/sägher HERREN / at HERRANS stadh skal vpbygd warda/jfrå Hananeels torn alt in til Hörnporten/ och rettesnöret skal gå ther jfrå lenger vth alt in til then höghen Gareb / och wenda sigh in åt Gaath/ och hele Dödhodalen och Askoplatzen/ samt medh hela Dödhåkrenom/alt in til Kidrons beck/in til hörnet aff Hestaportenom / öster vth/ skal warda heligh HERRANOM/så at thet aldrigh meer skal om kul riffuit eller aff brutit warda.

XXXII. Capitel.

Thetta år thet ord som aff HERRANOM skedde til Jeremia j tiyonde årena Zedekia Juda Konungs/ hwilket thet adhertonde året år NebucadNezars / tå beladhe Konungens häär aff Babel Jerusalem / Men Propheten Jeremia lågh fången j gården för fångahuset j Juda Konungs hws / ther Zedekia Juda Konung hadhe låtit inleggia honom/ säyandes/ Hwj propheterar tu och sägher/Thetta sägher HERREN/Sij/iagh giffuer thenna stadhen vthi Konůgens hender j Babel /och han skal winna honom/Och Zedekia Juda Konung skal icke vndkomma the Chaldeer/vthan iagh skal giffua honom vthi Konungens hender aff Babel / så at han skal munligha tala medh honom /och medh sijn ögon see honom/ Och han skal föra Zedekia til Babel/ther skal han ock bliffua/til tess iagh söker honom/sägher HERREN/Ty om j ån strijdhen emoot the Chaldeer / skal thet doch intet lyckas idher.

Och Jeremia sadhe/HERRANS ord år skeedt til migh och sägher/ Sij/ Hananeel Sallum son tins fadherbrodhers / kommer til tigh och skal säya/ Käre/köp tu min åker j Anathoth/ ty tu haffuer nästa byrdretten ther til/ at tu skalt köpa honom. Altså kom Hananeel min fadherbrodhers son til migh / såsom HERREN sagdt hadhe j gården för fångaguset / och sadhe til migh/Käre köp min åker j Anathoth som ligger j Ben Jamins land/ ty tu haffuer arffrett ther til/och tu äst then näste/Käre köp honom.

Så förmerckte iagh/at thet war HERRANS ord/ och köpte åkren aff Hananeel mins fadherbrodhers son j Anathoth/och woogh honom penninganar til/siw Siklar och tiyo silffpenningar/ och screff itt breff och förseglde thet/och toogh witne ther vppå/och woogh vp penninganar på een wåghskål/ Och toogh thet förseglda köpbreffuet til migh / effter retten och sedhwånion / och een öpen vthscrifft/Och fick köpbreffuet Baruch Neria sone Mahasea sons vthi Hananeels mins fadherbrodhers sons/ och the wittnes

som j köpbreffuena stodho / och alla Judanars närwaro som j gården för fångahuset såto /Och befalte Baruch för theras öghon/och sadhe/ Thetta sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh / Tagh thenna breffuen/ thet förseglda köpbreffuet samt medh thenna öpna vthscrifftenne/ och legg them vthi itt leerkäril/at the måghe liggia förwarat j long tijdh / Ty så sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh/Än nu skal man köpa hws/åkrar och wijngårdar j thesso landena.

Och tå iagh hadhe fått Baruch Neria sone köpbreffuet / badh iagh til HERRAN och sadhe/O HERRE Gudh/Sij/tu haffuer giordt himmel och iord genom tina stora krafft/ och genom tin vthreckta arm / och
Luce. 1.
ingen ting år för tigh omögheligh / Tu som mongom tusendom welgör/ och wedhergeller fädhernars misgerningar vthi theras barnas sköte effter them/Tu store och starke/HERRE zebaoth år titt nampn/ stoor j rådh och mechtigh j gerningom / Och tijn öghon stå öpen offuer alla menniskiors barnas wåghar / at tu skalt giffua hwariom och enom effter sitt wesende/och effter sins wesendes frucht/Tu som vthi Egypti land tekn och vnder giorde/alt in til thenna dagh/bådhe medh Jsrael och medh menniskiomen/Ooch giorde tigh itt nampn/ såsom ther j thenna dagh år.

Och förde titt folck Jsrael vthu Egypti land / genom tekn och vnder/ genom ena mechtigha hand / medh enom vthrecktom arm / och genom stoor förskreckning/Och gaff them thetta landet / hwilket tu theras fädher swörit hadhe/at tu them thet giffua wille/ itt land ther miölk och hannogh vthi flööt/Och tå the ther in komo och besåto thet/hörde the intet tina röst/ och wandradhe ey heller effter tijn Lagh/ Och alt thet tu them budhit hadhe at the göra skulle/thet giorde the intet/Therföre tu ock haffuer låtit them alla thenna olyckona wedherfaras.

Sij/ thenne stadhen år belagd/så at han moste wunnen/och för swerd/ hunger och pestilentia/vthi the Chaldeers hender som emoot honom strijdha/giffuin warda/Och lijka som tu sagdt haffuer / så gåår thet nu / thet seer tu/Och tu HERRE Gudh sägher til migh / Köp tu en åker för penningar/och tagh wittne ther vppå/ åndoch stadhen skal warda giffuin vthi the Chaldeers hender.

Och HERRANS ord skeedde til Jeremia och sadhe/ Sij / iagh HERREN år en Gudh offuer alt kött/ Skulle naghot wara migh omögheligh? Therföre sägher HERREN altså / Sij / iagh giffuer thenna stadhen vthi the Chaldeers hender och vthi NebucadNezars hand Konungens j Babel/och han skal winna honom/ Och the Chaldeer som emoot thenna stadhen strijdha/skola komma här in / och tenda här eelden vppå / och brenna honom vp / samt medh hwsen ther the Baal på taken röökt/ och androm gudhom drickoffer offrat haffua / på thet the skulle förtörna migh.

Ty Jsraels barn och Juda barn/haffua aff theras vngdom giordt thet migh illa behaghar / Och Jsraels barn haffua förtörnat migh genom sina henders werck/sägher HERREN/Ty jfrå then tijdhen at thenna stadhen bygd war in til thenna dagh/haffuer han giordt migh wredhan och grymman/så at iagh moste bortkasta honom jfrå mitt ansichte för alla Jsraels barnas och Juda barnas ondsko skul/then the bedriffuit haffua / på thet the skulle förtörna migh/Sij/theras Konungar/Förstar/ Prester och Propheter/och the som boo j Juda och Jerusalem/haffua wendt migh ryggen til och icke ansichtet/Ändoch iagh låt allstädhes låra them/men the wille intet höra eller båtra sigh/ Ther til haffua the satt sijn styggelse vthi thz Hws som nampn haffuer aff migh/på thet the skulle thet orena / Och haffua bygdt Baals höghder j Hinnoms daal/på thet the skulle vpbrenna sina söner och döttrar för Moloch/ther iagh them intet om befalt haffuer / och kom migh

icke heller någhon tijdh j sinnet / at the sådana styggelse göra skulle / medh hwilko the så komo Juda til at synda.

Och nu för then skul sägher HERREN Israels Gudh altså / om thenna stadhen ther j om säyen / at han skal för swerd / hunger och pestilentia vthi Konungens hender aff Babel giffuin warda / Sij / iagh skal församla them vthu all land tijt iagh them borttdriffuer / genom mina stora wredhe / grymheet och obarmhertigheet / Och skal låta komma them åter til thetta rwmet igen / at the skola boo trygge / Och the skola wara mitt folck / så wil iagh wara theras Gudh / Och skal giffua them allom eens hierta och wesende / at the skola fruchta migh j alla sina lijffzdaghar / på thet them och theras barnom effter them skal welgå / Och skal göra itt ewigt Förbund medh them / så at iagh icke wil aff låta at göra them gott / Och skal giffua them mijn fruchtan j hiertat / at the icke skola wijka jfrå migh / och thet skal wara mijn lust at iagh må göra them gott / Och iagh skal plantera them j thesso lande troligha / aff alt hierta / och aff allo siäl.

Ty så sägher HERREN / Lijka som iagh offuer thetta folcket haffuer komma låtet alla thenna stora olyckona / altså skal iagh ock låta komma offuer them alt thet godha som iagh til them sagdt haffuer / Och thet skola än nu åkrar köpte warda j thesso lande / Om hwilket j säyen / Thet skal ödhe liggia så at hwarken folck eller fåå ther vthi bliffua skal / och skal warda giffuit vthi the Chaldeers hender / Likwel skal man än nu köpa åkrar för penningar / och bebreffua / försigla / och betygha vthi Ben Jamins land / och om kring Jerusalem / och vthi Juda städher / vthi the städher på berghomen / vthi the städher j Dalomen / och vthi the städher södher vth / Ty iagh skal wenda theras fängelse / sägher HERREN.

XXXIII. Capitel.

Och HERRANS ord skeedde til Jeremia annan gången / tå han än nu innelychter war j gården för fångahuset / och sadhe / Thetta sägher HERREN som thetta gör / werkar och vthrettar / HERRE är mitt nampn / Ropa til migh / så wil iagh swara tigh / och skal kungöra tigh stoor och mechtigh ting / the tu intet weest / Ty så sägher HERREN Israels Gudh om thenna stadzens hws / och om Juda Konungars hws / som nedherbrutin äro til at göra bolwerck til wern / och om thijm som här inkompne äro / på thet the skola strijdha emoot the Chaldeer / at the mågha vpfylla honom medh dödha kroppar / hwilka iagh j minne wredhe och grymheet slå skal / Ty iagh haffuer förgömt mitt ansichte för thenna stadhenom / för alla theras ondsko skul.

Sij / iagh wil förbinda theras såår och göra them helbregda / och skal tillåta them theras böön om fridh och troheet / Ty iagh wil wenda Juda fängelse / och Israels fängelse / och skal vpbyggia them lijka som aff begynnelsen / och skal rena them aff all misgerning ther the medh emoot migh syndat haffua / och skal förlåta them all misgerning ther the medh emoot migh syndat och offuertrådt haffua / Och thet skal wara migh til itt glädhenampn / berömelse och prijs jbland alla Hedhningar på iordenne / tå the få höra alt thet godha som iagh them gör / Och skola förundra sigh och förskreckias offuer alt thet godha och offuer all then fridh som iagh them giffua wil.

Thetta sägher HERREN / Vthi thetta rwmet ther j om säyen / thet är ödhe / effter hwarken folck eller fåå j Juda städher / och på gatomen j Jerusalem bliffuer (The så förödde äro / at ther hwarken folck / borghare eller booskap vthi är) ther skal man än nu åter höra roop aff frögd / och glädhskap /

Supra 7. 16. 25

skap / brudgummas och brudz röst / och theras röst som säya / Tacker HERRANOM zebaoth at han så godh är / och gör jw alltijdh wel j ewigheet / och theras som tackoffer frambära til HERRANS hws / ty iagh skal vmwenda landzens fängelse / lijka som aff begynnelsen / sägher HERREN.

Så sägher HERREN zebaoth / Vthi thetta rwmet thet så ödhe är / at hwarken folck eller fåå ther vthi är / och j alla thes städher / skola än nu heerdars hws wara som hiordar födha skola / bådhe j the städher på berghomen / och j the städher j dalomen / och j the städher södher vth / j Ben Jamins land / och om kring Jerusalem / och j Juda städher / Ther skola än nu vth och in gå reknadhe hiordar / sägher HERREN.

Sij / then tijdh kommer / sägher HERREN / at iagh thet godha ordet vpweckia skal / som iagh til Israels hws och Juda hws talat haffuer / Vthi the samma daghar och j then samma tijdhen / skal iagh låta vpgå Dauid rettferdighetennes frucht (och thet skal wara en Konung som wel regera skal) och skal vpretta rett och rettferdigheet på iordenne / På then samma tijdhen skal Juda frelst warda / och Jerusalem säker boo / och man skal kalla honom HERREN som oss rettferdigha gör.

Ty så sägher HERREN / Thet skal icke fela / En aff Dauid skal sittia på Israels hws stool / Teslikes skal ey heller någhon tijdh fela / at Prester och Leuiter skola wara för migh / som brenneoffer göra / och spijsoffer vptenda / och offer slachta j ewigh tijdh.

Och HERRANS ord skeedde til Jeremia / och sadhe / Thetta sägher HERREN / Om mitt Förbund medh dagh och natt återwender / at ingen dagh eller natt är j sinom tijdh / så skal ock mitt Förbund om intet warda medh minom tienare Dauid / at han ingen son skal haffua til en Konung på sinom stool / Och medh Leuiterna och Presterna mina tienare / Lijka som man intet rekna kan himmelens häär / eller måta sanden j haffuet / altså skal iagh föröka mins tienares Dauidz sädh / och Leuiternar som migh tiena.

Och HERRANS ord skeedde til Jeremia / och sadhe / Haffuer tu icke seedt hwadh thetta folcket talar / och sägher: Haffuer doch HERREN the twå slechternar förkastat som han vthkorat hadhe / och försmådha mitt folck / lijka som the intet meer skulle wara mitt folck / Thetta sägher HERREN / Håller iagh icke mitt Förbund med dagh och natt / och thijm ordning medh himmel och iord / så wil iagh ock förkasta Jacobs och Dauidz mina tienares sädh / at iagh aff theras sädh icke tagher them som rådha skola offuer Abrahams / Isaacs och Jacobs sädh / Ty iagh skal vmwenda theras fängelse / och förbarma migh offuer them.

(Försmådha) Thet är / The beweka folcket til otroo och förtwiffuelse.

XXXIIII. Capitel.

Thetta är thet ord som aff HERRANOM skeedde til Jeremia / tå NebucadNezar Konungen j Babel samt medh allom sinom häär / och medh all Rike på iordenne som vnder hans welde woro / och medh all folck örlighadhe emoot Jerusalem och alla thes städher / och sadhe / Thetta sägher HERREN Israels Gudh / Gack bortt och tala medh Zedekia Juda Konung / och sägh til honom / Så sägher HERREN / Sij / iagh skal giffua thenna stadhen vthi Konungens hender j Babel / och han skal brenna honom vp j eeld / och tu skalt icke vndkomma hans hand / vthan warda gripin och j hans hand giffuin / så at tu skalt see honom medh ögho nen / och munligha tala medh honom / och til Babel komma.

Så hör

Så hör doch tu zedekia Juda Konung HERRANS ord / Thetta sägher HERREN om tigh / Tu skalt icke döö genom swerd / vthan skalt döö j fridh / Och lijka som man haffuer vpbrendt tina fädher the förra Konungar som för tigh warit haffua / så skal man ock vpbrenna tigh / och begråta tigh / Ah Herre / Ty iagh haffuer thet sagdt / sägher HERREN / Och Propheten Jeremia taladhe all thenna orden til zedekia Juda Konung j Jerusalem / tå Konungens häär j Babel allaredho strijdde emoot Jerusalem / och emoot alla quarrleeffda Juda städher / nemligha / emoot Lachis och Aseka / Ty thesse såsom the fastaste städher woro än nu quarrbleffne aff Juda städher.

Thetta är thet ord som aff HERRANOM skeedde til Jeremia / sedhan Konung zedekia itt Förbund giordt hadhe medh allo folckena j Jerusalem / til at vthropa itt Frijåår / så at hwar och en skulle giffua sin trääl / och hwar och en sina trälinno frij / the ther Hebreer och Hebreiske woro / at then ene Juden icke skulle wara thens andras trääl. Tå lydde honom alle Förstanar och alt folcket som thet Förbund vndergånget hadhe / at hwar och en skulle giffua sin trääl och trälinno frij / och icke meer hålla them för lijffeghna / Och gåffuo them lösa / Men någhot ther effter wende the om igen / och togho the trälar och trälinnor åter til sigh som the frij giffuit hadhe / och twingadhe them at the trälar och trälinnor wara moste.

Tå skeedde HERRANS ord til Jeremia aff HERRANOM / och sadhe / Thetta sägher HERREN Jsraels Gudh / Jagh haffuer giordt itt Förbund medh idhra fädher / tå iagh förde them vthu Egypti land / vthu träldomens hws / och sadhe / Tå siw åår förlidhen åro / så skal hwar och en låta sin brodher / then en Hebreer är / och sigh honom såldt och j sex åår tient haffuer / frij och löös / Men idhra fädher hörde migh intet / och bögde intet sijn öron ther til / Så haffue j nu j dagh vmwendt idher och giordt thet migh wel behagadhe / at j låten vthropa itt Frijåår hwar och en sinom nästa / och haffuen ther vppå giordt itt Förbund in för migh vthi the Huse som effter mitt nampn nemdt är / men j haffuen åter sedhan trädt ther jfrå / och ohelghat mitt nampn / och hwar och en igentaghet sin trääl och trälinno / the j hadhen frij giffuit at the skulle wara sine eghne / och twingen them nu / at the idhra trälar och trälinnor wara moste.

Exodi. 21. Deute. 15.

Therföre sägher HERREN altså / J hörden icke migh at j måtten vthropat itt Frijåår hwar och en sinom brodher och sinom nästa / Sij / så ropar iagh / sägher HERREN / idher itt Frijåår vth / til swerd / til pestilentia / til hunger / Och skal icke låta idher bliffua vthi någhot Rike på iordenne / och the som offuerträdha mitt Förbund / och icke hålla thes Förbundz ord som the för migh giordt haffua / them skal iagh så göra / lijka som them kalffuenom then the j tw stycke huggo / och emellan bådhen stycken gingo / nemligha / Juda Förstar / Jerusalems Förstar / the Kamererare / Presterna och alt folcket j landena / som emellan stycken aff kalffuen gångne åro / och skal giffua them vthi theras fiendars hand / och theras som effter theras lijff stå / at theras kroppar skola foghlomen vnder himmelen och diwromen på iordenne til spijs warda.

(aff kalffuen) Thet haffuer warit itt sett til tekn / at Förbûdet skulle fast wara / effter thet the ther medh åradhe Gudz offer / såsom itt witnesbyrd til sanningena.

Och zedekia Juda Konung och hans Förstar / skal iagh giffua vthi theras fiendars hender / och j theras som effter theras lijff stå / och j Konungens häärs hender aff Babel / hwilken nu jfrå idher aff draghen är / Ty sij / iagh wil befala them / sägher HERREN / och skal åter låta them komma in för thenna stadhen / och the skola strijdha emoot honom och winna honom / och vpbrenna honom j eeld / Och iagh skal förödha Juda städher / så at ther ingen meer boo skal.

XXXV. Capitel.

Thetta

Thetta är thet ord som aff HERRANOM skeedde til Jeremia j Joiakims Josia sons Juda Konungs tijdh / och sadhe / Gack bortt vthi the Rechabiters hws och tala medh them / och haff them in vthi HERRANS hws vthi en kammar / och skenck them wijn. Tå toogh iagh Jasania Jeremia son / Habazinja sons / samt medh hans brödher och alla hans söner / och hela Rechabiters hws / och hadhe them in vthi HERRANS hws / vthi Hanania barnas / Jegdalia sons / then Gudz manzens kammar / huilken widh Förstarnas kammar är / offuan för Maseia Sallums sons / dörwachtarens kammar / Och iagh satte the Rechabiters hwss barnom kannor före fulla medh wijn / och skålar / och sadhe til them / Dricker wijn.

Men the swaradhe / Wij dricke intet wijn / Ty wår fadher Jonadab Rechab son / haffuer budhit oss och sagdt / J och idhor barn skolen aldrigh någhot wijn dricka / och intet hws byggia / ingen sädh såå / ingen wijngård plantera eller haffua / Vthan skolen boo j tiäl j alla idhra liffzdaghar / på thet j måghen lenge leffua j landena ther j vthi wandren. Altså lydhom wij wår fadhers röst Jonadabs Rechabs sons j alt thet han oss budhit haffuer / så at wij intet wijn dricke j wåra liffzdaghar / hwarken wij eller wåra hustrur / eller söner eller döttrar / och byggiom ey heller någhor hws ther wij vthi boo / och haffuom hwarken wijngårdar eller åkrar / eller sädh / Vthan boom vthi tiäl / och lydhom och görom all ting såsom wår fadher Janadab oss budhit haffuer / Men tå Nebucadnezar Konungen j Babel drogh hijt vp j landet / sadhe wij / Kommer låter oss dragha til Jerusalem för the Chaldeers och Syrers häär / Och så haffue wij sedhan bliffuit här j Jerusalem.

Tå skeedde HERRANS ord til Jeremia / och sadhe / Thetta sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh / Gack bortt och sägh til them j Juda och til the inbyggiare j Jerusalem / Wilien j tå icke bätra idher / så at j lydhen mijn ord : sägher HERREN / Jonadabs ord Rechabs sons / som han sinom barnom budhit haffuer / at the intet wijn dricka skulle / the warda hållen / så at the dricka intet wijn in til thenna dagh / therföre at the lydha theras fadhers bodh / Men iagh haffuer allstädhes lätit predica idher / likwel höre j migh intet / Så haffuer iagh ock allstädhes sendt til idher alla mina tienare Propheternar och lätit säya / Wender idher om / hwar och en jfrå sitt onda wesende / och båtrer idhart leffuerne / och efterfölier icke andra gudhar til at tiena them / så skole j bliffua j landena som iagh idher och idhra fädher giffuit haffuer / Men j willen icke böya idhor öron ther til / eller höra migh / Ändoch Jonadabs barn Rechabs sons sins fadhers bodh hållet haffua som han them budhit haffuer / Men thetta folcket hörer migh intet.

Therföre så sägher HERREN Gudh zebaoth och Jsraels Gudh / Sij / iagh skal låta komma offuer Juda och alla Jerusalems inbyggiare all then olycko som iagh emoot them talat haffuer / Therföre at iagh haffuer talat til them och the wille intet höra / iagh haffuer ropat / men the wille intet swara migh.

Och til the Rechabiters hws sadhe Jeremia / Thetta sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh / Therföre at j idhars fadhers Jonadabs bodh lyydt haffuen / och hållet all hans bodh / och alt thet giordt som han idher budhit haffuer / therföre sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh altså / Thet skal aldrigh fela Jonadab Rechabs sone / at jw någhor aff hans sädh alltijdh för migh stå skal.

XXXVI. Capitel.

Vthi

VThi fierde årena Joiakims Josia sons Juda Konungs / skeedde thetta ordet til Jeremia aff HERRANOM / och sadhe / Tagh ena book och scriff ther vthi alt thet taal som iagh til tigh talat haffuer offuer Jsrael / offuer Juda / och all folck / jfrå then tijdhen tå iagh til tigh talat haffuer / nemligha / jfrå Josia tijdh alt in til thenna dagh / om til ewentyrs Juda / hws når the höra all then olycko som iagh haffuer j sinnet at göra them / sigh vmwenda mågha / hwar och en jfrå sitt onda wesende / på thet iagh måtte förlåta them theras misgerningar och synder.

Tå kalladhe Jeremia Baruch Neria son / Then samme Baruch screff vthi ena book aff Jeremia munn all HERRANS ord som han til honom talat hadhe / Och Jeremia bödh Baruch / och sadhe / Jagh är fången / så at iagh icke kan gå vthi HERRANS hws / men gack tu ther in / och lääs bokena ther tu HERRANS ord aff minom munn vthi scriffuat haffuer / för folkena j HERRANS hws på fasto daghenom / Och skalt teslikes låsa them för hela Juda öron som vthu theras städher inkomma / Om the til ewentyrs måtte ödhmiuka sigh medh bidhiande in för HERRANOM / och vmwenda sigh hwar och en jfrå sitt onda wesende / Ty wredhen och grymheten är stoor / ther HERREN emoot thetta folcket om talat haffuer / Och Baruch Neria son giorde alt thet Propheten Jeremia honom befalt hadhe / och laas HERRANS ord vthu bokenne j HERRANS hws.

Men thet begaff sigh vthi femte årena Joiakims Josia sons Juda Konungs vthi niyonde månadhenom / at man förkunnadhe ena fasto för HERRANOM allo folckena j Jerusalem / och allo folckena som vthaff Juda städher til Jerusalem komo / Och Baruch laas vthu bokenne Jeremia ord j HERRANS hws / vthi Gemaria kamar Saphan sons Cancelerens / j öffwra gårdenom / in för then nyia porten åt HERRANS hws för allo folckena.

Tå nu Michaia Gemaria son Saphan sons all HERRANS ord vthu bokenne hördt hadhe / gick han vp vthi Konungs hwset vthi Cancelerijt / Och sij / ther såto alle Förstanar / Elisama Canceleren / Delaia Semaia son / Elnathan Achbor son / Gemaria Saphan son / och Zedekia Hanania son samt medh alla Förstanar / Och Michaia förkunnadhe them all the ord som han hördt hadhe / tå Baruch laas vthu bokenne för folckens öron.

Tå sende alle Förstanar Judi Nethania son Selemia sons Cusi sons effter Baruch / och låto säya honom / Tagh then bokena medh tigh ther tu vthu för folckena låsit haffuer / och kom hijt / Och Baruch Neria son toogh bokena medh sigh / och kom til them / Och the sadhe til honom / Sett tigh och lääs / at wij mäghe hörat / Och Baruch laas för theras öron / Och tå the all orden hördt hadhe / förskreckte the hwar emoot then andra / och sadhe til Baruch / Wij wilie förkunna Konungenom all thenna orden / Och sporde the Baruch / Sägh oss / huru haffuer tu scriffuit all thenna orden vthu hans munn? Baruch sadhe til them / Han laas migh all thenna orden til vthaff sinom munn / och iagh screff them medh bleck vthi bokena.

Tå sadhe Förstanar til Baruch / Gack bortt och förgöm tigh medh Jeremia / så at ingen weet hwar j åren / Men the gingo in til Konungen j förpalatzet / och låto bokena bliffua quarra j Elisama Cancelerens kamar / och sadhe för Konungenom all thenna orden. Tå sende Konungen Judi åstadh til at hemta bokena / Han toogh henne vthu Elisama Cancelerens kamar / och Judi laas henne för Konungenom och allom Förstomen som för Konungenom stodho / Men Konungen satt j winterhusena för skorstenen j niyonde månadhenom.

Som nu Judi try eller fyra bladh låsit hadhe / skaar han henne sönder medh enom screffknijff och kastadhe j eelden / som j skorstenenom war / til tess boken platt vpbrendes j eeldenom / Och ingen förskreckte sigh eller sönderreeff sijn klädher / hwarken Konungen eller hans tienare / hwilke doch all thenna orden hördt hadhe / Ändoch Elnathan / Delaia och Gemaria bådho Konungen at han doch icke wille vpbrenna bokena / Men han hörde them intet / Ther til bödh än tå Konungen Jerahmeel Hamelech sone / och Seraia Asriel sone / och Selamia Abdeel sone / at the skulle gripa Baruch Scriffuaren / och Jeremia Propheten / Men HERREN hadhe förgömt them.

Tå skeedde HERRANS ord til Jeremia / sedhan Konungen hadhe vpbrendt bokena / och the ord som Baruch vthaff Jeremia munn scriffuit hadhe / och sadhe / Tagh tigh åter een annor book / och scrijff all the förra orden ther vthi som j then första bokenne stodho / then Joiakim Juda Konung vpbrendt haffuer / Och sägh til Joiakim Juda Konung / Thetta sägher HERREN / Tu haffuer vpbrendt bokena / och sagdt / Hwj haffuer tu ther vthi scriffuit / at Konungen aff Babel komma skal / och förderffua thetta landet / och görat så at hwarken folck eller fää meer ther inne bliffua skal?

Therföre sägher HERREN om Joiakim Juda Konung / Thet skal ingen aff hans sädh sittia på Dauidz stool / Och hans kropp skal vthkastat warda och liggia j heta om daghen / och j frost om nattena / Och iagh skal heemsökia honom och hans sädh / och hans tienare för theras misgerningar skul / Och iagh skal låta komma offuer them och offuer Jerusalems inbyggiare / och offuer them j Juda alla then olycko som iagh til them talat haffuer / och the doch intet höra wille.

Så toogh Jeremia een annor book / och fick henne Baruch Neria sone Scriffuarenom / Och han screff ther vthi aff Jeremia munn all the ord som j bokenne stodho / som Joiakim Juda Konung hadhe j eeld vpbrenna låtit / Och til the samma wordo än nu mykit flere ord tillagd än the förra woro.

XXXVII. Capitel.

OCh Zedekia Josia son wardt Konung vthi Jechania stadh Joiakim sons / Ty NebucadNezar Konungen j Babel giorde honom til Konung j Juda land / Men han och hans tienare och folcket j landena lydde intet HERRANS ord som han genom Propheten Jeremia taladhe / Likwel sende Konung Zedekia Juchal SelemJa son / och Zephania Maseia son Presten / til Propheten Jeremia och låt säya honom / Bedh HERRAN wår Gudh för oss / Ty Jeremia gick nu vth och in jbland folcket / och ingen ladhe honom nu j fängelse. Så war Pharaos häär draghen vthu Egypten / och the Chaldeer som för Jerusalem lågho / tå the sådant rychte hörde / woro jfrå Jerusalem affdragne.

Och HERRANS ord skeedde til Propheten Jeremia / och sadhe / Thetta sägher HERREN Jsraels Gudh / Så säyer til Juda Konung / then idher til migh sendt haffuer / til at frågha migh / Sij / Pharaos häär som idher til hielp vthdraghen är / skal åter dragha heem igen vthi Egypten / Och the Chaldeer skola komma igen / och strijdha emoot thenna stadhen och winna honom / och vpbrenna honom j eeld / Therföre sägher HERREN altså. Bedragher icke idhra siälar / så at j tenken / The Chaldeer dragha wel sin wägh / The skola intet dragha sin wägh / Och om j än sloghen hela the Chaldeers häär som emoot idher strijdha / och någhre aff them quarre bleffue såre / så skulle the än tå resa vp huar och en j sitt tiäll / och vpbrenna thenna stadhen medh eeld.

Som nu the Chaldeers håår jfrå Jerusalem aff draghen war för Pharaos håår skul/ gick Jeremia vthu Jerusalem och wille gå vthi Ben Jamins land til at bestyra ther om någhra åghor jbland folcket/ Och tå han kom vthi Ben Jamins port/ så war ther en skickat för en portwachtare benemd Jeria Selem Ja son Hanania sons/ then samme toogh fatt vppå Propheten Jeremia/ och sadhe/ Tu wilt falla til the Chaldeer/ Jeremia sadhe/ Thet är icke sant/ Jagh wil intet falla til the Chaldeer/ Men Jeria wille intet höra honom/ vthan greep Jeremia/ och hadhe honom bortt til Förstanar/ Och Förstanar wordo wredhe vppå Jeremia/ och låto slå honom/ och kastadhe honom j fångelse vthi Jonathans Scriffuarens hws/ then samma satte the til stockmestare/ Altså gick Jeremia in vthi kulona och fångelset/ och lågh ther j longan tijdh.

Och Konung Zedekia sende bortt och lät hemta honom/ och fråghadhe honom heemligha j sitt hws/ och sadhe/ Är ock någhot ord på ferde aff HERRANOM? Jeremia sadhe/ Ja/ Ty tu skalt Konungenom j Babel j hender giffuin warda.

Och Jeremia sadhe til Konungen Zedekia/ Hwadh haffuer iagh brutit emoot tigh/ tina tienare/ och thetta folck/ at the haffua kastat migh j fångelse? Hwar äro nu idhre Propheter som idher spådde/ och sadhe/ Konungen j Babel warder intet kommande offuer idher eller offuer thetta landet? Och nu min Herre Konung hör migh/ och lät mina böön någhot gella för tigh/ och lät migh icke åter sendas vthi Jonathans Scriffuarens hws/ at iagh ther döör. Tå befalte Konung Zedekia/ at man skulle bewara Jeremia vthi gårdenom för fångahuset/ och lät giffua honom om daghen itt brödh aff bakarebodhenne/ til tess alt brödhet j stadhenom åtgånget war. Altså bleff tå Jeremia vthi gårdenom för fångahuset.

XXXVIII. Capitel.

MEn Saphat Ja Mathan son/ och Gedalia Pas hur son/ och Juchal Selemia son/ och Pas hur Malchia son hörde the orden som Jeremia til alt folcket taladhe/ och sadhe/ Thetta sägher HERREN/ Then som bliffuer j thenna stadhenom han moste döö för swerd/ hunger och pestilentia/ men then som vthgåår til the Chaldeer/ han skal bliffua leffuande/ och gå aff medh sitt lijff såsom medh itt byte/ Ty så sägher HERREN/ Thenne stadhen skal giffuin warda Konungens håår aff Babel/ och the skola winna honom.

Tå sadhe Förstanar til Konungen/ Låt doch dräpa thenna mannen/ ty medh thet settet affwender han thet krijgsfolck som än nu quart är j thenna stadhenom/ sammalunda ock alt folcket/ effter han sådana ord til them sägher/ Ty then mannen söker icke effter thet som folckens betsta är/ vthan thz wersta. Konungen Zedekia sadhe/ Sij/ han är j idhra hender/ Ty Konungen förmå intet emoot idher. Tå togho the Jeremia/ och kastadhe honom vthi Malchias kulo Hamelech sons/ then på gården för fångahuset war/ och slepte honom medh togh nedher j kulona/ ther intet watn vthan treck vthi war/ Och Jeremia sank nedher j trecken.

Tå nu EbedMelech then Ethiopen/ en Kamererare j Konungs hwsena hörde/ at the hadhe kastat Jeremia vthi kulona/ och Konungen satt vthi Ben Jamins port/ Så gick EbedMelech vthu Konungs hwsena/ och taladhe med Konungenom/ och sadhe/ Min Herre Konung/ the män handla illa medh Propheten Jeremia/ at the haffua kastat honom j kulona ther han må aff hunger döö/ ty j stadhenom är intet brödh meer.

Tå befalte Konungen EbedMelech then Ethiopen/ och sadhe/ Tagh tretiyo män medh tigh aff thessa/ och tagh Propheten Jeremia vp vthu kulõne förr än han döör/ Och EbedMelech toogh männenar med sigh/ och gick vthi Konungs huset vnder fataburen/ och toogh ther gamla och vthslitna paltor/ och lät them nedher medh itt reep til Jeremia j kulona. Och EbedMelech Ethiopen sadhe til Jeremia/ Lägg thenna gamla och vthslitna paltonar vnder tina armar om kring repet/ Och Jeremia giorde så/ Och the drogho Jeremia vp medh repena vthu kulonne/ Och Jeremia bleff så j gårdenom för fångahuset.

Och Konung Zedekia sende bortt och lät hemta Propheten Jeremia til sigh/ til then tridie ingången på HERRANS hws. Och Konungen sadhe til Jeremia/ Jagh wil frågha tigh någhot/ Käre fördööl intet för migh/ Jeremia sadhe til Zedekia/ Om iagh sägher tigh någhot/ så dräper tu migh doch/ och om iagh giffuer tigh rådh/ så lydher tu migh intet. Tå swoor Konung Zedekia Jeremia heemligha/ och sadhe/ Så sant som HERREN leffuer/ then oss thenna siälena giordt haffuer/ wil iagh icke dräpa tigh/ eller få tigh the män j hender som effter titt lijff stå.

Och Jeremia sadhe til Zedekia/ Thetta sägher HERREN Gudh Zebaoth Israels Gudh/ Om tu vthgåår til Konungens Förstar aff Babel/ så skalt tu bliffua leffuande/ och thenne stadhen skal icke vpbrend warda/ vthan tu och titt hws skolen widh lijff bliffua/ Men om tu icke vthgåår til Konungens Förstar aff Babel/ så warder thenne stadhen vthi the Chaldeers hender giffuin/ och the skola vpbrenna honom j eeld/ Och tu skalt ey heller vndkomma theras hender. Konung Zedekia sadhe til Jeremia/ Jagh befruchtar migh/ at iagh må warda giffuin the Judar j hender/ som til the Chaldeer fallne äro/ at the skola bespotta migh.

Jeremia sadhe/ Man warder tigh intet giffuandes/ Käre hör doch HERRANS röst/ then iagh tigh sägher/ så skal tigh welgå/ och tu skalt leffuande bliffua/ Men om tu icke vthgåår/ så är thetta thet ord som HERREN migh vnderwijst haffuer/ Sij/ alla the quinnor som än nu quarra äro vthi Juda Konungs hws/ the moste vth til Konũgens Förstar aff Babel/ The samma skola tå säya/ Ah tine tröstare haffua bedraghet och förfördt tigh/ och fördt tigh nedher j trecken/ och låta tigh nu liggia. Altså skola tå alla tina hustrur och barn vthkomma til the Chaldeer/ och tu sielff skal icke kunna vndkomma theras hender/ Vthan tu skalt warda gripin aff Konungenom j Babel/ och thenne stadhen skal medh eeld vpbrend warda.

Och Zedekia sadhe til Jeremia/ See til at ingen fåår thenna orden weta/ så warder tu icke dödhat/ Och om Förstanar få weta at iagh haffuer talat medh tigh/ och the komma til tigh och säya/ Sägh/ hwadh haffuer tu talat medh Konungenom? döl thet icke för oss/ så wilie wij icke dräpa tigh/ och hwadh haffuer Konungen talat medh tigh? Så sägh/ Jagh haffuer bidhit Konungen/ at han icke skal låta migh åter komma vthi Jonathans hws igen/ at iagh icke bliffuer ther dödh.

Tå komo alle Förstanar til Jeremia och fråghadhe honom/ Och han sadhe them såsom Konungen honom befalt hadhe. Så offuergåffuo the honom/ effter the intet kunde förfara aff honom.

Och Jeremia bleff vthi gårdenom för fångahuset/ alt in til then daghẽ tå Jerusalem wunnet wardt.

XXXIX. Capitel.

4.Reg.25. Infra.52.

Och thet skeedde at Jerusalem wunnet wardt / Ty j niyonde årena Zedekia Juda Konungs j tiyonde månadhenom kom NebucadNezar Konungen j Babel / och all hans håår för Jerusalem / och beladhe honom / Och j ellofte årena Zedekia på niyonde daghen j fierde månadhenom / föllo the in j stadhen / och alle Konungens Förstar aff Babel drogho ther in / och höllo j midhlesta portenom / nemligha / NergalSarEzer / Sangarnebo / Sarsechim öffuerste Kamereraren / NergalSarEzer Hoffmestaren / och alle andre Konungens Förstar aff Babel.

Som nu Zedekia Juda Konung samt medh sitt krijgs folck them sågh / flydde the om nattena vthu stadhenom widh Konungs örtagården / genom then porten emellan the twå murar / och drogho bortt åt markenne / Men the Chaldeers håår iaghadhe effter them / och fingo fatt på Zedekia j then markenne widh Jeriho / och fångadhe honom / och förde honom til NebucadNezar Konungen j Babel til Riblath / hwilket vthi the landena Hemath ligger / Han sadhe en doom öffuer honom. Och Konungen j Babel låt dräpa Zedekia barn för hans ögon j Riblath / och drap alla Juda Förstar / Men Zedekia låt han stinga ögonen vth / och binda honom medh kädhior at han skulle föra honom til Babel.

Och the Chaldeer brende vp bådhe Konungs huset och borghare husen / och bruto nedh muranar j Jerusalem / Men hwadh som än nu aff folckena quart j stadhenom war / och the som ellies til honom falne woro / them förde NebusarAdan Hoffmestaren allasammans fångna til Babel / Men några aff thet fattigha folcket / som intet hadhe / låt NebusarAdan Höffuitzmannen på then tijdhen quarra bliffua j Juda land / och fick them wijngårdar och åkrar.

Men NebucadNezar Konungen j Babel / hadhe befalt NebusarAdan Höffuitzmannenom om Jeremia / och sagdt / Tagh honom och rama hans betsta / och gör honom intet ondt / vthan såsom han thet begärar aff tigh / så gör medh honom. Tå sende NebusarAdan Höffuitzmannen och NebuSasban öffuerste Kamereraren / NergalSarEzer Hoffmestaren / och alle Konungens Förstar j Babel bortt / och låto hemta Jeremia vthaff gårdenom för fångahuset / och befalte honom Gedalia Ahikams sone / Saphans sons / at han skulle haffua honom vthi sitt hws / och at han skulle bliffua när folckena.

War ock HERRANS ord kömet til Jeremia medhan han än nu j gårdenom för fångahuset fången lågh / och hadhe sagdt / Gack bortt och sägh EbedMelech Ethiopenom / Thetta sägher HERREN Zebaoth Israels Gudh / Sij / iagh skal låta komma mijn ord offuer thenna stadhen / til olycko och til intet gott / och tu skalt thet see på then tijdhen / Men tigh wil iagh friya på then tijdhen / sägher HERREN / och skal icke giffua tigh them j hender som tu fruchtar tigh före / Ty iagh skal hielpa tigh ther vth / så at tu icke skalt falla genom swerd / Vthan skalt gå aff medh titt lijff såsom medh itt byte / therföre at tu haffuer satt tina tröst vppå migh / sägher HERREN.

XL. Capitel.

Thetta är thet ord som aff HERRANOM skeedde til Jeremia tå NebusarAdan Höffuitzmannen gaff honom löös j Rama / Ty han war ock bunden medh kädhior jbland alla the som j Jerusalem och Juda fångne woro / at man them til Babel borttföra skulle. Tå nu Höffuitzmannen hadhe låtit hemta Jeremia til sigh / sadhe han til honom / HERREN tin Gudh haffuer talat thenna olyckona offuer thetta rumet

ta rwmet / och haffuer ock så låtit kommat och giordt som han thet sagdt haffuer / Ty j haffuen syndat emoot HERRAN / och icke lydt hans röst / therföre är idher sådant wedherfaret.

Nu sij / iagh haffuer j dagh giordt tigh löös vthu kädhionar / ther tina hender med bundna woro / löster tigh dragha medh migh til Babel / så kom / Jagh wil weta titt betsta / löster tigh ock icke dragha medh migh til Babel / så låt thet bliffua / Sij / ther haffuer tu hela landet för tigh / Hwar tigh tycker gott wara och tigh behaghar / tijt gack / ty fram lenger warder ingen omwendning meer / Therföre må tu wenda om igen til Gedalia Ahikams son / Saphan sons / then Konungen j Babel offuer Juda städher satt haffuer / och bliffua när honom jbland folcket / eller gå bortt tijt tigh betst teckes / Och Höffuitzmannen gaff honom tåring och skencker / och låt honom gå. Altså kom Jeremia til Gedalia Ahikams son j Mizpa / och bleff när honom jbland folcket som än nu j landena quartbliffuit war.

Gedalia.

Tå nu the Höffuitzmän / som j markenne lågho samt med theras folck / fingo weta at Konungen j Babel hadhe satt Gedalia Ahikams son offuer landet / och bådhe offuer män och quinnor / barn och the ringesta j landena som til Babel icke förde woro / komo the til Gedalia j Mizpa / Nemligha / Jsmael NethanJa son / Johanan och Jonathan Kareah söner / och SeraJa Thanhumeth son / och Ephaj söner aff Nethophat / och Jesania Mahachatj son / samt medh theras män / Och Gedalia Ahikams son / Saphan sons giorde them och theras män en eedh / och sadhe / Fruchter idher intet at wara the Chaldeer vnderdånighe / Bliffuer j landena / och warer Konungenom j Babel vnderdånighe / så warder idher welgåendes / Sij / iagh boor här j Mizpa / på thet iagh skal tiena the Chaldeer som til oss komma / Therföre församler in wijn / och fikon / och olio / och låter thet vthi idhor faat / och boor vthi idhra städher som j fått haffuen.

Och alle the Judar som j Moabs land woro / och Ammons barnas / och j Edom / och j all land / tå the hörde at Konungen j Babel hadhe låtit somligha quarra bliffua j Juda / och satt Gedalia Ahikams son / Saphan sons offuer them / komo the alle igen jfrå all rwm tijt the hadhe fördriffne warit / in vthi Juda land til Gedalia j Mizpa / och församladhe in ganska mykit wijn och fikon.

Men Johanan Kareah son samt medh alla Höffuitzmännenar som j markenne leghat hadhe / komo til Gedalia j Mizpa / och sadhe til honom / Weest tu ock at Baalis Ammons barnas Konung haffuer sendt hijt Jsmael NethanJa son / at han skal slå tigh j hiäl? Så wille Gedalia Ahikams son icke troo them. Tå sadhe Johanan Kareah son til Gedalia heemligha j Mizpa / Käre / iagh wil gå bortt och slå Jsmael NethanJa son j hiäl / så at ingen skal få wetat / Hwj skal han slå tigh / at alle the Judar som til tigh församladhe äro / skola förströdde warda / och the som än nu aff Juda quarre bleffne äro / förgåås? Men Gedalia Ahikams son sadhe til Johanan Kareah son / Thet skalt tu icke göra / thet är intet sant som tu om Jsmael sägher.

XLI. Capitel.

Men j siwnde månadhenom kom Jsmael NethanJa son Elisama sons aff Konungsligho slecht samt medh Konungens öffuerstar och tiyo män med honom til Gedalia Ahikams son j Mizpa / och ther åto the til hopa medh huar annan j Mizpa / Och Jsmael NethanJa son stoodh vp och the tiyo män som medh honom woro / och slogho Gedalia Ahikams son Saphan sons j hiäl medh swerd / ther

före at Konungen j Babel honom offuer hela landet satt hadhe/ther til slogh Jsmael alla the Judar som när Gedalia woro j Mizpa / och the Chaldeer som ther funnos/och alla krijgsmännenar.

Then andra daghen ther effter sedhan Gedalia slaghen war/och thet än nu ingen wiste/komo ottatiyo män aff Sichem/aff Silo och aff Samaria/ och hadhe rakat aff skegget/och sönderriffuit sijn klädher och sarghat sigh/ och båro spijsoffer och rökelse medh sigh/at the thet skulle offra vthi HERRANS hws / Och Jsmael Nethan Ja son gick vth jfrå Mizpa emoot them/gick och greet/Som han nu kom til them/sadhe han til them / J skolen komma til Gedalia Ahikams son / Men tå the komo mitt in vthi stadhen/ drap them Jsmael Nethan Ja son / och the män som medh honom woro/ widh brunnen/Men ther woro tiyo män jbland/the sadhe til Jsmael/ Käre slå oss icke j hiäl/Wij haffue åghodelar j åkrenom/ aff hwete / biwgg / olio och hannogh. Altså hölt han vp och drap them icke medh the andra.

Men brunnen ther Jsmael the dödhas kroppar vthi kastadhe som han slaghit hadhe samt medh Gedalia / är then / som Konung Assa göra lät emoot Baesa Jsraels Konung/honom vpfylte nu Jsmael Nethan Ja son medh the slaghna/Och thet folck som quartt war j Mizpa/och Konungens döttrar förde Jsmael Nethan Ja son bortt för fångar / samt medh alt thet folck som igenlåtet war j Mizpa/offuer huilka Nebusar Adan Höffuitzmannen Gedalia Ahikams son satt hadhe/ och drogh bortt och wille offuer in til Ammons barn.

Men tå Johanan Kareah son medh alla the Höffuitzmän / som medh honom woro/fingo weta alt thet onda som Jsmael Nethan Ja son bedriffuit hadhe/ togho the folcket til sigh / och drogho bortt emoot Jsmael Nethan Ja son til strijdz / och komo til honom widh thet stora watnet j Gibeon. Tå nu alt folcket som war medh Jsmael/ sågho Johanan Kareah son/ och alla the Höffuitzmän som när honom woro/wordo the gladhe / Och alt thet folck som Jsmael hadhe borttfördt jfrå Mizpa/ wende til baka och fölo in til Johanan Kareah son / Men Jsmael Nethan Ja son vndkom Johanan medh otta män/ och drogh in til Ammons barn.

Och Johanan Kareah son samt medh alla Höffuitzmännenar som medh honom woro/togho alt thet quartbleffna folcket (som the igen taghet hadhe jfrå Jsmael Nethan Ja son) aff Mizpa til sigh/ effter thet Gedalia Ahikams son slaghen war/Nemligha/ krijgsmän / quinnor och barn / och Kamererare/som the aff Gibeon igenhemtat hadhe / och drogho bortt åt/ och komo til herberghe til Kimham widh Bethlehem / och wille dragha in vthi Egypten för the Chaldeer / för ty the fruchtadhe sigh för them / effter Jsmael Nethan Ja son hadhe dräpet Gedalia Ahikams son / then Konungen j Babel offuer landet satt hadhe.

XLII. Capitel.

TÅ trädde fram alle Höffuitzmännenar / Johanan Kareah son/Jesan Ja Hosaia son / samt medh allo folckena / bådhe små och store/och sadhe til Propheten Jeremia / Käre lät wåra böön naghot gella för tigh/och bedh för oss HERRAN tin Gudh om alla thessa igenleeffda (ty/thes werr/ wij äro fåå igenbleffne aff mongom/ såsom tu sielffuer oss seer medh tijn ögon) at HERREN tin Gudh wille kungöra oss/ hwart wij dragha och hwadh wij göra skole.

Och Propheten Jeremia sadhe til them / Nu wel/ Jagh wil höra idher/ Och sij/iagh wil bidhia HERRAN idhar Gudh såsom j sagdt haffuen/ Och alt

Och alt thet HERREN idher swarar thet wil iagh kungöra idher/och wil intet dölia vndan för idher. Och the sadhe til Jeremia / HERREN ware itt wist och sant wittne emellan oss / om wij icke göre alt thet HERREN tin Gudh til oss befalandes warder/ ware sigh gott eller ondt / så wilie wij lydha HERRANS wår Gudz röst then wij sende tigh til/ på thet oss må welgå/tå wij HERRANS wår Gudz röst lydhe.

Effter tiyo daghar skeedde HERRANS ord til Jeremia/Tå kalladhe han Johanan Kareah son/och alla Höffuitzmännenar som när honom woro/och alt folcket bådhe små och stora/ och sadhe til them / Thetta säghar HERREN Jsraels Gudh/til hwilken j migh sendt haffuen/ at iagh skulle båra idhor böön fram för honom/Om j bliffuen j thesso lande / så wil iagh vpbyggia och icke om kull slå idher / Jagh skal plantera och icke vpryckia idher/Ty thet onda som iagh idher giordt haffuer/thet ångrar migh allaredho/J skolen wel säkre wara för Konungenom j Babel / then j rädhens före/säghar HERREN/J skolen intet fruchta honom/ ty iagh wil wara när idher/at iagh skal hielpa och frelsa idher jfrå hans hand / Jagh skal bewijsa idher barmhertigheet och förbarma migh offuer idher / och föra idher vthi idhart land igen.

Men om j säyen /Wij wilie icke bliffua j thesso landena/ på thet j iw icke skolen lydha HERRANS idhars Gudz röst/vthan säyen/Ney / wij wilie dragha in vthi Egypti land / på thet wij intet örligh see måghe eller höra basuners liwdh/ och ingen hunger för brödz brist skul lijdha/ ther wilie wij bliffua. Nu/så hören HERRANS ord j quarrbleffne aff Juda / Thetta säghar HERREN zebaoth Jsraels Gudh/Om j stellen idhor ansichte til at dragha in vthi Egypten/ så at j wilie ther bliffua / så skal swerdet ther j fruchten idher före/drabba på idher vthi Egypti land/och hungren thn̄ j rädhens före/skal allstädhes fölia idher vthi Egypten/och skolen ther döö. Ty ware sigh hoo the kunna som sitt ansichte tijt stella / at the wilia dragha in vthi Egypten/ther til at bliffua / the skola döö genom swerd / hunger och pestilentia/och ingen skal quarrbliffua eller vndslippa thet onda som iagh skal offuer them komma låta.

Ty så säghar HERREN zebaoth Jsraels Gudh / Lijka som mijn wredhe och grymheet är gången offuer Jerusalems inbyggiare / så skal hon ock gå offuer idher / om j draghen in vthi Egypten/på thet j skolen warda til bannor/til vnder/til swäriande och til skam / och aldrigh meer få see thetta rwmet.

HERRANS ord geller idher til j quarrbleffne aff Juda/ at j icke draghen in vthi Egypten/Therföre weter at iagh j dagh betyghar idher / ellies see j idhra siälar illa före/Ty j senden migh til HERRAN idhar Gudh/och sadhen/Bedh HERRAN wår Gudh för oss/ och alt thet HERREN wår Gudh säyande warder thet kungör oss/ så wilie wij göra ther effter / Thet haffuer iagh nu j dagh låtit idher få weta/men j haffuen intet welet höra HERRANS idhars Gudz röst / eller alt thet han migh til idher befalt haffuer. Så skolen j nu weta/at j genom swerd / hunger och pestilentia döö mosten/vthi thet rwm tijt j achten at dragha/ at j ther boo skolen.

XLIII. Capitel.

Tå Jeremia all HERRANS theras Gudz ord til alt folcket vthtalat hadhe / såsom HERREN theras Gudh hònom all thessa ord til them befalt hadhe / sadhe Asaria Hosaja son / och Johanan Kareah son / och alle offuerdådighe män til Jeremia / Tu liugher / HERREN wår Gudh haffuer intet sendt tigh til oss / eller sagdt / J skolen icke dragha in vthi Egypten til at boo ther / Men Baruch Neria son äggiar tigh emoot oss / på thz wij skolom the Chaldeer offuergiffne warda / at the skola dödha oss och borttföra oss til Babel.

Altså wille Johanan Kareah son och alle Höffuitzmännenar samt medh allo folckena intet lydha HERRANS röst / at the måtte bliffuit j Juda lande / Vthan Johanan Kareah son och alle Höffuitzmännenar togho til sigh alla quarrleeffda aff Juda / the som jfrå all folck tijt flydde och igen kompne woro til at boo j Juda lande / Nemligha / Män / quinnor och barn / ther til Konungens döttrar / och alla siälar som NebuzarAdan Höffuitzmannen när Gedalia Ahikams sone / Saphan sons låtit hadhe / Och Propheten Jeremia / och Baruch Neria son / och drogho in vthi Egyptj land / Ty the wille intet höra HERRANS röst / och komo til Thaphnis.

Och HERRANS ord skeedde til Jeremia j Thaphnis / och sadhe / Tagh stora stenar och graff them nedher vthi enom teghelvgn som är widh porten åt Pharaos hws j Thaphnis / så at the män aff Juda see ther vppå / och sägh til them / Så sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh / Sij / iagh skal senda bortt / och låta hemta min tienare NebucadNezar Konungen j Babel / och skal settia hans stool offuan vppå thenna stenanar som iagh här nedhergräffuit haffuer / och han skal slå sijn tiäll ther offuer / Och han skal komma och slå Egyptj land / och dräpa hwem thet vppå råkar / för fångar borttföra hwem thet vppå råkar / medh swerd slå hwem thet vppå råkar / Och iagh skal tenda eeld vppå the affgudhars hws vthi Egypten / at han them vpbrenner och borttförer / Och han skal vthiklädha sigh Egyptj land / lijka som en heerde vthiklädher sigh sin mantel / och dragha sin wägh tädhan medh fridh / Och han skal sönderslå the beletestodhar j BethSemes / och vpbrenna the affgudhakyrkior vthi Egypten medh eeld.

XLIIII. Capitel.

Thetta är thet ord som til Jeremia skeedde til alla Judar som vthi Egyptj land boodde / Nemligha / j Migdal / j Thaphnis / j Noph / och the som j thet landet Pathros boodde / och sadhe / Thetta sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh / J haffuen seedt alt thet onda som iagh haffuer komma låtit offuer Jerusalem / och offuer alla Juda städher / och sij / j thenna dagh äro the ödhe och ther boor ingen vthi / och thet för theras ondsko skul som the bedreffuo / På thet the skulle förtörna migh / och gingo bortt och rökte och tiente androm gudhom / hwilka hwarken the eller j / eller idhre fädher kenden / Och iagh sende allstädhes til idher alla mina tienare Propheternar / och låt säya idher / Görer doch icke sådana styggelse the iagh hatar / Men the lydde intet / och bögde ey heller sijn öron jfrå sinne ondsko / at the måtte vmwendt sigh / och androm gudhom icke röökt / Therföre vptendes ock mijn wredhe och grymheet / och brann offuer Juda städher / och offuer gatonar j Jerusalem / så at the äro förstörde och ödhe wordne / såsom thet j thenna dagh finnes.

Nu / så sägher HERREN Gudh zebaoth Jsraels Gudh / Hwj gören j doch thetta stora onda emoot idhart eghit lijff? på thet jbland idher skal

vthrotat warda bådhe man och quinna / bådhe barn och spenabarn aff Juda / och intet aff idher quartbliffua / at j så förtörnen migh genom idhra henders werck / och rökien androm gudhom vthi Egyptj land / tijt j dragne ären til at boo ther / På thet j skolen vthrotadhe warda / och komma til bannor och försmådhelse jbland alla Hedhningar på iordenne / Haffue j förgätit idhra fädhers olycko / Juda Konungars olycko / theras hustrurs olycko / ther til idhra eghna olycko och idhra hustrurs olycko / som idher wedherfaren är vthi Juda land och på gatomen j Jerusalem? Likwel äro the än nu in til thenna dagh intet ödhmyukadhe / och rädhas heller intet / Och wandra icke vthi mijn Lagh och retter / som iagh idher och idhra fädher föresatt haffuer.

Therföre sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh altså / Sij / iagh skal settia mitt ansichte emoot idher til een olycko / och hela Juda skal vthrotat warda / Och iagh skal tagha the offuerbleffna aff Juda som sitt ansichte stelt haffua til at dragha in vthi Egyptj land / och boo ther / en ende skal warda medh them allom vthi Egypti land / Genom swerd skola the falla / och genom hunger skola the förgåås / bådhe små och store / The skola döö genom swerd och hunger / och skola warda til itt swäriande / wijdhvnder / bannor och försmådhelse / Jagh skal ock så heemsökia Egyptj landz inbyggiare medh swerd / hunger och pestilentia / lijka som iagh j Jerusalem giordt haffuer / så at ingen aff Juda återleeffuor skal vndkomma eller igen bliffua / Hwilka doch förthenskul hijt j Egyptj land dragne äro / til at boo här / at the åter måtte komma vthi Juda land igen / tijt the gerna igen komma wille / och boo ther / Men the skola intet komma tijt igen / vndantaghnom them allena som hädhan flyy.

Tå swaradhe alle män som wel wiste at theras hustrur röökte androm gudhom / och alla quinnor som ther j en stoor hoop stodho samt medh allo folckena / som vthi Egyptj land och j Pathros boodde / och sadhe til Jeremia / Effter thet ord som tu oss sägher j HERRANS nampn / wilie wij intet höra tigh / Vthan wij wilie göra effter alt thet ord som vthaff wårom munn gåår / och wilie rökia himmelens Drotning / och offra henne drickoffer / såsom wij och wåre fädher / wåre Konungar och Förstar giordt haffua j Juda städher / och vppå gåtomen j Jerusalem / Tå hadhe wij ock brödh noogh / och oss gick wel / och såghom ingen olycko / Men sedhan wij återwende at rökia himmelens Drotning / och offra henne drickoffer / haffue wij alla wedhermödho lidhit / och äro genom swerd och hunger förgångne / Och om wij än rökie himmelens Drotning / och drickoffer offre / thet göre wij iw icke vthan wåra mänz wilia / at wij bake henne kakor / och drickoffer offre til hennes tienst.

Himmelens Drotning. Supra 7.

Tå sadhe Jeremia til alt folcket / bådhe män / quinnor och alt folcket som hònom så swarat hadhe / Ja iagh menar ock at HERREN haffuer tenckt vppå thet rökiande som j vthi Juda städher och på Jerusalems gator bedriffuit haffuen / samt medh idhra fädher / Konungar / Förstar och alt folcket j landena / och haffuer lagdt thet vppå hiertat / så at han icke meer lijdha kunde idhart onda wesende och styggelse som j giorden / Therföre ock idhart land är wordet til ödhe / wijdhvnder och til bannor / så at ther ingen inne boor / såsom thet j thenna dagh tilgåår / Therföre at j röökten och emoot HERRAN syndaden / och icke lydden HERRANS röst / och icke wandradhen j hans Lagh / retter och witnesbyrder / förthenskul är idher ock sådana olycka wedherfaren / såsom thet j thenna dagh befinnes.

Och Jeremia sadhe til alt folcket / och til alla quinnonar / Hören HERRANS ord alle j aff Juda som vthi Egyptj land ären / Thetta sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh / J och idhra quinnor haffuen medh idhrom munn talat / och medh idhra hender fulkompnat thet j sadhen / Wij wilie hålla wår löffte som wij himmelens Drotning loffuat haffue / at wij henne rökie / och drickoffer offre / Nu wel / J haffuen hållet idhart löffte / och fulfolgt thet medh gerninganar.

Så hörer nu HERRANS ord j alle aff Juda/j som boon vthi Egypti land/Sÿ/iagh swär widh mitt stora nampn / sägher HERREN/ at mitt nampn icke meer skal genom någhors manz munn aff Juda vthi hela Egypti land nemdt warda/then ther sägher (Så wist som HErren HERREN leffuer) Sÿ/iagh wil waka offuer them til ondt och intet gott/ så at hoo som aff Juda vthi Egypti land är / han skal genom swerd och hunger förgåås/til tess at thet haffuer en enda medh them / Men the som swerdet vndkomma / the skola likwel komma vthu Egypti land in vthi Juda land igen medh en liten hoop/Och altså skola tå alle the offuerbleffne aff Juda/ som in vthi Egypti land dragne woro til at boo ther/ förnimma / hwilkens ord sant wordet är/mitt eller theras.

Och til itt tekn/sägher HERREN / at iagh idher j thesso rwmena heemsökia wil / på thet j skolen weta / at mÿn ord skola san warda offuer idher til olycko/sägher HERREN altså/Sÿ/ iagh skal offuergiffua Pharao Haphra Konungen j Egypten vthi hans fiendars hender / och theras som effter hans lÿff stå / lÿka som iagh Zedekia Juda Konung offuergiffuit haffuer vthi NebucadNezars Konungens j Babel hans fiendas hand / och then effter hans lÿff stoodh.

XLV. Capitel.

Thetta är thet ord som Propheten Jeremia taladhe til Baruch Neria son/tå han thenna orden screff vthaff Jeremia munn vthi fierde årena Joiakims Josia sons Juda Konũgs och sadhe/Thetta sägher HERREN Jsraels Gudh om tigh Baruch/Tu sade/Wee migh/huru haffuer HERREN foghat migh jemmer til vppå min werck/Jagh suckar migh tröttan/och finner ingen roo/Sägh honom altså/Så sägher HERREN/ Sÿ/thet iagh vpbygdt haffuer/thet bryter iagh nedher / och thet iagh planterat haffuer/thet vprycker iagh samt medh alt thetta mitt eghit land / och tu begärar tigh stoor ting/Begära thet intet/Ty sÿ / iagh wil låta olycko komma offuer alt kött/sägher HERREN/ Men tina siäl wil iagh giffua tigh til itt byte/ehwart tu dragher.

XLVI. Capitel.

Thetta är HERRANS ord som til Propheten Jeremia skeedde emoot alla Hedhningar.

Emoot Egypten.

Emoot Pharao Necho häär Konungens j Egypten/hwilken lågh widh then elffuen Phrath j Charchemis/then NebucadNezar Konungen j Babel slogh vthi fierde årena Joiakims Josia sons Juda Konũngs. Esaie 19. Ezech. 29. 30.

Redher til sköld och spiwt/och dragher vth til slags/ spenner hestar före/och låter resenärar stigha til hest/settier hielmer vppå / och hwesser spiwt och dragher pantzare vppå/Men huru kommer thet til/iagh seer at the åro förtwifflادhe och giffua flycht/och theras Hieltar slagne åro / The flyy / så at the intet see sigh om/Förskreckelse är på alla sidhor/sägher HERREN/ Then raske kan icke vndflyy eller thũ starcke vndkomma/Nörr vth widh thũ elffuen Phrath åro the fallne och nedherlagde / Hwar är nu then som hÿt vpdrogh såsom en ström / och hans bölior vplyffte sigh såsom j elffuenne/

Egypten drogh vp/såsom en ström / och hans bölior vplyffte sigh såsom j elffuenne/och sadhe/Jagh wil dragha vp / och offuerteckia landet och förderffua stadhen/samt medh them som boo ther inne.

Nu wel/ sitter vp på hestanar/ruller åstadh medh wagnanar/ låter the Hieltar vthdragha/the Ethioper och vthaff Lybia / och the skyttor aff Lydia/Ty thetta är HErrans HERRANS Zebaoth dagh / en hemda dagh/ at han skal hempnas offuer sina fiendar / swerdet skal fråta och aff theras blodh fult och drucket warda/ ty the moste warda HErranom HERRANOM Zebaoth itt slachtoffer j noordlanden widh then elffuena Phrath/ Gack vp til Gilead / och hemta saluo tu jungfrw / dotter vthu Egypten/ Men thet är fåfengt/at tu mykin läkedom brukar/tu warder doch intet helbregda/Tÿn skam är jbland Hedhninganar kunnogh worden/aff titt jemrande är landet fult/Ty then ene Hielten faller offuer then andra / och liggia bådhe tilsammans om kull.

Thetta är HERRANS ord som han taladhe til Propheten Jeremia/ tå NebucadNezar Konungen j Babel åstadh drogh til at slå Egypti land/ Förkunner thet vthi Egypten / och säyer til vthi Migdal / låter hörat j Noph och Thaphnis/och säyer/Stell tigh til wern/Ty swerdet skal vpfråta alt thet om kring tigh är/huru gåår thet til / at tine wellighe falla til markena/och kunna icke bliffua ståndandes: HERREN haffuer så stört them om kull/han gör thet at monge aff them falla/at then ene medh then andra om kull ligger. Så sadhe the/ Vp/ låter oss dragha til wårt folck vthi wårt fädhernes land igen för Tyrannens swerd / Thet samma rope man effter them/Pharao Konungen j Egypten ligger / han haffuer offuergiffuit sÿn tiäll.

Så sant som iagh leffuer/ sägher then Konungen som HERREN Zebaoth heter/han skal komma farande så högh / som thet berghet Thabor jbland berghen är / och lÿka som Charmel widh haffuet är / Skicka tigh til at ferdas tu inbyggerska dotter Egypten/ Ty Noph skal warda ödhe och vpbrendt/så at ingen skal boo ther vthi.

Egypten är en ganska skön kalff / men slachtaren kommer noordan effter/Och the daghakarlar som boo ther inne/ åro ock såsom gödda kalffuar/men the moste doch likwel wenda om / warda alle tilsammans flychtighe / och skola intet kunna bestå / ty theras olyckos dagh skal offuer them komma/nemligha/theras heemsöknings tÿdh / The komma så at en gnyy gåår aff harnisket/och komma medh håårs krafft/ och föra yxer offuer thẽ såsom wedhahuggare / The samme skola så hugga vthi theras skoogh/sägher HERREN/at thet skal intet kunna reknas / Ty the åro flere än gråshoppor/the ingen rekna kan/Dottren Egypten ståår medh skam/ ty hon är thy noordländsko folckena j hender giffuin.

(daghakarlar) Förstar och Herrar som tiena honõ och stoor sold tagha.

HERREN Zebaoth Jsraels Gudh sägher/Sÿ/iagh wil heemsökia thet embetes folck j No/ och Pharao och Egypten/ samt medh sina gudhar och Konungar/Ja Pharao medh alla the som förlåta sigh vppå honom / så at iagh skal giffua them j theras hender som effter theras lÿff stå / och vthi NebucadNezars Konungens j Babel och hans tienares hender / Och sedhan skalt tu besitten warda/lÿka som j förtÿdhen/sägher HERREN.

Men tu min tienare Jacob fruchta tigh intet/och tu Jsrael förtwÿffla intet/Ty sÿ/iagh skal hielpa tigh fierran effter/och tina sädh vthu sins fängelses lande/så at Jacob skal igen komma/och wara j fridh/och haffua noogh/ Och ingen skal förskreckia honom/Therföre fruchta tigh intet tu Jacob min tienare/sägher HERREN/ty iagh är når tigh / Medh allom Hedhningom tÿt iagh tigh fördriffuit haffuer/skal iagh en enda göra / Men på tigh wil iagh icke göra en enda/vthan skal nepsa tigh medh måttligheet/på thet iagh icke skal låta tigh bliffua ostraffat.

XLVII. Capitel.

Philisteer. Esaie. 15. Ezech. 25.

THetta är HERRANS ord som skeedde til Propheten Jeremia emoot the Philisteer / förr än Pharao slogh Gaza / Så sägher HERREN / Sij / watn skola vpkomma noordan effter / hwilken een flodh göra skola / så at bådhe landet och hwadh ther vppå är / och städherna medh thijn som ther vthi boo / skola sin wägh driffua / Och menniskionar skola ropa / och alle landzens inbyggiare jemra sigh för then gnyy skul aff theras starka hestar / som ther löpa / och för thet buller aff theras wagnar / och theras hiwlz slamrande / så at fädhernar icke skola see sigh om effter barnen / så förtwijffladhe skola the wara för then daghen som kommer til at förstöra alla Philisteer / och vthrota Tyron och zidon / samt medh andra theras hielpare.

Ty HERREN skal förstöra the Philisteer och the öyar Caphtor / Gaza skal skallot warda / och Ascalon samt medh the igenleeffda / vthi theras dalar förderffuas / Huru lenge wilt tu örligha o tu HERRANS swerd ? När wilt tu doch hålla vp / faar doch vthi tina skijdho / och hwila tigh och war stilla / Men huru kant tu vphålla / mådhan HERREN haffuer giffuit tigh befalning emoot Ascalon / och stelt tigh emoot hampnanar widh haffuet.

XLVIII. Capitel.

Moab. Esaie 16.

EMoot Moab / Så sägher HERREN zebaoth Israels Gudh / Wee them stadhenom Nebo / Ty han är förstörd / och ligger ömkeligha / Kiriathaim är wunnen / fästet ståår ömkeligha och är nedherriffuit / Moabs tröst är vthe / then han aff Hesbon hadhe / Ty man haffuer någhot ondt j tankanom emoot honom / nemligha / Kommer / wij wilie vthrota honom / at han intet folck meer wara skal / Och tu Madmen moste ock förderffuat warda / swerdet skal effter tigh komma / Man hörer itt roop j Horonaim om förderffuelse och stoor jemmer / Moab är nedherslaghen / Man hörer hans vnga barn ropa / ty the gå gråtande then wäghen vp åt Luhit / och fiendenar höra itt jemmerroop på then wäghen nedher jfrå Horonaim / nemligha / skynder idher bortt och vndsetter idhart lijff. Men tu skalt wara såsom liung j öknenne.

(Chamos) kallas the Moabiters affgudh.

Therföre at tu förlätst tigh vppå tina bygning / och vppå tina håffuor / skalt tu ock wunnen warda / Och Chamos moste vth / och dragha sin wägh fången samt medh sina Prester och Förstar / Ty förderffuaren skal komma offuer alla städherna / at icke en stadh vndslippa skal / Ther skola bådhe dalanar förderffuas / och slettmarken förstörd warda / Ty HERREN haffuer thet sagdt.

(Blomstras) är / at theras rike stoodh wel, Och såsom gott wijn thet som orördt bliffuit hadhe vppå sijn drägg.

Kåre låter Moab blomstras / han skal vthblomstrat haffua / och hans städher skola ödhe liggia / at ther ingen vthi boo skal / Förbannat ware then som HERRANS werk gör försumeligha / förbannat ware then som sitt swerd vphåller / at thet intet blodh vthgiwter.

Moab haffuer aff sinom vngdom warit säker / och haffuer på sinne drägg stilla leghat / och haffuer icke någhon tijdh warit vthguttin aff thet ena fatet vthi thet andra / och icke någhon tijdh borttfarit vthi fängelse / Therföre är honom hans smaak quarrbliffuin / och hans lucht haffuer intet förwandlat sigh.

Therföre sij / sägher HERREN / then tijdhen kommer at iagh skal senda

senda honom vthtappare som honom vthtappa skola / och göra hans faat toom / och sönderslå hans leghlar / Och Moab skal offuer Chamos til skam warda / lijka som Israels hws offuer BethEl til skam wordet är / ther the doch förlåto sigh vppå.

Huru dyrffues j säya / Wij äre Hieltar och the rette krijgsmän ? ändoch Moab moste förstöörd warda / och hans städher bestegne / och hans betste män moste nedhergå til at dråpas / sägher Konungen som heter HERREN zebaoth / Ty Moabs oferd warder snart kommandes / och hans olycka skal wel hasta sigh / Kåre haffuer doch medhlidhande medh honom j som om kring honom boon och hans nampn kennen / och säyen / Huru är thet starcka rijset och then herlighe staffuen så sönderbrutin ?

Stijgh nedher aff herlighetenne / tu dotter som j Dibon boor / och sett tigh på thet torra / Ty Moabs förderffuare skal komma vp til tigh / och sönderbryta tijn fäste / Gack in på wäghen och see til tu inbyggerska j Aroer / Frågha them som flydde och vndslopne åro / och sägh / Huru gåår thet ? Ah Moab är förödd och förderffuat / Jemrer idher och roper / förkunner thet j Arnon / at Moab förderffuat är / Straffet är gånget offuer slettmarkena / nemligha / offuer Holon / Jahza / Mephaath / Dibon / Nebo / BethDiblathaim / Kiriathaim / BethGamul / BethMeon / Kirioth / Bazra / och offuer alla the städher j Moabs land / chwadh the liggia fierran eller när / Moabs horn är aff hugget / och hans arm är sönderbrutin / sägher HERREN.

Gör honom drucknan (ty han haffuer vphäffuit sigh emoot HERRAN) at han må spyy sigh / och wridha henderna / på thet han ock må til spott warda / Ty Israel haffuer warit titt gabberij / lijka som han hadhe warit funnen jbland tiuffuar / Och effter tu sådant emoot honom talat haffuer / moste tu ock borttföras. O j Moabs inbyggiare / offuergiffuer städhernar / och boor vthi berghklippomen / Och görer lijka som duffuonar som boo högt vp j holen.

Man haffuer jw alltijdh sagdt om then stålta Moab / at han fast stålt är / högferdigh / hoghmodigh / trotzigh och stoorsinnat / Men HERREN sägher / Jagh kenner wel hans wredhe at han icke så mykit förmå / och tagher sigh före at göra meer än j hans macht är / Therföre moste iagh jemra migh offuer Moab / och ropa offuer hela Moab / och söria offuer thet folck j Kirheres / Jagh moste gråta offuer tigh Jaeser / tu wijngård j Sibma / Ty tine wijnquistar åro farne offuer haffuet / och kompne in til Jaesers haaff / Förderffuaren är fallen in vthi tina sädh och wijnhemptning / Frögd och glädhe är bortto aff markenne och aff Moabs land / och man skal intet wijn meer persa ther / Wijntramparen skal intet meer siunga sina wijso / för thz ropet skul j Hesbon alt in til Eleale / hwilket man hörer in til Jaza jfrå Zoar then triggia åårs kona / in til Horonaim / Ty Nimrims watn skola ock vthtorkas.

Triggia åårs kona) Moabs Rike war såsom een triggia åårs koo / mechtigt / rijkt / drägtigt / fullt medh godz och folck Esaie 16.

Och iagh skal / sägher HERREN / j Moab ther medh en enda göra / at the icke meer skola offra på höghdernar / och rökia sinom gudhom / Therföre ryter mitt hierta offuer Moab lijka som en trummete / och offuer thet folck j Kirheres ryter mitt hierta såsom en trummete / Ty the haffua fast förtaghet sigh / therföre moste the förgåås / All hoffuudh skola warda kullot / och alt skegg affrakat / alla hender skola reffna warda / och hwar man skal dragha säcker vppå. På all taak och gator allestädz j Moab skal man gråta / Ty iagh haffuer sönderslaghit Moab / lijka som itt onyttigt faat / sägher HERREN / O huru är han förderffuat / huru jemrar han sigh / huru skemligha henger han hoffuudhet / Och Moab är worden til spott och til een förskreckelse allom them som ther om kring boo.

Ty så sägher HERREN / Sij / han flygher bortt åt såsom en Örn och vthrecker sina wingar offuer Moab / Kiriath är wunnen / och the faste städher åro

dher äro intagne/Och the Hieltars hierta j Moab skal på then tijdhen wara lijka som eenne quinnos hierta j barns nödh / Ty Moab moste förderffuat warda/så at han intet folck meer wara skal/therföre at han haffuer förhäffuet sigh emoot HERRAN/ Fruchtan/ kula och snara kommer offuer tigh tu inbyggiare j Moab/sägher HERREN/ Then som fruchtanen vndkommer/han skal falla vthi kulona/och then vthu kulonne kommer/ han skal warda fången j snaronne / Tå skal iagh låta komma offuer Moab hans heemsöknings åår/sägher HERREN.

The som vndlöpa vthu slachtingenne/skola sökia tilflycht j Hesbon/Men en eeld skal gå vthaff Hesbon och en loghe vthaff Sihon/ hwilken the rwm j Moab och thet strijdhsamma folcket förtära skal/Wee tigh Moab/ förlorat är Chamos folck/ty man haffuer taghet tina söner och döttrar och fördt them bortt fångna/Men vthi tilkommande tijdh/skal iagh vmwenda Moabs fångelse/ sägher HERREN. Thet ware nu sagdt om straffet offuer Moab.

XLIX. Capitel.

(Malchom) War theras affgud.

Hesech. 25.

EMoot Ammons barn/sägher HERREN altså/Haffuer nu Israel ingen barn / eller haffuer han inga arffuingar: Hwj besitter tå Malchom Gadz land / och hans folck boor vthi hans städher: Therföre/ sij / then tijdhen kommer/sägher HERREN/ at iagh skal låta höra itt krijgsskrij offuer Rabbath Ammons barnas/At thet skal ödhe liggia vthi en hoop/och thes döttrar medh eeld vpbrenda warda / Men Israel skal besittia them aff hwilkom the haffua besittne warit/sägher HERREN.

Jemra tigh o Hesbon/ty Aj är förstöörd/Roper j Rabba döttrar / och dragher säcker vppå/gråter och löper om kring på muranar/ Ty Malchom warder fången borttförd / samt medh sina Prester och Förstar / Hwadh trotzar tu vppå tina dalar: Tina dalar äro fördrenckte/tu ohörsama dotter/ som förlåter tigh vppå tina rikedomar / och sägher j titt hierta / Hoo thor komma til migh:

Sij/thetta sägher HErren HERREN zebaoth/Jagh skal låta kōma een fruchtan offuer tigh aff allom them som kring tigh boo/Så at hwar och en skal på sin wägh borttdriffuin warda jfrå them andra / och ingen skal wara then som the flychtigha församlar / Men ther effter skal iagh vmwenda Ammons barnas fångelse / sägher HERREN.

Emoot Edom.

Hesech. 25.

THetta sägher HERREN zebaoth/ Ar nu ingen wijsheet meer j Theman: Ar nu intet rådh meer när barnen: är theras wijsheet vthe: Flyyr/ wender idher om och gömer idher diwpt nedher j borghare j Dedan/Ty iagh låter een oferd komma offuer Esau/ hans heemsöknings tijdh/ Wijnhemtare skola komma offuer tigh/the ther intet skola leeffua tigh effter sigh/och tiwffuar om nattena skola komma offuer tigh/the skola stiela sigh noogh/Ty iagh haffuer blottat Esau/och vppenbarat hans heemligh rwm / så at han kan icke vndstinga sigh/Hans sädh/ hans brödher och hans grannar äro förstörde/at ingen aff them meer för handenne är / Doch hwadh ther quare bliffuer aff the fadherlösa/them wil iagh liffuet vnna / och tina änkior skola hoppas vppå migh.

Ty så sägher HERREN/Sij/ the som intet förskullat haffua at dricka kalken/the moste drickan/och tu skulle ostraffat bliffua: Tu skalt intet ostraffat bliffua/vthan tu moste ock drickan / Ty iagh haffuer sworet widh migh

migh sielff /sägher HERREN/ at Bazra skal warda til itt wijdhunder/ försmådhelse/förödning och bannor/och alle hans städher til itt ewigt ödhe.

Jagh haffuer hördt aff HERRANOM/at itt bodhskap är sendt til Hedhninganar/ Församler idher och kommer hijt emoot honom och strijdher/ Ty sij/ iagh haffuer förnedhrat tigh ibland Hedhninganar och förachteligh an giordt jbland menniskionar / Tijn offuerdådigheet och tins hiertas hogmodh haffuer bedraghit tigh/effter tu boor j berghklyfftor / och haffuer högh bergh inne/Om tu titt neste så högdt giorde som en örn / så skal iagh ån tå likwel störta tigh ther nedher/ sägher HERREN.

Gene. 19.

Altså skal Edom ödhe warda / at alle the ther fram om gå/skola förundra sigh / och hwißla offuer alla hans pläghor / Lijka som Sodoma och Gomorra samt medh sina grannar vmstördt är / sägher HERREN / så at ingen boor ther/eller näghor menniskia ther inne bliffua kan / Ty sij / han kommer vp lijka som itt Leyon jfrå then stålta Jordan emoot the fasta hyddor/Ty iagh wil låta honom snarligha löpa tijt/ Och hoo weet hwilken then ynglingen är then iagh emoot them rusta skal: Ty hoo är migh lijk/ hoo wil låra migh: och hwilken är then heerden som migh emoot stå kan:

Så hörer nu HERRANS rådhslagh som han offuer Edom haffuer/ och hans tankar som han offuer Themans inbyggiare haffuer/ Hwadh geller at wallebarnen skola borttsläpa them/och förstöra theras boning/ så at iorden skal bäffua j theras fall/och theras roop skal mā höra på Rödahaffuet. Sij/han flygher vp såsom en örn/ och skal vthreckia sina wingar offuer Bazra/på then tijdhen skal the Hieltars hierta j Edom wara lijka som eenne quinnos hierta j barns nödh.

(ynglingen) Then stora Alexander / hwilken all the land winna skulle.

(Wallebarnen) Kallas här Höffuitzmännenar och Förstanar som landet wunno/ therföre at the syntes wara ther til för ringe.

Emoot Damascon.

Esaie 17.

HEmath och Arpad stå jemmerligha/the äro förtwiffladhe / ty the höra ond tijdhende/The som widh haffuet boo äro förskreckte/så at the kunna ingen roo haffua/Damascus är förtwifflat och giffuer flychtena/ Han darrar och är j ångest och werck/lijka som een quinna j barns nödh / Huru: Ar han nu icke offuergiffuen then beprijsadhe och säkre stadhen: Therföre skola hans vnge mån liggia på hans gator/ och alle hans krijgsmån falla på thē tijdhen/ sägher HERREN zebaoth. Och iagh skal sticka eeld på muranar j Damascon/at han Benhadadz palatz vptära skal.

Emoot Kedar och Hazors Rike hwilken NebucadNezar Konungen j Babel slogh.

THetta sägher HERREN/Vp/dragher vp til Kedar/ och förstörer the barn öster vth / Man skal tagha them theras hyddor och hiordar bortt/ theras tiäll och all theras tyygh/och Camelar skola the bortföra/och man skal förskreckeligha ropa offuer them alt om kring.

Flyyr/läter lijdha idher tådhan / gömer idher diwpt nedher j inbyggiare j Hazor/sägher HERREN/ Ty NebucadNezar Konungen j Babel haffuer rådhslaghet om idher/och haffuer någhot j sinnet emoot idher / Nu vp/ dragher vp emoot itt folck som noogh haffuer / och boor säkert / sägher HERREN/The haffua hwarken portar eller bomar / och the boo allena för sigh / Theras Cameler skola bortröffuadhe warda / och theras mykla booscap borttaghen/Och iagh skal förströö thē j all wädher the ther j wrånar boo/och på alla sidhor skal iagh låta theras olycko komma offuer them/ sägher HERREN/Och Hazor skal warda til een drakaboning och til itt ewigt ödhe/så at ther ingen boo skal/ och ingen menniskia ther vthi wistas.

(Elam) The aff persen.

Thetta är HERRANS ord som skeedde til Jeremia Propheten emoot Elam/vthi zedekia Juda Konungs Rikes begynnelse/och sadhe/ Så sägher HERREN zebaoth/Sij/iagh skal sönderbryta Elams bogha / theras ypersta macht/och skal låta komma offuer them the fyra wädher/vthaff fyra himmelens endar/och skal förströö them vthi all the wädhren / at intet folck wara skal/tijt icke jw någhre fördreffne aff Elam komma skola / Och iagh skal göra Elam förtwiff lat för theras fiendar/ och för them som stå effter theras lijff/ och låta olycko komma offuer them medh minne grymma wredhe/ sägher HERREN/Och skal senda swerdet effter them / til tess iagh gör en enda vppå them/Min stool skal iagh settia j Elam / och skal förgöra ther bådhe Konung och Förstar/sägher HERREN/Men j tilkommande tijdh/skal iagh wenda Elams fängelse om igen/ sägher HERREN.

(stool) Thet är then store Alexander som Elam wan.

L. Capitel.

Thetta är thet ord som HERREN genom Propheten Jeremia talat haffuer emoot Babel och the Chaldeers land/ Förkunner jbland Hedhninganar/och låter thet kunnogt warda/ Reser itt baneer vp/vthroper thet och fördölier thet icke / och säyer / Babel är wunnen/Bel ståår medh skam / Merodach är sönderkrossat / hans affgudhar äro til skam wordne/ och hans gudhar äro sönderslagne / Ty noordan effter skal vpkomma itt folck emoot them / thet skal göra theras land ödhe/ så at ingen skal boo ther vthi/ vthan bådhe folck och fää tådhan flyy.

Babel.

Esa 13.14.

Vthi the daghar och j then tijdhen/ sägher HERREN/ skola Jsraels barn samt medh Juda barn komma / och skola gå och gråta / och sökia HERRAN sin Gudh / The skola frågha effter then wäghen åt zion/ och wenda sigh tijt/Kommer och wij wilie hålla oss in til HERRAN medh itt ewigt Förbund/thet aldrigh förgätit skal warda. Ty mitt folck är wordet lijka som en borttapat hiord / theras Heerdar haffua förfördt them/ och lätit them willo gå på berghomen/ så at the jfrå bergh til höghar gångne äro/och haffua förgätit sina hyddor/Alt thz som til them kom/thz vpååt them/Och theras fiendar sadhe/Wij göre intet orett / Ty the haffua syndat emoot HERRAN vthi rettferdighetennes boning / och emoot HERRAN som theras fädhers hopp är.

Thetta skeedde när the fingo förloff aff Konung Cores til at dragha heem igen vthaff Babel.

Flyyr vthu Babel/och dragher vthu Chaldee land / och skicker idher såsom bockar fram för hiorden/Ty sij / iagh skal vpweckia stoor folck medh hopom vthu noordlandet/och läta them vpkomma in för Babel / the skola rusta sigh emoot honom / och skola winna honom / Theras pilar äro lijka som en godh krijgsmanz/ then intet misto skiwter / Och Chaldee land skal warda til itt rooff / så at alle the som röffua thet / skola ther noogh aff haffua / sägher HERREN/Therföre at j glädhiens ther aff och berömen idher at j min arffuedeel skinnat haffuen / och springen lijka som kåta kalffuar/ och wrenskens lijka som starcka hestar / Jdhor modher ståår medh stoor skam /och then idher födt haffuer/är til spott worden / Sij / jbland Hedhninganar är hon then allraringasta/ offuergiffuen torr och ödhe/ Ty för HERRANS wredhe skul/ moste han obygd och allztinges ödhe liggia / så at alle the som framgå om Babel/ skola förundra sigh/och hwissla offuer alla hans plåghor.

Ruster idher emoot Babel / alt om kring alle skyttor/ Skiuter til honom/ sparer icke pilanar / Ty han haffuer syndat emoot HERRAN / Skriyer offuer honom / Han moste giffua sigh / Hans grundwalar äro falne / hans murar äro aff brottne/ Ty thet är HERRANS hemd / Hempnens offuer honom/

honom/ görer honom lijka som han giordt haffuer / Vthroter bådhe then ther säär/och then ther vpskäär / at hwar och en för Tyrannens swerd wender sigh til sitt folck / och hwar och en flyyr vthi sitt land.

Jsrael haffuer most wara en förströödh hiord / hwilken Leyonen förskingrat haffua/ Först vpäät honom Konungen j Assyrien/ Sedhan förderffuadhe honom NebucadNezar Konungen j Babel/ Therföre sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh altså / Sij / iagh skal heemsökia Konungen aff Babel och hans land/ lijka som iagh Konungen aff Assyrien heemsökt haffuer/ Men Jsrael skal iagh låta komma heem til sijn boning igen / at han skal födha sigh j Carmel och Basan / och på Ephraims bergh och Gilead skal hans siäl mättat warda. J then tijdhen och j the daghar skal man sökia effter Jsraels misgerning/ sägher HERREN/ Men man skal ingen finna/och Juda synd/och ther skal ingen funnen warda / Ty iagh skal see vthoffuer medh them som iagh igen bliffua låter.

Dragh vp j thet land som hela werldena trughat haffuer/ dragh tijt vp/ och heemsök inbyggiarenar / Förhäria och förspill theras efftrerkommande/ sägher HERREN / och gör alt thet iagh tigh befalt haffuer / Thet är itt krijgsroop j landena och stoor jemmer/ Huru gåår thet til/ at alla werldennes hammar sönderbrutin och sönderslaghen är: Huru gåår thet til/ at Babel itt ödhe worden är jbland alla Hedhningar: Jagh haffuer gildrat för tigh Babel / therföre åstu ock fången / förr än tu thes förságh tigh / Man haffuer råkat vppå tigh/ och tu är gripin/ Ty tu haffuer reedt HERRAN.

HERREN haffuer vplåtet sin fatabwr / och hafft fram sinne wredhes wapn/ Ty sådant haffuer HErren HERREN zebaoth vthi the Chaldeers land bestelt.

Kommer hijt emoot honom j jfrå endanom / öpner hans kornhws / Kaster honom vthi en hoop / och giffuer honom til spillo / så at ther intet quartt bliffuer / Dräper all hans barn / haffuer them nedh til at slachtas / Wee them / ty daghen är kommen / theras heemsöknings tijdh / Man hörer itt roop aff the flychtiga / och aff the som vndslopne äro vthu Babels land / På thet the skola förkunna j zion HERRANS wår Gudz hemd / och hans Tempels hemd.

Kaller monga emoot Babel / belegger honom alt omkring alla boghaskyttor/ och låter ingen vndslippa/ Wedhergeller honom såsom han förtient haffuer / lijka som han giordt haffuer / så görer honom igen / Ty han haffuer hoghmodheligha handlat emoot HERRAN then Heligha j Jsrael / Therföre skola hans vnge män falla vppå hans gator / och alla hans krijgsmän förgåås på then tijdhe / sägher HERREN / Sij tu stålte / iagh wil til tigh / sägher HErren HERREN zebaoth / Ty tin dagh är kommen / tinne heemsöknings tijdh / Tå skal then stålte störta och falla / så at ingen skal vpretta honom. Jagh skal vptenda hans städher medh eeld / then vptära skal alt thz ther om kring är.

Thetta sägher HERREN zebaoth / Sij / Jsraels barn samt med Juda barn moste wold och orett lijdha / Alle the som them för fångar borttfördt haffua / the hålla them / och wilia icke giffua them löös / Men theras Förlossare är starck / HERREN zebaoth / Han skal så vthretta theras saak / at han skal göra landet båffuande / och inbyggiarenar j Babel darrande.

Swerdet skal komma / sägher HERREN / offuer the Chaldeer / och offuer the inbyggiare j Babel / och offuer hans Förstar / och offuer hans Wijsa / Suerdet skal komma offuer hans spåmän / at the skola til dårar warda / Swerdet skal komma offuer hans starcka / at the skola förtwiffla / Swerdet skal komma offuer hans hestar och wagnar / och til alla menighetena som ther inne är / så at the skola warda såsom quinnor.

Swerdet skal komma offuer hans fatabwr / at han skal skööff lat warda.

Torka skal kommä öffuer hans watn / at thet skal vthtorkas / Ty thet är itt affgudha land / och the trotza vppå sina stygga affgudhar / Therföre skola odiwr och stygge foghlar boo ther inne / och vnge Strutzer / och skal aldrigh meer besittin warda / eller någhon ther inne wistas j ewigh tijdh / Lijka som HERREN Sodom och Gomorra samt medh theras grannar vmstördt haffuer / sägher HERREN / at ther ingen vthi boo skal / eller någhor menniskia ther inne wistas.

Esaie.13. Gene.19.

Sij / itt folck kommer noordan effter / Monge Hedhningar och monge Konungar skola vpresa sigh jfrå landzens sidho / The haffua bogha och sköld / the äro gruffuelighe och obarmhertighe / theras roop är såsom en dönn aff haffuet / the rijdha på hestar rustadhe såsom krijgsmän emoot tigh / tu dotter Babel. När Konungen j Babel theras rychte hörandes warder / tå skal honom hender nedherfalla / ångest och sorgh skal honom vppåkomma / lijka som eenne quinno vthi barns nödh / Sij / han kommer vp såsom itt Lejon jfrå thē stålta Jordan emoot the fasta hyddor / Ty iagh skal låta honom hasteligha löpa tijt / Och hoo weet hwilken then ynglingen är / then iagh emoot them rusta skal ? Ty hoo är min lijke / Hoo wil lära migh / Och hwilken är then heerden / som emoot migh stå kan ?

Så hörer nu HERRANS rådhslagh / thet han offuer Babel haffuer / och hans tankar som han offuer the inbyggiare vthi the Chaldeers land haffuer / Hwadh geller at wallebarnen skola borttsläpa them / och förstöra theras boning / Och iorden skal båffua aff thet skrijet / och skal ibland Hedhninganas spoordt warda / tå Babel wunnen warder.

LI. Capitel.

(kasta) Såsom man kastar och dryfftar korn.

Thetta sägher HERREN / Sij / iagh skal vpweckia itt skarpt wädher emoot Babel / och emoot hans inbyggiare som sigh emoot migh satt haffua / Jagh skal senda kastare til Babel / huilke honom kasta skola / och vthsopa hās land / thenne skola wara allstädhes om kring honom på hans olyckos dagh / Ty hans skyttor skola intet kunna skiwta / och hans wäpnadhe skola intet kunna wäria sigh / Så skoner nu intet hans vnga män / giffuer all hans häär til spillo / så at the slaghne liggia vthi the Chaldeers land / och the genomstungne på hans gator / Ty Jsrael och Juda skola icke offuergiffne warda aff HERRANOM zebaoth theras Gudh såsom änkior / ändoch theras land haffuer högheligha förbrutet sigh vppå then Heligha j Jsrael / Flyyr vth aff Babel på thet hwar och en må vndsettia sina siäl / at j icke förgåås vthi hans ondsko / Ty thetta är HERRANS hemda tijdh / och han wil betala honom.

Esaie.21. Apoca.14.

(galne) The sigh hoghmodheligha beröma som dårar.

Then gyllene kalken j Babel som alla werldena haffuer drucknā giordt / är vthi HERRANS hand / Alle Hedhningar haffua drucket aff hans wijn / Therföre äro Hedhninganar så galne wordne / Huru hasteligha är Babel fallen och sönderslaghen / Jemrer idher offuer honom / Tagher ock saluo til hans såår / om han til ewentyrs måtte helat warda / Wij läke Babel / men han wil intet läkt warda. Så låter nu fara honom / och låt oss hwar och en dragha vthi sitt land / Ty hans straff recker alt vp til himmelen / och strecker sigh vp til skyyn / HERREN haffuer fram hafft wåra retferdigheet / Kommer och låter oss förtelia HERRANS wår Gudz werck j Zion.

Ja / hwesser nu pilanar wel / och tilredher sköllanar / HERREN haffuer vpweckt Konunganars moodh j Meden / Ty hans tankar stå emoot Babel / at han skal förderffua honom / Ty thetta är HERRANS hemd /

hans Tempels hemd / Ja / reser nu baneer vp på mwranar j Babel / sticker wacht / setter wächtare / besteller håld / Ty HERREN tencker någhot / och skal teslikes fulfölia thet han emoot Babels inbyggiare talat haffuer / Tu som widh stoor watn boor / och stora rikedomar haffuer / tin ende är kommen / och tijn girugheet är vthe / HERREN zebaoth haffuer sworet thet widh sina siäl / Jagh skal vpfylla tigh medh menniskior / lijka som medh grääsmatkar / the skola siunga tigh ena wijso.

Supra 10.

Then som iordena genom sina krafft giordt haffuer / och bereedde werldennes kreetz genom sina wijsheet / och himmelen skickeligha vthstreckte.

Tå han dundrar / så warder vnder himmelen mykit watn / Han vpdragher moln jfrå iordennes enda.

Han gör liungeeld j regnena / och låter wädhret komma vthu hemligh rwm.

(konst) Thet är / medh sinne läro om affgudherij.

Alla menniskior äro dårar medh sinne konst / och alle guldsmedher beståå medh skam medh sijn belete.

Ty theras belete äro bedrågherij / och haffua intet lijff / the äro icke annat än fåfengeligheet och förförisk werck / The moste förgåås tå the heemsökte warda.

Men så är icke han som Jacobs deel är / vthan han som all ting gör / then äret / och Jsrael är hans arffs staff / HERREN zebaoth är hans nampn.

Tu sönderslåår mijn krijgswapn / Så skal iagh slå titt folck och förderffua titt Rike / Jagh skal slå tina hestar och resenärar / Jagh skal sönderslå tina wagnar och theras foromän / Jagh skal slå tina män och quinnor / Jagh skal slå tina gamla och tina ynglingar / Jagh skal slå dräng och pigho / Jagh skal slå tin heerda och hiord / Jagh skal slå tina åkermän och ook / Jagh skal slå tina Förstar och Herrar / Ty iagh wil wedhergella Babel och allom Chaldeers inbyggiarom alla theras ondsko som the vppå Zion bedriffuit haffua / för idhor öghon / sägher HERREN / Sij / iagh skal til tigh tu skadheligha bergh / som hela werldena förderffuar / sägher HERREN / Jagh skal streckia mina hand offuer tigh / och welta tigh nedher aff berghena / och göra itt förbrendt bergh aff tigh / at man aff tigh hwarken hörnstenar eller grundstenar tagha kan / vthan itt ewigt ödhe skalt tu wara / sägher HERREN.

Reser vp baneer j landena / Blåser medh basun jbland Hedhninganar / Ruster Hedhninganar emoot honom / Kaller emoot honom the Konungarike Ararat / Menj och Ascenas / Besteller Höffuitzmän emoot honom / Haffuer hestar fram lijka som snorrande brömser / Ruster Hedhninganar emoot honom / nemligha / Konunganar aff Meden samt medh theras Förstar och Herrar / och alt theras welles land / at landet må båffua och förskreckias / För ty HERRANS tankar wilia fulkompnadhe warda emoot Babel / at han gör Babels land til itt ödhe / ther ingen vthi boo skal.

(quinnor) Thet är / blödhighe och förtwiffladhe.

The Hieltar j Babel skola icke thora dragha vth til strijdz / vthan bliffua på festen / Theras starckheet är bortto / och äro wordne såsom quinnor / Hans boningar äro vptenda / och hans bomar sönderbrottne / Här löper then ene om then andra / och thet ena bodhskapet möter thy andro / til at kungöra Konungenom j Babel / at hans stadh wunnen är alt in til endan / och hampnanar intaghna / och siöghanar vthbrende / och krijgsfolcket blödigt wordet.

Ty thetta sägher HERREN zebaoth Jsraels Gudh / Dottren Babel är såsom en tröskeloghe / når man ther på tröskar. Hennes skörde and warder snart kommandes / NebucadNezar Konungen j Babel haffuer vpfråtit migh / och vmstördt migh / Han haffuer giordt itt toomt kärill aff migh / Han haffuer vpsluket migh lijka som en drake / Han haffuer fylt sin bwk aff minne kråseligheet / Han haffuer bortdriffuit migh / Men nu finner sigh offuer Ba-

uer Babel then argheet som vppå migh och mitt kött bedriffuin är / sägher inbyggerskan j Zion / och mitt blodh offuer the inbyggiare j Chaldea / sägher Jerusalem.

Therföre sägher HERREN altså / Sij / iagh skal vthretta tigh tina saak / och hempnas tigh / Jagh skal vthtorka hans haaff / och förtorka låta hans brunnar / Och Babel skal warda til en steenhoop och til een Drakaboning / til itt wijdhunder / och til itt hwißlande / at ther ingen vthi boo skal. The skola allesamman ryta såsom Leyon / och ropa lijka som the vnga Leyon / Jagh skal settia them medh theras drickande vthi heta / och göra thẽ druckna / at the skola gladhe warda och soffua en ewigh sömpn / aff hwilkom the aldrigh vpwaka skola / sägher HERREN / Jagh skal nedherföra them lijka som lamb til at slachtas / såsom wädhrar och bockar.

Huru är Sesach så wunnen / och then beprijsadhe j allo werldenne så intaghen? Huru är Babel så til itt vnder worden jbland Hedhninganar? Itt haaff är gånget offuer Babel / och med thes monga bölior är han offuertekt / Hans städher äro offuergiffne / och til itt tortt ödhe land wordne / til itt land ther ingen vthi boor / och ther ingen menniskia vthi wandrar / Ty iagh haffuer heemsökt Bel j Babel / och riffuit vthu hans hals thet han vpswolget hadhe. Och Hedhninganar skola intet meer löpa til honom / Ty muranar j Babel äro ock så nedherfalne.

Dragher ther vth mitt folck / hwar och en vndsettie sina siäl / för HERRANS grymma wrede / Idhor hierta mätte ellies week warda / och vpgiffuas för thet rychte som man j landena höra skal / Ty vthi eno årena skal itt rychte gå / och sedhan j andro årena ock så itt rychte om wold j landena / och en Förste skal wara emoot then andra.

Therföre sij / then tijdh kommer / at iagh the affgudhar j Babel heemsökia skal / och theras hela land til skam warda skal / och hans slagne ther inne liggia skola. Himmel och iord / och hwadh ther vthi är skola glädhia sigh offuer Babel / at hans förstörare noordan effter kompne äro / sägher HERREN / Och lijka som Babel j Israel the slaghna feldt haffuer / altså skola the slaghne j Babel feldte warda vthi hela landena.

Så dragher nu idhar wägh j som swerdet vndflyydt haffuen / och töffuer icke lenge / Tencker vppå HERRAN vthi fierran land / och låter Jerusalem liggia idher j hiertat / Wij worom til skam köpne / tå wij then försmådhelse höra moste / och skammen beteckte wår ansichte / tå the fremmande komo offuer HERRANS hwß Helghedom.

Therföre sij / then tijdh kommer / sägher HERREN / at iagh hans affgudhar heemsökia skal / och j hela landena skola the dödzsåre sucka. Och om Babel vpsteghe j himmelen / och satte sina macht vthi the högha fäste / så skola doch förstörare jfrå migh komma offuer honom / sägher HERREN.

Man hörer ena röst j Babel / och en stoor jemmer vthi the Chaldeers land / Ty HERREN förderffuar Babel / han förderffuar honom medh så stoort skrij och rumoor / at hans bölior fråsa lijka som stoor watn / Ty förstöraren är kommen offuer Babel / Hans Hieltar warda grepne / theras boghar warda sönderbrottne / Ty hempndennes Gudh HERREN betalar honom. Jagh skal göra hans Förstar / Wijsa / Herrar / och Höffuitzmän och krijgsmän / druckna / så at the skola soffua en ewigh sömpn ther the icke meer aff vpwakna skola / sägher Konungen som heter HERREN zebaoth.

Thetta sägher HERREN zebaoth / Muranar om then stora Babel skola vndergraffne warda / och hans högha portar vpbrennas medh eeld / At Hedhninganars arbete skal fåfengt wara / och vpbrennas hwadh folcken medh mödho vpbygdt haffua.

Thetta är thet ord som Propheten Jeremia befalte Sera Ja Neria sone Mahsea sons / tå han medh Zedekia Juda Konung drogh til Babel / vthi fierde årena

fierde årena hans Rikes / Och Sera Ja war en fridhsam Förste / Och Jeremia screff all then olycko som offuer Babel komma skulle / vthi ena book / nemligha / all thenna orden som emoot Babel scriffuin äro. Och Jeremia sadhe til Sera Ja / Tå tu kommer til Babel / så see til och lääs all thenna orden / och sägh / HERRE tu haffuer talat emoot thetta rwmet / at tu wille förderffua thet / så at ingen skulle boo här vthi / huarken folck eller fää / vthan wara til itt ewigt ödhe. Och när tu haffuer vthlåset bokena / så bindt en steen ther widh / och kasta henne vthi Phrath / och sägh / Altså skal Babel försenckt warda / och icke vpkomma igen för then olycko som iagh skal offuer honom komma låta / vthan förgåås. Alt här til haffuer Jeremia talat.

LII. Capitel.

4.Reg.24 2.Para.36 Supra 37 ZEdekia war itt och tiwghu åra gammal tå han Konung wardt / och regeradhe j elloffua åår j Jerusalem / Hans modher heet Hamutal Jeremia dotter j Libna / och giorde thet HERRANOM illa behagadhe / lijka som Joiakim giordt hadhe / Ty HERRANS wredhe gick offuer Jerusalem och Juda / til tess han förkastadhe them jfrå sitt ansichte. Och Zedekia föll aff jfrå Konungen j Babel.

Men j niyonde årena aff hans Rike på tiyonde daghen j tiyonde månadhenom / kom NebucadNezar Konungen j Babel med all sin håår emoot Jerusalem och beladhe honom / och beskantzadhe honom alt om kring / Och stadhen war så belagd alt in til elloffte året Konungs Zedekia / Men på niyonde daghen j fierde månadhenom / fick hungren offuerhandena j stadhenom / Och landzfolcket hadhe intet meer til at äta / Tå föll man in j stadhen / och alt krijgsfolcket gåffuo flychtena / och drogho vthu stadhen om nattena / på then wäghen åt thŭ porten emellan the twå murar / vth widh Konungs örtagården.

Supra 39 4.Reg.25. Men the Chaldeer lågho kring om stadhen / och tå thesse drogho sin wägh bortt åt j markenne / iaghadhe the Chaldeers håår effter Konungen / och fingo Zedekia fatt vthi then markenne widh Jeriho. Tå förströdde sigh all hans håår jfrå honom / och the togho Konungen til fånga / och förde honom vp til Konungen aff Babel til Riblath thet j Hemath land ligger. Han sadhe en Doom offuer honom / Ther låt Konungen aff Babel dräpa Zedekia barn för hans öghon / och drap alla Juda Förstar j Riblath / Men Zedekia låt han stinga öghonen vth / och låt binda honom medh twå kädhior / Och Konungen aff Babel förde honom altså til Babel / och ladhe honom vthi fängelse in til tess han bleff dödh.

På tiyonde daghen j femte månadhenom / hwilket thet nittonde året war NebucadNezars Konungens j Babel / kom NebuzarAdan Höffuitzmannen then allstädhes war när Konungenom j Babel / til Jerusalem / och vpbrende HERRANS Hws och Konungs hwset / och all hws j Jerusalem / all stoor hws vpbrende han j eeld / Och all the Chaldeers håår som med Höffuitzmannenom war / reffuo nedh alla mwranar j Jerusalem alt om kring / Men thet fattigha folck / och annat folck som än nu quart war j stadhenom / och the som til Konungen aff Babel falne woro / och thet quarbleffna handwercks folcket / förde NebuzarAdan Höffuitzmannen fångna bortt / Och aff thet fattigha folcket j landena / låt NebuzarAdan Höffuitzmannen någhra bliffua quarra til wijngårdz folck och åkerfolck.

Men the kopparstodhar som woro j HERRANS hws / och stolarna / och Kopparhaffuet j HERRANS hws slogho the Chaldeer sönder / och förde allan kopparen ther aff til Babel / och kätzlar / skofflar / kniffuar / becken /

nar/becken/skålar och all koppar tyygh / the man vthi Gudz tienst plåghadhe bruka / togho the bortt / Ther til toogh Höffuitzmannen bortt alt thet aff guld och silffuer war / j kannor / rööktpannor / becken / ketzlar / liwsastakar / skedhar och skålar / the twå stodhanar / thet ena haffuet / the tolff kopparoxar som vnder foten stodho / hwilka Konūg Salomo hadhe göra låtit til HERRANS hws / Kopparen aff thenna tyghen war offuermåtton mykin. 3. Reg. 7.

Men bådha stodherna woro hwar thera adherton alnar högh / och itt tolff alna snöre war måtet om kring henne / och war fyra finger tiock / och war jholl / och stoodh på hwar thera en kopparknap fem alnar högh / och giordar och Granatäple woro på hwar knappen alt om kring / altsammans aff koppar / och then ena stodhen war såsom then andra / Granatäplen ock så / Och woro Granatäplen ther vppå sex och niyotiyo / All Granatäplen woro hundradhe på eenne giord alt om kring.

Och Höffuitzmannen toogh then Presten Sera Ja vthaff Första Ordningen / och then Presten zephania vthaff then andra Ordningen / och tree dörawachtare / Och en Kamererare vthaff stadhenom / som offuer krijgsfolcket satt war / och siw mån som når Konungenom wara moste / hwilke j stadhenom fundne wordo / Ther til Sepher then Håårförstan / then landzfolcket mönstra plåghadhe / ther til sextiyo mån aff landzfolcket som j stadhenom fundne wordo. Thesse toogh Nebusar Adan Höffuitzmannen / och förde them til Konungen j Babel j Riblath / Och Konungen j Babel slogh them j hiäl j Riblath / thet j Hemath lande ligger. Altså wardt Juda borttförd vthu sitt land. 4. Reg. 25.

Thetta år thet folck som NebucadNezar bortförde / nemligha / vthi siwnde årena / try tusend och tree och tiwghu Judar / Men vthi adhertonde årena NebucadNezars / otta hundrat och twå och tretiyo siälar vthaff Jerusalem / Och j tridie och tiwghunde årena NebucadNezars förde Nebusar Adan Höffuitzmannen bortt siw hundrat och fem och fyratiyo siälar aff Juda / Alla siälanar åro fyra tusend och sex hundrat. 4. Reg. 25.

Men vthi siwnde och tretiyonde årena ther effter at Joachin Juda Konung bortförd war / på femte och tiwghunde daghen j tolffte månadhenom / vphooff EuilMerodach Konungen j Babel / vthi the årena tå han Konūg wardt / Joachins Juda Konungs hoffuudh / och låt honom vthu fångelset / och taladhe medh honom wenligha / Och satte hans stool vthoffuer the Konungars stolar som når honom woro j Babel / Och förwandladhe honom hans fångelses klådher / och han åat in för honom allstädhes j sina lijffzdaghar / Och honom wardt allstädhes giffuit aff Konungenom j Babel hans vppehälle / såsom honom förskickat war j all hans lijffz tijdh alt in til hans enda.

Enden på Propheten Jeremia.

Jeremia Klaghowijsor.

Första Capitel.

HVru ligger then stadhen så ödhe / som full medh folck war: han år lijka som een ånkia / Then som een Förstinna jbland Hedhningana / och een Drotning j landen war / hon moste nu tiena.

Hon gråter om nattena / så at tåranar löpa nedher på kindbenen. Ingen år jbland alla hennes wener som hughswalar henne. Alle hennes nåste förachta henne / och åro hennes fiendar wordne.

Juda år fången j elende och swår tråldom / Han boor jbland Hedhningar och finner ingen roo / alla hans förföliare fara illa medh honom.

Wåghanar til zion liggia ödhe / effter ingen kommer til höghtijdher / Alla hans portar stå ödhe / hans Prester sucka / hans jungfrwr see ömkeligha vth / och han år bedröffuat.

Hans owener swefflla alt j höghdenne / hans fiendom gåår wel / Ty HERREN haffuer giordt honom full medh jemmer för hans stora synder skul / och hans barn åro j fångelse bortdreffne för fiendanom.

All fäghrind år bortto för dottrenne zion / Hennes Förstar åro lijka som wädhrar the ther ingen beet finna / och gå wanmechtighe för plåghare-nom.

Jerusalem kommer jhogh j thenna tijdh / huru elende och offuergiffuin han år / och huru mykit gott han aff ålder haft haffuer / Mådhan alt hans folck nedhre ligger för fiendanom / och ingen år som hielper / Hans fiendar see sina lust vppå honom / och bespotta hans Sabbather.

Jerusalem haffuer syndat / therföre moste han wara lijka som een oreen quinna. Alle the som åradhe honom / the försmå honom nu / effter the see hans skam / Men han suckar och faller nedher til markena.

Hans oreenligheet lodher widh hans klådhefollar / han hadhe icke troodt at honom på sidstonne så gå skulle / Han år jw alt för gruffueligha nedherstött / och haffuer ther til ingen som tröster honom. Ah HERRE see vppå mitt elende / ty fienden hoghmodhas fast.

Fienden haffuer kommet sina hand widh all hans Klenodier / Ty han moste see ther vppå / at Hedhningana gingo in vthi hans Helghedom / om hwilka tu budhit haffuer / at the icke skulle komma vthi tina församling.

Alt hans folck suckar och gåår om brödh / sijn Klenodier gåffuo the för maat / på thet the skulle wedherquekia siälena. Ah HERRE see doch til / och skodha huru förachtelighen iagh worden år.

Idher allom sägher iagh som gåån hår fram om / Skodher doch och seer til / om någhor werck kan wara sådana som min werck / then migh så vpåter / Ty HERREN haffuer giordt migh full medh jemmer / på sinne grymma wredhes dagh.

Han haffuer sendt en eeld aff höghdenne vthi mijn been / och låtit honom ther mechtigh wara / Han haffuer vthsatt itt nåät för mina fötter / och stött migh til baka / Han haffuer giordt migh til itt ödhe / så at iagh söria moste hela daghen.

Mina swåra synder haffua vpwaknat genom hans straff / och alla tilsammans kommet migh vppå halsen / så at all mijn krafft migh förgåås / HErren haffuer så farit medh migh / at iagh icke meer vpkomma kan.

HErren haffuer nedhertrampat alla mina starka som iagh hadhe / Han haffuer låtit vthropa offuer migh een höghtijdh / til at förderffua mina vnga mån / HErren haffuer låtit jungfruna dottrena Juda trampa en press.

Therföre gråter iagh så / och bådhen mijn öghon flyta medh watn / Ty hughswalaren som mina siäl wedherquekia skulle / år longt bortt jfrå migh / Mijn barn åro bortto / ty fienden haffuer offuerhandena fått.

zion recker sina hender vth / och ther år doch ingen som honom tröster / Ty HERREN haffuer budhit alt om kring Jacob hans fiendom / at Jerusalem skal emellan them wara lijka som een oreen quinna.

HERREN år rettferdigh / ty iagh haffuer warit hans munn ohörsam / Hörer all folck och seer min werck / mina jungfrwr och ynglingar åro gångne vthi fångelse.

Jagh kalladhe på mina wener / men the haffua bedraghet migh / Mine

Prester

Prester och äldste j stadhenom äro försmechtadhe / Ty the gå om brödh på thet the skola wedherquekia sina siäl / Ah HERRE see doch huru bedröffuat iagh är / at thz gör migh ondt j alt mitt lijff / Mitt hierta denger j minom kropp / ty iagh är vpfylt medh stoor bitterheet / Vthe haffuer swerdet / och inne j husena dödhen giordt migh til een ånkio.

Man hörer wel at iagh suckar / och haffuer doch ingen tröstare. Alle mine fiendar höra mina olycko / och glädhia sigh / thet gör tu. Så låt tå then daghen komma / som tu vthropat haffuer / at them skal gå lijka som migh.

Låt alla theras ondsko komma in för tigh / och gör medh them såsom tu medh migh för alla mina misgerningar skuld giordt haffuer / Ty mitt suckande är stoort / och mitt hierta är bedröffuat.

Annat Capitel.

HVru haffuer HErren förmörkrat dottrena zion medh sinne wredhe: Han haffuer kastat Israels herligheet aff himmelen nedher på iordena / Han haffuer icke tenckt vppå sin fotapall j sinne wredhes dagh.

HErren haffuer vthan barmhertigheet alla Jacobs boningar förlagdt / Han haffuer j sinne grymheet aff brutit dottrennes Juda fäste / och slaghit them om kull / Han haffuer ofkäärat bådhe hennes Rike och hennes Förstar.

(starckheet) är Konungarike.

Han haffuer sönderbrutit Israels starckheet vthi sinne grymma wredhe / Han haffuer draghet sina höghra hand til baka tå fienden kom / och haffuer vptendt en eed j Jacob / then alt om kring förtårer.

Han haffuer spent sin bogha lijka som en fiende / Sina höghra hand haffuer han fördt såsom en owen / och dräpet alt thz som lustigt war til seende / och vthgutet sina grymheet / lijka som en eeld vthi dottrēnes zions hyddo.

HErren är lijka som en fiende / Han haffuer vmstördt Israel / han haffuer vmstördt all hans palatz / och förderffuat hans fäste / Han haffuer giordt dottrenne Juda mykin klaghan och sorgh.

Han haffuer vpgraffuet hans tiäll lijka som en örtagård / och förderffuat hans boning / HErren haffuer lätit förgäta j zion bådhe Helghedagh och Sabbath / och lätit j sinne grymma wredhe skemma bådhe Konung och Prest.

HErren haffuer förkastat sitt Altare / och til spillo giffuit sin Helghedom / han haffuer giffuit hans palatz murar vthi fiendans hender / Så at the haffua ropat j HERRANS Hws / lijka som vppå enom Helghedagh.

HERREN tenckte til at förderffua dottrennes zions mwrar / han drogh snöret ther offuer / och icke affwende sina hand / til tess han henne förderffuadhe / Tornen stå ömkeligha / och muren ligger jemmerligha.

Hans portar liggia diwpt nedher j iordena / hans bomar haffuer han sönderbrutit / och til intet giordt / Hans Konungar och Förstar äro jbland Hedninganar / ther the intet kunna öffua Laghen / och hans Propheter haffua ingen syyn aff HERRANOM.

(tyste) Thet är vthe medh thim / the äro sin koos

Dottrennes zions äldste liggia på iordenne och äro tyste / The kasta stofft vppå sijn hoffuudh / och haffua draghet säcker vppå sigh / Jerusalems Jungfrur hengia theras hoffuudh nedher åt iordenne.

Jagh haffuer här näst grätet migh öghonen vth / så at thet gör migh ondt j mitt lijff. Mijn leffuer är vthguten vppå iordena offuer mins folcks dotter / tå spenabarn och offuermaghar försmechtadhes på gatomen j stadhenom.

Tå the sadhe til sina mödhrar / Huar är brödh och wijn: Tå the försmechtadhe

tadhe på gatomen j stadhenom / såsom the ther dödhsåre woro / och vpgåffuo sin anda j theras mödhras fampn.

O tu dotter Jerusalem / hwem skal iagh lijkna tigh widh / och för hwadh skal iagh hålla tigh / tu jungfrw dotter zion: widh hwadh skal iagh lijkna tigh / ther iagh tigh medh trösta måtte: Ty tin skadhe är stoor lijka som itt haaff / Hoo kan hela tigh:

Tine Propheter haffua tigh predicat lösa och dårachtigha syner / och icke vppenbarat tigh tina misgerning / ther the medh måtte förtaghet tigh titt fångelse / vthan haffua predicat tigh lösa predican / på thet the skulle predica tigh vthu landena.

Alle the som ther fram om gå / the klappa medh henderna / hwisla åt tigh / och rista hoffuudhet offuer dottrena Jerusalem. Är thetta then stadhen ther man aff sägher / at han är then allrasköniste / aff hwilkom alt landet glädher sigh:

Alle tine fiendar gapa medh munnen emoot tigh / hwisla til tigh / gnissla medh tenderna / och säya / Huy / wij haffue förderffuat honom / thetta är then daghen som wij begärat haffue / Wij haffue fått thet / wij haffue leffuat så lenge.

Leuit. 26. Deute. 28.

HERREN haffuer giordt thet han j sinnet hadhe / han haffuer fulkompnat sitt ord som han longt tilförenna budhit hadhe / Han haffuer förderffuat vthan barmhertigheet / han haffuer fröghdat fiendan offuer tigh / och vphögdt tina oweners macht.

Theras hierta ropadhe til HErran / O tu dottrennes zions mwr / lät tårar flyta bådhe dagh och natt lijka som en beck / håll intet vp / och tin öghnasteen wende intet åter.

Statt vp om nattena och ropa / vthgiwt titt hierta j försla wechtenne in för HErranom lijka som watn / Lyfft vp tina hender til honom för tijn vnga barns siälar som aff hunger döö j all gatomoot.

HERRE skodha doch och see til hwem tu förderffuat haffuer / skola nu quinnorna äta sijn lijffs frucht / the yngsta barnen som näpligha en span long äro: Skola Propheternar och Presternar vthi HErrans Helghedom så dräpne warda:

På gatonar nedher på iordenne lågho bådhe vnge och gamle. Mina jungfrwr och ynglingar äro falne genom swerd / Tu haffuer dräpet på tinne wredhes dagh / tu haffuer slachtat vthan barmhertigheet.

Tu haffuer kallat mina fiendar alt om kring / lijka som til en helghedagh / så at på HERRANS wredhes dagh ingen vndsloppen och igenleeffd är / The som iagh vpfödt och vpfostrat haffuer / them haffuer fienden förgiordt.

Tridie Capitel.

JAgh är en elende man / then hans grymheetz rijs see moste / Han haffuer leedt migh och lätet migh gå j mörkrena och icke j liwsena / Han haffuer wendt sina hand och handlar fast annorlunda medh migh altijdh.

Han haffuer giordt mitt kött och mina hwdh gammul / och sönderslaghet mijn been / Han haffuer bygdt emoot migh och beweffuat migh vthi galla och mödho / han haffuer lagdt migh vthi mörkret / lijka som the dödha j werldenne.

Han haffuer innemurat migh / så at iagh icke vthkomma kan / och satt migh vthi hårda fiettrar / Och om iagh än ropadhe och bådhe / så stoppar han öronen til för mina böön. Han haffuer igenmurat min wägh medh huggen steen / och mina stijghar igentäpt.

Han haffuer wachtat effter migh lijka som en Biörn / lijka som itt Leyon j lönligh rwm / Han haffuer låtit migh fela om wäghen / han haffuer riffuit migh j stycke sönder och til intet giordt / han haffuer spent sin bogha / och satt migh såsom itt måål för pilenom.

Han haffuer vthaff koghret låtet skiwta migh j mina niwrar / Jagh år worden til spott allo mino folcke / och theras daghligha wijsa / Han haffuer måttat migh medh bitterheet / och giffuit migh malört dricka.

Han haffuer slaghet mina tender sönder j små stycke / och weltrat migh vthi asko / Mijn siål år fördriffuin jfrå fridhenom / godha daghar moste iagh fögåta / Jagh sadhe / Mitt hopp år vthe / at iagh någhon tijdh meer skal wara når HERRANOM.

Kom doch jhogh huru iagh år elende och offuergiffuen / och malört och galla drucket haffuer. Tu warder iw ther vppå tenckiande / ty mijn siål såligher migh thet / thet legger iagh på hiertat / therföre hoppas migh ån nu.

HERRANS mildheet år ån nu icke vthe / hans barmhertigheet haffuer ån nu icke enda / vthan hon år hwar morghon nyy / och tijn troheet år stoor / HERREN år min deel sågher mijn siål / therföre wil iagh hoppas vppå honom.

Ty HERREN år godh them som hoppas vppå honom / och the siål som fråghar effter honom. Thet år een kosteligh ting / at man år toligh / och hoppas vppå HERRANS hielp.

Thet år een kosteligh ting at man dragher oket j vngdomen.

At en som offuergiffuen år haffuer tolamodh / når honom någhot vppåkommer / och setter sin munn vthi stofft och wenter effter hoppet / och låter slå sigh widh kindbenet / och legger mykin försmådhelse vppå sigh.

Ty HErren driffuer icke jfrå sigh ewinnerligha / vthan han bedröffuar wel / men han förbarmar sigh igen effter sijn stora mildheet / ty han plåghar och bedröffuar icke menniskiona aff hiertat / Lijka som han wille platt vndertryckia låta the elenda på iordenne / och låta theras saak för Gudhi oretta wara / och them falskeligha döma låta / lijka som HErren sågho thet intet.

Hoo thor tå såya / at sådant skeer vthan HErrans befalning / och at hwarken ondt eller gott kommer igenom hans befalning ? Hwj knorra tå menniskionar altså medhan the leffua ? Hwar och en knorre emoot sina synder.

Och låt oss ransaka och sökia wårt wesende / och vmwenda oss til HERRAN / Låt oss vplyffta wår hierta samt medh henderna til Gudh j himmelen / Wij / wij haffue syndat / och olydighe warit / therföre haffuer tu medh retto intet skonat.

Vthan tu haffuer förmörkrat oss medh wredhe / och förfolgt och dråpet vthan barmhertigheet. Tu haffuer beteckt tigh medh en skyy / at ingen böön ther igenom komma kunde. Tu haffuer giordt oss til treck och slemheet jbland folcken.

Alle wåre fiendar gapa medh munnen emoot oss / Mijn öghon rinna / Wij warde förtryckte och plåghadhe medh förskreckelse och ångest / medh watubecker offuer mins folcks dotters jemmer.

Mijn öghon flyta och kunna icke afflåta / Ty ther år ingen återwenda / til tess HERREN aff himmelen skodhar hår nedh / och seer ther til / Mitt ögha fråter migh lijffuet bortt för mins stadz döttrar skul.

Mine fiendar haffua besnårdt migh lijka som en foghel vthan saak / the haffua förgiordt mitt lijff vthi eenne kulo / och kastat vppå migh stenar / The haffua ock begutit mitt hoffuudh medh watn. Tå sadhe iagh / Nu år thet platt vthe medh migh.

Men iagh åkalladhe titt nampn HERRE nedhan vthu kulonne / och tu hörde mina röst / Bortgöm icke tijn öron för mitt suckande och ropande / Nalka tigh til migh når iagh åkallar tigh / och sågh / Fruchta tigh intet.

Vthretta tu HErre mins siåls saak / och förlossa mitt lijff / HERRE see doch til huru orett migh skeer / och hielp migh til min rett. Tu seer alla theras hemd / och alla theras tanckar emoot migh.

HERRE tu hörer theras försmådhelse / och alla theras tanckar offuer migh / mine mootståndares leppar / och theras rådhslagh emoot migh daghligha / See doch ehwadh the sigh leggia eller vpstå / så quådha the wijsor om migh.

Wedhergell them HERRE såsom the förtient haffua / låt them theras hierta förskreckias / och kenna tina banno. Förfölg them medh grymheet / och förgör them vnder HERRANS himmel.

Fierde Capitel.

HVru år gullet så platt förmörkrat / och thet fijna gullet så platt förwandlat / och Helghedomens stenar liggia förströöde på alla gator.

The ådhla zions barn lijk reknat widh gull / huru åro the nu lijk reknat widh leerkårille / the en pottomakares werck åro.

Drakanar giffua sinom vngom spenanar / och deggia them / Men mins folcks dotter moste obarmhertigh wara / lijka som en Strutz j öknenne.

Spenabarnena lodher för torst skul tungan widh thes goom / The vnga barn ropa effter brödh / och ingen år som them thet vthskiffter.

(obarmhertigh) Hon kan icke giffua sinom barnom dija / hwilket doch göra the grymma diwr / För ty hungren år så stoor etc.

The som tilförenna åto thet alrakråseligasta / the försmechta nu på gatomen. The som tilförenna vpfödde woro j silke / the moste nu liggia j treck.

Mins folcks dotters synd år större ån Sodoms synd / then vthi itt öghnableck vmstördt wardt / och ingen hand kom ther widh.

Hennes Nazareer woro renare ån snió / och blankare ån miölck / Theras fergha war rödhare ån Korall / theras anseende war som en Saphir.

Men nu år theras ansichte så förmörkrat aff swartheet / at man icke kenner them på gatomē / Theras hwdh lodher in til theras been / och åro så torre som itt trää.

Them dråpnom medh swerd war båttre ån them som aff hunger döde / hwilke försmechta och förgåås moste för hunger skul.

The alrabarmhertighasta quinnonar moste koka sijn egen barn / på thet the skulle haffua them til maatz / vthi mins folcks dotters jemmer.

HERREN haffuer fulkompnat sina grymheet / han haffuer vthgutit sina grymma wredhe / han haffuer j zion vptendt en eeld / hwilken ock hans grundwal vptårdt haffuer.

Konunganar på iordenne hadhe intet troodt thet / eller alla menniskior på werldenne / at owenen och fienden skulle igenom Jerusalems portar kommet.

Men thet år skeedt för hans Propheters synder / och för hans Presters misgerningar skul / hwilke ther inne vthgutu the retferdighas blodh.

The gingo hijt och tijt på gatomen lijka som blinde / och woro besöladhe j blodh / och kunde ock ey komma widh theras klådher.

(besöladhe) Thet år / the hadhe vthgutit mykit oskyldigt blodh.

Vthan ropadhe til them / Wijker vndan j orene / wijker / wijker / kommer widh ingen ting / Ty the skyydde widh them / och flyydde för them / så at man ock sadhe jbland Hedhninganar / The bliffua ther icke lenge.

Therföre haffuer HERRANS wredhe förströödt them / och wil icke meer see vppå them / effter the icke åradhe Presternar / och icke woro barmhertige offuer the åldsta.

(fåfengeligh) The förlåto sigh på Egypten och menniskior/ och dristeligha ihjål slogho the froma Propheter.

(Smoorde) Thet år / wår Konung/ ty wij meente at wårt Rike skulle ingen nödh haffua/ och wij trotzadom allom Hedhningom.

Likwel gapadhe wår öghon effter fåfengeligh hielp / til tess the tröttz wordo/ tå wij wente effter itt folck som oss doch intet hielpa kunde.

Man iagadhe oss/ så at wij icke gå toorde på wårom gatom / tå kom ock wår ende / wåra daghar åro vthe/ wår ende år kommen.

Wåre förföliare woro snarare än Oernar vnder himmelen / på berghomen haffua the förfolgdt oss / och j öknenne wachtat effter oss.

HERRANS Smoorde som wår tröst war / år fången worden / tå the oss förstöörde / på hwilken wij tröste / at wij vnder hans skugga jbland Hedhninganar leffua skulle.

Ja fröghda tigh och war gladh tu dotter Edom som boor j Vz lande / Ty kalken skal ock komma offuer tigh / tu moste ock så drucken och blottat warda.

Men tijn ondska haffuer en enda tu dotter Zion / Han skal icke meer låta bortföra tigh / Men tina ondsko tu dotter Edom / skal han heemsökia / och vpteckia tina synder.

Femte Capitel.

TEnck vppå HERRE huru oss gåår / skodha och see vppå wår smålek / Wårt arff år fremmandom til deel wordet / och wår hws vthlåndskom / Wij åre fadherlöse / och haffuom ingen fadher / wåra mödhrar åro såsom ånkior / Watnet som oss tilhörde / moste wij dricka för penningar / wår eghen wedh moste wij betala / Twång ligger oss på halsen / och om wij ån trötte warde / så giffs oss doch ingen hwijla / Wij haffue most giffua oss vnder Egypten och Assur / på thet wij doch måtte få brödh / och åta oss måtta. Wåre fådher haffua syndat och åro icke meer för handenne / och wij moste theras misgerningar vmgella. Tienare åro rådhande offuer oss / och ingen år som oss vthu theras hand förlossar. Wij moste hemta wårt brödh medh wår lijffs fara / för swerdena vthi öknenne / Wår hwdh år förbrend såsom vthi enom vgn / för then gruffueligha hungren.

The haffua skemdt quinnonar j Zion / och iungfrunar vthi Juda stådher / Förstanar åro aff them vphengde / och the gamlas person haffuer man intet skonat. Ynglinganar haffua most dragha quernena / och the vnge stupa vnder wedhabyrdhor. The gamle sittia intet meer j portanar / och ynglingar bruka intet meer strengiaspel / Wår hiertas glådhe haffuer en enda / wår dantz år wend vthi klaghogrååt. Aff wårt hoffuudh år kronan fallen / Ah wee at wij så syndat haffue / Therföre år ock wårt hierta bedröffuat / och wår öghon förmörkrat / För Zions bergh skul / at thet så ödhe ligger / at Råffuanar löpa ther offuer.

Men tu HERRE som bliffuer ewinnerligha / och tin stool j ewigh tijdh / Hwj wilt tu så platt förgåta oss / och så lenge platt offuergiffua oss? Hemta oss HERRE åter til tigh / at wij måghe komma heem igen. Förnyia wåra daghar lijka som the foordom woro / Ty tu haffuer förkastat oss / och år alt för swårligha offuer oss förtörnat.

Enden på Klaghowijsonar Jeremia.

Förspråk på then Propheten Hesekiel.

HEsekiel foor vth medh Konung Jechanja / såsom Daniel och andre flere welwilieligha vthi fångelset til Babel effter Jeremie rådh / såsom han jw alltijdh rådde / at the skulle giffua sigh Konungenom aff Babel / så skulle the bliffua widh lijff / och skulle icke stå honom emoot / ellies skulle the förgåås och bliffua bortto / Jeremie xxj. Tå the nu til Babel kompne woro / såsom Jeremia j xxiiij. Capit. vthwijsar / och them wenligha tröster / så wordo the otolighe / och ångradhe them offuer måtton fast / at the hadhe giffuit sigh / Effter the sågho / at the som j Jerusalem quarbleffne woro och icke hadhe giffuit sigh / hadhe ån nu bådhe stadhen och all ting inne / och hoppadhes at göra Jeremiam til liwghare / och wel mågha förswara sigh för Konungenom j Babel / och bliffua j landena.

Hår til holpe nu medh all macht the falske Propheter som jw alltijdh godha tröst gåffuo j Jerusalem / at Jerusalem intet skulle wunnet warda / och Jeremia moste liwgha som en kettare och en förförare. Ther slogh ock medh til (såsom skee plåghar) at the j Jerusalem berömde sigh lijka som the ther redheligha och fasta medh Gudhi och sitt fådhernes land stodho / Men the andre hadhe giffuit sigh och offuergiffuit Gudh och sitt fådhernes land såsom trolöse och årolöse förrådhare / the ther vppå Gudh intet trösta eller hoppas kunde / vthan gåffuo sigh til sina fiendar / för sådana lööst taal skul then lögnarens Jeremie etc. Thetta giorde them ondt och förbittradhe them fast / som sigh til Babel giffuit hadhe / Och theras fångelse wardt them nu hår aff ån så mykit swårare / O huru mykit ondt skola the haffua vnskat Jeremie / then the hadhe efterlyydt / och han them så jemmerligha förfördt hadhe.

Therföre vpwecker nu Gudh j Babel thenna Propheten Hesekiel / til at trösta the fångar / och til at Prophetera emoot the falska Propheter j Jerusalem / och til at stadhfesta Jeremie ord / hwilket han ock redheligha gör / och mykit hårdare och meer Propheterar / huru Jerusalem skulle förstördt warda / och folcket medh Konungenom och Förstomen förgåås / ån Jeremia / Och loffuer doch them ther bredhowidh theras igenkommelse och heemferd igen j Juda landet. Och thet år thet förnemlighasta stycket j Hesekiele som han j sinom tijdh brukadhe / och driffuer thet alt in til xxv. Capitlet / Ther nåst strecker han ock sijn Prophetia in til annor land ther om kring / hwilken ock aff Konungenom j Babel skulle plåghat warda / alt in til xxxiij. Capi. Ther fölia tå fyra skööna Capitel om Andan och Christi Rike / Ther effter om then sijdsta Tyrannen j Christi Rike Gog och Magog / Och widh endan bygger han Jerusalem åter vp igen / och tröster ther medh folcket / at the skulle komma åter heem igen / Men j Andanom menar han then ewigha stadhen thet himmelska Jerusalem / ther Apocalipsis ock om talar.

Then Propheten Hesekiel.

Första Capitel.

VThi tretiyonde årena / på femte daghen j fierde månadhenom / tå iagh war jbland the fångna widh then elffuena Chebar / öpnadhe sigh himmelen / och Gudh wijste migh syner / Then samme femte daghen war vthi femte årena / effter at Joiachin Juda Konung war fången borttförd / Tå skeedde HERRANS ord til Hesekiel Busi son Prestens / vthi the Chaldeers lande widh then elffuena Chebar / ther kom HERRANS hand offuer honom.

Och iagh sågh / och sij / ther kom itt stormwådher noordan effter medh en stoor molnskyy full medh eeld / så at thet glemmadhe alt om kring / och mitt vthi eeldenom war thet ganska klart / Och ther innan vthi war lijka som fyra diwr / och itt aff them war såsom een menniskia / och the hadhe fyra ansichte / och fyra wingar / Och theras been stodho rett / men theras fötter woro lijka som oxa fötter / och glemmadhe såsom glödhande koppar / och hadhe menniskio hender vnder theras wingar / Ty the hadhe fyra ansichte och fyra wingar / och winganar woro jw hwar widh annan / Och tå the gingo / så gingo the intet jfrå hwart annat / vthan hwart the gingo / gingo the rett fram åt.

Theras ansichte på höghro sidhonne woro lijka som Menniskios och Leyons / men på wenstro sidhonne woro theras ansichte lijka som Oxas och Örns. Och theras ansichte och wingar woro offuan til vthreckte så at jw twå wingar tilsammans slogho / och medh twå wingar skyylte the sina kroppar. Hwart the gingo / tå gingo the rett fram åt / Och the gingo tijt som wådhret baar / och gingo intet jfrå hwart annat när the gingo / Och diwren woro anseende / lijka som glödhande kohl the ther brinna / och lijka som bloss emellan diwren / Men eelden gaff itt glemmande jfrå sigh / och vthu eeldenom gick itt liungande / Och diwren lupo hijt och tijt lijka som en liungeeld.

Som iagh nu så sågh thenna diwren / sij / tå stoodh ther itt hiwl på iordenne när the fyra diwren / och war anseende lijka som fyra hiwl / och the hiwlen woro lijka som en Turkos / och woro all fyra thet ena som thet andra / Och the woro anseende / lijka som itt hiwl wore j the andro / När itt aff them gick / så gingo the all fyra / och gingo intet jfrå hwart annat / Theras lötar och högd woro förskreckeligh / och theras lötar woro full medh öghon alt om kring på all fyra hiwlen / Och när diwren gingo / så gingo ock hiwlen när them / och tå diwren vplyffte sigh jfrå iordenne / så vplyffte ock hiwlen sigh / Hwart wådhret gick / tijt gingo the ock / och hiwlen vplyffte sigh medh them / ty itt starckt wådher war j hiwlomen. När the gingo / så gingo thesse ock / När the stodho / så stodho thesse ock / Och när the vplyffte sigh jfrå iordenne / så vplyffte sigh ock hiwlen när them / ty itt starckt wådher war j hiwlomen.

Men offuan på diwren war lijka som himmelen / såsom en Cristall / förskreckeligh rett offuer them vthstreckt / så at vnder himmelen stodho theras wingar then ene rett emoot then andra / Och twå wingar offuerteckte hwars theras krop / Och iagh hörde winganar dona lijka som stoor watn / och lijka som en dön thens Alzmechtighas när the gingo / och lijka som en gnyy aff enom

aff enom häär / Men när the stilla stodho så låto the winganar nedher / Och när the stilla stodho / och låto winganar nedher / så dundradhe j himmelen offuer them.

Och offuer himmelen som offuer them war / war lijka som en Saphir / såsom en stool / och på them stolenom satt en lijk eenne menniskio / Och iagh sågh vppå honom / Och han war såsom itt klart liws / Och innan til war thet såsom en eeld alt om kring / Jfrå hans lender vp och nedher / sågh iagh såsom en eeld blenkia alt om kring. Lijka som regnboghen synes j molnskynom när regnat haffuer / så blenckte thet alt om kring / Thetta war HERRANS herligheetz anseende. Och tå iagh thet seedt hadhe / föll iagh vppå mitt ansichte / och hörde en tala.

Annat Capitel.

OCh han sadhe til migh / Tu menniskio barn statt vppå tina fötter / så wil iagh tala medh tigh / Och tå han så taladhe medh migh / kom iagh åter til migh igen / och stoodh vppå mina fötter / och hörde vppå honom som taladhe medh migh.

Och han sadhe til migh / Tu menniskio barn / iagh sender tigh til Jsraels barn / til thet afffelligha folcket / som jfrå migh fallet haffua / The medh theras fädher haffua alt in til thenna dagh brutit migh emoot / Men the barn som iagh sender tigh til / äro hårdnackadhe och förstockadhe j hiertat / til them skalt tu säya / Thetta sägher HErren HERREN / ehwadh the hörat eller låtat / Thet är wel itt ohörsamt folck / så skola the doch lijkwel weta / at en Prophete jbland them är.

Och tu menniskio barn skalt intet fruchta tigh för them huru the döma tigh / ther äro wel genstreffuoghe / och hwass törne emoot tigh / och tu boor jbland Scorpioner / Men tu skalt intet fruchta tigh huru the döma tigh / eller förfära tigh för theras trwgh / ändoch the wel itt ohörsamt folck äro / Vthan tu skalt säya them mijn ord / ehwadh the hörat eller låtat / Ty thet är itt ohörsamt folck.

Men tu menniskio barn / hör tu hwadh iagh tigh sägher / och war icke ohörsam / lijka som the itt ohörsamt folck äro / Låt vp tin munn och äät hwadh iagh tigh giffuer. Och iagh sågh / och sij / een hand wardt vthreckt til migh / then hadhe itt sammanwikit breff hwilket hon vplåt för migh / och thet war bescriffuit vthan och innan / och ther war vthi scriffuit Klaghā / Ah och Wee.

Apoca.10

Och han sadhe til migh / Tu menniskio barn / Äät hwadh för tigh är / nemligha / thetta breffuet / och gack bortt och predica Jsraels hwse. Tå låt iagh min munn vp / och han gaff migh breffuet til at äta / Och sadhe til migh. Tu menniskio barn / tu moste thetta breffuet som iagh giffuer tigh / äta j titt lijff / och fylla tin bwk ther medh / Tå äät iagh thet / Och thet war j minom munn så sött som hannogh.

Och han sadhe til migh / Tu menniskio barn / Gack bortt til Jsraels hws och predica them mijn ord / Ty iagh sender tigh jw icke til itt folck som itt fremmande mål och okūnogha tungo haffuer / vthan til Jsraels hws / Ja icke til stoor folck som fremmande mål och okunnogha tungo haffua / hwilkers ord tu icke förstå kan / Och om iagh än sende tigh til them / så skulle the doch gerna höra tigh / Men Jsraels hws wil intet höra tigh / ty the wilia icke höra migh sielffuan / Förty hela Jsraels hws haffuer ena hårda panno och förstockat hierta. Men doch haffuer iagh giordt titt ansichte hårdt emoot theras ansichte / och tina panno emoot theras panno / Ja / iagh haffuer giordt tina pāno så hårda som en Demant / och hårdare än een berghklippa / therföre

fruchta tigh intet / och war intet förskreckt för them / at the itt sådant ohörsamt folck äro.

Tridie Capitel.

Och han sadhe til migh / Tu menniskio barn all mijn ord som iagh sägher tigh / them fatta medh hierta och öron / och gack bortt til tins folcks fångar / och predica thm̃ och sägh til them / Thetta säghet HErren HERREN / ehwadh the hörat eller låtat / Och itt wädher lyffte migh vp / och iagh hörde baak migh en dön / lijka som aff een stoor iordbäffning (Welsignat ware HERRANS herligheet j sitt rwm) Och iagh hörde itt ruskande aff diwrens wingar / hwilke sigh slogho emoot hwar annan / och bulret aff hiwlen som hardt när them woro / och dönen vthaff een stoor iordbäffning. Tå lyffte wädhret migh vp / och förde migh bortt / Och iagh foor bortt / och wardt swårligha förfärat / Men HERRANS hand hölt migh fastan / Och iagh kom til the fångar som boodde widh then elffuena Chebar j skördatijdhenom / och satte migh när them som ther såto / och bleff ther medh them j siw daghar ganska sorghfull.

Och tå the siw daghar framlidhne woro / skeedde HERRANS ord til migh / och sadhe / Tu menniskio barn / iagh haffuer satt tigh til en wechtare offuer Israels hws / tu skalt höra ordet aff minom munn / och göra them ena förwarning på mina wegna.

Om iagh sägher them ogudhachtigha / Tu moste dödhen döö / och tu förwarar honom icke / och säghet honom thet icke / at then ogudhachtighe tagher sigh wara för sitt ogudhachtigha wesende / på thet han må bliffua leffuande / så skal then ogudhachtighe döö för sina synder skul / men hans blodh wil iagh kreffuia vthu tinne hand / Men om tu förwarar then ogudhachtigha / och han icke vmwender sigh jfrå sitt ogudhachtigha wesende och wäghar / så skal han för sina synder skuld döö / Men tu haffuer friyat tina siäl.

Och om en rettferdigh wender sigh jfrå sinne rettferdigheet / och gör thet ondt är / så skal iagh låta honom stöta sigh / så at han moste döö / Ty effter tu icke haffuer förwarat honom / skal han för sina synder skul döö / och hans rettferdigheet som han giordt haffuer / skal icke anseedd warda / men hans blodh skal iagh eska vthu tinne hand / Men om tu förwarar then rettferdigha / at han icke syndar / och han syndar ock så intet / så skal han leffua / ty han haffuer taghet sigh ther wara före / Och tu haffuer friyat tina siäl.

Och ther sammastädz kom HERRANS hand offuer migh / och sadhe til migh / Statt vp och gack vthi markena / ther wil iagh tala medh tigh / Och iagh stoodh vp och gick vthi markena / Och sij / tå stoodh ther HERRANS herligheet lijka som iagh henne widh elffuena Chebar seedt hadhe / Och iagh föll nedher vppå mitt ansichte / och iagh wardt wedherquekt och stoodh vppå mina fötter / Och han taladhe medh migh / och sadhe til migh / Gack och innelyck tigh vthi tino hwse.

Och tu menniskio barn / sij / man skal leggia band vppå tigh / och binda tigh ther medh / at tu icke skal komma jfrå them / Och iagh skal låta tina tungo lodha widh tin goom / så at tu skalt warda en dumbe / och intet meer kunna straffa them / Ty thet är itt ohörsamt folck / Men när iagh talar medh tigh / så wil iagh öpna tigh munnen / at tu til them säya skalt / Thetta säghet HErren HERREN / Then thet hörer han höret / then thet låter han låter / Ty thet är itt ohörsamt folck.

Fierde Capitel.

Och

Och tu menniskio barn / tagh en teghelsteen / then legg för tigh / och vthkasta ther vppå Jerusalems stadh / och gör een bestalning ther om kring / och bygg itt bolwerck ther om / och gör en torffwald ther om / och gör en häär ther om / och sett krijgstyygh alt ther om kring / Men för tigh tagh ena iern panno / then låt wara för en iern mwr emellan tigh och stadhen / och stell titt ansichte emoot honom / och belegg honom / Thet ware Israels hwse itt tekn.

Tu skalt ock leggia tigh på tina wenstra sidho / och Israels hwß misgerningar offuan vppå / J så monga daghar som tu ligger ther vppå / så lenge skalt tu ock bära theras misgerningar / Men iagh wil göra tigh theras misgerningars åår til daghataal / nemligha / tryhundradhe och niyotiyo daghar / så lenge skalt tu bära Israels huß misgerningar / Och när tu thetta fulkompnat haffuer / skalt tu sedhan leggia tigh vppå tina höghra sidho / och skalt bära Juda hwß misgerningar / j fyratiyo daghar / Ty iagh giffuer tigh här ock jw en dagh för hwart åår.

Och stell titt ansichte och tin blotta arm emoot thet belagda Jerusalem / och prophetera ther emoot / Och sij / iagh wil leggia band vppå tigh / så at tu icke skalt kunna wenda tigh aff then ena sidhonne vppå then andra / til tess tu haffuer endat tina beleggninges daghar / Så tagh nu til tigh hwete / biwgg / bönor / ärter / hers och haffra / och legg thet altsammans vthi itt faat / och gör tigh så mong brödh ther aff / som daghanar monge äro / j hwilkom tu vppå tinne sidho liggia skalt / at tu haffuer ther aff til at äta j tryhundradhe och nyiotyio daghar / Så at tin maat som tu hwar daghen äta moste / skal wara tiwghu Siklar swår / Thetta skalt tu äta jfrå then ena tijdhen til then andra / Watnet skalt tu ock dricka effter måått / nemligha / siette delen aff itt Hin / Och thet skalt tu dricka jfrå then ena tijdhen til then andra / Biwggkakor skalt tu äta / hwilka tu för theras öghon widh menniskio treck baka skalt.

Och HERREN sadhe / Altså skola Israels barn äta sitt orena brödh jbland Hedhninganar / tijt iagh them bortdriffuit haffuer / Men iagh sadhe / Ah HErre HERRE / Sij / mijn siäl är än nu aldrigh oreen worden / ty iagh haffuer aldrigh jfrå min vngdom alt in til thenna tijdhen ätit aff någhot aaß / eller thet som haffuer riffuit warit / och intet oreent kött är någhon tijdh vthi min munn kommet.

Men han sadhe til migh / Sij / iagh wil tillåta tigh kootreck för menniskio treck ther tu titt brödh widh göra skalt / Och sadhe til migh / Tu menniskio barn / Sij / iagh skal borttagha brödz vppehelle j Jerusalem / så at the skola äta brödh effter wigt och medh bekymmer / och dricka watn effter måått med bekymmer / Therföre at thet skal fattas bådhe brödh och watn / och then ene skal söria medh them andra / och försmechta vthi sina misgerningar.

(treck) Han moste koka medh sådana treck lijka som man widh torff eller kotreck kokar / men maten luchtar effter eeldenom. Altså skulle the ock vthi sådana nödh och hunger komma / at the skulle ingen rett eeld eller brödh haffua.

Femte Capitel.

Och tu menniskio barn / Tagh itt swerd så skarpt som en rakoknijff / och raka ther medh titt hoffuudh och titt skegg / och tagh ena wåghskåål / och skifft hären ther medh jfrå hwart annat / En tridie part skalt tu vpbrenna j eeld mitt j stadhenom / tå beleggninges daghanar vthe äro / Annan tridie delen tagh och slå then medh swerd alt om kring / Then yttersta tridie delen kasta vthi wädhret / at iagh må dragha vth swerdet effter them / Men lijtet ther aff tagh och bindt widh tin mantels flijk / Och tagh åter någhot ther aff och kasta thet j eelden / och brenn thet vp j eeldenom /

ther aff

ther aff skal en eeld vthkomma offuer hela Israels hws.

Så sägher HErren HERREN / Thetta är Jerusalem som iagh jbland Hedhninganar satt haffuer / och land ther alt om kring / Men han haffuer ymwendt mijn Lagh vthi een ogudhachtigha läro / mera än Hedhningar / och mina retter meer / än landen som om kring honom liggia / Ty the förkasta mijn Lagh / och wilie icke leffua effter mina retter. Therföre sägher HErren HERREN altså / Effter j större ondsko bedrijffuen än Hedhninganar som om kring idher äro / och intet leffuen effter mijn bodh / och gören intet effter mina retter / Vthan gören effter Hedhningars sett som om kring idher äro / tå sägher HErren HERREN altså.

Sij / iagh skal ock til tigh / och skal låta gå en doom offuer tigh / at Hedhninganar skola see ther vppå / Och skal så göra medh tigh / som iagh aldrigh någhon tijdh giordt haffuer / ey heller här effter göra skal / för all tijn styggelse skul / Så at j tigh skola fädernar äta sijn barn / och barnen sina fädher. Och skal låta en sådana doom gå offuer tigh / at alle tine igeleeff de skola j all wädher förströödde warda / Therföre så sant som iagh leffuer / sägher HErren HERREN / effter tu haffuer medh tijn styggelse och affgudhom orenat min Helghedom / skal iagh ock bortskrapa tigh / och mitt ögha skal intet skona tigh / eller see offuer medh tigh. Tridie delen aff tigh skal döö aff pestilentia och förgåås aff hunger / Och then andre tridie delen skal falla för swerd alt om kring tigh / Och then yttersta tridie delen skal iagh förströö j all wädher / och dragha vth swerdet effter them.

Altså skal mijn wredhe fulkompnat warda / och mijn grymheet offuer them vthrettat warda / at iagh skal få en hughnat offuer them / Och the skola förnimma / at iagh HERREN j mitt nijtt talat haffuer / när iagh mina grymheet vppå them vthrettat haffuer / Jagh skal settia tigh til itt ödhe och til een försmädhelse för alla Hedhningar / som om kring tigh äro / för allas theras öghon som ther fram om gå / Och tu skalt wara til een försmädhelse / hään / exempel och wijdhunder / allom Hedhningom som om kring tigh äro / när iagh låter retten gå offuer tigh / medh wredhe / grymheet och wredheligheet straff (thet sägher iagh HERREN) Och när iagh onda hungerens pijlar jbland them skiwtande warder / hwilke skadheliga wara skola / och iagh them vthskiwta skal til at förderffua idher / och låta hungren jw större och större warda offuer idher / och tagha bortt brödz vppehelle / Ja hunger och ond willdiwr skal iagh låta komma jbland idher / the skola göra idher arfflösa / Och ther skal pestilentia och blodh wanka jbland tigh / och swerdet skal iagh låta komma offuer tigh / Jagh HERREN haffuer thet sagdt.

Siette Capitel.

Och HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Tu menniskio barn / Wendt titt ansichte åt Israels bergh / och prophetera emoot them / och sägh / J Israels bergh / hören HERRANS ord / Thetta sägher HErren HERREN bådhe til bergh och höghar / bådhe til becker och dalar / Sij / iagh skal låta komma swerdet offuer idher / och förgöra idhra Höghder / at idhor Altare skola förödd warda / och idhra affgudhar sönderslaghne / Och skal låta jhiäl slå idhra kroppar in för beleten / Ja iagh skal fella Israels barnas kroppar in för idhor belete / och förströö idhor been kring om idhor Altare / Ther j boon ther skola städhernar ödhe warda / och Höghdernar ödhe leggias / Ty man skal förleggia idhor Altare och göra them ödhe / och sönderslå idhra affgudhar och göra them til intet / och sönderslå idhor belete / och förleggia thet j stichtat haffuen / Och the slaghne sko- Infra 36

la liggia

la liggia jbland idher / at j skole förnimma at iagh är HERREN.

Men iagh wil låta någhra igenbliffua aff idher / the ther swerdet vndslippa skola jbland Hedhninganar / när iagh idher j landen förströdt haffuer / The samme idhre igenbleffne skola tå tenckia vppå migh jbland Hedhninganar / ther the fångne wara moste / när iagh förkrossat haffuer theras horiska hierta / thet jfrå migh wijkit är / och theras horiska öghon som effter theras affgudhar seedt haffua / Och them skal ångra then ondsko som the genom all sijn styggelse bedriffuit haffua / och skola förnimma at iagh är HERREN / och haffuer icke fåfengt talat / at iagh sådana olycko skulle göra them.

Thetta sägher HErren HERREN / Slå tina hender samman och stampa medh tina fötter / och sägh / Wee offuer all then ondskos styggelse j Israels hws / för hwilka skul the genom swerd / hunger och pestilentia falla moste / Then som longt bortto är / han skal döö aff pestilentia / och then hardt när är / han skal falla genom swerd / Men then som offuerbliffuer och therföre förwarat är / han skal döö aff hunger / Altså skal iagh fulkompna mina grymheet jbland them / at j förnimma skolen at iagh är HERREN / när theras slaghne skola liggia jbland theras affgudhar om kring theras Altare / på alla Höghar och på all bergh / och vnder all gröön trää / och vnder alla tiocka Eker / j hwilken rwm the allahanda affgudhom sött röökoffer giordt haffua / Jagh skal vthstreckia mina hand emoot them / och göra landet toomt och ödhe / alt jfrå öknenne in til Diblath / ehwar the boo / Och the skola förnimma at iagh är HERREN.

Siwnde Capitel.

Och HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Tu menniskio barn / Thetta sägher HErren HERREN om Israels land / Enden kommer / enden kommer offuer alla fyra landzens endar / Nu kommer enden offuer tigh / Ty iagh skal senda mina grymheet offuer tigh / och skal döma tigh såsom tu förtient haffuer / och skal giffua tigh huadh all tijn styggelse tilhörer / Mit ögha skal intet skona tigh / eller see offuer medh tigh / vthan iagh skal giffua tigh såsom tu förtient haffuer / och tijn styggelse skola komma jbland tigh / at j förnimma skolen at iagh är HERREN.

Thetta sägher HErren HERREN / Sij / een olycka kommer effter then andra / Enden kommer / enden kommer / han stöter vppå tigh / Sij / han kommer / Han gåår allaredho vp / och kommer fram offuer tigh tu landzens inbyggiare / Tijdhen kommer / jemmerdaghen är hardt när / tå intet siungande på berghomen är / Nu wil iagh snarligha giwta mina grymheet offuer tigh / och fulkompna mina wredhe vppå tigh / och döma tigh såsom tu förtient haffuer / och giffua tigh huadh all tijn styggelse tilhörer / Mitt ögha skal intet skona tigh / eller see offuer medh tigh / vthan iagh skal giffua tigh såsom tu förtient haffuer / Och tijn styggelse skola komma jbland tigh / at j förnimma skolen / at iagh är HERREN som idher slåår.

Sij / daghen / sij / han kommer / han kömer fram / Rijset blomstras / och thi stålte grönskas / Tyrannen haffuer vpreest sigh / til itt rijs offuer the ogudhachtigha / så at intet aff them eller aff theras folck / eller aff theras hoop skal någhon tröst fåå / Therföre kommer tijdhen / daghen nalkas / köparen fröghde sigh intet / och säliaren sörie intet / Ty wredhen kommer offuer alla theras rikedomar / Therföre skal säliaren intet meer sköta om sitt sålda godz / ty then som leffuer / han skal haffua thet / Förty prophetien om all theras rike-

> (blomstras) Han är redho / och skal lyckas honom / Thetta är sagdt om Konungen j Babel.

dom skal

dom skal intet til baka gåå / Therföre förhärde sigh ingen j sina misgerningar genom sina rikedomar.

Låter man blåsa j basunen/och tilredha all ting / ther warder doch ingen til slags vthdraghandes / ty mijn grymheet gåår offuer alt hans folck / vthe på gatomen gåår swerdet/ j hwsomen gåår pestilentia och hunger/Then på markenne är/han moste döö genom swerd/men then j stadhenom är/ honō skal pestilentia och hunger vpfråta/Och the som vndfly aff them/the moste wara på berghomen / och lijka som duffuor j dalomen / hwilke alle tilsammans quijdha/huar och en för sina misgerning skul/Alla hender skola nedher falla/och all knåå skola wara ostadigh som watn/ Och the skola klädha sigh j säcker/och medh fruchtan offuergotne warda/och all ansichte jemmerligha vthsee/Och all hoffuudh skola kullott warda.

The skola kasta sitt silffuer vth vppå gatonar/ och sitt guld achta såsom treck/Ty theras silffuer och guld skal intet kunna hielpa them på HERRANS wredhes dagh/Och skola doch intet kunna mätta sina siäl ther aff/ eller fylla sin bwk ther aff/ty thet haffuer warit them een förarghelse til theras misgerningar/Aff sijn ädhla Klenodier ther the höghferd medh bedreffuo/haffua the sijn gruffuelses och styggelses belete giordt / therföre skal iagh göra thm̄ thz til oreenligheet/och skal giffua thz fremmādom j hender/at the thet bortröffua skola / och them ogudhachtighom på iordenne til itt byte/at the skola ohelgha thet/Jagh skal wenda mitt ansichte ther jfrå/at the jw min skatt wel ohelgha skola/Ja röffuare skola komma ther offuer / och ohelgha thet.

Proue. 11. Sapien. 5. Eccle. 5.

Gör en gård om kring them / ty landet är fult medh blodhskylder / och stadhen full med offuerwold / Så skal iagh låta komma the arghesta jbland Hedhninganar/at the skola tagha theras hws in / och skal göra en enda på the weldighas höghferd / och ohelgha theras kyrkior / Vpryckiaren kommer / så skola the fridh sökia / och han skal intet wara ther / Een olycka skal komma effter then andra / itt rychte offuer thet andra/Så skola the tå sökia ena syyn når Prophetanom / men ther skal hwarken Laghen meer wara når Prestenom eller rådh når the gamla/Konungen skal wara bedröffuat/och Förstanar skola sorgheligha klädde wara/och folckens hender j landena skola förtwiffladha warda/Jagh skal så stella migh medh them / såsom the leffuat haffua/och skal döma them såsom the förtient haffua/at the skola förnimma at iagh är HERREN.

Ottonde Capitel.

Och thet begaff sigh vthi siette årena på femte daghen j siette månadhenom/at iagh satt j mino hwse / Och the åldste aff Juda såto för migh / ther föll HErrans HERRANS hand offuer migh/Och sij / iagh sågh/at hwadh som nedhan för hans lender war / thet war lijka som en eeld / men offuan hans lender war thet ganska klart / Och han reckte vth lijka som ena hand/ och fattade migh j mitt hoffuudhåår/ Så vptoogh migh itt wädher emellan himmel och iord/och förde migh til Jerusalem vthi eenne Gudz syyn/til then innersta dörena som nörr vth är/ther itt belete stoodh Hwsherranom til förtreet.

(Husherranom) Gudh war Husherre j Jerusalem / och the satte honom en affgudh ther inne / thet förtrööt honom medh skääl.

Och sij/ther war Jsraels Gudz herligheet / lijka som iagh henne tilförenna seedt hadhe j markenne/och han sadhe til migh / Tu menniskio barn / lyfft tijn ōghon vp nörr vth / Och tå iagh vplyffte mijn ögon nörr vth / Sij / tå stoodh thet förtreetligha beletet nörr vth widh Altareporten / ther man ingåår. Och han sadhe til migh/Tu menniskio barn / seer tu ock hwadh thesse

thesse göra: nemligha / the stora styggelsen som Jsraels hws här gör / at the jw skola driffua migh longt jfrå minom Helghedom / Men tu skalt än nu see större styggelse.

Och han hadhe migh in til Gårdzens port/ och sij / ther war itt holl på weggenne / och han sadhe til migh / Tu menniskio barn / bryyt igenom weggena / Och som iagh brööt igenom weggena / Sij/ tå war ther een dör / Och han sadhe til migh / Gack ther in och see the slema styggelse som the här göra / Och tå iagh kom in och sågh til/ Sij / tå woro ther allahanda belete matkars och diwrs/altsamman styggelse / och allahanda Jsraels hwß affgudhar / alleståds om kring weggianar giorda / För hwilkom stodho siwtiyo mån aff the åldsta j Jsraels hws / och Jasania Saphans son stoodh ock så jbland them / Och hwar thera hadhe sitt röökwerck j handenne/och itt tiockt damb gick vp aff röökwercket.

Och han sadhe til migh / Tu menniskio barn / Seer tu hwadh the åldste aff Jsraels hws göra j mörkrena / hwar och en j sin skönasta kamar: Ty the säya / HERREN seer oss intet / vthan HERREN haffuer offuergiffuit landet / Och han sadhe til migh / Tu skalt än nu see större styggelse som the göra / Och han hadhe migh in til then porten på HERRANS hws som noordan til är / Och sij / ther såto quinnor som begreto Thamus / Och han sadhe til migh / Tu menniskio barn / seer tu thetta: Men tu skalt än nu större styggelse see än thesse äro / Och han hadhe migh in vthi indra Gården åt HERRANS hws / Och sij / för dörenne åt HERRANS Tempel emellan Förhuset och Altaret / woro fem och tiwghu mån som hadhe wendt sin rygg åt HERRANS Tempel/och ansichtet öster vth/och tilbådho emoot solennes vpgång / Och han sadhe til migh/Tu menniskio barn / seer tu thetta: Är thetta Juda huse een ringa ting / at the här all sådana styggelse göra / effter the doch ellies offuer alt landet offuerwold och orett bedrijffua / och fara til och reeta migh / Och sij / the hålla en löffquist för nåsonne.

(Thamus) Thet skal wara Adonis affgudh / aff hwilkom the Poeter och Hedhningar mykit scriffuit haffua / och hadhe warit frw Venus bole / therföre begreto honom quinnonar.

Therföre skal iagh ock handla emoot them medh grymheet / och mitt ögha skal hwarken skona them / eller offuersee medh them / Och om the än ropa medh högha röst för mijn öron / så wil iagh doch intet höra them.

Thetta haffuer warit en sedh j Gudztienisten / lijka som med oss wijgdt salt / wijgdt watn etc. affgudhenom til äro.

IX. Capitel.

Och han ropadhe medh högha röst för mijn öron / och sadhe / Thet är för handenne / at stadhen skal heemsökt warda / och hwar och en haffuer itt moordwapn j sinne hand / Och sij / ther komo sex mån på then wäghen jfrå öffwra portenom som nörr vth är / Och hwar och en hadhe itt skadhelighit wapn j sinne hand / Men ther war en jbland them / som hadhe lijnklädher vppå / och itt scrifftygh widh sina sidho / och the gingo in och trädde in til Kopparaltaret.

Och Jsraels Gudz herligheet steegh vp jfrå Cherub / offuer hwilkom hon war / in til Hwß tryskelen / och ropadhe til honom som lijnklädhen på hadhe / och scrifftyghet widh sina sidho / Och HERREN sadhe til honom / Gack igenom Jerusalems stadh / och tekna the mån j ännet / som sucka och jemra sigh offuer then styggelse som ther inne skeer / Men til the andra sadhe han / migh åhörande / Gåår effter thessom jgenom stadhen / och slåår ther inne / Idhor öghon skola ingen skona eller medh någhon offuersee / Slåår bådhe gamla / ynglingar / jungfrur / barn och quinnor til dödz / Men the som teknet haffua på sigh / ingen aff them skole j widherkomma. Begynner först vppå minom Helghedom / Och the begynte vppå the gamla mån som för Husena woro.

1. Petri 4.

Och han sadhe til them / Ohelgher Huset / och görer Gårdanar fulla medh dödha kroppar / Gåår här vth / Och the gingo vth / och slogho j stadhenom / Och tå the vthslaghit hadhe / war iagh än nu quarbliffuin / och iagh föll på mitt ansichte / ropadhe och sadhe / Ah HErre HERRE / wilt tu tå förgöra alla the quarleeffda j Jsrael / at tu så vthgiuter tina wredhe offuer Jerusalem ?

Och han sadhe til migh / Jsraels hwß och Juda hwß misgerning är alt för stoor / thet är icke annat än offuerwold och orett j landena och j stadhenom / Ty the säya / HERREN haffuer offuergiffuit landet / och HERREN seer oss intet / Therföre skal mitt ögha ock intet skona / vthan iagh skal göra medh them som the förtient haffua / Och sij / then mannen som lijnklädhen vppå hadhe / och scrifftyghet widh sina sidho / swaradhe och sadhe / Jagh haffuer giordt såsom tu migh budhit haffuer.

X. Capitel.

OCh iagh sågh / och sij / på himmelen offuan Cherubims hoffuudh war lijka som en Saphir / och offuan på honom war lijka som en stool / Och han sadhe til then mannen j lijnklädhen / Gack in emellan hiwlen vnder Cherub / och tagh hendernar fulla medh glödhandes kohl / som emellan Cherubim äro / och ströö them offuer stadhen / Och han gick in / så at iagh sågh tå han ther ingick / Men Cherubim stodho på höghra sidhonne j Hwsena / och Gården wardt innan til full medh töckno.

Och HERRANS herligheet reeste sigh vp aff Cherub alt in til Hwß tröskelen / och Hwset wardt fult medh töckno / och Gården full medh sken aff HERRANS herligheet / Och man hörde winganar aff Cherubim dona alt vth vppå Gården / lijka som Alzmechtigs Gudz röst / tå han talar.

Och tå han hadhe budhit mannenom j the linna klädhen / och sagdt / Tagh eeld emellan hiwlen vnder Cherubim / gick han ther in och trädde in til hiwlet / Och Cherub reckte vth sina hand emellan Cherubim / til eelden som war emellan Cherubim / toogh ther aff och fick mannenom j lijnklädhomen j hendernar / Han toogh ther widh och gick vth / Och thet syntes på Cherubim lijka som eens menniskios hand vnder theras wingar.

Och iagh sågh / och sij / fyra hiwl stodho när Cherubim / widh hwar Cherub itt hiwl / Och hiwlen woro vppåseende lijka som en Turchos / och woro all fyra thet ena såsom thet andra / lijka som itt hiwl hadhe warit vthi the andro / När itt aff them gick / så gingo the all fyra / och gingo icke jfrå hwart annat när the gingo / Vthan hwart thz fremsta gick / tijt gingo the effter / och gingo intet jfrå hwart annat / samt medh theras hela kropp / rygg / hender och wingar / Och hiwlen woro full medh öghon alt om kring på all fyra hiwlen / Och han kalladhe hiwlen kloot / så at iagh thet hörde.

Så woro ther ock fyra ansichte / thet första ansichtet war en Cherub / thz andra war een Menniskia / thet tridie itt Leyon / thet fierde en Örn / Och Cherubim sweffde j höghdenne / Thet är rett thet samma diwret som iagh sågh widh then elffuena Chebar / När Cherubim gingo / så gingo ock hiwlen när them / och tå Cherubim flechtadhe medh winganar / at the skulle lyffta sigh vp jfrå iordenne / så gingo ock hiwlen intet jfrå them / När the stodho / så stodho thesse ock / Vplyffte the sigh / så vplyffte ock thesse sigh / ty itt starkt wädher war j them.

Och HERRANS herligheet gick åter igen jfrå Hwß tröskelen / och satte sigh offuan på Cherubim / Tå flechtadhe Cherubim medh sina wingar / och vplyffte sigh jfrå iordenne för mijn öghon / Och tå the vthgingo / gingo hiwlen

hiwlen när them / och the trädde vthi dörena aff HERRANS Hws östan til / och Jsraels Gudz herligheet war offuan vppå them.

Thetta är thet diwret som iagh sågh vnder Jsraels Gudh / widh then elffuena Chebar / och förmerckte at thet woro Cherubim som the fyra ansichten hadhe / och fyra wingar / och vnder wingomen lijka som menniskio hender / Theras ansichte war lijka som iagh them sågh widh elffuena Chebar / och the gingo rett fram åt.

XI. Capitel.

OCh itt wädher lyffte migh vp / och förde migh in för porten åt HERRANS Hws hwilken öster vth är / Och sij / j then porten woro fem och tiwhgu män / Och iagh sågh ibland thm̃ Jasan Ja Assur son / och Platja Bana Ja son / som Förstar woro j folckena / Och han sadhe til migh / Tu menniskio barn / Thesse män haffua the tanckar som wilia illa lychtas / och the anslagh som thenna stadhenom skadha skola / Ty the säya / Thet är intet så när / låt oss man byggia hws / han är grytan / wij äro kötet.

Therföre skalt tu menniskio barn prophetera emoot them / Och HERRANS ande föll offuer migh / och sadhe til migh / Sägh / thetta sägher HERREN / J aff Jsraels hws haffuen talat rett / thet är såsom j säyen / J haffuen giordt alt förmykit kött j thenna stadhenom / och hans gator liggia fulla medh dödha.

Therföre sägher HErren HERREN altså / The som j ther inne dräpit haffuen the äro kötet / och han är grytan / Men j mosten här vth / Swerdet som j fruchten / thet skal iagh låta komma öffuer idher / sägher HErren HERREN / Jagh skal drijffua idher ther vth / och giffua idher fremmandom j hender / och skal göra idher jdhan rett / J skolen falla genom swerd / j Jsraels grenßor skal iagh döma idher / och j skolen förnimma at iagh är HERREN / Men stadhen skal intet wara idhor gryta / ey heller j kötet ther inne / vthan j Jsraels grenßor skal iagh döma idher / Och j skolen förnimma / at iagh är HERREN / Ty j haffuen icke wandrat effter mijn bodh / och intet hållet mina retter / vthan giordt effter Hedhninganars sett som om kring idher äro.

(dödha) Så monga Prophe-ter hadhe the dräpet och berömde sigh doch likwel / at the skulle bliffua beståndandes för Konungenom aff Babel / Ty the meente / at Gudh skulle icke kunna vmbära them / ey heller än kötet j grytonne / thet är / såsom offret och Gudztienistena j Templet / then icke nedhrelig-gia kunde.

Och tå iagh så propheteradhe / bleff Platja Bana Ja son dödh / Och iagh föll vppå mitt ansichte / och ropadhe medh högha röst / och sadhe / Ah HErre HERRE / tu gör platt en enda medh the igenleeffda aff Jsrael.

Tå skeedde HERRANS ord til migh / och sadhe / Tu menniskio barn / Tine brödher och närskylde frender / och hela Jsraels hws som än nu j Jerusalem boo / säya wel emellan sigh / The andre äro longt bortflydde jfrå HERRANOM / men wij haffue landet inne / Therföre sägh tu / Thetta sägher HErren HERREN / Ja / iagh haffuer låtit drijffua them longt bortt jblãd Hedhninganar / och förströödt them j landen / Så wil iagh doch snarligha wara theras hielp j the land tijt the kompne äro.

Therföre sägh / Thetta sägher HErren HERREN / Jagh skal församla idher vthu the land tijt j förströödde ären / och giffua idher Jsraels land / Tijt skola the komma / och tagha ther vth all styggelse och wämielse / Och iagh wil giffua idher itt endregtigt hierta / och en nyy anda ingiffua
Jerem. 23. vthi idher / och skal borttagha thet steenhiertat vthu idhar kropp / och giffua idher itt köthierta / på thet the skola wandra j mijn bodh och hålla mina retter / och göra ther effter / och the skola wara mitt folck / så wil iagh wara theras Gudh / Men them som wandra effter sijn hiertas styggelse och gruffuelse / them skal iagh leggia theras wesende vppå theras hoffuudh / sägher HERREN.

Tå flechtadhe Cherubim medh sinom wingom / och hiwlen gingo bredho widh them / och Israels Gudz herligheet war offuan vppå them / Och HERRANS herligheet vpfoor vthu stadhen / och satte sigh vppå thet berghet som ligger östan för stadhenom / Och itt wädher vptoogh migh / och förde migh j eenne syyn och j Gudz anda in vthi Chaldee land til fånganar / och then synen som iagh seedt hadhe / förswan för migh / Och iagh sadhe fångomen all HERRANS ord / som han migh wijst hadhe.

XII. Capitel.

OCh HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Tu menniskio barn / Tu boor jbland itt ohörsamt folck / hwilke wel öghon haffua at the see måtte / och wilia doch intet see / Öron at the höra måtte / och wilia doch intet höra / vthan äro itt ohörsamt folck / Therföre tu menniskio barn / skicka tigh som tu wille ferdas / och dragh tin wägh om liwsa daghen för theras öghon / Tu skalt bortfara jfrå titt rwm til itt annat rwm för theras öghon / om the til ewentyrs merckia wilia / at the itt ohörsamt folck äro / Och tu skalt haffua tijn tyygh framme / lijka som tu ferdas wille om liwsa daghen för theras öghon / Och tu skalt dragha tin wägh om afftonen för theras öghon / lijka som man bortfaar tå man wandra wil / Och tu skalt bryta tigh genom weggena för theras öghon / och gack ther vth igenom för theras öghon / Och tu skalt taghat vppå tina skuldror för theras öghon / och når mörkt wordet är tin wägh dragha. Tu skalt binda om titt ansichte / at tu icke skalt see landet / ty iagh haffuer satt tigh Israels hws til itt wijdhunder.

Och iagh giorde såsom migh befalt war / och baar mijn tyygh fram / lijka som iagh ferdas skulle om liwsan dagh / och om afftonen brööt iagh genom weggena medh handenne / Och som thet war mörkt wordet / toogh iagh thet på skuldronar / och baar thet vth för theras öghon.

Och om morghonen bittijdha skeedde HERRANS ord til migh / och sadhe / Tu menniskio barn / Haffuer Israels hws thet ohörsama folcket icke sagdt til tigh / Hwadh gör tu? Så sägh til them / Thetta sägher HErren HERREN / Thenna tungen geller Förstan vppå j Jerusalem och hela Israels hws som ther är / Sägh / Jagh är idhart wijdhunder / lijka som iagh giordt haffuer / altså skal idher skee / at j mosten ferdas och fångne förde warda. Theras Förste skal bortförd warda på skuldrom j mörkrena / och moste gå vth igenom weggena then the bryta skola / at the skola dragha ther jgenom / Hans ansichte skal förskylas / at han icke medh någhot ögha seer landet.

Jagh skal ock kasta mitt näät offuer honom / at han j minne iagt fången warda skal / Och iagh wil låta honom komma til Babel vthi the Chaldeers land / thet han doch intet see skal / och ther moste han döö / Och alle the som om kring honom äro / hans hielpare och hans anhang / skal iagh förströö j all wädher / och dragha vth swerdet effter them. Altså skola the förnimma at iagh är HERREN / når iagh bortdrijffuer them jbland Hedhninganar och förströör them j landen / Men iagh skal låta någhra fåå aff them igen blifua för swerdena / hungren och pestilentien / At the skola förtelia theras styggelse jbland Hedhninganar tijt the kommandes warda / och skola förnimma at iagh är HERREN.

(intet see)
Ty hans ghō wordo honom vthstungen j Riblath / Jeremie 39. och 52. Altså sågh han Konungen j Babel som Jeremias sägher / och sågh doch icke Babel / som Hesekiel sägher / hwilken twstycke Judanar hölllo för lögn / effter the lydha hwart emoot annat.

Och HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Tu menniskio barn / Tu skalt åta titt brödh medh bäffuande / och dricka titt watn medh darrande och sorgh / Och sägh til folcket j landena / Thetta sägher HErren HERREN om inbyggiarenar j Jerusalem j Israels land / The skola åta sitt brödh j sorgh /

j sorgh / och dricka sitt watn j elende / Ty landet skal ödhe warda jfrå alt thet ther vthi är / för alla inbyggiarenars ondsko skul / Och the städher som wel besatte äro / skola toma / och landet ödhe warda / Altså skolen j förnimma at iagh är HERREN.

Och HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Tu menniskio barn / hwadh haffuen j för itt ordspråk vthi Israels land / och säyen / Effter thet dröyes så lenge / så bliffuer nu intet meer aff idhra prophetier / Therföre sägh til them / Thetta sägher HErren HERREN / Jagh skal leggia thet ordspråket nedher / at man thet intet meer bruka skal j Israel / Och sägh til them / Tijdhen är hardt når / och alt thet som propheterat är / Ty j skolen nu här effter förnimma / at ingen syyn fela skal / eller någhon prophetia liwgha emoot Israels hws / Ty iagh är HERREN / hwadh iagh talar thet skal skee / och intet lenger fördrögt warda / Vthan j idhor tijdh j ohörsama folck skal iagh göra thet iagh talar / sägher HErren HERREN.

Och HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Tu menniskio barn / Sij / Israels hws sägher / Then synen som thenne seer / tijt är än nu longt / och propheterar om then tijdh som än nu longt bortto är / Therföre sägh til them / Så sägher HErren HERREN / Thet iagh talar thet skal icke lenger fördrögt warda / Vthan skal skee / sägher HErren HERREN.

XIII. Capitel.

OCh HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Tu menniskio barn prophetera emoot Israels ropheter / och sägh til them som vthaff sitt eghit hierta prophetera / Hörer HERRANS ord / Thetta sägher HErren HERREN / Wee them galna Prophetomen som sin eghen anda fölia / och haffua doch ingen syyn / O Israel / tine Propheter äro lijka som Räffuar j öknenne / The trädha icke fram för gapet / och göra sigh icke til en mwr om kring Israels hws / och stå intet j strijdhenne på HERRANS dagh / Theras syner äro intet / och theras prophetia är icke vthan lögn / The säya / HERREN haffuer thet sagdt / ändoch HERREN haffuer intet sendt them / och winleggia sigh at the kunna hålla sijn ord widh macht / Äro icke idhra syner intet / och idhor prophetia altsammans lögn? Och j säyen likwel / HERREN haffuer thet sagdt / ändoch iagh thet intet sagdt haffuer.

(syner)
Theras predickā och lära.

Therföre sägher HErren HERREN altså / Effter j prediken thet ther intet aff warder / och propheteren lögn / Så wil iagh til idher / sägher HErren HERREN / Och mijn hand skal kōma offuer the Propheter som predica thet ther intet vthaff warder / och prophetera lögn / The skola intet wara vthi mins folcks församling / och vthi Israels hwß taal icke bescreffne warda / eller komma vthi Israels land / Och j skolen förnimma at iagh är HErren HERREN / Therföre at the förföra mitt folck / och säya / Fridh / ändoch ther är ingen fridh / Folcket bygger vp weggena / men the bestryka henne medh löös kalck.

(bygger)
Thet är / the arbeta och göra hwad man lärer. Bestryka är vthloffua och trösta at thz skal gott warda / ändoch bådhe är fåfengt / och icke annat än lögn.

Sägh til the bestrykare som medh lösom kalck bestryka / at thet warder affallandes / Ty itt slaghregn warder kommandes / och stoort haghel fallandes / och en wädherhwirffuel skal storma ther vppå / Sij / så skal weggen falla / Hwadh geller / man warder tå til idher säyandes / Hwar är nu then bestrykningen som j struket haffuen?

Thetta sägher HErren HERREN / Jagh skal låta storma en wädherhwirffuel j minne grymheet / och itt slaghregn j minne wredhe / och stora haghelstenar j harm / the skola alt om kull slå / Och så skal iagh om kull slå weggena / then j medh löös kalck bestruket haffuen / och kasta henne til iordena / så

dena/ så at man skal see hennes grundwal/at hon nedhre ligger/Och j skolen ock så ther inne förgåås/och förnimma at iagh är HErren. Altså skal iagh fulkompna mina grymheet på weggenne/ och vppå them som henne medh lösom kalck bestryka/och säya til idher/ Här är hwarken wegg eller bestrykare/Thetta äro Jsraels Propheter som til Jerusalem prophetera/ och predica om fridh/ åndoch ther ingen fridh är/ sägher HErren HERREN.

Och tu menniskio barn/ stell titt ansichte emoot döttranar j titt folck/ hwilka prophetera vthaff sitt hierta/och prophetera emoot them och sägh/ Thetta sägher HErren HERREN/ Wee idher som gören menniskiomen hyiende vnder armanar/och örnagått vnder hoffuudhen/bådhe vngom och gamlom til at fånga siälar/När j nu haffuen fångat siälanar j mitt folck/ så säye j them lijff til/ Och ohelghen migh j mitt folck/ för een hand full med bingg och för en beta brödh/ ther medh/ at j döme the siälar til dödz som doch intet döö skulle/och dömen them til lijffs som doch icke leffua skulle/ genom idhra lögn jbland mitt folck som lögn gerna hörer.

Therföre sägher HErren HERREN/ Sij/ iagh wil til idhor hyiende ther j siälanar medh gripen och förtrösten/och skal ryckia them bortt vndan idhra armar/ och the siälar som j gripen och förtrösten lösa göra/Och skal sönderriffua idhor örnagått/och friya mitt folck vthu idhra hand/ at j intet meer skolen gripa them/Och j skolen förnimma at iagh är HERREN/ Therföre at j falskeligha bedröffuen the rettferdighas hierta/ hwilken iagh intet bedröffuat haffuer/Och haffuen styrckt the ogudhachtighas hender/så at the intet vmwenda sigh jfrå sitt onda wesende/på thet the måtte leffuande bliffua/Therföre skolen j intet meer predica onyttogha läro/ eller prophetera/Vthan iagh skal friya mitt folck vthu idhra hender/och j skolen förnimma at iagh är HERREN.

(bedröffuen) From hierta förstreckes för Gudz näpn/ therföre kunna the snart besnärat och fången warda medh falska läro som föregiffs vnder Gudz nampn.

XIIII. Capitel.

Och til migh komo någhre aff the äldsta j Jsrael/ och satte sigh när migh/Tå skeedde HERRANS ord til migh och sadhe/Tu menniskio barn/ Thenne männenar hengia medh sitt hierta in til sina affgudhar/ och hålla fast vppå sins hoerijs förargelse/ Skulle iagh tå swara them när the frågha migh? Therföre tala medh them/och sägh til them/ Thetta sägher HErren HERREN/ hwilken menniskia aff Jsraels hws henger medh sitt hierta in til sina affgudhar/och håller fast vppå sins affgudherijs förarghelse/och kommer til Propheten/Så wil iagh HERREN swara honom/såsom han förtient haffuer medh sitt stora affgudherij/ på thet Jsraels hws skal bedraghet warda j sitt hierta/ Therföre at the jfrå migh trädt haffua genom mongahanda affgudherij.

Therföre skalt tu säya til Jsraels hws/Thetta sägher HErren HERREN/ Wender idher om och trådher jfrå idhart affgudherij/ och wender idhor ansichte jfrå all idhor styggelse/ Ty hwilken menniskia aff Jsraels hws/eller någhor fremling som j Jsrael boor/ wijker jfrå migh/ och medh sitt hierta henger in til sina affgudhar/ och fast håller vppå sins affgudherijs förarghelse/och kommer til Propheten/ på thet han skal frågha migh genom honom/honom wil iagh HERREN sielffuer swara/och skal settia mitt ansichte emoot honom/och göra honom til itt tekn och ordspråk/ och skal ryckia honom vthu mitt folck/ at j förnimma skolen at iagh är HERREN.

Men om en falsk Prophete annorlunda predicar/ honom wil ock iagh HERREN låta förförd warda/och skal vthreckia mina hand offuer honom/och

nom/och vthrota honom vthu mitt folck Jsrael. Altså skola the bådhe vmgella sina misgerning/lijka som frågharens misgerning/så skal och prophetens misgerning wara/På thet the icke meer skola förföra Jsraels hws jfrå migh/ och icke meer orena sigh vthi allahanda sijn offuerträdhelse/Vthan skola wara mitt folck/ och iagh skal wara theras Gudh/ sägher HErren HERREN.

Och HERRANS ord skeedde til migh/och sadhe/Tu menniskio barn/ När landet syndar emoot migh/och ther til försmådhar migh/ så skal iagh reckia mina hand offuer thet/och borttagha brödz vppehelle/och senda ther hunger in/at iagh skal förgöra ther bådhe folck och fää/ Och om än the tree männenar Noah/Daniel och Hiob ther inne woro/Så skulle the allenast kunna friya sina eghna siälar genom sina rettferdigheet/ sägher HErren HERREN.

Och om iagh låte komma ond diwr in vthi landet/ hwilket folcket bortiaghadhe/och förödde thet/ så at ther ingen kunde inne wandra för diwrens skul/och thenne tree männenar woro ther inne/ Så sant som iagh leffuer/ sägher HErren HERREN/ The skulle hwarken kunna friya söner eller döttrar/ Vthan allena sigh sielffua/och landet moste ödhe warda.

Eller om iagh låte komma swerd vppå landet/och sadhe/ Swerd faar igenom landet/och worde altså bådhe folck och fää förgiordt/ och the tree män woro ther inne/ Så sant som iagh leffuer/ sägher HErren HERREN/ The skulle hwarken kunna friya söner eller döttrar/Vthan the allena skulle friyadhe warda.

Eller om iagh sende pestilentia vthi landet/och vthgute mina grymheet ther offuer/och thet blodh kostadhe/så at iagh förgiorde bådhe folck och fää/ och Noah/ Daniel och Hiob woro ther inne/Så sant som iagh leffuer/ sägher HErren HERREN/The skulle icke genom sina rettferdigheet hwarken kunna vndsettia söner eller döttrar/ Vthan allena sina eghna siälar.

Ty så sägher HErren HERREN/ Om iagh sende mina fyra onda plåghor/som är swerd/hunger/ond diwr/och pestilentia offuer Jerusalem/ så at iagh ther inne förgiorde bådhe folck och fää/ Sij/ så skola någhre ther inne igenleeffuas och vndslippa/hwilke söner och döttrar ther vthföra skola/ och komma hijt til idher/at j see skolen huru them gåår/ och trösta idher offuer then olycko som iagh offuer Jerusalem haffuer komma låtet/samt medh alt annat thet iagh offuer them haffuer komma låtet/ The skola wara idhor tröst/tå j få see huru them gåår/och kunnen besinna/at iagh icke vthan saak giordt haffuer/hwadh iagh ther inne giordt haffuer/ sägher HErren HERREN.

Fyra Gudz plåghor

(tröst) The fångne j Babel wordo gladhe/at the j Jerusalem moste ock komma fångne til them/aff huilkom the woro försmådde/ lijka som affteliglhe män.

XV. Capitel.

Och HERRANS ord skeedde til migh/ och sadhe/Tu menniskio barn/Hwar til äro the torre wijnquistar godhe? Tagher man them och gör ther någhot vthaff? eller gör man ther en naghla vthaff ther man någhot på hengia kan/såsom man gör aff annat trää? Sij/ man kastar thet j eelden/at thet förtärdt warder/ så at bådhe thes endar förtärer eelden/ och thes midhelsta brinner vp/Hwar til skulle thet nu dogha/ dogher thet ock til någhors? Sij/ tå thet än nu heelt war/ kunne man intet göra ther aff/ huru mykit mindre kan man nu här effter göra ther aff/ tå eelden thet förtärdt och vpbrendt haffuer?

Therföre sägher HErren HERREN/Lijka som iagh giffuer the torra wijnquistar eeldenom/ til at förtära för annat trää/ Så skal iagh ock göra medh Jerusalems inbyggiare/och skal settia mitt ansichte emoot thã/at

 the icke

the icke skola vndkomma eelden/vthan eelden skal vpfräta them / Och j skolen förnimma/at iagh är HERREN/ når iagh setter mitt ansichte emoot them/och gör landet ödhe/effter the haffua försmådhat migh/sägher HErren HERREN.

XVI. Capitel.

OCh HERRANS ord skeedde til migh/och sadhe/Tu menniskio barn/vppenbara Jerusalems stadh sijn styggelse/och sägh/Thetta sägher HErren HERREN til Jerusalem/Titt fädhernes land och titt slechte är vthaff the Cananeers land/Tin fadher aff the Amoreer/och tijn modher aff the Hetheer/Titt slechte haffuer icke skoret tigh nafflan bortt tå tu födde wardt/så haffuer man ey heller badhat tigh medh watn/at tu måtte reen wordit/ey heller bestruket medh salt/ey heller bebundet medh linda/Ty ingen ömkadhe sigh offuer tigh/at han måtte förbarmat sigh offuer tigh/och bewijst tigh någhot aff thenna stycken/Vthan tu wardt kastat vth på markena/så förachtat war tijn siäl/tå tu född wardt.

Men iagh gick fram om tigh/och sågh tigh liggiande j titt blodh/och sadhe til tigh/Tu skalt leffua/tå tu så vthi titt blodh lågst/Ja/til tigh sadhe iagh/tå tu så j titt blodh lågst/Tu skalt leffua/Och iagh haffuer vpfödt tigh/och lätit tigh stoor warda/lijka som een frucht på markenne/och wast nu vpworen/och stoor och deghelighworden/Tijn bryst woro wext/och tu hadhe fått skönt longt håår/Men tu war än nu nakot och blyghelighj/Och iagh gick fram om tigh/och sågh vppå tigh/Och sij/tu wast manwext/Tå breedde iagh mina kiortels flijk offuer tigh/och offuerteckte tina blygd/Och iagh trooloffuadhe tigh/och gaff migh vthi Förbund medh tigh/sägher HErren HERREN/at tu skulle wara mijn/Och iagh twådde tigh medh watn/och vthwaskadhe tigh aff titt blodh/och smoorde tigh medh Balsam/och klädde tigh medh stickat klädher/och droogh sköna skoor vppå tigh/Jagh gaff tigh skön klädher/och gaff tigh silkes dook/och beprydde tigh medh Klenodier/och ladhe smijdhe på tina armar/och kådhor vppå tin hals/och gaff tigh itt ännespan j titt änne/och örnaringar j tijn öron/och een sköön krono vppå titt hoffuudh/Summa/tu bleffst beprydd medh guld och medh silffuer/och beklädd medh besta lijnklädhe/silke och stickat werck. Tu åått ock semlobrödh/hannogh och olio/och wast offuer måtton deghelighj/och fick itt Rike/Och titt rychte gick wijdha vth jbland Hedhningar för tina fäghrind skul/then ganska fulkomligh war/genom sådana prydhning som iagh vppå tigh hengt hadhe/sägher HErren HERREN.

Men tu förlät tigh vppå tina fäghrind/Och effter tu så beprijsat wast/bedreeff tu horerij/så at tu giorde tigh meenligha hwariom och enom som fram om gick/och giorde hans wilia/Och tu toogh aff tijn klädher och giorde tigh brokott Altare ther aff/och bedreeff titt horerij ther vppå såsom aldrigh någhon tijdh skeedt är eller skee skal. Och tu toogh ock tijn sköna tyygh som iagh tigh aff mitt guld och silffuer giffuit hadhe/och giorde tigh manz belete ther aff/och bedreeff titt horerij medh them/Och toogh tijn stickadhe klädher/och beteckte them ther medh/Och mina olio och röökwerck ladhe tu fram för them/Min maat som iagh tigh gaff til at äta/semlor/olio och hannogh/ladhe tu för them til en sööt röök.

Ja/thet kom ther til/sägher HErren HERREN/at tu toogh tina söner och döttrar som tu migh födt hadhe/och offradhe them/them til spijs. Menar tu nu at thet een ringa ting är medh titt horerij? at tu slachtar mijn barn/och låter them för them vpbrenna/Likwel haffuer tu j all tijn styggelse och horerij icke eens tenckt vppå tins vngdoms tijdh/huru blott och nakot tu wast/

tu wast/och lågst j titt blodh. Offuer alla thessa tina ondsko (ah wee/wee tigh) sägher HErren HERREN/bygde tu tigh berghkyrkior/och giorde tigh berghaltare på alla gator/Och fremst på alla wåghar bygde tu tijn berghaltare/och giorde tina fäghrind til een styggelse/Tu neegh medh tijn been för alla the ther fram gingo/och bedreeff stoort bolerij/Först bedreeff tu bolerij med tinom grannom Egyptj barnom/hwilke stoort kött hade/och brukadhe stoort bolerij til at reeta migh/Men iagh reckte mina hand vth emoot tigh/och styrde sådana titt sett/och offuergaff tigh vthi tina fiendars wilia the Philisteers döttrars/huilke skemdes för titt skamlösa wesende.

Sedhan bedreeff tu bolerij medh Assurs barnom/och kunde thes icke mätt warda/Ja/tå tu hadhe bedriffuit bolerij medh them/och thes icke mätt warda kunde/förökadhe tu än tå titt bolerij medh the köpmän aff Chaldea/Så kunde tu än tå ther medh icke mätt warda/Huru skal iagh doch omskära titt hierta? sägher HErren HERREN/effter tu sådana eennes argha horos gerningar gör/ther medh at tu bygde tina berghkyrkior fremst på alla wåghar/och giorde tijn altare på alla gator/Ther til wast tu icke såsom een annor skökia/then man medh penningar köpa moste/eller som een hoorkona som vthi sins manz stadh tillåter en annan/Ty allom androm skökiom giffuer man penningar/men tu giffuer allom tinom bolarom penninga til/och begåffuar them/at the altstädhes til tigh komma skola/til at bedrijffua bolerij medh tigh/Och man finner j tigh/j titt horerij twert emoot thet waant är medh andra quinnor/effter man intet löper effter tigh/vthan tu giffuer ock penningar til/och man giffuer tigh inga penningar/Altså gör tu tå twert om.

Therföre tu skökia/hör HERRANS ord/Thetta sägher HErren HERREN/Effter tu så gerna giffuer penningar til/och vptecker tina skam jgenom titt bolerij emoot tina bolar/och emoot alla tins styggelses affgudhar/och vthgiwter tina barnas blodh/hwilken tu them offrar/Therföre sij/Jagh skal församla alla tina bolar/medh hwilkom tu haffuer wellust bedriffuit/samt medh allom them som tu för wener håller/til tina fiendar/och iagh skal församla them bådha emoot tigh allestädz/och skal vpteckia tina skam/at the alla tina skan. see skola/Och skal låta gå eenne horos och blodz vthgiwterskos rett offuer tigh/och skal vthgiwta titt blodh medh grymheet och nijt/och skal giffua tigh vthi theras hender/at the skola aff bryta tina berghkyrkior/och tijn berghaltare nedherriffua/och aff klädha tigh tijn klädher/och borttagha tigh tijn sköna tyygh/och låta tigh sittia nakotta och blotta.

(skam) Skam kallas här icke annat än at the skulle warda förstörde/och theras Regemente bliffua om intet.

Och the skola låta komma emoot tigh stora hopar medh folck/hwilka tigh stena skola/och hugga tigh alla sönder medh sijn swerd/och vpbrenna tijn hws medh eeld/och göra tigh tin rett för monga quinnors ögon. Altså skal iagh göra en enda medh titt horerij/at tu icke meer skalt giffua penningar til/och skal sleckia min harm vppå tigh/och måtta mitt nijt vppå tigh/at iagh må til fridz warda och icke meer behöffua wredhgas/Therföre at tu icke jhogh kom tins vngdoms tijdh/vthan reette migh medh alt thetta/Therföre wil iagh ock leggia alla tina wåghar vppå titt hoffuudh/sägher HErren HERREN/Ty tu frågher ther intet effter/at tu så offuerdådheligha allahanda styggelse bedrijffuer.

Sij/alle the som ordsprååk plågha bruka/the skola thetta ordsprååket säya om tigh/Dottren är såsom modhren/Tu äst tinne modhers dotter huilken jfrå sin man och barn lop/Och äst tina systrars syster/hwilka jfrå sina män och barn lupo/Jdhor modher är Hetheesk/och idhar fadher en Amoreer/Samaria är tijn äldre syster medh sina döttrar som boo på wenstro sidhonne widh tigh/och Sodom är tijn yngre syster medh sina döttrar/som boo på höghro sidhonne widh tigh/Ändoch tu likwel icke leffuat haffuer eff=

ner effter theras wesende/eller giordt effter theras styggelse/ Ther fattas icke mykit vthi/at tu icke slemare ting giordt haffuer än the/j alt titt wesende.

Sodõs misgerning. (hoghmodh) är trätza Gudht/ förachta hans ord/ och förlåta sigh på eghẽ wijsheet och macht/ lijka som ingen Gud wore/ Ther sådana Gudz förachtelse är ther til al ting noogh och godh fridh/ ther följer ock all offuerdådigheet medh.

Så sant som iagh leffuer/sägher HErren HERREN/Sodom tijn syster samt medh sina döttrar haffuer så icke giordt som tu och tina döttrar/ Sij/thet war tinne systers Sodoms misgerning / hoghmodh och all tings offuerflödigheet / och godh fridh then hon och hẽnes döttrar hadhe/ Men them fattigha och torfftigha giorde the icke gerna hielp / vthan woro stålta och giorde styggelse för migh/therföre haffuer iagh ock bortkastat them / tå iagh begynte see ther til.

Så haffuer ock Samaria icke giordt helfftena aff tina synder / vthan tu haffuer så mykit meer giordt tijn styggelse än hon / at tu haffuer giordt tina systrar froma emoot all tijn styggelse som tu giordt haffuer/ Så bär ock nu tina skam tu som tina systrar froma gör genom tina synder/j hwilkõ tu större styggelse än the giordt haffuer / och haffuer giordt them fromare än tu äst. Så skem tigh nu/och bär tina skam at tu tina systrar froma giordt haffuer.

(Sodoms) Sodom betyder här Juda Allegorice.

Men iagh skal vmwenda theras fängelse / nemligha / thesse Sodoms fängelse och hennes döttrars / Och thesse Samaries fängelse och hennes döttrars/och thesse tins fängelses fångar samt medh them / så at tu moste bära tina skam och håån för alt thet tu giordt haffuer / och j än tå likwel tröstadhe warda/ Och tijn syster thenna Sodom och hennes döttrar skola vmwenda warda lijka som the tilförenna warit haffua / och Samaria och hennes döttrar skola vmwenda warda/ lijka som the tilförenna warit haffua/Tu ock så medh tina döttrar skolen vmwenda warda/lijka som j tilförenna warit haffuen/Och tu skalt icke meer prijsa then samma tina syster Sodom/såsom på tins hoghmodz tijdh/tå tijn ondska än nu icke vpteckt war/ Såsom på thñ tijdhen/tå Syrie döttrar och the Philisteers döttrar allestädz skemde tigh och förachtadhe tigh alt om kring / tå j moste bära idhra laster och styggelse/sägher HErren HERREN.

✠ (stoor örn) Judanar j Jerusalem bespottade Prophetanar och the andra som sigh til Konungen j Babel giffuit hadhe/ och hadhe låtet sigh föra til Babel/ therföre predicar Hesekiel här/ at the offuerbleffne j Jerusalem moste ock wisseligha bortt / hwilke jfrå Konungen j Babel faldne woro/och förlåto sigh vppå the Egyptiers hielp / Then förste örnen är Konungẽ aff Babel / Then öffuerste skaten på Libano / är Konung Jechania som bortförd war / Kremarelandet är Babel. Frödh som til itt Pijlträä giordes/ är Zedekia/ Han sökte hielp når Konungenom j Egypten/ thet är then andre örnen / Men thet halp honõ intet.

Ty så sägher HErren HERREN / Jagh skal göra tigh lijka som tu giordt haffuer/at tu förachtadhe Edhen och bröôt Förbũdet/Men iagh wil tenckia vppå mitt Förbund som iagh medh tigh giordt haffuer j tins vngdoms tijdh/och skal göra itt ewigt Förbund medh tigh/ Så skalt tu komma tina wäghar jhogh och skemmas/tå tu tina äldre och yngre systrar til tigh taghandes warder/the iagh tigh til döttrar giffua skal/ doch icke aff titt Förbund/ vthan iagh wil göra mitt Förbund medh tigh / at tu förnimma skalt at iagh är HERREN/ på thet tu skalt tenckia ther vppå och skemmas/och för skam skul icke dyrffuas vplåta tin munn / når iagh tigh förlåtande warder alt thet tu giordt haffuer/sägher HErren HERREN.

XVII. Capitel.

Och HERRANS ord skeedde til migh/och sadhe/Tu menniskio barn/ Giff Israels hwse ena gåto och lijknelse före/ och sägh/Thetta sägher HErren HERREN/ En stoor ✠ Örn medh stora flygt och longa wingar / och full medh fiedrar och brokott/kom vppå Libanon / och toogh quistanar bortt aff Cedreträån / och bröôt then öffuersta skatan aff / och förde honom in vthi kremarelandet/och satte honom vthi then stadhen ther handlingen war/Han toogh ock fröô aff the landena / och sådde thet vthi thet samma godha landet ther mykit watn war / och giorde thet til itt Pijlträå/Och thz wexte och wardt itt stoort wijnträå/doch ganska lågt/ Ty thes quistar bögde sigh nedher emoot sina root / och war altså itt wijnträå/thet quistar och lööff fick.

Och

Och ther war en annar stoor Örn medh stora wingar och monga fiedrar / Och sij / thetta wijnträådh hadhe een långtan j sina röter til thenna Örnen / och vthreckte sina quistar emoot honom/at thet måtte watnat warda aff hans dijke / Och war doch på eno godho lande widh mykit watn planterat/så at thet wel hadhe mått fååt quistar / frucht burit / och itt stoort wijnträå wordet.

Så sägh nu/Altså sägher HErren HERREN/ Skulle thet trijffuas? Ja / man skal vpryckia thes röter / och affrijffua thes frucht/och man skal förtorka alla thes vpwexta quistar/at the förfaalna / Och thet skal icke skee genom en stoor arm eller mykit folck / at man må föra en aff thes quistar bortt/Sij/thet är planterat/Men skulle thet trijffuas? Ja så snart ther kommer itt östan wädher til / så skal thet förtorkas på sijn dijke.

Och HERRANS ord skeedde til migh/och sadhe / Käre sägh til thet ohörsama folcket / Weten j icke hwadh thetta är? Och sägh/ Sij/ Konungen aff Babel kom til Jerusalem / och toogh hans Konung och hans Förstar / och förde them bortt til sigh vthi Babel/och toogh en aff Konungsligho sädh / och giorde itt Förbund medh honom/och toogh en eedh aff honom / Men the welligha j landena toogh han bortt / på thet at Riket skulle ödhmiukat bliffua/och icke vphäffua sigh / at Förbundet måtte hållet warda och ståndandes bliffua.

Men then samma sädhen föll aff jfrå honom / och sende sitt bodhskap vthi Egypten / at man skulle senda honom hestar och mykit folck/ Skulle thz lycka sigh medh honom? eller skulle han komma ther wel aff medh som sådant gör? och then som Förbund bryter/skulle han slippa? Så sant som iagh leffuer/sägher HErren HERREN/ vthi then Konungens rwm som honom til Konung satte/ hwilkens eedh han förachtadhe / och hwilkens Förbund han bröôt/ther skal han döô / nemligha/j Babel / Och skal Pharao intet bliffua ståndandes medh honom j örlighena / medh storom hääär och mykit folck/ tå man torffwallar vpkasta och bolwerck vpbyggia skal / på thet at mykit folck skal slaghet bliffua. Ty effter han haffuer förachtat eedhen / och brutit Förbundet / ther han sina hand vppå reckt haffuer / och alt sådant bedriffuer/skal han intet kunna vndslippa.

Therföre sägher HErren HERREN altså / Så sant som iagh leffuer skal iagh låta min eedh then han förachtat haffuer / och mitt Förbund som han brutit haffuer / komma offuer hans hoffuudh / Ty iagh skal kasta mitt nääät offuer honom/och han moste j mijn garn fången warda/Och iagh skal låta honom komma til Babel/ och ther wil iagh wara j retta medh honom / Therföre at han sigh så emoot migh förgripit haffuer/Och alle hans flychtoghe som til honom hålla sigh / skola falla genom swerd / och the som aff them slippa/ skola j all wädher förstrôôdde warda/ Och j skolen förnimma/ at iagh HERREN haffuer thetta talat.

(teelning) Thet är/ Christum/ han är aff itt höght Cedreträå / thet är/aff Gudz folcke/ och aff Dauidz slechte.

Thetta sägher HErren HERREN / Jagh skal ock så tagha en teelning aff itt höght Cedreträå / och bryta honom aff öffuerst vppå thes quistom/och skal plantera honom vppå itt högt bergh/nemligha/på thet höghe berghet Israel wil iagh plantera honom / på thet han skal groo och bära frucht / och warda itt stoort Cedreträå/Så at allahanda foghlar skola kunna boo och bliffua vnder honom / och vnder hans quistars skugga / Och all trää på markenne skola förnimma / at iagh HERREN haffuer thet högha träädh förnedhrat / och thet lågha träädh vphögt / och thet gröna träädh förtorkat/och thet torra träädh grönskande giordt / Jagh HERREN talar thet/och gör thet ock så.

XVIII. Capitel.

Och

Ch HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Huadh driffuē j ibland idher vthi Israels land thetta ordspråket och säyen: Fädhernar haffua ätit swra wijndruffuor / men barnomen äro tendernar ther aff öma wordna / Så sant som iagh leffuer / sägher HErren HERREN / sådant ordspråk skal intet meer gå ibland idher j Israel / Ty sij / alla siälar äro mina / fadhrens siäl är så wel mijn som sonens siäl / Hwilken siäl som syndar / hon skal döö.

Jerem. 31.

Om nu een menniskia är from / then ther rett och wel gör / then på Berghomen icke äter / then sijn ögon icke vphäffuer til Israels hwß affgudhar / Och sins nästas hustru icke besmittar / och icke ligger när quinno vthi hennes kranckheet / then ingom skadha gör / then gellanärenom sin pant igen giffuer / then ingom näghot jfrå tagher medh wold / Then sitt brödh delar medh them hungrogha / och klädher then nakotta / Then intet okrar / then ingen winning tagher / then icke hielper til at göra orett / then emellan menniskionar rett dömer / Then effter mina retter wandrar / och mijn bodh håller så at han alwarligha gör ther effter / Thet är en from man / han skal få leffua / sägher HErren HERREN.

Men om han födher en son / och then samme warder en mordare / then ther blodh vthgiuter / eller näghot aff thessa stycke gör / och intet aff the andra stycken gör / Vthan äter på Berghom / och besmittar sins nästas hustru / gör them fattigha och elenda skadha / tagher näghot medh wold / icke igen giffuer pant / vphäffuer sijn ögon til affgudhar / ther medh han een styggelse bedrijffuer / fåår vth på ocker / tagher winning / Skulle han leffua: han skal icke leffua / Vthan effter han sådana styggelse giordt haffuer / så skal han dödhen döö / hans blodh skal wara offuer honom.

Men om han födher en son then ther alla sådana synder seer som hans fadher gör / och han fruchtar sigh / och så icke gör / Äter icke på Berghom / vphäffuer icke sijn öghon til Israels hwß affgudhar / besmittar icke sins nästas hustru / gör ingom skadha / behåller icke pant / tagher intet medh wold / Delar sitt brödh medh them hungrogha / och klädher then nakotta / hielper icke emoot then elenda / tagher intet ocker eller winning / Vthan håller mijn bodh och leffuer effter mina retter / Han skal intet döö för sins fadhers misgerning skul / vthan leffua / Men hans fadher / then wold och orett brukat haffuer / och jbland sitt folck / thet som intet dogher giordt haffuer / Sij / han skal döö för sina misgerning skul.

Så säyen j / Hwj skal sonen icke bära sins fadhers misgerning: Therföre at han haffuer giordt rett och wel / och hållet och giordt alla mina retter / skal han leffua / Ty hwilken siäl som syndar / hon skal döö / Sonen skal icke bära fadhrens misgerning / Och fadhren skal icke bära sonens misgerning / Vthan thens rettferdighas fromheet skal wara offuer honō / och thens orettferdighas argheet skal wara offuer honom.

Deute. 24.
4. Reg. 14.
2. Para. 25.
Jerem. 18.

Men om en ogudhachtigh vmwender sigh jfrå alla sina synder som han giordt haffuer / och håller alla mina retter och gör rett och wel / så skal han leffua och icke döö. Men på all hans offuertrådhelse som han giordt haffuer skal intet tenckt warda / Vthan skal leffua för thē rettferdigheet skul som han gör / Menar tu at iagh lust haffuer offuer thens ogudhachtighas dödh / sägher HErren HERREN / och icke mykit meer / at han vmwender sigh jfrå sitt onda wesende och leffuer:

Och om then rettferdighe wender sigh jfrå sinne rettferdigheet / och gör thet ondt är / och leffuer effter all then styggelse som en ogudhachtigh gör / Skulle han leffua: Ja / all hans rettferdigheet som han giordt haffuer / skal intet jhogh kömen warda / Vthan han skal döö vthi sins Gudz försmådhelse och syndom som han giordt haffuer / Och än tå säyen j / HERREN handlar icke rett.

Therföre

Therföre hörer nu j aff Israels hws / Haffuer iagh icke rett / och j orett: Ty när then rettferdighe wender sigh jfrå sinne rettferdigheet / och gör thet ondt är / så moste han döö / men han moste döö för sina ondsko skul som han giordt haffuer. Twert om / när then ogudhachtighe wender sigh jfrå sinne orettferdigheet som han giordt haffuer / och gör nu rett och wel / han warder behållandes sina siäl leffuande. Ty effter han fruchtar sigh och wender åter aff sinne ondsko / så skal han leffua och icke döö.

Och än nu säya the aff Israels hws / HERREN handlar icke rett / Skulle iagh haffua orett: J aff Israels hws haffuen orett / Therföre wil iagh döma idher j aff Israels hws hwar och en effter hans wesende / sägher HErren HERREN. Therföre vmwender idher jfrå all idhor offuerträdhelse / på thet j icke skolen falla för misgerningena skul / Kaster jfrå idher all idhor offuerträdhelse / ther j medh offuerträdt haffuen / och gören idher itt nytt hierta och en nyy anda / Ty hwj wilt tu så döö tu Israels hws: Ty iagh haffuer ingen lust til hans dödh som döör / sägher HErren HERREN / Therföre vmwender idher / så få j leffua.

XIX. Capitel.

MEn gör en klåghogråt offuer Israels Förstar / och sägh / Hwj ligger tijn modher Leyinnan jbland Leyinnonar / och vpfödher sina vngar jbland the vnga Leyon: En aff thē födde hon vp / och ther wardt itt vngt Leyon vthaff / thet wande sigh til at rijffua och vpäta menniskior. Tå Hedhninganar hörde sådant om thet / gripo the thet vthi theras kulor / och förde thet j kädhior in vthi Egypti land / Tå nu modhren sågh / at hennes hopp war bortto / toogh hon en annan aff sina vngar / och giorde ther itt vngt Leyon aff. Tå thet wandradhe jbland Leyinnonar / wardt thet itt vngt Leyon / thet ock så wandes til at rijffua och vpäta menniskior / Thet förderffuadhe theras hws och theras städher / så at landet och hwadh ther vthi war / gruffuadhe sigh för thes rytandes röst. Tå ladhe Hedhninganar sigh aff all land kring om thet / och kastadhe itt nääat offuer thet och gripo thet j theras kulor / och satte thet vthi en galler / och förde thet j kädhior til Konungen j Babel / och man låt förwara thz / at thes röst intet meer skulle hörd warda på Israels berghom.

(Leyon)
Thet vnga Leyonet betydher Joachas Juda Konung / then Konūgen aff Egypten hadhe bortfördt.

(annan)
Thet war Joachim Juda Konung / then NebucadNezar fångat hadhe.

Tijn modher war lijka som itt wijnträå thet widh watn planterat war / och thes frucht och quistar woro aff thet mykla watnet / at thes quistar så starcke wordo / at the til Herraspiror dogde / och thet wardt högdt jbland wijnträån. Och tå man sågh at thet så högdt war och monga quistar hadhe / wardt thet j grymheet rijffuit nedher til iordena och förkastat / Östanwädher förtorkadhe thes frucht / och thes starcke quistar wordo sönderbrotne / så at the borttorkadhes och vpbrende wordo / Men nu är thet planterat j öknen vthi eno torro och torstigho lande / och en eeld gick vthaff thes starcka quistar / then förtärde thes frucht / så at ther inge starcke quistar meer vppå äro til näghra Herraspiro / Thet är een klagheligh och jemmerligh ting.

XX. Capitel.

OCh thet begaff sigh j siunde årena på tiyonde daghen j femte månadhenom / komo näghre aff the äldsta j Israel til at frågha HERRAN / och satte sigh nedher för migh / Tå skeedde HERRANS ord til migh / och sadhe / Tu menniskio barn / Tala medh

Israels

Jsraels äldsta och sägh til them/Thetta sägher HErren HERREN/Ären j kompne til at frågha migh: Så sant som iagh leffuer / iagh wil intet swar giffua idher/sägher HErren HERREN. Men wilt tu menniskio barn straffa them / så må tu straffa them altså / Hålt them före theras fädhers styggelse/och sägh til them.

Thetta sägher HErren HERREN / på then tijdh iagh vthwalde Jsrael/vphooff iagh mina hand til Jacobs hwß sädh / och lät them kenna migh vthi Egypti land. Ja/iagh vphooff mina hand til them / och sadhe/ Jagh är HERREN idhar Gudh / Men iagh vphooff på samma tijdh mina hand/at iagh skulle föra them vthu Egypti land / in vthi itt land som iagh them förseedt hadhe/ thet medh miölk och hannogh flyter / itt ådhla land för all land / Och sadhe til them / Hwar och en kaste bortt styggelsen för sijn öghon / och orener icke idher på Egypti affgudhar / Ty iagh är HERREN idhar Gudh.

(vphooff) Thet är / Jagh bewijste migh redheligha medh them.

Men the woro migh ohörsame/och wille intet höra migh / och ingen aff them kastadhe sijn styggelse bortt för sijn öghon / och offuergåffuo icke Egypti affgudhar/Tå tenckte iagh vthgiuta mina grymheet offuer them / och låta alla mina wredhe gå offuer them mitt vthi Egypti land/ Men iagh lät thet tilbaka för mitt nampn skul/at thet icke skulle ohelghat warda för Hedhningomen jbland hwilka the woro / och för hwilkom iagh hadhe giffuit migh them til kenna/at iagh them vthu Egypti land föra wille.

Och tå iagh them vthu Egypti land fördt hadhe / och lätit them komma in vthi öknena/ lärde iagh them mijn bodh och retter / genom hwilka menniskian leffuer then them håller / Jagh gaff them ock min Sabbath til itt tekn emellan migh och them/vppå thet the skulle lära/ at iagh är HERREN som them helghar/ Men Jsraels hws war migh också ohörsamt vthi öknenne/och leffde intet effter mijn bodh/och förachtadhe mina retter/ genom hwilka menniskian leffuer som them håller / och ohelghadhe min Sabbath ganska swårligha/Tå tenckte iagh vthgiuta mina grymheet offuer them vthi öknenne / och platt förgöra them / men iagh lät thet tilbaka för mitt nampn skul / at thet icke skulle ohelghat warda jbland Hedhninganar/ för hwilkom iagh them vthfördt hadhe.

Exodi 16. Galat. 3.

Och hooff iagh mina hand vp emoot them j öknenne / at iagh icke wille låta them komma in vthi thet land som iagh them giffuit hadhe / thet medh miölk och hannogh flyter/itt ådhla land för all land / therföre at the förachtadhe mina retter/och leffde icke effter mijn bodh/och mina Sabbather ohelghadhe/Ty the wandradhe effter theras hiertas affgudhar / Men mitt ögha skonadhe them / at iagh icke förderffuadhe eller platt förgiorde them j öknenne.

Och iagh sadhe til theras barn j öknenne/J skolen icke leffua effter idhra fädhers bodh/och icke hålla theras retter / och icke orena idher vppå theras affgudhar/Ty iagh är HERREN idhar Gudh / Effter mijn bodh skolen j leffua/och mina retter skolen j hålla/och göra ther effter / Och mina Sabbather skolen j helgha/at the skola wara itt tekn emellan migh och idher / på thet j weta skolen/at iagh HERREN är idhar Gudh/ Men barnen woro migh ock ohörsam/leffde icke effter mijn bodh/ höllo ock icke mina retter/så at the giorde ther effter/genom hwilka menniskian leffuer then them håller/ och ohelghadhe mina Sabbather. Tå tenckte iagh vthgiuta mina grymheet offuer them och låta alla mina wredhe gå offuer them j öknenne/ Men iagh wende mina hand/och lät thet til baka för mitt nampn skul/at thet icke skulle ohelghat warda för Hedhningomen/för hwilkom iagh them vthfördt hadhe/Jagh hooff ock mina hand vp emoot them j öknenne / at iagh skulle förströö them jbland Hedhninganar/och förskingra them j landen/therföre at the icke höllo mijn bodh och förachtadhe mina retter/och ohelghadhe mina Sabbather/och sågho effter theras fädhers affgudhar / Summa / iagh giorde thet så / at theras Gudz tienst båtadhe them intet / och theras lära halp them intet / Och förkastadhe them medh theras offer / tå the vpbrende j eeld all förstfödhning / På thet iagh skulle bedröffua them/och the lära skulle/at iagh är HERREN.

Therföre tala tu menniskio barn medh Jsraels hws / och sägh til them/ Thetta sägher HErren HERREN/Jdhra fädher haffua än nu meer försmådhat och trotzat migh/Ty tå iagh hadhe lätit them komma in vthi landet/offuer hwilket iagh mina hand vphåffuet hadhe/at iagh skulle thet giffua them / Hwar the någhor ||städz sågho en högh backa eller tiockquistat trää/ther offradhe the sitt offer / och båro tijt sina obehagheligha gåffuor/ och rökte ther sin söta rööк / och vthgutu ther sitt drickoffer / Men iagh sadhe til them / Hwadh skal doch then Högden tijt j gåån: Och så kalladhes thet een Högd alt in til thenna dagh.

Therföre sägh til Jsraels hws/Thetta sägher HErren HERREN/ J orenen idher vthi idhra fädhers wesende/och bedriffuen horerij medh idhor styggelse/ och besmitten idher på idhra affgudhar/hwilkom j offren idhra gåffuor/och vpbrennen idhra söner och döttrar j eeld/alt in til thenna dagh/ Och iagh skulle giffua idher aff Jsraels hws swar: Så sant som iagh leffuer/sägher HErren HERREN/Jagh skal intet swar giffua idher/Ther til/tå j tencken/Wij wilie göra lijka som Hedhninganar/ och såsom annor folck j landen/och tilbidhia stockar och stenar/skal thet fela idher.

Så sant som iagh leffuer/sägher HErren HERREN / Jagh skal rådha offuer idher medh starka hand och vthrecktom arm / och medh vthgutin grymheet/Och skal föra idher jfrå folcken/och församla idher vthu the land tijt j förströödde ären / medh starcka hand / medh vthrecktom arm och medh vthguten grymheet/Och skal låta idher komma vthi folcks ökn/ och ther wara j retta medh idher / ansichte emoot ansichte / lijka som iagh medh idhra fädher vthi öknenne widh Egypten j retta war / rett så skal iagh wara j retta medh idher / sägher HErren HERREN/Jagh skal låta komma idher vnder rijset/och twinga idher vthi Förbundzens bandom/Och iagh skal vthfeya the afffelligha och the som emoot migh offuerträdha / jbland idher / Ja / iagh skal föra them vthu thet land ther j nu boon / och intet låta them komma in vthi Jsraels land / at j lära skolen at iagh är HERREN.

Therföre j aff Jsraels hws/Thetta sägher HErren HERREN/ Effter j jw intet wiliē höra migh/så görer som idher teckes/och hwar idhra tiene sinom affgudh / Men mitt helgha nampn låter här effter oskemdt wara medh idhor offer och affgudhar. Ty thetta sägher HErren HERREN/ På mino heligho berghe/på the högho berghena Jsrael/ther skal hela Jsraels hws och alle the som j landet äro / tiena migh / ther skola the wara migh tacknemlighe / Och ther skal iagh eska vppå idhor Heffoffer och idhars offers förstling/medh alt thet j migh helghen / J skolen warda migh tacknemlighe medh sötom röök / när iagh låter idher komma jfrå folcken / och warder idher församlande vthu landen tijt j förströödde ären / Och iagh skal warda helghat j idher för Hedhningomen / Och j skolen förnimma / at iagh är HERREN / när iagh haffuer lätit idher komma in vthi Jsraels land/ vthi thet land om hwilket iagh vphooff mina hand / at iagh thet idhra fädher giffua skulle.

Ther skolen j tenckia vppå idhart wesende och vppå all idhar handel/ ther j vthinnan orenadhe ären / och skolen haffua itt mishagh til all idhor ondsko / som j bedriffuit haffuen / Och skolen förnimma / at iagh är HERREN/när iagh gör medh idher för mitt nampn skul/ och icke effter idhart onda wesende och skadheligha handel / tu Jsraels hws / sägher HErren HERREN.

XXI. Capitel.

(södher vth) Jerusalem ligger södher vth ifrå Babel / Nu war Hesekiel j Babel och taladhe om Jerusalem/så kalladhe han thet/ thr skoghen södher vth.

OCh HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe/Tu menniskio barn / stell titt ansichte emoot Theman/och tala södher vth / och prophetera emoot then skoghen j then markenne södher vth / Och sägh til then skoghen södher vth / Hör HERRANS ord / Thetta sägher HErren HERREN/Sij/iagh skal vptenda j tigh en eeld/ han skal förtåra bådhe ferst trää och torr / så at man icke skal kunna vthsleckia hans logha/Vthan alt thet som jfrå sönnan nörr ått ståår/thz skal vpbrendt warda/Och alt kött skal see/at iagh HERREN thet vptendt haffuer / och ingen thet vthsleckia kan / Och iagh sadhe / Ah HErre HERRE/the säya om migh/ Thenne talar icke annat än förteckt ord.

Och HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Tu menniskio barn/stell titt ansichte emoot Jerusalem / och tala emoot Helghedomen/och prophetera emoot Jsraels land / och sägh til Jsraels land / Thetta sägher HErren HERREN/Sij/iagh wil til tigh / Jagh skal dragha mitt swerd vthu skijdhonne/och skal dräpa j tigh bådhe rettferdigha och orettferdigha/ Effter iagh nu j tigh bådhe rettferdigha och orettferdigha dräpa wil / så skal mitt swerd fara vthu skijdhonne offuer alt kött jfrå sönnan in til nörr/ Och alt kött skal förnimma / at iagh HERREN haffuer draghit mitt swerd vthu skijdhonne/ och thet skal icke igen instunget warda.

Och tu menniskio barn skal sucka til tess at lenderna werckia vppå tigh/ Ja/bitterligha skalt tu sucka/så at the see thet/ Och när the tå säya til tigh/ Hwj suckar tu? Så skalt tu säya / För thet rychtet skul som kommer / för hwilko all hierta förskreckias/och alla hender falla nedher/ alt moodh faller/ och all knää flyta såsom watn/Sij/thet kommer / och thet skal skee / sägher HErren HERREN.

Och HERRANS ord skeedde til migh/och sadhe/Tu menniskio barn/ prophetera och sägh/Thetta sägher HERREN/ Swerdet/ ja/swerdet är skerpt och vpfeyat/Thet är skerpt/at thet slachta skal/Thet är feyat at thet blenckia skal/O huru gladhe wille wij wara om han än giorde all trää til rijs offuer the onda barn/Men han haffuer vthfååt itt swerd til at feya/at man thet tagha skal/thet är skerpt och feyat/at man thet vthi dråparens hender giffua skal/Ropa och jemra tigh tu menniskio barn/ty thet gåår offuer mitt folck och offuer alla the ther rådhandes äro j Jsrael/hwilke til swerdet samt medh mino folke församladhe äro/Therföre slå vppå tina lender/Ty han haffuer offta nepst them/hwadh haffuer thet holpet? The onda barnas rijs wil intet hielpa/ sägher HErren HERREN.

(all trää til rijs) Han hotas at thet straffet skulle icke warda någhot stupaydе eller barna straff/ ther bätring efftерfölia skulle/ vthan at thet skulle wara altsammans wredhe / och alztinges vthe medh them/ Therföre vnskadhe han wel at thet wore ett skarpt rijs/ Ja/at all trää til rijs giord wore/ at doch thz icke wore altsammans wredhe/men han sägher sedhan/ Gudh haffuer offta försökt thet medh rijs/Men thz haffuer intet holpet / therföre moste nu swerdet komma.

Och tu menniskio barn / prophetera och slå tina hender til samman / Ty swerdet skal komma twefalt/ja/trefalt/Jtt moordswerd/een stoor slachtings swerd/så at thet drabba skal j kamranar tijt the flyy / Jagh skal låta klinga swerdet/så at hiertan skola förskreckias / och monge falla skola j alla theras portar/Ah huru blencker thet / och hugger åstadh til slachting / och säya/ Hugg/bådhe på högthro sidhona och then wenstro / hwadh som före kommer/Så wil iagh tå medh mina hender wara gladh ther offuer/ och låta mina wredhe gå/Jagh HERREN haffuer thet sagdt.

Och HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe/Tu menniskio barn/Gör twå wäghar/på hwilka komma skal Konungens swerd aff Babel / Men the skola bådhe gå jfrå itt land / och sett itt tekn fremst på wäghen ått stadhenom/at thet tijt wijsa skal/Och gör wäghen / så at swerdet må komma til Rabbath Ammons barnas/ och j Juda til then fasta stadhen Jerusalem/ Ty Konungen j Babel skal settia sigh j wäghaskelet fremst på bådha

bådha wäghanar/at han skal låta spå för sigh/skiwta medh pijlar om lott/ frågha sina affgudhar / och skodha leffwrar.

(medh pijlar) Konungen aff Babel warder fråghandes sina spåmän hwadh folck han angrijpa skal/och hwar honom thet lyckas skal / och skal försökia tekn såsom medh skiutande och acht giffuande hwart vth pilen falla wil/ty sådant tekn haffua the samma krijgsmän brukat/så war thet ock itt tekn När Hedhninganar offradhe itt nööt tå beságh man leffwrena och hiertat.

Och spådomen skal wijsa på högthro sidhona in åt Jerusalem / at han skal låta föra tijt bockar / och stöta ther holl vppå / och offuerfalla honom med stoort roop och moord/och at han skal låta föra bockar in för portanar/ och göra ther en wall/och byggia ther bolwerck / Men then spådomen skal honom tyckia falsk wara / han swerie så högt som han wil / Men han skal tenckia vppå misgerninganar/at han skal winna honom.

Therföre sägher HErren HERREN altså/Therföre at vppå idher tenckt warder för idhra misgerningar skul / och idhor ohörigheet är vppenbar / at man seer idhra synder/j alt thet j haffuen för hender / Ja/ therföre at vppå idher tenckt warder/skolen j medh wold fångne warda.

Och tu ogudhachtighe och fördömde Förste j Jsrael / hwilkens dagh komma skal/när misgerningen til enda kommen är/ Thetta sägher HErren HERREN/Legg bortt hatten/och tagh aff kronona / ty ther skal hwarken hatt eller krona bliffua/ Vthan then sigh vphögt haffuer / han skal förnedhrat warda/ och then sigh förnedhrat haffuer / han skal vphögd warda/ Jagh skal göra then kronona til intet/til intet/til intet/ TIL TESS han kommer som henne haffua skal/ honom wil iagh giffua henne.

Och tu menniskio barn / prophetera och sägh / Thetta sägher HErren HERREN om Ammons barn och om theras försmädhande/ och sägh/ Swerdet/ swerdet är vthdraghit at thet slachta skal/ thet är vpfeyat at thet dräpa skal/och skal blenckia/therföre at tu låt säya tigh falska syner och lögnspådom/på thet tu ock skalt offuergiffuin warda jbland the ogudhachtigha slagna/hwilkom daghen kom tå misgerningen til enda kommen war/ Och om thet än vthi skijdhona igen instunget worde/så wil iagh doch döma tigh på thet rwm ther tu skapat äst/och j thet land ther tu född äst/Och wil vthgiwta mina wredhe offuer tigh/iagh skal vpblåsa minne grymheetz eeld/och offuerantwarda tigh sådana menniskiom j hender som brenna och förderffua kunna/ Tu moste warda eeldenom til spijs / och titt blodh moste j landena vthgutit warda/ Och man skal icke meer tenckia vppå tigh/ Ty iagh HERREN haffuer thet talat.

XXII. Capitel.

OCh HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Tu menniskio barn / wilt tu icke straffa then mordiska stadhen / och hålla honom före all hans styggelse? Sägh / Så sägher HErren HERREN / O tu stadh som vthgiuter tinas blodh/på thet tin tijdh skal komma / och tu som affgudhar gör når tigh/på thet tu skalt orena tigh/ Tu förbryter tigh på thet blodh som tu vthgiuter / och orenar tigh vppå the affgudhar som tu gör/Ther medh tu låter tina daghar nalkas/ och besteller at tijn åår komma moste/ Therföre skal iagh göra tigh til spott jbland Hedhninganar/och til håån j all land/bådhe när och fierran skola the bespotta tigh / så at tu moste haffua itt skendelighit rychte/och stoor jemmer lijdha.

Sij/ Förstanar j Jsrael hwar och en är mechtigh när tigh til at vthgiuta blodh/fadher och modher förachta the/ fremlinganom göra the wold och orett/änkior och fadherlöös barn förtryckia the/ Tu förachtar min Helghedom/och ohelghar mina Sabbather/Förrädhare äro vthi tigh/ på thet the skola vthgiuta blodh/ the äta på berghomen/ och handla wrongwijsligha j tigh/the blotta fädhernars blygd/och nödga quinnonar j theras kranckheet/ och bedriffua styggeligh ting/hwar och en medh sin skyldmanz hustru/ The

skemma sina eghna söners hustrur offuerdådheligha / the göra sina eghna systrar sina fädhers döttrar skam / The tagha gåffuor til at vthgiuta blodh / the ockra och winna på hwar annan / och bruka girugheet emoot sin nästa / och bedragha hwar annan / och förgäta migh / sägher HErren HERREN.

Sÿ / iagh slåår mina hender tilsamman offuer then girugheet som tu bedriffuer / och offuer thet blodh som j tigh vthgutit är / Men menar tu at titt hierta kan thet lÿdha / eller tina hender thet fördragha / på then tÿdh när iagh thet medh tigh görandes warder? Jagh HERREN haffuer thet sagdt / och wil ock så görat / Och skal förströö tigh jbland Hedhninganar / och bortdriffua tigh j landen / Och skal göra en enda på tina sleemheet / så at tu skalt jbland Hedhninganar achtat warda såsom en förbannat / och förnimma / at iagh är HERREN.

Och HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Tu menniskio barn / Israels hws är wordit migh til slagg / all theras koppar / ten / jern och blyy / är j vgnenom wordit til slagg / Therföre sägher HErren HERREN altså / Effter j nu alle åren slagg wordne / sÿ / så skal iagh samka idher tilhopa j Jerusalem / lÿka som man tilhopa samkar silffuer / koppar / jern / blyy och ten in vthi en vgn / at man må vpblåsa ther en eeld vnder / och smelta thet. Altså wil iagh ock j minne wredhe och grymheet sammansamka / inleggia / och smelta idher / Ja / iagh skal sammansamka idher / och vpblåsa minne wredhes eeld vnder idher / at j ther vthi smelta skolen / lÿka som silffwret smelter j vgnenom / så skole j ock ther inne smelta / och förnimma at iagh HERREN haffuer vthgutit mina grymheet offuer idher.

Och HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Tu menniskio barn / Sägh til them / Tu äst itt land som intet ståår til rensande / såsom itt ther intet regn vppå kommer på wredhennes tÿdh / The Propheter som ther inne äro / haffua sigh tilhopa gaddat / at the skola vpfråta siälar / lÿka som itt rytande Leyon tå thet röffuar / The rÿffua til sigh godz och penningar / och göra ther monga änkior inne / Thes Prester drÿffua orett vnder Lagsens nampn / och ohelgha min Helghedom / The hålla ingen åtskildnat emellan heligt och oheligt / och achta intet hwadh reent eller oreent är / och sköta intet om mina Sabbather / och iagh warder ohelghat jbland them / Thes Förstar ther inne äro lÿka som glupande Vlffuar / til at vthgiuta blodh / och förgöra siälar för sina girugheet skul.

Och thes Propheter bestryka them medh obrukat kalck / predica fåfengligheet / och prophetera them lögn / och såya / Thetta sägher HErren HERREN / ändoch at HERREN haffuer thet intet sagdt / Folcket j landena brukar wold / och röffua frÿtt / och offuerfalla the fattigha och elenda / och göra fremlingomen offuerwold och orett / Jagh sökte jbland them / om någhor wille förtagha och stilla wredhena för migh / at iagh icke skulle förderffua landet / Men iagh fann ingen / therföre vthgööt iagh mina wredhe offuer them / och medh minne grymheetz eeld giorde iagh en enda medh thĳm / och gaff them theras förtienst vppå theras hoffuudh / sägher HErren HERREN.

XXIII. Capitel.

(Ahala) hennes tabernakel. (Ahaliba) mitt tabernakel j henne

OCh HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Tu menniskio barn / Thet woro twå quinnor eenne modhers döttrar / thesse bedreffuo horerÿ vthi Egypten alt jfrå sin vngdom / ther låto the hantera sÿn bröst / och j vngdomenom krama sina spenar / Then äldre heet Ahala / och hennes syster Ahaliba / Och iagh toogh them til echta / och the födde migh söner

och döttrar / Och Ahala heet Samaria / och Ahaliba Jerusalem. Ahala bedreeff horerÿ tå iagh hadhe taghit henne / och war brinnande til sina bolar / nemligha / til the Assyrier som til henne komo / til Herrar och Förstar som med silke beklädde woro / och til alla vnga lustigha karlar / til resenärar och wagnar / Och boladhe medh alla deghelighа karlar j Assyrien / och orenadhe sigh medh allom theras affgudhom / ehwar hon widh någhon råkadhe / Ther til offuergaff hon icke sitt horerÿ medh them vthi Egypten / hwilke när henne leghat hadhe jfrå hennes vngdom / och hennes bröst j hennes vngdom krammat / och stoort horerÿ medh henne bedriffuit hadhe.

Tå offuergaff iagh henne vthi hennes bolars / Assurs barnas hand / til hwilka hon j lust brinnande war / The vpteckte hennes skam / och togho hennes söner och döttrar bortt / Men henne dråpo the medh swerd / Och rychtet kom vth / at thenna quinnan straffat war.

Tå nu hennes syster Ahaliba thet sågh / brann hon j lusta mykit werre än then andra / och bedreeff horerÿ meer än hennes syster / och war vptend til Assurs barn / til Herrar och Förstar som til henne wel klädde komo / til resenärar och wagnar / och til alla vnga lustigha karlar. Tå sågh iagh / at the bådha hadhe j lÿka måtto orenat sigh / doch thessa bedreeff sitt horerÿ meer / Ty tå hon sågh måladhe män på weggenne j rödh ferghо / the Chaldeers belete / begiordadha om theras lender / och spetzotta brokotta hattar på theras hoffuudh / och alle anseende woro såsom weldighe män / effter then dregt som Babels och the Chaldeers barn j theras land hadhe / Brann hon j lusta til them / så snart hon them warse wardt / och sende bodhskap til them in vthi Chaldeam.

Tå nu Babels barn til henne komo til at soffua när henne / wardt hon genom them orenat vthi sitt horerÿ / Och wardt så orenat / at hon leeddes widh them. Och tå hennes horerÿ och skam så alztinges vppenbar war / leeddes iagh ock widh henne / lÿka som iagh widh hennes syster war leedze worden / Men hon bedreeff sitt horerÿ jw meer och meer / och tenckte vppå sin vngdoms tÿdh / tå hon sitt horerÿ bedreeff vthi Egypti land / och brann j lusta til sina bolar / hwilkas luste war lÿka som åsnars och hestars / Och tu bedreeff tina otucht lÿka som j tinom vngdom / tå the vthi Egypten hanteradhe tÿn bröst / och tina spenar krammadhe wordo.

Therföre o Ahaliba / thetta sägher HErren HERREN / Sÿ / tina bolar hwilka tu leedhes widh skal iagh vpweckia emoot tigh / och skal låta them komma alt om kring tigh / nemligha / Babels barn / och alla Chaldeer / medh Höffuitzmän Förstar och Herrar / och alla Assyrier medh them / deghelighа vnga män / alla Förstar och Herrar / Riddare och Adhlingar / och allahanda resenärar / och the skola komma offuer tigh medh resigh tyygh / och medh en stoor hoop folck / och skola beleggia tigh medh spetzer / sköldar och hielmer alt om kring / Them wil iagh befala retten / at the skola döma offuer tigh effter sin rett.

Jagh skal låta mitt nÿt gå offuet tigh / så at the skola handla obarmherteligha medh tigh / The skola skära tigh näso och öron aff / Och hwadh quart bliffuer / thet skal falla genom swerd / The skola tagha tina söner och döttrar bortt / och vpbrenna thet quart är j eeld / The skola dragha tigh tÿn klädher vthaff / och borttagha tÿn prydhning / Altså skal iagh göra en enda vppå tinne otucht och titt horerÿ / medh Egypti land / at tu icke meer skalt vphäffua tÿn ögHon effter them / och icke meer tenckia vppå Egypten.

Ty så sägher HErren HERREN / Sÿ / iagh skal offuerantwarda tigh them j hender hwilkers fiende tu äst / och på hwilka tu haffuer sleckt tin lusta / The skola haffna sigh medh tigh såsom fiendar / och tagha bortt alt thet tu haffuer sammandraghit / och låta tigh nakotta och blotta / at tÿn skam skal vpteckt warda samt medh tinne otucht och horerÿ / Thetta skal

tigh skee för titt horerij skul som tu medh Hedhningomen bedriffuit haffuer/ och orenat tigh på theras affgudhom / Tu haffuer gångit på tinne systers wägh/ therföre giffuer iagh tigh ock hennes kalck vthi tina hand.

Thetta sägher HErren HERREN / Tu moste dricka tinne systers kalck så diwp och så wijdh som han är / Tu skalt warda til så stoort spott och håån/at thet skal wara olijdhelighit/Tu moste tigh drucfna dricka aff then starcka drycken och jemren / Ty tinne systers Samarie kalck / är en jemmers och sorghakalck/thn samma moste tu slett vthdricka/och slå honom j stycker sönder /och sönderrijffua tijn bröst/Ty iagh haffuer thz sagdt/ sägher HErren HERREN / Therföre sägher HErren HERREN / Therföre at tu haffuer förgätit migh / och kastat migh baak om tin rygg / så bär ock nu tina otucht och titt horerij.

Och HERREN sadhe til migh/Tu menniskio barn/wilt tu straffa Ahala och Ahaliba / så hålt them före theras styggelse / huru the haffua bedriffuit horerij/och vthgutit blodh /och bedriffuit horerij medh affgudhom/ Ther til vpbrende the sijn barn som the migh födt hadhe / them til offer/ Ther vthoffuer haffua the giordt migh thetta / The orenadhe min Helghedom på then tijdhen / och ohelgadhe mina Sabbather/ Ty tå the slachtadhe affgudhomen sijn barn / gingo the på samma daghen in vthi min Helghedom / til at ohelgha honom/Sij/sådant haffua the begåått vthi mino Hwse.

The haffua ock sendt bodh effter män som vthu fierran land komma skulle/Och sij / när the komo/badadhe tu tigh och ferghadhe tigh / och prydde tigh medh smijdhe them til åro/Och satt på eenne sköna säng/för hwilko stoodh itt boord tilreedt / ther rökte tu vppå/och offradhe mina olio ther vppå / ther war itt stoort glädheroop / Och mannomen som wijdha wegna jfrå mykit folck och aff öknenne kompne woro / gåffuo the smijdhe vppå theras armar/och sköna krantzar på theras hoffuudh.

Men iagh tenckte/Hon är bewaan medh hoor aff ålder / hon kan intet återwenda aff bolerij/ ty man gåår til henne in lijka som man til ena skökio ingåår / Rett så gåår man til Ahala och Ahaliba the otuchtigha quinnor in/ Therföre skola the män som retten fulfölia straffa them/lijka som man hoorkonor och blodz vthgiuterskor straffa skal / Ty the äro hoorkonor och theras hender äro fulla medh blodh.

Altså sägher HErren HERREN / Föör vp offuer them en stoor hoop/ och giff them til sköffuels och rooff / at the mågha stena them / och stinga them igenom medh sijn swerd/och dräpa theras söner och döttrar/och brenna theras hws vp medh eeld / Altså skal iagh göra en enda vppå otuchtenne j landena/så at alla quinnor skola see ther widh / och icke göra effter slijka otucht/Och man skal leggia idhra otucht vppå idher / och j skolen bära idhra affgudhars synder/på thet j skolen förnimma / at iagh är HErren HERREN.

XXIIII. Capitel.

OCh HERRANS ord skeedde til migh j niyonde årena på tiyonde daghen j tiyonde månadhenom / och sadhe/Tu menniskio barn / Scriff thenna daghen vp / Ja/ rett thenna daghen/Ty Konungen j Babel haffuer rett på thenna daghen rustat sigh emoot Jerusalem/ och giff the ohörsamo folkena een lijcknelse före / och sägh til them / Thetta sägher HErren HERREN/ Sett til ena gryto / sett henne til och giwt ther watn in/ legg stycken til sammans ther vthi/ the ther in skola / och the betsta stycken / lååret och boghen/ och fyll henne medh betsta mergstycken / Tagh thz betsta aff hiordenom och gör en eeld ther vnder / til at koka mergstycken / och låt thet flux siudha / och låt mergstycken wel kokas ther vthi.

Therföre

Therföre sägher HErren HERREN / O then morderska stadhen/ thn en sådana gryta är / j hwilko thet wedherbrenda wedherlodher/ och wil intet affgå/Tagh ther vth thet ena stycket effter thet andra / och tu torff icke kasta lott om hwilket först vth skal/Ty hans blodh är ther inne/ then han på ena bara häll och icke på iordena vthgutit haffuer / ther man doch hadhe kunnet beteckt thet med iord/Och iagh haffuer ock så för then skul samma blodh låtit vthgiuta vppå ena bara häll / at thet icke skulle kunna förskylas/ på thet grymheten skulle komma offuer them/och thet måtte hemdt warda.

Therföre sägher HErren HERREN altså/ O tu mordiska stadh then iagh til en stoor eeld göra wil/Bär hijt mykin wedh/ tånd vp eelden at kötet må sidhit warda / och bekrydda thet wel / at merghstycken wedherbrinna/ Sett ock grytona toma vppå eelden/på thet hon må warda heet/och hennes koppar förbrinna/om hennes oreenheet bortsmeltas/och hennes wedherbrenna affgå kunde / Men then wedherbrennan (ehuru fast thet ock brinner) wil likwel intet affgå / Ty thet är alt förmykit wedherbrendt / och moste försmelta j eeldenom. Tijn oreenheet är så förhård / at om iagh än gerna wille rensa tigh/så wilt tu doch intet låta rensa tigh jfrå tinne oreenheet/ Therföre kant tu nu här effter intet meer reen warda igen/til tess mijn grymheet haffuer slecht sigh vppå tigh / Jagh HERREN haffuer thet talat / Thet skal komma / iagh skal görat och intet försumat / Jagh wil intet skona eller låta migh thz ångra/ Vthan the skola döma tigh/effter som tu leffuat och giordt haffuer / sägher HErren HERREN.

Och HERRANS ord skeedde til migh/och sadhe/ Tu menniskio barn/ sij / iagh skal genom ena plågho tagha tigh bortt tijns öghons lust / Men tu skalt intet beklagha tigh eller gråta / eller fella någhra tårar / Hemligha må tu sucka / men ingen dödhklaghan föra / vthan skalt leggia tin skrwdh vppå/och dragha tina skoo vppå / Tu skalt icke skyla tin munn / och icke äta sorghabrödh / Och tå iagh om morghonen bittijdha medh folckena talat hadhe / bleff migh om afftonen mijn hustru dödh / och iagh giorde j then andra morghonen såsom migh befalt war/Och folcket sadhe til migh / Wilt tu icke kungöra oss hwadh thet betydher som tu gör?

(öghons lust) Kallar han hans hustru / ther han tröst / lust och frögd aff hadhe.

Och iagh sadhe til them / HERREN haffuer talat medh migh / och sagdt / Sägh Israels hwse / at HErren HERREN sägher altså / Sij / iagh skal ohelgha min Helghedom then idhor höghsta tröst / idhor öghons lust/och idhor hiertas vnska är/och idhra söner och döttrar the j offuergiffua mosten skola falla genom swerd/Och j mosten göra lijka som iagh giordt haffuer / idhan munn moste j intet skyla / och intet sorghabrödh äta / Vthan skolen settia idhar skrwdh vppå idhor hoffuudh och dragha idhra skoo vppå / J skolen intet beklagha idher eller gråta / vthan försmechta offuer idhra synder / och sucka hwar medh annan / Och Hesekiel skal altså wara idher itt tekn / at j göra mosten lijka som han giordt haffuer / när thet så kommer / På thet j förnimma skolen / at iagh är HErren HERREN.

Och tu menniskio barn / på then tijdhen / tå iagh jfrå them tagher theras macht och tröst / theras öghons lust / och theras hiertas vnsko / theras söner och döttrar / Ja / på then samma tijdhen / skal en then ther vndsloppen är / komma til tigh och förkunna tigh thet / På then tijdhen skal tin munn emoot them vplåten warda / at tu skalt tala och icke meer tiya / Ty tu moste wara them itt tekn / På thet the skola förnimma at iagh är HERREN.

XXV. Capitel.

Och

[Ammon. Jerem. 49] OCh HERRANS ord skeedde til migh/och sadhe/Tu menniskio barn/ stell titt ansichte emoot Ammons barn/ och prophetera emoot them/och sägh til Ammons barn/ Hörer HErrans HERRANS ord/Så sägher HErren HERREN/ Therföre at j om min Helghedom säyen/ Hey/ thet är ohelghat/ och om Israels land/ thet är föröödt/och om Juda/ thet är j fångelse bortfördt/ Therföre sij/iagh skal offuergiffua tigh them österlendska barnomen/ at the skola byggia ther sina borgher/och göra ther sina boning/The skola äta tina frucht/ och dricka tina miölk/ Och iagh skal göra Rabbath til Camelastall/ och Ammons barn til fårastall/ Och skolen förnimma/ at iagh är HERREN.

Ty så sägher HErren HERREN/ Therföre at tu klappadhe medh tina hender/ och stampadhe medh tina fötter/ och så hånligha gladde tigh aff alt hierta offuer Israels land/Therföre sij/iagh skal vthreckia mina hand offuer tigh/och giffua tigh Hedhningomen til spijs/ och vthrota tigh ifrå folcken/ och förgöra tigh vthu landen/ och nedherleggia tigh/ och tu skalt förnimma at iagh är HERREN.

[Moab. Jesaie 16. Jerem. 48] Thetta sägher HErren HERREN/Therföre at Moab och Seir sagdt haffua/Sij/Juda hws är lijka som andra Hedhningar/sij/ så skal iagh öpna Moab sidhona j hans städher/och j hans grenßom/thes kosteligha landzens/ Beth Jesimoth/BaalMeon och Kiriathaim/ them österlendska barnomen/samt medh Ammons barnom/Och skal giffua thm̄ them til arffs/så at man vppå Ammons barn intet meer tenkia skal jbland Hedhninganar/ Och skal iagh låta gå retten offuer Moab/ at the skola förnimma at iagh är HERREN.

[Edom. Jerem. 49] Så sägher HErren HERREN/ Therföre at Edom haffuer hempnat sigh offuer Juda hws/och är medh sinne hempd brotzligh worden/Therföre sägher HErren HERREN altså/ Jagh skal vthreckia mina hand offuer Edom/och vthrota ther bådhe folck och fåå/ och göra thet ödhe/ alt ifrå Theman in til Dedan/och fella them genom swerd/ Och skal åter hempnas offuer Edom genom mitt folck Israel/ och the skola göra medh Edom effter minne wredhe och grymheet/at the skola förnimma mina hempd/sägher HErren HERREN.

[Philisteer Jesaie 15. Jerem. 48] Thetta sägher HErren HERREN/ Therföre at the Philisteer haffua hempnas och sleckt sitt gamla haat/ effter all sin wilia medh mins folcks skadha/Therföre sägher HErren HERREN altså/ Sij/ iagh skal vthreckia mina hand offuer the Philisteer/och förgöra the dråpare/ och förstöra them som igen leeffuas widh haffs hampnena/ och göra een stoor hempd vppå them/ och nepsa them medh grymheet/at the förnimma skola at iagh är HERREN/när iagh haffuer mina hempd offuer them gåå låtit.

XXVI. Capitel.

[Tyrus. Jesaie 23. Jerem. 47] OCh thet begaff sigh j elloffte årena på Första daghen j första månadhenom/skeedde HERRANS ord til migh/och sadhe/Tu menniskio barn/Therföre at Tyrus sägher om Jerusalem/Hey the folcks portar äro sönderbrotne/ Hon moste dragha in til migh/ Jagh moste herbergha then förstörda/ Therföre sägher HErren HERREN altså/ Sij/ iagh wil til tigh tu Tyrus/och skal låta monga Hedhningar vthkomma offuer tigh/ lijka som haffuet vplyffter sigh medh sina bölior/ the skola förderffua mwranar j Tyro och aff bryta hans torn/Ja/iagh skal ock bortsopa stofftet ther vth/och

göra ena bara klippo aff honom/och itt skäår j haffuena/ ther man vppå vthstrecker fiskagarn/ ty iagh haffuer thet talat/ sägher HErren HERREN/Och han skal warda Hedhningomen til rooff/ och hans döttrar som j markenne liggia skola genom swerd dråpna warda/och skola förnimma at iagh är HERREN.

Ty så sägher HErren HERREN/ Sij/ iagh skal låta komma offuer Tyro NebucadNezar Konungen j Babel noordan effter (then en Konung är offuer alla Konungar) medh hestar/ wagnar/ resenärar/ och medh en stoor hoop folck/ han skal dråpa medh swerd tina döttrar som j markenne liggia/Men emoot tigh skal han byggia bolwerck/ och göra en torffwald/ och vphäffua sköldar emoot tigh/ Han skal medh bockar om kull stöta tina mwrar/ och medh sijn wapn nedherrijffua tijn torn/ Stofftet aff hans monga hestar skal beteckia tigh/Så skola ock tine mwrar bäffua aff dönen aff hans hestar/wagnar och resenärar/ när han indragher genom tina portar/såsom man plåghar indragha vthi then stadh som nedherrijffuin är/ Han skal medh sina hestars fötter förtrampa alla tina gator/ Titt folck skal han dråpa medh swerd/ och rijffua tina starcka stodhar nedher til iordena/ The skola röffua titt godz bortt/och sköffla tin handel/ tina mwrar skola the aff bryta/ och rijffua tijn sköna hws om kull/ och skola kasta tina stenar/ trää och stofft j watnet/Altså skal iagh göra en enda vppå tins sångs liudh/ at man intet meer höra skal klanget aff tina harpor/ Och iagh skal göra ena bara klippo aff tigh/och itt skäär ther man fiskagarn vppå vthstrecker/ så at tu skalt ther ödhe liggia/Ty iagh är HERREN then thetta talar/sägher HErren HERREN.

Thetta sägher HErren HERREN emoot Tyrum/ Hwadh geller at öyanar skola bäffua när tu så gruffueligha förfaller/ och tine sarghadhe sucka/hwilke vthi tigh skola dråpne warda/ Alle Förstar widh haffuet skola stijgha nedh aff theras säte/och leggia sina kiortlar ifrå sigh/och dragha aff sigh sijn stickadha klädher/och skola gå j sorghaklädher/och sittia på iordenne/ Och skola förskreckias och häpne warda offuer titt hastigha fall/ The skola beklagha sigh offuer tigh/och säya om tigh/Ah huru åstu så platt ödhe wordē tu nampkūnoghe stadh/tu som widh haffuet lågst/och så mechtigh wast j haffuena/samt medh tina inbyggiare/ at hela landet moste fruchta för tigh/Ah huru giffua sigh öyanar offuer titt fall/ Ja/öyanar j haffuena förskreckia sigh för tinne oferd.

Så sägher HErren HERREN/Jagh skal göra tigh til en ödhe stadh lijka som andra städher ther ingen vthi boor/ och låta komma een stoor flodh offuer tigh/ at stoor watn skola offuerteckia tigh/ och skal störta tigh nedher til them som fara vthi kulona/nemligha/til the dödha/Jagh skal störta tigh nedher vnder iordena/ och göra tigh lijka som itt ewigt ödhe/ medh them som vthi kulona fara/På thet at ingen skal boo vthi tigh/ och tu icke meer så pråla skalt jbland the leffuande/Ty hasteligha skal iagh göra en enda medh tigh/at tu icke meer skalt wara til/så at när man fråghar effter tigh/ skal tå ingen meer kunna finna tigh til ewigh tijdh/sägher HErren HERREN.

XXVII. Capitel.

OCh HERRANS ord skeedde til migh/ och sadhe/Tu menniskio barn/ gör en klaghogråt offuer Tyro/och sägh til Tyro som ligger widh haffuet/och handlar medh monga öyars folck/Thetta sägher HErren HERREN/O Tyre tu haffuer sagdt/Jagh är then alrasköneste/ tina grenßor äro mitt ‡ j haffuena/och tine byggningesmån haffua tilpyntat tigh som al-

‡ (J haffuena) Lijka som ādra Förstar haffua städher/ bytar/ åkrar etc. på landena/ Altså war Tyrus mechtigh på haffuena.

som alraskönest / All titt brädhewerck haffua the giordt aff Furoträä / aff Sanir/och låtit föra Cedreträå jfrå Libanon / och giordt tijn maströå ther vthaff / och tina åror aff Eketrää jfrå Basan/ och tina benker aff Elpenbeen / och stolar aff Chithims öyar / Titt seghel war aff silke vthaff Egypten / och titt merke stickat ther vthi / och titt teckelse aff golt silke och purpur jfrå the öyar Elisa.

The aff Zidon och Aruad woro tine båtzmän / och tu hadhe skickeligha män j Tyro til skepare / The åldste och kloke aff Gebal moste byggia tijn skep / All skep j haffuena och skepfolck fann man når tigh / the hadhe sin handel j tigh/ The vthaff Persia / Lydia och Lybia woro titt krijgsfolck/ hwilke sina sköldar och hielmer vthi tigh vphengde / och ther medh beprydde tigh/The aff Aruad woro j tinom håår / alt om kring på tina murar / och wechtare på tijn torn/ the hengde allestädz sina sköldar på muranar alt om kring/och giorde tigh så deghelighan.

Tu hadhe tin handel på haffuena/och låt komma allahanda waror/silffuer/jern/ten och blyy in vppå tin marknat/Jauan/Thubal och Mesech handladhe medh tigh / och förde trälar och koppar in vppå tin marknat / The aff Thogarma förde tigh hestar och wagnar och mular in på tin marknat / The aff Dedan woro tine köpmän/och tu handladhe allastädz på öyomen / the sålde tigh Elpenbeen och Hebenträå.

The Syrer hemtadhe jfrå tigh titt arbete som tu giorde / och förde Rubijn/purpur/tapeter / silke och floghel / och Christall in på tin marknat/ Juda och Jsraels land handladhe ock medh tigh/och förde tigh til tin marknat hwete aff Minith och Balsam / och hannogh och olio / och Mastix / Hemtadhe ock Damascus titt arbete jfrå tigh/och allahãda waro/förstarckt wijn och kosteligha vll.

Dan och Jauan och Mehusal förde ock vppå tin marknat jernwerk/ Casia och Calmos / at tu ther medh handla skulle / Dedan handladhe medh tigh medh täcken ther man vppå sitter / Arabia och alle Förstar aff Kedar handladhe medh tigh / medh fåår / wädhrar och bockar / The köpmän aff Saba och Raema handladhe medh tigh / och förde til tin marknat allahanda kostelighit specerij och ådhla stenar och guld / Haran och Canne och Eden samt medh the köpmän aff Seba / Assur och Kilmad woro ock tine köpmän.

Alle handladhe the medh tigh / medh kostelighit klådhe/ medh silkes och stickadhe mantlar / hwilken the vthi kosteligha Cedrekistor och wel förwarat til tin marknat förde / Men skepen vthaff haffuet woro the ypperstа j tinom marknat. Altså åst tu rijk och herligh worden på hela haffuena / och tine skepmän förde til tigh på stoort watn.

Men itt östan wädher skal sönderbråka tigh mitt vppå haffuena/ så at tina waror/köpmän/handlare / skaffare/ skepare och skepbyggiare / och tine hanterare/och alle tine örligsmän / och alt folcket j tigh / skola förgåås mitt vppå haffuena/på then tijdhen tu nedherlegges/Så at ock hampnenar warda bäffuande/ för tina skepares roop skul / Och alle the som medh årom roo samt medh båtzmän och styromän / skola stijgha vthu skepen vppå landet/ och högt ropa offuer tigh/bitterligha klagha/och kasta stofft vppå sitt hoffuudh/och besöla sigh j asko/the skola raka sigh håret aff offuer tigh/och draga säcker vppå sigh/och aff hiertat bitterligha gråta offuer tigh och sörja/ Och skola theras barn begråta tigh / Ah hoo år någhon tijdh så stilla worden på haffuena som tu Tyrus? Tå tu dreeff tin handel på haffuena/giorde tu mong land rijk/ Ja/medh tina monga waror och tinom köpenskap giorde tu Konunganar på iordenne rijka / Men nu åstu aff haffuena stört vthi thz retta diwpa watnet / så at tin handel och alt titt folck j tigh förgånget år/ Alle the som på öyanar boo förskreckias offuer tigh / och theras Konungar

gruffua-

gruffua sigh/och see ömkeligha vth / The köpmän j landen hwiszla til tigh/ at tu så hastigt förgången åst/och kan intet meer vpkomma.

XXVIII. Capitel.

OCh HERRANS ord skeedde til migh/och sadhe/Tu menniskio barn/Sägh Förstanom j Tyro / Thetta sägher HErren HERREN/ Therföre at titt hierta vphäffuer sigh och sägher / Jagh år Gudh / Jagh sitter på enom stool såsom en Gudh mitt vppå haffuena / ändoch tu åst een menniskia och icke Gudh / likwel förhäffuer sigh titt hierta / lijka som tu wore Gudh / Sij / tu håller tigh klokare än Daniel/så at tigh skal intet fördolt wara / och haffuer genom tina klokheet och förstånd kommet sådana macht åstadh / och församlat rikedomar aff guld och silffuer / Och haffuer genom tina stora wijsheet och hantering til så stora macht kommet/ ther aff åstu så stålt worden/ at tu så mechtigh åst.

Therföre sägher HErren HERREN altså / Effter titt hierta förhäffuer sigh lijka som tu wore Gudh/Therföre sij/iagh skal senda fremmande offuer tigh/nemligha/Hedhninganars Tyranner/the skola vthdragha sijn swerd offuer tina sköna wijsheet / och göra tina stora åro til skam/ The skola störta tigh nedher j kulona/så at tu skalt döö mitt j haffuena / lijka som the slagne/ Hwadh geller om tu tå för tina dråpare säya skal / Jagh år Gudh / ändoch tu ingen Gudh åst/vthan een menniskia / och åst vthi tina dråpares hand/ Tu skalt döö lijka som the oomskorne/ aff the fremmandes hand/Ty iagh haffuer thet sagdt/sägher HErren HERREN.

Och HERRANS ord skeedde til migh/och sadhe/Tu menniskio barn/ Gör en klaghogråt offuer Konungen j Tyro / och sägh til honom / Thetta sägher HErren HERREN/Tu åst thz alraherlighasta aff itt skönt werck/ full medh wijsheet/och offuer måtton deghieligh/Tu åst en Gudz Lustgård/ och bepryyd medh allahanda ådhla stenar/nemligha/medh Sarder/Topazer/Demanter/Turkos/Onichin/Jaspis/Saphir/Rubin / Smaragder och guld / och haffuer aff begynnelsen sedhan tu Konung wardt prålat medh pipo och trummo / Tu åst lijka som en Cherub /then sigh wijdha vthrecker/ Och iagh haffuer satt tigh vppå Gudz heligha bergh/at tu jbland Carbunkler wandra skulle / och wast ganska deghieligh aff begynnelsen / til tess tijn ondska funnen år/ Ty tu åst inwertes full medh ondsko worden / aff tinne stora hantering / och haffuer syndat / Therföre skal iagh ohelgha tigh jfrå Gudz bergh/och skal bortkasta tigh tu vthreckte Cherub/jfrå the Carbunkler/ Och effter titt hierta förhäffuer sigh at tu så deghieligh åst / och tu haffuer låtit tina klokheet bedragha tigh j titt prål /Therföre skal iagh störta tigh til iordena / och göra itt wijdhunder aff tigh för alla Konungar / Ty tu haffuer förderffuat tin Helghedom medh tinne stora ondsko och orettom handel/ Therföre skal iagh låta en eeld vthgå aff tigh then tigh förtåra skal / och wil göra tigh til asko på iordenne/så at hela werlden skal see ther vppå / Alle the som kenna tigh jbland Hedhninganar/skola gruffua sigh offuer tigh / at tu så hastigt förgången åst/och aldrigh meer vpkomma kant.

Zidon. Esaie 23.

Och HERRANS ord skeedde til migh och sadhe / Tu menniskio barn/stell titt ansichte emoot Zidon / och prophetera emoot honom / och sägh/Thetta sägher HErren HERREN/Sij/iagh wil til tigh Zidon/och skal winna prijs vppå tigh /At man förnimma skal at iagh år HERREN/når iagh låter gå retten offuer honom / och vppå honom bewisar at iagh år heligh / Och iagh skal senda jbland honom pestilentie och blodz vthgiutelse vppå hans gator / och the skola dödzsåre falla ther inne genom

swerd/

swerd/thet offuer them gå skal alt om kring / och the skola förnimma / at iagh är HERREN/Och skal sedhan alt om kring Israels hws ther theras fiendar äro/intet törne eller tijstel bliffua/på thet the förnimma skola/at iagh är HErren HERREN.

Thetta sägher HErren HERREN / När iagh Israëls hws församlandes warder jfrå folckē tijt the förströödde äro/ så skal iagh vppå thim bewijsa för Hedhningomen at iagh är heligh/ Och the skola boo vthi sitt land/ thet iagh minom tienare Jacob giffuit haffuer/och skola boo säkre ther inne/ och byggia hws/och plantera wijngårdar/Ja/säkre skola the boo/när iagh låter gå retten offuer alla theras fiendar alt om kring/Och the skola förnimma at iagh HERREN är theras Gudh.

XXIX. Capitel.

VThi tiyonde årena på tiyonde daghen j tolffte månadhenom skeedde HERRANS ord til migh/ och sadhe/Tu menniskio barn./ Stell titt ansichte emoot Pharao Konungen j Egypten/och prophetera emoot honom och emoot hela Egypti land/predica och sägh/Thetta sägher HErren HERREN/ Sij/ iagh wil til tigh Pharao tu Konung j Egypten/tu store Drake som j watnena ligger och sägher / Strömen är min / och iagh haffuer giordt migh honom/Men iagh skal leggia tigh itt bett j munnen / och hengia fiskanar j tina flodher widh tijn fiell/ och skal dragha tigh vthu tinom ström / samt medh alla fiskar j tina flodher som widh tijn fiell hengia / Jagh skal kasta tigh medh tina fiskar bortt vthu tijn watn in vthi öknena/Tu skalt falla vppå markenne/och intet igen vphemtat eller församlat warda / vthan bliffua diwromen på markenne och foghlomen vnder himmelen til itt aaß/ Och alle the som boo vthi Egypten / skola förnimma/ at iagh är HERREN/Therföre at the Israels huse en ✠ röörstaff woro/ hwilken tå the honom fattadhe söndergick och stack them genom sidhona/ när the stodde sigh widh honom/ gick han sönder och stack them j lendena.

Egypten / Jesa. 15. / Jere. 46.

(Strömen) Thet är Nilus/ men ther betydher hela Egypti Rijke hwilkit itt ganska skönt och mechtigt Rijke war/ Therföre ock Pharao förlät sigh vppå sådana macht/ och fråghadhe intet effter Gudz boott/ Thet menar han tå han sägher / Jagh haffuer giordt honō migh/ lijka som han sadhe/ Gudh är ingen Herre ther offuer / iagh är herre ther offuer.

✠ (röörstaff) Juda sökte offta hielp när Egypto/ och syndadhe ther vthinnan med orett tröstande/ Ther til halp ey heller Egypti land j nödhenne/ therföre warder thz här lijknat enom röörstaff tå man stödher sigh widh honom/ gåär han sönder/ och man stinger sigh aff honom/ effter han är skarp och hwas/ och gåår ther til sönder.

Therföre sägher HErren HERREN altså/Sij/iagh wil låta swerdet komma offuer tigh/och vthrota j tigh bådhe folck och fåå/Och Egypti land skal warda toomt och ödhe / Och the skola förnimma / at iagh är HERREN/Therföre at han sägher/Strömen är min / och iagh haffuer giordt honom/ Therföre sij/ iagh wil til tigh och til tina strömar / och skal göra Egypti land toomt och ödhe / jfrå thet tornet j Siene alt in til Ethiopies grenßor / at ther vthi hwarken fåå eller folck gå eller boo skola j fyratiyo åår longt/Ty iagh wil göra Egypti land ödhe såsom thes ödhe grenßor/och låta thes ſtädher ödhe liggia såsom andra ödhe städher j fyratiyo åår longt/och skal förströö the Egyptier jbland Hedhninganar/Och föriagha them bortt j landen.

Doch thetta sägher HErren HERREN / När the fyratiyo åår vthe äro/så skal iagh åter samka the Egyptier tilhopa jfrå folcken/tijt the förströödde warda/och skal vmwenda Egypti fångelse/ och låta them komma vthi Patros land igen/thet theras fädhernes land är/ och skola wara ther itt råfögho Rijke/Ty thet skal wara litet emoot annor Rijke / och intet meer rådhandes wara offuer Hedhninganar/Och iagh skal förminska thim/så at the intet rådha skola offuer Hedhninganar/at Israels hws icke skal meer förlåta sigh vppå them /och synda ther medh at the hålla sigh in til them /Och skola förnimma/at iagh är HErren HERREN.

Och thet begaff sigh vthi siunde och tiwghunde årena på första daghenom/i första månadhenom/skeedde HERRANS ord til migh och sadhe/Tu menniskio barn/ Nebucad-

Nebucadnezar Konungen j Babel haffuer fördt sin hăår medh stoor mödho in för Tyro / så at all hoffuudh woro skallot / och alla axlar förslettna/ Och hans arbete är doch än nu honom eller hans håår för Tyro intet lönt wordet.

Therföre sägher HErren HERREN altså/Sij/ iagh skal giffua Nebucadnezar Konungenom aff Babel Egypti land/at han skal tagha bortt alt thes godz/och skal skinna och beröffua thet/på thet han må giffua sinom håår sold/ men Egypti land wil iagh giffua honom för sitt arbete som han ther på giordt haffuer / ty the haffua tient migh / sägher HErren HERREN.

På then tijdhen skal iagh låta wexa Israels hwß horn / och skal vplåta tin munn jbland them /at the skola förnimma at iagh är HERREN.

XXX. Capitel.

OCh HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Tu menniskio barn / prophetera och sägh / Thetta sägher HErren HERREN/ Jemren idher och säyer / Ah wee then daghen /Ty daghen är hardt når / Ja/HERRANS dagh är hardt når / en mörk dagh / Tijdhen är för handenne at Hedhninganar komma skola/och swerdet skal komma offuer Egypten / och Ethiopien moste förskreckias / når the slagne vthi Egypten falla/och thes folck bortfördt/och thes grundwal vpriffuin warder/Ethiopia och Lybia och Lydia medh allahanda folck / och Chub / och the som vthaff Förbundzens land äro /skola medh them falla genom swerd.

Ethiopien / Esaie 20.

Thetta sägher HErren HERREN/Egypti förswarare moste falla/och thes machts höghferd moste förgåås/jfrå tornet j Siene skola the falla genō swerd/ sägher HErren HERREN / Och skola ödhe warda såsom theras ödhe grenßor/och theras städher ödhe liggia jbland andra ödhe städher / At the skola förnimma at iagh är HERREN/tå iagh gör en eeld vthi Egypten / så at alle the som them hielpa/skola förderffuadhe warda. På then tijdhen skola bodhskap dragha vth jfrå migh til skeps / til at förskreckia Ethiopien thet nu så säkert är / Och een förskreckelse skal wara jbland them / lijka som thet gick medh Egypten tå thes tijdh kom /Ty sij/ thet kommer wisseligha.

Thetta sägher HErren HERREN/Jagh skal förminska then mykinheten vthi Egypten genom Nebucadnezar Konungen j Babel/Ty han och hans folck medh honom/samt medh Hedhninganars Tyranner äro ther tilkalladhe / at the skola förderffua landet / och skola vthdragha sijn swerd emoot Egypten så at landet skal alleſtädz medh slagna fult liggia. Och iagh skal vthtorka strömanar / och sälia landet vthi argha menniskiors hender / och skal förödha landet och hwadh ther vthi är / genom fremmande/ Jagh HERREN haffuer talat thet.

Thetta sägher HErren HERREN / Jagh skal förgöra the belete j Noph/och göra en enda vppå affgudhanar/Och Egypten skal ingen Första meer haffua / och skal senda een förskreckelse vthi Egypti land / Jagh skal göra Patros ödhe / och vptenda en eeld j Zoan och låta retten gå offuer No/Och skal vthgiuta mijn grymheet offuer Sin thet Egypti fastheet är/ och skal vthrota then mykinheten j No / Jagh skal vptenda en eeld vthi Egypten/ Och Sin skal skee ångest och nödh / och No skal nedherriffuit warda/och Noph daghligha bedröffuas.The vnge män j On och Bubasto skola falla genom swerd/och quinnonar fångna bortförda warda/Taphnes skal haffua en mörkan dagh / tå iagh Egypti ook slående warder / så at hans

machts höghferd skal ther inne en enda haffua/Han skal medh en skyy offuerteckt warda/och hans döttrar skola fångna bortförda warda/Och iagh skal låta retten gå offuer Egypten/ at the skola förnimma at iagh är HERREN.

Och thet begaff sigh j elloffte årena på siwnde daghen j första månadhenom/skeedde HERRANS ord til migh/och sadhe/Tu menniskio barn/ Jagh skal sönderbryta Pharaos arm Konungens j Egypten/och sij/ han skal intet förbunden warda at han helas må/ eller medh bandom tilbunden warda at han må starck bliffua/och itt swerd fatta kunna/ Therföre sägher HErren HERREN altså/ Sij/ iagh wil til Pharao Konungen j Egypten/och skal bryta hans armar sönder/bådhe then starcka och then swagha/ at swerdet skal falla honom vthu hans hand/Och skal förströö the Egyptier jbland Hedhninganar och föriagha them j landen/ Men Konungens arm aff Babel wil iagh sterckia/och giffua honom mitt swerd j hans hand/Och skal bryta Pharaos armar sönder/så at han för honom stanka skal lijka som en then til dödz såår är/Ja/ iagh wil sterckia Konungens armar aff Babel/ på thet Pharaos armar skola sönderbråkadhe warda/ At the skola weta at iagh är HERREN/när iagh giffuer Konungenom aff Babel swerdet j handena/at han thet offuer Egypti land vthdragha skal/ och iagh förströör the Egyptier jbland Hedhninganar/och föriaghar them j landen/ at the skola förnimma at iagh är HERREN.

XXXI. Capitel.

OCh thet begaff sigh j elloffte årena på första daghen j tridie månadhenom/skeedde HERRANS ord til migh/och sadhe/Tu menniskio barn/ Sägh til Pharao Konungen j Egypten/och til alt hans folck/Huru stoor menar tu tå at tu åst? Sij/Assur war lijka som itt Cedreträå på Libano medh sköna grenar/ och tiockt aff lööff och ganska högt/så at thes skate stoodh högt vp jbland stora tiocka quistar/ Thet hadhe watn noogh at thet högt wardt/och monga kellor/ at thet starckt wardt/ Thes strömer gingo alt om kring thes root/ och thes becker til all träå j skoghenom/Therföre är thet höghre wordet än all träå på markene/ och fick monga grenar och longa quistar/ ty thet hadhe watn noogh til at vthbredha sigh/Alle Himmelens foghlar boodde vppå thes quistar/ och all wildiwr hadhe vngar vnder thes grenar/ och vnder thes skugga boodde mong och stoor folck/ Thet hadhe sköna stora och longa grenar/ ty thes root hadhe mykit watn/Och intet Cedreträå war thesso lijkt j Gudz Lustgård/ Furoträån woro thes grenom intet lijknande/ och Mandelträån woro intet emoot thes quistar/Ja/ thet war så deghelighit/ at thet offuergick all träå j Gudz Lustgård/ Jagh haffuer giordt thet så skönt at thet fick så monga quistar/at all lustigh träå j Gudz Lustgård båro affuund ther widh.

Assur.

Therföre sägher HErren HERREN altså/Effter han så högh worden är/ at hans skate stoodh jbland stora högha tiocka quistar/ och hans hierta vphooff sigh at han så högh war/ Therföre haffuer iagh giffuit honom them mechtighasta jbland Hedhninganar j hender/ Han skal wara til werka medh honom/och fördriffuan såsom han medh sitt ogudhachtigha wesende förtient haffuer/ at fremmande skola vthrota honom/ nemligha/ Hedhninganars Tyranner/och förskingra honom/ at hans quistar skola liggia på all bergh och j alla dalar/ och hans quistar sönderbrotne widh alla becker j landena/ så at all folck på iordenne moste bortdragha vndan hans skugga/och offuergiffua honom/Och alle himmelens foghlar såto på hans kullfalna

(mechtighasta)
Ty Konunganar j Babel hadhe litet til förenne förlagdt Assurs Rike och Ninive/ förr än Jerusalem förstördt wardt

kulfalna bohl/och all wildiwr ladhe sigh på hans affhugna quistar/På thet här effter intet träå widh watn skal förhäffua sigh aff sinne högd/ at thes skate jbland stora tiocka quistar ståår/ och at intet träå widh watn skal förhäffua sigh offuer the andra/ Ty the moste alle vnder iordena/ och dödhenom offuergiffne warda/ lijka som andra menniskior the ther vthi kulona fara.

Thetta sägher HErren HERREN/ På then tijdhen tå han nedherfoor til heluetes/tå giorde iagh en klaghogrååt/ at diwpet offuerteckte honom/och hans strömar moste stilla stå/och the stora watnen intet löpa kunde/och giorde thet så/at Libanon sörgde offuer honom/och all träå j markenne förtorkadhes offuer honom/ Jagh förskreckte Hedhninganar tå the hörde honom falla/tå iagh nedherstörte honom til heluetes medh them som vthi kulona fara/Och all lustigh träå vnder iordenne vndte honom thet wel/ the ädhlesta och besta på Libanon/ och all the som widh watn ståndet hadhe/Ty the moste ock medh honom nedher ått heluetet/til the slaghna medh swerd/ effter the vnder hans arms skugga jbland Hedhninganar boodt hadhe.

Huru stoor menar tu tå (Pharao) at tu åst/medh titt pråål och herligheet jbland the lustigha träån? Ty tu moste medh the lustigha träån fara nedher vnder iordena/och liggia jbland the oomskorna/ hwilke medh swerd slaghne äro. Altså skal thet gå tigh Pharao medh allo tino folcke/ sägher HErren HERREN.

XXXII. Capitel.

OCh thet begaff sigh j tolffte årena på första daghen j tolffte månadhenom/skeedde HERRANS ord til migh/ och sadhe/Tu menniskio barn/ gör en klaghogrååt offuer Pharao Konungen j Egypten/och sägh til honom/ Tu åst lijka som itt Leyon jbland Hedhninganar/ och såsom en Haaffsorm/ och springer vthi tina strömar/ och vprörer watnet medh tina fötter/och gör thes strömar orena.

Thetta sägher HErren HERREN/ Jagh skal vthkasta mitt nååt offuer tigh/medh en stoor hoop folck/ hwilke tigh skola jagha in vthi mijtt garn/Och iagh skal dragha tigh j land/och kasta tigh vppå markena/at alle himmelens foghlar skola sittia på tigh/ och all diwr på iordenne aff tigh mätt warda/ Och iagh skal kasta titt aaß vppå berghen/ och medh tinne högd vpfylla dalar/ Landet ther tu vthi simmer/ thet skal iagh medh titt blodh rödt göra alt in til berghen/ så at beckenar skola aff tigh fulle warda/ Och når thet nu medh tigh alt vthe är/ så skal iagh beteckia himmelen och förmörkra hans stiernor/och offuerdragha solena medh moln/ och månen skal icke skijna/All liws på himmelen skal iagh låta söria offuer tigh/och wil göra itt mörker j titt land/sägher HErren HERREN/ Ther til skal iagh göra tigh mongom til itt förskreckelighit Exempel/ tå iagh låter Hedhninganar förnimma tina plågho/och mong land som tu intet kenner/ Mong folck skola gruffua sigh offuer tigh/ och theras Konungar förskreckias/ när iagh låter mitt swerd blenckia emoot them/och skola medh hast förfäras/ at hiertat må giffua sigh j them offuer titt fall.

Ty så sägher HErren HERREN/ Konungens swerd aff Babel skal dräpa tigh/ och iagh skal fella titt folck genom Hieltars swerd/ och genom allahanda Hedhningars Tyranner/the skola förhäria all Egypti herligheet/ och nedherleggia alt thes folck/Och iagh skal förgöra all thes diwr widh the stora watnen/at ingens menniskios foot/ och ingens diwrs klöff skal them oreen göra/Sij/tå wil iagh göra theras watn klaar/ at theras strömar skola

flyta såsom olia/ sägher HErren HERREN/ när iagh haffuer förlagdt Egypti land/ och alt thet j landena är ödhe giordt/ och slaghit alla the som ther vthi boo/ at the skola weta at iagh är HERREN/ Thet skal wara en jemmer then man wel begråta må/ Ja/ monga Hedhninganars döttrar skola sådana grååt begå offuer Egypten/ och alt thes folck skal man begråta/ sägher HErren HERREN.

Och j tolffte årena på femtonde daghen j samma månadhenom/ skeedde HERRANS ord til migh och sadhe/ Tu menniskio barn/ begrååt folcket vthi Egypten/ och stört thet samt medh the starcka Hedhningars döttrar nedher vnder iordena til them som vthi kulona fara/ Hwar är nu titt pråål? Stijgh nedher/ och legg tigh när the oomskorna/ the skola falla jbland the slaghna medh swerd/ Swerdet är allaredho fattat och vthdraghet offuer alt thes folck/ Ther om skola tala j heluete the starcke Hieltar medh theras hielpare/ hwilke alle tijt nedherfarne äro/ och liggia ther jbland the oomskorna och slaghna medh swerd.

Ther ligger Assur medh alt sitt folck alt om kring begraffuen/ hwilke alle slaghne och genom swerd fallne äro/ Theras graffuer äro diupt j kulonne/ och hans folck ligger allestådz om kring begraffuet/ hwilke alle slaghne och genom swerd fallne äro/ ther hela werlden fruchtadhe sigh före.

Ther ligger ock Elam med allom sinom hoop om kring begraffuen/ hwilke alle slaghne och genom swerd fallne/ och tijt nedherfarne äro såsom the oomskorne/ vnder iordena/ Ther ock hela werlden för fruchtadhe/ och moste båra sina skam medh them som vthi kulona fara/ Man haffuer lagdt them jbland the slagna samt medh allom theras hoop/ och the liggia om kring begraffne/ och äro alle såsom the oomskorne och slaghne medh swerd/ för hwilkom ock hela werlden sigh fruchta moste/ Och moste båra sina skam medh them som j kulona fara/ och bliffua jbland the slaghna.

Ther ligger Mesech och Thubal medh all sin hoop om kring begraffuen/ hwilke alle oomskorne och medh swerd slaghne äro/ för hwilkom ock sigh hela werlden fruchta moste/ Och alle andra Hieltar som jbland the oomskorna fallne/ och medh theras krijgswårior til heluetes farne äro/ och haffua most leggia sijn swerd vnder sijn hoffuudh/ och theras misgerning offuer theras been kommen är/ hwilke doch förfärlighe Hieltar woro j hela werldenne/ altså moste the liggia/ Så skalt tu ock wisseligha jbland the oomskorna sönderkrossat warda/ och liggia jbland them som medh swerd slaghne äro.

Ther ligger Edom medh sina Konungar och alla sina Förstar jbland the slaghna medh swerd/ och jbland the oomskorna/ medh andra som j kulona fara/ hwilke doch mechtighe warit haffua/ Ja/ alle Förstar noordan effter moste ock tijt/ Och alle zidonier som medh the slaghna nedherfarne äro/ och theras förskreckeligha macht är til skam worden/ och the moste liggia jbland the oomskorna/ och them som medh swerd slaghne äro/ och båra sina skam/ samt medh them som vthi kulona fara.

Thessa skal Pharao få see/ och hugna sigh medh allo sino folcke som vnder honom medh swerd slaghne äro/ och medh sinom hela häär/ sägher HErren HERREN/ Ty hela werlden skal doch en gång fruchta sigh för migh/ at Pharao och all hans hoop/ jbland the oomskorna och medh swerd slaghna/ liggia skal/ sägher HErren HERREN.

XXXIII. Capitel.

OCh HERRANS ord skeedde til migh och sadhe/ Tu menniskio barn/ predica emoot titt folck och sägh til thm/ Om iagh låte komma swerdet offuer landet/ och folcket j landena toghe en man jbland sigh/ och giorde honom til sin wechtare/ och han såghe swerdet komma offuer landet/ och blåste vthi trummeten/ och förwaradhe folcket/ Hwilken som nu trummetens liwdh hörde/ och wille icke tagha sigh wara/ och swerdet komme och toghe honom bortt/ hans blodh ware offuer hans hoffuudh/ Ty han hörde trummetens liwdh/ och toogh sigh likwel intet til wara/ Therföre ware hans blodh offuer honom/ Men thn som tagher sigh wara/ han vndsetter sitt lijff.

Men om wechtaren såghe swerdet komma/ och han icke blåste j trummeten/ och icke förwaradhe sitt folck/ och swerdet komme och toghe någhra bortt/ the samme worde wel för sina synder skul borttagne/ Men theras
supra 3. blodh skal iagh kreffia vthu wechtarens hand.

Och nu tu menniskio barn/ Jagh haffuer satt tigh til en wechtare offuer Israels hws/ när tu hörer någhot vthaff minom munn/ at tu them på mina wegna förwara skalt/ När iagh nu sägher til then ogudhachtigha/ Tu ogudhachtighe moste dödhen döö/ Och tu sägher honom thet icke/ at then ogudhachtighe må tagha sigh wara för sitt wesende/ Så skal wel thn ogudhachtighe döö för sitt ogudhachtigha wesende skul/ men hans blodh wil iagh kreffia vthu tinne hand/ Men förwarar tu then ogudhachtigha för hans wesende/ at han må wenda sigh ther jfrå/ och han icke wil wenda sigh jfrå sitt wesende/ Så skal han för sina synder skul döö/ och tu haffuer frelst tina siäl.

Therföre tu menniskio barn/ sägh Israels hwse/ Så haffuen j sagdt/ Wår ondska och wåra synder liggia på oss/ at wij ther vnder förgåås/ huru kunne wij tå leffua? Så sägh nu til them/ Så sant som iagh leffuer/ sägher HErren HERREN/ JAGH haffuer ingen lust til thens ogudhachtighas dödh/ vthan at then ogudhachtighe vmwender sigh jfrå sitt wesende och leffuer/ Så vmwender idher doch nu jfrå idhart onda wesende/ Hwj wilien j döö j aff Israels Hws?

Och tu menniskio barn/ sägh til titt folck/ När en rettferdigh gör någhot ondt/ så skal thet intet hielpa honom at han from warit haffuer/ Och när en ogudhachtigh from warder/ så skal thet intet skadha honom/ at han ogudhachtigh warit haffuer/ Så kan ock then rettferdighe icke leffua om han syndar/ Ty tå iagh sägher til then rettferdigha/ han skal leffua/ och han förlåter sigh på sina rettferdigheet och gör någhot ondt/ Så skal hans fromheet intet anseedd warda/ vthan han skal döö j sinne ondsko then han gör/ Men om iagh sägher til then ogudhachtigha/ at han skal döö/ och han vmwender sigh jfrå sina synder/ och gör thet som rett och gott är/ Så at then ogudhachtighe pant igen giffuer/ och betalar hwadh han röffuat haffuer/ och wandrar effter lijffzens ord/ så at han intet ondt gör/ Så skal han leffua och icke döö/ Och alla hans synder som han giordt haffuer skola förlåtna warda/ Ty han gör nu thet som rett och gott är/ therföre skal han leffua.

Så sägher än nu titt folck/ HERREN dömer icke rett/ åndoch the orett haffua/ Ty om then rettferdighe wender sigh jfrå sinne rettferdigheet och gör någhot ondt/ så döör han jw medh skääl ther före/ Och om then ogudhachtighe vmwender sigh jfrå sitt ogudhachtigha wesende/ och gör thet rett och gott är/ så skal han jw medh skääl leffua/ Likwel säyen j/ HERREN dömer icke rett/ åndoch iagh dömer idher aff Israels hws/ huar och en effter hans wesende.

OCh thet begaff sigh j tolffte årena aff wårt fångelse på femte daghen j tiyonde månadhenom/ kom til migh en som vndsloppen war jfrå Jerusalem/

rusalem/och sadhe/Stadhen är slaghen/ Och HERRANS hand war offuer migh om afftonen/förr än then vndslopne kom/ och vplåt migh min munn/til tess han om morghonen til migh kom/ Och vplåt så min munn/ at iagh intet meer tiya kunde.

Och HERRANS ord skeedde til migh och sadhe/Tu menniskio barn/ the inbyggiare j thesso ödhe j Israels land/ säya altså/ Abraham war icke vthan en man/och ärff de thetta land/Men wij ärom monge/så ärffue wij landet retteligare/Therföre sägh til them/ Thetta sägher HErren HERREN/ J haffuen ätit blodh/ och vplyfft idhor öghon til affgudhar/ och vthgutit blodh/och j menen at j wilien besittia landet: Ja/j hållen fast på at mörda/och gören styggelse/och then ene skemmer then andras hustru/ och menen at j wilien besittia landet:

Så sägh til them/Thetta sägher HErren HERREN/ Så sant som iagh leffuer/ alle the som j öknenne boo/ the skola falla genom swerd/ och hwadh på markenne är/thet wil iagh giffua diwromen til at vpäta/ och the som j feste och j kulom äro/the skola döö aff pestilētia/Ty iagh wil platt föröda landet/och göra en enda vppå thes hoghmodh och macht/ at Israels bergh så ödhe skola warda/at ingen skal ther fram gå/Och the skola förnimma/at iagh är HERREN/när iagh haffuer platt förödt landet/ för all theras styggelse skul som the göra.

Och tu menniskio barn/Titt folck talar emoot tigh här och ther på gatomen/och för portanar/och then ene sägher til then andra/Käre kommer och låter oss höra hwadh doch HERRANS ord är som the säya/Och the skola komma til tigh vthi församlingenne/ och sittia för tigh såsom mitt folck/ och skola höra tijn ord/Men intet göra ther effter/ vthan skola hwisla åt tigh/ och likwel leffua framgijnt effter sina girugheet/ Och sij/tu moste wara theras wijsa/then the gerna siunga och spela skola. Altså skola the höra tijn ord och intet göra ther effter/Men när thet kommer som komma skal/ sij/ så skola the förnimma/at en Prophete jbland them warit haffuer.

(wijsa) Judanar komo til Propheternas predicā/ icke at the troo eller sigh bättra wille/vthan til at hwisla ått them och bespotta them/ och at the näghot kunde få höra/ thet the måtte göra sigh skemt och wijsor aff/ Så ärahdhe the Gudz helgha ord/ såsom thet än nu j werldenne tilgåår.

XXXIIII. Capitel.

Och HERRANS ord skeedde til migh/ och sadhe/Tu menniskio barn/ prophetera emoot Israels Heerdar/prophetera/ och sägh til them/ Thetta sägher HErren HERREN/ Wee Israels Heerdom hwilke födha sigh sielffua/Skulle icke Heerdanar födha hiorden: Men j äten thet feta och klädden idher medh vllenne/ och slachtadhen thet gödda/ men fåren wille j intet födha/The swagha stercktte j intet/ och the siwka heladhe j intet/ thet såra förbunde j intet/thet förwildta hemtadhe j icke igen/ och thet borttapada vpsökte j icke/ vthan strengeligha och hardeligha haffue j rådet offuer them/ Och mijn fåår äro förskingrat lijka som the ther ingen heerdan haffua/och äro allom wildiwrom til spijs worden/och platt förskingrat/ och gå wille här och ther på berghen/och på allom höghom backom/ och äro förströöd offuer hela landet/Och ingen är som effter them fråghar eller näghot sköter om them.

Therföre hörer j Heerdar HERRANS ord/ Så sant som iagh leffuer/sägher HErren HERREN/ Effter j låten mijn fåår til rooffs/ och min hiord allom wildiwrom til spijs warda/ medhan the ingen heerdan haffua/och mine Heerdar intet frågha effter min hiord/ Vthan äro sådana Heerdar som födha sigh sielffua/men mijn fåår wilie the intet födha/ Therföre j Heerdar hörer HERRANS ord/ Thetta sägher HErren HERREN/Sij/iagh wil til the Heerdar/ och skal kreffia min hiord vthu theras hender/

hender/och skal göra en enda medh them/at the skola intet meer Heerdar wara/och skola intet meer födha sigh sielffua/ Jagh skal frelsa mijn fåår vthu theras munn/at the intet meer skola vpäta them.

Ty så sägher HErren HERREN/ Sij/ iagh skal sielff tagha min hiord til migh/ och besökia them lijka som en Heerde besöker sijn fåår/ tå the jfrå sinom hiord förwildt äro. Altså skal iagh besökia mijn fåår/ och skal förlossa them jfrå all rwm tijt the haffua förströöd warit/ på then tijdhen tå mulet och mörkt war/ Jagh skal vthföra them jfrå all folck/och församla them vthu all land/och skal föra them vthi theras land/och skal födha them på Israels berghom/ och j allom dalom och på alla lustigha platzer j landena/ Jagh skal låta them komma på the betsta beetena/ och theras hyddor skola stå på the högha bergh j Israel/ ther skola the liggia vthi roligha hyddor/ och haffua feta beet på Israels berghom.

Jagh wil sielff födha mijn fåår/och skal låta them läghra sigh/ sägher HErren HERREN/ Jagh skal vpsökia thet borttapadha/och igenhemta thet förwildta/och förbinda thet sarghadha/ och sterckia thet swagha/ och hwadh feett och starckt är/ skal iagh bewara/ och skal sköta them såsom the betorffuat.

Men til idher min hiord/sägher HErren HERREN altså/ Sij/ iagh wil döma emellan fåår och fåår/ och emellan wädhrar och bockar/ Är thet icke noogh/at j så godha beet haffuen och så offuerflödeligha/ at j förtrampe thet medh fötternar/och så sköna kellor til at dricka så offuerflödeligha/at j trådhen ther vthi medh fötternar och gören them orena: så at mijn fåår åta moste thet j förtrampat haffuen/ och dricka thet j medh idhra fötter oreent giordt haffuen.

Therföre så sägher HErren HERREN til them/ Sij/iagh skal döma emellan the feta och maghra fåren/ therföre at j springe til medh fötternar/ och stöten the swagha jfrå idher medh idhrom hornom/ til tess j förskingren them all bortt jfrå idher/ Och skal hielpa minom hiord/ at the intet meer skola til rooff warda/och skal döma emellan fåår och fåår.

Och iagh skal vpweckia them en ENIGH Heerda then them födha skal/nemligha/min tienare Dauid/han skal födha them/ och skal wara theras Heerde/ Och iagh HERREN skal wara theras Gudh/Men min tienare Dauid skal wara Försten jbland them/Thet sägher iagh HERREN.

Och iagh wil göra itt fridz Förbund med thē/och borttagha all ond diwr vthu landena/at the skola säkre boo j öknenne/och j skoghomen soffua/ iagh skal welsigna them och alla mina höghar alt om kring/ och låta regna vppå them j rettom tijdh/ thet skal wara itt nådhelighit regn/ Så at trään på markenne skola båra sina frucht/och iorden giffua sin wext/och the skola boo säkre j landena/och skola förnimma at iagh är HERREN/när iagh haffuer sönderbrutit theras ook/och holpet them jfrå theras hand/ som the tiena moste/Och the skola icke meer warda Hedhningomen til rooff/ och ingen diwr på iordenne skola meer vpäta them/ vthan skola boo säkre vthan all fruchtan.

Och iagh skal vpweckia them ena berömda planto/at the icke meer skola lijdha hunger j landena/ och ingen försmådhelse meer lijdha jbland Hedhningenar/ Och skola weta at iagh HERREN theras Gudh när them är/ och at the aff Israels hws äro mitt folck/ sägher HErren HERREN/ Ja/j menniskior skolen wara mijn foosterfåår/ och iagh wil wara idhar Gudh/ sägher HErren HERREN.

XXXV. Capitel.

Och

Och HERRANS ord skeedde til migh/ och sadhe/Tu menniskio barn/Stell titt ansichte emoot Seirs bergh/och prophetera ther emoot / och sägh til thet / Thetta sägher HErren HERREN / Sij / iagh wil til tigh tu Seirs bergh / och vthstreckia mina hand emoot tigh / och göra tigh slett ödhe/ Jagh skal förleggia tina städher/at tu skalt warda til itt ödhe/och förnimma at iagh är HERREN/ Seir.
Therföre at j jw altijdh ären Israels barnas fiendar / och iaghen them vthi swerd/tå them misgåår / och theras synder straffadha warda.

Therföre så sant som iagh leffuer/ sägher HErren HERREN / wil iagh ock göra tigh blödhande/och skalt thet blödhandet icke vndslippa/effter tu haffuer lust til blodh/skalt tu blödhādet icke vndslippa/Och iagh skal göra Seirs bergh toomt och ödhe/ så at ingen skal ther vppå wandra eller gå/ och skal göra thes bergh och alla höghar/dalar och alla becker fulla medh dödha som medh swerd skola slagne warda / Ja/til itt ewigt ödhe wil iagh göra tigh/at ingen vthi tina städher boo skal/Och j skolen förnimma at iagh är HERREN.

Och therföre at tu sägher / Thenna bådhen folcken medh theras land moste warda mijn / och wij wilie tagha them in/boodde än HERREN ther vthi/Therföre så sant som iagh leffuer / sägher HErren HERREN/ skal iagh göra medh tigh effter tinne wredhe och haat/ lijka som tu medh them giordt haffuer aff blott haat/ och skal warda kend når them/når iagh tigh straffat haffuer/Och tu skalt förnimma at iagh HERREN all tijn försmådhelse hördt haffuer/ som tu emoot Israels bergh talat haffuer / och sagdt/Huy/the åro förödd/ och oss giffuin til at förderffua/ Och haffuen berömt idher emoot migh / och talat hoghmodheligha emoot migh / thet haffuer iagh hördt.

Så sägher nu HErren HERREN / Effter tu haffuer allestådz frögdat tigh j titt land / så skal iagh göra tigh til itt ödhe/Och lijka som tu Seirs bergh haffuer frögdat tigh/ och meent at tu skulle intagha Israels hws/ therföre at thet ödhe war/rett så wil iagh göra medh tigh/ at Seirs bergh moste ödhe warda samt medh hela Edom / och the skola förnimma at iagh är HERREN.

XXXVI. Capitel.

Och tu menniskio barn / prophetera Israels berghom och sägh/Hörer HERRANS ord j Israels bergh / Thetta sägher HErren HERREN/ Therföre at fienden sägher om idher / Hey/the fasta berghen åro nu wår/therföre prophetera och sägh/Thetta sägher HErren HERREN/Effter man allestådz förödher och förlegger idher/och j åren them igenbleffna Hedhningomen til lott/hwilke allestådz bespotta idher/Therföre hörer j Israels bergh HErrans HERRANS ord.

Så sägher HErren HERREN bådhe til bergh och höghar/til becker och dalar/til thet förlagda ödhe/ och thes öffuergiffna städher / som them igenleeffda Hedhningomen alt om kring til rooff och spott wordne åro/Ja/ så sägher HErren HERREN/ Jagh haffuer j mitt brinnande nijt talat emoot the quarrbleffna Hedhninganar/ och emoot hela Edom som mitt land intaghet haffua medh stoor berömelse och hoghmoodh/ til at förhäria och förleggia thet.

Therföre prophetera om Israels land/och sägh til bergh och höghar/til becker och dalar/Thetta sägher HErren HERREN/ Sij/iagh haffuer talat j mitt nijt och grymheet/ Effter j sådana försmådhelse aff Hedhnin-

gomen

gomen lijdha mosten/Therföre sägher HErren HERREN altså/Jagh vphäffuer mina hand / at idhra grannar Hedhninganar alt om kring skola åter båra sina skam / Men j Israels bergh skolen grönskas igen / och båra idhra frucht mino folcke Israel/ Och thet skal skee snarligha. (vphäffuer mina hand) Thet är/iagh swär.

Ty sij/iagh wil wenda migh til idher igen och see til idher / på thet j aff Israels hws skolen brukadhe och såådde och monge warda / och städhernar skola åter besatte/och ödhen bygd warda/ Ja/iagh skal giffua idher folck och fää noogh/at j skolen föröka idher och wexa til / Och iagh skal settia idher ther in igen ther j tilförenna boodden / och skal göra idher mera til godho än någhon tijdh tilförenna/och j skolen förnimma at iagh är HERREN / Jagh skal låta komma folck til idher / hwilke mitt folck Israel wara skola/ the skola besittia tigh/och tu skalt wara theras arffuedeel / och skalt icke meer arffualöös warda.

Thetta sägher HERREN / Effter man thetta sägher om idher / Tu haffuer monga menniskior vpätit/och haffuer giordt titt folck arffualööst/ Therföre skalt tu nu intet meer vpäta menniskior/ eller göra titt folck arffualööst sägher HErren HERREN/Och Hedhninganar skola icke meer bespotta tigh eller försmådha tigh jbland folck/och tu skalt intet meer förtapa titt folck/ sägher HErren HERREN.

Och HERRANS ord skeedde yterlighare til migh/ Tu męniskio barn/ Tå Israels hws j sitt land boodde/ och orenadhe thet medh sitt wesende och gerningom/så at theras wesende war för migh/ såsom eenne quinnos oreenheet vthi hennes kranckheet. Tå vthgööt iagh mina grymheet offuer them/ för thet blodh skul som the j landena vthgutit/och thet genom sina affgudhar orenat hadhe/Och iagh förströödde thom jbland Hedhninganar/ och föriaghadhe them vthi landen /och dömde them effter theras wesende
Roma 2. och gerningar / och höllo sigh lijka som Hedhninganar tijt the komo/ och ohelghadhe mitt helgha nampn / så at man sadhe om them / Är thetta HERRANS folck som vthu sitt land dragha moste: Men iagh förskonadhe för mitt helgha nampn skul / hwilket Israels hws ohelghadhe jbland Hedhninganar tijt the komo.

Therföre skalt tu säya til Israels hws / Thetta sägher HErren HERREN/Jagh gör thet icke för idhra skul/j aff Israels hws / vthan för mitt helgha nampn skul/thet j ohelghat haffuen jbland Hedhninganar/til hwilka j komne åren/Ty iagh wil helgha och stoort göra mitt nampn thet genom idher för Hedhningomen ohelghat är/ Och Hedhninganar skola förnimma at iagh år HERREN/sägher HErren HERREN / når iagh bewijsar migh för them vppå idher/at iagh år heligh.

Ty iagh wil hemta idher jfrå Hedhninganar / och församla idher vthu all land/och låta idher komma vthi idhart land igen / Och wil giwta reent watn vppå idher / at j skolen rene warda jfrå all idhor oreenheet / och jfrå alla idhra affgudhar skal iagh rensa idher /Och iagh skal giffua idher itt nytt hierta och en nyy anda vthi idher/och tagha bort vthu idhart kött thet steenhiertat/och giffua idher itt hierta aff kött/Jagh skal giffua min anda j idher/ och göra itt sådana folck aff idher som j mijn bodh wandra/och mina retter halla/och ther effter göra/ Och j skolen boo vthi thet land som iagh idhra fädher giffuit haffuer/ och skolen wara mitt folck/och iagh skal wara idhar Gudh/ Jagh skal göra idher löös jfrå all idhor oreenheet/och skal säya til sädhena at hon wel trijffuas skal/och skal låta idher ingen hunger lijdha/Jagh wil föröka fruchtena på trään och wexten på markenne / på thet Hedhninganar icke meer skola bespotta idher medh hunger.

Sij/tå skolen j tenckia vppå idhart onda wesende / och idhra gerningar the icke godha woro / och idher skal ångra idhra synder och affgudherij / Thetta wil iagh göra icke för idhra skul/sägher HErren HERREN/ at

j thet we-

j thet weta skolen / vthan j mosten tå skola skemma idher och blyias / j aff Jsraels hws offuer idhart wesende.

Thetta sägher HErren HERREN / på then tijdhen tå iagh idher rensande warder jfrå alla idhra synder / så wil iagh åter besettia thesse städher / och the ödhe skola åter bygd warda / Och thz förstörda landet skal igen plögt warda / therföre at thet förhäriat war / at alle the ther fram gå skola thet see / och säya / Thetta landet war förderffuat / och nu är thet lijka som en Lustgård / Och thenne städhernar woro förstörde / nedherreffne och ödhe / och stå nu wel vpbygde och äro fulle medh folck / Och the quarbleffne Hedhningarnar alt om kring idher skola förnimma at iagh är HERREN / then ther vpbygger hwadh nedherriffuit är / och planterar thet förhäriat är / Jagh HERREN sägher thet och gör thet ock.

Thetta sägher HErren HERREN / Jsraels hws skal finna migh igen / at iagh bewijsar migh emoot them / och iagh skal föröka them / lijka som en hiord / såsom en heligh hiord / såsom en hiord j Jerusalem / på theras höghtijdher / Så skola the förhäriadhe städher warda fulle medh menniskio hiordar / och skola förnimma at iagh är HERREN.

XXXVII. Capitel.

OCh HERRANS hand fattadhe migh och förde migh vth j HERRANS anda / och satte migh på een slettmark / then full lågh medh dödhas been / och han leedde migh ther jgenom alt om kring / Och sij / benen lågho ther ganska mong på markenne / och sij / the woro platt förtorkat / Och han sadhe til migh / Tu menniskio barn / Menar tu ock at thenna benen åter mågha leffuande warda ? Och iagh sadhe / Tu weest thet HErre HERRE.

Och han sadhe til migh / Prophetera om thenna benen / och sägh til them / J förtorkadha been hörer HERRANS ord / Thetta sägher HErren HERREN om thenna benen / Sij / iagh skal låta komma anda vthi idher / at j skolen leffuande warda / Jagh skal giffua idher senor / och låta kött wexa offuer idher / och dragha offuer idher hwdh / och skal giffua idher anda at j åter leffuande warden / Och skolen förnimma at iagh är HERREN.

Och iagh propheteradhe såsom migh befalt war / och sij / ther wardt en stoor gnyy tå iagh propheteradhe / och benen komo åter tilhopa hwart och itt til sitt been / Och iagh sågh / och sij / ther wexte senor och kööt vppå / och han offuerdrogh them medh hwdh / men ther war än nu ingen ande vthi them.

Och han sadhe til migh / Tu menniskio barn / prophetera och sägh til andan / Thetta sägher HErren HERREN / Tu ande / kom här til jfrå the fyra wädher / och blåås vppå thessa dödha at the warda leffuande igen / Och iagh propheteradhe såsom han migh befalt hadhe / Tå kom ande vthi them / och the wordo leffuande igen / och reeste sigh vp på sina fötter / och the woro en ganska stoor hoop.

Och han sadhe til migh / Tu menniskio barn / Thenna benen äro hela Jsraels hws / Sij / the säya nu / Wij äro torr been / och wårt hopp är vthe / och wij äro förtapadhe / Therföre prophetera och sägh til them / Thetta sägher HErren HERREN / Sij / iagh skal vplåta idhra griffter / och wil hemta idher / mitt folck / ther vth / och låta komma idher vthi Jsraels land / Och j skolen förnimma at iagh är HERREN / tå iagh haffuer öpnat idhra griffter / och hafft idher / mitt folck / ther vth / Och iagh skal giffua min anda vthi idher / at j skolen få lijff igen / och iagh skal settia idher vthi idhart land igen /

Och j skolen förnimma / at iagh är HERREN / Jagh talar thet / och iagh gör thet ock / sägher HERREN.

Och HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Tu menniskio barn / Gör tigh een tafflo / och scrijff ther vppå om Juda och theras medhbrödher Jsraels barn / Och gör än tå een tafflo / och scrijff ther vppå om Joseph och Ephraims slecht och om hela Jsraels hws / theras medhbrödher / Och fatta them bådha tilsammans vthi tina hand / så at thet warder alt een taffla / Om nu titt folck talar til tigh / och sägher / Wilt tu icke kungöra oss / hwadh tu ther medh menar ? så sägh til them / Thetta sägher HErren HERREN / Sij / iagh wil tagha Josephs slecht then när Ephraim är / samt medh theras medhbrödher Jsraels slechte / och skal leggia them in til Juda slechte / och göra een slecht aff them bådhom j minne hand / och skalt altså hålla the tafflor ther tu vppå scriffuit haffuer vthi tinne hand / at the mågha thet see.

Och tu skalt säya til them / Thetta sägher HErren HERREN / Sij / iagh wil hemta Jsraels barn jfrå Hedhninganar tijt the draghne äro / och skal församla them allestädz / och skal låta them komma vthi sitt land igen / och göra alt itt folck vthaff them j landena på Jsraels berghom / Och the skola allesamman haffua en Konung / Och skola icke meer tw folck eller vthi tw Konungarike delat wara / the skola ey heller meer orena sigh medh sina affgudhar och styggelse och allahanda synder / Jagh skal hielpa them vthu all rwm ther the syndat haffua / och skal rensa them / och the skola wara mitt folck / och iagh wil wara theras Gudh / och min tienare Dauid skal wara theras Konung / och allas theras Enige Heerde / Och skola wandra j minom rettom / och hålla mijn bodh och göra ther effter / Och the skola åter boo j landena som iagh minom tienare Jacob giffuit haffuer / ther idhra fädher vthi boodt haffua / The och theras barn och barnabarn skola boo ther vthi ewinnerligha / Och min tienare Dauid skal wara theras Förste ewinnerligha / Och iagh skal göra medh them itt nådz Förbund / thet skal wara itt ewigt Förbund medh them / och skal vppehålla them och föröka them / Och min Helghedom skal wara jbland them ewinnerligha / och iagh skal boo jbland them / och wara theras Gudh / och the skola wara mitt folck / Så at ock Hedhinganar skola förnimma / at iagh är HERREN then Jsrael heligh gör / och min Helghedom skal wara när them ewinnerligha.

Johan. 10

XXXVIII. Capitel.

Gog. Apoca. 20

OCh HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Tu menniskio barn / Wendt tigh emoot Gog som j Magogs land är / och en Förste är aff the Herrar j Mesech och Thubal / och prophetera om honom / och sägh / Thetta sägher HErren HERREN / Sij / iagh wil til tigh Gog tu som en Förste är aff the Herrar j Mesech och Thubal / Sij / iagh skal böya tigh om kring / och leggia tigh itt betzl j munnen / och wil föra tigh vth medh allom tinom häär / hestar och män / hwilke alle wel vthreedde äro / och vthaff them är en stoor hoop som allesammans föra spetz och sköld och swerd / Tu haffuer medh tigh Perser / Ethioper och Lybier / hwilke allesammans föra sköld och hielm / ther til ‡ Gomer och hans häär / samt medh Thogarma hws som nörr vth ligger / medh allom hans häär / Ja / tu haffuer mykit folck medh tigh.

Nu wel / rusta tigh wel / tu och alle tine hopar som medh tigh äro / och war tu theras Höffuitzman / Tu skalt likwel på sidstonne straffat warda.

På yttersta tijdhenom skalt tu komma in vthi thet land som medh swerd

‡ Gomer och Thogarma hans son / Gene. 10. håller man at thz äro the Wender / ty i Turkens gård talar man Wendiskt.

Gog betydher the Turker såsom Johannis vppenbarilse vthwijsar / Så haffua ock the Turker theras vrsprung aff Noordlande om hwilken hät rörés. Mesech och Thubal äro ock Tartare och thet folck på hijnsidhonne / the man Skyttor eller Schottar kallar / ändoch Mesech lydher såsom the Muschowiter vthaff them komo / ther är / the Ryzar. The Perser skiwta in vppå Rijka Arabien / therföre moste Turken thet ock någhra haffua.

igentaghet och vthaff mong folck tilsamman kommet är/ nemligha/in på Israels bergh / hwilken j long tijdh ödhe warit haffua / och nu vthförd äro jfrå mong folck/och boo alle säkre.

Tu skalt vpdragha och komma medh en stoor storm / och skalt wara såsom itt moln thet landet offuertecker /tu och tin håår/ och thet mykla folcket medh tigh.

Thetta sägher HErren HERREN / på then tijdhen skalt tu sådant tagha tigh före / och skalt haffua ondt j sinnet / och tenckia / Jagh wil offuerfalla thet obewaradha landet/ och komma offuer them som säkre och vthan sorgh boo / såsom the ther alle sittia vthan mwrar / och haffua hwarken bommar eller portar / på thet tu må röffua och skinna / och låta tina hand gå offuer the förstörda som igen kompne äro / och offuer thet folck som vthaff Hedhningomen samman hemtat är / och skickar sigh til at bergha sigh / och som noghast haffuer satt sigh / och mitt j landena boor.

Deden är itt stycke aff Rijka Arabien/ så ligger Mahometh j Rijka Arabien begraffuin j Mecha.

Rijka Arabien / Dedan/och the köpmän på haffuena/och alle the weldighe som ther äro / the skola säya til tigh/ Jagh menar jw ⁂ tu äst rett kommen til at röffua/och haffuer församlat tina hopar til at sköffla / på thet tu skalt borttagha silffuer och guld/ och församla booskap och åghodelar / och stoort rooff bedriffua.

⁂ (Tu äst rett kommē) Thet är / O tu gör rett och wel/ hält tin wägh fram / lycka ware medh tigh. (Rett) Thet är/ Tu äst then rette Reysaren och Herren.

Therföre prophetera tu menniskio barn/och sägh til Gog/Thetta sägher HErren HERREN/ Mon tu icke merckiat: när mitt folck Israel säkert boor/så kommer tu tå jfrå titt rwm/nemligha/jfrå the endar nörr vth/tu och mykit folck medh tigh/alle til hest/en stoor hoop/och en mechtigh håår/Och tu skalt dragha vp offuer mitt folck Israel / lijka som itt moln thet landet offuertecker / Sådant skal skee på yttersta tijdhenom / Men iagh wil therföre låta tigh komma in vthi mitt land / på thet at Hedhninganar skola låra kenna migh/när iagh på tigh o Gog / helghat warder för theras öghon.

Thetta sägher HErren HERREN/Tu äst then ther iagh j förtijdhen aff sagdt haffuer genom mina tienare Propheternar j Israel/ hwilke på thn̄ tijdhen propheteradhe/at iagh wille tigh offuer them komma låta.

(mijn wredhe) Thz är/Gog är mijn wredhe och mitt rijs för mina Christnas synder skul.

Och thet skal skee på then tijdhen / när Gog komma skal offuer Israels land / sägher HErren HERREN / skal mijn wredhe vpstijgha vthi minne grymheet/och iagh talar thetta j mitt nijt / och j minne wredhes eeld / Ty på then tijdhen skal itt stoort båffuande warda j Israels land / at för mitt ansichte båffua skola fiskanar j haffuet / foghlanar vnder himmelen / diwren på markenne/och alt thet som kråker och röres på iordenne / Och alla menniskior som på iordenne äro / Och berghen skola omstört warda / och weggiar och alla mwrar nedherfalla.

The skola dråpa sigh inbyrdes / then ene then andra.

Men iagh skal kalla swerdet offuer them på allom minom berghom / sägher HErren HERREN / så at hwars och eens swerd skal wara emoot then andra / Och iagh skal döma them medh pestilentie och blodh / och skal låta regna slaghregn medh haghelsteen/eeld och swaffwel vppå honom och hans håår / och vppå thet mykla folcket som medh honom är/Altså skal iagh tå herligh / heligh och kunnogh warda för monga Hedhningar / at the förnimma skola/ at iagh är HERREN.

XXXIX. Capitel.

Och tu menniskio barn / Prophetera emoot Gog / och sägh / Thetta sägher HErren HERREN / Sij / iagh wil til tigh Gog / tu som en Förste äst aff the Herrar j Mesech och Thubal / Sij / iagh skal böya tigh om kring och vthlocka tigh/ och hemta tigh jfrå the endar noordan effter / och låta tigh komma in på Israels bergh / Och skal slå boghan vthu tinne

wenstro hand/och bortkasta tina pijlar vthu tinne höghro hand/På Israels berghom skalt tu nedherlagd warda / tu medh allom tinom håår / och medh thet folck som när tigh är / Jagh skal giffua tigh foghlom ehwadhan the flygha/och diwrom på markenne til spijs / Tu skalt falla på markenne / ty iagh HErren HERREN haffuer thet sagdt.

(öyanar) Thet är / Thet skal ock brinna hema j Gogs land.

Och iagh skal kasta eeld vppå Magog / och vppå them som j öyanar säkre boo/och the skola förnimma at iagh är HERREN/Ty iagh wil göra mitt helgha nampn kunnogt jbland mitt folck Israel / och skal icke lenger låta skemma mitt helgha nampn/ Vthan Hedhninganar skola förnimma / at iagh är HERREN/then Helighe j Israel/ Sij / thet är allaredho kommet och skeedt sägher HErren HERREN / Thet är then daghen ther iagh om talat haffuer.

Och borgharenar vthi Israels städher skola vthgå och göra en eeld/ och vpbrenna wapnen/sköldar/spetzer/boghar/pijlar/staffwrar och stenger/och skola ther medh vppehålla eeld j siw åår / så at man intet skal behöffua samman hemta någhon wedh på markenne / eller hugga j skoghenom / vthan medh the wapn skola the vppehålla eeld/Och skola skinna them aff hwilkom the skinnadhe woro / och sköffla them aff hwilkom the sköffladhe woro/ sägher HErren HERREN.

Och thet skal på then tijdhen skee/at iagh skal giffua Gog itt rwm til begraffning j Israel/nemligha/then dalen ther man gåår til haffuet öster vth/ så at the ther fram gå / skola gruffua sigh therföre / effter man ther haffuer begraffuit Gog medh sinom hoop / Och thet skal kallas Gogs hoops daal/ Men Israels hws skal begraffua them j siw månadhe longt / at landet skal ther medh rensat warda/ Ja/alt folcket j landena skal haffua til skaffa medh theras begraffning/Och skal haffua berömelse ther aff/ at iagh på then daghen mina herligheet bewijsat haffuer/ sägher HErren HERREN.

(Gogs hoops daal) Ther then store Gogs hoop ligger begraffuen.

Och the skola vthskicka män som allestädz gå om kring j landena/ och medh them dödhgraffuare til at begraffua the igenbleffna på landena/ at thet må rensat warda / Effter siw månadher skola the begynna ransaka ther effter / Och the som om kring landet gå och någhor städz eenne menniskios been see/the skola vpresa ther itt tekn/til tess at dödhgraffuarenar begraffua them ock så medh vthi Gogs hoops daal/ Så skal ock stadhen heta ther Hamona. Altså skola the rensa landet.

(ransaka) Om the alle äro begraffne/eller om någhor än nu ligger obegraffuen.
(Hamona) En stoor hoop.

Nu tu menniskio barn/så sägher HErren HERREN/ Sägh allom foghlom ehwadhan the flygha/ och allom diwrom på markenne / Församler idher och kommer hijt/kommer tilhopa alt om kring til mitt slachtoffer/ thz iagh slachtar idher til itt stoort slachtoffer på Israels berghom/ och äter kött/och dricker blodh/The starckas kött skolē j åta/och Förstarnas blodh på iordenne skolē j dricka/wädhrars/lambas/bockars/oxars/hwilke allesammās fete och wel gödde äro/ Och skolen åta thet feta så at j mätte warden / och dricka blodhet at j druckne warden/aff thet slachtoffer som iagh idher slachtar/Mätter idher nu offuer mitt boord aff hestar och resenärar/aff starkom och allahanda krijgsfolcke/sägher HErren HERREN.

Och iagh skal låta komma mina herligheet jbland Hedhninganar / at alle Hedhningar skola see min doom som iagh haffuer gå låtit/och mina hand then iagh vppå them lagdt haffuer / Och Israels hws altså förnimma skal at iagh HERREN är theras Gudh/jfrå thn̄ daghen och alt fram åt/Och tesslikes alle Hedhningar skola förnimma/at Israels hws för sina misgerningar skul/ och för thz the emoot migh syndat hade/bortförde woro/Huarföre iagh fördolde mitt ansichte för them/ och offuergaff them vthi theras fiendars hender/Så at the allesamman genom swerd falla moste/såsom theras synder och offuertrådhelse förtient hadhe / giorde iagh them / och fördolde altså mitt ansichte för them.

Här ståår thet / at Gog är för wåra synder skul worden så mechtigh / och haffuer så stoor frågång och lyckoe.

Therföre så sägher HErren HERREN/ Nu wil iagh förlossa Jacobs fångar/ och förbarma migh offuer hela Israels hws/ och nijt haffua om mitt helgha nampn/ Men the skola gerna båra sijn försmådhelse och sina synder/ ther the medh emoot migh syndat haffua/ när the säkre vthi sitt land boo mågha/ så at them ingen förskrecker/ Och iagh them jfrå folcken heem igen hemtat/ och vthu theras fiendars land församlat haffuer/ och iagh j them helghat worden är/ in för monga Hedhningars ögon. Altså skola the förnimma/ at iagh HERREN är theras Gudh/ som them haffuer låtit bortföra jblād Hedninganar/ och åter låtit församla thm̄ vthi sitt land igen/ och icke en aff them ther bliffua låtit/ Och skal icke meer fördölia mitt ansichte för them/ Ty iagh haffuer vthgutit min anda offuer Israels hws/ sägher HErren HERREN.

XL. Capitel.

VThi femte och tiwghunde årena aff wårt fängelse/ på tiyonde daghen j första månadhenom/ thet är thet fiortonde året efter at stadhen förderffuat wardt/ Rett på samma daghen kom HERRANS hand offuer migh/ och förde migh tijt bortt genom Gudz syyn/ nemligha/ vthi Israels land/ Och satte migh vppå itt ganska högt bergh/ ther sågh iagh ena syyn vppe lijka som en bygd stadh södher vth.

Och tå han migh tijt fördt hadhe/ sij/ tå war ther en man hwilkens ansichte blenkte lijka som koppar/ han stoodh j portenom/ och hadhe itt måtesnöre och ena målestång j sinne hand/ Och han sadhe til migh/ Tu menniskio barn/ see och hör grant til/ och tagh wel wara vppå hwadh iagh tigh wijsa wil/ Ty för then skul haffuer iagh hafft tigh hijt/ at iagh tigh thet wijsa skal/ på thet at tu alt thet som tu här seer/ Israels hwse förkunna skalt.

Och sij/ ther gick en mwr vthan om Hwset alt om kring/ och mannen hadhe målestångena j handēne/ then war sex alnar och een twär hand long/ Och han måålte byggningena til wijdd och högd/ alt medh eenne stång.

Och han kom til porten som öster vth lågh/ och gick ther vp åt hans trappor/ och måålte syllena åt portenom til lengd och til breedd/ alt medh eenne stång/ Och kamranar som på bådha sidhor widh porten woro/ måålte han ock effter lengd och breedd/ alt medh eenne stång/ Och rwmet på bådha sidhor ther emellan/ war fem alnar breedt/ Och han måålte ock så syllena vnder Förhwset innan för porten/ alt medh eenne stång.

Och han måålte Förhwset innan porten/ thz war een stång til breeddena/ och thes hoffmåyor ther vppå/ hwilka woro twå alnar til breeddena/ thz gör otta alnar til hopa/ Men Förhwset stoodh innan för portenom/ Och kamranar woro tree på hwario sidhonne widh porten östan til/ jw en så wijdh som then andre/ Och på bådha sidor stodho hoffmåyor/ hwilka woro lijka stora.

Sedhan måålte han rwmet til hela porten/ nemligha/ tiyo alnar/ och högden ått portenom tretton alnar/ Och framman för kamranar woro benker på bådha sidhor/ jw een alen breedhe/ Men kamranar woro jw sex alnar på bådha sidhor.

Ther til måålte han hela rwmet jfrå kamaren på then ena sidhonne widh porten/ alt in til kamaren på then andra sidhonne/ thet woro fem och tiwghu alnar/ jfrå then ena dörenne in til then andra.

Han giorde ock torn sextiyo alnar högh/ och för hwart tornet en frij plaan widh porten alt om kring/ Och in til Förhwset ått innersta portenom woro femtiyo alnar.

Och ther woro smaal fenster på kamranar och tornen innan til/ på bådha sidhonar widh porten alt om kring/ Altså woro ock fenster på Förhwsen alt

sen alt om kring/ och offuan vppå tornen alt om kring war itt skönt löffwerck.

Och han hadhe migh fram bätter in til then yttra Gården/ och sij/ ther woro kamrar och golff fram för Gårdenom alt om kring/ och tretiyo kamrar på golffuena/ Och golffuet emellan bådha portanar nedhan til/ war så longt som jfrå then ena porten in til then andra.

Och han måålte lengdena och breeddena jfrå then yttra porten in til then indra Gården/ nemligha/ hundradhe alnar.

Altså måålte han ock porten som nörr vth lågh/ til yttra Gården/ til lengd och breedd/ thn̄ hadhe ock på hwario sidhonne tre kamrar/ Och hadhe teslikes sijn torn och Förhws lijka så stoor som vppå then förra porten/ Och thet rwmet war ock så femtiyo alnar j lengdenne/ och emellan kamranar woro ock så fem och tiwghu alnar/ Och hadhe sammalunda sijn fenster på Förhwsen/ och löffwerck på tornen lijka som then porten östan til/ och hadhe siw trappor ther man vpgick/ och hadhe sijn Förhws ther före.

Och han måålte ock så then porten til indra Gården nörr vth/ ther woro hundradhe alnar jfrå then ena porten in til then andra/ lijka som östan til.

Ther effter hadhe han migh ock vth södher vppå/ och sij/ ther war ock en port/ och han måålte hans torn och Förhws/ lijka så stoor som the andra/ the hadhe ock fenster om kring/ lijka som the andra fenster/ Och thet rwmet war ock femtiyo alnar longt/ och fem och tiwghu alnar breedt/ och ther woro ock så siw trappor vpföre/ och itt Förhws ther före/ och löffwerck j hans torn på hwar sidho.

Och han måålte ock så then porten åt indra Gården södher vth/ nemligha/ hundradha alnar jfrå then ena södhra porten til then andra.

Och han hadhe migh fram bätter genom then södhra porten in vthi indra Gården/ och måålte then samma porten sönnan til/ lijka så stoor som the andra medh hans kamrar/ torn och Förhws/ och medh fenster ther vppå/ lijka så stoor som the andra/ och rwmet om kring war ock så femtiyo alnar longt/ och fem och tiwghu alnar breedt.

Och ther gick itt Förhws om kring/ fem och tiwghu alnar högt och fem alnar breedt/ thet samma stoodh framman för then yttra Gården/ Och hadhe ock så löffwerck på sijn torn/ men ther woro otta trappor ther man vpgick.

Sedhan hadhe han migh ock til then indra porten öster vth/ och måålte honom lijka så stoor som the andra medh hans kamrar/ torn och Förhws/ och theras fenster lijka så stoor som the andra/ Och rwmet war ock femtiyo alnar longt/ och fem och tiwghu alnar breedt/ Och hadhe ock så itt Förhws emoot then yttra Gården/ Och löffwerck på tornen på bådha sidhor/ och otta trappor vpföre.

Sedhan hadhe han migh ock til then porten nörr vth/ then måålte han lijka så stoor som the andra medh hans kamrar/ torn och Förhws/ och theras fenster ther om kring/ och thet rwmet war ock femtiyo alnar longt/ och fem och tiwghu alnar breedt/ Och hadhe ock så itt Förhws emoot then yttra Gården/ och löffwerck på tornen på bådha sidhor och otta trappor vpföre.

Och nedhan på tornen til hwar porten war en kammar medh een dör/ ther man twådde brenneoffret inne/ Men vthi Förhwsena för portenom stodho på hwar sidhon tw boord ther man brenneoffer/ syndoffer och skuldoffer vppå slachta skulle/ Och vthan til widh sidhonar ther man vpgåår til porten nörr vth/ stodho ock tw boord/ och vppå then andro sidhonne widh portens Förhws/ ock tw boord. Altså stodho på hwar sidhon för portenom fyra boord/ thet äro otta boord tilsammans/ ther man vppå slachtadhe.

Och boorden woro giord til brenneoffer aff huggen steen/ jw halff an-

nor alen long och breedh/och een alen högh/ther man vppå ladhe allahanda tyygh/ther man brenneoffer och annor offer medh slachtadhe/Och ther gingo listor om kring inbögda een twär hand högha / och vppå the boorden skulle man leggia offerkötet.

Och ther woro kamrar til sångarer vthi indra Gården / en widh sidhona åt then porten noordan til / han wende sigh södher vppå/then andre widh sidhona åt then porten östan til / then wende sigh nörr vppå.

Och han sadhe til migh/Then kammaren södher vppå liggiandes / hörer them Prestomen til som j hwsena tiena skola / Men then kamaren nörr vppå/hörer them Prestomen til som til Altaret tiena/Thet äro Zadochs barn hwilke allena aff Leuj barnom skola trädha fram för HERRAN til at tiena honom.

Och han måålte planen j Hwsena / nemligha / hundradhe alnar longt och hundradhe alnar breedt j fyrkant / och Altaret stoodh rett framman för Templet.

Och han hadhe migh in vthi Förhwset åt Templet/och måålte porten aff Förhwset och weggianar på bådha sidhor / the woro hwar thera fem alnar breedha/och hwar dören på bådha sidhor war tree alnar breedh/ Men Förhwset war tiwghu alnar högt/och elloffua alnar breedt/och hadhe trappor ther man vpgick / och pelare stodho nedhan vnder tornen / en på hwar sidho.

XLI. Capitel.

OCh han hadhe migh in vthi Templet / och måålte pelarena widh weggianar / the höllo på hwar sidhon sex alnar / och stoodh jw then ene widh then andra så breedt som Hwset war/Och dören war tiyo alnar breedh/Men weggianar på bådha sidhor widh dörena woro hwar thera fem alnar breedha/Och han måålte rwmet j Templena/ thet hölt fyratiyo alnar j lengdenne/och tiwghu alnar j breeddenne.

Och han gick in vthi thet Allrahelghasta/ och måålte dörena/ then hölt twå alnar/ och porten hölt sex alnar/ och war alt tilhopa siw alnar breedt/ Och han måålte wijddena vthi thet Allrahelghasta/nemligha/tiwghu alnar j lengdenne/och tiwghu alnar j breeddenne innan til j Templena / Och han sadhe til migh/ Thetta är thet Allrahelghasta.

Och han måålte sex alnar på weggianar/vthan på Templet/Ther woro gånger vppe allestådz om kring/skiffte vthi kamrar/the woro allestådz fyra alnar wijdhe/Och the samma kamranar woro på hwar sidhon tree och tretiyo / jw then ene widh then andra / Och ther stodho pelare nedhre vth medh weggianar aff Hwset alt om kring/som vppehöllo them.

Och offuan vppå thessom woro än nu flere gånger om kring/ och woro gångenar offuan til wijdhare/så at man gick vthaff then nedhersta vp vthi then medhelsta/och vthaff them medhelsta in vthi then öffuersta / och hwar stoodh jw sex alnar offuer then andra / och öffuersta gångens breedd war fem alnar/och pelarena båro vppe gångenar på Hwsena/ och thet war jw jfrå then ena weggenne j Hwsena in til then andra / tiwghu alnar.

Och ther woro twå dörar vp til windstenen / een nörr vth/ then andra södher vth/och windstenen war fem alnar wijdh.

Och muren wester vth war fem och siwtiyo alnar breedh/ och niyotiyo alnar long.

Och han måålte lengdena aff Hwset / then hadhe offuer alt hundradhe alnar/mwr och hwadh ther medh war/ Och wijdden framman för Hwset östan til / medh thet som ther widh stoodh / war ock så hundradha alnar.

Och han måålte lengdena aff byggningenne medh alt thet ther widh stoodh / jfrå then ena endan til then andra / thet war på hwar sidhon hundradha alnar medh thet indra Templet och Förhwsen j Gårdenom/ samt medh dörar / fenster / hörn och the tree gånger/ och brådhewerck alt om kring.

Han måålte ock huru högt thet war jfrå iordenne vp til fenstren / och huru breedh fenstren wara skulle/och måålte jfrå dörenne alt in til thet Allrahelghasta/vthan til och innan til alt om kring.

Och på hela Hwsena alt om kring jfrå nedhan och alt vp åt / på dörom och weggiom woro Cherubim och löffwerck giordt emellan Cherub och Cherub/ Och hwar Cherub hadhe tw hoffuudh/ på eenne sidhonne såsom eens Menniskios hoffuudh/på then andro sidhonne såsom itt Leyons hoffuudh.

Och dören j Templet war fyrkant / och all ting war slöghligha föghat in vthi thet andra.

Och trää Altaret war tree alnar högt / och twå alnar longt och breedt/ och thes hörn och alla thes sidhor woro aff trää / Och han sadhe til migh/ Thetta är boordet som för HERRANOM stå skal.

Och döranar bådhe åt Templet och åt thet Allrahelghasta/ hadhe twå wingar the man vp och til låt / Och ther woro ock så Cherubim och löffwerck vppå / lijka som på weggiomen /och ther woro starcke bomar före in moot Förhwset/ Och waro trång fenster och mykit löffwerck alt om kring på Förhwsena och på weggiomen.

XLII. Capitel.

OCh han hadhe migh vth bortt vthi yttra Gården nörr vth/ jbland the kamrar som lågho emoot then byggningen som widh Templet stoodh/och emoot Templet nörr vth/ Hwilken plaan hundradha alnar long war jfrå portenom nörr vth/ och femtiyo alnar breedh/ Tiwghu alnar woro emoot then indra Gården och emoot golffuet j yttra Gårdenom/och tretiyo alnar jfrå thet ena hörnet in til thet andra / Och innan til för kamranar war en plaan tiyo alnar breedh för döromen åt kamranar / Thet lågh altsammans nörr vth.

Och offuan thenna kamranar woro andre trångre kamrar/ Ty rwmet j the nedhra och medhel kamranar war icke stoort / ty thet war triggia botna högt / och hadhe doch inga pelare / såsom Gårdanar pelare hadhe / vthan woro satte slett hwar vppå then andra.

Och then yttre Gården war vmfattat medh en mwr ther kamranar widh stodho/then war femtiyo alnar long/Och kamranar stodho hwar effter then andra/och femtiyo alnar longt widh yttra Gården/ Men rwmet för Templet war hundradha alnar longt.

Och nedhan för kamranar war en plaan öster vth / ther man vthu yttra Gårdenom gick.

Och widh mwren östan til / woro ock kamrar / och ther war ock så en plaan före/ lijka som för the andra kamranar noordan til/ Och all ting war lijka/ med lengd/ breedd/och alt thet ther vppå war/såsom tilförenna på the andra.

Och sönnan til woro ock lijka sådana kamrar medh theras dörar / och för planenom war then dören södher vth / ther man fram kommer jfrå then mwren som östan til ligger.

Och han sadhe til migh/The kamrar nörr vth/ och the kamrar södher vth emoot Templet / the höra til Helghedomen ther Presterna inne äta / tå

the offra HERRANOM thet allrahelghasta offret / och the skola ther inleggia thet allrahelghasta offret / nemligha / spijsoffer / syndoffer och skuldoffer / ty thet är itt heligt rwm.

Och tå Presternar gå ther in / skola the icke gå åter vthu Helghedomenom igen vthi yttra Gården / vthan skola tilförenna aff leggia sijn klädher / ther the vthi tient haffua in vthi samma kamaren / ty the äro heligh / Och the skola dragha sijn andra klädher vppå / och sedhan vthgå jbland folcket.

Och tå han hadhe måålt alt Hwset innan til / hadhe han migh vth til then porten öster vth / och han måålte jfrå honom alt ther om kring. Öster vth måålte han fem hundradha stenger longt / och nörr vth måålte han ock femhundradha stenger longt / Teslikes södher vth ock femhundradha stenger. Och tå han kom wester vth / måålte han ock femhundradha stenger longt / Altså hölt muren then han måålt hadhe j fyrkant / på hwar sidhon fem hundradha stenger alt om kring / at thet Helgha skulle åtskildt wara jfrå thet oheigha.

XLIII. Capitel.

Och han hadhe migh åter til then porten öster vth / och sij / Jsraels Gudz herligheet kom östan effter / och fråste lijka som itt stoort watn fråser / Och thet wardt ganska liwst på iordenne aff hans herligheet / och thet war rett såsom then synen som iagh seedt hadhe widh then elffuena Chebar / tå stadhen skulle förstörd warda / Tå föll iagh nedher vppå mitt ansichte / och HERRANS herligheet kom in vthi Hwset genom then porten öster vth. Tå vptoogh migh itt wädher / och förde migh in vthi then indra Gården / Och sij / Hwset war altsammans liwst aff HERRANS herligheet.

Och iagh hörde ena röst vthu Hwset / Och en man stoodh när migh / han sadhe til migh / Tu menniskio barn / Thetta är min stool ther iagh vppå sitter / ther iagh ewinnerligha vthi boo wil jbland Jsraels barn / Och Jsraels hws skal icke meer orena mitt helgha nampn / hwarken the eller theras Konungar / genom theras horerij / och genom theras Högder och griffter / ther theras Konungar vthi liggia / hwilke sin tryskell satte widh min tryskell / och sina dörar widh mina dörar / så at ther icke war vthan een wegg emellan migh och them / Och orenadhe så mitt helgha nampn genom sijn styggelse som the giorde / hwarföre iagh ock förtärde them j minne wredhe / Men nu skola the bortleggia sitt horerij / och sina Konungars griffter jfrå migh / så wil iagh boo när them ewinnerligha.

(Tryskel) Thet är / Konungarnar haffua vpbygt jempte Templet / Capel / ther theras begraffning war / Och wardt ock ther hällen förbydhin Gudztienst.

Och tu menniskio barn / Wijsa Jsraels Hwse Templet / at the mågha skemma sigh widh sina misgerningar / och låt them tagha sigh een fantzwn ther aff / Och när the nu skemma sigh widh alla sina gerningar / så wijsa thim skapnadhen och fantzunen aff Hwset / och huru man skal hållat ther inne / och alt thes sett / ordning / sedher och retter / Och scrijff them thet före / at the thes sett och sedher hålla mågha / och göra ther effter.

Men så skal man hållat j Hwsena / På berghena så wijdt som thet begripet är / skal thet heligt wara.

Men thetta är måtet aff Altaret / effter then alen som een twär hand lengre är / än ellies een alen / Thes botn är een alen högh / och een alen breedh / och thes lista om kring en span breedh.

Och thetta är högden aff Altaret / Jfrå botnen på iordenne in til första steghet äro twå alnar til högden / och een alen til breeddena / Men jfrå första steghet in til thz andra / äro fyra alnar högden / och een alen breedden / och offuerstenen fyra alnar högh / och fyra horn offuan vppå hörnen / Och stenen war tolff

war tolff alnar long / och tolff alnar breedh j fyrkant / Och een skijffua war offuer stenenom fiorton alnar long / och fiorton alnar breedh j fyrkant / och een lista gick ther alt om kring / een halff alen breedh / och thes botn war een alen högh / och thes trappor woro öster vth.

Och han sadhe til migh / Tu menniskio barn / Thetta sägher HErren HERREN / Thetta skal wara Altarens brukning når man offrar / at man legger ther brenneoffer vppå / och stenker ther blodh vppå / Och Prestomen aff Leuj vthaff Zadoks slecht / huilke fram för migh gå til at tiena migh / sägher HErren HERREN / skalt tu fåå en vng oxa til syndoffer / Och aff hans blodh skalt tu tagha / och bestenkia ther medh thes fyra horn / och the fyra hörnen aff skijffuonne / och om kring listona / ther skalt tu skåära thet medh och försonat / Och skalt tagha syndoffrens oxa och vpbrenna honom enstadz j Hwsena / som ther til skickat är vthan för Helghedomen.

Men på annan daghen skalt tu offra en getabock / then vthan wanck är til itt syndoffer / och skåära Altaret ther medh / lijka som thet medh oxanom skåårdt war / Och när thet skeedt är / skalt tu offra en vng stwt then vthan wanck är / och en wädhur aff hiordenom vthan wanck / och skalt offra them bådha för HERRANOM / och Presternar skola ströö salt ther vppå / och skola så offra them HERRANOM til brenneoffer.

Altså skalt tu j siw daghar then ena effter then andra / daghligha offra en bock til syndoffer / Och the skola offra en vng stwt och en wädhur aff hiordenom / the bådhe vthan wanck äro / Och skola altså försona Altaret j siw daghar longt och reena thet / och offra ther vppå / Och effter the siw daghanar / skola Presternar på ottonde daghen och sedhan alltijdh offra på Altarena sitt brenneoffer och tackoffer / Så wil iagh wara idher nådheligh sägher HErren HERREN.

XLIIII. Capitel.

Och han hade migh åter in til yttra porten åt Helghedomenom öster vth / men han war tilsluten / Och HERREN sadhe til migh / Thenna porten skal bliffua tillyckt och icke vplåten warda / och ther skal ingen gå jgenom vthan allena HERREN Jsraels Gudh / och skal doch tillyckt bliffua / vndantaghen Förstan / Ty Förstan skal sittia ther j til at äta brödh in för HERRANOM / Genom Förhuset skal han ingå / och genom thet samma åter vthgå igen.

Sedhan hadhe han migh bortt til then porten för Hwsena nörr vth / Och iagh sågh / och sij / HERRANS Hws wardt fult medh HERRANS herligheet / och iagh föll nedher på mitt ansichte. Och HERREN sadhe til migh / Tu menniskio barn / Merck grant til / och see och hör granneligha på alt thet iagh tigh säya will om alla sedher och ordningar j HERRANS Hws / och giff acht vppå huru man sigh j Helghedomenom hålla skal.

Och sägh the ohörsama Jsraels Hwse / Så sägher HErren HERREN / J aff Jsraels hws haffuen här näst noogh bedrijffuet medh all idhor styggelse / Ty j låten komma fremmande folck / the itt oomskoret hierta och oomskoret kött haffua / in vthi min Helghedom / ther j medh ohelghen mitt Hws / när j offren mitt brödh talg och blodh / och bryten altså mitt Förbund medh all idhor styggelse / och hållen icke mins Helghedoms sett / vthan gören idher sielffue itt nyytt sett j minom Helghedom.

Therföre sägher HErren HERREN altså / Jngen fremmande aff oomskoret hierta och oomskoret kött skal komma in vthi min Helghedom

aff allom

aff allom fremmandom som jbland Israels barn äro / Ja / ey heller the Leuiter som jfrå migh trädde / och medh Israel effter theras affgudhar willegångne äro / therföre skola the båra sina synd.

Men the skola wachta dörena vppå mins Helghedoms Hws / och wara the andras tienare / och skola allenast slachta brenneoffer och annat offer / som folcket fram bär / och stå för Prestomen at the skola tiena them / Therföre at the haffua tient them för theras affgudhom / och giffuit Israels hwse itt förargelse / Therföre haffuer iagh reckt vth mina hand offuer them / sägher HErren HERREN / at the moste båra sina synd / Och skola icke offra för migh / eller wara mine Prester / ey heller j min Helghedom komma til thet Allrahelghasta / vthan skola båra sina skam och sijn styggelse som the giordt haffua / Therföre haffuer iagh giordt them til dörawachtare j Hwßens tienist / och them androm til tienare.

Men the Prester och Leuiter aff Zadoks slechte / som mins Helghedoms sett hållet haffua / tå Israels barn aff föllo / the skola gå fram för migh / och tiena migh och stå för migh / at the skola offra migh talg och blodh / sägher HErren HERREN / Och the skola ingå vthi min Helghedom / och trädha in för mitt boord / til at tiena migh och hålla mitt sett.

Och tå the wilia ingå genom en port åt then indra Gården / så skola the dragha lijnklädher vppå / och haffua intet vllet vppå / så lenge the ther inne j indra Gårdenō tiena / Och skola haffua linna huffuor på sijn hoffuudh / och nedherklädhe om sina lender / och skola icke vmgiorda sigh alt förhardt / Och tå the gå vthu them yttra Gårdenom til folcket / skola the dragha vthaff the klädher som the haffua vthi tient / och leggia them vthi Helghedomens Sacristie / och åter dragha the andra klädhen vppå / at folcket icke skal synda vppå theras helgha klädher / Sitt hoffuudh skola the icke raka / och skola ey heller låta wera håret longt / vthan skola låta omklippa sigh / Och ther skal ey heller någhor Prester dricka wijn / tå the vthi indra Gårdenom tiena skola / Och skola icke tagha någhon änkio eller bortdreffna til echteskap / vthan een jungfrw vthaff Israels sädh / eller eens Prests efterleeffda änkio.

Och the skola lära mitt folck hålla en åtskilnat emellan helight och ohelight / och emellan reent och oreent / Och när een saak för them kommer / så skola the stå och döma / och tala effter mina retter / och hålla mijn bodh och sett / och hålla mina Höghtijdher och Sabbather / Och skola icke gå til någhon dödhan / och orena sigh / vndantaghno allenast til fadher och modher / son eller dotter / brodher eller syster / then än nu ingen man hafft haffuer / på them mågha the orena sigh / Doch at the åter sedhan rena sigh igen j siw daghar longt / Och när han åter gåår in vthi Helghedomen j indra Gården / til at tiena j Helghedomenom / så skal han offra sitt syndoffer / sägher HErren HERREN.

Men then arffuedeel som the haffua skola / then wil iagh sielff wara / therföre skole j intet eghet land giffua them j Israel / Ty iagh är theras arffuedeel / The skola haffua theras vppehelle aff spijsoffer / syndoffer och skulloffer / och alt spillgiffuit j Israel skal wara theras / Och all första frucht och förstfödning aff all Häffoffer / skal höra Prestomen til / J skolen ock giffua Prestomen förstlingen aff alt thet man åter / på thet at welsignelse må bliffua vthi titt hws / Men thet som itt aaß är eller riffuit / ehwadh thet är aff foghel eller diwr / thet skola Presternar icke äta.

XLV. Capitel.

När

NAr j nu vthskifften landet genom lott / så skolen j affsyndra en deel aff landena / thet HERRANOM heligt wara skal / fem och tiwghu tusend (stenger) longt / och tiyo tusend breedt / then planen skal wara heligh så wijdh som han är / Och här aff skola kōma til Helghedomen jw fem hundradhe (stenger) j fyrkant / och ther til itt frijtt rwm om kring / femtiyo alnar.

Och på them samma planenom / som fem och tiwghu tusend stenger long / och tiyo tusend breedh är / skal Helghedomen stå och thet Allrahelghasta / Thet andra aff the helghadha markenne / skal höra Prestomen til som j Helghedomenom tiena / och fram för HERRAN trädha til at tiena honom / at the skola haffua rwm til hws / thet skal ock så heligt wara.

Men Leuiternar som för Hwsena tiena / skola ock så haffua fem och tiwghu tusend stenger longt / och tiyo tusend breedt / til sin deel til tiwghu kamrar.

Och stadhenom skole j ock så låta en plaan för hela Israels Hws fem tusend stenger breedt / och fem och tiwghu tusend stenger longt / bredho widh them affskilda planenom til Helghedomen.

Förstanom skole j ock giffua en plaan på bådha sidhor emellan Presternars plaan och stadzplanen östan och westan / och skal wara lijka long bådhe östan och westan / Thet skal wara hans eghen deel j Israel / på thet at mine Förstar icke meer skola tagha mino folcke bort thet them tilhörer / vthan skola låta landet Israels hwse för theras slechter.

Ty thetta sägher HErren HERREN / Är thet icke än nu noogh j Israels Förstar? Låter aff all oskääl och wold / och görer thet rett och gott är / och betunger icke så mitt folck meer / sägher HErren HERREN.

J skolen haffua retta wigt / och retta skeppo / och rett måät / Epha och Bath skola all lijka wara / så at itt Bath skal hålla tiyonde delen aff itt Homer / Och Epha sammalunda tiyonde delen aff itt Homer / Ty effter Homer skal man måta them bådhen.

Men en Sikel skal hålla tiwghu Gera / och een Mina gör tiwghu Siklar / fem och tiwghu Siklar / och femton Siklar.

(Epha) Epha war itt kornmåät / men Bath war itt wijnmåät och oliomåät.

(Sikel) En Mina håller här sextiyo Siklar / Therföre moste man summera thēna talen tilhopa / och håller en Sikel twå Drachmas.

Thetta skal nu wara Heffoffret som j giffua skolen / nemligha / siette delen aff itt Epha / aff itt Homer hwete / och siette delen aff itt Epha / aff itt Homer biwgg.

Och aff olio skolen j giffua itt Bath / nemligha / jw hwart tiyonde Bath aff en Cor / och thet tiyonde aff Homer / Ty tiyo Bath göra itt Homer.

Och jw itt lamb aff twhundrat fåår aff hiordenom vthaff Israels hiordmarck til spijsoffer / och brenneoffer och tackoffer / til försoning / sägher HErren HERREN.

Alt folcket j landena skal båra sådana Heffoffer til Förstan j Israel / Och Försten skal offra sijn brenneoffer / spijsoffer och drickoffer på Högtijdhenar / Nymånadhom och Sabbather / och vppå alla Israels Hwß stora Högtijdhom / Ther til göra syndoffer och spijsoffer / brenneoffer och tackoffer / til försoning för Israels hws.

Thetta sägher HErren HERREN / på första daghen j första månadhenom / skalt tu tagha en vng stwt / then vthan wanck är / och skäära Helghedomen / Och Presten skal tagha aff syndoffrens blodh / och bestenkia ther medh dörträän aff Hwset / och all fyra hörnen aff Altaret / samt med dörträän til portē åt indra Gårdenom / Altså skalt tu ock göra på siunde daghen j månadhenom / om någhrom hende förtagha sigh aff owetenheet / på thet j mäghen skäära Hwset.

På fiortonde daghen j första månadhenom / skolen j hålla Passah / och heligt hålla j siw daghar / och äta osyrat brödh. Och på samma daghen skal

Försten

Försten offra för sigh och för alt folcket j landena en stwt til syndoffer / Men j the siw daghar aff Högtijdhenne skal han hwar dagh göra HERRANOM brenneoffer / jw siw stutar och siw wådhrar the ther vthan wanck äro / och jw en getabock til syndoffer / Men til spijsoffer skal han jw offra itt Epha til hwar stwt / och itt Epha til hwar wådhur / och jw itt Hin olio til hwart Epha.

På femtonde daghen j siunde månadhenom / skal han hålla heligt j siw daghar effter hwar annan / lijka som the andra siw daghar / och rett så hållat medh syndoffer / brenneoffer / spijsoffer och medh olio.

XLVI. Capitel.

Thetta sägher HErren HERREN / Then porten på indrå Gården som öster vth ligger / skal j the sex sökna daghar tilslutin wara / Men om Sabbaths daghen och j Nymånadhenom skal man vplåta honom / Och Försten skal trådha vthan til vnder portens Förhws / och bliffua ståndandes vthan til widh porten aff sijdhes / Och Presternar skola offra hans brenneoffer och tackoffer / men han skal tilbidia widh portens tryskell / och sedhan gå vth igen / men porten skal öppen bliffua alt in til afftonen / Sammalunda ock folcket j landena skola tilbidia för HERRANOM i dörenne åt samma port på Sabbathernar och Nymånadhenar.

Men brenneoffret som Försten för HERRANOM offra skal på Sabbaths daghenom / skal wara sex lamb the vthan wanck äro / och en wådhur vthan wanck / och jw itt Epha semlomiöl til wådhuren / til spijsoffer / Men til lamben så mykit semlomiöl som han förmå / til spijsoffer / och jw itt Hin olio til itt Epha.

Men j Nymånadhenom skal man offra en vng oxa then vthan wanck är / och sex lamb / och en wådhur vthan wanck / och jw itt Epha semlomiöl til oxan / och itt Epha til wådhuren / til spijsoffer / Men til lamben så mong Epha som han förmå / och jw itt Hin olio til itt Epha.

Och när Försten gåår ther in / så skal han gå in genom portens Förhws / och åter gå ther vth igen / Men folcket j landena som för HERRAN kommer på the stora Högtijdher / och ingåår genom then porten nörr vth til at tilbidia / thet skal åter vthgå genom then porten sönnan til / Och the som ingå genom then porten sönnan til / the skola vthgå genom then porten noordan til / Och skola icke gå vth igen jgenom porten ther the jgenom ingångne äro / vthan gå rett fram åt vth / Men Försten skal bådhe ingå och vthgå medh them.

Och på Helghedaghomen och Högtijdhomen skal man offra til spijsoffer / jw til en stwt itt Epha semlomiöl / och jw til en wedhur itt Epha / och til lamben så mykit en förmå / och jw itt Hin olio til itt Epha.

Men tå Försten wil göra itt frijwilioght brenneoffer eller tackoffer HERRANOM / så skal man vplåta honom then porten östan til / at han må offra sitt brenneoffer och tackoffer / lijka som han thet elliės på Sabbathen offra plåghar / Och när han gåår åter vth / så skal man sluta porten igen effter honom.

Och han skal göra HERRANOM dagligha itt brenneoffer / neml*i*gha / itt åårsgammalt lamb vthan wanck / thet samma skal han offra hwar morghon / Och skal hwar morghon leggia ther vppå siette delen aff itt Epha semlomiöl / til spijsoffer / och tridie delen aff itt Hin olio beblandat medh hwart annat / thet skal wara thet dagligha spijsoffret HERRANOM.

Och altså skola the offra lambet samt medh spijsoffrena och olionne / hwar morghon til itt ewigt brenneoffer.

Thetta

Thetta sägher HErren HERREN / När Försten giffuer enom sinom son en skenck aff sitt arff / thet samma skal höra hans sönom til / och the skola besittia thet för itt arff / Men om han någhot skencker enom aff sina tienare aff sitt arff / thet skola the besittia alt in til frijåret / och sedhan skal thet falla in til Föstan igen / Ty hans deel skal allena komma hans söner til. Och skal Försten intet tagha jfrå sino folcke aff theras arffuedeel / eller drijffua thm jfrå theras åghor / Vthan skal låta sinom barnom sina eghna åghor / På thet at hwar slechten må widh sigh bliffua åtskilieligha / och hwar behålla thet honom tilhörer.

Och han hadhe migh in j ingången widh sidhon åt porten noordan til / til Helghedomens kamrar / huilke Prestomen tilhörde / Och sij / ther war itt rwm vthi itt hörn westervth / Och han sadhe til migh / Thetta är thet rwmet ther Presternar skuldoffer och syndoffer koka skola / och baka spijsoffer / at the icke skola behöffua båra thet vth j yttra Gården / På thet folcket icke skal synda på thet Helgha.

Sedhan hadhe han migh vth j then yttra Gården / vthi Gårdzens fyra hörn / Och sij / ther war itt rwm vthi hwart aff the fyra Gårdzens hörn / fyratiyo alnar longt och tretiyo alnar breedt / delat vthi sinå platzar / jw then ene så wijdh som then andre / Och ther gick en liten mwr om them alla fyra / ther woro eeldståådher giorde nedhre vth medh mwren alt om kring / Och han sadhe til migh / Thetta är kokorwmet ther tienarenar j Hwsena vthi koka skola / thet som folcket offrar.

XLVII. Capitel.

OCh han hadhe migh åter in för Tempel dörena / Och sij / ther vthflööt itt watn vnder Templens tryskel östan til / Ty Tempel dören war ock östan til / Och watnet lop på Templens höghro sidho vth medh Altaret sönnan til / Och han hadhe migh vth til then nörra porten jfrå yttra portenom östan til / Och sij / watnet språng ther vth aff höghro sidhonne.

Och mannen gick vth öster vth / och hadhe måtesnöret j handenne / Och han måålte tusende alnar / och förde migh vthi watnet / til tess at thet gick migh vp offuer foten. Och måålte än nu en gång tusende alnar / och förde migh vthi watnet / til tess thet gick migh vp til knåån / och måålte åter tusende alnar / och låt migh gå ther vthi til tess thet gick migh vp til lenderna / Så måålte han än tå tusende alnar / och thz wardt så diwpt at iagh icke meer kunde reckia botnen / Ty watnet war så diwpt at man ther offuer simma moste / och kunde icke reckia botnen / Och han sadhe til migh / Tu menniskio barn / thetta haffuer tu jw seedt.

Och han hadhe migh åter til baka åt strandena til becken / Och sij / ther stodho ganska mong trää j strandenne på bådha sidhor / Och han sadhe til migh / Thetta watnet som öster vth flyter / skal flyta jgenom slettmarkena vthi haffuet / och jfrå thet ena haffuet vthi thet andra / Och när thet kommer vthi haffuet / så skola the watnen sund warda / Ja / alt thz ther vthi leffuer och röres / tijt thenne strömen kommer / thet skal leffua / Och skal haffua ganska monga fiskar / och all ting skal helbregda warda och leffua / tijt thenna strömen kommer.

Ther skola fiskare wara / Jfrå EnGeddj alt in til EnEglaim / skal man vphēgia fiskagarn / Ty ganska monga fiskar skola ther wara / lijka som j stora haffuena / Men dammar och kärr skola intet helbregda warda / vthan salta bliffua.

Och vth medh then samma becken j strandenne på bådha sidhor / skola wexa allahanda fruchtsam trää / och theras lööff skola intet förwisna / eller

theras frucht förrotna/och ſkola alla månadher båra nyy frucht/ Ty theras watn flyter vthu Helghedomenom/ Theras frucht ſkal tiena til ſpyys/ och theras lööff til låkedom.

Thetta ſägher HErren HERREN/ Theſſe åro the grenßor ther j effter ſkolen vthſkiffta landet them tolff Iſraels ſlechtom/ Ty twå delar höra Joſephs ſlechte til/ Och j ſkolen vthſkiffta thet lyka/ ſå them ena ſom them andra/ Ty iagh haffuer ſworit/ at iagh wille giffua idhra fädher och idher landet til arffs.

Thetta är nu landzens grenßa nörr vth/ jfrå ſtora haffuet/ jfrå Hethlon alt in til Zedad/ nemligha/ Hemath/ Berotha/ Sibraim/ hwilke til Damaſco och Hemath grenßa/ och HazarTicon thet til Haueran grenßar/ Thetta ſkal wara grenßan jfrå haffuet/ alt in til HazarEnon/ Och Damaſcus och Hemath ſkola wara enden nörr vth.

Men then grenßan öſter vth/ ſkole j måla emellan Haueran och Damaſcum/ och emellan Gilead och emellan hela Iſrael/ widh Jordan nedher åt/ alt in til dödha haffuet/ Thet ſkal wara grenßan öſter vth.

Men then grenßan ſödher vth/ år jfrå Thamar alt in til thet watnet
Thet är/ Nilus. Meriba j Cades/ och in moot elffuena widh ſtora haffuet/ Thet ſkal wara grenßan ſödher vth.

Och then grenßan weſter vth/ år jfrå ſtora haffuet rett fram alt in til Hemath/ Thet ware grenßan weſter vth.

Altſå ſkolen j vthdela landet jbland Iſraels ſlechter/ Och når j kaſten lotten til at ſkiffta landet emellan idher/ ſå ſkolen j hålla fremlinganar ſom boo når idher/ och födha barn jbland idher/ lyka ſom the jbland Iſraels barn inföddе wore/ och ſkola teſlikes haffua ſin deel aff landena/ hwar och en jbland then ſlecht ther han når boor/ ſägher HErren HERREN.

XLVIII. Capitel,

Thetta åro nampnen aff ſlechternar/ Nörr vth/ jfrå Hethlon in til Hemath och HazarEnon/ och jfrå Damaſco in til Hemath/ thet ſkal Dan haffua för ſin deel/ bådhe öſter och weſter.

Näſt Dan/ ſkal Aſſer haffua ſin deel/ bådhe öſter och weſter.

Näſt Aſſer/ ſkal Naphthalj haffua ſin deel/ öſter och weſter.

Näſt Naphthalj grenßo/ ſkal Manaſſe haffua ſin deel/ öſter och weſter.

Näſt Manaſſe grenßo/ ſkal Ephraim haffua ſin deel/ öſter och weſter.

Widh Ephraims grenßo/ ſkal Ruben haffua ſin deel/ öſter och weſter.

Widh Rubens grenßo/ ſkal Juda haffua ſin deel/ öſter och weſter.

Men widh Juda grenßo/ ſkole j affſkilia en deel jfrå öſter och in til weſter/ then fem och tiwgu tuſend ſtenger long och breedh år/ lyka ſom ellies en deel år jfrå öſter och in til weſter/ ther ſkal Helghedomen ſtå vppå.

Och ther jfrå ſkole j affſkilia HERRANOM en deel/ fem och tiwghu tuſend ſtenger long/ och tiyo tuſend ſtenger breedh/ Och then ſamme delen ſkal höra Preſternar til/ nemligha/ fem och tiwghu tuſend ſtenger longt nörr vth/ och ſödher vth/ och tiyo tuſend breedt/ öſter vth och weſter vth. Och HERRANS Helghedom ſkal ſtå ther mitt vthi/ och hwad ther aff qwart år/ thz ſkal höra Preſternar til/ ſom aff Sadoks ſlechte åro/ Hwilke mitt ſett hållet haffua/ och woro icke affellighe medh Iſraels barnom/ ſåſom Leuiternar affellighe woro. Therföre ſkola the haffua en eghen deel aff then affſkilda markenne/ ther thz Allrahelghåſta vthi år/ widh the Leuiters grenßo.

Men Leuiternar ſkola ock haffua fem och tiwghu tuſend ſtenger j lengdenne och tiyo tuſend j breeddenne in widh Preſternars grenßo/ lyka ſom the/ Och ſkola intet ther aff bortſälia eller bortbyta/ at thet affſkilda landet icke ſkal bortt komma/ Ty thet år helghat HERRANOM.

Men the fem tuſend ſtenger ſom offuer åro j breeddenne/ och fem och tiwghu tuſend ſtenger j lengdenne/ thet ſkal wara almenningen för ſtadhenom och för förſtadhenom/ Och ſtadhen ſkal ſtå ther mitt vppå/ och thet ſkal wara wydden åt honom/ fyra tuſend och fem hundrat ſtenger/ nörr vth och ſödher vth/ Sammalunda öſter vth och weſter vth/ ock fyra tuſend och fem hundrat.

Men förſtadhen ſkal hålla tw hundradhe och femtiyo ſtenger/ nörr vth och ſödher vth/ Teſlikes ock öſter vth och weſter vth/ tw hundradhe och femtiyo ſtenger.

Men thet offuer år aff thes lengd widh then helgha marcken/ nemligha/ tiyo tuſend ſtenger/ öſter vth och weſter vth/ thet hörer til theras vppehelle ſom ſtadhenom tiena/ Och the ſom ſtadhenom tiena/ the ſkola bruka thet/ ehwadh ſlecht the aff åro vthi Iſrael.

Och aff allom theſſom affſkilda delenom/ then på bådha ſidhor haffuer j lengdenne och breeddenne fem och tiwghu tuſend ſtenger/ ſkolen j affſkilia fierde delen/ thet ſkal wara ſtadzens eghit.

Men hwadh ån nu offuer år på bådha ſidhor widh then affſkilda helgha delen/ och widh ſtadzdelen/ nemligha/ fem och tiwghu tuſend ſtenger/ öſter vth och weſter vth/ widh ſlechternas delar/ thet ſkal altſammans höra Förſtanom til.

Men thñ helgha marcken ther Helghedomens Hws vppå ſtåår/ ſkal ther jfrå affſkild wara/ Men hwadh ther emellan ligger/ emellan Leuiternars deel/ och emellan ſtadzdelen/ Summa/ hwadh ſom offuer år/ emellan Juda grenßo och BenJamins grenßo/ thet ſkal höra Förſtanom til.

Och näſt Juda ſkal BenJamin haffua ſin deel jbland the ſlechter ſom offuer åro/ öſter och weſter.

Men widh BenJamins grenßo ſkal Simeon haffua ſin deel/ öſter och weſter.

Widh Simeons grenßo ſkal Iſaſchar haffua ſin deel/ öſter och weſter.

Widh Iſaſchars grenßo ſkal Sebulon haffua ſin deel/ öſter och weſter.

Widh Sebulons grenßo ſkal Gad haffua ſin deel/ öſter och weſter.

Men näſt Gad år then grenßan ſödher vth bortt emoot Theman/ jfrå Thamar in til thet watnet Meriba j Cades/ och in moot elffuena alt in til ſtora haffuet.

Altſå ſkal landet vthdeeldt warda til arffs jbland Iſraels ſlechter/ och thet ſkal wara theras arff/ ſägher HErren HERREN.

Och ſå wydh ſkal ſtadhen wara/ fyra tuſend och fem hundrat ſtenger/ noordan til/ Och ſtadzportanar ſkola nemde warda effter Iſraels ſlechters nampn/ Tree portar nörr vth/ then förſte porten Rubens/ then andre Juda/ then tridie Leuj

Altſå ock öſtan til fyra tuſend och fem hundrat ſtenger/ och ſammalunda tree portar/ nemligha/ then förſte porten Joſeph/ then andre BenJamin/ then tridie Dan.

Sönnan til ock ſammalunda fyratuſend och fem hundrat ſtenger/ och teſlikes tree portar/ then förſte porten Simeon/ then andre Iſaſchar/ then tridie Sebulon.

Altſå ock weſtan til fyra tuſend och fem hundrat ſtenger/ och tree portar/ then förſte porten Gad/ then andre Aſſer/ then tridie Naphthalj.

Altſå ſkal thet haffua alt om kring/ adherton tuſend ſtenger/ Och ſedhan ſkal tå ſtadhen kallat warda/ Hår år HERREN.

❧ Enden på Propheten Heſekiel. ❧

Förspråk på then Propheten Daniel.

Daniel war ock en jbland the fångar / som Konung NebucadNezar låt bortföra jfrå Jerusalem til Babel / Men hwadh honom ther wedherfoors / och hwadh han ther sedhan wardt för en herligh dråpligh man / bådhe för Gudh och menniskior / huru stoor hugnat och tröst the elende hans medhfångar Judanar aff honom fingo och hadhe / j sådana sijn bedröffuelse / giffuer thenna hans book och Prophetia noogh til kenna.

Vthi första Capit. gåår fram för åt itt skönt och herlighit Exempel om Daniels leffuerne / huru heligh och gudhfruchtigh han war / och hwilken een stoor och starck troo han hadhe til Gudh / vthi itt så ödhelighit och wildt Hedhniskt wesende / och jbland så mong gruffueligh förarghelse / som han ther j Babel daghligha see och höra moste / och bleff doch lijkwel fast och beståndigh / offuerwinnandes alt sådant j sitt hierta / Therföre bewijsar ock Gudh honom (som strax efterfölier) så stora nådh och så högt årar / först j andeligha måtto / begåffuandes honom medh wijsheet och förstånd offuer alla menniskior / sedhan ock j werldzligha / ther han honom så högt setter / och så stoor vnder och werck genom honom skaffar och vthrettar.

Vthi annat Cap. yppar sigh nu Daniels åra och herligheet / hwilken sigh förorsakar / och sitt vphooff haffuer aff Konung NebucadNezars dröm / tå Daniel samma dröm jgenom Gudz vppenbarelse återfinner och vthtydher / Och för then skul warder en Förste j hela Babels Rike / och en Biscop eller Öffuerste offuer alla Andeligha och Lårda.

Vthi tridie Capit. scriffuar han itt stoort vnderteckn aff troonne / genom hwilka the tree mån vthi enom glödhande vgn / så vnderligha och kraffteligha behållne wordo / Ther aff skeedde / at Konungen lårde kenna Gudh / och låt scriffteligha vthropa offuer hela sitt Rike / hans loff och prijs.

Vthi thet fierde Capit. ståår itt dråpelighit och förskreckelighit Exempel emoot the grymma och håtska Tyranner / J thet / at them stora och mechtigha Konungenom wett och skääl så alztinges borttaghit warder / at man moste binda honom medh kådhior / såsom en wild hund / och låta honom gå j markenne / lijka som then ingen menniskia når sigh lijdha kunde / Doch år thet een ganska trösteligh och hugneligh wedherlijkning för alla froma Herrar och Förstar / at Gudh thenna Tyranniska Konungen lijknar widh itt skönt trää / thet all diwr aff sinne frucht födher / och vnder sin skugga hwilalåter / giffuandes til kenna then stora och margfalleligha nytto / som menniskionne genom Öffuerhetena wedherfars.

Vthi femte Capit. kommer åter itt Exempel emoot the Tyranner / hwilket ån nu förskreckeligare år ån thet förra / ther Konungen låt sigh straffa / och vmwende sigh til Gudh medh retto båtring / ödhmiwkt och bekennelse / så at han vthan twiffuel aff en Tyran / en gudhfruchtigh och heligh man bleff. Men hår warder then förstockadhe och obootferdighe Tyrannen / som så såker och gladh leffde j sinne ondsko / vthan all barmhertigheet straffat / Så at han lijff och leffuerne / land och folck alt til lijka mista och vmbåra moste.

Vthi siette Capit. kommer itt skönt hugnelighit Exempel / Ther en godh och from Konung Danielem så kåår haffuer / Men Daniel moste thet vmgella / når the stora Hansser / hwilke honom bewijsa een hofftackt / Och lychtas ther

tas ther medh / at han kastat wardt vthi een Leyona kulo / Men Gudh bewisar sigh åter redheligha och tröstligha / och wender thetta spelet så om / at Daniels owener moste sielffue vthåta / thet the för honō insoppat hadhe.

Vthi thet siwnde Capit. begynnas the syner och Prophetier / om the tilkommande Konungariken / och besynnerligha om Christi Rike / för hwilkes skul alla thessa syner skee / Och j förstonne / the fyra Riken / som han tilförenna vthi thet andra Capit. medh thet stora beletet beteknadhe / them seer han åter hår vthi een annor formo eller lijknelse / Nemligha / vthi fyra diwr / alramest för thet fierde diwret / thet år / thet Romerska Riket skul / ther aff han någhot meer såya wil / För ty vnder samma Romerska Rike skulle thet alraställa ting på iordenne skee / nemligha / at Christus skulle komma / menniskionar förlossas / och werlden tagha en enda.

Vthi ottonde Capit. haffuer Daniel een besynnerligh syyn / som icke lydher på hela werldena / såsom then förra / Vthan på hans folck Judarna / huru them gå skulle för thz Romerska Riket / och förr ån Christus komma skulle / nemligha / vthi tridie Rikena thens stora Alexanders / tå the så jemmerligha skulle vndertryckte och plåghadhe warda / aff then gruffueligha Tyrannen Antiocho.

Thet niyonde Capit. inneháller j förstonne een ganska herligh böön / ther Daniel bedher för sitt folck / som j Babel fånget war / och för Jerusalems stadh och Templet / at Judarna måtte heem komma igen / och Gudz tienist vpretta / Then bönen warder hörd / och honom bliffuer vppenbarat huru mong åår ån nu woro til tess Christus komma / och hans ewigha Rike begynnas skulle / Och år thetta een ganska stoor och dråpeligh vppenbarilse om Christo / hwilken tijdhen så wist och nogha bestemmer.

Thet tiyonde Capit. år itt Förspråk på thet elloffte / Doch scriffuar Daniel ther vthi någhot besynnerlighit om Änglanar / thet ellies j Scrifftenne ingen ståðz warder befunnet / nemligha / at the godha Änglar strijdha medh the onda / och förswara menniskionar. Kallar han ock the onda Änglar Förstar / såyandes / Then Försten aff Grekeland etc.

Vthi elloffte Capit. Propheterar Daniel sino folcke Judomen / någhot sådant som han gör j thet ottonde Capit. om then stora Alexander / och the tw Konungarike / Syria och Egypten / Thet gör han alramest för Antichochj skul (som then Ädhle kalladhes) hwilken Judanar plågha skulle / Men han målar honom altså / at orden på endalychtenne tijt lenda / at vnder Antiochj person bescriffuas Antichristus / och drabbar han ther medh in på thenna wår ytterska tijdh / hardt för Domadagh / Ty alle Lårare vthtydha ock endrechteligha sådana Prophetia om Antiocho / in vppå Antichristum / Såsom ock orden giffuat medh / Ja / twingat / at han icke alztinges menar Antiochum allena / Vthan blandar honom och Antichristum tilsamman / och förmörkrar altså medh wilia sijn klara och liwsa ord.

Thet tolffte Capi. / såsom alle Lårare thet endrechteligha vthleggia / gåår altsamman vnder Antiochj nampn in på Antichristum / och in vppå thenna yttersta tijdhen / ther wij vthi leffue. Therföre år hår nu ingen Historia meer til sökiande / vthan thet klara och liwsa Euangelium vthwisar wel / och sågher hwariom och enom j thenna tijdhen / hwilken then rette Antiochus år / then sigh offuer alla Gudhar vphåffuet / och quinno kerleek / thz år / Echteskap intet achtat haffuer / Vthan förbudhit thz / och ther medh vpfyldt werldena medh sins gudz affgudherij / och medh kötzligh otucht / och vthdelat håffuor och rijkedomar på iordenne etc. Ther wilie wij ock låta bliffua ther widh / Ty thetta Capitels förstånd / och Antiochj andeligha vthtydhning ståår nu vthi förfarelsen / Och / såsom han sågher / skal the dödhas vpståndhelse / och then retta förlosningen icke longt ther effter fölia.

Then som nu thenna Daniels Prophetia / och annat sådant j Scrifftenne fruch-

ne fruchtsamligha och icke förgeffues läsa eller höra wil / han bliffue icke hengiande in til blotta orden eller Historien / sitt lösa forwett til botande / Vthan lijka som thetta skeedt / vthtydt och scriffuit är alla fattigha elenda menniskior til hugnat och tröst / Så tencke ock han til här medh wedherquekia / styrckia och trösta sitt bedröffuadha och blödhigha hierta / På thet at han j then sorgh och wedhermödho som han här på werldenne lijdha moste / icke giffuer sigh offuer / vthan förbijdhar j tolamoodh then förlosning / som alle Gudhfruchtighe och frome Christne åstunda och hoppas / j wårs Herres Jesu Christi tilkommelse / Gudh förläne oss sina nådher / Amen.

Then Propheten Daniel.

Första Capitel.

JThi tridie årena aff Joiakims Juda Konungs Rike / kom NebucadNezar Konungen j Babel in för Jerusalem / och beladhe thet / Och HERREN gaff Joiakim Juda Konung honom j hender / och en hoop aff kärille vthu Gudz hws / hwilken han lät föra in vthi Sinear land / j sins Gudz hws / och ladhe the kärillen vthi sins Gudz fatabwr. 4. Re. 24. 2. Par. 36.

(Sinear) är thz landet Babel. Gene. 10.

Och Konungen sadhe til Aspenas sin offuersta Kamererare / at han skulle vthsökia honom aff Jsraels barnom aff Konungsligha slecht och Herra barnom / näghra vnga drenger som ingen wanck hadhe / vthan deghelighe woro / förnufftighe / wijse / kloke / och förståndighe / Hwilke skickelighe woro til at tiena j Konungens gård / och til at lära Chaldeiska scrifft och måål / Thessom bestelte Konungen hwadh man them daghligha giffua skulle aff hans spijs / och aff thet wijn ther han sielff aff drack / på thet at tå the så j try åår vpfödde woro / skulle the sedhan tiena in för Konungenom / Så woro jbland them Daniel / Hanania / Misael och Asaria / aff Juda barnom / Och then öffuerste Kamereraren gaff them nampn / och nemde Daniel Beltsazer / och Hanania Sadrach / och Misael Misach / och Asaria AbedNego.

Men Daniel satte sigh före j sitt hierta / at han icke wille orena sigh medh Konungens spijs och medh thet wijn som han sielff drack / och badh offuersta Kamereraren / at han icke skulle orena sigh / Och Gudh gaff Daniel / at offuerste Kamereraren wardt honom gunstigh och godh / Och han sadhe til honom / Jagh fruchtar för min Herra Konungen / then idher spijs och dryck bestyyrdt haffuer / om han fåår see / at idhor ansichte äro maghrare än the andra drengers / som idher jempnåldroghe äro / så göre j migh brotzlighan til dödhen in för Konungenom.

Tå sadhe Daniel til Melzar / hwilkom offuerste Kamereraren Daniel / Hanania / Misael och Asaria befalt hadhe / Försöök doch thet medh tina tienare j tiyo daghar / och lät giffua oss mooß til at äta / och watn til at dricka / och lät altså komma för tigh wår / och the andra drengers ansichte som aff

Konungens spijs äta / och effter som tu tå seer / ther effter gör medh tina tienare / Och han hörde them ther vthinnan / och försökte thet medh them j tiyo daghar / Och effter the tiyo daghar wöro the deghelighare och bättre widh huld / än alle the drenger som spijsadhes aff Konungens spijs / Så satte Melzar bortt theras spijs och dryck / then them tilskickat war / och gaff them mooß.

Men thesse fyras Gudh / gaff them konst och förstånd vthi allahanda Scrifft och wijsheet / Men Daniel gaff han förstånd j alla syner och drömer.

(Scrifft) Thet är / The lärde alla the konster som när the Chaldeer scriffne äro.

Tå tijdhen förlopen war som Konungen förelagdt hadhe / at the skulle haffuas in för honom / hadhe öffuerste Kamereraren them in för NebucadNezar / Och Konungen taladhe medh them / Och wardt ingen jbland them alla funnen som Daniels / Hanania / Misaels och Asaria lijke war / och the wordo Konungens tienare / Och Konungen fan them j alla saker / the han them fråghadhe / tiyo sinnom klokare och förståndighare än alla stiernokijkare och wijsa j hela sino Rike / Och leffde Daniel in til Konung Cores första åår.

Annat Capitel.

VThi andro årena aff NebucadNezars Rike / sågh NebucadNezar en dröm / aff hwikom han wardt förskreckt så at han waknadhe vp / Tå lät han tilhopa komma alla stiernokijkare och wijsa / och trollkarlar / och Chaldeer / at the skulle såya Konungenom sin dröm / The komo och trädde fram för Konungen / Och Konungen sadhe til them / Jagh haffuer hafft en dröm som migh förskreckt haffuer / och iagh wil gerna weta hwadh thet för en dröm warit haffuer /.

Tå sadhe the Chaldeer på Syriskt måål / Herre Koning / Gudh låte tigh lenge leffua / Sägh tinom tienarom drömen / så wilie wij vthtydha honom. Konungen swaradhe och sadhe til the Chaldeer / Thet är fallet migh vthu minnet / Om j icke läten migh få weta drömen och vthtydhn̄ honom / så skole j platt förgöras / och idhor hws skemligha förstörd warda / Om j ock läten migh få drömen weta och vthtydhen honom / så skolen j få skencker / gåffuor och stoor äro aff migh / Therföre sägher migh nu drömen och hans vthtydhning / The swaradhe åter och sadhe / Konungen säye sinom tienarom drömen / så wilie wij vthtydha honom.

Konungen swaradhe och sadhe / Sannerligha iagh förmerker at j fördröyen tijdhen / effter j seen doch / at thet är fallet migh vthu minnet / Men om j icke säyen migh drömen / så skal retten gå offuer idher / lijka som offuer the ther tagha sigh före at tala lögn och draffuel för migh / så länge tijdhen skal förlöpa.

Therföre sägher migh nu drömen / så kan iagh merkia at j ock wel finnen vppå vthtydhningen. Tå swaradhe the Chaldeer för Konungenom och sadhe til honom / Jngen menniskia är på iordenne then thet Konungen begierar / såya kan / Och är ey heller näghon Konung ehuru stoor eller mechtigh han är / som sådant aff näghrom stiernokijkare / wijsom eller Chaldee eskar / Ty thz Konungen vppå eskar / är förhögt / och är ey heller näghon som thetta för Konungenom såya kan / vndantagna Gudhanar / hwilke icke boo när menniskiomen.

Tå wardt Konungen ganska wreedh / och bödh förgöra alla the wijsa j Babel / och domen gick vth / at man skulle dräpa the wijsa / Wardt ock så Daniel medh sina stalbrödher sökt / at man thm̄ dräpa skulle. Tå förnam Daniel sådana doom och befalning aff Arioch Konungens öffuersta Domare /

hwilken vthfoor til at dödha the wijsa j Babel/Och han hooff vp och sadhe til Konungens befalnings man Arioch/Hwar före är thenne strenge domen vthgången jfrå Konungenom? Och Arioch lät Daniel thet förstå. Så gick Daniel vp och badh Konungen / at han skulle giffua honom tijdh til at han måtte säya Konungenom vthtydhningena.

Bönen är wår een da tröst och tilflycht/ och felar icke.

Sedhan gick Daniel heem / och gaff thet sina stalbrödher / Hanania/ Misael och Asaria til kenna / at the skulle bidhia Gudh aff himmelen om nådh til thenna heemligheet / at Daniel och hans medhbrödher samt medh the andra wijsa j Babel icke förgöras skulle. Tå wardt thenna heemligh ting Daniel genom ena syyn om nattena vppenbarat / för hwilket Daniel loffuadhe Gudh aff himmelen/och toogh til at tala och säya / Loffuat ware Gudz nampn jfrå ewigheet til ewigheet / Ty hans är bådhe wijsheet och starckheet / Han förwandlar tijdher och stunder / Han setter Konũgar aff / och setter Konungar vp / Han giffuer the wijsa theras wijsheet / och the förståndigha theras förstånd / Han vppenbarar thet diwpt och heemlighit är / Han weet hwadh j mörkrena ligger / ty när honom är altsamman liws / Jagh tackar och loffuar tigh mina fädhers Gudh / at tu haffuer förlånt migh wijsheet och starckheet / och haffuer nu thet vppenbarat ther wij tigh om bidhit haffue / thet är / Konungens ärende haffuer tu oss vppenbarat.

(Tijder och stunder) Han setter tijdh före huru länge hwart och itt Rijke stå skal/ Ja/ huru lenge huar och een menniskia leffua / och hwart och itt ting waara skal.

Så gick Daniel vp til Arioch / then aff Konungenom befalning hadhe til at dräpa the wijsa j Babel / och sadhe til honom altså / Tu skalt icke förgöra the wijsa j Babel / vthan haff migh vp til Konungen / iagh wil säya Konungenom vthtydhelsen. Arioch hadhe Daniel medh hast vp för Konungen och sadhe til honom altså / En är funnen jbland Juda fångar / som Konungenom vthtydhningen säya kan. Konungen swaradhe / och sadhe til Daniel then the Beltsazer kalladhe / Ästu then samme som migh kan säya then dröm som iagh seedt haffuer / och hans vthtydhning?

Daniel swaradhe in för Konungenom och sadhe / Then heemligheet som Konungen eskar aff the wijsa / lärda / stiernokijkare och spåmän / ståår icke j theras macht at säya Konungenom / Vthan Gudh aff himmelen han kan vppenbara heemligh ting / Han haffuer teedt Konũgenom NebucadNezar hwadh j tilkommande tijdher skee skal.

Här vrsakar Daniel the wijsa och hielper them.

Tin dröm och tijn syyn tå tu soff / war thenna / Tu Konung tenckte j tinne säng / huru thet måtte tilgå j framtijdhen / Och then som heemligh ting vppenbarar / han teedde tigh huru thet gå skulle / Så är migh thenna heemligheet vppenbarat / icke igenom mina wijsheet / lijka som hon större wore än alles / the som leffua / Vthan therföre at vthtydhningen måtte Konungenom vnderwijst warda / och tu tins hiertas tanckar weta få.

Daniel sägher Konungenom drömen.

Tu Konung sågst / och sij / Itt ganska stoort och högt belete stoodh för tigh / thet war gruffuelighit vppå see / Thes beletes hoffuudh war aff klart gull / thes bröst och armar woro aff silffuer / buken och lendernar woro aff koppar / thes been woro aff jern / thes fötter woro somt aff jern / och somt aff leer / Sådant sågst tu / til tess en steen nedherrijffuin wardt vthan hender / han slogh beletet vppå thes fötter som aff jern och leer woro / och förkrossadhe them. Tå wordo all tilhopa förkrossat / jernet / leeret / kopparen / silffwret och gullet / och wordo såsom agnar på enom sommorlogha / och wädhret bortförde thet / så at man kunde intet meer finna thet / Men stenen som slogh beletet / wardt til itt stoort bergh / så at thz vpfyldte hela werldena. Thetta är drömen / Nu wilie wij säya vthtydhningen för Konungenom.

Tu Konung äst en Konung offuer alla Konũgar / thĩ Gudh aff himmelen / rijke / macht / starckheet och äro giffuit haffuer / och alt thet ther menniskior boo / och diwren på markenne / och foghlana vnder himmelen / haffuer han giffuit j tina hender / och förlånt tigh macht offuer thetta alt / Tu äst thz gyllene hoffuudhet / Effter tigh skal itt annat Konungarike vpkomma sembre än titt /

än titt / Ther effter thet tridie Konungariket som aff koppar är / hwilket offuer all land regera skal. Thet fierde skal wara hårdt såsom jern / Ty lijka wijst som jern sönderslåår och sönderkrossar all ting / Ja / lijka som jern sönderslåår all ting / så skal ock thetta sönderkrossa och sönderslå altsamman.

Men at tu sågst fötternar och tånar / somt aff leer och somt aff jern / thet skal wara itt söndrat Konungarike / Doch skal aff ♀ jerns planto bliffua ther vthi / såsom tu sågst jern beblandat medh leer / Och at tånar på thes fötter somt aff jern och somt aff leer woro / thet skal wara endeels itt starckt och endeels itt swagt Rike / och at tu sågst jern beblandat medh leer / skola the wel beblanda sigh effter menniskios blodh til sammans / Men the skola lijkwel intet hengia tilhopa / lijka som jern icke kan bemengias medh leer.

♀ (Jerns planto) Somlighe läsa aff jerns starckheet / och är så mykit sagdt / at Romerska Riket skal på then tijdhen delat warda / och försett såsom een planta eller root någhot annorstädz förd warder / och skal doch wara thes samma jernsens eller Rikens planta / och icke någhot nytt annat Rike / Thetta är alt sammans skeedt / tå thet Romerska Riket jfrå Grekerna in til the Tydska kommet är genom Påwan och Carolum Magnum.

Men vthi thessa Konungarikes tijdh / skal Gudh aff himmelen vpretta itt Konungarike / thet aldrig skal förlagdt warda / och hans Rike skal icke komma til någhot annat folck / thet skal förkrossa / och förstöra all thenna Riken / men thet skal bliffua j ewigh tijdh. Såsom tu sågst en steen nedherriffuin aff itt bergh vthan hender / hwilken sönderslogh jernet / kopparen / leeret / silffwret och gullet. Altså haffuer nu then store Gudh teedt Konungenom hwadh som framdeles skee skal / Och thetta är wisseligha drömen / och vthtydhningen är rett.

Tå föll Konungen NebucadNezar vppå sitt ansichte / och tilbadh in för Daniel / och befalte at man skulle göra honom spijsoffer och röökoffer / Och Konũgen swaradhe Daniel / och sadhe / Thet är intet twiffuel / Idhar Gudh är en Gudh offuer alla Gudhar / och en Herre offuer alla Konungar / then heemligh ting vppenbara kan / effter tu thesse heemligh ting haffuer kunnet vppenbara. Och Konungen vphögde Daniel / och gaff honom stora och mykla skencker / och giorde honom til en Första offuer hela landet Babel / och satte honom til en Öffuersta offuer alla the wijsa j Babel.

Han tilbadh / icke Daniel / vthan Gudh j Daniel / elljes hadhe Daniel thet icke tilstadt.

Wijsheet regerar offuer macht.

Och Daniel badh Konungen at han måtte settia Sadrach / Mesach och AbedNego offuer the landskap j Babel / Men Daniel sielff bleff när Konungenom j hans gård.

Tridie Capitel.

KOnung NebucadNezar lät göra itt gyllene belete / sextiyo alnar högt och sex alnar breedt / och lät settia thet j Babels land på en sköön plaan / Och Konung NebucadNezar sende effter Förstar / Herrar / Landzhöffdingar / Domare / Foghtar / Rådherrar / Embetzmän och alla weldigha j landet / at the skulle komma tilsammans / och wiya thet beletet som Konungẽ NebucadNezar hadhe vpsettia lätit. Tå komo Förstanar / Herranar / Landzhöffdinganar / Domarenar / Foghternar / Rådherranar / Embetzmännenar / och alle weldighe j landet til samman / til at wiya beletet som Konung NebucadNezar hadhe vpsettia lätit / och the moste gå fram för beletet / som NebucadNezar hadhe vpsettia lätit.

Thetta beletet kan Konungen til ewentyrs haffua lätit göra effter drömen lijka som til Gudz loff / then honom drömen genom Daniel vppenbarat hade / Men effter Gudh thet icke befalt hadhe / och thz war emoot thet första budhordet / så war thz orett och affgudherij / Ty Gudztienist vthan Gudz ord är alltijdh affgudherij.

Och häroldet ropadhe offuerliwdt / Thet låter idher sagdt wara j all folck / slechter och tungomål / at när j hören basuner / trummeter / harpor / gighor / psaltare / lutor och allahanda strengiaspel / så skolen j nedherfalla och tilbidia thet gyllene beletet som Konung NebucadNezar haffuer vpsettia lätit / Men then som tå icke nedherfaller och tilbedher / han skal på samma stund kastas vthi en brinnande vgn. Tå the nu hörde liwdet aff basuner / trummeter / harpor / gighor / psaltare / och allahanda strengiaspel / föllo nedher all folck / slechter och tungomål / och tilbådho thet gyllene beletet / som Konungen NebucadNezar hadhe vpsettia lätit.

Strax på samma stund / gingo någhre Chaldeiske män fram / och beklaghadhe

ghadhe Judanar/swaradhe/och sadhe til Konungen NebucadNezar/ Herre Konung/Gudh vnne tigh lenge leffua/Tu haffuer låtit vthgå itt bodh/at alla menniskior tå the hörde liwdet aff basuner/trummeter/harpor/gighor/psaltare/lutor/och allahanda strengiaspel/ skulle the nedherfalla och tilbidia thet gyllene beletet/ och then som icke nedherfölle och tilbådhe/ han skulle kastas vthi en brinnande vgn/Nu åro hår någhre Judiske mån/hwilka tu offuer the embete j Babels land satt haffuer/Sadrach/Mesach och AbedNego/the samme förachta titt bodh/och wyrda icke tina Gudhar/ och tilbidia icke thet gyllene beletet/ som tu haffuer vpsettia låtit.

Tå befalte NebucadNezar medh grymheet och wredhe/ at man skulle haffua fram för honom/Sadrach/Mesach och AbedNego/ Och månnenar wordo fram haffde för Konungen. Tå taladhe NebucadNezar til them/ och sadhe/Huru år thet? Wilien j Sadrach/ Mesach och AbedNego icke wyrda min Gudh/ och icke tilbidia thet gyllene beletet som iagh haffuer vpsettia låtit? Nu wel/Redher idher til/ så snart j hören liwdet aff basuner/ trummeter/harpor/gighor/psaltare/lutor/ och allahanda strengiaspel/ så fallen nedher och tilbidien beletet som iagh haffuer vpsettia låtit/ Om j icke tilbidie thet/ så skole j på samma stund warda kastadhe vthi en brinnande vgn/ Låt see hwilken then Gudhen år/som idher vthu mina hender tagher.

Tå swaradhe Sadrach/Mesach och AbedNego/och sadhe til Konung NebucadNezar/ Thet år icke aff nödhenne at wij sware tigh ther vppå/ Sij/wår Gudh then wij dyrke/kan wel hielpa oss vthu then brinnande vgnen/och frelsa oss vthu tinne hand/ o Konung/ Och om han ån icke thet göra wil/så skalt tu ån tå weta/o Konung/at wij tina Gudhar intet wyrde/ ey heller thet gyllene beletet som tu haffuer vpsettia låtit/ tilbidia wiliom.

Merck hwilken een troo thetta år.

Tå wardt NebucadNezar full medh grymheet/så at hans ansichte förwandladhe sigh offuer Sadrach/Mesach och AbedNego/Och befalte at man skulle göra vgnen siw resor hetare ån han ellies plågadhe wara/ och bödh the betsta krijgsmån som vthi hans håår woro/at the skulle binda Sadrach/Mesach och AbedNego/och kasta them vthi then brinnande vgnen/

Altså wordo thenne månnenar vthi theras mantlar/skoor/ hattar och annor klådher bundne/och kastadhe vthi thē brinnande vgnen/Ty Konungens befalning moste man medh hast fult göra/ Och eelden wardt så starck j vgnen/at the mån som Sadrach/ Mesach och AbedNego vpbrenna skulle/bleffuo dödhe aff eeldzloghanom/ Men the tree månnenar/ Sadrach/ Mesach och AbedNego/föllo nedher vthi then brinnande vgnen så bundne som the woro.

(medh hast) At man icke hadhe kunnet dragha klådhen aff.

Tå förskreckte sigh Konungen NebucadNezar/och gick hastigt vp/och sadhe til sitt Rådh/ Haffue wij icke låtit kasta tree mån j eelden bundna? The swaradhe och sadhe til Konungen/Ja Herre Konung. Han swaradhe och sadhe/Seer iagh doch fyra mån lösa gå j eeldenom/och them skadhar intet/ och then fierde år lijka som han wore en Gudha son.

Och NebucadNezar gick fram för gapet åt then brinnande vgnen/ och sadhe/ Sadrach/ Mesach och AbedNego högsta Gudz tienare/ gåår hår vth/ och kömer hijt. Så gingo Sadrach/Mesach och AbedNego vthu eeldenom/Och Förstanar/Herranar/Foghtanar/och Konungens Rådh komo til samman/och sågho vppå/ huru eelden ingen macht vppå thenna månnenars kroppar bewijsat hadhe/ och theras hoffuudhåår icke eens aff swidhit war/och theras klådher intet skadt/ Ja/ man kunde icke kenna någhon eeldzlucht vppå them.

Tå hooff NebucadNezar vp/och sadhe/Loffuat ware Sadrachs/Mesachs och AbedNegos Gudh/then sin Angel vthjendt haffuer/ och halp sina tienare som vppå honom troodde/ och icke giorde effter Konungens bodh/ vthan vthgåffuo theras lekame/ at the ingen Gudh åra eller tilbidia wille/

wille/vthan allena sin Gudh. Så år nu thetta mitt bodh/ at hoo som helst jbland all folck/slechter och tungomål försmådher Sadrachs/Mesachs och AbedNegos Gudh/ han skal förgöras/och hans hws skamligha förstördt warda/Ty thet år ingen annan Gudh som så hielpa kan som thenne. Och Konungen gaff Sadrach/ Mesach och AbedNego stoort welde j Babels land.

Fierde Capitel.

Konung NebucadNezar/ Allom landō/folckom och tungomålom/ Gudh giffue idher mykin fridh. Migh synes gott wara/at iagh förkunnar the tekn och vnder/som Gudh then Höghste medh migh giordt haffuer/Ty hans tekn åro stoor/ och hans vnder åro mechtigh/Och hans Rike år itt ewigt Rike/ och hans welde warar jfrå slechte til slechte.

Thetta år itt Konungens breff ther vthi han bekēner hwadh Gudh haffuer beteet honom/såsom thenna effterföliandehistoria innehåller.

Jagh NebucadNezar/tå iagh godh roo hadhe j mitt hws/ och alt wel tilstoodh j mitt palatz/ sågh en dröm/och wardt förskrecke/ och the tanckar som iagh j minne såıng hadhe/offuer synena som iagh seedt hadhe/ bedröffuadhe migh/Och iagh befalte/at alle the wijse j Babel skulle komma vp för migh/at the måtte såya migh hwadh drömen betydde. Tå hadhe man fram the stiernokijkare/wijsa/Chaldeer och spåmån/och iagh förtalde drömen för them/Men the kunde intet såya migh hwadh han betydde/ In til tess Daniel på thet sidzsta kom för migh(hwilken Beltsazer kallas effter mins Gudz namppn) then the helgha Gudhars anda haffuer/Och iagh förtalde för honom drömen/ och sadhe/ Beltsazer tu offuerste jbland the stiernokijkare/ Jagh weet at tu haffuer the helgha Gudhars anda/och tigh år intet fördolt/ sågh migh mins dröms syyn/then iagh seedt haffuer/och hwadh han betydher.

Så år thetta synen som iagh sågh j minne såıng/ Sij/ itt tråå stoodh mitt j landet/thet war ganska högt/stoort och tiockt/ thes högd reckte vp j himmelen/och vthwijdgadhe sigh alt in til landzens enda/thes quistar woro deghelighe och båro mykin frucht/ther alle aff åta kunde/ all diwr j markenne funno skugga vnder thy/ och foghlanar vnder himmelen satte sigh på thes quistar/och alt kött hadhe sijn födho ther aff.

Och iagh sågh een syyn j minne såıng/och sij/ En helig Wechtare kom nedher aff himmelen/ han ropadhe offuerliwdt och sadhe altså/ Hugger trådh om kull/ och hugger bortt quistanar/ och riffuer bortt löffuet/ och förströör thes frucht/så at diwren som ther vnder liggia/ löpa sin wågh/ och foghlanar flygha bortt aff thes quistar/Doch låter stubban bliffua j iordenne medh röternar/Men han skal gå j jern och koppar kådhior j gråset på markenne/han skal liggia vnder himmelens dagg/och warda wååt/ och skal födha sigh jbland diwren aff gråset på iordenne/ Och thet menniskligha hiertat skal warda jfrå honom taghet/ och itt wildiwrs hierta giffuas honom igen/til tess at siw tijdher framgångne åro offuer honom. Thetta år beslutet j Wechtarenas rådh/och j the helighas taal rådhslaghet/På thet the som leffua/mågha kenna/at then Höghste haffuer macht offuer menniskiors Rike/ och giffuer them hwem han wil/och vphöyer the förnedradhe ther til.

(Wechtare) Kallas hår ånglanar/ therföre at the waka och bewara vthan återwendo för dieffuulen/Såsom Psal. 91. Han haffuer befalet sinom ånglom om tigh/etc.

När en Herre skal falla/ så moste förstwijsheten warda honom ifrå taghen/ på thet man må see/ huru wijsheet allena/ och icke macht regerar/Prouer. 29. Cum defecerit Prophe. etc

Sådana dröm haffuer iagh Konung NebucadNezar seedt/ Men tu Beltsazer/sågh hwadh han betydher/Ty alle the wijse som j mitt Rike åro/ kunna icke såya migh hwadh han betydher/ Men tu kant thet wel/ Ty the helgha Gudhars ande år j tigh.

Tå wardt Daniel/then ock Beltsazer heet/håpen ther offuer widh en tijma longt/och hans tanckar bedröffuadhe honom/ Men Konungen sadhe/ Beltsazer/låt icke drömen och hans vthtydhning bedröffua tigh. Tå hooff

Daniel sadhe thz icke gerna vth/ och honō tyckte illa wara om sin Herra Könnungē.

Beltsazer

Beltsazer vp och sadhe/Ah min Herre/ at thenna drömen gulle tina fiendar vppå/och hans vthtydhning tina owener. Trädh som tu sågst/at thet war stoort och tiockt/och thes högd reckte vp til himmelen / och vthwijdhgadhe sigh offuer hela landet/och thes quistar deghelighe / och thes frucht mykin war/ther alle sina födho aff hadhe / och diwren på markenne boodde ther vnder/och himmelens foghlar på thes quistar såto/ Thet äst tu Konūg som så stoor och mechtigh äst/Ty tijn macht är stoor/och recker vp til himmelen/ och titt welde strecker sigh in til werldennes enda.

Men thet/at Konungen sågh en heligh Wechtare komma nedher aff himmelen/och säya/ Hugger trädh om kull och förgörer thet/ Doch låter stubban medh sina röter bliffua j iordenne / Men han skal gå j jern och koppar kädhior j gråset på markenne / och liggia vnder himmelens dagg / och warda wåter/och födha sigh jbland diwren på markenne/til tess siw tijdher offuer honom framledne åro/ Thetta är vthtydhningen Herre Konung/och sådana thens Höghstas rådh gåår offuer min Herra Konungen/ Man skal driffua tigh bortt jfrå folck / och tu moste bliffua medh wildiwr på markenne/Och man skal tigh låta äta gråås såsom oxar/och skalt liggia vnder himmelens dagg / och warda wåter/til tess siw tijdher offuer tigh framledhne åro/På thet tu skalt besinna/ at then Höghste haffuer wold offuer menniskiors Rike/och giffuer them hwem han wil.

Men thet som sagdt är/at man än tå skal låta bliffua stubban aff trädh medh sina röter quarr/ Titt Rike skal bliffua tigh/tå tu kendt haffuer machtena j himmelen/Therföre Herre Konung / låt mitt rådh teckias tigh/och gör tigh löös jfrå tina synder/genom rettferdigheet/ och ledigh jfrå tina misgerningar/genom welgerningar emoot the fattigha/ så haffuer han tolamoodh medh tina synder.

Alt thetta wedherfoors Konung NebucadNezar/Ty effter tolff månadher tå Konungen gick på Konungs borghenne j Babel/ hooff han vp och sadhe/Thetta är then store Babel som iagh vpbygt haffuer til itt Konungs hws/genom mina stora macht/mina herligheet til åro. Förr än Konungen thenna orden vthtalat hadhe/ kom een röst aff himmelen / Tigh Konung NebucadNezar ware sagdt/Titt Rike skal tigh afftaghet warda / och man skal driffua tigh bortt jfrå folck / och tu skalt bliffua medh wildiwr som på markenne gå/gråås skal man tigh äta låta såsom oxar/til tess siw tijdher offuer tigh framledhne åro/På thet tu skalt förnimma/at thē Höghste haffuer wold offuer menniskiors Rike/ och giffuer them hwem han wil/ J samma stund wardt ordet fulkompnat offuer NebucadNezar/ så at han wardt bortdriffuin jfrå folck/och han äät gråås såsom oxar / och hans lekamen lågh vnder himmelens dagg/och wardt wåter/ til tess hans håår wexte såsom örna fiedhrar/och hans någhler wordo såsom foghla kloor.

Här förgäter Konungen aff hwem han sådana Rike hadhe / Förhäffuer sigh lijka som han thet hadhe fått genō sijn eghen macht och wijsdom / Men han moste förnimma annat.

Han wardt til ewentyrs vrsinnigh / och besett med onda andar.

Effter then tijdhen/hooff iagh NebucadNezar vp mijn öghon til himmelen/och kom åter til sinne igen/och loffuadhe then Höghsta / Jagh prijsadhe och äradhe honom som leffuer ewinnerligha / hwilkens welde är ewigt/ och hans Rike warar slechte jfrå slechte/Emoot hwilkom alle the som på iordenne boo/för intet reknas/Han gör alt såsom han wil/bådhe medh kraffternar j himmelen och medh them som boo på iordenne / och ingen kan stå hans hand emoot/eller säya til honom / Hwadh gör tu? På samma tijdh kom iagh til sinne igen/ och til mina Konungsligha åro / til mina herligheet och til min skapnat / Och mitt rådh och weldighe sökte migh / och iagh wardt åter satt vthi mitt Rike igen/ och fick än nu större herligheet/Therföre loffuar iagh NebucadNezar/och ärar och prijsar Konungen j himmelen/ Ty alla hans gerningar åro sanning / och hans wäghar åro rette/ och then som stolt är / kan han ödmiwka.

Sij / hwilken sköön troo och herligh bekennelse.

Femte Capitel.

KOnung Belsazer giorde itt herlighit gästabodh til sina weldigha och Höffuitzmän/ och drack sigh drucken medh them / Och tå han drucken war/bödh han båra fram the gyllene och silffuer kärille/som hans fadher NebucadNezar vthu Templet j Jerusalem borttaghet hadhe/at Konungen medh sina weldigha/medh sina hustrur/och medh sina frillor skulle dricka ther aff. Altså wordo framburen the kärille/som vthu Templet vthu Gudz Huse j Jerusalem taghen woro/Och Konungen/hans weldighe / hans hustrur och frillor drucko ther aff / Och tå the så drucko / loffuadhe the the gyllene/silffuer/koppar/jern/trää och steen gudhar.

(bödh han) The kunde icke låta sigh nöya ther medh at the drucko/ vthan the moste ock ther til med bespotta Gudh/ och misbruka hans kärille/Therföre säger S. Paulus Aff dryckenskap kömer itt ogudhachtigt och ondt leffuerne / Ephe. 5.

På samma stund syntes finger / såsom eenne menniskios hand/the scriffuo twers offuer jfrå liwsastakan på weggenne j Konungs salenom / Och Konungen wardt warse handenne som screff. Tå förwandlades Konungens ansichte/och hans tanckar förskreckte honom/så at hans lender bäffuadhe/ och hans been darradhe. Och Konungen ropadhe offuerliwdt/ at man skulle låta komma wijsa / Chaldeer och spåmän / Och låt säya til the wijsa j Babel / Then menniskia som thenna scrifftena lääs / och kan säya hwadh hon betydher/han skal warda klädd j purpur / och båra een gyllene kädho om halsen / och wara then tridie Herren j mitt Rike / Så wordo alle Konungens wijse vphaffde / men the kunde hwarken läsa scrifftena eller vnderwijsa Konungenom vthtydhningen / Ther aff förfäradhes Konungen Belsazer än nu fastare/och tapadhe platt sin hyy / och hans weldighe wordo illa til fridz.

Tå gick Drotningen för sådana Konungens / och hans weldighas ärende skul vp j salen / och sadhe / Herre Konung / Gudh vnne tigh lenge leffua/ Låt tina tanckar icke så förskreckia tigh / och vmskifft icke så tin hyy / Thet är en man j titt Rike / som haffuer the helgha Gudhars anda / Ty vthi tins fadhers tijdh/wardt j honom funnen vplysning/klookheet och wijsheet/sådana som the Gudhars wijsheet är / Och tin fadher / Konung NebucadNezar satte honom offuer the stiernokijkare/wijsa / Chaldeer och spåmän / therföre at en högh ande wardt funnen j honom / Ther til förstånd och klookheet til at vthtydha drömer/rådha vppå mörkt taal/och vppenbara heemligh ting / nemligha Daniel/then Konungen låt Beltsazer kalla / Så låt nu kalla Daniel / han warder wel säyandes vthtydhningen.

Thet skal til ewentyrs haffua warit Konungens modher thē gamla Drotningen och änkian / Ty tilförenne j begynnelsen woro ock Konungens hustrur mz j dryckesalenom.

Daniel är så slett förgäten når thēna Konungenom / at man moste nu sökia effter honom och kallan / Altså gåår thet ock med alla trogna tienare j werldenne.

Tå hadhe man Daniel vp för Konungen / Och Konungen sadhe til Daniel / Ästu Daniel en aff the fångar vthaff Juda / hwilka Konungen min fadher vthu Juda fördt haffuer: Jagh haffuer hördt säyas om tigh / at tu haffuer the helgha Gudhars anda / och at vplysning / förstånd och högh wijsheet j tigh funnen är / Nu haffuer iagh låtit komma för migh kloka och wijsa / at the skulle läsa migh thenna scrifftena / och vnderwijsa migh hwadh hon betydher / Och the kunna intet säya migh hwadh sådant betydher / Men om tigh hörer iagh / at tu kant giffua vthtydhning / och vppenbara thz heemlighit är / Kant tu nu läsa thenna scrifftena / och vnderwijsa migh hwadh hon betydher / så skalt tu medh purpur klädd warda / och båra een gyllene kädho om tin hals / och wara then tridie Herren j mitt Rike.

Tå swaradhe Daniel och sadhe in för Konungen / Behålt tina gåffuor sielff / och giff tin skenck enom androm / iagh wil doch wel läsa Konungenom scrifftena / och vnderwijsa hwadh hon betydher. Herre Konung / Gudh then Högste gaff tinom fadher NebucadNezar Rike / macht / åro och herligheet / Och för sådana macht skul som honom giffuin war / fruchtadhe och räddes för honom all land och folck / Han drap hwem han wille / Han

slogh hwem han wille / Han vphögde hwem han wille / Han nedhertryckte hwem han wille / Men tå hans hierta vphooff sigh / at han wardt stolt och hogmodigh / wardt han kastat jfrå sin Konungsligha stool / och miste sina herligheet / och wardt driffuin jfrå menniskior / och hans hierta wardt lijkt widh wildiwr / och han moste löpa jbland willåsnar / och åååt grääs såsom oxar / och hans kropp lågh vnder himmelens dagg / och wardt wåååt / til tess han lärde weta / at then Högste haffuer wold offuer menniskiors Rike / och giffuer them hwem han wil.

Och tu Belsazer hans son / haffuer icke ödmiukat titt hierta / ändoch tu alt sådant weest / Vthan haffuer vphäffuit tigh emoot himmelens Herra / och man haffuer most båra hans Hwß kärille fram för tigh / Och tu / tine weldighe / tina hustrur och tina frillor haffuē drucket wijn ther aff / Ther til loffuat the silffuer / gyllene / koppar / jern / trää och steen gudhar / hwilke hwarken see eller höra eller kenna / Men then Gudhen som haffuer tin anda / och alla tina wäghar j sinne hand / haffuer tu intet ärat / Therföre är thenna handen send jfrå honom / och then scrifft som ther vpteknat ståår.

Och thetta är scrifften som ther vpteknat är / Mane / Mane / Tekel / Vpharsin / Och hon betydher thetta / Mane / thet är / Gudh haffuer reknat titt Rike och endat thet / Tekel / thet är / Man haffuer wäghit tigh på eenne wägh / och funnet tigh alt för lettan / Peres / thet är / Titt Rike är åtskildt och giffuit the Meder och Perser. Tå befalte Belsazer / at man skulle klädha Daniel vthi purpur klädhe / och giffua honom ena gyllene kädho om hans hals / och låt förkunna om honom / at han war then tridie Herren j Rikena.

J then samma nattenne / wardt the Chaldeers Konung Belsazer j hiäl slaghen. Jerem. 5.

VI. Capitel.

OCh Darios vthaff Meden toogh Riket in / tå han tw och sextiyo åår gammal war / Och Darios syntes gott wara / at han skulle settia offuer hela Riket tiwghu och hundradhe Landzhöffdingar / Offuer thessa satte han tree Förstar / then ene war Daniel / hwilkom the Landzhöffdingar skulle rekenskap göra / at Konungen thes mindre bekymmer haffua skulle / Men Daniel gick alla the Förstar och Landzhöffdingar wijdt offuer / Ty en högh ande war j honom / Therföre tenckte Konungen at settia honom offuer hela Riket. Darios.

För then skul foro the Förstar och Landzhöffdingar ther effter / huru the kunde finna een saak medh Daniel / then emoot Riket wore / Men the kunde ingen saak eller misgerning finna / Ty han war troghen / så at man ingen skull eller ogerning medh honom finna kunde. Tå sadhe männenar / Wij finne ingen saak medh Daniel / vthan om hans Gudztienst.

Tå komo the Förstar och Landzhöffdingar tilhopa in för Konungen / och sadhe til honom altså / Herre Konung Darios / Gudh vnne tigh lenge leffua / The Förstar j Rikena / Herranar / Landzhöffdinganar / Rådhet och Embetzmännenar haffua alle betenckt / at man skal låta vthgå een Konūgslig befalning / och itt strengt påbodh / at hoo som helst j tretiyo daghar någhon ting wil bidia / aff någhon Gudh eller menniskio / vthan aff tigh Konung allena / han skal warda kastat för Leyon vthi gropena / Therföre o Konung / moste tu thetta bodhet stadhfesta och vnderscriffua tigh / på thet at thet icke skal vmwendt warda / effter the Meders och Persers rett / thet ingen offuerträdha dyrffues / Altså vnderscreff sigh Konungen Darios.

Som nu Daniel förnam / at sådant bodh vnderscriffuit war / gick han vp j sitt hws / Och han hadhe j sino sommorhuse öppen fenster emoot Jerusalem /

ther föll han tree resor om daghen vppå sijn knåå / badh / loffuadhe och tackadhe sin Gudh / såsom han tilförenna plåghadhe göra. Tå komo thenne männenar tilhopa / och funno Daniel bidiande och åkallande in för sin Gudh / Så gingo the fram och taladhe medh Konungen om thet Konungsligha bodhet / och sadhe / Herre Konung / haffuer tu icke vnderscriffuit itt bodh / at hoo som helst j tretiyo daghar någhot bådhe / aff någhon Gudh eller aff någhon menniskio / vthan aff tigh Konungenom allena / han skulle kastas för Leyon j gropena: Konungen swaradhe och sadhe / Thet är sant / och the Meders och Persers rett skal ingen offuerträdha / The swaradhe och sadhe för Konungen / Danielen aff Juda fångar / achtar hwarken tigh eller titt bodh / som tu vnderscriffuit haffuer / Ty han bedher tree resor om daghen.

Tå Konungen thetta hörde / wardt han fast bedröffuat / och winladhe sigh stoorligha / at han måtte friya Daniel / och arbetadhe ther om in til solen nedhergick / at han måtte hielpa honom / Men männenar komo samman til Konungen / och sadhe til honom / Tu weest Herre Konung / at the Meders och Persers rett är / at all bodh och befalningar som Konungen beslutit haffuer / skola oförwandladha bliffua. Tå befalte Konungen / at man skulle haffua Daniel fram / Och the kastadhe honom för Leyonen j gropena / Men Konungen sadhe til Daniel / Tin Gudh thē̄ tu vthan återwendo tienar / han hielpe tigh / Och the båro en steen fram / then ladhe the på locket aff gropenne / Honom förseglde Konungen medh sin eghen ring / och medh sina weldighas ring / på thet at ingen skulle ellies någhot bruka på Daniel. Daniel kastas för Leyonen j gropena.

Och Konungen gick sin wägh på sina borgh / och åååt intet / och låt ingen maat för sigh båra / och kunde ey heller soffua. Om morghonen bittijdha tå thet daghadhes / stoodh Konungen vp och gick medh hast til gropena / ther Leyonen vthi woro / Och som han kom til gropena / ropadhe han til Daniel medh sorgheligha röst / Och Konungen sadhe til Daniel. Daniel / tu leffuandes Gudz tienare / haffuer ock tin Gudh them tu vthan återwendo tienar / förmått frelsa tigh för Leyonen: Tå taladhe Daniel medh Konungen / Herre Konung / Gudh vnne tigh lenge leffua / Min Gudh haffuer sendt sin Ängel / hwilken Leyonens munn tilhållet haffuer / at the haffua ingen skadha giordt migh / ty för honom är iagh oskyldigh funnen / Så haffuer iagh ey heller någhot giordt emoot tigh Herre Konung. Tå wardt Konungen ganska gladh / och låt tagha Daniel vthu gropenne / Och the togho Daniel vthu gropenne / och man fan platt ingen skadha giord wara vppå honom / Ty han hadhe troodt sinom Gudh. Tå låt Konungen komma fram the mån som Daniel beklaghat hadhe / och kasta them in för Leyonen j gropena / samt medh therasbarn och hustrur / Och förr än the komo nedh til botnen / fingo Leyonen them fatt / förkrossadhe ock så all theras been.

Sedhan låt Konungen Darios scriffua til all land och folck / Gudh giffuij jdher mykin fridh. Thetta är mijn befalning / at vthi alt mins Rikes Herradöme skal man fruchta och rådhas Daniels Gudh / Ty han är thē̄ leffuande Gudh som bliffuer ewinnerligha / och hans Rike är oförgengelighit / och hans Herradöme haffuer ingen enda / Han är en Frelsare och nödhielpare / och han gör tekn och vnder / bådhe j himmelen och på iordenne / Han haffuer frelst Daniel jfrå Leyonen. Och Daniel war weldigh j Darios Rike / och teslikes j Cores then Persens Rike. Thetta är fruchten aff Daniels troo / Ty troon gör alltijdh vnder och stoor ting.

VII. Capitel.

Daniels syyn om the fyra diwr.

VThi första årena Belsazers Konungens j Babel / hadhe Da-
niel en dröm och syyn på sijn säng / och han screff then sam-
ma drömen / och författadhe honom altså / Jagh Daniel sågh
een syyn om nattena / Och sij / the fyra wädher vnder himme-
len stormadhe emoot hwart annat på stora haffuena / och
fyra stoor diwr stigho vp vthu haffuet / jw thet ena annor-
lunda än thet andra.
I. Thet första såsom itt Leyon / och hadhe wingar såsom en örn / Jagh
sågh til / in til tess at winganar wordo thy affryckte / och thet wardt taghit
bortt aff iordenne / och thet stoodh på sina fötter såsom een menniskia / och
thy wardt itt menniskelighit hierta giffuit.
II. Och sij / thet andra diwret ther näst / war lijkt enom Biörn / och stoodh
på then ena sidhonne / och hadhe j sinom munn jbland sina tender tree stora
longa tender / Och man sadhe til thet / Statt vp och äät mykit kött.
III. Effter thetta sågh iagh / och sij / itt annat diwr lijkt enom Parde / thet
hadhe fyra wingar såsom en foghel på sin rygg / och thet samma diwret ha-
dhe fyra hoffuudh / och thy wardt macht giffuin.
IIII. Effter thetta sågh iagh j thenna synenne om nattena / Och sij / thet fierde
diwret war gruffuelighit och förskreckelighit / och mechta starckt / och hadhe
stora jerntender / äät om kring sigh / och förkrossadhe / och hwadh quartt war /
trampadhe thet medh sina fötter / Thet war ock mykit annars än the förra /
och hadhe tiyo horn.

Tå iagh

Tå iagh nu skodadhe hornen / sij / tå gick ther vth jbland them itt annat
litet horn / för hwilko the try fremsta hornen aff stött wordo / Och sij / thet
samma hornet hadhe öghon såsom menniskio öghon / och en munn then
stoor ting taladhe.
Apoca. 5. Sådant sågh iagh / til tess stolar framsatte wordo / och then Gamle sat-
te sigh / hwilkens klädhe war snióhwitt / och håret på hans hoffuudh såsom
reen vll / hans stool war altsammans eeldzloghe / och hans hiwl brunno aff
eeld / och aff honom vthgick een long eeldzstrijma / Tusende sinnom tusend
tiente honom / och tiyo sinnom hundradhe tusend stodho för honom / Do-
men wardt hällen / och bökernar wordo vplätne.
Jagh sågh til / för the stora ord skul som thet hornet taladhe / Jagh sågh
til / in til tess diwret dräpit wardt / och thes kropp förgicks / och j eeld
kastat wardt / och the andra diwrs welle ock så vthe war / Ty them war en
tijdh och stund bestemd / huru lenge hwart thera waara skulle.
Jagh sågh j thenna synenne om nattena / Och sij / en kom j himmelens
skyy / såsom eens menniskios son alt in til then Gamla / och han wardt fram-
haffd för honom / Honom gaff han wold / äro och Rike / at all land och folck
skulle tiena honom / Hans welle är ewigt / thet icke förgåås / och hans Rike
haffuer ingen enda / Jagh Daniel förskreckte migh ther före / och sådana syyn
förfäradhe migh / Och iagh gick til en aff them som ther stodho / och badh
honom / at han skulle giffua migh een wiss vnderwijsning om alt thetta / Och
han taladhe medh migh / och teedde migh hwadh thet betydde.
Thesse fyra stoor diwr / äro fyra Rike / som på iordena komma skola / men
thens Högstas helighe skola intaga Riket / och skola besittia thet j ewigh
tijdh.
Sedhan hadhe iagh gerna wist een wiss vnderwijsning om thet fierde
diwret / hwilket platt annars war / än all the andra / ganska gruffuelighit / the
jern tender och koppar kloor hadhe / thet om kring sigh äät och förkrossadhe /
och thet quart war / med sina fötter trampadhe / och om the tiyo horn på thes
hoffuudh / Och om thet andra som vpwexte / för hwilko try aff föllo / och om
thet samma hornet som öghon hadhe / och en munn som stoor ting taladhe /
och större war än the ther bredho widh woro / Och iagh sågh thet samma
hornet strijdha emoot the heligha / och thet behölt seghren emoot them / til
tess then Gamle kom / och hölt doom för thens Högstas helighom / Och tij-
dhen kom / at the helighe intogho Riket.
Thet fierde Riket. Han sadhe altså / Thet fierde diwret skal wara thet fierde Riket på iorden-
ne / hwilkit mechtighare skal wara än all Rike / Thet skal vpäta / för-
trampa och förkrossa all land. The tiyo horn / betydha tiyo Konungar /
som j the Rikena vpkomma skola.
Effter them skal en annan vpkomma / han skal wara mechtighare än
någhor aff the förra / och skal vndertryckia tree Konungar / Han skal för-
smädha then Högsta / och förstöra thens Högstas heligha / Och skal tagha
sigh före / at förwandla tijdher och Lagh / men the skola warda giffuin vthi
hans hand j en tijdh / och någhra tijdher / och en halff tijdh.
Ther effter skal Domen hällen warda / så skal tå hans welle borttaghet
warda / så at han skal j grund förderffuat och förgiord warda / Men Ri-
ket / machten och wellet vnder hela himmelen / skal warda giffuit thens Hög-
stas heligho folcke / hwilkes Rike ewigt är / Och alt welle skal tiena honom
och lydha honom. Thet war enden på talet.
Men iagh Daniel wardt swårligha bedröffuat j mina tanckar / och mitt
änsichte förwandladhe sigh vppå migh / doch behölt iagh talet j mitt hierta.

Lijka som vthaff Konung Alexanders Rike / wordo fyra Konungarike / så wordo ock vthaff the Romerska Riket tiyo Rike / Såsom Syria / Egypten / Asia / Grecia / Italia / Gallia / Hispania / Affrica / Germania / Anglia / Ty thesse land haffua the Romare all inne hafft.

VIII. Capitel.

Sss iij Vthi

Daniels syyn om wädhuren och bocken.

VThi tridie årena aff Konung Belsazers Rike / syntes migh Daniel een syyn/effter thñ som migh j förstonne syntz hadhe/ Men iagh war/tå iagh thenna syyn sågh/j Susan hoffuudstadhenom j Elams land / widh then elffuen Vlaj/ Och iagh hooff vp mijn ôghon och sågh/ Och sij / en wädhur stoodh för elffuenne/ och han hadhe two högh horn / doch thet ena högre än thet andra/och thet högsta wexte sijdst / Jagh sågh at wädhuren stötte medh hornen wester vth / nörr vth/och södher vth / och intet diwr kunde bestå för honõ / eller friya sigh jfrå hans hand/ Vthan han giorde hwadh han wille/och wardt stoor.

(Elam) Thet här effter kallas Persen.

Och widh iagh gaff ther acht vppå/ så kom en getabock westan effter/ offuer hela iordena/ så at han intet kom widh iordena / Och then bocken hadhe itt skönt horn emellan sijn ôghon / Och han kom alt in til then wädhuren som two horn hadhe/ then iagh sågh stå för elffuenne / och han lop j sinne wredhe welleligha in til honom / Och iagh sågh at han kom hardt in til wädhuren / och förgrymmadhe sigh offuer honom / och stötte til wädhuren och sönderslogh hans two horn / Och wädhuren hadhe ingen macht til at stå honom emoot / vthan han stötte honom til markena / och trampadhe vppå honom/och ingen förmåtte hielpa wädhuren vthu hans hand / Och then getabocken wardt ganska stoor / och tå han som starkast worden war/ gick thet stora hornet sönder / och j thes stadh wexte skôön fyra / emoot fyra himmelens wädher.

Antiochus Epiphanes.

(Lustigha Landet) Thet är/ Juda landet.

(himmelens häär) Thet är / Gudztiensten j Jerusalem/ Stiernonar äre gudz helghon j then hären / offuer hwilken Gudh är en Herre.

Och aff eno thera wexte itt litet horn / thet wardt ganska stoort/södher vth/öster vth/och in moot thz lustugha Landet/Och thz wexte alt in til himmelens häär / och kastadhe somligha nedher tådhan / och aff stiernonar til iordena / och trampadhe vppå them / Ja/thet wexte alt in til Förstan för hären / och toogh bortt jfrå honom thet daghligha offret / och förödde hans Helghedoms boning / Och sådana macht wardt honom giffuin emoot thet daghligha offret/ för synderna skul/så at han skulle slå nedher sanningena / och hwadh han giorde/skulle framgång haffua.

Men iagh hörde en Helighan tala / och then samme Helighe sadhe til en som taladhe / Huru lenge skal doch thenna synen / om thet daghligha offret/ waara / och om syndenar för hwilka skul thenna förödhning skeer / så at bådhe Helghedomen och hären förtrampat warder: Och han swaradhe migh/ Thet är two tusende och tryhundradhe daghar / effter affton och morghon reknandes / så skal Helghedomen åter wijgder warda.

(effter affton och) Thet äro icke wekodaghar / såsom Danielis 9. ståår/åårswekor / vthan äre rette naturlighe daghar / ther man reknar affton och morghon.

Och tå iagh Daniel sågh then synena / och hadhe gerna förståndet henne/ Sij/tå stoodh Gabriel för migh såsom en man / Och iagh hörde emellan Vlaj eenne menniskios röst / som ropadhe och sadhe / Vthtydh thessom synena / så at han förståår henne/Och han kom hardt in til migh/och iagh wardt förskreckt/tå han kom/och föll nedher vppå mitt ansichte / Och han sadhe til migh/ Giff acht här vppå tu menniskio barn / ty thenna synen lydher vppå endans tijdh. Och tå han taladhe medh migh / dijgnadhe iagh aff wanmechtigheet nedher på mitt ansichte til iordena/ Men han toogh vppå migh och rette migh vp / så at iagh bleff ståndande/ Och han sadhe / Sij / Jagh wil wijsa tigh huru thet gå skal på yttersta wredhennes tijdh/Ty enden haffuer sin bestemda tijdh

(endans tijdh) Thetta giffuer han för then skul före/ at Epiphanes icke allena warder menat j thenna syyn / vthan ock Antichristus.

Wädhuren medh the two horn som tu sågst / äro the Konungar j Meden och Persen / Men getabocken / är Konungen j Grekeland. Thet stora hornet emellan hans ôghon / är then förste Konungen/ Men at fyra stodho j thes stadh / tå thet sönderslaghet wardt / betydher at fyra Rike skola vpkomma aff thet folcket/men icke så mechtigh som han war.

Effter thenna Riken när offuerträdhelsen stoor worden är / skal vpkomma en argh och listigh Konung / han skal warda mechtigh/doch icke genom sina

nom sina krafft / han skal vnderligha förödha/ och skal haffua framgång/ at han thet vthrettar / Han skal förstöra the starcka/och thet heligha folcket/ och genom hans klookheet skal hans bedrägherij fram gå / och han skal vphäffua sigh j sitt hierta / och genom framgång skal han monga förderffua/ och skal vpsettia sigh emoot alla Förstars Första/Men han skal vthan hand förlagd warda.

Icke genom krafft/ vthan genom list / skalckheet och förrädherij.

(framgång) Genom stora Rijkedomar och lycko / ther medh han monga lockar til sigh.

Thenna synen om affton och morghon som tigh sagd är / hon är san/ Men tu skalt hålla synena heemligha / Ty thet är än nu en long tijdh tijt/ Och iagh Daniel wardt swagh och lågh j någhra daghar kranck / Sedhan stoodh iagh vp/och bestelte Konungens ärende/ och förundradhe migh vppå synena/Och ingen war som kunde redha migh henne vth.

IX. Capitel.

VThi första årena Darios Ahasueros sons / vthaff the Meders slechte / hwilken offuer the Chaldeers Rike Konung wardt / vthi the samma första årena aff hans Rike / förmerckte iagh Daniel j bökernar / vppå thet åratalet / ther HERREN om talat hadhe til Propheten Jeremia / at Jerusalem skulle ödhe liggia j siwtiyo åår / Och iagh wende migh til HErran min Gudh / til at bidia och åkalla medh fasto / vthi säck och asko / Och iagh badh til HERRAN min Gudh / bekende och sadhe.

Jerem. 29

Ah HERRE / tu store och förskreckelighe Gudh / tu som håller Förbund och nådhe thñ som tigh elska och hålla tijn bodh / Wij haffue syndat / giordt orett / haffue warit ogudhachtighe/och wordet afffellighe/ wij haffue wikit jfrå tijn bodh och retter / Wij lydde icke tina tienare Propheternar som predicadhe j titt nampn wårom Konungom / Förstom / fädhrom och allo folckena j landena / Tu HErre äst rettferdigh / Men wij mostom skemma oss / såsom thet ock nu gåår them aff Juda / och them aff Jerusalem / och hela Jsrael/bådhe them som när och them som fierran äro j all land / tijt tu oss vthkastat haffuer / för theras misgerningar skul/som the emoot tigh bedriffuit haffua.

Daniels böön.

Ja HERRE / Wij / wåre Konungar / wåre Förstar / och wåre fädher/ mostom skemma oss / at wij haffue syndat emoot tigh / Men tijn HERRE wår Gudh / är barmhertigheet och förlåtilse / ty wij äro afffellighe wordne / och lydde icke HERRANS wår Gudz röst / at wij hadhom mått wandrat j hans Lagh / som han oss genom sina tienare Propheternar föreladhe / vthan hele Jsrael offuerträdde tijn Lagh och wiko aff / så at the icke lydde tinne röst.

Therföre haffuer ock then förbannelse och eedh kommet offuer oss / som j Mose Gudz tienares Lagh scriffuen ståår / Ty wij haffue syndat emoot honom / och han haffuer hållet sijn ord / som han talat haffuer emoot oss / och wåra Domare som oss döma skulle / Så at han haffuer låtit gå så stoor olycko offuer oss / at sådant är icke skeedt vnder hela himmelen / såsom offuer Jerusalem skeedt är.

Deute. 28.

Såsom thz scriffuit är j Mose Lagh / så är alt thetta stora onda offuer oss gånget / Jcke bådhom wij heller in för HERRAN wår Gudh / at wij måttom wendt oss jfrå wåra synder / och tenckt vppå tina sanning / Therföre haffuer icke heller HERREN försumat sigh med thenna olyckône / vthan haffuer låtit henne gå oss vthoffuer / Ty HERREN wår Gudh / är rettferdigh j alla sina gerningar som han gör / Ty wij lydde icke hans röst.

(sanning) At wij hadhe mått troodt / at titt hotande moste sant wordet / Ty wij troodde inter Gudz hotande / til tess wij nu förfaret.

Och nu HERRE wår Gudh / tu som titt folck vthu Egypti land medh

starcka hand förde/och giorde tigh itt nampn såsom thet nu är/Wij haffue jw syndat/och haffue (thy werr) warit ogudhachtighe/Ah HErre för alla tina rettferdigheet skul/ hält vp aff tinne wredhe och grymheet offuer tin stadh Jerusalem/och offuer titt helgha bergh/ Ty för wåra synder skul/ och för wåra fädhers misgerningar skul/lijdher Jerusalem och titt folck försmådhelse/ när alla the som här om kring äro.

Och nu wår Gudh/hör tins tienares böön och hans begäran/ och war miskundsam offuer tin Helghedom som förlagd är/ för tijn eghen skul/ HErre bögh nedher tijn öron/min Gudh och hör/ Låt vp tijn ögon och skodha huru wij förstörde äro/ och stadhen som effter titt nampn nemder är/ Ty wij ligge in för tigh medh wåra böner/ icke vppå wåra rettferdigheet/vthan på tina stora barmhertigheet/Ah HErre hör/Ah HErre war miskundsam/ Ah HErre achta vppå och gör thet/ fördrögh icke/ för tijn eghen skul/min Gudh/Ty tin stadh och titt folck är nemdt effter titt nampn.

Som iagh än nu så taladhe och badh/och mina och mins folcks Israels synder bekende/och lågh medh minne böön in för HERRANOM minom Gudh/för mins Gudz helgha bergh skul. Rett tå iagh så taladhe j minne böön/flögh then mannen Gabriel fram/ then iagh tilförenna j synenne seedt hadhe/och toogh vppå migh j afftonoffrens tijdh/ Och han vnderwijste migh/och taladhe til migh/ och sadhe/ Daniel/ Nu är iagh vthsend til at vnderwijsa tigh/Ty tå tu begynte at bidia/ gick thenna befalningen vth/ och iagh kommer för then skul til at vnderwijsa tigh/ Ty tu äst behagheligh och teck. Så merck nu til/ at tu må förstå synena.

Merck at wår böön allaredho hörd är/ när hon begynnas.

SIwtiyo wekor äro bestemda offuer titt folck/och offuer tin helgha stadh/ så skal offuerträdhelsen bliffua förtaghen och synden betecket/ och misgerningen försonat/och then ewigha rettferdigheten framhaffd/ och synen och Prophetian besigld/ och then Allrahelghaste smoord warda.

(besigld) Thet är/ tillyckt/ borttaghen och vpfylt/såsom een ting/ thet nu vthe skal wara/och en enda haffua.

Så weet nu/och merck til jfrå then tijdhen tå befalningen vthgåår/at Jerusalem skal igen vpbygdt warda/in til thn ‡ Förstan Christum/äro siw wekor/och twå och sextiyo wekor/ så skola gatonar och mwranar åter vpbygde warda/ändoch j pwlsam tijdh/Och effter the twå och sextiyo wekor/ skal Christus dödhat warda/och the skola icke wilia honom. *Haggai.*

‡ (Förstan) Thet är/ in til tess Christus begynnar predica/ och wara en Herre.

Och itt ☙ Förstans folck skal komma/ och förstöra stadhen och Helgedomen/så at thet skal bliffua endat/såsom igenom een flodh/och effter strijdhena skal thet ödhe bliffua.

☙ (Förstans folck) Thet är/ Keysarens som på then tijdhen Regementet haffuer och en Herre är/ thz äro the Romare.

Men han skal mongom stadhfesta Förbundet j ena weko longt/ och mitt j wekonne skal offret och spijsoffret återwenda/ och förödhningennes styggelse stå bredho widh winganar/ och är beslutit at thet skal ödhe bliffua alt in til endan.

(Wingar) Thet är/ ther Cherubim står j templet/ Mat. 24.

X. Capitel.

VThi tridie årena Konungs Cores aff Persen/ wardt Daniel/then Beltsazer heet/ någhot vppenbarat thet wist och om dråpligh ting är/och han achtadhe ther vppå/ och förstoodh synena wel. På samma tijdh war iagh Daniel sorgse j tree wekor longt/Jagh åät ingen kråseligh maat/ kött och wijn kom intet j min munn/ och iagh smoorde migh ey heller/til tess tree wekor framledhna woro.

På fierde och tiwghunde daghen j första månadhenom/war iagh widh then stora elffuena Hidekel/och vplyffte mijn ögon/ och sågh/Och sij/ther stoodh en man j hwitt silke/ och hadhe itt gyllene belte om kring sigh/ hans

kropp

kropp war såsom en Hiacinth/ hans anlete syntes såsom en liungeeld/ hans ögon såsom brinnande bloss/ hans armar och fötter såsom en glödhande koppar/och hans taal war såsom en stoor dön/Och iagh Daniel sågh sådana syyn allena/och the män som när migh worö/ sågho henne intet/ Doch föll een stoor förskreckelse offuer them/så at the flydde bortt och gömde sigh/ Och iagh bleff allena/ och sågh then stora synena/ Men ingen macht bleff vthi migh/och min hyy wardt förwandlat på migh/ och iagh hadhe ingen macht meer/Och iagh hörde hans taal/och j thet iagh thet hörde/ seegh iagh nedher vppå mitt ansichte til iordena.

Och sij/een hand toogh vppå migh/ och halp migh vppå knåån och vppå hendernar/och sadhe til migh/ Tu elskelighe Daniel/ giff acht vppå orden som iagh medh tigh talar/och rees tigh vp/ Ty iagh är nu sender til tigh/Och tå han sådant sadhe til migh/ reeste iagh migh vp och darradhe/ Och han sadhe til migh/Fruchta tigh intet Daniel/ ty jfrå första daghenom tå tu aff hiertat begäradhe förstå/ och betwingadhe tigh in för tin Gudh/ äro tijn ord hörd/och iagh är för tina skul kommen/Men then Försten offuer thet Riket j Persen/ haffuer ståndet migh emoot j en och tiwghu daghar/Och sij/Michael en aff the ypperstа Förstar kom migh til hielp/tå behölt iagh seghren när Konungenom j Persen/ Men nu kommer iagh til at vnderwijsa tigh/huru tino folcke här effter gå skal/ Ty synen skal skee effter någhon tijdh.

Och som han thetta medh migh taladhe/ sloogh iagh mitt ansichte nedher åt iordenne/och tijgde/Och sij/ en som lijk war eenne menniskio/ toogh vppå mina leppar. Tå öpnadhe iagh min munn och taladhe/ och sadhe til honom som för migh stoodh/Min Herre/mijn ledhamoot bäffua migh offuer synena/och iagh haffuer ingen macht meer/ Och huru kan mins Herras tienare tala medh minom Herra/ effter ingen macht är nu meer vthi migh/ och iagh haffuer ey heller någhon anda meer? Tå toogh åter en vppå migh/ hwilken war såsom een menniskia/och han stercktе migh och sadhe/ Fruchta tigh intet/tu elskelighe man/fridh ware medh tigh/ war tröst/ war tröst/ Och som han medh migh taladhe/förmannadhe iagh migh/ och sadhe/Tala min Herre/ty tu haffuer sterckt migh.

Och han sadhe/ Weest tu ock hwarföre iagh är kommen til tigh? Nu wil iagh åter mina ferde/ och strijdha medh Förstanom j Persen/ Men når iagh faar mina ferde/ sij/ så skal Försten aff Grekeland komma/ Doch wil iagh låta tigh förstå hwadh scriffuit är thet wisseligha skee skal/ Och ingen är then migh hielper ther vthinnan/ vthan idhar Förste Michael/ Ty iagh stoodh ock medh honom vthi första årena Darios then Medens/ til at hielpa och styrkia honom/ Och nu wil iagh vnderwijsa tigh hwadh som skee skal.

XI. Capitel.

Sij/tree Konungar skola än nu bliffua j Persen/ men then fierde skal få större rijkedomar än alle andre/ och som han j sina rijkedomar är allramechtighast/ skal han vpwеckia alla emoot thet Riket j Grekeland. *I. Xerxes.*

Sedhan skal en mechtigh Konung vpkomma/och regera medh stora macht/och skal göra ehwadh han wil/och som han är kommen vppå thet höghsta/skal hans Rike brista/ och dela sigh j fyra himmelens wädher/doch icke til hans affödho/ ey heller medh sådana macht som hans warit haffuer/ Ty hans Rike warder vthrotat/ och skal komma fremmandom til lott. *II. Then store Alexander.*

Och

III Ptolemeus. Lagus. Seleucus/ Nicanor.

Och Konunge j Södherlanden/then en aff hans Förstar är/skal mechtigh warda / men emoot honom skal ock en mechtigh warda / och regera / hwilkens welle skal stoort warda.

IIII. Bernice ptol. Philadelphi dotter. Antiochus Theos.

Effter någhor åår skola the befrynda sigh tilhopa / Och Konungens dotter j Södherlanden skal kōma til Konūgen j Nörlanden / til at göra een föreening / men hon warder icke bliffuandes widh arms macht / ey heller hennes sädh ståndandes / Vthan hon skal warda offuergiffuin samt medh them som henne framförde / och medh barnena / och medh them som henne en tijdh longt widh macht hållet hadhe.

V. Ptolemeus Energetes Bernice broder. Seleuc. Gallinicus. Antiochus Hirax. ✠ (land) Han warder intet behållandes Riket såsom han wel kunde.

Men en teelning aff hennes slechte skal vpkomma / han skal komma medh häärs krafft / och falla in vthi Konungens feste j Nörlanden / och skal bliffua widh sigh / och få offuerhandena / Och han skal borttföra theras gudhar och beleter / samt medh the kosteligha klenodier bådhe aff silffuer och guld in vthi Egypten / Och skal bliffua wel ståndandes för Konungenom j Nörlanden j någhor åår / Och tå han haffuer draghet igenom thet Riket / skal han dragha heem j sitt ✠ land igen.

(feste) Kallar thet här Konungarikēt.

VI. Then store Antiochus och hans brodher Seleucus Keraunus. ‡ Ptolemeus Philopator. ✠ Thet är / Antiochus Magnus

Men hans söner skola warda wredhe / och samka tilhopa monga hårar / och then ene skal komma / och fara fram åt såsom een floodh / och åter reeta then andra til wredhe in för hans feste / Tå skal ‡ Konungen j Södherlanden warda wreedh / och strijdha medh ✠ Konungenom j Nörlanden / och skal hemta tilhopa en så stoor hoop / at then andre hopen skal warda giffuin honom j hans hand / och skal föra samma hoop bortt / Och skal hans hierta förhäffua sigh ther aff / at han så mong tusend nedherlagdt haffuer / Men ther medh fåår han intet offuerhandena medh honom / Ty Konungen aff Nörlanden skal åter samka en större hoop tilsammans än then förre war / Och effter någhor åår skal han dragha tijt medh stoor häärs krafft / och medh stora rijkedomar / Och på samma tijdh skola monge settia sigh vp emoot ♂ Konungen aff Södherlanden / Skola ock teslikes någhre aff felliighe aff tino folcke vphäffua sigh / och vpfylla Prophetien och falla.

♂ Thet är Ptolemeus Epiphanes.

VII. Thet är then store Antiochus emoot Ptolemeum Epiphanem.

♉ (fasta städher) Icke vthi Egypten / vthan j Syrie och Judee städher / som tilförēna hörde Ptolemeo til. (✱ lustugha Landet) Then store Antioch. giorde Judomen stora äro / therföre at the hulpo honom emoot Ptolemeum Ephi. til at winna Syriam

Altså skal Konungen aff Nörlanden dragha vth / och bolwerck göra och winna ♉ fasta städher / och Södherlandens armar skola icke kunna fördraghat / och hans betsta folck skola icke kunna stå emoot / Vthan han skal / när han kommer til honom / skaffa sin wilia / och ingen skal kunna stå honom emoot / Han skal ock komma in vthi thet lustugha Landet / och skal fulkompnat genom thes hand / och skal stella ther sitt ansichte effter / at han må komma medh allo sins Rikes macht / Men han skal förlijka sigh medh honom / och skal giffua honom sina dotter til hustru / på thet han skal förderffua honom / Doch skal thet icke lyckas honom / och ther warder intet aff.

VIII. The Romare togho Antiocho Asia bortt.

Ther effter skal han wenda sigh emoot öyanar / och winna monga aff them / Men en Förste skal twinga honom / så at han moste wenda igen medh skam / på thet honom icke skal wedherfaras meer skam. Altså skal han wenda tilbaka til sins landz feste / och skal stöta sigh / och falla / så at man intet skal finna honom meer.

IX. (Sina dotter) Thet är / Cleopatra. (● stöta) Vthi Elimade j Persen wart han slaghen.

(offuerträdare) Seleucus Philopator / then intet förstligha giorde.

Och j hans stadh skal en vpkomma / hwilken sittia skal vthi Konungsligha äro / som en offuerträdhare och Tyran / Men effter fåå daghar skal han förgåås / Doch hwarken genom wredhe eller strijdh.

X. Antiochus Epiphanes then meer war enom skalck lijk än enom Konung. Thet är Ptolemeus Philometor Antiochi syster son.

(armar) Konungens höffwitzmän aff Egypten j Syria.

Vthi hans stadh skal vpkomma en förachteligh man / hwilkom Rikesens äro intet betenckt war / han skal komma och få sin wilia / och intagha Riket medh sötom ordom / Och the armar / hwilke såsom een floodh komma / skola för honom såsom medh eenne floodh offuerfallne och sönderbrotne warda / Ther til ock then Försten som Förbundet medh giordt war / Ty sedhan han medh honom befryndat är / skal han listeligha handla medh honom / och skal dragha vp / och skal warda honom offuermechtigh medh fåogho folck / Och thet skal lyckas honom / så at han skal komma in vthi betsta

städherna

städherna j landena / och skal beskaffa thet hans fädher eller föräldrar icke göra kunde / medh rooff / skinnerij och byte / Och skal fara effter the fasta städher / och thet en tijdh longt.

XI.

Och han skal vpweckia sina macht / och sitt hierta emoot Konungen j Södherlanden medh stoor häärs krafft. Tå skal Konungen aff Södherlanden vpreett warda til strijdh / med een stoor mechtigh häärs krafft / Men han bliffuer intet ståndandes / Ty förrädherij skal warda giordt emoot honom / Ja / the som hans brödh äta / the skola hielpa til at förderffua honom / och hans häär vndertryckia / så at ganska monge skola slaghne warda / Och bådha Konunganars hierta skal tenckia til / huru the skola göra hwar annan skadha / och skola doch offuer itt boord tala falskeligha medh hwar annan / Men thet skal fela them / Ty enden är än nu bestemd in vppå en annan tijdh.

XII.

Sedhan skal han dragha heem igen medh stora rijkedomar / och skal stella sitt hierta emoot thet helgha Förbundet / ther warder han någhot beskaffandes / och sedhan dragha heem j sitt land igen.

XIII. The Romare.

Ther effter skal han åter på beleghen tijdh / dragha emoot Södherlanden / men thet skal icke lyckas honom j then andra resonne / såsom j then första / Ty aff Chitim skola skep komma emoot honom / så at han skal warda förtwifflat / och moste wenda til baka igen / Tå skal han förgrymma sigh emoot thet helgha Förbundet / och skal beskaffat / och skal see sigh om / och dragha them til sigh som thet helgha Förbundet offuergiffua / Och hans armar skola ther stå / the skola oskäära Helghedomen j festet / och affleggia thet dagligha offret / och vpsettia een förödhnings styggelse / Och han skal skrymta / och giffua them ogudhachtighom som Förbundet offuerträdha / godh ord.

(armar) Thet är hans Höffwitzmän och weldige.

XIIII. Thz är / Judas Maccabeus medh hans brödher och anhang

Men thet folck som sin Gudh kenna / skola förmanna sigh och beskaffat / Och the förståndighe j folcket skola lära monga andra / therföre skola the förfolgde warda / medh swerd / eeld / fängelse och rooff / en tijdh longt / Men j then samma förfölielsen / skal them likwel skee een liten hielp / doch skola monge giffua sigh til them bedrägheligha / Och the förståndighe skola somlighe förfolgde warda / på thet the skola warda bepröffuadhe / rene och klare / til thes at thet fåår en enda / Ty thet är än nu en annar tijdh för handenne.

XII. Capitel.

‡ (quinnokerleek) Han wil skiya / Han skal sweffua vthi the onaturliga laster ther Gudz förachta, te medh plågade wara / Ro. 1. Ty echteskap och then retta kerleken eller retta quinnos brukning / skal han icke haffua.

Här lendar ängelen medh sijn ord vnder Epiphanes person in vppå Antichristum / och the försiglda ord begynnas här ther han om talar widh endan.

OCh Konungen skal göra ehwadh han wil / och skal vphäffua och vpkasta sigh offuer alt thet Gudh är / och skal gruffueligha tala emoot then som är alla Gudhars Gudh / och thet skal lyckas honom / in til tess wredhen är vthe / Ty thz är beslutit huru lenge thet skal waara / Och sina fädhers ✤ Gudh skal han intet achta / Han skal icke achta vppå ‡ quinnokerleek / eller vppå någhon Gudh / ty han skal vpsettia sigh emoot alla.

✤ Alle andre Gudhar och hans förfädhers Gud moste intet wara / men hans eghen Gudh then moste gella.

Men sin eghen Gudh Maosim skal han dyrka / Ty en Gudh ther hans fädher intet aff wist haffua / then skal han åra medh ♂ gull / silffuer / ädhla stenar och klenodier / Och han skal göra them stora äro som hielpa honom stercka ✠ Maosim / medh then fremmande Gudhen som han vthwaldt haffuer / och skal göra them til Herrar offuer stora rijkedomar / och vthskiffta them landet til löön.

♂ Sänerligha en vßel gudh / then inga andra bätre äro haffuer än gull och silffuer. ✠ (Maosim) Vthtydhes fäste / presidia / såsom är slott och städher / och brukar Daniel offta tilförēna thet ordet j 11. Cap. Så heter nu retzligha Gudh Maosim / en Gudh offuer fäste / Deus presidiorum.

Och på endalychtenne skal Konungen aff Södherlanden stötas medh honom / Och Konungen aff Nörlanden skal församla sigh emoot honom / medh wagnar / resenärer / och mong skep / och skal infalla j landen / och förderffua och dragha ther igenom / Och skal infalla vthi thet lustigha Landet / och monge skola dräpne warda / Men thesse skola vndslippa hans hand /

Edom

Edom/Moab/och Ammons barnas Förstar / Och han skal senda sina macht j landen / och Egypten skal icke vndslippa honom / vthan han skal medh sitt indraghande warda rådhande offuer gyllene och silffuer skattar / och offuer all klenodier j Egypten / Lybien och Ethiopien.

Men itt rychte skal förskreckia honom aff östan och aff noordan / så at han skal dragha vth medh stora wredhe j thet sinnet/at han skal monga förgöra och förderffua / Och han skal vpslå sins palatzes tiell emellan haffuen / om kring thet lustigha helgha berghet/ til tess medh honom warder en ende / och ingen skal hielpa honom.

På samma tijdhen skal then store Försten Michael / som för titt folck ståår/vpresa sigh/Ty en sådana bedröffuat tijdh skal komma / at ingen slijk warit haffuer/jfrå then tijdh menniskior haffua warit til / in til then tijdhen. Vthi then samma tijdhen/skal titt folck frelst warda/alle the som j bokenne screffne åro/Och monge the som vnder iordenne soffua liggia / skola vpwakna / somlighe til ewigt lijff / somlighe til ewigh försmådhelse och blygd/Men Lårarenar skola lysa såsom himmelens sken / och the som monga vnderwijsa til rettferdigheet / såsom stiernor j ewigheet.

Och tu Daniel fördöl thenna orden / och besigla thenna scrifftena in til then yttersta tijdhen / så skola monge ther offuer komma / och finna itt stoort förstånd.

Och iagh Daniel sågh/och sij / ther stodho twå andre / en på thenne strandenne widh elffuena / en annar på then andro strandenne. Och han sadhe til then som j lijnklådher offuan vppå elffuennes watn stoodh/När skal tå enden warda medh sådana vnder: Och iagh lydde til then mannen / som j lijnklådhen stoodh offuan vppå watnena / Och han hooff vp sina höghra och wenstra hand til himmelen / och swoor widh honom som leffuer ewinnerligha / at thet skulle waara til en tijdh / och någhro tijdher / och en halff tijdh/Och når thes heligha folckens förskingring en enda haffuer / så skal alt sådant skee.

Och iagh hörde thet / men iagh förstoodh thet intet / och iagh sadhe / Min Herre/hwadh skal skee ther effter: Han sadhe/Gack Daniel / ty thet år fördoldt och besigldt in til yttersta tijdhen / Monge skola renadhe/luttradhe / och bepröffuadhe warda / Och the ogudhachtighe skola föra itt ogudhachtigt wesende/Och the ogudhachtighe skola intet achtat / Men the förståndighe skola achtat.

The ogudhachtighe gå sin eghen koos vth / och bliffua sådana som the åro / och tagha sigh ther intet aff/men thz skal ingen förargha.

Och jfrå then tijdhen / når thet daghligha offret borttaghet och förödhelsens styggelse vpsatt warder / skal wara tusende twhundradhe och niyotiyo daghar / Wel år honom som tå förbijdhar och recker in til tusende tryhundrat och fem och tretiyo daghar. Men tu Daniel gack bortt / til tess enden kommer och hwijla tigh / at tu må vpstå j tinom deel.

Enden på Propheten Daniel.

Förspråk på then Propheten Hosea.

HOsea leffde och predicadhe / såsom han sielff j Titelen giffuer til förstå / j then andra och sijdsta Jerobeams Jsraels Konungs tijdh/Vthi hwilken tijdh ock Jesaias j Juda/ther til ock Amos och Micha/leffde/Men doch haffuer Hosea warit then åldste jbland them.

Så war Jerobeam ock en sköön lyckosam Konung/ then mykit j Jsraels Konungarike giorde / såsom then andra Konunga Boken vthi xiiij. Cap. betyghar / Doch bleff han likwel widh thet gamla sina förfådhers Jsraels Konungars affgudherij/Och haffua j then tijdhen monge dråplighe mån j folckena warit/och haffua doch icke kunnet göra folcket fromt / Ty dieffuulen hadhe kommet folcket vthi thet galna sinnet/at the jw altijdh dråpo Propheternar / och vpbrende sijn barn affgudhom / och altså vpfyldte landet mz blodhskylder / såsom han hår j förста Cap. Jesreel ther före hotar.

Men thet synes såsom thenna Hosee Prophetia ock icke aldeles heel och full scriffuin år / Vthan allene någhor stycke vthu hans predican fattat / och vthi een book tilhopa samkat/Doch finner man så mykit ther vthi/at han bådhen thenna åmbeten rijkeligha och tilfyllest driffuit haffuer / Först/at han emoot affgudherijt j hans tijdh hårdeligha predicat/och folcket fast straffat haffuer / samt medh Konungenom och hans Förstar och Presternar / Ther offuer han wisseligha haffuer most lijdha dödhen / såsom the andre/och som en kettare emoot Presternar / och en vprorisk man emoot Konungen / dråpen warda/Ty thet år en Prophetisk och Apostolisk dödh/Så haffuer Christus sielffuer most döö. Ther nåst haffuer han ock weldeligha och ganska tröstеligha propheterat om Christo och hans Rike / såsom ij. xiij. och xiiij. Capit. besynnerligha vthwijsa.

Men thet han så offta brukar thet ordet/Hora och Horerij/ och j första Capit. tagher ena skökio til hustru / skal ingen tenkia at han så otuchtigh år / bådhe medh ord och gerningar/Ty han talar andeligha / Och then samma skökian haffuer warit hans retta echta hustru/och haffuer födt rett echta barn medh henne/Vthan hustrun och barnen moste sådana skåmligh nápn båra/thet affgudiska folcket til tekn och straff / hwilket medh andelighit horerij (thet år / medh affgudherij) fult war / såsom han sielffuer j Texten sågher / Landet löper jfrå HERRANOM j bolerij / Lijka som Jeremias baar then tråkådion och begharen til itt tekn / Och meenligha alle Propheter giorde jw någhot thet sellsynt war / folckena til tekn / Altså moste hår hans echta hustru och barn ock itt horo nampn haffua / til itt tekn emoot thet horiska affgudhiska folcket / Ty thet år icke troende / at Gudh skulle bidhia en Propheta bedrijffua horerij / såsom somlighe hår Hoseam vthtydha wilia.

Then Propheten Hosea.

Första Capitel.

THetta är HERRANS ord / som skeedde til Hosea Beerj son / vthi Vsia / Jotham / Ahas / Juda Konungars tijdh / Och vthi Jerobeams Joas sons Jsraels Konungs tijdh / Och tå HERREN först toogh til at tala genom Hosea / sadhe han til honom / Gack bortt och tagh tigh ena skökio til hustru / och skökio barn / Ty landet löper jfrå HERRANOM j bolerij / Och han gick bortt och toogh Gomer Diblaims dotter / hon wardt haffuande och födde honom en son / Och HERREN sadhe til honom / Kalla honom Jesreel / Ty thet är än nu om en liten tijdh til görande / så wil iagh heemsökia the blodhskylder j Jesreel / offuer Jehu hws / och skal göra en enda medh Jsraels Rike / På then tijdhen skal iagh sönderbryta Jsraels bogha / vthi Jesreels daal.

(LoRyhamo) Vthan nådh / Ty han wil icke hielpa jfrå Konungens hand aff Assyrien.

Och hon wardt åter haffuandes / och födde ena dotter / och han sadhe til honom / Kalla henne LoRyhamo / Ty iagh wil intet meer förbarma migh offuer Jsraels hws / vthan iagh wil bortkasta them / Doch offuer Juda hws wil iagh förbarma migh / och skal hielpa them genom HERRAN theras Gudh / Men iagh wil icke hielpa them genom bogha / swerd / strijdh / hestar eller resenärar.

(LoAmmi) Thet vthtydhes / Jcke mitt folck / Ty han wille offuergiffua thet Judiska folcket / och göra en enda på theras Rike och presterskap / såsom ock genom Euangelium skeedt är / som här strax effter följer.

Och tå hon affwandt hadhe LoRyhamo / wardt hon åter haffuandes / och födde en son / och han sadhe / Kalla honom LoAmmj / Ty j ären icke mitt folck / så wil iagh ey heller wara idhar.

Annat Capitel.

(mitt folck) Thet är sagdt om Christum / och Euangelium predicande jbland Hedhningar och Judar / ther är itt annat hoffuudh / och itt annat Rike wordet.

MEn talet på Jsraels barn skal warda lijka som sanden j haffuena / then man hwarken måla eller rekna kan / Och thet skal skee / på thet rwm ther man til them sagdt haffuer / J ären icke mitt folck / ther skal man säya til them / O j leffuande Gudz barn / Ty Juda barn och Jsraels barn skola samman komma / och skola hålla sigh alle vnder itt hoffuudh / och dragha vp vthu landena / Ty Jesreels dagh skal wara en stoor dagh.

(Thetta hoffuudet är Christus Jesus.)

Säyer idhrom brödhrom / The åro mitt folck / och idhro syster / at hon är j ynnest / Säyer domen offuer idhra modher / at hon är intet meer mijn hustru / och iagh wil intet haffua henne / Bedher henne kasta bortt sitt bolerij jfrå sigh / och sitt horerij jfrå sijn bröst / På thz iagh icke skal affklädha henne nakna / och settia henne lijka som hon war tå hon född war / Och iagh tå gör henne såsom itt ödhe / och såsom itt tortt land / at iagh icke låter henne döö aff torst / och icke förbarmar migh offuer hennes barn / Ty the åro horobarn / och theras modher är een hora / och then them burit haffuer / hon håller sigh skemligha / och sägher / Jagh wil löpa effter mina bolar / hwilke migh giffua brödh / watn / vll / lijn / olio och dryck.

(een hora) Thet är / hon tienar affgudom.

✻ (finna) The affgudhiske så lenge the haffua lycko / mena the at the haffua thz förwerffuat medh theras Gudztienst / til tess bedröffuelsen kommer / så moste the doch åkalla then retta Gudhen om blötta nadhe.

Therföre sij / iagh skal igenteppa tin wägh medh törne / och gårda ther en gård före / at hon icke skal finna sina stijghar / Och tå hon löper effter sina bolar / skal hon intet få thm̃ / och icke ✻ finna thm̃ när hon söker effter thm̃ / och moste säya / Jagh wil gå til min förra man igen / ther iagh bättre mätte än iagh nu må / Ty hon wil icke weta / at iagh är then som giffuer henne korn /

korn / most och olio / och haffuer giffuit henne mykit silffuer och guld / ther the Baal aff giordt haffua.

Therföre wil iagh tagha mitt korn och most igen j sinom tijdh / och bortwenda mina vll och lijn / ther hon sina blygd medh betecker / Nu wil iagh vpteckia hennes skam för hennes bolars öghon / och ingen skal vndsettia henne vthu minne hand / och iagh skal göra en enda medh all hennes frögd / Höghtijdher / Nymånadher / Sabbather och alla hennes helghedaghar / Jagh skal ödhe göra hennes wijnträå och fikonaträå / effter hon säger / Thet är mijn löön som mine bolar giffua migh / Jagh skal göra en skoogh ther aff / at wildiwren skola vpäta thet. Altså skal iagh heemsökia Baalims daghar offuer henne / hwilkom hon röökoffer gör / och prydher sigh medh span och halsband / och löper effter sina bolar / och förgäter migh / säger HERREN.

Therföre sij / Jagh wil locka henne / och föra henne vthi öknena / och tala ☾ liwffligha medh henne / Ther wil iagh giffua henne sin retta wijngård / Och Achors daal ther man predica skal thet j hoppas skolen / Och ther skal hon siunga lijka som j hennes vngdoms tijdh / tå hon vthu Egypti land droogh / Och på then tijdhen / säger HERREN / skalt tu kalla migh / min man / och icke meer kalla migh / min Baal / Ty iagh skal låta Baalims nampn bortkomma vthu hennes munn / så at man theras nampn icke meer jhogh komma skal.

☾ (liwffligha) Thet är thet hughneligha Euangelium / Och Achors daal är then gyllene platzen ther bedröffuelse och korset är / och doch Christi tröstligha ord ther jbland / Ty Achor vthtydhes bedröffuelse eller kors / ther man altsammans osynligh ting predicar / thet man hoppas moste.

Och iagh skal på then tijdhen göra them itt ✻ Förbund medh wildiwren / medh foghlanar vnder himmelen / och medh matkanar på iordenne / och skal borttagha / bogha / swerd / och krijgh vthu landena / och låta them boo säkra / Jagh wil troloffua tigh migh j ewigh tijdh / Jagh skal troloffua tigh migh vthi rettferdigheet och doom / vthi nådh och barmhertigheet / Ja / vthi troonne wil iagh troloffua tigh migh / Och tu skalt kenna HERRAN.

✻ (itt Förbund) Thet är / samwetens Förbund och fridh / genom troona på Christum / hwilko ingen menniska eller någhon ting skadha göra kan.

På then tijdhen / säger HERREN / wil iagh höra / Jagh skal höra himmelen / och himmelen skal höra iordena / och iorden skal höra korn / most och olio / och the skola höra ‡ Jesreel / Och iagh skal behålla hēne migh för een sädh på iordenne / och förbarma migh offuer henne som j ogunst war / och säya til thet som intet war mitt folck / Tu äst mitt folck / Och thet skal säya / Tu äst min Gudh.

‡ Jesreel vthtydhes Gudz sädh / tijt vthlydher thet som han säger / Jagh skal behålla migh hēne för een sädh / thet är / göra henne ena retta Jesreel / at hon skal haffua ewigliga affödho / såsom then helgha Christeligha Kyrkia möste ewinnerligha bliffua.

Tridie Capitel.

OCh HERREN sadhe til migh / Gack än en gång bortt och elska then bolerska och horiska quinnona / såsom HERREN elskar Jsraels barn / och the wenda sigh likwel til fremmande gudhar / och bola för een kanno wijn skul / Och iagh wardt medh henne offuer eens om femton silffpenningar / och halfft annat Homer bIgg / Och sadhe til henne / Hålt tigh effter migh en tijdh longt / och bedrijff intet bolerij / och tilstädh ingen annan / Ty iagh wil ock hålla migh effter tigh.

(kanno wijn) Thz är / för bukens skul.

Ty Jsraels barn skola j longan tijdh bliffua vthan Konung / vthan Första / vthan offer / vthan Altare / vthan lijffkiortel och vthan Theraphim / Ther effter skola Jsraels barn vmwenda sigh / och sökia HERRAN sin Gudh / och sin Konung Dauid / och skola ära HERRAN och hans nådh j ytterstа tijdhenom.

(Theraphim) Synes här stå för Swar aff Gudhi.

(vthan Konung) Jsrael hadhe ingen Konung effter fengelset in til tess then rette Dauid Christus kom / hela werldennes Konung.

Fierde Capitel.

HÖrer j Jsraels barn HERRANS ord / Ty HERREN haffuer orsaak til at straffa them som j landena boo / Ty ther är ingen troheet / ingen kerleek / intet Gudz ord j landena / vthan Gudz hädhelse / lögn / mord / styld / och hoor haffua fått offuerhandena / och then ena blodhskylden kommer effter then andra / Therföre skal landet stå jemmerligha / och allom inbyggiaromen illa gå. Ty ock diwren på markenne / och foghlanar vnder himmelen / och fiskanar j haffuet skola förkomma.

Doch man torff icke straffa eller tuchta någhon / ty mitt folck wil ostraffat wara / vthan tagher sigh före at straffa Presternar / Therföre skalt tu falla om daghen / och Propheten falla medh tigh om nattena / Altså skal iagh tina modher spåkia.

Mitt folck är förderffuat / therföre at thet icke lära wil / Ty tu achtar intet Gudz ord / therföre wil iagh ock intet achta tigh / at tu min Prest wara skalt / Tu förgåter tins Gudz Lagh / therföre wil iagh ock förgäta tijn barn / jw flere the warda / jw meer the synda emoot migh / Therföre skal iagh jw så högt göra them til blygd / som the j äronne högt vppe äro. The äta mins folcks syndoffer / och styrkia theras siäl j theras misgerning. Therföre skal folckena gå lijka som Prestomen / Ty iagh skal heemsökia theras wesende / och wedhergella them såsom the förtiena / så at the skola äta / och icke mätte warda / bedriffua bolerij / och thet skal intet bekomma them / Therföre at the haffua offuergiffuit HERRAN / och intet achtat honom. Bolerij / wijn och most / göra menniskionar galna / Mitt folck fråghar sitt träå / och theras staaff predicar them / Ty en bolerijs ande förförer them / så at the bedriffua bolerij emoot sin Gudh. Offuan på berghen offra the / och på höghomen rökia the / vnder Eek / Lind och Book / effter the haffua skönan skugga / Therföre warda ock idhra döttrar skökior / och idhra brudhar horor / Och iagh wil ey heller förtaghat / tå idhra döttrar och brudhar skemda och horor warda / effter j vptaghen een annor Gudz tienst medh the horor / och offren medh the slema slunor / Ty thet galna folcket wil slaghet warda.

(styrkia) Såsom man afflat skee plåghar. (äta) Thet är / The skola driffua sina Gudz tienst hårdt / och doch litet ther aff äta.

Wilt tu Jsrael jw bedriffua bolerij / at doch Juda icke ock finnes skyldigh / Gäår icke bortt til Gilgal / och kommer icke vp til BethAuen / och swärier icke / Så sant som HERREN leffuer / Ty Jsrael löper lijka som een galen koo. Så skal ock HERREN låta födha them / såsom itt lamb thet wildt löper / Ty Ephraim haffuer giffuit sigh j selskap medh affgudhar / så låt honom fara / The haffua giffuit sigh vthi swalg och bolerij / theras Herrar haffua lust ther til / at the kôma skam åstadh / Jtt wädher skal bortdriffua them / hwilko the icke skola kunna emoot stå / och moste offuer sina Gudz tienst / til blygd warda.

(Herrar) Thet är / Konungar / Förstar och Prester.

Femte Capitel.

SÅ hörer nu thetta j Prester / och achta här vppå tu Jsraels hws / och fattat j öronen tu Konungens hws / Ty itt straff warder offuer idher gångande / J som ena snaro j Mizpa stelt haffuen / och itt vthstreckt näät j Thabor / The slachta fast mykit och bedrägha folcket ther medh / Therföre moste iagh straffa them allasamman / Jagh kenner Ephraim wel / och Jsrael är för migh intet fördold / at Ephraim är een skökia och Jsrael een sluna / The tenkia intet ther til / at the mätte wenda sigh til sin Gudh / Ty the haffua itt skökio hierta / och sköta intet om HERRAN.

(Mizpa) Gudz tienist hadhe the ther vprettat / och ther medh förfördt folcket.

(slachta) Til affgudherij och falsk gudztienst giffuer hela werlden rundeligha.

Therföre skal Jsraels höghferd för theras ansichte ödhmiwkat warda / och skola bådhe Jsrael och Ephraim falla för theras ondsko skul / och skal Juda

(höghferd) Thet är / Theras Gudz tienst ther the byggia och pocka på.

Juda falla medh them / Så skola the komma medh sijn fåår och fåå til at sökia HERRAN / och doch intet finna honom / Ty han haffuer wendt sigh jfrå thim / The förachta HERRAN / och födha fremmande barn / Therföre skal ock Nymånadhen vpfreta them medh theras offer.

Ja / blåser j baswn j Gibea / Ja / trummeter j Rama / Ja / roper j BethAuen / på hijnsidhon BenJamin / Ty Ephraim skal itt ödhe warda / på then tijdh iagh them straffande warder / Ther om haffuer iagh Jsraels slechte troligha warnat.

VI. Capitel.

IVda Förstar äro lijke them som vthflytia rååmerke / therföre wil iagh vthgiwta mina wredhe offuer them lijka som watn. Ephraim lijdher wold / och warder plåghat / ther vthi skeer honom rett / Ty han haffuer giffuit sigh vppå mëniskio bodh / Jagh är Ephraim såsom en maal / och Juda huse een plågha / Och tå Ephraim kende sina krankheet / och Juda sitt såår / droogh Ephraim bortt til Assur / och sende til Konungen j Jareb / Men han kunde intet hielpa idher / eller helä idhart såår / Ty iagh är Ephraim lijka som itt Leyon / och Juda hwse lijka som itt vngt Leyon / Jagh / iagh riffuer / och gåår min wägh / iagh förer them bortt / och ingen kan vndsettia them / Jagh wil gå åter til mitt rwm igen / til tess the kenna sina skuld / och sökia mitt ansichte.

(lijdher) Här propheterar han om Christo och Euangelio / Judanar wille icke lydha Gudhi / tå them welgick / så moste the j Nyia Testamentet vnder korsena tiena Gudhi / thet wil doch icke annorlunda wara / Ty pauperes Euangelizantur / The elende höra Gudz ord / the rijke achta thet intet.

När them illa gåår / så moste the tå sökia migh och säya / Kommer / wij wilie til HERRAN igen / Ty han haffuer riffuit oss / han helar oss ock / han haffuer slaghit oss / han förbinder oss ock / Effter twå daghar gör han oss leffuande / På tridie daghen skal han vpweckia oss / så at wij få leffua infor honom / Och så warde wij ther vppå achtandes / och winleggia oss ther om / at wij måghe kenna HERRAN / Ty han kommer fram / lijka som en sköön morghonrodhne / och skal komma oss lijka som itt regn / såsom itt seerla regn / hwilkit landet fuchtar.

O huru wel wil iagh göra emoot tigh Ephraim. O huru wel wil iagh göra emoot tigh Juda. Ty then nådh som iagh idher bewisa wil / skal wara såsom itt morghonmoln / och lijka som een dagg som om morghonen bittijdha faller / Therföre höfflar iagh them genom Propheternar / och dödhar them genom mins munz taal / At tins Gudz ord mågha j liwset komma / Ty iagh haffuer lust til kerleek / och icke til offer / och til Gudz kundskap / och icke til brenneoffer.

(höfflar) Jagh ördömer theras Gudz tienst / på thz the skola lära tiena migh rett.

Men the offuerträdha Förbundet lijka som Adam / Ther vthi förachta the migh / Ty Gilead är en stadh full medh affgudherij och blodhskulder / Och Presternar samt medh sina stalbrödher äro lijka som röffuare / hwilke j försått liggia / och mörda på then wäghen til Sichem / Ty the göra hwadh the wilia / Jagh seer thet j Jsraels hws / ther migh före gruffuar / Ty ther bedriffuer Ephraim bolerij / Jsrael orenar sigh / Men Juda skal än nu haffua ena skördeand för sigh / när iagh mins folcks fengelse vmwendande warder.

VII. Capitel.

TÅ iagh Jsrael hielpa wil / så finner man först Ephraims otroo och Samarie ondsko / så at the bedriffua testa meer affgudherij / Och ändoch the inbyrdes medh tiuffuar / och vthan til medh röffuare / plåghadhe äro / Likwel wilia the intet merkia / at iagh ther medh giffuer acht vppå alla theras ondsko / Men iagh seer wel theras wesende / som the alstädhes bedriffua.

(finner) Jw meer man lärer / jw ärghare warder werlden.

The frögda Konungen genom sitt affgudherij / och Förstanar genom sina lögner / och äro allesamman hoorkarlar / Lijka som en bakovgn then bakaren heet gör / när han vthknodhat haffuer / och läter deghen jgenom syras och jääsa.

(soffuer) Thet är / theras Konung / och wil säya / The brinna så hete j affgudherij / at the medh ingen plägho kunna ther jfrå driffuas / Ja / the göra martelet aff them som Gudh straffar / lijka som the lijdhe thet för Gudz skul.

J dagh är wår Konungs högtijdh (säya the) så warda tå Förstanar hete lijka som aff wijn. Så biwdher han the falska lärare til sigh / Ty theras hierta är heett vthi theras Gudheligheet lijka som en bakovgn / när the offra och bedrägha folcket / Men theras bakare soffuer alla nattena / och om morghonen brinner han j liwsom logha. Så äro the än tå så hete j Gudheligheet / lijka som en bakovgn / ändoch at theras domare vpfretne warda / och alla theras Konungar falla / Likwel är ther än tå ingen jbland them som åkallar migh.

(vmwender) Vthan läter brenna henne alt på thena sidhone.

Ephraim warder offuerfallen aff Hedhningom / Ephraim är lijka såsom een kaka then ingen vmwender / vthan fremmande vpäta hans krafft / likwel wil han intet achtat / Han haffuer ock fått grå håår / likwel wil han intet achtat / Och Jsraels höghferd warder för theras öghon ödhmiwkat / likwel vmwenda the sigh intet til HERRAN sin Gudh / och frågha ey heller någhot effter honō j allo thesso / Ty Ephraim är lijka som een galen duffua / then intet achta wil / Nu åkalla the Egypten / Nu löpa the til Assur / Men effter the så löpa nu hijt och nu tijt / skal iagh kasta mitt nååt offuer them / och ryckia them nedher / lijka som foghlar vnder himmelen / Jagh skal straffa them / såsom man thet predicar vthi theras församlingar

(predicar) Thz är / the hota och banna the retta propheter såsom kettare för Gudhi etc. thz samma skal falla vppå theras hoffnudh / och lijdha thē nepst och straff / som the j theras skolar predica offuer andra.

Wee them / at the jfrå migh wijka / the moste förderffuadhe warda / Ty the äro jfrå migh affellighe wordne / Jagh wille wel förlossa them / om the icke affgudherij emoot migh lärde / Så åkalla the migh ock intet aff hiertana / vthā tiwta j sijn lägre / The församlas för maat och dryck skul / och äro migh ohörsamme / Jagh lärer them och sterker them / men the tacka migh illa / The vmwenda sigh doch icke retteligha / vthan äro lijka som en falsk boghe / Therföre moste theras Förstar falla genō swerd / Theras trugh skal vthi Egyptj land til spott warda.

(församlas) Til theras Gudz tienist för buken skul.

(läghre) Thet är / J theras kyrkior och skolar / ther the bola medh affgudhomen.

VIII. Capitel.

(kommer) Förnim / fienden Konungen aff Assyrien

ROpa högt såsom en baswn och sägh / Han kommer allaredho offuer HERRANS hws lijka som en örn / Therföre at the haffua offuerträdhet mitt Förbund / och wordet affellige jfrå mijn Lagh / skola the tå ropa til migh / Tu äst min Gudh / wij kenne tigh / wij Jsrael / Men ehuru wel man thet menar / så läter doch Jsrael intet säya sigh / Therföre moste fienden forfölia them / The sökia Konungar och achta intet migh / The hålla sigh in til Förstar / och iagh måtte intet wetat / Aff sitt silffuer och guld göra the affgudhar / at the jw snarligha förgåås skola.

(kalff) Belete eller affgudh.

Tin kalff o Samaria förkastar han / Mijn wredhe haffuer förgrymmat sigh offuer them / Thet kan icke lenge stå / the moste straffadhe warda / Ty kalffuen är kommen jfrå Jsrael / och en mestare haffuer giordt honom / och han kan jw ingen Gudh wara / Therföre skal Samarie kalff til stofft giord warda / Ty the såå wädher / och skola vpskära owädher / Theras sädh skal icke vpkomma / och theras frucht intet miöl giffua / Och om hon thet än giffuer / så skola doch fremmande äta thet vp.

Jsrael warder vpäten / Hedhninganar haffua sigh medh honom / lijka som medh itt oteerigt kärille / Therföre at the löpa vp effter Assur såsom wilåsnen j willonne. Ephraim skencker bolarom / och giffuer Hedhningom skatt / The samma Hedhningar wil iagh nu församla offuer them / The skola snart

snart leedze warda widh Konungens och Förstanars tunga / Ty Ephraim haffuer giordt mong Altare til at synda / så skola ock Altaren warda honom til synd / Om iagh än mykit predicar them om mijn Lagh / så kalla the thet ketterij / Thet the än nu mykit offra och frambära kött och äta / så haffuer doch HERREN intet behagh ther til / Vthan han wil jhogh kōma theras ondsko / och heemsökia theras synder / som sigh til Egypten wenda.

(äta) Såsom man pleghar äta offer / thet är / heligh maat / Gudhi til tienist.

Jsrael förgäter sin skapare och bygger kyrkior / Så gör Juda monga fasta städher / Men iagh skal senda eeld vthi hans städher / han skal förtära hans hws.

IX. Capitel.

TV behöffuer icke frögda tigh Jsrael / eller beröma tigh offuer annor folck / Ty tin Gudz tienist är itt horerij emoot tin Gudh / ther tu nytto med söker / at alla ladhor mågha warda fulla medh korn / Therföre skola ladhonar och pressenar intet födha tigh / och winet skal tigh intet lyckas / Och the skola icke bliffua vthi HERRANS land / vthan Ephraim moste åter in vthi Egypten / och moste äta vthi Assyrien thet oreent är / Ther the intet kunna göra HERRANOM drickoffer aff wijn / eller ellies honom någhot til wilia. Theras offer skal wara lijka som the bedröffuadhes brödh / aff hwilkom orene warda alle the som ther aff äta / Ty sitt brödh moste the äta för sigh sielff / och thet skal intet warda burit in vthi HERRANS hws / Hwadh wilie j tå göra vthi åårstijdhom och HERRANS höghtijdhom? Sij / the moste bortt för förderffuarenom / Egypten skal hemta thē tilhopa / och Moph skal begraffua them / Nätzla skal wexa / ther nu theras lustigha affgudhars silffuer ståår / och törne vthi theras hyddom.

(bedröffuadhes) Deutero. 6. är förbudhit göra bedröffuat offer.

Heemsökninges tijdhen är kommen / wedhergellelse tijdhen / thet skal Jsrael wel förnimma / Propheternar äro galne / och the Andelighe äro vrsinnoghe / för tina stora misgerning / och för thet stora hetzligha affgudherijt skul.

The wechtare j Ephraim höllo sigh itt skiffte in til min Gudh / Men nu äro the Propheter / som leggia honom snaro på alla hans wäghar / genom thet hetzligha affgudherijt vthi sins gudz hws / The gå alt för diwpt ther vthi / och äro förderffuadhe / såsom j Gibea tijdh / Therföre skal han komma theras ondsko jhogh / och heemsökia theras synder.

(Gibea) Judic 19. Ther förswaradhe BenJamins barn then alra största ogerning.

Jagh fann Jsrael j öknenne lijka som wijndruffuor / och sågh idhra fädher lijka som the första fikon på fikonaträdh / Men ther effter gingo the til Baal Peor / och loffuadhe sigh til then skamligha affgudhen / och wordo jw så styggelighe som theras bolar / Therföre moste Ephraims herligheet bortflygha såsom en foghel / så at the hwarken skola födha / haffuande wara / eller affla / Och om the än vpfödde sijn barn / så wil iagh doch göra thē arffualösa / så at the skola intet folck wara / Och wee thē när iagh jfrå them wikin är.

Ephraim (som migh synes) är planterat / och sköön lijka som Tyrus / Likwel moste han nu få dråparenom sijn barn vth / HERRE giff them / Men hwadh wilt tu giffua them? Giff them ofruchtsamma quedher och försijnat bröst.

(bröst) At the ingen barn flere föda skulle j landena / vthan skulle alt bortföras.

All theras argheet skeer j Gilgal / ther hatar iagh them / och skal för theras onda wesende skul / driffua them bortt vthu mitt Hws / och ingen kerleek meer bewijsa them / Ty alle theras Förstar äro affellighe.

Ephraim är slaghen / hans root är borttorkat / så at the ingen frucht meer bära kunna / Och om the än födde / så wil iagh doch then åstundadha fruchtena aff theras lijffue dödha / Min Gudh skal förkasta them / therföre

(borttorkat) Riket är bortto / och the moste förskingras jbland hedhninganar.

at the icke wille höra honom/ och the moste gå willerådha jbland Hedhningar.

X. Capitel.

> (frucht) Städhernar äro sådana wijnträås frucht / men thz är affhemtat och toomt.

JSrael är itt onyttigt wijnträå worden / hans frucht är ock altså/ Så mykin frucht som han haffuer / så mong Altare gör han/Ther landet allrabest är / ther stichta the allraskönesta kyrkior /Theras hierta är delat / och the synda nu / Men theras Altare skola nedherbruten / och theras Stichtningar förstörda warda/ Ty the beröma sigh och säya / Konungen haffuer oss icke än nu/Och behöffue wij intet fruchta HERRAN/Hwadh skulle Konungen göra oss? The swäria sigh tilhopa förgeffues/ och göra itt Förbund/Och sådana rådh grönskas lijka som ogrääs/på alla fohrar j markenne.

> (fruchta) Thet är / HERRANS ord som Propheternar säya oss/ achte wij intet.

> (haffuer oss icke) Thet är/ Konungen j Assyrien

Samarie inbyggiare församla sigh til kalffuen j BethAuen / Ty hans folck haffuer grätet offuer honom / ther doch hans Andelighe plåghadhe fröghda sigh offuer hans herligheet/Ty han är bortförd jfrå them/Ja/kalffuen är förd in vthi Assyrien/Konungen j Jareb til en skenck. Altså moste Ephraim stå medh skam/och Jsrael skemligha gå medh sitt anslagh. Ty Konungen j Samaria är förswunnen/lijka som fradhan på watnena. The Höghder j Auen ther Jsrael medh syndadhe/ äro förlagda / Tistel och törne wexer på theras Altare / Och the skola säya / J bergh förskyler oss /och j backar faller offuer oss.

> Luce 23.

Jsrael tu haffuer syndat alt jfrå Gibea tijdh / ther widh haffua the ock bliffuit / Men een sådana strijdh som emoot the onda menniskior j Gibea skeedde/then skal intet fatta them/Vthan iagh skal nepsa thm̄ effter min wilia/Så at folck skola komma församlat offuer them /när iagh spenner them före medh theras bådha kalffuar.

> (Gibea) Ther aff läs Judicum 19.

Ephraim är en kalff/som sigh ledha låter/Jagh skal ock en gång tröska medh honom/och wil fara offuer hans sköna hals/Jagh skal lära Ephraim rijdha/och Juda plöya/och Jacob harffua/Therföre säär rettferdigheet/och vpskärer kerleek/och plöyer annorlunda / mädhan tijdh är at sökia HERRAN/til tess han kommer/och lärer idher rettferdigheet/Ty j plöyen ogudachtigheet/och vpskären oretferdigheet/och äten lögns frucht.

> (säär rettferdigheet) Prediker rett / eller iagh skal en gång plöya medh idher.

Effter tu nu förlåter tigh vppå titt wesende / och vppå tina monga Hieltar/så skal vphäffua sigh itt rumor j titt folck / Så at all tijn feste skola förstöörd warda/lijka som Salman Arbeels hws förderffuadhe j strijdhenes tijdh/tå modhren offuer barnen slaghen wardt/Rett så skal idher ock gå j BethEl för idhra stora ondsko skul/at Jsraels Konūg skal om morghonen bittijdha nedherlagd warda.

> (Salman) Thetta ärendet står ellies ingenstädz j Scrifftenne / och är wel sådant meer skeedt/såsom Judas indragher vthi sinne Epistel om Michael och Satan.

> (bittijdha) Thet är/ hastugt och oförseendes.

XI. Capitel.

TA Jsrael vng war/hadhe iagh honom kåår / och kalladhe honom/min son/ vthu Egypten / Men när man nu kallar honom/så wenda the sigh bortt/ och offra Baalim / och rökia in för belete/Jagh toogh Ephraim j hans arm och leedde honom/Men the haffua nu förgätit huru iagh halp them/ Jagh låt them dragha itt lustigt ook / och gå medh miwka tömar/och iagh toogh oket vthaff them och gaff them fodher/på thet han jw icke skulle wenda sigh åt Egyptj land igen/Så är nu Assur worden theras Konung/ Ty the wille intet vmwenda sigh / Therföre skal swerdet komma offuer theras städher/och skal förtära och vpfräta theras bomar för theras anslagh skul.

> Matth. 2.

> (leedde) Lijka som modhren lärer barnet gå/och ledher thz vnder armen.

Mitt

Mitt folck haffuer ingen lust til at wenda sigh til migh / och ehuru man predicar them/så skickar sigh doch ingen til at höra / Hwadh skal iagh göra aff tigh Ephraim? Huru skal iagh doch plågha tigh Jsrael? Skal iagh icke medh retto göra tigh såsom Adama / och tilpynta tigh lijka som Zeboim? Men mitt hierta haffuer itt annat sinne / Mijn barmhertigheet är så brinnande/at iagh icke göra wil effter minne grymma wredhe/ eller wenda migh til/at iagh platt förderffuar Ephraim/Ty iagh är Gudh och icke menniskia/ och är then Helighe jbland tigh/Doch skal mitt Rike icke wara j stadhenom/ Tå skal man efterfölia HERRAN/och han skal ryta såsom itt Leyon/Och när han ryter/så skola the förskreckia sigh som wester vth äro / Och the vthi Egypten skola ock förskreckias såsom en foghel/ Och the j Assurs land/lijka som duffuor/Och iagh wil settia them vthi sijn hws / sägher HERREN.

> Gene. 19.

> (Rike) Mitt Rike skal wara så stoort / at thet icke skal kunna begripit warda j någhon stadh/ Thet är Christi Rike j allo werldenne.

XII. Capitel.

VThi Ephraim är altstådhes affgudherij emoot migh / och j Jsraels hws falsk Gudz tienst / Men Juda håller sigh än nu fast in til Gudh/och til then retta heligha Gudz tienisten. Men Ephraim gapar effter wädher / och löper effter östan wädher/och gör hwar dagh meer affgudherij och skadha. The göra Förbund medh Assur / och föra Balsam vthi Egypten/ Therföre skal HERREN beskerma Juda / och heemsökia Jacob effter hans wäghar /och löna honom effter hans förtienst.

> (medh Assur) The trösta på menniskior / och icke på Gudh.

Ja (säya the) Han haffuer vndertryckt sin brodher j modherliffuena/ och aff allo macht kempat medh Gudhi/Han kempadhe medh Angelen och wann/Ty han greet och badh honom / Ther haffuer han jw funnet honom j BethEl/och ther haffuer han talat medh oss.

Men HERREN är Gudh Zebaoth / HERRE är hans nampn/Så vmwendt tigh nu til tin Gudh/gör barmhertigheet och rett/och hoppas altstådhes vppå tin Gudh.

> (BethEl) At BethEl är bätre til Gudztienst än Jerusalem/bewijsa the ther medh/at Jacob ther Vnder giordt haffuer.

Men köpmannen haffuer een falsk wägh j sinne hand/och bedrägher gerna/Ty Ephraim sägher / Jagh är rijk / Jagh haffuer noogh / Man skal intet ondt finna j alt mitt arbete/thet synd är/Men iagh HERREN är tin Gudh alt jfrå Egyptj land/och then tigh läter än nu j hyddom boo / såsom man j åårstijdher plåghar/och talar til Propheternar/Och iagh är then som så monga Prophetier giffuer/och förkunnar genom Propheternar hoo iagh är/Vthi Gilead är altsamman affgudherij / och j Gilgal offra the oxar fåfengeligha/och haffua så mong Altare/som skylanar på åkren stå.

> (wägh) The vthtydha scrifftena om BethEl icke rett.

Jacob moste flyy vthi Syrie land/och Jsrael moste tiena för ena hustru/ för ena hustru moste han wachta / Men ther effter förde HERREN Jsrael vthu Egypten/genom en Prophet / och låt bewara honom genom en Prophet/Men nu förtörnar honom Ephraim genom sina affgudhar/Therföre skal theras blodh komma offuer them / och theras Herre skal wedhergella them theras försmådhelse.

> (flyy) At Jacob haffuer tient Gudhi j BethEl/thet moste på then tijdhen skee för hās person/ men ther effter förde gud folcket vthu Egypten genom Mose/honom skulle the fölia och icke Jacobs Exempel.

> (Herre) Thet är/ Konungē j Assyrien

XIII. Capitel.

DA Ephraim j Jsrael vphögd wardt/tå lärde han affgudherij medh macht/ Sedhan syndadhe the genom Baal / och wordo ther offuer dräpne/ Men nu synda the än mykit meer/ och göra belete aff sitt silffuer/såsom the thiñ vptenkia kunna/ nemligha affgudhar/the doch altsammans smedz werck äro/ Likwel predica the om them/at then som kalffuanar kyssa wil/

> (dräpne) Såsom Ahab medh alla sina.

han skal

han skal offra menniskior / The samma skola haffua morghon moln / och then dagg som bittijdha faller / Ja / lijka som agnar the vthaff loghanom bortt blåsa / och såsom röken aff en skorsteen.

(dagg) Thesåya then falska gudztienistene stoor ting til / Men ther warder intet aff / menar Hosea.

Men iagh är HERREN tin Gudh alt jfrå Egyptj land / och tu skulle jw ingen annan Gudh kenna / vthan migh / och ingen frelsare / vthan migh allena / Jagh lät migh jw wårda om tigh j öknenne j eno torro lande / Men effter the födde äro / så at the äro mätte wordne / och noogh haffua / vphäffuer sigh theras hierta / Therföre förgäta the migh.

Så skal iagh ock warda emoot them lijka som itt Leyon / och lijka som en Parde på wäghenom wil iagh wachta effter them / Jagh skal möta them lijka som en Biörn / hwilkom hans vngar borttagne äro / och skal sönderriffua theras förstockadhe hierta / och skal vpfräta them ther / såsom itt Leyon / wildiwr skola rijffua them sönder.

(olycko) Ättu söker hielp når menniskior och icke när Gudhi.

Jsrael tu förer tigh j olycko / Ty tijn helsa ståår allena när migh / Hwar är tin Konung / som tigh hielpa må vthi alla tina städher / och tine Domare ther tu aff sadhe / Giff migh Konūg och Förstar: Nu wel / Jagh gaff tigh en Konung j minne wredhe / och skal tagha honom bortt j minne grymheet.

(Konung) Saul gaff han medh ogunst 1. Reg. 8. och wil såya / Lijka som iagh gaff tigh then första Konungen j wredhe / så wil iagh ock tagha then sijdsta bort j grymheet / så at tu ingen meer haffua skalt.

Ephraims mißhandel är samman bunden / och hans synd är behållen / Ty honom skal wee warda såsom eenne barnfödherskó / Ty the äro oförsichtigh barn / Then tijdh skal komma / at theras barn moste förgåås.

MEN JAGH WJL förlossa them vthu heluete / och hielpa thē jfrå dödhen / Dödh / Jagh skal wara tigh een förgifft / Heluete / Jagh skal wara tigh een plågha / Doch är tröstien fördold för mijn öghon / Ty han skal skilia emellan brödher / Ther skal itt östan wädher komma vp jfrå öknenne / och vthtorka hans brunnar / och vthödha hans kellor / han skal borttröffua all kosteligh tyygh och håffuor.

(Heluete) Thet timeligha Konungariket skal affkomma / men thz andeligha skal vpkomma / Men fåå skola ther aff haffua tröst Therföre / at the icke anammat / och skola genom the Romare / såsom genō itt hårdt wädher warda förstörde.

Samaria skal ödhe warda / Ty the äro sinom Gudh ohörsamme / The skola falla genom swerd / och theras vnga barn sönderkrossat / och theras haffuande quinnor sönderreffna warda.

XIIII. Capitel.

VMwendt tigh Jsrael til HERRAN tin Gudh / Ty tu äst fallen för tin mißhandel skul / Tagher thenna orden medh idher / och wender idher om til HERRAN / och sägher til honom / Förlåt oss alla synder och gör oss gott / så wilie wij offra wåra leppars oxar. Assur skal intet hielpa oss / och wij wilie icke meer rijdha på hestar / och icke meer såya til wåra henders werck / J åren wår Gudh / vthan låt the fadherlösa finna nådh när tigh.

Så skal iagh åter hela theras affträdhelse / Gerna wil iagh haffua them kåår / Tå skal iagh wenda mina wredhe jfrå them / Jagh wil wara Jsrael lijka som een dagg / at han skal blomstras såsom een roos / och hans röter skola vthstreckia sigh såsom Libanon / Och hans grener vthwijdga sigh / at han skal wara så degheligh som itt oliotråå / och skal giffua een sådana godh lucht som Libanon / Och skola åter sittia vnder hans skugga / aff korn skola the födha sigh / och blomstras lijka som itt wijntråå / Hans åminnelse skal wara lijka som wijnet på Libano.

Ephraim / Bortt medh the affgudhar / Jagh skal böönhöra honom och ledha honom / Jagh wil wara såsom itt grönt furotråå / På migh skal man finna tina frucht / Hoo är wijs / then thetta förståår / och klook / then thetta merker: Ty HERRANS wäghar äro rette / och the rettferdighe wandra ther vppå / Men offuerträdharenar falla ther vppå.

Enden på Propheten Hosea.

Förspråk på then Propheten Joel.

JOel låter icke förstå / på hwadh tijdh han leffuat eller predicat haffuer / Men the gamle såya / at han war på then tijdh tå Hoseas och Amos woro / Thet låter man så gott wara / Men han haffuer warit en mild och sachtmodigh man / straffar icke så skarpt som the andre Propheternar / Vthan bedher och klaghar / wil gerna göra menniskionar froma medh godh ord / och förwarar them för skadha och olycko / Men honom skal wisseligha så wara gånget som androm Prophetom gånget är / så at man haffuer intet troodt hans ordom / vthan hållet honom för en dåra / Doch är han j thet Nyia Testamentet högt prijsat / Ty S. Petrus bär honom fram Acto. ij. Så at Joel moste giffua then första predican / som j then Christeligha Kyrkionne skeedde / Nemligha / j Jerusalem på Pingesdagh / tå then helge Ande nu giffuin war / Så förer S. Paulus the orden ock ganska herligha / Hwilken som åkallar HERRANS nampn / han skal warda saligh / Thet ock så j Joels ij. Cap. ståår.

Vthi första Cap. propheterar han thet tilskundande straff offuer Jsraels folck / at the skulle aff the Assyrier förderffuadhe och bortförde warda / Och kallar the Assyrier grååsmatkar / gråås hoppor / brömser etc. Ty the Assyrier vpfrätte Jsraels Rike / thet ena stycket effter thet andra / til tess the thz altsamman förderffuadhe / Doch moste på sidstonne then Konungen Sanherib för Jerusalem nedherlagd warda / hwilket Joel dragher här in j annat Cap. ther han sägher / Och then aff Noordan / skal iagh driffua longt bortt jfrå idher.

Sedhan propheterar han widh endan aff thet andra Cap. och alt framåt / om Christi Rike och then helgha Anda / och om thet ewigha Jerusalem / Men thet han om Josaphatz daal talar / huru HERREN sielff skulle kalla ther alla Hedhningar in för Domen / Hwilket ock the gamle fädher om then yttersta Domen förstå / är icke til förkastande / Doch är lijkt / at såsom Joel kallar then Christeligha Kyrkiona / thet ewigha Jerusalem / så kallar han ock henne Josaphatz daal / Therföre / at hela werlden warder jgenom ordet kallat in j then Christeligha Kyrkion / och j henne dömd / och genom predicanen straffat / at the allesamman in för Gudh syndare äro / Såsom Christus sägher / Sanningenes Ande skal straffa werldena för synd skul / Ty Josaphatz daal kallas Domadaal / Lijka som Hoseas j annat Cap. ock kallar then Christeligha Kyrkion Achors daal.

Then Propheten Joel.

Första Capitel.

Thetta är HERRANS ord som skeedde til Joel Pethuels son / Hörer thetta j åldste / och achter här vppå alle inbyggiare j landena / om någhot sådant skeedt är j idhar tijdh eller j idhra fädhers tijdh? Säyer idhrom barnom ther aff / och låter idhor barn säya thet för sijn barn / och the samma barnen för sina efterkommande / Nemligha / hwadh effter grååsmatken bliffuer quart / thet vpäter gråås-hoppan / Och hwadh gråås hoppan igen bliffua låter / thet äter floghmatken / Och hwadh flogh-matken bliffua låter / thet fräter lwsen.

Waker vp j drukne och gråter / och jemrer idher alle wijndrinkare effter most / Ty han är idher jfrå idhar munn borttaghen / Ty itt mechtigt folck och otaligt dragher hijt vp vthi mitt land / thet haffuer tender lijka som itt Leyon / och oxlatender lijka som een Leyinna / Thet samma förödher min wijngård / aff bryter mijn fikonaträä / barkar thin och förkastar them / så at theras quistar äro hwite wordne / Jemra tigh lijka som een jungfrw / then en säck vppå dragher för sin brudgumma skul / Ty spijsoffer och drickoffer är bortto jfrå HERRANS hws / Presternar HERRANS tienare söria / Marken är förödd / och åkren ståår omkeligha / Kornet är förderffuat / wijnet ståår jemmerligha / och olian klagheligha / Akermännenar see skröpligha vth / och wijngårdzmännenar gråta / för hwete och korn skul / at vthaff markenne intet inberghas kan / Så stå ock wijnträän jemmerligha / och fikonaträän klagheligha / ther til granatträä / palmträä / äpleträä / och all trää på markenne / äro förtorkat / Ty menniskionars frögd är til sorgh worden.

Vmgiorder idher och gråter j Prester / Jemrer idher j Altarens tienare / Gåår in och ligger j säcker / j mins Gudz tienare / Ty bådhe spijsoffer och drickoffer är bortto aff idhars Gudz hws / Helgher ena fasto / kaller tilhopa menigheten / församler the åldsta och alla landzens inbyggiare til HERRANS idhars Gudz hws / och roper til HERRAN / Ah wee then daghen / Ty HERRANS dagh är hardt när / och kommer såsom itt förderff jfrå them Alzmechtigha / Så skal maten för wår ögon borttaghen warda / och jfrå wår Gudz hws frögd och glädhi / Sådhen är bortrotnat j iordenne / kornhusen stå ödhe / ladhonar förfalla / Ty kornet är förderffuat / O huru suckar booskapen / fäät råmar / Ty the haffua ingen beet / och fåren försmechta. Infra

HERRE tigh åkallar iagh / Ty elden haffuer affbrendt the lustigha planar j öknenne / och loghen haffuer vptendt all trää på markenne / Ja / wildiwren ropa ock så til tigh / Ty watubeckenar äro vthtorkadhe / och eelden haffuer förbrendt the lustigha planar j öknenne.

Annat Capitel.

Blåser medh baswner j Zion / roper på mino helgho berghe / darrer alle landzens inbyggiare / Ty HERRANS dagh kommer och är hardt när / En mörk dagh / en bijster dagh / en mulen dagh / och dimbogh dagh / lijka som morghonrodhen vthbredher sigh offuer berghen / Nemligha / itt stoort och mechtigt folck / hwilkes lijke tilförenne icke warit haffuer / och här

effter icke warda skal j ewigh tijdh / För honom gåår en förtärande eeld / och effter honom en brinnande loghe / Landet är för honom lijka som en lustgård / men effter honom lijka som een wild ökn / och ingen skal vndslippa honom / The äro til seende såsom hestar / och renna såsom resenärar / The springa offuan på berghen / lijka som ther wagnar bullradhe / och såsom en loghe donar j halm / såsom itt mechtigt folck som til strijdz rustat är.

Folcken skola förskreckia sigh för honom / All ansichte äro så bleek som leerpottor / The skola löpa såsom Hieltar / och stijgha muranar såsom krijgsmän / Hwar och en skal dragha rett fram / och intet försuma sigh / Jngen skal hindra then andra / vthan hwar och en skal gå j sin orden / Och när the storma och infalla / skola the intet såre warda / The skola rijdha om kring j stadhenom / löpa på muranar / och stijgha in vthi hwsen / och såsom en tiwff infalla jgenom fenstren.

För honom darrar landet / och himmelen båffuar / Sool och Måne warda mörk / och stiernonar förhålla sitt sken / Ty HERREN skal låta gå sin dunder för sinom häär / Ty hans häär är ganska stoor och mechtigh / han skal vthretta hans befalning / Ty HERRANS dagh är stoor / och fast förskreckeligh / Hoo kan lijdha honom?

Så sägher nu HERREN / Wender idher til migh aff alt hierta medh fastande / medh gråtande / och medh söriande / Rijffuer idhor hierta / och icke idhor klädher / och wender idher til HERRAN idhar Gudh / Ty han är nådheligh / barmhertigh / toligh och aff stoor mildheet / och låter sigh snart ångra straffet / Han förbarmar sigh jw än nu / och effter sitt straff nådhe bewijsar / til spijsoffer och drickoffer HERRANOM idhrom Gudhi.

Blåser medh baswn j Zion / Helgher ena fasto / kaller menigheten tilhopa / församler folcket / helgher församlingena / samman kaller the åldsta / Haffuer the vnga barn och deggiobarn til sammans / Brudhgummen gånge vthu sinom kamar / och brudhen vthu sitt maak / Låter Presternar HERRANS tienare gråta / emellan Förhuset och Altaret / och säya / HERRE skona tino folcke / och lät icke tin arffuedeel til skam warda / så at Hedhningana få rådha offuer them / Hwj wilt tu låta säya jbland folcken / Hwar är nu theras Gudh?

Så skal tå HERREN haffua nijt om sitt land / och skona sino folcke / Och HERREN skal swara / och säya til sitt folck / Sij / iagh skal senda idher korn / most och olio til fyllest / så at j skolen ther aff noogh haffua / och skal icke meer låta idher på skam komma jbland Hedhninganar / Och skal jagha them aff Noordan longt bortt jfrå idher / och driffua honom bortt vthi itt tortt och ödhe land / Nemligha / hans ansichte bortt emoot haffuet österuth / och hans enda bortt emoot yttersta haffuet / Han skal rottna och luchta för sina höghferd skul / Fruchta tigh intet tu land / vthan glädh tigh och war widh itt gott moodh / Ty HERREN kan ock göra mechtigh ting. Fruchter idher intet j diwr på markenne / Ty boninganar j öknenne skola grönskas / och träån båra sijn frucht / och fikonaträån / och wijnträån skola wel båra.

Och j Zions barn frögher idher / och warer gladhe j HERRANOM idhrom Gudh / then idher nådhelighit regn giffuer / Och sender idher nedher morghonregn och afftonregn såsom tilförenna / at ladhonar warda fulla medh korn / och pressenar offuerflödigheet aff most och olio haffua skola / Och iagh skal giffua idher the åren igen som gråås hoppor / floghmatkar / lws och gråås matkar (som min stora häär woro / thz iagh jbland idher sende) vpätet haffua / at j skolen haffua noogh til at äta / och prijsa HERRANS idhars Gudz nampn / thz jbland idher Vnder giordt haffuer / Och mitt folck skal icke meer til skam warda / Och j skolen förnimma / at iagh är mitt jbland Jsrael / och at iagh är HERREN idhar Gudh / och ingen meer / Och mitt folck skal icke meer til skam warda.

Så skal thet Leuitiska presteskapet haffua en enda tå alla handa stånd skola komma til predica embetet.

Och ther effter skal iagh vthgiwta min Anda offuer alt kött/och idhra söner och döttrar skola prophetera/ Idhre äldste skola haffua drömer/och idhre ynglingar skola see syner / Och wil iagh på then tijdhen vthgiwta min Anda/bådhe offuer tienare och tienarinnor/Och skal giffua vnderte kn j himmelen och på iordenne/nemligha /blodh /eeld/ och rökdamb / Solen skal förwandlat warda vthi mörker / och Månen vthi blodh / förr än then store och förskreckelighe HERRANS dagh kommer/ Och thet skal skee/ HOO SOM HELST HERRANS nampn åkallādes warder /han skal frelst warda / Ty på Zions bergh och j Jerusalem skal een saligheet wara/ såsom HERREN sagdt haffuer / och när the andra quarbleffna/the HERREN kallandes warder.

Acto. 2.

Roma. 10.

Tridie Capitel.

(Israels wegna) Merk at alt straff och Gudz domar offuer the onda/skee för the godha skul/ altså ock then ytersta domen. ‡

(för wijn) Thet är / förachteligha och hånligha såldt.

Ty sij/vthi the daghar och j then samma tijdhenom / när iagh vmwendandes warder Juda och Jerusalems fängelse/så wil iagh samman samka alla Hedhningar / och skal föra them nedher j Josaphatz daal / och wara ther medh them til retta på mins folcks och mins arffuedeels Israels wegna/ at the haffua förströödt them jbland Hedhningar/och delat sigh mitt land/och kastat lott offuer mitt folck/och giffuit piltar för maat/och såldt pijghor ‡ för wijn/och fördrucket them.

Och j aff Zor och Zidon/och alla Philisteers grenßor / Hwadh haffue j medh migh at göra/wilie j trätza migh ∴ Nu wel/Om j trätzen migh/så skal iagh snarligha/och med hast wedhergella idher thet vppå idhart hoffuudh/ J som haffuen taghit mitt silffuer och penningar/och mijn sköna klenodier/ och fördt them in vthi idhra kyrkior/ Ther til ock såldt Juda barn och Jerusalems barn the Greker/på thet j jw skullen låta thē komma longt bortt jfrå sina grenßor / Sij /iagh skal vpweckia them jfrå thet rwm/tijt j them såldt haffuen/och skal wedhergellat idher vppå idhart hoffuudh / Och skal åter sälia idhra söner och döttrar genom Juda barn/the skola tå sälia thē in vthi Rijka Arabien eno folcke j fierran land/Ty HERREN haffuer thet talat.

(Roper) Thet är/alle Hedhningar äro/härske emoot Gudz ord/ rusta och sterkia sigh ther emoot. Psal. 2.

Roper thetta vth (såya the) jbland Hedhninganar/ helgher ena strijdh/ vpwecker the starcka/låter komma och vpdragha alt krijgs folck/Görer aff idhrom plooghbillom swerd / och aff idhrom liyom spetzer / then swaghe hålle sigh starck / Gadder idher tilhopa / och kommer hijt alle Hedhningar alt om kring/och församler idher / Ther skal HERREN nedherleggia tina starcka/ Ståår vp j Hedhningar/och dragher vp til Josaphatz daal/ Ty ther wil iagh sittia til at döma alla Hedhningar alt om kring / Slåår til medh liyanar/ty sädhen är moghen/Kommer nedher/ty pressen är full/och pressen löper öffuer/Ty theras ondska är stoor.

Thet skal wara mykit folck här och ther j Skiliodalenom/ Ty HERRANS dagh är hardt när j Skiliodalenom/Sool och Måne skola förmörkras / och stiernonar skola förhålla sitt sken/ Och HERREN skal ryta vthaff Zion/och låta höra sina röst vthaff Jerusalem/så at bådhe himmel och iord skola båffua/Men HERREN skal wara sino folcke een tilflycht/ och Israels barnom itt fäste /Och j skolen förnimma at iagh HERREN idhar Gudh boor j Zion på mino helgho berghe / Tå skal Jerusalem heligt wara/och inge fremmande wandra ther jgenom.

På then tijdhen skola berghen drypa sött wijn / och höghanar flyta miölk/Och alle Juda becker skola gå fulle medh watn / Och ther skal vthgå een kella jfrå HERRANS Hws/hon skal watna then dalen Sittim/Men Egypten skal ödhe warda/och Edom een wild ökn för then orett skul / som the på Juda barn bedriffuit haffua / och vthguto oskyldigt blodh j theras land/

Men Juda skal besittit warda ewinnerligha / och Jerusalem til ewigh tijdh/Och iagh skal icke låta theras blodh ohemdt bliffua/Och HERREN skal boo j Zion.

❧ Enden på Propheten Joel. ❧

Förspråk på then Propheten Amos.

AMos låter förstå sin tijdh/nemligha/at han j Hosee och Jesaie tijdh leffuat och predicat haffuer/Och emoot the samma laster och affgudherij/eller falska helghon/som Hoseas / Predicar och förkunnar ock så thet Assyriska fengelset/Men han är ock så skarp/och straffar Israels folck mest offuer hela bokena/alt in til endan på ytersta Cap. ther han om Christo och hans Rike propheterar/ och ther medh besluter sina book/Så at ingen Prophete tyckes så liten tilsåyelse/och så platt alt jgenom straff och hoot haffua/ som han/ Hwarföre han ock wel må kallas Amos/thet är/en tunge eller then swår och förtreetligh är / Besynnerligha effter han en Heerde är/ och icke aff the Propheters orden/såsom han sielff sägher Cap. vij. Ther til vthgåår aff Juda slechte aff Thekoa/in vthi Israels Rike / och predicar ther såsom en fremmande man/Therföre sägher man ock / at then Presten Amazia som han ther straffadhe/skal haffua slaghet honom jhiäl medh een stång.

Vthi första Cap. synes han swår och mörk/ther han om the tree och fyra synder talar/ther sigh ock monge j mongahanda måtto offuer brutit haffua/ och sökt sakena wijdha/Men Texten synes thet klarligha noogh giffua/ at the samma tree och fyra synder icke meer än enahanda synd äro / Ty han nempner jw/och indragher alleståds enahanda synd/ Såsom emoot Damascon/at the Gilead medh jernwagn sönderkrossat hadhe etc. Men han kallar sådana synder tree och fyra / therföre at the sådana synder icke bota eller bekenna/Vthan ock rosa ther aff/och pucka lijka som the hadhe giordt wel/såsom the falska helghon alle göra/Ty werre eller större kan synden icke warda/än tå hon wil hållas för een heligh och Gudheligh gerning.

Thenne Propheten warder twå resor indraghen j Nyia Testamentet/ Först Acto. vij. ther S. Stephanus dragher honom in vthaff v. Cap. emoot Judanar/och ther medh bewijsar/at the Gudz Lagh icke någhon tijdh hållet hadhe/ jfrå begynnelsen vthu Egypti land/Andro resonne/ther S. Jacob Acto. xv. vthi the första Apostlanars Concilio / dragher honom in aff ytersta Cap. til at bewijsa then Christeligha frijheten/ At Hedhninganar j Nyia Testamentet icke plichtighe äro til at hålla Mose Lagh / såsom Judanar sielffue them än nu aldrigh hållet hadhe/ eller hålla kunde/såsom S. Petrus Act. xv. predicar / Och thet äro nu the tw förnemlighasta stycken j Amos/ och tw ganska godh stycke

Then Propheten Amos.

Första Capitel.

Hetta är thet som Amos/then jbland Heerdanar war j Thekoa/ offuer Jsrael seedt haffuer / vthi Vsia tijdh Juda Konungs / och j Jerobeams tijdh Joas sons Jsraels Konungs / tw åår för iordbäffningen/och sadhe/HERREN skal rytaa aff Zion/och låta höra sina röst aff Jerusalem / at hiordmarken skal stå jemmerligh / och Carmel offuan til förtorkas. Sachar

Thetta sägher HERREN/för tree och fyra Damasci laster skul/ skal iagh icke skona them/therföre at the haffua tröskat Gilead medh jerntaggar / Vthan iagh skal senda en eeld vthi Hasaels hws/han skal vptära Benhadadz palatz/Och iagh skal sönderbryta bomanar j Damasco / och vthrota inbyggiarenar på then markenne Auen/samt medh honom som spiron häller / vthu thet sköna Hwset/så at thet folck j Syria skal til Kir bortfördt warda / sägher HERREN.

Så sägher HERREN/ För tree och fyra Gaza laster skul / wil iagh icke skona honom / Therföre at the haffua fångat än yterlighare the fångna/och fördriffuit them bortt vthi Edoms land / Vthan iagh skal senda en eeld vthi muranar j Gaza/han skal förtära hans palatz/Och skal vthkasta the inbyggiare j Asdod/samt medh honom som spirona håller/vthu Asklon/och wenda mina hand emoot Akron/så at förgöras skal/hwadh aff the Philister är än nu quart bliffuit är / sägher HErren HERREN.

Thetta sägher HERREN/ För tree och fyra laster skul/then stadzens Zor/wil iagh intet skona honom / Therföre at the än yterlighare bortdriffuo the fångar in vthi Edoms land / och intet tenckte vppå brödhra Förbund/ Vthan iagh wil senda en eeld vthi muranar j Zor/ han skal förtära hans palatz.

Så sägher HERREN/ För tree och fyra Edoms laster skul/skal iagh intet skona honom/Therföre at han haffuer förfolgt sin brodher med swerd/ och förgiordt honom hans barn/och altijdh warit honom argh j sinne wredhe/och driffuit sina grymheet allstädhes/ Vthan iagh skal senda en eeld til Theman/ han skal förtära palatzen j Bazra.

Thetta sägher HERREN/ För tree och fyra Ammons barnas laster skul/wil iagh intet skona them/Therföre at the haffua sönderriffuit the haffuande quinnor j Gilead / på thet the skola förwijdga sina grenßor/ Vthan iagh skal vptenda en eeld vppå muranar j Rabba/ han skal förtära hans palatz/tå man ropande warder/ j strijdz tijdhenom/och tå wädhret kommande warder / j storms tijdhenom/Så skal tå theras Konung samt medh sina Förstar warda fången bortförd/sägher HERREN.

Thetta sägher HERREN/ För tree och fyra Moabs laster skul / wil iagh intet skona honom/Therföre at the haffua vpbrendt Konungens been j Edom til asko/ Vthan iagh wil senda en eeld j Moab/han skal förtära palatzen j Kirioth/Och Moab skal döö vthi buller/ roop / och baswns klang/ Och iagh skal borttagha Domaren jfrå honom / och dräpa alla hans Förstar medh honom/ sägher HERREN.

Annat Capitel.

Thetta sägher HERREN/ För tree och fyra Juda laster skul/wil iagh intet skona honom / Therföre at the förachta HERRANS Lagh/och icke hålla hans retter/och låta sina lögn förföra sigh/hwilka theras fädher efterfolgt haffua/ Vthan iagh wil senda en eeld j Juda / han skal förtära palatzen j Jerusalem. (Lögn) Affgudhar och falsk lärö.

Thetta sägher HERREN/ För tree och fyra Jsraels laster skul/wil iagh intet skona honom / Therföre at the sälia the rettferdigha för penningar/och the fattigha för skoor / The gå medh fötternar offuer the fattigha/och hindra the elenda allestädz / Sonen och fadhren soffua när eenne quinno/medh hwilko the ohelgha mitt nampn / och widh all Altare slösa the aff förpantat klädher/och dricka wijn j sins Gudz Hwse/ aff saköre. (skoor) Then ogudhachtige wil icke giffua itt gammalt paar skoo för alla kyrkio herrar och Predicare.

Nu haffuer iagh doch förlagt Amoreen för them / then så högh war som Cedreträå / och hans macht såsom Eker / och iagh förderffuadhe hans frucht offuan til/och hans röter nedhan til/ Haffuer iagh ock fördt idher vthu Egyptj land/och leedt idher vthi öknenne j fyratiyo åår / at j the Amoreers land besittia skullen / Och aff idhrom barnom vpweckt idher Propheter/och aff idhrom ynglingom Nazareer / Är thet icke så j Jsraels barn/sägher HERREN: Så gåffue j the Nazareer dricka wijn/och prophetomen budhen j/ och sadhen/ J skolen intet prophetera.

Sij/iagh wil göra jbland idher itt gnijslande/ såsom en wagn full aff kerffuar gnijslar/At then ther rask är/skal icke kunna vndflyy/ ey heller then starcke någhot förmå/och then mechtighe skal icke kunna vndsettia sitt lijff/ Och the boghaskyttor skola icke bestå/och then ther rask är til at löpa/skal icke vndlöpa/och then ther rijdher/skal icke redda sitt lijff/ Och then ther allramanlighast är jbland the starcka/moste j then tijdhen nakot vndflyy/ sägher HERREN.

Tridie Capitel.

Höret hwadh HERREN medh idher talar j Jsraels barn/ nemligha/medh alla the slechter som iagh vthu Egyptj land fördt haffuer/ och sadhe /Vthaff alla slechter på iordenne haffuer iagh vptaghet idher allena / Therföre wil iagh ock heemsökia idher vthi alla idhra misgerningar / Kunna ock twå wandra tilhopa / vthan the dragha offuer eens medh hwar annan: Ryter ock itt Leyon j skoghenom/vthan thet haffuer rooff: Ropar ock itt vngt Leyon vthu sinne kulo/ vthan thet någhot fånget haffuer: Kommer ock någhor foghel j snarona på iordenne ther ingen foghlafångaren är: Tagher man ock snarona vp aff iordenne/then än nu intet fånget haffuer: Blåås man ock j baswn j enom stadh / och folcket ther aff icke förskreckes: Är ock någhot ondt j stadhenom/thet HERREN icke gör: Ty HErren HERREN gör intet / vthan han vppenbarar sinom tienarom Prophetomen sina heemligheet. Leyonet ryter / hoo skulle icke fruchta sigh: HErren HERREN talar/hoo skulle icke prophetera: Thet är / Jagh moste predica / Gudh biwdhet migh thet/ och j ären orsaken ther til medh idhart onda wesende.

Förkunner vthi palatzen j Asdod/och vthi palatzen j Egyptj land / och säyer / Församler idher på Samarie bergh och seer til / hwilken stoor orett och mordskrij ther är/the passa intet på någhon rett / sägher HERREN/ vthan offuerwold/och skadhe gäår hwart om annat j theras hwsom / Therföre sägher HErren HERREN / Man skal beleggia thetta landet alt om kring/och styrta tigh nedher jfrå tinne macht/och skinna tijn hws.

Thetta sägher HERREN/Lijka som en Heerde rycker eno Leyone twå fötter eller itt stycke aff itt öra vthu munnenom / altså skola Jsraels barn

(itt låghre) Låghre och säng / kallas kyrkior och Altare/ Esa 57. ther the bedreffuo horerij/ thet är affgudherij/ Och wil han säya/ The tiena the affgudhar j Damasco/ och j hörnet/ Thz är/ j Dan eller BethEl.

vthryckte warda/ the som boo j Samarien/ och haffua j hörnet itt låghre/ och j Damasco ena säng/ Hörer och betygher j Jacobs hws / sägher HErren HERREN Gudh zebaoth / Ty på then tijdhen tå iagh Israels synder heemsökiandes warder/ wil iagh heemsökia the Altare j BethEl / och bortbryta hornen aff Altaret/ at the skola falla nedher på markena/ Och skal slå bådhe winterhws och sommorhws/ Och the Elpenbeens hws skola til intet warda/ och mong hws förderffuat bliffua / sägher HERREN.

Fierde Capitel.

(koor) Thet är / The rijka och weldigha j folcket.

HÖrer thetta ordet j feta koor som på Samarie bergh ären/ och gören them fattigha orett / och förtrycken then elenda/ och säyen til idhra Herrar/ Bäär hijt/ låt oss dricka/ HErren HERREN haffuer sworet widh sina helighet/ Sij/ then tijdhen kommer offuer idher / at man skal båra idher bortt på stenger / och idhra efterkommande j fiskaketzlar / och skolen vthgå jgenom reffuor/ hwar och en för sigh/ och in til Harmon bortkastadhe warda / sägher HERREN.

(Harmon) Harmon är tilewentyrs ther bergher Amanus/ vth om huilket Israel bleff bort förd vthi Assyrien.

Ja/ kommer hijt til BethEl / och bedriffuer synd / och til Gilgal / at j måghen föröka synderna/ och båren fram idhor offer om morghonen / och idhra tiyend på tridie daghen/ Och röker aff swrdeegh til tackoffer / och prediker om friwilliogt offer och förkunner thet / Ty j haffuen thet gerna så/ j Israels barn / sägher HErren HERREN. Therföre haffuer iagh ock j alla idhra städher giffuit idher ledhigha tender / och brist på brödh j all idhor rwm/ Likwel vmwende j idher intet til migh / sägher HERREN.

Och iagh haffuer tilbaka hållit regn offuer idher / medhan än nu tree månadher woro in til skördetijdhen/ Och iagh låt regna vppå then ena stadhen / och vppå en annan stadh låt iagh intet regna / En åker wardt beregnat/ och then andre åkren som intet beregnat wardt/ förtorkadhes / Och twå eller tree städher drogho in til en stadh / på thet the måtte dricka watn / och kunde icke få sina nödhtorfft / Likwel vmwende j idher intet til migh/ sägher HERREN.

Jagh plåghadhe idher medh torko / och medh brandkorn / Så åto ock gräåsmatkar vp alt thet j idhra lustgårdar/ wijngårdar / på fikonaträä och olioträä wexte/ Likwel vmwende j idher intet til migh/ sägher HERREN.

Jagh sende Pestilentie jbland idher / Lijka som vthi Egypten / Jagh draap idhra vnga män medh swerd / och låt borttföra idhra hestar fångna/ Jagh låt stanket aff idhrom låghrom gå vp j idhra näso / Likwel vmwende j idher icke til migh/ sägher HERREN.

Genes. 19.
Jagh vmstörte somligha aff idher / lijka som Gudh vmstörte Sodom och Gomorra/ så at j woren som en brand / then vthu eeldenom ryckt warder / Likwel wende j idher intet til migh/ sägher HERREN.

Therföre wil iagh så göra medh tigh Israel/ Effter iagh nu så wil göra medh tigh/ så skicka tigh Israel/ och gack emoot tin Gudh/ Ty sij/ han är then som gör berghen / skapar wädhret / och kundgör menniskionne hwadh hon tala skal. Han gör morghonrodhan och mörkret / Han gäår på iordennes höghder/ Han heter HERREN Gudh zebaoth.

Femte Capitel.

HÖrer j aff Israels hws thetta ordet/ Ty iagh moste göra thenna klaghowijsona offuer idher / Jungfrwn Israel är fallen/ så at hon intet meer vpstå kan / Hon är stött nedher til iordena/ och ingen är som vphielper henne/ Ty så sägher HErren HERREN/ Thn stadhen ther tusende vthgå/ ther skola icke vthan hundradhe quarre bliffua / Och ther hundradhe vthgå/ skola icke vthan tiyo igen behåldne bliffua j Israels hws / Therföre så sägher HERREN til Israels hws/ Söker migh/ så skolen j leffua / Söker icke BethEl och kommer intet til Gilgal / och gäår icke til BerSeba / förty Gilgal skal warda fånget bortfördt / och BethEl skal j jemmer komma.

Söker HERRAN/ så skolen j leffua (på thet j Josephs hwse icke vppå gå skal en eeld / hwilken förtärer och icke vthsleckias kan vthi BethEl / j som förwenden retten vthi malört/ och stöten retwijsona nedher til iordena) Han gör Siwstiernonar och Orion / Han gör aff mörkret morghonen / och

Job. 9.
aff daghen mörka nattena / Han kallar watnet j haffuena / och giwter thet vppå iordennes kreetz / Han heter HERREN / then ther een förstöring bestellar offuer then starcka/ och låter komma een förstöring offuer then fasta stadhen/ Men the äro honom gramse/ som them vppenbara straffar / och haffua een styggelse widh then som helsosamt lärer.

Therföre effter j vndertrycken then fattigha / och taghen korn aff honom j storom byrdom/ Så skolen j icke boo vthi hwsomen/ som j aff huggen

Sopho. 1.
steen vpbygt haffuen/ och icke dricka thet wijn/ som j vthi the sköna wijngårdar planterat haffuen / Ty iagh weet idhor offuerträdhelse/ then mykin är/ och idhra synder/ the ther starka äro / huru j trengen the rettferdigha och taghen gåffuor / och vndertrycken the fattigha j Domenom / Therföre moste then kloke tiya på then tijdhen / Ty thet är en ond tijdh.

(tiya) Han thor intet predica/ Thet wil ingen hörat eller lijdhat.

Söker thet godha och icke thet onda/ på thet j leffua mäghen / Så skal HERREN Gudh zebaoth wara medh idher såsom j beröme / Hater thet onda / och elsker thet godha / Skaffer rett j portenom / så skal HERREN Gudh zebaoth wara nådheligh offuer the igenleeff da j Joseph.

Therföre så sägher HERREN / Gudh zebaoth HErren / Thet skal warda klaghogråt på alla gator / och på alla wäghar skal man säya / Ah wee/ ah wee/ Och man skal kalla åkermannen til sorgh / och til klaghogråt thn ther gråta kan/ Vthi alla wijngårdar skal klaghogråt wara/ Ty iagh wil fara fram jbland idher / sägher HERREN.

(fara fram) Så at idher skal swidha effter.

Wee them som begära HERRANS dagh / Hwadh skal han idher? Ty HERRANS dagh är itt mörker och icke liws / Lijka som tå någhor flyydde för itt Leyon/ och honom mötte en Biörn/ Och lijka som någhor in vthi itt hws kome/ och leedde sigh medh handenne vth medh weggenne/ och en Orm stunge honom/ Ty HERRANS dagh skal jw wara mörk och icke liws / skwm och icke klaar.

Esaie 1. Jerem. 7.
Jagh är idhrom höghtijdhom gramse/ och förachtar them/ och kan icke lijdha idhart rökoffer vthi idhra församlingar/ Och om j migh än offradhen brenneoffer och spijsoffer/ så haffuer iagh doch ingen lust ther til / Så orkar iagh ock icke see idhart feta tackoffer / Haff bortt tina wijsors buller ifrå

Acto. 7.
migh / Ty iagh orkar icke höra titt Psaltarespel.

Men retten skal vppenbarat warda lijka som watn / Och rettwijsan såsom een starck floodh/ Haffuen j aff Israels hws ock offrat migh slachtoffer och spijsoffer j öknenne j fyratiyo åår longt? Ja skönligha. J båren idhars Molochs hyddor / och idhra affgudhars belete/ och idhra gudhars stierno/ som j idher sielffue giordt hadhen / Så skal iagh låta föra idher hädhan bort til Damascum / sägher HERREN / som Gudh zebaoth heter.

VI. Capitel.

WEe them ståltom j zion / och them som förlåta sigh vppå Samarie bergh / hwilke sigh hålla för the allrabetsta j hela werldenne / och regera j Jsraels hws / såsom them teckes / Gåår bortt til Kalne / och skodher / och tådhan bortt til Hemath then stora stadhen / och dragher tådhan nedher til Gath the Philisteers / hwilken båtre Konungarike warit haffua än thessa / och theras grenßa större än idhor grenßa / Likwel wordo the föriagadhe tå theras onda stund kom / Och j regeren medh offuerwold / och liggen j Elpenbeens sängar / och prålen på idhor tapeter / Och äten thet betsta aff hiordenom / och the gödda kalffuar / Och spelen på Psaltare / och dichten idher wijsor såsom Dauid / och dricken wijn vthu skålar / och smörien idher medh Balsam / och bekymren idher intet om Josephs skadha.

Therföre skola the nu gå fremst jbland them som fångne borttförde warda / och the prålares slösande skal återwenda / Ty HErren HERREN haffuer sworet widh sina siäl / sägher HERREN Gudh zebaoth / Migh förtryter Jacobs högfherd / och är theras palatzom gramse / och iagh skal teslikes offuergiffua stadhen medh alt thz ther vthi är / Och om än tiyo män quarre bleffue vthi itt hws / skola the likwel döö / så at hwars och eens fadherbrodher och modherbrodher tagher honom / och moste dragha hans been vthu huset / Och säya til then som j hwsens kammar är / Äro ther ock flere ? Och han skal swara / The äro alle sin koos / Och skal säya / War til fridz / Ty the wille icke at man på HERRANS nampn tenckia skulle.

Ty sij / HERREN haffuer budhit at man skal slå the stora hwsen / at the skola få reffuor / och the små hwsen at the få hohl / Hoo kan renna medh hestom / eller plöya medh oxom på helleberghet ? Ty j wenden retten vthi galla / och rettwijsonnes frucht vthi malört / och förtrösten idher vppå thet som platt intet är / och säyen / Äro wij icke mechtighe och starcke noogh ? Therföre sij / iagh skal vpweckia itt folck offuer idher aff Jsraels hws / sägher HERREN Gudh zebaoth / thet skal engia idher jfrå thet rwmet ther man gåår til Hemath / in til Pijltråå becken.

(Pijltrååbecken) Jfrå then ena endan alt in til then andra endan / Ty Pijltrååbecken är then grenßan södheroth widh Moab / såsom Hemath nörr vth.

VII. Capitel.

HErren HERREN wijste migh ena syyn / Och sij / ther stoodh en som giorde grååshoppor / rett tå som kornet begynte skiwta sigh j ax / sedhan Konungen hadhe låtit klippa sijn fåår / Som the nu wille bortfråta allan grödhan på landena / sadhe iagh / Ah HErre HERRE / war nådheligh / hoo skal vphielpa Jacob igen ? Ty han är jw fast ringa. Tå ångradhe thet HERRANOM / och han sadhe / Nu wel / Thet skal icke skee.

HErren HERREN wijste migh ena syyn / Och sij / HErren HERREN kalladhe eelden / til at straffa ther medh / han skulle förtära itt stoort diwp / och han bortfrätte allaredho itt stycke / Tå sadhe iagh / Ah HErre HERRE / halt vp / Hoo skal vphielpa Jacob igen ? Ty han är jw fast ringa / Tå ångradhe HERRANOM thet ock / Och HErren HERREN sadhe / Thet skal icke heller skee.

Men han wijste migh thenna synena / Och sij / HERREN stoodh på enom mwr / then medh eno måtosnöre mååld war / Och han hadhe måtosnöret j sinne hand / Och HERREN sadhe til migh / Hwadh seer tu Amos ? Jagh sadhe / Jtt måtosnöre / Tå sadhe HERREN til migh / Sij / iagh skal

dragha

dragha itt måtesnöre mitt igenom mitt folck Jsrael / och intet meer offuersee medh them / Vthan Jsahacs höghder skola förödda / och Jsraels kyrkior förlagda warda / Och iagh wil stå vp medh swerdena offuer Jerobeams hws.

(Jsahacs) Kyrkian skal så nemd warda effter Patriarchen Jsaac / eller the skola ock kalla Jsraels folck Jsaac / Men Prophéten tydher thet vth til spott / Ty Jsaac vthtydhes bespotta.

Tå sende Amazia Presten j BethEl / til Jerobeam Jsraels Konung / och låt säya honom / Amos gör itt vproor emoot tigh vthi Jsraels hws / Landet orkar icke lijdha hans ord / Ty Amos sägher altså / Jerobeam moste döö genom swerd / och Jsrael skal warda fången bortförd vthu sitt land.

Och Amazia sadhe til Amos / Tu Siyare / gack hådhan och flyy in vthi Juda land / och födh tigh ther / och prophetera ther / och prophetera intet meer j BethEl / Ty thet är Konungens kyrkia och Rikesens hws.

(Siyare) Thet är / tu Prophete och Predicare.

Amos swaradhe och sadhe til Amazia / Jagh är ingen Prophete eller någhon Prophetes son / Vthan iagh är en fååheerde then mulbäår aff hemtar / Men HERREN toogh migh jfrå hiordenom / och sadhe til migh / Gack bortt och prophetera mino folcke Jsrael / Så hör nu HERRANS ord / Tu sägher / Prophetera intet emoot Jsrael / och tala intet emoot Jsahacs hws / Therföre sägher HERREN altså / Tijn hustru skal j stadhenom skemd warda / och tine söner och döttrar skola falla genom swerd / och tin åker skal medh snöre vthdelat warda / Men tu skalt döö vthi itt oreent land / Och Jsrael skal vthu sitt land fördriffuin warda.

(ingen Prophete) Jagh är icke aff propheternas orden eller församling.

VIII Capitel.

HErren HERREN wijste migh ena syyn / Och sij / ther stoodh en korgh medh sommor frucht / Och han sadhe / Hwadh seer tu Amos ? Men iagh swaradhe / En korgh med sommor frucht. Tå sadhe HERREN til migh / Enden är kommen på mitt folck Jsrael / Jagh wil icke meer offuersee medh them / Och the wijsor vthi kyrkiomen skola vthi grååt wenda warda på then tijdhen / sägher HErren HERREN / Ther skola mong dödh lekomen liggia allestådz / the man skal hemligha bortbära.

(korgh) På Hebraisko lydhe thenna tw orden / korgh och ende / fast lijka / Kaitz och Ketz / Altså faller han aff thet ena vppå thet andra / och sägher / Korghen / ja enden är kommen.

Hörer thetta j som förtrycken then fattigha / och förderffuen the elenda j landena / och säyen / När wil tå then Nyymånadhen haffua en enda / at wij måghe korn sälia / Och Sabbathen / at wij måghe haffua korn faalt / och förminska skeppona / och förhöya Siklen / och förfalska wightena / På thet wij måghe få the fattigha vnder oss för penningar / och the torfftigha för skoor / och sälia agnar för korn ? HERREN haffuer sworet emoot Jacobs höghferd / Hwadh geller / om iagh sådana theras gerningar förgäta skal ? Skulle för slijk stycker skul landet icke båffua / och alla inbyggiarenar gråta ? Ja / thz skal altsamman lijka som medh een flodh offuerlopet och bortfördt och offuerteckt warda / lijka som flodhen gör vthi Egypten.

(för skoor) För allahanda tarffuer som the dyrt betala moste.

(flodhen) Thet är Nilus som årligha plåghar flödha offuer Egypti land om sommortijdh.

På then tijdhen / sägher HErren HERREN / skal iagh låta solena nedhergå om middaghen / och landet mörkt warda om liwsa daghen / Jagh skal förwenda idhra höghtijdhes daghar j sorgh / och alla idhra wijsor j klaghogrååt / Och iagh skal låta komma en säck offuer alla lender / och göra all hoffuudh kullott / och skal göra them ena sorgh / lijka som man sörier offuer eenda sonen / och the skola få en ömkeligh enda.

Sij / tijdhen kommer / sägher HErren HERREN / at iagh skal senda en hunger j landet / icke en hunger effter brödh / eller torst effter watn / Vthan effter at höra HERRANS ord / Så at the skola löpa om kring hijt och tijt / jfrå thet ena haffuet til thet andra / frå nörr och til öster / til at sökia HERRANS ord / och skola doch icke finnat / På then tijdhen skola sköna jungfrwr och ynglingar försmechta aff törst / the ther nu swäria widh Samarie

(hunger) Then som Gudz ord icke höra wil / honom skal thet fiertan noogh komma / så at han skal aldrigh finnat / tå han gerna hadhe thet.

Synd

(Synd) Så kallar han affgudhen / therföre at the syndadhe vppå honom.

Synd/och såya / Så sant som tin Gudh j Dan leffuer / Så sant som tin Gudh j Berseba leffuer / Ty the skola så falla / at the intet skola kunna vpstå igen.

IX. Capitel.

IAgh sågh HERRAN ståndandes på Altaret / och han sadhe / Slå vppå knappen så at dörträån bäffua / Ty theras girugheet skal komma them allom vppå theras hoffudh / och iagh skal dräpa theras efterkommande medh swerd / så at ingen vndflyy eller vndslippa skal / Och om the än groffue sigh nedher j heluetet / så skal doch mijn hand hemta them tädhan / Och om the än fore vp j himmelen / skal iagh doch stöta thim nedher / Och om the än gömde sigh offuan vppå Carmels bergh / så skal iagh doch ther vpsökia them / och tagha them tädhan / Och om the än gömde sigh för mijn öghon j haffzens diwp / så skal iagh doch befala Ormomen / at the skola ther stinga them / Och om the än fångne ginge för sina fiendar / så wil iagh doch befala swerdena / at thet skal ther dräpa them / Ty iagh wil hålla mijn öghon offuer them til ondt och icke til gott. Jere. 44

Ty HErren HERREN zebaoth är sådana / när han kommer widh itt land / tå försmälter thet / så at alle inbyggiarenar gråta skola / at thet skal alt offuer them löpa lijka som een floodh / och offuerteckia them lijka som flodhen j Egypten gör / Han är then som sin saal bygger j himmelen / och sina hyddo grundar på iordenne / Han kallar watnet j haffuena / och giwter thet på iordena / HERRE heter han / Ären j Israels barn för migh icke lijka som the Ethioper / sågher HERREN: Haffuer iagh icke fördt Israel vthu Egypten / och the Philisteer vthu Caphthor / och the Syrer vthu Kir:

(Ethioper) Gudh drifuer thet ena folcket vth genom thet andra för syndernar skul / såsom genom Israel the Cananeer / The Syrer genom them aff Kir etce. och såsom the Ethioper mong annor folck fördriffuit haffua.

Sij / HErrans HERRANS öghon see vppå itt syndigt Rike / så at iagh platt förgör thet aff iordenne / ändoch iagh icke Jacobs hws platt förgöra wil / sågher HERREN / Doch likwel sij / Jagh wil befala / och Israels hws sichta låta jbland alla Hedhningar / lijka som man sichtar medh itt såll / och kornen skola icke falla vppå iordena / Alle syndare j mitt folck skola döö genom swerd / the ther såya / Then olyckan är intet så när / och hon wedherfars oss intet.

På then tijdhen skal iagh igen vpretta then förfallna Dauidz hyddo / och igenteppa hennes reffuor / och igenböta hwadh affbrutit är / och skal vpbyggia henne lijka som hon j förtijdhen warit haffuer / På thet at the besittia skola the quarrleeffda j Edom / och the quarrbleffna jbland alla Hedhningar / offuer hwilka mitt nampn skal predicat warda / sågher HERREN then thetta gör. Acto. 15

(tijdhen kommer) Thet är Euangelij och Christi Rikes tijdh.

Sij / tijdhen kommer / sågher HERREN / at man skal til lijka plöya och vpskära / och til lijka persa wijn och såå / Och berghen skola drypa sött wijn / och alla backar skola fruchtsamme wara / Ty iagh wil vmwenda mins folcks Israels fengelse / at the skola vpbyggia the ödhe städher / och besittia them / Plantera wijngårdar och dricka ther wijn aff / göra trägårdar och åta ther frucht aff / Ty iagh wil plantera them vthi sitt land / så at the icke meer skola warda vthrotadhe vthu sitt land / thet iagh them giffuit haffuer / sågher HERREN tin Gudh. Joel. 3

Enden på Propheten Amos.

Förspråk

Förspråk på then Propheten Obadja.

OBadja giffuer icke til förstå / på hwadh tijdh han leffuat haffuer / men hans Prophetia gåår in vppå thet Babiloniska fängelsens tijdh / Ty han tröster Juda folck ther medh / at the skola åter komma til zion igen / och förnemlighast gåår hans Prophetia emoot Edom eller Esau / hwilke itt besynnerlighit haat och nijt båro til Israels folck och Juda / såsom thet plåghar tilgå / när wener medh hwar annan oeens warda / och besynnerligha när brödher emellan haat och owenskap kommer / tå är medh then owenskapen ingen måtta. Altså woro här the Edomeer Judeska folckena offuer alla måtto håtske / och hadhe ingen större glådhe / än at the Judanars fängelse see måtte / thet the ock berömde och bespottadhe them vthi theras jemmer och elende / såsom mest alle Propheternar skylla och straffa the Edomeer för sådana håtska ondsko / Såsom then cxxxvij Psalm offuer them klaghar / och sågher / HERRE tenck vppå the Edomeer på Jerusalems dagh / tå the sadhe / Slå nedh / slå nedh j grund.

Effter nu sådant gör offuermåtton ondt / om man the elenda och bedröffuadha (som man medh retto hughswala skulle) än nu ther til theras jemmer bespottar / leer åt them och puckar emoot them / ther medh troon vppå Gudh een stoor anfechtning lijdher / och weldeligha til förtwijffling och otroo reedt warder / Så setter Gudh här en besynnerligh Prophet emoot sådana förtreetligha bespottare och anfechtare / och tröstar the bedröffuadha / och stercker theras troo medh hotande och straffande / emoot samma håtska Edomeer / thet är / the elendes bespottare / och medh tilsåyelse om tilkommande hielp och vndsetning / Och thz är j sanningenne een nödhtorfftigh tröst / och en nyttigh Obadja vthi slijka olycko och motegång.

På endan / propheterar han om Christi Rike / at thz skulle icke allena wara j Jerusalem / vthan allestädz / Ty han blandar all folck medh hwart annat / såsom Ephraim / Ben Jamin / Gilead / the Philisteer / Cananeer / Zarpath / hwilket icke kan om Israels tijmeligha Rike förståndet warda / ther sådana slechter och folck j landena åtskild wara moste effter Mose Lagh.

Then Propheten Obadja.

Första Capitel.

Thetta är Obadja syyn / Så sågher HErren HERREN om Edom / Wij haffue hördt aff HERRANOM / at itt bodhskap är sendt jbland Hedhningana / Vp / och låter oss örligha emoot them / Sij / iagh haffuer giordt tigh ringa jbland Hedhninganar och mykit förachtat / Tins hiertas hoghmoodh haffuer bedraghet tigh / effter tu boor vthi steenklyfftor / på tijn högha slott / och sågher j tino hierta / Hoo wil driffua migh här nedher: Jerem. 49

Om tu än fore vppe j höghdenne lijka som en Örn / och giorde titt neste jbland stiernonar / så wil

(Tiuffuar) Thet äro the Chaldeer.

iagh likwel dragha tigh ther nedher/sägher HERREN / Om tiuffuar eller förhäriare komma om nattena offuer tigh / O huru tyst skalt tu tå warda/ Ja/the skola noogh stiela / Och om wijnhemtare offuer tigh komma / så skola the icke leeffua tigh näghon efferhemtning / O huru skola the vthransaka Esau/och vpsökia hans håffuor: Alle the som j Förbund medh tigh äro/the skola driffua tigh bortt vthu landet/The män ther tu setter tijn tröst til/ the skola bedragha tigh och offuerfalla tigh/ The som äta titt brödh / the skola förrädha tigh förr än tu weest ther näghot aff.

Hwadh geller/sägher HERREN/ Jagh skal på then tijdhen nedherleggia the wijsa j Edom/och then klookheet på Esau bergh / Ty tine starcke j Theman skola förtwijffla/på thet the alle skola förgåås genom moord på Esau bergh / för then orett skul som emoot tin brodher Jacob bedriffuin wardt/then tijdh tå tu emoot honom stoodh/tå fremmande bortförde hans häär fångnan/och vthlendningar drogho in jgenom hans portar / och kastadhe lott offuer Jerusalem/Tå wast tu lijka som en aff them/Therföre skalt tu på all skam komma/ och til ewigh tijdh förlagd warda.

Tu skalt intet meer see tina lust på tinom brodher j hans ålendes tijdh/ och skalt icke meer glädhia tigh offuer Juda barn j theras jemmers tijdh / Och skalt icke tala så stålt ord medh tin munn j theras ångest tijdh / Tu skalt icke indragha genom mins folcks portar j theras jemmers tijdh/Tu skalt icke see tina lust på theras olycko vthi theras jemmers tijdh / Tu skalt icke senda emoot theras häär/vthi theras jemmers tijdh.Tu skalt icke stå j wäghaskel til at mörda theras flychtigha.Tu skalt icke förrådha theras quarrbleffna j theras ångest tijdh.

Ty HERRANS dagh är hardt när offuer alla Hedhningar / Lijka som tu giordt haffuer/så skal tigh skee igen / och såsom tu förtient haffuer/ så skal thet komma tigh vppå titt hoffuudh igen/ Ty lijka som j på mitt helgha bergh drucket haffuen/så skola alle Hedhningar dricka alt omkring/Ja/ the skola vthsupat och vthswelghat/at thet skal wara lijka som ther aldrigh näghot warit hadhe.

Men på Zions bergh skola än nu somlighe holpne warda/the skola wara en Helghedom/Och Jacobs hws skal besittia sina besittiare / och Jacobs hws en eeld warda/och Josephs hws en loghe/ Men Esau hws/strää / the skola vptenda och förtära thet/så at Esau hwse intet skal quart bliffua / Ty HERREN haffuer thet talat.

Och the södher vth/ skola besittia Esau bergh /och the j dalomen/skola besittia the Philisteer/ Ja / the skola besittia Ephraims mark och Samarie mark/ Och BenJamin Gileadz bergh/Och the fördreffne aff thenna Israels barnas häär/hwilke jbland the Cananeer alt in til Zarphat äro / och the fördreffne aff Jerusalems stadh/ hwilke j Zepharad äro / skola besittia the städher södher vth/Och Frelsare skola vpkomma på Zions bergh/ til at döma Esau bergh. Altså skal tå Riket wara HERRANS.

Enden på Propheten Obadja.

Förspråk på then Propheten Jona.

THenna Propheten Jona wilia somlighe hålla / såsom Hieronymus vthwijsar/at han skal haffua warit then änkionnes son j Zarpath widh Zidon/ som Propheten Eliam födde j then dyra tijdhen / J första Konūgabokenne Cap.xvij. och Luc. iiij. Taghandes orsak ther aff /at han sielffuer kallar sigh här Amithaj son/thz är/thes sanferdighas son/ Effter hans modher sadhe til Eliam / tå han honom aff dödha vpweckt hadhe/Nu weet iagh/at tins munz taal sanferdigt är/Thet doch icke synes lijkt wara/ Vthan hans fadher heet Amithai/på Latin verax/på Swensko sanferdigh/ Och war vthaff GathHepher / hwilken stadh ligger j Sebulons slechte / Josua xix. Ty så ståår scriffuit j xiiij.Cap. j then andra Konungabokenne / Konung Jerobeam igenskaffadhe in til Israels grenßo alt jfrå Hemath in til thet haffuet j Hedhmarkenne/effter HERRANS ord Israels Gudz/ som han talat hadhe genom sin tienare Jona Amithaj son / then Propheten aff GathHepher / Ther til war then änkian j Zarpath een Hedhnisk quinna/ såsom Christus ock sägher Luce iiij. Men Jona bekenner här j första Cap. at han war en Ebreer.

Så haffue wij nu/at Jona haffuer warit j Jerobeams tijdh / hwilkens fadherfadher hadhe warit Konung Jehu / på hwilkom tijdh Konung Vsia regeradhe j Juda / på hwilkom tijdh ock j samma Israels Rike woro the Propheter Hosea/Amos och Joel/ j annor rwm och städher / Ther aff man wel merkia kan / hwilken dråpelighen/köstelighen /dyrbar man thenne Jona j Israels Rike warit haffuer / och Gudh genom honom stoor ting giordt haffuer/Nemligha/at Konūg Jerobeam genom hans predican så lyckosam war / och wann alt igen thet Hasael Konungen j Syrien Israels Rike affwunnet hadhe.

Men thetta är offuer alt/thet han j sino folcke giorde/at han toorde angripa itt sådant stoort mechtigt Konungarike Assyrien / och så fruchtsamligha predica när Hedhningomen/then när sina egna icke hadhe så mykit med monga predican vthretta kunnet/Såsom Gudh wille ther medh wijsa in på Jesaie Prophetens ord/Then thet icke hördt haffuer / han skal hörat / Til itt Exempel/at alle the som ordet rijkeligha haffua/the förachtat snarligha/och the som icke kunna fåät/the anammat gerna / Såsom Christus Matth.xxj. sielff sägher/Gudz Rike skal warda jfrå idher taghet/ och giffuit eno folcke som frucht gör.

Then Propheten Jona.

Första Capitel.

HERRANS ord skeedde til Jona Amithaj son/och sadhe/ Vp /och gack in vthi then stora stadhen Nineue / och predica ther inne / För ty hans ondska är kommen vp för migh/Men Jona stoodh vp / och flydde jfrå HERRANOM / och wille vth til haffs / och kom nedher til Japho/Och tå han fann itt skep som til haffs fara wille/gaff han skeplöön och steegh ther vthi/på thet han skulle fara medh them til haffs jfrå HERRANOM.

Tå låt HERREN komma itt stoort wädher vppå

haffuet/och en stoor storm vphooff sigh på haffuet / så at man meente / at skepet skulle söndergå / Och skepmännenar fruchtadhe sigh / och ropadhe/ hwar och en til sin Gudh/Och kastadhe the tyygh som j skepena woro / vthi haffuet/at thet skulle lettare warda/Men Jona war stijghin nedher j skepet/ lågh och soff. Tå gick skeparen til honom/och sadhe til honom/Hwj soffuer tu? Statt vp/åkalla tin Gudh/at Gudh til ewentyrs wille tenckia vppå oss/ at wij icke förgåås.

Och then ene sadhe til then andra/Kommer/wij wilie kasta lott/ at wij förfara måghe för hwilkens skul oss så illa gåår. Och tå the kastadhe lotten/ råkadhe thet på Jona. Tå sadhe the til honom / Sägh oss / hwarföre gåår oss så illa? Hwadh är tin handel/och hwadhan åstu kommen/vthaff hwad land åstu/och aff hwadh folck åstu? Han sadhe til them/Jagh är en Ebreer/och fruchtar HERRAN Gudh aff himmelen/som haffuet och thet torra giordt haffuer. Tå fruchtadhe männenar stoorligha/och sadhe til honom/ Hwj haffuer tu tå thetta giordt? Ty the wiste at han flyydde jfrå HERRANOM/Ty han hadhe sagdt them thet.

Tå sadhe the/Hwadh skole wij tå göra medh tigh/ på thet haffuet måtte oss stilla warda? Ty haffuet gick fast vppå them/Han sadhe/Tagher och kaster migh j haffuet/så stillas idher haffuet / Ty iagh weet at sådana stoor storm offuer idher kommer för mina skul / Och männenar roodde / at the måtte åter komma til landz igen/men the kunde intet/Ty haffuet gick swårligha vppå them. Tå ropadhe the til HERRAN/och sadhe/Ah HERRE/ låt oss icke förgåås för thenna manzens siäl skul/och rekna oss icke oskyllight blodh til/Ty tu HERRE/ gör såsom tigh teckes.

Och the togho Jona och kastadhe honom j haffuet / Tå wende haffuet igen aff sinom storm/Och männenar fruchtadhe HERRAN stoorligha/ och giorde HERRANOM offer och löffte. Och HERREN förskaffadhe en stoor fisk til at vpsluka Jona/ Och Jona war j fiskens bwk tree daghar och tree nätter.

Annat Capitel.

Och Jona badh til HERRAN sin Gudh j fiskens bwk/och sadhe. Mat.12.

Jagh ropadhe til HERRAN j minne ångest/och han swaradhe migh/Jagh ropadhe vthu heluetes bwk / och tu hörde mina röst.

Tu kastadhe migh vthi diwpet mitt j haffuet/så at flodhenar komo om kring migh/ Alla tina wågher och bölior gingo offuer migh.

Jagh tenckte at iagh bortkastat war jfrå tijn öghon / Men iagh skal än nu få see titt helgha Tempel.

Watnen vmhwerffde migh alt in til mitt lijff / diwpet vmgreep migh/ siöhwassen offuerteckte mitt hoffuudh.

Jagh sank nedher til berghs grunden/Jorden hadhe beslutit migh medh sina bomar ewinnerligha/Men tu haffuer fördt mitt lijff vthu förderffuet/ HERRE min Gudh.

Tå mijn siäl offuergaff sigh/tenckte iagh vppå HERRAN/ och mijn böön kom til tigh vthi titt helgha Tempel.

Men the som förlåta sigh vppå sina gerningar (hwilka doch intet äro) the achta intet om nådhena.

Men iagh wil offra medh tacksäyelse/Mijn löffte wil iagh betala HERRANOM/at han migh holpet haffuer.

Och HERREN sadhe til fisken/ Och han vthsputadhe Jona in vppå landet.

Tridie Capitel.

Och HERRANS ord skeedde annan gång til Jona / och sadhe/Statt vp/och gack in vthi thē stora stadhen Nineue/ och predica honom then predicān som iagh tigh sägher / Tå stoodh Jona vp/och gick bortt til Nineue såsom HERREN sagdt hadhe/Men Nineue war en Gudz stadh / tree dags resor stoor/ Och tå Jona begynte ther ingå ena dagsreso/predicadhe han och sadhe/ Thet är än nu fyratiyo daghar / och så skal
Matt.12. Luce 11. Nineue förgåås. Tå troodde the Nineuitiske män vppå Gudh/och låto predica fasto/och drogho säcker vppå sigh/bådhe store och små.

Och tå thet kom för Konungen j Nineue / stoodh han vp aff sitt säte/ och ladhe aff sitt purpur/och toogh en säck om kring sigh/ och satte sigh j asko/ Och låt vthropa och säya j Nineue aff Konungens och hans weldighas befalning altså/Thet skal hwarken menniskia eller diwr / hwarken fää eller fäår någhot smaka / och man skal intet haffua them j beet / eller låta them watn dricka/och skola tagha säcker om sigh / bådhe folck och fää / och
Joel.2. ropa stadheligha til Gudh / Och hwar och en wende sigh jfrå sinom onda wägh / och jfrå sina henders ondsko / Hoo weet? Gudh måtte vmwenda sigh och ångra thet/ och wenda sigh jfrå sinne grymma wredhe/ at wij icke förgåås.

Tå nu Gudh sågh theras gerningar / at the vmwende sigh jfrå sinom onda wägh/ångradhe honom thet onda som han talat hadhe / at han them göra wille/och giorde thet intet.

Fierde Capitel.

Thet förtrött Jona ganska stoorligha/och wardt wreedh och badh til HERRAN/och sadhe/Ah HERRE/ Thet är thet som iagh sadhe/tå iagh än nu war j mitt land/therföre iagh ock wille thet förekomma och flyy til haffs / Ty iagh weet/at tu äst en nådheligh Gudh/barmhertigh/longmodigh/och aff stoor mildheet / och läter tigh ångra thet onda/Så tagh tå nu mina siäl jfrå migh HERRE / Ty iagh wil heller wara dödh än leffua/Men HERREN sadhe / Menar tu/ at tu skäligha wredhgas?

Och Jona gick vthu stadhen/och satte sigh östan för stadhen/och giorde sigh ther ena hyddo/ther satte han sigh nedher j skuggan/til tess han måtte see hwadh stadhenom wedherfaras skulle.

Men HERREN Gudh förskaffadhe een Kurbitz / then wexte offuer Jona/at hon skulle skyggia offuer hans höffuudh/och wedherquekia honom j hans wedhermödho / Och Jona gladdes fast offuer then Kurbitzen/ Men HERREN förskaffadhe en matk om morghonē tå morghörodhnen vpgick/han ååt Kurbitzen så at hon förtorkadhes/ Men tå solen vpgången war/ förskaffadhe Gudh itt tortt östan wädher/och solen stack Jona vppå hoffuudhet/ så at han wanmechtigh wardt/ Tå önskadhe han sinne siäl dödhen/ och sadhe/Jagh wille heller wara dödh än leffuande.

Tå sadhe Gudh til Jona/Menar tu/ at tu skäligha wredhgas om Kurbitzen? Och han sadhe / Jagh må wel wredhgas alt in til dödhen / Och HERREN sadhe/Tu jemrar tigh om Kurbitzen ther tu intet vppå arbetat haffuer/och haffuer ey heller låtit henne vpwexa/hwilken j eenne natt wardt/ och j eenne natt förgicks / Och iagh skulle icke jemra migh offuer Nineue en

sådana stoor stadh: ther meer vthi är än hundradhe tusend och tiwghu tusend menniskior/som intet weta åtskilia emellan sina höghra hand och thein wenstra / Ther til ock mykin diwr.

Enden på Propheten Jona.

Förspråk på then Propheten Micha.

THen Propheten Micha haffuer warit j Jesaie tijdh / han förer ock så samma Prophetes ord som j annat Cap. stå / ther aff man wel merckia kan/ huru the Propheter som på en tijdh leffuat haffua / the haffua ock om Christo så när enahanda ord predicat / såsom the hadhe warit ther om til rådz medh hwar annan / Men han är en aff the herligha Propheter / som folcket för theras affgudherij skul mechteligha straffar / och then tilkommande Christum och hans Rike jw alltijdh indragher / Och är för allom androm j thet stycket en besynnerligh Prophete/ at han then stadhen Bethlehem så wisseligha tydher och nempner/ ther Christus skulle född warda/Therföre han ock j Niya Testamentet höght prijsat är/såsom Mattheus vthi annat Cap. wel vthwijsar/ Sūma / han straffar/han propheterar och predicar etc. Men på endalychtenne är thet hans mening/ Om än nu all ting moste falla / och bådhe Jsrael och Juda förderffuas/så skal doch Christus komma/som skal görat altsammans gott/ Lijka som wij nu moste straffa / trösta och predica etc. och ther på säya/Om thet än nu jw altsamman förlorat är / så skal doch Christus på yttersta daghen komma/och hielpa oss aff allo ondo.

Han är j första Cap. swår / thz gör then Ebreiska Grammatica/och brukar monga allusiones/såsom Zaenan för Schaenan / och Achsib och Maresa etc. hwilken ord han dragher in på ond vthtydhelse/och förwender them/ såsom om man sadhe/Rom / tu skalt rwm warda/ och wel vthrymd.

Then Propheten Micha.

Första Capitel.

THetta är HERRANS ord som skeedde til Micha aff Maresa/vthi Jothams / Ahas och Jehiskia Juda Konungårs tijdh/ thet han sågh offuer Samarien och Jerusalem / Hörer all folck / merck til tu land och hwadh ther vthi är/Ty HErren HERREN haffuer at tala medh idher / Ja HErren vthu sitt helgha Tempel/Ty sij/HERREN skal vthgå aff sitt rwm / och nedherkomma/och gå vppå höghdernar j landena/så at berghen skola smelta vnder honom / och dalanar skola reffna / såsom wax smelter för eeldenom/ såsom watn som nedher åt flyta/Alt thetta för Jacobs offuerträdhelse skul / och för Jsraels hws ✠ synder skul.

✠ (synder) Thet är / affgudherij / hwilket ock itt horerij är.

Hwilken

Hwilken är tå Jacobs offuerträdhelse: Är thet icke Samaria: Och hwilka äre Juda höghder: Är thet icke Jerusalem: Och iagh wil göra Samarien til en steenhoop j markenne / then man legger om kring en wijngård/och skal bortsläpa thes stenar vthi dalen/och bryta thet nedher j grund. Alle thes affgudhar skola sönderslagne warda / och all thes winning medh eeld vpbrend warda/och skal iagh vthödha all thes belete / Ty the åro samman kompne aff skökio löön/och skola åter skökio löön warda.

(winning) Lönen och winningen är thū renta och godz vnder the stichtningar / hwilka een horolöön åro / och warda åter horolöön/Ty the komma the ogudhachtiga til deel.

Ther moste iagh gråta offuer och jemra migh/ Jagh moste gå blott och naken/ Jagh moste klagha såsom Drakar / och söria såsom Strutzer / Ty til thes plågho är intet rådh/ hwilken alt in til Juda kommen är / och skal reckia alt in til mins folcks port j Jerusalem / Förkunner thet jw icke j Gath/ Låter icke höra at j gråten / Vthan gåår in vthi sörie kamaren / och setter idher j asko/Tu sköne stadh moste om kull medh all skam/Then stålte warder intet meer prålande för ångest skul / Ty grannen skal tagha jfrå honom huadh han haffuer/Then ohörsamme stadhen hoppas/at thet skal icke warda så ondt/Men olyckan skal komma jfrå HERRANOM / ock in til Jerusalēs port / Tu stadh Lachis/spenn traffuare före/och faar tådhan/Ty tu haffuer warit dottrenne Zion itt Exempel til synd/och hållet Jsraels affgudherij / Tu moste giffua fångar så wel som Gath / Them stadhenom Achsib skal fela förbundet medh Jsraels Konungar / Jagh skal föra tigh o Maresa then retta arffuingan/och thet herligha Jsraels Rike skal warda een kula/Låt aff skära håren/och gack kullott offuer tijn degheligha barn / Gör tigh platt kullott såsom en örn/Ty the åro fångne jfrå tigh bortförde.

(sköne stadh) Samaria är then sköne stålte stadhen / Grannen är Konungen j Assyrien / then ock alt in för Jerusalem kom.

Annat Capitel.

WEe them som fara effter at göra skadha/och haffua ondt förhender vthi sina sängar/ at the thet om morghonen tå liwst warder/fulkompna skola/Ty the åro Herrar/the riffua åkrar til sigh/och tagha hws hwilken the wilia/Altså bedriffua the wold med hwars och eens hws/och mz huars och eens arff/ Therföre sägher HERREN altså / Sij/ iagh tencker någhot ondt offuer thetta slechtet /ther j idhan hals icke skolen vndan dragha / och icke gå så stålte / Ty thet skal wara en ond tijdh.

(Herrar) The göra hwad the wilia/ icke som the skola/The åro junckare.

På then tijdhen skal man siunga ena wijso om idher /och klagha / Thet är vthe(skal man säya) wij åro förstörde / Mins folcks land fåår en fremmande Herra/När skal han åter skiffta oss åkranar til/som han oss borttaghit haffuer/Ja wel/j skolen ingen deel behålla vthi HERRANS menigheet.

The säya/Man skal intet predica/Ty sådana predican kommer oss intet widh/Wij warde intet så til skam/Jacobs hws tröster sigh altså/ Menar tu at HERRANS ande är så all bortto: Skulle han thetta wilia göra: Thet är sant/mitt taal är liwffllighit them fromom / Men mitt folck skickar sigh så/at iagh theras fiende wara moste/Ty the röffua bådhe kiortel och mantel/ aff them som säkre gå / lijka som vthi itt örligh / J driffuen mins folcks quinnor jfrå sijn lustigha hws / och borttaghen allstädhes mijn prydhelse jfrå theras vnga barn/Therföre ståår vp / j mosten idhar wägh/j skolen här intet bliffua/För theras affgudherij skul/moste the swårligha förderffuadhe warda.

(prydhe[illegible]) Hwadh iagh them giffuit haffuer / thet taghe j jfrå them.

Fore iagh medh draffuel/och wore en lögn predicare/och predicadhe huru the dricka och swelgha skulle/thet wore en Prophete för thetta folck.

Men iagh wil församla tigh Jacob allan samman / och låta the quarrblessna j Jsrael tilhopa komma / Jagh wil haffua them tilhopa såsom en

 hiord

(itt fårahws) Här talar han om Christi Rike/ han är wår Hielte/ then för oss haffuer slaghit sigh igenom :/: och giordt oss wägh genom dödhen/ syndena / dieffuulen och alt ondt.

hiord vthi itt fårahws/ och såsom en hiord vthi sina hyddo / så at thet skal gnyy aff menniskiom/ Hielten skal för them slå sigh igenom / The skola slå sigh igenom / och gå vth och in genom porten / Och theras Konung skal gå för them/och HERREN fremst.

Tridie Capitel.

OCh iagh sadhe/ Hörer doch j höffuitzmän j Jacobs hws/och j Förstar j Israels hws / J skullen medh retto wara the som weta hwadh rett är/Men j haten thet godha / och elsken thet onda / J skinnen them hudhena aff / och kötet jfrå theras been/och äten mins folcks kött/ Och när j haffuen draghit thim hudhena aff/ så slå j them ock benen sönder/och stycken thet jfrå hwart annat/lijka som vthi een gryto/och lijka som kött vthi en kätel/ Therföre när j nu til HERRAN ropande warden/så skal han intet wilia höra idher/ Vthan skal fördölia sitt ansichte för idher/på then samma tijdhen/såsom j medh idhro ondo wesende förtient haffuen.

Thetta sägher HERREN emoot the Propheter som förföra mitt folck/The predica at thet skal gå wel / när man giffuer them äta / Men om man intet giffuer them j munnen / så predica the at itt örligh skal komma/ Therföre skal idhor syyn warda til een natt / och idhar spådom til itt mörker/ Solen skal nedhergå offuer Propheternar / och daghen offuer them mörk warda / Och Siyarenar skola til skam warda/ och spåmännenar til spott/ och moste allesamman skyla sigh om munnen / effter ther är intet Gudz ord/ Men iagh är full medh krafft och HERRANS anda/ full medh rett och starkheet/ at iagh förkunna thor Jacob sijn offuerträdhelse/ och Israel sina synd.

(syyn) Idhor predican och lära.

Så hörer doch thetta j Höffuitzmän j Jacobs hws / och j Förstar j Israels hws / j som styggens widh retten / och förwenden alt thet redhelighit är / J som vpbyggen zion medh blodh / och Jerusalem medh orett / Hans Höffdingar döma för skencker / hans Prester lära för löön / och hans Propheter prophetera för penningar/ Förlåta sigh vppå HERRAN/och säya/ Är icke HERREN jbland oss: oss kan ingen olycka vppå komma. Therföre skal zion för idhra skul vpplögd warda såsom een åkermark/och Jerusalem warda til en steenhoop / och Templens bergh til en skoghs backa.

Ezech. 22. Zopho. 3. Jerem. 26

Fierde Capitel.

Esa. 2.

MEn j ytersta daghanar skal thet berghet som HERRANS hws vppå ståår / bereedt warda / höghre än all bergh / och vphögdt offuer höghanar / Och folck skola löpa ther til / och monga Hedhningar skola gå / och säya/ Kommer / låter oss gå vp til HERRANS bergh/och til Jacobs Gudz hws/ At han lärer oss sina wäghar/ och wij måghom wandra på hans stijghar / Ty aff zion skal vthgå Laghen / och HERRANS ord aff Jerusalem / Han skal döma jbland mykin folck/och straffa monga Hedhningar j fierran land / The skola göra sijn swerd til ploghbillar/ och sijn spiwt til liyar / Intet folck skal vphäffua swerd emoot thet andra / och skola intet örligh meer föra / Hwar och en skal sittia vnder sitt wijnträå och fikonaträå vthan fruchtan / Ty HERRANS zebaoth munn haffuer thet talat / Ty hwart och itt folck skal wandra vthi sins Gudz nampn / Men wij skole wandra j HERRANS wår Gudz nampn/ alltijdh och j ewigheet.

(döma) Gudz ord skal komma j hela werldena.

På then tijdhen / sägher HERREN/ wil iagh församla then halta/ och sammansamka then fördreffna / och then iagh plåghat haffuer/ Och wil göra medh then halta / at hon skal få erffuingar / och göra then swagha til stoort folck / Och HERREN skal wara Konung offuer them på zions bergh/ jfrå nu och j ewigheet/ Och tu torn Eder/ itt dottrennes zions feste/ Tijn gyllene Roos skal komma/titt förra Herradöme/ dottrênes Jerusalems Rike.

(gyllene Roos) Titt Rike / om thet än jwagheligha tilgäår/så skal thz doch och moste komma/ therföre statt fast och lijdh/ Tu sat moste födha Christi Kyrkio.

Hwarföre håller tu tigh tå in til andra wener / lijka som tu icke skulle få thenna Konungen: eller lijka som intet worde aff thenna rådhgiffuarenom/ effter werken är tigh så vppå kommen/ lijka som eenne j barns nödh: Kära lijdh doch sådana werck/ och stancka tu dotter zion / lijka som een j barns nödh/ Ty tu moste wisseligha vthu stadhen / och boo på markenne / och komma til Babel/ Men tu skalt åter tådhan holpen warda / ther skal HERREN förlossa tigh jfrå tina fiendar.

Ty monga Hedhningar skola församla sigh emoot tigh / och säya/ Han är til spillo giord / wij wilie see wåra lust vppå zion / Men the weta intet HERRANS tanckar / och merkia intet hans rådhslagh / At han haffuer hemtat them til hopa/ såsom kerffuar vthi ladhona / Therföre statt vp och tröska tu dotter zion/ Ty iagh wil göra tigh jernhorn/ och koppar kloor/ och tu skalt sönderkrossa mykin folck / Så skal iagh til spillo giffua theras godz HERRANOM/ och theras håffuor honom som rådher offuer hela werldena/ Men nu tu krijgerska rusta tigh/ Ty man skal beleggia oss / och slå Israels domare vppå kindbenet medh rijs.

Tu skalt tröska eller sönderbråka Babilon och all ting j hela werldene/ ändoch tu nu moste lijdha/ at bådhe Babilon och Rom förstöra tina Domare och titt Rike.

Femte Capitel.

Matth. 2.

OCh tu Bethlehem Ephrata / som liten äst jbland the tusende j Juda/ vthaff tigh skal then komma som j Israel en HERRE wara skal / Hwilkens vthgång warit haffuer aff begynnelsen och aff ewigheet/ Han låter plågha them / alt in til thn tijdhen/at hon som födha skal födt haffuer/ Så skola tå the hås igenleeffde brödher igenkomma til Israels barn/ Men han skal trädha fram och regera vthi HERRANS krafft / och vthi sins HERRAS Gudz nampns herligheet / och the skola boo säkert / Ty han skal på then samma tijdhen warda herligh / så wijdt som werlden är/ Ther til skola wij ock haffua fridh för Assur / then nu vthi wårt land infallen är/ och wår hws förtrampat haffuer/ Ty siw Heerdar och otta Förstar skola offuer honom vpweckte warda / the ther Assurs land förderffua skola medh swerd / och Nimrods land medh theras bara wapn. Altså skole wij jfrå Assur frelste warda / then vthi wårt land infallen är / och wåra grentzor förtrampat haffuer.

(plågha) Låt plågha thn ther plåghar/ til tess han kommer medh Euangelio / Han skal behålla seghren.

(siw Heerdar) The Perser och Meder skola therförinnan nedeslå Assur/ til tess Christus kommer/ then oss altijdhs hielpa skal.

Psal. 110.

Och skola the quarrleeffde aff Jacob wara jbland mong folck/ lijka som een dagg aff HERRANOM / och såsom droppanar på gräset / thet effter ingen bijdhar / eller effter menniskior wenter/ Ja/the quarrleeffde aff Jacob skola wara jbland Hedhninganar när mong folck / lijka som itt Leyon jbland diwren j skoghenom / såsom itt vngt Leyon jbland en fåra hiord / thn ingen affdriffua kan / när han dragher ther jgenom / nedhertrampar och rijffuer / Ty tijn hand skal behålla seghren emoot alla tina fiendar / at alle tine owener moste vthrotadhe warda.

På then samma tijdhen / sägher HERREN / skal iagh tagha tina hestar jfrå tigh / och förgöra tina wagnar / och vthrota tins landz städher/ och bryta nedher all tijn feste / Och skal vthrota the trolkarlar när tigh / at inge teknatydhare när tigh bliffua skola/ Jagh skal förgöra tijn belete och affgudhar

gudhar jfrå tigh/at tu icke meer skalt tilbidhia tina henders werck/Och iagh skal nedherhugga tina Lundar/och förleggia tina städher/Och iagh skal driffua hemd medh grymheet och wredhe/på alla the Hedhningar som icke höra wilia.

VI. Capitel.

HOrer doch hwadh HERREN sägher/Statt vp och straffa berghen/och låt höghanar höra tina röst/Hörer j bergh huru HERREN straffa wil/samt medh the starcka iordennes fundament/Ty HERREN wil straffa sitt folck/och wil nepsa Israel.

Matt. 10.

Hwadh haffuer iagh giordt tigh mitt folck/och hwar medh haffuer iagh betungat tigh? thet sägh migh/Haffuer iagh doch fördt tigh vthu Egypti land/och förlossat tigh vthu träldoms hwset/och för tigh sendt Mosen/Aaron och Mir Jam/Mitt folck tenck doch ther vppå/hwadh Balak Konungen j Moab j sinnet hadhe/och hwadh Bileam Beor son swaradhe honom/alt jfrå Sittim och in til Gilgal/ther j jw vppå merkia skullen/at HERREN haffuer giordt idher alt gott. Nume. 22

Hwar medh skal iagh blijdka HERRAN? Medh bughande för thm högha Gudhenom? Skal iagh blijdka honom medh brenneoffer och åårsgamla kalffuar? Menar tu at HERREN haffuer behågh til mong tusend wädhrar/eller til olio/om än otalighe strömer fulle woro? Eller skulle iagh giffua min första son för mijn offuerträdhelse? Eller mins lijffs frucht för minne siäls synd?

> Gudh låter icke försona eller blijdka sigh medh offer och gerningar/om någhor än sin son offradhe/Vthan ther medh/at man honom fruchtar/och troor vppå honom.

Thet är tigh sagdt/menniskia/hwadh gott är/och hwadh HERREN aff tigh eskar/Nemligha/at hålla Gudz ord/och bruka kerleek/och wara ödhmiwk för tinom Gudh.

> (hålla Gudz ord) Thet är/troo/elska och lijdha.

HERRANS röst skal ropa offuer stadhen/Men then titt nampn fruchtar/honom skal skee lycka/Hörer j slechter hwadh predicat warder/Skulle iagh icke wreedh warda offuer thet orettferdigha godzet/vthi thens ogudhachtighas hws/och at man gör mätet förlijtet? Eller skulle iagh gilla oretta wägh/och falska wigt j säckenom? genom hwilka hans rijke mykin orett göra/och hans inbyggiare bruka lögn/och haffua falska tungor j theras hals.

Therföre wil iagh ock begynna plågha tigh/och göra tigh ödhe för tina synder skul/Tu skalt icke haffua noogh til at äta/vthan skalt försmechta/Och huadh tu fattar/thet skal doch likuel intet vndkomma/Och huadh som vndkommer/skal iagh offuerantwarda swerdena/Tu skalt såå/och intet vpskära/Tu skalt olio persa/och intet smöria tigh ther medh/och most persa/och intet wijn dricka/Ty j hållen Amri Gudztienst/och all Ahabs hwss werck/och följen theras låro/Therföre wil iagh leggia tigh ödhe/och thes inbyggiare/så at man skal hwissla åt them/och skolen til skam warda. Deute. 28 Haggai 2

VII. Capitel.

AH/thet gåår migh lijka som enom then ther efterheimtar j en wijngård/ther man inga wijndruffuor finner til at åta/och wille doch gerna haffua then bestа fruchtena/Godhe män äro bortto j thesso lande/och the rettferdighe äro intet meer jbland folcket/The fara effter at vthgiwta blodh/hwar och en jaghar then andra/at han skal förderffua honom/och mena at the göra ther wel vthinnan/när the ondt göra. Hwadh Försten wil/thet

sägher

sägher Domaren/på thet han skal göra honom een tienst igen/The weldighe tala effter sin eghen wilia/til at göra skadha/och wrengiat hwart the wilia/Then allrabetste jbland them/är såsom törne/och then allraredheligaste/såsom tijstel/Men tå tina predicares dagh kommer/när tu skalt heemsökt warda/så skola the icke weta hwart the skola.

Jngen troo sinom nästa/Jngen förlåte sigh vppå Förstan/Förwara tins munz dör för henne som soffuer på tinom arm/Ty sonen föraktar fadhren/dottren setter sigh vp emoot modhrena/sonahustrun är emoot sijn swåro/och menniskionnes fiendar/äro hennes eghit hwssfolck.

Matt. 10.

Men iagh wil see effter HERRAN/och wenta effter Gudh min Frelsare/Min Gudh skal höra migh.

> Een Micha Prophetes wijsa/ther han sigh medh tröster emoot the ogudhachtighas rasande.

Fröghda tigh intet mijn fiendska/at iagh nedhreligger/iagh skal åter vpkomma/Och om iagh sitter j mörkret/så är doch HERREN mitt liws.

Jagh wil båra HERRANS wredhe(ty iagh haffuer syndat emoot honom)til tess han vthrettar mina saak/och skaffar migh rett/Han skal föra migh vthj liwset/så at iagh skal see mina lust vppå hans nådh.

> (liwset) Thet är Han skal trösta migh.

Mijn fiendska moste thet see/och beståå medh allo skam/then nu til migh sägher/Hwar är HERREN tin Gudh? Mijn ögon skola seet/at hon såsom en träck på gatonen förtrampat warder.

På then tijdhen skola tine mwrar vpbygde warda/och Gudz ord wijdha vthkomma/Och vthi samma tijdhenom skola the aff Assur/och the aff the fasta städher komma til tigh jfrå the fasta städher alt in til flodhena/jfrå thet ena haffuet in til thet andra/jfrå thet ena berghet in til thet andra/Ty landet skal ödhe warda för sina inbyggiare skul/och för theras gerningars frucht skul.

Men regera tu titt folck medh tinom staaff/tins arffuedeels hiord/bådhe the som boo vthi skoghenom allene/och på åkermarkenne/Låt them födhas j Basan och Gilead/såsom aff ålder.

Jagh skal låta see them Vnder/lijka som på then tijdh tå the drogho vthu Egypti land/at Hedhninganar skola thet see/och alle theras weldighe skemma sigh/och leggia handena på sin munn/och tilhålla sijn öron/The skola slekia stofft såsom ormar/och darra såsom matkar på iordenne vthi sijn hohl/The skola fruchta sigh för HERRANOM wårom Gudh/och förskreckias för tigh.

Hoo är en sådana Gudh som tu äst? then ther synder förlåter/och tilgiffuer tinom igenleeffda arffuedeel/theras misshandel/then icke behåller sina wredhe ewinnerligha/Ty han är barmhertigh/Han skal än nu förbarma sigh offuer oss/slå wåra missgerningar nedher/och kasta alla wåra synder vthi haffzens diwp/Tu skalt hålla Jacob troheet/och Abraham then nådh som tu wåra fädher j förtijdhen sworit haffuer. Acto. 10.

Enden på Propheten Micha.

Förspråk

Förspråk på then Propheten Nahum.

Then Propheten Nahum/propheterar om then förstöring/ som the Assyrier på Israels folck och Juda göra skulle/ såsom ock aff Salmanassar och Sennacherib / för theras stora synder skul skeedde / Doch så fierran / at the återleeffde frome skulle behåldne bliffua / Såsom ock Ezechie och hans lijkom wedherfoors / Therföre synes thet / såsom han hadhe warit för Jesaia / eller jw widh samma Jesaie tijdh.

Ther näst förkunnar han then förstöring som thet Konungariket Assyrien offuergå skulle / besynnerligha thē stadhen Nineue / hwilken tilförenna j Jona tijdh ganska from war / men ther effter åter full medh ondsko wardt / och plåghadhe the fångna aff Israel ganska swårligha / så at ock Tobias theras ondsko itt endelighit förderff förkunnadhe / och sadhe / Theras ondska skal giffua them en enda. Altså tröster han effter sitt nampn (Ty Nahum är så mykit som Consolator / På Swensko en Tröstare) Gudz folck / huru theras fiendar the Assyrier / skola åter warda förstöörde.

Widh endan aff första Cap. sägher han ock / lijka som Jesaia j lij. Cap. om the godha Predicare / som fridh och salighet förkunna på berghen / och bedher Juda hålla sijn Fest medh glädhi / Och åndoch thet samma kan förståndet warda om Ezechie tijdh effter Sennacherib / tå Juda vndsatt wardt / och för samma Sennacherib ståndande bleff / Så är thet ock likwel een meenligh Prophetia om Christum / at j Juda bliffua skulle thet godha bodhskapet och then gladha Gudz tiensten / genom Gudz ord lärd och bekrefftighat / Therföre han jw retteligha en rett Nahum heter och är.

Then Propheten Nahum

Första Capitel.

Detta är tungen offuer Nineue / och Nahums Prophetia aff Elkos.

HERREN är en nijtisk Gudh / och en hempnare / Ja / en hempnare är HERREN och grym / HERREN är en hempnare vppå sina fiendar / och then ther sina owener intet förgåter / HERREN är toligh och aff stora macht / och låter intet ostraffat bliffua / Han är HERREN / hwilkens wåghar äro vthi wådher och storm / och tiockt moln vnder hans fötter / then som nepser haffuet och förtorkar thet / och vthtorkar alla flodhar / Basan och Carmel och hwadh som blomstras på Libanons bergh / thz moste förskreckias för honom / Berghen bäffua för honom / och höghanar förgåås / Jorden darrar för honom / ther til iordennes kreetz och alle the som boo ther vppå / Hoo kan bliffua ståndandes för hans wredhe: Och hoo kan bliffua för hans grymheet: Hans wredhe brinner såsom en eeld / och hellebergen reffna för honom.

(wådher) Såsom j Rödhahaffuet / Exodi 14.

HERREN

HERREN är mild / och itt feste vthi nödhennes tijdh / och kenner them som trösta vppå honom / Når flodhen löper offuer / så gör han en enda medh henne / Men sina fiendar förfölier han medh mörker.

Hwadh är tå thet som j taghen idher före emoot HERRAN: han låter ther doch intet aff warda / Ty bedröffuelsen skal icke waara ewinnerligha / Ty lijka som når törne / the än nu om hwart annat wexa / och bersta mosten haffua / warda vpbrend såsom torr strå. Altså warder thet skalka rådhet som aff tigh kommer / ondt tenckiandes emoot HERRAN.

(skalka rådhet) Thet är / the onda anslagh vthaff Nineue emoot Juda folck / til at förderffua them / moste om intet warda / tå han puckar som allramest / såsom medh Sanherib och Rabsace för Jerusalem skeedde.

Thetta sägher HERREN / The komma så tilrustadhe och mechtighe som the wilia / så skola the likwel om kull huggne warda / och gå sin koos / Ty iagh wil ödhmiwka tigh / men doch icke platt förderffua tigh / Vthan wil tå kasta hans ook jfrå tigh / och slijta tijn band sönder / Men emoot tigh haffuer HERREN budhit / at ingen tins nampns sädh meer bliffua skal / Vthi tins Gudz Hwse wil iagh förgöra tigh / Jagh skal giffua tigh ena graff jbland affgudhar och belete / och tu moste til skam warda.

(Ödhmiwka) Tigh mitt folck wil iagh straffa genom Sanherib / men han skal betalat.

Sij / på berghen komma ens godh bodskaps fötter / then ther godh tijdhende bär / Håll tina Hōghtijdher Juda / och betala tijn löffte. Ty skalcken skal icke meer komma offuer tigh / Thet är platt vthe medh honom.

Esaie 25. Roma. 10

Annat Capitel.

Förskingraren skal vpdragha emoot tigh / och beleggia festen / Men see tigh wel om på wäghanar / Rusta tigh tyz bersta tu kan / och sterck tigh thet mesta tu förmå / Man skal likwel plat affhemta tigh / och förderffua tina wijnquistar / Ty HERREN skal giffua Jacob seghren / lijka som han Israel seghren gaff.

Hans starkas sköldar äro rödhe / Hans håårfolck seer vth såsom purpur / Hans wagnar lysa såsom en eeld / når thet drabba skal / Theras spetzer gå hwar om annan / Wagnanar rulla på gatomen / och buldra vppå wäghomen / Theras anseende är lijka som blos / och gå hwar om annan / lijka som en liungeeld.

Men han skal tenckia vppå sina weldigha / Doch skola the falla ehwart vth the wilia / och skola hasta sigh åt muranar / och til skermen ther the må säkre bliffua / Men the portar widh flodhernar warda doch vplåtne / och Konungens palatz skal nedherslåås / Drotningen skal fången bortförd warda / och hennes jungfrur skola sucka lijka som duffuor / och slå sigh vppå sitt bröst / Ty Nineue är lijka som en dam full medh watn / men thet moste förflyta / Ståår / ståår (skola the ropa) men ther skal ingen wenda om igen.

(weldigha) Thet är / Konungen j Nineue skal förlåta sigh vppå sitt krijgsfolck.

Så röffuer nu silffuer / röffuer gull / Ty här är en skatt ther ingen ende vppå är / och ganska mong kosteligh klenodier / Men nu moste han platt affhemtat och vthödd warda / At hans hierta moste förtuiff la / knäån ostadigh wara / alla lender darra / och alla kinder blekna / lijka som een leerpotta.

Hwar är nu the Leyoners boning / och the vnga Leyoners weedemark / ther Leyonen och Leyinnan medh the vnga Leyon wistadhes / och ingen toorde redda them bort / Vthan Leyonet röffuadhe noogh för sina vngar / och drap åt sina Leyinnor / Sina kulor vpfylte han medh rooff / och sina boning medh thet han riffuit hadhe.

Sij / iagh wil til tigh / sägher HERREN zebaoth / och vptenda tina wagnar j röök / och swerdet skal vpfräta tijn vnga Leyon / och göra en enda på titt roffuerij på iordenne / at man tina bodhskaps röst intet meer höra skal.

(bodhskaps röst) Thet är / tina ämbetzmåns och weldighas röst.

Tridie Capitel.

Wee

(Lögn) Thet är/affgudherij hwilket han ock troldom och bolerij kallar.

WEe them mordiska stadhenom/thz ther full är medh lögn och roffuerij / och wil aff sitt roffuerij intet återwenda/ Ty ther skalman höra sweper smella/och hiwl buldra/hestar skriya/och wagnar rulla/ Han förer vp resenårar med blenckiande swerd/och glimmande glaffuen/ Ther liggia monge slagne/och stora hopar medh kroppar / så at på them intet taal är/och man offuer theras kroppar falla moste. Alt thetta för then degheligha och lustigha skökionnes stora bolerij skul/ hwilken troldom brukar/och medh sitt bolerij haffuer förwerffwdt Hedhningar / och medh sin troldom land och folck.

Sij/iagh wil til tigh/sägher HERREN zebaoth / Jagh skal vpkasta tin klädhefoll offuer titt ansichte / och skal wijsa Hedhningomen tina blottheet/och Konungariken tina skam / Jagh skal göra tigh ganska styggeligh och skemma tigh/och göra tigh til een wedherstyggelse/ at alle the som tigh see/skola flyy jfrå tigh/och säya/Nineue är förderffuat/ Hoo wil ömka sigh offuer tigh/och hwar skal iagh sökia tigh hughswalare:

Menar tu / at tu äst bätre än then store stadhen No: som lågh widh flodhernar/och hadhe watn alt om kring sigh / hwilkens mwrar och feste/ war haffuet/Ethiopien och Egypten war hans otaligha macht / Put och Lybia woro tine hielpare / Likwel moste han fördriffuin warda och fången bortdragha/och hans barn äro på alla gator slaghen / och om hans ädhlingar kastadhe man lott / och alle hans weldighe wordo satte j kädhior och boyor.

(quinnor) Förtwiffladhe och klagande/ lijka som j barns nödh.

Altså moste tu ock drucken warda/och bortgöma tigh / och vpsökia itt feste för fiendanom / Alle tine faste städher äro lijka som fikonaträä medh moghen fikon/når man skakar them / falla the honom j munnen som them äta wil/Sij/titt folck skal j tigh warda til quinnor./ och tins landz portar skola tinom fiendom öpnadhe warda/och eelden skal vptära tina bomar.

Hemta tigh watn/ty tu skalt belagd warda/Förbätra tijn feste/gack vthi leeret och trampa thet/och gör starckt teghel / Men eelden skal vptära tigh/ och swerdet dödha tigh/ Thet skal vpäta tigh lijka som en floghmatk / thet skal offuerfalla tigh lijka som en floghmatk / thet skal offuerfalla tigh såsom gräässhoppor / Tu haffuer flere köpmän än stiernonar äro på himmelen/ Men nu skola the vthsprijdha sigh lijka som floghmatk / och flygha bortt/ Tine Herrar äro så monge som gräßhoppor/och tine Höffuitzmän lijka som floghmatkar / hwilke sigh lăghra vppå gårdar j the kalla daghar/Men når solen vpgåår / så dragha the tådhan at man icke weet hwar the bliffua.

Tine Heerdar skola soffua/o Konung j Assur / tine mechtighe skola leggia sigh/Och titt folck skal vppå berghen förströdt warda / och ingen skal församla them / Jngen skal begråta tin skadha / eller bekymra sigh om tina plågho / Vthan alle the som thetta om tigh höra/ skola klappa medh sina hender offuer tigh / Ty offuer hwem är tijn ondska vthan återwendo icke gången:

Enden på Propheten Nahum.

Förspråk

Förspråk påthen Propheten Habacuc.

THenne Habacuc är en tröstprophete/then folcket styrkia/ trösta och vppehålla skal/at the icke förtwijffla om Christi tilkommelse / thet skicke sigh så selsynt som thet wil/ Therföre brukar han alla konster och stycker som ther til tiena/at troon må fast bliffua vthi theras hierta/om then tilsagda Christum/och predicar altså. Thet är wel sant at för theras synder skul moste landet aff Konungenom j Babel förstördt warda/ Doch skal för then skul Christus och hans Rike icke om intet bliffua/ Vthan then förstöraren Konungen j Babel/skal ock sielff icke mykin lycko ther aff haffua/han moste ocksa förtryckt warda / Ty thet är så Gudz werck och art / at han hielper når nödh är/och kommer mitt j retta tijdhenom / såsom j hans wijso ståår/Han tencker vppå barmhertigheet /når bedröffuelse för handenne är / Och man sägher/När toghet håller som hardast/ så brister thet/ Lijka som wij ock moste trösta och vppehålla the Christna medh Gudz ord/ til then yttersta daghen/ Om thet än synes / at Christus ther medh fast fördröyer/ och wil intet komma / Såsom han ock sielffuer sägher at han komma skal/ når man som minßt tenker ther vppå/når the byggia/plantera/köpa/ sälia/äta/ dricka/tagha sigh hustrur/och manne giffuas etc. På thet doch någhre mågha om the icke alle/kunna j troonne behåldne warda/Ty här äret aff nödhenne/ at man troor och predicar/såsom man daghligha wel för ögonen seer.

Vthaff allo thesso seer man wel / at thenne Habacuc haffuer warit för thet Babyloniska fengelset / til ewentyrs widh Jeremie tijdh / Är ock låt til förstå/hwadh han wil och menar.

Men at somlighe böker om Habacuc förtelia / at han skal haffua fördt them Prophetenom Daniel maat til Babylon vthi thet Babyloniska fengelset vthi Juda landet/thet haffuer ingen grund/och är ey heller lijkt/Så kommer thet ey heller wel offuer eens medh räkningenne om tijdhen / Effter som Habacuc Prophetia til förstå giffuer/så är han äldre än Jeremias/then Jerusalems förstöring vthleffde. Men Habacuc propheterar ther om / Men Daniel war effter Jeremiam / och leffde lenge förr än han j fengelset kastat wardt.

Men Habacuc haffuer thet retta nampnet til sitt embete / Ty Habacuc vthtydhes en fampntaghare/Han gör ock så medh sinne Prophetia/at han fampntagher sitt folck/Thz är/han tröster thm̃ och vppehåller them/ såsom man itt fattigt gråtande barn vptagher j fampnen/ at thet skal tiya och til fridz wara/effter thet skal (om Gudh wil) snart bätre warda.

Then Propheten Habacuc.

Första Capitel.

THetta är then tunge som Propheten Habacuc seedt haffuer / HERRE huru lenge skal iagh ropa / och tu wilt icke höra? Huru lenge skal iagh ropa til tigh för offuerwold skul / och tu wilt icke hielpa? Hwj låter tu migh see mödho och arbete? Hwj haffuer tu låtit migh see rooff och offuerwold? Wold gåår offuer rett / Therföre moste Laghen bliffua tilbaka / och ingen rett kan til enda komma / Ty then ogudhachtighe offuerfaller then rettferdigha / therföre gå wronga domar.

Seer jbland Hedninganar / seer til och förundrer idher / Ty iagh wil någhot göra j idhrom tijdh / thet j icke troo skolen tå man ther om talar / Ty sij / iagh wil vpweckia the Chaldeer itt bittert och snart folck / hwilket dragha skal så wijdt som landet är / til at intagha the boningar som icke äro theras / Och skal wara grufflighit och förfärlighit / och skal biwda och twinga såsom thet wil / Theras hestar äro raskare än Parder / så äro the ock ildzknare än Vlffuar om afftonen / Hans resenärer dragha medh storom hopom fierran effter / lijka som the flugho / såsom örnar hasta sigh til itt aaß / The komma allesamman til at göra skadha / Ehwart the wilia / ther gå the jgenom lijka som itt östanwädher / och samka fångar til hopa / såsom sand / The skola bespotta Konungar / och begabba Förstar / all feste skola wara thm itt skempt / Ty the skola göra ther bolwerck före / och doch winna them / Tå skola the tagha sigh itt nytt moodh / fara fram åt och synda / och så moste tå theras segher höra theras Gudh til. Acto. 13.

Men tu HERRE min Gudh / min Helighe / tu som äst aff ewigheet / låt oss icke döö / Vthan låt them HERRE allenast wara oss til itt straff / och låt them / o wår tröst / allenast tuchta oss / Tijn öghon äro reen / så at tu icke orkar see thet onda / och kan icke see vppå jemmer / Hwj seer tu tå på the offuerträdhare / och tijgher / at then ogudhachtighe vpslukar then som fromare är än han? Och låter menniskionar gå lijka som fiskar j haffuet / såsom matkar the ingen Herra haffua. The draghat alt medh krook / och fångat medh sijn nååt / och församlat medh sijn garn / Thes frögda the sigh och äro gladhe / Therföre offra the sinom nätom och rökia sinom garnom / effter thz theras deel är ther jgenom så feet / och theras maat så kräseligh worden / Therföre kasta the sijn nååt än nu altijdh vth / och wilia icke återwenda at dräpa folck.

Annat Capitel.

HÄr ståår iagh på minne wacht / och stijgher på mitt feste / och skodhar och seer til hwadh migh sagdt warder / och huadh iagh swara skal honom som migh straffar / Men HERREN swarar migh / och sägher / Scriff synena och måla henne vppå een taffло / at then ther fram om gåår / må thet läsa / Nemligha altså / Prophetian skal jw än nu fullkompnat warda j sinom tijdh / och skal på endalychtenne frij j liwset komma / och icke fela / Men om hon fördröyer / så förbijdha henne / hon kommer wisseligha och skal icke fördröya / Hwilken ther emoot streffuar / hans siäl skal icke gå wel / Ty then rettferdighe leffuer aff sinne troo. Roma. 1. Galat. 3. Hebre. 10.

Tridie Capitel.

MEn wijn bedragher then stälta mannen / at han icke bliffua kan / hwilken vthwijdgar sina siäl såsom heluetet / och är lijka som dödhen then intet mättas kan / Vthan samkar til sigh alla Hedhningar / och församlar til sigh all folck / Hwadh geller? Thesse alle samman skola göra itt ordspråk om honom / och ena säghо och gåto / och säya.

Wee then som sitt godz förmerar medh annars manz godz / Huru lenge wil thet waara? och ladher mykin treck vppå sigh. O huru hastigt skola the vpstå som tigh bita / och vpwaka the som tigh bortdriffua / och tu moste warda them til byte / Ty tu haffuer monga Hedhningar beröffuat / så skola alle igenleeffde aff folcken / beröffua tigh igen för menniskiors blodh skul / och för then orett skul som j landena och j stadhenom / och vppå alla som ther vthi boo / bedriffuin är.

Wee then som girugh är til sins hwß wersta / på thet han skal haffua sitt neste vppe j höghdenne / at han skal vndflyy olycko / Men titt rådhslagh skal komma tino hwse til skam / Ty tu haffuer alt förmykit folck slaghet / och syndat offuerdådheligha / Ty stenanar j mwrenom skola ropa / och bielkanar j trätzningenne skola swara them.

Wee then som bygger stadhen medh blodh / och tilredher stadhen medh orett / Mon thet icke skee aff HERRANOM zebaoth? Hwadh folcken tigh arbetat haffua / thet moste vpbrennas j eeld / och ther menniskionar tröttе vppå wordne äro / thet moste förtapat warda / Ty iorden skal full warda aff HERRANS äros kundskap / lijka som watnet som offuertecker haffuet.

Wee tigh som skencker vthi för tin nästa / och blandar tin galla ther vthi / och gör en druknan / på thet tu skalt see hans blygd / Man skal ock mätta tigh medh skam för äro / Så drick tu ock nu / at tu må om kull liggia / Ty kalken j HERRANS höghre hand skal omfatta tigh / och tu moste skamligha spyy för tina herligheet / Ty then orett vppå Libanon bedriffuin / skal offuerfalla tigh / och the förstörda diwr skola förskreckia tigh / för menniskiors blodh skul / och för then orett skul som j landena och j stadhenom / och vppå alla the ther vthi boo bedriffuin är.

Hwadh kan tå beletet hielpa / thet thes mestare giordt haffuer / och thet falska gottna beletet / ther thes mestare förlåt sigh vppå / at han stumma affgudhar giorde? Wee honom som sägher til en stock / Waka vp / och til stumma stenen / Statt vp / Huru skulle thet kunna någhon lära? Sij / thet är offuerdraghit medh guld och silffuer / och ther är ingen ande vthi / Men HERREN är j sitt helgha Tempel / Hela werlden ware tyst för honom.

Fierde Capitel.

THetta är Prophetens Habacucs böön för the oskyldigha / HERRE / iagh haffuer hördt titt rychte så at iagh förskrecktes / HERRE / tu gör titt werck leffuande mitt j åren / och låter thet kunnogt warda mitt j åren / När bedröffuelse på ferde är / så tencker tu vppå barmhertigheet.

(mitt j åren) Thet är / J rettom tijdh / och mitt j nödhenne hielper tu / och gör tina säligha och friya.

Gudh kom sönnan effter / och then Helghe ifrå thet berghet Paran / Sela.

Aff hans loff war himmelen full / och aff hans äro war iorden full.

Hans sken war såsom itt liws / strijmor gingo aff hans hender / ther war hans macht heemligha.

För honom gick pestilentia/och plågha gick vth/ehwart han gick.

Han stoodh och måålte landet/Han sågh til och förskingradhe Hedhninganar/så at werldennes bergh förkrossat wordo / och sigh bucka moste alle höghar j werldenne/tå han gick vthi werldenne.

Jagh sågh the Ethiopers hyddor j wedhermödho/och the Midianiters tiäl bedröffuat.

Wast tu icke HERRE wreedh j flodhenne / och tijn grymheet j watnom/och tijn ogunst j haffuena:

Tå tu reedst på tina hestar/och tine wagnar behöllo seghren.

Tu drogh fram boghan/ såsom tu slechternar sworet hadhe/Sela/Och deladhe strömanar j landena.

Berghen sågho tigh/och wordo bedröffuat/Watuströmen gick sin koos/ diwpet lät höra sigh/höghden hooff sina hender vp.

Sool och måne stodho stilla/ Tine pilar foro bortt åt medh itt sken/och tijn glaffuen medh liungeeldz blenckiande.

Tu nedhertrampadhe landet j wredhe/och söndertröskadhe Hedhninganar j grymheet.

Tu drogh vth til at hielpa tino folcke/til at hielpa tinom Smoorda / Tu sönderslogst hoffuudhet vthi thens ogudhachtighas hwse / och blottadhe grunden alt in til halsen/Sela.

O at tu wille banna hoffuudhens spiror samt medh thes byiar/ Hwilke såsom itt wådher komma til at förströö migh / och glådhia sigh lijka som the vpsluckte the elenda/heemligha.

Tine hestar gå j haffuena/ vthi stoor watns treck / Effter iagh sådant hörer/så är min bwk bedröffuat / mine leppar darra aff roop / waar går j minom benom/ iagh är bedröffuat widh migh / Ah at iagh hwila måtte j bedröffuelsens tijdh/tå wij vpdraghe til thet folck som emoot oss strijdher.

Ty fikonatrådh skal icke grönskas / och ther skal ingen frucht wara på wijnträän/Arbetet vppå oliotrådh felar/och åkranar båra inga födho/Och fåren skola ryckias vthu fårahusen/och intet fåå skal wara vthi fåhwsen.

Men iagh wil glådhia migh aff HERRANOM/och gladh wara j Gudhi minom Frelsare.

Ty HErren HERREN är mijn krafft/och han skal göra mina fötter/ lijka som Hiorta fötter/och skal föra migh vp j höghdena/så at iagh siunger på mijn strengiaspel.

Enden på Propheten Habacuc.

Förspråk på then Propheten Zephan ja.

Zephan ja haffuer warit j thñ Prophetens Jeremie tijdh/ Ty han propheteradhe vnder Konung Josia såsom Jeremias/effter som hans Titel vthwijsar/Therföre propheterar han ock thet samma som Jeremias propheterar/ nemligha/At Jerusalem och Juda skulle förstörd warda/ och folcket bortföras/för theras obootsamma onda leffuerne skul / Men han nempner icke Konungen j Babel then them förstöra och fånga skulle/såsom Jeremias gör/ Vthan sågher slett / at Gudh sådana olycko och plågho

wille låta offuer them komma/på thet han måtte beweka them til båtring / Ty alle Propheterna haffua icke kunnet tala thetta folcket j thet sinnet / at Gudh skulle wara wreedh på them / the puckadhe jw alltijdh ther vppå / at the woro och kalladhes Gudz folck/Och then som predicadhe/at Gudh war wreedh vppå them/han moste wara en falsk Prophete och döö / För ty the wille icke troo/at Gudh skulle så offuergiffua sitt folck / Lijka som man ock nu j thenna tijdh förfölier och dråper them alla för kettare som låra/at Kyrkian skal fara will och synda / och at Gudh moste straffa henne / Men han propheterar icke allenast Juda sådana olycko / vthan ock allom vmliggiande landom och grannom/såsom the Philisteer och Moab/Ja/ock the Ethioper och Assur/Förty Konungen j Babel skulle wara itt Gudz rijs offuer all land.

Vthi tridie Cap. Propheterar han offuer måtton herligha och klarligha om thet glådhsamma och saligha Christi Rike / som j hela werldenne skulle vthbreedt warda/ Och ändoch han en liten Prophete år / så talar han doch likwel mykit meer om Christo/ån monge andre store Propheter/ och hardt når/meer ån Jeremias/Ther medh han åter rijkeligha tröster folcket/på thz the vthi thet Babyloniska fengelset och olycko/icke skulle förtwiffla på Gud/ såsom han hadhe ewinnerligha förkastat them/ vthan skulle wisse wara/ at the effter sådana straff skulle åter komma til nådhe igen/och få then tilsagda Frelsaren Christum/medh hans herligha Rike.

Then Propheten Zephan ja.

Första Capitel.

Thetta år HERRANS ord/ som skeedde til Zephanja Chusi son / Gedalja sons/ Amarja sons/ Hiskia sons/vthi Josia tijdh Amon sons Juda Konungs.

Jagh skal tagha bort all ting vthu landena/sågher HERREN / Jagh skal borttagha bådhe folck och fåå/bådhe himmelens foghlar/och fiskanar j haffuet/samt medh affgudhanar och the ogudhachtigha/Ja/iagh skal vthrota menniskionar aff landena/sågher HERREN/Jagh skal vthreckia mina hand offuer Juda och offuer alla the som j Jerusalem boo. Altså skal iagh borttagha thz quart år aff Baal/ther til the nampn/ Munkar och Prester vthu thesso rwme / Och the som på taken tilbidhia himmelens häår / the som honom tilbidhia/ och sweria doch widh HERRAN / och widh Malchom ther jempte/ och the som aff falla jfrå HERRANOM/och intet frågha effter HERRAN/ och intet achta honom.

(Munkar) Camarim / hwilke båtre höllo sigh ån the slette Prester / Och Malchom war en Ammons barnas affgudh.

Warer tyste för HErranom HERRANOM/Ty HERRANS dagh år för handenne/Ty HERREN haffuer tilreedt itt slachtoffer / och budhit ther sina gäster til/Och på HERRANS slachtoffers dagh/skal iagh heemsökia Förstanar och Konungs barnen / och alla the som båra en fremmande kyrkioskrudh/ Och skal iagh then tijdhen heemsökia the som offuer tryskelen springa/the theras Herrars hws vpfylla medh rooff och bedrågherij.

(gåster) Thz åro the Babyloner som Jerusalem vpfråta skulle / therföre at the höllo itt fremmande sett til at tiena Gudhi vthã Mose.

På then tijdhen/ sågher HERREN/ skal vphåffua sigh itt högt roop

(quernenne) Jerusalem som nu aldeles tiente Mammone och bukenom/ och vthaff een kyrkio war wordet een quern eller kokohus/ och icke annat sökte än timelighet godz och åghodelat medh theras Gudztienist/ etc. Lijka som ock medh oss.

jfrå Fiskaportenom / och en gråat jfrå them andra portenom / och en stoor jemmer på höghomen. Jemren idher j som boo j quernenne / ty hela krämare folcket är bortto / och alle the som penninga församla / äro förgångne.

Amos 5. (dregg) The sittia fäste.

På then tijdhen skal iagh vthransaka Jerusalem medh lychtor / och skal heemsökia the som liggia på sinne dregg / och säya j sitt hierta / HERREN warder hwarken gott eller ondt görandes / Och theras åghodelar skola til rooffs warda / och theras hws til itt ödhe / the skola byggia hws och intet boo ther vthi / The skola plantera wijngårdar / och intet wijn dricka ther aff / Ty HERRANS store dagh är hardt för handenne / Han är hardt når / och hastar sigh swårligha.

Når thet ropet om HERRANS dagh kommandes warder / så skola the starcke ropa bitterligha / Ty thenne daghen är en grymheetz dagh / en bedröffuelses och ångests dagh / en wädhers och storms dagh / en mörkers och dymbos dagh / en molns och töknes dagh / en basuns och trummetes dagh / emoot the fasta stådher och högha borgher / Jagh skal göra meniskiomen bekymmer / så at the skola gå om kring såsom the blinde / therföre at the emoot HERRAN syndat haffua / Theras blodh skal vthgutit warda / lijka som thet stofft wore / och theras kroppar såsom treck / Theras silffuer och guld skal intet kunna hielpa them på HERRANS wredhes dagh / Vthan hela landet skal genom hans nijtz eeld förtärdt warda / Ty han skal snarligha en enda göra medh alla the som boo j landena.

Ezech. 7.

Annat Capitel.

FÖrsamler idher och kommer hijt j obehagheligha folck / förr än domen vthgåår / så at j om daghen bortryyken såsom itt stofft / förr än HERRANS grymma wredhe offuer idher kommer / förr än HERRANS wredhes dagh offuer idher kommer / Söker HERRAN alle j elende j landena / j som hans retter hållen / Söker rettferdighetena / söker ödhmiwkhetena / vppå thet at j på HERRANS wredhes dagh måghen beskyddade warda.

Ty Gaza moste offuergiffuin warda / och Ascalon förödd / Asdod skal om middaghen föriaghat warda / och Accaron vthrotat warda / Wee them som boo nedhre widh haffuet / the krijghare / HERRANS ord skal komma offuer idher / Tu Canaan the Philisteers land / iagh skal förgöra tigh så at ther ingen meer boo skal / Ther skola nedhre widh haffuet wara altsammans heerdahws / och fårahws.

Och thet samma skal warda them quarleeff dom aff Juda hws til deel / at the ther vppå beeta skola / Om afftonen skola the läghra sigh vthi Ascalons hwsom / tå nu HERREN theras Gudh them åter sökt / och theras fångelse wendt haffuer.

Jagh haffuer hördt Moabs hädhelse / och Ammons barnas försmådhelse / ther the medh haffua försmådhat mitt folck / och berömt sigh offuer theras grenssor / Nu wel / Så sant som iagh leffuer / sägher HERREN zebaoth Israels Gudh / Moab skal warda lijka som Sodom / och Ammons barn lijka som Gomorra / Ja / lijka som en Netzlebuske / och een saltgruffua / och itt ewigt ödhe.

The quarleeffde aff mitt folck skola beröffua them / och the offuerbleffne aff folckena skola erffua them / Thet skal wedherfaras them för theras höghferd / at the haffua försmådhat HERRANS zebaoth folck och berömt sigh offuer them / Förskreckeligh skal HERREN wara offuer them / Ty han skal förleggia alla Gudhar på iordenne / Och alla öyar jbland Hedhninganar skola tilbidhia honom / hwar och en j sitt rwm.

(förleggia) Thet är sagdt om Euangelium / hwilket effter the Babyloniska fengelset komma skulle / såsom ock skeedt är.

Ock

Ock skolen j Ethioper genom mitt swerd slaghne warda / Och han skal streckia sina hand nörr vth / och förgöra Assur / Han skal göra Nineue ödhe / tortt / såsom een ökn / så at sigh ther vthi läghra skola allahanda diwr jbland Hedhninganar / och Rördromar och Vffuar skola boo på theras torn / och skola siunga j wijgskården / och korpar på bielkomen / Ty Cedrebrädhen skola affriffuin warda.

Esa. 13. 34. Jerem. 50.

Thenne är then lustighe stadhen then så säker boodde / och sadhe j sitt hierta / Jagh äret / och ingen annan / Huru är han så ödhe worden? så at diwren boo ther inne / Och hwilken som ther fram om gåår / han hwisslar til honom / och slåår medh handenne offuer honom.

Tridie Capitel.

WEe them styggeligha slema och Tyranniska stadhenom / Han wil intet höra eller låta sigh tuchta / Han wil icke trösta vppå HERRAN / eller hålla sigh til sin Gudh / Hans Förstar äro ther inne rytande Leyon / och hans Domare Vlffuar om afftonen / hwilke intet låta quarbliffua in til morghonen / Hans Propheter äro lösachtighe och förachtare / Hans Prester oskäära Helghedomen / och bedriffua wold vnder Lagsens skijn.

Ezech. 22. Mich. 3.

(stadhenom) Thet är Jerusalem sielfft / Ty ther som Gudz ord alljom mest predicat warder / ther warder thet allramest förachtat.

Men HERREN som jbland them är / lärer wel rett och intet ondt / Han låter hwar morghon vppenbarligha lära sina retter / och håller intet vp / Men the onde wilia intet lära skemmas / Therföre wil iagh vthrota thetta folcket / förödha theras borgher / och göra theras gator så toma / at ingen ther på gå skal / Theras stådher skola förstörde warda / så at ther ingen meer boor.

Jagh lät säya tigh / Migh skalt tu fruchta och låta tuchta tigh / så worde hans boning icke vthrotat / och intet ther aff komme / ther iagh honom medh heemsökia skal / Men the woro oförsumlighe til at göra allahanda ondsko.

Therföre (sägher HERREN) moste j ock bidhia migh / til tess iagh vpståår j sinom tijdh / tå iagh ock döma skal / och församla Hedhninganar / och låta Konungariken tilhopa komma / til at giwta mina wredhe offuer them / Ja / alla mina grymheetz wredhe / Ty hela werlden skal jgenom mins nijtz eeld förtärd warda.

Tå wil iagh annorlunda låta predica til folcken medh wenligha leppar / at the alle samman skola åkalla HERRANS nampn / och tiena honom endregteligha / Man skal haffua mina tilbidhiare / the förströdda på hinsidhon flodhena j Ethiopien / til migh för en skenck.

(leppar) Thet är / predica Euangelium om Gudz nådhe j hela werldenne / hwilket oss förlöser jfrå wåra synder.

På then samma tijdhen skalt tu intet meer skemmas / offuer alt titt wesende ther tu medh emoot migh syndat haffuer / Ty iagh wil tagha the stålta helghon jfrå tigh / at tu icke meer skalt vphäffua tigh för mitt helgha bergh skul / Jagh skal låta offuerbliffua j tigh itt fattigt ringa folck / the skola trösta vppå HERRANS nampn / The quarbleffna j Israel skola intet ondt göra eller lögn tala / och man skal icke finna någhon bedrägheligh tungo j theras munn / vthan the skola födhas och roo haffua vthan all fruchtan.

(stålta) Hwilke sigh berömde och förlato vppå templet / offerfädher / och annor heligh werck / Roma. 5. och icke vppå blotta nådhe.

Fröghda tigh tu dotter Zion / ropa Israel / war gladh och fröghda tigh aff allo hierta tu dotter Jerusalem / Ty HERREN haffuer borttaghet titt straff / och affwendt tina fiendar / HERREN Israels Konung är når tigh / at tu intet meer behöffuer fruchta tigh för någhon olycko.

På then samma tijdhen skal man säya til Jerusalem / Fruchta tigh intet / Och til Zion / Låt tina hender icke nedherfalla / Ty HERREN tin Gudh

är når

är när tigh / en starck Frelsare / Han skal fröghda sigh offuer tigh / och wara tigh wenlighen / och förlåta tigh thet / och skal glädhias offuer tigh medh högha röst / The som igenom menniskiors stadhgar plåghadhe woro / wil iagh bortskaffa / at the skola ifrå tigh komma / hwilka stadhgar tin tunge woro / för hwilka tu skyllat war / Sij / iagh skal på then tijdhen göra en enda vppå alla the som tigh ondt göra / och skal hielpa then halta / och församla then fördreffna / och skal settia them til loff och åro j all land ther man them förachtar / På then tijdhen skal iagh låta komma idher här in / och på then samma tijdhen församla idher / Ty iagh skal settia idher til loff och åro j blandh all folck på iordenne / tå iagh idhart fängelse vmwendandes warder för theras öghon / sägher HERREN.

(stadhgar) Hwilka driffua Laghen in vppå gerningar / och icke vppå nådhen / ther doch Laghen sielff vppå driffuer. Galat. 5.

Enden på Propheten Zephanja.

Förspråk på then Propheten Haggaj.

HAggaj är then förste Propheten som folckena effter thet Babyloniska fängelset giffuin war / genom hwilkens Prophetia Templet och Gudztienst åter vprettat wardt / Ther til honom sedhan effter twå månadher Sacharja til en stalbrodher giffuin wardt / på thz Gudz ord skulle genom tweggia witnes munn teste wissare troodt warda / Ty folcket war vthi stoort twijffuel kommet / om Templet skulle någhon tijdh åter vpbygdt warda.

Och wij hålle at om thenna Propheten Danielis ix. talat är / ther han sägher / Jfrå then tijdhen när befalningen vthgåår / at Jerusalem skal åter bygdt warda / alt in til then Förstan Christum / äro siw wekor och twå och sextiyo wekor etc. För ty ändoch tilförenna genom Konung Cores war ock een befalning vthgången / at man skulle på hans (Konungens) kost och tåring byggia vp Templet igen / så wardt thet doch förhindrat alt in til Haggaj och SacharJa tijdh / Tå Gudz befalning genom theras Prophetia vthgick / så hadhet framgång.

Men han straffar folcket / at the intet achtadhe vppå huru Templet och Gudztienst vprettas skulle / vthan alle woro flijtighe och girughe på sitt eghit godz och hws / Therföre the ock plåghadhe wordo medh hård åår och skadha på wijn / korn / och allahanda fruchter / allom ogudhachtighom til itt Exempel / som Gudz ord och tienst intet achta / och jw alltijdh kraffsa vthi sin säck / På them alla geller thenne Text / såsom han sägher / Theras säck skal hologh och botnalöös wara / Så finner man ock vthi alla Historier / Ther man icke wil födha Gudz tienare / eller hielpa til at vppehålla hans ord / ther låter han them flux kraffsa tilhopa / och fijchtas för sigh sielffua / och jw alltijdh sammadragha / men han gör doch på sijdstonne hohl på säcken och blås ther in / så at thet vthstufftar och bortflygher / at ingen weet huar thet bliffuer / Han wil ock äta medh / eller the skola intet finna til at äta.

Han pro-

Han propheterar ock om Christo vthi annat Cap. at han skulle snart komma alla Hedhninganars tröst / Ther han hemligha medh til förstå giffuer / At Judanars Rike och Lagh skulle haffua en enda / och hela werldennes Konungarike förstörat och Christo vnderdånigt warda / Hwilket alt in til nu skeedt är / och alt in til ytersta daghen skeer / så skal thet tå altsamman fulkompnat warda.

Then Propheten Haggaj.

Första Capitel.

JThi andro årena Konungs Darios vthi siette månadhenom / på första daghen j månadhenom / skeedde HERRANS ord genom then Propheten Haggaj / til SeruBabel Sealtiel son Juda Första / och til Jesua Jozadac son then öffuersta Presten / och sadhe / Så sägher HERREN zebaoth / Thetta folcket sägher / Ther warder intet aff / at man HERRANS Hws byggia skal.

Och HERRANS ord skeedde genom then Propheten Haggaj / säyandes / Mon idhar tijdh wara kommen / at j boo skolen vthi hwelffdom hwsom / och thetta huset moste ödhe stå: Nu / så sägher HERREN zebaoth / Seer huru thet gåår idher / J sååt mykit / och fören litet in / J äten / och warden doch icke mätte / J dricken / och warden doch intet otorstighe / J klädhen idher / och kunnen doch icke werma idher / Och then ther penningar förtienar / han legger them vthi en hologhan pung. (Deute. 28. Mich. 6.)

Så sägher HERREN zebaoth / Seer huru thet gåår idher / Gåån vp på berghet / och hemter trää / och bygger Hwset / Thet skal wara migh tacknemlighit / och iagh skal bewijsa mina åro / sägher HERREN / Ty j wenten wel effter mykit / och sij / thet warder litit / Och om j än fören thet heem / så blås iagh doch thet bortt / Hwj så / sägher HERREN zebaoth: Therföre at mitt Hws så ödhe ståår / och hwar och en hastar medh sino hwse / Therföre haffuer himmelen förhållet daggena offuer idher / och iorden sina frucht / Och iagh haffuer kallat torko bådhe offuer land och bergh / offuer korn / wijn / olio / och offuer alt thet vthaff iordenne kommer / och offuer folck och fåå / och offuer alt henders arbete.

Tå hörde SeruBabel Sealtiel son / och Jesua Jozadac son then öffuerste Presten / och alle offuerbleffne aff Jsraels folck / sådana HERRANS theras Gudz röst / och Prophetens Haggaj ord / såsom HERREN theras Gudh honom sendt hadhe / Och folcket fruchtadhe sigh för HERRANOM / Tå sadhe Haggaj / HERRANS ängel / som HERRANS bodskap hadhe til folcket / Jagh är medh idher / sägher HERREN.

(ängel) Thet är / bodh eller predicare.

Och HERREN vpweckte SeruBabels anda Sealtiels sons Juda Förstas / och Jesua anda Jozadac sons thens öffuersta Prestens / och alt igenleeffda folckens anda / så at the komo och arbetadhe vppå HERRANS Zebaoth theras Gudz Hws.

Annat

Annat Capitel.

PA fierde och tiwghunde daghen j siette månadhenom/vthi andro årena Konungs Darios/på första och tiwghunde daghen j siwnde månadhenom/skeedde HERRANS ord genom then Propheten Haggaj / och sadhe / Tala til SeruBabel Sealtiel son Juda Första/ och til Jesua Jozadac son then offuersta Presten/och til thet igenleeff da folcket / och sägh/Hwilken är jbland idher igenleeffd / som thetta hws j thes förra herligheet seedt haffuer: Och huru synes idher nu ther om/ Är thet icke så / at thet tycker idher intet wara:

Och nu SeruBabel/haff itt gott moodh/ sägher HERREN/Haff itt gott moodh tu Jesua Jozadacs son offuerste Prester / Haffuer itt gott moodh alt folck j landena/sägher HERREN/ och arbeter/Ty iagh är med idher/ sägher HERREN zebaoth / Effter thet ordet tå iagh itt Förbund medh idher giorde när j vthu Egypten droghen / skal min Ande bliffua när idher/ Fruchter idher intet.

Ty så sägher HERREN zebaoth/Thet är än nu en liten tijdh/at iagh skal röra himmel och iord/haffuet och thet torra / Ja/alla Hedhningar skal iagh röra / Så skal tå komma alla Hedhningars tröst / Och iagh wil göra thetta Hws fult medh herligheet/sägher HERREN zebaoth / Ty mitt är bådhe silffuer och guld/sägher HERREN zebaoth/Thetta sidsta Hwsens herligheet/ skal större warda än thes förstas warit haffuer / sägher HERREN zebaoth / Och iagh skal fridh giffua j thesso rwmena/ sägher HERREN zebaoth.

På fierde och tiwghunde daghen j niyonde månadhenom/vthi andro årena Darios/skeedde HERRANS ord til then Propheten Haggaj / och sadhe/Thetta sägher HERREN zebaoth/ Frågha Presternar om Laghen/och sägh / Om någhor bäre heligt kött vthi sins klådhes skööt / och komme sedhan medh sitt klådheskööt widh brödh / mooß / wijn / olio / eller hwadh thet för spijs wara kunde / worde thet ock heligt: Och Presternar swaradhe och sadhe/Ney. Haggaj sadhe/ Om nu en som aff itt wedherkommet aaß oreen är/komme widh någhot aff thenna tingen/worde thet ock oreent: Presternar swaradhe och sadhe / Thet worde oreent. Tå swaradhe Haggaj/och sadhe / Altså är ock thetta folcket och thenne menniskior för migh/sägher HERREN/ och alt theras henders werck / och hwadh the offra/thet är oreent.

Och nu seer/huru thet idher gånget är / jfrå thenna daghen och tilförenne/ förra än en steen på then andra lagd wardt aff HERRANS Tempel/at när en kom til kornhopen som skulle hålla tiwghu mååt/så woro ther som noghast tiyo / Kom han til Pressen/ och meente vpfylla femtiyo ååm/ så woro ther som noghast tiwghu / Ty iagh plåghadhe idher medh torko/brandkorn och haghel vthi allo idhro arbete/ Likwel vmwende j idher intet til migh/sägher HERREN. Deute. 28. Mich. 6.

Så seer nu ther vppå jfrå thenna dagh och tilförenne / nemligha / jfrå fierde och tiwghunde daghen j niyonde månadhenom/alt in til then daghen tå HERRANS Tempel grundat wardt/Seer ther vppå / Ty sådhen ligger än nu j låranar/ och ingen ting bär än nu någhot / hwarken wijnträå/fikonaträå/granatträå/eller olioträå / Men jfrå thenna daghen wil iagh giffua welsignelse.

Och HERRANS ord skeedde annan gången til Haggaj/på fierde och tiwghunde daghen j månadhenom / och sadhe / Tala til SeruBabel Juda Första/och sägh / Jagh skal röra himmel och iord/och skal vmstörta Rikers säter/

säter/och förgöra the mechtigha Hedhninganars Rike / och skal vmstörta bådhe wagn och resenär / så at bådhe hest och man skola nedherfalla / hwar och en genom thens andras swerd. På then samma tijdhen/ sägher HERREN zebaoth/skal iagh tagha tigh SeruBabel Sealthiel son min tienare/ sägher HERREN/ och wil hålla tigh såsom en Signetz ring / Ty iagh haffuer vthwaldt tigh/ sägher HERREN zebaoth.

Enden på Propheten Haggaj.

Förspråk på then Propheten SatharJa.

THenne Propheten haffuer warit effter thet Babyloniska fengelset/ och haffuer medh sinom stalbrodher Haggaj holpet til at vpbyggia Jerusalē och Templet/och thz förströdda folcket åter tilsammans hemta/ På thet itt Regemente och ordning åter skulle j landena vprettat warda / Och är sannerligha en aff the aldra tröstelighasta Propheterna/Ty han förer och fram bär ganska monga sköna och tröstteligha syner / och giffuer mong sööt och lüfflig ord före / På thet han må styrkia thet bedröffuadha och förströdda folcket/ til at tagha vppå byggningen och Regementet/ Hwilket alt in til then tijdhen stoort och margfalligt mootstånd lijdhit hadhe/ Thetta gör han alt jn til v. Capit.

Vthi v. Capit. propheterar han vnder eens breffs och eennes skåppos syyn/om the falska lärare/som ther effter vpkomma skulle j Judiska folckena/ the ther Christum försaka skulle/ Hwilken syyn än nu j thenna dagh drabbar vppå Judanar.

Vthi thet vj. propheterar han om Christi Euangelium/och om thet Andeligha Templet j hela werldenne vpbyggiande/ effter Judanar försakadhe honom / och icke wille haffuan.

Vthi vij. och viij. vphäffuer sigh itt spörsmål ther Propheten swarar til/tröster och förmanar them åter til byggningen och Regementet/ och besluter ther medh sådana Prophetia sin tijdh om vpbyggningena igen.

Vthi ix. gåår han in til tilkommande tijdher/och propheterar först Cap. ix. huru then store Alexander skulle winna Tyrum / zidon och the Philisteer/ På thet hela werlden skulle Christi tilstundande Euangelio öpnat warda/ Och förer then Konungen Christum in j Jerusalem på enom åßna etce. Men j xj. propheterar han at Christus skulle aff Judomen såld warda/ för tretiyo silffpenningar/Therföre han ock them offuergiffua skulle/så at Jerusalem skulle på endalychtenne warda förstördt/och Judanar j wilfarelse förstockadhe/ och förströdde / Och altså Christi Euangelium och Rike komma jbland Hedhninganar effter Christi lijdhande/ther han tilförenna medh skulle såsom en heerde slaghen / och Apostlanar såsom fäår förströdde warda/ Ty han moste tilförenna lijdha/ och altså in j sina herligheet komma.

Vthi ytersta Cap. som han Jerusalem förstördt haffuer / tagher han ock bortt

bortt thet Leuitiska Presterskapet samt medh thes wesende / tyygh och helghedaghar / och sägher / At all Andeligh embete skola meenligh warda / ther medh at tiena Gudhi / och icke meer allenast aff Leuj slecht / Thet är / Ther skola andre Prester / andre helghedaghar / annor offer / och annor Gudztienist komma / hwilket andra slechter ock göra kunna / Ja / ock Egypten och alle Hedhningar / Hwadh är thet annat / än at thet Gamla Testamentet tå klart aff legges och borttages.

Then Propheten Sachar Ja.

Första Capitel.

JThi ottonde månadhenom j andro årena Konūgs Darios / skeedde thetta HERRANS ord til Sachar Ja Berechia son / Jddo sons / then Propheten / och sadhe / HERREN haffuer wreedh warit vppå idhra ।fädher.

Och sägh til them / Thetta sägher HERREN zebaoth / Wender idher til migh / sägher HERREN zebaoth / så wil iagh wenda migh til idher / sägher HERREN zebaoth / Warer icke såsom idhra fädher / hwilkom the förra Propheter predicadhe / och sadhe / Så sägher HERREN zebaoth / Wender idher jfrå idhra onda wäghar / och jfrå idhart onda wesende / Men the hörde intet / och skötte intet om migh / sägher HERREN / Hwar äro nu idhra fädher och Propheter? Leffua the ock än nu? Haffua mijn ord och mina retter / som iagh bödh genom mina tienare Propheternar / icke kommet in til idhra fädher? at the haffua most wenda sigh om / och säya / Lijka som HERREN zebaoth j sinnet hadhe at göra emoot oss / effter som wij gingom och giordom / Altså haffuer han ock giordt emoot oss.

På fierde och tiwghunde daghen j elloffte månadhenom / som är then månadhen Sebat / vthi andro årena Konungs Darios / skeedde thetta HERRANS ord til Sachar Ja Berechia son / Jddo sons / then Propheten / och sadhe / Jagh sågh om nattena / Och sij / en man satt på enom rödhom hest / och han hölt jbland Mirtenträå j dalenom / och baak för honom woro rödhe / brwne och hwijte hestar / Och iagh sadhe / Min Herre / Hoo äro thesse? Och ängelen som med migh taladhe / sadhe til migh / Jagh wil kungöra tigh hoo thesse äro / Och mannen som hölt jbland Mirtenträån / swaradhe och sadhe / Thesse äro the som HERREN vthsendt haffuer til at dragha genom landet / Men the swaradhe HERRANS ängel som jbland Mirtenträån hölt / och sadhe / Wij haffue draghet jgenom landet / Och sij / all land sittia stilla.

Tå swaradhe HERRANS ängel och sadhe / HERRE zebaoth / Huru lenge wilt tu tå icke förbarma tigh offuer Jerusalem och offuer Juda städher /

städher / vppå hwilka tu haffuer wreedh warit j thesse siwtiyo åår? Och HERREN swaradhe Ängelenom som medh migh taladhe / wenligh ord / och trösteligh ord / Och Ängelen som medh migh taladhe / sadhe til migh / Predica och sägh / Thetta sägher HERREN zebaoth / Jagh haffuer stoort nijt hafft offuer Jerusalem och zion / Men iagh är ganska wreedh vppå the stålta Hedhningar / Ty iagh war icke vthan litet wreedh / men the holpo til förderff / Therföre så sägher HERREN / Jagh wil åter wenda migh til Jerusalem medh barmhertigheet / och mitt hws skal ther vthi vpbygt warda / sägher HERREN zebaoth / Ther til skal timbersnöret j Jerusalem draghit warda / Och predica yterlighare och sägh / Thetta sägher HERREN zebaoth / Mina städher skal åter gå wel / och HERREN skal åter trösta zion / och skal åter vthwälia Jerusalem.

Och iagh hooff vp mijn ögon och sågh / Och sij / ther woro fyra horn / och iagh sadhe til Ängelen som medh migh taladhe / Hoo äro thesse? Han sadhe til migh / Thet äro the fyra hornen som Juda / Jsrael och Jerusalem förskingrat haffua / Och HERREN wijste migh fyra smedher. Tå sadhe iagh / Hwadh wilia thesse göra? Han sadhe / The fyra hornen som Juda så förskingrat haffua / at ingen haffuer kunnet vplyffta sitt hoffuudh / Til at affskreckia them äro thesse kompne / på thet the skola aff stöta Hedhningarnas horn / hwilke hornet vphäffuit haffua offuer Juda land til at förskingra thz.

Annat Capitel.

OCh iagh hooff mijn ögon vp och sågh / Och sij / En man hadhe itt måtesnöre j handenne / Och iagh sadhe / Hwart gåår tu? Men han sadhe til migh / Til at måla Jerusalem / och see huru breedt och longt thet wara skal / Och sij / Ängelen som medh migh taladhe gick vth / och en annar Ängel gick vth emoot honom / och sadhe til honom / Löp bortt och tala til then vnga mannen och sägh / Jerusalem skal besittit warda vthan mwrar för mykit folck och fää skul / som ther inne wara skal / Och iagh wil / sägher HERREN / wara en eeldz mwr ther om kring / och skal wara ther inne / och bewijsa migh herligha ther inne.

O / o flyyr vthu Noordlandet / sägher HERREN / Ty iagh haffuer förströdt them vthi fyra wädher vnder himmelen / sägher HERREN / O zion / tu som boor när dotterenne Babel / flyy / Ty så sägher HERREN zebaoth / Han haffuer sendt migh til Hedhningarnar som idher beröffuat haffua / theras macht haffuer en enda / Then idher rörer / han rörer min ögnasteen / Ty sij / iagh wil vphäffua mina hand offuer them / at the skola warda them itt rooff som them tient haffua / at j skolen förnimma / at HERREN zebaoth migh sendt haffuer.

Fröghda tigh och war gladh tu dotter zion / Ty sij / iagh kommer och wil boo när tigh / sägher HERREN / Och på then tijdhen skola monge Hedhningar giffua sigh in til HERRAN / Och skola wara mitt folck / Och iagh skal boo när tigh / at tu skalt förnimma / at HERREN zebaoth migh til tigh sendt haffuer / Och HERREN skal erffua Juda för sin deel vthi the helgha landena / och skal åter vthwälia Jerusalem / Alt kött ware stilla för HERRANOM / Ty han är vpstånden jfrå sitt helgha rwm.

Tridie Capitel.

OCh migh wardt wijst then offuerste Presten Josua ståndandes för HERRANS Ängel / Och Satan stoodh på hans höghra hand / på thet han skulle stå honom emoot / Och HERREN sadhe til Satan / HERREN nepse tigh Satan / Ja / HERREN nepse tigh then Jerusalem vthwaldt haffuer / Är icke thetta en brand som vthu eldenom vtholpen är? Och Josua hadhe oreen klädher vppå / och stoodh för Ängelenom / Hwilken swaradhe och sadhe til thm som för honom stodho / Tagher the orena klädhen vthaff honom / Och han sadhe til honom / Sij / iagh haffuer taghet tina synder jfrå tigh / och haffuer klädt tigh vthi höghtijdhes klädher / Och han sadhe / Settier en reen hatt vppå hans hoffuudh / Och the satte en reen hatt vppå hans hoffuudh / och drogho klädher vppå honom / och HERRANS Ängel stoodh ther.

Och HERRANS Ängel betygadhe Josua / och sadhe / Thetta sägher HERREN zebaoth / Om tu wandrar på minom wäghom / och häller mina wacht / så skalt tu regera mitt hws / och bewara mina Gårdar / Och iagh skal få tigh näghra aff them som här stå / som tine leedhsaghare wara skola / Hör til Josua offuerste Prester / tu och tine wener som för tigh boo / Ty the äro Vnders män / Ty sij / iagh wil låta komma min tienare zemah / Ty sij / vppå thn ena stenen som iagh för Josua lagdt haffuer / skola siw ögon wara / Men sij / iagh skal vthugga honom / säger HERREN zebaoth / och skal borttagha thes landz synder på enom dagh / På then samma tijdhen / sägher HERREN zebaoth / skal hwar biwdha then andra vnder wijnträå / och vnder fikonaträå.

(här stå) Änglanar bewara och leedhsagha the froma / besynnerliga Prester och lärare.

Fierde Capitel.

OCh Ängelen som medh migh taladhe / kom igen och weckte migh / lijka som en aff sömpn vpweckt warder / och sadhe til migh / Hwadh seer tu? Men iagh sadhe / Jagh seer / och sij / Ther stoodh en Liwsastake aller samman aff gull mz een skål offuan vppå / ther siw lampor på woro / och jw siw sleffuar widh ena lampo / och tw olioträå ther när / itt på höghra sidhonne widh skålena / thet andra på then wenstro / Och iagh swaradhe / och sadhe til Ängelen som medh migh taladhe / Min Herre / Hwadh är thetta? Och Ängelen som medh migh taladhe / swaradhe och sadhe til migh / Weest tu icke hwadh thetta är? Jagh sadhe / Ney min Herre / Och han swaradhe / och sadhe til migh / Thet är HERRANS ord om Seru Babel / Thet skal icke skee jgenom näghon häär eller macht / vthan jgenom min Anda / sägher HERREN zebaoth / Hoo åstu tu stora bergh / som doch för Seru Babel een slettmarck warda moste? Och han skal leggia then första stenen / så at man ropa skal / Til lycko / til lycko.

Och HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Seru Babels hender haffua grundat thetta Hwset / hans hender skola ock fulkompnat / På thz j förnimma skolen / at HERREN migh til idher sendt haffuer / Ty hoo är then som thessa ringa daghar förachtar? J hwilkom man doch skal glädhia sigh / och see murlodhet vthi Seru Babels hender / medh the siw som HERRANS ögon äro / the ther offuer hela landet löpa.

Och iagh swaradhe / och sadhe til honom / Hwadh äro thenna tw olioträån på höghro och wenstro sidhonne widh Liwsastakan? Och iagh swaradhe annan gång / och sadhe til honom / Hwadh äro the twå grenanar aff olioträån som stå widh the twå gyllene Liwsaneponar ther man medh afftagher? Och han sadhe til migh / Weest tu icke hwadh the äro? Jagh sadhe / Ney min Herre / Och han sadhe / Thet äro the tw oliobarn / som stå när honom som rådher offuer alt landet.

Femte Capitel.

OCh iagh lyffte åter mijn öghon vp / och sågh / och sij / ther war itt flyghande breff / Och han sadhe til migh / Hwadh seer tu? Och iagh sadhe / Jagh seer itt flyghande breff / thet är tiwghu alnar longt och tiyo alnar breedt / Och han sadhe til migh / Thet är then förbannelsen som vthgåår offuer hela landet / Ty alle tiuffuar warda effter thetta breff frome dömde / och alle meenedhare warda effter thetta breff frome dömde / Men iagh wil haffuat fram / sägher HERREN zebaoth / at thet skal komma tiuffuomen heem / och them som falskeligha sweria widh mitt nampn / och skal bliffua vthi theras hws / och skal vptära thet medh thes träå och stenar.

(breff) Thet är / Scrifftennes förfalskare som bedröffua froom hierta / och loffua the onda och smekia them.

Och Ängelen som medh migh taladhe / gick vth och sadhe til migh / Lyfft tijn öghon vp och see / Hwadh gåår ther vth? Och iagh sadhe / Hwadh är thet? Men han sadhe / Een skeppa gåår ther vth / Och sadhe / Thet är theras anseende j allo landena / Och sij / ther foor en Centener blyy / Och ther war een quinna / hwilken j skepponne satt / Men han sadhe / Thet är affgudheryt / Och han kastadhe henne vthi skeppona / och hooff then blyyklimpen ther offuan vppå.

(skeppa) Thz är ock sagot om falska lärare såsom medh breffuet / hwilke samwetet måla medh Laghen / men på sidstonne moste the komma til Sinear.

Och iagh lyffte mijn öghon vp / och sågh / Och sij / twå quinnor gingo vth och hadhe wingar / the ther dreffuos aff wädhret / Och thet woro wingar / lijka som Storkas wingar / Och the förde skeppona emellan iorden och himmelen / Och iagh sadhe til Ängelen som medh migh taladhe / Hwart föra the skeppona? Han sadhe / At henne skal itt hws bygdt och tilreedt warda vthi Sinear land / och ther satt warda på sin botn.

VI. Capitel.

OCh iagh lyffte åter mijn öghon vp / och sågh / Och sij / ther wöro fyra wagnar / som gingo vth emellan tw bergh / och berghen woro aff koppar / För första wagnen woro rödhe hestar / För then andra wagnen woro swarte hestar / För then tridie wagnen woro hwijte hestar / För then fierde wagnen wöro brokotte starke hestar / Och iagh swaradhe / och sadhe til Ängelen som medh migh taladhe / Min Herre / Hoo äro thesse? Ängelen swaradhe och sadhe til migh / Thet äro the fyra wädher vnder himmelen / som vthgå / at the framträdha skola för honom som rådher offuer all land / Ther the swarte hestanar före woro / the gingo norr åt / och the hwijte gingo effter them / Men the brokotte gingo södher åt / The starcke gingo och drogho omkring / så at the foro jgenom all land / Och han sadhe / Gåår åstadh och dragher jgenom landet / Och the drogho jgenom landet / och han kalladhe migh och taladhe medh migh / och sadhe / Sij / the som norr åt dragha / the låta min Anda hwijlas j noordlandena.

Och HERRANS ord skeedde til migh / och sadhe / Tagh aff fångomen / nemligha / aff Heldai och aff Tobja och aff Jedaja / och kom tu på then samma daghen / och gack in vthi Josia zephanja sons hws / hwilke aff Babel kompne äro / Men tagh silffuer och guld / och gör twå kronor / och sett them vppå Josua thens offuersta Prestens hoffuudh / Jozadac sons / och sägh til honom / Thetta sägher HERREN zebaoth / Sij / ther är en man som heter ‡ zemah / Vnder honom skal thet groo / och han skal byggia HERRANS Tempel / Ja / HERRANS Tempel skal han byggia / Han skal bära skrwdhen / och skal sittia och rådha på sinom stool / skal ock så wara

‡ (zemah) zemah vthrydhes en teelning / och ther är een Prophetia om Christo / then genom Josua och Serubabel betydd åt.

en Prest på sinom stool/och ther skal fridh wara emellan them bådha/Och kronornar skola wara Helem/Tobja/Jedaja och Hen Zephanja sone til een åminnelse j HERRANS Tempel/Och the skola komma fierran effter/som vppå HERRANS Tempel byggia skola/Så skole j förnimma/at HERREN zebaoth migh til idher sendt haffuer/Och thet skal skee/så framt j hörandes warden HERRANS idhar Gudz röst.

VII. Capitel.

OCh thet skeedde j fierde årena Konungs Darios/at HERRANS ord skeedde til SacharJa/på fierde daghen aff niyonde månadhenom then Chisleu heter/tå SarEzer och RegemMelech samt medh theras mån sende til BethEl til at bidhia in för HERRANOM/Och låto säya Prestomen som woro om kring HERRANS zebaoth hws/och til Propheternar/Skal iagh ock än nu gråta j femte månadhenom och twinga migh/såsom iagh nu j någhon åår giordt haffuer: Esai. 58.

Och HERRANS zebaoth ord skeedde til migh/och sadhe/Tala til alt folcket j landena/och til Presternar och sägh/Tå j fastadhen och jemradhen idher j femte och siwnde månadhenom j thesso siwtiyo åår/haffuen j tå fastat migh: Eller tå j äten och drucken/haffuen j icke ätit och drucket för idher sielff: Ar icke thetta som HERREN predica låt genom the förra Propheter/tå Jerusalem än nu besittit war/och hadhe noogh/samt medh sina städher om kring/och tå ther folck boodde/bådhe södher vth och j dalomen:

Och HERRANS ord skeedde til SacharJa/och sadhe/Så sägher HERREN zebaoth/Dömer rett/och hwar och en bewijse godheet och barmhertigheet vppå sin brodher/och gören icke änkiom/fadherlösom/fremlingom/och fattighom orett/och ingen tencke någhot ondt emoot sin brodher j sitt hierta/Men the wille intet achta ther vppå/och wende ryggen til migh/och förstockadhe sijn öron/at the icke höra skulle/och giorde sijn hierta lijka som en Demant/at the icke skulle höra Laghen och orden/som HERREN zebaoth j sinom Anda sende genom the förra Propheter/Therföre så dana stoor wredhe aff HERRANOM zebaoth kommen är/Och thet är så skeedt som predicat wardt/och the wille intet hörat/Så wille iagh ock intet höra/tå the ropadhe/sägher HERREN zebaoth/Altså haffuer iagh förströdt them jbland alla Hedhningar/hwilka the intet kenna/Och landet är effter them ödhe bliffuit/så at ther ingen vthi wandrar eller boor/och thet ådhla landet är til itt ödhe giordt. Exodi 22. Esai. 1.

VIII. Capitel.

OCh HERRANS ord skeedde til migh/och sadhe/Thetta sägher HERREN zebaoth/Jagh haffuer nijt hafft ganska swårligha om Zion/och haffuer j stoor wredhe nijt hafft ther om/Så sägher HERREN/Jagh wender migh åter til Zion/och wil boo j Jerusalem/så at Jerusalem skal kallas en sanferdigh stadh/Och HERRANS zebaoth bergh itt heligt bergh/Thetta sägher HERREN zebaoth/Ther skola än nu här effter boo på Jerusalems gator gamle mån och quinnor/och the som medh kepp gå aff stoor ålder/Och stadzens gator skola wara fulla medh små piltar och pijghor/som på gåtomen leka/Thetta sägher HERREN zebaoth/Tycker them thetta omögheligit wara för thetta igenleeffda folcks

folcks öghon j thenna tijdh/Skulle thet ock för then skul omögheligit wara för mijn öghon/sägher HERREN zebaoth:

Thetta sägher HERREN zebaoth/Sij/iagh wil förlossa mitt folck jfrå österlandet/och jfrå westerlandet/och skal låta them komma hijt til at boo j Jerusalem/Och the skola wara mitt folck/och iagh skal wara theras Gudh j sanning och rettferdigheet.

Så sägher HERREN zebaoth/Sterker idhra hender j som hören thenna orden/j thenna tijdh/genom Propheternars munn/på then daghen tå grunden lagd wardt på HERRANS zebaoth hws/at Templet skulle bygdt warda/Ty för thenna dagh war menniskiors arbete förgeffues/och diwrens arbete war om intet/och war ingen fridh them som vth och in foro för bedröffuelse/Vthan iagh låt alla menniskior gå/hwar och en emoot sin nästa/Men nu wil iagh icke göra såsom j the förra daghar/medh the offuerbleffna aff thessa folcke/sägher HERREN zebaoth/Vthan the skola wara fridzens sådh/Wijnträådh skal giffua sina frucht/och iordē giffua sin wext/och himmelen skal giffua sina dagg/Och iagh skal låta the offuerbleffna aff thesso folcke/alt thetta besittia/Och thet skal skee/lijka som j aff Juda hws och aff Jsraels hws/haffuen warit een förbannelse jbland Hedhningarnar/Så wil iagh förlossa idher/at j skolen wara een welsignelse/Allenast fruchter idher intet/och sterker idhra hender.

Så sägher HERREN zebaoth/Såsom iagh tenckte at plågha idher tå idhra fädher förtörnadhe migh/sägher HERREN zebaoth/och thet ångradhe migh intet/Altså tencker iagh nu igen/j thessom daghom göra wel emoot Jerusalem och Juda hws/Allenast fruchter idher intet/Men thetta år thet j göra skolen/Hwar och en tale sanningena medh then andra/och dömer rett/och skaffer fridh j idhrom portom/Och ingen tenke någhot ondt j sitt hierta emoot sin nästa/och elsker icke falska eedher/Ty alt sådant hatar iagh/sägher HERREN.

Och HERRANS zebaoth ord skeedde til migh/och sadhe/Så sägher HERREN zebaoth/Fierde/femte/siwnde och tiyonde månadhens fasta/skal wara Juda hwse til een frögd och glådhe/och til een glådhsam Aårshöghtijdh/Allenast elsker sanning och fridh.

Thetta sägher HERREN zebaoth/Framdeles skola än nu komma mykin folck/och monga städhers borghare/och borgharenar aff then ena stadhen skola gå til the andra/och säya/Låt oss gå bortt til at bidhia in för HERRANOM/och til at sökia HERRAN zebaoth/Wij wilie gå medh idher/Altså skola mong folck och Hedhningar komma til at sökia HERRAN zebaoth j Jerusalem/och bidhia in för HERRANOM.

Så sägher HERREN zebaoth/På then tijdhen skola tiyo mån aff allahanda Hedhningars måål fatta en Judisk man j klådheslijken/och säya/Wij wilie gå medh idher/Ty wij höre at Gudh är medh idher.

IX. Capitel.

THetta är then tunge ther HERREN om talar/offuer thet landet Hadrach/och öffuer Damascon/ther thet sigh vppå förlåter (Ty HERREN seer vppå menniskionar/och vppå alla Jsraels slechter) Ther til ock offuer Hamath som in til them grenszar/Och offuer Tyron och Zidon/hwilke ganska kloke äro/Ty Tyrus bygger feste och församlar silffuer lijka som sand/och guld såsom treck på gatomen/Men sij/HERREN skal förderffua honom/och skal slå hans

(Hadrach) Thet är/Syria. Esaie 23. Ezech. 25. 26 etc.

(menniskionar) Gudh straffar bådhe Judar och Hedhningar tå the förtiena.

 macht

macht / som han på haffnena haffuer / så at han skal wara lijka som then medh eeld vpbrend är.

När Asklon thet fåår see / så skal han förskreckias / och Gaza skal fast bekymrat warda / Ther til skal Ekron bedröffuat warda / tå han thetta seer / Ty thet skal wara vthe medh Konungenom j Gaza / och j Asklon skal man intet boo / Vthi Asdod skola fremmande boo / Altså skal the Philisteers prååł vthrotat warda / Och iagh skal tagha theras blodh vthu theras munn / och theras styggelse mitt vthu theras tender / at the ock wårom Gudhi igen bliffua skola / at the mågha warda lijka som Förstar j Juda / och Ekron lijka som the Jebuseer / Och iagh skal besettia mitt Hws medh krijgsfolck / the ther vth och in dragha / på thet plågharen icke meer skal offuer them komma / Ty iagh haffuer nu seedt ther på medh mijn öghon.

Jesaie. Jerem. 48. Ezech.

Men tu dotter Zion fröghda tigh stoorligha / och tu dotter Jerusalem glädh tigh / Sij / tin Konung kommer til tigh / en rettferdigh och en hielpare / fattigh / och rijdher på enom åsna / och på enom vngom åsninnos fola / Ty iagh wil tagha bortt wagnen aff Ephraim / och hesten jfrå Jerusalem / och strijdzboghen skal sönderbrutin warda / Ty han skal låra fridh jbland Hedhninganar / Och hans Herradöme skal wara jfrå thet ena haffuet in til thet andra / och jfrå flodhenne in til werldennes enda.

Matth. 21. Psalm. 72.

Tu vthslepper ock genom tins Förbundz blodh tina fångar vthu kulonne ther intet watn vthi är / Så wender idher nu til festet / j som vthi itt hopp fångne liggen / Ty ock j dagh wil iagh förkunnat / och wedhergella tigh thet dubbelt / Ty iagh haffuer spent migh Juda til en bogha / och tilrustat Ephraim / Och skal vpweckia tijn barn Zion offuer tijn barn Grekeland / och wil settia tigh såsom itt Hielta swerd / Och HERREN skal synas offuer them / och hans pijlar skola vthfara / lijka som en liungeeld / Och HErren HERREN skal blåsa j baswn / och skal gå lijka som itt sönnan wädher / HERREN zebaoth skal beskydda them / at the skola vpäta / och vnder sigh twinga medh sliungostenar / at the dricka skola och rwmora / lijka som aff wijn / och fulle warda såsom een skåål / och såsom hörnen aff Altaret / Och HERREN theras Gudh skal på then tijdhen hielpa them / såsom sins folcks hiord / Ty wijgde stenar skola j hans land vpreeste warda / Ty hwadh gott haffua the för andra / eller hwadh deghelighit haffua the för andra : Korn som födher ynglingar / och wijn som jungfrwer födher.

(j dagh) Ock j thenna gången och j thenna tijdhenom ey allenast j tilkommande tijdh.

(födher) Euangelium är itt sådana ord at thet ingen barn födher / som j waggo liggia / vthan tå the födde warda äro the strax sköne vnge mån / thz är / dogse til lära / och annor andeligh barn födha.

X. Capitel.

SÅ bidhier nu aff HERRANOM seerla regn / så skal HERREN göra moln / och giffua idher regn noogh til all wext på markenne / Ty affgudhanar tala icke annat än wedhermödho / och spåmännenar see icke annat än lögn / och tala icke annat än drömer / och theras tröstning är intet / Therföre gå the wilde såsom fåår / och äro försmechtat / effter ther är ingen Heerden.

Matth. 9.

Mijn wredhe haffuer förgrymmat sigh offuer Heerdanar / och iagh skal heemsökia bockanar / Ty HERREN zebaoth skal sökia sin hiord / nemligha / Juda hws / och skal tilrusta them såsom en wel tilpyntat hest til strijdz / Hörn / naghle / strijdzboghe och driffuare / skola alle bortt jfrå them komma / Och skola likwel än tå wara såsom Hieltar / the ther treck trampa på gatomen j strijdhenne / Och skola strijdha / Ty HERREN skal wara medh them / at the resenärar skola til skam warda / Och iagh skal sterkia Juda hws och hielpa Josephs hws / och skal settia them åter in igen / Ty iagh förbarmar migh offuer them / och the skola wara såsom the woro förra än iagh fördreeff them / Ty iagh HERREN theras Gudh wil höra them.

(bockanar) Thz äro Presternar och Propheternar j folckena / the Christus sedhan kallar Phariseer.

Och Ephraim skal wara såsom en Hielte / och theras hierta skal gladt warda lijka som aff wijn / Ther til skola theras barn see thet / och fröghda sigh / och theras hierta gladt wara j HERRANOM / Jagh skal blåsa til them / och församla them / Ty iagh wil förlössa them / och the skola förmeera sigh / såsom the sigh tilförenne förmeerat haffua / Och iagh skal såå them jbland folck / at the skola tenckia vppå migh j fierran landom / och skola med sijn barn leffua och igen komma / Ty iagh wil låta them igen komma vthu Egypti land / och skal församla them vthu Assyrien / och låta thm köma vthi Gileadz land och Libanon / och them skal intet fattas / Och han skal gå igenom thet trånga haffuet och slå bölionar j haffuena / at alla diwpa flodher skola vthtorkadha warda. Så skal tå förnedhrat warda thet prååł j Assyrien / och Spiran vthi Egypten skal återwenda / Jagh skal sterckia them j HERRANOM / så at the skola wandra vthi hans nampn / sägher HERREN.

(trånga haffuet) Thet är / genom bedröffuelsens haff / ther skal han wel genom komma / lijka som the genom thet Rödha haffuet wel komo / genom sådana trångt haff moste wij allesamman gå.

XI. Capitel.

LÅt vp tina dör Libanon / at eeld må förtåra tijn Cedreträä / Jemrer idher j Furoträå / Ty Cedreträån äro fallen / och then herligha bygningen är förstörd / Jemrer idher j Eker j Basan / Ty then faste skoghen är om kull huggen / Man hörer heerdanar jemra sigh / Ty theras herligha bygning är förstörd / Man hörer the vnga Leyonen ryta / Ty Jordans prååł är förstördt.

(Libanon) Thet är Jerusalem / som vthaff Libanon vpbygt / och aff the Romare förstöördt war.

Thetta sägher HERREN min Gudh / Wachta slachtefåren / Ty theras herrar slachta them / och hålla thet för ingen synd / Sälia them / och säya / Loffuat ware HERREN / iagh är nu rijk / Och theras heerdar skona them intet / Therföre wil iagh ock intet meer skona inbyggiarenar j landena / sägher HERREN / Och sij / iagh skal offuergiffua menniskionar / hwar och en vthi thens andras hand / och vthi theras Konungs hand / at the skola förkrossa landet / och iagh skal intet hielpa them vthu theras hand.

Och iagh wachtadhe slachtefåren för the elende fåren skul / och toogh twå staffwrar til migh / Then ena kalladhe iagh Lust / Then andra kalladhe iagh Wee / och wachtadhe fåren / Och iagh förgiorde tree heerdar vthi enom månat / Ty iagh förmåtte icke lijdha them / Så lijdho the ey heller migh / Och iagh sadhe / Jagh wil intet wachta idher / Thet som döör thet döö / Thet som försmechtar thet försmechte / Och the quarbleffna äte thet ena thes andras kött.

Och iagh toogh then ena staffuen / Lust / och bröot honom sönder / på thet iagh skulle ryggia mitt Förbund / som iagh medh all folck giordt hadhe / Och thet wardt på then daghen ryggiat / Och the elende fåren som medh migh höllo / merckte ther aff at thet HERRANS ord war / Och iagh sadhe til them / Behaghar thet idher / så bärer hijt så mykit som iagh geller / Hwar icke / så låter thet bliffua / Och the wogho vp så mykit som iagh galt / tretiyo silffpenningar / Och HERREN sadhe til migh / Kasta thet bortt / at thet må enom pottomakare giffuit warda / then kösteligha summan / för hwilka iagh når them skattat är / Och iagh toogh the tretiyo silffpenningar / och kastadhe them vthi HERRANS Hws / på thet the skulle pottomakarenom giffne warda.

Matt. 27.

Och iagh bröot sönder then andra min staff / Wee / på thet iagh skulle borttagha brödherskapet emellan Juda och Jsrael.

Ezech. 34.

Och HERREN sadhe til migh / Tagh åter til tigh ens galens heerdas tyygh / Ty sij / iagh skal vpweckia heerdar j landena / the ther icke skola besee thet för-

thz försmechtadha / thz slaghna icke besökia / och thz sönderbrottna icke hela / och thet helbregda icke försöria / vthan the fetas kött skola the vpäta / och sönderrijffua theras klöffuar / O affgudhaheerdar som hiorden offuergiffua / Swerdet komme offuer theras arm / och vppå theras höghra ögha / Theras arm borttwijne / och theras höghra ögha warde mörkt.

XII. Capitel.

Thetta är HERRANS ordz tunge offuer Israel / sägher HERREN / then ther vthstrecker himmelen / och grundar iordena / och menniskionnes anda gör vthi honom / Sij / iagh wil göra Jerusalem til een fallskåål allom folckom ther om kring / Ty thet warder ock Juda gellandes / när Jerusalem belagt warder / Likwel wil iagh på then tijdhen göra Jerusalem til en tung steen allom folckom / Alle the som wilia borthäffua honom / the skola förslijta sigh på honom / Ty alle Hedhningar på iordenne skola församla sigh emoot honom.

På then tijdhen / sägher HERREN / skal iagh göra hwar och en hest skyy / och hans åsittiare vrsinnoghan / Men offuer Juda hws wil iagh haffua mijn öghon öpen / och plågha alla folcks hestar medh blindheet / Och Förstanar j Juda skola säya vthi sitt hierta / Låt the borghare j Jerusalem haffua itt gott moodh j HERRANOM zebaoth theras Gudh.

På then tijdhen skal iagh göra Juda Förstar til en brinnande vgn j wedh / och såsom en eeldbrand j halm / så at the skola vpfräta / bådhe på höghro sidhonne och then wenstro all folck om kring sigh / Och Jerusalem skal åter besittin warda j sitt rwm j Jerusalem / Och HERREN skal hielpa Juda hyddor / såsom j förtijdhen / På thz Dauidz hws icke skal högt beröma sigh / eller borgharenar j Jerusalem emoot Juda.

På then tijdhen skal HERREN beskerma borgharenar j Jerusalem / och thet skal skee / at then ther swagh är på then tijdhen / han skal wara såsom Dauid / Och Dauidz Hws skal wara såsom Gudz Hws / såsom HERRANS ängel för them / Och på then tijdhen skal iagh tenckia til at nedherleggia alla Hedhningar / som emoot Jerusalem draghne äro / Men offuer Dauidz hws och offuer borgharenar j Jerusalem / skal iagh vthgiwta nådz och böns Anda / Ty the skola see vppå migh / then the genomstunget haffua / Joan. 19.
och skola begråta honom / lijka som man itt eenda barn begråter / och skola bedröffua sigh om honom / såsom man bedröffuar sigh om itt första barn.

På then tijdhen skal stoor klaghogrååt wara j Jerusalem / lijka som thet war medh Hadadrimon vthi then markenne Megiddon / Och landet skal 4. Reg. 24.
jemra sigh / hwart och itt slechte besynnerligha / Dauidz hwß slechte besynnerligha / 2. Para. 35.
och theras hustrur besynnerligha / Nathans hwß slechte besynnerligha / och theras hustrur besynnerligha / Leuj hwß slechte besynnerligha / och theras hustur besynnerligha / Simej hwß slechte besynnerligha / och theras hustrur besynnerligha / Altså alla andra slechter hwart och itt besynnerligha / och theras hustrur ock så besynnerligha.

XIII. Capitel.

PÅ then samma tijdhen skal Dauidz hws och borgharenar j Jerusalem / haffua en frij öpen brunn emoot synder och oreenheet / På then tijdhen / sägher HERREN zebaoth / skal iagh borttagha the affgudhars nampn vthu landena / så at man intet meer skal komma them jhogh / Ther til wil iagh ock bortdriffua the spåmän och orena andar vthu landena / Och skal skee / at när någhon meer spåår / så skola hans fadher och modher the honom födt haffua / säya til honom / Tu moste döö / Ty tu talar lögn vthi HERRANS nampn / Och altså skola fadher och modher the honom födt haffua / stinga honom genom tå han spåår / Ty thet skal skee på then tijdhen / at spåmännenar komma på skam medh sina syner / tå the ther om spå / och skola icke meer dragha hårklädher vppå ther the medh bedragha / Vthan han skal säya / Jagh är ingen Prophete vthan en åkerman / Ty iagh haffuer tient alt jfrå minom vngdom / Men om man tå sägher / Huadh är thet för såår vthi tina hender ? Tå skal han säya / Så är iagh slaghen vthi
Matt. 26. Mar. 14. theras hws som migh elska.

Swerd / vp offuer min heerda / och offuer mins folcks Första / sägher HERREN zebaoth / Slå heerdan / så warda fåren förskingrat / Så wil iagh wenda mina hand til the små / Och thet skal skee / vthi hwilket land / sägher HERREN / twå delar äro / the skola bortryckias och förleggias / och tridie delen skal ther inne quarbliffua / Och iagh skal föra then samma tridie delen genom eeld och rensa honom / såsom man rensar silffuer / och fäya honom såsom man fäyar guld / Thesse skola tå åkalla mitt nampn / och iagh skal höra them / Jagh skal säya / Thet är mitt folck / Och the skola säya / HERREN min Gudh.

XIIII. Capitel.

Sij / HERRANS dagh kommer / at tu skalt warda itt rooff och byte / Ty iagh skal församla allahanda Hedhningar emoot Jerusalem til strijdh / Och stadhen skal warda wunnen / hwsen skinnat / och quinnor skemda / Helfften aff stadhenom skal bortföras / och thet offuerbleffna folcket skal icke vthu stadhenom driffuit warda.

Men HERREN skal dragha vth och strijdha emoot the samma Hedhningar / såsom han plåghar at strijdha j strijdz tijdh / Och hans fötter skola på then tijdhen stå på olioberghena som för Jerusalem ligger östan til / Och olioberghet skal kloffna mitt j tw stycker / jfrå öster alt in til wester / ganska wijdt jfrå hwart annat / så at then ena helfften aff berghena skal giffua sigh nörr vth / och then andra södher vth / Och j skolen flyy för thenna dalenom emellan mijn bergh / Ty then dalen emellan berghen / skal reckia hardt in til / Och skolen flyy lijka som j vthi förtijdhen flyydden för iordbäffuingene / j Vsia Juda Konungs tijdh / Så skal HERREN Amos 1.
min Gudh komma / och alle helighe medh honom.

(mijn bergh) Thet äro the tw stycken aff olioberghet som jfrå huart annat skild äro.

På then tijdhen skal intet liws wara / vthan köld och frost / Och en dagh skal warda / then HERRANOM kunnogh är / hwarken dagh eller natt / och om afftonen skal thet liwst bliffua / På then tijdhen skola rinnande watn flyta vthaff Jerusalem / helfftena bortt åt haffuet öster vth / och then andra helfften bort åt thet ytersta haffuet / Och thet skal waara bådhe winter och sommor.

(dagh eller natt) Euangelium skal ingen lekamligh dagh eller liws wara / Ther til alt thet andra som här til dags een lekamligh Gudztienst warit haffuer / thet skal tå wara awdelighit.

Och HERREN skal wara en Konung offuer all land / På then tijdhen skal HERREN wara en / och hans nampn itt / Och man skal gå j allo landena / lijka som på een slettmark / jfrå Gibea in til Rimon / södher vth til Jerusalem / Ty han skal vphögd och besittin warda j sitt rwm / jfrå

Ben Jamins port in til första portens rwm / alt in til Hörnporten / och jfrå Hananeels torn in til Konungens press / Och man skal boo ther inne / och ingen spilgiffning skal meer wara / Ty Jerusalem skal ganska säkert boo.

Och thetta skal wara plåghan / ther HERREN all folck medh plågha skal som emoot Jerusalem strijdt haffua / Theras kött skal förtwina mådhan the än nu stå på theras fötter / och theras ōghon förgåås vthi sijn hohl / och theras tunga förfaras j theras munn.

På then tijdhen skal HERREN låta komma itt stoort buller jbland them / at then ene skal fatta then andra widh handena / och leggia sina hand vppå thens andras hand / Ty ock Juda skal strijdha emoot Jerusalem / På thet församlas skola alla the Hedhningars godz som ther om kring äro / guld / silffuer och klädher offuer måtton mykit / Och så skal tå thenna plåghan gå offuer hestar / mular / cameler / åsnar / och allahanda diwr som j häreno äro / såsom thenna plåghan är.

Och alle offuerbleffne jbland alla Hedhningar / som emoot Jerusalem drogho / skola årligha komma vp til at tilbidhia Konungen / HERRAN zebaoth / och til at hålla Löff hyddohöghtijdh / Men hwadh som helst slechte på iordenne icke kommer hijt vp til Jerusalem / til at tilbidhia Konungen / HERRAN zebaoth / offuer them skal intet regn komma / Och om the Egyptiers slechte icke vpfara och komma / så skal offuer them ock intet regna / Thet skal wara plåghan / ther HERREN alla Hedhningar medh plågha skal / som icke vpkomma til at hålla Löff hyddohöghtijdh / Ty thet skal wara the Egyptiers och alla Hedhningars synd / som icke vpkomma til at hålla Löff hyddohöghtijdh. Jesaie lij.

På then tijdhen skal hestanars rusting wara HERRANOM heligh / och ketzlanar j HERRANS hws skola wara lijka som the skålar för Altaret / Ty alle ketzlar bådhe j Jerusalem och Juda / skola HERRANOM zebaoth helighe wara / Så at alle the som offra wilia skola komma / och tagha them / och koka ther vthi / Och ingen Cananeesk skal meer wara vthi HERRANS zebaoth hws / på then tijdhen.

Enden på Propheten SacharJa.

Förspråk på then Propheten Maleachi.

OM thenna Maleachj hålla the Ebreer / at han haffuer warit Esra / Thet må nu wara som thet kan / mådhan man intet thz wist är om honom haffuer / Vthan så mykit som vthaff hans prophetia kan taghas / nemligha / at han icke longt för Christi födhelse / och wisseligha then sijdste Propheten warit haffuer / Ty han sägher jw j annat Cap. at Christus HERREN skulle snart komma / Och är en herligh Prophete / then ther herlighit taal haffuer om Christo och Euangelio / hwilket han kallar itt reent offer j hela werldenne / Ty jgenom Euangelium warder Gudz nådh prijsat / hwilket är thet retta rena tackoffret. Jtem han propheterar om Johannis döparens tilkommelse / såsom Christus sielffuer Matt. xj. thet vthtydher / och kallar Johannem sin Ängel och Eliam / ther Maleachj om scriffuar.

Ther vthöffuer straffar han ock sitt folck hårdeligha / at the icke gåffuo Prestomen sina tiend och annor plicht / Och när the gåffuo thet vth / så gåffuo the thet fast otroligha / Såsom siwk och skabbott fäår / och hwadh the sielffue icke haffua wille / thet moste them fattigha Prestomen och Predicaromen gott noogh wara / Såsom thet ock plåghar tilgå / at hwar som thet retta Gudz ord och troogne Predicare äro / the moste hunger och nödh lijdha / Falske lärare moste allstädhes fyllest haffua / Ändoch at Presternar medh sådant offrande ock straffadhe wordo / at the sådant anammadhe och offradhe / Thz kom gijrigheten åstadh / Men Gudh giffuer här til förstå / at han hadhe ther itt stoort misshagh til / och kallar sådana otroheet och ondsko een försmådhelse / thz honom sielffuom skeedde / Therföre han thz ock hotar / at han wil offuergiffua thz / och anamma Hedhninganar sigh til folck / Sedhan straffar han Presternar besynnerligha / at the förfalskadhe Gudz ord / och otroligha lärde / och förförde ther medh monga / Och misbrukadhe theras Prestaembete / At the them icke straffadhe som offradhe thz som intet dogde / eller ellies icke frome woro / Vthan loffuadhe thz och sadhe thz froma / på thet the offer och nytto aff them få måtte / Altså haffuer gijrigheet och bwksorgh alltijdh giordt / j Gudz ord och Gudz tienist skadha / och gör alstädhes aff Predicarom / skrymtare.

Och straffar han them at the bedröffuadhe och förachtadhe sina hustrur / och ther medh ock sitt offer orenadhe / Ty vthi Mosi Lagh war förbudhit / offra Gudhi bedröffuat offer / och the som bedröffuadhe woro / the måtte icke offra / ey heller aff offret äta / Här woro the nu orsaken til / som sina hustrur bedröffuadhe / och giorde them gråtande / Och wille medh Abrahams exempel behielpa sigh / then sina Agar moste vthdriffua och bedröffua / Men han giorde thet icke sielffwiliandes / Lijka som han ey heller aff förwetenheet / toogh henne til echta.

Then Propheten Maleachj.

Första Capitel.

THetta är then tunge som HERREN taladhe emoot Jsrael genom Maleachj / Jagh haffuer idher käär / sägher HERREN / Så säye j / Hwar medh haffuer tu oss käär ? Är icke Esau Jacobs brodher / sägher HERREN ? Likwel haffuer iagh Jacob käär och hatar Esau / och haffuer giordt hans bergh ödhe / och hans arff Drakomen til een ökn / Och om Edom säya wille / Wij äro förderffuadhe / Döch wilie wij vpbyggia igen thet ödhe lagdt är / Tå sägher HERREN zebaoth altså. Om the byggia / så skal iagh nedher bryta / Och thet skal heta the fördömda landzendar / och itt folck ther HERREN är wredh vppå ewinnerligha / Thet skola idhor öghon see / och j skolen säya / HERREN är herligh vthi Jsraels landzendom.

Rom. 9

En son skal hedhra sin fadher / och en tienare sin Herra / Är iagh nu fadher / hwar är min hedher ? Är iagh Herre / hwar fruchtar man migh ? sägher HERREN zebaoth til idher Presterna / som mitt nampn förachten / Så säyen j tå / Hwar medh förachte wij titt nampn ? Ther medh at j offren oreent brödh vppå mitt Altare / Så säye j / Hwar medh offre wij tigh någhot oreent ? Ther medh at j säyen / HERRANS boord är intet achtande / Och när j offren någhot thet blindt är / så moste thet icke heta ondt / Och när j offren någhot thet halt är eller kranckt / så moste thet ock intet heta ondt / Bär thet tinom Första / hwadh geller om tu skalt teckias honom / eller om han wil see vppå tijn person / sägher HERREN zebaoth / Så bidier nu Gudh at han wille wara oss nådhelig / Ty thetta är skeedt aff idher / Menen j at han skal see til idhra person / sägher HERREN zebaoth ?

Hwilken är ock jbland idher then ena dör tillycker ? J tenden ock ingen eeld vppå mitt Altare om suss / Jagh haffuer intet behagh j idher / sägher HERREN zebaoth / Och spijsoffer aff idhra hender är migh icke teckelighit / Men aff solennes vpgång alt in til nedhergången / skal mitt nampn herlighit warda jbland Hedhninganar / Och j all rwm skal mino nampne röökt / och itt reent spijsoffer offrat warda / Ty mitt nampn skal herlighit warda jbland Hedhninganar / sägher HERREN zebaoth.

Men j ohelghen thet / ther medh at j säyen / HERRANS boord är oheligt / och thes offer är förachtat samt medh sinom spijs / Och j säyen / Thz är icke vthan mödha / och slåån thet j wädhret / sägher HERREN zebaoth / Och j offren thet som röffuat / halt och kranckt är / och offren så spijsoffer / Skulle sådant teckias migh jfrå idhra hand / sägher HERREN ? Förbannat ware then bedragharen then j sinom hiord haffuer en Han / Och när han gör itt löffte / så offrar han HERRANOM thet som intet dögher / Ty iagh är en stoor Konung / sägher HERREN zebaoth / och mitt nampn är förskreckelighit jbland Hedhninganar.

Annat Capitel.

Och nu

OCh nu j Prester / thetta bodhet geller idher til / Om j thet icke hören / eller icke leggen thet vppå hiertat / så at j giffuen mino nampne ärona / sägher HERREN zebaoth / Så skal iagh senda een förbannelse jbland idher / och skal förbanna idhor welsignelse / Ja / förbanna skal iagh them / effter j icke willen leggia thet vppå hiertat.

(welsignelse) Jdhart godz och alla idhra häffuor ther iagh idher medh wel signat haffuer.

Sij / iagh skal förbanna idhra efterkommande / och kasta idher ☘ trecken aff idhro offre vthi idhart ansichte / och han skal lodha widh idher / Så skole j tå förnimma / at iagh sådana bodh til idher sendt haffuer / at thetta skulle wara mitt Förbund medh Leuj / sägher HERREN zebaoth.

☘ (trecken) Presterskapet / såsom han här hotar / haffuer han taghit jfrå them / och lätit them dreggen eller trecken ther aff igen / så at the nu intet gella.

Ty mitt Förbund war medh honom til lijff och fridh / och iagh gaff honom fruchtan / så at han migh fruchtadhe / och förskreckts för mino nampne / Sanningennes Lagh war vthi hans munn / och ther wardt intet ondt funnet vthi hans leppar / Han wandradhe fridhsameligha och redheligha för migh / och vmwende monga jfrå synd / Ty Prestens leppar skola bewara lärona / at man må befrågha Laghen aff hans munn / Ty han är en HERRANS zebaoth Ängel.

Men j ären affgångne jfrå wäghenom / och haffuen förarghat monga j Laghen / Och haffuen brutet Leuj Förbund / sägher HERREN zebaoth / Therföre haffuer iagh ock giordt / at j förachtadhe och försmådde ären för allo folckena / effter j icke hällen mina wäghar / och seen til personen j Laghen / Ty haffuom wij icke alle en fadher ? Haffuer icke alt en Gudh skapat oss ? Hwj förachte wij tå then ene then andra / och ohelghom Förbundet som medh wåra fädher giordt är ? Ty Juda är worden en förachtare / och j Jsrael och j Jerusalem skeer styggelse / Ty Juda ohelghar HERRANS helighheet then han elskar / och bolar medh eens fremmande Gudz dotter / Men HERREN skal then som så gör / vthryckia vthu Jacobs hyddo / bädhe Mestaren och Läriungan / samt medh honom som HERRANOM zebaoth spijsoffer offrar.

Ytter mera göre j ock / at för HERRANS Altare äro tårar och grååt och suckande / så at iagh icke meer kan see til spijsoffret / eller någhrahanda tacknemlighit vndfå aff idhra hender / Och så säye j / Hwarföre ? Therföre at tu förachtar tina kära hustru / then HERREN tigh tilskickat haffuer / och then tin make är / hwilko tu förplichtat äst / Altså giorde icke then ene / hwilken doch war aff enom storom Anda / Men hwadh giorde then ene ? Han sökte then sädhen som aff Gudhi tilsagd war / Therföre seer idher före / för idhrom anda / och ingen förachte sina kära hustru / Äst tu henne wreedh / så skill tigh jfrå henne / sägher HERREN Jsraels Gudh / Och giff henne en ✠ klädhnat för försmådhelsen / sägher HERREN zebaoth / Therföre seer idher före / för idhrom anda / och förachter henne icke.

(then ene) Abraham är then ene eller enighe / såsom ock Jesaias honom kallar / Ty aff honom äro alle Judar kompne / then samme togh ena andra quinno / icke vthaff förwetenheet / såsom j gören / vthan på thet han skulle födha Gudhi barn.

✠ Effter hon för tigh förachtat är / så är thet rett at hon aff tigh til äro klädd warder / såsom then tijn hustru warit haffuer / och icke så skemligha vthi elende bortdriffuin warder.

J haffuen reett HERRAN medh idhart taal / Så säyen j tå / Hwar medh haffue wij reett honom ? Ther medh at j säyen / Then ther illa gör / han behaghar HERRANOM / och han haffuer lust til honom / Eller hwar är nu Gudh som straffar ?

Tridie Capitel.

Matt. 11. Marci 1.

SIj / iagh wil vthsenda min Ängel / then ther wäghen för migh beredha skal / Och medh hast skal komma til sitt Tempel Herren / then j söken / och Förbundzens Ängel / then j begären / Sij / han kommer / sägher HERREN zebaoth / Men hoo kan lijdha hans tilkommelses dagh ? Och hoo skal bestå / tå han läter sigh see ? Ty han är lijka som en guldsmedz

smedz

smedz eeld/och såsom een waskerskos såpa/ Han skal sittia och smelta och fäya silffwret/ Han skal fäya och rensa Leuj söner/lijka som silffuer och guld/ Så skola the tå offra spijsoffer vthi rettferdigheet HERRANOM/ Och Juda och Jerusalems spijsoffer skal wel behagha HERRANOM/ lijka som foordom dags/ och j the förra åår.

Och iagh skal komma til idher och straffa idher/Och skal wara itt snart witne emoot the trolkarlar/ hoorkarlar och meenedhare/ och emoot them som wold och orett göra daghakarlenom/ änkionne och them fadherlösa/ och förtryckia fremlingen och intet fruchta migh/ sägher HERREN zebaoth/Ty iagh är HERREN then icke liwgher/Och j Jacobs barn/skolen icke allesamman förgåås.

J haffuen jfrå idhra fädhers tijdh altstädhes affwikit jfrå mijn bodh/ och intet hållet them. Så vmwender idher nu til migh/så wil iach ock wenda migh til idher/sägher HERREN zebaoth/Så säye j tå/ Hwar vthinnan skole wij vmwenda oss: Är thet rett at een menniskia beswijker Gudh/såsom j beswijken migh: Så säye j tå/ Hwar medh beswijke wij tigh: Medh tiend och heffoffer/ Therföre äre j ock förbannadhe/ så at all ting förswinner idher vndan hendrenar/Ty j beswijken migh allesamman.

(beswijken) Thet är/ J giffuen Leuiternar och Prestenar thet allraslemasta/ Ja ock wel alintet.

Men förer migh tiendena allasammans vthi mina tiendeladho/ at j mino hwse må spijs wara/ och beprööffuer migh här vthinnan/sägher HERREN zebaoth/om iagh ock icke vpläter himmelens fenster/och giwter welsignelse nedher til fyllest/ Och iagh wil för idher straffa fråtaren/ at han icke skal förderffua fruchtena på markenne/ och at wijnträådh j åkrenom icke skal wara idher ofruchtsamt/sägher HERREN zebaoth/Så at alle Hedhningar skola prijsa idher saligha/Ty j skolen wara itt kosteligit land/sägher HERREN zebaoth.

(fråtaren) Alt ther som kornena skadhar.

J talen hårdeligha emoot migh/sägher HERREN/ Så säye j tå/ Hwadh tale wij emoot tigh: Ther medh at j säyen/ Thet är förgeffues at man Gudhi tienar/Och hwadh båtar thet/ at wij hållom hans bodh/och förom itt strengt leffuerne för HERRANOM zebaoth: Therföre prijse wij the förachtare/Ty the ogudhachtighe wexa til/ the försökia Gudh/ och thet gåår them altsammans wel vthaff.

Men the Gudhfruchtighe trösta hwar annan altså/HERREN merker thet och hörer thet/ och ther är een tenckescrifft för honom scriffuin/ för them som fruchta HERRAN/och tenckia vppå hans nampn/ The skola/ sägher HERREN zebaoth/wara min eghendom på them daghenom/ then iagh göra skal/Och iagh wil skona them/lijka som man skonar sin eghen son/then honom tienar/Och j skolen ther emoot åter see/ hwadh för en åtskildnat är emellan then rettferdigha och then ogudhachtigha/och emellan then som Gudhi tienar/och then som honom icke tienar.

Han förgäter thet icke.

Fierde Capitel.

TY sij/en dagh kommer som brinna skal/lijka som en vgn/Så skola tå alle förachtare och ogudhachtighe wara halm/ och then tilkommande daghen skal vptenda them/sägher HERREN zebaoth/ och skal hwarken leeffua them root eller quist/Men idher som mitt nampn fruchten/ skal vpgå rettferdighetennes sool/ och saligheet vnder hennes wingar/ Och j skolen gå vth och in/och wexa til/lijka som gödho kalffuar/ J skolen trampa vppå the ogudhachtigha/ Ty the skola warda til asko vnder idhra fötter på them daghenom/then iagh göra skal/ sägher HERREN zebaoth.

Kommer

Exo.20. Kommer ihogh Mose mins tienares Lagh/ then iagh honom befalte på thet berghet Horeb til hela Israel/samt medh bodh och retter.

Elia. Matt.11. Marci.1. Sij/iagh skal senda idher then Propheten Elia/ förr än then store och förskreckelighe HERRANS dagh kommer/ Han skal vmwenda fädhernars hierta til barnen/ och barnanars hierta til fädherna/ På thet iagh icke skal komma/och slå iordena medh spillgiffning.

Luce.1.

Enden på Propheten Maleachi.

Apocry-pha.

Thet åro Böker som icke finnas j then Ebreiska Biblien / och åro för then skul icke lijka reknadha widh the andra böker j then helgha Scrifft / Doch nyttigha til at låsa.

I Judith.
II Wijsheten.
III Tobias.
IIII Syrach.
V Baruch.
VI Maccabeorum.
VII Stycker aff Esther.
VIII Stycker aff Daniel.

M. D. XLI.

Förspråk på Judiths Book.

NÄr man kunde aff beprööffuadha och wissa Historier bewijsa thet som j thenna book bescriffues / wore thet een sköön ädhla book / Men hon synes swårligha wilia rijma sigh medh tijdhen och the Historier j Scrifftenne / Hwilket skal wel haffua warit största orsaken / hwarföre hon icke så fulleligha gillat / eller j Biblien när the Ebreer kommen är.

Någhre mena ock / at thet icke skal wara een Historia / Vthan ellies een sköön dicht / eens heligs andarijks manz / then ther haffuer welet affmåla och beteckna / then stora lycko och segher / som Gudh allstädhes gaff the Judiska folckena / emoot alla theras fiendar / Lijka som Salomo j sinne Hööghawijso / ock dichtar och siunger / om ena brudh / Ther medh han ingen person / eller någhot annat menar / än hela Jsraels folck / Och lijka som S. Joannes j Vppenbarilsen / och Daniel mong belete och diwr måla / Ther medh the doch icke sådana personer / vthan then hela Christeligha Kyrkion och Riket mena / Och Christus sielff gerna brukar lijknelse och sådana dichter j Euangelio / Såsom ther han lijknar Himelriket widh tiyo Jungfrwr / Jtem widh en Köpman och Perlo / widh itt Sinaps korn / widh Fiskare och noot / widh en Heerda och fåår etc.

Doch haffua fädherna j förtijdhen tilstadt och welet / at thenna book vthi een Christeligh församling läsas och brukas skulle / Anseendes then margahanda nyttugha lärdom som här föregiffs / Serdeles / at här så herligha läres / huru man skal medh trona hardt hålla sigh in til Gudh / åkalla och bidhia honom / när frestelsen och nödhen vppå kommer / Hwarföre ock Wijshetennes book / som the tyranner så hardt straffar / och Gudz barmhertigheet prijsar / ganska wel fölier näst här effter / Til hwilka thenna book är lijka som itt almennelighit Exempel.

Judiths book.

Första Capitel.

ARphaxad the Meders Konung / hadhe mong land och folck vnderkuffuat sigh / och bygde en stoor weldigh stadh / then kalladhe han Ecbathana / Hans mwrar giorde han altsamman vthaff huggen steen / siwtiyo alnar högha / och tretiyo alnar tiocka / Torn giorde han ther til hundradhe alnar högh / och tiwghu alnar tiock j fyrkant / Och stadzportanar giorde han så högha som torn / Och förlät sigh vppå sina macht / och stora häärs krafft.

Men NebucadNezar Konungen aff Assyrien / regeradhe vthi then stora stadhen Nineue / och örlighadhe vthi tolffte årena aff sitt Rike emoot Arphaxad / och the folck som widh elffuena Euphrates / Tygris och Hydaspes boodde / holpo honom / Och slogh honom på then stora markenne som kallas Ragau / hwilken j förtijdhen warit hadhe Ariochs Konungens j Elassar.

Tå wardt NebucadNezars Rike mechtigt / och hans hierta stålt / Och han sende bodhskap til alla the som boodde j Cilicien / Damascon / på Libanon / Carmel och j Kedar / och til them j Galilea / och på then stora markenne Esdrelom / och til allla the som woro j Samaria / och på hijnsidhonne Jordan alt in til Jerusalem / och j hela Gesem land / och alt in til Ethiopies bergh / Til them alla sende NebucadNezar Konungen aff Assyrien bodhskap / Men the förachtadhe thet alle / och läto bodhen medh skam heem fara igen.

Tå wardt Konungen NebucadNezar ganska wreedh på all thenna landen / och swoor widh sin Konungsligha stool och Rike / at han offuer all thenna landen hempnas skulle.

Annat Capitel.

VThi trettonde årena Konungs NebucadNezars / på annan och tiwghunde daghen j första månadhenom / wardt rådslaghet j NebucadNezars hwse Konungens aff Assyrien / at han skulle hempnas / Och han lät komma til sigh alt sitt Rådh / Förstar och Höffuitzmän / och rådhsloogh heemligha medh them / och hölt them före / huru han hadhe j sinnet at vnderkuffua all thenna landen vnder sitt Rike.

När them nu thet allom wel behaghadhe / kalladhe Konung NebucadNezar sin Häärhöffuitzman Holofernen / och sadhe / Dragh vth emoot all Rike / som wester vth liggia / Och besynnerligha emoot them som mitt bodh förachtat haffua / Tu skalt ingo Rike skona / och alla fasta städher skalt tu migh vnderdånigha göra.

Så kalladhe Holofernes Höffuitzmännenar / och Offuerstenar för thet Assyriska Krijgsfolcket / och rustadhe folcket til krijgs / såsom Konungen honom budhit hadhe / Hundradhe och tiwghu tusend til foot / Och tolff tusend skyttor til hest / Och lät alt Krijgsfolck dragha fram för sigh medh otaligha

 cameler /

cameler / mykin spijsning / oxar och fåår vthan taal för sitt folck / Och låt til-
föra vthu hela Syrien korn j sin håår / Men gull och penningar toogh han
offuer måtton mykit medh sigh / vthu Konungens kamar.
Och droogh altså åstadh medh hela håren / medh wagnar / resenårar och
skyttor / hwilke iordena beteckte såsom gråßhoppor. Tå han nu offuer Assy-
riska landzens grenßo draghen war / kom han til thet stora berghet Ange / på
wenstro sidhon widh Cilicien / och toogh alla theras byiar och fasta städher
in / och förstörde Melothi en nampnkunnigh stadh / och skinnadhe all folck j
Tharsis / och Jsmaels barn / som boodde in moot öknena / och södher j thz lan-
det Chellon. Han droogh ock offuer Phrath / och kom in vthi Mesopotami-
en / och förstörde alla högha städher som han fan / jfrå then becken Mambre
alt in til haffuet / Och toogh ther the grenßor in / jfrå Cilicien alt in til Joppe
grenßor / som södher vth liggia / Och förde ock så Midians barn bortt / och
röffuadhe alt theras godz / Och sloogh alla the honom emoot stodho medh
swerdz ägg / Sedhan droogh han nedher j Damasci land j andenne / och vp-
brende all theras sädh / och låt nedherhugga all theras trää och wijngårdar /
Och hela landet fruchtadhe sigh för honom.

Tridie Capitel.

TA sende the Konungar och Förstar aff Syrien / Mesopota-
mien / Syrien Sobal / Lybien och Cilicien / theras bodhskap
vthu alla städher och land / The komo til Holofernen / och sa-
dhe / Wendt tina wredhe jfrå oss / Ty thet är bätre at wij tie-
ne them stora Konungenom NebucadNezar / och åro tigh
hörsamme och bliffue leffuandes / än at wij förgåås och win-
ne likwel intet / Alle wåre städher / godz / bergh / höghar / åkrar / oxar / fåår / ge-
ter / hestar och cameler / och hwadh wij haffue / ther til ock wårt tienstefolck /
är altsammans titt / gör ther medh hwadh tu wilt / Ja ock wij / samt medh
wår barn / åre tine tienare / Kom til oss / och bliff wår gunstighe Herre / och
bruka wåra tienst såsom tigh teckes.
Så droogh Holofernes nedher aff berghen medh alt Krijgsfolcket /
och intoogh the fasta städher och hela landet / och vthtoogh ther knechter /
thet betsta folck som han jbland them fan / Ther aff förskrecktes all land så
swårligha / at the Regenter och ypperste aff alla städher / samt medh folcke-
na komo emoot honom / och anammadhe honom medh krantzar / liws /
dantzar / trummor och pijpor / Och kunde doch med sådana wyrdning ingen
nådh finna / Ty han brött om kull theras städher / och högg theras Lundar
nedher / För ty Konungen NebucadNezar hadhe budhit honom / at han
skulle förleggia alla Gudhar j landomen / På thz all folck som Holofernes be-
twingande worde / skulle honom allena för en gudh prijsa.
Tå han nu Syrien Sobal / Apamean och Mesopotamien jgenom draghit
hadhe / kom han til the Edomeer j Gabaa land / och toogh theras städher in /
och lågh ther j tretiyo daghar / Ther för innan låt han alt sitt Krijgsfolck til-
hopa komma.

Fierde Capitel.

TA° Jsraels barn som j Juda land boodde / thet hörde / frychta-
dhe the sigh för honom swårligha / och båffuan / och förskreckel-
se kom them vppå / För ty the hadhe fara / at han måtte så göra
medh Jerusalem och HERRANS Tempel / som han the an-
dra städher / och theras affgudhahusom giordt hadhe / Therfö-
re sende the in j hela Samarie land alt om kring / in til Jeriho /
och beman-

nadhe festen på berghen / och giorde mwrar om theras byiar / och
skaffadhe sigh spijsning til örligs.
Och Presten Joiakim screff til alla them som boodde in emoot Esdre-
lom / thet är / in emoot then stora markena widh Dothaim / och til alla ther
fiendenar måtte jgenom komma / at the skulle förwara klipponar på berghen
in emoot Jerusalem / Och Jsraels barn giorde altså / som Joiakim HER-
RANS Prester them befalte.
Och alt folcket ropadhe medh alffuar til HERRAN / och ödhmiukadhe
sigh / the och theras quinnor medh fastande och bidhiande / Men Presternar
drogho säcker vppå / och barnen lågho för HERRANS Tempel / och
HERRANS Altare offuerteckte the medh en säck / Och the ropadhe til
HERRAN Jsraels Gudh endrechteligha / At theras barn och hustrur icke
skulle bortförd / theras städher förstörde / theras Helghedom oskäärat / och
the aff Hedhningomen skemde warda.
Och Joiakim HERRANS offuerste Prester gick om kring / förma-
nadhe hela Jsraels folck / och sadhe / J skolen jw weta at HERREN war-
der idhor böön hörandes / om j icke afflåten medh fastande och bidhiande
Exodi 17. in för HERRANOM / Tencker vppå Mose HERRANS tienare / then
icke medh swerd / vthan medh heligh böön sloogh Amalech / som sigh på sijn
krafft och macht / på sin håår / sköldar / wagnar och resenårar / förlåt / Så skal
thet ock gå alla Jsraels fiendar / om j så båtren idher som j begynnat haffuen.
Effter thenna förmaning bådho the HERRAN / och bleffuo för
HERRANOM / så at ock Presternar gingo j säcker / och hadhe asko på
hoffuudhet / och giorde så HERRANOM brenneoffer / Och bådho alle
HERRAN aff alt hierta / at han wille sökia sitt folck Jsrael.

Femte Capitel.

OCh thet wardt sagdt Holoferni Håårhöffuitzmannenom aff
Assyrien / At Jsraels barn rustadhe sigh / och wille weria sigh /
och huru the hadhe intaghit klipponar på berghen / Tå för-
grymmadhe sigh Holofernes / och kalladhe alla the Moabi-
ters och Ammoniters Offuerstar och Höffuitzmån / och sadhe
til them / Sägher / hwadh är thetta för folck som på berghen
boo? Hwadh haffua the för stora städher / hwadh förmågha the / och hwadh
haffua the för Krijgsfolck och Konungar? At the allene för alla andra j öster
landen förachta oss / och haffua icke gånget emoot oss / at the måtte an-
nammat oss medh fridh?
Achior. Tå swaradhe Achior en offuerste för all Ammons barn / och sadhe / Min
Herre / wilt tu gerna hörat / så wil iagh säya tigh sanningena / Hwadh thet för
itt folck är som på berghen boor / och intet liwgha för tigh / Thetta folcket är
Gene. 11. vthaff Chaldea kommet / och haffuer förßt boodt j Mesopotamien / För ty
the wille icke fölia theras fädhers gudhar j Chaldea / Therföre offuergåffuo
the theras fädhers sedher / hwilke monga gudhar hadhe / På thet the måtte
Gene. 12. tiena them ena Gudhenom j himmelen / Then ock bödh them dragha tådhan /
Gene. 46. och boo vthi Haram. Tå nu j all the landen dyyr tijdh war / foro the nedh j
Egypti land / Ther åro the så monge wordne j fyra hundrat åår / at man icke
kunde rekna them.
Men tå Konungen j Egypten beswåradhe them medh leer och te-
ghel / til at byggia hans städher / Ropadhe the til sin HERRA / Han sloogh
hela Egypten medh mongahanda plågho / Tå nu the Egyptier hadhe vth-
driffuit them jfrå sigh / och plåghan igen wende jfrå them / och wille åter
grijpa them / och föra them til träldom igen / öpnadhe them himmelens

Gudh haffuet / så at watnet på bådha sidhor stoodh fast / såsom en mwr / Och the gingo torrfötte på haffzens botn / och komo vndan / Men tå the Egyptier skyndadhe sigh effter them / medh theras hela håår / wordo the alle fördrenckte j haffuena / så at ther bleff icke en quarr / som thet hadhe mått androm förkunna. Exod. 14

Och tå thetta folcket kom vthu Rödhahaffuet / låghradhe thet sigh vthi then öknenne widh Sina bergh / ther tilförenna ingen menniskia boo eller sigh hålla kunde / Ther wardt thet bittra watnet sött / så at the kunde drickat / Och the fingo brödh aff himmelen j fyratiyo åår / Och hwart the drogho / vthan bogha / pyl / sköld och swerd / ther strijdde Gudh för them / och wann segher / Och ingen kunde göra thesso folckena skadha / Vthan allena tå thz aff föll jfrå HERRANS sins Gudz bodh / Ty så offta som the tilbådho någhon annan än sin Gudh / så wordo the slagne / och bortförde medh all skam / Men så offta som thet ångradhe them / at the jfrå sins Gudz bodh affwekne woro / gaff åter himmelens Gudh them segher emoot theras fiendar. Exod. 15

Therföre nedherladhe the / the Cananeers Konungar / Jebuseen / Phereseen / Hetheen / Heueen / Amoreen / och alla weldigha j Hesebon / och togho theras land och städher in / Och thet gick them wel / så lenge the icke syndadhe emoot sin Gudh / För ty theras Gudh hatar thet orett är / The haffua ock offta för thenna tijdhen warit fördreffne aff mong folck / och bortförde j fremmande land / Therföre at the woro affwekne jfrå thet bodh / som Gudh them giffuit hadhe / at the ther vthi wandra skulle / Men the äro nu nyligha igen kompne vthaff thet elende ther the vthi woro / sedhan the haffua vmwendt sigh til HERRAN sin Gudh / och haffua åter satt sigh på thetta bergh / och boo åter nu j Jerusalem / ther theras Helghedom är.

Therföre min Herre / låt befrågha om thetta folcket syndat haffuer emoot sin Gudh / Så wilie wij dragha tijt vp / och theras Gudh giffuer thm wisseligha vthi tina hender / så at tu betwingar them / Men haffua the icke syndat emoot sin Gudh / så skaffe wij intet emoot them / Ty theras Gudh beskermar them / Och wij bliffue hela landena til bespottelse.

Tå Achior thetta sagdt hadhe / wordo alle Holofernis Höffuitzmän wredhe / och tenckte wilia dråpa honom / Och sadhe til hwar annan / Hoo är thenne som sådant såya thor / at Jsraels barn skola weria sigh emoot Konung NebucadNezar och hans Krijgsfolck ? Är thet doch altsamman nakot folck och inge Krijgsmän / Men på thet Achior må see / at han lughit haffuer / så låter oss dragha tijt vp / Och när wij theras besta folck grijpe / så wilie wij låta stinga Achior medh them twert jgenom / På thet all folck skole förnimma / at NebucadNezar är landzens Gudh / och ingen annar.

VI. Capitel.

SEdhan förgrymmadhe sigh ock Holofernes vppå Achior / och sadhe / Huru dyrffues tu spå / at thetta Jsraels folck skulle haffua beskerm aff sin Gudh ? När wij nu slåå them såsom en man / skalt tu få see / at ingen annar Gudh är / vthan allene NebucadNezar / Och ther til skalt tu ock medh them / aff the Assyriers swerd genomstungen warda / och hele Jsrael skal medh tigh förgöras / Så fåår tu förnimma / at NebucadNezar hela werldennes Herre är / när tu medh mitt swerd genomstungen warder / och ligger jbland the slaghna Jsrael / och moste döö och förderffuas.

Men menar tu at tin spådom wiss är / så betorff tu icke förskreckias eller bleekna / Såsom them gående warder / så skal tigh ock gå / Ty iagh wil nu senda tigh til them / på thet iagh må straffa tigh medh them.

Så befalte Holofernes sina tienare / at the skulle tagha fatt på Achior / och föra honom bortt til Betuliam vthi Jsraels barnas hender / Och Holofernis tienare grepo honom / Och tå the komo offuer slettmarkena in til berghet / drogho skyttor vth emoot them. Tå weko the aff sidhes om berghet / och bundo Achior widh itt trää medh hender och fötter / och stötten nedher / och låto så hengian / Och foro til sin Herra igen.

Men Jsraels barn komo nedh aff Betulia til honom / och giorde honom löös / och hadhe honom in j Betuliam / och stelte honom mitt j folcket / och fråghadhe honom huru thet tilgånget war / hwarföre the Assyrier honom hengt hadhe / På then samma tijdh / woro offuerste j stadhenom Ozias Micha son aff Simeon slechte / och Charmj then ock Othoniel heet / För thessa äldsta och för allo folckena / sadhe Achior alt thet Holofernes honom fråghat / och han honom swarat hadhe / och huru Holofernis folck hadhe för thet swaret skul welet dråpa honom / Men Holofernes hadhe befalt / at man skulle offuerantwarda honom Jsraels barnom i hender / på thet / at når han Jsraels barn slaghit hadhe / skulle han ock tå straffa och förgöra honom / nemligha / Achior / Therföre at han sagdt hadhe / at himmelens Gudh skulle theras beskermare wara.

Tå Achior sådant sagdt hadhe / föll alt folcket på sitt ansichte / och tilbådho HERRAN / greto allesammans / och bådho til HERRAN / och sadhe / HERRE / himmelens och iordennes Gudh / see vppå theras hoghmoodh / och på wårt elende / och see nådeligha til tina heligha / och bewijsa at tu icke offuergiffuer them som hoppas vppå tigh / och vmstörter them som vppå sigh och sina macht trösta.

Altså greto the och bådho then hela daghen / och tröste Achior / och sadhe / Wåra fädhers Gudh / hwilkens macht tu prijsat haffuer / warder tigh altså wedhergellandes / at the icke skola få see sina lust på tigh / Vthan tu skalt få see huru the slaghne och nedherlagde warda / Och når HERREN wår Gudh friyar oss / så ware Gudh medh tigh jbland oss / Och wilt tu / så skalt tu medh alla tina boo när oss.

Tå nu folcket skildes åt / toogh honom Ozias medh sigh vthi sitt hws / och bereedde en stoor natward / och bödh til sigh alla äldsta / och plåghadhe sigh wel / effter the lenge fastat hadhe / Sedhan wardt åter folcket sammankallat / och bådho om hielp aff Jsraels Gudh / vthi församlingenne offuer hela nattena.

VII. Capitel.

PÅ annan daghen / bödh Holofernes sino Krijgsfolcke / at man skulle vppe wara emoot Betulia / Och hadhe hundradhe och tiwghu tusend til footz / och tolff tusend til hest / Föruthan then hopen / som han vthtaghit hadhe aff hwar stadh / ther han någhot land intaghit hadhe / Thetta Krijgsfolcket rustadhe sigh altsammans emoot Jsraels barn / och låghradhe sigh offuan på thet berghet emoot Dothaim / jfrå Belma alt in til Chelmon / som ligger emoot Esdrelom.

Tå nu Jsraels barn sågho thet mykla Assyriers folck / föllo the på iordena / och strödde asko på sijn hoffuudh / och bådho alle endregteligha / at Jsraels Gudh wille låta see sina barmhertigheet offuer sitt folck / Och the rustadhe sigh medh sijn wapn / och togho berghklipponar in / och förwaradhe them dagh och natt.

Men när Holofernes ther om kring droogh/merckte han/ at vthan sta-
dhen södher vth war en brunn/hwilken medh rennor in j stadhen leedd war/
Thenna rennonar låt han hugga aff / Och ändoch the icke longt jfrå mure-
nom små brunnar hadhe/ ther the heemligha watn hemtadhe/Så war thet
doch som noghast så mykit/ at the sigh ther medh wedherquekia kunde.

Therföre komo the Ammoniter och Moabiter til Holofernen/och sadhe/
Jsraels barn thora intet weria sigh emoot oss / vthan hålla sigh vppe j ber-
ghen och klippomen/ther the säkre vnder äro/Therföre låt förwara brunna-
nar/at the intet watn hemta kunna/så moste the döö vthan swerd/Eller nö-
dhen skal trengia them ther til/at the moste vpgiffua stadhen/ Hwilken the
mena owinnelighen wara/effter han ligger på berghen / Thetta rådhet be-
haghadhe Holofernj och hans Krijgsfolcke wel / och ladhe jw hundradhe
widh hwar brunn.

Tå man nu j tiwghu daghar hadhe förwarat brunnanar/ hadhe the aff
Betulia intet watn meer /hwarken j brunnar eller annarstädz / så at thet en
dagh lenger reckia kunde/Och man moste måta folckena daghligha watnet
til. Tå komo quinnor och män/vnge och gamle til Oziam och the äldsta/be-
klaghadhe sigh och sadhe/Gudh ware Domare emellan idher och oss / at j
fören oss vthi een sådana nödh/ ther medh at j icke wille låta oss göra fridh
medh the Assyrier/Effter Gudh haffuer doch giffuit oss vthi theras hender/
och wij haffue ingen hielp/vthan moste försmechta aff torst för theras ögho
och jemmerligha förgåås/Therföre kaller folcket tilsamman / at wij maghe
giffua oss Holofernj medh wilia/Ty thet är bätre/ at wij giffue oss / bliffue
widh lijff / och altså loffue Gudh/än at wij förgåås/ och förhela werldenne
på skam komme/och skola see/at wåra hustrur och barn så jemmerligha för
wår öghon döö moste/Wij betyghe j dagh för himmel och iord/och för wå-
ra fädhers Gudh/then oss nu straffar för wåra synder skul / at wij hadhe bi-
dhit idher vpgiffua Holofernj stadhen / At wij doch medh hast måtte döö
för swerd/och icke så lenge aff torst försmechta.

Tå wardt en stoor gråät och jemmer j hela folckena / Somlighe stodho Psal. 106.
lenge och ropadhe til Gudh och sadhe/ Wij haffue syndat samt medh wåra
fädher/wij haffue mißhandlat och ogudhachtighe warit/ Men tu är barm-
hertigh/therföre war oss nådhelighl/och straffa tu oss sielff/ Och effter wij
bekenne tigh/så offuergiff oss icke Hedhningomen / som tigh intet kenna/
På thet the icke skola säya/Hwar är nu theras Gudh?

Som the nu lenge ropat och grätet hadhe/ och litet tystnadhe wordo /
stoodh Ozias vp/greet och sadhe/ Käre brödher / haffuer doch tolamodh/
och låter oss än nu j fem daghar förbijdha hielp aff Gudhi/om han ock wil-
le bewijsa oss nådh / och sitt nampn herlighit göra / Warder oss j thenna
fem daghar icke holpet/ så wilie wij göra som j bidhit haffuen.

VIII. Capitel.

THetta kom för Judith / then een änkia war / Merarj dotter
Vz sons/Joseph sons/Ozie sons/Elaj sons/Jamnor sons/
Gedeon sons/Raphaim sons/Achitob sons/ Malchie sons/
Enan sons/Nathanja sons/Sealthiel sons / Simeon sons/
Ruben sons/ Och hennes man hadhe hetet Manasses / han
war j korn andenne dödh bleffuen / Ty tå han war på mar-
kenne när sitt arbetes folck/wardt han kranck aff heta / och bleff dödh j si-
nom stadh Betulia/och wardt begraffuen när sina fädher/Han leeff de Ju-
dith effter sigh/Hon hadhe nu warit j try åår och sex månadher änkia/ Och
hadhe giordt sigh offuan j sitt hws en besynnerligh kamar ther hon vthi saat
medh

medh sina pijghor/och war klädd vthi en säck/och fastadhe daghligha för-
uthan om Sabbathen/Nymånatz/och andra Jsraels hwß höghtijdher/Och
hon war deghelighl och rijk/ och hadhe mykit tienistefolck / och gårdar fulla
medh oxar och fåår/ Och hadhe itt gott rychte när hwar man/at hon fruch-
tadhe Gudh/ och ingen kunde säya henne någhot ondt vppå.

Thenna Judith når hon hörde/at Ozias vthloffuat hadhe/ vpgiffua the
Assyrier stadhen effter fem daghar/ sende hon effter the äldsta Chambrj och
Charmj/Och tå the komo til henne/sadhe hon til them / Hwadh skal thet wa-
ra/at Ozias beleeffuat haffuer vpgiffua the Assyrier stadhen/ om oss innan
fem daghar icke holpet warder? Hoo ären j/at j försöken Gudh? Thet tienar
icke til at förwerffua nådh/vthan mykit snarare wredhe och ogunst/Wilien j
leggia HERRANOM tijdh och dagh före/effter idhart sinne när han
hielpa skal? Doch HERREN är toligh / Therföre låt oss tyckia thet illa
wara/och sökia nådhe medh tårar/Ty HERREN wredhgas icke såsom
een menniskia/så at han icke låter försona sigh / Therföre skole wij ödhmiuka
oss aff hiertat och tiena honom / och medh tårar bidhia in för honom / at
han effter sitt behagh/wille bewijsa oss barmhertigheet/Och såsom wij nu
söria moste för theras hoghmoodh skul / at wij effter thenna bedröffuelsen
åter maghe glädhia oss / at wij wåra fädhers synder icke efterfolgt haffue/
hwilke sin Gudh offuergåffuo/och tilbådho fremmande gudhar / Therföre
the theras fiendom giffne/ aff them slaghne / fångne / och skemde wordo/
Men wij kenne ingen annan Gudh/vthan honom allena/ och wilie med ödh-
miukt wenta hielp och tröst jfrå honom / så skal han friya wårt blodh jfrå
wåra fiendar/och nedhertryckia och til skam göra alla Hedhningar som oss
förfölia/ HERREN wår Gudh.

Och j käre brödher som ären the äldste/tröster folcket medh idhart taal/
at the betenckia huru wåre fädher ock försökte wordo / at the skulle bepröff-
Gene. 22. uadhe warda / om the tiente Gudhi aff hiertat / Minner them vppå / huru
wår fadher Abraham marghalunda försökt war/och wardt Gudz wen/ se-
dhan han medh margahanda anfechtingar beprööffuat war. Altså haffua
ock Jsaac/Jacob/Moses/och alle the som Gudhi haffua käre warit / bliff-
uit beståndande/ och haffua most mong bedröffuelse offuerwinna / Men
1. Cor. 10. Nume. 21. the andre som icke haffua welet anamma bedröffuelsen medh Gudz fruch-
tan / vthan medh otoligheet knorrat emoot Gudh och försmådt/ the wor-
do förgiorde aff förderffuarenom och ormom / Therföre låter oss icke wa-
ra otoligha vthi thetta lijdhandet / vthan bekennom / at thet itt straff är
aff Gudhi/mykit mindre än wåra synder äro/ Och troo/at wij nepste war-
de såsom hans tienare/ til båtring och icke til förderff.

Ther til swaradhe Ozias och the äldste / Thet är altsamman sant som
tu sagdt haffuer/och j tinom ordom är intet til straffande/Therföre bedh för
oss til HERRAN/ För ty tu äst een heligh Gudhfruchtigh quinna. Och
Judith sadhe/Effter j hållen thet ther före/at thet är aff Gudhi som iagh
sagdt haffuer / Så pröffuer ock nu / om thet iagh j sinnet haffuer at göra/
vthaff Gudhi är/och bidhier at Gudh giffuer ther lycko til / Bliffuer j then-
na nattenne widh porten/när iagh ther vthgåår medh minne pijgho/och bi-
dhier/at HERREN j thesse fem daghar/ som j sagdt haffue / wille trösta
sitt folck Jsrael/Men hwadh iagh j sinnet haffuer / ther skole j intet frågha
effter/vthan bidhier allenast för migh til HERRAN wår Gudh / til tess
iagh åter kungör idher hwadh j göra skolen. Och Ozias Juda Försten sa-
dhe til henne/Gack j fridh/HERREN ware medh tigh / och hempne oss
på wåra fiendar/Och så gingo the åter jfrå henne.

IX. Capitel.

Sedhan

Judiths bööon.

SEdhan gick Judith vthi sin kamar / och beklädde sigh medh en säck / och strödde asko på sitt hoffuudh / och föll nedher för HERRANOM / och ropadhe til honom / (Gene. 34.) och sadhe / HERRE mins fadhers Simeons Gudh / som fick honom swerd til at straffa Hedhninganar / som Jungfrwna förkrenckt / och til skam giordt hadhe / Och haffuer låtit fånga theras hustrur och döttrar igen / och beröffua them / genom tina tienare som j titt nijt brinnande woro / Hielp migh fattigho änkio HERRE min Gudh / För ty all then hielp som foordom daghs / och sedhan näghon tijdh skeedd är / then haffuer tu giordt / Och hwadh tu wilt / thet moste skee / Ty om tu hielpa wilt / så kan thet icke fela / Och tu weest wel / huru tu fiendanar straffa skalt.

See nu vppå the Assyriers häär / lijka som tu j förtijdhen sågst vppå the Egyptiers häär / tå the jagadhe effter tina tienare medh stoor macht / och förlåto sigh vppå sina wagnar / resenärar och mykla Krijgsfolck / Men tå tu (Exodi 14.) sågh på them / wordo the förtwijffladhe / och diwpet skyndadhe sigh offuer them / och watnet fördrenckte them. Altså skee ock nu thessom / HERRE / the ther trösta på sijn macht / wagnar / spetzer och skott / och intet kenna tigh / och komma intet jhogh / at tu HERRE wår Gudh / äst thē som stillar örligh aff begynnelsen / och kallas medh skääl / HERRE. (Psalm. 4?) Reck tin arm vth såsom j förtijdhen / och slå fiendanar genom tina macht / at the förgåås genom tina wredhe / Som beröma sigh / at the wilia förstöra tin Helghedom / och ohelgha tins nampns Tabernakel / och medh sitt swerd om kull slå titt Altare / Straffa theras hoghmoodh genom theras eghit swerd / at han medh sijn eghen öghon gripin warder / når han seer vppå migh / och medh mijn liuffligha ord bedraghen warder.

Giff migh itt moodh / at iagh migh för honom och hans macht icke förskrecker / vthan at iagh må vmstörta honom / Thet skal wara tins nampns åra / at een quinna haffuer nedherlagdt honom / Ty tu HERRE kant wel giffua segher vthan all mykinheet / och haffuer ingen lust til hestars starckheet / The höghferdighe haffua icke näghon tijdh behaghat tigh / Men alltijdh haffuer tigh behaghat the elendas och ödhmiukas bööon / O HERRE / (Psal. 147.) himmelens Gudh / watnens skapare / och all creaturs HERRE / hör mina fattigha bööon / som allenast på tina barmhertigheet driftar.

Tenck HERRE på titt Förbund / och giff migh in hwadh iagh tala och tenckia skal / och giff migh lycko ther til / På thet titt Hws må bliffua j heligheet / och alla Hedhningar förnimma at tu äst Gudh / och ingen annar / vthan tu allene.

X. Capitel.

TA hon nu vthbidhit hadhe / stoodh hon vp / och kalladhe sina pijgho / och gick nedher j hwset / ladhe säcken aff / och droogh sijn änkiokläдher vthaff / och twådde sigh / och smoorde sigh medh kosteligit watn / och flätadhe sitt häär / och satte ena huffuo vppå / och toogh sijn sköna klädher vppå / och beprydde sigh medh spann och smijdhe / och toogh all sin skrwdh vppå / Och HERREN gaff henne nådhe / at hon deghelighwar til anseende / Ty hon beprydde sigh icke vthaff kåti / vthan Gudhi til loff / Och hon fick sinne pijgho en läghel full medh wijn / och ena kruko full medh olio / och en säck ther hon vthi hadhe fikon / miöl och brödh / thet hon äta måtte / Och gick åstadh. Och widh porten fan hon Oziam och the äldsta / som wente henne / effter som thet offuerlagt war / Och the förundradhe sigh på hennes deghelighheet / Doch fråghadhe the intet hwadh hon j sinnet hadhe / vthan

vthan slepte henne vth / och sadhe / Wåra fädhers Gudh giffue tigh nådh / och låte titt vpsååt wel gå / At Jsrael må glädhias aff tigh / och titt nampn reknat warda jbland the helígha / Och alle the som ther woro / sadhe / Amen Amen. Men Judith badh / och gick sin wägh medh sinne pijgho.

Och tå hon om morghonen bittijdha gick nedh för berghet / mötte henne the Assyriers hällare / och föllo til henne / och fråghadhe henne / Hwadhan hon war kommen / och hwart hon wille / Och hon swaradhe / Jagh är een Ebreisk quinna / och haffuer flydt jfrå them / Ty iagh weet / at the moste komma idher j hender / Therföre at the haffua förachtat idher / och icke wille nådh sökia / och giffua sigh medh wilia / Therföre haffuer iagh taghit migh före / at komma in för Förstan Holofernen / at iagh må giffua honom theras heemligheet tilkenna / och säya honom / huru han må letteligha offuerwinna them / Så at han icke en man ther offuer mista torff. Nådhan the nu så taladhe / sågho the på henne / och förundradhe sigh ganska swårligha / at hon så deghelígh war / och sadhe / Thet moste hielpa tigh / at tigh kom thet til rådha / at tu til wår Herra gå wilt / Ty når tu för honom kommer / så warder han tigh nådhelighen / och tu skalt aff hiertat wel behagha honom.

Och the hadhe henne in vthi Holofernis pawlun / och sadhe honom om henne / Och tå hon för honom kom / wardt han strax vptend til henne / Och hans tienare sadhe til hwar annan / Thet Ebreiska folcket är sannerligha icke förachtande / thet så deghelígha quinnor haffuer / Skulle man för så deghelígha quinnor skul icke strijdha? Tå nu Judith sågh Holofernen sittiande vnder sitt tapete / thet herligha wirkat war medh purpur och gull / och medh Smaragder och monga ädhla stenar vthstofferat / föll hon för honom nedh och tilbadh honom / Och Holofernes badh åter vpretta henne.

XI. Capitel.

OCh Holofernes sadhe til henne / Haff itt gott moodh / och fruchta tigh intet / Ty iagh haffuer aldrigh näghon menniskio skadha giordt / som sigh vnder Konung Nebucadnezar giffuit haffuer / Och hadhe icke titt folck förachtat migh / så hadhe iagh icke näghon tijdh en speetz vplyfft emoot them / Nu sägh / Hwarföre äst tu jfrå them weken och til migh kommen? Judith swaradhe och sadhe / Hör doch tina tienarinno nådheligha / Om tu så göra wil som tijn tienarinna tigh sägher / så warder HERREN tigh lycko och segher giffuandes / Gudh giffue Nebucadnezar lycko och saligheet / hela landzens Konunge / som tigh vthsendt haffuer / alla ohörsama til straffande / Ty tu förmå göra honom vnderdånigh / icke allenast folcket / vthan ock all diwr på markenne / Ty tijn förnufft och wijsheet är nampnkunnigh j hela werdenne / Och huar man weet / at tu then weldighaste Försten äst j hela Rikena / och titt godha Regemente warder prijsat offuer alt / Så wete wij ock / hwadh Achior sagdt haffuer / och huru tu ther emoot medh honom giordt haffuer / Ty wår Gudh är så wreedh för wåra synder skul / at han genom sina Propheter haffuer förkunna låtit / At han wil straffa folcket för theras synder skul.

Effter nu Jsraels folck weet / at the sin Gudh förtörnat haffua / så åro the för tigh förskreckte / Ther til lijdha the stoor hunger / och moste för torst skul försmächta / Och haffua nu taghit sigh före / at the wilia slachta sin booskap / på thet the mägha dricka blodhet ther aff / och äta thet helígha offret / j korn / wijn och olio / thet them Gudh förbudhit haffuer / at the ock icke skulle komma ther widh. Therföre är thet wist / at the moste förgåås / effter the sådant göra / Och effter iagh thet weet / haffuer iagh rymdt jfrå them /

them/Och HERREN haffuer ſendt migh til tigh/at iagh tigh thetta ſäya ſkal/ Ty än tå iagh är til tigh kommen/ ſå är iagh doch icke therföre affallen jfrå Gudhi/ vthan wil än nu tiena minom Gudh när tigh/ Och tijn tienarinna moſte gå vth och tilbidhia Gudh/ han warder migh vppenbarandes/när han wil giffua them löön för theras ſynder. Så wil iagh tå komma/och giffua tigh thet tilkenna/ och föra tigh mitt igenom Jeruſalem/ ſå at tu ſkalt få alt Jſraels folck/ ſåſom fåår. the ther ingen heerdan haffua/ Och icke en hund ſkal thora ſkella emoot tigh/ Ty Gudh haffuer migh thetta vppenbarat/effter han på them wreedh är/ och haffuer ſendt migh hijt/ at iagh tigh thet ſäya ſkal.

Thetta talet behaghadhe Holofernj och hans tienare wel/ Och the förundradhe ſigh på hennes wijſheet/ och ſadhe emellan ſigh/ Thenna quinnonnes lijke är icke på iordenne/medh deghelígheet och wijſheet/Och Holofernes ſadhe til henne/Thet haffuer Gudh ſå ſkickat/ at han haffuer ſendt tigh hijt/förr än folcket j mina hand köme/ Om tin Gudh thetta ſå gör ſom tu ſägher/ Så ſkal han ock wara min Gudh/ och tu ſkalt ſtoor warda når Konung Nebucadnezar/och titt nampn ſkal prijſat warda j hela Rikena.

XII. Capitel.

TA låt han henne komma in vthi ſin Skattkamar/ at hon ther bliffua ſkulle/Och befalte at man ſkulle ſpijſa henne aff hans boord/Men Judith ſwaradhe och ſadhe/ Jagh thor icke än nu äta aff tinom ſpijs/ på thet iagh icke ſkal ſynda/ vthan iagh haffuer någhot litet medh migh taghet/ther wil iagh äta vthaff. Tå ſadhe Holofernes/ När thet vptärdt är/ ſom tu medh tigh hafft haffuer/ hwadhan ſkulle wij tå ſkaffa tigh någhot igen? Judith ſwaradhe/ Min Herre/ ſå wiſt ſom tu leffuer/förr än tijn tienarinna alt thet förtärdt haffuer/ tå ſkal Gudh genom migh vthretta/ hwadh han j ſinnet haffuer.

Och tå tienarenar wille haffua henne in j kamaren/ſåſom han befalt hadhe/badh hon at man måtte tilſtädhia henne om affton och morghon vthgå/och göra ſijn böön til HERRAN/Så bödh Holofernes ſina Kamarerer/at man ſkulle låta henne j tree daghar frij vth och in gå/ til at bidhia ſijn böön til Gudh.

Och om afftonen gick hon vth j dalen för Betulia/och twådde ſigh j watnena/Sedhan badh hon til HERRAN Jſraels Gudh/at han wille giffua henne lycko/til at förloſſa ſitt folck/Och gick åter in vthi pawlunet/ och hölt ſigh reen/och åät intet för afftonen.

Och på fierde daghen/giorde Holofernes ſina näſta tienare allena een afftonmåltijdh/Och ſadhe til Bagao ſin Kamarerer/ Gack bortt och tala för then Ebreiſka quinnonne/at hon icke förweghrar at komma til migh/Ty thet wore een ſkam när the Aſſyrier/ at een ſådana quinna ſkulle obeleghrat jfrå oſſ komma/ och haffua geckat en man.

Så kom Bagao til Judith/ och ſadhe/ O deghelígh quinna/förweghrer icke at komma til min Herra til een äro/ och medh honom äta och dricka/och göra idher gladh. Tå ſadhe Judith/ Huru thor iagh förſaka thet minom Herra? Alt thet honom liwfft är/thet wil iagh gerna göra j alla mina lijffzdaghar.

Och hon ſtoodh vp och beprydde ſigh/och gick in för honom och ſtoodh för honom. Tå berördes Holofernis hierta/ Ty han war vptend medh begärelſe til henne/och ſadhe til henne/Sett tigh/drick och war gladh/Ty tu haffuer funnet nådh för migh/ Judith ſwaradhe/ Ja Herre/ Jagh wil wara gladh/

gladh/Ty iagh haffuer j mina lijffzdaghar aldrigh ſå högheligha ärat wordit/Och hon åät och drack för honom/thet hennes pijgha för henne bereedt hadhe/Och Holofernes war gladh medh henne/Och drack ſå mykit/at han aldrigh hadhe plåghat ſå dricka.

XIII. Capitel.

TA thet nu ganſka ſeent wardt/ gingo hans tienare bortt vthi theras tiäll/och the woro alleſamman druckne/ Och Bagao pyntadhe Holofernis kamar til/och gick ſin wägh/ Och Judith bleff allena när honom j kamaren. Som nu Holofernes lågh j ſängenne/war drucken och ſoff/ ſadhe Judith til ſina pijgho/at hon ſkulle ſtå vthan för dörenne och wachta/ Och Judith trädde fram til ſängena/ och badh heemligha medh tårar/och ſadhe/ HERRE Jſraels Gudh/ ſtyrck migh/och hielp migh nådheligha at fulkompna thet werck/ ſom iagh medh alt förtröſtande på tigh/företaghet haffuer/at tu vphöyer tin ſtadh Jeruſalem/ſåſom tu loffuat haffuer.

Effter ſådana böön/gick hon fram til ſtodhena widh hoffdagerden åt ſängenne/och toogh ſwerdet til ſigh ſom ther på hengde/ och droogh thet vth/och fattadhe honom j håret/och ſadhe åter/O HERRE Gudh/ſtyrck migh j thenna ſtundenne/ Och hon högg honom twå reſor j halſen medh all macht/Sedhan ſkaar hon honom hoffuudhet aff/ och welte kroppen vthu ſängenne/ och toogh täkenet medh ſigh.

Sedhan gick hon vth/ och fick Holofernis hoffuudh ſinne pijgho/ och badh ſticka j ſäcken/Och gingo til ſammās vth ſåſom the wane woro/lijka ſom the wille gå til at bidhia/jgenom låghret/ Och gingo om kring genom dalen/på thet the måtte komma heemligha til ſtadzporten/ Och Judith ropadhe til wechtarenar/Låter vp porten/Ty Gudh är medh oſſ/han haffuer giffuit Jſrael ſegher. Tå nu wechtarena hörde hennes röſt/ kalladhe the ſtrax ſtadzens äldſta tijt/ The komo alle til henne/ Ty the miſſhoppadhe allaredho/at hon ſkulle någhot komma igen/Och the tende vp bloſſ/ och gingo om kring henne/til teſſ hon kom vppå en plaan/Och hon badh thē wara ſtilla/och höra til/och ſadhe altſå.

Tacker HERRANOM wårom Gudh/ then icke offuergiffuer them ſom troo vppå honom/ Han haffuer bewijſat barmhertigheet genom migh ſina tienarinno/ ſåſom han Jſraels hwſe loffuat haffuer/ Och haffuer j thenna natt nedherlagdt ſins folcks fienda/genom mina hand/ Och hon droogh Holofernis hoffuudh vth/ och wijſte them thet/ och ſadhe/ Seer/ thetta är Holofernis/the Aſſyriers Häärhöffuitzmanz hoffuudh/ Och ſeer/ här är itt täken/ther han lågh vnder/ tå han drucken war/ Ther haffuer HERREN wår Gudh genom een quinnos hand förgiordt honom/ Så ſant ſom HERREN leffuer/haffuer han genom ſin Ängel bewarat migh/ at iagh icke är beſmittat worden/ medhan iagh haffuer vthe warit/ och haffuer migh vthan ſynd hijt igen komma låtit/medh ſtoor glädhi och ſegher/Therföre tacker honom alle/Ty han är godh/ och hielper alltijdh.

Och the tackadhe alle HERRANOM/ och ſadhe til henne/ Loffuat ware HERREN/ſom genom tigh haffuer j dagh giordt wåra fiendar til ſkam. Och Ozias Jſraels folcks Förſte ſadhe til hēne/Welſignat äſt tu dotter aff HERRANOM them allrahögſta Gudhi/ offuer alla quinnor på iordenne/Och loffuat ware HERREN ſom himmel och iord ſkapat haffuer/ then tigh haffuer lycko giffuit/ til at dräpa wåra fiendars Höffuitzman/och haffuer giordt titt nampn ſå herlighit/at tigh alltijdh prijſande warda alle

the ſom

the som HERRANS werck achta / Therföre at tu icke haffuer skonat titt lijff / vthi tins folcks bedröffuelse och nödh / vthan haffuer thet frelsat för HERRANOM wårom Gudh / Och alt folcket sadhe / Amen / Amen.

Sedhan hadhe the Achior fram / Til honom sadhe Judith / Israels Gudh then tu prijsadhe / at han på sina owener hempnas kan / han haffuer j thenna natt the ogudhachtighas hoffuudh förgiordt / genom mina hand / Och at tu thet see må / så är här Holofernis hoffuudh / som Israels Gudh hoghmodeligha försmådde / och tigh medh dödhen hotadhe / tå han sadhe / När Israels folck gripit warder / så wille han tigh medh them genomstinga låta.

Och tå Achior Holofernis hoffuudh sågh / wardt han så häpen / at han war ey bätre än dödh / Sedhan tå han åter til sigh kom / föll han til hennes fötter / och sadhe / Welsignat åstu aff tinom Gudh / vthi alla Jacobs hydor / För ty Israels Gudh skal på tigh prijsat warda / när all folck som titt nampn höra få.

XIIII. Capitel.

SEdhan sadhe Judith til alt folcket / Käre brödher / hörer migh / Så snart som daghen kommer / så henger hoffuudhet vth för muren / och tagher idhra wärior / och faller allesamman vth j enom hoop / och medh stoort roop / så flyy the som på wachtenne äro / och skola weckia sin Herra vp til slags / Och när Höffuitzmännenar komma til Holofernis pawlun / och få see kroppen ther liggiandes j blodhet / så warda the förskreckte / Och när j mercken at the äro förtwiffladhe / och giffua flychtena / så fölier them efter / Ty HERREN haffuer giffuit them vnder idhra fötter.

Tå nu Achior sågh / at Israels Gudh holpet hadhe / offuergaff han thz Hedhniska settet / och troodde på Gudh / och lät omskära sigh / Och wardt reknat j hopen medh Israel / han och alle hans efterkommande / alt in til thenna dagh.

Och tå daghen vpgick / hengde the hoffuudhet vth offuer muren / och togho sina wärior / och föllo vth j enom hoop / och medh stoort roop. Tå the j wachtenne thet sågho / lupo the til Holofernis pawlun / Och the som ther inne woro / giorde itt buller för hans kamar / ther han aff wakna skulle / Ty man toorde icke klappa eller gå in j kamaren til Förstan aff Assyrien. Men tå the Assyriers Höffuitzmän komo / sadhe the til kamare tienarenar / Gåår in och vpwecker honom / Ty mössenar äro vthlopne vthu theras hohl / och äro så dristighe wordne / at the thora nu angripa oss.

Så gick Bagao in / och trädde fram til förhengslet / och klappadhe medh henderna / Ty han meente at han hadhe soffuit när Judith / och han lydde til om han någhot rörde sigh / Som han intet förnam / lyffte han förhengslet vp / Tå han sågh kroppen liggiande vthan hoffuudh j sitt blodh på iordenne / ropadhe han och jemradhe sigh medh högha röst / och reeff sijn klädher sönder / Och sågh in j Judiths kamar / Och tå han icke fan henne / lop han vth til Krijgsfolcket / och sadhe / Een eensam Ebreisk quinna / haffuer hela Nebucadnezars hws aff Assyrien til spott och håån giordt för hela werldenne / För ty Holofernes ligger ther dödher på iordenne / och hoffuudhet är honom affhugget. Tå Höffuitzmännenar aff Assyrien thet hörde / reffuo the sijn klädher sönder / och förskrecktes offuermåtton fast / Och ther wardt itt stoort skrij jbland them.

XV. Capitel.

TA nu Krijgsfolcket hörde / at Holofernj war hoffuudhet bortto / förskrecktes the och wordo försoffadhe / och kunde intet rådh hålla hwadh the göra skulle / så war modhet thom bortto / Och gåffuo flychtena / at the måtte vndkomma the Ebreer / som the sågho ther emoot sigh dragha.

Och tå Israels barn sågho / at fiendernar flydde / skyndadhe the sigh efter medh stoort roop och trummeter / Men efter the Assyriers ordan förskingrat war / och Israels barn j theras ordan drogho / slogho the alla the som the hinna kunde.

Och Ozias sende til alla städher j Israels land / så at man vppe war j alla städher / och jaghadhe efter fiendernar / alt vthu landet / Men thet quarleeffda folcket j Betulia / föll in vthi the Assyriers läghre / skinnadhe och förde bortt hwadh the Assyrier ther leeffdt hadhe / och fingo mykit godz ther aff / Men the andre / när the igen komo / hadhe the medh sigh alt thet hijne medh sigh fördt hadhe / j booskap och annat godz / och hela landet wardt rijkt aff sådana rooff.

Ther efter kom Joiakim offuerste Presten j Jerusalem til Betuliam medh alla Presterna / på thet the skulle see Judith / Och hon gick fram til them. Tå prijsadhe the henne allesamman / och sadhe / Tu äst Jerusalems Krona / Israels glädhe / Tu äst hela folckens ära / At tu een så loffligh gerning giordt haffuer / och een så stoor welgerning Israel bewijst haffuer / at Gudh haffuer åter frelst them / Welsignat åstu för Gudhi ewinnerligha / Och altfolcket sadhe / Amen Amen.

Och tå man nu j tretiyo daghar bytet vthskifft hadhe / gåffuo the Judith kosteligh tyygh / som Holofernes hafft hadhe / j gull / silffuer / klädher / och ädhla stenar / Och hwar man war gladh / sungo och sprungo / bådhe vnge och gamle.

XVI. Capitel.

TA sång Judith HERRANOM thenna wisona / och sadhe.

Speler HERRANOM medh trummor / och klinger honom medh cymbaler.

Siunger honom een nyy wijso / warer gladhe och åkaller hans nampn.

HERREN är then som örligh stilla kan / HERRE kallas hans nampn.

Han strijdher för sitt folck / at han skal friya oss jfrå alla wåra fiendar.

Assur kom vthaff berghen Noordan efter / medh een stoor macht.

Hans mykinheet offuerteckte watnen / och hans hestar offuerteckte landet.

Han hotadhe at brenna mitt land / och dräpa mina vnga män / barn och Jungfrwr bortföra.

Men HERREN then alzmechtighe Gudh haffuer straffat honom / och giffuit honom vthi een quinnos hender.

Ty ingen man eller någhon Kempe haffuer nedherlagdt honom / och ingen Hielte haffuer angripet honom.

Vthan Judith Merarj dotter / haffuer medh sinne fåghrind nedherlagdt honom.

Ty hon afflagde sijn änkioklädher / och toogh sköön klädher vppå / Israels barn til glädhe.

Hon beströk sigh medh kostelighit watn / och fletadhe sitt håår til at bedragha honom.

Hennes sköne skoor förblindadhe honom / Hennes fåghrind greep hans hierta / Men hon högg honom hoffuudhet aff.

Så at the Perser och Meder gåffuo sigh för sådana manligh gerning / och the Assyriers håår jemradhe sigh / Tå mine elende fram komo / som aff torst försmechtadhe woro.

Vnge drenger genomstungo them / och sloghо them j flychtenne såsom barn.

The åro förslagne / aff HERRANS mins Gudz håår.

Låt oss siunga een nyy wijso / HERRANOM wårom Gudh.

HERRE Gudh tu äst Gudh then mechtighe / som stoor ting gör / och ingen kan tigh emoot stå.

All ting moste tiena tigh / Ty hwadh tu sägher thet moste skee.

Tå tu giffuer enom moodh / thet moste fram gå / och tino orde kan ingen emoot stå.

Berghen moste darra / och stenanar försmelta / såsom wax för tigh.

Men the som tigh fruchta / them bewijsar tu stora nådh.

Ty alt offer och talgh är alt förringa för tigh / Men fruchta HERRAN / thet är mechta stoort.

Wee Hedhningomen / som mitt folck förfölia.

Ty then alzmechtighe HERREN hempnas på them / och heemsöker them på hemdennes dagh.

Han skal plågha theras kropp medh eeld och matkar / och the skola brinna och jemra sigh j ewigheet.

Efter sådana segher / droogh alt folcket jfrå Betulia til Jerusalem / at tilbidhia HERRAN / och renadhe sigh / och offradhe brenneoffer / och hwadh the loffuat hadhe. Och Judith vphengde all Holofernis wapn j Templet / och thet täkenet som hon aff hans säng taghit hadhe / at thet skulle HERRANOM spilgiffuit wara ewinnerligha.

Och folcket war gladt j Jerusalem när Helghedomenom medh Judith / j tree månadher / och höllo höghtijdh aff seghren / Sedhan droogh hwar och en heem igen til sitt / Och Judith kom ock heem igen til Betuliam / och wardt högheligha ärat j hela Jsraels land / Och hon toogh ingen man igen / effter sins första manz Manasses dödh / Och hon wardt ganska gammul / och bleff j sins manz hws / til tess hon hundrat och fem åra gammul war / Och sina tienarinno giorde hon friya / ther effter bleff hon dödh j Betulia / Och man begrooff henne när hennes man Manasse / Och folcket hadhe förghogråt offuer henne j siw daghar / Och alt sitt godz skiffte hon vth jbland sins manz wener / Och så lenge hon leffde / och än lenge sedhan / thorde ingen dragha emoot Jsrael / Och daghen aff thenna seghren / warder för een stoor höghtijdh hållen aff the Ebreer / och firat aff them ewinnerligha.

Enden på Judiths Book.

Förspråk på Salomos Wijsheet.

OM thenna book haffuer lenge itt twiffuel warit / hwadh hon skal reknas jbland then helgha Scrifft / eller icke / Besynnerligha / at hennes Mestare låter sigh höra j ix. Cap. såsom Konung Salomo taladhe offuer hela bokena / hwilken ock aff wijsheet j Konungabokenne högdt beprijsat warder / Men the gamle fädher haffua slett söndrat henne jfrå then helgha Scrifft / och hållet / at hon vnder Konung Salomos nampn giord är / På thet at hon vnder eens sådana höghberömd Konungs nampn och person / måtte thes meer achtat och anseedd warda / när the weldigha på iordenne / til hwilka hon först och fremst scriffuin är / Och wore til ewentyrs allaredho lenge sedhan förkommen / om hënes Mestare / then ringa til anseende warit haffuer / hadhe henne vnder sitt eghet nampn vthgå lätit.

Men the hålla / at Philo skal haffua warit Mestaren til thenna book / hwilken vthan twiffuel / en aff the allralärdasta war / som Judiska folcket effter Propheterna hafft haffuer / såsom han medh andra böker och werck / noogh bewijsat haffuer. Ty vthi Keysar Caligule tijdh / tå Judanar så skendeligha aff naghra Greker / såsom Appione Alexandrino / och andro flere / medh lastscriffter och hånligh ord försmådde wordo / och sedhan in för Keysaren så slemligha belugne och beförde / Wardt förnemde Philo aff Judiska folckena vthsend til Keysaren / til at förswara och orsaka Judanar / Som nu Keysaren så förbittrat war på Judanar / at han wijste them jfrå sigh / och icke wille höra them / lät Philo / såsom en man then ther oförskreckt och widh itt gott moodh war höra sigh / och sadhe til sina Judar / Nu wel kåre brödher / förskreckens icke för then skul / vthan warer alle til fridz / Ty effter menniskio hielp är oss all affslaghen / så kommer oss wisseligha Gudh til hielp.

Aff sådana grund och orsaak / synes thenna book vthfluten wara / At Philo / som medh sinne och Judanars saak och rett in för Keysaren intet rwm finna kunde / wender sigh til Gudh / och hotar the weldigha / och skendeligha lnghare medh Gudz strenga doom / Therföre talar han ock så mechtigt och skarpt j första och annat Cap. emoot the förgifftigha onda tungor / som förfölia och dråpa then rettferdigha och oskyldigha / för sanningen skul / Och förer sedhan in emoot the weldigha / the stora och förfärligha Gudz dooms Exempel / som Gudh offuer Konung Pharao och the Egyptier giorde för Jsraels barn skul / Thetta gör han ock medh så dråpligh mechtigh ord / at han medh hwart och itt aff them gerna wille drabba in vppå Keysaren / the Romare / och the Grekers förgifftigha tungor / som emoot Judanar så hetske woro / och medh sådana gruffueligh Exempel affskreckia them / och trösta Judanar.

Men sedhan är thenna book aff mongom / för een rett book aff then helgha Scrifft hållen / Och besynnerligha är hon j then Romerska Kyrkion så högt reknat / at vthaff naghro book j hela Scrifftenne / är näpligha så mykin säng giord / som vthaff henne / Til ewentyrs aff then orsaak / at the Tyranner warda här medh ord så hårdt straffadhe / Och twert om / The helighe Martyres så högheligha tröstadhe / Och haffua the j Rom / ther the Christne meer än någhor annorstädz j werldenne förfolgde och marteradhe wordo / allramest brukat och driffuit thenna book / effter thet hon rijmadhe sigh så wel medh sakenne / ther hon så hotar the Tyranner / och tröster the froma / Ändoch at the mong stycker ther vthi intet förstådet / vthan fast offta wrengt / och medh håret draghet haffua / såsom ock ellies hela Scrifftenne offta skeedt är / och än nu daghligha skeer.

Offuer thetta / är här mykit gott vthi / thet wel werdt är at man lääs / Men besynnerligha skulle the weldighe thetta läsa / som emoot theras vnderdånar och the oskyldigha för Gudz ord skul / hetske och tyranniske åro / För ty them samma talar han til j vj. Cap. och bekenner at thenna book til them scriffuin är / ther han sägher / Jdher j Tyranner geller mitt taal til etc. Och betyghar han ganska herligha / at then werldzligha Offuerheten haffuer sitt welle aff Gudhi / och åro Gudz embetesmän the som henne haffua / hwilkom han ock hotar / therföre at the sådana Gudz befalning tyranniskligha bruka.

Men man kallar thenna book/Salomos wijsheet/therföre at hon (så som sagdt år) vnder Salomos nampn och person dichtat år/ och så herligha prijsar wijsheten/Giffuandes före hwadh hon år/ hwadh hon förmå/ och hwadhan hon kommer/Men thetta år thet allrabetsta hår vthi/ at hon så högt prijsar och loffuer Gudz ord / och tillegger thet altsamman Gudz orde / som Gudh någhon tijdh kraffteligha giordt haffuer / bådhe medh owener och wener. Vthaff hwilko man klarligha förnimma kan / at han kallar hår wijsheet icke the Hedhniska Mestares diwpsinnogha och kloka tanckar/och menniskligh förnufft/ vthan Gudz helgha ord/ Och hwadh tu hår vthi för loff och prijs/om wijsheten hörer/så weet / at thet icke om annat ån Gudz ord sagdt år / Ty han sågher ock sielff j xvj. Cap. at Israels barn woro icke födde genom thet himmelska brödhet/ eller helbregda giorde genom then Kopparormen / vthan genom Gudz ord/ Såsom Christus Matth.iiij. ock sågher/ Therföre lårer han / at wijsheten kommer aff ingo andro/ån aff Gudhi/Och förer så vthu Scrifftene mong Exempel ther på/ och legger thet wijsheetenne til/som Scrifften legger Gudz orde til.

På sidstonne år thenna book een rett vthlegning til första Bodhet / Ty hår seer tu/at han alt igenom lårar fruchta Gudh/och settia tröst til honom/ Förskrecker medh Gudz wredhes Exempel them som intet fruchta Gudh/ Och twert om/Tröster och styrker medh Gudz nådhes Exempel/them som honom troo/och haffua sijn tröst til honom / Hwilket år thet retta förståndet på första Bodhet/Ther aff man ock merkia kan/ at vthaff första Bodhet/såsom vthaff en hoffuudhbrunn springer och flyter all wijsheet / Och år j sanningen samma Bodh then retta solen / aff hwilko alle wijse see/ hwadh the see/ Ty then som Gudh fruchtar och honom troor/han år full medh wijsheet/ alla werldennes Mestare / mechtigh til all ord och gerningar/en Domare offuer all Låro och leffuerne/som för Gudhi geller. Twert om/Then som thet första Bodhet icke haffuer/och hwarken fruchtar Gudh/ eller tröster vppå honom/han år full medh galenskap/ kan intet / och år intet/Och thet år then förnemlighasta orsaken / hwarföre thesse book wel må låsas/at man må låra fruchta Gudh/och trösta på honom/Ther til han oss hielpe medh sinne nådh/Amen.

Salomos Wijsheet.

Första Capitel.

ELsker rettheten/j som regeren på iordenne. Tenker at HERREN hielpa kan/ och fruchter honom medh alffuar / Ty han låter sigh finna aff them / som icke försökia honom / och beteer sigh them som icke mistroo honom / Men wrongwijsa tanckar åro fierran ifrå Gudh/ och når straffet kommer/bewijsar thet huadh the för dårar warit haffua/ Ty wijsheten kommer icke vthi ena argha siål / och boor icke vthi then kropp/som syndenne vndergiffuin år.

Ty then helghe Ande som rett lårer/ flyyr the affgudhe:ska / och wiker ifrå the wrongwijsa / hwilke straffadhe warda medh synder som them skal hendavthi komma/Ty wijsheten år så from / at hon icke låter lastaren ostraffat bliffua/Ty Gudh år witne offuer alla tanckar / och kenner all hierta wisseligha/och hörer all ord/Ty werldennes kreetz år full aff HERRANS Anda/och han som talet kenner/år allestådz.

Therföre kan then icke fördold bliffua som orett talar / och retten som honom straffa skal/skal icke fela honom / Ty thens ogudhachtighas anslagh moste komma fram för Domen/och hans taal för HERRAN / at hans odygd må straffat warda / Ty thet nijtiska örat hörer all ting/ och lastarens bespottelse bliffuer icke fördold.

(nijtiska örat) Thet år/Gudz örat

Så tagher idher nu wara at j icke försmådhen / och håller idhra tungor ifrå bannor/Ty thet j heemligha talen medh hwar annan j örat / skal icke så fåfengt affgå. Ty then munn som liwgher/dråper siålena.

Farer icke så effter dödhen medh idhor wildfarelse / och ståår icke effter förderff medh idhra henders werck / Ty Gudh haffuer icke giordt dödhen/ och haffuer icke lust til the leffuandes förderff/ Vthan han haffuer all ting skapat/at the j sitt wesende bliffua skola/Och hwadh j werldene skapat warder/thet år gott/och ther år intet skadhelighit vthi/Ther til år heluetes Rike icke på iordenne (ty rettheten år odödhelighen) Vthan the ogudhachtighe stå ther effter/bådhe medh ord och gerningar / Ty the hålla honom för sin wen/och fara bortt / och förbinda sigh medh honom/Ty the åro ock thes werde/at the skola höra honom til.

(honom) Dödhen

Annat Capitel.

TY the åro ogudhachtighe/och såya / Thet år een stackot och mödhosam ting medh wårt lijff / Och når een menniskia dödh år/så år thet platt vthe medh henne/Och weet man ingen som aff heluetet igen kommen år / Oförseedt åro wij födde / och fare åter bortt såsom wij aldrigh warit hadhe/ Ty andadregtē j wåra nåsor år en röök/och wårt taal år een gnijsta som aff wårt hierta vthgåår / När thet vthsleckt år / så år liffuet bortto som en falske / och anden förswinner såsom itt tunt wådher / Och wårt nampn warder medh tijdhen förgåtet/ och ingen tencker vppå huadh wij giordt haffue/ Wårt lijff förlijdher såsom thet wore en molnskyy / och förgåås såsom een dymba/then aff solennes sken fördriffuin / och aff hennes heta förtård år/Wår tijdh år såsom en skugge/ och når wij bortto åre/ kommer man intet igen/Ty thet år fast försiglt/at ingen skal igen komma.

(Oförseedt) Thet år /Vthā gudz försyyn och rådh.

Så kommer nu/och låter oss leffua wel/ medhan wij kunne/ och bruka oss medhan wij vnge åre/Wij wilie fylla oss medh betsta wijn och saluo/ Låt oss icke försuma Meyeblomstren/Låt oss båra krantzar aff vnga roser förr ån the faalna/ Låt ingen aff oss wara lottlöös j wårt braskande / At man allestådz må spöria /huru wij gladhe warit haffue/Wij haffue doch intet meer ther aff/ån thet.

(Meyeblomstren) Thet år/Wår sköna friska vngdom/förr ån wij wardom gamle och odogse.

Låt oss offuerfalla then fattigha rettferdigha/och skona ingen / hwarken ånkio eller gammal man / Låt oss intet achta the gamla gråhåroghas straff/ Alt thet wij göra kunne / skal wara rett / Ty hwilken icke göra kan huadh honom lyster/han geller intet. Så låt oss nu wachta effter then rettferdigha/ty han gör oss mykin olust / och setter sigh emoot wåra gerningar och straffar oss / at wij synde emoot Laghen / och vthropar wårt wesende för synd/Han giffuer före at han kenner Gudh / och berömer sigh at han år Gudz son/och straffar thet wij j hiertat haffue/Han år oss swår/ock til at see/ Ty hans leffuerne rijmar sigh icke medh androm/ och hans wesende år platt

annorlunda/Han håller oss för flååt/och flyyr wåra gerningar såsom slemheet/Och giffuer före huru the rettferdighe stå wel på sidstonne/Och berömer sigh/at Gudh är hans fadher.

Så låt oss doch see/om hans ord san äro/och försökia huru thet wil lychtas medh honom/Är han retter Gudz son/så hielper han honom/och friyar honom jfrå hans mootståndares hand/Medh smäleek och qwal wilie wij plågha honom/at wij måghe see huru from han är/och förnimma huru toligh han är/Wij wilie fördöma honom til en skemligh dödh/tå fåår man kenna honom aff hans ord.

Sådant haffua the för hender/och fela/Theras ondska haffuer förblindat them/at the icke kenna Gudz lönligha Domar/Ty the haffua icke thet hoppet/at itt heligt leffuerne skal lönt warda/och achta intet then äro/som ostraffeligha siälar få skola/Ty Gudh haffuer skapat menniskiona til ewigt lijff/och giordt honom til itt belete/at han skulle sådana wara som han är/Men genom dieffuulens affuund är dödhen kommen j werldena/Och the som på hans sidho äro/hielpa ock ther til.

Tridie Capitel.

Men the rettferdighas siälar äro j Gudz hand/och intet dödzqwal kommer widh them/För the oförståndigha synas the såsom the dödde/och theras afflidhande warder reknat för een pijno/och theras afffärd för itt förderff/Men the äro j fridh/Om the än j menniskiors åsyyn mykit lijdha/så haffua the doch itt wist hopp/at the aldrigh döö skola/The warda någhot litet plåghadhe/men them skal mykit gott wedherfaras/Ty Gudh försöker them/och finner them at the äro honom werde.

Han bepröffuar them såsom guld j vgnen/och anammar them såsom itt fulkomlighit offer/Och på then tijdh när Gudh seer ther til/skola the klarligha skijna/och fara såsom eeldzloghe offuer strå/The skola döma Hedhninganar och rådha offuer all folck/och HERREN skal rådha offuer them til ewigh tijdh. Ty the som på honom trösta/the förnimma at han trofast är/och the som faste äro j kerleken/them låter han icke tagha jfrå sigh/Ty hans Helighe äro vthi nådh och barmhertigheet/och han haffuer itt vpseende på sina vthkoradha.

(strå) Thet äro Hedhninganar och the ogudhachtighe.

Men the ogudhachtighe skola straffadhe warda såsom the fruchtadhe/Ty the achtadhe intet then rettferdigha/och weko jfrå HERRANOM/Ty then som wijsheet och tuchtan förachtar/han är vsel/Och theras hopp är intet/och theras arbete är fåfengt/och hwadh the göra/är vthan nytto/Theras quinnor äro galna/och theras barn skalkar/Förbannat är alt thet som aff them födt är.

Ty saligh är then ofruchtsamma som obesmittat är/then ther oskyldigh är för een syndeligh säng/Hon skal thet niwta på then tijdhen/tå man siälanar döma skal. Esai. 54.

Sammalunda ock then ofruchtsamme/som intet orett gör medh sinne hand/eller någhot ondt tencker emoot HERRAN/honom warder giffuin för hans troo een besynnerligh gåffua/och en bätre deel j HERRANS Tempel/Ty gott arbete giffuer herligh löön/och förståndzens root förgåås icke. Esai. 56.

Men hoorbarn skola icke trijffuas/och sädh aff een orett säng skal förgiord warda/Och om the än lenge leffde/så moste the doch på endalychtenne komma til skam/och theras ålderdom skal doch på sidstonne vthan äro wara/Döö the ock bittijdha/så haffua the doch intet hoppas/eller någhon tröst

j Domzens tijdh/Ty the orettferdighe tagha en ond enda.

Bätre är haffua ingen barn/ther man from är/Ty thet samma haffuer ewigt loff medh sigh/Ty thet warder mykit aff hållet/bådhe när Gudh och menniskior/Ther thet är/anammar man thet för itt Exempel/Men then thet icke haffuer/så vnskar han thet likwel/Och prålar j en ewigh krantz/och behåller seghren aff kyskhetennes kamp.

Men then store fruchtsamme hopen aff the ogudhachtigha/är intet nyttigh/Och hwadh som aff horerij planterat warder/thet rotar sigh icke diwpt/eller fåår någhon fast grund/Och om the än en tijdh longt grönskas på quistanar/effter the alztinges lööst stå/warda the aff wädhret omakadhe/och aff starckt wädher vthrotadhe/Och the otijdhighe teelningar warda sönderbrotne/och theras frucht är intet nyttigh/omoghen til at äta/och dogher intet/Ty the barn som vthaff een oechta säng född warda/the moste witna om ondskona emoot föräldranar/när man them fråghar.

IIII. Capitel.

Esaie 55.

Men then rettferdighe om han än bittijdha döör/så är han doch j roligheet (Ty ålderdomen är ärlighen/icke ther aff/at han lenge waarar/eller mong åår haffuer/Klookheet jbland menniskionar äro the retta gråhåren/och itt obesmittat leffuerne är then retta ålderdomen) Ty han behaghar Gudhi wel/och är honom käär/Och warder borttaghen jfrå liffuet jbland syndare/och warder bortryckt/at ondskan icke skal förwenda hans förstånd/eller falsk lära bedragha hans siäl/Ty ond Exempel förföra och förderffua enom thet godha/och then onda begärelsen förwender itt oskyldigt hierta/Han är snarligha fulkommen worden/och haffuer vpfylt mong åår/Ty hans siäl behaghadhe Gudhi/Therföre hastadhe han medh honom vthu thetta onda leffuernet.

Men menniskionar som thetta see/achta thet intet/och leggiat intet på hiertat/nemligha/at Gudz helighe äro j nådh och barmhertigheet/och at han haffuer itt vpseende vppå sina vthkoradha/Ty then rettferdighe som dödh är/fördömer the ogudhachtigha som leffua/och en vng som snarligha fulkommen warder/dömer thes orettferdighas longa lijff/The see wel thens wijsas enda/Men the weta icke hwadh HERREN haffuer j sinnet om honom/och hwarföre han bewarar honom/The see thz wel och achtat intet/Ty HERREN begabbar them/och skola ther effter skemligha falla/och wara til een försmädhelse jbland the dödha ewinnerligha/Och han skal nedherstörta them oförseedt/och rijffua them bortt aff grundenom/så at the platt förleggias/Och the skola wara j ångest/och theras åminnelse skal förgåås/Men the skola komma förtwifladhe medh theras synders samwet/och theras synder skola straffa them vnder ögonen.

V. Capitel.

DA° warder then rettferdighe ståndandes vthi een stoor frijmodigheet/emoot them som honom bedröffuat och hans arbete förkastat haffua/När the samma tå see thet/skola the gruffueligha förskreckias för sådana saligheet/then the intet förmodhat hadhe/Och skola tala medh hwar annan och ångra sigh/och sucka för andans ångest skul. Thenne är nu then som wij tilförenne hadhe för spott och spee/Wij galne höllom hans leffuerne för vrsinnigheet/

sinnigheet/och hans endalycht för een skam/ Huru är han nu reknat jbland Gudz barn/och hans arffuedeel jbland the heligha:

Therföre haffue wij felat om retta wäghen/och rettwisonnes liws haffuer icke lyyst oss/ och förståndzens sool är oss icke vpgången/ Wij haffue gångit altsammans oretta och skadheligha wäghar/ och haffue wandrat på willa stijghar/Men HERRANS wägh haffue wij icke wetat/ Huadh hielper oss nu wårt prål: Hwadh gagnar oss nu rijkedom och hoghmoodh: Alt är thet framfarit såsom en skugge/ och såsom itt rychte som offuergåår/ såsom itt skep bortlöper j wåghenne/ hwilkes spor/ sedhan thet framgångit är/eller thes wägh j wåghenne/man intet finna kan/Eller såsom en fogel som flygher j wädhrena/aff hwilkens wägh intet meer synes/Ty han flechtar och slåår j wädhret/ driffuer och åtskilier thet medh sina swåffuande wingar/och sedhan finner man intet tekn aff sådana flyght/ Eller som en pijl til itt måål aff skuttin warder/ ther thet åtskilda wädhret strax tilhopa faller igen/så at man intet kan merkia/hwilket han farit haffuer.

Sammalunda ock wij/ strax wij födde åre/ haffue wij fått en enda/ och haffue intet dygdatekn bewijsat/ Vthan åre förtärde j wåro ondsko. Sådana ord skola the tala j helffuetet/som syndat haffua/Ty thens ogudhachtighas hopp är såsom stofft aff wädhret förströdt/och såsom een tun fradha aff enom storm fördriffuen/ och såsom en röök aff wädhret bortblåst/ och såsom man snart en förgäter/then icke meer än en dagh gäst haffuer.

Men the rettferdighe skola leffua ewinnerligha/ och HERREN är theras löön/och then Högste haffuer omsorgh för them/ Therföre skola the få itt herlighit Rike/och een skön krono aff HERRANS hand/Ty han skal beskerma them medh sinne höghra hand/ och förswara them medh sinom arm/ Han skal tagha sitt nijt för itt harnesk/ och tilrusta creaturen til hemd offuer fiendanar/Han skal påtagha rettwijsona för een kråffueto/ och skal vppåsettia en streng Doom för en hielm/ Han skal tagha heligheet för en owinneligh sköld/ Han skal hwessa sina grymma wredhe til itt swerd/ och werlden skal dragha vth med honom til strijdz emoot the owijsa/ Liungeldz skott skola drabba rett/och skola komma vthu skyyn/såsom aff en hårdbend bogha til målet/ Och tiockt haghel skal falla aff dunderslagsens wredhe/ Så skal ock haffzens watn förgrymma sigh emoot them/ och strömarna skola swårligha falla/ Och itt starckt wädher skal ock leggia sigh emoot them/och skal förströö them såsom en wädherhwirffuel.

VI. Capitel.

ORettwijsa gör all land ödhe/ och ondt leffuerne omstörter the weldighas säte/ Så hörer nu j Konungar och merker/ Lärer j Domare på iordenne/ Fatter j öronen j som offuer monga rådhen/ j som vphäffuen idher offuer folcken/ Ty idher är Offuerheten giffuen aff HERRANOM/ och weldet aff them Högsta. Hwilken efterfrågha wil huru j handlen/och ransaka hwadh j för hender haffuen.

Ty j åren hans Rikes embetzmän/ men j stå idhart embete icke wel före/ och hållen ingen rett/och gören icke effter som HERREN skickat haffuer/ Han skal ganska gruffueligha och snarligha komma offuer idher/ och en ganska hård Doom skal gå offuer Offuerherranar/ Ty them som ringa äro/ wedherfars nådhe/men the mechtighe skola mechteligha straffadhe warda/ Ty then som en HERRE är offuer alla/ han fruchtar icke för någhors manz person/icke skyyr han heller för någhon macht/ Han haffuer giordt båd dhe små och stora/och haffuer lijka omsorgh för alla/Men offuer the mechtigha skal en hård Doom hållen warda.

Til

Til idher j Tyranner talar iagh/på thet j må lära wijsheet/ och icke affwiken/Ty then som heligha Läro helgheligha behåller/ han warder heligh hållen/Och then som henne wel lärer/han bliffuer wel widh sigh/ Så låter nu mitt taal behagha idher/ begärer thet/ och låter lära idher/ Ty wijsheten är degheligh och oförgängeligh/och låter gerna see sigh aff them som henne elska/och låter sigh finna aff them som sökia henne/ Ja/ hon möter och giffuer sigh sielff tilkenna/them som henne gerna haffua/Then som gerna haffuer henne snarligha/ han behöffuer icke haffua ther mykin mödho om/ han finner henne för sinne dör/wachtandes på sigh/ Ty åstunda henne/ är then retta klookheten/Och then som wakar effter henne/ han betorff icke longa vmsorgh haffua/Ty hon gåår om kring/och söker then henne werd är/ och låter gerna see sigh j wäghenom/och wachtar vppå honom/at hon må möta honom/Ty ther en gerna låter vnderwisa sigh/ ther är wisseligha wijshetennes begynnelse/Och then henne achtar/ han låter gerna vnderwisa sigh/ Then som gerna låter vnderwisa sigh/han håller hennes bodh/ Men ther man håller bodhen/ther är wisseligha itt heligt leffuerne/ Men then ther itt heligt leffuerne förer/han nalkas Gudhi/ Then som nu lust haffuer til wijsheet/honom gör hon til en Herra. Wilien j nu j Tyranner j folckena/ gerna Konungar och Förstar wara/så håller wijshetena för öghon/På thet j måghe ewinnerligha rådha.

Men hwadh wijsheet är/och hwadhan hon kommer/ wil iagh nu förkunna idher/och wil icke fördölia idher heemlighetena/ Vthan vthransaka henne aff creaturens begynnelse/ och wil vppenbarligha giffua henne före/ och icke spara sanningena/ Ty iagh wil medh then förgifftigha affwunden intet skaffa haffua/Ty en sådana haffuer ingen deel j wijshetenne/ Men ther the wijse monge äro/ther ståår wel til j werldenne/ Och en klook Konung är folckens welferd/Therföre låter vnderwisa idher genom mijn ord/och thz skal komma idher wel til måtto.

VII. Capitel.

JAgh är ock een dödheligh menniskia såsom andre/födder aff then menniskios slechte som först skapat war/ Och haffuer fått kötz skapnat/ tiyo månadher longt j blodh/samman lupen/aff manz sädh genom lusta/j samblåndning/Och haffuer teslikes/tå iagh född war/ taghit anda til migh aff thet meenligha wädhret/Och är ock så fallen vppå iordena/som oss alla eens bär/och haffuer ock så mijn första röst warit grååt/ såsom alla andras/och är vpfoostrat j linda medh vmsorgh (Ty ingen Konung haffuer någhor annor begynnelse til sijn födhelse) Vthan alle haffua enahan-
Job. 28. da ingång til lijffuet/och lijka vthgång.

Therföre badh iagh/och migh wardt giffuin klookheet/ Jagh åkalladhe och migh tilkom wijshetennes ande/ Och iagh hölt meer aff henne/ än aff Konungarike och Förstadöme/ och rijkedom hölt iagh för intet emoot henne/ Jagh lijknadhe ingen ädhla steen widh henne/ Ty alt guld är såsom en ringa sand emoot henne/ och silffuer är såsom treck reknande emoot henne/ Jagh hadhe henne kärare än all sundheet och fägrind/ och vthwalde migh henne för itt liws/ Ty thet sken som aff henne gåår/ vthsleckes icke/
3.Reg. 3. Men alt gott är migh kommet medh henne/ och otaligh rijkedom j hennes hand/ Jagh war gladh j all ting/ty wijsheten gick för migh j allo thy/ men iagh wiste icke at sådant kom aff henne. Eenfalleligha haffuer iagh lärdt henne/mildeligha delar iagh henne vth/ Hennes rijkedom wil iagh icke fördölia/Ty hon är menniskiomen en oendeligh skatt/ The som honom bruka/

warda

warda Gudz wener / och äro tacknemlighe / therföre at them giffuit är / at thē låta vnderwisa sigh.

Gudh haffuer giffuit migh at tala wijsligha / och effter sådana wijsheetz gåffuo rett tenckia / Ty han är then som förer in på wijsheetennes wägh / och regerar the wijsa / Ty vthi hans hand äro bådhe wij och wårt taal / ther til all klookheet och konst j all ärende / Ty han haffuer giffuit migh en wiss kundskap på all ting / så at iagh weet huru werlden giord är / och elemētens krafft / Tijdzens begynnelse / enda och medhel / Huru daghen lenges och steckes / Huru årsens tijdher sigh förwandla / och huru året omlöper / Huru stiernonar stå / Hwadh art tam och otam diwr haffua / Huru wädhret så stormar / Och hwadh menniskionar haffua j sinnet / Mongahanda plantors art och röters krafft / Jagh weet alt thet heemlighit och fördolt är / Ty wijsheten som en Mestare är til alla konst / haffuer migh thet lärdt / Ty vthi henne är en ande som förståndigh är / heligh / enigh / marghfalligh / skarp / behendigh / weltalıgh / reen / klaar / sachtmodigh / wenligh / alffuar / frij / godwiliogh / tyckesam fast / wiss / säker / Förmå alt / seer alt / och gåår genom alla andar / ehuru förståndighe / klare och skarpe the äro / Ty wijsheten är allrabehendighast / hon faar och gåår genom all ting / så alztings klaar är hon / Ty hon är itt damb vthaff Gudz krafft / och een strijma aff thens Alzmechtighas herligheet.

(wiss kundskap) Hela werlden weet thenna ting mesta parten / Men allene the troghne weta at the äro Gudz creatur / och genom gudz ord och wijsheet skapat.

Therföre kan intet oreent komma til henne / Ty hon är itt sken aff thet ewigha liwset / och Gudz krafftz obesmittat speghel / och hans godheetz belete / Hon är enigh / och gör doch all ting / hon bliffuer thet hon är / och förnyiar doch all ting / Och jw alltijdh giffuer sigh vthi the helgha siälar / och gör Gudz wener och Propheter / Ty Gudh elskar ingen vthan han bliffuer widh wijshetena / Hon är herlighare än solen och alla stiernor / Och när man lijknar henne widh liwset / gåår hon wijdt vthoffuer / Ty liwset moste wijka för nattenne / Men ondskan offuerwinner aldrigh wijshetena / Hon recker jfrå then ena endan / til then andra mechteligha / och regerar all ting wel.

VIII. Capitel.

Then samma haffuer iagh elskat / och sökt henne alt jfrå miin vngdom / och tenckte tagha migh henne til brwdh / Ty iagh haffuer fått kerleek til hennes fäghrind / Hon är vthaff en herligh Adhel / Ty hennes wesende är när Gudhi / och HERREN offuer all ting / haffuer henne kåår / Hon är thet heemligha rådhet vthi Gudz kundskap / och giffuer honom före hwadh han göra skal / Om rijkedom är een kosteligh ting medhā man leffuer / Hwadh är rijkare än wijsheten / som all ting gör ? Om klookheet gör thet / hwilken jbland alla är en klokare Mestare än hon ? Om någhor haffuer rettkheet kåår / är hennes arbete icke annat än dygder / Ty hon lärer tucht / klookheet / rettwijso och starkheet / hwilken ting allranyttighast äro / medhan menniskian leffuer / Om man begärar mykit weta / så kan hon råka på / bådhe thz framfarit är / och thet tilkomma skal / Hon förståår sigh vppå förteckt ord / och kan vplösa kloka gåtor / Tekn och Vnder weet hon tilförenna / och huru thet gå skal på tijdher och stunder.

(starkheet) Thet är / At wara manligh / modigh / tröst och frij.

Jagh haffuer beslutit / at iagh wil tagha migh henne j selskap / Ty iagh weet at hon warder migh godh rådh giffuandes / och tröster migh vthi sorgh och bedröffuelse / Genom henne haffuer en yngling äro jbland folck / och hedher när the gamla. Jagh skal warda skarpsinnigh funnen j Dome / och in för the mechtigha skal man förundra sigh vppå migh / Tå iagh tijgher / skola the bijdha effter migh / Tå iagh talar / skola the achta ther vppå / Och om iagh lenge talar / skola the hålla handena för mūnen / Genom henne

fåår iagh itt odödhelighit nampn / och låter een ewigh åminnelse när mina efterkommande. Jagh skal regera folck / och Hedhningar skola bliffua mina vnderdåner. Gruffueligha Tyranner skola fruchta sigh när the migh höra / när folckena skal iagh godh finnas / och j örligh en Hielte / Bliffuer iagh ock hema / så haffuer iagh mina roo medh henne / Ty man ledhes intet widh hennes vmgengelse / eller haffuer någhor olust medh henne / vthan heller lust och glädhe.

Sådant betenckte iagh medh migh / och ladhe thet på hiertat / Ty the som medh henne j selskap äro / haffua een ewigh warelse / och the som j hennes wenskap äro / haffua een reen wellust / Och en oendeligh rijkedom kommer genom hennes henders arbete / och klookheet j hennes samwåro och samtaal / Och itt gott lofford aff hennes vmgengelse och samtaal. Jagh gick om kring til at sökia / at iagh måtte komma henne til migh.

(arbete) Thet är / genom hennes läro och rådh.

Ty iagh war itt barn aff godh artt / och hadhe fått een godh siäl / Men tå iagh wel vpföddes / werte iagh til en obesmittat krop / Men tå iagh förnam / at iagh icke annars kunde kysk bliffua / vthan Gudh gåffue migh thet (och thet samma war ock klookheet / kunna besynna hwars nådh thet war) Gick iagh til HERRAN och badh honom / och sadhe aff alt mitt hierta.

IX. Capitel.

O Mine fådhers Gudh / och all barmhertigheetz HERRE / tu som all ting genom titt ord giordt / och menniskiona genom tina wijsheet bereedt haffuer / At han rådha skulle offuer creaturen / som aff tigh giord äro / at han werldena regera skulle / medh heligheet och rettferdigheet / och döma medh rett hierta. Giff migh wijshetena / then allestädz om kring titt säte är / och förkasta migh icke vth jfrå tijn barn / Ty iagh är tin tienare och tinne tienarinnos son / een swagh menniskia / som icke lenge leffuer / och haffuer itt ringa förstånd j lagh och rett / Och om än någhor jbland menniskiors barn fulkommelighen wore / så geller han doch intet / om han icke haffuer then wijsheet / som aff tigh gåår.

Här talar han / och bedher vthi Salomos person / alla Förstar til Exempel / at the ock så skola bidhia / och är een ganska deghelıgh böön.

1.Para.28 / 2.Para.1. Tu haffuer vthkorat migh til en Konung offuer titt folck / och til en Domare offuer tina söner och döttrar / Och befalte migh / at iagh skulle byggia tigh itt Tempel på titt helgha bergh / och itt Altare j tins bonings stadh / thet lijkt skulle wara widh thet helgha Tabernaklet / som tu j förtijdhen tilredha låtst / och tijn wijsheet medh tigh / then tijn werck weet / och när war tå tu giorde werldena / och weet hwadh tigh behaghar / och hwadh rett är j tijn bodh.

Sij / wijsheten kommer allena jfrå Gudhi / och vthan henne dogher ingen något.

Sendt henne nedh aff tinom helgha himmel / och aff tinne herligheetz säte / Sendt henne / at hon är när migh / och arbetar medh migh / at iagh må förstå hwadh tigh teckt är / Ty hon weet alt och förståår thet / Och låt henne ledha migh j minom gerningom skickeligha / och bewara migh genom sina herligheet / Så warda mijn werck tigh tacknemligh / och iagh dömer tå titt folck rett / och bliffuer werdigh til at sittia på mins fadhers säte / Ty hwilken menniskia weet Gudz rådh / Eller hoo kan tenckia hwadh Gudh wil ? Ty een dödeligh menniskios tanckar fela / och wår anslagh äro owiss / Ty then dödelighe kroppen beswärar siälena / och then iordeska boningen förtungar sinnet / som mykit tencker / Wij råke som noghast på thet här på iordenne är / och finne medh platz på thet som för handenne är / Hoo wil tå vthransaka thet j himmelen är ? Hoo kan weta titt rådh ? Vthan tu giffuer wijsheet / och sender tin helgha Anda aff höghdenne / och altså retteligha tilgåår hwadh man för hender haffuer på iordenne / och menniskionar lära hwadh tigh teckt är / och genom wijshetena salighe warda.

Jesaie 40 / Roma.11. / 1.Corint.2

(Gudz rådh) Vthan Gudz ord kā menniskian icke weta hwad Gudhi teckt är / och gör all ting vthi twiffuel och owissheet.

X. Capitel.

Then samma wijsheten bewaradhe honom som först giord och allena skapat war til en werldennes fadher / Och vthförde honom vthu hans synd/ och gaff honom krafft til at rådha offuer all ting. (Adam Gene.3)

(synd) Genom thet ordet Gene 3. Thē sādhen skal sönderkrossa titt hoffuudh.

När then orettferdighe jfrå henne j sinne wredhe afffôll/ wardt han förderffuat / ther aff han så hätzkeligha drap sin brodher. (Cain)

Och när iorden för samma saak skul/medh flodhēne förderffuat wardt/ Halp åter wijsheten / och regeradhe then rettferdigha genom itt ringa trää. (Noe)

(wijsheten) Thet war Gudz ord och befalning til at byggia Arken.

Tå Hedhninganar ✠ allesammans illa leffde j willfarelse / fan hon then rettferdigha/och behölt honom ostraffelighan för Gudh / och låt honom bliffua fastan emoot thet fadherligha hiertat til sonen. (Abraham)

✠ (Allesammans) Thet är, hwart han kom/ fan han affgudhe/kt ondt folck/ såsom Abrahams leffnerne vthwisar/ Genesis 12.

Hon frelste ock så then rettferdigha / tå the ogudhachtighe förgingos/ tå han flydde för eelden som offuer the fem städher föll/ Hwilket land ödhe ståår och än nu ryker / til wittnesbyrd offuer ondskona/ samt med trään som ✠ omoghen frucht båra / och Saltstodhen som ther ståår til then otrogna siälennes åminnelse/ Ty the som icke achta wijshetena / the haffua icke allena then skadhan / at the icke kenna thet godha/ Vthan leffua ock effter sigh thē leffuandom een åminnelse/ så at the icke kunna fördolde bliffua / j thet ther the vthi wille farit haffua/ Men wijsheten frelsar them / som hålla sigh in til henne/ vthu alla mödho. (Lot. Gene.19)

✠ (omoghen frucht) Skal wara the äple widh Dödha haffuet som vthan til äro dejghelighe/ och innan til äska / kallat Sorba.

Then samma leedhsaghadhe then rettferdigha / som för sins brodhers wredhe flyy moste/ thē retta wäghen / och wijste honom Gudz Rike/ och låt honom förstå hwadh heligt är/ Och halp honom j hans arbete / at han wel kom sigh före/ och wan mykla åghodelar medh sitt arbete/ Och war hon när honom tå han oförrettat wardt/ aff them som giorde honom offuerwold/ Och hon rijktadhe honom och bewaradhe honom för fiendanar/ och låt honom säker bliffua för them som gingo honom effter / Och gaff honom segher j en starck kamp/ at han skulle förnimma/ huru Gudhachtigheet är mechtighare än all ting. (Jacob. Gene.28)

Gudhachtigheet/ är troon på Gudz ord eller på wijshetena.

Hon offuergaff icke then rettferdigha tå han bortsåld war / vthan bewaradhe honom för synd / Hon folgde honom nedher j fångahuset/ och offuergaff honom icke j boyomen / til tess hon låt honom få ena Rikes Spijro/ och macht offuer them som honom offuerwold giordt hadhe / Och giorde them til liwghare som honom förstraffat hadhe/ och gaff honom een ewigh herligheet. (Joseph. Gene.37)

Then samma frelste thet helgha folcket och ostraffeligha sädhena/ jfrå Hedhninganar som them plåghadhe/ Hon kom in j HERRANS tienares siäl/ och stoodh them gruffueligha Konungenom emoot genom Vnder och tekn / Hon löönte them helighom theras arbete / och leedhsagadhe them genom vnderligha wäghar / Och war them til itt skiwl om daghen / och om nattena til en logha såsom aff stiernor / Hon förde them genom Rödhahaffuet/ och leedde them genom stoor watn / Men theras fiendar fördrenckte hon/ och thessa droogh hon vthu diwpsens affgrund / Therföre togho the rettferdighe rooff aff the ogudhachtigha / och prisadhe titt helgha nampn HERRE/ och loffuadhe endregteligha tina segher samma hand / Ty wijsheten öpnadhe the dumbars munn/ och giorde the tungor weltalande / som intet tala kunde. (Israel. Mose. Exod.1) (Exod.14 Psalm.78) (Exod.15)

XI. Capitel.

Hon

Hon förde theras werck genom en heligh Prophetes hand/ och leedde them genom ena willa ökn/ Så at the tiäll vpslogho j wildmarkenne/ och stodho emoot sina fiendar / och hemdes offuer sina mootståndare. Tå them törste/ åkalladhe the tigh/ och them wardt watn giffuit vthaff högha berghena / och sleckte törsten vthu hårda stenenom/ Och ther theras fiendar medh plåghadhe wordo/ genom thet samma skeedde thessom gott / tå the nödh lidho / Ty såsom hine förskrecktes för blodhet / som kommet war j then stadhen / ther flytande watn warit hadhe/ til nepst för thet bodhet / at man barnen dräpa moste. Altså gaff tu thessom watn noogh oförseedt / och låt see ther medh genom hinas törst / huru tu plåghadhe fiendanar. (Exod.16) (Exo.17)

Tå watnet wendes j blodh vthi Egypte Exod.7.

Ty tå thesse försökte/ och medh nådhe nepste wordo / förnummo the huru the ogudhachtighe medh wredhe/ dömde och plåghadhe woro / Thessa haffuer tu förmanat och bepröffuat såsom en fadher / men hina såsom en streng Konung straffat och fördömt/ Och bleffuo bådhe the som bortto woro / och the som när woro alleens plåghadhe/ Ty them kom dubbel sorgh vppå / ther til ock suckan / tå the tenckte vppå hwadh warit hadhe / Ty tå the hörde/ at thessom skeedde ther gott jgenom / ther the jgenom plåghadhe wordo / förnummo the HERRAN / Ty then som the tilförenna förachteligha fördriffuit/ och förkastat och begabbat hadhe / på honom moste the på sijdstonne sigh förundra / tå thet så vthgick / at theras törst icke så war som the rettferdighas.

Altså ock för the galna tanckar skul / som the hadhe j sin oretta handel / genom hwilka the så bedraghne woro / at the tilbådho oskäligha matkar och förachteligh diwr / sende tu jbland them en stoor hoop oskäligh diwr til hemd / at the förnimma skulle / at hwar medh någhor syndar / ther medh warder han ock plåghat / Ty tinne alzmechtigha hand (genom hwilka tu werldena aff obereedt empne skapat haffuer) war icke omögheligit senda offuer them en hoop Biörnar eller frijmodigh Leyon / eller ock på nytt skapa / grym och okend diwr / eller the som eeld sputadhe / eller the som en grym röök vthpustadhe / eller the som gruffueligha gnistor aff ögonen vthgå låte / Hwilken icke allenast medh sarghande mätte förgiordt them / vthan ock wel medh theras förskreckeligha syyn dräpit them / Ja / the kunde ock wel thes föruthan fallet genom en blåst / förfolgde aff hemdenne / och genom tins kraffts anda förströdde wordet.

Men tu haffuer all ting skickat medh måât / taal och wigt / Ty stoor förmågha är altijdh när tigh / och hoo kan stå emoot tins arms krafft: Ty hela werlden är för tigh såsom tungan på wägskålēne / och såsom en drope aff morghondaggenne / som faller på iordena. Men tu förbarmar tigh offuer all ting / Ty tu haffuer macht offuer all ting / och offuerseer medh menniskionars synder / at the sigh bätra skola. Ty tu elskar alt thet som til är / och hatar intet aff alt thet tu giordt haffuer / Ty tu haffuer intet bereedt ther tu haat til hadhe. Huru kunde någhon ting bliffua / hwar tu icke wille: Eller huru kunde thet widh sigh bliffua / som tu icke kallat hadhe: Men tu skonar all ting / Ty the äro tijn HERRE / tu som liffuet elskar / och tin oförgängelighe Ande är j all ting.

(tungan) Såsom thet är litet som tungona böyer affsidhes på wäghskålenne / altså är ock werlden een ringa ting emoot Gudh / Esaie 40.

XII. Capitel.

Therföre

Therföre straffar tu toghligha them som falla/och förmanar them medh tuchtan hwar vthi the synda / at the må bliffua ondskonne quitte/ och troo vppå tigh HERRE / Ty tå tu wast the förra tins helgha landz inbyggiarom ogunstigh/ therföre at the styggeligh ting bedreffuo/medh truldom/Och wille genom wåra fädhers hender/nedherleggia the ogudheligha offrare/Och the som sijn barn omildeligha dråpo /the som åto menniskio kött/och druckio gruffueilghit blodh/ ther med the meente at göra tigh een Gudztienst/Och the som föråldranar woro/dråpo the siälar som ingen hielp hadhe/På thet at thet land som för tigh thet allraådlasta war / måtte warda een werdigh boning för Gudz barn / Likwel skonadhe tu them såsom menniskiom/och sende fram före tina förelöpare/ nemligha / tin häår / Getingar / På thet the skulle longsamligha förgöra them.

(offrare) The Cananeer som theras barn offradhe. Psalm. 78.

Icke war tigh omögheligit / at vndergiffua the onda them godhom j strijdhenne / eller förgöra them genom gråseligh diwr/ eller medh itt hårdt ord alla tilsammans/men tu dömde them longsamligha / och låt them haffua rwm til båtring/Ändoch tigh icke owveterlighit war / at the woro aff een ond art/och theras ondska them medhfödd/ och at the aldrigh skulle få sigh annat sinne/Ty the woro een förbannat sädh aff begynnelsen/Så behöffde tu ock ingen fruchta/om tu them förlåtit hadhe theras synder / Ty hoo wil säya til tigh/Hwadh gör tu? Eller hoo wil stå emoot tin Doom? Eller hoo wil skylla tigh för the fördreffna Hedhningar / hwilka tu skapat haffuer? Eller hoo wil vpsettia sigh för en hempnare emoot tigh / för the orettferdigha menniskior skul? Ty vthan tigh är ingen Gudh/tu som omsorgh haffuer för all ting/at tu skalt bewisa huru tu icke orett dömer/ Ty hwarken Konungar eller Tyranner kunna trädha fram emoot tigh/tå tu straffar.

(Tyranner) Sij/huru böyer han och dragher all ord emoot the Tyranner til at förskreckia them.

Effter tu nu rettwijs äst/ så regerar tu ock all ting rettwijsligha / och håller icke at thet wel höffues titt Maiestet någhon fördöma / som straff icke förtient haffuer/Ty tijn starkheet är rettwijsonnes welde / Och effter tu rådher offuer alla/så skonar tu ock allom/Ty tu haffuer bewijst tijn starkheet vppå them/som icke troodde / at tu så alztings mechtigh wast/Och haffuer bewijst tigh på them som offuerdådhighe woro/Men tu mechtighe regerare dömer medh sachtmodigheet / och regerar oss medh mykin förskoning/ Ty tu förmå alt thet tu wilt.

Thet är / på the Egyptier j Rödahaffuet.

Men titt folck lårer tu medh sådana gerningar/ at man skal wara from och godh / Och tijn barn giffuer tu ther medh til förstå / at the skola wara widh itt gott hopp / at tu wilt anamma båtring för syndena/ Ty medhan tu tina barnas fiendar/och the som til dödhen skyldighe woro / medh sådana fördrögning och förskoning straffadhe/och gaff them tijdh och rwm/at the måtte båtra sigh / Huru mykit meer äst tu wel betenckt / når tu dömer tijn barn/medh hwilkas fädher tu en eedh och Förbund/om mong godh löffte giordt haffuer/Therföre så offta som tu wåra fiendar plåghar / gör tu oss thz til tuchtan/at wij skola medh flijt achta vppå tina godheet/Om wij wordo dömde/at wij doch likwel skola trösta vppå tina barmhertigheet.

Therföre tu ock plåghadhe the orettferdigha / som förde itt oskälighit leffuerne medh sijn styggelse/Ty the woro så alztings diwpt kompne j wildfarelsen/ at the ock höllo the diwr/ som når theras fiendar förachtat woro/ för Gudhar/bedragne såsom oförståndigh barn / Therföre haffuer tu ock sendt jbland them itt spotzlighit straff / såsom jbland oförståndigh barn/ När the nu sådana spotzlighit straff intet achtadhe / komo the vthi Gudz alffuarligha straff / Ty the wordo genom thet samma plåghadhe / som the för Gudhar höllo / Hwilket thm swårligha förtrööt/tå the nu sågho honom som the tilförenna icke kenna wille/och moste bekennan för en Gudh / Therföre ock fördömelse på sidstonne offuer them kom.

(orettferdigha) The Egyptier som tilbädho the diwr / hwilken theras fiendar Judanar förachtadhe.

(spotzlighit) Een spotzk plågha war thz/ at the genö the diwr plåghadhe wordo/ som the för Gudhar höllo / och them hielpa skulle.

Alla

XIII. Capitel.

Alla menniskior åro aff naturen fåfengelighe / som aff Gudhi intet weta/och aff the godha ting som man seer/icke kenna honom som är / och icke see vppå wercken hoo Mestaren är/Vthan hålla antingen/eelden eller blåsten/eller snara wädhret/eller stiernonar/eller mechtigt watn/eller sool och måna på himmelen/som werldena regera/ för gudhar. Men om the än behagh hadhe til theras degheligha skapnat / så at the för then skul höllo them för gudhar/ skulle the medh retto haffua besinnat/huru mykit båtre han är/som offuer sådant en HERRE är / Ty then som til all fäghrind en Mestare är/han haffuer thetta alt skapat/Och om the förundradhe sigh på theras macht och krafft/skulle the med retto haffua merckt/huru mykit mechtighare han är/som alt sådant tilreedt haffuer /Ty aff sådana stoor fäghrind och skapelse / kan jw skaparen såsom vthi itt belete kend warda.

(macht) Thet är mongahanda werck och dygd som creaturen haffua.

Roma. 1.

Ändoch offuer thessa icke än så mykit klaghande är/Ty the kunde ock wel fara wille/når the sökte effter Gudh/och hadhe gerna funnet honom/ Ty tå the vmgingo medh hans creatur och begrundadhe them/ wordo the fångne j theras beskodhelse/effter creaturen/som man seer/åro så degheligh/Likwel åro the icke ther medh vthan skul/Ty/haffua the så mykit kunnet besinna/at the kunde högt achta creaturen / Hwj haffua the icke snarare funnet vppå honom/som är HERREN ther offuer?

Men the åro vsle / och theras hopp må wel reknas jbland the dödha/ hwilke kalla thet Gudh som menniskior giordt haffua/Såsom guld och silffuer/thet konsteligha tilpyntat är/Och diwrs belete eller onyttigha stenar/som j gammal tijdh bereedde woro/Såsom når en timberman then arbete söker/ aff hugger itt trää/ tälier och slåtar thet wel/och gör ther någhot slöögt och konstelighit aff/thz man til nödhtorfft brukar på werldenne/Men spånenar aff thet arbetet/ brukar han til at koka sin maat medh/ at han åta må / Men huad quart är ther aff /thet ellies intet nyttigt är/såsom thet krokot och quistigt trää är/tagher han och snijdher thet medh flijt/ tå han ledhigh är/och tilsnickar thet medh sinne konst mesterligha/och gör thet til eenne menniskios eller någhot förachtelighit diwrs liknelse/ och ferghar thet medh rödha och hwita fergho/rödt och deghelighit/Och om ther någhon fleck vppå är/ thn offuerstryker han / Sedhan gör han honom itt skönt hws/och fester honom in til weggena medh jern/så at han icke faller / så wel beförier han honom/ Ty han weet wel/at han intet kan hielpa sigh sielff/Ty thet är icke vthan itt belete/och behöffuer wel hielp.

Jesa. 40.

Och tå han bedher för sitt godz/för sina hustru och för sijn barn / skemmes han icke tala medh honom/ som intet lijff haffuer / Och åkallar then skröpligha om helso / bedher then dödha om lijff/ och åkallar honom om hielp/som intet förmå/och then som icke gå kan/om een godh reso/Och thn som ingen macht haffuer/bedher han/at hans winning / werff och hantering/skal wel gå.

XIIII. Capitel.

Samma-

Sammalunda gör ock then som segla wil / och achtar fara genom grymma wåghar / Han åkallar itt trää thet mykit skröplighare är / än thet han faar medh / Ty thet är vpfunnet ther til / at man näring ther med sökia skal / och Mestaren haffuer thet medh konst tilreedt / Men tijn försichtigheet / o fadher / regerar thet / Ty tu giffuer ock wägh j haffuena / och mitt j wåghenne itt tryggt lop / Ther medh tu bewijsar / huru tu j all rwm mechtigh äst til at hielpa / thz man än gåffue sigh til siös vthan skep / Doch effter tu icke wilt at thet skal fåfengt liggia / som tu genom tina wijsheet skapat haffuer / skeer thet / at menniskionar wågha sitt lijff in vppå itt sådant fögho trää / och warda j skepena behåldne / medh hwilko the genom haffzens wågh fara.

Gene. 8 Ty ock foordomdags / tå the hoghmodighe Reser förgiorde wordo / flyydde the / på hwilka hopp bleff / at the skulle föröka werldena igen / vthi itt skep / thet tijn hand regeradhe / och leffde så werldenne sädh effter sigh / Ty sådant trää är welsignelse werdt / ther man rett medh handlar / Men förbannelse är thet werdt / som medh hender snickat warder / Ja / ock han som thet snickar / Thenne therföre / at han thet snickadhe / Hint therföre / at thet Gudh kallat wardt / och är doch itt förgengelighit ting / Ty Gudh är bådhom lijka hätsk / them ogudhachtigha / och hans ogudhachtigha werck / Och moste werket samt medh Mestaren plåghat warda.

Therföre warda ock the Hedhningars affgudhar heemsökte / Ty the äro vthaff Gudz creatur wordne til een styggelse / och mennjskiors siälom til förarghelse / och the oförståndighom til een snaro / Ty vpretta affgudhar / är thz alraförsta horerij / och theras vpfund / är itt skadhelighit Exempel på werldenne / Aff begynnelsen haffua the intet warit / och skola ey heller ewigt bliffua / Vthan genom menniskiors fåfenga wyrdning / äro the kompne j werldena / och therföre vptenckte / at menniskionar kunna icke lenge leffua. Ty en fadher / tå han sörgde och greet för sin son skul / then han förbittijdha mist hadhe / låt han göra honom itt belete / Och begynte nu hålla honom / som een dödh menniskia war / för en gudh / och stichtadhe för sina tienare een Gudztienst och offer / Sedhan wardt medh tijdhen sådant ogudhachtigt sett hållet för een Lagh / at man ock moste wyrda belete effter Tyranners bodh.

Sammalunda / hwilka folcket icke kunde närwarandes hedhra / therföre at the så fierran boodde / läto the vthmåla ansichtet aff fierran land / och giorde itt skönt belete effter then herligha Konungen / på thet the mätte medh flijt göra honom til wilia / så fråwarandes som närwarandes / Så halp ock Mestarens stora flijt til at styrckia sådana Gudztienst jbland the oförståndigha / Ty tå någhor wille tiena Förstanom til tacka / giorde han beletet medh all konst alsomdegheligbast / Men menigha hopen som genom sådana sköön werck vpweckt war / begynte hålla then för en Gudh / som litet tilförenne för een menniskio hedhrat war / Aff slijkt stycke kom bedragherij j werldena / när menniskiomen gick någhot vppå / eller wille göra Tyrannom någhot til wilia / gåffuo the steen och trää sådana nampn / som them intet boorde.

Sedhan läto the sigh icke ther medh nöya / at the foro wille j Gudz kundskap / Vthan ändoch the leffde vthi itt sådant willt och galet wesende / kalladhe the likwel sådana krijgh och skadha / fridh / Ty antingen dräpa the sijn barn til offer / eller hålla någhon Gudztienst / then intet höffues nämpna / eller öffua sigh j oskälighit fråtzerij / effter owanlighit sett / Och haffua nu icke meer / antingen någhot reent leffuerne eller echteskap / Vthan then ene dräper then andra medh list / eller bedröffuar honom medh hoor / Och jbland them gäår om hwart annat / blodh / mord / tiuffuerij / bedragherij / otroo / trwgh / meeneedh / the fromas oroligheet / otacksamheet / vng hiertas förarghelse / stumma synder / frendsämiospild / hoor / otucht. Ty tiena the skendeligha affgudhar / är vphooff / orsaak och ende til alt ondt / Hålla the helghedaghar / så haffua the sigh som galet folck / Spå the / så är thet altsammans lögn / The leffua icke rett / och äro snare til at swäria sigh meen / Ty medhan the troo vppå the lijfflösa gudhar / befruchta the sigh för ingen skadha / när the swäria falskt / Doch warder rettwijsligha offuer them kommande / bådhe thet / at the icke retta mening haffua om Gudh / then stund the achta vppå affgudhar / och thz / at the swäria falskt och achta intet heligt. Ty the orettferdighas ondska tagher enda / icke effter thet wold / som the haffua när the swäria / Vthan effter thet straff / som the förtiena medh theras syndande.

(oroligheet) Thz är / at the göra them godhom alla oroo och plågho.

XV. Capitel.

MEn tu wår Gudh / äst mild och trofast / och tolig / och regerar all ting medh barmhertigheet / Och om wij än synde / äro wij likwel tine / och kennom tina macht / Mådhan wij nu sådant wete / synde wij icke / Ty wij äre reknadhe för tina / Men kenna tigh / är een fulkompnelig rettferdigheet / och weta tina macht / är een root til ewigt lijff / Ty menniskiors onda funder forsöra oss icke så / icke heller målares onyttigha arbete / nemligha / någhot brokott belete medh mongahanda fergho / hwilkes skapnat förarghar the oförståndigha / och the som gerna illa göra / haffua ock sijn lust til the lijfflösa och dödha belete / Sådana frucht äro the ock werde / bådhe the som them göra / och the som them astunda och dyrka.

Och en krukomakare som thet blöta leeret medh mödho arbetar / gör al-
Rom. 9. lahanda käril til wår brukning / Men han gör aff enahanda leer / bådhe the käril som til renligheet och til orenligheet tiena / Men til hwadh hwart och itt skal brukat warda / thet ståår til krukomakaren / Men thet är itt vsält arbete / tå han aff samma leer en amechtigh gudh gör / Och är doch sielff icke
Gene. 2 3. longt tilförenne aff iord giorder / och innan en kort tijdh skal åter tijt igen / tå-dhan han vthtaghen är / tå siälen som han hafft haffuer / jfrå honom taghen warder / Men hans vmsorgh ståår icke ther vthi at han arbeta skal / icke heller at han haffuer så stackot lijff / Vthan at han må kempa medh guldsmedher och silffsmedher / at han må görat effter koppargiwtares konst / Och håller thet för een äro / at han falskt arbete gör / Ty hans hiertas tanckar äro såsom aska / och hans hopp ringare än iord / och hans leffuerne förachteligare än leer / Then stund han icke kende then honom giordt haffuer / och ingööt honom siälena som j honom werkar / och inbläste honom en leffuande anda.

The hålla ock menniskionnes leffuerne för skempt / och menniskionnes vmgängelse för en marknat / giffuandes före at man moste alleståådz sökia winning / Ja / ock genom ond stycke / Thessa weta för alla / at the synda / när the sådana löösachtigh ting och belete aff iord och leer göra / Men the äro galnare och vslare än itt barn (nemligha / tins folcks fiendar / som them vndertryckia) at the alla Hedhningars affgudhar för Gudhar hålla / Hwilkes
Psal. 114. ögon intet see / och theras näsor intet luchta / ey heller theras öron höra / fingren på theras hender hantera intet / och theras fötter äro ganska sene til at gå / Ty een menniskia haffuer giordt them / och then som anda haffuer aff enom androm / haffuer tilpyntat them / Men een menniskia kan jw icke göra thet henne lijkt är / än sidher en Gudh / Ty effter hon dödheligh är / så gör hon jw wisseligha en dödhan / medh sina ogudhachtigha hender / Hon är jw sielff båtre / än thet hon dyrkar / Ty hon leffuer jw / men thet aldrigh.

Ther til dyrka the ock the alrastyggeligbasta diwr / hwilken om man lijka

när widh

når widh annor oförnufftigh diwr/äro the mykit werre/Ty the äro icke hyggeligh såsom annor diwr/the ther lustigh äro til seende/ Och äro aff Gudhi hwarken prijsat eller welsignat.

(welsignat) Thet äro ormanar/ hwilke ock förbannadhe wordo/Gen. 3

XVI. Capitel.

Therföre wordo the medh lijka ting / som wel werdt war/ straffadhe / så at the bliffuo plåghadhe aff en hoop onda matkar / Emoot hwilka plågho tu giorde tino folcke gott/ och bereedde them en nymåres maat/nemligha/ åkerhöns til kost/ther the löste effter/På thet / at the som til sådana maat lusta hadhe/skulle genom sådana giffuin och tilskickat åkerhöns/lära haffua återhåld/ock vthaff naturligh nödhtorfft/Men the andre som en liten tijdh brist hadhe/skulle aff en nyy spijs deelachtighe warda / Ty thet skulle så gå til/at hinom som Tyranniskligha handladhe / skulle sådana brist wedherfaras/som intet vphålla skulle/ Men thessom skulle allenast betees/huru theras fiendar wordo plåghadhe. Numeri

Komo ock så wel offuer thessa ond och grym diwr / och wordo bettne och förderffuadhe aff onda ormar / Doch waradhe icke then plåghan lenge / Vthan the wordo en liten tijdh förskreckte/ til een förwarning/Ty the hadhe itt helsosamt tekn / på thet the skulle tenckia på bodhet j tijn Lagh/ Ty the som wende sigh til thet samma teknet / wordo helbregda/ icke genom thet som the skodhadhe / vthan genom tigh som är allas Frelsare/ Och ther medh bewijste tu wårom fiendom / at tu är then som hielper jfrå alt ondt. Nume. 21

(Numeri 21.) Kopparormen war thetta teknet emoot the glödhande ormar.

Men hine wordo jhiäl bettne aff gråäßhoppor och flughur / och kunde ingen hielp finna til sitt lijff / Ty the woro thes werde / at the skulle ther medh plåghadhe warda / Men tinom barnom kunde ock the eterfulla Drakars tender intet skadha/ Ty tijn barmhertigheet kom them til hielp / och heladhe them / Ty the wordo therföre så straffadhe/och strax heladhe igen. På thz the skulle lära tenckia på tijn ord / och icke fördiwpt falla j glömskona / vthan bliffua owikelighe widh tina welgerningar / Ty hwarken örter eller plåster heladhe them / vthan titt ORD HERRE som alla helar / Ty tu haffuer wold bådhe offuer lijff och dödh / och förer nedher til heluetes portar och vp igen / Men om een menniskia någhon dräper genom sina ondsko / så kan hon icke igenhemta andan som vthfaren är / eller igenföra siälena som affskild är. Exodi 8

At the icke skulle förgäta the vnderteckn som them skeed woro.

Men thet är omögheligit vndfly tina hand/Ty the ogudhachtighe som icke wille kenna tigh / the wordo stupadhe genom tin mechtigha arm / tå the medh owanlighit regn/haghel/watn / som the icke vndwika kunde/ förfolgde/ och aff eeld vptärde wordo / Och thet war thet alraundherlighasta / at eelden brann som mest j watnena / thet doch plåghar all ting vthsleckia / Ty werlden strijdher för the rettferdigha/Stundom war eeldzloghen så spaak/ at han icke vpbrende the diwr/som til the ogudhachtigha send woro/ Vthan at the sielffue see moste / at the aff Gudz Doom altså plåghadhe wordo/ Stundom brann loghen j watnena offuer eeldz macht/på thet han thz orettferdigha slechtet förgöra skulle. Exodi 16. Nume. 11

(watnena) Thet är/ j regnskwrenne.

Ther emoot födde tu titt folck medh ängla spijs / och sende brödh aff himmelen vthan arbete bereedt / hwilket förmåtte giffua alrahanda lust / och war hwariom och enom effter hans smaak (Ty om man hoppas vppå tigh / gör thet tinom barnom vppenbart huru sööt tu äst) Ty hwar och en giorde ther aff hwadh han wille / effter som han fick lustena til / at thet så eller så smaka skulle / Men hijtze bleff ock snió och ijß j eeldenom / och försmulto intet / På thet the skulle förnimma / huru eelden som ock j haglena brann och j regnena liungadhe / förderffuadhe fiendanars frucht. Exodi 9

(alrahanda lust) Thet är/ man kunde göra ther aff huadh han wille/bakat/stekiat/siwdhat/kokat/ torkat etc.

Samme

Samme eeld / på thet the rettferdighe skulle spisadhe warda / moste förgäta sijn egen krafft / Ty creaturet tå thet tienar tigh såsom skaparenom / är thet krafftigt til plågho offuer the orettferdigha / och saktar sigh them til godho som troo på tigh / Therföre låt thet sigh ock på then tijdh j allahanda förwandla / Och war tienstachtigt j then gåffuo som alla födde effter hwars och eens wilia / såsom han thet behöffde / På thet tijn barn som tu HERRE kåär hadhe / skulle lära / at icke wext frucht födher menniskiona / vthan titt ord vppehåller them som troo på tigh / Ty thet som aff eeldenom icke förtärdt wardt / när thet warmt bleff aff itt fögho soolsken / försmelte thet strax / På thet kunnogt skulle warda / at man skal tacka tigh allaredho förr än solen vpgåår / och trädha fram för tigh när liwset vpgåår / Ty een otacksamligh menniskios hopp / skal förgåås såsom rijmfrost om wintren / och förflyta såsom itt onyttigt watn.

Deute. 8. Matth. 4. Exodi 17.

XVII. Capitel.

Exodi 10.

Store och osäyelighe äro tine domar HERRE / therföre fela ock the fåwetske menniskior / Ty tå the meente at the skulle vndertryckia thet helgha folcket / wordo the såsom orettferdighe aff mörkret bundne / och aff then longa nattenne fångne / och såsom flychtighe lågho the innelyckte vnder taak för then ewigha wijsheten. Och tå the meente at theras synder skulle fördolda / och vnder een blind täckelse förgätna wara / wordo the gruffueligha förströdde / och genom spökelse förskreckte / Ty ock kulan ther the inne woro / kunde icke bewara them vthan fruchtan / Tå war en dön om kring them / ther the aff förskrecktes / och faselighe syner syntes / ther aff the förfäradhes / Och eelden kunde medh ingen macht lysa them / Icke heller thet klara skenet aff stiernonar kunde then gräseligha nattena liwsa göra / Men them syntes wel en sielffbrinnande eeld full medh förskreckelse / Tå wordo the för sådana spökelse förfäradhe / thet doch intet war / och tenckte at ther war än nu någhot werre på ferde / än thz the sågho.

(fela) Thet är/ Theras anslagh emoot the rettferdigha / gå tilbaka / Psalm. 86. Tine fiendar fela.

Swartekonstennes kocklerij war ock om intet / och hennes berömelse wardt til skam / Ty the som plåghadhe bortdriffua fruchtan och förskreckelse jfrå the krancka siälar / the wordo sielffue krancke / så at man ock bespottadhe theras rådzlo / Och om än ingen sådana faseligheet hadhe förskreckt them / så hadhe the doch mått förgåås aff reddhogha / tå the wildiwr jbland them komo / och the monga ormar så hwääste / At the icke gerna sågho vp j wädhret / thet the doch icke wel vmbära kunde / Ty / at en så förtwifflat är / thet gör hans eghen ondska / som honom offuertyghar och fördömer / Och itt förskreckt samwet förseer sigh altijdh thet wersta / Ty fruchtan kommer ther aff / at man icke tröster förswara sigh / och weet sigh icke heller någhon hielp / Men ther liten tröst är j hiertat / gör then samma förtwiffielsen meer bekymmer / än plåghan sielff.

Exodi 19. Hadhe the trulkarlar så wel bölder som the andre.

Conscientia mille testes.

Men the som än soffuo j then samma nattenne (hwilken een gruffueligh och een rett natt / och vthu thet gruffueligha diwpa heluetet kommen war) wordo somlighe qwalde aff spökeligha syner / Somlighe komo ther til / at the icke annat wente sigh än döden / Ty een hastigh och oförseedd fruchtan kom vppå them / Så at hwar en befunnen war / ther war han såsom han hadhe besluten warit j hechtelse / förwarat vthan jern / ehwadh han war en åkerman / eller en heerde / eller en arbetare j öknenne / Vthan han moste ther han funnen war / lijdha sådana oundwikeligh nödh / Ty the woro alleens mz enahanda mörkrens kädhio bundne / Om någhot wädher hördes blåsa / eller foghla

ler foghlasång j buskomen/eller någhon dön aff löpande watn/eller aff fallande och bulrande stenar/eller at kååt diwr lupo/ hwilken the icke sågho/eller at gruffueligh wildiwr twto/ eller mootskall gick aff holl bergh/ Tå förskreckte thet them/ så at the platt gåffuo sigh offuer/ Hela werlden hadhe klart liws/och war oförhindrat j sina gerningar/ Allena offuer thessa stoodh een diwp natt/ hwilken war een lijknelse til thet mörker/som offuer them komma skulle/Men the woro sigh sielffue swårare än mörkret.

XVIII. Capitel.

MEn tine helighe hadhe itt stoort liws/och fiendanar hörde wel theras röst/Men the sågho them intet/ Och the loffuadhe tigh/at the icke sådant lidho/ och tackadhe/ at the som tilförenna aff them skadha lidhit hadhe/ icke hemdes vppå them/ och vnskadhe/ at the jw måtte bliffua longt jfrå them/ Ther emoot gaff tu thessom ena eldstodh/ som thim wijste then oken da wäghen/ och låt solena intet skadha them j then herligha resonne. Exod. 13.

Ty hine woro ock thes werde/ at the liwset mista/och j mörkrena såsom vthi hechtelse liggia skulle/effter the tijn barn fången hollo/ genom hwilken Lagsens oförgångeligha liws werldenne giffuas skulle/Och som the tenckte dråpa the helighas barn (men itt aff them som vthkastadhes/ wardt them til straff behållet) toogh tu en stoor hoop aff theras barn bortt/ och förderffuadhe them på en tijdh j mechtigt watn.

(itt aff them) Thz är Mose Exo. 2

Then samma natten war wåra fädher tilförenna kunnogh worden/ på thz the skulle wisse wara/och glädhia sigh aff löfftet/ther the troodde vppå/ Och titt folck wente altså effter the rettferdighas helso/ och effter fiendanars förderff/ Ty tå tu plåghadhe fiendanar/ giorde tu oss/ hwilka tu til tigh kalladhe/herligha/Och tå the fromas heligha barn offradhe tigh heemligha/ och endregteligha handladhe Gudz Lagh/ tå togho the sigh vppå/ såsom helighe/lidha ondt och gott medh hwar annan/och fädhernar sungo loff sång för them.

Exod. 12. Offradhe the Påschalambet allene/the Egyptier förutan.

Men ther emoot hördes fiendernars roop fast annorlunda/och man hörde klagheligh grååt här och ther offuer barnen/ Ty thet gick alt lijka plågha offuer Herran och tienaren/ och Konungen moste thet samma lidha/ som then menighe man/Och the hadhe allesammans otaligha monga dödha/ the aff enahanda dödh dödhe woro/så at the leffuande icke reckte til at begraffua them/Ty vthi een stund war theras ädhlesta afffödha bortto/ Och ther the tilförenna icke troo wille/förhindradhe aff trulkarlomen/ moste the nu/ sedhan alle förstfödhninganar dråpne wordo/bekenna at thetta folcket war Gudz barn.

Ty tå alt war stilla och tyst/och rett midhnatt war/ kom titt alzmechtigha ord nedher aff himmelen/ aff Konungsligho säte/såsom en mechtigh Krijgsman/ mitt j landet som förderffuat skulle warda/ Nemligha/ thet skarpa swerdet som itt strengt bodh förde/stoodh och vpfylte all rwm medh dödha/Och ändoch thet stoodh på iordenne/ reckte thet likwel vp til himmelen. Tå förskreckte them hastigt gruffueligha drömers syyn/ och oförseedd förfärilse kom offuer them/Och här lågh then ene/och ther then andre halff dödhe/ så at man wel kunde seet vppå them/ för hwadh saak the dödhe bleffuo/Ty drömenar som them förskreckt hadhe/gåffuo thet wel til kenna/på thet the icke skulle förderffuas/owetandes hwarföre the så plåghadhe woro.

Thet kom ock tå dödzens anfechtning på the rettferdigha/och j öknenne

skeedde

skeedde en skadhe j folckena/ Men wredhen waradhe icke lenge/ Ty medh hast kom then ostraffelighe mannen som för them strijdde/ och förde sins embetes wapn/ nemligha/böön och försoning medh rööktwerck/och stoodh emoot wredhenne/ och giorde en enda på then jämren/ ther medh han bewijste/at han war tin tienare/ Men han offuerwan thet förskreckeligha wesendet/icke medh lekamligh macht/eller med wårios krafft/Vthan medh ordet kastadhe han plågharen vnder sigh/tå han förtalde Edhen och Forbundet/som fädhernar loffuat war/Ty tå nu the dödhe fast föllo then ena offuer then andra/stoodh han ther emellan/och stilte wredhena/och förtoogh henne wäghen til the leffuande/ Ty vthi hans sijdha kiortel war all prydhningen/och fädhernars åra på the fyra steenradhar ingraffuen/ och tijn herligheet på hans hoffuudz hatt/ För sådana stycke moste förderffuaren wijka/ och thet fruchta/Ty thet war ther medh noogh/ at wredhen ther medh allenast försökt wardt.

Numeri 21. Eeldh jbland folcket.

(Prydhningen) The skôna prestas klädher.

(åra) The tolff nampn/the tolff Israels slechters.

XIX. Capitel.

MEn them ogudhachtighom kom wredhe vppå/vthan barmhertigheet alt in til endan/Ty han wiste wel tilförenne hwadh the framdeles göra skulle/ nemligha/ at tå the hadhe budhit them dragha sin wägh/ och låtet leedhsagha them medh flijt/at the tå skulle ångra thet och iagha effter them/Ty mädhan the än nu sörgde/ och klaghogrååt hollo widh the dödhas griffter/föllo the på itt annat orådh/ at the wille förfölia them såsom flychtigha/hwilka the doch medh stoor böön vthdriffuit hadhe/ Men thet moste så gå/at the til en sådana enda komma skulle/som the förtient hadhe/ och moste förgäta hwadh them wedherfarit war/ På thet the skulle få ena fulkommeligha plågho/ som them tilbaka stoodh/ Och titt folck skulle fara ena vnderligha reso/Men hine itt nytt sett til dödz finna.

Ty hela creaturet som sijn eghen artt hadhe/ förwandladhe sigh twert om effter titt bodh/hwilko the tiente/ På thet tijn barn skulle vthan skadha bewarat warda/ Molnskyyn war ther och offuerskygde låghret/ Ther tilförenna watn stoodh/ syntes torra landet/ Vthaff Rödhahaffuet bleff en wägh vthan hinder/ och aff the mechtigha bölior een grön mark/ Genom hwilka alt folcket gick/som vnder tinne hand beskermat wardt/ seendes sådana vnderligh Vnder/och gingo såsom hestar j beet/ och sprungo såsom lamb/och loffuadhe tigh HERRE som them frelste/ Ty them kom än nu jhogh/huru thet tilgånget war j theras elende/ huru iorden j then stadh hon diwr giffua plåghadhe/ gaff flughur/ och watnet gaff monga paddor för fiskar. Ther effter sågho the ock een nyy artt aff foghlar/tå the lusta fingo/ och beeddes kräselighmaat/ Ty åkerhöns komo til them jfrå haffuet/til at bota theras lusta.

Kom ock så straff offuer syndarenar medh tekn/som medh mechtigt liwngande skeedde/ Ty thet war rett/ at the sådant lidho för theras argheet skul/ effter the hadhe illa farit medh gästernar/ Somlighe/ når the komo som intet wiste hwart the skulle/ anammadhe them intet/ Men somlighe twingadhe the gäster/som them gott giordt hadhe/ til tråldom (Och icke thet allena/vthan them skal än nu een annor besökning offuerkomma/ therföre at the foro så illa medh the fremmande) Men somlighe them som the medh glädhe anammat hadhe/ och låto them niwta stadz rett medh sigh/ plåghadhe the medh stoor wedhermödho/Men the wordo ock slagne medh blindheet (lijka som the för then rettferdighas dör) medh så tiockt mörker offuerfallne/at hwar och en sökte gången til sijn dör.

Gene. 19.

Elementen

Elementen gingo om hwart annat / såsom strengenar på itt Psaltärespel om hwar annan klinga / och doch wel lydha tilsamman / som man seer för ögonen / Ty thet som plåghadhe wara på landena / thet war j watnena / och thet som j watnena plåghadhe wara / gick på landena / Eelden war mechtigh j watnena offuer sina krafft / och watnet förgaat sina krafft til at sleckia / Twert om / eeldzloghen förtärde icke the dödheligha diwrs kött som ther vthi gingo / och försmelte icke heller then odödheligha maten / then doch som en ijß snarligha försmelter.

HERRE / tu haffuer j all ting årat och herlighit giordt titt folck / och icke förachtat them / vthan altijdh och alstådhes warit them bijståndigh.

Enden på Wijshetennes Book.

Förspråk på Tobie Book.

HWadh som tilförenne om Judiths book sagdt är / thet må wel ock om thenna Tobie book säyas / nemligha / at ändoch hon icke är kommen j then Ebreiska Biblien / eller på Ebreisko scriffuen / och för then skul icke är lijka reknat widh the böker vthaff Scrifftenne etc. haffua likwel fädhernar welet / at hon vthi een Christeligh församling låsas och brukas måtte / Effter hon så mong skön och nyttigh stycker innehåller / ther the som wilia froma wara / wel mågha sigh effter retta / Besynnerligha Hwsbönder och the som j Echteskap leffua / Hwilke wel må tagha thenne Tobiam sigh til Exempel och effterdömelse / och på honom lära thet som them mest är för nödhenne / Såsom först och fremst / med een fast troo hålla sigh in til Gudh / honom fruchta och elska / Och ther näst bewijsa sigh wel emoot alla / serdeles the fattigha.

Och ändoch at the offta mykin sorgh och wedhermödho medh jbland lijdha moste / ther medh Gudh theras troo och tolamoodh försöker / haffua the likwel altijdh then tröst / at them skal wisseligha holpet warda / och at theras sorgh / skal medh dobbel glädhe bliffua betalat / Effter som medh thenna froma Tobia skeedt är / För then skul fölier ock wel näst här effter / Jesus Syrach / såsom then ther en rett lärare är för then menigha man och Hwsfädher j alla saker.

Thet war

Tobie Book.

Första Capitel.

Thet war en man benemd Tobias vthaff Naphthalj slechte / vthaff en stadh j öffwra Galileen / offuan Asser widh wäghen på wenstro sidhonne in moot haffuet / Then samme wardt medh fångan / j Salmanassars tijdh Konungens j Assyrien / Och ändoch han så jbland fremmande fången war / så föll han doch likwel icke jfrå Gudz ord / Och alt thet han hadhe / thz deladhe han medh sina medhfångna brödher och frender / Och ändoch han yngst war j then slechtenne Naphthalj / så hadhe han sigh doch likwel intet barnsligha / Och tå hwar man tiente the guldkalffuar / som Jerobeam Jsraels Konung hadhe göra lätit / flyydde han doch sådana styggelse / och hölt sigh til Templet och til Gudz tienst j Jerusalem / och tiente ther HERRANOM / och badh til Jsraels Gudh / Gaff ock sin förstling och tiyend ganska troligha / så at han alltijdh j tridie årena gaff them fremmandom / ånkiom och fadherlösom theras tiyend / Sådant hölt han alt jfrå vngdomenom effter HERRANS Lagh.

Tå han nu vpwext war / toogh han ena hustru / benemd Hanna / ock aff Naphthalj slechte / och hadhe med henne en son / then han ock Tobiam nemde / Och lärde honom Gudz ord strax aff vngdomen / at han skulle fruchta Gudh / och flyy syndena. Och tå han medh sinne hela slecht / medh sinne hustru och barn jbland fånganar bortförd wardt / in vthi thn̄ stadhen Nineue / och hwar man ååt aff offer och Hedhninganars maat / bewaradhe han sigh / och besmittadhe sigh icke medh sådana maat / Och effter han fruchtadhe HERRAN aff alt hierta / gaff Gudh honom nådh in för Salmanassar Konungen j Assyrien / så at han gaff honom loff at gå frij hwart han wille / och bestella hwadh han til bestellande hadhe / Så foor han nu til alla them som fångne woro / och tröste them medh Gudz ord / Och som han kom vthi then stadhen Rages j Meden / och hadhe medh sigh tiyo pund silffuer / ther Konungen honom medh begåffuat hadhe / Och tå han sågh jbland andra Jsraeliter en benemd Gabel aff sinne slecht / thn̄ ganska fattigh war / fick han honom thz samma silffwret / och toogh ena Handscrifft aff honom ther på.

Men longt ther effter / tå Salmanassar dödh war / och hans son Sennaherib effter honom regeradhe / then Jsraels barnom hetsk war / gick Tobias daghligha til alla Jsraeliter / och tröste them / och deladhe medh hwariom och enom aff sina äghodelar hwadh han förmåtte / The hungrogha spijsadhe han / the nakotta klädde han / the slaghna och dödha begrooff han / Men Konung Sennaherib war flyydd vthaff Judea / tå Gudh honom slaghit hadhe för hans försmådhelse skul. Tå han nu igen kom / war han förgrymmat / och lät monga aff Jsraels barn dräpa / Thesses kroppar beskaffadhe Tobias til begraffning. Som nu Konungen thet förnam / bödh han dräpa honom / och toogh jfrå honom alla hans äghodelar / Men Tobias flyydde medh sinne hustru och son vndan / och bleff heemligha när godha wener / Men effter fem och fyratiyo daghar / wardt Konungen aff sina eghna söner slaghen / Och Tobias kom åter heem igen / och alt hans godz wardt honom igen giffuit.

Annat Capitel.

DDD

Ther eff-

Ther effter på HERRANS Höghtijdh / tå Tobias j sitt hws een herligh måltijdh tilreedt hadhe / sadhe han til sin son / Gack vth och biudh the Gudhfruchtigha aff wåro slecht / at the mågha medh oss åta. Och tå han åter inkom igen / sadhe han sinom fadher Tobia / at en aff Israel lågh dödh på gatonne. Tå stoodh Tobias strax vp jfrå bordet förr än han åät / och gick til then dödha kroppen / och toogh honom vp / och baar honom hemligha in j sitt hws / på thet han skulle hemligha begraffua honom om nattena. Och som han hadhe gömt hemligha bortt lijket / åät han sitt brödh j ångest / och tenckte på thet ordet som HERREN genom Propheten Amos sagdt hadhe / Idhre helghedaghar skola wendas vthi gråtodaghar / Och om nattena gick han bortt / och begrooff then dödha / Men hans wener straffadhe honom alle / och sadhe / Konungen haffuer nu för thin saken skul nyligha welet låta dråpa tigh / och tu slapp som noghast vndan / och än nu begraffuer tu dödha? Men Tobias fruchtadhe Gudh meer än Konungen / och baar the slaghna hemligha tilsammans / och behölt them hemligha j sitt hws / och om nattena begrooff han them.

Amos 8.

Men thet begaff sigh en dagh / at han inkom sedhan han hadhe begraffuet någhra dödha / och war trött / och ladhe sigh vth medh weggenne / och sompnadhe / och een swala treckiadhe vthu sitt neste / thet samma föll honom hett j öghonen / ther aff han blind wardt / Men sådana bedröffuelse låt Gudh komma offuer honom / på thet efterkommandena skulle haffua itt Exempel til tolamoodh aff honom / såsom aff them heligha Hiob / Och effter han jfrå vngdomen alltijdh hadhe fruchtat Gudh och hållet hans bodh / knorradhe han intet eller förtörnadhes emoot Gudh / at han hadhe låtit honom warda blind / vthan bleff ståndandes vthi Gudz fruchtan / och tackadhe Gudhi j alla sina lijffsdaghar / Och lijka som Konunganar bespottadhe then heligha Hiob / altså begabbadhe Tobiam hans eghne wener / och sadhe / Hwar är nu tijn förtröstning / therföre tu tina almosor giffuit haffuer / och så monga dödha begraffuet? Och Tobias straffadhe them / och sadhe / Säghet icke så / Ty wij äro the helighas barn / och wente effter itt lijff / som Gudh giffua skal them som j troonne starke och faste bliffua för honom.

Men Hanna hans hustru arbetadhe flijteligha medh sinne hand / och födde them medh spinnande. Och thet begaff sigh at hon een vng geet heem baar / och tå hennes man Tobias hörde henne bräkia / sadhe han / Seer til / at hon icke stolen är / får henne retta åghandenom igen / Ty oss bör icke åta aff stolet godz / eller komma ther widh / För thetta talet skul wardt hans hustru wreedh / swaradhe och sadhe / Ther seer man at tijn förtröstning är fåfeng / och tina almosor förtapadha / Medh thesse och annor flere ord förkastadhe hon honom hans elende.

Tridie Capitel.

Tobie böön.

Tå suckadhe Tobias swårligha / och begynte medh grååt bidhia / och sadhe / HERRE tu äst rettferdigh / och alt thz tu gör är rett / och altsammans godheet och trooheet / Och nu min HERRE / war migh nådheligh / och hempnas icke offuer mina synder / och kom icke jhogh mina och mina fädhers misgerningar / Ty effter wij icke haffue hållet tijn bodh / så äre wij ock wårom fiendom offuergiffne / at the beröffua oss / fångna hålla och dråpa / och wij årom til skam / til spott och håån wordne them fremmandom / tijt tu oss förströödt haffuer / Och nu HERRE / förskreckelighe äro tine Domar / effter wij icke haffue hållet tijn bodh / och icke rett wandrat

Sara.

wandrat för tigh / HERRE bewijsa migh nådh / och tagh min anda bortt j fridh / Ty iagh wil heller dödh wara än leffua.

Och thet begaff sigh then samma daghen / at Sara Raguels dotter vthi the Meders stadh Rages / ock moste förkastelse höra aff eenne sins fadhers tienistequinno / Ty hon hadhe warit giffuin siw män / thin ena effter thin andra / och en ond ande Asmodi benemd / hadhe dråpit them alla / strax the komo j säng til henne / therföre försmådde henne hennes fadhers tienistequinna och sadhe / Gudh giffue at wij alldrigh en son eller dotter aff tigh see måghe på iordenne / tu mannamördiska / wilt tu ock dråpa migh / såsom tu the siw män dråpit haffuer? Effter the orden gick hon j en kamar offuan j hwset / och åät eller drack intet j tree daghar och j tree nätter / och wende icke igen at bidhia och gråta / och badh Gudh / at han henne jfrå then försmådhelsen lösa wille.

Haba. 4.

Ther effter på tridie daghen tå hon sijn böön lychtat hadhe / loffuadhe hon Gudh / och sadhe / Loffuat ware titt nampn HERRE wåra fädhers Gudh / Ty när tu är wreedh / så bewijsar tu nådh och mildheet / och j bedröffuelsen förlåter tu syndernar / them som åkalla tigh / Til tigh min HERRE wender iagh mitt ansichte / til tigh lyffter iagh mijn öghon vp / och bedher tigh / at tu förlossar migh jfrå thenna stora försmådhelsen / eller tagh migh hädhan / Tu weest HERRE / at iagh ingen man begärat haffuer / och haffuer behållet mina siäl rena jfrå all ond lusta / och aldrigh haffuer hållet migh in til otuchtigt eller letferdigt selskap / Men en man at tagha / haffuer iagh samtyckt j tinne fruchtan / och icke aff forwett / Och antingen haffuer iagh warit icke them werd / eller the haffua icke warit migh werde / och tu haffuer til ewentyrs behållet migh til en annan man / Ty titt rådh ståår icke vthi menniskiors wold.

Men thet weet iagh för wisso / then som Gudhi tienar / han warder effter frestelsen tröstat / och jfrå bedröffuelse förlossat / och effter nepsten finner han nådh / Ty tu haffuer ingen lust til wårt förderff / Ty effter owådher låter tu åter skijna solena / och effter jemmer och grååt / begåffuar tu oss rijkeligha medh glädhe / Tino nampne ware ewighligha åra och loff / tu Israels Gudh.

I samma stundenne wardt begges theras böön hörd för HERRANOM j himmelen / Och HERRANS Angel then helighe Raphael wardt vthsend / at han skulle hielpa them bådhom / effter theras böön alt på en tijdh för HERRANOM framförd war.

Fierde Capitel.

Tå nu Tobias tenckte at hans böön hörd war / at han döö måtte / kalladhe han sin son til sigh / och sadhe / Käre son / hör mins munz ord / och behålt them fast j titt hierta / När Gudh tagher mina siäl bortt / så begraff min lekamen / och hedhra tina modher alla tina lijffsdaghar / Kom jhogh / hwadh fara hon stå ndet haffuer / tå hon tigh vnder sitt hierta droogh / Och när hon dödh är / begraff henne när migh / och haff Gudh för öghon och j hiertat alla tina lijffsdaghar / Och tagh tigh wara / at tu icke samtycker j någhon synd / och gör emoot Gudz bodh.

Aff tina åghodelar hielp the fattigha / och wendt tigh icke jfrå the fattigha / Så skal åter Gudh see mildeligha til tigh igen / Hwar tu kant / så hielp them torfftigha / Haffuer tu mykit / så giff rijkeligha / haffuer tu litet / så giff doch aff thet litzla medh godho hierta / Ty tu församlar tigh een godh löön j nödhenne / Ty almosan förlöser aff allo synd / och jfrå dödhenom / och offuer

giffuer icke j nödhenne / Almosan är een godh tröst för them högsta Gudh.
Tagh tigh wara min son för all skörleffnat / och halt tigh til inga andra /
vthan allena til tina hustru / Högferd låt icke rådha j titt hierta / eller j tinom
ordom / För ty hon är een begynnelse til alt förderff.
Then som för tigh arbetar / honom giff strax sijn lôôn / och förhålt ingom Matth. 7.
hans förtienta lôôn / Hwadh tu icke wilt at man gör tigh / thet gör tu ey heller
enom androm.
Titt brödh dela medh them hungrogha / och beteck the nakotta medh
tijn klådher. Giff almoso aff titt brödh och wijn / widh the fromas begraff-
ning / och äät icke eller drick medh syndarom.
Söök altijdh rådh när the wijsa / och tacka Gudh altijdh / och bedh / at
han tigh regerar / och at tu j alt thet tu tigh företagher / fölier hans ord.
Tu skalt ock weta min son / at iagh then tijdh tu än nu itt barn wast / lån- Infra 9.
te Gabel j then stadhen Rages j Meden / tiyo pund silffuer / Och hans hand-
scrifft haffuer iagh här när migh / Therföre tenck til at tu må komma til ho-
nom / och kräffwia vppå sådana peningar / och få honom sina handscrifft
igen.
Sörg intet min son / wij äre wel fattighe / men wij få mykit gott / om wij
fruchte Gudh / flyy syndena / och göre thet gott är.

Femte Capitel.

Då swaradhe then vnge Tobias sinom fadher / och sadhe / Alt
thet tu migh sagdt haffuer min fadher / wil iagh göra / Men
huru iagh thenna pēninganar inkräffwia skal / thet weet iagh
icke / Han kenner migh intet / så kenner iagh ock intet honom /
Hwadh skal iagh föra honom för itt tekn / at han må troo
migh? Så weet iagh ey heller wäghē tijt. Tå swaradhe honom
hans fadher och sadhe / Hans handscrifft haffuer iagh när migh / når tu ho-
nom then wijsar / så fåår han tigh wel strax penninganar / Gack nu bortt och
sööк vp en troghen stalbrodher / then för lijka tijt medh tigh faar / at tu må
få sådana penningar igen j min lijffs tijdh.
Så gick then vnge Tobias vth / och fan en deghelig vng man ståndan-
de / then war klådd och bereedd til at wandra / Och wiste icke at thz war Gudz
Ängel / Helsadhe honom och sadhe / Hwadhan åstu godhe stalbrodher? Och Raphael. Infra 12.
han sadhe / Jagh är en Jsraelite / Och Tobias sadhe til honom / Weest tu wä-
ghen in vthi the Meders land? Och han swaradhe / Jagh weet honom wel /
och haffuer offta wandrat honom / och haffuer j herberghe leghat när wår
brodher Gabel / then ther boor j them stadhenom Rages j Meden / som lig-
ger på thet berghet Egbathana. Och Tobias sadhe til honom / Kåre töffua
litet / til tess iagh sägher thet minom fadher igen.
Och Tobias gick in och sadhe sådant sinom fadher / Och fadhren för-
undradhe sigh / och badh / at then vnge mannen skulle gå in. Och han gick in
til then gamla / och helsadhe honom / och sadhe / Gudh giffue tigh glädhe /
Och Tobias sadhe til honom / Hwadh skal iagh haffua för glädhe / som j
mörkret sittia moste / och icke kan see himmelens liws. Och vnge mannen sa-
dhe til honom / Haff tolamoodh / Gudh warder tigh snart hielpande.
Och Tobias sadhe til honom / Wilt tu ledhsagha min son til then sta-
dhen Rages j Meden til Gabel? så wil iagh giffua tigh tijn lôôn när tu igen
kommer. Och Ängelen sadhe til honom / Jagh wil ledhsagha honom tijt /
och haffua honom hijt heem til tigh igen / Och Tobias sadhe til honom /
Jagh bedher tigh / sägh migh / vthaff hwadh hws och aff hwadh slecht åst
tu? Och Ängelen Raphael sadhe / War til fridz / är thet icke noogh / at tu itt

bodhskap haffuer / hwadh behöffuer tu weta hwadhan iagh är? Doch på
thet tu skalt thes mindre vmsorgh haffua / så wil iagh säya tigh thet / Jagh
är Azarias thens stora Ananie son. Och Tobia sadhe / Tu åst aff itt gott
slechte / Jagh bedher tigh / at tu wilt icke taghat til mistycke / at iagh effter
titt slechte fråghat haffuer / Och Ängelen sadhe / Jagh wil ledhsagha tin
son helbregda bortt / och helbregda föran tigh heem igen. Tobia sadhe / Så
faren åstadh / Gudh ware medh idher på wäghenom / och hans Ängel ledh-
saghe idher.
Tå giorde Tobia sigh redho medh alt thet han wille medh sigh haffua /
och helsadhe fadher och modher / och foor medh sin stalbrodher åstadh / Och
hans modher begynte til at gråta / och sadhe / Wår ålders tröst haffuer tu oss
borttaghit och försendt / Jagh wille at the penningar aldrigh hadhe warit
til / ther tu haffuer bortsendt honom före / Wij hadhe wel warit til fridz medh
wår fattigdom / thet wore en stoor rijkedom / at wår son när oss wore / Och
Tobia sadhe / Gråt icke / Wår son skal wel frisk och helbregda bortt och
heem igen fara / och tijn ögon skola see honom / Ty iagh troor at en godh
Gudz Ängel ledhsaghar honom / och skal all ting wel skicka som han förhen-
der haffuer / så at han skal medh glädhi komma til oss igen. Altså tijgde hans
modher stilla / och gaff sigh til fridz.

VI. Capitel.

OCh Tobia droogh sin wägh / och en hund folgde honom /
Och j första dagsresonne komo the til then elffuen Tygris /
Och han gick bortt til at twå sina fötter / Och sij / en stoor
fisk sprang ther vth och wille vpsluka honom / För honom
wardt Tobia förfärat / och ropadhe medh högha röst / och
sadhe / Ah Herre / han wil vpsluka migh / Och Ängelen sadhe
til honom / Tagh honom j gelena / och draghen vp / Och han droogh honom
på landet / och han sprasladhe ther för hans fötter. Tå sadhe Ängelen / Hugg
fisken sönder / hiertat / gallan och leffwrena bewara til tigh / Förty the äro
ganska godh til låkedom / Och näghor stycke aff fiskenom steekte the / och
togho medh sigh på wäghen / Thz andra saltadhe the / på thz the skulle haff-
uat j wäghenom / til tess the komo til then stadhen Rages j Meden.
Tå fråghadhe Tobia Ängelen / och sadhe til honom / Jagh bedher tigh
Azaria min brodher / at tu wille säya migh / hwadh man för låkedom göra
kan aff the stycker / som tu haffuer bidhit migh bewara. Tå sadhe Ängelen /
När tu legger itt stycke aff hiertat på glödhena / så fördriffuer then röken al-
lahanda ond spökelse bådhe jfrå man och quinno / så at thet ingen skadha
meer göra kan / Och gallen aff fiskenom är godh / til at smöria ögon medh /
at hinnan ther medh fördriffuas skal.
Raguel. Sara. Och Tobia sadhe / Hwar wilie wij indragha til herberghe? Och Änge-
len swaradhe / och sadhe / Här är en man benemd Raguel tin närskylde frende
aff tinne slecht / Han haffuer ena dotter / then heter Sara / och ellies ingen
barn meer / Tigh äro alle hans ägodelar beskärde / och tu skalt tagha then
dottrena / Therföre begära henne aff hennes fadher / så skal han giffua tigh
henne til hustru. Tå sadhe Tobia / Jagh haffuer hördt at hon allaredho til-
förenna siw män giffuin är / the äro alle dödhe / Ther til sägher man at en
ond ande haffuer dräpit them / Therföre fruchtar iagh / at migh ock så gå
måtte / så fingo tå mine föräldra döö aff sorgh / effter iagh är eenda barn.
Tå sadhe Ängelen Raphael / Hör til / iagh wil säya tigh offuer hwilka
dieffuulen macht haffuer / Nemligha / offuer the samma som Gudh förach-
ta / och allena för okyskheet skul tagha sigh hustrur / såsom the oförnufftigha

diwr/ Men tu når tu medh tinne brwdh j kamaren kommer/ så skalt tu j tree daghar haffua återhåld aff henne/ och bidhia medh henne. Och j then samma nattenne når tu legger leffwrena aff fiskenom på glödhena/ så skal dieffuulen fördriffuin warda. Men thñ andra nattena skalt tu tuchteligha til henne gå såsom the helighe Patriarcher/ Men j then tridie nattenne skalt tu få welsignelse/ at helbregda barn aff idher födhas skola/ Men når tridie natten framlidhen år/ så skalt tu fögha tigh til Jungfrwna medh Gudz fruchtan/ meer vthaff begärelse til frucht/ ån vthaff ondom lusta/ På thet at tu och tijn barn mågha få then welsignelse som Abrahams sädh tilsagd år.

VII. Capitel.

Och the drogho in til Raguel/ Och Raguel vndfick them medh glådhi/ Och han sågh vppå Tobiam/ och sadhe til Hanna sina hustru/ O huru lÿk år thenne vnge mannen wårom frenda/ Och som han thet taladhe/ sadhe han/ Hwadhan åren j mine brödher? The sadhe/ Vthaff Naphtali slechte åro wij/ vthaff the fångar j Nineue. Raguel sadhe til them/ Kennen j Tobiam min brodher? Och the sadhe/ Ja/ wij kenne honom wel/ Och som han nu mykit gott taladhe om Tobiam/ sadhe Ängelen til Raguel/ Then Tobias som tu fråghar effter/ han år thenna vnga manzens fadher/ Och Raguel bögde sigh til honom/ greet/ och föll honom om halsen/ och kyste honom/ och sadhe/ O min kåre son/ welsignat wåre tu/ ty tu åst eens rett from manz son. Och Hanna hans hustru/ och Sara hans dotter begynte ock til at gråta. [Hanna]

Sedhan badh Raguel slachta itt fåår/ och göra måltijdh redho/ Och som the bådho them/ at the skulle settia sigh til bordz/ sadhe Tobias/ Jagh wil j dagh hwarken åta eller dricka/ vthan tu först tillåter migh een böön/ och tilsägher migh Saram tina dotter til giffuande. Tå Raguel thet hörde/ wardt han förskreckt/ Ty han tenckte vppå hwadh the siw mån wedherfaret war/ hwilkom han samma sina dotter tilförenna giffuit hadhe/ och fruchtadhe sigh at thessom måtte ock så warda gåendes/ Och tå han intet swara wille/ sadhe Ängelen til honom/ Fruchta tigh intet at giffua honom pighona/ För ty tijn dotter år honom beskård til hustru/ effter han fruchtar Gudh/ Therföre haffuer ingen annar kunnet fått henne.

Tå sadhe Raguel/ Jagh twijfflar ther intet vppå/ at Gudh mina bittra tårar och böön hördt haffuer/ och troor at han för then skul haffuer låtit idher til migh komma/ på thet mijn dotter måtte thenna hår få vthaff sinne slecht effter Mose Lagh/ Och nu haff tu ther intet twijffuel vppå/ Jagh wil giffua tigh henne/ Och toogh dottrennes hand/ och sloogh henne Tobie vthi handena/ och sadhe/ Abrahams Gudh/ Jsaacs Gudh/ Jacobs Gudh ware medh idher/ och hielpe idher til hopa/ och giffue sijn welsignelse rijkeligha offuer idher. Och the togho itt breff/ och screffuo Echteskaps förbund/ och loffuadhe Gudh/ och höllo måltijdh/ Och Raguel kalladhe sina hustru Hannam til sigh/ och badh henne pynta then andra kamaren til/ och hadhe sina dotter Saram ther in/ och hon greet/ Och han sadhe til henne/ Haff itt gott moodh mijn dotter/ Himmelens HERRE giffue tigh glädhe för then sorgh som tu lidhit haffuer. [Numeri 36]

VIII. Capitel.

Och effter afftonmåltijdh hadhe the then vnga Tobiam in til Jũgfrwna j kamaren/ Och Tobias kom jhogh Ängelens ord/ och toogh vthu sinne wetsko itt stycke aff leffwrenne/ och ladhe thet på glödhena/ Och Ängelen Raphael greep andan/ och bandt honom fiertan j öknenne vthi Egypten. Sedhan förmanadhe Tobias jungfrwna/ och sadhe/ Sara stat vp/ och låt oss bidhia Gudh/ j dagh/ j morghon och offuermorghon/ Ty j thenna tree nätterna wilie wij bidhia/ ther effter wilie wij oss hålla tilsamman såsom echta folck/ Ty wij åro the helighas barn/ och oss bör icke begynna sådana Stand såsom Hedhningar/ the ther Gudh förachta.

Och the stodho vp/ och bådho bådhen flijteligha/ at Gudh wille bewara them/ Och Tobias badh/ och sadhe/ HERRE min Gudh/ tu wåra fädhers Gudh/ tigh skola loffua himmelen/ iorden/ haffuet/ alla elffuer och brunnar/ och all creatur/ och hwadh ther vthi år/ Tu haffuer giordt Adam vthaff en iordklimp/ och gaff honom Heuam til een hielp/ Och nu HERRE/ tu weest/ at iagh icke för ond lusta skul haffuer thessa mina syster til hustru taghit/ vthan på thet iagh må födha barn/ genom hwilken titt heligha nampn ewinnerligha må prijsat och loffuat warda. Och Sara sadhe/ HERRE förbarma tigh offuer oss/ at wij bådhen måghe komma til wår ålder medh helso. [Gene. 2.]

Och widh midhnatz tijdh/ kalladhe Raguel sina tienare/ och gick medh them/ at the skulle graffua ena graff/ Ty han sadhe/ Thet må til ewentyrs honom ock gånget wara/ såsom the andra siw som henne haffua skulle/ Och når the graffuena gräffuit hadhe/ kom Raguel til sina hustru/ och sadhe/ Sendt ena pijgho bortt/ och låt tilsee om han ock dödh år/ på thet wij måghe begraffua honom för daghen. Och pijghan gick bortt j kamaren/ och fan them bådhen helbregda/ och soffuande når hwar annan/ Och hon bar them thetta godha bodhskapet igen.

Och Raguel och hans hustru Hanna tackadhe Gudh/ och sadhe/ Wij tacke tigh HERRE Jsraels Gudh/ at icke så skeedt år som wij befruchtadhe/ Ty tu haffuer bewijst barmhertigheet medh oss/ och fördriffuit wår fienda then oss bekymradhe/ Tu haffuer förbarmat tigh offuer thenna twå eenda barnen/ Och nu HERRE/ giff them/ at the alltijdh mågha loffua tigh för sådana nådh/ och alltijdh offra tigh prijs och loff/ På thet/ andra menniskior mågha på them förnimma/ at tu allena åst Gudh j hela werldenne.

Och strax befalte Raguel sina tienare/ at the medh håst skulle kasta graffuena igen förr ån thet daghadhes. Och sinne hustru befalte han/ at hon skulle åter tilredha ena måltijdh/ och skaffadhe them all nödhtorfft på wäghen/ Och han badh slachta twå feta oxar och fyra fåår/ och bödh alla sina grannar och wener til gåst/ Och Raguel förmanadhe och badh Tobiam högheligha/ at han wille bliffua j twå wekor når honom/ Och aff alla sina ägodelar gaff han Tobie helfftena/ Och giorde een Scrifft/ at effter hans dödh skulle ock then andra helfften komma Tobie til.

IX. Capitel.

[Supra 4.] Tå kalladhe Tobias Ängelen til sigh/ then han meente wåra een menniskio/ och sadhe til honom/ Azaria min brodher/ iagh bedher tigh/ hör mijn ord/ Om iagh ån gåffue migh sielff tigh til en trååi/ så wore thet doch intet emoot tina welgerningar/ Doch bedher iagh tigh/ tagh thenna tienarenar och Kamelerna/ och dragh bortt til Rages j Meden til Gabel/ och få honom thenna Handscrifftena/ och tagh penninganar aff

honom/och bedh honom/at han wille komma til mitt bryllop/Ty tu weest/ at min fadher reknar stunder och daghar/ och om iagh en dagh förlenge bortto wore/ så worde hans siäl bedröffuat/ Och tu weest huru mykit Raguel migh bidhit haffuer/ så at iagh icke kan försakat.

Så toogh Angelen Raphael fyra Raguels tienare til sigh/ och twå Rameler och foor til Rages/ och fan Gabel/ och fick honom Handscrifftena/ och anammadhe penninganar aff honom/ och förtalde honom om Tobia son alt thet skeedt war/ och bödh honom til bryllop.

Och tå the tilhopa komo vthi Raguels hws/ funno the Tobia offuer boord sittiande/ Och sij/ han stoodh vp emoot them/ och the kyste hwar annan. Och Gabel greet och loffuadhe Gudh/ och sadhe/ Welsigne tigh Israels Gudh/ ty tu äst en froms rettferdigs och Gudhfruchtigs manz son/ hulken them fattighom mykit gott giordt haffuer/ Welsignat ware tijn hustru och tine föräldrar/ och Gudh giffue at j måghe see idhor barn/ och idhor barnabarn in til tridie och fierde slechte/ Och welsignat ware tijn sädh aff Israels Gudh/ then ewinnerligha styrer och regerar. Och tå the alle hadhe sagdt Amen/ satte the sigh til bordz/ Men gästabodhet och glädhena höllo the vthi Gudz fruchtan.

X. Capitel.

SOm nu then vnge Tobia för sitt bryllop skul lenge bortto war/ begynte then gamle Tobia hans fadher til at söria/ och sadhe/ Hwarföre mon min son så lenge bortto wara/ Eller hwadh mon förhålla honom? Til ewentyrs Gabel är dödh/ och ingen wil få honom penninganar igen/ Och the wordo ganska sorgse/ bådhe Tobia och hans hustru Hanna/ och greto bådhen/ at theras son på förelagdom tijdh icke heem kommen war/ Och hans modher greet så swårligha/ at hon intet wille låta hughswala sigh/ och sadhe/ Ah min son/ Ah min son/ Hwj haffue wij låtis tigh wandra/ wår eenda glädhi/ wår eenda tröst j wår ålder/ wårt hierta och wår arffuinga? Wij hadhe rijkedomar noogh hafft/ om wij icke hadhe låtit tigh bortt fara.

Och Tobia sadhe til henne/ Tijgh och war til fridz/ wårom son gäär thet (om Gudh wil) wel/ Han haffuer en godh troghen stalbrodher medh sigh/ Men hon wille intet låta hughswala sigh/ och lop alla daghar vth/ och sågh på alla wäghar tädhan han komma skulle/ om hon näghor städz kunde warda honom warse.

Men Raguel sadhe til sin mågh Tobia/ Bliff när oss/ Jagh wil sendä itt bodh til Tobia tin fadher/ och låta honom få weta at tigh gäär wel/ Och Tobia sadhe/ Jagh weet/ at min fadher och mijn modher nu rekna alla daghar och stunder/ och äro för mina skull högheligha bekymradhe/ Och när Raguel medh mong ord badh Tobia/ och han thet ingaledes göra wille/ befalte han honom Saram/ och gaff honom helfften aff alla sina äghodelar j tienare/ tienarinnor/ booskap/ kameler och oxar och monga penningar/ och låt honom gladhan och j godho mätto jfrå sigh dragha/ och sadhe/ HERRANS helighe Angel ware när tigh på wäghenom/ och före tigh helbregda åter heem igen/ at tu må finna tina föräldrar helbregda/ Och giffue Gudh/ at mijn öghon mågha see idhor barn förra än iagh döör.

Och föräldernar togho dottrena och kyste henne/ och låto henne jfrå sigh/ och förmanadhe henne/ at hon jw skulle hålla sins manz föräldrar j äro/ så som sina eghna föräldrar/ haffua sin man kăăr/ regera tienistfolcket flijteligha/ och hålla sigh sielffua tuchteligha.

XI. Capitel.

OCh på wäghenom tå the komo til Haram/ hwilket halffwäyes är åt Nineue/ på elloffte daghen/ sadhe Angelen/ Tobia min brodher/ tu weest j hurudana mätto tu förlät tin fadher/ Om tigh så teckes/ wilie wij gå fram för åt/ och låta tina hustru medh booskapenom sachta efftérkomma. Och som Tobie thet så wel tecktes/ sadhe Raphael/ Tagh medh tigh aff fiskens galla/ ty tu skalt behöffuat. Så toogh Tobias aff fiskens galla medh sigh/ och the drogho så fram för åt/ Men Hanna satt daghligha widh wäghen på itt bergh/ så at hon kunde wijdha see om kring sigh/ Och widh hon nu på samma rwm effter honom vthsågh/ fick hon see sin son longt bortto/ och kende honom strax/ Och lop bortt/ och bodhadhe thet sinom man/ och sadhe/ Sij/ tin son kommer. Och Raphael sadhe til Tobiam/ Strax at tu kommer j hwset/ så bedh och ropa til HERRAN/ och tacka honom/ och gack sedhan til tin fadher/ och kyss honom/ Och strax smör honom om öghonen medh gallan aff fiskenom/ som tu när tigh haffuer/ Så skola strax hans öghon öpnat warda/ och tin fadher åter få see/ och ganska gladh warda.

Tå lop hunden fram för åt/ som the medh sigh taghit hadhe/ och fleckradhe medh sijn rompo/ språng och stickadhe sigh gladheligha/ Och hans blinde fadher stoodh medh hast vp/ och hastadhe sigh så fast at han stötte sigh. Tå kalladhe han en dreng til sigh/ som honom leedde widh handena/ til at möta sin son/ Thet samma giorde ock modhren/ och the kyste honom/ och greto bådhen för glädhe skul. Och tå the bidhit hadhe och tackat Gudhi/ satte the sigh tilsammans nedher.

Tå toogh Tobias aff fiskens galla/ och smoorde sins fadhers öghon/ Och han leedh thet widh een halff stund/ Och hinnan gick honom vthaff öghonen/ lijka som hwdhen aff itt ägg/ Och Tobias toogh thet/ och droogh thet vthaff hans öghon/ och strax fick han sina syyn igen. Och the prijsadhe Gudh/ han och hans hustru/ och alle the som thet fingo weta. Och Tobias sadhe/ Jagh tackar tigh HERRE tu Israels Gudh/ at tu haffuer nepst migh/ och åter holpet migh igen/ så at iagh min kära son igen see kan.

Och effter siw daghar kom Sara hans sons hustru/ medh alt sitt tienistefolck/ booskap och Kameler/ och förde mykla penningar medh sigh/ och tesslikes the penningar som han aff Gabel vndfåt hadhe. Och Tobias förtalde sina föräldrar/ huru mykit gott Gudh medh honom giordt hadhe/ genom then stalbrodhren som medh honom farit hadhe. Och Achior och Nabath Tobie frender/ komo til honom och vnskadhe honom lycko/ giorde sigh gladha medh honom/ offuer alt thet godha som Gudh honom giffuit hadhe/ Och j siw daghar åto the tilhopa/ och woro gladhe.

XII. Capitel.

SEdhan kalladhe Tobias sin son til sigh/ och sadhe/ Huadh skole wij doch giffua then heligha mannen/ som medh tigh farit haffuer. Och Tobias swaradhe sinom fadher/ Käre fadher/ huru kunne wij wedhergella honom the welgerningar som han migh giordt haffuer? Han haffuer fördt migh helbregda bortt och heem igen/ Han hemtadhe the penningar aff Gabel sielffuer/ och halp migh til thenna hustruna/ Ther til fördreeff han thũ onda andan/ och giorde

hennes föråldra gladha / Ja / han halp migh sielffuom / tå migh then store fisken vpsluka wille / och halp tigh åter til tina syyn igen / och haffuer giordt oss offuer måtton mykit gott / Huru kunne wij tå wedhergella honom sådana welgerningar: Men iagh bedher tigh / min fadher / biudh honom helfftena aff alla the håffuor som wij medh oss fördt haffue / at han them annamma wille.

Och bådhe fadhren och sonen kalladhe honom aff sidhes / och bådho honom / at han wille anamma helfftena aff alla the äghodelar / som the medh sigh fördt hadhe. Och han sadhe hemligha til them / Loffuer j och tacker Gudhi aff himmelen för hwar man / at han idher sådana nådh bewijsat haffuer / Konungars och Förstars rådh och hemligheet / skal man förtiya / Men Gudz werk skal man herligha prijsa och vppenbara / Een sådana böön medh fasto och almoso / är bätre än mykit guld sammansamka til en skatt / Ty almosor förlösa jfrå dödhen / vthskrapa synderna / och behålla widh lijff / Men the ogudhachtighe bringa sigh sielffue om lijffuet.

Så wil iagh nu vppenbara sanningena / och icke fördölia idher then hemligha befalningen. Tå tu så bitterligha greet och badh / och stoodh vp jfrå måltijdhenne / och begroff the dödha / bewaradhe lijken hemligha j tino hwse / och begroff them om nattena / Tå baar iagh tina böön fram för HERRAN / Och effter tu wast Gudhi kåår / så moste thet så wara / vthan anfechtning moste tu icke bliffua / På thet tu skulle bepröffuat warda / Och haffuer Gudh vthsendt migh / at iagh skal bota tigh / och fördriffua then onda andan / som när Sara tins sons hustru war / Och iagh är Raphael en aff the siw Änglar som stååm för HERRANOM.

Och som the thet hörde / wordo the förfärat / båffuadhe och föllo på sitt ansichte på iordena. Och Ängelen sadhe til them / Haffuen itt gott moodh / och fruchter idher intet / Ty thet iagh när idher warit haffuer / thet haffuer Gudh så welet / honom loffuer och tacker / Thet syntes wel såsom iagh hadhe åtit och drucket medh idher / Men iagh brukar osynligh maat / som ingen menniskia see kan / Och nu är thet tijdh / at iagh åter gåår til then migh vthsendt haffuer / Tacker j Gudhi / och förkunner hans Vnder.

Och som han thet sagdt hadhe / förswan han för theras öghon / och the sågho honom intet meer / Och the föllo nedher j tree tijmar / och tackadhe Gudhi / Sedhan stodho the vp / och sadhe sådant effter / och förkunnadhe hans stora Vnder.

XIII. Capitel.

MEn then gamle Tobias vplåt sin munn / loffuadhe Gudh / och sadhe / HERRE / tu äst en stoor stark Gudh / och titt Rike warar ewinnerligha / Tu nepser / och hughswalar igen / Tu kant kasta nedher j heluetet / och åter tagha ther vth igen / Tina hand kan ingen vndfly / J Jsraels barn loffuer HERRAN / och prijser honom för Hedhningomen / Ty therföre haffuer han förströdt idher jbland Hedhninganar som intet kenna honom / på thet j skolen förkunna hans Vnder / och Hedhninganar förnimma / at ingen Alzmechtigh Gudh är / vthan han allene / Han haffuer nepst oss för wåra synder skul / och genom sina mildheet hielper han oss igen / Seer hwadh han med oss giordt haffuer / och med fruchtan och darrande tacker honom / Loffuer honom vthi hans werck / och prijser honom som ewinnerliga regerar / Och iagh wil ock så prijsa honom j thesso lande / ther wij fångne inne liggia / Ty han haffuer bewijsat sijn Vnder offuer itt syndafult folck / Therföre vmwender idher j syndare / och görer någhot got för Gudhi / och troor at han bewijsar idher gott / Och iagh wil nu aff hiertat glä-

dhia migh j Gudhi / Loffuer HERRAN j hans vthkoradhe / håller glädhedaghar / och prijser honom.

Jerusalem tu Gudz stadh / Gudh skal nepsa tigh för tina gerningar skul / men han skal åter förbarma sigh offuer tigh / Loffua HERRAN för sina gåffuo / och prijsa then ewigha Gudh / at han åter skal vpbyggia tina hyddo / och igenhemta alla tina fångar / så at tu må glädhia tigh ewinnerligha / Tu skalt lysa såsom itt skijnande liws / och j alla endar på iordenne skal man ära tigh / Aff fierran land skal man komma til tigh / och skencker båra / J tigh skal man tilbidhia HERRAN / och tu skalt kallas en Helghedom / HERRANS stora nampn skal man åkalla j tigh / Förbännadhe skola warda alle the som tigh förachta / Fördömde skola warda alle the som tigh försmådha / Welsignadhe skola warda alle the som tigh vpbyggia / Men tu skalt glädhia tigh offuer tijn barn / Ty the warda alle welsignadhe / och skola in til HERRAN församkadhe warda / Wel them som tigh älska / och them som tigh vnska at tigh skal wel gå.

Mijn siäl loffua HERRAN / Ty HERREN wår Gudh skal förlossa Jerusalems stadh jfrå all hans bedröffuelse / Wel migh / om the igenleeffde aff minne sädh få see Jerusalem j hans herligheet / Jerusalems portar skola aff Saphir och Smaragder bygde warda / och alle hans murar aff ädhla stenar alt om kring / Medh hwijt och reen Marmor skola alla hans gator lagda warda / Och på alla gator skal man siunga Haleluia / Loffuat ware Gudh / then honom vphögt haffuer / och hans Rike bliffue ewinnerligha offuer honom / Amen.

XIIII. Capitel.

SEdhan thetta skeedt war / och Tobias hadhe fått sijn syyn igen / leffde han än nu tw och fyratiyo åår / och sågh sijn barnabarn. Och som han nu hundradhe och tw åår gammal war / wardt han j Nineue ärligha begraffuen. Ty tå han sex och femtiyo åra gammal war / wardt han blind / och vthi sextiyonde årena fick han synen igen / Och then andra sin lijffs tijdh leffde han medh glädhe / och wexte til j Gudz fruchtan / och bleff dödh j godhom fridh.

Men för sin dödh kalladhe han sin son Tobiam för sigh / och siw vnga drenger sins sons barn / och sadhe til them / Nineue skal snart förstördt warda / Ty HERRANS ord felar icke / Men j Meden skal än tå sedhan en tijdh longt wara fridh / och wåre brödher som vthu Jsraels land förströdde äro / skola igen komma / Och wårt land som nu ödhe ligger / skal åter allestädz besett warda / och Gudz Hws som vpbrendt är / skal åter bygdt warda / och alle the som Gudh fruchta / skola komma tijt igen. Och Hedhninganar skola ock offuergiffua theras affgudhar / och skola komma til Jerusalem och ther boo / Och alle Hedhningar och Konungar skola glädhia sigh ther vthi / och tilbidhia Jsraels Gudh.

Så hörer nu mine söner idhar fadher / Tiener HERRANOM j sanning / och håller idher rettsinneligha in til honom / Görer hwadh han budhit haffuer / och lärer sådant idhor barn / at the ock almoso giffua / at the alltijdh fruchta Gudh / och förlåta sigh vppå honom aff allo hierta / Och kära barn hörer migh / och bliffuer icke här j Nineue / Vthan när j ock idhra modher begraffuet haffuen när migh j minne graff / sedhan ståår vp / at j måghe komma hädhan / Ty iagh seer at Nineue synd / skal göra thy en enda.

Och strax effter sinne modhers dödh / droogh Tobias jfrå Nineue medh sinne hustru / barn och barnabarn / och foor in j Meden til sin swäär och sinne hustrws frender / och fan them friska och helbregda j enom godhom ro-

lighom

lighom ålder/och han skötte them/Och när the bleffuo dödhe/ladhe han ock theras ögon til hopa/Och fick altså hela arffuet och Raguels åghodelar/och leffde alt in til femte slechte/och sågh sijn barn och barnabarn. Och som han niyo och niyotiyo åra gammal war/the han j Gudz fruchtan medh glädhi leffuat hadhe/begroffuo honom hans frender/Och alt hans slechte bleff vthi itt heligt leffuerne och vmgängelse/ så at the bådhe Gudhi och menniskiom/och allom them som j landena boodde/tecke woro.

Enden på Tobie Book.

Förspråk på Jesu Syrachs Book.

Thesse Book plåghar på Latin kallas Ecclesiasticus/then doch rettare bör effter sin Mestare kallas Jesus Syrach/såsom Mose/Josue/Jsaie och alla Propheters Böker/aff theras Mestare nemde warda/Och är hon aff the gamla fädher icke reknat jbland then heligha Scrifft/vthan ellies för een skön och wijs manz Book/ther widh thet ock må bliffua.

Thenne Jesus Syrach (som han j Förspråket bekenner) war kommen in vthi Egypten j Konung Euergetis tijdh/och ther haffuer han endat och fulboordat thenna Book/hwilka hans fadherfadher tilförenna begynt hadhe/Och synes såsom han aff monga Böker här sammanhemtat haffuer thet betsta han kan/Ty här vthi är icke thet ena stycket ordentligha fattat effter thz andra/såsom eens Mestares arbete/vthan blandas tilhopa om hwart annat/såsom thet aff monga Mestare och Böker sammansamkat wore/Lijka som hannoghen sugs/och sammanhemtas aff mongahanda blomster. Och är lijkt/at thenne Jesus Syrach haffuer warit aff Konung Dauidz slechte/och kommen aff Amos Syrach/then en öffuerste Förste war j Juda hws (som man aff Philone vthtagha kan) widh twhundrat åår för Christi födhelse/icke longt jfrå the Maccabeers tijdh.

Thet är een nyttigh Book för then menigha man/Ty här vthi winlegges at göra en man (besynnerligha en hwsfadher) Gudhfruchtigh/from och snell/Huruledhes han skal skicka sigh emoot Gudh/Gudz ord/Prester/föräldrar/hustru/barn/eghen kropp/åghodelar/tienare/grannar/wener/fiendar/Offuerheet och hwar man.
Så at man wel måtte kalla henne een Book om hwßtucht/eller om eens froms hwßfadhers dygder/hwilket ock then retta andeligha tuchten är/och kallas skulle.

Jesu Syrachs Förspråk på hans Book.

Monge och merkelighe mån haffua warit/som oss vthaff Laghen/Prophetomen och androm theras efftersöliarom wijsheet lärdt haffua/Och kommer sådana wijsheetz lära vthan twiffuel Jsraels folcke til åro/Therföre skola the som henne haffua och låsa/icke warda ther allene wijse vthaff/Vthan ock medh scriffuande och lärande/androm tiena.

Min fadherfadher Jesus/sedhan han enkannerligha hadhe winlagdt sigh om at låsa Laghen/Propheterna och andra Böker flere/som oss aff wåra fädher leeffda äro/och wel ther vthinnan öffuat war/Toogh han sigh före at ock så naghot scriffua om wijsheet och godha sedher/På thet the som gerna wille lära och kloke warda/skulle ther aff thes förståndighare/och til itt gott leffuerne skickelighare bliffua.

Hwarföre bedher iagh/at j thet samma teckeligha anamma/och medh granna acht låsa wilien/och tolamoodh medh oss haffua/om wij icke så wel talande äre som behöffdes/Ty thet som på Ebreiskt måål scriffuit är/när man thet komma låter in på itt annat tungomål/lydher thet icke så wel/Ey allenast thesse mijn book/vthan ock jemwel Laghen/Propheterna och andra Böker lydha fast annars/tå the på sitt egit tungomål vthtalas.

Tå iagh nu kom in vthi Egypten/j ottonde och tretiyonde årena vthi Konungs Ptolemej Euergetis tijdh/och bleff ther så lenge han leffde/fick iagh ther tilfelle til at mykit gott låsa och scriffua/Therföre syntes migh gott och nyttigt wara ther om winleggia migh/och tagha migh then mödhon vppå/at iagh thesse Book vthtolka måtte/Och effter iagh tijdh ther til hadhe/arbetadhe iagh ther om/at iagh måtte fulkompna henne och j liwset komma låta/På thet at ock the fremmande som lära wilia/mågha ther aff wänias til godha sedher/och effter HERRANS Lagh leffua.

Jesu Syrach.

Första Capitel.

All wijsheet är aff HERRANOM Gudhi/och är när honom ewinnerligha. Hoo haffuer tilförenna betenckt/huru mykin sand j haffuet/huru monga droppar j regnet/och huru monge werldennes daghar warda skulle? Hoo haffuer tilförenna måålt/huru högh himmelen/huru wijdh iorden/huru diwpt haffuet warda skulle? Ja/hoo haffuer lärdt Gudh hwadh han göra skulle? Ty hans wijsheet är för all ting.

Gudz thens Allrahögstes ord/är wijsheetennes brunn/och thet ewigha bodhet är hennes kella/Hoo kunde ellies weta huru man wijsheet och klookheet offuerkomma skulle? En är then Al-

rahögste/all tings skapare/Alzmechtigh / en weldigh Konung / och ganska förskreckeligh/then på sinom thron sitter/en HERRE Gudh / Han haffuer genom sin helgha Anda förkunnat henne / Han haffuer all ting tilförenna betenckt/ wist och måålt / och vthgutit wijsheetena offuer all sijn werck/ och offuer alt kött / effter sinne nådh/Och giffuer henne them som elska honom.

HERRANS fruchtan är åra och prijs / frögd och een herligh Krona/ HERRANS fruchtan gör hiertat gladt / och gör frögd och glädhi ewinnerligha/Then som HERRAN fruchtar / honom warder welgångande j yttersta nödhenne / och han warder på endalychtenne welsignelse behållandes. Elska Gudh/thet är then alraskönesta wijsheten / och then henne seer/ han elskar henne/Ty han seer huru stoor Vnder hon gör.

[Psalm. 111 / Prouer. 1] HERRANS fruchtan är begynnelsen til wijshetena/och är j hiertans grund allenast när the troghna/och boor allenast när the vthkoradha quinnor/och man finner henne allenast när the rettferdigha och troghna.

HERRANS fruchtan är then retta Gudztienisten / som bewarar och gör hiertat fromt/och giffuer frögd och glädhi.

Then som fruchtar HERRAN/ honom warder welgångandes / och när han tröst behöffuer/ skal han warda welsignat.

Fruchta Gudh/är wijsheet/hon rijktar och förer alt gott medh sigh/Hon vpfyller hela hwset medh sina gåffuor/och alla kamrar medh sin skatt.

HERRANS fruchtan är wijshetennes Krona/ och giffuer rijkan fridh och helso.

Thenna wijsheet gör retsligha kloka menniskior / och then som fast håller sigh in til henne/honom hielper hon vth medh åro.

Ty HERRANS fruchtan är wijshetennes root / och hennes quistar grönskas ewinnerligha.

HERRANS fruchtan förtagher synderna/Ty then som vthan fruchtan är/han teckes icke Gudhi / och hans offuerdådigheet skal vmstörta honom/Men en sachtmodigh förbijdhar then tijdhen som honom trösta skal/ Ty åndoch hans saak til en tijdh vndertryckt warder / så skola doch the frome prijsa hans wijsheet.

Gudz ord är them ogudhachtigha een styggelse / Ty thet är wijshetennes skatt/ then honom fördold är.

Min son/wilt tu wijs warda/så lär bodhorden / så warder tigh Gudh wijsheet giffuandes/ Ty HERRANS fruchtan är then retta wijsheten och tuchten/Och troon och tolamoodh teckias Gudhi wel.

See til/at tijn Gudz fruchtan icke är itt skrymterij/ och tiena honom icke medh falskt hierta. Sök icke prijs när menniskiom genom skrymtan / och see til huadh tu talar/troor eller för hender haffuer/ Och vphäff tigh icke sielff/ at tu icke faller/och på skam kommer/Och HERREN vppenbarar tijn argheet/ och vmstörter tigh vppenbarligha för menniskiomen / Therföre at tu vthi een rett Gudz fruchtan icke tient haffuer / och titt hierta haffuer falskt warit.

Annat Capitel.

Min son/wilt tu wara en Gudz tienare / så reedh tigh til frestelse/Statt fasta och lijdh/och följh icke strax om tu warder lockat ther jfrå / Hält tigh in til Gudh/och wijk icke aff / på thet tu jw må starkare warda. Alt thet tigh vppå kommer thz lijdh/och war tolighj all bedröffuelse/ Ty lijka som gullet genom eeld/altså warda ock the som Gudhi behagha genom bedröffuelsens eeld bepröffuadhe / Tröst vppå Gudh / så warder han tigh vthielpande/ Retta tina wäghar / och hoppas vppå honom.

J som fruchten HERRAN/tröster vppå honom / Ty han felar idher intet/J som fruchten HERRAN/hoppens thz betsta aff honom/så warder idher nådh och tröst alltijdh wedherfarandes / J som fruchten HERRAN/förbijdher hans nådh/och wijker icke aff/ at j icke förgåås.

Seer vppå the gamlas Exempel/och merker them / Hwilken är någhon tijdh på skam kommen / som vppå honom förhoppat haffuer? Hwilken är någhon tijdh förlåten/som j Gudz fruchtan bliffuit haffuer? Eller hwilken är någhon tijdh aff honom försmådd/som honom åkallat haffuer? Ty HERREN är nådheligh och barmhertigh/och förlåter synderna/och hielper j nödh.

(förlåter) Han seer icke ther effter / huru onde eller owerdighe wij äro.

Wee them som förtwiffla på Gudh/och icke faste stå/och them ogudhachtigha som böyer sigh hijt och tijt. Wee them förtwiffladom / ty the troo intet/therföre warda the ock intet beskermadhe. Wee them som icke vthärda/ huru wil them gå/tå HERREN them heemsökiande warder?

The som fruchta HERRAN / the troo hans ord/ och the som haffua honom käär/the hålla hans bodh/ The som HERRAN fruchta / the göra thet honom liwfft är/ och the som haffua honom käär / the hålla Laghen [1.Reg.24.] rett. The som fruchta HERRAN/ the skicka sitt hierta/och ödhmiuka sigh för honom/och säya/Wij wilie heller fälla vthi HERRANS hender / än j menniskiors hender/Ty hans barmhertigheet är jw så stoor/som han sielffuer är.

Tridie Capitel

Käre barn/ hörer migh idhar fadher /och leffuer altså/på thet idher skal welgå.

[Exodi 20. / Matth. 15 / Ephe. 6. / Infra 7.] Ty HERREN wil/at fadhren skal aff barnen ärat warda/ och hwadh modhren barnomen biudher/ wil han at hållas skal.

Then som ärar sin fadher/ hans synd warder Gudh icke straffande/och then sina modher ärar / han samkar en godh skatt.Then sin fadher ärar / han skal ock få glädhi aff sijn barn / och tå han bedher/ warder han bönhörd/Then sin fadher ärar/han får thes lenger leffua/Och then som för HERRANS skul hörsam är/på honom haffuer modhren een förtröstning. Then som fruchtar HERRAN/han ärar ock fadhren och tienar sinom föräldrom/och håller them för sina Herrar.

Ära fadher och modher medh gerningom/medh ordom och tolamoodh/ på thet theras welsignelse må komma offuer tigh / Ty fadhrens welsignelse bygger barnomē hwss/Men modhrennes banna/riffuer thm̄ nedher. Bespotta icke tins fadhers brist / Ty thet är tigh ingen åra / Ty åra fadhren / är tijn eghen åra/och förachta modhrena/ är tijn eghen skam.

Kära barn/sköött tinom fadher j hans ålderdom / och bedröffua honom jw icke/så lenge han leffuer / och see offuer medh honom om han barnsligh warder/och förachta honom jw icke / therföre at tu skickeligh äst. Ty then welgerning som fadhrenom bewijsas / warder aldrigh förgäten / och tigh skal gott skee/ om tu än en syndare äst / och på tigh skal tenckt warda j nödenne/och tina synder skola förgåås såsom ijß aff solenne.Then som sin fadher offuergiffuer/han skal warda skemd/och then sina modher bedröffuar/ han är förbannat aff HERRANOM.

Kära barn/bliff gerna vthi nedrigt stand/thet är båtre än alt thet werlden faar effter/Jw höghre tu äst/ jw meer ödhmiuka tigh / så warder tigh HERREN huld/Ty HERREN är then Alrahögste/och gör doch stoor ting genom the ödhmiuka.

(ödhmiuka) Faar icke effter at vphögwarda såsom werlden gör.

Faar icke effter höghre stånd/och tenck icke offuer tina förmågho/vthan hwadh Gudh tigh befalt haffuer / ther tagh alltijdh wara vppå / Ty thet gagnar tigh intet/at tu gapar effter thet tigh intet befalt är / Och hwadh titt embete intet wedherkommer /ther war icke förwitten/Ty tigh är wel meer befalt än tu kant vthretta/ Sådant sinne haffuer bedraghit monga / och theras offuerdådigheet haffuer vmstördt them/ Ty then som gerna giffuer sigh vthi fara / han förgåås ther vthinnan / Och eenne offuerdådigho menniskio gåår på endalychtenne illa/ Een offuerdådigh menniskia gör sigh sielff mykit ondt/och åstadh kommer then ena jämren effter then andra / Ty hoghmoodh gör aldrigh någhot gott/ och kan icke annat än ondt wexa ther vthaff.

Fierde Capitel.

EN förnufftigh menniskia lårer gerna Gudz ord / och then som wijshetena haffuer kåår / han hörer gerna til.

Såsom watnet vthslecker en brinnande eeld / altså vthskrapar almosen synderna / och then öffuerste wedhergellaren warder thet framdeles betenkiande / och wil bewara honom j olyckonne. Deut. 4. Tobie 4.

Kära barn / låt icke then fattigha lijdha nödh / och war icke hård emoot then torfftigha / Förachta icke then hungrogha / och bedröffua icke thn̄ torfftigha j hans armoodh. Jtt bedröffuat hierta / bedröffua icke än nu meer/och fördrögh icke them fattigha gåffuona / Thens elendes böön sön icke / och wendt icke titt ansichte jfrå them fattigha. Wendt icke tijn öghon jfrå then torfftigha / på thet han icke skal klagha offuer tigh / Ty then honom giordt haffuer/ han hörer hans böön / tå han medh bedröffuat hierta offuer tigh klaghar.

War icke trettosam för retta/och hålt Domaren j åro / Hör then fattigha gerna / och swara honom liuffligha och sachtmodheligha / Hielp them som offuerwold skeer jfrå then honom orett gör / Och war oförskreckt när tu döma skalt/ Halt tigh emoot the fadherlösa såsom en fadher / och emoot theras modher såsom en hwsfadher/ så bliffuer tu såsom en thens Alrahögstas son / och han skal hålla tigh kärare än tijn modher tigh håller.

Wijsheten vphöyer sijn barn / och tagher them vp som henne sökia/ Then henne kåår haffuer / han haffuer liffuet kåårt / och then henne flijteligha söker/han skal stoor glädhi få / Then som fast håller sigh widh henne/ han skal stoor åro få / och hwadh han tagher sigh före / ther giffuer honom HERREN lycko til. Then som Gudz ord ärar / han gör then retta Gudz tiensten/Och then thet elskar/ honom elskar ock HERREN. Then som wijshetenne lydher/han kan andra menniskior lära/och then som håller sigh til henne/han skal trygger boo /Then vthan falskheet är/han skal få hēne/och hans efterkommande skola trijffuas / Och om hon j förstonne annorlunda steller sigh emoot honom/och gör honom ångest och wedhermödho/ och beproffuar honom medh sitt rijß/och förföker honom medh sinne tuchtan / til tess hon befinner / at han vthan falskheet är / så skal hon åter komma til honom på retta wäghen/ och frögda honom / och skal vppenbara honom sina heemligheet / Men om han warder falsk befunnen / skal hon offuergiffua honom / at han moste förgåås.

Kära barn/ bruka tijdhen/och tagh tigh wara för oretta saker/och skems icke för titt lijff skul/bekenna thet rett är / Ty man kan så skemmas / at man syndar ther medh/och man kan ock så skemmas/at man nådhe och åro haffuer ther aff / Låt ingen person beweka tigh til skadha/ eller förskreckia tigh til förderff / vthan bekenn frij thet rett är när man folcke hielpa skal / Ty genom bekennelse warder sanningen och retten vppenbar.

Tala

Tala icke emoot sanningenne/vthan ‡ låt hånet öffuer tigh gå / om tu j sakenne brotzligh åst. Skems icke at bekenna om tu brutit haffuer/och strijdh icke emoot strömen.

(bekenna) Man skal stå widh thz rett är/ och icke styr widh någhon fara.

Tiena icke enom dåra j hans saak / och see icke på hans weldigheet/ Vthan förswara sanningena in til dödhen / så skal HERREN Gudh strijdha för tigh.

War icke såsom the ther stoort * vthlöffua/och göra doch platt intet ther til.

War icke itt Leyon j titt hws / och icke grym emoot titt husfolck.

Tijn hand skal icke öpen wara altijdh til at tagha / och igenlycke til at + giffua.

‡ (låt hånet) Thet göra icke the som sijn wilfärilse och orett offuerwundne äro/ och wika doch icke wijka för skam skul / vthan hålla på sin galenskap alt fram åt/ och thn̄ ene galne håller medh them andra.

* (vthlöffua) J förstonne wilia the stå hårdt medh retten / medh lijff etc. Men någhot ther effter / är thet icke annat än ord.

+ (giffua) Thet äre the girighe hwsbönder/som fast driffua sitt tienistafolck/och giffua thm̄ liten maat och lööne.

V. Capitel.

FOrlåt tigh icke vppå tina rijkedomar/ och tenck icke / Jagh haffuer noogh för migh. Följgh icke tijn offuerdådigheet effter / om tu än kan kommat åstadh / och gör icke hwadh tigh löster / och tenck icke / Hoo wil förbiudha migh thet ? Ty HERREN then offuerste hempnaren / warder thet hempnande. Tenck icke / Jagh haffuer wel förr syndat / och migh är intet ondt wedherfarit/Ty HERREN är wel toligh/ men han låter tigh intet bliffua ostraffat / Och war icke så såker/ om tijn synd icke än nu straffat är / at tu therföre alt framgint synda wilt / Tenck ock icke / Gudh är mykit barmhertigh / han straffar migh intet / iagh synde så mykit iagh wil/ Han kan så snart wreedh wara som han nådheligh är / och hans wredhe offuer the ogudhachtigha wender intet åter.

Therföre fördrögh icke at vmwenda tigh til HERRAN/ och skiwt thz icke jfrå then ena daghen in til then andra / Ty hans wredhe kommer hasteligha / och skal hempnas och förderffua tigh.

På orett godz förlåt tigh intet / Ty thet hielper tigh intet tå anfechtinganar vppå komma.

Låt tigh icke vmföras aff allahanda wädher / och följgh icke hwar och en wägh/såsom the ostadigha hierta göra/vthan war stadigh j tijn ord/och blijff widh enahanda taal/ War redho til at höra / och swara hwadh rett är/ och förhasta tigh icke/ Förstår tu sakena/så vnderwisa tin nästa/ hwar och icke/så hålt munnen til/Ty talet legger åro in/och talet legger ock så skam in/ Och menniskiona feller hennes eghen tunga.

War icke en örnatasßlare/ och förtala icke medh tinne tungo. En tiwff är een skendeligh ting/men en belackare är mykit slemare/ Hålt thz icke ringa/ ware sigh litet eller stoort / Låt icke dragha tigh ther til / at tu tinom wen wreedh warder/Ty sådana belackare kommer på enalychtenne til skam.

VI. Capitel.

LAt tigh icke tyckia förklook wara / så at tu straffar hwar man / at titt löff icke förfaalnar / och tijn frucht förderffuas / och tu ock en gång warder såsom itt tort trää / Ty een sådana förgifftigh menniskia skadhar sigh sielffuo / och warder sinom owenom til spott/Twert om/Then som all ting til thet betsta vthtydher / han gör sigh monga wener / och then som talar j sakenne til thet betsta/om honom talar man ock thet betsta igen.

Hålt tigh wenligha medh hwar man / Men betroo neppligha enom jbland tusende / Betroo ingom wen/vthan tu haffuer försökt honom j nödh/

Ty mon-

Ty monge äre wener så lenge the kunna nytto ther aff haffua / men j nödhenne bliffua the intet beståndandes / Och monger man är wen / then snarligha bliffuer owen / och wiste han itt moord medh tigh / han sadhe thet wel.

Äre ock somlighe boordwener / och hålla intet j nödhenne / Medhan tigh welgåår / så är han tin stalbrodher / och leffuer j titt hws / lijka som han ock wore ther hwsbonde / Men gåår tigh illa / så ståår han tigh emoot / och låter ingenstädz finna sigh.

Skil tigh jfrå tina owener / och tagh tigh likwel ock så til wara för tina wener. En troghen wen är itt starkt beskerm / Then honom haffuer / han haffuer en mechtigh skatt. En troghen wen ståår icke til betalandes medh någhra penningar eller godz. En troghen wen är lijffzens tröst / Then ther fruchtar Gudh / han fåår en sådana wen / Ty then som fruchtar Gudh / honom lyckar thet sigh medh wener / och såsom han är / altså skal ock hans wen wara.

Kära barn / låt lära tigh wijsheet jfrå vngdomen / så warder en wijs man aff tigh / Stell tigh in til henne / såsom then ther plöyer och såår / och went effter hennes godha fruchter / Tu moste til en liten tijdh för hennes skul haffua mödho och arbete / men ganska snart skalt tu nyttia hennes fruchter / Bitter är hon them oförsöktom / och en sielffswyrding bliffuer intet widh henne / Ty hon är honom en hård pröffuosteen / och han kastar henne snarligha jfrå sigh. Sigh rosa wel monge aff wijsheet / men the weta föghö ther aff.

Kära barn / hör mina läro / och förachta icke mitt rådh / Giff tina fötter vthi hennes fiätrar / och tin hals vthi hennes halsiern / Bögh tina axlar och bär henne / och statt icke emoot hennes band / Håll tigh til henne aff alt titt hierta / och blijff medh alla kraffter på hennes wägh / Frågha effter henne och sööke henne / så warder tu henne finnande / och när tu fåår henne / så låt henne icke jfrå tigh / Ty på endalychtenne skalt tu få tröst aff henne / och tijn sorgh skal wendas tigh til glädhe / Och hennes fiätrar skola warda tigh en starck skerm / och hennes halsiern en herligh klädhnat / Hon haffuer ena gullkrono medh een purpurhuffuo / then samma klädhnat skalt tu jklädha tigh / och then samma sköna kronon skalt tu settia på tigh.

Kära barn / wilt tu lydha / så warder tu wijs / legger tu thet på hiertat / så warder tu klook / Hörer tu henne gerna / så fåår tu henne / och tilböyer tu tijn öron / så warder tu wijs. War gerna när the gamla / och hwar en wijs man är / til honom håll tigh.

Hör gerna Gudz ord / och merck gerna wijsheetennes godha ordspråk. Ther tu seer en förnufftigh man / til honom skynda tigh / och gack allstädhes vth och in medh honom / Betrachta allstädhes Gudz bodh / och tenck alltijdh vppå hans ord / Han skal göra titt hierta fulkomlighit / och giffua tigh wijsheet såsom tu begärar.

VII. Capitel.

GÖr intet ondt / så wedherfars tigh intet ondt / Håll tigh jfrå orett / så kommer tigh icke olycka på / Såå icke på orettferdighetennes åker / så vpskär tu ther icke siwfalt igen.

Treng tigh icke in vthi någhot embete för Gudhi / och faar icke effter welle när Konungenom. Låt tigh icke tyckia för Gudhi / at tu äst godh noogh ther til / och låt tigh icke tyckia när Konungenom / at tu äst wijs noogh ther til. Långta icke effter at wara Domare / Ty genom tina förmågho / skalt tu icke kunna göra alt thet rett som orett är / Måtte henda at tu fruchtar för then weldigha / och låter så retten falla medh skam.

Kom

Kom icke vproor åstadh j stadhenom / och heng icke in til then menigha man / på thet tu icke dobbel skull dragha skalt / Ty ther moste ingen ostraffat bliffua. Tenck ock icke / Gudh warder therföre mitt stora offer anseende / och när iagh therföre offrar Gudhi them Alrahögsta / så anammar han thet wel.

(vproor) Thên som gerna wil wara högt vppe / hå dragher folck til sigh och gör vproor / och wil alla saker förbättra / och alt orett til retta köma låta / och menar / at Gud skulle see til hans böön och godha mening.

När tu bedher / så twiffla intet / och war icke trögh til at giffua almoso.

Bespotta icke then bedröffuadha / ty en är til / som kan bådhe förnedhra och vphöya.

Dichta icke lögn emoot tin brodher / eller emoot tin wen / Wän tigh icke widh lögn / ty thet är en skadheligh wane.

Haff icke mykit aff munnen när the gamla / och när tu bedher / så haff
Matth. 6. icke mong ord.

Om tigh tungt warder medh tinne näring och åkerwerck / thet låt icke förtryta tigh / Ty Gudh haffuer så skapat thet.

Förlåt tigh icke ther vppå / at hopen är stoor ther tu medh illa gör / Vthan tenck / at straffet är icke longt jfrå tigh / Therföre ödhmiuka tigh aff hiertat / Ty eeld och matkar är hemden offuer the ogudhachtigha.

Offuergiff icke tin wen för någhot godz skul / eller tin trogna brodher för bersta gull.

Skil tigh icke jfrå eenne förnufftigha och froma quinno / ty hon är ädhlare än någhot gull.

En troghen trääl och wiliogh arbetare håll icke illa / En from trääl haff käär / och hindra honom icke / om han frij warda kan.

Haffuer tu booskap / så sköt honom / och är han tigh nyttigh / så behåll honom.

Haffuer tu barn / så tuchta them / och bögh theras hals alt jfrå vngdomenom.

Haffuer tu döttrar / så bewara theras kropp / och stådh them icke sielffswold.

Försee tina dotter / så haffuer tu giordt een stoor gerning / och giff henne en förnufftigh man.

Haffuer tu ena hustru som tigh elskar / så låt icke wenda tigh jfrå henne / til at bortdriffua henne / och troo icke haterskonne.

(haterskonne) Thet är sagdt effter Judeska settet / ther en echta hustru förhatadhe then andra / Men när oss är thet så mykit sagdt / Troo icke hwadh tigh före sagdt warder emoot tina hustru aff onda tungor / hwilka lisma för tigh och hata henne.

Sup. 3. Hedhra tin fadher aff alt hierta / och förgät icke huru tung tu tinne modher worden äst / och kom j hogh / at tu aff them född äst / Och hwadh kan tu göra them för thet som the emoot tigh giordt haffua?

Fruchta HERRAN aff alt hierta / och håll hans Prester j alla äro.

Elska then tigh giordt haffuer aff alla kraffter / och offuergiff icke hans tienare /

Summa.

Fruchta HERRAN och ära Presterna / och giff them sin deel såsom tigh budhit är / aff förstling och skuldoffer och häffoffer / och hwadh meer til offer / och allahanda heligh förstling helghat warder.

Räck them fattigha tina hand / på thet tu skalt rijkeligha welsignat warda / och tijn welgerning tigh teckan göra / för alla leffuandes menniskior / Ja / bewijsa ock tina welgerningar på the dödha.

(the dödha) Til at swepa them / och ärligha begraffua them för vpståndelsen skul.

Låt icke the gråtande vthan tröst / vthan sörgh medh the söriande.

Låt tigh icke tungt wara at sökia then siwka / Ty för then skul warder tu elskat.

Ehwadh tu gör / så tenck vppå endan / så gör tu aldrig illa.

VIII. Capitel.

Ee iiij Trätt

TRätt icke medh them weldigha / at tu icke faller honom j hender / Trätt icke medh them rijka / at han icke bliffuer tigh förswår / Ty monge låta muta sigh medh penningar / och gåffuor beweka ock så Konungars hierta / Trätt icke medh enom trättosamom / at tu icke bår wedh vppå hans eeld. Skemta icke medh een groff menniskio / at hon icke försmåher tina slecht.

Förkasta icke honom sina synder som sigh båttrar / och kom jhogh / at wij än nu alle skull vppå oss haffue.

Förachta icke ålderdomen / ty wij achte ock gamle warda. Glädh tigh icke at tin owen döör / kom jhogh / at wij alle döö moste.

Förachta icke hwadh the wijse tala / vthan retta tigh effter theras ordspråk / Ty aff them kant tu någhot låra / och huru tu tigh hålla skalt jbland myndigt folck.

Låt tigh icke tyckia at tu klokare äst än the gamle / ty the haffua ock lärdt aff sina fädher / Ty aff them kant tu låra / huru tu skalt swara tå thet behöffues.

Vpblås icke thens ogudhachtighas eeld / at tu ock icke medh vpbrennes / Fååts icke widh en lastare / at han icke förwender tigh tijn ord.

(eeld) Vpweck icke honom til at lasta vthan saak

Låna icke enom mechtighare än tu äst / men lånar tu / så hålt thet såsom thet borttapat wore.

Gack icke j borghan offuer tina förmågho / men om tu gör thet / så tenck til och betala.

Trätt icke emoot Domaren / ty man aff sägher Domen effter som han wil. Wandra icke medh enom offuerdådighom / at han icke kommer tigh j olycko / Ty han gör hwadh han wil / och så moste tu för hans dårskap skul skadha lijdha.

Kijffua icke medh en sticken / och gack icke allena medh honom j marckenne / Ty han achtar blodz vthgiwtelse såsom intet / och ther tu ingen hielp haffuer / dråper han tigh.

(galen man) Thet är / medh lößachtigha menniskior som intet achta.

Medh en galen man haff intet rådh / ty thet gåår honom intet til hiertat.

För enom fremmande gör intet thet tu wilt haffua dolt / Ty tu weest icke hwadh ther aff komma må / Vppenbara icke titt hierta för huar man / måtte henda at han tackar tigh illa.

IX. Capitel.

HAff icke mistancka om tina hustru thű tigh kär är / Ty sådana mistancke kommer intet gott åstadh. Giff icke quinnône wold offuer tigh / at hon icke warder tin Herre.

Flyy ena skökio / at tu icke kömmer j hennes snaro. Wänn tigh icke til ena songersko / at hon icke griper tigh medh sitt smecker. See icke effter pijghor / at tu til them icke vptend warder. Befatta tigh icke medh skökior / at tu icke bliffuer titt quitt. Gapa icke om kring hijt och tijt j stadhenom / och löp icke vthi hwar wråå. Wendt titt ansichte jfrå degheligha quinnor / och see icke effter andra quinnors skapnat.

Ty deghelighe quinnor haffua giordt mongan man galen / och ond luste brinner ther aff såsom en eeld. Sitt icke när eens annars hustru / och famptagh henne icke / Gack icke til drycks medh henne / at titt hierta icke skal draghas in til henne / och titt sinne icke förwillas

Offuergiff icke en gammal wen / ty tu weest icke om tu så mykit winner vppå en nyy / En nyy wen är nytt wijn / låt thet gammalt warda / så smakar thet tigh wel.

Stöt

Stöt intet om en ogudhachtighan j hans stora herligheet / Ty tu weest icke hwadh enda thet wil tagha medh honom / Låt tigh icke teckias the ogudhachtighas anslagh / ty the warda aldrigh frome / alt in til heluetet.

Hålt tigh jfrå then som macht haffuer til at dråpa / så behöffuer tu icke fruchta / at han dråper tigh / Om tu jw moste vmgå honom / så förgrijp tigh icke / at han icke tagher tigh lijffuet aff / tå tu minst tencker ther vppå / Och weet at tu wandrar jbland snaror / och gåår offuan vppå högha spitzer.

(Högha spitzer) Såsom är på högh torn ther farlighit är.

Lär medh all flijt kenna tin nästa / och om tu behöffuer rådh / så sööke them när wijsom menniskiom / och befrågha tigh medh the förståndigha / och vthretta alla tina saker effter Gudz ord.

War j selskap medh froma menniskior / och war gladh / doch medh Gudz fruchtan.

X. Capitel.

WErket prijsar Mestaren / och en wijsan Första hans handel. Thet är een farligh ting vthi itt Regemente medh en swasare / och een oförwåghen bladhrare kommer vppå skam.

(bladhrare) Thű som sigh tyckia låter at han är full medh rådh och klookheet / och talar för alla andra.

En wijs Regent är streng / och hwar een wijs Offuerheet är / ther gåår all ting skickeligha til. Såsom en Regent är / så äre ock hans befalningesmän / Såsom Rådhet är / så äre ock borgharena. En owijs Konung förderffuer land och folck / men när the Weldighe kloke äre / så ståår stadhen wel.

Regementet på iordenne ståår j Gudz hand / han giffuer henne vndertijdhen en dughelig Regent. Vthi Gudz hand ståår / om thet lyckas medh en Regent / han giffuer honom ock en loffligh Canceler.

(Canceler) Thet är / hans nästa rådh såsom Naeman war när Konungenom aff Syrien. 4. Reg. 5.

Hempnas icke för nogha alt hoghmoodh / och sleck icke tin harm när tu straffa skalt. Them höghferdighom äre bådhe Gudh och menniskior hätske / För ty the handla för bådhom them orett.

För wold / orett och girigheet skul / kommer itt Rikes Regement jfrå thz ena folcket in til thet andra.

Hwadh hoghmodhas tu arma muld och aska : som doch icke annat äst än en sleem treck / then stund tu än nu leffuer / Och om än läkiaren lenge ther om mödher sigh / så gåår thet doch på endalychtēne altså / J dagh Konung / j morghon dödh / Och när menniskian är dödh / så äta honom ormar och matkar.

Ther aff kommer all höghferd / När een menniskia affaller jfrå Gudhi / och hennes hierta wijker jfrå sinom Skapare / Och höghferd drijffuer til alla synder / then ther medh faar / han kommer mong styggelse åstadh.

(affaller) Thet är / at hon gudz ord förachtar.

Luce 2. Therföre haffuer HERREN alltijdh låtit hoghmoodh komma på skam / och på endalychtenne vmstördt thet. Gudh haffuer the höghferdigha Förstar nedherkastat aff sätet / och vpsatt the ödhmiuka / Gudh haffuer the stålta Hedhningars root vthrotat / och planterat ödhmiuka j theras stadh. Gudh haffuer Hedhninganars land vmwendt och j grund förderffuat. Han haffuer låtit them borttorkas och förderffuas / och vthskrapat theras nampn på iordenne.

At menniskionar äre höghferdighe och grymme / thet är aff Gudhi icke skapat / Menniskian är icke ond skapat / vthan then som fruchtar Gudh / han bliffuer medh åro beståndande / men then som Gudz bodh offuertrådher / han kommer vppå skam.

Och the som Gudh fruchta / the hålla sin Regent widh åro / therföre bewarar han them.

Thet skal hwarken rijk eller fattigh / hwarken stoor eller liten aff någhot annat beröma sigh / än at han fruchtar Gudh.

Thet

Thet dogher platt intet / at man en fattighan förståndighan försmåår / och en rijkan ogudhachtighan årar.

Förstar / Herrar och Regenter åre j stoor åro / men så store åre the icke som en ther fruchtar Gudh.

Enom wijsom tienare moste Herren tiena / och en förnufftigh Herre knorrar intet ther om.

Gör icke effter titt eghit hoffuudh j titt embete / och gör tigh icke stålt når man tigh behöffuer.

Thet år båtre at man achtar sijn syslo ther han sigh medh behielper / ån at han tagher sigh mykit före / och ther medh en tiggiare warder.

Min son vthi motegång war tröst / och drista vppå titt embete / Ty then som wantröster vppå sitt embete / hoo wil hielpa honom? Och hoo wil hålla honom widh åro / som sitt embete sielff oårar?

Then fattighe warder årat för sijn klookheet skul / och then rijke för sina åghodelar skul / Men år klookheten prijsligh en j enom fattighom / huru mykit meer j enom rijkom? Och hwadh enom rijkom illa ståår / thet ståår enom fattighom mykit meer illa.

En ringa manz wijsheet låter honom komma til åro / och setter honom når Förstar. Psalm. 113

Tu skalt ingen prijsa för hans stora anseende skul / icke heller någhon föracht för hans fögho anseende skul / Ty Bijth år en liten foghel / och giffuer doch then allrasötesta frucht.

(åro) Når tu j titt Malestet och wold moste pråla.

Förhäff tigh icke aff tijn klådher / och war icke stålt j tinne åro / Ty HERREN år vnderligh j sijn werck / och ingen weet hwadh han göra wil. Monge Tyranner haffua most sittia nedhre på iordenne / och Kronan år satt vppå then ther man intet vppå tenckte. Monge store Herrar åre om kull faldne / och weldighe Konungar åre androm j hender kompne.

Fördöm ingen förr ån tu aff sakenne weest / ransaka först och straffa sedhan.

Tu skalt icke döma förr ån tu sakena förhördt haffuer / och låt folck först vthtala.

Blanda tigh icke vthi annars manz saker / och sitt icke offuer orettom doom.

XI. Capitel.

MIn son slå icke tigh vthi mongahanda handel / Ty om tu tagher tigh mongahanda före / winner tu ther icke mykit vppå / Om tu ån fast ståår ther effter / så fåår tu thet icke thes heller / ehwart tu tigh wender / så kommer tu doch intet ther vth.

Monger legger sigh thet når noogh / och fijkes effter rijkedomar / och gör icke annat ån hindrar sigh sielff ther medh. Twert om / gör monger sigh maak then wel hielp behöffde / år ther til swagh och fattigh / then seer Gudh til medh nådhe / och hielper honom vthu vsålheet / och låter honom så komma til åro / at monga förundra sigh vppå honom.

Thet kommer altsamman aff Gudhi / lycka och olycka / lijff och dödh / fattighdom och rijkedom.

The froma giffuer Gudh the rijkedomar som bliffua / och hwadh han beskerdt haffuer / thet haffuer altijdh framgång.

Monger man år karigh och spaar / och warder ther rijk jgenom / och tencker at han haffuer noogh lagt tilhopa för sigh / och sågher / Nu wil iagh haffua godha daghar / åta och dricka aff mina åghodelar / och han weet icke at stunden så når år / at han moste alt leeffua androm och döö. Luce 12

Bliff vthi Gudz ord / och öffua tigh ther vthi / och statt vthi tijn kallelse / och sköt intet effter huru the ogudhachtighe fara effter godz / Sett tu tijn tröst til Gudh / och bliff vthi tijn kallelse / Ty thet år HERRANOM alztinges lått / göra en fattigh rijkan.

Gudh welsignar the fromas åghodelar / och når tijdhen kommer / förkoffwra the sigh snarligha. Sågh icke / Hwadh hielper migh thet / och huadh haffuer iagh ther förinnan / Sågh icke / Jagh haffuer noogh / huru skal migh någhot fattas?

Når tigh wel gåår / så tenck / at tigh kan åter gå illa. Och tå tigh illa gåår / så tenck / at tigh kan åter gå wel / Ty HERREN kan letteligha werdergella hwariom och enom j dödhenom / såsom han förtient haffuer. Een ond stund gör / at man all glådhi förgåter / och når menniskian döör / så fåår hon weta huru hon leffuat haffuer / Therföre skalt tu ingen rosa för hans enda / Ty hwadh en för en man warit haffuer / thet finner sigh når hans efterkommandom.

XII. Capitel.

HErbergha icke hwar och en j tino hwse / Ty werlden år full medh otroheet och list / Jtt falskt hierta år såsom en lockofoghel widh gildret / och wachtar effter huru han kan grijpa tigh / Ty hwadh han gott seer / thet vthtydher han til thet wersta / Och thet alrabetsta beskemmer han som alramest. Vthaff eenne gnijsto warder en stoor eeld / och then ogudhachtighe wender intet igen / förr ån han blodh vthgiwter. Tagh tigh wara för sådana skalckar / the haffua intet gott j sinnet / at the icke hengia vppå tigh een ewigh skam / Tagher tu en fremmåde in til tigh / så gör han tigh oroo och driffuer tigh vth jfrå tin eghendom.

Wilt tu gott göra / så see til hwem tu gör thet / så förtienar tu tack ther vppå / Gör them Godha gott / så warder thet tigh rijkeligha wedhergollet / Om icke aff honom / så skeer thet wisseligha aff HERRANOM / Men the arghe skalckar som för welgerningar intet tacka / thẽ warder intet wel gångandes.

Giff them Gudhfruchtigha / och förbarma tigh intet offuer thẽ ogudhachtigha. Gör them elenda gott / och giff them ogudhachtigha intet / Behålt titt brödh för honom / och giff honom intet / at han ther jgenom icke styrckt warder / och vnderträdher tigh / Tu skalt wel få twå så mykit ondt aff honom / som tu honom gott giordt haffuer / Ty thẽ Alrahögste år the ogudhachtighas owen / och wil straffa them.

Tå enom welgåår / så kan han icke rett kenna en wen / Men når illa gåår / så kan owenen ock icke dölia sigh. Ty når enom welgåår / thet förtryter hans owen / Men når thet gåår illa / så dragha sigh ock wenerna jfrå honom.

Troo tinom owen aldrigh / Ty såsom jernet alltijdh på nytt rostas / altså låter han ey heller sina ondsko / och om han ån nijgher och bughar / så see doch grant til / och tagh tigh wara för honom / Om tu ån polerar honõ såsom en speghel / så bliffuer han ån tå rostigh / Tagh honom icke in til tigh / at han icke driffuer tigh bortt / och trådher in vthi titt rwm / Sett honom icke bredho widh tigh / at han icke skal begynna fara effter titt såte / och tu tå på sidstonne på mijn ord tenckia moste och ångra tigh.

Lijka som når en beswåriare bittin warder aff ormen / ther ömkar sigh ingen öffuer / såsom ey heller tå en vmgåår medh wildiwr / och aff them rijffuen warder / Altså gåår thet ock medh them som håller sigh in til en ogudhachtighan / och blandar sigh vthi hans synder / Han bliffuer wel en tijdh long når tigh /

når tigh / Men om tigh begynnar misgå / så bijdhar han intet.

Owenen giffuer wel godh ord / och klaghar sigh fast för tigh / och stickar sigh wenligha / kan ock ther til gråta / Men j hiertat tencker han / huru han skal störta tigh j gropena / och om han fåår tilfelle / kan han icke aff titt blodh mått warda / Om någhor wil göra tigh skadha / så år han then förste / Han stickar sigh såsom han wille hielpa tigh / och skiwter tigh om kull oförwarandes / Han rister sitt hoffuudh och leer j nåffuan / bespottar tigh / och slåår hoffuudhet vp.

XIII. Capitel.

Then som kommer widh tiåro / han besmittar sigh ther aff / och then som giffuer sigh j selskap medh them höghferdigha / han lårer höghferd.

Giff tigh icke j selskap medh them weldigha och rijka / tu legger ellies een swår byrdo vppå tigh / Hwadh skulle een leerkruka når eenne koppargryto ⁝ Ty om the stöta på hwar andro / så gåår hon sönder.

Then rijke gör orett / och trotzar ån tå ther til / men then fattighe moste lijdha / och tacka ån tå ther til medh / Så lenge han haffuer nytto aff tigh / brukar han tigh / men når tu icke meer förmå / så låter han fara tigh. Så lenge tu någhot haffuer / tårer han medh tigh / och ther giffuer han intet om / at tu warder förderffuat. När han behöffuer tigh / kan han wel apa tigh / och leer til tigh / loffuar tigh mykit / och giffuer tigh the betsta ord / och sägher / Behöffuer tu någhot ⁝ Och biudher tigh en gång eller tree til gäst swijkligha / så lenge han fåår titt aff tigh / och bespottar tigh på sidstonne / Och om han ån seer tina nödh / låter han likwel fara tigh / och rister hoffuudhet offuer tigh / Therföre see til / at tijn eenfaldigheet icke bedragher tigh / och låter tigh vthi olycko komma.

Om en mechtigher wil dragha tigh til sigh / så nekat / så dragher han tigh thes meer / Treng tigh icke sielff in til honom / at tu icke bortdriffuin warder / Dragh tigh ock icke alt förmykit vndan / at man jw kan bruka tigh j nödhenne / Sägh icke ney / om han tigh någhot befaler / men förlåt tigh icke ther på / om han tigh fast wenlighen år / Ty han försöker tigh ther medh / och medh sina liufflighe åthåffuor / hörer han tigh vth / Tå han ogunstigh warder / så bliffuer han intet widh sådana wenligh ord / och skemtar icke medh straff och fångelse / Therföre tagh tigh wara / och see tigh wel före / tu leffuer j stoor fara.

Hwart och itt diwr håller sigh in til sin lijka / så skal ock hwar och een menniskia hålla sigh in til sin lijka / Thet år rett såsom vlffuen gåffue sigh j selskap medh fåren / når en ogudhachtigh giffuer sigh j selskap medh the fromma / Såsom Hyena giffuer sigh j selskap medh hunden / altså ock then rijke medh then fattigha / Såsom Leyonet vpåter willåsnan j markenne / så vpåta the rijke the fattigha. Såsom then höghferdighe wåmiar widh thet ringa år / så wåmiar ock then rijke widh then fattigha. När then rijke faller / så hielpa honom hans wener vp / När then fattighe faller / stöta ock hans wener honom nedher. När en rijker icke rett giordt haffuer / så åre monge the honom hielpa / När han sigh medh ordom förtaghit haffuer / så moste man thet låta så rett wara / Men når en fattigh icke rett giordt haffuer / så kan man thet wel högt wågha / Och om han ån wijsligha talar / så finner han doch intet rwm. När then rijke talar / så tijgher hwar man / och hans ord vphöyer man j himmelen / Men når then fattighe talar / tå sägher man / Hoo år thenne ⁝ Och om han felar någhot / så moste han strax vmgellat.

Hyena år itt diwr j Egypten / thet lårer kalla en hund widh hans nampn såsom een menniskia / och åter vp honom.

Psalm.6.

Rijkedom år wel godh / når man brukar honom vthan synd / Men thens ogudhach-

-tighas fattigdom / lårer honom tala mykit ondt.

Hwadh en j sinnet haffuer / thet seer man på hans öghon / ehwadh thet år gott eller ondt / Haffuer han gott j sinnet / så seer han lustigt vth / Men then som hemlighit ondt haffuer j sinnet / han kan therföre icke haffua roo.

Wel år honom som icke giffuer ondt rådh / och icke ther aff ondt samwet haffuer.

Wel år honom som icke haffuer itt ondt samwet / och hans hopp honom icke förfallet år.

XIIII. Capitel.

Enom armling ståår icke wel / at han år rijk / och hwadh skulle godz och penningar enom karighom vßling ⁝

Then ther mykit församlar och sigh sielffuom intet gott gör / han samlar åt androm / och andra skola förslösat.

Then sigh sielffuom intet gott gör / hwadh gott skulle han göra androm ⁝ han haffuer aldrigh någhon glådhe aff sitt godz.

Proue.27.

Ingen skendelighare ting år / ån at en vnner sigh icke sielffuom gott / och thet år then retta plåghan för hans ondsko / Gör han någhot gott / så weet han ther wisseligha intet aff / och på sidstonne warder han ther otoligh offuer.

Thet år een ond menniskia som icke gitter see / at man gör folcke gott / vthan wender sitt ansichte bortt / och förbarmar sigh offuer ingen.

Een girigh menniskia låter aldrigh nöya sigh åt sin deel / och kan för girigheet icke trijffuas.

En nijtsk seer icke gerna at man åter / och thet gör honom ondt / at han skal maat giffua.

Supra 4. Tobie 4.

Min son / gör tigh sielffuom gott aff tino / och giff HERRANOM offer som honom bör.

Kom jhogh / at dödhen intet försumar sigh / och tu weest jw wel hwadh förbund tu medh dödenom haffuer.

Gör tinom wenom gott för tin enda / och giff them fattigha effter tijn förmågho.

Förgåt icke the fattigha når tu en gladh dagh haffuer / så wedherfars tigh ock then glådhe som tu begårar.

Tu moste doch tin mödhosama swett androm låta / och titt arbete arffuingomen offuergiffua.

Giff gerna / så warder tigh giffuit / och helgha tina siål / ty når tu dödher år / så haffuer tu vthtårdt.

(helgha) Giff Prestomen theras retta offer / så som Laghen biudher.

Esaie 40. Jacobi 1. 1. Petri 1.

Alt kött förslijts såsom itt klådhe / ty thetta år thet gamla förbundet / Tu moste döö.

Såsom thet gåår til medh grönt löff på itt skönt trää / somt faller aff / somt wexer åter vp / altså gåår thz ock menniskiomẽ / somlighe döö / somlighe warda födde.

All förgengeligh ting moste tagha en enda / och the som ther medh vmgå / the förgåås ock så medh.

XV. Capitel.

Wel är then som alltÿdh vmgåår medh Gudz ord/ och thet vthlegger och lärer/ betrachtar thet j hiertat/ och grundeligha lärer förstååt/ och fråghar jw meer och meer effter wÿsheetenne/ och skyndar sigh effter henne ehwart hon gåår/ och seer in genom hennes fenster/ och lydher vthan för hennes dör/ Sitt herberghe söker han hardt widh hennes hws/ och vpsetter sina hyddo widh hennes wegg/ och thet är honom itt gott herberghe/ Han haffuer ock sÿn barn in vnder hennes skirel/ och bliffuer vnder hēnes löff/ Ther vnder warder han beskermat för heta/ och haffuer ther ena herligha boning. Sådant gör ingen vthan then som HERRAN fruchtar/ och thā sigh widh Gudz ord håller/ han finner henne/ Och hon skal möta honom som een modher/ och skal vndfå honom såsom een vng brwdh/ Hon skal spÿsa honom medh förståndz brödh/ och giffua honom dricka aff wÿsheetennes watn/ Ther jgenom warder han starck/ at han kan fast stå/ Han håller sigh widh henne/ at han icke på skam kommer/ Hon skal förhöya honom offuer hans nästa/ och skal öpna honom hans munn vthi församlingenne/ Hon skal kröna honom medh glädhe och frögd/ och medh itt ewigt nampn begåffua honom/ Men the galne finna henne intet/ och the ogudhachtighe kunna icke see henne/ Ty hon är longt jfrå the höghferdigha/ och the skrymtare weta intet aff henne.

En ogudhachtigh kan intet rett lära/ ty thet kommer icke aff Gudhi/ Ty til een rett läro hörer wÿsheet/ ther giffuer tå Gudh nådhen til.

(Gudh giordt) Thet äre falske lärare som sälia sÿn wilfarelse vnder Gudz nampn/ och swerta at thet är Gudz ord/ eller at Gudh moste jw icke lära rett.

Tu torff icke säya/ Haffuer iagh orett lärdt/ så haffuer Gudh giordt thet/ Ty hwadh han hatar/ thet skulle tu icke göra/ Tu torff icke säya/ Haffuer iagh orett lärdt/ så haffuer han bedraghet migh/ Ty han behöffuer ingen ogudhachtighan/ Ty HERREN hatar alt affgudherÿ/ och then honom fruchtar/ han skyyr ther före/ Han skapadhe menniskiona aff begynnelsen/ och gaff henne thet walet/ Wilt tu/ så hält bodhen/ och gör thet honom behaghar vthi een rett förtröstning. Han satte tigh eeld och watn före/ Tagh til hwilket tu wilt/ Menniskian haffuer lÿffuet och dödhen för sigh/ hwilket hon wil/ thet warder henne giffuit/ Ty Gudz wÿsheet är stoor/ och han är mechtigh och seer all ting/ Och hans öghon see vppå them som fruchta honom/ och han weet wel hwadh rett giordt eller skrymterÿ är/ Han biwdher ingom at han skal ogudhachtigh wara/ och giffuer ingom loff til at synda.

XVI. Capitel.

Glädh tigh icke/ at tu mong ostyrigh barn haffuer/ och sett icke ther vppå/ at tu mong barn haffuer/ om the icke Gudh fruchta/ Förlåt tigh icke på them/ och tröst icke vppå theras förmågho/ Ty bätre är itt gott barn/ än tusende ogudachtigh/ Och bätre är döö vthan barn/ än ogudhachtigh barn haffua.

En from man kan en stadh vphielpa/ men om the ogudhachtighe än monge åro/ warder han än tå genom them ödhe lagd/ Ther aff haffuer iagh j mina daghar mykit seedt/ och mykit mera hördt.

Elden vpbrende aff then hela ogudhachtigha hopen/ och wredhen gick vppå offuer the otrogna/ Han skonadhe intet the gamla Reser/ hwilke j theras starckheet förgingos/ Han skonadhe icke heller them när hwilkom Lot en fremling war/ Vthan fördömde them för theras hoghmoodh skull/ och förderffuadhe thet hela landet vthan barmhertigheet/ hwilket the medh synder vpfylt hadhe. Altså toogh han ock bortt sex hundrat tusend/ therföre at the ohörsame

woro/ Huru skulle han tå låta en ohörsam ostraffat bliffua? Ty han är wel barmhertigh/ men han är ock grym/ Han låter blÿdhka sigh/ men han straffar ock gruffueligha. Så stoor som hans barmhertigheet är/ så stoort är ock hans straff/ Och han dömer hwar och en effter som han förtienar.

Then ogudhachtighe skal medh sinom orett icke vndslippa/ och thens fromas hopp skal icke bortto bliffua.

All welgerning skal finna sitt rwm/ och hwariom och enom skal wedherfaras såsom han förtient haffuer.

Sägh icke/ HERREN seer intet effter migh/ Hoo fråghar effter migh vthi himmelen? Jbland så stoor hoop kommer han migh intet jhogh/ huadh är iagh emoot så stoor een werld?

Ty sÿ/ hela himmelen alt om kring/ haffuet och iorden bäffua/ Bergh och dalar darra/ tå han heemsöker/ skulle han tå icke see in vthi titt hierta? Men hwadh han göra wil/ thet seer ingen/ och wädhret som för handenne är/ mercker ingen menniskia/ och han kan mykit göra/ thes sigh ingen förseer/ Och hoo kan vthsäyat eller lÿdhat tå han dömer? Men sådana trwgh är förlongt bortto vthu öghonen/ Och när een fåwitsk menniskia hörer thet/ bliffuer hon doch widh sin galenskap och wilfarelse.

XVII. Capitel.

Min son hör migh/ och lär wÿsheet/ och merck vppå mÿn ord medh alffuar/ Jagh wil giffua tigh een wiss läro/ och klarligha vnderwÿsa tigh.

Gene.1.2. Gudh haffuer aff begynnelsen wel skickat sÿn Creatur/ och giffuit hwario och eno sitt eghit werck/ Och håller them j sådana skick til ewigh tÿdh/ så at the vthretta sitt embete alltÿdh/ och intet aff them hindrar thet andra/ vthan äro jw alltÿdh hans befalning lydigh/ Yterlighare haffuer han ock seedt vppå iordena/ och vpfylt henne medh sÿn godha ting/ Och giorde iordena fulla med diwr/ hwilken åter til iord komma.

Gudh skapadhe menniskiona vthaff iord/ och giorde henne åter til iord/ Och bestemde henne sin lÿffs tÿdh/ och skapadhe them bådhen hwart til sina art/ och giorde them effter sitt belete/ Han gaff them at alt kött them fruchta moste/ och the skulle rådha offuer diwr och foghlar/ Han gaff them förnufft/ måål/ öghon/ öron/ och förstånd/ och kenslo/ och wÿste them bådhe gott och ondt/ Och han sågh besynnerligha til them för annor diwr/ til at wÿsa them sitt stora Maiestet/ Han lärde them/ och gaff them lÿffzens Lagh/ Han giorde itt ewigt Förbund medh them/ och vppenbaradhe them sina retter/ The sågho hans Maiestet medh sÿn öghon/ och hörde hans herligha röst medh sÿn öron. Och han sadhe til them/ Tagher idher wara för all orett/ Och befalte hwariom och enom sin nästa.

(til sina art) Thet är/ mankön och quinkön.

(Medh them) Thet är/ medh Jsrael på Sinai bergh

Theras wesende är altstädhes för honom/ och intet fördolt/ Vthi all land skickadhe han herskap/ men offuer Jsrael är han sielff Herre worden/ Alla theras gerningar äro för honom vppenbara såsom solen/ och hans öghon see vthan vphåll alt theras wesende/ Och all theras ärgheet är honom ofördold/ och alla theras synder äro för honom vppenbara/ Han bewarar menniskionnes welgerningar såsom en signetz ring/ och godha gerningar såsom en ögnasteen/ Och på sidstonne skal han vpwaka/ och wedhergella hwariom och enom offuer hans hoffuudh/ såsom han förtient haffuer.

Men the som bätra sigh/ thē låter han til nådhe komma/ Och the som trötte äro/ tröster han/ at the icke förtwiffla.

Så vmwendt tigh nu til HERRAN/och offuergiff titt syndigha leffuerne/Bedh HERRAN och wendt åter aff thet onda/Hålt tigh in til then Högsta/och wendt tigh jfrå orett/och hata affgudherij medh alffuar / Hoo wil loffua then Högsta vthi heluete? Ty allena the leffuande kunna loffua/ The dödhe såsom the ther intet meer åro til / kunna intet loffua / Therföre loffua HERRAN medhan tu leffuer och helbregda äst.

XVIII. Capitel.

OHuru stoor är HERRANS barmhertigheet/han låter sigh nådhelighan finna allom them som vmwenda sigh til honom/Ty hwadh kan doch een menniskia wara/ medhan hon icke är odödhelighen? Hwadh är klarare än solen / likwel moste hon förgåås/Och hwadh kött och blodh vptenker/thet är jw ondt/Han seer himmelens omåteligha högd/ Men alla menniskior åro mull och stofft.

Men then ther leffuer ewinnerligha / alt thet han gör thet är fulkommelighit/HERREN är allena rettferdigh/ingen kan vthtala hans werck/ Hoo kan begripa hans stora Vnder? Hoo kan måta hans stora macht? Hoo kan förtälia hans stora barmhertigheet? Man kan hwarken förminska eller föröka henne/och kan hans stora Vnder icke begripa.

Men een menniskia når hon än sitt betsta giordt haffuer / så är thet än tå som noghast begynt/Och tå hon menar at hon haffuer fulkompnat thet/ så fattas ther än nu mykit/Ty hwadh är menniskian? Hwar til dogher hon? Hwadh kan hon froma eller skadha? Om hon lenge leffuer / så leffuer hon hundradhe åår/Såsom en drope watn emoot haffuet / och såsom itt sandkorn emoot sanden j haffuet/ så ringa åre hennes åår emoot ewighetena.

Therföre haffuer Gudh tolamoodh medh them / och vthgiwter sina barmhertigheet offuer them/Han seer och weet wel / huru the skola alle höra dödhenom til. Ty förbarmar han sigh thes rijkelighare offuer them / Eens menniskios barmhertigheet gåår allenast offuer hennes nästa/ Men Gudz barmhertigheet gåår offuer alla werldena/Han straffar och tuchtar/han lärer och sköter såsom en Heerde sin hiord/Han förbarmar sigh offuer alla the som sigh vnderwijsa låta/ och flijteligha Gudz ord höra.

Min son/når tu någhrom gott gör så knorra icke / och når tu någhot giffuer/så bedröffua honom icke medh hård ord/Daggen swalar hetan/altså är itt gott ord båtre än gåffuan/Ja/itt ord är stundom båter kommet än een stoor gåffua/Och een rettsinnigh menniskia giffuer bådhe/ Men en dåre förwijter enom ohöffwitskeligha/ och een oliuffligh gåffua är icke behagheligh.

Lår först sielffuer/förr än tu andra lårer/ Hielp tigh först sielffuan/ förr än tu andra låker/Straffa tigh först sielffuan/ förr än tu andra dömer / Så skalt tu nådh finna/tå andre straffadhe warda.

Bijdha icke medh tinne båtring/til tess tu kranck warder / vthan båtra tigh medhan tu än synda kant/ Fördrögh icke from warda / och töffua icke medh tins leffuernes båtring alt in til dödhen.

Och wilt tu Gudhi tiena/så låt thet wara titt alffuar/at tu icke försöker Gudh/Tenck vppå then wredhe som på endalychtenne kommande warder/ och på hemdena/ tå tu hådhan moste/Ty tå man mått är / skal man likwel tenckia at man åter hungra kan/Och tå man rijk är/skal man tenckia at man åter fattigh warda kan/Ty thet kan för afftonen wel annars warda/ än thet om morghonen war/Och alt thetta skeer medh hast för Gudhi.

Een wijs menniskia är vthi allo thesso vmhogse / och tagher sigh wara för synder/mådhan hon än nu synda kan/Then som förståndigh är/han tagher sådana wijsheet til sigh/och then som henne fåår / han loffuar henne. Then sådana låro rett lårdt haffuer/ han kan hålla sigh wijsligha / och wel ther om tala til förbåtring.

XIX. Capitel.

FÖlgh icke tijn onda begårelse/vthan bryyt tin wilia/ Ty om tu fölier tijn onda begårelse/så gör tu tigh sielff tinom owenom til spott.

War icke en slösare/och wån tigh icke til at slösa / at tu icke warder en tiggiare / och når tu icke mera penningar j pungenom haffuer/moste tu på ocker tagha.

En arbetare then sigh gerna full dricker / han warder icke rijk / och then som en ringa ting icke achtar/han kommer jw meer och meer aff sigh.

Wijn och quinnor göra wijsa mån galna / och the som vmgåås medh skötior/ the warda wille/och få mott och matk til löön/och torkas bortt androm til itt merkelighit Exempel.

Then som snarligha troor/han är lettferdigh / och tå han låter så förföra sigh/gör han sigh sielff skadha.

Then som glädhes ther aff /at han skalkheet bedrijffua kan/han warder förachtat/ men then som onyttigha squallrare hatar / han förwarar sigh för skadha.

Hörer tu någhot ondt/sägh thet icke effter/ty tiya/ skadhar tigh intet. Tu skalt hwarken säyat för wen eller owen/och vppenbara thet icke / om tu thet vthan ondt samwet göra kan/Ty man hörer tigh wel och achtar ther vppå/ men man hatar tigh likwel.

Haffuer tu någhot hördt/låt thet medh tigh döö / så haffuer tu itt rolighit samwett /Ty tu brister jw icke sönder ther aff.

Men en dåre wil vth ther med/såsom itt tijdhigt barn vth wil. Tå itt ord kommer til en dåra/ så är thet lijka som en pijl säte honom j lårena.

Tala här om til tin nästa / til ewentyrs han haffuer icke sagdt sådant/ men haffuer han sagdt thet/ at han icke meer gör thet.

Tala ther om til tin wen / ty thet liugs gerna vppå folck. Therföre troo icke alt thet tu hörer/Thet slipper stundom enom itt ord fram / och han menar thet doch icke altså. Ty hoo är then / hwilkom icke vnderstundom itt ord vndfaller?

Tala tinom nästa ther om til/förr än tu medh honom trätter / och tenck vppå Gudz bodh/Ty Gudz fruchtan gör/at man wijsligha handlar j alla saker / och Gudz bodh lårer klokligha fara j all handel.

Listigheet är icke wijsheet/ och the ogudhachtighas bedragherij är icke klookheet / Vthan är een ondska och affguderij/ och altsamman galenskap och owijsheet.

Båtre är een fögho klookheet medh Gudz fruchtan/än een stoor klookheet medh Gudz förachtning.

Monger är skarpsinnigh / och doch en skalck / och kan dragha sakena hwart han henne haffua wil / Then samme kan hengia hoffuudhet och see alffuart vth/och är doch altsammans bedragherij / Han slåår ögkonen nedher/och lydher til medh skalka öron / och om tu icke haffuer acht vppå honom/så förrastar han tigh/ Och om han förswagh är til at göra tigh skadha/så haffuer han doch thet icke fördragh/når han sin tijdh seer/ Man seer thet wel på honom/och en förnufftigh merker mannen på hans åthåffuor/ Ty hans klädhnat/löye och gång wijsa honom vth.

XX. Capitel.

MAn straffar offta sin nästa j otijdh / och giorde wijsligare at han tijgde.

Bätre är frijt straffa / än dragha hemlighit haat / och then thet tagher til tacka / honom kommer thet til froma.

Then som wold brukar j rettenom / han är lijka som en hwswachtare / hwilken ena Jungfrw skämmer / then han bewara skulle.

Somlighe tiya / therföre at the icke kunna förswara sigh / somlighe tiya och wachta vppå sin tijdh. En wijs man tijgher til tess han seer sin tijdh / men en framfoos dåre / kan icke bijdha effter tijdhen.

Then som mykit haffuer aff munnen / han gör sigh mishagheligh / och then sigh mykit welde tiltagher / honom warder man ogunstigh.

Mongom lyckas j ondom sakom / men thet lyckas honom til förderff.

Man giffuer offta någhot / ther man städher thet illa / Twert om / giffuer man / ther han thet ganska wel städher.

Then som mykit prålar / han förderffuas ther offuer / men then sigh förnedhrar / han warder vphögd.

Monger köper j förstonne lått / men sedhan betalar han thz dyrt noogh.

En wijs man gör sina gåffuo behagheligha medh liufflig ord / men hwadh the dårar giffua / thet göra the sielffue mishagheligit.

Eens dåras gåffua kommer tigh icke mykit til froma / Ty medh itt ögha giffuer han / och medh siw öghon seer han hwadh han ther före igen få skal / Han giffuer litet / och förwijter mykit / och vthropar thet såsom en wijntappare / J dagh låner han / j morghon wil han haffuat igen. Thesse äro olijdheligha menniskior.

En dåre klaghar / Migh är ingen trofast / ingen tackar migh för mina welgerningar / och the som mitt brödh åta / tala intet gott om migh / O huru offta och aff mongom warder han bespottat / Han faller farlighare genom sådana taal / än om han nedher aff lofftet fölle / Altså gåår thet them ondom / at the doch på sidstonne hasteligha falla moste.

(klaghar) Han kan icke til fyllest rekna sina welgerningar.

Een grooff otuchtigh menniskia haffuer mykit aff munnen / och talar obetenckt alt thet honom j sinnet faller.

Om än en dåre någhot gott talar / så dogher thet doch intet / Ty han talar thet icke j rettom tijdh.

Mongom förtagher hans fattighdom / at han icke illa gör / ther aff haffuer han then fordeel / at han icke itt ondt samwet haffuer.

Monger gör heller thet ondt är / än at han skal mista sin hedher / och gör thet för ogudhachtigha menniskior skul.

Monger tienar them andra til oretta saker / och medh thet samma fåår han honom til owen.

Lögn är en slem skamfleck på eenne menniskio / och är meenligh når otuchtadhom menniskiom. En tiwff är icke så ond / som en then sigh til lögn wån / men på sidhstonne komma the bådhe på förderff.

Liugha är menniskionne een skemligh ting / och hon kommer aldrigh til åro.

En wijs man kommer sigh sielff til åro / genom sitt wijsa taal / och en klook man warder aff hållen når Förstar.

Then som wel brukar sin åker / han gör drossan storan / och then sigh håller in til Förstar / så at han ther achtat bliffuer / han kan mykit ondt förtagha.

Skenker och gåffuor förblinda the wijsa / och leggia them itt betzl j munnen / at the icke straffa kunna.

En wijs man then sigh intet bruka låter / och en nedhergraffuen skatt / hwar til äro the bådhen nyttigh? Bätre är at then owijse fördölier sigh / än then wijse.

XXI. Capitel.

MJn son / haffuer tu syndat / så wendt igen / och bedh at thet förra giordt är / må ock förlåtit warda / Flyy för syndenne såsom för en Orm / ty om tu kommer henne förnår / så stinger hon tigh / Hennes tender äro såsom Leyons tender / och dråpa menniskiona.

Hwar och een synd är såsom itt skarpt swerd / och gör sådana såår som ingen hela kan.

Then som offuerwold och orett gör / han moste på sidstonne en tiggiare warda / Och then stålt är / then kommer på sidstonne jfrå hws och heman / Ty så snart then elende ropar / så hörer Gudh thet / och hemden kommer snarligha / Then som icke låter säya sigh / han är allaredho på thens ogudhachtighas wägh.

(offuerwold) Såsom the Tyranner göra.

Och then som fruchtar Gudh / han besinnar sigh / men then som hårdnackat är / honom seer Gudh fierran effter / och en förståndigh merker wel / at han förgåås will.

(wägh) Thet är på the fördömdas wägh / som straffas skola.

Then sitt hws bygger medh annars mans penningar / han samkar sigh stenar til sina graff.

The ogudhachtighas hoop är såsom blåår / the medh eeld förtäras skola.

The ogudhachtighe gå wel på en slett wägh / hwilkens ende helvetes affgrund är.

Then som Gudz bodh håller / han fölier icke sitt eghit hoffuudh / och fruchta Gudh medh alffuar / är wijsheet.

Ther icke förnufft inne är / ther anammas ingen låra. Somlighe äro förnufftighe noogh / men the komma ther medh mykit ondt åstadh.

Eens wijs manz låra rinner som een floodh / och såsom een leffuande kella.

Eens dåras hierta är såsom itt käril / thet ther låker och kan ingen låro hålla.

Tå en förnufftigh een godh låro hörer / så loffuar han henne och vthwijdhgar henne / Om en dåre hörer henne / så mishaghar hon honom / och han kastar henne baak om sigh.

Eens dåras taal tynger såsom een byrda på wäghenom / Men når en wijs talar / är thet lustigt höra.

Vthi rådhslagh haffuer man acht vppå hwadh then wijse talar / och hwadh han rådher / thet geller / Eens dåras taal är såsom itt fallet hws / och thens oförståndighas rådh / kan man icke weta hwadh thet är.

Når man wil vnderwijsa en dåra / så skickar han sigh lijka som man wille leggia honom en fiättor / bådhe på hender och fötter.

Men en wijs reknar thet för een gyllene prydhning / och för itt smijdhe på höghra armen.

(seer) Thet är / the som vth medh hwsen stå och lura / lydandes effter hwadh man sägher eller gör.

En dåre löper frijt enom in j hwset / men en förnufftigh haffuer ther een försyyn widh / En dåre seer frijt enom in genom fenstret / men en förnufftigh bliffuer vthan före ståndandes.

Thet är oförnufft / lydha widh dårena / en förnufftigh håller thet för een skam.

The marghtalighe bladhra thet icke mykit til sakena tienar / men the wijse wägha sijn ord medh guldwigt.

Dårar haffua sitt hierta j munnen / men the wijse haffua sin munn j hiertat.

En dåre leer offuerliwdt / en wijs leer til måtto.

När en ogudhachtigh bannar en skalck / så bannar han sigh sielffuom.

Örnataslare göra sigh sielffue skadha / och ingen haffuer them gerna når sigh.

XXII. Capitel.

En laat menniskia är lijka som en steen then j trecken ligger / then honom vptagher / han moste stryka henderna ther effter.

En otuchtigh son är sinom fadher een skam / Een förnufftigh dotter fåår wel man / Och een osidhigh dotter låter man wel bliffua / och hon bekymrar sin fadher / Och then ther dierff är / hon är bådhe fadhrenom och mannenom til wanhedher / och warder aff bådhom hatat.

Itt taal som j otijdh skeer / är såsom itt strengiaspel ther en sörgse är / Straff och låro skal man j rettom tijdh bruka.

Then en dåra lärer / han återlimar een söndrigh kruko / och gör rett såsom når man wecker en man aff hårdom sömpn / Then som medh en dåra talar / han talar med en soffuande / når thet vthe är / så sägher han / Hwadh är thz?

Offuer en dödhan plåghar man gråta / ty han haffuer icke meer liwset / men offuer en dåra skalt tu gråta / at han intet förstånd haffuer / Man skal icke alt förmykit gråta offuer en dödhan / ty han är til roo kommen / men en dåras lijff är werre än dödhen. J siw daghar gråter man offuer en dödhan / men offuer en dåra och ogudhachtighan j alla hans lijffs daghar.

Tala icke mykit medh en dåra / och vmgåås icke mykit medh en oförståndigh / Halt tigh jfrå honom / at tu icke kommer j platz / och aff hans oreenligheet besmittas. Wijk jfrå honom / så bliffuer tu medh fridh / och kommer icke j ångest och nödh för hans dårskap skul. Hwadh är swårare än blyy? och huru wil man annars kalla en dåra än blyy? Lettare är at båra sand / salt och jern / än ena oförståndigha menniskio.

Lijka som itt hws thet fast förbundet är vthi itt annat hws / aff stormwådher icke om kull faller / Altså ock itt hierta som på sinne saak wiist är / thz fruchtar sigh för ingen förskreckelse.

Såsom een skön plåstring på een slett wegg icke kan bestå emoot regn / eller en gård på itt högt bergh moot wådher / Altså ståår icke heller eens dåras blödhigha hierta j sitt anslagh emoot någhon förskreckelse.

Om man kramar öghat / så gå ther tårar vth / och om man drabbar en på hiertat / så låter han merkia sigh.

Then som kastar jbland foghlar / han stygger them bortt / och then som sin wen försmådher / han åtskilier wenskapen.

Om tu än droghe vth titt swerd emoot tin wen / så gör tu ther medh icke så ondt som medh försmådhelse / Ty j kunnen wel warda wener igen / tå tu icke flyyr honom / och talar medh honom. Ty man kan all ting förlijka vndantagno försmådhelse / förachtning / hemligheetz vppenbarelse och arghlist / J thenna stycker föriagas wenen.

Blijff tinom wen troghen vthi hans fattighdom / at tu tigh medh honom glädhia må når honom wel gåår.

Statt fasta medh honom tå honom illa gåår / på thet tu må ock niwta hans welmågho gott åt.

Rööök och damb gåår före ther eelden brinna wil / altså plåghar thet ock komma jfrå försmådhelse til blodz vthgiwtilse.

Skem tigh icke at förswara tin wen / och flyy honom icke / Skeer tigh någhot ondt aff honom / hoo thet hörer / han tagher sigh til wara för honom.

Ah at

XXIII. Capitel.

OAt iagh kunde settia itt låås för min munn / och tryckia itt fast inseghel på mina leppar / at iagh ther genom icke komme på fall / och mijn tunga icke förderffuadhe migh.

HERRE Gudh fadher / och mins lijffz HErre / låt migh icke råka jbland försmådhare / och låt migh icke jbland them förderffuas. O at iagh kunde hålla mina tanckar medh betzl / och tuchta mitt hierta medh Gudz ord / och at iagh icke sparde migh om iagh någhot feladhe / På thet iagh icke skal göra synd / och stoor wilfarilse vthikomma / och mykit ondt bedrijffua / Medh hwilko iagh måtte nedherfalla för mina owener / och them til spott warda.

HERRE Gudh fadher / och mins lijffs HErre / bewara migh för otuchtigt ögha / och wendt jfrå migh all ond lusta / Låt migh icke råka vthi slöserij och okyskheet / och bewara migh för skamlöst hierta.

Kåra barn / lårer hålla munnen / Ty then honom håller / han förtagher sigh icke medh ordom / såsom the ogudhachtighe och försmådhare och stålte / ther jgenom falla.

Wån icke tin munn til at swåria och föra Gudz nampn / Ty lijka som en dreng then offta medh rijs slaghen warder / icke vthan strijmor är / Altså kan ock then icke wara aff synd reen / som offta swår / och Gudz nampn förer.

Then som offta swår / han syndar offta / och plåghan skal icke bliffua jfrå hans hws.

Swår han och förståår thet icke / så syndar han likwel / Förståår han thet och förachtar thet / så syndar han twefalt / Men swår han fåfengt / så är han doch icke vthan synd / Hans hws skal hårdeligha straffat warda.

(fåfengt) Vthan sins nästas skadha.

Thet är ock så itt dödhelighit bannande / ther beware Gudh Jacobs hws före / Och the Gudhachtighe flyy sådant / och besmitta sigh icke medh thessa synd.

Matt. 5.

(bannande) Såsom Hedhningana swåria widh affgudhat.

Wån icke tin munn til letserdigt swåriande / Ty thet kommer aff ondt vpsååt.

Förgåt icke tins fadhers och tinne modhers låro / så skalt tu sittia jbland Herrar / och skalt ock icke förgåten warda / At tu icke wåns widh dårskap / och på sidstonne gerna såghe / at tu icke född wore / och förbannar tin födhelse dagh.

Then sigh wån til at förtala / han båtrar sigh icke j sina lijffzdaghar.

Annan gång synda / thet är förmykit / then tridie gången haffuer straff medh sigh.

Then som vptend är medh heta / han är såsom en brinnande eeld / och wender icke igen / til tess han vpbrenner sigh sielff.

Een okysk menniskia haffuer ingen roo j sinom kropp / til tess hon vptender en eeld.

Eenne okysko menniskio är all maat sööt / och wender icke igen til tess hon fulkompnar thet.

Han tagher hwadh han finner / Ja / offta en slamseck för sina degheligha hustru.

En man som sitt echteskap bryter / och tencker widh sigh sielff / Hoo seer migh? Mörkret är om kring migh / och weggianar skyla migh / så at ingen seer migh / Hwem skulle iagh skyy före / then Högste achtar intet mina synder.

Thenne skyyr allena för menniskiors öghon / och kommer intet jhogh at HERRANS öghon mykit klarare äre än solen / och see alt thet menniskionar göra / och skodha ock så in vthi hemligha wrååår. All ting äre honom kunnigh förr än the skapat warda / så wel som sedhan the skapat äro / Then samme mannen skal vppenbarligha j stadhenom straffat warda / och skal gripin warda / tå han sigh thes minst förseer.

Altså

Altså skal thet gå then quinno som sin man offuergiffuer / och en arffuinga aff enom androm fåår / Först är hon Gudz bodh olydigh / Ther näst synedar hon emoot sin man / Ther vthoffuer fåår hon genom sitt horerij barn aff enom androm. Thessa skal man vthkasta aff församlingenne / och hennes barn moste thet vmgella / Hennes barn skola intet rota sigh / och hennes quistar skola icke frucht båra / Hon låter een förbannat åminnelse effter sigh / och hennes skam warder aldrigh affskrapat / Ther aff lära efterkommandena / at intet är bätre än fruchta Gudh / och intet sötare än at achta på Gudz bodh.

XXIIII. Capitel.

WIjsheten prijsar sigh / och jbland folcket rosar hon sigh / Hon predicar vthi Gudz församling / och loffuar sigh vthi hans Rike / och sägher altså / Jagh är Gudz ord / och sweffuer offuer hela iordena / såsom en skyy / Mitt tiäll är j höghdenne / och min stool vthi skyyn / Jagh allena är allestådz så wijdt som himmelen är / och så diwpt som affgrunden är / Allestådz j haffuet / allestådz på iordenne / jbland all folck / jbland alla Hedhningar / När thessom allom haffuer iagh sökt boning / at iagh någhorstådz kunde rwm finna.

Tå bödh migh Skaparen åt all ting / och then migh skapat haffuer / bestelte migh ena boning / och sadhe / Vthi Jacob skalt tu boo / och Jsrael skal titt arff wara.

För werldena aff begynnelsen är iagh skapat / och skal bliffua ewinnerligha / och haffuer j Tabernaklet tient in för honom / och sedhan j Zion fått itt wist rwm / Och han satte migh vthi then helgha stadhen / at iagh j Jerusalem regera skulle. Jagh haffuer rotat migh när itt ärat folck / thet Gudz arffuedeel är / Jagh är högh vpwext såsom itt Cedreträå på Libano / och såsom en Cypress på Hermons bergh / Jagh är vpwext / såsom itt Palmträå widh watn / och såsom rosenstielker the j Jericho wexa / Såsom itt deghelighit Olioträå på een frij mark / Jagh är vpwoxen såsom een Lönn / Jagh gaff een liufflig lucht jfrå migh / såsom Caneel och kosteligha örter / och såsom thet betsta Myrrham / såsom Galban och Onich och Myrrham / och såsom rökelse j Templet.

Jagh vthreckte mina grenar såsom een Ek / och mine quistar woro deghelighe och lustighe / Jagh gaff een sööt lucht jfrå migh såsom itt wijnträå / och mijn blomster båro ärligha och rijka frucht.

Kommer hijt til migh alle j som migh begären / och mätten idher aff minne frucht / Mijn predican är sötare än hannogh / och mijn gåffua sötare än hannogs kaka / Then aff migh äter / han hungrar jw meer effter migh / och then aff migh dricker / han törster jw meer effter migh / Then migh hörer / han kommer icke på skam / och then migh fölier / han skal oskyldigh bliffua.

Alt thetta är Förbundzens book / som medh them Högsta Gudhi giordt är / Nemligha / Laghen / hwilken Mose Jacobs hwse til en skatt befalt haffuer / Ther aff wijsheten vthflutin är / såsom then elffuen Phison tå hon stoor är / och såsom then elffuen Tygris tå hon flödher om wårena / Ther aff förståndet vthflutit är / såsom Euphrates tå hon stoor är / och såsom Jordan j andenne / Vthaff then samma är tuchtan vthgången såsom itt liws / och såsom then elffuen Nilus om hösten / Then haffuer icke warit til som henne vthlära kunde / och warder ey heller någhon tijdh thn̄ henne vthgrunda kan / Ty hennes sinne är rijkare än någhot haff / och hennes ord diwpare än någhon affgrund.

Aff migh

Aff migh flyta monga becker in vthi örtagårdanar / lijka som man inleedde ther watn / Ther watnar iagh mina örtagårdar / och fuchtar mina engiar / ther warda mina becker til stora strömer / och mine strömer warda store siöghar / Ty mijn lära lyser så wijdha som then liwse morghon / och skijn fierran / Och mijn lära vthgiwter Prophetiam / then ewigh bliffua moste.

Ther see j at iagh icke allenast arbetar för migh / vthan för alla the som wijsheet begåra.

XXV. Capitel.

TRy skön stycke äro / som bådhe Gudhi och menniskiom wel behagha / När brödher offuer eens äro / och grannar elska sigh / och man och quinna wel begå sigh medh hwar annan.

Try stycke äro som iagh aff hiertat hatar / och theras wesende förtryter migh fast / När en fattigh höghferdigh är / och en rijker gerna liugher / och en gammal dåre en horkarl är.

Om tu intet samkar tilhopa j vngdomenom / hwadh wilt tu finna j ålderdomenom?

O huru herligha ståår thet / när the gråhåroghe äro wijse / och the gamle kloke / och Herranar förnufftighe och förståndighe.

Thet är the gamlas krona / när the mykit förfarit haffua / och theras ära är / at the Gudh fruchta.

Niyo stycke äro som iagh j mitt hierta håller högheligha prijsande / och
thet tiyonde wil iagh medh minom munn prijsa. En man som glädhe haff- I.
uer aff sijn barn. Then ther leffuer / til tess han fåår see sina owener nedher- II.
laghda warda. Wel är honom som ena förnufftigha hustru haffuer. III.
Then medh sitt taal ingen skadha gör. Then icke tiena moste någhrom then IIII. V.
thet icke werd är. Wel honom som en troghen wen haffuer. Wel honom VI. VII.
som kloot är. Och then som lärer tå man thet gerna hörer. O huru stoor är VIII. IX.
then som wijs är / Men then som fruchtar Gudh / offuer honom är ingen / X.
Ty Gudz fruchtan gåår offuer alt / Then som henne fast håller / widh hwem kan man lijkna honom?

Ingen werck är så stoor som hiertans sorgh / Jngen listigheet är offuer quinnors listigheet / Jntet förssååt är offuer hatarės försååt / Jngen hemd är offuer owenens hemd / Jntet hoffuudh är så listigt som Ormens hoffuudh / Och ingen wredhe är så bitter som quinno wredhe. Jagh wille heller boo jbland Leyon och Drakar / än medh een ond quinno / När hon wreedh warder / så förwandlar hon sin hyy / och warder leedh som en säck / Hennes man moste haffua skam vthaff henne / Och när man förkastar honom thet / gör thet honom j hiertat ondt / All argheet är ringa emoot quinnors argheet / Henne skee thet them ogudhachtigha skeer.

Een quinna som mykit haffuer aff munnen / är enom stillom manne såsom en sandigh wågh vp åt / för enom gamlom man / Låt thet icke bedragha tigh at hon är deghyeligh / och begära henne icke för then skul.

Om een quinna gör mannen rijk / så bliffuer ther intet annat aff än kijff och trätz / förachtelse och stoor smälek. Een ond quinna gör itt bedröffuat hierta / olustigt ansichte / och hiertans ångest.

Een quinna ther aff mannen ingen glädhe haffuer / hon gör honom ledhosam widh all ting.

Gene 3. Synden är kommen aff quinnonne / och för hennes skul moste wij alle döö. Såsom man icke skal giffua watnena rwm / så skal man ey heller låta quinnonne sin wilia / Wil hon icke wara effter tijn hand / så skil henne jfrå tigh.

Thet är sagdt effter Mosi Lagh.

Wel är

XXVI. Capitel.

WEl är them manne som een dygdosam quinno haffuer / thet aff leffuer han twå så lenge.

Een godh boqwinna är sinom man een glädhe / och gör honom itt rolighit leffuerne.

Een dygdesam quinna är een ädhla gåffua / och warder honom giffuin som fruchtar Gudh / Ehwadh han är rijk eller fattigh / så är hon doch honom een tröst / och gör honom altijdh gladh.

Try ting äro förskreckeligh / och thet fierde är gruffueligit / Förrädherij / vproor / vthgiwta oskyldigt blodh / hwilken stycke allsamman werre äro än dödhen / Men thet är een hiertans sorgh / när een mistroghen quinna kijffuar medh eenne andro / och skemmer henne för hwar man.

(olijka paar) The warda sellan rijk.

Når en haffuer ena onda quinno / så är thet rett såsom itt olijka paar oxar / som jemte hwar annan dragha skola. Then henne fåår / han fåår en Scorpion.

Een drucken quinna är een stoor plågha / ty hon kan icke skyla sijn skam.

Een bolersk quinna kenner man vppå hennes otuchtigha syyn / och vppå hennes öghon.

Är tijn dotter icke blyghsam / så halt henne hårdt / på thet hon icke skal drijffua någhot ondt / mädhan hon så frij är.

Når tu mercker / at hon dierffueligha om sigh seer / så see wel til / Hwar tu thet icke gör / och hon gör ther offuer tigh emoot / så torff tu thet icke vndra / Såsom en wandrare then torstigh är / låter hon sin munn vp / och dricker thz nästa watn som hon få kan / och setter sigh ther hon en stock finner / och tagher widh hwadh hon få kan.

Een liuffligh quinna glädher sin man / och når hon förnufftelighа medh honom vmgåår / vpfriskar hon honom hans hierta.

Een quinna som tiya kan är een Gudz gåffua / och een weltuchtat quinna ståår icke til at betala.

Jngen ting är kärare på iordenne än een tuchtigh quinna / och intet kosteligare än een kysk quinna.

Såsom solen når hon vpgången är / är een prydhelse på HERRANS högha himmel / altså är een dygdesam quinna een prydhelse j sitt hws.

(klaar lampa) Han talar om Liwsestakan och stodher nar vthi Mosi Tabernakel.

Een deghеligh quinna then ther from är / hon är såsom een klaar lampa på them helgha Liwsastakanom.

Een quinna som itt stadigt sinne haffuer / är såsom the gyllene stolpar på silffuer fötterna.

XXVII. Capitel.

TW stycke äre som migh förtryta / och thet tridie gör migh wreedh / Når man läter en strijdhsam man på sidstonne fattigdom lijdha / Och wijsa Rådhgiffuare på sidstöne föraktas / Och then aff retta troonne affaller til een oretta troo / Thenna haffuer Gudh til swerd fördömt.

En köpman kan medh platz tagha sigh wara för orett / och en kremare för synd / Ty för penningar skul göra monge orett / och the som rijke wilia warda / the wenda öghonen bortt / Såsom en naghle trenges in emellan twå stenar j muren / så trenger ock synden sigh in emellan säliaren och köparen / Om han icke medh flijt haller sigh vthi HERRANS fruchtan / så warder hans hws snart vmstördt.

(öghonen bortt) Thet är / The passa intet på samwetet.

Tå man sichtar / så bliffua sådhorna quarra / altså hwadh menniskian tagher

tagher sigh före / lodher jw någhot oreent ther widh / Lijka som vgnen pröffuar the nyia krukor / altså bepröffuar bedröffuelsen menniskionnes sinne.

På fruchtenne merker man huru trääädh haffuer rychtat wordet / altså merker man på talet huru hiertat stickat är.

Tu skalt ingen prijsa vthan tu haffuer hördt honom / ty på talet kennes mannen.

Fölier tu retthetena effter / så fåår tu henne / och jklädher tigh henne såsom en skön kiortel.

Foghlanar dragha sigh in til sina lijkar / alt så håller sanningen sigh in til them som henne lydha.

Såsom Leyonet wachtar effter roffuet / altså griper synden på sidstonne ögerningesmannen.

En Gudhfruchtigh talar altijdh thet helsosamt är / men en dåre förwandlas såsom månen.

Når tu jbland the owijsa äst / så merck hwadh tijdhen lijdha wil / men jbland the wijsa må tu hållat fram.

The dåras taal är offuermåtton förtretlighit / och theras löye är icke vthan synd / och the kitzla sigh doch ther medh.

(kitzla) Thet gör them gott at the göra androm bedröffuelse och skadha.

Ther man mykit swеriande hörer / ther ståår honom håret offuer enda / och theras kijff gör / at man moste hålla öronen til.

Når the höghferdighe kijffua til hopa / så fölier ther blodz vthgiutelse medh / och är förtretlighit at höra vppå / tå the hwar annan skemma.

Then som hemligheet vppenbarar / han tappar trona / och skal icke sedhan få en troghen wen.

Haff tin wen för öghon / och hålt honom troo / men om tu vppenbarar hans hemligheet / så fåår tu honom intet igen.

Then sin wen mister / han haffuer ther så ondt aff / som then hwilkens owen vndkommer / Lijka som tu slepper en foghel vthu handenne / alt så är thet ock når tu mister tin wen / tu fåår honom intet igen / Tu behöffuer intet löpa effter honom / han är förlångt bortto / han är vndsprungen såsom een Råå vthu nätet / Såår kan man förbinda / spotsk ord kan man försona / men then som hemligheet vppenbarar / medh honom är thet vthe.

Then som blinkar medh öghonen / han haffuer ondt j sinnet / och låter intet wenda sigh ther jfrå / För tigh kan han wel sötligha tala / och loffuar fast thet tu talar / men på baken talar han annorlunda / och förwender tigh tijn ord / Jagh kan ingen ting så illa lijdha som then samma / och HERREN lijdher honom ey heller.

XXVIII. Capitel.

THen som kastar en steen vp j högt / honom faller han nedher vppå hoffuudhet / Then som någhon hemligha stinger / han sarghar sigh sielff / Then ena groop gräffuer / han faller sielff ther vthi / Then som gildrar för en annan / han griper sigh sielff / Then enom androm skadha göra wil / honom kommer thet sielffuom på hans hals / så at han icke weet hwadhan.

The höghferdighe bruka håån och spott / men hemden wachtar vppå them / såsom itt Leyon.

The som glädia sigh når them froma illa gåår / the warda fångne j snaronne / och hiertans sorgh skal förtära them förr än the döö.

Wredhe och grymheet äre styggeligh / och en ogudhachtigh brukar sådant.

Then sigh hempnar/offuer honom skal HERREN hempnas igen/ och skal ock så behålla honom hans synder.

Förlåt tinom nästa hwadh han tigh emoot brutit haffuer/och bedh tå/ så warda tina synder ock förlåtna.

Een menniskia behåller wredhe emoot then andra / och wil sökia nådhe när HERRANOM/Hon är obarmhertigh emoot sin lijka/ och wil för sina synder bidhia/Hon är icke vthan kött och blodh/och behåller wredhe/hoo wil tå förlåta henne sina synder:

Tenck vppå endan och låt owenskap fara/then dödhen och förderff söker/ och bliff vthi bodhorden/ Tenck vppå bodhet/ och offuergiff titt hoot emoot tin nästa. Tenck på thens Högstas Förbund/ och förlåt fåwitzkona. Haff kijff fördragh/så bliffua monga synder tilbaka/ Ty een wredhsam menniskia vptender kijff/ och en ogudhachtigh kommer oredho åstadh emellan godha wener/och hijtzar thm̃ emoot hwar annan/ som godhan fridh haffua.

När wedhen är mykin/så warder eelden thes meer/ och när menniskionar rijkenar weldighe åro/ warder wredhen thes större/ Och om menniskionar rijke åro/warder wredhen thes starkare/ och om trettan lenge warar/ så brinner thet thes meer.

Redeboghen wara til at tretta/ thet vptender en eeld/ och snaar wara til kijffs/ thet vthgiuter blodh.

Om tu blås på een gnijsto/så warder ther aff en stoor eeld/ men spottar tu vppå een gnijsto/så sloknar hon/och bådhe kan aff tin munn komma.

Örnatasslare och falske arghe munnar åro förbannadhe/ ty the vpweckia ondt emellan them som godhan fridh haffua.

Een ond tunga gör monga menniskior oeens/ och driffuer them vthu thet ena landet j thet andra/ Hon nedherslåår fasta smådher/och förstörer Förstadöme/Een ond tunga bortdriffuer redheligha quinnor/och gör them quitt widh thet the haffua hafft mödho och arbete före/ Then henne lydher/ han haffuer aldrigh roo/ och kan ingenstädz medh fridh bliffua.

Gijsslen gör strijmor/ men een ond tunga sönderslåår been och altsamman.

Monge åro fallne genom swerdz ägg/ men aldrigh så monge som för onda tungor.

Wel är honom som för een ond tungo bewarat är/ och för henne oplåghat bliffuer/och hennes ook icke båra moste/ och vthi hennes bandom icke bunden är/Ty hennes ook är aff jern/och hennes band aff koppar/ Hennes plågha är bittrare än dödhen/och werre än heluetet.

Men hon warder then Gudhfruchtigha intet vndertryckiande/ och han warder j then eelden intet brinnandes. Then som offuergiffuer HERRAN/ han skal falla ther vthi/ och ther vthi brinna/ och thet skal intet vthsleckt warda/Thet skal offuerfalla honom såsom itt Leyon/och förderffua såsom en Parde.

Tu vmgärder tina åghor medh törne/ Hwj gör tu icke mykit meer een dör och boom för tin munn: Tu wägher titt silffuer och gull in/hwj wägher tu ock icke tijn ord på gullwigt: Tagh tigh wara/at tu ther jgenom icke staplar/och faller för tina owener/ som wachta vppå tigh.

XXIX. Capitel.

Then sinom nästa lånar/han gör ena barmhertigha gerning/ och then som åghodelar haffuer/ han skal thet göra.

Låna tinom nästa när han betorff/ och få ock så tu tinom nästa igen j förelagdom tijdh/ Hålt hwadh tu sagdt haffuer/och handla icke bedrägheligha medh honom/så finner tu altijdh tina nödtorfft.

Monger menar/at thet är funnet som han på borghan tagher/ och bedröffuar honom som honom holpet haffuer/ Han kysser enom handena/ tå han lånar aff honõ/ och talar så ödhmiwkeligha för sins nästas penningar skul/Men när han skal giffua thet igen/ så förhalar han thet/ och klaghar fast/Thet är dyyr tijdh/Och om han än förmå thet/giffuer han som noghast helfftena igen/och reknar honom thet til för een winning/ Om han icke förmå thet/så gör han honom the penningar quitt/ Så haffuer tå then samme köpt sigh en owen för sina eghna penningar/ och hin betalar medh bannor och lastan/och giffuer honom småleghen ord för tackena.

Monger lånar ogerna vthaff ingen ond mening/vthan han fruchtar at han warder sitt quitt.

Doch haff tolamodh medh tinom nästa j nödhenne/ och gör then almoson ther til/at tu giffuer honom tijdh.

(i nödhenne) Thet är/så lenge nödhen är.

Hielp then fattigha för bodhet skul/ och låt honom icke gå slappo jfrå tigh j nödhenne.

Vmbär gerna tina penningar för tins brodhers och nästas skul/och gräff them icke nedher vnder en steen/ther the doch förfaras.

Samka tigh en skatt effter thens Alrahöghstas bodh/ han warder tigh båtre än någhot gull.

Legg tina almoso j itt besynnerlighit rwm/ och hon skal vthielpa tigh jfrå all olycko/ Hon skal strijdha för tigh emoot tina owener/ båter än någhor sköld eller spetz.

(besynnerlighit) Skil thz som tu achtar giffua/jfrå annat godz/ såsom Mose lärde leggia tiyendena affsidhes och affskilia henne til framdeles welgerningar/ Och Paulus 2. Corinth. 9.

En from man loffuar för sin nästa/ men een skamlös menniskia låter bliffua honom.

Förgått icke tins loffuitzmanz welgerning/ ty han haffuer vthsatt sigh sielff för tigh.

En ogudhachtigh förer sin loffuitzman j skadha/ och en otacksam låter sin förlossare sittia j fara/ Gå j löffte/ haffuer monga rijka menniskior förderffuat/och kastat them hijt och tijt/såsom wåghen j haffuet/ Thet haffuer myndiga män bortdriffuit/så at the vthi frẽmande land moste hwswille gå.

Om en ogudhachtigh j löffte gåår haffuer/ och vmgåår medh swenker/ at han må komma sigh ther vth/ then warder icke straff vndkommandes.

Hielp tin nästa vth så mykit tu kant/ och see tigh före at tu icke sielff kommer ther offuer på skadha.

Thet är noogh til thetta leffuernet/ at man haffuer watn och brödh/ klädher och hws/ ther han sina ✝ nödtorfft medh skyla kan.

✝ (nödtorfft) Tå man til sådana lijfs nödtorfft borghar och lånar/ är thet rett giordt/ och är tå sådana nödh/ ther man bör hielpa vthi/ och icke ther man lånar eller borgar til prål/ stora bygning/ stoort köpetc såsom monge slå stor ting vppå/ och wilia alt gåått igenõ medh borghan och annars beswäring.

Båtre är een ringa näring vnder itt brädheskiwl thet eghit är/ än itt kosteligthit boord jbland fremmande.

War til fridz/ehwadh tu haffuer litet eller mykit/ Ty thet är itt skemlighit leffuerne/ gå hws frå hws/ Ther en är fremmande thor han icke låta sin munn vp/han moste låta them in til sigh/ ock låta them dricka medh sigh/ och ingen tack få/Han moste ther til höra bitter ord/nemligha/Gack tu fremmande och duka boord/ låt migh äta medh tigh hwadh tu haffuer. Item/ Dragh här vth/ iagh haffuer fått en ärligh gäst/ iagh moste haffua hwset/ min brodher dragher in til migh/ Sådant är enom förnufftighom man ‡ swårt/at han för herberghe skul sådana ord höra skal/och at man förwijter honom/thet han honom lånt haffuer:

‡ (swårt) Thz samma skeer ock them som borga/och stoor handel och bygning företagha/ och sedhan moste offuergiffua thet androm.

XXX. Capitel.

Then sitt barn kårt haffuer / han håller thet alstådhes vnder rijset / på thet han framdeles skal få glådhe aff thy.

Then sitt barn j tucht håller / han skal få glådhe aff thy / och betorff icke skemmas widh thet når sina kenda.

När en tuchtar sin son / bedröffuar han sin owen / och glådher sina wener / Ty om hans fadher döör / så är thet lijka som han wore intet dödh / ty han haffuer sin lijka effter sigh leeffdt / Tå han leffde sågh han sina lust / och hadhe glådhe aff honom / Tå han bleff dödh / behöffde han intet söria / Ty han haffuer effter sigh låtit itt förswar emoot sina owener / och then ther wenom åter til wilia wara kan.

Men then som widh sitt barn förflaat år / han klaghar thes strijmor / och så offta som thet gråter / förskrecker han sigh.

Jtt aghalööst barn warder owyrdigt / såsom en otam hest.

War flaat för tin son / så moste tu framdeles fruchta för honom / leek medh honom / så bedröffuar han tigh framdeles.

Skemta icke medh honom / at tu icke framdeles medh honom söria skalt / och tina tender på sidstonne gnijdzla moste.

Låt honom icke sin wilia j vngdomenom / och orsaka icke hans dårskap / Bögh hans hals medhan han än nu vng år / och slå honõ j ryggen / medhan han än nu liten år / På thet han icke skal warda halsstijff och tigh olydigh.

Lår titt barn / och låt thet icke gå fåfengt / at tu icke ther offuer kommer vppå skam.

Thet år båtre at en år fattigh och ther medh helbregda och frisk / än rijk och osund. Wara frisk och helbregda / år båtre än guld / och en helbregda kropp / år båtre än mykit godz / Jngen rijkedom år lijknandes widh en helbregda kropp / och ingen glådhe lijk widh hiertans glådhe.

Dödhen år båtre än itt kranckt leffuande eller een stådhigh kranckheet / Thet år lijka som en godh rett för en munn then intet åta kan / och såsom then maat then man setter widh eens dödz manz grifft / Ty hwadh år offret affgudhenom nyttigt? han kan doch hwarken åta eller luchta / Så år thet ock medh enom rijkom / then Gudh siwkan gör / Han seer thet wel medh ögonen / och ther effter suckar / Och år såsom en snöpter then når eenne jungfrw ligger och suckar.

Gör tigh icke sielff sorgh / och plågha tigh icke sielff medh tina eghna tanckar / Ty itt gladt hierta år menniskionnes lijff / och hennes frögd år hennes longa lijff / Gör tigh gott och styrck titt hierta / och drijff sorghena longt bortt jfrå tigh / Ty sorgh dråper monga menniskio / och tienar doch ingenstådz til.

Hon hielper intet / och gör ingen saak båtre / huad skal hon tå?

Nijt och wredhe forkorta lijffuet / och sorgh gör mannen gamlan för än tijdh år / Eno gladho hierta smakar all ting wel / som han åter.

XXXI. Capitel.

WAka effter rijkedomar / förtårer kroppen / och ther om söria / låter icke soffua / När en ligger och sörier / så waknar han altijdh vp / såsom een stoor kranckheet altijdh vpwecker.

Then år rijk som arbetar och samlar penningar / och håller vp emellan åt / och nyttiar them / Men then år fattigh som arbetar / och thet lyckas honom intet / och om han än vphåller / så år han doch en stackar.

Then penningar elskar / han bliffuer icke vthan synd / och then förgengelighit söker / han moste medh förgåås.

Monge komma på olycko för penningen skul / och förderffuas ther offuer för sijn ögHon.

The som honom offra them störter han nedher / och the oförsichtigha griper han.

(offra) The som tiena mam-mone, såsom ock S. Paulus sågher / at girugheet år affgu-derij / och the girige åre mâmons prester och tienare.

Wel år them rijka som ostraffeligh funnen warder / och icke söker penningar / Hoo år then? så wilie wij loffua honom / Ty han gör mechtigh ting jbland sitt folck / Then hår vthinnan bepröffuat och rettsinnigh funnen warder / han warder medh skääl loffuat / Han kunde wel göra illa / och giorde doch icke / skadha göra / och giorde doch icke / Therföre bliffuer hans godz / och the helighe prijsa hans almoso.

När tu sitter widh eens rijks manz boord / så öpna icke tina kefftar / och tenck icke / Hår år noogh til at åta / Vtan tenck / at itt argt ögha år nijtskt (Ty hwadh år nijtskare än itt sådant ögha?) och gråter tå thet seer en tagha til.

Tagh icke til aff alt thet tu seer / och tagh icke thet för honom j fatena ligger / Merk til widh tigh sielff / hwadh tin nåste gerna eller ogerna haffuer / och hålt tigh förnuffteligha j all stycker.

Äät som een menniskia hwadh för tigh satt år / och äät icke alt förmykit / på thet at man icke skal warda tigh wreedh.

Som een menniskia / Jcke som een soo.

För tucht skul hålt tu först vp / och war icke en omåtteligh fråßare / at tu icke fåår ogunst.

När tu jbland monga sitter / så tagh icke tu först til.

Een sidhugh mēniskia låter sigh medh een ringa ting nöya / therföre torff han icke j sinne sång hicka / Och når maghen widh måttelighheet hållen warder / så soffuer man lusteligha / så kan en bittijdha stå vp om morghonen / och år lustigh widh sigh sielff / Men en omåtteligh fråßare soffuer oroligha / och haffuer maghawerck och bwkreff.

Om tu förmykit åtit haffuer / så statt vp / gack bortt och kasta vp / thet år tigh helsosamt.

XXXII. Capitel.

MJn son / hör migh / och förachta migh icke / at mijn ord på sidstonne icke komma tigh igen / Tagh tigh någhot före til at arbeta / så kommer tigh icke någhon kranckheet vppå.

En giffmill man loffua menniskionar / och såya / Han år en årligh man / Och sådant år itt gott loff / Men om en karigh vsling talar hele stadhen illa / och man sågher rett ther vthi.

War icke en wijndrinckare / Ty wijn förderffuar monga menniskio.

1. Timo 5. Psal. 104.

Äsian pröffuar lödhningen / altså pröffuar ock wijnet offuerdådigh hierta når the drucken åro.

Wijn wedherqueker menniskionnes lijff / om man dricker thet måtteligha / Och hwadh år thet för itt leffuande / ther intet wijn år? Wijn år skapat ther til / at thz skal göra menniskiona gladha / Wijn drucket til nödtorfft / frögdar kropp och siål / men om man dricker ther förmykit aff / haffuer thz alt ondt medh sigh.

Dryckenskap gör en galen dåra än nu galnare / så at han trotzar och puckar til tess han stött / slaghen och sarghat warder.

Straffa icke tin nåsta vthi dryckenskap / och försmådh honom icke vthi hans glådhe / Giff honom icke ond ord / och mööt honom icke medh hardt taal / vthan hålt tigh lijka widh them / och lagha tigh effter them / så sitter tu rett / Och giff ther til hwadh tigh bör om tu wilt sittia ther medh / på thet the mågha wara gladhe medh tigh / Ther fåår tu åro medh / och man kallar tigh en sidhugh och beleffuat man.

Then äldste skal tala / ty thet bör honom / såsom then ther förfaren är / Och förhindra icke spelmännenar / Och om man wijsor siunger / så heng icke ther vthi medh / och spaar tina wijsheet til en annan tijdh / Såsom en Rubijn lyser j skönt gull / altså prydher ock songen gestabodhet. Såsom en Smaragd j skönt gull wel ståår / altså stå wijsor ock wel ther gott wijn är.

8 (Liungeeld) gör alt lust för toordönen hasteligha / alt så gör blygheet snart ynnest när hwar mā Ty all werlden haller aff een vng menniskio / tå hon blygachtig är / Och twert om / är all werlden enom oförskemdom hatisk.

(Jlla) Så at tu slår tienstefolket eller hustruna / Vthan leck / thet är / war glad och lustig medh them.

En yngling må ock wel tala en gång eller twå / när han behöffuer thet / Och när man honom fråghar / skal han göra thet kort / och hålla sigh såsom then ther icke mykit weet / och heller tiya / Och skal icke hålla sigh lijka widh Herranar / Och när en gammal talar / icke falla vthi hans taal.

Toordön haffuer stoor 8 liungeeld medh sigh / blygd gör stoor ynnest.

Statt ock j tijdh vp / och war icke then sijdste / vthan gack snart heem / och leek ther / och gör hwadh tu wilt / Doch at tu intet ondt gör / och widh ingen illa låter / Vthan tacka för alt thetta honom som tigh skapat / och medh sitt godha welplåghat haffuer.

XXXIII. Capitel.

Then som fruchtar HERRAN / han låter gerna lära sigh / och then som bittijdha skickar sigh ther til / han warder nådh finnandes.

Then som effter Gudz ord fråghar / han skal rijkeligha få thet / Men then som icke menar thet medh alffuar / han warder icke vthan werre ther aff.

Then som fruchtar HERRAN / han drabbar vppå then retta lärona / och kommer rettferdighetena til at lysa såsom itt liws.

En ogudhachtigh låter icke straffa sigh / och weet hielpa sigh medh annars Exempel j sijn anslagh.

(Exempel) Jagh seer intet / at honom illa går / som doch Gudz ord föracht ar etc. Ja / jw arghare skalck / jw båtre lycka.

En förnufftigh man förachtar icke godh rådh / Men en offuerdådigh och höghferdigh rådhes intet / ändoch han giordt haffuer hwadh han wille.

Gör intet vthan rådh / så ångrar tigh thet icke sedhan thet giordt är.

Gack icke then wäghen ther tu på falla må / eller ther tu tigh på stenar stöta må.

Förlåt tigh icke ther på at wäghen slett är / Ja / tagh tigh ock wara för tijn eghen barn.

Ehwadh tu haffuer för hender / så haff tröst til Gudh aff alt hierta / Ty thet är hålla Gudz bodh.

Then som setter troo til Gudz ord / han achtar bodhen / och then som tröster vppå HERRAN / honom skal intet fattas.

Then som fruchtar Gudh / honom wedherfars intet ondt / vthan tå han frestat är / skal han åter förlossat warda.

En wijs man hatar icke Gudz ord / Men en skrymtare sweffuer som itt skep på stormande haffuet / En förståndigh menniskia håller sigh fast widh Gudz ord / och Gudz ord är henne wist såsom itt klart taal.

☿ Thenne skrymtaren är then som lätz wara skarpsinnigh j scrifftenne / och fråghar / hwarföre thet och thz lärdt är / hwj then ene daghen är heligh / och then andre icke / Hwj watnet är siälennes doop / hwj brödh och wijn moste wara Christi lekamen och blodh.

Bliff wiss på sakenne / och tala sedhan ther om / låt först wel lära tigh / så kant tu swara.

Eens dåras hierta är såsom itt hiwl på wagnenom / och hans tanckar löpa om kring såsom itt hiwlsnaff.

Såsom en stoodhest gneggiar åt all skiwt / så henger ock en ☿ skrymtare in til alla bespottare / och sägher / Hwj skulle then ene daghen wara helghare än then andre ? Effter solen gör jw alla daghar j årena lijka.

HERRANS wijsheet haffuer så åtskildt them / och han haffuer så skickat åårstijdher och helghedaghar / Han haffuer somligha vthwaldt och helghat för andra daghar / lijka som alla menniskior äre aff iordenne / och Adam

Adam aff stofft skapat / Och HERREN haffuer doch åtskildt them effter sinne margfaldeligha wijsheet / och haffuer skickat mongahanda sett jbland them / Somligha haffuer han welsignat / vphögt och helghat / och til sina tienist kallat / Men somligha haffuer han förbannat och förnedhrat / och bortkastat them vthaff theras stand / Ty the äre vthi hans hand / såsom leer vthi pottomakarens hand / han gör alla sina gerningar såsom honom teckes / Altså äre ock menniskionar vthi hans hand / som them giordt haffuer / och han giffuer hwariom och enom såsom honom synes gott wara.

Altså är thet godha skickat emoot thet onda / och liffuet emoot dödhen / och then Gudhfruchtighe emoot thē ogudhachtigha / Altså skodha all thens Högstas werck / så äro altijdh twå skickat emoot twå / och itt emoot thz andra.

Jagh haffuer sijdst vpwaknat / såsom en then ther effterhemtar om Hösten / och Gudh gaff migh ther welsignelse til / at iagh ock haffuer fylt mina presser såsom j fullom Höst. Skodher huru iagh icke för migh arbetat haffuer / vthan för alla the som gerna lära wilia.

Hörer migh j store Herrar / och j Regenter j folcket / legger thet på hiertat / Giff icke tinom son / hustru / brodher och wen wold offuer tigh så lenge tu leffuer / och offuergiff ingom tina ägodelar / At tigh icke ångrar thet / och tu moste bidhia them ther om / Medhan tu leffuer och anda haffuer / vndergiff tigh ingo andro menniskio / Thet är bätre at tijn barn behöffua tigh / än at tu moste see them j henderna / Bliff tu then offuerste j tinom ägodelom / och låt icke tagha tina åro bortt / När tin ende kommer at tu moste ther jfrå / sij / tå skifft titt arff vth.

Åsnanom bör hans födher / gijssl och byrda / altså tienarenom sitt brödh / straff och arbete. Hålt tin tienare til arbete / så haffuer tu roo för honom / låter tu honom gå fåfeng / så wil han wara en Junkar.

Ook och tömar böya halsen / en ondan tienare hugg och slagh / Drijff honom til arbete / at han icke gåår fåfeng / Fåfeng gå / lärer mykit ondt / Legg honom arbete vppå thet enom tienare tilhörer / lydher han tigh icke / så sett honom j stocken / Doch legg ingom alt förmykit vppå / och hålt måtto j all ting.

Haffuer tu en tienare / så låt tigh wårda om honom såsom om tigh sielffuan / Ty then honom någhot gör / han menar titt lijff och leffuerne / Haffuer tu en tienare / så låt hålla honom som thet wore tu sielff / Ty tu behöffuer honom såsom titt eghit lijff.

At thz andra tienistefolcket moste hålla hans ord för tijn befalning.

Håller tu honom illa / så at han löper bortt jfrå tigh / hwar wilt tu sökia honom igen ?

XXXIIII. Capitel.

Owijsa menniskior bedragha sigh sielffua medh galen förhopning / och dårar förlåta sigh vppå drömer.

Then som drömer achtar / han tagher effter skuggan / och faar effter at gripa wådhret.

Drömer äre icke annat än belete vthan warelse.

Hwadh oreent är / huru kan thet reent wara ? och huadh falskt är / huru kan thet sant wara ?

(oreent) Drömer äre falske och orene / hwadh skulle the tå helgha eller reent göra.

Eghen spådom och vthtydning och drömer äro intet / och the göra doch swåra tanckar.

Och om thet icke kommer jgenom thens Högstas inskiutelse / så hålt intet ther aff / Ty drömer bedragha monga menniskior / och thet felar för them som byggia ther vppå.

Man torff ingen ‡ lögn ther til / at man skal hålla Gudz bodh / och man haffuer noogh aff Gudz ord / när man rett lära wil.

‡ (lögn) Tu torff icke fråga drömer / huad som gott är til at göra / tu haffuer Gudz ord.

En wel öffuat man förståår mykit / och en wel förfaren kan tala om wijszheet / Men then ther intet öffuat är / han förståår föghо / och the wille andar komma mykit ondt åstadh.

Tå iagh än nu j wilfarelse war / kunde iagh ock mykit lära / och war så lärd / at iagh icke kunde alt säyat / Och kom offta j dödz fara ther offuer / til tess iagh ther jfrå förlossat wardt. Nu seer iagh / at the Gudhfruchtighe haffua then retta Andan / Ty theras hopp ståår til honom / som them hielpa kan.

Then som fruchtar HERRAN / han torff för ingen ting förskreckias eller bäffua / Ty han är hans hopp.

Wel är honom som fruchtar HERRAN / hwar vppå förlåter han sigh / hwadh är hans tröst ? HERRANS ögon see vppå them som elska honom / Han är itt mechtigt beskerm / een stoor starkheet / een skygd emoot hetan / itt skiwl emoot then heta middagh / een bewarning emoot staplande / een hielp emoot fall / Then hiertat fröghdar / och gör ansichtet gladt / och giffuer helso / lijff och welsignelse.

XXXV. Capitel.

Then som offrar aff orettferdigt godz / hans offer är een bespottelse / och sådana the ogudhachtighas bespottelse behaghar Gudhi intet.

The ogudhachtighas gäffuor behagha them Högsta altz intet / och synderna låta icke försona sigh medh mykit offer.

Then som offrar aff thens fattighas Godz / han gör lijka som then ther slachtar sonen för fadhrens öghon.

Then fattighe haffuer intet vthan näghot litet brödh / then som gör honom ther widh quitt / han är en mordare.

Then som enom förtagher hans bergning / han dräper sin nästa.

Then som icke giffuer arbetarenom sijn löön / han är en dråpare.

(Bygger) The wilia offra och frome wara / och läta doch icke aff syndenne / sådant är alt til lijka byggia och nedherbryta / alt til lijka bidhia och bannas.

När en bygger och åter om kull rijffuer / hwadh haffuer han ther aff annat än arbete ?

När en bedher och åter bannar / huru skal HERREN bönhöra honom ?

Then sigh twår när han widh en dödhan kommet haffuer / och kommer åter widh honom igen / hwadh hielper honom hans twagning ? Altså är then menniskia som för sina synder fastar / och syndar jw altijdh igen / hoo skulle hans böön höra / och hwadh hielper honom hans fasta ?

Hålla Gudz bodh / thet är itt rijkt offer / achta Gudz bodh högt / thet offret hielper wel.

Then Gudhi tackar / thet är itt rett semlooffer.

Then barmhertigheet öffuar / han gör thet retta tackoffret.

Offuergiffua syndena / thet är een Gudztienst som HERRANOM behaghar / och wenda igen at göra illa / thet är itt rett försonings offer.

(tomer) Såsom the säya / Hielpa icke godha gerningar / så wilie wij intet göra / hwad skulle wij med Prester ?

Men tu skalt icke therföre komma tomer fram för HERRAN / Ty sådant moste man ock göra för Gudz bodh skul.

Thens rettferdighas offer gör Altaret rijkt / och hans rökiande är sött för them Högsta / Thens rettferdighas offer är tacknemlighit / och han skal aldrigh warda förgätin.

Giff Gudhi sina äro medh gladh öghon / och tin förstling vthan all brist.

(giffuer) Prestomen och Leuitomen.

Hwadh tu giffuer thet giff gerna / och helgha tina tiyend gladher.

Giff them Högsta effter som han tigh giffuit haffuer / och hwadh tijn hand förmå / thet giff medh gladh öghon / Ty HERREN som wedhergellaren är / skal löna tigh thet siwfalt.

Förminska

Förminska icke tina gåffuo / thet är icke tacknemlighit / Söök icke fordeel tå tu offra skalt / Ty HERREN är en hempnare / och för honom geller intet anseende til personen / Han hielper them fattigha / och anseer ingen person / och hörer thens oförrettadhes böön / Han förachtar icke thens fadherlösas böön / eller änkiona när hon beklaghar sigh.

Änkionnes tårar flyta wel nedher åt kindbenet / men the ropa vp åt offuer honom som them vthtrengt haffuer.

Then Gudhi tienar med lust / then är tacknemligh / och hans böön recker alt vp j skyyn.

Thens elendes böön trenger sigh genom skyyn / och wender icke igen / til tess hon fram kommer / och wijker icke aff / til tess then Högste seer ther til / Och HERREN skal rett döma och straffa / och skal icke fördröyat eller näghon förhaalning lijdha / Til tess han sönderslåår the obarmhertighas länder / och hempnas offuer sådana menniskior / och förgör alla the / som hijnom emoot äro / och vmstörter the orettferdighas macht / och giffuer hwariom och enom effter hans gerningar / och löner them såsom the förtient haffua / och hempnas offuer sitt folck / och glädher them medh sinne barmhertigheet.

Lijka som regnet welkommet är tå torka är / altså kommer ock barmhertigheten j nödhenne til rettan tijdh.

XXXVI. Capitel.

HERRE Alzmechtigh Gudh / förbarma tigh offuer oss och see här til / och förskreck all folck / Lyfft tina hand vp offuer the fremmande / at the mågha see tina macht / Såsom tu för theras öghon helghat warder när oss / altså bewijsa tigh ock herlighan på them för wår öghon / På thet the mågha kenna såsom wij kenne / at ingen annar Gudh är / än tu HERRE / Gör nyy tekn och nyy Vnder / bewijsa tina hand och högra arm herligha / Vpweck wredhe och vthgiwt grymheet / ryck bortt mootståndaren / och sönderkrossa owenen / Och skynda tigh ther medh / och tenck vppå tin eedh / at man må prijsa tijn vnderligha werck / Eeldzens wredhe förtäre them som så säkre leffua / och the som tino folcke ondt göra / förgånge / Slå Förstanars hoffuudh sönder / som wåre owener äro / och säya / Wij äret allene.

Som the wille säya / Wij äre Herranar allene etc. Gudh är intet.

Församla alla Jacobs slechter / och låt them titt arff wara såsom aff begynnelsen / Förbarma tigh offuer titt folck som aff tigh nampn haffuer / och offuer Jsrael then tu kallar tin första son / Förbarma tigh offuer Jerusalems stadh / ther tin Helghedom är / och ther tu boor / Vprett zion igen / at titt ord må ther åter vptaghas / och tijnära j folckena stoor warda / Bewijsa tigh emoot them / som aff begynnelsen tin eghendom warit haffua / och fulkompna the prophetier som j titt nampn förkunnadhe äro / Wedhergell them som wenta effter tigh / at tine Propheter mäghe finnas sanferdighe / Hör HERRE theras böön som åkalla tigh / effter Aarons welsignelse offuer titt folck / På thet alle the som på iordenne boo mågha kenna / at tu HERRE then ewighe Gudh äst.

Aarons welsignelse) Såsom Numeri 6. ståår / at the skulle welsigna folcket j Gudz nampn.

XXXVII. Capitel.

Boken

BUken tagher allahanda maat til sigh / doch är then ene maten bätre än then andre.

Såsom tungan smakar willebrådhen / altså merker wel itt förståndigt hierta falsk ord.

Een swickfull menniskia kan föra en vthi olycko / men en som förfaren är / kan tagha sigh ther wara före.

Alla mödhrar haffua söner kära / doch är stundom een dotter bätre än en son.

Een deghelighh quinna glädher sin man / och en man haffuer ingen ting kärare / Om hon ther til är wenlighen och from / så finner man icke thens manz lijka.

Then ena hustru haffuer / hans godz förkoffwrar sigh / och han haffuer een troghen hielp / och en stolpa som han kan stödhia sigh widh.

Ther ingen gård om kring är / ther förskingras godzet / och ther ingen hustru är / ther gåår hws bonden willerådha.

Såsom man icke betroor enom stråtröffuare / som löper jfrå then ena stadhen til then andra / Altså betroor man icke enom man som intet neste haffuer / Vthan moste ther indragha / som mörkret tagher honom.

Hwar och en wen sägher wel / Jagh är ock wen / men somlighe äro wener allenast medh nampnet.

När wener hwar annars owener warda / bliffuer hatet in til dödhen.

Ah / hwadhan kommer doch thet onda / at all werlden så full medh falskheet är.

(til skölden) Thet är / tijt ther the weta sigh beskydd och gunst / ehwadh thet är medh Gudhi eller emoot.

När wenenom wel gåår / så glädhia the sigh medh honom / men när honom illa gåår / warda the hans owener / The söria med honom för bukens skul / men ther nödhen kommer / så hålla the sigh til skölden.

Förgätt icke tin wen tå tu gladh äst / och kom honom jhogh tå tu rijk warder.

Hwar och en rådhgiffuare wil rådha / men somlighe rådha på sijn eghen nytto. Therföre tagh tigh wara för rådhgiffuare / Betenck tilförenna om thz gott är / Ty han tencker til ewentyrs rådha sigh sielffuom til godho / och wil låta tigh wåghat / och sägher / Tu äst på retta wåghenom / Och han ståår likwel emoot tigh / och seer til huru thet gå wil.

Hålt intet rådh medh then ther någhon ond mening haffuer til tigh / och tagh icke them til rådz som affwund til tigh haffua.

Lijka som tu ena quinno fråghadhe / huru man hennes medhtråtersko wenlighen wara skulle / eller en förskrecktan / huru man örligha skulle / eller en köpman / huru högt han wille rekna tina waror emoot sina / eller en köpare / huru dyyrt tu titt giffua skulle / eller en nijtskan / huru man wel göra skulle / eller en obarmhertighan / huru man nådhe bewijsa skulle / eller en latan / om stoort arbete / eller en daghakarl then ingenstädz besittiande är / huru man icke skal gå vthaff arbetet / eller en latan hws knecht / om monga sysslor. Medh thessa menniskior gack ey til rådz / vthan hålt tigh allstädhes til Gudhfruchtigha menniskior / ther tu weest at the hålla Gudz bodh / the som så sinnadhe äro som tu äst / Hwilke medhlidhande medh tigh haffua / om tu j någhon måtto staplar / och blijff widh theras rådh / Ty tu finner intet trolighare rådh / Och en sådana kan offta bäter see een ting / än siw wächtare som vppe på wachtenne sittia / Doch ‡ j allo thesso åkalla ock then Högsta / at han främier tina gerningar / och låter tigh intet fela.

‡ (j allo) Thet är icke noogh at haffua gott rådh / Gudh moste ock giffua ther lyckon til / elles gåår thet doch intet fram / Ty han wil ock wara medh / och åkallat warda /

Förr än tu någhot begynnar / befrågha tigh / och förr än tu någhot gör / tagh ther rådh til / Ty om man haffuer någhot nytt förhender / ther moste itt komma aff thesso fyra / at thz skal antingen gott eller ondt warda / lijffuet eller dödhen ther aff följa / Och alt thetta regerar tungan altijdh.

Monger är wel skickeligh til at rådha androm / och är sigh sielffuom intet nyttigh.

Monger

Monger wil klokligha rådha / och man hörer honom doch icke gerna / then samme bliffuer en tiggiare / Ty han haffuer icke aff HERRANOM nådhena ther til / och ingen wijsheet är vthi honom.

Monger är wijs genom eghen förfarning / han skaffar nytto medh sitt rådh / och drabbar rett.

En wijs man kan lära sitt folck / och skaffar nytto medh sitt rådh / och drabbar rett.

En wijs man warder högt loffuat / och alle the honom see / prijsa honom.

Hwar och en haffuer en bestemd tijdh til at leffua / men Jsraels tijdh haffuer intet taal.

En wijs haffuer när sitt folck itt stoort anseende / och hans nampn bliffuer ewinnerligha.

XXXVIII. Capitel.

MIn son / pröffua hwadh tinom kropp sundt är / och see hwadh honom osundt är / thet giff honom icke / Ty allahanda tienar icke hwariom manne / så förmå ey heller hwar man allahanda.

Offuerfyll tigh icke medh allahanda kräselighh maat / och äät icke förgirigt / Ty mykit ätande gör en kranckan / och en omåttelighh fråssare fåår siwkdom.

Monge haffua ätit sigh jhiäl / men then som måttelighh är / han leffuer thes lenger.

Ära Läkiaren medh tilbörlighh äro / at tu må få honom j nödhenne / Ty HERREN haffuer skapat honom / och läkedomen kommer jfrå then Högsta / och Konunganar ära honom / Läkiarens konst vphöyer honom / och gör honom stoor när Herrar och Förstar.

HERREN låter läkedomen wexa vthaff iordenne / och en förnufftigh förachtar honom icke. Wardt doch thet bittra watnet sött aff itt trää / på thet man thes krafft kenna skulle / Och han haffuer sådana konst giffuit menniskionne / på thet han skulle prijsat warda vthi sijn Vnderwerck / Ther medh helar han och fördriffuer swedha / och Apotekaren gör läkedom ther aff. Summa / Gudz werck kan man icke all rekna / och han giffuer alt thet gott är på iordenne.

Min son / när tu kranck äst / så förachta thetta icke / vthan bedh HERRAN / så gör han tigh helbregda / Låt aff syndenne / och gör tina hender ostraffeligha / och rensa titt hierta jfrå all misgerning / Offra sötan röök / och semlor til tenckeoffer / och giff itt fett offer / såsom tu moste hädhan / sedhan låt läkiaren til tigh / Ty HERREN haffuer skapat honom / och låt honom icke jfrå tigh / efter tu doch behöffuer honom.

(aff syndenne) Blijff först from / sedhan låt bidia för tigh / ther näst bruka tå läkiaren.

Then stund kan komma / at them krancka allena genom bijna holpet warder / när the bidhia HERRAN / at medh honom må bätre warda / och fåår helso til at lenger leffua.

(bijna) Böön hielper meer än läkedomen / och presten gör meer än läkiaren / Men man är icke gerna from / therföre achtar man bönena och presterna litit.

Then som för sinom Skapare syndar / han moste komma läkiarenom j hender.

Min son / när en döör / så begråt honom / och beklagha tigh såsom then ther stoor sorgh fått haffuer / Och sweep hans kropp effter tilbörligheet / och låt komma honom ärligha til graffua / Tu skalt gråta bitterligha / och hierteligha bedröffuat wara / och klaghogråt hålla / ther effter som han warit haffuer / åt minsto en dagh eller twå / på thet man icke skal förtala tigh / Och tagh ock så åter hugswalelse igen / at tu icke sorghfull warder / Ty aff sorgh kommer dödhen / och hiertans ångest förswaghar kraffterna.

Sorgh

Sorgh och fattighdom gör hiertana wee vthi frestelsen offuermåttona.

ifrå tigh

Låt icke sorghena in vthi hiertat / vthan slå henne ifrå tigh / och tenck vppå endan / och förgåt thet icke / Ty ther år intet igen kommande / thet hielper honom intet / men tigh gör tu skadha. Tenck på honom / såsom han år dödh bliffuen / så moste tu ock döö / J gåår borde migh / j dagh tigh.

Såsom Dauid giorde om sitt barn / och sadhe / Jagh moste til honom / han kommer intit igen / Mihi heri hodie tibi.

Sedhan then dödhe nu j roo ligger / så wendt ock tu igen at tenckia på honom / och hughswala tigh åter öffuer honom / effter hans ande nu hädhan skild år.

XXXIX. Capitel.

Then som Scrifftena låra skal / han kan intet annat arbete sköta / och når man låra skal / moste man intet annat haffua göra / Huru kan then achta på låro som plöya moste / och then gerna oxanar medh gijßlene driffuer / och medh sådana werck vmgåår / och weet intet annat ån om oxar tala: Han moste tenckia huru han skal bruka åkren / och moste seent och arla giffua konar fodher.

Altså ock the snickare och timbermån / hwilke dagh och natt arbeta / och snijdha beletewerck / och winleggia sigh mongahanda arbete at göra / The moste tenckia / at thet må rett giordt warda / och bittijdha och seent hålla ther vppå / at the mågha fulkompnat.

Altså en smedh / han moste wara når sitt städh / och wachta på sina smidhio / Han warder wanmechtigh aff eelden / och arbetar sigh trött offuer åsyon / Hammaren slåår honom öronen full / han seer ther på / huru han kan göra sijn gerning rett / och moste tenckia huru han skal göra thet redho / och bittijdha och seent hålla ther vppå / at han må wel lychtat.

Altså en krukomakare / han moste tagha wara på sitt arbete / och vmdriffua skijffuona medh sina fötter / och moste alltijdh göra sina gerning medh vmsorgh / Och haffuer sitt wissa daghs arbete / Han moste medh sina armar vthaff leeret tilpynta sitt kårille / och moste bucka sigh trött nedher til sina fötter / Han moste tenckia vppå / huru han skal wel glasera thet / och bittijdha och seent sopa vgnen.

Alle thesse lijta vppå sitt handwerck / och hwar och en winlegger sigh / at han må kunna sitt arbete / man kan icke vmbåra thĩ j stadhenom / Men man kan ingen wågh senda them / the kunna ock icke haffua någhor befalning / eller regera j menighetenne / The kunna icke haffua förstånd til at låra Scrifftena / och predica rett och rettferdigheet / The kunna icke låsa någhor ordspråk / Vthan moste wachta vppå tijmeligh bergning / och tenckia intet wijdhare / ån hwadh the medh theras arbete winna kunna.

(låra)
En sokna prest eller predicare skal studera och öffua sigh j allahanda böker / så giffuer ock Gudh honom förstånd, Men the som intet wilia studera vthan tiena buken / låter han towa bliffua.

Men then sigh ther til giffua skal / at han skal låra thens Högstas Lagh / han moste vthsökia alla the gamlas wijsheet / och studera j Propheterna / Han moste merkia vppå merkeligha månz bedreff / och achta på them huad the betydha och låra / Han moste låra Andeligh ordspråk / och öffua sigh vthi diwp taal / Han kan tiena Förstar / och wara når Herrar / Han weet skicka sigh j fremmande land / Ty han haffuer försökt hwadh jbland folck dogher eller icke dogher / Och tencker vppå / huru han skal bittijdha vpstå til at sökia HERRAN / then honom skapat haffuer / och bedher in för them Högsta / Han vpläter sin munn tröstelighа / och bedher för hela folckens synder / Och når HERREN altså blijdkat år / så giffuer han honom wijsheetennes Andа rijkeligha / så at han kan giffua wijs rådh och låra medh macht / Therföre han HERRANOM tackar j sinne böön / Och HERREN giffuer nådhe ther til / at hans rådh och låra haffuer framgång / Och han betencker thet först når sigh sielff / sedhan sågher han sitt rådh och låro vth / och bewijsar thet medh

thet medh then helgha Scrifft / Och monge förundra sigh på hans wijsheet / och hon skal aldrigh förgåås / Han warder aldrigh förgåtin / och hans nampn bliffuer ewinnerligha / Hwadh han lårdt haffuer / skal man wijdhare predica / och församlingen skal prijsa honom / Medhan han leffuer / haffuer han större nampn ån andre tusende / och effter hans dödh bliffuer honom samma nampnet.

XL. Capitel.

JAgh haffuer ån nu någhot meer til at såya / ty iagh år såsom en full måne / Hörer migh j heligha barn / och wexer såsom roser widh becker plantadhe / och giffuer söta lucht ifrå idher såsom rökelse / Blomstrens såsom lilior / och luchter wel / Siunger loffsong / och loffuer HERRAN j alla hans gerningar / prijser hans nampn herligha / tacker honom och loffuer honom medh siungande och klingande / och sågher j tacksåyelse altså.

All HERRANS werck åro ganska godh / och hwadh han biudher / thz skeer j rettom tijdh / Och man torff icke såya / Hwadh skal thetta: Ty vthi sin tijdh komma the vnskat / Såsom tå watnet genom hans bodh stoodh vp som murar / och watnen genom hans ord stodho / lijka som the hadhe warit inneslutеn. Ty hwadh han genom sitt bodh skaffar / thet år lustigt / och man torff icke klagha / at någhot fattas j hans hielp.

J Rödha haffuena och Jordan.

Alla menniskiors gerningar åro för honom / och för hans ögon år intet fördoldt / Han seer all ting ifrå werldenes begynnelse / alt in til endan på werldenne / och för honom år ingen ting nyy / Man torff icke såya / Hwadh skal thetta: Ty hã haffuer skapat hwart och itt / så at thz jw til någhors tiena skal.

Ty hans welsignese flyter såsom en ström / och fuchtar iordena såsom een watuflodh / Twert om / drabbar hans wredhe vppå Hedhninganar / lijka som når han låter itt watufult land förtorkas.

Hans werck åro når the Heligha rett / men the ogudhachtighe stöta sigh vppå them. Alt thet aff begynnelsen skapat år / thet år them fromom gott / men them ogudhachtighom skadhelighit.

Menniskian behöffuer til sitt lijff / watn / eeld / jern / salt / miöl / hannogh / miölk / wijn / olio / och klådher / Alt thetta kommer the froma til godho / och the ogudachtiga til skadha.

Åro ock wådren endeels skapat til hemd / och genom sin storm göra the skadha / Och når straff komma skal / så åro the grym / och fulfölia hans wredhe som them skapat haffuer.

Eeld / haghel / hunger / dödhen / alt thetta år skapat til hemd / The wildiwr / Scorpioner / ormar / och swerdet / åro ock skapat til hemd / til at förderffua the ogudhachtigha / Medh glådhe göra the hans befalning / och åro redho hwart han behöffuer them på iordenne / och når stunden kommer / stå the intet til baka.

Thetta år thet iagh begynte och tenckte at scriffua / nemligha / At all HERRANS werck åro godh / och hwart thera år j sinom tijdh nyttigt / så at man icke torff såya / Thet år icke alt gott / Ty hwart och itt år j sinom tijdh kostelighit / Therföre skal man loffua och tacka HERRANS nampn medh hierta och munn.

Een vsel och jemmerligh ting år medh alla menniskiors leffuerne / alt ifrå modherlijffuet in til tess the j iordenne / then allas wåra modher år / begraffne warda / Hår år alltijdh sorgh / fruchtan / wenta / och på sidstonne dödhen / Så wel når then som j stoor åro sitter / som når then ringasta på iordenne / Så wel når thĩ som silke och krono bår / som når thĩ ther j grofft blagarn klådd år / Hår år altijdh wredhe / nijt / wedhermödha / ofridh och dödz fare /

fare / kijff och tretta / Och när en om nattena på sinne säng hwilas och soffua skal / kõma honom monga tankar före / Om han än een liten roo fäär / så är thet doch intet / Ty han förskreckes j drömom / såsom han saghe fiendar / Och när han vpwaknar / och seer at han säker är / så är thet honom lijka som them ther vthu een slachting vndkommen wore / och förundrar / huru ther ingen fare haffuer på ferde warit / Sådant wedherfars allo köte bådhe menniskiom och fänat / men them ogudhachtighom siwfalt meer.

Moord / blodh / kijff / swerd / olycka / hunger / förderff och plågha / alt thetta är skickat emoot the ogudhachtigha / Ty ock flodhen för theras skul komma moste.

XLI. Capitel.

ALt thet som vthaff iordenne kommer / moste åter komma til iord igen / såsom all watn flyta åter j haffuet igen.

Alla mutor och orett godz moste förgåås / men sannigen bliffuer ewinnerligha.

The ogudhachtighas godz förtorkas såsom en beck / såsom en toordön vthbullrar sigh j regnet.

The äro gladhe så lenge the tagha mutor / men på sidstonne skola the doch förgåås.

The ogudhachtighas efterkommande skola inga grenar få / och the orettferdighas root ståår på een baar klippo / Och om hon än stodhe noogh sankt och widh watn / skal hon likwel vthrotat warda / förr än hon mogen warder.

Men göra wel / är såsom en welsignat örtagård / och barmhertigheet bliffuer ewinnerligha.

Then som berghar sigh medh sitt arbete / och låter sigh nöya / han haffuer itt rolighit leffuerne / thet är finna en skatt offuer alla skattar.

Barn födha / och stadh förbätra / thet gör een ewigh åminnelse / men een ärligh quinna meer än thenna bådhen.

Wijn och strengiaspel frögda hiertat / men wijsheet är lustelighare än the bådhen.

Pipor och harpor lydha wel / men itt wenlighit taal bäter än the bådhen.

Titt ögha seer gerna thet som teckt och deghelighit är / men een grön sädh heller än thenna bådhen.

En wen kommer til then andra j nödhenne / men man och quinna mykit meer.

En brodher hielper them andra j nödh / men barmhertigheet hielper mykit meer.

Gull och silffuer hålla en man vppe / men mykit meer itt gott rådh.

Penningar och godz göra moodh / men mykit meer HERRANS fruchtan.

HERRANS fruchtan fattas intet / och behöffuer ingens manz hielp.

HERRANS fruchtan är en welsignat örtagård / och intet är så deghelighit som hon är.

Såsom the göra / som intet ijdas arbeta. (synda) Han moste skrymta / tala och loffua thet hwsbonden wil.

Min son / giff tigh icke til at tiggia / thet är bätre wara dödh än tiggia.

Then sigh förlåter vppå ens annars boord / han achtar icke bergha sigh medh ärom / Ty han moste synda för eens annars maat skul / men ther tagher en förnufftigh wijs man sigh wara före / Tiggia smakar enom skamlös om munne wel / men thet bekommer honom på sidstonne illa.

O dödh / huru bitter äst tu / när een menniskia tencker vppå tigh / som godha daghar och noogh haffuer / och vthan sorgh leffuer / och them j all ting wel gåår / och än nu wel äta gitter.

O dödh /

O dödh / huru wel gör tu emoot them torfftigha / then ther swagh och gammal är / thñ j allo sorgh ligger / och haffuer doch intet bätre til at hoppas eller wenta.

Fruchta icke dödhen / Kom jhogh at thetta är altså skickat aff HERRANOM / offuer alt kött / bådhe theras som för tigh warit haffua / och efter tigh komma skola / Och hwadh ståår tu emoot Gudz wilia / ehwadh tu leffuer j tiyo / hundradhe eller tusend åår / Ty j dödhenom frághar man intet / huru lenge en leffuat haffuer.

XLII. Capitel.

THe ogudhachtighas barn / och the som giffua sigh j selskap medh the ogudhachtigha / warda til een styggelse.

The ogudhachtighas barnas arffgodz moste förgåås / och theras efterkommande skola förachtadhe warda.

Barnen skola klagha offuer en ogudhachtigh fadher / ty för hans skul äro the förachtat.

Wee idher j ogudhachtighe som offuergiffuen thens Högstas Lagh / ehwadh j leffue eller döö / så äre j förbannadhe.

Lijka som alt thet aff iordenne kommer / åter til iord warder / altså komma the ogudhachtighe vthu förbannelse til fördömelse.

Eens menniskios lijdhande må här waara så lenge hon leffuer / men the ogudhachtighas nampn moste vthskrapat warda / ty thet dogher intet.

See til at tu behåller itt gott nampn / thet bliffuer wissare än tusende stora gullskattar.

Lijffuet ware så gott som thet kan / så warar thet doch en liten tijdh / men itt gott nampn bliffuer ewinnerligha.

Mijn barn / När idher wel gåår / så seer til / och bliffuer vthi Gudz fruchtan / Hwj skämmes j widh mijn ord:

Man skämmes offta / tå man sigh intet skämma skal / och gillar offta thet man icke gilla skal.

Skämme sigh fadher och modher aff horerij / En Förste och Herre aff lögn / En Domare och rådgiffuare aff orett / Een menigheet och folck aff olydhno / En näste och wen at skadha göra / En granne aff stöld / Skäm tigh at tu medh tinom arm ligger på brödhet offuer boord / Skäm tigh at tu icke wel beståår j rekenskap / och at tu icke tackar när man tigh helsar / Skäm tigh at see efter skökior / och at wenda titt ansichte jfrå tina frender / Skäm tigh at förwandla arffuedeel och morgongåffuo / och at begära eens annars hustru / Skäm tigh at begära eens annars tienarinno / och at ståå widh hennes säng / Skäm tigh at förwijta tinom wen / och när tu giffuer honom någhot / förwijt honom thet icke. Skäm tigh at säya efter / alt thet tu hördt haffuer / och at vppenbara hemlighit betroodt taal. Altså skämmes tu rett / och warder allom menniskiom käär och affhållen.

Men om thesse stycker skäm tigh intet / och gör för ingens manz skul orett / Nemligha / aff Gudz Lagh och thens Högstas Förbund / At hålla then Gudhfruchtigha widh rett / At troligha handla medh nästa och stalbrödher / At låta skyldmän få sin arffuedeel / At winleggia tigh om rett mått och wigt hålla. At til fridz wara ehwadh tu winner mykit eller litet. At rett handla medh tijmeligh godz j köpande och säliande. At lära barn medh winlegning. At slå argha drenger. At förwara titt wel för een ond quinno. At alt wel igen låsa ther mykin tiltagning är. Hwadh man skal få them j hender / alt rekna och affwågha. All vthgifft och vpbyrd vpscriffua. At vnderwijsa the flåkotta och oförståndigha. Och vthgamla menniskior / at the icke tretta medh the vnga. Altså warder tu een skickeligh menniskia / och aff hwar man loffuat.

 Een

Een dotter then än nu ogifft är / gör fadhrenom mykin wako/och vmsorghen om henne/tagher honom mykin sömpn bortt/ När hon vng är/at hon må föråldras/Eller när hon en man fåår / at han må warda henne hetsk/ Eller at medhan hon än nu Jungfrw är / må skemd / och j fadhrens hws haffuande warda/Eller när hon när manne är / at hon icke håller sigh ärligha/Eller at han ingen barn medh henne få må.

Om tijn dotter icke är blyghachtigh / så hält henne hardt / at hon icke gör tigh tinom owenom til spott / och hele stadhen fåår noogh tala om tigh/ Och tu moste aff hwar och en skam höra/och för alla menniskior blyias.

See tigh icke om effter deghelighα menniskior / och war icke förgerna jbland quinfolck/Ty lijka som aff klädher kommer maal/ altså kommer ock mykit ondt aff quinnom.Thet är tryggare boo när en ond man / än när een smeken quinno/then honom til håån och spott kommer.

XLIII. Capitel.

IAgh wil nu prijsa HERRANS werck / vthaff then heligha Scrifft hans werck förkunna / såsom iagh thet läsit haffuer.

Solen.

Solen giffuer allo werldenne liws / och hennes liws är thet allraklaresta liwset/ Thet är ock them Helighom än nu icke giffuit aff HERRANOM / at the all hans Vnder vthtala kunna / Ty then Alzmechtighe HErren haffuer giordt them så stoor/och all ting äro förstoor til at loffua/ såsom thet werdt är.

Han allene ransakar affgrunden och menniskionars hierta / och weet hwadh the tenckia/ Ty HERREN weet all ting / och seer på huilken tijdh hwart och itt skee skal. Han förkunnar hwadh skeedt är och hwadh skee skal/ och vppenbarar hwadh fördoldt är. Han förståår all hemligheet / och honom är ingen saak fördold.Han bewijsar sina stora wijsheet herligha / och han är jfrå ewigheet in til ewigheet. Man kan hwarken göra honom större eller mindre/och han betorff intet rådh.

O huru lustigh äro all hans werck/ ändoch man som noghast kan besinna ena gnijsto ther aff/ Allsammā leffua the/och bliffua så ewinnerligha. och til hwadh han behöffuer them / äro the all hörsam / Altstädhes äro tw emoot tw / och itt emoot itt / Och hwadh han gör/ther fattas intet vthi/ Och haffuer skickat hwart och itt til hwadh thet nyttigt skal wara.

Och hoo kan see sigh mätt aff hans herligheet ? Man seer hans herligheet på thē stora högd/på thet klara Firmamentet / på then deghelighα himmelen.

När Solen vpgåår / förkunnar hon daghen / hon är itt thens Högstas Vnderwerck/Om middaghen torkar hon iordena / och hoo kan för hennes heta bliffua ? Hon hetar meer än monga vgnar / och brenner berghen / och blåås heta jfrå sigh / och giffuer så klart sken jfrå sigh / at hon förblindar öghonen / Thet måtte wara en stoor HERRE / som henne giordt haffuer/ och budhit henne så snart löpa.

Månen.

Och Månen moste j allo werldenne skijna j sin tijdh / och åtskilia Månadherna/och vthskiffta året / Effter Månan reknar man Höghtijdherna/ Han är itt liws som afftags / och wexer åter til igen / Han gör Månadhen/ Han wexer och förwandlar sigh vnderligha.

Lyser ock hele himmelens häär j högdenne vthi Firmamentet / och the

Stiernor.

klara stiernor prydha himmelen. Altså haffuer HERREN j högdenne budhit them vplysa werldena/ Genom Gudz ord hålla the sin skick / och waka sigh intet trött.

Regnboghen.

See vppå Regnboghan/och loffua then honom giordt haffuer/ ty han haffuer een ganska deghelighα ferghо.

Himmelen.

Han haffuer giordt himmelen wackert rund alt om kring / och thens Högstas hand haffuer vthstreckt honom.

Snió.

Genom hans ord faller stoor snió / Och han låter vnderligha liunga huart om annat/så at himmelen öpnar sigh/ och molnskynar sweffua såsom foghlar flygha. Han gör genom sina macht skynar tiocka / så at haghel ther vthfaller. Hans toordön förskrecker iordena / och berghen darra för honom.

Wädher.

Genom hans wilia blåås Sunnan wädher och Nordan wädher / Och såsom foghlanar flygha / så wenda sigh wädhren och blåsa snió tilsamman/ så at han drijffuer jhoop/ lijka som gräshoppor giffua sigh nedher. Han är så hwijt/ at han förblindar öghonen / och hiertat moste förundra sigh på sådant selsynt regn.

Rijmfrost.

Han giuter vth rijmfrost på iordena såsom salt/ och tå thet fryys / warder ther ijs aff såsom spetzadhe pålar / Och när thet kalla Nordan wädher blåås/så warder watnet til ijs/ Ther watn är/ther blåås thet offuer/och dragher watnena såsom itt harnesk på/ Thet förderffuar bergh / och förbrenner öknet / och förtorkar alt thet grönt är såsom en eeld / Ther emoot hielper itt tiockt moln / och een dagg effter hetan/then wedherqueker altsamman igen.

Haffuet.

Genom sitt ord förtagher han haffuena at thet icke bryter vth/och haffuer satt ther öyar vthi.

Vnderligh ting j haffuet.

The som på haffuet fara/the säya aff thes farligheet / och wij som höre thet/förundre oss / Ther äre selsyyn Vnder / mongahanda diwr och Hwalfiskar/ther moste man nu seghla igenom.

Summa/ Genom hans ord bestå all ting / Om wij än mykit säye / så kunne wij doch icke reckia ther in til/ Korteligha/ Han är thet altsamman/ Om wij än altsamman högt loffue/hwadh är thet ? Han är doch än nu mykit höghre än all hans werck / HERREN är osäyeligha stoor / och hans macht är vnderlighen/ Loffuer och prijser HERRAN så högheligha som j förmå/ han är än tå höghre / Prijser honom aff alla kraffter/och wender icke igen/likwel hinne j icke ther in til / Hoo haffuer seedt honom / at han aff honom säya måtte ?

Hoo kan så högt prijsa honom som han är ? Thet är minst som wij see aff hans werck / ty mykit större äre oss än nu fördold / Ty alt thet som til är/ thet haffuer HERREN giordt/och giffuer thet them Gudhfruchtigom til at weta.

XLIIII. Capitel.

LAt oss loffua the ärligha män / och wåra fädher then ena effter then andra. Mong herligh ting haffuer HERREN giordt medh them aff begynnelsen genom sina stora macht/ The haffua sijn Rike wel regerat / och merkeligha gerningar giordt. The haffua giffuit wijsligha rådh och propheterat/ The haffua land och folck regerat medh rådh och Scrifftenes förstånd/ The haffua Musicam lärdt och Andeligha wijsor dichtat/ The haffua ock rijke warit och monga åghodelar hafft / och j fridh regerat så länge the här woro/ Altså haffua the alle j sin tijdh loffligh warit/och medhan the leffde/högt achtadhe / Och effter sigh leeffdt itt ärlighit nampn / Men the andra haffua ingen prijs / och äre förgångne lijka som the aldrigh warit hadhe/ Och tå the än leffde/ woro the lijka som the intet hadhe leffuat / och theras barn effter them sammaledhes.

Men them heligha menniskiomen / hwilkas rettferdigheet icke förgäten warder / är itt gott arff bliffuit / samt medh theras barnom / Theras effter-

kommande bliffuo j Förbundet / och för theras skull haffua theras barna-
barn bliffuit ewinnerligha/och theras loff skal icke förgåås. The äre begraff-
ne j fridh / men theras nampn leffuer ewinnerligha. Folcket talar om theras
wijsheet/och församlingen förkunnar theras loff.

Enoch. Enoch teckttes HERRANOM wel / och wardt borttaghen / på thet Gene. 5.
han skulle wara werldenne een förmaning til båtring.

Noe. Noe wardt funnen ostraffeligh / och j wredhennes tijdh fan han nådh / Gene. 7.
och war quarr behållen på iordenne tå flodhen kom. Han fick thet Förbun-
det för werldenne / at alt kött icke meer skulle genom flodhena förderffuat
warda.

Abraham. Abraham then högprijsadhe fadhren åt mykit folck/han haffuer icke sin Gene. 17.
lijka j åronne/Han hölt thens Högstas Lagh / och Gudh giorde medh ho-
nom itt Förbund/och stichtadhe thet Förbundet j hans kött/Och han wardt
funnen troghen/tå han försökt wardt / Therföre loffuadhe Gudh honom Gene. 22.
medh enom eedh/ at genom hans sädh skulle alle Hedhningar welsigna-
dhe warda/Och han såsom iordennes stoff skulle förökat warda/Och hans
sädh vphögd såsom stiernonar/och arffuingar bliffua jfrå thet ena haffuet
in til thet andra/och jfrå elffuenne alt in til werldennes enda.

Och then samma welsignelsen offuer alla menniskior / och Förbundet Psalm. 7.
Isaac. stadhfeste han ock medh Isaac/för hans fadher Abraham skul / Och låt thet
Jacob. komma och bliffua in på Jacob/ Honom welsignadhe han nådheligha / och
gaff honom arffuet/affskilde hans deel / och skiffte honom vth j the tolff
slechter.

XLV. Capitel.

Moses. HAn låt komma aff honom then heligha mannen Mosen/
then ther allo werldenne kåår och täck war / Och hwilkom
bådhe Gudh och menniskior hulde woro / hwilkens nampn
högt prijsat warder / Honom åradhe han ock/såsom the heli-
gha fädher / och fast vphögde honom / så at owenenar moste
fruchta honom / Och låt honom göra mong tekn medh or-
dom. Han giorde honom herligh för Konungom / och gaff honom befal- Exodi 19. 5. etc.
ning til sitt folck / och wijste honom sina herligheet / Han vthkoradhe honom
til itt heligt stand / för hans troo och sachtmodigheet skul / och vthwalde ho-
(heligt stand) Thet är/at han skul- nom aff alla menniskior/Han låt honom höra sina röst / och hadhe honom
le allenast sköta Gudh. in vthi thet mörka molnet. Han gaff honom bodhorden närwarandes/nem-
ligha/lijffzens och wijsheetennes Lagh/At han skulle lära Jacob Förbundet
och Israel sina retter/.

Aaron. Han vphögde ock så Aaron hans brodher / aff samma Leuj slecht honō Exodi 4.
lijkan. Han giorde itt ewigt Förbund medh honom / och gaff honom Pres- Exodi 28.
terskapet j folckena. Han klädde honom årligha och degheligha / och drogh
en herligh kiortel på honom / och ladhe allahanda prydhning på honom.
Han tilpyntadhe honom med kosteligit sinijdhe / han drogh nedherklädhet
vppå honom / thē sijdha kiortelen / och lijff kiortelē / Och hengde monga gyl-
lene biellor och knappar på honom / alt om kring / at thet skulle klinga / tå han
vth och in gick / och thet klanget hördt warda j Helghedomenō / och ther med
för Gudhi på hans folck tenckt warda / Ja / then helgha kiortelen medh gull /
golt silke / och skarlakan stickadhan / Machtskollen på brystet medh Liws och
Rett / konsteligha wirkadhan medh ädhla stenar / ther the tolff Israels slech-
ters nampn vthi graffuen / och j gull genom steensnijdhare fattadhe woro /
at på them skulle för Gudhi tenckt warda. Thet gyllene spannet på hat-
tenom / ther heligheet vthi graffuen war / hwilket alt war herlighit / kosteli-
ghit / lustigt och deghelighit / Man haffuer thes lijka för thetta ey seedt / Thet
mätte

mätte ock ingen annar haffua vppå / vthan hans söner allena / och sonasöner
til ewigh tijdh. Hans offer wordo daghligha twå gångor giord. Moses fyl-
te honom henderna / och smoorde honom medh then heligha olion.

Medh honom wardt Förbund giordt / at han och hans söner skulle tie-
na honom ewinnerligha / så lenge himmelens daghar woro / wara Prester och
welsigna hans folck j hans nampn. Han vthwalde honom aff alla leffuan-
de / at han spijsoffer och rökoffer HERRANOM offra skulle / til een sööt
lucht och åminnelse / til at försona folcket. Han befalte honom sins ordz em-
bete / at han skulle lära Jacob sijn witnesbyrd / och vplysa Israel medh sijn
Lagh.

Nume. 16. Sigh satte wel andre vp emoot honom / och båro affwund til honom j
öknenne / Nemligha / the som medh Dathan och Abiram woro / och then ra- Dathan.
sande roten Korah / Men HERREN sågh thet / och thet behaghadhe ho-
nom intet / och the wordo vpswolgne j een grym wredhe. Han låt see itt för-
skreckelighit Vnder på them / och vptärde them medh sin eeld.

Han åradhe Aaron än nu yterlighare / och gaff honom en arffuedeel /
Nemligha / all förstling deladhe han honom til. För alla andra skickadhe han
honom alraförst brödh noogh / Ty the skulle äta HERRANS offer / hwil-
ket han honom och hans sädh gaff / Men the moste ingen deel haffua j lan-
dena / eller arff tagha medh folckena / Vthan HERREN war theras deel
och arff.

Nume. 25. Pinehas Eleazars son war then tridie j thenna åro / Han hadhe nijt j Pinehas.
Gudz fruchtan / Och tå folcket afffföll / stoodh han troligha / fast och frijmo-
digh / och försonadhe Israel / Therföre wardt honom giffuit fridzens För-
bund / at han skulle förestå Helghedomen och folcket / och han medh sinne
sädh haffua presterligh werdigheet ewinnerligha. Lijka som Förbund
giordes medh Dauid aff Juda slechte / at allenast en aff hans söner skulle
Konung wara / Altså skulle ock Aaron och hans sädh wara ther arffuingar
til / at the skulle lära oss wijsheet / och regera hans folck rett / På thet theras
stand och herligheet icke skulle förgåås / vthā bliffua när thē ewinnerligha.

XLVI. Capitel.

JEsus Naue war en Hielte j strijdh / och en Prophete effter
Mose / hwilken (effter sitt nampn) en stoor segher behölt Jesus vthtydhes en Frelsare eller Seghermann.
för Gudz vthkoradom / Och the hempnadhes på fiendanar /
aff hwilkom the angrepne wordo / på thet Israel skulle få
sitt arff. Han fick åro / tå han vthreckte handena / och drogh
sitt swerd emoot städherna. Hoo haffuer tilförenna så man-
ligha standet? Han fångadhe HERRANS fiendar / För hans skul stoodh
Josue 10. Solen / och en dagh wardt så long som twå.

Han åkalladhe then Högsta och mechtigha / tå han trengde sina owener
på alla sidhor / Och HERREN then store bönhörde honom / och låt mech-
tigha stora haghelstenar falla på fiendanar / och slogh mootståndarena jhiäl
tå the nedherdrogho / Och Hedhningarnar wordo warse hwadh thesse för
wapn hadhe / och at HERREN war sielff närwarandes j strijdhenne / och
jagadhe effter the weldigha.

Och j Mose tijdh giorde han och Caleph Jephunne son een godh ger-
Nume. 14. ning / tå the stodho emoot hopen och förtogho folckena synda / och stilte ska-
dheliglit vproor / Therföre bliffuo allena the twå behåldne aff sex hundrat
tusend män / och förde folcket til arffuet j landet / ther miölk och hannogh in-
Jos. 14. ne flyter.

Och HERREN hölt Caleph widh lijffs krafffter alt in til sin ålder / at
han vpdrogh vppå berghen j landena / och hans sädh besatt arffuet / På thet

 all Jsra-

all Jsraels barn see måtte / huru gott thet är at lydha HERRANOM.

Domare.

Och the Domare hwar och en widh sitt nampn / hwilke icke bedriffuo affgudheríj / eller aff föllo jfrå HERRANOM / the warda ock prijsadhe / Theras been grönskas än nu alltijdh ther the liggia / och theras nampn warder prijsat j theras barnom / til hwilken thet erffdt är.

Samuel. Konungar.

Och Samuel HERRANS Prophete / then aff sin Gudh elskat war / han vprettadhe itt Rike / och smoorde Förstar offuer sitt folck / Han dömde menigheetena effter HERRANS Lagh / och HERREN sågh åter til Jacob / Och Propheten wardt funnen rettsinnigh och troghen / och man förnam / at han war j sina prophetier sanferdigh worden / Han åkalladhe HERRAN then mechtigha / tå han sina fiendar på alla sidhor trengde / och offradhe vng lamb / Och HERREN dundradhe nedher aff himmelen / och låt höra sigh vthi itt stoort wädher / Och slogh the Förstar aff Tyro / och alla the Philisteers Herrar. 1. Regū 7.

Och för sijn endalycht förr än han bleff dödh / betyghadhe han för HERRANOM och hans Smoorda / at han aff någhra menniskio icke hadhe taghit penningar / ja / icke en skoo / Och ingen menniskia kunde honom någhot skylla. Och sedhan han nu aff sompnat war / propheteradhe han och förkunnadhe Konungenom hans enda / och låt höra sigh vthu iordenne / och spådde / at thet ogudhachtigha folcket skulle bortto bliffua. 1. Regū 12. 1. Reg. 28.

XLVII. Capitel.

Dauid.

Her effter j Dauidz tijdh Propheteradhe Nathan / Och Dauid war aff Jsraels barn så vthkorat / som thet feta aff offret Gudhi tilegnat war / Han vmgicks med Leyon lijka som han hadhe leekt medh kidh / och medh Biörnar såsom medh Lamb. Vthi sin vngdom sloogh han en Resa jhiäl / och toogh försmädhelsen bortt jfrå sitt folck. Han vphoff sina hand / och kastadhe medh sliungo / och sloogh then stålta Goliath nedher / Ty han åkalladhe HERRAN then Högsta / Han sterckte honom hans hand / at han sloogh then starka Krijgsmannen / och vphögde sins folcks horn. Han låt prijsa honom för tiyo tusend / och åradhe honom medh Gudz welsignelse / at han Konūgs krono fick. Han sloogh fiendanar alleståds / och förladhe sina mootståndare the Philisteer / och brööt theras horn sönder / såsom thet än nu j thenna dagh sönderbrutit är. 2. Reg. 12. 1. Reg. 17. 1. Reg. 18.

För hwar och een gerning tackadhe han them Heligha / them Högsta medh een deghéligh wijso / Han sång aff alt hierta / och elskadhe then honom giordt hadhe. Han stichtadhe Sångare widh Altaret / och låt them siunga sina söta wijsor / Och skickadhe herligha hålla helghedaghar / och at man offuer hela året skulle degheligha begå Årstijdher / medh HERRANS nampns loff / och medh siungande om morghonen j Helghedomenom / HErren förlät honom hans synder / och vphögde hans horn ewinnerligha / Och giorde itt Förbund medh honom / at Riket och Konungs sätit j Jsrael skulle när honom bliffua.

Salomo.

Effter honom / wardt hans wijse son Salomo Konung / them fadhren godha roo skaffat hadhe / at han j fridh regera måtte / Ty Gudh hadhe giordt all ting stilla om kring honom / På thet han hans nampne itt Hws byggia skulle / och en Helghedom vpretta / som bliffua skulle ewinnerligha. O huru wel lärde tu j tinom vngdom / och tu wast full aff förstånd / såsom watn offuertecker itt land / Och tu haffuer alt vpfylt medh ordspråk och låro / och titt nampn wardt beropat fierran på öyanar / och för tin fridh skul wast tu elskat och aff hållen. All land förundradhe sigh på tina wijsor / ordspråk / lijknelse 3. Reg. 4.

och vthe

och vthlegningar / och loffuadhe HERRAN then Jsraels Gudh heter / Tu kom så mykit gull åstadh som ten / och så mykit silffuer som blyy.

Titt hierta gaff sigh in til quinnor / och tu låtst förwilla tigh / och låtst komma en fleck på tina åro / Och giorde thet så at tijn barn moste förkastat warda / Och wredhe gick offuer tina efterkommande tin dårskap til straff / tå Riket åtskildt wardt / och j Ephraim itt affgudhiskt Rike vpkom.

3. Regū 12.

Men HERREN wende sigh icke jfrå sinne barmhertigheet / och förandradhe icke sijn vthloffuat werck / och förgiorde icke aldeles sins vthwaldas efterkommande / och kastadhe icke bortt sins elskares sädh / Vthan behölt än nu någhot quart aff Jacobs folck / och ena root aff Dauid.

Och Salomo aff sompnadhe medh sina fädher / och leeff de effter sigh aff sinne sädh Roboam / en owijs man til at regera folcket / then intet förstånd hadhe / och then medh sitt eghit sinne giorde folcket affelligt. Roboam.

Ther til ock Jerobeam Nebat son / hwilken Jsrael förde in på affgudherij / och kom Ephraim til at synda / Och theras synder wordo fast monga / så at the på sidstonne vthu sitt land fördreffne wordo / Ty the vptogho allahanda affgudherij / til tess at hemden offuer them kom. Jerobeam.

XLVIII. Capitel.

3. Reg. 17.

Och then Propheten Elias kom fram såsom en eeld / och hans ord brann såsom itt bloss. Han låt komma hård åår offuer them / och förminskadhe them j sitt nijt. Ty genom HERRANS ord lyckte han himmelen til. J tree gångor låt han komma eeld nedher. Elias.

O huru herligh haffuer tu Elias warit medh tijn Vnderteckn / Hwilken är så herligh som tu ?

Genom thens Högstas ord vpweckte tu en dödhan / och hadhe honom vthu heluetet igen. Tu störte stålta Konungar vthu theras säng / och förgiorde them. Tu hörde på Sina bergh thet tilkommande straffet / och hemdena på Horeb. Tu propheteradhe Konungomen som straffa skulle / och skickadhe Propheter effter tigh. Tu wardt borttaghen vthi itt wädher / medh en brinnande wagn och hestom. Tu war förskickat / at tu straffa skulle j sinom tijdh / til at stilla wredhena förr än grymheten kom / at wenda fädhernas hierta in til barnen / och j retta laghet föra Jacobs slechte. Wel är them som tigh see / och för tin wenskap skul / skola åradhe warda / Ther få wij thet retta lijffuet.

(straff) 3. Regum 19. ståår / huru Hasael Jehu och Eliseus (genom wädher / tordbäffning och eeld teknadhe) skulle dödha thz ogudhachtigha folcket.

4. Reg. 2.

Tå Elias bortto war j wädhrena / så kom hans ande rijkeligha vppå Eliseum / J sinom tijdh förskreckte han sigh för ingen Första / och ingen kunde offuerwinna honom / Han låt icke twinga sigh / Och tå han dödh war / propheteradhe än nu hans lekamen. Tå han leffde / giorde han tekn / och tå han dödh war / giorde han Vnder. Eliseus.

Likwel halp alt thetta intet / at folcket måtte båtrat sigh / och återwendt aff sina synder / til tess the vthu sitt land dreffne / och vthi all land förströdde wordo / och en liten hoop bleff quarr / och en Förste j Dauidz hws / Jbland hwilka somlighe giorde thet Gudhi behaghadhe / men somlighe syndadhe swårligha.

(halp) Hwadh skulle doch tå hielpa? Dödhen och heluetes eeld.

4. Reg. 18. 19.

Ezechias befeste sin stadh / och leedde ther watn in / Han låt graffua j helleberghet och göra brunnar / Vthi hans tijdh droogh Sanherib vp / och sende Rabsacen / Han vphooff sina hand emoot Zion / och trotzadhe medh stoort hoghmoodh. Tå darradhe theras hierta och hender / och the ångsladhes såsom een quinna j barns nödh. Och the åkalladhe then barmhertigha HERRAN / och lyffte sina hender vp til honom / Och then Helighe j him- Ezechias.

melen /

Esaias. meten bönhörde them snarligha / och förlossadhe them genom Esaiam. Han sloogh the Assyriers häär / och hans Ängel förgiorde them / Ty Ezechias giorde thet HERRANOM behaghadhe / och bleff beståndandes på sins fadhers Dauidz wägh / såsom Esaias honom lärde / then en stoor och sanferdigh Prophete war j sinne prophetie.

På then samma tijdhen / gick Solen tilbaka igen / och han förlengde Konungens lijff. Han propheteradhe medh en rijk Anda / hwadh på sidstonne skee skulle / och gaff them bedröffuadhom j Zion tröst / ther the sigh medh ewinnerligha trösta måtte. Han förkunnadhe tilkommande och fördold ting förr än the skeedde.

XLIX. Capitel.

Josia. JOsie nampn är såsom ädhla rökwerck vthu Apotheken / thet är sött j munnen såsom hannogh / och som itt strengiaspel ther man wijn dricker. Han hadhe stora nådhe til at vmwenda folcket / och affgudherijs styggelse affleggia. Han hölt sitt hierta in til HERRAN / och vprettadhe then retta Gudztienisten igen / tå landet fult war medh affgudherij. 4.Reg.23

Alle Konungar / föruthan Dauid / Ezechias och Josias / haffua förbrutit sigh / Ty the förlåto thens Högstas Lagh.

Sedhan war thet vthe medh Juda Konungar / Ty the moste offuergiffua sitt Rike androm / och sina herligheet fremmande folcke / The vpbrende then vthwalda Helghedomens stadh / och giorde hans gator ödhe / såsom

Jeremias. Jeremias propheterat hadhe / hwilken the illa plåghadhe. Then j modherlijffuet til en Prophet vthkorat war / at han vthrota / nedherbryta och förstöra / och åter vpbyggia och plantera skulle. Jerem. 1

Hesekiel. Hesekiel sågh HERRANS herligheet j een syyn / then han honom wijste vthaff Cherubims wagn / Han propheteradhe emoot fiendanar / och förkunnadhe them tröst som retthetena giorde. Ezech. 1

The 12. Propheter. (grönskas) The äre j äro och werdigheet. Och the tolff Propheters been grönskas än nu ther the liggia / Ty the haffua tröstat Jacob och vthloffuat förlossning / ther the wisseligha vppå hoppas skulle.

Sorobabel. Huru wilie wij prijsa Sorobabel: hwilken war såsom en ring på höghrohandenne / Och Jesus Josedechs son / hwilke j sin tijdh vpbygde Templet / och vprettadhe HERRANOM thet heligha Huset igen / som bliffua skulle til een ewigh herligheet. Zachar. 4. 1. Esre.

Nehemias. Och Nehemias är alltijdh loffuandes / som oss the nedherlagda murar vprettadhe igen / och satte vp portar och bomar / och vpbygde wår hws igen. Nehem. Sup. 4

Enoch. Joseph. Ingen är på iordenne skapat / then Enochs lijke är / ty han är borttaghen aff iordenne / Josephs icke heller / hwilken en Herre war offuer sina brödher / och sins folcks vppehållare / hans been wordo åter heemförd. Gene. 50

Seth. Sem. Adam. Seth och Sem woro jblano folcket j stora äro / men Adam är ärat offuer alt thet som leffuer / at han then förste aff Gudhi skapat war.

L. Capitel.

Simon. SImon Onie son öffuerste Prester / then j sin tijdh vpbygde gångenar kring om Hwset / och satte ther pelare vp / och vphögde grunden dobbelt så högdt / och åter vpferdadhe vmgången offuan på Templet / Vthi hans tijdh woro brunnanar förfallne / them bewaradhe han medh koppar / Han förgde för sins folcks skadha / och giorde stadhen fastan emoot fiendanar /

Han giorde een ärligh gerning / at han låt folcket åter komma til een rett Ordning igen.

Tå han framgick vth för förlåten / så lyyste han som een morghonstierna genom molnet / såsom en full Måne / såsom Solen skijn vppå thens Högstas Tempel / såsom regnboghen medh sinne degheligha fergo / såsom een deghelig roos om wårena / såsom lilior widh watn / såsom itt rökelseträ om wåårtijdh / såsom itt vptendt rökelse j rökelsekaret / såsom itt gyllene kärille med allahanda ädhla stenar beprydt / såsom itt fruchtsamt Olioträ / och såsom itt ganska högt Cypressträ.

Tå han jklädde sigh then sköna sijdha kiortelen / och hela skrudhen pålade / och gick fram til thet heligha Altaret / Tå pryydde han Helghedomen alt om kring / Men når han toogh offerstycket vthu Presternas hender / och widh eelden stoodh / then på Altaret brann / tå stodho hans brödher alt om kring honom / såsom Cedreträ planterat på Libano / och vmringadhe honom såsom Palmquistar / och alle Aarons söner j sinom skrudh / och hadhe HERRANS offer j sina hender för hela Jsraels församling / Och han fulkompnadhe sitt embete på Altaret / och giorde altså them Högsta / them Alzmechtigha itt skönt offer. Han reckte sina hand vth medh dryckoffer / och offradhe röödt wijn / och vthgiöt på Altarens botn / til een sööt lucht them Högsta then allas Konung är. Tå ropadhe Aarons söner högt / och blåste medh trummeter / och giorde itt mechtigt skall / at på them skulle tenckt warda för them Högsta. Tå föll medh hast altsamman folcket nedher til iordena på sijn ansichte / och tilbådho HERRAN sin Alzmechtigha Högsta Gudh / och Sångarena loffuadhe honom medh Psalmar / Och thet skall j hela Hwsena aff thet söta liwdhet. Och folcket badh HERRAN then Högsta / at han wille nådhelig wara / til tess Gudztienst vthe war / och the sitt embete endat hadhe.

Tå han nu gick nedher igen / så reckte han sina hand vth offuer hela Jsraels församling / och gaff them HERRANS welsignelse medh sinom munn / och vnskadhe / hem helso j hans nampn. Så bådho the åter / och annammadhe welsignelse aff them Högsta / och sadhe / Nu tacker Gudhi alle / then stoor ting gör j alla endar / then oss leffuande bewarar alt jfrå modherlijffuet / och gör oss alt gott / Han giffue oss itt gladt hierta / och förlåne fridh allstädhes j wårom tijdh j Jsrael / och at hans nådh må alltijdh när oss bliffua / och frelsar oss så lenge wij leffue.

(itt gladt hierta) Thz är itt gott samwet.

Tweggiehanda folck hatar iagh aff hiertat / men thy tridie är iagh så gramse / at ingom såsom them / The Samariter / the Philisteer / och thet galna folcket j Sichem.

(Tweggiehanda) Samariter äro the falske heliighe iblano Gudz barn. Philisteer äro onde grannar och Tyrannner som icke wenda igen at förfölia Gudz ord Sichem äro the ohörsame / vprorisk som Gudz ord haffua och förachtat.

Thessa låro och wijsheet haffuer j thenna Book scriffuit Jesu Syrachs son aff Jerusalem / och vthguttit thenna låro aff sitt hierta / Wel är honom som sigh här vthi öffuar / och then som legger henne på hiertat / han warder wijs / Och om han gör ther effter / så warder han til all ting doghse / ty HERRANS liws ledher honom.

Jesu Syrachs sons böön.

JAgh tackar tigh HERRE Konung / och loffuar tigh Gudh min Frelsare / Jagh tackar tino nampne / at tu mitt beskerm och hielp äst / och förlossat haffuer min kropp vthu förderff / vthu falska tungos snaro / och jfrå them som medh lögn fara / Och haffuer holpet migh emoot fiendar / och friyat migh effter tinne stora och högtprijsadha barmhertigheet / jfrå theras rytande som migh vpsluka wille / jfrå theras hand som effter mitt lijff stodho /

(falska tungos) För Gudz ord skul moste man allahanda lijdha / såsom är falska lärare / lastare / offuerwold / eeld / fångsle etc. Men vthu alt thetta hielpes Gudh troligha.

stodho / vthu mykin bedröffuelse ther iagh vthi lågh / Vthu branden som migh vmhwerffdt hadhe / mitt vthu eelden / at iagh icke vpbrann ther vthi / Vthu thet diwpa heluetes swalgh / Ifrå the falska klaffare och lughare in för Konungenom / och ifrå orettom Doom.

Jagh war hardt når dödhenom / och mitt lijff war så når nedhsunket til heluetet. Jagh war vmhwerffd / och ingen halp migh / iagh sökte hielp når menniskiom / och fan ingen. Tå tenckte iagh HERRE vppå tina barmhertigheet / och huru tu alltijdh holpet haffuer / Ty tu vthielper alla the som wenta effter tigh / och förlossar them vthu Hedhninganars hender. Jagh badh til Gudh emoot theras grymheet / och badh om förlosning ifrå dödhenom / Och åkalladhe HERRAN min fadher och HErra / at han icke skulle offuergiffua migh i nödhenne / och når the hoghmodhighe trotzadhe / och iagh ingen hielp hadhe / Jagh loffuar titt nampn vthan återwendo / och iagh prijsar och tackar tigh / Ty mijn böön wardt hörd / och tu haffuer holpet migh vthu förderff / och ifrå alt ondt / Therföre wil iagh HERRE tacka tigh och loffua / och prijsa titt nampn.

Tå iagh ån nu vng war / förr ån iagh förförd wardt / sökte iagh wijsheten a vppenbarligha medh minne böön / J Templet badh iagh ther om / och wil sökia henne alt in til min enda / Mitt hierta fröghdadhe sigh offuer henne / lijka som tå wijnbåren moogna / Jagh gick retta wåghen til henne / och frågadhe alt ifrå vngdomen effter henne / Jagh lydde ther effter och vndfick henne / tå lårde iagh wel / och förkoffwradhe migh fast genom henne / Therföre tackar iagh honom som migh wijsheet gaff.

Jagh satte migh före at göra ther effter / och winleggia migh om thet godha / och iagh kom icke på skam ther offuer / Jagh stoodh aff hiertat ther effter / och winladhe migh göra ther effter / Jagh lyffte mina hender vp til himmelen / tå wardt mijn siål vplyyst genom wijsheet / at iagh kende min galenskap / Jagh stoodh effter henne medh alffuar / Hon och iagh wordom itt hierta aff begynnelsen / och iagh fan henne rena / Therföre warder iagh icke förkastat / Mitt hierta lengtadhe effter henne / och iagh fick en godh skat / HERREN haffuer giffuit migh genom henne ena nyia tungo / ther wil iagh loffua honom medh.

(förkastat) Vthan vthkorat / kår och affhållen för Gudh och menniskiom.

Nalken idher hijt til migh j oförfarne / och kommer til migh j Schola / och hwadh idher fattas / thet kunne j hår låra / Ty j åren wisseligha fast törstighe / Jagh haffuer öpnat min munn och lårdt / Tencker nu til / och köper idher wijsheet / medhan j kunne få henne vthan penningar / Och giffuer idhar hals vnder hennes ook / och låter låra idher / Man finner hēne nu hardt når. Seer vppå migh / iagh haffuer en liten tijdh hafft mödho och arbete / och haffuer funnet en stoor hugnat / Tagher widh lårona / lijka som widh en stoor silffskat / och behåller henne / lijka som en stoor hoop gull.

Rösten går nu effter brödhena / men brödhet skal åter löpa effter henne / och intet finna henne.

Glådhiens aff Gudz barmhertigheet / och skåmmens icke widh hans loff / Görer hwadh idher budhit år / mådhan j tijdh haffuen / så lönar han idher wel j sinom tijdh.

(skåmmens) Bekenna Gudz ord / år för werldenne en skam / ja skadhe och all fare.

Enden på Jesu Syrachs sons Book.

Förspråk

Förspråk på Baruch.

Thesse Book år fast ringa / ehoo ock thenne Baruch år / Ty thet år icke lijkt / at S. Jeremie tienare / then ock Baruch heet / hwilkom thesse Epistel tillagd warder / icke höghre och rijkare j Andanom wara skulle / ån thenne Baruch år / Dragher ock icke åratalet medh Historierner offuer eens / Doch år han icke onytteligha hår insatt medh the andra / effter han så hårdt scriffuar emoot affgudherij / och håller Mose Lagh före.

Men then tridie och fierde Esre Böker / som j somligha the Latiniska Biblier stå / synas icke så wigtighe wara / at the skola settias hår jbland / Ther til finnas the icke heller j then Grekerska Biblien / För hwilka saker skul / the ock j then Tydska Biblien vthelåtna åro.

Then Propheten Baruch.

Första Capitel.

Thetta år thet taal som Baruch Nerie son / Mahasie sons / Sedechie sons / zedej sons / Helchie sons / vthi een Book screff j Babel j femte årena / på siwnde daghen j månadhenom / på then tijdhen når the Chaldeer Jerusalem wunnit / och medh eeld vpbrendt hadhe.

Och Baruch laas thēna Bokena för Jechanja Joakims son Juda Konung / och för alt folckens öron som ther til kom / och för Förstanars öron / och för Konunga sönerna / och för the Åldsta / och för allo folckena bådhe små och stora / som boodde j Babel widh then elffuen Sud.

Och the greto / fastadhe och bådho medh alffuar in för HERRANOM / och ladhe tilhopa hwadh hwar och en förmåtte / och sende til Jerusalem til Joakim Helchie son Salom sons / Presten / och til the (andra) Presternar / och til alt folcket som medh honom war j Jerusalem / at han skulle föra in j Juda landet the HERRANS Hwß kårille / som j förtijdhen vthu Templet borttaghn̄ woro / på tiyonde daghen j thm̄ månadhenom Siban / nemligha / the silff kårille som zedechia Hosie son Juda Konung tilrådt hadhe / sedhan NebucadNezar Konungen j Babel hadhe bortfördt JechanJa / och Förstanar / och fånganar / och the weldigha / och landzfolcket ifrå Jerusalem / och til Babel hafft hadhe.

Och screffuo them altså / Sij / wij sende idher penningar / ther köper före / brenneoffer / syndoffer / rökelse och spijsoffer / och offrer thet på HERRANS wår Gudz Altare / och bedher för NebucadNezars lijff Konungens j Babel / och för Beltsazers hans sons lijff / at theras daghar på iordenne waara måghe / så lenge som himmelens daghar waara / Så skaffar oss HERREN noogh och godha daghar / och wij få leffua vnder NebucadNezars skugga Konungens j Babel / och vnder Beltsazers hans sons skugga / och tiena them j longan tijdh / och nådhe för them finna.

Och bedher för oss til HERRAN wår Gudh / Ty wij haffue syndat emoot HERRAN wår Gudh / och hans grymheet och wredhe år icke ifrå oss wend / alt in til thenna dagh.

 Och lå-

Och läser thenna Bokena / Ty wij haffue för then skul sendt henne til idher / at j henne läsa skolen j HERRANS hwse på Helgedaghar och Aarßtijdher / och säyer / HERREN wår Gudh är rettferdigh / men wij bäre wåra skam medh retto / Såsom thet nu them aff Juda gåår / och them aff Jerusalem / och wårom Konungom / och wårom Förstom / och wårom Prestom / och wårom Prophetom / för then skul at wij för HERRANOM syndat / och honom icke troodt haffue / och icke lyydt HERRANS wår Gudz röst / at wij hadhe mått wandrat effter hans bodh / som han oss giffuit haffuer / Ja / jfrå then tijdhen tå han wåra fädher vthu Egypti land förde / alt in til thenna dagh / haffue wij HERRANOM wårom Gudh ohörsame warit / och haffue förachtat at lydha hans röst.

Therföre är nu offuer oss kommet thet straff och förbannelse / som HERREN förkunnat haffuer genom sin tienare Mose / tå HERREN wåra fädher vthu Egypti land förde / på thet han skulle giffua oss itt land ther miölk och hannogh vthi flööt / Och wij lyydde intet HERRANS wår Gudz röst / såsom Propheternar oss sadhe / the han til oss sende / Vthan hwar och en gick effter sitt onda hiertas sinne / och tientom fremmande gudhar / och giordom thet ondt war för HERRANOM wårom Gudh. Deute. 28

Annat Capitel.

OCh HERREN haffuer hållet sitt ord / som han taladhe til oss och wåra Domare / Konungar och Förstar som Israel regera skulle / och til them aff Israel och Juda / Och haffuer sådana stoort straff offuer oss gå låtit / så at thes lijke vnder hela himmelen icke skeedt är / som Jerusalem offuergånget är / Lijka som j Mose Lagh scriffuit ståår / at een menniskia sins sons / och sinne dotters kött äta skulle / Och han gaff them bortt til trälar j all Rike / som alt om kring liggia / til een försmädhelse och bannor jbland all folck / som om kring oss äro / jbland hwilken HERREN them förströödt haffuer / Och the warda jw altijdh vndertryckte / och kunna intet vpkomma igen / Ty wij haffue syndat emoot HERRAN wår Gudh / j thet / at wij hans röst icke lyydt haffue. Deute. 28

HERREN wår Gudh är rettferdigh / Men wij och wåre fädher bäre wåra skam medh retto / såsom thet nu gåår / Alt thet onda som HERREN emoot oss talat haffuer / thet är offuer oss kommet / och wij haffue icke bidhit HERRAN / at hwar och en måtte vmwendt sigh jfrå sins onda hiertas tankar. Och HERREN haffuer wakat offuer oss til olycko / then han offuer oss haffuer gå låtit / Ty HERREN är rettferdigh j alla sina gerningar / som han oss budhit haffuer / Men wij lyydde intet hans röst / at wij hadhe mått wandrat effter HERRANS bodh / som han oss giffuit haffuer.

Och nu HERRE Israels Gudh / tu som titt folck vthu Egypti land fördt haffuer medh starcka hand / medh stora macht och högt welde / genom tekn och Vnder / och haffuer giordt tigh itt nampn såsom thet nu är / Wij haffue jw syndat / och haffue (ty werr) ogudhachtighe warit / och haffue giordt emoot all tijn bodh / Ah HERRE wår Gudh / wendt åter aff tinne grymheet offuer oss / Ty wij äre fast ringa wordne jbland Hedhninganar / tijt tu oss förströödt haffuer.

Hör HERRE wåra böön och wår begäran / och hielp oss för tina skul / och låt oss nådhe finna när them som oss bortfördt haffua / på thz hela werlden må weta / at tu HERRE wår Gudh äst / Ty Israel och hans sädh är jw nemd effter tigh / See HERRE vthaff titt heligha Hws / och tenck doch vppå oss / Bögh HERRE titt öra / och hör doch / Vplåt tijn ögon

HERRE och see doch / Ty the dödhe j heluetet / hwilkers ande vthaff kroppenom faren är / tala intet om HERRANS herligheet och rettferdigheet / vthan een siäl som swårligha bedröffuat är / och luto och ömkeligh gåår / och sijn ögon så när vthgråtit haffuer och hungrogh är / Hon talar HERRE om tina herligheet och rettferdigheet.

Och nu HERRE wår Gudh / wij liggie in för tigh medh wåra böner / icke för wåra fädhers och wåra Konungars rettferdigheet skul / vthan för tina barmhertigheet skul / Effter tu tina grymheet och wredhe haffuer offuer
Jerem. 29 oss gå låtit / såsom tu genom tina tienare Propheternar talat haffuer / och sagdt / Så sägher HERREN / Böyer idhra skuldror / och giffuer idher vnder Konungen j Babel / så skolen j få bliffua j landena / som iagh idhra fädher giffuit haffuer / Men om j HERRANS röst icke lydhen / giffuandes idher vnder Konungen j Babel / så wil iagh vthu Juda städher och vthu Jerusalem borttagha glädhes och frögds röst / och brwdhgummas och brwds röst / och hela landet skal ödhe stå / och ingen ther vthi boo.

Men wij lydde intet tinne röst / at wij hadhe mått giffuit oss vnder Konungen j Babel / Therföre haffuer tu hållet tijn ord / som tu talat haffuer genom tina tienare Propheternar / Så at man wåra Konungars been och wåra fädhers been vthu theras graffuer kastat och förströödt haffuer / at the om daghen j solenne / och om nattena j daggenne leghat haffua / Och haffua ganska jemmerligha dödt / genom hunger / swerd och fängelse / Och för Israels hwß och Juda hwß misgerning skul / haffuer tu titt Hws / ther man titt nampn åkalla plägar / så förstöra låtit / som nu för ögon är.

Och tu HERRE wår Gudh haffuer medh oss ganska nådheligha och effter alla tina stora barmhertigheet handlat / såsom tu genom tin tienare
Leuit. 28. Deute 29. Mose talat haffuer / på then daghen tå tu bödh honom at scriffua tijn Lagh för Israels barn / och sadhe / Om j icke lydhen minne röst / så skal wisseligha thenne hopen then fast stoor är / ganska ringa warda jbland Hedhninganar / tijt iagh them förströö skal / Ty iagh weet doch wel / at the migh intet höra skola / Ty thet är itt halsstijfft folck.

Men the skola vmwenda sigh j landena ther the inne fångne liggia / och skola lära weta / at iagh HERREN theras Gudh är / Och iagh skal giffua them itt förståndigt hierta / och öron the ther höra / Så skola the tå prijsa migh j landena ther the fångne inne äro / och skola tenckia vppå mitt nampn / och wenda sigh jfrå sina hårda nackar och jfrå sina synder / Ty the skola tenckia vppå / huru theras fädher gånget är / som för HERRANOM syndat haffua.

Och iagh skal föra them åter j thet land igen / som iagh theras fädher Abraham / Isaac och Jacob sworit haffuer / och the skola ther rådhandes warda / Och iagh skal föröka them och icke förminska / och skal göra itt ewigt Förbund medh them / at iagh skal wara theras Gudh / och the mitt folck / Och skal icke meer fördriffua mitt folck vthu landena / som iagh them giffuit haffuer.

Tridie Capitel.

ALzmechtighe HERRE Israels Gudh / j thenna stora ångest och nödh ropar iagh til tigh / Hör och war nådheligh HERRE / ty wij haffue syndat emoot tigh / Tu regerar ewinnerligha / men wij förgåås allstädhes / Alzmechtighe HERRE tu Israels Gudh / hör nu Israels böön / som j dödzens swalgh äro / och theras barnas böön / som emoot tigh syndat / och HERRANS theras Gudz röst icke lyydt haffua / Therföre haffuer och straffet allstädhes vppå oss warit.

Tenck icke vppå wåra fädhers miſgerningar/vthan tenck nu vppå tina hand/ och vppå titt nampn/ För ty tu HERRE äſt jw wår Gudh/ så wilie wij HERRE loffua tigh/ Ty therföre haffuer tu giffuit tijn fruchtan j wår hierta/ at wij titt nampn åkalla/ och tigh j wårt fängelſe loffua ſkole/ Ty alla wåra fädhers miſgerningar ſom för tigh ſyndat haffua/ gå oſſ til hiertat/ wij ſom nu j wårt fängelſe äre/ tijt tu oſſ bortdriffuit haffuer/ til een förſmådhelſe/ til een banno och ſtyggelſe för alla wåra fädhers miſgerningar ſkul/ ſom jfrå HERRANOM ſinom Gudh affwikit haffua.

Hör Jſrael lijffzens bodh/ tagh grant wara ther vppå/ och behålt them wel/ Huru kommer thet til Jſrael/ at tu j Hedhningars land förſmechtas? at tu j fremmande land äſt? at tu orenar tigh jbland the dödha? at tu jbland them reknat äſt ſom j heluetet fara? Thet är ſaken/ at tu wijſhetennes brunn offuergiffuit haffuer/ Hadhe tu på Gudz wägh bliffuit/ tu hadhe wel allſtådhes j fridh boodt. Så lär nu retta wijſhetena/ på thet tu må förfara/ hoo then är ſom itt longt lijff/ godz/ frögd och fridh giffuer/ Hwilken weet hwar hon boor? Hwilken haffuer j hennes kamar warit? Hwar äro Hedhninganars Förſtar ſom rådha offuer wildiwren på jordenne? the ther ſpela medh himmelens foghlar/ the ther ſilffuer och gull förſamla/ ther menniſkionar ſina tröſt på ſettia/ och kunna alldrigh mätte ther aff warda (Ty the förwerffua penningar och leggia ſigh ther winning om/ och är doch altſamman fåfengt) The äro vthrotadhe och vthi heluetet farne/ och andre äre j theras rwm kompne. The effterkommande ſee wel liwſet/ och boo på iordenne/ och drabba doch icke på then wäghen ther man wijſheet finner/ Ty the förachta henne/ ther til haffua ock theras barn wille gånget.

J Canaan hörer man intet aff henne/ J Theman ſeer man henne intet/ Hagars barn ſökia wel effter then jordeſka wijſhetenne/ Teſlikes the köpmän aff Meran/ och the j Theman/ hwilke ſigh kloka tyckia låta/ Men the drabba doch icke på wäghen/ ther man wijſheet finner.

O Jſrael/ huru herlighit är HERRANS Hws/ huru wijdt och ſtoort är thes bonings rwm/ thet haffuer ingen enda och är omäteligha högt/ Thet woro j förtijdhen Reſer/ ſtore nampnkunnighe män/ och godhe krijgsmän/ The ſamma vthwalde HERREN intet/ eller vppenbaradhe them förſtåndzens wägh/ Och effter the icke hadhe wijſhetena/ äro the vthi ſin dårſkap förgångne/ Hwilken är farin vp j himmelen/ och haffuer hemtat henne/ och fördt henne nedher aff ſkyyn? Hwilken haffuer offuer haffuet farit och funnet henne/ och för koſtelighit gull heemfördt henne? Summa/ Thet är ingen ſom wäghen weet/ tijt ther man wijſheet finner.

Men then all ting weet/ han kenner henne/ och haffuer genom ſitt förſtånd funnet henne/ Then ther jordena aff ewigh tijdh bereedt haffuer/ och vpfylt henne medh allahanda diwr/ Thn ther liwſet vpgå låter/ och når han kallar thet igen/ så moſte thet lydha honom/ Stiernonar lyſa j theras Ordning medh glädhe/ Och når han kallar them/ så ſwara the/ Här äro wij/ och lyſa medh glädhe för hans ſkul/ ſom them ſkapat haffuer. Thetta är wår Gudh/ och ingen kan widh honom lijknas/ Han haffuer wijſheet funnet/ och giffuit henne ſinom tienare Jacob/ och Jſrael ſinom elſkeligha/ Sedhan haffuer hon ſyyntz på jordenne/ och medh menniſkiomen boodt.

Thenna wijſheten är then Boken om Gudz bodh/ och om Laghen then ewigh är/ Alla the henne hålla the ſkola leffua/ men the ſom offuertrådha henne/ the moſte döö. Wendt tigh åter ther til Jacob/ och tagh ther widh/ wandra effter itt sådana liws/ ſom för tigh lyſer.

Offuergiff icke androm tina äro/ och tin ſkatt eno fremmande folcke/ O ſalighe äro wij/ Jſrael/ Ty Gudh haffuer oſſ ſin wilia vppenbarat.

Fierde Capitel.

HAff itt gott moodh mitt folck/ tu Jſraels prijs/ j ären Hedhningomen ſålde/ icke til förderff/ Men therföre at j Gudh förtörnat haffuen/ ären j idhrom fiendom offuergiffne/ Ty j haffuen förtörnat then idher ſkapat haffuer/ j thet/ at j icke Gudhi/ vthan dieffloom offrat haffuen.

J haffuen förgätit then ewigha Gudh/ then idher ſkapat haffuer/ och bedröffuat Jeruſalem/ then idher vpfödt haffuer/ Ty han haffuer ſeedt Gudz wredhe/ ſom offuer idher komma ſkulle/ och ſagdt/ Hörer til j zions inbyggiare/ Gudh haffuer tilſkickat migh ſtoor ſorgh/ Ty iagh haffuer ſeedt mina ſöners och döttrars fängelſe/ hwilket then Ewighe offuer them haffuer komma låtit/ Jagh haffuer vpfödt them medh glädhe/ men medh grååt och ſorgh haffuer iagh ſeedt them föras bortt.

Jngen glädhie ſigh offuer migh/ at iagh een änkia och aff mongom offuergiffuin är/ Jagh är giord til itt ödhe/ för mijn barnas ſynder ſkul/ Ty the äro affwekne jfrå Gudz Lagh/ och haffua icke kendt hans retter/ The haffua icke leffuat effter Gudz befalning/ och haffua intet hållet hans bodh.

Kommer hijt j zions inbyggiare/ och förkunner mina ſöners och döttrars fängelſe/ ſom then Ewighe offuer them haffuer komma låtit/ Ty han haffuer låtit komma offuer them itt folck fierran effter/ itt gruffuelighit folck/ aff itt okunnigt måål/ hwilke icke ſkola ſkona then gamla eller förbarma ſigh offuer barn/ The ſamme haffua bortfördt änkionnes kära (ſöner) och bedröffuat the eenſamas döttrar/ Men huru kan iagh hielpa idher? Ty then ſom thenna olyckona offuer idher haffuer komma låtit/ han ſkal frelſa idher vthu idhra fiendars hender/ Dragher hen j käre barn/ dragher hen/ men iagh är offuergiffuin eenſam/ Jagh haffuer mijn glädhes klädher aff draghit/ och ſorghaklädher på draghit/ Jagh wil ropa til then Ewigha j alla mina daghar.

Haffuer itt gott moodh barn/ roper til Gudh/ så ſkal han förloſſa idher vthu fiendernas wold och hand/ Ty iagh hoppas än/ at then Ewighe ſkal hielpa idher/ och iagh ſkal glädhe få aff them Heligha/ för then barmhertigheet ſkul/ then idher aff wårom ewigha Frelſare ſnarligha widherfaras ſkal/ Jagh haffuer låtit idher fara medh ſorgh och gråat/ men Gudh ſkal giffua idher migh igen medh glädhe och frögd ewighligha/ Och lijka ſom zions inbyggiare idhart fängelſe ſeedt haffua/ så ſkola the ock ſnart ſee hielp aff idhrom Gudh/ then offuer idher komma ſkal medh ſtoor herligheet och ewigha tröſt.

J barn/ lijdher toleligha then wredhe/ ſom aff Gudhi offuer idher kommer/ Ty tin fiende haffuer förfolgt tigh/ och tu ſkalt innan en kortt tijdh ſee hans förderff/ och ſkalt trädha vppå hans hals/ Mijn kräſeligha (barn) moſte gå på en ond wägh/ the äro bortförde såſom en hiord/ aff fiendom bortröffuat/ Haffuer itt gott moodh j barn/ och roper til Gudh/ Ty han ſom idher haffuer bortföra låtit/ han ſkal intet förgäta idher/ Therföre såſom j haffuen winlagdt idher til at affwika jfrå Gudh/ Altſå wender nu om/ och winlegger idher tiyo ſinnom meer at ſökia HERRAN/ Ty then ſom thetta ſtraff offuer idher haffuer gå låtit/ han ſkal hielpa idher/ och een ewigh glädhe ſkaffa.

Jeruſalem haff itt gott moodh/ Ty then ſkal tröſta tigh/ effter hwilkom tu nemd äſt/ Vſle ware the/ ſom tigh plåghat/ och ſigh offuer titt fall glädt haffua/ Vſle ware the ſtädher/ hwilkom tijn barn tient haffua/ Och vſel/ then tijn barn fången håller/ Ty såſom han offuer titt fall ſigh glädt/ och offuer titt förderff frögdat haffuer/ Altſå ſkal han bedröffuat warda/ når han förödd bliffuer/ Och iagh ſkal borttagha hans macht/ ther han ſigh vppå förlåter/ och wenda hans berömelſe vthi klaghogråt/ Ty en eeld ſkal komma offuer honom jfrå them Ewigha j monga daghar/ och dieff lanar ſkola ſina boning ther inne haffua j longan tijdh.

Femte Capitel.

SEe tigh om Jerusalem öster vth / och see then tröst som tigh aff Gudhi kommer / Sij / tijn barn som bortförd äro / komma / Ja / the komma församladhe bådhe aff östan och westan / genom thens Helighas ord / och prijsa Gudz äro / Klädh aff tigh Jerusalem tijn sorghakládher / och klädh vppå tigh een herligh prydhning aff Gudhi ewighligha / Klädh vppå Gudz retferdigheetz kiortel / och sett thens Ewighas herligheetz krono vppå titt hoffuudh / Ty Gudh skal vppenbara tina herligheet vnder hela himmelen / Ty titt nampn skal aff Gudhi nemdt warda ewighligha. Fridh / retferdigheet / prijs och gudhachtigheet.

Statt vp Jerusalem / och stijgh vp j högdena / och see tigh om öster vth / och see tijn barn som bådhe aff östan och westan församlat äro / genom thes Helighas ord / och glädhia sigh / at Gudh åter haffuer tenckt vppå them / The äro til foot aff fiendenar jfrå tigh bortförde / men Gudh förer them til tigh vphögd medh äro / såsom rikesens barn.

Ty Gudh wil all högh bergh förnedhra / och the longa strander och dalar vpfylla jempt medh landena / på thet Jsrael må säker wandra och prijsa Gudh / Men skoghanar och all welluchtande träå / skola aff Gudz befalning offuerskyggia Jsrael / Ty Gudh skal igen hemta Jsrael medh glädhe / genom sina herligha tröst / medh barmhertigheet och sinne retferdigheet.

VI. Capitel.

THetta är vthscrifften aff thet breff / som Jeremias sende til them som fångne skulle bortförde warda til Babel / aff Konungenom j Babel / Ther vthi han them sådant förkunnar / som honom Gudh befalt hadhe.

För idhra synder skul / som j emoot Gudh giordt haffuen / skole j til Babel fångne bortförde warda / aff NebucadNezar Konungenom j Babel / Och j Babel moste j bliffua j en long tijdh / nemligha / j siwtiyo åår / Sedhan wil iagh åter föra idher ther vth igen medh fridh.

Men therförinnan skole j vthi Babel see / at man på axlom bär silffgudhar / guldgudhar och trägudhar / för hwilkom Hedhninganar fruchta / Therföre seer idher före / at j icke gören sådant effter them / och icke Hedhningomen lijke warden / Och när j få see folcket som för och effter gåår / tilbidhia affgudhar / så säyer j idhor hierta / HERRE / Tigh skal man tilbidhia / Ty min Ängel skal wara när idher / och iagh skal hempnas idhra siälar.

Theras tunga är aff Mestaren wel tilpyntat / och the äro medh guld och silffuer vthstofferat / och haffua vthskorna tungor / men thet äro inga retta tungor / och kunna intet tala. The beprydha them medh guld / lijka som ena Jungfrw til dantz / settia kronor på them / och Presterna stiäla aff affgudhomen silffuer och guld / och förtärat medh skökior j horohwset / Och prydha the silffgudhar / guldgudhar och trägudhar medh klädher / såsom the wore menniskior / Men the kunna icke förwara sigh för rost och maal / Och om man klädher en purpur mantel vppå them / så moste man affwiska them stofftet som legger sigh ther på.

Och han bär een spijro j handenne såsom en Konung / och kan doch ingen straffa then honom emoot gör / Han haffuer ock itt swerd och ena yxe j handenne / men han kan intet wäria sigh för tiuffuar och röffuare / Ther påseer man wel / at the inge gudhar äro / Therföre fruchter them intet.

Lijka som itt faat thet een menniskia brukar / onyttigt är / när thet sönderslaghit är / Rett så äro theras affgudhar / När man setter thiin j theras hws / så warda the fulle medh stofft / aff theras fötter som ther ingå / Och Presterna förwara the affgudhars Tempel / medh dörar / låås och bomar / at the icke skola aff röffuare bortstolne warda / Lijka som när man setter en j fängelse / och förwarar / then som Konungenom emoot brutit haffuer / och til dödhen dömd är. The tenda för them lampor vp / och mykit flere för them än för sigh sielffua / och the see doch intet / The äro såsom bielkanar j hwsena / och matkanar som på iordenne krypa / äta theras hierta och theras klädher vp / och the kennat doch intet.

J theras ansichte äro the swarte aff röken j hwsena / Nattskäffuor / Swalor och andre foghlar settia sigh på theras hoffuudh / Teslikes ock Kattor / Ther aff kunne j jw merkia / at the inge gudhar äro / Therföre fruchter them intet.

Thet guld som man på them henger til at prydha them medh / thet skijn intet / när man icke affwiskar rosten / Och tå man giöt them / kende the thet intet / Aff allahanda kostelígh materia haffuer man tilrådhet them / och ther är doch intet lijff vthi / Effter the intet gå kunna / så moste man båra them på axlanar / Ther på menniskionar jw see kunna / at thet skemlighe gudhar äro.

Ock moste the skemma sigh aff them / som åra them / Therföre at the hwarken sielffue vpstå kunna / när the falla nedher på markena / eller röra sigh / när man them vpretta någhorstädz setter / Och om han lutar / kan han icke retta sigh vp. Och lijka som man setter them dödhom offer före / altså setter man thet ock them före / Men theras Prester förkomma theras offer / som them giffuit warder / Teslikes ock theras quinnor göra sigh ther weldaghar aff / och giffua hwarken them fattigha eller them kranka ther någhot aff / Orena quinnor / och the som j barnsäng liggia / komma widh theras offer / Ther aff j jw merkia kunnen / at the inge gudhar äro / Therföre fruchter them intet.

Och hwar vthaff skulle the gudhar kallas? För ty quinnor sköta them gullgudhomen / silffgudhomen och trägudhomen. Och Presterna sittia j theras Tempel medh wijdha koorkåpor / raka aff skegget / och haffua plattar / sittia ther medh blott hoffuudh / tiwta och ropa för sina affgudhar / såsom man plåghar vthi the dödhas begångelse / Presternar stiäla bortt theras klädher / och klädha sina hustrur och barn ther medh.

Ehwadh man gör them gott eller ondt / så kunna the doch intet wedhergellat / The hwarken förmågha settia en Konung vp eller aff / The kunna hwarken penningar eller godz giffua. Om någhor loffuar them någhot / och håller thet intet / så kräffwia the thz intet. The kunna icke tagha ena menniskio jfrå dödhenom / eller hielpa enom swaghom för thiin starcka / The kunna ingen blind seende göra / The kunna intet hielpa eenne menniskio j nödhenne / The förbarma sigh intet offuer änkior / och hielpa intet them fadherlösa / Ty the äro träå / medh guld och silffuer bepryddde / lijke widh the stenar som man vthu berghet hugger / Therföre moste the til skam warda / som thiin åra.

Huru skal man tå hålla them för gudhar / eller så kalla them? effter ock the Chaldeer icke mykit aff them hålla / Ty när the en dumba see / then intet tala kan / honom haffua the in för Bel / och säya / at dumben skal åkalla honom / lijka som han förstodhe thet / Och än doch the weta / at ther intet lijff vthi thiin är / likwel löpa the til them. Men quinnor sittia för Kyrkiomen vmgiordadha medh togh / och båra Oliuo kernar til offer / Och om någhor then ther fram gåår / tagher ena bortt til sigh / och ligger när henne / så berömer sigh then samma emoot the andra / at the icke haffua så werdigha warit / som hon / at toghet måtte them vplöst wordit.

Alt thet som genom them skeer / thet är altsamman bedrägherij / huru skal man tå hålla them för gudhar / eller så kalla them ? Aff Mestare och Guldsmedher äro the giorde / Och hwadh Mestarenar wilia / thet moste ther aff warda / och intet annat / Och the som them giordt haffua / kunna icke lenge leffua / Huru skulle the gudhar wara / som aff them giorde äro ? Therföre giffua the efterkommandomen icke annat än förarghelse och orsaak til skemlighit affgudherij / Ty när itt örligh eller ellies någhot ondt vppå kommer / så rådhslå Presterna emellan sigh / hwar the sigh samt medh affgudomen bortgöma skola / Therföre kan man wel merkia / at the inge gudhar äro / effter the sigh sielffua hwarken för örligh eller annor olycko beskerma kunna. Ty thet är doch icke annat än trägudhar / förgylte och försilffwradhe gudhar / Therföre kan man nu här effter wel weta / at thet itt bedrägherij är / allom Hedhningom och Konungom vppenbart / och icke gudhar / vthan aff menniskiors hender giorde / och ingen guddom är j them / Therföre kan hwar och en merkia / at the inge gudhar äro / För ty the settia ingen Konung j landet / The giffua menniskiomen intet regn / och tagha sigh intet före til at regera eller straffa / icke heller än foghlanar som j wädhret hijt och tijt flygha.

Om the trägudhars / förgylta och försilffwradha gudhars hws aff eeld vptendt warder / så löpa Presterna ther jfrå och förwara sigh för skadha / Men the brinna vp såsom andre bielkar / The kunna hwarken Konungom eller någhro Krijgsfolcke emoot stå / huru skal man tå them för gudhar hålla eller kalla ?

The trägudhar / försilffwradhe och förgylte gudhar / kunna intet beskerma sigh för tiuffuar och röffuare / ty the äro them förstarcke / så at the beröffua them och affklådha them / tagha theras guld / silffuer och klådher bortt / och komma sin wägh / så kunna the intet hielpa sigh sielffuom / Therföre är en Konung som sina macht bewijsa kan / eller itt nyttigt booting / som j hwsena behöffues / eller een dör som hwset förwarar / eller een trästodh vthi en Konungsligh saal mykit bätre / än en sådana amechtigh affgud.

Solen / månen och stiernonar skijna / och äro lydighe j thet som Gudh biudher them / Teslikes liungeelden lyser / at man seer honom / Wädhret blåås j all land / Och när Gudh befaler skyianar löpa offuer hela werldena / så göra the hwadh han them biudher / Altså ock eelden offuan effter slåår bergh och skoghar / och gör hwadh honom budhit är / Men affgudhanar kunna hwarken röra sigh eller någhot göra / Therföre skal man icke hålla them för gudhar / eller så kalla them / Ty the kunna hwarken straffa eller hielpa.

Effter j nu weten / at the inge gudhar äro / så fruchter them intet / Ty the kunna hwarken Konungar förbanna eller welsigna / The kunna ock icke låta see Hedhningomen någhon tekn på himmelen / The kunna icke liwst göra såsom solen / eller itt sken giffua såsom månen / The oförnufftigha diwr äro bätre än the / the kunna doch löpa in vthi een kulo / och förwara sigh.

Therföre är thet aldeles vppenbart / at the inge gudhar äro / Ty såsom itt spook j trägårdenom intet förwara kan / så äro ock theras trägudhar / förgylte och försilffwradhe gudhar til ingens nyttighe / Och lijka som en buske j trägårdenom / ther allahanda foghlar på boo / Eller lijka som en dödher / then j graffuenne ligger / så äro theras trägudhar / förgylte och försilffwradhe gudhar.

Ock kan man ther aff merkia / at the inge gudhar äro / Ty thet skarlakan som the på sigh haffua / warder aff maal vpätet / och the sielffue ther til medh på endalychtenne / så at hwar man bespottar them. Wel är then menniskio som rettferdigh är / och inga affgudhar haffuer / then warder icke til spott.

Enden på Propheten Baruch.

Förspråk på then Första Boken Maccabeorum.

Thenna Book är ock een aff the som icke reknas j then Ebreiska Biblien / ändoch hon j taal och ord / lijka sett håller medh the andra Böker j then helgha Scrifft / Och icke hadhe warit illa werd reknas ther jbland / effter hon så nyttigh och nödhtorfftigh är / til at förstå then Propheten Daniel j thet xj. Capit. För ty thet Daniel j samma Capitel propheterar om thn styggelsen / och Jsraels folcks wedhermödho / om then litzla hielpen (som han ther sägher) och stora förfölielsen / bådhe aff Hedhningar och falska Judar / Thet betyghar thenna Book fulkompnat wara / vnder Konung Antiocho then Ädhla / hwilken vthi the Maccabeers tijdh / så gruffueligha handladhe medh thet Judiska folcket / och medh Gudztienst / then han sigh företaghit hadhe platt förleggia / Ty är hon ock oss Christnom nyttigh til at läsa.

Först / effter samme Antiochus warder hållen för een Figur eller belete til Antichristum / therföre at han sådana styggelse och Gudztiensts förstöring sigh företoogh / icke longt för then första Christi tilkommelse / läre wij ther aff kenna then retta Antichristum / hwilken för then andra och sidsta Christi tilkommelse Gudz Almogha (thet är the Christna) och then sanskylligha Gudztiensten förstöra och förleggia skal / På thet / när wij sådant haffue för öghonen och förfare / icke skole förskreckias / Vthan vndfå och fast hålla oss widh then tröst / at wij samt medh alla Christna / skole än tå på endalychtenne bliffua behåldne / ehuru stoor förfölielsen och diffuulens grymheet någhon tijdh wara kan / Ty wij see iw ock then samma hielpen / ändoch hon synes liten och ringa / som Gudh allaredho begynnat haffuer oss bewisa.

Och är thet helgha Euangelium thet swerd / medh hwilko Antichrist j wår tijdh warder manligha angripin / icke vthan hans merkeligha skadha och nedherlagh / Ändoch thet mykin blodz vthgiutelse och lijdhande kostar / Såsom Gudh genom the Maccabeers swerd sitt folck vndsatte / ändoch thet icke skeedde vthan förfölielse och stoor hiertans sorgh / Likwel renadhe the än tå Templet / och vprette åter Gudztienst / och komo folcket tilhopa igen vthi thet förra Regimentet / Lijka som Euangelium j thenna tijdhen ock vthsäyar alt affgudherij / och såsom Christus sägher / at hans änglar skola bortrydhia all förarghelse vthu hans Rike / och församlar åter the retta Christna tilhopa / vthi then gamla retta Christna troon / och til sanskyllogha godha gerningar och Gudztienst.

Ther näst / at wij oss ock thes trösta skole / at Gudh halp them icke allenast emoot Antiochum och Hedhninganar / vthan ock emoot the förrådhare och affelligha Judar / som sigh gåffuo in til Hedhninganar / och holpo til at förfölia / plågha och dräpa sitt eghit folck och brödher / At om än the falske Christne och Kettare settia sigh emoot oss / plågha och skadha göra / så suårliga som Antichrist sielff / skole wij likwel wara widh gott moodh och oförskreckte / För ty Daniel haffuer thet altså sagdt / och förkunnat oss thet til tröst / Thet moste så gå / at wårt folcks barn skola bewisa sigh förrådheligha emoot oss / och hielpa fast til at förfölia oss / Therföre kunne wij icke stoort bätre haffuat / än the frome jbland Judarna thet hadhe / vnder Antiocho eller theras Antichrist / när theras falska brödher.

Men på sidstonne / warda likwel the samma fiendar och förrådhare / aff Gudhi ganska mechteligha straffadhe / och bliffuer theras tyrannij och förrådherij icke ohemdt / At wij gladheligha och medh itt frijtt moodh / måghe

och ansee wåra Antichrister / Tyranner och Kettare / och vthbÿdha theras stora hoot och tråtzan / warandes wisse ther vppå / at the icke skola lenge så driffuat / Mykit mindre ther til kommat som the j sinnet haffua / Vthan (lÿka som Antiochus och the förrådhare) ganska snarligha få sÿn förtienta lön / Såsom thet allaredho en godh deel skeedt är / och skeer daghligha meer / Ändoch the förstockadhe och förblindadhe sköta thet intet / Ther ligger icke heller macht vppå / the wilia förfarat lÿka som hine giorde / Giffue Gudh at thet tå snarligha skee måtte / Amen.

Then Första Boken

Maccabeorum.

Första Capitel.

Alexander. ALexander Philippi son Konung j Macedonia / then förste Monarcha aff Greken / droogh vthaff thet landet Chitim / och förde stoort örlig / intoogh fasta städher / och sloogh the Persers Konung Darium / och sedhan andra Konungar j all lädh vnderkuffuade sigh / Och droogh jw alltÿdh fram åt / och intoogh all land och Konūgarike / och ingen toorde settia sigh vp emoot honom / och han wardt stält / och hadhe itt mechtigt gott krÿgsfolck / Som han nu the Konungariken inne hadhe / föll han j kranckheet.

Men tå han förmerckte / at han skulle döö / kalladhe han til sigh sina Förstar / som medh honom aff vngdom vpfödde woro / och satte them til Höffuitzmän offuer landen / mädhan han än nu leffde / Sedhan bleff Alexander dödh / tå han j tolff åår regerat hadhe.

Effter hans dödh kom Riket til hans Förstar / the togho landen in / hwar och en Höffuitzman sitt rwm / och giorde sigh alle til Konungar / Och the och theras efterkommande regeradhe j long tÿdh / och stoort örligh war emellan them / och mykin jemmer wardt allestådz j hela werldenne.

Antiochus. Vthaff en jbland thessa Förstar / wardt födð een skadheligh ond root / benemd Antiochus then Ädhle / then j Rom j gÿßlan stått hadhe för sin fadher then stora Antiochum / Och thenne Antiochus then Ädhle / begynte regera vthi hundradhe siwnde och tretiyonde årena aff thet Grekeska Riket.

På thenna tÿdhen woro j Jsrael onde män / the höllo folckena före / och sadhe / Låter oss göra Förbund medh Hedhninganar här om kring / och tagha widh theras Gudztienst / Ty wij haffue mykit most lÿdha / sedhan wij satte oss vp emoot Hedhninganar. Thenna meningen behaghadhe them wel / Och ther wordo någhre aff folckena sende til Konungen / han befalte thē at vptagha Hedhniskt sett / Tå vptogho the j Jerusalem Hedhnisk Spelhws / och höllo ingen omskärelse meer / och föllo jfrå thet heligha Förbundet / och höllo sigh såsom Hedhningar / och wordo platt förstockadhe / til at bedriffua all skam och laster.

Hednisk Spelhws j Jerusalem vptagen.

Som nu Antiochus hadhe befest sigh j Rikena / toogh han sigh före / at wilia

wilia ock så wara rådhandes offuer thet Konungariket Egypten / på thet han skulle haffua bådhen Riken. Och droogh in vthi Egypten wel rustat / medh wagnar / Elephanter / resenärar och mong skep / och örligadhe medh Ptolemeo Konungenom j Egypten / Men Ptolemeus fruchtadhe sigh och flyydde / och monge Egyptier komo om halsen / Och Antiochus intoogh the fasta städher j Egypten / och röffuadhe ther mykit godz och förde bort.

Men sedhan Antiochus altså vthi Egypten wunnet hadhe / och droogh heem igen vthi hundradhe tridie och fyratiyonde årena / droogh han genom Jsrael / och kom til Jerusalem medh mykit folck / Och gick offuerdådheligha in j Helghedomen / och låt borttagha gyllene Altaret / Liwsastakan och hwad ther til hörde / Boordet ther skodhobrödhen på lågho / Beghårer / skålar / gyllene mortarer / förlåten / kronona och gyllene prydhningen på Templet / Och sloogh thet altsamman sönder / och toogh silffuer och guld / och kosteligh kärill / och the fördolda skattar / så monga som han fann / och förde medh sigh j sitt land / Och låt slå mykit folck jhiäl / och vthropa småligh bodh / Och j hela Jsrael / och ehwar the boodde / war een stoor hiertans sorgh / Och Förstanar sörgde / och the Eldste / och jungfrwr och quinnor sågho jemmerligha vth / män och quinnor klagadhe / och hela landet wardt bedröffuat / för then gruffuelighheet skul som ther skeedde / Och hela Jacobs hws war fult medh jemmer.

Och effter tw åår / sende Konungen en Höffuitzman j Juda / han kom medh mykit krÿgsfolck til Jerusalem / och begäradhe at man skulle inlåta honom / så wille han ingen skadha göra / Men thet war altsammans bedrägherÿ. Tå the nu troodde honom / och låto honom in / offuerföll han stadhen förrådheligha / och sloogh mykit folck aff Jsrael / och skinnadhe stadhen / vpbrende hwsen / brött mwranar nedher / och förde bortt quinnor och barn och booskap.

Och Davidz Borgh befeste han medh starcka mwrar och torn / och besatte henne medh en ogudhachtigh hoop / som all skalckheet ther på bedreffuo / Och röffuadhe wärior och spijs vthu stadhen Jerusalem / och låto komma vppå Borghena / Och beladhe ther Helghedomen / och wachtadhe på folcket som vthi Templet gingo / och sloghо vthaff Borghenne in j Helghedomen / til at förtagha Gudz tienst / och vthguto mykit oskylligt blodh widh Helghedomen / och ohelgadhe honom / Och borgharenar j Jerusalem flyydde bortt / och the fremmande bleffuo j Jerusalem / och the som ther födde woro / moste wijka / Helghedomen wardt ödhe / Helghedaghar wordo altsammans sorghodaghar / Sabbatherna icke annat än jemmer / Och all theras herligheet wardt til intet. Så herlighit och så högt som Jerusalem til förenna warit hadhe / så jemmerlighit och elende / moste thet på then tÿdhen wara.

Och Antiochus lät itt bodh vthgå offuer sitt hela Konungarike / at all folck skulle endregteligha enahanda Gudztienst hålla. Tå offuergåffuo all folck sijn Lagh / och samtyckte Antiochi sett. Och monge aff Jsrael föllo ther ock in til / och offradhe affgudhom / och ohelgadhe Sabbathen. Antiochus sende ock breff til Jerusalem / och j alla Juda städher / ther vthi han bödh / at the Hedhninganars Gudztienst anamma skulle / Och brenneoffer / spijsoffer / syndoffer j Helghedomenom / Sabbathen och andra Högtÿdher affleggia / Och befalte / at man Helghedomen och thet helgha folcket Jsrael ohelgha skulle / och låt vpsettia Altare / Tempel och affgudhar / och offra swijnaкött och annor oreen diwr / Och förbödh omskärelsen / och bödh wänia folcket widh all styggelse / at the Gudz Lagh och retter förgäta måtte / och annat sett vptagha / Och hwilken som helst icke war Antiocho hörsam / then skulle man dräpa. Thetta bodhet lät han vthgå offuer hela sitt Rike / Och skickadhe Höffuitzmän / som folcket twinga skulle til alt sådant at hålla / Thesse bestelte at j Juda offradhes / och budho at så hållas skulle / och

monge

monge aff folckena föllo jfrå Gudz Lagh in til them / alt ondt bedreffuo the j landena / och föriagadhe Jsraels folck / at thet moste bortgöma sigh / och vndstinga sigh j klyffter såsom flychtighe.

Vthi hundradhe fem och fyratiyonde årena på femtonde daghen j then månadhenom Casleu / låt Konung Antiochus settia förödhelsens styggelse på Gudz Altare / och låt vpsettia Altare j alla Juda städher / så at man vppenbart på gatomen / och hwar man för sitt hws rökia och offra måtte / Och låt sönderriffua Gudz Lags böker / och vpbrenna them / och dräpa alla them ther Gudz Förbundz böker når funnos / och alla them som Gudz Lagh höllo / Och thetta giorde the medh theras Krijgsfolck j hwar månat när folcket tilsamman kom j städhernar / Och på femte och tiughunde daghen j månadhenom / offradhe the på Altarena / som the vpsatt hadhe emoot HERRANS Altare / Och the quinnor som theras barn omskåro / wordo dräpna / såsom Antiochus budhit hadhe / Föräldranar wordo j sinom hwsom dräpne / och barnen ther inne vphengd / Men monge aff Jsraels folck bleffuo ståndande / och wille intet oreent äta / och läto heller dräpa sigh / än at the skulle orena sigh / och wille icke aff falla jfrå Gudz helgha Lagh / therföre wordo the förgiorde.

Annat Capitel.

MEn ther war en Prest Matathias Johannis son Simeons sons / aff Joarim slechte vthaff Jerusalem / Han boodde på thet berghet Modin / och hadhe fem söner / Johannan medh thet wedhernampnet Gaddis / Simon medh thet wedhernampnet Thasi / Juda medh thet wedhernampnet Maccabeus / Och Eleazar medh thet wedhernampnet Aaron / Och Jonathan medh thet wedhernampnet Apphus / Thesse jemradhe sigh swårligha offuer thet stora elendet j Juda och Jerusalem / Och Matathias klaghadhe / och sadhe / Ah / at iagh ther til skal född wara / at iagh mins folcks och then heligha stadzens förstöring see skal / och sittia ther stilla til / och låta fiendanar driffua sin eghen wilia / The fremmande haffua Helghedomen inne / och Gudz Tempel är såsom een fördömd menniskia / Thes prydhning haffuer man bortfördt / The gamle äro på gåtomen slagne / och the vnge män äro aff the fremmande genomstungne / Riket är allom Hedhningom til deel wordet / at the thet skinna / All thes herligheet är bortto / Thet war een Drotning / nu är thet een tienarinna / Sij / wår Helghedom och wår berömelse och prijs är bortto / Hedhninganar haffua thet ödhe lagdt / Hwem skulle än nu lysta leffua ? Och Matathias reeff sönder sijn klädher / han och hans söner / och drogho säcker vppå / och sörgde swårligha.

Tå nu Antiochi Höffuitzmän komo ock tijt / til at ock så twinga them som in j Modin stadh flydde woro / at aff falla jfrå Gudz Lagh / och til at offra och rökia / Tå föllo monge aff Jsraels folck til them / Men Matathias och hans söner / bleffuo ståndandes / Och Antiochi Höffuitzmän sadhe til Matathia / Tu äst then ypperste och weldighaste j thenna stadh / och haffuer monga söner / och är mykit befryndat / Therföre gack tu först fram / och gör hwadh Konūgen budhit haffuer / såsom all land / ther til ock Juda män / som än nu j Jerusalē äro / giordt haffua / så behåller tu och tine söner en gunstigh Konung / och warder begåffuat medh guld och silffuer / och med stora gåffuor. Tå sadhe Matathias frij vth / Om än all land Antiocho hörsam woro / och hwar och en jfrå sina fädhers Lagh aff fölle / och samtyckte j Konūgens bodh / så wil iagh och mine söner och brödher doch icke aff falla jfrå wåra fädhers Lagh / Ther beware oss Gudh före / Thet wore oss icke gott / at wij jfrå Gudz ord och jfrå Gudz Lagh afffölle / Wij wilie intet samtyckia j Antiochi bodh / och

bodh / och wilia intet offra eller afffalla jfrå wår Lagh / och itt annat sett vptagha.

Tå han altså vthtalat hadhe / gick en Jude fram för allas theras öghon / och offradhe affgudhomen på Altarena j Modin / såsom Konungen budhit hadhe / Thet sågh Matathias / och thet stack honom j hiertat / och hans nijt om Laghen brann / Och han lop til / och drap widh Altaret then Judan och
Nume.25. Antiochi Höffuitzman / Och kastadhe Altaret om kull / och droogh nijt om Laghen såsom Phinees giorde Zambrj Salomj son. Och Matathias ropadhe högt offuer hela stadhen / Hwilken som nijt haffuer om Laghen / och Förbundet hålla wil / han draghe medh migh vthu stadhenom. Altså flyydde han och hans söner vppå berghen / och läto bliffua j stadhenom alt thet the hadhe / Och monge frome menniskior drogho vth j öknena / och bleffuo ther medh hustrur och barn / och theras booskap / Ty tyrannijt war alt förstoort wordet.

Men tå Konungens folck j Jerusalem vthi Dauidz stadh hörde / at någhre satte sigh vp emoot Konungens bodh / och hadhe giffuit sigh vthu städherna / til at vndstinga sigh hemligha j öknenne / och ther behålla sigh / och at mykit folck war til them draghit / skyndadhe the sigh til at offuerfalla thē om Sabbathen / Och läto säya them / Wilie j än nu icke hörsame wara ? Dragher här vth / och görer hwadh Konungen budhit haffuer / så skole j säkre wara / Ther til swaradhe the / Wij wilie icke dragha här vth / achte ey heller ohelgha Sabbathen / såsom Konungen biwdher.

Och the ther vthan före stormadhe til klipporna / Och the ther inne woro / waarde sigh intet / kastadhe icke en steen vth / tepte icke heller klyffterna til / och sadhe / Wij wilie så döö j wåro oskyldigheet / Himmel och iord skola wittne wara / at j oss medh wold och orett dräpen. Altså wordo the ther inne offuerfallne om Sabbatherna / och theras hustrur och barn och booskap dräpne / widh tusend personer.

Tå Matathias och hans wener sådant hörde / giorde thet them ganska ondt / och sadhe til hwar annan / Wilie wij alle så göra som wåre brödher / och icke wåria oss emoot Hedhninganar / til at vndsettia wårt lijff och Laghen / så haffua the lett til at platt förleggia oss / Och the besluto widh sigh / Om the angripa oss på Sabbathen / så wilie wij wåria oss / på thet wij icke alle förgåås / såsom wåre brödher j klyffterna förmörde äro.

Och sigh församladhe en stoor hoop frome menniskior til hopa / som alle beståndande bleffuo j Laghen / Och alle the som för tyrannijt flyydde / komo til thē / Therföre rustadhe the sigh ock / och slogho monga ogudhachtigha och afffelligha j sitt nijt och wredhe / Men the andre gåffuo flychtē / och vndkomo til Hedhninganar. Sedhan droogh Matathias och hans wener flux om kring Jsraels land / och reeff Altaren nedher igen / och omskaar barnē / som än nu oomskoren woro / och antastadhe the ogudhachtigha / Och thz lyckadhes them / så at the förswaradhe Laghen emoot alla Hedhningars och Konungars macht / at the ogudhachtighe inge Herrar offuer them wordo.

Men som nu Matathia fast gammal war / sadhe han för sin dödh til sina söner / Här är offuer oss kommet itt stoort tyrannij och förfölielse / och een stoor grymheet och hårdt straff / Therföre käre söner / haffuer nijt om Laghen / och wågher idhart lijff för wåra fädhers Förbund / och kommer ihogh hwilka gerningar wåre fädher j sinom tijdh giordt haffua / så skole j een stoor åro / och itt ewigt nampn förwerffua.

Matathias förmanar och tröster sina söner.

Gene.22. Abraham wardt försökt / och bleff fast j troonne / thet haffuer honom reknat wordet til rettferdigheet.

Gene. 41. Joseph hölt bodhet j sijn bedröffuelse / och wardt en Herre j Egypten.

Nume.25. Phinees wår fadher hadhe nijt om Gudz åro / och fick thet Förbundet / at Presterskapet när honom bliffua skulle.

Josua vthrettadhe then befalning som honom giffuin war / therföre wardt han en offuerste Förste j Israel. Josue 1.

Caleb gaff witnesbyrd och straffadhe folcket / therföre fick han itt besynnerlighit arff. Nume. 14. Josue 14.

Dauid bleff troghen och rettsinnigh för Gudh / therföre erffde han Konungariket til ewigh tijdh. 2. Reg. 7.

Elias droogh nijt om Laghen / och wardt förd vp j himmelen. 4. Reg. 2.

Anania / Azaria och Misael troodde / och wordo friyadhe vthu eldenom. Daniel 3.

Daniel för sina oskyldigheet skul / wardt friyat jfrå Leyonen. Daniel 6.

Altså kommer jhogh hwadh j hwar tijdhen skeedt år / så skolen j finna / at alle the som tröста vppå Gudh / the bliffua widh sigh / Therföre fruchter idher intet för the ogudhachtighas trwgh / Ty theras herligheet år treck och matk / J dagh sweffuer han j höghdenne / j morghon ligger han nedhre / och år intet meer til / tå han åter til iord worden år / och hans vpsååt om intet bliffuer.

Therföre kåre barn / warer oförskreckte / och bliffuer faste widh Laghen / så skal Gudh åter göra idher herligha igen. Jdhar brodher Simon år wijs / honom hörer såsom en fadher / Judas Maccabeus år starck och en Hielte / han skal wara Höffuitzman och föra örlighit / Och tagher til idher alla the som Laghen hålla / hempnens thet wold som på idhart folck giordt år / och betaler Hedhningomen såsom the förtient haffua / och bliffuer medh alffuar widh Laghen.

Sedhan welsignadhe han them / och wardt församlat til sina fädher / och bleff dödh j hundradhe sex och fyratiyonde årena / Och sönenar begroffuo honom j hans fädhers graff j Modin / Och hele Israel sörgde honom swårligha.

Tridie Capitel.

Judas Maccabeus. OCh Judas Maccabeus kom vthi sins fadhers stadh / Och hans brödher och alle the som hadhe hället sigh til hans fadher / holpo honom emoot fiendanar / och slogho them medh glädhi / Och Judas förwerffde folckena stora åro / Han droogh j sitt harnesk såsom en Hielte / och beskermadhe sin häär medh sitt swerd / Han war frijmodigh såsom itt Leyon / och oförskreckt såsom itt vngt rytande Leyon / når thet någhot jaghar.

Han vpsökte the afffelligha och ogudhachtigha / som trengde folcket til at afffalla jfrå Laghen / straffadhe och vpbrende them / så at hans fiendar förskrecktes för honom alleståds / och flyydde / Och the afffellighe wordo förtryckte / och han fick lycko och segher. Thetta förtrööt mongom Konungom / men Jacob war thet een glädhi / och honom en ewigh prijs och åra. Han foor genom Juda städher / och förgiorde the ogudhachtigha ther inne / och affwende wredhena aff Israel / Och han war alleståds j landena nampnkunnigh / så at alle förtryckte lupo til honom.

Apollonius. Ther emoot samkadhe Appollonius en stoor häär aff Hedhningomen och aff Samarien / til at strijdha emoot Israel. Tå Judas thet hörde / droogh han emoot honom / och hölt een slachting medh honom / och drap honom / och en stoor hoop fiendar medh honom / Men the som vndsloppo / flyydde / Och Judas fick rooff / och toogh Apollonij swerd / thet han sedhan förde j alla sina lijffsdaghar.

Seron. Ther effter tå Seron Höffuitzman j Syria hörde / at the frome höllo sigh in til Juda / och at ther war itt stoort taal folck församlat / sadhe han / Jagh wil inleggia åro / at iagh j hela Rikena må prijsat warda / och wil slå Judam

och hans

och hans hoop som Konungens bodh förachtat haffua / Therföre rustadhe han sigh / och een stoor macht droogh medh honom / på thet the måtte hempnas offuer Israel / och komo alt in til Bethoron. Tå droogh Judas emoot honom medh en liten hoop / Men når the sågho fiendanar / sadhe the / til Juda / Wij åre fåå / ther til åre wij swaghe aff fastande / huru skole wij tå slåås medh en sådana stoor och starck hoop? Men Judas sadhe / Thet kan wel skee at en liten hoop offuerwinner en storan / Ty Gudh kan wel genom fåå giffua segher / så wel som genom monga / För ty seghren kommer aff himmelen / och icke aff stoor mykinheet / The förlåta sigh på sina stora macht / och wilia dråpa och skinna oss / wåra hustrur och barn / Men wij moste wåria oss / och strijdha för wårt lijff / och för wår Lagh / Therföre skal Gudh nedherleggia them för wår öghon / J skölen intet fruchta them. Judas förmanar sina.

Tå han altså vthtalat hadhe / föll han til fiendanar / förr ån the thes förs sågho sigh / och sloogh Seron och hans folck på flychtena / och jagadhe them jfrå Bethoron nedher åt in på slettmarkena / och sloogh otta hundrat jhiäl / The som vndsluppo / flyydde in vthi the Philisteers land. Så kom een fruchtan j all folck ther om kring för Juda och hans brödher / och j all land taladhe man om Juda och hans gerningar / Och thz kom ock för Konungē.

TÅ nu Antiochus alt thetta hörde / förgrymmadhe han sigh ganska swårligha / sende vth och låt göra itt vthbodh j sitt hela Rike / och fick een stoor macht tilhopa / och toogh til sina skattar / och ladhe redho en åårs såld / och bödh at man skulle altstådhes wara rustat. Men tå han sågh / at han icke hadhe penningar noogh / och at landet för örlighit skul / som han nu lenge emoot Laghen fördt hadhe / icke mykit giffua kunde / befruchtadhe han sigh / at han icke skulle kunna sådana vmkost lenger dragha / såsom här til dags tå han såld och gåffuor vthgaff meer ån alle Konungar för honom / Therföre wardt han bedröffuat / och droogh in vthi Persen / til at beskatta landet / och samka penningar til hopa.

Och låt bliffua j landena en Första benemd Lysiam / honom giorde han til Höffuitzman offuer hela Riket / jfrå Euphrate alt in til Egypten / och befalte honom sin son then vnga Antiochum / effter han skulle fara vthu landet / Och fick honom helfftena aff Krijgsfolcket och Elephanternar / och gaff honom befalning om alla saker / Och om Judea och Jerusalem / at han tijt mera folck senda skulle / til at vthrota thet quarrbleffna folcket j Israel och Jerusalem / och vthdela landet fremmandom / och settia ther alleståds Hedhningar in. Lysias.

Vthi hundradhe siw och fyratiyonde årena / droogh Konungen vthaff sinom stadh Antiochia offuer Euphraten / vp åt offuerlanden / Men Lysias vthwalde någhra Förstar Konungens wener til Höffuitzmån / nemligha / Ptolemeum Dorimenis son / Nicanorem och Gorgiam / Och fick them fyratiyo tusend mån til foot / och siw tusend til hest / at the skulle dragha in j Judee land / och vthrota Judanar / såsom Konungen befalt hadhe.

Såsom the nu medh thenna håren vthdragne woro / låghradhe the sigh först widh Ammao på slettmarkenne. Tå köpmånnerna j the land ther om kring thet hörde / komo the j låghret / och förde monga penningar medh sigh / til at köpa Israels barn medh / at the skulle theras trålar wara / Och vthaff Syria och jfrå the andra Hedhningar droogh them meer krijgsfolck til.

TÅ nu Judas och hans brödher sågho / at förfölielsen wardt större / och at fiendernar lågho widh grensona / och förnummo at Konungen hadhe budhit förderffua hela Juda / woro the oförskreckte / och föreenadhe sigh / at the wille vndsettia sitt folck / och strijdha för the Helgha / Therföre församladhe the sitt Krijgsfolck tilhopa / på thet the skulle wara tilsammans / och wachta vppå når man skulle angrijpa fiendanar / och at the skulle tilsammans bidhia om nådh och hielp aff Gudhi.

Men på then tijdhen war Jerusalem ödhe/och ther boodde ingen borgare meer/Och Helghedomen war ohelghat medh enom affgudh/som ther inne satt war/Och Hedhninganar hadhe Borghena inne/och all herligheet war aff Jacob borttaghen/och man hörde ther hwarken pipo eller harpo/ Therföre kom folcket tilhopa j Mispath twert offuer Jerusalem/Ty Jsrael moste j förtijdhen tilbidhia j Mispath/På thetta rwmet komo the ock nu tilsamman/fastadhe ther/och drogho säcker vppå/ströddde asko på sijn hoffuud/ Och reffuo sönder sijn klädher/och båro fram Lags bökerna/som Hedhninganar sökia låto/til at scriffua och måla sina affgudhar ther vthi/ The förde ock Prestaklädhen tijt/förstling och tiyend/och giorde Nazareer/hwilke sin bestemda tijdh hålla moste/och ropadhe klagheligha j himmelen/ Hwart skole wij thetta föra: Ty tin Helghedom är oreenat/tine Prester äro föriagadhe/ Och sij/alle Hedhningar församla sigh emoot oss/ på thet the skola platt förleggia oss.Tu weest hwadh the emoot oss j sinnet haffua/Huru kunne wij för them bliffua: vthan tu hielper oss wår Gudh.

Sedhan låt Judas kalla folcket tilhopa medh basuner/ och giorde itt Regemente/Offuerstar/Höffuitzmän och Skickmestare/ Och lät vthropa at the som hws bygdt/eller hustru fest/ eller wijngård planterat hadhe/ eller the som redde woro/at the måtte dragha heem igen/såsom Laghen thet tilläter. Deut. 20.

Sedhan drogho the åstadh/ och slogho ock sitt låghre widh Ammaos sönnan til/ Och Judas förmanadhe sitt folck/och sadhe/Ruster idher/och warer oförskreckte/ at j j morghon redho ären til at strijdha emoot thessa Hedhningar/som oss och wår Helghedom achta förleggia/ Thet är oss lijdheligare/at wij döö j strijdhenne/ än at wij skole see sådana jemmer på wårt folck/och på Helghedomenom/ Men hwadh Gudh j himmelen wil/ thet skee.

Fierde Capitel.

Gorgias.

OCh Gorgias toogh fem tusend män til foot/och tusend resenärer the betsta/ och droogh om nattena hemligha in til Judanars låghre/til at offuerfalla thm oförseedt/Och någhre the ther på Borghenne leghat hadhe/ förde hopen/Men Judas war förr vppe medh betsta hopenom/ at han måtte komma förra/och förraska fiendanar/och slå thm medhan the än nu lågho här och ther förströdde.

Tå nu Gorgias til Juda låghre kom/och fann ther ingen/ droogh han effter them på berghen/och meente at the woro för honom flyydde/ Men Judas skyndadhe sigh/at han om morghonen bittijdha skulle komma på slettmarkena medh tryy tusend män/hwilke doch intet harnisk hadhe/vthan allena sijn klädher och swerd/När the nu sågho/ at fiendenar wel rustadhe woro medh harnisk/och hadhe itt starckt resigh tyygh/ och woro rett krijgsfolck/sadhe Judas til sitt folck/Fruchter idher intet för thenna stora hopen/ och förskreckens intet för theras macht/Kommer jhogh huru wåre fädher j Rödhahaffuet frelste wordo/ tå Pharao medh en stoor häär effter them droogh/Låt oss ropa j himmelen/så warder HERREN ock oss nådhelighen/och tencker på thet Förbund/som han medh wåra fädher giordt haffuer/och skal nedherleggia wåra fiendar för wår ögon/och alle Hedhningar skola förnimma/at thet är Gudh som hielper/ och frelsar Jsrael.

Jude förmaning til sitt folck.

Exodi 14.

Tå nu Hedhninganar sågho at Judas emoot them kom/ drogho ock the vthu låghrena til at möta Judam/ Men Judas låt blåsa j trummeternar/och sloogh til fiendanar/Och Hedhninganar wordo slaghne på flychtena/så at the flyydde offuer slettmarkena/ och the ytterste föllo för swerd/

Ty Judas iagadhe effter them alt in til Assaremoth/ och in til Edoms mark emoot As dod och Jamnia/ och ther bleffuo dödhe widh try tusend män/ Men tå Judas wende om igen/bödh han sino folcke/och sadhe/J skolen intet tagha aff roffuet/Ty wij moste än nu slå ena slachting/ Gorgias och hans hoop är för oss på berghen/ Therföre bliffuer j ordan och wärier idher/Sedhan när j haffue slaghit fiendanar/ så kunne j säkre och vthan fara tagha roffuet.

Tå Judas så taladhe/ gaff sigh en hoop fram vthaff berghen/ Och Gorgias sågh/ at hans folck slaghit war/ och låghret vpbrendt/ Ty han sågh röken/ther aff kunde han förnimma hwadh skeedt war/Ther til sågho the Judam och hans krijgsfolck på sletmarkenne redho til slags/ Therföre förskrecktes Gorgias ganska swårligha/ och flyydde in j Hedhninganars land.Altså wende Judas om igen/ til at röffua låghret/ och fick itt stoort rooff/ mykit guld/silffuer/silke/purpur och stoort godz/Sedhan drogho the heem/ tackadhe och loffuadhe Gudh medh songer/ och sadhe/ Tacker HERRANOM/ ty han är mild/ och hans mildheet warar ewinnerligha. På thenna daghen fick Jsrael en herligh segher.

Psalm. 118.

MEn the Hedhningar som vndkompne woro/ komo til Lysia/ och sadhe honom huru them gånget war. Som Lysias thet hörde/ wardt han swårligha bedröffuat/ at thet icke så gånget war som Konungen befalt hadhe/Therföre församladhe åter Lysias j nästa året ther effter mykit krijgsfolck/sextiyo tusend män til foot/och fem tusend resenärar/ til at nedherleggia Judanar. Thenne hären droogh in vthi Jdumeam/ och låghradhe sigh widh Bethzura/Tijt kom ock Judas medh tiyo tusend män.

Lysias.

Men tå han sågh/at fiendanar så mykit folck hadhe/ badh han och sadhe/Loff ware tigh tu Jsraels Frelsare/tu som genom tins tienares Dauidz hand sloogh then stora Kempan/ Och en heel Hedhninganars häär gaff stu vthi Jonathe Saul sons och hans tienares hender/ Jagh bedher tigh/ at tu ock wille giffua thenna wåra fiendar vthi tins folcks Jsraels hender/ at the medh theras macht och resenärar til skam warda/ Giff them itt förskreckt och förtwijfflat hierta/ Slå them nedher medh theras swerd som tigh kåär haffua/på thet tigh må loffua och prijsa alle the som titt nampn kenna/ Sedhan sloogh han til them/ Och Lysias miste widh fem tusend män.

1. Reg. 17.

1. Reg. 14.

Jude böön.

Men tå Lysias sågh/ at hans folck flyydde/ och Judanar oförskreckte woro/och at the redho woro/ bådhe til at ärligha leffua eller ärligha döö/ droogh han aff til Antiochia til at åter vptagha krijgsfolck/ och än nu starckare dragha emoot Judanar igen.

Men Judas och hans brödher sadhe/Effter wåre fiendar äro föriagadhe/ så låt oss dragha vp och skäära Helgedomen jgen/Therföre kom krijgsfolcket til hopa/och drogho allesammans vppå Zions bergh.Och tå the sågho/ at Helghedomen förödd war/Altaret ohelghat/ portanar vpbrende/och på planen ther om kring war grääs wäxt/såsom j en skoogh eller på berghen/ och Presternas cellar förfallne woro/Tå reffuo the sijn klädher/ och hadhe stoor grååt/ströödde asko på sitt hoffuudh/ föllo nedher på sitt ansichte/ och låto trummeta/och ropadhe j himmelen.Och Judas vthwalde en hoop/ til at förtagha fiendanar som på Borghenne woro/at the icke vthfalla skulle/mådhan han låt skäära Helgedomen/Och toogh Prester ther til/som sigh intet orenat/ vthan j Laghen beständighe warit hadhe. Thesse skärde Helghedomen/och båro then styggelsen och the orena stenar bortt på oheligt rwm.

Helghedomens reening.

Effter ock brenneoffers Altaret ohelghat war/ höllo the rådh huru the ther medh fara skulle/Och funno itt gott rådh/nemligha/at man skulle platt rijffua thet nedher/på thet ingen förarghelse måtte komma ther aff/ effter

Hedhninganar hadhe ohelghat thz/Ther före wardt thet altsamman nedherbrutit/ Och the förwaradhe stenanar på berghet när Hwsena på itt besynnerlighit rwm/til tess en Prophete måtte komma som sadhe/ hwadh man ther medh göra skulle/Men the togho andra nyia ohugna stenar/såsom Laghen lärer/och bygde itt nyytt Altare/sådant som thz förra warit hadhe/Och bygde vp Helghedomen igen/och the stolar och Prestacellar j Hwsena/ Och läto nyy heligh kärille göra/ gyllene Liwsastakan/ Röökaltaret och Boordet/ och båro them åter in j Templet/ Och satte röökwerck på Altaret/ Och vptende lamponar på Liwsastakanom/ at the j Templena lysa skulle/ladhe brödhen på Boordet/och hengde vp Förlåten/ och pyntadhe Templet aldeles vp igen.

Och på femte och tiwghunde daghen j niyonde månadhenom/som kallas Casleu/ vthi hundradhe otta och fyratiyonde årena/ stodho the bittijdha vp/ och offradhe åter effter Laghen på brenneoffers Altaret. Thetta war thet första offret/sedhan Hedhninganar Helghedomen oskäärdt hadhe/ Och thetta offret wardt åter vprettat med songer/pijpor/ harpor och cymbaler. Och alt folcket föll nedher på ansichtet/tilbådho och loffuadhe HERRAN j himmelen/then them lycko och segher giffuit hadhe/ Och höllo thes nyia Altarens Höghtijdh j otta daghar/ och offradhe ther på/ brenneoffer och tackoffer medh glädhe/Och prydde Templet medh gyllene krantzar och sköldar/ och giorde nyia portar och cellar/ Och ganska stoor glädhe war j folckena/at then skammen jfrå them taghen war/som Hedhninganar hadhe kommet them vppå. Och Judas och hans brödher och alt Jsraels folck besluto/ at man årligha jfrå femte och tiwghunde daghen thens månadhens

Casleu är then Månadhen Nouember/ effter Månan recknandes.

Casleu/ j otta daghar longt/ thes nyia Altarens höghtijdh/medh glädhe och tacksäyelse hålla skulle.

Och the bygde fasta mwrar och torn om kring Helghedomen på Zions bergh/ så at Hedhninganar icke kunde intagha och förödha Helghedomen/ såsom tilförenna/ Och Judas ladhe ther krijgsfolck in/ til at förwara Helghedomen/ Han befeste ock Bethzura/ på thet folcket måtte itt Feste inne haffua emoot Jdumeam/ ther the sigh inne hålla och wäria kunde.

Femte Capitel.

MEn tå Hedhninganar ther om kring hörde/ at Altaret war åter vpsatt och Helghedomen skäärd war/ förgrymmadhe the sigh ganska swärligha/ och tenckte til huru the måtte vthrota hela Jacobs slechte/Och begynte vppå at dräpa alla Judar widh theras grentzor/ Men Judas droogh in vthi Jdumeam emoot Esau barn/och offuerföll them j Arabath/ ther the Jsraels barn belagdt hadhe/ och sloogh monga Jdumeer jhiäl/ och beröffuadhe thiim. Effter ock Beans barn hadhe på stråtenne begått förrsåt och mord emoot Jsraels barn/tenckte ock Judas ther vppå/ och gaff them til spillo/och vpbrende theras Borgh medh alla the ther vppå woro. Sedhan droogh han emoot Ammon/hwilke wel rustadhe woro/ och hadhe

Timotheus.

mykit krijgsfolck/ och en Höffuitzman Timotheum/ Therföre hölt Judas monga slachtingar medh them/ och fick segher/ och wann then stadhen Jazer medh andra vmliggiande byiar/ Och droogh sedhan tilbaka igen in j Judeam.

Men the Hedhningar j Galaad/woro ock vppe emoot Jsrael j theras grentzo/ til at förgöra them/ Men folcket flyydde in vppå then Borghena Datheman/och screffuo til Judam och hans brödher altså/ Hedhninganar här om kring haffua församlat sigh alle emoot oss/ på thet the skola för-

derffua oss alla/Theras Höffuitzman är Timotheus/ Thesse wilia bestorma wåra Borgh/ther wij in vppå flyydde åro/ Therföre bidhie wij/ at tu wille komma oss til hielp och vndsettia oss/ ty wij äre fåå/ För ty fiendanar haffua monga nedherlagdt/och j Tubin dräpit widh tusende män/och theras quinnor/barn/och åghodelar bortfördt. Tå man thenna breffuen laas/komo flere bodh vthu Galilea/hwilke sönderreffuo sijn klädher/och sadhe klageligha/ at Hedhninganar vthaff alla städher ther om kring/ hadhe medh macht offuerfallet Galileam/vthaff Ptolemais/Tyro och Sidon/ och at hela Galilea full war medh fiendar/til at vthrota Jsrael.

SOm nu Judas och folcket thetta hörde/höllo the rådh huru the sina brödher j thenna nödh hielpa måtte/Och Judas befalte sinom brodher Simon/at han skulle vthwelia sigh en besynnerlighen hoop/ och dragha in j Galileam til at ther vndsettia brödherna/så wille han och hans brodher Jonathas dragha in j Galaad/Och giorde Joseph Zacharia son och Azaria til Höffuitzmän för thet andra folcket/som hema bleff til at bewara Judeam/ Och befalte at the skulle regera folcket/ och intet dragha vth til at angripa fiendanar/til tess han komme igen.

Och Simon droogh in j Galileam medh try tusend mån/ Judas in j Simon.
Galaad medh otta tusend/Tå nu Simon kom in j Galileam/hölt han monga slachtingar medh Hedhningomen/ och wann/ och jagadhe them alt in til Ptolemais in för porten/så at widh try tusend Hedhningar bleffuo slagne/ och Simon toogh theras rooff/ Sedhan kom han igen til sina brödher j Galileam/och til Arabath/ och badh them medh hustur och barn dragha medh sigh in j Judeam/ och förde them tijt medh stoor glädhe.

Men Judas Maccabeus och Jonathas hans brodher/ drogho offuer Judas Maccabeus.
Jordan in j öknena tree dags ledher. Tå komo til them the Nabatheer/ och vndfingo them wenligha/ och förtalde them huru theras brödher j Galaad gick/Och at monge woro bortförde fångne til Barasa/Bosor/Alima/Casbon/Mageth och Carnaim/hwilke allesammā woro store och faste städher/ at ock monge j the andra Galaads städher fångne lågho/ Therföre besluto the/at the strax om morghonen ther effter wille dragha emoot the samma fasta städher/och bestorma them. Och Judas wende tilbaka ena dags leedh och bestormadhe then stadhen Bosor/ förr än the thes förságho sigh/och toogh honom in/och lät dräpa alt mankön ther inne/ och toogh rooff och vpbrende stadhen.

Sedhan reeste han strax om nattena til Borghena ther hans brödher belagde woro/Och tå han om morghonen tijt kom/sågh han ther en mechtigh stoor hoop folck vthan taal/ som steghar och krijgsrusting båro/ och begynte til at storma/Och j stadhenom war itt klagheligthit roop/ så at thet skall vp j himmelen. Tå förmanadhe Judas sitt folck/ at the wille strijdha för sina brödher/til at vndsettia them. Och giorde tree hopar/ och sloogh baak vppå them j stormenom/och lät trummeta/ Och folcket ropadhe höghe och bådho til Gudh/ Men når Timothei häär sågh/ at Judas war baak them/flyydde the och wordo hårdeligha slagne/så at aff them bleffuo j then daghen widh otta tusend dödhe/Sedhan droogh Judas til Maspha/ stormadhe och toogh then in/och lät dräpa alt mankön ther inne/toogh rooff/ och vpbrende stadhen/Sedhan wann han Casbon/ Mageth/ Bosor/ och the andra städher j Galaad.

MEn Timotheus samkadhe åter en stoor häär til hopa/ och låghradhe sigh in moot Raphon/ på hinsidhon becken. Tå sende Judas speyare tijt/ och lät besee huru starcke fiendanar woro/ och huru the lågho. Thesse sadhe honom igen/ at thet war en ganska stoor hoop/ aff allom Hedhningom ther om kring/ At the ock krijgsfolck vthaff Arabien när sigh hadhe/ them the sold giffua moste/och at hären på hinsidhon widh becken sigh lå-

ghrat hadhe / och word rustadhe til slags / Therföre droogh Judas vth emoot them. Och Timotheus sadhe til sina Höffuitzmån / Om Judas kommer til becken / och är så dristigh at han thor dragha hÿt offuer / så kunne wÿ inter stå honom emoot / vthan han slåår oss / Men om han fruchtar och thor icke hÿt offuer becken / så wilie wÿ offuer watnet til honom och offuerfalla honom och slån.

Tå nu Judas til becken kom / skickadhe han Presternar in til watnet / och bödh them at the skulle driffua alt folcket vthoffuer / at the måtte hielpa at slå fiendanar / och ingen skulle tilbaka bliffua. Tå nu Judas och all hans häär så först offuer watnet komo / flyydde fiendanar / och låto sina wärior falla / och komo vthi itt Tempel j then stadhen Carnaim / Men Judas toogh stadhen in / och vpbrende Templet / och alla the ther inne woro / Och Carnaim wardt förstöördt / och kunde intet bestå för Juda.

Sedhan låt Judas komma til hopa alt Israels folck som j Galaad war / små och stora / quinnor och barn / at the skulle dragha medh in j Juda. Och

Ephron

på wäghenom komo the til en stoor fast stadh Ephron / som j härstråtenne lågh / ther man jgenom moste / och kunde icke dragha ther om kring. Nu wille the j Ephron icke låta Judam ther jgenom / vthan bleffuo inne j stadhenom / och höllo portanar til / Men Judas sende til them / sadhe thm̄ fridh til / och badh wenligha / at man skulle låta honom ther jgenom / Ty them skulle ingen skadhe skee aff hans folck / han begäradhe intet / vthan allena dragha ther jgenom / Men the j Ephron wille icke låta them in.

Tå låt Judas vthropa j hela hårenom / at krÿgsfolcket skulle slå sin ordan / och storma til stadhn̄ / hwar och en hoop aff sitt rwm / Altså stormadhe the til stadhen j then hela daghen / och then hela nattenne / och togho honom in / Och Judas låt dräpa alt mankön ther inne / toogh rooff / och förstöörde honom / och droogh ther jgenom offuer the dödha kroppar / och komo offuer Jordan på slettmarkena / Och Judas dreff vppå folcket som efterst war / och tröste thm̄ j hela resonne / til tess han förde them in j Judee land. Tå drogho the vp på berghet zion medh stoor glädhe / och offradhe brenneoffer / at Gudh them segher giffuit / och medh glädhe heem igen komma låtit hadhe.

MEn mådhan Judas och Jonathas j Galaad woro / och Simon theras brodher j Galilea för Ptolemais / och Joseph zacharia son / och Azaria Höffuitzmånnenar hörde aff theras segher och stora gerningar / sadhe the / Wÿ wilie ock åro inleggia / och slå vppå Hedhninganar som här om kring åro / Och budho sino krÿgsfolcke / at the skulle vppe wara / och drogho til Jamnia. Tå droogh vth emoot them Gorgias medh sinom häär / och slogh Joseph och Azariam på flychtena / och jagadhe them alt in til Judee land / Och Israel miste j then daghen mykit folck / nemligha / widh tw tusend mån / therföre / at the Jude och hans brodhers befalning intet lydde / och hadhe taghit sigh före aff eghen offuerdådigheet prÿs winna / ändoch the icke woro the mån som Gudh förlånt hadhe / at Israel genom them skulle holpet warda / Men Judas och hans brödher wordo mykit achtadhe j hela Israel / och när alla Hedhningar / Och ehwar man nemde them / ther wordo the prÿsadhe.

Och Judas droogh vth medh sina brödher emoot Esau barn södher vth / och toogh in Hebron och the byiar ther om kring / och vpbrende hans mwrar och torn / och wende om igen in j Hedhninganars land åt Samaria / Ther hadhe monge Prester dräpne warit / hwilke ock förstålte woro / och angrepo fiendanar oradheligha och vthan befalning. Sedhan droogh Judas til Asdod j Hedhninganars land / och brööt affgudha Altaren nedher / och vpbrende affgudhanar / och toogh rooff j stådherna / och kom heem igen j Juda land.

Men tå

VI. Capitel.

MEn tå Konung Antiochus vppe j Rikena hÿt och tÿt foor / hörde han om then nampnkunnigha stadhen Elimais j Persen / at ther war mykit guld och silffuer / och store rÿkedomar / och at j Templet woro store åghodelar och gyllene klådher / harnisk och sköldar / som Philippi son Alexander Konungen aff Macedonia tÿt giffuit hadhe / Therföre kom Antiochus för stadhen / til at tagha honom in och skinnan / Men the j stadhenom wordo förwaradhe / therföre woro the vppe til at wäria sigh. Och Antiochus kunde intet skaffa / vthan moste åter dragha sin wägh / och wende om igen åt Babylon medh stoor ångest.

Tå fick han bodh / at hans häär / som han in j Juda land sendt hadhe / war slaghen / och at Lysias hadhe most flyy / Och at Judanar j hans låghre stora åghodelar / och mykin wapn wunnet hadhe / ther medh the sigh sedhan båtre rustat hadhe / och woro mechtighare wordne / Och hadhe vthkastat Styggelsen vthu Templet j Jerusalem / och bewarat Helghedomen medh fasta mwrar igen / såsom tilförenna / Och hadhe teslikes befest Bethzura. Tå Antiochus thetta hörde / wardt han ganska swårligha förskreckt / och wardt högheligha bedröffuat / och ladhe sigh nedher / och wardt aff bedröffuelse kranck / at hans vpsååt icke hadhe framgång fått / och bleff lenge j thn̄ samma stadhenom / För ty bedröffuelsen wardt jw lenger jw större / och giorde honom så swagh / at han förnam at han döö moste.

Therföre kalladhe han sina wener til sigh / och sadhe til them / Jagh kan ingen sömpn meer få för stoort bekymmer / och hiertans sorgh skul som iagh haffuer. Ah / huru haffuer thet så alztinges vmwendt sigh medh migh. Så lenge som iagh regerat haffuer / haffuer iagh glädhe och segher hafft / och haffuer aff minom elskat och affhållen warit / Men nu är iagh så aff hiertat bedröffuat / och kommer j hogh thet onda som iagh j Jerusalem bedreffuit haffuer / tå iagh all gyllene och silffuerkärill bortförde vthu Templet / och låt dräpa oskyldigt folck j Judea / Ther aff kommer migh nu all thenna olyckan / och moste vthi fremmande land / aff thenna bedröffuelsen döö. Och han kal-

Philippus

ladhe en sin wen Philippum / then skickadhe han til Höffuitzman offuer hela Riket / och fick honom kronona / mantelen och ringen / Och befalte honom vpfödha sin son / then vnga Antiochum / och insettian j Riket / Sedhan bleff Antiochus dödh j then samma stadhenom / j hundradhe nyio och fyratiyonde årena.

Antiochus bleff dödh.

Tå nu Lysias hörde / at Konungen dödh war / giorde han til Konung Antiochi thens Ædhlas son / then vnga Antiochum / hwilkens tuchtemestare han warit hadhe / och kalladhe honom Eupator.

Antiochi son Konūg

NV giorde Hedhninganar / som Borghena på zion ån nu inne hadhe / Israels folcke mykin skadha j Helghedomenom / För ty the hadhe itt gott Feste / Therföre toogh sigh Judas före at bestalla them / på thet han måtte nedherleggia them / Och folcket kom til samman j hundradhe och femtiyonde årena / och båro ther före allahanda krÿgsrusting och skott / Och någhre Hedhningar drogho vthaff Borghenne / på thet the skulle fara til Konungen / til at sökia hielp / Til them gåffuo sigh monge affellighe aff Israel / The foro medh them til Konungen / och sadhe / Hwj wilt tu icke straffat / och hempna wåra brödher ? Ty wÿ wille wara tinom fadher vnderdånighe / och hans bodh hörighe / Tå föll oss wårt folck jfrå / och ther the fingo någhon aff oss fatt / så dråpo the honom / och skiffte wårt arff emellan sigh / och plågadhe icke allena oss / vthan bedreffuo sådant j hela landena / Och nu haffua the belagt Borghena j Jerusalem / til at intagha henne / Och haffua befest

Helghedo-

Helghedomen och Bethzura / Om tu icke skyndar tigh til at förtagha them thet / så warda the starckare och göra meer skadha / och tu skalt sedhan intet meer kunna betwinga them.

Tå Konungen sådant hörde / förgrymmadhe han sigh swårligha / och låt kalla tilsamman sina Förstar och Höffuitzmän offuer footfolck / och offuer resenårar / och toogh vp fremmande knechter vthaff öyanar / och fick tilhopa hundradhe tusend män til foot / tiwghu tusend til hest / och twå och tretiyo Elephanter som til krijgh wante woro. Thenne hären droogh igenom Idumeam / Och tå the komo j landet / beladhe the Bethzura / och hadhe ther före mongahanda krijgsrusting til storm / Men Judanar föllo vth och brende vp thet wercket / och strijdde manligha. Och Judas droogh aff ifrå Zions Borgh / och kom medh härenom til Bethzachara emoot Konungens läghre / Tå war Konungen om morghonen bittijdha vppe för dagh / och förde hären then wåghen til Bethzachara / och låt göra slaghordan och trummeta / och besputa Elephanterna med rödt wijn / och mwlbärs most / til at fram reeta them och förtörna them / Och deladhe Elephanterna jbland hopanar / altså / at til hwar och en Elephant / wordo skickadhe tusend män til foot medh ståålhielmar och harnisk / och fem hundrat hestar / Thesse wachtadhe så på Elephanten / at the icke weko ifrå honom / Och hwart man wende Elephanten / tijt moste the ock / Och hwar och en Elephant baar itt torn aff trää / ther twå och tretiyo krijgsmän inne woro / och Moremannen som Bestien regeradhe / Thet andra resigh tyghet skickadhe han på bådha sidhor til at bewara footfolcket / at thet icke skulle bliffua skingrat ifrå hwar annan. Och tå solen vpgick / och skeen på the gyllene sköldar / glimmadhe thet hela berghet ther aff / lijka som thet hadhe altsammans warit eld. Och Konungens häär droogh en deel vppå berghet / en deel nedhre på slettmarkenne / j godh ordan och warligha / Och then som hörde them / han förskrecktes för then gruffuelighа dönen / och then stora mykinheten / och förgnyyn som the medh harnisk och jern giorde / Ty thet war itt ganska stoort och welrustat folck.

Eleazar. Och Judas droogh ock så emoot honom j sin ordan / til at wäria sigh / och sloogh sex hundrat jhiäl aff Konungens häär / Och en benemd Eleazar Saura son / gaff acht på en Elephant / at han war höghre och bätre rustat än the andre / och tenckte at Konungen hadhe warit ther på / Och wåghadhe sigh / vppå thet han måtte hielpa sitt folck Israel / och få itt ewigt nampn / och lop til medh stoor drijstigheet / och trengde sigh genom fiendanar / och drap monga aff them på bådha sidhor / och kom sigh vnder Elephanten / och stack honom / så at Elephanten om kull föll på honom / och bleff dödh / och föll ock så honom jhiäl / Men effter Judanar sågho / at Konungens häär een så stoor macht war / weko the affsijdhes / och offuergåffuo fiendanar j then gången / Therföre droogh Konungens häär fram til Jerusalem / och kom vthi Judeam.

Men the j Bethzura / kunde för hunger skul icke lenger bliffua ther inne / Ty thet war thet siwnde året / ther man vthi moste låta markena hwijla / Och the fingo leyde aff Konungenom / at the måtte säker vthgå. Så toogh Konungen Bethzura in / och ladhe ther krijgsfolck in / til at bewara samma Feste / Och droogh fram til Zion / och beladhe Helghedomen j en long tijdh / och vprette ther allahanda skott / Men Israels folck waarde sigh j Helghedomenom j monga daghar / och giorde ock skott och krijgsrusting emoot fiendanar / Men the hadhe ock intet til at äta / effter thet war thet siwnde året / och the fremmande Judar / som vthu Hedhninganars landom j Judeam för säkerheet skul förde woro / hadhe alla spijsning förtärdt / Och the Helighe wordo fast fåå / för ty the bleffuo aff hunger dödhe / Therföre moste the dragha ifrå hwar annan / och fördela sigh vthi andra städher.

J midhel

J medhel tijdh förnam Lysias / at Philippus / hwilkom Konungens fadher then vnga Konungen och Riket j sinom lijffstijdh befalt hadhe / war igen kommen vthu Persen och Meden / medh thet krijgsfolck som Konungen tijt fördt hadhe / och at Philippus toogh sigh Regementet före / Therföre skyndadhe han sigh bortt vthu Judea åter heem j Riket igen / och sadhe til Konungen och til Höffuitzmännenar / Wij lijdhe här nödh / och haffue intet til at äta / och miste mykit folck / och thetta rumet är mechta fast / och wij haffua wel hema bestella om Riket / ther meer macht på ligger / Låt oss göra fridh medh thesso folckena / och tillåta at the hålla sijn Lagh såsom tilförenna / För ty the äro wredhe / och örligha allena therföre / at wij theras Lagh affleggia wilie / Thetta talet behagadhe Konungenom och Förstomen wel.

Och Konungen sende til them / til at göra fridh medh them / Men tå the vthkomo vthu sitt Feste / droogh Konungen ther in / Och tå han sågh at thet så fast war / hölt han intet sin eedh / vthan bödh åter bryta mwranar nedher alt om kring. Sedhan droogh han medh hast bortt til Antiochia. Tå förnam han / at Philippus hadhe sigh ther vpkastat för en Konung / medh honom örligadhe han / och toogh stadhen in igen.

VII. Capitel.

Demetrius. VThi hundradhe första och femtiyonde årena / kom Demetrius Seleuci son ifrå Rom åter j sitt Rike / och toogh en stadh in widh haffuet / medh fögho folck / och regeradhe ther såsom en Konung. Och tå han j hoffuudstadhen Antiochia kom / greep krijgsfolcket Antiochum och Lysiam / til at offuerantwarda them samma Demetrio. Men tå thet Demetrio sagdt wardt / bödh han / at man skulle intet låta them komma för hans ögon / Therföre dråpo krijgsfolcket them.

Alcimus. Tå nu Demetrius hadhe Riket inne / komo til honom monge ogudhachtighe och affellighe vthaff Israel / och then ypperste aff them war Alcimus / hwilken gerna hadhe wordet offuerste Prester / Thesse beklagadhe Judam och sitt eghit folck / och sadhe / Judas och hans brödher haffua dråpit / eller vthu wårt land fördriffuit alla them / som tigh wille hörsame wara / Therföre sendt tijt någhon som tu betroor / och låt besee huru the oss och Konungens land förderffuat haffua / och låt straffa them och alt theras anhang.

Bacchides. Therföre giorde Konungen Bacchiden sin wen / then j Rikena weldigh war / och then Konungen mykit betroodde / til Höffuitzman offuer thet hela landet på thesso sidhonne Euphratis / Och sende medh honom then affelligha Alcimum / then han til offuersta Prest giorde / och befalte honom straffa Israels folck / Och the drogho in j Juda land / med en stoor häär / Och sende bodhskap til Judam och hans brödher / til at handla om fridh / Och skickadhe sigh lijka som the wille fridh hålla medh honom / men thet war altsamman bedrägherij / Therföre troodde honom Judas intet / För ty han sågh / at the wel rustadhe woro / och en stoor häär medh sigh förde.

Men monge Prester komo til Alcimum och Bacchiden / och monge aff them fromom j Israel / som sigh gott förságho til Alcimum / och begäradhe fridh / och sadhe / Alcimus är en Prest aff Aarons slechte / han moste ingen otroo bewijsa oss / Och Alcimus sadhe them fridh til / och giorde en eedh och sadhe / Wij wilie idher och idhra wener intet ondt göra. När the nu så troodde honom / låt han gripa sextiyo aff them / och drap them alla på en dagh /
Psalm. 79 såsom Scrifften sägher / Tina helighas kött haffua the diwrom giffuit / The haffua vthgutit blodh om kring Jerusalem såsom watn / och ther war ingen som them begrooff / Therföre kom een ganska stoor fruchtan och förskreckel

skreckel

förskreckelse j folcket/hwilke klagadhe/at ther war hwarken troo eller redeligheet j Alcimo/Ty han hölt intet sin eedh.

Och Bacchides droogh sin wägh jfrå Jerusalem/ och beladhe Bethzecha/Och sende vth och låt monga gripa som tilförenna hadhe giffuit sigh til honom/ och för otroo skul åter hadhe giffuit sigh jfrå honom/ Och låt monga aff them dråpa/och kastadhe them vthi een stoor kulo. Sedhan befalte Bacchides Alcimo landet/ och låt krijgsfolck när honom/ Och han droogh åter til Konungen/Och Alcimus hadhet före medh macht/ at warda öffuerste Prest/ och droogh in til sigh alla afffellighа j Israel/och toogh medh wold Juda land vnder sigh/ och plågadhe Israels folck ganska swårligha.

Tå nu Judas sågh/ at Alcimus och the afffellighe aff Israel/mykin stoor skadha j Israel giorde/ foor han åter om kring offuer hela Juda land/ och straffadhe the afffelligha/och förtoogh them/at the icke meer så hijt och tijt j landena fara toorde/Men tå Alcimus sågh/at Judas och hans folk åter weldigh war/och at han icke kunde stå them emoot/droogh han åter til Konungen/ och beklagadhe them hårdeliga.Therföre sende Konungen en stoor

Nicanor.

Första Nicanor tijt/hwilken Israels folcke fast ogunstigh war/ och bödh honom platt nedherleggia Israels folck.

Och Nicanor droogh medh en stoor håår til Jerusalem/och sende bodh til Judam och hans brödher bedrågligha/ hwilke skulle låtas lijka som han wille fridh medh them hålla/och säya/Wij wilie hålla fridh medh hwar annan/iagh och j/och wil medh fögho folck fridsam komma/ at iagh må tala medh tigh.

Altså kom Nicanor til Juda/och the vndfingo hwar annan/ och taladhe medh hwar annan fridsamligha/Men thet war bestelt at man Judam ther gripa skulle. Thetta wardt Jude vnderwijst/ at Nicanor therföre til honom kommen war/at han medh thetta bedrägherij måtte gripa honom/ Therföre toogh han sigh wara för honom/och wille intet meer komma til honom.

Och tå Nicanor förmerckte/ at hans vpsååt war vppenbart wordet/ droogh han emoot Judam/och hölt ena slachting medh honom widh Caphar Salama/Ther miste Nicanor fem tusend mån/ och hans håår moste flyy in vppå Dauidz Borgh.Sedhan kom Nicanor ock vp til Helghedomē/ på zions bergh/ Och Presternar och the Äldste/gingo vth til at vndfå honom fridhsamligha/och til at wijsa honom/at the för Konungenom stoort offer giorde/ Men Nicanor bespottadhe them medh theras Gudztienst/ och förssmådde och ohelgadhe offren/ och swoor en eedh/ och sadhe/ Om j icke antwarden migh Judam och hans håår j mina hand/ så skal iagh vpbrenna thetta Hwset/så snart som iagh medh lycko här igen kommer/ Och droogh sin wägh medh stoor grymheet.

Nicanor swoor at vpbrenna Templet.

Men Presternar gingo in/ och trådde fram för Altaret j Templet/ och greto och sadhe/ O HERRE/ effter tu thetta Hws vthwaldt haffuer/ at man tigh här åkalla/och om tigh predica skal/Så bidie wij at tu wille hempnas offuer thenna Nicanor och hans håår/ och komma jhogh/ at the tin Helghedom och tigh förssmådt haffua/ och at tu wille föriagha them vthu landet/och nedherleggia them.

Och Nicanor droogh sin wägh jfrå Jerusalem/ och låghradhe sigh widh Bethoron/Ther kom ån nu en håår vthu Syrien til honom/til at hielpa honom/Men Judas lågradhe sigh twert emoot honom widh Adasar/ medh try tusend mån/och badh til Gudh/och sadhe/ HERRE Gudh/ tå

Jude böön. 4.Re.19

Konungs Sennaheribs sendningabodh tigh förssmådde/ sende tu vth en Ängel/ han sloogh hundradhe fem och ottatiyo tusend mån jhiäl/ Altså slå thessa wåra fiendar jdagh för wår öghon/ och dööm thenna Nicanor effter hans stora misgerning/På thet andre mågha förnimma/at tu honom therföre

therföre straffat haffuer/at han tin Helghedom förssmådt haffuer.

Och på trettonde daghen thens månadhens Adar/ höllo the een slachting medh hwar annan/ och Nicanor bleff alraförst slaghen. Och tå hans håår thet sågh/ kastadhe the wårionar jfrå sigh och flyydde/ Men Judas iagadhe effter thim/ena dags reso jfrå Adasar alt in til Gazara/och låt trummeta/at alt folck vthaff allom byiom ther om kring på landena/skulle vth til honom komma/och hielpa slå fiendanar/Och the komo til Judam/och höllo sigh åter in til honom.Altså wardt Nicanors håår slaghen/ och ingen slap vndan/Och Judas toogh theras rooff/ och förde thet medh sigh bort/Men Nicanor låt han hugga hoffuudhet aff/och then höghra handena/then han til eedhen vthreckt hadhe/tå han förssmådde och Helghedomenom hotadhe/ Och låt bådhe hoffuudh och hand med bortföra/och j Jerusalem vphengia.

Adar är Februarius effter månan reknandes.

2.Mac.15.

Tå wardt åter folcket ganska gladt/ och höllo thenna daghen heligh medh stoor glädhe/Och skickadhe at man årligha på thenna daghen/ nemligha/ then trettonde daghen j then månadhen Adar heligt hålla skulle. Altså wardt åter fridh j Juda land j en liten tijdh.

VIII.Capitel.

The Romare.

MEn Judas hörde at the Romare woro swåra mechtighe/ och gerna togho fremmande folck j beskyddning/som når them hielp sökte/ och at the troo och redhelighеet höllo/ Ty han hörde huru mechtigha gerningar the giordt hadhe emoot Gallos/ hwilka the betwingat och vnder sigh kuffuat hadhe/ Ock huru stoor örligh the vthi Hispanien fördt/ och the bergwerck/ ther man guld och silff gräffuer/intaghet hadhe/ Och at the mong land fierran jfrå Rom/medh stoor förnufft och alffuarheet wunnet hadhe/och behöllo them/ At the ock monga weldigha Konungar som j theras land medh macht indragne woro/slaghit och föriagat hadhe/ och theras Rike vnder sigh taghit/ Och at the nyligha Konungen aff Kithim Philippum/och sedhan hans son Persen offuerwunnet hadhe/Ock om then stora Antiocho Konungen j Asia/ hwilken emoot the Romare medh hundradhe och tiwghu Elephanter/medh stoort resigh tyygh och wagnar draghin war/ Men the Romare slogho hans håår/ och twingadhe honom/at han om fridh bidhia moste/ Och ladhe honom och hans arffuingom effter honom en stoor skatt på/som the the Romare årligha giffua moste/Och moste han ther til senda the Romare gijßlan/ The togho honom ock jfrå Jonien/ Asien och Lydien/the alraådhlasta landen/och gåffuo them Konung Eumenj.

Ock satte sigh the Greker medh stora macht emoot them/ Men the sende en Höffuitzman emoot Grekernar/ han sloogh them och toogh landet in/och låt j städhernar bryta mwranar nedher/ at the moste fridh hålla och hörsame wara/Sådana alffuarheet bewijste the emoot alla sina fiendar/ så at the alla them betwingadhe/som sigh emoot them satte/Men medh wener och förbundzbrödher höllo the godh fridh/och höllo troo och woro mechtighe/och man fruchtadhe them j all land/ Hwem the holpo/ han wardt beskyddat och widh sitt Rike behållen/Men then the straffa wille/ han wardt jfrå land och Rike föriaghat/ Och wordo ganska mechtighe.

Och ther war een sådana dygd medh them/at ingen giorde sigh til Konung/The hadhe ock ingen Konung vthan itt Rådh/thet woro tryhundradhe och tiwghu mån/ the regeradhe wel/ Och årligha vthwalde man en Höffuitzman/som j all theras land hadhe til at biudha/ honom moste the alle hörsame wara/Och ther war ingen höghferd/nijt eller twedregt når them.

 Och Ju-

Och Judas vthwalde Eupolemum Johannis son Jacobs sons/och Jåson Eleazars son/och sende them til Rom / til at göra en wenskap och förbund medh the Romare / at the skulle hielpa them / at Israels Konungarike icke skulle warda vndertryckt aff the Greker/Thesse drogho til Rom en long wägh/och komo för Rådhet / och sadhe altså/ Judas Maccabeus och hans brödher/och thet Judeska folcket haffua sendt oss til idher / at göra en fridh och förbund medh idher/at j wilie tagha oss j beskyddning såsom wener och förbundzbrödher. Thet behagadhe the Romare wel / och läto scriffua förbundet j messings tafflor / hwilka the sende til Jerusalem til een åminnelse til sådana giord fridh och förbund/ och lyydde altså.

Förbundet emellan the Romare och Judanar.

Gudh giffue the Romare och the Judar lycko och fridh / til watn och land/ och beware them för örligh och fiendar ewinnerligha / Men om the Romare örligh få / j Rom eller j theras landom och Herradömom / så skola Judanar troligha hielpa the Romare/effter som nödhen thet kräffuer / och skola the Romares fiendom ingen spijsning / wårio / penningar/skep eller annor ting tilskicka/Thetta eska the Romare aff Judomen/ och Judanar skola thenna stycken troligha hålla vthan alt swick och argha list.

Twert emoot ock om Judanar få örligh / så skola the Romare troligha hielpa them / effter som nödhen thet kräffuer/ och skola Judanars fiendom ingen spijsning / wårio / penningar / skep eller annor ting tilskicka/ Thet såya the Romare them til / och wilia sådant förbund troligha och vthan swick hålla. Altså är thet förbundet emellan the Romare och Judanar giordt/ Men om framdeles then ene parten eller then andre flere stycker betencker ther til at settia/eller någhot til at förwandla/eller ther aff at leggia / thes skal hwar parten macht haffua/ Och hwadh the ther til settia/eller ther aff leggia/ thet skal altsamman stadigt och fast hållet warda.

The Romares scriffuelse til Demetrium.

Ther ock Konung Demetrius på Judanar wold brukar/ther haffue wij altså scriffuit honom til/ Hwarföre plåghar tu wåra wener och förbundzbrödher? Om the yterlighare offuer tigh klagha/så moste wij beskydda them/ och wilie angripa tigh bådhe til watn och land.

IX. Capitel.

Bacchides. Alcimus.

I Medhel tijdh tå Demetrius förnam / at Nicanor medh sinom håär slaghen och nedherlagd war/sende han åter j Judeam thesse twå/Bacchidem och Alcimum / och medh them sitt alrabetsta krijgsfolck som j slachtingenne plågadhe på höghro sidhonne stå.Thesse drogho åt Galgala/och beladhe och intogho Masloth j Arbela/och dråpo mykit folck.

Ther effter j hundradhe och andro och femtiyonde årena j första månadhenom/ drogho the til Jerusalem / och tådhan til Berea medh tiwghu tusend mån til foot / och tw tusend til hest / Och Judas låghradhe sigh widh Laisa medh try tusend mån/ Men tå hans folck sågh/at fiendanar een sådana stoor macht hadhe / wordo the förskreckte och flyydde bortt/så at icke flere når Juda bleffuo ån ottahundrat mån.

Tå Judas thetta sågh / at hans håär icke bleff tilhopa/ och fiendanar doch trengde in vppå honom / wardt han bekymrat / Och tå han sågh / at han intet rwm hadhe til at trösta sitt folck / och åter hemta them tilhopa igen / sadhe han j thenna ångest til the quarrbleffna/ Vp/ och låter oss försökia om wij fiendanar angripa och slå kunne/Men the wille icke / och affrådde thet/och sadhe/Thet är icke möghelighit at wij någhot skaffe / Vthan låt oss j thenna gången wijka och dragha aff igen/och hemta wåra brödher tilsamman som jfrå oss flydde åro/ sedhan wilie wij åter dragha til fiendanar och

slå til them / Nu åre wij alt förfåå/ Men Judas sadhe / Bortt thet at wij skulle flyy/Ar wår tijdh kommen / så wilie wij ärligha döö för wåra brödher skul/och icke låta wåra åro til skam warda.

Och fiendanar woro vppe/och slogho sin ordan altså/The Förste woro skyttorna/och the betste krijgsmännerna stodho fremst j spetzē/Resenäranar woro deladhe j twå hopar/på hwario sidhonne en/Höffuitzmannen Bacchides war på then höghro sidhonne/Medh thenna ordan drogho the til/medh stoort roop och trummetande/ Så lät ock Judas trummeta/och droogh til them/och hölt ena slachting medh them/jfrå morghonen alt in til afftonen / så at jorden beffuadhe aff stoor rwmoor.

Tå nu Judas sågh/at Bacchides sielff samt medh then största machtēne war på then höghro sidhonne/ tå sökte han ther sielff til/han och the andre som sitt lijff wågadhe/och förskreckte them/Och slogho then hopen på höghro sidhonne på flychtena/och jagadhe effter them alt in til thet berghet widh Asdod.

Men tå the på wenstro sidhonne thet sågho / at Judas jagadhe effter them/skyndadhe the sigh ock effter Judam.

Judas slaghen.

Tå moste Judas wenda sigh emoot thessa/och waarde sigh lenge/ Och ther skeedde een hård slachting / så at ther wordo monge såre och dödhe på bådha sidhor/och Judas wardt ock på sidstonne slaghen.Tå flydde the som quarre woro/Och Jonathas och Simon togho sins brodhers Jude kropp/ och begroffuo honom j sina fädhers graff j Modin/ Och alt Israels folck sörgde effter Juda j longan tijdh / och beklagadhe sigh offuer honom swårligha/och sadhe/ Ah at then Hielten fallen är/som Israel beskyddat och frelsat haffuer.

Thetta år Historien om Juda/ Men han haffuer ellies mong flere stoor ting bedriffuit/ hwilken för mykinheten skul icke all bescriffuin åro.

Efter Jude dödh/wordo the ogudhachtighe och afffellighe åter weldighe j hela Israels land/Och j thenna tijdhen war stoor hunger j landena/så at alt folcket gaff sigh vnder Bacchiden. Tå vthwalde Bacchides ogudhachtigha mån/them giorde han til Embetzmån / och låt allestådz vpsökia Jude anhang och wener/och för sigh komma / på thet han måtte hempnas vppå them / och bruka sitt gabberij på them / Och j Israel war een sådana bedröffuelse och jemmer / at thes lijke icke warit hadhe effter Propheternas tijdh.

Therföre kom Jude anhang til hopa/ och sadhe til Jonathan / Effter tins brodhers Jude dödh haffue wij ingen meer hans lijka/ then oss beskydda må för wåra fiendar och Bacchiden / the oss förfölia / Therföre vthwelie wij tigh j hans stadh/ för en Första och Höffuitzman/ til at föra thetta örligh. Altså wardt Jonathas theras Förste / och regeradhe j sins brodhers stadh.

Jonathas vthwald til Höffuitzman.

Tå Bacchides thetta förnam /låt han sökia honom/ på thet han måtte förgöran/När Jonathas och Simon hans brodher thet förmerckte/ flydde the och alle the som når them woro / in vthi öknena Thecoe/ och slogho itt låghre widh then siön Aspar. Thetta förnam Bacchides / och stoodh vp/ och drogh emoot them.

NV hadhe Jonathas sendt sin brodher Johannem/ en Höffuitzman / til sina wener the Nabatheer/til at bidhia them / at the theras håffuor och godz vthi theras stadh tagha och bewara wille/Men Jambrj söner drogho vthu Magdaba/och offuerföllo Johannem och grepo honom / och togho aff honom alt thet han medh sigh förde/och hadhe thet in j sin stadh.

Ther effter wardt Jonathe och Simon hans brodher vnderwijst / at Jambrj söner tilreedde itt stoort bryllop/och skulle hemta brudhena jfrå Nadabath medh stoort prååł / Ty hon war een Förstas dotter vthaff Canaan/

Nu tenckte Jonathas och Simon ther vppå / at thesse theras brodher Johannem dråpit hadhe / Therföre drogho the vp och förgömde sigh widh berghet / och wachtadhe effter Jambrj barn. Tå nu brudhgummen droogh ther fram medh sina wener / och medh mykit folck och åghodelar / medh pijpor och trummor och kosteleghom skrwdh / Tå föllo Jonathas och Simon vth jfrå berghet och slogho til them / och dråpo monga / så at the som vndslop po / måtte flyy til berghet / och togho bortt theras åghodelar. Tå wardt aff bryllopper een sorgh / och aff pijpandet en grååt. Altså hempnadhes the thet mord / som på theras brodher bedriffuit war / och wende om igen / och drogho in til Jordan.

NV kom Bacchides ock til Jordan medh en stoor håår på Sabbathen. Tå sadhe Jonathas til sitt folck / Vp / och ruster idher til slags / Ty nu kunne j här icke stilla liggia / såsom tilförenna / För ty fiendanar åro förhandenne / och wij moste wäria oss / effter wij doch icke vndkomma kunne / Ty wij haffue fiendar bådhe för oss och effter oss / så är Jordan på then ena sidhon / på then andra åro kärr och bergh / Therföre skole j ropa j himmelen / at j jfrå fiendanar måghe holpne warda.

Och the komo til slags / och Jonathas sloogh til Bacchiden / Men Bacchides week til baka. Tå språng Jonathas och hans folck j Jordanen / och komo offuer elffuena / Och Bacchidis folck toorde icke giffua sigh j elffuen / Och j thenna daghen föllo på Bacchidis sidho tusend män.

Therföre droogh Bacchides aff igen / och kom til Jerusalem / och toogh til at befesta städhernar j landena / Han låt byggia portar och högha mwrar om Jericho / Amao / Bethoron / Bethel / Tannata / Phara och Topo / och ladhe ther krijgsfolck in / til een wacht / hwilke Jsrael plågha skulle / Teslikes låt han befesta Bethzura / Gaza / och Borghena j Jerusalem / och ladhe ther ock krijgsfolck in / och besörgde them medh spijsning / Och toogh the ypperstas barn til gijßlan / och behölt them på Borghenne j Jerusalem.

Vthi hundradhe tridie och femtiyonde årena j thy andra månadhenom / bödh Alcimus ock så nedherbryta the innersta mwranar aff Gården / som alranäst för Templet war / hwilka the helighe Propheter hadhe byggia låtit. Och tå man thetta begynte / sloogh Gudh Alcimum / så at thet som begynnat war / bleff åter förhindrat / Ty slaghet rörde honom / så at han intet tala kunde / eller någhot bestella och skaffa om sina saker / och bleff så dödh j storom werck. Men tå Bacchides sågh / at Alcimus war dödh / droogh han åter sin wägh til Konungen / Så wardt fridh och roo j landena j tw åår.

Alcimus plågat aff Gudhi.

MEn the affellighe j landena höllo itt rådh / och sadhe / Jonathas och hans anhang sittia stilla / och haffua fridh och åro säkre / Låt oss nu åter kalla Bacchiden / han kunde nu gripa them alla samman på eenne natt / Altså foro the til Bacchiden / och sadhe honom sitt rådh / Tå war Bacchides vppe medh en stoor håår / och sende hemligha breff til sitt anhang j Juda land / at the Jonathan / och alla the som når honom woro / gripa skulle / Men thetta anslaghet wardt Jonathe förkunnat / therföre skaffadhe the intet / Vthan Jonathas greep widh femtiyo the yppersta aff then affelligha och ogudhachtigha hopen / och låt dråpa them. Sedhan weko Jonathas och Simon och theras folck in vthi öknena / vthi en förstörd Byy Bethbesen / Then bygde han vp igen / och giorde honom fast. Tå nu Bacchides thet förnam / war han vppe medh sinom hela håår / och låt ock resa Judanar / och droogh in för Bethbesen / och beladhe honom j long tijdh / och bestormadhe honom / och giorde skott och krijgsrusting ther före.

Men Jonathas befalte stadhen sinom brodher Simon / och han foor medh en hoop vth / och sloogh Odaren och hans brödher / och Phaserons barn j theras hyddom / Men effter thet lyckadhes honom / lopp meer folck til honom / så at han starckare wardt.

Jmedhel-

Jmedhel tijdh föll ock Simon vthu stadhenom in j fiendanars läghre / och vpbrende krijgsrustningen / och sloogh Bacchiden på flychtena Och Bacchides harmadhes swårligha / at hans anslagh och togh fåfengt war / och wardt gramse offuer the affelligha Judar som honom rådt hadhe / til at åter komma j landet igen / och låt monga dråpa aff them / och reedde sigh til at dragha sin wägh j sitt land igen.

Tå Jonathas thet förnam / sende han bodh til honom / til at göra fridh med honom / och badh honom / at han wille giffua rooffuet igen / och fånganar lösa. Thet samtyckte Bacchides gerna / och giorde såsom Jonathas begäradhe / och swoor honom en eedh / at han intet meer wille göra honom ondt j alla sina lijffzdaghar / och fick honō rooffuet och fånganar aff Juda lösa igen j Juda land. Altså wardt åter fridh j Jsrael / Och Jonathas boodde j Machmas / och regeradhe ther offuer folcket / och nedherladhe the affelligha aff Jsrael.

X. Capitel.

VThi hundradhe och sextiyonde årena / kom Alexander Antiochi thens Adhlas son / och toogh then stadhen Ptolemais in / och regeradhe ther / Men tå Demetrius thet förnam / församladhe han en stoor håår / och droogh emoot Alexandrum til at föriagha honom / Therföre screff Demetrius til Jonathan / och sadhe honom til / at han fridh medh honom hålla wille / och gora honom alt gott / Ty han tenckte / Thet är båtre / at iagh draagher honom tilförenna til migh / förr än han giffuer sigh til Alexandrum emoot migh / Therföre / at iagh hans brodher dråpit / och hans folck mykit ondt giordt haffuer.

K. Alexander.

Och Demetrius screff til Jonathan / och förloffuadhe honom krijgsfolck vptagha och hålla / och göra krijgsrusting / och at han hans förbundzbrodher wara skulle / Och befalte at man skulle giffua Jonathe then gijßlan löös igen / som på Borghenne wak.

Therföre kom Jonathas til Jerusalem / och låt läsa thetta breff för allo folckena / och för them som på Borghenne woro. Som the nu hörde / at Konungen förloffuadhe honom vptagha krijgsfolck / och krijgsrusting göra / och at Konungen honom för en förbundzbrodher hölt / fruchtadhe the sigh swårligha för honom / och gåffuo honom gijßlanen löös / Och Jonathas fick them theras föråldrom igen. Altså begynte Jonathas til at boo j Jerusalem / och byggia och förbätra stadhen igen / och låt vpbyggia mwranar / och befesta zions bergh medh godha starcka mwrar / altsaman aff huggen steen. Altså wardt Jerusalem åter fast bygdt / Och Hedhninganar j små städernar som Bacchides hadhe låtit fasta göra / flydde ther vth bortt j sitt land / allena Bethzura behöllo the inne / och tijt lupo the affellighe / ty ther hadhe the sitt behåld.

TA nu Alexander förnam / at Demetrius sökte wenskap när Jonatha / och hörde the prijsligha gerningar / som Jonathas och hans brödher giordt hadhe / sadhe han / En sådana weldigh man finner man icke / Therföre wilie wij scriffua honom til / at han wår wen och förbundzbrodher wara skal / Och screff altså.

Konung Alexander tilbiudher sinom brodher Jonathe helso / Wij höre tigh prijsas för en dråpligh man / och werdan at tu wår wen äst / Therföre settie wij tigh til en offuersta Prest offuer titt folck / och skalt kallas Konungens wen / och sende tigh här medh purpurklädhe och een gyllene krono / Therföre hålt tigh troligha in til oss / och bliff wår wen.

Alexanders breff til Jonatha.

 Altså

Altså droogh Jonathas thet Presterligha klädhet vppå / vthi hundradhe och sextiyonde årena j siwnde månadhenom j Lööff hyddohöghtijdenne / och församladhe en häär / och låt mykin krijgsrustning göra.

MEn tå Demetrius thetta förnam / wardt han swårligha bedröffuat / at Alexander affwende Judanar jfrå honom och til sigh / och ther jgenom starckare wardt / och tenckte at han wille ock wenligha scriffua them til / och åro och åghodelar loffua / på thet the skulle säya honom hielp til / Och screff altså.

Demetrij breff til Judanar.

Konung Demetrius tilbiudher Judomen helso / Wij haffue gerna hördt / och thet är oss een stoor glädhe / at j icke jfrå oss aff fallen til wåra fiendar / vthan medh all troheet när oss bliffuen / Therföre bidhie wij / at j wilien än nu så framgijnt troligha när oss bliffua / och icke idher jfrå oss affwenda låta / Thessa idhra troheet wilie wij wedhergella / och lijsa idher jfrå mykin tunga / och meer frijheet giffua och nådher göra / Och giffuer iagh nu alla Judar skatten frij / tollen aff saltet / kronogårdena / thē tridie skäppon aff sädhenne / och then helfften aff allahanda frucht på träån / som migh tilkommer / Jfrå thenna tunga skal nu här effter Juda land och the try Fögderijn som ther til höra j Samarie land och Galilea / friyat wara j allom tijdh / Och Jerusalem skal heligt och frijtt wara för all tunga / skatt och tiyend.

Jagh wil ock Borghena j Jerusalem idher igen vplåta / och them offuersta Prestenom offuergiffua henne / at han skal intagha henne / och leggia ther folck vppå / hwem han wil til at bewara henne / Och alle fångne Judar j mino Rike / skola warda löse giffne och frij wara / och the och theras booskap skola för skatt frij wara.

Ock skola the frijheet haffua j allo mino Rike til at hålla sina Sabbather / Nymånat / och andra förelagda Höghtijdher / och tree daghar för och effter Höghtijdhena / aff hwar man oförhindradhe wara j theras Gudztienst.

Och man skal tretiyo tusend män j Judea vthwelia / them wil iagh sold giffua såsom mitt andra krijgsfolck / Och the skola vthi Konungens fasta städher skickadhe warda / Och vthaff them skole näghre vthwalde warda / the Konungen vthi sin största handel såsom sitt betroodda Rådh bruka skal / Judanar skola ock inga fremmande / vthan eghna Höffuitzmän haffua vthaff thē vthwalda / på thet the sijn Lagh hålla mågha lijka som j Juda landena.

Och the try Fögderij j Samarie land och Galilea / som til Judea höra / skola ingom vnderdånigh wara / vthan allena offuersta Prestenom / på thet man må weta / at han allena en Herre ther offuer är / Then stadhen Ptolemais / och the landzendar ther om kring som ther til höra / giffuer iagh Templena j Jerusalem / til then vmkost som på offret gäär.

Jagh wil ock förskaffa til Templens bygning årligha femton tusend Siklar silffuer aff mijn eghen vpbyrd / Och hwadh iagh aff ålder vthaff mijn embete haffuer skyldigh warit at giffua til Templet / thet skal them här effter giffuit warda / Och the fem tusend Siklar silffuer som mine embetzmän aff Templens vpbyrd bortwendt haffua / the skola åter årligha Prestomen tilhöra.

Och skal Templet thenna frijhetena haffua / at hwilken j hela mino Rike itt straff förtient haffuer / och flyyr in j Templet / han skal wara ther säker til lijff och godz.

Til Templens bygning och förbätring / och muranars och tornens j Jerusalem / och ellies j landena / wil Konungen ock stå vmkosten aff sijn eghen vpbyrd.

MEn tå man thetta breff för Jonatha och folckena laas / wille the icke troo honom / och togho ther intet widh / För ty the wiste wel / hwilken otroheet

otroheet och gruffuelighit Tyrannij han tilförenna emoot Jsrael brukat hadhe / och besluto at göra Alexandro hielp / then tilförenna wenskap når them sökt / och fridh tilsagdt hadhe / Thessom giorde the hielp allstädhes.

Tå nu Alexander och Demetrius emoot hwar annan drogho / och til slags komo medh hwar annan / tå flydde Demetrij häär / Och Alexander skyndadhe sigh effter honom / och giorde een gruffueligh slachting / jfrå morghonen alt in til afftonen / Och Demetrius wardt j then samma daghen slaghen.

Demetrius slaghen.

THer effter sende Alexander bodh til Ptolemeum Konungen j Egypten / medh thetta werff / Effter iagh åter j mitt Rike kommen är / och sitter på Konungsligho säte / och haffuer åter fått Regementet vnder migh / och haffuer föriaghat Demetrium / och mitt arff land igen wunnet / Så begärar iagh göra wenskap medh tigh / och bedher tigh / at tu wille giffua migh tina dotter til echta / Så wil iagh hålla migh emoot tigh såsom tin mågh / och tacksam wara / och henne een Konungsligh morghongåffuo giffua. Ther til swaradhe Ptolemeus och vnskadhe Alexandro lycko / at han åter j sins fadhers land kommen war / och sitt Rike wunnet hadhe / och loffuadhe honom så wilia göra / som han scriffuit hadhe / Och begäradhe / at han til honom j Ptolemais komma wille / ther wille the sielffue tala widh hwar annan / och thet gifftermål fulfölia.

Vthi hundradhe andro och sextiyonde årena / foor Ptolemeus medh sinne dotter Cleopatra vthu Egypten / och komo til Ptolemais / Ther kom ock Konung Alexander / Och Cleopatra wardt Alexandro giffuin / och bryllоppet wardt medh stoort Konungslighit pråål hållet / Och Konung Alexander screff Jonathe til / och kalladen til sigh. Tå kom Jonathas medh stoor herligheet til Ptolemais til bådha Konunganar / och skenckte them och theras wener kosteligha gåffuor aff guld och silffuer / och fann gunst når them.

Cleopatra wardt giffuin Alexandro.

Och näghre aff fellighe aff Jsrael komo tijt til at beklagha Jonathan / men Konungen wille intet höra them / vthan befalte at Jonathas sijn klädher aff leggia och purpurklädhe vppå dragha skulle / huilket ock så skeedde. Tå satte Konungen honom når sigh / och befalte sinom Förstom / at the med honom om kring j stadhenom gå skulle / och vthropa låta / at ingen skulle beklagha honom / eller ellies bekymran. Men tå hans åklaghare sågho at Konungen honom så högt åradhe / at han badh honom jklädha sigh purpur / och thetta om honom vthropa låt / så flydde the alle sin wägh / Och Konungen giorde honom stora åro / och låt scriffua honom jbland sina yppersta wener / och giorde honom til en Höffuitzman och til nästa Rådh. Sedhan droogh Jonathas til Jerusalem igen medh glädhe / och j godhom fridh.

VThi hundradhe fem och sextiyonde årena / kom Konung Demetrius then förra Demetrij son jfrå Creta in j sitt arffrike. Tå wardt Alexander ganska swårligha förskreckt / och kom til Antiochiam / Men Demetrius droogh Apollonium Höffuitzmannen j nedhra Syrien til sigh / Han samkadhe en häär til hopa / och läghradhe sigh j Jamnia / Och sende til Jonathan then öffuersta Presten / och låt säya honom / Jngen gör oss mootstånd / vthan tu allena / och gör at man migh förachtar / Tu trotzar wel på berghomen / Men wilt tu een manligh gerning göra / så dragh nedher på slettmarkena / ther låt oss försökiat medh hwar annan / Om tu wilt frågha huru starcke wij åre / iagh och the andre som medh migh dragha och migh hielpa / så skal man säya tigh / J skolen intet kunna bliffua för thetta folcket / för hwilkom idhra fädher twå gånger vthi idhart eghit land slagne åro / mykit mindre kant tu på slettmarkenne för itt sådana mechtigt folck til hest och foot bestå / ther in-

Demetrius then vnge.

Apollonius.

ingen bergh och stenar äro / tijt man flyy kunde. Tå Jonathas sådant braskande hörde / wardt han wreedh / och vthwalde tiyo tusend män / och droogh vth jfrå Jerusalem / och hans brodher Simon kom til honom til at hielpa honom / och ladhe sigh för Joppe / Men the j Joppe stadh låto honom intet in / Ty Apollonius hadhe lagdt ther folck inne til een wacht / Therföre bestormadhe them Jonathas / Tå förskrecktes the j stadhenom / och låto portanar vp. Altså toogh Jonathas then stadhen Joppe in.

Tå Appollonius thetta förnam / ladhe han sigh för Joppe medh trytusend resenärer / och medh mykit footfolck / och stelte sigh lijka som han wille dragha sin wägh til Asdod / på thet han måtte locka Jonathan vth på slettmarkena / ty han hadhe stoort resigh tyygh / ther han sigh vppå förlät. Jonathas skyndadhe sigh effter honom til Asdod / och droogh försichteligha j sin ordan rustat til slachting / Men Apollonius hadhe hemligha tilbaka låtit j låghrena tusend resenärer. Nu merckte Jonathas at ther war folck hemligha baak honom fördolt / Therföre tå the komo til hans folck / hölt Jonathas j sin ordan. Tå skutto the resenärer på folcket j then hela daghen / jfrå morghonen alt in til afftonen / til tess theras hestar trötte wordo.

Sedhan toogh Simon sin häär / och sloogh til fiendanar. Tå flydde resenäranar / ty the woro trötte / och wordo hijt och tijt j markenne förströdde / och flydde til Asdod / och skyndadhe sigh in j thens affgudhens Dagons Tempel / til at vndsettia ther sitt lijff / Men Jonathas skinnadhe stadhen Asdod / och the byiar ther om kring / och vpbrende them / han vpbrende ock affgudha Templet medh alla the ther in flydde wåro / och summan på them som slagne och brende woro / war tilhopa widh otta tusend män.

Ther effter droogh Jonathas medh härenom in för Ascalon / ther gingo borgharenar aff stadhenom vth emoot honom / och gåffuo sigh / och vndfingo honom medh stoor herligheet. Altså droogh Jonathas åter til Jerusalem medh sin häär och rooffuet. Och tå Alexander thetta hörde / äradhe han Jonatham än nu höghre / och sende honom itt gyllene belte / såsom thet man allena enom Konungs frenda plåghar giffua / Ther til skenckte han honom Accaron / och hwadh ther til hörer til en eghendom.

XI. Capitel.

OCh Konungen j Egypten församladhe folck / så mykit som sanden j haffuet är / och mong skep / och foor effter at komma Alexanders Rike vnder sigh med bedrägherij / på thz han bådhen Riken haffua måtte / Therföre droogh han in j Syriam medh thetta skijn / lijka som han kome som en wen. Tå vplät man för honom alla städher / och droogh emoot honom / och vndfick honom herligha / thet ock Alexander befalt hadhe / effter han hans swåår war.

Men j hwilken stadh Ptolemeus kom / ther lät han en hoop krijgsfolck inne til een wacht. Och tå han til Asdod kom / wijste the honom huru Jonathas Dagons Tempel / ther til ock stadhen vpbrendt och förlagdt hadhe / och huru the dödhe kroppar här och ther förströdde lågho / och backar vpkastadhe widh wäghen / ther man the slagna medh hopom vnder begraffnet hadhe / Och sadhe Konungenom / at Jonathas then skadhan giordt hadhe / på thet the honom en ogunstigh Konung göra skulle / Men Konungen tijgde ther stilla til / Och Jonathas droogh ock Konungenom emoot til Joppen / Ther taladhe the med hwar annan / och bleffuo ther tilhopa then nattena vthoffuer / Och Jonathas folgde Konungenom alt in til then elffuen Eleutherus / Sedhan droogh han åter heem igen til Jerusalem.

Och Ko-

Och Konung Ptolemeus toogh städherna in alt in til Selencia widh haffuet / och toogh sigh före / at fördriffua Alexandrum / Och sende bodh til Demetrium / at han skulle komma til honom / til at göra itt förbund medh honom / så wille han giffua honom sina dotter / then Alexander hadhe / och wille hielpa honom / at han måtte Konung warda / Och sadhe / at thet hadhe ångrat honom / at han Alexandro sina dotter giffuit hadhe / Och gaff Alexandro skuld / at han hadhe ståndet effter hans lijff och effter Riket / Han bewijste ock sitt haat vppenbarligha / och wende sigh jfrå Alexandro / och toogh dottrena jfrå honom / och gaff henne Demetrio. Och tå Ptolemeus til Antiochia kom / satte han bådha kronanar vppå sigh / Egypti Rikes och Asie Rikes. — Ptolemeus.

Men Konung Alexander war på then tijdhen j Cilicia / Ty näghre städher woro ther jfrå honō aff fallne. Tå han nu om Ptolemeo hörde / droogh han emoot honom til at strijdha med honom / Men Ptolemeus war starkeligha rustat / och droogh emoot honom och föriagadhe honom / Och Alexander flydde in j Arabien / at han måtte ther säker wara / Och Konung Ptolemeus war ganska mechtigh / Therföre lät Zabdeel then Araben hugga hoffuudhet aff sin gäst Alexandro / och sende til Konung Ptolemeo / Och Ptolemeus bleff dödh på tridie daghen ther effter. Tå wordo the krijgsmän som Ptolemeus j städhernar lagdt hadhe / ock dräpne aff folckena j städhernar. Altså toogh Demetrius Riket in / j hundradhe siw och sextiyonde årena. — Alexander affslagen. Ptolemeus dödh.

J thenna tijdhen samkadhe Jonathas sitt folck j Juda land tilhopa / til at intagha Borghena igen j Jerusalem / och lät vpretta ther före bolwerck och skott. Så drogho näghre affellighe til Konung Demetrium / och beklagadhe Jonathan / och sadhe / at han Borghena belagdt hadhe. Tå wardt Konungen swårligha wreedh / och droogh hastigt til Ptolemais / och screff Jonathe / at han Borghena icke beleggia skulle / vthan hastigt komma til honom j Ptolemais / ther wille han medh honom om näghra saker handla.

Men tå nu thetta bodhet til Jonathan kom / lät han intet aff at beleggia Borghena / Och vthwalde näghra aff the äldsta j Israel / och Prester som medh honom fara skulle / och stoodh vp och wåghadhe sitt lijff / Och toogh mong kosteligh klenodier medh sigh / aff guld / silffuer och klädher / och drogho til Ptolemais til Konungen / och fan ynnest när honom. Tå nu hans folcks affellighe beklagadhe honom / hölt Konungen honom ärligha / lijka som han tilförenna hållen war / och giorde honom stora äro för alla sina Förstar / och stadhfeste honom j hans öffuersta Presteembete / och j allo andro äro / then han ther til daghs hafft hadhe / och hölt honom för sin ypperста wen.

Jonathas badh ock Konungen / at han hela Judeam / och the tryy Fögderijn j Samaria och Galilea skattfrij giffua wille / och bödh sigh at giffua för thessa frijheet try hundrat Centener guld / Thet samtyckte Konungen och gaff Jonathe ther breff vppå / the lydde altså. — (Centener) Kallas talentum / och try hundrat talenta göra hundrat och ottatiyo tusend kronor.

Konung Demetrius tilbiudher sinom brodher Jonathe och Judiska folckena helso / Wij sende idher een vthscrifft aff itt breff som wij til wår fadher Lasthenen för idhra skul scriffuit haffue / på thet j thet weta mäghen. — Lasthenes.

Konung Demetrius tilbiudher Lastheni sinom fadher helso / Wij haffue j sinnet at göra wårom wenom / och troghna förbundzbrödhrom Judomen gott / för theras trooskap och wenskap emoot oss / Therföre stadhge wij / at Presternar j Jerusalem hela Judeam / och the tree städher / Lyda och Ramatha / och theras tilhöring inne haffua skola / Wij giffue them ock frij alt thet som the Konungenom tilförenna årligha haffua giffua most / sädh / frucht / tiyend / skatt / salt / toll och kronogerd / Jfrå alt thetta skola the nu här effter frij wara / och sådana frijheet skal them stadigh och fast hållen warda /

Thesse

Thesse breffs vthscrifft skal man Jonathe giffua / at man skal leggia henne på thet heligha berghet / såsom på itt ärlighit och vppenbart rwm.

Tå nu Konung Demetrius sågh / at j hela Rikena fridh war / och at ingen meer satte sigh vp emoot honom / offuergaff han krijgsfolcket / som j Rikena hema woro / hwar och en j sin stadh igen / Men thet fremmande krijgsfolcket / som han på öyanar här och ther vptaghit hadhe / behölt han när sigh / Therföre wardt thet jnlendska folcket honom ganska hätskt.

Tryphon. Emalcuel.

MEn tå Tryphon en aff Höffuitzmännenar / som foordom Alexandri wen warit hadhe / sågh / at krijgsfolcket emoot Konung Demetrium itt haat hadhe / foor han bortt til then Araben Emalcuel / hwilken then vnga Antiochum Alexandri son vpfödde / Thessom gaff han in / at han honom then vnga drengen antwarda skulle / så wille han settia honom j sins fadhers Rike igen / Och sadhe them Arabenom / huru och för hwadh saak krijgsfolcket hatadhe Demetrium / Och bleff altså en tijdh longt när then Araben.

J medhel tijdh screff Jonathas Konung Demetrio och badh honom / at han wille biudha them som på Borghenne lågho / dragha aff / och honom Borghena offuergiffua / Ty the giorde Jsrael mykin skadha. Tå screff Demetrius Jonathe altså / Icke allena thetta som tu begärar / vtan mykit meer äro och gott wil iagh tigh och tino folcke göra / så snart som iagh kan / Men nu är iagh j stoor fara / Therföre gör så wel emoot migh / och sendt migh hielp / Ty alt mitt krijgsfolck är jfrå migh afffallet / och setter sigh emoot migh / Therföre sende honom Jonathas try tusend godha krijgsmän / the komo til Antiochia til Konungen / Och Konungen wardt aff theras tilkommelse mechteligha gladh.

Så giorde folcket j stadhenom itt vplop / widh hundradhe och tiughu tusend män / och wille slå Konungen jhiäl / Men Konungen flydde vppå sina Borgh. Tå toogh folcket gatorna in / och wille bestorma Borghena / Therföre kalladhe Konungen Judanar til sigh / at the måtte beskydda honom. Tå lupo Judanar alle til Konungen / och fördeelde sigh på gatorna / och slogho j then daghen hundrat tusend män / och satte eelden på stadhen och togho rooff. Altså vndsatte the Konungen.

Tå nu folcket j stadhenom sågh / at Judanar woro stadhenom förmechtighe wordne / gåffuo the sigh offuer / och ropadhe til Konungen / och bådho om fridh / at Judarna måtte stilladhe warda / och icke meer dräpa folcket / at stadhen icke platt föröod worde.

Så wardt fridh / och Judanar ladhe sijn wapn jfrå sigh / och wordo högheligha äradhe aff Konungenom / och nampnkunnighe j hela Rikena / Och drogho heem til Jerusalem igen / och hadhe mykit godz medh sigh / som the j krijghet wunnet hadhe. Tå nu Demetrius åter säker war / och Riket medh fridh inne hadhe / hölt han Jonathe intet aff thet han honom loffuat hadhe / och wende sigh aldeles jfrå honom / och war honom otacksam för hans welgerningar / och bewijste honom all otroo.

Antiochus Alexandri son.

ICke longt effter / kom Tryphon igen medh them vnga Antiocho / Thenne Antiochus wardt konung / Och satte Krono vppå / och alt thet krijgsfolck som Demetrius hadhe orloff giffuit / kom til honom. Tå the nu medh Demetrio strijdde / slogho the honom på flychtena / och föriagadhe honom / Och Tryphon toogh the Elephanter / och wann Antiochiam / Och then vnge Antiochus screff Jonathe / och stadhfeste honom j hans öffuersta Prestadömes embete / och samtyckte / at han the fyra städher besittia och behålla skulle / och wara Konungens wen / Och sende honom gyllene kärille / och förloffuadhe honom / at bruka guld offuer boord / och purpur och gyllene belte båra. Och Simon Jonathe brodher / giorde han til Höffuitzman offuer thet landet / jfrå Tyro alt in til Egypten.

Tå nu

Tå nu Jonathas vthdroogh offuer elffuena / och kom j städhernar ther om kring / tå droogh til honom alt krijgsfolcket j Syria / til at hielpa honom. Och tå han för Ascalon kom / gingo borgharenar emoot honom / och vndfingo honom ärligha och gåffuo sigh. Ther effter droogh han för Gaza / Men the aff Gaza wille icke inlåta honom / Therföre beladhe han stadhen / och vpbrende förstädhernar ther om kring / och toogh rooff. Tå bådho the aff Gaza om fridh. Och Jonathas giorde fridh medh them / och toogh någhra aff theras barn til gijszlan / och sende them til Jerusalem / Men han droogh fram jgenom landet alt in til Damascon.

Men tå han hörde / at Konung Demetrij Höffuitzmän woro medh en stoor häär kompne in til Kedes j Galilea / til at tagha the land in som Konungen honom fått hadhe / tå droogh han emoot them / och låt sin brodher Simon ther quarran j landena / Han droogh in för Bethzura / och beladhe thet j long tijdh så hårdt at the intet vthfalla torde / Therföre bådho the om fridh / Och Simon giorde fridh medh them / och låt them frij vthdragha / och toogh stadhen in / och ladhe ther krijgsfolck in til een wacht.

Men Jonathas droogh medh sinom häär til then siön Genesara / och war om morghonen bittijdha vppe / och kom j then slettmarkena Hazar / Tå drogho Hedhninganar emoot honom på slettmarkenne / och hadhe en hoop hemligha fördoldan j berghomen. Tå nu Jonathas sloogh til then andra hopen / föll then fördolde hopen vthaff berghen / och slogho til honom. Tå flydde hele Jonathe häär / och ther bleff ingen vthan allena Höffuitzmännenar / Matathia Absalomj son och Judas Calphi son. Tå reeff Jonathas sijn klädher / och strödde iord på sitt hoffuudh / och badh och droogh åter til fiendanar / och sloogh them på flychtena. Tå nu hans folck som tilförenna flyydt war / thetta sågh / wende the om til at hielpa Jonathan / och iagadhe effter fiendanar alt in til Kedes j theras låghre / Och the giorde ther ock itt låghre / och ther bleffuo på then daghen dödhe widh try tusend Hedhningar / Sedhan droogh Jonathas til Jerusalem igen.

XII. Capitel.

Supra 8.

MEn tå Jonathas sågh / at han nu någhon roligheet fått hadhe / vthwalde han någhra som han til Rom sende / til at förnyia och igen vpretta förbundet medh the Romare / Han screff ock them aff Sparta til / och til annor rwm flere. Tå nu sendningabodhen til Rom komo / gingo the för Rådhet / och sadhe / Jonathas offuerste Presten / och Judeska folcket haffua sendt oss hijt / til at åter förnyia thet förbund som emellan oss j förtijdhen giordt war. Och the Romare gåffuo them itt breff och leyde / at the säkre heem igen dragha måtte.

Och Jonathas screff them aff Sparta altså til / Jonathas offuerste Prest / och folckens Äldste / och Presternar / och Judeska folcket / tilbiudha sinom brödhrom them aff Sparta / helso. — Jonathe breff til them aff Sparta.

För någhon åår sedhan / screff idhar Konung Areus til wår offuersta Prest Oniam / at j wåre brödher äre / såsom samma breff inne häller / Och Onias vndfick idhor sendningabodh ärligha / och toogh widh wenskapen och förbundet / om hwilket j breffuena scriffuit war / Ändoch wij nu j thenna gång / ingen fremmande hielp behöffue / och tröst haffuom til Gudz ord thet wij daghligha läse / så sende wij doch likwel bodh til idher / til at förnyia och stadhfesta brödherskapet och wenskapen emellan oss / på thet wij honom icke förgäta skole / Ty thet är nu en long tijdh / sedhan j til oss senden / Therföre weter / at wij altijdh på Helghedaghanar och alla andra daghar / tå man offrar / j wå — Areus breff til Onia.

rar / j wå

war / j wåra böner och offer på idher tencke / såsom thet bör sigh at tenckia på brödher / Och idhor åra och welferd / är oss een glädhe / Men wij haffue j medhel tijdh stora nödh lidhit / och swårt örligh hafft medh the Konungar här om kring / Men wij haffue icke welet mödha idher och andra wåra wener och förbundzbrödher j thesso wåro örlighe / Ty wij haffue hafft hielp aff himmelen / och Gudh haffuer beskyddat oss för wåra owener / och vndertryckt wåra fiendar / Men effter wij nu sende thessa wår sendningabodh Numenium Antiochj son och Antipatrum Jasonis son / til the Romare / til at åter förnyia wenskap och Förbund med them / Så haffue wij ther bredho widh befalt / at the skulle ock fara til idher / och helsa idher på wåra wegna / och offuerantwarda idher thetta breff / til at förnyia wårt brödherskap / och bidhie om itt swaar.

Men thetta är vthscrifften aff breffuet / som Areus Konungen j Sparta foordom til oss sende. Areus Konung j Sparta / tilbiudher Onie them offuersta Prestenom helso / Wij finne j wåra gamla scriffter / at the aff Sparta och Judanar äro brödher (effter bådhen folcken aff Abraham kommen äro) Medhan wij nu sådant wete / bidhie wij / at j wilie scriffua oss til / huru idher gåår / Och om idher så behaghar / så skal wår booskap / håffuor och äghodelar / och hwadh wij förmåghe / wara såsom thet wore idhart eghit / och thet idhart är / skal wara lijka som thet wore wårt eghit / Thetta haffue wij befalt at förkunna idher.

SEdhan hörde Jonathas / at Demetrij Höffuitzmän åter medh större macht än tilförenna / komo / och wille dragha emoot honom / Therföre droogh han vth jfrå Jerusalem emoot them / vthi thet landet Hemath / Ty han wille icke bijdha så lenge / at the föllo honom först in vthi hans land. Tå han nu speyare in j fiendanars låghre sende / komo the och sadhe / at fiendanar hadhe beslutit öffuerfalla them j thz nattenne / Therföre bödh Jonathas sinom hääär om afftonen / at the waka / och j then hela nattenne j harnisk och rustadhe wara skulle / och skickadhe folck alt om kring låghret j wacht.

Men tå fiendanar sågho / at Jonathas til slags rustat war / kom them een fruchtan vppå / så at the stodho vp och drogho sin wägh / Och på thz at man thetta icke förmerckia skulle / låto the monga eeldar j låghrena här och ther göra / Therföre tenckte intet Jonathas / at the skulle dragha sin wägh / in til om morghonen bittijdha / Ty han sågh eeldanar här och ther j låghrena / Men om morghonen jagadhe han effter them / och kunde icke vphemta them / til tess the allaredho woro offuer elffuena Eeutherum. Tå wende sigh Jonathas til the Araber / som kallas zabidej / sloogh them och toogh theras rooff / och wende sigh om til Damascum / och förhäriadhe landet alt om kring / Men Simon droogh til Ascalon / och til the fasta städher ther når. Sedhan wende han sigh til Joppen / Ty han förnam / at the wille giffua sigh Demetrij Höffuitzmän j hender / Therföre kom han förr / och toogh Joppen in / och ladhe ther krijgsfolck in / til at bewara stadhen.

Zabidei.

SEdhan kom Jonathas heem igen / och hölt itt rådh medh the äldsta j folckena / at man näghra städher j Judea befesta skulle / och göra murana j Jerusalem höghre / och byggia en högh mwr emellan Borghena och stadhen / På thet stadhen måtte jfrå Borghenne skild wara / at the på Borghenne icke kunde ther vth falla in j stadhen / och at man intet skulle kunna föra them til eller sälia them.

Tå nu folcket kom til samman / och begynte at byggia / effter mwren offuer becken öster vth förfallen war / bygde the thet samma stycket vp igen som kallas Caphnatha / Och Simon bygde then Borghena Adida j Sephela / och giorde henne fast / och bewaradhe henne medh en starck port.

Tryphon.

Nu hadhe Tryphon före / at komma Asie Rike vnder sigh / och settia krono vppå / och dräpa Konungen then vnga Antiochum / Men effter han befruchtadhe /

befruchtadhe / at Jonathas måtte thet förtagha och dragha emoot honom / sökte han ock effter / huru han måtte få fatt på Jonathan och förgöran. Therföre droogh han til Bethsan / Tijt kom ock Jonathas medh fyratiyo tusend män wel rustat / Men tå Tryphon sågh / at Jonathas een stoor macht när sigh hadhe / fruchtadhe han / och toorde intet vppenbart emoot honom företagha / Vthan vndfick honom herligha / och befalte sina wener at ärligha hålla honom / och gaff honom skencker / och bödh sinom hääär / at the skulle Jonathe hörsame wara såsom honom sielffuom / Och sadhe til Jonathan / Hwj gör tu folckena sådana omaak / effter wij doch intet örligh haffue / Låt them fara heem igen / allena vthtagh tigh näghot fögho folck som när tigh bliffua / och dragh medh migh til Ptolemais / Stadhen wil iagh få tigh in / och the andra fasta städher / och wil befala tigh alt krijgsfolcket och embetzmännenar / Ty iagh moste åter fara mina ferde / Allena för then saken skul är iagh nu hijt kommen / therföre följgh migh dogh.

Jonathas troodde honō / och lät sitt folck jfrå sigh heem dragha in j Juda land / och behölt allena try tusend när sigh / ther aff sende han tw tusend til Galileam / Men thet ena tusendet droogh medh honom. Tå nu Jonathas in j Ptolemais stadh kom / lät Tryphon låsa portanar igen / och greep Jonathan och lät dräpa hans folck / Och sende footfolck och resenärar in j Galileam vppå then wijdha markena / til at ock nedherleggia thet andra Jonathe krijgsfolck / Men tå the förnummo at Jonathas fången och förgiord war medh alt sitt folck / förmanadhe hwar annan / och rustadhe sigh til slachting / och drogho trösteligha emoot fiendanar / Men tå fiendanar sågho / at thet skulle gella them om lijffuet / effter thesse wille wäria sigh / wende the om / och drogho sin wägh.

Tryphon griper Jonathan.

Tå droogh folcket ock heem igen j Juda land medh fridh / Och begreto Jonathan / och the andra som medh honom dräpne woro / och hele Israel båro stoor sorgh för Jonathe skull / Och alle Hedhningar ther om kring begynte offuerfalla och plågha folcket / och sadhe / The haffua intet hoffuudh och ingen beskydding meer / nu wilie wij dragha emoot them / och vthrota them / och vthstryka theras nampn på iordenne.

XIII. Capitel.

TA nu Simon hörde / at Tryphon en stoor hääär tilhopa hadhe / til at dragha emoot Juda land och förderffua thet / och sågh at folcket war försoffat och förskreckt / kom han til Jerusalem / och tröste folcket och sadhe / J wete hwilken swår örligh iagh och mine brödher och min fader / för Laghen och för Helghedomen fördt haffue / Och haffuen seedt then nödh som hele Israel vthi warit haffuer / vthi hwilko alle mine brödher för Israels skul förgångne äro / och ther leffuer nu ingen meer aff them / vthan iagh allena / Nu begärar iagh intet at skona mitt lijff j thenna bedröffuelsen / Ty iagh är icke bätre än mine brödher / och begärar icke bätre haffuat än the / Vthan wil hempnas mitt folck / wår Helgedom / wåra hustrur och barn / Ty alle Hedhningar här om kring / äro förgrymmadhe på oss / och församla sigh til hopa / til at förleggia oss. Aff thenna tröstning fick folcket hierta igen / och toogh itt moodh / och swaradhe ther til / och ropadhe. Tu skalt bliffua wår Höffuitzman j Jude och Jonathe tine brödhers stadh / til at föra wårt örligh / och wij wilie wara tigh hörsame / j allo the som tu biudher oss.

Simon vthwald j Jonathe stadh.

Tå kalladhe Simon krijgsfolcket tilsamman / och befalte at man mwranar j Jerusalem hastigt fulkompna skulle / på thet stadhen alt om kring wel bewarat och fast wara måtte / Och sende Jonathan Absalomj son medh

en håår til Joppen / Och Jonathas dreeff fiendanar vthu Joppe / och beholt stadhen inne. Tå droogh Tryphon vthaff Ptolemais medh stora machte til at infalla j Juda land / och förde Jonathan fångnan medh sigh / Men Simon droogh emoot honom/och låghradhe sigh på thẽ slettmarken widh Addus.

Men tå Tryphon förnam / at Simon j sins brodhers Jonathe stadh Höffuitzman worden war / och achtadhe slås medh honom / sende han bodh til Simon / och låt säya honom / Jagh haffuer behållet Jonathan för een summo penningar / som han Konungenom aff embeten skyldigh bliffuin år / Wilt tu nu senda migh hundrat Centener/och hans twå söner til gijßlan giffua / at han icke jfrå oss aff faller / och sedhan sigh emoot oss setter / tå han löös worden år / så wil iagh giffua tigh honom löös. Men ändoch Simon wel merckte / at thet war altsammans bedrägherij / bestelte han likwel / at penninganar och barnen til Tryphon send wordo / På thet folcket icke skulle klagha offuer honom / at Jonathas moste för then skul förgåås / at han icke wille lösa honom / Therföre sende han honom barnen medh the hundrat Centener / Men Tryphon hölt ingẽ troo / och wille Jonathã intet löös giffua.

(Centener) Hundradhe talenta göra sextiyo tusend kronor.

Ther vthoffuer droogh Tryphon ock fram åt / på thet han måtte kõma j landet och göra skadha / och droogh vth medh landet på then wäghen åt Hador / Men Simon medh sinom håår war allstådhes jemte honom / och hwar han infalla wille / ther förtoogh honom thet Simon / Sende ock the på Borghenne bodh til Tryphon / at han jgenom öknena til them dragha skulle / förr än Simon thes förfåghe sigh / och skulle them spijsning tilföra låta / Therföre wille Tryphon medh alt sitt resigh tyygh hastigt vppe wara / och til thẽ komma / Men j then samma nattenne föll en ganska diwpp snió / hwilken honom förhindradhe / at han icke kom / Sedhan droogh han in j Galaad / och widh Baschama låt han dråpa Jonathan medh hans söner / och the wordo ther begraffne.

Tryphon dråper Jonathan medh twå hans söner.

Ther effter droogh Tryphon j sitt land igen / Tå sende Simon bortt / och låt hemta sins brodhers kropp / och ladhe honom j hans fadhers graff j Modin / Och hele Jsrael sörgde j long tijdh klaghligha offuer Jonathan / Och Simon låt göra sinom fadher och sina brödher een högh graff aff huggen steen / och siw stodhar ther på settia huar widh andra / fadhrenom / modhrenne / och the fyra brödrenar / Och låt stora pelare ther om kring göra / medh theras wapn til een ewigh åminnelse / Och offuan wapnen låt han settia vthuggen skep / the man på haffuet see kunde / Thenna graffuen j Modin / ståår än nu på thenna dagh.

Men Tryphon förde then vnga Antiochum bedrägheligha hijt och tijt j landena / til tess han hemligha drap honom / Sedhan satte han sigh sielff krono vppå / och wardt Konung j Asia / och plågadhe Juda land ganska swårligha.

Tryphon dråper then vnga Antiochum / och kastar sigh vp för en Konung.

MEn Simon bygde och befeste monga stådher j Juda land / medh tiocka mwrar och högh torn / och starcka portar / och bestelte spijsning in j the fasta stådher / Och sende sendningabodh til Konung Demetrium / och badh om then förlosning aff then tunga / som Tryphon honom på lagdt hadhe / Ty Tryphon bedreeff icke annat än rooff och moord j landena / Ther påswaradhe Demetrius / och screff altså.

Demetrij breff til Simon.

KOnung Demetrius tilbiudher them offuersta Prestenom Simonj / och the åldsta / och Judeska folckena / helso / Then gullkronona samt medh palmen then j migh senden / haffue wij vndfått / och åre bereedde at göra en godh fridh medh idher / Och scriffua befalningesmännerna til / at the giffua idher all then tungan frij / som wij idher tilförenna loffuat haffue frij at giffua / Och hwadh wij idher tilsagdt haffue / thet skal troligha / stadigt och fast hållet warda / All Feste som j bygdt haffuen / skolen j behålla och inne haffua / och förlåtom idher hwad j j medhel tijdh emoot oss giordt haffuen / Kronogerdena och annan skatt / som Jerusalem haffuer giffua most / then giffue wij idher frij / och the som oss tiena wilia / thẽ wilie wij anamma / Och emellan oss skal en godh fridh och enigheet wara.

Vthi hundradhe och siwtiyonde årena / wardt Jsrael först frij igen jfrå Hedhningomen / och man toogh til at scriffua j theras breff och handlingom altså. Vthi första årena Simons offuersta Prestens och Judanars Förstas.

På thenna tijdhen beladhe Simon then stadhen Gaza / och vpsatte ther bolwerck och skott före / och bestormadhe stadhen / och fick itt torn in / och the som på tornet komo / sprungo in j stadhen. Tå wardt folcket j stadhenom förfårat / och förtwiff ladhe medh allonne / och lupo medh hustrur och barn vppå mwranar / och sönderreffuo sijn klådher / och ropadhe högt och bådho om nådh / och sadhe / Straffa oss icke effter wåra ondsko / vthan war oss nådheligh / så wilie wij gerna hörsame wara / Thetta beweekte Simonem / så at han icke dödadhe them / Men han bödh them dragha vthu stadhenom bortt / och låt rena husen / ther the affgudhar insatt hadhe / Sedhan droogh han in j stadhen / och tackadhe och loffuadhe Gudh / och låt all styggelseborttagha och vthrota / och satte ther folck in som Gudz Lagh höllo / Och giorde stadhen fast / och bygde sigh sielffuom itt hws ther inne.

Och the på Borghenne j Jerusalem woro belagde / så at ther ingen vth eller in komma / och ther hwarken köpa eller sälia kunde / Och lijdho så stoor hunger / at monge aff hunger döö moste / Therföre ropadhe the til Simon / och bådho om fridh / och gåffuo sigh / Så giorde Simon nådh medh them / och låt them leffua / Men the moste bortt aff Borghenne / Och Simon låt rena Borghena igen jfrå all styggelse / och toogh henne in på tridie och tiwghunde daghen / j them andra månadhenom / j hundradhe första och siwtiyonde årena / och droogh ther in medh loffsonger och palmquistar och allahanda strengiaspel / och tackadhe Gudhi / at the thetta stora Tyrannijt offuer Jsrael woro quitte wordne / Och bödh / at man then daghen årligha begå skulle medh glådhe / Och på berghena bygde han mwrar om kring Templet widh Borghena / och giorde them än nu fastare / och boodde ther vppe / han / och the han når sigh hadhe / Och effter han sågh / at hans son Johannes en dugheligh man war / giorde han honom til Höffuitzman offuer alt krijgsfolcket / och låt honom boo j Gaza.

Simon låt rena Borghena.

(årena) Antiochus toogh Borghena in / j hundradhe fem och fyratiyonde årena / så haffua Hedhningana hafft henne inne j fem och tiwghu åår / in til hundradhe första och siwtiyonde året.

Johannes Simons son.

XIIII. Capitel.

VThi hundradhe andro och siwtiyonde årena / rustadhe sigh Konung Demetrius / och droogh in j Meden effter hielp emoot Tryphon / Men tå Arsaces Konungen j Persen och Meden förnam / at Demetrius war in j hans Rike draghen / sende han en Höffuitzman vth emoot honom / och befalte / at han honom fånga / och leffuandes til sigh föra skulle / Thenne Höffuitzmannen sloogh Demetrij folck / och greep honom och förden til sin Konung Arsacem. Tå hölt honom Arsaces fångnan / och låt bewaran.

Tå kom Juda land til roo / och ther bleff godh fridh så lenge som Simon leffde / Och Simon regeradhe ganska wel / och giorde landena mykit gott / så at the gerna hadhe honom för Herra j alla hans lijffzdaghar / Och toogh han medh stoor åro then stadhen Joppe in / och hampnena ther widh / ther han vthskepa kunde til haffs bortt åt öyanar / Och wann sino folcke flere land / och giorde grenßonar widhare / och förlossadhe monga som tilförenna vndertryckte och fångne woro. Han hadhe Gaza inne och Bethzura och Borghena j Jerusalem / och renadhe henne igen / Och ingen toorde settia sigh

(Arsaces) Jfrå thenna tijdhen åro Parthi mechtige wordne j österlanden / Och the Greker haffua thetta land mist / Ty Arsaces war en Parthus.

vp emoot honom / Hwar och en brukadhe sina mark j godhom fridh och landet war fruchtsamt / och tråån båro wel / The åldste såto j Regementet oförhindradhe / och höllo godh ordning / och the borghare förkoffwradhe sigh j theras bergning / och bestelte wårior och förrådh til örligh.

Simon bestelte ock förrådh aff korn j städhernar / så at the til nödhtorfft noogh försörgde woro / och war nampnkunnigh j hela werldene / Han hölt fridh j landena / så at altsammans war glädhe j Israel / Och hwar och en besatt sin wijngård och sin trägård medh fridh / och betorffde intet fruchta sigh / Ty ingen toorde offuerfalla them / Och the Konungar j Syrien kunde them på then tijdh ingen meer skadha göra / Och han hölt rett j landena / och beskyddadhe the fattigha jbland sitt folck för offuerwold / och straffadhe all orett / och förgiorde the ogudhachtigha / Helghedomen pyntadhe han åter herligha til / och lät flere heligh tyygh ther inne göra.

The Romare förnyia förbundet med Simon.

OCh tå man j Rom och j Sparta hörde / at Jonathas dråpen war / tyckte them thet allom illa wara / Men tå the Romare hörde / at Simon hans brodher offuerste Prest war / och hadhe landet inne / och fiendanar föriaghat hadhe / förnyiadhe the förbundet / som the tilförenna medh Juda och Jonatha hans brödher giordt hadhe / och screffuo j messings tafflor / och sende honom / Thessa scrifft laas man j Jerusalem för folckena.

Theras scriffuelse aff Sparta til Simon.

OCk screffuo the aff Sparta til Simon altså. Rådh och borgare j Sparta / tilbiuda offuersta Prestenom Simon / och the åldsta / och Prestomen / och Judeska folckena sinom brödhrom / helso.

Idhor sendningabodh komo til oss och taladhe medh oss / och förtalde at j idhra fiendar haffuen förtryckt medh stoor åro / och nu en godh fridh haffuen / hwilket oss een stoor glädhe år / Wij haffue ock j wåro stadzbook scriffua låtit hwadh the werffuat haffua / altså. The Judars sendningabodh / Numenius Antiochi son och Antipater Jasonis son / komo til oss til at förnyia wenskap emellan the Judar och oss / Och wij beslutom / at man the sendningabodh årligha vndfå skulle / och theras taal vthi wåra stadzbook scriffua låta / til een ewigh åminnelse / Thetta swar screffuo the them offuersta Prestenom Simon.

Ther effter sende åter Simon Numenium til Rom / at föra tijt en stoor gyllene skiöld / tusend pund swår / och til at förnyia förbundet. Tå nu the Romare hörde sendningabodhen / sadhe the / Wij moste jw göra Simon och hans barnom een åro / Ty han och hans brödher haffua manligha hållet sigh / och Israel beskyddat / och fiendanar fördriffuit / Therföre beleeffuadhe the Romare / at Judanar skulle frij wara / Och thet låto the j missings tafflor scriffua / at man thet widh pelarenar på zions bergh vpslå skulle.

Elul / är then månadhen Augustus.

THessa efterfölianiande scrifft haffuer man giordt på adhertonde daghen j them månadhenom Elul / j hundradhe andro och siwtiyonde årena / j tridie årena thens offuersta Prestens Simons j Saramel / vthi then stora församlingen aff the åldsta / aff Prester och folcket j hela Juda land.

Hwariom och enom ware kunnigt och vppenbart / at vthi the stora swåra örligh / som j wår land warit haffua / haffua Simon Matathie son aff Jarib slechte / och hans brödher / sitt lijff wåghat / och giordt sins folcks fiendom mootstånd / på thet Helghedomen och Gudz Lagh icke skulle förlagdt warda / och flyyt sino folcke stora åro. Ty Jonathas hemte folcket tilsamman igen / och fattadhe Regementet / och wardt offuerste Prester / Men tå han bleff dödh / komo fiendanar igen / och wille förderffua landet / och Helghedomen ödhe leggia. Tå stoodh Simon vp / och förde örlighit emoot wåra fiendar / och skaffadhe wårom håår wårior / och gaff them sold aff sina egna penningar och godz / och befeste städhernar j Juda land / och Bethzura widh grensiona / ther fiendanar tilförenna sijn wapn och krijgsrusting inne hadhe / och ladhe ther Judar in til een wacht / Han befeste ock Joppen in

widh haff-

widh haffuet / och Gaza in moot Asdod / Ty Gaza hadhe tilförenna warit fiendanars Feste / Men Simon toogh thet in / och satte ther Judar in / och giorde ther itt gott Regemente.

Simon vthwald til Första.

Effter nu folcket sådana Simons trooheet förfarit hadhe / och wiste the welgerningar som han folckena giordt hadhe / vthwalde honom folcket til sin Första och offuersta Prest / för hans fromheet och trooheet skul / som han allo folckena bewijsadhe / och alleståd z winladhe sigh / at göra sino folcke gott / Ty j hans tijdh / gaff Gudh lycko genom hans hender / at Hedhningarnar vthu wårt land och jfrå Jerusalem / och vthaff Borghenne fördreffne wordo / ther the sigh vppehöllo / och föllo vth och förödde Helghedomen / och nedhertryckte then rena Gudztienisten / Men Simon toogh Borghena in / och ladhe ther Judar vppå / til at beskydda stadhen Jerusalem och landet / och bygde mwranar j Jerusalem höghre.

Och Konung Demetrius stadhfeste honom j offuersta Prestadömet / och hölt honom för sin wen / och giorde honom stora åro. Ty han förnam / at the Romare Judanars sendningabodh årligha hördt hadhe / och hadhe giordt itt förbund medh them / och taghit them j sijn beskydning / Och at thet Judiska folcket och theras Prester beleeffuat hadhe / at Simon theras Förste och offuerste Prester wara skulle ewigligha / til tess / at Gudh them then retta Propheten vpweckte / At han ock Höffuitzman wara skulle / och bewara Helghedomen / och settia embetzmän j landena / och all krijgsrusting och Feste j sitt wold haffua.

Och at hwar man skal honom hörsam wara / och all bodh skola j hans nampn vthgå / och skal purpur och gyllenestycke dragha. Alt thetta skal troligha och fast hållet warda aff allo folckena och allom Prestomen / och ingen skal sigh ther emoot settia / Och ingen skal macht haffua til at kalla folcket tilhopa j landena / eller purpur eller gyllene belte dragha / vthan han allena / Men then ther emoot handlar / eller tagher sigh före thenna Ordningen bryta eller om intet göra / han skal saker wara. Altså loffuadhe alt folcket wara Simon hörsamt / Och Simon samtyckte ther vthinnan och wardt offuerste Prest och Judanars Förste / Och folcket befalte / at man thessa scrifft vthi messings tafflor scriffua skulle / och vphengia j vmgångenom aff Templet / på itt vppenbart rwm / och een vthscrifft ther vthi skattkistona leggia / at Simon och hans efterkommande alltijdh wiste ther finna henne.

XV. Capitel.

OCk screff Konung Antiochus / Demetrij son vthaff öyomen til Simon / och thet Judeska folcket altså.

Thenne Antiochus kallas medh thet wedhernampnet Gryphus / och örlighade sedan med Judanar ändoch han litet skaffadhe.

Konung Antiochus tilbiudher Simon offuersta Prestenom och Judeska folckena / helso.

Effter någhre vproriske haffua migh mitt Arffrike jfrå taghit / så achtar iagh åter taghat in igen / och låta thet til retta arffuingar komma / Och haffuer therföre fremmande krijgsfolck vptaghit / och skep byggia låtit / och wil dragha in j Riket / på thet iagh the vprorijska straffa må / som j mitt Rike stoor skadha göra / och monga städher ödhe giordt haffua / Therföre giffuer iagh tigh frij / alt thet Konungarnar tigh tilförenna frijtt giffuit haffua / Och giffuer tigh macht til at slå eghit mynt j titt land / och Jerusalem och Helghedomen skola frij wara / Tu skalt ock behålla all Feste som tu bygdt haffuer / och alt hår til inne hafft haffuer / och all krijgsrusting som tu giordt haffuer / Och giffuer tigh frij alt thet man Konungenom skyldigh år / eller ellies Konungenom tilhörer / jfrå thenna tijdhen och ewighligha. Och når wij wårt Rike infå igen / så wilie

wij tigh

wij tigh och tino folcke och Templena/än nu större äro göra/så at j vthi hela Rikena skolen nampnkunnighe warda.

Tryphon.

Vthi hundradhe fierde och siwtiyonde årena/kom Antiochus igen j sitt Arffland/och alt krijgsfolcket föll jfrå Tryphon och in til honom/och ther bleff ganska litet när Tryphon. Tå Konung Antiochus droogh effter honom/flydde han til Dora widh haffuet/Ty han sågh thet wara vthe medh sigh/och at krijgsfolcket jfrå honom afffööll/ Men Antiochus droogh effter honom til Dora/medh hundradhe och tiwghu tusend mån til foot/och otta tusend til hest/och beladhe stadhen/til land och watn/så at ther ingen vth eller in komma kunde.

WJdh thenna tijdhen komo jfrå Rom/Numenius och the andre som medh honom vthsende woro/och förde breff til Konungar och Herskap/hwilken lydde altså.

Lucius Consul j Rom/tilbiudher Konung Ptolemeo/helso.

The Romares breff til Konunganar.

Simon offuerste Presten och Judeska folcket/haffua skickat sijn sendningabodh til oss/til at förnyia wenskap och förbund emellan oss/och haffua ther bredhowidh sendt oss en gyllene sköld om tusende pund/Therföre scriffue wij til Konungar och annor Herskap/at the emoot Judanar intet göra skola/och them och theras stådher och land icke offuerfalla/At the ock ingom emoot them hielpa skola. Ty wij haffua then skölden aff them til oss taghet. Om ock någhre ohörsame vthu theras land til idher flydde wore/at j tå wille senda the samma til Simon offuersta Presten igen/at han them effter sijn Lagh straffa må.

Altså haffue wij ock scriffuit til Konung Demetrium/til Attalum/til Aretham/til Arsacen/och j all land/och til Sampsacj/och til them j Sparta/til Delo/Mindo/Sicyon/Caria/Samos/Pamphylia/Lycia/Halicarnasso/Rhodis/Faselis/Co/Side/Gortyna/Gnido/Cypren och Cyrene. Och vthscrifften aff thetta breff/haffue wij sendt them offuersta Prestenom Simon och Judeska folckena.

J medhel tijdh förde Antiochus än nu en annan håår för Dora/til at hårdare beleggia stadhen/och giorde krijgsrusting ther före/och bestormadhe stadhen starckeligha/så at Tryphon ther inne beslutin war/och kunde hwarken vth eller in komma. Och Simon sende Antiocho til hielp/tusend mån/gott vthwaldt folck/och mykit guld och silffuer/och wårior/Men Antiochus toogh ther intet widh/och hölt intet hwadh han tilförenna loffuat hadhe/och wende sigh aldeles jfrå Simon.

Och sende en sin wen til honom benemd Athenobium/at han medh honom handla skulle/och altså såya/J haffuen Joppe och Gaza/och Borghena j Jerusalem intaghet/hwilket alt til mitt Rike hörer/och haffuen landet ther om kring förhåriat/och storan skadha j mino Rike giordt/och taghit migh bortt mitt Arffland/Therföre eskar iagh thessa stådher igen aff idher/som j migh afftaghit haffuen/och allan skatten aff stådhernar som j inne haffuen vthan Juda landet/Men hwar j thet icke göra wilien/så giffuer migh för the stådher fem hundrat Centener silffuer/och för then skadhan och skatten/ock fem hundrat Centener/Men om j icke heller achte thet göra/så wilie wij örligha emoot idher.

(Centener) Therta alt tilhopa gör sex tunnor guld.

Athenobius.

Tå Athenobius Konungens wen til Jerusalem kom/och sågh Simons herligha wesende/och thet prål medh guld och silffuer/och huru han ellies rustat war/så förundradhe han ther swårligha vppå/och hölt honom före/hwadh Konungen honom befalt hadhe/Ther på gaff honom Simon thetta swar/Thet land som wij igen intaghet haffue/thet är wåra fädhers arff/och hörer ellies ingom til/Men wåre fiendar haffua thz en tijdh longt medh welde och orett inne hafft/Therföre haffue wij nu wårt eghit til oss igen taghit/och ingom någhot aff hendt/thet hans warit haffuer/Men at tu ther offuer

offuer klaghar/at wij Joppe och Gaza intaghet haffue/thet haffuer thenna orsaak/Man giorde wåro lande och wåro folcke stoor skadha ther vthaff/Doch wilie wij ther före giffua hundradhe Centener. Ther på gaff Athenobius ingen swar/vthan wardt wreedh/och foor sin wägh til Konungen/och sadhe honom Simons swar/och aff hans herligheet/och hwadh han seedt hadhe. Tå förgrymmadhe sigh Konungen ganska swårligha.

(Centener) Hundradhe talenta göra sextiyo tusend kronor.

Men Tryphon kom sigh tådhan til siöös/och flydde til Ortosia. Så giorde Konungen Cendebeum til Höffuitzman/offuer thet landet widh haffuet/och fick honom krijgsfolck til hest och til foot/och befalte honom/at han sigh låghra skulle widh Judee grenßo/och skulle befesta then stadhen Cedron/och byggia itt Feste på berghena/och skulle til Judanar in j landet falla/Men Konungen iagadhe effter Tryphon/til at gripa honom.

Cendebeus.

Tå nu Cendebeus til Jamnia kom/sloogh han in vppå Judanar/förhåriadhe theras land/och låt mykit folck dråpa/och greep monga/och förde them bortt/Och bygde then stadhen Cedron/och ladhe ther krijgsfolck in/at the ther widh grenßona skulle vthfalla/och förleggia håårstråten såsom Konungen befalt hadhe.

XVI Capitel.

Johannes Simons son.

THerföre droogh Johannes jfrå Gaza vp til sin fadher Simon/och sadhe honom/at Cendebeus war honom in j landet fallen/och hadhe skadha giordt.

Tå kalladhe Simon twå sina äldsta söner för sigh/Judam och Johannem/och sadhe til them.

Simon förmanar sina söner.

Jagh och mine brödher/och mins fadhers hws/haffue jfrå vngdom alt in til thena tijdh/örligh fördt emoot Israels folcks fiendar/och Gudh haffuer oss lycko giffuit/at Israel haffuer offta genom wåra hender holpit wordit/Men effter iagh nu gammal och swagh är/så skole j trådha in j min och mina brödhers stadh/och skolen vthdragha och för idhart folck strijdha/Gudh hielpe idher aff himmelen/och ware medh idher.

Och han låt vthwelia j landena/tiwghu tusend mån och någhra resenårar/Medh thenna hopen droogh Johannes och Judas emoot Cendebeum/och låghо om nattena j Modin/Men om morghonen tå the komo vth på slettmarkena/kom en stoor håår emoot them til hest och til foot/Nu war ther itt watn emellan bådha håranar. Tå droogh Johannes in til watnet/och wende sigh emoot fiendanar/Men tå han sågh/at folcket skydde widh at giffua sigh j watnet/så wågadhe han sigh först ther vthi/och kom vthoffuer watnet. Tå hopen thet sågh/följde the honom effter.

Sedhan sloogh Johannes sin ordan til slachting/och skickadhe resenårar när footfolcket/Men fiendanar hadhe itt mykit mechtighare resigh tyygh/Men tå Johånes låt trummeta medh Presternas basuner/och sloogh til fiendanar/gaff Cendebeus flychtena medh sinom håår/och ther wordo monge såre och slagne/och the andre flydde in vthi en fast byy/Vthi thesse slachting wardt ock Judas Johannis brodher såår/Men Johannes iagadhe effter fiendanar/in til thet Festet Cedron/och fiendanar flydde in på Festen/j the landena widh Azod. Tå vpbrende Johannes the samma Feste/så at fiendanar widh tw tusend mån dödhe bleffuo. Sedhan droogh Johannes heem igen j Juda land medh fridh.

Ptolemeus Simons mågh.

MEn ther war en Höffuitzman offuer thet landet Jericho/benemd Ptolemeus Abobj son/han war swåra rijk/och offuerste Presten Simon hadhe giffuit honom sina dotter/therföre war han stålt/och foor effter/at han måtte warda Herre j landena/och sökte effter/huru han måtte Simon och hans söner aff dagha tagha medh list.

Tå nu Simon j Juda landena om kring foor / til at besee och skicka Regementit / och kom til Jericho / medh twå sina söner / Matathia och Juda / vthi hundradhe siw och siwtiyonde årena / j elloffte månadhenom / som kalladhes Sabat / Tå vndfick them Abobj son in på sina Borgh / som heet Doch / och reedde them een herligh måltijdh til / Men thet war altsammans bedrägherij / Ty han fördolde ther krijgsfolck vppe hemligha. Och tå Simon och hans söner woro gladhe och wel drucket hadhe / war Ptolemeus vppe medh sina tienare / och togho sina wärior / och föllo in til Simon ther the såto / och slogho honom samt medh the twå söner och tienarenar jhiäl. Thenna skendligha otroo giorde Ptolemeus j Israel / och bewijste honom sådana argheet för sina welgerningar.

Sabat / är then månadhen Januarius.

Simon medh twå sina söner dräpen aff sin mågh.

Sedhan screff han thetta til Konungen Antiochum / och badh / at han wille senda honom krijgsfolck til hielp / til at intagha landet och städherna med all tilhöring / Han sende ock en hoop til Gaza / til at förgöra Johãnem / och screff til Höffuitzmännenar / at the til honom komma skulle / så wille han giffua them stoor sold och skenkningar. Ock sende han vth krijgsfolck til at intagha Jerusalem och Helghedomen.

Men itt bodhskap kom fram för åt til Gaza / han sadhe Johannj / at hans fadher och hans brödher dräpne woro / och at så bestelt war / at man ock skulle förgöra honom. Tå Johannes thetta hörde / wardt han swårligha förfärat / och låt gripa them / som vthsende woro til at dräpa honom. Och som han befann / at the wille förmördt honom / låt han dräpa them / Men hwadh Johannes sedhan meer giordt haffuer / och the örligh som han förde haffuer / och huru han regerat och bygdt haffuer / thet är altsamman bescriffuit vthi een besynnerligh Book / om hans tijdz Regemente / så lenge han effter sin fadher offuerste Prester war.

Enden på Första Boken Maccabeorum.

Förspråk på then Andra Boken Maccabeorum.

Thenna kallas och hetes wara then andra Boken Maccabeorum / såsom Titelen vthwisar / Men thet kan icke wara rett / effter hon förtelier någhor stycker som skeedd äro förr än thet / som j Första Bokenne bescriffuas / och kommer icke lenger än in til Judam Maccabeum / thet är / in til siwnde Capitel j Första Bokenne / Så at hon måtte rettare kallas / then Första än then Andra / Medh mindre / man wille kalla henne een annor Book / och icke then Andra Boken Maccabeorum / Alium scilicet non secundum / Men hon må fölia här medh för then herligha Historien skul / om the vij. Marterer Maccabeer / och theras modher / och annor flere stycker.

Men thet synes såsom icke hadhe en alt scriffuit / vthan at hon skal wara sammanheimtat vthaff monga Böker. Så haffuer hon ock en hård knwt j xiiij. Capit. medh then Rasias som drap sigh sielff / Ther offuer ock S. Augustinus och flere aff the gamla fädher sigh bekymra. Ty sådana Exempel dogher intet / och är icke til prijsande / om thet än kunde lijdhit och någhorlunda wel vthtydt warda / Ther til bescriffuar han ock j första Capit. Antiochi dödh / annars än then Första Boken / Och snarast sagdt / så wel som then Första Boken kunde haffua wordet intaghen j talet jbland the heligha Scriffts Böker / så werdskyldt är thenna Andra Boken / ther vthkastat / Än doch här är wel någhot gott vthi. Men thetta alt stånde til Låsaren / at han sielff här om kenner och dömer.

Then Andra Boken Maccabeorum.

Första Capitel.

Wij Judar idhre brödher som j Jerusalem och j hela Judeska landena boom / vndskom idher Judom wårom brödhrom som vthi Egypten ären / helso.

Gudh welsigne idher / och tencke på sitt Förbund / som han Abraham / Isaac och Jacob sina troogna tienare tilsagdt haffuer / Och giffue idher itt rettsinnigt hierta / at j vthi hans Lagh faste och beståndighe bliffuen / och förläne idher / at j flijtighe ären til hans bodh / och tröste idher / Han höre idhra böner / och ware idher nådheligh / och offuergiffue idher icke j nödhenne. Altså bidhie wij allstädhes för idher.

Wij screffue idher til j wåra högsta nödh / tå Jason och hans anhang jfrå thet heligha landet / och jfrå Rikena affelligh wardt / och vpbrende wåra portar / och vthguttu oskyldigt blodh. Tå bådhom wij / och HERREN böönhörde oss / och wij offradhe honom semlomiöl / och vptende lamponar / och ladhe Skodhobrödhen fram / Och begärom nu / at j wilien hålla Kyrkiowigning medh oss j them månadhenom Casleu / Datum j hundradhe niyo och sextiyonde årena / j Konung Demetrij tijdh.

Wij j Jerusalem och hela Judea / samt medh the äldsta / och Johannes / vndskom Aristobulo Konungs Ptolemej Scolamestare / som aff Presterligh slecht är / och the andra Judar som vthi Egypten äro / helso.

Wij må wel tacka Gudh / at han oss vthu så stora nödh förlossat haffuer / wij som oss emoot en sådana mechtigh Konung wäria moste / Ty Gudh haffuer wåra fiendar vthu them heligha stadhenom bortdriffuit / alt in j Persen / Ther wardt Konungen medh sin owinligha häär j Nane Tempel dräpen / aff Nane Presters list. Ty tå Antiochus tijt kom samt medh sina wener til then gudhinnan Diana / lijka som han wille bedhas til henne / och alla penningar vthu Templet til en brudhskatt tagha. Och tå Nane Prester thet frambåro / och han medh någhrom vthi Capellet gången war / lyckte the Templet effter sigh igen / och kastadhe honom / och alla the medh honom woro / medh stenar jhiäl / Sedhan huggo the honom j stycker sönder / och kastadhe them vth / Gudhi ware loff altijdh / at han the ogudhachtigha så bortaghit haffuer.

1. Mac. 6.

Antiochus.

Så / effter wij på femte och tiwghunde daghenom j Casleu månat achte begå Templens rening / så haffue wij thet wiliet idher kunnigt warda / på thet j ock then samma höghtijdhena medh oss begå måghen / Lijka som man then daghen begåår / på hwilken Nehemias eelden funnet haffuer / tå han Templet och Altaret bygde / och åter offradhe. Ty tå wåre fädher bortförde wordo j Persen / förgömde Presternar eelden aff Altarena / vthi eenne diwpa torra groop / och förwaradhe honom / så at ingen fick wetat. Som nu effter någhon åår Nehemias / effter Gudz wilia heem igen aff Konungenom send wardt / sende han samma Presters efterkommande / som eelden bortgömdt hadhe / at the skulle sökia honom vp igen. Men som the oss haffua förstå låtit / funno the ingen eeld / vthan itt tiockt watn / thet samma badh han them

vpösa

vpösa och fram båra. Tå nu all ting til offret redho war / befalte Nehemias at the skulle giwta thet watnet på wedhen och på offret / som på wedhenom lågh. Som the nu thet giordt hadhe / och solen wel vpkommen war / och molnet förgånget war / tå vptendes ther en stoor eeld / thes förundradhe sigh alle. Tå begynte Presternar och folcket til at bidhia / til tess at offret vpbrendt war / Och Jonathas sång före / men the andre swaradhe honom medh Nehemia.

Nehemie böön.

Men thetta war Nehemie böön / HERRE wår Gudh / tu som all ting skapat haffuer / och äst förskreckeligh / starck och rettwijs / och barmhertigh / och allene then rette och godhe Konungen / Tu som allena alla gåffuor giffuer / tu som allena rettferdigh / alzmechtigh och ewigh äst / Tu som förlossar Jsrael jfrå alt ondt / tu som wåra fädher vthwaldt och helghat haffuer / Anamma thetta offret för alt Jsraels folck / och bewara och helgha titt arff / Hemta oss som förströdde äro / tilsamman igen / Förlöös the / som Hedhningomen tiena moste / och see til oss som förachtadhe äro / ther hwar man stygges widh / På thet Hedhninganar doch förnimma mågha / at tu wår Gudh äst. Straffa them som oss vndertryckia / och oss medh stoort hoghmoodh all skam på leggia / Plantera åter titt folck j tino helígho rwme / såsom Mose sagdt haffuer. Deute.

Sedhan sungo Presterna loff songer ther til / til tess at offret förtärdt wardt. Ther effter bödh Nehemias giwta thet watn som quart war / på the stora stenar / Ther gick ock en loghe vp / men thet wardt förtärdt aff eeldzens logha på Altarena.

Thetta wardt strax vppenbart / och kom in för Konungen aff Persen / huru j the rwme som eelden förgömd war / wardt watn funnet / och thet samma hadhe vptendt offret / Så försökte Konungen thet ock / och låt vthsöndra thet rwmet och fridhkallat / och gaff mykit guld ther til / Och Nehemie stalbrödher / kalladhe thet rwmet / Nechpar / thet vthtydhes rening / somlighe kallat ock Neptar.

Annat Capitel.

MAn finner ock j Scriffterna / at Jeremias Propheten / hadhe befalt them som bortförde wordo / at the eelden medh sigh tagha skulle / ther tilförenna om sagdt är / och fått them Laghen medh / på thet the jw HERRANS bodh icke förgäta skulle / och icke låta förföra sigh / när the the gyllene och silffuer affgudhar och theras prydhning såghe / Och befalte them mykit sådant meer / at the Laghen vthu sitt hierta icke skulle falla låta / Så stoodh ock vthi samma Scrifft / at Propheten effter Gudz befalning hadhe budhit them / at the witnesbyrdzens Tabernakel och Arcken medh sigh tagha skulle.

Som the nu komo til thet berghet / ther Mose vppå warit / och Gudz Arffueland seedt hadhe / fann Jeremias ena groop / ther inne förgömde han Tabernaklet / och Arcken / och rökoffers Altaret / och tepte holet sedhan til / Men somlighe som ock medh gingo / wille merckia och tekna rwmet / men the kunde icke finnat. Tå Jeremias thet förnam / straffadhe han them / och sadhe / Thetta rwmet skal ingen menniskia finna eller weta / til tess HERREN sitt folck åter til hopa förer / och them nadheligh warder / Tå skal HERREN wel vppenbara thet / Och man skal tå få see HERRANS herligheet j enom molnskyy / såsom han j Mose tijdh syntes / Och lijka som Salomo badh / at han thet rwmet helgha wille. Deute. Leuit. 9. 2. Para.

Och Jeremias förtalde them ock så / huru Salomo offradhe / tå Templet wijg-

plet wijgdes och redho war / Och huru Mose badh HERRAN / och eelden aff himmelen förtärde offret. Altså badh Salomo / och eelden förtärde ock brenneoffret / Och såsom Mose sagdt hadhe / at hans offer skulle aff eeld förtärdt warda / och icke ätit. Altså offradhe Salomo ock j otta daghar.

Thetta alt finner man j Scriffterna / som j Nehemie tijdh screffna äro / Och lijka som han Konunganars / Propheternas och Dauidz Böker / och Konunga breff om offer åter tilhopa sökte / och een Librij vprettadhe / Altså giorde ock Judas / och hwadh Böker ther förkompne woro / mådhan örligh j landena war / hemte han tilsamman / Och wij haffue them här / wilie j läsa them / så låter hemta them jfrå oss.

Effter wij nu sådana höghtijdh begå wilie / så haffue wij weliet idher thet scriffua / Ty thet hörer idher til / at j thet ock hållen / Men wij hoppes til Gudh / at HERREN som sitt folck hielper / och oss arffuet igen giffuer / Nemligha / Riket och Presterskapet / och Helghedomen / såsom han j Laghen vthloffuat haffuer / skal snart förbarma sigh offuer oss / Och skal vthu widha werldenne åter föra oss tilhopa til thet heligha rwmet / såsom han oss allaredho vthu stoor olycko holpet / och rwmet renat haffuer. Deute. 30.

MEn then Historien om Juda then Maccabeen och hans brödher / och om thens offuersta Prestens rening / och huru man Altaret wijgt haffuer / Och om örligit emoot Antiochum thn̄ Aedla / och hans son Eupator / och aff teknen aff himmelen / hwilken them som Judaskapet manligha beskyddadhe / vppenbarat wordo / at the som en sådana liten hoop woro hela landet skinnat / och en stoor mykinheet aff Hedhningomen på flychtena slaghet / och effter them jaghat haffua / Och yterlighare om Templet / huru man thet åter bygdt / såsom man thet allaredho allestådz weet / och stadhen sina frijheet igen fått haffuer / så at all annor Lagh afflagd äro / och allena HERRANS skal hållen warda / hwilken oss nu gott wil och nådheligh är / Thetta och annor ting flere / ther Jason fem Böker aff giordt haffuer / thet achte wij här på thet kortasta tilhopa dragha. Ty wij see / huru talet tilhopamengdt är / så at thet wil swårt wara / Historienar som så tilhopa blandadhe äro / rett fatta / Therföre haffue wij weliet så görat / at man gerna skulle läsat / och lettare behållat kunna / och hwariom manne nyttigt wara.

Och sannerligha / wij merckie / at thet oss wel swårt wara wil / at wij oss then mödhon företaghit haffue / Ty ther wil mykit omak och stoor flijtt til / Lijka som thet icke vthan arbete tilgåår / ther en ena maltijdh beredha / och gesternar wel plågha wil / Likwel wilie wij doch intet see ther til / vthan thenna mödho androm til tienst gerna vppå oss tagha. Vthi Historien j sigh sielffuo wilie wij intet förwandla / Vthan låtat bliffua / såsom thet tilförenna scriffuit är / vndantagno / at wij thet kortare tilhopa dragha wilie / Och lijka som en timberman / när han itt nytt hws bygger / intet wijdhare tencker / än at han så gör thet / at thet itt beständ haffuer / Men huru man thet måla eller prydha skal / ther låter han en annan före söria / Altså wilie wij ock göra / wij wilie then som Historien j förstonne scriffuit haffuer / ther före söria låta / huru han all ting talat / och all stycke medh flijtt vtharbetat haffuer / Men wij wilie intet meer göra / än som allrakortast författa summona / Och wilie nu gå til Historien / och thetta såsom til en ingång sågdt haffua / på thet Förspråket icke större warder än hela Historien.

Tridie Capitel.

SOm man nu åter j godhom fridh j Jerusalem boodde/ och
Onias. Laghen hadhe sin gång/ Effter thẽ offuersta Presten Onias
så from war / och så flijteligha achtadhe ther vppå/ wordo
ock Konunganar benegne til at åra stadhen/ och sende herli-
Seleucus. gha skencker j Templet/ Så at Seleucus Konungen in Asia
vthaff sijn embeter skicka låt all vmkost / som man til offret
betorffde.
Simon. Nu war på then tijdhen en Templens Fogte/ som heet Simon en Ben- Infra 4
Jamite/ han war offuersta Prestens owen / therföre at han honom hans
skalckheet j stadhenom icke städhia wille / Men effter Onias honom för-
Apollonius. infra 4 mechtigh war/ foor han bortt til Apollonium Thrasej son / Höffuitzmannen
j Nedra Syrien och Phenice/ och sadhe honom/ Huru Gudzkistan j Jerusa-
lem offuermåtton rijk aff penningar war / och hadhe offuerflödeligha
noogh/ så at man til offret intet betorffde/ och at Konungen måtte thet wel
til sigh tagha.
Tå nu Appollonius til Konungen kom/ sadhe han honom/ hwadh Si-
mon honom om penninganar sagdt hadhe / Tå vthskickadhe Konungen
Heliodorus. Heliodorum sin Camererare/ och gaff honom befalning / at han skulle the
penningar hemta/ Heliodorus giorde strax redho / och gaff före/ at han skul-
le j Syria och Phenice rento vpbära / Men hans mening war / at han Ko-
nungens befalning vthretta wille. Som han nu til Jerusalem kom/ och off-
uerste Presten honom wenligha vndfått hadhe/ förtalde han honom/ huadh
hans Herre honom befalt hadhe/ och hwarföre han ther kommen war/ Och
frågadhe/ om thet så war eller icke.
Tå swaradhe honom then offuerste Presten / Thet är en deel når oss ne-
dhersatt j godha troo/ then ånkior och fadherlöös barn tilhörer/ Thet andra
är Hircanj Tobie / then en dråpeligh man war/ Och at thet war ingalunda
såsom then förrådharen Simon sagdt hadhe / vthan war icke meer än fyra
hundradhe Centener silffuer/ och tw hundrat Centener guld/ Så wore thz en
stoor orett/ at tagha thet så bortt / och them som sitt thy helgha Templena/
som j hela werldena högt årat och friyat är / betroodt hadhe / theras j frå be-
swijka skulle/ Men Heliodorus bleff widh Konungens befalning / och sadhe
han moste jw taghat / och kom på enom bestemdom dagh j Templet / och
wille beseet. Tå wardt en stoor jemmer j hela stadhenom / Presterna låghο j
sinom heligha skrwdh för Altarena/ och åkalladhe Gudh j himmelen / hwil-
ken sielff budhit hadhe/ At man thet som når enom j godha troo nedhersatt
är/ icke förfara skal/ at han them som sitt på thet rwmet j godha troo nedher-
satt hadhe/ wille thet förwara / Men then offuerste Presten hadhe sigh så
ömkeliga/ at honom ingen/ vthan stoort medhlijdande ansee kunde/ Ty man
sågh thet på hans ansichtes hyy / at han j stoor ångest war/ Ty han war så
alztings förskreckt/ at han darradhe/ ther man letteligha aff merckia kunde/
huru sorgfult hiertat war/ Men folcket här och ther j hwsomen lupo tilho-
pa/ och bådho tilsamman/ effter the sågho/ at Templet j förachtelse komma
skulle. Och quinnonar drogho säcker vppå sigh / och lupo om kring gator-
na/ Och Jungfrwnar som ellies jbland folcket icke gingo / lupo til porten
och vppå mwranar/ somligha låghο j fenstren/ och löffte alle samman sina
hender vp til himmelen/ och bådho/ Thet war bådhe jemmerlighit / at folcket
så alztinges förskreckt / och offuerste Presten så bedröffuat war. Mådhan
the nu så then alzmechtigha Gudh åkalladhe/ at han them/ som thet godzet
ther j godha troo insatt hadhe / thet förwara wille / tenckte Heliodorus sitt
vpsååt vthretta. Och som han widh Gudzkistona stoodh medh krijgsknech-
ter / giorde then alzmechtighe Gudh itt stoort tekn / Så at han och the som
når honom woro/ sigh för Gudz macht förskreckte/ och j storom reddhogha
nedher til markena föllo / Ty the fingo see en hest then wel vthpyntat war/
ther satt

ther satt en förfärligh Riddare vppå / then rende medh alla macht til He- Heliodorus straffat aff Gudht.
liodorum/ och språng vppå honom medh fremra twå fötterna/ och han som
satt på hestenom hadhe itt heelt gyllene harnesk vppå / The sågho ock twå
vnga män som starcke och deghelighe woro / och ganska wel klädde/ the sto-
dho på bådha sidhor widh Heliodoro / och slogho medh alla macht vppå
honom/ så at han aff wanmechtigheet seegh nedher til iordena / och synen
förgicks honom/ Så togho the honom som nyligha medh stoort pråål och
medh allom sinom krijgsknechtom in j Skattkamaren gången war / och bå-
ro honom vth på enom stool/ och hans macht halp honom platt intet/ så at
man HERRANS Gudz krafft vppenbarligha merkia kunde / Och han
lågh så för dödhenom/ och taladhe icke itt ord/ Men Judanar loffuadhe
Gudh/ at han sitt Tempel så ärat hadhe/ Och Templet som tilförenna medh
reddhogha och förskreckelse fult warit hadhe/ wardt nu fult med glädhe och
frögd/ effter thetta thens Almechtigha Gudz tekn.
Men somlighe aff Heliodorj wener komo / och bådho Oniam / at han
doch wille bidhia HERRAN/ at han Heliodoro / som nu lågh j siälato-
ghan / lijffuet skenckia wille / Men effter offuerste Presten fruchtadhe
at Konungen måtte få en ondan tancka til Judanar/ lijka som the Heliodo-
ro någhot giordt hadhe/ offradhe han för honom/ at han måtte helbregda
warda/ Och tå han badh / syntes åter the twå vnge männenär j theras förra
klädnat/ och sadhe til Heliodoro / Tacka them offuersta Prestenom Onie/
För ty för hans skul haffuer HERREN tigh lijffuet skenckt/ och förkun-
na allestädz HERRANS stora krafft / effter tu aff himmelen straffat
äst/ Och tå the thet talat hadhe/ förswunno the. Men Heliodorus offradhe
HERRANOM/ och loffuadhe honom mykit / at han honom lijffuet igen
giffuit hadhe/ Och tackadhe Onie/ och foor sedhan til Konungen/ och sadhe
hwariom manne/ huru han medh sijn ögon thens Alrahögstas werck seedt
hadhe/ Men når Konungen frågadhe/ hwem han meente at han til Jerusa-
lem senda skulle/ then någhot vthretta måtte/ Swaradhe honom Heliodo-
rus/ Om tu någhon owen haffuer / eller en som achtar drijffua tigh vthaff
Riket/ honom sendt tijt/ Om then samme så straffat warder som iagh
straffat är/ och kommer ther aff medh lijffuet / så må tu wel taghan igen/
Ty Gudh är kraffteligha j thet rwmet / Och then som j himmelen boor/
seer ther til / och hielper thy / och the som ther skadha göra wilia / them
straffar han/ och slåår them jhiäl. Thetta ware nu noogh sagdt om Skattka-
maren och Heliodoro.

Fierde Capitel.

Supra 3. MEn Simon som Skatten och sitt fädhernes land så för- Simon.
rådt hadhe/ taladhe alt ondt om Onia / huru han sådana
oferd hadhe åstadh kommet/ som Heliodoro wedherfaren
war/ Och gaff honom skuld / at han sökte effter warda
Herre j landena/ ändoch han stadhenom alt gott giorde/
och war sino folcke huld / och toogh grannerligha wara
på Gudz Lagh. Tå nu hatet och nijtet så stoort war/ at
Simons anhang någhra ther offuer jhiäl slogho/ och Onias sågh/ at mykit
ondt vthaff sådana twedregt komma måtte / effter Appollonius Höffuitz- Appol. supra 3.
mannen j nedhra Syrien så förgrymmadhe sigh / och Simons argheet
styrckte/ foor han til Konungen/ icke til at beklagha sitt folck/ vthan landena
och folckena til godho/ Ty han sågh/ om Konungen intet giorde ther til / så
wore thet omöghelighit lenge behålla fridh/ eller stilla Simons ondsko.
Men tå Seleucus dödh war/ och Regimentet til Antiochum then Ädh-

Antiochus then ädhle.

Jasons Infras.

la kom / stoodh Jason Onie brodher effter offuersta Prestadömet / och sadhe Konungenom til (om han thet så beskaffadhe) try hundrat och sextiyo Centener silffuer / och aff then andra vpbyrdenne ottatiyo Centener / Och ther vthoffuer sadhe han honom än nu ellies til / hundradhe och femtiyo Centener / om man honõ tilläta wille / at han vprettadhe ther Spelhws / och them j Jerusalem effter the Antiocheners sett lärde. Tå Konungen thetta beleffuadhe / och han Prestadömet fick / så waande han strax sitt folck vppå thet Hedhniska settet / och thet godha loffligha settet aff the gamla Konungar skickat / ladhe han platt aff / genom Johannem Eupolemj fadher then til Rom send war til at göra förbund medh the Romare / Och bortladhe the gamla ärligha Lagh / och vprettadhe annor oärligh sett igen. Vnder Borgenne bygde han itt Spelhws / och skickadhe at the starkaste vnge män sigh ther inne öffua moste / Och thet Hedhniska wesendet fick altså offuerhandena / så at Presternar intet meer achtadhe på at offra eller på Templet / vthan lupo j Spelhwset / och sågho huru mã ther ball sloogh / och annor spel dreff / och läto altså theras fädhers sedher fara / och höllo the Hedhniska sedher för kosteligha / The moste ock wel betalat / Och the samma som the sådana spel wille effter göra / skickadhe Gudh offuer them / och the moste straffa them / Ty medh Gudz ord är icke til skemtande / thet finner sigh doch på sidstonne.

Tå man nu thet stora spelet j Tyro hölt / och Konungen ther sielff när war / sende then skalcken Jason någhra Antiochener vth / lijka som the hadhe warit aff Jerusalem / at the ock thet spelet skodha skulle / och sende medh them tijt tryhundradhe drachmas / at man Herculi ther aff offra skulle / Men the som thet befalt war / sågho at thet intet wille skicka sigh / och wille intet brukat ther til / vthan leggiat til någhot annat / Therföre ändoch han thet til Herculis offer sendt hadhe / så bestelte the doch skeprusting ther före.

Ptolemeus.

Men effter Ptolemeus Philometor then vnge Konungen j Egypten sin första Rikes dagh vthropat hadhe / sende Antiochus Appollonium Mnestej son til samma Rikes dagh in vthi Egypten / Men tå han förnam / at man icke wille haffua honom til en förmyndare / foor han tilbaka igen / och tenckte / huru han sitt Rike j fridh förwara måtte / Och kom til Joppen / och tådhan til Jerusalem / Och wardt aff Jason och hela stadhenom herligha vndfången / och intaghen medh bloß och stoor Triumph / Sedhan droogh han j Phenicen igen.

Menelaus.

Men effter try åår sende Jason Menelaum förnemda Simons brodher tijt / at han skulle föra Konungenom penningar / och at giffua honom til kenna / om någhra saker som tå aff nödhenne woro / Och tå han när Konungenom j ynnest kom / smekradhe han för honom / och skaffadhe offuersta Prestadömet in til sigh / och gaff Konungenom try hundrat Centener guld meer än Jason / och kom altså medh Konungens befalning til Jerusalem igen / och handladhe icke såsom en offuerste Prester / vthan som en grym Tyrann / och som itt gruffuelighit wildiwr.

Altså wardt Jason / som sin brodher jfrå sitt embete driffuit hadhe / åter affdriffuin aff enom androm / och moste flyy in vthi the Ammaniters land / Och Menelaus behölt Regementet / Men tå han the penningar / som han loffuadhe Konungenom / icke kunde tilsamman komma / och Sostratus Höffuitzmannen på Borghenne thet kraffde / såsom Konungen honom befalt hadhe / lät Konungen them bådha för sigh komma / och satte Menelaum aff / och skickadhe hans brodher Lysimachum j hans stadh / och Sostratum satte han til Embetzman j Cypren.

Lysimach.

Tå thet altså bestelt war / giorde the Tharser och Malloter itt vproor / therföre at the Konungens frillo skenckte woro. Tå war Konungen hastigt vppe / at han thet vproor stilla måtte / och leeffde then Förstan Andronichum

LXIV

ther för en stadhållare. Tå Menelaus thet förnam / tenckte han at han låghligheet hadhe / til at åter komma til sitt stand igen / Och staal någhra gyllene Klenodier vthu Templet / och skenckte them Andronicho / och somt sålde j Tyro / och j andra vmliggiande städher.

Tå Onias thet fick weta / gaff han sigh til itt fridhkallat rwm j Daphne / hwilket för Antiochia ligger / och straffade honom / Men Menelaus kom til Andronichum allene / och förmanadhe honom / at han Oniam gripa skulle / Thet giorde han / gick til honom / och taladhe för honom medh list / gaff honom ock sina hand och en eedh ther på / så at han kom honom vthu sinne fryheet / Ty han wiste at Onias försågh sigh intet gott til honom. Och tå han nu så hadhe kommet honom ther vth / drap han honom emoot all rett / Thetta giorde icke allena Judomen ondt / vthan thet förtrööt ock mongom aff Hedhningomen / at han then froma mannen så oredheligha dräpit hadhe.

Onias dräpen aff Andronicho.

Tå nu Konungen alla saker j Cilicia vthrettat hadhe / och droogh åter heem igen / lupo Judanar j alla städher til honom / och somlighe aff Hedhningomen teslikes / och klagadhe för honom / at Onias oskyldigh dräpin war / Och Antiochus bekymradhe sigh aff hiertat ther swårligha om / och tyckte illa wara / at then ärlighe frome mannen så jemmerligha förgiord war / Och förgrymmadhe sigh offuer Andronichum / och lät affklädha honom purpurklädhet samt medh annor prydhning / och föra honom kring om hela stadhen / och på sidstonne lät retta honom på samma rwm / ther han Oniam dräpit hadhe / Altså straffadhe honom Gudh igen effter hans förtienst.

Antiochus lät retta Andronichum.

Lysimachus.

Men som Lysimachus aff sins brodhers Menelaj rådh vthaff Templet mykit stolit hadhe / och ropet jbland folcket kommet war / församladhe sigh menigheten emoot Lysimachum / tå the gyllene Klenodier redho en stoor hoop bortto woro. Tå nu menigheten sigh församlat hadhe och swårligha wreedh wardt / rustadhe Lysimachus try tusend män / och wille wäria sigh medh macht / Och satte offuer them en gamlan listigan Höffuitzman.

Tå borgharenar thet sågho / togho somlighe stenar / somlighe starka stenger / somlighe kastadhe them medh asko vnder öghonen / så at ganska monge aff them såre / och somlighe platt nedherslagne wordo / och the andre alle sin wågh lupo / Och then Tempelröffuaren gripo the widh Skattkamaren.

Sedhan togho the sigh före / at haffua honom för retta / Och effter Konungen til Tyro kommen war / läto the tree Rådzens sendningabodh settia sakena fram för honom / at han en doom ther offuer säya skulle / Som nu saken wille gå Menelao vnder öghonen / loffuadhe han Phtolemeo en stoor hoop penningar / om han honom när Konungenom löös bidhia kunde. Tå gick Ptolemeus allena til Konungen j hans saal / ther han sigh j swaladhe / och talde honom j thet sinnet / at han Menelaum / som alt ondt giordt hadhe / löös gaff / och dömde the fattiga män til dödhen / the doch ock när the Tatare wel hadhe oskyldighe dömde wordit / Och the som folckens och Templens saak som allratroliqhast handladhe / the wordo så oskyldeligha dräpne / Thetta giorde somlighom j Tyro ondt / och the läto ärligha begraffua them / Men Menelaus bleff widh embetet / aff någhras hielp som weldighe woro j Gardenom / som nytto aff honom hadhe / och wardt jw lenger jw argare / och ladhe borgharomen alla plågho vppå.

Menelaus.

Femte Capitel.

PÅ samma tijdhen droogh Antiochus annan gång in vthi Egypten / Men man sågh j hela stadhenom j fyratiyo daghar longt / vppe j wädhrena / resenärar j gyllene harnesk medh long glaffuen j en slaghordan / och man sågh huru the drabbadhe til hopa / och sigh medh sköldar och glaffuen waarde / och huru the drogho swerdē vth / och skutto emoot hwar annan / och huru thet gyllene harnesket blenkte / och at the mongahanda harnesk hadhe. Tå badh hwar man / at thet jw intet ondt betydha måtte.

Jason.

Men ther kom itt falskt rychte / huru Antiochus skulle wara dödh. Tå toogh Jason widh tusend män til sigh / och sloogh til stadhen förr än the sigh thz förságho / Och som han medh sina hadhe stighit mwranar / och fått stadhen in / flydde Menelaus vppå Borgena / Men Jason drap sina borghare jemmerligha / och tenckte intet / mädhan thet så lyckadhes medh honom emoot hans frender / at thet hans stora olycka war / Vthan låt sigh tyckia / at han fick segher emoot sina fiendar / och icke emoot sina borghare / Men han kunde doch likwel icke intagha Regementet / vthan fick siјn löön såsom han förtient hadhe / och flydde medh skam åter in j the Ammaniters land / Ther wardt han på sidstonne beklaghat för Aretha the Arabers Konung / så at han vthu then ena stadhen j then andra flyy moste / och ingenstädz säker war / Och hwar man war honom hätsk / såsom en then jfrå siјn Lagh affelligh war / Och hwar man förbannadhe honom / såsom en förrädhare och sins fädhernes landz fienda / Och bleff så fördriffuin in vthi Egypten / Och såsom han monga vthu theras fädhernas land fördriffuit hadhe / altså moste han ock sielff j elende döö j Lacedemon / ther han förhoppadhe sigh wara j gott behåld / effter the woro frender tilhopa / Men såsom han monga obegraffna bortkastat hadhe / så bleff han ock dödh / så at ingen haffuer begrätit honom / Och hadhe icke allenast thē olyckona / at han j sitt fädhernes land icke begraffuen wardt / Vthan kunde ey heller j fremmande land någhon begraffning få.

Antiochus förderffuar them som j Jerusalem äro.

TÅ sådant kom för Konungen / tenckte han / at hela Judea skulle jfrå honom aff falla / Och droogh j grymheet vthu Egypten / och toogh Jerusalem in medh wold / och bödh krijgsfolckena / at the skulle jhiäl slå vthan alla barmhertigheet / alt thet the på gatonne och j hwsomen funno / Så sloogh man hiäl then ena medh then andra / vnga och gamla / män och quinnor / barn och Jungfrwr / ja / ock barnen j waggonne / At altså vthi tree daghar ottatiyo tusend slagne / fyratiyo tusend fångne / och widh ottatiyo tusend sålde wordo.

Men Antiochus låt sigh ther icke åt nöya / vthan angreep ock thet alrahelghasta rwmet som på iordenne war / Och Menelaus then förrädharen hadhe honom ther in. Tå röffuadhe han medh sina förbannadha hender the heligha kärillen / och alt thet the andre Konungar til Templet giffuit hadhe / til prydhelse och herligheet / thet toogh han medh sina syndigha hender bort / och hoghmodadhes fast / Och sågh icke / at HERREN sådant komma låt offuer them som j stadhenom woro / för theras synder skul.

Thet war saken / hwar före Gudh thet heligha rwmet så skamligha trachtera låt / Ellies hadhe Antiocho wel så gånget / som thet gick Heliodoro / then aff Konung Seleuco vthsend war til at skinna Skatkamaren / och wardt ther offuer fulwel slaghen / så at han moste aff sitt offuerdådigha vpsååt aff låta / Ty Gudh haffuer icke vthwaldt folcket för rwmet skul / vtan rwmet för folcket skul / Therföre moste ock thet heligha Templet medh lijdha / tå folcket straffat wardt / såsom thet twert om nööt folcket gott åt / Ty lijka som Templet aff fiendanar intaghit wardt / tå HERREN wreedh war / så år thet åter til äro och til rett kommet / tå HERREN them åter gunstigh wardt.

Men summan aff alt thet Antiochus vthaff Templena röffuadhe / år adherton hundrat Centener silffuer / them toogh han medh sigh / och droogh flux til Antiochiam medh sådana ståltheet och höghferd / at han tenckte så görat / at man på landena skep bruka måtte / lijka som på haffuena / och at man på haffuena wandra skulle / lijka som på landena / Och låt j Jerusalem näghra skalckar blijffua effter sigh til befalningesmän / Philippum aff Phrygia / then än nu arghare och werre war än hans Herre / J Garizim Andronichum / och til them bådha Menelaum / then än nu arghare war än alle andre / til at plågha sitt eghit folck.

Appollonius.

Men effter Antiochus Judomen så ganska hätsk war / sende han then skendeligha skalcken Appollonium / medh tw och tiwghu tusend män j landet / och bödh honom / at han alla fulwexta män skulle slå jhiäl / men quinnor och vngt folck sälia. Som han nu för Jerusalem kom / hölt han sigh fridhsamligha alt in til Sabbahts dagen / ther Judanar på heligt hålla / Tå bödh han sino folcke / at the skulle medh hast rusta sigh. Som nu hwar man lop til / och wille see hwadh ther på ferde war / låt han alla dräpa them / och kom alt så medh hela hären in j stadhen / och slogh jhiäl en ganska stoor hoop.

Judas Maccabeus.

Men Judas Maccabeus kom vndan medh niyo brödher / och drogh åt öknenne och vp j berghen / och ther vppe hölt han sigh och the som sigh til honom gåffuo medh gräs och örter / på thet han jbland the orena Hedhningar icke leffua skulle.

Siette Capittel.

ICke longt ther effter / sende Konungen en gammal man aff Antiochia / at han Judanar twinga skulle / til at aff falla jfrå theras fädhers Lagh / och Gudz Lagh intet meer hålla. Och at han Templet j Jerusalem orena skulle / och kalla thet Jouis Olimpij kyrkio / Och Templet j Garizim / Jouis Xenij kyrkio / effter fremmande folck boodde ther / Men sådant jemmerligit wesende giorde hwar man ganska ondt / Ty Hedhninganar swolgo och fraßade j Templena / och bedreffuo all otucht medh quinfolck vthi thet heligha rwmet / och båro ther monghahanda tingest in / som icke loffligit war / Man offradhe på Altaret förbudhit offer j Laghen / och hölt hwarken Sabbath eller andra waanligha högtijdhes daghar / och ther toorde platt ingen sigh merkia låta / at han en Jude war / Vthan mandreeff them medh wold j alla månadher til offer / når Konungens födzlo dagh war / Men når man Bacchi Fest begick / så twingade man Judanar / at the Baccho til äro medh gröna krantzar gå moste.

Twå quinnor.

Man hadhe ock aff Ptolemei ingifft / låtit itt bodh vthgå til Hedhninganars städher / som om kring Jerusalem woro / at the allestädz skulle twinga Judanar til offer / Och om näghre ther faste widh stodho / at the medh Hedhningomē icke hålla wille / thē skulle man strax dräpa / Ther sågh man en stoor jemmer / Twå qwinnor wordo beförda / at the sina söner hadhe omskära låtit / Them bandt man barnen widh brystet / och förde them om kring j hela stadhen / och kastadhe them på sidstonne offuer muren / Somlighe stungo sigh bort om nätterna j kulor / på thet the måtte hålla Sabbathen / The samma (når thet Philippo sagdt wardt) brende man vp / Ty the wille intet wäria sigh / på thet the icke skulle bryta Sabbathen.

MEn iagh moste här förmana läsaren / at han icke förarghas offuer thenna jemmer / Vthan tencke / at straffet them icke til förderff / vthan oss til en förwarning wedherfarit är / Ty thet är een stoor nådh / at Gudh styrer syndarena /

darenar / at the icke altijdh haffua framgång / och är hardt när them medh straffet / Ty wår HERRE Gudh bijdhar icke så lenge medh oss som medh annor folck / hwilken han låter gå / til tess the theras synders mått vpfylt haffua / at han tå sedhan straffar them / Vthan förtagher thet oss / at wij icke göret alt förmykit / och han tå på sidstonne icke på oss hempnas skal / Therföre haffuer han aldrigh medh allonne taghit sina barmhertigheet bortt jfrå oss / Och om han än oss medh een olycko näpst haffuer / så haffuer han doch icke platt offuergiffuit sitt folck / Thetta haffuer iagh här til en förmaning welet sagdt haffua / Nu wilie wij åter komma til Historien igen.

Eleazari

Thet war en aff the ypperste Scrifftlärda / benemd Eleazar / en åldrigh och ganska deghelighe man / honom brutto the munnen vp med wold / at han swijnaköttt åta skulle / Men han wille heller ärligha döö / än så medh skam leffua / och leedh thz toleligha / Och tå han vthgick til at pijnas / straffadhe han them som förbudhit kött åto / för at behålla ther medh thetta tijmeliga lijffuet. The som nu ther til skickade woro / at the skulle twinga folcket til at åta swijnakött emoot Laghen / effter the honom j long tijdh kendt hadhe / togho the honom offuer en sijdho / och sadhe / at the wille båra honom kött / thet han wel åta måtte / Men han skulle låtas som thet wore offrat swijnakött / och åte thet Konungenom til wilia / på thet han måtte altså bliffua widh lijff / och nyuta thet then gamla kundskapen åt / Men han betenckte sigh altså / som ock hans stora ålder och grää hoffuudh / och hans godha leffuerne / som han aff vngdom fördt hadhe / wel hööffde / och medh Gudz Lagh offuer itt droogh / Och sadhet klarligha vth / Sender migh man vnder jordena j graffuena / Ty thet wille minom ålder icke wel stå / at iagh ock så skrymta skulle / at the vnge tenckia måtte / Eleazar / then nu niyotiyo åår gammal är / är ock nu en Hedhning worden / Och altså genom mitt skrymterij förförde warda / at iagh så för menniskiom låtes / och mitt lijff en sådana liten tijdh / som iagh än nu til at leffua haffuer / altså friyadhe / thet wore migh een ewigh skam / Och sannerligha / hwadh hadhe iagh ther vthaff / Om iagh än altså menniskiors straff vndflyydde / effter iagh icke Gudz hender / ehwadh iagh leffuer eller döör / vndflyy kan / Therföre wil iagh nu gladheligha döö / såsom thet migh gamlom manne wel stäår / och them vngom itt gott Exempel effter migh låta / at the wilieligha och frijmodighe för then herligha heliga Laghen döö wilia.

Tå han thenna orden altså talat hadhe / hadhe man honom bortt til plåghona / Men the som leedde honom / och hadhe tilförenna warit honom gunstighe / förgrymmadhe sigh ock offuer honom för thenna orden skul / Ty the meente / at han them aff een ståltheet sagdt hadhe / Men som the honom slaghit hadhe / så at han nu döö moste / suckade han / och sadhe / HERREN hwilkom intet fördoldt är / han weet thet / at iagh the hugg och swedha som iagh på minom kropp lijdher / wel hadhe mått vndwikit om iagh hadhe welet / Men effter siälenne / lijdher iagh thet gerna för Gudz skul / Och altså leedh han aff / och låt medh sinom dödh itt tröstelighit Exempel effter sigh / Thet icke allena vngt folck / vthan hwar och en til dygd förmana skal.

VII. Capitel.

Siw brödher samt med theras modher dräpne.

Ther wordo ock siw brödher medh theras modher grepne / och med gijßlar och remar slagne / och twingadhe aff Konungenom / at the swijnakött åta skulle / thz them j Laghen förbudhit war. Tå sadhe then äldste jbland them altså / Hwadh wilt tu mykit frågha och aff oss weta / wij wilie heller döö / än någhot emoot wåra fädhers Lagh handla. Tå wardt Konungen wreedh /

wreedh / och bödh / at man medh hast pannor och ketzlar offuer eelden settia skulle / När thet giordt war / bödh han / at man thm äldsta tungona vthskära skulle / och hēder och fötter aff hugga / så at the andre bröderna och modhren sågho ther på. Som han nu så stympat war / låt han draghan til eelden / och j pannonne brädhas / Och tå loghen alt om kring sloogh in j pannona / förmanadhe the hwar annan samt medh modhrenne / at the skulle manligha

Deute. 32. döö / och sadhe / HERREN Gudh skal wel see på retthetena och wara oss nådhelighen / såsom Mose betyghar j sinom sång / Och han är sinom tienarom nådhelighen.

Som then förste aff lidhin war / hadhe man then andra ock tijt / at the sitt gabberij medh honom bedriffua måtte / Och drogho honom hwdh och håår aff hoffuudhet / och frågadhe honom om han wille åta swijnakött / eller hela kroppen j all ledhamoot pijna låta / Men han swaradhe på sitt måål / och sadhe / Jagh gör thet ey. Tå togho the honom / och pijnte honom lijka som then första. Som thet nu j thet yttersta medh honom war / sadhe han / Tu förbannadhe menniskia tagher migh wel thet tijmeligha lijffuet bortt / Men alla werldennes HERRE / skal oss som för hans Lagh skul döö / vpweckia til itt ewigt lijff.

Sedhan togho the then tridie / och bedreffuo ock sitt gabberij medh honom / och tå the thet aff honom eskadhe / reckte han tungona frijtt vth / och vthstreckte henderna / och sadhe medh itt frijtt moodh / Thenna ledhamoten haffuer Gudh aff himmelen giffuit migh / therföre wil iagh gerna låta them fara för hans Lagh skul / Ty iagh hoppas / han giffuer migh them wel igen / Men Konungen och hans tienare förundradhe sigh / at then ynglingen så frijmodigh war / och så platt intet achtadhe pijnona.

Tå thenne dödh war / pijnadhe the ock then fierde / och gijßladhe honom / Men som han nu döö skulle / sadhe han / Thet är een stoor tröst / at wij hoppes / när menniskionar dräpa oss / at Gudh oss åter til lijffs vpweckia skal / Men tu warder intet vpweckt til lijffs.

Ther effter togho the then femte / och gijßladhe honom ock / Han sågh vppå Antiochum / och sadhe til honom / Tu äst een menniskia och moste döö / men effter tu weldigh på jordenne äst / så gör tu hwadh tu wilt / Men thet skalt tu doch icke tenckia / at Gudh oss platt offuergiffuit haffuer / bijdha en liten tijdh / så skalt tu förnimma huru mechtigh Gudh är / then tigh och titt slechte plågha skal.

Effter thenna hadhe the ock then siette fram / then samme sadhe ock / tå han nu döö skulle / Faar icke wild / ty wij haffue thetta lijdhandet wel förtient / therföre at wij emoot wår Gudh syndat haffue / och han handlar förfärligha medh oss / Men thz skal intet gå tigh så lett aff / at tu så rasar emoot Gudh.

Men thet war itt stoort vnder medh modhrenne / och är itt Exempel thet wel werdt är / at man thet om henne scriffuar / Ty hon sågh sina söner alla siw på en dagh / then ena effter then andra pijnas / och leedh thet medh stoort tolamoodh / för thet hopp skul / som hon til Gudh hadhe / Thet giorde henne frijmodigha / så at hon på sitt måål / then ena effter then andra tröste / och toogh itt manlighit hierta til sigh / och sadhe til them / Jagh är jw idhor modher / och haffuer idher födt / men andan och lijffuet haffuer icke iagh giffuit idher / eller idhor ledhamoot altså giordt / Therföre skal han som werldena och alla menniskior skapat haffuer / nådheligha giffua idher anda och ledhamoot igen / lyka som j thet nu för hans Lagh skul wåghen och fara låten.

Tå Antiochus thet hörde / meente han / at hon förachtadhe och bespottadhe honom på sitt måål / och toogh then yngsta sonen för sigh / then än nu quarr war / och förmanadhe honom medh godhom ordom / och sadhe honom til medh en eedh / om han jfrå sina fädhers Lagh affträdha wille /

så skulle han en nådheligh Herra j honom haffua / och han wille göra honom rijkan och til en Herra.

Men tå han intet wille låta såya sigh/låt Konungen komma modhrena för sigh/och förmanadhe henne / at hon doch wille telia sonen j thet sinnet/ på thet han måtte bliffua widh lijff. Tå han henne medh mong ord bidhit hadhe/loffuadhe hon honom/ at hon så göra wille / men hon bespottadhe ther medh Tyrannen / Ty hon gick til sonen / och taladhe hemligha på sitt måål medh honom / och sadhe / Tu mitt kära barn / som iagh j niyo månadher vnder mitt hierta burit/och widh try åår deggiat / och medh stoor mödho vpfödt haffuer / förbarma tigh doch offuer migh/ see på himmelen och jordena/och alt thet ther inne är/Thetta altsamman haffuer Gudh aff intet giordt/och wij menniskionar äro ock så giorde / Therföre fruchta tigh intet för bödhlenom/vthan döö gerna såsom tine brödher / på thet then nådighe Gudh tigh med tina brödher åter leffuande gör/och idher migh igen giffuer.

Tå modhren medh sonenom än nu så taladhe/ sadhe ynglingen / Hwar effter wente j / Tencker intet / at iagh här vthinnan Tyrannenom hörsam wara wil/vthan iagh wil hålla Laghen/som wårom fädhrom genom Mose giffuin är / Men tu som Judomen alt ondt gör / tu skalt för HERRANOM wårom Gudh intet vndkomma / Wij lijdhe för wåra synder skul/ thet är sant/Och om än then leffuande Gudh til en tijdh vppå oss wreedh är/och oss straffar och nepser/så skal han doch åter sinom tienarom nådheligh warda/Men tu ogudhachtighe förbannadhe menniskia/ hoghmodhas icke aff titt welde alt för mykit / och förlåt tigh icke vppå fåfengeligh hopp/ at tu Gudz barn förfölier / Ty tu haffuer än nu thens alzmechtighas Gudz Doom / som all ting seer / icke vndkommet / Mine brödher / som til en liten tijdh haffua sigh pijna låtit / the förwenta nu thet ewigha lijffuet effter Gudz löffte/ Men tu skalt effter Gudz Doom straffat warda/såsom tu med titt hoghmoodh förtient haffuer/Och iagh wil vthgiffua mitt lijff och leffuerne för mina fädhers Lagh/ såsom mine brödher / och ropa til Gudh / at han snart wille sino folcke nådheligh warda / Men tu moste än nu sielff genom stora pijno och qual bekenna / at han allene then rette Gudh är / Men Gudz wredhe skal på migh och mina brödher åter wenda / then offuer alt wårt folck medh retto gången är.

Tå Konungen thetta hörde/ wardt han swårligha vptend aff wredhe/ och låt honom än nu hårdare pijna än the andra / Ty thet förtrööt honom/ at the än nu bespottadhe honom ther til / Altså bleff ock thenne ärligha dödh/och satte all sijn tröst vppå Gudh. På sidstonne wardt modhren ock dödhat. Thetta ware nu noogh om the Hedhniska offren/och thet gruffueligha pijnandet.

Modhren wardt ock dräpen.

VIII. Capitel.

Judas Maccabeus.

MEn Judas Maccabeus och hans stalbrödher / gingo hemligha här och ther j byianar/ och kalladhe tilhopa sina frender/ och ellies alla them som widh Judanars troo bleffne woro/ så at han widh sex tusend mån til hopa fick/ Och the åkalladhe Gudh / at han til thet fattigha folck see wille / som aff hwar man plåghat wardt / och wille förbarma sigh offuer Templet/hwilket the ogudhachtigha menniskior ohelghat hadhe / och offuer then förderffuadhe stadhen som platt ödhe wardt / och at han doch thet oskyldigha blodh/som til honom ropadhe/höra wille/och tenckia vppå the oskyldigha barnen/som emoot all rett dräpen wordo/och offuer sins nampns försmådhelse hempnas wille.

Och Maccabeus medh sinom hoop / plågadhe Hedhninganar ganska swårligha/

swårligha/ Ty HERREN wende åter aff sinne wredhe/ och wardt them nådheligh igen/Han offuerföll städher och byiar förr än the sigh thes förságho/och tende eelden på them/Och intoogh the allrabequemmesta rwmen/ och giorde fiendomen stoor skadha/Men allramest bedreff han thet om nattena/så at man om hans bedreff wijdha taladhe.

1.Mac.5. Supra 6.

Philippus.

Men tå Philippus ságh / at han jw lenger jw starckare wardt / effter honom så lyckades/screff han til Ptolemeum Höffuitzmanen j Nedhra Syrien och Phenice/ om hielp / Ty Konungenom lågh ther stoor macht på / Tå sende Ptolemeus sin betsta wen Nicanor Patrocli son tijt medh tiwghu tusend mån/at han Judanar platt vthrota skulle/Och fick honom en Höffuitzman til hielp/benemd Gorgias/ then en förfaren krijgsman war / Men Nicanor tenckte/at han wille för fångna Judar samka the penningar/som Konungen the Romare årligha giffua moste/ nemligha/tw tusend Centener/ Therföre sende han medh hast hijt och tijt til the städher widh haffuet / och låt vthropa/at han Judanar sälia wille/niyotiyo Judar för en Centener / Ty han tenckte icke/at straffet aff Gudhi war honom så når.

Nicanor.

Tå nu Judas hörde om then håår som Nicanor förde / hölt han sina Judar före/som når honom woro/ huru en håår komma skulle. The som nu förskreckte woro / och hadhe icke then tröst til Gudh / at han straffa skulle/ the lupo sin wágh och flydde / Men the andre sålde hwadh the hadhe / och bådho HERRAN / at han jw förlossa wille the / som Nicanor allaredho såldt hadhe / förr än han thm fångat hadhe/Och om han icke wille görat för theras skul/at han tå wille görat för Förbundet skul / som han medh theras fädher giordt hadhe/och för sitt herligha stora nampn skul / ther the effter nemde woro.

Judas förmanar och styrcker sina.

Som nu Maccabeus sitt folck tilhopa hemtat hadhe widh sex tusend/ förmanadhe han them j förstonne/ at the sigh för fiendanar icke förskreckia/ eller för then stora Hedhninga hopen / som them emoot rett och oredeligha plågadhe / fruchta skulle / Vthan wäria sigh manligha / och tenckia vppå the försmådhelse/som the thy heligha rwmena giordt hadhe / och huru the stadhen försmådt och plåghat / och Laghen afflagdt hadhe / The förlåta sigh (sadhe han) på sitt harnesk/och äro full medh hoghmoodh / Men wij förlåte oss på then alzmechtigha Gudh/som j itt ögnableck icke them allena/ som nu emoot oss komma / vthan hela weridena nedherslå kan.

4.Reg.19.

Han förtalde them ock alla Historier / huru Gudh så offta theras fädher nådheligha holpet hadhe. Huru vnder Sennacherib hundradhe fem och octatiyo tusend mån j eenne natt nedherladhes. Huru thet tilgick j then slachtingenne j Babylon emoot the Galater / tå the alle j stora nödh kompne woro / otta tusend Judar och fyra tusend Macedonier/ Huru the Macedonier för fruchtan skul stilla hóllo / och the otta tusend Judar allene medh Gudz hielp/hundradhe och tiwghu tusend mån slogho / och stoort godz ther medh fingo.

Tå han them medh sådana ord itt hierta giordt hadhe/ så at the för Laghen skul och sitt fädhernes land / gerna döö wille / giorde han fyra hopar/ och skickadhe sina brödher främst j spetzen/at the thm föra skulle/nemligha/ Simon / Joseph och Jonathan / och fick hwar thera femton hundrat mån/ Sedhan låt han Eleazarum låsa then heligha Bokena / och gaff them itt tekn / at Gudh them hielpa skulle / och droogh så främst j spetzen för the andra/och sloogh til Nicanor / Och then alzmechtighe Gudh stoodh medh them / så at the then hela hären på flychtena slogho / och giorde monga såra/ och slogho jhiál widh niyo tusend / Och iagadhe så effter them som kompne woro til at köpa Judar/ och togho penninganar aff them / Doch moste the wenda om igen/ ty thzwar afftonen för Sabbathen/Thet war saken hwj the hóllo vp at jagha effter them / Ther effter togho the roffuet / och fingo harnesk och

nesk och wäriot/och höllo Sabbathen/Och loffuadhe och prijsadhe Gudh/ som them på then daghen frelsat hadhe / och åter begynte bewijsa sina nådher.

Effter Sabbaths daghen byytte the roffuet vth jbland the fattigha/änkior och fadherlösa / och thet offuer war / behöllo the för sigh och sijn barn/Och the höllo ena meenligha bööñ / at then barmhertighe Gudh sina wredhe medh allonne bortwenda wille.

Timotheus.
Bacchides.

Sedhan höllo the monga slachtingar medh Timotheo och Bacchide/ och slogho offuer tiwghu tusend män/ och togho Festen in / och vthskiffte roffuet lijka emellan sigh/och emellan the fördreffna/fadherlösa/ änkior och gamla/Och tå the roffuet taghit hadhe / båro the wärionar vppå Festen/ och förde altså stoort rooff til Jerusalem / och dråpo en Höffuitzman når Timotheum/ en ogudhachtigh man/then Judanar mykit plåghat hadhe.

IX. Capitel.

WIdh samma tijdhen moste Antiochus medh skam dragha vthu Persen igen / Ty når han til Persepolin draghen war/ och hadhe achtat at skinna Templet och intagha stadhen/ woro borgarenar vppe och waarde sigh/ och dreffuo Antiochum til ryggia/så at han medh skam aff dragha moste. Som han nu j Ecbathana war/kom för honom/huru Nicanorj och Timotheo gånget war. Tå förgrymmadhe han sigh / och tenckte til at hempnas then smäleken på Judanar/Och foor dagh och natt/på thet han måtte snart komma tijt / ty Gudz wredhe dreff honom / Ty han så hoghmodheligha sagdt hadhe/At/så snart han til Jerusalem kome/ så wille han göra aff stadhenom ena dödhas graff/ Thefore straffadhe honom then alzmechtighe HERREN Israels Gudh/ medh een heemligh plågho som ingen låkia kunde/ För ty så snart han thet talat hadhe / fick han itt sådant bwkreff/ och sådana werck j tarmanar/at man honom intet hielpa kunde.

Gudz straff offuer Antioche.

Och sannerligha honom skeedde alt rett / therföre/ at han annat folck medh mongahanda och ohörda plåghor pijnat hadhe / Likwel wende han icke åter aff sitt hoghmoodh/vthan wardt än nu meer harmse på Judanar/ och war vptend aff ondsko/och skyndadhe sigh/Och j rennandet föll han så hårdt aff wagnenom/at thet giorde honom ondt j all hans ledhamoot. Så moste han (som tilförenna sigh aff stoort hoghmoodh tyckia låt / at han wille biudha haffuena/och settia berghen på hwart annat) aff itt fall sigh på een hesta båår föra låta / så at man klarligha sågh Gudz macht på honom/Ock wexte matkar vthaff then ogudhachtigha kroppen / och förrottnadhe medh stoor swedha och werck / så at heel stycke föllo vthaff hans kropp/och luchtadhe så illa/at ingen för stanck bliffua kunde/Och han som tilförenna sigh tyckia låt/at han kunde tagha vp j himmelen / honom kunde nu ingen båra för thet olijdeligha stancket skul. Tå moste han aff sitt hoghmoodh aff låta/och bekenna sigh/effter han aff Gudhi så angripin war/och wercken jw större wardt / ch Okunde på sidstonne icke sielff then stancken meer lijdha.

Tå sadhe han/Thet år jw rett at man ödhmiwkar sigh för Gudhi/ och at een dödheligh menniskia icke så offuerdådigh år / at hon sigh tyckia låter at hon år Gudhi lijk. Och then arghe menniskian toogh til at bidhia HERRAN/thñ sigh nu intet meer offuer honom förbarma wille/Och loffuadhe/ at han then heligha stadhen / som han tilförenna achtadhe förderffua / och een dödas graff ther vthaff göra/wille frij låta/Och Judanar the han tilförenna icke werda hölt/at the skulle begraffne warda/vthan wille them foghlom och

diwrom til spijs giffua/them wille han frij låta/ såsom the borghare j Athenis/Och thet heligha Templet/som han tilförenna beröffuat hadhe/ wille han medh allahanda gåffuor åra/och mykit meer heligh tyygh tijt giffua/ än ther tilförenna warit hadhe/Och hwadh årligha til offer behöff des/ thet wille han aff sinne eghna rento giffua/ Ther til wille han sielff en Jude warda/och j all rwm Gudz macht prijsa och förkunna.

Men tå kranckheten icke wille stillas(Ty Gudz rettwijsa wredhe war så hård offuer honom kommen) förtwijffladhe han på sitt lijff / och screff thenna ödhmiukeligha scrifftena til Judanar/ såsom här effter följer.

ANtiochus Konung och Förste/ tilbiudher them froma Judomen helso.

Antiochi scriffuelse til Judanar.

Om j medh idhar barn helbregda och friske åren/och idher welgåår/ ther tacker iagh Gudhi före / men iagh år swårligha kranck. Effter iagh gerna wille en meenligh fridh hålla / såsom ock nödhen kräffuer / mådhan iagh på resonne vthaff Persen kranck worden år / så tencker iagh gunsteligha vppå idhor troheet och wenskap/ändoch iagh hoppas / thet skal båtre medh migh warda / Och effter min fadher / når han vp j Offuerlanden droogh/giorde en Konung effter sigh/ på thet man weta måtte (om någhot vppå komme eller ofridh worde) hwilken Herre wara skulle/ och Riket icke söndrat bliffue. Altså ock iagh/effter iagh seer/ at the vmliggiande Förstar fara effter mitt Rike/om migh illa ginge/Så haffuer iagh min son Antiochum til Konung giordt/ then iagh idher offta troligha befalt haffuer/ når iagh j Offuerlanden droogh/ Then samma befaler iagh idher ock nu/ Therföre förmanar iagh och bedher idher för alla welgerningar skul / som iagh idher allom/och serdeles hwariom för sigh bewisat haffuer / at j migh och minom son här effter wenlighe och trofaste bliffua wilien / Ty iagh förseer migh thes til honom/at han skal sigh emoot idher gunsteligha och wenligha hålla/och mina sedher efterfölia.

Antiochi dödh.

Altså bleff then mordaren och Gudz hådharen Antiochus dödh j storom werck (såsom han androm giordt hadhe) vthi fremmande land/ och j wildmarkenne/medh en jemmerligh dödh / Och Philippus then medh honom vpfödd war/låt honom komma til jordena/ Och effter han fruchtadhe för Antiochi son/ flydde han in vthi Egypten til Konung Ptolemeum Philometor.

X. Capitel.

ALtså gaff Gudh Maccabeo och hans hoop thet moodh/ at the intogho Templet och stadhen igen / Och förstörde the andra Altare och kyrkior som Hedhninganar här och ther på gatomen vpbygt hadhe/ och sedhan the Templet renat hadhe/ giorde the itt annat Altare / och togho flintosteen och slogho eeld/och offradhe åter/ hwilket j tw åår och sex månadher icke skeedt war/ och offradhe röökwerck / och vptende lamponar/ och ladhe fram Skodhobrödhen.

Judas renar Templet.

Tå nu sådant alt skeedt war/ föllo the på sitt ansichte nedher för HERRANOM/och bådho/at han jw icke meer wille låta them komma j sådana jemmer/Vthan om the meer syndade emoot honom/at han tå wille nådheligha straffa them/och icke giffua them vthi the Gudz lastares the gruffueligha Hedhningars hender/Och Gudh skickadhe thet så / at Templet på then daghen renat wardt/på hwilkom Hedhninganar thet orenat hadhe/ nemligha/ på femte och tiwghunde daghen j them månadhenom Caslen / och the höllo medh glädhe ottadagha helgh / såsom j Löffhyddohöghtijdhenne/ Och tenckte ther på / at the för en kort tijdh sina Löffhyddohöghtijdh j wildmarkenne/och klyfftomen/såsom wildiwr hållet hadhe/ Och båro mey och gröna

och gröna quistar och palm/Och loffuadhe Gudh / som them then seghren giffuit hadhe / at the hans Tempel rena mätte / The läto ock vthgå itt bodh offuer hela Judaskapet / at man årligha skulle then daghen heligh hålla/Och altså haffuer Antiochus then Ädle en enda. Nu földier om Antiocho Eupator thens ogudhachtighas Antiochi son / hwadh örligh vnder honom altijdh warit haffua.

Antiochus Eupator Lysias prol. Macron.

Tå Eupator Konung wardt / satte han Lysiam then tilförenna j Phenice och nedhra Syrien en Höffuitzman war / til en offuersta Första / Men Ptolemeus Macron / then Judanar gerna widh rett hållet hadhe / effter the nu lenge så mykit offuerwold och orett lidhit hadhe / arbetadhe ther om / at man skulle låta them medh fridh / För then saken skul / beklagadhe honom hans wener för Eupator / och kalladhe honom vppenbart en förrådhare/ therföre/at han then ööna Cypren / then honom Philometor befalt hadhe/ Antiocho them Ädhla vpgiffuit hadhe/och moste haffua itt ringare embete. Tå gremmadhe han sigh så swårligha / at han medh förgifft förgiorde sigh sielff.

Gorgias.

Tå nu Gorgias offuer the landzendar Höffuitzman wardt / toogh han krijgsknechtar vp / och ladhe sigh besynnerligha emoot Judanar/Thet samma togho the Edomeer sigh ock före / hwar the thet förmåtte / ther dreffuo the Judanar vthu Festen och leglighom byiom / och togho the aff felligha Judar til sigh/ som vthaff Jerusalem förjagadhe woro.

Maccabeus.

Tå samkadhe sigh Maccabeus och hans hoop / och bådho / at Gudh wille stå medh them/och föllo in til the Edomeer j the fasta byiar / och togho them medh wold in / och slogho jhiäl alla them som sigh på mwranar til wern stelte / och hwem the ellies offuerkomo / widh tiwghu tusend / Men them vndflydde in på tw starck torn / widh niyo tusend / som sigh emoot storm rustat hadhe. Tå skickadhe Maccabeus Simon/ Joseph och Zacheum ther til / och fick them så mykit folck / at the til storm starcke noogh woro / Och han droogh fram bätter för andra städher / Men then hopen som när Simon war/lät sigh beweka medh penningar / aff them som på tornen woro/och togho fem och tretiyo tusend gyllene aff them / och läto komma them ther aff. Tå nu Maccabeus thet fick weta / hadhe han Höffuitzmännenar til samman/och beklagadhe them / at the sina brödher för penningar såldt/och fiendanar bortt komma låtit hadhe / och låt dödha them såsom förrådhare/och stormadhe strax the tw tornen / Och thet lyckadhes honom / och drap ther vthi the tw Festen meer än tiwghu tusend män.

Timotheus.

Men Timotheus then Judanar tilförenna slaghit hadhe / rustadhe sigh medh mykit fremmande folck/och församladhe itt stoort resigh tyygh vthaff Asien/och kom j then mening/at han Judanar platt förleggia wille / Och tå han kom til landet / bådho Maccabeus och hans hoop til HERRAN/och ströödde asko på sitt hoffuudh / och drogho säcker vppå / och föllo nedher för Altaret/och bådho / at Gudh them nådheligh / och fiendomen onådheligh wara wille/Och at han wille settia sigh emoot thm/som sigh emoot honom satte/såsom j Laghen scriffuit ståår.

Tå the nu altså bidhit hadhe/togho the sina wårior/ och drogho itt gott stycke wägs vth jfrå stadhen/til tess the komo in til fiendanar / Och så snart som solen vpgick/slogho the til hwar annan/ändoch thet en olijk häär war/ Ty Judanar hadhe een godh tröst til HERRAN (hwilket itt wist tekn til seghren är) Men the andre hadhe begynt altsammans vthaff hoghmoodh och offuerdådigheet. Som nu slachtingen alrastarkast stoodh / syntes fiendomen aff himmelen fem herligha män på hestom medh gyllene betzl/ hwilke fram för Judomen drogho / och twå Hieltar när Maccabeum / och waarde honom medh theras wårior/så at ingen kunde göra honom skadha/ Och skutto pijlar och dunder skott in på fiendanar / så at the förblindadhe

och flychtighe wordo / Och ther wordo slagne tiwghu tusend och fem hundrat til foot/och sex hundrat resenårar.

Men Timotheus flydde til Gazara en fast byy / hwilken then Höffuitzmannen Chereas inne hadhe. Tå ladhe sigh Maccabeus och hans hoop ther före j fyra daghar / Men the j bynom förläto sigh ther på / at han så högt lågh/och försmådde och brukadhe munnen offuermåtton illa/Men på femte daghen harmadhes tiughu vnge män för försmådhelsen skul / och lupo manligha medh en storm til mwren/och slogho jhiäl j harmenom huadh the offuerkomo/ Thm folgde the andre och bestigho mwren/och tende eelden på tornen/och vpbrende the Gudz försmådhare/Somlighe huggo portanar vp / at hele hopen ther in komma kunde / och togho altså stadhen in / och jhiäl slogho Timotheum/then sigh vthi ena groop förgömt hadhe / och Cheream hans brodher/och Appollophanem.

Som the alt thetta giordt hadhe / prijsadhe the HERRAN medh loffsonger / then Jsrael så stoor welgerning bewijsat / och them segher giffuit hadhe.

XI. Capitel.

Lysias.

TA nu Lysias Konungens förmyndare och skyldman och offuerste Rådh / alt thetta weta fick / giorde thet honom fast ondt/och han församlade ottatiyo tusend män/och hela resigh tyghet/och drogh j then mening emoot Judanar / at han wille settia Hedhningar j stadhen / och bruka Temlpet til sina årligha nytto / såsom andra Hedhningars kyrkior / och förläna Presterskapet hwart åår / Men han tenckte intet / at Gudh än nu mechtigare war / vthan förlät sigh vppå then stora hopen / then han til hest och til foot hadhe / och vppå the ottatiyo Elephanter. Som han nu in j Judeam kom / ladhe han sigh för Bethzura/thet jfrå Jerusalem fem stadier wägs lågh på itt bergh.

Men tå Maccabeus och the medh honom woro/thet hörde / at han bestormadhe stadhen/bådho the och hele hopen medh suckan och tårar HERRAN / at han en godh Ängel vthsenda wille Jsrael til hielp. Och Maccabeus war then förste som sigh rustadhe/och förmanadhe the andra/at the wille wåghat medh honom/ och hielpa sina brödher / Och drogho altså medh hwar annan frijmodighe / Men så snart the vthu stadhen Jerusalem komo / syntes them en man på en hest / j hwijt klädher och gyllene harnesk / och droogh fram för them.

Judas offuerwinner Lysiam.

Tå loffuadhe the alle then barmhertigha Gudh / och wordo dristighe / så at the sina fiendar slå wille / om the än alragrymmesta diwr wore / och jernmwrar för sigh hadhe / Medh sådana moodh droogh hele hären åstadh / medh sinom hielpare/then thm then barmhertighe Gudh aff himmelen sendt hadhe/Och slogho til fiendanar såsom Leyon/och slogho aff them jhiäl elloffua tusend til foot/och sexton hundrat til hest/Och drijffuo the andra alla på flychtena/så at meste hopen the som vndan komo / såre wordo / Och Lysias sielff flydde ock skendeligha/och vndkom.

Fridh giord medh Juda.

Men Lysias war en förnufftigh man. Tå han nu widh sigh sielff tenckte på slachtingena then han tapat hadhe / och sågh at Judeska folcket owinnelighit war / effter Gudh then alzmechtighe them bijstånd giorde / sende han til them / och bödh them fridh til / Och sadhe them ther bredowidh til / at han wille beweka Konungen / at han theras godhe wen warda skulle. Maccabeus låt sigh ther åt nöya / ty han sågh / at thet war thet bersta. Och Konungen samtyckte then daghtingan / som Lysias medh Maccabeo och Judomen

giordt hadhe. Och thet breff som Lysias Judomen tilscreff / lydde altså. Lysias tilbiudher Judomen / helso.

Johannes och Absalom idhor sendningabodh / haffua fördt itt breff / och bidhit om then saak / ther the om vthsende woro / Hwadh nu Konungenom föregiffuas skulle / thet haffuer iagh giordt / och han haffuer alt thet beleffuat som möghelighit år / Om j bliffuen trofaste och hållen troo / så wil iagh ån nu hår effter beflijta migh / at iagh på idhart betsta wara må / Och på hwar och en Artikel för sigh / haffua idhor och mijn sendningabodh befalning at vnderwisa idher yterlighare / Hår medh Gudhi befalandes. Datū j hundradhe otta och fyratiyonde årena / på fierde och tiwghunde daghen / j them månadhenom Dioscori. Konungens breff lydde altså. Konung Antiochus tilbiudher sinom brodher Lysie / helso.

EFter wår fadher hådhan skild / och en gudh worden år / så år oss ingen ting kårare / ån at fridh j wåro Rike wara må / på thet hwar och en må sköta sitt. Nu haffue wij hördt / at Judanar icke haffua welet samtyckia til theras Gudztiensts förwandling til thet Hedhniska settit / vthan wilia bliffua widh sina troo / och bidhia för then skul / at man skal them ther widh bliffua låta. Effter wij nu hållet så gott wara / at thetta folck ock j fridh leffua må och rolighit bliffua / Så år wår mening / at man fåår them theras Tempel igen / och låter them widh theras Regemente och wesende bliffua / såsom theras förfåder thet hållet haffua. Så gör tu wel / om tu sender några til thē til at göra fridh medh them / på thet at the (når the wåra mening weta) mågha såker wara / och hwar och en vthan fara achta på thet han för hender haffuer. Konungens breff til Judanar / lydde altså.

Konung Antiochus tilbiudher Judanars Rådh och menigheet / helso. Om idher allom welginge / thet hörde wij gerna / oss gåår thet ån nu wel. Menelaus haffuer berettat för oss / huru j begåre fara in j wår land / och haffua idhar handel når oss / Therföre skola alla the Judar som emellan thetta och then tretiyonde daghen Aprilis fara wilia / een frij såker leyde haffua til at hålla sigh medh åtande och annat effter sijn Lagh / såsom tilförenna / Och skal ingom någhot ondt widherfaras / för thet som hår til emoot oss giordt år / Thes til witnesbyrd / haffue wij welet senda Menelaum til idher / til at wijdhare vnderwisa idher ther om / Hår medh Gudhi befalandes / j hundradhe otta och fyratiyonde årena / på femtonde daghen Aprilis.

Och scriffuo the Romare Judomen til / såsom hår effter fölier.

Quintus Memmius och Titus Manlius the Romares sendningabodh tilbiudha Judomen / helso.

ALt thet Lysias Konungens skyldman idher tillåtit haffuer / thet samtycke wij ock / Men effter honom synes så gott wara / at man någhra Artiklar låter framsettia för Konungen / så rådhens widh medh hwar annan / och sender medh thet allraförsta någhon til oss / at wij måghe föreena oss medh hwar annan / Ty wij draghe nu til Antiochia / Therföre skynder idher / och sender någhra / på thet wij måghe weta huru j til sinnes åren / Hår medh Gudhi befalandes.

XII. Capittel.

VThi hundradhe otta och fyratiyonde årena på femtonde daghen Aprilis / tå thenna förlijkning så besluten war / droogh Lysias til Konungen / och Judanar brukadhe sin åker / Men Höffuitzmånnenar ther j landena / Timotheus och Appollonius thens Ædhla Appollonij son / och Hieronimus / och Demophon samt medh Nicanor Höffuitzmannenom j Cypren / låto them ingen fridh eller roo haffua.

Och the j Joppen giorde itt förrådhelighit stycke / För ty the taladhe Judanar som når them boodde / j thet sinnet / at the medh hustrur och barn j skep / som ther til bestelt woro / stijgha skulle / såsom theras godhe wener. Tå nu Judanar thetta giorde / såsom thet j stadhenom beslutit war / och hadhe ingen fara för någhon ofridh / och the vppå haffuet komo / drenckte the thē alla widh tw hundrat personer. Som nu Judas hörde / huru gruffueligha man medh hans brödher handlat hadhe / bödh han sitt folck vp / och ropadhe til Gudh then rettferdigha Domaren / och droogh emoot them / som hans brödher mördt hadhe / och tende om nattena eelden på hampnena / och vpbrende skepen allsamman / Och hwadh ther för folck war j hampnēne / them drap han medh swerd / Men effter stadhen igen låst war / droogh han aff j then mening / at han snart igen komma / och stadhen förleggia wille.

Honom wardt ock bodhat huru the j Jamnia hadhe thet samma taghit sigh före / medh the Judar som når them boodde / therföre föll han ock om nattena til them in / och vpbrende them hampnena / och all skepen / så at man sågh eelden in til Jerusalem / thet doch tw hundrat och fyratiyo stadier wågs ther jfrå lågh.

Sedhan droogh han niyo stadier wågs fram båtter emoot Timotheum. Tå woro j håld för honom widh fem tusend Araber och fem hundrat resenårer / och sloghos medh honom / och höllo een stoor slachting / Och Judas medh sinom hoop behölt genom Gudz hielp / seghren / Och effter the Araber ther tapadhe / bådho the honom om fridh / och sadhe honom til / at the wille giffua honom fåå / och ellies hielp göra. Judas tenckte / såsom ock wel sant war / at the kunde wel wara honom nyttighe / och sadhe them fridh til. Och tå the thetta sigh emellan loffuat hadhe / drogho the åter heem igen.

Judas winner the Araber.

Han föll ock in j en stadh / som medh bryggior wel bewarat / och medh mwrar befest war / ther mongahanda folck inne boodde / och heet Caspin / Men the j stadhenom förlåto sigh på sina fasta mwrar / och stora förrådh j spijsning / och frågadhe icke mykit effter Juda och hans hoop / Ja / the bespottadhe them ther til medh / och försmådde them / och bannadhe them skemligha. Tå ropadhe Judas och hans hoop til then mechtigha alla werldennes HERRA / then j Josua tijdh vthan all krijgsrusting / then man til storm brukar / Jericho nedherkastadhe / Och lupo medh grymheet til muren / och togho altså stadhen in / och slogho otaligha monga menniskior jhiål / så at dammen som ther widh lågh / och wel twå stadier wågs breedh war / syntes såsom altsamman blodh.

Caspin wunnet.

Ther effter drogho the lenger fram åt / siwhundrat och femtiyo stadier wågs / och komo til Tharah / til the Judar som man Tubianer kallar / Men the funno intet Timotheum / Ty han hadhe draghit sigh tådhan / och intet vthrettat / vtan allenast / at han vthi en liten stadh een starck wacht lagdt hadhe. Tå stodhe vp twå Höffuitzmån vthaff Maccabej hoop / Dositheus och Sosipater / och nedherladhe alla them som Timotheus ther til wacht igen låtit hadhe / meer ån tiyo tusend mån.

Men Maccabeus skickadhe sitt folck och skiffte thet j någhra hopar / och droogh emoot Timotheum / then ther hundradhe och tiwghu tusend footknechtar / och femton hundrat resenårer når sigh hadhe. Tå nu Timotheus förnam / at Judas emoot honom droogh / sende han quinnor och barn / och hwadh som til slags icke dogde / in vthi en liten stadh Carnion / thē vppe j tronga berghen lågh / så at man honom icke beleggia kunde / Men som han första Maccabej hoop see fick / kom fiendomen een fruchtan och förskreckelse vppå / effter han emoot them war / och sigh see låt / som all ting seer / Och togho til at flyy / then ene hijt then andre tijt / så at the sigh sielffue / then ene then andra sargadhe / Men Judas tryckte effter / och sloogh the ogudhachtigha / och drap aff them widh trettiyo tusend mån. Och Timotheus kom

Maccabeus offuerwinner Timotheum.

theus kom Dositheo och Sosipatro j henderna / och badh them swårligha / at the icke skulle dödha honom / Ty han hadhe monga theras fädher och brödher / som ock döö moste / om han dödhat worde. Tå han sigh nu förplichtat hadhe / at han skulle them oskadda på en förelagd dagh offuerantwarda / lâto the honom för sina brödher skul lösan.

Ther effter droogh Maccabeus til Carnion och Atargation / och sloogh jhiäl widh fem och tiwghu tusend menniskior.

Ephron.

Effter thetta togh och slachting droogh Judas emoot then fasta stadhen Ephron / vthi hwilkom Lysias och ellies mykit folck war / men the vnge män som för stadhenom stodho / waarde sigh redeligha / för ty the hadhe skott och wärior noogh. Tå ropadhe the til HERRAN / then medh macht fiendanars starckheet sönderbråkar / och togho stadhen in / och drâpo fem och tiwghu tusend menniskior.

Ther effter drogho the tådhan emoot the Scythers stadh / then ther sex hundrat stadier wägs jfrå Jerusalem ligger / Men effter Judanar som när the Scyther boodde / gåffuo them witnesbyrd / huru the them all wenskap j them swåra tijdhenom bewijst hadhe / höllo the sigh ock wenligha medh them / och tackadhe them ther före / och bådho / at the ock så här effter wille them gunstige wara / Och drogho så sedhan til Jerusalem / och komo rett til Pingsdaghanar heem igen.

Gorgias.

Men effter Pingsdaghanar drogho the emoot Gorgiam the Edomeers höffuitzman / och han mötte them medh trytusend footknechter / och fyra hundrat resenärer / Och tå thet gick til slags / bleffuo ther någhre fåå Judar slaghne / Och Dositheus en starck resenär aff Bacenors hoop greep Gorgiam / och hölt honom j mantelen och toogh honom medh wold / och wille fånga honom leffuandes / Men en resenär vthaff Tracien / rende til honom in och högg honom armen aff / så at Gorgias vndkom til Maresa. Tå sigh nu Gorgie hoop lenge waarde / och nödh för handenne war / ropadhe Judas til HERRAN / at han them hielpa och för them strijdha wille / och ropadhe til sitt folck på Ebreisko / och begynte en song. Tå wende sigh Gorgie folck på flychtena oförseendes / Och Judas droogh medh sitt folck in vthi then stadhen Odollam. Och effter thet war än nu j Pingsdagha wekonne / renadhe the sigh effter Laghen / och höllo ther sammastådz Sabbath.

På annan daghen ther effter / komo the til Juda / på thet the skulle hemta sina dödha / såsom man plåghar / och begraffua them när sina fädher. Tå the nu vthdrogho / funno the när hwar och en slaghen / vnder skiortonne klenodier aff affgudhomen j Jamnia / hwilket Judomen j Laghen förbudhit är. Tå wardt thet vppenbart för hwar man / hwarföre thesse slaghne woro. Så tackadhe the Gudh then rettwijsa Domarenom / som thet hemligha så j liwset hadhe komma lâtet / Och bådho honom / at han icke för then syndennes skul wille förgöra them alla / Och then Hielten Judas förmanadhe hopen tröstelighа / at the ther effter wille tagha sigh wara för synd / effter the sågho för ögonen / at thesse för sina synd skul slaghne woro. Ther effter bödh han them leggia tilsamman ena gerd / tw tusend Drachmas silffuer / them sende han til Jerusalem för itt syndoffer / och giorde ther wel och skåligha vthi / at han om vpståndelsen een förmaning giorde / Ty om han icke hoppatz hadhe / at the som slaghne woro / åter vpstå skulle / så hadhe thet warit förgeffues och een dårheet / at bidhia för the dödha / Men effter han betenckte / at the som j een rett troo döddе / glåde och saligheet förhoppa skulle / så haffuer thet een godh och heligh mening warit / Therföre haffuer han ock för thessa dödha bidhit / på thet at synderna måtte them förlåtna warda.

XIII. Capitel.

Antiochus Eupator

VThi hundradhe niyo och fyratiyonde årena / kom för Juda och hans selskap / at Antiochus Eupator / medh een stoor macht emoot Judeam droogh / och Lysias hans förmyndare och offuerste Rådh medh honom / och hadhe hundradhe tiyo tusend Grekeska footknechtar / och fem tusend och try hundrat til hest / twå och tiwghu Elephanter / och try hundrat wagnar medh jerntaggar / Ther til hadhe Menelaus ock giffuit sigh til them / och förmanadhe Antiochum medh stoort skrymterij til sins fädhernes landz förderff / på thet han ther jgenom thet offuersta Prestaembetet få kunde / Men Konungen offuer alla Konungar / vpweckte Antiochi hogh / så at han then aff felligha skalcken straffadhe / Ty Lysias sadhe honom / huru han een orsak war til ofridhen / Therföre lât han föra honom til Berea / och effter theras landz sedh / på thet samma rwmet drâpan / Ty ther war itt torn femtiyo alnar högt / fult medh asko / och på askōne stoodh itt vmlöpande och taggat hiwl / ther medh hiwlbråkadhe man then Gudz försmådharen och stora ogerningesmannen / Medh en sådana dödh moste Menelaus ock döö / och intet begraffuen warda / Och honom skeedde rett / Ty effter han så offta syndadhe emoot HERRANS Altare / ther then helighe eelden och askan på war / moste han ock på asko dödhat warda.

Menelaus.

Men Konungen war swårligha förgrymmat på Judanar / och achtadhe så gruffueligha haffua sigh medh them / som hans fadher sigh medh them hafft hadhe. Thet förnam Judas / och bödh hela folckena / at the skulle åkalla HERRAN dagh och natt / at han än nu / såsom offta tilförēna / wille hielpa them emoot them som Laghen / fädhernes landet / och thet heligha Templet beröffua wille / Och at han folcket som nu jw någhot litet andarwm hafft hadhe / icke åter vthi the förbannadha Hedhningars hender giffua wille. Tå the nu thetta endrechteligha tilhopa giorde / och bådho then alzmechtigha Gudh medh gråtande och fastande / och lågho j tree hela daghar på jordenne / tröste them Judas / och badh them komma til sigh / Och tå han och the Äldste tilsammans komo / war han til rådz medh them / at förr än Konungen medh sinom häär in j Judeam kome / och stadhen intoghe / wille han dragha emoot honom / och medh Gudz hielp enda sakena / Och befalte sigh så Gudhi / och förmanadhe sitt folck / at the frijmodighe alt in til dödhen strijdha wille / til at förswara Laghen / Templet / stadhen / fädhernes landet och Regimentet.

Och han låghradhe sigh widh Modin / och gaff them thenna orden til een lösn / Gudh giffuer seghren. Sedhan stoodh han vp om nattena medh the allrabesta krijgsknechterna / och föll in j Konungens låghre / och sloogh jhiäl widh fyra tusend män / och then främsta Elephanten / samt medh allom them som j tornena ther vppå woro / Ther medh förde the een stoor förskreckelse och fruchtan j hela låghret / och drogho ärligha och lyckosamligha tådhan om morghonen / tå thet daghades / Ty Gudh hadhe theras hielpare warit.

Men sedhan Konungen försökt hadhe / at Judanar så drijstighe woro / wende han om / och droogh tådhā wåghlööst / och förde sitt folck för Judanars Feste Bethzura / ther ingen wacht inne war / Men han wardt ther ock på flychtena slaghen / och vthrettadhe intet / och fick skadha / Ty Judas sende all nödtorfft in j Festet.

Rodochus.

Men ther war en jbland Judanar benemd Rodochus / han gaff fiendanar tilkenna alla heemligheet / Men man wardt thes warse / och greep honom och dreeff honom bortt.

Philippus.

Ther effter wardt Konungen annars til sinnes / och giorde fridh medh them j Bethzura / och droogh tådhan / och slogs medh Juda / och tapadhe slachtingena. Och effter han förnummet hadhe / at Philippus aff fallen war /

then han j Antiochia för en Stadhållare effter sigh låtit hadhe / wardt han swårligha förskreckt / och låt handla medh Judomen / och förlijkte sigh medh them / och swoor / at han then förlijkning hålla skulle / och bleff theras wen / Och offradhe / och äradhe Templet / och hölt sigh wenligha emoot stadhen / och toogh Maccabeum til sin wen / och giorde honom til Höffuitzman alt jfrå Ptolemaide in til the Gerrener. Men tå Konungen til Ptolemais kom / sågho the Ptolemaiske förlijkningena icke gerna / Ty the fruchtadhe / at man them ingen troo hålla skulle / lijka som the ingen troo hållet hadhe. Tå steegh Lysias vppenbart vp / och orsakadhe Konungen / och taladhe så för them / at the gåffuo sigh til fridz och stilladhe sigh / at the sigh alt gott til honom försee skulle. Sedhan droogh han tilbaka igen til Antiochia.

Så är thet medh thenna Konungens reso och igenkommelse / tilgånget.

XIIII. Capitel.

Demetrius.

MEn effter try åår / förnam Judas och hans selskap / at Demetrius Selevcj son medh mykit folck och medh mong skep til Tripolim kommen war / och landet intaghit / och Antiochum samt medh sinom förmyndare Lysia slaghit hadhe / Men Alcimus then tilförenna offuerste Prest / och j förfölgelsens tijdh skemligha aff fallen war / och nu tenckte / at han ingalunda leffuandes bliffua / eller til offuersta Prestaembetet igen komma måtte / foor han til Konung Demetrium j hundradhe första och femtiyonde årena / och förde honō ena gyllene Krono / och en Palm / och Olioquistar / som Templet tilhörde / Och j första daghenom förtöffuadhe han / til tess han tijdh sågh til sitt onda vpsååt.

Alcimus beklagadhe Judam och hans folck.

Tå nu Demetrius låt kalla honom på Rådhet / och frågadhe huru thet tilstoodh medh Judanar / och hwadh the före hadhe. Tå swaradhe han altså / The Judar som sigh the froma kalla / hwilkas Höffuitzman Judas Maccabeus är / vpweckia jw altijdh krijgh och vplop / och låta Rikena ingē fridh / The haffua ock migh mina fädherligha herligheet / nemligha / Prestadömet beröffuat / therföre är iagh hijt kommen / först och främst Konungenom til godho / och at iagh honom troligha menar / Ther näst / at iagh ock mino folcke gerna någhon rådh skaffa wille / Ty medh sådana oskickeligheet måtte hela wårt slechte förgåås / Therföre werdiges Konungen see til sakena / och effter sina höghprijsadhe mildheet / landena och hela wåro slechte j thenna saak rådha och hielpa / Ty så lenge Judas leffuer / är thet icke mögelighit / at ther fridh j landena warder.

Nicanor.

Tå han thetta talat hadhe / förgrymmadhe sigh ock the andre emoot Judam / och vpreette Demetrium emoot honom / så at han strax låt kalla til sigh Nicanor Höffuitzmannen offuer the Elephanter / och skickadhe honom til en Höffuitzman emoot Judanar / och befalte honom / at han Judam nedherleggia / och hans hoop förströö / och Alcimum til offuersta Prest insettia skulle. Tå församladhe sigh til Nicanor alle the Hedhningar / som Judas vthu landena föriaghat hadhe / och hoppadhes / at Judanars olycka skulle theras lycka wara.

SOm nu Judas och hans selskap hörde / at Nicanor emoot them droogh / och Hedhninganar alleståds sigh til honom gåffuo / beströödde the sigh medh asko / och åkalladhe Gudh / som sitt folck aff werldennes begynnelse bewarat / och sin hoop vppenbarligha holpet hadhe. Tå nu theras Höffuitzman them vpbödh / stodho the vp / och slogho til fiendanar widh then litzla stadhen Dessa / Men Simon Jude brodher kom til mangels medh Nicanor / och Nicanor hadhe fult når slaghen wordet / effter fiendanar slogho til honom / förr än han them warse bleff. Tå nu Nicanor hörde / at Judas sådana

sådana stält folck når sigh hadhe / som lijff och leffuerne manligha wågadhe för sitt fädhernes land / fruchtadhe han sigh / och wille ingen slachting medh them hålla / vthan sende Possidonium Theodotum / och Matathiam til honom / at göra fridh medh honom. Tå the nu lenge ther offuer rådhslogho / och theras Höffuitzman folckena alla saker före hölt / och the om sakena eens wordo / samtyckte the om förlijkningena / och bestemde en dagh före / ther the bådhe allene tilhopa komma skulle.

Fridh giord.

Tå nu then daghen kom / satte man hwariom thera en stool / Och Judas skickadhe någhra j sitt harnest icke longt ther jfrå / på thet fiendanar icke oförseedt skulle honom någhot ondt stycke bewijsa. Och the taladhe hwadh som behöffdes medh hwar annan / Och Nicanor bleff en tijdh longt j Jerusalem / och toogh sigh intet före emoot them / och låt sitt krijgsfolck dragha aff / och hölt Judam j åro för folckena / och hadhe sigh wenligha emoot honom / Förmanadhe honom ock / at han sigh hustru tagha / och barn födha skulle. Altså toogh Judas sigh hustru / och hadhe godh fridh / och achtadhe på syn bergning.

Tå nu Alcimus sågh / at thenne twå woro medh hwar annan offuer eens / och fridh giordt hadhe / droogh han åter til Demetrium / och beklagadhe Nicanor / at han war otroghen worden / Ty han hadhe giordt Judam Konungens fienda til offuersta Prest j hans stadh. Tå wardt Konungen aff thenna skalckens lögn vpweckt och swårligha förtörnat / och screff Nicanor til / at honom plat intet behagadhe / at han fridh medh Judanar giordt hadhe / och bödh honom / at han medh hast skulle tagha fatt på Maccabeum / och sendan til Antiochia.

Som nu Nicanor sådana befalning fick / wardt han bedröffuat / och war icke wel til fridz / at han ingen troo hålla skulle / och Judas hadhe doch intet förbrutit sigh / Men doch / effter han emoot Konungen intet dyrff des / tenckte han at fånga honom medh list.

Tå nu Maccabeus förmerckte / at han icke så wenligha hölt sigh medh honom som tilförenna / och låt sigh wel tyckia / at thet skulle icke mykit gott betydha / toogh han någhra til sigh / och stack sigh vndan för honom. Som nu Nicanor sågh / at Maccabeus honom klokeligha förekommet hadhe / gick han vthi thet sköna heligha Templet / och bödh Prestomen som ther offradhe / at the skulle få honom mannen vth. Men tå the högeligha sworo / at the icke wiste hwar han war / reckte han sina höghra hand vp åt Templet och swoor / Om j icke offuerantwarden migh Judam bundnan / så wil iagh thetta Gudz Hws nedherbryta / och rijffua Altaret om kull / och settia Baccho ena sköna kyrkio j samma stadhen igen. Och tå han thet sagdt hadhe / gick han sin wägh.

Nicanor swäär / at han wil nedherslå Templet / 1 Mac. 7.

Men Presternar reckte sina hender vp åt himmelen / och åkalladhe honom / som theras folck altijdh beskyddat hadhe / och sadhe / HERRE / ändoch tu ingen ting betorff / så haffuer doch thet likwel tigh behaghat / at titt Tempel ther tu vthi boor / jbland oss wara skulle / Therföre tu helighe Gudh / hwilkom allena tilhörer alt thet heligt år / Bewara titt Hws än nu / thet wij nyyligha renat haffue / at thz icke åter orenat warder / och styyr falska tungor.

Rhazis.

Men Nicanor wardt sagdt / huru en aff the åldsta j Jerusalem benemd Rhazis / war en sådana man / som fädhernas Lagh elskadhe / och alleståds itt gott lofford och sådana ynnest jbland sina borghare hadhe / at hwar man kalladhe honom Judanars fadher / Han hadhe ock för thenna tijdhen ther om beklaghat och förfolgd warit / och hadhe lijff och leffuerne för then Judeska trona manligha wåghat. Tå nu Nicanor bewijsa wille / huru swårligha hätsk han Judomen war / sende han meer än fem hundrat krijgsknechtar vth / som honom fånga skulle / Ty han meente / at om han honom fångadhe / så skulle han them en stoor skadha göra. Men når the stormadhe

til porten aff tornet ther han vppe war/och bådho hemta eeld/och tende på porten/Och han merckte/at han fången war/ tå wille han sielff stinga sigh igenom/Ty han wille heller ärligha dööö/ än them ogudhachtighom j hender komma/ och aff them skamligha begabbat warda/ Men j then ångesten drabbadhe han sigh icke rett. Tå the nu j hopom föllo in til honom/ vndlop han vppå mwren/och störte sigh manligha nedher jbland folcket/ Men the wijko vndan/på thz han måtte haffua rwm/och han föll på lenderna/Men han leffde än nu likwel/och stoodh vp j grymheet/ändoch han fast blödde/och sären honom ondt giorde/och lopp genom folcket bortt åt/och steegh vppå en högh steen. Och tå honom blodhet alt förlupit war/ toogh han än nu tarmanar vthu kroppen/och kastadhe them jbland krijgsknechterna/och ropadhe til Gudh/som offuer lijff och anda en HErre är/at han wille honom alt thetta igen giffua/Och bleff så dödh.

(sielff stinga) Thetta stycket ogillar S. Augustinus med godh skäl/Therföre ock thenna book icke haffuer gillat warit när the gamla fädher.

XV. Capitel.

MEn tå Nicanor hörde/ at Judas medh sitt selskap war j Samarien/tenckte han/ at han wille om Sabbathen slå til them vthan fara. Och tå Judanar som han medh sigh nödhgat hadhe/förmanadhe honom/ at han icke så jemmerligha wille förgöra them/ vthan här vthi skona helgedaghen/then Gudh sielff ärat och helghat hadhe. Tå frågadhe them then vsle mannen/Then som Sabbathen budhit haffuer/är han HErre j himmelen: Och tå the swaradhe honom/ Ja/ thet är then leffuandes HErren/ Han är HErre j himmelen/som then siwnde daghen heligh hålla budhit haffuer. Ther swaradhe han til/ Så är iagh Herre på iordenne/och biudher idher/at j skolen rusta idher och göra Konungens befalning fult/ Men han kunde likwel sitt vpsååt icke fulkompna.

Och Nicanor war stålt och puckade/och war wiss ther på/ at han stoor äro inleggia skulle emoot Judam/ Men Maccabeus hadhe itt fast hopp/ at HERREN skulle göra honom bijstånd/ Och tröste them som när honom woro/at the för Hedhningomen som emoot them woro/ intet fruchta skulle/vthan tenckia vppå then hielp/som them offta tilförenna aff himmelen skeedd war/och än nu hoppas vppå tilkommande segher och hielp/ then HERREN them senda skulle/ Och tröste them altså vthu Laghen och Propheterna/ Och droogh thm̃ til minnes the lyckosamma slachtingar/som the tilförenna giordt hadhe/och giorde them altså itt hierta. Och tå han them altså förmanat hadhe/förtalde han them ock/ huru Hedhninganar syndat/ och emoot theras eedhs beplichtelse giordt hadhe/ Och rustadhe them altså/icke medh tröst vppå spetz eller sköld/vthan medh tröst vppå Gudz ord. Han sadhe them ock ena syyn/ som han seedt hadhe/ then wel war til troende/ ther the alle itt moodh aff fingo/Och war thenna.

Judas förmanar och tröster sina.

Onias then offuerste Presten som en dråpligh/ärligh/ mild och weltalande man warit hadhe/then sigh aff vngdom til dygd beflijtat hadhe/ Han reckte vp sina hender/och badh för hela Juda folcket. Sedhan syntes honom en annar gammal herligh man j kosteligh klådher/ och j en ganska herligh skapnat. Och Onias sadhe til Judam/Thenne är Jeremias then Gudz Propheten/som tina brödher mykit kära haffuer/ och bedher allstädhes för folcket/ och för then heligha stadhen. Sedhan fick Jeremias medh sina hender Jude itt gyllene swärd/och sadhe til honom/ Tagh thet heligha swerdet som tigh Gudh giffuer/ther medh tu fiendanar slå skalt.

Een syyn Jude beseed.

Tå nu Judas them medh sådana sköön ord/the them itt hierta och moodh giorde/tröstat hadhe/besluto the/at the intet läghre göra wille/vthan medh hast dra-

hast dragha til fiendanar/och manligha slå til them/ och göra en enda på sakenne/Ty stadhen och Gudz Tempel stodho j stoor fara/ Och sannerligha hustrur och barn/brödher och frender/achtadhe the icke så mykit/ Men theras sorgh war om thet helgha Templet. Och the som j stadhenom bleffuo/ woro j stoor sorgh för theras krijgsfölck.

Som thet nu til slags komma skulle/ och fiendenar sigh församladhe/ och theras ordan slaghit/ och Elephanterna j sitt rwm skickat/ och resigh tyghit på bådha sijdhor stelt hadhe/ och Maccabeus fiendanar och theras mongahanda rusting/och the förskreckeligha diwren sågh/ tå vpreckte han sina hender til himmelen/ och badh then vnderligha Gudh/ som all ting seer/Ty han wiste wel/ at seghren icke kommer genom härnesk/ vthan at Gudh giffuer honom/them han then vnner/Och badh altså.

HERRE tu vthsende j Ezechie Juda Konungs tijdh tin Ängel/ och then samme sloogh j Sennacheribs läghre/ hundradhe fem och ottatiyo tusend mån/Så sendt ock nu/o HERRE j himmelen/en godh Ängel för oss/ til at förskreckia fiendanar/låt them förskreckias för tinom starcka arm/som medh Gudz försmådhelse emoot titt helgha folck dragha/ Och ther medh hölt han vp at tala.

Maccabei bööñ.

Altså droogh Nicanor medh sinom hoop fram/medh trummetande och stoort roop/Men Judas och hans hoop slogho til fiendanar medh bidhiande och ropande til Gudh/ Medh hendernar slogho the/ men medh hiertan ropadhe the til Gudh/ och slogho widh fem och tretiyo tusend mån/ Och the gladdes ganska stoorligha/ at Gudh sigh så nådheligha bewijst hadhe.

Segher emoot Nicanor.

Tå nu slachtingen endat war/och the drogho aff igen/ kende the Nicanor på harnesket/at han ock slaghē war/Tå vphooff sigh itt stoort skrij och frögd/och loffuadhe Gudh på sitt måål. Och Judas som lijff och godz för sitt folck wågat/och jfrå vngdom sino folcke mykit gott giordt hadhe/bödh/ at man skulle Nicanor hoffuudhet och handena vp til axlena aff hugga/och til Jerusalem medh föra. Som han nu tijt kom/ kalladhe han sitt folck tilhopa/och skickadhe Presternar för Altaret/ och sende effter fiendanar vppå Borghenne/och wijste them Nicanors hoffuudh/och thens försmådharens hand/som han emoot thens Alzmechtighas heligha Hws vthreckt/ och sigh högheligha fördristat hadhe. Han skaar ock them ogudhachtigha Nicanor tungona aff/ och bödh hugga henne j stycker sönder för foglanar/ Och handena som han så vrsinneligha brukat hadhe/ in moot Templet vphengia/ Och alt folcket loffuadhe Gudh j himmelen/ och sadhe/ Loffuat ware han som sitt rwm bewarat haffuer/at thet icke är orenat wordet/ Och han satte Nicanors hoffuudh vp/ så at hwar man aff Borghenne thet see kunde/til itt vppenbara tekn/at HERREN them holpet hadhe. Thet wardt ock endregteligha aff allom beslutit/at man then daghen icke förgåta skulle/ vthan hållan helighan/Nemligha/ then trettonde daghen j them tolffte månadhenom/then Adar på Syrisko heet/ en dagh för Mardochej höghtijdh.

Så wil iagh nu thenna Bokena här medh besluta/ sedhan Nicanor nedherlagd war/och Judanar stadhen igen wunnet hadhe/ Och om iagh thet til tacka giordt haffuer/thet såghe iagh gerna/Men är thet alt förringa/ så haffuer iagh doch giordt så mykit som iagh förmåtte/Ty alltijdh wijn/ eller alltijdh watn dricka/thet är icke lustigt/vthan stundom wijn/och stundom watn dricka/ thet är lustigt/ Altså är thet ock lustigt/ tå man mongahanda lååås/ Thz ware enden.

Enden på then Andra Boken Maccabeorum.

HÄr fölia någhor stycker som höra til Esthers Book och Propheten Daniel/ hwilken för then skul ther aff söndrat och vthsatt blefwo / at the icke finnas j then Ebreiska Biblien / och här insatt igen/ på thet the icke förkomma skulle / medhan här ock någhot gott jbland är / besynnerligha then Loff songen/Benedicite.

Stycker aff Esthers book.

Thetta stycket må läset warda effter tridie Ca. j Esthers book.

MEn så lyydde breffuet/ Then store Konungen Artaxerxes aff Indien alt in til Ethiopien/ tilbiudher the hundradhe och siw och tiwghu Förstar samt medh vndersåtanar / helso.

Ändoch iagh en mechtigh Konung är / och then störste Herren på jordenne / så haffuer iagh doch icke welet förhäffua migh aff minne macht / vthan winlagt migh nådheligha och sachtmodheligha regera / och fridhen / then hwar man glädher sigh åt / widh macht hålla / på thet hwar och en j roligheet leffua / och sin handel drijffua må/ Therföre hölt iagh medh mina Förstar itt rådh / huru thetta betst skee måtte. Tå giorde migh Haman min aldra klokeste / käreste och troogneste Rådh / then näst Konungenom then högste är/ kunnogt / huru ther war itt folck som j all land förströödt war / som besynnerligh Lagh hölt/ emoot all landz och folcks sedher / och alstädhes Konunganars bodh förachtadhe/ ther jgenom the fridh och enigheet j Rikena förhindradhe.

Som wij nu sådant förnummo / at itt folck sigh emoot hela werldenne setter / och sin eghen sedh håller/och wår bodh ohörsamt är / ther jgenom the stoor skadha göra/och fridh och enigheet j wåro Rike förhindra. Så befalte wij/at alle the som Haman öffuerste Försten och then högste näst Konungenom / wår fadher / vthwijsande warder / medh hustrur och barn genom theras fiendars swerd/vthan all barmhertigheet förgöras skola / och ingom skonat warda / Och thet på fiortonde daghen j then tolffte månadhenom Adar j thesso årena/på thet the ohörsamme alle på enom dagh mågha slagne warda / och en beståndigh fridh j wåro Rike bliffua må.

Mardochei böön. Thetta stycket må man läsa effter endan på fierde Capit. förr än thet femte begynnas.

OCh Mardocheus badh til HERRAN / och förtalde hans vnderwerck / och sadhe/ HERRE Gudh / tu äst then alzmechtige Konungen/ all ting ståår j tinne macht / och tinom wilia kan ingen emoot stå / när tu Israel hielpa wilt / Tu haffuer giordt himmel och jord / och alt thet ther vthi är/ Tu äst allas HErre / och ingen kan stå tigh emoot / tu weest all ting/ och haffuer thz seedt / at iagh icke aff ståltheet eller förachtelse icke haffuer welet tilbidia then hoghmodigha Haman / Ty iagh wore redhoboghen Israel til godho / at ock welwilieligha kyssa hans fötter/ vthan haffuer thet giordt aff fruchtan / at iagh then äro som minom Gudhi bör / icke gåffue eenne menniskio/ och ingen annan tilbådhe än min Gudh.

Och nu HERRE tu Konung och Abrahams Gudh/ förbarma tigh offuer titt folck/ ty wåre fiendar wilia förderffua oss / och vthrota titt arff / som tu aff begynnelsen hafft haffuer / Förachta icke tin hoop / then tu vthu Egypten förlossat haffuer / Hör mina bön / och war tino folcke nådheligh/ och wendt wåra sorgh j glädhe / på thet wij måghe leffua och prijsa titt nampn / och låt icke theras munn som tigh loffua tillyckias / Och hele Israel ropadhe aff alla kraffter til HERRAN/ Ty the woro j dödzens nödh.

Esthers böön.

Och Drotningen Esther wende sigh ock til HERRAN j sådana dödzkamp / och afflagde sijn Drotninga klädher / och droogh sorghaklädher vppå/ och för ädhla watn och Balsam / strööde hon asko och stofft vppå sitt hoffuudh/ och twingadhe sin krop medh fasto / och på all rwm ther hon tilförenna gladh warit hadhe / ther ryckte hon sitt håår vth / och badh til Israels Gudh och sadhe.

HERRE tu som allena wår Konung äst / hielp migh elenda / Jagh haffuer ingen annan hielpare / vthan tigh allena / och nödhen är för handenne. Jagh haffuer hördt aff minom fadher / HERRE / at tu Israel jfrå alla Hedhningar vthsöndrat/ och wåra fädher aff ålder til itt ewigt arff vptaghit haffuer / och hållet them hwadh tu talat haffuer / Wij haffue syndat för tigh/ therföre haffuer tu offuergiffuit oss j wåra fiendars hender / HERRE tu äst rettferdigh / ty wij haffue theras gudhar dyrkat.

Men nu låta the sigh icke nöya ther åt / at the oss j stoor twång hålla / vthan sin segher leggia the ock sinom affgudhom til / och wilia titt löffte om intet göra / och titt arff vthrota / och theras munn som tigh loffua / tilstoppa / och tins Tempels och Altares äro förleggia / Och Hedhningomen vplåta munnen / til at prisa affgudhars macht / och beröma en dödheligh Konung ewinnerligha.

HERRE / giff icke tina spiro them som intet äro / på thet the icke skolke åt wår jemmer / vthan wendt theras rådh offuer them / och förgör then som thetta offuer oss åstadh kommer / Tenck vppå oss HERRE / och bewijsa tigh j wåra nödh / och sterck migh HERRE tu alla gudhars och herskaps Konung / Lär migh / huru iagh för Leyonet tala skal / och wendt hans hierta / at han må wårom fienda hätsk warda / at han medh sitt anhang må förgåås / Och vndsett oss genom tina hand / och hielp migh tinne tienarinno / thn ingen annor hielp haffuer / vthan tigh HERRE allena / Tu som all ting weest och kenner / at iagh ingen glädhe haffuer til then äro / som iagh när the ogudhachtigha haffuer / och ingen lust til the Hedhningars och fremmandes giffter mål / Tu weest / at iagh thet göra moste / och at iagh intet achtar then herliga prydhelsen / som iagh på mitt hoffuudh bäår / när iagh ståår föra moste / Vthan håller henne såsom en oreen dook / och bäår henne icke / vthan tå iagh moste ståå t föra / Och haffuer iagh icke någhon tijdh medh Haman ätit / eller glädhe hafft widh Konungens boord / eller drucket aff offerwijn / Och tijn tienarinna haffuer icke någhon tijdh gladh warit / sedhan iagh hijt kom / alt in til thenna tijdh / vthan j tigh allena HERRE tu Abrahams Gudh / Hör the offuergiffnas röst / tu starcke Gudh offuer alla / och frels oss jfrå the ogudhachtighas hand / och förlossa migh vthu minne nödh.

Thetta stycket må wara en glosa på begynnelsen aff thet femte Capitlet.

OCh på tridie daghen / ladhe hon sijn daghligha klädher aff / och droogh sin Drotninga skrwdh vppå / och war ganska degeligh / och åkalladhe Frelsaren Gudh / then all ting seer / och toogh twå tiänistapijghor medh sigh / och stodde sigh sachteligha widh then ena / Men then andra folgde henne / och baar vppe kiortelen effter henne / Och hennes ansichte war ganska degelighit / liuffligit och gladhlynt / men hennes hierta war fult medh ångest och sorgh.

Och tå hon genom alla dörar in kom / gick hon fram twert offuer emoot Konungen / ther han satt på sinom Konungsligha stool vthi sijn Konungsligha klädher / the aff guld och ädhla stenar woro / och war förfärligh til at see vppå. Tå han nu löffte öghonen vp / och sågh wredheliga på henne / tå bleknadhe Drotningen / och seegh nedher beswijmandes / och ladhe hoffuudhet nedh på tienistapijghona.

Tå förwandladhe Gudh Konungenom hans hierta til mildheet/och han wardt vmhogse om henne/och språng aff sin stool/och toogh henne j famnen/ til tess hon kom til sigh igen / och taladhe henne wenligha til / Hwadh wil tu Esther? Jagh är tin brodher/ fruchta tigh intet / tu skalt icke döö/ Ty thetta bodhet kommer alla andra widh / icke tigh / kom hijt fram/ Och han hooff then gyllene spiron vp / och kom widh hennes axl / och kyste henne och sadhe/ Sägh hwadh tu wilt.

Och hon swaradhe/Tå iagh sågh vppå tigh / tyckte migh / at iagh sågh en Gudz Ängel / therföre wardt iagh förfärat för titt stora Maiestet / Ty tu äst fast förskreckeligh/och titt anseende är ganska herlighit. Och widh hon så taladhe / seegh hon åter nedh vthi een beswimelse / Men Konungen wardt förskreckt saint medh sina tienare/och tröste henne.

Thetta stycket må man läsa effter endan på thet ottonde Capitlet/före thz ix.

VThi fierde årena Konungs Ptolemej och Cleopatre / båro Dositheus(then sigh för en Prest vthgaff vthaff Leuj slechte) och Ptolemeus hans son thetta breff om Purim / och sadhe/ at Lysimachus Ptolemej son / thet j Jerusalem vthtolkat hadhe.

Artaxerxes then store Konungen / alt jfrå Indien in til Ethiopien/tilbiudher the hundradhe siw och tiwghu Förstar samt medh vnderdånenar/helso.

Wij befinne / at monge äro som Förstanars hyllest misbruka / och aff then äro som them widerfars / stålte och arghe warda / Så at the icke allena vndertryckia vnderdånenar / vthan tenckia ock trädha Herranar sielffua vnder fötterna / aff hwilkom the vphögde äro / Och göra ey allena emoot naturligh redheligheet genom otacksamheet / vthan äro genom höghferd så förblindadhe / at the ock mena / at Gudh/ som vppå the froma seer / skal sådana otroheet icke straffa.

En förste behöffuer icke så mykit fruchta sigh för them som äro longt ifrå honom/ såsom för them som fölia hardt effter honom.

The bedragha ock froma Förstar / på thet the mågha vthgiuta oskyldight blodh/och föra them j all olycko/som troligha och redheligha tiena/ Hwilkes Exempel man icke allena j the gamla Historier finner/vthan ock än nu daghligha förfaar/huru mykit ondt sådana otroghen rådh åstadh komma.

Effter oss nu böör see til/at här effter fridh j Riket bliffua må/ så moste wij vnderstundom effter sakennes leglighet förandra / thet wij tilförenna budhit haffue/når wij annorlunda befinnet / än wij haffue vnderwijste warit / och äre icke alt förhastighe j sakenne.

Effter nu Haman Hamadathi son / then vthaff Macedonien och icke vthaff the Persers blodh/och icke aff wåra milda art/vthan når oss en fremling är / them wij (såsom wij medh alla Nationer plåghe) alla gunst bewisat och så vphögt haffue / at wij honom wår fadher kalladhe / och aff hwar man såsom then näste når Konungenom ärat wardt / är så stålt worden / at han wille tagha sigh före / at skilia oss bådhe jfrå Riket och jfrå lijffuet.

För ty Mardocheum (then jgenom sina troheet och welgerning wårt lijff vndsatt haffuer) och jemwel wåra oskyldigha Drotning Esther / samt medh alt hennes folck/haffuer han falskeligha och oredheligha beklaghat/ så at the alle skulle förgiorde wordit / Och så sedhan / når the hadhe warit aff wäghen som oss bewara/haffuer han ock tenckt at dråpa oss / och the Persers Rike in til the Macedonier dragha.

Men wij befinne / at Judanar som then förtwifladhe skalcken wille dråpa låta / äro oskyldighe / haffua godh Lagh / och thens alrahögsta / största och ewigha Gudz barn äro / then wåra förfädher och oss thetta Riket giffuit haffuer/och än nu widh macht håller/Therföre skolen j icke hålla idher widh thet breff / som Haman når oss åstadh kommet haffuer / Ty för sådana gerning

na gerning skul är han medh alla sinne slecht för portenom j Susan j en galgha vphengd / Och Gudh haffuer medh een hast lönt honom / effter som han förtient hadhe.

Men thetta bodh som wij idher nu sende/skole j vthi alla städher förkunna / at Judanar sijn Lagh frij hålla mågha / Och om man them offuerwold göra wille på trettonde daghen / thens tolffte månadhens som kallas Adar / så skole j beskydda them / på thet the vppå the samma hempnas mågha / Ty then samma daghen haffuer then alzmechtighe Gudh them til een glädhe wendt / på hwilkom the skulle dråpne wordet.

Therföre skole j ock thenna daghen med andra högtijdhesdaghar heligh hålla medh all glädhe / på thet oss och allom them som the Perser troogne äro / må welgå / och thetta itt Exempel bliffua / huru otroheet skal straffat warda / Men hwilket land eller stadh thetta bodh icke håller / thet skal medh swerd och eeld förstöördt warda / så at hwarken menniskia eller diwr / eller näghon foghel skal ther meer inne boo kunna.

VThi andro årena thens stora Konunges Artaxerxes / på första daghen j them månadhenom Nisan / hadhe Mardocheus then en Jude war / Jairj son Semej sons / Kis sons / aff Benjamins slecht en dröm / och boodde j then stadhen Susan / en ärligh man / och j Konungens gård mykit affhållen / Men han war en aff the fångar / som NebucadNezar Konungen j Babel aff Jerusalem hadhe bortfördt medh Jecania Juda Konung / Och thetta war hans dröm.

Thetta stycket må man läsa j begynnelsen eller j endan / Ty drömen haffuer warit förr än thetta skeedde / och vthtydhelsen sedhan.

Mardochej dröm.

Itt skrij och buller / dunder och jordbäffuing / och förskreckelse vphooff sigh på jordenne / Och sij / ther woro twå store Drakar / the gingo emoot huar annan til at strijdha / Och skrijt war så stoort / at all land woro vppe til at strijdha emoot itt heligt folck / Och thet war en dagh aff stoort mörker / bedröffuelse och ångest / och en stoor jemmer och förskreckelse war på jordene / Och thet helgha folcket war högheligha bedröffuat / och fruchtadhe sigh för sina olycko / och ságho sigh icke annat före än dödhen. Och the ropadhe til Gudh / Och effter sådana roop / brast vth en stoor ström vthaff en liten brunn / och solen gick vp / och wardt klaart / och the elende wunno / och dråpo the stålta. Som nu Mardocheus vpwaknadhe effter drömen / tenckte han vppå hwadh Gudh ther medh meente / och behölt drömen j sitt hierta / och tenckte vppå honom alt in til nattena / och hadhe gerna wetat hwadh han betyydde.

Och Mardocheus sadhe / Gudh haffuer thet altsammans skickat / Jagh tencker på min dröm / och thet är rett så skeedt som migh drömt haffuer. Then litzle brunnen / som til en stoor ström wardt / tå solen skeen och klaart wardt / thet är Esther / hwilken Konungen til echta toogh / och til een Drotning giorde. The twå Drakar är iagh och Haman / Then ene betydher Hedhninganar som tilhopa komo / och Judanars nampn vthskrapa wille. Then andre betydher mitt folck Jsrael / thet til HERRAN ropadhe / och HERREN halp sino folcke / och förlossadhe oss jfrå thenna olycko / Han gör stoor tekn och Vnder jbland Hedhninganar / Ty han haffuer altijdh en åtskildnat hållet emellan sitt folck och Hedhninganar / Och når stunden kommen är / at Hedhninganar som allraståltast / och wij som allraswagast warit haffue / och Gudh thet haffuer döma skolet / haffuer han tå tenckt vppå sitt folck / och sino arffue seghren giffuit.

Och thesse daghar skal man hålla j Adars månat på fiortonde och femtonde

konde daghenom j samma månat j all glädhe och medh stoor flijt / når folcket tilsamman kommer / Och skola altså ewighligha j Jsraels folck hållne warda.

Enden på the stycker aff Esther.

Historia om Susanna

och Daniel.

EN man war j Babylon benemd Joiakim / han hadhe ena hustru som heet Susanna / Helkie dotter / Hon war ganska degheligh och gudhfruchtigh / Ty hon hadhe froma föräldra / som henne lärdt hadhe effter Mose Lagh / Och hennes man Joiakim war ganska rijk / och hadhe en sköön trägård widh sitt hws / Och Judanar komo altstädhes tilsamman når honom / effter han then ypperste war jbland them alla.

Men ther wordo j the årena twå åldste jbland folcket til Domare satte / thet woro sådana män / som the ther HERREN om sagdt hadhe / Theras Domare bedriffua all skalckheet j Babylon / The samme komo daghligha til Joiakim / Och then som någhon saak hadhe / han moste ther för them komma.

Och når folcket bortgånget war om middaghen / plågadhe Susanna ther gå vthi sins manz trägård / Och tå the åldste sågho henne daghligha ther in gå / wordo the aff ond lusta til henne vptende / och bleffuo vrsinnighe ther offuer / och kastadhe öghonen så hårdt vppå henne / at the intet kunde see vp til himmelen / och tenckte hwarken på Gudz ord eller straff.

Men the woro bådhe til lijka vptende til henne / och then ene skemdes vppenbara thet för them andra / Och hwar thera hadhe gerna bolat medh henne / och togho daghligha grant wara på henne / at the måtte få see henne / Men then ene sadhe til then andra / Hey låt oss gå heem / ty thet är måltijdh / Och når the jfrå hwar annan gångne woro / så wende hwar thera om igen / och komo åter til hopa. Tå nu then ene then andra frågadhe / bekende the bådhe sin onda lusta. Sedhan wordo the offuer eens / at tagha ther wara vppå / når the kunde finna quinnona allena.

Och tå the en bequemligh dagh bestemdt hadhe / til at wachta effter henne / kom

Susanna medh twå pijghor / såsom hennes plägsidh war / in j trägården til at twå sigh / Ty thet war fast heett / Och ther war ingen menniskia j trägårdenom / vthan allena thesse twå åldste / hwilke sigh hemligha förgömdt hadhe / och wachtadhe vppå henne. Och hon sadhe til sina pijghor / Hemter migh Balsam och såpo / och sluter trägården til / på thet iagh må twå migh / Och pijghonar giorde som hon befalte / och sluto trägården til / Och gingo vth åt lönportenom / på thet the tagha skulle hwadh hon haffua wille / och wordo månnenar intet warse / För ty the hadhe förgömdt sigh.

Tå nu pijghonar vthe woro / så komo the twå åldste fram / och lupo til henne / och sadhe / Sij / trägården är igensluten / och ingen seer oss / och wij äre brinnande j tin kerleek / therföre gör wår wilia / Men om tu icke wilt / så wilie wij bekenna emoot tigh / at wij en vng man når tigh allena funnet haffue / och at tu för then saken skul tina pijghor vthsendt haffuer.

Tå wardt Susanna suckande / och sadhe / Ah / j huru stoor ångest är iagh nu / Ty om iagh thetta gör / så hörer iagh dödhenom til / Men om iagh icke gör thet / så kommer iagh icke vthu idhra hender / Doch wil iagh heller oskyldigh komma j menniskiors hender / än synda emoot HERRANOM / Och begynte til at ropa medh högha röst / Men the åldste ropadhe ock offuer henne / Och then ene lop til porten åt trägårdenom / och låt honom vp. Tå nu gårdzfolcket sådana roop hörde / lupo the vth j trägården genom lönporten / til at see hwadh henne tilkommet war. Och the åldste togho til at säya om henne / så at tienarenar skemdes för hennes skul / Ty sådant hadhe aldrigh tilförenna om Susanna hördt wordet.

Och på then andra daghen / tå folcket j Joiakims hennes manz huse tilhopa kom / tå komo ock the twå åldste fulle medh falsk list emoot Susanna / på thz the skulle komma henne til dödz / Och sadhe til alt folcket / Sender bortt / och låter hemta hijt Susanna Helkie dotter / Joiakims hustru / Och tå hon fram kallat wardt / kom hon medh sina föräldrar / och barnom / och medh hela sinne slecht / men hon war ganska subtiligh och degheligh / Therföre budho thesse skalckar / tagha doken aff henne / ther hon sigh medh omhwijffuat hadhe / på thet the sigh aff hennes deghelighheet förlusta skulle / Och alle the som når henne stodho och kende henne / the greto för hennes skul.

Och the twå åldste stodho vp mitt jbland folcket / och ladhe hendernar på hennes hoffuudh / Men hon greet och hooff sijn öghon vp åt himmelen / Ty hennes hierta hadhe tröst til HERRAN. Och the åldste togho til at säya / Tå wij twå allene j trägårdenom om kring gingo / så kom hon ther in medh twå pijghor / och slutte trägården igen / och sende pijghonar jfrå sigh. Så kom en vng man til henne / som sigh förgömdt hadhe / och ladhe sigh når henne / Men tå wij aff sidhes j trägårdenom sådana skam såghom / lupo wij hastigt tijt / och funno them når hwar annan / Men offuer then vnga mannen / kunde wij icke mechtighe warda / Ty han war oss förstarck / och stötte vp porten / och språng sin wägh / Men henne togho wij fatt vppå / och frågadhe hoo then vnge mannen war / Men hon wille intet säyat för oss / Thetta witne wij.

Och folcket troodde the twå / såsom Domarom och åldstom j folckena / och dömde Susanna til dödhen / Men hon ropadhe medh högha röst / och sadhe / HERRE ewighe Gudh / som kenner all hemligheet / och weest all ting Susanna döös

tilförenna förr än the skee/ Tu weest/ at thesse haffua burit falskt witnesbyrd emoot migh / Och nu sij / iagh moste döö / ändoch iagh är ther oskyldigh vthi / som the skemligha offuer migh lughit haffua. Och Gudh bönhörde hennes röst.

OCh tå man förde henne bort til dödhen / vpweckte han eens vngs manz anda/ som heet Daniel / Han toogh til at ropa med högha röst/ Jagh wil oskyldigh wara til thetta blodhet / Och alt folcket wende sigh om til honom/ och frågadhe honom hwadh han medh sådana ord meente / Men han gick fram jbland them / och sadhe/ Äre j aff Jsrael sådana dårar / at j ena Jsraels dotter fördöme förr än j sakena ranßaken / och på hēne wisse warden/ Wender om igen in för retten / Ty thesse haffua burit falskt witnesbyrd emoot henne.

Daniel.

Och alt folcket wende medh hast om igen/ Och the äldste sadhe til Daniel / Sett tigh här när oss/ och vnderwijsa oss / effter Gudh tigh til sådant Domare embete kallar / Och Daniel sadhe til them/ Skilier them åt jfrå huar annan / så wil iagh höra hwar thera för sigh. Och tå the åtskilde woro/ kalladhe han then ena til sigh / och sadhe til honom / Tu arghe gamle skalck / nu drabba tina synder vppå tigh/ som tu tilförenna bedriffuit haffuer / tå tu orettan Doom affsadhe / och fördömde the oskyldigha / och sadhe the skyldigha lösa / Ändoch HERREN budhit haffuer / Tu skalt the froma och oskyldigha icke dödha / Haffuer tu nu thessa seedt / så sägh / Vnder hwadh trää haffuer tu fūnet thē tilhopa? Men han swaradhe / Vnder eenne Lind / Tå sade Daniel / Rett så / HERRANS Ängel skal finna tigh/ och dela tigh j tw / Ty medh tinne lögn kommer tu tigh sielff om titt lijff.

(Lind) Vthi Grekeskon stäår / vnder eenne Schino / thet kallas på Latin Lentiscus / och är thet träädh ther Gummi vth flyter / som kallas Mastix/ Men effter thz träädh är oss okunnogt så haffuer man most ragha ther itt annat före.

Och tå thenne bortto war / låt han ock then andra för sigh komma / och sadhe til honom / Tu Canaans art och icke Juda / deghligheten haffuer dårat tigh/ och then onde lusten haffuer titt hierta förwendt / Altså haffue j skickat idher medh Jsraels döttrar / och the haffua för fruchtan skul most göra idhar wilia/ Men thesse Juda dotter haffuer intet welet til idhra ondsko samtyckia / Nu sägh / vnder hwadh trää haffuer tu them tilhopa gripit? Men han swaradhe/ Vnder eenne Ek. Tå sadhe Daniel / Rett så / HERRANS Ängel skal tigh tekna / och skal sönderhugga tigh j stycker / Ty medh tinne lögn kommer tu tigh sielff om titt lijff. Tå begynte alt folcket ropa med högha röst/ och prijsadhe Gudh / then them hielper som vppå honom hoppas och trösta/ Och stodho vp emoot the twå äldsta / effter Daniel medh theras ord hadhe them offuertyghat / at the falsk witne woro / och giorde medh them effter Mose Lagh / såsom the på sin nästa förskyllat hadhe / och dråpo them. Altså wardt j then samma daghen thet oskyldigha blodhet vndsatt / Men Helkia samt medh sinne hustru / loffuadhe Gudh för Susanna theras dotter / medh Joiakim hennes man / och hela slechtenne / at intet oärlighit medh henne funnet wardt. Och Daniel wardt stoor för folckena jfrå then daghen och alt sedhan.

Om Bel j Babel.

EFter Astyagis dödh / kom Riket til Cyrum vthaff Persen / Och Daniel war altstädes när Konungenom / och ärligare hållen än alle Konungens wener / Nu hadhe the j Babylon en affgudh / then kalladhes Bel / honom moste man daghligha offra tolff skeppor hwete / och fyratiyo fåår / och tryy Åmar wijn / Och Konungen tiente them affgudhenom sielff / och gick daghligha bortt til at tilbidhia honom / Men Daniel tilbadh sin Gudh / Och Konungen sadhe til honom / Hwj tilbedher tu ock icke Bel? Men han sadhe / Jagh tienar icke affgudhom / som medh hender giorde äro / vthan leffuande Gudhi / som himmel och jord giordt haffuer / och en Herre är offuer alt thet som leffuer. Tå sadhe Konungen til honom / Håller tu tå icke Bel för en leffuande Gudh? Seer tu icke huru mykit han daghligha äter och dricker? Men Daniel loogh / och sadhe / Herre Konung / låt icke förföra tigh / Ty thenne Bel är innan til icke annat än leer / och vthan til koppar / och haffuer än nu aldrigh ätit. Tå wardt Konungen wreedh / och låt kalla alla sina Prester / och sadhe til thē / Om j icke säyen migh / hoo som thetta offret förtärer / så skolen j döö / Men kunne j bewijsa / at Bel sådant förtärer / så skal Daniel döö / Ty han haffuer försmådt Bel / Och Daniel sadhe / Ja Herre Konung / thet skee rett så som tu sagdt haffuer.

Men the woro siwtiyo Bels Prester / för vthan theras hustrur och barn / Och Konungen gick medh Daniel in vthi Bels Tempel. Tå sadhe hans Prester / Sij / wij wilie gå här vth / och tu Herre Konung skalt sielff settia tijt maten och drycken / och tilsluta dörena effter tigh / och besigla henne medh tin eghen ring / Och huar tå tu om morghonen bittijdha igen kommer / icke finner / at Bel haffuer thet altsamman förtärdt / så wilie wij gerna döö / eller Daniel skal döö / then sådant vppå oss lughit haffuer / Men the förlåto sigh ther vppå / at the en hemligh gång vnder bordet giordt hadhe / genom then samma gingo the altijdh tijt in / och förtärde hwadh ther war.

Tå nu Presternar vthe woro / låt Konungen settia maten fram för Bel / Men Daniel befalte sina tienare / at the asko hemta skulle / och låt ströö henne offuer hela Templet för Konungenom / Sedhan gingo the vth / och sluto dörena til / och besiglde henne medh Konungens ring / och gingo sin wägh.

Men Presternar gingo om nattena ther in / effter som the wane woro medh sina hustrur och barn / åto och drucko vp altsamman hwadh ther war. Och om morghonen ganska bittijdha / war Konungen vppe / och Daniel medh honom / Och Konungen sadhe til Daniel / Är insiglet obrutit? Men han swaradhe / Ja Herre Konung. Och så snart dören vplåten war / sågh Konungen vppå bordet / och ropadhe medh högha röst / Bel tu äst en stoor gudh / och intet bedrägherij är medh tigh / Men Daniel loogh / och hölt Konungen / at han icke skulle gå ther in / och sadhe / See nedh vppå jordena / och merck hwars äro thenna fiäten / Konungen swaradhe / Jagh seer wel fiät effter män / quinnor och barn. Tå wardt Konungen wreedh / och låt grijpa Presternar / och theras hustrur och barn / Och the moste wijsa honom the hemligha gånger / ther the jgenom vth och in gångne woro / och förtärdt hadhe hwadh på bordena war / Och Konungen låt dråpa them / Och Bel gaff han Daniel j wold / Han förstöörde honom och hans Tempel.

Om Drakan j Babel.

Ther war ock en stoor Drake/then the j Babel tilbådho/ Och Konungen sadhe til Daniel/ Huru? wilt tu ock om honom säya/ at han icke annat är/ än en kopparaffgudh? Sij/han leffuer jw/ty han äter och dricker/och tu kant icke säya/at han icke en leffuande Gudh är/ therföre bedh til honom/ Men Daniel swaradhe/ Jagh wil tilbidhia HERRAN min Gudh/ Ty han är en leffuande Gudh/ Men tu Herre Konung giff migh loff/ så wil iagh förgöra Drakan vthan swerd eller stång/ Och Konungen sadhe/ Ja/thet ware tigh loffuat. Tå toogh Daniel tiäro/ flott och håår/och södh thet tilhopa/ och giorde ther kakor aff/ och kastadhe them Drakanom j halsen/Och Drakē brast mitt j tw/Och Daniel sadhe/ Sij/thetta äro idhra gudhar.

Daniel kastat för Leyon.

Tå the j Babel nu sådant hörde/förtröőt thet them swårligha/och giorde itt vplop emoot Konungen/ och sadhe/ Wår Konung är en Jude wordē/Ty han haffuer förstöőrdt Bel/och dråpit Drakan/och förgiordt Prestersnar/Och the gingo fram för Konungen/ och sadhe/ Få oss Daniel hijt/ Hwar icke/så wilie wij dråpa tigh och titt hela hws. Tå nu Konungē sågh/ at the trengde medh wold in vppå honom/ moste han offuergiffua them Daniel/Och the kastadhe honom in för Leyon j ena kulo/ ther lågh han j sex daghar inne/Och ther woro siw Leyon j kulonne/them gaff man daghligha twå menniskior/och tw fåår/ Men j thessa daghar/gaff man them intet/på thet the Daniel vpäta skulle.

Daniel Prophetan är 2 gångor kastadt för leijon; första gången under konung Darium, tå lågh han i leijonagropen Dan. 6. Andra gången under K. Cyrum tå lågh han i leijonakulan i hela 6 dygn.

Habacuc.

MEn ther war en Prophete Habacuc j Judea/ han hadhe kokat welling/ och skurit brödh vthi itt diwpt faat/ och gick ther med bortt j markena/ på thet han skulle thet båra til skördemän. Och HERRANS Ängel sadhe til Habacuc/Then maten som tu båår/ moste tu föra til Daniel j Babel/ vthi Leyona kulona. Och Habacuc swaradhe/HERRE/iagh haffuer then stadhen Babel aldrigh seedt/och weet intet hwar then kulan är. Tå fattadhe Ängelen honom widh hiessan/ och förde honom lijka som itt starckt wådher in til Babel til kulona. Och Habacuc ropadhe/ och sadhe/ Daniel/ Daniel/tagh här then maat som tigh Gudh sendt haffuer. Och Daniel sadhe/HERRE Gudh/tu tencker jw än nu vppå migh/ och offuergiffuer icke them som åkalla tigh/och tigh kåår hålla/Och han stoodh vp och åát/ Men Gudz Ängel förde j samma stund Habacuc j sitt rwm igen.

Och Konungen kom på siwnde daghen/til at begråta Daniel/ Och tå han til kulona kom/och ther in sågh/ tå satt Daniel mitt jbland Leyonen/ Och Konungen ropadhe högt/och sadhe/ O HERRE/ tu Daniels Gudh/tu äst en stoor Gudh/ och ingen annar Gudh är/ vthan tu allena/ Och han låt tagha honom vthu kulonne/ Men the andra/ som foro effter hans förderff/ them låt han kasta j kulona/ Och the wordo medh hast för hans öghon aff Leyonen vpslucknen.

Asarie böön/Danielis iij.

vthaff thet Grekeska.

OCh Asaria stoodh mitt j glödhande vgnenom/ vplåt sin munn/badh och sadhe.

Loffuat ware tu HERRE wåra fädhers Gudh/ och titt nampn warde prijsat och ärat ewighligha/ Ty tu äst rettferdigh j alt thet tu oss giordt haffuer/ Alla tina gerningar äro rettsinnigha/och hwadh tu gör/thet är rett/och alle tine Domar äro ostraffelighe. Tu gör oss rett/ at tu oss straffat haffuer medh sådana straff/ som tu offuer oss haffuer gå låtit/ och offuer Jerusalem then helgha wåra fädhers stadh/ Ja/tu gör rett och wel ther vthinnan/för wåra synder skul.

Ty wij haffue syndat och illa giordt/ ther medh/ at wij ifrå tigh wekne äro/och allestådz emoot tigh giordt haffue/ och tijn bodh intet lyydt/ eller them achtat/at wij hadhe måtte giordt ther effter/ såsom tu oss befalt haffuer/på thet oss wel gå måtte/Therföre haffuer tu rett giordt/ at tu thetta alt haffuer offuer oss gå låtit/och giffuit oss j wåra oweners/ ogudhachtighas och onda menniskiors hender/ och them orettwijsa och gruffuelighasta Konungenom på jordenne.

Och wij thore icke vplåta wår munn/ så äre wij til skam och spotte wordne för tinom tienarom/ och för allom them som fruchta tigh/ Men drijff oss doch icke bortt medh allo/för titt helgha nampn skul/och förkasta icke titt Förbund/och tagh icke tina barmhertigheet ifrå oss/ för Abrahams tins elskeligha wens/ och tins tienares Isaacs/ och Israels tins helighas skul/ Hwilkom tu loffuat haffuer theras sädh föröka/ såsom stiernonar på himmelen/och såsom sanden widh haffuet.

Ty wij äre ringare wordne än alle Hedhningar/ och äre nu the förachtadhaste på jordenne/för wåra synder skul/så at wij nu ingen Första/ Propheta eller Lärare/och hwarken brenneoffer eller daghlighit offer eller spijsoffer/eller rööktwerck meer haffue/ Och haffue intet rwm/ther wij för tigh offra och nådhe finna måtte/ Vthan med itt bedröffuat hierta/och förkrossadom anda komme wij in för tigh/lijkawist som wij brēneoffer aff wädhrar och oxar och mong tusend feet fåår fram båre/ Så låt nu doch wårt offer j dagh gella och teckelighit wara in för tigh/ Ty tu låter them icke til skam warda/som vppå tigh hoppas.

Altså komme wij nu medh alt hierta/ och söke titt ansichte medh fruchtan/Therföre låt oss icke til skam warda/vthan gör oss HERRE effter tina nådhe/och effter tina stora barmhertigheet/ och vthielp oss effter tijn vnderligha werck/och giff tino nampne ärona/At the mågha skemma sigh som tinom tienarom emoot göra/ och til skam warda för tinne stora macht och welde/och theras macht förstörd warda/På thet the mågha förfara/at tu äst HERREN/allena Gudh/herligh på jordennes kreetz.

Och Konungens tienare som them j vgnen kastat hadhe/ hóllo intet vp/vthan kastadhe jw alltijdh til/swaffuel och tiäro/och blåår/ och tort rijs/ Så at loghen offuan til vthsloogh/widh niyo och fyratiyo alnar högt/ och tärde om kring sigh/och vpbrēde the Chaldeer/som han ther når vgnenom tilreckia kunde. Men HERRANS Ängel gick medh them/som medh Asaria woro in j vgnen/och dreeff vth eeldzloghan aff vgnenom/och giorde j vgnenom/lijka som een kall dagg/så at eelden icke eens kom widh them/ eller brende them/ eller skadadhe them.

The tree mänz Loffsong j eeldenom.

Loffsong.

DA begynte the tree tilsamman siunga / prijsadhe och loffuadhe Gudh vthi vgnen / och sadhe.

Loffuat ware tu HERRE wåra fädhers Gudh / prijsat och vphögd ewinnerligha.

Loffuat och prijsat ware titt herligha och helgha nampn / och warde prijsat och vphögdt ewinnerligha.

Loffuat ware tu vthi titt helgha herligha Tempel / prijsat och vphögd ewinnerligha.

Loffuat ware tu som på Cherubim sitter / och seer in j diwpet / prijsat och vphögd ewinnerligha.

Loffuat ware tu på tinom herligha Konungsligha stool / prijsat och vphögd ewinnerligha.

Loffuat ware tu vthi himmelens Feste / prijsat och vphögd ewinnerliga.

All HERRANS werck loffue HERRAN / och prijse och vphöye honom ewinnerligha.

J himlar loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerliga.

Loffuer HERRAN j HErrans Änglar / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

All watn offuan himmelen loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

Alle HERRANS häärskarar loffuer HErran / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

Sool och måne loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

Alla stiernor j himmelen loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

Regn och dagg loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

All wådher loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honō ewinnerligha.

Eeld och hete loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

Haghel och ijßbarck loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

Dagh och natt loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

Liws och mörker loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

Jiß och frost loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

Rijm och sniö loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

Liungeeld och moln loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

Jorden loffue HERRAN / prijse och vphöye honom ewinnerligha.

Bergh och höghar loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

Alt thet som vthu jordenne wexer loffue HERRAN / prijse och vphöye honom ewinnerligha.

J brunnar loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerliga.

J haff och elffuer / loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

J hwalfiskar och hwadh sigh j watnena rörer / loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

Alle foghlar vnder himmelen / loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

All wildiwr och fänat / loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

J menniskiors barn / loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

Jsrael loffue HERRAN / prijse och vphöye honom ewinnerligha.

J HERRANS prester / loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

J HERRANS tienare / loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

J andar och the rettferdighas siälar / loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

J helighe / som elende och bedröffuadhe ären / loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

Anania / Azaria och Misael / loffuer HERRAN / prijser och vphöyer honom ewinnerligha.

Ty han haffuer förlossat oss vthu heluetet / och holpet oss jfrå dödhen.

Och haffuer frelst oss vthu then glödhande vgnen / och mitt j eelden bewarat oss.

Tacker HERRANOM / ty han är godh / och hans mildheet warar ewinnerligha.

Alle j som HERRAN fruchten / loffuer alla Gudhars Gudh / prijser och vphöyer honom / at hans mildheet warar ewinnerligha.

Manasse böön / Juda Konungs / tå han fången war j Babel.

HERRE alzmechtighe wåra fädhers Abrahams / Jsaacs och Jacobs / och theras rettferdigha sådz Gudh / tu som himmel och jord medh alt thet ther vthi är / giordt haffuer / Och haffuer besiglt haffuet medh titt bodh / och haffuer beslutet och besiglt diwpet / til tins förskreckeligha och loffligha nampns äro / så at hwar man moste förskreckias för tigh / och fruchta för tinne stora macht / Ty tijn wredhe och hotan offuer syndarenar är olijdheligh / Men then barmhertigheet som tu vthloffuar / är omåteligh / och kan icke vthranßakas / Ty tu äst HERREN then alrahöghste offuer hela jordena / longmodigh och ganska mild / och straffar icke menniskionar gerna / Ty tu HERRE haffuer tilsagdt boot och bätring til syndernas förlåtelse.

Men effter tu äst the rettferdighas Gudh / så haffuer tu icke satt them rettferdigha Abraham / Jsaac och Jacob boot / som emoot tigh intet syndadhe / Men iagh haffuer syndat / och mina misgerningar äro flere än sanden widh haffuet är / och är krökt j swår jernband / och haffuer inga roo /

Therföre

Manasse böön.

Therföre/at iagh häffuer vpweckt tina wredhe / och mykit illa giordt in för tigh/ther medh / at iagh sådana styggelse / och så stoor förarghelse åstadh kommet haffuer.

Therföre böyer iagh nu mins hiertas knä/och bedher tigh HERRE om nådhe/ Ah HERRE / iagh haffuer syndat/ syndat haffuer iagh / och kenner mina misgerningar/Så bedher iagh nu och förmanar tigh / förlåt migh thet / O HERRE förlåt migh thet/ låt migh icke j mina synder förgåås/och låt straffet icke bliffua ewigt offuer migh / Vthan werdighas hielpa migh owerdighan / effter tina stora barmhertigheet/ så wil iagh löffua tigh j alla mina lijffzdaghar / Ty tigh löffuar all himmelens häär/och tigh skal man prijsa alltijdh och ewinnerligha/

AMEN.

Enden på Gamla Testamentzens Böker.

Tryckt j Vpsala/ Anno

1541.

Correctura.

Josua xj. Paragrapho j. stäår södher vth Cinnereth/lääs södher aff Cinneroth.

j. Samuel. xxij. Parag.iij. stäår/om ingen/lääs och ingen.

Psalm. lxxxj. iij. Versu.stäår Nymädhen /lääs Nymånadhen.

Esaie xxxiij. Parag. iiij. stäår j somligh Exemplar / Hoo kan boo / lääs Han skal boo.

Jeremi. xj. Parag. vj. stäår j somligh Exemplar/Jagh haffuer befalt them mina saak/ lääs befalt tigh.

Mich. v. Parag. j. j Israel en HERRE/ lääs Herre.

Thet Nyia Testamentet.

1541.

Förspråk på thet Nyia Testamentet.

SÅsom thet Gamla Testamentet är een Book/ ther vthi Gudz Lagh och bodh scriffuin äro/och sedhan hwadh skeedt är/bådhe medh them/ som samma Gudz Lagh hållet/ så ock medh them/ som them icke hållet haffua. Altså är ock thet Nyia Testamentet een Book/ j hwilko Euangelium och Gudz löffte äro scriffuin/ samt medh thet som skeedt är/bådhe medh them/ som ther vppå troodt/och them som icke troodt haffua.

Ty Euangelium är itt Grekeskt ord/och lydher så mykit som gott bodhskap/godh nymåre/godh nyy tidhende/ gott anskrij/ ther aff man sägher och siunger/och är gladh. Såsom tå Dauid offuerwan then stora Goliath/ kom itt gott anskrij och trösteligh nyy tidhende jbland then Judeska almoghan/At theras gruffuelighe fiende war slaghen/och the friyadhe och frelste woro/och komo til fridh och roligheet/ Ther aff the sungo och sprungo/och woro gladhe. Altså är ock nu thetta Gudz Euangelium och Nyia Testament/itt gott nymåre och anskrij/ som vthropat är j alla werldena/ aff Apostlanar/om en rett och sanskyiligh Dauid/ then medh syndenne/ dödhen och dieffuulen strijdt/ och them offuerwunnet haffuer/ Och ther medh alla them/som j syndenne fångne/dödhenom tilegnadhe/ och vnder dieffuulsens wold woro/ vthan all förtienst förlossat haffuer/ giordt them rettferdigha/ leffuande och saligha/ och låtit them komma til fridh/ och heem igen til Gudh/ Hwarföre the ock wel måghe siunga/loffua Gudh och glådhias/Om the ellies thet fulkomligha troo/och j troonne beståndighe bliffua kunna.

Sådana anskrij och tröstelig nymåre/ eller Euangelisk och Gudheligh nyy tidhende/ kallas ock itt Nytt Testament/ Therföre/ at såsom thet är itt Testament/när een dödhsiwk menniskia beskickar om sina åghodelar/ at the effter hennes dödh benemdom arffuingom vthdelas skola. Så haffuer ock Christus/ förr än han leedh dödhen/ beskickat och befalt vthropa sådana Euangelium j hela werldena. Och ther medh allom them/ som ther vppå troo/tilegnat alt sitt godz och åghodelar/ Thet är/ Sitt lijff/ medh hwilko han dödhen vpswolget haffuer/Sina rettferdigheet/ med hwilka han syndena aff skrapat haffuer/och sina saligheet/medh hwilka han then ewigha fördömelsen offuerwunnet haffuer. Så kan jw nu een fattigh menniskia/ som medh syndenne/dödhen och heluetet bekayat är/ intet tröstelighare någhon tijdh få höra/ än sådana dyrbar/ och liufflighit bodhskap om Christo/ Ty moste ock hennes hierta stoorligha fröghdas och glådhias ther offuer/ om hon ellies troor/at så j sanning är.

Och haffuer Gudh til at styrckia sådana troo/ thetta sitt Euangelium och Testament/tijdt och offta genom Propheterna j thet Gamla Testamentet vthloffuat/Såsom Paulus sägher Rom.j. Jagh är aff skild til at predica Gudz Euangelium/ hwilket han tilförenna vthloffuat haffuer genom sina Propheter j then heligha Scrifft/om sin Son/ then honom född är aff Dauidz sådh.

Och at wij någhot om somligh the tilsäyelse eller löffte röre/ War thet thet första/tå Gudh sadhe til Ormen Gene. iij. Jagh skal settia en fiendskap emellan tigh och quinnona/och emellan tina Sådh och hennes Sådh/Then

samme skal söndertrampa titt hoffuudh / och tu skalt stinga honom j hans hääl. Christus är thenna quinnonnes Sådh eller afffödha / hwilken Ormens/thet är/dieffuulens hoffuudh/som är synden/dödhen / heluetet och all hans krafft söndertrampat haffuer. Ty vthan thenna Sådhen / kan ingen menniskia vndkomma dödhen eller heluetet.

Jtem / wardt thet ock Abraham tilsagdt Gene. xxij. Vthi tinne Sådh skola all folck på jordenne welsignat warda/ Christus är then samma Abrahams Sådh/som S. Paulus sägher Galat. iij. Han haffuer welsignat hela werldena genom Euangelium. Ty ther Christus icke är/ther är än nu förmaledielse/som kom offuer Adam och all hans barn/tå han syndat hadhe/at the allesamman skulle wara sake til dödhen och heluetet. Emoot then förmaledielse/welsignar nu Euangelium hela werldena/ther medh/ at thet vthropar och vppenbarligha förkunnar / at hwilken som troor vppå thenna Abrahams Sådh/han skal wara welsignat/thet är/han skal wara löös jfrå syndenne/dödhen och heluetet/och bliffua rettferdigh / leffuande och saligh til ewigh tijdh. Såsom Christus sielffuer sägher Johan. xj. Hwilken som troor vppå migh/han skal aldrigh döö.

Wardt thet ock så Dauid tilsagdt ij. Reg. vij. ther Gudh sadhe / Jagh skal vpweckia tina Sådh effter tigh/Han skal byggia mino nampne itt Hws/ Och iagh skal stadhfesta hans Rike ewinnerligha. Jagh skal wara hans fadher/och han skal wara min son/etc. Thet är Christi Rike/ther om Euangelium lydher/ itt ewigt Rike / lijffzens / salighetennes och rettferdighetennes Rike/vthi hwilko alle the som troo / bliffua aff medh syndennes och dödhzens fängelse.

Mong sådana Euangelisk löffte och tilsäyelse/finnas ock j the andra Propheterna/Såsom Michee v. Och tu Bethlehem Ephrata/ som liten äst jbland Juda tusende / Vthu tigh skal migh komma then / som j Jsrael en Herre wara skal.

Jtem / Osee xiij. Jagh skal lösa them vthu heluete / och hielpa them jfrå dödhen.

Så see wij nu /at Euangelium icke annat är/ än een Predican och förkunning om Christo / Gudz och Dauidz Son / sann Gudh och menniskia/ hwilken medh sin dödh och vpståndelse alla menniskiors / som på honom troo / synd/dödh och heluete offuerwunnet och borttaghit haffuer. At Euangelium altså itt stackot och itt longt taal är / och then ene må thet bescriffua steckre/then andre lengre. Then bescriffuar thet lengre / som monga Christi gerningar och ord bescriffuar/Såsom the fyre Euangelister göra. Men then bescriffuar thet steckre/som intet scriffuar om Christi gerningar / vthan korteligha föregiffuer / hurulunda han genom sin helgha dödh och vpståndelse/ syndena / dödhen och heluetet offuerwunnet haffuer / för them som på honom troo/Såsom S. Petrus och Paulus göra.

Therföre må tu see til/at tu icke gör aff Christo Mosen / eller een Laghbook aff Euangelio/Såsom här til dags skeedt är. För ty Euangelium faar icke enkom effter wåra gerningar / at wij ther medh frome och salighe warda skola/ Ja/thet fördömer sådana gerningar/ Vthan thet faar allenast effter troon på Christum / At han haffuer för oss offuerwunnet / syndena/ dödhen och heluetet/och altså giordt oss froma/ leffuande och saligha / icke genom wåra gerningar / vthan genom sina eghna gerningar / dödh och pino/at wij oss måghe tiltagha och eghna hans dödh och segher / likawist som wij thet sielffue giordt hadhe.

Men thet Christus vthi Euangelio / jbland annat lärer ock teslikes Laghen/och giffuer mong bodh / skal icke reknas för hans ypperska och retta werff/som han hadhe hijt til werldena / Vthan thet skal reknas såsom alla andra hans welgerningar/ ther medh han wåra skröplighet tiente. Och lijka som när man weet hwadh hans gerningar och bedreff war / weet man än tå icke ther medh thet retta Euangelium / Ty ther medh weest tu än nu icke/ at han tigh til godho / syndena / dödhen och heluetet offuerwunnet haffuer. Altså är ock icke thet weta Euangelium/ när tu än sådana läro och bodh weest/ Vthan tå then rösten kommer / som sägher / Christus är tin eghen/ medh leffuerne/läro / gerningom/dödh/vpståndelse/och alt thet han är/haffuer / gör och förmå.

Altså see wij ock/ at han icke nödhgar eller twingar / vthan wenligha lockar/säyandes / Salighe äro the fattighe / etc. Och Apostlanar bruka ock teslikes sådana ord / Jagh förmanar/ Jagh bedher/etc. Så at man allestädz jw seer / huru Euangelium icke är een Laghbook/ vthan retzligha är een predican eller förkunning om Christi welgerningar / som han oss bewijsat och tilegnat haffuer / om wij troo.

Men Moses j sina Böker driffuer/twingar / trughar/ slåår och straffar gruffueligha/Ty han är en Laghscriffuare och driffuare. Ther aff kommer/ at enom Christnom är ingen Lagh satt / Som S. Paulus sägher j. Timo. j. För then skul / at han genom trona rettferdigh/leffuande och saligh är / Och behöffuer nu intet meer / än at han sådana troo medh godha gerningar bewijsar.

Ja / hwar troon är / kan hon icke annat än bewijsa sigh / lära och bekenna sådana Euangelium för andra menniskior / och wåghar sitt lijff ther före. Och alt thet man leffuer och gör / thet skickar han sin nästa til nytto och hielp. Jcke allenast / at han til sådana nådh ock komma må / Vthan tienar honom ock medh lijff / godz och alt thet han åstadh kommer / såsom han seer/at Christus giordt haffuer/och följer altså Christi Exempel effter.

Thet meente ock Christus/tå han på sidstonne intet annat bodh gaff/än om kärleken / På hwilkom man kenna skulle hans Läriungar och the retta Christna. Ty hwar kärleken och gerninganar icke vthbrista och efterfölia/ ther är icke then sanskylligha troon/ther haffuer Euangelium än nu icke rett fattat/och Christus är ther icke retteligha kender. Sij/thetta är nu thet retta settet til at läsa thet Nyia Testamentet / och hela then helgha Scrifft. Therföre winlegge sigh hwar och en from Christen thet hålla / at han icke menger Laghen och Euangelium tilhopa medh hwart annat.

Nyia Testamentzens Böker.

j. Sancti Matthei Euangelium.
ij. Sancti Marci Euangelium.
iij. Sancti Luce Euangelium.
iiij. Sancti Johannis Euangelium.
v. Apostla gerningar / bescreffna aff S. Luca.
vj. S. Pauli Epistel til the Romare.
vij. S. Pauli Epistel then första til the Corinther.
viij. S. Pauli Epistel then andra til the Corinther.
ix. S. Pauli Epistel til the Galater.
x. S. Pauli Epistel til the Epheser.
xj. S. Pauli Epistel til the Philipper.
xij. S. Pauli Epistel til the Colosser.
xiij. S. Pauli Epistel then första til the Thessalonicer.
xiiij. S. Pauli Epistel then andra til the Thessalonicer.
xv. S. Pauli Epistel then första til Timotheum.
xvj. S. Pauli Epistel then andra til Timotheum.
xvij. S. Pauli Epistel til Titum.
xviij. S. Pauli Epistel til Philemon.
xix. S. Petri Epistel then första.
xx. S. Petri Epistel then andra.
xxj S. Johannis Epistel then första.
xxij. S. Johannis Epistel then andra.
xxiij S. Johannis Epistel then tridie.
Then Epistel til the Ebreer.
S. Jacobi Epistel.
S. Jude Epistel.
S. Johannis Vppenbarelse.

Första Capitel.

Luce 3. Thetta är Boken aff Jesu Christi bördh / hwilken som är Dauidz son Abrahams sons.
Abraham födde Isaac.
Isaac födde Jacob.
Jacob födde Juda och hans brödher.
Juda födde Pharez och Saram / aff Thamar.
Pharez födde Hezron.
Hezron födde Ram.
Ram födde Aminadab.
Aminadab födde Nahasson.
Ruth 4. Nahasson födde Salma.
Salma födde Boas / aff Rahab.
Boas födde Obed / aff Ruth.
Obed födde Jesse.
2. Reg. 12. Jesse födde Konung Dauid.
KOnung Dauid födde Salomon / aff henne som war Vrie hustru.
Salomon födde Roboam.
Roboam födde Abia.
Abia födde Assa.
Assa födde Josaphat.
Josaphat födde Joram.
Joram födde Osia.
Osia födde Jothan.
Jothan födde Achas.
Achas födde Ezechia.
Ezechia födde Manasse.
Manasse födde Amon.
Amon födde Josia.
4. Reg. 25. 2. Par. 36. 1. Esra. 2. Josia födde Jechonia och hans brödher / vthi thet Babyloniska fängelset.
MEn effter thet Babyloniska fängelset / födde Jechonia Sealthiel.
Sealthiel födde Zorobabel.
Zorobabel födde Abiud.
Abiud födde Eliachim.
Eliachim födde Asor.
Asor födde Zadoch.
Zadoch födde Achin.
Achin födde Eliud.
Eliud födde Eleazar.
Eleazar födde Mathan.
Mathan födde Jacob.

(Dauidz son) Christus kallas här först och främst Abrahams och Dauidz son / För ty them bådhom haffuer han warit besynnerligha loffuat.

S. Mattheus läter somliga ledher vthe / och förer Christi slecht ifrå Salomon effter Läghen / Men S. Lucas förer henne effter naturen ifrå Nathan Salomonis brodher / Ty Läghen kallar them ock barn / som aff brodrenom / och igenleeffda hustru födde äro / Deute. 25.

Jacob födde Joseph Marieman/Aff hwilko är födder Jesus/ som kallas Christus.
Så äro alle ledherna jfrå Abraham in til Dauid / fiorton ledher. Jfrå Dauid til thet Babyloniska fångelset/ ock fiorton ledher. Jfrå thet Babyloniska fångelset in til Christum / ock fiorton ledher.

JEsu Christi födhelse gick så til. När Maria hans modher war troloffuat Joseph/förr än the komo samman/fandz hon wara haffuandes aff them heligha Anda. Men effter Joseph war en from man/och wille icke röya henne/tenckte han heemligha offuergiffua henne. När han thetta tenckte/ Sij/ tå vppenbaradhes honom j sömpnen HERRANS Ängel/och sadhe/ Joseph Dauidz son / rådz icke tagha Mariam tijn hustru til tigh/Ty thet som är afflat j henne / thet är aff then heligha Anda. Och hon skal födha en Son/ och tu skalt kalla hans nampn Jesus / Ty han skal frelsa sitt folck jfrå theras synder. Luce.
Thetta är alt skeedt/på thet fulbordas skulle thet aff HERRANOM sagdt är genom Propheten/ som sadhe/ Sij / Een Jungfrw skal warda haffuandes/och födha en Son/och the skola kalla hans nampn Emanuel/ thet är så mykit sagdt/Gudh medh oss. Jesa. 7
När Joseph waknadhe vp aff sömpnen/giorde han som HErrans Ängel hadhe honom befalt / och toogh sina hustru til sigh / och ✠ kende henne intet / ✠ til tess hon födde sin första Son / och kalladhe hans nampn Jesus.

✠ (kende henne) Thet är/han håffdadhe henne intet/ eller hadhe ingen köttligh samblendning medh henne/Medh sådant sett plåghar Scrifften vthtryckia thet ärendet/ som j gamla Testamentet mykit finnes.

✠ (til tess hon) Icke så förstånda(n)des/at han kēde henne sedhan hon födt hadhe/ Vthan är meningen/ at hon födde reen Jungfrw/okend och oförkreckt aff Joseph.

Annat Capitel.

NÅr Jesus war födder j Bethlehem j Judeska landet/ j Konung Herodis tijdh/sij / tå komo ☿ Wijse mån aff österlanden til Jerusalem/och sadhe/ Hwar är then nyfödde Juda Konungen? Wij haffue seedt hans stierno j österlanden / och äre kompne at tilbidhia honom.
När Konung Herodes thet hörde/wardt han bedröffuat och hele Jerusalems stadh medh honom. Och lät församla alla the öffuersta Presterna och Scrifftlärda jbland folcket/och fråghade them hwar Christus skulle födhas. Och the sadhe honom/ J Bethlehem j Judeska landet. Ty thet är så scriffuit genom Propheten/Och tu Bethlehem j Judeska landet/äst ingalunda then minste jbland Juda Förstar/Ty vthaff tigh skal migh komma then Höffuitzman/som offuer mitt folck Jsrael en Herre wara skal. Micheae 5. Johan. 7.
Tå kalladhe Herodes lönligha the Wijsa männenar til sigh/och förspordhe grannerligha aff them / hwadh tijdh stiernan syntes. Och sende them så til Bethlehem/och sadhe/ Farer tijt/och bespörier grannerligha effter barnet/ och når j thet finne/så sägher migh thet igen / at iagh kan ock komma / och tilbidhia honom.
När the hadhe hördt Konungen / foro the åstadh. Och sij / stiernan som the seedt hadhe j österlanden / gick för them/så lenge hon kom och bleff beståndandes offuer ther barnet war. När the sågho stiernona / wordo the ganska gladhe. Och gingo in j hwset / och funno barnet medh Maria thes modher/och föllo nedher/och tilbådho honom. Och vplåto sina håffuor/och skenckte honom gull / rökelse och mirram. Sedhan fingo the vppenbarelse j sömpnen / at the skulle icke komma igen til Herodem/ och foro en annan wägh heem j sitt land igen.
När the woro bortfarne / sij / tå vppenbaradhes HErrans Ängel Joseph j sömpnen/säyandes/ Statt vp / och tagh barnet och thes modher til tigh/och fly in vthi Egypti land / och bliff ther så lenge iagh sägher tigh til. Ty thet kommer ther til / at Herodes skal sökia effter barnet / til at förgöra thet. Han

☿ (Wijse mån) Thz woro kloke mestare j naturligha konster/ sådana som man nu kallar philosophos och prester.

thet. Han stoodh vp/och toogh barnet och thes modher om nattena til sigh/ och flydde in vthi Egypti land/Och bleff ther in til Herodis dödh. På thz at fulbordas skulle / thet som sagdt war aff HERRANOM genom Propheten/ som sadhe/ Vthaff Egypten haffuer iagh kallat min Son. Osee 11. Numer. 23.
När Herodes nu sågh / at han war beswiken aff the Wijsa mån / bleff han ganska wreedh. Och sende vth / och låt slå jhiäl all swenbarn j Bethlehem/och j alla thes grenßor / the som tweggia åra och ther förnedhan woro/ effter then tijdhen / som han hadhe grannerligha bespoordt aff the Wijsa mån.
Tå bleff fulkompnat thet som Jeremia Propheten sagdt hadhe / når han sadhe/ J höghdenne wardt hörd een röst / stoor klaghomål / grååt och mykit skråån. Rahel gråter sijn barn / och wil icke låta hughswala sigh / ty thet war vthe medh them. Jerem. 31.
Men når Herodes war dödh / sij / tå vppenbaradhes HErrans Ängel Joseph j sömpnen j Egypti land/och sadhe/Statt vp/ och tagh barnet och thes modher til tigh/och faar in j Jsraels land / Ty the äro dödhe som foro effter barnsens lijff. Han stoodh vp / och toogh barnet och thes modher til sigh/och foor in vthi Jsraels land. Men når han hörde / at Archelaus war rådhandes j Judeska landet / j sin fadhers Herodis stadh / råddes han fara tijt/Och fick befalning aff Gudhi j sömpnen/och foor in vthi Galilee landzendar/och kom och boodde j then stadhen / som heter Nazareth. At thet skulle fulkompnas/som war sagdt genom Propheterna / Han skal kallas Nazareus. Judic. 13.

Tridie Capitel.

Luce 3. Johan. 1. Jsaie 40. Marci 1.

JThen tijdhen kom Johannes Baptista / och predicadhe j öknenne j Judeska landet/och sadhe/ Görer båtring / Himmelriket är kommet hardt når/Och han är then/ som Esaias Propheten taladhe om/och sadhe/Een ropande röst är j öknenne / beredher HERRANS wägh / görer hans stighar retta.
Men Johannes hadhe klådhe aff Camelahåår/och en lådhergiording om sina lender / Hans maat war gräßhoppor och wilhanogh. Tå gick Jerusalems stadh vth til honom/och hela Judeska landet/och all land som liggia vth medh Jordan/och låto döpa sigh aff honom j Jordan/och bekende sina synder.
Tå han sågh monga vthaff the Phariseer och Saduceer komma til sijn döpelse/sadhe han til them/J Huggormars afffödha / hoo haffuer idher föregiffuit/at j skolen vndfly then tilkommande wredhe? Görer för then skul sådana frucht/ som båtring tilhörer. Och tencker icke / at j welen säya widh idher sielff / Wij haffuom Abraham til fadher. Ty iagh sägher idher / at Gudh är mechtigh vpweckia aff thesse stenar Abrahe barn. Nu är ock yxen satt til rotena på tråån/Therföre hwart och itt tråå / som icke gör godha frucht/ bliffuer affhugget och kastat j eelden.
Jagh döper idher j watn til båtring / men then effter migh kommer / år starckare än iagh/hwilkens skoor iagh icke är werdigh at båra / Han skal döpa idher medh thy̅ heligha Anda/och medh eeld. Och han haffuer sina kastoskoffuel j sinne hand/och han skal rensa sin logha/och han skal församla sitt hwete j ladhona/ Men aghnanar skal han vpbrenna j ewinnerligh eeld.
Tå kom Jesus aff Galilea til Jordan til Johannem / at han skulle låta döpa sigh aff honom. Men Johannes förweghradhe honom / och sadhe/ Migh behöffues at iagh worde döpt aff tigh/ och tu kommer til migh? Tå swaradhe Jesus/och sadhe til honom / Låt thet nu så skee / så bör thet sigh wara medh oss / at wij vpfylle alla ☿ rettferdigheet.

Sådana gräßhoppor / plåghar man j somligh österlanden äta.

☿ (retferdigheet) Jagh vpfyller all retferdigheet j thy at iagh wil döpas aff tigh / och tu / at tu begärer döpas aff migh,

(Huggormars). Thenne Ormar nempnas j Latiniske texten Vipere / och äro nepligha nåpnkunnighe på Swensko / Doch effter the äro mykit eterfulle/ och aff wersta slechtet / wordo the här benemde Huggormar/ och haffua the then natur/ at j födzlonne dråpa the modhrena / för hwilka saak Phariseerna ock här kallas sådana Ormars afffödha / För ty theras fädher plågade dråpa Propheterna/ som theras lärefädher woro.

Tå tilstadde han honom thet. Och når Jesus war döpt / steegh han strax vp aff watnet. Och sij / tå wardt honom himmelen öpnat / och han sågh Gudz Anda nedherfarandes som een duffua / och kom offuer honom. Och sij / een röst aff himmelen sadhe / Thetta år min kåre Son / j hwilkom iagh haffuer itt gott behagh.

Fierde Capitel.

TA wardt Jesus förd aff Andanom j öknena / på thet han skulle försökias aff dieffuulen. Och når han hadhe fastat j fyratiyo daghar och fyratiyo nåtter / så hungradhe honom. Och frestaren gick fram til honom / och sadhe / Ast tu Gudz Son / så sågh / at thenne stenar warda brödh. Tå swaradhe han / och sadhe / Thz år scriffuit / Menniskian leffuer icke allenast widh brödh / vthan aff huart och itt ord / som gåår vthaff Gudz munn.

Tå toogh dieffuulen honom medh sigh til then heligha stadhen / och satte honom öffuerst på tinnanar aff Templet / och sadhe til honom / Ast tu Gudz Son / så giff tigh hår vth före. Ty thet år scriffuit / Han skal giffua sinom Ånglom befalning om tigh / och the skola båra tigh på sina hender / at tu icke skalt stöta tin foot emoot stenen. Tå sadhe Jesus til honom / Thet år ock scriffuit / Tin HERRA Gudh skalt tu icke fresta.

Tå toogh åter dieffuulen honom medh sigh vppå itt ganska högt bergh / och wijste honom all Rike j werldenne / och theras herligheet / och sadhe til honom / Alt thetta wil iagh giffua tigh / om tu faller nedher och tilbidher migh. Tå sadhe Jesus til honom / Gack bortt Satan. Ty thet år scriffuit / Tin HERRA Gudh skalt tu tilbidhia / och honom ✠ allena skalt tu tiena.

Tå offuergaff dieffuulen honom. Och sij / Ånglanar gingo fram och tiente honom.

Tå nu Jesus hörde / at Johannes war fången / droogh han in j Galileam / och offuergaff Nazareth / och kom och boodde j Capernaum / som ligger widh haffuet / på grentzon widh Zabulon och Nephthalim / på thz at fulköpnas skulle / thet som sagdt war genom Jsaiam Propheten / som sadhe / Thet landet Zabulon / och thet landet Nephthalim widh haffzens wägh på hijnsidhon Jordan / och thet Hedhniska Galilea / Folcket som satt j mörkret / haffuer seedt itt stoort Liws / och them som boodde j dödzens egnd och skugga / år itt Liws vpgånget.

Jfrå then tijdhen begynte Jesus til at predica / och sadhe / Görer båtring / Himmelriket år kommet hardt når. När Jesus gick vth medh thet Galileeska haffuet / sågh han twå brödher / Simonem som kallas Petrus / och Andream hans brodher / the kastadhe sijn nååt j haffuet / Ty the woro fiskare. Och han sadhe til them / Fölier migh / Jagh wil göra idher til menniskiors fiskare. The offuergåffuo strax nåten / och folgde honom. Och når han gick fram båter / sågh han twå andra brödher / Jacob Zebedej son / och Johannem hans brodher j båten medh theras fadher Zebedeo / botandes sijn nååt / och han kallade them. Strax offuergåffuo the båten och sin fadher / och folgde honom.

Och Jesus gick om kring alt Galileeska landet / och lårde j theras Synagogor / och predicadhe Euangelium om Riket / och botadhe allahanda siwkdom och kranckheet j folcket / och hans rychte gick offuer hela Syrien. Och the hadhe til honom / alla the ther krancke woro aff mongahanda siwkdom / och werckbrotna / och besatta / och månadherasanda / och borttaghna. Och han giorde them alla helbregda / och honom folgde mykit folck vthaff Galilea / och vthaff the tiyo stådher / och vthaff Jerusalem / och vthaff Judea / och vthaff the land på hijnsidhon widh Jordan.

(Menniskian leffuer) Ey allenast vthaff thz lekamligha maten skal menniskian leffua / vtan ther aff / at hon förseer sigh til Gud / som loffuat haffuer alla them beförja som troo på honom / aff hwilka besörgning thz lekamlighe maten ock efterfölier.

(icke fresta) Thet hadhe skeedt / om han hade giffuit sigh vthföre otrengd / och sett ther vppå at Gudh skulle hielpa honom / tå han hade trapponar / ther han elliest på nedher gå kunde.

✠ (allena) Ther som Scriffter finnas / at wij någhot creatur tiena skolom / år thet intet hår emoot / För ty wij tiene ån tå Gudhi allena / then som thet budhit haffuer / at wij så göra skole.

(hardt når) Ther år / Himmelriket år icke fierran / thz år nu för handen eller för dörenne / i ty at Christus war kommen / som himmelriket vprette / och dieffuulsens rike nedhersloogh.

(Euangeliū om Ri.) Thet år / thet godha bodhscap om Gudz Rike / aff hwilko S. Johannes Baptista tilförenna sagdt hadhe / at thz war hardt når.

Marci 1. Luce 4.

Psalm.

Femte Capitel.

NAr han sågh folcket / steegh han vp på itt bergh / och som han hadhe satt sigh / gingo hans Låriungar fram til honom. Tå öpnadhe han sin munn / lårde them / och sadhe. Salighe åro the som åro andeligha fattighe / ty Himmelriket hörer them til. Salighe åro the bedröffuadhe / ty the skola få hughswalelse. Salighe åro the sachtmodighe / ty the skola besittia jordena. Salighe åro the som hungra och törsta effter rettferdighetena / ty the skola bliffua måttadhe. Salighe åro the barmhertighe / ty them skal skee barmhertigheet. Salighe åro the reenhiertadhe / ty the skola see Gudh. Salighe åro the fridhsamme / ty the skola kallas Gudz barn. Salighe åro the som lijdha förfölielse för rettwison skul / ty them hörer Himmelriket til. Salighe åren j / når menniskionar försmådha och förfölia idher / och såya alt ondt emoot idher liwgandes / för mina skul / Glådiens och fröghden idher / ty idhor löön år stoor j himmelen. För ty the haffua sammalūda förfolgdt Propheternar / som haffua warit för idher.

J åren jordennes salt. Ar thet så at saltet mister sijn sålto / hwar medh skal man tå salta? Til intet meer år thet nyttigt / vthan at man kastar thz vth / och låter thet trampas aff menniskionen. J åren werldennes liws. Icke kan then stadhen dölias / som ligger på itt bergh. Icke tender man heller liws och setter thet vnder ena skeppo / vthan på en liwsastaka at thet lyser allom them som j hwset åro. Så låter idhart liws lysa för menniskiomen / at the mågha see idhra godha gerningar / och prijsa idhar fadher som år j himmelen. J skolen icke mena / at iagh år kommen til at vplössa Laghen eller Propheternar / Jagh år icke kommen til at vplössa / vthan til at fulboorda. Ty iagh sågher idher för sant / til tess at himmel och jord förgåås / warder ey förgången then minste bookstaffuen / icke heller en prick aff Laghen / förr ån thet år alt skeedt.

Therföre hwilken som ♂ vplössar itt aff thessa minsta bodhen / och lårer så menniskionar / han skal kallas then ♂ minste j Himmelriket / Men hwilken som thet gör och lårer / han skal kallas stoor j Himmelriket.

Ty iagh sågher idher / At vthan idhor rettferdigheet offuergåår the Scrifftlårdas och the ✠ Phariseers / tå skolen j icke komma j Himmelriket.

J haffuen hördt / at them Gamlom sagdt år / Tu skalt icke dråpa. Men hwilken som dråper / han skal wara skyldigh vnder Domen. Men iagh sågher idher / at hwilken som förtörnas på sin brodher / han skal wara skyldigh vnder Domen. Men hwilken som sågher Racha til sin brodher / han år skyldigh vnder Rådhet. Men hwilken som sågher / Tu dåre / han år skydigh til helwetes eeld.

Therföre om tu offrar tina gåffuo på Altaret / och kommer så jhogh / at tin brodher haffuer någhot emoot tigh / så legg ther tina gåffuo nedh för Altaret / och gack först bortt och förlijka tigh medh tin brodher / och kom sedhan och offra tina gåffuo.

Tu skalt wara tinom tråttobrodher beneghen til wenskap snart / medhan tu ån nu åst med honō på wåghen / at tin tråttobrodher antwardar tigh icke Domarenom / och Domaren antwardar tigh tienarenom / och tu kastas så j hechtelse. Sannerligha sågher iagh tigh / Tu warder ther icke vthkommande / til tess tu haffuer betalat then ytersta skårffuen.

J haffuen hördt / at thet war sagdt them Gamlom / Tu skalt icke göra hoor. Men iagh sågher idher / Hwilken som seer på ena quinno til at begåra henne / han haffuer allaredho giordt hoor medh henne j sitt hierta.

Om så år / at titt höghra ögha år tigh til förarghelse / så ✝ rijff thz vth / och kastat jfrå tigh. Thet år tigh båtre / at itt titt ledhamoot förderffuas / ån at tin he-

J thetta Capi. talar Christus icke om thz werldzligha offuerhetennes embete eller Regemente / vthan lårer sina Christna itt rett leffuerne för Gudh j Andanom.

(fridhsamme) Thz år / the som frid elska / och gerna göra fridh emellan andra / såsom Christus haffuer giordt emellan Gudh och oss.

(jordennes salt) Saltet haffuer bitterheet medh sigh / så skola ock Lårarenar haffua syndennes straff medh sigh / Hwar the ther icke haffua / åro the wårde bortkastas.

♂ (vplössar) Thet år / hwilke som bryter thet minsta.

♂ (then minste) Thz år / han skal icke mykit achtas / vthan heller bortkastas. (Stoor) thet år / han skal warda mykit achtat.

✠ (Phariseers) Phariseers rettferdigheet stoodh allena vthi vthwertes gerningar och skijn / Men Christus låret oss / at wij skole wara rettferdighe och frome aff hiertat.

✝ (rijff thet vth) Andeligh vthrijffuande år hår budet / ther skeer når öghonens luste warder vdhat j hiertat.

Matth. 18. Marci 9.

at tin hele kropp skulle kastas til heluetes. Ar thet ock så / at tijn höghra hand är tigh til förarghelse / så hugg henne aff / och kasta henne jfrå tigh. Thet är tigh bätre / at itt titt ledhamoot förderffuas / än at hele kroppen kastas til heluetes.

Thet är ock sagdt / Hwilken som offuergiffuer sina hustru / han skal giffua henne itt Skiliobreff. Men iagh sägher idher / hwilken som helst offuergiffuer sina hustru / vthan för hoor skul / han kommer henne til at göra hoor / Och hwilken ena offuergiffna tagher til hustru / han gör hoor. *Deute 24. Matth. 19. Marci 10. Luce 16.*

Åter haffuen j hördt / at thet war sagdt them Gamlom / Tu skalt icke ✝ swäria tigh meen / vthan skalt hålla HERRANOM tin eedh. Men iagh sägher idher / at j skolen alzintet swäria / hwarken om himmelen / ty han är Gudz stool. Eller om iordena / ty hon är hans fotapall. Ey heller om Jerusalem / ty thet är en mechtigh Konungs stadh. Ey heller skalt tu swäria om titt hoffuudh / ty tu förmå icke göra itt håår hwitt eller swart. Men idhart taal skal wara / Ja / ja / Ney / ney / Hwadh ther offuer är / thz är aff ondo. *Leuit. 19.*

J haffuen hördt / at thet är sagdt / Ögha för ögha / Tand för tand. Men iagh sägher idher / at j skolen icke stå thet onda emoot / Vthan är thz så / at någhor slåår tigh widh thz höghra kindbenet / så wendt honom ock thet andra til. Och om någhor wil gå til retta medh tigh / och tagha tin kiortel jfrå tigh / låt honom ock haffua kåpona medh. Och om någhor nödhgar tigh ena milo / så gack twå medh honom. Giff honom som aff tigh bedhes / och wendt tigh icke jfrå honom / som någhot wil låna aff tigh. *Exo. 21. Leuit. 24. Deute. 19. Luce 6.*

J haffuen hördt / at thet är sagdt / Tu skalt elska tin nästa / och hata tin fienda. Men iagh sägher idher / Elsker idhra owener. Welsigner them som idher banna. Görer wel emoot them som idher hata. Bedher för them som göra idher skadha och förfölia idher. På thet j skolen wara idhar fadhers barn som är j himmelen. Ty han låter sina sool vpgå offuer onda och godha / och låter regna offuer rettferdigha och orettferdigha. För ty om j elsken them som idher elska / hwadh få j för löön? Göra ock icke the Publicaner thet samma? Om j haffuen idher wenligha emoot idhra brödher allenast / hwadh besynnerlighit gören j? Göra icke ock så the Publicaner? Warer för then skul fulkomlighe / såsom idhar himmelske fadher fulkomligh är. *Leuit. 19. och 26. Luce 6.*

✝ (swäria tigh) Alt swäriande och eedher är här förbudhit / thet menniskian gör aff sigh sielff / Men ther kärleken / nöödh / wår nästes nytta / eller Gudz hedher thet kräffuer / ståår thet wel til görådes / lijkawijst som ock wredhe är förbudhen / och är doch loffligh / tå thet vtaff kärleek / och til Gudz hedher skeer.

(onda emoot) Thet är / ingen skal hempnas sigh sielff / eller sökia hemd för retten / och ingen hemd begära. Men Offuerheten / som swerdet j wetio haffuer / skal sådant göra vthaff sigh sielff / eller kraffd ther til aff hans nästa vtaff kärleek.

(Publicaner) Woro Tollanärer / som the Romares Toll och annor rento förestodho / och woro som mest ogudhachtighe Hedhningar thz satte aff the Romare.

Siette Capitel.

Haffuer acht vppå idhra almoso / at j icke giffue henne för menniskiomen / på thet j skolen warda seedde aff them / annars haffuen j ingen löön när idhar fadher / som är j himmelen. När tu nu giffuer almoso / låt icke stöta j basun för tigh / som the skrymtare göra j Synagogorna och vppå gatorna / at the skola warda prijsadhe aff menniskiomen / Sannerligha sägher iagh idher / the haffua fått sijn löön. Men när tu wilt giffua almoso / så låt tina wenstra hand icke weta / hwadh then höghra gör. På thet tijn almosa bliffuer lönligh / och tin fadher som j löndom seer / wedhergeller tigh thet vppenbarligha. *Jesaie 58.*

Och när tu bedher / skalt tu icke wara som the skrymtare. För ty the ståå gerna j Synagogorna / och j gatohörnen och bidhia / at the skola bliffua seedde aff menniskiomen / Sannerligha sägher iagh idher / the haffua fått sijn löön. Men när tu bedher / så gack in j tin kamar / och slå dörena til / och bedh tin fadher hemligha / Och tin fadher som j löndom seer / skal tigh thet wedhergella vppenbarligha. *Luce 18.*

Och när j bidhien / skolen j icke wara mongtaloghe såsom Hedhninganar / Ty the mena / at the skola warda hörde för sijn monga ord skul. Warer för then skul

them icke lijke. Idhar Fadher weet wel hwadh idher görs behooff / förr än j bidhien honom. Therföre skolen j bidhia altså. *Luce 11.*

Fadher wår som äst j himmelen. Helghat wärde titt nampn. Tilkomme titt Rike. Skee tin wilie så på jordenne som j himmelen. Giff oss jdagh wårt daghligha brödh. Och förlåt oss wåra skulder / såsom ock wij förlåtom them oss skyldighe äro. Och inleedh oss icke j frestelse. Vthan frels oss jfrå ondo. Ty Riket är titt / och machten och herligheten j ewigheet. Amen.

Ty om j förlåten menniskiomen theras brott / så förlåter ock idhar himmelske Fadher idher. Men om j icke förlåten menniskiomen theras brott / så skal idhar Fadher icke heller förlåta idher idhor brott. *Ecclesi. 28. Marci 11.*

När som j fasten / skolen j icke wara som j woren bedröffuadhe / såsom the skrymtare / Ty the förwandla sijn ansichte / at the skola synas för menniskiomen medh sijn fasto. Sannerligha sägher iagh idher / the haffua redho sijn löön. Men när tu fastar / så smör titt hoffuudh och twå titt ansichte / at tu icke synes för menniskiomen med tinne fasto / vthan för tin Fadher som lönligen är / Och tin Fadher som seer j löndom / wedergeller tigh thz vppebarliga.

J skolen icke församla idher åghodelar på jordenne / ther rost och maal förderffuar them / och ther som tiwffuar graffua och stiela. Vthan församler idher åghodelar j himmelen / ther huarken rost eller maal förderffuar them / och ther tiwffuar icke graffua eller stiela. Ty ther idhre åghodelar äro / ther är ock idhart hierta. *Luce 12.*

Kropsens liws är öghat / Är titt ögha enfåldigt / så warder tin hele krop liws. Men är titt ögha argt / så warder tin hele krop mörk. Är thet nu så / at liwset som är j tigh / är mörker / huru stoort bliffuer tå mörkret sielfft?

Jngen kan tiena twå Herrar / ty at han antingen skal hata then ena / och then andra elska / Eller han håller sigh in til then ena / och then andra förachtar han. J kunnen icke tiena Gudhi och ♂ Mammon / Therföre sägher iagh idher / Sörier icke för idhart lijff / hwadh j skolen äta och dricka / och icke för idhar krop / hwadh j skolen klädha idher medh. Är icke lijffuet meer än maten / och kroppen meer än klädhen? Seer vppå foghlanar vnder himmelen / the såå intet / och intet skära the heller vp / och församla intet j ladhonar / och idhar himmelske Fadher födher them. Ären j icke mykit meer än the? Hwilken jbland idher är / som medh sijn vmsorgh förmå settia een alen til sina lengd? *Luce 16.*

Och för hwar skul sörien j för klädhen? Skodher Lilionar på markenne hurudan the wexa / the arbeta intet / ey heller spinna. Doch sägher iagh idher / at icke Salomon j all sijn herligheet war så klädd som een aff them. Klädher nu Gudh så gräset på markenne / hwilket doch jdagh ståår / och j morghon kastas j vgnen / skulle han icke mykit meer göra thet idher / o j kleentroghne?

Så skolen j nu icke haffua vmsorgh / säyandes / Hwadh skole wij äta / eller hwad skole wij dricka / eller hwad skole wij klädha oss med? Ty alt sådant sökia Hedhningana. Idhar himmelske Fadher weet wel / at alt thetta görs idher behooff. Söker först effter Gudz Rike och hans rettferdigheet / så faller idher alt thetta til / Sörier icke för then skul för morghondaghen / Ty morghondaghen haffuer sielff sina vmsorgh medh sigh. Thet är noogh / at huar dagh haffuer sijn ✝ eghen plågho.

(år öghat) Thet är / såsom the andra ledhamoten haffua aff sigh sielff intet liws / vthan lita på öghat / när thz är wel vplyst och seer wel / må all ledhamoten ther wel aff / Så är ock medh alla wåra gerningar / är wårt hierta gott och vplyst medh Gudz rettferdigheet / bliffua ock alla wåra gerningar göda / so ther vthaff gå / är thet ock mörkt / thet är / om thz är icke vplyst medh Gudz rettferdigheet / bliffua alla gerninganar onda / som ther aff gå.

♂ (Mammon) Mammon kallas rijkedomar på Syriske målit / som Hieronymus sägher.

✝ (eghen plågho) Thet är / sitt daghligha arbete. Och wil säya / Thet är noogh / at wij daghligha arbete / och ingen meer omsorgh haffue.

VII. Capitel.

Dömer icke / på thet j icke skolen warda dömde. Ty medh then doom som j döme / skolen j dömde warda. Och medh thet mått som j måte / skal idher måtet warda. Huru seer tu itt grand j tins brodhers ögha / och warder icke warse en bielcka j titt ögha? Eller huru sägher tu tinom brodher / Hålt / iagh wil tagha vth grandet aff titt ögha / och sij / en bielcke är j titt ögha? Tu *Luce 6. Marci 4. Roma. 2.*

Domen hörer Gudhi til / Therföre them som dömer vthan Gudz befalning / han tagher Gudhi hans äro ifrå.

ögha: Tu skrymtare / kasta först vth bielckan aff titt ögha / Sedhan see til / huru tu kant vthtagha grandet aff tins brodhers ögha.

(thet heligt är) Thetta helgha är Gudz ord/ genö huilket all ting helghat warda. Hundanar äro the som förfölia Gudz ord. Swinen/ äro the / som förd runckna j theras köztligha lusta/ så at the intet kunna achta ordet.

J skolen icke giffua hundomen thet heligt är / och idhra perlor skolen j icke kasta för swijn / At the icke trampa them medh sina fötter / och wenda sigh om emoot idher/ och riffua idher.

Luce 11. Jacobi 1.
Bedher / och idher skal warda giffuit. Söker / och j skolen finna / Klapper/ och idher skal vplåtas. Ty then som bedher/ han fåår / och then som söker/ han finner/ och honom som klappar / warder vplåtet. Eller hwilken är then menniskia jbland idher/ at om hans son bedhes brödh aff honom / som biwdher honom en steen: Eller om han bedhes fisk / mon han tå reckia honom en Orm: Är thet nu så / at j som onde ären / kunnen likwel giffua idhor barn godha gåffuor/ Huru mykit meer warder idhar Fadher som är j himmelen/ giffuandes them gott som bedhas aff honom:

Luce 6.
Alt thet j nu wilien menniskionar skola göra idher / thet görer j ock them. Ty thetta är Laghen och Propheterna.

Luce 13.
Gåår jgenom then trånga porten / Ty then porten är wijdh / och then wäghen är breedh / som dragher til fördömelse / och the äro monge som gå på honom. Och then porten är trång / och then wäghen smaal / som dragher til lijffuet / och få äro the som finna honom.

Luce 6.
Wachter idher för the falska Propheter / som komma til idher j fåraklädher / men inwertes äro the glupande vlffuar. Vthaff theras frucht / skolen j kenna them. Icke hemtar man wijndruffuor aff törne: Ey heller fijkon aff tistel: Så båår hwart och itt gott trää godha frucht / Men itt ondt trää / båår onda frucht. Itt gott trää kan icke båra onda frucht / Icke kan heller itt ondt trää båra godha frucht. Hwart och itt trää / som icke båår godha frucht / skal aff huggas / och kastas j eelden. Therföre skolen j kenna them på theras frucht.

☧ (propheterat) Thenne haffua hafft krafftigha gerningar/ doch haffua the icke hafft hiertat gott/ Therföre warder Gudh säyandes/ at han icke kenner them för sina.

Luce 6.
Icke warder hwar och en kommande in j Himmelriket / som sågher til migh / HErre / HErre / Vthan then som gör min Fadhers wilia / som är j himmelen. På then daghen warda monge säyandes til migh / HErre / HErre / haffue wij icke ☧ propheterat vthi titt nampn / och j titt nampn vthdriffuit diefflar / och j titt nampn monga krafftigha gerningar giordt: Tå skal iagh bekenna them / Jagh kende idher aldrigh / Gåår jfrå migh j ogerningesmän.

Psalm. 6.

♀ (gör ther effter) Här kräffuer Christus trona / Ty ther troon icke är / gör man intet bodhen/ Roma. 3. Och alla gerningar vtan trona giorda / ehuru godha the synas / äro synd. Twert emoot/ Ther troon är / ther moste retta godha gerningar fölia / Thz kallar Christus (göra) aff reno hierta göra / Men troon gör hiertat reent/ Acto 15. Och thenna fromheten ståår fasta emoot allahanda wädher / thet är / emoot all helvetes macht / Ty hon är bygd på en fast grũd Christũ / genom trona. Godha gerningar vthan trona / äro the fåwitska jungfrwers lampor.

Therföre / hwar och en som hörer thesse mijn ord / och ♀ gör ther effter / honom lijknar iagh widh en wijs man / som sitt hws bygde på itt hellebergh. Så föll slaghregn / och kom floodh / och wädhret blåste och stötte på hwset / och föll doch icke om kull / Ty thz war grũdat på helleberghet. Och hwar och en som hörer aff migh thesse ord / och gör icke ther effter / han lijknas widh en fåwitsk man / som bygde sitt hws på sanden. Och föll slaghregn och kom floodh / och wädhret blåste och stötte på hwset / och thet föll om kull / och thes fall war stoort.

Och thet begaff sigh / når Jesus lychtadhe thetta talet / Wardt folcket förskreckt offuer hans lärdom / Ty han predicadhe welleligha / och icke som the Scrifftlärde.

VIII. Capitel.

Marci 1. Luce 5.
När han nu gick nedher aff berghet / folgde honom mykit folck. Och sij / ther kom en spitelsk man / och tilbadh honom / och sadhe / HErre / wilt tu / så kant tu göra migh renan. Tå reckte Jesus vth sina hand / och toogh på honom / säyandes / Jagh wil / War reen. Och strax wardt han reen vthaff sijn spitelsko. Och Jesus sadhe til honom / See til / at tu sägher thet för ingom / vthan gack bortt / och låt Presten see tigh / och offra then gåffuo

then gåffuo / som Moses budhit haffuer / til itt witnesbyrd offuer them.

(offuer them) Moses kallar Laghen itt witnesbyrd offuer folcket / Deut. 31. Ty Laghen beklagar oss / och är itt witnesbyrd offuer wåra synder / Sammalunda ock här / Om presterna witna / at Christus haffuer thenna reenan giordt / och troo doch icke / witna the emoot sigh sielffua.

Luce 7.
Men når Jesus gick in vthi Capernaum / kom en Höffuitzman til honom / och badh honom / säyandes / HErre / min tienare ligger hema borttaghen / och haffuer stoor wedhermödo. Tå sadhe Jesus til honom / Jagh wil komma och bota honom. Tå swaradhe Höffuitzmannen / och sadhe / HErre / iagh är icke werdigh / at tu skalt gå vnder mitt taak / Vthan sägh allenast itt ord / så bliffuer min tienare helbregda. Ty iagh är ock een menniskia vnder annars manz wold / och haffuer krijgsknechtar vnder migh. Och ✝ iagh sägher til then ena / Gack / och han gåår. Och til then andra / Kom / och han kommer. Och til min dreng / Gör thet / och han gör så.

✝ (iagh sägher) Thet är / äro mijn ord så mechtigh / så mykit meer äro tijn ord mechtigh.

När Jesus thetta hörde / förundradhe han sigh / och sadhe til them som honom folgde / Sannerligha sägher iagh idher / Jagh haffuer icke funnet sådana troo j ♉ Jsrael. Men iagh sägher idher / at monge warda kommande aff ☿ östan och westan / och skola sittia medh Abraham / Jsaac och Jacob j Himmelriket. Men Rikesens barn skola warda vthkastat j thz yttersta mörkret / Ther skal wara grååt och tandagnislan. Och Jesus sadhe til Höffuitzmannen / Gack / och som tu troor / så skee tigh. Och j samma stundenne bleff hans tienare helbregda.

♉ (j Jsrael) Thet är / han fan icke sådana troo när Judanar / som när thenna Hedningen.

☿ (östan och westan) Thet är / Hedhningana warda anammadhe / Therföre at the skola troo / Men Judanar och the Werckhelghon förkastadhe.

Och når Jesus kom j Petri hws / och sågh / at hans swåra lågh och hadhe skälffuosott. Tå toogh han på hennes hand / och skälffuosotten offuergaff henne. Och hon stoodh vp / och tiente them.

Marci 1. Luce 4.
Och når afftonen kom / hadhe the til honom monga som woro besatte / och han dreff vth Andanar med ord / och alla them som ondt hadhe / botade han. På thet fulbordas skulle / thet som sagdt war genom Jsaiam Prophe-

Jesaie 53.
ten / som sägher / Han haffuer taghit på sigh wåra skröpligheet / och wåra siwkdomar haffuer han burit.

(kulor) Thet är / Söker tu efter nå- got werdz- lighit / thet finner tu intet när migh.

Och når Jesus sågh mykit folck om kring sigh / bödh han / at man skulle fara vthoffuer på hijnsidon haffuet. Och kom en Scrifftlärd til honom / och sade til honõ / Mester / iagh wil fölia tigh ✠ ehwart tu gåår. Tå sade Jesus til honom / Räffuanar haffua kulor / och foglanar vnder himmelen neste / Men menniskionnes Son haffuer intet / ther han må luta sitt hoffuudh til. Och en annar aff hans Lärjungar sadhe til honom / HErre / giff migh loff / at iagh gåår först bortt och begraffuer min fadher. Tå sadhe Jesus til honom / Följgh tu migh / och låt the dödha ♂ begraffua sina dödha.

✠ (ehwart) Somlighe wilia icke fölia Christũ / vthan the äro wisse hwart / Therföre förkastar Christus thenna Scrifftlärda / såsom then ther icke troodde / vthan wille tilförenna wara wiss på sakenne.

♂ (begraffua) Somlighe båra godha gerningar före / at the icke fölia eller troo wilia / Men Christus tydher sådana för dödha och förtapadha godha gerningar.

Marci 4. Luce 9.
Och han steegh j skepet / och hans Lärjungar folgde honom. Och sij / en stoor storm wexte vp j haffuet / så at wäghen sloogh vthoffuer skepet / och han soff. Tå gingo Lärjungarnar til / och weckte honom vp / säyandes / HErre / frelsa oss / wij förgåås. Tå sadhe han til them / J kleentroghne / hwi rädhens j: Och stoodh vp / och nepste wädhret och haffuet. Och thet wardt stilla lughnet. Men menniskionar förundradhe sigh / och sadhe / Hwadh är thenne för en / at wädhret och haffuet äro honom lydigh:

Marci 5. Luce 8.
Och når han kom på hijnsidhon haffuet / vthi the Gergeseners landzendar / komo twå besatte medh dieffuulen emoot honom löpande / vthgångne aff griffter / och woro ganska gråselighe / så at ingen kunde reesa then wäghen fram. Och sij / the ropadhe / och sadhe / Ah Jesu Gudz Son / hwadh haffue wij medh tigh göra: Är tu kommen til at plågha oss förr än tijdh är: Så gick ther longt ifrå en stoor swijnahiord j beet. Tå bådho honom diefflanar och sadhe / Är thet så / at tu driffuer oss vth / så loffua oss / at wij farom vthi then swijnahiorden. Tå sadhe han them / Faren. Tå foro the vth / och foro in j swijnahiorden. Och sij / hele swijnahiorden lopp och brådhstörte sigh j haffuet / och drunckadhe j watnet. Men Heerdanar flydde bortt / och gingo in j stadhen / och förkunnadhe altsammans / och huru thet war tilgånget medh them som besatte woro. Och sij / tå gick hele stadhen vth emoot Jesum. Och tå the sågho honom / bådo the / at han wille gå bortt vthu theras landzendar.

IX. Capitel.

(sin stadh) Capernaum.

Marci 2. Luce 5.

TA steegh han j skepet/ och foor vthoffuer igen/ och kom vthi sin stadh. Och sij/ the hadhe in för honom en Borttaghnan/ som lågh vthi eenne säng. När nu Jesus sågh theras troo/ sadhe han til then Borttaghna/ War widh itt gott moodh min son/ tina synder förlåtas tigh. Och sij/ somlighe vthaff the Scrifftlärda sadhe widh sigh sielffua/ Thenne hädher Gudh. Men när Jesus sågh theras tanckar/ sadhe han/ Hwj tencken j ondt j idhor hierta? Hwilket är lättare säya? Tina synder förlåtas tigh/ eller säya/ Statt vp och gack? Men vppå thet j skolen weta/ at menniskiones Son haffuer macht på jordenne til at förlåta synder/ sadhe han til them Borttaghna/ Statt vp/ tagh tina säng/ och gack j titt hws. Och han stoodh vp/ och gick heem. När folcket thet sågh/ förundradhe the sigh och prijsadhe Gudh/ som sådana macht hadhe giffuit menniskiom.

Marci 2. Luce 5.

Och när Jesus gick tådhan/ sågh han en man sittiandes widh Tollen/ som heet Mattheus/ och han sadhe til honom/ Följgh migh. Tå stoodh han vp/ och folgde honom. Och thet begaff sigh/ at när han satt widh bord j hans hws/ Sij/ ther komo monge Publicaner och syndare/ och såto til bordz medh Jesu och hans Läriungar. När the Phariseer thet sågho/ sadhe the til hans Läriungar/ Hwj äter idhar mestare medh Publicaner och syndare? När Jesus thet hörde/ sadhe han til them/ The helbregde behöffua icke läkiare/ vthan the krancke. Men gåår och lärer hwadh thet är/ Jagh haffuer lust til barmhertigheet/ och icke til ☿ offer/ Jagh är icke kommen til at kalla the ♂ rettferdigha/ vthan syndare til båtring.

Osee 6.

☿ (til offer) Här giffuer Christus tilkenna/ at Gudhi är täckare/ at wij göre hwat annan gott/ än at wij offre.

♂ (rettferdigha) Christus borttkastar alla menniskligha rettferdigheet/ och wil/ at wij allena byggia skole på hans rettferdigheet/ för hwilka saak han ock här säger/ at han kallar allena syndarena/ Teslikes 1. Tim. 1. säger Paulus/ at Christus war kommen j werldena/ til at göra syndare saliga.

Marci 2. Luce 5.

Tå komo til honom Johannis Läriungar/ och sadhe/ Hwj faste wij och Phariseerne så mykit/ och tine Läriungar fasta intet? Tå sadhe Jesus til them/ Huru kan bröllops folcket söria/ så lenge Brudhgummen är när them? Men the daghar skola komma/ at Brudhgummen skal taghas jfrå them/ och tå skola the fasta. ☘ Jngen lappar itt gamalt klädhe med en nyy klwt/ ty han riffuer likwel kluten aff klädhena igen/ och holet bliffuer werre. Ey heller låter man nytt wijn j gamla flaskor/ annars gå flaskonar sönder/ och wijnet spilles vth/ och flaskonar förderffuas/ Vthan man låter nytt wijn j nyia flaskor/ så bliffuer bådhe förwarat.

☘ (Jngen lappar) Medh thenna orden wijsar han them jfrå sigh/ såsom the ther intet förstodho hans läro om sådana frijheet/ Och säger/ at man kan icke lappa gammul klädher/ medh nyia klutar/ ty the hålla icke sömen/ thet är/ man kan icke begripa thenna nyia lärona medh gammul och köttsligh hierta/ Och om man predicar henne köttslighom menniskiom/ warder thet jw argare medh them/ såsom man seer/ tå man lärer Andeligha frijheet/ tagher köttet sigh then frijheetena til/ såsom een frijheet til sitt sielffs wold.

Marci 5. Luce 8.

Widh han thetta taladhe til them/ sij/ tå kom en offuerste och tilbadh honom/ och sadhe/ HErre/ mijn dotter är nu strax bliffuen dödh/ Men kom och legg tina hand på henne/ så bliffuer hon leffuandes. Jesus stoodh vp/ och folgde honom/ och hans Läriungar. Och sij/ een quinna som hadhe lidhit blodhgång j tolff åår/ gick baak effter honom/ och kom widh hans klädhafåll/ Ty hon sadhe widh sigh sielff/ Måtte iagh allenast komma widh hans klädhe/ så bliffue iagh helbregda. Tå wende Jesus sigh om/ och som han sågh henne/ sadhe han/ War widh godha tröst dotter/ tijn troo haffuer holpet tigh. Och quinnan wardt helbregda j samma stund.

Och när Jesus kom j offuerstans hws/ och sågh piparenar/ och folcket sorlande/ sadhe han til them/ Gåår idhra ferde/ pijghan är icke dödh/ men hon soffuer. Och the giorde spee aff honom. När folcket war vthdriffuit/ gick han in/ och toogh henne j handen/ och pijghan stoodh vp. Och thetta rychtet gick offuer thet hela landet.

(piparenar) Thenne piparo plågadhe man bruka ther lijk wase.

Och när Jesus gick tådhan/ folgde honom twå blinde/ the ropadhe och sadhe/ O Dauidz Son/ förbarma tigh offuer oss. Och när han kom j huset/ stigho the blinde fram til honom. Och Jesus sadhe til them/ Troon j at iagh kan thetta göra idher? Tå sadhe the honom/ Ja HErre. Tå toogh han på theras öghon/ och sade/ Skee idher effter idhra troo. Och theras öghon wordo öpnat.

öpnat. Och Jesus hotadhe them/ säyandes/ Seer til at ingen fåår thetta weta. Men the gingo vth/ och berychtadhe honom j thet hela landet.

Marci 7.

När thesse woro vthgångne/ sij/ tå hadhe the ena menniskio fram för honom som war en dumbe/ och besatt. Och när dieffuulen war vthdriffuin/ taladhe dumben. Och folcket förundradhe sigh/ och sadhe/ Sådant haffuer aldrigh warit seedt j Jsrael. Men the Phariseer sadhe/ Medh then öffuersta dieffuulen driffuer han diefflar vth.

Luce 13. Marci 6.

Och Jesus gick om kring j alla städher och byiar/ lärde j theras Synagogor/ och predicadhe Euangelium om Riket/ och heladhe allahanda siwko/ och allahanda kranckheet jbland folcket. Och när han sågh folcket/ önkadhe han sigh offuer them/ at the woro förlåtne och förskingradhe/ som the fåår som ingen Heerdan hadhe. Tå sadhe han til sina Läriungar/ Sådhen är mykin/ och arbetarenar äro fåå/ Bedher för then skul sädhennes HErra/ at han sender arbetare j sina sädh.

Luce 10.

X. Capitel.

Marci 3. 6. Luce 6.

OCh han kalladhe sina tolff Läriungar til sigh/ och gaff them macht offuer the orena Andar/ at the skulle driffua them vth/ och bota allahanda siwkdom/ och allahanda kranckheet.

Men thessa äro the tolff Apostlars nampn. Then förste Simon/ som kallas Petrus/ och Andreas hans brodher/ Jacobus Zebedej son/ och Johannes hans brodher/ Philippus och Bartholomeus/ Thomas och Mattheus/ som hadhe warit en Publican/ Jacobus Alphej son/ och Lebbeus medh thet wedhernampnet Thaddeus/ Simon aff Cana/ och Judas Jscharioth/ then ock förrådde honom.

Marci 6. Luce 9.

Thessa tolff sende Jesus vth/ och bödh them/ och sadhe/ Gåår icke på Hedhninganars wägh/ och gåår icke j the Samariters städher/ vthan gåår heller til the borttapadha fåår aff Jsraels hws. Men gåår och prediker/ och säger/ Himmelriket är kommet hardt när. Görer the siwka helbregda/ the spetälska rena. Reser vp the dödha. Vthdriffuer diefflar. J haffuen fått förgeffues/ så skolen j ock giffua förgeffues.

Haffuen icke guld/ icke heller silffuer/ icke heller penningar j idhra pungar/ och inga wäghskräppo/ och icke twå kiortlar/ icke skoor/ och ingen staaff/ Ty arbetaren är werd sin maat. Men hwar j gåån in vthi en stadh eller byy/ så bespörier/ om ther någhor inne är som thes werdigh är/ och bliffuer ther/ til tess j draghen tådhan.

(Haffuen icke) Thz haffuandet menar han/ såsom the girighe haffua sin Mammon/ hwilke medh hiertana hengia ther in til/ och söria/ Sådant förhindrar predicoembetet Men til nödhtorfft och rett brukning/ hadhe Christus sielff penningar/ pung och brödh.

Luce 10.

Men när j gåån in j itt hws/ så helser thet. Och är thet så/ at thet hwset är werdigt/ så kommer idhar fridh offuer thet. Är thet ock icke werdigt/ så kommer idhar fridh til idher igen.

Och ther som ingen anammar idher/ eller hörer idhor ord/ så gåår vthaff thet hwset eller stadhen/ och ♂ skudder stofftet vthaff idhra fötter. Sannerlingha säger iagh idher/ Sodome och Gomorre land warder dräghelighare på Domedagh än them stadhenom.

Luce 10.

♂ (skudder stofftet) Så alstinges intet skolen j tagha vthaff them/ at j ock theras stofft skudden vthaff idhra fötter/ at the mågha besinna thet j icke söken effter idhor nytto/ vthan effter theras salighet.

Sij/ iagh sender idher såsom fåår jbland vlffuar. Warer för then skul snelle såsom Ormar/ och enfällighe som duffuor. Men wachter idher för menniskiomen/ Ty the skola offuerantwarda idher på sijn Rådhws/ och vthi theras Synagogor skola the hudflengia idher. Och j skolen warda framdragne för Förstar och Konungar för mina skul/ til witnesbyrd offuer them/ och offuer Hedhninganar.

Och när som the nu offuerantwarda idher/ så warer icke bekymradhe/ huru/ eller hwadh j skolen tala/ Ty thet skal idher giffuas j samma stundenne/ hwadh j tala skolen/ För ty thet ären icke j som talen/ vthan thet är idhar Fadhers Ande/ som talar j idher.

Johan.15.

Then ene brodhren skal offuerantwarda then andra til dödhen / och fadhren sonen / och barnen skola settia sigh vp emoot föräldranar / och dräpa them. Och j skolen warda hatadhe aff allom för mitt nampn skul. Men huilken som ståår fast vthi endan / han skal bliffua saligh.

Når the förfölia idher j then ena stadhen / så flyyr til then andra. Sannerligha sägher iagh idher / J skolen icke haffua orkat fara om kring alla Jsraels städher / förr än menniskionnes Son kommer. Läriungen är icke offuer Mestaren / och icke heller tienaren offuer sin Herra. Thet är Läriunganom noogh / at han är såsom hans Mestare / och tienarenom / at han är såsom hans Herre. Haffua the kallat Hwßbondan Beelzebub / huru mykit meer skola the så kalla hans hwßfolck: Rådhens för then skul intet för them.

Ty thet är intet fördoldt / som icke skal warda vppenbarat / och intet lönlighit / som icke skal bliffua witterlighit. Hwadh iagh sägher idher j mörkret / thet sägher j liwset / Och hwadh som sägs idher j örat / thz prediker på taken.

Och rådhens icke för them som dräpa kroppen / och haffua doch icke macht at dräpa siälena / Vthan rådhens meer honom / som kan förderffua bådhe siäl och kropp j heluete. Sälias icke twå sperffuer för en skärff: Och en aff them faller icke på jordena idhar Fadher föruthan. Äro ock idhor hoffuudhåår all reknat / Therföre skolen j icke rådhas / J ären jw meer werde än monga sperffuer.

Therföre / hwar och en som migh bekenner för menniskiom / honom wil iagh ock bekenna för min Fadher / som är j himmelen. Men then som migh wedhersakar för menniskiom / honom skal ock iagh wedhersaka för min Fadher / som är j himmelen.

Luce 12.

J skolen icke mena / at iagh är kommen til at senda ✠ fridh på jordena / Jagh är icke kommen til at senda fridh / vthan swerdet. Ty iagh är kommen til at göra menniskiona skilachtigha emoot sin fadher / och dottrena emoot sina modher / och sonahustruna emoot sina swäro. Och menniskionnes eghit hwßfolck / warda hennes fiendar.

Luce 14.

Hwilken som elskar fadher och modher meer än migh / han är migh icke werd. Och huilken som elskar son eller dotter meer än migh / han är migh icke werd. Och hwilken som icke tagher sitt ☋ kors på sigh / och fölier migh / han är migh icke werd. Hwilken som finner sitt lijff / han skal borttapa thet / Och hwilken som borttapar sitt lijff för mina skul / han skal finna thet.

Marci 8. Luce 10.

Hwilken som idher anammar / han anammar migh / Och hwilken som migh anammar / han anammar honom / som migh sendt haffuer.

Hwilken som anammar en Prophet j eens Prophetes nampn / han skal få eens Prophetes löön. Och hwilken som anammar en rettferdigh j eens rettferdigs nampn / han skal få eens rettferdigs löön. Och hwilken som giffuer enom aff thenna minsta en beghare kalt watn dricka allenast j eens Läriungas nampn / Sannerligha sägher iagh idher / Thet skal icke bliffua honom olönt.

✠ (fridh på jordena) Thene ofridhen kömer ther aff / at somlighe anamma Euägeliü / och hålla sigh ther hårdt widh / e hwadh thet är fadher eller modher / syster eller brodher emoot / etc. Och the som icke anäma Euangelium / styggias ther så widh / at the för then skul förhatå och dräpa fadher modher / syster / brodher etc.

☋ (sitt kors) Tagha korset på sigh / är wara redhoboghen til at lijdha motegång för Gudz ord skul.

XI. Capitel.

Och thet begaff sigh / når Jesus sådana bodh til sina tolff Läriungar fulkompnat hadhe / gick han tådhan frambäter / vppå thet han skulle lära och predica j theras städher.

Luce 7.

Når Johannes / som tå war j fängelsen / hörde Christi gerningar / sende han twå sina Läriungar / och låt säya honom / Ästu then som komma skal / eller skolom wij förbijdha någhon annan: Tå swaradhe Jesus / och sadhe til them / Gåår / och sägher Johanni igen / hwadh j haffuen hördt och seedt. The blinde see / the halte gå / the spetälske göras rene / och the döffue höra / the dödhe resas vp / och them fattighom

Jesaie 35.

fattighom warder predicat Euangelium / Och saligh är then / som icke warder ✠ förarghat j migh.

Når som the gingo bortt / begynte Jesus tala til folcket om Johannem / Hwadh gingen j vth j öknena til at see: Willen j see een röö som drijffs hijt och tijt aff wädhret: Eller hwadh gingen j vth til at see: Willen j see ena menniskio j len klädher: Sij / the som dragha len klädher / äro j Konunga hwsen. Eller hwadh gingen j vth til at see: Willen j see en Prophet / Ja / iagh sägher idher / meer än en Prophet / Ty han är then samme / om hwilken scriffuit är / Sij / iagh sender min Ängel för titt ansichte / hwilken som skal tilredha tin wägh för tigh.

Malach.3

Luce 16.

Sannerligha sägher iagh idher / Jbland them som äro födde aff quinnor / är ingen vpkommen som är större än Johannes Baptista. Doch likwel then som är minst j Himmelriket / han är större än han. Men jfrå Johannis Baptiste daghar / och til thenna daghen / lijdher Himmelriket wold / och the wellighe rijffua thet til sigh. Ty alle Propheterna / och Laghen haffua spåt in til Johannem. Och om j wilien anammat / han är Elias som komma skulle. Then som haffuer öron til at höra / han höre.

Infra 17. Marci 9. Mala.4. Luce 7.

Men widh hwem skal iagh lijkna thetta slechtet: Thet är lijkt barnom / som vppå torghet sittia / och ropa til sina stalbrödher / och säya / Wij haffue pipat för idher / och j willen intet dantza / Wij haffue sunget sorghasong til idher / och j willen intet gråta. Johannes är kommen och hwarken åt eller drack / och the säya / Han haffuer dieffuulskap. Menniskionnes Son är kommen / äter och dricker / och the säya / Sij / hwilken frätzare och wijndrinckare är then mannen / Publicaners och syndares wen: Och wijsdomenom warder rett giffuit vthaff sinom barnom.

Luce 10.

Tå begynte han til at förwijta the städher / j hwilkom han hadhe giordt sina mesta krafftter / och the hadhe likwel intet bätrat sigh. Wee tigh Chorazin / Wee tigh Bethsaida. Ty hadhe sådana krafftter warit giorda j Tyro och Sidon / som j idher giorda äro / the hadhe longo vthi säck och asko giordt synda bätring. Doch sägher iagh idher / at Tyro och Sidoni skal drägheligare warda på Domadagh än idher. Och tu Capernaum som äst vphögd alt in til himmelen / tu skalt bliffua nedherstött alt in til heluete. För ty hadhe sådana krafftter skeedt j Sodoma / som j tigh skeedda äro / thet hadhe stått än j dagh. Doch sägher iagh idher / The Sodomers lande skal dräghelighare warda på Domadagh / än tigh.

Johan.17.

J then tijdhen swaradhe Jesus / och sadhe / Jagh prijsar tigh Fadher / himmelens och jordennes HERRE / at tu haffuer thetta doldt för the Wijsa och förnumstigha / och haffuer thet vppenbarat för the fåkunnigha / Ja Fadher / så haffuer warit behagheligthit för tigh. All ting äro giffuin migh j wold aff minom Fadher / Och ingen kenner Sonen vthan Fadhren / och ingen heller kenner Fadhren vthan Sonen / och then som Sonen wil thet vppenbara.

Johan.1

KOMMER TIL MIGH J ALLE / som arbeten och ären betungadhe / och iagh wil wedherquekia idher. Tagher på idher mitt ook / och lärer aff migh / Ty iagh är mild och ödmiwk aff hiertat / och j skolen finna roo til idhra siälar / Ty mitt ✠ ook är lustigt / och mijn börda är lett.

✠ (förarghat) Saligh är then / som aff mijn oro och gerningar icke förwerras / vtan förbätras.

(wold) Sannweten tå thet förnimmer Euangelium / söker thet ther så hårdt til / at ingen kan thy thet förtagha.

(wijsdomenom) Thet är / then Euangeliska sanning / som Christus och Johänes predicade wardt anammat / och henne rett giffuit vtaff sijn barn / thet är / aff them som troo / huilke Gudz wijsdoms barn äro / The andre som äro lögnennes barn förachta Gudz sanning / sådana woro thenne Phariseer och Laghkloke.

✠ (mitt ook) Laghen och bodhorden äro swår och odräghelighen / Men Christus som giffuer then helgha Anda / gör them lett genom trona.

XII. Capitel.

Marci 2. Luce 6.

I Then tÿdhen gick Jesus genom sådh på Sabbathen. Och hans Läriungar woro hungroghe / och begynte vpryckia ax / och äta. När the Phariseer thet sågho / sadhe the til honom / Sÿ / tine Läriungar göra thet som icke loffligit är göra på Sabbathen.

1. Regu.

Men han sadhe til them / Haffuen j icke läsit hwadh Dauid giorde / när han och the som medh honom woro / hungradhe? Huru han gick in j Gudz Hws / och äät Skodhobrödhen / som honom icke war loffligit äta / icke heller them som medh honom woro / vthan allenast Prestomen. Eller haffuen j icke läsit j Laghen / at på Sabbathen bryta Presterna Sabbathen j Templet / och äro likwel vthan skul? Men iagh sägher idher / at här är thn som är meer än Templet. Men wiste j hwadh thet wore / Jagh haffuer lust til barmhertigheet / och icke til offer / tå dömden j icke the oskyldigha. Ty menniskionnes Son är en HErre / teslikes ock offuer Sabbathen.

Osee 6.

(offuer Sabbathen) Så platt ståår / all bodhordz förstånd vthi kärlekenom / at ock Gudz bodh offta intet binder / ther kärleken och nödhen kräffuer.

Marci 3. Luce 6.

Tå gick han tådhan frambäter / och kom j theras Synagogo. Och sÿ / ther war en man / som hadhe ena bortwisnadha hand. Och the spoorde honom / säyandes / Må man ock hela om Sabbathen? På thet the måtte beklagha honom. Tå sadhe han til them / Hwilken är then menniskia jbland idher / som haffuer itt fåår / och om thet faller j gropena om Sabbathen / gåår han icke och fattar vthi thet / och dragher thet vp? Huru mykit bätre är nu een menniskia än itt fåår? Therföre må man jw göra wel på Sabbathen. Och sadhe han til mannen / Reck vth tina hand. Och han vthreckte henne. Och hon wardt ferdigh igen såsom then andra.

Tå gingo the Phariseer vth / och ladhe rådh emoot honom / huru the måtte förgöra honom. Men när Jesus thet förnam / gick han tådhan. Och honom folgde mykit folck. Och han giorde them alla helbregda / och hotadhe them / at the icke skulle vppenbara honom. På thet fulkompnas skulle / thet som sagdt war genom Propheten Isaiam / som sadhe / Sÿ / min tienare then iagh vthwaldt haffuer / min käreste / j hwilkom mÿn siäl haffuer itt gott behagh. Jagh skal settia min Anda på honom / och han skal förkunna Hedhningomen Domen. Han skal icke kÿffua eller ropa / och hans röst skal man icke höra på gatomen. Then röö som krossat är / skal han icke sönderbryta / och wekan som ryker / skal han icke vthsleckia / til tess han vthförer Domen til en segher. Och j hans nampn skola Hedhninganar hoppas.

Jesaie 42.

Marci 3. Luce 11.

Tå hadhes fram til honom en som war besatt medh dieffuulen / han war blind och dumbe / then giorde han helbregda / så at samme blinde och dumbe bådhe taladhe och sågh. Och alt folcket bleff förskreckt / och sadhe / Är thenne icke Davidz son? Men när the Phariseer thet hörde / sadhe the / Han vthdriffuer icke diefflar / vthan medh Beelzebubz dieffuulanars Förstas macht.

Tå nu Jesus förstoodh theras tanckar / sadhe han til them / Hwart och itt Rike som är twedregtigt emoot sigh sielfft / thet bliffuer ödhe. Och huar och en stadh eller hws / som är twedregtigt emoot sigh sielfft / bliffuer icke ståndandes. Är thet nu så / at Satan driffuer Satan vth / tå är han twedregtigh emoot sigh sielff / Huru bliffuer tå hans Rike ståndandes? Och är thz så / at iagh driffuer diefflar vth medh Beelzebubz macht / med hwars macht driffua tå idhor barn them vth? Therföre skola the wara idhra Domare. Men är thet så iagh driffuer diefflar vth medh Gudz Anda / tå är jw Gudz Rike kommet til idher.

✠ (emoot Andan) Synd emoot thn helgha Anda / är Euangelij förachtelse / Så lenge then på ferde är / är ingom syndom rådh / Ty hon strÿdher rett emoot troonne / vthan hwilko ingen förlåtelse skeer / Men när then bortlegs / kan troon inkomma / och alla synder affplånas.

Eller huru kan naghor gå j eens mechtigs manz hws / och beröffua honom hans booting bortt / vthan han först binder then mechtigha / och så sedhan skinnar hans hws? Hwilken som icke är medh migh / han är emoot migh. Och hwilken som icke församlar medh migh / han förskingrar. Förthen skul sägher iagh idher / All synd och försmådhelse bliffuer menniskiomen förlåten / Men försmådhelse ✠ emoot Andan / skal icke bliffua menniskiomen för-

Marci 3. Luce 12.

men förlåten. Och hwilken som sägher någhot emoot menniskionnes Son / thet warder honom förlåtet. Men hwilken som sägher någhot emoot then helgha Anda / thet warder honom icke förlåtet / hwarken j thenna eller j then tilkommande werld.

Luce 6.

Görer antingen trädh gott / så warder fruchten godh / Eller ock görer trädh ondt / så warder fruchten ond. Ty aff fruchtenne kenner man trädh. J Huggormars affödha / huru kunnen j tala någhot gott / medhan j ären sielffue onde? Ty ther hiertat medh fult är / ther aff talar munnen. Een godh menniskia bäär gott fram aff hiertans godha fatabwr. Och een ond menniskia bäär ondt fram aff en ond fatabwr. Men iagh sägher idher / At för hwart och itt fåfengt ord som menniskionar tala / skola the göra rekenskap på Domadagh. Ty aff tÿn ord skalt tu bliffua rettferdigh hållen / och aff tÿn ord skalt tu warda fördömd.

Marci 8. Luce 11.

Tå swaradhe någhre vthaff the Scrifftlärda och the Phariseer / och sadhe / Mester / wÿ wilie see tekn aff tigh. Swaradhe han / och sadhe til them / Thetta wränga och horiska slechtet söker effter tekn / och thy skal intet tekn giffuas / annat än Jone Prophetes tekn. Ty såsom Jonas war j tree daghar och j tree nätter j hwalfiskens bwk / så skal menniskionnes Son wara j tree daghar och j tree nätter j jordenne. The Niniuitiske män skola stå vp på Domen medh thetta slechtet / och fördöma thet / Ty the bätradhe sigh effter Jone predican. Och sÿ / här är meer än Jonas. Drotningen aff södherlanden skal stå vp på Domen medh thetta slechtet / och fördöma thet / Ty hon kom jfrå jordennes enda / til at höra Salomons wÿsdom / Och sÿ / här är meer än Salomon.

Jone 2.

3. Reg. 10.

Luce 11.

När then orene Anden är vthfaren aff menniskionne / så wandrar han genom the rwm som torr äro / söker effter hwilo / och finner ingen. Så sägher han / Jagh wil komma igen j mitt hws ther iagh vthgick. Och när han kommer / finner han thet toomt / och reent sopat och prydt. Så gåår han bortt / och tagher siw andra Andar til sigh / the som wärre äro än han sielffuer / Och tå the ther inkomma / boo the ther / så bliffuer then menniskionnes sidsta wärre än thz första. Så warder ock tilgångandes medh thetta wränga slechtet.

Marci 3. Luce 8.

Widh han än nu taladhe til folcket / Sÿ / hans modher och brödher stodho vthan före / och wille tala medh honom. Tå sadhe en til honom / Sÿ / tÿn modher och tine brödher stå vthe / och wilia tala medh tigh. Tå swaradhe han / och sadhe til then som honom bodhadhe / Hwilken är mÿn modher / och hwilke äro mine brödher? Och reckte vth handena åt sina Läriungar / och sadhe / Sÿ / mÿn modher och mine brödher. Ty hwar och en som gör mins Fadhers wilia / som är j himmelen / han är min brodher / och syster och modher.

XIII. Capitel.

Luce 8. Marci 4.

PÅ then daghen gick Jesus vthaff hwset / och satte sigh vth medh haffuet. Och ther församladhes mykit folck til honom / så at han steegh vthi itt skep / och satte sigh / och alt folcket stoodh på strandenne. Och han taladhe medh them mongahanda j lÿknelse / säyandes / Sÿ / en Sädhesman gick vth och skulle såå / och när han sådde / föll somt widh wäghen / och komo foglanar och åto thet vp. Somt föll på steenören ther thet hadhe icke mykin jord / och gick snart vp / ty thz hadhe icke diupa jord / Men när solen gick vp / förwisnadhe thet / och effter thet hadhe inga röter / torkadhes thet bort. Och somt föll jbland törne / och törnebuskanar vpwexte och förquaffde thz. Och somt föll j godha jord och giorde frucht / somt hundradhefalt / somt sextiyofalt /

sextiyofalt/och somt tretiyofalt. Hwilken som haffuer öron til at höra/han höre.

Tå stigho Lärjunganar fram/ och sadhe til honom/ Hwj talar tu til them medh lijknelse? Tå swaradhe han them/ och sadhe/ Idher är giffuit at weta Himmelrikes lönligheet/ Men them är thet icke giffuit. Ty hwilken som haffuer/ honom skal giffuas/ at han skal noogh haffua. Men then som icke haffuer/ aff honom skal ock warda taghit thet han haffuer. För then skul talar iagh them til medh lijknelse. Ty medh seendes ögon see the intet/ och medh hörandes öron höra the intet/ ty the förståå icke. Och på them warder fulkompnat Isaie prophetia/ som sägher/ Medh öronen skolen j höra och skolen icke förståå/ och medh seende ögon skolen j see/ och skolen icke förnimma. Ty thetta folcks hierta är förstockat/ och theras öron höra illa/ och theras ögon haffua the igenlyckt. På thet the icke eens skulle see medh ögonen/ och höra medh öronen/ och förståå medh hiertat/ och vmwenda sigh/ at iagh måtte hela them.

(som haffuer) Ther Gudz ord förståndit warder/ ther förkoffwrar thet sigh/ och förbätrar menniskiona/ Men ther thet icke förståndit warder/ ther förarghas menniskian.

Isaie 6. Johan. 12.

Men saligh äro idhor ögon/ at the see/ och idhor öron/ at the höra. Sannerligha sägher iagh idher/ at monge Propheter och rettferdighe haffua begärat see thet j seen/ och fingo doch icke seet/ och höra thet j hören/ och fingo doch icke hörat.

Luce 10.

Så hörer nu j thenna lijknelsen om Sädesmannen. Hwar näghor hörer ordet om Riket/ och förstår thet icke/ så kommer then Onde/ och riffuer thz bortt/ som sådt är j hans hierta. Thz är thn̄ som widh wäghen sådder war. Men thn̄ som war sådder på steenören/ är thn̄ som hörer ordet/ och tagher thet strax gladheligha. Men han haffuer ingen root j sigh sielff/ vthan ståår til en tijdh/ och när bedröffuelsen och förfölielsen påkomma för ordet skul/ strax förarghas han. Men then som war sådder jbland törne/ är then som hörer ordet/ och thesse werldennes bekymmer och rijkedomsens swek förquäffuer ordet/ och han bliffuer vthan frucht. Men then som war sådder j godha jord/ är then som hörer ordet och förståår thet/ och båår ock så frucht/ så at somt gör hundradhefalt/ somt sextiyofalt/ och somt tretiyofalt.

Een annor lijknelse satte han them före/ och sadhe. Himmelriket är lijkt eenne menniskio/ som sådde godha sådh j sin åker. Men tå folcket soff/ kom hans owen/ och sådde ogrääs mitt jbland hwetet/ och gick sin wägh. Tå nu sådhen werte och baar frucht/ syntes ock ogräset. Tå gingo hwßbondans tienare fram/ och sadhe til honom/ Herre/ sådde tu icke godha sådh j tin åker/ hwadhan haffuer han tå ogrääs? Tå sadhe han til them/ Thet haffuer owenen giordt. Sadhe tienarenar til honom/ Wilt tu/ at wij gå och hemte thet bortt. Tå sadhe han/ Ney/ på thet/ at när j vpryccken ogräset/ icke skolen ock ther medh vpryckia hwetet. Låter bådhe wexa in til skördetijdhen. Och j skördetijdhen wil iagh säya skördemannomen/ Hemter först ogräset samman/ och binder thet j knippor til at vpbrennas/ Men hwetet församler j mina ladho.

Marci 4. Luce 13.

Een annor lijknelse satte han them före/ och sadhe. Himmelriket är lijkt itt Sinaps korn/ som en man toogh/ och sådde j sin åker/ hwilket minst är aff all fröö. Men när thet warder vpwext/ är thet störst jbland krydder/ och bliffuer itt trää/ Så at foghlanar vnder himmelen komma och göra sijn neste på thes quistar.

(Sinaps korn) Intet ord synes wara meer förachteligit eller ringare än Euangelium/ doch intet krafftighare än thet/ ty thet gör thm̄ rettferdigha som troo ther vppå.

Een annor lijknelse sadhe han them. Himmelriket är lijkt enom swrdeegh/ hwilken een quinna toogh/ och blandadhe j tree skäppor miöl/ til tess thet bleff altsammans swrt.

Thetta alt taladhe Jesus j lijknelse til folcket/ och vthan lijknelse taladhe han intet til them. At thet skulle fulkompnas/ som sagdt war genom Propheten/ som sadhe/ Jagh skal öpna min munn j lijknelse/ och skal vthtala thz hemlighit warit haffuer jfrå werldennes begynnelse.

Psalm. 78.

Tå skilde

Tå skilde Jesus folcket jfrå sigh/ och kom heem. Och hans Lärjungar stigho fram til honom/ och sadhe/ Vthtydh oss thenna lijknelsen om åkrens ogrääs. Tå swaradhe han/ och sadhe til them/ Menniskionnes Son är then/ som then godha sådhena såår. Åkren är werlden. Then godha sådhen/ äro Rikesens barn. Ogräset äro hijns Onda barn. Owenen som sådde/ är dieffuulen. Skördetijdhen är werldennes ende. Skördemännenar äro Änglanar. Såsom nu ogräset hemtes samman och brennes vp medh eeld/ så skal thet skee på thenna werldennes enda. Menniskionnes Son skal senda sina Änglar/ och the skola församla all förarghelse vthaff hans Rike/ och them som illa göra. Och skola kasta them vthi en brinnande vgn/ Ther skal wara grååt och tandagnislan. Tå skola the rettferdighe skijna såsom solen j theras Fadhers Rike. Hwilken öron haffuer til at höra/ han höre.

Åter är Himmelriket lijkt enom Skatt som fördold war vthi en åker/ hwilken en man fann/ och fördolde honom. Och aff retto glädhe som han haffuer ther aff/ gåår han bortt och sälier alt thet han haffuer/ och köper then åkren.

(Skatt) Medh thenna lijknelse om skatten/ perlon och noten/ förståås Euangelium/ thet här kallas Himmelriket.

Åter är Himmelriket lijkt enom köpman/ som sökte effter godha perlor/ och när han hadhe funnet ena kosteligha perlo/ gick han bortt/ och sålde alt thet han åtte/ och köpte henne.

Åter är Himmelriket lijkt eenne noot som kastadhes j haffuet/ och församladhe allahanda fiskar/ och när hon wardt full/ drogho the henne til landz/ och såto så/ och hemte vth the godha j sijn käril/ men the onda kastadhe the bortt. Så skal thet ock skee på werldennes enda. Änglanar skola vthgå/ och skilia the onda jfrå the rettwijsa/ och kasta them j en brinnande vgn/ ther skal wara grååt och tandagnislan.

Tå sadhe Jesus til them/ Förstodhen j thetta alt? Sadhe the til honom/ Ja HErre. Tå sadhe han til them/ Therföre hwar och en Scriffilärd/ som til Himmelriket lärd är/ han är lijk en Hwßbonda som aff sin fatabwr båår fram nytt och gammalt.

(nytt och gammalt) Thet gamla/ är Laghen/ thet nyia/ är Euangelium.

Och thet begaff sigh/ när Jesus hadhe lychtat thenna lijknelsen/ gick han tädhan och kom j sitt fädhernes land/ och lärde j theras Synagogo/ så at the ock förundradhe sigh stoorligha/ och sadhe/ Hwadhan kommer thessom sådana wijsdom och kraffter? Är han icke en Timbermanz son/ heter icke hans modher Maria/ och hans brödher Jacob och Joses/ och Simon/ och Judas/ och hans systrar/ äro the icke alla när oss? Hwadhan kommer honom tå alt thetta? Och the förargadhes offuer honom. Men Jesus sadhe til them/ En Prophet är icke förachtat/ vthan j sitt fädhernes land/ och j sitt hws. Och han giorde ther icke mong tekn/ för theras otroo skul.

Marci 6. Luce 4.

Johan. 4.

XIIII. Capitel.

Luce 3. 9. Marci 6.

I Then tijdhen/ hörde Herodes Tetrarcha Jesu rychte. Och sadhe til sina tienare/ Thenne är Johannes Baptista/ han är vpstånden jfrå the dödha/ therföre gör han sådana krafter. Ty Herodes hadhe gripit Johannem/ bundet/ och lagdt honom j hechtelse/ för Herodias sins brodhers Philippi hustru skul. För ty Johannes hadhe sagdt til honom/ Tigh är icke lofflighit haffua henne. Och han hadhe gerna dräpit honom. Men han räddes för folcket/ Ty the höllo honom för en Prophet.

(Tetrarcha) Judea medh sin tilhöring war delat j fyra Herskap/ Ther aff kalladhes hwar Herren Tetrarcha/ thet är/ Quarteersförste.

När tå Herodes begick sin födhelse dagh/ dantzadhe Herodias dotter för them. Och thet behagadhe Herodi. Therföre loffuadhe han henne widh en eedh/ at han wille giffua henne/ hwadh hon begäradhe. Tå sadhe hon/ såsom hennes modher hadhe lärdt henne tilförenna/ Giff migh här på itt faat Johannis

hannis Baptiste hoffuudh. Och Konůgen bleff bedrőffuat. Doch főr eedhens skul/och főr theras skul som såto offuer boord med honom/ bődh han/at thz skulle giffuas henne. Och sende bortt och låt affhugga Johannis hoffuudh j hechtelsen. Och hans hoffuudh wardt framburit på itt faat/och giffuit pijghonne. Och hon baar thet til sina modher. Och hans Låriungar komo och togho hans lekamen och begroffuo honō. Och gingo sedhan bortt/ och főrkunnadhe thet Jesu.

När Jesus thet hőrde/foor han tådhan medh skep affsidhes bortt vthi een ődhemark. När folcket thet hőrde/ komo the effter honom til foot jfrå stådherna. Och Jesus gick vth/och sågh thet mykla folcket/ och warkunnadhe sigh offuer them/ och giorde theras krancka helbregda. Och när thet leedh åt afftonen/ gingo hans Låriungar til honom/ och sadhe/ Här år een ődhemark/och tijdhen år főrledhen/ låt folcket gå jfrå tigh/ at the må gå bortt j byianar/och kőpa sigh maat. Tå sadhe Jesus til them/Thet gőrs icke behooff/ at the borttgå/Giffuer j them åta. Tå sadhe the til honom/ Wij haffue här icke meer ån fem brődh och twå fiskar. Sadhe han/ Tagher migh them hijt. Och han bődh folcket settia sigh nedh på gråset. Och toogh the fem brődh och the twå fiskar/ sågh vp j himmelen/och tackadhe/ brőt thet/ och gaff Låriungomen brődhen/ och Låriunganar gåffuo så folckena/Och the åto alle/och wordo måtte. Och the togho vp thet offuer war j styckiom/tolff korghar fulla. Och the som åtit hadhe/ woro widh fem tusend mån/főruthan quinnor och barn.

Marci 6. Luce 9. Johan. 6.

Och strax dreff Jesus sina Låriungar/ at the skulle stigha j skepet/ och fara fram főre vthőffuer/så lenge han skilde folcket jfrå sigh. Och när han hade skildt folcket jfrå sigh/gick han vp på itt bergh allena/til at bidhia. Och når afftonen kom/war han ther allena. Men skepet war tå allaredho mitt på haffuet/ och leedh platz j wåghenne/ Főr ty wådhret war emoot. Men j then fierde wechtenne om natten/ kom Jesus til them gångandes på haffuet. Och när Låriunganar ságho honom gå på haffuet/ wordo the főrfåradhe/och sadhe/Thet år itt spőkelse/och ropadhe aff reddhogha. Men Jesus taladhe them strax til/och sadhe/Warer widh itt gott moodh/Thet år iagh/ warer icke főrfåradhe.

Marci 6. Johan. 6.

(wechtenne) Nattena skiffte man j főrtijdhen j fyra wechter/ och hwar thera hadhe tre tijmar.

Tå swaradhe honom Petrus/och sadhe/ HErre/ året tu/ Så biwdh migh komma til tigh vppå watnet. Tå sadhe han/ Kom. Når Petrus tå steegh vthaff skepet/begynte han gå på watnet/at han skulle komma til Jesum. Men när han sågh/at wådhret war starckt/ wardt han főrfårat. Och som han begynte siwnka/ropadhe han/och sadhe/ HErre/ hielp migh. Och strax reckte Jesus vth handena och fattadhe vthi honom/ och sadhe til honom/O tu kleentroghne/Hwj twiffladhe tu? Och när the woro inkompne j skepet/stilladhe wådhret sigh. Men the som woro j skepet/ gingo fram och tilbådho honom/och sadhe/Wisseligha åstu Gudz Son. Och när the woro offuerfarne/komo the vthi thet landet Genesareth. Och när folcket ther samastådz főrnummo honom/sende the bodh vth j hela landet ther om kring/ och hadhe alla siwka til honom/Och bådho honom/ at the måtte allenast tagha på hans klådafåll. Och the som togho ther vppå/bleffuo alle helbregda.

XV. Capitel.

Marci 7.

DÄ komo til Jesum the Scrifftlårde och the Phariseer aff Jerusalem/ och sadhe/ Hwj bryta tine Låriungar the Äldstas stadgar? Főr ty the twå intet sina hender/ när the skola åta brődh. Han swaradhe och sadhe til them/ Hwj bryten ock j Gudz bodh főr idhra stadgar skul? Ty Gudh haffuer budhit och sagdt/Tu skalt åra fadher och modher. Och hwilken som

Exodi 20. Deute. 5. Leuit. 20.

bannar

bannar fadher eller modher/ han skal dődhen dőő. Men j såyen/ Hwar och een må såya til fadher eller modher/ Thet år alt Gudhi giffuit/ som tu skulle få aff migh/tigh til nytto. Ther med skeer tå/at ingen hedhrar sin fadher eller sina modher/och haffuen ther medh giordt Gudz bodh til intet/ főr idhar stadhgar skul. J skrymtare/ Jsaias haffuer rett spått om idher/ såyandes/ Thetta folcket nalkas migh medh sin munn/ och hedhrar migh medh sina leppar/Men theras hierta år longt jfrå migh. Men the tiena migh fåfengt/ lårande then lårdom/som år menniskio bodh.

Esaie 29.

(Gudhi giffuit) Jagh kan icke giffua tigh thet/ Thz år achtat kyrkionne/ Jagh moste giffuat til Gudztienst.

Och han kalladhe til sigh folcket/och sadhe til them/ Hőrer och főrståår. Thet besmittar icke menniskiona/ som ingåår genom munnen/ Vthan thet som vthgåår aff munnen/thet besmittar menniskiona.

Tå stigho hans Låriungar fram/ och sadhe til honom/ Weest tu/ at Phariseerna főrargadhes/när the hőrde thetta ordet? Han swaradhe/ och sadhe/ Hwar och een planterning som min himmelske Fadher icke planterat haffuer/ skal vpryckias medh rőter. Låter wara them/ the åro blinde och blindas ledhare. Hwar nu en blinder ledher en blindan/ så falla the bådhe j gropena.

Luce 6.

Marci 7.

All låra och werck som Gudh icke werkat j menniskionne/ år synd/och här seer man/ huru plat noget wår frijwilie főrmå.

Tå swaradhe Petrus/och sadhe til honom/ Vthtydh oss thenna lijknelsen. Tå sadhe Jesus/ Ären j ån nu ofőrståndighe? Főrstå j icke ån nu? At alt thet som ingåår genom munnen/thet gåår j buken/ och haffuer sin naturligha vthgång. Men thet som gåår vthaff munnen/ thet kommer jfrå hiertat/och thet besmittar menniskiona. Ty aff hiertat vthgåår onda tanckar/moord/hoor/skőrleffnat/tiuffuerij/falsk witne/hådhelse. Thet åro the stycke som besmitta mēniskiona. Men åta medh otwaghna hender/besmittar icke menniskiona.

Marci 7.

Marci 7.

Och Jesus gick tådhan/ och kom j Tyrj och Sidons landzendar. Och sij/een Cananeesk quinna kom aff the landzendar/ och ropadhe til honom/ och sadhe/O HErre/Dauidz Son/főrbarma tigh offuer migh/Mijn dotter quååls jemmerligha aff dieffuulen. Och han swaradhe henne icke itt ord. Tå stigho hans Låriungar fram/och bådho honom/och sadhe/ Skil henne jfrå tigh/ty hon ropar effter oss. Men han swaradhe/ och sadhe/ Jagh år icke vthsend/vthan til the borttapadha fåår aff Jsraels hws. Men hon kom/ och tilbadh honom/såyandes/HErre/hielp migh. Tå swaradhe han/ och sadhe/ Thet år icke hőffuelighit/at tagha brődhet jfrå barnen/ och kasta thet főr hundanar. Swaradhe hon/ Ja HErre. Doch likwel åta hundanar aff the smolor/som falla vthaff theras Herrars boord. Tå swaradhe Jesus/och sadhe til henne/O quinna/tijn troo år stoor/ skee tigh som tu wilt. Och hennes dotter bleff helbregda j samma stund.

Och Jesus gick tådhan lenger fram/och kom til thz Galileeska haffuet/och gick vp på itt bergh/och satte sigh ther. Och til honom kom mykit folck/ och hadhe medh sigh halta/blinda/dumbar/ lemmalősa/ och monga andra/ och kastadhe them főr Jesu főtter. Och han giorde them helbregda/ så at folcket főrundradhe sigh/när the ságho the dumbar tala/ the lemmalősa ferdigha/ the halta gå/the blinda see/och prijsadhe Jsraels Gudh.

Marci 8.

Och Jesus kalladhe sina Låriungar til sigh/ och sadhe/ Jagh őmkar migh offuer folcket/Ty the haffua nu j tree daghar tőffuat når migh/ och haffua intet åta/och iagh wil icke låta them jfrå migh fastande/ at the icke skola giffuas vp j wåghen. Tå sadhe hans Låriungar til honom/ Hwar skole wij få här j őknenne så mykit brődh/ ther wij kunne måtta så mykit folck medh? Sadhe Jesus til them/Huru mong brődh haffuen j? The sadhe/Siw/ och någhra fåå fiskar. Tå bődh han folcket settia sigh nedh på jordena. Och toogh the siw brődh/och fiskanar/tackadhe/brőőt/och gaff sina Låriungar/ och Låriunganar gåffuo folckena. Och the åto alle/ och wordo måtte. Och vptogho thet offuer war/j styckiom/ siw korghar fulla. Och the som åto/

woro

woro fyra tusend män/föruthan quinnor och barn. Och när han hadhe skilde
folcket jfrå sigh / steegh han til skeps / och kom vthi then grenßon widh
Magdala.

XVI. Capitel.

TÅ stigho the Phariseer och Saduceer fram / och frestadhe Marc. 8. Luce 12.
honom / begärandes / at han wille låta them see tekn aff
himmelen. Men han swaradhe / och sadhe til them / Om afft-
tonen säyen j / Thet bliffuer klart wädher / för ty / himme-
len är rödh. Och om morghonen / Thet bliffuer owädher
jdagh / ty himmelen är rödh och olustigh. J skrymtare /
Om himmelens skepelse kunnen j döma / Kunnen j ock icke
döma om tijdzens tekn? Thet wrånga och horeska slechtet söker effter tekn / Luce 11.
och tekn skal icke giffuas them / vthan Jone Prophetes tekn. Och så offuer-
gaff han them / och gick sin wägh. Mar. 8. Luce 12.

(tijdzens tekn) Christus straffar them / at the icke kunde besinna / at han war kommen / vthaff the tekn och krafftigha gerningar / som han giorde / hwilken tekn Propheterna sagdt hadhe at skee skulle j hans tilkommelse / Jsaie 35.

Och när hans Läriungar woro kompne vthoffuer på then andra stran-
den / hadhe the förgätit tagha brödh medh sigh. Tå sadhe Jesus til them /
Seer til / och förwarer idher för the Phariseers och Saduceers swrdeegh. Tå
tenckte the widh sigh sielffua / och sadhe / Wij haffue intet brödh taghit medh
oss. När Jesus thet förnam / sadhe han til them / J kleentroghne / hwadh
bekymrar thet doch idher / at j icke haffuen taghit brödh medh idher? Förstå j
icke än nu / eller minnens om the fem brödh / emellan the fem tusend män /
ock huru monga korghar j vptoghen? Icke heller om the siw brödh / emellan
the fyra tusend män / och huru monga korghar j tå vptoghen? Huru kom-
mer thet tå til / at j icke kunnen förstå / at iagh icke sadhe idher om brödh (tå
iagh sadhe / J skolen förwara idher för the Phariseers och Saduceers swr-
deegh?) Så förstodho the tå / at han hadhe icke budit them tagha sigh wa-
ra för brödz swrdeegh / vthan för the Phariseers och Saduceers lärdom.

Tå kom Jesus j then egnden Cesaree Philippi / och frågadhe sina Lär- Marc. 8. Luce 9.
iungar / och sadhe / Hwem sägher folcket migh menniskionnes Son wara?
Tå sadhe the. Somlighe Johannem Baptistam. Somlighe Eliam. Som-
lighe Jeremiam / eller en aff Propheterna. Sadhe han til them / Hwem säyen
j migh tå wara? Tå swaradhe Simon Petrus / och sadhe / Tu äst Christus
leffuandes Gudz Son. Tå swaradhe Jesus / och sadhe til honom / Saligh
äst tu Simon Jona son / Ty kött och blodh haffuer tigh thet icke vppenbarat /
vthan min fadher som är j himmelen. Och iagh sägher tigh igen / At tu äst
Petrus / och vppå thetta helleberget skal iagh byggia mina Församling / och
heluetes portar skola icke warda henne offuermechtighe. Och iagh skal giff-
ua tigh Himmelrikes nyklar / Alt thet tu binder på jordenne / thet skal wara Luce 9.
bundet j himmelen / Och alt thet tu löser på jordenne / thet skal wara löst j
himmelen.

(tu äst Petrus) Cepha på Syrisko / Petros på Grekisko / betydher itt helle bergh / och alla the som samma bekennelsen haffua / som Petrus här hadhe / the mågha ock wel heta Petri / och äro medh thӗ samma bekennelsen bygde på en fast grund / så at heluetes portar / thet är / synden / dödhen / heluete / werldzligh wijsdom / wold etc. kunna them icke förmechtighe wara.

Tå bödh han sina Läriungar / at the skulle för ingen säya / at han war
Jesus Christus. Jfrå then tijdhen begynte Jesus förkunna sina Läriungar /
huru han moste gå til Jerusalem / och lijdha mykit aff the Äldsta / och aff
the offuersta Presterna / och aff the Scrifftlärda / och dräpas / och tridie da-
ghen vpstå igen. Och Petrus toogh honom aff sidhes / och begynte straffa
honom / och sadhe / HErre / skona tigh sielff / thetta widherfares tigh icke. Tå
wende han sigh om / och sadhe til Petrum / Gack bortt jfrå migh / tu Satan /
Tu äst migh til hinders / Ty tu besinnar icke thet Gudhi tilhörer / vthan thet
menniskiom tilhörer.

Tå sadhe Jesus til sina Läriungar / Hwilken som wil fölia migh / han Marc. 8. Luce 9.
wedhersake sigh sielff / och taghe sitt kors vppå sigh / och fölie migh. Ty
hwilken som wil behålla sitt lijff / han skal mista thet. Och hwilken som
mister

mister sitt lijff för mina skul / han skal finna thet. Hwadh hielper nu thet
menniskionne / om hon förwerffuer hela werldena / och fäår doch skadha til
sitt lijff? Eller hwadh kan menniskian giffua / ther hon kan igenlösa sitt lijff
medh? För ty thet skal skee / at menniskionnes Son skal komma j sins Fa-
dhers herligheet medh sina Änglar / Och tå skal han löna hwariom och
enom effter hans gerningar. Sannerligha sägher iagh idher / Här äro nå-
ghre ståndandes / som icke skola smaka dödhen / til tess the få see menniskion-
nes Son komma j sitt Rike.

(dödhen) Thet är / Then som troor vppå migh / han skal icke see dödhen / Johan. 8. 11. 12.

XVII. Capitel.

Mar. 9. Luce 9.

OCh sex daghar ther effter toogh Jesus Petrum och Jaco-
bum och Johannem hans brodher til sigh / och hadhe them
aff sidhes vppå itt högt bergh / och wardt förklarat för thӗm.
Och hans ansichte skeen som solen / och hans klädher wordo
hwijt som itt liws. Och sij / them syntes Moses och Elias /
talandes medh honom. Tå swaradhe Petrus / och sadhe til
Jesum / HErre / här är oss gott wara / Wilt tu / så wilie wij här göra tree Hyd-
dor / tigh ena / och Mosi ena / och Elie ena. Widh han än nu taladhe / sij / en
liws skyy vmskygde them. Och sij / een röst vthu skyyn sadhe / THENNE
är min käre Son / j hwilkom iagh haffuer itt gott behagh / HONOM
hörer. Och när Läriunganar thet hörde / föllo the på sitt ansichte / och wor-
do swårligha förfäradhe. Men Jesus gick til / och toogh på them / och sadhe /
Ståår vp / och rädhens icke. Men tå the vplyffte sijn ögon / sågho the in-
gen vthan Jesum allena.

Och när the gingo nedh aff berghet / bödh Jesus them / och sadhe / Sä-
gher för ingen thenna synena / til tess menniskionnes Son är vpstånden jfrå
the dödha. Och frågadhe honom hans Läriungar / och sadhe / Hwj säya tå Mala. 3. 4. Marci 4.
the Scrifftlärde / at Elias moste komma tilförenna? Jesus swaradhe och
sadhe til them / Elias skal jw komma först / och skicka all ting j lagh igen.
Men iagh sägher idher / Elias är allaredho kommen / Och the kende honom
intet / vthan giorde honom hwadh the wille. Sammalunda skal ock men-
niskionnes Son lijdha aff them. Tå förstodho Läriunganar / at han sadhe
them om Johannem Baptistam.

Och när the komo til folcket / steegh en man fram / bögde för honom Marci 9. Luce 9.
sijn knää / och sadhe / HErre / förbarma tigh offuer min son / Ty han är må-
nadherasande / och lijdher stoor jemmer / Ty han faller offta j eelden / och offta
j watnet. Och iagh hadhe honom fram för tina Läriungar / och the kunde in-
tet hielpa honom. Tå swaradhe Jesus / och sadhe / O tu otrooghna och gen-
werdigha slechte / Huru lenge skal iagh wara medh idher? Huru lenge skal
iagh lijdha idher? Haffuer honom hijt. Och Jesus hotadhe honom / och dieff-
wulen gick vthaff honom. Och drengen wardt helbregda j samma stund.

Tå gingo Läriunganar til Jesum aff sidhes / och sadhe / Hwj kunde icke Luce 17.
wij driffua honom vth? Sadhe Jesus til them / För idhra otroo skul. San-
nerligha sägher iagh idher / Om j haffuen trona som itt Sinaps korn / tå må-
ghen j säya til thetta berghet / Gack hädhan tijt bortt / och thet skal gå. Och
idher warder intet omögheligit. Men thetta slaghet gäår icke vth / vthan
medh böön och fasto.

Men tå the wistadhes j Galilea / sadhe Jesus til them / Thet skal skee / at
menniskionnes Son warder offuerantwardat j menniskiors hender / och the
skola dräpa honom / och tridie daghen skal han stå vp igen. Och the wordo
stoorligha bedröffuadhe.

Och när the komo til Capernaum / gingo the som skatpenningen plägadhe
vpbära / til Petrum / och sadhe / Plägar icke idhar Mestare giffua skatpen-

 ning? Tå

ning: Tå sadhe han/Ja. Och som han kom j hwset/förekom honō Jesus/och sadhe/Hwadh synes tigh Simon: Aff hwem tagha iorderikes Konūgar toll eller Skatt: Aff sijn barn eller aff the fremmande: Sadhe Petrus til honom/ Aff the fremmande. Tå sadhe Jesus til honom/Så äro jw barnen frij. Men på thet wij icke skole förargha them/ så gack til haffuet/ och kasta vth kroken/och then första fisk tu fåår/tagh. Och när tu låter vp hans munn/warder tu finnādes en penning/then tagh/och få honom vth för migh och tigh.

Marci 9. Luce 9.

(barnen frij) Ändoch Christus war frij/gaff han likwel skatt/ sinom nästa til wilia. Så är ock en Christen om mong ting frij på sina wegna/Men han giffuer sigh doch welwiliogh sinom nästa til tienist.

XVIII. Capitel.

I Then tijdhen/ gingo Läriunganar til Jesum/ och sadhe/ Hwilken är then störste j Himmelriket: Tå kalladhe Jesus fram itt barn/ och stelte thet mitt jbland them/ och sadhe/ Sannerligha sägher iagh idher/ Vthan j omwenden idher/ och warden såsom barn/ skolen j icke komma j Himmelriket. Hwilken nu sigh sielff så förnedhrar som thetta barnet/ han är then störste j Himmelriket. Och hwilken som vndfåår itt sådana barn j mitt nampn/han vndfåår migh. Men hwilken som förarghar en aff thessa ringasta som troo på migh/honom wore bätre/ at en quernsteen wore bunden widh hans halß/och han senktes j haffzens diwp.

Luce 9. Marci 9.

Marci 9. Luce 17.

Wee werldenne för förarghelse skul. Ty förarghelse moste jw komma/ Doch wee the menniskio/ genom hwilka förarghelse kommer. Är thet så/at tijn hand eller tin foot är tigh til förarghelse/så hugg honom aff/och kasta jfrå tigh. Bätre är tigh ingå vthi lijffuet halt eller lemmalöös/ än tu skulle haffua twå hender och twå fötter/ och kastas j ewinnerlighen eeld. Och är thet så/at titt ögha är tigh til förarghelse/ rijff thet vth och kastat jfrå tigh. Bätre är tigh/at tu ingåår j lijffuet eenögder/ än tu skulle haffua two öghon/ och kastas j heluetes eeld.

Seer til/at j förachte ingen aff thessa små/Ty iagh sägher idher/at theras Änglar j himmelen see altijdh mins Fadhers ansichte j himmelen. Ty menniskionnes Son är kommen til at frelsa thet som förtapat war. Huru synes idher: om een menniskia hadhe hundradhe fåår/och itt aff them fore wildt: Offuergiffuer hon icke the niyo och niyotiyo på berghen/och gåår bortt och söker effter thet som foor wildt: Och hender thet så/at hon finner thet igen/ Sannerligha sägher iagh idher/ Hon glädz mera ther offuer/ än offuer the niyo och niyotiyo som icke foro wild. Så är ock icke idhar himmelske Fadhers wilie/at någhor aff thessa små skal borttapat warda.

Luce 15.

Men om tin brodher syndar tigh emoot/ Så gack och straffa honom emellan tigh och honom allena. Hörer han tigh/ Så haffuer tu förwerffuat tin brodher. Men hörer han tigh icke/så tagh än nu medh tigh en eller twå/ på thz all saak skal bestå widh tweggia eller triggia witnes munn. Hörer han them icke/så sägh thet Församlingenne. Hörer han icke Församlingena/så hålt honom såsom en Hedhning och Publican. Sannerligha sägher iagh idher/Alt thet j binden på jordenne/thet skal wara bundet j himmelen. Och alt thet j lösen på jordenne/thet skal wara löst j himmelen. Ytermera sägher iagh idher/Ther twå aff idher komma offuer eens på jordenne/ hwadh ting thet helst kan wara som the bidhia om/ skal them thet wedherfaras aff minom Fadher/ som är j himmelen. Ty hwar twå eller tree äro församladhe j mitt nampn/Ther är iagh mitt jbland them.

Luce 17. Leuit. 19. Deute. 19.

(j mitt nampn) Effter mijn befalning/ och migh til äro/så gåår thet ock wel alt j godha måtto.

Tå steegh Petrus fram til honom/och sadhe/HErre/Huru offta skal min brodher synda emoot migh/ och iagh skal förlåta honom thet: Är siw resor noogh: Tå sadhe Jesus til honom/Jagh sägher tigh/Icke siw resor/vthan siwtiyo sinnom siw resor. För then skul är Himmelriket lijknat widh en Konung/

nung/som wille hålla rekenskap medh sina tienare. Och när han begynte rekna/kom en fram för honom/ som honom war skyldigh tiyo tusend pund. Och effter han hadhe icke ther han kunde betala medh/bödh Herren/ at han skulle sälias och hans hustru/ och barn/ och alt thet han åtte/ och betalas medh. Tå föll then tienaren nedh/och tilbadh honom/och sadhe/Herre/haff tolamoodh medh migh/ iagh wil alt betala tigh. Tå warkunnadhe Herren sigh offuer then tienaren/och låt honom löös/ och gaff honom til thet han war skyldigh.

Tå gick then tienaren vth/och fann en aff sina medhtienare/som honom war skyldigh hundradhe penningar. Och han toogh fatt på honom/och fick honom j halsen/droogh honom/och sadhe/Betala thet tu åst skyldigh. Tå föll hans medhtienare nedh/och badh honom/ säyandes/ Haff talomoodh medh migh/iagh wil alt betala tigh. Men han wille icke/ Vthan gick bortt/ och kastadhe honom j fängelse/ så lenge han betaladhe thet han war skyldigh. Tå nu andre hans medhtienare ságho thet som skeedde/ tyckte them thet ganska illa wara/ och komo och kungiorde sinom Herra alt thet skeedt war. Tå kalladhe hans Herre honom för sigh/ och sadhe til honom/ Tu skalckachtighe tienare/alt thet tu skyldigh wast/gaff iagh tigh til/ty tu badh migh. Skulle tu ock icke haffua förbarmat tigh offuer tin medhtienare/ såsom iagh förbarmadhe migh offuer tigh: Och hans Herre wardt wreedh/ och antwardadhe honom bödhlanar j hender/ til tess thet war alt betalat/ som han honom skyldigh war. Så skal ock min himmelske Fadher göra idher/om j icke förlåten aff idhor hierta/hwar och en sinom brodher thet the bryta.

XIX. Capitel.

O Ch thet begaff sigh/ när Jesus hadhe fulkompnat thet talet/gick han vthaff Galilea/och kom in vthi Judee landzendar/ på hijnsidhon Jordan. Och honom folgde mykit folck/och han giorde them ther helbregda.

Marci 10

Tå gingo the Phariseer fram til honom/ frestadhe honom/och sadhe til honom/Är thet ock rett/at man skil sigh widh sina hustru/för allahanda saker skul: Tå swaradhe han/ och sadhe til them/Haffuen j icke läsit/At then som giorde menniskiona aff begynnelsen/ man och quinno giorde han them. Och sadhe/ För then skul skal man offuergiffua fadher och modher/och bliffua när sinne hustru/ och the tw warda itt kött/Så äro the icke nu tw/ vthan itt kött. Thet nu Gudh haffuer samman fögt/skal menniskian icke åtskilia.

Gene. 1. 2.

Tå sadhe the til honom/ Hwj bödh tå Moses giffua Skiliobreff/ och offuergiffua henne: Sadhe han til them/ För idhart hiertas hårdheet skul/ tilstadde Moses/at j måtten offuergiffua idhra hustrur. Men aff begynnelsen war thet icke så. Men iagh sägher idher/ Hwar som skil sina hustru jfrå sigh (vthan för hoor skul) och tagher ena andra/ han gör hoor. Och then som tagher then offuergiffna/han gör hoor.

Deute. 24. Supra 5. Marci 10

Tå sadhe hans Läriungar til honom/Haffuer manzens saak sigh så medh hustrunne/tå är icke gott giffua sigh j echteskap. Tå sadhe han til them/ Huar man tagher icke thetta ordet/vthan the huilkom thz bliffuer giffuit. Ty somlighe snöpte äro/ som så äro födde aff modher lijffuet. Och somlighe snöpte äro/som äro snöpte aff menniskiom. Och somlighe snöpte äro/ som sigh sielffua haffua snöpt för Himmelriket skul. Huilken som kan taghat/han taghet.

(Sielffua) Icke lekamligha/vthan andeligha.

Marci 10. Luce 18.

Tå wordo barn burin til honom/at han skulle leggia hender på them och bidhia. Men Lärüunganar nepste them. Tå sadhe Jesus til them/ Låter be-

temma

kemma barnen / och förmener them icke komma til migh / ty sådana hörer Himmelriket til. Och när han hadhe lagdt hender på them / gick han tådhan. *(Marci 10. Luce 18.)*

Och sÿ / en gick fram / och sadhe til honom / Godhe Mestar / Hwadh gott skal iagh göra / at iagh må få ewinnerlighit lÿff? Tå sadhe han til honõ / Hwj kallar tu migh godhan? Jngen är godh / vthan Gudh allena. Men wilt tu ingå til lÿffuet / så hålt bodhorden. Sadhe han til honom / Hwilken? Sadhe Jesus / Tu skalt icke dråpa. Tu skalt icke bedriffua hoor. Tu skalt icke stiäla. Tu skalt icke båra falsk witne. Hedhra fadher och modher. Och tu skalt elska tin nästa såsom tigh sielff. Tå sadhe then vnge mannen til honom / Alt thetta haffuer iagh hållet aff min vngdom / Hwadh fattas migh än nu? Sadhe Jesus til honom / Wilt tu wara fulkomligh / så gack bortt / sål thet tu haffuer / och giff the fattigha / och tu skalt få en skatt j himmelen / och kom och fölgh migh. När then vnge mannen hörde thetta ordet / gick han bedröffuat bortt / Ty han hadhe monga åghodelar.

Tå sadhe Jesus til sina Läriungar / Sannerligha sägher iagh idher / Them rÿka är swårt gå in j Himmelriket. Och ytermera sägher iagh idher / Thz är lettare / at en Cameel gåår genom itt nåålsögha / än at en rÿk kommer j Gudz Rike. När Läriunganar thetta hörde / wordo the ganska förfäradhe och sadhe / Hoo kan tå warda saligh? Tå sågh Jesus til them / och sadhe til them / För menniskiom är thet omögheligh ir / Men för Gudhi äro all ting mögheligh.

(Marci 10. Luce 22.) Tå swaradhe Petrus / och sadhe til honom / Sÿ / wÿ haffue offuergiffuit all ting / och folgdt tigh / Hwadh skole wÿ få therföre? Tå sadhe Jesus til them / Sannerligha sägher iagh idher / at j som migh haffuen efterfolgdt j the nyia födhelsen / när menniskionnes Son warder sittiandes på sins maiestetz säte / tå skolen ock j sittia på tolff säte / dömandes the tolff Jsraels slechte. Och hwar och en som offuergiffuer hws / eller brödher / eller systrar / eller fadher / eller modher / eller hustru / eller barn / eller åkrar / för mitt nampns skul / han skal få hundradhefalt / och ärffua ewinnerlighet lÿff. Men monga the fremste bliffua the ytterste / och the ytterste the fremste.

XX. Capitel.

FÖr ty Himmelriket är lÿkt enom Hwßbonda / som gick vth bittÿdha om morghonen / til at leya sigh arbetare j sin wÿngård. Och när han hadhe warit offuer eens medh arbetarena om en wiss dagspenning / sende han them j sin wÿngård. Sedhan gick han vth widh tridie stunden / och sågh näghra andra ståndandes fåfenga på torghet / och sadhe til them / Gåår ock j vthi min wÿngård / och hwadh skälighit är / wil iagh giffua idher. Och the gingo. Och åter gick han vth widh siette och niyonde stunden / och giorde sammaledhes. Men widh then elloffte stundena gick han vth / och fann näghra andra ståndandes fåfenga / och sadhe til them / Hwj stå j här hela daghen fåfenge? The sadhe til honom / Ty ingen haffuer leegdt oss. Tå sadhe han til them / Gåår ock j vthi min wÿngård / och hwadh skälighit är / skolen j få.

När afftonen kom / sadhe wÿngårdzherren til sin Skaffare / Kalla fram arbetarenar / och giff them theras löön / begynnandes på the sÿdsta / in til the första. Och när the komo fram / som widh elloffte stundena kompne woro / fick hwar thera dagspenningen. När the förste komo / meente the / at the skulle fått meer. Och fingo ock hwar thera dagspenningen. Och när the så fingo / knorradhe the emoot Hwßbondan / och sadhe / Thesse sÿdste haffua arbetat en tima / och tu giorde them lÿka medh oss / som haffua burit dagsens tunga och hetan.

Tå swaradhe han enom aff them / och sadhe / Min wen / iagh gör tigh ingen orett / Wast tu icke offuer eens medh migh om en wiss dagspenning? Tagh thet tigh tilhörer / och gack tin wägh. Men iagh wil giffua thenna sÿdsta så mykit som tigh. Eller må iagh icke göra vthi mÿn ting hwadh iagh wil? Seer tu för then skul illa vth / at iagh så godh är? Altså warda the ytterste the fremste / och the fremste the ytterste. Ty monge äro kalladhe / men fåå äro vthwalde.

(Marci 10. Luce 18.) Och så droogh Jesus vp til Jerusalem / och toogh sina tolff Läriungar ena til sigh på wäghen. Och sadhe til them / Sÿ / wÿ farom vp til Jerusalem / och menniskionnes Son skal offuerantwardas them offuersta Prestomen och them Scrifftlärdom / och the skola döma honom til dödhen / och the skola offuerantwarda honom Hedhningomen til at begabbas / och hudhflengias / och korßfestas / Och tridie daghen skal han vpstå igen.

(Marci 10. Luce 22.) Tå steegh zebedej söners modher fram til honom medh sina söner / tilbadh honom / och begäradhe näghot aff honom. Tå sadhe han til henne / Hwadh wilt tu? Sadhe hon til honom / Låt thessa twå mina söner sittia j titt Rike / then ena på tina höghra hand / och then andra på tina wenstra. Tå swaradhe Jesus och sadhe / J weten icke hwadh j bidhien / Kunnen j dricka then kalcken / som iagh skal dricka / och döpas medh thet dopet / som iagh döpes medh? Tå sadhe the til honom / Ja / wel. Sadhe han til them / Min kalck skolen j wist dricka / och döpas medh thet doop / som iagh döpes medh. Men sittia på mina höghra hand och wenstra / ståår icke migh til at giffua / Vthan them som thet tilreedt är aff minom Fadher.

(then kalcken) Thet är lÿdha / Men kötet wil jw altÿdh förra herlight warda / än thet korßfest är / Förra vphögt / än thet förnedhrat warder.

När the tiyo thet hörde / wordo the misslynte på the twå brödhernar. Tå kalladhe Jesus them til sigh / och sadhe / J weten / at werldzligha Förstar äro rådhandes / och the som Herrar äro / haffua machtena. Så skal thet icke wara jbland idher / Vthan then som wil wara mechtigh jbland idher / han ware idhar tienare. Och hwilken jbland idher wil wara then fremste / han ware idhar dreng. Såsom menniskionnes Son är icke kommen / på thet han wil låta tiena sigh / Vthan at han wil tiena / och giffua sitt lÿff til återlösning för monga.

(Marci 10. Luce 18.) Och när the gingo vthaff Jericho / folgde honom mykit folck. Och sÿ / twå blinde såto widh wäghen. Och när the hörde / at Jesus gick ther fram / ropadhe the / och sadhe / Ah HErre Dauidz Son / förbarma tigh offuer oss. Men folcket nepste them / at the skulle tiya. Tå ropadhe the thes meer och sadhe / Ah HErre Dauidz Son / förbarma tigh offuer oss. Tå stadhnadhe Jesus / och kalladhe them / och sadhe / Hwadh wilien j at iagh skal göra idher? The sadhe til honom / HErre / at wår öghon måtte öpnas. Tå warkunnadhe Jesus sigh offuer them / och toogh på theras öghon. Och strax fingo the sina syyn / och folgde honom.

XXI. Capitel.

(Marci 11. Luce 19. Johan. 12.) OCh när the nalkadhes Jerusalem / och komo til Bethphage widh Olioberghet / Sende Jesus twå sina Läriungar / och sadhe til them / Gåår j byyn som ligger för idher / Och strax warden j finnandes ena åßninno bundna / och folan när henne / Löser them / och ledher til migh. Och om näghor talar idher til / så sägher / HErren behöffuer them / Och strax slepper han them. *(Zacha. 9.)* Thetta är alt skeedt / at thet skulle fulkompnas som sagdt är genom Propheten / som sadhe / Sägher til dottrena zion / Sÿ / tin Konung kommer til tigh sachtmodigh / rÿdhandes på eenne åßninno / och på een arbetes åßninnos fola. Läriunganar gingo bortt / och giorde som

Jesus hadhe them befalt / och leedde til honom åßninnona och folan. Och lade the sijn klädher på them / och satte honom ther vppå. Mykit folck breedde sijn klädher på wäghen. The andre skåro quistar aff träån / och strödde på wäghen. Men folcket som föregick / och the som effterfölgde / ropadhe och sadhe / Hosianna Dauidz Sone / Welsignat ware han som kommer j HERRANS nampn / Hosianna j högdenne.

Hosianna / Vthtydhes / Ah hielp / eller / Ah giff lycko och helso.

Och när han kom in j Jerusalem / vprörde sigh hele stadhen / och sadhe / Hoo är thenne? Tå sadhe folcket / Thet är Jesus then Propheten aff Nazareth j Galilea. Och gick Jesus in j Gudz Tempel / och dreff vth alla the ther köpte och sålde j Templet. Och vmstötte weßlare boorden / och duffuomongarenars säte / och sadhe til them / Thet är scriffuit / Mitt Hws skal kallas itt Bönehws / Men j haffuen giordt ena röffuare kulo ther aff. Och til honom komo blinde och halte j Templet / och han giorde them helbregda.

Jesaie 56.

När the offuerste Presterna och the Scrifftlärde sågho the Vnder / som han giorde / och barnen som ropadhe j Templet säyandes / Hosianna Dauidz Sone / bleffuo the mislynte / och sadhe til honom / Hörer tu hwadh thesse säya? Tå sadhe Jesus til them / Hwj icke? Haffuen j aldrigh läset / Aff barnas och spenabarnas munn haffuer tu fulkompnat loffuet? Tå offuergaff han them / och gick vthu stadhen til Bethanien / och bleff ther.

Psalm. 8.

Om morghonen när han gick in j stadhen igen / hungradhe honom. Och han fick see itt fikonaträå widh wäghen / och gick ther til / och fann intet ther vppå / vthan allenast löff. Och sadhe til thet / Were aldrigh här effter frucht på tigh. Och fikonatrådh bleff strax tortt. Och när Läriunganar sågho thet / förundradhe the sigh / och sadhe / Huru är thet fikonatrådh så snart torkat? Tå swaradhe Jesus / och sadhe til them / Sannerligha sägher iagh idher / Om j haffuen trona och twifflen intet / så warden j icke allenast görandes sådana som medh fikonatrådh skeedde / Vthan jemwel / om j säye til thetta berghet / Heff tigh vp / och kasta tigh j haffuet / tå skal thet skee. Och alt thet j bidien j bönenne troondes / thet skole j få.

Marci 11.
Supra 17.

Och när han kom j Templet / gingo the offuerste Presterna och the Äldste j folcket til honom / ther han lärde / och sadhe / Aff hwadh macht gör tu thetta? Och hwar haffuer giffuit tigh thenna machten? Tå swaradhe Jesus / och sadhe til them / Jagh wil ock spöria idher itt ord / Om j säye migh thet / wil iagh ock säya idher / aff hwadh macht iagh thetta gör. Hwadhan war Johannis döpelse? aff himmelen / eller aff menniskiom? Tå tenckte the widh sigh sielffua / och sadhe / Säyom wij / Aff himmelen / tå sägher han til oss / Hwj troodden j tå honom icke? Säyom wij ock / Aff menniskiom / så rädhes wij folcket / Ty alle höllo Johannem för en Prophet. Tå swaradhe the Jesu och sadhe / Wij wete thet icke. Sadhe han til them / Icke heller sägher iagh idher aff hwadh macht iagh thetta gör.

Marci 11.
Luce 20.

Men hwadh synes idher? En man hadhe twå söner / och gick til then första och sadhe / Son / gack och arbeta j dagh j min wijngård. Han swaradhe och sadhe / Jagh wil icke. Sedhan ångradhe honom thet / och gick åstadh. Och gick han til then andra / och sadhe sammalunda. Tå swaradhe han och sadhe / Ja / Herre / och gick intet. Hwilken aff the twå giorde thet fadhren wille? The sadhe til honom / Then förste. Sadhe Jesus til them / Sannerligha sägher iagh idher / at Publicaner och skökior skola gå j Himmelriket förr än j. Johannes kom til idher / och lärde idher retta wäghen / och j troodden honom intet / Men Publicaner och skökior troodde honom. Och åndoch j thet sâghen / haffuen j doch sedhan ingen båtring giordt / at j ock sedhan måtten troodt honom.

Hörer een annor lijknelse. Thet war en hwßbonde / som planteradhe en wijngård / och gierde ther gård om kring / och grooff en press ther inne / och bygde itt torn / och vthleegde honom wijngårdzmannom / och foor vthländes. När

Esaie 5.
Jere. 2.

des. När nu fruchtennes tijdh kom / sende han sina tienare til wijngårdzmännenar / at the skulle vpbära hans frucht. Tå togho wijngårdzmännenar fatt på hans tienare / then ena hudhflengde the / then andra slogho the jhiäl / then tridie stenadhe the. Åter sende han andra tienare flere än the första. Och the giorde them sammaledhes. På thet sijdsta sende han sin Son til them / och sadhe / The haffua jw ena försyyn för min Son. Men när wijngårdzmännenar sågho Sonen / sadhe the emellan sigh / Thenne är arffuingen / kommer / läter oss slå honom jhiäl / och så få wij hans arffuedeel. Och the togho fatt på honom / dreffuo honom vthaff wijngården / och slogho honom jhiäl. När nu wijngårdzherren kommer / Hwadh skal han göra åt the wijngårdzmännenar? Sadhe the til honom / The onda skal han illa förgöra / och leya sin wijngård androm wijngårdzmannom / the som giffua honom fruchtena j rettom tijdh.

Psalm. 118.

Tå sadhe Jesus til them / Haffuen j aldrigh läsit j Scrifftenne? Then stenen som bygningsmännenar bortkastadhe / han är bliffuen en hörnsteen. Aff HERRANOM är thetta skeedt / och är vnderlighit för wår öghon. Therföre sägher iagh idher / At Gudz Rike skal taghas jfrå idher / och warda giffuit Hedhningomen / som göra thes frucht. Och hwilken som ❧ faller på thenna stenen / han warder krossat. Men vppå hwilken han faller / then slåår han sönder j stycker. Och när the offuerste Presternar och Phariseerna hörde hans lijknelse / förnummo the / at han taladhe om them. Och the wille haffua taghit fatt på honom / Men the råddes för folcket / Ty the höllo honom för en Prophet. Och swaradhe Jesus / och taladhe them åter til genom lijknelse / säyandes.

❧ (som faller) Alt moste stöta sigh på Christo / somlige til båtring / somlighe til förwerring.

XXII. Capitel.

Luce 14.

HImmelriket är lijkt enom Konung / som giorde bröllop åt sin son. Och sende vth sina tienare / at the skulle kalla them som bodhne woro til bröllopet. Och the wille icke komma. Åter sende han andra tienare / säyandes / Sägher them som bodhne äro / Sij / iagh haffuer tilreedt mijn måltijdh / mine oxar och min gödheboskap äro slachtat / och all ting äro redho / kommer til bröllop. Men the försumadhe thet. Och gingo bortt / Thene til sin affwelsgård / then andre til sin köpenskap. Och somlighe togho fatt på hans tienare / hädde och dråpo them. När Konungen thet hörde / wardt han wreedh / och sende vth sina hårar / och förgiorde the dråpare / och brende vp theras stadh.

Tå sadhe han til sina tienare / Bröllopet är tilreedt / men the som woro bodhne / woro icke werdighe. Therföre gåår vth på wäghanar / och alla the j finnen / kaller til bröllopet. Och tienarenar gingo vth på wäghanar / och församladhe alla så monga the funno / bådhe onda och godha / Och boorden wordo all full sett. Tå gick Konungen in / at han skulle besee gästerna. Och sågh ther en man som war icke klädd j bröllops klädher. Och sadhe til honom / Min wen / huru kom tu här in / och haffuer icke bröllops klädher? Och han tijgde. Tå sadhe Konungen til tienarena / Binder honom hender och fötter / och kaster honom j thet yttersta mörkret / ther skal wara gråt och tandagnislan. Ty monge äro kalladhe / och fåå vthkoradhe.

(bröllops klädher) Thet är troon / then henne icke haffuer / kan medh inga sina gerningar teckias Gudhi / Hebre. 11.

Marci 12.
Luce 20.

Tå gingo the Phariseer bortt / och ladhe rådh / huru the måtte beslå honom medh orden. Och sende sina Läriungar til honom medh the Herodianer / och sadhe / Mestar / wij wete at tu äst sanferdigh / och lärer Gudz wägh rett / och tu rädhes för ingen / Ty tu seer icke effter menniskiors person / Så sägh oss / Huru synes tigh? Är thet rett / at man giffuer Keysarenom skatt eller ey?

eller ey? När Jesus merckte theras skalckheet/ sadhe han/ Hwj fresten j migh j skrymtare? Låter migh see myntet på skatpenningen. Och the fingo honom penningen. Och han sadhe til them/ Hwars beläte och offuerscrifft är thetta? The sadhe til honom/ Keysarens. Tå sadhe han til them/ Så giffuer Keysarenom thet Keysarenom tilhörer/ och Gudhi thet Gudhi tilhörer. När the thet hörde/ förundradhe the sigh/ och offuergåffuo honom gångandes jfrå honom.

[Marci 12. Luce 20. Deute. 25.] På then daghen gingo til honom the Saduceer/ som såya/ at ingen vpståndelse är/ och frågadhe honom/ såyandes/ Mestar/ Mose sadhe/ Om någhor bliffuer dödh barnlöös/ tå skal hans brodher tagha hans hustru til ecta/ och vpweckia sinom brodher sädh. När oss woro siw brödher/ Then förste toogh sigh hustru och bleff dödh. Och effter han hadhe ingen sädh/ leeffde han sina hustru sinom brodher. Sammalunda ock then andre/ och then tridie/ alt in til then siwnde. Sijdst aff allom bleff ock quinnan dödh. När nu vpståndelsen skeer/ hwilkens hustru aff the siw bliffuer hon? Ty the haffua alle hafft henne.

Tå swaradhe Jesus/ och sadhe til them/ J faren wille/ och weten icke Scrifftena/ ey heller Gudz krafft. Ty j vpståndelsen/ hwarken tagher man sigh hustru/ eller quinna giffs manne/ Vthan the äro lijka som Gudz Änglar j himmelen.

[Exodi 3.] Men om the dödhas vpståndelse/ haffuen j icke läsit hwadh idher sagdt är aff Gudhi/ som sadhe/ Jagh är Abrahams Gudh/ och Jsaacs Gudh/ och Jacobs Gudh? Gudh är icke the dödhas Gudh/ vthan theras som leffuandes äro. Och när folcket sådana hörde/ förundradhe the sigh offuer hans lärdom.

[Deute. 6.] När the Phariseer sågho/ at han hadhe stoppat the Saduceer munnen til/ församladhe the sigh. Och en aff them som war en Scrifftlärd/ frestadhe honom/ såyandes/ Mestar/ hwilket är thet ypperste bodhet j Laghen? Tå sadhe Jesus til honom/ Tu skalt elska tin HERRA Gudh aff alt titt hierta/ och aff allo tinne siäl/ och aff all tin hogh/ Thetta är thet ypperste och största bodhet. Thet andra är thesso lijkt/ Tu skalt elska tin nästa som tigh sielff. På thessa tw bodhen henger all Laghen och Propheterna.

[Psal. 110.] När nu the Phariseer woro tilhopa/ frågadhe them Jesus/ och sadhe/ Hwadh synes idher om Christum? Hwars Son är han? Sadhe the til honom/ Davidz. Tå sadhe han til them/ Hwj kallar tå David honom j Andanom Herra? såyandes/ HERREN sadhe til min Herra/ Sett tigh på mina höghra hand/ til tess iagh legger tina fiendar tigh til en fotapall. Effter nu David kallar honom Herra/ huru är han tå hans Son? Och ingen kunde swara honom itt ord. Och jfrå then daghen drijstadhe sigh ey heller någhor at frågha honom någhot meer.

XXIII. Capitel.

✱ (På Mose stool) Mose lärdom war Gudz ord/ Therföre sägs ingen sittia på Mose stool/ vthan the som lära Gudz ord. Och när the ther göra/ är man plichtigh at lydha them/ som Christus här biwdher/ Hwar the någhot annat lära/ besynnerligha ther Gudz bodh mz föracht at bliffua/ är man icke plichtigh til at lydha them/ såsom förberördt är/ Matt. 15.

TA talade Jesus til folcket och til sina Läriungar/ såyandes/ På ✱ Mose stool sittia the Scrifftlärde och Phariseer. Alt thz the biwdha idher hålla/ thet håller och görer/ Men effter theras gerningar görer icke. Ty the såya/ och göra intet. The binda tunga och odrägheligha byrdor tilsamman/ och leggia menniskiomen på härdanar/ Men the wilia icke sielffue röra them medh itt finger. Men alla sina gerningar göra the/ på thet the skola warda seedde aff menniskiomen. The göra sina Tenckescriffter bredha/ och fållanar på sijn klädher stora. The sittia gerna fremst widh bordet/ och j Synagogorna/ och wilia gerna warda helsadhe på Torghet/ och heta aff menniskiomen/ Rabbj. [Mar. 12.]

Men

Men j skolen icke låta kalla idher Rabbj/ Ty en är idhar Mestare/ Christus/ och j ären alle brödher. Och j skolen ingen fadher kalla idher på jordenne/ Ty en är idhar Fadher/ som är j himmelen. Och j skolen icke låta kalla idher Mestare/ Ty en är idhar mestare/ Christus. Then som är ypperst jbland idher/ han skal wara idhar tienare/ Ty then sigh vphöyer/ han skal warda förnedrat/ Och then sigh förnedrar/ han skal warda vphögd. [Luce 14. 18.]

Wee idher Scrifftlärde och Phariseer j skrymtare/ som tilsluten Himmelriket för menniskiomen/ J gåån icke ther sielffue in/ och them som in wilia/ tilstådhen j icke ingå.

(tilsluten) Thenne nöklar ärö then macht/ til at läta himmelriket/ Ther lärde the icke/ Vthan medh menniskio läro förhindradhe them/ som thz retta läroma gerna lärdt hadhe.

Wee idher Scrifftlärde och Phariseer j skrymtare/ som vpäten änkiors hws/ förebärandes longa böner/ För then skul skolen j få thes hårdare fördömelse.

Wee idher Scrifftlärde och Phariseer j skrymtare/ som faren om kring watn och land/ at j skolen göra en Proselit. Och när han giord är/ gören j honom til heluetes barn/ dobbelt meer än j sielffue ären.

(Proselit. Proseliti kalladhes the/ som omwendes jfrå Hedhendomen til Gudz Lagh/ som Judanar hadhe.

Wee idher blinde ledhare/ ty j såyen/ Hwilken som swär om Templet/ thet är intet/ Men then som swär om gullet j Templet/ han är saker. J galne och blinde/ hwilket är yppare/ gullet eller Templet som helghar gullet? Och hwilken som swär om Altaret/ thet är intet/ Men then ther swär om offret som ther vppå är/ han är saker. J galne/ och blinde/ hwilket är yppare/ offret eller Altaret som helghar offret? Therföre/ then som swär om Altaret/ han swär om thet sielfft/ och om alt thet ther på är. Och then som swär om Templet/ han swär om thet sielfft/ och om honom som ther vthi boor. Och then som swär om himmelen/ han swär om Gudz stool/ och om honom som ther vppå sitter.

[Luce 11.] Wee idher Scrifftlärde och Phariseer j skrymtare/ som gören tiyend aff Mynto/ Dill/ och Kumin/ och låten bestå thet som swårast är j Laghen/ nemligha/ domen/ barmhertigheten och troon. Thetta skulle man göra/ och thet andra icke låta. J blinde ledhare/ som sijlen myggior/ och vpswälgen Camelen.

(som sijlen) Thet är/ J görem menniskiomen itt trångt samwet vthi the ringa stycken/ och the stora achten j intet.

Wee idher Scrifftlärde och Phariseer j skrymtare/ som gören drickekaret och fatet reent vthan til/ Men innan til äro all ting full medh rooff och oreenligheet. Tu blinde Pharisee/ gör först reent thet som är innan til j drickekaret och j fatet/ at thet vthwertes är/ må ock reent warda.

[Luce 11.] Wee idher Scrifftlärde och Phariseer j skrymtare/ som ären lijke the graffuar/ som vthan til äro hwijtmenadhe/ hwilka vthwertes synes deghelighe/ Men innan til äro the fulla medh the dödhas been/ och all oreenligheet. Så synes ock j vthwertes för menniskiomen rettferdighe/ Men inwertes ären j fulle medh skrymterij och odygd.

[Luce 11.] Wee idher Skrifftlärde och Phariseer j skrymtare/ som vpbyggen Propheternars graffuar/ och prydhen the rettferdighas gryffter/ såyandes/ Hadhe wij warit j wåra fädhers tijdh/ wij skullom icke haffua warit deelachtighe medh them j Propheternars blodh. Så betyghen j offuer idher sielffua/ at j ären theras barn/ som Propheterna dräpo. Nu wel/ vpfyller ock j idhra fädhers mått. J Ormar/ j Huggormars affödha/ huru skolen j vndfly heluetes fördömelse?

[Mat. 11.] Therföre sij/ iagh sender til idher Propheter/ och Wijsa/ och Scrifftlärda/ och somligha aff them skolen j dräpa och korssfesta/ och somligha aff them skolen j hudhflendgia j idhra Sinagogor/ och förfölia jfrå then ena stadhen til then andra. På thet offuer idher skal komma alt rettferdigt blodh/ som är vthgutit på jordenne/ jfrå thens rettferdigha Abels blodh/ in til Zacharie Barachie sons blodh/ hwilken j dräpen emellan Templet och Altaret. Sannerligha sägher iagh idher/ at alt thetta skal komma vppå thetta slechtet. Jerusalem/ Jerusalem/ tu som dräper Propheterna/ och stenar

Thenne Barachias haffuer tw nampn/ Ty. 2. Par. 24. warder han kallat Josia.

then som

them som åro sende til tigh/huru offta haffuer iagh welet församla tijn barn/ lijka som hönan församlar sina kyklingar vnder sina wingar / och j willen icke. Sij / idhart hws skal idher bliffua ödhe / Ty iagh sägher idher / Effter thenna tijdhen skolen j icke see migh / til tess j skolen säya / Welsignat ware han / som kommer j HERRANS nampn.

XXIIII. Capitel.

TÅ gick Jesus sin wägh vthaff Templet / och hans Lärjungar gingo til honom / at the skulle låta honom see Templens bygning. Tå sadhe Jesus til them / See j icke alt thetta? Sannerligha sägher iagh idher / Här skal icke låtas en steen på then andra / som icke bliffuer nedherbruten. Marci 13. Luce 21. Luce 19.

Och när han satt på Olio berghet / gingo hans Lärjungar til honom affsidhes / och sadhe / Sägh oss när thetta skal skee? Och huadh warder för tekn til tijn tilkommelse / och werldennes enda? Tå swaradhe Jesus / och sadhe til them / Seer til at ingen förförer idher / Ty monge skola komma j mitt nampn / och säya / Jagh är Christus / och skola förföra monga.

J skolen få höra örligh / och rychte aff örligh / Seer til at j bliffuen icke förskräckte? förioffadhe / Ty alt thetta moste skee / Men thet är icke strax enden. Thet ena folcket skal reesa sigh vp emoot thet andra / och thet ena Riket emoot thet andra. Och skola bliffua pestilentier och hunger / och jordbäffuing mongastädz. Tå skal nödhen allraförst begynnas.

Tå skola the offuerantwarda idher vthi twång / och dråpa idher / Och j skolen bliffua hatadhe aff all folck / för mitt nampn skul. Och tå skola monge förarghas / och inbyrdes then ene förrådha then andra / och inbyrdes hata hwar annan. Och monge falske Propheter skola vpkomma / och förföra monga. Och effter thet ondskan fäår offuerhandena / warder kerleken j mångom förkolnat. Men then som bliffuer fast vthi endan / han warder salig. Och thetta Euangelium om Riket / skal warda predicat j hela werldenne / til itt witnesbyrd offuer alt folck / och tå skal enden komma.

När j nu få see förödhelsens styggelse / aff hwilko sagdt är genom Daniel Propheten / ståndande j thet helgha rwmet (Then som lääs thz / han giffue acht ther vppå) The som tå j Judeska landet åro / fly the på berghen. Och then som är vppå taket / han stighe icke nedh / til at tagha någhot vthaff sitt hws. Och then som är vthe på markenne / gånge icke tilbaka effter sijn klädher. Wee them som haffuande åro / och them som diya giffua j then tijdhen. Men bidhier at idhor flycht skeer icke ♂ om wintren / eller om Sabbathen. Ty tå skal warda een stoor wedhermödha / så at hon haffuer icke warit sådana jfrå werldennes begynnelse / och til thenna tijdhen / ey heller warda skal. Och om the daghar icke worde försteckte / tå worde intet kött salight / Men för the vthwalda skul / skola the daghar warda försteckte. Danie. 9.

Om någhor sägher tå til idher / Sij / här är Christus eller ther / så troor thet intet / Ty falske Christi och falske Propheter skola vpkomma / och skola göra stoor tekn och Vnder / så at (om möghelighit wore) skola ock the vthwalde förförde warda. Sij / iagh haffuer sagde idher thet fram före åt. Therföre om the tå säya til idher / Sij / han är vthi öknenne / gäår icke vth / Sij / han är j kamaren / troor thet icke. Ty såsom liungeelden gäår vth aff öster och synes alt in til wester / Så warder ock menniskionnes Sons tilkommelse. Men ther som ✠ åtelen är / tijt församla sigh ock örnanar. Marci 13. Luce 17.

Men strax effter then tijdzens wedhermödho / skal solen bliffua mörk / och månen skal icke giffua sitt sken / och stiernonar skola falla aff himmelen / och himlanars kraffter skola bäffua. Och tå skal synas menniskionnes Sons tekn j himmelen.

> ♂ (om wintren) Thet är på itt ordspråk säyande / Seer til / at j flyn j rettan tijdh / Ty om wintren är icke gott wandra / och Sabbaths wandrande / war Judomen förbudhit.
>
> (intet kött) Thz är / Ingen menniskia / Widh thet sätt brukar Scrifften thet ordet mongastädz.
>
> ✠ (åtelen etc.) Thz är itt ordspråk / och wil säya så mykit / Wij finnoms wel / Ther iagh är / ther bliffuen j ock / Såsom åtelen och örnanar finnes wel tilsammans / så at man icke behöffuer leggia them någhot besynnerlight rwm före.

tekn j himmelen. Och tå skola all slechte på jordenne jemra sigh / och skola see menniskionnes Son komma j himmelens skyy / medh stora krafft och herligheet. Och han skal vthsenda sina Änglar medh högha baswna röst / och the skola församla hans vthwalda jfrå the ✠ fyra wädher / jfrå then ena himmelens enda til then andra.

Aff Fikonaträdh lärer een lijknelse / När thes quistar knoppas / och löffuet begynnar springa vth / så weten j / at sommaren är hardt når. Så ock / när j seen alt thetta / så weter / at thet är hardt för dörenne. Sannerligha sägher iagh idher / Thetta slechtet skal icke förgåås / förr än alt thetta skeer. Himmel och jord skola förgåås / men mijn ord skola icke förgåås. Men om then daghen / och om then stundena weet ingen / icke Änglanar j himmelen / vthan min Fadher allena. Marci 13. Luce 21.

Men lijka som thet war j Noe tijdh / så skal ock menniskionnes Sons tilkommelse wara. Ty såsom the woro j the daghar för Flodhena / the åto och drucko / togho hustrur / och gåffues mannom / in til then daghen / tå Noe gick j Arcken / Och wiste intet aff / förr än Flodhen kom / och toogh them alla samman bortt. Så skal ock menniskionnes Sons tilkommelse wara. Tå skola twå wara vthe på markenne / then ene bliffuer vptaghen / then andre bliffuer quarr låten. Twå skola mala på eenne quern / then ena bliffuer vptaghen / then andra bliffuer quarr låten. Luce 17. Gene. 7.

Waker för then skul / Ty j weten icke hwadh stund idhar HErre warder kommande. Men thet skolen j weta / At wiste hwßbonden / hwadh stund tiwffuen skulle komma / för wisso wakadhe han / och låte icke vpbryta sitt hws. Therföre warer j ock redho / ty then stund j icke menen / warder menniskionnes Son kommande. Marci 13. Luce 12.

Hwilken är nu en troghen och snell tienare / som Herren haffuer satt offuer sitt hwßfolck / at han skal giffua them maat j rettom tijdh. Salighär then tienaren / som hans Herre finner så görande / när han kommer / Sannerligha sägher iagh idher / Han skal settia honom offuer alla sina ägodelar. Men om så är / at then onde tienaren sägher j sitt hierta / Min Herre kommer icke än nu brätt / och begynnar så slå sina medhtienare / Ja / äta och dricka medh the druckna. Så kommer thens tienarens Herre / then dagh han icke wenter honom / och then stund han icke menar / och skal sönderhugga honom / och giffuer honom hans lön medh skrymtare. Ther skal wara grååt och tandagnislan.

> ✠ (fyra wädher) Thet är / jfrå östan och westan / sönnan och nordan / och jfrå then ena werldennes enda til then andra.
>
> (thetta skeer) Alt thetta skal begynna skee j thenna tijdhen än nu medhan j leffuen.

XXV. Capitel.

TÅ warder Himmelriket lijkt tiyo Jungfrwr / som togho sina lampor / och gingo vth emoot Brudhgumman. Men fem aff them woro fåwitska / och fem wijsa. The fåwitska togho sina lampor / och togho inga olio medh sigh / Men the wijsa togho olio j sijn kärille samt medh lampomen. Tå nu Brudhgummen drögde / bleffuo the alla sömpnigha / och soffuo. Men om midnatz tijdh wardt itt anskrij / Sij / Brudgummen kommer / Gäår vth emoot honom. Tå stodho alla the Jungfrurna vp / och reedde sina lampor til. Tå sadhe the fåwitska til the wijsa / Giffuer oss aff idhro olio / ty wåra lampor slokna. Tå swaradhe the wijsa / säyandes / Jngalunda / på thet bådhe oss och idher icke skal fattas / Vthan gäår heller til them som sälia / och köper til idher sielffua. När the gingo och skulle köpa / kom Brudhgummen. Och the som redho woro / gingo in medh honom j bröllopet / Och dören tilstengdes. På thet sijdsta komo ock the andra Jungfrurna / och sadhe / HErre / HErre / låt vp för oss. Tå swaradhe han

> Lampor vthan olio / åro the godha gerningar vthan trona / The moste alla vthslockna. Men oliokaret / är troon j samwetena vppå Gudz nådh / hon gör godha gerningar / som bestå kunna. Men så som här ingen giffuer them andra olio / så moste hwar och en för sigh sielff troo.

och sadhe /

och sadhe / Sannerligha sägher iagh idher / Jagh kenner idher intet. Waker förthen skul / ty j weten hwarken dagh eller stund / när menniskionnes Son är kommandes.

Mat. 13. Luce 19.

Ty lijka som en man then vthländes foor / kalladhe sina tienare / och fick them sina äghodelar j hender. Och fick enom fem pund / enom tw / och enom itt / hwariom effter hans macht / och foor strax bortt. Tå gick then bortt / som fem pund hadhe fått / och handladhe medh them / och wann annor fem pund. Sammaledhes ock then som tw hadhe fått / wann ock annor tw. Men thz som itt hadhe fått / gick bortt / grooff j iordena / och bortgömde sins Herras penningar. En long tijdh ther effter / kom the tienares Herre / och höllt rekenskap medh them. Tå steegh han fram som hadhe fått fem pund / och baar fram annor fem pund / och sadhe / Herre / tu fick migh fem pund / Sij / annor fem pund haffuer iagh wunnet medh them. Tå sadhe hans Herre til honom / Ah tu godhe och troghne tienare / offuer een ringa ting haffuer tu warit troghen / iagh skal settia tigh offuer mykit / gack in j tins Herras glädhe. Tå gick ock then fram som hadhe fått tw pund / och sadhe / Herre / tu fick migh tw pund / Sij / annor tw haffuer iagh wunnet ther medh. Tå sadhe hans Herre til honom / Ah tu godhe och troghne tienare / offuer een ringa ting haffuer tu warit troghen / iagh skal settia tigh offuer mykit / gack in j tins Herras glädhe.

(fem pund) Thetta pundet är Gudz befalona ord / Then thet wel driffuer / han haffuer ther mykit aff / och lärer monga andra. Then som läter thz liggia / han haffuer litit aff thy / Ty j sigh sielffuo är thet enahanda ord / Men thet skaffar genom somligha meer / än genom andra. Therföre är thz nu fem / nu tw pund kallat.

Tå kom ock then fram / som hadhe fått itt pund / och sadhe / Herre / iagh wiste at tu äst en streng man / tu vpskär ther tu intet sådde / och vphemtar ther tu intet strödde / Och iagh fruchtadhe migh / gick bortt och gömde titt pund j jordenne / Sij / här haffuer tu thet tigh tilhörer. Tå swaradhe hans Herre / och sadhe til honom / Tu onde och late tienare / Wiste tu / at iagh vpskär ther iagh intet sådde / och vphemtar ther iagh intet strödde / Så skulle tu haffua fått weßlarenar mina penningar / Och när iagh hadhe kommet / hadhe iagh jw fått mitt med winning / Therföre tagher aff honom pundet / och giffuer honom som tiyo pund haffuer. Ty hwariom och enom som haffuer / skal warda giffuit / och han skal haffua noogh / Men then som icke haffuer / thet som han haffuer / skal ock taghas jfrå honom. Och then onyttigha tienaren kaster vthi thet ytersta mörkret. Ther skal wara grååt och tandagnislan.

Sup. … Marci … Luce …

Men när menniskionnes Son kommer j sitt Maiestet / och alle helighe Änglar medh honom / tå skal han sittia på sins herligheetz stool / och för honom skola församlas all folck. Och han skal skilia them then ena jfrå then andra / såsom en Heerde skil fåren jfrå geterna / Och fåren skal han stella på sina höghra sidho / och geterna på then wenstra. Tå skal Konungen säya til them som äro på hans höghra sidho / Kommer j mins Fadhers welsignadhe / och besitter thet Rike / som idher är tilreedt jfrå werldennes begynnelse. Ty iagh war hungrogh / och j gåffuen migh äta. Jagh war torstigh / och j gåffuen migh dricka. Jagh war hwswil / och j herbergadhen migh. Nakott / och j klädden migh. Siwk / och j sökten migh. Jagh war j hechtelse / och j komen til migh.

Tå skola the rettferdighe swara honom / och säya / HErre / När såghom wij tigh hungroghan / och spijsadhom tigh / eller torstighan / och gåffuom tigh dricka? När såghom wij tigh wara hwswillan / och herbergadhom tigh? Eller nakottan / och kläddom tigh? Eller när såghom wij tigh siwkan / eller j hechtelse / och komom til tigh? Tå skal Konungen swara / och säya til them / Sannerligha sägher iagh idher / Thet j haffuen giordt enom aff thessa minsta mina brödher / thet haffuen j giordt migh.

Luce …

Tå skal han ock säya til them på wenstro sidhonne / Gåår bortt jfrå migh / j förbanadhe vthi ewinnerligh eeld / som diefflenom och hans Änglom tilreedt är. Ty iagh war hungrogh / och j gåffuen migh icke äta. Jagh war torstigh / och j gåffuen migh icke dricka. Jagh war hwswil / och j herbergadhen migh

dhen migh icke. Nakott / och j klädden migh icke. Jagh war siwk / och j hechtelse / och j sökten migh icke.

Tå skola ock the swara honom / och säya / HErre / När såghe wij tigh hungroghan / eller torstighan / eller hwßwillan / eller nakottan / eller siwkan / eller j hechtelse / och haffuom icke tient tigh? Tå skal han swara them / och säya / Sannerligha sägher iagh idher / Hwadh j icke haffuen giordt enom aff thessa minsta / thet haffuen j ock icke giordt migh. Och thesse skola tå gå vthi ewigha pino. Men the rettferdighe j ewinnerlighit lijff.

XXVI. Capitel.

Marci 14. Luce 22. Johan. 12.

OCh thet begaff sigh / när Jesus hadhe lychtat all thessa ord / sadhe han til sina Läriungar / J weten / at twå daghar här effter warder Påscha / Och menniskionnes Son skal offuerantwardas til at korßfestas.

Tå församladhe sigh the offuerste Presterna / och the Scrifftlärde / och the Äldste j folcket / vthi thz offuersta Prestens Palatz / som heet Caiphas / Och rådhslogho / huru the måtte få gripa Jesum medh list / och dräpa honom. Doch sadhe the / Icke på höghtijdhesdaghen / at itt vplop icke warder j folckena.

Tå nu Jesus war j Bethania / j then spitelska Simons hws / steegh een quinna fram til honom / och hadhe itt glaas medh dyyr smörielse / och gööt thet på hans hoffuudh / ther han satt widh boord. Tå Läriunganar thet sågho / wordo the mislynte / och sadhe / Hwadh giordes thenna förspilning behooff? Thenna smörielse måtte man haffua wel dyyrt såldt / och giffuit the fattigha. När Jesus thet förnam / sadhe han til them / Hwj ären j illa til fridz medh thenna quinnonne? Ty hon haffuer giordt medh migh een godh gerning / J haffuen altijdh fattigha när idher / men altijdh haffuen j icke migh. Thet hon haffuer vthgutit thenna smörielsen på min lekamen / thet haffuer hon giordt migh til begraffning. Sannerligha sägher iagh idher / Hwar som helst j hela werldenne thetta Euangelium warder predicat / skal ock thetta som hon giorde / sagdt warda henne til åminnelse.

(godh gerning) Ther seer man / at allena troon / gör gerningena godha / Ty all förnufft hadhe fördömt thenna gerningena / såsom ock Apostlanar sielffue giorde.

Tå gick en aff the tolff som heet Judas Ischarioth / bortt til the offuersta Presterna / och sadhe til them / Hwadh wilien j giffua migh / at iagh förrådher idher honom? Och the wordo offuer eens medh honom om tretiyo silffpenningar. Och jfrå then tijdhen / sökte han tilfelle / at han måtte förrådha honom.

Men på första Sötbrödzdaghen gingo Läriunganar til Jesum / och sadhe til honom / Hwar wilt tu / at wij skole tilredha tigh äta Påschalambet? Tå sadhe han / Gåår in j stadhen til en / och sägher honom / Mestaren låter säya tigh / Min tijdh är hardt när / när tigh wil iagh hålla Påscha medh mina Läriungar. Och Läriunganar giorde som Jesus befalte them / och tilreedde Påschalambet.

Och om afftonen satte han sigh til boordz medh the Tolff. Och widh the åto / sadhe han / Sannerligha sägher iagh idher / en aff idher skal förrådha migh. Tå wordo the swårligha bedröffuadhe / och begynte hwar j sin stadh säya til honom / HErre / icke är iagh then samme? Tå swaradhe han och sadhe / Then som medh migh doppadhe handena j fatet / han skal förrådha migh. Menniskionnes Son warder gåendes / som scriffuit är om honom. Men wee then menniskio / aff hwilko menniskionnes Son warder förrådd / Thet wore the menniskionne bätre / at hon aldrigh hadhe född warit. Tå swaradhe Judas / som förrådde honom / och sadhe / Mestar / icke är iagh then samme? Sadhe han til honom / Tu sadhet.

Marci 14. Luce 22. 1. Corinth.

Men når the åto/toogh Jesus brödhet/tackadhe/ och bröött/ och gaff Läriungomen/ och sadhe/ Tagher/ äter/ thetta är min lekamen. Och han toogh kalcken/ och tackadhe/ gaff them/ och sadhe/ Dricker här aff alle/ Ty thetta är min blodh thes nyia Testamentzens/ hwilken vthguten warder för mongom/ til syndernas förlåtelse. Jagh sägher idher/ Här effter skal iagh icke dricka aff thenna wijnträås frucht/ in til then daghen iagh warder thet drickandes nyyt medh idher j mins Fadhers Rike. Och når the hadhe sagdt Loffsongen/ gingo the vth til Oliobergbet.

Sachar.

Tå sadhe Jesus til them/ J thenna nattenne skolen j alle förargas j migh/ Ty thet är scriffuit/ Jagh skal slå Heerdan/ och fåren aff hiorden skola wardha förskingrat. Men når iagh är vpstånden igen/ wil iagh gå fram för idher j Galileen. Tå swaradhe Petrus/ och sadhe til honom/ Om än alle förargadhes j tigh/ så skal iagh doch likwel aldrigh förarghas. Sadhe Jesus til honom/ Sannerligha sägher iagh tigh/ at j thesso nattenne/ förr än hanen gaal/ skalt tu neka migh tree resor. Sadhe Petrus til honom/ Om iagh skulle än döö medh tigh/ wil iagh icke neka tigh. Sammaledhes sadhe ock alle Läriunganar.

Marci 14. Luce 22. Johan. 18.

Tå kom Jesus medh them på then platzen som kallas Gethsemane/ och sadhe til Läriunganar/ Sitter här/ så lenge iagh gåår tijt bortt och bedher. Och han toogh Petrum til sigh/ och the twå Zebedei söner/ och begynte bedröffuas och ångslas. Tå sadhe Jesus til them/ Mijn siäl är bedröffuat in til dödhen/ bliffuer här och waker medh migh. Och han gick litet jfrå them/ föll nedh på sitt ansichte/ badh/ och sadhe/ Min Fadher/ är thet möghelighit/ så gånge thenna kalcken jfrå migh. Doch icke som iagh wil/ vthan som tu. Och han kom til Läriunganar/ och fann them soffuande/ Och sadhe til Petrum/ Så förmåtte j icke waka ena stund medh migh? Waker och bedher/ at j fallen icke vthi frestelse/ Anden är williogh/ men köttet är swagt.

(Köttet) Som hā wille säya/ Wilien är wel godh/ Men kropsens skröpligheet wil icke ther til.

Marci 14. Luce 22.

Åter gick han bortt annan gång och badh/ säyandes/ Min Fadher/ om thet är icke möghelighit/ at thenne kalcken gåår jfrå migh/ medh mindre iagh dricker honom/ så skee tin wilie. Så kom han/ och fann them åter soffuande/ Ty theras ögbon woro tung. Och han lät tå bliffua them/ och gick åter bortt/ och badh tridie gången/ säyandes samma orden. Tå kom han til sina Läriungar/ och sadhe til them/ Ja/ soffuer nu och hwiler idher/ Sij/ stunden är kommen/ Och menniskionnes Son skal antwardas j syndares hender. Ståår vp/ låter oss gå/ Sij/ then är här/ som migh förrådher.

Och widh han än taladhe/ Sij/ tå kom Judas en aff the tolff/ och medh honom en stoor skare/ medh swerd och medh staffwrar/ vthsende aff the öffuersta Presternar/ och aff the Äldsta j folcket. Men then som förrådde honom/ hadhe giffuit them itt tekn/ säyandes/ Hwilken iagh kysser/ then äret/ tagher honom. Tå steegh han hastigt fram til Jesum/ och sadhe/ Heel Rabbi. Och kyste honom. Tå sadhe Jesus til honom/ Min wen/ hwar effter kommer tu? Tå stigho the fram/ och båro hender på Jesum/ och gripo honom.

Och sij/ en aff them som woro medh Jesu/ reckte vth handena/ droogh vth sitt swerd/ och sloogh thens öffuersta Prestens tienare/ och aff högg hans öra. Tå sadhe Jesus til honom/ Stick titt swerd j sitt rwm/ Ty alle the som tagha til swerd/ the skola förgåås med swerd. Eller menar tu/ iagh kunde icke bidhia min Fadher/ at han skickadhe til migh meer än tolff Legioner Änglar? Huru bliffue tå Scrifften fulkompnat/ at så skee skal?

(til swerd) Tagha til swerd/ är bruka thz vthan rettta befalning.
(Legioner) Legio är itt taal folk widh sex tusend.

Marci 14. Luce 22. Johan. 18.

J samma stundenne sadhe Jesus til skaran/ Lijka som til en röffuare ären j vthgångne medh swerd och staffwrar til at tagha fatt på migh. Huar dagh haffuer iagh sittit när idher j Templet/ lärandes/ och j haffuen icke gripit migh. Men thetta är alt skeedt/ på thet Propheternas scriffter skulle fulkompnas.

kompnas. Tå öffuergåffuo alle Läriunganar honom och flydde.

Men the som hadhe gripit Jesum/ leedde honom til then öffuersta Presten Caipham/ ther the Scrifftlärde och the Äldste församladhe woro. Men Petrus folgde honom löngt effter/ in til then öffuersta Prestens palatz/ och gick in/ och satte sigh när tienarena/ på thet han skulle see endan.

Johan. 2.

Men the öffuerste Presterna och the Äldste/ och hela Rådhet/ sökte falskt witnesbyrd emoot Jesum/ at the måtte dräpa honom/ och funno intet. Och ändoch mong falsk witne komo fram/ funno the likwel intet. På thet sijdsta komo tw falsk witne/ och sadhe/ Thenne haffuer sagdt/ Jagh kan bryta nedh Gudz Tempel/ och byggia thet vp j tree daghar.

Och then öffuerste Presten stoodh vp/ och sadhe til honom/ Swarar tu intet til thet som thesse witna emoot tigh? Men Jesus tijgde. Och then öffuerste Presten swaradhe/ och sadhe til honom/ Jagh beswär tigh widh leffuandes Gudh/ at tu sägher oss/ om tu äst Christus Gudz Son. Sadhe Jesus til honom/ Tu sadhe thet. Doch sägher iagh idher/ Här effter skolen j få see menniskionnes Son sittia på krafftennes höghra hand/ och komma j himmelens skyy.

Tå reeff then öffuerste Presten sijn klädher sönder/ och sadhe/ Han haffuer förhädhat Gudh/ Hwadh görs oss nu meer witne behooff? Sij/ nu hörden j hans hädhelse/ Hwadh synes idher? Tå swaradhe the och sadhe/ Han är saak til dödhen. Tå spottadhe the j hans ansichte/ och slogho honom medh näffuanar/ somlighe kinpustadhe honom/ och sadhe/ Spå oss Christe/ Huilken är then som tigh sloogh?

Marci 14. Luce 22. Johan. 18.

Men Petrus satt vthan före j Palatzet. Och ther kom til honom een tienistequinna/ och sadhe/ Tu wast ock medh Jesu aff Galilea. Men han nekadhe för allom/ och sadhe/ Jagh weet icke hwadh tu sägher. Och när han gick vth genom dörena/ sågh honom een annor tienistequinna/ och sadhe til them som ther woro/ Thenne war ock medh Jesu Nazareno. Åter nekadhe han och swoor/ Jagh kenner icke mannen. Och litet effter/ stigho the fram som ther stodho/ och sadhe til Petrum/ Wisselligha äst ock tu en aff them/ Ty titt tungomål röyer tigh. Tå begynte han förbanna sigh och swäria/ at han kende icke mannen. Och strax gool hanen. Tå kom Petrus jhogh Jesu ord/ som han hadhe sagdt honom/ Förr än hanen gaal/ skalt tu neka migh tree resor. Och gick vth/ och greet bitterligha.

Marci 14. Luce 22.

XXVII. Capitel.

OM morghonen höllo alle öffuerste Presterna/ och the Äldste j folcket/ rådh emoot Jesum/ at the måtte dräpa honom. Och leedde honom bundnan/ och öffuerantwardadhen Landzhöffdinganom Pontio Pilato.

Når Judas som honom förrådde/ sågh/ at han war dömder/ ångradhe thet honom/ och baar igen the tretiyo silffpenningar til the öffuersta Presterna/ och til the Äldsta/ och sadhe/ Jagh haffuer illa giordt/ at iagh haffuer förrådt meenlöst blodh. Tå sadhe the/ Hwadh kommer thet oss widh? Ther må tu see tigh om. Och han kastadhe silffpenninganar j Templet/ och gick sin wägh/ och gick bortt och hengde sigh sielff.

Marci 14. Luce 22. Johan. 18.

Men the öffuerste Presterna togho silffpenninganar/ och sadhe/ Man må icke kasta thm j Offerkistona/ ty thet är blodz werd. Och når the hade hållet rådh/ köpte the ther medh en krukomakares åker/ til fremmandas begraffning/ aff hwilko then platzen heter Blodhplatz in til thenna dagh. Tå wardt fulkompnat thet som sagdt war genom Jeremiam Propheten/ som sadhe/

 Och the

Och the haffua taghit tretiyo silffpenningar / ther then sålde medh betalat wardt / hwilken the köpte aff Israels barn / och haffua them giffuit för en krukomakares åker / som HERREN migh befalt hadhe.

Och Jesus stoodh för Landzhöffdinganom / Och Landzhöffdingen frågadhe honom / och sadhe. Äastu Juda Konung? Tå sadhe Jesus til honom / Tu sägher thet. Och når han beklagadhes aff the öffuersta Presterna och aff the Äldsta / swaradhe han intet. Tå sadhe Pilatus til honom / Hörer tu icke huru mykit the betygha emoot tigh? Och han swaradhe honom icke til itt ord / så at Landzhöffdingen förundradhe sigh stoorligha.

Marci 15. Luce 23. Johan. 18.

Men om höghtijdhes daghen plågadhe Landzhöffdingen giffua folckena en fånga lööss / hwilken som the begäradhe. Och hadhe han på then tijdh en berychtat fånga som heet Barrabas. Och når the woro församladhe / sadhe Pilatus / Hwilken wilien j / at iagh skal giffua idher lööss / Barrabam eller Jesum som kallas Christus? Ty han wiste / at the hadhe offuerantwardat honom för affwund skul.

Och når han satt på Domstolen / sende hans hustru til honom / och låt såya honom / Befatta tigh intet medh thenna rettferdigha mannen / Jagh haffuer mykit lidhit jdagh j sömpnen för hans skul.

Men the öffuerste Presterna och the Äldste / gåffuo folckena in / at the skulle begära Barrabam / och förgöra Jesum. Tå swaradhe Landzhöffdingen / och sadhe til them / Hwilken aff thesse twå wilien j / at iagh skal giffua idher lööss? The sadhe / Barrabam. Tå sadhe Pilatus til them / Hwadh skal iagh tå göra aff Jesum som kallas Christus? Sadhe the til honom alle / Låt korßfesta honom. Tå sadhe Landzhöffdingen / Hwadh haffuer han doch illa giordt? Tå skriyadhe the än nu meer / och sadhe / Låt korßfesta honom.

Men når Pilatus sågh / at han kunde intet skaffa / vthan sorlet bleff jw meer / toogh han watn / och twådde sina hender för folckena / och sadhe / Oskyldigh är iagh j thenna rettferdigha manzens blodh / j måghen see idher ther om. Tå swaradhe alt folcket och sadhe / Hans blodh komme offuer oss / och offuer wår barn. Tå gaff han them Barrabam lööss / Men Jesum låt han hwdhflengia / och offuerantwardadhe honom / at han skulle korßfestas.

Marci 15. Luce 23. Johan. 19

Tå togho Landzhöffdingans krijgsknechtar Jesum til sigh in på Rådhwset / och församladhe hela skaran til honom / Och affklådde honom / och klådde på honom en purpur mantel / och wredho samman ena törnekrono / och satte på hans hoffuudh / och fingo honom een röö j sina höghra hand / och bögde knää för honom / och begabbadhe honom / och sadhe / Heel Juda Konung. Och the spottadhe på honom / och togho röön / och slogho ther medh hans hoffuudh.

Marci 15. Luce 23. Johan. 19

Och når the hadhe begabbat honom / klådde the mantelen aff honom / och klådde på honom hans klådher / och leedde honom bort til at korßfestan. Och når the gingo vth / funno the en man aff Cyrene / som heet Simon / honom twingadhe the til / at han skulle båra hans korß. Och tå the komo til thet rwmet som kallas Golgatha / thet är / til Hoffuudskallaplatzen / gåffuo the honom åtickio dricka blandat medh galla. Och når han smakadhe thet / wille han icke drickat.

Psalm. 22. Marci 15. Luce 23. Johan. 19

Men sedhan the hadhe korßfest honom / bytte the hans klådher / och kastadhe lott ther om / på thet fulbordas skulle / thet som sagdt war genom Propheten / The haffua bytt mijn klådher emellan sigh / och på min klådhnat haffua the kastat lott. Och såto ther / och togho wara på honom / Och satte hans saak scriffuin offuer hans hoffuudh / Thenne är Jesus Juda Konung. Och wordo twå röffuare korßfeste medh honom / then ene på then höghro sidhon / och then andre på then wenstro. Men the som gingo ther fram / hådde honom och riste sijn hoffuudh / och sadhe / Tu som bryter nedh Gudz Tempel / och bygger thet j tree daghar vp / Hielp tigh sielff / Äastu

Gudz

Gudz Son / så stijgh nedh aff korßet. Sammaledhes ock the öffuerste Presterna medh the Scrifftlärda och the Äldsta begabbadhe honom / och sadhe / Andra haffuer han holpet / sigh sielff kan han icke hielpa. Är han Israels Konung / så stighe nu nedh aff korßet / och wij wilie troo honom / Han haffuer tröst på Gudh / han frelse nu honom / om han är näghot om honom / Ty han haffuer sagdt / Jagh är Gudz Son. Thet samma kastadhe ock röffuarenar honom före / som medh honom korßfeste woro.

Psal. 22.

Och jfrå siette timan wardt itt mörker offuer hela landet / in til niyonde timan. Och widh then niyonde timan / ropadhe Jesus medh högha röst och sadhe / Eli / Eli Lamaasabthanj / thet är / Min Gudh / min Gudh / Hwj haffuer tu offuergiffuit migh?

Men näghre som ther stodho / når the thet hörde / sadhe the / Han åkallar Eliam. Och strax lop en aff them / och toogh en swamp / och fylte honom medh åtickio / och satte then på een röö / och gaff honom dricka. Men the andre sadhe / Hålt / låt see om Elias kommer och hielper honom. Äter ropadhe Jesus medh högha röst / och gaff vp Andan.

Och sij / Förloten j Templet remnadhe j tw stycker / jfrå offuan och nedh igenom. Och jorden skalff / Och helleberghen remnadhe. Och graffuenar öpnadhes. Och mong the helighas lekamen som soffwet hadhe / stodho vp / och gingo vthaff sina graffuar / effter hans vpståndelse / och komo j then heligha stadhen / och vppenbaradhes mongom.

Men Höffuitzmannen och the som medh honom woro och wachtadhe på Jesum / når the sågho jordbäffuingen / och the ting som skeedde / räddes the swårligha / och sadhe / Wisselighा war thenne Gudz Son. Och ther woro monga quinnor ståndandes longt jfrå / och sågho vppå / the som hadhe folgt Jesum aff Galilea / och tient honom. Jbland hwilka war Maria Magdalene / och Maria Jacobi och Jose moder / och Zebedei söners modher.

Marci 15. Luce 23. Johan. 19

Men om afftonen kom en rijk man aff Arimathia / benemd Joseph / hwilken ock war Jesu Lårjunge. Han gick til Pilatum och beeddes Jesu lekamen. Tå bödh Pilatus / at han skulle warda honom fången. Och når Joseph hadhe taghit lekamenen / swepte han honom j itt reent linklädhe / och ladhe honom j sina nyia graff / som han vthugget hadhe vthi itt helleberg / och welte en stoor steen för dörena åt graffuenne / och gick sina ferde. Tå woro ther Maria Magdalene / och then andra Maria sittiandes emoot graffuena.

Daghen effter tilredhelse daghen / komo tilsamman the öffuerste Presterna / och the Phariseer in för Pilatum / och sadhe / Herre / oss kommer jhogh / at then förföraren sadhe når han än leffde / Effter tree daghar wil iagh stå vp. Biwdh för then skul / at man förwarar graffuena in til tridie daghen / at hans Lårjungar icke komma / och stiela honom bortt / och såya folckena / Han är vpstånden jfrå the dödha / Och bliffuer så then sijdsta willan werre än then första. Tå sadhe Pilatus til them / Ther haffue j wachtena / Gåår och förwaren som j kunnen. Tå gingo the bortt / och förwaradhe graffuena medh wachtare / och beseglde stenen.

XXVIII. Capitel.

Marci 16. Luce 24. Johan. 20

OM * Sabbatz afftonen j gryningen på första Sabbathen / kom Maria Magdalene och then andra Maria til at besee graffuena. Och sij / thet wardt een stoor jordbäffuing / Ty HErrans Ängel steegh nedh aff himmelen / och gick fram / och welte stenen jfrå dörenne / och satte sigh på honom / Och han war på seende som en liungeeld / och hans klädhe hwijt som en snió. Och wachtarenar bleffuo förskreckte aff reddhogha / och wordo som the hadhe warit dödhe.

* (Sabbatz afftonen) Scrifften begynnar daghen på then afftonen som framlidin är / och enden på samma affton / är morghonen ther effter. Så sägher ock här S. Mattheus / at Christus war vpstånden om morghonen / som war afftonens ende / och begynnelsen på första helghe daghen / Ty the reknadhe the sex daghar effter then högsta Påschadaghe alla heligha / och begynte then första på then nästa effter högsta Påschadaghe.

Men

Men Ängelen swaradhe/och sadhe til quinnonar / Rädhens icke / ty iagh weet at j söken Jesum/som war korßfester. Han är icke här/han är vpstånden/som han sagdt hadhe/ Kommer och seer rvmet / ther HErren war lagder vthi. Och gäär snart/och säghet hans Läriungom/at han är vpstånden jfrå the dödha. Och sij/han skal gå fram för idher vthi Galileen/ther skolen j see honom/Sij/iagh haffuer sagdt idher thet.

Och the gingo snarligha jfrå graffuenne/ medh reddhogha och stoor glädhe/löpandes til at kungörat hans Läriungom. Och widh the gingo til at kungörat hans Läriungom. Sij/ tå mötte Jesus them/ och sadhe/ Heel idher. Tå gingo the fram / och togho på hans fötter/ och tilbådho honom. Tå sadhe Jesus til them / Rädhens icke / gäär och kungörer thet mina brödher/ at the gå til Galileen/ ther skola the få see migh.

När the gingo bortt/ sij / någhre aff wachtarenar komo j stadhen/ och kungiorde them öffuersta Prestomen alt thet som skeedt war. Och the församladhe sigh medh the Äldsta och rådgiorde/och gåffuo krijgsknechternar een stoor summo penningar/och sadhe/ Säghet/hans Läriungar komo om nattena/och stålo honom bort / mådhan wij soffuo. Och om thet kommer för Landzhöffdingan/ wilie wij stilla honom/ och begå thet så / at j skolen wara vthan fara. Och the togho penninganar/ och giorde som the woro lärde. Och thetta talet är berychtat jbland Judanar/ in til thenna dagh.

Men the elloffua Läriungarar gingo til Galileen vppå itt bergh / som Jesus hadhe them förelagdt. Och när the sågho honom / tilbådho the honom. Men somlighe twiffladhe. Och Jesus gick fram / och taladhe medh them/och sadhe / Migh är giffuin all macht j himmelen och på jordenne/ Gäär för then skul vth/och lärer all folck/och döper them/J nampn Fadhers/och Sons/ och thens helgha Andas. Och lärer them hålla alt thet iagh haffuer idher befalt. Och sij/Jagh är när idher alla daghar in til werldennes enda.

Enden på S. Matthei Euangelium.

S. Marci Euangelium.

Första Capitel.

Malach. 3 Jesaie 40 Johan. 1

Thetta är begynnelsen aff Jesu Christi Gudz Sons Euangelio/ såsom scriffuit är j Propheterna. Sij/ iagh sender min Ängel fram för titt ansichte / hwilken beredha skal tin wägh för tigh. Een ropande röst är j öknenne/ Bereder HERRANS wägh/ görer hans stijghar retta.

Matt. 3. Luce 3.

Johannes war j öknenne / döpte och predicadhe båtringennes döpelse / til syndernas förlåtelse. Och til honom gingo vth hela Judeska landet / och the vthaff Jerusalem / och läto sigh alle döpa aff honom j Jordans flodh / och bekende sina synder.

Och Johannes war klädd medh Kamelahåår/ och medh en lådhergiordingom sina lender / och åt gräßhoppor och wildhannogh. Och predicadhe och sadhe/En kommer effter migh / som starkare är än iagh / hwilkens skootwenger iagh icke werdigh är at nedherfalla och vplösa. Jagh döper idher medh watn/ Men han skal döpa idher medh them helgha Anda.

Johan. 1

Matt. 3. Luce 3. Johan. 1.

Och thet begaff sigh j the daghar / at Jesus kom vthaff Galileen jfrå Nazareth/och lät sigh döpa aff Johanne j Jordan. Och strax steegh han vp vthu watnet/och sågh himlanar öpnas / och Andan såsom een duffuo nedherkomma offuer honom. Och een röst kom aff himmelen. TV ÄST min käre Son/ j hwilkom migh wel behaghar.

Matth. 4. Luce 4.

Och Anden dreeff honom strax vthi öknena / och han war j öknenne j fyratiyo daghar/ och frestadhes aff Satana/ och war medh wildiuren. Och Änglanar tiente honom.

Men sedhan Johannes wardt fången/ kom Jesus vthi Galileen / och predicadhe Euangelium om Gudz Rike/säyandes/Tijdhen är fulkompnat/ och Gudz Rike är för handenne/Båtren idher/och troor Euangelio.

När han gick vth medh thet Galileeska haffuet/ sågh han Simonem och Andream hans brodher kasta sijn nååt j haffuet/ty the woro fiskare. Och Jesus sadhe til them / Följer migh/ och iagh wil göra idher menniskiofiskare. Strax gåffuo the sijn nååt offuer/och folgde honom.

Och tå han gick tådhan litet fram båter/ sågh han Jacobum zebedei son/och Johannem hans brodher / at the j båtenom bygde sijn nååt / och strax kalladhe han them. Tå offuergåffuo the sin fadher zebedeum vthi båten medh leghodrengerna/ och folgde honom.

Och the

(welleligha) Thet är / All hans predican war såsom eens then thet medh alffuar meente / och hwad han sadhe / thz hadhe een wellig⸗heet / och war leffwande.

Matt. 4. Luce 4.

Och the gingo til Capernaum / och strax om Sabbatherna gick han in j Sinagogon / och lärde. Och the förundradhe stoorligha på hans lärdom / För ty han lärde welleligha / och icke såsom the Scrifftlärde.

Luce 4.

Och j theras Sinagogo war een menniskia besatt medh then orena Andan / Och han ropadhe och sadhe / Ah / hwadh haffue wij medh tigh bestella Jesu Nazarene: Ästu kommen til at förderffua oss: Jagh weet hoo tu äst / nemligha / then Gudz Helighe. Och Jesus nepste honom / säyandes / Tijgh och gack vthaff menniskionne. Tå reeff then orene Anden honom / och ropadhe högt / och foor vth aff honom. Och alle förundradhe sigh swårligha / så at the sporde hwar annan til / och sadhe / Hwadh är thetta: hwadh nyy lärdom är thetta: Ty han biudher the orena Andar medh wellighеet / och the lydha honom. Och hans rychte gick strax alt om kring j Galilee grenſor.

Matt. 8. Luce 4.

Och the gingo strax vthu Sinagogon / och komo vthi Simonis och Andree hws / medh Jacobo och Johanne. Och Simonis swåra lågh siwk j skälffuo / Och strax sadhe the honom om henne. Tå gick han til och reeste henne vp / och toogh henne widh handena / Och j thet samma offuergaff skälffuosiwkan henne / Och hon gick sedhan och tiente them.

Om afftonen tå solen nedhergången war / hadhe the til honom allahanda siwka / och the som qualdes aff diäfflar / och hele stadhen war församlat för dörena. Och han giorde monga helbregda som krancke woro aff allahanda siwkdom / och dreff vth monga diäfflar / och tilstadde icke diäfflanar tala / ty the kende honom.

Och om morghonen ganska bittijdha för dagh / stoodh han vp / och gick vth. Och Jesus gick bortt vthi itt ödhe rwm / och ther badh han. Och Simon kom effter farandes / och the medh honom woro. Och tå the funno honom / sadhe the til honom / Alle sökia tigh. Sadhe han them / Låt oss gå vthi nästa städherna / at iagh ock ther predicar / Ty för then skul är iagh kommen. Och han predicadhe j theras Sinagogor / offuer hela Galileen / och vthdreff diäfflar.

Matt. 8. Luce 5.

Och til honom kom en spitelsk man och badh honom / föll på knää för honom / och sadhe til honom / Wilt tu / så kant tu göra migh reen. Tå warkunnadhe sigh Jesus offuer honom / och vthreckte sina hand / och toogh vppå honom / och sadhe / Jagh wil / war reen. Och när han thet sagdt hadhe / gick strax spitelskan aff honom / och han wardt reen. Och Jesus hotadhe honom / och senden strax jfrå sigh / och sadhe honom / See til / at tu säghir ingom thetta / Vthan gack bortt och wisa tigh Prestenom / och offra för tijn rening / thet Moses budhit haffuer / til itt wittnesbyrd offuer them. Men tå han vthgången war / begynte han förkunna och berychta thet som skeedt war / Så at han icke nu meer kunde vppenbarligha gå in vthi stadhen / Vthan bleff vthe j ödhe rwm. Och the komo til honom aff alla endar.

Leuit. 14.

Annat Capitel.

Matt. 9. Luce 5.

OCh effter någhra daghar / gick han åter in j Capernaū / Och thet spordes / at han war j huset. Och strax församladhes ther monge / så at the icke rwm hadhe / icke heller vthan för dörenne / Och han hadhe taal för them. Och the hadhe fram för honom en Borttagnan / then ther framburin war aff fyra. Och tå the icke kunde komma til honom för folcket skul / reffuo the taket på huset ther han war / och giorde itt holl på taket / och medh togh slepte nedher sängena / ther then Borttagne vthi lågh. När Jesus sågh theras troo / sadhe han til then Borttagna / Min son / tina synder ware tigh förlåtna.

Så woro ther någhre vthaff the Scrifftlärda / sittiandes / som tenckte j sijn

j sijn hierta / Hwj talar thenne sådana hådhelse: Hoo kan förlåta synder / vthan allenast Gudh: Och strax Jesus förnam thet j sinom Anda / at the sådant tenckte widh sigh sielffua / sadhe han til them / Hwj tencken j sådant j idhor hierta: Hwilket är lettare säya til then Borttagna / Tina synder ware tigh förlåtna / Eller säya / Statt vp / och tagh tina säng och gack: Och på thet j skolen weta / at menniskionnes Son haffuer macht på jordenne förlåta synder / sadhe han til then Borttagna / Tigh sägher iagh / Statt vp / tagh tina säng / och gack j titt hws. Och strax stoodh han vp / toogh sina säng / och gick vth j allas theras åsyyn / så at alle vndradhe stoorligha och prijsadhe Gudh / säyandes / Sådant såghe wij aldrigh.

Matt. 9. Luce 5.

Och han gick åter vth til haffuet / och alt folcket kom til honom / Och han lärde them. Och tå Jesus gick ther fram / sågh han Leuj Alphei son sitiandes widh Tollen / och sadhe til honom / Följh migh. Och han stoodh vp / och folgde honom. Och thet begaff sigh / tå han satt til boordz j hans hws / Såto ock teslikes monge Publicaner och syndare til boordz medh Jesu och hans Läriungar / Ty the woro monge som hadhe folgt honom. Och tå the Scrifftlärde och Phariseer sågho / at han åât medh the Publicaner och syndare / sadhe the til hans Läriungar / Hwj äter och dricker han medh Publicaner och syndare: När Jesus thet hörde / sadhe han til them / The ther helbregda äro / behöffua icke läkiare / vthan the som krancke äro. Jagh är icke kommen til at kalla the rettferdigha / vthan syndare til bätring.

1. Timo. 1.

Och Johannis Läriungar och the Phariseer fastadhe mykit / Och the komo och sadhe til honom / Hwj fasta Johannis Läriungar och the Phariseer / och tine Läriungar fasta intet: Sadhe Jesus til them / Bröllops folcket kunna the fasta så lenge Brudhgummen är medh them: Så lenge the haffua Brudhgumman när sigh / kunna the icke fasta. Men the daghar skola komma / at Brudhgummen skal warda jfrå them taghen / och tå skola the fasta j the daghar. Och ingen sömar en klwt aff nytt klädhe på gamalt klädhe / För ty han rijffuer doch thz nyia stycket jfrå thet gamla / och holet warder werre. Och ingen låter nytt wijn vthi gamla flaskor / annars slåår wijnet flaskonar sönder / och wijnet spilles vth / och flaskonar förderffuas. Vthan nytt wijn skal man låta j nyia flaskor.

Matt. 9. Luce 5.

Och thet begaff sigh / at han på Sabbathen gick genom sädh / och hans Läriungar begynte / widh the gingo / tagha aff axen. Och the Phariseer sadhe til honom / Sij / hwj göra the om Sabbathen thet som icke loffligit är: Tå sadhe han til them / Haffuen j aldrigh läsit hwadh Dauid giorde / tå honom vmtrengde / och war hungrogh / han och the ther medh honom woro: Huru han gick in j Gudz Hws / vnder then öffuersta Presten Abjathar / och åât Skodhobrödhen / hwilken ingom woro loffligen äta / vthan Prestomen. Och gaff teslikes them som medh honom woro. Och han sadhe til them / Sabbathen är giord för menniskionnes skul / och icke menniskian för Sabbathens skul. Så är nu menniskionnes Son en HErre / teslikes ock offuer Sabbathen.

Matt. 12. Luce 6.

1. Reg. 21.

(Skodhobrödh) Kallas effter Ebraiskan / Panis facierum / Thz är brödh / som altijd är för öghonen.

Tridie Capitel.

Matt. 12. Luce 6.

OCh han gick åter in vthi Synagogon. Och ther war en man / som hadhe ena bortwisnadha hand. Och the wachtadhe på honom / om han ock skulle bota honom om Sabbathen / på thet at the skulle få beklagha honom. Tå sadhe han til mannen / som then wisna handen hadhe / Gack hijt fram. Och sadhe til them / Hwilket thera är loffligit / göra wel om Sabbathen / eller göra illa: Hielpa lijffuet / eller dråpa:

ler dråpa:

ler dräpa? Tå tijgde the. Tå sågh han vppå them medh wredhe/och förömm-
kadhe sigh offuer theras hiertas blindheet/och sadhe til mannen / Reck vth
tina hand. Och han reckte henne vth. Och handen wardt honom ferdigh
igen/såsom then andra.

Men the Phariseer gingo vth/ och höllo strax rådh medh the Herodia-
ner emoot honom/huru the kunde förgöra honom. Men Jesus medh sina
Läriungar gick affsidhes bortt til haffuet/ och honom folgde itt stoort taal
folck/vthaff Galilea och vthaff Judea / och vthaff Jerusalem/och vthaff
Jdumea/och vthaff hijnsidhon Jordan/ och the ther boodde widh Tyrum
och Sidon/en ganska stoor hoop folck / som komo til honom när the hörde
aff hans gerningar. Och sadhe han til sina Läriungar/at the skulle flyy ho-
nom en bååt för folcket skul/ at thet icke skulle trengia honom. För ty han
giorde monga helbregda / så at the offuerföllo honom / och wille tagha
på honom/ så monge som någhra plågho hadhe. Och the orene Andar när
the sågho honom/ föllo the nedher för honom/och ropadhe / såyandes / Tu
äst Gudz Son. Och han hotadhe them hårdeligha / at the icke skulle vppen-
bara honom.

Och han steegh vp på itt bergh / och kalladhe til sigh huilka han wille/ Matth. 10. Luce 6.
och the komo til honom. Och tå stickadhe han tolff /at the skulle wara medh
honom/och at han skulle vthsenda them til at predica / och at the skulle haff-
ua macht/til at bota siwkdomar/och vthdriffua diefflar. Och gaff Simoni
thet nampnet Petrus/Och Jacobum Zebedei son / och Johannem Jacobs Luce 6.
brodher/och nemde thm̄ Bnehargem/thet är sagdt/Toordöns barn/och An-
dream och Philippum / och Bartholomeum och Mattheum / och Thomam
och Jacobum Alphei son/ och Thaddeum och Simonem Chananeum / och
Judam Jschariothh/then honom ock förrådde.

Och the komo j hwset. Och folcket församladhe sigh åter/så at the icke
tijdh hadhe til at äta. Och när the thetta hörde / som honom åkompne wo-
ro/gingo the vth/ och wille tagha fatt på honom/och sadhe / Han är wild Matt. 12. Luce 11.
worden. Men the Scrifftlärde som aff Jerusalem nedherkompne woro/
sadhe/ Han haffuer Beelzebub / och medh then öffuersta dieffuulen driffuer
han diefflar vth. Tå kalladhe han them til sigh/och sadhe til them j lijknelse.

Huru kan en Satan then andra vthdriffua? Och om itt Rike syndrat
warder emoot sigh sielfft/tå kan thet Riket icke stå. Och ther itt hws är syn-
drat emoot sigh sielfft/ thz hwset kan icke bliffua ståndandes. Setter nu Sa-
tan sigh vp emoot sigh sielff / och är syndrat/tå kan han icke bliffua bestån-
dandes / vthan thet är tå vthe medh honom. Jngen kan infalla vthi eens
starcks hws/och tagha hans hwßtygh bortt / vthan han först binder then
starcka/och så skinnar han hans hws.

Sannerligha sägher iagh idher/Alla synder warda menniskiors barnom Matth. 12. Luce 12.
förlåtna/ ock försmådhelse ther medh the försmådha / Men then ther för-
smådher then heligha Anda/han haffuer ingen förlåtelse j ewigh tijdh / V-
than bliffuer saker til ewigh fördömelse. Ty the sadhe / Han haffuer then
orena Andan.

Och tå kom hans modher och hans brödher/och stodho vthe / och sende Matth. 12. Luce 8.
någhra til honom/som honom vthkalla skulle. Och folcket satt när honom /
och the sadhe til honom/Sij/tijn modher och tine brödher äro ther vthe och
söktia effter tigh. Han swaradhe them och sadhe / Hoo är mijn modher och
mine brödher? Och tå han om kring seedt hadhe på Läriunganar som ther
kring om honom såto/ sadhe han/ Sij/ mijn modher och mine brödher. Ty
then som gör Gudz wilia/han är min brodher och mijn syster och mijn mo-
dher.

IIII. Capitel.

Och be-

Och han begynte åter lära widh haffuet. Och til honom för-
samladhes mykit folck / så at han moste stigha vthi itt skep/
och satt ther på haffuet. Och alt folcket bleff på landet widh
Matt. 13. Luce 8. haffuet/Och han lärde them mykit genom lijknelse/ Och sa-
dhe til them vthi sijn predican/Hörer til. Sij/en Sådhesman
gick vth til at såå. Och hende sigh widh han sådde/föll somt
widh wäghen/Och foghlanar vnder himinelen komo/och åto thet vp. Thet
andra föll på steenören/ ther icke mykin jord war/och thet gick strax vp / Ty
ther war icke diwp jord. Men tå solen gick vp/ förwisnadhe thet / och effter
thet war icke wel berotat/förtorkadhes thet. Och somt föll j törne/och törnen
wexte vp/och förquaffde thet/och thz baar ingen frucht. Och somt föll j go-
dha jord/ och thet baar frucht som vpgick och wexte. Jtt baar tretiyo / och
itt sextiyo/och itt hundradhe. Och han sadhe til them/Then ther öron haffuer
til at höra/han höre.

Tå han nu allena war / sporde the honom til om thenna lijknelsen / som
medh honom woro/medh the Tolff. Och han sadhe til them/ Jdher är giff-
Jesa. 6. Matt. 13. Luce 8. uit at weta Gudz Rikes hemligheet / Men them ther vthan til äro/ skeer
all ting genom lijknelse/På thet the skola medh seendes öghon see / och doch
likwel icke förnimmat/och medh hörandes öron höra/och doch icke förståät/
På thet the sigh icke eens skola vmwenda/och synderna them förlåtna war-
da. Och han sadhe til them/ Förstå j icke thenna lijknelsen? Huru wilien j tå
förstå all lijknelse?

Sådhesmannen såår ordet. Men thesse äro the som widh wäghen äro.
Ther ordet sådt warder / och the haffua thet hördt / strax kommer Satan/
och tagher bortt ordet / som sådt war j theras hierta. Altså äro ock the/ som
på steenören sådde äro. Tå the haffua hördt ordet / anamma the thet
strax medh frögd/och the haffua inga röter j sigh / vthan stå til en tijdh. Tå
någhor bedröffuelse kommer vppå/ eller förfölielse för ordet skul / strax för-
arghas the. Och thesse äro the som j törne sådde äro. The ther höra or-
det/och thenna werldennes vmsorgher / och the bedräghelighe rijkedomar/
och mykin annor begärelse/gå ther in och förqueffuia ordet / och warder o-
fruchtsamt. Och thesse äro the / som vthi godha iord sådde äro. The ther
ordet höra och anammat/och båra frucht/ somt tretiyo / och somt sextiyo/
Matt. 5. Luce 11 och somt hundradhe.

Och han sadhe til them/ Jcke warder itt liws vptendt för then skul / at
man skal settia thet vnder ena skeppo/eller vnder boordet? Skeer thet icke för
then skul/at thet skal vpsettias på liwsastaken? Ty intet är fördoldt som icke
Matt. 10. vppenbaras skal/ey heller hemlighit/som icke skal vpkomma. Then ther ö-
ron haffuer til at höra/han höre. Och han sadhe til them / Seer til hwadh j
Luce 6. Matt. 7. Luce 6. Matt. 13. 25. hören. Medh hwadh mått j målen / ther skola andre måla idher medh / och
idher warder än tå tilgiffuit/j som hören. Ty then ther haffuer/honom war-
der giffuit/Och then ther icke haffuer/aff honom skal ock taghit warda thet
Luce 8. 19. han haffuer.

Och han sadhe/Så är Gudz Rike / som en man kastar ena sådh j jorde-
na/och soffuer/och stååår vp/natt och dagh/och sådhen gåår vp/och wexer/
så at han ther intet aff weet / Ty jorden bäär vthaff sigh sielff / först brudd/
sedhan ax/ sedhan fulbordat hwete j axena. När nu fruchten moghen är/
strax brukar han liyan/ty skördetijdhen är för handen.

Och han sadhe/ Hwem skole wij lijkna Gudz Rike? Och medh hwadh
Matth. 13 Luce 8. lijknelse skole wij beteckna thet? Thet är såsom itt Sinaps korn / hwilket tå
thet sådt warder j jordena / är thet mindre än all annor fröö på jordenne.
Och tå thet sådt är/ gåår thet vp / och warder störrre än all annor krydder /
och fåår stora grenar/ så at foghlanar vnder himmelen / mågha boo vnder
thes skugga

E Och

Och medh mong sådana lijknelse sadhe han them ordet / effter som the förmåtte hörat / och vthan lijknelse taladhe han intet til them. Men Lärriungomen vthtydde han all ting aff sidhes. Och then samma daghen / tå afftonen wardt / sadhe han til them / Låt oss fara vthöffuer / på then andra stranden. Så låto the folcket gå / och togho honom medh skepet / ther han redho vthi war. Woro ock teslikes någhor annor skep medh honom.

Matt. 8. Luce 8.

Och ther vpwerte en stoor storm / och wåghen sloogh in j skepet / så at thz förfyltes. Och han soff baak j skepet på itt hyiende. Tå weckte the honom vp / och sadhe til honom / Mestar / sköter tu intet ther om / at wij förgåås? Och tå han vpweckt war / nepste han wådhret / och sadhe til haffuet / Tijgh och war stilla. Och wådhret sachtadhe sigh / och wardt itt stoort lugn. Och han sadhe til them / Hwar före ären j så rådde / huru kommer thet til / at j icke haffuen trona? Och the wordo ganska förskreckte / och sadhe emellan sigh / Hoo är thenna? Ty wådhret och haffuet äro honom lydigh.

V. Capitel.

Matt. 8. Luce 8.

SA komo the offuer haffuet / in j the Gadareners egnd. Och strax han steegh vthu skepet / lop emoot honom vthu gryffter en man / besatt medh then orena Andan / then ther plågadhe boo vthi griffter. Och ingen kunde honom binda medh kädhior / För ty han hadhe monga resor warit bunden medh fiätrar och kädhior / och kädhionar wordo slετna aff honom / och fiätranar sönderslagne / och ingen kunde j pakia honom. Och han war alltijdh dagh och natt på berghen och j griffterna / ropadhe / och sloogh sigh sielff medh stenar. Tå han nu sågh Jesum fierran jfrå sigh / lop han til och föll nedher för honom / och ropadhe med högha röst / och sadhe / Hwadh haffuer iagh medh tigh göra / Jesu thens Höghsta Gudz Son? Jagh beswår tigh widh Gudh / at tu icke quål migh. Tå sadhe han til honom / Faar vthaff menniskionne / tu orene Ande. Och sporde han honom / Hwadh är titt nampn? Swaradhe han och sadhe / Legio är mitt nampn / För ty wij äre monge. Och han badh honom storligha / at han icke skulle driffua honom bortt vthu then egnden.

Och ther war widh berghen en stoor swijna hiord / then ther gick och födde sigh. Och dieff lanar bådho honom alle / såyandes / Sendt oss j swijnen / at wij må fara in vthi them. Och Jesus tilstadde thim thet strax. Och the orene Andar drogho strax vth / och foro in vthi swijnen. Och hiorden brådstörte sigh j haffuet / Och the woro widh tw tusend / och wordo fördrenckte j haffuet. Men the som skötte swijnen / flydde och förkunnadhe thet in j stadhen och på bygdenne. Och the gingo vth til at see / hwadh skeedt war / och komo til Jesum / och sågho honom som hadhe besatt warit / och hafft Legionen / sittiandes / klåddan / och widh sijn skäl / och wordo förfäradhe. Och the som thet seedt hadhe / förtalde them hwadh them besatta widherfarit war / och om swijnen. Och the begynte bidhia honom / at han skulle dragha vthu theras egnd. Och tå han war stighen til skeps / badh honom then som hadhe besatt warit / at han måtte wara när honom. Men Jesus tilstadde thet icke / vthan sadhe til honom / Gack tina ferde vthi titt hws til tina / och förkunna them / huru stoor ting HErren haffuer giordt medh tigh / och haffuer miskunnat sigh offuer tigh. Och han gick sina ferde / och begynte förkunna vthi the tiyo städher / huru stoor ting Jesus medh honom giordt hadhe. Och alle förundradhe sigh.

Matt. 9. Luce 8.

Och tå Jesus war offuer faren igen medh skepet / församladhes til honom mykit folck / och war widh haffuet. Och sij / ther kom en aff Synagogonnes öffuerstar /

Öffuerstar / benemd Jairus. Och tå han fick see honom / föll han nedh för hans fötter / och badh honom stoorligha / och sadhe / Mijn dotter är j sitt yttersta / Jagh bedher tigh at tu kommer / och legger hender på henne / at hon måtte widherfåås och leffua. Och han gick medh honom. Och honom folgde mykit folck. Och the trengde honom. Och ther war een quinna som hadhe hafft blodhgång j tolff åår / och hadhe mykit lidhit aff mongom läkiarom / och förtärdt ther medh alt sitt / och hadhe döch ingen hielp förnummit / vthan thet wardt heller werre medh henne. Tå hon hörde om Jesum / kom hon jbland folcket baak effter / och toogh på hans klådher. Ty hon sadhe / Kunde iagh åt minsto tagha på hans klådher / tå wordo iagh helbregda. Och strax förtorkadhes hennes blodz kålla / Och hon kende thet j kroppen / at hon botat war vthaff then plåghon.

Och Jesus kendet strax j sigh sielff / at krafft vthgången war aff honom / och wende sigh om jbland folcket / och sadhe / Hoo kom widh mijn klådher? Och hans Lärriungar sadhe til honom / Seer tu icke / folcket trenger tigh på alla sijdhor / och tu sågher / Hoo kom widh migh? Och han sågh om kring effter henne / som thet giordt hadhe. Men quinnan fruchtadhe och båffuadhe / Ty hon wiste hwadh medh henne skeedt war / och kom och föll nedher för honom / och sadhe honom alla sanningena. Tå sadhe han til henne / Dotter / tijn troo haffuer giordt tigh helbregda / Gack medh fridh / och war helbregda aff tinne plågho.

Widh han än nu taladhe / komo någhre jfrå Synagogonnes Öffuersta / och sadhe / Tijn dotter är dödh / Hwj gör tu Mestaren ytermera omaak? Men strax Jesus hörde talet som sadhes / sadhe han til Synagogonnes Öffuersta / Fruchta tigh intet / allenast troo. Och han tilstadde icke / at honom någhor fölia skulle / föruthan Petrus och Jacobus / och Johannes Jacobi brodher. Och så kom han j Synagogonnes Öffuerstas hws / och fick see sorlet / och them som mykit sörgde och greto. Och han gick in / och sadhe til them / Hwadh sorlen j och gråten? Pijghan är icke dödh / men hon soffuer. Och the giorde geck aff honom. Tå dreff han alla vth / och toogh medh sigh pijghonnes fadher och modher / och the som medh honom woro / och gick in ther pijghan lågh / och fattadhe pijghona widh handena / såyandes til henne / Talitha kumi / Thet vthtydhes / Pijgha / iagh sågher tigh / Statt vp. Och strax stoodh pijghan vp / och gick. Och hon war widh tolff åår gammul. Och the wordo offuermåtton förskreckte. Och han förbödh them strengeligha / at ingen skulle thet weta. Och bödh giffua henne åta.

VI. Capitel.

Matt. 13. Luce 4.

OCh han gick vth tådhan / och kom in vthi sitt fädhernes land / och hans Lärriungar folgde honom. Och når Sabbathen kom / begynte han lära j Synagogon. Och monge som thet hörde / förundradhe stoorligha / såyandes / Hwadhan kommer honom thetta? Och hwadh wijsdom är thenne / som honom giffuin är / och sådana kraffter som skee jgenom hans hender? Är icke thetta then Timbermannen / Marie Son / Jacobi brodher / och Jose och Juda och Simonis? Äro ock icke hans systrar här när oss? Och the förargadhes på honom. Tå sadhe Jesus til them / En Prophete warder icke förachtat / vthan j sitt fädhernes land / och jbland sina frender och sitt folck. Och han kunde ther ingen krafft göra / vthan thet / at han ladhe henderna på någhra fåå siwka / och botadhe them. Och han förundradhe sigh på theras otroo.

Johan. 4.

Matt. 10. Luce 9.

Och han gick om kring j byianar allastädz ther om kring / och lärde. Och han kal-

han kallade för sigh the Tolff/ och toogh til at vthsenda them/ twå och twå/ giffuandes them macht emoot the orena Andar. Och bödh them/ at the intet skulle tagha med sigh til wägs/ vthan keppen allena/ icke skreppo/ icke brödh/ inga penningar j pungen/ vthan wara skoodde. Och at the icke skulle klädha sigh vthi twå kiortlar.

Och sadhe til them/ Hwar som helst j ingåån vthi itt hws/ bliffuer ther til tess j draghen tådhan. Och hulken som icke anammar idher/ eller icke hörer idher/ gåår ther vth/ och skudder aff idher thet stofft som är vnder idhra fötter/ til witnesbyrd offuer them. Sannerligha säger iagh idher/ Drägheligare warder Sodome och Gomorre på Domadagh/ än them stadhenom.

Och the gingo vth/ och predicadhe/ at man skulle bätra sigh. Och vthdreffuo monga diefflar/ och smoorde monga krancka medh olio/ och botadhe them.

(medh olio) Thēna olian giorde the krancka helbregda/ ther af sedhan itt Sacramēt owijsligha giordt är/ för the som döö skola/ hulket lijkare måtte heta/ Magdalene smörtelse/ Ty hon smorde ock så Christum til begraffning. Matt. 27.

Och fick Konung Herodes thetta höra (ty hans nampn war redho kunnogt) och sadhe/ Then Johannes som döpte/ är vpstånden jfrå the dödha/ och therföre gör han sådana krafter. Somlighe sadhe/ Thet är Elias. Och somlighe sadhe/ Thet är en Prophete/ eller såsom en aff Propheterna. Tå Herodes sådant hörde/ sadhe han/ Thenne är Johannes/ som iagh halßhögg/ han är vpstånden jfrå the dödha.

Matt. 14. Luce 9.

Ty Herodes hadhe sendt bortt och låtit gripa Johannem/ och satt honom j fängelse för Herodias sins brodhers Philippi hustru skul/ Ty han hadhe taghit henne til hustru. Men Johannes sadhe til Herodem/ Tigh är icke loffligit at haffua tins brodhers hustru. Men Herodias gick effter hans arghesta/ och hadhe gerna dräpit honom/ och kunde doch icke komma thes widh/ Ty Herodes fruchtadhe Johannem/ wetandes/ at han war en from och heligh man/ och achtadhe på honom/ och lydde honom j mong stycke/ och hörde honom gerna.

Tå nu en beleghen dagh kom/ at Herodes på sin födhelse dagh gaff the Öffuersta och Höffuitzmän/ och the ypperста j Galilea en afftonkost/ gick Herodias dotter in och dantzadhe/ och thet behagadhe Herodi/ och them ther medh honom såto widh boordet. Tå sadhe Konungen til pijghona/ Bedh vthaff migh hwadh tu wilt/ iagh wil giffua tigh thet. Och swoor henne en eedh/ Hwadh tu bidhiandes warder aff migh/ wil iagh giffua tigh alt in til helfften aff mitt Rike. Hon gick vth/ och sadhe til sina modher/ Hwadh skal iagh bidhia? Hon sadhe/ Johannis Baptiste hoffuudh. Och hon gick strax medh hast in til Konungen/ och badh/ säyandes/ Jagh wil/ at tu giffuer migh nu strax på itt faat Johannis Baptiste hoffuudh. Tå wardt Konungen bedröffuat/ Doch för eedhen skul/ och för theras skul som ther såto widh boordet/ wille han icke wisa henne aff. Vthan strax sende Konungen bödhelen/ och bödh inhemta hans hoffuudh. Han gick åstadh och halßhögg honom j fångahuset. Och baar fram hans hoffuudh på itt faat/ och fick pijghonne/ Och pijghan fick thet sinne modher. Tå hans Läriungar thet spordhe/ komo the och togho hans lekamen vp/ och begroffuo honom.

Matt. 14. Luce 9.

Och Apostlanar församladhes til Jesum/ och förkunnadhe honom all stycke/ och hwadh the giordt och lärdt hadhe. Tå sadhe han til them/ Kommer j allene aff sidhes medh migh vthi ödhemarken/ och hwilen idher någhot litet. Ty ther woro monge som gingo til och jfrå/ så at the hadhe icke tijdh til at äta. Och så foor han bortt aff sidhes til skeps vthi ödhemarken. Och folcket sågh/ at the foro sina ferde/ och monge kende honom/ och lupo tijt tilsammans aff alla städher til foot/ och komo fram förr än the/ och församladhes til honom. Så gick Jesus vth/ och fick see thet mykla folcket/ och warkunnadhe sigh offuer thim/ För ty the woro såsom fåår/ ther ingen Heerdan hadhe. Och begynte lära them mykit.

Matt. 14. Luce 9. Johan. 6.

Och tå nu daghen war fast framlidhen/ gingo hans Läriungar til honom/ och sadhe/ Här är öknen/ och tijdhen är fast förlidhen/ Slepp them jfrå tigh/ at the mågha gå bort j byianar och torpen här om kring/ och köpa sigh brödh/ Ty the haffua intet äta. Tå swaradhe han them/ och sadhe/ Giffuer j them äta. Tå sadhe the til honom/ Skole wij gå bortt/ och köpa för twå hundradhe penningar brödh/ och giffua them äta? Tå sadhe han til them/ Huru mong brödh haffuen j? Gåår och seer til. Och sedhan the hadhe seedt til/ sadhe the/ Fem/ och twå fiskar. Tå bödh han them/ at the skulle settia sigh alle j maatskap j gröna gräßet. Och the satte sigh j hopar/ hundradhe och hundradhe/ femtiyo och femtiyo. Och så toogh han the fem brödh/ och the twå fiskar/ och vplyffte sijn öghon til himmelen/ tackadhe/ och brööt brödhen/ och fick sinom Läriungom/ at the skulle leggia för them. Och the twå fiskar bytte han emellan them alla. Och the åto alle/ och wordo mätte. Och togho sedhan vp tolff korghar fulla medh styckiom/ och aff fiskomen. Och the ther ätit hadhe/ woro widh fem tusend män.

Matt. 14.

Och strax dreff han sina Läriungar/ at the skulle gå til skeps/ och fara för honom offuer haffuet til Bethsaida/ mädhan han skilde folcket jfrå sigh. Och när han hadhe skildt them jfrå sigh/ gick han tådhan vp på itt bergh til at bidhia. Och tå afftonen kom/ war skepet mitt på haffuet/ och han på landet allena. Och han sågh/ at the hadhe platz medh roende/ ty wädhret war them emoot. Och widh fierde wechten om nattena/ kom han til them gångandes på haffuet. Och han wille gå fram om them. Och när the sågho honom gångande på haffuet/ meente the thet hadhe warit itt spökelse/ och ropadhe/ Ty the sågho honom alle/ och wordo förskreckte. Tå taladhe han them strax til/ och sadhe til them/ Warer widh een godh tröst/ Jagh äret/ warer icke rädde. Och han steegh vp til them j skepet/ och wädhret stilladhe sigh. Och the wordo stoorligha förskreckte/ förundrandes widh sigh sielffua offuermåtton. Ty the hadhe icke fått förstånd aff brödhen/ ty theras hierta war förblindat.

(förstånd) Thet är/ vthaff sådana Exempel skulle the haffua wordit försterckte j troone/ at the icke skulle fruchta sigh för någhon spökelse.

Och tå the offuerfarne woro/ komo the til thet landet Genezaret/ och ladhe ther j hampn. Och när the gingo vthu skepet/ kende the honom strax/ och lupo om kring allan then landzendan/ och begynte om kring föra the siwka på sängar/ tijt the hörde han war. Och hwar han ingick j byiar eller städher/ eller torp/ ther ladhe the krancka på gatonar/ och bådho honom/ at the åt minsto måtte tagha på hans klädhefall. Och så monge som komo widh honom/ the wordo helbregda.

VII. Capitel.

Matt. 15.

OCh til honom församladhes the Phariseer/ och någhre aff the Scrifftlärda/ som jfrå Jerusalem kompne woro. Och tå the fingo see/ at somlighe hans Läriungar åto brödh medh meenligha (thet är) medh otwagna hender/ straffadhe the thet. Ty the Phariseer och alle Judar äta icke/ vthan the alltijdh twå henderna/ hållandes the Äldstas stadhgar. Och när the kompne äro vthaff torghet/ äta the icke vthan the äro twagne. Och mykit sådant är/ som the haffua taghit sigh vppå at hålla/ som är/ at twå dryckekar och krukor/ och kopparkar/ och boord.

(meenligha) Laghen kalladhe thet heligt som affskildt wat til Gudz dyrkan/ ther emoot kalladhe the thet meenlight eller allmennelight som oskickelighit eller oreent wat til Gudz dyrkan.

Sedhan frågadhe honom the Phariseer och the Scrifftlärde/ Hwj wandra icke tine Läriungar effter the stadhgar/ som the Äldste vppå budhit haffua/ vthan äta brödh medh otwagna hender? Tå swaradhe han/ och sadhe til them/ Wel haffuer Esaias propheterat om idher/ j skrymtare/ som

Jesaie 29.

scriffuit är/ Thetta folcket ärar migh medh leppanar/ Men theras hierta är

longt jfrå migh. Men fåfengt dyrka the migh / lårandes then lårdom som
år menniskiors bodh / Ty j bortkasten Gudz bodh / och hållen menniskiors
stadgar / som år / at twå krukor och dryckekar. Och mykit sådant gören j.
Och han sadhe til them / Skönligha bortkasten j Gudz bodh / på thet at Exod. 20.
j skolen hålla idhar stadhga. Ty Moses haffuer sagdt / Ära tin fadher och Leuit. 20.
tina modher. Och thn ther bannar fadher eller modher / han skal dödhen döö. Deute. 5.
Men j säyen / Een menniskia må säya til fadher och modher / Corban / thet år
sagdt / Gudhi år thet giffuit / som tigh aff migh skulle haffua kommit til
nytto. Och tillåten så icke / at han någhot gör sinom fadher eller sinne mo-
dher / och gören Gudz ord om intet medh idhar stadhga / som j vppå lagdt
haffuen / och mykit sådant gören j.

(til nytto) Thet är nyttighare / at iagh offrar thet. Och är Corban Hebreiska / betydt offer.

Och han kalladhe til sigh alt folcket / och sadhe til them / Hörer migh alle / Matt.
och förståån / Intet gäår vthaneffter in j menniskiona thet henne besmitta
kan / men thet som gäår vthaff menniskionne / thet år thet som besmittar
menniskiona. Then ther haffuer öron til at höra / han höre. Och tå han
skildes jfrå folcket / och kom j hwset / frågadhe hans Låriungar honom om
lijknelsen. Och han sadhe til them / Ären j än nu oförståndighe? Förstå j icke
än nu / at alt thet vthaneffter ingäår j menniskiona / thet kan icke besmitta
henne / Ty thet gäår icke in j hennes hierta / vthan j buken / och haffuer sin na-
turligha vthgång / ther all maat medh rensas.
Och han sadhe / Thet vthaff menniskionne gäår / thet besmittar men-
niskiona / Ty innaneffter vthu menniskiors hierta vthgå onda tanckar /
hoor / bolerij / mandråp / stöld / girigheet / swek / listigheet / otuchtigheet / ondt
ögha / hådhelse / höghferd / galenskap. All thenna onda stycke gå innaneffter
vth / och the besmitta menniskiona.
Så stoodh han vp tådhan / och gick in j Tyri och Sidons grenßor / Matt.
och gick in vthi itt hws / och wille at thet ingen weta skulle / och kunde doch
icke bliffua fördold. Ty een quinna / hwilkens dotter hadhe en oreen Anda /
strax hon fick höra om honom / kom hon och föll nedh för hans fötter / Och
thet war een Grekesk quinna / vthaff Syrophenice / och badh honom / at han
wille vthdriffua dieffuulen aff hennes dotter. Men Jesus sadhe til
henne / Låt barnen först mått warda. Thet år icke höffuelighit / at man
tagher barnannas brödh / och kastar för hundanar. Tå swaradhe hon och
sadhe til honom / Ja HErre / Doch åta hundanar vnder boordet vthaff
barnannas smolor. Tå sadhe han til henne / För thetta talet skul gack /
Dieffuulen år vthgången aff tinne dotter. Och tå hon kom j sitt hws /
fann hon dieffuulen vthgången wara / och dottrena liggiandes på sän-
genne.
Och tå han åter vthgick jfrå Tyri och Sidons grenßor / kom han til
thet Galileeska haffuet / mitt genom the landzendar widh the tiyo städher.
Och the hade fram för honō en döffuan / thn ther ock en dumbe war / och bå-
dho honom / at han wille leggia handena på honom. Tå toogh han ho-
nom affsidhes vth jfrå folcket / och satte sitt finger j hans öron / och spotta-
dhe vth / ther med han toogh på hans tungo / och sågh vp j himmelen / sucka-
dhe / och sadhe til honom / Hephethah / thet år sagdt / Vplåt tigh. Och strax
öpnadhes hans öron / och hans tungos band wardt löst / och taladhe redeli-
gha. Och bödh han them / at the skulle ingom säyat. Men jw meer han thet
förbödh / jw meer the förkunnadhe thet. Och the förundradhe sigh offuer-
måtton / säyandes / Alt haffuer han wel bestelt / The döffua låter han höra /
och dumbar tala.

VIII. Capitel.

Vthi the daghar tå folcket war ganska mykit / och hadhe intet
thet the åta kunde / kalladhe Jesus til sigh sina Låriungar / Matt. 15.
och sadhe til them / Jagh warkunnar migh offuer folcket / Ty
the haffua nu j tree daghar töffuat når migh / och haffua in-
tet åta / Och om iagh låter them fastandes gå heem / giff-
uas the vp j wäghen / Ty somlighe vthaff them woro
kompne longwägha. Och hans Låriungar swaradhe honom / Hwar tagher
man brödh här j öknenne / ther man them medh måtta kan? Tå sporde han
them / Huru moug brödh haffuen j? Swaradhe the / Siw. Och han bödh
folcket settia sigh nedh på jordena. Och han toogh the siw brödh / tacka-
dhe / brööt / och gaff sina Låriungar / at the skulle leggia them fram. Och
the ladhe fram för folcket. Hadhe the ock någhra fåå fiskar. Och tå han
tackat hadhe / badh han ock leggia them fram. Så åto the / och wordo måt-
te. Och the togho vp siw korghar medh affleffuor som offuer woro. Och the
ther åtit hadhe / woro widh fyratusend. Och så låt han fara them.
Och strax steegh han til skeps medh sina Låriungar / och kom in til the
landzendar Dalmanutha. Och the Phariseer gingo vth / och begynte dispute-
Matt. 16 / Luce. 12. ra medh honom / frestandes honom / och begårandes aff honom tekn aff
himmelen. Tå suckadhe han j sinom Anda / och sadhe / Hwj söker thetta slech-
tet tekn? Sannerligha sägher iagh idher / Thesso slechte skal intet tekn giff-
was. Så gaff han them offuer / och gick åter j skepet / och foor vthoffuer.
Matt. 16. Och the hadhe förgätit tagha brödh / så at the hadhe icke meer än itt
brödh medh sigh j skepet. Tå bödh han them / säyandes / Seer til / wachter
idher för the Phariseers surdeegh och för Herodis surdeegh. Och the tenckte
hijt och tijt / säyandes emellan sigh / Thet äret / Wij haffue intet brödh. Tå
Jesus thet förnam / sadhe han til them / Hwadh bekymre j idher / at j haffuen
icke brödh? Kunnen j än nu intet achta eller förstå? Haffuen j än nu idhor
hierta förblindat? Haffuandes ögon och seen intet / och haffuandes öron
och hören intet. Och minnens j icke / tå iagh brööt fem brödh / jbland fem tu-
send / Huru monga korghar vptoghen j fulla medh affleffuor? Sadhe the /
Tolff. Och tå iagh brööt siw brödh / jbland fyratusend / huru monga korghar
vptoghen j vthaff the affleffuor? The sadhe / Siw. Och han sadhe til them /
Hwj förstå j tå intet?
Och han kom til Bethsaida. Och the hadhe fram för honom en blindan /
och bådho honom / at han wille tagha på honom. Och så toogh han then
blinda widh handena / och leedde honom vthu byyn / och spottadhe j hans
öghon / och ladhe hender på honom / och frågadhe honom / om han någhot
sågh. Tå sågh han vp och sadhe / Jagh seer folcket gå / lijka som thet wore
tråå. Sedhan ladhe han åter henderna på hans öghon / och giorde thet så /
at han fick synen igen. Och wardt så botat / at han sedhan sågh klarligha al-
la. Och han låt gå honom heem / och sadhe / Gack intet in j byyn / och
Matt. 16. / Luce 9. sägh icke heller thet någhrom ther inne.
Och Jesus gick vth och hans Låriungar / til the byiar widh Cesarea / som
kallas Philippi. Och j wäghen frågadhe han sina Låriungar / säyandes til
them / Hwem sägher folcket migh wara? The swaradhe / Johannem Bap-
tistam / och somlighe Eliam / och somlighe en aff Propheterna. Tå sadhe
han til them / Hwem säye j migh wara? Swaradhe Petrus / och sadhe til ho-
nom / Tu äst Christus. Tå hotadhe han them / at the skulle ingom säya om
honom. Och begynte til at vnderwijsa them / at menniskionnes Son skulle
mykit lijdha / och förkastas aff the Äldsta / och aff the öffuersta Presterna /
och aff the Scrifftlärda / och dödhas / och effter tree daghar vpstå igen. Och
taladhe han thet talet vppenbart. Tå toogh Petrus honom til sigh / och be-
gynte nepsa honom. Tå wende han sigh om / och sågh på sina Låriungar /
och nepste Petrum / säyandes / Gack bortt jfrå migh tu Satan / Ty tu

besinnar icke thet Gudhi tilhörer / vthan thet menniskior tilhörer.

Och kalladhe han til sigh folcket medh sina Läriungar / och sadhe til them / Then migh wil fölia / han försake sigh sielff / och taghe sitt korß vppå sigh / och fölie migh. Ty then som wil behålla sitt lijff / han skal mista thz. Och then som mister sitt lijff för mina och Euangelij skul / han skal thet behålla. Ty hwadh hielper thet menniskionne / om hon kunde winna hela werldena / och toghe skadha til sitt lijff? Eller hwadh kan een menniskia giffua / ther hon sitt lijff medh lösa må? Men then som blyies widh migh och mijn ord vthi thetta horeska och syndigha slechtet / widh honom skal ock menniskionnes Son blyias / når han kommer j sins Fadhers herligheet medh the helgha Änglar. Matth. 16. Luce 9. Johan. 12. Matth. 10.

Och han sadhe til them / Sannerligha sägher iagh idher / Någhre äro jbland them som här stå / the ther icke skola smaka dödhen / til teß the få see Gudz Rike komma medh krafft. Matth. 16. Luce 9.

IX. Capitel.

Och effter sex daghar / toogh Jesus Petrum / Jacobum och Johannem til sigh / och hadhe them allena vp på itt högt bergh aff sidhes / och wardt förklarat för them / och hans kläder wordo klaar och ganska hwijt såsom snió / at ingen Ferghare på jordenne kan göra them så hwijt. Och them syntes Elias medh Mose / och the taladhe medh Jesu. Tå swaradhe Petrus / säyandes til Jesum / Rabbi / Här är oß gott at wara / Låt oß göra här tree hyddor / tigh een / Mosi een / och Elie een. Men han wiste icke hwadh han sadhe / Ty the woro häpne wordne. Och en skyy kom som offuerskygde them. Och een röst kom vthaff skyyn / och sadhe / THETTA ÄR min käre Son / HONOM hörer. Och j thet samma som the sågho sigh om / sågho the ingen wara ther når them / vthan allena Jesum.

Men tå the gingo nedher aff berghet / bödh han them / at the skulle ingom säya hwadh the seedt hadhe / förr än menniskionnes Son wore vpstånden jfrå the dödha. Och the behöllo thet ordet når sigh / och befrågadhe emellan sigh / hwadh thet skulle wara / at han sadhe vpstå jfrå the dödha. Och the sporde honom / säyandes / Hwadh är thet som the Scrifftlärde säya / at Elias moste komma först? Men han swaradhe / och sadhe til them / Elias skal jw komma först / och settia all ting j Lagh igen. Och at menniskionnes Son skal mykit lijdha och förachtat warda / såsom scriffuit är. Men iagh sägher idher / Elias är kommen / och the giorde honom alt thet the wille / såsom scriffuit war om honom.

Tå han kom til sina Läriungar / sågh han mykit folck om kring them / och the Scrifftlärda disputerandes medh them. Och strax alt folcket sågh honom / wordo the häpne / och lupo til och helsadhe honom. Och han sporde the Scrifftlärda / Hwadh disputere j emellan idher? Och en aff folcket swaradhe / och sadhe / Mestar / Jagh haffuer hafft min son hijt til tigh / then ther haffuer en stum anda / Och tå han tagher honom fatt / faar han illa medh honom / och han fradhgas / och gnißlar medh sina tender / och förtwinar. Jagh taladhe medh tina Läriungar / at the skulle driffua honom vth / och the kunde icke. Matth. 17.

Tå swaradhe han honom / och sadhe / O j otroghna slechte / huru lenge skal iagh wara når idher? Huru lenge skal iagh lijdha idher? Ledher honom hijt til migh. Och the leedden fram til honom. Tå Anden fick see honom / strax foor han illa medh honom / och föll nedher på jordena / och welte sigh / och fradhgadhes. Tå sporde han hans fadher til / Huru lenge är sedhan thetta kom honom vppå? Tå sadhe han / Vthaff barndom / Och han haffuer offta kastat

kastat honom j eelden och j watnet / at han måtte förgöra honom. Men förmå tu någhot / så warkunna tigh offuer oß / och hielp oß. Jesus sadhe til honom / Om tu troo kant / All ting äro mögeligh honom som troor. Och strax ropadhe drengsens fadher medh gråtande tårar / säyandes / HErre / iagh troor / Hielp minne otroo.

När Jesus sågh at folcket lop til medh / nepste han then orena Andan / och sadhe til honom / Tu Ande / döffuer och dumbe / Jagh biudher tigh / gack vthaff honom / och gack intet meer här effter in vthi honom. Så ropadhe Anden / och foor ganska illa medh honom / och gick vth. Och han wardt som han hadhe warit dödh / så at monge sadhe / Han är dödh. Tå toogh Jesus honom widh handena / och reeste honom vp / och han stoodh vp. Och når han kom heem j hwset / frågadhe hans Läriungar honom affsidhes / Hwj förmåtte icke wij vthdriffua honom? Sadhe han til them / Thetta slechtet kan medh ingen ting vthfara / vthan medh böön och fasto.

Och the gingo tådhan / och wandradhe genom Galilea / och wille icke / at någhor skulle wetat / Ty han vnderwijste sina Läriungar / och sadhe til them / Menniskionnes Son skal warda offuerantwardat j menniskiors hender / och the skola dödha honom / Och tå han är dödhat / skal han på tridie daghen vpstå. Men the förstodho intet hwadh han sadhe / och toorde icke spöria honom.

Matth. 18. Luce 9. Så kom han til Capernaum / Och når han war kommen j hwset / spordehan them / Hwadh handladhe j idher emellan j wäghen? Men the tijgde / För ty the hadhe handlat emellan sigh j wäghen / hwilken aff them ypperst war. Och tå han hadhe satt sigh / kalladhe han the Tolff / och sadhe til thẽm / Hwilken som wil then fremste wara / han skal wara ytterst aff allom / och allas tienare. Och så toogh han itt barn / och stelte thet mitt jbland them. Och tå han hadhe taghet thet j sin fampn / sadhe han til them / Hwilken som anammar itt sådant barn j mitt nampn / han anammar migh. Och hwilken migh anammar / han anammar icke migh / vthan honom som migh sendt haffuer. Luce 9.

Men Johannes swaradhe honom / säyandes / Mestar / Wij sågho en vthdriffua diefflar vthi titt nampn / Och han fölier oß icke / och wij förbudhe honom thet / effter han icke fölier oß. Tå sadhe Jesus / Förbiudher honom icke / Ty ingen är then som gör kraffter j mitt nampn / som snarligha kan tala ondt på migh. För ty then ther icke är emoot oß / han är medh oß. Men hwilken som giffuer idher dricka en beghare watn j mitt nampn / therföre at j Christo tilhören / Sannerligha sägher iagh idher / han skal ingålunda mista sijn löön. Matth. 18. Luce 17.

Och hwilken som förarghar en aff the små som troo på migh / bätre wore honom / at widh hans hals hengdes en quernsteen / och bortkastadhes vthi haffuet. Nu / om tijn hand wore tigh til förargelse / hugg henne aff / Bätre är tigh enhendtan ingå vthi lijffuet / än at tu haffuer twå hender / och faar til heluetes vthi ewigh eeld / ther theras matk icke döör / och eelden icke vthsleckes. Och om tin foot wore tigh til förargelse / hugg honom aff. Tigh är bätre / at tu ingåår vthi lijffuet halter / än at tu haffuer twå fötter / och warder kastat til heluete vthi ewigh eeld / ther theras matk icke döör / och eelden icke vthsleckes. Och om titt ögha wore tigh til förargelse / rijff thet vth / Bätre är tigh / at tu eenögder ingåår vthi Gudz Rike / än at tu skulle haffua twå ögon och bortkastas j heluetes eeld / ther theras matk icke döör / och eelden icke vthsleckes. Esaie 66. Leuit. 2.

Ty hwar och en moste medh eeld ✤ saltat warda / och alt offer moste medh salt saltas. Salt är itt gott ting / Hwar nu saltet mister sijn sälto / hwar medh skal man salta? Haffuer salt vthi idher / och haffuer fridh emellan idher inbyrdes.

✤ (saltat warda) J Gamla Testamentet wardt alt offer saltat / och aff alt offer wardt någhot brendt / thet dragher Christus här til / och vthtydher thz Andeligha / nemligha / at genom then Euangeliska läron / såsom genom eeld och salt / warder then Gamle Adam / thet är / menniskionnes inföddha ondska tempererat och wel saltat / ther samma lära icke kömer / wera tå matkanar / thet är / ther bliffuer itt ondt samwet. Och effter saltet biter / therföre behöffues tolamod och fridh såsom Christus här biwdher.

Och tå

X. Capitel.

Matth. 19. OCh tå han stoodh vp tådhan / kom han vthi Judee landz endar / på hijnsidhon Jordan. Och folcket församladhes åter til honom / och åter lärde han them / såsom hans sedher war. Tå gingo the Phariseer til / och frågadhe honom / Är thet ock mannenom löff lighit skilia sina hustru jfrå sigh? fres tandes honom. Tå swaradhe han / och sadhe til them / *Deute. 24.* Hwadh haffuer Moses budhit idher? Sadhe the / Moses tilstadde scriffua itt Skiliobreff / och öffuergiffua henne. Swaradhe Jesus och sadhe til them / För idhor hiertas hårdheet skul / screff han idher thetta bodhet. Men aff första skapelsen / haffuer Gudh giordt them man och quinno. *Gene. 1. 2.* För then skul skal man öffuergiffua sin fadher och modher / och bliffua widh sina hustru. Och the tw warda itt kött. Så äro the nu icke tw / vthan itt kött. Hwadh nu Gudh haffuer tilhopa föghat / thet skal menniskian icke åtskilia.

Och j hwset frågadhe hans Läriungar honom på nytt om samma ärende. Och han sadhe til them / Hwilken som skil sina hustru jfrå sigh / och taghe ena andra / han bedriffuer hoor emoot henne. Och om quinnan öffuergiffuer sin man / och tagher en annan / hon bedriffuer hoor.

Matth. 19. Luce 18. Och the hadhe barn til honom / at han skulle tagha på them. Men Läriunganar nepste them / som them fram hadhe. Men när Jesus thet sågh / wardt han mislynt / och sadhe til them / Låter barnen komma til migh / och förmener them icke / Ty sådana hörer Gudz Rike til. Sannerligha sägher iagh idher / Hwilken som icke vndfåår Gudz Rike såsom itt barn / han kommer ther aldrigh in. Och han toogh them vp j fampnen / och ladhe henderna på them / och welsignadhe them.

Matth. 19. Luce 18. Och tå han tådhan vthgången war på wäghen / lop en til och föll på knää för honom / och frågadhe honom / Godhe Mestar / hwadh skal iagh göra / at iagh måtte få ewinnerlighit lijff? Jesus sadhe til honom / Hwj kallar tu migh godhan? Ingen är godh / vthan en / thet är Gudh. *Exodi 20.* Bodhorden weest tu. Tu skalt icke bedriffua hoor. Tu skalt icke dräpa. Tu skalt icke stiela. Tu skalt icke tala falskt witnesbyrd. Tu skalt ingen bedragha. Ära tin fadher och modher. Tå swaradhe han / och sadhe til honom / Mestar / thet haffuer iagh alt hållet vthaff min vngdom. Jesus sågh på honom / och elskadhe honom / och sadhe til honom / Itt fattas tigh / Gack bortt / säl alt thet tu haffuer / och giff the fattigha / Och tu skalt få en skatt j himmelen / Och kom / följgh migh / och tagh korßet vppå tigh. Och han wardt bedröffuat aff talet / och gick bortt söryandes. Ty han hadhe monga åghodelar.

Matth. 19. Luce 18. Och Jesus sågh sigh om / och sadhe til sina Läriungar / Huru swårligha kunna the rijke komma in vthi Gudz Rike. Men hans Läriungar wordo förskreckte aff hans ord. Tå swaradhe åter Jesus / och sadhe til them / Huru swårt är thet / käre barn / them som settia sina tröst på sina rijkedomar / ingå vthi Gudz Rike. Lettare är en Kameel gå jgenom itt nååls ögha / än en rijk gå in vthi Gudz Rike. Men the förundradhe sigh öffuermåtton / och sadhe widh sigh sielffua / Hoo kan tå warda saligh? Men Jesus sågh på them / och sadhe / För menniskiom är thet omögheligit / men icke för Gudh. Ty när Gudhi äro all ting möghelighe.

Matth. 19. Luce 18. Och Petrus begynte säya til honom / Sij / wij haffue öffuergiffuit all ting / och folgt tigh. Swaradhe Jesus / och sadhe / Sannerligha sägher iagh idher / Jngen är then som haffuer öffuergiffuit hws / eller brödher / eller systrar / eller fadher / eller modher / eller hustru / eller barn / eller åkrar / för mijn och Euangelij skul / then icke fåår hundradhefalt igen nu j thenna tijdhen / hws och

hws och brödher / och systrar / och mödhrar / och barn / och åkrar medh förfölielsen / och j tilkommande werld ewinnerlighit lijff. Men monge the som the fremste äro / warda the ytterste / och the ytterste / the fremste. Och the woro på wäghen gångandes vp til Jerusalem. Och Jesus gick för them / och the woro förskreckte / och gingo effter honom / fruchtandes sigh.

(medh förföltelsen) Thå ther troor / han möste lijdha förfölielse och haat / och wågha ther all ting före / Och likwel haffuer hå noogh / Huart han kommer / finner han fadher / syster / brodher / barn / godz / meer än han mista kunde.

Matt. 20. Luce 18. Så toogh Jesus åter til sigh the Tolff / och begynte säya them / hwadh honom öffuergå skulle. Sij / wij gå vp til Jerusalem / och menniskionnes Son skal öffuerantwardas the öffuersta Presterna och the Scrifftlärda. Och the skola fördöman til dödz / och öffuerantwardan Hedhningomen / och begabban / och hudhflengian / bespottan och dödhan / Och tridie daghen skal han vpstå igen.

Matt. 20. Tå gingo til honom Jacobus och Johannes zebedej söner / och sadhe / Mestar / wij wilie at tu gör oss hwadh som helst wij bidhie. Sadhe han til them / Hwadh wilien j iagh skal göra idher? Sadhe the til honom / Giff oss at wij sittie / then ene på tinne höghra hand / och then andre på tinne wenstra vthi tijn herligheet. Men Jesus sadhe til them / J weten icke hwadh j bidhien / Kunnen j dricka then kalcken som iagh dricker / Oc döpas medh then döpelsen ther iagh medh döpes? Tå sadhe the til honom / Ja / kunne wij så. Sadhe Jesus til thm̄ / Then kalcken iagh dricker / skolen j ock dricka / och medh then döpelse ther iagh medh döpes / skolen j döpas. Men sittia på minne höghra eller wenstra hand / ståår icke migh til at giffua / Vthan thm̄ hender thz / som thet bereedt är.

När the tiyo hörde thetta / begynte the wara illa til fridz medh Jocobo och Johanne. Men Jesus kalladhe them til sigh / och sadhe til them / J weete / at werldzlighe Förstar äro rådhandes / och the mechtighe jbland them / haffua welde. Men thz skal icke så wara jbland idher / Vthan thn̄ som jbland idher wil ypperst wara / han skal wara idhar tienare / Och then som jbland idher wil wara then fremste / han skal wara allas dreng. Ty ock menniskionnes Son är icke kommen / på thet han skulle låta tiena sigh / Vthan på thet han wille tiena / och giffua sitt lijff til återlösning för monga.

Luce 18. Och the komo til Jericho. Och tå han gick vthaff Jericho / och hans Läriungar / och en mechtigh stoor hoop folck. Tå satt ther widh wäghen en blinder Bartimeus Timej son / tiggiandes. Och när han hörde / at thet war Jesus aff Nazareth / begynte han ropa och säya / Jesu Dauidz Son / warkunna tigh öffuer migh. Och monge nepste honom / at han skulle tiya. Men han ropadhe thes meer / Dauidz Son / warkunna tigh öffuer migh. Så stadhnadhe Jesus / och låt kalla honom. Och the kalladhe then blinda / och sadhe til honom / War widh itt gott modh / statt vp / han kallar tigh. Han kastadhe jfrå sigh sin mantel / stoodh vp / och kom til Jesum. Tå swaradhe Jesus och sadhe til honom / Hwadh wilt tu / at iagh skal göra tigh? Then blinde sadhe til honom / Rabbonj / at iagh måtte få mijn syyn. Jesus sadhe til honom / Gack / tijn troo haffuer giordt tigh helbregda. Och strax fick han sijn syyn / och folgde Jesum j wäghen.

XI. Capitel.

Matt. 21. Luce 19. OCh tå the komo in moot Jerusalem til Bethphage och Bethanien widh Olioberghet / vthsende han twå aff sina Läriungar / och sadhe til them / Gåår j byyn som för idher är / och strax j kommen ther in / warden j finnandes en fola bunden / ther än nu ingen menniskia på sittit haffuer / löser honom / och haffuer honom hijt. Och om någhor sägher til idher / Hwj gören j thetta? Sägher / HErren behöffuer honom / Och tå skal han strax senda honom hijt. Så gingo the bortt / och funno folan bunden för dörenne widh

wäghamo

wåghamotet/och löste honom. Och somlighe som ther stodho/sadhe til thm/
Hwadh gören j/at j lösen folan: Tå sadhe the til them/ såsom Jesus hadhe
budhit them. Och så låto the beteмma them. Och the hadhe folan til Jesum/
och kastadhe sijn klädher på honom/och han satte sigh ther vppå. Och mon-
ge breedde sijn klädher på wäghen/ och somlighe skåro quistar aff trään/
och strödde på wäghen. Och the ther före gingo/ och ther effter folgde/ ro-
padhe och sadhe/Hosianna/ Welsignat ware then som kommer j HER-
RANS nampn/ Welsignat ware wår fadhers Dauidz Rike/ som kommer
j HERRANS nampn/ Hosianna j höghdenne.

Matth. 21
Och HErren gick in j Jerusalem/och j Templet/och besågh all ting. Och
när thet leedh åt afftonen/ gick han vth til Bethanien medh the Tolff. Och
daghen ther effter/tå the gingo vth jfrå Bethanien/hungradhe honom. Och
han fick see itt Fikonaträä ther longt jfrå/som löff hadhe/Tijt kom han/ om
han til ewentyrs måtte finna ther någhot vppå. Och tå han kom tijt/ fann
han ther intet annat än löff/ Ty thet war icke tå tijdh til fikon. Och Jesus
swaradhe/och sadhe til thet/Äte aldrigh någhor här effter frucht aff tigh til
ewigh tijdh. Och hans Lärjungar hörde thet.

Matt. 21. Luce 19.
Och the komo til Jerusalem. Och Jesus gick in j Templet/ och begynte
vthdriffua them som sålde och köpte j Templet/ och förstörte the weslares
boord/och theras stolar som duffuor sålde/ och stadde icke til/ at någhor
baar någhot genom Templet. Och han lärde och sadhe til them/ Är icke
scriffuit: Mitt Hws skal kallas itt Bönehws allom folckom/Men j haffuen (Isaie 56.)
giordt thet til een röffuare kulo.

Och the Scrifftlärde och öffuerste Presterna fingo thet höra/och begyn-
te sökia effter/huru the kunde förgöra honom/ Men the fruchtadhe för ho-
nom/ Ty alt folcket förundradhe sigh på hans lärdom. Och tå afftonen
kom/gick han vthu stadhen. Och om morghonen gingo the ther fram om/
och sågho Fikonaträdh förtorkat wara in til roten. Tå kom Petrus thet
jhogh/och sadhe til honom/ Rabbj/ Sij/ thet Fikonatrådh som tu bannaa-
dhe/ är förtorkat. Jesus swaradhe/ och sadhe til them/ Haffuer trona til
Gudh. Sannerligha sägher iagh idher/ hwilken som helst sadhe til thetta (Matt. 21.)
bergh/Heff tigh vp/ och kasta tigh j haffuet/ och han twifladhe intet j sitt
hierta/vthan troodde så skee skola som han sadhe/ honom skal skee alt thet
han sägher. Therföre sägher iagh idher/Alt thet j bidhien j idhra böner/troor
at j fåån thet/så skal thet skee idher. Och när j ståån och bidhien/ så förlåten
om j någhot haffuen emoot någhon/ På thet idhar Fadher som j himmelen
är/skal ock förlåta idher idhra brister.

Matt. 21. Luce 20.
Och som the komo åter til Jerusalem/och han gick j Templet/ komo til
honom the öffuerste Presterna/och the Scrifftlärde/och the Äldste/ och sa-
dhe til honom/Aff hwadh macht gör tu thetta/ och hwilken haffuer giffuit
tigh thenna machten/at tu thetta göra skalt: Jesus swaradhe/ och sadhe til
them/ Jagh wil ock någhot spöria idher/ Swarer migh/ och så wil iagh
säya idher/aff hwadh macht iagh thetta gör. Johannis döpelse/ war thet
aff himmelen eller aff menniskior: Swarer migh. Och the tenckte widh
sigh/och sadhe/Säye wij aff himmelen/ tå sägher han/ Hwj troodden j ho-
nom icke tå: Men säye wij/ at thet war aff menniskiom/ rädhes wij för
folcket/Ty alle höllo Johannem för en sann Prophet. Och så swaradhe the/
säyandes til Jesum/ Wij wete thet icke. Swaradhe Jesus/ och sadhe til
them/ Icke heller sägher iagh idher/aff hwadh macht iagh thetta gör.

XII. Capitel.

Och han

Matt. 21. Luce 20.
OCh han begynte tala them til j lijknelse. En man planta-
dhe en wijngård/ och gärde ther om kring en gård/ och
groff en press/ och bygde itt torn/ och leegde honom
vth wijngårdzmannom/ och foor så vth j fremmande
land. Och tå retta tijdhen war/ sende han sin tienare til
wijngårdzmännenar/ at han skulle anamma aff wijn-
gårdzmännenar vthaff wijngårdzens frucht. Men the
togho honom och slogho honom/ och låto honom gå jfrå sigh toomhend-
tan. Åter sende han til them en annan tienare/Then kastadhe the hoffuudhet
sönder medh steen/ och låto honom gå jfrå sigh försmåddan. Åter sende
han en annan/ Then dråpo the/ Och monga andra/somligha hwdhflengde
the/ och somligha dråpo the.

Så hadhe han än nu en son then han käär hadhe/ Honom sende han
ock til them på thet sijdsta/säyandes/ The haffua jw een försyyn för min son.
Men wijngårdzmännenar sadhe emellan sigh/ Thenne är arffuingen/
kommer/ låter oss dråpa honom/ så warder arffuedelen wår. Tå to-
gho the honom/ och dråpe honom/och kastadhen vthu wijngården. Huadh
skal nu wijngårdzherren göra: Han skal komma/ och förgöra wijngårdz-
männenar/ och få wijngården androm. Haffuen j ock icke läsit thenna
Psalm. 118. Isaie 28. Acto. 4. Roma. 9. 1. Petri 2.
scrifften: Then stenen som bygningsmännenar bortkastadhe/ är worden
en hörnsteen. Aff HERRANOM är thetta giordt/ och är vnderlighit för
wår öghon. Och the sökte effter at gripa honom/ men the råddes för folc-
ket/ Ty the förstodho/ at han sadhe thenna lijknelsen om them. Så gåffuo
the honom offuer/ och gingo sin wägh.

Och sende the til honom någhra aff the Phariseer och the Herodianer/
at the skulle gripa honom j orden. Tå the komo/sadhe the til honom/Mestar/
Wij wete at tu äst sanferdigh/ och sköter om ingen/ Ty tu seer icke effter
menniskiors person/ vthan lärer Gudz wägh rett. Är thet ock rett/ at man
giffuer Keysarenom skatt eller icke: Skole wij giffuan eller icke giffuan:
Men han förstoodh theras skrymtan/ och sadhe til them/ Hwj fresten j
migh: Tagher hijt penningen/ at iagh må see honom. Och the båro honom
fram. Tå sadhe han til them/ Hwars belete och offuerscrifft är thetta: Sadhe
the til honom/ Keysarens. Tå swaradhe Jesus och sadhe til them/ Så giff-
uer Keysarenom hwadh Keysarenom tilhörer/ och Gudhi thet Gudhi tilhö-
rer. Och the förundradhe sigh på honom.

Matt. 22. Luce 20.
Så komo the Saduceer til honom/ hwilke säya at ingen vpståndelse
år/och sporde honom/säyandes/Mestar/ Moses haffuer scriffuit oss/ Om (Deute. 25.)
någhors manz brodher döör/ och låter hustru effter sigh/ och låter ingen
barn effter sigh/ tå skal hans brodher tagha hans hustru/ och vpweckia si-
nom brodher sädh. Thet woro siw brödher/Och then förste toogh sigh hus-
tru/och han bleff dödh/och leeffde ingen sädh effter sigh. Och then andre
toogh henne/och bleff dödh/then icke heller leeffde sädh effter sigh. Och thē
tridie sammalunda/ så at siw togho henne/ och leeffde doch ingen sädh.
Sijdst aff allom/ dödde ock hustrun. Hwilkens theras hustru skal hon nu
wara j vpståndelsen/ tå the skola vpstå: Ty siw hadhe hafft henne til hustru.
Swaradhe Jesus/ och sadhe til them/ J faren wille/ therföre at j icke we-
ten Scrifftena/ ey heller Gudz krafft. Ty tå the vpståndne äro jfrå the dö-
dha/ tagher man sigh icke hustru/och icke giffs heller hustru manne/ Vthan
the äro såsom Änglar/ som j himmelen äro. Men om the dödha/ at the
skola vpstå/ haffuen j icke läsit j Mosi book/ huruledes Gudh taladhe medh
Exodi 3.
honom j buskanom/säyandes/ Jagh är Abrahams Gudh/och Jsaacs Gudh/
och Jacobs Gudh: Han är icke the dödhas Gudh/ vthan theras Gudh som
leffua. Så faren j nu mykit wille.

Tå gick en fram aff the Scrifftlärda/ then ther på hördt hadhe/ huru

F the tilhopa

the tilhopa disputerat hadhe / och hadhe seedt / at han hadhe wel swarat thm / och sporde honom til / Hwilket är thet yppersta aff all bodhorden? Jesus swaradhe honom / Thet yppersta aff all bodhorden är thetta / Hör Israel / HERREN wår Gudh är allena Gudh / och tu skalt elska tin HERRA Gudh aff alt titt hierta / och aff allo tinne siäl / och aff all tin hogh / och aff allo tinne macht. Thetta är thet yppersta bodhet. Och thet andra är thesso lijkt / Elska tin nästa som tigh sielff. Intet annat bodh är större än thenna. (Deute. 6. Leuit. 19. Matt. 22.)

Och then Scrifftlärde sadhe til honom / Mestar / tu haffuer alt rett sagdt / at Gudh är en / och ingen annar är föruthan honom. Och at elska honom aff alt hierta / och aff alt förstånd / och aff allo siäl / och aff allo macht / Och elska sin nästa som sigh sielff / thet är meer än brenneoffer och all offer. Tå Jesus sågh / at han wijsligha swarat hadhe / sadhe han til honom / Tu äst icke longt jfrå Gudz Rike. Och sedhan toorde ingen frågha honom.

Och swarade Jesus och sadhe lärandes j Templet / Huru säya the Scrifftlärde / at Christus är Dauidz Son? Ty Dauid genom then helgha Anda säger / HERREN sadhe til min HErra / Sett tigh på mijn höghra hand / til tess iagh haffuer satt tina owener / tigh til en fotapall. Så kallar nu Dauid honom Herra. Hwadhan är han tå hans Son? Och en stoor deel aff folcket hörde honom gerna. (Matt. 22. Luce 10. Psal. 110.)

Och han lärde them / och sadhe til them / Wachter idher för the Scrifftlärda / the gå gerna j sijdh klädher / och låta gerna helsa sigh på torghet / och sittia gerna fremst j Synagogorna / och fremst widh boordet j gästabodhen. Huilke vpäta änkiors hws / förebärandes longa böner / Thesse skola få thes swårare fördömelse. (Matt. 23. Luce 22.)

Och satte sigh Jesus twert emoot Offerkistona / och sågh vppå / huruledhes folcket ladhe penningar j kistona. Och monge rijke ladhe mykit in. Och een fattigh änkia kom / och ladhe in twå skärffuar / thet war en penning. Tå kalladhe han sina Läriungar til sigh / och sadhe til them / Sannerligha säger iagh idher / Thenna fattigha änkian ladhe meer in j kistona än alle the andre som ther inladhe / Ty the haffua alle inlagdt aff thet them offuerlop / Men hon inladhe vthaff sin fattigdom alt thet hon hadhe / alla sina näring. (Luce 21.)

XIII. Capitel.

OCh tå han gick vthaff Templet / sadhe til honom en aff hans Läriungar / Mestar / see hurudana stenar / och hurudana bygning är thetta. Jesus swaradhe och sadhe til honom / Seer tu thenna stora bygningen? En steen warder icke quarrliggiandes på then andra / then icke affbruten warder. (Matt. 24. Luce 21. Luce 19.)

Och tå han satt på Olioberghet twert emoot Templet / frågadhe honom Petrus och Jacobus / och Johannes och Andreas affsidhes / Sägh oss når thetta skal skee? Och hwadh tekn är ther til / når thetta skal alt fulbordas? Swaradhe Jesus / och begynte säya / Seer til at ingen bedragher idher / Ty monge warda kommande j mitt nampn / säyandes / Jagh är Christus. Och the skola bedragha monga.

Men når j få höra örligh och örligs rychte / warer icke bedröffuadhe / Ty thet moste så skee / Men thet är icke strax enden. Thet ena folcket skal vpsettia sigh emoot thet andra / och thet ena Riket emoot thet andra. Och jordbäffuing skal warda mongastädz / och hunger och förskreckelse skola warda. Thetta är begynnelsen til wedhermödhon.

Men taghen j idher wara / Ty the skola offuerantwarda idher in på Rådhusen / och Synagogorna. Och j skolen warda hwdhflengde och framdragne för Förstar och Konungar för mina skul / til itt witnesbyrd öffuer them. Och Euangelium moste först predicat warda för all folck. (Matt. 10.)

Når the nu dragha idher fram och offuerantwarda idher / så haffuer ingen vmsorgh / hwadh j skolen säya / och tencker ther intet på fram före åt / Vthan hwadh idher ingiffuit warder j samma stunden / thet taler. Ty thet ären icke j som talen / vthan then helghe Ande. Och then ene brodhren skal offuerantwarda then andra j dödhen / och fadhren sonen / och barnen skola sigh vpsettia emoot föräldranar / och hielpa til at dödha them. Och j skolen warda förhatadhe aff allom för mitt nampn skul. Men then som härder in til endan / han warder saligh. (Matt. 10.)

Men tå j få see förödhelsens styggelse / ther aff sagdt är genom Propheten Daniel / ståndandes ther thet icke skal (Then thet lääs / han förstå thet) The som tå äro j Judea / the flyy vp på berghen. Men then ther är på taket / han gånge icke nedher j huset / och gånge icke in til at tagha någhot vthu sitt hws. Och then som är på åkren / han wende icke tilbaka / til at tagha sijn klädher. Wee them som haffuandes äro eller diya giffua j the daghar. Men bedher / at idhor flycht icke skeer om wintren. Ty j the daghar warder sådana bedröffuelse / at slijk haffuer icke warit jfrå Creaturens begynnelse / thī Gudh skapat haffuer / in til nu / och ey heller warder. Och hwar HERREN icke hadhe förkortat the daghar / worde intet kött saligt. Men för the vthkoradha skul som han vthkorat haffuer / förkortadhe han daghanar. (Danie. 9.)

Når tå någhor wille säya til idher / Sij / här är Christus / sij / han är ther. Troor thet intet. Ty falske Christi och falske Propheter skola vphäffua sigh / och skola göra tekn och Vnder / så at the ock skola förföra the vthkoradha / om möghelighit wore. Men tagher j idher wara / Sij / iagh haffuer sagdt idher all ting fram före åt. (Matt. 24. Luce 17.)

Men j the daghar effter then bedröffuelsen / skal solen förmörkias / och månen skal icke giffua sitt sken / och himmelens stiernor skola nedherfalla / och himlanars kraffter skola bäffua. Och tå skola the få see menniskionnes Son komma j skyyn / medh stoor macht och herligheet. Och tå skal han senda sina Änglar / til at församla sina vthkorada jfrå fyra wädher / jfrå jordennes enda in til himmelens enda.

Lärer aff Fikonatrådh een lijknelse / Når thes quister är kleen och begynnar båra löff / så weten j / at sommaren är når. Sammalunda ock når j seen thetta skee / så weter / at thet är når för dörenne. Sannerligha säger iagh idher / at thetta slechtet skal icke förgåås / förr än alt thetta skeedt är. Himmel och jord skola förgåås / Men mijn ord skola icke förgåås. Men om then daghen och thī stunden weet ingen / icke Änglanar som j himmelen äro / ey heller Sonen / vthan Fadhren allena. (Matt. 24. Luce 21.)

Seer til / Waker och bedher / Ty j weten icke når tijdhen är. Såsom en man then ther droogh bortt j fremmande land / och lät bliffua sitt hws / och gaff sina tienare macht / och hwariom och enom sina sytzlo / och bödh dörawachtaren / at han skulle waka. Waker för then skul / Ty j weten icke når Hwsbonden kommer / antingen om afftonen / eller midnatz tijdh / eller j hönsgålden / eller om morghonen / At om han kommer hasteligha / icke skal finna idher soffuandes. Men hwadh iagh säger idher / thet säger iagh allom / Waker. (Matt. 25. Luce 19.)

XIIII. Capitel.

Och twå daghar ther effter / instundadhe Påscha och Sötbrödzdaghanar. Och the öffuerste Presterna och the Scrifftlärde sökte effter / huru the kunde swikligha få fatt på honom / och dödha honom. Men the sadhe / Icke om höghtijdhesdaghen / at itt vplop icke skeer jbland folcket.

Och tå han war j Bethanien / j then spitelska Simons hws / widh han satt til boordz / kom een quinna / som hadhe itt glaas medh oförfalskat och kosteligit Nardussmörielse / Hon brööt glaset sönder / och vthgööt thet på hans hoffuudh. Så woro ther någhre som icke togho thet wel widh sigh / och sadhe / Hwar effter förspilles thenna smörielsen: Ty thet måtte wel warit såldt meer än för tryhundradhe penningar / och giffuit fattighom. Och låto illa på henne.

Tå sadhe Jesus / Låter henne medh fridh / hwj ären j illa til fridz medh henne: Hon haffuer giordt een godh gerning på migh / Ty j haffuen altijdh fattigha når idher / och når som helst j wilien / kunnen j göra them til godho / Men migh haffuen j icke altijdh. Thet hon kunde / thet giorde hon / Hon är förekommē at smöria min lekameu til begraffning. Sannerligha sägher iagh idher / Hwar thetta Euangelium predicat warder vthi hela werldenne / skal ock thetta som hon giorde / sagdt warda / henne til åminnelse.

Och Judas Ischarioth en aff the Tolff / gick bortt til the öffuersta Presterna / på thet han skulle förrådha honom them j hender. När the thet hörde / wordo the gladhe / och loffuadhe honom / at the wille giffua honom penningar. Och han sökte / huru han lempelighast kunde förrådha honom.

På första Sötbrödzdaghen / tå man offradhe Påschalambet / sadhe hans Läriungar til honom / Hwar wilt tu / at wij skole gå och redha til / at tu äter Påschalambet: Och han sende twå aff sina Läriungar / och sadhe til them / Gåår in j stadhen / och ther möter idher en man / bärandes ena kruko watn / fölier honom effter / Och hwar han ingåår / sägher til Hwßbondan / Mestaren låter säya tigh / Hwar är gestahuset / ther iagh medh minom Läriungom kan äta Påschalambet: Och han skal wijsa idher en stoor Saal / breedd och tilpyntat / Ther redher til för oss. Och hans Läriungar gingo vth / och komo in j stadhen / och funno som han them sagdt hadhe. Och tilreedde Påschalambet.

Tå nu afftonen wardt / kom han medh the Tolff. Och widh the såto til boordz och åto / sadhe Jesus / Sannerligha sägher iagh idher / En aff idher som äter medh migh / skal förrådha migh. Men the begynte wara illa til fridz / och sadhe til honom / hwar j sin stadh / Äe thet iagh: Och then andre / Äe thet iagh: Han swaradhe / och sadhe til them / En aff the Tolff then som tagher j fatet medh migh. Ja / menniskionnes Son warder så gångandes som scriffuit är om honom / Men wee the menniskio / genom hwilken menniskionnes Son warder förrådder / The menniskio wore bätre / at hon icke wore födder.

Och widh the åto / toogh Jesus brödhet / tackadhe och bröōt thet / och gaff them / och sadhe / Tagher / äter / thetta är min lekamen. Och toogh kalcken / och tackadhe / och gaff them. Och the drucko ther aff alle. Och sadhe han til them / Thetta är min blodh thes nyia Testamentzens / huilken för monga vthguten warder. Sannerligha sägher iagh idher / här effter skal iagh icke dricka aff wijnträås frucht / in til then daghen / at iagh dricker thet nytt j Gudz Rike. Och tå the hadhe sagdt Loffsongen / gingo the vth på Olioberghet.

Och Jesus sadhe til them / J skolen alle j thenna nattenne förarghas på migh. Ty thet är scriffuit / Jagh skal slå Heerdan / och fåren warda förskingrat. Men tå iagh är vpstånden / wil iagh gå fram för idher vthi Galileam. Tå sadhe Petrus til honom / Om än alle förargades / skal iagh icke förarghas. Jesus sadhe til honom / Sannerligha sägher iagh tigh / J dagh j thenna natt / förr än hanen haffuer twå resor galet / skalt tu tree resor försaka migh. Tå sadhe han än tå yterlighare / Ja / skulle iagh än döö med tigh / Jagh skal icke försaka tigh. Sammalunda sadhe the ock alle.

Och the komo på then platzen som kalladhes Gethsemane. Och han sadhe til sina Läriungar / Sitter här så lenge iagh gåår affsidhes til at bidhia. Och så toogh han medh sigh Petrum och Jacobum och Johannem / och begynte til at förskreckias och ängslas / och sadhe til them / Mijn siäl är bedröffuat alt in til dödhen / bliffuer här och waker. Och han gick litet frambäter / och föll nedh på jordena och badh / at om möghelighit wore / skulle then stunden vndgå honom / och sadhe / Abba Fadher / All ting äro tigh möghelig / vndragh migh thenna kalcken. Doch icke hwadh iagh wil / vthan hwadh tu wilt.

Och han kom / och fann them soffuandes / och sadhe til Petrum / Simon / soffuer tu: Förmåtte tu icke waka ena stund: Waker och bedher / at j icke kommen vthi frestelse. Anden är williogh / men kötet är swagt. Och så gick han åter bortt och badh / och taladhe samma orden. Och tå han kom igen / fann han them åter soffuandes / Ty theras öghon woro tung / och the wiste icke hwadh the honom swaradhe. Och han kom tridie gången / och sadhe til them / Ja / soffuer nu och hwiler idher / Thet är noogh. Stunden är kommen / Sij / menniskionnes Son warder offuerantwardat vthi syndares hender / Ståår vp / låt oss gå / Sij / then migh förrådher / är hardt när.

Och strax medh samma orden / steegh Judas fram / then ther en war aff the Tolff / och medh honom itt stoort taal folck medh swerd och staffwrar ifrå the öffuersta Presterna och the Scrifftlärda och the Äldsta. Så hadhe then som förrådde honom / giffuit them itt tekn / säyandes / Hwilken iagh kysser / then äret / tagher fatt på honom / och förer honom warligha. Och som han kom / trädde han hasteligha fram til honom / och sadhe til honom / Rabbj Rabbj / och kyste honom. Tå båro the hender på honom och gripo honom. Men en aff the ther när stodho / droogh vth sitt swerd / och slogh öffuersta Prestens tienare / och högg honom itt öra aff.

Och Jesus swaradhe / och sadhe til them / Såsom til en röffuare ären j vthgångne medh swerd och staffwrar / til at gripa migh. Jagh haffuer huar dagh warit när idher j Templet och lärdt / och j toghen intet fatt på migh. Men thetta skeer / på thet at Scriffterna skola fulbordas. Och Läriunganar gåffuo honom tå alle öffuer / och flydde. Men en vnger man folgde honom / klädd på blotta kroppen vthi itt lijnklädhe. Och vnge män gripo honom / Men han låt fara lijnklädhet / och kom vndan jfrå them naken.

Så leedde the Jesum til then öffuersta Presten / och medh honom församladhes alle öffuersta Presterna och the Äldste och Scrifftlärde. Och Petrus folgde longt effter honom / til tess han kom vthi then öffuersta Prestens Palatz / och satte sigh jbland tienarenar / och wermde sigh widh liwset.

Men the öffuerste Presterna och hela rådhet / sökte effter witne emoot Jesum / at the måtte låta dödha honom / och kunde doch ingen finna / Ty monge hadhe burit falskt witnesbyrd emoot honō / Doch giorde theras witnesbyrd icke fyllest. Tå stodho någhre vp / och båro falskt witnesbyrd emoot honom / och sadhe / Wij hörde honom säya / Jagh wil nedherslå thetta Templet som är medh hender vpbygt / och j tree daghar settia itt annat vp igen / vthan hender vpbygt. Och theras witnesbyrd giorde än tå icke fyllest.

Tå stoodh then öffuerste Presten vp jbland them / och frågadhe Jesum / säyandes / Swarar tu intet: Hwadh witna thesse emoot tigh: Men han tijgde / och swaradhe platt intet. Äter sporde then öffuerste Presten / och sadhe til honom / Äe stu Christus thens Welsignadhes Son: Jesus sadhe / Jagh är så. Och j skolen få see menniskionnes Son sittia på krafftennes höghra hand /

ghra hand / och komma j himmelens skyy. Tå reeff then öffuerste Presten sijn klådher sönder / och sadhe / Hwadh behöffue wij nu mera witne? J hörden hådhelsen / Hwadh synes idher? Tå fördömde the honom alle / at han war saker til dödz. Och somlighe begynte til at spotta på honom / och förteckia hans ansichte / och slå honom medh nåffuanar / såyandes til honom / Spå til. Och tienarenar kindpustadhe honom.

Och Petrus war nedhre j Palatzet. Tå kom een öffuersta Prestens tieniste quinna / Och tå hon fick see Petrum werma sigh / sågh hon på honom / och sadhe / Tu wast ock medh Jesu Nazareno. Tå nekadhe han och sadhe / Jagh kenner honom intet / Ey heller weet iagh hwadh tu sågher. Och så gick han vth j gården / och hanen gool. Och quinnan sågh honom / och begynte åter såya til the ther når stodho / Thenne år vthaff them. Tå nekadhe han åter. Och litet ther effter / taladhe the åter til Petrum som når stodho / Sannerligha åstu vthaff them / Ty tu åst ock en Galileesk man / och titt måål lydher ther effter. Tå begynte han til at förbanna sigh och swåria / Jagh kenner icke thenna mannen ther j om talen. Och åter gool hanen. Tå begynte Petrus dragha til minnes thet ordet som Jesus hadhe sagdt til honom / Förr ån hanen haffuer galet twå resor / skalt tu försaka migh tree resor. Och han begynte til at gråta.

XV. Capitel.

Matt. 27.
Luce 23.
Johan.

OCh strax om morghonen hόllo the öffuerste Presterna rådh medh the Äldsta och Scrifftlårda / och medh hela Rådhet / och bundo Jesum och leedde honom bortt / och antwardadhe honom Pilato. Och Pilatus frågadhe honom / Äästu then Juda Konung? Tå swaradhe han / och sadhe til honom / Tu sågher thet. Och öffuerste Presterna beklagadhe honom om mong ting. Tå frågadhe åter Pilatus honom / och sadhe / Swarar tu intet? See huru mong stycke the witna på tigh. Men Jesus swaradhe sedhan platt intet / så at Pilatus förundradhe sigh.

Så plågadhe han j Påschahöghtijdhenne giffua them en fånga löös / hwilken the helst begåradhe. Så war ther en benemd Barrabas / som gripin war medh somligha / the ther itt vplop giordt hadhe / och hadhe vthi vplopet bedriffuit itt dråp. Tå gick folcket vp / och begynte bidhia / at han skulle göra them / som hans plågsedh altijdh war. Swaradhe Pilatus / såyandes / Wilien j at iagh skal idher löös giffua Juda Konungen? Ty han wiste / at the öffuerste Presterna hadhe vthaff affwund offuerantwardat honom. Men öffuerste Presterna åggiadhe folcket / at han heller skulle giffua them Barrabam löös.

Pilatus swaradhe åter / och sadhe til them / Hwadh wilien j tå / at iagh skal göra honom / then j kallen Juda Konung? Tå ropadhe the åter / Korßfest honom. Pilatus sadhe til them / Hwadh haffuer han tå illa giordt? Tå ropadhe the ån nu fastare / Korßfest honom. Så wille tå Pilatus göra folckena fyllest / och gaff them Barrabam löös. Och offuerantwardadhe them Jesum / at han skulle hwdhflengias och korßfestas.

Tå hadhe krijgsknechternar honom in vthi Rådhuset / och kalladhe tilhopa hela skaran / Och klådde honom vthi itt purpur klådhe / Och wredho tilhopa ena krono aff törne / och satte på honom / och begynte til at helsa honom / Heel Juda Konung. Och slogho hans hoffuudh medh een röö / och spottadhe på honom / föllo på knåå / och tilbådho honom.

Och når the hadhe så begabbat honom / aff klådde the honom purpur klådhet / och klådde honom vthi sijn eghen klådher / och leedde honom vth til at korß-

festan. Tå twingadhe the en man som ther fram gick / benemd Simon aff Cyrene / Alexandri och Rufi fadher / then aff markenne inkom / at han moste båra hans kors. Och the leedde honom på thet rwmet Golgatha / thet år (om man thet vthtydher) Hoffuudhskallaplatzen. Och the gåffuo honom bemyrrat wijn dricka. Men han toogh thet intet til sigh.

Och når the hadhe korßfest honom / bytte the hans klådher / kastandes lott på them / hwadh hwar få skulle. Och thet war widh tridie tijman. Och the korßfeste honom. Och thet man skyllte honom före / war scriffuit offuer hans hoffuudh / nemligha / Juda Konung. Och the korßfeste medh honom twå röffuare / en på hans höghra / och then andra på hans wenstra sidho. Och så bleff Scrifften fulbordat / som sågher / Jbland ogerningsmån wardt han reknat.
Esaie 54.

Och the som gingo ther fram om / hådde honom / och riste sijn hoffuudh / och sadhe / Twij tigh / Skönligha slåår tu om kull Templet / och j tree daghar vpbygger thet. Friya tigh sielffuan / och stijgh nedher aff korßet. Sammalunda ock the öffuerste Presterna giorde spee aff honom emellan sigh medh the Scrifftlårda / och sadhe / Androm haffuer han holpet / sigh sielffuom kan han icke hielpa. Christus Jsraels Konung stighe nu nedher aff korßet / at wij måtte thet see och troo. Och the ther korßfeste woro medh honom / försmådde honom ock.

Matt 27.
Luce 23.
Psalm. 22.

Och j siette tijman / wardt itt mörker öffuer alt landet / til niyonde tijman. Och j niyonde tijman ropadhe Jesus medh högha röst / såyandes / Eli Eli / Lama asabthani / thet år vthtydt / Min Gudh / min Gudh / Hwj haffuer tu öffuergiffuit migh? Och somlighe the ther når stodho och hörde thet / sadhe / Sy / Eliam kallar han. Så lop en til medh en swamp vpfyltan medh åtikio / then satte han på een röö / och bödh honom dricka / och sadhe / Hålt / låt see om Elias kommer til at tagha honom nedher.

Matt. 27.
Luce 23.
Johan. 19

Tå ropadhe Jesus medh högha röst / och gaff vp andan. Och Förloten j Templet rempnadhe j tw stycke jfrå öffuerst och nedher jgenom. Tå Höffuitzmannen som stoodh ther når genmoot honom / sågh / at han medh itt sådant roop gaff vp andan / sadhe han / Sannerligha war thenne mannen Gudz Son. Och woro ock quinnor ther / som longt jfrå thetta skodadhe / jbland hwilka war Maria Magdalene och Maria litzla Jacobs och Jose modher och Salome / hwilka ock medhan the woro j Galilea hadhe folgdt honom / och tient honom / Och monga andra som medh honom vpfarit hadhe til Jerusalem.

Tå afftonen kom / effter thet war tilredhelsedaghen / then som gåår för Sabbathen / kom Joseph bördigh aff then stadhen Arimathia / en årligh Rådherre / then ock wente effter Gudz Rike. Han toogh sigh dristigheet til / och gick in til Pilatum / och beddes aff honom Jesu lekamen. Tå förundradhe Pilatus / at han allaredho war dödh / Och kalladhe til sigh Höffuitzmannen / och frågadhe / om han lenge sedhan dödh war. Och tå han thet förnummet hadhe aff Höffuitzmannenom / gaff han Joseph lekamenen. Och han köpte itt lijnklådhe / och toogh honom nedh / och swepten vthi lijnklådet / och ladhe honom nedh vthi ena graff som vthuggen war vthi itt hellebergh / och welte en steen för graffuennes dör. Men Maria Magdalene / och Maria Jose sågho til hwart han ladhes.

XVI. Capitel.

Matt. 28. Luce. 24. Joha. 20.

Och tå Sabbathen framgången war/köpte Maria Magdalene/ och Maria Jacobi och Salome / welluchtandes krydder / På thet the skulle komma och smöria honom. Och på then ena Sabbathen komo the til graffuena ganska bittydha tå solen vpgick. Och sadhe emellan sigh sielffua/ Hoo skal welta oss stenen jfrå graffuennes dör: Och tå the sågho til/sågho the stenen wara affweltan / then ganska stoor war. Och när the ingångna woro vthi graffuena/sågho the en vng man sittiandes på höghra sidhon/klädd j itt sijdt hwitt klädhe/ och the wordo förfäradha.

Tå sadhe han til them/Warer icke förfäradha / j söken Jesum aff Nazareth/som korsfest war/Han är vpstånden/han är icke här/Sij/rwmet ther the hadhe lagdt honom. Men gåår bortt och sägher hans Läriungar och Petro/at han gåår fram för idher vthi Galileen / ther skolen j få see honom/ såsom han idher sagdt haffuer. Och the gingo hasteligha ther vth/ och flydde jfrå graffuenne. Ty them war båffuing och häpenheet på kommen / icke heller sadhe the näghot för näghrom/Ty the räddes.

Men när Jesus vpstånden war om morghonen på första Sabbatzdaghen / syntes han först Marie Magdalene / aff hwilka han siw diefflar vthdriffuit hadhe. Hon lop bortt och bodadhe thim som plågadhe wara med honom/the ther söryandes och gråtandes woro. När the hörde/ at han war leffuandes/och war seedder aff henne/troodde the intet. Ther effter tå twå aff them wandradhe vth åt landzbygden / syntes han them vthi een annor skepelse/ och the gingo bortt/och bodadhe thet them androm/ och the troodde icke heller them. Luce 24.

Sedhan när the Elloffua såto til boordz/syntes han them/och förkastadhe them theras otroo och hiertas hårdheet / at the icke troodt hadhe them/som hadhe seedt honom wara vpstånden. Och sadhe til them / Gåår vthi hela werldena/och prediker Euangelium allom Creaturom. Then ther troor och bliffuer döpt/han skal warda saligh. Men then ther icke troor/han skal warda fördömd. Matth.

Men them som troo/skola thesse tekn efterfölia. Genom mitt nampn skola the vthdriffua diefflar. The skola tala medh nyia tungor. The skola fördriffua ormar. Och om the dricka näghot thet dödheligit är/skal thet them intet skadha. På the krancka skola the leggia henderna/ så warder thet båtre medh them. Tå nu HErren Jesus medh them talat hadhe/ wardt han vptaghen j himmelen / och sitter på Gudz höghra hand. Men the gingo vth / och predicadhe allestädz. Och HErren werckadhe medh them/ och stadhfeste ordet medh efterföliande tekn.

Enden på S. Marci Euangelium.

Första Capitel.

Efter möge haffua taghit sigh före / at bescriffua the ting/ som iblådh oss aldrawissast åro/såsom the oss sagdt haffua / som aff begynnelsen thet medh sijn öghon sågho/och sielffue en deel woro aff thet the sadhe /syntes ock migh/ sedhan iagh aff begynnelsen all ting grannerligha vthfrághat haffuer / scriffua tigh til / min godhe Theophile/at tu må förfara wissa sanningen/ om the stycker/ther tu om vnderwijster år.

1. Par. 24.

Vthi Herodis Judee Konungs tijd/ war en Prest vthaff Abie skiffte/ benemd Zacharias / och hans hustru aff Aarons döttrar/benemd Elizabeth. The woro bådhe retferdigh för Gudh/wandrandes j all HErrans bodh och stadhgar ostraffelighe. Och the hadhe ingen barn / Ty Elizabeth war ofruchtsam / och bådhen woro the framlidhin j sin ålder.

Så begaff thet sigh/tå han j sitt skiffte skulle hålla sitt Prestaembete för Gudhi / effter Presterskapens sedh / och thet föll på honom/ at han skulle vptenda rökelse/ Gick han in j HErrans Tempel. Och alt folcket war vthan til och badh/så lenge rökelsen skeedde.

Så syntes honom HErrans Ängel/ståndandes på höghro sidhon widh Rökaltaret. Och Zacharias wardt förskreckt tå han sågh honom/och en redhoghe föll offuer honom. Tå sadhe Ängelen til honom/ War icke förfärat Zacharia/Ty tijn böön år hörd. Och tijn hustru Elizabeth skal födha tigh en son/hwilkens nampn tu skalt kalla Johānes/och tigh skal warda glädhi och frögd. Och monge skola frögdas aff hans födhelse. Han skal warda stoor för HErranom. Wijn och starcka drycker skal han icke dricka. Och skal strax j modherlijffuet vpfylt warda medh them helgha Anda. Och han skal vmwenda monga aff Jsraels barn til HErran theras Gudh. Och han skal gå för honom medh Elie Anda och krafft / til at vmwenda fädhernars hierta til barnen/och the ohörigha til the rettferdighas snilheet / och göra HErranom itt bereedt folck.

Mala. 4.

Tå sadhe Zacharias til Ängelen / Hwar aff skal iagh thetta weta: Ty iagh år gammal / och mijn hustru år framlidhin j åldren. Ängelen swaradhe och sadhe til honom / Jagh år Gabriel/ som ståår j Gudz åsyyn / och år vthsend til at tala tigh til / och bodha tigh thenna godha tijdhenden. Och sij/tu skalt warda måållös/och skalt intet kunna tala / in til then daghen tå

thetta

Jonas Petters son Daniel Gustaf

thetta skeer/Therföre at tu icke troodde minom ordom / hwilken skola fulkompnat warda j sin tijdh.

Och folcket förbijdde Zachariam/och förundradhe sigh/at han så lenge dwaldes j Templet. Men tå han vthgick / kunde han intet tala medh them. Och så förmerckte the/at han hadhe seedt någhon syyn j Templet. Och han teknadhe them/och bleff måållös.

Och thet begaff sigh/tå hans embetes daghar vthe woro/gick han heem j sitt hws. Och effter the daghar/wardt hans hustru Elizabeth haffuandes/ och fördolde sigh j fem månadhe/och sadhe/ Så haffuer nu HErren giordt medh migh j the daghar tå han sågh til migh / på thet han skulle borttagha mijn försmådhelse jbland menniskionar.

Vthi siette månadhen / wardt Gabriel Ängel vthsend aff Gudhi / vthi en stadh j Galileen / benemd Nazareth / til een Jungfru / som förloffuat war enom man/ hwilkens nampn war Joseph aff Dauidz hws/ och Jungfrwnes nampn Maria. Och Ängelen kom in til henne / och sadhe/ Heel full medh nådh/ HErren är medh tigh/ Welsignat tu jbland quinnor.

(Welsignat) Thet är/ Högt priisat.

Tå hon sågh honom/wardt hon förfärat aff hans taal/ och tenckte vppå/hurudana helsning thetta war. Tå sadhe Ängelen til henne/ Fruchta tigh icke Maria/Ty tu haffuer funnet nådh för Gudhi. Sij/tu skalt aff la j titt lijff och födha en Son/hwilkens nampn tu skalt kalla Jesus. Han skal warda stoor/ och kallas thens Högsta Son. Och HERREN Gudh skal giffua honom hans fadhers Dauidz säte/ och han skal wara en Konung offuer Jacobs hws j ewigh tijdh/ och på hans Rike skal ingen ende wara.

(funnet nådh) Thet är/ Tu haffuer en gunstigh Gudh.

Tå sadhe Maria til Ängelen / Huru skal thetta tilgå? Ty iagh weet aff ingen man. Ängelen swaradhe/och sadhe til henne/ Then helghe Ande skal komma offuer tigh/och thens Högstas krafft skal offuerskyggia tigh. Therföre ock thet Helgha/ som aff tigh födt warder/skal kallas Gudz Son. Och sij / Elizabeth tijn frenka haffuer ock afflat en son j sin ålderdom / och thetta är siette månadhen / åt henne som hetes wara ofruchtsam / Ty för Gudh är ingen ting omögeligh. Tå sadhe Maria/ Sij/HErrans tienarinna/warde migh effter titt taal. Och Ängelen skildes jfrå henne.

Vthi the daghar stoodh Maria vp / och gick vp j bergsbygdena medh hast/vthi Jude stadh/och kom vthi Zacharie hws / och helsadhe Elizabeth. Och thet begaff sigh/ tå Elizabeth hörde Marie helsning / språng barnet vthi hennes lijff. Och Elizabeth wardt vpfylt medh them helgha Anda/ och ropadhe medh högha röst/och sadhe/Welsignat tu jbland quinnor/ och welsignat tins lijffs frucht. Och hwadhan kommer migh thetta / at mins HErras modher kommer til migh? Sij / tå rösten aff tinne helsning kom j mijn öron/språng barnet aff glädhi j mitt lijff. Och saligh ästu som trodde/Ty all ting warda fulbordat/som tigh sagd äro aff HErranom.

Och Maria sadhe.

Mijn siäl prisar stoorligha HErran. Och min Ande frögdar sigh j Gudhi minom Frelsare.

Ty han haffuer seedt til sinne tienarinnos ringheet. Sij/här effter warda all slechte migh saligha kallandes.

Ty then Mechtighe haffuer giordt mechtigh ting medh migh/och hans nampn är heligt/

Och hans barmhertigheet warar jfrå slechte til slechte / offuer them som fruchta honom.

Han haffuer bedriffuit macht medh sinom arm / och förskingrat them som höghferdighe äro vthi theras hiertas sinne.

The mechtigha haffuer han satt aff sätet/ och vpsatt the ringa.

The hungrogha haffuer han medh godh ting vpfylt/ och the rijka haffuer han låtit toma bliffua.

Han haff

Daniel Gustaf

Han haffuer vptaghit sin tienare Jsrael / tenckiandes på sina barmhertigheet.

Såsom han sagdt haffuer til wåra Fädher/ Abraham och hans sädh til ewigh tijdh. Och Maria bleff när henne widh tree månadher/Och gick så heem j sitt hws igen.

Så wardt tå Elizabeth tijdhen fulbordat / at hon skulle födha. Och hon födde en son. Och hennes grannar och frender fingo höra / at HErren hadhe giordt stoor barmhertigheet medh henne / och frögdadhe sigh medh henne.

Och thet begaff sigh/ på ottonde daghen komo the til at omskära barnet/och kalladhe honom effter hans fadher Zachariam. Tå swaradhe hans modher och sadhe/ Jngalunda/ men han skal heta Johannes. Tå sadhe the til henne/Vthi tinne slecht är ingen som haffuer thet nampnet. Så teknadhe the hans fadher/hwadh han wille kalla honom. Och han eskadhe ena taffla/ ther han vthi screff / säyandes/ Johannes är hans nampn. Och alle förundradhe sigh ther på. Och strax öpnadhes hans munn och hans tunga/ och taladhe/loffuandes Gudh. Och stoor fruchtan kom offuer alla theras grannar. Och thetta rychtet gick vth offuer alla Judeska bergsbygdena. Och alle the som thet hörde/satte j sitt hierta/ säyandes/ Hwadh mon warda vthaff thetta barnet? Ty HErrans hand war medh honom.

Och hans fadher Zacharias wardt vpfylt medh them helgha Anda/propheteradhe och sadhe.

Loffuat ware HErren Jsraels Gudh/Ty han haffuer besökt och förlossat sitt folck.

Och haffuer vprettat oss salighetennes Horn / vthi sins tienares Dauidz hws.

(Horn) Horn plåghar Scrifftenne taghas för krafft eller macht. Så är Christus salighetennes Horn/ thz är / han är then genom hwilken gudh kraffteligha haffuer bedriffuit wår salicheet / såsom han genom Propheterna loffuat hadhe.

Såsom han j förtijdhen talat haffuer / genom sina helgha Propheters munn.

At han skulle frelsa oss jfrå wåra owener / och vthu allas theras hand som hata oss.

Och bewisa barmhertigheet medh wåra fädher / och minnas på sitt helgha Testamente.

Och på then eedh/som han sworit haffuer wårom fadher Abraham/at giffua oss.

At wij frelste vthu wåra oweners hand / måtte honom tiena vthan fruchtan/j helgheet och rettferdigheet för honom/j alla wåra lijffzdaghar.

Och tu barn skalt kallas thens Högstas Prophete/ Tu skalt gå för HErranom / til at beredha hans wäghar.

Malach. 3

Och giffua hans folcke salighetennes kundskap / til theras synders förlåtelse.

Genom wår Gudz innerligha barmhertigheet / genom hwilka Vpgången aff högdenne haffuer oss besökt.

(Vpgången) Christus effter Gudomen är thenne vpgången j högdenne aff Fadhrenom.

Til at vppenbaras them / som sittia j mörkret och dödzens skugga/ och styra wåra fötter på fridzens wägh.

Och barnet wexte vp/och stercktes j Andanom. Och wistadhes j öknenne/til then daghen han skulle fram komma för Jsraels folck.

Annat Capitel.

Thet begaff sigh j then tijdhen/ at aff Keysar Augusto vthgick itt bodh / at all werlden skulle beskattas. Och thenna beskatning war then första/ och skeedde vnder then Höffdingen offuer Syrien/ Kyrenio. Och the gingo alle hwar vthi sin stadh/til at låta beskatta sigh. Så foor ock Joseph vp aff Galilea / aff then stadhen Nazareth in vthi Judeska landet / til Dauidz stadh/

(beskattas) Thet är/at huar och en skulle vpscriffua låta/hwadh han hadhe j sinne förmågo.

stadh/som heter Bethlehem/Ty han war aff Dauidz hws och slecht/på thet han skulle låta beskatta sigh medh Maria sijn troloffuadha hustru / hwilken haffuandes war.

Matt. 1. Så begaff sigh medhan the woro ther / wordo daghanar fulbordadhe/ at hon skulle födha. Och hon födde sin förstfödda Son / och swepte honomj lindaklädher / och ladhe honom nedher j een krubbo/ Ty them war icke rwm j herberghena.

Och j then samma egnden woro någhre Heerdar / the ther wakadhe och hóllo wård om nattena offuer sin hiord. Och sij / HErrans Ängel stoodh när them / och HErrans klarheet kringskeen them / och the wordo stoorligha förfäradhe. Och sadhe Ängelen til them / Warer icke förfäradhe / Sij / iagh bodhar idher stoor glädhi / hwilken allo folckena widherfaras skal / Ty jdagh är idher födder Frelsaren / som är Christus HErren / j Dauidz stadh. Och thetta skal wara idher för tekn. J skole finna Barnet swept j lindaklädher/nedherlagdt j een krubbo. Och strax wardt medh Ängelen itt stoort taal aff then himmelska häärskaran / the ther loffuadhe Gudh / och sadhe/ Ära ware Gudh j högden / Och på jordenne fridh/ Och menniskiomen en godh wilie.

Och thet begaff sigh/ at Änglanar foro jfrå them vp j himmelen / och Heerdanar begynte såya emellan sigh / Låt oss nu gå til Bethlehem / och see thet som wij haffue hördt skeedt wara / thet HErren oss vppenbarat haffuer. Och the gingo hasteligha / och funno Mariam och Joseph / och Barnet nedherlagdt j krubbon. Och tå the thet seedt hadhe/ berychtadhe the vth hwadh them sagdt war om thetta Barnet. Och alle the thet hörde / förundradhe sigh på the ting / som them sagd woro aff Heerdanar. Men Maria gömde all thenna ord/betrachtandes them j sitt hierta. Och Heerdanar gingo tilbaka igen/prijsadhe och loffuadhe Gudh/offuer alt thet the hördt och seedt hadhe/ såsom them sagdt war.

Matt. 1. Och tå otta daghar woro framgångne / at Barnet skulle omskäras/ kalladhes hans nampn Jesus. Hwilket så kallat war aff Ängelen / förr än han aff lat wardt j modherlijffuet.

Leuit. 12. Exodi 13. Och tå theras renselsedaghar woro fulkompnadhe effter Mosi Lagh/ hadhe the honom til Jerusalem / på thet the skulle båra honom fram för HERRAN / såsom scriffuit är j HERRANS Lagh/ Alt mankön som först öpnar modherlijffuet/skal kallas heligt HERRANOM. Och på thet the skulle offra/såsom sagdt war j HERRANS Lagh/itt par Turturduffuor eller twå vnga duffuor.

Och sij/ J Jerusalem war en man benemd Simeon / och then mannen war rettferdigh och gudhfruchtigh/och wente effter Jsraels tröst. Och then helghe Ande war medh honom. Och han hadhe fått swar aff them helgha Anda/ at han icke skulle see dödhen / vthan han hadhe seedt tilförenna HERRANS Christ. Och han kom aff Andans tilskyndelse j Templet.

Och tå föräldranar båro in Barnet Jesum / at the skulle göra för honom / såsom sidhwenia war j Laghen / toogh han honom j sin fampn/och loffuadhe Gudh / och sadhe.

(j fridh) Thet är/nu wil iagh gladheligha döö/ Ty iagh haffuer nu seedt thet tu migh loffuadhe.

HErre/Nu låter tu tin tienare fara j fridh/effter som tu sagdt haffuer.
Ty mijn ögon haffua seedt tina saligheet.
Hwilka tu bereedt haffuer för allo folcke.
Jtt Liws til Hedhninganars vplysning / och titt folck Jsrael til prijs.

Och hans fadher och modher förundradhe sigh på thet som sadhes om honom. Och Simeon welsignadhe them / och sadhe til Mariam hans modher / Sij / thenne är satt til itt fall och vpståndelse mongom j Jsrael / och til itt tekn/hwilko emoot sagdt warder. Ja/itt swerd skal ock gå j genom tina siäl/

tina siäl/på thet mong hiertas tanckar skola vppenbaras.

Och ther war een Prophetissa / benemd Hanna / Phanuels dotter aff Aser slechte / hon war kommen til en stoor ålder / och hadhe leffuat siw åår medh sin man jfrå sin iungfrwdom/och war nu een ånkia widh fyra och otatiyo åår / hon kom aldrigh bortt vthu Templet / tienandes Gudhi medh fasto och böner natt och dagh. Hon kom ock ther til j samma stundenne/och prisadhe HErran/ och taladhe om honom til alla thin som j Jerusalem wente förlosning.

Och tå the all ting fulbordat hadhe effter HErrans Lagh / drogho the in j Galileen igen / vthi sin stadh Nazareth. Och Barnet wexte vp och förstercktes j Andanom/och vpfyltes medh wijsheet/och Gudz nådh war medh honom. Och hans föräldrar gingo årligha til Jerusalem til Påschahögtijdhen. Och tå han wardt tolff åra gammal/och the vpfarne woro til Jerusalem / effter Högtijdhennes sidhwenio / och the fulkompnat hadhe daghanar / och gingo heem igen / bleff Pilten Jesus quarr j Jerusalem / och hans föräldrar wiste ther intet aff. Men the meente at han war j selskapet. The gingo ena dagsleed / och sökte honom jbland frender och wener. Och tå the icke funno honom / gingo the til Jerusalem igen / och sökte honom. Så begaff thet sigh effter tree daghar/funno the honom j Templet/sittiandes mitt jbland the Lärare/hörandes them och frågandes them. Och alle the honom hörde/ förskreckte sigh offuer hans förstånd och swar.

Och tå the sågho honom / förundradhe the sigh. Och hans modher sadhe til honom/Min Son/hwj giorde tu oss thetta? Sij/tin fadher och iagh haffue sökt effter tigh/söriandes. Och han sadhe til them/ Hwadh är thet at j sökte migh? Wisten j icke/ at vthi the stycker som min Fadher tilhöra / bör migh wara? Och the förstodho icke ordet/som han medh them taladhe. Och så foor han nedh medh them / och kom til Nazareth/och war them vnderdånigh. Men hans modher gömde all thessa ord vthi sitt hierta. Och Jesus wexte til j wijsdom / ålder och nådhe för Gudh och menniskior.

Tridie Capitel.

VThi femtonde årena/ aff Tyberij Keysaredöme / tå Pontius Pilatus war Landzhöffding j Judea / och Herodes war Tetrarcha j Galilea / och Philippus hans brodher Tetrarcha j Jturea / och j then egnden Trachonitidis / och Lysania Tetrarcha j Abilene / vnder the öffuersta Presterna Hanna och Caipha / kom Gudz befalning til Johannem Zacharie son j öknenne. Och han kom j alla then egnden widh Jordan / och predicadhe båtringennes döpelse til syndernas förlåtelse. Såsom scriffuit är j then boken aff Jsaie Prophetes ordom / then ther sägher / Vthi öknen är een ropande röst / Beredher HErrans wägh / görer hans stighar retta. Alla dalar skola vpfyllas / och all bergh och backar skola förnedhras / och thet krokot är/ skal rett warda / och thet oiemt är/ skal wendas j sletta wäghar / och alt kött skal see Gudz saligheet.

Matt. 3. Marci 1. Isaie 41.

Matt. 3. Så sadhe han tå til folcket som vthgick til at döpas aff honom / J Huggormars afffödha / hoo haffuer idher föregiffuit / at j vndkomma skolen then tilkommande wredhe? Görer för then skul tilbörligh båtrings frucht / och tagher idher icke före at säya widh idher sielff / Wij haffue Abraham til fadher / Ty iagh sägher idher / Gudh är mechtigh vpweckia Abrahe söner aff thenna stenar. Och nu är allaredho yxen satt til rotena på trään / Huart och itt trää / som icke båår godha frucht / warder affhugget och kastat j elden.

Och folcket frågadhe honom/säyande/Hwadh skole wij tå göra? Swas radhe han/och sadhe til them/Then ther twå kiortlar haffuer/han giffue then som ingen haffuer. Och then ther maat haffuer/göre sammalund.

Så komo ock the Publicaner til at döpas/och sadhe til honom/Mestar/ hwadh skole tå wij göra? Sadhe han til them/Kräffuer icke meer vth än idher förelagdt är.

Frågadhe ock krijgsmän honom säyandes/ Hwadh skole tå wij göra? Sadhe han til them/Görer ingom offuerwold och orett/och låter idher nöya åt idhor löön.

(öffuerwold) Thet är/ vppenbar orett. (orett) När en vmgår med list/ och förtrycker en annars rett/ och förwender hans saak.

Matt. 3. Marci 1. Johan. 1.

Så begynte tå folcket haffua een gissan/ och alle tenckte j sijn hierta om Johanne/om han icke war Christus. Tå swaradhe Johannes och sadhe til alla/Jagh döper idher j watn/ men en warder kommande som starckare är än iagh/hwilkens skoremar iagh icke werd är at vplösa/ Han skal döpa idher med them helgha Anda och medh eeld/ Hwilkens kastoskoffuel är vthi hans hand/ och han skal rensa sin logha/ och församla hwetet vthi sina ladho/ men agnanar skal han vpbrenna vthi ewigh eeld. Och mong annor stycke förmanadhe han/ och predicadhe för folcket.

Matt. 14. Marci 6.

Tå Herodes Tetrarcha wardt straffat aff honom för Herodias sins brodhers hustru skul/och för alt thet onda som Herodes giorde/ offuer alt thetta ladhe han Johannem j hechtelse.

Matt. 3. Marci 1. Johan. 1.

Och thet begaff sigh/tå alt folcket låt sigh döpa/ och Jesus wardt ock döpt/och badh/öpnadhes himmelen. Och then helghe Ande kom nedh j lekamligh hampn/såsom een duffua på honom/Och een röst kom aff himmelen/som sadhe/ TV ÄST MIN ELSKELIGHE SON/ vthi tigh behaghar migh.

Matt. 1.

Och Jesus war widh tretiyo åår tå han begynte. Och han wardt hållen för Josephs son/hwilken war Elj son.
Hwilken war Mathath son.
Hwilken war Leuj son.
Hwilken war Melchi son.
Hwilken war Janna son.
Hwilken war Joseph son.
Hwilken war Mathathie son.
Hwilken war Amos son.
Hwilken war Nahum son.
Hwilken war Hesli son.
Hwilken war Nange son.
Hwilken war Maath son.
Hwilken war Mathathie son.
Hwilken war Semei son.
Hwilken war Josech son.
Hwilken war Juda son.
Hwilken war Johanna son.
Hwilken war Resia son.
Hwilken war zorobabel son.
Hwilken war Salathiel son.
Hwilken war Neri son.
Hwilken war Melchi son.
Hwilken war Addi son.
Hwilken war Kosam son.
Hwilken war Elmadam son.
Hwilken war Her son.
Hwilken war Jeso son.
Hwilken war Eliezer son.
Hwilken war Jorem son.
Hwilken war Mattha son.
Hwilken war Leui son.
Hwilken war Simeon son.
Hwilken war Juda son.
Hwilken war Joseph son.
Hwilken war Jonam son.
Hwilken war Eliakim son.
Hwilken war Melea son.
Hwilken war Menam son.
Hwilken war Mathathan son.
Hwilken war Nathan son.
Hwilken war Dauid son.
Hwilken war Jesse son.
Hwilken war Obed son.
Hwilken war Boos son.
Hwilken war Salmon son.
Hwilken war Nahasson son.
Hwilken war Aminadab son.
Hwilken war Aram son.
Hwilken war Esrom son.
Hwilken war Pharez son.
Hwilken war Juda son.
Hwilken war Jacob son.
Hwilken war Isaac son.
Hwilken war Abraham son.

Om thessa scriffuar Philo och Josephus/ aff hwilka Mattheus somligha vthe låter.

Hwilken war Thara son.
Hwiken war Nachor son.
Hwilken war Saruch son.
Hwilken war Ragahu son.
Hwilken war Phaleg son.
Hwiken war Eber son.
Hwilken war Sala son.
Hwilken war Cainan son.
Hwilken war Arphaxad son.
Hwilken war Sem son.
Hwilken war Noe son.
Hwilken war Lamech son.
Hwilken war Mathusala son.
Hwilken war Enoch son.
Hwilken war Jared son.
Hwilken war Maleleel son.
Hwilken war Cainan son.
Hwilken war Enos son.
Hwilken war Seth son.
Hwilken war Adam son.
Hwilken war Gudz.

IIII. Capitel.

Matt. 4. Marci 1.

SEdhan gick Jesus jfrå Jordan igen/full med thē helgha Anda. Och wardt haffder aff Andanom vthi öknena/ och frestadhes j fyratiyo daghar aff dieffuulen. Och ååt intet j the daghar/ Vthan tå the endadhe woro/sedhan hungradhe honom. Tå sadhe dieffuulen til honom/ Äst tu Gudz Son/ så sägh til thenna stenen/ at han warder brödh. Tå swaradhe Jesus/och sadhe til honom/Thet är

Deute. 8.

scriffuit/Menniskian leffuer icke allenast aff brödh/ vthan aff hwart och itt Gudz ord.

Matt. 4.

Och dieffuulen hadhe honom på itt högt bergh/ och wijste honom all Rike j werldenne vthi itt ögnableck. Och dieffuulen sadhe til honom/ Tigh wil iagh giffua all thenna machten/och theras herligheet/ Ty the åro migh j hender giffuin/och hwem iagh wil/giffuer iagh them. Wilt tu nu falla nedh och tilbidhia migh/så skola the all höra tigh til. Jesus swaradhe/ och sadhe til honom/Gack bortt jfrå migh Satan/Ty thet är scriffuit/ Tin HERRA Gudh skalt tu tilbidhia/ och honom allena skalt tu dyrka.

Psalm. 91

Och hadhe han honom til Jerusalem/ och satte honom vp på tinnanar aff Templet/ och sadhe til honom/Äst tu Gudz Son/ så giff tigh här nedh före. Ty thet är scriffuit/Han skal befala sina Änglar om tigh/ at the skola förwara tigh/ och båra tigh på sina hender/ at tu icke stöter tin foot emoot

Deute. 6.

stenen. Tå swaradhe Jesus/och sadhe til honom/Thet är sagdt/ Tu skalt icke fresta HERRAN tin Gudh. Och sedhan dieffuulen hadhe fulkompnat all frestelsen/foor han jfrå honom til en tijdh.

Och Jesus kom genom Andans krafft/ in j Galileen igen. Och rychtet gick vth om honom j all then egnden ther om kring. Och han lärde j theras Synagogor/och wardt prijsat aff allom.

Och han kom til Nazareth/ ther han vpfödder war/ och gick om Sabbaths daghen in j Synagogon/ som hans sidhwenia war/ och stoodh vp och wille läsa. Tå wardt honom fången Isaie Prophetens book. Och tå han låt vp bokena/fann han thet rwmet/ ther scriffuit ståår/HERRANS

Isaie 61.

Ande är offuer migh/ therföre at han haffuer smoordt migh/til at förkunna Euangelium them fattighom haffuer han sendt migh/ til at läkia the förkrossadha hierta/ til at predica the fångar förlosning/ och them blindom syyn/ och them sönderslaghnom förlosning/ til at predica HERRANS behagheligha åår.

Sedhan ladhe han boken til hopa och fick tienarenom/ och satte sigh. Och allas theras öghon som j Synagogonne woro/ achtadhe på honom. Tå begynte han til at säya til them/ J dagh är thenna scrifft fulbordat för idhor öron. Och the båro honom alle witnesbyrd/och förundradhe sigh

på the nådhefulla ord/som gingo aff hans munn/och sadhe/ Är icke thenne Joha. 20.
Josephs son?
Tå sadhe han til them/ Wisseligha må j säya til migh thenna lijknelsen/
Läkiare lääk tigh sielffuan. Huru stoor ting wij hördt haffue j Capernaum Johan. 4.
skeedd wara/ gör ock sådana här j titt fädhernes land. Sadhe han/ Sannerli-
gha sägher iagh idher/ Jngen Prophete är aff hållen j sitt fädhernes land.
Men iagh sägher idher j sanning/ Monga änkior woro j Jsrael vthi
Elie tijdh/ tå himmelen igenlyckt war j try åår och sex månadher/ tå 3. Reg. 17.
stoor hunger war offuer hela landet/ och til ingen aff them wardt Elias
send/ vthan til ena änkio vthi Sarephtha Sidonis. Och monge spitelske 4. Reg. 5.
woro j Jsrael j Helisej Prophetes tijdh/ och ingen aff thim wardt reen giord/
föruthan Naaman aff Syrien.
Och alle the j Synagogon woro vpfyltes medh wredhe/ tå the thetta
hörde. Och vpreeste sigh emoot honom/ och driffuo honom vthu stadhen/
och leedde honom vth offuerst på klinten aff berghet/ ther theras stadh på
bygder war/ och wille stört honom ther vth före. Men han gick mitt ige- Marci 1.
nom them sin wägh. Och kom nedh til then stadhen Capernaum j Galilea/
Och ther lärde han them om Sabbatherna. Och the förundradhe sigh på
hans lärdom/ Ty medh hans taal war welligheet.
Och vthi Synagogon war een menniskia besatt medh en orenis dieffuuls Matt. 1. Marci 1.
Anda/ Och han ropadhe med högha röst/ säyandes/ Hey/ hwadh haffue wij
medh tigh Jesu Nazarene? Äst tu kommen til at förderffua oss? Jagh weet
hoo tu äst/ nemligh/ then Gudz Helighe. Och Jesus nepste honom/ säyan-
des/ War tyst/ och gack vthaff honom. Och dieffuulen kastadhe honom
mitt jbland them/ och gick vthaff honom/ och giorde honom ingen skadha.
Och een förfärelse kom offuer them alla/ och the taladhe inbyrdes medh huar
annan/ säyandes/ Hwadh skal thetta wara? Ty han biudher the orena An-
dar medh macht och wellighet/ och the gå vth. Och rychtet gick vth om ho-
nom allestädz j the landzendar ther om kring.
Tå Jesus vpstoodh vthu Synagogon/ gick han in j Simons hws/ Och
Simons swåra betwingadhes medh stora skelffuosott. Tå bådho the ho-
nom för henne. Och han trädde in til henne och nepste skelffuonne. Och
skelffuan offuergaff henne/ Och hon stoodh strax vp/ och tiente them.
Tå solen nedhergick/ alle the som hadhe siwkt folck aff allahanda siukor/
leedde them til honom. Och han ladhe henderna på hwar och en/ och gior-
de them helbregda. Foro ock så diefflanar vth aff mongom/ ropadhe och
sadhe/ Tu äst Christus Gudz Son. Tå nepste han them/ och stadde icke til at
the skulle tala/ Ty the wiste/ at han war Christus.
Tå dagher wardt/ gick han vth j ödhemarken. Och folcket sökte honom/
och komo til honom/ och förhöllo honom/ at han icke skulle gå jfrå them. Tå
sadhe han til them/ Andra städher moste iagh ock predica Gudz Rike/ Ty
iagh är ther til send. Och han predicadhe vthi the Synagogor j Galilea.

Femte Capitel.

OCh thet begaff sigh/ tå folcket föll honom offuer/ på thet the
skulle höra Gudz ord/ Och han stoodh vth medh siön Ge-
nezareth. Och han sågh twå båtar stå j siöstranden. Men
fiskarenar woro vthgångne aff them/ til at twå sijn nääť.
Tå gick han in vthi en båten som war Simons/ och badh
honom/ at han skulle leggia litet vth jfrå landet. Och han
satte sigh/ och lärde folcket vthu båten.
Tå han wende igen tala/ sadhe han til Simon/ Legg vth på diupet/ och
kaster

kaster idhor nääť vth til dräght. Tå swaradhe Simon/ och sadhe til honom/
Mestar/ wij haffue arbetat hela nattena/ och fått intet/ Men på tijn ord
wil iagh kasta vth näten. Och tå the thet giorde/ besluto the en mechta
stoor hoop fiskar/ och theras nääť gick sönder. Och the winkadhe til sina
stalbrödher/ som woro vthi then andra båten/ at the skulle komma och hielpa
them. Och the komo och vpfylte bådha båtanar/ så at the begynte siwnka.
Tå Simon Petrus thet sågh/ föll han til Jesu knää/ säyandes/ HErre/
gack vth jfrå migh/ Ty iagh är een syndigh menniskia. Ty een förskreckelse
war kommen offuer honom/ och offuer alla the medh honom woro/ för thet-
ta fiskafenget skul/ som the fått hadhe. Sammalunda ock offuer Jacobum
Matth. 4. Marci 1. och Johannem Zebedei söner/ som Simons stalbrödher woro. Tå sadhe Je-
sus til Simon/ war icke förfärat/ Här effter skalt tu tagha menniskior. Och
the förde båtanar j land/ och offuergåffuo altsammans/ och folgde honom.
Så begaff thet sigh/ tå han war vthi en stadh/ Och sij/ ther war en man
Matth. 8. Marci 1. full medh spitelsko. När han fick see Jesum/ föll han nedh på sitt ansichte/
och badh honom/ säyandes/ HErre/ om tu wilt/ kant tu göra migh renan. Tå
reckte han vth handena/ och toogh på honom/ säyandes/ Jagh wil/ war
reen. Och strax gick spitelskan bortt aff honom. Och han bödh honom at
Leuit. 14. han thet för ingom säya skulle/ Vthan gack (sadhe han) och wijsa tigh
Prestenom/ och offra för tijn renselse/ effter som Moses budhit haffuer/ them
til witnesbyrd.
Och rychtet gick än tå wijdhare vth om honom/ och mykit folck försam-
Matth. 9. Marci 2. ladhe sigh/ at the skulle höra honom/ och bliffua botadhe aff honom jfrå the-
ras kranckheter. Men han gick aff sidhes bortt j ödhemarkena/ och badh.
Och thet begaff sigh på en dagh tå han lärde/ och ther woro the Phari-
seer och Scrifftlärde sittiandes/ som kompne woro vthaff alla städher j Ga-
lilea och Judea/ och aff Jerusalem. Och HErrans krafft war til at göra them
helbregda. Och sij/ någhre män båro ena menniskio på een säng/ hwilken
Borttaghen war/ och the sökte effter/ huru the skulle komma honom in/ och
leggian fram för honom. Och tå the icke funno för folcket skul/ på hwilko
sidhon the skulle best komma honom in/ stigho the vppå taket/ och slepte ho-
nom nedh genom taket/ medh sängen mitt för Jesum. Och tå han sågh the-
ras troo/ sadhe han til honom/ Menniskia/ tina synder warda tigh förlåtna.
Och the Scrifftlärde och Phariseer begynte tenckia/ säyandes/ Hoo är thenne
som talar Gudz hädhelse? Hoo kan förlåta synder vthan Gudh allena?
Tå Jesus förmerckte theras tanckar/ swaradhe han/ och sadhe til them/
Hwadh tencken j vthi idhor hierta/ Hwilket är lettare säya/ Tina synder war-
da tigh förlåtna/ eller säya/ Statt vp och gack? Men på thet j skolen we-
ta/ at menniskionnes Son haffuer macht på jordenne förlåta synder/ sadhe
han til then Borttagna/ Tigh sägher iagh/ statt vp/ tagh tina säng/ och
gack j titt hws. Och han stoodh strax vp för theras öghon/ toogh sängena
ther han vthi leghat hadhe/ och gick sina ferde heem j sitt hws/ och prijsadhe
Gudh. Och the förskrecktes alle/ och loffuadhe Gudh/ och wordo fulle medh
fruchtan/ säyandes/ Wij haffue seedt jdagh selsyyn ting.
Matth. 9. Marci 2. Sedhan gick han vth/ och fick see en Publican benemd Leuj/ sittiandes
widh tollen/ och sadhe til honom/ Följgh migh. Han stoodh vp och folgde
honom/ och offuergaff altsamman. Och Leuj giorde honom itt stoort gästa-
bodh j sitt hws. Och ther woro en stoor hoop Publicaner/ och andre som
medh them til boordz såto. Och the Scrifftlärde och Phariseer knorradhe
emoot hans Läriungar/ säyandes/ Hwj äten j och dricken medh Publica-
ner och syndare? Tå swaradhe Jesus/ och sadhe til them/ The behöffua icke
läkiare som helbregda äro/ vthan the som krancke äro. Jagh är icke kom-
men til at kalla the rettferdigha/ vthan syndare til bättring.
Tå sadhe the til honom/ Hwj fasta Johannis Läriungar så offta/ och

bidhia

bidhia så mykit/sammalunda ock the Phariseers Låriungar/Men tine Låriungar åta och dricka: Sadhe han til them / Icke kunnen j driffua bröllopsfolcket til at fasta/så lenge Brudhgummen år når them. Men the daghar skola komma/at Brudhgummen warder taghen jfrå them/tå skola the fasta j the daghar. (Matt. / Marci)

Och han sadhe til them een lijknelse / Ingen setter en klwt aff nytt klådhe på gammalt klådhe / annars söndersliter han thet nyia / och then kluten aff thet nyia/skickar sigh icke effter thet gamla. Och ingen låter nytt wijn vthi gamla flaskor/annars slåår thet nyia wijnet flaskonar sönder/och spilles vth/och flaskonar bliffua förderffuadhe. Vthan nytt wijn skal man låta vthi nyia flaskor/och så bliffua the bådhen förwarat. Och ingen som dricker gammalt wijn / begårar strax nytt / Ty han sågher / Thet gamla år båtre.

VI. Capitel.

(Effter sabbath) Så kalladhes then andre daghen effter then högsta Sabbathen.

OCh thet begaff sigh på en Effter sabbath/at han gick jgenom sådh/och hans Låriungar ryckte vp ax / och gnuggadhe sönder medh henderna/och åto. Tå sadhe somlighe aff the Phariseer til them / Hwj gören j thet som icke år loffligt göra om Sabbathen: Swaradhe Jesus/och sadhe til them/Haffuen j icke låsit hwadh Dauid giorde/ tå han hungradhe / och the medh honom woro: Huru han gick in j Gudz hws/och toogh Skodhobrödhen och ååt/och gaff teslikes them som medh honom woro / hwilken ingom loffuat war at åta / vthan allenast Prestomē. Och sadhe han til them/Menniskionnes Son år en HErre/teslikes ock offuer Sabbathen. (Matt. / Marci) (1. Reg.)

Och thet begaff sigh på en annan Sabbath/at han gick in vthi Synagogon och lårde/ Och ther war een menniskia/ huilkens högra hand war bortstwinat. Och the Scrifftlårde och Phariseer wachtadhe på honom / om han någhon helbregda giorde på Sabbathen / at the måtte finna någhot / ther the kunde beklaghan före. Men han förstoodh theras tanckar / och sadhe til menniskiona/som then twinadha handen hadhe/ Statt vp / och gack fram. Han stoodh vp /och gick fram. Tå sadhe Jesus til them / Jagh skal spöria idher/Må man göra wel om Sabbatherna eller göra illa: Hielpa lijffuet eller förspillat: Och han sågh sigh om på them alla / och sadhe til menniskiona/ Reck vth tina hand. Han ock så giorde. Och hans hand wardt honom ferdigh såsom then andra. Men the wordo vrsinnighe / och taladhes widh emellan sigh/hwadh the skulle göra åt Jesum. (Matt. / Marci)

Så hende thet vthi the daghar/at han vthgick vppå itt bergh til at bidhia/ och bleff ther offuer nattena j bönen til Gudh. Och tå dagher wardt/ kalladhe han sina Låriungar/och vthwalde tolff aff them / hwilka han ock kalladhe Apostlar/Simonem/then han ock kalladhe Petrum/och Andream hans brodher/Jocobum och Johannem / Philippum och Bartholomeum/ Mattheum och Thomam/Jacobum Alphei son / och Simonem som kallas Zelotes/och Judam Jacobs son/och Judam Ischariothen/ then ock förrådharen war. (Matt. / Marci)

Och han gick nedher medh them/och stoodh på en platz j markenne/ och hele hopen aff hans Låriungar / och ganska mykit folck vthaff alt Judeska landet / och Jerusalem / och jfrå Tyro och Sidon / som widh haffuet liggia/ Hwilke kompne woro / på thet the wille höra honom / och warda botadhe aff sina siwkdomar. Och the som qualde wordo aff the orena Andar / wordo helbregda. Och alt folcket foor effter at tagha på honom / Ty aff honom gick krafft som alla botadhe.

Och han lyffte vp sijn öghon offuer sina Låriungar/och sadhe/Salighe åren j (Matt.)

åren j fattighe/ty Gudz Rike hörer idher til. Salighe åren j som nu hungren/ ty j skolen bliffua måttadhe. Salighe åren j som nu gråten / ty j skolen lee. Salighe warden j tå menniskionar hata idher / och aff skilia idher och banna idher / och bortkasta idhart nampn såsom thet ondt wore/för menniskionnes Son skul / Glådhens och frögdens på then daghen / Ty sij / idhor löön år mykin j himmelen. Sammalunda haffua theras fådher ock giordt Prophetomen.

Men wee idher som rijke åren / ty j haffuen idhar hugnat. Wee idher som måtte åren / ty j skolen hungra. Wee idher som nu leen / ty j skolen gråta och sörja. Wee idher tå alla menniskior loffua idher / ty sammalunda haffua ock theras fådher giordt them falska Prophetomen.

(Matt. 5.) Men idher som hören/sågher iagh / Elsker idhra owener. Görer them gott som hata idher. Welsigner them som idher banna. Och bedher för them som idher orett göra. Then tigh slåår på thet ena kindbenet / them hålt ock thet andra til. Och then tigh tagher mantelen jfrå/ honom förhålt icke heller kiortelen. Hwariom och enom som någhot begårar aff tigh/ honom giff. Och aff then som tijn ting tagher jfrå tigh/bedz intet igen. Och såsom j welen at menniskionar skola göra idher/görer ock j them sammalunda.

Och om j elsken them som idher elska/hwadh tack haffuē j ther före: Ty syndarenar elska ock them/ aff hwilka the elskadhe warda. Och om j gören thē gott som idher gott göra / hwad tack haffuen j ther före: Ty syndarenar göra thet ock. Och om j lånen them ther j hoppens få någhot igen / hwadh tack haffuen j ther före: Ty syndarenar låna ock syndarom/på thet the skola få lijka igen. Vthan heller elsker idhra owener/och görer wel / och låner / förhopandes ther intet aff / Och idhor löön skal wara mykin / och j skolen wara thens Högstas barn. Ty han år mild emoot the otacksama och onda.

(Matt. 7.) Warer för then skul barmhertighe/såsom idhar Fadher ock barmhertigh år. Dömer icke/så warden j icke dömde. Fördömer icke / så warden j icke fördömde. Förlåten / så warder idher förlåtit. Giffuer / så warder idher giffuit. Itt gott mått/wel stoppat/skakat och öffuerflödhande skal man giffua vthi idhart skööt. Ty medh samma mått som j måten / skola andra måta idher.

(Matt. 7.) Och han sadhe til them een lijknelse/ Kan ock en blinder ledha en blindan / falla the icke bådhe j gropena: Låriungen år icke offuer sin Mestare/ Men hwar och en år fulkommen / tå han år såsom hans Mestare. Hwadh seer tu itt grand vthi tins brodhers ögha / men en bielka vthi titt eghit ögha warder tu intet warse: Eller huru kant tu såya til tin brodher/Brodher hålt/ iagh wil borttagha grandet / som vthi titt ögha år / och tu seer icke sielff bielkan vthi titt ögha: Tu skrymtare / tagh först bortt bielkan vthu titt ögha / och sedhan see til / at tu kant vthtagha grandet som år j tins brodhers ögha.

Ty thet år icke gott trää som gör onda frucht / Ey heller ondt trää som gör godha frucht. Ty hwart och itt trää warder kendt aff sinne frucht. (Matt. 7.) Ty icke hemtar man heller fikon aff törne / Ey heller hemtar man wijnbäär aff tijstelen. Een godh menniskia bår gott fram vthaff sins hiertas godha fatabwr / och een ond menniskia bår ondt fram vthaff sins hiertas onda fatabwr. Ty ther aff hiertat fult år / ther talar munnen aff.

(Matt. 7.) Hwadh kallen j migh HErra HErra / och gören doch icke hwadh iagh sågher idher: Hwilken som kommer til migh / och hörer mijn ord och gör ther effter / iagh wil låta idher see hwem han lijk år. Han år lijk enom man som bygger itt hws / hwilken grooff diwpt / och ladhe grundwalen på helleberghet. Tå flodhen kom / strömadhe hon in på hwset / och kunde doch intet röra thet / Ty thet war grundat på helleberghet. Men then ther hörer / och icke gör / Han år lijk enom man som bygde sitt hws på jordena vthan grundwal. Ther strömadhe flodhen in på / och strax föll thet / Och thes hwß fall war stoort.

VII. Capitel.

TÅ han all sijn ord vthtalat hadhe för folcket/gick han til Capernaum. Och en Höffuitzmanz tienare lågh dödhsiwk/ och han war honom käär. Tå han hörde aff Jesu/ sende han the Äldsta aff Judanar til honom/ och badh honom/ At han wille komma/ och göra hans tienare helbregda. Tå the komo til Jesum/ bådho the honom flijteligha/ såyandes/ Han är werd/ at tu gör honom thet/ Ty han haffuer wårt folck käärt/ och haffuer bygdt oss Synagogon. Tå gick Jesus medh them. Matth. 8.

Och tå han nu icke longt war ifrå hwset/ sende Höffuitzmannen sina wener til honom/ och sadhe/ HErre/ gör tigh icke omak/ ty iagh är icke werdigh/ at tu gåår vnder mitt taak/ Hwarföre iagh ock icke reknadhe migh sielffuan werdighan til at komma til tigh/ Vthan sägh medh itt ord/ så warder min tienare helbregda. Ty iagh är ock en man stadder vnder Herskap/ och haffuer krijgsknechtar vnder migh/ Och iagh sägher til then ena/ Gack/ och han gåår. Och til then andra/ Kom/ och han kommer. Och til min tienare/ Gör thet/ och han gör så. Tå Jesus thetta hörde/ förundradhe han sigh på honom/ och wende sigh om/ och sadhe til folcket som folgde honom/ Thz sägher iagh idher/ Så stora troo haffuer iagh icke funnet j Israel. Och the som vthsende woro/ gingo heem igen/ och funno tienaren helbregda som siwk war.

Så begaff thet sigh/ sedhan han gick vthi thē stadhen som kallas Nain/ och medh honom gingo monge hans Läriūgar och mykit folck. Tå han nu kom in til stadzporten/ Sij/ tå bars ther vth en dödher/ sinne modhers eende son/ och hon war änkia. Och en stoor hoop folck aff stadhen medh henne. Tå HErren sågh henne/ warkunnadhe han sigh offuer henne/ och sadhe til henne/ Grååt icke. Och han gick til/ och toogh på bårena. Och the som båro/ stadhnadhe. Tå sadhe han/ Jagh sägher tigh vnger man/ statt vp. Och then dödhe satte sigh vp/ och begynte tala. Och han fick honom hans modher. Och en reddhoghe kom offuer alla/ och the prijsadhe Gudh/ såyandes/ En stoor Prophete är vpkommen jbland oss/ och Gudh haffuer sökt sitt folck. Och thetta rychtet om honom/ gick vth offuer alt Judeska landet/ och all the land ther om kring.

Och Johannis Läriungar vnderwijste honom om alt thetta. Och han kalladhe til sigh twå aff sina Läriungar/ och sende thm̄ til Jesum/ såyandes/ Åstu then som komma skal/ eller skole wij wenta någhon annan? Tå männenar komo til honom/ sadhe the/ Johannes Baptista sende oss til tigh/ såyandes/ Åstu then som komma skal/ eller skole wij wenta en annan? På samma tijdhen giorde han monga helbregda aff siwkdomar/ och plåghor/ och onda Andar/ och gaff mongom blindom syyn. Tå swaradhe Jesus/ och sadhe til them/ Gåår och sägher Johāni igen/ hwadh j seedt och hördt haffuen. The blinde see/ the halte gå/ the spitelske warda rene/ the döffue höra/ the dödhe stå vp igen/ them fattighom warder Euangelium predicat. Och saligh är then som icke förarghas på migh. Matth. 11. Esaie 35.

Och tå Johannis sendebodh woro sin wägh gångne/ begynte Jesus tala til folcket om Johannem/ Hwadh gingen j vth j öknen til at see? Willen j see een röö som drijffs aff wädhret? Eller hwad gingen j vth til at see? Willen j see een menniskio klädd j len klädher? Sij/ the som haffua herligh klädher vppå/ och leffua j kräsligheet/ äro j Konungs gårdanar/ Eller hwadh gingen j vth til at see? Willen j see en Prophet? Ja/ sägher iagh idher/ Ock meer än en Prophet. Han är then ther om scriffuit är/ Sij/ iagh sender min Ängel för titt ansichte/ hwilken tin wägh beredha skal för tigh. Ty iagh sägher idher/ Matth. 11. Mala. 3.

gher idher/ at jbland them som aff quinnor födde äro/ är ingen större Prophete vpkommen än Johannes Baptista. Doch likwel then ther mindre är j Gudz Rike/ han är större än han.

Och alt folcket som honom hörde/ och the Publicaner/ gåffuo Gudhi rett/ och läto sigh döpa medh Johannis döpelse. Men the Phariseer och the Lagkloke förachtadhe Gudz rådh emoot sigh sielffua/ och läto sigh intet döpa aff honom.

Sedhan sadhe HErren/ Hwem skal iagh doch lijkna menniskionar aff thetta slechtet/ och hwem äro the lijke? The äro lijke widh barn/ som sittia på torghet/ och ropa emoot hwar annan/ och såya/ Wij haffue pipat för idher/ och j haffuen intet dantzat. Wij haffue sunget sorghasong för idher/ och j greten intet. Ty Johannes Baptista kom/ och hwarken äät brödh eller drack wijn/ Och j såyen/ Han haffuer dieffuulen. Menniskionnes Son är kommen/ äter och dricker/ Och j såyen/ Sij/ then mannen är en fråtzare och wijndrinckare/ the Publicaners och syndares wen. Och wijsdomenom warder rett giffuit aff all sijn barn. Matth. 11.

Så badh honom en aff the Phariseer/ at han skulle få sigh maat medh honom. Och han gick vthi Phariseens hws/ och satt ther til boordz. Och sij/ een quinna som hadhe warit een synderska j stadhen/ tå hon förnam at han til boordz satt j Phariseens hws/ baar hon tijt itt glaß medh smörielse/ och stoodh baak för honom widh hans fötter gråtandes/ och begynte wäta hans fötter medh tårar/ och torkadhe medh sitt hoffuudhåår/ och kyste hans fötter/ och smoorde them medh smörielsen.

Tå then Phariseen som honom budhit hadhe/ sågh thetta/ sadhe han widh sigh sielff/ Wore thenne en Prophet/ wisseligha wiste han/ hoo och hurudana thenna quinnan är/ som handterar honom/ Ty hon är een synderska. Tå swaradhe Jesus/ och sadhe til honom/ Simon/ iagh haffuer någhot såya tigh. Han sadhe/ Mestar/ sägh. En man hadhe twå gellenärar/ En war honom skylligh femhundradhe penningar/ och then andre femtiyo. När the icke macht hadhe at betala/ gaff han thm̄ bådhom til. Sägh nu/ Hwilken aff them warder honom mera elskande? Swaradhe Simon/ och sadhe/ Jagh menar at then som han gaff mera til. Tå sadhe han til honom/ Rett dömde tu.

Och så wende han sigh til quinnona/ och sadhe til Simon/ Seer tu thenna quinnona? Jagh gick in j titt hws/ tu haffuer intet watn giffuit migh til mina fötter/ Men hon haffuer wått mina fötter medh tårar/ och torkat med sitt hoffuudhåår. Tu haffuer icke kyst migh/ Men hon/ sedhan iagh här ingick/ haffuer icke låtet aff at kyssa mina fötter. Mitt hoffuudh haffuer tu icke smoordt medh olio/ Men hon haffuer smoordt mina fötter medh smörielse. Hwarföre sägher iagh tigh/ Henne warda monga synder förlåtna/ Ty hon elskadhe mykit. Men then som mindre förlåtes/ han elskar mindre.

Sedhan sadhe han til henne/ Synderna förlåtas tigh. Tå begynte the som medh honom til boordz såto/ såya widh sigh/ Hoo är thenne som ock synder förlåter? Tå sadhe han til quinnona/ Tijn troo haffuer frelst tigh/ Gack medh fridh.

VIII. Capitel.

OCh thet begaff sigh ther effter/ at han wandradhe j städher och byiar/ predicadhe och förkunnadhe Euangeliū om Gudz Rike/ och the Tolff medh honom. Ther til någhra quinnor/ som han hadhe helbregda giordt ifrå the onda Andar och kranckheter/ nemligha/ Maria som kallas Magdalene/ aff hwilka siw dieffl ar vthgångne woro/ och Johanna Chuse hustru

hustru Herodis Fogtes / och Susanna/och monga andrasom honom tiente aff sina åghodelar.

Tå nu mykit folck kom tilhopa/ och vthaff städhernar sökte til honom / taladhe han genom lijknelse. En Sädhesman gick vth til at såå sina sådh. Och widh han sådde/ föll somt widh wäghen och wardt förtrampat / och foghlanar vnder himmelen åto thet. Och somt föll på helleberghet / och tå thet vpgick / förtorkadhes thet / Ty thet hadhe ingen wätsko. Och somt föll jbland törne / och törnen gingo medh vp / och förquaffde thet. Och somt föll j godha jord / och thet gick vp/och giorde hundradhefall frucht. Tå han thetta sadhe / ropadhe han / Then ther haffuer öron til at höra / han höre. (Matth. 13. Marci 4.)

Tå frågadhe honom hans Läriungar / hurudana thenna lijknelsen war. Han sadhe til them / Idher är giffuit weta Gudz Rikes hemligheet / Men them androm genom lijknelse / På thet at ändoch the see / skola the likwel icke see / Och ändoch the höra / skola the likwel icke förstå.

Så är nu thenna lijknelsen. Sädhen är Gudz ord. Men the som widh wäghen / thet äro the som höra / sedhan kommer dieffuulen / och tagher bort ordet vthu theras hierta / at the icke troo skola och bliffua frelste. Men the som på helleberghet / thet äro the som / när the höra / anamma the ordet medh glädhe / och the haffua inga röter / the ther troo til en tijdh / och tå frestelsen på kommer / falla the ther jfrå. Men thet som föll jbland törnen / äro the / som höra och gå bortt / och warda förquaffde aff vmsorgher och rijkedomar / och lijffzens wellust / och båra ingen frucht. Men thet vthi godha jord / äro the / som höra ordet / och behålla thet vthi itt ganska gott hierta / och båra frucht j tolamodh.

Men ingen vptender itt liws och skyler thet vnder någhot kaar / eller setter vnder bencken / Vthan setter thet på liwsastakan / at the som ingå / skola få see liwset. Ty thet är intet lönlighit / som icke skal warda vppenbart / Och intet fördoldt / thet icke skal kunnogt warda / och vpkomma skal j liwset. Seer för then skul til / huru j hören. Ty then ther haffuer honom warder giffuit / och then ther intet haffuer / thet han menar sigh haffua / thet skal ock taghas jfrå honom. (Matth. 5. Marci 4. Matth. 10.)

Så gingo til honom hans modher och hans brödher / och kunde doch icke komma til honom för folcket skul. Tå wardt honom bodhat / och sagdt / Tijn modher och tine brödher stå här vthe och wilia see tigh. Swaradhe han och sadhe til them / Mijn modher och mine brödher äro thesse / som höra Gudz ord och görat. (Matth. 12. Marci 3.)

Så begaff thet sigh på en dagh / at han steegh vthi itt skep medh sina Läriungar / och sadhe til them / Låt oss fara offuer siön. Och the ladhe vthaff. Sedhan widh the foro offuer / sompnadhe han. Och ther reeste vp itt stoort wädher på siön / och the förfyltes / och woro j stoor fara. Tå gingo the til och weckte honom vp / säyandes / Mestar / Mestar / wij förgåås. Tå stoodh han vp / och nepste wädhret och watnens wågh. Och så wende thet igen / och bleff stilla. Och han sadhe til them / Hwar är idhor troo ? Men the fruchtadhe och förundradhe / säyandes emellan sigh / Hoo må thenne här wara ? Ty han biwdher bådhe wädhrena och watnena / och the lydha honom ? Och the foro til the Gadareners egnd / hwilken är twert offuer Galileen. (Matth. 8. Marci 4.)

Och tå han vthgången war aff skepet på landet / mötte honom en man vthaff stadhen / hwilken dieffuulen hafft hadhe j long tijdh / och han hadhe ingen klädher på / ey heller bleff j hwsen / vthan j griffter. Tå han sågh Jesum / ropadhe han och föll fram för honom / och sadhe medh högha röst / Hwadh haffuer iagh göra medh tigh Jesu thens Högsta Gudz Son ? Jagh bedher tigh / at tu icke quäl migh / Ty han bödh them orena Andanom / at han skulle fara vthaff mannenom / Ty han hadhe lenge plåghat honom. (Matth. 8. Marci 5.)

Och han

Och han wardt bunden j kädhior / och förwarat j fiätrar / och sleet sönder banden / och wardt driffuen aff dieffuulen bortt j öknen.

Tå frågadhe Jesus honom / och sadhe / Hwadh är titt nampn ? Han sadhe / Legio / Ty monge diefflar woro inkompne j honom. Och the bådho honom / at han icke skulle biwdha them fara vthi affgrunden. Men ther war en stoor swijna hiord / som ther gick och födde sigh på berghet. Tå bådho the honom / at han wille tilstädhia them fara in j swijnen. Och han tilstadde thim thet. Tå foro diefflanar vthu menniskionne / och foro in vthi swijnen. Och hiorden brådstörte sigh vthi siön / och fördrenckte sigh. Men när the som wachtadhe swijnen / sågho hwadh ther skeedde / flydde the / och båro tijdhenden j stadhen och på bygdena. (Legio är itt taal wid sextusend.)

Tå gingo the vth / til at see hwadh ther skeedt war / och komo til Jesum / och funno mannen ther diefflanar vthaff farne woro / klädd och widh sijn sinne / sittiande widh Jesu fötter / och wordo förfäradhe. Och the som thet seedt hadhe / förkunnadhe them teslikes / huruledes thẽ besatte war helbregda worden. Och hele hopen aff the Gadarener bådho honom / at han wille fara jfrå them. Ty them war en stoor reddhoghe på kommen. Tå steegh han til skeps / och foor tilbaka igen. Men mannen ther diefflanar woro vthaff farne / badh honom / at han mätte bliffua när honom. Men Jesus sende honom jfrå sigh / säyandes / Gack vthi titt hws igen / och sägh vthaff / huru stoor ting Gudh medh tigh giordt haffuer. Och han gick bortt och förkunnadhe offuer hela stadhen / huru stoor ting Jesus hadhe giordt medh honom.

Och thet begaff sigh / tå Jesus kom igen / vndfick honom folcket / Ty alle wente effter honom. Och sij / ther kom en man som heet Jairus / och war en Öffuerste för Synagogon / han föll nedh för Jesu fötter / bidhiandes honom / at han wille gå j hans hws / Ty han hadhe ena eenda dotter widh tolff åra gammul / och hon begynte siälas. Men j wäghen widh han gick tijt / trengde honom folcket. (Matt. 9. Marci 5.)

Och een quinna som blodhgång hadhe hafft j tolff åår / och hadhe förtäärdt alt thet hon åtte på läkiare / och kunde doch botas aff ingom / gick baak effter / och toogh på hans klädhefåll / Och strax stilladhes hennes blodhgång. Och Jesus sadhe / Hoo är then som toogh på migh ? Tå the alle nekadhe / sadhe Petrus / och the medh honom woro / Mestar / Folcket trenger tigh och omakar tigh / och tu säghe / Hoo toogh på migh ? Tå sadhe Jesus / Någhor haffuer jw taghit på migh / Ty iagh kende / at krafft gick aff migh. Tå quinnan sågh / at thet icke war lönlighit / kom hon skelffuande / och föll nedh för hans fötter / och förkunnadhe för allo folckena / för hwadh saak skul hon hadhe taghit på honom / och huruledhes hon bleff strax helbregda. Tå sadhe han til henne / War tröst mijn dotter / tijn tröo haffuer frelst tigh / Gack medh fridh. (Matt. 9. Marci 5.)

Widh han än nu taladhe / kom en vthaff Öffuerstans hws för Synagogon / säyandes til honom / Tijn dotter är dödh / gör icke Mestaren omak. Tå Jesus hörde thet ordet / sadhe han til pijghonnes fadher / Rädz intet / vthan troo allenast / och hon warder helbregda. Tå han kom j hwset / stadde han ingom ingå medh sigh / vthan Petrum / Jacobum och Johannem / och fadhren och modhren til pijghona. Men the greto alle och jämradhe sigh offuer henne. Tå sadhe han / Gråter icke / pijghan är icke dödh / men hon soffuer. Tå giorde the spee aff honom / wel wetandes at hon war dödh. Men han dreff them alla vth / och toogh henne widh handena / och ropadhe säyandes / Pijgha statt vp. Och hennes Ande kom igen / och hon stoodh strax vp. Och han bödh giffua henne maat. Och hennes föräldrar förskrecktes. Men han bödh them / at the ingom säya skulle / hwadh ther skeedt war.

IX. Capitel.

Sedhan

[Matt. 10. Marci 6.] SEdhan kalladhe (Jesus) tilhopa the Tolff / och gaff them macht och wold offuer alla diefflar / och at the siwkdomar bota kunde. Och sende them vth til at predica Gudz Rike / och göra the siwka helbregda. Och sadhe til them / Tagher intet medh idher til wägs / icke kåp eller skråppo / icke brödh / icke penningar / haffuer ey heller twå kiortlar. Och j hwadh hws j ingåån / ther bliffuer til tess j draghen tådhan. Och hwilke icke anamma idher / så gåår vthaff then stadhen / och skudden ock stofftet aff idhra fötter / til witnesbyrd offuer them. Och the gingo vth och wandradhe om kring j byianar / predicadhe Euangelium / och giorde helbregda allestådz.

[Matt. 14. Marci 6.] Tå fick Herodes Tetrarcha höra alt thet som bedreffs aff honom. Och honom begynte misshagha. Ty thet sadhes aff somlighom / at Johannes war vpstånden aff dödha. Aff somlighom / at Elias war vppenbarat. Aff somlighom / at någhon Prophet aff the gamla war vpstånden. Och Herodes sadhe / Johannem haffuer iagh halshugget. Men hoo är thenne / ther iagh sådant aff hörer? Och begäradhe see honom.

[Matt. 14. Marci 6. Johan. 6.] Och Apostlanar komo igen / och förtalde honom alt thet the giordt hadhe. Tå toogh han them medh sigh / och gick affsidhes vthi ena ödhemark / som ligger widh then stadhen / som kallas Bethsaida. Tå folcket thet förnam / komo the effter honom. Och han vndfick them / och taladhe medh them om Gudz Rike / och giorde them helbregda som thet behöffde. Men daghen begynte warda framlidhen.

Tå gingo the Tolff fram / och sadhe til honom / Låt folcket jfrå tigh / at the gå vthi köpstädherna och nesta bygdena / ther the mågha gästa och finna maat / Ty wij äre här j ödhemarkenne. Han sadhe til them / Giffuer j them äta. Tå sadhe the / Wij haffue icke flere brödh än fem / och twå fiskar / vthan at wij gå bortt / och köpe maat til alt thetta folcket (Och woro the icke longt jfrå fem tusend mån) Tå sadhe han til sina Läriungar / Låter them settia sigh nedh / j hwart maatskapet femtiyo. Och the giorde så / och låto them alla settia sigh nedh. Tå toogh han the fem brödh / och the twå fiskar / vplyffte sijn ögon j himmelen / tackadhe ther offuer / brööt / och fick Läriunganar / at the skulle sedhan leggiat fram för folcket. Och the åto alle / och wordo mätte. Sedhan wardt vptaghit thet som them offuerlop / tolff korghar fulle medh stycker.

[Matt. 16. Marci 8.] Och thet begaff sigh / tå han war allena j sina böner / woro ock någhre hans Läriungar medh honom / them frågadhe han / och sadhe / Hwem såya folcket migh wara? Tå swaradhe the / och sadhe / Johannem Baptistam. Somlighe Eliam. Och somlighe / at någhon Prophet aff the gamla är vpstånden. Tå sadhe han til them / Hwem såyen tå j migh wara? Swaradhe Petrus / och sadhe / Tu äst Gudz Christ. Och han hotadhe them / och förbödh / at the skulle thet någhrom såya / och sadhe / Menniskionnes Son moste mykit lijdha / och bortkastas aff the Äldsta och öffuersta Presterna och Scrifftlärda / och dråpas / och tridie daghen vpstå igen.

Sadhe han ock til them alla / Hwilken migh efterfölia wil / han wedhersåye sigh sielff / och taghe sitt korss på sigh hwar dagh / och fölie migh. Ty then som wil behålla sitt lijff / han skal mista thet. Och hoo som mister sitt lijff för mina skul / han skal thet behålla. Och hwadh kommer thet menniskionne til godho / om hon wunne hela werldena / och förtapar sigh sielff / eller gör skadha på sigh sielff? Hwilken som blyies widh migh och mijn ord / widh honom skal ock menniskionnes Son blyias / tå han kömer j sijn och sins Fadhers / och the helgha Änglars herligheet. Men iagh sägher idher för wisso / at någhre äro aff them som här stå / the ther icke skola smaka dödhen / til tess the få see Gudz Rike.

[Matt. 17. Marci 9.] Så begaff thet sigh widh otta daghar effter thenna orden / at han toogh til sigh

til sigh Petrum och Johannem och Jacobum / och gick vp på itt bergh til at bidhia. Och widh han badh / wardt hans ansichte förwandlat / och hans klädnat war hwijt och skijnande. Och sij / twå män taladhe medh honom / som woro Moses och Elias / och syntes j herligheet / och taladhe om hans affgång som han fulborda skulle j Jerusalem. Men Petrus och the medh honom woro / förtyngdes aff sömpn. Tå the vpwakadhe / sågho the hans klarheet / och the twå män stå när honom.

Och thet begaff sigh / tå the gingo jfrå honom / sadhe Petrus til Jesum / Mestar / oss är gott här wara / Låt oss göra här tree hyddor / een til tigh / och een til Mosen / och een til Eliam. Och wiste icke hwadh han sadhe. Och widh han så sadhe / kom en skyy / och kringskygde them. Och the wordo förfäradhe widh the wordo inweffuadhe j skyyn. Och een röst hördes vthu skynom / then ther sadhe / Thenne är min elskelighe Son / HONOM hörer. Och j thet samma rösten hördes / funno the Jesum wara allena. Och the tijgde / och förkunnadhe ingom j the daghar någhot aff thet the seedt hadhe.

[Matt. 17. Marci 9.] Så hende sigh daghen ther effter / tå the gingo nedh aff berghet / mötte honom mykit folck. Och sij / en man aff folcket ropadhe / och sadhe Mestar / iagh bedher tigh see til min son / Ty han är mitt eenda barn / Sij / Anden begriper honom / och strax ropar han / och han sliter honom / så at han fradhgas / och han faar medh nödh jfrå honom / tå han honom slitit haffuer. Och iagh badh tina Läriungar / at the skulle vthdriffua honom / och the kunde icke. Tå swaradhe Jesus / och sadhe / O tu otroghna och genstortigha slechte / huru lenge skal iagh wara när idher / och lijdha idher? Haff tin son hijt. Och widh han nu framgick / reeff och sleet dieffuulen honom. Men Jesus nepste then orena Andan / och giorde pilten helbregda / och fick honom sinom fadher igen. Och alle wordo förskreckte offuer Gudz herligheet.

[Matt. 17. Marci 9.] Tå alle vndradhe på alt thet han giorde / sadhe han til sina Läriungar / Fatter thessa orden vthi idhor örön / Ty thet skal skee / Menniskionnes Son warder offuerantwardat j menniskiors hender. Men the förstodho icke thetta ordet / och thet war fördoldt för them / at the thet icke kunde förstå. Och the fruchtadhe at frågha honom om thet ordet.

[Matt. 18. Marci 9.] Och kom jbland them en tancke / hwilken thera skulle störst wara. Tå Jesus sågh theras hiertas tanckar / toogh han itt barn / och stelte thet när sigh / och sadhe til them / Hwilken som anammar thetta barnet j mitt nampn / han anammar migh. Och then migh anammar / han anammar honom som migh sendt haffuer. Men then ther minst är jbland idher alla / han skal wara störst.

Tå swaradhe Johannes / och sadhe / Mestar / Wij sågho en som vthdreff diefflar vnder titt nampn / och wij förbudhom honom thet / effter thet han icke fölier medh oss. Sadhe Jesus til honom / Förbiudher honom intet / Ty then ther icke emoot oss är / han är medh oss.

OCh thet begaff sigh / tå tijdhen fulbordat war / at han skulle hädhan taghen warda / wende han sitt ansichte til at fara åt Jerusalem. Och han sende bodh fram för sigh. The gingo och komo in til en stadh / som the Samariter vthi boodde / at the skulle redha för honom. Och the vndfingo honom intet / Ty han hadhe wendt sitt ansichte til at dragha til Jerusalem. Tå hans Läriungar / Jacobus och Johannes thet sågho / sadhe the / HErre / wilt tu / så wilie wij såya / at eelden måtte komma nedh aff himmelen / och förtära them / såsom ock Elias giorde? Men Jesus wende sigh om / och nepste them / såyandes / J weten icke hwars Andas j ären? Ty menniskionnes Son är icke kommen til at förderffua menniskionars siälar / vthan til at frelsa them. Och the gingo tådhan vthi en annan byy. [Här begynnar Lucas til at bescriffua Christi ferd til Jerusalem.]

[Matt. 8.] Och thet begaff sigh / widh the gingo på wäghen / sadhe en til honom / Jagh wil fölia tigh hwart tu gåår. Sadhe Jesus til honom / Räffuanar

haffua

haffua kulor/och foghlanar vnder himmelen neste/ Men menniskionnes Son haffuer icke/ ther han kan luta sitt hoffuudh til.

Men han sadhe til en annan/ Följgh migh. Tå sadhe han/ HErre/ låt migh först gå bortt/och begraffua min fadher. Tå sadhe Jesus til honom/ Låt the dödha begraffua sina dödha/ Men tu gack/ och förkunna Gudz Rike.

En annar sadhe/ HErre/ Jagh wil fölia tigh/ Men låt migh först gå och skilia migh jfrå them som j mitt hws åro. Sadhe Jesus til honom/ Hwilken som setter siin hand til ploghen och seer tilbaka/ han år icke bequem til Gudz Rike.

X. Capitel.

SEdhan skickadhe HErren vth andra siwtiyo/ och sende them twå och twå fram för sigh j alla stådher och rwm/ tijt han komma wille/och sadhe til thm/ Sådhen år stoor/ men arbetarenar åro fåå/ Bedher förthy skul Sådhennes Herra/at han vthsender arbetare j sina Sådh/ Gåår/ sij/ iagh sender idher såsom Lamb jbland Vlffuar. Bårer ingen såck/ ey heller skreppo/ey heller skoor/ och helser ingen j wäghen. Vthi hwadh hws j kommen/ sägher först/ Fridh ware thesso huse. Och om ther någhor år fridzens barn/ så skal idhar fridh bliffua på honom. Hwar ock icke/så kommer han til idher igen. Vthi thet samma hws bliffuer/åter och dricker hwadh idher föresets/ Ty arbetaren år siin lööns werd. — *Matt. 10.*

Gåår icke vthu hws j hws. Och vthi hwadh stadh j kommen och the anamma idher/ åter hwadh idher föresets/ och görer the siwka helbregda/som ther åro/ Och sägher til them/ Gudz Rike år kommet hardt når idher. Vthi hwadh stadh j kommen/och the icke anamma idher/ så gåår vth på hans gator/och sägher/ Thet stofft som lodde widh oss aff idhar stadh/ skake wij aff på idher. Doch skolen j weta/ at Gudz Rike war kommet hardt når idher. Jagh sägher idher/ at Sodome skal dreghelighare warda på then daghen/ån them stadhenom. — *Matt. 11.*

Wee tigh Chorazin/ wee tigh Bethsaida/ Ty hadhe sådana krafftter warit giorda vthi Tyro och Sidon/ som the giorda åro vthi idher/ longo sedhan hadhe the sittit vthi såck och asko/och giordt synda båtring. Doch skal Tyro och Sidoni drågelighare warda på Domenom ån idher. Och tu Capernaum/som vphåffuen åst alt in til himmelen/ tu skalt nedherstördt warda til heluete. Hwilken idher hörer/han hörer migh. Och then idher förachtar/ han förachtar migh/ Men then migh förachtar/ han förachtar honom som migh sendt haffuer.

Men the siwtiyo komo igen med glådhi/och sadhe/ HErre/ Diefflanar åro oss ock vnderdånighe j titt nampn. Tå sadhe han til them/ Jagh sågh Satanam falla aff himmelen såsom en liungeeld. Sij/iagh haffuer giffuit idher macht at trampa på Ormar och Scorpioner/och offuer all fiendans krafft/ och idher skal intet warda skadhandes. Doch frögder idher icke ther aff/ at Andanar åro idher vnderdånighe/ Vthan frögder idher/ at idhor nampn åro scriffuin j himmelen. — *Matt. 11.*

J samma stundenne/ frögdadhe sigh Jesus j Andanom/ och sadhe/ Jagh prijsar tigh Fadher/ himmelens och jordennes HERRE/at tu haffuer thetta fördoldt för the wijsa och kloka/ och haffuer thet vppenbarat för the fåkunnigha/ Ja Fadher/ Ty så haffuer warit behaghelighit för tigh. All ting åro migh antwardat aff minom Fadher. Och ingen weet hoo Sonen år/vthan Fadhren/ Och hoo Fadhren år/ vthan Sonen/ och then som Sonen wil thet vppenbara. — *Johan.*

Matth. 13. Och han wende sigh om til sina Låriungar affsidhes/ och sadhe/ Salighe åro the öghon/som see thet j seen/ Ty iagh sägher idher/ Monge Propheter och Konungar/ åstundadhe see thet j seen/ och fingo doch icke seet/ och höra thet j hören/och fingo doch icke hörat.

Och sij/ en Lagklook stoodh vp/ och frestadhe honom/ såyandes/ Mestar/ hwadh skal iagh göra/at iagh må få ewinnerlighit lijff? Tå sadhe han til honom/ Hwadh år scriffuit j Laghen? Huru låås tu? Swaradhe han och sadhe/ Tu skalt elska tin HErra Gudh aff alt titt hierta/ och aff allo tinne siål/och aff alla tina krafftter/och aff allom tinom hogh. Och tin nåsta som tigh sielff. Tå sadhe han til honom/ Retteligha swaradhe tu/ gör thet/ så fåår tu leffua. Tå wille han göra sigh sielffuan rettferdighan/ och sadhe til Jesum/ Hwilken år tå min nåste? — *Deute. 6.*

Tå swaradhe Jesus/och sadhe/ En man foor nedh aff Jerusalem til Jericho/och kom j röffuare hender/ Och the klådde aff honom/och sargadhe honom/ och gingo tådhan/ och låto honom liggia halff dödhan. Så hende sigh/ at en Prest foor nedher åt samma wåghen/ och tå han fick see honom/ gick han fram om honom. Sammalunda ock en Leuit/ tå han kom til thet samma rwmet/gick han fram/ och sågh på honom/ och gick sedhan fram om honom. Men en Samaritan kom samma wåghen/och kom til honom. Och når han sågh honom/warkunnadhe han sigh offuer honom/ och gick til/och förbandt hans såår/och gööt ther olio och wijn in/ och ladhe på sin göök/ och förde honom til herberghe/ och skötte honom. Then andra daghen foor han tådhan/ och toogh fram twå penningar/ och gaff werdenom/och sadhe til honom/ Sköt honom/och hwadh tu meer kostar på honom/wil iagh betala tigh/ når iagh kommer igen. Hwilken aff thessa tree/ synes tigh nu haffua warit hans nåste/ som för röffuarenar kommen war? Sadhe han/ Then som bewijste honom barmhertigheet. Tå sadhe Jesus til honom/ Gack/ och gör tu sammaledhes.

(hans nåste) Wår nåste år icke allena then oss wel gör/ vthan ock then som wåra welgerningar behöffuer/ och wij åre hwar annars nåste.

Men thet begaff sigh tå the wandradhe/ gick han vthi en liten stadh/och een quinna benemd Martha/ vndfick honom vthi sitt hws. Och hon hadhe een syster benemd Maria/ Hon satte sigh widh Jesu fötter/ och hörde hans ord. Men Martha bekymradhes medh ydkeligh tienst. Hon gick fram/ och sadhe/ HErre/ Sköter tu intet ther om/at mijn syster låter migh tiena allena? Så sågh henne nu/ at hon hielper migh. Swaradhe Jesus/och sadhe til henne/ Martha/ Martha/ tu haffuer vmsorgh och bekymmer om mongahanda/ Men itt år nödhtorfftigt. Maria haffuer vthkorat then godha delen/ hwilken henne icke skal jfrå taghas.

XI. Capitel.

Matt. 6. OCh thet begaff sigh/ at han badh vthi itt rwm. Tå han wende igen/ sadhe en aff hans Låriungar til honom/ HErre/ lår oss bidhia/ såsom ock Johannes lårde sina Låriungar. Tå sadhe han til them/ Når j bidhien/ såyen så. Fadher wår/ som åst j himmelen. Helghat warde titt nampn. Tilkomme titt Rike. Skee tin wilie/ så på jordenne som j himmelen. Giff oss altijdh wårdt daghligha brödh. Och förlåt oss wåra synder/ ty ock wij förlåte allom som oss skyllighe åro. Och inleedh oss icke vthi frestelse. Vthan frels oss jfrå ondo.

Och sadhe han til them/ Hwilken år jbland idher som haffuer en wen/ och han gåår til honom om midnatz tijdh/och sägher til honom/ Kåre wen/ låna migh try brödh/ Ty min wen år kommen til migh/ wåghfarande/ och iagh haffuer intet leggia för honom. Och then som innan före år/ swarar

och sägher/Gör migh icke omak/dören är nu stengd / och min barn äro medh migh j säng / iagh kan icke stå vp och få tigh thet. Jagh sägher idher / Om han än icke vpståår/och fåår honom thet/therföre at han är hans wen/likwel therföre at han så träghen är/ ståår han vp / och fåår honom så mykit han behöffuer.

Matt. 7. Johan. 16. Så sägher ock iagh idher / Bedher/och idher skal giffuit warda. Söker/ och j skolen finna. Klapper / och idher skal warda vplåtit. Ty then ther bedher / han fåår / och then ther söker / han finner /och then ther klappar / honom warder vplåtet. Huilken jbland idher är then fadher / om hans son bedhes brödh aff honom / som giffuer honom en steen ? Eller om han bedhes fisk / mon han giffua honom en Orm för fisk ? Eller om han bedhes ägg / mon han få honom en Scorpion ? Kunnen nu j som onde ären / giffua idhor barn godha gåffuor / Huru mykit meer skal idhar himmelske Fadher giffua then helgha Anda/them som bidhia honom.

Matt. 12. Mar. 3. Och han vthdreff en dieffuul som war en dumbe. Och när dieffuulen war vthdriffuen/taladhe dumben. Och folcket förundradhe sigh. Men somlighe aff them sadhe/Han vthdriffuer diefflar medh Beelzebub/diefflanars Öffuersta. Och somlighe frestadhe honom/begärandes aff honom tekn aff himmelen. Men effter han wiste theras tanckar/ sadhe han til them / Huart och itt Rike/som syndrar sigh emoot sigh sielfft / thet warder förödt / och hws faller på hws. Är ock nu Satan syndrat emoot sigh sielff / Huru warder tå hans Rike ståndandes ? effter j säyen at iagh vthdriffuer diefflar medh Beelzebub. Men om iagh vthdriffuer diefflar medh Beelzebub/medh hwem driffua tå idhor barn them vth ? Therföre skola the wara idhre Domare/ Men om iagh vthdriffuer diefflar medh Gudz finger / så är jw Gudz Rike kommet til idher.

Tå en starck bewåpnat bewarar sitt hws / så bliffuer thet j fridh som han ägher. Men ther en starckare tilkommer/och offuerwinner honom / tagher han bortt all hans wapn ther han tröste vppå / och skiffter hans rooff. Then icke medh migh är/han är emoot migh / och then icke församlar medh migh / han förskingrar.

När then orene Anden gåår vth aff menniskionne/wandrar han kring om torra platzer / söker effter huilo och finner ingen. Tå sägher han/Jagh wil komma igen vthi mitt hws ther iagh vthgick. Och när han kommer/finner han thet reent sopat/och wel tilpyntat. Tå gåår han åstadh / och tagher til sigh siw andra Andar / som skadheligharen äro än han / och the gå ther in och boo ther/Och then menniskionnes sijdsta/warder werre än thet första.

Och thet begaff sigh/tå han thetta sadhe/hooff een quinna sina röst vp jbland folcket/och sadhe til honom / Saligh är then quedhen som tigh burit haffuer/och the spenar som tu dijt haffuer. Men han sadhe / Ja / Salighe äro the som höra Gudz ord/ och göma thet.

Jone. 2. Tå folcket trengdes in til / begynte han säya / Thetta är itt ondt slechte/ The begåra tekn /och tekn skal them icke giffuit warda/vthan Jone Prophetes tekn. Ty såsom Jonas war the Niniuiter itt tekn/ så skal ock menniskionnes Son wara thesso slechte. Drotningen aff Södherlanden / skal vpstå på Domen medh the män aff thetta slechtet/och skal fördöma them. Ty hon kom jfrå werldēnes enda til at höra Salomons wijsdom. Och sij / här är meer än Salomon. The Niniuitiske män skola vpstå på Domen medh thetta slechtet/och skola fördöma thet / Ty the giorde bätring effter Jone predican. Och sij / här är meer än Jonas. (Matt. 12. 3. Reg. 10. 2. Para. 9.)

Matt. 5. Marci 4. Jngen vptender itt liws / och setter thet vthi någhot heemlighit rwm/ eller vnder een skeppo/Vthan på liwsastakan/at the som inkomma/ skola få see aff liwset. Öghat är kropsens liws / När nu titt ögha är enfalliget / så warder ock all tin krop liws. Är thet ock argt / så warder ock tin krop mörk.

Therföre

Therföre see til/ at liwset som j tigh är / icke warder mörker. Om nu tin krop är allsammans liws/och haffuer ingen deel aff mörkret/så warder han allersamman liws / och vplyser tigh såsom en klaar liungeeld.

Matt. 23. Och widh han taladhe/ badh honom en Pharisee / at han skulle få sigh maat medh honom. Tå gick Jesus in medh honom/och satte sigh til boordz. Men tå Phariseen sågh/at han icke twådde sigh förr än han gick til boordz/ förundradhe han sigh. Tå sadhe HErren til honom / J Phariseer gören reent thet som vthwertes är på dryckekaret och fatet / och thet inwertes är j idher / är fult medh rooff och ondsko. J dårar / then som giorde thet vthwertes är / haffuer han ock icke giordt thet inwertes är ? Doch giffuer almoso aff thet j haffue/Och sij / så äro idher all ting reen.

Men wee idher Phariseer / Ty j gören tiyend aff mynto och rwto och allahanda kååll/och Domen och Gudz kärleek låten j bliffua tilbaka. Ja / man moste thetta göra / och doch thet andra icke låta.

Wee idher Phariseer / Ty j sittien gerna fremst j Synagogorna / och wilien helsadhe warda på torghet.

Wee idher Scrifftlärde och Phariseer/ j skrymtare / Ty j ären såsom the griffter som intet synas / ther folcket gåår vppå / och weet ther intet aff. Tå swaradhe en aff the Lagkloka / och sadhe til honom / Mestar / Tu försmådher ock oss medh thenna orden. Tå sadhe han / Wee ock idher j Laghkloke/ Ty j leggen byrdor på menniskionar / hwilka the icke dragha kunna / och j taghen icke sielffue på byrdona/medh itt idhart finger.

Wee idher j som byggen the Propheters griffter/Men idhre fädher slogho them jhiäl. Sannerligha j betyghen / at j hällen ther aff som idhre fädher giordt haffua/Ty the slogho thē jhiäl / och j byggen theras griffter vp.

Therföre sägher ock Gudz wijsdom/Jagh skal senda til them Propheter och Apostlar/och aff them skola the någhra dödha och förfölia / på thet at aff thetta slechtet skal vthkraffdt warda alla Propheters blodh/som vthgutin är / sedhan werlden war skapat / jfrå Abels blodh in til Zacharie blodh / som förgiordes emellan Altaret och Templet. Wisseligha/sägher iagh idher/ warder thet vthkraffdt aff thetta slechtet. (2. Par. 24.)

Matt. 23. Wee idher j Lagkloke / Ty j haffuen fått nyckelen til förståndet / sielffue gå j intet in/och förweghren them som ingå wilia.

När han nu thetta sadhe til them / begynte the Lagkloke och Phariseer gå hårdt åt honom/ och listeligha frågha honom om mong stycker med försååt/ sökiandes effter at the någhot weedha kunde aff hans munn/ ther the måtte beklagha honom före.

XII. Capitel.

Matt. 16. Marci 8. NÄr nu församlat wardt otaligha mykit folck / så at the trampadhe på hwar annan / begynte han säya til sina Läriungar först/Tagher idher wara för the Phariseers swrdeegh/ som är skrymterij/Ty intet är fördoldt som icke warder vppenbarat/och intet lönlighit/som icke vpkommer. Therföre huadh j sagdt haffuen j mörkret/thet skal warda hördt j liwset / och thet j talat haffuen j örat j kamranar/thet skal predicat warda offuan på taken.

Matt. 10. Men iagh sägher idher minom wenom/Rädhens icke för them som dödha kroppen/och sedhan haffua the intet hwadh the meer göra kunna. Men iagh wil wisa idher hwem j skolen rädhas. Rädhens honom / som sedhan han dödhat haffuer / haffuer han ock macht at bortkasta til heluete. Ja / sägher iagh idher / honom rädhens. Köpas icke fem sperffuer för twå småpenningar ? Och en aff them är icke förgäten för Gudhi. Ja/idhor hoffuudh-

häår äro

håår äro ock all reknat. Therföre fruchter idher intet / j ären bätre än monga sperffuer.

Men iagh sägher idher / Hwilken migh bekenner för menniskior / honom Matt. 10
skal ock menniskionnes Son bekenna in för Gudz Änglar / Men then migh nekar för menniskior / han skal ock nekat warda för Gudz Änglar. Och then ther talar itt ord emoot menniskionnes Son / thet skal warda honom förlåtit. Men then som hådher then helgha Anda / thet skal icke förlåtas. Matt. 10

När the nu dragha idher fram j Synagogorna och för Offuerheten / och för the Welligha / Haffuer ingen vmsorgh / hwadh och huruledhes j swara / eller hwadh j säya skolen / Ty then helghe Ande skal lära idher j samma stundenne hwadh j säya skolen.

Tå sadhe en aff folcket til honom / Mestar / sägh minom brodher / at han byter medh migh arffuedelen. Sadhe han til honom / Menniskia / hoo haffuer skickat migh til Domare eller skifftare offuer idher ? Och han sadhe til them / Seer til / och tagher idher wara för girigheet / Ty eens menniskios lijff henger icke ther på / at hon monga åghodelar haffuer. Och sadhe han een lijknelse til them / säyandes.

Thet war en rijker man / hwilkens åker baar frucht noogh / Tå tenckte han widh sigh sielff / säyandes / Hwadh skal iagh göra ? Ty iagh haffuer icke ther iagh kan leggia mina frucht vthi. Och sadhe / Thetta wil iagh göra / Jagh wil rijffua om kull mina ladhor / och byggia vp större / och tijt wil iagh församla alt thet migh wext är / och mina åghodelar. Och säya til mina siäl / Siäl / tu haffuer mykit gott förwarat in til mong åår / gör tigh godha daghar / äät / drick / war gladh. Men Gudh sadhe til honom / Tu dåre / j thenna natt skal man kalla tina siäl jfrå tigh / Hoo skal tå få thet tu tilreedt haffuer ? Altså gåår thet ock honom / som sigh församlar åghodelar / och icke är rijk för Gudhi.

Matt. 6.
Och han sadhe til sina Läriungar / Therföre sägher iagh idher / haffuer icke vmsorgh för idhart lijff / hwadh j äta skolen / Eller för idhar krop / hwadh j skolen klädha idher medh. Lijffuet är meer än maten / och kroppen meer än klädhen. Seer på korpanar / ty the sää intet / ey heller vpskära / the haffua huarken kellare eller ladho / och Gudh födher them / Huru mykit äre j bätre än foghlanar ?

Hwilken aff idher kan medh sijn vmsorgh föröka til sin wäxt en alen ? Kunnen j nu icke thet som minst är / Hwarföre haffuen j tå vmsorgh för the andra ? Seer på Lilionar huru the wexa / the arbeta intet / och ey heller spinna. Men iagh sägher idher / Icke Salomon j all sijn herligheet war så klädd / som een aff them.

Effter thet Gudh så klädher gräset / som jdagh wexer på markenne / och j morghon kastas j vgnen / Huru mykit meer skal han klädha idher / j kleentroghne ? Therföre frägher ock j intet effter / hwadh j skolen äta eller dricka / Och farer icke j högdena / Ty effter alt thetta sökia Hedhninganar j werldene. Men idhar Fadher weet wel / at j sådant behöffuen. Vthan söker heller effter Gudz Rike / så faller idher alt thetta til.

Fruchta tigh icke tu klene hiord / Ty idhars Fadhers godhwilie är så / at han wil giffua idher Riket. Sälier hwadh j haffuen / och giffuer almoso. Görer idher säcker som icke föråldras / en skatt som aldrigh minskas j himmelen / ther tiuffuen aldrigh tilkommer / ey heller någhon maal förderffuar. Ty ther idhar skatt är / ther bliffuer ock idhart hierta.

Een Christen menniskia skal all ting haffua meenlig / och sin nästa til tienist / ehwad hon haffuer / förmå och är / ehuru och när han honom betörff / såsom Christus honom giordt haffuer.

Låter idhra lender wara vmgiordadhe / och idhor liws brinnande. Och warer j the menniskior lijke som wenta sin Herra / tå han igen komma skal jfrå bröllopet / At när han kommer och klappar / låta the honom strax vp. Salighe äro the tienare / huilka Herren finner wakandes / tå han kommer. Sannerligha sägher iagh idher / Han skal vpskörta sigh / och låta them sittia til boordz / och han skal tå gå och tiena them.

Matt. 24.
Och om han kommer vthi then andra wäckten / och vthi then tridie wäckten / och finner så / Salighe äro the tienare. Men thetta skolen j weta / at om Hwßbonden wiste på hwadh stund tiuffuen komma skulle / förwisso wakadhe han / och icke tilstadde vpbryta sitt hws. Therföre warer ock j redho. Ty then stund j icke tencken / skal menniskionnes Son komma.

Matt. 24.
Tå sadhe Petrus til honom / HErre / sägher tu til oss thenna lijknelsen / eller ock til alla ? Tå sadhe HErren / Hwar finner man en troghen och snell Skaffare / then hans Herre setter offuer sitt tienistafolck / at han them j rettan tijdh giffuer hwadh them behörer / Saligh är then tienaren / then Herren finner så göra / tå han kommer / Sannerligha sägher iagh idher / han skal settia honom offuer alt thet han ägher. Men om then tienaren sadhe j sitt hierta / Min Herre dröyer fast at komma igen / Och begynte slå tienarenar / och tienarinnonar / och äta och dricka och warda drucken / Så kommer thens tienarens Herre / på then daghen han thet sigh icke förmodhar / och på then stundenne then han icke weet / och skal hugga honom j stycker / och skal settia hans lott medh the otroghna.

Men then tienaren som wiste sins Herras wilia / och icke bereedde sigh / och icke giorde effter hans wilia / han skal lijdha mykin hugg. Men then ther icke wiste / och giorde doch thet som hugg werdt war / han skal fåå hugg lijdha. Ty them som mykit giffuit är / aff honom skal mykit warda vthkrafft / Och hwem mykit befalt är / aff honom skal warda mykit eskat.

Matt. 10.
Jagh är kommen til at vptenda en eeld på jordenne / och hwadh wil iagh heller / än at han allaredho brunne / Men iagh moste medh een döpelse döpas / och huru ångslas iagh til tess hon fulbordat warder ? Menen j at iagh är kommen til at senda fridh på jordena ? Ney sägher iagh idher / Vthan wisseligha twedregt. Ty här effter skola fem wara skilachtighe vthi itt hws / tree emoot twå / och twå emoot tree. Fadhren skal wara emoot sonen / och sonen emoot fadhren / Modhren emoot dotterna / och dottren emoot modherna / Swåran emoot sina sonahustru / och sonahustrun emoot sina swåro.

(en eeld) Thet är sagdt effter thet ordspråket / Jagh wil tenda en eeld vp / thet är / iagh wil åstadh komma en ofridh genom Euangelium / och wille gerna / at thet wore redho skeedt / Men iagh moste tilförena låta mitt lijff therföre / och migh lenges ther effter.

Matt. 16.
Sadhe han ock til folcket / När j få see en skyy vpgå wester vth / strax säyen j / Regn kommer / och thet skeer så. Och när j see sönnanwädher blåså / säyen j / Thet bliffuer warmt / och thet skeer så. J skrymtare / Himmelens och jordennes skepelse kunnen j bepröffua / Hwj pröffuen j icke tå thenna tijdhen / Hwj dömen j icke ock vthaff idher sielffua hwadh rett är ?

(skepelse) J kunnen see / huru thet gåår til medh Creaturen / hwj seen j icke ock hwad idher fattas.

Matt. 5.
När tu nu gåår medh tin trättobrodher til Öffuerstan / så winlegg tigh j wäghen / at tu bliffuer honom frij / At han til ewentyrs icke dragher tigh fram för Domaren / och Domaren antwardar tigh Stockmestaren / och Stockmestaren kastar tigh j fängelsen. Jagh sägher tigh / Tu warder ther icke vthkommandes / til tess tu betalat haffuer then yttersta skärffuen.

XIII. Capitel.

PA samma tijdh / woro ther någhre tilstädhes / som bodadhe honom om the Galileer / hwilkas blodh Pilatus hadhe blandat medh theras offer. Tå swaradhe Jesus / och sadhe til them / Menen j at thenne Galileer woro syndare för alla Galileer / effter the sådant lidho ? Ney sägher iagh idher / Vthan om j icke bätren idher / skolen j alle sammalunda förgåås / Eller the adherton som tornet j Siloha föll vppå / och drap them / Menen j at the brotzlighe woro för alla menniskior som boo j Jerusalem ? Ney sägher iagh idher / Vthan om j icke bätren idher / skolen j alle sammalunda förgåås.

Sadhe han ock thenna lijknelsen. En man hadhe itt Fikonaträä planterat j sin wijngård/ och han kom och sökte frucht ther på/ och fann ingen. Tå sadhe han til wijngårdzmannen/ Sij/ nu j try åår haffuer iagh kommet/ och sökt frucht på thetta Fikonatrådh/ och iagh finner ingen/ Hugg thet bortt/ Hwar effter skal thet förhindra jordena? Han swaradhe/ och sadhe til honom/ Herre/ låt stå thet än nu j thetta året/ så lenge iagh graffuer om kring thet/ och gödher thet/ om thet så kunde båra frucht/ Hwar och icke/ så hugg thet sedhan bortt.

Och han lärde om Sabbathen vthi een Synagogo/ Och sij/ ther war een quinna/ som hadhe hafft kranckhetennes Anda j adherton åår/ och war krompen/ och förmåtte icke vplyffta hoffuudhet. När Jesus sågh henne/ kalladhe han henne til sigh/ och sadhe til henne/ Quinna/ war frij aff tinne kranckheet. Och han ladhe sina hender på henne. Och strax reeste hon sigh vp/ och prijsadhe Gudh. Tå swaradhe Öffuersten för Synagogon/ och war wreedh/ at Jesus heladhe på Sabbathen/ och sadhe til folcket/ Sex daghar äro ther j mäghen arbeta på/ kommen på them och låten hela idher/ icke på Sabbathen.

Tå swaradhe HErren honom/ och sadhe/ Tu skrymtare/ löser icke hwar och en aff idher om Sabbathen sin oxa eller åßna jfrå krubbonne/ och ledher bortt at watna? Måtte man tå icke lösa aff thetta bandet på Sabbathen thenna Abrahams dotter/ hwilka Satan bundet haffuer/ sij/ nu j adherton åår? Och tå han thetta sadhe/ skemde sigh alle/ som honom emoot ståndet hadhe. Och alt folcket gladde sigh aff the herligha gerningar som giordes aff honom.

Så sadhe han tå/ Hwem är Gudz Rike lijkt/ och widh hwadh skal iagh lijkna thet? Thet är lijkt widh itt Sinaps korn/ som en man toogh och sådde j sin örtagård/ och thet werte/ och bleff itt stoort trää/ och foghlanar vnder himmelen boodde på thes quistar. Matt. 13. Marci 4.

Och åter sadhe han/ Widh hwadh skal iagh lijkna Gudz Rike? Thet är lijkt enom swrdeegh/ hwilken een quinna toogh/ och ladhe in vthi tree skeppor miöl/ til tess thet swrnadhe altsammans. Och han gick jgenom ställer och byiar och lärde/ Och toogh wäghen åt Jerusalem. Matt. 13.

Och en sadhe til honom/ HErre/ äro the ock fåå som warda salighe? Tå sadhe han til them/ Winlegger idher ther om/ at j kunnen ingå jgenom then trånga porten/ Ty monge (sägher iagh idher) skola sökia ther effter/ at the må inkomma/ och skola doch icke kunna. Sedhan Hwßbonden haffuer vpståndet/ och låtet dören igen/ och j begynnen stå vthe/ och bulta på dören/ såyandes/ Herre/ Herre/ låt vp för oss. Och han swarar och sägher til idher/ Jagh weet intet aff idher hwadhan j åren. Tå skolen j begynna såya/ Wij haffuom ätit och drucket medh tigh/ och tu haffuer lärdt på wåra gator. Och han skal såya/ Jagh sägher idher/ Jagh weet intet aff idher hwadhan j åren/ Gåår jfrå migh alle j ogerningsmån/ Och ther skal wara grååt och tandagnißlan/ når j få see Abraham/ Jsaac och Jacob och alla Propheterna j Gudz Rike/ och idher vthdriffuas. Och the skola komma jfrå östan och westan/ och noordan och sönnan/ och skola sittia j Gudz Rike. Och sij/ thet äro någhre ytterste/ som skola warda the fremste/ och någhre fremste/ som skola warda the ytterste. Samma daghen gingo någhre Phariseer fram/ och sadhe til honō/ Skynda tigh/ och gack hådhan/ Ty Herodes wil dråpa tigh. Tå sadhe han til them/ Gåår och sägher them Råffuenom/ Sij/ iagh vthdriffuer diefflar/ och helar j dagh och j morghon/ och tridie daghen warder thet endat medh migh. Doch likwel moste iagh än nu wandra j dagh och j morghon/ och offuermorghon/ Ty thet kan icke wara/ at en Prophet förgåås annorstådz än j Jerusalem. Matt. 7. Matt. 8.

Jerusalem Jerusalem/ tu som dråper Propheterna/ och stenar them som sendas til tigh/ Huru offta wille iagh församla tijn barn/ lijkawist som foghlen sitt neste vnder sina wingar/ och j willen icke? Sij/ idhart hws skal warda idher ödhe/ Och sägher iagh idher/ at j skolen icke see migh til tess tijdhen kommer/ at j warden såyandes/ Welsignat är han som kommer j HERRANS nampn. Matt. 23.

XIIII. Capitel.

OCh thet hende sigh/ at han kom vthi eens manz hws/ som war en Öffuerste för the Phariseer om en Sabbath/ til at få sigh maat/ och the wachtadhe på honom. Och sij/ een watusychtigh menniskia war ther för honom. Tå swaradhe Jesus/ och sadhe til the Lagkloka och Phariseer/ Må man någhon hela om Sabbathen? Och the tijgde. Men han toogh honom til sigh/ och giorde honom helbregda/ och låt gåån. Och han swaradhe/ såyandes til them/ Hwilkens idhars åßne eller oxe faller vthi brunnen/ och gåår han icke strax til at dragha honom vth om Sabbaths daghen? Och the kunde intet swara honom ther til. Matt. 12.

Tå sadhe han ock til them som bodhne woro een lijknelse/ merkiandes huru the sökte effter at sittia fremst/ såyandes til them/ När tu bliffuer budhin aff någhrom til bröllop/ sett tigh icke j fremsta rwmet/ at icke til ewentyrs någhor kommer som budhin är aff honom/ och är ärligharen än tu/ och tå kommer han som bådhe honom och tigh budhit haffuer/ och sägher til tigh/ Giff thenna rwm. Och tå moste tu medh blygd begynna sittia nedher. Vthan heller når tu warder budhin/ gack och sett tigh j yttersta rwmet/ At tå han kommer som tigh budhit haffuer/ må han såya til tigh/ Min wen sitt vp båter/ Och tå skeer tigh hedher för them som ther medh tigh til boordz sittia. Ty hwar och en som vphöyer sigh/ han skal warda förnedrat/ Och then sigh förnedrar/ han skal warda vphögd. Matt. 23.

Sadhe han ock teslikes til honom som honom budhit hadhe/ När tu gör middags måltijdh eller natward/ biwdh icke tina wener/ eller tina brödher/ eller tina frender/ eller tina grannar som rijke äro/ at the icke biudha tigh igen/ och löna tigh tina welgerning. Vthan heller tå tu gör gåstabodh kalla the fattigha/ siwka/ halta/ blinda/ och saligh åstu/ ty the förmå icke löna tigh igen/ Men tigh warder igen lönt j the rettferdighas vpståndelse.

Men tå en aff them som widh boordet såto/ thetta hörde/ sadhe han til honom/ Saligh är then som äter brödh j Gudz Rike. Tå sadhe han til honom/ En man hadhe tilreedt en stoor natward/ och bödh monga/ och vthsende sin tienare/ then stund natwarden skulle stå/ at han skulle såya them som bodhne woro/ Kommer/ ty all ting äro nu redho. Och the begynte allesammans vrsaka sigh. Then förste sadhe til honom/ Jagh haffuer köpt itt jordagodz/ och iagh moste gå vth och besee thet/ Jagh bedher tigh/ gör mijn vrsekt. Och then andre sadhe/ Jagh haffuer köpt fem paar oxar/ och iagh moste gå bortt och försökia them/ Jagh bedher tigh/ gör mijn vrsekt. Och then tridie sadhe/ Jagh haffuer taghit migh hustru/ och therföre kan iagh icke komma. Och tienaren kom/ och sadhe sin Herra alt thetta igen. Matt. 22.

Tå wardt Hußbonden wreedh/ och sadhe til sin tienare/ Gack snarligha vth på gator och grender j stadhen/ och the fattigha och siwka/ halta och blinda haff hår in. Och tienaren sadhe/ Herre/ iagh haffuer giordt som tu bödh/ och hår är än nu rwm. Tå sadhe Herren til tienaren/ Gack vth på wäghar och gårdar/ och nödga them til at komma hår in/ på thet at mitt hws måtte warda fult. Ty iagh sägher idher/ at ingen aff the mån som bodhne woro/ skal smaka min natward.

Och gick

Och gick mykit folck medh honom. Och han wende sigh om / och sadhe til them / Hwilken som kommer til migh / och icke hatar sin fadher och modher / och hustru / och barn / och brödher / och systrar / och ther til sitt eghit lijff / han kan icke wara min Lärjunge. Matt. 10

(icke hatar) Ther är så förståndandes / som thet j Matth. ståår / Then ther elskar / fadher / modher / syster eller brodher etc. meer än migh / han är migh icke werdigh. Och thet kallar han nu här hata / j thy han achtar mera Gudh än them.

Och hwilken som icke bäår sitt korß och földer migh / han kan icke wara min Lärjunge.

Hwilken är then aff idher / som wil byggia itt torn / och icke först sitter och offuerlegger bekostningen / om han haffuer thet han behöffuer / til at fulborda thet medh: At tå han haffuer lagdt grundwalen / och icke kan fulborda thet / alle the som få seet / icke skola begynna göra spee aff honom / och säya / Thenne mannen haffuer begynt byggia / och förmåtte icke fulbordat. Eller hwadh Konung wil giffua sigh til örligs / och stridha emoot en annan Konung / sitter han icke först och tencker / om han förmå medh tiyotusend möta honom / som kommer emoot honom medh tiwghutusend: Annars mädhan hin än nu longt bortto är / sender han bodhskap til honom och bedher om fridh. Sammalunda / huar och en aff idher / som icke wedhersakar alt thet han äghar / han kan icke wara min Lärjunge.

(wedhersakar) För Gudz Doom kan ingen beståå / vthan han försakar sina förmågho / och söker nådh / och bedher om hielp j Christo.

Saltet är gott / Men om saltet mister sijn sälto / medh hwadh skal man salta: Thet är hwarken nyttigt j jordena eller j dyngiona / vthan man kastar thet bortt. Then ther öron haffuer til at höra / han höre. Matt. 5. Marc. 9

XV. Capitel.

OCh til honom gingo allahanda Publicaner och syndare / at the måtte höra honom. Och the Phariseer och Scrifftlärde knorradhe och sadhe / Thenne vndfåår syndare och äter medh them. Tå sadhe han til them thenna lijknelsen / säyandes / Hwilken är then man jbland idher / som haffuer hundradhe fåår / och om han tapar bortt itt aff them / låter han icke the niyo och niyotiyo vthi öknenne / och gåår effter thet som bortto är / til teß han finner thet: Och tå han haffuer thet funnet / legger han thet på sina axlar medh glädhi. Och när han kommer heem j sitt hws / kallar han tilhopa sina wener och grannar / och sägher til them / Glädhens medh migh / Ty iagh haffuer funnet mitt fåår / som borttapat war. Jagh sägher idher / at sammalunda warder ock glädhi j himmelen / offuer en syndare then sigh båtrar / meer än offuer niyo och niyotiyo rettferdigha / som ingen båtring behöffua.

Eller hwadh quinna är som haffuer tiyo penningar / om hon borttapar en aff them / tender hon icke vp liws / och sopar huset / och söker grannerligha til teß hon finner honom: Och tå hon funnet haffuer / kallar hon tilhopa sina wener och granquinnor / och sägher / Glädhens medh migh / Ty iagh haffuer funnet min penning som iagh tapat hadhe. Sammalunda sägher iagh idher / warder glädhi för Gudz Änglom offuer en syndare som sigh båtrar.

Och han sadhe / En man hadhe twå söner / och then yngre aff them sadhe til fadhren / Fadher / få migh then parten aff äghodelarna som migh tilkommer. Och han bytte äghodelarna them emellan. Och icke monga daghar ther effter / tå then yngre sonen hadhe lagdt all sijn ting tilhopa / foor han longt bortt j fremmande land / och ther förfoor han sina äghodelar / och leffde offuerflödeligha. Och sedhan han alt förtärdt hadhe / wardt en stoor hunger j thet landet / Och han begynte lijdha nödh. Och gick bortt och gaff sigh til en borghare ther j landet / och han sende honom til sin affwelsgård / at han skulle sköta hans swijn. Tå begäradhe han vpfylla sin bwk medh draaff ther swijnen medh föddes / och honom gaff ingen.

Tå be-

Tå besinnadhe han sigh sielff / och sadhe / Huru monge mins fadhers leghodrenger haffua brödh noogh / och iagh förgåås här j hunger / Jagh wil stå vp / och gå til min fader / och säya til honom / Fadher / iagh haffuer syndat j himmelen och för tigh / Jagh är icke nu werd kallas tin son / . Gör migh såsom en aff tina leghodrenger. Och så stoodh han vp / och kom til sin fadher. Och tå han än nu longt jfrå war / sågh honom hans fadher / och begynte warkunna sigh offuer honom / och lop emoot honom / föll honom om halsen och kyste honom. Och sonen sadhe til honom / Fadher / iagh haffuer syndat j himmelen och för tigh / Och är icke werd här effter kallas tin son. Tå sadhe fadhren til sina tienare / Bärer fram then ypperста klädhningen / och klädher honom ther vthi / och fåår honom en ring på hans hand / och skoor på hans fötter / och haffuer hijt then gödda kalffuen / och slachter honom / Wij wilie äta / och göra oß gladh / Ty thenne min son war södh / och haffuer fått lijff igen. Han war borttapat / och är funnen igen. Och the begynte göra sigh gladh.

Men then äldre hans son war vthe på markenne. Och när han kom och nalkadhes hwsena / hörde han siungas och dantzas. Och kalladhe en aff sina tienare / och frågadhe honom hwadh thet war. Tå sadhe han til honom / Tin brodher är kommen / och tin fadher låt slachta then gödda kalffuen / at han haffuer honom helbregda igen. Tå wardt han wreedh / och wille icke gå in. Tå gick hans fadher vth och badh honom. Swaradhe han / och sadhe til fadhren / Sij / iagh tienar tigh j så mong åår / och haffuer aldrigh gånget aff titt bodh / och tu gaff migh aldrigh itt kidh / at iagh måtte göra migh gladh medh mina wener. Men sedhan thenne tin son kommen är / som sina äghodelar haffuer förtärdt medh skökior / haffuer tu til honom slachtat then gödda kalffuen. Tå sadhe han til honom / Min son / tu äst altijdh när migh / och alt thet mitt är / thet är titt. Man moste nu glädhias och frögdas / Ty thenne tin brodher war dödh / och fick lijff igen / Och war borttapat / och är igen funnen.

XVI. Capitel.

SAdhe han ock til sina Lärjungar / Thet war en rijker man som hadhe en Gårdzfogda / then wardt berychtat för honom / at han förfoor hans äghodelar. Tå kalladhe han honom och sadhe til honom / Hwj hörer iagh sådant aff tigh: Gör rekenskap aff titt Fögderij / Ty tu moste icke lenger wara min Fogde. Tå sadhe Fogden widh sigh sielff / Hwadh skal iagh göra: Ty min Herre tagher jfrå migh Fögderijt / Graffua orkar iagh icke / tiggia blyes iagh. Nu wel / iagh weet hwadh iagh wil göra / at tå iagh warder satt aff mitt Fögderij / mågha the anamma migh vthi sijn hws.

Tå kalladhe han til sigh alla sins Herras gellenärar / och sadhe til then första / Huru mykit äst tu min Herra skyllig: Sadhe han / Hundradhe tunnor olio. Tå sadhe han til honom / Tagh titt breff / och sett tigh snart nedh / och scriff femtiyo. Sedhan sadhe han til then andra / Huru mykit äst tu skyllig: Sadhe han til honom / Hundradhe pund hwete. Sadhe han til honom / Tagh titt breff / och scriff ottatiyo. Och Herren prijsadhe then oretta Fogdan / at han wijsligha giorde / Ty thenna werldennes barn åro wijsare än liwsens barn vthi sitt slechte. Och iagh sägher idher / Görer idher wener aff then ☙ oretta Mammon / På thet at när j behöffuen / skola the anamma idher vthi ewinnerligha hyddor.

☙ (oretta Mammon) Mammon betydher rijkedomar / och kallas the oretta rijkedomar / tå man oretteligha brukar thm / Säyas the ock anars manz eller fremmande / Ty the bliffua icke när oß j ewig tijdh / som the Andelighe och the sanskylighe rijkedomar göra. Wara troghen j the oretta rijkedomar / är tå man brukar them wel til wår nästas nytto. Then thet icke gör / han warder mykit mindre troghen j Andeligha rijkedomar / thz är / han fåår thm intet.

Then ther troghen är j thet minsta / han är ock troghen j thet meer är / Och then j thz minsta orett är / han är ock orett j thz meer är. Ären j nu icke troghne vthi thn oretta Mammon / Hoo wil tå betroo idher om thet sanskylligha:

Och

Och om j ären icke troghne vthi eens annars / hoo wil få idher thet idhart är? Jngen tienare kan tiena twå Herrar / Ty antingen skal han hata thē ena / och elska then andra / Eller ock hålla sigh in til then ena / och förachta then andra. J kunnen icke tiena Gudhi och Mammon. Matth. 6.

Alt thetta hörde the Phariseer som girighe woro / och giorde spee aff honom. Och han sadhe til them / J ären the som gören idher sielffua rettferdigha för menniskiom / Men Gudh weet idhor hierta / Ty thet som för menniskiom högt är / ther stygges Gudh widh.

Laghen och Propheterna haffua propheterat in til Johannem / ifrå thē tijdhen warder Gudz Rike förkunnat genom Euangelium / och hwar man gör wold på thet. Men snarare skola himmel och jord förgåås / än en tytel aff Laghen falla. Then ther offuergiffuer sina hustru / och tagher ena andra / han bedriffuer hoor. Och then ther tagher henne som offuergiffuen är / han bedriffuer hoor. Matth. 11. Matth. 5. Matth. 19.

Thet war en rijker man som klädde sigh j purpur och kösteligt lijnkläder / och leffde hwar dagh kräseligha. Och thet war ock en fattigh / benemd Lazarus / then ther lågh för hans dör full medh såår / begärandes släckia sin hunger aff the smolor / som föllo aff thens rijka manzens boord. Doch komo hundar / och sleekte hans såår. Så hende thet sigh / at then fattighe bleff dödh / och wardt förder aff Änglanar vthi Abrahams sköót. Bleff ock then rijke dödh / och wardt begraffuen.

Som han nu j heluete och j pijnonne war / lyffte han sijn öghon vp / och fick see Abraham longt ifrå / och Lazarum j hans sköót / ropadhe han / och sadhe / Fadher Abraham / warkunna tigh offuer migh / och sendt Lazarum / at han doppar thet yttersta aff sitt finger j watn / och swalar mina tungo / Ty iagh pijnas swårligha j thenna loghanom. Tå sadhe Abraham / Mijn son / tenck vppå / at tu hadhe gott medhan tu leffde / och Lazarus hadhe ther emoot ondt. Nu haffuer han hugnat / och tu pijnas. Och offuer alt thetta / är emellan oss och idher befest itt stoort swalg / så at the som wilia fara hädhan til idher / the komma thes icke widh / ey heller fara tädhan och hijt offuer.

Tå sadhe han / Så bedher iagh tå tigh fadher / at tu sender honom vthi mins fadhers hws / Ty iagh haffuer fem brödher / at han förwarar them / at the ock icke komma vthi thetta pijno rwmet. Sadhe Abraham til honom / The haffua Mosen och Propheterna / höre them. Tå sadhe han / Ney fadher Abraham / Men kommer någhor til them aff the dödha / tå bätra the sigh. Tå sadhe han til honom / Höra the icke Mosen och Propheterna / så troo the icke heller / om någhor aff the dödha vpstodhe.

(The haffua Mosen) Effter här icke tilståds / at Lazarus skulle komma igen / och bodha the fem brödherna / är klart / at the dödhe inter gå igen / Vthan huat thz skeer är thet icke annat än dieffuulsens begabberij / och är them för then skul intet troende / när the låtas någhon ting vppenbara oss til wåra saligheet / Ty wij haffue noogh j Scrifftenne / hwadh wår saligheet tilhörer.

XVII. Capitel.

Och han sadhe til sina Läriungar / Thet är omögelighit / at icke skulle komma förarghelse. Men wee honom / genom hwilken the komma / Bätre wore honom at en quernsteen hengdes widh hans hals / och worde kastat j haffuet / än han skulle förargha en aff thessa små. Wachter idher. Om tin brodher bryter tigh emoot / så straffa honom / och om han bätrar sigh / så förlåt honom thet. Och om han bryter tigh emoot siw resor om daghen / och han siw resor om daghen wender sigh om igen til tigh / säyandes / Migh ångrar thet / så förlåt honom. Matth. 18. Marci 9.

Och Apostlanar sadhe til HErran / Föröka oss trona. Tå sadhe HErren / Om j hadhe trona såsom itt Sinaps korn / och sadhen til thetta Mulbärträdh / Ryck tigh vp / och försett tigh j haffuet / Tå lydde thet idher. Matth. 17. Marci 11.

Hwilken

Hwilken aff idher haffuer en tienare / som gåår widh ploghen eller wachtar boskap / tå han kommer heem aff markenne / at han sägher til honom / Gack strax och sitt til boordz? Vthan säger han icke heller til honō? Reedh til natwarden / och vpskörta tigh / och tiena migh medhan iagh äter och dricker / och sedhan äät tu och drick. Mon han tacka thē samma tienarenom / at han giorde som honom budhit war? Ney menar iagh. Sammalunda ock j / Når j haffuen giordt alt thet som idher budhit är / sägher / Wij äre onyttighe tienare / wij haffue giordt thet wij worom plichtighe at göra.

(haffuen giordt) Här talar Christus effter menniskiors sett / plat enfalleligha om vthwertes gerningar / Elles kan ingen för Gudh göra så mykit han plichtigh är / Ty Gudh låter sigh icke nöya medh blotta gerningenne.

Och thet begaff sigh / tå han gick til Jerusalem / foor han mitt genom Samariam och Galileam. Och tå han kom vthi en byy / mötte honom tiyo spitelske män / the stodho longt ifrå / och vphögde sina röst / säyandes / Jesu Mestar / warkunna tigh offuer oss. När han them sågh / sadhe han til them / Gåår / och wijser idher Presterna. Och hende sigh / widh the gingo wordo the rene. Men en aff them / tå han sågh / at han war reen worden / kom han igen / och prijsadhe Gudh medh högha röst / och föll på sitt ansichte för hans fötter / tackandes honom. Och han war en Samarit. Tå swaradhe Jesus / och sadhe / Woro icke tiyo rene giorde? Hwar äro tå the niyo? Jngen är funnen som kom igen til at prijsa Gudh / vthan thenne fremlingen? Och sadhe til honom / Statt vp / gack / tijn troo haffuer frelst tigh.

Och tå han fråghat wardt aff the Phariseer / når Gudz Rike komma skulle / Swaradhe han / och sadhe / Gudz Rike kommer icke medh vthwertes åthäffuor / ey heller warder man säyandes / Sij här / eller sij ther äret. Ty sij / Gudz Rike är inwertes j idher.

(vthwertes) Thet är / thet ståår icke vthi vthwertes ting såsom werdzligt Rike / Men thet är inwertes j oss som troom / Ther troon är och Gudz kerleek / ther är Gudz Rike / Och är thet icke tilbundit til några vthwertes åthäffuor / som är til besynnerligit twin / tijdh / person / maat / klädher etc. så at ther vppå skulle hengia wår saligheet.

Och han sadhe til Läriunganar / Then tijdh skal komma / at j skolen begära see en aff menniskionnes Sons daghar / och j skolen icke få seen. Och the skola säya til idher / Sij här / sij ther / Gåår icke åstadh / och följer icke heller. Ty såsom liungeelden liungar offuan aff himmelen / och lyser offuer alt thet vnder himmelen är / Altså skal ock menniskionnes Son wara på sin dagh. Men tilförenna moste han mykit lijdha / och förkastas aff thetta slechtet.

Matth. 24. Gene. 7. Och såsom thet skeedde vthi Noe tijdh / så skal thet ock skee vthi menniskionnes Sons daghar. The åto / drucko / månn togho hustrur / och quinnor gåffuos mannom / Jn til then daghen tå Noe gick in j Arken / och flodhen kom och förgiorde them alla. Sammalunda ock / så som thet skeedde vthi Lots tijdh / The åto / drucko / köpte / sålde / planteradhe och bygde. Men then daghen / tå Lot gick vthaff Sodoma / regnadhe eeld och swaffuel aff himmelen / och förgiorde them alla. Effter thet settet warder thet ock gående på then daghen / når menniskionnes Son skal vppenbaras. Gene. 19.

På then daghen / then som är på taket / och hans booting j hwset / han stighe icke nedher til at tagha them. Sammalunda ock / then j markenne är / gånge icke til baka igen effter thet han leffdt haffuer. Kommer jhogh Lots hustru. Hwilken som faar effter at förwara sijn siäl / han skal mista henne / Och then som mister henne / han foordrar henne til lijffs. Matth. 10.

Matth. 24. Jagh sägher idher / J then natten skola twå liggia vthi eenne säng / then ene warder vptaghen / och then andre warder quarr låten. Twå skola mala til hopa / then ena warder vptaghen / och then andra warder quarr låten. Tå swaradhe the och sadhe til honom / Hwar tå HErre? Sadhe han til them / Ther som åtelen är / tijt församlas ock örnenar.

XVIII. Capitel.

J Sadhe

SAdhe han ock een lijknelse til them/ther om/at man skal altijdh bidhia och icke förtröttas / såyandes. En Domare war vthi en stadh then icke fruchtadhe Gudh / och ey heller hadhe försyyn för näghra menniskio. Så war j samma stadh een änkia/hon kom til honom / och sadhe/ Hielp migh jfrå min trättobrodher. Och han wille icke til någhon tijdh. Sedhan sadhe han widh sigh/Ändoch iagh icke fruchtar Gudh / ey heller haffuer försyyn för någhon menniskio / Doch för then skul / at thenna änkian offuerfaller migh så swåra / moste iagh fly henne rett / at hon icke skal komma på thet sijdsta / och ropa på migh.

Och sadhe HErren / Hörer här hwadh then orette Domaren sågher / Skulle ock icke Gudh hempnas sina vthkoradhe / som ropa til honom dagh och natt / skulle han haffua tolamodh ther medh? Jagh sågher idher / at han skal hempnas them snarligha. Doch likwel tå menniskionnes Son kommer / mon han skola finna troo på jordenne?

Sadhe han ock til somligha som tröste på sigh sielffua / at the woro rettferdighe / och försmådde andra / thenna lijknelsen. Twå mån gingo vp j Templet til at bidhia / en Pharisee / och then andre en Publican. Phariseen stoodh och badh så widh sigh sielff / Jagh tackar tigh Gudh / at iagh är icke såsom andra menniskior / röffuare / orettferdighe / hoorkarla / eller ock såsom thenne Publicanen. Jagh fastar twå resor j wekonne / och giffuer tiyend aff alt thet iagh ågher. Och Publicanen stoodh longt jfrå / och wille icke lyffta sijn öghon vp til himmelen / vthan sloogh sigh för sitt bryst / och sadhe / Gudh miskunde sigh offuer migh syndare. Jagh sågher idher / thenne gick tådhan heem igen rettferdighat / meer än then andre. Ty then sigh vphöyer / han warder förnedrat / Och then sigh förnedrar / han warder vphögd.

Så båro the ock barn til honom / at han skulle tagha på them. Tå hans Läriungar thet sågho / nepste the them. Men Jesus kalladhe thm til sigh / och sadhe / Låter barnen komma til migh / och förmener them icke / Ty sådana hörer Gudz Rike til. Sannerligha sågher iagh idher / Hwilken som icke tagher Gudz Rike som itt barn / han skal icke komma ther in. *Matt. 19. Marci 10.*

Och frågadhe honom en Öfferste / såyandes / Godhe Mestar / Hwadh skal iagh göra / at iagh må få ewinnerlighit lijff? Sadhe Jesus til honom / Hwj kallar tu migh godhan? Jngen är godh vthan allena Gudh. Bodhorden weest tu / Tu skalt icke bedriffua hoor. Tu skalt icke dråpa. Tu skalt icke stiela. Tu skalt icke såya falskt witnesbyrd. Tu skalt åra tin fadher och tina modher. Tå sadhe han / Alt thetta haffuer iagh hållet aff min vngdom. Tå Jesus thet hörde / sadhe han til honom / Än fattas tigh itt / Sål bortt alt thet tu haffuer / och skifft emellan the fattigha / och tu skalt få en skatt j himmelen / och kom och fölgh migh. Tå han thet hörde / wardt han bedröffuat / Ty han war ganska rijk. *Matt. 19. Marci 10. Exodi 20.*

Tå Jesus sågh honom wara bedröffuat / sadhe han / O medh huru stoort platz komma the j Gudz Rike / som penningar haffua / Ty snarare kan en Kameel gå jgenom itt nåålsögha / än en rijker komma in j Gudz Rike. Tå sadhe the som thet hörde / Hoo kan tå warda saligh? Men han sadhe / Thet omögelighit är för menniskiom / thet är möghelighit för Gudh.

Tå sadhe Petrus / Sij / wij haffue all ting offuergiffuit / och folgdt tigh. Sadhe han til them / Sannerligha sågher iagh idher / Jngen är then som haffuer offuergiffuit hws / eller föräldrar / eller brödher / eller hustru / eller barn för Gudz Rike skul / then icke skal igen få mykit meer j thenna tijdhen / Och j tilkommande werld ewinnerlighit lijff. *Matt. 19. Marci 10.*

Tå toogh Jesus til sigh the Tolff / och sadhe til them / Sij / wij gåm vp til Jerusalem / och all ting skola fulbordat warda / som scriffuin äro aff Propheterna om menniskionnes Son / Ty han skal offuerantwardas Hedhningom / *Matt. 20. Marci 10.*

ningō / och begabbas och försmådhas och bespottas / Och sedhan the haffua hudhflengt honom / skola the dödha honom / och tridie daghen skal han vpstå igen. Men the förstodho ther intet aff / och orden woro them så fördold / at the icke förstodho hwadh som sadhes.

Så hende sigh / at när han kom in moot Jericho / satt en blinder widh wäghen och tiggde / och när han hörde folcket fram gå / fråghadhe han hwadh thet war. Tå sadhe the til honom / at Jesus aff Nazareth gick ther fram. Tå ropadhe han och sadhe / Jesu Davidz Son / warkunna tigh offuer migh. Men the som före gingo / nepste honom / at han skulle tiya. Men han ropadhe thes meer / Davidz Son / warkunna tigh offuer migh. Tå stadhnadhe Jesus / och bödh ledha honom til sigh. Tå han kom fram / frågadhe han honom / såyandes / Hwadh wilt tu / at iagh skal göra tigh? Tå sadhe han / HErre / at iagh måtte få mijn syyn. Och Jesus sadhe til honom / Haff tina syyn / Tijn troo haffuer frelst tigh. Och strax fick han sijn syyn igen / och fölgde honom prijsandes Gudh. Och alt folcket som thetta sågho / loffuadhe Gudh. *Marci 10.*

XIX. Capitel.

OCh han droogh in / och gick genom Jericho / Och sij / ther war en man benemd Zacheus / han war en Öfferste för the Publicaner / och war rijk. Och sökte effter at han skulle få see Jesum hoo han war. Men han kom icke thes widh för folcket skul / Ty han war liten til wext. Så lop han fram före / och steegh vp vthi itt Mulbärträå / på thet han skulle få see honom / Ty han skulle gå ther fram. Och när Jesus kom til then platzen / sågh han vp och fick see honom / och sadhe til honom / Zachee stijgh snarligha nedh / Ty jdagh moste iagh gåsta j titt hws. Han steegh snarligha nedh / och vndfick honom gladheligha. Och när the thet sågho / knorradhe the alle at han ingången war til at gåsta när en syndare.

Men Zacheus steegh fram / och sadhe til HErran / Sij / HErre / helfftena aff mina åghodelar giffuer iagh the fattigha / och om iagh haffuer någhon bedraghit / thet giffuer iagh fyradobbelt igen. Tå sadhe Jesus til honom / Jdagh är thesso hwse saligheet widherfaren / effter han är ock Abrahams son / Ty menniskionnes Son är kommen / til at vpsökia och frelsa thet som förtapat war.

När the nu thetta hörde / sadhe han än tå een lijknelse / effter han war hardt widh Jerusalem / och the meente at Gudz Rike skulle strax vppenbarat warda. Så sadhe han tå / En ädhla man foor longt bort j fremmande land / til at intagha sigh itt Rike / och komma igen. Tå kalladhe han til sigh tiyo sina tienare / och fick them tiyo pund / och sadhe til them / Handler här medh til tess iagh igen kommer. Men hans borghare hatadhe honom / och sende bodhskap effter honom / såyandes / Wij wilie icke at thenne skal rådha offuer oss. *Matt. 25.*

Och thet begaff sigh / at han kom igen och hadhe fått Riket / tå bödh han kalla the tienare til sigh / som han hadhe fått penninganar / at han måtte weta / huru hwar och en aff them handlat hadhe. Så kom then förste / och sadhe / Herre titt pund haffuer förwerffuat tiyo pund. Och han sadhe til honom / Ah tu godhe tienare / vthi een liten ting haffuer tu warit troghen / tu skalt haffua macht offuer tiyo städher. Och then andre kom och sadhe / Herre / titt pund haffuer wunnet fem pund. Och han sadhe til honom / War ock tu satter offuer fem städher. Och then tridie kom och sadhe / Herre / see här titt pund / som iagh hadhe bewarat vthi en swettedwk / Jagh war rädder för tigh / ty tu äst en streng man / Tu tagher thet vp / som tu icke haffuer nedher lagdt / och vpskäär thet tu icke haffuer sått. Sadhe han til honom / Aff tin eghen munn dömer iagh tigh / tu onde tienare / Wiste tu / at iagh är en

streng man / vptagher thet iagh intet nedherladhe / och vpskäår thet iagh intet sådde / Hwj fick tu tå icke mina penningar in j weßlobencken: At när iagh komme / måtte iagh jw kraff dt them igen medh ocker:

Och han sadhe til them som ther när stodho / Tagher thet pundet jfrå honom / och fåår honom som haffuer tiyo pund. Tå sadhe the til honom / Herre / han haffuer tiyo pund. Ty iagh sägher idher / at then som haffuer / honom skal warda giffuit. Och thē som icke haffuer / honom skal ock warda jfrå taghit thet han haffuer. Doch the mina owener / som icke wille at iagh skulle rådha offuer them / ledher hijt / och dräper them här för migh. Och tå han thetta sagdt hadhe / gick han tådhan / och reeste vp åt Jerusalem.

Matt. 21. Marci 11.

OCh thet begaff sigh / at när han kom til Bethphage och Bethanien / widh thet berghet som kallas Olioberghet / sende han twå sina Läriungar / säyandes / Gåår in j byyn som för idher ligger / När j kommen ther in / skolen j finna en åßnafola bunden / ther än nu ingen menniskia på sittit haffuer / Löser honom / och haffuer honom hijt. Och om någhor fråghar idher / hwj j lösen honom / så sägher til honom / Ty HErren behöffuer honom. Så gingo the åstadh som sende woro / och funno som han hadhe sagdt them. Och när the löste folan / sadhe hans Herrar til them / Hwj lösen j folan: Tå sadhe the / Ty HErren behöffuer honom. Och the leedde honom til Jesum / och ladhe sijn klädher på folan / och satte Jesum ther vppå. Och ther han fram foor / breedde the sijn klädher på wäghen.

Och tå han när kom / och droogh nedh för Olioberghet / begynte hele hopen aff hans Lärungar medh frögd och högha röst loffua Gudh / offuer alla the kraffter / som the seedt hadhe / säyandes / Welsignat ware han som kommer en Konung j HERRANS nampn / Fridh ware j himmelen / och åra j högden. Och näghre jbland folcket som woro aff the Phariseer sadhe til honom / Mestar / neps tina Läriungar. Sadhe han til them / Jagh sägher idher / Om the tijgde / skulle stenanar ropa.

Och tå han kom fram och fick see stadhen / greet han offuer honom / och sadhe / Om tu ock wiste hwadh tin fridh tilhörer / så worde tu thet wisseligha j thenna tinom dagh betenckiande. Men nu är thet fördoldt för tijn öghon. Ty then tijdh skal komma offuer tigh / at tine owener skola tigh beleggia / och tijn barn som j tigh äro / och skanza kring om tigh / och trengia tigh på alla sidhor / och nedherslå tigh til jorden / och the skola icke låta igen j tigh steen på steen / Therföre at tu icke kenna kunde then tijdhen / ther tu vthi sökt war.

Matt. 21. Marci 11. Isaie 56.

Så gick han in j Templet / och begynte vthdriffua the ther inne sålde och köpte / säyandes til them / Thet är scriffuit / Mitt Hws är itt Bönehws / Men j haffuen thet giordt til een röffuarekulo. Och han lärde hwar dagh j Templet. Men the öffuerste Presterna och the Scrifftlärde / och the ypperste jbland folcket / sökte effter at the kunde förgöra honom. Och the kunde icke finna / hwadh the skulle göra / Ty alt folcket hölt sigh in til honom / och hörde honom.

XX. Capitel.

Matt. 21. Marci 11.

OCh thet begaff sigh på en aff the daghar / at han lärde folcket j Templet / och predicadhe Euangelium. Tå församladhe sigh the öffuerste Presterna / och the Scrifftlärde medh the Äldsta / och sadhe til honom / Sägh oss / aff hwadh macht gör tu thetta: Eller hoo är then som haffuer tigh giffuit thenna machten: Swaradhe Jesus / och sadhe til them / Jagh wil ock spöria idher itt ord / swarer j migh / War Johannis döpelse aff himmelen / eller aff menniskior: Tå begynte the tenckia widh sigh / säyandes / Säyom wij / Aff himmelen / tå sägher

sägher han / Hwj troodden j icke honom tå: Men säyom wij / aff menniskior / tå stenar oss alt folcket / Ty the haffua thet jw så före / at Johannes war en Prophet. Ty swaradhe the / at the icke wiste hwadhan thet war. Tå sadhe Jesus til them / Icke heller sägher iagh idher / medh hwadh macht iagh thetta gör.

Matt. 21. Marci 12.

Och han begynte säya til folcket thenna lijknelsen. En man planteradhe en wijngård / och fick honom vth wijngårdzmannom / och foor bortt j fremmande land j long tijdh. När tijdh war / sende han en tienare til wijngårdzmännenar / at the skulle låta honom få aff wijngårdzens frucht. Men the hudhflengde honom / och senden jfrå sigh medh toma hender. Sedhan sende han ock en annan tienare / thē hudhflengde the ock / och försmådde honom / och senden jfrå sigh medh toma hender. Åter sende han then tridie / then giorde the ock såran / och driffuo honom vth. Tå sadhe wijngårdzherren / Hwadh skal iagh göra: Jagh wil senda min elskeligha Son / kan henda / at tå the see honom / haffua the försyyn för honom.

Tå wijngårdzmännenar fingo see honom / tenckte the widh sigh sielffua / säyandes / Thenne är arffuingen / kommer / wij wilie slå honom jhiäl / at arffuedelen må bliffua wår. Och så driffuo the honom vthu wijngården / och dråpo honom. Hwadh skal nu wijngårdzherren göra them samma: Han skal komma och förgöra thenna wijngårdzmännenar / och vthfå wijngården androm. När the thetta hörde / sadhe the / Bortt thet. Tå sågh han på them / och sadhe / Hwadh är tå thet som scriffuit ståår / Then stenen som

Psalm. 118.

byggningsmännenar bortkastadhe / han är worden en hörnsteen: Hwilken som faller vppå then stenen / han warder krossat / Men then han vppå faller / honom slåår han all sönder j stycker. Och öffuersta Presterna medh the Scrifftlärda / sökte effter at the kunde få tagha fatt på honom j samma stunden / Men the räddes för folcket / Ty the förstodho / at han hadhe sagdt thenna lijknelsen emoot them.

Matt. 22. Marci 12.

Och the achtadhe på honom / och sende vth wachtare / som låtos wara rettferdighe / på thet the skulle tagha honom widh orden / och offuerantwarda honom Herskapet och j Landzherrans wold. Och the frågadhe honom / säyandes / Mestar / wij wete at tu sägher och lärer thet rett är / och seer icke til personen / vthan lärer Gudz wägh rett. Är thet rett at wij giffue Keysaren skatt eller ey: Tå han förmerckte theras illfundigheet / sadhe han til them / Hwj fresten j migh: Låter migh see penningen / hwars belete och offuerscrifft haffuer han: Swaradhe the / och sadhe / Keysarens. Sadhe han til them / Så giffuer nu Keysarenom thet Keysarenom tilhörer / och Gudhi / thet Gudhi tilhörer. Och the kunde icke straffa hans taal för folcket / vthan förundradhe sigh på hans swar / och tijgde.

Matt. 22. Deute. 25.

Tå gingo näghre fram til honom aff the Saduceer / hwilke ther neka vpståndelsen / och frågadhe honom / säyandes / Mestar / Moses haffuer scriffuit oss / at om någhors manz brodher bliffuer dödh then hustru haffuer / och döör barnlöös / at hans brodher skal tagha hans hustru / och vpweckia sinom brodher sädh. Så woro nu siw brödher / Och then förste toogh sigh hustru / och bleff dödh barnlöös. Och then andre toogh henne / och bleff ock teslikes dödh barnlöös. Then tridie toogh henne. Sammalunda ock alle siw / och låto ingen barn effter sigh / och bliffuo dödhe. Sijdst effter them alla bleff ock quinnan dödh. Vthi vpståndelsen / hwilkens theras hustru skal hon wara: effter thet siw hadhe hafft henne til hustru.

Tå swaradhe Jesus / och sadhe til them / Thenna werldennes barn tagha sigh hustrur / och giffuas mannom. Men the som warda werdighe til then werldena / och til vpståndelsen jfrå the dödha / the hwarken tagha hustrur eller giffuas manne / och ey heller kunna the mera döö / Ty the warda lijka medh Änglanar / och äro Gudz barn / medhan the äro vpståndelsens barn.

Men at

Men at the dödhe vpstå/ bewijsadhe Moses widh buskan / tå han kalladhe Exo.
HERRAN / Abrahams Gudh/ och Isaacs Gudh/ och Jacobs Gudh.
Gudh är icke the dödhas / vthan the leffuandes Gudh/ Ty honom leffua alle.
Tå swaradhe nághre aff the Scrifftlärda/ såyandes/ Mestar / tu sadhe rett.
Och the dyrff des icke ytermera nághot frágha honom.

Men han sadhe til them / Huru såya the Christum wara Dauidz Son/ Matt. 22
och sielffuer Dauid sägher j Psalmabokenne/ HERREN sadhe til min Psal. 110.
Herra / sett tigh på mina höghra hand/ til tess iagh nedherlegger tina owe-
ner tigh til en fotapal? Så kallar nu Dauid honom Herra / hurú är han tå
hans Son?

Tå sadhe han til sina Läriungar vthi alt folckens åhöro / Tagher idher Matt. 23
wara för the Scrifftlärda/ som wilia gå vthi sijdh klädher / och wilia gerna
warda helsadhe på torgē / och sittia fremst j Synagogonar/ och sittia fremst
j gåstabodhen. The vpfräta änkiors hws / förebärandes longa böner / the
skola få thes större fördömelse.

XXI. Capitel.

Och han sågh til/ achtandes på huru the rijke ladhe sina gåff- Marci 12.
uor vthi Offerkistona. Så fick han ock see ena fattigha änkio
som ladhe ther twå skärffuer in. Och han sadhe/ Sannerli-
gha sägher iagh idher / Thenna fattigha änkian ladhe meer
in/ än alle the andre/ Ty the haffua alle inlagdt til Gudz offer/
aff thet them til offuerlops är / Men hon haffuer aff sin fat-
tigdom inlagdt alt thet hon ätte. Matt. 24. Marci 13.

Och tå somlighe sadhe om Templet/ at thet war prydt medh herligha ste-
nar och klenodier / sadhe han/ The daghar warda kommandes / at vthaff alt
thet j seen / skal icke låtas steen vppå steen / then icke skal aff brutin war-
da. Tå frågadhe the honom/ och sadhe/ Mestar/ när skal thetta skee/ och huad
tekn är när thetta skee skal? Sadhe han / Seer til / at j icke warden förförde/
Ty monge skola komma vnder mitt nampn / och såya / Jagh äret / och tij-
dhen instundar / Fölier them icke effter. Men när j hören örligh och vproor/
warer icke förfäradhe/ Ty sådant moste först skee/ Men thet är icke strax en-
den. Och han sadhe til them / Folck skal resa sigh vp emoot folck / och Rike
emoot Rike/ och stoor jordbäffning skal warda mongastädz / och hunger
och pestilentier / och förskreckelse/ och stoor tekn skola skee vthaff himmelen. Matt. 10.

Men för alt thetta / skola the tagha fatt på idher / och förfölia idher/ och
offuerantwarda idher in på sijn Rådh och j hechtelse / dragandes idher för
Konungar och Förstar för mitt nampn skul / Och thet skal idher widherfa-
ras til een witnesbyrd. Så häller thet fast vthi idhor hierta / at j ingen vm-
sorgh haffuen / huru j skolen förswara idher / Ty iagh skal giffua idher munn
och wijsdom/ ther alle the som settia sigh emot idher / icke skola kunna e-
moot såya/ ey heller emoot stå. J skolen ock offuerantwardas aff föräldrar/
och aff brödher / frender och wener / och the skola dödha somligha aff idher.
Och j skolen warda hatadhe aff allom för mitt nampn skul / och itt håår aff
idhart hoffuudh skal icke förgåås. J skolē behålla idhra siälar genom idhart
tolamoodh.

När j nu seen/ at Jerusalem warder belagdt medh en håår/ tå skolen j Matt. 24. Marci 13.
weta/ at thes förödhelse är för handen. The tå äro j Judea / the fly vp åt ber-
ghen/ och the ther mitt inne äro/ the gånge vth/ och the som vthe j landet äro
the gånge icke ther in. Ty at tå äro hemdadaghanar/ at fulbordas skal alt thz
som scriffuit är. Men wee them som haffuandes äro / och them som diya
giffua j the daghar. Ty stoor plågha warder på jordenne/ och wredhe offuer
thetta

thetta folck/ och the skola falla för swerdz ägg / och fångne bortförde warda
til allahanda folck. Och Jerusalem skal förtrampat warda aff Hedhningom/
til tess Hedhninganars tijdh fulkompnat warder.

Och skola skee tekn j solen / och j månan / och j stiernonar. Och på jor-
denne warder folckena ångest/ och skola förtwiffla. Och haffuet och wäghen
skola mykit bulra. Och menniskionar borttorkas för reddhogha skul / ther aff
at the förbijdha thet som hela werldenne offuergå skal / Ty himmelens kraff-
ter skola bäffua. Och tå skola the få see menniskionnes Son komma j skyyn
medh macht och stora herligheet. Men tå thetta begynnar skee/ seer vp/ och
lyffter idhor hoffuudh vp/ Ty tå nalkas idhor förlosning.

(Hedhninganars) Jerusalē moste bliffua vnder Hedhningar / til tess Hedhninganar warda vmwende til trona/ thet är / in til werldennes enda / Ty Templet kömer icke vp igen/ Haggai 2.

Och han sadhe them een lijknelse / Seer på Fikonatrådh och all träå / Matt. 24. Marci 13.
när the knoppas/ kunnen j tå see och weta aff idher sielff / at sommaren är
när. Altså ock j / när j seen thetta skee / skolen j weta / at Gudz Rike är när.
Sannerligha sägher iagh idher/ Thetta slechtet skal icke förgåås/ förr än thz
alt skeedt är/ Himmel och jord skola förgåås/ mē mijn ord skola icke förgåås.

Men wachter idher / at idhor hierta icke förtungat warda medh swalgh
och dryckenskap / och medh thetta leffuernes vmsorgh / så at then daghen
kommer idher förhastigt vppå. Ty han warder kommande såsom een snara
offuer alla som boo på jordenne. Så waker nu altijdh och bedher / at j må-
ghen vndfly alt thetta som komma skal/ och stå för menniskionnes Son.

Och han lärde om daghen j Templet / Men om nattena gick han vth/
och wistadhes på Olioberghet. Och alt folcket war bittijdha vppe til ho-
nom j Templet / til at höra honom.

XXII. Capitel.

Tå tilstundadhe Sötbrödzhöghtijden / then Påscha kallas. Matt. 26.
Och the öffuerste Presterna och the Scrifftlärde sökte effter/
huru the kunde dräpa honō. Men the fruchtadhe för folcket.
Och gick Satanas in vthi Judam / som kalladhes Ischa- Marci 14. Johan. 18.
rioth / och war en aff the Tolff. Han gick bortt / och tala-
dhe medh the öffuersta Presterna och Förståndarenar / hu-
ruledhes han skulle fly honom them j hender. Och the gladdes / och woro off-
uer eens medh honom / at the skulle giffua honom penningar. Och han loff-
uadhe them thet/ och sökte effter låghligheet / at han måtte offuerantwarda
honom them vthan buller.

(Förståndarenar) Woro the som Judanar hadhe stickat til at tagha wara på Templet / och hålla ther fridh.

Så kom tå Sötbrödzdaghen / på hwilkom man moste offra Påscha- Matt. 26. Marci 14.
lambet. Tå sende han Petrum och Johannem / såyandes / Gåår / och bere-
dher oss Påschalambet / at wij thet äte. Tå sadhe the til honom / Hwar wilt
tu/ at wij skole beredha thet? Sadhe han til them / Sij / när j kommen in j sta-
den warder idher mötandes en man som båår ena watukruko/ Fölier honom
j hwset ther han ingåår / och sägher Hußbondanom / Mestaren låter såya
tigh/ Huar är herberghet / ther iagh må äta Påschalambet medh mina Lär-
iungar?

Och han skal wijsa idher en storan saal breeddan / redhēr ther til. The
gingo åstadh / och funno som han them sagdt hadhe / och reedde til Påscha-
lambet.

Och tå tijdh war / satte han sigh nedh / och the tolff Apostlar medh ho-
nom. Och han sadhe til them / Jagh haffuer medh mykin åstundan begärat
äta thetta Påschalambet med idher / förr än iagh lijdher / Ty iagh sägher
idher / at iagh här effter icke skal äta ther aff / til tess thet fulkompnat
warder j Gudz Rike. Och han toogh kalken / tackadhe och sadhe / Ta-
gher honom/ och skiffter idher emellan/ Ty iagh sägher idher/ at iagh icke skal
dricka thet aff wijnträå kommet är / til tess Gudz Rike kommer.

Och han toogh brödhet/tackadhe/och brööt/och gaff them/ säyandes/ Thetta är min lekamen/ som för idher giffuin warder/Thet görer til mijn åminnelse. Sammalunda ock kalken effter natwarden / säyandes / Thetta är kalken/thet niya Testamentet j mitt blodh/som för idher vthgutet warder. *Matt. 26. Marci 14*

Doch sij/ mins förrådhares hand är medh migh på boordet / och menniskionnes Son warder gångandes effter som thet beslutit är/Doch wee thē menniskio/aff hwilko han warder förrådder.

Och the begynte frågha emellan sigh/ hwilken then war aff them som thet göra skulle.

Så wardt ock een tråtta emellan them/hwilken thera skulle synas wara ypperst. Tå sadhe han til them/Werldzlighe Konungar regera/ och the som machtena haffua offuer them / kallas nådhighe Herrar. Men j icke så/ vthan then som störst är jbland idher/han skal wara som then yngste/Och thē ther ypperst är/han ware såsom en tienare/Ty hwilken thera är större / then som sitter/eller then som tienar? Är icke han som sitter? Men iagh är mitt jbland idher/såsom then som tienar. Men j åren the samma som medh migh bliffuit haffuen vthi mijn frestelse. Och iagh wil bestella idher Riket / såsom min Fadher haffuer thet bestelt migh/ at j skolen äta och dricka offuer mitt boord j mitt Rike/och skolen sittia på stolar/och döma tolff Israels slechter. *Matt. 20. Marci 10.* *Matt. 26.*

Och HErren sadhe/ Simon / Simon / sij / Satanas haffuer begärat idher/at han skulle sella idher såsom hwete. Men iagh haffuer bidhit för tigh/at tijn troo skal icke om intet warda. Och när tu nu vmwender äst/ så styrck tina brödher. Tå sadhe han til honom / HErre / iagh är redhoboghen gå medh tigh/ bådhe j hechtelse och j dödhen. Tå sadhe han / Jagh sägher tigh Petre/ J dagh skal icke hanen gala / förr än tu tree resor nekar at kenna migh. *Marci 14.*

Och han sadhe til them / När iagh sende idher vthan säck/ vthan skreppo/och vthan skoor / haffuer idher någhot fattas? Tå sadhe the/ Intet. Tå sadhe han til them / Men nu hoo som säck haffuer/han taghe honom / sammalunda ock skreppo/ och then ther icke haffuer/han sälie sin kiortel och köpe swerd. Ty iagh sägher idher / at thet än nu moste fulbordas på migh som scriffuit är/ Han är reknat jbland ogerningsmän/ Ty hwadh som scriffuit är om migh/thet haffuer en enda. Tå sadhe the/HErre/sij/här äro tw swerd. Tå sadhe han til them/Thet är noogh. *Jsaie 53.*

(noogh) Thet är / thet geller intet meer/ at slå mz lekamlighit swerd / vthan man moste nu här effter lijdha för Euangelij skul/ och bära korßet/och intet annat bruka än thet Andeligha swerdet/ medh hwilko/och icke med jern/ dieffuulē offuerwinnes.

Och han gick vth som hans sedher war til Olioberghet / och hans Läriungar folgde honom til thet rwmet. Och tå han kom tijt / sadhe han til them/Bedher/at j icke kommen vthi frestelse. Och han gick jfrå them widh pass itt steenkast/och föll nedh på sijn knä/och badh säyandes / Fadher/ är så tin wilie/ tagh thenna drycken jfrå migh/ Doch likwel skee icke min wilie / vthan tin. Och syntes honom Ängelen aff himmelen/ och styrckte honom. Och han wardt betaghen aff een mechta stoor ångest/ och badh lenge. Och hans swett war såsom blodzdropar/löpandes nedh på jorden. Och tå han vpstoodh aff bönenne/och kom til sina Läriungar/fann han them soffuande aff bedröffuelse/ och sadhe til them/Hwj soffuen j? Stäår vp och bedher/ at j icke kommen vthi frestelse. *Matt. 26. Marci 14. Johan. 18.*

✠ (Låter kommat) Thet är / låter them bruka sin onda wilia/så mykit them til låtit är/ thet haffuer alt sin Domare / at wij icke behöffue sielffue hempnas.

Widh han än nu taladhe/ sij/ en hoop medh folck / och en vthaff the Tolff som heet Judas/gick för them/och trädde fram til Jesum/ til at kyssa honom. Men Jesus sadhe til honom / Juda / förrådher tu menniskionnes Son medh kyssande? Tå sågho the som när woro / hwadh på ferde war/ och sadhe til honom/HErre/skole wij tagha til swerdz? Och en aff them sloogh öffuersta Prestens tienare/och högg aff hans höghra öra. Tå swaradhe Jesus/och sadhe/✠ Låter kommat här til/ och så toogh han på hans öra och heladhe honom. *Matt. 26. Marci 14. Johan. 18.*

Och Jesus sadhe til the öffuerste Presterna / och Förståndarena j Tem-

plet/och

plet / och til the Äldsta som til honom kompne woro / Såsom til en röffuare ären j vthgångne medh swerd och medh staffwrar/ Ändoch iagh haffuer dagligha warit med idher j Templet/och j komen idhra hender intet widh migh/Men thetta är idhar stund och mörkersens macht. Så gripo the honom/och leedden/och hadhen in j öffuersta Prestens hws.Men Petrus folgde longt effter.

Tå giorde the en eeld mitt j Palatzet / och såto ther widh / Och Petrus satte sigh jbland them. Tå een tienistequinna fick see honom sittiandes widh liwset/sågh hon på honom/och sadhe / Thenne war ock medh honom. Tå nekadhe han honom/och sadhe/Quinna / iagh kenner honom intet. Och litet effter/sågh honom en annar / och sadhe/Tu äst ock aff them. Men Petrus sadhe/Menniskia/iagh är thet icke.Och litet ther effter widh en tijma/kom en annar/och sannadhe thet samma/säyandes/Sannerligha war han ock medh honom/Ty han är ock en Galileesk man. Och Petrus sadhe/Menniskia/iagh weet icke hwadh tu sägher. Och j thet samma widh han än nu taladhe / gool hanen. Och HErren wende sigh om/och sågh på Petrum. Och tå begynte Petrus tenckia på HErrans ord/huru han honom sagdt hadhe / Förr än hanen haffuer galit / skalt tu tree resor neka migh. Och Petrus gick vth / och greet bitterligha. *Matt. 26. Marci 14. Johan. 18.*

Och the män som höllo Jesum/begabbadhe honom/och slogho honom/ bundo för hans öghon/slogho hans ansichte / och frågadhe honom / säyandes/Spå/ Hoo är then som tigh sloogh? Och mykin annor förhådelse sadhe the til honom. *Matt. 26. Marci 14. Johan. 18.*

Och som thet dagadhes / församladhe sigh the Äldste j folcket/och the öffuerste Presterna/och the Scrifftlärde/ och hadhe honō in för sitt Rådh/ säyandes/Äst tu Christus/sägh thet oss? Och han sadhe til them / Om iagh idher thet sägher / så troo j thet intet / Fråghar iagh ock / så swaren j intet/ ey heller sleppen j migh. Här effter skal menniskionnes Son sittia på Gudz kraffts höghra hand.Tå sadhe the alle/Så äst tu jw Gudz Son? Sadhe han/ J säyen at iagh så är. Tå sadhe the/ Hwar effter begärom wij än nu witnesbyrd? Wij haffue sielffue hördt thet aff hans munn.

XXIII. Capitel.

TÅ stoodh vp hele hopen aff them / och leedde honom bort til Pilatum / och begynte til at klagha på honom / säyandes/ Thenna haffue wij beslaghet ther med / at han förwender folcket/ och förbiudher giffua Keysarenom skatt / och sägher sigh wara Christum en Konung. Och Pilatus frågadhe honom/ säyandes/Äst tu Juda Konung? Tå swaradhe han honom /och sadhe/Tu sägher thet. Tå sadhe Pilatus til öffuersta Presterna / och til folcket/ Jagh finner ingen brott medh thenna mannen. Men the höllo sitt taal fram/säyandes/ Han gör vproor jbland folcket/lärandes offuer alt Judeska landet / begynnandes j Galileen/och sedhan alt hijt. *Matt. 27. Marci 15. Johan. 18.*

Tå Pilatus hörde nempnas Galileen / frågadhe han / om han war en Galileesk man.Och tå han förnam/at han war vnder Herodis welle/försende han honom til Herodem / Ty han war ock j Jerusalem på then tijdhen. Tå Herodes fick see Jesum / wardt han ganska gladh / Ty han hadhe j long tijdh hafft åstundan til at see honom / Ty han hadhe mykit hördt om honom / och hoppadhes få see någhot tekn göras aff honom. Och han frågadhe honom om mong stycker / Men han swaradhe honom intet. Stodho ock öffuerste Presterna och the Scrifftlärde/ och klagadhe swårligha på honō. Men Herodes medh sitt folck förachtadhe honom/och begabbadhe honom/och klädde honom vthi itt hwijtt klädhe / och sende honom igen til Pilatum.Och Pi-

latus och

latus och Herodes wordo wener emellan sigh på samma dagh / Ty emellan them hadhe tilförenna warit owenskap.

Matt. 27. Mar. 15. Johan. 18.
Tå kalladhe Pilatus tilhopa the öffuersta Presterna och Förståndarenar / och folcket / och sadhe til them / J haffuen fått migh thenna mannen / såsom then ther haffuer förwendt folcket / Och sÿ / iagh haffuer förhördt honom j idhor närwaru / och finner doch ingen aff the ogerningar medh thenna mannen / ther j beklaghe honom före. Och ey heller Herodes / Ty iagh försende idher til honom / Och sÿ / man kunde intet komma på honom thet dödhen werdt war / Therföre wil iagh nepsan och sleppan. Ty han skulle om Högtÿdhena giffua them en löös.

Matt. 27. Marci 15. Johan. 19.
Tå ropadhe hele hopen och sadhe / Tagh thenna aff wäghen / och giff oss Barrabam löös. Then ther lågh j fängelse för itt vplop skul / som j stadhen skeedt war / och för itt mandråp. Åter taladhe Pilatus til them / och wille giffua Jesum löös. Tå ropadhe the / och sadhe / Korßfest / korßfest honom. Tå sadhe han tridie resona til them / Hwadh haffuer han tå illa giordt? Jagh finner ingen dödzsaak medh honom / Therföre wil iagh nepsan och giffuan löös. Men the ladhe åt med stoort roop / och begäradhe / at han skulle korßfestas. Och theras / och the öffuersta Presternars roop / wardt jw meer och meer.

Tå dömde Pilatus / at så skee skulle som the begäradhe / och gaff them löös then j fängelset satt war för vplopet och dråpet skul / then the begärat hadhe. Men Jesum offuerantwardadhe han theras wilia. Och tå the leedde honom vth / fingo the en fatt som heet Simon aff Cyrene / then ther kom aff markenne / honom ladhe the korßet vppå / at han skulle bära thet effter Jesum.

Men honom folgde en stoor hoop folck och quinnor / the ther greto och ömkadhe sigh offuer honom. Tå wende sigh Jesus om til them / och sadhe / Jerusalems döttrar / gråter icke offuer migh / vthan gråter offuer idher sielffua / och offuer idhor barn. Ty sÿ / the daghar warda kommandes / j hwilkom the skola säya / Saligha äro the ofruchtsama / och the quedher som intet födt haffua / och the spenar som ingen hadhe diya giffuit. Tå skola the begynna säya til berghen / Faller offuer oss / Och til höghanar / skyler oss. (Osee 10.) Ty är thetta skeedt på thet ferska trääădh / Hwadh skal tå skee på thet torra?

Matt. 27. Marci 15. Johan. 19.
Leeddes ther ock vth twå andra ogerningsmän medh honom til at afflÿffuas. Och tå the komo til thet rwmet / som kallas Hoffuudskallaplatzen / ther korßfeste the honom / och the ogerningsmän medh honom / then ena på then höghro sidhon / then andra på then wenstro. Och sadhe Jesus / Fadher / förlåt them thet / Ty the weta icke hwadh the göra. Och the bytte hans klädher / kastandes lott på them. Och folcket stoodh och sågh vppå.

Och the Öffuerste samt medh them / begabbadhe honom / säyandes / Androm haffuer han holpet / hielpe sigh nu sielffuom / om han är Christus thin Gudz vthkoradhe. Begabbadhe ock honom krÿgsknechterna / och gingo til och reckte åtickio til honom / säyandes / Äst tu Juda Konung / så hielp tigh sielff. War ock een offuerscrifft scriffuin offuer honom medh Grekiska / Latiniska och Ebreiska bookstaffuer / Thenne är Juda Konung.

Men en aff the ogerningsmän som vphengde woro / hädde honom / och sadhe / Äst tu Christus / så hielp tigh sielff och oss. Tå swaradhe then andre / straffadhe honom / och sadhe / Fruchtar tu icke heller Gudh / tu som äst j samma fördömelsen? Och är thet wel rett medh oss / Ty wÿ lÿdhe thet wåra gerningar werda äro / Men thenne haffuer intet ondt giordt. Och sadhe han til Jesum / HErre / tenck på migh tå tu kommer vthi titt Rike. Och sadhe Jesus til honom / Sannerligha sägher iagh tigh / Jdagh skalt tu wara medh migh j Paradÿs.

Matt. 27. Marci 15.
Och war thetta widh siette tÿman / och itt mörker wardt offuer hela landet / alt in til niyonde tÿman / Och solen miste sitt skeen / och förloten j Templet rempnade

Psalm. 31.
rempnadhe mitt j tw. Och Jesus ropadhe medh högha röst / och sadhe / Fadher / Jagh befaler min anda j tina hender. Och tå han hadhe thet sagdt / gaff han vp andan. Tå Höffuitzmannen sågh hwadh ther skeedde / prÿsadhe han Gudh / och sadhe / Sannerligha war thenne en retferdigh man. Och alt folcket som tÿt gånget war at see här på / tå the seedt hadhe huad ther skeedde / slogho the sigh för sÿn bryst / och gingo heem igen. Men alle hans kende wener / och quinnor / som honom folgt hadhe aff Galileen / stodho longt jfrå / och sågho ther på.

Matt. 27. Marci 15. Johan. 19.
Och sÿ / en man benemd Joseph en Rådherre / then war en godh och retferdigh man / och hadhe icke samtyckt theras rådh och gerning / och han war bördigh aff then Judanars stadh Arimathia / then ther ock åstundadhe effter Gudz Rike / Han gick til Pilatum och beeddes Jesu lekamen. Och toogh honom nedh / swepte honom vthi itt linklädhe / och ladhen nedh j ena graff / som vthuggen war vthi steen / ther än tå ingen hadhe vthi lagd warit. Och thet war Tilredhelsedaghen / och Sabbathen begynte gå vppå. Och folgde ther näghra quinnor effter / som medh honom kompna woro aff Galileen / och besågho graffuena / och huruledes hans lekamen lagd war. Och gingo sedhan tilbaka igen / och tilreedde welluchtandes krydder och smörielse. Men om Sabbathen woro the stilla / som budhit war j Laghen.

XXIIII. Capitel.

Matt. 28. Mar. 16. Johan. 20.
PÅ then ena Sabbathen / ganska bittÿdha om morghonen / komo the til graffuena / bärandes the welluchtande krydder som the tilreedt hadhe / och näghra medh them. Så funno the stenen affweltan jfrå graffuenne / och gingo in / och funno intet HErrans Jesu lekamen. Och thet begaff sigh / at tå the ther om bekymradha woro / Sÿ / så stodho när them twå män vthi skinande klädher. Tå wordo the förfäradha / och slogho sÿn ansichte nedher åt jordenne. Tå sadhe the til them / Hwi söken j then leffuande jbland the dödha? Han är icke här / han är vpstånden. Kommer jhogh huru han sadhe idher / tå han än nu war j Galileen / säyandes / Menniskionnes Son moste offuerantwardas j syndigha menniskiors hender / och korßfestas / och vpstå på tridie daghen. Och så begynte the komma jhogh hans ord / och gingo tilbaka jfrå graffuenne / och bodadhe thetta alt them Elloffua / och allom them androm.

Och thet war Maria Magdalene / och Johanna / och Maria Jacobi / och andra som medh them woro / the thetta sadhe til Apostlanar. Och theras ord syntes för thym såsom galenskap / och the troodde thym intet. Men Petrus stoodh vp / och lop til graffuena / Och tå han lutadhe sigh ther in / fick han see linklädhen liggiandes allena / och gick sina ferde / förundrandes widh sigh sielff hwadh ther skeedt war.

Marci 16.
Och sÿ / twå aff them gingo på samma daghen til en byy / som lågh widh sextiyo stadier wäghs jfrå Jerusalem / benemd Emaus / och the taladhe hwar medh annan / om alt thetta som skeedt war. Och hende sigh / tå the taladhes widh och befrågadhe hwar annan / nalkadhes ock Jesus / och gick medh them. Men theras öghon woro förhållen / at the icke kende honom. Tå sadhe han til them / Hwadh är thet för taal / som j haffuen idher emellan / widh j gåån och ären bedröffuadhe? Tå swaradhe en thera som heet Cleophas / och sadhe til honom / Äst tu allena jbland fremmande män j Jerusalem / som icke weet hwadh ther skeedt är j thessa daghar? Sadhe han til them / Hwadh? Sadhe the til honom / Om Jesu Nazareno / som war en Prophet / mechtigh bådhe j gerningar och ord / för Gudhi och allo folckena / Och huruledes the öffuerste Presterna och wåre Förmän offuerantwardadhe honom j döds

(stadier) Stadium är itt styke wägh 125. treen longt.

nom j dödzens fördömelse/och korssfeste honō. Men wij hoppadhes/ at han skulle wara then/som förlossa skulle Israel. Och offuer alt thetta är nu tridie daghen/sedhan thet skeedde. Och näghra quinnor aff wåra/ haffua förskreckt oss/ the ther bittijdha om morghonen hadhe kommet til graffuena/ och tå the icke funno hans lekamen/ komo the och sadhe/ at the ock Anglasyyn seedt hadhe/ huilke sagdt hadhe/ at han leffuer. Och näghre aff them som medh oss woro/gingo bortt til graffuen/ och funno såsom quinnonar sagdt hadhe/Men honom funno the intet.

Tå sadhe han til them/ O j galne och seenhiertadhe til at troo/ vthi alt thet som Propheterna sagdt haffua. Skulle icke Christus sådant lijdha/ och sedhan ingå vthi sijn herligheet? Och han begynte på Mose och alla Propheterna/och giorde vthtydhelse för them j alla Scriffter/som woro om honom. Och the begynte nalkas in til byyn tijt the wille/ och han lätz som han wille gå lenger fram. Och the nödhgadhe honom/såyandes/ Bliff när oss/ ty thet lijdher åt afftonen/och daghen är förlijdhen. Och så gick han in til at bliffua när them.

Och thet begaff sigh/tå han satt til boordz medh them/toogh han brödhet/tackadhe/bröött thet/och fick them. Och theras öghon öpnadhes/at the kende honom. Och så förswan han vthu theras åsyyn. Och the sadhe emellan sigh/War icke wårt hierta brinnande j oss/ tå han taladhe medh oss j wåghen/ och vthtydde oss scriffterna? Och j samma stundenne stodho the vp/ och gingo til Jerusalem igen/och funno församladha the Elloffua/ och the som medh them woro/ the ther sadhe/ HErren är sannerligha vpstånden/ och är synter aff Simone. Och the förtalde hwadh skeedt war j wåghen/ och huru han wardt kend aff them/ j thet han bröött brödhet.

Som the nu här om taladhe/ stoodh Jesus sielff mitt jbland them/och sadhe til them/ Fridh ware idher. Tå wordo the förfäradhe och fruchtadhe/ menandes/at the sågho en Anda. Tå sadhe han til them/ Hwj ären j förfäradhe/och hwj vpstigha sådana tanckar vthi idhor hierta? Seer mina hender och mina fötter/at thet är iagh sielff/ Tagher på migh och skodher/ Ty Andē haffuer icke kött och been/såsom j seen migh haffua. Och tå han hadhe thet sagdt/wijste han them hender och fötter. Och som the än nu icke troodde för glädhi skul/vthan förundradhe sigh/sadhe han til them/ Haffuen j här näghot at äta? Tå fingo the honom fram itt stycke steekt fisk/ och näghot aff een hannogskako. Och han toogh thet/och äät ther aff j theras åsyyn.

Och han sadhe til them/Thetta äro the ord som iagh sadhe til idher/ tå iagh än nu war medh idher/ at alt moste fulbordas som scriffuit är j Mosi Lagh/och j Propheterna/och j Psalmarna om migh. Tå öpnadhe han theras sinne/ at the förstodho scriffterna/ och sadhe til them/Så är thet scriffuit/och så moste Christus lijdha/och tridie daghen vpstå jfrå the dödha/och predicas j hans nampn bätring och syndernas förlåtelse jbland all folck/ begynnande på Jerusalem. Och j ären wittne til alt thetta. Och sij/ iagh wil senda offuer idher mins Fadhers löffte. Men j skolen bliffua j Jerusalem/ til tess j warden beklädde medh krafft aff höghdenne. Och han hadhe them vth til Bethanien/och vplyffte sina hender/och welsignadhe them. Och skeedde/ at tå han them welsignat hadhe/skildes han jfrå them/ och vpfoor j himmelen. Och the tilbådho honom/och gingo sedhan in j Jerusalem igen medh stora glädhi/ och woro altijdh j Templet/ prijsadhe och loffuadhe Gudh/ Amen.

Acto. 1.

Acto. 1.

Marci 16. Acto. 1.

(aff höghdenne) Thet skeedde/ tå the fingo then helgha Anda.

✠ Enden på S. Luce Euangelium. ✠

S. Jo

Första Capitel.

I begynnelsen war Ordet/och Ordet war när Gudhi/och Gudh war Ordet/ thet samma war j begynnelsen när Gudhi. Genom thet äro all ting giord/ och thy föruthan är intet giordt/ thet giordt är. J thy war lijffuet/ och lijffuet war menniskionars Liws/ och Liwset lyser j mörkret/ och mörkret haffuer thet icke begripit.

(Ordet) Så nēpner här Johannes thī ena personen j Gudhomenom/ som är Gudz Son/ Ty Sonen är Fadhrens Ord och wijsdom.

En man war send aff Gudhi/som heet Johannes. Han kom til wittnesbyrd/ på thet han skulle wittna om Liwset/ at alle skulle troo genom honom. Icke war han Liwset/men han war send til at wittna om Liwset. Thet war thet sanna Liwset/hwilket vplyser alla menniskior som komma j werlden. J werldenne war thz/ och jgenom thet är werlden giord/och werlden kende thet icke.

(genom honom) Thet är/ För hans predican skul.

Han kom til sitt eghit/ och hans eghne anammadhe honom icke. Men allom them som honom anammadhe/ gaff han macht at bliffua Gudz barn/them som troo j hans nampn. Hwilke icke aff blodh/icke heller aff kötzligh wilia/icke heller aff näghors manz wilia/vthan aff Gudhi födde äro.

Matt. 1. Luce. 2

Och Ordet wardt kött/och boodde jbland oss/och wij sååghom hans herligheet/ såsom eenda Sonsens herligheet aff Fadhrenom/ full medh nådh och sanning.

(Ordet wardt) Thet är/ Gudz Son wardt menniskia.

Johannes wittnar om honom/ropar och sägher/ Thenne waret/ om hwilken iagh sagdt haffuer/ Effter migh skal komma/ then för migh warit haffuer/ ty han war förr än iagh/Och aff hans fullheet haffue wij alle fått/ och nådh för nådh. Ty genom Mosen äro Laghen giffuin/ nådh och sanning är kommen genom Jesum Christum. Ingen haffuer näghon tijdh seedt Gudh/ eende Sonen som är j Fadhrens skööt/ han haffuer thet kungiordt.

(nådh för nådh) Oss är nådh giffuin för Christi nådh skul/thī honom giffuin är/ at wij genom honom fulborde Laghen/ och kennom Gudh Fadher/medh hwilko skrymterij återwender/ och wij rettsinniga menniskior warde.

Och Thetta är Johannis wittnesbyrd/ tå Judanar sende Prester och Leuiter aff Jerusalem/at the skulle frågha honom/ Hoo äästu? Och han bekende/och försakadhe icke. Och bekende han/ Icke är iagh Christus. Tå frågadhe the honom/ Hwadh tå/ äästu Elias? Han sadhe/ Jagh är thet icke. Äästu en Prophet? Och han swaradhe/ Ney. Tå sadhe the til honom/ Hoo äästu/ at wij måghe giffua them swar som oss sendt haffua? Hwadh sägher tu om tigh sielff? Sadhe han/Jagh är een ropande röst j öknenne/Rödhjer HERRANS wägh/som Isaias Propheten sagdt haffuer.

Matt. 3. Marci 1. Luce 3.

Esaie 40.

Och the

Och the som sende woro / woro aff the Phariseer. Och the frågadhe honom/och sadhe til honom/Hwj döper tu tå/ medhan tu åst icke Christus/ icke heller Elias/icke heller en Prophet. Swaradhe them Johannes / och sadhe/ Jagh döper medh watn / Men mitt jbland idher ståår then j icke kennen/han år then som effter migh komma skal/ hwilken för migh warit haffuer/Huilkens skootweng iagh icke werdigh år vplösa.Thetta skeedde j Bethabara på hinsidhon Jordan/ther Johannes döpte.

Eller/Bethbara. Judic.7.

Daghen ther effter/sågh Johannes Jesum komma til sigh / och sadhe/ Sij/Gudz Lamb/som borttagher werldennes synd. Thenne året / om hwilken iagh sagdt haffuer / Effter migh skal komma en man / then för migh warit haffuer / ty han war förr ån iagh/och iagh kende honom icke.Men på thet han skulle warda vppenbar j Jsrael/för then skul år iagh kommen/til at döpa medh watn.

Och Johannes wittnadhe/och sadhe / Jagh sågh Andan nedherkomã j duffuo lijknelse aff himmelen / och bleff på honom / och iagh kende honom icke. Men then som migh sende til at döpa medh watn / han sadhe til migh / Offuer hwilken tu fåår see Andan nedherkomma / och bliffua på honom / Han år then som döper medh then helgha Anda. Och iagh sågh thet/och wittnadhe/at han år Gudz Son.

Daghen ther effter stoodh åter Johannes och twå aff hans Låriungar. Och som han fick see Jesum gå / sadhe han / Sij / Gudz Lamb. Och twå hans Låriungar hörde honom tala / och folgde Jesum. Tå wende Jesus sigh om/ och sågh them fölia sigh / och sadhe til them / Hwadh söken j? Tå sadhe the til honom / Rabbi (thet betydher/ Mestar) Hwar wistas tu? Tå sadhe han til them/Kommer och seer. The komo och ságho hwar han wistadhes/ Och bleffuo then daghen når honõ. Och thz war widh tiyonde timan.

Och war Andreas Simonis Petri brodher en aff the twå som hadhe hördt aff Johanne/och folgde Jesum/ Han fann först sin brodher Simon/ och sadhe til honom / Wij haffue funnit Messiam (thet betydher / then Smoorda). Och hadhe honom til Jesum. Tå Jesus fick see honom / sadhe han/Tu åst Simon Jona Son / tu skalt heta Cephas / thet betydher hellebergh.

(Messias) Christus på Grekesko / Messias på Ebreisko / På Swensko Smoord.

Daghen ther effter wille Jesus gå vthi Galileen / och fann Philippum/ och sadhe til honom / Följgh migh. Och war Philippus aff Bethsaida Andree och Petri stadh. Philippus fann Nathanael/och sadhe til honom/Then som Moses haffuer scriffuit om j Laghen/och Propheternar / haffue wij funnit/Jesum Josephs son aff Nazareth.Och Nathanael sadhe til honom/ Kan någhot gott komma aff Nazareth? Philippus sadhe til honom/Kom och see.

Jesus sågh Nathanael komma til sigh / och sadhe om honom / Sij/ en rett Jsraelit/j hwilkom intet swek år. Tå sadhe Nathanael til honom / Huar aff kenner tu migh? Jesus swaradhe och sadhe til honom / Förr ån Philippus kalladhe tigh / tå tu wast vnder Fikonatrådh / sågh iagh tigh. Nathanael swaradhe/och sadhe til honom / Rabbi / tu åst Gudz Son / tu åst Jsraels Konung. Jesus swaradhe / och sadhe til honom / Effter thet iagh sadhe tigh / at iagh sågh tigh vnder Fikonatrådh / troor tu / större ting ån thesse åro/skalt tu få see. Och sadhe til honom / Sannerligha / sannerligha sågher iagh idher / Hår effter skolen j få see himmelen öpen / Och Gudz Ånglar fara vp och nedher offuer menniskionnes Son.

Gene.28

Annat Capitel.

Och om

Och på tridie daghen wardt itt bröllop j Cana j Galileen / och Jesu modher war ther. Wardt ock teslikes Jesus budhin och hans Låriungar til bröllopet. Och tå wijnet begynte fattas/ sadhe Jesu modher til honom/The haffua intet wijn. Tå sadhe Jesus til henne/Quinna/hwadh haffuer iagh medh tigh? Min tijdh år icke ån nu kommen. Tå sadhe hans modher til tienarenar / Hwadh han sågher idher / thet görer. Så woro ther sex steenkrukor / som satte woro effter settet om Judanars rening / hållandes hwar thera tw eller try mått.

(Eller) Hwadh kommer thet migh och tigh widh.

Tå sadhe Jesus til them/ Fyller vp krukonar medh watn. Och the fylte them offuerfulla. Och han sadhe til them/ Låter nu vthi / och bårer til Kökemestaren. Och the båro. När tå Kökemestaren smakadhe wijnet / som watn warit hadhe / och icke wiste hwadhan thz kommet war / Men tienarenar som watnet öst hadhe / wiste thet / kalladhe han Brudhgumman / och sadhe til honom / Hwar man setter först fram thet godha wijnet / och når the åro wordne druckne / tå thet som såmbre år. Tu haffuer gömt thet godha wijnet alt hår til.

Thetta war thet första tekn/som Jesus giorde j Cana j Galileen/och vppenbaradhe sina herligheet. Och hans Låriungar troodde på honom. Ther effter foor han nedh til Capernaum / han och hans modher / och hans brödher / och hans Låriungar. Och bleffuo ther j fåå daghar.

Och war Judanars Påscha hardt når / och Jesus foor vp til Jerusalem / och fann j Templet them som sålde fåå och fåår och duffuor / och weßlare / sittiandes. Tå giorde han ena gißl aff togh / och dreff them alla vth aff Templet medh fåår och fåå / och bortspilte weßlarenars penningar / och störte boorden om kul. Och sadhe til them som duffuor sålde / Haffuer thetta bortt hådhan / och görer icke aff mins Fadhers Hws itt marknatz hws. Tå komo hans Låriungar jhogh / thet som scriffuit år / Tins Hwß nijtelskan haffuer fråtet migh.

Psalm. 69

Tå swaradhe Judanar / och sadhe til honom / Hwadh tekn låter tu oss see / at tu skalt thetta göra? Swaradhe Jesus och sadhe til them / Slåår thetta Templet nedher / och j tree daghar wil iagh thet vpretta. Tå sadhe Judanar / J sex och fyratiyo åår år thetta Templet vpbygdt / och tu wilt thet vpretta j tree daghar? Men han sadhe om sins krops Tempel. Och når han war vpstånden jfrå the dödha / komo hans Låriungar jhogh / at han hadhe thet sagdt them / och troodde Scrifftenne / och thet taal som Jesus sagdt hadhe.

Tå han nu war j Jerusalem / om Påschana på högtijdhes daghen / troodde monge j hans nampn / tå the ságho hans tekn som han giorde. Men Jesus betroodde icke sigh sielffuan them / Ty han kende alla / och behöff de icke at någhor skulle wittna om menniskiona. Ty han wiste wel hwadh j menniskionne war.

III. Capitel.

Och war en man aff the Phariseer som heet Nicodemus / en Offuerste jbland Judanar. Han kom til Jesum om nattena / och sadhe til honom / Rabbi / wij wete at tu åst kommen aff Gudhi för en Lårare / Ty ingen kan göra the tekn som tu gör / vthan Gudh år medh honom. Jesus swaradhe och sadhe til honom / Sannerligha / sannerligha sågher iagh tigh / Vthan en bliffuer födð på nytt / kan han icke see Gudz Rike. Tå sadhe Nicodemus til honom / Huru kan een menniskia födhas / når hon år gammul? Icke kan hon på nytt gå j sins modhers lijff och födhas?

Swaradhe

Swaradhe Jesus / Sannerligha / sannerligha sägher iagh tigh / Vthan en warder födt aff watn och Andanom / kan han icke ingå j Gudz Rike. Thet som är födt aff kött / thet är kött. Och thet som är födt aff Andanom / thet är ande. Förundra icke at iagh sadhe tigh / at j moste födhas på nytt. Wädhret blåås hwart thet wil / och tu hörer thes röst / och tu weest icke huadhan thz kömer eller huart thz faar / Altså är huar och en som aff Andanō födt är

(födt aff kött) Menniskionnes förnufft / natur och frij wilie / weet intet säya aff Gudz nådh och werck / Ja / the sky ther widh / Huru skola the tå aff sigh sielff kunna begära henne / såsom theme Text klarligha bewijsar.

Nicodemus swaradhe / och sadhe til honom / Huru kan thetta skee? Jesus swaradhe / och sadhe til honom / Äästu en Mestare j Israel / och weest icke thetta? Sannerligha / sannerligha sägher iagh tigh / Wij tale thet wij wete / och thet wij haffue seedt thet wittne wij / och wårt wittnesbyrd anammen j icke. Troo j icke när iagh sägher idher om jordesk ting / Huru skolen j tå troo / om iagh sägher idher om himmelsk ting.

Och ingen faar vp j himmelen / vthan then som foor nedher aff himmelen / menniskionnes Son som är j himmelen. Och såsom Moses vphögde Ormen j öknenne / altså moste ock menniskionnes Son warda vphögd / på thet at hwar och en som troor på honom / skal icke förgåås / vthan få ewinnerlighit lijff.

Ty så elskadhe Gudh werldena / at han vthgaff sin eenda Son / på thet / at hwar och en som troor på honom / skal icke förgåås / vthan få ewinnerlighit lijff. Ty icke haffuer Gudh sendt sin Son j werldena / at han skal döma werldena / vthan på thet at werlden skal warda saligh genom honom. Hwilken som troor på honom / han warder icke dömd / Men hwilken som icke troor / han är redho dömd / Effter thet han icke troodde j Gudz eenda Sons nampn. Men thetta är domen / at Liwset är kommet j werldena / och menniskionar elskadhe meer mörkret än Liwset / ty theras gerningar woro onda. Ty hwar och en som illa gör / hatar Liwset / och kommer icke til Liwset / at hans gerningar skola icke warda straffadha. Men then som gör sanningena / han kommer til Liwset / at hans gerningar skola warda vppenbara / ty the äro giorda j Gudhi.

Ther effter kom Jesus och hans Läriungar j Judeska landet / och wistadhes ther medh them / och döpte. Döpte ock teslikes Johannes j Enon widh Salim / ty ther war mykit watn. Och the komo och läto döpa sigh / Ty Johannes war icke än tå kastat j hechtelse.

Tå kom vp itt spörsmål jbland Johannis Läriungar samt medh Judanar / om reningen. Och komo til Johannem / och sadhe til honom / Rabbi / Then som war när tigh på hinsidhon Jordan / then tu wittnadhe om / Sij / han döper / och alle komma til honom. Johannes swaradhe / och sadhe / Menniskian kan intet tagha / vthan thet warder henne giffuit aff himmelen. J ären sielffue mijn wittne / at iagh sadhe / Icke är iagh Christus / vthan iagh är send för honom. Then som Brudhena haffuer / han är Brudhgummen / Men Brudhgummans wen som stäår och hörer honom / han frögdar sigh aff Brudhgummans röst. Thenna mijn frögd är nu fulbordat / Honom bör wexa til / och migh bör förminskas.

ᛯ (besiglt) Thet är / han finner såsom itt insigel vthi sitt hierta tryckt / nemligh / trona / huru Gudh är sanferdig / såsom han sägher j siwnde Cap. Then ther Fadhrens wilia gör / han förnimmer om thenna lära är aff Gudhi.

Then som offuan effter kommer / han är offuer alla. Then aff jordenne är / han är aff jord / och aff jordenne talar han. Then aff himmelen kommer / han är offuer alla / och thet han haffuer seedt och hördt / thet wittnar han / och hans wittnesbyrd anammar ingen. Then som anammar hans wittnesbyrd / han haffuer ᛯ besiglt / at Gudh är sanferdigh. Ty then Gudh sendt haffuer / han talar Gudz ord / Ty Gudh giffuer icke Andan 8 effter mått. Fadhren elskar Sonen / och alt haffuer han giffuit honom j hender. Hwilken som troor Sonenom / han haffuer ewinnerlighit lijff / Men then som icke troor Sonenom / han skal icke få see lijffuet / Vthan Gudz wredhe bliffuer offuer honom.

8 (effter mått) ändoch Andans gåffuor och werck effter mått vthdelat warda. Ro. 12. 1 Cor 12. Så är doch Anden sielff vthi alla Christna rijkeligha och vthan mått vthguttin / så at han alla synder och dödhe vpsluker. Tit. 3.

IIII. Capitel.

Tå nu

TA nu HErren förnam / at Phariseerna hadhe hördt / at Jesus giorde flere Läriungar och döpte / än Johannes / ändoch Jesus döpte icke sielff / vthan hans Läriungar / offuergaff han Judeam / och droogh åter in j Galileam. Så moste han gå genom Samarien. Och när han kom til en stadh j Samarien som kallas Sychar / widh en boolstadh / som Jacob gaff sinom son Joseph / och ther war Jacobs brunn. Och effter thet Jesus war trötter aff wäghen / satte han sigh så nedh widh brunnen. Och thet war widh siette tijman.

Gene. 48.

Tå kom een quinna aff Samarien til at hemta watn. Sadhe Jesus til henne / Giff migh dricka / Ty hans Läriungar woro gångne in j stadhen til at köpa maat. Tå sadhe then Samaritiska quinnan til honom / Huru bedhes tu som äst en Jude / dricka aff migh / som är een Samaritisk quinna? Ty Judanar haffua ingen handel medh the Samariter. Jesus swaradhe / och sadhe til henne / Förstodhe tu Gudz gåffuo / och hoo then är som sägher til tigh / Giff migh dricka / tå beeddes tu aff honom / och han gåffue tigh leffuandes watn. Sadhe quinnan til honom / Herre / icke haffuer tu thet tu kant taghat medh / och brunnen är diwper / Hwadhan haffuer tu tå leffuandes watn? Mon tu wara meer än wår fadher Jacob / som gaff oss brunnen / och drack aff honom medh sijn barn och sin booskap?

Tå swaradhe Jesus / och sadhe til henne / Hwar och en som dricker aff thetta watnet / han warder törstigh igen / Men hwilken som dricker aff thet watn som iagh honom giffuer / han skal icke törsta til ewigh tijdh. Vthan thet watn som iagh honom giffuer / skal bliffua j honom een kella medh springande watn j ewinnerlighit lijff. Tå sadhe quinnan til honom / Herre / giff migh thet watnet / at iagh icke törster eller behöffuer komma hijt effter watn. Sadhe Jesus til henne / Gack / kalla tin man / och kom hijt. Swaradhe quinnan / och sadhe til honom / Jagh haffuer ingen man. Sadhe Jesus til henne / Tu sadhe rett / Jagh haffuer ingen man / Ty tu haffuer hafft fem män / och then tu nu haffuer / är icke tin man / Thet sadhe tu sant.

Tå sadhe quinnan / Herre / Jagh seer at tu äst en Prophet / Wåre fädher haffua tilbidhit på thetta berghet / och j säyen / at j Jerusalem är thet rwm / ther man tilbidhia skal. Jesus sadhe til henne / Quinna / troo migh / Then tijdh kommer / at hwarken på thetta berghet eller j Jerusalem skolen j tilbidhia Fadhren. J weten icke hwadh j tilbidhien / Men wij wete hwadh wij tilbidhie / Ty saligheten är aff Judomen. Men then tijdh kommer / och är nu allaredho / at rette tilbidhiare skola tilbidhia Fadhren j Andanom och sanningen / Ty Fadhren wil ock sådana haffua / som honom tilbidhia skola. Gudh är en Ande / och the honom tilbidhia / skola tilbidhia honom j Andanom och j sanningen.

Tå sadhe quinnan til honom / Jagh weet at Messias skal komma / som kallas Christus. När han kommer / warder han oss all ting vnderwijsandes. Sadhe Jesus til henne / Jagh är then samme som talar medh tigh. Och j thet samma komo hans Läriungar / och vndradhe ther på / at han taladhe medh quinnonne. Doch sadhe ingen / Hwadh fråghar tu / Eller hwadh talar tu medh henne? Tå lät quinnan stå sina kruko / och gick in j stadhen / och sadhe til thet folcket / Kommer och seer en man / som migh haffuer sagdt alt thet iagh haffuer giordt / Mon han icke wara Christus? Tå gingo the aff stadhen / och komo til honom.

Ther emellan bådho Läriunganar honom / säyandes / Rabbi / äät. Sadhe han til them / Jagh haffuer maat at äta / ther j intet aff weten. Tå sadhe Läriunganar emellan sigh / Mon någhor haffua burit honom äta? Sadhe Jesus til them / ᛯ Min maat är thet / at iagh gör hans wilia som migh sendt haffuer / och fulbordar hans werck. Säyen icke j / Fyre månadher äro än nu /

ᛯ (Min maat) Min maat är at göra mins Faders wilia. Fadhrens wilie är / at genom hans pino skulle Euangelium om alla werldena predicat warda / hwilket tå för handē war / lijkawist som ock tå Höstanden förhanden war.

och skör-

och skördatijmen kommer / Sij / iagh sägher idher / Lyffter vp idhor ögon / och beseer markena / ty hon begynnar hwitna til skörd / och then ther vpskäär han tagher löön / och församlar frucht j ewinnerlighit lijff / På thet at bådhe then som såår / och then som vpskäär / skola tilsamman glädhias. Ty här är thet ordet sant / At en annar är then som såår / och en annar som vpskäär. Jagh sende idher vth at vpskära / thet j haffuen intet arbetat / Andre haffua arbetat / och j ären ingångne j theras arbete.

Och monge Samariter aff then stadhen / troodde på honom för quinnonnes taal skul / som witnadhe / at han hadhe sagdt henne alt thet hon hadhe giordt. När nu the Samariter komo til honom / bådho the honom / at han wille bliffua när them. Och han bleff ther j twå daghar. Och mykit flere troodde för hans ord skul / och sadhe til quinnona / Nu troo wij icke för titt taal skul / Ty wij haffue sielffue hördt / och wete at han är wist Christus werldennes Frelsare.

Matt. 13. Marci 6. Luce 4.

Men twå daghar ther effter / gick han tådhan och droogh in j Galileen / Ty Jesus witnadhe sielff / at en Prophet warder intet aff hållen j sitt fädhernes land. Och när han kom j Galileen / vndfingo the Galileer honom / effter the all ting seedt hadhe / som han giordt hadhe j Jerusalem på högtijdhes daghen / Ty the hadhe ock warit til högtijdhes daghen. Så kom åter Jesus j Cana j Galileen / ther han hadhe giordt wijn aff watn.

Och ther war en Konungsman / hwilkens son lågh siwk j Capernaum. När han hörde / at Jesus war kommen aff Judea til Galileen / gick han til honom / och badh honō / at han wille kōma nedh / och göra hans son helbregda / Ty han lågh för dödhen. Tå sadhe Jesus til honom / Vthan j seen tekn och Vnder / troon j icke. Konungsmannen sadhe til honom / HErre / kom nedh förr än min son döör. Sadhe Jesus til honom / Gack / tin son leffuer. Tå troodde mannen ordena / som Jesus sadhe til honom / och gick.

Och j thet han gick nedh / mötte honom hans tienare / och bebodadhe honom / säyandes / Tin son leffuer. Tå besporde han medh them / hwadh stund thet war wordet bätre medh honom. Och the sadhe til honom / Igåår på siwnde tijman offuergaff skelffuan honom. Tå förstoodh fadhren / at thz war thē tijmen j hwilkom Jesus hadhe sagdt til honom / Tin son leffuer. Och han troodde / och alt hans hws. Thetta är nu thet andra teknet / som Jesus giorde / när han kom aff Judea j Galileen.

V. Capitel.

Ther effter war een Judanars högtijdh / och Jesus foor vp til Jerusalem. Men j Jerusalem är en dam widh fårahuset / som heet på Ebraisko Bethesda / och hadhe fem skiwl / ther vthi lågho en stoor hoop siwke / blinde / halte / bortwinadhe / och bijdde effter at watnet skulle röras. Ty Ängelen steegh nedh j dammen på en wiss tijdh / och rörde watnet. Then ther nu förist steegh nedh j watnet / sedhan thet war rördt / han bleff helbregda / ehwadh siwkdom han hadhe. Så war ther en man / som hadhe warit siwk j otta och tretiyo åår. Tå Jesus fick see honom ther han lågh / och förnam / at han nu j long tijdh hadhe leghat siwk / sadhe han til honom / Wilt tu bliffua helbregda? Swaradhe then siwke honom / Herre / iagh haffuer ingen som haffuer migh j dammen när watnet är rördt / Men förr än iagh kommer / tå är en annar stighen in för migh.

Tå sadhe Jesus til honom / Statt vp / tagh tijn säng / och gack. Och strax bleff then mannen helbregda / och toogh sijn säng / och gick. Och thet war på en Sabbaths dagh. Tå sadhe Judanar til honom som war worden helbregda /

Thet är Sabbath / tigh är icke loffligit båra sängena. Swaradhe han them / Then som giorde migh helbregda / han sadhe til migh / Tagh tijn säng och gack. Tå spordhe the honom / Hoo är then mannen som tigh sadhe / Tagh tijn säng och gack? Men han som helbregda war worden / wiste icke hoo han war / Ty Jesus war vndan wikin / effter mykit folck war j thet rwmet.

Ther effter fann Jesus honom j Templet / och sadhe til honom / Sij / tu äst worden helbregda / synda icke här effter / at tigh icke widherfars någhot werre. Tå gick then mannen bortt / och sadhe Judomen / at Jesus war then som honom hadhe helbregda giordt. Och therföre förfolgde Judarna Jesum / och sökte effter at dödha honom / effter han thetta giorde på Sabbathen. Tå swaradhe Jesus them / Min Fadher werckar in til nu / och iagh werckar ock. Therföre sökte Judarna än tå meer effter at dödha honom / ty han ey allenast brööt Sabbathen / vthan ock sadhe Gudh wara sin Fadher / görandes sigh sielff lijk medh Gudh.

(werckar) Thet är / Min Fadher håller intet Sabbathen / Therföre håller icke heller iagh honom / vtan werckar altijd såsom min Fadher.

Tå swaradhe Jesus / och sadhe til them / Sannerligha / sannerligha sägher iagh idher / Sonen kan intet göra aff sigh sielff / vthan thet han seer Fadhren göra / Ty alt thet han gör / thet gör ock Sonen. Fadhren elskar Sonen / och wijsar honom alt thet han gör / och warder än wijsandes honom större werck än thenna äro / at j skolen vndra ther på. Ty såsom Fadhren vpwecker the dödha och gör them leffuandes / så gör ock Sonen leffuandes hwem han wil. Ty icke dömer heller Fadhren någhon / vthan haffuer all doom giffuit Sonenom / På thet alle skola hedhra Sonen / såsom the hedhra Fadhren. Hwilken som icke hedhrar Sonen / han hedhrar icke Fadhren / som honom sendt haffuer. Sannerligha / sannerligha sägher iagh idher / Hwilken som hörer mitt taal / och troor honom som migh sendt haffuer / han haffuer ewinnerlighit lijff / och kommer icke j domen / vthan gåår jfrå dödhen til lijffuet.

Matt. 25.

Sannerligha / sannerligha sägher iagh idher / Then tijdh skal komma / och är nu allaredho / at the dödhe skola höra Gudz Sons röst / och the henne höra / the skola leffua. Ty såsom Fadhren haffuer lijff j sigh sielffuom / så haffuer han ock giffuit Sonenom haffua lijff j sigh sielffuom / och haffuer teslikes giffuit honom macht at döma / therföre / at han menniskionnes Son är. Förundrer icke thetta / ty then stund skal komma / j hwilka alle the j griffterna äro / skola höra hans röst. Och the som wel haffua giordt / skola fram gå til lijffzens vpståndelse / Men the som illa haffua giordt / til domsens vpståndelse.

(menniskionnes) Domen moste vppenbarligha hållas för alla menniskior / Therföre moste ock Domaren wara mēniskia / then man see kan / och doch likwel Gud / effter han gudz domstool besittia skal.

Intet kan iagh göra aff migh sielff. Som iagh hörer / så dömer iagh / och min doom är rett / Ty iagh söker icke min wilia / vthan Fadhrens wilia / som migh sendt haffuer. Om iagh witnar om migh sielff / tå är mitt witnesbyrd icke sant / En annar är som wittnar om migh / och iagh weet / at thet witnesbyrd sant är / som han witnar om migh. J senden til Johannem / och han gaff witnesbyrd til sanningen. Men iagh tagher intet witnesbyrd aff menniskio / vthan sägher thetta / på thet j skolen warda salighe. Han war itt brinnande och skinande liws / och j willen en tijdh longt frögdas j hans liws. Men iagh haffuer itt större witnesbyrd än Johannis witnesbyrd. Ty the werck som Fadhren haffuer giffuit migh / at iagh skal fulborda / the samma werck som iagh gör / witna om migh / at Fadhren haffuer sendt migh. Och Fadhren som migh sende / han haffuer wit nat om migh. J haffuē hwarken någhon tijdh hördt hans röst / eller seedt hans skepelse. Och hās ord haffuen j icke bliffuandes j idher / ty j troon icke honō som han sendt haffuer.

Ransaker scriffternar / ty j mene idher haffua ewinnerlighit lijff j them / och the äro the som witna om migh / Och j wilien icke komma til migh / at j måtten få lijff. Jagh tagher ingen prijs aff menniskior / men iagh kenner

idher /

idher / at j icke haffuen Gudz kårleek vthi idher. Jagh år kommen j mins Fa-
dhers nampn / och j anammen migh icke / Kommer en annar j sitt eghit
nampn / then warden j anammandes. Huru kunnen j troo / j som taghen prijs
hwar aff androm: Och then prijs som kommer allenast aff Gudh / söken j
intet.

J skolen icke mena / at iagh skal beklagha idher för Fadhren / thet år en
som idher beklaghar / nemliga Moses / then j hoppens vppå. Hadhen j troodt
Mosi / så hadhen j ock troodt migh / Ty om migh haffuer han scriffuit.
Troon j icke hans scriffter / Huru skolen j tå troo mijn ord:

VI. Capitel.

Ther effter foor Jesus offuer thet Galileeska haffuet / som år Matt. 14.
widh then stadhen Tyberias. Och mykit folck folgde honom / Marci 6.
Therföre at the sågho hans tekn / som han giorde medh them Luce 9.
som siwke woro. Och gick Jesus vp på itt bergh / och satte
sigh ther medh sina Låriungar. Och tå tilstundadhe Påscha /
Judanars högtijdh. Tå lyffte Jesus vp sijn öghon / och
sågh at mykit folck kom til honom / och sadhe til Philippum / Hwar få wij
köpa brödh / at thesse må åta: Thet sadhe han til at försökia honom / Ty han
wiste wel / hwadh han wille göra. Swaradhe honom Philippus / För twå
hundradhe penningar brödh / wore thē icke noogh / til at hwar finge itt litet
stycke. Tå sadhe til honom en aff hans Låriungar / Andreas Simon Petri
brodher / Hår år en pilt / som haffuer fem biugbrödh / och twå fiskar / Men
huadh förslåår thz jbland så monga: Sadhe Jesus / Låter folcket settia sigh.
Och på then stadhen war mykit gråås. Tå satte sigh nedh widh fem tusend
mån. Och Jesus toogh brödhen / tackadhe / och fick Låriungomen / och Lår-
iunganar skiffte jbland them som såto. Sammaledes ock aff fiskanar / så my-
kit han wille.

Tå the woro måtte / sadhe han til sina Låriungar / Hemter tilhopa styc-
ken som offuerbliffuin åro / at the icke förfaras. Så hemte the tilhopa / och
vpfylte tolff korghar medh styckiom / som offuer woro aff fem biugbrödh
effter them som åtit hadhe. När nu the menniskionar sågho / at Jesus hadhe
giordt teknet / sadhe the / Wisseligha år thenne then Propheten som komma
skal j werldena. När tå Jesus förnam / at the wille komma och tagha honō /
och göra honom til Konung / gick han åter affsidhes bortt vppå berghet /
han sielff allena.

Och när afftonen kom / gingo hans Låriungar nedh til haffuet / och sti-
gho til skeps / och foro offuer haffuet til Capernaum / och thet war redho
mörkt wordet. Och Jesus war icke til them kommen. Tå blåste itt stoort
wådher / och wåghen begynte gå. När the nu roodt hadhe widh fem och
tiwghu eller tretiyo stadier / fingo the see Jesum gå på haffuet / och nalkas
skepet / och the wordo förfåradhe. Tå sadhe han til them / Thet år iagh / rå-
dhens icke. Och the wille haffua taghit honom in j skepet. Och j thet samma
war skepet widh landet / som the foro til.

(stadier) Stadium år itt stycke wågh 125. treen longt.

Daghen ther effter / när folcket som stoodh på hijnsidhon haffuet / sågh /
at ther war intet annat skep ån thet ena som hans Låriungar woro vthi
steghne / Och at Jesus war icke instighen medh sina Låriungar j skepet /
vthan hans Låriungar woro borttfarne allena. Men annor skep komo aff
Tyberias / hardt til thet rwmet ther the hadhe åtit brödhet / genom HErrans
tacksäyelse. När tå folcket sågh / at Jesus war icke ther / ey heller hans Lår-
iungar / stigho the ock j skepen / och komo til Capernaum / och sökte Jesum.

Och tå the funno honom på hijnsidhon haffuet / sadhe the til honom /
Rabbi /

Rabbi / når komst tu hijt: Swaradhe Jesus them / och sadhe / Sannerligha /
sannerligha sågher iagh idher / J söken migh icke för then skul / at j haffuen
seedt tekn / vthan för then skul / at j haffuen åtit aff brödhet / och åren wordne
måtte. Wercker icke then maat som förgåås / vthan then som bliffuer til e-
winnerlighit lijff / then menniskionnes Son idher giffua skal / Ty honom
haffuer Gudh Fadher besiglt.

(besiglt) Thet år / medh then helgha Anda begaffuat och tilreedt / så at han allena föt allom för en mestare och hielpare föresatter och giffuin år / såsom then effter hwilkom alle sigh hålla och retta skola.

Tå sadhe the til honom / Hwadh skole wij göra / at wij wercka kunne
Gudz werck: Swaradhe Jesus / och sadhe til them / Thet år Gudz werck / at
j troon på then han sendt haffuer. Tå sadhe the til honom / Hwadh tekn gör
tu tå / at wij see kunne och troo tigh: Hwadh werckar tu: Wåre fådher åto
Psalm. 78 Manna j öknenne / som scriffuit år / Han gaff them brödh aff himmelen til
at åta. Tå sadhe Jesus til them / Sannerligha / sannerligha sågher iagh idher /
Icke gaff Moses idher thet brödhet aff himmelen / men min Fadher giff-
uer idher thet retta brödhet aff himmelen. Ty thet år Gudz brödh som ne-
dherkommer aff himmelen / och giffuer werldenne lijff.

Tå sadhe the til honom / HErre giff oss altijdh thetta brödhet. Sadhe
Jesus til them / Jagh år lijffzens brödh / Hwilken som kommer til migh / han
skal icke hungra / och hwilken som troor på migh / han skal aldrigh törsta.
Men iagh haffuer sagdt idher / at j haffuen ock seedt migh / och troon doch
icke. Alt thet min Fadher giffuer migh / thet kommer til migh / Och then
til migh kommer / honom kastar iagh icke vth. Ty iagh år nedherkommen
aff himmelen / icke at iagh skal göra min wilia / vthan hans wilia som
migh sendt haffuer. Och thet år mins Fadhers wilie som migh sendt
haffuer / at iagh intet borttapa skal aff alt thet han migh giffuit haffuer /
Vthan at iagh skal vpweckia thet på yttersta daghen. Thetta år nu hans
wilie / som migh sendt haffuer / at hwar och en som seer Sonen och troor på
honom / han skal haffua ewinnerlighit lijff / Och iagh skal vpweckia honom
på yttersta daghen.

Tå knorradhe Judanar ther offuer / at han sadhe / Jagh år thet brödhet
som nedherkommet år aff himmelen / och sadhe / Ar icke thenne Jesus / Jo-
sephs son / hwilkens fadher och modher wij kenne: Huru sågher han tå /
Jagh år nedherkommen aff himmelen: Tå swaradhe Jesus / och sadhe til
them / Knorren icke emellan idher / Jngen kan komma til migh / vthan Fa-
dhren som migh sendt haffuer / dragher honom / Och iagh skal vpweckia ho-
Esaie 54. nom på yttersta daghen. Thet år scriffuit j Propheterna / The skola alle war-
da lårde aff Gudhi. Hwar och en som thet nu hördt haffuer aff Fadhren och
lårdt thet / han kommer til migh. Icke så / at någhor haffuer seedt Fadhren /
Vthan then som år aff Gudhi / han haffuer seedt Fadhren.

Sannerligha / sannerligha sågher iagh idher / Hwilken som troor på
migh / han haffuer ewinnerlighit lijff. Jagh år lijffzens brödh. Jdhre få-
Exodi 16. dher åto Manna j öknenne / och åro bleffne dödhe. Thetta år thet brödhet /
som nedherkommer aff himmelen / på thet then ther aff åter / skal icke döö.
Jagh år thet leffuandes brödhet / som nedherkommer aff himmelen / Hwil-
ken som åter aff thetta brödhet / han skal leffua ewinnerligha. Och thet brö-
dhet som iagh giffua skal / år mitt kött / hwilket iagh giffua skal för werlden-
nes lijff.

Tå kijffuadhe Judanar emellan sigh / såyandes / Huru kan thenne giff-
ua oss sitt kött til åta: Sadhe Jesus til them / Sannerligha / sannerligha
sågher iagh idher / Vthan j åten menniskionnes Sons kött / och dricken hans
blodh / tå haffuen j icke lijff j idher. Hwilken som åter mitt kött och dricker
min blodh / han haffuer ewinnerlighit lijff / Och iagh skal vpweckia honom
på yttersta daghen. Ty mitt kött år then rette maten / och min blodh år then
rette drycken. Hwilken som åter mitt kött / och dricker min blodh / han bliff-
uer j migh / och iagh j honom. Såsom leffuandes Fadhren haffuer migh
sendt / och

(vthan j åten) Thetta Capitel talar icke om Sacramentet j wijn och brödh / vtan om Andelighit åtande / thet år / om trona / at Christus som war Gudh och menniskia haffuer vthgutit sitt blodh för oss.

sendt/och iagh leffuer för Fadhrens skul. Så ock then som äter migh / han skal ock leffua för mina skul. Thetta är thet brödhet / som aff himmelen nedherkommet är. Icke såsom idhre fädher åto Manna / och äro bleffne dödhe/Then som äter thetta brödhet/han skal leffua ewinnerligha.

Thetta sadhe han j Synagogon/tå han lärde j Capernaum. Men monge aff hans Läriungar/när the thetta hörde/sadhe/Thetta är itt hårdt taal/ hoo kan thet höra: Så effter Jesus wiste widh sigh sielff / at hans Läriungar knorradhe ther offuer/sadhe han til them/ Förtörnar thetta idher: Huru skal tå skee/når j warden seendes menniskionnes Son vpstigha tijt han förra war: Anden är then som gör lijffachtigh / köttet är intet nyttigt. The ord iagh sägher idher/äro Ande / och äro lijff / Men näghre aff idher äro/ som icke troo. Ty Jesus wiste wel aff begynnelsen/ hwilke the woro som icke troodde/Och hwilken honom förrådha skulle. Och han sadhe/För then skul sadhe iagh idher/at ingen kan komma til migh / vthan thet warder honom giffuit aff minom Fadher.

(Förtörnar) Thet är/ förtörnar thet idher som iagh nu talar medh idher på jordenne/Hwadh wil tå skee/ når iagh vthi himmelen regerandes warder/ och fulföliet orden.

Ifrå then tijdhen gingo monge aff hans Läriungar til ryggia/och wandradhe intet lenger medh honom. Tå sadhe Jesus til the Tolff / Icke wilien j ock gå bortt: Swaradhe honom Simon Petrus / HErre / til hwem skole wij gå: Tu haffuer ewigha lijffzens ord / Och wij troo/ och haffue förnummit/at tu äst Christus leffuandes Gudz Son. Swaradhe them Jesus/Haffuer iagh icke idher Tolff vthwaldt/och en aff idher är en dieffuul: Men thet sadhe han om Judam Simons Ischarioth/ Ty han war then som honom förrådha skulle/och war en aff the Tolff.

VII. Capitel.

Her effter wistadhes Jesus j Galilea/ty han wille icke wistas j Judea / Therföre / at Judanar föro effter at dräpa honom. Och war tå hardt widh Judanars Löffhyddohögtijdh. Tå sadhe hans brödher til honom / Gack hädhan/och gack in j Judeam/at tine Läriungar må ock see tijn werck som tu gör/ Ty ingen som wil vppenbar wara / förhandlar näghot hemligha/Om tu thet gör/ så vppenbara tigh för werldenne. Ty hans brödher troodde icke heller på honom. Leuit. 23

Tå sadhe Jesus til them/Min tijdh är icke än kommen / men idhar tijdh är altijdh redho. Werlden kan icke hata idher/men migh hatar hon/Ty iagh bär wittne om henne/at hennes werck äro ond. Gåår j vp til thenna höghtijdhes daghen/Jagh wil icke än nu gå vp til thenna högtijdhen / Ty min tijdh är icke än nu fulbordat. Tå han hadhe thetta sagdt til them / bleff han j Galilea. Men när hans brödher woro vpgångne / tå gick ock han vp til högtijdhen/ doch icke vppenbarligha/ vthan så hemligha. Tå sökte Judanar effter honom j högtijdhenne / och sadhe / Hwar är han: Och mykit mummel war jbland folcket om honom. Ty somlighe sadhe/ Han är godh/ Och somlighe sadhe/Ney/ men han förförer folcket. Och taladhe ingen vppenbarligha om honom/för Judanars rädhslo skul.

Tå nu halff högtijdhen war offuerstånden / gick Jesus vp j Templet och lärde / och Judanar förundradhe sigh / och sadhe / Huru kan thenne scrifft/effter han är icke lärd: Swaradhe them Jesus/och sadhe / Min lärdom är icke min / vthan hans som migh sendt haffuer. Hwilken som wil lydha hans wilia/han warder förnimmandes/om thenna lärdom är aff Gudhi / eller om iagh talar aff migh sielff. Huilken som talar aff sigh sielff/ han söker sin eghen prijs/Men then som söker hans prijs som honom haffuer sendt/han är sanferdigh/Och orettferdigheet är icke j honom.

Gaff icke

Gaff icke Moses idher Laghen/ och likwel gör ingen aff idher Laghen fult: Hwj söken j effter at dödha migh: Swaradhe folcket/ och sadhe / Tu haffuer dieffuulen/Hoo söker effter at dödha tigh: Swaradhe Jesus/och sadhe til them/Jagh giorde ena gerning / och ther vndren j alle på / För then skul gaff Moses idher omskärelsen/icke at hon är aff Mose / vthan aff fädherna/och likwel omskären j menniskiona om Sabbathen. Tagher nu menniskiã omskärelsen om Sabbathẽ/på thz at Mose Lagh icke skal warda brutin/på migh bliffuen j mislynte / at iagh giorde hela menniskiona helbregda om Sabbathen: Dömer icke effter ansichtet/ vthan dömer en rett doom.

(Sabbathen) Hålla Sabbath/ är Mose Lagh / Omskärelsen är fädhernas Lagh / Mätte henda / at the wore twert emoot hwart annat/Ty omskärelsen moste jw skee på ottonde daghen/ och then kunde komma på Sabbathen / så moste then ena Laghen wijka vndan för then andra / och warda brutin/ Therföre stååt icke Lagsens fulbordan j bookstaffuen/ vtan j Andanom.

Tå sadhe näghre aff Jerusalem / Är icke thenne then the fara effter at dödha: Och sij/han talar frijtt/och the tala intet til honom. Weta nu wåre Öffuerste för wisso/at han är wist Christus: Doch wij wete hwadhan thenne är. Men när Christus kommer / weet ingen hwadhan han är.

Tå ropadhe Jesus j Templet/lärde och sadhe/ Ja/j kennen migh / och j weten hwadhan iagh är/ och iagh är icke kommen aff migh sielff / Vthan then migh sendt haffuer / han är sanferdigh / then j icke kennen/ men iagh kenner honom/Ty iagh är aff honom/och han sende migh. Tå foro the effter at gripa honom/doch kom ingen sina hender widh honom / ty hans tijdh war icke än tå kommen. Men monge aff folcket troodde på honom/och sadhe/När Christus kommer/ icke warder han meer tekn görande / än thenne giordt haffuer:

Så hörde the Phariseer/at folcket mumladhe sådant om honom. Och sende Phariseerna och the öffuerste Presterna tienare vth/til at gripa honom. Tå sadhe Jesus til them/Jagh är än nu en liten tijdh när idher/ och så gåår iagh bortt til honom som migh sendt haffuer. J skolen sökia migh/ och intet finna migh. Och ther iagh är/tijt kunnen j icke komma. Tå sadhe Judanar emellan sigh / Hwart wil thenne gå / at wij skole icke finna honom: Mon han wilia gå vth jbland Hedhninganar / som här och ther förströdde äro/ och lära Hedhninganar: Hwadh är thet för itt taal som han sadhe/ J skolen sökia migh / och intet finna migh / och/ther iagh är/tijt kunnen j icke komma:

Men på yttersta daghen j höghtijdenne / then ock störst war / stoodh Jesus och ropadhe/säyandes/ Hwilken som törster/han komme til migh och dricke. Hwilken som troor på migh/ såsom Scrifften sägher / aff hans qwidh skola flyta leffuandes watns strömer. Men thet sadhe han om Andan/hwilken the få skulle som på honom troodde. Ty then helghe Ande war icke än tå på ferde / Ty Jesus war icke än nu förklarat. Tå nu monge aff folcket hörde thetta talet/sadhe the/ Thenne är sannerligha en Prophet. En part sadhe/ Thenne är Christus. Men somlighe sadhe / Icke skal Christus komma aff Galilea: Sägher icke Scrifften / at Christus skal komma aff Dauidz sädh/och aff then stadhen Bethlehem ther Dauid war: Och wardt een twedregt jbland folcket för hans skul/ Och somlighe aff them wille gripa honom/Men ingen kom hender widh honom.

Esaie 12. Esaie 44.

Michee 5.

Tå komo tienarenar til öffuersta Presterna och Phariseerna/ Och the sadhe til them/Hwj haffuen j icke hafft honom hijt: Tienarenar swaradhe/ Aldrigh haffuer näghor menniskia så talat som thenne mannen. Swaradhe them Phariseerna/Ären j icke ock förförde: Icke haffuer näghor aff Öffuerstanar eller Phariseerna troodt på honom: Vthan thetta folcket som icke weet Laghen / är förbannat.

Tå sadhe til them Nicodemus /then som kom til honom om nattena/ hwilken war en aff them/ Icke dömer wår Lagh näghor menniskio / medh mindre man först förhörer honom/och fåår weta hwadh han gör: Swaradhe the/ och sadhe til honom/Äst tu icke ock en Galileer: Ransaka och see/ at aff Galilea är ingen Prophet vpkommen. Och så gick hwar och en heem til sitt.

Tå gick

VIII. Capitel.

TA gick Jesus vth på Olioberghet. Och om morghonen bittijdha kom han åter j Templet / och alt folcket kom til honom / och han satte sigh och lärde them. Tå hadhe the Scrifftlärde och Phariseer til honom ena quinna / som war beslaghen medh hoor. Och när the hadhe leedt hēne fram / sadhe the til honom / Mestar / thenna quinnan är beslaghen med hoor. Och Moses haffuer budhit oss j Laghen / at såådana skola stenas. Men hwadh sägher tu? Thetta sadhe the til at försökia honom / at the kunde beklagha honom. Leuit. 20

Tå bögde Jesus sigh nedh / och screff medh fingret på jordena. När the nu så stodho fast på sijn frågho / reeste han sigh vp / och sadhe til them / Hwilken aff idher vthan synd är / han kaste första stenen på henne. Och bögde sigh åter nedh och screff på jordena. När the thetta hörde / gingo the vth / hwar effter annan / begynnandes på the Äldsta. Och Jesus bleff allena / och quinnan ther ståndandes.

När Jesus reeste sigh vp / och sågh ingen vthan quinnona / sadhe han til henne / Quinna / hwar äro tine åklaghare? Haffuer ingen dömt tigh? Sadhe hon / HErre / ingen. Sadhe Jesus / Icke dömer heller iagh tigh. Gack bortt / och synda icke här effter.

Äter taladhe Jesus til them / säyandes / Jagh är werldennes Liws / Thē migh fölier / han skal icke wandra j mörkret / vthan han skal få lijffzens Liws. Tå sadhe Phariseerna til honom / Tu wittnar om tigh sielff / titt wittnesbyrd är icke sant. Swaradhe Jesus / och sadhe til them / Om iagh än wittnar om migh sielff / så är mitt wittnesbyrd sant / Ty iagh weet hwadhan iagh kommen är / och hwart iagh gåår / Men j weten icke hwadhan iagh kommer / och hwart iagh gåår. J dömen effter kötet / Jagh dömer ingen / Och om iagh än dömde / är min doom rett / Ty iagh är icke allena / vthan iagh och Fadhren som migh sendt haffuer. Är ock så scriffuit j idhor Lagh / at twegge menniskiors wittnesbyrd är sant. Jagh är then som bär wittnesbyrd om migh sielff / bär ock Fadhren som migh sendt haffuer / wittnesbyrd om migh. Tå sadhe the til honom / Hwar är tin Fadher? Jesus swaradhe / J kennen hwarken migh eller min Fadher. Om j kenden migh / tå kenden j ock min Fadher. Thesse ord taladhe Jesus widh Offerkistona / lärandes j Templet. Och ingen toogh fatt på honom / Ty hans tijdh war icke än nu kommen. Deute. 17. 2. Corinth. 13

Tå sadhe åter Jesus til them / Jagh gåår bortt / och j skolen sökia migh / och skolen döö vthi idhra synder. Tijt iagh gåår / kunnen j icke komma. Tå sadhe Judanar / Mon han tå wilia dräpa sigh sielff / mådhan han sägher / Tijt iagh gåår / kunnen j icke komma? Och han sadhe til them / J ären nedhan effter / och iagh är offuan effter. J ären aff thesso werldenne / iagh är icke aff thesso werldenne. Så haffuer iagh nu sagdt idher / at j skolen döö j idhra synder / Ty om j icke troo / at thet är iagh / skolen j döö j idhra synder.

Tå sadhe the til honom / Hoo äst tu? Och Jesus sadhe til them / Alraförst iagh / som talar medh idher. Jagh haffuer mykit som iagh måtte tala och döma om idher / Men then migh sendt haffuer / är sanferdigh / och thet iagh haffuer hördt aff honō / thet talar iagh j werldēne. Men the förstodho icke / at han taladhe til them om Fadhren. Tå sadhe Jesus til them / När j haffuen vphögdt menniskionnes Son / tå skolen j förstå / at thet är iagh / och at iagh gör intet aff migh sielff / vthan hwadh Fadhren haffuer lärdt migh / thet talar iagh. Och then migh sendt haffuer / är medh migh. Fadhren låter migh icke bliffua allena. Ty iagh gör altijdh thet honom teckt är. När han thetta taladhe / troodde monge på honom.

(Alraförst) Thet är / Jagh är idar Predicare. Tå j thet troon j förstonne / Så skole j wel förfara hoo iagh är / ellies icke.

Tå sadhe

Tå sadhe Jesus til the Judar / som troodde på honom / Om j bliffuen widh mijn ord / så ären j mine rette Läriungar / och j skolen förstå sanningen / och sanningen skal göra idher frij. The swaradhe honom / Wij äre Abrahams sädh / och haffue aldrigh någhors trälar warit / Huru sägher tå tu / J skolen warda frij? Swaradhe them Jesus / Sannerligha / sannerligha sägher iagh idher / At hwar och en som syndena gör / han är syndennes trääl. Men trälen bliffuer icke j hwset ewinnerligha / Sonen bliffuer ewinnerligha. Om Sonen gör idher frij / så ären j retzligha frij. Jagh weet at j ären Abrahams sädh. Men j faren effter at södha migh / ty mitt taal haffuer intet rwm j idher. Jagh talar thet iagh haffuer seedt när minom Fadher / och j gören thet j haffuen seedt när idhar fadher. Swaradhe the / och sadhe til honom / Abraham är wår fadher. Sadhe Jesus til them / Woren j Abrahams barn / tå giorden j Abrahams gerningar. Nu faren j effter at dödha migh / som är then man / then idher haffuer sagdt sanningena / hwilka iagh hördt haffuer aff Gudhi / Thet giorde icke Abraham. J gören idhars fadhers gerningar. Tå sadhe the til honom / Wij äre icke oächta födde / Wij haffue en Fadher / nemligha Gudh. Jesus sadhe til them / Wore Gudh idhar Fadher / så elskadhen j jw migh. Ty aff Gudhi är iagh vthgången och kommen / Ty iagh är icke heller kommen aff migh sielff / men han haffuer migh sendt. Hwj kennen j icke mitt taal? Ty j kunnen icke höra mitt taal. J ären aff then fadhren dieffuulen / och idhars fadhers begär wilien j effterfölia. Han haffuer warit en mandråpare aff begynnelsen / och bleff icke ståndandes j sanningenne / Ty sanningen är icke j honom. När han talar lögnena / talar han aff sitt eghit / Ty han är lögnachtigh / och thes fadher. Men effter thet iagh sägher idher sanningena / troo j migh intet.

Hwilken aff idher straffar migh för synd? Sägher iagh nu idher sanningena / Hwj troon j migh icke? Then ther aff Gudhi är / han hörer Gudz ord / therföre hören j icke / at j icke ären aff Gudhi.

Tå swarade Judanar / och sadhe til honom / Säye wij icke rett / at tu äst en Samarit / och haffuer dieffuulen? Jesus swaradhe / Jagh haffuer icke dieffuulen / men iagh prijsar min Fadher / och j haffuen försmådhat migh. Jagh söker icke effter min prijs / Then är wel til / som ther effter söker och dömer.

Sannerligha / sannerligha sägher iagh idher / Hwilken som gömer mitt taal / han skal icke see dödhen til ewigh tijdh. Tå sadhe Judanar til honom / Nu haffue wij förstått / at tu haffuer dieffuulen. Abraham är dödher och Propheterna / och tu sägher / Hwilken som gömer mijn ord / han skal icke smaka dödhen ewinnerligha. Äst tu meer än wår fadher Abraham som dödher är? Propheterna äro ock dödhe. Hwem gör tu tigh sielffuan? Jesus swaradhe / Är thet så / at iagh prijsar migh sielff / så är min prijs intet. Min Fadher är then som migh prijsar / hwilken j säyen wara idhar Gudh / och kennen honom doch intet / men iagh kenner honom. Och om iagh sadhe / at iagh icke kende honom / worde iagh en liwgare lijka som j. Men iagh kenner honom / och håller hans taal. Abraham idhar fadher frögdadhes / at han skulle få see min dagh / Han sågh honom / och wardt gladh. Tå sadhe Judanar til honom / femtiyo åår haffuer tu icke än nu / och Abraham haffuer tu seedt? Jesus sadhe til them / Sannerligha / sannerligha sägher iagh idher / Förr än Abraham war född / är iagh. Tå togho the vp stenar / til at kasta honom. Men Jesus gömde sigh vndan / och gick vth aff Templet.

(mijn ord) Thet är sagdt om troonnes eller Euangelij ord.

(Han sågh) All helghō ifrå werldennes begynnelse / haffua hafft then samma trona på Christum som wij haffue / och woro rette Christne.

IX. Capitel.

Och gick Jesus fram om / och sågh en man som war blind födD. Och hans Låriungar sporde honom til / och sadhe / Rabbi / Hwilken syndadhe / thenne eller hans föråldrar / at han skulle födhas blind: Jesus swaradhe / Hwarken haffuer thenne syndat eller hans föråldrar / men på thet Gudz werck skola vppēbaras på honom. Jagh moste wercka hans werck som migh sendt haffuer / medhan daghen år. Natten kommer tå ingen kan wercka. Så lenge iagh år j werldenne / år iagh werldennes Liws.

Tå han thetta sagdt hadhe / spottadhe han på jordena / och giorde en treck aff spotten / och smoorde medh trecken på thens blindas öghon / och sadhe til honom / Gack bortt / och twå tigh j dammen Siloha (thet betydher) sender. Han gick och twådde sigh / och kom igen / och hadhe sijn syyn. Tå sadhe grannanar / och the som honom förr seedt hadhe / at han war en tiggiare / Är icke thetta then som satt och tiggde: Somlighe sadhe / Thet år han. Somlighe sadhe / han år honom lijker. Men han sielff sadhe / Thet år iagh. Tå sadhe the til honom / Huru wordo tijn öghon öpnat: Swaradhe han / och sadhe / Then mannen som kallas Jesus / giorde en treck / och smoorde mijn öghon / och sadhe til migh / Gack til dammen Siloha / och twå tigh. Och når iagh gick och twådde migh / fick iagh synen. Tå sadhe the til honō / Hwar år han: Sadhe han / Jagh weet thet icke.

Tå hadhe the honom som blind hadhe warit / til the Phariseer. Och thet war på en Sabbath / når Jesus giorde trecken och öpnadhe hans öghon. Åter sporde honom ock the Phariseer / huru han hadhe fått synena. Han sadhe til them / Han ladhe migh treck på öghonen / och iagh twådde migh / och haffuer nu mijn syyn. Tå sadhe någhre aff the Phariseer / Thenne mannen år icke aff Gudhi / effter han icke håller Sabbathen. Somlighe sadhe / Huru kan een syndig menniskia göra thesse tekn: Och een twedregt war emellan them. Åter sadhe the til then blinda / Hwadh sågher tu om honom / at han haffuer öpnat tijn öghon: Tå sadhe han / En Prophet år han.

Men Judanar troodde icke om honom / at han hadhe warit blind / och hadhe fått synena / til tess the kalladhe föråldranar / hans som synen hadhe fått / och sporde them til / och sadhe / Är thenne idhar son / then j säyen wara blind födD: Huru seer han nu: Tå swaradhe them hans föråldrar / och sadhe / Wij wete at thenne år wår son / och at han år blind födD. Men huru han nu seer / wete wij icke / eller hwar hans öghon öpnat haffuer / wete icke wij. Han år åldrigh noogh / spörier honom til / tale sielff för sigh. Thetta sadhe hans föråldrar / therföre / at the råddes för Judanar. Ty Judanar hadhe tå redho beslutet emellan sigh / at huilken som bekende honom wara Christum / han skulle vthkastas aff Synagogon. För then skul sadhe hans föråldrar / Han år åldrigh noogh / spörier honom sielff.

Åter kalladhe the mannen som hadhe warit blind / och sadhe til honom / Giff Gudhi årona. Wij wete / at thenne mannen år än syndare. Swaradhe han / och sadhe / Om han år en syndare / weet iagh icke / Jtt weet iagh / at iagh war blind / och seer nu. Åter sadhe the til honom / Hwadh giorde han tigh: Huru öpnadhe han tijn öghon: Han swaradhe them / Jagh sadhe thet nu idher / hörde j thet icke: Hwj welen j nu åter höra thet: Wilien j ock warda hans Låriungar: Tå bannadhe the honom / och sadhe / War tu hans Låriunge / Wij åre Mosi Låriungar / Wij wete / at Gudh haffuer talat til Mosen / Men hwadhan thenne år / wete wij icke.

Tå swaradhe then mannen / och sadhe til them / Thet år jw vnderlighit / at j icke skolen weta / hwadhan han år / och likwel haffuer han öpnat mijn öghon. Wij wete / at Gudh icke hörer syndare / vthan then som år Gudhfruchtigh / och fölier hans wilia effter / honom hörer han. Jfrå werldennes begynnelse år icke hördt / at någhor haffuer thens öghon öpnat / som haffuer warit blind födD. Wore han icke aff Gudhi / så kunde han intet göra. The swaradhe / och sadhe til honom / Tu äst aller födder j synd / och wilt lära oss: Och så dreffuo the honom vth. Och fick Jesus höra / at the honom vthdriffuit hadhe. Och når han fann honom / sadhe han til honom / Troor tu på Gudz Son: Han swaradhe / och sadhe / HErre / hoo år han / at iagh må troo på honom: Och Jesus sadhe til honom / Tu haffuer seedt honom / och thet år then / som talar medh tigh. Tå sadhe han / HErre / Jagh troor. Och han tilbadh honom.

Och Jesus sadhe til honom / Til en doom år iagh kommen j thenna werldena / at the som icke see / skola warda seendes / Och the som see / skola warda blinde. Och någhre aff the Phariseer / som woro medh honom / hörde thetta / och sadhe til honom / Mone wij ock wara blinde: Sadhe Jesus til them / Woren j blinde / tå hadhen j icke synd. Men nu säyen j / Wij see / therföre bliffuer idhor synd.

X. Capitel.

Sannerligha / sannerligha sågher iagh idher / Hwilken icke gåår in genom dörena j fårahuset / vthan stijgher annorstädz in / han år en tiuff och en röffuare. Men huilken som gåår in genom dörena / han år Heerden til fåren. För honom låter dörawården vp / och fåren höra hans röst. Och sijn eghen fåår kallar han widh nampn / och leedher them vth. Och når han slepper sijn eghen fåår vth / gåår han for them / och fåren fölia honom effter / Ty the kenna hans röst. Men then fremmande fölia the icke / vthan fly jfrå honom / Ty the kenna icke theras röst som fremmande åro. Thenna lijknelsen sadhe Jesus til them / Men the förstodho icke hwadh thet war som han sadhe them.

Åter sadhe Jesus til them / Sannerligha / sannerligha sågher iagh idher / Jagh år dören för fåren. Alle the som för migh kompne åro / the åro tiuffuar och röffuare / Men fåren hörde them intet. Jagh år dören / Hwilken som ingåår jgenom migh / han skal bliffua saligh / och skal ingå och vthgå / och finna beet. Tiuffuen kommer icke / vthan til at stiela / slachta och förgöra. Jagh år kommen / på thet the skola haffua lijff / och offuert noogh haffua.

Jagh år then godhe Heerden. En godh Heerde låter sitt lijff för fåren. Men then som leegder år / och icke år Heerden / hwilkom fåren icke tilhöra / seer Vlffuen komma / och offuergiffuer fåren och flyyr / och Vlffuen bortrycker / och förskingrar fåren. Men then Leegde flyyr / Ty han år leegd / och wårdar intet om fåren. Jagh år then godhe Heerden / och kenner mijn fåår / och mijn kenna migh / Såsom Fadhren kenner migh / och iagh kenner Fadhren / och iagh låter mitt lijff för fåren. Jagh haffuer ock annor fåår / som icke åro aff thetta fårahuset / thē moste iagh ock dragha hår til / och the skola höra mina röst. Och thet skal warda itt fårahws och en Heerde.

För then skul elskar Fadhren migh / at iagh låter mitt lijff / på thet iagh skal åter taghat igen. Jngen tagher thet aff migh / men iagh låter thet aff migh sielff. Jagh haffuer macht at låta thet / och iagh haffuer macht taghathet igen. Thetta bodhet fick iagh aff minom Fadher.

Tå wardt åter een twedregt jbland Judanar för thetta talet skul. Monge aff them sadhe / Han haffuer dieffuulen / och år vrsinnigh / Hwj hören j honom: Somlighe sadhe / Sådana ord år icke thens manz som dieffuul haffuer. Icke kan dieffuulen öpna the blindas öghon.

Så wardt tå j Jerusalem Kyrckmessa / och thet war winter. Och Jesus gick j Templena j Salomonis Förhws. Tå kringhuerffde Judanar honom / och sadhe til honom / Huru lenge förhalar tu medh oss: Sägh oss frij om tu äst Christus.

äst Christus. Jesus swaradhe / Jagh haffuer sagdt idher thet / och j troon thet icke. Gerningarnar som iagh gör j mins Fadhers nampn / the båra witne om migh / men j troon thet icke / Ty j åren icke aff mijn fäår / såsom iagh sadhe idher. Mijn fäår höra mina röst / och iagh kenner them / och the fölia migh / och iagh giffuer them ewinnerlighit lijff / och the skola icke förgåås ewinnerligha / Jngen skal heller ryckia thĩ vthu minne hand. Min Fadher som migh them giffuit haffuer / är större än alle / och ingen kan ryckia them vthaff mins Fadhers hand. Jagh och Fadhren ärom itt.

Tå togho åter Judanar stenar til at stena honom. Jesus swaradhe thẽ / Jagh haffuer monga godha gerningar bewijst idher aff minom Fadher / för hwilka aff them stenen j migh? Judanar swaradhe honom / och sadhe / För godha gerning skul stene wij tigh icke / vthan för hädhelsen skul / och at tu som äst een menniskia / gör tigh sielff til Gudh. Jesus swaradhe them / Är icke scriffuit j idhor Lagh / Jagh sadhe / J åren Gudhar? Haffuer han nu Psalm. 82 kallat them Gudhar / til hwilka Gudz ord skeedde / och Scrifften kan icke warda om intet / Och j säyen doch til honom som Fadhren helghat haffuer / och sendt j werldena / Tu hädher Gudh / therföre at iagh sägher / Jagh är Gudz Son? Gör iagh icke mins Fadhers gerningar / så troor migh intet / Men gör iagh them / troor tå gerningomen / om j icke wilien troo migh / på thet j skolen förstå och troo / at Fadhren är j migh / och iagh j honom.

Åter foro the effter at gripa honom / och han gick vthu theras hender / och droogh åter bortt på hijnsidhon Jordan / til thet rwmet ther Johannes hadhe först döpt / och bleff ther. Och monge komo til honom / och sadhe / Johannes giorde intet tekn / Men alt thet Johannes om thenna sagdt haffuer / är sant. Och troodde monge ther på honom.

XI. Capitel.

OCh lågh en man kranck / benemd Lazarus aff Bethanien / aff Marie och hennes systers Marthe byy. Och war Maria then som smoorde HErran medh smörielse / och torkadhe hans fötter medh sitt häår / hwilkens brodher Lazarus lågh siwk. Tå sende hans systrar til honom / och sadhe / HErre / sij / then tu käär haffuer / ligger siwk. När Jesus thet hörde / sadhe han / Thenne siwkdomen är icke til dödz / vthan til Gudz åro / at Gudz Son skal ther aff ärat warda. Och hadhe Jesus Martham / och hennes syster / och Lazarum käär. När han tå hörde / at han war siwk / bleff han ther j samma rwmet twå daghar.

Ther effter sadhe han til Läriunganar / Låt oss åter gå in j Judeam. Läriunganar sadhe til honom / Rabbi / Nu wille Judanar stena tigh / och åter gåår tu tijt? Jesus swaradhe / Äro icke tolff timar om daghen? Hwilken som wandrar om daghen / han stöter sigh icke / Ty han seer thenna werldennes liws. Men then som wandrar om nattena / han stöter sigh / Ty liwset är icke j honõ. Thetta taladhe han / och sedhan sadhe han til them / Lazarus wår wen soffuer / men iagh gåår at vpweckia honõ aff sömpnen. Tå sadhe hans Läriungar / HErre / soffuer han / så warder thet bätre medh honõ. Men Jesus taladhe om hans dödh / Och the meente / at han hadhe talat om lekamligh sömpn. Så sadhe tå Jesus vppenbarligha / Lazarus är dödh / Och iagh glädz för idhra skul / at iagh icke war ther / på thet j troo skolen / Men låter oss gå til honom. Tå sadhe Thomas / som kallas Twilling / til Läriunganar / Låt ock oss gå / at wij må döö medh honom.

Tå kom Jesus / och fann honom redho haffua leghat fyra dygn j graffuen. Och war Bethania icke longt jfrå Jerusalem / widh femton stadier wägs.

wägs. Och monge aff Judanar wore kompne til Martham och Mariam / at the skulle hugswala them öffuer theras brodher. När Martha hörde / at Jesus kom / lop hon emoot honom. Men Maria satt hema.

Tå sadhe Martha til Jesum / HErre / hadhe tu warit här / hadhe min brodher icke bliffuit dödh. Men iagh weet än nu / at alt thet tu bedhes aff Gudhi / thet warder Gudh giffuandes tigh. Sadhe Jesus til henne / Tin brodher skal stå vp igen. Sadhe Martha til honom / Jagh weet / at han skal vpstå j vpståndelsen på ytersta daghen. Sadhe Jesus til henne / Jagh är vpståndelsen och lijffuet / Hwilken som troor på migh / han skal leffua / om han än dödh bliffue. Och hwar och en som leffuer och troor på migh / han skal icke döö ewinnerligha / Troor tu thet? Sadhe hon til honom / Ja HErre / Jagh troor at tu äst Christus Gudz Son / som komma skulle j werldena.

Och när hon thetta hadhe sagdt / gick hon bortt / och kalladhe Mariam sina syster lönligha / och sadhe / Mestaren är kommen / och kallar tigh. När hon thz hörde / stoodh hon strax vp / och kom til honõ / Ty Jesus war icke än tå kommen in j byyn / vthan war på samma rwm / ther Martha hadhe kommet emoot honom. Tå nu Judanar som medh henne woro j hwset / och hugswaladhe henne / sågho Mariam / at hon stoodh hasteligha vp / och gick vth / folgde the henne / och sadhe / Hon gåår til graffuena / at hon skal gråta ther.

Tå Maria kom tijt som Jesus war / och sågh honom / föll hon til hans fötter / och sadhe til honom / HErre / hadhe tu warit här / wore min brodher icke dödh. När Jesus sågh henne gråta / och Judanar som woro kompne medh henne / ock gråta / förbittradhe han sigh j Andanom / och bedröffuadhes j sigh sielff / och sadhe / Hwar ladhen j honom? Sadhe the til honom / HErre / kom och see. Och Jesus greet. Tå sadhe Judanar / Sij / huru käär hadhe han honom. Men somlighe aff them sadhe / Kunde icke han som öpnadhe thens blindas öghon / haffua så giordt / at thenne icke hadhe bliffuit dödh? Tå förbittradhes åter Jesus j sigh sielff / och kom til graffuena. Och thet war een kula / och en steen lagd ther vppå.

Sadhe Jesus / Tagher bortt stenen. Sadhe til honom Martha / hans syster som dödh war / HErre / han luchtar redho / Ty han haffuer warit dödh j fyra dygn. Jesus sadhe til henne / Sadhe iagh icke tigh / at om tu troodde / skulle tu få see Gudz herligheet? Tå togho the stenen bort aff rwmet / ther thẽ dödhe lagder war. Och Jesus hoff vp sijn öghon / och sadhe / Fadher / iagh tackar tigh / at tu haffuer hördt migh. Doch weet iagh / at tu hörer migh altijdh / Men för folcket skul som här om kring ståår / sägher iagh thet / på thet the troo skola / at tu migh sendt haffuer.

Och tå han thet sagdt hadhe / ropadhe han medh högha röst / Lazare / kom vth. Och han som dödh war kom vth / bunden om hender och fötter medh swepeklädhe. Och hans ansichte war förteckt medh en swettedwk. Jesus sadhe til them / Löser honom / och låter honom gå. Tå troodde monge aff Judanar på honom / som kompne woro til Mariam / och sågho thet Jesus giorde. Men somlighe gingo bortt til the Phariseer / och sadhe them hwadh Jesus hadhe giordt.

Tå församladhe the öffuerste Presterna och Phariseerna itt Rådh / och sadhe / Hwadh göre wij? Ty thenne mannen gör mong tekn / Läte wij honom så bliffua / tå troo alle på honom. Och the Romare komma / och tagha bortt wårt land och folck. Men en aff them / widh nampn Caiphas / som war öffuerste Prest på thet året / sadhe til them / J weten intet / ey heller besinnen / at oss är bätre / at en man döör för folcket / än alt folcket skulle förgåås. Thet sadhe han icke aff sigh sielff / men effter han war öffuerste Prest om thet året / propheteradhe han. Ty Jesus skulle döö för folcket / och ey allenast för folcket / vthan at han församla skulle Gudz barn / som förströdd woro.

Ifrå then daghen/rådhslogho the emellan sigh / at the skulle dödha honom.
Så wandradhe nu icke Jesus meer vppenbarligha jbland Judanar / v-
than gick tådhan j then landzendan widh öknen / j en stadh som heter E-
phrem/och wistadhes ther medh sina Läriungar. Och instundadhe tå Ju-
danars Påscha. Och monge gingo vthaff landet vp til Jerusalem för På-
scha/at the skulle rena sigh. Tå sökte the effter Jesum / och taladhes widh
emellan sigh/ståndandes j Templet/Hwadh synes idher/at han är icke kom-
men til högtijdhes daghen? Och hadhe öffuerste Presternar och the Phari-
seer budhit på/at hwilken som wiste hwar han wore/ skulle han thet kungö-
ra/at the måtte gripa honom.

XII. Capitel.

SEx daghar för Påscha / kom Jesus til Bethanien/ther
Lazarus hadhe warit dödh / then han vpweckte jfrå the
dödha. Ther giorde the honom en natward /och Martha
tiente/Men Lazarus war en aff them som medh honom
widh boord såto. Tå toogh Maria itt pund smörielse aff Matt. 26. Marci 14.
kosteligh it oförfalskat Nardus / och smoorde Jesu föt-
ter/och torkadhe hans fötter medh sitt håår. Och hwset
vpfyltes medh lucht aff smörielsen. Tå sadhe en aff hans Läriungar/ Ju-
das Simons Ischarioth/som honom förrådha skulle/Hwj wardt icke then-
na smörielsen såld för try hundradhe penningar / och giffuit fattighom?
Thet sadhe han icke / at honom wårdadhe någhot om the fattigha / vthan
för ty han war en tiwff / och hadhe pungen/och baar thet giffuit wardt. Tå
sadhe Jesus / Låt henne bliffua/ hon haffuer thet bewarat til mins begraff-
uelses dagh. Ty j haffuen altijdh fattigha när idher / men migh haffuen j icke
alltijdh.

Så förnam mykit folck aff Judanar / at han war ther/och komo tijt/icke
allenast för Jesu skul/vthan at the skulle see Lazarum /then han vpweckt ha-
dhe jfrå the dödha. Tå rådslogho the öffuerste Presterna / at the ock skulle
dråpa Lazarum/Ty monge aff Judanar gingo bortt för hans skul / och
troodde på Jesum.

Daghen ther effter / när folcket / som tå mykit kommet war til högtij-
dhes daghen/hörde/at Jesus kom til Jerusalem/togho the Palmquistar/ och
gingo vth emoot honom / och ropadhe / Hosianna / Welsignat han som
kommer j HERRANS nampn / Israels Konung. Och fick Jesus ena åß-
ninno /och satte sigh ther vppå/såsom scriffuit är/Rädz icke tu dotter Zion/
sij/tin Konung kommer/sittiandes på een åßninnos fola. Thetta förstodho
hans Läriungar icke medh thet första / vthan tå Jesus war förklarat / ko-
mo the jhogh/at thetta war scriffuit om honom / och at the hadhe thetta
giordt honom.

Matt. 21. Marci 11. Luce 19. Psal. 118. Zacha. 9.

Witnadhe ock folcket om honom/som medh honom warit hadhe / när
han kalladhe Lazarum vthaff graffuenne / och weckte honom vp jfrå the
dödha. För then skul kom ock folcket emoot honom/at the hörde/han hadhe
giordt thet teknet. Tå sadhe Phariseerna emellan sigh/ I seen/at j intet kun-
nen skaffa / Sij/hela werlden löper effter honom.

Woro ock någhre Greker aff them / som vpfarne woro at tilbidhia j
högtijdhenne. The gingo til Philippum / som war aff Bethsaida j Galilea/
och bådho honom säyandes / Herre/ wij wilie see Jesum. Philippus kom och
sadhe thet för Andrea. Andreas och Philippus sadhe thet åter til Jesum.
Jesus swaradhe them säyandes/Tijdhen är kömen / at menniskionnes Son
skal warda förklarat.

Sanner-

Sannerligha/sannerligha sägher iagh idher / Vthan hwetekornet som Matt. 16. Marc. 8. Luce 9.
faller j jordena warder dödt/så bliffuer thet allena. Men warder thet dödt/
så bär thet mykin frucht. Hwilken som elskar sitt lijff / han skal mista thet.
Och hwilken som hatar sitt lijff j thenna werldenne / han skal behålla thet j
ewinnerlighit lijff. Then migh tienar/han fölie migh / Och hwar iagh är /
ther skal ock min tienare wara. Hwilken migh tienar / honom skal min Fa-
dher æra.

Nu är mijn siäl bedröffuat. Och hwadh skal iagh säya? Fadher / Hielp
migh vthu thenna stundenne. Doch är iagh för then skul kommen til then-
na stundena. Fadher / förklara titt nampn. Tå kom een röst aff him-
melen (och sadhe) Jagh haffuer thet förklarat / och skal än nu förklarat.
Folcket som stoodh och hörde thet / sadhe / thet war en toordön. Somlighe
sadhe/Ängelen taladhe medh honom. Swaradhe Jesus/och sadhe/Thenna
rösten kom icke för mina skul / vthan för idhra skul.

Nu gåår domen offuer thenna werldena. Nu skal thenne werldennes
Förste vthkastas. Och om iagh warder vphögd jfrå jordenne / skal iagh dra-
gha alla til migh. Men thet sadhe han til at betekna / medh hwadh dödh han
döö skulle. Swaradhe honom folcket / Wij haffue hördt aff Laghen / at
...a. 17 Christus bliffuer ewinnerligha/Huru sägher tå tu/Meniskionnes Son moste
vphöyas? Hoo är thenne menniskionnes Son? Tå sadhe Jesus til them/
Än är Liwset medh idher til en kort tijdh / wandren medhan j haffuen Liw-
set/at mörkret begriper idher icke. Hwilken som wandrar j mörkret / han weet
icke hwart han gåår. Medhan j haffuen Liwset / troor på Liwset / at j må
bliffua Liwsens barn.

Thetta sadhe Jesus / och gick bortt och dolde sigh för them. Och än-
...e 53. doch han giorde så mong tekn för them/likwel troodde the intet på honom /
at thet talet skulle fulkompnas/som Isaias Propheten sagdt hadhe/ HER-
...e 6. RE/hoo troor wår predican / och hwem är HERRANS arm vppenba-
rat? Therföre kunde the icke troo/ Ty Isaias haffuer åter sagdt/Han haffuer
förblindat theras ögon / och förhårdt theras hierta / at the icke skola see med
ögonen/och icke förstå medh hiertat / och vmwenda sigh/ at iagh måtte he-
la them.

Thetta sadhe Isaias när han sågh hans herligheet/ och taladhe om ho-
nom. Doch likwel troodde ock monge aff the Öffuersta på honom/Men the
bekende thet icke för the Phariseer skul/at the icke skulle vthkastas aff Syna-
gogon. Ty the höllo meer aff menniskiors prijs / än aff Gudz prijs.

Tå ropadhe Jesus/och sadhe/Then som troor på migh / han troor icke
på migh/ vthan på honom som migh sendt haffuer. Och then migh seer/
han seer honom som migh sendt haffuer. Jagh är kommen j werldena för itt
Liws/at hwar och en som troor på migh / skal icke bliffua j mörkret. Och huil-
ken som hörer mijn ord/och icke troor / icke dömer iagh honom / Ty iagh är
icke kommen til at döma werldena/vthan at iagh skal frelsa werldena. Hwil-
ken migh förachtar / och tagher icke mijn ord / han haffuer then honom dö-
ma skal. Thet talet iagh talat haffuer / skal döma honom på yttersta daghen.
Ty iagh haffuer icke talat aff migh sielff / vthan Fadhren som migh sendt
haffuer/ han haffuer budhit migh / hwadh iagh skal säya / och hwadh iagh
skal tala. Och iagh weet/at hans bodh är ewinnerlighit lijff. Therföre/huadh
iagh talar/thet talar iagh såsom Fadhren haffuer sagdt migh.

XIII. Capitel.

L iiij För På-

FOr Påschahögtijdhen/ effter Jesus wiste at hans tijdh war kommen/at han gå skulle aff thenna werldenne til Fadhren/ Såsom han hadhe elskat sina / som woro j werldene/så elskadhe han them vthi endan. Och tå natwarden war giord/och dieffuulen hadhe redho ingiffuit Jude Simons Ischarioth j hiertat/at han skulle förrådha honom / wiste Jesus / at Fadhren hadhe alt giffuit honom j hender/och at han war vthgången aff Gudhi/och gick til Gudh/Stoodh han vp aff natwarden/och ladhe aff klädhen/ och toogh itt linnet klädhe / och bant om sigh. Sedhan låt han watn j itt bäcken/och begynte twå Läriunganars fötter/ och torkadhe medh thet linnaklädhet/som han war vmbunden medh.

Så kom han tå til Simon Petrum.Och Petrus sadhe til honom / HErre/ skulle tu twå mina fötter? Jesus swaradhe / och sadhe til honom / Thet iagh gör / weestu icke nu/här effter skalt tu thet få weta. Petrus sadhe til honom/Aldrigh skalt tu twå mina fötter. Jesus swaradhe honom / Om iagh icke twår tigh/tå haffuer tu ingen deel medh migh. Tå sadhe til honom Simon Petrus/HErre/icke allenast mina fötter / vthan ock hender och hoffuudh. Jesus sadhe til honom/ Then som twaghen är / honom görs icke behooff / vthan at twå fötterna/men han är all reen. Och j ären rene/ doch icke alle. Ty han wiste hoo then war/som honom förrådha skulle/Therföre sadhe han/J ären icke rene alle.

Sedhan han tå hadhe twaghet theras fötter / och taghet sijn klädher på sigh igen/och satt sigh/ sadhe han åter til them / Weten j hwadh iagh idher giordt haffuer? J kallen migh Mestare och HErra/och j säyen rett / Ty iagh är ock så. Haffuer nu iagh / som är idhar HErre och Mestare/twaghet idhra fötter/så skolen j ock inbyrdes twå hwar annars fötter. Jagh haffuer giffuit idher efferdömelse/at såsom iagh giorde idher/så skolen j ock göra. Sannerligha/ sannerligha sägher iagh idher / Tienaren är icke för meer än hans Herre / Icke är heller sendebodhet för meer än han som honom sendt haffuer.

Om j thetta weten / salighe ären j om j thet gören. Icke talar iagh om idher alla/iagh weet hwilka iagh haffuer vthkorat. Men på thet at Scrifften skal warda fulkompnat/Then ther åter brödh medh migh/han trampadhe migh medh sin foot. Nu sägher iagh idher thet förr än thet skeer / at när thet är skeedt/skolen j troo / at thet är iagh. Sannerligha/ sannerligha sägher iagh idher/Hwilken som vndfåår then iagh sender/han vndfåår migh/Men hwilken som migh vndfåår / han vndfåår honom som migh sendt haffuer.

Psalm. 41

Matt. 10

Luce 10.

Matt. 26.

Marci 14.

Luce 22.

När Jesus hadhe thetta sagdt / wardt han bedröffuat j Andanom / och betygadhe och sadhe / Sannerligha / sannerligha sägher iagh idher / at en aff idher skal förrådha migh. Tå sågho Läriunganar hwar på annan/och woro twehogse/om hwem han taladhe. Och war en aff Jesu Läriungar som satt widh boordet in til hans bryst / then Jesus hadhe käär. Til honom winkadhe Simon Petrus/at han frågha skulle/hoo then war som han taladhe om. När han nu lågh in til Jesu bryst / sadhe han til honom / HErre / hwilken äret? Swaradhe Jesus/Then äret/som iagh recker indoppadhe brödhet. Och när han hadhe indoppat brödhet / gaff han thet Jude Simons Ischarioth. Och effter then betan/foor Satan in j honom.

Så sadhe tå Jesus til honom/Thet tu gör / gör snart. Men ingen aff thm som widh boordet såto/förstoodh/til hwadh han sadhe honom thet. Ty somlighe meente / effter Judas hadhe pungen/at Jesus hadhe sagdt honom/ Köp hwadh behooff görs til högtijdhes daghen / Eller at han skulle giffua the fattigha någhot. När han tå taghit hadhe then betan / gick han strax vth/och thet war natt. Tå han war vthgången / sadhe Jesus / Nu är menniskionnes Son förklarat/och Gudh är förklarat j honom / Är nu Gudh förklarat j honom / så skal ock Gudh förklara honom j sigh sielffuom / och skal snart förklara honom.

Kära

Kära barn/Jagh är än nu en liten tijdh när idher / j skolen sökia migh/ och såsom iagh sadhe Judomen/Tijt iagh gåår/künen j icke komma/ Så sägher iagh ock nu idher. Jtt nytt bodh giffuer iagh idher / at j elsken idher inbyrdes/såsom iagh haffuer elskat idher/ På thet j ock skolen elska idher inbyrdes. Ther aff skola alle förstå / at j ären mine Läriungar / om j haffuen kerleek inbyrdes. Tå sadhe Simon Petrus til honom/ HErre / hwart gåår tu? Swaradhe honom Jesus / Tijt iagh gåår/kant tu nu icke följa migh / Men här effter skalt tu följa. Sadhe Petrus til honom/HErre / Hwj kan iagh icke nu följa tigh? Mitt lijff wil iagh låta för tigh. Jesus swaradhe honom/ Skulle tu låta titt lijff för migh? Sannerligha / sannerligha sägher iagh tigh/Hanen skal icke gala/förr än tu haffuer tree resor nekat migh.

(nytt bodh) Euangelium är retteligha een predicā om Gudz nådhe / then ther oss rettferdigha gör vthan wåro förskullan/ Sedhā giffuer thet ock til kenna/ hwadh sådana rettferdige göra skola/ nemligha / at the skola haffua kerlekē/ och therföre är ther itt nytt bod/och nyiō mennīskiom giffuit/ the ther vthan gerningar rettferdighe äro.

XIIII. Capitel.

OCh han sadhe til sina Läriungar / Jdhart hierta ware icke bedröffuat. Troon j på Gud/så troor ock på migh. J mins Fadhers Hws äro monga boningar. Om så icke wore/ sägher iagh doch idher/At iagh gåår bort til at beredha idher rwm. Och om iagh än gåår bort til at beredha idher rwm/ skal iagh likwel komma igen / och tagha idher til migh / at hwar iagh är / ther skolen j ock wara. Och hwart iagh gåår/ weten j / och wäghen weten j.

Thomas sadhe til honom/HErre/wij wete icke hwart tu gåår/Och huru kunne wij weta wäghen? Jesus sadhe til honom/Jagh är wäghen/och sanningen/ och lijffuet. Jngen kommer til Fadhren / vthan genom migh. Kenden j migh / så kenden j jw ock min Fadher. Och nu kennen j honom / och haffuen seedt honom.

(Beredha idher) Boninganar äro aff ewigheet bereedde / Och behöffues intet at han bereder thm/ och han gåår doch bortt til at beredha them/ Thet är / han warder en Herre offuer all ting/ ther mz han oss tilredher sådana boningar / Ty så lenge wij icke tilreedde äre / äro icke än nu boninganar oss redho / ändoch the j sigh sielffue bereedde äro.

Philippus sadhe til honom / HErre / låt oss see Fadhren / så haffue wij noogh. Sadhe Jesus til honom/ Jagh är så long tijdh när idher / och tu kenner migh icke? Philippe / then migh seer/han seer Fadhren / Och huru sägher tu/Låt oss see Fadhren? Troor tu icke at iagh är j Fadhrenom / och Fadhren j migh? Orden som iagh talar til idher / talar iagh icke aff migh sielff/ Fadhren som är j migh/han gör gerninganar. Troor migh / at iagh är j Fadhrenō/och Fadhren j migh/ ellies troor migh för gerninganar skul.

Sannerligha / sannerligha sägher iagh idher / Then ther troor på migh / the gerningar som iagh gör/skal ock han göra / och skal göra större än thenna / Ty iagh gåår til Fadhren. Och alt thet j bidhien j mitt nampn / thet skal iagh göra / På thet at Fadhren skal prijsat warda j Sonenom. Hwadh j bidhien j mitt nampn/thet skal iagh göra.

Elsken j migh / så håller mijn bodh / och iagh skal bidhia Fadhren / och han skal giffua idher en annan Hugswalare / at han skal bliffua när idher ewinnerligha / sanningēnes Anda/Then werlden icke kan vndfå / Ty hon seer honom icke / och kenner honom icke. Men j kennen honom / Ty han bliffuer när idher / och skal wara j idher. Jagh skal icke låta idher wara fadherlösa/ Jagh skal komma til idher.

(en annan Hugsua.) Paracletus är en Aduocat/förspråkare eller bijstånd in för Rettia / hwilkē the skyldiga tröster/ styrcker och hielper. Alrså gör thn helghe Ande ock oss vthi samwetena in för Gudz doom/ emoot syndēne och dieffuulens åklaghan.

Än är en liten tijdh / och werlden seer migh icke meer / men j skolen see migh / Ty iagh leffuer / j skolen ock leffua. På then daghen skole j förstå / at iagh är j minom Fadher/och j j migh/och iagh j idher.

Then mijn bodh haffuer / och håller them / han är then migh elskar. Och then migh elskar/ han skal warda elskat aff minom Fadher. Och iagh skal elska honom / och honom skal iagh vppenbara migh. Sadhe til honō Judas/ icke then Ischarioth / HErre/ hwadh är thet tå / at tu skalt vppenbara tigh oss / och icke werldenne? Swaradhe Jesus/och sadhe til honom/Then migh

elskar/han

elskar / han warder hållandes mijn ord / och min Fadher skal elska honom / och wij skole komma til honom / och bliffua boendes när honom. Men then migh icke elskar / han håller icke mijn ord. Och thet ordet j hören / är icke mitt / vthan Fadhrens som migh sendt haffuer.

Thetta haffuer iagh talat til idher / medhan iagh haffuer warit när idher. Men Hugswalaren then helghe Ande / hwilken Fadhren skal senda j mitt nampn / han skal lära idher all ting / och giffua idher in alt thet iagh idher sagdt haffuer.

Fridhen låter iagh idher / min fridh giffuer iagh idher. Icke giffuer iagh idher / såsom werlden giffuer. Idhart hierta ware icke bedröffuat / ey heller rädhes. J hörden / at iagh sadhe idher / Jagh gåår bortt / och kommer åter til idher. Hadhen j migh kåår / tå gladdens j jw at iagh sadhe / Jagh gåår til Fadhren / Ty Fadhren är större än iagh. Och nu sadhe iagh idher thet / förr än thet skeer / at j troo skolen när thet skeedt är.

Här effter talar iagh icke mykit medh idher / Ty thenne werldennes Förste kommer / och j migh haffuer han intet. Men på thet / at werlden skal förstå / at iagh haffuer Fadhren kåår / och så gör som Fadhren migh budhit haffuer. Ståår vp / Låt oss gå hädhan.

XV. Capitel.

Jagh är itt sant Wijnträå / och min Fadher är en Wijngårdsman. Hwar och een green j migh / som icke bär frucht / then tagher han bortt. Och hwar och een som bär frucht / then rensar han / at hon meer frucht bära skal. Nu ären j rene för thet taal skul / som iagh haffuer talat medh idher. Bliffuer j migh / och iagh j idher. Såsom grenen kan icke bära frucht aff sigh sielff / medh mindre hon bliffuer j Wijnträdh / så kunnen icke heller j / vthan j bliffuen j migh.

Jagh är Wijnträdh / j ären grenanar / Then som bliffuer j migh / och iagh j honom / han bär mykin frucht / Ty migh föruthan kunnen j intet göra. Hwilken som icke bliffuer j migh / han skal bortkastas såsom een green / och förtorkas / och man binder them sammā / och kastar j eelden / och the brinna. Om j bliffuen j migh / och mijn ord bliffua j idher / Alt thet j welen / må j bedhas / och thet skal skee idher. Ther vthinnan är min Fadher prijsat / at j bären mykin frucht / och warden mine Läriungar.

Såsom Fadhren haffuer elskat migh / så haffuer iagh ock elskat idher / bliffuer j min kerleek. Om j hållen mijn bodh / så bliffuen j j minom kerleek / såsom ock iagh haffuer hållet mins Fadhers bodh / och bliffuer j hans kerleek. Thetta haffuer iagh talat til idher / at mijn gläde skal bliffua j idher / och idhor glädhe fulkommen warda. Thetta är mitt bodh / at j skolen elska idher inbyrdes / såsom iagh haffuer elskat idher. Ingen haffuer större kerleek / än at en låter sitt lijff för sina wener. J ären mine wener / om j gören hwadh iagh biwdher idher. Här effter sägher iagh icke / at j ären tienare / Ty tienaren weet icke hwadh hans Herre gör / Men wener haffuer iagh kallat idher / Ty alt thet iagh haffuer hördt aff minom Fadher / haffuer iagh kungiordt idher.

J haffuen icke vthkorat migh / Men iagh haffuer vthkorat idher / och tilskickat idher / at j skolen gå och göra frucht / och idhor frucht skal bliffua. På thet / at hwadh j bidhien Fadhren j mitt nampn / thet skal han giffua idher.

Thetta biwdher iagh idher / at j elsken idher inbyrdes. Om werlden hatar idher / så weter / at hon haffuer hatat migh förr än idher. Woren j aff werldenne / så elskadhe werlden thet hennes wore. Men effter thet j icke ären aff
werldenne /

werldenne / vthan iagh haffuer idher vthwaldt jfrå werldenne / therföre hatar werlden idher. Kommer jhogh mijn ord som iagh haffuer sagdt idher /
Matt. 10. Luce. 5 Tienarē är icke för meer än hās Herre. Haffua the förfolgdt migh / så skola the ock förfölia idher. Haffua the hållet mijn ord / så warda the ock hållāde idhor.

Men alt thetta skola the göra idher för mitt nampn skul / Ty the kenna icke honom som migh sendt haffuer. Hadhe iagh icke kommet och talat med them / så hadhe the icke synd. Men nu haffua the ingen vrsäkt för sina synd. Then migh hatar / han hatar ock min Fadher. Hadhe iagh icke giordt the gerningar jbland them / som ingen annar giordt haffuer / så hadhe the icke synd. Men nu haffua the seedt thet / och hata doch bådhe migh och min Fadher. Doch är thet skeedt / at thet talet fulkompnas skal / som j theras Lagh scriffuit är /
Psalm 35. The haffua hatat migh vthan saak. Men när Hugswalaren kommer / then iagh skal senda idher aff Fadhrenom / sanningennes Ande som gåår aff Fadhrenom / han skal bära witnesbyrd om migh. J skolen ock teslikes witna / Ty j haffuen warit medh migh aff begynnelsen.

(icke synd) Thet är sagdt effter thet sett / som Hesek. Cap. 15. sägher / at huar och en skal döö för sijn eghen synd skul / Ty genom Christum är arffsynden borttaghen / och fördömer nu ingen effter Christi tilkömelse / vthan then som icke wil offuergiffua henne / thet är / them som icke wil troo.

XVI. Capitel.

Matt. 20. Matt. 24. Marci 13. Luce 22.

Thetta haffuer iagh sagdt idher / på thet j icke skolen förarghas. The skola vthskiwta idher aff Synagogonar. Men then tijdh skal komma / at then idher dräper / skal mena sigh göra Gudhi tienist ther medh. Och thetta skola the göra idher / ty the kenna icke Fadhren / ey heller migh. Men thetta haffuer iagh sagdt idher / at när then tijdhen kommer / skolen j komma jhogh / at iagh haffuer thet sagdt idher. Thetta haffuer iagh icke sagdt idher aff begynnelsen / Ty iagh war medh idher.

Men nu gåår iagh til honom som migh sendt haffuer / och ingen aff idher spör migh hwart iagh gåår. Men effter thet iagh haffuer thetta sagdt idher / är idhart hierta wordet fult medh bedröffuelse. Doch sägher iagh idher sanningen. Idher är nyttigt at iagh bortt gåår. Ty om iagh icke bortt gåår / kommer icke Hugswalaren til idher. Men gåår iagh bortt / så skal iagh senda honom til idher. Och när han kommer / skal han straffa werldena för synd / och för retferdigheet / och för doom. För synd / Ty the troo icke på migh. Men för retferdigheet / Ty iagh gåår til Fadhren / och här effter see j migh intet. Men för doom / Ty thenne werldennes Förste är nu dömd.

Jagh haffuer än nu mykit säya idher / men j kunnen thet icke nu bära. Men när han kommer som är sanningennes Ande / han skal ledha idher vthi alla sanning. Ty han skal icke tala aff sigh sielff / men hwadh han hörer / thet skal han tala / och thet som skee skal / skal han förkunna idher. Han skal prijsa migh. Ty aff mino skal han tagha och förkunna idher. Alt thet Fadhren haffuer / thet är mitt / För then skul sadhe iagh / at han skal tagha aff mino / och förkunna idher.

(För synd) Werlden och menniskligh förnufft förståår icke / at otroo är synd / och at troo är retferdigheet / och at Gudz doom strēg är / vthan wilia ellies aff sigh sielff warda godhe / och fördriffua synder / Therföre straffar thē helghe Ande j Euangelio / alt thet vthan trona görs / och kallar thet synd / och moste genom Gudz doom fördömt warda.

Någhon liten tijdh / och j see migh intet / och åter en liten tijdh / och j få see migh / Ty iagh gåår til Fadhren. Tå sadhe någhre aff hans Läriungar emellan sigh / Hwadh är thet han sägher oss / En liten tijdh och j see migh intet / och åter en liten tijdh och j få see migh / och at iagh gåår til Fadhren ? Tå sadhe the / Hwadh är thet han sägher / En liten tijdh ? Wij wete icke hwadh han talar. Tå merckte Jesus / at the wille spöria honom / och sadhe til them / Ther om fråghen j emellan idher / at iagh sadhe / En liten tijdh och j see migh intet / och åter en liten tijdh / och j få see migh. Sannerligha / sannerligha sägher iagh idher / J skolen gråta och jemra idher / men werlden skal glädhias. J skolen warda bedröffuadhe / men idhor sorgh skal wendas j glädhe.

Når

Når quinnan födher barn/haffuer hon sorgh/Ty hennes stund år kommen. Men når hon haffuer födt barnet/kommer hon sijn bedröffuelse intet jhogh/Ty hon glådhes at menniskian år född j werldena. Så haffuen j ock nu bedröffuelse/Men iagh skal åter see idher/och idhart hierta skal glådhias/och ingen skal tagha idhor glådhe jfrå idher. Och på then daghen skolen j intet spöria migh. Sannerligha/sannerligha sågher iagh idher/Alt thet j bidhien Fadhren j mitt nampn/skal han giffua idher. Här til haffuen j intet bidhit j mitt nampn/Bidhier/och j skolen få/at idhor glådhe må warda fulkommen.

Thetta haffuer iagh talat til idher medh förteckt ord. Then tijdh skal komma/at iagh icke skal tala medh idher medh förteckt ord/vthan vppenbarligha skal iagh förkunna idher om min Fadher. På then daghen skolen j bidhia j mitt nampn. Och iagh sågher icke idher/at iagh skal bidhia Fadhren för idher/Ty Fadhren sielff haffuer idher kåår/effter thet j hadhen migh kåår/och troodden/at iagh år vthgången aff Gudhi. Jagh gick vth aff Fadhren/och kom j werldena. Åter offuergiffuer iagh werldena/och gåår til Fadhren.

Sadhe hans Låriungar til honom/Sij/nu talar tu vppenbarligha/och sågher ingen förteckt ord. Nu wete wij/at tu weest all ting/och tigh görs icke behooff/at någhor spör tigh/Therföre troo wij/at tu åst vthgången aff Gudhi. Swaradhe Jesus them/Nu troo j/Sij/tijdhen tilstundar och år redho kommen/at j warden förskingradhe hwar och en til sitt/och låten migh bliffua allena. Men iagh år icke allena/Ty Fadhren år medh migh.

(spör tigh) Thet år/Man behöffuer icke spöria tigh/Ty tu förekommer medh swaren/såsom then ther alt thet hemlighit år/skodhar.

Thetta haffuer iagh talat medh idher/at j skolen haffua fridh j migh. J werldenne haffuen j twång/Men warer widh een godh tröst/Jagh haffuer offuerwunnet werldena.

XVII. Capitel.

THetta taladhe Jesus/och lyffte vp sijn öghon j himmelen/och sadhe/Fadher/stunden år kommen/förklara tin Son/at tin Son föklarar ock tigh. Såsom tu haffuer giffuit honom macht offuer alt kött/at allom them som tu haffuer honom giffuit/skal han giffua ewinnerlighit lijff. Och thetta år ewinnerlighit lijff/at the kenna tigh allena sannan Gudh/och then tu sendt haffuer/Jesum Christum. Jagh haffuer förklarat tigh på jordenne/Jagh haffuer fulbordat thet werck/som tu migh giffuit haffuer/at iagh göra skulle. Och nu Fadher/förklara tu migh når tigh sielffuom/medh then klarheet som iagh hadhe når tigh/förr ån thenna werlden war. Jagh haffuer vppenbarat titt nampn menniskiomen/som tu haffuer migh giffuit aff werldenne. The woro tine/och tu haffuer giffuit migh them/och the haffua hållet tijn ord/Nu haffua the förstått/at alt thet tu migh giffuit haffuer/år aff tigh. Ty the ord tu haffuer migh giffuit/haffuer iagh giffuit them/och the togho widh them. Och haffua sannerligha förstått/at iagh år vthgången aff tigh/och haffua troodt/at tu migh sendt haffuer.

Jagh bedher för them/för werldenne bedher iagh icke/vthan för them som tu haffuer migh giffuit/ty the åro tine. Och alt mitt år titt/och titt år mitt/och iagh år förklarat j them. Och nu år iagh icke meer j werldenne/Men the åro j werldenne/och iagh kommer til tigh. Helghe Fadher/Förwara genom titt nampn/them som tu migh giffuit haffuer/at the bliffua itt/såsom ock wij. Når iagh war medh them j werldenne/förwaradhe iagh them j titt nampn. Them tu migh giffuit haffuer/haffuer iagh förwarat/och ingen aff them år borttapat/vthan thet förloradhe barnet/At Scrifften skulle fulbordhas.

Nu kom-

Nu kommer iagh til tigh/och talar thetta j werldenne/På thet the skola haffua mina fulkomligha glådhe j sigh. Jagh haffuer fått them tijn ord/och werlden haffuer hatat them/effter the icke åro aff werldenne/såsom ock iagh icke år aff werldenne. Jcke bedher iagh/at tu skalt tagha them aff werldenne/vthan at tu förwarar them jfrå ondo. The åro icke aff werldenne/såsom ock iagh icke år aff werldenne. Helgha them j tinne sanning. Titt taal år sanning. Såsom tu haffuer migh sendt j werldena/så haffuer ock iagh sendt them j werldena. Och iagh helghar migh sielff för them/at the skola ock wara helgadhe j sanningenne.

Men icke bedher iagh allenast för them/Vthan ock för them/som genom theras ord skola troo på migh/at the skola alle wara itt/såsom tu Fadher j migh/och iagh j tigh/at the ock skola wara itt j oss/På thet at werlden skal troo/at tu haffuer migh sendt. Och iagh haffuer giffuit them then herligheet som tu migh giffuit haffuer/at the skola wara itt/såsom ock wij årom itt. Jagh j thm̃/och tu j migh/at the skola wara fulkompne vthi itt/Och at werlden skal förstå/at tu migh sendt haffuer/och elskadhe them/såsom tu ock migh elskadhe.

Fadher/iagh wil/at ther iagh år/skola ock the wara medh migh/som tu migh giffuit haffuer/at the skola see mina herligheet/then tu migh giffuit haffuer/Ty tu haffuer elskat migh/förr ån werlden war skapat. Rettwijse Fadher/werlden haffuer icke kendt tigh/men iagh haffuer kendt tigh/och thesse haffua förstått/at tu migh sendt haffuer. Och iagh haffuer kungiordt them titt nampn/och skal kungörat/På thet at then kerleek som tu haffuer elskat migh medh/skal wara j them/och iagh j them.

XVIII. Capitel.

Matt. 26. Marci 14. Luce 22.

TA Jesus hadhe thetta sagdt/gick han vth medh sina Låriungar offuer then becken Kidron/Ther war en örtagård/j hwilken han ingick och hans Låriungar. Så wiste ock Judas/som förrådde honom/rwmet/Ty Jesus plågadhe offta komma tijt medh sina Låriungar. Tå nu Judas hadhe taghit medh sigh skaran/och the öffuersta Presternars och Phariseernars tienare/kom han tijt/medh lychtor och bloss/och wårior. Och effter Jesus wiste alt thet honom widherfaras skulle/gick han fram/och sadhe til them/Hwem söken j? Swaradhe the honom/Jesum aff Nazareth. Sadhe Jesus til them/Jagh året.

Stoodh ock Judas som honom förrådde/medh them. Når han tå sadhe til them/Jagh året/stigho the til ryggia/och föllo til jordena. Tå sporde han them åter til/Hwem söken j? The sadhe/Jesum aff Nazareth. Jesus swaradhe/Jagh sadhe idher/at thet år iagh/Söken j migh/så låter thessa gå/På thet the ord skulle warda fulkompnat/som han sagdt hadhe/Aff thm̃ tu migh giffuit haffuer/borttapadhe iagh ingen.

Supra 17

Tå hadhe Simon Petrus itt swerd/och droogh thet vth/och högg til öffuersta Prestens dreng/och högg hans höghra öra aff. Och war drengsens nampn Malchus. Tå sadhe Jesus til Petrum/Stick titt swerd j skidhona. Skal iagh icke dricka thñ kalcken/som min Fadher migh giffuit haffuer? Men skaren och Höffuitzmannē och Judanars tienare togho fatt på Jesum/och bundo honom/Och leedde honom bortt/först til Hannam/Ty han war Caiphe swåår/hwilken j thet året war öffuerste Prest. Och Caiphas war then som hadhe giffuit Judomen rådhet/at thet war nyttigt/at een menniskia dödde för folcket.

Supra 11.

Och folgde Simon Petrus Jesum/och en annar Låriunge. Thñ samme Låriungen war kender medh öffuersta Presten/och gick in medh Jesu j öff-

M uersta Pres-

Matt. 26. Marci 14. Luce 22.

uersta Prestens Palatz. Men Petrus stoodh vthan för dörenne. Tå gick then andre Läriungen vth/ som kender war medh öffuersta Presten / och taladhe til dörawärdinnon/ och hadhe Petrum in. Tå sadhe dörawärdinnan til Petrum/ Äst icke ock tu aff thenna manzens Läriungar? Han sadhe/ Jagh är thet icke. Men drengenar och tienarenar/ som hadhe giordt en koleeld (Ty thet war kalt) stodho och wermde sigh. Medh them stoodh ock Petrus och wermde sigh.

Tå sporde öffuerste Presten Jesum om hans Läriungar / och om hans lärdom. Jesus swaradhe honom / Jagh haffuer vppenbarligha talat för werldenne. Jagh haffuer altijdh lärdt j Synagogon och j Templet / ther alle Judar komma tilsamman / och hemligha haffuer iagh intet talat. Hwj spör tu migh? Spör them til / som hördt haffua hwadh iagh haffuer talat til them / Sij/ the weta hwadh iagh haffuer sagdt. När han thetta sadhe/ gaff en aff tienarenar som ther när stodho / Jesu en kindpust / säyandes/ Skalt tu så swara öffuersta Presten? Jesus swaradhe honom / Haffuer iagh illa talat/ så witna om ondt/ Men haffuer iagh wel talat/ Hwj slåår tu migh? Och Hannas sende honom bundnan til öffuersta Presten Caipham.

Matt. 27. Marci 15. Luce 23.

Men Simon Petrus stoodh och wermde sigh. Tå sadhe the til honom/ Äst icke ock tu aff hans Läriungar? Han nekadhe / och sadhe / Jagh är thet icke. Tå sadhe til honom en aff öffuersta Prestens tienare / thens frende/ som Petrus hadhe hugget örat aff / Sågh icke iagh tigh medh honom j örtagården? Tå nekadhe åter Petrus thet. Och strax gool hanen.

Matt. 27. Marci 15. Luce 23.

Tå leedde the Jesum jfrå Caipham in för Rådhuset / och thet war om morghonen/ och the gingo icke in j Rådhuset/ at the icke skulle warda besmittadhe / vthan at the måtte åta Påschalambet. Tå gick Pilatus vth til them / och sadhe / Hwadh klaghomål haffuen j emoot thenna mannen? Tå swaradhe the / och sadhe til honom / Wore han icke en ogerningsman / så hadhe wij icke offuerantwardat tigh honom. Tå sadhe Pilatus til them / Tagher j honom / och dömer honom effter idhor Lagh. Tå sadhe til honom Judanar / Oss är icke loffligit at dödha någhon. På thet Jesu taal skulle fulkompnas / som han sagdt hadhe / tå han gaff tilkenna / medh hwadh dödh han döö skulle.

Tå gick Pilatus åter in j Rådhuset / och kalladhe Jesum och sadhe til honom / Äst tu Juda Konūg? Jesus swaradhe / Sägher tu thz aff tigh sielff / Eller haffua andre sagdt tigh thet om migh? Pilatus swaradhe / Icke är iagh en Jude? Titt folck och the öffuerste Presterna haffua tigh migh offuerantwardat. Hwadh haffuer tu giordt? Jesus swaradhe / Mitt Rike är icke aff thenna werldenne / Om mitt Rike wore aff thenna werldenne / tå fechtadhe jw mine tienare ther om / at iagh icke worde Judomen offuerantwardat. Men mitt Rike är icke hådhan. Tå sadhe Pilatus til honom / Så äst tu doch en Konung? Jesus swaradhe / Tu sägher thet / at iagh är en Konung. Ther til är iagh född / och är ther til kommen j werldena / at iagh skal witna medh sanningenne. Hwar och en som är aff sanningenne / han hörer mina röst. Sadhe Pilatus til honom / Hwadh är sanning?

Och när han thet sagdt hadhe / gick han åter til Judanar / och sadhe til them / Jagh finner ingen saak medh honom / J haffuen sidhwenio / at iagh skal giffua idher en löös om Påscha / wilien j tå icke / at iagh skal giffua idher Juda Konungen löös? Åter ropadhe the alle / och sadhe / Icke thenna / vthan Barrabam. Och Barrabas war en röffuare.

XIX. Capitel.

Tå toogh

Matt. 27. Marci 15. Luce 23.

Tå toogh Pilatus Jesum / och hwdflengde honom. Och krijgsknechternar wredho samman ena krono aff törne / och satte på hans hoffuudh / och hengde itt purpur klädhe på honom / och sadhe / Heel Juda Konung. Och gåffuo honom kindpustar. Tå gick åter Pilatus vth och sadhe til them / Sij / iagh haffuer honom vth til idher / at j förstå skolen / at iagh finner ingen saak med honom. Tå gick Jesus vth / och baar ena törne krono och itt purpur klädhe. Och han sadhe til them / Sij menniskian. När the öffuerste Presterna och tienarenar sågho honom / ropadhe the / och sadhe / Korßfest / korßfest. Pilatus sadhe til them / Tagher j honom och korßfester / Ty iagh finner ingen saak medh honom. Judanar swaradhe honom / Wij haffue Lagh / och effter wår Lagh skal han döö / Ty han haffuer giordt sigh til Gudz Son.

Matt. 27. Marci 15. Luce 23.

Tå Pilatus hörde thet talet / fruchtadhe han än nu meer. Och gick åter in j Rådhuset / och sadhe til Jesum / Hwadhan äst tu? Jesus swaradhe honom intet. Tå sadhe Pilatus til honom / Talar tu intet medh migh? Weestu icke / at iagh haffuer macht at korßfesta tigh / och haffuer macht at sleppa tigh? Jesus swaradhe / Tu hadhe ingen macht offuer migh / wore hon tigh icke giffuin offuan effter. För then skul haffuer han större synd / som migh haffuer tigh offuerantwardat. Och jfrå then tijdhen sökte Pilatus effter / at giffua honom löös. Men Judanar ropadhe / och sadhe / Giffuer tu honom löös / så äst tu icke Keysarens wen / Ty then som sigh gör til Konung / han är emoot Keysaren.

När Pilatus hörde thet talet / hadhe han Jesum vth / och satte sigh på doomstolen / på thet rwm / som kallas Lithostrotos / på Ebraisko Gabbatha. Och thet war Påscha Tilredhelsedagh / widh siette timan / och sadhe til Judanar / Sij / idhar Konung. Tå ropadhe the / Tagh bortt / tagh bortt / korßfest honom. Pilatus sadhe til them / Skal iagh korßfesta idhar Konung? Swaradhe öffuerste Presterna / Wij haffue ingen Konung / vthan Keysaren. Tå offuerātwardadhe han honom them / at han skulle korßfestas. Tå togho the Jesum / och leedde honom bortt. Och han baar sitt korß / och gick vth på thet rwm / som kallas Hoffuudhskallaplatzen / på Ebraisko Golgatha. Ther korßfeste the honom / och twå andra medh honom / hwar på sina sidho / och Jesum mitt vthi. Tå screff Pilatus een offuerscrifft / och satte på korßet. Och war så scriffuit / Jesus aff Nazareth / Juda Konung. Thenna offuerscrifften läso monge aff Judanar / Ty rwmet ther Jesus war korßfest / war hardt widh stadhen. Och thet war scriffuit på Ebraisko / och Grekesko / och Latin. Tå sadhe Judanars öffuerste Prester til Pilatum / Scriff icke / Juda Konung / vthan at han haffuer sagdt / Jagh är Juda Konung. Pilatus swaradhe / Hwadh iagh haffuer scriffuit / thet haffuer iagh scriffuit.

Psalm. 22.

Tå nu krijgsknechterna hadhe korßfest Jesum / togho the hans klädher / och giorde fyra deler / en deel hwariom krijgsknecht / och kiortelen medh. Men kiortelen war icke sömat / vthan wirckat / jfrå öffuerst och alt jgenom. Tå sadhe the emellan sigh / Skärom honom icke sönder / vthan kastom lott om honom / hwem han skal tilhöra / at Scrifften skulle warda fulkompnat / som sägher / The haffua bytt mijn klädher emellan sigh / och kastat lott på min kiortel. Och thetta giorde krijgsknechterna.

Tå stodho widh Jesu korß / hans modher / och hans modhers syster Maria Cleophe hustru / och Maria Magdalene. Och när Jesus fick see modherna / och Läriungan then han elskadhe ther när ståndande / sadhe han til sina modher / Quinna / sij tin Son. Sedhan sadhe han til Läriungan / Sij tijn modher. Och jfrå then tijdhen toogh Läriungen henne til sigh.

Sedhan effter Jesus wiste / at nu all ting woro fulkompnat / at Scrifften skulle fulbordas / sadhe han / Migh törster. Tå stoodh ther itt käril fult

medh

medh åtikio. Och the vpfylte en swamp medh åtikio/och kringladhe Jsop/ och hóllo thet honom för munnen. Tå nu Jesus hadhe taghit åtikiona/sadhe han/ Thet är fulkompnat. Och bögde nedh hoffuudhet/ och gaff vp andan. *Psal. 69*

Men effter thet war Tilredhelsedaghen/ at kroppanar skulle icke bliffua quarre på korßet offuer Sabbathen(Ty samma Sabbaths dagh war stoor) bådho Judanar Pilatum/ at theras been skulle sönderslåås/och the borttaghas. Tå komo krÿgsknechterna och sönderslogho thens förstas been/ och thens andras/som war korßfest medh honom. När the komo til Jesum/och sågho honom allaredho wara dödh/slogho the icke hans been sönder/ vthan en aff krÿgsknechterna/ stack vp hans sidho medh itt spiwt. Och strax gick vth blodh och watn.

Och then thetta sågh/haffuer thet witnat/och hans witnesbyrd är sant/ och han weet/at han sägher sant/på thet j ock troo skolen. Och skeedde thetta/på thet Scrifften skulle fulbordas/ J skolen intet been sönderslå på honom. Och åter sägher een annor Scrifft/ The skola see/ j hwem the stunget haffua. *Exod. 12. Zach. 12.*

Ther effter badh Pilatum Joseph aff Arimathia/ som war Jesu Läriunge/doch lönlighen för Judanars rädzlo skul/ at han måtte tagha Jesu lekamen. Och Pilatus tilstadde thet. Kom ock teslikes Nicodemus/ som tilförenna hadhe kommet til Jesum om nattena/ och baar een blåndning aff Mirrham och Aloe/ widh hundradhe pund. Så toghe the tå Jesu lekamen/ och swepte thet j lÿnklädher medh welluchtande krydder/ såsom Judanar plågha begraffua. Och war på thet rwmet ther han korßfest war/en örtagård/ och j örtagården een nyy graff/ ther än nu ingen hadhe warit vthi lagd. J hwilka the ladhe Jesum/för Judanars Tilredhelsedagh skul/ effter graffuen war når. *supra 3.*

XX. Capitel.

PÅ then ena Sabbathen/kom Maria Magdalene om morghonen/tå nu mörkt war/til graffuena/och sågh stenen wara bortto aff graffuenne. Tå lop hon/ och kom til Simon Petrum/och til then andra Läriungan som Jesus elskadhe/ och sadhe til them/ The haffua taghit HErran bortt vthaff graffuenne/ och wÿ wete icke hwar the haffua lagdt honom. Tå gick Petrus vth och then andre Läriungen och komo til graffuena/ bådhe lupo the til lÿka/och then andre Läriungen lop före snarare än Petrus/ och kom först til graffuena. Och när han lutadhe sigh nedh/ fick han see lakanen lagd/doch gick han icke in. Så kom tå Simon Petrus effter honom/ och gick in j graffuena/ och sågh lakanen lagd/och swetteduken som hadhe warit om hans hoffuudh/icke lagd när lakanen/ vthan aff sidhes j itt rwm tilhopa swept. Tå gick ock then andre Läriungen in/som förr war kommē til graffuena/ och sågh thet/ och trooddet. Ty the förstodho icke än tå Scrifftena/ at han skulle vpstå jfrå the dödha. Och Läriunganar gingo åter tilhopa igen. *Matt. 28. Marc. 16. Luce. 24.*

(trooddet) Thz är/han troodde at han war borttaghen som Magdalena honom sagdt hadhe.

Men Maria stoodh och greet vthan för graffuenne. Widh hon nu så greet/lutadhe hon sigh in j graffuena/ och fick see twå Änglar j hwÿt klädher sittiandes/ then ena widh hoffuudhet/ och then andra widh fötternar/ ther the hadhe lagdt Jesu lekamen. The sadhe til henne/ Quinna/ hwadh gråter tu? Sadhe hon til them/ The haffua taghit bortt min HErra/ och iagh weet icke hwart the haffua lagdt honom. När hon thetta sadhe/ wende hon sigh tilbaka/och fick see Jesum ståndande/och wiste icke at thet war Jesus. Sadhe Jesus til henne/Quinna/ hwadh gråter tu? Hwem söker tu? Hon meente at thet hadhe warit örtagårdz mestaren/ och sadhe til honom/Herre/haffuer tu burit honom bortt/ sågh migh hwar tu haffuer lagdt honom/och iagh wil taghan. Jesus sadhe til henne/ Maria. Tå wende hon sigh om/ och sadhe til honom/ Rabboni/Thet är/ Mestar. Sadhe Jesus til henne/Kom icke widh migh/ Ty iagh är icke än nu vpfaren til min Fadher. Men gack til mina brödher/och sågh them/ Jagh faar vp til min Fadher/ och idhar Fadher/Och til min Gudh/ och idhar Gudh. Maria Magdalene kom och bodadhe Läriungomen/ Jagh haffuer seedt HErran/ Och thetta haffuer han sagdt migh. *Luce 24.*

(vpfaren) Effter hon icke än nu troodde/ at han war Gudh/ wille hā icke låta kōma widh sigh/Ty komma widh/ betydher troo. Och S. Johan. för the andra Euangelister haffuer enkannerligh acht på Andeligh vthtydhning/ ändoch S. Mattheus scriffuar/ at han lät quinnonar tagha på sigh.

Men om afftonen på then samma Sabbathen/tå döranar woro lyckta/ ther Läriunganar woro församladhe för Judanars rädzlo skul/ kom Jesus och stoodh mitt jbland them/och sadhe til them/ Fridh ware idher. Och när han hadhe thetta sagdt/låt han them see henderna och sina sÿdho. Tå wordo Läriunganar gladhe/at the sågho HErran. Tå sadhe han åter til them/ Fridh ware idher. Såsom Fadhren haffuer migh sendt/ så sender ock iagh idher. När han thetta sagdt hadhe/ blåste han på them/ och sadhe til them/ Tagher then helgha Anda/ Hwilkom j förlåten synderna/them förlåtas the/ Och hwilkom j behållen them/ them äro the behåldna.

Men Thomas en aff the Tolff/ hwilken kallas Twilling/ war icke medh them när Jesus kom. Tå sadhe the andre Läriunganar til honom/ Wÿ sågom HErran. Sadhe han til them/ Vthan iagh seer holen effter spikanar j hans hender/ och stinger mitt finger j holen effter spikanar/ och stinger mÿn hand j hans sÿdho/ troor iagh thet icke.

Och otta daghar ther effter/woro åter hans Läriungar inne/ och Thomas medh them. Tå kom Jesus widh döranar woro lyckta/och stoodh mitt jbland them/och sadhe/ Fridh ware idher. Sedhan sadhe han til Thomam/ Reck hÿt titt finger/och see mina hender/ och reck hÿt tina hand/ och stick henne in j mina sÿdho/ Och war icke twiffuelachtigh/ vthan troghen. Thomas swaradhe/och sadhe til honom/ Min HErre och min Gudh. Jesus sadhe til honom/ Effter tu sågh migh Thoma/ troor tu. Salighe äro the som icke see/ och doch troo.

Giorde ock Jesus mong annor tekn j sina Läriungars åsyyn/som j thenna Bokenne icke äro scriffuin. Men thesse äro scriffuin/ på thet j troo skolen at Jesus är Christus Gudz Son/ Och at j genom trona skolen haffua lÿff j hans nampn.

XXI. Capitel.

THer effter vppenbaradhe åter Jesus sigh widh Tyberias haff/ Och vppenbaradhe han sigh j så måtto. Simon Petrus och Thomas som kallas Twilling/ woro tilsamman/ Och Nathanael som war aff Cana j Galileen/ och Zebedei söner/och twå andre aff hans Läriungar. Sadhe Simon Petrus til them/ Jagh wil gå och fiskia. The sadhe til honom/ Wÿ gå ock medh tigh. The gingo vth och stigho strax j båten/och j then natten fingo the intet. Tå nu morghon war/ stoodh Jesus på strandenne. Doch wiste Läriunganar icke at thet war Jesus. Sadhe Jesus til them/Barn/haffuen j någhot til maatz? The swaradhe honom/ Ney. Tå sadhe han til them/ Kaster vth nätet på högra sidhona om båten/ så warden j finnandes. Tå kastadhe the vth/ och kom så mykin fisk/ at the förmåtte thet icke dragha. Tå sadhe then Läriungen som Jesus elskadhe/ til Petrum/ HErren äret.

Når Simon Petrus hörde/ at thet war HErren/ bandt han om sigh kiortelen (Ty han war naken) och gaff sigh j siön. Men the andre

Läriunganar komo medh båten/Ty the woro icke longt jfrå landet / vthan widh pass twå hundradhe alnar/ och drogho fiskanätet. Och når the woro stighne på landet/ sågho the ther wara lagda glödh / och en fisk ther på / och brödh. Jesus sadhe til them/Tagher hijt aff the fiskar som j nu fingen. Simon Petrus steegh in/ och droogh nätet vp på landet fult medh stora fiskar/ hundradhe femtiyo och tree. Och ändoch the woro så monge/gick likwel nätet icke sönder. Sadhe Jesus til them / Kommer och äter. Och ingen aff Läriunganar dyrff des til at spöria honom(säyandes)Hoo åstu: Effter the wiste/ at thet war HErren. Tå kom Jesus och toogh brödhet/och gaff them/ Och fisken sammaledhes. Thetta war nu tridie reson / at Jesus vppenbaradhes sinom Läriungom / sedhan han war vpstånden jfrå the dödha.

Tå the nu hadhe ätit / sadhe Jesus til Simon Petrum / Simon Johannis/Elskar tu migh meer än thesse: Han sadhe til honom/Ja HErre/tu weest at iagh elskar tigh. Sadhe han til honom / Födh mijn lamb. Åter sadhe han til honom/Simon Johannis/ Elskar tu migh: Han sadhe til honom / Ja HErre/ tu weest at iagh elskar tigh. Sadhe han til honom / Födh mijn fåår. Sadhe han til honom tridie reson / Simon Johannis/Elskar tu migh: Petrus wardt bedröffuat/at han sadhe tridie reson til honom / Elskar tu migh. Och sadhe til honom / HErre/tu weest all ting / Tu weest at iagh elskar tigh. Sadhe Jesus til honom/ Födh mijn fåår.

Sannerligha/ sannerligha sägher iagh tigh/ När tu wast vng/omgiordadhe tu tigh/och gick hwart tu wille/ Men tå tu warder gammal / skalt tu vthreckia tina hender/och en annar skal omgiorda tigh/och leedha tigh tijt tu icke wilt. Men thet sadhe han/ giffuandes til kenna/ medh hwadh dödh han skulle prijsa Gudh.

Och tå han hadhe thetta sagdt/sadhe han til honom / Fölgh migh. Petrus wende sigh om / och sågh then Läriungan fölia/som Jesus elskadhe/ Hwilken ock j natwarden lågh in til hans bryst/och sadhe / HErre/ hwilken är then tigh förrådher: Tå Petrus sågh honom/sadhe han til Jesum/HErre/hwadh skal tå thenne: Sadhe Jesus til honom / Om iagh wille at han skulle bliffua til tess iagh kommer/hwadh kommer thet tigh widh: Fölgh tu migh. Tå gick itt taal vth jbland brödhernar / Thenne Läriungen döör icke. Och Jesus sadhe icke til honom/Han döör icke/vthan om iagh wille / at han skulle bliffua til tess iagh kommer/hwadh kommer thet tigh widh: Thenne är then Läriungen som witnar här om / och then thetta scriffuit haffuer / Och wij wete at hans witnesbyrd är sant. Äro ock mong annor ting / som Jesus giorde/ hwilken om the thet ena medh thet andra scriffues / troor iagh / at werlden skulle icke kunna begripa the Böker / som scriffuas skulle.

Enden på S. Johannis Euangelium.

Then andre

Then andre delen aff S. Luce Euangelio/om Apostla Gerningar.

Första Capitel.

Tilförenna haffuer iagh talat min godhe Theophile / om alt thet Jesus begynte / bådhe göra och lära / in til then daghen han vptaghen wardt / sedhan han Apostlomē (som han vthwaldt hadhe) genom then helgha Anda hadhe giffuit befalning / Hwilkom han ock effter sijn pino beteedde sigh leffuandes medh mongahanda bewisning/ tå han låt sigh see aff them j fyratiyo daghar/ och taladhe med thm̄ om Gudz Rike. Och tå han hadhe församlat them / bödh han them / at the icke skulle gå vthaff Jerusalem / vthan förbijdha Fadhrens löffte/ ther j aff hördt haffuen (sadhe han) aff migh. Ty Johannes döpte j watn / men j skolen döpte warda j them helgha Anda / icke monga daghar här effter.

Tå the nu församladhe woro / frågadhe the honom / säyandes / HErre / skalt tu j thenna tijdhen vpretta igen Israels Rike: Tå sadhe han til them / Thet hörer icke idher til at weta tijdh och stund / som Fadhren haffuer satt j sinne macht. Men j skolen vndfå thēs helgha Andas krafft som offuer idher komma skal. Och skolen wara mijn witne j Jerusalem / och j hela Judea och
Mar. 16 Luce 24 Samaria/och sedhan in til jordennes enda.

Och när han thetta sagdt hadhe / wardt han j theras åsyyn vptaghen / och en skyy toogh honom bortt vthaff theras syyn. Och som the vpsågho j himmelen effter honom widh han vpfoor/Sij / twå män stodho när them klädde j hwijt klädher / the ther ock sadhe / J Galileeske män / hwj ståån j och seen vp j himmelen: Thenne Jesus som vptaghen är jfrå idher j himmelen / han skal så komma / som j honom seedt haffuen vpfara j himmelen.

Sedhan gingo the til Jerusalem igen jfrå berghet / som heter Olioberghet / hwilket ligger jfrå Jerusalem widh een Sabbaths reso. Och tå the inkomo / stigho the vp j Salen / ther the städigt bleffuo / Petrus och Jacobus / Johannes och Andreas / Philippus och Thomas / Bartholomeus och Mattheus / Jacobus Alphei / och Simon Zelotes / och Judas Jacobi. Alle thesse

 woro stå

woro stådigt tilhopa / endregtighe j böner och förmanelse samt medh quin-
nomen/och medh Maria Jesu modher/och medh hans brödher.

Vthi the daghar stoodh Petrus vp jbland Låriunganar / och sadhe
(och war hopen aff nampnen widh tiwghu och hundradhe) J mån och
brödher/then Scrifften moste fulbordas/som then helghe Ande longo sagdt
hadhe genom Dauidz munn om Judam/som theras leedhsaghare war som Matt. 27.
gripo Jesum/Ty han war reknat j wårt taal/och hadhe fått medh oss thetta
embetet. Och han förwerffde en åker för orettferdigh löön / och vphengde
sigh/och rempnadhe mitt j tw/ och alla hans inelffuer gåffuo sigh vth. Och
thet år vppenbart wordet allom them som boo j Jerusalem/så at then åkren
kallas på theras måål Akeldama/thet år/ blodz åker.

Ty thet år scriffuit j Psalmaboken/ Theras heman warde ödhe / och in- Psalm. 69
gen ware som ther vthi boor. Och hans embete få en annar. Så moste nu en Psal. 109.
aff thesse mån/som medh oss warit haffua j allan then tijdh/ som HErren
Jesus vth och in gick medh oss / jfrå Johannis döpelse/ til then daghen / at
han jfrå oss taghen wardt/medh oss itt witne warda til hans vpståndelse.

Och the satte twå j walet / Joseph som kallas Barsabas medh thet we-
dhernampnet Justus/och Matthiam. Och bådho / och sadhe/ Tu HErre
som kenner allas hierta / wijsa vth / hwilken aff thessa twå tu vthwaldt
haffuer/at han skal få thenna tienisten och Apostlaembetet / ther Judas jfrå
fallen år/at han skulle bortgå j sitt rwm. Och the kastadhe lott ther om / och
lotten föll på Matthiam. Och han wardt reknat til the elloffua Apostlar.

Annat Capitel.

OCh tå Pingsdaghen fulkompnat war / woro the alle en-
dregteligha tilsammans. Och wardt hastigt en dön aff
himmelen/ såsom itt mechtigt stoort wådher kommet ha-
dhe/och vpfylte alt hwset ther the såto. Och them syntes
sönderdeladha tungor såsom aff eeld/och bleff sittiandes
på hwar och en aff them. Och the wordo alle vpfylte aff
them helgha Anda / och begynte til at tala medh annor
tungomål/effter som Anden gaff them at tala.

Så woro j Jerusalem boendes Judar / Gudfruchtighe mån / aff al-
lahanda folck / som vnder himmelen år. Tå nu thenna rösten skeedt hadhe/
kom tilsammans mykit folck/och wordo förhåpne / Ty the hörde them tala
hwar och en medh sitt eghit måål. Och wordo alle förskreckte / och förun-
dradhe sigh/säyandes emellan sigh / Sij/åro icke alle thesse som tala Gali-
leeske: Huru höre wij tå hwar och en sitt tungomål ther wij vthi födde åro:
Parther och Meder/och Elamiter / och the som boo vthi Mesopotamia/och
j Judea och Capadocia/Ponto och Asia/Phrygia och Pamphilia / Egypten
och j the Libye landzendar widh Cyrenen/och the vthlendningar aff Rom/
Judar och Proselyter / Creter och Araber/Wij höre them medh wåra tungor
tala Gudz dråpligha werck. Och förskreckte the sigh alle / och förundradhe
sigh/säyandes emellan sigh/ Hwadh mon thetta wilia wara: Och somlighe
giorde geck aff them/och sadhe/Thesse åro fulle medh sött wijn.

Tå stoodh Petrus vp medh the Elloffua/ och hooff vp sina röst/och ta-
ladhe til them / J Judeske mån / och j alle som boo j Jerusalem / Thetta skal
idher weterlighit wara / och anammer mijn ord j idhor öron. Ty thesse åro
icke druckne såsom j menen / effter thet år tridie timen på daghen. Vthan thz Joel 2.
år thet som sagdt år genom Propheten Joel. Thet skal skee vthi the ytersta
daghanar / sågher Gudh/ Jagh skal vthgiwta aff minom Anda offuer alt
kött/ Och idhre söner och idhra döttrar skola prophetera / och idhre ynglin-
gar skola

gar skola see syner/och idhre Äldste skola dröma drömer. Och offuer mina tie-
nare/och offuer mina tienarinnor / skal iagh j the daghar vthgiwta aff mi-
nom Anda/och the skola prophetera. Och iagh skal giffua Vnder offuan j
himmelen / och tekn nedhre på jordenne/blodh och eeld och röökdamb. Solen
skal wendas j mörker/och månen j blodh / förr ån then store och vppenbarli-
ghe HERRANS dagh kommer. Och skal skee/ AT HVAR OCH EN
SOM ÅKALLAR HERRANS NAMPN/han skal bliffua saligh.

J mån aff Jsrael/hörer thenna orden / Jesum aff Nazareth then man
som når idher aff Gudhi bewijsat år / medh kraffter och Vnder och tekn/
som Gudh haffuer giordt genom honom jbland idher (såsom j ock sielffue
weten) Honom (effter han aff Gudz betenckta rådh och försyyn / vth-
giffuin war) haffuen j taghet genom onda månz hender / korßfest och dö-
dhat. Then haffuer Gudh vpweckt och förlossat dödzens swedha / effter o- Psalm. 16.
möghelighit war/at han skulle behållas aff honom. Ty Dauid sågher om ho-
nom / Jagh haffuer altijdh föresatt HERRAN för mijn öghon / Ty
han år migh på höghra handenne/at iagh icke skal rörd warda. För then skul
år mitt hierta gladt/ och mijn tunga frögdar sigh / Skal ock så mitt kött
hwilas j förhopning. Ty tu offuergiffuer icke mina siål j heluete/ och tilstå-
dher icke at tin Helighe skal see förgengelse. Tu haffuer migh kungiordt lijff-
zens wåghar/tu skalt vpfylla migh medh frögd för titt ansichte.

3 Reg 2. J mån och brödher/ effter man må frijtt tala medh idher om then Pa-
triarchen Dauid/Han år dödh och begraffuen / och hans graff år når oss in
til thenna dagh. Effter han nu war en Prophet / och wiste at Gudh hadhe
loffuat honom med en eedh / at aff hans lendz frucht skulle sittia på hans så-
te. Sågh han thet framföre åt/och taladhe om Christi vpståndelse / at hans
siål icke år offuergiffuen vthi heluete / icke heller hans kött haffuer seedt för-
gengelse. Thenna Jesum haffuer Gudh vpweckt/ther wij alle witne til åro.

Medhan han nu medh Gudz höghra hand vphögd år / och löffte fått
Psalm 110 haffuer aff Fadhrenom om then helgha Anda / haffuer han vthgutit thetta j
nu seen och hören. Ty icke haffuer Dauid vpfaret j himmelen. Men han så-
gher/HERREN sadhe til min Herra/Sett tigh på mina höghra hand / til
tess iagh nedherlegger tina owener tigh til en fotapal. Så skal nu hela Jsra-
els hws weta för wisso/ at thenna Jesum som j korßfest haffuen / haffuer
Gudh giordt til en HErra och Christ.

Tå the thetta hörde/ fingo the en styng j hiertat / och sadhe til Petrum/
och til the andra Apostlanar / J mån och brödher / Hwadh skole wij göra:
Sadhe Petrus til them/Görer båtring/ och hwar och en aff idher låte sigh
döpa j Jesu Christi nampn/til syndernas förlåtelse / Och j skolen vndfå then
helgha Andas gåffuo. Ty idher år löfftet giordt och idhrom barnom / och
allom them som fierran åro / hwilka HERREN wår Gudh hår til kallan-
des warder. Betygadhe han ock medh mong annor ord / och förmanadhe
them/säyandes / Låter hielpa idher jfrå thetta onda slechtet. The som tå ger-
na anammadhe hans taal/the låto sigh döpa. Och komo til hopen på then
daghen widh trytusend siålar.

Och bliffuo the stådigt ståndandes vthi Apostlanars lårdom/och j deel-
achtigheet/och j brödz brytelse / och j böner. Och een fruchtan kom vppå
hwario och ena siål/och mong Vnder och tekn giordes aff Apostlanar. Och
alle the som troodde / woro tilsammans / och hadhe all ting meenligh. Sina
åghodelar och håffuor sålde the/och deladhe them med alla/såsom hwar och
en behöffde. Och hwar dagh woro the stådigt och endregteligha j Tem-
plet / och bruto brödh hår och ther j husen / åtandes medh hwar annan j
frögd/och loffuadhe Gudh j theras hiertas enfalligheet / och hadhe ynnest
når alt folcket. Och HErren förökadhe hwar dagh församlingen medh
them som salighe wordo.

III. Capitel.

SÅ gingo Petrus och Johannes tilhopa vp j Templet/ widh niyonde böne stunden. Och ther war en man/ oferdigh alt jfrå sinne modhers lijff/ som låt sigh båra/then satte the hwar dagh för dörena åt Templet/som heet then Sköna/at han skulle bedhas almoso aff them som ingingo j Templet. Tå han fick see Petrum och Johannem/ at the wille gå in j Templet/badh han them om almoso. Tå sågh Petrus på honom medh Johanne/ och sadhe/ See på oss. Tå sågh han på them/förhoppande/at han skulle någhot få aff them. Tå sadhe Petrus/Silffuer och gull haffuer icke iagh/ men thet iagh haffuer/ thet giffuer iagh tigh. J Jesu Christi Nazareni nampn statt vp och gack/ Och toogh honom widh höghra handena/ och reeste honom vp. Och strax wordo hans fötter och been stadigh/språng vp och stoodh/och gick och folgde them in j Templet/gick och språng hijt och tijt/ prijsandes Gudh.

S. Petrus gör en oferdighan helbregda.

Tå fick alt folcket see honom/at han gick och loffuadhe Gudh. Och kende honom/ at han war then samme som plågadhe sittia effter almoso/ widh then Sköna dörena för Templet. Och wordo fulle medh vndersamheet och förskreckelse offuer thet honom wedherfarit war. Tå nu thenne mannen som oferdigh warit hadhe/och helbregda giord war/hölt sigh in til Petrum och Johannem/ lop alt folcket til them j Förhuset/ som kallas Salomonis/ och förundradhe sigh.

Tå Petrus thet sågh/swaradhe han til folcket/ J mån aff Jsrael/ Hwi vndren j här vppå/eller hwj see j på oss/lijkawist som wij aff wår krafft eller förtienst hadhe thet åstadh kommet/ at thenne haffuer fått sin gång? Abrahams och Jsaacs och Jacobs Gudh/ wåra fädhers Gudh/ haffuer förklarat sin Son Jesum/hwilken j offuerantwardat haffuen/ och förnekat in för Pilatum/ tå han dömde at han skulle giffuas löös. Men j förnekadhen then Helgha och rettferdigha/ och bådhen at mandråparen skulle giffuas idher/och lijffzens Första dråpen j. Then haffuer Gudh nu vpweckt ifrå the dödha/til hwilket wij witne äre. Och haffuer genom trona på hans nampn/ på thenna som j seen och kennen/stadhfest sitt nampn/ och troon som är genom honom/ haffuer giffuit thenna hans helbregda j allas idhra åsyyn.

Matt. 27. Marci 15. Luce 23. Johan. 18.

(Första) Then ther hoffundhet och then Förste är som ifrå the dödha vpweckt är/ och genom huilken wij alle leffuande warde.

Ty igenom Christum troo wij på Gudh.

Nu kåre brödher/ weet iagh wel/ at j thet giordt haffuen aff fåkunnigheet/såsom ock idhre Öffuerste. Men Gudh som genom alla sina Propheters munn föresagdt haffuer/at Christus skulle lijdha/ han haffuer nu så fulbordat thet. Så båtren idher nu och wenden idher om/ på thet idhra synder mågha affskrapadhe warda/ at wedherquekelsens tijdh tå kommer för HERRANS ansichte/når han sendandes warder/then idher nu tilförenna predicat år/Jesum Christum. Hwilken himmelen intagha moste til then tijdh/ at igen vprettat warder alt thet Gudh sagdt haffuer genom sina helgha Propheters munn/aff werldennes begynnelse.

Wedherquekelsens tijdh/och icke til förskreckelse eller blygd

Ty Moses haffuer sagdt til Fädherna/ HERREN idhar Gudh skal idher vpweckia en Prophet vthaff idhra brödher/then migh lijk är/ honom skolen j höra j alt thz han idher säyande warder. Och thet skal skee/ at hwar och een siäl som icke hörer then Propheten/ hon skal vthkastas ifrå folcket. Och alle Propheterna jfrå Samuel/ och sedhan så monge som talat haffua/ haffua bodhat thenna daghanar. J åren Propheternas och ⁂ Förbundzens barn/thet Gudh giordt haffuer medh wåra fädher/säyandes til Abraham/ J tinne sädh skola all folck på jordēne welsignat warda. Idher först och fremst haffuer Gudh vpweckt sin Son Jesum/ och sendt honom til at welsigna idher/at hwar och en aff idher skulle sigh vmwenda jfrå sinne ♉ ondsko.

Deute. 18.

⁂ (Förbundzens) Han tigher om Mosi förbund/och talar om Abrahams förbund/ som war itt förbund om nådh/och icke om gerningar.

Gene. 12. och 22.

♉ (ondsko) Vthan trona kallas all helligheet ondska/ Ty han talar til alla Judar/ bådhe onda och goodha.

Tå the

IIII. Capitel.

TÅ the nu så taladhe til folcket/ komo ther til Presterna och Förståndaren j Templet/ och the Saduceer/ och togho thet illa widh sigh/ at the lärde folcket/ och förkunnadhe j Jesu vpståndelse jfrå the dödha/ och togho fatt på them/ och satte them j hechtelse til annan daghen/ Ty thet war redho afftonen. Men monge aff them som orden hördt hadhe/ troodde/och wardt talet på månnenar widh fem tusend.

Så begaff thet sigh daghen ther effter/ at theras Öffuerste och Äldste och Scrifftlärde j Jerusalem/ och Hannas öffuerste Prester/ och Caiphas och Johannes/och Alexander/och så monge som woro aff öffuersta Prestaslechtet församladhe sigh/och hadhe them fram för sigh/och frågadhe them/ Aff hwadh macht eller j hwadh nampn haffuen j thetta giordt?

Petrus full medh then helgha Anda sadhe til them/ J Öffuerste för folcket och Äldste j Jsrael/ Effter wij jdagh bliffue dömde för thenna welgerningen på thenna siwka mannen/ genom hwilka han är helbregda worden/ så skal thet idher allom weterlighit wara/ och allo Jsraels folcke/ At genom Jesu Christi Nazareni nampn/then j korßfest haffuen/ then Gudh vpweckt haffuer jfrå the dödha/står nu thenne helbregda för idher. Han är then stenen som aff idher bygningsmånnenar förkastat är/ och är worden en hörnsteen/och j ingom androm är saligheet/ Ty thet är icke heller någhot annat nampn vnder himmelen menniskiomen giffuit/ j hwilko wij skole salighe warda.

Psalm. 118.

Når the sågho sådana alwarligheet j Petro och Johanne/ och funno doch/ at the woro olärde och leekmän/ förundradhe the sigh/och drogho kendzlo på them/ at the hadhe warit medh Jesu. Och mannen sågho the ståndandes ther når them/som helbregda war giorder/Ty the kunde ther intet emoot säya. Vthan bådho them gå vthaff Rådhet/och handladhe sedhan emellan sigh/ säyandes/ Hwadh skole wij göra åt thessa månnenar/ Ty itt vppenbara tekn är giordt aff them/ och är kunnogt allom them som boo j Jerusalem/och wij kunne icke neka thet. Men på thet at thet icke skal widhare vthkomma jbland folcket/ wilie wij alwarligha förbiwdha them/ at the här effter icke tala j thetta nampnet för någhro menniskio.

Och the kalladhe them/och budho/ at the ingalunda meer tala eller lära skulle j Jesu nampn. Tå swaradhe Petrus och Johannes/och sadhe til them/ Om thet är rettferdigt för Gudhi/at wij höre idher meer än Gudh/ ther om må j sielffue döma. Ty wij kunne icke förtiya thet wij seedt och hördt haffue. Tå hotadhe the them/och låto gå them/intet finnandes/huruledes the kunde pina them/för folcket skul/ Ty alle prijsadhe Gudh för thet som skeedt war. Ty mannen war offuer fyratiyo åår/ på hwilkom thetta helbregda teknet skeedt war.

Sedhan the låto them gå/komo the til sina/ och kungiorde them alt thet the öffuerste Presterna och the Äldste/ til them sagdt hadhe. Tå the thet hörde/ vphoffuo the endregteligha sina röst til Gudh/ och sadhe/ HERRE tu äst Gudh/som giordt haffuer himmel och jord/haffuet/ och alt thet som ther vthi är/Tu som genom tin tienares Dauidz munn sagdt haffuer/ Hwj haffua Hedhninganar vpreest sigh/och folcket taghet sigh före thet fåfengt är? Jorderikes Konungar trådde tilhopa/ och Förstarna församladhe sigh j hoop/emoot HERRAN/ och emoot hans Christ.

Psalmo 2.

Sannerligha församladhe sigh emoot tin helgha Son Jesum/ then tu smoordt haffuer/bådhe Herodes och Pontius Pilatus medh Hedhninganar och Jsraels folck/ til at göra hwadh tijn hand och Rådh tilförenna beslutit hadhe/at

hadhe/at

hadhe/at skee skulle. Och nu HERRE/ see til theras trwgh/ och giff tina tienare/ at the medh alla tröst tala tijn ord/ vthreckiandes tina hand ther til/at sundheet och tekn/ och Vnder mågha göras genom tin helgha Sons Jesu nampn. Och tå the bidhit hadhe/ rördes rwmet ther the vthi församlade woro/ och the wordo alle fulle aff them helgha Anda/ och taladhe Gudz ord medh tröst.

Och vthi hela hopen som troodde/war itt hierta och een siål. Och ingen aff them sadhe någhot wara sitt aff thet han åtte/vthan all ting woro them meenligh. Och Apostlanar båro medh stora krafft witnesbyrd til HERRANS Jesu Christi vpståndelse/Och stoor nådh war offuer them alla. Och ingen war heller jbland them som någhot fattadhes/ Ty så monge som åkrar eller hws åtte/the sålde them/ och båro werdet för thet som the såldt hadhe/och ladhe fram för Apostlanars fötter/ och deladhes hwariom och enom effter som honom behooff war. Men Joses som ock kalladhes aff Apostlanar Barnabas/thet vthtydt är/Hugswalelsens son/ en Leuit bördigh aff Cypren/ han hadhe en åker/ then sålde han/ och baar fram werdet/och ladhet för Apostlanars fötter.

V. Capitel.

MEn en man benemd Ananias medh Saphira syn hustru/sålde sina åghor/ och hadhe lagdt affsidhes någhot aff werdet medh sinne hustrws witskap/ och en deel baar han fram/ och ladhe för Apostlanars fötter. Tå sadhe Petrus/ Anania/ Hwj haffuer Satanas vpfylt titt hierta/ at tu skulle liwgha för thim helgha Anda/ och vndstinga somt aff werdet för åkren: Tu hadhe wel kunnet behållan/Och tå han såld war/war han ock j titt wold. Hwarföre haffuer tu sådant företaghit j titt hierta: Tu haffuer icke lughit för menniskior/ vthan för Gudhi. Tå Ananias hörde thenna orden/ föll han nedh/ och gaff vp andan. Och en stoor reddhoghe kom offuer alla thim som thetta hörde. Tå stodhe vnge mån vp/togho honom aff wäghen/ båro honom bortt och begroffuon.

Widh tree stunder ther effter/kom ock hans hustru/och wiste icke hwadh skeedt war/och gick in. Tå swaradhe Petrus henne/ Sägh migh/ haffuen j ock för så mykit såldt åkren: Tå sadhe hon/ Ja haffue wij så. Tå sadhe Petrus til henne/Hwarföre woren j offuer eens/ at j skullen fresta HErrans Anda/ Sij/ theras fötter som haffua begraffuit tin man/ äro för dörenne/ och the skola ock strax båra tigh vth. Och strax föll hon nedh för hans fötter/ och gaff vp andan. Tå gingo the vnge mån in/och funno henne dödha/ och båro henne vth/ och iordadhe henne när sin man. Och en stoor reddhoghe kom offuer hela församlingena/och offuer alla them som thetta hörde.

Och jgenom Apostlanars hender giordes mong tekn och Vnder jbland folcket. Och the woro endregteligha alle vthi Salomonis Förhws/ Men ingen annar dyrffdes giffua sigh in til them/ vthan folcket hölt mykit aff them/och hopen wexte meer til aff them som troodde HErranom/ bådhe mån och quinnor/så at the vthbåro på gatonar siwka menniskior/och ladhe them j sängar och på bårar/at tå Petrus kom gångandes/ måtte åt minsta hans skugge skyggia på någhon aff them. Och församladhe sigh en stoor hoop aff nesta städherna til Jerusalem/och förde tijt siwka/ och the som besatte woro medh the orena Andar/ och the wordo alle helbregda.

Tå stoodh then öffuerste Presten vp/ och alle the medh honom woro/ hwilke äro thet partij/som kallas Saduceer/och wordo fulle medh nijt/ och togho fatt på Apostlanar/ och satte them vthi almenneligit fängelse. Men HErrans Ängel låt dörena vp på fångahuset om nattena/ och hadhe them vth/ och sadhe/ Gåår/ och ståår j Templet/ och säyen folckena all the ord som thetta lijffuet tilhöra. Tå the thetta hördt hadhe/gingo the bittijdha om morghonen j Templet/och begynte til at lära.

Tå kom then öffuerste Presten och the medh honom woro/ och kalladhe Rådhet tilhopa/och alla the Äldsta jbland Jsraels barn/ och sende til fångahuset/ at the skulle hemta them. Tå tienarenar komo/och funno them icke j fångahuset/komo the igen och bodadhe them/ säyandes/ Fångahuset funne wij jw grannerligha igenlåst/ och wachtarenar ståndandes vthan för dörenne/men tå wij vplåste/funne wij ther ingen. Tå öffuerste Presten och Templens Förståndare och andre öffuerste Presterna hörde thetta talet/ begynte the warda twehogse om them/ hwadh ther aff warda wille.

Tå kom en och bodadhe them/ Sij/ the mån som j insatt hadhen j fångahuset/the äro j Templet/ stå och lära folcket. Tå gick Förståndaren medh tienarenar/och hadhe them fram vthan wold/ Ty the råddes för folcket/ at the skulle stena them. Och tå the hadhe leedt them tijt/ hadhe the them fram för Rådhet. Och then öffuerste Presten frågadhe thim/säyandes/ Haffue wij icke en tijdh och annan budhit idher/ at j icke skullen lära j thetta nampnet: Och sij/ j haffuen vpfylt Jerusalem medh idhar lärdom/ och wilien dragha offuer oss thenna manzens blodh.

Tå swaradhe Petrus och Apostlanar/och sadhe/Man moste meer lydha Gudh än menniskior/ Wåra fädhers Gudh haffuer vpweckt Jesum/then j dräpit haffuen/och vphengdt på trädh/ then haffuer Gudh medh sina höghra hand vphögdt/för en Höffding och Frelsare/ til at giffua Jsrael bätring och syndernas förlåtelse. Och wij äre honom för witne til thet wij säyom/ så ock then helghe Ande/ then Gudh giffuit haffuer them som honom lydhachtighe äro. Tå the thetta hörde/ skaar thet them j hiertat/ och begynte rådhslå/ at the måtte dråpa them.

Tå stoodh en Phariseer vp j Rådhet/ benemd Gemaliel/ en Lagkloker/ *Gamaliels rådh.* then jbland alt folcket mykit affhållen war/ och badh at Apostlanar skulle som snarast gå affsidhes vth/och sadhe til them/ J mån aff Jsrael/ seer til hwadh j gören medh thenna mån. För thessa daghar hooff Theudas sigh vp/ säyandes sigh någhon wara/ honom föll en hoop folck til/ widh fyra hundrat/ Han wardt jhiäl slaghen/ och alle the som troodde honom wordo förskingradhe/ och komo til intet. Effter honom hooff Judas sigh vp *Luce 2.* aff Galilea j the daghar tå beskatningen skeedde/ han affwende mykit folck effter sigh/ han bleff ock bortto/ och alle the som honom lydt hadhe wordo förskingradhe.

Och nu sägher iagh idher/kommer intet widh thenna männenar/ vthan låter them betemma/ Ty är thetta rådh eller werck aff menniskior/ så warder thet wel om intet. Men är thet aff Gudhi/ så kunnen j icke slå thet nedher/ så framt j welen icke finnas strijdha emoot Gudh. Tå föllo the alle in til hans rådh/ och kalladhe Apostlanar/ låto hwdhflengia them/ och budho them/ at the icke skulle tala j Jesu nampn/ Och låto gå them.

Men the gingo medh frögd jfrå Rådhet/ at the woro werdighe lijdha småleek för hans nampn skul/och höllo hwar dagh vppå vthan återwendo/ at lära och predica Euangelium om Jesum Christum vthi Templet/och j all hws.

VI. Capitel.

Vthi the daghar / tå hopen aff Lårunganar förökadhes / begynte the Greker knorra emoot the Ebreer / therföre at theras änkior wordo förachtadhe vthi then daghligha tienistenne. Tå kalladhe the Tolff hela hopen aff Lårunganar til samman / och sadhe / Thet år icke tilbörlighit / at wij skole offuergiffua Gudz ord / och achta hwadh på boordet komma skal / Söker för then skul vth / käre brödher / siw mån aff idher / som gott rychte haffua / och fulle åro medh then helgha Anda och wijsdom / them wilie wij befala thetta årendet. Men wij wilie achta på bönen / och at förkunna Gudz ord. Och thet talet tecktes wel hela hopen. Och the vthwalde ther til Stephanum / som war en man full medh troo och thin helgha Anda / och Philippum / och Prochorum / och Nicanorem / och Timonem / och Parmenam / och Nicolaum som war en Proselit aff Antiochia. Them hadhe the fram för Apostlanar / och the bådho / och ladhe hender på them.

Och Gudz ord förkoffradhe sigh / och hopen aff Lårunganar warde ganska stoor j Jerusalem. Och en stoor hoop aff Presterna wordo troonne lydhachtighe. Men Stephanus som war full medh troo och starckheet / giorde Vnder och stoor tekn ibland folcket. Tå reeste sigh någhre vp aff then Synagogon som kalladhes the Libertiners / och the Cyreners / och the Alexandriners / och the Cilicers / och Asianers / och begynte til at disputera medh Stephanum. Och the förmåtte icke stå emoot then wijsdom / och then Anda som taladhe. Tå vndersatte the medh någhra mån som skulle såya / Wij haffue hördt honom såya hådhesk ord emoot Mosen och emoot Gudh. Och the äggiadhe folcket / och the Äldsta / och the Scrifftlårda / och gingo til och togho fatt på honom / och hadhe honom in för Rådhet. Och drogho fram falsk witne / the ther sadhe / Thenne mannen wender icke igen at tala hådhesk ord emoot thetta helgha rwmet och emoot Laghen / Ty wij hörde honom såya / Jesus aff Nazareth skal kulslå thetta rwmet / och skal förwandla the stadgar / som Moses haffuer fått oss. Och alle the på Rådhet såto / sågho på honom / och sågho hans ansichte lijkawist som eens Ängels ansichte.

VII. Capitel.

TA sadhe then öffuerste Presten / Haffuer thetta sigh ock så? Tå sadhe han / J mån / brödher och fädher / hörer hår til. Herlighetennes Gudh syntes wårom fadher Abraham medhan han war j Mesopotamien / förr än han boodde j Haram / och sadhe til honom / Gack vthu titt land och jfrå tinne slecht / och kom j thet land som iagh wil wijsa tigh. Gene. 12. Tå foor han vth aff the Chaldeers land / och boodde j Haram. Och sedhan tå hans fadher war dödh / låt han föra honom hijt j thetta land ther j nu vthi boon / Och gaff honom ingen arffuedeel hår inne / icke en foot breedt. Och han loffuadhe honom / at han skulle honom thet giffua til at besittia / och hans sådh effter honom / then tijdh han än nu ingen barn hadhe.

Gene. 15. Men Gudh sadhe altså / Tijn sådh skal warda fremmande vthi fremmande land / och the skola haffua them vnder sigh j tråldom / och fara illa medh them j fyrahundradhe åår. Och thet folck som the tiena skola / wil iagh döma / sadhe Gudh. Och sedhan skola the gå ther vth / och skola tiena migh j thetta rwm. Och han gaff honom omskårelsens Förbund. Gene. 17. Och han födde Jsaac / och omskar honom på ottonde daghen. Och Jsaac födde Jacob. Och Jacob födde the tolff Patriarchar.

Och the Patriarcher sålde Joseph för affuund skul / in vthi Egypten. Och Gudh

Och Gudh war medh honom / och halp honom vthu all hans dröffuelse / och gaff honom nådh och wijsdom in för Pharao Konungen j Egypten / och han satte honom til Höffuitzman offuer Egypten / och offuer alt sitt hws.

Så kom hunger offuer hela Egypti land och Canaan / och stoor Gene. 42. twång. Och wåre fädher funno ingen födho. Men tå Jacob hörde / at vthi Egypten war korn / sende han wåra fädher förstå gången vth. Och tå han åter sende them vth / wardt Joseph kender aff sina brödher. Och Pharao Gene. 45. 46. wardt vnderwijst om Josephs slecht. Tå sende Joseph / och kalladhe sin fadher Jacob til sigh / och all sijn slecht / til fem och siwtiyo siålar. Och Jacob Gene. 49. foor nedh til Egypten / och bleff dödh / han och wåre fädher. Och wordo Gene. 23. förde til Sichem / och ladhes j grifften / som Abraham köpt hadhe för penningar aff Hemors barn / som war Sichems son.

Tå nu tijdhen tilstundadhe om löfftet / om hwilket Gudh hadhe sworit Exodi 1. Abrahe / wexte folcket / och wardt förökat vthi Egypten / til tess ther vpkom en annan Konung / then intet wiste aff Joseph. Han gick wårt slechte effter medh list / och foor illa medh wåra fädher / så at the vthkasta moste sijn Exodi 2. barn / at the icke skulle bliffua leffuandes. Samma tijdhen wardt Moses födh / och han war Gudhi tecker / och wardt foostradher j sins fadhers hws j tree månadher. Tå han sedhan vthkastat wardt / toogh Pharaos dotter honom vp / och födde honom vp sigh för en son. Och wardt Moses lård j all then wijsdom som the Egyptier hadhe / och war mechtigh j gerningar och j ord.

Men tå han wardt fyratiyo åår gammal / kom honom j hiertat / at han wille besee sina brödher Jsraels barn. Och tå han sågh / at enom aff them skeedde orett / halp han honom / och hemde hans skadha som orett skeedde / och sloogh then Egyptien. Och han meente / at hans brödher skulle förstå / at Gudh genom hans hand skulle frelsa them. Men the förstodho thet intet. Exodi 2. Och daghen ther effter / syntes han jbland them / ther the trätte tilhopa / och wille förlijka them / såyandes / J mån j åren brödher / hwj gören j hwar annan orett? Men then som orett giorde sinom nästa / han stötte honom bortt / såyandes / Hoo haffuer satt tigh til Höffuitzman och Domare offuer oss / mon tu wilia slå migh jhiål / såsom tu sloogh then Egyptien jgåår? Tå flydde Moses för thetta talet skul / och wardt en fremling vthi thet landet Madian / ther han twå söner födde.

Exodi 3. Och effter fyratiyo åår / syntes honom HERRANS Ängel j öknenne / widh thet berghet Sina / vthi en brinnande buska. Tå Moses thet sågh / förundradhe han sigh om then synena. Men tå han gick fram och skulle skodha / skeedde HERRANS röst til honom / Jagh år tina fädhers Gudh / Abrahams Gudh / Jsaacs Gudh / och Jacobs Gudh. Tå wardt Moses förfärat / och toorde icke see tijt. Tå sadhe HERREN til honom / Löös tina skoor aff tina fötter / Ty thet rwm som tu stäär vppå / år itt heligt land. Jagh haffuer wel seedt mins folcks twång / som år vthi Egypten / och haffuer hördt theras suckan / och år nedherstighen til at frelsa them. Så kom nu hijt / iagh wil senda tigh vthi Egypten.

Exodi 14. Thenna Mosen som the försakadhe / såyandes / Hoo giorde tigh til Höffuitzman och Domare? Honom (sägher iagh) haffuer Gudh sendt för en Höffuitzman och förlossare genom Ängelsens hand / som honom syntes j buskanom. Han förde them vth / görandes Vnder och tekn vthi Egypten / och vthi Rödahaffuet / och vthi öknenne j fyratiyo åår. Thenne år Moses Deute. 18. som sadhe til Jsraels barn / En Prophet skal HERREN idhar Gudh vpweckia idher aff idhra brödher / then migh lijk år / Honom skolen j höra.

Thenne war then som vthi församlingen j öknenne war medh Ängelen / som taladhe medh honom på Sina bergh / och medh wåra fädher. Han vndfick lijffzens ord til at giffua oss / hwilkom idhre fädher wille icke lydh-

achtighe wara/vthan driffuo honom jfrå sigh/och wende sigh om medh sitt Exodi 32.
hierta til Egypten/såyandes til Aaron / Gör oss gudhar som gå för oss/Ty
wij wete icke hwadh thenna Mosi wedherfarit år / som oss vthfördt haff-
uer aff Egypti land. Och giorde the en kalff j the daghar/och offradhe offer
til affgudhar / och frögdadhe sigh offuer sina henders werck. Amos 5.
Tå wende Gudh sigh om / och gaff them ther til/ at the dyrkadhe him-
melens herskap / såsom scriffuit ståår j Propheternars Book. J Jsraels hws
haffuen j ock j the fyratiyo åår offrat migh j öknenne offer och fåå: Och j
vptoghn Molochs Tabernakel/och idhars Gudz Remphans stierno/the be-
lete som j giordt hadhen/til at tilbidhia them. Och iagh skal bortkasta idher
vth om Babylonien.
Wåre fädher hadhe witnesbyrdzens Tabernakel vthi öknenne / såsom Exodi 25. Ebre. 8.
han them förskickat hadhe/såyandes til Mosen/at han skulle göra thet effter
then effter syyn som han seedt hadhe. Hwilket ock wåre fädher anammadhe/
och förde thet medh Josue vthi thet land som Hedhninganar inne hadhe/ Josue 3.
hwilka Gudh vthdreff för wåra fädhers ansichte / in til Davidz tijdh/
hwilken fann nådh för Gudhi / och badh/ at han måtte finna itt Tabernakel
til Jacobs Gudh. Men Salomon bygde honom itt Hws. Esaie 66.
Doch then Alrahögste boor icke vthi the Tempel / som medh hender
giord åro. Såsom Propheten sägher/Himmelen år mitt säte/ och jorden år
min fotapal. Hwadh hws wilien j tå byggia migh/ sägher HERREN/
Eller hwadh rwm år til mina hwijlo: Haffuer icke mijn hand giordt thetta
altsammans:
J hårdnackadhe och oomskorne j hiertat och öron / j ståån altijdh emoot
then helgha Anda/såsom idhre fädher/sammalunda ock j. Hwilken aff Pro-
pheterna haffua icke idhre fädher förfolgdt: The haffua jhiälslaghit them/
som förkunnadhe thens Rettferdighas tilkommelse / hwilkens förrådhare
och dråpare j nu woren / j som vndfingen Laghen genom Ängla skickelse/
och höllen them intet.
Tå the thetta hörde / skaar thet them j theras hierta / och bito samman
tenderna offuer honom. Men han full aff them helgha Anda / sågh vp j
himmelen / och fick see Gudz herligheet / och Jesum stå på Gudz höghra
hand/och sadhe/Sij/iagh seer himmelen öpen / och menniskionnes Son stå
på Gudz höghra hand. Tå ropadhe the medh högha röst / och höllo sijn
öron til / och stormadhe alle til lijka til honom / och driffuo honom vthu sta-
dhen/och stenadhe honom. Och witnen ladhe sijn klädher aff widh en vng
manz fötter / som heet Saulus. Och the stenadhe Stephanum/och han åkal-
ladhe/och sadhe/HErre Jesu/ anamma min anda. Så bögde han sijn knää
nedher / och ropadhe medh högha röst / HErre/ rekna them icke thenna syn-
den. Och når han hadhe thet sagdt/ aff sompnadhe han.

VIII. Capitel.

Och Saulus samtyckte hans dödh. Men på samma tijdh/
wardt een stoor förföljelse emoot then Församling / som war
j Jerusalem/och the wordo alle förströdde / om kring j Judes
land och j Samarien / föruthan Apostlanar. Och någhre
gudfruchtighe mån skötte Stephanum / och hadhe stoor
grååt offuer honom. Men Saulus toogh til at förödha För-
samlingena/gick hijt och tijt j hwsen / och droogh fram mån och quinnor/
och låt settia them j fångelse.
Men the som förströdde woro/foro om kring/och predicadhe ordet. Och Phi-
lippus kom nedh vthi en stadh j Samarien/och predicadhe för thm om Chri-
stum. Men

(Församling) Här/ och mest alla-
städz här effter/merc-
kes medh thetta or-
det Församling/ thn
Christna försam-
ling/ then ock somli-
ghe kalla Kyrkio/
kallas ock the Christ-
ne sommestädz brö-
dher och somme-
städz Läriungar.

stum. Men folcket gåffuo acht vppå hwadh Philippus sadhe/hörandes en-
dregteligha / och seendes the tekn som han giorde. Ty the orene Andar foro
vth aff mongom som medh them besatte woro / ropandes med högha röst/
och monge Borttagne och oferdighe wordo helbregda. Och j then stadhen
wardt stoor glädhe. Simon
Så war ther en man benemd Simon / som tiförenna vthi then stadhen
plägadhe bruka truldom/och hadhe förwilt thet Samaritiska folcket/såyan-
des sigh wara mykit myndighan. Til honom höllo sigh alle bådhe små och
store/såyandes/Thenne år Gudz krafft/hwilken stoor år. Men the höllo sigh
therföre til honom / at han j long tijdh hadhe förwilt them medh sin trul-
dom. När the nu troodde Philippo som predicadhe om Gudz Rike/ och om
Jesu Christi nampn/ wordo ther bådhe mån och quinnor döpte. Tå troodde
ock Simon medh / och når han döpt war / hölt han sigh in til Philippum/
Och tå han sågh sådana tekn och kraffter skee / förundradhe han sigh stoor-
ligha.
Tå nu Apostlanar som j Jerusalem woro / fingo höra / at Samaria ha-
dhe anammat Gudz ord / sende the til them Petrum och Johannem. När
the komo ther nedh / bådho the för them / at the skulle få then helgha Anda.
Ty han war icke ån tå fallen på någhon thera/vthan the woro allenast döp-
te j Christi Jesu nampn. Tå ladhe the hender på them / och the fingo then
helgha Anda.
När Simon sågh/at then helghe Ande gaffs ther medh/at Apostlanar
ladhe hender på them/ bödh han them penningar / såyandes / Giffuer ock
migh then machten/at hwem som helst iagh legger hender vppå / han fåår
then helgha Anda. Tå sadhe Petrus til honom/Thet tu fördömd worde medh
tina penningar / effter tu menar at Gudz gåffua kan fåås för penningar. Tu
haffuer hwarken deel eller lott j thetta ordet / ty titt hierta år icke rett för Gu-
dhi. Therföre båtra tigh aff tinne ondsko / och bedh Gudh / at tigh tins hier-
tas tanckar mågha förlåtna warda. Ty iagh seer / at tu åst full medh bitter
galla/ och bebunden j wrongheet.
Tå swaradhe Simon/och sadhe/Bedher j HErran för migh / at migh
intet offuergåår aff thet j sadhen. Och sedhan the hadhe betyghat och talat
HErrans ord/wende the om igen åt Jerusalem / och predicadhe Euangelium
j monga städher j Samarien.
Men HErrans Ängel kom och taladhe til Philippum / och sadhe/Statt
vp/och gack södher vth then wåghen som löper nedher åt jfrå Jerusalem / til
thn stadhen Gaza som ödhe år. Så stoodh han vp/och gick. Och sij/en Ethi-
opisk man en Kamarerer / och weldigh når Drotning Candaces vthi Ethio-
pien / hwilken hon hadhe satt offuer alla sina håffuor / han war kommen til
Jerusalem ther at tilbidhia. Och foor heem igen / satt på sin wagn / och laas
then Propheten Jsaiam.
Tå sadhe Anden til Philippum/Gack fram / och giff tigh in til thenna
wagnen. Tå lop Philippus fram/och hörde honom låsa Propheten Jsaiam/
och sadhe/ Förståår tu ock hwadh tu lååss: Tå sadhe han / Huru skulle iagh
förståået / vthan migh någhor wijstet: Och badh Philippum / at han skulle
vpstigha / och sittia når honom. Och thet han laas j Scrifftenne war thetta/
Esaie 53. Såsom itt fåår wardt han leedder til at slachtas / och såsom itt lamb år tyst
för honom som klipper thet/så haffuer han icke öpnat sin munn. J hans för-
nedring år hans doom borttaghen / Men hoo kan vthtala hans lijffs lengd:
Ty hans lijff år borttaghet aff jordenne. Tå swaradhe Kamareraren Phi-
lippo och sadhe / Jagh bedher tigh / om hwem haffuer Propheten thetta
sagdt/om sigh/eller om någhon annan:
Tå öpnadhe Philippus sin munn / och begynte aff thenna scrifftenne
predica Euangelium för honom om Jesum. Och widh the foro fram åt wå-

(lijffs lengd) Thet år/Huru lenge han regera skal/thet år/ewinnerligha.

ghen/komo the til itt watn. Och Kamareraren sadhe / Sij watnet / Hwadh hindrar/at iagh icke döpes? Tå sadhe Philippus/Om tu troor aff alt hierta/ så må thet wel skee. Han swaradhe och sadhe/ Jagh troor Jesum Christum wara Gudz Son. Och han låt hålla wagnen/ och the stigho nedh j watnet/ bådhe Philippus och Kamareraren/och han döpte honom. Och når the gingo vp vthu watnet/toogh HErrans Ande Philippum bortt/och Kamareraren sågh honom intet sedhan / vthan foor sin wägh / och war gladh. Och Philippus wardt funnen j Asdod/och wandradhe om kring/och predicadhe Euangelium j alla städher/til tess han kom til Cesaream.

IX. Capitel.

MEn Saulus hadhe än nu j sinnet trwgh och slagh emoot HErrans Låriungar. Och gick til öffuersta Presten/och beeddes aff honom breff til the Synagogor j Damasco/at huem han finna kunde aff thenna wäghen/män eller quinnor/them skulle han föra bundna til Jerusalem. Och widh han war j wäghen / och nalkadhes in til Damascum / tå kringskeen honom hasteligha itt sken aff himmelen / och han föll nedh på jordena/och hörde ena röst/säyandes til sigh/Saul / Saul/
S. Paulus omwend. hwj förfölier tu migh? Tå sadhe han / Hoo åstu HErre? Sadhe HErren/ Jagh är Jesus then tu förfölier/ Tigh är swårt at spiärna emoot vdden. Tå skalff han och bäffuadhe/och sadhe / HErre/hwadh wilt tu iagh skal göra? Sadhe HErren til honom/Statt vp/och gack in j stadhen/och ther skal tigh warda sagdt/hwadh tu göra skalt.

Och the män som woro j selskap medh honom/ stodho förskreckte / hörandes röstena/och doch likwel ságho the ingen. Tå stoodh Saulus vp aff jordenne/och vplät sijn öghon/och kunde doch ingen see/ Vthan the togho honom widh handena/och leedde honom in j Damascum/ och han war j tree daghar/ så at han sågh intet/och intet ååt/ey heller drack.

Ananias. Så war vthi Damasco en Låriunge/benemd Ananias / til honom sadhe HErren vthi een syyn/Anania. Och han sadhe/HErre/här är iagh. Och HErren sadhe til honom / Statt vp / och gack in på then gaton / som kallas then Retta/och söök vthi Juda hws en som heter Saulus aff Tarsen/Ty sij/han bedher. Och han haffuer seedt j synen en man som heter Ananias/inkomma/ och leggia handena på sigh/at han skulle få sijn syyn igen.

Tå swaradhe Ananias/ HErre / Jagh haffuer hördt aff mongom om thenna mannen/ huru mykit ondt han giordt haffuer tinom helighom vthi Jerusalem. Och här haffuer han nu macht aff the öffuersta Presterna/ til at binda alla the som åkalla titt nampn. Tå sadhe HErren til honom/ Gack/ ty han är migh en vthkorat redzskap/at han skal båra mitt nampn in för Hedhningar/och för Konungar/och för Jsraels barn. Och iagh skal wijsa honom/ huru mykit han lijdha skal för mitt nampn skul.

Och Ananias gick åstadh/och kom j huset/ ladhe hender på honom och sadhe/ Saul käre brodher / HErren som syntes tigh j wäghen som tu kom/ haffuer sendt migh/at tu skalt få tijn syyn igen/och vpfyllas medh them helgha Anda. Och strax föllo aff hans öghon såsom fiäll / och han fick sijn syyn/och stoodh vp / och låt döpa sigh / och toogh maat til sigh / och förstercKte sigh.

OCh war Saulus medh the Låriungar som j Damasco woro j någhra daghar/ Och strax begynte han j Synagogonar predica om Christum/ at han war Gudz Son. Och förundradhe sigh alle som honom hörde / och sadhe / är icke thenne som j Jerusalem förstörde alla the som åkalla thetta nampnet? Och hijt är kommen ther vppå/at han skulle föra them bundna til

öffuersta Presterna? Men Saulus förkoffwradhe sigh jw meer och meer/ och offuerwan the Judar som boodde j Damasco / bewijsandes / at thenne war Christus.

Cor. 11. Effter monga daghar gingo Judanar til rådz emellan sigh/at the skulle dråpa honom. Men Saulus wardt förwarat om theras försååt. Och the wachtadhe j portanar dagh och natt/at the skulle få dråpa honom. Men Låriunganar togho honom om natten / och slepte honom offuer mwren/ och låto honom nedher vthi en korgh.

Når Saulus kom til Jerusalem / bödh han til at giffua sigh in til Låriunganar/och the woro alle rädde för honom/icke troendes/at han war worden Låriunge. Men Barnabas toogh honom til sigh / och hadhe honom bortt til Apostlanar/och förtalde them huru han hadhe seedt HErran j wäghen/och at han hadhe talat medh honom / och huru han hadhe manligha bewijst sigh j Jesu nampn vthi Damasco. Och war han sedhan medh them j Jerusalem/gick vth och in/ och taladhe trösteliga j HErrans Jesu nampn. Och taladhe och disputeradhe emoot the Greker. Men the sökte effter at dråpa honom. Tå brödherna thet förnummo/foordradhe the honom in til Cesaream/och låto honom fara til Tarsum. Så hadhe tå nu Församlinganar fridh offuer hela Judea och Galilea/och Samaria/och förkoffwradhe sigh/ wandrandes j HErrans reddhogha / och vpfyltes medh then helgha Andas tröst.

Så hende sigh / at tå Petrus wandradhe alleståds om kring / kom han ock til the heligha som boodde j Lydda. Ther fan han en man / benemd Eneas / som nu j otta åår leghat hadhe på säng / och han war Borttaghen. Och Petrus sadhe til honom/ Enea/ Bote tigh HErren Jesus Christus/Statt vp / och bädda åt tigh sielffuom. Och strax stoodh han vp. Och honom sågho alle som boodde j Lydda och j Sarona / och wordo vmwende til HErran.

Men j Joppe war een Låriunginna / benemd Tabea / thet vthtydhes een Råå/hon war full medh godha gerningar och almosor som hon gaff. Så hende sigh j the daghar / at hon wardt siwk/ och bleff dödh / och the twådde henne/ och ladhe henne j salen. Och effter Lydda war icke longt jfrå Joppe / och Låriunganar hörde at Petrus war ther / sende the til honom/ och bådho/at han wille göra sigh thet omak/och komma til them. Tå stoodh Petrus vp/och kom til them. Och tå han war kommen / hadhe the honom in j salen/och kring om honom stodho alla änkior gråtandes/och wijste honom kiortlar och klädher/som Tabea hadhe giordt them/ medhan hon war medh them. Tå dreff Petrus them alla vth/och föll nedh på sijn knää/och badh/ och wende sigh om til kroppen/och sadhe/ Tabea/ statt vp. Tå öpnadhe hon sijn öghon. Och som hon fick see Petrum/satte hon sigh vp igen. Och han reckte henne handena/och reeste henne vp. Och kalladhe the heligha och änkionar/och antwardadhe them henne leffuandes. Och thet wardt kunnigt offuer hela Joppen / och monge begynte troo på HErran. Så begaff sigh/at han bleff j monga daghar j Joppe/när en som heet Simon/som war en lådhermakare.

X. Capitel.

VThi Cesarea war en man benemd Cornelius / en Höffuitzman Cornelius. aff then skaran som heet then Walske / gudhelighen och gudhfruchtigh medh alt sitt hws / giffuandes folckena mykin almoso/och bidhiandes Gudh altijdh. Han sågh vthi een syyn vppenbarligha widh niyonde timan på daghen / Gudz Angel inkomma til sigh och säya til sigh / Corneli. Tå sågh

han vppå honom / och wardt förfärat / och sadhe. Hwadh äret Herre: Tå sadhe han til honom / Tina böner och tina almosor äro vpkompna j åminnelse för Gudh/Så sendt nu näghra män til Joppen / och kalla til tigh Simon / som ock kallas Petrus/ Han gäster när en som heter Simon lådhermakare / och hans hws är widh haffuet / then skal säya tigh hwadh tu göra skalt. Och tå Ängelen som taladhe medh Cornelio / war borttgången/ kalladhe han til sigh/ twå sina tienare/ och en Gudhfruchtigh krijgsknecht/ aff them som waradhe på honom / och förtalde them alt thetta / och sende them til Joppen.

På then andra daghen/ tå the woro på wäghen och begynte lijdha in til stadhen / gick Petrus vp j salen til at bidhia widh siette timan. Och som han wardt hungrogh/ wille han få sigh maat. Och widh the tilreedde / kom en dwale offuer honom/och han sågh himmelen öpen / och nedherköma til sigh itt faat såsom itt stoort linnet klädhe tilhopa bundet j all fyra hörnen/nedherlåtet aff himmelen på jorden / vthi hwilko woro allahanda fyrafött diwr på jorden/och wildiwr/ och the som krypande äro / och the som flyghande äro vnder himmelen. Och een röst skeedde til honom / Statt vp Petre/ slachta och äät. Tå sadhe Petrus/ Ingalunda HErre / Ty iagh haffuer aldrigh ätit naghot meenlighit eller oreent. Och rösten sadhe andra reso til honom/Thet Gudh haffuer reent giordt/ thz behöffuer tu icke kalla meenlighit. Och thetta skeedde ock så tridie reson. Och wardt fatet sedhan igen vptaghet j himmelen.

Och tå Petrus begynte bekymrat warda widh sigh sielff / hwadh syyn thetta skulle wara/ som han seedt hadhe / Sij / männenar som sende woro aff Cornelio/woro för dörenne/och frågadhe effter Simons hws/Och kalladhe the en vth / och sporde om Simon / som ock kalladhes Petrus / war ther til herberge. Och widh Petrus tenckte på synena / sadhe Anden til honom / Sij / ther äro män som sökia effter tigh / Så statt nu vp och stigh nedh / och gack medh them intet twiflandes/ ty iagh haffuer sendt them. Så steegh Petrus nedh til männenar / som sende woro aff Cornelio til honom/och sadhe/ Sij / iagh är then som j söken / för hwadh saak ären j kompne: Swaradhe the/Cornelius then Höffuitzmannen som är en rettferdigh och Gudhfruchtigh man / och haffuer witnesbyrd aff alt Judeska folcket / haffuer fått befalning aff en heligh Ängel / at han skulle kalla tigh vthi sitt hws / och höra ord aff tigh. Tå kalladhe han them in / och behölt them ther til herberges.

Daghen ther effter / foor Petrus medh them / och näghra brödher aff Joppe folgde honom. Och then andra daghen komo the in vthi Cesaream. Och Cornelius förbijdde them/och hadhe kallat tilhopa sina frender och sina bersta wener. Och tå ther til kom/at Petrus skulle ingå / gick Cornelius emoot honom/och föll nedh för hans fötter och tilbadh honom. Men Petrus reeste honom vp/säyandes / Statt vp/iagh är ock een menniskia. Och som han hadhe talat medh honom / gick han in / och fann ther monga som församladhe woro. Och sadhe til them / J weten/at icke plåghar lofflighit wara / at en Judesk man må vmgå eller komma til näghon fremmande. Men Gudh haffuer migh vnderwijst / at iagh inga menniskio skal rekna meenligha eller orena. Therföre är iagh ock oförtwiflat kommen / sedhan iagh wardt kallat aff idher. Så fråghar iagh idher nu/för hwadh saak haffuen j kallat migh:

Tå sadhe Cornelius / Fyra daghar sedhan / fastadhe iagh in til thenna stunden / och badh j mitt hws widh niyonde timan / Och sij / en man stoodh för migh j skijnande klädher / och sadhe / Corneli/ tijn böön är hörd / och Gudh haffuer tenckt vppå tina almosor. Så sendt nu näghra til Joppen / och kalla til tigh Simon som ock kallas Petrus / han gäster vthi Simons lådhermakares hws vth medh haffuet/När han kommer/skal han tala medh tigh /

tigh. Så sende iagh ock strax til tigh / och tu giorde wel at tu kom. Så äre wij nu här alle för Gudhi/til at höra alt thet tigh aff Gudhi befalt är.

Tå öpnadhe Petrus sin munn/och sadhe/Nu förnimmer iagh j sanning / at när Gudhi är intet anseende til personer/vthan j allahanda folck then som fruchtar honom / och gör rettferdigheten / han är honom teck. J weten wel om thet talet / som Gudh vthsendt haffuer til Jsraels barn / bebodhandes fridh genom Jesum Christum (hwilken är en HErre offuer alt) om hwilket taal berychtat är offuer hela Judeska landet/och först begynnat aff Galilea / effter thn döpelsen som Johannes predicadhe. Huru Gudh haffuer smoordt Jesum aff Nazareth medh then helgha Anda och krafft. Hwilken wandradhe om kring/ görandes wel / och hielpandes allom som besatte woro medh diefflar/Ty Gudh war medh honom. Och wij äre witne til alt thz han giordt haffuer j Judeska landet / och j Jerusalem / then dråpo the och hengde på trädh / hwilken Gudh nu vpweckt haffuer på tridie daghen / och lätit honom warda vppenbar / icke allo folckena / vthan oss som Gudh tilförenna til witne vthwaldt hadhe / wij som åtom och druckom medh honom / sedhan han war vpstånden jfrå the dödha. Och han bödh oss / at wij skulle predica för folcket/och witna/at han är then som aff Gudhi tilskickat är / til en domare offuer leffuandes och dödha. Honom båra alle Propheterna witnesbyrd/ at hwar och en som troor på honom / han skal få syndernas förlåtelse genom hans nampn.

Widh Petrus än nu taladhe thenna orden/föll then helghe Ande på alla them som talet hörde. Och the troghne aff omskärelsen som medh Petro kompne woro / förundradhe sigh / at then helgha Andas gåffua wardt ock vthguten offuer Hedhninganar/Ty the hörde them tala medh tungomål/och prijsa Gudh. Tå swaradhe Petrus/ Kan näghor förbiwdha / at thesse icke döpas j watn/som fått haffua then helgha Anda så wel som wij: Och så lät han döpa them j HErrans nampn. Och the bådho honom / at han skulle bliffua när them j näghra daghar.

XI. Capitel.

TÅ fingo Apostlanar/och the brödher som medh them woro j Judea/höra/at ock Hedhninganar anammadhe Gudz ord. Och tå Petrus kom vp til Jerusalem / begynte the som woro aff omskärelsen kijffua medh honom / säyandes / Tu haffuer ingånget til the män som förhwdh haffua / och haffuer ätit medh them. Tå begynte Petrus förtelia them aff begynnelsen / thet ena medh thet andra/ säyandes / Jagh war j Joppe stadh bidhiandes / tå kom iagh vthi en dwala/ och sågh ena syyn / nemligha itt faat/nedherkomma / såsom itt stoort linnet klädhe fyrahörnat / nedherlåtit aff himmelen/och thet kom in til migh. Och när iagh gaff ther acht vppå medh ögonen / wardt iagh warse och fick see fyrafött diwr på jordenne / och wildiwr och the ther krypandes äro / och the ther flyghandes äro vnder himmelen/och hörde een röst säyandes til migh/ Statt vp Petre / slachta och äät. Och jagh sadhe/Jngalunda HErre/Ty intet meenlighit eller oreent haffuer näghon tijdh kommet j min munn. Swaradhe migh åter rösten aff himmelen / Thet Gudh haffuer reent giordt/thet moste tu icke rekna meenlighit. Och thet skeedde tree resor / och wardt alt vptaghet j himmelen.

Och sij / j thet samma woro tree män för hwset/ther iagh vthi war / the ther sende woro til migh aff Cesarea. Och sadhe Anden til migh / at iagh skulle gå medh them/och twiffla intet. Tå folgde migh ock thenne sex brödherna /

dherna/och wij komo vthi manzens hws. Och han förtalde för oss / at han hadhe seedt en Ängel j sitt hws/then ther för honom stoodh/och sadhe til honom/Sendt vth någhra män til Joppen / och kalla til tigh Simonem som ock kallas Petrus / Then skal säya tigh / hwar medh tu skalt frelst warda / och alt titt hws. När iagh hadhe begynt mitt taal / föll then helghe Ande på them / såsom han ock j förstonne föll på oss. Så kom migh jhogh thet HErren sagdt hadhe/Johannes haffuer döpt idher j watn /men j skolen döpte warda j them helgha Anda. Effter nu Gudh haffuer giffuit them lijka gåffuo medh oss/som trooddom på HErran Jesum Christum/Hoo är iagh/ at iagh kunde stå emoot Gudh? När the thetta hörde/tijgde the/och prijsadhe Gudh/säyandes/ Så haffuer ock nu Gudh giffuit Hedhningomen bätring til lijffs.

OCh the som förströdde woro för then bedröffuelsen skul/som på kommen war för Stephani skul/wandradhe om kring alt in til Phenicen och Cyprum och Antiochiam/talandes ordet för ingom / vthan allenast för Judomen. Och woro någhre män jbland them aff Cypren och Cyrenen / när the komo til Antiochiam / taladhe the ock til the Greker / predicandes om HErran Jesum. Och HErrans hand war medh them / och en stoor hoop togho widh trona/och vmwende sigh til HErran.

Så komo tå tijdhende här om för then Församling / som war j Jerusalem/Tå sende the Barnabam/at han skulle fara til Antiochiam. När han ther kom/och fick see Gudz nådh/wardt han gladh / och förmanadhe them alla/ at the aff hiertat skulle faste bliffua/och hålla sigh in til HErran/Ty han war en godh man/ och full medh then helgha Anda och troo. Och en stoor hoop medh folck förökadhes in til HErran. Sedhan foor Barnabas til Tarsum/och wille vpsökia Saulum. Tå han honom fann / toogh han honom medh sigh til Antiochiam. Och så begaff thet sigh / at the itt heelt åår vmgingo medh then Församlingenne/och lärde mykit folck / Och at Läriunganar begynte först ther j Antiochia kallas Christne.

Och vthi the daghar / komo någhre Propheter til medh aff Jerusalem til Antiochiam / Och en aff them benemd Agabus / stoodh vp och vnderwijste them genom Andan / at en stoor hunger komma skulle offuer hela werldena/ hwilken som skeedde vnder then Keysaren Claudio. Tå satte Läriunganar sigh före/ effter som hwar förmåtte/at senda någhot til hielp til the brödher som boodde j Judea/ Hwilket the ock giorde / och sende til the Äldsta genom Barnabe och Sauli hand.

XII. Capitel.

PA samma tijdh toogh Konung Herodes fatt på någhra aff Församlingenne til at pina them. Och drap han Jacobum Johannis brodher medh swerd. Och tå han sågh / at thet behagadhe Judomen wel / toogh han ock fatt på Petrum / Och thet war om Påschana. Tå han nu fick fatt på honom/satte han honom j fängelse/ antwardandes honom fyra quarteer krijgsknechtar til at förwaran/achtandes effter Påschana haffua honom vth för folcket. Och Petrus förwaradhes j fängelset. Men Församlingen hadhe böön til Gudh för honom vthan återwendo. När nu Herodes wille hafft honom före / j then samma nattenne soff Petrus emellan twå krijgsknechtar / bunden medh twå kädhior / och wachtarenar woro för dörenne / och togho wara på fängelset.

(quarteer) En hoop knechtar plågadhe skifftas j fyra delar/och hwar hopen wakadhe en fierde deel aff natten

Och sij/HErrans Ängel stoodh för honom / och itt sken lyyste j hwset/ och stötte Petrum på sidhona/och weckte honom vp / säyandes / Statt vp

snarligha.

snarligha. Och kedhionar föllo vthaff hans hender. Och sadhe Ängelen til honom / Bindt om tigh och tagh tina skoor vppå. Han ock så giorde. Och han sadhe til honom/Tagh tin kiortel på tigh / och följgh migh. Ock så gick han vth och folgde honom / och wiste icke at thet war sant som skeedde aff Ängelen / vthan meente/at han hadhe seedt een syyn. Och the gingo fram genom then första och andra wachten/och komo til jernporten som droogh åt stadhen/then öpnadhes them aff sigh sielff. Och the gingo ther vth dragandes fram åt een gato longt/och j thet samma kom Ängelen jfrå honom.

Tå Petrus kom til sigh igen / sadhe han / Nu weet iagh för wisso / at HErren haffuer sendt sin Ängel / och taghit migh vthu Herodis hand / och jfrå all Judeska folckens åstundan. Och tå han besinnadhe sigh/kom han til Marie hws / som war Johannis modher / then ock kalladhes Marcus / och ther woro monge församladhe/och bådho. Tå Petrus klappadhe på porten / gick een pijgha vth at höra hoo ther war / benemd Rhode. Och tå hon kende Petri röst / lät hon icke vp porten för glädhi skul / vthan lop in och bodhade them/at Petrus stoodh för porten. Tå sadhe the til henne / Tu äst icke widh tijn sinne. Tå stoodh hon fast ther på/at thet war så. Tå sadhe the/ Hans Ängel äret. Men Petrus hölt vppå at klappa. När the tå vpläto / fingo the see honom/och förundradhe sigh. Tå teknadhe han them medh handenne / at the skulle tiya/och förtalde them/huru HErren hadhe frelst honom vthu fängelset. Och han sadhe/Görer Jacobo och brödherna bodh här om. Sedhan gick han ther vth / och droogh bortt på en annan stadh.

Men tå dagher wardt/war icke litet bekymmer jbland krijgsknechterna / hwadh aff Petro skulle wordet. Och Herodes hadhe bodh effter honom / och fann honom icke/Ty lät han ranssaka wachterna/och haffua them bortt. Och foor nedh aff Judea til Cesaream/och dwaldes ther. Och Herodes war illa til fridz medh them aff Tyro och Sidon. Men the komo endregtighe til honom / och taladhe widh Blastum som Konungens Kamarerare war/och begäradhe fridh / Ty theras landzende hadhe sijn näring aff Konungens land. Tå bestemde Herodes en dagh / och klädde sigh vthi Konungsligh klädher/och satte sigh på doomstolen/och hadhe itt taal til them. Och folcket ropadhe / Gudz röst är thetta / och icke menniskiors. Och strax slogh honom HErrans Ängel/therföre at han icke gaff Gudhi ärona/och wardt vpfräten aff matkar / och gaff vp andan.

Men HErrans ord werte och förökadhes. Och Barnabas och Paulus foro igen til Jerusalem/och fingo then vndsetning jfrå sigh/och togho medh sigh Johannem/ som ock kalladhes Marcus.

XIII. Capitel.

OCh woro vthi then Församling j Antiochia någhre Propheter och Lärare / jbland them war Barnabas och Simon / som kalladhes Niger/och Lucius aff Cyrenen / och Manahen som war vpfödd medh Herode Tetrarcha / och Saulus. När the samme tiente HErranom / och fastadhe / sadhe then helghe Ande / Skilier migh vth Barnabam och Saulum til thet werck/som iagh haffuer kallat them til. Tå fastadhe the och bådho/och ladhe hender på them / och läto thm̃ fara. Och som the sende woro aff then helgha Anda/droogho the til Seleuciam/och seghladhe tådhan in til Cypren. Och tå the woro j then stadhen Salamina / predicadhe the Gudz ord vthi Judanars Synagogor. Och Johannem hadhe the för en tienare.

Och tå the offuerfarit hadhe ööna alt in til then stadhen Paphũ/funno the ther en trulkarl som war en falsk Prophete en Jude/som heet Bar Jehu / han

war medh

war med Landzhöffdinganom som heet Sergius Paulus/hwilken en förståndigh man war. Han kallade til sigh Barnabã och Saulum/och begärade höra Gudz ord. Men trulkarlen Elymas(ty hans nampn vthtydhes så)stoodh thm̃ emoot/och wille wenda Landzhöffdingan jfrå troonne. Men Saulus/ then ock Paulus heet/full medh then helgha Anda/ sågh på honom / och sadhe/O tu dieffuuls barn full medh alt bedrägherij och medh alla list / fiende til alt thet rettferdigt är / tu låter icke aff at förwenda HErrans retta wäghar. Och nu sij/HErrans hand är offuer tigh / och tu skalt warda blind och icke se solena en tijdh longt. Och strax föll på honom tökna och mörker/och gick om kring/sökiandes effter at någhor måtte taghan widh handena och ledhan. Tå Landzhöffdingen sågh hwadh skeedt war / troodde han / och förundradhe sigh offuer HErrans lärdom.

Tå Paulus och the medh honom woro / foro jfrå Papho / komo the til Pergen j Pamphylien/och Johannes skildes jfrå them / och foor igen til Jerusalem. Men the drogho genom the Landzendar jfrå Pergen / och komo til Antiochiam / j thet landet Pisidia / och gingo in vthi Synagogon om Sabbaths daghen/och satte sigh. Och sedhan Laghen woro läsen och Propheterna/sende the Öffuerste aff Synagogon til them / säyandes / J män och brödher / haffuen j någhot tala til folckens förmanelse / så talen.

Tå stoodh Paulus vp / och gaff tekn medh handenne / at the skulle wara tyste / och sadhe / J män aff Jsrael / och j som fruchten Gudh / hörer här til / Thetta folcks Gudh haffuer vthwaldt wåra Fädher / och vphögdt folcket tå the fremlingar woro vthi Egypti land / och fördt them ther vth medh höghom arm / och widh fyratiyo åår longt / leedh han theras sedher vthi öknen / Exod. 14. Josue 14.
och nedherladhe siwhanda folck vthi Canaans land / och skiffte theras land emellan them medh lott. Och sedhan widh femtiyo och fyrahundradhe åår / gaff han them Domare in til Propheten Samuel. Och ther effter begäradhe the Konung / och Gudh gaff them Saul Kis son / en man aff Ben Jamin 1. Reg. 8.
slechte j fyratiyo åår. Sedhan satte han honom aff / och vpsatte offuer them Dauid til Konung / hwilkom han gaff witnesbyrd / och sadhe / Jagh haffuer 1. Reg. 16.
funnit Dauid Jesse son / en man effter mitt hierta / han skal göra all min wilia.

(fyrahundradhe) Thena rekning skal man begynna jfrå vthtoghet aff Egypten / såsom Scrifften plåghar Exo 12. och icke jfrå första Domarenom Judi 1.

Aff hans sädh haffuer Gudh vthtaghit Jsraels Frelsare / Jesum / effter som han loffuat hadhe. Såsom Johannes predicadhe Jsraels folcke döpelse til bätring / förr än han begynte. Och när Johannes hadhe vpfylt sitt lop / sadhe han / Then j hållen migh före / then är iagh icke / Men sij / han kommer effter migh / hwilkens skoo iagh icke werdigh är dragha aff hans fötter. Matth. 3.

J män och brödher / Abrahams slechtes barn / och the som jbland idher fruchta Gudh / idher är thenna salighetennes ord send. Ty the som boodde j Jerusalem / och theras Öffuerste effter the icke kende honom / eller Propheternas röster / som alla Sabbather läsas / vpfylte the them medh sin doom. Och ändoch the ingen dödz saak funno medh honom / beeddes the likwel aff Pilato / at han skulle dräpa honom. Och när han hadhe fulbordat alt thet som scriffuit war om honom / togho the honom nedher aff trädh / och ladhe honom j graffuena. Men Gudh haffuer vpweckt honom jfrå the dödha / och han haffuer warit seedder j monga daghar / aff them som medh honom vpkompne woro jfrå Galilea til Jerusalem / hwilke hans witne äro til folcket.

Ock wij förkunnom idher / at thet löffte som til fädherna giordt war / thet haffuer Gudh fulkompnat oss theras barnom / j thet han vpweckt haffuer Jesum / Såsom j första Psalmẽ scriffuit är / Tu äst min Son / jdagh haffuer iagh födt tigh. Men at han vpweckte honom jfrå the dödha / så at han Jsaie 55.
icke skal meer igen komma til förgengeligheet / sadhe han så / Then nådh som Psalm. 16.
Dauid loffuat är / skal iagh idher troligha hålla. Therföre sägher han ock annorstädz / Tu skalt icke tilstädia / at tin Helighe skal see förgengelse / Ty tå Dauid j si-

-nom tijdh hadhe tient Gudz wilia / affsompnadhe han / och wardt lagd til sina fädher / och sågh förgengelse / Men thñ som Gudh vpweckt haffuer / han sågh ingen förgengelse.

Så skal idher nu wetterlighit wara / j män och brödher / at genom honom warder idher förkunnat syndernas förlåtelse / och aff allo ther j icke medh kunden rettferdighe warda vthi Mosi Lagh. Men hwilken som troor på
Abacuc 1. thenna / han warder rettferdighat. Så seer nu til at idher icke offuerkommer thet som sagdt är j Propheterna / Seer til j förachtare och förundren idher / och warden til intet / Ty iagh skal wercka j idhra daghar itt werck / thet j icke troo skolen om någhor thet idher förtelier.

När nu Judanar woro gångne vthu Synagogon / bådho Hedhningانar / at the wille haffua thenna orden för thñ på nesta Sabbathen. Tå folcket war åtskildt / folgde Paulum och Barnabam monge Judar och gudhfruchtighe Proselyter / til hwilka the taladhe / och rådde them at the skulle bliffua stadighe j Gudz nådh. Men på nesta Sabbathen ther effter / församladhe sigh så när hele stadhen / til at höra Gudz ord. Och när Judanar sågho folcket / wordo the fulle medh nijt / och sadhe twert emoot thet som Paulus sadhe / emoot säyandes och talandes hädhelse. Tå togho Paulus och Barnabas tröst til sigh / och sadhe / Jdher borde man först säya Gudz ord / Men effter thet j driffuen thz jfrå idher / och hållen idher owerdigha til ewin-
Jsaie 49. nerlighit lijff / Sij / så wilie wij wenda oss til Hedhninganar. Ty HErren haffuer så budhit oss / Jagh haffuer satt tigh Hedhningomen för itt Liws / at tu skalt wara saligheet in til jordennes enda.

Och Hedhninganar hörde thetta medh glädhi / och prijsadhe HErrans ord / och troodde så monge som beskärde woro til ewinnerlighit lijff. Och HErrans ord wardt vthsprijdt offuer alla then egnden. Men Judanar togho til at äggia gudhelighа och ärligha quinnor / och the Öffuersta j stadhen / och vpweckte förföliels e emoot Paulum och Barnabam / och driffuo them vthu sina landzendar. Men the skuddadhe stofftet aff sina fötter på them / och komo til Iconium. Och Läriunganar wordo vpfylte medh frögd och them helgha Anda.

XIIII. Capitel.

SÅ hende sigh vthi Iconio / at the komo tilsammans och predicadhe vthi Judanars Synagogo / så at en mechtigh stoor hoop aff Judarna / och jemwel aff Grekerna begynte troo. Men the Judar som icke troodde / vpweckte och reette Hedhninganars sinne emoot brödherna. Så bliffuo the ther j long tijdh / och handladhe stadeligha j HErranom / som witnesbyrd gaff til sina nådz ord / och låt skee tekn och Vnder genom theras hender. Och begynte then menighe man j stadhen syndra sigh / så at somlighe hölło medh Judomen / och somlighe medh Apostlomen.

Och wardt itt vplop giordt aff Hedhninganar och Judanar och theras Öffuerstar / så at the wille offuerfalla them medh wold / och stena them. Hwilket tå the förnummo / flydde the til the städher j Lycaonia / Lystram och Derben / och j then egnden alt ther om kring / och predicadhe ther Euangelium. Och en man j Lystra / krank j sina fötter / satt ther oferdigh jfrå sijns modhers lijff / och hadhe aldrigh gånget / Thenne hörde Paulum tala. Så sågh han på honom / och förmerckte at han hadhe troo til at få sina helbregdo / Ty han sadhe til honom medh högha röst / Vprett tigh på tina fötter. Och han språng vp / och begynte til at gå. Tå folcket sågh thet Paulus giordt hadhe / vphoffuo the sina röst på Lycaoniskt måål / säyandes / Gudhar äro

kompne nedh til oss j menniskio lijknelse. Och the kalladhe Barnabam Jupi-
ter/ Men Paulum kalladhe the Mercurius / effter han förde Ordet. Och Ju-
piters Prest som war för theras stadh/ hadhe oxar och krantzar fram för dö-
rena/ och wille samt medh folcket offra.

Tå Apostlanar/ Paulus och Barnabas thet hörde/ riffuo the sijn klädher
sönder / och sprungo vth jbland folcket / ropandes och säyandes / J män /
hwj gören j thetta? Wij äro ock menniskior lijka som j/ dödhelighe. Och för-
kunnom idher Euangelium / at j skolen vmwendas jfrå thenna fåfengheten
in til leffuandes Gudh / som giordt haffuer himmel och jord / och haffuet/ och
alt thet vthi them är / hwilken j framlidhen tijdh haffuer lätit alla Hedhnin-
gar gå sina eghna wäghar / Ändoch han icke lät sigh sielffuan wara vthan
witnesbyrd / j thet han giorde wel emoot oss / giffuandes oss regn och frucht-
sam tijdh aff himmelen/ vpfyllandes wår hierta medh maat och glädhe. Och
tå the thetta sadhe/ stilte the folcket medh platz / at the icke offradhe til them.

Så komo ther näghre Judar til vthaff Antiochia och Iconio / hwilke
så bestempladhe medh folcket/ at the stenadhe Paulum/ och släpadhe honom
vthu stadhen / menandes at han war dödh. Och widh Läriunganar stodho
ther om kring honom / reeste han sigh vp / och gick in j stadhen. Och daghen
ther effter/ ferdadhes han tädhan medh Barnaba til Derben / och predicadhe
Euangelium j then stadhen. Och tå the ther monga lärdt hadhe / komo the
igen til Lystram och Iconium och Antiochiam / styrckiandes Läriunganars
siälar/ och förmanandes at the skulle bliffua stadighe j troonne / och at jge-
nom mykin bedröffuelse moste wij ingå j Gudz Rike. Och när the hadhe vth
waldt Prester för hwar och een Församling/ och hadhe bidhit och fastat / be-
falte the them HErranom / then the vppå troodde.

Och the foro jgenom Pisidiam / och komo in vthi Pamphyliam. Och tå
the predicat hadhe j Perge / foro the nedher til then stadhen Attaliam. Och
tädhan segladhe the til Antiochiam / tädhan the vthi Gudz nådh befalte
woro til thet werck som the vthrettat hadhe. Och tå the ther komo / hadhe
the tilhopa Församlingena/ och vnderwijste them/ hwadh Gudh medh them
giordt hadhe / och at han vplätit hadhe troonnes dör för Hedhningomen.
Och bliffuo the ther medh Läriunganar itt gott skiffte.

XV. Capitel.

Galat. 5.
OCh komo näghre nedher aff Judea / och lärde brödherna /
Vthan j läten idher omskära effter Mosi sett/ så kunnen j icke
bliffua salighe. Tå wardt een twedregt och trätta / icke then
minsta / så at Paulus och Barnabas föllo emoot them. Och
therföre skickadhe the/ at Paulus och Barnabas / och näghre
andre aff them skulle vpfara til Apostlanar / och til Prester-
na j Jerusalem för thetta spörsmålet skul. Och så wordo the förfordradhe
aff Församlingenne / och foro genom Phenicen och Samarien / och för-
talde Hedhninganars vmwendelse/ och giorde ther medh allom brödhromen
stoor glädhe. När the nu komo til Jerusalem / wordo the vndfångne aff
Församlingenne / och aff Apostlanar och Presterna. Och the förkunna-
dhe alt thet Gudh hadhe giordt medh them. Tå reeste sigh vp näghre aff the
Phariseers partij/ som widh trona taghit hadhe / säyandes / at man moste
omskära them / och biudha vppå / at man hålla skulle Mosi Lagh. Tå för-
samladhe sigh Apostlanar och Presterna til at ranszaka om thet ärendet.

Och när nu fast ther om fråghat war / stoodh Petrus vp / och sadhe til
them / J män och brödher / J weten at vthi förgången tijdh jbland oss haff-
uer Gudh vthwaldt / at Hedhninganar hörde Euangelij ord genom min

Cap. 10.
munn / och troodde. Och Gudh som hiertat kenner / witnadhe medh them /
giffuandes them then helgha Anda så wel som oss / och giorde ingen åtskild-
nat emellan oss och them / vthan reengiorde theras hierta genom trona. Hwj
fresten j tå nu Gudh / at j wilien leggia thet ook på Läriunganars hals / thet
hwarken wåra fädher eller wij båra kunde? Vthan genom HErrans Jesu
Christi nådh troo wij / at wij skole salighe warda / såsom ock the. Tå tijgde
hele hopen / och hörde på Barnabam och Paulum / som förtalde hwadh tekn
och Vnder Gudh genom them jbland Hedhninganar giordt hadhe.

När the tystnadhe / swaradhe Jacobus och sadhe / J män och brödher /
hörer migh / Simon haffuer förtaldt / huruledhes Gudh först sökt haffuer /
Amos 9. och anammat itt folck til sitt nampn vthaff Hedhninganar. Och medh ho-
nom dragha offuer eens Propheternas ord / såsom scriffuit är / Ther effter
wil iagh komma igen / och åter vpbyggia Dauidz Tabernakel som förfallet
är / och wil bota the reffuor som ther på äro / och vpretta thet / at thet som
quart är aff menniskionar / skola spöria effter HErran / och teslikes alla Hedh-
ningar / offuer hwilka mitt nampn nemdt är / sägher HErren / som alt thetta
gör. Gudhi är all hans werck kunnogh jfrå werldennes begynnelse / Therfö-
re besluter iagh / at man icke skal bekymra them som aff Hedhninganar om-
wendas til Gudh / Vthan at man scriffuar them til / at the haffua återhåld
aff affgudhars besmittelse / och aff bolerij / och aff thet som förqwaffdt är /
och aff blodh. Ty Moses haffuer aff ålder j alla städher them som honom
predica vthi Synagogonar / ther han på alla Sabbather låsen warder.

(nampn) Thet är / the som mz mino nampne nemde warda / såsom itt Gudz folck / een Christi församling / eller HErrans tienare.

Tå beleffuadhe Apostlanar och Presterna medh hela Församlingenne /
at man vthwalde näghra män aff them / och sende til Antiochiam medh
Paulo och Barnaba / nemligha / Judam som ock kalladhes Barsabas / och
Silam / som woro ypperste männenar jbland brödherna / och fingo them
breff j henderna widh thetta sinnet.

Wij Apostlar och Prester och brödher / vnskom them brödhrom som
äro aff Hedhningomen vthi Antiochia och Syria och Cilicia / helso. Effter
wij hördt haffue / at näghre äro vtghångne aff oss / och haffua förwildt
idher medh läro / och förwendt idhra siälar / biwdhandes / at j skole låta idher
omskära / och hålla Laghen / thet wij icke befalt haffue. Therföre syntes oss
endregteligha j wåra Församling / at tagha näghra män vth / och senda til
idher / medh oss elskelighom Barnaba och Paulo / som äro the män / som sina
siälar vthsat haffua för wårs HErras Jesu Christi nampn. Så sende wij nu
Judam och Silam / the som ock medh munnen skola säya idher thet samma.
Ty them helgha Anda och oss syntes ingen ytermera tunga leggia på idher /
vthan thenna stycken som aff nödhenne äro / nemligha / at j haffuen åter-
håld aff thy som affgudhom offrat är / och aff blodh / och aff thet för-
qwaffdt är / och aff bolerij. För hwilken stycke om j idher förwaren / så gören
j wel. Farer wel.

När the nu hadhe fått sijn affskeedh / komo the til Antiochiam / och för-
samladhe then menigha man / och fingo them breffuet. När the thet låsit ha-
dhe / wordo the gladhe aff then tröstén. Men Judas och Silas / effter the
ock woro Propheter / förmanadhe the brödherna med mong ord / och styrck-
te them. Och bleffuo ther j någhon tijdh / och wordo sedhan igensende medh
fridh jfrå brödherna til Apostlanar. Och Sile tycktes at bliffua ther. Men
Paulus och Barnabas wistadhes j Antiochia / lärandes och förkunnandes
HErrans ord / medh mongom androm.

Effter näghra daghar sadhe Paulus til Barnabam / Wij wilie fara til
baka igen / och besee wåra brödher j alla städher / ther wij HErrans ord för-
kunnat haffue / huru the haffua sigh. Men Barnabas rådde / at the skulle ta-
gha medh sigh Johannem / then ock Marcus kalladhes. Tå wille icke Pau-
lus / at thn skulle fölia them / som hadhe trädt jfrå them j Phamphylia / och icke

folgdt them til wercket. Och så skarp wardt thera trätta / at then ene skildes jfrå them andra. Och Barnabas toogh Marcum til sigh / och seglde til Cypren. Men Paulus vthwalde Silam / och foor sina ferde befalter j Gudz nådh aff brödherna. Och wandradhe om kring j Syrien och Cylicien / styrkiandes Församlinganar.

XVI. Capitel.

OCh han kom til Derben och Lystram. Och sij / ther war en Läriunge benemd Timotheus / een Judesk quinnos son / then ther troghen war / Men fadhren war en Greek. Then samme hadhe itt gott rychte aff the brödher som woro j Lystris och Iconio. Tå wille Paulus / at han skulle fara medh honom / och toogh och omskaar honom / för the Judar skul som woro j the rwm / Ty the wiste alle / at hans fadher war en Greek.

Och ther the foro genom städherna / befalte the them hålla the stadhgar som aff Apostlanar och Presterna j Jerusalem beslutne woro. Och wordo the Församlingar stadhfesta j troonne / och förökadhes på talet hwar dagh. Tå the wandradhe genom Phrygiam och Galatie landskap / wardt them förmeent aff them helgha Anda tala ordet j Asia / therföre foro the in j Mysiam / och budho til at fara in j Bithynien / och Anden tilstadde thet icke. Men tå the hadhe farit genom Mysiam / foro the nedh til Troadem. Och een syyn syntes Paulo om nattena / En Macedonisk man stoodh och badh honom / säyandes / Faar in j Macedonien och hielp oss. Och strax han hadhe seedt synena / tenckte wij til at fara in j Macedonien / och wore wisse ther vppå / at HErren hadhe kallat oss til at predica Euangelium för them.

Tå wij nu seghladhe aff Troade / komo wij wår retta kooss til Samotracen. Och daghen ther effter til Neapolim / och tådhan til Philippos / som är ypperste stadhen j Macedonia / och är en frij stadh. Och wistadhes wij vthi then stadhen någhra daghar. Och om Sabbathsdaghen ginge wij vth aff stadhen til elffuena / ther man plågadhe bidhia / och satte oss nedh och taladhe medh quinnor / som ther tilsaminan komo. Och een Gudheligh quinna /
Lydia. benemd Lydia / een purpurkrämerska vthaff the Thyatirers stadh / lydde til / Och HErren öpnadhe hennes hierta / at hon gaff acht på thet Paulus sadhe / Och lät sigh döpa och alt sitt hws. Och hon badh them säyandes / Om j hållen migh therföre / at iagh troor på HErran / så kommer j mitt hws och bliffuer ther. Och hon nödde oss.

Och hende sigh / tå wij gingom til bönen / mötte oss een pijgha som hadhe en spådoms Anda / och hon droogh sina herrar mykin båtning til medh sin spådom. Hon folgde Paulum och oss effter / och ropadhe / säyandes / Thenne männenar äro högsta Gudz tienare / the ther idher förkunna salighetennes wägh / och thet giorde hon j monga daghar. Men Paulus toogh thetta illa widh sigh / och wende sigh om / säyandes til Andan / Jagh biudher tigh widh Jesu Christi nampn / at tu faar vthaff henne. Och han foor vth j samma stund.

Tå hennes herrar ságho / at hoppet war bortto til theras båtning / togho the fatt på Paulum och Silam / och drogho them på torghet til the Öffuersta / och antwardadhe them Rådherranar j hender / säyandes / Thenne männenar göra ena willo j wår stadh / effter the äro Judar / och lära thet sett som oss icke höffues anamma eller hålla / effter wij äre Romerske. Och folcket lop jhoop emoot them / och riffuo theras klädher sönder / och läto hwdhflengia them medh rijs. Och när the hadhe mykit slaghit them / kastadhe the them j fängelse / och befalte fångawachtaren / at han skulle grannerligha tagha wara på them /

ra på them. Tå effter han fick så streng befalning / kastadhe han them in j innersta fångahuset / och sloogh en stock offuer theras fötter.

Om midnatz tijdh woro Paulus och Silas j sina böner / och loffuadhe Gudh / Och fånganar hörde them. Och medh hast wardt en stoor jordbäffuing / så at grundwalen j fångahuset bäffuadhe. Och strax wordo alla döranar öpna / och allas theras boyor wordo lösa / Tå waknadhe fångawachtaren / och fick see döranar på fångahuset öpna / och droogh sitt swerd vth / wiliandes dräpa sigh sielff / och meente at fånganar woro bortflydde. Tå ropadhe Paulus medh högha röst / säyandes / Gör tigh sielffuom intet ondt / Ty wij äre alle här.

Tå beeddes han itt liws / och gaff sigh ther in / och föll nedh för Pauli och Sile fötter / bäffuandes / Och hadhe them vth / och sadhe / Herrar / hwadh skal iagh göra / at iagh må bliffua saligh? Tå sadhe the / Troo på HErran Jesum / så bliffuer tu och titt hws saligt. Och taladhe för honom HErrans ord / och för allom them som j hans hwse woro. Och j samma stunden om natten / toogh han them til sigh / och twådde theras såår. Och lät sigh strax döpa / och alt sitt folck. Och hadhe them heem j sitt hws / och gaff them maat / frögdandes sigh / at han medh alt sitt hws troodde Gudhi.

Tå dagher wardt / sende Rådherranar stadztienarenar / säyandes / Slep the männenar vth. Thetta talet förkunnadhe fångawachtaren Paulo / Rådherranar haffua budhit / at j skolen sleppas / Gäår för then skul vth / och faren j fridh. Tå sadhe Paulus til them / The haffua hwdflengdt oss vppenbarligha vthan Lagh och Doom / ändoch wij äre Romerske / och kastat oss j fängelse / och wilia nu hemligha haffua oss här vth? Ney icke så / vthan komme sielffue och taghe oss här vth. Tå bodadhe stadztienarenar Rådherromen thenna ord. Tå wordo the förfäradhe / hörandes at the woro Romerske / och komo tijt / och förbådho them. Och togho them vth / bidhiandes at the vthgå skulle aff stadhen. Tå gingo the vthu fängelset / och komo til Lydiam. Och när the hadhe seedt brödherna och styrckt them / foro the sina ferde.

XVII. Capitel.

OCh tå the foro genom Amphipolim / och Apolloniam / komo the til Thessalonicam / ther een Judasynagoga war. Ther gick Paulus in til them / effter som hans sedher war / Och j tree Sabbather taladhe han för them vthu Scriffterna / förklaradhe och bewijste / at Christus moste lijdha / och vpstå jfrå the dödha / och at thenne är Christus Jesus / hwilken iagh (sadhe han) förkunnar idher. Och somlighe aff them troodde / och gåffuo sigh in til Paulum och Silam / tesliktes ock en mechtigh stoor hoop aff Gudfruchtigha Greker / och ther til the ypperста quinnor / wel monga.

Tå wordo the otroghne Judar fulle medh nijt / och togho til sigh någhra argha skalckar löös partij / och samladhe sigh j en rota / och giorde itt vplop j stadhen / trengiandes sigh in til Jasons hws / och wille dragha them ther vth för folcket. Och tå the icke funno them / drogho the Jason och någhra brödher til the Öffuersta j stadhen / och ropadhe / Thenne som hela werldena förwilla / äro ock nu hijt kompne. Och them haffuer Jason hemligha vndfånget / och the alle göra emoot Keysarens bodh / och säya aff en annan Konung / som är Jesus. Och the vpreette folcket och Öffuerstanar j stadhen / som sådant hörde. Och the anammadhe een vrsäkt aff Jason / och aff the andra / och slepte them. Men brödherna slepte strax om nattena vth Paulum och Silam / och läto them fara til Berream. När the komo tijt / gingo

the in j Judanars Synagogo / Ty the woro the ädhlaste jbland them j Thessalonica / the anammadhe ordet ganska wilieligha / alla daghar sökiandes j Scrifsterna / om thet ock så hadhe sigh. Och monge aff them troodde / och ärligha Grekeska quinnor och män / wel monge.

När the Judar j Thessalonica förnummo / at Gudz ord wardt ock j Berea aff Paulo förkunnat / komo the tijt / och vpreette ock så ther folcket. Och strax läto brödherna Paulum vth / at han gick alt in til haffuet. Men Silas och Timotheus bleffuo ther quarre. Men the som förfordradhe Paulum / folgde honom til Athenis. Och the fingo befalning til Silam och Timotheum / at the skulle medh hast komma til honom / Och foro sina ferde.

OCh tå Paulus förbijdde them j Athenis / wardt hans ande vptend j honom / tå han sågh stadhen affgudha dyrkan vndergiffuen wara. Och disputeradhe han medh the Judar / och the Gudfruchtigha vthi Synagogon / och på torghet hwar dagh medh them som komo til honom. Och näghre Philosophi / nemligha / the Epicurer och Stoicer begynte kempas medh honom. Och somlighe sadhe / Hwadh wil thenne squalraren säya? Och somlighe sadhe / Thet synes som han wille förkunna näghra nyia Gudhar / Therföre at han förkunnadhe them Jesum / och vpståndelsen. Och the togho fatt på honom / och leedde honom på Domplatzen / säyandes / Måghe wij icke weta / hwadh thenne nyie lärdomen är / som tu lärer? Ty tu giffuer wår öron nyy stycker före. Så wilie wij nu weta hwadh thet wara skal. Och the aff Athenis / och alle the fremmande som ther wistadhes / achtadhe på intet annat / än at säya eller höra näghot nytt.

Tå stoodh Paulus mitt på platzen / och sadhe / J män aff Athenis / iagh seer at j vthi all stycke vmgåån medh wantroo / Ty iagh haffuer gånget omkring och skodhat idhor gudz dyrkan / och fann itt Altare ther på scriffuit stoodh / Them okenda Gudhenom. Then j nu dyrken owetandes / honom förkunnar iagh idher. Gudh som haffuer giordt werldena / och alt thet ther vthi är / effter han är HERRE offuer himmel och jord / boor han icke vthi the Tempel / som medh hender vpbygd äro / Ey heller dyrkas medh menniskio hender / behöffuandes näghon ting / effter han offuer alt giffuer allom lijff och anda. Och haffuer giordt alt mankönet aff itt blodh / til at boo på hela jordenne / Och satt them före beskärdan tijdh / och stickat huru wijdt och longt the boo skola / på thet at the skola sökia Gudh / om the måtte kunna kennan och finnan / Ändoch han är icke longt jfrå hwariom och enom aff oss / Ty j honom leffue wij / röroms / och haffue warelse. Såsom ock näghre aff idhra Poeter sagdt haffua. Ty wij äre ock hans slechte / Äre wij nu Gudz slechte / så skole wij icke tenckia / at Guddomen är lijk widh guld och silffuer eller stenar konsteligha vthugna / eller widh menniskiors fund.

Aratus.

(slechte) Thet är / wij äre aff honom kompne så / som aff en fadher eller skapare.

Och ändoch Gudh haffuer offuerseedt här til dags sådana fåwitskheetz tijdh / förkunnar han doch nu menniskiomen / at alle allestädz skola bätra sigh / Ty han haffuer satt en dagh före / på hwilken han skal döma jordennes kreetz medh rettferdigheet / genom then man j hwilkom han thet beslutit haffuer / giffuandes allom trona före / j thet han honom vpweckt hadhe jfrå the dödha.

Tå the hörde nempnas the dödhas vpståndelse / giorde somlighe ther geck aff / och somlighe sadhe / Wij wilie än ytermera höra tigh ther om. Och så gick Paulus vth jfrå them / och näghre män höllo sigh in til honom / och troodde / jbland hwilka war Dionysius / en aff Rådhet / och een quinna benemd Damaris / och näghre andre medh them.

XVIII. Capitel.

Ther

THer effter foor Paulus aff Athenis / och kom til Corinthum / och ther fann han en Juda benemd Aquila / byrdigh aff Ponto / then nyligha kommen war aff Walland / och Priscillam hans hustru / Ty Claudius hadhe budhit vppå / at alle Judar skulle fara vthaff Rom. Och hölt han sigh in til them / Ty han war aff samma handwerck / Och bleff när them och arbetadhe / Och war theras handwerck at göra Pawlun. Och disputeradhe han vthi Synagogon på alla Sabbather / draghandes ther til bådhe Judar och Greker.

Och tå Silas och Timotheus komo jfrå Macedoniam / twingadhe Anden Paulum / at betygha Judomen / at Jesus war Christus. Och tå the sadhe ther emoot / och taladhe hådhelse / skakadhe han klädhen / och sadhe til them / Idhart blodh ware offuer idhart hoffuudh / här effter gåår iagh nu oskyllig til Hedhninganar. Och så gick han tådhan / och kom vthi eens manz hws som heet Justus / then ther war en Gudfruchtigh man / hwilkens hws war hardt widh Synagogon. Men Crispus Öffuersten för Synagogon troodde HErranom medh alt sitt hws. Och monge Corinther som på hörde / troodde och läto sigh döpa.

Och sadhe HErren til Paulum vthi een syyn om natten / Fruchta tigh intet / vthan tala och tijgh icke / Ty iagh är medh tigh / och ingen skal biwdha til at göra tigh skadha / Ty iagh haffuer mykit folck j thenna stadhen. Så bleff han ther itt åår och sex månadher / lärandes them Gudz ord.

Men tå Gallio war Landzhöffding offuer Achaiam / reeste Judanar sigh vp endregteligha emoot Paulum / och hadhe honom fram för Domstolen / säyandes / Thenna mannen giffuer menniskiomen in at dyrka Gudh emoot Laghen. Och som Paulus nu achtadhe vpläta sin munn / sadhe Gallio til Judanar / Wore näghor orett skeedd / eller näghor dråpeligh ogerning / wore wel tilbörlighit at iagh hörde idher / j Judar. Men är näghot spörsmål om ord och nampn / och om idhor Lagh / ther måghen j sielffue see idher om / Ty ther offuer wil iagh ingen domare wara. Och dreff them jfrå Domstolen. Tå togho alle Grekerna fatt på Sosthenen Öffuerstan för Synagogon / och slogho honom fram för Domstolen / och Gallio skötte ther intet om.

Numer. 6.

Sedhan Paulus hadhe tå warit ther j long tijdh / helsadhe han brödherna / och segladhe sina ferde til Syriam / och folgde honom Priscilla och Aquila. Och han rakadhe sitt hoffuudh j Kenchreis / Ty han hadhe itt löffte. Och kom tådhan til Ephesum / och ther låt han them bliffua. Men han gick in j Synagogon / och disputeradhe medh Judanar / Och the bådho honom / at han skulle bliffua j lengre tijdh när them. Tå wille han icke / vthan helsadhe them / säyandes / Jagh moste jw endeligha wara j Jerusalem j then Högtijden som instundar. Men sedhan wil iagh komma til idher igen / om Gudh wil. Och så foor han jfrå Epheso / och kom til Cesaream / och tå han hadhe warit vppe / och helsat Församlingena / foor han nedh til Antiochiam. Och sedhan han ther j näghon tijdh warit hadhe / foor han sina ferde / och wandradhe alt bortt åt genom Galatiska landet och Phrygiam / styrckiandes alla Läriunganar.

Tå kom til Ephesum en Jude / benemd Apollo / byrdigh aff Alexandria / en weltaligh man / och mechtigh j Scrifsterna. Thenne war vnderwijst j HErrans wägh / och taladhe vptender j Andanom / och försumadhe icke lära thet HErranom tilhörde / och wiste allenast säya aff Johannis döpelse. Och han begynte dristeligha tala vthi Synagogon. Tå Priscilla och Aquila hörde honom / togho the honom til sigh / och vthtydde för honom än nu grundeligharen Gudz wägh. Och tå han wille ferdas til Achaiam / scriffuo brödherna / och förmanadhe Läriunganar / at the skulle vndfå honom. Och tå han fram kom / war han them som troodde / mykit til tröst genom nådhe-

Q iiij

na / Ty

na/Ty han offuerwan Judanar skarpeligha / och vppenbarligha bewisadhe medh Scriffternar/at Jesus war Christus.

XIX. Capitel.

Och begaff sigh/medhan Apollo war j Corintho/ at Paulus wandradhe genom the offwra landen / och kom til Ephesum/ther fann han någhra Låriungar / och sadhe til them / Haffuen j fått then helgha Anda sedhan j trooddeń? Tå sadhe the til honom/Wij haffue icke eens hördt/om någhor heligh Ande är til. Och han sadhe til them/Hwar medh ären j tå döpte? The sadhe / Medh Johannis döpelse. Tå sadhe Paulus/Johannes döpte medh båtringennes döpelse/ och sadhe folckena om then/som komma skulle effter honom/ at the skulle troo/ Thet är/ om Christo Jesu. När the thetta hörde/låto the döpa sigh j HErrans Jesu nampn. Och tå Paulus ladhe hender på them / kom then helighe Ande offuer them / och the begynte tala medh tungomål / och propheteradhe. Och alle thenne woro widh tolff män.

Och han gick in j Synagogon/ och taladhe dristeligha j tree månadher/ disputeradhe och rådde til Gudz Rike. Och effter thet någhre aff them wordo förhårde / och icke troodde / vthan taladhe illa om HErrans wägh för then menigha man / gick han jfrå them/och affskilde Låriunganar / disputerandes dagligha vthi eens manz Schola / som heet Tyrannus. Och thetta gick så til j tw åår/så at alle the som boodde j Asia/hörde HErrans Jesu ord/ bådhe Judar och Greker. Och Gudh giorde icke ringa krafffter genom Pauli hender / så at the ock togho swettedukar och skörte / som widh hans krop hadhe kommet / och ladhe på the siwka / och siwkdomen gick vthaff them / och the onde Andar foro vth.

Så woro någhre Judar beswåriare/som foro om kring / the togho sigh före åkalla HErrans Jesu nampn/offuer them som hadhe the onda Andar/ säyandes/Wij beswårie idher widh Jesum thñ Paulus predicar. Och jbland them som thetta giorde/woro siw Sceue söner öffuersta Prestens. Tå swaradhe then onde Anden/och sadhe/Jesum kenner iagh wel/och Paulum weet iagh wel/Men hoo ären j? Och mannen som then onde dieffuulen vthi war/ språng vppå them/och wardt them offuermechtigh/och kastadhe them vnder sigh/så at the nakne och sargadhe vndflydde vthaff thet hwset. Och thetta wardt allom wetterlighit/bådhe Judom och Grekom som boodde j Epheso/Och en reddhoghe föll offuer them alla/och HErrans Jesu nampn wardt stoorligha prisat.

Och monge aff them som troodde/komo och bekende/ och förkunnadhe hwadh the vthrettat hadhe. Men monge aff them som förwetna konster brukat hadhe/båro fram bökerna/och brende vp j hwars manz åsyyn/Och tå theras werd recknat wardt/ wardt thet funnet til femtiyo tusend penningar. Så fast wexte tå HErrans ord / och kom til macht. Tå thetta skeedt war/satte Paulus sigh före j Andanom / at fara genom Macedonien och Achaiam til Jerusalem / säyandes / När iagh haffuer warit ther/moste iagh ock see Rom. Tå sende han til Macedonien / twå aff them som honom tiente/ nemligha/ Timotheum och Erastum/Men sielff bleff han quarr til en tijdh j Asia.

(vthrettat) Medh predican/lärdom / och annor Euangelij frucht.

Thz haffuer warit offuer halffierde tusend gyllene.

Diana år een affgudhinna.

På then tijdhen / wardt icke litet buller om then wäghen / Ty ther war en gulsmedh benemd Demetrius / som giorde Silfftempel til Diana / ther the en stoor winning aff hadhe / som thet handwerck brukadhe / hwilka han tilhopa kalladhe/ och the ther slijkt arbete plågadhe bruka/ och sadhe/ J mån / j weten at wij haffue wår näring aff thetta handwercket/och j seen och

j seen och hören / at thenne Paulus haffuer bedraghit ey allenast j Epheso/ vthan så när j hela Asia/och föwendt mykit folck / säyandes / At thet är icke gudhar/som göras medh menniskio hender. Och warder then delen icke allenast gellandes wårt handwerck vppå / at thet nedherlegs / vthan jemwel ock then stora gudhinnönes Diane Tempel/warder för intet hållet / och måtte tå skee/at hennes herligheet aff kommer/then doch hela Asia och hela werlden dyrkar.

När the thetta hörde/wordo the fulle medh wredhe/och ropadhe/säyandes / Stoor är the Ephesers Diana. Och j hela stadhen wardt itt vplop / och the föllo hasteligha til / alle medh itt moodh in på Skodhoplatzen / och togho fatt på Gaium och Aristarchum / som woro aff Macedonia och aff Pauli selskap. Och Paulus wille gånget in j hopen til folcket / tå wille Låriunganar thet icke tilstädia. Sende ock någhre aff the Öffuersta j Asia/ som hans wener woro/til honom / och bådho / at han skulle icke giffua sigh in på platzen. Och andre ropadhe annat / så at then menigheten war förbijstrat/ och mesta delen wiste icke/för hwadh saak the woro församladhe.

Och somlighe aff folcket drogho Alexandrum fram / then Judanar fram stötte. Tå teknadhe Alexander medh handenne / at the skulle wara tyste/ och achtadhe förswara sigh för folcket. När the förnummo / at han war en Jude/ropadhe the alle medh en munn/så när j twå timar / säyandes / Stoor är the Ephesers Diana.

Tå Canceleren hadhe stillat folcket / sadhe han/ J män aff Epheso / hoo är then menniskia som icke weet / at Ephesers stadh dyrkar then stora gudhinnan Diana / och thet belete som aff himmelen nedherkommet är? Så effter ther sägher ingen emoot / mosten j stilla idher/och intet orådhelighit företagha/ J haffuen draghit thenna männenar fram/som hwarken äro kyrkioröffuare/eller idhor gudhinnos försmådhare. Om Demetrius och the med honom äro aff hans handwerck/haffua saak emoot någhon/så haffuer man Rådh och rettgång och Foghtar / ther må the klagha och swara hwar annan. Men haffuen j om någhot annat handla/ tå må thet åtskilias vthi någhon tilbörligh samquemd/ Ty thet är fare/ at wij icke komme j skul/för thet vplop som j dagh skeedt år/ effter ingen saak på ferde år / ther wij kunne någhon skäl aff tagha til thetta vplop. Och tå han thet sagdt hadhe/ lät han folcket gå.

XX. Capitel.

Tå nu vplopet wardt stillat/kalladhe Paulus Låriunganar til sigh / och helsadhe them / och foor sina ferde til at dragha in vthi Macedonien. Och når han hadhe wandrat genom the landzendar / och förmanat them medh mykit taal / kom han in j Greken / och bleff ther j tree månadher . Och effter Judanar hadhe satt försååt för honom/når han skulle fara in j Syrien / fick han för rådh / at wenda om igen genom Macedonien. Och folgde honom alt in til Asiam/Sopater aff Berrea/och aff Thessalonica Aristarchus och Secundus / och Gaius aff Derben och Timotheus. Och aff Asia Tychicus och Trophimus. Thenne foro fram före / och bijdde oss j Troade. Men wij segldom aff Philippis effter Påschadaghanar/ och komom til them j Troade innan fem daghar/och töffuadhe ther j siw daghar.

På en Sabbath / tå Låriunganar komo tilsammans til at bryta brödhet/ hadhe Paulus itt taal för them / effter han wille annan daghen ferdas / och fördrögde han talet in til midnatt. Och mong liws woro vptend j salen ther wij församladhe worom. Så satt ther en yngling vthi itt fenster / benemd Eutychus/

Eutychus.

Eutychus/ och war förtyngd aff swår sömpn. Och widh Paulus lenge taladhe/ toogh sömpnen honom så swårligha / at han föll nedh aff tridie botnen /och wardt vptaghen dödher. Tå steegh Paulus nedh/ och ladhe sigh på honom / och toogh om kring honom / och sadhe / Warer icke bedröffuadhe/ ty siälen är än nu vthi honom. Sedhan gick han vp igen/och brööt brödhet/ och äät/och taladhe sedhan lenge medh them til tess thet daghades / och så ferdadhes han. Och hadhe the thỹ ynglingen fram leffuandes/och woro ther aff icke litet tröstadhe.

Men wij stighom til skeps / och forom tådhan til Asson / achtandes ther intagha Paulum/ Ty han hadhe så skickat / och han wille fara landwäghen. När wij tilhopa komom j Asson / togho wij honom in / och komom sedhan til Mitylenen. Tådhan segladhe wij/och komom daghen näst effter in moot Chium. Och så daghen ther effter / komom wij til Samum / och töffuadhe j Trogilio. Och nästa daghen effter /komom wij til Miletum / Ty Paulus hadhe satt sigh före at segla fram om Ephesum / på thet at han icke skulle förtöffua sigh j Asia. Ty han hastadhe sigh/om möghelighit hadhe warit/at han kunde warit j Jerusalem om Pingsdaghanar.

Och sende han aff Mileto bodh til Ephesum / och kalladhe til sigh Presterna j Församlingenne. När the komo til honom / sadhe han til them/ J weten huruledhes iagh haffuer warit när idher altijdh / jfrå första daghen iagh kom in j Asiam / tienandes HErranom medh all ödhmiwkt/ och medh monga tårar och frestelse / som migh widherforos aff Judanars försäät/så at iagh haffuer intet försumat / thet idher kunde wara til nytto / at iagh jw haffuer förkunnat idher / och lärdt idher vppenbarligha och synderligha/betyghandes bådhe för Judar och Greker / then bätring som är in för Gudh/och then troo som är til wår HErra Jesum.

Och nu sij/iagh bunden j Andanom/ferdas til Jerusalem / icke wetandes hwadh migh offuergå skal / vthan at then helghe Ande j alla städher betyghar/och sägher/at boyor och bedröffuelse ståår migh före. Doch achtar iagh thet intet / ey heller är migh sielffuom mitt lijff kärt. På thet iagh skal fulkompna mitt lop medh glädhi / och thet embete som iagh anammat haffuer aff HErranom Jesu /til at betygha Euangelium om Gudz nådh.

Och nu sij / iagh weet/at här effter få j icke see mitt ansichte j alle / ther iagh fram farit haffuer / och predicat Gudz Rike. Therföre betyghar iagh idher på thenna daghen / at iagh oskyllígh är för allas blodh/Ty iagh haffuer icke försumat/medh mindre iagh haffuer förkunnat idher alt Gudz rådh. Så haffuer nu acht på idher / och på allan hiorden / j hwilkom then helghe Ande haffuer idher satt til Biscopar/at regera Gudz Församling/hwilka han haffuer förwerffuat medh sitt blodh. Ty iagh weet thet / at sedhan iagh skils jfrå idher/skola komma jbland idher swåra vlffuar /the ther hiorden icke spara skola. Och aff idher sielffuom skola män vpkomma/ som tala skola thet orett är/och dragha Läriungar til sigh. Therföre waker och tencker vppå/at iagh j try åår natt och dagh icke haffuer återwendt förmana hwar och en medh tårar.

(Biscopar). På Grekesko ståår Episcopos/och merker doch icke annat än tilsiyare / så heta tå Presterna ey allenast Prester/ vthan (såsom här ståår) Biscopar/ thet är / tilsiyare.

Och nu brödher / befaler iagh idher Gudhi och hans nådz Orde / hwilken mechtigh är vpbyggia idher / och giffua idher arffuedeel jbland allom them som helgadhe warda. Jngens manz silffuer eller guld / eller klädher haffuer iagh begärat / Men j weten sielffue / at thenna henderna haffua tient til mijn nödhtorfft/och theras som medh migh woro. All ting haffuer iagh wijst idher / at så moste man arbeta och vptagha the swagha/ och tenckia på HErrans Jesu ord/som han sadhe/Saligharen är giffua än tagha.

Och när han thetta sagdt hadhe/föll han på sijn knää / och badh medh allom them. Och wardt en stoor grååt medh allom them/och föllo Paulo om halsen/och kyste honom/söriandes/ mest för thet ordet skul/ som han sagdt

hadhe

hadhe / at the skulle icke få see hans ansichte. Och så folgde the honom til skeps.

XXI. Capitel.

SOm nu skeedde/at wij ladhe aff tådhan/ och foro jfrå them / komo wij retta kossen til Coum / och daghen nest effter til Rhodis / och tådhan til Patara. Och ther finge wij itt skep som achtadhe sigh til Phenicen / ther stigho wij vthi/ och ladhom vthaff. Och som Cypren begynte komma oss j sichtet/låtom wij thet på wenstro handena/ och segldom til Syriam / och komom til Tyrum / Ty ther lossadhe skepet vp ladhningena. Och effter wij funne ther Läriungar/bliffue wij ther j siw daghar. Och the sadhe Paulo genom Andan / at han skulle icke fara vp til Jerusalem. Och tå the daghar förlopne woro/droghe wij wåra ferde. Och the folgde oss alle samt med hustrur och barn/til tess wij komom vthu stadhen/och på stranden föllo wij på knä / och bådhom. Och sedhan wij hadhe helsat hwar annan / ginge wij til skeps/Och the gingo til sitt igen.

Men wij hóllo seglatzen fram jfrå Tyro/och komom nedher til Ptolemais/ och ther helsadhe wij brödherna / och bliffue ther en dagh medh them. Daghen ther effter/komom wij som woro medh Paulo/ til Cesaream. Och gingom in vthi Philippi Euangelistes hws / hwilken en war aff the siw / och bliffuom när honom. Och han hadhe fyra döttrar / jungfrwr som propheteradhe. Och medhan wij worom ther j monga daghar / kom ther en Prophete til vthaff Judea/benemd Agabus. Tå han war kommen til oss / toogh han Pauli belte/och bandt sigh fötter och hender/och sadhe/Thet sägher then helghe Ande / Then man som thetta beltet tilhörer / skola Jÿdanar så binda j Jerusalem/och antwarda honom j Hedhninga hender.

När wij thetta hörde / bådhom wij och the som vthaff then stadhen woro/ at han icke skulle dragha vp til Jerusalem. Tå swaradhe Paulus/ och sadhe / Hwadh gören j gråtandes och bedröffuandes mitt hierta? Jagh är redhoboghen / icke allenast bindas / vthan jemwel döö j Jerusalem för HErrans Jesu nampn skul. Och effter han låt intet säya sigh / gåffue wij oss til fridz / säyandes/ Warde HErrans wilie. Effter the daghar / reedde wij oss til / och forom vp til Jerusalem. Och komo någhre Läriungar medh oss aff Cesarea / the ther medh sigh hadhe en gamlan Läriunga / som war aff Cypren /benemd Mnason / när hwilkom wij gästa skulle. Och när wij komo til Jerusalem/vndfingo oss brödherna gerna. Daghen ther effter/ gick Paulus medh oss in til Jacobum/och alle Presterna församladhes. Tå han them helsat hadhe/förtalde han them altsammans thet ena medh thet andra/ som Gudh giordt hadhe genom hans tienst jbland Hedhninganar. Tå the thet hörde/prijsadhe the HErran/och sadhe til honom / Tu seer käre brodher/huru mong tusend Judar äro som troo/och alle haffua nijt om Laghen / och the haffua hördt aff tigh / at tu lärer alla the Judar som boo jbland Hedhninganar / at the skola trädha jfrå Mosi Lagh/ säyandes/ at the icke skola omskära sijn barn/och icke wandra effter som waant är. Hwadh är thet tå? Then menighe man moste endeligha församlas/Ty the få wel höra/at tu äst kommen/ Så gör nu som wij säye tigh.

Nume. 6. Wij haffue här fyra män/som löffte haffua på sigh/ them tagh til tigh/ och rena tigh medh them / och bekosta ther någhot vppå / at the raka sitt hoffuudh/Och ther aff kunna alle weta/at thet är intet som the hördt haffua om tigh / vthan at tu ock så wandrar / at tu ock håller Laghen. Men the Hedhningar som widh trona taghit haffua / them haffue wij tilscriffuit och beslutet / at the intet sådant behöffua at hålla / vthan at the tagha sigh wara

för thet

för thet affgudhom offrat år/och för blodh/och för thet som förquaffdt år/och för bolerij. Daghen ther effter/toogh Paulus månnenar til sigh / och låt rena sigh medh them / och gick in j Templet förkunnandes / at reningsdaghanar woro fulbordadhe/til tess vthoffrat war/för hwar och en aff them.

Tå the siw daghar når vthe woro / och the Judar som woro aff Asia/ fingo see honom j Templet/ vpreette the alt folcket / och togho fatt på honom/ropandes/J mån aff Jsrael/hielper/Thetta år then man/som alla allestådz lårer emoot folcket/emoot Laghē/och emoot thetta rwmet.Och ther vthoffuer haffuer han draghit Greker in j Templet/och giordt thetta helgha rwmet oskårdt. Ty the hadhe seedt Trophimum aff Epheso j stadhen medh honom/ och meente at Paulus hadhe hafft honom in j Templet. Och wardt itt vplop j hela stadhen/och folcket församladhes / och togho Paulum/ och drogho honom vthu Templet/och strax wordo portanar tillåste.

Och som the wille dråpit honom / fick then öffuerste Höffuitzmannen för krijgßfolcket bodh/huru hela Jerusalem war vpreest. Tå toogh han strax til sigh krijgsknechterna och Höffuitzmånnenar/och kom löpandes til them. Och når the fingo see Höffuitzmannen och krijgsknechterna / wende the igen at slå Paulum. Och gick Höffuitzmannen fram / och toogh fatt på honom/ och låt binda honom medh twå kådhior. Och sporde hoo han war / eller hwadh han giordt hadhe. Men jbland folcket ropadhe then ene så/ och then andre så. Och effter han kunde intet förfara thet wist war för sorlet skul / låt han föra honom j låghret. Och når han kom til trapponar / hende sigh / at krijgsknechterna moste båra honom / för offuerwold skul som gick aff folckena/Ty ther folgde ganska mykit folck effter/och ropadhe / Tagh bortt honom.

Och som nu Paulus begynte komma in j låghret/sadhe han til Höffuitzmannen/Må iagh ock tala medh tigh? Tå sadhe han/Kant tu tala Grekisko? Äst icke tu then Egyptiske mannen / som för thenna daghar giorde itt vplop/och hadhe vth j öknena/fyra tusend mordare? Tå sadhe Paulus / Jagh år en Judesk man aff Tarsen j Cilicia/en borghare j thē nampnkūnogha stadhen/Jagh bedher tigh/ stedh til at iagh må tala til folcket. Och han tilstadde thet. Tå stoodh Paulus på trapponne/och teknadhe til folcket medh handenne. Tå nu wardt een stoor tysta /taladhe han til them på Ebreiskt måål/ såyandes.

XXII. Capitel.

I Mån/brödher och fådher/ hörer mijn vrsåkt/ som iagh nu gör för idher. Och tå the hörde/ at han taladhe på Ebreisko til them/ thes meer liwdh gåffuo the honom. Och han sadhe/Jagh år en Judesk man/ född j Tarsen j Cilicia / men vpfödd hår j stadhen widh Gamaliels fötter/grannerligha lårder vthi fådhernars Lagh/ haffuandes nijt om Gudh/ såsom ock j alle j thenna dagh/och haffuer förfolgdt thenna wåghen alt in til dödhen / bindandes och kastandes j fångelse / bådhe mån och quinnor / såsom ock öffuerste Presten migh witne år / och hele hopen aff the Äldsta/aff hwilkom iagh hadhe taghit breff til brödherna / och foor til Damascum/at föra them som ther woro / bundna til Jerusalem/ at the skulle bliffua nepste.

Så hende sigh/widh iagh war på wåghen / och kom in moot Damascum widh middags tijdh/ at itt stoort sken aff himmelen liungadhe kring om migh hasteligha.Och iagh föll nedh på jordena/och hörde ena röst/ såyandes til migh/Saul/Saul / Hwj förfölier tu migh? Och iagh swaradhe/ Hoo åstu HErre? Sadhe han til migh/Jagh år Jesus aff Nazareth / then tu förfölier. Och the som medh migh woro sågho skenet / och wordo förfåradhe/men röstena hörde the intet hans som taladhe medh migh. Tå sadhe iagh/ HErre/hwadh skal iagh göra? Tå sadhe HErren til migh/ Statt vp/ och gack in j Damascum/ och ther skal tigh sagdt warda / om alt thet tigh förelagdt år til at göra.Och effter iagh sågh intet för then klarheten skul som gick aff thet skenet / wardt iagh leedd widh handena aff mina föliare/som medh migh woro / och kom in j Damascum.

Och ther war en Gudhfruchtigh man effter Laghen /benemd Ananias/ itt gott rychte haffuandes når alla Judar som ther boodde / Han kom til migh/och stoodh och sadhe til migh/Saul/kåre brodher/haff tijn syyn igen. Och j samma stundenne / fick iagh mijn syyn / och sågh honom. Tå sadhe han/Wåra fådhers Gudh haffuer bereedt tigh/at tu skalt kenna hans wilia/ och see thet rett år/ och höra röstena aff hans munn/Ty tu skalt wara honom itt witne för alla menniskior / om thet tu seedt och hördt haffuer. Och nu/ hwadh töffuar tu? Statt vp / och låt tigh döpa/ och twå aff tina synder/ åkallandes HErrans nampn.

Tå hende sigh/ at når iagh war kommen igen til Jerusalem / och badh j Templet/at iagh wardt taghen vthi ena syyn/och sågh honom / såyandes til migh/Låt lijdha tigh/och gack snarligha vthu Jerusalem/Ty the warda icke anammandes titt wittnesbyrd om migh. Och iagh sadhe/ HErre / the weta sielffue/ at iagh droogh j hechtelse/ ock hwdhflengde allestådz j Synagogonar them som troodde på tigh.Och tå tins witnes Stephani blodh vthguttit wardt/war iagh ock medh/och samtyckte hans dödh/ och wachtadhe theras klådher som dråpo honom. Och han sadhe til migh/Gack / ty iagh wil senda tigh fierran bortt til Hedhninganar.

Men the hörde honom alt in til thetta ordet. Tå vphoffuo the sina röster/och sadhe/Tagh bortt sådana menniskio aff jordenne/ ty thet år icke tilbörlighit/at han skal leffua. Och tå the så ropadhe/och kastadhe sijn klådher aff/ och hoffuo stofft vp j wådhret/ låt Höffuitzmannen ledha honom in j låghret/och bödh/at han skulle hwdhflengias och ranßakas/at han måtte få weta/för hwadh saak the hadhe så ropat på honom. Och tå han honom bundet hadhe medh togh/sadhe Paulus til Vnderhöffuitzmannen som når stoodh/Måghen j ock hwdhflengia någhon Romersk man/och odömdan? Tå Vnderhöffuitzmannen thet hörde/ gick han til Öffuer stahöffuitzmannen/ och bodadhe honom/ såyandes/Hwadh wilt tu göra/ Ty thenna mannen år en Romare.

Tå gick Öffuerstahöffuitzmannen til honom / och sadhe/ Sågh migh/ Äst tu ock en Romare? Tå sadhe han / Ja. Tå swaradhe Höffuitzmannen/ Jagh haffuer köpt thetta borgharskapet medh een stoor summo. Tå sadhe Paulus / Jagh år ock födder en Romare. Och strax gingo the jfrå honom / som skulle haffua ranßakat honom. Och Höffuitzmannen begynte fruchta/ sedhan han fick weta/at han war en Romare / och at han hadhe bundet honom.

Daghen ther effter wille han weta för wisso / för hwadh saak han war beklaghat aff Judomen/ och lööste honom vthu banden / och låt öffuersta Presterna koma til hopa / och hela Rådhet / och låt Paulum komma fram för them.

XXIII. Capitel.

TÅ sågh Paulus på Rådhet/ och sadhe/ J mån och brödher/ Jagh haffuer wandrat för Gudhi vthi itt gott samwet alt in til thenna dagh. Tå bödh then öffuerste Presten Ananias them som ther når stodho/ at the skulle slå honom på munnen. Tå sadhe Paulus til honom/ Gudh skal slå tigh/ tu hwitmenadha wägg/ Sitter tu och skalt döma migh effter Laghē/ och biwdher slå migh emoot Laghen? Och the ther når stodho/ sadhe/ Bannar tu Gudz öffuersta Prest? Tå sadhe Paulus/ Jagh wiste icke kåre brödher/ at han war öffuerste Prester/ Ty thz är scriffuit/ Tu skalt icke banna tins folcks Öffuersta. Exod. 22

Och effter Paulus wel wiste/ at en part aff them woro Saduceer/ och annan parten Phariseer/ ropadhe han in för Rådhet/ J mån och brödher/ Jagh är en Phariseer/ och en Phariseers son/ iagh warder dömder för hoppet och the dödhas vpståndelse skul. Och tå han thet sagdt hadhe/ wardt een twedregt emellan the Phariseer och the Saduceer/ och hopen wardt söndrat. Ty the Saduceer säya/ at ingen vpståndelse är/ och ingen Ängel och ingen Ande/ Men the Phariseer bekenna bådhe. Och så wardt itt stoort roop/ och the Scrifftlärde aff thet Phariseeska partij/ stodho vp och begynte kempas/ och sadhe/ Wij finnom intet ondt medh thenna mannen. Om så kan henda/ at Anden haffuer talat medh honom eller Ängelen/ så låt oss icke strijdha emoot Gudh.

Och effter thet begynte warda itt stoort vplop/ fruchtadhe Öffuerstehöffuitzmannen/ at the skulle sönderslijta Paulum/ och låt krijgsknechterna gå nedh/ och ryckia honom bortt jfrå them/ och föra honom j låghret.

Och nattena ther effter/ stoodh HErren når honom/ och sadhe/ War widh itt gott moodh Paule/ Ty såsom tu haffuer witnat om migh j Jerusalem/ så moste tu ock witna j Rom.

Tå dagher wardt/ slogho sigh tilhopa någhre aff Judanar/ och förbannadhe sigh/ at the hwarken åta eller dricka skulle/ til tess the hadhe dråpit Paulum. Och woro meer ån fyratiyo mån/ som så hadhe sworit sigh tilhopa. Thenne gingo til the öffuersta Presterna/ och til the Äldsta/ och sadhe/ Wij haffue widh förbannelse beplichtat oss sielffua/ ingen ting smaka/ til tess wij haffue dråpit Paulum. Så må j nu förkunna Öffuerstahöffuitzmannenom och Rådhet/ at han haffuer honom fram för oss j morghon/ lijka som wij wille få weta någhot wissare om honom. Men förr ån han kömer fram/ äre wij redho til at dråpa honom.

Tå Pauli systerson hörde sådana försååt/ kom han och gick in j låghret/ och bodadhe thet Paulo. Tå kalladhe Paulus til sigh en aff the Vnderhöffuitzmån/ och sadhe/ Haff thenna ynglingen bortt til Öffuerstahöffuitzmannen/ ty han haffuer någhot vnderwijsa honom. Och han toogh honom medh sigh/ och hadhe honom til Öffuerstahöffuitzmannen/ och sadhe/ Paulus som bunden är/ kalladhe migh til sigh/ och badh at iagh skulle haffua thenna ynglingen til tigh/ som någhot haffuer säya tigh. Tå toogh Öffuerstahöffuitzmannen honom widh handena/ och gick affsidhes medh honom/ och frågadhe honom/ Huadh är thet som tu haffuer vnderwijsa migh? Tå sadhe han/ Judanar haffua samfelt sigh/ at the wilia bidhia tigh/ at tu skalt j morghon låta Paulum komma vth för Rådhet/ såsom the wille vthfrågha någhot wissare om honom/ Men lydh them intet/ Ty meer ån fyratiyo mån aff them/ wilia wara j försååt för honom/ the sigh förbannat haffua/ at the icke skola åta eller dricka/ til tess the haffua dråpit honom/ Och nu åro the redho och wenta/ at tu thet vthloffua skalt.

Sedhan låt Öffuerstahöffuitzmannen ynglingen gå sina ferde/ och bödh honom/ at han för ingom säya skulle/ at han honom sådant vnderwijst hadhe/ och

kalladhe til sigh twå Vnderhöffuitzmån/ och sadhe/ Görer redho tw hundradhe krijgsknechtar/ at the fara til Cesaream/ och siwtiyo resenårar/ och tw hundradhe skyttor/ til tridie timan på natten/ Och tilredher någhon farkost/ ther man kan settia Paulum vppå/ at the mågha föra honom ostaddan til Landzhöffdingan Felicem. Och screff itt breff widh thetta sinnet.

Claudius Lysias/ them mechtigha Landzhöffdinganom Felici/ Helso. Thenna mannen hadhe Judanar gripit/ och wille dödhat honom. Och ther kom iagh til medh krijgsfolcket/ och toogh honom jfrå them/ effter iagh förnam at han war en Romare. Och når iagh wille weta sakena/ som the hadhe emoot honom/ låt iagh honom komma in för theras Rådh. Så fann iagh/ at han skylter wardt om någhor spörsmål j theras Lagh/ och doch ingen skul hadhe som dödh eller hechtelse werd war. Och wardt migh vnderwijst om försååt/ som Judanar hadhe bestelt för honom. Och strax sende iagh honom til tigh/ och bödh hans åklaghare/ at hwadh the haffua emoot honom/ thet skola the säya för tigh. Far wel.

Tå togho krijgsknechterna Paulum/ effter som them befalt war/ och förde honom om nattena til Antipatridem. Och daghen ther effter/ låto the resenåranar fölia honom/ och the komo igen j låghret. När the komo til Cesaream/ och fingo Landzhöffdingan breffuet/ hadhe the ock teslikes Paulum fram för honom. Tå Landzhöffdingen hadhe låsit breffuet/ och fråghat honom aff hwadh land han war/ och hadhe förstått/ at han war aff Cilicia/ sadhe han/ Jagh wil höra tigh når tine åklaghare komma ock til stådhes. Och låt förwara honom vthi Herodis Rådhws.

XXIIII. Capitel.

EFter fem daghar/ foor öffuerste Presten Ananias nedh medh the Äldsta/ och medh en Förspråkare benemd Tertullus. Thenne gingo til Landzhöffdingan emoot Paulum. Och tå Paulus war förekallat/ begynte Tertullus klagha/ och säya/ At wij leffue j mykin rolighect vnder tigh/ och mong ting bestellas j godha måtto j thesso folcke genom tina försichtigheet/ Högmechtighe Felix/ thet anamme wij altijdh och alleståds gerna medh all tacksäyelse. Men på thet at iagh icke alt förlenge skal förhålla tigh/ bedher iagh tigh/ at tu hörer oss någhor fåå ord för tijn dygd skul.

Wij haffue funnet thenna mannen wara skadheligh/ then vplop vpwecker allom Judom offuer hela werldena/ Och är en Mestare för the Nazareners partij/ then ock tilbudhit haffuer göra Templet oskårdt/ then wij ock gripit hadhe/ och wille dömt honom effter wår Lagh. Men Höffuitzmannen Lysias kom ther til medh stora macht/ och toogh honom vthu wåra hender/ biudhandes/ at hans åklaghare skulle komma til tigh/ aff hwilkom tu kant sielffuer vthfrågha/ och låta tigh vnderwijsa om all årende ther wij klaghe honom före. Och Judanar sadhe ock ther til medh/ at så war. Tertullus klaghar

Tå swaradhe Paulus/ når Landzhöffdingen teknadhe honom/ at han skulle tala. Effter iagh nu wel weet/ at tu nu j mong åår haffuer Domare warit för thetta folck/ wil iagh med thes friyare moodh förswara migh. Ty tu kant wel merckia/ at icke är meer ån tolff daghar sedhan iagh kom vp til Jerusalem til at bidhia. Och hwarken funno the migh j Templet disputera med någhrom/ eller göra någhot vplop jbland folcket/ hwarken j Synagogonar eller j stadhen/ och icke heller kunna the bewijsa the stycker/ ther the klagha migh före. Paulus swarar.

Doch bekenner iagh för tigh/ at iagh så dyrkar mina fådhers Gudh/ effter then wåghen/ som the kalla partij/ at iagh troor alt thet j Laghen och

Propheterna scriffuit är / och haffuer samma hoppet til Gudh / ther the ock sielffue effter wenta / som är at the dödhas vpståndelse skal skee / bådhe the rettferdighas och orettferdighas / Ja / för samma saak skul legger iagh migh winn om / haffua itt obesmittat samwet in för Gudh / och in för menniskior altijdh.

Men nu effter mong åår / kom iagh och skulle föra någhra almosor til mitt folck / och offer / j hwilkom the funno migh / at iagh låt rena migh j Templet / vthan alt vplop och buller. Men någhre Judar woro aff Asia / hwilka nu borde wara här til städhes för tigh / och klagha / om the någhot hadhe emoot migh. Eller säye thenne samme / om the funno någhor oskäl medh migh / medhan iagh ståår här för Rådhet. Vthan för thetta ena ordet skul / tå iagh stoodh jbland them och ropadhe / Om the dödhas vpståndelse dömes iagh aff idher jdagh. Sup. 21

Tå Felix thetta hörde / förhaladhe han them / wel wetandes / huru fatt war om thenna wäghen / och sadhe / Tå Höffuitzmannen Lysias kommer här nedh / wil iagh migh vnderwijsa låta om idhra saak. Och befalte Vnderhöffuitzmannen / at han skulle förwara Paulum / och låta honom haffua roo / och ingen aff hans förmena / at wara honom til tienst / eller gå til honom.

Effter någhra daghar / kom Felix medh sijn hustru Drusilla / och hon war een Judinna. Tå kalladhe han Paulum före / och hörde honom om trona på Christum. Men tå Paulus taladhe om rettferdigheet och om kyskheet och om then tilkommande domen / wardt Felix förskreckt / och sadhe / Gack tina ferde j thenna resonne / När iagh fåår beleglight tijdh ther til / wil iagh låta kalla tigh. Men han förhoppadhes ock så / at han skulle få penningar aff Paulo / på thet han skulle giffua honom löös / för hwilka saak skul / han ock offta kalladhe honom til sigh / och taladhe medh honom. Tå tw åår woro förlopen / kom Porcius Festus j Felix stadh. Men Felix wille göra Judomen til wilia / och låt Paulum bliffua effter sigh fången.

XXV. Capitel.

Porcius. Festus.

TÅ nu Festus war kommen j Landet / foor han effter tree daghar vp jfrå Cesarea til Jerusalem. Tå komo the öffuerste Presterna / och the ypperste aff Judanar til honom emoot Paulum / och förmanadhe honom / och bådho om ynnest emoot honom / at han wille kalla honom til Jerusalem. Och the satte försååt för honom / til at dråpa honom j wäghen. Tå swaradhe Festus / at Paulus skulle wel förwaras j Cesarea / Men innan en kort tijdh / wille han dragha tijt igen / The som nu kunna jbland idher (sadhe han) komme tijt nedh medh oss / och klaghe tå på honom / om the haffua någhot emoot honom.

Och sedhan han hadhe töffuat ther när them meer än j tiyo daghar / foor han nedh til Cesaream. Och daghen ther effter / satt han för retta / och låt Paulum komma fram. Tå han framkommen war / stodho the Judar kring om honom / som aff Jerusalem nedherkompne woro / och båro mong och swår klaghomål före emoot Paulum / som the icke bewijsa kunde. Och Paulus swaradhe / at han intet brutit hadhe / hwarken emoot Judalaghen / eller emoot Templet / eller emoot Keysaren.

Tå wille Festus göra Judomen til wilia / och swaradhe Paulo / och sadhe / Wilt tu fara vp til Jerusalem / och ther här om stå til retta för migh? Sadhe Paulus / Jagh ståår för Keysare rett / och ther bör migh dömas / Judomen haffuer iagh ingen orett giordt / såsom tu ock sielffuer best weest. Men haffuer iagh någhrom giordt skadha / eller någhot thet dödhen werdt är / så

är / tå wedhersakar iagh icke döö. Är thet ock intet sådant som the beklagha migh före / kan ingen giffua migh så bortt / Jagh skiwter migh til Keysaren. Tå hadhe Festus samtaal medh Rådhet / och swaradhe / Til Keysaren haffuer tu skwtit tigh / til Keysaren skalt tu ock fara.

Och tå någhre daghar woro framlidhne / foro Konung Agrippa och Bernice nedh til Cesaream / och skulle helsa Festum. Och medhan the dwaldes ther j monga daghar / förtalde Festus Konungenom Pauli saak / säyandes / Felix haffuer låtit här effter sigh en man fången / om hwilken / tå iagh kom til Jerusalem / vnderwijste migh the öffuerste Presterne och Judanars Äldste / begärandes doom emoot honom. Och iagh swaradhe them / Thet är icke the Romerskas sedh / bortgiffua någhra menniskio til at förgöras / förr än thē som beklaghat warder / haffuer å klagharenar jemte sigh / och fåår rwm til at förswara sigh j sakenne. Therföre tå the hijt komo / vthan all fördröyelse / daghen ther effter satt iagh för retta / och hadhe mannen före. Tå åklagharenar komo före / båro the ingen saak fram / then iagh hadhe tenckt. Men the hadhe någhor spörsmål medh honom om sina wantroo / och om en som kalladhes Jesus / then dödh war / och Paulus stoodh ther vppå / at han leffde. Tå iagh icke förstoodh migh j sakenne / sadhe iagh / Om han wille fara til Jerusalem / och ther stå til retta ther om. Och effter Paulus hadhe skotzmål / at Keysaren skulle kenna om hans saak / låt iagh förwara honom / til tess iagh kunde senda honom til Keysaren.

Tå sadhe Agrippa til Festum / Jagh wille ock gerna höra mannen. J morghon (sadhe han) skalt tu få höran. Daghen effter kom Agrippa och Bernice medh stoort stååt / och gingo in på Rådhuset / medh Höffuitzmännenar och the yppersta j stadhen. Och wardt Paulus effter Festi befalning framhaffder. Och sadhe Festus / Konung Agrippa / och j män alle som medh oss tilstådes ären / Här see j then mannen / om huilken hela hopen aff Judanar haffuer bidhit migh / bådhe j Jerusalem och här / ropandes / at honom borde icke leffua lenger. Men iagh fann honom intet bedriffuit haffua / thet dödhen werdt war. Men effter han skööt sigh til Keysaren / så achtar iagh ock senda honom. Men hwadh iagh skal scriffua Herranom om honom thet wist är / haffuer iagh icke. Hwarföre haffuer iagh nu honom här fram för idher / och mest för tigh / Konung Agrippa / at när ther om ranßakat är / må iagh haffua hwadh iagh scriffua skal. Ty migh synes orett wara / at senda någhon fången / och icke ther medh giffua sakena til kenna / för hwilka han beklaghat är.

XXVI. Capitel.

TÅ sadhe Agrippa til Paulum / Tigh tilstådhes / at tu talar för tigh. Tå reckte Paulus sina hand vth / och taladhe för sigh / säyandes / Jagh håller migh nu salighan / at iagh skal förswara migh jdagh in för tigh / Konung Agrippa / j all the stycker / ther iagh offuer beklaghat warder aff Judomen / Alramest medhan tu äst förståndigh på the sedhwänior och spörsmål / som jbland Judanar äro / Hwarföre bedher iagh tigh / at tu wille höra migh toleligha.

Mitt leffuerne jfrå vngdomen / huru thet aff begynnelsen jbland thetta folck j Jerusalem warit haffuer / weta alle Judar / som migh förra kendt haffua / om the wilia beståått. Ty iagh haffuer warit en Phariseer / hwilket är thet strengesta partij vthi wår Gudz tienst. Och nu ståår iagh här för retten / för hoppet skul til thet löffte som skeedt är til wåra fädher aff Gudhi / til hwilket the tolff wår slechte förhoppas sigh komma skola / tienandes Gudhi stadheligha / natt och dagh / För thetta hopp skul / Konung Agrippa /

warder iagh beklaghat aff Judomen. Hwj warder thet hållet aff idher otroligit / om Gudh vpwecker the dödha?

Jagh meente wel / at iagh mykit göra skulle / stridhande emoot Jesu Nazareni nampn / som iagh ock giorde j Jerusalem / och monga heligha kastade iagh j fångelse / ther til iagh macht taghit hadhe aff the öffuersta Presterna / och tå the dråpne wordo / förde iagh domen. Och j alla Synagogor pinadhe iagh them offta / och nödhgadhe them til hådhelse / och war them så mykit ansinnigh / at iagh förfolgde them ock vthi the fremmande städher. För hwilka saak / när iagh foor til Damascum / medh öffuersta Presternas macht och förloff / widh middags tijdh (Herre Konung) sågh iagh j wäghen itt sken aff himmelen / klarare än soolskenet / skijnandes kring om migh / och thin som medh migh foro.

Supra 9. 22.

Och när wij alle föllo nedh til jordena / hörde iagh ena röst tala til migh / och såya på Ebreisko / Saul / Saul / Hwj förfölier tu migh? Tigh är swårt at spierna emoot vdden. Tå sadhe iagh / Hoo åstu HErre? Sadhe han / Jagh är Jesus then tu förfölier. Men reeß tigh vp och statt på tina fötter / Ty ther til haffuer iagh vppenbarat migh för tigh / at iagh skal skicka tigh til en tienare och witne om thet tu seedt haffuer / och teslikes om thet iagh tigh än nu vppenbara skal. Och wil frelsa tigh för folcket och för Hedninganar / til hwilka iagh nu sender tigh / at tu skalt öpna theras ögon / At the skola vmwendas jfrå mörkret til liwset / och jfrå Satans macht til Gudh / at the skola få syndernas förlåtelse / och lott jbland them / som helghadhe äro genom trona til migh.

Så war iagh icke ohörigh then himmelska synenne / Konung Agrippa / vthan begynte förkunna först för them / som woro j Damasco och Jerusalem / och offuer alt Judeska landet / och sedhan teslikes Hedhningomen / at the skulle bätra sigh / och vmwenda sigh til Gudh / görandes sådana gerningar som bätring tilhörde. För then saken skul gripo Judanar migh j Templet / och budho til at dråpa migh / Doch haffuer iagh nwtit Gudz hielp ther til / at iagh än nu ståår j thenna dagh betyghandes / bådhe små och stora / intet annat såyandes / än thet Propheterna sagdt haffua at skee skulle / och Moses / At Christus lijdha skulle / och wara then förste aff the dödhas vpstãndelse / och förkunna itt Liws folckena och Hedhningomen. 1. Corinth. 15

Tå han nu sådant för sigh swarat hadhe / sadhe Festus medh högha röst / Tu äst rasande Paule / mykin konst haffuer giordt tigh rasande. Och sadhe Paulus / Min godhe Feste / iagh är intet rasande / vthan talar sann och förnufftigh ord. Ty Konungen weet thetta wel / för hwilkom iagh ock tröstelighа talar / Ty iagh håller thet så före / at intet ther aff är honom fördoldt / ty thet är icke skeedt lönligha. Troor tu Propheterna / Konung Agrippa? Jagh weet / at tu troor. Tå sadhe Agrippa til Paulum / Fögho ting fattas at tu talar så för migh / at iagh warder Christen. Och sadhe Paulus / Jagh bådhe wel aff Gudhi / ehwadh ther fattas fögho eller mykit vthi / at ey allenast tu / vthan ock alle the som migh höra jdagh / worde sådana som iagh är / vndantaghen thenna banden. Och när han thetta talat hadhe / stoodh Konungen vp / och Landzhöffdingen och Bernice / och the som såto ther medh them. Och widh the gingo aff sidhes / taladhe the emellan sigh / såyandes / Thenne mannen haffuer intet giordt / thet dödhen eller band werdt är. Och sadhe Agrippa til Festum / Thenne mannen måtte wel wordet löös giffuen / hadhe han icke skwtit sigh til Keysaren.

XXVII. Capitel.

Sedhan

SEdhan nu beslutit war / at wij skulle segla til Walland / antwardade the Paulum och någhra andra fångar Vnderhöffuitzmannenom som heet Julius / aff then Keyserska skaran. Och som wij stighe vthi itt Adramitiskt skep / och skulle segla vth medh Asiam / ladhe wij aff. Och medh oss bleff Aristarchus en Macedonisk man aff Thessalonica. Och daghen ther effter / ladhe wij til Sidon. Och Julius foor wel medh Paulum / och tilstadde / at han gick til sina wener / och lät göra sigh til godho. Och när wij ladhe tådhan / seglde wij vth medh Cypren / ty wädhret war oss emoot / och seglde wij offuer haffuet / som är emoot Cilicien och Pamphylien / och komom in til Myram som är j Lycia. Och ther fick Höffuitzmannen itt skep som war aff Alexandria / och segla skulle til Walland / ther satte han oss in. Och tå wij longsamligha seglat hadhe j monga daghar / och som noghast komma kunde in moot Gnidum / för mootwädher skul / seglde wij in vnder Cretam / widh then stadhen Salmonem / och komom som noghost fram om / och in til itt rwm / som kalladhes Sköna hampn / och war stadhen Lasea icke longt ther jfrå.

Tå nu mykin tijdh war förlopen / och seglaßen begynte wara farlighen / therföre / at ock fastan war allaredho förlijdhin / förmanadhe Paulus them / och sadhe til them / J män / iagh seer at seglaßen wil wara medh wedhermödho och stoor skadha / icke allenast til skep och godz / vthan jemwel på wårt lijff. Men Höffuitzmannen troodde Skeparenom och Styremannenõ meer än thet Paulus sadhe. Och effter ther war icke hampn til at liggia j winterlåghe / föllo the mesta parten på thet rådhet / at leggia tådhan / at the om någhralunda skee kunde / måtte komma til Phenicen / och liggia ther j winterlåghe. Then hampnen är på Creta för Sudhwest och Nordwest. Och som nu Sönnan wädher begynte blåsa / meente the haffua effter sin wilia. Och tå the ladhe jfrå Asson / segladhe the vth medh Cretam.

Men icke longt effter / stack sigh vp emoot them itt ijligt wädher / som kallas Nordoost. Och tå skepet wardt begripit / och kunde icke begå sigh för wädhret / låte wij driffua för wädhret / och komom vnder ena öö som kallas Clauda / och kundom medh platz få en bååt / then toghe wij vp / och brukadhe hielper / och bundo honom widh skepet / Ty wij fruchtadhe / at thet skulle komma på sandråffuelẽ / kastadhe the vth itt hinderfaat / och låto så wråka. Och som stormen gick swårligha vppå / kastadhe the daghen ther effter godzet vth. Och tridie daghen kastadhe wij skepredzskapen vth medh wåra hender. Och tå hwarken sool eller stiernor syntes j monga daghar / och stormen lågh oss swårligha vppå / war oss alt hopp bortto om wår welferd.

Och tå the nu j long tijdh intet åtet hadhe / stoodh Paulus vp mitt jbland them / och sadhe / J män / thet hadhe wel tilbörlighit warit / at j hadhen hördt migh / och icke lagdt jfrå Creta / och icke kommet oss thenna wedhermödhon och skadhan vppå. Och nu förmanar iagh / at j waren widh itt gott moodh / Ty ingom aff idher skal någhot skadha til lijffuet / vthan allenast skepet. Ty j thenna nattenne stoodh Gudz Ängel när migh / then iagh tilhörer / och then iagh dyrkar / och sadhe / Fruchta tigh intet Paule / tu moste komma fram för Keysaren. Och sij / Gudh haffuer giffuit tigh alla the som segla medh tigh. Therföre warer widh itt gott moodh j män / ty iagh troor Gudhi / at så skeer som migh sagdt är. Vppå ena öö skole wij wråkne warda.

Tå fiortonde natten kom / och wij forom vthi Adria widh midnatz tijdh / tycktes Skepmännenar / at them syntes itt land. Och kastadhe vth lodhet / och funno tiwghu alna diwp / och komo litet lenger fram / och kastadhe åter lodhet / och funno femton alna diwp. Och så fruchtadhe the / at the skulle komma på någhot skarpt grund / och kastadhe fyra ankar vth aff baakskepet / och vnskadhe at daghas skulle. Tå sökte Skepmännenar effter / huru the

skulle kom-

skulle komma sina ferde vthu skepet/och kastadhe vth båten/vnder thet skyn/ at the wille föra vth ankare aff framskepet. Tå sadhe Paulus til Höffuitzmannē och til krijgsknechterna/Vthan thenne bliffua j skepet/så warden icke j behåldne. Tå huggo krijgsknechterna aff festona til båten/och låto honom fara.

Och som daghen begynte synas/rådde Paulus them allom/at the skulle få sigh maat/och sadhe/Thetta är fiortonde daghen/at j haffuen förbijdt och bliffuit fastandes/och haffuen intet taghet til idher/Hwarföre rådher iagh idher at j fåån idher maat/ty thz hörer idhra welferd til/Ty ingēs idhars itt håår skal falla aff hans hoffuudh. Och når han thet sagdt hadhe/toogh han brödhet/och tackadhe Gudh j allas theras åsyyn/Och tå han thet brutit hadhe/begynte han åta. Tå wordo the alle widh itt båtre moodh/och begynte ock the åta. Och wij woro j skepet alle tilhopa/twhundradhe sex och siwtiyo siälar. Och tå the woro måtte/låttadhe the skepet/och kastadhe vth hwete j haffuet.

När dagher wardt/kende the intet landet. Men the wordo warse ena wijk/j hwilka een strand war/tijt the meente wilia låta driffua skepet/om the kunde. Och når the hadhe vptaghit ankaren/gåffuo the sigh til siöös/och vplöste rodherbanden/och hadhe vp seglet til wådhers/och låto gå åt strandenne. Doch komo the på en råffuel/och skepet stötte/och framskepet bleff ståndandes fast orörlighit/men bakskepet lossadhes aff wåghenne.

Men krijgsknechterna tyckte rådh wara slå fånganar j hiäl/at tå the vthswmmo/icke skulle någhor vndfly. Men Höffuitzmannen wille förwara Paulum/och stilte them jfrå thet rådhet/och badh/at the som simma kunde/skulle giffua sigh först vth åt landet/och the andre somlighe på brådher/och somlighe på skepswraket. Och ther medh skeedde/at the vndsloppo alle behåldne j land.

XXVIII. Capitel.

OCh tå the vndkompne woro/fingo the weta/at öön heet Melite. Och folcket bewijste oss icke liten åro/vndfångandes oss alla/och vptende en godh eeld/för regnet skul som oss offuerkommet war/och för kölden skul. Och tå Paulus baar tilhopa en hoop medh rijß och ladhe på elden/kröop en Huggorm vth jfrå wårman/och stack hans hand. Men tå folcket sågh Ormen hengiandes widh hans hand/sadhe the emellan sigh/Thenne mannen moste wara en mandråpare/hwilken hemden icke tilstådher leffua/åndoch han nu vndkommen är för haffuet. Men han skuddadhe Ormen j elden/och honom skadde ther intet aff. Men the meente skee skola/at han skulle vpswella eller strax falla nedher och döö. Tå the lenge wente ther effter/och sågho/at honom intet ondt wedherfoors/wende the sigh vthi itt annat sinne/och sadhe/at han war en Gudh.

Och ther icke longt jfrå/hadhe then Öffuerste offuer öönna/benemd Publius/en affwelsgård/then vndfick oss til herberghe/och foor wel medh oss j tree daghar. Och hende sigh/at Publij fadher lågh siwk j skelffuosoott och bwkreff. Til honom gick Paulus in/och når han hadhe bidhit/ladhe han hender på honom/och giorde honom helbregda. Och tå thet war skeedt/komo ock andre the som siwkdom hadhe ther på öönne/och gingo fram/och wordo helbregda. Hwilke oss giorde mykin åro. Och når wij forom wåra ferde tådhan/låto the komma in medh oss hwadh nödhtorfftigt war.

Effter tree månadher/seglde wij wåra ferde vthi itt skep jfrå Alexandria/som ther vnder öön hadhe leghat j winterlåghe/vthi hwilkes baneer stoodh Castor och Pollux. Och når wij komom til Syracusa/bliffuo wij ther j tree da-

ghar. Tådhan seglde wij om kring/och komom til Rhegium/Och en dagh ther effter/blåste Sunnan wådher vp/så at wij komom then andra daghen ther effter til Puteolon/Och effter wij funno ther brödher/wordo wij bidhne/at wij skulle bliffua når them j siw daghar/Och så komo wij til Rom. Och tå brödherna fingo höra om oss/gingo the emoot oss in til Appiforum/och til Tretabern. När Paulus them sågh/tackadhe han Gudhi/och toogh tröst til sigh. Och når wij komom in j Rom/offuerantwardadhe Vnderhöffuitzmannen fånganar Öffuerhöffuitzmannenom. Men Paulo wardt tilstadt wara för sigh sielff medh en krijgsknecht/som toogh wara på honom.

Effter tridie daghen/kalladhe Paulus tilhopa the ypperста aff Judanar. Och når the komo/sadhe han til them/J mån och brödher/åndoch iagh intet giordt hadhe emoot wårt folck/eller emoot födhernars stadgar/wardt iagh likwel bunden offuerantwardat vthu Jerusalem j the Romares hender/Hwilke/tå the migh ranßakat hadhe/wille the slept migh/effter ingen dödzsaak fandz medh migh. Men effter Judanar sadhe ther emoot/nödhgades iagh skiuta migh til Keysaren/Icke så/at iagh någhot haffuer/ther iagh wil beklagha mitt folck före. För thenna saken skul haffuer iagh kallat idher/at iagh måtte see idher och tala medh idher/Ty för Jsraels hopp skul/är iagh ombunden medh thenna kådhion.

Tå sadhe the til honom/Wij haffue hwarken fått breff om tigh aff Judea/ey heller haffuer någhor aff brödherna tådhan kommet/och bebodhat oss/eller talat någhot ondt om tigh. Och begåre wij nu aff tigh höra/huru tu thet haffuer före/Ty om thetta partijt är oss wetterlighit/at allestädz sägs ther emoot. Och tå the hadhe satt honom en dagh före/komo the en stoor hoop til honom j herberghet/hwilkom han vthtydde/och betygadhe Gudz Rike/Och gaff them före om Jesum vthaff Mosi Lagh/och vthaff Propheterna/jfrå morghonen och in til afftonen. Och somlighe troodde thet som sadhes/och somlighe troodde icke.

Och som the icke drogho offuer eens/gingo the tådhan/tå Paulus them itt ord sagdt hadhe/At then helghe Ande rett talat haffuer til wåra fädher
Esa.6. genom Propheten Jsaiam/säyandes/Gack til thetta folcket/och sägh/J skolen höra medh öronen/och icke förståååt/Och see medh ögh onen/och icke kunna besinnat. Ty thetta folcks hierta är förhärdt/och the höra swårligha med siijn öron/och siijn ögh on haffua the igenlyckt. At the icke någhon tijdh skola see medh ögh onen/och höra medh öronen/och förstå medh hiertat/at the måtte vmwendas/at iagh them hela måtte. Så skal idher nu wetterlighit wara/at thenna Gudz salighet är send til Hedhninganar/och the skola hörat. Och når han hadhe thet sagdt/gingo Judanar vth jfrå honom/och hadhe emellan sigh mykin disputering. Men Paulus bleff j heel tw åår vthi thet hws han leegt hadhe/Och vndfick alla the som ingingo til honom/predicandes Gudz Rike/och lärde om HErran Jesum medh all tröst/Och ingen förbödh honom thet.

Enden på Apostla Gerningar.

Förspråk

Förspråk på S. Pauli Epistel til the Romare.

Dhenna Epistel är thz retta hoffuudstycket aff Nyia Testamentet/ och thet alraklaresta Euangelium. Then wel werd är/ at een Christen mēniskia ey allenast wiste henne ord ifrå ord vthan til/ vthan ock dagligha ther medh vmginge/ såsom medh siälennes dagligha brödh. Ty hon kan aldrigh förmykit eller förwel läsen eller betrachtat warda. Och jw meer hon handlas/ jw kosteligare warder hon/ och jw bäter smakar hon. Therföre är ock nu thetta förspråk giordt/ medh hwilko beredhes/ såsom en ingång j samma Epistel/ så at hon må thes bäter förståås. Ty hon haffuer här til dags medh monga glosor mykit warit förmörkrat/ then doch aff sigh sielff är itt klart liws/ noogh förmåendes vplysa och förklara hela Scrifftena.

J förstonne moste wij lära kenna orden/ och weta/ hwadh S. Paulus menar medh thesse ord/ Lagh/ Synd/ Nådh/ Troo/ Retferdigheet/ Kött/ Ande/ och sådana flere/ annars är fögho nytta läsa här vthi.

Thetta ordet Lagh/ moste här icke förståås som man plåghar ther medh förstå en lärdom/ hwadh man göra eller låta skal. Såsom thet tilgåår medh menniskiors Lagh/ ther man gör Laghen fyllest medh gerningom/ om thet än icke skeedde aff hiertat/ Men Gudh dömer effter hiertans grund. Therföre wil ock hans Lagh haffua hiertans grund/ och låter sigh icke nöya medh gerninganar/ vthan heller straffar the gerningar som icke göras aff hiertat/ såsom skrymterij och lögn. För hwilka saak alla menniskior kallas lögnachtighe/ Psalmo cxvj. Ty ingen menniskia håller/ eller kan hålla Gudz Lagh aff hiertans grund/ vthan hwar man finner j sigh sielff olust til thet godha/ och lust til thet onda. Ther nu icke är frij lust til thet godha/ ther är icke hiertans grund til Gudz Lagh. Och ther medh är ther ock wisseligha synd och Gudz förtörnelse/ ehuru ärlighit leffuerne och godha gerningar vthwertes skijna.

Ther aff besluter S. Paulus j thet andra Cap. at Judanar äro alle syndare/ och sägher/ at allenast the som Laghen fulborda/ äro retferdighe för Gudhi/ Och wil ther medh/ at ingen fulbordar Laghen medh gerningar/ vthan sägher heller til them/ Tu lärer/ man skal icke göra hoor/ och tu gör hoor. Item/ J hwilko tu dömer en annan/ j thet samma fördömer tu tigh sielff/ tå tu gör thet samma som tu dömer. Såsom han wille säya/ Tu leffuer degheligha vthwertes j Lagsens gerningar/ och dömer them som icke så leffua/ och tu weest lära hwar man. Tu seer een agn j eens annars ögha/ men j titt eghit ögha warder tu icke warse en bielka. Ty ändoch tu wel vthwertes håller Laghen medh gerningar för fruchtan skul/ at tu icke skalt warda straffat/ eller för löön skul som tu wenter tigh ther före/ så gör tu doch thet alt vthan lust och kärleek til Laghen/ Ja/ medh olust och twång/ och giorde gerna annars/ om icke Laghen wore. Aff hwilko fölier/ at tu aff hiertat äst Lagsens fiende. Hwadh är tå thet tu lärer andra icke stiela/ tå tu sielff äst en tiwff j hiertat/ Och fulfölgdet gerna vthwertes medh gerninganar/ om tu toorde: Som ock icke plåghar lenge wara medh sådana skrymtare/ förr än thz brister wel vth medh vthwertes gerningar. Så lärer tu tå andra/ men tigh sielff intet/ och weest icke sielff hwadh tu lärer/ haffuer ey helier retteligha förstått Laghen. Ja/ Laghen förökar syndena/ som han sägher j v. Cap. Therföre at menniskian warder icke vthan Lagsens fiende/ jw meer Laghen vthkräffuer/ thet man icke göra kan.

Therföre sägher han j vij. Cap. Laghen är andeligh. Hwadh är thet? När Laghen wore lekamligh/ tå skeedde henne fyllest medh gerningar/ Men

effter hon

effter hon är andeligh/ gör henne ingen fyllest/ vthan alt thet tu gör/ ginge aff hiertans grund. Men itt sådant hierta giffuer ingen vthan Gudz Ande/ thē gör menniskiona lijka widh Laghen/ at hon fåår lust til Laghen aff hiertat/ och gör sedhan alt/ icke aff fruchtan eller twång/ vthan aff frijtt hierta. Så är nu Laghen andeligh/ j thet hon wil medh sådana andelighit hierta elskas och fulbordas/ och kräffuer en sådana Anda. Ther han icke är j hiertat/ ther bliffuer synd/ olust/ fiendskap emoot Laghen/ then doch godh/ rett och heligh är.

Så skalt tu nu wänias widh orden/ at ther skil mykit på/ göra Lagsens gerningar/ och fulborda Laghen. Lagsens gerningar/ är alt thet menniskian gör eller göra kan aff Laghen/ aff sin eghen frij wilia/ och egna kraffter/ Men then stund medh sådana gerningar/ är olust j hiertat och twång til Laghen/ äro sådana gerningar alla förtapadha/ och til intet nyttigha. Thet menar S. Paulus j iij. Cap. tå han sägher/ Genom Lagsens gerningar warder ingen menniskia retferdigh för Gudhi. Här aff seer tu nu/ at icke annat är än bedrägherij/ ther somlighe lära/ at man medh gerningar skal beredha sigh til nådhena. Huru kan then beredha sigh medh gerningar til thet gott är/ som ingen godh gerning/ vthan olust och owiliogt hierta gör? Huru skal then gerning wara Gudhi behagheligh/ som aff itt olustigt och owiliogt hierta gåår?

Men fulborda Laghen/ är medh lust och kärleek göra Lagsens gerningar/ och leffua ärligha och wel/ frij vthan Lagsens twång/ lijka som ingen Lagh eller straff wore. Men sådana lust eller frij kärleek/ giffuer then helghe Ande in j hiertat/ som han sägher j v. Cap. Men Anden warder icke giffuin/ vthan allenast vthi/ medh/ och genom trona på Jesum Christum/ som han sägher j första Cap. Så kommer icke troon/ vthan allenast genom Gudz ord eller Euangelium/ thet Christum förkunnar/ huru han är Gudz Son och Menniskia/ dödher och vpstånden för wåra skul/ Såsom han j iij. iiij. och x. Cap. sägher.

Här aff kommer/ at troon allena gör menniskiona retferdigha/ och fulbordar Laghen/ Ty hon förer Andan medh sigh aff Christi förtienst. Men Anden gör menniskiona lustigha och frijhiertadha/ såsom Laghen kräffuer/ Så gå tå godha gerningar sielff kraff(t) aff troonne/ Thet menar han j iij. Cap. sedhan han Lagsens gerningar bortkastat hadhe/ at thet lydher/ såsom han wille nedherleggia Laghen genom trona. Ney (sägher han) wij vprette Laghen genom trona/ thet är/ wij fulborde Laghen genom trona.

Synd heter j Scrifftenne/ icke allenast then vthwertes gerningen/ vthan alt thet som dragher och tilbögher til thē vthwertes gerningena/ nemligha/ hiertans grund medh alla kraffter/ Så at ingen vthwertes gerning kan reknas ond och kallas synd/ vthan hon gåår aff hiertans grund. Och seer Scrifften besynnerligha til hiertat och på rotena och vrsprunget til all synd/ som är otroon j hiertans grund. Så/ at såsom troon allena retferdighar/ och haffuer Andan och lust medh sigh til godha vthwertes gerningar/ Så syndar ock otroon allena/ och vpwecker kötet/ och gör lust til onda vthwertes gerningar/ Såsom Adam och Heue skeedde j Paradijs/ Gene iij.

Här aff kommer/ at Christus nempner allena otrona synd/ Johan. xvj. tå han sägher/ Anden skal straffa werldena för synd/ Ty at the icke troodde på migh. Therföre förr än godha eller onda gerningar skee/ såsom godh eller ond frucht/ moste tilförenna wara j hiertat troo eller otroo/ såsom een root/ musten och hoffuudhkrafften til alla synd. Hwilken ock therföre kallas j Scrifftenne/ Ormahoffuudh/ och gamla Drakans hoffuudh/ thet quinnonnes sådh eller affödha/ som är Christus/ sönderkrossa skulle/ såsom Adam loffuat wardt.

Nådh

Nådh och gåffua skil vppå. Nådh heter retzligha Gudz gunst och hul-
heet/som han haffuer til oss j sigh sielff / aff hwilka han warder benå-
ghen til at giwta j oss sin Anda medh hans gåffuor. Såsom j v. Cap. wel
vthtryckes/tå han sägher/Nådh och gåffua j Christo etc. Och ändoch gåff-
uan och Anden dagligha förkoffwra sigh / och äro icke än nu så fulkomli-
gha/at ond luste och synd bliffua jw än nu quarre j oss / och stridha emoot
Andan/ såsom han sägher j vij. Cap. och Gala. v. Och såsom Genesis iij.
sagdt är/ at itt haat skulle wara emellan quinnonnes sädh och ormens sädh/
Så gör likwel nådhen så mykit / at wij för Gudhi wardom aldeles rekna-
dhe retferdighe. Ty hans nådh delar eller styckiar sigh icke / såsom gåffuo-
nar göra/ vthan anammar oss aldeles vthi Gudz hyllest för Christi skul / then
wår förswarare och midlare är / och för thet at gåffuonar äro begynta j oss.
Så förståår tu tå thet vij. Cap. ther S. Paulus kallar sigh än nu en syn-
dare. Och doch vthi thet viij. sägher/at vthi them som j Christo äro/ är intet
fördömelighit. För köttet skul thet än nu odödhat är / äre wij än nu syndare/
Men effter wij troo på Christum / och haffue Andans begynnelse / är oss
Gudh så gunstigh och nådheligh/at han sådana synd intet achta eller döma
wil/vthan wil göra medh oss effter trona j Christo / til tess synden warder
dödhat.

TRoo är icke näghor menniskligh mening eller dröm / then somlighe hål-
la för troo. Hwilke när the see ingen bätring j leffuernet eller godha ger-
ningar efterfölia/falla the vthi then willo /at the säya/Troon är icke noogh/
man moste göra gerninganar/skal man warda from och saligh. Thet kom-
mer ther aff / tå the höra Euangelium/så falla the til / och göra sigh aff sina
eghna kraffter en tancka j hiertat / som sägher/Jagh troor / thet hålla the tå
för een rett troo. Men såsom thet är en menniskligh dicht och tancke / kan
thet intet förwandla hiertat til någhon godheet/therföre fölier ther ock ingen
bätring aff j leffuernet.

Men troo är itt Gudz werck j oss / thet oss förwandlar och på nytt fö-
dher aff Gudhi/Johan. j. Och dödhar then gamla Adam / och gör oss platt
andra menniskior j hierta/hoogh/sinne/ och j alla kraffter / och haffuer then
helgha Anda medh sigh. Hon är itt lijffachtigt och krafftigt ting/så at omö-
gheligit är/at hon icke altijdh skulle göra thet gott är. Hon frååghar ock icke
om godha gerningar skola göras / vthan förr än man frååghar / haffuer hon
giordt them/och är alt jemt j öffningenne. Men then sådana gerningar icke
gör / then är een trolöös menniskia / famlar och söker om kring sigh effter tro-
na och effter godha gerningar / och weet hwarken hwadh troo eller godha
gerningar äro.

Troo är een lijffachtigh och stadigh förtröstning til Gudz nådh/ så wiss
at man tusende resor dödde ther offuer. Och sådana förtröstning på Gudz
nådh / giffuer menniskionne lust och wilia til Gudh/ och til alt thet skapat är/
hwilket then helghe Ande gör j troonne. Ther aff warder man wiliogh och
lustigh til at göra allom gott vthan twång/allom til tienst wara/ all ting lij-
dha Gudhi til wilia och loff /then honom sådana nådh bewijsat haffuer. Så
at omögheligit är/skilia gerningena jfrå troonne/såsom omögheligit är/skilia
loghan och werman jfrå eeldenom. Therföre tagh tigh wara för tin eghen
falska tancka/och för onyttigha squalrare/som låtas wijse wara mykit at dö-
ma om trona och godha gerningar / och äro doch alrastörste dårar. Bedh
Gudh/at han werckar trona j tigh/annars bliffuer tu wel vtan troo til ewigh
tijdh/ehwadh tu tencker eller gör.

REtferdigheet är nu sådana troo/och heter Gudz rettferdigheet / eller then
för Gudhi geller/Therföre at Gudh giffuer henne / och recknar henne för
rettferdigheet/ för Christi wår medlares skul/och kommer menniskiona til at
giffua hwariom och enom thet honom bör. Ty genom trona warder men-
niskian

niskian quitt widh synden/och fåår lust til Gudz bodh / ther medh giffuer hon
Gudhi hans äro / och betalar honom huadh hon honom skyllig är. Men
menniskiomen är han wilieligha til tienst/medh thet han kan/ och betalar ock
så ther medh hwariom manne. Sådana retferdigheet kan icke wår natur/frij
wilie / eller wåra kraffter åstadh komma. Ty såsom ingen kan sigh sielffuom
giffua trona/så kan ock ingen aff sigh sielff borttagha otrona. Huru wil han
tå borttagha någhon then minsta synd? Therföre är alt falskt/skrymterij och
synd/som vthan trona eller j otroonne skeer/Rom. xiiij. thet skijne så gott som
thet kan.

Kött och Anda moste tu icke så här förstå / at kött är allenast thet okysk-
heet på rörer/och Ande thet som inwertes j hiertat på rörer / Vthan kött
kallar Paulus såsom Christus Johan. iij. Alt thet aff kött födt är/hela men-
niskiona medh krop och siäl/ medh förnufft och all sinne/therföre at alt thet-
ta handlar effter köttet / så at tu ock wel må kalla then köttzligh / som vthan
nådhen om högha andeligha saker mykit talar eller lärer / såsom tu wel för-
stå må aff köttzens werck/som Paulus vpprecknar/ Gal. v. ther han ock kette-
rij och haat kallar köttzens werck. Och Ro. viij. sägher han / at Laghen war-
der förswaghat för köttet skul/ hwilket icke om okyskheet/ vthan om alla syn-
der och alramest om otroo sagt är/hwilken then alra andelighasta synden är.

Twert emoot må tu ock kalla then menniskio andeligh / som all ting
handlar effter Andan / ändoch hon medh vthwertes gerningar vmgåår/ så-
som Christus tå han Lärjunganars fötter twådde. Och Petrus tå han förde
båten och fiskiadhe. Så at kött är then menniskia/ som inwertes och vthwer-
tes leffuer och werckar / thet som til köttzens nytto och timelighit leffuerne tie-
nar. Ande är then menniskia som inwertes och vthwertes leffuer och werckar/
thet som til Andan och til thet tilkommande liffuet tienar.

Vthan sådana förstånd om thenna ord / warder tu aldrigh förståndan-
de thenna Epistlen / eller någhon book j then helgha Scrifft. Therföre tagh
tigh wara för alla Lärare/som thesse ord annars bruka / ware sigh hoo the
helst wara kunna. Nu wele wij see til Epistlen.

I. EFter en Euangelisk Predicare tilhörer j förstonne at straffa och til synd
göra medh Gudz Lagh / alt thet som vthan Andan och trona på Chri-
stum leffuat warder/aff hwilko menniskian drags til at kenna sigh sielffua/
thet är / sijn eghen skröpligheet och jemmer / och warder ther aff ödhmiukat
och begärar hielp. Så gör ock S. Paulus här / begynnandes j första Capit.
straffa otrona och the groffua synder/the ther skenbarligha äro/såsom Hedh-
ninganars synder woro / och än nu äro andra fleres/ som leffua vthan Gudz
nådh. Och sägher / Gudz wredhe aff himmelen warder vppenbar genom E-
uangelium offuer alla menniskior / för theras ogudhachtigheet och odygd
skul/Ty ändoch the weta och dagligha förfinna / at en Gudh är / så är doch
naturen vthan nådhen aff sigh sielff så ond/ at hon hwarken tackar eller ä-
rar honom/ Vthan förblindar sigh sielff / och faller vthan återwendo vthi
arghare wesende/til tess hon kommer til affgudherij/stumma synder/och alla
laster / Och ther til medh låter sådant ostraffat bliffua på androm.

II. Vthi ij. Cap. strecker han ock sådana straff widhare vth på them som
synas vthwertes frome wara / och synda doch hemligha/ sådana som Juda-
nar woro / och än nu alle skrymtare äro / som vthan lust och kärleek wel leff-
ua/Men j hiertat äro the Gudz Lags fiendar / och doch gerna döma andra/
Såsom alla skrymtares art är/at the hålla sigh sielffua klara och rena/och äro
doch fulle med girigheet / haat/högferd och alla slemheet / Matt. xxiij. Hwilke
äro the samme som Gudz mildheet förachta / Och effter sins hiertas hård-
heet/samka offuer sigh Gudz wredhe. Så at Paulus / såsom en rett Lags-
förklarare/ låter ingen bliffua vthan synd / vthan förkunnar allom them Gudz
wredhe/som aff naturen eller sijn eghen krafft wilia haffua itt gott leffuer-

ne/och låter them icke båtre wara ån the vppenbara syndare. Ja/han sågher
at the åro hårdhiertadhe och obootferdighe.

Vthi iij. Cap. gör han them bådha lijka / och sågher / at then ene år som III.
then andre / allesammans syndare för Gudh. Vthan thet / at Judanar hadhe
Gudz ord / åndoch monge aff them troodde intet ther vppå. Doch år för
then skul Gudz trofastheet och sanferdigheet icke vthe. Och dragher han thz
talet j lj. Psalmen hår in / at Gudh bliffuer rett j sijn ord. Sedhan kommer han
åter ther på / och bewisar ock så genom Scriffter / at the alle åro syndare / och
at ingen genom Lagsens gerningar warder rettferdigh / Vthan Laghen år
giffuin til at man må kunna kenna syndena. Ther effter begynnar han tå / och
lårer then retta wåghen / huru man skal warda from och saligh / Och sågher /
The åro alle syndare och vthan berömelse för Gudhi / men the moste vthan
förtienst warda retferdighe genom trona på Christum / then oss sådant för-
skyllat haffuer med sitt blodh / och år oss worden en Nådhastool aff Gudhi /
then oss alla framfarna synder förlåter / medh hwilko han bewisar / at hans
retferdigheet som han giffuer j troonne / hielper oss allenast / hwilken på
then tijdhen genom Euangelium vppenbarat / och tilförenna genom La-
ghen och Propheterna betyghat war. Altså warder Laghen genom trona
vprettat / åndoch Lagsens gerningar ther medh nedherleggias / så at man
icke kan beröma sigh aff them.

Vthi thet iiij. Som han nu vthi the iij. första Capit. vppenbarat haffuer IIII.
syndena / och lårdt troonnes wågh til retferdighetena / begynnar han nu mö-
ta någhra insaghor och gensågningar. Och tagher före then som the mest
alle plågha haffua / som höra talas om trona / huruledhes hon retferdighar
vthan gerningar / och såya / Skal man tå nu inga godha gerningar göra?
Altså håller han hår Abraham före / och sågher / Hwadh haffuer tå Abraham
giordt medh sina gerningar / haffuer thet alt om intet warit? Woro hans ger-
ningar intet nyttigha? Och besluter / at Abraham vthan alla gerningar / all-
enast genom trona wardt retferdigh / så plat / at förr ån han hadhe giordt thẽ
gerningen / at han omskar sigh / wardt han prijsat j Scrifftenne / at han ge-
nom sina troo retferdigh war / Gene. xv. Haffuer nu then gerningen / som
war hans omskårelse / intet giordt til hans retferdigheet / then doch Gudh ho-
nom bödh / och war jw een godh gerning / at han Gudhi hörigh war / så war-
der ock wisseligha ingen annor godh gerning någhot görandes til retferdig-
heten. Vthan såsom omskårelsen war Abrahe til itt vthwertes tekn / aff hwilko
han sina retferdigheet j troonne bewijste. Så åro ock alla godha gerningar
icke annat ån vthwertes tekn / som fölia aff troonne / och bewisa at menniski-
an år för Gudhi inwertes retferdigh / såsom een godh frucht bewisar at trådh
år gott.

Ther medh stadfester nu S. Paulus / såsom medh itt krafftigt Exempel
vthu Scrifftenne / thet han tilförenna lårdt hadhe j iij. Capit. om trona. Och
dragher ther til ån nu itt Davidz witnesbyrd j xxxij. Psalmen / then ock så-
gher / at menniskian warder retferdigh vthan gerningar / åndoch hon icke v-
than gerningar år / tå hon retferdigh worden år. Sedhan strecker han thet
Exempel vth emoot alla andra Lagsens gerningar / och besluter / at Judanar
icke kunna wara Abrahams arffuingar / allenast för blodzens skul / mykit min-
dre för Lagsens gerningar skul / Vthan the moste erffua Abrahams troo / om
the wilia wara rette arffuingar. Effter Abraham / förr ån Laghen komo
antingen omskårelsens eller Mosi / war retferdigh worden genom tro-
na / och kallat en fadher åt allom them som troo. Och så mykit meer at La-
ghen kommer snarare wredhe åstadh ån nådh / effter ingen fulbordar La-
ghen medh kårleek och lust. Therföre moste allena troon hemta then nådhen
vp / som Abraham loffuat war. Ty sådana Exempel åro ock för wåra skul
scriffuen / at wij ock troo skole.

Vthi

V. Vthi thet v. kommer han til troonnes frucht och werck / såsom år fridh /
frögd / kårleek til Gudh och hwar man / såkerheet / frijmodigheet / och stadige
hopp j bedröffuelsen / Ty sådant fölier alt effter / ther troon rett år / för thet
osåyeligha godha skul / som Gudh oss bewisat haffuer j Christo / at han haff-
uer låtet honom döö för wåra skul / förr ån wij honom ther om bidhia kunde /
Ja / tå wij ån nu fiendar worom. Så haffue wij nu / at troon vthan alla ger-
ningar retferdighar / och at icke fölier för then skul / at man inga godha ger-
ningar göra skal / vthan at the sanskylligha gerningar icke vthe bliffua /
Aff hwilkom the werckhelghon intet weta / och dichta sigh sielffuom eghna
gerningar / ther hwarken fridh / frögd / såkerheet / kårleek / hopp / eller någhor
Christeligh gernings art vthi år.

Ther nåst brukar han en lustigh vthgång och spacering / och förtelier
hwadhan bådhe synd och rettferdigheet / dödh och lijff kommer / och setter
thessa twå emoot hwar annan / Adam och Christum / och wil så såya / Ther-
före moste Christus komma såsom en annar Adam / then oss sina retferdig-
heet tileghna skulle / genom een nyy andeligh födzlo j troonne / såsom then an-
dre Adam haffuer låtet komma syndena på oss / genom then gamla kötzli-
gha födzlon.

Så warder åter hår medh kunnogt och fast / at ingen kan hielpa sigh
vthu syndenne til retferdigheet medh sina kraffter / lijka som han ey heller aff-
styra kan / at han icke warder kötzligha född. Warder ock hår medh bewisat /
at Gudz Lagh / som medh retto hielpa skulle (om annars någhot hielpa skul-
le til retferdigheet) år ey allenast kommen medh ingen hielp / vthan haffuer
ock förökat syndena / Ty thẽ onda naturen fåår thes större olust til Laghen /
och wil thes meer sleckia sin lusta / jw meer Laghen thet förbiwdher. Så at jw
båter man förstår Laghen / jw meer besinnar man sijn armodh / och at han
thes båter behöffuer Christum / then wår skröpligha natwr medh sina nådhe
hielpa kan.

VI. Vthi thet vj. tagher han sigh före troonnes yppersta werck / som år An-
dans strijdh emoot kötet / til at fulkomligha södha syndena och begårelsen /
som ån nu quarr år sedhan man retferdigh worden år. Och lårer oss / at wij
icke så aldeles årom friyat genom trona jfrå synderna / at wij platt fåfenge
och såker wara skole / såsom ingen meer synd på ferde wore. Men ther år ån
nu synd / åndoch hon warder icke reknat til fördömelse / för trona skul som e-
moot henne stridher. Therföre haffue wij noogh til at skaffa medh oss sielff-
uom så lenge wij leffue / at wij måghe spåkia wår krop / dödha hans lustar /
och twinga hans lemmar / at the bliffua andanom hörighe / och icke lusta-
nom / medh hwilko wij Christi dödh och vpståndelse lijke warde / och wår
döpelse fult göre (then ock syndennes dödh / och nådhennes nyia leffuerne
betydher) til tess wij aldeles rene warde aff syndenne / och lekamligha vpstå
medh Christo / och leffue ewinnerligha.

Och thet kunne wij göra (sågher han) effter wij åro vthi nådhenne och
icke vthi Laghen. Hwilket han sielff vthlegger / at wara vthan Lagh / år icke
så mykit sagdt / som / ingen Lagh haffua / at hwar man må göra hwadh
honom löster. Men wara vnder Laghen / år når wij vthan nådh vmgå
medh Lagsens gerningar. J the måtto år synden wisseligha welligh genom
Laghen / effter ingen år Laghen huld aff naturen / hwilket stoor synd år /
Men nådhen gör / at wij elske Laghen / Så år ther tå ingen synd meer / och
Laghen år icke meer emoot oss / vthan eens medh oss.

Thet samma år then retta frijheten jfrå syndenne och Laghen / aff hwil-
ko han in til endan scriffuar j thetta Capit. at thz år icke vthan een frijheet / til
at göra gott medh lust / och haffua itt gott leffuerne vthan Lagsens twång.
Therföre år then frijheten een andeligh frijheet / then icke borttagher Laghen /
vthan giffuer thet Laghen kråffuer / nemligha / lust och welwiliogheet / medh

hwilko

hwilko Laghen stillat warder/och haffuer sedhan intet driffua eller kråffuls
Lijka som tu enom någhot skylligh wore/och kunde icke betalat. Jfrå honom
moste tu j tweggiahāda måtto lööss warda. J een måtto/ at han intet tagher
aff tigh/ vthan riffuer sin rekenskap sönder. J andra måtto/ om en godh
man för tigh betaladhe/ och gåffue tigh ther medh tu hans rekenskap fyllest
giorde. Widh sådant sett haffuer Christus giordt oss frij för Laghen. Ther
före är thetta ingen köttligh frijheet/thñ intet göra skal/ vthan then ther my
kit och allahanda gör/och then för Lagsens maning och skul frij är. VII.
Vthi thet vij. stadhfester han sådant medh een lijknelse om echteskapet.
Såsom tå en man döör/är quinnan ock löös/och then ene them andra löös/
Icke så/at thñ quinnan icke måtte eller skulle tagha sigh en annan man/vthā
mykit meer/at hon nu alraförst frij är til at tagha en annan/thz hon tilförens
na icke göra kunde/förr än hon war aff medh honom. Så är ock wårt sams
wet bundet in til Laghen vnder then gamla menniskion/ När then dödhat
är genom Andan/ så är samwetet frijtt/ och thet ena the andro löösst/ Icke
så/at samwetet skulle intet göra/ vthan nu alraförst hålla sigh in til then an
dra mannen Christum/och göra lijffzens frucht.
Ther effter strecker han widhare vth syndennes och Lagsens art/hurules
des synden allenast genom Laghen welligh warder. Ty then gamla mens
niskian warder icke vthan thes håtskare emoot Laghen/ effter hon icke kan
betala thet Laghen kråffuer. Ty hennes natwr/år synda/ och kan aff sigh
sielff icke annat. Therföre är Laghen hennes dödh och all hennes pina. Icke
at Laghen är ond/vthan at then onda naturen icke lijdha kan/ at Laghen
kråffuer gott aff henne/Såsom en krancker icke kan lijdha/ at man kråffuer
aff honom/at han skal löpa och springa/och annat sådant göra/som en hel
bregda man tilhörer.
Therföre besluter S. Paulus här/ at hwar Laghen retzligha kend och
alrabest fattat warder/ther gör hon icke annat/än låter oss förstå wåra synd/
och dödhar oss medh henne/ och gör oss plichtigha til ewigh wredhe och
straff. Såsom thet alt wel fins och förfars j samwetet/ ther Laghen retzli
gha drabbat haffuer. Så at man moste någhot annat haffua/ och meer än
Laghen/ther menniskian from och saligh medh skal warda. Men the som
icke kenna Laghen rett/the åro blinde/och gå medh offuerdådigheet ther til/
och mena göra Laghen fyllest medh gerningar/Ty the weta icke/huru mykit
Laghen kråffuer/nemligha/itt frijtt wiliogt och lustigt hierta.
Ther näst låter han förstå/ huru Anden och köttet strijdha medh hwart
annat vthi menniskionne/och setter sigh sielff för itt Exempel/ at wij må
ghe lära retzligha kenna thz wercket/som är at dödha syndena vthi oss sielff.
Och kallar bådhe Andan och köttet Lagh/ therföre/ at såsom Gudz Lags
art är/at hon driffuer och vthkråffuer. Så driffuer ock köttet/och vthkråffuer
emoot Andan/och wil haffua sin wilia. Twert om/ driffuer Anden och vth
kråffuer emoot köttet/och wil haffua sin wilia. Thenna strijdhen warar j oss
så lenge wij leffue/vthi then ena meer/ vthi then andra mindre/ ther effter
som Anden eller köttet starckare warder/Och är doch hela menniskian sielff/
bådhe Ande och kött/som strijdher medh sigh sielff/ til tess hon warder al
samman andeligh. VIII.
Vthi thet viij. tröster han sådana strijdhare/ at köttet icke skal fördöma
them/och strecker widhare vth hwadh köttzens eller Andans art är/ och huru
Anden kommer aff Christo/then oss sin helgha Anda giffuit haffuer/ then
oss gör andeligha/ och förtrycker köttet. Och försäkrar oss/ at wij än tå äre
Gudz barn/ehuru fast synden brytz j oss/så lenge wij fölie Andan/ och strij
dhom emoot syndenne/til at dödha henne. Och effter ingen ting så godh är
til at döffua nedh köttet medh/ som korßet och lidhande/ tröster han oss vthi
lidhandet/ther aff/at wij haffue bijstånd aff Andanom/aff kärlekenom/och
aff all

aff all creatur/nemligha/at bådhe Anden suckar j oss/ och creaturen engslas
medh oss/ at wij måtte förlossadhe warda jfrå köttet och syndenne. Och så
see wij/ at thenna iij. Capit. driffua vppå thet ena Troonnes werck som är/
dödha then gamla Adam/och twinga köttet.
IX.X.XI Vthi ix. x. och xj. Capit. lärer han oss om Gudz ewigha försyyn/ aff
hwilko vrsprungeligha vthgåår/hoo ther troo eller icke troo skal/ jfrå synden
löös warda eller icke löös warda/ och therföre är thet platt vthu wåra hen
der taghit/och alt stelt j Gudz hender/ om wij skola warda godhe och frelsas.
Och thet är oss wel alramest aff nödhen/Ty om thet stodhe til oss/ äre wij
så owisse och swaghe/ at wisseligha ingen menniskia worde saligh/ vthan
dieffuulen worde oss allom offuermechtigh. Men effter Gudh är wiss/och
hans försyyn kan intet fela/och ingen honom någhot förtaghar/ haffue wij
än nu hop emoot synden.
Men här är them förwitnom och stoltom Andom itt måål föresatt/
hwilke sitt förstånd ther til föra/at the begynna strax j förstonne ranßaka eff
ter Gudz försyyns diwpheet/ och bekymra sigh fåfengeligha ther medh/ om
the beskärde äro aff Gudhi. Thenne förstörta sigh sielffua/ så at the antin
gen falla j wanhop/eller låta gå för wind och wågh/som man plåghar såya/
och wårda icke hwart thet bär vppå. Men följh tu thenna Epistlen j hen
nes Ordning/ bekymra tigh först medh Christo och Euangelio/ at tu må
kenna tina synd och hans nådh. Ther näst/at tu stridher emoot syndena/ så
som han här j första/ ij. iij. iiij. v. vj. vij. och viij. Capit. lärer. Sedhan når
tu vthi thet viij. kommen äst/vnder korset och lidhande/ thet warder tå tigh
rett lärande om Gudz försyyn/vthi ix. x. och xj. Cap. huru tröstligh hon är. Ty
man kan icke wel handla om Gudz försyyn vthan skadha/och vthan hemligh
mißhagh emoot Gudh/medh mindre man dragher korset/ lidher/ och j dödz
nödh är. Therföre moste then gamle Adam tilförenna wel dödhat wara/
förr än han lidher thenna ting/och dricker thetta starcka wijnet. Therföre see
tigh före/at tu icke än nu wijn dricker/ medhan tu på spenan ligger. Hwar
XII. och een Lära haffuer sina måtto/tijdh och ålder.
Vthi xij. lärer han then retta Gudz tiensten/ och gör alla Christna men
niskior til Prester/at the offra skola/icke penningar eller fåå såsom j Laghen/
vthan sin eghen lekamen/ j thy man dödhar hans begärelse. Ther näst be
scriffuar han then vthwertes vmgengelsen/ som Christna menniskior skola
haffua j thet andeligha Regementet/ huru the lära/ predica/ regera/ tiena/
giffua/lijdha/ elska/ leffua och göra skola emoot wener/ owener/ och hwar
man. Thet äro the gerningar som en Christen gör/ Ty (som sagdt är)
XIII. Troon är icke fåfeng.
Vthi thet xiij. lärer han oss wara thet werldzligha Regementet hörigha
och lydigha/ Hwilket för then skul skickat är/ åndoch thet kan ingen göra
godh för Gudh. Så gör thet likwel så mykit/ at the godhe haffua vthwertes
fridh och beskerm/Och the onde skola haffua een fruchtan/och icke så frij gö
ra illa/Therföre är thet ock them godhom til prijs/ åndoch the intet behöff
uat. På endan fattar han thet alt j kärlekenom/ och besluter thet på Christi
effterdömelse/at såsom han oss giordt haffuer/ så skole ock wij göra/ och
XIIII. fölia honom effter.
Vthi xiiij. lärer han fara sachta medh them som äro swaghe j Troonne/
och skona them/ och icke bruka then Christeligha frijheten them til skadha/
vthan til förbätring. Hwar så icke skeer/ fölier ther aff twedregt och Euan
gelij förachtelse/Ther doch icke liten macht på ligger. Så är bätre någhot li
tit wika för the swagha/til tess the warda starckare/än at hela Euangeliska
XV. Låran skulle bortto bliffua.
Vthi xv. setter han Christum för itt Exempel/ at wij ock the andra
swagha lidha skole/the ther j vppenbara synder och onda sedher bråklighe

äro/ hwilka man möste icke bortkasta/ vthan lijdha så lenge the bätre wara/ Ty så haffuer Christus giordt medh oss/ och gör än nu dagligha/ lijdhandes mykin odygd och osedher medh oss/ och hielper oss ther vthaff alt jemt. Ther effter til een beslutning/ bedher han för them/ loffuar them/ befaler them Gudh/ och prijsar sitt embete. Och bedher them om hielp och vndsetning til the fattigha j Jerusalem. Och är altsammans kärleek ther han om talar/ och ther han medh vmgåår.

Altså finnom wij vthi thenna Epistel til fyllest/ hwadh een Christen menniskia bör at weta/ nemligha/ hwadh Lagh är/ hwadh Euangelium/ Synd/ Straff/ Nådh/ Troo/ Retferdigheet/ Christus/ Gudh/ Godha gerningar/ Kärleek/ Hopp/ Kors. Och huru wij oss hålla skole til hwar man/ hwadh han är ond eller godh/ starck eller swagh/ wen eller owen/ och til oss sielffua. Och ther til haffuer han alt thetta mechteligha grundat medh Scriffter/ medh sitt Exempel och Propheternars/ så at här är intet meer vnskande. Och synes så/ at S. Paulus wille här vthinnan medh thet alrakortesta författa/ alt thz een Christeligh och Euangelisk läro tilhörer/ och en ingång göra vthi hela Gamla Testamentet. Ty vthan twiffuel then som thenna Epistel wel haffuer j hiertat/ han haffuer thes gamla Testamētzens liws och krafft när sigh. Therföre skal hwar och en Christen gerna öffua sigh ther vthi. Ther giffue Gudh sina nådhe til/ Amen.

XVI. Vthi xvj. och yttersta Capit. helsar han sina wener/ men ther jbland förmenger han en ganska ädhla förwaring för menniskio läro/ huilken jbland then Christeligha och Euangeliska läron/ kunde medh tijdhen infalla och förarghelse göra/ Lijka som han föreseedt hadhe the monga menniskligha stadgar och bodh/ som nu alla werldena fördrengt haffua/ och thenna Epistlen och hela Scrifftena/ och jemwel allan andan och trona vthsleckt haffua/ så at nu icke meer quart är än then affgudhen/ buken/ huilkens tienare S. Paulus kallar them. Gudh förlosse oss jfrå them/ Amen.

S. Pauli Epistel til the Romare.

Första Capitel.

Paulus/ Jesu Christi tienare/ kallat til Apostel/ aff skild til at predica Gudz Euangelium/ Huilket han tilförenna vthloffuat haffuer genō sina Propheter j thē helgha Scrifft om sin Son/ thē född är aff Dauidz sädh effter kötet/ huilken är kraffteligha bewisat Gudz Son effter Andan som helghar/ ther aff/ at han stoodh vp jfrå the dödha/ nemligha/ Jesus Christus wår HErre/ genō hwilkē wij haffue fått nådh och Apostlaembete/ til at vpretta troonnes lydhno/ jbland alla Hedhningar j hans nampn/ Aff hwilkom j ock ären kalladhe/ aff Jesu Christo.

Allom them som j Rom äro/ Gudz kärestom kalladhom helighom.

Nådh ware medh idher/ och fridh aff Gudhi wårom Fadher/ och HErranom Jesu Christo.

J förstonne tackar iagh min Gudh/ genom Jesum Christum för idher alla/ at j hela werldenne talas om idhra troo. Ty Gudh är mitt witne/ huilkom iagh tienar j minom anda vthi Euangelio som är om hans Son/ at iagh vthan återwendo tencker på idher/ bidhiandes altijdh j mina böner/ at iagh doch någhon tijdh måtte få en lyckosam wägh (om Gudh wille) til at komma til idher. Ty iagh åstundar see idher/ på thet iagh måtte någhra andeligha gåffuo dela medh idher/ til at styrckia idher/ Thet är/ at iagh samt medh idher måtte få hugswalelse genom begges wåra troo/ idhra och mina.

Jagh wil icke dölia för idher brödher/ at iagh haffuer offta hafft j sinnet komma til idher/ ändoch iagh haffuer warit förhindrat alt här til/ På thet iagh måtte ock någhon frucht skaffa jbland idher/ såsom jbland andra Hedhningar. Jagh är plichtigh bådhe Greker och Barbarer/ bådhe wijsa och owijsa. Therföre så mykit migh ståår til görandes/ är iagh redhoboghen/ at iagh ock predicar idher Euangelium/ som j Rom ären.

(Barbari) kalladhes all fremmande folck som icke woro Greker.

Ty iagh skemmes icke widh Christi Euangelium. Ty thet är Gudz krafft allom them til salligheet som troo. Judomen först/ så ock Grekomen/ Therföre/ at ther vthinnan warder ✠ Gudz retferdigheet vppenbar aff troo j troo/ som scriffuit är/ Then retferdighe skal leffua aff sinne troo. Abacuc. 2.

✠ Gudz retferdigheet/ är thē retferdigheet/ som för Gudi geller.

Ty Gudz

Ty Gudz wredhe aff himmelen warder vppenbar öffuer alla menniski-onars ogudhachtigheet och oretferdigheet / the ther förhålla sanningena j oretferdigheet. Ty thet som förståås kan om Gudh / är them vppenbart / Ty Gudh haffuer them thet vppenbarat / ther medh at hans osynligha wesende / och hans ewigha krafft och Guddom warder beskodhat / när the besinnas aff gerninganar / nemligha / aff werldennes skapelse. Så at the äro vthan vrsäkt / medhan the förstodho Gudh / och haffua icke prijsat honom som en Gudh / och ey heller tackat / Vthan wordo fåfengelighe j sina tanckar / och theras oförnufftigha hierta är wordet mörkt. Tå the höllo sigh för wijsa / äro the wordne dårar / och haffua förwandlat thens oförgengeligha Gudz herligheet vthi belete / thet ey allenast giordt war effter förgengeligha menniskiors / vthan jemwel effter foghlars och fyraföttz / och krypande diwrs lijknelse.

Therföre haffuer ock Gudh offuergiffuit them j theras hiertas lustar / vthi oreenligheet / til at skemma sijn lekamen inbyrdes / hwilke förwandlat haffua hans sanning j lögn / och haffua ärat och dyrkat the ting som skapat äro / offuer honom som them skapat haffuer / hwilken är welsignat ewinnerligha / Amen. Therföre haffuer ock Gudh öffuergiffuit them j skemligha lustar. Ty theras quinnor haffua förwandlat then naturligha brukningena / vthi then som är emoot naturen. Sammaledes ock männenar haffua offuergiffuit then naturligha quinnonnes brukning / och haffua brunnet j sin lusta til hwar annan / man medh man bedriffuit skemheet / och fått (som tilbörlighit war) theras willos retta löön j sigh sielffuom.

Och såsom the intet achtadhe haffua Gudh j kendzlo / haffuer Gudh offuergiffuit them j itt wrångt sinne / til at bedriffua obequemligh ting / fulle medh all oretferdigheet / bolerij / argheet / girigheet / ondsko / fulle medh affuund / moord / kijff / swek / otucht / örnataslare / bakdantare / Gudz förachtare / woldzwerckare / högferdighe / stolte / ilfundighe / föräldromen olydighe / oförnufftighe / ordlöse / okärlighe / trolöse / obarmhertighe. Hwilke än tå the Gudz retwiso weta (at the som sådant göra / äro werde dödhen) likwel göra the thet icke allenast / vthan ock hålla medh them som thet göra.

‡ Longmodigheet. Är een dygd at man longsamt wredgas / och straffar orett. Tolsamheet / är tå man lijdher thz ondt är / til lijff / godz eller äro / ehwadh thet skeer medh retto eller icke.

⁜ (vthan Lagh) Thet är / vthan Mosi Lagh / så effter Judanar brukto them emoot / worde the effter them fördömde Hedhninganar som vthan thz Lagh woro / wordo vthan thz Lagh förtapadhe. Doch rettwijsligha / effter the hadhe naturligh Lagh / aff hwilko the wiste / at hwadh the wille en annan skulle göra eller fördragha them / thz skulle the ock göra och fördragha them / Matth. vij.

Annat Capitel.

THerföre äst tu vthan vrsäkt o menniskia ehoo tu äst som dömer. Ty medh thet samma tu dömer en annan / fördömer tu tigh sielff / effter tu gör thet samma som tu dömer. Ty wij wete / at Gudz doom är rett offuer them som sådana göra. Eller menar tu o menniskia som dömer them som sådana göra / och gör thet samma / at tu skalt kunna vndfly Gudz doom? Eller förachtar tu hans godheetz / tolsamheetz / och ‡ longmodigheetz rijkedom / icke förståndandes / at Gudz mildheet lockar tigh til bätring?

Vthan effter tina hårdheet och obootferdigha hierta / samkar tu tigh sielffuom wredhe på wredennes dagh / när Gudz retwijsa doom bliffuer vppenbar / hwilken giffua skal hwariom och enom effter hans gerningar / nemligha / prijs och äro / och oförgengelighit wesende / them / som medh tolamodh vthi godha gerningar fara effter ewigt lijff. Men them som eenträtne äro / och icke wilia lydha sanningenne / vthan lydha orethetenne / ogunst och wredhe / bedröffuelse och ångest / offuer hwar och een menniskios siäl som illa gör. Först Judanars / Grekerners ock så. Men hedher och ära och fridh hwariom och enom som wel gör. Först Judomen / Grekomen ock så.

Ty Gudh seer icke effter personen / Alle the som ⁜ vthan Lagh syndat haffua /

ua / the warda ock vthan Lagh förtapadhe. Och alle som vthi Laghen haffua syndat / the warda medh Laghen dömde / Ty the äro icke rettferdighe för Gudhi som höra Laghen / vthan the som göra effter Laghen / the warda rettferdighe hålldne. Therföre om Hedninganar som icke haffua Laghen / göra doch aff naturen thet Laghen innehåller / the samme (än doch the icke haffua Laghen) äro the likwel sigh sielffuom Lagh / hwilke bewijsa Lagsens werck wara scriffuit j theras hierta / ther theras samwet bär them witne / och theras tanckar som sigh inbyrdes beklagha eller ock vrsaka / på then daghen när Gudh menniskionars lönligheter döma skal genom Jesum Christum effter mitt Euangelium.

Sij / tu kallas en Jude och förlåter tigh på Laghen / och berömer tigh aff Gudhi / och weest hans wilia. Och effter tu äst vnderwijster j Laghen / pröffuar tu hwadh best är / och betröster tigh wara en ledhare them som blinde äro / och them itt liws / som j mörkret äro / them en Tychtomestare som dårachtighe äro / them en Lärare som enfåldighe äro / och haffuer formon til thet som wetandes och rett är j Laghen. Nu lärer tu andra / och lärer tigh inter sielff. Tu predicar / man skal icke stiela / och tu stiel. Tu sägher / man skal icke göra hoor / och tu bedriffuer hoor. Tu stygges widh affguderij / och tu beröffuar gudhi thet honom til hörer. Tu berömer tigh aff Laghen / och wanhedrar Gudh medh Lagsens offuerträdning. Ty för idhra skul warder gudz nampn försmådhat jbland Hedhninganar / såsom scriffuit är.

Omskärelsen dogher / om tu håller Laghen. Men håller tu icke Laghen / så är tijn omskärelse worden een förhudh. Om nu förhudhen håller Lagsens retferdigheet / mon icke hans förhudh bliffua reknat för omskärelse? Och ther medh skeer tå / at thet som aff naturen är förhudh / och fulkompnar Laghen / skal döma tigh / som vnder bookstaffuen och omskärelsen bryter Laghen. Ty thet är icke Jude / som vthwertes är Jude / ey heller thet omskärelse / som vthwertes skeer på köttet. Vthan thet är Jude / som inwertes dolder är / Och hiertans omskärelse / är omskärelse / thz som skeer j Andanom och icke effter bookstaffuen / Hwilkens prijs icke är aff menniskiom vthan aff Gudhi.

(…röffuar) …udhi hö… …är an… …/ Then …röffua …nom all …erckhel… …on.

(aff naturen) Naturligh Lagh är Alt thet tu wilt at tigh göras eller fördragh haffuas skal aff enom androm Thet gör ock tu / och haff fördragh enom androm. Vthi hwilko hela Mosi Lagh begripen är / Såsom Christus sägher Matt. 7. Aff hwilken Lagh Hedhninganar ock icke meer göra / än vthwertes gerningar / såsom Judanar aff Mosi Lagh / Then beklagan och orsakan är / at then ena synden är större än then andra emoot Laghen.

(förhudhen) Förhudh kallar Paulus Hedhninganar / effter the icke woro omskorne som Judanar.

(Andanom) Ande heter thz gudh werckar j menniskionne offuer nature / Bookstaff heter alt thet menniskian kan göra aff sigh sielff vthan Andan.

III. Capitel.

HWadh fördeel haffua tå Judarna? Eller hwadh är omskärelsen nyttigh? Ja / ganska mykit. Först / at them haffuer warit betroodt thet Gudh talat haffuer. Hwadh macht ligger ther på / at somlighe aff them icke troodde? Skulle theras otroo göra Gudz troheet om intet? Bortt thet. Ware heller Gudh sanferdigh / och hwar och een menniskia lögnachtigh.

Psal. cxvj. Psalm. lj. Såsom scriffuit är / På thet tu bliffuer retferdigh j tijn ord / och offuerwinner när tu dömes.

Är thet nu så at wår oretferdigheet prijsar Gudz retferdigheet / Hwadh wilie wij säya? Är tå Gudh oretferdigh som wredhgas ther offuer? (Jagh talar effter menniskio sett) Bort thet / Ty huru kunde Gudh tå döma werldena? Ty om Gudz sanning worde yppare aff minne lögn honom til prijs / Hwj skulle iagh tå än nu dömas som en syndare? och icke heller göra (såsom wij wardom försmådde / och som någhre säya / at wij skole säya) Låt oss göra ondt / på thet ther kommer gott aff. Hwilkas fördömelse är all rett.

Huru är tå ther om. Haffue wij någhon fördeel för them? Alszingen. Ty wij haffue thet nu bewijsat / at bådhe Judar och Greker äro alle vnder synd / Psalm. 14. Psalm. 6. som scriffuit ståår / Then är icke til som retferdigh är / icke en. Jngen är ock then som förståndigh är / Jngen är som achtar Gudh. Alle haffua affwiket / allesamman äro onyttighe wordne. Jngen är som gott gör / icke til en. Theras stru-

ras strupe är een öpen graff / Theras tungor bruka the til swek / Huggorma eter vnder theras leppar / Theras munn är full medh bannor och bitterheet. Theras fötter snare til vthgiwta blodh / Förtryckelse och wedhermödha j theras wäghar / och fridzens wägh weta the icke / Gudz reddhoghe är icke för theras ögon. Psal 140. Isaie. 59.

Så wete wij / at alt thet Laghen sägher / thet sägher hon til them som vnder Laghen äro / At hwar och en munn skal tilstoppas / och all werlden skal för Gudhi brotzlighen warda / Therföre at intet kött kan aff Lagsens gerningar warda retferdigt för honom. Ty aff Laghen kenner man syndena. Gala. 2.

Kött tags här för menniskio.

Men nu är Gudz retferdigheet vthan Lagsens tilhielp vppenbar worden / bewijst genom Laghen och Propheterna. Then Gudz retferdigheet (sägher iagh) som kommer aff Jesu Christi troo / til alla och offuer alla the som troo.

Merck här tå han sägher / Alle äro syndare / Thet är hoffuudhstycket j thenna Epistlen och j hela Scrifftenne / at alt är synd / thet genom Christi blodh j troonne icke retferdigat warder / Therföre fatta thenna texten wel / Ty här medh nedherlegs alla gerningars förtiëst och berömelse / som S. Paulus här sägher / och bliffuer allena blotta Gudz nådh.

Ty här är ingen åtskildnat / Allesamman äro the syndare och haffua intet beröma sigh aff för Gudhi. Och warda retferdighe vthan förskyllan / aff hans nådh / genom then förlosning som j Christo Jesu skeedd är / hwilken Gudh haffuer satt för en Nådhastool genom trona j hans blodh / j hwilko han låter see sina retferdigheet / j thy at han förlåter synderna / som bleffna woro vnder Gudz tolamodh / Til at låta see j thenna tijdhen sina retferdigheet / på thet han allena skal wara retferdigh / och göra then retferdighan / som är aff Jesu troo.

Hwar är nu tijn berömelse? Hon är vthelyckt / Medh hwadh Lagh? Medh gerninganars Lagh? Ney / Vthan medh troonnes Lagh.

Så hålle wij nu thet / at menniskian warder retferdigh aff troonne vthan Lagsens gerningar. Eller är Gudh allenast Judanars Gudh? Är han ock icke Hedhninganars Gudh? Ja / wisseligha ock Hedhninganars. Efter thet en Gudh är / som gör omskärelsen retferdigh aff troonne / och förhudhena genom trona. Göre wij tå Laghen om intet medh troonne? Bortt thet / Vthan wij vprettom Laghen.

(vprettom) J the måtto vprettes eller fultgörs Laghen genom trona / at medh tronne warder menniskian retferdigh / och gör sedhan aff itt gott hierta huad Laghen biwdher.

IIII. Capitel.

Hwadh säye wij tå / wår fadher Abraham effter kötet haffua funnet? Thet säye wij / Är Abraham retferdigh worden aff gerninganar / så haffuer han thet han må beröma sigh aff / men icke för Gudhi. Men hwadh sägher Scrifften? Abraham troodde Gudhi / och thet wardt honom reknat til retferdigheet. Men honom som håller sigh widh gerninganar / warder lönen icke reknat aff nådh / vthan aff plicht. Men honom som icke håller sigh widh gerninganar / vthan troor på honom som then ogudhachtigha gör retferdighan / hans troo warder honom reknat til retferdigheet. Gene. 15. Galat. 3. Jaco. 2.

Här bewijsar han medh tw Exempel / at förtienst är ingē / vthan allena Gudz nådh.

Såsom ock Dauid sägher / At saligheten är thens menniskios / hwilko Gudh tilreknar retferdighetena vthan gerningar. Salighe äro the som theras oretferdigheter äro förlåtna / och theras synder äro offuerskyylta. Saligh är then man / som Gudh ingen synd tilreknar. Psalm. 32.

Mon nu thenna saligheten allenast wara kommen offuer omskärelsen / eller ock offuer förhudhena? Wij säye jw / at Abrahe wardt troon reknat til retferdigheet. Huru bleff hon tå honom tilreknat? När han war j omskärelsen / eller när han war j förhudhenne? Icke j omskärelsen / vthan j förhudhenne. Men han toogh omskärelsens tekn för itt insigel til troonnes retferdigheet / hwilka han hadhe j förhudhenne / at han skulle wara allas theras fadher som j ✠ förhudhenne troodde / at sådant skulle ock reknas them för retferdigheet.

✠ (förhudhenne) Abrahā wardt retferdigh j troonne / förr än han omskoren wardt / Gene. 15. at jw nådhen moste wara förr än gerninganar.

retferdigheet. Teslikes ock omskärelsens fadher / icke them allenast som äro aff omskärelsen / vthan ock them som wandra j troonnes footspor / som war j wår fadhers Abrahams förhwdh.

Ty thet löfftet / at han skulle warda werldennes arffuinge / är icke skeedt Abrahe och hans sädh jgenom Laghen / vthan jgenom troonnes retferdigheet. Ty om the som lydha til Laghen / äro arffuingar / så är troon onyttigh worden / och löfftet är bliffuit om intet. Ty Laghen kommer wredhe åstadh / Ty ther ingen Lagh äro / ther är icke heller offuerträdhelse. Therföre moste thet wara aff troonne / at thet skal wara aff nådh / och löfftet fast bliffua allo sädhenne / Icke honom allenast som är aff Laghen / vthan ock honom som är aff Abrahams troo / hwilken är allas wåra fadher. Som scriffuit är / Gene. 17. Jagh haffuer satt tigh til en fadher offuer monga Hedhningar för Gudhi / then tu troodt haffuer / hwilken the dödha gör leffuande / och kallar the ting som icke äro / lijka som the woro.

(allo sädhenue) Bådhe Judom och Hedhningom / Ty Hedhninganar som troo / äro så wel Abrahams sädh som Judarna.

Och han troodde på thet hopp / ther intet hopp war / at han skulle warda monga Hedhningars fadher / som sagdt war til honom / Så skal tijn sädh wara. Gene. 15. Och han wardt icke swagh j troonne / och achtadhe icke sin halff dödha krop / Ty han war når hundradhe åra gammal / Ey heller Sares halffdödha qwidh. Ty han twifladhe intet på Gudz löffte medh otroo / vthan wardt starck j troonne / giffuandes Gudhi årona / och war fulwiss ther på / at then som loffuadhe / han war ock mechtigh thet at hålla. Therföre war thz ock reknat honom til retferdigheet.

(årona) Thē som troor Gudhi / han giffuer honom hans åro / at han är sanferdigh / alzmechtigh / wijs / godh etc. och så vpfyller troon the första ij. bodhen / och gör mēniskiona retferdigha för Gudh / och thet är tå then retta Gudz tienisten

Så är thetta icke allenast scriffuit för hans skul at honom tilreknat wardt / vthan ock för wåra skul / som thet ock så tilreknat warder / når wij troom på honom / som wår HErra Jesum vpweckte jfrå the dödha. Hwilken för wåra synder skul är vthgiffuin / och för wåra rettferdigheet skul vpweckt.

V. Capitel.

Medhan wij nu retferdighe wordne äro aff troonne / haffue wij fridh medh Gudh / genom wår HErra Jesum Christum / genom hwilken wij haffue ock en tilgång j troonne til thenna nådh / som wij vthi ståäm / och berömom oss aff hoppet som wij haffue til then herligheet som Gudh giffua skal. Och icke thet allenast / vthan wij berömom oss ock j bedröffuelsen / wetandes / at bedröffuelse gör tolamodh / och tolamodh gör förfarenheet / förfarenheet gör hopp / men hoppet låter icke komma på skam. Ty Gudz kärleek är vthgutin j wår hierta genom then helgha Anda / som oss giffuin år.

(på skam) Thz är / hoppet haffuer intet feel / så at man någhon tijdh behöffuer skemmas ther aff / at han troodt och hoppas haffuet.

Ty ock Christus / then stund wij än nu swaghe worom ✠ effter tijdhen / haffuer lidhit dödhen för oss syndare. Nu wil nåpligha någhor döö för thet som rett är. För thet som gott är / toorde til ewentyrs någhor döö. Therföre beprijsar Gudh sin kärleek til oss / at Christus är dödh för oss / når wij än nu wore syndare. Så warde wij jw mykit meer beholdne genom honom för wredhenne / effter wij äre retferdighe giorde j hans blodh.

✠ (effter tijdhen) Alle the som troo skola / äro förseedde aff ewigh tijdh / at the skola förlossadhe warda vthu swagheten / vthi hwilka the äro en tijdh long

Ty effter wij wordom förlijkte medh Gudhi / genom hans sons dödh / then stund wij än nu wore owener / Mykit meer / effter wij äre förlijkte / bliffue wij nu beholdne genom hans lijff. Icke allenast thet / vthan wij berömom oss ock aff Gudhi / genom wår HErra Jesum Christum / genom hwilken wij nu förlijkningen fått haffue.

(aff Gudhi) At Gudh hörer oss til / och wij honom / och haffuom alt gott meenlighit medh honom j all förtröstning.

Therföre / såsom jgenom ena menniskio är synden kommen j werlden / och för syndennes skul dödhen / Och är så dödhen kommen offuer alla menniskior / effter the alle syndat haffua. Ty synden war wel j werldenne alt in til Laghen.

Laghen. Men ther ingen Lagh är / ther achtas icke synden / vthan dödhen war welligh alt jfrå Adam in til Mosen / offuer them ock / som icke hadhe syndat j sådana offuerträdhelse som Adam / hwilken är hans lijknelse som tilkommande war.

(lijknelse) Såsom Adam medh sinne synd/vthā wår skul haffuer förderffuat oss/ Så haffuer ock Christus medh sinne retferdigheet/ vthan wår förtienst giordt oss saligha.

Men thet haffuer sigh icke så medh gåffuonne/ som medh syndenne. Ty om jgenom eens menniskios synd äro monge dödhe / så är mykit meer Gudz nådh och gåffua mongom rijkeligha widherfaren / genom Jesum Christum som then ena menniskian war j nådhenne.

Och är icke gåffuan allenast offuer ena synd / såsom förderffuet är kommet för thens ena syndarens ena synd. Ty domen är kommen aff eenne synd til fördömelse / men gåffuan aff monga synder til retferdigheet.

Ty om dödhen haffuer för eens synd skul / welligh warit jgenom en / mykit meer skola the som vndfå nådhennes och gåffuonnes fulheet til retferdigheet/ wara wellighe j liffuena genom en / Jesum Christum.

(genom en) Merck/ at han talar här om arffsynden/ som kommen är aff Adams olydhno/ aff hwilko alt thet j oss är/ är syndeligit.

Ty såsom för eens synd skul/ är fördömelse kommen offuer alla menniskior / så kommer ock jgenom eens retferdigheet lijffzens retferdning offuer alla menniskior. Ty såsom för eenne menniskios olydhno äro monge wordne syndare / så warda ock för eens lydhno skul monge retferdighe.

(för eenne menniski.) Såsom Adams synd är worden wår egen/ så är ock Christi retferdigheet worden wår eghe.

Men Laghen är ock så här medh inkommen/ at synden skulle offuerflödha / men ther synden offuerflödde / ther offuerflödde tå nådhen mykit meer / På thet at såsom synden haffuer welligh warit til dödhen / så skulle ock nådhen welligh wara genom retferdighetena til ewinnerlighit lijff / genom Jesum Christum.

VI. Capitel.

HWadh wilie wij tå såya: Skole wij bliffua j syndenne / på thet nådhen skal offuerflödha: Bortt thet. Wij som äre dödhe jfrå syndenne / huru skulle wij än nu leffua j henne: Weten j icke brödher / at alle wij som äre döpte til Christum Jesum / wij äre döpte j hans dödh: Så äre wij jw begraffne medh honom genom dopet j dödhen / at såsom Christus är vpweckt jfrå the dödha genom Fadhrens herligheet / så skole ock wij wandra j itt nytt leffuerne. Ty om wij samt medh honom inplantadhe wardom til en lijka dödh / så warde wij ock vpståndelsen lijke / Wetandes / at wår gamla menniskia är korssfest medh honom / På thet at syndakroppen skal warda om intet / at wij icke här effter tiena skole syndenne. Ty then som dödher är / han är retferdighat jfrå syndenne.

(hans dödh) At wij ock såsom hā döö skolom / Ty wij döö icke aldeles jfrå syndenne förr än köttet döör ock lekamligha.

Äre wij dödhe medh Christo / så troo wij / at wij ock skole leffua medh honom / Wetandes / at Christus som jfrå the dödha vpweckt är / döör intet meer / dödhen fåår intet meer macht offuer honom. Ty thet han bleff dödh / bleff han syndenne dödh en gång / Men thet han leffuer / leffuer han Gudhi. Så håller ock j idher ther före / at j ären dödhe syndenne / och leffuen Gudhi genom Christum Jesum wår HErra.

ȣ (welligh) Merck at helgha menniskior haffua än nu ond lusta / thā the doch icke effterfölia.

Så låter nu icke syndena welligh wara j idhar dödheligha lekamen / så at j henne effterfölien vthi hennes lustar. Och giffuer icke syndenne idhra lemmar til oretferdighetennes wapn / vthan giffuer idher sielffua Gudhi / lijka som the ther dödhe haffua warit / och nu leffua. Och idhra lemmar Gudhi til retferdighetennes wapn. Ty synden skal icke warda ȣ welligh offuer idher / effter j ären icke vnder Laghen / vthan vnder ✝ nådhenne.

✝ (vnder nådhenne) Så lenge nådhen regerar / bliffuer samwetet frijtt och twingar syndena vthi köttena. Men ther nådhen icke är / regerar synden / och Laghen fördömer samwetet.

Huru tå: Skole wij synda medhan wij äre icke vnder Laghen / vthan vnder nådhenne: Bortt thet. Weten j icke at hwem j giffuen idher för tienare til at lydha / hans tienare ären j som j lydhighe ären / ehuadh thet är meer syndenne til dödhen / eller lydhnonne til retferdighetena: Men loffuat ware

Gudh

Gudh / at j haffue warit syndennes tienare / och ären doch aff hiertat lydighe wordne vthi then lärdoms effersyyn / som j ären giffne til. Men nu medhan j ären friyadhe jfrå syndenne / ären j retferdighetennes tienare wordne.

Jagh talar här om effter menniskiors sett / för idhra köttzligha skröplighet skul. Lijka som j haffuen idhra lemmar giffuit orenlighetenne och oretferdighetenne til tienst / jfrå then ena oretferdighetenne til then andra / så giffuer ock nu idhra lemmar retferdighetenne til tienst / at the mågha warda helighe. Ty tå j woren syndennes tienare / tå wore j frij jfrå retferdighetenne / Hwadh gagn hadhen j tå aff thet / ther j nu blyiens widh: Ty til sådant är dödhen endalychten. Men nu medhan j ären frij wordne jfrå syndenne / och wordne Gudz tienare / haffuen j idhor frucht / at j helighe warden / och til endalycht / ewinnerlighit lijff. Ty syndennes löön är dödhen / men Gudz gåffua är thet ewigha liffuet / genom Christum Jesum wår HErra.

VII. Capitel.

WEten j icke käre brödher (Ty iagh talar medh them som Laghen weta) at Laghen regnerar offuer menniskiona / så lenge hon leffuer: Ty een quinna som j manz wold är / så lenge mānē leffuer / är hon bunden til Laghen / Men om mānen döör / så bliffuer hon löös jfrå manzens Lagh. Mē om hon är med en annan man medhan hennes man leffuer / tå warder hon kallat een hoorkona. Men döör mannen / så är hon frij jfrå Laghen / at hon icke warder een hoorkona / om hon är när en annan man.

Så ären ock j mine brödher / dödadhe jfrå Laghen genom Christi lekamen / at j skolen wara när enom androm / nemligha / när honom som är vpstånden jfrå the dödha / På thet wij skole göra Gudhi frucht. Ty tå wij worom köttzlighe / tå woro the syndigha begärelsen (som Laghen vpweckte) mechtigh j wåra lemmar / at göra dödhenom frucht. Men nu äre wij friyadhe jfrå Laghen / dödhe jfrå henne / som oss hölt fångna / Så at wij skole tiena vthi itt nytt wesende effter Andan / och icke vthi thet gamla wesendet effter bookstaffuen.

Hwadh wilie wij tå såya / Är Laghen synd: Bortt thet. Men syndena kende iagh icke / vthan aff Laghen. Ty iagh hadhe intet wist aff begärelsen hadhe icke Laghen sagdt / Tu skalt icke begära. Tå toogh synden tilfelle aff bodhordet / och vpweckte j migh all begärelse / Ty vthan Laghen war synden dödh / Och iagh leffde foordom vthan Lagh. Men när bodhordet kom / fick synden lijff igen / Och iagh wardt dödh. Så fanz tå / at bodhordet som migh war giffuit til lijffs / thet war migh til dödz. Ty synden toogh tilfelle aff bodhordet / och besweek migh / och drap migh ther medh. Så är wel Laghen heligh / och bodhordet heligt / och retferdigt och gott.

Är tå thet som gott är / wordet migh til dödz: Bort thet. Men synden / på thet hon skulle synas wara synd / haffuer medh thet gott är / werckat dödhen j migh / På thet synden skulle warda offuermåtton syndigh genom bodhordet. Ty wij wete / at Laghen är andeligh / men iagh är köttzligh / sålder vnder syndena. Ty iagh weet icke hwadh iagh gör / Ty iagh gör icke hwadh iagh wil / vthan thet iagh hatar / thet gör iagh. Om iagh nu gör thet iagh icke wil / så samtycker iagh / at Laghen är godh. Så gör icke nu iagh thet / vthan synden som boor j migh. Ty iagh weet / at j migh / thet är / j mitt kött / boor icke gott. Wilian haffuer iagh / men at göra gott / thet finner iagh icke. Ty thet goodha som iagh wil / thet gör iagh intet / Vthan thet onda som iagh icke wil / thz gör iagh. Om iagh nu gör thet iagh icke wil / så gör icke nu iagh thet / vthan synden som boor j migh.

(iagh gör) Göra heter icke här at fulkompna gerninganar / vthan känna begärelsen / at hō rörer sigh / Men fulkompna / är at leffua reen vthan all begärelse / huilket icke skeer j thetta liffuet.

(inwertes) Inwertes menniskia heter här anden som fødder är aff nådhen/huilken j helgha menniskior stridher emoot then vthwertes menniskion. Vthwertes menniskia heter thz menniskian är vthan nådhena aff blotta naturen ee huadh thet är/förnufft/sinne/eller annat/Ty thet är alt befengt med synd

Så finner iagh nu migh een Lagh/iagh som wil göra thet gott är/at thet onda lodher widh migh/Ty iagh haffuer lust til Gudz Lagh/effter then inwertes menniskiona. Men iagh seer een annor Lagh j mina lemmar/som strijdher emoot then Lagh som j min hogh är/och griper migh fången vthi syndennes Lagh/som är j mina lemmar. Jagh arm menniskia/hoo skal lösa migh jfrå thenna ✠ dödzens krop? Gudhi tackar iagh genom Jesum Christum wår HErra. Så tienar iagh nu Gudz Lagh medh hoghen/Men medh kötet tienar iagh syndennes Lagh.

VIII. Capitel.

✠ (dödzens) Dödh heter här then jemmer och mödha j stridhenne emoot syndene/såsom Exodi 8. Pharao sadhe. Tagh thenna dödhen jfrå migh och meente gräshopponar.

‡ (fördömelighit) Endoch synden rasar j kötet/så kan hö doch icke fördöma menniskiona/Ty anden är retferdigh/och stridher ther emoot.

⁂ (kötzligha) Wara kötzligha sinnat/är intet köta om gudh/intet acta honom/intet hålla aff honom. Andeligha sinnat/är twert emoot.

SÅ är nu intet ‡ fördömelighit j them som äro j Christo Jesu/the som icke wandra effter kötet/vthan effter Andan. Ty Andans Lagh som lijff giffuer j Christo Jesu/haffuer giordt migh frij jfrå syndennes och dödzens Lagh. Ty thet som Laghen icke kunde åstadh komma/j thet hon wardt förswaghat aff kötet/thet giorde Gudh/sendandes sin Son j syndeligh kötz lijknelse/och fördömde syndena j kötet genom synd/På thet/then retferdigheet som Laghen eska/skulle warda fulbordat j oss/som icke wandrom effter kötet/vthan effter Andan.

Ty the som kötzlighe äro/the äro ⁂ kötzligha sinnadhe/Men the som andelighe äro/the äro andeligha sinnadhe. Ty kötzens sinne är dödhen/men Andans sinne är lijff och fridh. Ty kötzlighit sinne är en fiendskap emoot Gudh/effter thet är icke Gudz Lagh vnderdånigt/icke kan thet heller. Men the som äro kötzlighe/kunna icke wara Gudhi tecke.

Men j ären icke kötzlighe/vthan andelighe/om Gudz Ande annars boor j idher. Ty hwilken icke haffuer Christi Anda/han hörer icke honom til. Men om Christus är j idher/så är wel lekamenen dödh för syndennes skul/Men Anden är lijffuet/för retferdighetennes skul. Om nu hans Ande/som Jesum vpweckte jfrå the dödha/boor j idher/Så skal ock then som Christum vpweckte jfrå the dödha/göra idhor dödheligha lekamen leffuande/för sin Anda skul/som j idher boor.

Så äre wij nu käre brödher/skyllighe/icke kötena/at wij skole leffua effter kötet/Ty om j leffuen effter kötet/så skolen j döö. Men om j dödhen kötzens gerningar medh Andanom/så skolen j leffua. Ty alle the som driffuas aff Gudz Anda/the äro Gudz barn. Ty j haffuen icke fått träldomsens anda åter til reddhogha/Vthan j haffuen fått vthkoradha barns Anda/j hwilkom wij rope/Abba käre Fadher. Then samme Anden witnar medh wår anda/at wij äre Gudz barn/Äre wij nu barn/så äre wij ock arffuingar/nemligha/Gudz arffuingar/och Christi medharffuingar. Om wij annars lijdhom med honom/at wij ock medh honom komma måghom til herligheten. Gala. 4. 2. Timo. 2.

Ty iagh håller thet så före/at thenna tijdzens wedhermödha/är icke lijka emoot then herligheet/som på oss vppenbaras skal. Ty creaturens högheligha åstundan/wenter effter/at Gudz barn skola vppēbaras. Effter creaturen äro wanskelighetenne vnderkastat emoot sin wilia/Men för hans skul/som them vnderkastat haffuer/på een förhopning. Ty creaturen skola ock warda frij aff förgengelighetennes träldom/til Gudz barnas herligha frijheet. Ty wij wete/at hwart och itt creatur suckar och engslas medh oss alt här til.

(engslas) Som een quinna som quelies medh barn.

(Barnaskapet) Thz är/anammade warda för Gudz barn.

Och icke the allenast/vthan ock wij sielffue som haffuom Andans förstling/suckom ock widh oss sielffua effter Barnaskapet/och wentom wår krops förlosning/Ty wij äre wel salighe wordne/doch j hoppet. Men hoppet om thet synes/är thet icke hopp/Ty huru kan man hoppas thet man seer? Om wij nu hoppes thet wij icke seem/så wente wij thet medh tolamodh.

Sammaledhes hielper ock Anden wåra skröpligheet. Ty wij wete icke

hwadh

hwadh wij skolom bidhia/såsom thet bör sigh/Vthan sielffuer Andē manar gott för oss medh osäyeligha suckan. Men han som skodhar hiertan/han weet hwadh Andans sinne är/Ty han manar för helghonen effter Gudz behagh. Men wij wete/at them som haffua Gudh käär/tiena all ting til thet betsta/the som effter vpsåtet äro kalladhe. Ty hwilka han haffuer förseedt/them haffuer han ock beskärdt/at the skulle warda hans Sons belete lijke/På thet han skal wara then förstfödde jbland monga brödher. Men them som han haffuer beskärdt/them haffuer han ock kallat. Och them som han haffuer kallat/them haffuer han ock giordt retferdigha. Men them som han haffuer giordt retferdigha/them haffuer han ock giordt herligha.

Hwadh wilie wij nu säya här til? Är Gudh för oss/hoo kan wara emoot oss? Hwilken ock icke haffuer skonat sin eghen Son/vthan giffuit honom vth för oss alla/Huru skulle han icke ock giffua oss all ting medh honom? Hwilken wil beklagha them som Gudh haffuer vthkorat? Gudh är then som retferdighar. Hwilken är then som wil fördöma? Christus är then som lidhit haffuer dödhen/Ja/han är ock then som vpweckt är/then ock sitter på Gudz höghra hand/och manar gott för oss.

Hoo kan skilia oss jfrå Gudz kärleek? Bedröffuelse? Eller ångest? Eller förfölielse? Eller hunger? Eller nakenheet? Eller farligheet? Eller swerd? Såsom scriffuit är/För tina skul wardom wij dödadhe hela daghen/wij wardom holdne för slachtofåår. Men j alt thetta offuerwinne wij/genom honom som oss elskat haffuer. Ty iagh är wiss ther på/at hwarken dödh/eller lijff/eller Änglar/eller Förstadöme/eller welligheter/eller the ting som nu äro/eller the ting som tilkomma skola/eller högheet/eller diwpheet/eller någhot annat creatur/kan skilia oss jfrå Gudz kärleek/som är j Christo Jesu wårom HErra.

IX. Capitel.

IAgh sägher sanningen j Christo/och liugher icke/som mitt samwet bär migh ther witne til j them helgha Anda/at iagh haffuer ena stora sorgh och idhkeligha pino j mitt hierta. Jagh haffuer sielffuer vnskat migh bortkastat jfrå Christo för mina brödher skul/som migh kötzligha skylle äro/hwilke äro aff Jsrael/hwilkom Barnaskapet tilhörer/och Herligheten/och Förbundet/och Laghen/och Gudz tiensten/och Löfften/hwilkas äro fädherna ther Christus aff födder är på kötzens wegna/hwilken är Gud offuer all ting loffuat ewinnerligha/Amen.

Thetta sägher iagh icke för then skul/at Gudz ord äro om intet worden/Ty the äro icke alle Jsraeliter som äro aff Jsrael. Icke äro the heller alle söner/at the äro Abrahams södh/Vthan j Jsaac skal tigh kallas Sädhen/Thet är/Icke äro the Gudz barn/som äro barn effter kötet/vthan the som äro barn effter löfftet/the warda reknadhe för sädh. Ty thetta är löfftes ordet/Jagh skal komma j thenna tijdhen/och Sara skal haffua en son.

Och icke allenast thet/vthan ock Rebecca wardt en gång haffuande aff Jsaac wårom fadher/Ty förr än barnen woro född/och hadhe hwarken gott eller ondt giordt/På thet Gudz vpsååt skulle bliffua ståndande effter vthkorelsen/icke för gerninganars skul/vthan aff kallarens nådhe wardt henne sagdt/Then större skal tiena thē mindra. Såsom scriffuit är/Jacob elskadhe iagh/men Esau hatadhe iagh.

Hwadh wilie wij tå säya? Är Gudh oretferdigh? Bort thet. Ty han sägher til Mosen/Hwilkom iagh är nådheligh/honom är iagh nådheligh/Och offuer hwilken iagh förbarmar migh/offuer honom förbarmar iagh

migh.

migh. Så ståår thet nu icke til någhors manz wilia eller lop / vthan til Gudz barmhertigheet. Ty Scrifften sågher til Pharao / Ther til haffuer iagh vpweckt tigh / at iagh skal bewisa mina macht på tigh / Och at mitt nampn skal warda förkunnat j all land. Så förbarmar han nu sigh offuer hwem han wil / Och hwem han wil / förhårdar han.

Så må tu såya til migh. Hwadh skyllar han tå oss? Hoo kan stå emoot hans wilia? O menniskia / hoo åstu som wil trätta medh Gudh? Icke sågher thet ting som giordt år / til sin Mestare / Hwj haffuer tu giordt migh sådana? Haffuer icke en Pottomakare macht at göra aff en klimp itt kaar til hedher / och thet andra til wanhedher? Therföre tå Gudh wille låta see wredhena / och kungöra sina macht / haffuer han medh stoor tolsamheet lidhit wredzens kaar / som åro tilreedd til fördömelse / På thet han skulle kungöra sinne herligheetz rijkedom på barmhertighetēnes kaar / som han haffuer tilreedt til herligheet. Hwilka han ock kallat haffuer / nemligha oss / icke allenast aff Judomen / vthan ock aff Hedhningomen. Såsom han ock sågher genom Oseam / Thet som icke war mitt folck / thet skal iagh kalla mitt folck. Och then migh intet kåår war / skal iagh kalla mijn kåra. Och thet skal skee / at ther som haffuer warit sagdt til them / J åren icke mitt folck / ther skola the warda kalladhe leffuandes Gudz barn.

Men Isaias ropar för Israel / Om talet på Israels barn ån wore som sanden j haffuet / så skola doch the igenleeffde warda salighe. Ty han skal wel låta förderffua them / och doch likwel stilla thet förderffuet til retferdigheet. Ty HERREN skal stilla förderffuet på jordenne. Och såsom Isaias sadhe tilförenna / Hadhe icke HERREN zebaoth igenleeffdt oss sådh / tå hadhe wij warit såsom Sodoma och lijka som Gomorra.

Hwadh wilie wij tå såya? Thet såye wij / Hedhninganar som icke farit haffua effter retferdighetenne / the haffua fått retferdigheten / Then retferdigheet (menar iagh) som aff troonne kommer. Men Israel som foor effter retferdighetennes Lagh / kom icke til retferdighetennes Lagh. Hwarföre? Therföre / at the icke sökte thet aff troonne / vthan såsom aff Lagsens gerningar. Ty the stötte sigh på Förtörnelsestenen / Såsom scriffuit år / Sij / iagh legger j Zion en Förtörnelsesteen / och ena Förarghelseklippo / Och hwar och en som troor på honom / skal icke komma på skam.

Exodi 9. / Osee 2. / Isaie 10. / Isaie 1. / Isaie 28.

(stilla)
Endoch then större delen faller / at the bliffua otrogne / wil han doch icke låta them alla så falla / vthan behålla the igēbleffna / och igenom thēthes rijkelighare vthspridha sijn ord och nådhe / ther the igenom retferdighe och herlighe warda.

(förtörnelse.)
At Christus gör menniskiona retferdigha vtan gerningar / thet troo the icke / Therföre stöta the sigh på honom och förarghas.

X. Capitel.

BRödher / mins hiertans begår och böön til Gudh / år för Israel / at the måtte warda salighe. Ty iagh bår witne medh them / at the haffua nijt om Gudh / doch icke wijsligha. Ty the förstå icke Gudz retferdigheet / vthan fara effter at vpretta sijn eghen retferdigheet / och åro så icke Gudz retferdigheet vndergiffne. Ty Christus år Lagsens ende til retferdigheet / hwariom och enom som troor.

Moses scriffuar om then retferdigheet som kommer aff Laghen / at hwilken menniskia som thet gör / hon leffuer ther vthi / Men then retferdigheet som år aff troonne / sågher så / Sågh icke j titt hierta / Hoo wil fara vp j himmelen? (Thet år / At hemta Christum hår nedh) Eller hoo wil fara nedh j diwpet? (Thet år / At hemta Christum vp igen jfrå the dödha) Men hwadh sågher Scrifften? Ordet år hardt når tigh / nemligha / j tinom munn och j titt hierta. Thetta år thet ordet om trona som wij predicom. Ty om tu bekenner medh tinom munn Jesum / at han år HErren / och troor j titt hierta / at Gudh haffuer vpweckt honom jfrå the dödha / så warder tu saligh. Ty medh hiertans troo warder man retferdigh / och medh munsens bekennelse / warder man saligh. Ty Scrifften sågher / Hwar och en som troor på honom / skal icke komma på skam.

Leuit. 18. Galat. 3. / Deute. 30. / Isaie 28.

(leffuer ther vthi)
Thz år / hon vndflyr med vthwertes gerningar / ther vthwertes straff som Laghen haffua medh sigh / men för Gudhi år ther intet.

(j himmelen)
Then icke troor / at Christus år dödh / och vpstånden / til at retferdigha oss jfrå synden / han sågher j sitt hierta / Hoo år stighen vp j himmelen / och nedherfaren j diwpet? Och thenne wil tå medh gerningar / och icke medh troonne retferdigh warda.

Thet

Thet år ingen åtskildnat emellan Juda och Greek / Ty en HErre år öffuer alla / rijker offuer alla them som åkalla honom. Ty hwar och en som åkallar HERRANS nampn / skal warda saligh. Men huru skola the åkalla then / the haffua icke troodt på? Och huru skola the troo honom / som the haffua intet hördt aff? Och huru skola the höra / vthan Predicare? Och huru skola the predica / vthan the warda sende? Såsom scriffuit år / O huru liufflighe åro theras fötter som fridh förkunna / theras som gott förkunna. Men the åro icke alle Euangelio lydhighe / Ty Isaias sågher / HERRE / hoo troor wår predican? Så år troon aff predicanen / men predicanen genom Gudz ord. Så sågher iagh nu / Haffua the icke hördt thet? Theras liwdh år iwvthgånget j all land / och theras ord til werldennes endar.

Men iagh sågher / Haffuer tå Israel thet icke fått weta? Then förste Moses sågher / Jagh skal vpweckia idher til nijt medh thet folck / som icke år folck / och medh itt galet folck skal iagh reeta idher. Driſtar ock Isaias sigh til / och sågher / Jagh år funnen aff them / som intet sökte migh / Och år worden vppenbar them / som intet sporde effter migh. Men til Israel sågher han / Hela daghen haffuer iagh vthreckt mina hender til thet otroghna och genstortigha folcket.

Joel 2. / Isaie 52. / Isaie 53. / Psalm. 19 / Deute. 32. / Esaie 65.

XI. Capitel.

SA° sågher iagh nu / Haffuer tå Gudh bortkastat sitt folck? Bortt thz. Ty iagh år ock en Israelit aff Abrahams sådh aff BenJamins slechte. Gudh haffuer icke bortkastat sitt folck / som han hadhe förseedt tilförenna. Eller weten j icke hwadh Scrifften sågher om Eliam? Huru han gåår fram för Gudh emoot Israel / och sågher / HERRE / the haffua dråpet tina Propheter / och haffua slaghet nedh tijn Altare / och iagh år allena igenbliffuen / och the fara effter mitt lijff. Men hwadh sågher honom Gudz swar? Jagh haffuer migh igenleeffdt siw tusend mån / som icke haffua bögdt sijn knå för Baal. Så år thet ock j thenna tijdhen medh the igenleeffda effter nådhennes vthkorelse. År thet nu aff nådh / så år thet icke aff gerningom / annars wore nådh icke nådh. År thz ock aff gerningom / så år thet nu icke nådh / annars år gerning icke gerning.

Huru året tå? Thet Israel söker / thet fåår han icke / men vthkorelsen fåår thet / The andre åro förblindadhe. Såsom scriffuit år / Gudh haffuer giffuit them en förbittrat anda / O°ghon / at the icke see skola / och öron at the icke höra skola / alt hår til dags. Och Dauid sågher / Låt theras boord warda een snaro och til bekayelse / och til förarghelse / och them til theras retta löön. Warde theras öghon förblindat / at the icke see / och bögh theras rygg altijdh.

Så sågher iagh nu / Haffua the tå för then skul stött sigh / at the skulle falla? Bortt thet. Men aff theras fall hende Hedhningomen saligheet / på thet at han ther medh skulle vpweckia them til nijt. År nu theras fall werldennes rijkedom / och theras förminskelse år Hedhninganars rijkedom / Huru mykit meer theras fulheet? Idher Hedhningomen sågher iagh / Effter thet iagh år Hedhninganars Apostel / prijsar iagh mitt embete / om iagh kunde någhroledhes vpweckia them som mitt kött åro til nijt / och göra någhra saligha aff them. Ty om theras ✝ bortkastelse år werldennes försoning / hwadh bliffuer tå theras vptaghelse annat / ån lijff jfrå the dödha. År ✝ förstlingen heligh / så år ock wel hele deghen heligh / Och om roten år heligh / så åro ock quistanar helighe.

Om nu någhre aff quistanar åro affbrotne / och tu som war itt willoliotråå bleff ther inimpat igen / och år worden deelachtigh aff Oliotråns root och fetma / så förröm tigh icke emoot quistanar. Om tu förrömer tigh /

3. Reg. 19. / Isaie 6. Psal. 69.

(förseedt)
Thz år icke alt Gudz folck som Gudz folck heter / Therföre om ån största delen bort kastadhes / som åro the oförseedde / bliffuer doch likwel gudz folck behållet j them som förseedde åro.

(vthkorelse)
Thet år / the som vthwalde åro j gudz folck.

✝ (bortkastelse)
Såsom Laghen år icke för thz skul satt at synden skal förökas ther aff / vthan til at kenna synden / Så åro ock Judanar icke falne för Hedhninganars förbåtring skul / vthan at the skola reetas ther aff til nijt / och effter fölia Hedninganar / lijka som tilförenna sagdt år / at Laghen år godh / och år doch een vrsaak til mera synd Så år ock twert emoot Judanars fal ondt / och år doch een vrsaak wordet til Hedhninganars betsta.

✝ (förstlingen) Kalla hår / ther man först tager aff deghen.

mer tigh/ så bär jw icke tu rotena / vthan roten bär tigh. Så sägher tu kåå Quistanar äro aff brotne/på thet iagh skulle inimpas. Sant sägher tu / The äro aff brotne för otroon skul / men tu äst ståndandes genom trona. War icke förstålt j titt sinne/vthan war j reddhogha. Ty haffuer Gudh the naturligha quistar icke skonat/see til/at han icke heller skonar tigh.

Så see nu här Gudz godheet och strengheet. Strengheten på them som föllo/och godheten på tigh/så framt tu bliffuer j godhetenne/annars warder tu ock aff huggen. Och the inimpas igen/om the icke bliffua j otroonne /Ty Gudh är mechtigh åter inimpa them.Ty äst tu aff itt naturlighit willolioträå aff huggen / och föruthan naturen inimpat vthi itt sanskylligt olioträå / Huru mykit meer mågha the/som naturlighe quistar äro/inimpas vthi sitt eghit olioträå.

Kåre brödher/Jagh wil icke fördölia idher thenna hemligheet / på thet j icke skolen hogmodhas widh idher sielffua / at blindheten är Jsrael endeels wedherfaren/til tess Hedhningarnars fulheet inkommen är/och så warder hele Jsrael saligh. Såsom scriffuit är / Aff zion skal then komma/ som friya skal/och affwenda ogudhachtigheten aff Jacob. Och thetta är mitt Testament medh them/tå iagh borttagher theras synder. Effter Euangelium håller iagh them för owener för idhra skul / men effter vthkorelsen haffuer iagh them kåår för fädherna skul. [Isaie 59]

Ty Gudz gåffuor och kallelse äro sådana / at han kan them icke ångra. Ty såsom ock j foordom icke troodden på Gudh / och haffuen doch nu offuer theras otroo fått barmhertigheet. Så haffua ock nu the icke welet troo på then barmhertigheet/som idher wedherfaren är/at them måtte ock barmhertigheet wedherfaras. Ty Gudh haffuer alt beslutet vnder otroo/ På thet han skal förbarma sigh offuer alla.

O hwilken diwpheet aff then rijkedom/ som är / bådhe j Gudz wijsdom och kundskap/Huru obegripeligha äro hans domar/ och oransakelighe hans wäghar. Ty hoo haffuer kendt HErrans sinne? Eller hoo haffuer warit hans rådhgiffuare? Eller hoo haffuer giffuit honom någhot tilförenna/thet honom skal betalat warda? Ty aff honom / och jgenom honom / och j honom/äro all ting/Honom ware åra j ewigheet/Amen. [Isaie 40]

(vnder otroo) Thetta är beslutningen / på alt thet S. Paulus j thenna Epistlen handlat haffuer/at alla menniskior äro otrogh etc. aff sigh sielff/ och achta intet Gudh/som j 14. Psalmē scriffuit är/ och dragher thetta ordet lijkt widh thet j 3 Cap. sagdt är/ at alle haffua syndat/ Och kan för thy skul ingen bliffua saligh aff sin förskyllan/ vthan behöffua / at Gudh skal göra miskund medh them.

XII. Capitel.

SÅ förmanar iagh nu idher / kåre brödher / widh Gudz barmhertigheet / at j vthgiffuen idhor lekamen til itt offer/ som är leffuande / heligt och Gudhi behagelighit / idhra skäligha Gudztienst. Och håller idher icke effter thenna werldenne/ vthan förwandlen idher medh idhars sinnes förnyielse/at j måghen förfara/hwadh Gudz godhe/behaglighe/ och fulkomlighe wilie är. Ty iagh sägher jgenom then nådh som migh giffuen är / hwariom och enom aff idher/at ingen hålle meer aff sigh/än honom bóór hålla/ Vthan hålle sigh så at ther är måtta medh/effter som Gudh haffuer vthdelat huariom och enom troonnes mått. [Ephe. 5. 1. Tessa. 4]

Ty såsom wij vthi en lekamen haffue monga lemmar / Men alle lemmar haffua icke alt samma embete/ Så äre wij nu monge en lekamen j Christo/men inbyrdes äre wij hwar annars lemmar / och haffue åtskilieligha gåffuor/effter thy nådh som oss giffuin är. Haffuer någhor prophetiam/ så ware hon eens ó medh troonne. Haffuer någhor itt embete/ så achte han ther på. Lårer någhor / så achte han på lårona. Förmanar någhor / så achte han på förmaningen. Giffuer någhor / så giffue vthi eenfaldigheet. Regerar någhor/så regere medh vmsorgh. Gör någhor barmhertigheet / så göre thet medh frögd. [1. Corint. 12. Ephe. 4]

ó (medh troonne) All Prophetia eller vppenbarelse / som icke dragher in på Christum/ såsom på eendesta tröstten / ehuru kosteligen hon är / så är hon doch icke eens medh troonne / som Paulus här sägher.

(Lårer) Thy lårer man som icke weta / them förmanar man som förr wiste.

Kårleken

Kårleken ware vthan skrymtan. Hater thet onda / bliffuandes widh thet gott är. Warer hwar medh annan wenlighe vthi brodherligh kårleek. Then ene förekomme then andra medh inbyrdes hedher. Warer icke tröghe vthi thet j haffuen för hender. Warer brinnande j Andanom. Skicker idher effter tijdhen. Warer gladhe j hoppet. Tolighe j bedröffuelse. Håller på bidhia. Deler idhart til the helighas nödtorfft. Herbergher gerna. Taler wel om them som gå effter idhart arghasta/Taler wel/och vnsker them icke ondt. Glädhiens medh them som gladhe äro / Och gråter medh them som gråta. Eens til sinnes medh hwar annan. Håller icke mykit aff idher sielffua/ Vthan håller idher lijka widh them som ringa äro. Håller idher icke sielffua för kloka. Görer ingom ondt för ondt. Winlegger idher om thet som ärlighit är / in för hwar man. Om möghelighit är / så mykit som til idher ståår / så haffuer fridh medh alla menniskior. Hempnens idher icke sielffue / kåre wener / vthan låter (Gudz) wredhe haffua rwm. Ty thet är scriffuit / Mijn är hemden / Jagh skal wedhergellat / sägher HERREN. [1. Corin. 8. Hebre. 12.] [Deute. 32.]

Om nu tin owen hungrar/så giff honom maat/Törster han/så giff honom dricka. När tu thz gör/ så församlar tu glödhandes kohl på hans hoffwudh. Låt tigh icke offuerwunnen warda aff thet onda/vthan öffuerwinn thet onda medh thet godha. [Prouer. 25]

(kohl på) Leggia eeld på owenens hoffuud/ är mz welgerningar göra honō wredh på sigh sielff/ at han haffuer giordt oss emoot.

XIII. Capitel

HWar och en ware Offuerhetenne som wellet haffuer vnderdånigh. Ty ingen Offuerheet är / vthan aff Gudhi. Then Offuerheet som är/hon är skickat aff Gudhi. Therföre / hoo sigh setter emoot Offuerheten / han setter sigh emoot Gudz skickelse. Men the som settia sigh ther emoot / the skola få en doom offuer sigh. Ty the som wellet haffua / äro icke them til reddhogha som wel göra/vthan them som illa göra. Wilt tu icke fruchta för Offuerheten / så gör thet gott är/ så fåår tu prijs aff honom / Ty han är Gudz tienare/tigh til godho. Men gör tu thet ondt är / så må tu rådhas/Ty han bär icke swerdet förgeffues / vthan han är Gudz tienare / en hempnare honom til straff som illa gör.

För then skul moste man wara vnderdånigh / icke allenast för straffet skul/vthan ock för samwetet skul. Therföre mosten j ock giffua skatt / Ty the äro Gudz tienare/som sådant skola sköta. Så giffuer nu hwariom och enom thet j plichtighe ären / Them skatt / som skatt bör / Them toll / som toll bör/ Them rådzl / som rådzl tilhörer / Them hedher / som hedher tilhörer. [Matt. 22.]

(för samwetet) Werldzligh Offuerheet är therföre / at wij må haffua vthwertes fridh/therföre är samwetet aff plichtigh kårleek skylligt / at wara them vnderdånigh.

Warer ingom någhot skyllighe / vthan at j elskens inbyrdes. Ty then som elskar then andra / han haffuer fulbordat Laghen. Ty thet som sagdt är / Tu skalt icke göra hoor. Tu skalt icke dråpa. Tu skalt icke stiela. Tu skalt icke båra falskt witne. Tu skalt icke begåra / Och annat sådant bodh/ thet beslutes j thetta ordet / Tu skalt elska tin nåsta som tigh sielff. Kårleken gör sin nåsta intet ondt. Så är nu kårleken Lagsens fulbordan. [Exod. 20. Deute. 5. Leuit. 19.]

Och medhan wij sådant wete / nemligha/tijdhen / at nu är stunden til at vpstå aff sömpnen (effter wår saligheet är nu nårmer / än tå wij trooddet) Natten är framfaren / och daghē är kommen. Therföre låt oss bortkasta mörkersens gerningar / och jklådha oss liwsens wapn. Låt oss ärligha wandra såsom om daghen / icke j fråtzerij och dryckenskap. Icke j kamrar och okyskheet. Icke j kijff och nijt / Vthan jklådher idher HErran Jesum Christum. Och foordrer kötet / doch icke til kåti.

XIIII. Capitel.

Then

(bekymrer) Tweggiahanda Christne äro/ somlighe starcke j troonne/ somlighe swaghe/ Kan henda/ at ingen parten haffuer sigh tilbörliga emoot thē andra/ The starcke förachta the suagha alt förmykit/ the suaghe förarga sigh alt för snart aff ringa saker. Så lärer nu S. Paulus / at the skola retta sigh effter kärleken / at ingen then andra emoot gör eller dömer/ vtā gör och låter/ effter som thē andra nyttigast och tarffueligast kan wara.

Then swagha j troonne / tagher vp / och bekymrer icke samwetet. Then ene troor / at han må allahanda äta / men then som swagh är / han äter kåål. Then ther äter / han föracht icke honom som icke äter. Och then som icke äter / han döme icke honom som äter. Ty Gudh haffuer honom vptaghet. Hoo äst tu som dömer eens annars tienare ? Sinom eghnom Herra ståår han eller faller / men han kan wel warda ståndande / Ty Gudh är wel mechtigh til at göra honom ståndande. Thē ene gör åtskildnat emellan dagh och dagh / then andre håller alla daghar lyka. Hwar och en ware wiss j sitt sinne / Hwilken som achtar någhon dagh / thet gör han HErranom / Och hwilken icke achtar någhon dagh / han gör thet ock HErranom. Hwilken som äter / han äter HErranom / Ty han tackar Gudhi. Then ther icke äter / han icke äter HErranom / och tackar Gudhi. Ty ingen aff oss leffuer sigh sielffuom / och ingen döör sigh sielffuom. Leffue wij / så leffue wij HErranom / Döö wij / så döö wij HErranom. Ehwadh wij nu leffue eller döö / så höre wij HErranom til. Ty Christus är ther på bådhe dödh och vpstånden / och åter leffuande worden / at han skal wara HErre / bådhe offuer leffuandes och dödha.

Men tu hwj dömer tu tin brodher ? Eller tu andre / Hwj förachtar tu tin brodher ? Ty wij moste alle stå fram för Christi domstool. Såsom scriffuit ståår / Så sant som iagh leffuer / sägher HERREN / Migh skola all knää böyas / och alla tungor skola bekenna Gudh. Så moste nu hwar och en aff oss göra Gudhi rekenskap för sigh sielff. Therföre låt oss nu icke meer döma hwar annan. Vthan dömer heller så / at ingen förtörnar sin brodher eller förarghar. Esaie 45. Philip. 2. 2. Cor. 5.

Jagh weet wel / och är thes wiss j HErranom Jesu / at ingen ting äro aff sigh sielff meenligh / Vthan then som håller thet för meenlighit / honom är thet meenlighit. Doch om tin brodher warder bedröffuat offuer tin maat / så wandrar tu allaredho icke effter kärleken. Förderffua icke medh tin maat / then som Christus haffuer lidhit dödhen före. Therföre flyr thet så / at idhart godha icke warder vndergiffuit menniskiors förtaal. Ty Gudz Rike är icke maat eller dryck / vthan retferdigheet och fridh / och frögd j them helgha Anda. Then ther vthi tienar Christo / han är Gudhi teck / och menniskiomen bepröffuat.

(förtaal) At wårt godha / thet är Euangeliū / warder förtalat / wålla the som alt för tuert bruka then Christeligha frijheten / the swagha til förargelse.

Så låt oss nu fara effter thet som til fridz tienar / och thet som tienar til förbätring inbyrdes. Förderffua icke för maat skul Gudz werck. All ting äro wel reen / men honom är thet icke gott / som äter medh sitt samwetz förkrenckelse. Gott är tigh / at tu äter intet kött / eller dricker intet wijn / Ey heller någhot ther tin brodher stöter sigh på / eller förarghas eller förswaghas. Haffuer tu troon ? Så haff henne när tigh sielff för Gudhi. Saligh är then som sigh intet samwet gör / om thet han bepröffuar. Men then som twiffuelachtigh är / äter han / så är han fördömd / Ty han äter icke aff troon. Ty alt thz icke gåår aff troonne / thet är synd. Titum. 1. 1. Corinth. 8.

✠ (aff troon) Merck / thetta är itt hoffuudspråk emoot alla gerningar som göras vthan troon.

XV. Capitel.

Thetta Cap. talar om the skröpligha j leffuernet / såsom the ther falla vthi vppēbara synder och brister / at man ock thē lijdha / och icke förkasta skal / til tess the starkare warda. Lijka som thet förra Cap. lärer trachtera the swagha samweten.

Skole ock wij som starcke äre / dragha theras skröpligheet som swaghe äro / och icke teckias oss sielffuom. Så skicke sigh hwar och en aff oss / at han måtte teckias sin nästa til godho / til förbätring / Ty ock Christus tecktes icke sigh sielffuom / vthan såsom scriffuit ståår / Theras försmådhelse som tigh försmådha / haffua fallet offuer migh. Ty hwadh som helst oss förescriffuit är / thet är scriffuit oss til lärdom / at wij genom tolamodh och Scrifftennes tröst skola haffua een förhopning. Men Gudh som tolamodh och trösten Psal. 69.

och trösten giffuer / giffue idher / at j ären inbyrdes eens til sinnes / effter Jesum Christum / at j medh enom hogh och medh enom munn måghen pryssa Gudh / och wårs HErras Jesu Christi Fadher. Therföre vptagher hwar then andra / såsom ock Christus haffuer vptaghit oss til Gudz äro.

Men iagh sägher / at Jesus Christus war omskärelsens tienare / för Gudz sanning skul / til at fast göra thet löffte som til fädhernar skeedde. Men at Hedhninganar skola ära Gudh för barmhertigheten skul / Såsom scriffuit är / För then skul skal iagh pryssa tigh jbland Hedhninganar / och siunga tino nampne. Och åter sägher han / Glädhiens j Hedhningar medh hans folck. Och än tå sedhan / Loffuer HErran alle Hedhningar / och pryser honom all folck. Och åter sägher Isaias / Thet skal wara Jesse root / och then som vpstå skal at rådha offuer Hedhninganar / På honom skola Hedhninganar hoppas. Men Gudh som hoppet giffuer / vpfylle idher medh alla frögd och fridh j troonne / at j haffuen itt fulkommelighit hop / genom thens helgha Andas krafft. Psalm. 18. Deute. 32. Psal. 117. Esaie 11.

(tienare) Thet är / Han war Judanars Apostel / gudz sendningabodh til thē / och icke personligha send til Hedhninganar.

Mine brödher / Jagh weet wel sielff aff idher / at j ären fulle aff godheet / vpfylte med all kundskap / förmåendes förmana hwar then andra. Doch likwel brödher / haffuer iagh scriffuit idher eendeels dristeligha til / at kommat idher til sinnes / för then nådh skul som migh giffuen är aff Gudhi / at iagh skal wara Jesu Christi tienare jbland Hedhninganar / offrandes Gudz Euangelium / At Hedhninganar skola warda itt offer / Gudhi anammelighit / helghat genom then helgha Anda. Therföre haffuer iagh / ther iagh må beröma migh aff jgenom Christum Jesum / j thet Gudhi tilhörer. Ty iagh drijstar icke någhot tala / thet icke Christus werckadhe jgenom migh / til at göra Hedhninganar lydhachtigha genom ord och gerningar / genom tekn och Vnders krafft / och genom Gudz Andas krafft / Så at jfrå Jerusalem / och the land ther om kring liggia alt in til Illiricum / haffuer iagh vpfylt Christi Euangelium. Och beflijtat migh at predica Euangelium / ther Christus icke eens hadhe warit nemd / På thet iagh icke skulle byggia på eens annars grund / vthan såsom scriffuit ståår / Them som intet haffuer kungiordt warit om honom / the skola thet see / Och the som aff honom intet hördt haffua / the skola thet förstå. Esaie 52.

(warit nemd) Effter j tilförenna lärde ären / haffuer iagh thes mindre hastat til idher / medhā ellies rwm war / ther Christus än ny intet predicat war.

Thet är ock saken / hwarföre iagh offta haffuer warit förhindrat at komma til idher. Nu / effter iagh icke meer rwm haffuer j thenna landen / och haffuer doch j mong åår åstundat komma til idher / Tå iagh reser vthi Hispanien / wil iagh komma til idher. Ty iagh hoppas / at tå iagh reser ther jgenom / skal iagh få see idher / Och sedhan warda aff idher hoipen tijt at komma. Doch at iagh jw först någhon lust haffuer hafft aff idhor vmgengelse.

Men nu faar iagh hådhan til Jerusalem / til at göra them helighom tienst. Ty the som boo vthi Macedonia och Achaia / haffua beleeffuat göra någhon vndsetning them fattighom helighom som äro j Jerusalem. Ty the haffua så beleeffuat / och äro them ock plichtighe. För then skul / at effter the haffua delat medh Hedhninganar sijn andeligha ting / är tilbörlighit / at the äro them til tienst medh theras lekamligha ting. Tå iagh nu thet bestelt haffuer / och förseglt them thenna frucht / wil iagh komma tilbaka igen / och genom idhar stadh fara til Hispanien. Men iagh weet / när iagh kommer til idher / warder iagh kōmande medh Christi Euāgelij fulkomligha welsignelse.

(förseglt) Thet är / troligha och wel förwarat offueranwardat.

Men käre brödher / Jagh förmanar idher genom wår HErra Jesum Christum / och jgenom Andans kärleek / at j migh vthi mitt arbete hielpen medh idhra böner för migh til Gudh / at iagh må frelst warda jfrå the otroghna j Judea. Och at mijn tienst / som iagh gör j Jerusalem / må anammeligh warda them helighom / At iagh må medh glädhi komma til idher / genom Gudz wilia / och wedherquekia migh medh idher. Men fridzens Gudh ware medh idher allom / Amen.

Jagh

S. Pauli Epistel

XVI. Capitel.

JAgh befaler idher wåra syster Phebe/hwilken är j Församlingennes tienst j Kenchrea/at j henne vndfången j HErranom/ såsom helghon höffues. Och görer henne bijstånd j all ärende/ ther hon idher behöffuer/Ty hon haffuer mongom/ ock jemwel migh sielffuom/ warit til godho. Helser Priscam och Aquilam mina hielpare j Christo Jesu/ hwilke för mitt lijff haffua wåghat sin hals/them tackar icke allenast iagh/vthan ock alla Hedhningars Församlingar. Helser ock Församlingena j theras hws. Helser Epenetum min elskeligha/hwilken war then första frucht j Achaia j Christo. Helser Mariam/then ther mykit arbete för oss hafft haffuer. Helser Andronicum och Juniam mina frender och medfångar/ the ther merckelighe åro jbland Apostlanar/the ther ock för migh woro j Christo. Helser Ampliam min elskeligha j HErranom. Helser Vrbanum wår hielpare j Christo/ och Stachin min elskeligha. Helser Apellam/then ther bepröffuat är j Christo. Helser thē som åro aff Aristobuli hws. Helser Herodionem min frenda. Helser them som åro aff Narcisci hws j HErranom. Helser Tryphenam och Tryphosam/ the ther arbeta j HErranom. Helser Persiden mina elskeligha/ som mykit arbetat haffuer j HErranom. Helser Rufum then vthkoradha j HErranom/ och hans modher och mina. Helser Asyncritum/Phlegontem/Herman/ Patroban/ Hermen/ och the brödher som medh them åro. Helser Philologum och Julian/Nereum och hans syster/ och Olympam/ och all helghon når them. Helser idher inbyrdes medh en heligh kuss. Helsa idher Christi Församlingar.

Thz är sagdt emoot alla menniskiors läro

Käre brödher/Jagh förmanar idher/at j haffuen vpseende på them som twist och förarghelse åstadh komma/emoot thn̄ lärdom som j haffuen lärdt/ och wijker jfrå them. Ty sådana tiena icke HErranom Jesu Christo/ vthan sinom bwk/ och jgenō sööt ord och smekiande taal förföra theras hierta som meenlöse åro. Ty idhar lydhachtigheet är vthkommen til hwar man. Therföre frögdar iagh migh offuer idher. Men iagh wil/ at j åren wijse på thet godha/och enfallighe på thet onda. Men fridzens Gudh förtrådhe Satanam vnder idhra fötter snarligha. Wårs HErras Jesu Christi nådh ware medh idher.

Helsar idher Timotheus min medhielpare/ och Lucius och Jason/ och Sosipater/mine frender. Helsar iagh Tertius idher/som breffuet scriffuit haffuer j HErranom. Helsar idher Gaius/ min och hela Församlingennes werd. Helsar idher Erastus stadzens Rentomestare/och Quartus brodhren. Wårs HErras Jesu Christi nådh ware medh idher allom/Amen.

Men honom som macht haffuer at stadfesta idher effter mitt Euangelium och Predican aff Jesu Christo/ effter hemlighetennes vppenbarelse/ then aff ewigh tijdh här til haffuer förteghat warit/ Men nu vppenbarat och kungiordt jgenom Propheternars scriffter/ aff ewigha Gudz befalning/På thet troon skal få lydhachtigheet jbland alla Hedhningar. Gudhi/ som är allena wijs/ware prijs och åra/ genom Jesum Christum j ewigheet/ AMEN.

Til the Romare.

Send jfrå Corintho medh Pheben/ som j Församlingennes tienst war j Kenchrea.

Förspråk på then Första S. Pauli Epistel/til the Corinther.

THenna Epistel förmanar S. Paulus the Corinther/ at the j troonne/ och then lärdom som the aff honom hördt hadhe/ endregtighe bliffua skulle/ Och alramest beflijta sigh ther om/ at the wel och grundeligha thet lärde/ som mest wårdar/och hoffuudhstycket är j sakenne/ nemligha/ at Christus är wår saligheet/På hwilkom alla menniskiors förnufft och wijsdom sigh stöter och förarghar. Ty såsom ock nu j wår tijdh/ medhan thet helgha Euangelium är kommet j liwset/monge finnas/hwilke/förr än the thetta stycket wel och fulkomligha lärdt haffua/ wilia synas wijse och kloke/ til at om allahanda tala och döma/och weta doch een ganska ringa ting aff sakenne. Hwar aff kommer/ at the mongastädz oenigheet/ partij och alt ondt vpweckia och åstadh komma.

Så gick thet ock til medh the Corinther/Jbland hwilka tå Paulus them then Christeligha trona och frijhetena lärdt hadhe/ funnos strax någhre brådhwijse/som sigh låto mykit tyckia/the doch intet annat giorde eller åstadh komo j then Christeligha Församlingen/ än twedregt och partij. Så at en wille wara Paulisk/thn̄ andre Apollisk/En Cephisk/thn̄ andre Christisk. Then ene wille haffua omskärelsen/ then andre icke. En part wille haffua Echteskap/en annar icke. Somlighe wille äta thet affgudhom offrat war/ somlighe ock icke. Somlighe wille haffua werldzligha frijheet. Woro ock någhra quinnor/ som wille gå barhoffda/ Och annat sådant.

Så lenge ther til kom/ at en jbland them miss brukadhe frijhetena/ och toogh sijn Stiwffmodher til echta. Och somlighe höllo intet aff the dödhas vpståndelse. Somlighe icke mykit aff Sacramentet. Och gick ther medh ganska illa och oskickeligha til/at hwar och en wille wara Mestare och lära/ lagha och göra medh Euangelio/Sacramentet och troonne/ huru han sielff wille. Men hoffuudhstycket/som år/At Christus är wår saligheet/retferdigheet och förlosning/ förachtadhe the/och låto bliffua/ lijka som the ther vthi hadhe warit vthlärde.

Sådana skadheligha wijsheet straffar och fördömer S.Paulus ganska skarpeligha/och sägher frij/at thet icke annat är än ett galenskap/ ther man intet förstäår eller retzligha weet/ hwarken aff Christo/ Andanom/ eller någhor Gudz gåffuo/som oss j Christo giffuin är/Vthan behöffuer/och moste nu sådant först lära. Thetta gör han j the första iiij. Cap.

Summa på the första iiij. Cap.

V. J thet v. straffar han then obequemligha gerningen/hans/ som toogh sijn stiwffmodher til echta/och wil/at han skulle banlyst/och dieffuelenom giffuin warda. Och giffuer ther medh til kenna thet retta settet/til at bruka Ban/ Hwilket på vppenbarligha laster/ medh Församlingennes samtycke skee skal. Såsom ock Christus/Matt. xviij. lärer.

VI. J thet vj. straffar han kijff och trättor/in för retta/ besynnerligha ther thet skeedde in för Hedhninganar och the otroghna. Och lärer/ at the sielffue inbyrdes skulle förlijka sakerna/eller lijdha orett.

VII. J thet vij. giffuer han een vnderwijsning om kyskheet och Echteskap/ Loffuar kyskheten och Jungfrwleffnat j then måtto/ at han är nyttigh ther til/at en thes friyare är til at sköta Euangelio. Såsom ock Christus Mat. xix. lärer/om the kyska/som för himmelriket/ eller Euangelij skul/ så åro. Men S. Paulus wil/at kyskheet skal onödd och otwingat/och vthan fara til större synd/hållen warda/ Ellies är Echteskapet bätre än then kyskheet/ som brinner j lijdhkeligh lusta.

VIII. IX. X. XI. J thet viij. in til thet xij. handlar han j mongahanda måtto / huru wij
skole haffua oss emoot the swagha samwet / j vthwertes saker / som är medh
maat / dryck / klädher / Sacrament. Och förbiwdher allestädz / at the starcke
icke skola förachta the swagha / Såsom ock han sielff (ändoch han war en
Apostel) hadhe likwel återhåld aff mykit / thet han hadhe wel mått göra.
För hwilka saak the starcke nu wel mågha fruchta sigh / effter j förtijdhen så
monge j Jsrael förgingos / the doch allesamman genom tekn och Vnder /
vthu Egypti land förde woro / och meente sigh starcka wara. Och gör han
ther medh näghor vthlop til nyttigha lärdomar.
XII. XIII. J thet xij. in til thet xiiij. handlar han om Gudz gåffuor / at the äro mon-
gahanda / jbland hwilka doch kärleken är then betsta / At the icke skola hogh-
modhas / vthan tiena hwar annan endregteligha / Effter en Gudh är / en
HErre / en Ande / och alt itt / ehuru margfalleligh it thet ock är.
XIIII. J thet xiiij. lärer han Predicare / Propheter / och Songare / at the skickeli-
gha skola bruka sina gåffuor / och icke vthan til förbätring / och icke til sin
eghen prijs / ehwadh thet är Predican / konst eller förstånd etc.
XV. J thet xv. straffar han them som orett lärdt och troodt hadhe / om vp-
ståndelsen jfrå the dödha.
XVI. J thet xvj. och yttersta / förmanar han them om brödherligha hielp til the
fattigha och wedhertorfftigha j Jerusalem.

S. Pauli Epistel then första til the Corinther.

I. Capitel.

PAulus kallat til Jesu Christi Apostel ge-
nom Gudz wilia / och Sosthenes brodhe-
ren.
Gudz Församling som är j Corintho /
them helgadhom genom Christum Jesum
kalladhom helighom / samt medh allom
them / som åkalla wårs HErras Jesu Ch-
risti nampn / vthi hwart och itt rwm / the-
ras och wårt.
Nådh ware idher / och fridh aff Gu-
dhi wårom Fadher / och HErranom Jesu
Christo.
Jagh tackar min Gudh altijdh för
idhra skul / för then Gudz nådh som idher
giffuin är genom Christum Jesum / at j
vthi all stycke rijke wordne ären / genom
honom j all ord och all kundskap . Såsom Predicanen om Christum j idher
krafftigh worden är / så at idher icke fattas näghor gåffua / och wenten wårs
HErras Jesu Christi vppenbarelse. Hwilken idher ock stadhfester in til en-
dan / at j ostraffelighe ären på wårs HErras Jesu Christi dagh. Ty Gudh
är trofast / genom hwilken j kalladhe ären / til hans Sons Jesu Christi wårs
HErras ✠ deelachtigheet.

> ✠ (deelachtigheet) Thet är / J ären Christi medarffuingar / och deelachtighe vti alt hans godha.

Men

Men käre brödher / Jagh förmanar idher widh wårs HErras Jesu Chri-
sti nampn / at j talen alle itt / och at jbland idher ingen twedregt är / Vthan at
j ären fulborda vthi itt sinne och eenne mening. Ty migh är förekommet / mi-
ne brödher om idher / medh thm som tiena Chloe / at jbland idher äro trättor.
Men iagh sägher / som hwar och en aff idher sägher / Jagh är Paulisk / Jagh
är Apollisk / Jagh är Cephisk / och iagh är Christisk. Mon Christus wara
syndrat? Mon Paulus wara korssfest för idher? Eller ären j döpte j Pauli
nampn? Jagh tackar Gudh / at iagh ingen idhra döpt haffuer / vthan Cris-
pum och Gaium / At ingen kan säya / at iagh haffuer j mitt nampn döpt.
Teslikes döpte iagh Stephane hwssfolck / Sedhan weet iagh icke / om iagh
näghon annan döpt haffuer.
Ty Christus haffuer icke sendt migh til at döpa / vthan til at förkunna Euan-
gelium / Jcke medh klookt taal / På thz Christi korss icke skulle om intet war-
da. Ty thet taal om korsset / är en galenskap them som förtapas / men oss som
salighe wardom / är thet een Gudz krafft / Ty scriffuit är / Jagh skal om intet
göra the Wijsas wijsdom / Och the Förståndigas förstånd skal iagh för-
…e29. kasta. Hwar äro the kloke? Hwar äro the Scrifftlärde? Hwar äro thenna
…3. werldennes Wijse? Haffuer icke Gudh thenna werldennes wijsheet giordt
til galenskap?
Ty effter werlden icke kunde genom sin wijsdom kenna Gudh j hans
wijsdom / så teckte s Gudhi medh dårachtigha predican frelsa thm som troo.
Effter thet Judarna begära tekn / och Grekerna sökia effter wijsheet / Men
wij predike thn korssfesta Christum / Judomen een förargelse / och Grekomen
en galenskap. Men them samma Judom och Grekom som kalladhe äro / pre-
dike wij Christum Gudz krafft / och Gudz wijsdom / Ty Gudz galenskap är
wijsare än menniskior / och Gudz swagheet är starckare än menniskior.
Käre brödher / seer på idhor kallelse / Jcke monge köttligha Wijse / icke mon-
ge mechtighe / icke monge Ädhlingar äro kalladhe / Men thet som galet war
för werldenne / haffuer Gudh vthwaldt / På thz han skulle göra the Wijsa til
skam. Och thet swagt war för werldenne / haffuer Gudh vthwaldt / På thet
han skulle göra thet til skam / som starckt är. Och thet som war oädhla och
förachtat för werldenne / haffuer Gudh vthwaldt / och thet intet är / På thet
han skulle göra thet til intet / som näghot är. På thet intet kött skal kunna be-
röma sigh för honom. Aff hwilkom j ock ären j Christo Jesu / then oss aff
Gudhi är giord til wijsdom / och til retferdigheet / och til helghelse / och til
förlosning. På thet (som scriffuit ståår) Then som berömer sigh / han be-
…m.93 röme sigh j HErranom.

> (Wijse) Thenne äro the naturlighe Mestare / som aff förnufft wölia vpfinna naturen och sanningena.

> (Gudz galenskap) Gudz galenskap och swagheet / är Euangelium / thet reknas galeskap för the kloka / och för them som låtas wara helighe / reknas thet Retteri / Men för the sanskyllige Christna / reknas thet för krafft och wijsheet.

II. Capitel.

OCh iagh käre brödher / Tå iagh kom til idher / kom iagh icke
med högh ord / eller högh wijsdom / at förkunna idher Gudz
witnesbyrd. Ty iagh hölt migh icke ther före / at iagh näghot
wiste jbland idher / vthan Jesum Christum och honom korss-
festan. Och iagh war medh idher j swagheet och medh redd-
hogha / och medh mykit båffuande. Och mitt taal / och mijn
predican war icke j konstelighe ord effter menniskiors wijsdom / vthan vthi
Andans / och krafftennes bewijsning / At idhor troo icke ♉ skal stå på mennis-
kiors wijsdom / vthan på Gudz krafft.
Men thet wij tale om / är wijsdom när the fulkompneligha / doch icke thenna
werldennes / eller thenna werldennes Öffuerstars wijsdom / hwilke förgåås.
Men wij tale om then hemligha ♉ fördolda Gudz wijsdom / then Gudh för
…e64. werldennes begynnelse förskickat haffuer til wåra herligheet / hwilken ingen
aff thenna werldennes Förstar kendt haffuer / Ty om the thn kendt hadhe / så

> ♉ (skal stå) Therföre kan icke menniskio lära wara grunden til samwetet eller trona.

> ♉ (fördolda) Ty thet ligger doldt vnder galenskap och vnder korset / och synes icke mykit til näghon herligheet eller rikedomar.

hadhe the

hadhe the aldrigh korßfest herlighetennes HErra. Vthan såsom scriffuit är / Thet intet ögha seedt haffuer / och intet öra hördt / och vthi ingen menniskios hierta stighit är / thet haffuer Gudh bereedt them / som honom elska.

Men oss haffuer Gudh thet vppenbarat genom sin Anda / Ty Anden vthranßakar all ting / Ja / ock Gudz diwpheet / Ty hwilken menniskia weet hwadh j menniskionne är / vthan menniskionnes ande som är j henne? Så weet ock ingen hwadh j Gudhi är / vthan Gudz Ande. Men wij haffue icke fått thenna werldennes anda / vthan then Anda som är aff Gudhi / at wij weta kunne hwadh oss aff Gudhi giffuit är. Hwilket wij ock tale / icke medh sådana ord som mennisklig wijsdom lärer / vthan medh sådana ord som thn helghe Ande lärer / och dömom andeligha saker andeligha. Men then ✠ naturligha menniskian förnimmer intet aff thet Gudz Anda tilhörer / Ty thz är honom en galenskap / och kan icke begripat / Ty thz moste andeligha dömas. Men then andelighe dömer all ting / och warder aff ingom dömd. Ty hoo haffuer kendt HERRANS sinne? Eller hoo wil vnderwijsa honom? Men wij haffue Christi sinne.

✠ (naturligha) Naturligh mēniskia är / så mykit mēniskian är vtan nådhen / bådhe med förnufft / konst / sinne / och förmågho / och som hon betst kan skickat wara vthaff sigh sielff.

(then andelighe) Han förstår / kenner / är wiss etc. Hwilkit förnufften icke förmå / weet icke heller huadh troo eller Euangelium är.

Esaie 40. Roma. 11.

III. Capitel.

Och iagh käre brödher / kunde icke tala medh idher såsom medh andelighom / vthan såsom medh köztlighom / såsom medh barnom j Christo. Miölk haffuer iagh giffuit idher dricka / och icke maat / Ty j förmåtten thet icke. Ey heller än nu förmåghen för then skul j ären än nu köztlighe / Ty medhan jbland idher är nijt och kijff och twedregt / ären j icke tå köztlighe / och wandren effter menniskio sett? Ty tå en sägher / Jagh är Paulisk. Och then andre sägher / Jagh är Apollisk / ären j icke tå köztlighe? Hoo är nu Paulus? Hoo är Apollo? Annat än tienare genom hwilka j haffuen anammat troon / och doch som Gudh haffuer hwariom och enom giffuit. Jagh haffuer plantat / Apollo haffuer watnat / Men Gudh haffuer giffuit wexten. Så är nu han intet som plantar / icke heller han som watnar / Vthan Gudh som wexten giffuer.

Men then som plantar / och then som watnar / then ene är som then andre. Men hwar och en skal få sijn löön effter sitt arbete. Ty wij äre Gudz medhielpare / j ären Gudz åkerwerck / Gudz bygning. Jagh aff Gudz nådhe / som migh giffuin är / haffuer lagdt grundwalen / såsom en wijs Byggiomestare / en annar bygger ther vppå. Men hwar och en see til huru han bygger ther vppå. Ty en annan grund kan ingen leggia / än then som lagder är / hwilken är Jesus Christus. Hwar nu någhor bygger på thenna grund ✠ guld / silffuer / ädhla stenar / träå / höö / strå / så warder hwars och eens werck vppenbart / Ty daghen skal görat klart / hwilken j eelden vppenbar warder / och hurudana hwars och eens werck är / thet skal eelden bepröffua. Warder någhors werck bliffuandes / som han ther vppå bygdt haffuer / så fåår han löön. Men warder någhors werck förbrēdt / så warder han ♂ straffat / Men han sielffuer warder saligh / doch såsom genom eeld.

Weten j icke at j ären Gudz Tempel / och at Gudz Ande boor j idher? 2. Cor. 6. Hwilken Gudz Tempel förderffuar / honom skal Gudh förderffua. Ty Gudz Tempel är heligt / hwilket j ären. Ingen bedraghe sigh sielff. Hwilken jbland idher läter sigh tyckia at han är wijs / han warde galen j thenna werld / at han må warda wijs. Ty thenna werldennes wijsheet är galenskap för Gudhi. Iob 5. Effter som scriffuit är / Han griper the Wijsa vthi theras klokheet. Och åter / Psalm. 94. HERREN weet the Wijsas tankar / at the äro fåfengelighe. Så berömme sigh ingen aff menniskior ※ Alt är thz idhart / ware sigh Paulus eller Apollo / ware sigh

(ridh är Paulisk) Här fördömer S. Paulus alt partij j Christenheten / och will at wij skole alle hålla oss vnder en Christum / then för oss korßfest är.

✠ (guld / silffuer) Thz är sagt om predican och läror / som til troonnes förbätring eller förminskelse lärda varda. Nu består ingen lära j döözens stund / på domedagh / och j allo nödh / thet warder förtärdt / vthan thet är klara Gudz ord / huilkit befinner sigh wel vthi samwetet.

♂ (straffat) Thet är / Han moste böta såsom een boot vthgiffuer för retta.

※ (Alt är) Therföre haffuer ingen macht offuer the Christna / någhon Lagh göra / ther samwetet medh bindas kan.

Cephas eller werlden / ware sigh lijffuet eller dödhen / ware sigh thz nu är eller thet komma skal / alt är thet idhart / Men j ären Christi / och Christus är Gudz.

IIII. Capitel.

Ther skal man hålla oss före / at wij äre Christi tienare / och skaffare til Gudz hemligheet. Nu söker man intet jbland skaffarenar annat / än at the finnas mågha troghne. Men migh är thet een ringa ting / at iagh warder dömd aff idher / eller aff mennisklighdagh. Dömer iagh migh icke heller sielff. Jagh weet intet medh migh / doch ther vthinnan är iagh icke retferdighat / Men HErren är then migh dömer. Therföre dömer icke förr än tijdh är / så lenge at HErren kommer / hwilken ock skal låta komma thet j liwset / som j mörkrena fördoldt är / och vppenbara hiertas anslagh / och tå warder hwariom och enom prijs aff Gudhi.

Thetta haffuer iagh / käre brödher / vthtydt på migh och på Apollo för idhra skul / at j aff oss lära måtten / at ingen hålle meer aff sigh än som nu scriffuit är / På thet j icke hogmodhēs emoot hwar annan för någhors manz skul. Ty hoo framsetter tigh? Eller hwadh haffuer tu / thz tu icke vndfått haffuer? Haffuer tu thet vndfått / hwj berömer tu tigh tå / lijka som tu thet icke vndfått hadhe? J ären nu mätte / J ären nu rijke wordne / J regneren vthan oss / Och gåffue Gudh at j regneradhen / på thet wij ock måtte regnera medh idher.

Men migh tycker / at Gudh haffuer vthgiffuit oss Apostlar för the alraringasta / såsom the ther dödhenom äro empnadhe. Ty wij äro wordne itt Wijdhunder werldenne / och Änglomē och menniskiomen. Wij äre dårar för Christi skul / men j ären kloke j Christo. Wij swaghe / j starcke. J herlighe / wij förachtadhe. Alt in til thenna tijdh / lijdhe wij bådhe hunger och torst / och äre nakne / och warde kindpustadhe / och haffue intet wist heman / och arbetom / werckandes medh wåra eghna hender. Tå wij bliffue bannadhe / welsigne wij. Tå wij bliffue förfolgde / lijdhe wij. Tå wij bliffue hädde / bidhies wij före / såsom werldennes affskrap äre wij wordne / hwars manz affhugg til thenna dagh.

Thetta scriffuar iagh icke för then skul / at iagh wil skemma idher / Men iagh förmanar idher såsom mijn kära barn / Ty om j än hadhen tiyotusend tychtomestare j Christo / så haffuen j doch icke monga fädher / Jagh haffuer födt idher j Christo Jesu genom Euangelium. Ther före förmanar iagh idher / warer mine efterföliare. För samma saak skul haffuer iagh sendt til idher Timotheum / hwilken är min käre son / och troghen j HErranom / at han skal dragha idher til minnes mina wäghar som äro j Christo / såsom iagh allestädz / och j alla Församlingar lärer.

Somlighe aff idher äro så vppblåste / lijka som iagh icke skulle komma til idher. Men iagh wil innan en kort tijdh komma / om HErren wil / Och tå skal iagh röna / icke theras ord som så vpblåste äro / vthan krafft. Ty Gudz Rike ståår icke j ordom / vthan j krafft. Hwadh wilien j? Skal iagh komma medh rijß til idher / eller medh kärleek och sachtmodighom Anda?

V. Capitel.

(hemligheet) Thet är / offuer Euangelium / j hwilko Gudz fördolda häffuor oss förehållna warda.

(rijke wordne) Här gör han spe aff them / och meent twert emoot.

(Affskrap) Thet är / wij warde hålne för förbannadha menniskior / och the ther icke åro werde at leffua på jordenne.

Thet gåår itt almennelighit rychte / at bolerij är jbland idher / och sådant bolerij ther ock icke Hedhninganar weta aff säya / at en haffuer sins fadhers hustru. Och j åren vpblåste / ther j mykit heller skullen haffua sörgdt / På thet at then sådant bedriffuit haffuer / måtte vthkastas jfrå idher. Men iagh såsom then medh kroppen fråwarandes är / doch medh andan närwarandes / haffuer allaredho såsom närwarandes beslutit j wårs HErras Jesu Christi nampn / vthi idhor Församling medh minom anda / och samt medh wårs HErras Jesu Christi krafft / at thÿ som thet så bedriffuit haffuer skal giffuas Satane j wold til kötzens förderff / På thet anden må saligh bliffua på HErrans Jesu dagh.

Idhor berömelse är icke godh. Weten j icke / at litet swrdeegh försyrer hela deghen ? Renser för then skul vth then gamla swrdeghen / at j mäghen bliffua en ny deegh / såsom j ock åren osyradhe. Ty wij haffue ock itt Påscha lamb / som är Christus / offradher för oss. Therföre låter oss hålla Påscha / icke vthi then gamla swrdeghen / och icke vthi ondskonnes och arghetennes swrdeegh / Vthan vthi reenhetennes och sanningennes osyradhe deegh.

(ny deegh) J helgha menniskior är än nu altijdh synd quarr / thÿ man vthsäya skal / therföre sägher han / J åren osyradhe / thet är / J åren helighe / doch styr thet så / at j altsammans vthfäyen / och bliffuen alstings rene aldeles en ny deegh.

Jagh haffuer scriffuit idher til vthi breffuena / at j intet skullen haffua skaffa medh bolare. Thet menar iagh icke om thenna werldennes bolare / eller om girigha / eller om röffuare / eller om affgudha dyrkare / annars mosten j ryma vthu werlden. Men nu haffuer iagh scriffuit idher / at j skolen intet haffua skaffa medh them / nemligha / om nághor wore som kallas en brodher / och är en bolare / en girigh / en affgudha dyrkare / en skendare / en drinckare / eller en röffuare / Medh sådana skole j ock icke äta. Hwadh kommer migh widh döma them som vthe åro / dömen icke j them som inne åro ? Men them som vthe åro / dömer Gudh. Driffuer ock sielffue then vth jfrå idher som onder är.

(vthu werlden) Thÿ icke wil bliffua jbland onda menniskior / han moste fly vthu hela werldena / Therföre wil hå icke annat än at wij skole fly the onda Christna / ty the ochristne kallas icke brödher.

(vthe åro) Här medh menar hå the ochristna.

VI. Capitel

Jter nághor idhra som nághot haffuer vthe ståndandes medh en annan / sigh döma låta vnder the oretferdigha / och icke heller vnder the heligha ? Weten j icke at the helighe skola döma werldena ? Skal nu werlden dömas aff idher / åren j tå icke godhe nogh til at döma the ringa saker ? Weten j icke / at wij skole döma Änglanar ? Huru mykit meer timeligh ting ? Men j / när j haffuen nághra saker om timeligh ting / så taghen j them som förachtadhe åro j Församlingenne / och settien them til domare. Idher til blygd sägher iagh thetta. Är ther jw platt ingen wijs jbland idher ? eller en som kan döma emellan sin brodher och brodher ? Vthan then ene brodheren tråtter medh then andra / och ther til in för the otroghna ?

(förachtadhe) Ther åro Hedhninganar / the man icke tilstädher medh the Christna til Christeligha saker / såsom Sacramenten etc.

Thet är allaredho een brist medh idher / at j gå medh hwar annan til retta / Hwj låten j icke heller göra idher orett ? Hwj låten j icke heller göra idher skadha ? Ja j gören orett och skadha / och thet brödhromen. Weten j icke / at the oretferdighe icke skola erffua Gudz Rike ? Farer icke wille / hwarken bolare / eller affgudha dyrkare / eller hoorkarla / eller the weeklingar / eller drengiaskendare / eller tiwffuar / eller girighe / eller drinckare / eller hädhare / eller röffuare / skola erffua Gudz Rike. Och thetta woren j somlighe / men j åren afftwaghne / j åren helghadhe / j åren retferdigadhe genom HErrans Jesu nampn / och genom wår Gudz Anda.

Jagh haffuer macht til alt / men thet är icke alt nyttigt. Jagh haffuer macht til alt / men ingen ting skal tagha migh fången. Maten til buken / och buken til maten / men Gudh skal bådhe maat och bwk til intet göra. Men kroppen icke til bolerij / vthan HErranom / och HErren kroppenom. Men Gudh

Gudh haffuer vpweckt HErran / han skal ock så vpweckia oss / genom sina krafft. Weten j icke / at idhra kroppar åro Christi lemmar ? Skulle iagh nu tagha Christi lemmar / och göra ther skökio lemmar aff ? Bortt thz. Eller weten j icke / at then sigh håller til een skökio / han bliffuer en krop medh henne ?
[…]ne. 2. Ty the warda (sägher han) tw vthi itt kött. Men then som håller sigh til HErran / han är en Ande medh honom.

Flyyr bolerij. All synd som menniskian gör / är vthan kroppen. Men then som bedriffuer bolerij / han syndar på sin eghen krop. Eller weten j icke / at
[…]Cor. 6. idhar krop är thens helgha Andas Tempel / som är j idher / hwilken j haffuen aff Gudhi / och åren icke idhre eghne ? Ty j åren dyrt köpte. Therföre prijser nu Gudh vthi idhar krop / och j idhrom anda / hwilke Gudhi tilhöra.

VII. Capitel.

Nv ther j migh om screffuen / swarar iagh. Thet är mannenom gott / at han intet befattar sigh medh hustru / Doch likwel til at vndfly bolerij / haffue hwar och en sina hustru / och hwar och een sin man. Mannen skal låta få hustrunne skyllighe welwiliogheet / och sammalunda hustrun mannen. Hustrun haffuer icke sielff macht offuer sin eghen krop / vthan mannen. Sammalunda mannen haffuer icke macht offuer sin eghen krop / vthan hustrun. Dragher idher icke vndan för hwar annan / vthan thet skeer medh begges idhra samtyckio til en tijdh / at j mäghe haffua toom til fasto och böner / och kommer så igen til sammans / at dieffuulen icke skal fresta idher för idhor okyskheet skul.

Men sådana sägher iagh idher effter tilstädhelse / och icke effter bodh. Vthan iagh wille heller / at alla menniskior woro såsom iagh är. Men hwar och en haffuer sina eghna gåffuo aff Gudhi / then ene så / then andre så. Them ogifftom och änkiom sägher iagh / Gott är them om the bliffua såsom ock iagh / Men kunna the icke hålla sigh / så giffte sigh / Ty thet är bätre giffta sigh än brinna.

Men them gifftom biudher / icke iagh / vthan HErren / Hustrun skilie sigh icke jfrå mannen. Skils hon ock jfrå honom / så bliffue ogifft / eller förlijke sigh medh mannen igen / Och mannen offuergiffue icke hustruna.

(förlijke) Jngen saak skilier man och hustru åt / vthan hoor / Mat. 5. Therföre moste the j andra saker / antingen förlijka sigh eller bliffua vtan echteskap / om the skilias ther före.

Them androm sägher iagh / icke HErren / Om så är / at en brodher haffuer ena otrogna hustru / och hon haffuer wilia til at boo medh honom / skilie tå han icke henne jfrå sigh. Och om een quinna haffuer en otroghen man / och han haffuer wilia til at bliffua när henne / skilie icke tå honom jfrå sigh / Ty then otroghne mannen är helghat genom hustruna / Och thÿ otroghna hustrun är helghat genom mannen / Annars woro idhor barn oreen / men nu åro the heligh. Om ock then otroghne wil skilias / så låt honom skilias. En brodher eller syster är icke bunden til eghendom j sådana fallom / vthan j fridh haffuer Gudh kallat oss. Ty huru weest tu quinna / om tu kant göra mannen saligh ? Eller huru weest tu man / om tu kant göra hustruna saligha ? Doch såsom Gudh haffuer hwariom och enom vthdelat.

(helghat) Såsom thÿ ther rene åro / åro all ting reen / Tit. 1. Så är ock enom Christnom een ochristen hustru reen / at the vthan synd må bliffua när huar annan / och icke för thÿ skul förkasta barnen såsom the oreen woro / och the han icke lijdha mätte / Ty echteskap och barnaomsorgh bliffuer rett / ware sigh Hedhne eller Christne.

Hwar och en såsom HErren honom kallat haffuer / så wandre han / och så stadgar iagh j alla Församlingar. Är nághor omskoren kallat / han begåre icke ꝺ förhudh. Är nághor kallat j förhudhen / han låte icke omskära sigh. Omskärelsen är intet / och förhudhen är intet / Vthan hålla Gudz bodh. Hwar och en bliffue vthi then kallelse j hwilka han kallat är. Ästu kallat j träldom / haff ther ingen sorgh om / Doch kant tu frij warda / så bruka thet heller / Ty then som j träldom kallat är j HErranom / han är HErrans frij. Sammalunda ock then som kallat är j frijheet / han är Christi eghen worden.

worden. J ären dyrt köpte / bliffuer icke menniskiors trälar . Hwar och en / käre brödher / ther han vthi kallat är / ther bliffue han vthi när Gudhi.

Men om Jungfrwr haffuer iagh icke HErrans bodh / vthan iagh sägher mina mening / såsom then ther barmhertigheet fått haffuer aff HErranom til at wara troghen. Så menar iagh nu sådana wara gott / för then nödh som för handen är / at menniskionne skal gott wara / så bliffua. Äst tu widh hustru bunden / begära icke skilias widh henne. Äst tu ock vthan hustru / så begära icke hustru. Men giffter tu tigh / syndar tu intet. Och om een Jungfrw giffter sigh / syndar hon intet. Doch warda sådana lijdhandes lekamligh bekymmer. Men iagh skonadhe idher gerna.

Men thet sägher iagh / käre brödher / tijdhen är kort. Offuer thetta / The som hustrur haffua / ware såsom the inga hadhe / Och the som gråta / såsom the intet grete / Och the som frögda sigh / såsom the frögdadhe sigh intet / Och the som köpa / såsom the behöllo thet intet / Och the som bruka thenna werldena / såsom the brukadhe icke. Ty thenna werldennes wesende förgåås.

Men iagh wille gerna / at j woren vthan omsorgh. Then ther ogifft är / han achtar thet HErranom tilhörer / huru han skal teckias HErranom. Men then som giffter sigh / han achtar hwadh werldenne tilhörer / at han skal behagha hustrunne. Och skil them åt een quinna / och een Jungfrw. Then som ogifft är / hon achtar thet HErranom tilhörer / at hon skal bliffua heligh / bådhe til krop och til Anda. Men then som giffter sigh / hon achtar thet werldenne tilhörer / huru hon skal behagha mannenom. Men thetta sägher iagh til thet som idher kan gagnelighit wara / och icke at iagh wil kasta band på idher / vthan på thet j skolen efterfölia thz ärlighit är / och bliffua widh HErran vthan alt hinder.

(band på idher) Thz är / iagh wil icke binda idher ther til / Så wil S. Paulus ingom förbinda echtenskapet / såsom nu skeer / bådhe medh stadhgom och medh löfftom.

Men om någhor låter sigh tyckia / at thet icke wel skickar sigh medh hans Jungfrw / sedhan hon wel manwext är / och thet wil icke annars wara / så göre som han wil / han syndar intet / han låte henne giffta sigh. Men om en setter sigh fast före / effter han onödd är / och haffuer sin frij wilia / och besluter thetta j sitt hierta / at låta sina Jungfrw så bliffua / han gör wel. Then nu vthgiffter henne / han gör wel. Men then icke vthgiffter henne / han gör båter. Hustrun är bunden til Laghen / så lenge hennes man leffuer. Men när hennes man är affsompnat / är hon frij at giffua sigh enom androm / hwem hon wil / Doch at thet skeer j HErranom. Men saligharen är hon / om hon så bliffuer / effter mitt sinne. Jagh menar / at iagh ock haffuer Gudz Anda.

(båter) Icke at han ther mz höghre warder för Gudhi / för hwilkom troon allena vphöyer / vtan såsom sagt är / Han kan thes båter achta Gudh j thetta leffuernet.

VIII. Capitel.

MEn om affgudha offer wete wij / Ty wij haffue alle förstånd Förståndet vpblåås / men kärleken förbätrar. Om någhor låter sigh tyckia at han weet någhot / han weet än nu intet huru honom bör weta / Men then som elskar Gudh / han är kend aff honom.

(vpblåås) Här begynnar han til at lära / huruledes wij skolom wandra j kärlekenom / medh them som swage äro j troonne.

Så wete wij nu om then maat som offras affgudhar / at affgudhen är intet j werldenne / och at ingen Gudh är vthan en. Och ändoch någhre äro som kallas gudhar / hwadh thet är j himmelen eller på jordenne (såsom monge gudhar och monge Herrar äro) Så haffue wij doch allenast en Gudh / Fadhren / aff hwilkom all ting äro / och wij vthi honom / och en HErra Jesum Christum / genom hwilken all ting äro / och wij genom honom.

Men hwar man haffuer icke förståndet / Ty somlighe göra sigh än nu samwet om affgudhanar / ätandes thet för affgudha offer / Och effter theras samwet

samwet är swagt / warder thet ther medh besleckiat. Men maten främiar oss intet för Gudhi. Äte wij / så warde wij intet bätre ther medh / Äte wij icke / så warde wij ock icke thes sämbre.

Seer til likwel / at thenna idhor frijheet / icke kommer them til förarghelse / som swaghe äro. Ty om någhor fåår see tigh / tu som förståndet haffuer / sittia och äta thet affgudhom offrat är / warder icke tå hans samwet som swagt är / draghet ther medh / til at äta affgudha offret? Och så warder then swaghe brodhren offuer titt förstånd förtapat / then Christus haffuer lidhit dödhen före. När j såledhes synden på brödherna / och sarghen theras swagha samwet / tå synden j på Christum. Therföre om maten förarghar min brodher / wille iagh aldrigh äta kött til ewigh tijdh / På thet iagh icke skal wara minom brodher til förargelse.

IX. Capitel.

ÄR iagh icke en Apostel? Är iagh icke frij? Haffuer iagh icke seedt wår HErra Jesum Christum? Ären icke j mitt werck j HErranom? Är iagh icke androm en Apostel / så är iagh åt minsto idhar Apostel. Ty insiglet til mitt Apostlaembete ären j vthi HErranom. Them som migh frågha / är thetta mitt swar / Haffue wij icke macht til at äta och dricka? Haffue wij icke macht at vmföra medh oss een hustru som een syster är / såsom the andre Apostlar och HErrans brödher / och Cephas? Eller haffue iagh och Barnabas allena icke macht sammaledhes göra? Hoo tienar til krijgh på sin eghen sold någhon tijdh? Hoo planterar en wijngård / och icke äter aff hans frucht? Eller hoo wachtar en hiord / och äter icke aff hiordzens miölck?

(syster) Thet är / Christen.

Mon iagh tala sådant effter menniskio sett? Sägher ock icke Laghen
Deut. 25. thet samma? Ty vthi Mosi Lagh är scriffuit / Tu skalt icke binda munnen til
på oxan som tröskar. Mon Gudhi wara vmsorgh om oxar? Sägher han icke thet alt för wåra skul? Ty för wåra skul är thet scriffuit / At then som plöyer / han skal plöya på een förhopning / Och then som tröskar / han skal tröska på een förhopning / at han må aff sitt hopp deelachtigh warda. Haffue wij nu såådt idher thet andelighit är / synes idher thet mykit wara / at wij vpskäre idhor lekamligha ting? Äro andre wordne deelachtighe j thenna machten när idher / Hwj icke mykit meer wij?

(vmsorgh) Gudhi är vmsorgh om all ting / men icke sörgher han så för oxanar / at han haffuer sådant scriffuit för theras skul.

Men wij haffue sådana macht icke brukat / vthan wij lijdhom allahanda / at wij icke någhot hinder göra skole Christi Euangelio. Weten j icke / at the som offra / the haffua sina näring aff offret? Och the som sköta Altaret /
Matt. 10. the warda ock Altaret ätniutande? Så haffuer ock HErren skickat / at the
som förkunna Euăgelium / skola ock haffua sina näring aff Euangelio. Men iagh haffuer thes intet brukat.

(icke brukat) Sij / Apostelen skonar så fast swagheten på andra / at han haffuer fördragh alt thet han såsom en Apostel macht til haffuer / och ther hă the andra Apostlanars Exempel til haffuer.

Jagh scriffuar ock icke för then skul ther om / at så skee skal medh migh. Jagh wore heller dödh / än at någhor skulle mijn berömelse om intet göra. Ty at iagh förkunnar Euangelium / thes torff iagh icke beröma migh / Ty iagh moste thet göra / Och wee migh om iagh thet icke förkunnar. Gör iagh thet gerna / så warder migh lönt / Men gör iagh thet nödigt / så är migh doch thet embetet befalt. Hwadh är tå nu mijn löön? Nemligha / at iagh predicar Christi Euangelium / och gör thet frij om suss / På thet iagh icke skal misbruka mina macht som iagh haffuer vthi Euangelio.

(mijn löön) S. Paul. wil icke beröma sigh aff sitt predicande / Ty thes war han skyldigh / vthan at han vm suss predicadhe vthan löön / thet håller han för een besynnerligh löön och berömelse.

Therföre / ändoch iagh är frij för hwar man / haffuer iagh likwel giordt migh til hwars manz tienare / På thet iagh må winna thes flere. Judomen är iagh worden såsom en Jude / På thet iagh skal winna Judanar. Them som

vnder Laghen åro / är iagh worden lijka som iagh vnder Laghen wore / på thet iagh skal winna them som vnder Laghen åro. Them vthan Lagh åro / är iagh worden lijka som iagh vthan Lagh wore (ändoch iagh icke är vthan Gudz Lagh / vthan är j Christi Lagh) på thet iagh them winna må / som vthan Lagh åro. Them swaghom / är iagh swagh worden / på thz iagh winna må the swagha. Jagh är hwariom manne worden allahanda / på thet iagh skal jw näghra saligha göra. Sådant gör iagh för Euangelij skul / på thet iagh skal warda thes deelachtigh.

Weten icke j / at the som löpa på wedhiobanen / alle löpa the / men en fäår Lönen : Löper så / at j fåån thet. Ty hwar och en som kempar / han haffuer återhåll j all ting. The ther vppå / at the skola få een förgengeligh krono / men wij een oförgengeligh. Men iagh löper icke såsom til näghot owist / Så kempar iagh icke / såsom then som hugger j wädhret / vthan iagh späker min lekamen och vnderkuffuar honom / På thet iagh icke predicar androm / och warder sielffuer straffeligheen.

(owist) Såsom enom kamplöpare then bort affsidhes löper / felar om målet / Och en fechtare som hugger j wädhret fåfengt / så gåår thet ock medh allom som wilia göra godha gerningar vthan trona / Ty the åro owisse / huru the ther med stå för Gudhi / Therföre är sådant alt feellöpande / feelhugg / och feelwerck.

X. Capitel.

KÄre bröder / Jagh wil j skolen weta / at wåre fädher woro alle Exo. 13.
vnder skyyn / alle gingo the genom haffuet / och alle wordo the Exod 16.
vnder Mose döpte j skynom och j haffuet. Och haffua alle 17.
enahanda andeligh maat ätet / och alle enahanda andeligh
dryck drucket. Ty the drucko aff then andeligha klippon / som
them med folgde / hwilken klippa war Christus. Men monge Nume. 20
aff them woro icke Gudhi behagheligne / Ty the wordo nedherslagne j öknenne.

Men thetta är oss skeedt til Exempel / at wij icke skola haffua begärelse Exod 32.
til thet ondt är / såsom the begärelse hadhe. Warer icke heller affgudha dyrkare / såsom somlighe aff them / Som scriffuit är / Folcket satte sigh nedh at äta och dricka / och stodho vp til at leka. Läter oss icke heller driffua horerij / såsom somlighe aff them besmittadhe sigh medh horerij / Och föllo på en Nume. 25
dagh try och tiwghu tusend. Läter oss ock icke fresta Christum / såsom somlighe aff them frestadhe honom / och wordo dräpne aff Ormar. Knorrer ock icke / såsom somlighe aff them knorradhe / och wordo dräpne aff Förderffuarenom.

Alt sådant wedherfoors them til itt Exempel / Men thet är oss scriffuit til Nume. 14
een förwarning / på hwilken werldennes ende kommen är. Therföre then som Nume. 21
läter sigh tyckia han ståår / han see til at han icke faller. Idher haffuer ingen frestelse än nu på kommet / vthan then menniskligh är. Men Gudh är trofast / som icke läter idher frestas offuer idhra förmågho / vthan gör medh frestelsen en vthgång / så at j kunnen draghat. Therföre mine käreste / flyyr jfrå affgudha dyrkan.

(icke faller) Therföre förachte ingen then andra / huru starck eller huru swagh han är / Ty han weet icke huru lenge thet warar mz honom.

Jagh talar såsom medh förståndighom / betrachten j hwadh iagh sägher / Welsignelsens kalk then wij welsigne / är icke han Christi blodz deelachtigheet : Thet brödhet som wij bryte / är icke thet Christi lekamens deelachtigheet : Ty thet är itt brödh / Så äre wij monge en lekamen / effter wij alle aff eno brödhe deelachtighe äre. Seer på Israel effter kötet. The som äta offret / åro the icke deelachtighe aff Altaret :

Hwadh skal iagh tå säya : Är affgudhen näghot : Eller är thet näghot som affgudhom offras : Ney. Men thet sägher iagh / at hwadh Hedhninganar offra / thet offra the dieffłom och icke Gudhi. Nu wil iagh icke / at j skolen deelachtighe wara medh dieflomen. J kunnen icke dricka HErrans kalk / och dieffuulsens kalk. J kunnen icke deelachtighe wara aff HErrans boord / och dieffuulsens boord. Eller wilie wij reeta HErran : Mon wij wara starkare än

kare än han : Jagh haffuer macht til alt / men thet är icke alt nyttigt. Jagh haffuer macht til alt / men thet kommer icke alt til förbätring. Ingen söke sitt / vthan annars betsta.

Alt thet faalt är j kötbodhen / thet äter / och fräghen intet ther effter / för
Psalm. 24 samwetet skul / Ty jorden är HERRANS / och alt thet ther på är.
När nu en otroghen biwdher idher til gäst / och j wilien gå til honom / så äter alt thet idher förelegs / och fräghen intet ther effter / för samwetet skul. Men om tå näghor sägher til idher / Thetta är offrat affgudhom / så äter icke / för hans skul som thet vnderwijste / och för samwetet skul / Ty jorden är HERRANS / och alt thet ther på är. Samwetet (sägher iagh) icke titt / vthan thens andras. Ty hwar före skulle iagh låta döma mina frijheet aff eens annars samwet : Ty om iagh äter ther aff medh tacksäyelse / hwj skulle iagh tå lastat warda för thet iagh tackar före :

(är HERRANS) Christus är en Herre / och frij / sammalunda ock alle Christne j all ting.

Hwadh j nu äten eller dricken / eller hwadh j gören / så görer alt Gudhi til åro. Warer sådana / at j ingen förarghe / huarken Juda eller Greek / eller Gudz Församling. Såsom ock iagh j all ting är allom til wilia / icke sökiandes mijn / vthan mongs manz nytto / at the mågha warda salighe. Warer mine efterföliare / såsom ock iagh Christi.

(döma) Hå må döma migh / me mit samwet skal ther offuer odömt och ofånget bliffua / ändoch iagh wäyer vndan / honom til wilia.

XI. Capitel.

KÄre brödher / Jagh prijsar idher at j tencken på migh j all stycke / och hållen thet sett som iagh idher föresatt haffuer. Så wil iagh / at j weta skolen / at Christus är huars och eens mans hoffuudh / Men mannen är quinnonnes hoffuudh / Men Gudh är Christi hoffuudh. Hwar och en man som bedher
Ephe 5. eller propheterar / och haffuer näghot på hoffuudhet / han skemmer sitt hoffuudh. Men een quinna som bedher eller propheterar medh oholdt hoffuudh / hon skemmer sitt hoffuudh. Ty thet wore icke annars än som hon wore rakat. Wil hon icke hölia sigh / så skäre ock håret medh aff. Nu effter thet ståår illa / at henne är håret affskoret eller affrakat / så hölie sigh.

Men mannen skal icke hölia sitt hoffuudh / Ty han är Gudz belete och åra / Men quinnan är manzens åra. Ty mannen är icke aff quinnonne / vthan quinnan aff mannenom. Och mannen är icke skapat för quinnonne skul / vthan quinnan för manzens skul. Therföre skal quinnan haffua ena Macht på hoffuudhet / för Änglanar skul. Doch är hwarken mannen vthan quinnona / eller quinnan vthan mannen / j HErranom / Ty såsom quinnan är aff mannenom / så ock mannen genom quinnona / Men altsammans aff Gudhi.

(Macht) Thet är / doken eller hoffuudhklädet / thet här kallas macht / til at tekna / at hon är vnder mazens wold. Gene. 3.

Dömer widh idher sielffua / om thet är deghelighit / at een quinna bedher Gudh ohold. Eller lärer icke naturen idher thet / at enom man är wanhedher om han haffuer longt håår : Men quinnonne een åra / at hon haffuer longt håår : Håret är henne giffuit til at skyla sigh medh. Är ther ock näghor jbland idher / then j thetta ärendet enträtten är / Han wete / at wij haffue icke then sedhen / och icke Gudz Församlingar heller.

MEn thetta moste iagh befala. Jagh kan icke prijsa / at j tilhopa kommen icke til förbätring / vthan til förwerring. J förstonne / När j kommen tilhopa j Församlingenne / hörer iagh / at jbland idher är skilachtigheet / thet iagh ock wel endeels troor. Ty jbland idher moste jw wara partij / på thet the retsinnighe skola warda vppenbare jbland idher. När j nu tilhopa kommen / så håller man tå icke HErrans natward. Ty hwar och en tagher sin eghen natward fram före åt. Och then ene hungrar / then andre är drucken. Haffuen

j nu icke

Hafwen j icke hws/ther j vthi åta eller dricka mågen? Eller förachten j Gudz Församling/och skemmen them som intet haffua? Hwadh skal iagh såya idher? Skal iagh prijsa idher? Här vthi prijsar iagh idher intet.

Ty iagh haffuer vndfått aff HErranom thz iagh ock idher giffuit haffuer/Ty HErren Jesus/j then natten tå han förrådd wardt/toogh han brödhet/tackadhe/brött thet/och sadhe/Tagher/åter/thetta är min lekamen/som för idher brytes/Thetta görer j mijn åminnelse. Sammalunda ock kalken effter natwarden/och sadhe/Thenne kalk är thet Nyia Testamentet j minom blodh/Thetta görer så offta j dricken til mijn åminnelse.

Matt. 26. Marci 14. Luce 22.

Ty så offta j åten aff thetta brödh/och dricken aff thenna kalk/skolen j förkunna HErrans dödh/til tess han kommer. Hwilken nu owerdeligha åter aff thetta brödh/eller dricker aff HErrans kalk/han bliffuer saker på HErrans lekamen och blodh. Men pröffue menniskian sigh sielffua/och åte så aff thet brödhet/och dricke aff then kalken. Ty then owerdeligha åter och dricker/han åter och dricker sigh sieffuom domen/icke åtskiliandes HErrans lekamen.

(pröffue) Thet är/Hwar och en see til/huru han troor vthi thenna natwarden/Hwadh och huar til han thet vndfåår.

(åtskiliandes) Thet är/at han icke achtar Christi lekamen meer än som en annan maat.

Therföre åro ock monge swaghe och krancke jbland idher/och en stoor deel soffua/Ty om wij sielffue dömde oss/så worde wij icke dömde. Men tå wij dömde warde/så warde wij nepste aff HErranom/på thz wij icke medh werldenne skola fördömde warda. Therföre kåre brödher/Når j tilhopa kommen til at åta/så bijdhe then ene then andra. Men hungrar någhor/han åte hema/på thet j icke tilhopa kommen til fördömelse. Thet andra wil iagh skicka/når iagh kommer.

XII. Capitel.

OM the andeligha gåffuor/wil iagh kåre brödher/icke förd öliaidher. J weten at j haffuen warit Hedhningar/och gått til the stumma affgudhar/effter som j förförde woren. Therföre gör iagh idher witterlighit/at ingen förbannar Jesum/som genom Gudz Anda talar. Och ingen kan kalla Jesum en HErra/vthan genom then helgha Anda.

(Hedhningar) Thet är/tå j woren Hedhningar/wisten j intet såya/huarken aff Christo eller aff them helgha Anda/Men nu skolen j weta Andans gåffuor/vthan hwilken tingen kenner Christum/vthan snarare talar illa om honom.

Gaffuonar åro ※ mongahanda/men Anden är en. Och embeten åro mongahanda/men HErren är en. Och krafften åro mongahanda/men Gudh är en/som alt werckar j allom. Vthi hwariom och enom bewijsa sigh Andans gåffuor til gagns. Them ena warder giffuit aff Andanom tala om wijsdom. Them andra tala om förstånd/aff samma Andanom. Enom androm troon/aff samma Andanom. Enom androm helbregda gåffua/aff samma Andanom. Enom androm vnderligh ting göra. Enom androm Prophetia. Enom androm åtskilia Andar. Enom androm mongahanda tungomål. Enom androm tungomåls vthtydhelse. Men alt thetta werckar then samme ene Anden/delandes hwariom sitt/såsom honom teckes.

※ (mongahanda) Vthi allom Christnö är en Ande/wijsheet/förstånd/troo/kraffc etc. Men öffua och bewijsa alt sådant emoot andra/är icke hwars manz/Vthå the tala om wijsheet som låra kenna Gudh/Och the tala om förstånd som låra om vtwertes wesende och Christeligh frijheet. The bewisa trona/som vppenbarligha bekenna henne medh ord och gerningar/såsom martyres giorde/The åtskilia andar/som pröffua prophetier och låror.

Ty såsom en lekamen är/och haffuer doch monga lemmar/men alle lemmar aff en lekamen/åndoch the åro monge/åro the doch en lekamen/Sammalunda ock Christus. Ty wij åre vthi enom Anda alle döpte til en lekamen/ehwadh wij åre Judar eller Greker/eghne eller frije/och haffue alle ♂ drucket en Anda. Ty lekamenen är icke en lem/vthan monge. Når nu foten wille såya/Jagh är icke hand/Therföre är iagh icke aff lekamenom. Skulle han för then skul icke wara aff lekamenom? Och om örat wille såya/Jagh är icke ögha/Therföre är iagh icke aff lekamenom/Skulle thet för then skul icke wara aff lekamenom? Om hele lekamenen wore ögha/hwar bliffue tå hörslen? Wore han aller hörsl/hwar bliffue luchten?

♂ (drucket) Wij dricke enahanda Sacrament/at wij ock enahanda Anda vndfå skole/lijka som wij vndfå enahådadoop at wij en krop wara skole.

Men nu haffuer Gudh satt lemmanar hwar för sigh/serdeles vthi lekamenen/såsom han wille. Om nu alle lemmar wore en lem/hwar bliffuo tå lekamenen? Men nu åro lemmanar monge/och lekamenen år en. Oghat kan icke såya

icke såya til handena/Jagh behöffuer tigh intet. Eller hoffuudhet til fötterna/Jagh behöffuer idher intet. Vthan mykit meer the kropsens lemmar/som synas swaghast wara/åro oss mest aff nödhen/Och the wij hålle blygeligha wara/them legge wij mesta åron vppå. Och the oss snyppeligha synas/them prydhe wij alramest. Ty the som degheligha åro/behöffua intet. Men Gudh haffuer så tilhopa mengt lekamenen/och the lemmar som någhot fattadhes/thes meer prydhelse tillagdt/På thet j lekamenen skal ingen skilachtigheet wara/Vthan alle lemmar skola then ene för then andra eens vmsorgh haffua. Och om en lem lijdher någhot/så lijdha alle lemmanar medh. Och om en lem warder herligha hållen/så frögda sigh alle lemmanar medh.

Men j åren Christi lekamen och lemmar/hwar effter sin deel. Och Gudh haffuer satt j Församlingenne först Apostlar/ther nåst Propheter/sedhan Lårare/sedhan krafftwerckare/sedhan helbregdo gåffuor/hielpare/regerare/mongahanda tungomål. Aro the alle Apostlar? Aro the alle Propheter? Aro the alle Lårare? Aro the alle krafftwerckare? Haffua the alle helbregdo gåffuor? Tala the alle mong tungomål? Kunna the alle vthtydha? Men farer effter the ypperста gåffuonar/Och iagh wil ån nu wijsa idher en kosteligare wågh.

XIII. Capitel.

OM iagh taladhe medh menniskiors och Anglars tungor/och hadhe icke kårleken/så wore iagh en liwdhande malm eller een klingande bielra. Och om iagh kunde prophetera/och wiste all hemligheet/och alt förstånd/och hadhe ♂ alla troo/så at iagh försatte bergh/och hadhe icke kårleken/så wore iagh intet. Och om iagh gåffue alla mina åghodelar the fattigha/och låte min lekamen brinna/och hadhe icke kårleken/så wore thet migh intet nyttigt.

♂ (alla troo) Endoch allena troö gör menniskiona retferdigha/såsom S. Paulus allestådz sågher/Likwel thet icke kårleken medh föliер/ther är wisseligha troon icke rett/thet hon ån iertekn giorde.

Kårleken är toligh och mild. Kårleken affwundas intet/Kårleken skalkas intet/han vpblåses icke/han skickar sigh icke ohöffueligha/han söker icke sitt/han förtörnas icke/han tencker intet argt/han glådz icke offuer oretferdigheet/Men han frögdar sigh offuer sanningen. Han fördragher all ting/han troor all ting/han hoppas all ting/han lidher all ting. Kårleken ‡ tröttas icke/åndoch prophetierna skola återwenda/och tungomålen skola aff komma/och förståndet skal återwenda.

‡ (tröttas icke) Thet är/Han låter icke aff at göra wel/ehuadh man gör wel eller illa emoot honom/Vthan håller fast vppå at göra wel.

Ty wij förstå ※ endeels/och prophetere endeels/Men tå thet kommer som fulkomlighit är/så wender thet åter som endeels år. Tå iagh war itt barn/taladhe iagh som itt barn/och hadhe sinne som itt barn/och hadhe barnsligha tanckar. Men sedhan iagh wardt man/ladhe iagh bortt thet barnslighit war. Ty wij see nu genom en speghel/vthi itt mörkt taal/men tå ansichte emoot ansichte. Nu kenner iagh endeels/men tå skal iagh kennat såsom iagh kend är. Men nu bliffuer troon/hoppet/kårleken/thenna try/Men ✠ störst jbland them år kårleken.

※ (endeels) Endoch wij genom trona haffuom och wetö all ting/huadh Gudh är och hwadh han giffuer oss/Så är doch sådana wårt förstånd icke fulkomlighit rekn ande/til then til stundande klarheet.

✠ (störst) Kårleken gör icke menniskiona retferdigha/vthan troon. Rom. 1. Doch effter troon och hoppet haffua theras handel når gudh/och allenast vndfå gott och moste ther til återwenda/Men kårleke handlar medh wår nåsta/altijdh gör gott/och ther til mz bliffuer ewinnerligha. Therföre sågs han hår wara störst thet år/widare/kraffttigare och warachtigare.

XIIII. Capitel.

FArer effter kårleken/winlegger idher om andeligha gåffuor/doch mest/at j propheteren. Ty then som talar medh ☾ tungomål/han talar icke menniskiom/vthan Gudhi/Ty ingen hörer ther til/Vthan han talar hemligheet j Andanom. Men then som propheterar/han talar menniskiomen til förbåtring och til förmanelse och til tröst. Then som talar medh tungomål/han

☾ (tungomål) Medh tungomål tala/år Psalmar och Propheter låsa och siunga j Församlingēne/och icke vtleggia thm effter/åndoch Låsaren sielff förstår thz han låås. Prophetia år/at vndfå sinnet aff Gudhi/och kūna giffuat andrö. Vthleggia eller vthtyda/år at giffua sinnet androm före. Så menar nu S. paulꝰ/at tala/

at tala medh tungomål/förbätrar intet Församlingena/ mē prophetera och vthleggia / förbätrar Församlingena.

mål / han förbätrar sigh sielff / Men then som propheterar / han förbätrar Församlingen. Jagh wille wel / at j alle tala kunden medh tungomål / Men mykit heller at j propheteradhen. Ty then som propheterar / han är större än then som medh tungomål talar/ Vthan han thz vthtydher/ På thet Församlingen fåår någhor förbätring. Men nu kåre brödher/ Om iagh komo til idher/ och taladhe medh tungomål/ hwadh wore iagh idher nyttigh ? Vthan iagh talar medh idher / antingen medh vppenbarelse / eller medh förstånd/ eller medh prophetia/ eller medh läro ?

Haffuer sigh doch så medh the ting/ som liwdh göra jfrå sigh/ och doch intet lijff haffua / Såsom een pipa eller een harpa/ tå the icke giffua åtskilielighit liwdh jfrå sigh/ huru kan man weta hwadh pipat eller harpat är ? Så ock om en baswn giffuer een owissa röst / Hoo gör sigh tå redho til strijdz ? Så ock j / om j talen medh tungomål / och icke talen thet som förståås kan / huru skal man weta hwadh talat är ? Ty j talen j wädhret.

Så mongahanda slagh är på rösterna j werldenne/ och ingen aff them är otydheligh. När iagh nu icke weet vthtydhningen på rösten / bliffuer iagh honom som talar Barbarsk/ Och then som talar/ bliffuer för migh Barbarsk. Sammalunda ock j / Medhan j faren effter andeligha gåffuor / winlegger idher om Församlingennes betsta / at j noogh haffuen.

Therföre then som talar medh tungomål/ han bidhie/ at han må ock kunna thet vthtydha. När iagh nu bedher medh tungonne/ så bedher min ande/ Men mitt sinne är vthan frucht. Huru skal thz tå gå til ? Nemligha så/ Jagh skal bidhia j andanom / iagh skal ock bidhia medh sinnet. Jagh skal siunga j andanom/ iagh skal ock siunga medh sinnet.

(medh sinnet)
Med sinnet tala / är så mykit som vthleggia och förklara sinnet enom androm. Men tala j andanō / är tå man förstår sielff sinnet/ och vthlegger icke effter sigh.

När tu nu welsignar j andanom / huru skal tå then som ståår j thens olärdas stadh/ swara tigh Amen på tijn tacksäyelse ? Effter han icke förståår hwadh tu sägher. Tu sägher wel een godh tacksäyelse/ men then andre warder ther aff intet förbätrat. Jagh tackar min Gudh/ at iagh talar meer medh tungomål än j alle. Men iagh wil heller tala j Församlingenne fem ord medh mitt sinne/ På thet iagh vnderwijsa må andra/ än ellies tiyotusend ord med tungomål.

(mit sinne) Thet är/ vthtydha sinnet ... predican. Isaie 28.

Kåre brödher / Warer icke barn j förståndet / vthan warer barn j ondskonne / men j förståndet warer fulkommelighe. J Laghen är scriffuit / Jagh wil tala medh andra tungor / och medh andra leppar til thetta folck / och the skola doch icke än så höra migh / sägher HErren. Så äro nu tungomålen för itt ✠ tekn / icke them som troo / vthan them som icke troo. Men prophetien är twert emoot / icke them som otrogne äro / vthan them som trogne äro.

✠
(tekn)
Thet är/ Genō mongahanda tungomål warda the ochristne vmwende til trona/ såsom genom annor tekn och Vnder/ men genō prophetering warda the Christtrogne förbättradhe och styrckte såsom genom itt tekn/ ther the sina tro på pröffua / och förfara at hon är rett.

Hwar nu hela Församlingen tilhopa komo på en stadh/ och taladhe alle med tungomål/ och ther komo någhre olärde eller otrogne in/ Monde the icke skola säya / at j hadhen mist sinnet ? Hwar j nu alle propheteradhen / och ther komo någhon otroghen eller olärd in/ han worde straffat aff them allom/ och dömd aff allom/ och så worde thet som lönlighit är j hans hierta vppenbart/ Och så fölle han på sitt ansichte/ tilbådhe Gudh / och bekende at sannerligha wore Gudh j idher.

Huru är thet tå kåre brödher ? När j tilsammans kommen / så haffuer hwar och en aff idher en Psalm/ Han haffuer lärdom / Han haffuer tungomål/ Han haffuer vppenbarelse/ Han haffuer vthtydhelse / Låter thet alt skee til förbätring. Hwar nu någhor talar medh tungomål/ thet göre han sielff annar / eller på thet mesta sielff tridie / och tå ymsom / och en tydhe thet vth. Är han icke en vthtydhare/ så tiye j Församlingenne/ Men tale widh sigh sielff och til Gudh.

Men Propheterna tale twå eller tree/ och the andre döme ther om. Men hwar så hender / at them som sitter / warder någhot vppenbarat/ så tiye then förste.

förste. J måghen wel alle prophetera/ then ene effter then andra/ På thet alle lära / och alle warda förmanadhe. Och Propheternas andar äro Prophetomen vnderdånighe/ Ty Gudh är icke oskickelighetennes / vthan fridzens Gudh/ såsom vthi alla the helighas Församlingar.

1. Timo. 2.
Gene. 3.

Idhra quinnor tiye vthi Församlinganar/ Ty them är icke tilstadt at tala/ vthan at the äro vnderdånigha/ såsom ock Laghen sägher. Men wilia the någhot lära/ så skola the frågha sina män hema/ Thet ståår icke quinnor wel/ at the tala j Församlingenne. Eller är Gudz ord vthkommet jfrå idher ? Eller är thet allena kommet til idher ? Ther nu någhor låter sigh tyckia / at han är en Prophete/ eller andelighen / han besinne hwadh iagh scriffuar idher / Ty thet äro HErrans bodh/ Men är någhor oförståndigh / han ware oförståndigh. Therföre kåre brödher / legger idher win om / at j Propheteren / och förmener icke at tala medh tungomål. Låter all ting ärligha och skickeligha tilgå.

(vnderdånighe)
Somlighe mena/ at tå the haffua förstånd och Andans gåffuor/ skola the ingom wika eller giffua swigha/ aff hwilko partij och twedregt plåghar komma. Men S. Paulus sägher här / at the skola och mågha wel wika/ effter Andans gåffuor stå j theras macht/ til at icke bruka them emoot endregten. Så at the icke behöffua säya/ at Anden twingar och driffuer them.

XV. Capitel.

KÅre bröder/ Jagh minner idher på Euangelium / som iagh idher förkunnat haffuer / hwilket j ock anammat haffuen/ J hwilko j ock ståån/ genom hwilket j ock salighe warden/ huruledhes iagh idher thet förkunnadhe/ om j haffuen thet behållet/ Vthan så är / at j förgeffues troodt haffuen.

Ty iagh haffuer j förstonne idher föregiffuit / thet iagh ock vndfått haffuer / at Christus är dödher för wåra synder effter Scriffterna / och at han är begraffuen / och at han vpstånden är på tridie daghen effter Scriffterna. Och at han wardt seedder aff Cepha/ sedhan aff the Tolff/ Sedhan wardt han seedder aff meer än femhundrat brödher på en tijdh/ aff hwilkom än nu monge leffua / men somlighe äro affsompnadhe/ Ther effter wardt han seedder aff Jacobo / och sedhan aff alla Apostlanar.

På sidstonne effter allom/ wardt han ock seedder aff migh / såsom aff en ther otijdhigh född är. Ty iagh är then ringaste jbland Apostlanar / så at iagh är icke werd kallas Apostel/ Therföre at iagh haffuer förfolgdt Gudz Församling. Men aff Gudz nådh är iagh thet iagh är / och hans nådh haffuer icke fåfeng warit j migh/ vthā iagh haffuer meer arbetat än the alle/ Doch icke iagh / vthan Gudz nådh som j migh är. Thet ware nu iagh eller the / så predike wij / och så haffuen j troodt.

Är nu Christus predicat för idher / at han är vpstånden jfrå the dödha/ hwarföre säya tå somlighe jbland idher / at the dödhas vpståndelse är intet ? Är nu the dödhas vpståndelse intet/ så är ock Christus icke heller vpstånden. Är Christus icke vpstånden/ så är wår predican fåfeng/ Så är ock idhor troo fåfeng. Och wij wardom fundne falsk Gudz witne / at wij emoot Gudh witnat haffue / at han haffuer vpueckt Christum / then han icke vpweckt haffuer/ om the dödhe icke vpstå. Ty om the dödhe icke vpstå / så är icke heller Christus vpstånden. Är Christus icke vpstånden/ Så är idhor troo fåfeng/ Och så åren j än nu vthi idhra synder/ Så äro ock the förtapadhe som j Christo affsompnadhe äro. Om wij allenast j thetta liffuet haffue hoppet til Christum/ Så äre wij vslast jbland alla menniskior.

Coloss. 1.
Tessa. 4.

Men nu är Christus vpstånden jfrå the dödha/ och worden förstlingen jbland them som soffua. Effter dödhen är genom een menniskio/ ock genom een menniskio the dödhas vpståndelse. Ty såsom alle döö vthi Adam/ så skola ock alle j Christo warda leffuande giorde. Hwar och en vthi sijn eghen ordning/ Förstlingen Christus / sedhan the som Christo tilhöra vthi hans tilkommelse. Sedhan enden / tå han offuerantwardar Gudhi och Fadhrenom Riket / och afflegger all Herradöme / och alla Öffuerheet och welligheet.

Ty han moste regnera / til tess han legger alla sina fiendar vnder sina fötter. Psalm.

Then yttersta fienden dödhen/skal warda borttaghen/Ty all ting haffuer han lagdt vnder hans fötter. Så/när han sägher / at all ting honom vndergiffuen äro / är nogh vppenbart / at han vndantaghen är som honom all ting vndergiffuit haffuer. Tå nu all ting honom vndergiffuin äro/ så warder ock tå sonen sielff vndergiffuin / honom / som honom all ting vndergiffuit haffuer/ På thet at Gudh bliffuer alt j allom. Hebre.2. Psalm.8.

Huadh göra the ellies som sigh döpa låta offuer the dödha / om the dödhe ingalunda vpstå? Hwj låta the sigh tå döpa offuer them? Och hwj stå wij altijdh vthi fara? Widh wår berömelse som iagh haffuer j Christo Jesu wårom HErra/ döör iagh hwar dagh. Haffuer iagh effter menniskio mening vthi Epheso strijdt medh willdiwr / hwadh hielper migh thet / om the dödhe icke vpstå? Låt oss äta och dricka / Ty j morghon moste wij döö. Låter icke förföra idher/ Ondt snack förkrencker godha sedher. Waker vp retteligha/och synder icke/Ty somlighe weta intet aff Gudhi. Til blygd sägher iagh idher thetta. Isaie.22.

(the dödha) Til at styrckia vpståndelsen / låto the Christne döpa sigh offuer the dödhas griffter / och gåffuo ther medh förstå / at rett the samme vpstå skulle.

(ondt snack) Thet är / ondt selskap / ther offta ganska argeligh ord falla emoot trona / och förderfua godh samwet.

Måtte nu någhor säya / Huru skola the dödhe vpstå? Och med hurudana lekamen skola the komma? Tu dåre/thet tu såår / thet fåår icke lijff / vthan thet bliffuer dödt/Och thet tu såår / är jw icke then kroppen som warda skal/ vthan itt blott korn/nemligha/hwete / eller annat sådant. Men Gudh giffuer thy en krop såsom han wil / och hwario och eno aff sädhenne/ sin eghen krop.

Icke är alt kött enahanda kött/ vthan menniskiors kött är annat/annat är fääs/annat är fisks/och annat är fogels. Och thet äro himmelske kroppar och iordeske kroppar. Men een annor herligheet haffua the himmelske / och een annor the iordeske. Een annor klarheet haffuer solen/ och een annor klarheet haffuer månen/ och een annor klarheet stiernonar/ Ty een stierna gåår offuer then andra j klarheten. Sammaledhes ock the dödhas vpståndelse. Thet warder sådt förgengelighit / och skal vpstå oförgengelighit. Thet warder sådt j snypligheet / och skal vpstå j herligheet. Thet warder sådt j skröpligheet/och skal vpstå vthi krafft. Thet warder sådt itt naturlighit lekamen/ och skal vpstå itt andelighit lekamen.

Man haffuer itt naturlighit lekamen/man haffuer ock itt andelighit lekamen/Såsom scriffuit är/Then första menniskian Adam är giord til naturlighit lijff / och then yttersta Adam til andelighit lijff. Men then andelighe lekamenen är icke then förste / vthan then naturlighe. Sedhan then andelighe. Then första menniskian är aff iordenne iordesk/Then andra menniskian är HErren aff himmelen. Hurudana then iordeska är / sådana äro ock the iordeske. Och hurudana then himmelska är / sådana äro ock the himmelske. Och som wij haffue burit thens iordeskas lijknelse / så skole wij ock båra thens himmelskas lijknelse. Gene.2.

(naturlighit) Naturligh lekamen/ är then ther äter / dricker/soffuer/wexer til och aff / vpföder barn etc. Andeligen lekamen är/then sådant intet betorff/ och är doch likwel en sann lekamen / leffuandes aff andanõ/ såsom man kan förstå vthaff Gene.2.

Men thetta sägher iagh idher / kåre brödher / at kött och blodh kunna icke erffua Gudz Rike / och thet förgengeligha skal icke erffua oförgengeligheet. Sij/iagh sägher idher een hemligheet / Wij skole icke alle aff soffua / men alle moste wij förwandladhe warda vthi en punct/ vthi itt ögnableck/medh yttersta basunen. Ty basunen skal lydha/ och the dödhe skola vpstå oförgengelighe / och wij skole förwandladhe warda. Ty thetta förgengeligha moste jklädha sigh oförgengeligheet / och thetta dödheligha moste jklädha sigh odödheligheet. Men tå thetta förgẽgeligha jklädher sigh oförgẽgeligheten/ och thetta dödheligha jklädher sigh odödhelighetena/så warder thz ordet fulkompnat som scriffuit är. Dödhen är vpswolghen vthi seghren / Tu dödh/ hwar är tin vdd? Tu heluete/hwar är tin segher? Dödzens vdd är synden/ syndennes krafft är Laghen. Men Gudhi ware tack / som oss seghren giffuit haffuer / genom wår HErra Jesum Christum. Osee.13.

Therföre mine kåre brödher / warer faste/owiklighe /och rijke vthi HErrans werck altijdh/effter thet j weten / at idhart arbete är icke fåfengt j HErranom.

XVI. Capitel.

NV om then vndsetning til the heligha/såsom iagh j the Församlingar vthi Galatia befalt haffuer/ så görer ock j. Jw på then ena Sabbathen / legge hwar och en aff idher när sigh sielff / och samke tilhopa hwadh han åstadh kommer / På thet tå iagh kommer /icke skola tå först samlas samma vndsetningar. Men tå iagh kommen är/ the som j tå med idhart breff ther til haffua wilien/them wil iagh senda/at the framföra idhra gåffuor til Jerusalem. Om så behöffuer /at iagh ock faar tijt/ tå mågha the fölia migh. Men iagh wil komma til idher när iagh dragher genom Macedonien / Ty genom Macedonien skal iagh dragha/ Men när idher warder iagh til ewentyrs töffuandes / eller ock offuer wintren bliffuandes /at j migh förfoordra måghe ehwart iagh resande warder.

Jagh wil intet nu see idher vthi mijn framferd/ Ty iagh hoppas at iagh fåår någhon tijdh dwelias när idher/om HErren thet tilstådher. Men iagh wil bliffua j Epheso in til Pingsdagha / Ty migh är öpnat een stoor och krafftigh dör / och monge mootståndare äro. Om Timotheus kommer / så seer til/at han är vthan fara när idher / Ty han werckar ock HErrans werck såsom ock iagh/Så förachte nu ingen honom/vthan foordrer honõ j fridh/ at han må komma til migh/ Ty iagh wenter honom medh brödherna.

(een krafftigh dör) Thz är/ther äro mönge som gerna höra och anamma Euangeliuz/Så at ther är såsom een dör eller port öpen/ther j Jerusalem neppligha itt fäster eller een sprynia öpen war.

Men om Apollo brodheren weter / at iagh offta haffuer förmanat honom/at han skulle komma til idher medh brödherna/Men hans wilie war ingalunda på thenna tijdh komma/doch warder han likwel kommandes / tå honom så belegelighit warder. Waker / ståår j troonne / bruker idher manligha/Warer starcke / all idhor ting låter skee j kärlekenom.

Jagh förmanar idher/kåre brödher / J kennen Stephane hwßfolck / at the äro förstlingen j Achaia / och at the haffua skickat sigh sielffua them helighom til tienst/ På thet j ock sådana menniskior skolen vnderdånighe wara/ och hwariom och enom som medwerckar och arbetar. Jagh frögdar migh aff Stephane tilkommelse/och Fortunati och Achaici/Ty hwadh migh fattadhes j idher /thet haffua the vpfylt. The haffua ock wedherquekt min och idhar anda. Så kennens nu widh sådana.

Idher helsa the Församlingar vthi Asia. Helsa idher mykit j HErranom Aquila och Priscilla/medh thñ Församling som är j theras hws. Helsa idher alle brödherna. Helser idher inbyrdes medh en heligh kuss. Jagh Paulus helsar idher medh minne hand. Hwilken HErran Jesum Christum icke haffuer kåår / han ware ✠ Anathema Maharam motha. HErrans Jesu Christi nådh ware medh idher. Min kärleek ware medh idher alla j Christo Jesu/Amen.

✠ (Anathema/ Bann på Swensko / Anathema på Grekesko/ Maharam på Ebraisko / är alt itt/ men Moth heter dödhen. Så wil nu Paulus säya / Then Christum icke haffuer kåår/han ware förbannat til dödhen/ Vide Leuitici.29.

Then första Epistel til the Corinther.

Send aff Philippis medh Stephanam och Fortunatum och Achaicum och Timotheum.

Förspråk på then Andra S. Pauli Epistel/til the Corinther.

EThi then första Epistlen/haffuer S. Paulus
hårdeligha straffat the Corinther j mong styc-
ker/Starckt wijn guttit them j såren/och för-
skreckt thom. Men effter en Apostel bör wara en
tröstelig Predicare/ och vpretta the blödigha
och förskreckta samweten/ meer än förskreckia.
Therföre prijsar han them nu igen vthi thenna
Epistlen/ och giuter ock så olio in j såren/ och
håller sigh ganska wenligha til them/ och be-
dher igen vptagha medh kärleek en som syn-
dat hadhe/then the jfrå sigh driffuit hadhe.
Vthi thet första och andra Cap. bewisar
I. II. han them sin kärleek/huruledes han all ting talat/giordt och lidhit haffuer til
theras nytto och saligheet/ at the skulle jw försee sigh til honom alt gott.
III. IIII. V. Ther näst prijsar han thet Euangeliska embetet/ hwilket thet högsta och
tröstelighasta embetet är/samwetet til nytto och saligheet. Och betyghar/ at
thz ädhlare är än Lagsens embete. Och huru thet förfolgdt warder/och doch
trijffs j them som troo/och gör itt hopp genom korßet/ til ewinnerligh her-
ligheet. Men medh alt thetta antastar han the falska Apostlar/ som dreffuo
Laghen emoot Euangelium/ och lärde icke annat än vthwertes heligheet/
thet är/skrymterij/och låto then inwertes otroonnes last bliffua. Och thet
gör han j iij. iiij. och v. Cap.
VI. VII. Vthi vj. och vij. förmanar han them/ at the sådana predican efterfölia
medh gerningar och lidhande. Och besluter thet medh theras prijs/ På thet
han skal vpweckia them til at hållat fram.
VIII. IX. Vthi viij. och ix. förmanar han them/at the ock timeligh hielp och vnd-
setning göra skola them fattighom helighom j Jerusalem/ j then hårda tij-
dhen/effter the hadhe j förstonne/tå the anammadhe Christendomen/offuer-
giffuit alt thet the åtte. Acto. iiij.
X. XI. XII. Vthi x. xj. xij. haffuer han skaffa medh the falska Apostlar.
XIII. Vthi xiij. hotar han them som syndat hadhe/och icke båtradhe sigh.

S. Pauli Epistel then Andra til the Corinther.

Första Capitel.

PAulus Jesu Christi Apostel genom Gudz wilia/ och brodheren Timotheus. Then Församling som är j Corintho/ samt medh all helghon/ som äro vthi hela Achaia.

Nådh ware medh idher/ och fridh aff Gudhi wårom Fadher/ och HErranom Jesu Christo.

Welsignat ware Gudh wårs HErras Jesu Christi Fadher/ barmhertighetennes Fadher/ och all hugswalelses Gudh/ som oss hugsualar j all wår bedröffuelse/at wij ock hugsuala kunne them som j allahanda bedröffuelse äro/ medh then hugsualelse ther Gudh oss medh hugswalar. Ty såsom Christi lidhande är mykit kommet offuer oss/ så kommer ock mykin hugsualelse offuer oss genom Christum.

Men hwadh wij haffue bedröffuelse eller hugsualelse/ så skeer thet idher til godho. Är thet bedröffuelse/ så skeer thet idher til hugsualelse och saligheet (hwilken saligheet är krafftigh/om j lidhen toleligha/j then måtton som wij lidhe) Är thet hugsualelse/så skeer thet ock idher til hugsualelse och saligheet. Är ock wårt hopp stadhigt för idher/ effter wij wete/ at såsom j ären deelachtighe j lidhandet/ så warden j ock deelachtighe j hugsualelsen.

Ty wij wilie icke fördölia idher/ käre brödher wår bedröffuelse/ som oss wedherfaren är vthi Asia/ Ty wij wore förtungadhe offuer måtton/ och offuer machten/så at wij ock twifladhe om lijffuet/och satte oss så före/ at wij skulle wisseligha döö. Thet skeedde för then skul/ at wij ingen tröst skole settia på oss sielffua/ vthan på Gudh som vpwecker the dödha. Hwilken oss aff slijk dödh friyat haffuer/och än nu daghligha friyar/Och förhoppes/ at han skal oss än nu här effter friya/genom idhra böners hielp för oss/På thet at aff monga personer må skee mykin tack för oss/ för then gåffuo som oss giffuin är.

Ty wår berömelse är thetta/nemligha/wårt samwetz witnesbyrd/at wij vthi enfalligheet och Gudz reenheet/icke vthi köztligh wijsheet/vthan j Gudz nådh haffue wandrat på werldenne/men alramest när idher. Ty wij scriffue idher intet annat än thet j läsen och tilförenna weten. Migh hoppas/at j skolen ock så befinna oss alt in til endan/ såsom j haffuen oss endeels befunnet. Ty wij äre idhor berömelse/ såsom ock j ären wår berömelse på HErrans Jesu dagh. Och på then förtröstning wille iagh kommet til idher tilförenna/ at iagh måtte idher dobbelt wara til wilia/och genom idhar foordenskap ferdas til Macedonien/och jfrå Macedonia komma til idher igen/och aff idher foordras til Judeam.

Tå iagh thetta så tenckte/monde iagh thet göra aff någhon lösinnigheet? Eller mon mijn anslagh wara köztligh? Ney/ Vthan när migh är Ja/ ja/ Och Ney/är ney. Men Gudh är trofast/at wårt ord til idher är icke wordet ja och ney. Ty Gudz Son Jesus Christus/ som jbland idher är predicat aff oss/ nemligha/aff migh och Siluano och Timotheo/ haffuer icke warit

ja och ney/vthan thet war ja j honom. Ty all Gudz tilsåyelse åro ja j honom/ och åro Amen j honom/ Gudhi til åro genom oss. Men Gudh år then oss stadhfester samt medh idher j Christo/och haffuer smoordt och försigldt oss/ och giffuit vthi wår hierta Andans pant.

(Amen) Thet år/ The åro wiss och sann.

Annat Capitel.

JAgh kallar Gudh til witne på mijn siål/Thet iagh icke ån nu kom til Corinthum/ thet år skeedt för then skul/at iagh skonadhe idher. Icke at wij åro Herrar offuer idher på troonnes wegna/Vthan wij åro hielpare til idhor glådhe/ Ty j ståån j troonne. Men iagh haffuer thet betenckt medh migh sielff/ at iagh icke åter medh ångest wil komma til idher. Ty om iagh bedröffuar idher/hoo år tå then som frögdar migh/ vthan then som warder aff migh bedröffuat ⁝ Och thet samma haffuer iagh scriffuit idher/at når iagh komme til idher/icke skulle få sorgh aff them/ther iagh heller skulle få glådhe aff/ effter iagh haffuer then tröst til idher alla/ at mijn frögd år allas idhra frögd. Ty iagh screff idher til vthi stoor bedröffuelse och hiertans ångest medh monga tårar/ Icke på thet j skulle bedröffuas/ vthan på thet j skullen förstå then kårleek/som iagh enkannerligha haffuer til idher.

Hwar nu någhor haffuer bedröffuelse åstadh kommet/ then haffuer icke bedröffuat migh vthan endeels/ på thet iagh icke skal betunga idher alla. Men thet år noogh/ at then samme aff mongom så straffat år/ så at j nu thes meer twert emoot skolen offuersee medh honom/ och hugsuala honom/ På thet han icke skal vpsluken warda vthi förmykin bedröffuelse. Therföre förmanar iagh idher/at j bewisen honom kårleek. Ty therföre haffuer iagh ock scriffuit idher til/at iagh skulle bepröffua idher/ om j lydhighe åren j all ting. Then j förlåte någhot/then förlåter ock iagh. Ty hwem ock iagh förlåter någhot/thet förlåter iagh för idhra skul/ j Christi stadh/ På thet wij icke skole warda bedragne aff Satana/Ty oss år icke owitterlighit hwadh han j sinnet haffuer.

(thet år noogh) Hår talar han om thn som han j första Epistlen j 5. Capi. straffade och befalte diefflenom Och befaler nu hår/ at man skal anamman igen/ effter hā nu så straffat war.

Men tå iagh kom til Troadem/ til at predica Christi Euangelium/ och migh vplåten wardt een dör j HErranom/ hadhe iagh ingen roo vthi min anda/ therföre at iagh icke fann min brodher Titum/vthan giorde ther mijn affskeedh/och foor til Macedonien. Men Gudhi ware loff/ som altijdh låter oss segher behålla j Christo/och vppenbarar luchten aff sin kundskap/genom oss allestådz. Ty wij åro Gudhi een godh Christi lucht/ bådhe jbland them som salighe warda/ock så jbland them som förtapadhe warda/ Thesom een dödzlucht til dödhen/men them androm liffzens lucht til lijffs. Hoo år nu hår dogse til ⁝ Ty wij åro icke såsom monge/ the ther förfalska Gudz ord/Vthan aff reenheet/och såsom aff Gudhi/tale wij för Gudh j Christo.

(förfalska) För bukens och för gyrighetennes skul/ såsom en Wijntappare förfalskar wijnet.

III. Capitel.

SKole wij tå åter begynna prisa oss sielffua ⁝ eller behöffue wij såsom någhre andre/prijs breff til idher/ eller ock prijs breff jfrå idher ⁝ J åren wårt breff/bescriffuit vthi wårt hierta/hwilket kendt och låset warder aff alla menniskior/ effter j bewisen/ at j åren Christi breff/ bereedt genom wår tienst/ och scriffuit/icke medh bleck/vthan medh leffuande Gudz Anda/ icke j tafflor aff steen/vthan j hiertans tafflor aff kött.

Men een sådana ♂ tröst haffue wij til Gudh/ genom Christum/ icke at wij bequemlighe åre aff oss sielffuom någhot tenckia/ såsom aff oss sielffuom/Men åre wij til någhot bequemlighe/ så år thet aff Gudhi/ hwilken ock oss bequemligha giordt haffuer/ til at föra thes niya Testamentzens embete/icke bokstaffzens/vthan Andans. Ty bokstaffuen dödhar/men ✠ Anden gör leffuande.

♂ (Tröst) At wij haffue bereet idher til itt breff.

✠ (Anden) år låra gudz nådh vthan Laghen och förtienst/ ther igenom warder menniskian leffuande och salligh.

(bokstaffzens) Låra bokstaffuen år tå man lårer blotta Laghen och gerninganar/ vthan Gudz nådz kundskap/Ther medh warder kendt och förståndet/ at alt thet menniskian år eller gör/ år fördömdt och dödhen werdt/ Ty hon kan intet gott göra vtan Gudz nådh.

Hadhe nu thet embetet klarheet som genom bokstaffuen dödhar/ och j
Exodi 34. stenar vthgraffuet år/så at Jsraels barn icke kunde see på Mosi ansichte/ för hans ansichtes klarheet skul/thn doch återwender/ Hwj skulle icke mykit meer thet embetet som Andan giffuer/ haffua klarheet ⁝ Ty om thet embete som fördömelse predicar/haffuer klarheet/ mykit meer gåår thet embete offuer j klarheet som retferdigheet predicar. Och ther til medh thet som förklarat wardt/war doch j thenna måtton lijka som intet förklarat emoot thenna offuerswinneligha klarheten. Ty hadhe thet klarheet som återwender/mykit meer haffuer thet klarheet som warachtigt år.

Effter wij nu sådana hopp haffue/ åre wij dristighe/och göre icke såsom Moses/then itt teckelse hengde för sitt ansichte/ så at Jsraels barn icke kunde see vppå thes enda som återwender/ vthan theras sinne åro förstockat. Ty alt in til thenna dagh bliffuer samma teckelse oborttaghet offuer gamla Testamentet/når the låsat/ hwilket j Christo återwender. Men in til thenna dagh/ tå Moses låsen warder/ henger teckelset för theras hierta. Men om the vmwende sigh til HErran/så worde teckelset borttaghet/ Ty HErren år en Ande/Ther nu HErrans Ande år/ther år frijheet. Men nu speglas j oss allom HErrans klarheet medh vpteckt ansichte/ och wij warde förklaradhe vthi samma beletet/ jfrå then ena klarhetenne til then andra/ såsom aff HErrans Anda.

(teckelse) Mosi teckelse år/ icke kenna bokstaffuen ock hans låro. Men thet vpteckta HErrans ansichte år/ klarligha kenna Gudz nådh och Anda/ then oss frij gör jfrå Laghē/bokstaffuen och hans werk/at theras klarheet och werk moste återwenda.

(speglas) Så som speglet ta... ther vthi sigh itt bete/ så ta... ther ock wårt hierta j sigh Christi kundskap.

IIII. Capitel.

THerföre/ medhan wij itt sådant embete haffue/ effter som oss barmhertigheet wedherfaren år/ så warde wij icke försumelighe/vthan flyym ock hemligh skam/och farom icke medh skalckheet/ förfalskom ey heller Gudz ord/ vthan medh vppenbara sanning bewijsom oss wel för alla menniskiors samwet/ j Gudz åsyyn.

(hemligh skam) Hår stöter hā på the falska Apostlar/som vthwertes herlighe synas/ Men inwertes åro the fulle med slemheet.

År nu wårt Euangelium förteckt/ så år thet förteckt för them som förtapadhe warda/ j hwilkom thenna werldennes Gudh haffuer förblindat the otrognas sinne/ at them icke skal lysa Euangelij liws aff Christi klarheet/ hwilken Gudz belete år. Ty wij predike icke oss sielffua/ vthan Jesum Christum/at han år HErren/ Men wij idhra tienare för Jesu skul. Ty Gudh år then som bödh liwset vthu mörkret lysa/och lyyste vthi wår hierta/at jgenom oss måtte vplysning skee aff Gudz klarheetz kundskap j Jesu Christi ansichte.

(werldennes Gudh) Diefuulen år werldennes Förste och Gudh/ty hon tienar honō/ och år vnder honom.

Men wij haffue thenna håffuor vthi leerkaar/ På thet at then stora krafften skal wara aff Gudhi/och icke aff oss. Wij warde allestådz trengde/ men wij ångsles intet. Wij bekymres/men wij giffue oss icke offuer. Wij lijdhe förfölielse/men wij warde icke offuergiffne. Wij bliffue vndertryckte/ men wij förgåås icke. Wij vmföre altijdh HErrans Jesu dödh på wår lekamen/ På thet at ock Jesu lijff må på wår lekamen vppenbart warda.

(Christi ansichte) Christi kundskap/ icke Mosi ansichte/ som år Lagsens kūdskap/Ty genom Christum kennom wij Gudh/Johan. 6.

Ty wij som leffue/wardom altijdh offuergiffne j dödhen för Jesu skul/ På thet at ock Jesu lijff skal vppenbarat warda på wårt dödheligha kött. Så år nu dödhen mechtigh j oss/ men lijffuet j idher. Effter wij haffue then samma troonnes anda (som scriffuit år/ Jagh troor/ therföre talar iagh)
Psal. 116. Så troo wij ock/therföre tale wij ock/wetandes/at thn som haffuer vpweckt HErran Jesum/ han skal ock vpweckia oss genom Jesum/ och stella oss medh idher. Ty thet skeer alt för idhra skul/på thet then offuerflödhigha wel-

gerning (ther monge tacka) skal rijkeligha komma Gudhi til prijs.

Therföre förtröttes wij intet/ vthan ändoch wår vthwertes menniskia förgåås/ så warder doch then inwertes förnyiat dagh frå dagh/ Ty wår bedröffuelse (then doch timeligh och lett är) födher j oss een ewigh/ och offuer alla måtto wightigh herligheet/ wij som icke see effter the ting som synas/ vthan the som icke synas. Ty the ting som synas/ äro timeligh/ men the som icke synas/ äro ewigh.

V. Capitel.

MEn wij wete/ at om thenna hyddonnes wårt jordeska hws nederslaghet warder/ Så haffue wij ena bygning aff Gudhi bygd/ itt hws/ icke medh hender giordt/ thet ewigt är j himmelen. Och offuer thet samma sucke wij ock/ effter wårt heman som aff himmelen är/ Och oss lengtar/ at wij ther medh måghe offuerklädde warda/ doch om wij klädde/ och icke nakne finnes. Ty medhan wij äre vthi thenna hyddonne/ sucke wij och äre betungadhe/ effter wij wilie icke affklädde/ vthan heller offuerklädde warda/ På thet/ at thet dödheligha måtte vpswolghet warda aff lijffuet/ Then oss ther til beredher/ thet är Gudh/ then oss Andan til pant giffuit haffuer.

Så äre wij för then skul widh godha tröst altijdh/ och wete/ at så lenge wij haffue heman vthi lekamenen/ så äre wij icke hema når HErranom/ Ty wij wandrom j troonne/ och see honom intet. Men wij haffue tröst/ och haffue mykit meer lust til at vthe wandra jfrå lekamenen/ och hema wara når HErranom. Therföre hwadh wij äre hema/ eller vthe wandrandes/ winlegge wij oss/ at wij måghe honom teckias. Ty wij moste alle vppenbaradhe warda för Christi Domstool/ på thet hwar och en skal få effter som han handlat haffuer medhan han leffde/ Ehwadh thet är gott eller ondt. Effter wij nu wete/ at HErren är fruchtandes/ fare wij sachta medh menniskionar/ Men Gudhi äre wij vppenbare. Jagh hoppas/ at wij ock äre vppenbare vthi idhor samwet.

Wij prijse oss icke åter för idher/ men wij giffue idher tilfelle til at beröma idher aff oss/ På thet j någhot haffua skolen emoot them/ som sigh effter anseendet/ och icke effter hiertat beröma. Ty äre wij förstrenge/ så äre wij thz Gudhi/ eller äre wij mätteleghe/ så äre wij idher mätteleghe. Ty Christi kärleek twingar oss så/ effter wij thet hålle/ at om en är dödh för alla/ så äro the alle dödhe/ Och han är för thy skul dödh för alla/ at the som leffua/ skola icke nu leffua sigh sielffuom/ vthan honom som för thy dödh och vpstånden är.

Så kenne wij nu ingen jfrå thenna tijdh 8 effter kötet. Och om wij än haffue kendt Christum effter kötet/ så kenne wij honom doch nu intet meer. Hwar nu någhor är j Christo/ så är han itt nytt Creatur/ thet gamla är förgånget/ Sij/ all ting äro nyy worden. Men alt samman är aff Gudhi/ then oss medh sigh försonat haffuer genom Jesum Christum/ och giffuit oss embetet at predica samma försoning. Ty Gudh war j Christo/ och försonadhe werldena medh sigh sielffuom/ och förbrädde them intet theras synder/ och haffuer beskickat jbland oss försoningennes Ord.

Så äre wij nu sendningabodh j Christi stadh/ Ty Gudh förmanar genom oss/ Så bidhie wij nu j Christi stadh/ Försonen idher medh Gudh. Ty then ther aff ingen synd wiste/ honom haffuer han för oss giordt til synd/ På thet wij skulle warda Gudz retferdigheet genom honom.

(sachta) Thet är/ Wij tyrannizere icke eller driffue folket medh orett bann eller annat fängt regemente/ Ty wij fruchte Gudh.

(förstrenge) Thet är/ om wij än skarpeligha fare mz folcket/ så tienom wij doch Gudhi ther vtinnan/ Fare wij ock sachta medh them/ så görom wij thet thy til tienst och wilia/ hwilket alt rett och wel giordt är.

8 (effter kötet) Christum icke meer kenna effter kötet/ är intet kötzlighit meer sökia eller wenta j honom/ såsom Lärjunganar giorde för hans lidhande/ vthan låta benöya sigh åt hans Ord/ j hwilkom man haffuer alt thet andeligit och ewigt är.

(Synd) Thet är/ [illegible]

VI. Capitel.

Ja wij

Esaie 49.

IA/ wij såsom medhielpare förmane idher/ at j icke vndfången Gudz nådh fåfengt. Ty han sägher/ Jagh haffuer bönhördt tigh j behagheligh tijdh/ och iagh haffuer holpet tigh på salighetennes dagh. Sij/ nu är then behagheligha tijdhen/ sij/ nu är salighetennes dagh. Låter oss ingom j någhon måtto förarghelse giffua/ På thet wårt embete må ostraffat bliffua/ Vthan låter oss j all ting bewisa oss såsom Gudz tienare.

J stoort tolamodh/ j bedröffuelse/ j nödh/ j ångest/ j slagh/ j fängelse/ j vproor/ j arbete/ j wako/ j fasto/ j reenleffnat/ j förstånd/ j longmodigheet/ j mildheet/ j then helgha Anda/ j en oskrymtat kärleek/ j sanningennes ord/ j Gudz krafft genom retferdighetennes wapn/ til höghra sidhon/ och til then wenstra/ genom äro och småleek/ genom ondt rychte och gott rychte. Såsom bedraghare/ och doch sanferdighe/ såsom okende/ och doch kende/ såsom the ther döö/ och sij/ wij leffuom. Såsom nepste/ och doch icke dräpne/ såsom bedröffuadhe/ och doch altijdh gladhe/ såsom fattighe/ och doch monga rijka görande/ såsom intet haffuande/ och doch all ting åghande.

O j Corinther/ wår munn haffuer öpnat sigh til idher/ wårt hierta är gladt. För wåra skul behöffue j icke ångslas/ Men at j ångslens/ thet göre j aff een hierteligh mening. Jagh talar medh idher såsom medh mijn barn/ at j ock så steller idher emoot migh/ och warer ock så gladhe.

Levit. 26.
Esaie 52.

Dragher icke vthi ook med the otroghna. Ty hwadh haffuer retferdigheten bestella medh oretferdighetenne? Eller hwadh deelachtigheet haffuer Liwset medh mörkret? Eller huru förlijka sigh Christus och Belial? Eller huadh deel haffuer then troghne medh them otroghna? Eller huru kommer Gudz Tempel offuer eens medh affgudhar? Ty j ären leffuande Gudz Tempel/ såsom Gudh sägher/ Jagh wil boo vthi them/ och wandra vthi them/ Och iagh wil wara theras Gudh/ och the skola wara mitt folck. Therföre gåår vth jfrå them/ och skiliens jfrå them/ sägher HERREN/ och kommer intet widh thet oreent är/ och så skal iagh vndfå idher/ och wara idhar Fadher/ och j skolen wara mine söner och döttrar/ sägher alzwollighe HERREN.

(ångslas) Aff then förra Epist. woro the Corinther forskreckte/ och harmadhes/ at the Apostle förtörnat hadhe. Nu tröster han them/ och sägher at hans hierta och mun är gladh och vthbreedd. Therföre skulle the icke wara ångseeller harmas/ såsom han wore them ogunstigh/ Men at the harmadhes ther offuer/ war icke vrsaken når honom/ vthan såsom from barn harmadhes the aff itt gott hierta/ ther thet intet behöffdes.

VII. Capitel.

EFter wij nu haffue sådana löffte/ mine käreste/ så görom oss rena aff all kötzens och andans besmittelse/ fulbordandes helgelsen j Gudz reddhogha. Fatter oss/ wij haffue ingom giordt skadha/ wij haffue ingen bedraghet/ wij haffue ingen beswiket. Sådana sägher iagh icke til at fördöma idher/ Ty iagh sadhe idher tilförenna/ at j ären j wår hierta til at döö och leffua medh idher. Jagh haffuer mykin tröst til idher. Jagh berömer migh mykit aff idher. Jagh är vpfylt medh hugswalelse. Jagh är vthi osäyeligha glädhe/ j all wår bedröffuelse. Ty når wij komom vthi Macedonien/ tå hadhe wårt kött ingen roo/ vthan alstädhes worom wij vthi bedröffuelse/ vthwertes strijdh/ inwertes reddhoghe. Men Gudh som hugswalar them som förtryckte äro/ han hugswaladhe oss genom Titi tilkommelse.

Doch icke allenast genom hans tilkommelse/ vthan jemwel genom then hugswalelse han fått hadhe aff idher/ Och förkunnadhe oss idhra åstundan/ idhar grååt/ idhart nijt om migh/ så at iagh bleff än tå ytermera gladh. Ty thet iagh bedröffuadhe idher medh mitt breff/ thet ångrar migh intet. Och om thz än ångradhe migh/ Doch medan iagh seer/ at samma breff haffuer til ewentyrs en tijdh longt bedröffuat idher/ så frögdar iagh migh nu/ Icke ther aff/ at j worden bedröffuadhe/ vthan at j worden bedröffuadhe til bätring.

(andans) Thet är/ Läronnes och troonnes besmittelse/ såsom the falske Apostlar lärde.

Ty j

Ty j ären bedröffuadhe wordne effter Gudz sinne/ så at j ingen skadha lidhit haffuen aff oss j någhor måtto. Ty then sorgh som är effter Gudz sinne/ hon kommer åstadh båtring til saligheet/then man icke ångrar / Men werldennes sorgh/hon kommer åstadh dödhen.

Sij/ thet samma at j bedröffuadhe worden effter Gudz sinne / hwilken vmsorgh thet haffuer giordt j idher / Ja sannerligha vrsekt/ mißhagh/reddhogha/ åstundan/nijt/ hemd. Ty j haffuen bewisat j all stycker/at j rene ären vthi then saken. Therföre ändoch iagh screff idher til / så är thet likwel icke skeedt för hans skul som skadhan giordt hadhe/ Icke heller för hans skul som skadhen skeedd war / Vthan för then skul/ at idhor flijt til oss skulle vppenbar warda när idher för Gudhi.

Therföre haffue wij nu fått hugswalelse/ther aff at j hugswaladhe ären/ doch än mykit meer haffue wij gladt oss för Titi frögd skul. Ty hans ande wardt wedherquekt aff allom idher. Hwadh iagh haffuer berömt migh om idher för honom /thet blyies migh intet/ Vthan såsom wij all ting j sanningen haffue idher sagdt/så är ock wår berömelse för Tito sann worden / Och hans hierta är offuermåtton wel til sinnes om idher / tå han tencker på allas idhra lydhno/ huruledhes j vndfingen honom medh reddhogha och bäffuan. Jagh frögdar migh / at iagh alt gott må försee migh til idher.

VIII. Capitel.

IAgh gör idher kunnogt / käre brödher / om then Gudz nådh som giffuin är vthi the Församlingar / som äro j Macedonien/Ty theras glädhe är osäyelighen / tå the genom mykin bedröffuelse bepröffuadhe wordo / och ändoch the ganska fattighe woro / haffua the likwel rijkeligha giffuit j all eenfalligheet. Ty the woro welwilioghe effter allo sinne macht/ och offuer sina macht(thet betyghar iagh) bidhiandes oss medh mykin förmaning/at wij anamma wille welgerningen/och tienstennes deelachtigheet som skickat war til helghonen. Och icke som wij hadhe hoppas vthan the gåffuo sigh sielffua först HErranom / och sedhan oss / genom Gudz wilia/At wij mostom förmana Titum/ at såsom han hadhe tilförenna begynt/ så skulle han ock nu fulfölia sådana godhwiliogheet när idher.

Men såsom j vthi all stycker rijke ären j troo/och j ordom/och j förstånd/ och j all flijt/och j idhor kärleek til oss / så flyyr thet så/at j ock j thenna idhor vndsetning rijke ären. Icke så at iagh biudher idher någhot/vthan effter andre så winleggia sigh/försöker iagh ock idhar kärleek / om han sanskyllig är. Ty j weten HErrans Jesu Christi godhwiliogheet / at ändoch han war rijk/ wardt han likwel fattigh för idhra skul / På thet j genom hans fattigdom skullen rijke warda.

Mitt rådh giffuer iagh här vthi / Ty thet är idher nyttigt / effter j för itt åår sedhan hadhen begynt / icke allenast göra / vthan jemwel wilia. Fulfölien nu medh gerningenne såsom j begynten / at såsom wilien war redhoboghen / så fulfölier ock aff thet j förmåghen / Ty tå wilien är först godh / så är han tacknemligh / effter then deel han haffuer / och icke effter thet han icke haffuer.

(begynt) J woren the förste som thet willen och giorden.

Icke skeer thetta j then mening / at andre skola haffua noogh/och j trångh/ vthan at thz skal gå lijka til/at idhar rijkedom tienar theras fattigdom j thenna dyra tijdh/och theras rijkedom hielper idhar fattigdom/På thet lijka tilgå skal / Som scriffuit är / Then ther mykit samladhe / han hadhe intet offuerlöpse/ Och thn ther litet samladhe/honom fattadhes intet. Men Gudhi ware tack / som sådana flijt giffuit haffuer vthi Titi hierta til idher. Ty han toogh then för-

Exod. 16.

then förmaning på sigh / Ja sannerligha / han war så flitigh / at han toogh sigh före sielffwiliandes fara til idher.

Men wij haffue sendt medh honom en brodher / then prijs haffuer j Euangelio j alla Församlingar. Och icke thet allenast/vthan han är ock skickat aff Församlinganar /til at wara wår fölieslaghe til thenna vndsetning / som bestelles aff oss HErranom til äro /och idhar godha wilia til prijs. Och förwarer / at oss ingen straffa kan för thenna rijka vndsetning skul / som aff oss bestelt warder. Och seer ther på / at thet redheligha tilgåår / icke allenast för HErranom/vthan ock för menniskiom.

Och haffue wij sendt medh honom wår brodher/then wij offta bepröffuat haffue j mong stycke / at han flitigh är / och nu mykit meer flitigh. Och försee wij oss stoorligha til idher/ehwadh thet är / för Titi skul (hwilken min stalbrodher och medhielpare är när idher) eller för wåra brödher skul (som äro Församlinganars Apostlar / och Christi ära) Låter nu skijna någhon bewijsning til idhar kärleek och wår berömelse aff idher / på them / Ja ock vppenbarligha för Församlinganar.

IX. Capitel.

OM then vndsetning / som skeer helghonen / är icke behoff / at iagh scriffuar idher til / Ty iagh weet idhar godwilia / aff hwilken iagh berömer migh jbland them j Macedonien/ at Achaia war redho för itt åår sedhan. Och idhart efterdöme vpweckte monga. Doch haffuer iagh sendt thenna brödher ther före/at wår berömelse om idher / icke skal fåfeng wara vthi thetta ärende / Och at j ären redho / såsom wij haffue sagdt om idher/ På thet om the aff Macedonien medh migh komma/och finna idher icke redho/at wij (iagh wil icke säya/j) icke tå skolen få een blygd aff sådana berömelse.

Syntes migh ock aff nödhen wara / at förmana brödherna / at the först foro til idher/och tilreedde then vndsetning som tilförenna vthloffuat war / at hon ligger redho / såsom een godh vndsetning / och icke som någhon karigheet. Men thet sägher iagh/Then som sparligha såår/han skal ock sparligha vpskära. Och then som såår j welsignelse/ han skal ock vpskära j welsignelse. Hwar och en som han sielff wil / icke medh olust eller aff twång / Ty en gladhan giffuare elskar Gudh.

Gudh är mechtigh så laghat / at allahanda nådh rijkeligha bliffuer j idher / at j vthi all ting nogh haffuen / nogh mechtighe til alla godha gerningar. Såsom scriffuit är / Han haffuer vthströdt och giffuit the fattigha / hans retferdigheet bliffuer j ewigh tijdh. Men then som recker sädhesmannenom thz han såår / han skal ock reckia idher brödhet til at äta / och skal föröka idhra sädh / och låta wexa idhra retferdigheetz frucht / at j rijke bliffuen j all ting / vthi eenfalligheet / hwilken j oss werckar / at Gudhi skeer tack.

Psal. 112.

(enfalligheet) At welgerninganar icke skee för någhon nytto / löön eller prijs skul / vthan aff blott och frij kärleek

Ty thenna vndsetning som görs helghonen / icke allenast vpfyller then brist som helghonen haffua / vthan jemwel offuerflödher ther til / at monge tacka Gudhi / the som thenna hielp wel teckes / och prisa Gudh för idhor vnderdånigha bekennelse j Christi Euangelio / och för idhra eenfalligha medhdelan medh them och allom / och teslikes j theras böner för idher / Hwilka ock lengta effter idher / för then offuerswinnande Gudz nådh / som är j idher. Men Gudhi ware tack för sina osäyeligha gåffuo.

X. Capitel.

Men

MEn iagh Paulus förmanar idher genom Christi sachtmodigheet och mildheet/ Jagh som ringa är / när iagh är när idher / men fråwarande är iagh dristigh widh idher. Men iagh bedher idher / at iagh icke skal nödhgas närwarandes handla dristeligha / och bruka then dierffheet / som man migh tillegger / emoot någhra som oss rekna såsom wij wandradhe effter kötet / Ty ändoch wij wandre j kötet/likwel stridhe wij icke effter kötet. Ty wår krijgswapn äro icke köztligh / vthan mechtigh för Gudh / at nedherslå feste / medh hwilko wij kullslå the anslagh och all höghheet / som sigh vphäffuer emoot Gudz kundskap / och til fånga tagha alla förnufft vnder Christi lydhno / Och äro redhobogne at hempnas alla olydhno / när idhor lydhna fulbordat är. Döme j effter ansichtet ?

Om någhor förlåter sigh ther på / at han hörer Christo til / han tencke thz ock medh sigh sielff / at såsom han hörer Christo til / så höre ock wij Christo til. Och om iagh ock någhot meer berömde migh om wåra macht / hwilka HErren oss giffuit haffuer / idher til förbätring / och icke til förderff / wille iagh än tå icke blyias. Men thetta sägher iagh / på thet j icke skolen tenckia / at iagh hadhe welet förskreckia idher medh breff. Ty breffuen (säya the) äro swåår och starck / men lekamligha närwarelsen är swagh / och orden förachteligh. Then sådana är / han tencke / at sådana som wij äro medh orden j breffuen fråwarande / så äro wij ock wel medh gerningen närwarande.

Ty wij thore icke settia eller rekna oss jbland them / som sigh sielffua prijsa / Men effter the måta sigh widh sigh sielffua / och hålla allena aff sigh sielffua / förstå the intet. Men wij beröme oss icke offuer måtton / vthan allena effter reglonnes mått / medh hwilko Gudh haffuer oss affmätet itt mått til at hinna ock alt in til idher. Ty wij förstreckiom oss icke offuer måtton / lijka som wij icke hint hadhe in til idher / Ty wij äre jw ock kompne alt in til idher medh Christi Euangelio / icke berömandes oss offuer måtton aff annars manz arbete. Förhoppandes at skee skal / tå idhor troo begynnar wexa vthi idher / at wij effter wåra reglo wilie widhare komma / och predica ock them Euangelium / som boo vth om idher / och icke beröma oss aff thet genom fremmande reglo tilreedt är. Men then sigh berömer / han beröme sigh j HErranom. Ty then som loffuar sigh sielff / han är icke bepröffuat / Vthan then HErren loffuar.

(offuer måtton) Wij wille icke alt för wijdt beröma oss / om wij icke alt in til idher kompne wore / såsom the andre göra / och beröma sigh aff annars manz arbete / Thet wårt är.

Jerem. 9. 1. Corint. 1.

XI. Capitel.

IAgh wille / at j migh någhot litet lijdha willen vthi mijn fåwitzsko / Doch j lijdhen migh wel. Ty iagh nijtelskar idher j Gudz nijt / Ty iagh haffuer fest idher enom man / på thz iagh skulle flyy Christo een reen jungfrw. Men iagh fruchtar / at til ewentyrs icke skeer / at såsom Ormen besweek Euam medh sijn ilfundigheet / så warda ock idhor sinne förwend jfrå enfälligheten j Christo. Ty / om then som til idher kommer / predicar idher en annan Jesum / then wij icke predicadhe / Eller om j vndfåån en annan Anda then j icke vndfått haffuen / Eller itt annat Euangelium thz j icke anammat haffuen / så lijdhe j them medh retto.

Gene. 3.

Ty iagh håller migh icke ringare / än the höghe Apostlar äro / och ändoch iagh är enfälligh j talet / så är iagh doch icke enfälligh j förståndet / Doch wij äre nogh kende allestädz när idher. Eller haffuer iagh syndat / at iagh haffuer förnedrat migh / på thet j skullen vphögde warda ? Ty iagh haffuer förkunnat idher Euangelium vthan löön. Andra Församlingar haffuer iagh beröffuat / och taghit löön aff them / ther iagh idher medh tiente. Och tå iagh war när idher / och migh fattadhes någhot / förtungadhe iagh ingen / Ty

hwadh migh fattadhes / vpfylte the brödher som kompne woro aff Macedonia. Och j all ting hölt iagh migh / at iagh ingom war til tunga / Och wil än nu så hålla migh.

Så wist som Christi sanning är j migh / så skal thenna berömelse migh icke förtaghen warda vthi Achaie landzendar. För hwadh saak ? Therföre at iagh icke elskar idher ? Gudh weet thet. Men thet iagh gör / thet wil iagh ock göra / På thet iagh skal förtagha them tilfellen / som tilfelle sökia til at beröma sigh / at the äro såsom wij. Ty sådana falske Apostlar och bedräghelige arbetare tagha sigh vppå Christi Apostlars person. Och thet är ock icke vnder / Ty ock sielffuer Satan förskapar sigh vthi liwsens Ängel. Therföre är icke vnder / at hans tienare ock så förskapa sigh / lijka som the ther wore retferdigheetennes predicare / hwilkas ende skal warda effter theras gerningar.

(förtaghen) Såsom itt rinnande watn / skal mijn berömelse ock haffua sitt lop / och oförtaghen framgå.

Åter sägher iagh / at ingen skal tenckia at iagh är fåwitsk / Annars tagher migh ock så som en fåwitsk man / at iagh ock någhot litet må beröma migh. Thet iagh nu talar / thet talar iagh icke såsom j HErranom / vthan såsom j fåwitskheet / effter wij äro kompne vthi berömelse / Effter nu monge beröma sigh aff kötet / wil ock så iagh beröma migh / Ty j fördraghen gerna the fåwitska / effter j ären sielffue wijse. J fördraghen / om någhor gör idher til trälar / om någhor idher vpäter / om någhor idher jfrå tagher / om någhor förhäffuer sigh offuer idher / om någhor idher slåår j ansichtet. Thet sägher iagh effter smälighheet / såsom wij wore swaghe wordne.

(smälighheet) Thz är / Wij stickom oss nu såsom the ther swaghe äro / hwilka j lijdha mosten / thz oss doch een skam är effter wij skolom lijdha idher.

Hwadh nu någhor vppå dristar (iagh talar j fåwitsko) ther på dristar iagh ock. The äro Ebreer / så är iagh ock. The äro Jsraeliter / iagh ock. The äro Abrahams sädh / iagh ock. The äro Christi tienare (iagh talar j fåwitsko) iagh är fast meer. Jagh haffuer meer arbetat. Jagh haffuer meer hugg fått. Jagh haffuer offtare warit fången. Offta warit j dödz nödh. Aff Judomen haffuer iagh fem resor fått fyratiyo slagh / itt mindre. Tree resor haffuer iagh warit stupat medh rijß. Ena reso stenat. Tree resor haffuer iagh warit skepbrotta. Natt och dagh haffuer iagh warit j haffzens diwp. Jagh haffuer offta ferdas. Jagh haffuer warit j farligheet j flodher. J farligheet jblan mordare. J farligheet jbland Judanar. J farligheet jbland Hedhninganar. J farligheet j städherna. J farligheet j öknenne. J farligheet på haffuet. J farligheet jbland falska brödher. J mödho och arbete. J mykin wako. J hunger och torst.. J mykin fasto. J frost och nakenheet.

Föruthan thet som ellies på kommer / nemligha / at iagh dagligha offuerlopen warder / och bär vmsorgh för alla Församlingar. Hoo är swagh / och iagh warder icke swagh ? Hoo förarghas / och iagh * brinner icke ? Effter iagh jw skal beröma migh / så wil iagh beröma migh aff mijn swagheet. Gudh och wårs HErras Jesu Christi Fadher / hwilkom ware prijs j ewigheet / weet at iagh icke liwgher. Vthi Damasco Landzhöffdingen på Konung Arete wegna / förwaradhe Damasci stadh / och wille gripit migh. Och iagh wardt j en korgh genom itt fenster offuer muren nedherslept / Och vndslap hans hender.

(Hoo är swagh) För theras skul som swaghe woro j troonne giorde han och låt mong stycke / ther han wel annars hadhe mått / såsom han ock sägher 1. Cor. 9. och 12.

XII. Capitel.

MIgh är iw icke nyttigt at beröma migh. Doch wil iagh nu komma til syner och HErrans vppenbarelse. Jagh kenner en man j Christo för fiorton åår / War han j lekamenen / thet weet iagh icke / Eller vthan lekamenen / weet iagh ock icke / Gudh weet thet. Then samme wardt vpryckt in til tridie himmelen. Then samma mannen kenner iagh / Om han j lekamenen eller vthan lekamenen war / thet weet iagh icke / Gudh weet thet.

Han wardt vpryckt til Paradijs / och hörde owthsäyeligh ord / hwilken ingen menniskia säya kan. Ther aff wil iagh beröma migh / men aff migh sielff wil iagh intet beröma migh / vthan aff minne swagheet. Och om iagh wille beröma migh / så giorde iagh intet fåwitskligha / ty iagh wille säya sanningē. Men iagh haffuer thet likwel fördragh / På thet ingen skal höghre achta migh än som han seer på migh / eller hörer aff migh.

Och på thet at iagh migh icke aff the stora vppenbarelse förheffua skulle / wardt migh giffuen en påle j köttet / Satans Ängel / then migh kindpusta skulle / På thet iagh icke skulle förheffuas offuer måtton / för hwilka saak iagh badh tree resor HErran / at han skulle komma jfrå migh. Och han sadhe til migh / Låt tigh nöya åt minne nådh / Ty ✠ mijn krafft är mechtigh j the swagha. Therföre wil iagh alrahelst beröma migh aff minne swagheet / på thet Christi krafft skal boo j migh. Therföre är iagh widh gott moodh / j swagheet j förachtelse / j nödh / j förfölielse / j ångest för Christi skul. Ty när iagh swagh är / så är iagh starck.

(påle) Thēna pålan kallar han icke köttzens anfechtning til okyskheet / vthan någhon stoor plågho och förskreckelse aff dieffwlenom.

✠ (mijn krafft) Medh thetta ordet tröster Christus alla the / som vti swagheet eller lidhande äro / Ty han kan icke bewisa sina starckheet j oss / vthan wij äre swaghe och lijdhe.

Jagh är fåwitsk worden medh berömelse / ther til haffuen j nödt migh / Ty iagh skulle warda prijsat aff idher. Effter thet iagh icke är ringare än någhon aff the högha Apostlar / ändoch iagh är intet. Ty eens Apostels tekn äro jw skeedd jbland idher / medh alt tolamodh / medh tekn och Vnder / och mechtigha gerningar. Vthi hwadh deel haffuen j warit ringare än the andra Församlingar: Annat än thet / at iagh sielff intet haffuer warit idher til tunga / Förlåter migh thī oretten. Sij / iagh är redhoboghen tridie reson komma til idher / och wil intet heller betunga idher. Ty iagh söker icke idhart / vthan idher / Therföre at barnen skola icke dragha tilhopa föräldromen / vthan föräldranar barnomen.

Men iagh wil ganska gerna vthgiffua migh / och vthgiffuen warda för idhra siälar / än tå j litet elsken migh / then doch ganska mykit elskar idher / Men låter nu så wara / at iagh intet haffuer betungat idher / likwel medhan iagh war listigh / haffuer iagh fångat idher medh list. Haffuer iagh beskattat idher medh någhrom / som iagh haffuer sendt til idher: Jagh badh Titum / och sende medh honom en brodher / Haffuer ock Titus beskattat idher: Haffue wij icke wandrat vthi enom Anda: Haffue wij icke wandrat j samma footsporet: Äter mene j at wij vrsake oss för idher: Wij tale j Gudz åsyyn j Christo.

Men mine käreste / alt thetta skeer idher til förbätring. Ty iagh fruchtar / at tå iagh kommer / må skee at iagh finner idher icke såsom iagh wil / och j finnen icke migh som j welen. At ther är icke j någhon måtto trättor / nijt / wredhe / kijff / förtaal / örnataslan / vpblesning / vproor / at iagh icke äter kommer / och min Gudh betrycker migh när idher / och moste söria offuer monga som tilförenna syndat haffua / och icke haffua giordt boot för theras oreenligheet / skörachtigheet och otucht / som the bedriffuit haffua.

XIII. Capitel.

Kommer iagh tridie gångē til idher / så skola vthi twå eller tree månz munn alla saker bestå. Jagh haffuer thet sagdt idher tilförenna / och sägher idher thet tilförenna / såsom närwarande / j then andra reson / och scriffuar thet nu fråwarande / them som tilförenna syndat haffua / och allom them androm / Om iagh åter kommer / skal iagh intet skona. At j en gång skolen förnimma honom som j migh talar / nemligha / Christus / hwilken när idher intet swagh är / vthan är mechtigh jbland idher. Ty ändoch han wardt korssfest j swagheten / så leffuer han likwel j Gudz krafft. Och ändoch wij äre swaghe j honom / så leffue wij likwel medh honom / vthi Gudz krafft när idher.

Deute. [illegible] Matt. [illegible] Johan. [illegible]

Försöker idher sielffua om j ären j troonne / bepröffuer idher sielffua. Eller kennen j idher icke sielffua / at Jesus Christus är vthi idher: Vthan så kunde wara / at j oduglighe ären. Men iagh hoppas / at j wel skolen kenna / at wij icke oduglighe ärom. Och vnskar iagh aff Gudhi / at j intet ondt gören / icke på thet wij skulle synas duglighe / Vthan at j skolen göra hwadh redhelighit är / och wij bliffue tå som wij oduglighe worom. Ty wij kunnom intet emoot sanningenne / vthan med sanningenne. Men wij frögde oss när wij swaghe äre / och j mechtighe / Och thet samma vnske wij ock / nemligha idhor fulkomligheet. Therföre scriffuar iagh ock thetta fråwarande / På thet tå iagh är til städhes / icke skal streng wara / effter then macht som HErren haffuer migh giffuit til förbätring / och icke til förderff.

På sidstonne käre brödher / frögder idher / warer fulkompne / tröster idher / warer eens sinnadhe / warer fridsamme / så bliffuer kärlekens och fridhsens Gudh när idher. Helser idher inbyrdes medh en heligh kuss. Helsa idher all helghon. Wårs HErras Jesu Christi nådh / och Gudz kärleek / och then helghe Andas deelachtigheet ware medh idher allom /

AMEN.

Then Andra Epistel til the Corinther.

Send aff Philippis j Macedonia / medh Tito och Luca.

Förspråk på S. Pauli Epistel til the Galater.

The Galater woro aff S. Paulo dragne jfrå Laghen vthi trona och Euangelium. Men sedhan han war jfrå them skild / komo falske Apostlar / som hadhe warit the retta Apostlanars Läriungar / och wende them om igen / så at the troodde / at the genom Lagsens gerningar moste warda salighe / och at the syndadhe om the icke Lagsens gerningar höllo / såsom ock Acto. xv. någhre merckelighe män j Jerusalem föregåffuo.

Emoot thessa vphöyer S. Paulus sitt embete / och wil intet ringare hällē warda än en annar Apostel. Och berömer sigh / at hans lära och embete allena war aff Gudhi / På thet han nedherslå skulle the falska Apostlars berömelse / hwilke sigh medh the retta Apostlars gerningar och nampn berömde. Och sägher / at thet är icke rett / thet ock en Ängel eller han sielff annorlunda predicadhe / så mykit mindre om Apostlanars Läriungar /
II. eller the sielffue annars lärde. Thetta gör han j thet första och ij. Cap. Och beslutar / at vthan förtienst / vthan gerningar / vthan Lagh / allena genom Christum moste hwar och en retferdigh warda.
III. IIII. Vthi iij. och .iiij. bepröffuar han alt thetta medh Scriffter / Exempel / och lijknelse / och bewijsar / at Laghen mykit meer kommer synd och förbannelse åstadh / än retferdigheet / hwilken vthan Lagh fulbordat warder / allenast aff nådhē / then oss aff Gudhi genom Christum loffuat och giffuin är.
VI. Vthi v. och vj. lärer han kärlekens gerningar / som trona följa skola.

 S. Pauli

Galater.

Första Capitel.

PAulus Apostel/icke aff menniskior/icke hel-
ler genom menniskio/vthan genom Jesum
Christum / och Gudh Fadher som honom
vpweckt haffuer jfrå the dödha. Och alle
brödher som når migh åro.
The Församlingar j Galatia.
Nådh ware medh idher / och fridh aff
Gudh Fadher och wårom HErra Jesu
Christo. Som sigh sielff för wåra synder
giffuit haffuer/På thz han skulle vthtagha
oss jfrå thenna nårwarandes onda werld/
effter Gudz och wårs Fadhers wilia/Hwil-
kom ware prijs jfrå ewigheet til ewigheet/
Amen.

Sij/ huru hå all ord laghat emoot eghen retferdigheet.

Migh förundrar / at j så snarligha lå-
ten idher affwenda jfrå then som idher kal-
lat haffuer vthi Christi nådh / til itt annat Euangelium / Ändoch intet annat
år/vthan at någhre åro the idher förwilla / och wilia förwenda Christi E-
uangelium. Men om ock wij eller en Ängel aff himmelen annorlunda predi-
cadhe Euangeliū för idher/än wij idher predicat haffue/han ware förbannat
Såsom wij nu sadhom / så säye wij än en tijdh/Om någhor wore then idher
predicar Euangelium annorlunda än j vndfått haffuen/han ware förban-
nat. Predicar iagh nu menniskiom eller Gudhi til wilia? Eller söker iagh
teckias menniskiom? Hadhe iagh här til dags welet tecks menniskiom / så
wore iagh icke Christi tienare.

Men iagh gör idher witterlighit / kåre brödher/ at thet Euangelium som
år predicat aff migh / år icke menniskligit / Ty iagh haffuer thet icke fått
aff menniskio/icke heller lårdt / Vthan genom Jesu Christi vppenbarelse. Ty
j haffuen wel hördt mijn vmgengelse foordom j Judaskapet / at iagh offuer-
måtton förfolgde Gudz Församling / och förstöörde hēne/och wexte til meer
och meer j Judaskapet/vthoffuer monga mina lijkar j mitt slechte / och hölt
migh strengeligha widh fädhernas stadhgar.

Men tå Gudhi tecktes / som migh aff mins modhers lijff aff skildt haff-
uer / och kallat migh genom sina nådh ther til / at han wille vppenbara sin
Son genom migh / at iagh skulle genom Euangelium förkunna honom
jbland Hedhninganar / Strax föll iagh til / och befrågadhe migh intet ther
om / medh kött och blodh/och kom icke heller til Jerusalem igen/til them som
woro Apostlar för migh/ Vthan foor bortt j Arabien / och kom åter til Da-
mascum. Sedhan effter try åår / kom iagh igen til Jerusalem/ til at see Pe-
trum / Och bleff når honom j femton daghar. Men aff the andra Apostlar
sågh iagh ingen / vthan Jacobum HErrans brodher. Men thet iagh scriff-
uar idher/Sij/Gudh weet at iagh icke liugher.

Ther effter kom iagh in vthi the land Syria och Cilicia. Men iagh war
okend til ansichtet för the Christeligha Församlingar j Judea. Vthan the
hadhe allena hördt / at then som foordom förfolgde oss / han predicar nu
trona som han foordom förstöörde/och prijsadhe Gudh för mina skul.

Annat Capitel.

Sedhan

SEdhan effter fiorton åår / foor iagh åter vp til Jerusalem
medh Barnaba / och toogh Titum ock medh migh. Och
foor iagh tijt vp effter een vppenbarelse / och befrågadhe
migh medh them om Euangelium / som iagh förkunnar
jbland Hedhninganar/Besynnerligha med them/ som för
någhot woro reknadhe / På thet iagh icke skulle löpa få-
fengt/eller redho lupit haffua. Men icke wardt heller Titus
som medh migh war/nödhgat til at låta omskåra sigh / ändoch han war en
Greek. Ty tå någhre falske brödher sigh med intrengde/ och medh inkompne
woro/til at bespeya wår frijheet / som wij haffue j Christo Jesu / på thet the
skulle komma oss j tråldom / Wekom wij för them icke een stund til vnder-
dånigheet/ På thet Euangelij sanning skulle bliffua beståndandes når idher.

Men aff them som någhot reknadhe woro / hurudana the foordom wa-
rit hadhe / thet kommer migh intet widh. Gudh achtar icke menniskionnes
anseende. Men the som någhot woro reknadhe/ lårde migh intet. Vthan
heller twert emoot/Tå the sågho at migh betroodt war Euangelium til för-
hudhen/lijka som Petro til omskårelsen(Ty then som medh Petro war kraff-
tigh til Apostlaembetet jbland omskårelsen / then haffuer ock medh migh
krafftigh warit jbland Hedhninganar) och förnummo then nådh som migh
giffuin war/reckte Jacobus och Cephas och Johannes/hwilke såsom pelare
reknadhe woro/migh och Barnabe handena / och förenadhe sigh medh oss/
så at wij skulle predica jbland Hedhninganar / och the jbland omskårelsen.
Allenast at wij skulle tenckia på the fattigha / Hwilket iagh ock så haffuer
winlagdt migh at göra.

(hurudana) The falske Apostlar gåffuo före / at the Tolff Apostlar ha-dhe wandrat medh Christo / och woro therföre werdigha-ren än Paulus/Thet driffuer S. Paulus tilbaka/ och sågher/ Ther ligger icke macht vppå/huru myndighe eller herlighe the åro/ Ty vthi Euangelio år en Predicare såsom thē andre/1. Corin. 3.

Men tå Petrus kom til Antiochiam / stoodh iagh honom vppenbar-
ligha emoot / Ty klaghomål war kommen offuer honom. Ty förr än någhre
woro kompne jfrå Jacobo / åât han medh Hedhninganar. Men tå the ko-
mo / vndroogh han sigh/och skilde sigh jfrå them / Ty han fruchtadhe them
som woro aff omskårelsen. Och the andre Judar skrymtadhe ock medh ho-
nom/ så at Barnabas wardt ock bedraghen til at skrymta medh them. Men
tå iagh sågh/at the icke retteligha wandradhe effter Euangelij sanning / sa-
dhe iagh til Petrum vppenbarligha för allom/ Medhan tu som äst en Jude/
leffuer som en Hedhning / och icke som en Jude/ Hwarföre twingar tu tå
Hedhninganar til at leffua effter Judasettet?

Ändoch wij aff naturen åro Judar/och icke syndare aff Hedhningom/
likwel effter wij wete / at menniskian icke warder retferdigh genom Lag-
sens gerningar/vthan genom trona på Jesum Christum. Så troo wij ock på
Christum Jesum/ at wij skole retferdighe warda genom trona på Christum/
och icke aff Lagsens gerningar. Therföre at intet kött warder retferdighat
genom Lagsens gerningar.

Men skulle wij som söke warda retferdighe genom Christum / ock än
nu sielffue finnas wara syndare / så wore Christus en ‡ syndatienare.
Bortt thet. Ty om iagh bygger thet samma vp igen/som iagh nedherslaghet
hadhe/så gör iagh migh sielff til en offuerträdhare. Men iagh år ♂ genom
Lagh dödh jfrå Laghen / på thet iagh skal leffua Gudhi/ Jagh år korßfest
medh Christo. Men iagh leffuer/doch icke nu iagh / vthan Christus leffuer j
migh. Ty thet iagh nu leffuer j kötet/thet leffuer iagh j Gudz Sons troo/then
migh elskat haffuer/och giffuit sigh vth för migh. Jagh bortkastar icke Gudz
nådh. Ty om retferdigheten kommer aff Laghen / så år Christus fåfengt
dödh.

‡ (syndatienare) Then genom gerninganar wil from och retferdigh warda / han gör lijka som hā wore nu först genō Christum och hans embete/predican och lidhande/en syndare worden / och moste therföre genom Laghen from warda. Thz år försaka/korßfesta och försmådha Christum / och vpbyggia synden igen/ then tilförenna genō troonnes predican nedherlagd war.

♂ (Genom Lagh) Genom trona / som år een andeligh och lijffachtigh Lagh / årom wij bokstaffuēs Lagh dödhe / at wij hēne intet meer skyllighe åro/Roma. 7.

III. Capitel.

O J oförståndighe Galater / Hoo haffuer kuset idher / at j icke skullen lydha sanningenne? Hwilkom Jesus Christus för ögonen målat war / och nu jbland idher korsfest är. Thet ta wil iagh allenast weta aff idher. Haffuen j vndfått Andan genom Lagsens gerningar / eller genom troonnes predican? Äre j så oförståndighe? J haffuen begynt j Andanom / wilien j nu lychtat j kötet? Haffuen j tå så mykit lidhit fåfengt? Om thet ellies fåfengt är. Then som nu giffuer idher Andan / och gör sådana kraffter jbland idher / gör han thet genom Lagsens gerningar / eller genom troonnes predican? Såsom Abraham haffuer troodt Gudhi / och thet är reknat honom til retferdigheet. Så weten j jw nu at the som äro aff troonne / the äro Abrahams barn. Gene.15. Roma.4.

Men Scrifften haffuer seedt fram före åt / at Gudh gör Hedhningana retferdigha genom trona / Therföre förkunnadhe hon Abrahe / J tigh skola alle Hedhningar welsignadhe warda. Så warda nu the som aff troonne äro / welsignadhe medh then troghna Abraham. Ty alle the som medh Lagsens gerningar vmgå / the äro vnder förbannelse. Ty thet är scriffuit / Förbannat ware hwar och en / som icke bliffuer widh alt thet som scriffuit är j Lagboken / så at han thet gör. Gene.12. Gene.22. Deute.27.

Men at ingen warder retferdigh för Gudhi genom Laghen / är vppenbart / Ty then retferdighe skal leffua aff sinne troo. Men Laghen är icke aff troonne / vthan then menniskia som så gör / hon leffuer ther medh. Christus haffuer förlossat oss jfrå Lagsens förbannelse / tå han wardt een förbannelse för oss (Ty thet är scriffuit / Förbannat är hwar och en som henger på trädh) På thet Abrahams welsignelse komma skulle offuer Hedhninganar j Christo Jesu / och wij så vndfå måtte Andans löffte genom trona. Abacuc.2. Roma.1. Leuit.18. Deute.21.

Käre brödher / Jagh wil tala effter menniskio sett / Man förachtar jw icke eenne menniskios Testamente / tå thet gillat är / Man legger icke heller någhot ther til. Nu är jw Abraham och hans sädh löfftet tilsagdt / han sägher icke / vthi sädhernar / såsom j mongom / vthan såsom vthi enom / vthi tinne sädh / som är Christus. Men iagh sägher ther aff / Thet Testamentet som aff Gudhi fastgiordt war på Christum / warder icke ogillat / så at löfftet skulle om intet warda medh Laghen / hwilken giffuen war tretiyo och fyrahundrat åår ther effter. Ty om arffuet förtientes genom Laghen / så worde thet icke giffuit genom löfftet. Men Gudh haffuer thet Abraham genom löfftet frij skenckt. Ebre.9.

ó Hwadh skal tå Laghen? Hon är kommen ther til för offuerträdhelse skul / til tess sädhen skulle komma / hwilko löfftet skeedt war / och är skickat aff Änglanar vthi midhlarens hand. Men midhlaren är icke eens midhlare / men Gudh är en. Är tå Laghen emoot Gudz löffte? Bortt thet. Men om een Lagh wore giffuen som kunde leffuande göra / så wore retferdigheten sannerligha aff Laghen. Men Scrifften haffuer alt beslutit vnder synd / på thet löfftet skulle komma genom Jesu Christi troo / them som troo. Men förr än troon kom / wore wij förwaradhe vnder Laghen / och beslutne til then troo som vppenbaras skulle.

Så haffuer nu Laghen warit wår Tychtomestare til Christum / på thet wij skole warda retferdighe aff troonne. Nu sedhan troon kommen är / äre wij icke lenger vnder Tychtomestaren / Ty j ären alle Gudz barn genom Jesu Christi troo. Ty j så monge som döpte ären / haffuen idher jklädt Christum. Här är icke Jude eller Greek / Här är icke eghen eller frij / Här är icke man eller quinna / Alle ären j en j Christo Jesu. Ären j nu Christi / så ären j jw Abrahams sädh / och arffuingar effter löfftet.

ó (Hwadh skal) Gudh hadhe aff nådhe tilsagdt Abrahe arff / thet är / retferdigheet och ewinnerlighit lijff / Hwadh hielper tå Laghen? Swar. Laghen förökar och vppenbarar syndena / tå hon mykit vthkräffuer / thet wij icke förmågom. Och vppenbarar teslikes syndena / at wij skolom bekenna / at Gudh gör oss retferdigha aff nådh. Om Laghen wore allena noogh til at göra menniskiona retferdigha / hwadh behöffde wij tå nådhena / then oss loffuat är?

(midhlarens hand) Mose / hwilken en midhlare war emellan gudh och folcket. Ther hade ingē midlare behöffts / om folket hade förmått höra Laghen. Exo.20. Deute.5. kunna the icke höra Laghē / huru kan tå Laghē göra them froma? Mē Gudh är en / han är allena / och haffuer ingen sin lijka. Therföre kan man icke handla medh honom vthan midhlare / såsom ock Job sägher

IIII. Capitel.

MEn iagh sägher / Så lenge arffuingen är barn / är ingen åtskildnat emellan honō och en tienare / åndoch han är Herre offuer alla åghodelanar / vthan är vnder Förmyndare och Förståndare in til then tijdhen / som aff Fadhrenom förelagd är. Sammalunda ock wij / tå wij worom barn / woro wij twingadhe vnder vthwertes stadhgar. Men tå tijdhen wardt fulkommen / sende Gudh sin Son föddan aff quinno / giordan vnder Laghen / På thet han skulle förlossa them som vnder Laghen woro / at wij skullom få barnaskap. Effter j nu ären söner / haffuer Gudh sendt sins Sons Anda vthi idhor hierta / hwilken ropar / Abba / käre Fadher. Så är här nu icke meer tienare / vthan son. Är han son / så är han ock Gudz arffuinge genom Christum.

Men then tijdh j intet kenden Gudh / tienten j them som aff naturen icke äro Gudhar. Men nu medhan j Gudh kendt haffuen (Ja mykit meer kende ären aff Gudhi) Hwj wenden j idher tå om til the swagha och wedhertorfftigha stadhgar igen / hwilkom j på nytt tiena wilien? J hållen daghar och månadher / högtijdher och åårstijdher / Jagh fruchtar om idher / at iagh til ewentyrs icke haffuer fåfengt arbetat på idher. Warer såsom iagh är / effter iagh ock är såsom j.

Käre brödher / Jagh bedher idher / j haffuen migh intet emoot giordt / J weten / at iagh genom kötzens swagheet j förstonne predicadhe idher Euangelium / och mijn frestelse som iagh leedh på kötzens weghna / haffuen j intet förachtat icke heller försmådt / vthan anammadhen migh såsom en Gudz Ängel / Ja / såsom Christum Jesum. Huru salighe woren j tå? Jagh är idhart witne / at om thet hadhe möghelighit warit / hadhen j idhor öghon vthtaghet och giffuit migh. Är iagh tå nu worden idhar owen / at iagh sägher idher sanningen?

The nijtelska idher icke retteligha / vthan wilia dragha idher jfrå migh / at j skolen nijtelska them. Så är nu wel gott nijtelska / tå thet skeer om thet gott är altijdh / och icke allenast tå iagh til städhes är.

Mijn kära barn / hwilken iagh på nytt födher medh ångest / til tess Christus kommer til stadhga vthi idher. Jagh wille wel / at iagh nu wore när idher / och förwandla kunde mina röst / Ty iagh weet här näst ingen rådh medh idher.

Sägher migh j som wilien wara vnder Laghen / Haffuen j icke hördt Laghen? Ty thet är scriffuit / at Abraham hadhe twå söner / en aff tienstaquinnonne / then andra aff then friya. Men then som war aff tienstaquinnonne / han war född effter kötet / Men then aff the friyo / han war född genom löfftet. Hwilken ord betydha någhot / Ty thetta äro the tw Testamente / Itt aff thet bergh Sina som födher til träldom / hwilket är Agar. Ty Agar heter j Arabia / thet bergh Sina / och strecker in moot Jerusalem / thet nu är / och är icke frij medh sinom barnom.

Men thet Jerusalem som offuan til är / thet är then friya / Hon är allas wår modher. Ty thet är scriffuit / War gladh tu ofruchtsamma / tu som intet födher / brist vth och ropa tu som icke är haffuande / Ty then eensamma haffuer flere barn / än then som man haffuer. Men wij / käre brödher / äre löfftesens barn effter Jsaac.

Men såsom then som tå född war effter kötet / förfölgde honom som född war effter Andan / Så gåår thet ock nu. Men hwadh sägher Scrifften? Drijff vth tienstaquinnona med hennes son / Ty tienstaquinnonnes son skal icke bliffua arffuinge med thens friyos son. Så äre wij nu / käre brödher / icke tienstaquinnonnes söner / vthan thens friyos.

V. Capitel.

SÅ bliffuer nu ståndande vthi then frijheet / medh hwilko Christus oss friyat haffuer/och låter idher icke på nytt fångas vnder träldomsens ook. Sij / iagh Paulus sägher idher / Om j läten idher omskära/ är idher Christus intet nyttigh. Men iagh betyghar åter hwariom och enom som sigh låter omskära/at han är plichtigh til at hålla hela Laghen. J haffuen mist Christum / j som genom Laghen wilien retferdighe warda / och j ären falne jfrå nådhenne. Men wij wente vthi Andanom genom trona/then retferdigheet som man hoppas skal. Ty j Christo Jesu är intet bewent/hwarken omskärelse eller förhudh/ Vthan troon som werckar genom kärleken.

(hela Laghen) Ty vthan trona är intet hierta reent/Vthan hiertans reenheet är ingē gerning rett och reen.

J lopen wel/Hoo haffuer hindrat idher/at j icke skullen troo sanningenne: Sådana tilskyndelse är icke aff honom som idher kallat haffuer. Litet aff swrdeegh försyrar hela deghen. Jagh förseer migh til idher j HErranom / at j taghen idher icke annat sinne. Men then idher förwillar / han skal dragha sin doom / ehoo han är. Om iagh än nu käre brödher / predicar omskärelsen/ Hwj lijdher iagh än nu förfölielse: Så wore korßens förarghelse om intet worden. Gåffue Gudh at the ock affskorne worde/ som idher bekymra.

Men käre brödher/ j ären kalladhe til frijheet/ Allenast seer til at j icke låten frijhetena giffua kötet tilfelle/Vthan genom kärleken tiener then ene them andra. Ty all Laghen warder fulbordat vthi itt ord/Thet är/Elska tin nästa som tigh sielff. Men om j medh hwar annan bitens och frätens/så seer til at j icke ympsom aff hwar annan vpätne warden.

(tilfelle) Thet göra the som säya/ Effter troon gör alt / så wiliom wij intet gott göra/ vthan förlåta oss på trona.

Men iagh sägher/Wandrer j Andanom / så fulkompnen j icke kötzens begärelse. Ty kötet haffuer begärelse emoot Andan/ och Anden emoot kötet. The samma äro emoot hwart annat/ så at j icke gören hwadh j wilien. Om j regerens aff Andanom/så ären j icke vnder Laghen.

Men kötzens gerningar äro vppenbara / som är hoor / bolerij / oreenligheet/lööſachtigheet/affgudherij/truldom/owenskap/kijff/ nijt/ wredhe/trättor/twedregt/partij/affuund/moord/dryckenskap/frätzerij/ och sådant meer / ther iagh idher tilförenna aff sagdt haffuer/ och sägher än nu tilförenna/at the som sådana göra/ skola icke erffua Gudz Rike. Men Andans frucht är kärleek/frögd/fridh/longmodigheet/mildheet/godheet/troo/sachtmodigheet / kyskheet / Emoot sådant är icke Laghen. Men the som Christo tilhöra/ korßfesta sitt kött samt medh lustar och begärelse.

VI. Capitel.

OM wij nu leffue j Andanom/så låter oss ock wandra j Andanom. Låter oss icke begära fåfengeligh prijs/til at förtörna och hata hwar annan inbyrdes. Käre brödher/Om een menniskia råkadhe falla j någhon synd/ J som andelige ären/ vpretter honom medh sachtmodighom anda / Och see vppå tigh sielff / at tu icke ock frestat warder. Jnbyrdes dragher hwar annars byrdo /och så fulborden j Christi Lagh. Therföre om någhor låter sigh tyckia någhot wara/ändoch han intet är/han bedragher sigh sielff. Men hwar och en bepröffue sijn eghen gerning/och så skal han allenast vthi sigh sielff haffua berömelse/ och ‡ icke vthi androm. Ty hwar och en skal dragha sina byrdo.

‡ (icke vthi androm) Thz är/han skal icke vphäffua sigh ther aff/ at han starckare och fromare är än hans näste/Vtan skodhe sigh sielffuan och så beröme sigh aff sinne troo och aff thē nådh han sielff haffuer aff Gudhi.

Then som vnderwisat warder medh ordom / han dele alt gott medh honom/som honom vnderwisar. Farer icke wille / Gudh låter intet gecka sigh. Ty hwadh menniskian såår /thet skal hon ock vpskära. Then som såår j sitt kött/han

kött/han skal aff kötet vpskära förgengeligheet. Men then som såår j Andanom/han skal vpskära aff Andanom ewinnerlighit lijff. Och när wij göre gott/låt oss icke ledhas widh. Ty wij skole ock j sinom tijdh vpskära vthan återwendo. Medhan wij nu tijdh haffue/låt oss göra gott emoot huar man/ Men alramest emoot them som wåre medhbrödher äro j troonne.

Seer huru stoort breff iagh idher tilscriffuit haffuer medh mijn eghen hand. The som wilia teckias effter kötet / the nödhga idher til omskärelsen/ allenast för then skul/at the icke skola förfolgde warda medh Christi korß. Ty ock the samme/som låta omskära sigh/hålla intet Laghen/ Vthan the wilia/ at j skolen låta omskära idher / På thet the mågha beröma sigh aff idhart kött. Men bortt thet / at iagh aff någhon ting skulle beröma migh / vthan aff wårs HErras Jesu Christi korß/ genom hwilken werlden är migh korßfest/och iagh werldenne. Ty j Christo Jesu är intet/hwarken omskärelse eller förhudh/vthan itt nytt creatur. Och alle the som effter thenna Reglo wandra/offuer them ware fridh och barmhertigheet/och offuer Gudz Jsrael. Jngen göre migh meer bekymmer/ Ty iagh dragher på min kropp wårs HErras Jesu tekn.

(Reglo) Thenna reglan är icke menniskio lära/ vthan Euangelium/ och troon på Christum. Och Christi tekn / ther han här om talar / är icke the såår på Christi lekamen/vtan allahanda lidhande / som wij haffuom för Christi skul.

Wårs HErras Jesu Christi nådh ware medh idhrom anda / käre brödher / Amen.

Til the Galater / Send aff Rom.

Förspråk på S. Pauli Epistel til the Epheser.

VThi thenna Epistel lärer S. Paulus j förstonne / hwadh Euangelium är / Huru thet allena förseedt är aff Gudhi j ewigheterne / och genom Christum förtient och vthgånget är/At alle the som ther på troo / skola warda retferdighe/frome/leffuande/salighe/och frij jfrå Laghen/ syndena och dödhen. Thet gör han j the iij. första Cap. I. II. III.

Ther effter lärer han skyy alla bijläro och menniskiobodh/på thet wij bliffue widh itt hoffuudh / wisse / retsinnighe/ och fulkomlighe warde j Christo allena / J hwilkom wij thet altsamman haffue/så at wij vthan honom intet betorffuom. Och thetta gör han j iiij. Cap. IIII.

Ther effter lärer han at öffua och bewisa trona medh godha gerningar/ och flyy syndena / och strijdha medh andeligh wapn emoot dieffuulen / Medh hwilko wij genom korßet måghom ståndandes bliffua j hoppet. V. VI.

S. Pauli

S. Pauli Epistel til the Epheser.

Första Capitel.

Paulus Jesu Christi Apostel/genom Gudz wilia.

The helghon som vthi Epheso äro/och troo på Jesum Christum.

Nådh ware medh idher/och fridh aff Gudhi wårom Fadher och HErranom Jesu Christo.

Welsignat ware Gudh och wårs HErras Jesu Christi Fadher/then oss welsignat haffuer medh all andeligh welsignelse/j the himmelska ting genō Christum. Såsom han oss vthwaldt haffuer j honom / förr än werldennes grund lagder war / at wij skole wara helighe och ostraffelighe för honom vthi kärleken. Och haffuer taghet oss sigh sielffuom til barn /genom Jesum Christum / effter sins wilias godha behagh / sina herligha nådh til loff / genom hwilka han haffuer oss tecka giordt vthi honom som kärkommen är.

J hwilkom wij haffuom förlosning genom hans blodh/ syndernas förlåtelse/ effter hans nådz rikedomar / aff hwilka han oss rundeligha deelachtigha giordt haffuer / vthi all wijsdom och klookheet/Och haffuer oss låtit få weta sins wilias hemligheet effter sitt godha behagh/ och haffuer thet framhafft jgenom honom / at thet skulle predicat warda/tå tijdhen fulkompnat war/På thet all ting skulle samman fattat warda j Christo/bådhe thet j himmelen och på jordenne är genom thē samma. Genom hwilken wij ock kompne äre til arffuedelen / beskärde effter hans vpsååt / som all ting werckar effter sin eghen wilias rådh / at wij skole wara hans herligheet til loff / wij som tilförenna hoppadoms på Christum.

(samman fattat) Gudh wil / at Christo skola all ting vndergiffuin / och han för en HErra och hoffuudh hållē warda / Psalmo 8. så at thē honom icke haffuer / han skal ingen Gudh haffua.

Genom hwilken ock j hördt haffuen sanningennes ord/ som är idhor salligheetz Euangelium/vthi huilkom j ock/ sedhan j troodden / åren besigladhe wordne medh löfftesens helgha Anda/hwilken wårt arffs pant är / til wår förlosning/at wij skulle warda hans eghendom/hans herligheet til prijs.

Therföre ock iagh/effter iagh hördt haffuer aff then troo som j idher är til HErran Jesum / och idhar kärleek til all helghon / Wender iagh icke åter at tacka Gudh för idher / altijdh tenckiandes på idher j mina böner / at wårs HErras Jesu Christi Gudh/herlighetennes Fadher / wille giffua idher wijsdomsens och vppenbarelsens Anda til sin kundskap / och vplysa idhars förståndz öghon / At j förstå kūnen hwadh hopp han haffuer kallat idher vthi/ och huru rijk hans arffs herligheet är vthi helghonen / och huru offuerswinnerligha stoor hans krafft är til oss / som troom effter hans mechtigha starckheetz werckan / hwilka han werckadhe j Christo / tå han vpweckte honom jfrå the dödha/och satte honom på sijn höghra hand j himmelen offuer all Förstadöme/welle/macht/Herradöme / och alt thet som nempnas kan. Icke allenast j thenna werldenne / vthan ock j then tilkommande. Och haffuer all ting lagdt vnder hans fötter / och haffuer satt honom Församlingenne til itt hoffuudh offuer ꝺ all ting / hwilken är hans kropp och hans vpfyllelse / som alt j allom ✝ vpfyller.

ꝺ (all ting) Christus är itt sådāt hoffuudh til Församlingēna / at han likwel en HErre är offuer all ting / offuer dieffuulen / werldena etc.

✝ (vpfyller) Christ9 är och werkar all werk j all creatur / therföre äro all creatur vpfylt medh honom / Altså är ock hans Christeligha Församling hās vpfyllelse / så at hon är medh honom en fulborda kropp.

II. Capitel.

Och idher ock så/ tå j dödhe woren genom öffuerträdhelse och synder/ther j vthi foordom wandradhen/ effter thenna werldennes lop / effter then Förstan som macht haffuer j wådhret/nemligha/effter then Andan som nu werckar vthi otroonnes barn / jbland hwilka wij ock alle foordom wandrat haffue / vthi wår kötz begärelse / och giordom hwadh kötet och sinnet löste / Och worom aff naturen wredzens barn såsom ock the andre.

Men Gudh som är rijk j barmhertigheten/för sin stora kärleek skul/ ther han oss medh elskat haffuer / then tijdh wij än nu dödhe worom j synderna / haffuer han oss / samt medh Christo giordt leffuande (genom nådhena åren j frelste) och haffuer samt medh honom vpweckt oss / och samt medh honom satt oss j thet himmelska wesendet j Christo Jesu. På thet han j tilkommande tijdh bewijsa skulle sinne nådz offuerswinnerligha rijkedom / genom sina mildheet offuer oss j Christo Jesu. Ty aff nådhenne åren j frelste genom trona/Och thet icke aff idher / Gudz gåffua är thet / icke aff gerningar / På thet ingen skal beröma sigh. Ty wij äre hans werck / skapadhe j Christo Jesu til godha gerningar / til hwilka Gudh oss tilförenna bereedt haffuer / at wij vthi them wandra skole.

Therföre tencker ther på / at j som foordom effter kötet haffue warit Hedhningar / och worden kalladhe förhudh/aff them som kallas omskärelse effter kötet/then medh handenne skeer/At j på then tijdh woren vthan Christum / fremmande och vthan Jsraëls borgareskap/ och fremmande jfrå löfftesens Testament / intet hopp haffuandes / och woren vthan Gudh j werldenne.

Men nu j som j Christo Jesu åren/och foordom fierran woren / åren nu när wordne genom Christi blodh. Ty han är wår fridh / then aff bådhom haffuer giordt itt/och haffuer nedherbrutit medhelbalken / j thet / at han jgenom sitt kött borttoogh owenskapen/ nemligha / Laghen som j bodhordom stoodh. På thet han skulle aff twem skapa ena nyia menniskio j sigh sielffuom/och fridh göra/och at han skulle försona them bådha medh Gudhi vthi en kropp genom korßet. Och haffuer dödhat owenskapen genom sigh sielff. Och är kommen / och haffuer jgenom Euangelium bodhat idher fridh/j som fierran woren/så ock them som när woro / Ty genom honom haffue wij bådhe tilgång vthi en Anda til Fadhren.

(Laghen) Laghen war owenskapen emellan Judanar och Hedhningar / Ty ther jgenom wille Judanar wara bätre / Mē nu sedhan alle jgenom Christū haffua Andan vthan Laghen / haffuer then owenskapen en enda / och then ene är såsom then andre.

Så åren j icke nu gester och fremmande / vthan helgha manna medhborghare / och Gudz hwßfolck / vpbygde på Apostlanars och Propheternars grund / ther Jesus Christus öffuerste Hörnstenen är / på hwilken hela bygningen tilhopa föghat / wexer til itt heligt Tempel j HErranom / På hwilkom ock j medh vpbygde warden / Gudhi til itt heman genom Andan.

III. Capitel.

För thenna saak skul / iagh Paulus Christi Jesu fånge för idher Hedhningar / om j ellies hördt haffuen om Gudz nådz embete som migh giffuit är til idher / at thenna hemligheet är migh genom vppenbarelse förkunnat / såsom iagh tilförenna medh fåå ord screff / Aff hwilko / om j thet låsen / j mågen merckia mitt förstånd j Christi hemligheet / hwilket icke kunnogt giordt är j förtijdhen menniskiors barnom / såsom thet nu vppenbarat är hans helgha Apostlar och Propheter genom Andan. Nemligha / at Hedhninganar skola wara medharffuingar / och samma lekamens och hans löfftes deelachtighe j Christo genom Euangelium / hwilkens tienare iagh worden

är / effter then gåffuo aff Gudz nådh som migh giffuin är / effter hans krafftz werckning.

Migh som är then alraringaste jbland all helghon / är thenna nådh giffuin / at iagh skal jbland Hedhninganar förkunna the obegrundeligha Christi rijkedomar / och j liwset frambära för hwar man. Hurudana deelachtigheet är j then hemligheet / som här til dags j werldenne haffuer fördold warit j Gudhi / then all ting skapat haffuer / genom Jesum Christum. På thet nu skulle kunnogt warda Förstadömen och Herradömen j himmelen på Församlingenne / Gudz margfalleligha wijsheet / effter then försyyn aff werldennes begynnelse / hwilka han bewijst haffuer j Christo Jesu wårom HErra / genom hwilken wij haffue dristigheet och tilgång medh all förtröstning genom trona på honom.

(Förstadömen) Endoch Gudz änglar äro fulle aff Gudhi / så förfara the likwel daghligha / på Christenheten nyia nådher och gåffuor / som Gudh daghligha vtgiffuer / såsom ock Christus Luce 15. sägher / at änglanar frögda sigh ofuer en syndare / som sigh bätrar.

Therföre bedher iagh / at j icke vpgiffuens för mijn bedröffuelse skul / som iagh lidher för idher / hwilken äro idher til prijs. För then skul böyer iagh mijn knää til wårs HErras Jesu Christi Fadher / then ther rette Fadhren är offuer alt thet Fadher heter j himmelen och på iordenne / At han wille giffua idher krafft effter sinne herligheetz rijkedomar / at j starcke warden genom hans Anda / til then inwertes menniskion / at Christus må boo medh troonne j idhor hierta / stadheligha rotadhe och grundadhe j kärlekenom / at j måghen begripa medh all helghon. Hwadh breedden / lengden och diwpet / och högden är / och ther medh kenna Christi kärleek / then doch all kundskap offuergåår / På thet j måghen vpfylte warda medh allahanda Gudz fulheet.

(breedden) Kärleken bewijsar / at troon är retsinnigh / hon begriper ta / at intet är så breedt / longt / diupt / högt / ther Christus icke förmå och kan hielpa / och fruchtar sigh intet / hwarken för syndenne / dödhē eller helueter / ware sigh breedt / longt / diwpt etc. Såsom j Psalm. 138. scriffuit är / Quo ibo a spiritu tuo.

Men honom som rijkeligha förmå göra / offuer alt thet wij bidhiom eller tenckiom / effter then krafft som werkar j oss / ware ära j Församlingen / genom Christum Jesum / j allan tijdh / jfrå ewigheet til ewigheet / Amen.

IIII. Capitel.

SA förmanar iagh nu idher / iagh fången j HErranom / at j wandren såsom tilbörlighit är / j then kallelse ther j vthi kalladhe ären / medh alla ödhmiukt och sachtmodigheet / medh tolamodh. Vndraghandes then ene them andra j kärlekenom / winleggiandes idher at hålla Andans eenheet / genom fridzens band. En kropp och en Ande / såsom j ock kalladhe ären vthi itt idhars kallelses hopp. En HErre / een troo / itt doop / en Gudh och allas wåra Fadher / hwilken är offuer idher alla / genom idher alla och j idher alla.

Men hwariom och enom aff oss är giffuen nådh / effter Christi gåffuos mått. Therföre sägher han / Han är vpstighen j högden / och haffuer fördt fångelset fånget / och haffuer giffuit menniskiomen gåffuor / Men thet han vpfaren är. Hwadh är thet annat än han foor först här nedh / vthi the nedhersta iordennes rwm: Then ther nedherfoor / han är ock then ther vpfoor offuer alla himlar / På thet han skulle ‡ all ting vpfylla.

‡ (all ting) At han werckar all ting j allom / och at honō föruthan waarder intet giordt / talat eller tenckt.

Han haffuer ock somligha satt til Apostlar / somligha til Propheter / somligha til Euangelister / somligha til Heerdar och Lårare / at the helighe skola skickelighe wara til embetzens werck / genō hwilket Christi lekamen må vpbygd warda / til tess at wij alle kommom til ena troo / och Gudz Sons kundskap / och wardom en fulkommen man / then ther är vthi Christi fulbordigha ålders mått. På thet wij icke meer skolom wara barn / och låta oss bewegka och vmföras aff allahanda lårdoms wädher / genom menniskiors skalckheet och illfundigheet / medh hwilka the falla til / at the mågha bedragha oss.

(skickelighe) Thet är / wel tilrustadhe / och j allo måtto försörgde och tilreedde / så at intet fattas til Christenhetennes embete.

Men

Men warom retsinnighe j kärlekenom / och wexom til j all stycke j honom som hoffuudhet är / Christus / aff huilkom hele kroppen tilhopa föghes / och en lem henger in til then andra genom all ledhamoten / ther then ene tienar them andra / effter thet werck som hwar lem haffuer j sina måtto / och gör at kroppen wexer sigh sielff til förbätring / genom kärleken.

Så sägher iagh nu / och betyghar thet j HErranom / at j icke meer wandren / såsom the andra Hedhningar wandra / j theras sinnes fåfengeligheet / hwilkas förstånd förmörkrat är / och bortkompne jfrå thet lijff / som aff Gudhi är / genom then fåwitsko som j them är / och genom theras hiertas blindheet / Hwilke / sedhan the wordo förstockadhe / gåffuo the sigh sielffua vthi otucht / til at bedriffua all oreenligheet / samt medh girigheet. Men j haffuen icke så lärdt Christum / om j annars honom hördt haffuen / och vthi honom lärde ären / huru itt retsinnigt wesende är j Jesu.

Så legger nu bortt jfrå idher then gamla menniskion / ther j förra medh vmgingen / hwilken genom lusta j wilfarelse sigh förderffuar / Och förnyier idher j idhar sinnes anda / och jklädher idher then nyia menniskiona / then effter Gudh skapat är / j sanskylligha retferdigheet och heligheet.

Therföre legger bortt lögnen / och taler sanningen / hwar och en medh sin nästa / effter wij ärom inbyrdes lemmar. Wredhgens / och synder icke / Låter icke solena gå nedh offuer idhra wredhe / Giffuer ock icke Lastarenom rwm. Then ther stolet haffuer / hån stiele icke meer / vthan heller arbete medh sina hender thet gott är / På thet han någhot skal haffua dela medh then som nödhtorfftigh är.

Intet ohöffuiskt taal gånge vthaff idhar munn / vthan thet nyttigt är til förbätring ther thet behöffues / at thet må them som höra til tacka wara / och bedröffuer icke Gudz helgha Anda / ther j medh beseglde ären til förlosningennes dagh. All bitterheet och grymheet och wredhe och roop och hädhelse ware longt jfrå idher / samt medh alla ondsko. Men warer inbyrdes til hwar annan wenlighe / godhiertighe / Och förlåter then ene them andra / såsom ock Gudh genom Christum haffuer förlåtet idher.

V. Capitel.

SA warer nu Gudz efterföliare / såsom elskeligh barn / och wandren j kärlekenom / såsom ock Christus haffuer elskat oss / och vthgiffuit sigh sielff för oss til gåffuo och offer / Gudhi til een sööt lucht. Bolerij och all slemheet eller girigheet låter jbland idher icke eens nemda warda / såsom helghon tilhörer. Och slem ord / eller geckerij / eller skemt / som icke höffues / Vthan heller tacksäyelse. Ty j skolen weta / at ingen bolare / eller oreen / eller girigèr (hwilken är en affgudhadyrkare) haffuer arffuedeel vthi Christi och Gudz Rike. Låter idher ingen förföra medh fåfeng ord / Ty för sådana plägha Gudz wredhe komma offuer otroonnes barn. Therföre warer icke theras stalbrödher / Ty j woren foordom mörker / Men nu ären j liws j HErranom.

Wandren såsom liwsens barn. Ty Andans frucht är vthi all godheet och retferdigheet / och sanning / Och pröffuer hwadh HErranom teckt är. Och haffuer ingen deelachtigheet medh the onyttigha mörkersens werck / vthan straffer them heller. Ty hwadh hemligha aff them skeer / thet är ock skemlighit at säya. Men alt thetta warder vppenbart / når thet aff liwset straffat warder / Ty alt thet vppenbart warder / thet är liws. Therföre sägher han / Waka vp tu som soffuer / och statt vp jfrå the dödha / så warder Christus tigh vplysande.

Så seer

(tijdhen är ond) Enom Christnom möta så mongahanda hinder och vrsaker / til at försuma the ting / som godh äro / at han eendeels såsom en fånge / moste stundö slijra sigh lôôs / och såsom stiela tijdhen / och emellan åt dyrtt lôsan medh ogunst etc.

Så seer nu til huru j wandren wijsligha / icke som the owijse / vthan som wijse. Och skicker idher effter tijdhen / Ty tijdhen är ond. Therföre warer icke oförståndighe / vthan förståndighe hwadh HErrans wilie är. Och dricker idher icke druckna aff wijn / aff hwilko itt oskickelighit wesende kommer / Vthan vpfyllens medh them helgha Anda / talandes emellan idher j psalmar och loff songer / och andeligha wijsor / siungandes och spelandes HErranom vthi idhor hierta. Altijdh tacksäyandes Gudhi och Fadhrenom för hwar man / vthi wårs HErras Jesu Christi nampn. Vmsom vnderdånighe then ene them andra j Gudz reddhogha.

(oskickelighit) Som wij see the drinckare äro wille / offuerdådige / skamlöse / och otuchtighe j al ting mz ordom / roop och skrij / och andra åtähäffuor.

Hustrunar ware sina män vnderdånigha såsom HErranom / Ty mannen är hustrunnes hoffuudh. Såsom ock Christus är Församlingennes hoffuudh / och han är ock sins krops helsa. Såsom nu Församlingen är vnderdånigh Christo / så skola ock hustrunar vthi all ting wara sina män vnderdånigha. J män / elsker idhra hustrur / såsom ock Christus elskadhe Församlingen / och haffuer vthgiffuit sigh sielff för henne / På thet han henne helgha skulle / och haffuer giordt henne rena j watnsens baadh genom ordet. På thet han skulle bestella sigh ena Församling then herligh är / then ingen fleck eller skrynckio haffuer / eller annat sådant / Vthan at hon skulle wara heligh och ostraffeligh.

Så skola ock männenar elska sina hustrur / såsom sina eghna kroppar. Then sina hustru elskar / han elskar sigh sielff / Ty ingen haffuer någhon tijdh hatat sitt eghit kött / vthan heller födher och fordrar thet / såsom ock HErren Församlingen / Ty wij äre ledhamoot aff hans krop / aff hans kött / och aff hans benom. För then skul skal menniskian offuergiffua fadher och modher / och bliffua widh sijn hustru / Och aff twem warder itt kött. Thenna hemligheet är stoor / Men iagh talar om Christo och Församlingen. Doch ock j / hwar j sin stadh elske sina hustru såsom sigh sielff / Men hustrun haffue mannen j wyrdning. Gene. 2.

(hemligheet) Sacramēt eller mysterium kallas hemligheet / eller een fördolo ting / thet doch vthwertes haffuer sina betydning. Så är ock Christus och hås Församling een hemligheet / itt stort / heligt / fördolt ting / thet man troo moste och icke see kan / Thz warder nu med man och quinno såsom genom sitt vthwertes tekn betydt / at såsom mannen och quinnā äro itt lekamen / och haffua alla ăghodelar meenliga / så haffuer ock thē Christna Församlingen alt thet Christus är och haffuer.

VI. Capitel.

J Barn / warer hörighe idhra föräldrar j HErranom / Ty thet är retwijst. Hedhra tin Fadher och modher / hwilket är thet första bodh / som löffte medh sigh haffuer / På thet tigh skal wel gå / och bliffua longlijffuat på jordenne. Col. 3. Exod. 20.

J fädher / reeter icke idhor barn til wredhe / vthan vpfödher them medh tucht och HErrans förmaning.

J tienare / warer hörighe idhrom lekamlighom Herrom / medh reddhogha och båffuan / j idhor hiertas enfallighet / såsom Christo / Icke tienandes allena för ögonen såsom menniskiom til wilia / vthan såsom Christi tienare / görandes thet Gudh wil vthaff hiertat medh welwilioghet. Låter idher tyckia / at j tienen HErranom och icke menniskiom / wetandes / at hwadh gott hwar och en gör / thet skal han igen få aff HErranom / ehwadh han är tienare eller frij.

Och j HErrar görer ock thet samma emoot them / och offuergiffuer trugh / wetandes / at ock idhar HErre är j himmelen / och för honom är intet anseende til personen.

På thet sijdsta / käre brödher / warer starcke j HErranom / och j hans starckheetz macht. Jklådher idher alt Gudz harnesk / på thet j måghen stå emoot dieffuulsens listigha anlop. Ty wij haffuom icke strijdh emoot kött och blodh / vthan emoot Förstar och welligha / nemligha / emoot werldennes Herrar / the som regera j thenna werldennes mörker / emoot the onda Andar vnder himmelen. Therföre tagher til idher alt Gudz harnesk / At j måghen

måghen emoot stå j then onda daghen / och j all ting beståndande bliffua.

Så stäär nu vmgiordadhe kring om idhra lender medh sanningenne / och jklädde retferdighetennes kreffuetto / och fötternar skoodde medh fridzens Euangelio / ther medh j redho äre. Men offuer all ting / tagher troonnes sköld / medh hwilkom j kunnen vthsleckia all hins Ondas glödhande skott. Och tagher på idher salighetennes hielm. Och Andans swerd / som är Gudz ord. J all bôôn och åkallan / altijdh bidhiandes j Andanom / och waker ther til medh all idkeligheet och bôôn för all helghon / och för migh / at migh måtte giffuit warda tala dristeligha med öpen munn / at iagh måtte kunnogha göra Euangelij hemligheet / hwilkes bodskap iagh är j thenna kädhion / På thet iagh ther vthi må frij tala / som migh bôôr tala.

Men på thet j måghen ock weta / huru medh migh tilstäär / hwadh iagh gör / skal Tychicus min elskelighe brodher och troghen tienare j HErranom / idher vnderwisa. Hwilken iagh therföre sende til idher / at j skolen få weta / huru medh migh tilstäär / och at han skulle trösta idhor hierta. Fridh ware brödherna / och kärleek medh troonne / aff Gudh Fadher och HErranom Jesu Christo. Nådh ware medh allom som wår HErra Jesum Christum retsinneligha käär haffua / Amen.

Send aff Rom / til the Epheser medh Tychicum.

Förspråk på S. Pauli Epistel til the Philipper.

II. Thenna Epistel prijsar S. Paulus the Philipper / och förmanar them / at the skola bliffua och wandra j een rett troo och wexa til j kärlekenom. Så effter the falske Apostlar och Wercklärare göra altijdh troonne skadha / warnar han them för sådana. Och bär them före mongahanda Predicare / somligha godha och somligha onda / Teslikes ock sigh sielffuan medh sina Läriungar Timotheum och Epaphroditum. Thetta gör han j thet första och ij. Cap.

J thet iij. bortkastar han then trolösa och menniskligha retferdighetena / hwilken aff the falska Apostlar lärd och hållen warder. Och setter sigh sielff för itt Exempel / at han j sådana retferdigheet herligha leffuat hadhe / och håller doch nu intet ther aff / för Christi retferdigheet skul / then han fick medh troonne.

J iiij. förmanar han them til fridh och godh vthwertes vmgengelse medh hwar annan / och tackar them för theras skenck / som the honom sendt hadhe.

S. Pauli Epistel til the Philipper.

Första Capitel.

PAulus och Timotheus Jesu Christi tienare.
Allom helighom j Christo Jesu som äro j Philippis / samt medh Biscopar och tienare.
Nådh ware medh idher och fridh aff Gudhi wårom Fadher / och HErranom Jesu Christo.
Jagh tackar min Gudh / så offta iagh tencker på idher / hwilket iagh altijdh gör j alla mina böner för idher alla / och gör samma böön medh glädhe / at j ären deelachtighe wordne j Euangelio / jfrå första daghen in til nu / och förseer migh thet samma / at then vthi idher gott werck begynt haffuer / han skal thet ock fulborda in til Jesu Christi dagh. Såsom migh rett är / at iagh then meningen haffuer om idher alla / Therföre at iagh j minom boyom / j hwilkom iagh förswarar och stadfester Euangelium / haffuer idher j mitt hierta / såsom the ther alle medh migh deelachtighe ären j nådhenne.

Ty Gudh är mitt witne / huru iagh åstundar idher alla aff hiertans grund j Jesu Christo / och bedher at idhar kärleek jw meer och meer må rijk warda j all kundskap och j alt förstånd / at j måghen beprööffua hwadh betst är. På thz j måghen wara rene / och ingom til förarghelse in til Christi dagh / vpfylte medh retferdighetennes frucht / hwilken genom Jesum Christum kommer til Gudz prijs och loff.

Jagh wil at j weta skolen / käre brödher / at thet medh migh skeedt är / thet är meer kommet Euangelio til framgång / så at mina boyor äro vppenbara wordna j Christo offuer hela Rådhuset / och när alla andra / och at månge brödher j HErranom styrckte aff minom boyom äro thes dristigare wordne / til at tala ordet vthan reddhogha. Somlighe predica ock Christum för affuund och trätto skul / Och somlighe vthi een godh mening. Hine predica Christum aff kijff / och icke reenligha / menandes ther medh föröka bedröffuelsen til mijn fångelse / Men thesse aff kärleek / wetandes at iagh här ligger til Euangelij förswarelse.

Hwadh äret tå? At jw Christus förkunnat warder j hwadh måtto thet skee kan / antingen aff tilfelle eller sanskylleligha / ther aff frögdar iagh migh / och jemwel frögda wil. Ty iagh weet / at thet kommer migh til saligheet genom idhra böön / och Jesu Christi Andas tilhielp / såsom iagh wisseliga wenter och förhoppas / at iagh vthi ingen ting skal til blygd komma / vthan medh alla frijheet / såsom altijdh / så ock nu måtte Christus affhållen warda j minom lekamen / ehwadh thet är genom lijff eller genom dödh. Ty Christus är mitt lijff / och dödhen är mijn winning.

Men effter thet at leffua j kötet / tienar meer til at göra frucht / så weet iagh icke hwilket iagh vthwelia skal / Ty bådhe delanar liggia migh hårdt vppå. Jagh åstundar skilias hädhan / och wara när Christo / hwilket ock mykit bätre wore. Men thet är meer nödhtorfftigt bliffua j kötet för idhra skul. Och weet iagh wisseligha / at iagh skal bliffua / och medh idher allom wara / idher til godho och til troonnes frögd / På thet j måghen stoorligha beröma idher aff migh j Christo Jesu / genom mijn igenkommelse til idher.

Allenast wandrer såsom Christi Euangelio werdt är / at hwadh iagh heller kommer och fåår idher see / eller fråwarandes fåår höra om idher / at j

bliffue ståndandes vthi enom Anda och eenne siäl / samt medh oss kempandes vthi Euangelij troo. Och vthi ingen ting förskrecken idher för idhra mootståndare / hwilket them är itt tekn til förtapelse / men idher til saligheet / och thet aff Gudhi. Ty idher är giffuit för Christo / icke allenast at j troon på honom / vthan jemwel lijdhen för hans skul / haffuandes samma stridhena som j såghen j migh / och j nu hören om migh.

II. Capitel.

Är nu någhor förmaning när idher j Christo / Är någhor tröst j kärlekenom / Är någhor Andans deelachtigheet / Är någhor hierteligh kärleek och barmhertigheet / Så vpfyller mina glädhe / at j ären eens til sinnes / lijka kärleek haffuandes / endregtighe / samhällighe / at intet skeer medh kijff eller fåfeng äro / vthan medh ödhmiukt rekne hwar then andra yppare än sigh. Seer icke hwar på sitt eghit betsta / vthan hwar och en på eens annars betsta.

Hwar och en ware så til sinnes / som ock Christus Jesus war / Hwilken än tå han war j Gudz skepelse / reknadhe han icke för rooff / Gudhi jemlijk wara / Vthan förnedradhe sigh / taghandes på sigh en tienares skepelse / och wardt lijka som een annor menniskia / och j åtheffuor funnen som een menniskia / ödhmiukadhe sigh sielff / wardt lydhigh in til dödhen / ja / til korßens dödh. Therföre haffuer ock Gudh förhögt honom / och giffuit honom itt nampn / thet offuer all nampn är / At j Jesu nampn skola sigh böya all knää / theras som j himmelen / på jordenne / och vnder jordenne äro / och alla tungor skola bekenna / at Jesus Christus är HErren / Gudh Fadher til äro.

Så mine elskelighe / som j altijdh haffue warit lydhige / icke allenast j minne närwaro / vthan ock nu mykit meer j minne fråwaro / skaffer medh fruchtan och bäffuan / at j salighe warden. Ty Gudh är then som werckar j idher / bådhe wilia och gerning / effter sitt godha behagh.

Görer all ting vthan knorr och twekan / på thet j måghen wara oförtaladhe och rene / och Gudz barn ostraffeligh / mitt jbland thet wanartigha och wronga slechtet / Jbland hwilka lyser såsom liws j werldenne / at j bliffue widh lijffzens ord / migh til een berömelse på Christi dagh / at iagh icke fåfengt lupet eller fåfengt arbetat haffuer. Och om iagh än offras offuer idhra troos offer och Gudztienst / så glädher iagh migh och frögdar migh medh idher alla / För thet samma skul skolen j ock glädhias / och skolen glädhias medh migh.

(twekan) At the icke knotra emoot Gudh medh otoligheet / eller ostadighe äro j troonne.

(offras) Thet är / Om iagh moste döö / therföre at iagh genom Euangelium och trona haffuer giordt idher til Gudz tienare och offer / så skal iagh thz göra medh glädhe / och j skolen ock thet vnna migh medh glädhe.

Men iagh hoppas j HErranom Jesu / at iagh innan kort warder sendandes til idher Timotheum / at iagh ock må warda widh itt gott moodh / tå iagh förnimmer huru medh idher tilståår. Ty iagh haffuer ingen then som så aldeles lijka medh migh til sinnes är / then så hierteligha vmsorgh haffuer för idher. Ty the sökia alle effter sitt eghit / icke thet Christo Jesu tilhörer. Men j weten at han beprööffuat är / Ty såsom itt barn medh fadhrenom / haffuer han medh migh tient vthi Euangelio / Honom hoppas migh nu senda / thet första iagh haffuer beseedt mijn ärende. Jagh tröster ock på HErran / at iagh ock sielff snart kommande warder.

Migh haffuer ock syntz nödhtörfftigt wara / senda til idher Epaphroditum brodheren / min medhielpare / och medhstrijdhare / och idhar Apostel / then ock migh vthi minne nödhtorfft tienar. Effter han hadhe een åstundan til idher alla / och war storligha bekymrat ther aff / at j spordt hadhen honom kranckan / Som han ock wisseligha war dödzsiwk / Men Gudh förbarmadhe sigh offuer honom / och icke allenast offuer honom / vthan ock offuer migh / at iagh icke skulle få sorgh på sorgh.

Jagh haffuer nu sendt honom thes snarare / At j skolen få see honom / och thes gladhare warda igen / och iagh thes mindre sorgh haffua. Så vndfåår nu honom j HErranom medh alla glädhe / Och the sådana åro / them haffuer j wyrdning. Ty för Christi werck skul war han dödhenom så når kommen / at han föghø tenckte på lijffuet / På thet han skulle tiena migh j idhar stadh.

III. Capitel.

Yterlighare kåre brödher / frögder idher j HErranom. At iagh idher jw alt thet samma scriffuar / thet förtryter migh intet / men thz gör idher thes wissare. Wachter idher för the hundar / wachter idher för the onda arbetare / wachter idher för affskårelsen. Ty wij åre omskårelsen wij som tiene Gudhi j Andanom / och berömom oss aff Christo Jesu / och settiom icke tröst på köttet / åndoch iagh ock wel må trösta på köttet. Hwar en annar sigh tyckia låter / at han må förtrösta sigh på köttet / iagh mykit meer / som på ottöde daghen omskoren år / en aff Jsraels folck och Ben Jamins slechte / en Ebreer aff Ebreer / effter Laghen en Phariseer / effter nijtet förföliandes Församlingen / effter then retferdigheet som år aff Laghen ostraffeligh.

(affskårelsen) Hå kallar the falska Predicare affskårelse / therföre at the lårde omskårelsen wara aff nödhen til saligheten / med hulko menniskionars hierta affskåras frå troonne.

Men thet migh een winning war / thet haffuer iagh reknat för skadha för Christi skul. Ja / iagh reknar thet alt för skadha emoot thn̄ offuerswinnerligha mins HErras Christi Jesu kundskap / för hwilkens skul iagh alt haffuer för skadha reknat / och håller thet för treck / På thet iagh må winna Christum / och warda funnen j honom / icke haffuandes mina retferdigheet som kommer aff Laghen / vthan then som aff Christi troo kommer / Nemligha then retferdigheet som aff Gudhi kommer genom trona / til at kenna honom / och hans vpståndelses krafft / och hans pinos deelachtigheet / lijk worden hans dödh / om iagh ock måtte komma emoot honom j the dödhas vpståndhelse.

Icke at iagh allaredho haffuer thet fattat / eller allaredho fulkommen år / Men iagh faar fast ther effter / om iagh thet ock fatta må / som iagh ock fattat år aff Christo Jesu. Kåre brödher / Jagh kan icke såya / at iagh ån nu sielff thet fattat haffuer. Men itt sägher iagh / Jagh förgäter thet til ryggia år / och strecker migh til thet som framman til år / iaghandes effter målet som föresatt år / til then lööń som förehålles offuan effter aff Gudz kallelse j Christo Jesu. Så monge wij nu fulkompne åre / warom så sinnadhe / och om j någhot annorlunda hålla skolen / så låter Gudh idher thet vppenbara / Doch så / at wij vthi thet ther wij allaredho tilkompne åre / wandrom effter ena reglo / och åre eens sinnadhe.

Christus haffuer kallat migh / och alt så låtit migh komma in til sina nådh / then samma wille iagh gerna fultgöra / och fatta henne.

(ena reglo) Så at then vppenbarelsen icke år emoot trona och then andeligha enigheterna.

Warer ock / kåre brödher / mine efterföliare / och seer på them som så wandra / som j oss för een efterdömelse haffuen / Ty monge wandra / aff hwilkom iagh idher offta sagdt haffuer / Men nu sägher iagh ock gråtandes / fiendar til Christi korß / hwilkas ende år förtapelse / och theras bwk theras Gudh / och theras åra til skam / the ther achta hwadh iordenne tilhörer. Men wårt vmgengelse år j himmelen / tådhan wij ock wente Frelsaren / HErran Jesum Christum / hwilken wår skröpligha lekamen skal förklara / På thet han skal göra honom lijk medh sinom förklaradha lekamen aff then krafft / ther han medh förmå sigh all ting vnderleggia.

IIII. Capitel.

Så mine kåre och vnskadhe brödher / mijn frögd och mijn krona / bliffuer så ståndandes j HErranom / mine elskelighe. Euodiam förmanar iagh / och Syntychen förmanar iagh / at the åro eens til sinnes j HErranom. Ja / iagh bedher och tigh min retsinnigha maka / war them behielpeligh som medh migh offuer Euangelium strijdt haffua / samt medh Clement / och andra mina medharbetare / huilkas nampn åro vthi lijffzens book.

Frögder idher j HErranom altijdh / och åter sägher iagh / Frögder idher. Idhor sachtmodigheet låter allom menniskiom kunnogha warda. HErren år når. Haffuer ingen omsorgh / vthan idhart begiår ware kunnogt in för Gudh / medh all böön / åkallan och tacksäyelse. Och Gudz fridh som offuergåår alt förstånd / förware idhor hierta och idhart sinne j Christo Jesu.

Ytermera / kåre brödher / Hwadh sant år / hwadh årlighit år / hwadh rett / hwadh kyskt / hwadh liufflighit / hwadh wel lydher / År någhor dygd / och år någhot loff / tencker ther effter / Hwadh j ock lårdt / och vndfått / och hörd och seedt haffuen på migh / thet gören / och så warder fridzens Gudh medh idher. Mē iagh år storligha frögdat j HErranom / at j åren åter kompne ther til / at j haffuen omsorgh om migh / åndoch j wel alstådhes omsorgh hafft haffuen / Men tijdhen sadhe icke så til. Thetta sägher iagh icke therföre / at migh någhot fattas / Ty iagh haffuer lårdt jbland thm̄ iagh vmgåår / låta migh nöya. Jagh kan lågh wara / iagh kan ock högh wara / Allestädz och j all ting år iagh skickeligh / bådhe mått och hungrogh wara / bådhe noogh haffua och nödh lijdha. All ting förmå iagh genom Christum som migh mechtighan gör. Doch haffuen j rett giordt / at j haffuen taghit idher mijn bedröffuelse til.

Weten j ock wel j Philipper / at aff första Euangelij begynnelse / tå iagh droogh vthu Macedonia / ingen Församling haffuer någhot delat medh migh / effter rekenskap j vthgifft och vpbyrd / vthan j allena / Ty j senden ena reso / och så andro til migh / j Thessalonica til mijn nödhtorfft. Icke at iagh söker sådana skencker / Vthan söker ther effter / at vthi idhar rekenskap / skal een öffuerflödigh frucht finnas / Ty iagh haffuer alt och öffuerflödar / och år vpfylt / sedhan iagh vndfick medh Epaphroditum / thet som jfrå idher sendt war / een sööt lucht / itt offer / Gudhi teckt och anammelighit. Men min Gudh skal idher vpfylla alla idhra nödhtorfft / effter sina rijkedomar j herlighetenne / genom Christum Jesum.

Men Gudhi och wårom Fadher ware prijs aff ewigheet til ewigheet / Amen. Helser all helghon j Christo Jesu. Idher helsa the brödher som medh migh åro. Idher helsa all helghon / enkannerligha the som åro vthaff Keysarens hws. Wårs HErras Jesu Christi nådh ware medh idher allom / AMEN.

Scriffuin aff Rom / medh Epaphroditum.

Förspråk på S. Pauli
Epistel/til the Colosser.

SAsom then Epistlen til the Galater/skickar sigh effter
then Epistlen til the Romare / och fattar på samma
mening medh få ord / thet then andra widhare vth=
strecker. Så skickar sigh thenna til the Colosser/effter thē
til the Epheser/och innehåller thet samma medh få ord. I.
J förstonne prijsar han the Colosser / och vnskar
them bliffua j troonne / och förkoffwra sigh. Och vth=
tydher hwadh Euangelium och Troo år/nemligha/een
wijsheet then Christum fören HErra och Gudh kenner / korßfestan för oss/
hwilken här til j werldenne haffuer fördold warit/och nu genom hans embe=
te framburen år. Och thetta gör han j första Cap.
J thet ij. Cap. förwarar han them för menniskio låror / hwilka låror II.
altijdh åro troonne emoot/Och målar han thē så herligha vth / at the ingen
städz j Scrifftenne finnas så vthmåladha/ och straffar them mesterligha.
J thet iij. förmanar han them / at the vthi klara troonne fruchtsamme III.
bliffua medh allahanda godha gerningar inbyrdes / och bescriffuar hwadh
allahanda standz eghen gerning år.
J thet iiij. befaler han sigh vthi theras böner / helsar och styrcker IIII.
them.

S. Pauli Epistel til the
Colosser.

Första Capitel.

PAulus/ Jesu Christi Apostel genom Gudz wilia/och Timotheus brodheren.

The helghon och troghna brödher j Christo som åro j Colossen.

Nådh ware medh idher/och fridh aff Gudhi wårom Fadher / och HErranom Jesu Christo.

Wij tackom Gudhi och wårs HErra Jesu Christi Fadher / och bidhiom altijdh för idher/Ty wij haffue spordt idhra troo j Christo Jesu / och idhar kårleek til all helghon / för thet hopp skul som idher år förwarat j himmelen. Aff hwilket j tilförenna hördt haffuen/ genom Euangelij sanna ord/som til idher kommet år/såsom ock j alla werldena/och år fruchtsamt/såsom ock j idher / jfrå then dagh j hörden och förnummen Gudz nådh j sanningēne/Som j ock lårdt haffuen aff Epaphra wår elskeligha medhtienare/ hwilken år en troghen Christi tienare för idher/then ock oss vnderwijst haffuer idhar kårleek j andanom.

Therföre

Therföre ock wij / jfrå then dagh wij thet hördom / wende wij icke igen bidhia för idher / och vnska / at j måghen vpfylte warda medh hans wilias kundskap / vthi all andeligh wijsdom och förstånd / at j måghen wandra werdeligha HErranom / til alt behagh. Och åren fruchtsamme j alla godha gerningar / Och wexen til j Gudz kundzskap/ Och stercke warden medh allo krafft / effter hans herligha macht / vthi alt tolamodh och longmodigheet medh glädhe. Och tacken Fadhrenom som oss haffuer bequemma giordt til at deelachtighe wara j the helighas arffuedeel j liwset.

Hwilken oss vthtaghet haffuer jfrå mörkersens welligheet/ och haffuer försatt oss vthi sins elskeligha Sons Rike. J hwilkom wij haffue förlosning genom hans blodh / nemligha / syndernas förlåtelse / hwilken år osynligha Gudz belete/förstfödder för all creatur/Ty genom honom åro all ting skapat/ som j himmelen och på iordenne åro/ synlighen och osynlighen / ware sigh Thron eller herskap / eller Förstadöme eller Offuerheet. Alt år skapat genom honom och til honom/och han år för alla/ och all ting bestå j honom.

Och han år hoffuudhet til kroppen/nemligha/til Församlingena/ hwilken år begynnelsen/förstfödd jfrå the dödha/På thet han j all ting skal haffua föregången / Ty behagelighit haffuer warit (Fadhrenom) at all fulheet skulle boo j honom / och at han genom honom all ting försona skulle medh sigh sielff / til fridz stellandes genom blodhet på hans korß / bådhe thet på iordenne och j himmelen år.

Och idher som foordom woren fremmande och fiendar medh sinnet j onda gerningar/Men nu haffuer han försonat idher medh sins kötz lekamen genom dödhen/På thet han skulle stella idher heligha och ostraffeligha och obesmittadhe j sijn åsyyn/om j annars bliffue j troonne / grundadhe och faste och oförlighe jfrå thet hopp som j Euangelio år/hwilket j hördt haffuen/och predicat år för all creatur som vnder himmelen åro / hwilkes iagh Paulus år en tienare worden.

Nu frögdar iagh migh vthi mitt lijdhande för idher / och vpfyller j mitt kött/hwadh som fattas j Christi lijdhande / för hans lekamen / som år Församlingen / Hwilkens tienare iagh worden år / effter Gudz Predicoembete / thet migh giffuit år jbland idher / at iagh Gudz ord rijkeligha predica skal / nemligha then hemligheet / hwilken fördold haffuer warit jfrå werldennes begynnelse / och ewigh tijdh. Men nu år thet vppenbart wordet hans helghon / hwilkom Gudh wille kunnogt göra / Hwilken thenna hemlighetennes herligha rijkedom år jbland Hedhninganar (hwilken år Christus vthi idher) herlighetennes hopp / then wij förkunnom / förmanandes hwario menniskio och lårandes hwario menniskio j all wijsdom / På thet wij skole stella hwario menniskio fulbordadha j Christo Jesu / ther iagh ock på arbetar och kempar effter hans werckan / som kraffteligha werckar j migh.

II. Capitel.

SA wil iagh at j weta skolen / hwilken kamp iagh haffuer om idher / och om them som åro j Laodicea / och om alla them som mijn person j kötet icke seedt haffua / På thet theras hierta mågha få någhon hugnat / och sammanfögadhe warda j kårlekenom / til all rijkedom / vthi fulkomlighit förstånd / til at kunna besinna Gudz hemligheet / bådhe Fadhrens och Christi / vthi hwilkom födolda liggia alla wijsdoms och förståndz håffuor.

(klook ord) The förnufften gerna gillar / såsom gerninganars låra gör.

Men thetta sågher iagh / På thet ingen skal bedragha idher medh klook ord. Ty åndoch iagh år jfrå idher effter kötet / år iagh doch når idher j andanom / frög=

nom/frögdar migh / och seer idhor skickelse / och idhar troos stadigheet på Christum. Såsom j nu anammat haffuen HErran Christum Jesum / så wandrer j honom / och warer rotadhe och vpbygde j honom / och warer faste j troonne/ såsom j lärde åren / Och warer j henne rijkeligha tacksamme.

Seer til / at idher icke någhor bortröffuar med Philosophia och fåfengt bedrägherij / effter menniskiors stadgar / och effter werldennes stadgar / och icke effter Christum. Ty j honom boor all guddomsens fulheet lekamligha. Och j åren j honom fulkompne / hwilken år hoffuudhet offuer all Förstadöme och welligheet / j hwilkom j ock omskorne åren medh then omskärelse som skeer vthan hender / tå j afflagden syndakroppen j kötet / nemligha / medh Christi omskärelse/ j thet / at j medh honom begraffne åren genom dopet / j hwilkom j ock vpståndne åren genom trona / then Gudh werckar / hwilken honom vpweckt haffuer jfrå the dödha.

(fulkompne) Thet år / J haffue thet altsammans / når j Christum haffuen / J torffue icke wijdhare sökia.

Han haffuer ock giordt idher leffuande medh honom / tå j dödhe woren j synderna / och vthi idhars kötz förhudh. Och haffuer förlåtet oss alla synder / och affplånat then handscrifft som oss emoot war / hwilken aff stadganar kom / och war oss emoot / Och then haffuer han taghet oss aff wäghen / och näglt widh korßet. Och haffuer blottat Förstadömen och wellighetерna / och fördt them vppenbarligha / och giordt en ärligh segher aff them / genom sigh sielff.

(handscrifft) Ingen ting åro så hård emoot oss / som wårt eghit samwet / medh hwilko wij såsom medh wår egen handscrifft offuer witnadhe wardom / tå Laghen vppenbarar oss syndena / aff hwilko samma handscrifft scriffuen år / Men Christus förlossar oss jfrå alt sådant / genõ sitt korß / och fördriffuer ock så dieffuulen medh syndenne.

Så läter nu ingen göra idher samwet offuer maat eller dryck / eller offuer bestemda Helgedaghar / eller Nymånadher / eller Sabbather / hwilket år skuggen aff thet som tilkommande war / Men kroppen sielff år j Christo. Låter ingen tagha idher Lönen jfrå / thñ som wandrar effter eghen godtyckio j Ängla ödhmiukt och andeligheet / j the ting han aldrigh seedt haffuer / och år förgeffues vpbläst j sitt kötzligha sinne / Och håller sigh icke widh hoffuudhet / aff hwilko hela lekamenen genom ledher och ledhamoot krafft fåår / och tilsammans henger och tilwexer j then förökelse som Gudh giffuer.

Effter j nu dödhe åren medh Christo / jfrå the werldzligha stadgar / Hwj låte j idher tå begripas medh bescreffna stadgar: Lijka som j än nu leffden j werldenne: The ther såya / Tu skalt icke komma widh thet. Jcke smaka thet. Jcke handtera thet. Hwilket doch alt förgåås j brukningenne / och år effter menniskiors bodh och lärdom / Hwilke haffua wel itt skijn aff wijsdom / genom sielfftaghen andeligheet och ödhmiukt / och ther igenom at the icke skona kroppen / och göra icke kötena thes åro til thes nödhtorfft.

(åro) Gudh wil / at kroppen skal hållas j åro / Thet år / at han skal haffua sijn födho / klådhe etc. til nödhtorfft / och icke förderffuat warda medh olijdheligha fasto / arbete / eller omögheligo kyskheet / såsom menniskiors läror göra.

III. Capitel.

OM j nu åren vpståndne medh Christo / så söker thet offuan til år / ther Christus år sittiandes på Gudz höghra hand. Farer effter thet som offuan til år / icke effter thet som på iordenne år. Ty j åren dödhe / och idhart lijff år fördoldt medh Christo j Gudhi. Men når idhart lijff Christus vppenbarat warder / tå warden ock j vppenbaradhe medh honom j herligheten. Så dödher nu idhra lemmar som på iordenne åro / bolerij / oreenligheet / lusta / ond begärelse och girigheet (hwilken affgudha dyrkan år) För hwilken stycker skul / Gudz wredhe kommer offuer otroonnes barn. Vthi hwilken j ock foordom wandradhen / tå j ther vthi leffden.

Men legger ock nu j bortt altsammans / wredhe / grymheet / ondsko / försmådelse / skemligh ord aff idhar munn. Liugher icke för hwar annan. Affklådher idher then gamla menniskion medh hans gerningar / och jklådher idher then nyia / then ther förnyias til hans kundskap och belete / som honom skapat haffuer. Ther icke Greek och Jude år / omskärelse och förhudh / Barbarsk / Scythisk / eghen / frij / vthan alt j allom Christus.

Så klä-

Så klådher idher nu / såsom Gudz vthkoradhe helghon och elskelighe / vthi hiertans barmhertigheet / wenligheet / ödhmiukt / sachtmodigheet / longmodigheet. Och vndragher hwar annan / och förlåter hwar androm / om någhor haffuer någhon klaghomål emoot then andra / Såsom ock Christus idher förlåtit haffuer / så görer ock j. Men offuer alt thetta jklådher idher kärleken / hwilken år fulkomlighetennes band. Och Gudz fridh regere j idhor hierta / til hwilken j ock kalladhe åren vthi en lekamen / Och warer tacksamme.

(regere) Thet år / han ware idhar Mestare / och beware idher j alla anfechtningar / at j icke knorren emoot Gudh / vtan trösten på honom.

Låter Gudz ord rijkeligha boo vthi idher medh all wijsdom. Lårer och förmaner idher inbyrdes medh psalmar och loffsonger / och andeligha wijsor j nådhenne / och siunger HErranom j idhart hierta. Och alt thet j gören medh ord eller gerning / thet görer alt j HErrans Jesu nampn / Och tacker Gudhi och Fadhrenom genom honom.

J hustrur / warer idhra mån vnderdånigha / såsom tilbörlighit år j HErranom. J mån / elsker idhra hustrur / och warer icke bittre emoot them.

J barn / warer idhra föräldrar lydhighe j all ting / Ty thet teckes wel HErranom. J fädher / reeter icke idhor barn / På thet the icke skola warda kleenmodighe.

J tienare / warer lydighe idhra kötzligha Herrar j all ting / Jcke medh tienst för ögonen / såsom menniskiom til wilia / vthan medh hiertans enfålligheet / och medh Gudz fruchtan. Alt hwadh j gören / thet görer aff hiertat / såsom HErranom / och icke menniskiom. Och weter / at j aff HErranom skolen få arffsens löön / Ty j tienen HErranom Christo. Men then som orett gör / han skal vndfå huadh han orett giordt haffuer / och warder intet anseende til personen.

J HErrar / hwadh lijka och rett år / thet bewiser tienaromen / wetandes / at j haffuen ock en HErra j himmelen.

IIII. Capitel.

HAller vppå bidhia / och waker ther vthi medh tacksäyelse / bidhiandes ock så för oss / at Gudh wille vpläta oss Ordzens dör / til at tala Christi hemligheet (för hwilket iagh ock bunden år / at iagh må thet vppenbara) såsom migh bör at tala. Wandrer wijsligha medh them som vthan til åro / Och skicker idher effter tijdhen. Jdhart taal ware altijdh liufflighit och medh salt förmengt / at j wete huru j skolen swara huariom och enom.

Huru medh migh gåår / skal Tychycus min elskelighe brodher och troghen tienare och medhtienare j HErranom / idher kungöra / Hwilken iagh haffuer til idher sendt / för then skul / at iagh skal få weta / huru thet haffuer sigh medh idher / och at han må hugswala idhor hierta / saamt medh Onesimo minom troghna och elskeligha brodher / hwilken en aff idher år. The skola idher vnderwisa alt / huru hår tilståår.

Helsar idher Aristarchus min medhfånge / och Marcus Barnabe sysling / aff hwilkom j haffuen fått någhra befalningar. Kommer han til idher / så vndfåår honom / och Jesus som kallas Justus / hwilke åro aff omskärelsen. Thesse åro allena mine medhielpare til Gudz Rike / the migh ock warit haffua til hugnat. Helsar idher ock Epaphras / then en aff idher år Christi tienare / altijdh arbetandes för idher j böner / På thet j måghen bliffua ståndandes fulkomlighe / och vpfylte j all Gudz wilia / Jagh bär witnesbyrd medh honom / at han haffuer mykin omsorgh om idher / och them j Laodicea / och them j Hierapoli. Helsar idhar Lucas läkiaren then älskelighe / och Demas.

Helser the brödher j Laodicea / och Nympham / och then Församling

som j

som j hans hws är. Och tå Epistlen är läsen när idher / så bestell er / at hon warder ock läsen för then Församling j Laodicea / och at j ock then Laodiska Epistlen läsen. Och sägher Archippo / See på embetet som tu fått haffuer j HErranom / at tu thet vthrettar.
Mina helsning medh minne Pauli hand. Tencker på mina boyor. Nådh ware medh idher / AMEN.

Scriffuin aff Rom / medh Tychycum och Onesimum.

Förspråk på then Första S. Pauli Epistel / til the Thessalonicer.

THenna Epistlen scriffuar S. Paulus aff synderligh kärleek och Apostolisk vmsorg. Ty han pryjsar thm̄ vthi the tw första Cap. at the aff honom anammat hadhe Euangelium medh sådana alffuarligheet / at the ther vthi ståndandes bleffuo j lidhande och förfölielse / och woro wordne allom itt gott Exempel j troonne. Och lijka medh Christo och hans Apostlar / lidho aff sina eghna frender och landzmän / förfölielse / som han ock sielff Paulus när them lidhit hadhe / them til itt Exempel. Så tackar han ock nu Gudh / at hans Euangeliska predican / haffuer sådana frucht giordt när them. I. II.

J thet iij. bewisar han sina flijt och vmsorgh / at sådana hans arbete och theras lofligha begynnelse / icke skulle warda förstöörd genom dieffuulen och hans Apostlar / medh menniskiors läror. Therföre hadhe han tilförenna sendt til them Timotheum / til at sådant vnderwisa. Och tackar Gudh / at sådant än nu fanz retteligha tilgånget när them / och vnskar them än nu föröökas och förkoffwras. III.

J thet iiij. förmanar han them / at the tagha sigh wara för synd / och göra emoot hwar annan thet gott är. Ther til swarar han them til itt spörsmål / som the honom medh Timotheo fråghat hadhe om the dödhas vpståndelse / Om the skulle alle til lijka / eller then ene effter then andra / vpstå. IIII.

J thet v. scriffuar han om Domadagh / huru han skal snarligha och hasteligha komma. Och giffuer them någhor godh ordning före til at regera the andra / och huru the sigh hålla skulle emoot andra medh leffuerne och lärdom. V.

S. Pauli Epistel then Första tilthe Thessalonicer.

Första Capitel.

PAulus och Siluanus och Thimotheus.
Then Församling j Thessalonica / vthi Gudh Fadher och HErranom Jesu Christo.
Nådh ware medh idher och fridh aff Gudhi wårom Fadher och HErranom Jesu Christo.
Wij tackom Gudhi altijdh för idher alla / och haffuom idher j åminnelse j wåra böner vthan återwendo / tenckiandes på idhart werck j troonne / och på idhart arbete j kärleken / och på idhart tolamodh j hoppet / hwilket är wår HErre Jesus Christus för Gudhi wårom Fadher / Ty / käre brödher / aff Gudhi elskadhe / wij wete huru j ären vthwalde / at wårt Euangelium haffuer warit när idher / icke allenast medh ordom / vthan bådhe j krafft och j them helgha Anda / och j fulla wissheet / såsom j weten / hurudana wij worom när idher för idhra skul.
Och j ären wordne wåre efterföliare och HErrans / och haffuen anammat ordet jbland mong bedröffuelse / medh then helgha Andas frögd / Så at j ären wordne itt efterdömelse allom troghnom vthi Macedonia och Achaia. Ty aff idher är HErrans ord vthgånget / icke allenast j Macedonia och Achaia / vthan ock j all rwm är idhor troo som j haffuen til Gudh / vthkommen / så at oss är icke behoff at säya någhot. Ty the sielffue förkunna om idher / hurudana ingång wij hadhom til idher / och huru j vmwende worden til Gudh jfrå affgudharna / til at tiena then leffuande och sanna Gudh / och til at wenta hans Son aff himmelen / hwilken han vpweckt haffuer jfrå the dödha / Jesum / Then oss frelsar jfrå then tilkommande wredhe.

II. Capitel.

KAre brödher / J weten sielffue wår ingång til idher / at han war icke fåfeng / Vthan såsom wij tilförena hadhe lidhit och försmädde warit vthi Philippen (som j weten) worom wij än tå widh godh tröst j wårom Gudh / til at tala när idher Gudz Euangelium medh mykin kempning. Ty wår förmaning war icke til wilfarelse / icke heller til oreenligheet / icke heller med list / Vthan såsom wij aff Gudhi beproffuadhe worom / at oss Euangelium betroodt är til at predica / så talom wij / Icke såsom wij wille teckias menniskiom / vthan Gudhi / then ther pröffuar wår hierta.
Ty wij haffue icke vmgått medh smeekleghom ordom (såsom j weten) icke heller medh tilfelle til girigheet / Gudh är thes witne. Haffuom icke heller sökt prijs aff menniskiom / hwarken aff idher eller androm / ändoch wij wel hadhom hafft macht at förtunga idher / såsom Christi Apostel. Men wij worom milde när idher / Lijka som een amma fostrar sijn barn / Så

haffuom wij hiertans lust hafft til idher/ at dela med idher/icke allenast Gudz Euangelium/vthan ock wårt eghit lijff/ Ty j åren oss kåre wordne.

J minnens wel/kåre brödher/wårt arbete och wår mödho/ Ty dagh och natt arbetadhe wij/På thet wij ingen aff idher skulle förtunga/ och predicadhom jbland idher Gudz Euangelium. Thes åren j witne och Gudh/ huru helgeligha/ huru retferdeligha/ och ostraffeligha wij vmgingom medh idher som troodden. Såsom j weten/at wij/såsom en fadher sijn barn/ haffue förmanat och tröstat hwar och en jbland idher/ och betyghat/ at j werdeligha skullen wandra för Gudhi/then idher kallat haffuer til sitt Rike och herligheet. (2.Thess.3 Acto.20)

För hwilket wij ock vthan återwendo tackom Gudhi/ at tå j anammadhen aff oss ordet om Gudh/ anammadhen j thet icke såsom menniskiors ord/vthan (såsom thet sannerligha är) som Gudz ord/ hwilken ock werckar j idher som troon. Ty j åren wordne/ kåre brödher/ the Gudz Församlingars efterföliare/ som vthi Judea äro j Christo Jesu/ at j thet samma lijdhit haffuen aff idhra eghna frender/ som the aff Judomen. Hwilke ock HErran Jesum dråpo och sina eghna Propheter/ och haffua förfolgdt oss/ och teckias icke Gudhi/och allom menniskiom äro the emoot/förbiudha oss vnderwisa Hedhningomen/ ther medh the skola salighe warda/ På thet the skola fulkompna sina synder altijdh/Ty wredhen är kommen offuer thē in til endan. (Johan.15.)

Men wij/kåre brödher/ sedhan wij til någhon tijdh hadhe mist idher efter ansichtet och icke efter hiertat/ haffue wij thes meer hastat til at see idhart ansichte/medh stoor begärelse. Therföre hadhom wij welet komma til idher (iagh Paulus) twå resor/ Och Satanas haffuer oss förhindrat/ Ty hwadh är wårt hopp/ eller frögd/ eller kronan til wår berömelse? Ären ock icke j thet för wårom HErra Jesu Christo j hans tilkommelse? J åren jw wår prijs och frögd. (1.Corin.15)

III. Capitel.

Therföre kundom wij icke lenger haffuat fördragh/ och oss syntes/ at wij vthi Athenis allena skulle quarre bliffua. Och haffue sendt Timotheum wår brodher/ och Gudz tienare/ och wår hielpare j Euangelio Christi/til at styrkia och trösta idher j idhra troo/ På thet ingen skulle låta wika sigh vthi thenna bedröffuelse/ Ty j weten at wij ärom ther til satte. Ty när wij worom när idher/sadhe wij idher thet tilförenna/at wij moste lijdha bedröffuelse/såsom ock skeedt är/och j weten. Therföre kunde iagh ock icke lenger haffuat fördragh/vthan sende åstadh/på thz iagh skulle förfara idhra troo/at til ewentyrs Frestaren icke hadhe försökt idher/och wårt arbete hadhe tå fåfengt wordet. (Acto.18.)

(satte) Thet är/ Thet wil icke annars wara.

Men nu nyligha sedhan Timotheus kommen war til oss jfrå idher/ och vnderwijste oss idhra troo och kärleek/ och at j altijdh tencken på oss til thet betsta/och åstunden at see oss/ såsom ock wij idher/ wordom wij/ kåre brödher/ hugswaladhe på idher vthi all wår bedröffuelse och nödh/genom idhra troo. Ty wij leffue nu/ efter j ståån j HErranom. Hwadh tack kunne wij Gudhi såya för idher/ för all then glädhi som wij haffue aff idher för wår Gudh? Wij bidhie dagh och natt ganska mykit/ at wij måghom see idhart ansichte/och vpfylla thet j idhro troo fattas.

Men Gudh sielffuer och wår Fadher/ och wår HErre Jesus Christus/ skicke wår wägh til idher. Men HErren föröke idher/ och låte kärleken offuerflödha inbyrdes/och til hwar man (såsom ock wij äre til idher) at idhor hierta mågha styrkt och ostraffeligh bliffua j heligheet för Gudhi och wårom Fadher/ vthi wårs HErras Jesu Christi tilkommelse medh all hans helghom.

Ytermera

Ytermera/kåre brödher/bidhie wij idher och förmane/ genom wår HErra Jesum/ såsom j haffue vndfånget aff oss/huru j wandra skolen/och teckias Gudhi/ at j jw meer fulkomlighe warden. Ty j weten hwadh bodh wij gåffuom idher/ genom HErran Jesum. Ty thetta är Gudz wilie/idhor helghelse/at j flyy bolerij/ och hwar och en aff idher weet behålla sitt faat j helghelse och äro/ icke vthi lustigh begärelse/ såsom Hedhningar/the som aff Gudhi intet weta. Och at ingen förtrycker eller swiker sin brodher j någhon handel. Ty HErren är hempnaren offuer alt thetta/ såsom wij ock idher tilförenna sadhom och betygadhom. Ty Gudh haffuer icke kallat oss til oreenligheet/vthan til helghelse. Then ther nu förachtar/ han förachtar icke någhon menniskio/ vthan Gudh/ then sin helgha Anda haffuer giffuit j idher.

Men om brodherligh kärleek görs icke behoff at iagh scriffuar idher/Ty j åren sielffue lärde aff Gudhi/at j skolen elska idher inbyrdes/ och thet gören j ock på alla brödherna/ som j hela Macedonia äro. Men wij förmane idher/ kåre brödher/at j jw meer fulkomlighe warden/och winlegger idher/at j åren rolighe/ och sköter idhor eghen stycke/Och arbeter medh idhra hender/såsom wij idher budhit haffue/ At j haffuen idher ärligha medh them som vthan til äro/och at j theras intet betorffuen. (Johan.15.)

(theras) Thet är/ Berghen idher sielffue/ och ligger icke androm på halsen såsom tiggiomunkar och lådzlöpare plägha/ Sådana äro onyttigt folk/ och förargha the otroghna.

HEn wij wilie icke dölia för idher/kåre brödher/om them som affsompnadhe äro/At j icke sörien såsom the andre ther intet hopp haffua. Ty om wij troo/at Jesus är dödher och vpstånden/ så skal ock Gudh them som affsompnadhe äro/ genom Jesum framhaffua medh honom.

Ty thetta säye wij idher/ såsom HErrans ord/ at wij som leffue och igenbliffue vthi HErrans tilkommelse/skole icke förekomma thē som soffua. Ty sielffuer HErren skal stigha nedh aff himmelen medh håårskrij/ och Offuerängels röst/och medh Gudz beswn/ och the dödhe j Christo skole vpstå j förstonne/ Ther efter wij som leffue och igenbliffue/ wardom til lijka medh them borttaghne j skyyn emoot HErran j wädhret/ och så skole wij bliffua när HErranom alltijdh. Så tröster idher nu medh thenna orden inbyrdes. (1.Corin.15)

V. Capitel.

MEn om tijdher och stunder/ kåre brödher/ är icke behoff at scriffua idher/ Ty j weten wel/ at HErrans dagh skal komma såsom en tiwff om nattena. Therföre när the warda säyande/Thet är fridh/och all ting vthan fara/ tå skal them hasteligh it förderff offuerkomma/ Lijka som födzlopinan quinnonne på kommer som haffuande är/ och the skola icke kunna vndflyy. Men j/kåre brödher/åren icke vthi mörkret/at then daghen/såsom en tiwff skal få idher fatt. Alle j åren liwsens barn/och dagsens barn/ Wij hörom icke nattenne til/icke heller mörkret.

Så låter oss nu icke soffua såsom the andre/ vthan låter oss waka och nöchter wara. Ty the som soffua/the soffua om nattena/ och the som druckne äro/the äro druckne om nattena. Men wij som daghen tilhöre/skole nöchter wara/ jklädde troonnes och kärlekens kreffuetto/ och salighetennes hopp för en hielm. Ty Gudh haffuer icke satt oss til wredhe/ vthan at förwerffua saligheet/genom wår HErra Jesum Christum/ Then för oss dödh är/ På thet/ehwadh wij wake eller soffue/skole wij leffua samt medh honom. Therföre förmaner idher inbyrdes/ och vpbygger hwar then andra/ såsom j ock gören.

Men

Men wij bidhie idher / käre brödher / at j kennen them som arbeta jbland idher / och stå idher före j HErranom och förmana idher / Håller them thes kärare / för theras werck skul / och warer fridhsamme medh them.

(fridhsamme) Görer thim icke ondt Dömer thim icke/ och knorrer icke emoot them.

Men wij bidhie idher / käre brödher / Förmaner the osidugha / tröster the klenmodigha / hielper the swagha / warer longmodighe widh hwar man. Seer til / at ingen wedhergeller ondt för ondt / Vthan altijdh farer effter thet godha inbyrdes / och medh hwar man.

Warer altijdh gladhe / bidhien vthan återwendo. Warer tacksamme j all ting / Ty thet är Gudz wilie om idher / genom Jesum Christum.

❧ Vthslecker icke andan. Förachter icke prophetier. Men pröffuer all ting / och behåller thet gott är. Flyyr alt thet som ondt synes.

❧ (vthslecker) Endoch andanar skola sigh döma låta aff Församlingenne 1. Corint. 14. Så skal man doch twert emoot icke bortkasta eller förachta them / vthan förhöra och pröffua them såsom ock Prophetier och alla läror.

Men fridzens Gudh helghe idher offuer alt / at idhar hele ande / och siäl / och kropp / måtte wara behållen vthan straff j wårs HErras Jesu Christi tilkommelse. Han är trofast som idher kallat haffuer / then thet ock wel fulbordar. Käre brödher / bedher för oss. Helser alla brödherna vthi en heligh kuss. Jagh beswär idher widh HErran / at j thenna Epistlen läsa låten för alla helgha brödherna. Wårs HErras Jesu Christi nådh ware medh idher / Amen.

(hele ande) Thet är / all stycke såsö j troonne / kärlekenom / hoppet / ordom / gerningom / etc.

Til the Thessalonicer then första / scriffuen aff Athenis.

Förspråk på then andra S. Pauli Epistel til the Thessalonicer.

EThi then första Epistlen hadhe S. Paulus swarat the Thessalonicer til itt spörsmål om Domedagh / at han skulle komma oförwarande / såsom en tiwff om nattena. Aff hwilko the meente aff itt falskt förstånd / at Domedagh war hardt för handenne. Ther på scriffuar han nu thenna Epistlen / och förklarar sigh sielff.

I. J thet första Cap. tröster han them medh the ewigha lönen til theras troo och tolamodh j alt lijdhande / och medh thet straff / som theras förföliare offuergå skal j ewinnerligh pino.

II. J thet ij. lärer han / huru för Domedagh / moste thet Romerska Riket affkomma / och Antichrist sigh vpkasta för Gudh j Christenheten / och medh falska läror och tekn bedragha then otrogna werldena / til tess at Christus kommer / och förstörer honom medh sijn herligha tilkommelse / och dödhar honom tilförenna medh een andeligh predican.

III. J thet iij. gör han någhra förmaningar / och besynnerligha / at the skulle straffa the fåfenga / som icke wilia sigh bergha medh sina eghna hender / och at the skulle flyy them / om the icke båtradhe sigh / Hwilket mykit synes lydha emoot them / som nu kallas andelighe personer:

S. Pauli Epistel then andra til the Thessalonicer.

Första Capitel.

PAulus och Siluanus och Timotheus.

Then Församling j Thessalonica j Gudhi wårom Fadher och HErranom Jesu Christo.

Nådh ware medh idher och fridh / aff Gudhi wårom Fadher och HErranom Jesu Christo.

Wij skole tacka Gudhi altijdh för idher / käre brödher / såsom tilbörlighit är / Ty idhor troo förökas stoorligha / och allas idhra kärleek offuerflödher inbyrdes / så at wij sielffue beröme oss j Gudz Församlingar / aff idhart tolamodh och troo / vthi all idhor förfölielse och bedröffuelse som j lijdhen / såsom itt bewijs til Gudz retwijsa doom / På thet j måghen warda werdighe til Gudz Rike / för hwilket j ock lijdhen.

Effter thet är retwijst för Gudhi / giffua them bedröffuelse igen som idher bedröffua / Men idher som bedröffuens / roligheet medh oss / Tå HErren Jesus vppenbar warder aff himmelen / samt medh sinne kraffz Änglar / och medh eeldzlogha / til at hempnas offuer them som icke kenna Gudh / och offuer them som icke lydighe äro wårs HErras Jesu Christi Euangelio. Hwilke pijno lijdha skola / thet ewigha förderffuet aff HErrans ansichte / och aff hans herligha macht / tå han skal komma til at förklaras medh sijn helghon / och vnderligh warda medh allom them som troo / Ty wårt witnesbyrd til idher om then daghen / haffuen j troodt.

Och för then skul bidhie wij ock altijdh för idher / at wår Gudh wille göra idher werdigha til thenna kallelsen / och vpfylla alt godhetennes vpsååt och troonnes werck j krafftenne / På thet wårs HErras Jesu Christi nampn må prisat warda på idher / och j på honom / effter wår Gudz och HErrans Jesu Christi nådh.

II. Capitel.

MEn wij bidhie idher / käre brödher / för wårs HErras Jesu Christi tilkommelse / och för wåra Församlings skul j honom / at j icke snarligha låten beweka idher jfrå idhart sinne / icke heller förskreckia / hwarken genom Anda / eller genom ord / eller genom breff / lijka som thet sendt wore aff oss / såsom Christi dagh för handen wore. Låter ingen förföra idher j någhon måtto.

Ty HErren kommer icke / vthan tilförenna skeer ‡ afffall / och vppenbar warder syndenes Meniskia / förtapelsens Barn. Hwilke är en mootståndare / och vphäffuer sigh offuer alt thet Gudh eller Gudz tienst kallas / Så at han setter sigh j ✝ Gudz Tempel / såsom en Gudh / och giffuer sigh före som han wore Gudh. Minnens j icke / at iagh sadhe idher thetta / tå iagh än nu war när idher ∴ Och hwadh än nu hindrar / weten j / at han skal warda vppenbar

‡ (afffall) Afffalla är / at man trädher jfrå troone til menniskiors läro / såsom ock 1. Timo. 4 ståår.

✝ (Gudz Tempel) Thetta sittiandet är Antichrists regemēt / med hwilko han gör at hans bodh warder hållet ofuer gudz bodh och tienst.

j sin tijdh. Ty han werckar allaredho ondskona hemligha / Allenast then ther nu håller / han moste komma aff wäghen. Och så warder tå then Onde vppenbar / Hwilken HErren skal dräpa medh sins munz Anda / och skal göra en enda med honom / genom sijn tilkommelses vppenbarelse / huilkens tilkömelse skeer effter Satans werckan / medh alla lögnachtigha kraffter och tekn / och Vnder / och medh all förförelse til oretferdigheet jbland them som förtapadhe warda. Therföre the icke anammadhe kärleken til sanningena / at the måtte salighe wordet. För then skul skal Gudh senda them krafftigh wilfarelse / så at the skola troo lögnenne / På thet the skola alle dömde warda / som icke haffua troodt sanningenne / vthan haffua lust til oretferdigheten.

Men wij skole altijdh tacka Gudhi för idher / käre brödher / elskadhe aff HErranom / at Gudh haffuer idher vthwaldt til saligheet aff begynnelsen / genom Andans helghelse / och j sanningennes troo / j hwilko han idher kallat haffuer genom wårt Euangelium / til wårs HErras Jesu Christi herligha eghendom.

Så ståår nu / käre brödher / och håller idher widh the stadgar som j lärdt haffuen / ehwadh thet är skeedt aff wårt ord eller breff. Men sielffuer wår HErre Jesus Christus / och Gudh och wår Fadher / then oss elskat haffuer / och giffuit een ewigh tröst och itt gott hopp genom nådhena / Han hugswale idhor hierta / och styrcke idher vthi all lärdom / och godha gerningar.

III. Capitel.

VTermera / käre brödher / bedher för oss / at HErrans ord må haffua framgång / och prijsat warda / såsom ock när idher / Och at wij måghom friyadhe warda jfrå wanartigha och argha menniskior / Ty troon är icke hwars manz / Men HErren är trofast / thỹ idher styrckia skal / och bewara för thet onda. Men wij förseе oss til idher j HErranom / at j gören och görandes warden / hvadh wij idher budhit haffue. Men HErren styre idhart hierta til Gudz kärleek / och til Christi tolamodh.

Och biudhom wij idher / käre brödher / j wårs HErras Jesu Christi nampn / at j draghen idher jfrå hwar och en brodher / som oskickeligha wandrar / och icke effter then stadga / som han haffuer fått aff oss. Ty j weten / huru j skolen oss efterfölia / För then skul wij hadhom oss icke oskickeligha jbland idher / Icke heller taghet brödhet til geffues aff någhrom. Vthan med arbete och mödho / natt och dagh haffue wij brukat oss / På thet wij ingen aff idher skulle wara til tunga. Icke therföre / at wij thes icke macht hadhom / Vthan at wij skulle giffua oss sielffua idher til efterdömelse / at effterfölia oss. Och tå wij worom när idher / budhe wij idher sådant / At hoo ther icke wille arbeta / han skulle icke heller äta.

Ty wij höre / at somlighe jbland idher vmgåås oskickeligha / och arbeta intet / vthan driffua fåfengio. Men them som sådana äro / biudhe wij / och förmane genom wår HErra Jesum Christum / at the arbeta medh stilheet / och äta sitt eghit brödh. Men j käre brödher / Förtröttens icke göra thet gott är.

Om nu någhor icke wille lydha wårt ord / honom tekner vp j itt breff / och haffuer ingen vmgengelse medh honom / På thet han skal blyias. Doch håller honom icke såsom en owen / vthan förmaner honom såsom en brodher.

Men fridzens HErre giffue idher fridh altijdh / j allahanda måtto. HErren ware medh idher allom. Helsning medh minne Pauli hand / huilket är teknet j all Breff. Så scriffuar iagh. Wårs HErras Jesu Christi nådh ware medh idher allom / Amen. Send aff Athenis.

Förspråk på then första S. Pauli Epistel til Timotheum.

THenna Epistlen scriffuar S. Paulus til een effersyyn för alla Biscopar / huru the lära och regera skola Christenhetena j all Stand / På thet icke skal behöffuas regera the Christna effter menniskiors sinne.

J thet första Cap. befaler han / at en Biscop skal alstädhes lära then retta trona och kärleken / och stå emoot the falska Lagspredicare / hwilke bredhowidh Christum och Euangelium driffua wilia Lagsens gerningar. Och fattar vthi een kort summo then hela Christeligha lärona / Hwar Laghen tiena til / och hwadh Euangelium är. Och setter sigh sielff allom syndarom och bedröffuat samwet / til itt tröstelighit Exempel.

J thet ij. befaler han bidhia för all Stand. Och förbiudher quinnom predica / och at the icke heller prydha sigh alt förkosteligha / vthan äro männenar hörigha.

J thet iij. bescriffuar han hwadh för personer / Biscopar eller Prester / och theras hustrur wara skola. Sammalunda tienarenar / them man kallar Diaconos / och theras hustrur. Och prijsar / at någhor j sådana måtto begärar Biscop wara.

J thet iiij. förkunnar han the falska Biscopar och theras hoop / som framdeles komma skulle / the ther ock förbiudha skulle Echteskap och maten / och driffua spelet twert emoot thet han lärdt haffuer / medh menniskiors läror.

J thet v. befaler han / huru man bestella skal medh änkior och vnga quinnor / Och hwilka änkior man skal vppehålla aff Församlingennes hielp / Och huru man godha Biscopar eller Prester j äro hålla skal / Och huru man them straffa skal / som straffelighe äro.

J thet vj. förmanar han Biscopanar / at the bliffua widh thet klara Euangelium / driffua thet bådhe medh lärdom och leffuerne / haffua onyttigh och förweten spörsmål fördragh / hwilken icke til annat företaghas / än til at sökia ther medh werldzligh roos och rijkedomar.

S. Pauli Epistel then första til Timotheum.

Första Capitel.

PAulus Jesu Christi Apostel / effter Gudz wårs Frelsares och HErrans Jesu Christi befalning / then wårt hopp är.

Timotheo minom retsinnigha son j troonne.

Nådh / barmhertigheet / fridh aff Gudhi wårom Fadher / och aff Jesu Christo wårom HErra.

Såsom iagh badh tigh / at tu skulle bliffua quarr j Epheso / tå iagh foor in j Macedonien / så gör ock / at tu må biudha somligom / at the ingen annan lärdom efterfölia / och ingen acht giffua på Fabeler och Slechtregister the ingen enda haffua / och åstadh komma spörsmål / meer än förbätring til Gudh j troonne. Ty hoffuudsumman aff bodhet / är kärleken

aff itt reent hierta/ och aff itt gott samwet/ och aff een oskrymtat troo. Jfrå hwilken somlighe haffua farit wille/ och åro vmwende til onyttigt squaller/ och wilia wara Mestare j Scrifften/ och förstå icke hwadh the såya/ eller hwadh the hålla.

Romer.

Wij wete wel at Laghen är godh/ tå man henne retteligha brukar/ wetandes/ at them retferdigha är ingen Lagh satt. Vthan oretferdighom och olydighom/ ogudhachtighom och syndarom/ oheligom och oandelighom/ fadhermördarom och modhermördarom/ mandråparom/ bolarom/ drengiaskendarom/ menniskiotiuffuom/ liugharom/ meenedharom/ och hwadh annat sådant är/ thet en helsosam lärdom emoot faller/ effter thens saligha Gudz herligha Euangelium/ hwilket migh betroodt är.

Och iagh tackar wårom HErra Christo Jesu/ som migh haffuer giordt mechtigh/ och reknat migh troghen/ och satt j thet embetet/ Jagh som tilförenna war en försmådhare/ och en förföliare/ och en woldzwerckare. Men migh är barmhertigheet wedherfaren/ Ty iagh haffuer thz giordt owetandes j otroo. Men wårs HErras nådh haffuer thes meer offuerflödhat/ genom trona och kärleken j Christo Jesu.

Matt. 9. Marci 2.

Thet är itt fast ord/ och j allo måtto wel werdt at man thet anammar/ at Christus Jesus är kommen j werldena til at frelsa syndare/ jbland hwilka iagh är then förnemlighaste. Men migh är wedherfaren barmhertigheet/ På thet Jesus Christus skulle på migh förnemligha bewisa alla longmodigheet/ them til effterdöme som på honom troo skulle til ewinnerlighit lijff. Men Gudhi them ewigha Konungenom/ oförgengelighom/ osynlighom/ allena wijsom/ ware prijs och ära j ewigheet/ Amen.

(befaler iagh) Thet är/ predica om Christū/ såsom han här sägher/ at han j werldena kommen är.

(prophetier) Thet är thū lära som tu tilförenna vnfått haffuer/ hwilken vthi Propheterna scriffuin ståår. Jerem. 29

Thetta bodhet befaler iagh tigh/ min son Timothee/ effter the förra Prophetier om tigh/ at tu brukar tigh ther vthi som en godh krijgsman/ haffuandes trona och gott samwet. Hwilket somlighe haffua bortdriffuit/ och åro skepbrotta wordne j troonne/ aff hwilkom är Hymeneus och Alexander/ hwilka iagh Satane antwardat haffuer/ På thet the skulle lära icke meer försmådha.

II. Capitel.

SA förmanar iagh nu/ at man för all ting haffuer böner/ åkallan/ föreböner/ och tacksäyelse för alla menniskior/ för Konungar/ och för alla Offuerheet. På thet wij måghe leffua vthi itt rolighit och stilla leffuerne/ j all Gudhachtigheet och ärligheet. Ty sådant är gott och tacknemlighit för Gudhi wårom Frelsare/ som wil at alla menniskior skola frelsta warda/ och til sanningennes kundskap komma. Ty thz är en Gudh/ och en Midhlare emellan Gudh och menniskior/ nemligha/ then menniskian Christus Jesus/ hwilken sigh sielff giffuit haffuer för alla til återlösn/ at sådant skulle j sin tijdh predicat warda. Ther iagh ock vthi skickat är en Predicare och Apostel (Jagh sägher sanningen j Christo och liugher icke) Hedhninganars Lärare j troonne och sanningenne.

Timo. 3. Petri. 3.

2. Tim. 1.

Så wil iagh nu/ at männenar bidhia j all rwm/ och vplyffta heligha hender vthan wredhe och twekan. Sammalunda ock/ at quinnonar prydha sigh j höffuelighom klädhebonat/ medh blyghachtigheet och kyskheet/ icke medh flätat håår/ eller gull/ eller perlor/ eller kosteligh klädhnat/ Vthan såsom the quinnor höffues som gudhachtigheet bewisa medh godha gerningar. Een quinna låte lära sigh j stilheet medh all vnderdånigheet. Men quinnonne städher iagh icke/ at hon andra lärer/ och icke heller rådher offuer mannen/ vthan ware j stilheet. Ty Adam wardt först skapat/ och sedhan Heua. Och Adam wardt icke bedraghen/ vthan quinnan wardt bedraghen/ och kom off-

wredhe och twekan) At the icke knorra emoot Gudh/ eller tueka om hans nådh j samwetena/ Phil. 2. 1. Petri 1.

1. Cor. 14.

Gene. 1. Gene. 3.

kom offuerträdhesen åstadh. Men hon warder likwel saligh genom barnsbyrden/ om hon bliffuer j troonne/ och kärlekenom/ och j helghelse medh kyskheet.

III. Capitel.

Thet är iw itt fast ord/ Om någhor begärar itt Biscops embete/ han åstundar een godh gerning. Så skal nu en Biscop wara ostraffeligh/ eenne hustrws man/ wakande/ nöchter/ sidugh/ gestgiffuare/ lårachtigh/ ingen drinckare/ icke bitter/ icke snijken/ Vthan mild/ icke tråttosam/ icke girigh. Then sitt hws wel föreståår. Then ther lydigh barn haffuer medh alla ärligheet (Hwar nu någhor icke kan förestå sitt eghit hws/ huru skal han förestå Gudz Församling?) Icke Nychristen/ På thet han icke skal vpblåsas/ och falla j lastarens doom. Han moste ock haffua itt gott witnesbyrd aff them som vthan til äro/ På thet han icke skal falla vthi lastarens försmådhelse och snaro.

Sammalunda ock tienarenar/ skola ärlighe wara/ icke twetalighe/ icke drinckare/ icke snijkne effter slem winning/ hållandes troonnes hemligheet medh itt reent samwet. Och the skola först försökias/ och sedhan skola the tiena/ når ingen kan straffa them. Theras hustrur sammaledhes skola ock ärligha wara/ icke förtalerskor/ nöchter/ trofasta j all ting. Tienarenar skola wara eenne hustrws mån/ the sijn barn wel förestå/ och sijn eghen hws. Ty the ther wel tiena/ förwerffua sigh itt gott vpstegh/ och mykin tröst j troonne/ som är j Christo Jesu.

Thetta scriffuar iagh tigh/ förhoppandes skee skola/ at iagh kömer snart til tigh. Och om så hende/ at iagh förtöffuar/ at tu må weta/ huruledhes tu vmgå skalt vthi Gudz Hws/ som är leffuande Gudz Församling/ en pelare och sanningennes grundwal. Och vthan twiffuel är gudhachtighetennes hemligheet stoor/ hwilken vppenbar worden är j kötet/ retferdighat j Andanom/ synt Anglomen/ predicat Hedhningomen/ troodd j werldenne/ vptaghen j herligheten.

(j Andanom) Then helghe Ande prisar Christum j Euangelio och troonne/ Huilken elltes all werlden fördömer och lastar.

IIII. Capitel.

Timo. 3. Petri. 3.

MEn Anden sägher klarligha/ at j yttersta tijdherna skola somlighe falla jfrå troonne/ hållandes sigh in til bedrägheligha Andar/ och dieffla lärdom/ genom them som medh skrymterij tala lögn/ och haffua brendt tekn j sijn samwet/ och förbiudha echteskap/ biudha skona maten/ som Gudh skapat haffuer til at tagha medh tacksäyelse/ them troghnom och them som haffua förstått sanningena. Ty alt thet Gudh skapat haffuer/ är gott/ och intet bortkastandes som medh tacksäyelse taghit warder. Ty thet warder helghat genom Gudz ord och bönen. När tu sådant giffuer brödherna före/ så bliffuer tu en godh Jesu Christi tienare/ Såsom tu vpföder äst j troonnes ordom och godh lärdom/ medh hwilken tu altijdh warit haffuer. Men oandeligha och kärlinga fabeler låt fara.

Timo 2. Tit. 3.

Men öffua tigh sielff til gudhachtigheet/ Ty lekamligh öffning är föghо til nytto/ Men gudhachtigheet är nyttigh til all ting/ och haffuer löffte om thetta lijffuet/ och thet tilkommande. Thet är jw itt fast ord/ och j allo måtto wel werdt/ at man thet anammar. Ty ther på arbete wij ock/ och warдом försmådde/ at wij hoppes på leffuandes Gudh/ som är alla menniskiors Frelsare/ men besynnerligha theras som troo. Sådant biudh och lär. Ingen förachte tin vngdom/ Vthan war them troghnom een effersyyn j ord/ j vmgengelse/

Tim. 2.

vmgengelse/ j kärleek / j Andanom / j troonne / j kyskheet.

Hält på at läsa/ förmana / lära / til tess iagh kommer. Försuma icke then gåffuo som j tigh är/ then tigh giffuen är genom prophetien / medh Presternars henders ålegning. Thetta achta/ blijff ther vthi/ På thet tijn förbätring må hwariom manne vppenbar warda. Haff acht på tigh sielffuan / och på lärdomen/ blijff j thessa stycker. Ty om tu så gör / frelsar tu tigh sielffuan/ och them som tigh höra.

V. Capitel.

Then gamla skalt tu icke hårdeligha straffa / vthan förmana såsom en fadher/ The vnga såsom brödher/ The gamla quinnor såsom mödhrar / The vnga såsom systrar / medh all kyskheet. Hedhra änkionar/ the ther retta änkior äro. Om någhor änkia haffuer barn eller barnabarn / sådana skola först lära wel regera sitt eghit hws / och göra såsom föräldrarnar them giordt haffua. Ty thz är welgiordt och Gudhi tacknemlighit. Men thz är een rett änkia som eensam är/ then sitt hopp setter til Gudh/ och bliffuer altijdh j böner och åkallan natt och dagh. Men then som leffuer j wellust/ hon är leffuandes dödh. Sådant biwdh / at the äro ostraffeligha. Hwar nu någhor sina (besynnerligha sitt hwsfolck) icke försörier / then haffuer försakat troona / och är arghare än en Hedhninge.

(eensam) Then ingen haffuer föresöria/ och är allena.

Låt inga änkio vthwelias yngre än sextiyo åår / then som haffuer warit eens manz hustru / och witnesbyrd haffuer om godha gerningar. Om hon haffuer vpfödt barn. Om hon haffuer herberghat. Om hon haffuer twaghet the helighas fötter. Om hon haffuer holpet the bedröffda. Om hon j alla godha gerningar haffuer idhkeligh warit. Men the vnga änkior låt fara/ Ty när the begynna kåtas emoot Christum/ så wilia the giffta sigh / och haffua sin doom / at the then första troon brutet haffua. Ther til medh äro the fåfenga/ och löpa om kring j husen/ Ja/ icke allenast fåfenga/ vthan ock squallerfulla / och förwitna / och tala thet som icke borde.

(kåtas) Af the godha daghar som the haffua aff then menigha manz hielp / gå fåfenga och låtias.

Så wil iagh nu/ at the vnga änkior giffta sigh / födha barn / stå hws före / ingen tilfelle giffua mootståndarenom til at tala illa. Ty någhra haffua allaredho wendt tilbaka effter Satanam. Hwar nu någhor troghen man eller quinna haffuer änkior / han försörie them / och låte icke Församlingen förtungas/ at thet må them tilreckia som retta änkior åra.

The Prester som wel förestå / skal man hålla wara dobbel hedher werda/ mest the / som arbeta j ordet och lärdomen. Ty Scrifften sägher/ Tu skalt icke binda munnen til på oxan som tröskar. Och/ En arbetare är sijn löön werd. Tilstådh ingen klaghomål emoot en Prest / vthan medh tw eller try witne. The som synda straffa för allom / at andre skola ock fruchta.

Deute. 25. 1. Corin. 9. Matt. 10.

Jagh betyghar för Gudhi och HErranom Jesu Christo/ och för the vthkoradhe Änglar / at tu håller thetta / vthan eghen godhtyckio / och gör intet effter weeld. Lägg icke hastigt henderna på någhon/ Och gör tigh icke heller deelachtigh j annars manz synder. Hält tigh sielffuan kysk. Drick icke lenger watn / vthan bruka någhot fögho wijn/ för tin magha skul / och at tu offta siwk är.

(godhtyckio) At tu intet gör emot thina lärdo/ för weeld eller wenskap skul.

Somligha menniskiors synder äro ‡ vppenbara / at man them tilförenna döma kan/ Men somligha warda sedhan vppenbara. Sammalunda äro ock somligha godha gerningar vppenbara / och the andra bliffua ock intet fördolda.

‡ (vppenbara) Somlighe Kettares och onda menniskiors wesende är så vppenbart/ at ingen kan thet skyla medh någhot skrymterij. Somlighe skylat til en tijdh/ men på sidhstonne kommer thet tå j dagsliuset/ Altså twert om / somlighe lära och leffua gudeligha/ så at thet vppenbart är/ och förbätrar hwar man. Men somligas taal och gerningar / håller man icke för godha / til tess tijdhen thet sedhan vppenbarar / at thet haffuer gott warit.

VI. Capitel.

Trålarna

Trålarna som vnder ook äro/ skola hålla sina Herrar alla åro werda/ På thz Gudz nampn och lärdom icke skal försmådd warda. Men the som haffua troghna Herrar / the skola icke förachta them / för then skul the äro brödher / vthan wara thes meer tienstachtighe / at the troghne och elskadhe / och deelachtighe vthi welgerningenne äro.

Sådant läår och förmana. Hoo ther annars lärer/ och icke bliffuer widh wårs HErras Jesu Christi helsosamma ord / och widh then lärdom som är om gudhachtigheten / Han är förmörkrat/ och weet intet/ vthan är siwk j spörsmål och orda trättor/ aff hwilkom födhas affuund/ kijff / försmådhelse/ onde mistanckar / onyttigha disputeringar emellan the menniskior som j sitt sinne förderffuadhe äro/ jfrå hwilko sanningen är borttaghen/ the ther mena / at gudhachtigheten är een winning. Dragh tigh jfrå sådana. Men wara gudheligh/ och låta sigh nöya/ är winning noogh. Ty wij haffue intet fördt in j werldena/ Therföre är thet klart/ at wij icke heller kunne någhot föra hår vth / Vthan tå wij haffue födho och klädhe / så låtom oss ther medh nöya.

(siwk) Lögnen är altijdh siwk / och behöffuer mong hielperedhe.

(een winning) Thet är/ såsom thet wore en handel/ ther man medh må sökia åro och åghodelar/ och icke allena tiena Gudhi.

Men the som wilia rijke warda / falla vthi frestelse och j snaro / och j mong dårachtigh och skadheligh begärelse / the ther senckia menniskionar vthi förderff och fördömelse. Ty girigheet är een root til alt ondt / Til hwilka somlighe haffua hafft lust / och äro ther medh wille farne jfrå troonne / och haffua giordt sigh sielff mykin bedröffuelse. Men tu Gudz menniskia flyy sådant / Faar effter retferdigheten / gudhachtigheten / troon / kärleken / tolamodh / sachtmodh / kempa en godh troonnes kamp / fatta ewinnerlighit lijff / til hwilket tu ock kallat äst / och bekendt haffuer een godh bekennelse för mong witne.

(bedröffuelse) Med sorgh och engslan och oroo dagh och natt om penningen/ såsom Christus för thena saken skul lijknar rijkedomar widh törne. Mat. 13.

Jagh biudher tigh för Gudhi / som all ting gör leffuande / och för Christo Jesu / som vnder Pontio Pilato betyghat haffuer een godh bekennelse / at tu håller bodhet obesmittat / ostraffeligh / in til wårs HErras Jesu Christi vppenbarelse/ Hwilka oss betee skal j sin tijdh then salighe / och allena welighe/ Konungen offuer alla Konungar/ och HErren offuer alla Herrar/ then ther allena haffuer odödheligheet / then ther boor vthi itt liws ther ingen tilkomma kan / then ingen menniskia seedt haffuer / icke heller see kan. Honom ware åra och ewigt Rike / Amen.

Biwdh them som rijke äro j thenna werld/ at the icke äro stoorsinte/ icke heller settia sitt hopp på the owissa rijkedomar/ Vthan på leffuande Gudh/ hwilken oss all ting rijkeligha giffuer til at nyttia / at the göra wel / och rijke warda på godha gerningar / gerna giffua / äro oförtrötne / sammansamka sigh sielffuom en godh grund framdeles / at the mågha fatta ewinnerlighit lijff.

O Timothee förwara thet tigh betroodt är. Och flyy oandeligh och onyttigh ord och trättor / som gå aff falskeligha berömd konst / hwilka somlighe föregiffua / och fara wille om trona. Nådh ware medh tigh / AMEN.

Send aff Laodicea / hwilken är hoffuudstadhen j Phrygia Pacatiana.

Förspråk

Förspråk på then Andra S. Pauli Epistel til Timotheum.

Thenna Epistlen förmanar S. Paulus Timotheum / at han fulfölier såsom han begynt haffuer / at driffua Euangelium. Thet ock wel aff nödhen war / effter monge woro som skulle afffalla / och falske Andar och Lårare vpkomma allestädz / För hwilka saak enom Biscop tilhörer altijdh at waka och arbeta vthi Euangelio. I. II.

Men besynnerligha förkunnar han j thet iij. och iiij. Cap. then farligha tijdhen emoot werldennes enda / j hwilkom itt falskt andelighit leffuerne skulle förföra alla werldena medh vthwertes skijn / vnder hwilko allahanda ondska och odygd skulle beskyld warda. III. IIII.

S. Pauli Epistel then andra til Timotheum.

Första Capitel.

PAulus Jesu Christi Apostel genom Gudz wilia / til at predica lijffzens löffte j Christo Jesu.

Minom kåra son Timotheo.

Nådh / barmhertigheet / fridh aff Gudh Fadher / och Christo Jesu wårom HErra.

Jagh tackar Gudhi then iagh tienar jfrå mina föråldrar / vthi itt reent samwet / at iagh vthan vphåld haffuer tijn åminnelse j mina böner natt och dagh / och migh lengtar effter at see tigh (når iagh tencker på tina tårar) på thet iagh medh glädhe måtte vpfylt warda / och drager til minnes then oskrymtadha troo som j tigh år / then tilförenna boodde vthi tinne fadhermodher Loide / och j tinne modher Eunica / år iagh wiss at sammalunda ock j tigh.

För hwilka saak skul iagh förmanar tigh / at tu vpwecker Gudz gåffuo som j tigh år / genom mina henders pålegning. Ty Gudh haffuer icke giffuit oss reddhoghans anda / vthan krafftennes och kårlekens och tuchtighetennes. Therföre skåm tigh icke widh wårs HErras witnesbyrd / icke heller widh migh / som år hans fånge / Vthan war deelachtigh vthi Euangelij bedröffuelse / effter Gudz krafft then oss frelsat haffuer / och kallat medh een heligh kallelse / Icke effter wåra gerningar / vthan effter sitt vpsååt och nådh / then oss giffuin år j Christo Jesu för ewigh tijdh. Men nu år hon vppenbar worden genom wår Frelsares Jesu Christi vppenbarelse / then ther dödhen borttaghet haffuer / och liffuet och itt oförgengelighit wesende framburit j liwset genom Euangelium / vthi hwilket iagh år satter til en Predicare och Apostel / och Hedhninganars Lårare / för hwilka saak skul iagh ock thetta lijdher / och skåmmes doch intet. Ty iagh weet på hwem iagh troor / och år wiss / at han förmå förwara mitt betroodda godz in til then daghen.

Roma. 8. Infra 2.

1. Timo. 1.

Hålt

…imo. 6

Hålt tigh effter the helsosamma ordz effterfyyn som tu hördt haffuer aff migh / om trona och kårleken j Christo Jesu. Thetta godha betroodda godzet bewara genom then helgha Anda / then vthi oss boor. Tu weest at alle the som j Asia åro / haffua wendt sigh jfrå migh / jbland hwilka år Phygellus och Hermogenes. HErren giffue Onesiphori huse barmhertigheet / Ty han haffuer offta wedherquekt migh / och skåmdes icke widh mina kådhio / Vthan tå han war j Rom / sökte han fliteligha effter migh / och fann migh. Giffue honom HErren / at han finner barmhertigheet når HErranom på then daghen / Och j huru mong stycke han migh til tienst war j Epheso / weest tu betst.

…fra 4.

II. Capitel.

SÅ sterck tigh nu / min son / genom nådhena som år j Christo Jesu. Och huadh tu aff migh hördt haffuer genom mong witne / thet befala troghna menniskior / som ock dughlighe åro at låra andra. Lijdh och vmgell såsom en godh Jesu Christi Strijdzman. Jngen Strijdzman bewarar sigh medh nårings handel / på thet han skal teckias honom / som honom til en Strijdzman vptaghit haffuer. Hwar ock nu någhor kempar / han krönes icke / vthan han redheligha kempar. Åkermannen som åkren brukar / honom bör först få aff fruchtenne. Merck huadh iagh sågher. HErren skal giffua tigh j all ting förstånd.

Tenck på Jesum Christum / som år vpstånden jfrå the dödha / aff Dauidz sädh / effter mitt Euangelium / vthi hwilket iagh bedröffuelse lijdher in til boyor / såsom en ogerningesman / Men Gudz ord år icke bundet. Therföre lijdher iagh thet alt / för the vthkoradha skul / at the skola ock få saligheet j Christo Jesu medh ewigha herligheet.

…pra 1.

Thet år jw itt fast ord / Döö wij medh / så skole wij leffua medh. Lijdhe wij / så skole wij medh regnera. Om wij försake honom / så försaker ock han oss. Troo wij honom icke / så bliffuer han doch trofast / Han kan icke neka sigh sielff. Sådant förmana och betygha för HErranom / at the icke trätta om ord til ingen nytto / vthan til at affwenda them som på höra.

…omi 1.

Winlegg tigh at bewisa tigh Gudhi en bepröffuat och ostraffeligh arbetare / som rett delar sanningennes ord. Men oandeligh och onyttigh ord kasta bortt / Ty thet hielper mykit til ogudhachtigheet / och theras taal fräter om kring sigh såsom Kreffuetan. Jbland huilka år Hymeneus och Philetus / the ther om sanningen felat haffua / sayandes vpståndelsen redho skeedd wara / Och haffua förwendt somligha menniskiors troo.

(delar) Så at han icke blandar til hopa Laghen och Euangeliũ / Vthan driffuer Laghẽ emoot the hårdnackada / och kastar thĩ vnder werldzligh rett eller bann / Men the blödigha / bedröfuadha / froma / tröster han medh Euãgelio.

Men then faste Gudz grund bliffuer ståndandes / och haffuer thetta insegel / HErren kenner sina / och hwar och en som åkallar Christi nampn / gånge jfrå oretferdighetenne. Men vthi itt stoort hws / åro icke allena gyllene och silffaat / vthan jemwel tråfaat och leerfaat / och somligh til hedher / och somligh til wanhedher. Hwar nu någhor renar sigh jfrå sådant folck / han warder itt helghat faat til hedher / Hwszherranom brukelighit / bereedt til alt gott werck.

Fly vngdomsens lustar / men faar effter retferdigheten / troon / kårleken / fridh / medh allom them som aff reent hierta åkalla HErran. Men förkasta dårachtigh och offuerdådigh spörsmål / wetandes / at the födha tråtto aff sigh. Men HErrans tienare skal icke wara tråttosam / vthan liuffligh widh hwar man / lårachtigh / then the onda lijdha kan medh sachtmodigheet / och straffa them som emoot stå. Om Gudh en gång wil giffua them båtring / til at förstå sanningen / och besinna sigh jfrå dieffuulsens snaro / aff hwilkom the fångne åro effter hans wilia.

III. Capitel.

MEn thetta skalt tu weta / at vthi ytersta daghanar tilstunda farlighe tijdher. Ty ther warda kommande menniskior / som elska sigh sielffua / girighe / stoortalighe / höghferdighe / försmådhare / föräldromen olydighe / otacksamme / ogudhachtighe / okärlighe / hårdnackadhe / skendare / okyske / omilde / hatandes thet godha / förrådhare / offuerdådighe / vpblåste. The ther meer elska wellust än Gudh / haffuandes itt skijn til gudhachtigheet / men thes krafft försaka the. Och flyy sådana. Aff them äro the som löpa vthu thet ena huset j thet andra / och föra quinfolck fången / som medh synder betungada äro / och driffuas aff mongahanda lustar / Altijdh läras the / och kunna doch aldrigh komma til sanningennes kundskap. (1. Timo. 4. 2. Pet. 3.)

Men såsom Jannes och Jambres stodho emoot Mosi / så stå ock thenne emoot sanningenne. Thet äro menniskior förderffuadhe j sitt sinne / odughlighe til trona / Men the skola icke lenger haffua framgång / Ty theras galenskap warder allom vppenbar / såsom ock hijnas war. Men tu haffuer förnummet min lärdom / mitt sett / mitt vpsååt / mina troo / mijn longmodigheet / min kärleek / mitt tolamodh / mijn förföljelse / mijn bedröffuelse / som migh offuergingo j Antiochia / Iconio / Lystris / hurudana förföljelse iagh ther leedh / och aff alt haffuer HErren förlossat migh. Och alle the ther gudheligha wilia leffua j Christo Jesu / moste lijdha förföljelse. Men medh onda menniskior och bedraghare / warder thet jw lenger jw arghare. The förföra och warda förförde. (Exo. 7. Acto. 14.)

Men tu bliff widh thet tu lärdt haffuer / och thet tigh betroodt är / wetandes / aff hwem tu thet lärdt haffuer. Och effter tu aff barndom haffuer kunnet then helgha Scrifft / kan hon tigh vnderwisa til saligheet genom trona på Christum Jesum. Ty all Scrifft aff Gudhi vthgiffuin / är nyttigh til lärdom / til straff / til bätring / til tuchtan j retferdigheet / at een Gudz menniskia skal wara fulborda / til alla godha gerningar skickeligh. (2. Pet. 1.)

IIII. Capitel.

SÅ betyghar iagh nu för Gudhi / och HErranom Jesu Christo / then ther döma skal leffuandes och dödha / j sijn tilkommelse och j sitt Rike. Predica ordet / håll vppå / j tijdh och j otijdh / straffa / trugha / förmana / medh all sachtmodigheet och lärdom. Ty then tijdh skal komma / at the icke skola kunna lijdha helsosam lärdom / Vthan skola effter sina eghna lustar samla sigh lärare / effter them kliyar j öronen / och skola wenda sijn öron jfrå sanningen / och wenda sigh til Fabeler. Men tu war waken j all ting / lijdh och vmgell / gör eens Euangelisk predicares werck / vthretta titt embete redheligha. (2. Thess. 4.)

Ty iagh offras nu / och tijdhen tilstundar / at iagh skal skilias hädhan. Jagh haffuer kempat en godh kamp / Jagh haffuer fulbordat lopet / Jagh haffuer hållet trona. Här effter är migh förwarat retferdighetennes krona / hwilka HErren migh giffua skal / på then daghen then retferdighe Domaren. Men icke migh allenast / vthan ock allom them / som elska hans vppenbarelse. Winlegg tigh / at tu kommer snarligha til migh.

Ty Demas haffuer offuergiffuit migh / och fått kärleek til thenna werldena. Och är faren til Thessalonicam. Crescens til Galatiam. Titus til Dalmatiam.

matiam. Lucas är allena medh migh. Tagh Marcum til tigh / och haff honom medh tigh / Ty han är migh mykit nyttigh til tienst. Tychicum haffuer iagh sendt til Ephesum. Then mantel som iagh tilbaka låt j Troade när Carpo / haff medh tigh tå tu kommer / och bökerna / och enkannerligha thet pergamentet. Alexander koparsmedhen haffuer migh mykit ondt bewijst / HErren betale honom effter hans gerningar. Tagh ock tu tigh wara för honom / Ty han haffuer swårligha ståndet emoot wår ord.

Vthi mijn första förswarelse stoodh ingen när migh / vthan alle offuergåffuo migh / thet warde them icke tilreknat. Men HErren stoodh medh migh / och styrckte migh / På thet genom migh skulle Predicanen stadhfest warda / och alle Hedhningar höra skulle. Och iagh är friyat aff Leyonens munn / Men HErren skal förlossa migh aff all ond gerning / och frelsa migh til sitt himmelska Rike / Hwilkom ware ära jfrå ewigheet til ewigheet / Amen.

Helsa Priscam och Aquilam / och Onesiphori hwßfolck. Erastus
bleff j Corintho. Men Trophimum låt iagh quarr j Mileto
siwk. Winlegg tigh / at tu kommer för wintren. Tigh
helsar Eubulus / och Pudens / och Linus / och
Claudia / och alle brödherna. HEr-
ren Jesus Christus ware
medh tin Anda.
Nådh ware medh idher / Amen.

Then andra Epistlen til Timotheum / scriffuin aff
Rom / tå Paulus åter hadhes fram
för Keysar Neronem.

Förspråk på S. Pauli
Epistel til Titum.

I. THetta är een kort Epistel / men doch likwel een ganska Christeligh lära / j hwilko mesterligha författat är alt thet en Christen aff nödhen är at weta och efterleffua.

I förstonne lärer han hwadh en Biscop eller Soknaprest wara skal för en man / nemligha / thē som froom och lärd är til at predica Euangelium / och förleggia the falska Lärare / som gerningar och menniskio stadgar lära. Hwilke altijdh strijdha emoot trona / och förföra samwetet jfrå then Christeligha frijheten / vthi menniskiors gerningars fångelse / Lijka som the skulle froma göra för Gudhi / the doch til intet nyttigha äro.

II. J thet ij. lärer han allahanda Stand / gamla / vnga / quinnor / män / Herrar och tienare / huru the skola sigh hålla / såsom the ther Christus medh sin dödh til arff och eghendom förwerffuat haffuer.

III. J thet iij. lärer han the werldzligha Herskapena hörigh och lydigh wara / och giffuer åter före then nådh som Christus oss förwerffuat haffuer / at ingen skal mena thet wara noogh / at man är Offuerhetenne hörigh och lydigh / effter all wår retferdigheet är intet för Gudhi. Och befaler / at man flyy skal them / som partij och ketterij åstadh komma.

S. Pauli Epistel til Titum.

Första Capitel.

PAulus Gudz tienare/men Jesu Christi Apostel/ til at predica Gudz vthwaldom trona och sanningennes kundskap/ hwilken til Gudhachtigheet förer j hoppet til ewinnerlighit lijff/ thet Gudh/som icke liugha kan/ för ewigh tijdh vthloffuat haffuer/ Men j sinom tijdh haffuer han vppenbarat sitt ord genom Predicanen then migh betroodd är effter Gudz wår Frelsares befalning.

Minom retsinnigha son Tito/ effter begges wåra troo.

Nådh/barmhertigheet/fridh aff Gudh Fadher/ och HErranom Jesu Christo wårom Frelsare.

För then skul låt iagh tigh quarr j Creta/at huadh som än nu fattadhes/ skulle tu fulkomligha bestella/ och besettia städherna här och ther medh Prester/såsom iagh tigh befalt haffuer/ then som är ostraffeligh/ eenne hustrws man. (2. Timo. 3.) Then ther troghen barn haffuer/ oberychtat för offuerflödigheet och genstörtigheet. Ty en Biscop bör wara ostraffeligh/såsom en Gudz Skaffare/icke eensinnigh/icke stickē/ icke bitter/icke snijken effter slem winning/vtan gästgiffuare/och elskar thet gott är/tuchtigh/retwijs/heligh/kysk. Och häller sigh widh thet ord/ som wist är och lära kan/På thet han må mechtigh wara at förmana genom helsosam lärdom/ och offuerwinna them som ther emoot säya.

Ty monge äro genstörtighe/onyttighe squalrare/och bedraghare/besynnerligha the aff omskärelsen/ hwilkom man moste tilstoppa munnen/ The som hela hwsen förwenda/och lära thet intet dogher/för slem winning skul. (Epimendes.) En aff them haffuer sagdt/ theras eghen Prophet/ The Creter äro altijdh liughare/ ond diwr/ och late bukar. Thetta witnesbyrd är sant. Therföre straffa them skarpligha/at the äro rette j troonne/ och icke achta på the Judeska fabeler och menniskiors bodh/som sigh dragha jfrå sanningen. Them som rene äro/äro all ting reen/ Men them orenom och otroghnom/ är intet reent/ Vthan bådhe theras sinne och samwet är oreent. The säya sigh kenna Gudh/men medh gerninganar neka the thet/effter the äro styggelighe för Gudh/och olydighe/ och til alla godha gerningar oduglighe.

II. Capitel.

MEn tala tu så som tilbörlighit är/ effter en helsosam lärdom. (1. Timo. 6.) The gamla/at the äro nöchter/ärlighe/tuchtighe/rette j troonne j kärlekenom/ j tolamodhet. The gamla quinnor teslikes/at the stella sigh såsom helighom höffues/ icke förtalerskor/icke drinckerskor/godha Lärerskor/At the vnga quinnor lära tucht aff thm̄/elska sina män/haffua sijn barn käär/ wara sidhugha/kyska/ hwßachtigha/ froma/ sina män vnderdånigha. På thet Gudz ord icke skal försmådt warda. Sammalunda förmana ock the vnga män/at the äro tuchtighe.

Vthi all ting stell tigh sielff för een efftersyyn til godha gerningar/medh oförfalskat lärdom/medh ärligheet/medh helsosam och ostraffeligh ord/ På thet han som emoot ståår/må blyias/intet ondt haffuandes/ thet han om oss säya kan. Tienarenar/at the äro sinom Herrom vnderdånighe/ och vthi all ting behaghelighe/icke genswarighe/icke otroghne/ Vthan alla godha troheet bewisandes/ På thet the mågha prydha Gudz wår Frelsares lärdom j all stycke.

Ty Gudz nådh helsosam allom menniskiom är vppenbarat/och lärer oss at wij skole försaka alla ogudhachtigheet/ och werdzligh lusta/ och leffua tuchteligha/retferdeligha och gudheligha j thenna werlden. Och wenta thet saligha hoppet/ och then stora Gudz och wår Frelsares Jesu Christi herligha vppenbarelse/ then sigh sielff gaff för oss/ På thet han skulle förlossa oss jfrå all oretferdigheet/ och rena oss sigh sielffuom itt folck til eghendom/ thet sigh om godha gerningar befliter Sådant tala och förmana/ och straffa medh fult alffuar. Låt ingen förachta tigh.

(alffuar) At the weta/ at thet är Gudz bodh/ och intet skemt.

III. Capitel.

FÖrmana them/ at the äro Förstanar och Offuerheten vnderdånighe och lydighe/ redhoboghne til alla godha gerningar/ om ingen illa tala/ icke trättosame/ Vthan milde/ bewisandes all sachtmodigheet til alla menniskior. Ty wij worom ock foordom owijse/ohörighe/ wilfarandes/ tienandes begärelsom och mongahanda lustom/och wandradhom j ondsko och affuund/ hätske/ och hatadhom hwar annan inbyrdes.

Men sedhan Gudz wår Frelsares godheet och kärligheet til menniskionar/ vppenbaradhes/ icke för retferdighetennes gerning skul/ som wij giordt hadhe/ vthan effter sina barmhertigheet giorde han oss saligha/ genom then nyia födhelsens baadh/och then helgha Andas förnyielse/hwilken han offuer oss rijkeligha vthguttit haffuer/ genom wår Frelsare Jesum Christum/ På thet wij skole retferdighe warda genom hans nådh/och arffuingar bliffua til ewinnerlighit lijff/ effter hoppet/ Thet är jw itt fast ord.

Thetta wil iagh at tu lärer såsom thet ther wist är/ at the som Gudhi troodt haffua/winleggia sigh j godha gerningar föregå/ Ty sådant är menniskiomen gott och nyttigt. Men dårachtigh spörsmål och Slechtregister/ och trättor/och kempning om Laghen/ förkasta/ Ty the äro onyttigh och fåfeng.

(wist är) Så at menniskionar merkia och troo/ at thet är wist och alffuar huadh tu talar/ och icke hållat för sådant/ som intet är aff nödhenne/ eller för någhot lööst snack.

Flyy een kettersk menniskio/ tå han en gång och annan förmanat är. Wetandes/ at en sådana är förwend/och syndar såsom then sigh sielff fördömt haffuer.

Tå iagh til tigh sender Artheman eller Tychicum/ så skynda tigh snart til migh til Nicopolim/ Ty iagh haffuer satt migh före at bliffua ther offuer wintren. Zenam then Laghkloka och Apollon afffoordra medh flijt/at them intet fattas. Men låt ock them som wåre äro/ lära j godha gerningar föregå ther thet behöffues/ at the icke äro ofruchtsame. Helsa tigh alle som medh migh äro. Helsa them/som oss elska j troonne. Nådh ware medh idher allom/AMEN.

Scriffuen aff Nicopoli j Macedonia.

Förspråk på S. Pauli Epistel til Philemon.

DEnna Epistel giffuer före itt mesterlighit lijffllighit Exempel om Christelighen kärleek / Ty här see wij / huru S. Paulus vndfåår then fattigha Onesimum / och fördagtingar honom för hans Herra ganska kärligha / och steller sigh icke annars / än som han hadhe warit then samma Onesimus / som brutit hadhe.

Doch gör han thet icke såsom medh wold eller twång / som han wel hadhe mått / vthan låter fara sin rett och macht / ther medh han endeels twingar Philemonem ther til / at han ock skal haffua sin rett fördragh. Lijka som Christus giordt haffuer medh sin fadher / så gör ock Paulus medh Philemon för Onesimo. Ty Christus haffuer ock låtet fara sin rett / och offuerwunnet sin fadher medh kärleek och ödhmiukt / at han moste affleggia sina wredhe och godha rett / och tagha oss til nådher för Christi skul / som så alffuarligha legger sigh vth för oss / och tagher sigh thet så när om oss.

S. Pauli Epistel til Philemon.

Förstå Capitel.

PAulus Christi Jesu fånge / och Timotheus brodheren.

Them elskeligha och wårom hielpare Philemoni / och the elskeligha Apphie / och Archippo wår medstrijdhare / och then församling som j titt hws är.

Nådh ware medh idher och fridh aff Gudhi wårom Fadher / och HErranom Jesu Christo.

Jagh tackar min Gudh / och haffuer tijn åminnelse altijdh j mina böner / effter iagh hörer aff tin kärleek / och then troo som tu haffuer til HErran Jesum / och til all helghon / At tijn troo som wij haffue medh hwar annan / må krafftigh warda / genom kundskapen på alt gott som j haffuen j Christo Jesu. Ty wij haffue stoor glädhe och hugnat aff tin kärleek / at helghonen äro hierteligha wedherquekt aff tigh / käre brodher.

Therföre ändoch iagh haffuer j Christo een stoor tröst / til at biudha tigh thet tigh bör göra / Doch likwel för kärlekens skul bedher iagh heller / iagh som en sådana är / nemligha / then gamle Paulus / och än nu ther vthoffuer en Jesu Christi fånge. Så förmanar iagh tigh för min son Onesimo / then

Onesimos vthtydes nytta. Thet wil S. Paulus / tå han sägher / Han är migh och tigh nyttigh / thz är en Onesimos.

iagh födde j minom bandom / Then tigh foordom onyttigh war / men nu / bådhe tigh och migh wel nyttigh är / hwilken iagh nu igensendt haffuer / Men anamma tu honom såsom mitt hierta. Jagh hadhe welet behålla honom när migh / at han skulle tient migh j tin stadh / vthi Euangelij bandom / Men iagh wille intet göra vthan titt samtycke / På thet titt godha icke skulle wara nödhgat / vthan sielffwiliogt.

Men therföre til ewentyrs foor han sin wägh til en tijdh / at tu skulle få honom ewighan igen / Icke nu såsom en tienare / vthan meer än en tienare / Ja / såsom en elskeligh brodher / Besynnerligha migh / huru mykit meer tigh /

bådhe

bådhe effter kötet och effter HErran: Hwar tu nu håller migh för tin medhbrodher / så anamma honom lijka som migh. Om han tigh någhon skadha giordt haffuer / eller någhot skyllig är / thet rekna migh til. Jagh Paulus haffuer thetta scriffuit medh minne hand / iagh wil betalat. At iagh icke skal säya / at tu tigh sielffuan migh plichtigh äst. Ja / käre brodher / städh til at iagh haffuer lust aff tigh j HErranom / wedherquek mitt hierta j HErranom.

Jagh haffuer scriffuit tigh til / förtröstandes på tina lydhachtigheet / wetandes / at tu gör wel meer än iagh sägher. Ther medh bereedh migh herberge / Ty iagh hoppas / at iagh medh idhra böners hielp / idher giffuin warder. Helsa tigh Epaphras min medhfånge j Christo Jesu. Marcus / Aristarchus / Demas / Lucas / mine hielpare. Wårs HErras Jesu Christi nådh ware medh idhar anda / Amen.

Send aff Rom / medh Onesimum tienaren.

Förspråk på then Första S. Petri Epistel

DEnna Epistlen haffuer S. Petrus scriffuit til them som Hedhningar warit hadhe / och woro Christne wordne / och förmanat them at the stadighe bliffua skulle j troonne / och förkoffwra sigh medh lijdhande och godha gerningar.

J thet första Cap. styrker han theras troo / genom Gudz löffte och tilsäyelse / och genom then mechtigha saligheet som tilstundar. Och giffuer före / at samma löffte och saligheet intet förtient är aff oss / vthan tilförenna genom Propheterna förkunnat. Therföre skulle the nu ärligha och dygdeligha leffua vthi itt nytt wesende / och förgäta thz gamla / Såsom the ther nyfödde äro / genom thet leffuande ewigha ord.

J thet ij. lärer han kenna hoffuudhet och Hörnstenen / som är Christus. Och at the såsom sanskyllighe Prester offra sigh sielffua Gudhi / såsom Christus sigh offrat haffuer. Och begynnar vnderwisa all Stand. Och j förstonne lärer han almenneligha / at the skola wara thet werdzligha Herskapet vnderdånighe. Ther näst besynnerligha / at tienarenar skola wara sina Herrar vndergiffne / och lijdha orett aff them för Christi skul / hwilken ock för wåra skul orett lijdhit haffuer.

J thet iij. lärer han ock hustrunar / at the äro sina mån lydigha om the än ochristne wore / och at the mera prydha sigh medh heligh vmgengelse / än medh vthwertes skrwdh. Item månnenar / at the lijdha och fördragha hustrunar. Och sedhan offuer hoffuudh / at the skola wara ödhmiuke / tolighe och wenlighe til hwar annan / såsom ock Christus för wåra synder skul warit haffuer.

J thet iiij. lärer han twinga kötet / medh nöchterheet / wakande / måtteligheet / böner och åtanckar på Christi pino etc. Och vnderwisar thet andeligha Regementet / huru man allena öffua skal Gudz ord och werck jbland Christna menniskior / och huar then andra medh sinne gåffuo til tienst wara / Och icke förundra / vthan gladhe wara / om wij någhot lijdhe för Christi nampn skul.

J thet v. förmanar han Biscopar och Prester / huru the leffua skola / och födha folcket medh Gudz ord. Och warnar oss för dieffuulen / at han vthan återwendo gåår oss effter allestädz.

S. Petri then första Epistel

Första Capitel.

Petrus Jesu Christi Apostel. Them vthkoradom fremlingom / som boo här och ther j Ponto/Galatia/Cappadocia/ Asia / och Bithynia / Effter Gudz Fadhers förſyyn / genō Andans helghelſe/til lydhnona och Jeſu Christi blodz ſtenckelſe.

Nådh och fridh föröke ſigh j idher.

Welſignat ware Gudh / och wår HErras Jeſu Christi Fadher / ſom oſſ för ſijn ſtora barmhertigheet haffuer födt på nytt / til itt leffuandes hopp / genom Jeſu Christi vpſtåndelſe jfrå the dödha / til oförgengelighit / obeſmittat / och owanſkelighit arff / Hwilket j himmelen förwarat är til idher / ſom medh Gudz macht bewarens genom trona til ſaligheet/ hwilken bereedd är / at hon ſkal vppenbar warda j thȳ yterſta tijdhen. J hwilkom j idher frögda ſkolen / j ſom nu en liten tijdh lijdhen bedröffuelſe / j margahanda förſökelſe / hwar ſå behöffues/På thet idhor troo ſkal retſinnigh och mykit koſteligare befunnen warda / än thet förgengeligha guld ſom pröffuas medh eeld / til loff / prijs och åro/når Christus Jeſus bliffuer vppenbar. Hwilken j elſken / åndoch j icke ſeen honom/ then j ock nu troon vppå / och doch icke ſeen. Så ſkole j frögda idher medh oſäyeligha och herligha glädhe / och få idhars troos endalyckt / nemligha / ſiälanars ſaligheet.

(oförgengelighit) Ther ingen fruchtan eller ſorgh är/ at thz haffuer enda. Obeſmittat / then medh ingen ſorgh eller oluſt bemengd är. Owanſkeligit/ther må aldrigh ledhes widh/ Vthan ewigt / reent och friſkt bliffuer. Werdzligh glädhi är twert om.

Effter hwilken ſaligheet Propheterna haffua ſökt och ranſakat / ſom propheterat haffua om then tilkommande nådh til idher / och haffua ranſakat på hwadh eller hurudana tijdh Christi Ande vthwijſte/then j them war / och tilförenna hadhe betyghat the lijdhande ſom j Christo åro/och then herligheet ſom ther effter fölia ſkulle/ hwilkom thet ock vppenbarat war / Ty the haffua icke ſigh ſielffuom/vthan oſſ ther medh tient / hwilken ſtycker idher nu förkunnat åro/genom them ſom idher Euangelium predicat haffua / genom then helgha Anda/ ſom ſendes aff himmelen / hwilket Änglomen ock löſter ſee. Danie. 9.

Therföre begiorder idhor ſinnes lender / och warer nöchter / och ſetter fulkomlighit hopp til then nådh / ſom idher tilbudhen warder / genom Jeſu Christi vppenbarelſe / ſåſom lydhachtigh barn. Och ſteller idher icke ſå ſom tilförenna / tå j vthi fåwitſko leffden effter begärelſen/ Vthan effter honom ſom idher kallat haffuer/ och heligh är/warer ock j helighe vthi all idhor vmgengelſe/Ty thet är ſcriffuit/J ſkolen wara helighe/ Ty iagh är heligh. Leuit. 19

Och effter

Och effter j åkallen honom för en Fadher / ſom dömer effter hwars och eens gerning / och haffuer intet anſeende til perſonen / ſå ſeer til/at j vthi thetta idhart elende wandren j reddhogha. Och weter/ at j icke medh förgengelighit ſilff eller guld igen löſte ären jfrå idhart fåfenga leffuerne effter fädhernas ſett / Vthan medh Christi dyra blodh/ſåſom medh itt meenlöſt och obeſmittat lambs/hwilken förſeedd war för werldennes begynnelſe / Men vppenbarat j the yterſta tijdherna / för idhra ſkul ſom genom honom troon på Gudh/Then honom vpweckt haffuer jfrå the dödha / och giffuit honom herligheet/På thet j ſkullen haffua troo och hopp til Gudh.

Och görer idhra ſiälar kyſka j ſanningennes lydhno genom Andan / til oſkrymtat brodherligh kärleek. Elſker idher ſtoorligha inbyrdes aff reent hierta/ſåſom the ſom födde åro på nytt/Icke aff någhor förgengeligh ſädh/ vthan aff oförgengeligh/ſom är/aff leffuandes Gudz ord / thet ewinnerligha bliffuer. Ty alt kött är ſåſom grääs / Och all menniſkios herligheet ſåſom blomſter på gräſet/Gräſet är wiſnat / och blomſtret är aff fallet / Men HErrans ord bliffuer ewinnerligha. Och thet är thet ord ſom predicat är jbland idher.

II. Capitel.

SA legger nu bortt alla ondſko/och alt ſwek/och ſkrymterij/och affuund/och alt förtaal/ och åſtunder förnufftennes miölk / ſom intet ſwek weet / ſåſom nyfödd barn / På thz at j vpwexen aff henne. Om j annars haffuen ſmakat / at HErren är godh/til hwilken j kompne ären/ſåſom til thn̄ leffuande ſtenen ſom aff menniſkiom förkaſtat är / Men när Gudhi vthkorat och koſteligh. J ock ſåſom leffuande ſtenar / vpbygger idher til itt andelighit hws/ och til itt heligt Preſterſkap/til at offra andeligh offer/ſom Gudhi åro tacknemligh/genom Jeſum Christum.

(förnufftennes) Ther är / Andeligh miölk/hwilker är Euangelium/ om man fattar thet med troonne/icke medh kötzlighit ſinne/ Ty ther medh bliffuer thet falſt och oförnufftennes miölk.

Therföre håller ock Scrifften / Sij / iagh legger j zion en vthwald koſteligh Hörnſteen / och hwilken ſom troor på honom / han ſkal icke komma på ſkam. Idher ſom troon / är han koſteligh / Men them ſom icke troo / är ſtenen ſom bygningſmånnenar haffua bortkaſtat/worden til en Hörnſteen/och en ſteen ther man ſtöter ſigh på / och een Förarghelſeklippo / Them ſom ſtöta ſigh på ordet/ och troo icke ther på ther the til ſkickadhe woro. Men j ären thet vthwalda ſlechtet/thet Konungſligha Preſterſkapet/thz heligha folcket/ och thet eghendoms folcket / at j ſkolen kungöra hans dygd / ſom idher kallat haffuer aff mörkret / til ſitt vnderligha liws. J ſom tilförenna icke woren folck/ären nu Gudz folck. Och j ſom tilförenna icke hadhen fått barmhertigheet/haffuen nu fått barmhertigheet.

Käre brödher/Jagh förmanar idher ſåſom fremmande och elenda / at j förwaren idher för kötzligh begärelſe / hwilken ſtrijdha emoot ſiälenne. Och förer itt gott vmgengelſe jbland Hedhninganar / På thet the ſom plågha förtala idher ſåſom ilgerningeſmån / mågha ſee idhra godha gerningar / och prijſa Gudh / når thet nu j dagſliuſet kommer.

Warer vnderdånighe all menniſkligh Ordning för HErrans ſkul / Ehwadh thet är Konungenom ſåſom them Öffuerſta / eller Befalningſmånnenar / ſåſom the ther ſende åro aff honom / the onda til ſtraff / och the godha til prijs. Ty ſå är Gudz wilie/at j medh godha gerningar ſkolen igenſtoppa munnen aff the galna och oförſtåndigha menniſkior. Såſom the frije/och icke ſåſom j haffuen then frijheet til at ſkyla ondſkona medh / vthan ſåſom Gudz tienare. Warer hedherſamme emoot hwar man. Elſker brödherna / Fruchter Gudh / Ärer Konungen.

J tienare/warer vnderdånighe idhrom Herrom med fruchtan / icke allenaſt

them go

them godhom och sachtmodighom / vthan ock them genwerdighom. Ty thetta är nådh/om någhor för samwetet skul til Gudh/ haffuer bedröffuelse/ och lijdher orett. Ty hwadh prijs är thet/om j för idhra misgerningar slagne warden och lijdhen? Men når j för welgerningar skul lijdhen / och haffuen tolamodh/thet är nådh för Gudhi.

Ty ther til åren j kalladhe/effter ock Christus leedh för oss/låtandes oss itt efterdömelse/ at j skolen efterfölia hans footspor. Hwilken ingen synd giordt hadhe/Och intet bedrägherij wardt funnet j hans munn. När han bleff bannat/bannadhe han intet igen/Och når han leedh/hotadhes han intet/Vthan stelte hemden til then som rett dömer. Hwilken wåra synder sielff offradhe j sin lekamen på trädh / På thet wij skulle wara dödhe syndenne/ och leffua retferdighetenne/Genom hwilkens såår j åren helbregda wordne. Ty j woren såsom wilfarande fåår / men j åren nu vmwende til Heerdan/och idhra siälars Biscop. Isa. 53.

III. Capitel.

SAmmalunda hustrunar / ware sina mån vnderdånigha / På thet ock the som icke troo på ordet / mågha aff hustrunars vmgengelse vthan ord bliffua wunne / når the förmerkia idhor kyska vmgengelse medh fruchtan. Hwilkas prydhning icke skal wara vthwertes medh flåtat håår / eller kringhengiandes guld / eller j kosteligh klädher/ Vthan om then fördolda menniskian j hiertat/ är vthan wank/med sachtmodighom och stillom anda/thz är kosteligit för Gudhi. Ty j så måtto haffua ock the helgha quinnor foordom prydt sigh / the ther satte sitt hopp til Gudh/ och woro sina mån vnderdånigha/ Såsom Sara war lydigh Abrahe / kallandes honom Herra. Hwilkens döttrar j wordna åren/om j wel gören/och åren icke så förfäradhe. Ephe. 5. Colo. 3. 2. Timo. 2.

Sammaledhes j mån / boor når them medh förnufft/ och giffuer thet ✠ quinligha kärillet (såsom thet ther swaghast är) sina åro/såsom ock medharffuingom til lijffzens nådh/På thet idhra böner icke bliffua förhindradha.

Men på sidstonne/ Warer alle widh itt sinne/ medlijdhande/ brodherligh kärleek haffuandes til hwar annan/barmhertighe / wenlighe. Icke wedhergellandes ondt för ondt / icke bannor för bannor / Vthan heller twert emoot/welsigner/wetandes at j åren ther til kalladhe/ at j skolen erffua welsignelse. Ty then ther wil elska lijffuet och see godha daghar / han stille sina tungo jfrå thet ondt är / och sina leppar / at the icke tala bedrägherij. Wende sigh jfrå thet ondt är / och göre thet gott är. Söke effter fridhen / och gå honom effter. Ty HErrans öghon åro offuer the retferdigha/och hans öron til theras böön. Men HErrans ansichte är offuer them som ondt göra.

Och hoo är then som kan göra idher skadha / om j faren effter thet godha? Ja/om j än någhot lijdhen för retferdigheten skul / åren j doch likwel salighe. Fruchter idher intet för theras trugh / icke heller förskrecken idher/ Vthan helgher HErran vthi idhor hierta. Isaie 8.

Warer ock altijdh redhoboghne til at swara hwariom och enom/ som begärar skäl til thet hopp som j idher är/ och thet medh sachtmodigheet och fruchtan. Och haffuer itt gott samwet/ På thet the som wilia förtala idher såsom ogerningsmån/skola komma på skam / at the förlastat haffua idhart godha vmgengelse j Christo.

Ty thet är bätre/om Gudz wilie så är/ at j för godha gerningar lijdhen än för onda. Ty Christus leedh ock ena reso för synderna skul / retferdigh för oretferdigha/På thet han skulle offra oss Gudhi. Och är dödhat effter kötet/Men leffuande giord effter Andan.

(vthan wank) Så at hon är reen och retsinnigh j troonne.

(förfäradhe.) Quinnor åro naturligha redda/och åro snart förskreckta. Men the skola wara stadighe om någhot lijdande på komme/ och icke så quinligha förskreckias.

✠ (quinligha) Quinnan är swagare än mannen/bådhe til krop och sinne/ Therföre skal man skona henne medh förnufft / at icke osämia må vpkomma/ Aff hwilko alla böner förhindradha warda.

J them samma gick han ock bortt / och predicadhe för Andanar j fängelset/som foordom icke troodde. När Gudh en gång bijdde/och tolamodh hadhe j Noe tijdh/tå Arcken bygdes / J hwilkom fåå (Thet är / otta siälar) bliffuo frelste genom watnet / Hwilket nu ock oss saligha gör j dopet/som genom hijnt betydt är / Icke at kötzens smittor aff leggias/vthan at man haffuer itt gott samwet til Gudh/ genom Jesu Christi vpståndelse. Hwilken är på Gudh Fadhers höghra hand / vpfaren til himla / och honom åro Änglanar / och wellighetenar / och kraffternar vnderdånigha.

IIII. Capitel.

MEdhan nu Christus lijdhit haffuer j kötet för oss / så skolen j ock wåpna idher medh thet samma sinnet. Ty then ther lijdher j kötet/ han wender åter aff synden / På thet han then tijdhen som tilbaka är j kötet / icke leffua skal effter menniskio lusta/vthan effter Gudz wilia. Ty thet är noogh/ at wij j förlidhen tijdh haffue wårt leffuerne förslitet effter Hedhninganars wilia / tå wij wandradhe j lösachtigheet / j begärelse / j dryckenskap / j fråtzerij / j swalgh / och j gruffueligha affgudhadyrkan.

Och thet synes them selsynt wara/at j icke löpen medh them vthi samma slëma oskickeligha wesende och försmådhen/Hwilke skola göra rekenskap honom som redho är döma leffuandes och dödha. Ty ther til är ock Euangelium predicat för the dödha/at the skola dömde warda effter menniskior j kötet / Men j Andanom leffua Gudhi. Men nu tilstundar enden på all ting.

Så warer nu nöchter och wakandes til at bidhia. Men offuer all ting haffuer jw en brinnande kärleek inbyrdes. Ty kärleken skyler ock all offuerträdhelse. Warer inbyrdes hwar annars herberghare vthan alt knorr. Och warer tienstachtighe inbyrdes/ hwar och en medh then gåffuo som han haffuer fått/såsom godhe then margfalleligha Gudz nådz Skaffare. Om någhor talar/ han tale såsom Gudz ord. Om någhor haffuer itt embete / han tiene såsom aff then förmågho som Gudh giffuer / På thet Gudh bliffuer ärat j all ting / genom Jesum Christum / hwilkom ware ära och wold ewinnerligha / Amen.

Mine käreste / Förundrer idher icke på then heta / som idher wedherfars (then idher wedherfars / at j skolen försökte warda) såsom idher hende någhot nytt/vthan glädhens heller/ at j lijdhen medh Christo / På thet j ock frögdas och glädhias måghen vthi hans herligheetz vppenbarelse. Salighe åren j om j för Christi nampn skul bliffuen försmådde / Ty Anden som är herlighetennes och Gudz Ande / hwilas på idher / När them bliffuer han försmådd/men når idher beprijsat.

Jngen jbland idher lijdhe såsom en mordare / tiwff / ilgerningesman / eller som then ther trädher in j eens annars embete. Men lijdher han såsom en Christen/skemme sigh intet/vthan prijse Gudh för then delen. Ty tijdhen är/ at Domen skal begynnas på Gudz Hws. Begynnes thet på oss / hwadh bliffuer tå theras endalyckt som icke troo Gudz Euangelio? Och bliffuer then retferdighe medh platz saligh/Hwar bliffuer tå then ogudhachtighe och syndaren? Therföre the ther lijdha effter Gudz wilia/the skola befala honom sina siälar / såsom enom trofastom skapare / medh godha gerningar.

(skyler) Thē sin nästa elskar han warder icke förtörnat/vthā fördragher alt thet honom emoot brytes/thz heter här skyla all offuerträdelse/1. Cor 2. Kärleken fördrager all ting.

(heta) Thz är/förfölielsen/ then oss bepröffuar såsom eelden bepröffuar guldet.

(annars embete) Thenna lasten driffuer dieffuulen alramest vtht the falska Christna / the wilia jw altijd mykit haffua til at skaffa och regera/ther them intet befalt är aff Gudhi.

V. Capitel.

PResterna som äro jbland idher / förmanar iagh som är ock en Prest och witne til Christi pino / och deelachtigh j then herligheet som vppenbaras skal. Födher Christi Hiord som är jbland idher / och haffuer acht på honom / icke nödighe / vthan sielffwiliandes / icke för slem winning skul / vthan aff en godh wilia / icke heller såsom Herrar offuer sitt folck / vthan warer Hiordenom til efterdömelse. Och sedhan / tå öffuerste Heerden vppenbar warder / skolen j vndfå herlighetennes owanskeligha krono.

(Herrar) Cleros vthtydhes / lott eller en deel / huilken någhrom genom lott tilkommer. Så kallar nu här S. Petrus folcket / som eenne sokn tillydher / lott / Thet är / en deel then soknaprestenõ är befalter.

Sammalunda j vnge / warer them gamlom vnderdånighe. Warer alle inbyrdes hwar annan vnderdånighe / och håller idher hårdt widh ödhmiuktena. Ty Gudh stäår emoot the högferdigha / Men the ödhmiuka giffuer han nådh. Så ödhmiuker idher nu vnder Gudz mechtigha hand / På thet han idher vphöyer j sinom tijdh. Alla idhra vmsorgh kaster på honom / Ty han haffuer vmsorgh om idher.

Warer nöchter och waker / Ty idhar fiende dieffuulen gäår om kring såsom itt rytande Leyon / och söker hwem han vpsluka må. Stäår honom emoot stadighe j troonne. Och weter / at samma wedhermödha wedherfars idhra brödher j werldenne.

Gudh som all nådh kommer aff / then idher kallat haffuer til sijn ewigha herligheet j Christo Jesu / fulborde idher som en liten tijdh lijdhen / styrcke / stödhie och stadfeste. Honom ware åra och macht ewinnerligha / Amen.

Medh idhrom troghnom brodher Siluanum (som iagh menar) haffuer iagh idher tilscriffuit medh fåå ord / förmanandes och betyghandes / at thetta är then retta Gudz nådh som j vthi stäån. Helsar idher then Församling j Babylonia / vthwald lijka medh idher / och min son Marcus. Helser idher inbyrdes medh kärlekens kuss. Fridh ware medh idher allom som ären j Christo Jesu / Amen.

Förspråk på then Andra S. Petri Epistel.

THenna Epistlen är scriffuen emoot them som mena / at thẽ Christeligha troon kan wara vthan gerningar. Therföre förmanar han them / at the pröffua sigh j godha gerningar / och warda ther medh wisse om sina troo / lijka som man kenner trädh aff fruchten. Ther näst tagher han til at prijsa Euangelium emoot menniskiolåror / at man thet allena / och ingen menniskiolåro höra skal. Ty / som han sägher / Jngen Prophetia är än nu skeedd aff menniskiors wilia. I.

Therföre warnar han them j thet ij. Cap. för the falska tilkommande lårare / som medh gerningar vmgå / och ther medh försaka Christum. Och hotar them medh try gruffueligh Exempel. Och vthmålar them rett såsom the åro medh theras girigheet / hoghmodh / skalckheet / horerij / skrymterij / at man kan tagha ther på / hwem han menar ther medh / effter som nu tilgäår j Christenheten. II.

J thet iij. giffuer han til förstå / at Domedagh warder snart kommande / Och om thet än för menniskiom tyckes wara tusend åår / så är thet doch för Gudhi icke vthan som en dagh. Therföre sägs hwariom och enom Domedagh kommen wara strax han dödh är. Och bescriffuar han sedhan huru thet skal tilgå på Domedagh / at all ting skola förtärd warda genom eeld. Men han propheterar ock / at på samma tijdhen skola menniskionar wara ganska spotzske / och skola intet hålla aff troonne / Lijka som the Epicurer. III.

Summa / Thet första Cap. giffuer tilkenna / huruledhes Christenheten skulle stå vthi rena Euangelij tijdh. Thet ij. Cap. giffuer tilkenna / huru hon stå skulle vthi menniskiolåros tijdh. Thet iij. Huru menniskionar sedhan skulle förachta / bådhe Euangelium och alla låro / och intet troo. Then tijdhen är nu / och warar in til tess Christus kommer.

S. Petri then Andra Epistel.

Första Capitel.

SImon Petrus Jesu Christi tienare och Apostel.

Them som medh oss lijka troo fått haffua / j retferdighetenne som wår Gudh giffuer / och Frelsaren Jesus Christus.

Nådh och fridh föröke sigh j idher / genom Gudz och wårs HErras Jesu Christi kundskap.

Effter thet allahanda aff hans Guddoms krafft (ehuadh som til lijff och gudhachtigheet tienar) oss skenckt är / genom hans kundskap / som oss haffuer kallat genom sina herligheet och dygd / genom hwilka oss the dyra och alrastörsta löffte giffuen åro / nemligha / at j ther jgenom måghen bliffua deelachtighe aff Gudz natur / Om j flyy werldennes förgengeligha lusta.

Så legger idher nu ther om alla winning / at j vthi idhra troo låten finnas dygd / och j dygdenne beskedeligheet / j beskedelighetenne måtteligheet / j måttelighetenne tolamodh / j tolamodhet gudhachtigheet / j gudhachtighetenne brodherligh kärleek / j brodherligh kärleek almenneligh kärleek. Ty när thenna stycker åro rijkeligha när idher / så låta the idher icke finnas fåfenga eller vthan frucht / j wårs HErras Jesu Christi kundskap. Men huilken thenna icke haffuer / han är blind och seer intet / och haffuer förgätet / at han war reen giord aff the synder som han förra hadhe.

Therföre kåre brödher / Legger idher heller winning om at j gören idhor kallelse och vthkorelse fast / Ty om j thet gören / så fallen j icke någhon tijdh / Ty j så måtto bliffuer idher rijkeligha giffuin ingången j wårs HErras och Frelsares Jesu Christi ewigha Rike.

Therföre wil iagh icke haffua fördragh / at förmana idher altijdh här om / åndoch j thet weten och åren stadfeste j thenna närwarandes sanning. Ty iagh menar thet wara tilbörlighit / så lenge iagh är j thenna hyddo / at vpweckia och förmana idher. Ty iagh weet / at iagh skal snarligha affleggia thenna mina hyddo / såsom ock wår HErre Jesus Christus haffuer migh kungiordt. Men iagh wil winleggia migh / at j effter min dödh skolen behålla thetta j åminnelse.

Ty wij haffue icke efterfolgdt någhra kloka fabeler / tå wij kungiordom idher wårs HErras Jesu Christi krafft och tilkommelse. Vthan wij haffue sielffue seedt hans herligheet / tå han fick aff Gudh Fadher åro och prijs / genom ena röst som til honom skeedde aff then stora herligheten / så lydhandes / THENNE är min elskelighe Son / j hwilkom iagh haffuer itt gott behagh.

behagh. Och thenna röst hörde wÿ komma aff himmelen / tå wÿ worom medh honom på thet helgha berghet.

Wÿ haffuom itt fast prophetiskt ord/Och j gören wel at j achten ther på/ lÿka som på itt liws som skÿn vthi itt mörkt rwm / så lenge thet daghas och morghonstiernan vpgåår j idhor hierta. Och thet skole j först weta/ at ingen prophetia j Scrifftenne / skeer aff eghen vthlegning. Ty ingen prophetia är än nu framkommen aff menniskio wilia. Vthan the helgha Gudz menniskior haffua talat/rörde aff them helgha Anda.

II. Capitel.

MEn falske Propheter woro ock jbland folcket/som ock jbland idher warda skola falske Lärare / Hwilke medh jbland införa skola förderffueligh partÿer/och förneka HErran som them köpt haffuer. Och skola föra offuer sigh sielffua een hastigh fördömelse. Och monge skole efterfölia theras förderff. Genom hwilka sanningennes wägh bliffuer försmådd/ och vthi girigheet medh dichtat ord/ skola the handla medh idher. Hwilkom domen nu lenge sedhan icke seen är / och theras fördömelse soffuer icke.

Ty haffuer Gudh icke skonat Änglomen som syndadhe / vthan haffuer them medh mörkersens kådhior nedherkastat til heluetes /offuerantwardandes til at förwaras til domen. Och haffuer icke skonat then förra werldenne/ Gene.7.
Vthan bewarat Noe retferdighetennes Predicare sielff ottonde / och låt flodhñ gå offuer the ogudhachtighas werld. Och haffuer giordt the städher Sodoma och Gomorra til asko/vmstört och fördömt them/ Och satt för itt effterdömelse thĩ ogudhachtighom som sedhan kõma skulle. Och haffuer frelst thñ retferdigha Lot/som war plåghat aff skemligha menniskior/genom theras skörachtigha vmgengelse. Ty effter han war retferdigh och boodde jbland them/ och moste doch sådana see och höra/plågadhe the daghligha then retferdigha siälena med sina onda gerningar. HErren kan frelsa the ogudhachtigha vthaff frestelsen/men behålla the oretferdigha til Domedag/til at pinas. Gene.19.

Men alramest them som wandra effter kötet vthi orenom lusta/och försmå Herskapet/offuerdådighe / eensinnadhe / och intet rådhas försmådha Wellighetерna. Ändoch Änglanar som j krafftenne och starckhetenne större åro /icke dragha kunna then försmådheligha domen emoot sigh aff HErranom. Men the åro såsom the oförnufftigha diwr / som aff naturen ther til födde åro/ at the skola fångat och slachtat warda. Försmådha thet the intet förstå /och skola vthi sitt förderffueligha wesende förgåås / och få oretferdighetennes löön.

The hållat för wellust/at the leffua j timeligha kråseligheet/the åro slemheter och skamflecker / Pråla aff idhra gåffuor / slösa medh idhart / haffua ögonen full medh horerÿ/ låta icke förmena sigh syndena. Och locka til sigh the ostadigha siälar / haffua sÿn hierta genomöffuat j girigheet / Förbannat folck/ offuergiffua retta wäghen/och gå wille/och efterfölia Balaams Bosor sons wägh/hwilken elskadhe wronghetẽnes löön. Men han bleff straffat för sÿn wrongheet / thet stumma arbetes diwret taladhe med menniskio röst/ och förtoogh Prophetens galenskap. Numer.24.

The åro källor vthan watn / och molnskyyr som aff wädhret driffuas/ hwilkõ förwarat är itt swart mörker til ewig tÿdh. Ty the tala stolt ord /som åro fåfeng. Och jgenom otucht locka them til köttligh lusta / som retzligha vndslopne woro / och än nu wandra j wilfarelse/ Och loffua them frÿheet/ ändoch the sielffue åro förderffuelsens tienare/Ty aff hwem näghor offuerwunnen warder/ hans tienare är han worden. Ty sedhan the genom HErrans och

(otucht) Såsom skeer genom Echteskaps förbodh Aff hwilko hela werlden vpfylles medh slemt leffuerne och grufueligho:n köttzlighom syndom.

rans och Frelsarens Jesu Christi kundskap vndflydt haffua werldennes oreenligheet /och haffua åter beweffuat sigh ther vthi / och åro offuerwunne/är them thet yttersta werre wordet/än thet första. Och hadhe them bätre warit intet förståndet retferdighetennes wägh / än / sedhan the förstodho / wenda sigh jfrå thet helgha bodhet / som the anammat hadhe. Them är wedherfarit thet som för itt sant ordspråk plåghar säyas / Hunden gåår åter
.26. til sina spyio. Och / Swÿnet som twaghet är/sölar sigh åter j trecken.

III. Capitel.

THetta är nu then andra Epistlen / som iagh scriffuar idher til / mine käreste / j hwilko iagh vpwecker och förmanar idhart rena sinne / at j ihogkommẽ the ord som tilförenna sagd åro aff the helgha Propheter / och teslikes wårt bodh/ wÿ som årom HErrans och Frelsarens Apostlar.

Och weter thet j förstonne / at j yttersta dagharna warda kõmande bespottare / som wandra effter sin eghen
1. lusta / och säya/ Hwar är nu thet löffte om hans tilkommelse? Ty jfrå then dagh fädhernar åro affsompnadhe / bliffuer alt såsom thz aff creaturens begynnelse warit haffuer. Men sielffwiliandes wilia the icke weta / at himme-
7. len haffuer ock warit j förtÿdhen / och iorden aff watnet / och j watnena bestånd hafft genom Gudz ord / Likwel wardt på then tÿdh werlden genom the samma/ medh flodhenne förderffuat. Sammalũda ock nu himlanar och iorden /warda genom hans ord spaard / at the skola warda eeldenom förwarat til Domedagh / tå the ogudhachtigha menniskior fördömas skola.

(bespottare) The hwarken trodde itt eller annat./ leffua som them tyckes.

Men itt skal idher icke fördoldt wara / mine käreste / At en dagh för HErranom / är såsom tusende åår / och tusende åår såsom en dagh. HErren fördröyer intet sitt löffte / såsom somlighe mena thet wara fördröyelse. Men han haffuer tolamodh medh oss / Och wil icke / at näghre skola förgåås / vthan at hwar och en wender sigh til båtring. Men HErrans dagh warder kommande såsom en tiwff om natten / Och tå skal himmelen medh een stoor hastigheet förgåås / och Elementen skola försmelta aff heta / Och iorden med the werck som ther på åro / skola aff brennas. NB.

Effter nu alt thetta skal förgåås / hurudana bör idher tå wara vthi helighr vmgengelse och gudhachtigheet? Så at j wenten och åstunden effter Gudz dags tilkommelse. J hwilkom himlanar aff eeld förgåås skola / och
65. Elementen försmelta aff heta. Men nyia himlar och een nyy iord wentom wÿ effter hans löffte / ther retferdigheet vthi boor.

Therföre / mine käreste / medhan j thetta weten / så legger idher winning om / at j obesmittadhe och ostraffelighe för honom finnas måghen j fridh. Och wår HErras Jesu Christi tolamodh rekner för idhra saligheet / Såsom ock wår käre brodher Paulus / effter then wÿsheet som honom giffuin är / haffuer scriffuit idher til / såsom han ock j all breff talar om sådana stycker / Jbland hwilka är mykit som är swårt til förstå / thet the olärde och lööśachtighe förwerra / såsom ock andra Scriffter til sÿn eghen förtapelse.

Men j mine käreste / medhan j weten thet tilförenna / så förwaren idher / at j icke förförde warden genom the ogudhachtigas wilfarelse / samt medh them / och fallen jfrå idhor eghen stadigheet.
Vthan wexer j nådhenne / och wårs HErras
och Frelsares Jesu Christi kundskap.
Honom ware åra / nu och til
ewigh tÿdh / Amen.

Förspråk på the tree S. Johannis Epistler.

Then första S. Johannis Epistel / är een retsinnigh Apostolisk Epistel / och skulle medh retto fölia strax effter hans Euangelium. Ty lijka som han j Euangelio driffuer troona / så motar han ock nu j thenna Epistlen them som beröma sigh aff troonne vthan gerningar. Och lärer margfalleligha / huru gerninganar icke vthebliffua ther troon är. Bliffua the ock vthe / så är icke troon retsinnigh / vthan är lögn och mörker. Men thetta gör han icke medh driffuande på Laghen / såsom S. Jacobs Epistel gör / Vthan vpwecker och lockar oss til kärleek / at wij skole elska / såsom ock Gudh oss elskat haffuer.

Han scriffuar ock ther vthi hårdeligha emoot the Cherinther / och emoot Antichrists anda / then tå allaredho begynte neka Christum wara kommen j lekamenen. Hwilket nu alramest på ferde är. Ty ändoch man icke vppenbarligha medh munnen nekar Christum wara kommen j lekamenen / Så neka the doch honom medh hiertat / medh låro och leffuerne. Ty then ther wil medh sina gerningar from och saligh warda / han förnekar noogh Christum. Effter Christus är för then skul kommen j lekamenen / at han oss vthan wåra gerningar / allenast genom sin blodh skulle froma och saligha göra.

Och så strijdher thenna Epistel / bådhe emoot them som aldeles wilia vthan gerningar wara j troonne / Och emoot them som medh gerningar wilia frome warda. Och behåller oss på retta medhelwäghen / at wij genom trona frome / och ifrå syndenne löse warde. Och sedhan när wij ock nu frome äre / öffuom oss j godha gerningar och kärlekenom / för Gudz skul aff frij wilia / ingen ting sökiandes ther medh.

The andra twå Epistler äro icke Läroepistler / vthan äro Exempel aff kärlekenom och troonne. Och haffua ock så en rett Apostolisk anda.

S. Johannis

Första Capitel.

Thet som war aff begynnelsen / thet wij haffue hördt / thet wij haffue seedt medh wår ögon / thet wij haffue beskodhat / och wåra hender handterat haffua aff lijffzens ord / Och liffuet är vppenbarat / och wij haffue seedt / och witnom / och kungörom idher thet ewigha liffuet / Hwilket war när Fadhren / och är oss vppenbarat. Huadh wij haffue seedt och hördt / thet förkunnom wij idher / På thet ock j skolen haffua selskap medh oss / och wårt selskap skal wara med Fadhrenom och hans Son Jesu Christo. Och thetta scriffue wij idher / På thet idhor glädhe skal wara fulkommen.

Och thet är bebodhelsen / som wij haffue hördt aff honom / och förkunnom idher / at Gudh är itt Liws / och intet mörker är j honom. Om wij säye oss haffua selskap medh honom / och wandrom j mörkret / tå liughom wij / och görom icke sanningen. Men wandrom wij j Liuset / såsom han är j liuset / tå haffue wij selskap inbyrdes / och Jesu Christi hans Sons blodh / renar oss aff alla synder. Säye wij at wij haffue ingen synd / tå bedraghe wij oss sielffua / och sanningen är icke j oss. Men om wij bekenne wåra synder / han är trofast och rettwijs / at han förlåter oss wåra synder / och renar oss aff alla oretferdigheet. Men säye wij at wij haffuom intet syndat / tå göre wij honom til liughare / och hans ord är icke j oss.

II. Capitel.

Mijn barn / Thetta scriffuar iagh idher / at j skolen icke synda. Och om någhor syndar / tå haffue wij en Förswarare när Fadhrenom / Jesum Christum / then retferdigh är / Och han är försoningen för wåra synder / Icke allenast för wåra / vthan ock för hela werldennes. Och ther på wete wij / at wij kennom honom / om wij hålle hans bodh. Then ther säghe / Jagh kenner honom / och håller icke hans bodh / han är en liughare / och j honom är icke sanningen. Men then som håller hans ord / j honom är sannerligha Gudz kärleek fulkomlighen / Och ther på wete wij / at wij årom j honom. Then ther säghe sigh bliffua j honom / han skal ock wandra såsom han wandradhe.

Brödher /

Brödher/Jagh scriffuar idher intet nytt bodh/vthan thet gamla bodhet som j hafft haffuen aff begynnelsen. Thet gamla bodhet är thet ord / som j haffuen hördt aff begynnelsen. Äter scriffuar iagh idher itt nytt bodh / thet sant är j honom och j idher / Ty mörkret är förgånget / och thet sanna liwset lyser nu. Then som sägher sigh wara j liwset / och hatar sin brodher / han är än nu j mörkret. Then ther elskar sin brodher / han bliffuer j liwset/och ingen förarghelse är j honom. Men then som hatar sin brodher/ han är j mörkret/och wandrar j mörkret/och weet icke hwart han gåår/Ty mörkret haffuer förblindat hans öghon.

Jagh scriffuar idher/ kära barn / at idher skola synderna förlåtna warda för hans nampn skul. Jagh scriffuar idher j fädher / Ty j haffuen kendt honom som är aff begynnelsen. Jagh scriffuar idher j ynglingar / Ty j haffuen offuerwunnet then Onda. Jagh scriffuar idher j barn / Ty j haffuen kendt Fadhren. Jagh haffuer scriffuit idher j fädher / Ty j haffuen kendt honom som är aff begynnelsen. Jagh haffuer scriffuit idher j ynglingar / Ty j ären starcke/och Gudz ord bliffuer j idher / och haffuen offuerwunnet then Onda.

Elsker icke werldena/ icke heller the ting j werldenne äro. Then ther elskar werldena/j honom är icke Fadhrens kärleek. Ty alt thet som är j werldenne (nemligha/köttzens begärelse/och öghonens begärelse/och högferdigt leffuerne) thet är icke aff Fadhrenom / vthan aff werldenne. Och werlden förgåås och hennes luste/ Men then som gör Gudz wilia/han bliffuer ewinnerligha.

Kära barn/nu är then ytterste tijdhen / Och såsom j haffuen hördt / at Antichrist skal komma / Ja/ nu äre allaredho monge Antichrister wordne/ Och ther aff wete wij/at then ytterste tijdhen är nu. The äro vthgångne aff oss/men the woro icke aff oss. Hadhe the warit aff oss/ tå hadhe the jw bliffuit när oss. Men på thet the skulle bliffua vppenbare / at the äro icke alle aff oss.

Men j haffuen smörielse aff them Heligha/och weten alt. Jagh haffuer icke scriffuit til idher/ såsom til them ther icke weta sanningen/ Vthan såsom til them som henne weta/ Och at all lögn icke är aff sanningenne. Hoo är en liwghare/vthan then som nekar at Jesus är Christus ? Then är Antichrist/ som nekar Fadhren och Sonen. Hwar och en som nekar Sonen/han haffuer icke heller Fadhren. Hwadh j nu hördt haffuen aff begynnelsen/ thet bliffue j idher/ Om thet bliffuer j idher/ som j hördt haffuen aff begynnelsen/så skolen ock j bliffua j Sonenom och Fadhrenom. Och thetta är thet löffte som han oss loffuat haffuer/ ewinnerlighit lijff.

Thetta haffuer iagh scriffuit til idher / om them som förföra idher. Och then smörielse som j haffuen fått aff honom/bliffuer j idher. Och j behöffuen icke/at någhor lärer idher / Vthan såsom smörielsen lärer idher om all ting/ så är thet sant och icke lögn. Och som hon haffuer lärdt idher / så bliffuer j henne. Och nu/kära barn/bliffuer j honom/ at när han vppenbarat warder/ måghe wij haffua förtröstning / och icke komma på skam för honom j hans tilkommelse. Om j weten at han är retferdigh / så skolen j ock thet weta/at hwar och en som rett gör/han är född aff honom.

III. Capittl.

S Eer til hurudana kärleek Fadhren haffuer bewijst oss/ at wij kalles Gudz barn. För then skul kenner intet werlden idher/ Ty hon kenner intet honom. Mine käreste/Wij äre nu Gudz barn/och thet är icke än vppenbart hwadh wij warda skole. Men thet wete wij / när han bliffuer vppenbar / tå wardom wij honom lijke/Ty wij få see honom såsom han är.

Och hwar och en som haffuer thetta hopp j honom / han renar sigh / såsom han ock reen är. Hwar och en som gör synd / han gör ock orett / och synd är orett. Och j weten at han war vppenbarat/på thet han skulle borttagha våra synder/och ingen synd är j honom. Hwar och en som bliffuer j honom/ han syndar icke/Hwar och en som syndar / han haffuer icke seedt honom/ icke heller kendt honom.

Kära barn/Låter ingen bedragha idher. Then som gör rett/han är retferdigh/såsom ock han retferdigh är. Then ther gör synd / han är aff dieffuulen/ Ty dieffuulen syndar aff begynnelsen. Och för then skul vppenbaradhes Gudz Son / at han skulle nedherslå dieffuulsens gerningar. Hwar och en som född är aff Gudhi/han gör icke synd/Ty hans sädh bliffuer j honom/ och han kan icke synda/Ty han är född aff Gudhi. Ther på kener man/hwilke Gudz barn / eller hwilke dieffuulsens barn äro. Hwar och en som icke gör rett/han är icke aff Gudhi/Och then som icke elskar sin brodher.

han. 13. ne. 4. Ty thetta är thet bodhskap som j haffuen hördt aff begynnelsen / at wij skole elskas inbyrdes. Icke såsom Cain/ som war aff them Onda/ och sloogh sin brodher jhiäl. Och för hwars skul sloogh han honom jhiäl ? Ty hans gerningar woro onda / Men hans brodhers gerningar retferdigha. Förundrer icke/ mine brödher /om werlden hatar idher/ Wij wete at wij ärom förde jfrå dödhen til liffuet/ Ty wij elskom brödherna. Then ther icke elskar brodhren / han bliffuer j dödhenom/ Hwar och en som hatar sin brodher/ han

att. 5. är en mandråpare/ Och j weten at hwar och en mandråpare haffuer icke ewinnerlighit lijff bliffuandes j sigh.

Ther på kennom wij kärleken/at han haffuer låtet sitt lijff för oss/ Och skolom ock wij låta wårt lijff för brödherna. Then som haffuer thenna werldz godz / och seer sin brodher wara nödstelt / och sluter sitt hierta til för honom / Huru bliffuer Gudz kärleek j honom ? Mijn barn /Elskoms icke medh ordom eller medh tungonne/vthan medh gerning och sanning.

Ther aff wete wij/ at wij ärom aff sanningenne / och kunnom stilla wår hierta för honom / at om wårt hierta fördömer oss / tå är Gudh större än wårt hierta/och weet all ting. Mine käreste/Om wårt hierta fördömer oss icke/tå haffue wij een förtröstning til Gudh/at wij få aff honom alt thz wij bidhie/Ty wij hållom hans bodh/och görom thet honom liufft är.

Och thetta är hans bodh/at wij skolom troo på hans Sons Jesu Christi nampn/och elska oss inbyrdes/såsom han oss budhit haffuer. Och then ther håller hans bodh/han bliffuer j honom/och han j honom. Och ther aff wete wij/ at han bliffuer j oss/ aff Andanom som han oss giffuit haffuer.

IIII. Capitel.

M Ine käreste/ J skolen icke troo hwar och en anda / Vthan pröffuer andanar om the äro aff Gudhi / Ty monge falske Propheter äro vthgångne j werldena/Ther på skolen j kenna Gudz Anda. Hwar och en ande som bekenner/at Jesus Christus är kommen j köttet/han är aff Gudhi. Och hwar och en ande som icke bekenner/at Jesus Christus är kommen j köttet/ han är icke aff Gudhi. Och thet är Antichrists ande/ aff hwilkom j haffuen hördt/at han skulle komma/Och är nu allaredho j werldenne.

Kära barn/ J ären aff Gudhi/och haffuen offuerwunnet them/ Ty then som är j idher/han är större än then som är j werldene. The äro aff werldenne/ Therföre tala the aff werldenne / och werlden hörer them. Wij ärom aff Gudhi/Then som kenner Gudh/han hörer oss. Then som icke är aff Gudhi/ han hörer oss intet. Ther aff kenne wij sanningennes Anda/och willonnes anda.

Mine kåreste/Elskom oss inbyrdes/Ty kårleken år aff Gudhi. Och huar och en som elskar/han år födt aff Gudhi/ och kenner Gudh. Then som icke elskar/han kenner icke Gudh/Ty Gudh år kårleken. Ther på år Gudz kårleek til oss vppenbar worden/at Gudh haffuer sendt sin eenda Son j werldena/at wij skolom leffua genom honom. Ther vthi ståår kårleken/ Icke thet wij haffuom elskat Gudh/Men thet han haffuer elskat oss/ och sendt sin Son til een försoning för wåra synder.

Mine kåreste/Haffuer Gudh så elskat oss/ så skolom ock wij elskas inbyrdes. Ingen haffuer någhon tijdh seedt Gudh. Om wij elskoms inbyrdes/ så bliffuer Gudh j oss/ och hans kårleek år fulkommen j oss. Ther på kennom wij/at wij bliffuom j honom/ och han j oss/ at han haffuer giffuit oss aff sinom Anda. Och wij såghom och betyghom/at Fadhren haffuer sendt Sonen/werldenne til en Frelsare. Hwar och en som bekenner/ at Jesus år Gudz Son/j honom bliffuer Gudh/ och han j Gudhi. Och wij haffue kendt och troodt then kårleek/ som Gudh haffuer til oss.

Gudh år kårleken/och then som bliffuer j kårlekenom/han bliffuer j Gudhi/ och Gudh j honom. Ther på år kårleken fulkommen medh oss/ at wij måghom haffua een förtröstning på Domedagh/ Ty såsom han år/ så årom ock wij j thenna werld. Reddhoghe år icke j kårlekenom/ vthan fulkommeligh kårleek vthdriffuer reddhoghan/ Ty reddhoghen haffuer pino. Men then ther rådhes/han år icke fulkommen j kårlekenom.

Elskom honom/ Ty han haffuer först elskat oss. Om någhor sågher/ Jagh elskar Gudh/och hatar sin brodher/han år en liughare. Ty then ther icke elskar sin brodher som han seer/Huru kan han elska Gudh som han icke seer? Och thetta bodhet haffue wij aff honom/ At then ther elskar Gudh/ han skal ock elska sin brodher.

V. Capitel.

> ꝺ (Anden år sannin.) Ther Anden år/ ther år ingen skrymtan/ men alt år medh honom retsinnigt/ sanferdigt/ thet han talar/gör/lefuer. Ther Anden icke år/ ther år skrymterij och lögn.

Hwar och en som troor at Jesus år Christus/han år födt aff Gudhi. Och hwar och en som elskar honom som födde/ han elskar ock then som födder år aff honom. Ther på wete wij/ at wij elskom Gudz barn/ når wij elskom Gudh/ och hållom hans bodh. Ty thet år kårleken til Gudh/at wij hållom hans bodh/och hans bodh åro icke swåår. Ty alt thet som år födt aff Gudhi/thet offuerwinner werldena. Och thenne år seghren som offuerwinner werldena/ wår troo. Men hoo år then som offuerwinner werldena/ vthan then som troor/at Jesus år Gudz Son?

> ‡ (the try åro itt) Thet år/ Ther thet ena år/ ther år ock thet andra/ Ty Christi blodh/ döpelse/ och then helghe Ande/betygha och predica Euangelium för werldenne/ och j huars och eens samwet som troor/ j så måtto/ at han kenner och förnimmer/ at han genom watn och Andan retferdig och salig warder/ genom Christi blodz förwerff.

Thenne år then som kommer medh watn och blodh/ Jesus Christus/ Icke medh watn allena/vthan medh watn och blodh. Och Anden år then som betyghar/at ꝺ Anden år sanningen. Ty tree åro som witna j himmelen/ Fadhren/Ordet/och then helghe Ande/ och the tree åro itt. Och try åro the som witna på iordene/Anden/watnet/och blodhet/och‡the try åro itt. Huar wij nu anamme menniskiors witnesbyrd/ Gudz witnesbyrd år större/ Ty thetta år Gudz witnesbyrd/som han witnadhe om sin Son/ Then ther troor på Gudz Son/ han haffuer witnesbyrd j sigh sielffuom. Then ther icke troor Gudhi/ han gör honom til en liughare/ Ty han icke troodde thet witnesbyrd/som Gudh witnadhe om sin Son. Och thet år witnesbyrdet/at Gudh oss giffuit haffuer thet ewigha liffuet/Och thet liffuet år j hans Son. Then Sonen haffuer/han haffuer liffuet/ Then icke haffuer Gudz Son/ han haffuer icke liffuet.

Thetta haffuer iagh scriffuit idher/som troon j Gudz Sons nampn/ På thet j skolen weta/at j haffuen ewinnerlighit lijff/Och på thet j skolen troo j

Gudz Sons nampn. Och thetta år then förtröstning som wij haffue til honom/ at om wij bidhie någhot effter hans wilia/så hörer han oss. Och effter wij wete/at han hörer oss/ ehwadh wij bidhie/Så wete wij/at wij the böner haffue/ som wij haffuom bidhit aff honom.

Hwar nu någhor seer sin brodher synda någhon synd/icke til dödz/ han må bidhia/ så skal han giffua them liffuet som synda/icke til dödz. Thet år een synd til dödz/ För sådana sågher iagh icke/ at någhor bidhia skal. All orett år synd/År ock somligh synd/icke til dödz.

> (synd til dödz) Synd til dödhen/ år then synd emoot then helgha Anda/ aff hwilko sågs Mat. 12 at hon icke förlåtes.

Wij wete/at then aff Gudhi födt år/han syndar icke/ Vthan then som födt år aff Gudhi/ han förwarar sigh/ Och then Onde kommer icke widh honom. Wij wete/at wij årom aff Gudhi/ och hela werlden år stadd j thet onda. Men wij wete/at Gudz Son år kommen/och haffuer giffuit oss sinne/ at wij kennom then Sanna/ och årom j them Sanna/ j hans Son Jesu Christo. Thenne år sanner Gudh och thet ewigha liffuet. Kåra barn/Wachter idher för affgudharna/Amen.

S. Johannis then andra Epistel.

Then Åldste. Then vthwalda frwnne och hennes barn/ hwilken iagh elskar j sanningen. Och icke iagh allena/ vthan ock alle som sanningen kendt haffua/ för sanningenne skul som j oss bliffuer/ och medh oss wara skal j ewigheet.

Nådh/barmhertigheet/fridh aff Gudh Fadher/och aff HErranom Jesu Christo/ Fadhrens Son/ j sanningenne/och j kårlekenom/ware medh idher.

Jagh år mykit gladh/at iagh haffuer funnet jbland tijn barn/ the ther wandra j sanningenne/ Såsom wij bodhet aff Fadhrenom fått haffue. Och nu bedher iagh tigh frw/ Icke scriffuar iagh tigh såsom itt nytt bodh/ vthan thet wij hadhom aff begynnelsen/ at wij skolom elska oss imbyrdes. Och thetta år kårleken/at wij wandrom effter hans bodh.

Thetta år bodhet som j hördt haffuen aff begynnelsen/ at j wandren ther vthi. Ty monge bedraghare åro inkompne j werldena/ the som icke bekenna Jesum Christum kommen wara j kötet/ Thenne år bedragharen och Antichrist. Seer idher wel före/ at wij icke borttapom thet wij arbetat haffuom/vthan at wij fååm full löön. Hwar och en som offuertrådher och icke bliffuer j Christi lårdom/han haffuer ingen Gudh. Then ther bliffuer j Christi lårdom/han haffuer bådhe Fadhren och Sonen.

> (ingen Gudh) Merck/ at vthan troon på Christum/ år all Gudztienst j hela werldenne förlorat.

Kommer någhor til idher/och icke haffuer thenna lårdomen medh sigh/ vndfåår honom icke j hws/ och helser honom icke heller/ Ty then honom helsar/han år deelachtigh j hans onda gerningar. Jagh haffuer wel
mykit at scriffua idher/ wille iagh doch icke medh paper eller
bleck/ Vthan iagh hoppas at komma til idher/ och
munligha tala medh idher/På thet wår glå-
dhe skal wara fulkommen. Helsa
tigh tinne vthwalda
systers barn/
Amen.

S. Johannis then tridie Epistel.

THen Äldste. Them elskeligha Gaio/then iagh elskar j sanningenne. Min elskelighe/ Jagh vnskar j all stycker at tigh wel gåår och tu helbregda äst/såsom tinne siäl welgåår. Men iagh wardt mykit gladh/ tå brödherna komo och båro witnesbyrd om tina sanning/ såsom tu wandrar j sanningenne. Jagh haffuer ingen större frögd än then/ at iagh hörer mijn barn wandra j sanningenne.

Min käreste/ Tu gör troligha hwadh som helst tu gör emoot brödherna/och the fremmanda som om tin kärleek betyghat haffua in för Församlingen/Och tu haffuer wel giordt/ at tu haffuer them aff foordrat werdeligha för Gudhi. Ty the åro vthfarne för hans nampn skul/ och haffua intet taghet aff Hedhninganar. Så skole wij nu sådana vndfå/ På thet wij sanningennes medhielpare warda måghom.

Jagh haffuer scriffuit Församlingenne/ Men Diotrephes som jbland them wil aff hållen wara/anammar oss intet. Therföre/ når iagh kommer/ wil iagh kungöra hans gerningar som han gör/ Och squalrar emoot oss medh ondom ordom/och låter sigh icke ther med nöya. Sielff anammar han icke brödherna/och förmenar thim som thet göra wilia/och driffuer them vth aff Församlingenne.

Min käreste/Efferfölg icke thet ondt är/ vthan thet gott är. Then ther wel gör/han är aff Gudhi/och then ther illa gör/ han seer icke Gudh. Demetrius haffuer witnesbyrd aff hwar man/ och aff sielffua sanningenne/ Och wij witnom ock/och j weten/ at wårt witnesbyrd sant är. Jagh hadhe mykit til at scriffua/ men iagh wille icke medh bleck och penna scriffua tigh til. Men iagh hoppas snarligha få see tigh/så wilie wij munligha tala medh hwar annan. Fridh ware medh tigh. Wenerna helsa tigh. Helsa tu wenerna hwar widh sitt nampn/Amen.

Förspråk påthen Epistel til the Ebreer.

HÄr til haffue wij hafft the retta och wissa hoffuudhböker j Nyia Testamentet. Men thenna fyra som här efterfölia/ haffua j förtijdhen hafft itt annat anseende. Och först/at thenna Epistlē til the Ebreer/ icke är S. Pauli eller någhors annars Apostels/bewisas ther medh/at j thet ij. Cap. ståår så/ Thenna låran är aff them som sådant sielffue aff HErranom hördt haffua/ in på oss kommen och bliffuen. Aff hwilko är klart at han talar ther om Apostlanar/ såsom en Låriunge/ på hwilken sådana lära jfrå Apostlanar kommen är/til ewentyrs longt effter. Men S. Paulus Galat.j. betyghar mechteligha/at han haffuer sitt Euangelium aff ingen menniskio/ icke heller genom några menniskio/vthan aff Gudhi sielffuom.

Ther offuer haffuer hon en hårdan knwt/ then man nepligha lösa kan/ thet är/ at hon j thet vj. och x. Capit. twert förnekar synda bätring effter döpelsen. Och j xij. sägher han/ Esau haffuer sökt synda bätring/ och haffuer

haffuer doch ingen funnet/ hwilket emoot alla Euangelia och S. Pauli Epistler är. Och ändoch man kan göra ther een glosa på/ lydha likwel orden så klart/ at sådana glosa gör näpligha fyllest. Thet synes såsom een Epistel then tilhopa satt är aff mong stycker/ och icke enahanda ordentligha handlar.

Men ehuru om alt thetta är/ så är thet jw wisseligha een ganska kosteligh Epistel/then om Christi Presterskap mesterligha och grundeligha talar vthu Scrifftenne/ och thet gamla Testamentet herligha och rijkeligha vthlegger. Så at thet klart är/at thet haffuer warit en ganska lärd man/Apostlanars Läriunge/ then aff them mykit lärdt haffuer/ och j troonne mykit förfarē warit/och j Scrifftenne wel öffuat. Och ändoch han icke legger troonnes grundwal/som han sielffuer sägher j vj. Cap. huilket thet retta Apostlaembetet är/ så bygger han doch herligha ther vppå guld/silffuer/ädhla stenar/ som S. Paulus j. Corint. iij. sägher. Therföre skole wij icke sköta/ om han än någhot trää/strå eller höö/ther jband menger/ vthan anamma sådana herligha läro medh alla wyrdning. Vthan at man icke gör henne alstings lijka medh the andra Apostoliska Epistler.

Men hoo henne scriffuit haffuer/är owitterlighit/ och wil wel itt skiffte owitterlighit bliffua/ther ligger ock ingen macht vppå. Wij skole låta oss nöya åt läronne/then ther så fast j Scrifftenne grundat är/ och then ther giffuer itt rett sett och mått/ huru man skal läsa och tractera Srifftena.

Then Epistel til the Ebreer.

Första Capitel.

FOordom taladhe Gudh offta/och j mongahanda måtto til Fädherna genom Propheterna/på thet yttersta j thessē daghar haffuer han talat til oss genom Sonen. Hwilken han satt haffuer til arffuinga offuer all ting/genom huilken han ock werldena giordt haffuer. Hwilken effter han är hans herligheetz sken/och hans wesendes retta belete/ och bäär all ting medh sitt krafftigha ord/och haffuer rensat wåra synder genom sigh sielff/Sitter hā på Maiestetzens höghra sidho j högdenne/Så mykit bätre worden än Änglanar/ som han för them höghre nampn erffdt haffuer.

Psalm.2. Ty/til hwilken aff Änglanar haffuer han någhon tijdh sagdt/ Tu äst
Psalm.89 min Son/ j dagh haffuer iagh födt tigh: Och åter/ Jagh skal warda hans
Psalm.97 Fadher/och han skal warda min Son. Och åter/ tå han införer then förstfödha j werldena/sägher han/ Och alle Gudz Änglar skola tilbidhia honom.
Psal.104. Psalm.45 Men om Änglanar sägher han/Han gör sina Änglar andar/och sina tienare eeldzlogha. Men til Sonen/ Gudh tin stool warar jfrå ewigheet til ewigheet/ tins Rikes spira är een retwijs spira. Tu haffuer elskat retferdigheten/ och hatat oretferdigheten/Therföre haffuer Gudh/tin Gudh smoordt tigh/ medh glädhennes olio meer än tina medhbrödher.

Psal.102. Och tu HERRE grundadhe iordena aff begynnelsen/ och himlanar äro tina henders werck. The skola förgåås/men tu skalt bliffua/Och the skola alle föråldras såsom itt klädhe/ och såsom en klädhnat skalt tu förwandla them/och

them / och the warda förwandladhe. Men tu bliffuer then samme / och tijn åår haffua ingen enda.

Men til hwilken aff Änglanar haffuer han någhon tijdh sagdt / Sett tigh på mina höghra hand / til tess iagh legger tina fiendar tigh til en fotapal: Äro the icke allesammans tienstandar / vthsende til tienst för theras skul som salighetena erffua skola: Psal. 110.

II. Capitel.

THerföre skole wij thes bäter tagha wara på thz oss sagdt är / at wij til ewentyrs icke förderffues / Ty wardt thet ordet fast / som genom Änglanar talat war / och all offuerträdhelse och olydigheet haffuer fått sijn retta löön / Huru skole wij vndfly / om wij sådana saligheet icke achte: Hwilken / sedhan hon först predicat wardt aff HErranom / är kommen in på oss / aff them som thet hördt hadhe / och Gudh haffuer giffuit witnesbyrd ther til medh tekn / Vnder / och mongahanda kraffter / och medh then helgha Andas vthskifftelse / effter hans wilia. Exodi 20.

Ty han haffuer icke vndergiffuit Änglomen then tilkommande werldena ther wij om tale. Men en betyghar enestådz / och sägher / Hwadh är menniskian / at tu tencker på honom: Eller menniskionnes Son / at tu söker honom: Tu haffuer en liten tijdh låtet honom offuergiffuin wara aff Änglanar. Medh åro och prijs haffuer tu krönt honom / och satt honom offuer tina henders werck. All ting haffuer tu lagdt vnder hans fötter. J thet han nu all ting haffuer honom vnderlagdt / haffuer han intet vndantaghet / thet honom icke vnderlagdt är. Doch see wij icke än nu all ting wara honom vnderlagd. Men Jesum / som en liten tijdh haffuer offuergiffuin warit aff Änglanar / see wij för dödzens lijdhande skul krönt wara medh åro och prijs / På thet han aff Gudz nådh skulle smaka dödhen för alla. Psalmo 8.

(offuergiffuin) På Ebreisko lydher thenne Vers så / Tu haffuer offuergiffuit honom en liten tijdh aff Gudhi / Thet är / Tu haffuer förlåtet honom i the tree dagar / tå han leedh / såsom ingen Gudh hadhe warit när honō. Ther icke Gudh är / ther är ock ingen ängel eller någhō hielp aff Gudhi / såsom til förenna / tå han giorde stoor iertekn.

Ty thet höffde honom / för hwilkens skul all ting åro / och genom hwilken all ting åro / then ther mong barn til herligheet fördt hadhe / at han theras salígheetz Höffdinga skulle genom lijdhande fulkommen göra. Effter then som helghar / och the som helgadhe warda / åro alle aff enom. Therföre skemmes han ock icke kalla them brödher / säyandes / Jagh wil förkunna titt nampn minom brödhrom / och mitt j Församlingen prijsa tigh. Och åter / Jagh wil settia mijn tröst til honom. Och åter / Sij / Jagh och barnen som Gudh migh giffuit haffuer. Psalm. 22. Psalm. 18. Esaie 8.

Effter barnen haffua kött och blodh / är ock han thes deelachtigh worden / På thet han skulle genom dödhen nedherleggia honom / som dödhen j wold hadhe / thet är dieffuulen / Och göra them frij / som j alt sitt leffuerne genom dödzens reddhogha moste trälar wara / Ty han tagher ingenstädz på sigh Änglanar / vthan Abrahams sädh tagher han på sigh. Therföre moste han j all stycke wara brödherna lijk / På thet han skulle wara barmhertigh / och en troghen öffuerste Prest för Gudhi / at försona folckens synder. Ty ther aff at han wardt pijnt och frestat / kan han hielpa them som frestas.

(tagher) Thet är / Han toogh alðrigh på sigh änglanatur / vthan mandom / tå han wardt menniskia.

III. Capitel.

THerföre j helighe brödher / som deelachtighe ären vthi then himmelska kallelsen / achter på Apostlen och öffuersta Presten / then wij bekennom / Christum Jesum / hwilken troghen är / honom som honom giordt haffuer (såsom ock Moses) j alt hans hws. Så mykit störrе åro werd än Moses / som han haffuer större åro som hwset bygde / än sielffua hwset.

Ty hwart och itt hws bygges aff någhon / men Gudh är then som all ting giordt haffuer. Och Moses war troghen j alt hans hws / såsom en tienare / the ting til witnesbyrd som framdeles yppas skulle. Men Christus såsom en Son / j sitt Hws / hwilket Hws wij årom / om wij annars förtröstningen / och hopsens berömelse / in til endan fast behålle.

Therföre / såsom then helghe Ande sägher / Jdagh / om j få höra hans röst / så förherder icke idhor hierta. Såsom skeedde j wredhenne på frestelsedaghen j öknenne / tå idhra fädher frestadhe migh / The beпröffuadhe och sågho mijn werck j fyratiyo åår. Therföre wardt iagh wreedh på thetta slechtet / och sadhe / Altijdh fara the wille medh hiertat / men the wiste icke mina wäghar. Så at iagh ock swoor j minne wredhe / The skola icke komma vthi mina roligheet. Seer til / käre brödher / at til ewentyrs vthi någhon idhra icke är itt argt och otroghet hierta / som trädher jfrå leffuande Gudh / Vthan förmaner idher sielffua alla daghar / så lenge thet nempnes / Jdagh / at ingen jbland idher bliffuer förherd genom syndennes bedraghelse. Psalm. 95

Ty wij årom deelachtighe wordne aff Christo / om wij annars tronas som wij begynt haffue / fast behålle in til endan / Emedhan thet sägs / Jdagh / om j få höra hans röst / så förherder icke idhor hierta / såsom skeedde j wredhenne. Ty somlighe som henne hörde / förtörnadhe honom / Men icke alle som farne woro vthaff Egypten genom Mosen. Men hwilkom war han wreedh j fyratiyo åår: War han icke them som syndat hadhe: Hwilkas kroppar förföllo j öknenne: Men hwilkom swoor han tå / at the icke skulle komma in j hans roligheet / vthan them otroghnom: Och wij seem / at the icke kunde ingå / för otroonne skul.

IIII. Capitel.

SÅ låt oss nu fruchta / at wij icke försume thet löffte / som är / at wij skole ingå j hans roligheet / och at jbland oss icke någhor tilbaka bliffuer / Ty thet är ock oss förkunnat så wel som them. Men thet halp them intet / at the hörde ordet / effter the som hörde / satte ther icke troo til. Ty wij som troom / ingåām j roligheten / som han sadhe / Såsom iagh swoor j minne wredhe / The skola icke ingå j mina roligheet.

Och tå the werck fulbordat woro aff werldennes begynnelse / sadhe han eenstadz om then siwnde daghen altså / Och Gudh hwiladhe på siwnde daghen aff all sijn werck. Och åter nu här / The skola icke ingå j mijn roligheet. Gene. 2.

Effter thet är än nu för handenne / at somlighe skola ther ingå / och the som thet j förstonne bebodhat wardt / åro icke kompne ther til / för otroon skul / Legger han åter en dagh före / effter så long tijdh / och sägher genom Dauid / Jdagh / såsom sagdt är / Jdagh / om j hören hans röst / så förherder icke idhor hierta. Ty om Josue hadhe kommet them til roligheet / hadhe han ingalunda om en annan dagh sedhan sagdt. Therföre ståår Gudz folcke een roligheet tilbaka. Ty then som ingången är vthi hans roligheet / han haffuer ock fått hwilo aff sijn werck / såsom Gudh aff sijn. Psalm. 95

Så winleggiom oss nu / at wij måghom inkomma vthi thenna roligheten / På thet icke någhor skal falla vthi samma otroos efterdömelse. Ty Gudz ord är leffuande och krafftigt / och skarpare än någhot tweäggiat swerd / och gåår jgenom / til tess thet åtskilier siäl och anda / ock mergh och been / Och är en Domare offuer tanckar och hiertans vpsååt / och för honom är intet creatur osynlighet / Vthan all ting åro blott och vppenbar för hans öghon. Om honom tale wij.

Effter wij nu haffue en stoor öffuersta Prest / Jesum Gudz Son / som j himmelen faren är. Så låt oss hålla bekennelsen / Ty wij haffue icke en öffuersta Prest / som icke kan warkunna sigh offuer wår swagheet / vthan then som frestat är j all ting / lijka som wij / doch vthan synd. Therföre låt oss tröstelighe framgå til Nådhastolen / at wij måghe få barmhertigheet / och finna nådh / på then tijdh oss hielp behöffues.

V. Capitel.

FOr ty hwar och en öffuerste Prest / then aff menniskiom vthtags / han warder satt för menniskionar j the ting / som Gudhi på röra / at han skal offra gåffuor och offer för synderna / Then ther kan warkunna sigh offuer them / som fåkunnighe äro och wille fara / effter han är ock sielff belagd medh swagheet. Therföre moste han ock / såsom för folcket / så ock för sigh sielff offra / för synder / och ingen tagher sigh sielff äro / vthan then som ock kallat warder aff Gudhi / lijka som Aaron.

Så haffuer ock icke Christus giordt sigh sielff herlighan / at han skulle Psal. 2
warda öffuerste Prest / Vthan then som sadhe til honom / TV ÄST min Psal. 110
Son / J dagh haffuer iagh födt tigh. Såsom han ock annorstädz sägher / Tu äst en Prest j ewigh tijdh / effter Melchisedeks sett. Och haffuer på sins köttz daghar offrat böön och åkallan medh starckt roop och tårar / til honom som honom frelsa kunde jfrå dödhen / och wardt bönhörd / Therföre at han hölt Gudh j wyrdning. Och än tå han war Gudz Son / haffuer han doch aff thy han leedh / lärdt lydhno. Och tå han fulkommen wardt / bleff han allom them som honom lydha / een orsaak til ewigh saligheet / kallat aff Gudhi en öffuerste Prest / effter Melchisedeks sett.

Ther om wij hadhe wel mykit tala / men thet är swårt / effter j ären så oförståndighe. Och j som lenge sedhan skulle warit Lärare / behöffuen åter / at man lärer idher the första bokstaffuanar aff Gudz ord / och at man giffuer idher miölk / och icke stadigh maat. Ty hwem man än nu miölk giffua moste / han är oförfaren j retferdighetennes ord / Ty han är itt barn. Men them som fulkompne äro / tilhörer stadigh maat / the som genom wanan öffuadhe äro j sinnen / til at åtskilia gott och ondt

VI. Capitel.

THerföre wilie wij låta beståå then lärdom / som lydher på begynnelsen til itt Christelighit leffuerne / och tagha thet före / som til fulkomligheten dragher / Icke på nytt leggiandes grunden til bätring aff dödha gerningar / til trona på Gudh / til döpelsen / til lärdom / til henders pålegning / til the dödhas vpståndelse / och til then ewigha domen. Och thet wilie wij gora / om Gudh annars thet tilstådher.

Ty thet är omöghelighit / at the som en gång vplyste äro / och smakat haffua then himmelska gåffuon / och deelachtighe wordne äro aff then helgha Anda / och smakat haffua thet godha Gudz ord / och then tilkommande werldenes krafft / om the aff falla (och på nytt sigh sielffuom korssfesta Gudz Son / och för spott hålla) at the skola igen förnyias til bätring.

Ty iorden som indricker regnet / som offta kommer på henne / och bär them bequemma örter / som henne bruka / hon fåår welsignelse aff Gudhi. Men then torn och tistel bär / hon är odugheligh och närmest förbannelsen / hwilken

sen / hwilkes endalyckt är / at hon skal brennas. Men wij förseе oss / j elskelighe / til idher thet bätre är / och thet salighetenne närmer är / ändoch wij så talom. Ty Gudh är icke oretwijs / at han förgäter idhra gerning och arbete j kärlekenom / som j bewisat haffuen på hans nampn / tå j tienten helghonen / och än nu tienen. Men wij begäre / at hwar och en aff idher then samma flijt bewisar til at hålla hoppet fast alt in til endan / At j icke tröghe bliffuen / vthan theras efterföliare / som genom trona och longmodigheet få thet arff som vthloffuat är.

Ty når Gudh loffuadhe Abrahe / tå han ingen större hadhe / ther han om
22. swäria kunde / swoor han om sigh sielff / och sadhe / Sannerligha / iagh wil welsigna tigh och föröka tigh. Och så / effter han j tolamodh förbijdde / fick han thet som vthloffuat war. Men menniskionar swäria om then ther större är än the / och them emellan bliffuer en ende på alla trättor / om thet stadhfest bliffuer medh en eedh. Men tå Gudh wille rijkeligha bewisa arffuingomē til löfftet sins vpsååtz fastheet / ladhe han ther en eedh vppå / at wij genom tw owikeligh ting (j hwilkom omöghelighit är / at Gudh liugha skulle) ena starcka tröst haffua skullom / wij som ther til flydt haffue / at wij måtte få thz hopp som tilbudhit är / hwilket wij hålle såsom itt säkert och fast wår siäls ankare / thet ock ingåår in til thet som innan för förloten är / tijt Förelöparen för oss ingången är / Jesus / en öffuerste Prest worden til ewigh tijdh / effter Melchisedeks sett.

VII. Capitel.

THenne Melchisedek war Konung j Salem / högsta Gudz Prest / then Abrahe mötte / tå han igenkom jfrå then Ko-
14. nunga slachting / och welsignadhe honom / hwilkom ock Abraham gaff tiyend aff all ting. Först vthtolkas han / retwisonnes Konung / Men sedhan är han ock Salems Konung / thet är / fridzens Konung / vthan fadher / vthan modher / vthan slecht / Och haffuer hwarken begynnelse på daghanar / eller enda på liffuet. Men han är lijk worden widh Gudz Son / och bliffuer Prest j ewigheet.

(vthtolkas) Melchisedek / vthtydhes retferdighetennes Konung. Melchi Salem / vthtydes fridzens Konūg / Ty Christus giffuer retferdigheet och fridh / och hans Rike är retferdigheet och fridh för Gudhi genom trona. Roma. 1. 5.

Men seer huru stoor then är / som ock Abraham Patriarchen gaff tiyend aff bytet. Men Leui söner / tå the Presterskapet anamma / haffua befalning tagha tiyend aff folcket / thet är / aff sina brödher / effter Laghen / än tå the ock aff Abrahams lender kompne äro. Men then / hwilkens slechte icke reknas jbland thm̄ / han toogh tiyend aff Abraham / och welsignadhe honom som löfftet hadhe. Nu nekar thet ingen / at thet som mindre är / tagher welsignelse aff thet som större är.

Och här tagha the menniskior tiyend som dödheliche äro. Men ther betygar han / at han leffuer. Och om iagh så såya skal / Leui / som tiyendena plåghar tagha / wardt ock tiyendat j Abraham / Ty han war än tå j sins fadhers lender / tå Melchisedek honom mötte. Är nu fulkomligheet skeedd genom thz Leuitiska Presterskapet (Ty ther vnder fick folcket Laghen) hwadh behöffde såyas / at en annar Prest vpkomma skulle effter Melchisedeks sett / och icke effter Aarons sett: Ty ther Presterskapet förwandlat warder / ther moste ock Laghen förwandlas. Ty then som thetta sägs om / är aff itt annat slechte / aff hwilko aldrigh någhor skötte Altaret. Ty thet är jw vppenbart / at wår HErre är kommen aff Juda slechte / til hwilkens slechte Moses intet talat haffuer om Presterskapet.

Och är thet än nu klarare / Medhan en annar Prest effter Melchisedeks sett vpkommer / hwilken icke är giord effter köttzligh bodhordz Lagh / vthan

effter oendeligh lijffs krafft / Ty han betyghar / Tu äst en Prest ewinnerligha Psal. 110
effter Melchisedeks sett. Ty ther medh skeer / at then förra Lagh aff kommer
för hennes swagheet och onytto skul (Ty Laghen kunde intet göra ful-
komlighit) och warder itt bätre hopp infördt / genom hwilket wij nalkoms
Gudhi.

Och så mykit meer / at thet icke skeedde vthan eedh / Ty hijne äro vthan
eedh Prester wordne / Men thenne medh eedh / genom then som sadhe til ho-
nom / HERREN swoor / och thet skal icke ångra honom / Tu äst en Prest
ewinnerligha effter Melchisedeks sett. Så mykit bätre Testament haffuer
Jesus vthrettat.

Och hijne äro monge Prester wordne / therföre at dödhen lät them icke
bliffua. Men thenne / effter han bliffuer ewinnerligha / haffuer itt oför-
gengelighit Presterskap. Hwarföre han ock kan ewinnerligha saligha göra
them som genom honom komma til Gudh / och leffuer altijdh / och bedher Roma. 8
altijdh för them.

Ty en sådana öffuersta Prest höff des oss haffua / then ther heligh wore /
oskyllig / obesmittat / skild jfrå syndare / och höghre än himmelen / Hwilken
icke daglígha behöff de såsom the andre öffuerste Prester / först för sina egh-
na synder offra / och sedhan för folckens synder / Ty han giorde thet ena reso /
tå han sigh sielff offradhe. Ty Laghen setter menniskior til öffuersta Prester
som swagheet haffua. Men eedzens ord / som effter Laghen sagdt är / thet
setter Sonen ewigh och fulkomligh.

VIII. Capitel.

MEn summan aff thet wij tale / är thetta. Wij haffuom
en sådana öffuersta Prest / som sitter på höghra handen
på Maiestetzens stool j himmelen / och är en Skaffare off-
uer the heligha håffuor / och offuer thet sanskylligha Taber-
naklet / huilket Gudh vpreest haffuer / och ingen menniskia.
Ty hwar och en öffuerste Prest warder stickat til at offra
gåffuor och offer / Therföre är thet aff nödhen / at thenne
ock någhot haffuer thet han offra skal. Hwar han nu wore på iordenne / så
wore han icke Prest / ther Prester äro / the ther effter Laghen offra gåffuor /
hwilke tiena efftersynenne och skugganom til the himmelska ting / såsom
Mosi aff Gudhi swarat wardt / tå han skulle fulkompna Tabernaklet / See Exodi. 25.
til (sadhe han) at tu gör alt effter then efftersyyn som tigh wijst är på ber- Acto. 7.
ghet.

Men nu haffuer han fått itt bätre embete / såsom han eens bätre Testa-
mentz Midlare är / thet ock på bätre löffte satt är. Ty om thet första hadhe
warit ostraffelighit / hadhe ingalunda wordet sökt rwm til itt annat / Ty han Jerem. 31
straffar thm̃ / och säghe r/ Sij / the daghar skola kõma (sägher HERREN)
at iagh skal fulkompna offuer Jsraels hws och Juda hws itt nytt Testa-
ment / Jcke effter thet Testamentet / som iagh theras fädher giorde / på then
dagh / tå iagh toogh them widh theras hand / at vthföra them aff Egypti
land / Effter the bleffuo icke ståndande j mitt Testament / så haffuer iagh ock
giffuit them vthu mitt sinne / sägher HERREN.

Ty thetta är thet Testament / som iagh wil göra Jsraels huse effter thessa
daghar / sägher HERREN / Jagh wil giffua mijn Lagh vthi theras sinne /
och vthi theras hierta wil iagh scriffua them / Och iagh wil wara theras
Gudh / och the skola wara mitt folck. Och skal ingen lära sin nästa / eller sin
broder / och säya / Kenn HERRAN / Ty the skola alle kenna migh / jfrå then
minsta jbland them / och til then största. Ty iagh warder förblijdkat offuer

theras oretferdigheter och theras synder / och theras ondsko skal iagh icke
meer jhoghkomma. J thet han sägher / Jtt nytt / föråldradhe han thet första /
Thet nu åldrogt och gammalt är / thet är hardt widh endan.

IX. Capitel.

HAdhe ock wel thet första sina retter och Gudztienst och vth-
wertes heligheet. Ty thet fremre Tabernaklet war ther vp-
odi 40 satt / vthi hwilko woro Liwsastakanar och Boordet / och
Skodhobrödhen / Och thetta kalladhes thet Helgha. Men
baak then andra Förloten war thet Tabernaklet / som man
kalladhe thet Alrahelghasta / huilket hadhe thet gyllene Rö-
kelsekaret / och Testamentzens Arck / på alla sidhor beslaghen medh guld / vthi
hwilko war thet gyllene Embar / ther thet himmelsbrödhet vthi war / och
Aarons staff som blomstras hadhe / och Testamentzens Tafflor / Men ther
offuan vppå woro herlighetennes Cherubim / som offuerskygde Nådhasto-
len / aff hwilken stycker på thenna tijdh icke besynnerligha är säyandes.

uit. 16. Tå nu thetta så bereedt war / gingo Presterna altijdh in j thet fremre
Tabernaklet / och vthrettadhe Gudztiensten. Men vthi thet andra / gick alle-
na thñ öffuerste Presten / en tijdh om året / icke vthan blodh / thñ han offra-
dhe för sina eghna och för folckens synder / ther then helghe Ande med betyd-
de / at helighetennes wägh än tå icke vppenbar war / medhan thet första Ta-
bernaklet stoodh. Hwilket war een lijknelse j then tijdhen / j hwilkom gåffuor
och offer offradhes / och kunde icke göra honom fulkommen effter samwe-
tet som then Gudztiensten giorde / allenast medh maat och dryck / och mon-
gahanda twagning och vthwertes heligheet som pålagda woro / in til bä-
tringennes tijdh.

Men Christus är kommen / at han skal wara öffuerste Prester til thet til-
kommande godha / genom itt större och fulkomlighare Tabernakel / thz medh
hender icke giordt är / thet är / thet icke så bygdt är / Jcke heller genom
bockablodh eller kalffuablodh / vthan han är genom sitt eghit blodh ena reso
ingången vthi thet Helgha / och haffuer funnet een ewigh förlosning.

Ty haffuer oxablodh / och bockablodh / och strödd aska aff koonne helghat
the orena / til kötzligh reenheet / huru mykit meer skal Christi blodh / som haff-
uer sigh sielff obesmittat genom then helgha Anda Gudhi offrat / rena wårt
samwet aff the dödha gerningar / til at tiena leffuandes Gudh.

Therföre är han ock nyia Testamentzens Medhlare / På thet the som
kalladhe äro / skulle få thes ewigha arffzens löffte / j thy / at hans dödh gick
ther emellan / til förlosning jfrå the offuerträdhelse / som vnder thet förra
Testamentet woro. Ty hwar itt Testament är / moste ock hans dödh medh
wara / som Testamentet giorde. Ty Testamentet bliffuer gilt genom dödhen /
annars haffuer thet än nu ingen macht / så lenge han leffuer / som Testamen-
tet giorde. Therföre war ock icke thet första stichtat vthan blodh. Ty tå Mo-
odi 24. ses allo folckena föregiffuit hadhe hwart och itt bodhord effter Laghen /
toogh han kalffuablodh och bockablodh medh watn / och purpur vll / och
Hysop / och bestenckte bokena och alt folcket / och sadhe / Thetta är Testament-
zens blodh / thet Gudh haffuer idher budhit. Och teslikes Tabernaklet / och
all kärille ther Gudz tienst plåghade medh göras / bestenckte han samma-
lunda med blodh. Och warda mest all ting effter Laghen reen giord j blodh /
och vthan blodz vthgiutelse skeer ingen förlåtelse.

Så är nu aff nödhen / at the himmelska tings efftersyner skola medh så-
dant renat warda. Men the himmelska tingen moste bätre offer haffua än
thessa woro. Ty Christus är icke ingången j thet Helgha / som medh hender

giordt år (hwilket år een efftersyyn til thet sanskylligha) vthan in vthi sielffo-
ua himmelē/ På thet han skal nu wara j Gudz åsyyn för oss. Icke at han skal
offta offra sigh/såsom öffuerste Presten gick hwart åår in vthi thet Helgha
medh annars blodh / ellies moste han skolet offta lijdha aff werldennes be-
gynnelse. Men nu på werldennes endalyckt / år han en gång vppenbarat
genom sitt eghit offer/til at borttagha syndena.
Och såsom menniskiomen år förelagdt en gång döö/men sedhan domen/
Så år ock Christus ena reso offrat / til at borttagha mongs manz synder. 1. Petri 3
Men en annan gång skal han låta see sigh vthan synd / them som honom
wenta til saligheet.

X. Capitel.

TY Laghen haffuer skuggan aff thet tilkommande godha/
och icke sielffua warelsen. Årligha moste man offra altijdh
enahanda offer/ och kan icke göra them fulborda som thet
offra. Annars hadhe thet återwendt offras / effter the
som så offra/hadhe sedhan intet samwet hafft aff synder/
når the hadhe ena reso warit rene giorde. Vthan ther medh
skeer een åminnelse på synderna hwart åår / Ty omögheli-
ghit år/genom oxablodh och bockablodh borttagha synder. Psal.40
Therföre tå han kommer j werldena/sågher han/Offer och gåffuor haff-
uer tu icke welet/ Men kroppen haffuer tu migh bereedt. Brenneoffer och
syndoffer behagha tigh icke. Tå sadhe iagh/Sij/Jagh kömer / J bokenne år
scriffuit om migh/ at iagh skal göra tin wilia o Gudh. Tilförenna tå han sa-
dhe/Offer och gåffuor/brenneoffer och syndoffer haffuer tu icke welet/ icke
behagha the tigh heller (hwilken effter Laghen offras) Tå sadhe han/Sij/
Jagh kommer/ til at göra o Gudh tin wilia. Ther tagher han thz första bort/
at han thet andra insettia skal/ J hwilkom wilia wij helghade årom ena
reso/ genom Jesu Christi krops offer.
Och hwar och en Prest år insatt/at han daghligha skal sköta Gudztien-
sten/och offta offra enahanda offer/huiken aldrigh kunna borttagha synder.
Men thenne / tå han hadhe offrat itt offer för synderna/thet ewinnerligha
geller/sitter han på Gudz höghra hand och wenter nu / til tess hans owener Psal.110
lagde warda/honom til en fotapal. Ty medh itt offer haffuer han ewinnerli-
gha fulkompnat them som helighe warda.
Thet betyghar oss ock then helghe Ande/Ty tå han tilförenna sagdt ha- Jerem.31
dhe/Thet år thet Testamentet som iagh them göra wil effter the daghar/ så-
gher HERREN/Jagh wil giffua mijn Lagh j theras hierta / och j theras
sinne wil iagh scriffua them / Och theras synder och oretferdigheet wil iagh
icke meer jhoghkomma. Ther nu sådana förlåtelse år / ther år icke meer offer
för synder.
Effter wij nu haffue/ kåre brödher/frijheet / til at ingå vthi thet Helgha
genom Jesu blodh/hwilken han oss bereedt haffuer / til en ny och leffuande
wegh genom Förloten/thet år / genom sitt kött / och haffuom en öffuersta
Prest offuer Gudz Hws. Så låt oss framgå medh itt sanskylligt hierta/vthi
een fulkomligh troo/bestenckte j hiertan jfrå itt ondt samwet / och twagne
om kroppen medh reent watn. Och låt oss hålla hopsens bekennelse owick-
ligha/ Ty han år trofast som thet loffuat haffuer. Och låt oss achta på oss
inbyrdes/til at vpweckia til kårleek och godha gerningar/icke offuergiffuan-
des wår Församling/såsom somlighe för sedh haffua / Vthā förmaner idher
inbyrdes/och thet thes meer/at j seen huru daghen nalkas.
Ty om wij sielffwiliandes syndom sedhan wij förstått haffue sanningen/
tå ståår

tå ståår oss intet offer igen för synderna/ vthan een förskreckeligh domsens
förbijdhelse/och eeldzens nijt/som mootståndarenar förtåra skal. Hoo som
te.17 bryter Mosi Lagh/ han moste döö vthan barmhertigheet effter two eller try
witne. Huru mykit större nepst (menen j) förtienar then/som Gudz Son för-
trampar/och Testamentzens blodh/såsom oreent achtar/genom hwilket han
helghat år/och försmådher nådhennes Anda: Ty wij kennom then som sa-
te.32 dhe/Hemden år mijn/ Jagh skal wedhergellat/sågher HERREN. Och
åter/HERREN skal döma sitt folck. Thet år gråselighit falla vthi leffuan-
de Gudz hender.
Men kommer jhogh the framledhna daghar / j hwilkom j vplyste wo-
ren / och stodhen en stoor törning j bedröffuelsen/endeels tå j sielffue genom
hådhelse och bedröffuelse itt widhunder worden / och endeels tå j selskap ha-
dhen medh them som thet så gåår. Ty j haffuen deelachtighe warit aff the
bedröffuelse som aff minom boyom gingo / och medh frögd lijdhit idhra
åghodelars förskörffling / wetandes at j når idher sielffua båtre och bliff-
uande åghodelar haffuen j himmelen. Så kaster icke nu bort idhra tröst/
som een stoor löön haffuer. Ty tolamodet år idher behooff/På thet j måghē
göra Gudz wilia/och få thet som loffuat år. Ty ån nu en liten tijdh/så kom-
bac.2 mer then som komma skal/och fördröyer icke. Men then retferdighe skal leff-
ua aff troon. Och hwilken sigh vndandragher/ han skal icke behagha minne (vndandragher) Then som icke ståår manligha/vthā wijker bortt / och dragher sigh vndan.
siål. Men wij årom icke the som oss vndandraghe til förtapelse/ vthan aff
them som troo/och frelsa siålena.

XI. Capitel.

MEn troon år een wiss förlåtelse på thet som man hoppas/
ne.1 och intet twiffla om thet man icke seer. Genom henne haff-
ua the gamle fått witnesbyrd.
Genom trona besinnom wij/at werlden år fulbordat ge-
nom Gudz ord/så at alt thet man seer / år wordet aff intet.
ne.4 Genom trona offradhe Abel Gudhi större offer ån Ca-
in/ medh hwilko han fick witnesbyrd/at han war retferdigh / tå Gudh gaff
om hans gåffuor witnesbyrd/Och genom henne talar han ån nu / åndoch
han dödh år.
ne.5 Genom trona wardt Enoch borttaghen/så at han icke skulle see dödhen/
och fanz intet/therföre at Gudh borttogh honom / Ty förr ån han bortta-
ghen war/hadhe han fått witnesbyrd/at han tecktes Gudhi. Ty vthan trona
år omögheligit teckias Gudhi / Ty then til Gudh komma wil / han moste
troo at Gudh år/och at han lönar them som sökia honom.
ne.6 Genom trona åradhe Noe Gudh / och bereedde Arcken til sins hwss sa-
ligheet/tå han fick Gudz befalning om the ting som icke syntes / Genom
hwilken Arck han fördömde werldena/och wardt then retferdigheetz arff-
uinge/som aff troonne år.
ne.12 Genom trona wardt Abraham lydigh/til at vthgå j thet land / som han
få skulle til arffs. Och foor vth och wiste icke hwart han komma skulle.
Genom trona war han en fremling vthi thz landet honom loffuat war/
lijka som vthi itt fremmande land/boodde vthi Tabernakel medh Isaac och
Jacob/som medharffuingar woro til samma löffte. Ty han wente effter en
stadh som grund hadhe/hwilkens Byggiomestare och Skapare år Gudh.
ne.21 Genom trona fick ock Sara krafft til at aff la / och födde offuer sin ål-
ders tijdh/Ty hon hölt honom trofastan som thet loffuat hadhe.
ne.15 Therföre wordo ock aff enom / som j then måtton dödh war / monge
födde/såsom stiernonar på himmelen/ och som sanden år j haffstrandenne/
then otaligh år.

J troonne äro thenne alle dödhe / och haffua doch intet fått aff löfftet / vthan seedt thet fierran effter / och troodt ther vppå / och låtet sigh nöya / bekennandes sigh wara gäster och fremmande på iordenne. Ty the som sådant säya / giffua til kenna at the sökia itt fädhernes land. Och om the hadhe thet meent ther the vthgångne woro / hadhe the wel hafft tijdh at wenda til baka. Men nu begära the itt bätre / thet är / thet himmelska. Therföre skemmes icke Gudh kallas theras Gudh / Ty han haffuer bereedt them en stadh. Exodi 3.

Gene. 22. Genom trona offradhe Abraham Jsaac / när han försökt wardt / och offradhe eenda sonen / tå han hadhe fått löfftet / om hwilken sagdt war / Vthi Jsaac skal tigh tijn sädh kallat warda. Och tenckte at Gudh kunde ock wel vpweckia jfrå the dödha / ther aff toogh han ock honom igen til een lijknelse.

Gene. 27. Genom trona welsignadhe Jsaac Jacob och Esau om tilkommande ting. Gene. 48. Genom trona tå Jacob dödde / welsignadhe han bådha Josephs söner / Och tilbadh thet öffuersta på hans spiro.

Gene. 50. Genom trona / tå Joseph döö skulle / taladhe han om Jsraels barns vthgång / Och gaff befalning om sijn been.

Exodi 2. Genom trona wardt Moses fördold j tree månadher aff sina föräldrar / tå han född war / therföre at the sågho / at han war itt deghelighit barn / och fruchtadhe intet Konungens bodh.

Genom trona / tå Moses war stoor worden / nekadhe han sigh wara Pharaos dotter son / och wille mykit heller lijdha bedröffuelse medh Gudz folck / än til en tijdh haffua lust j syndenne. Och hölt Christi försmådhelse för större rijkedom / än the håffuor vthi Egypten / Ty han sågh effter lönen.

Genom trona offuergaff han Egypten / intet fruchtandes Konungens wredhe / Ty han hölt sigh widh then han icke sågh / såsom han honom seedt hadhe.

Exodi 12. Genom trona hölt han Påscha / och blodz vthgiutelse / På thet han som drap alt thet förstfödt war / skulle intet komma widh them.

Exodi 14. Genom trona gingo the genom thet Rödha haffuet / såsom på torra landet / hwilket the Egyptier ock försökte / och drunknadhe.

Josue 6. Genom trona föllo muranar j Jericho / tå man j siw daghar om kring gånget hadhe.

Josue 2. Genom trona förgicks icke then skökian Rahab medh the otroghna / tå hon the speyare anammat hadhe medh fridh.

Och hwadh skal iagh meer säya: Tijdhen worde migh förstackot när iagh förtelia skulle / om Gedeon / om Barac / och Samson / och Jephthae / och Dauid / och Samuel / och Propheterna. Hwilke genom trona haffua wunnet Konungarike / giordt retferdigheet / fått löffte / igenstoppat Leyons munn / eeldz krafft vthsleckt / swerdz ägg vndkommet / Äro krafftighe wordne aff swaghetenne / äro starcke wordne j stridhenne / haffua nedherlagdt fremmande härar. Quinnonar haffua igenfått sina dödha vthaff vpståndelsen.

(swaghetenne) Vthi lijdhande äro the krafftighare wordne. 2. Corint. 12 Mijn krafft warder starck j swaghetenne.

Somlighe wordo sönderslagne och haffua ingen förlosning welet anamma / På thet the skulle få vpståndelsen som bätre är. Somlighe haffua lijdhit spott och hudhflengning / och ther til boyor och fängelse / Wordo stenadhe / sönderhugne / genomstungne / dödhe för swerd / haffua gånget j fårskin och geetskin / fattighe / trengde / bedröffuadhe / Hwilkom werlden icke werdigh war / och haffua gått elende j ökner / och j bergh / och j skreffuor / och j iordkulor.

Alle thenne haffua genom trona fått witnesbyrd / och haffua doch icke fått löfftet / Therföre at Gudh hadhe förseedt om oss någhot thet bätre war / at the icke vthan oss skulle fulkompnadhe warda.

Effter

XII. Capitel.

Efter wij nu haffue om oss en så stoor hopp medh witne / låt oss affleggia syndena / som altijdh lodher widh oss / och gör oss trögha. Och låt oss medh tolamodh löpa j then kamp som oss förelagd är / och see på Jesum som trona begynt och fulkompnat haffuer. Hwilken / tå han måtte hafft glädhi / leedh korßet / och achtadhe intet smäleken / och är sittiandes på höghra handen på Gudz stool.

Tencker på honom / som aff syndarom sådana gensäyelse leedh emoot sigh / at j icke tröttens j idhor sinne / giffuandes idher vthoffuer / Ty j haffuen icke än nu alt in til blodz emootståndet / kempandes emoot syndenne / Och haffuen redho förgätit then tröst som til idher talar / lijka som til sijn barn. Min son / förachta icke HERRANS agha / och giff tigh icke vthoffuer / tå tu nepses aff honom. Ty hwem HERREN elskar / then aghar han / Men han gislar hwar och en son / han anammar. …net. 3.

Hwar j nu lijdhen aghan / så biudher sigh Gudh til idher såsom til barn. Ty hwilken är then son / som hans fadher icke aghar: Ären j vthan agha / j hwilkom alle deelachtighe wordne äro / så ären j oechta och icke barn. Haffue wij nu köttzligha fädher som oss agha / och fruchte thm / Skole wij tå icke mykit meer vnderdånighe wara them andeligha Fadhrenom / at wij må leffua: Och hijne haffua aghat oss j någhra fåå daghar effter som thm syntes / men thenne til thet som nyttigt är / at wij måghe få hans helghelse. All aghe synes nu icke wara til frögd vthan til ångest / men sedhan wedhergeller han een fridsam retferdighetennes frucht / them som ther vthi öffuadhe äro.

Therföre lyffter vp idhra lata hender / och trötta knåå / och stigher wiss stegh medh idhra fötter / at icke någhor haltar såsom en oferdigh / vthan heller helbregda warder. Farer effter fridh medh allom / och effter helghelse / vthan hwilken ingen fåår see HErran. Och seer til / at ingen försumar Gudz nådh / at icke vpwexer någhon bitter root / och gör någhot hinder / och monge måtte genom henne besmittadhe warda. At ingen ware en bolare eller oheligh / såsom Esau / hwilken för een måltijdh bortsålde sin förstfödzlorett. Men j weten / at tå han wille sedhan medh arffzrett få welsignelse / wardt han bortdriffuen / och war honom tå intet rwm til någhon boot / ändoch han medh tårar ther effter sökte. …ute, 21.

…odi 19. Ty j ären icke gångne til thet berghet / ther man på tagha kunde / och medh eeld bran / eller til töknonne och mörkret / och stormen / och basuns klanget / och til orda rösten / hwilka the wedhersakadhe / som henne hörde / begärandes / at ordet skulle them jw icke sagdt warda / Ty the förmåtto icke lijdha thet som ther sadhes. Om någhot diwr kom widh berghet / skulle thet stenas eller skiutas jgenom. Och så förskreckeligh war then synen / at Moses sadhe / Jagh är förskreckt och bäffuar.

Vthan j ären kompne til zions bergh / och til leffuandes Gudz stadh / thet himmelska Jerusalem / och til then otaligha Ängla skaran / och til the förstföddas Församling / som j himmelen äro bescreffne / och til Gudh som alla dömer / och til the fulkomligha retferdighas andar / och til nyia Testamentzens Midlare Jesum / och til stenckelse blodhet / som bätre talar än Abels blodh. …ggai 2. …ne, 4.

Seer til / at j icke wedhersake honom som medh idher talar / Ty kunde icke the vndfly som wedhersakadhe honom som taladhe på iordēne / Huru mykit mindre wij / om wij wedhersake honom som aff himmelen talar: Hwilkens röst på then tijdh giorde iordena bäffuande. Men nu loffuar han / och sägher / Än nu en tijdh skal iagh göra bäffuande / icke allena iordena / vthan

ock him-

ock himmelen. Thet han sägher / än nu en tijdh / thet giffuer tilkenna the
tings förwandling som båffua/såsom the ther giord äro / På thet the ting
bliffua skola som obåffuande äro. Therföre effter wij få thet Rike som icke
båffua kan/haffue wij nådh/genom hwilka wij tiene Gudhi / til at teckias Deute.4.
honom medh tuchtigheet och fruchtan. Ty wår Gudh är en förtärande eeld.

XIII. Capitel.

BLiffuer faste j brodherligh kärleek. Förgäter icke at herber- Gene.18.
gha/Ty ther medh haffua somlighe fått Änglar owetandes 19.
til herberghes. Tencker på them som bundne äro/såsom med
bundne/ och på them som bedröffuelse lijdha/såsom the ther
ock aff lekamenē äro. Ächteskapet skal hållas ärlighit jbland
alla/och Ächteskaps säng obesmittat/Men bolare och hoor-
karlar skal Gudh döma. Vmgengelsen ware vthan girigheet/och låter idher Josue 1.
nöya medh thet j haffuen. Ty han sadhe/Jagh skal icke offuergiffua eller för-
låta tigh. Så at wij dristeligha måghe säya / HERREN är min hielpare/ Psal.118.
och iagh wil icke fruchta / Hwadh kan een menniskia göra migh? Tencker på 56.
idhra Lärare / the idher Gudz ord sagdt haffua / och efterfölier theras troo/
skodandes hwadh enda theras vmgengelse hadhe.

Jesus Christus jgåår och jdagh/ och han teslikes j ewigheet. Låter idher
icke vmföras medh mongahanda och fremmande lärdom. Ty thet är gott
at stadfesta hiertat / medh nådhenne / icke medh maten / huilken intet gag-
nat haffuer them / som ther medh vmgått haffua. Wij haffue itt Altare / aff
hwilko the haffua icke macht at äta / som tiena j Tabernaklet. Ty ehwadh
diwrs blodh / som öffuerste Presten för syndenne inbär vthi thet Helgha/the-
ras kroppar vpbrennas vthan lägret. Therföre ock Jesus / på thet han skul- Nume.19.
le helgha folcket medh sitt eghit blodh/haffuer han lijdhit vthan porten. Så
låt oss nu gå vth til honom vthu lägret / och bära hans smäleek / Ty wij
haffue här ingen warachtigh stadh / vthan wij sökiom effter then tilkom-
mande.

Så låt oss nu genom honom altijdh offra Gudhi loffoffer/thet är / lep-
panars frucht / the hans nampn bekenna. Förgäter icke göra wel/och medh-
dela / Ty sådana offer teckes Gudhi. Warer idhra Lärare lydighe / och fölier
them / Ty the waka offuer idhra siälar / såsom the ther rekenskap göra skola /
På thet the mågha thet göra medh frögd / och icke medh suckan / Ty thet är
idher icke nyttigt. Bedher för oss.

Wår tröst är then/at wij itt gott samwet haffue/ och winlegge oss haff-
ua itt gott vmgengelse när alla. Men alramest bedher iagh idher / at j sådant
gören/at iagh medh thet snaresta måtte komma til idher.

Men fridzens Gudh / som igenfördt haffuer jfrå the dödha then stora
Fåraheerdan / genom thes ewigha Testamentzens blodh / wår HErra Je-
sum / han göre idher skickeligha vthi alt gott werck / til at göra sin wilia /
och skaffe vthi idher hwadh honom teckelighit är / genom Jesum Christum /
Hwilkom ware åra aff ewigheet j ewigheet / Amen.

Jagh förmanar idher/käre brödher/ tagher förmanelsens ord til godho /
Ty iagh haffuer idher medh fåå ord tilscriffuit. Weter / at brodhrē Timothe-
us lööös är/medh huilkom / om han snart kommer/wil iagh see idher.
Helser alla idhra Lärare/ och all helghon. Jdher helsa brö-
dherna vthi Walland. Nådh ware medh
idher allom / AMEN.

Scriffuen aff Walland medh Timotheo.

Förspråk

Förspråk på S. Jacobs och S. Jude Epistler.

THenna S. Jacobs Epistel / haffua en part aff the Gamla
förkastat/och icke welet hålla för någhors Apostels scriff-
uelse/ effter hon synes endeels lydha emoot Scrifftenne/
ther hon tileghnar gerningomen retferdighetena etc. Än-
doch S. Paulus/Roma. iiij. och annorstädz / så klarligha
bewisar/ at troon gör menniskiona retferdigha. Så talas
här icke heller om Christum så mykit och så flijteligha /
som thet sigh borde / och eens Apostels embete retzligha
kräffuer / Vthan Laghen driffs här fast och strengeligha /
så gott som alt jgenom.

Doch medhan här inga menniskio stadgar / vthan rena Gudz bodh och
Lagh föregiffuas/ Och then delen behöffues ock vthi een Christeligh För-
samling/kastas thenna Epistel icke så slett bortt/ än tå / at man henne icke
reknar lijka widh the andra böker j Scrifftenne.

Men S. Jude Epistel är (som wel merckias kan) draghen vthu then
andra S. Petri Epistel / och äro orden fast hwar annor lijk. Och talar han
om Apostlanar såsom en Läriunge / longt effter them / Och dragher någhor
ord och ärende in/ther man intet aff finner j Scrifftenne / För hwilka saker
skul / thenna Epistel icke heller kan reknas jbland the retta hoffuudhböker j
Scrifftenne.

S. Jacobs Epistel.

Första Capitel.

JAcobus Gudz och HErrans Jesu Christi tienare.
Them tolff slechtom / som äro här och ther förskin-
gradhe. Helso.
Mine brödher/Håller thet för all glädhe / när j fallen j
mongahanda frestelse/Och weter/at idhor troos bepröff-
uelse gör tolamodh / Men låter tolamodhet haffua itt ful-
bordat werck / På thet j skolen wara fulkompne och hele/
och intet feel haffua.
Hwar nu någhrom jbland idher fattas wijsdom/han
bidhie aff Gudhi / then ther giffuer enfalleligha allom / och förwijter icke /
och han skal honom giffuin warda. Men han bidhie j troonne intet twijflan-
des / Ty then ther twijfflar / han är såsom haffzens wågh / som aff wädhret
driffs och föres. Sådana mēniskia tencke icke/at hon fåår någhot aff HEr-
ranom. En man som twijfflar/är ostadigh j alla sina wäghar.
Men en broder som ringa är/berömе sigh aff sijn vphöyelse/och then som
rijk är aff sijn förnedring/Ty såsom blomstret aff gräset / skal han förgåås.
Solen gåår vp medh heta / och gräset förwisnar / och blomstret faller aff /
och thes sköna fägrind förgåås / Så skal ock then rijke förwisna vthi sina
wäghar.
Saligh är then man som toleligha lijdher frestelse/Ty tå han bepröffuat
är/ skal han få lijffzens krono/then Gudh loffuat haffuer them som honom
elska. Jngen säye/tå han frestat warder / at han aff Gudhi frestat warder/

(twijfflar) Then icke fast är j troonne/ tagher sigh mykit och mongahãda före/ och bliffuer doch icke ther widh/ 2. Tim. 3. Lära altijdh / och komma doch intet til sanningena.

Ty Gudh

Ty Gudh är ingen frestare til ondt / Han frestar ingen. Vthan hwar och en warder frestat / tå han aff sijn eghen begärelse draghen och lockat warder / Ther effter / sedhan begärelsen haffuer afflat / födher hon synden. Men tå synden är fulbordat / födher hon dödhen.

Farer icke wille / mine kåre brödher. All godh gåffua / och all fulkomligh gåffua kommer offuan effter jfrå liwsens Fadher / När hwilkom ingen förwandling är / eller liwss och mörkers vmskifftelse / Han haffuer oss födt effter sin wilia genom sanningennes ord / På thet wij skulle wara förstlingen aff hans creatur.

Therföre / mine kåre brödher / Hwar och een menniskia ware snar til höra / och seen til tala / och seen til wredhe / Ty manzens wredhe gör icke thet rett är för Gudhi.

Legger för then skul bortt alla oreenligheet och alla ondsko / och anammer ordet medh sachtmodigheet / som j idher plantat är / thet idhra siälar kan saligha göra. Men görer ordet / och icke allenast hörer thet / bedraghandes idher sielffua. Ty ther någhor är allenast ordzens hörare och icke görare / han är lijk then man / som sitt lekamligha ansichte skodhar j en speghel / Ty tå han sigh skodhat haffuer / gåår han ther jfrå / och förgäter strax hurudana han war. Men then ther skodhar vthi frijhetennes fulkomligha Lagh / och bliffuer ther vthi / och är icke en glömsker hörare / vthan en görare / then samme warder saligh vthi sijn gerning.

Hwar nu någhor jbland idher låter sigh tyckia / at han tienar Gudhi / och icke styrer sina tungo / vthan bedragher sitt hierta / hans Gudztienst är fåfeng. Thetta är för Gudhi och Fadhren een reen och obesmittat Gudztienst / sökia fadherlöös och modherlöös barn och ånkior / vthi theras bedröffuelse / och behålla sigh obesmittat aff werldenne.

II. Capitel.

Mine brödher / Håller thet icke ther före / at troon på Jesum Christum wår HErra til herlighetena / kan lijdha personers anseende. Ty om vthi idhra Församling kôme en man medh en gullring / och medh en herligh klädhnat. Komme ock en fattigh man j snypligh klädhnat / och j såghen på then som haffuer the herligha klädhen / och sadhen til honom / Sitt här wel. Och them fattigha sadhen j / Statt ther / eller / sitt här widh mina fötter / Och betencken thet icke rett / vthan warden domare / och gören en ond åtskilnat.

Hörer til mine kåre brödher / Haffuer icke Gudh vthwaldt the fattigha j thenna werldenne / the ther rijke woro på trona / och arffuingar til Riket som han loffuat hadhe them som honom elska: Men j haffuen förachtat then fattigha. Förtryckia icke the rijke idher medh wold / och dragha idher fram för retten: Försmådha icke the thet godha nampnet / ther j aff nemde ären: Leuit 19.
Fulborden j then Konungsligha Laghen effter Scrifften / Elska tin nästa såsom tigh sielff / så gören j wel. Men see j effter personen / tå synden j / och warden straffadhe aff Laghen / såsom offuerträdhare. Ty om någhor håller hela Laghen / och syndar på itt / han är saker til alt. Ty then som sadhe / Tu skalt icke göra hoor / Han haffuer ock sagdt / Tu skalt icke dräpa. Hwar tu nu icke gör hoor / och dräper likwel / åstu Lagsens offuerträdhare. Så taler och så görer / som the ther skola genom frijhetetennes Lagh dömde warda. Ty doom vthan barmhertigheet skal honom offuergå / som barmhertigheet icke giordt haffuer. Och barmhertigheten berömer sigh emoot domen.

Hwadh hielper thet / mine brödher / om någhor sägher sigh haffua trona / och

haffuer doch icke gerninganar: Kan ock troon göra honom saligh: Om en brodher eller syster wore nakot / och fattadhes dagligh födha / och någhon idhra sadhe til them / Gåår j fridh / wermen idher / och mätten idher / och giffuen thẽ likwel intet hwadh lekamenen behöffuer / Hwadh holpe thẽ thet: Så ock troon / tå hon icke haffuer gerninganar / är hon dödh j sigh sielff.

Nu måtte någhor säya / Tu haffuer trona / och iagh haffuer gerninganar / Wisa migh tina troo med tina gerningar / så wil iagh ock wisa tigh mina troo medh mina gerningar. Tu troor at en Gudh är / ther gör tu rett vthi / Diefflanar troo thet ock / och bäffua.

Wilt tu fåfengeligh menniskia weta / at troon vthan gerningar är dödh:
e.22. Wardt icke Abraham wår Fadher aff gerninganar retferdighat / tå han sin son Jsaac offradhe på Altaret: Seer tu / at troon haffuer medwerckat j hans gerningar / och at troon är fulkommen worden aff gerninganar. Och Scrifften är fulkompnat som sägher / Abraham troodde Gudhi / och thet wardt honom reknat til retferdigheet / och wardt kallat Gudz wen. See j nu / at aff gerninganar retferdighas menniskian / och icke aff troonne allena.
ue 2. Sammalunda ock then skökian Rahab / wardt hon icke aff gerningom retferdighat / tå hon vndfick sendningabodhen / och slepte them en annan
e.11. wägh vth: Therföre såsom kroppen vthan anda / är dödh / så är ock troon vthan gerningar dödh.

III. Capitel.

Mine brödher / Fare icke huar man effter at wara Lärare / wetandes / at wij thes större doom få. Ty j mong stycke fele wij alle. Men then ther icke felar vthi itt ord / han är en fulkommen man / och kan regera hela lekamen medh betzl. Sij / wij leggiom hestomen betzl j munnen / at the skola lydha oss / och vmkastom theras hela kropp. Sij ock skepen / ehuru stoor the äro / och aff starckt wädher driffuas / warda the doch likwel vmwend medh itt litet rodher / ehwart Rodermannen wil. Så är ock tungan en kleen lem / och kommer stoor ting åstadh. Sij / en liten eeld huru stoor skoogh han vptender: Och tungan är ock en eeld / een werld full medh orett. Så är ock tungan jbland wåra lemmar / och besmittar hela lekamenen / och vptender all wår vmgengelse / tå hon vptend är aff heluete.

Ty all natur / bådhe diwrs och foglars / och ormars / och theras som j haffuet äro / warder tam / och är tamd aff menniskiors natur. Men tungon kan ingen menniskia tämia / thet oroligha onda / full medh dödheligh förgifft. Medh henne prise wij Gudh och Fadhren / och medh henne bannom wij menniskionar / som äro skapadhe effter Gudz lijknelse. Aff samma munn gåår prijs och bannor. Thet bör icke / mine brödher / så wara. Icke giffuer een kella aff itt holl / bådhe sött och beeskt watn: Icke kan fikonatrådh / mine brödher / bära olio / eller wijnträdh fikon: Så kan ock ingen kella salt och sött watn giffua.

Hoo är wijs och klook jbland idher / han bewise medh sijn godha vmgengelse sina gerningar vthi sachtmodigheet och wijsdom. Om j haffuen bittert nijt och trätto vthi idhart hierta / berömer idher icke / och liwgher icke emoot sanningen / Ty then wijsdom är icke offuan effter kommen / vthan är iordesk / menniskligh och dieffuulsk / Ty hwar nijt och trätta är / ther är ostadigheet och alt ondt. Men then wijsdom som offuan effter är / han är först kysk / och sedhan fridsam / sachtmodigh / låter säya sigh / full medh barmhertigheet och godha fruchter / opartijsk / oskrymteligh. Men retferdighetennes frucht / warder sådd j fridh them som fridh hålla.

Hwadhan

IIII. Capitel.

(lemmar)
Thet är icke settet til at förwerffua åghodelar och rijk warda/ om then ene hatar then andra / affuundas och skinna huar annan/strijda/ girighas/och bedrågha etc.

HWadhan åro örligh och krijgh jbland idher? Aro the icke ther aff / aff idhrom begärelsom som strijdha j idhra lemmar? J begären och fåån intet/ J haffuen affuund och nijt/ och kunnen intet winna/ J strijdhen och örlighen/ och haffuen intet/ therföre at j intet bidhien. J bidhien och fåån intet/ Ty j bidhien illa/ nemligha / at j thet vthi idhra wellust förtåra skolen. J hoorkarlar och hoorkonor/ weten j icke/ at werldennes wenskap är Gudz owenskap? Hoo som werldennes wen wil wara / han warder Gudz owen. Menen j at Scrifften sägher fåfengt? Anden som boor vthi Galat. 5.
idher / begärar emoot hatet / och giffuer rijkeligha nådh.

(rijkeligha)
Medh nijt / slagh / rooff / bedrågherij / skole j intet få thet j begären / Vthan förlier Andan / så få j alla nådh och fulheet.

Så warer nu Gudhi vnderdånighe / Ståår emoot dieffuulen / så flyyr han jfrå idher. Nalkens Gudhi / så nalkas han idher. Rener idhra hender j syndare / och renser idhor hierta j ostadighe. Warer elende och söryer och gråter/ Jdhart löye wende sigh j grååt / och glädhen j sorgh. Förnedhren idher för HERRANOM / så skal han idher vphöya. Förtaler icke hwar 1. Petri 5.
annan / kåre brödher. Then som förtalar sin brodher/ och dömer sin brodher/ han förtalar Laghen och dömer Laghen. Men dömer tu Laghen / så åstu icke Lagsens görare / vthan domare. Ty en är Laggiffuaren / som kan salligh göra/ och fördöma. Hoo åstu som dömer en annan?

Nu wel / j som säyen/ Jdagh eller j morghon wilie wij gå vthi then eller then stadhen / och wilie ther liggia itt åår/ och handla och winna/ Och weten icke hwadh j morghon skee kan. Ty hwadh är idhart lijff? Itt damb äret/ som en liten tijdh warar / och sedhan förswinner. För thet j såya skullen/ Leffue wij / och wil Gudh/ så wilie wij göra thet eller thet. Men nu berömme j idher j idhart hogmodh/ All sådana berömelse är ond. Then ther kan göra gott/ och gör icke/ honom är thet synd.

V. Capitel.

NV wel j rijke/ Gråter och tiuter offuer idhor vselheet som idher offuerkõma skal. Jdhra rijkedomar åro förrotnadhe/ Jdhor klädher åro vpåten aff maal/ Jdhart gull och silffuer är förrostat/ och theras rost skal wara idher til witnesbyrd/ och skal vpåta idhart kött såsom en eeld. J haffuen församlat idher åghodelar j yttersta dagharna. Sij / arbetarenars lőőn som idhart land affborghet haffua / hwilken j them swikligha jfrå hafft haffuen/ ropar/ och theras roop som affbyrgde / är inkommet j HErrans Sabaoth öron. J haffuen leffuat j kråselighet på iordenne/ och hafft idhra wellust/ och vpfödt idhor hierta/ såsom på en Slachtedagh/ J haffuen dömdt och dödhat then retferdigha/ och han haffuer idher intet emootståndet.

(Slachtedagh)
Såsom man slachtar til bryllop / eller til een högtijdh/ Luce 15. Matt. 21.

Så warer nu tolighe/ kåre brödher / in til HErrans tilkommelse. Sij / åkermannen wenter effter then kosteligha iordennes frucht/ toleligha bidhandes/ så lenge han fåår itt morghonregn och afftonregn. Så warer ock j tolighe/ och styrcker idhor hierta/ Ty HErrans tilkommelse är när. Sucken icke kåre brödher/ emoot hwar annan / På thet j icke warden fördömde. Sij/ Domaren är för dörenne. Tagher/ mine brödher / Propheterna för efterdömelse/ til bedröffuelse och tolamodh / hwilke til idher talat haffua j HErrans nampn/ Sij / wij hålle them saligha som lijdhit haffua. Hiobs tolamodh haffuen j hördt/ och HErrans enda haffuen j seedt / Ty HErren är barmhertigh och en förbarmare.

Offuer

Matth. 5. Offuer all ting/ mine brödher/ swärier icke/ huarken widh himmelen / eller widh iordena / eller någhon annan eedh. Men idhor ord skola wara/ Ja/ ja/ Ney/ ney/ På thet j icke skolen falla vthi skrymterij. Lijdher någhor jbland idher bedröffuelse? han bidhie. Ar någhor widh gott moodh? han siunge Psalmar. Ar någhor siwk jbland idher? han kalle til sigh Presterna j Församlingenne/ och låte them bidhia offuer sigh / och smöria medh olio vthi HErrans nampn. Och troonnes bőőn skal hielpa them siwka / och HErren vpretter honom / och om han är stadd j synder / warda the honom förlåtna.

Bekenner inbyrdes synderna then ene them andra / och bedher för idher inbyrdes/ at j helbregda warden. Ty eens retferdigs manz bőőn förmå myckit/ ther hon alffuar är. Helias war een menniskia såsom wij / och han badh
Luce 4. ena bőőn/ at thet icke skulle regna / och thet regnde ock intet på iordena/ j try
3. Reg. 4. åår och sex månadher. Och badh åter / och himmelen gaff regn / och iorden baar sijn frucht.

Kåre brödher / Om någhor jbland idher fore will jfrå sanningen/
och någhor vmwende honom / han skal weta/ at then ther
vmwender en syndare / aff hans wåghars willo/
han frelsar ena siål jfrå dödhen / och
skyler all offuerträdhelse.

S. Jude Epistel.

IVdas Jesu Christi tienare/ Jacobs brodher.

Them kalladhom som j Gudh Fadher helgadhe åro / och j Jesu Christo behåldne.

Mykin barmhertigheet och fridh / och kärleek ware medh idher.

Mine kåreste/ Effter thz iagh toogh migh före scriffua idher til om allas wåra saligheet / syntes migh behöffuas förmana idher medh scriffuelse / at j kempa måtten för trona / som ena reso helghonen föregiffuin war.

2. Petri 2. Ty thet åro någhra menniskior medh jbland inkompna / om hwilka foordom scriffuit war til thetta straff / The åro ogudhachtighe / och dragha wår Gudz nådh til lösachtigheet / och neka Gudh som allena är Herre / och wår HErra Jesum Christum.

Men iagh wil minna idher vppå/ at j en tijdh thetta skolen weta / at tå
Nume. 14. HErren hadhe vthfördt folcket aff Egypten / sedhan förgiorde han them
2. Petri 2. som icke troodde. Och the Anglar som icke behöllo sijn Förstadöme/ vthan offuergåffuo sijn heman/ them förwaradhe han medh ewigha boyor j
Gene. 19. mörkret/ til then stora dagsens doom. Såsom ock Sodoma och Gomorra/ och the städher ther om kring/ hwilke j samma måtto som the/ j skörheet syndat hadhe/ och haffua gånget effter fremmande kött / the åro satte för itt efterdömelse/ och lijdha ewigh eeldz pino. Sammalunda ock thesse drömare som besmitta köttet / förachta Herskapet/ och försmådha Maiestetet.

 Men

Men Michael then Offuerängelen / tå han trätte medh dieffuulen / och disputeradhe medh honom om Mosi krop / toorde han icke vthsäya försmådhelsens doom / vthan sadhe / HERREN straffe tigh. Men thenne försmådha / ther the intet aff weta. Och hwadh the aff naturen / som annor oskåligh diwr weta / thet förwerra the. Wee them / Ty the gå j Cains wägh / och falla j Balaams wilfarelse för lôön skul / och förgåås j Chore vproor. Gene. 4. Nume. 24. Nume. 16

Thesse skamflecker slösa aff idhra gåffuor vthan fruchtan / och födha sigh sielffua / The äro skyyr vthan watn / som driffuas om kring aff wädhret / skallot ofruchtsam trää / twå resor dödh / och medh röter vpryckt. Haffzens willa wåghar / som sijn eghen skam vthskuma / wilfarande stiernor / hwilkom thet swarta mörkret förwarat är j ewigheet. 2. petri 2.

Haffuer ock Enoch then siunde jfrå Adam propheterat tilförenna om thenna / och sagdt / Sij / HERREN kommer medh mong tusend helghon / til at sittia doom offuer alla / och straffa alla them som ogudhachtige äro / för alla theras ogudhachtigha gerningar / medh hwilka the haffua illa giordt / och för alt thet hårda som the ogudhachtighe syndare emoot honom talat haffua. Thenne knorra och klagha altijdh / och wandra effter sin eghen lusta / Och theras munn talar stålt ord / och achta på personer för nytto skul.

(klagha) Thet gåår aldrigh som the wilia / the weta all ting döma och straffa / och intet är them gott noogh / the weta alt bätre.

Men j mine kåreste / Dragher til minnes the ord som tilförenna haffua idher sagd warit aff wårs HErras Jesu Christi Apostlar / at the sadhe idher / Vthi ytersta dagharna skola komma bespottare / the ther gå skola effter sijn eghen ogudhachtigha begärelse. Thenne äro the som partij göra / köttzlighe / icke haffuandes Andan.

Men j mine kåreste / Vpbygger idher sielffua på idhra alrahelghasta troo / genom then helgha Anda / och bedher / och behåller idher j Gudz kärleek / och wenter effter wårs HErras Jesu Christi barmhertigheet til ewigt lijff. Och håller thenna åtskildnat / at j förbarmen idher offuer somligha / Men somligha görer medh fruchtan saligha / och rycker them vthu eelden / hatandes then besmittadha köttzens kiortel. 1. Timo. 4. 2. Timo. 3. 2. Petri 3.

(offuer somligha) Thet är / Somligha tröster / somligha straffer / Doch medh fruchtan / icke medh wold / På thet j måghe frelsa thm vthu then ewigha eeldzens farligheet.

Men honom som förmå förwara idher vthan synd / och stella idher för sitt herligheetz ansichte ostraffeligha / medh frögd / allena wijsom Gudhi wårom Frelsare / ware åra och Maiestet / och welle och macht / nu och j alla ewigheet / AMEN.

S. Johannis

S. Johannis Theologi vppenbarelse.

Första Capitel.

Thetta är Jesu Christi vppenbarelse / then Gudh haffuer giffuit honom / til at förkunna sinom tienarom / hwadh innan kort tijdh skee skal. Och haffuer beteknat och sendt medh sin Ängel til sin tienare Johannem / hwilken betyghat haffuer Gudz ord och witnesbyrd om Jesum Christum / hwadh han seedt hadhe. Saligh är then som lääs / och hörer thenna Propheties ord / och håller thz ther vthi scriffuit är / Ty tijdhen är når.

Johannes / The siw Församlingar j Asia. Nådh ware medh idher / och fridh aff honom som är / och som war / och som komma skal / och aff the siw Andar / som för hans stool äro / och aff Jesu Christo / som är itt troghet witne / förstfödder jfrå the dödha / och en Förste offuer Konunganar på iordenne. Then oss elskat haffuer / och twaghet oss aff wåra synder medh sitt blodh / och giordt oss til Konungar och Prester för Gudhi / och sinom Fadher / Honom ware åra och welle jfrå ewigheet til ewigheet / Amen. Sij / han kömer medh skyyn / och all ögHon skola see honom / och the honom stunget haffua / och all slechte på iordenne skola jemra sigh / Ja / Amen. Jagh är A och O / begynnelsen och enden / sägher HErren / som är / som war / och som komma skal / then Alsmechtighe.

Apoc. 9. Johan. 1. Petri 2. Matt. 24. Jude 1. Zacha. 12.

Jagh Johannes idhar broder / och deelachtigh j bedröffuelsen / och j Riket / och j Jesu Christi tolamodh / war på thn öön Pathmos / för Gudz ord skul / och för Jesu Christi witnesbyrd skul / Jagh war j andanom på en Söndagh / och hörde effter migh een stoor röst / såsom en baswn / säyandes / Jagh är A och O / then förste och then sidste. Hwadh tu seer / thet scriff vthi ena book / och sendt til the Församlingar som äro j Asia / j Epheso / och j Smirnen / och j Pergame / och j Thyatiras / och j Sardis / och j Philadelphia / och Laodicea.

Och iagh wende migh om til at see effter rösten som med migh taladhe. Och som iagh migh wende / sågh iagh siw gyllene liwsastakar / och mitt iblåd the gyllene liwsastakar / en / som lijk war menniskiones

 Son /

Son/klädd j en sijdh kiortel/och begiordat kring om bröstet medh itt gyllene
belte. Men hans hoffuudh och hans håår war hwitt som een hwijt vll/ och
såsom snio. Och hans öghon woro såsom en eeldzloghe/och hans fötter wo-
ro såsom glödhande messing j vgnen. Och hans röst såsom en dön aff mykit
watn. Och han hadhe j sijn höghra hand siw stiernor / och aff hans munn
vthgick itt skarpt tweäggiat swerd/Och hans ansichte skeen såsom klara so-
len.

Och tå iagh sågh honom/ föll iagh til hans fötter / såsom iagh hadhe
warit dödh. Och han ladhe sijn höghra hand på migh / och sadhe til migh/
War icke försärat/ Jagh är then förste och then sidste / och then leffuande/
Och iagh war dödh/och sij/iagh är leffuande jfrå ewigheet til ewigheet/och
haffuer nycklanar til heluetet och dödhen. Så scriff nu hwadh tu seedt haff-
uer/och hwadh nu är / och hwadh här effter skee skal. Hemligheten aff the
siw stiernor som tu seedt haffuer j minne höghra hand / och the siw gyllene
liwsastakar. The siw stiernor/åro the siw Församlingars Änglar / Och the
siw liwsastakar som tu seedt haffuer/ åro the siw Församlingar.

II. Capitel.

OCh scriff then Församlings Ängel j Epheso / Thetta sägher
han som haffuer siw stiernor j sinne höghra hand / then ther
wandrar mitt jbland the siw gyllene liwsastakar. Jagh
weet tina gerningar och titt arbete/och titt tolamodh / och at
tu icke må lijdha the onda/och haffuer försökt thm som såya
at the åro Apostlar/och åro doch icke / och haffuer befunnet
them liwghare / och tu lijdher och haffuer tolamodh / och arbetar för mitt
nampn skul/ och är icke trött worden. Men iagh haffuer emoot tigh / at tu
then första kärleken offuergiffuit haffuer. Betenck hwar aff tu fallen äst/och
båtra tigh/ och gör the första gerninganar. Hwar thet icke skeer / tå warder
iagh tigh snarligha kommandes / och skal bortstöta tin liwsastaka aff sitt
rwm/vthan tu båtrar tigh. Men thetta haffuer tu / at tu haffuer hatat the
Nicolaiters werck/hwilka iagh ock hatar. Then ther öra haffuer / han höre
hwadh Anden sägher Församlinganar. Then ther winner / honom wil iagh
giffua åta aff lijffzens trää/som är j Gudz Paradijs.

Och scriff then Församlings Ängel j Smirnen / Thetta sägher then
förste och then sidste/then dödh war / och är leffuande worden. Jagh weet
tina gerningar och tijn bedröffuelse / och tin fattigdom (men tu äst rijk)
och hädhelse aff thm som sigh såya wara Judar/och åro icke/vthan åro Sa-
tans hoop. Fruchta intet för någhot som tu lijdha skalt. Sij / dieffuulen skal
kasta någhra aff idher j fängelse/På thet j skolen försökte warda / och haff-
ua bedröffuelse j tiyo daghar. War trofast in til dödhen / så skal iagh giffua
tigh lijffzens krono. Then ther öra haffuer / han höre hwadh Anden sägher
Församlinganar. Then ther winner/han skal ingen skadha få aff then andra
dödhen.

Och scriff then Församlings Ängel j Pergamen/Thetta sägher han som
haffuer thet skarpa tweäggiadhe swerdet / Jagh weet tina gerningar / och
hwar tu boor / at ther Satans säte är/ och tu håller mitt nampn / och haff-
uer icke nekat mina troo. Och j mina daghar är Antipas mitt troghna witne
dödadher når idher/ther Satan boor. Men iagh haffuer någhot litet emoot Nume. 25
tigh/Ty tu haffuer ther them som hålla Balaams lärdom / Hwilken lärde
genom Balak åstadkomma förarghelse för Jsraels barn / til at åta aff
thet affgudhom offrat war/och bedriffua bolerij. Så haffuer tu ock them
som hålla the Nicolaiters lärdom/hwilket iagh hatar. Båtra tigh / Annars
skal iagh tigh snarligha komma / och skal strijdha medh them medh mins
munz

munz swerd. Then ther öra haffuer/han höre hwadh Anden sägher Försam-
linganar. Then ther winner / honom wil iagh giffua åta aff thet fördolda
Manna/och wil giffua honom itt gott witnesbyrd / och medh thet witnes-
byrd itt nytt nampn bescriffuit/thet ingen kenner/vthan then thet fåår.

Och scriff then Församlings Ängel j Thyatira / Thetta sägher Gudz
Son / som öghon haffuer såsom eeldzloghe/och hans fötter lijka som mes-
sing / Jagh weet tina gerningar / och tin kärleek / och tina tienst / och tina
troo / och titt tolamodh / och tina gerningar / the sidsta flere än the första.
Men iagh haffuer någhot litet emoot tigh/at tu tilstådher then quinnan Je-
sabel/ som sägher/at hon är een prophetissa/lära och bedragha mina tienare/
bedriffua bolerij/och åta aff thet affgudhom offrat är. Och iagh haffuer
giffuit henne tijdh/ at hon skulle båtra sigh aff sitt bolerij / och hon haffuer
intet båtrat sigh. Sij / iagh skal leggia henne j sängena / och the som medh
henne hoor bedriffua/skola komma vthi alraförsta bedröffuelse / om the icke
båtra sigh aff sina gerningar / och hennes barn skal iagh dräpa. Och alla
Jerem. 17 Församlingar skola weta / at iagh är then som ranßakar niurar och hierta.
Psalm. 7. Och skal giffua hwariom och enom aff idher effter hans gerningar.

Men idher sägher iagh/och androm som j Thyatira åren / som icke haff-
ua sådana lärdom / och icke haffua förstått Satans diwpheet/ såsom the
såya/ Jagh skal icke leggia på idher någhra andra byrdo/Doch huadh j haff-
uen / thet hå[llen] så lenge iagh kommer. Och then ther winner/och håller mijn
werck in til en[dhen]/honom skal iagh giffua macht offuer Hedhninganar/Och
Psalm. 2. han skal regera them medh jernrijß / och han skal sönderkrossa them / såsom
en Pottomakares käril/såsom iagh ock fått haffuer aff minom Fadher/och
wil giffua honom morghonstiernona. Then ther öra haffuer/han höre huadh
Anden sägher Församlinganar.

III. Capitel.

SCriff ock Församlingennes Ängel j Sardis / Thetta sä-
gher then som haffuer the Gudz Andar / och the siw
stiernor/Jagh weet tina gerningar/ Ty tu haffuer namp-
net at tu leffuer / och äst dödh. War waken / och sterck
thet andra som döö wil / Ty iagh haffuer icke befunnet
tina gerningar fulkomligha för Gudhi. Så tenck nu på
hwadh tu fått och hördt haffuer / och hålt thet/och båtra
Thessa. 2 tigh. Äst tu icke waken/så skal iagh köma til tigh som en tiwff plåghar kom-
Petri 2. ma/och tu skalt icke weta på hwadh stund iagh kommer til tigh. Tu haff-
uer ock fåå nampn j Sardis/som sijn klädher icke besmittat haffua / och the
skola wandra medh migh j hwijt klädher / ty the äro thes werde. Then som
winner / han skal så klädder warda medh hwijt klädher. Och iagh skal icke
vthskrapa hans nampn aff lijffzens book/ Och iagh skal wedherkenna hans
nampn för min Fadher / och för hans Änglar. Then ther öra haffuer / han
höre hwadh Anden sägher Församlinganar.

Scriff ock then Församlings Ängel j Philadelphia / Thetta sägher
Isaie 22. then Helghe/och then Sanferdige / som haffuer Dauidz nyckel/then ther vp-
låter / och ingen menniskia igenlåter / Then ther igenlåter / och ingen men-
niskia vplåter/ Jagh weet tina gerningar. Sij / iagh haffuer giffuit för tigh
een öpen dör/ och ingen kan låta henne igen / Ty tu haffuer liten krafft / och
tu haffuer hållet mijn ord / och haffuer icke nekat mitt nampn. Sij / iagh
wil giffua tigh vthu Satans hoop/the sigh såya wara Judar / och äro icke/
vthan liwgha. Sij/ iagh wil driffua them ther til / at the skola komma och
tilbidhia för tina fötter/och skola weta / at iagh haffuer elskat tigh.

Effter tu haffuer hållet mitt tolamodz ord / skal iagh ock bewara tigh för frestelsens stund/ hwilken tilstundar allo werldenne / til at frelsa them som boo på iordenne. Sÿ/ iagh kommer snarligha / hålt thet tu haffuer / at ingen tagher tina krono. Then ther winner / honom wil iagh göra til en Pelare vthi mins Gudz Tempel/ och han skal icke meer vthgå. Och iagh skal scriffua på honom mins Gudz nampn / och mins Gudz stadz thes nyia Jerusalems nampn/ som nedherkommer aff himmelen jfrå min Gudh / och mitt nyia nampn. Then ther öra haffuer/ han höre hwadh Anden sägher Församlinganar.

Scriff ock then Församlings Ängel j Laodicea/ Thetta sägher/ Amen/ thet troghna och sanferdigha witnet / begynnelsen til Gudz creatur. Jagh weet tina gerningar/ at tu äst hwarken kall eller warm/ Jagh wille at tu wore antingen kall eller warm. Men effter tu äst liom / och huarkē kall eller warm/ skal iagh tigh vthspyy vthu min munn. Ty tu sägher / Jagh är rÿk och haffuer noogh/ och behöffuer intet/ Och weest icke at tu äst elende och jemmerligh/ fattigh och blind / och nakot. Jagh rådher tigh / at tu köper gull aff migh/ thet genomeeldat och bepröffuat är / at tu må bliffua rÿk / och hwÿt klådher/ som tu må klådha tigh vthi / På thet tinne nakenheetz blygd icke skal synas/ och smör tÿn ögon medh ögnasaluo / at tu må få see.

Ebre. 12
Prouer. 3

The iagh elskar/ them aghar iagh och nepser. Så war nu flÿtigh / och båtra tigh. Sÿ/ iagh ståår för dörenne och klappar / Then ther hörer mina röst och vplåter dörena/ til honom skal iagh ingå / och hålla natward medh honom / och han medh migh. Then ther winner / honom skal iagh sittia låta medh migh på min stool / såsom ock iagh wunnet haffuer / och är sittiandes worden medh minom Fadher på hans stool. Then ther öra haffuer/ han höre hwadh Anden sägher Församlinganar.

IIII. Capitel.

SEdhan sågh iagh/ och sÿ / Een dör wardt vplåten j himmelen/ och thē första rösten som iagh hörde / såsom en baswn medh migh tala/ sadhe/ Stÿgh här vp/ iagh wil wisa tigh huadh skee skal här effter.

Och strax war iagh j andanō. Och sÿ/ en stool wardt satt j himmelen/ och på stolen satt en. Och then ther satt/ han war påseende såsom thē stenen Jaspis och Sardis/ och en regnboghe war om stolen / påseendes såsom en Smaragd/ och kring om stolen woro fyra och tiughu stolar / och på the stolar såto fyra och tiwghu Äldste/ klådde medh hwÿt klådher / och på theras hoffuudh woro gyllene kronor.

Och aff stolenom vthgingo liung-

go liung

go liwngeeld/ tordön och röster/ och siw eeldzlampor brunno för stolen/ hwilke åro the siw Gudz Andar. Och fram för stolen war såsom itt glashaff/ lÿkt widh Cristal/ och mitt j stolen och kring om stolen/ fyra diwr full med öghon/ bådhe före och baak. Och thet första diwret war lÿkt itt Leyon/ och thet andra diwret lÿkt enom kalff / och thet tridie diwret hadhe itt ansichte såsom een menniskia/ och thet fierde diwret lÿkt enom flyghande örn. Och the fyra

Esaie 6.

diwr hadhe hwart thera sex wingar / och the woro vthan och innan full medh öghon. Och hadhe ingen roo dagh eller natt/ och sadhe / Helígh/ heligh/ heligh är HERREN Gudh Allsmechtigh / som war / och som är / och som komma skal.

Och tå the diwren gåffuo honom prÿs / och åro / och tack som satt på stolen / then ther leffuer jfrå ewigheet til ewigheet / föllo the fyra och tiwghu Äldste fram för honom som satt på stolen/ och tilbådho thē ther leffuer jfrå ewigheet til ewigheet / Och kastadhe sina kronor för stolen / och sadhe/ HERRE/ tu äst werdigh tagha prÿs och åro och krafft / Ty tu haffuer skapat all ting / och för tin wilia skul haffua the warelse/ och åro skapt.

V. Capitel.

Ezech. 2.

OCh iagh sågh j hans höghra hand som satt på stolen / ena book scriffuin innan och vthan/ beseglد medh siw insigel. Och iagh sågh en starck Ängel/ som predicadhe medh högha röst/ Hoo är werdigh vplåta bokena / och vpbryta hennes insigel : Och ingen j himmelen / eller på iordenne/ eller vnder iordenne kunde vplåta bokena / och icke heller see på henne. Och iagh greet swårligha / at ingen wardt funnen werdigh til at vplåta bokena / och låsa henne/ eller see på henne.

Och en aff the Äldsta sadhe til migh / Grååt icke. Sÿ/ Leyonet aff Juda slechte Dauidz root haffuer wunnet/ til at vplåta bokena / och vpbryta hennes siw insigel. Och iagh sågh / och sÿ/ mitt j stolen och jbland the fyra diwren / och mitt jbland the Äldsta / stoodh itt Lamb / såsom thet hadhe slachtat warit / och hadhe siw horn / och siw öghon/ hwilke åro the siw Gudz Andar sende j all land / och thet kom och toogh bokena vthaff hans höghra hand som satt på stolen.

Och tå thet hadhe taghet bokena / föllo the fyra diwr / och the fyra och tiwghu Äldste fram för Lambet / haffuandes hwar och en harpor och gyllene skålar fulla med rökwerck / hwilket är the helighas böner/ och sungo en ny song / och sadhe/ Tu äst werdigh at tagha bokena/ och vplåta hennes insigel.

Supra 1.
1. Petri 2.

Ty tu äst dödhat / och haffuer igenlöst oss medh titt blodh / aff allahanda slechte och tungomål / och folck / och Hedhningar / och haffuer giordt oss wårom Gudhi til Konungar och Prester / och wÿ skole regnera på iordenne.

Och iagh sågh/ och hörde een röst aff monga Änglar / kring om stolen/ och kring om diwren/ och kring om the Äldsta/ och talet på them war mong sinnom tusende tusend / säyandes medh högha röst / Lambet som dödhat är/ thet är werdigt at haffua krafft / och rÿkedom / och wÿsdom / och starckheet/ och åro/ och prÿs / och loff. Och all creatur som j himmelen åro / och the på iordenne/ och the vnder iordenne/ och j haffuet / och alt thet vthi them är/ hörde iagh säya til honom som satt på stolen / och til Lambet / Loff och åra/ och prÿs / och krafft jfrå ewigheet til ewigheet. Och the fyra diwren sadhe/ Amen. Och the fyra och tiwghu Äldste föllo nedh på sÿn ansichte/ och tilbådho honom som leffuer jfrå ewigheet til ewigheet.

VI. Capitel.

Och iagh

Och iagh sågh / at Lambet vpbröt itt aff insiglen / Och iagh hörde itt aff the fyra diwren säya / såsom medh tordöns röst / Rom och see. Och iagh sågh / Och sijj / en hwijt hest / och then ther på satt / hadhe en bogha / Och honõ wardt giffuin een krona / och han foor vth til at winna / och få segher.

Och tå thet vpbröt thz andra insiglet / hörde iagh thet andra diwret säya / Rom och see. Och ther vthgick en annar hest / rödh / och honõ som ther på satt / wardt giffuit at han skulle borttagha fridhen aff iordenne / och at the skulle slå sigh ihiäl inbyrdes / Och honõ wardt giffuit itt stoort swerd.

Och tå thet vpbröt thet tridie insiglet / hörde iagh thet tridie diwret säya / Rom och see. Och iagh sågh / Och sijj / en swart hest / och then ther satt på honom / hadhe ena wägskål j sinne hand. Och iagh hörde ena röst mitt jblã the fyra diwr / säyandes / Itt mått hwete om en penning / och try mått biwgg om en penning / och olionne och winet gör ingen skadha.

(mått) Chenix är itt mått / så stoort sõ it stoop når oss / Penning / som här ståår / är widh pass tree öra.

Och tå thet vpbröt thz fierde insiglet / hörde iagh thes fierde diwrsens röst säya / Rõ och see. Och iagh sågh. Och sijj / en black hest / och then som på honom satt / hans nampn war Döden / och heluetet folgde honom effter. Och honom wardt macht giffuin offuer the fyra parter på iordenne / at dödha medh swerd / och medh hunger / och medh dödhen aff the wildiwr på iordenne äro.

Och tå thet vpbröt thet femte insiglet / sågh iagh vnder Altaret theras siälar som dödadhe woro för Gudz ord skul / och för thet witnesbyrd skul / som the hadhe. Och the ropadhe medh högha röst / och sadhe / HErre / tu som äst heligh och sanferdigh / huru lenge dömer tu icke / och hempnas icke wårt blodh på them som boo på iordenne? Och them wardt giffuit hwariom och enom itt hwitt klädhe. Och til them wardt sagdt / at the skulle ännu huilas en liten tijdh / til tess talet bliffue fult aff theras medtienare och brödher / the ther ock skola dödadhe warda såsom ock the.

Och iagh sågh / at thet vpbröt thet siette insiglet / Och sijj / tå wardt en stoor iordbäffuing / och solen wardt swart som en håårsäck / och månen wardt all sammans såsom blodh / och stiernonar föllo aff himmelen nedh på iordena / såsom fikonatrådh sijn fikon nedherslepper / tå thet ristes aff stoort wädher. Och himmelen gick bort / såsom een tilslaghen book / Och all bergh och öyar wordo rörd aff sijn rwm. Och Konungarna på iordenne / och the Öffuerste / och rijke / och Höffuitzmän / och wellighe / och alle eghne / och alle frijje fördolde sigh vthi iordkulor / och j bergskreffwor / och sadhe til bergh och klippor / Faller offuer oss och skyler oss / för hans ansichte som sitter på stolen / och för Lambsens wredhe / Ty then store hans wredhes Dagh är kommen / Och hoo kan bestå?

VII. Capitel.

SEdhan sågh iagh fyra Änglar stå på fyra iordennes hörn / hållandes fyra iordennes wädher / At intet wädher skulle blåsa på iordena / eller på haffuet / eller på någhot trää. Och iagh sågh en annan Ängel vpstigha jfrå solennes vpgång / han hadhe leffuandes Gudz tekn / och ropadhe med högha röst til the fyra Änglar / hwilkom giffuit war skadha göra

(Teknom) Eller beseglom.

dha göra iordenne och haffuena/och sadhe/ Görer icke iordenne skadha/ eller haffuena/ eller trään/ så lenge wij teknom wår Gudz tienare på theras anlete.

Och iagh hörde talet på them som teknadhe woro/ hundradhe fyra och fyratiyo tusend/som teknadhe woro aff all Israels barnas slechter.

Aff Juda slechte/tolff tusend teknadhe.
Aff Ruben slechte/ tolff tusend teknadhe.
Aff Gad slechte/ tolff tusend teknadhe.
Aff Asser slechte/ tolff tusend teknadhe.
Aff Nephthali slechte/tolff tusend teknadhe.
Aff Manasse slechte/ tolff tusend teknadhe.
Aff Simeon slechte/ tolff tusend teknadhe.
Aff Leuj slechte/ tolff tusend teknadhe.
Aff Isaschar slechte/tolff tusend teknadhe.
Aff Zabulon slechte/ tolff tusend teknadhe.
Aff Josephs slechte/tolff tusend teknadhe.
Aff Ben Jamin slechte/ tolff tusend teknadhe.

Sedhan sågh iagh/ Och sij/en stoor skare then ingen rekna kunde/ aff allom Hedhningom och slechtom och folckom och tungomålom/ ståndandes för stolen och för Lambena/ klädd j hwijt klädher/ och palmar j theras hender/ropandes medh högha röst/och sadhe/ Saligheet honom som sitter på stolen wårom Gudhi och Lambena. Och alle Änglar stodho kring om stolen/och the Äldsta/ och the fyra diwren/och föllo på sijn ansichte fram för stolen/och tilbådho Gudh/ och sadhe/ Amen. Loff och ära/och wijsheet/och tack/och prijs/och krafft/och starckheet ware wårom Gudh jfrå ewigheet til ewigheet/Amen.

Och en aff the Äldsta swaradhe/ och sadhe til migh/ Hoo äro thenne som vthi the hwita klädher klädde äro: Och hwadhan äro the kompne: Och iagh sadhe til honom/Herre/tu weest thet. Och han sadhe til migh/Thenne äro the som kompne äro vthu stoor bedröffuelse/ och haffua twaghet sijn klädher/ och giordt them hwijt j Lambsens blodh. Therföre äro the för Gudz stool/och tiena honom dagh och natt vthi hans Tempel. Och then på stolen sitter/ skal boo offuer them/The skola intet meer hungra eller törsta/ Icke heller skal solen falla på them/icke heller någhon hete/ Ty Lambet som mitt j stolen är/skal regera them/och ledha them til leffuande watukellor/och Isaie 25
Gudh skal afftorka alla tårar aff theras ögon.

VIII. Capitel.

OCh tå thet vpbröt thet siwnde insiglet/wardt een tysta j himmelen widh een halff stund. Och iagh sågh siw Änglar stå för Gudh/och them wordo giffne siw basuner. Och en annar Ängel kom/ och stoodh för Altaret/ och hadhe itt gyllene rökelsekaar/ och honom wardt giffuit mykit rökwerck/ På thet han skulle giffua aff all helghons böner på gyllene Altaret/som är för stolenom. Och rökwercksens röök aff helghonens böner/gick vp aff Ängelens hand för Gudh. Och Ängelen toogh rökelsekaret/och vpfylte thet medh eeld aff Altaret/och kastadhe nedh på iordena. Och ther skeedde tordön/ röster och liungeeld/ och iordbäffuing.

Och the siw Änglar medh the siw basuner/ skickadhe sigh til at basuna. Och then förste Ängelen basunadhe/ och wardt itt haghel och eeld bemenge medh blodh/ och thet wardt kastat på iordena. Och tridie parten aff trään wardt vpbrend/och alt grönt grääs brann vp.

Och then

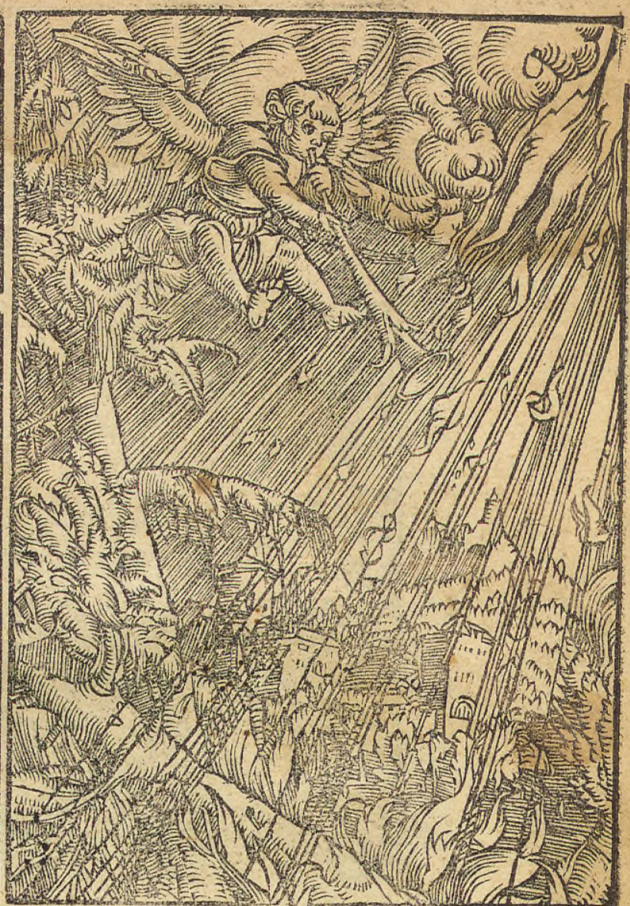

Och then andre Ängelen basunadhe/Och vthi haffuet wardt kastat såsom itt stoort brinnande bergh. Och tridie parten aff haffuet wardt blodh/ och tridie parten aff the leffuande creatur som j haffuet woro/bliffuo dödh/ och tridie parten aff skepen förgingos.

Och then tridie Ängelen basunadhe/ Och een stoor stierna föll nedh aff himmelen/ brinnande som itt bloss. Och föll vthi tridie parten aff elffuenar/ och vthi watukellonar/ och stiernonnes nampn kallas Malört. Och tridie parten wendes j Malört/ Och monga menniskior bliffuo dödhe aff watnet som förbittrat wardt.

Och then fierde Ängelen basunadhe/Och tridie parten aff solenne wardt slaghen/ och tridie parten aff månan/och tridie parten aff stiernonar/ så at tridie parten aff them wardt förmörkrat/ och tridie delen aff daghen

intet skina

intet skina kunde/och aff nattenne sammalunda. Och iagh såg/och hörde en Aengel som flögh mitt genom himmelen/ och sadhe medh högha röst/ Wee/wee/wee them som boo på iordenne/för the andra röster aff the tree Änglars basuner/som än nu basuna skola.

IX. Capitel.

Och then femte Aengelen basunadhe/ Och iagh sågh ena stierno falla aff himmelen på iordena. Och honom wardt giffuin nyckelen til affgrundens brun. Och han vplåt affgrundens brun/ och ther vpgick en röök/ såsom aff en stoor vgn/Och solen och wädhret wordo förmörkrat aff brunzens röök. Och vthu röken komo gräßhoppor på iordena/Och thim wardt giffuin macht/ såsom Scorpioner på iordenne macht haffua. Och wardt sagdt til them/at the icke skulle göra gräset på iordenne skadha/ icke heller någhot thet grönt war/ icke heller någhot trää/ vthan allena menniskionar/ the som icke hadhe tekn j sijn anlete. Och them wardt giffuit/ at the icke skulle dödha thm/vthan at the skulle quelia thim j fem månadher/och theras quaal war såsom quaal aff Scorpion/ tå han haffuer stunget menniskiona. Och j the daghar skola menniskionar sökia effter dödhen/ och skola icke finna honom/ Och the skola begära döö/och dödhen skal flyy jfrå them.

Och the gräßhoppor äro lijke the hestar som til krijgs bereedde äro/ och på theras hoffuudh såsom kronor gulle lijka/och theras ansichte såsom mēniskiors ansichte/Och the hadhe håår såsom quinnohåår/och theras tender woro såsom Leyons/

och hadhe

och hadhe pantzar såsom jernpantzar/ och bulret aff theras wingar såsom wagns buller/ ther monge hestar löpa til krijgs/ och hadhe stiertar såsom Scorpioner/och gaddar woro j theras stiertar/ och theras macht war til at quelia menniskionar j fem månadher. Och hadhe offuer sigh en Konung/ en Ängel aff affgrunden/ hwilkens nampn på Ebreisko heter Abaddon/ på Grekesko Apollyon. Jtt wee är framfaret/Och sij/här komma än nu tw annor wee effter. Abaddon/Apollyon/ på Swensko förderffuare.

Och then siette Ängelen basunadhe/ och iagh hörde ena röst aff the fyra hörn aff thet gyllene Altaret/ som är för Gudz öghon/och sadhe til thm siette Ängelen som basunen hadhe/ Löös the fyra Änglar som bundne äro vthi then stora elffuen Euphrate. Och the fyre Änglar wordo löse/ hwilke bereedde woro til ena stund/til en dagh/til en månat/och til itt åår/ at the skulle dödha tridie parten aff menniskionar. Och talet på thet resigh tyghet/ war mong sinnom tusende tusend/Och iagh hörde theras taal. Och så sågh iagh ock hestanar j synenne/och the som såto på them/the hadhe glödhande/ gohl/och swaffuels pantzar/och hoffuudhen på hestanar woro såsom Leyona hoffuudh/och aff theras munn vthgick eeld/ och röök/och swaffuel. Aff thenna tree plåghor wardt dödhat tridie parten aff menniskionar/ aff eelden och röken/och swafflet som vthaff theras munn gick/ Ty theras macht war j theras munn och j theras stiertar. Och stiertarna woro ormom lijke/ och hadhe hoffuudh ther the skadha medh giorde.

Och woro än nu menniskior som icke woro dödhadhe aff thenna plåghor/och icke båtradhe sigh aff sina henders werck/ at the icke tilbådho dieffuulskap och affgudhar aff guld/silffuer/koppar/ steen och trää/the ther hwarken see kunna/eller höra/eller gå/ och icke giorde boot för sitt moord/ truldom/skörheet och tiuffuerij.

X. Capitel.

Och iagh sågh en annan starck Aengel nedherkomma aff himmelen/ han war klädd medh en skyy/ och en regnboge offuer hans hoffuudh/ och hans ansichte såsom solen/och hans fötter såsom eeldzpelare. Och han hade j sinne hād een öpen book/ Och han satte sin högra foot på haffuet/ och then wenstra på iordena/ och ropade medh högha röst/ såsom itt rytande Leyon. Och tå han ropadhe/ taladhe siw tordöner sina röster. Och tå the siw tordöner talat hadhe sina röster/ wille iagh scriffuit them. Tå hörde iagh ena röst aff himmelen/ säya til migh/ Besegla thet the siw tordöner talat haffua/ och scriff thet intet.

Och Aengelen som iagh sågh stå på haffuet och på iordenne/

kordene / hooff sina hand vp til himmelen / och swoor om honom som leffuer ifrå ewigheet til ewigheet / thn̄ ther himmelen skapat haffuer och hwadh ther vthi är / och iordena och hwadh ther vthi är / och haffuet och hwadh ther vthi är / at ingen tijdh skal wara meer / Vthan j the daghar / tå then siwnde Ängelens röst höres / tå han warder basunandes / tå skal Gudz hemligheet fulkompnat warda / såsom han förkunnat hadhe genom sina tienare och Propheter.

Och iagh hörde åter ena röst aff himmelen tala medh migh / och säya / Gack / och tagh then öpna bokena aff Ängelens hand / som ståår på haffuet / och på iordenne. Och iagh gick til Ängelen / och sadhe / Få migh bokena. Och han sadhe til migh / Tagh bokena och ååt vp henne / och hon skal rijffua tigh j buken / men j tin munn skal hon wara sööt som hannogh. Och iagh toogh bokena aff Ängelens hand / och ååt henne vp / Och hon wardt j min munn sööt som hannogh. Och tå iagh hadhe ätit henne / reeff hon migh j buken. Och han sadhe til migh / Tu moste åter prophetera folckom / Hedhningom / och tungomålom / och mongom Konungom.

Och migh wardt fången een röö såsom en kepp / och migh wardt sagdt / Statt vp / och måål Gudz Tempel och Altare / och the som tilbidhia ther inne. Men then indra Choren aff Templet kasta vth / och måål honom intet / Ty han är giffuin Hedhningomen / Och the skola förtrampa then helgha stadhen / j twå och fyratiyo månadher.

XI. Capitel.

OCh iagh skal giffua tw minom witnom / och the skola prophetera j tusende twhundradhe och sextiyo daghar / klädde j säcker. Thenne äro tw Olioträä och tw bloss / ståndandes för iorderikes Gudh.

Och hwar någhor wille göra them skadha / så gåår eelden vthaff theras munn / och förtärer theras fiendar / Och hwar någhor wille göra thm̄ ondt / så moste han dödhas. Thenne haffua macht til at igenlyckia himmelen / at intet regnar vthi the daghar / tå the prophetera / och haffua macht offuer watnet / at förwenda thet j blodh / och slå iordena medh allahanda plågho / så offta the wilia.

Och tå the haffua lychtat sitt witnesbyrd / skal thet Wildiwret som vpstigher aff affgrunden / hålla ena strijdh medh them / och skal offuerwinna them och dödha thm̄. Och theras lekamē skola bliffua liggiandes på gatorna j then stora stadhen / som heter andeligha Sodoma och Egypten / ther wår HErre korsfest är. Och skola någhre aff slechterna och folckē / och tungomålen / och aff Hedningarna / see theras lekamen j tree daghar och en halff / och skola icke

la icke wilia tilstädhia theras lekamen leggias j graffuer. Och the på iordenne boo / skola frögda sigh offuer them / och skola glädhias och senda hwar androm gåffuor / Ty thenne twå Propheter twingadhe them som boo på iordenne.

Och effter tree daghar och en halff / kom lijffzens Ande aff Gudhi vthi them / och the stodho på sina fötter / Och een stoor förskreckelse föll på them som sågho them. Och the hörde een högh röst aff himmelen / säya til them / Stigher hijt vp. Och the steghe vp j himmelen vthi en skyy / och theras owener sågho them. Och j samma stundenne wardt en stoor iordbäffuing / och tiyonde delen aff stadhen föll nedh. Och bliffuo j iordbäffuingen dödadhe siw tusend menniskiors nampn / och the andra wordo förfäradhe / och gåffuo gudhi j himmelen prijs. Thet andra wee gick offuer / och sij / thet tridie wee kommer snart.

Och then siwnde Ängelen basunadhe / och j himmelen hördes högha röster / the ther sadhe / Thenna werldennes Rike äro worden wår HErras och hans Christs / Och han skal regnera aff ewigheet til ewigheet / Amen. Och the fyra och tiwghu Äldste som för Gudhi på sina stolar såto / föllo på sijn ansichte och tilbådho Gudh / och sadhe / Wij tackom tigh HERRE Alzmechtigh Gudh / tu som äst och warit haffuer / och tilkommande äst / Ty tu haffuer taghit tina stora krafft och regnerat / och Hedhninganar äro wredhe wordne. Och tijn wredhe är kommen / och the dödhas tijdh / at the skola dömas / och at tu skalt löna tina tienare / Propheter och helghon / och them som fruchta titt nampn / små och stora / och förderffua them som iordena förderffuat haffua.

Och Gudz Tempel wardt vplåtet j himmelen / och hans Testamentz Arck wardt seedd j hans Tempel / Och ther skeedde liwngeeld och röster / och tordöner / och iordbäffuing / och stoort haghel.

XII. Capitel.

OCh j himmelen syntes itt stoort tekn / Een quinna beklädd med solenne / och månen vnder hennes fötter / och på hennes hoffuudh een krona aff tolff stiernor. Och hon war haffuāde / ropadhe och pintes mz barn / och hadhe stoort qual til at föda.

Och så syntes itt annat tekn j himmelen / och sij / en stoor rödh drake / som hadhe siw hoffuudh och tiyo horn / Och på hans hoffuudh siw kronor / och hans stiert droogh tridie parten aff himmelens stiernor / och kastadhe them nedh på iordena.

Och draken stoodh för quinnonne som födha skulle / På thet / når hon födt hadhe / skulle han vpåta hennes barn. Och hon födde itt swen-

barn/ som regera skulle alla Hedhningar medh jernrijs. Och hennes barn wardt borttaghet til Gudh och til hans stool. Och quinnan flydde vthi öknena ther hon rwm hadhe/ bereedt aff Gudhi/ at hon ther födhas skulle j tusende twhundradhe och sextiyo daghar.

Och thet wardt een stoor strijdh j himmelen/ Michael och hans Ånglar stridde medh Drakan/ och Draken stridde och hans Ånglar/ och the wunno intet/ Och theras rwm wardt icke meer funnet j himmelen. Och then store Draken/ thē gamle Ormen/ then ther heter dieffuul och Satanas/ wardt vthkastat/ then ther bedragher hela werldena/ och han wardt kastat på iordena/ och hans Ånglar wordo ock bortkastadhe medh honom.

Och iagh hörde een stoor röst som sadhe j himmelen. Nu är wår Gudz salighet/ och krafft/ och Rike/ och macht/ hans Christs worden/ effter wåra brödhers beklaghare är förkastat/ then them beklagadhe för Gudh dagh och natt. Och the wunno honom för Lambsens blodh skul/ och för thes witnesbyrdz ord skul/ och the haffua icke elskat sitt lijff alt in til dödhen. Therföre glädhens j himlar/ och the som boo j them. Wee them som boo på iordēne och på haffuet/ Ty dieffuulen stigher nedh til idher/ och haffuer een stoor wredhe/ wetandes/ at han icke long tijdh haffuer.

Och tå Draken sågh/ at han förkastat war på iordena/ förfolgde han quinnona/ som swenbarnet födt hadhe. Och quinnonne wordo giffne twå wingar/ såsom aff en stoor örn/ at hon skulle flygha vthi öknena vthi sitt rwm/ ther hon födhes en tijdh/ och twå tijdher/ och en halff tijdh/ jfrå Ormsens ansichte. Och Ormen sputadhe vthu sin munn watn såsom en ström effter quinnona/ På thet han skulle fördrenckia henne. Men iorden halp quinnonne/ och vplåt sin munn/ och vpswalgh strömen som Draken aff sin munn vthsputat hadhe. Och Draken wardt wreedh på quinnona/ och gick bortt/ at han skulle örligha medh the andra aff hennes sädh/ the som hålla Gudz bodh/ och haffua Jesu Christi witnesbyrd. Och han stoodh på haffzens sand.

XIII. Capitel.

Och iagh sågh itt Wildiwr vpstigha vthu haffuet/ thet hadhe siw hoffuudh och tiyo horn/ och på thes horn tiyo kronor/ och på thes hoffuudh hådhelsens nampn. Och Wildiwret som iagh sågh/ thet war lijkt enom Pardel/ och thes fötter såsom Biörnaföter/ och thes munn såsom Leyons munn. Och Draken gaff thy sina krafft/ och sin stool/ och stora macht. Och iagh sågh itt aff hans hoffuudh/ såsom sarghat til dödz/ och thes dödzsåår wardt igelåkt. Och hela iorden förundradhe sigh på Wildiwret/ och tilbådho Drakan/ som Wildiwrena hadhe macht giffuit/ och the tilbådho Wildiwret/ säyandes/ Hoo är Wildiwret lijkt? Eller hoo förmå strijdha emoot thy?

Och thy wardt giffuit en munn/ til at tala stoor ting och hådhelse/ och thy wardt giffuit macht/ til at bruka sigh j twå och fyratiyo månadher. Och thet vplyffte sin munn/ til at tala hådhelse emoot Gudh/ til at hådha hans nampn och hans Tabernakel/ och them som boo j himmelen. Och thy wardt medhgiffuit strijdha medh helghonen/ och winna them. Och thy wardt giffuin macht offuer all slechter/ och folck/ och tungomål/ och Hedhningar/ Och alle the som på iordenne boo/ tilbådho thet/ hwilkas nampn icke scriffuen äro j Lambsens lijffz book/ hwilket dödhat är jfrå werldennes begynnelse. Then ther öra haffuer/ han höre. Then ther ledher j fängelse/ han skal gå j fängelse. Then ther dråper medh swerd/ han moste dödhas medh swerd. Här är the helighas tolamodh och tro.

Och iagh sågh itt annat Wildiwr vpstigha vthu iordenne/ och thz hadhe tw horn lijka som Lambet/ och thet taladhe som Draken/ Och thz gör alla thes första Wildiwrsens macht/ j thes åsyyn/ Och thz kommer iordena och thē ther på boo/ til at tilbidhia thz första Wildiwret/ hwilkes dödzsåår igenlåkt war. Och thet gör stoor tekn/ så at thet ock låter eeld falla nedh aff himmelen på iordena j menniskiors åsyyn/ Och thet bedragher them som boo på iordenne/ för the tekn skul som thy giffuin äro/ at göra för Wildiwret/ säyandes til them som boo på iordenne/ at the skola göra Wildiwrena/ som sarghat war aff swerd/ och war leffuande wordet/ itt belete.

Och thy wardt giffuit/ at thz skulle giffua Wildiwrens belete anda/ och at Wildiwrens belete skulle tala/ och så bestellat/ at huilke som helst icke tilbådho Wildiwrens belete/ skulle dödhas. Och thet låt alla/ små och stora/ rijka och fattigha/ friya och eghna tagha wedhertekn vthi theras höghra hand/ eller på theras anlete/ at ingen skal må köpa eller sälia/ vthan then ther haffuer wedherteknet/ eller Wildiwrens nampn/ eller thes nampns taal. Här är wijsdomen. Then ther förstånd haffuer/ han rekne Wildiwrens taal/ Ty thet är eens menniskios taal/ Och thes taal är sexhundrat sextiyo och sex.

XIIII. Capitel.

Och iagh sågh/ och sij/ Jtt Lamb stoodh på Zions bergh/ och medh thy hundradhe fyra och fyratiyo tusend/ the hadhe thes Fadhers nampn bescriffuit på sijn anlete. Och iagh hörde ena röst aff himmelen/ såsom aff itt stoort watn/ och såsom ena röst aff en stoor tordön. Och rösten som iagh hörde/ war såsom harpolekares/ the ther leekte på sina harpor. Och the sungo såsom en ny song för stolen/ och för the fyra diwren/ och för the Åldsta. Och ingen kunde lära then songen/ vthan the hundradhe fyra och fyratiyo tusend/ som köpte äro aff iordenne. Thenne äro the/ som medh quinnor icke besmittadhe äro/ Ty the äro Jungfrwr/ och fölia Lambet ehwart thet gåår. Thenne äro köpte jfrå menniskionar/ til en förstling Gudhi och Lambena/ och j theras munn är intet swek funnet/ Ty the äro vthan smitto för Gudz stool.

Och iagh sågh en annan Ångel flygha mitt genom himmelen/ han hadhe itt ewigt Euangelium/ thet han förkunna skulle them som på iordenne boo/ och allom Hedhningom/ och slechtom/ och tungomålom/ och folc-

kom / och sadhe medh högha röst / Fruchter Gudh / och giffuer honom

åro / Ty stunden är kommen til hans Doom / och tilbedher honom / som haffuer giordt himmel och iord / haffuet och watukellonar. Och en annar Ängel folgde effter / och sadhe / Fallen / fallen är thē store stadhen Babylon / Ty han haffuer dricka giffuit allom Hedhningom aff wredhēnes wijn sins bolerijs.

Och tridie Ängelen folgde them / och sadhe medh högha röst / Huar naghor tilbedher Wildiwret / och thes belete / och tagher thes wedherteckn på sitt anlete / eller på sijn hand / han skal ock dricka aff Gudz wredhes wijn / thet inskenckt och klart är j hās wredhes kalk / och han skal warda plåghat medh eeld och swaffuel j helgha Änglars åsyyn / och j Lambsens åsyyn. Och röken aff theras plågho / skal vpstigha aff ewigheet til ewigheet. Och the haffua huarken dagh eller natt roo / som tilbidhia Wildiwret och thes belete / och ther någhor taghet haffuer thes nampns wedherteckn. Här är the helighas tolamodh / Här åro the som hålla Gudz bodh och Jesu troo.

Och iagh hörde ena röst aff himmelen / säya til migh / Scriff / Salighe åro the döhe / som j HErranom döö här effter / Ja / Anden sägher / at the skola hwila sigh jfrå sitt arbete / Ty theras gerningar fölia them effter.

Och iagh sågh / och sij / en hwijt skyy / och på skynom satt en / som lijk war mēniskionnes Son / och hadhe på sitt hoffuudh ena gulkrono / och j hans hand en hwass liye. Och en annar Ängel kom vthu Templet / och ropadhe medh högha röst til then som satt på skynom / Hugg til medh tin liya / och

skäär / Ty tijdhen är tigh kommen / at tu skalt skära / ty sådhen på iordenne är torr worden. Och han som satt på skyyn / högg til medh sin liya på iordena / och iorden wardt aff skoren.

Och en annar Ängel kom vthu Templet som j himmelen är / then ock en hwass liya hadhe. Och en annar Ängel kom vthu Altaret / then macht hadhe offuer eelden. Och ropadhe medh högha röst til honom som hadhe then hwassa liyan / och sadhe / Hugg til medh tin hwassa liya / och skäär vp wijnquistanar på iordenne / Ty hennes wijnbär åro moghen. Och Ängelen högg til medh sin skarpa liya på iordena / och skaar vp wijngårdanar på iordenne / och kastadhe them vthi Gudz wredhes stora press. Och wardt pressen trampat vthan stadhen / och blodhet gick vth aff pressen / alt in til betzlen på hestanar / vthoffuer tusende sexhundrat stadier wägs.

XV. Capitel.

Och iagh sågh itt annat tekn j himmelen / stoort och vnderlighit / Siw Änglar som hadhe siw the yttersta plåghor / Ty medh them är fulkompnat Gudz wredhe. Och iagh sågh såsom itt glaßhaaff beblandat medh eeld / och them stå på samma glaßhaaff / som segher wunnet hadhe på Wildiwret och thes belete / och wedherteckn / och på thes nampns taal / Och the hadhe Gudz harpor / och sungo Mosi Gudz tienares song / och Lambsens song / säyandes / Stoor och vnderligh åro tijn werck / HERRE Gudh alzwolligh / retferdighe och sanne åro tine wäghar / tu helghonens Konung. Hoo skulle icke fruchta och prijsa titt nampn / HERRE: Ty tu äst allena heligh / och alle Hedhningar skola komma och tilbidhia j tijn åsyyn / Ty tine domar åro vppenbare wordne.

Sedhan sågh iagh / och sij / Witneßbyrdzēs Tabernakels Tempel wardt öpnat j himmelen / och gingo ther vth aff Templet the siw Änglar som the siw plåghor hadhe / klädde vthi reen / hwijt lijnklädher / och vmgiordadhe kring om bröstet medh gyllene belte. Och itt aff the fyra diwren / gaff the siw Änglar siw gyllene skålar / fulla medh Gudz wredhe / then ther leffuer aff ewigheet til ewigheet. Och Templet wardt vpfylt medh rööck aff Gudz herligheet / och aff hans krafft / och ingen kunde gå in j Templet / til tess the siw plåghor / som the siw Änglar hadhe / fulkompnadhe wordo.

XVI. Capitel.

OCh iagh hörde ena stora röst vthu Templet / Then sadhe til the siw Änglar / Gåår / och vthgiwter the Gudz wredhes skålar på iordena.

Och then förste Ängelen gick åstadh/och gööt sina skåål vth på iordena / och thet wardt itt ondt och skadhelighit såår på menniskiomen / som Wildiwrsens wedherteckn hadhe/och på them som tilbådho thes belete.

Och then andre Ängelen gööt vth sina skåål j haffuet. Och thet wardt såsom eens dödz manz blodh/och alt thet lijff hadhe j haffuet/bleff dödt.

Och then tridie Ängelen gööt vth sina skåål j elffuenar /och j watukellonar/och thet wardt blodh.Och iagh hörde en Ängel såya / Retferdigh åstu HERRE/som åst/ och warit haffuer / och heligh / at tu thetta dömdt haffuer.Ty the haffua vthgutit helghonens och Propheternars blodh/och blodh haffuer tu ock giffuit them dricka/ Ty the åro thes werde. Och iagh hörde en annan Ängel såya/Ja HERRE Gudh alzwolligh / sanne och rette åro tine domar.

Och then fierde Ängelen gööt vth sina skåål j solena/och honom wardt giffuit at plågha menniskionar medh heta aff eeld. Och menniskionar wordo brinnande vthi stoor heta/ Och the hådde Gudz nampn som machtena hadhe offuer thenna plåghor / och giorde inga syndabåtring / at the måtte giffuit honom åro.

Och then femte Ängelen gööt vth sina skåål på Wildiwrsens stool/ och thes Rike wardt förmörkrat / och the sönderbitto sina tungor för werck skul/och hådde Gudh j himmelen för sin werck och sijn såår skul / och båtradhe sigh intet aff sina gerningar.

Och then siette Ängelen gööt vth sina skåål/ på then stora elffuena Euphraten/Och watnet borttorkadhes/På thet wåghen skulle beredhas för the Konungar östan effter.Och iagh sågh vthu Drakans munn/och vthu Wildiwrsens munn/och vthu then falska Prophetens munn / vthgå tree orena andar såsom paddor. Och thet åro dieffuulsens andar / som tekn göra/ och vthgå til Konunganar på hela iordenne / at församla them til strijdz / på then stora alzwolligha Gudz dagh. Sij / iagh kommer som tiuffuen plåghar komma/Saligh år then som wakar och förwarar sijn klådher/ at han icke gåår naken/och the få see hans skam. Och han församladhe them på itt rwm/ thet heter på Ebreisko Harmagedon.

(Harmagedon) Vthtydhes fördömde krijghare/förbannat krijgsrusting/eller olyckosät krijgsfolck/ aff Herem et Gad.

Och then siwnde Ängelen gööt vth sina skåål j wådhret /och gick een stoor röst vthaff himmelen jfrå stolen/som sadhe/Thet år giordt. Och thet wardt liungeeld/och röster/och tordön / och stoor iordbåffuing / sådana at thes lijke icke warit hadhe /sedhan menniskionar på iordenne warit hadhe/ sådana iordbåffuing/ så stoor. Och then store stadhen wardt j tree delar/ och Hedhninganars städher föllo. Och then stora Babylon kom j åminnelse för Gudhi / at han wille giffua honom kalken aff sinne grymma wredhes wijn. Och alla öyar flydde / och berghen fun[illegible]s intet. Och stoort haghel såsom en Centener / kom nedher aff himmelen på menniskionar. Och menniskionar hådde Gudh / för then stora plågho aff haglet / Ty thes plågha war ganska stoor.

XVII. Capitel.

Och kom

OCh kom en aff the siw Änglar som hadhe the siw skålar / och taladhe medh migh /och sadhe til migh/ Kom / iagh wil wisa tigh then stora skökionnes fördömelse / som sitter på mykin watn / medh hwilka Konunganar på iordenne bolat haffua/och the ther på iordenne boo/åro druckne wordne aff hennes bolerijs wijn. Och han förde migh j Andanom vthi öknena. Och iagh sågh quinnona sittia på itt rosenfergho Wildiwr/thz war fult medh hådhelse nampn / och hadhe siw hoffuudh och tiyo horn. Och quinnan war klådd medh purpur och rosenfergho/ och offuergylt medh gull och ådhla stenar/och perlor /och hadhe en gyllene kalk j sinne hand/full medh styggelse/och sins bolerijs oreenligheet. Och på hennes anlete scriffuit thet nampn/Hemligheet/thn stora Babylon/ modhren til bolerij och til styggelse på iordenne. Och iagh sågh quinnona drukna aff helghonens blodh/och aff theras blodh som Jesu witne woro. Och iagh förundradhe migh stoorligha tå iagh sågh henne.

Och Ängelen sadhe til migh/Hwj förundrar tu tigh? Jagh wil såya tigh hemligheten om thenna quinnona/ och om Wildiwret som båår henne / och haffuer siw hoffuudh och tiyo horn. Wildiwret som tu haffuer seedt / haffuer warit / och år icke / och thet skal åter vpkomma vthaff affgrunden / och skal gå vthi fördömelse/ Och the som på iordenne boo / skola förundra sigh/ hwilkas nampn icke scriffuen åro j lijffzens book jfrå werldennes begynnelse / tå the see Wildiwret som haffuer warit/och icke år/ ändoch thet år. Och hår år sinnet/ther wijsdom tilhörer.

The siw hoffuudh åro siw bergh/ther quinnan sitter vppå/och thet åro siw Konungar. Fem åro falne/en år /och then andre år icke än nu kommen / Och når han kommer / skal han icke lenge bliffua. Och Wildiwret som haffuer warit/och icke år / then år then ottonde/och han år vthaff the siw / och han gåår vthi fördömelse. Och the tiyo horn s[illegible]m tu seedt haffuer / åro tiyo Konungar / som än nu icke haffua fåått Rike / vthan skola såsom Konungar på een stund få macht medh Wildiwret. Thenne haffua alle itt rådh / och skola giffua Wildiwrena sina macht och krafft.The skola strijdha medh Lambena / och Lambet skal winna them / Ty thet år en Herre offuer alla Herrar / vch en Konung offuer alla Konungar / och medh thy åro the vthkalladhe/ och vthkoradhe och troghne.

Och han sadhe til migh/ Watnet som tu sågh/ ther skökian sitter på / år folck och skarar/och Hedhningar/och tungomål. Och the tiyo horn som tu seedt haffuer på Wildiwret/skola hata skökiona / och leggia henne ödhe och naken/

naken / och the skola vpåta hennes kött / och brenna henne vp j eeld / Ty Gudh haffuer giffuit them j hiertat/at the skola göra thet honom behaghar/ och göra alle ena mening / at the skulle giffua Wildiwrena Riket / til tess Gudz ord warda fulkompnat. Och quinnan som tu seedt haffuer / år then stora stadhen/som Rike haffuer offuer iordennes Konungar.

XVIII. Capitel

OCh sedhan sågh iagh en annan Ängel komma nedher aff himmelen/ then stora macht hadhe/ och iorden wardt vplyst aff hans klarheet. Och han ropadhe medh macht och högha röst/såyandes/ Fallen/ Fallen år then stora Babylon/och år worden dieffla boning / och alla orena Andars behåll / och alla orena och obyggeligha foglars behåll / Ty alle Hedhningar haffua drucket aff wredhennes w.jn hennes bolerijs / och Konungarnar på iordenne / haffua bolat medh henne / och köpmännenar på iordenne/ åro rijke wordne aff hennes stora wellust.

Isaie 21. Jerem. 51.

Och iagh hörde ena andra röst aff himmelen/som sadhe J mitt folck / gåår vth ifrå henne / at j icke deelachtigh wardē j hennes synder/och at j icke fåån någhot aff hennes plåghor / Ty hennes synder reckia alt vp j himmelen/ Och HErren haffuer draghet til minnes hēnes oretferdigheter. Betaler henne / såsom hō haffuer betalat idher/ och görer henne dobbelt effter hennes gerningar. Och medh samma kalk som hon haffuer skenckt idher/skencker henne dobbelt. Så mykit hon sigh haffuer herligha hållet och j wellust warit / så mykit skencker henne pino och grååt. Ty hon sägher j sitt hierta/Jagh sitter/ och år een Drotning och icke ånkia/ och haffuer ingen sorgh. Therföre skola hennes plåghor komma på en dagh/ dödh / grååt och hunger / och hon skal warda vpbrend j eeld / Ty HErren Gudh år starck/som henne döma skal.

Och iordennes Konungar skola gråta henne / och beklagha sigh offuer henne / the som medh henne bolat/ och j wellust leffuat haffua / tå the få see röken aff hennes brand/Och skola stå longt ifrå för hennes plåghos reddhogha skul / och såya / Wee/wee then stora stadhen Babylon / then starcka stadhen/Ty vthi een stund år tin doom kommen. Och köpmännenar på iordenne skola gråta och sörya widh sigh sielffua/ at ingen köper theras waror

meer/

meer/gull och silffuer/och ådhla stenar/ och perlor och silke / och purpur och skarlakan/ och alt Thynen trää/ och all kärill aff Elpenbeen / och all kärill aff kostelighit trää / och aff koppar /och jern /och marmor/ och kaneel / och timian/och salno /och rökelse/och wijn /och olio /och semlor /och hwete/ och booskap /och fåår /och hestar / och wagnar/ och kroppar / och menniskiors siålar.

Och the åple som tijn siål begårar/åro bortkomen ifrå tigh /och alt thet fett och herlighit war/ år förgånget ifrå tigh/ och tu skalt icke nu finnat håår effter. Köpmännenar som sådana waror plågha haffua/och åro rijke wordne aff honom / skola stå longt ifrå för reddhogha skul aff hans plågho / gråta och sörya/och såya / Wee/wee then stora stadhen / som medh silke och purpur / och skarlakan beklådd war / och offuergylt war medh gull och ådhla stenar och perlor/ Ty vthi eenne stund åro förödde sådana rijkedomar.

Och alle Skepare / och alle the som på skepen wistas / och siömän / och the som til siöös handla/stodho longt ifrå / och ropadhe tå the sågho röken aff hans brand/såyandes / Hwar år thens stora stadzens lijke? Och the kastadhe mull på sijn hoffuudh/och ropadhe gråtandes och söryandes/och sadhe/ Wee/wee then stora stadhen j hwilkom alle åro rijke wordne / som j haffuet haffua hafft sijn skep aff hans waror / Ty vthi een stund år han ödhe worden.

Frögda tigh offuer honom himmel / och j helghe Apostlar och Propheter / Ty Gudh haffuer dömdt idhar doom på honom. Och en starck Ängel toogh vp en stoor steen som en quernsteen / och kastadhe j haffuet/ och sadhe/ Medh sådana hastigheet skal förkastat warda then store stadhen Babylon/ och han skal icke nu meer warda funnen. Och harparers röst / och songarers / och piparers / och basunarers röst skal icke meer hörd warda j tigh / och alle handwercks mån ehwadh handwerck thet år / skola icke meer warda fundne j tigh. Och quernaröst skal icke meer höras j tigh /och liws på liwsastaka skal icke meer lysa j tigh / och Brudgummas och Brudz röst skal icke meer hörd warda j tigh. Ty tine köpmån woro Förstar på iordenne/Ty j tinom truldom haffua alle Hedningar wille farit/ och j honom wardt funnen Propheternars och Helghonens blodh / och allas theras som dråpne åro på iordenne.

XIX. Capitel.

SEdhan hörde iagh såsom een stoor röst/ aff en stoor skara j himmelen / som sadhe/Haleluia. Saligheet och prijs / åra och krafft ware Gudhi wårom HErra/ Ty hans domar åro sanne och rette / Ty han haffuer dömdt om then stora skökion/then medh sitt bolerij haffuer förderffuat iordena / och haffuer hempnat sina tienares blodh vthu hennes hand. Och åter sadhe the Haleluia. Och röken gick vp aff ewigheet til ewigheet. Och the fyre och tiwghu Äldste och the fyra diwr/föllo nedher och tilbådho Gudh som satt på stolen/och sadhe / Amen /Haleluia. Och een röst gick aff stolen /och sadhe / Loffuer wår Gudh / j alle hans tienare/och j som fruchten honom/bådhe små och store.

Och iagh hörde ena röst aff en stoor skara / och såsom een röst aff mykit watn / och såsom een röst aff stoor tordön / såya / Haleluia / Ty wår HERRE Alzmechtigh Gudh haffuer intaghet Riket. Låt oss glådhias och frögdas / och giffua honom åro /Ty Lambsens bröllop år kommet / och thes hustru haffuer sigh tilreedt. Och henne wardt giffuit at klådha sigh vthi reent och skinande silke (Men silket år Helghonens retferdigheet) Och

han sadhe

han sadhe til migh / Scriff / Salighe åro the som kalladhe åro til Lambsens natward. Och han sadhe til migh / Thenna åro sann Gudz ord. Och iagh föll för hans fötter / at tilbidhia honom / Och han sadhe til migh / See til at tu thet icke gör / Ty iagh år tin och tina brödhers medtienare / som Jesu witnesbyrd haffua / Tilbedh Gudh (Ty Jesu witnesbyrd år Propheties Ande)

Och iagh sågh himmelen öpen / och sij / En hwijt hest / och then som satt på honom / han heet Trofast och Sanferdigh / och han dömer och strijdher medh retferdigheet. Och hans öghon såsom eeldzloghe / och på hans hoffuudh monga kronor / och hadhe itt nampn scriffuit thet ingen kende / vthan han sielffuer. Och han war klådd j itt klådhe / som med blodh bestenckt war / och hans nampn heter / Gudz ord. Och honom efterfolgde then häår som j himmelen år / medh hwijta hestar / klädde vthi hwitt och reent silke. Och vthu hans munn vthgick itt skarpt tweäggiat swerd / at han ther medh skal slå Hedhninganar / Och han skal regera them medh jernrijß. Och han trampar Alzmechtigh Gudz grymma wredhes press / och han haffuer på sijn klådher och på sina lend itt nampn / scriffuit altså / Konung offuer alla Konungar / och Herre offuer alla Herrar.

Och iagh sågh en Ängel stå j solenne / och han ropadhe medh högha röst / och sadhe til alla foglar som flugho vnder himmelen / Kommer / och församlens til then stora Gudz natward / at j skolen åta Konunganars kött / och Höffuitzmännenars kött / och the starckas kött / och hestars kött / och theras kött som sittia på them / och allas theras kött som frij och eghne åro / och bådhe små och storas kött.

Och iagh sågh Wildiwret / och iordennes Konungar och theras hårar församladha / til at hålla ena strijdh medh honom som satt på hesten / och medh hans häår. Och Wildiwret wardt fonget / och medh thy then falske Propheten som tekn giorde för thy / medh hwilko han bedroogh them / som togho Wildiwrsens wedherteken / och them som tilbådho thes belete. Thenne twå wordo leffuande kastadhe vthi en brinnande siö / som brann medh swaffuel. Och the andre wordo dråpne medh hans swerd / som satt på hesten / thet vthu hans munn gick / Och alle foglar wordo måttadhe aff theras kött.

XX. Capitel.

OCh iagh sågh en Ängel nedherkomma aff himmelen / han hadhe nykelen til affgrunden / och ena stora kädhio j sinne hand. Och han greep Drakan then gamla Ormen / som år Dieffuulen och Satan / och bandt honom j tusende å år / och kastadhe honom vthi affgrunden / och låt åter om honom / och besiglde ther offuan vppå / at han icke meer bedragha skulle Hedhninganar / til tess fulkompnat wordo tusende åår / och sedhan moste han löös warda til någhon liten tijdh.

Och iagh sågh stolar / och the såto på them / och them wardt giffuin doom / och theras siälar som halßhugne woro för Jesu witnesbyrd / och för Gudz ord skul. Och the ther icke tilbådho Wildiwret eller thes belete / Ey heller togho thes wedherteken på sijn anlete / eller j sina hender / och the leffde och regneradhe medh Christo j tusende åår. Men the andre dödhe fingo icke lijff igen / til tess tusende åår fulköpnat wordo. Thenna år thn första vpståndelsen.

Salighr och heligh år then som deel haffuer vthi första vpståndelsen / offuer them haffuer thn andre dödhen ingen macht / vthan the warda Gudz och Christi Prester / och skola regnera medh honom j tusende åår. Och tå tusende åår fulkompnat åro / warder Satanas löös vthu sijn fängelse / och skal vthgå til at bedragha Hedhninganar / som åro på fyra iordennes parter / Gog och Magog / På thet han skal församla them j strijdh / hwilkas taal år såsom sanden j haffuet. Och the gåffuo sigh vppå iordennes breedheet / och kringhwerffde Helghonens låghre / och then elskeligha stadhen. Och nedher aff himmelen föll eeld aff Gudhi / och förtårde them. Och dieffuulen som them bedraghet hadhe / wardt kastat vthi then brinnande siön och swafflet / ther bådhe Wildiwret och then falske Propheten / skola plåghas dagh och natt / jfrå ewigheet til ewigheet.

Och iagh sågh en stoor hwijt stool / och en sittia på honom / för hwilkens ansichte flydde iord och himmel / och them wardt intet rwm funnet. Och iagh sågh the dödha stora och små / stå j Gudz åsyyn / och bökerna wordo vplåtne. Och een annor book wardt vplåten / som år lijffzens. Och the dödhe wordo dömde / effter som scriffuit war j bökerna / effter theras gerningar. Och haffuet gaff igen the dödha / som ther vthi woro / och dödhen och heluetet gåffuo igen the dödha / som vthi them woro / och thet bleff dömdt om hwar och en effter theras gerningar. Och heluetet och dödhen wordo kastadhe vthi then brinnande siön. Thenne år then andre dödhen. Och then

ther icke wardt funnen scriffuen j lijffzens book / han wardt kastat j then brinnande siön.

XXI. Capitel.

OCh iagh sågh en ny himmel och een ny iord / Ty then första himmelen och then första iorden förgingos / och haffuet är icke meer. Och iagh Johannes sågh then helgha stadhen / thet nyia Jerusalem nedherkomma aff himmelen / jfrå Gudhi / tilreedd / såsom een prydd Brudh til sin man. Och iagh Isaie
hörde ena stora röst aff stolen säya / Sij / Gudz Tabernakel jbland menniskionar / och han skal boo medh them / och the skola wara hans folck / och sielffuer Gudh medh them / skal wara theras Gudh. Och Gudh skal afftorka alla tårar aff theras ögon / och ingen dödh skal sedhan wara / icke heller grååt / icke heller roop / icke heller någhon werck warder meer. Ty thet första är förgånget. Och then ther satt på stolen / sadhe / Sij / iagh gör all ting ny. Och han sadhe til migh / Scriff / Ty thenna ord äro wiss och sann.

Och han sadhe til migh / Thet är giordt. Jagh är A och O / begynnelsen och enden / Jagh skal giffua honom som törster aff leffuande watnens kello förgeffues. Then som winner / han skal alt thetta få ägha / och iagh skal wara honom hans Gud / och han skal wara min son. Men them reddom / och otroghnom / och gruffuelighom / och mandråparom / och bolarom / och trulkarlom / och affgudhadyrkarom / och allom lögnachtighom / theras deel skal wara vthi then siön som brinner med eeld och swaffuel / Huilket är then andre dödhen. 60.

Och til migh kom en aff the siw Änglar / som hadhe siw skålar fulla medh the siw yttersta pläghor / och han taladhe medh migh / och sadhe / Kom / och iagh wil wisa tigh Brudhena Lambsens hustru. Och han förde migh j andanom på itt stoort och högt bergh / och wijste migh then stora stadhen thet helgha Jerusalem / nedherkomma aff himmelen jfrå Gudh / och hadhe Gudz herligheet. Och hans liws war lijka som then alraädhlasta stenen / en klar Jaspis. Och han hadhe en stoor och högh mwr / then ther tolff portar hadhe / och j portanar tolff Änglar / och inscriffuen nampn / hwilken äro the tolff Israels söners slechters nampn. Östan til tree portar / Nordan til tree portar / Sunnan til tree portar / Westan til tree portar. Och stadzmuren hadhe tolff grundwalar / och j them the tolff Lambsens Apostlars nampn.

Och then

Och then som taladhe medh migh / hadhe ena gyllene röö / ther han medh måla skulle stadhen och hans portar / och hans mwr. Och stadhen ligger fyrkant / Och hans lengd är så stoor som breedden. Och han målte stadhen medh gyllene röön / tolff tusend stadier. Och hans lengd och breedd och högd äro lijka. Och han målte hans mwr hundradhe fyra och fyratiyo alnar / effter eens menniskios mått som Ängelen hadhe. Och hans mwrs byggning war aff Jaspis / men sielffue stadhen aff klart gull / lijkt widh reent glaß. Och stadzmwrens grundwalar woro prydde medh all dyrbar steen. Första grundwalen war en Jaspis / Then andre en Saphir / Then tridie en Calcedonier / Then fierde en Smaragd / Then femte en Sardonyx / Then siette en Sardis / Then siwnde en Chrysolit / Then ottonde en Berill / Then niyonde en Topazier / Then tiyonde en Chrysoprass / Then elloffte en Hyacinth / Then tolffte en Amethist.

Och the tolff portar / woro tolff perlor / hwar för sigh / Och hwar port war aff eenne perlo / och stadzens gator woro klart gull / såsom genomskinande glaß. Och iagh sågh ther intet Tempel vthi / Ty HErren alzwolligh Gudh är Templet ther vthi / och Lambet. Och stadhen behöffuer icke sool eller måna / at the skola lysa ther vthi / Ty Gudz herligheet vplyser honom / och hans liws är Lambet. Och Hedhninganar som salighe warda / skola wandra j hans liws / och Konunganar på iordenne skola föra sina herligheet in vthi honom. Och hans portar låtas intet til om daghen / Ty ther warder ingen natt. Ther skal intet inkomma som besmitteligt är / eller thet styggelse gör och lögn / Vthan the som scriffne äro j Lambsens leffuande book.

XXII. Capitel.

OCh han wijste migh ena klara elff medh leffuande watn / klaar som Crystall / then gick jfrå Gudz stool och Lambsens / mitt vppå hans gator. Och på bådha sidhor widh elffuena stoodh lijffzens trää / bärandes tolff fäll frucht / och baar sina frucht alla månadher / Och löffuen aff trädh tiente til Hedhninganars helbregdo. Och intet förbannat skal wara meer / vthan Gudz och Lambsens stool / skal bliffua ther vthi / och hans tienare skola honom tiena / och the skola see hans ansichte / och hans nampn skal wara på theras anlete. Och natt bliffuer icke meer / och the behöffua icke liws / icke heller solennes liws / Ty HErren Gudh vplyser them / och the skola regnera jfrå ewigheet til ewigheet.

Och han sadhe til migh / Thenna ord äro wiss och sann / Och Gudh the helgha Propheters HErre sende sin Ängel / at wijsa sina tienare hwadh skee skal innan kortt tijdh / Och sij / iagh kommer snarligha. Saligh är then som håller Prophetiennes ord j thesso book. Och iagh är Johannes som hörde och sågh thetta. Och sedhan iagh hadhe thet hördt och seedt / föll iagh nedh at tilbidhia för Ängelens fötter / som migh thetta wijste. Och han sadhe til migh / See til at tu gör thet icke / Ty iagh är tin medhtienare och tina brödhers Propheternars / och theras som hålla thenna books ord / Tilbedh Gudh.

Och han sadhe til migh / Besegla icke thenna Propheties ord j thesso book. Ty tijdhen är når. Then som onder är / han ware onder. Och then som oreen är / han ware oreen. Men then som from är / han warde än nu fromare / Och then heligh är / warde än nu helighare. Och sij / iagh kommer snart / och mijn löön medh migh / til at wedhergella hwariom och enom såsom hans gerning är. Jagh är A och O / then förste och then sidste / begynnelsen och enden.

enden. Salighe äro the som hålla hans bodh/på thet theras macht skal wa-
ra j lijffzens trää/ och ingå genom portanar j stadhen. Ty vthan til äro hun-
dar och trulkarlar/ och bolare/ och mandråpare/ och affgudhadyrckare/ och
alle the som elska och göra lögnen.

Jagh Jesus sende min Ängel/ at han skulle betygha idher thetta j För-
samlinganar/ Jagh är aff Dauidz root och slechte/ een klaar morghonstier-
na. Och Anden och Brudhen säya/ Kom. Och then thet hörer/ han säye/
Kom. Och then ther törster/han komme/ Och then ther wil/han taghe lijff-
zens watn för intet.

Men iagh betyghar hwar och en som hörer Prophetiennes ord j thesso
book/Hoo som legger någhot här til/ på honom skal Gudh leg-
gia the plåghor/ som screffna äro j thenna book. Och
om någhor tagher någhot jfrå thenna books
Propheties ord/ hans deel skal Gudh
borttagha vthu lijffzens book/
och vthu then hel-
gha stadhen/och vthu thet
scriffuit är j thenna book. Thet sägher
han som witnes byrd båår här til/Ja/ Jagh
kommer snart/ Amen/Ja/kom HEr-
re Jesu. Wårs HErras Jesu
Christi nådh ware
medh idher al-
lom/Amen.

Enden på S. Johannis vppenbarelse.

Correctura.

På ix. bladh. j. sidhon.xxxix.radh sannernerligha/ läs sannerligha.
På xiij. bl. j.sidh. iiij. ra. stadgar/läs stadga.
På liij. bl. j.sidh. xvij. ra. är/läs än.
På lxj. bl. ij. sidh. xlij. ra. än/läs en.
På xciij. bl. j.sidh. xij. ra. förtaghar/läs förtagher.
På cix. bl. j.sidh. xvj. ra. dher/läs idher.
På cl. bl. ij.sidh. xlvij. ra. frijhetetennes/läs frijhetennes.

Tryckt j Vpsala/aff
Georgen Richolff.
1541.